

THE
AMERICAN
PHOTOGRAPHIC
EXHIBITION

OF THE
NATIONAL
PHOTOGRAPHIC
SOCIETY

AT THE
UNIVERSITY
OF TORONTO

ON THE
OCASION OF
THE
CENTENARY
ANNIVERSARY

OF THE
UNIVERSITY
OF TORONTO

IN THE
YEAR
1875.

BY
R. B.
1875.

PRINTED
BY
R. B.
1875.

EX LIBRIS

HEMETHERII VALVERDE TELLEZ

Episcopi Leonensis

1080015332

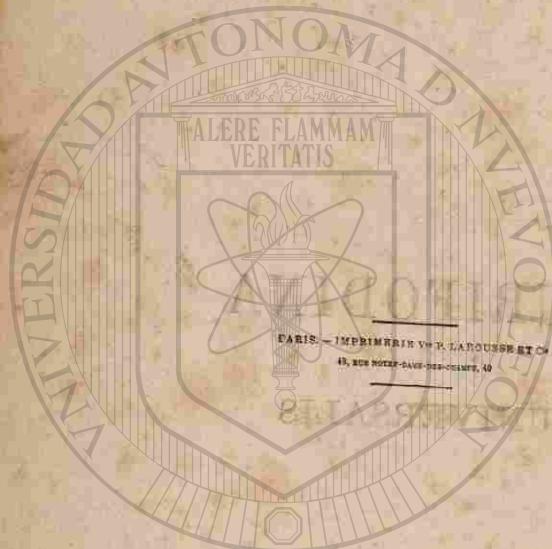

AURIFODINA
UNIVERSALIS

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN®

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

U.
250
R.

AURIFODINA
UNIVERSALIS
SCIENTIARUM DIVINARUM
ATQUE HUMANARUM

EX FONTIBUS AUREIS SANCTORUM PATRUM

CONCILIORUM, DOCTORUM, NEC NON PAGANORUM FERE DUCENTORUM

TAM IN THEOLOGIA, QUAM IN PHILOSOPHIA

PER SENTENTIAS PLUSSQM OCTOGINTA MILLIA, SUB TITULIS SEPTINGENTIS ET ULTRA
ORDINE ALPHABETICO DIGESTARUM, RELIGIOSIS ET SECULARIBUS, MAXIMEQUE CONCIONATORIBUS
ORATORIBUS, JURISPERITIS, ALIASQUE OMNIDI STUDIOSIS UTILISSIMA

A. V. P. ROBERTO

CAMERACENS CAPUCINO, PROVINCIÆ GILLO-BELGICÆ

EDITIO TERTIA

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEÓN
Biblioteca Universitaria y del Estado

PARISHS

APUD LUDOVICUM VIVES, BIBLIOPOLAM EDITOREM

13, VIA VULGO DICTA DELAMBRE, 1.

MDCCLXXV.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

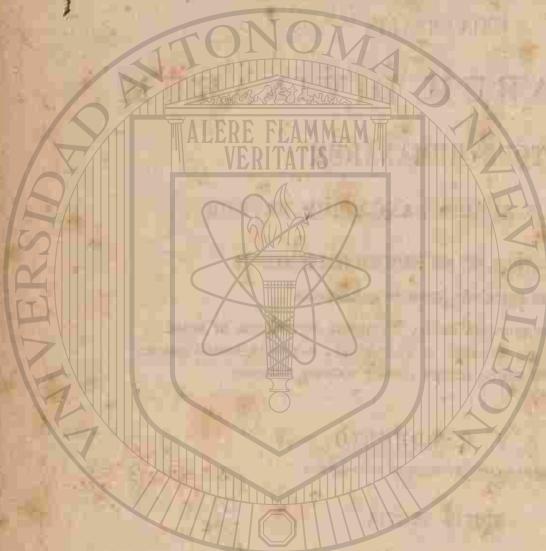
44642

BV. 4611

R.G.

N.L.

1875

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA
DE NUEVO LEÓN
COLLECCIÓN GENERAL DE LIBROS
FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

1875

AURIFODINA UNIVERSALIS SCIENTIARUM DIVINARUM

ATQUE HUMANARUM.

ABBAS.

COLLECTOR. *Etymologia.* Abbas venit ab *Abba*, quod est dicatio Syra, significans *Patrem*, et grave *Abbas*; dicitur.

COLLECTOR. *Definitio.* Abbas est summus monasterii gubernator; qui state, eruditio, pietate, patris vice ceterobus est, aut esse debet.

ENTENTE PATRUM.

E. ANTONIN. 1. Si quis abbas carius in regimine, humilis, castus; misericors, discretus, sobernusque non fuerit, ac divina precepia veritas et exemplis non ostenderit, a suo auctoritate honore. In *Summa*, part. 3, fil. 16, cap. 5.

2. Ablates pro humilitate religiosis in episcopum potestatis consistunt. Et si quid extra regulum fecerint, ab episcopis corrigantur. *Ibid.*

3. Presales illuminare dolent verbo, pascere exemplo, et favore egenis benedicte. *Serm. 40, ad Fratres in exilio.*

S. GENERIC. 4. Abbas qui praeceps dignus est monasterio, semper meminisse debet quod dicitur, et nomen majoris, factis implere. In *Regula*, cap. 2.

5. Abbas nihil extra preceptum Domini debet aut docere, aut constitutere, vel iubere; sed iusso eius, vel doctrina, fermentum divinae justitiae in discipulorum mentibus conservagatur. *Ibid.*

6. Ordinatus abbas cogitat semper qualem onus suscipit, et cui redditus est rationem vilificationis sue, sciatque sibi oportere prodesse magis quam praesesse. *Ibid.*, cap. 64.

ABBAS.

7. Studeat abbas plus amari quam times. *Ibid.*

5. BERNARD.

8. Pro abbatis, aliquis dignitatis ita impudenter hodie decotatur, ut ecclesiastarum redditus in superfluitatis et vanitatis usus dissipantur. *Serm. super Qui habitat.*

9. Sic te stabilit in loco exhibeas, ut sicuti subiecti non contemnas; sic obediens subjectus abbas, ut stabilitatem non amitas. *Epist. 7, ad Adam monach.*

10. Monachum facit professio, prelatum necessitas; ut autem non prejudicet necessitas professioni, accedit, non succedit, prelatus monachatu. *Epist. 42, ad Henricum, archiepiscopum Senonensem.*

11. Promotio abbatis, emancipatio filii est. *Epist. 37, ad Ogerium, canonicum regularem.*

12. Decet caput Ecclesie non solum habere sanctum, sed et famam decorum. *Epist. 42.*

13. Amice que sunt sunt, portari non indigent, ac per hoc nec omnes sunt. Quodcumque de tuis invenies tristes, pusillanimos, incruscos, ipsorum te patrem, ipsorum te noviter esse abbatem. *Praese.*

14. Consolando, exhortando, increpando, agis quos tum, portas omnes tum; et portans, sumas quos sumandos portas. *Epist. 73, ad Renatum abbatem.*

15. Super fratrum transgressiones, non super patrum traditiones constitutior, qui abbas eligitur; mandatorum cultor, et ulti vitiorum. *De Precepto et dispens.*

16. Mentiens, si non vidi abbatem sexaginta

equos, et eo amplius in suo ducente comitatu; das, si videoea eos transentes, non patres esse monasteriorum, sed dominos castellorum: non rectores animarum, sed principes provinciarum. In *Apologia*.

17. Abbas non supra regulam est, cui aequaliter spontanea se professione submisit. *In Procepto et dispensa*.

18. Ad prelatonis statum non congruit accedere, nisi perfectum. In *Apologia pauperum*, respons. 1, cap. 3.

19. Abbatibus de rebus ecclesiasticis alienare, et obligare absque permisso ei subscriptione episcopi nihil licet. *Concordium duraturam apud Gratianum in Decretis*, causa 12, quæst. 2, part. 2, canon. *Abbatibus*.

20. Dum timor de me, et dum formido de amabili mini commissis, duplaci timore ac dolore consumit. *Bonil.* 12.

21. Abbas potius est nomen officii quam dignitatis. Apud *Gratianum*.

22. Ille vero et bene prepositus est sui domini, qui familiam suam bene gubernat verbo et exemplo. *Ibid.*

23. Quid sunt aliud latentum dignitatum infuse, nisi pulvis? *Lib. 2 in I Regum*, cap. 1, super illud: *Suscitans de pulvra egyptum*.

24. Defuncto abate cœluscumque congregatio[n]is, non extraneus nisi de eadem conversatione eligitur, quem sibi propria voluntate, conors fratrum societas elegerit. *Libr. 7 in Registro*, indic. 1, cap. 18, epist. 18, ad *Mariannum, episcopum Ravennatem*.

25. Si quid, dum quis abbas fungitur officio, acquisivit, non suum, sed monasterii iustis esse cognoscet. *Lib. 4 in Registro*, indic. 3, cap. 4, epist. 1, ad *Romanum defensorem*.

26. Valde mirum est quod tu, qui abbas diceris esse, adhuc monachus non sis. *Lib. 4 in Registro*, indic. 4, cap. 42, ad *Urbicum abbatem*.

27. Caveant monachii ne, potentia regum vel amictuum convicti, in electione abatis loco posteriori suscipiant tyrannum. *Lib. 42 in Registro*, indic. 7, cap. ultim.

28. Uniusenque presulius mentem, curarum densitas vasta. *Lib. 4 in Dialogi*, cap. 4, verbo *Quid.*

29. Abbatem enique monasterio, non alium quam dignum moribus aliqui actibus disciplinis monastica, communis consensi congregatio tota poposcerit, it volumus ordinare. *Lib. 4 in Registro*, indic. 42, epist. 43, ad *Castorium, episcopum Ariminensem*, cap. 87.

30. Tunc alikit obediencia quam regi jussio. In *Claustro anima*, cap. 11.

31. Abbas in labore cum monachis ire debet, et clausum interesse capitulo, refectorio, et oratorium. Super lib. IV *Regum*, cap. vi.

32. Abbates, qui pro sapientia sua se magnificant et altoluntur, non curantes quod vices eorum deserta sit omni hono, pejores sunt tyranni. Super *Isatam*, cap. xvi.

33. Abbas illis, qui post lapsum landabiliter converuantur, et quod male fecerunt, strenue emendaverunt, sape majora committunt. *Prose.*

34. Hoc autem facit abbas, qui sapientia contingit illi, qui non ita cederunt, negligentes sunt; et illi, qui post lapsum redierunt, magis sunt studiosi. Super *Luc.*, cap. xv.

35. Procurator abbaticus, qui per cupiditatem sicut, nihil aliud intendit facere in alibet quam trahere, et hancire aquam, id est, multiplicare terrenam substantiam in detrimentum pauperum. Super *Joan.*, cap. iv.

36. Non quisquam abbas conventiculo fratrum præcessu conceditur, priusquam non solum universi facultatus suis redditum extermis, sed ne sibi quidem ipsius se esse dominum, vel potestem habere cognoscit. *Lib. 2 in Instit.*, cap. 3.

37. Nullus congregatio fratrum abbas profuturus eligitur, priusquam quid obtemperatus oporteat imperari, obediendo didicere; et quid juniorius tradere debeat, institutis seniorum facit assentus. *Ibid.*

38. Tantum est abbas transire praesepsum, ut legas, quantum si contempnas, ut dormias. In collat. 4, *Abbatis Danielis*, cap. 20.

39. Tunc dignissime presulius abbas vocatur, quando videt illo doctrina sua subditos antecedit, ut sanctior sit omnibus apud Ieum, non apud se, et doctori iudicio aliorum, non suo. In cap. 2 *Regula S. Benedicti*.

40. Oportet abbatem esse in lege divina docutum, et in omnibus sanctum, ut capaces instruantur verbo, et rudes ducas example. *Ibid.*

41. Student abbas nomen majoris, quo prececepsit, factus impinguus; ut sicut major est autoritate fulget, factus impinguus; ut sicut major est auctoritate, ita quoniam excellenter factus virtute. *Ibid.*

42. Valde detestabile est in abbatu si, mala sua vita prepediente, non audent subditis ministrare pabulum vite, id est, verbum salutis. *Ibid.*

43. Oportet abbatem per virtutem plena sit, qui abbatis fungitur officio, ut si nota fiat ejus hominibus conversatio, ipsis irreprehensibilis inveniatur. *Ibid.*

44. Meminisse debet abbas quod dicitur, quia nomen habet sanctitatis, et hoc factus adiungere. *Ibid.*

45. Noverit se maximus irretendum periculis abbas, qui actione nomini male aut negligenter vivendo quomodo libet contradicit. *Ibid.*

8. JOANNES
TRITHYM.

46. O quam damnabilis presumptio abbatum concepiscere, et operibus suis pravis nomen maiorum maculare. *Ibid.* 3 *de Summo bono*, cap. 34, sent. 4.

47. Vice Christi abbateli committuntur. In cap. 2 *Regula S. Benedicti*, verbo *Vicet*.

48. Prima causa subversionis religionis est negligens alibus. *Ibid.*

49. Quomodo andet abbas corrigerere in subdito, quod incorrectum reprehendit in semelipo *Ibid.*

50. O alba caeca, dux oscorum, propria oris sententia te feris: si vice Christi agis, quare non facias ut Christus? *Ibid.*

51. O quam grave onus suscipit, qui culmen abbatis ascendit. *Ibid.*

52. Multis te porciliis noveris irretium, et in omni salute actione penitus impedimus, dum abbatis dignitatem videris insignem. *Ibid.*

53. Personam tua si nosceres, aut abbas non es, aut invitus abbas fles, aut factus humiliatur viveres. *Ibid.*

54. Quomodo vice Christi gerit abbas in monasterio, qui magno apparatu equitat hinc inde vagando in seculo? certe Christi vices non implet, qui adhuc mundi iugis amatoribus placet. *Ibid.*

55. Abbates nostri nomen sumum tanquam indigne judicantes, gratiosi domini vocantur. *Ibid.*

56. O vanitas insana, filius pauperis forte subito si abbas factus, dominus gloriosus nominatur: et quod in seculo sub diabolio non poluit habere incomplete, hoc in monasterio obtine sub Christo pauperie. *Ibid.*

57. Caveant abbas, neque unquam alter vivat, et alter doceat. In cap. 2 *Regula S. Benedicti*, verbo *Fidelis*.

58. Ores pastorem sequuntur, et subditu abbatem. Quo? Ad vitam, si bonus; ad mortem, si negligens præcessal. *Ibid.*, verbo *Durari*.

59. Melius est abbas simplex et rectus sine doctrina, quam alto sapiens, et iniquus sine vita. *Ibid.*, verbo *Hinc*.

60. Si vis esse abbas, exemplaria sis in opere, et utili in sermone. *Ibid.*

61. Sit abbas sanctus exemplo, faciens domum, suavis alloquio, stabilia mente, favore placens. *Ibid.*

62. Quidquid abbas fecerit, hoc sibi subditu faciendum depunat unde proverbiū extat: Abbas tesseris portat; monachis ludere licet. *Ibid.*

63. A regula nec abbas existimat. *Ibid.*, verbo *Sicut*.

64. Sit pater humilium abbas, et magister superborum. *Ibid.*, verbo *Doctrinam*.

65. Non debet honoris duacatum suscipere, qui

8. LEO I.
PETRUS
BLLESSENS.

nescit subjectis, tramite vita melioris, pretere. Libr. 3 *de Summo bono*, cap. 34, sent. 4.

66. Plurique sunt magis utilitas causa quam gregis, processu desiderant. *Prose.*

67. Nec ut prosul presul fieri cupunt, sed magis ut divites flant et honorentur. *Ibid.*, sent. 5.

68. Ignorantia presulū vita non congruit subiectorum. *Prose.*

69. Desinat presul locum docendi suscipere, qui nescit docere. *Ibid.*, cap. 35, sent. 1.

70. Non prærogativa terreno originis obtinet unicione, sed dignitas colestis gratia dignitatem. Serm. 2 in die *anniversarii Assumpti ejusdem ad summum Pontificis*, munere.

71. Si vita nequitoris est abbas, ei tamen ex charitate obedire oportet. Epist. 131, *ad Quendam priorem*.

72. Si monachorum electio, et non ambitio facit fratum thorum principem, non tamē abstulit esse fratrem. *Prose.*

73. Subditu to honorari, sed plus onerant. *Ibid.*, epist. 132, *ad Quendam abbatem*.

74. Te honor assumptus a professione non eximit, sed ad ejus observantiam fortius alligavit. *Ibid.*

75. Sicut alios dignitate præcessis, sic vita meritis antecedas. *Ibid.*

76. Abbas in omnibus Christi vitam studeat imitari. *Ibid.*

77. Elegant te fratres tui, esto in illis, quasi unus ex illis. *Prose.*

78. Edifica eos verbo, actu, vuln., habitu, et inessu.

79. Si te amabilem exhibeas et imitabilem, ut tota conversatio tua adfecit alios ad salutem.

80. Age quod non solum tibi expedit, sed quod multis. Epist. 134, *ad Wilhelimum electum*.

81. Sunt abbates querentes polus quis sua sunt, quam quae lesu Christi. *Prose.*

82. Hi animarum cura omnino postulata, summarum sui officii reputant, si in suam et successorum permissione, posteriores monasterii culturis et utiliis magnificat et dilatent.

83. Animarum vero curam, qua a spiritu timoris conceperant fructum salutis, quasi absorbum perindeas procurant. *Ibid.*, epist. 134, *ad Wilhelimum electum*.

84. Attende, o abbas, vobis, et universo gregi vestro, non principes, non domini, sed forma facti gregis vestri, animarum modici; immo, ut venis lugur, curatores seutinarum, et sternentes purgatores, *Ibid.*, *de Paniti injungenda*.

85. Extra Deum nil agas, extra Benedictum

PETRUS
CELLENSIS.

nihil præcipias. Lib. 2, epist. 7, ad Abbatem Monasterii.

S. PETRUS DAMIANUS.

86. Hic est justissima lex, ut sic vivas cum inferiori quemadmodum superiore vis vivere tecum. Serm. 59, de S. Nicolo.

87. Abbas per omne quod agit, ad amorem Christi debet filios provocare et movere. Opus. 13, de Perfectione monachorum, cap. 16.

88. Mox, ut quis abbas fieri incipit, monachus esse devolvat. Prose.

89. Et quicunquem abbazandi colmen elligatur, nisi est alius, nisi quod monachum, neque importanter pondus querit aperte. Opus. 24, de Fuga dignitatem.

90. Ille debet abbas institui, quem sui congregatio, et possessionis dominus ordinari poposcerit. Ep. ad Melitium subdiaconum, apud Gratianum in Decretis, part. 2, causa 18, quest. 2, can. Abbatem.

91. Villissimus computandus est, nisi præcepta scientia et sanctitate, qui est honoris præstans. Sibens Laurentio, Medicolaniensi episc., apud Gratianum in Decretis, part. 2, causa 4, quest. 1, can. Villissimus.

92. Non habes familiaritatem cum abate, quoniam ex hoc fiduciam sumes. Lib. 5, libello 15, num. 85.

93. Facito prius quod præcipit, ut non tantum subditus tuis præcepta, sed formulam etiam præbendas, ut tu imitier exempla. Lib. 7, cap. 43, num. 4.

94. Nullus abba prelinum sumere, vel exigere ab eis qui ad conversionem venient, aliqua pacti observatione, vel occasione presumat. Apud Gratianum in Decretis, part. 2, causa 4, quest. 2, can. Nullus.

ABBATISSA.

COLLECTOR. *Definitio.* Abbatisa est monasterii rectrix, que state, pietate et capacitate, matris vice, cōmōdabilis est, aut esse debet.

SENTENTIA PATRUM.

S. BONAVENT.

1. Vix abbatissa, velut penitentum animal, ad ultimam semper per desiderium orelet, per verla resolut, lucet per exemplum. Lib. 1 Pharetræ, cap. 37.

2. Abbatisa tales esse debent, ut subditus et exemplum ducant prebeat sancta religiosis. Ibid.

3. Omnis actio abbatisa semper sit propter Deum, et de Deo, et in Deum. Ibid.

S. FRANCISUS ASSISTENS.

4. Abbatisa sororum omnium consensum requireatur. In Regula 1 sancta Clara, cap. 2.

5. Abbatisa cogitat quale omnis suscepit, et cui redditura sit rationem de gregi sibi commisso. Prose.

6. Studeat alia magis præesse virtutibus et sanctis moribus, quam ex officio; ut ejus exemplo provocata sorores, potius ex amore obediant quam timore. Ibid., cap. 4.

7. Abbatisa ita debet esse, ut sit omnium sororum ancilla. Ibid., cap. 10.

8. Obemte monasterii abbatisa, non extranea, sed quam congregatio sihi de suis elegerit, ordinetur. Lib. 6 in Registratore, indic. 13, cap. 176, epist. 12, ad Respectum abbessam Massilia.

9. Invenerat abbatisa fieri vehementissime prohibitus. Lib. 3 in Registratore, indic. 12, cap. 11, Epist. 11, ad Maximinum, episcop.

10. Nihil aliud velle vel nolle alicui licet, nisi s. MIRONY quae abbatis mandaverit facienda. In Regula monachorum, cap. 8.

11. Abbatisa morentie, quam communis sororum voluntas, in matrem et abbatisam monasterii elegerit, episcopas illam benedicendo anno vice Christi subseruet in vero coniugio, si ad officium reperiatur idonea. Ibid., cap. 17.

12. Abbatisa licet sororibus suis Scripturas aperire, et predicare. In annotatione, super I ad Corin.

ABNEGATIO IN GENERE.

Vide RENUNTIATI.

ABNEGATIO SUI.

Vide RENUNTIATIO SUI.

ABSENTIA.

Etymologia. Absente dicitur, quasi absque esse, COLLECTOR. unde absentia, quasi absque essentia.

Definitio. Absentia est carentia presentie. COLLECTOR.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nemo sibi de absentia blanditur; nam præsens est qui se animis inserit, quam qui oculis protestatur. Epist. lib. 3, epist. 31, ad Valentininam, imper.

2. Nullus absens est Deo, nisi qui se absentem fecerit. Super Psalm. xxxvi.

3. Postquam absentia lupus invadenti gregi s. ATHANAS. occisionem præstat. In Apologia ad Imper. Constantium.

4. Laudatur homo, et amatur absens. Lib. 4 S. AUGUST. Confess., cap. 14.

5. Quanta miseria est longe esse ab eo, qui ubique est! Super Psalm. cxviii.

6. Nam amittit uxori presentia viri molestia est, amittit autem absentia. Epist. 120, ad Honoratum, cap. 21.

7. Homo Deo sibi presente illuminatur; absente autem, continuo tenebratur. Lib. 8 de Gen. ad litteram, cap. 12.

8. Non regionibus longe est quisque a Deo est, sed affectibus. Amas Deum, prope es: odisti Deum, longe es. Super Psalm. xxiv, vers. 10.

9. Quomodo homo positus in sole cecus, præsens est illi sol, sed ipso soli absens est; sic omnis impius, cecus est corde. Prose.

10. Præsens est illi sapientia, sed cum cœco præsens est, oculis ejus absens est, non quia ipsi illi absens est, sed quia ipse ab illa absens est. Tract. 1 super cap. 1 Joan.

S. BERNARD.

11. Cum præsto est quod amat, viget amor; languet cum abest. Serm. 61 super Cant.

12. Me miserum! quod te careo, quod te non video, quod sine te vivo, pro quo mori, mihi vivere est: sine quo vivere, mori. Epist. 1, ad Robertum.

13. Nec locorum distantiæ, nec corporum mors, vel absentia disjungere poterit, quos unus spiritus vegetat, una charitas ligat. Epist. 65, ad Africam, abbatem Acutiovidam.

14. Esi facie ignotus nobis, eti corpore remotus a nobis, amicus tamen es, et amictus notum jam nobis, et præsentem te facit. Epist. 103, ad Quendam.

15. Quanto memoria alicuius absentis est dulcior, tanto absentia est molestior. Epist. 144, ad Ciceronem.

16. Præsens Deo est, qui Deum amat, in quantum amat: in quo enim minus amat, absentia profecta est. Prose.

17. In eo Deum minus amare convincitur, quod carnis aliud necessarium occupatur.

18. Illi circa corpus occupatio quid est, nisi a Deo quadam absentia, et absentia quid, nisi peregrinatio? Ita Procept. et dispens.

19. Subructio rei quam amas, augmentatio desiderii est: et quod ardentes desideras, cares agitos. Serm. 51, super Cant.

20. Mira res! sepius cum incipit Christus corda dulcescere, tunc fugit: ut de absentia sua faciat nos dicentes dolere. Illo mil. de duobus Discipulis eundem in Emmau.

21. Tam dulcis est Dominus Jesus gustatissimus, tam speciosus ad videndum, tam suavis ad amplectendum, ut lacrimis ejus absentia maxima doloris materia sit. Hom. infr. vñ. Epiph.

S. BONAVENT.

22. Si charitas absent, nihil profest quidquid adest. In Expos. 2ª super Psalm. cxviii, cap. 8, vers. 2, art. 3.

23. Vere periculosa est Christi absentia: Christo enim absente Lazarus moritur: Christo absente natus in mari agitatur: Christo absente Thomas dubitat. Prose.

24. Christus est vita, ideo ipso absente anima moritur.

25. Ipse est via, ideo ipso absente viator periclitatur.

26. Ipse est veritas, et ideo ipso absente dubitatur in fide. Serm. 3, hom. 3 post Epiph.

27. Si de persona absentibus sinistro aliquid suggeratur, semper pro absentium parte loquendum est. In Speculo discip., part. 1, cap. 31.

28. Magnum vitium est homini diero de absente, quod erubescet loqui si audiret. De Insti. merit., part. 1, cap. 23.

29. Quod ex aliquo natum est, etiam si multo tempore absenter, nunquam tamquam scintilla propinquitus extinguitur. Lib. 8 Recognit.

S. CLEMENS PAPA.

30. Omnia, que adversus absentes in omni negotio aut loco aguntur, aut iudicantur, omnino evanescunt: quoniam absentem nullus addicit, nec illa lex damnat. Apud Gratianum, in Decret., causa 3, quest. 9, cap. Omnia.

S. GREGORIUS ANGLUS.

31. Falsus amor et simularior, absentem obviscitur, presenti blanditur. Serm. 40 sup. Cant.

32. Verus amor absentem desiderat; presente latetur. Ibid.

33. Deus qui ubique est diligenteribus præsenter GLOSSA ORD. est; negligenteribus abest. Super Lucam, cap. 20.

34. Absente eo quem accusare quisquam vorabit, accusatori non credatur. Causa 3, quest. 9, IN DECRET.

35. Dura mente abesse mors longe creditur, etiam cum sentitur. Lib. 8 Moral., cap. 7.

MAGNUS.

36. Amicorum absentia, quamvis a carnalibus omnes longe est, mentis tamen aspectibus numerum doceat. Lib. 3 in Registratore, indic. 12, cap. 38, ad Marcellum scholastic.

37. Lingua irriaria amicis presentibus blanditur, de absentibus obloquitur. Lib. 4 in Registratore, indic. 13, cap. 58, epist. 4, ad Joann., episc. Ravenna.

38. O quam bona est charitas, que absentia per imaginem, præsentia mente exhibet per amorem! Lib. 4 in Registratore, indic. 13, cap. 65, epist. 51, ad Virgilium, episc. Arelatensem.

39. Charitati nil longe est, quia quos dividunt loci jungit epistola. Lib. 9 in Registratore, indic. 4, cap. 61, ad Quirinum, episc.

40. In sincera dilectione, nec vires absentia, nec locum habet oblitio. Lib. 9 in Registratore, indic. 4, cap. 62, ad Arengum, episc. Gallic.

41. Absente minime credendum est, qui per dilectionis vinculum animis inhaeret. Ibid.

42. Quod animis concordibus longiora negat itineris, prestat officium charitatis. Lib. 10, indic. 3, cap. 1, epist. ad Dominicum, episc. Carthaginensis.

43. Quid est tam præsens inter absentes, quam s. BERNARDUS.

44. Quod animis concordibus longiora negat itineris, prestat officium charitatis. Lib. 10,

per epistolam et alloqui, et audiens quos diligis?

Epist. 12, ad *Nitiam*.

44. Lingua hominum ad iudicium praecipit, absentem vitam ut plurimum non cessat hinc inde corrodere. In *Regula monachorum*, cap. 21.

45. Cum dilectio procul-afluerit, fides pariter abscedit. Lib. 3, super Ep. ad *Galatas*, cap. 5, super illud: *Spiritus est pax*, etc.

46. Flebo, quis absit quod deaderit: flebo, quia adest quod non amo. Super *Psalm. xii*, v. 31.

47. Is presentem Dominum non habet, qui dominum abesse compellit. Praecepit.

48. Nemo absentiam Christi sustinet, nisi qui presentem non requirit. Serm. 5, de *Resur.*

49. Magistris absentia discipuli pigriores sunt; et satis ad correctionem ejus presentia. Rom. 14, in ep. 1 ad *Corint.*, sup. illud 5: *Tanquam non venturus sumus*.

50. Nihil officit absentia corporalis, ubi corda fuerint sociata per fidem. Serm. 32.

51. Absentibus numerum detrahens, sed nos in faciem (prout res dicatur) competenter oburgans. Epist. 11, ad *Desiderium abbatis*.

52. Apud sanctissimos, absentis monachis autocritica gravis est; si autem presens affuerit, nullus judicatur esse momentum. Opus. de *Contempt.* sc. 26.

53. Spiritus quisque carnalibus absens quidam timor, presens autem videbit respectum. Icid.

54. Presentibus conversatio tua lucet, absentibus fama in benedictione redolat. Opus. 46, cap. 6.

55. Plurimi a se, eti loco non absunt, affecti absunt; eti habituatione junguntur, mente disiuncti sunt. Lib. 5 da *Gubernat.* Dei.

56. Perdendo didici quid habendo possidi; indicat diecita absentia quid contulit ejus presenta. In *Sotiloquio*, cap. 14.

57. Quanto aliud magis desideraverit, tanto ejus absentia molestior est. Serm. 3. Dom. 1 *Advent.*

58. Absens nemo judicetur, quia divina et humana leges hoc prohibent, nisi fuerit absens ex coniunctu; pro presente namque eum contumacia haberi facit. Apud Gratianum in *Decretis*, part. 2, causa 3, quest. 9, can. *Absens*.

SENTENTIA PAGINORUM.

59. Ades, abeas vis; abes, reverti cupis. Lib. 4 de *Arte Rhetor.* ad *Hellenum*.

60. Conversari cum amicis absentibus licet, et quidam quidam velis, quidam velis; magis haec voluptudo (qua maxima est) fruatur, dum absens. Prose.

37. Ut castitas vigeat in mente, caro mactetur abstinentia falso. Scrm 8, in *Cena Domini*.

S. BONAVENT.

38. Leo animal gulosum; dum bene una die se pacit, per tres dies abstinentem quiescit. Scrm. 3 de S. Andrea.

39. Abstinentia et honestas, moderantia et parcitas, et solerteras, adiuli cohibent nutrimenta. In *Gentilepius*, part. 1, sect. 12.

40. Felix abstinentia, quae palato imperat delictu! In *Speculo discip.*, part. 1, cap. 32.

S. CYRILUS ALEXANDRUS.

41. Cibus caro sagittata et incisiva, difficultate ac mortuum praebeat, desiderans spiritu refractaria obducatur; imbecilla vero, nec nimis copia rerum adiuta, victoriam illi necessario concedit. Hom. 1, de *Festis Paschalibus*.

42. Tot amorphi circulos transgredi, mundo frustis operam navas, et quadrupedum diebus non vacabis peccatum tuo? *Cather.* 1.

43. Qui cibus abstinent, et prave agunt, demones imminutur, quibus exca non est, et nequitia semper est. Hom. n.

S. CLAUDIO.

44. Quan felix abstinentia qua actum tempore, raro sed utilitate perpetua est. Hom. de *Punit. Nostitaturam*.

S. PETERUS EMMERSON.

45. Abstinentia non valet, nisi bene corpori colmetur, vel si nimis atteritur, quia vita extinguida sunt, non caro. Super *Job*, cap. xxx.

S. GREGORIUS MAGNUS.

46. Repletius refectio corporis, ne extenuat, deficit; extenuamus abstinentia, ne nos repletum premit. Lib. 4 *Moral.*, cap. 30.

47. Corpus cibo reficit, ut subsistat; refectio lassescens, abstinentia relevatur, ut vigeat. Lib. 8 *Moral.*, cap. 20, num. 22.

48. Si corpus abstinentis afflictione non alteratur, contra mentem libidinis flamma se exfoliat. Lib. 13 *Moral.*, cap. 6, super illud *Job*, xvi: *Girundem me lanceis tuis*, num. 9.

49. Virtus abstinentiae, aut omnino nulla est, tantum quisque corpus non edom, quantum valet; aut valde inordinata est, si corpus aterit plus quam valet. Lib. 20 *Moral.*, cap. 34, num. 30.

50. Perabystimenti carnis, non caro, sed carnis vita sunt extinguedenda. *Ibid.*

51. Tunc castinorum ad perfectum munditudinem ducitur, cum per abstinentiam caro fatigatur. Part. 2 *Pastoral.*, cap. 3.

52. Incussum per abstinentiam caro afternum, et inordinatis dimissis motibus, mens vltis dissipatur. Part. 3 *Pastoral.*, cap. 1, admont. 20, super illud *Isaia*, xvi: *Ecce in die jejuni*, etc.

53. Dum per trecentos et sexaginta quinque dies annus ducitur, nos autem per triginta, et sex dies in quadragesima affligimur, quasi anni nostri decimas Deo damus, ut qui nobis ipsi per

acceptum annum vivimus, audaci nostre in ejus decimis, per abstinentiam mortificemus. Rom. 19 in *Eccl.*

54. Tanto a se licita quisque abstendere debet, quanto se meminit illecebris perpetrasse. Hom. 20, super *Eccl.*, super illud *Luc*, iii: *Facite fructus dignos*, etc.

55. Cogitationum summopere est, ut qui se illicita memini commisise, a quibdam etiam licet studet abstineare. Homil. 34, in *Eccl.*

56. Abstinentes quasi cum serpente pugnant, quando gula appetitus magni virtute deprimum, ut veneno luxuria non insificantur. Lib. 5, in lib. *I Regum*, cap. 1, super illud *Genes*, vi: *Quia calidior erat cuncti*.

57. Probatio vere abstinentia nou est in attinacione corporis, sed in perfectione castitatis. *Ibid.*, etc., super illud *I Regum*: *Et factum est cum eam et dicas*, etc.

58. Gula per abstinentiam frangitur; sed abstinentiam ciborum corporalium habere non potest, qui mente spiritalibus cibis non replet. *Ibid.*, cap. 4, super illud *Ephes.* vi: *Non est nobis colutatio*, etc.

59. Abstinentes sepe impatiuntur, sepe superbia culpa contumaciam. Part. 3 *Pastoralis*, cap. 4, admont. 20.

60. Gula appetitus, de infirma carne refici appetit; sed electa mens in abstinentia virtute roborari. Lib. 5 in *I Regum*, cap. 1.

61. Plerique resistere gula incipiunt, sed danni fatigari abstinentia labore inclinat, ad usum se consules gulositas inclinat. *Ibid.*

62. Abstinentia res est admiranda, que ne quis tergoribus volutatis superior, aut ventri tanquam avaro, et illiberali subiectari domino, effici. *Oratione in funere S. Basili*.

63. Ante amos robusto atlatis, periculosa est teneris gravis abstinentia. Epist. 7, ad *Lxiam*.

64. Multo melius est stomachum dolere quam mentem; impetrare corpori, quam servire, gressu vacillare, quam judicatio. Epist. 9, ad *Salvianum*.

65. Nonnulli vitam pudicam appetentium, in medio itineri corporum, dum solam abstinentiam carnium putant, et leguminibus encrusta stomachum, quam moderate, parceque sumptu, innoxia sunt. Epist. 10, ad *Furianum*.

66. Quid prodest temeri abstinentia corporis, si animus in imbecilatatem superbit? Epist. 14, ad *Celidonianum*.

67. Quis virtutis habet vinum non bibere, et ita atque odio inebriari. *Ibid.*

68. Tunc preclarus est abstinentia, tunc pulchra atque magnifica castigatio corporis, cum animus est jejunus a vitiis. *Ibid.*

S. HIERONYM.

69. Sepe dum una pars se a licetis abstinet, altera ad illicitis delabitur. *Ibid.*

70. Quanto major est difficultas experta quondam voluntatis illecebris abstineri, tanto maior est premium. Epist. 2, ad *Pammachium*.

71. Abstinentia tua et jejunium, eo magis De gratia soni, quo cum sonis mortibus offeruntur; ut que in illis sunt umbrae virtutum, in te simi ornamenta virtutum. Epist. 1, ad *Demeteriam*.

72. Abstinentia tua, pauperum refectio si gravior. *Ibid.*

73. Omnis christianorum vita indiget abstinentia. Epist. 32, de *Quadragesima*.

74. Non abstinentia tantum ciborum, quia mortificatio virtutum ponenti necessaria est. Et habeat quod Gratianum in *Deo*, part. 2, de *Pandectis*, canon. *Mensuram*.

HUGO A. S. VICTORE.

75. In omni abstinentia, hoc semper attendendum est, ut vita exflanguatur, non caro. In *Regula divi Augustini*, cap. 3.

HUGO CARO.

76. Abstinentia regit et reprimit malos motus. Super Gen. cap. xxxi.

JOANNES CASS.

77. Unus in omnibus abstinentia finis sit, ne quis scilicet iusta mensuram capacitatis sua, saturatur, occurrere iniquicie. Lib. 5 *Institut.* cap. 5.

78. Summa continentia, non sola temporis ratione, nec escarum qualitate tamquammodo, sed ante omnia conscientia iudicio colligenda est. *Ibid.*, cap. 9.

79. Integrilis mentis, ventris coharet inedia. *Ibid.*, cap. 9.

80. Ad integrimentum mentis et corporis conservandum abstinentia ciborum sola non sufficit, nisi fuerint cetero queque virtutes anima conjugatae. *Ibid.*, cap. 10.

81. Novit inmoderata inedia, non modo mentis inebrietate constantiam, sed etiam orationem efficaciter reddere lastissime corporis enervat. *Ibid.*, cap. 9.

82. Quantum abstinentia occultius exercetur, nullaque hominum teste perficitur, tanto subtilius occultatore summa diabolus tentare non desinit. Collat. 8, *Sereni abbatis*, cap. 4.

S. JOANNES CHRYSOSTOM.

83. Abstinentia a cibis proper hoc recepta est, ut rigorem carnis refromet et equum modoran facili parere faciat. Homil. 8, in *Genes*.

84. Confinies se non posse, passim innotatis est, et negligenter. Hom. 1, super *Psalm.* 5.

85. Uni sobrietas lucet, ubi abstinentia coramcur. *Ibid.*

86. Non ciborum abstinentia sola jejunium operatur, sed abstinentia peccatorum. Rom. 22, ad *Popul. Antiochen*.

S. JOANNES DAMASC.

87. A cibis abstinentum est, non propter cibos, sed proper detrimenta, quia ex his oriuntur. Lib. 1 *Perall.*, cap. 7.

S. ISIDORUS HISPALENS.

88. Quanto corpus inedia frangitur, tanto mens ab inchoe appetitu revocatur. Lib. 8, de *Summa bono*, cap. 37, sent. 3.

89. Corpus quod abstinentia frangit, tentatio non exurit. *Ibid.*, cap. 42, sent. 7.

90. Nemo facile poterit a semipotis spiritus immoderato expellere, nisi per abstinentiam gubernationem. *Ibid.*, 1, de *Summa bona*, cap. 42, sent. 11.

91. Ille bene abstinet a cibis, qui et a malis actionibus, et a mundi jejunio ambitiosus. *Prote*.

92. Qui autem exercitoria studio, non abstinentis voto ab escis carnium se suspendit; hi potius exercitari sunt, quia Dei creaturam uobis manus concessam reiecerunt. *Ibid.*, lib. 2, cap. 44, sent. 8.

93. Non est corpori adhibenda inmoderata abstinentia, dum amplius gravatur caro pondere inediis, malum agit postea. *Prote*.

94. Si que adiicitur, ut usi mali careat, simili ethomi officium, dum plus premitur, pendat. *Ibid.*, sent. 10.

95. Per continentiam purgari non sustinet, qui ciborum suavitatis ac delicias querit. Epist. 22, *Peccati monachis*.

96. Animus dum cibo et potu male tractatur, fit *s. JUSTINUS MART.*

97. Ab omni appetitu, cupiditateque carnali venientem christianus esse debet. Epist. 1, ad *Zenon*.

98. Abstinentia sic adhibenda est temperie, ut corpus nec satiatus excite, nec inedia immode- rata dehilit. *Prote*.

99. Sic abstinentum est, ut non palpet corpus, et respire vix possit, sed ut fructu ejus appetitus, nec in lectiolum, nec in psalmis, vel vigiliis solito quid minus fiat. *De Ligno vita*, tract. 2; de *Sohrietae*, cap. 5.

100. Fiat refectio pauperis, abstinentia iugnans; impendamus virtutis, quod subrahimus voluntatis. Scrm. 2, de *Jejuno derimi mensis*.

101. Quando aliquis sic a cibo abstinet, ut etiam a pietate abstinet, magis ad avaritiam quam ad continentiam referenda est. *Ibid.*, sent. 4.

102. Non in sola abstinentia cibi stat nostri summi iujani, aut intrachuse corpori esca subtrahatur, nisi mens ab iniquitate revocetur. Scrm. 5, in *Quadragesima*.

103. Utilis est abstinentia, que pareat animi, ut vietum, deliciarum cohibet appetitum. *Ibid.*

104. Non tibi videatur abstineat, si proper abstinentiam aliquando caput dolet, quod sepius ab ebrietate doluit; si rugiat ventre, quam

TETRUS LLEONIS.

- frequem inguvies suffocavit. *De Confess. Sacra-ment.*
- PETRUS CELLENSES. 105. Caro abstinentia, fit paradisus deliciarum; anima contemplando, efficit serenissimum cor-
lum. Lib. 3, epist. 2.
- S. PETRUS CHRYSOLOG. 106. Abstinentia est hominis prima disciplina, sed ad plenam curam, misericordia requirit ex-
pensis. Serm. 41.
107. Abstinentia extinguit febrem, sed arefacta membra longa febris incendit, nisi largo infundatur unguento, nisi blandisimis rigenter fo-
mentis, nec juvenum inscitiam sanuus, ad integrum sanitatem redire non possum. *Ibid.*
- S. PETRUS DAMASCUS. 108. Sensuale motu tuo, continetia frenis infrena. Serm. 58, de *S. Andreae.*
- S. PROSPER. 109. Ea abstinentia, spiritualis atque perfecta est consenda, quia abstinentia tam ab illecebris carnium voluptatibus, quam a peccatis omni-
bus facit alerum. Lib. 2, de *Vita contemplati-*
m. 18.
110. Illi abstinentes vero ardentibus, qui vilio-
rum omnium abstinentia liber effectus est. *Prose.*
111. Ac resistis corporis voluptatibus, elaberat;
non ut conceperintur sum carnis exsuetus, sed
ut mortalem vitam necessariorum perceptione
sustentet. *Ibid.*
112. Nihil contra abstinentiam faciunt, qui vi-
num, non pro christate, sed tantum pro corporis
salute percepunt; ne hoc eis offert voluntas, sed
permittit infirmitas. *Prose.*
113. Quia si defuerit, a vino est abstinentendum;
ne vini perceptio (qua infirmum suscitata) sumum
corpos invenit. *Ibid.*, cap. 22.
114. Abstinentia fructus ipsum mentem al-
crem facit, carnem quoque non usque ad dissolu-
dinem fatigat, sed spiritu ordinate subjectum
moderat. *Ibid.*
115. Non minus a cupiditate possidendi super-
flui, quam a voluntate percepienti, nobis est absti-
nendum. *Ibid.*, cap. 23.
116. Sic abstineri debemus, ut non nos absti-
nendi necessarii subdant; ne jam non dovo-
sed invito rem voluntarium facimus. *Ibid.*,
cap. 24.
117. Non sufficit abstinentia a malo, nisi fiat
quod bonum est; et parum est nemini novere,
nisi studias multis prodesse. Apud S. Augus-
tinum.
- SALVIANUS. 118. Quia juvat stomacho abstinentia, si sta-
tim dulcia subsequuntur? Lib. 5, de *Gubernat-*dei.**
- S. SIDONIUS. 119. Disruptum gena stomachum, nulla sar-
cire res melius, quam parsimonia solet. Lib. 2,
epist. 9, ad *Dionysium.*
- S. THALASIUS. 120. Mens continentis, templum est spiritus

sancti; gulosi autem mens, cororum est domici-
lium. Serm. 35.

121. Ea abstinentia, qua ratione est gubernata,
virtus nomen dignitatemque obtinet, 2^a 2^a,
quest. 146, art. 4.

122. Christus multos habet amatores et sodales
mense, sed paucos sectatores abstinentie. In *Hor-*to rostrorum*, cap. 7, sec. 2.*

123. Delicia corporales non solum illas putetis
quibus homines seculi fruuntur; sed abstinentie
dolice credenda sunt omne quidquid cum ex-
cipiente sumptu, etiam si illud sit, et quod in
usa abstinentibus esse solet. Lib. 2, de *Vita Jour-*nis*, cap. 1.*

124. Natura excitat concupiscentias, sed jugis
et intenta abstinentia has extinguit. Lib. 10,
cap. 182.

125. Multum comedere et bibere, et hene ver-
sori possimus; abstinere autem, non valeamus.
Ibid., cap. 108.

SENTENTIA PAGANORUM.

126. Abstinentia cibi confort felicitantem simili-
tatem. 3 *Ethicorum*, apud Bedam.

127. Debet non solum manus, sed etiam oeu-
los abstinentia habere. Lib. 4 *Officiorum*.

128. Molestum est carere assuetis voluptatibus,
abstineri a cibo, sitiare, vivere. *Prose.*

129. Nec primo abstinentia gravis sunt, deinde
cupiditis relanguens ipsi, per quae cupimus fa-
cilius agere.

130. Inde morosus est stomachus, inde quorum
fuit aviditas, odium est, desideriaque ipsa mor-
suntur. Epist. 78.

131. Plures pudore potius peccandi, quam bona
voluntate, a prohibitis abstinent. Epist. 83.

132. Animantium omnium usus quidem in ci-
bis indifferens est; abstinere vero, rationabilibus
est. Serm. 101, apud *Bibl. Palmar.*

133. Cessa a cibo, ede citra salictatem. *Ibid.*,
sentent. 256.

Vide etiam tit. *Virtutum conexio in specie,*
verbis abstinentia.

ABUNDANTIA.

Definitiones, divisiones et comparationes. Abun-
dantia est affluentia, et quasi rei minimum exuber-
rantis effusio. *De Beata vita*, disputat. 3 diei.

Quid est rerum abundantia, nisi pinguede vita
presentis? Lib. 12 *Moral.*, cap. 23, num. 22.

Quatuor sunt, quorum copia frequenter affi-
ciunt: mulierum abundantia, ciborum affluentia,
verborum copia, et maiorum adhucientia. In
opuse. *De his qua implicant hominem ad regi-*men.**

BERNARD. Sicut secularium rerum affluentia occidit stu-
tum secularium, sic potest et abundantia spiritua-
lis occidere indeictum spiritualem. Serm. 2, *Dom.
Palmar.*

THOMAS AQUINAS. Sicut magna afflictio magnum gaudium porti-
et abundantiam gaudii, ita multa paupertas, multi-
tas et abundantiam portat elemosynam. Hom.
16, super Ep. II ad *Corinth.* super illud vni: Et
profunda paupertas illorum abundavit.

JOANNES HYGROSTOM. Quemadmodum angusta paupertas ad multa
mala facienda officit, ita et abundantia. Serm. 10,
super Epist. ad *Philipp.*

SENTENTIA PATRUM.

AMBROSIUS. 1. Cupidi talibus omni divitiarum abundantia,
inopia est. Lib. 10, epist. 82, ad *Vercellenses.*

2. Cum nulla vera sit abundantia sub sole; si
qui abundantia velit, abundet in Christo. *De tunc
et anima*, cap. 4.

3. Affectus dives egere non novit: census vero
abundans negavit avari pectus implere. *De Na-
turalibus*, cap. 2.

4. Cum miser homo afflit divitiae, se dilat in
deficit. Serm. *Dom. inf. oct. Nativ.*

CICERO. 5. Abundantia temporum infelix anima its
suffocatur, et sepius mole consumuntis mala
premitur. Serm. *Dominica post Pascha*.

SENECA. 6. Cum multitudine horum adest copia, non
eis vir justus confit: sed cum subrahment,
cogitatio utrum eum non caperint. *Prose.*

AUGUSTIN. 7. Qui plerumque cum adiut nobis, putamus
quod non ea diligimus; sed cum abesse coperim,
invenimus qui surus. *De vera Religione*, cap. 37.

8. Scire abundare, nonnisi eorum est, que
abundantia non corruptim. *De Boni coniugii*,
cap. 21.

9. Ab abundantia egestas aliena non est. *De
beata vita*, disput. 3 diei.

10. Omnis copia, qua Deus mens non est,
egestas nihil est. Lib. 11 *Confess.*, cap. 8.

11. Quanto est copiosa divitiae illae, quibus non
beni affer, tanto ardenter talia conceperit.
Lib. 2 *Quæst. evang.*, quest. 29.

12. Majores nostri ideo copiis omnibus abunda-
bant, quia Deo decimas dabant, et Cessari causum
reddebant. *Hymnorum* 50, hom. 48.

13. Quantum sit impedimentum, quam grave
dispendium inferat homini abundantia certi-
matis legimus in libro conscientie nostrae, quam
possuntus explicare sermonibus. *Prose.*

14. Numquid non Sodomitarum peccatum
fuisse legitur, abundantia panis?

15. Numquid non angelii videntes se abundare
in pachytine et sapientia, superbientes ecce-
runt?

ABUNDANTIA. 16. Numquid non et patres nostri, quasi ra-
tione eadem expulsi sunt de paradise?

17. Numquid et mundus submersus fuit, quando
abundante, et in suis abundantia Deum non co-
gnoscentes perierunt?

18. Numquid non Egyptii abundantes, iracu-
dia pleni facti sunt, et submersi?

19. Numquid non propter abundantiam, idola
in terra facta sunt?

20. Numquid non Amalec, quia abundabat,
id est, invidia plena, devicit in manu Saul?

21. Cogitate quid receperit Holofernes, quid
Cesar, quid Nero, quid Valentius, quid Constanti-
nus, quid Decius, quid Julianus, ex abundantia?

22. Quid valuit Cesar et Nero abundantia?

23. Quid Assuro pecunia copia? quid Antiochii si-
multata et pallida in abundantia penitentia?

S. BERNARD. Serm. 40, ad *Frates in crebro*.

24. Non parit gratiam copia mundi, sed conti-
tempnit. Serm. *de Convers.* ad *clericos*, cap. 22.

25. Tali quendam arte spargitur as, ut multi-
plicetur: expenditur, ut anguitur; et effusio co-
piam parit. In *Apologia*, verbo *Litteratur*.

26. De superfluenti aliorum copia, nascitur
agri aliorum inopia. *De Interiori domo*, cap. 25.

27. Si blado abundas, non diligas carissimam,
quia ille diligenter carissimam, capit esse pauperum
homocida. In epist. *de Cara et regimine rei fami-*liae.**

28. Qui in abundantia sobrias est, ille est ter-
ram Deus. *Ibid.*

29. Si, quod natura satis est, replete indigen-
tum velis, nihil est quod fortius affluentiam
petas. Lib. 2 *de Consol. philosophi*, prosa 5.

S. BONAVENT. Divitiarum affluentia, rerum penuria cre-
scit. In *Apologia pauperum*, resp. 3, cap. 3.

30. Qui plurimum aurum possidet, non abundat,
quia nihil est quidquid in seculo est. In *Apologia
pauperum*, resp. 4, cap. 2.

31. Si abundantia delectamus, in egestate fa-
cile expiramus. *de Perfect. monachi*, 2.

32. Si abundantia delectamus, in egestate fa-
cile expiramus. *de Perfect. monachi*, 2.

33. Impossible est divitias affluere, et Christum
sequi. Epist. *as Dama um Papam*.

34. Qui abundant in bonis spiritualibus, tem-
poralibus quantumcumque modica eis sufficientem,
imo pro divitias computantur. Super *Psalm. XXXII.*

35. Terrenis abundantia contra Deum erigitur.

36. Abundantia frequentior extollit et penuria
tolera divitias colescentes acquirit. Super epist. *ad
Philipp.*, cap. iv, super illud, *Scio abundare*.

37. Ubi major abundantia spiritus Domini, ibi
ubertas uberior. Serm. 20, super *Cantic.*, apud
S. Bernard., n. 3.

ROBERTUS.

GLOSSA INT.

S. EUSEBIUS.

CESARIANUS.

GLOSSA ORD.

GILBERTUS.

ANGELUS.

- S. GREGOR. 38. Abundantia superbis vicina est. Hom. 19, super *Ezech.*
 MAGNUS. 39. Quem nec abundantia in superbiam elevat, nec in necessitate cupiditas irritat, sed abundare, scilicet penitentia pati. *Ibid.*, 3.
 40. Humiliari et abundare, safari et esurire, abundare et penitentia pati, ars est, et mira discipline scientia, quae fons cordis animus est ad discentem. *Ibid.*
 41. Vir perfectus in abundantia, sepiusque ingreditur, quia prorsus activae vite opera congregat, et postmodum carnis sensum per contemplationem mortuum hunc mundo funditus occidat. *Liber Moral.*, cap. 17, n. 28.
 42. Quantalibet sit temporalis affluentia, habet finem suum terminum mortis. *Liber 7 in Registro*, indec. 2, cap. 95, epist. 95, ad *Bafforem magistrum*.
 43. Sancti viri omnem presentis vita copiam, inopiam depudant: quia nisi extra Deum sufficiunt, qui verader Deum querit. *Liber 22 Moral.*, cap. 2.
 44. Non est census in crimen, sed affectus: cuncta enim quae Deus condidit, bona sunt. *Ibid.*, lib. 10, cap. 17.
 45. Terrenarum rerum me nec abundantia refovet; anchora autem mea, quem adhuc videre non video, vel sola memoria delectat. *Liber 18 Moral.*, cap. 24.
 46. Peccatum semper rebus affluentibus elatio sustinet: quia sepe honoris abundantia dirimunt. *Liber 30 Moral.*, cap. 19.
 47. Solet rerum abundantia tanto magis a divino labore mentem solvere, quanto magis hanc exigit diversa cogitare. *Ibid.*, lib. 1, cap. 4.
 48. Si abundantia artem sene volumus, necesse est ut non solum ea qua viena sunt, sed ea etiam que de longinquo veniunt, vita fugiamus. *Hom. 10 super Ezechiel.*
 49. Halsis rerum affluentium, viget ne a misericordie largitudo torpescat. *Ibid.*, hom. 9, super illud *Math.*, xxv : *Omnis habent debitum*.

50. Qui aternoscit bonorum abundantiam aspicere nesciunt, quo presentia ardentes concupiscentia, eo avidius oblati recipiunt, et non oblati violenter tollunt. *Prose.*
 51. Innocentibus insidiatur, debiles oppriment, numericae accipiunt, juniores pervergent. *Liber 5 in Regno*, cap. n.
 S. BERYONTH. 52. Non est crudelis, tristis et lurida facie, possessionum reddituum abundantia, et vile lascivae palliolum. *Epist. 13, ad Pudentium.*
 53. Fluxus rerum, et ubertatis copiorum animus solvit, vigor mentis infusgit, virtus corporis eneretur. In *Regula monachorum*, cap. 5.

54. Si quis existimat abundantia ciborum potumque se perfici, et vacare posse sapientia, seipsum decipit. *Liber 2, adversus Iovinianum*.
 55. Ciborum abundantia, fomentum est vitiorum. *Epist. 32, de Quadrage.*
 56. Ubertas securitatem, securitas negligenter, negligenter contemptum parit. *Liber 6 in Jeremiah*, cap. xxxii, super illud : *Qui ponisti signa*.
 57. Superbia, satirus, rerum omnium abundantia, otium et delicia, peccatum Sodomiticum est. *Liber 5 in Ezech.*, cap. vii, super illud *Luc.*, xiv: *Omnis qui exaltat humiliabitur*.
 58. Abundantia sepius solet generare luxuriam. In 1 epist. ad *Timoth.*, cap. v, super illud : *Cum enim luxuriantur ferunt*.
 59. Melius est egestatem quantumcumque maximum pati, quam superabundantia frui. In *Regulo D. Augustini*, cap. 5.

HUGO CARD.
VICTORE.

60. Abundantia pati superbiam. *Ibid.*
 61. Per divitiarum affluentiam, quod placet impetrari solet. *Liber 1, de Claudio anima*, cap. 4.
 62. Sicut qui rebus abundantia, et tamquam pauperes sunt spiritu: et haec est aures paupertas, quia hec illis affluent divitiae, corda tamen nolunt appetere. *Ibid.*, cap. 20.
 63. Caro sompner querit affluentiam cibis, libertatem oīi. *Ibid.*, lib. 2, cap. 14.
 64. Affluentiam ciborum comitari solet immundatio verborum. *Ibid.*, cap. 20.
 65. Abundantia temporalis maxime quiescere. *HUGO CARD.* facit malos in peccato. Super *Genes.*, esp. xxxvi.
 66. Abundantia temporalis inducit, et nutrit vita. *Ibid.*, cap. xli.

S. JOANNES
CHRYSOSTOM.

67. Abundantia prosperitatis facit obliviosum prateritam calamitatem. Super *Isaiam*, cap. lvi.
 68. Berum abundantia, a Deo data his qui non opportune utiuntur, magna ad damnacionem: *in Chrysostom.* cesso est. *Orat. 5, de Fato*.
 69. Facillatuum multitudine, causa fit discessus, divisionem operari, concordiam impedit, et cognationis vinculum dirimit. *Hom. 33 in Genes.*, super illud *xiii* : *Erat substantia eorum multa*.
 70. Hi quibus plura afflunt, omnium potissimum servi sunt, et quotidie umbrae ipsas timent: inde nesciunt insidie, invicta, oīum, dol, calumnia, rapina, et fraudes. *Ibid.*, hom. 50.

71. Peccatarum abundantia virtuti plurimum obstat. *Ibid.*, hom. 66.
 72. Illa cui magna rerum affluit copia, ingens potentia, patrum splendor, majorum nobilitas, ad quem universa res recipit civitas, liberatam amicit, et servos omnium abjectissimus est. *Hom. 39, in Math.*
 73. Fama pauperis tabescit, tu copia rumpens:

- S. JOANNES frater nudo corpore oberrat, tu vestes vestibus addis, que tuis consumuntur: quanto status fortior, ut his egenorum corpora legentur? *Hom. 38, super Joan.*

74. Quanto auro omni pretiosior est sanguis, tanto paupertas, quam abundantia melior. *Serm.* super illud *Rom.*, xv : *Salutate Priscam, etc.*

75. Non est affluentia quae voluntatem parit. *Hom. 39, super Epist. 1 ad Corinth.*

76. Abundantia facultatem non gaudet avarus, sed ob hoc ipsum dolet, quia possedit immensus. *Ibid.*, super illud *Prov.* xi : *Qui abundantia frumentum*.

77. Non habere divitias, sed non indigere ut habeat, haec maxima abundantia est. *Hom. 42, super II ad Corinth.*

78. In necessariis nihil ultra usum inquirere permittitur; in spiritualibus autem, magnum abundantiam fieri consultatur. *Ibid.*, hom. 20.

79. Iniquitatis abundantia, in causa est caritas refrigeratur. *Serm. 9, in Epist. ad Ephes.*, super illud *Math.*, xxiv : *Quanda abundantia iniquitatis*.

80. Abundantia in philantropia dicit animam, corpusque divellit, proscindit, laxat, et dissipat. *Ibid.*

81. Qui in deliciis et in abundantia vivunt, britis sunt pejores. *Serm. 7, super Epist. ad Philippi.*

82. Complices sepius in abundantia rerum constituti, negligenter facili sunt, nec presperabiliter illam fore noverunt. *Ibid.*, serm. 13.

83. Sanctus aquo est semper animo, sive in penuria, sive in abundantia constitutus; neque ex penuria repressus, neque ex abundantia dissipatus. *Ibid.*

84. Ditor est ille qui nihil colligens in affluentia multa consistit, et nullus egit; quam qui per singulos dies exigit, et festinat plura colligere, et timet ne aliquid ei deficiat. *Hom. 19, in Epist. ad Hebreos.*

85. Abundantia ciborum morbum facit, et molestias ingenerit, et aegritudines generat. *Ibid.*, Hom. 29.

86. Abundantia qua se delicias tradit, absurdas generali cupiditates. *Ibid.*

87. Ex multa copia, procedente tempore, non ementum subsuscitatur. *Hom. 13 in Genes.*, super illud n : *Et oriri fecit Deus*.

- S. ISIDORUS
HISPALENS.
88. Cui abundantia est epularum, ardentes divites intendat supplicium; eis tamen in inferno inter ignes est inopia, quam hic epularum fuit copia. *Liber 2, de Summo bono*, cap. 42.

- S. LEO I.
89. Non nimis est periculi carcere desideratis, quam abundare concessis. *Serm. 41, Quadrage.*

- PETRUS
ELEPHANTIS.

90. Ubique copia maior extiterat, illi se major molestia sollicitudinem totius perturbativa quietis intruderet. *De Charitate*, cap. 4.

91. Miserrum, quem ubertas stetit, abundantis auxilio, inhumum copia, divitiae fecerit mendacium! *Serm. 164*.

- S. PETRUS
CHRYSOLITI.

92. Ideo Deus omnipotens alias paupertate constringit, alios rerum omnium copia dilatat; ut et illi habeant unde propria debeat peccata redire, et isti unde suam valent inopiam sustentare. *Opus. 9, cap. 1*.

93. Rerum abundantia acieles parit sollicitudinem; sollicitudo radix est anxietatis. *Opus. 12, cap. 25*.

94. Copia parata bonorum affluentium parit otium. *De migratione Abrahami*.

95. Afflant opes? importare; nam divitiarum pulchritudo est non in crumenis, sed in egemonia auxilio. *Liber de Joseph*.

96. Nimirum rerum copia, est ingens malorum initium. *De Abraham*.

97. Abundantia communis est bonis et malis; sed a malis in dextra habetur; a bonis in sinistra reputatur. *Super Psalm.*, cxiii, vers. 15.

98. Divitiae flent, dum afflantur. *Super Psalm.*, xxi, vers. 10.

99. Securitas sine abundantia, est semper egestas; abundantia sine securitate, est abundantia plena timoris et periculi. *Super Psalm.*, cxlvii, vers. 2.

100. Quicunque mali sunt, successu rerum deteriores sunt, gaudentes sibi nequitate studium bene cedere. *Liber 4, de Gubern.*

101. Quantum tibi copie accessit, tantum disciplina recessit. *Liber 1, ad Eccliesias*.

102. Semper abundantia contumeliosa in semetipsa est. *De Habitibus multibei*, cap. 7.

103. Abundans divitiarum possessor, abundantem sufficientem ingerit, per quam animus hominis multum distrahitur, et impedire ne tota laborum duratur in Dei obsequio, 2a 2a, quest. 188, art. 7.

104. Extra Deum omnis copia, inopia est. *In Hortulo Rosarium*, cap. 8.

105. Abundantia temporalium, occasio est jucundorum, et mater viliorum. *De Disciplina claustralium*, cap. 42.

- TERTULLIANUS.

106. Quicquid fuerit superabundantius et maius quam esse debet, hoc malum est. *Rhetor*.

107. Quo quisquam magis abundat, eo magis periculis subjaceat. *Liber 8 Ethicis*, seu *Moral.*, cap. 1.

108. Si propter aviditatem pecuniae nullum.

- CICERO.

questum turpem plus, si quotidie fraudas, decipis, poscis, paciferis, autem, rapi; si socios spoliis, sacrum expillas, haec non abundantur, sed egenis signa sunt. *De Paradoxa*, cap. 6.

109. Divitiarum fructus in copia est, copiam autem declarat satietas rerum tue abundantia. *Ibid.*

110. Non sunt bona dicenda, nec habenda, quibus abundantem facit esse miserorum. *Prose.*

111. In divitias, honores, imperia, opes, gloriam, ac omnium rerum copiam; si fuerit is qui habeat, injusus, intemperans, habet in genere animo nullum dubitacione in eam miserrimum dicere? Lib. 5 *Tuscul.*

112. Quicquid est, quoniam amplum sit, id certa parum est tum, cum est aliquid amplius. Grat. 40, pro *Marcio*.

113. Prestat perire fames, timoris ac molestiae expertem, quam copia eminum rerum circumficiunt, animo vivere perturbato. *In Enchyrid.*, cap. 5.

114. Nunquam immoda durantur, nisi illa modestria ratio compescit. Epist. 46.

115. Exiguum natura desiderat, opinio immensum. Epist. 46.

116. Neminem propriece magni astimes, quod pecunia, divitiosa abundet. Sent. 182.

Vide etiam tit. *Bonam*, sent. 82; *Relinquere*, sent. 20; *Temporalia*, sent. 50, 56.

ABUSIO, ABUTI.

S. BASILIUS MAGNUS.
DEFINITIONES
ET DIVISIONES.

Definitio et divisione. Abusus, est sumptus supra necessitatem. In *Quæst. difuse expicata*, quest. 20.

HUGO A. S.
VICTORE.
DUCEDICIMUS
SUNT ABUSIONES CLASTRI, QIBUS TOTA RELIGIOSA SUMMA TURBANTUR; SOLICET, PRÆSTANS NEGLIGENS, DISCIPULUS INOBEDIENS, JUVENIS OLOSUS, SENEX OBSTATUSTR, MONACHUS CURIALIS, RELIGIOSUS CADIENSIS, HABITUS PRETIOSUS, CIBIS EXQUISITUS, LIS IN CAPITULO, DISSOLUTUS IN CHORO, IRREVERENTIA JUSTA SITARUM. *In Claustr. anima*, lib. 2, cap. 11.

E. AUGUSTINUS.
DE INOBEDI-
TIA.
ABUSIONE.
S. CYPRIAN.
DE INOBEDI-
TIA.
ABUSIONE.

Ducedicimus sum abusiones sancti, scilicet: Sapientis sine bonis operibus, senex sine religione, adolescentis sine obedientia, dives sine elemosyna, femina sine pudicitia, dominus sine virtute, christianus contentious, pauper superbus, rex impensis, episcopus negligens, plebs sine disciplina, populus sine lege. Prose.

Prima abusio est, si sine bonis operibus sapiens et predicatoris fuerit; qui quod sermone docet, nihilus compre neglegit. Cap. 4.

Secunda abusio est, si sine religione senex esse menistratur. Cap. 2.

Tertia abusio est, si adolescentis sine obedientia

deprehenditur, que mundos a recto rationis ordinis depravatur. Cap. 3.

Quarta abusio est, dives sine elemosyna, qui superflua usus sui (que custodienda in posterum recordit) indigentibus non distribuit; per quod officium, ut dum in terra quiescita diligentia cura custodit, coelitis patre perennem thesaurum amittit. Cap. 4.

Quinta abusio est, femina sine pudicitia; sicut enim omnes mores bonos procurat, et custodit in viris prudentia; sic et in feminis cunctis honestos acus nutrit, et fovei, et custodit pudicitia. Cap. 5.

Sexta abusio est, dominus sine virtute; qui nihil proficit dominandi habere potestalem, si dominus ipso non habeat virtutis vigorem. Cap. 6.

Septima abusio est, christianus contentious, qui cum particeps nominis Christi per fidem et baptismum suscepit, contra Christi dicta, et propositionem, mundi caducia detectamenta dicit. Cap. 7.

Octava abusio est, pauper superbus, qui nihil habens in superbiam exultat; cum e contra, divitibus sancti non superboe sapere impetratur. Cap. 8.

Nona abusio est, rex iniquus; etenim regum non iniquum, sed correctorem iniquorum esse oportet. Cap. 9.

Decima abusio est, episcopus negligens, qui gradus sui honorem requiri inter homines; sed ministeri sui dignitatem coram Deo, pro qua letatione fungitur, non custodit. Cap. 10.

Undecima abusio est, pista sine disciplina, quia cum discipline exercitationibus non servit, communis se perditionis laqueo constingit; item enim pista seque disciplinae vigore, non evadit. Cap. 11.

Duodecima abusio est, populis sine lege; qui dum Dei dicta, et legum scita contemnit, per diversas errorum vias prevaricationis laqueo incurrit. Cap. 12.

Superbius detestatur sapientia propter sex abusiones. Prima est, quia (cum sit quid vacuum, et nihilum) omni vult repleta sepe, et nullo modo patitur se impiri, quia tumor infusa repellit. Secunda est, quia plenitudine se infundit. Tertia est, quia etiam pacem secum non habet. Quarta est, quia de pondere propriæ ascendere contentit. Quinta est, quia omnibus vitis vult cooperari, ne apparent. Sexta est, quia cum suo contrario, id est cum humiliitate, pacem habet, quod est absurdum.

SENTENTIA PATRUM.

1. Obusio perversa hominum! quia quod omni S. AUGUSTINUS

multo labore per hebdomadam lucrat sunt, festis diebus in tabernis, et ludis, et spectaculis imponent. Part. 2, titul. 9, cap. 7.

2. Magna abusio, ut fratres velini habere salariaria pro officiis suis, cum omnia opera sua sint in manus praeditorum, ac etiam voluntates. Part. 3, tit. 16, cap. 12.

3. Vita ita subjecta est vanitati, ut approbentur hie falsa pro veris, respiciunt vera pro falsis; temeriter inchoerent pro eritis, quod abusio est maxima. In *Enchyrid.*, cap. 21.

4. Iuste puniuntur, qui licet abutuntur; abutuntur licet, qui bona dei inveniunt usibus in concessis. In *Spiritu et anima*, cap. 42.

5. Usus illicitus, abusus potius, vel abusio non-mirabilis est. Lib. 4 de *Christ. cap. 4.*

6. Vere magna abusio, et magna nimis, ut diversus esse velit vermiculus vilis; proper quem Deus majestatis vobis pauper fieri. Serm. 3, in die Pascha.

7. O abusio filiorum Adam! potest ad honores, et colubitios gradum ecclesiastorum, ipsis etiam angelicis humeris formidandis. Serm. 2, in Ascens. Domini.

8. Abutentibus bono nature gravis pendit est, et miseranda perniciens. Serm. 13, super Qui havidat.

9. Mira abusio! dominus ardet, ignis instat a tergo, et fugient prohibeunt egressi, evadenti subducunt regredi; et hoc ab his qui in incedio positi sunt. Epist. 111.

10. Noli abuti clementia, ne potencia opprimaris. Epist. 131, ad *Mediolanenses*.

11. Potestate accepta male in malo quam in bono ui, abuti est. Epist. 245, ad *Eugen. papam*.

12. Utens aurum et argenti bonus est, amioz tamen mala. Lib. 2, de *Conscientia*.

13. Magni abusio! pauci ad os-legislatoris, ad manus omnes respiquant; si importuni sunt, ut accipiunt; inquieti donee accipiunt; ingratuli sibi acceptor. Ibid., lib. 4.

14. Magna abusio! maxima cura est, ut corpus regulariter induatur, et contra regulam suis vestibus anima nuda deseratur. In *Apologia ad Gild. abbatem*, cap. Unde.

15. Magna abusio! ecce parciat putatur avaritia; sobrietas, austeriora creditur; silentium, tristitia reputatur. Ibid., cap. Dicitur.

16. Magna abusio! remissio discretio dicitur; effusio, liberalitas; loquacitas, affabillitas; cachinatio, jocunditas; mollescit vestimentorum, et equorum fastus, honestas; lectorum superfilius cultus; mendititia.

17. Domum ancillari, et ancillam dominari, magna abusio est. De *Meditat.*, cap. 3.

S. JOANNES
DAMASCENUS.

18. Auro teatis reliquias saginantis oculi, et loculi spermintr. *Prose.*

19. Ostenditur pulcherrima forma Sancti, vel Sancta alienus, et eo creditur sanctior, quo coloratur.

20. Currunt homines ad osculum reliquias Sanctorum, invitantur ad donandum, et magis mirantur pulchra, quam sacra. In *Apologia ad Gild. abbatem*, cap. Dicitur. Cap. 6, n. 28.

21. O abuso maximus! eum falsis nihil valeat, s. BONAVENT.

s. BERNARD.

s. GREGOR.

22. Magna abusio est, habere os in chore, et cor in foro. In *Regula Novit.*, cap. 1.

23. Pessum eum que bona sunt, et honesta: s. NAZIANZ.

s. PUDORIS *retrom.*

24. Aurum liquescit in litteris, gemmis codicis s. HIERONYM.

vestimentum, et nudis ante foras Christus emoritur. Epist. 22, ad *Eustochium*.

25. Qui sanitatem abutuntur in libidinem, et divitias in luxuriam, hi benedictiones Dei mutant in maledictionem. Super *Malachiam*, cap. n.

26. Si abutentur mundi rebus, scias te in ultimo iudicandum. Super *Ecclesiastic.*, cap. xii.

27. Inter abusiones huius saeculi, sola major est sensus obstinatio; qui morti proximus, mortis aduentus non exhortat; audit nuntios mortis, et credere non vult eis. Lib. 2, de *Claustro anima*,

cap. 15.

28. Miserabilior inter alias abusiones huc abusio est; ut delicates in *Ecclesi.*, quam in domo propria vixisse convincuntur. Ibid., cap. 19.

29. Intolerabilis huc abusio, ut ibi litigies, ubi teipsum accusare debes; ut ibi angustiar culpa, ubi deleri potest. Ibid., cap. 21.

30. Non est planta vitis mala, neque vinum malum, sed illus abusus. Hom. 29, in *Genesim*.

31. Multus ab initio, viro par erat dignitate, sed honore isto abusa est. Ibid.

32. Abusio vini, et incontinentia, sororum qui vino obviantur, obicit atem generant. Hom. 58, super *Math.*

33. Abusus gratia Dei, tremere fecit. Serm. 19, super Epist. ad *Rom.*

34. Qui pecunias, et voluptatibus, et delicias immodesti abutuntur, omnia corrumpunt. Serm. 13, super Epist. ad *Ephes.*

35. Ultra necessitatem facta impensa, abusus est. Lib. 4 *Parallelor.*, cap. 29.

36. Pro certo constat, in rebus nihil mali, nisi abusus; qui semper solet accidere ex mentis negligencia, circa naturalem agriculturam. *De Chrysostom.*

37. Superbus vult se credi constantem, prodit s. PROSPER.

HUGO A. S.
VICTORE.

S. JOANNES
DAMASCENUS.

S. MAXIMUS
MART.

gus liberalium, avarus, diligentem, temerarius fortunam, infidem parvum, gulosus humum, ignavus quietum, timidus extum. *Prose.*

38. Impudentia fiducia sibi nomen adscribit, precepsit appellatiem libertatis ostendit; eloquias frangit verbastis, et curiositas maxima, sub studi spiritualis colore delitescit. Lib. 3, de *Vita contempl.*, cap. 1.

SILVIANUS.

39. Quam perversa mundanorum abusio! si quis ex nobilioribus converti ad Deum cooperit, statim honore nobilitatis smittit. *Prose.*

40. Quoniam ergo in christiano populo honor Christi est; ubi religio ignoratur facit?

41. Statim ut quis melius esse tentaverit deterioris affectio, ab aliis calcatur.

42. Ac per hoc omnes quodammodo mali esse coguntur, ne viles, dubitantur.

43. Si honoratur quispiam religione non applicaverit illico honoratus esse desiderat.

44. Ubi quis mutaverit vestem, mutat propter dignitatem.

45. Si fuerit sublimis, fit despiciens; si fuerit splendissimus, fit vilissimus; si fuerit tota honestas, fit tota injuria.

46. Si bonus est quispiam, quasi malus spernit; si malus est, quasi bonus honoratur. Lib. 4, de *Gubera. Dei.*

47. Homo qui abundantia potestate sibi data, eam amittere moretur, 2^a 2^b, quest. 65, art. 3.

SENTENTIA PAGRINORUM.

48. Honus est intemperans, abuli otio et litteris. lib. 4, *Tuse. quest.*

49. Abusio magna? temeritas sub titulo fortitudinis latet; moderatione voculari ignava; prouanto, timidus; in his iniquo periculo erratur. Epist. 47.

ACCEDERE AD DEUM.

BUCO CARD.

Definitio, divisiones et comparationes. Accedere ad Deum, est intrare ad seipsum; et non solum ad se intrare, sed inefabilis quadam modo in intimum seipsum transire. *Prose.*

Qui intrans, et intrinsecus penetranus seipsum transiret ille veraciter ad Deum accedit. *De Spiritu et anima.*, cap. 14.

Tribus gradibus ad Deum acceditur: Primus est, affectio mundi; secundus est, olivio suorum; tertius est depositio sui.

Sicut huma, quanto propinquior est soli, tanto minor; ita mens humana quanto propinquior est Deo, tanto minor est suo iudicium. *Ibid.*, cap. 3.

Sicut oculus quanto mundior fuerit, tanto longius videt; sic anima quanto longius fuerit a soliditudine mundi, tanto amplius Deo proximer erit. Hom. 10, super *Math. oper. imperfec.*

Sicut dicitur sol intrare domum, vel exire, in quantum radius eius pertinet ad dominum, sic dicuntur Deum appropinquare ad nos, vel recedere a nobis, in quantum percipimus influentiam huius eius, vel ab eo deficitus. Part. 1, quest. 9, art. 4.

SENTENTIA PATRUM.

1. Omnis anima ad Christum accedit, sive corporalibus opera pecatis, sive clavis quibusdam secularis cupiditatis infra, sive multis imperfecta virtutibus. Lib. 1, de *Virginum.*

2. Nihil pulchrius, nihil voluptuosius, nihil desiderabilius, quam Deus appropinquare. Lib. 3, Epist. 44, ad *Ieronim.*

3. Deo appropinquare, clarescere est. Lib. 10, Epist. 84, ad *Demetriadem.*

4. Ad Deum accedit; neminem repellit, nisi quis se ab eis conspedi punitiver sequestrandum. Lib. 3, de *Interpol.*, cap. 12.

5. Qui ad Deum concedere desiderat, a minoribus incipit; ut gradum crescendo ad majora perveniat. Super *Apocal.*, cap. vii.

6. Quis faciet, Domine, servus tuus? ambelit. S. ANSELMUS.

dere te, et minus habet facies tua; accedere ad te desiderat, et inaccessibilis est habitat, tu. In *Prætor.*, cap. 1.

7. Non loca Creatori nostro nos proximes faciunt, sed bona morta. Apud *Gratianum*, in *De oratione. can. Non loca.*

8. Ad eum qui ubiqui presens est, et ubiqui totus, nos pedilus ire licet, sed moribus; non ambulando, sed amando. Epist. 52, ad *Macedon.*

9. Mens quando contemplatio ad Deum ascendit, ut eum intelligat, et diligat, imago Bel dicens est. *De Spiritu et anima.*, cap. 34.

10. Si amaveris terram, peregrinari Deo; si amaveris Deum, ascendis ad Deum. Super *Psalm. cxix*, vers. 6: *Multum incola fuit anima mea.*

11. Desiderio bono levatur ad Deum, et desiderio malo ad inimicorum. Sup. Ps. cxm.

12. Impossibile est illis qui negligi secularibus implicati sunt, ut eorū semper sursum habent. Super *Psalm. v*, in *Euseb.*

13. Cresco in Deo, reficeris si accesseris; deficies si recesseris. Tract. 11 in *Joen.*

14. Si boni moribus propinquatur Deo, malis moribus recedunt a Deo. Super *Psalm. xv.*

15. Si accedit est credere, qui credit, accedit; qui negat, recedit; non moverat minima peccatum, sed affectus. Tract. 48 in *Joen.*, de cap. 10.

16. Tanto nobis melius est, quanto magis ad illum imus, quo nulli melius est. Epist. 52, ad *Macedoniam.*

17. Non ad eum (qui ubiqui presens est) loca

S. THOMAS
AQUINAS.

S. AMBROS.

S. AUGUSTIN.

S. ANSELMUS.

S. PAPA.

S. ANASTAS.

S. AUGUSTIN.

S. BONAVENT.

ACCEDERE AD DEUM.

— 18 —

ACCEDERE AD DEUM.

tu anima et corpore mundamur. *De perfect. spirituali.*, cap. 78.
54. Ab idolis se custodiunt, omnes qui ad Deum verum reverentes accedunt. *Sup. Ep. pri-
mam Ieron.*, cap. 5.

S. BONIUS. CARTHAE. *Vultus tui amoris sanis infligat, ut prope-
ranti ad te sociandi, qui torpulent sani. De Mor-
tale. viii. art. 7.*

S. DOROTH. *Sancti viri qui Deo propiores sunt, eo se
inferiores putant. Doctr. 2, de Humilitate.*

S. EPHREM. *Si amaritudinem in anima habemus, et illam
radicibus evellere cupis, ad Deum accedas; novit
enim medicus dolorum, et morborum aggrauantis
curare. De persistencia.*

EVAGNUS. *HOMINES tum meliores efficiuntur, cum ad
Deum appropinquent. *De iste uite coquat.**

GLOSSA ORBIS. *Nollam patitur legem, cui accedere con-
cedunt est usque ad divine insegnata dignitatem.
*Hom. de S. Maxima.**

GLOSSA ORBIS. *Animum eius, qui proxime Deum accedere
velit, non terpessere oportet, sed spiritu fervore.
*Sup. Lxx. cap. 16.**

**GLOSSA IN-
TERIM.** *Qui homo operibus meritorum sibi regnare
ocell, tanto Deo sui vicinior, quanto sanctiores.
Sup. 1 Paralip., cap. 18.*

GLOSSA ORBIS. *Homo vicinior luci divine sentit quid ante
fuit; et quod iam gustat, amplius umat; et quod
subest, judicat, et quo, est dignior, sibi vobie
indignior, at longe esse quo priuior. *Sup. Job. c. 39.**

GLOSSA ORBIS. *Non dixit Propheta: Coram te, sea, Ad te,
ut viciniam ad Deum ostenderetur. *Sup. Ps. v.
vers. 3: Ad te orabo, Domine.**

GLOSSA ORBIS. *Quando ad saruentiam Dei accedit, tanto a
recessili. *Sup. Ecclesiasten.*, cap. 7.*

GLOSSA ORBIS. *Credere oportet accedentem ad Deum,
quia ipse est, et inquietissimus se remunerator sit.
Sup. Ecclesiasticon., cap. 1.*

GLOSSA ORBIS. *Ne quis duplice corde accedit ad Deum, quia
misericorditer, in eternum peribit. *Sup. Eccle-
siasticon.*, cap. 3, sup. *Ibid.*: *Vt duplice corde.**

GLOSSA ORBIS. *Humili non adest appropinquans, et ad
eum Deus appropinquans. *Sup. Luc.*, cap. 48.*

GLOSSA ORBIS. *Sine fide non potes ad Deum accedere. *Sup.
Epist. ad Hebreos.*, cap. 14.*

GLOSSA ORBIS. *Non loca, vel ordines Creatori nostro no-
proximos faciunt; sed ei nas merita bona jun-
gunt, aut mala disjungunt. *Lib. 6, in Registr.*,
indet. 13, cap. 193, epist. 29, *ad Anastas.*
*Pessinus.**

GLOSSA ORBIS. *Quisquis se apud se magnum existimat,
aditum sibi Dei accessus angustat. *Lib. 17. Moral.*,
cap. 47.*

GLOSSA ORBIS. *Accessus recessusque Dei a mente nostra
minime cognoscitur, quousque rerum alternan-
tium finis ignoratur. *Pros.**

72. Quia et de tentatione ingrium est utrum
probet an trucidat.

73. Et de donis nequaquam deprehenditur,
utrum hie deserts remunerari, an in via mu-
trant, et ad patriam perdutam. *Lib. 9 Moral.*,
cap. 7.

74. Ad Deum, quasi tot gressibus venis acco-
dit, quot horis moribus proficit. *Pros.*

75. Et tot gressibus longe fit, quod malo cog-
itacionibus decrescit. *Lib. 25 Moral.*, cap. 3.

76. Secundum nihil dari potest, quam id quod
quisque accedit ad conditionem debet. *Pros.*

77. Quid enim sanctius quam consilium ac-
cedendi ad Deum? *Lib. 3, in Regum.*, cap. 4.

78. Ad vocemque se Deum accedit, quando ad
contemplativa vita quietem venit. *Ibid.*

79. Tunc accedentes a se refici, qui pars mem-
bris sempercum per contemplationem ostendit.
Ibid.

80. Nisi quis a semetipsa deficit, ad eum, qui
super ipsum est, non appropinquat. *Hom. 32,*
sup. *Evang.*

81. Non valit apprehendere quod supra ipsum
est, qui nesciit magistrum quod est. *Ibid.*

82. Os nostrum omnipotenti Deo tanto longin-
guum fit, quanto huic mundo propinquum. *Lib. 3,
Moral.*, cap. 15.

83. Illam factu humana derisorio Deo proximum,
quoniam ab Iustis pravitatis vita innocentia
seruit circum. *Lib. 10 Moral.*, cap. 15.

84. Omnis homo, ac Deus accepta anima, a ten-
tione parigata aut iustitia, ad summum accedit Domini-
num. *Orat. 6, in Funere Cenarii, fructus sui.*

85. Accedere ad Filium nullum potest sine Spi-
ritu sancto. *In 2, Epist. ad Cor.*

86. Quando quis a terra cogitatione remotior
est, tanto Deo vicinior et certior. *Epist. 8.*

87. Quoniam longa homo est a Deo, qui accedere
jubetur, ut servus Dei fiat. *1 Prost.*

88. Quoniam longa ab eo, ubi filius est, qui me-
dius esse cognitio servus est! *Lib. 1, Miseritatem.*,
*Ibid. 60, sup. Ibid. 11: Piti, accedit ad ser-
vitatem.*

89. Tanto anima longius a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

90. Per lumen Jesu accessum habuimus ad
lumen Patrem: Jesus enim lumen est, et Pater
Iesus lumen. *Lib. 2, in Iesum.*, cap. *Decelestis Hie-
rarchia.*

91. Via ad Deum, est scientia, disciplina, bo-
nitas. Per scientiam, itur ad disciplinam; per dis-
ciplinam, itur ad bonitatem; per bonitatem, itur
ad beatitudinem. *De Institut. Novit.*, in fine
Prologi.

S. GREGOR.
MAGNUS.

72. Qui et de tentatione ingrium est utrum
probet an trucidat.

73. Et de donis nequaquam deprehenditur,
utrum hie deserts remunerari, an in via mu-
trant, et ad patriam perdutam. *Lib. 9 Moral.*,
cap. 7.

74. Ad Deum, quasi tot gressibus venis acco-
dit, quot horis moribus proficit. *Pros.*

75. Et tot gressibus longe fit, quod malo cog-
itacionibus decrescit. *Lib. 25 Moral.*, cap. 3.

76. Secundum nihil dari potest, quam id quod
quisque accedit ad conditionem debet. *Pros.*

77. Quid enim sanctius quam consilium ac-
cedendi ad Deum? *Lib. 3, in Regum.*, cap. 4.

78. Ad vocemque se Deum accedit, quando ad
contemplativa vita quietem venit. *Ibid.*

79. Tunc accedentes a se refici, qui pars mem-
bris sempercum per contemplationem ostendit.
Ibid.

80. Nisi quis a semetipsa deficit, ad eum, qui
super ipsum est, non appropinquat. *Hom. 32,*
sup. *Evang.*

81. Non valit apprehendere quod supra ipsum
est, qui nesciit magistrum quod est. *Ibid.*

82. Os nostrum omnipotenti Deo tanto longin-
guum fit, quanto huic mundo propinquum. *Lib. 3,
Moral.*, cap. 15.

83. Illam factu humana derisorio Deo proximum,
quoniam ab Iustis pravitatis vita innocentia
seruit circum. *Lib. 10 Moral.*, cap. 15.

84. Omnis homo, ac Deus accepta anima, a ten-
tione parigata aut iustitia, ad summum accedit Domini-
num. *Orat. 6, in Funere Cenarii, fructus sui.*

85. Accedere ad Filium nullum potest sine Spi-
ritu sancto. *In 2, Epist. ad Cor.*

86. Quando quis a terra cogitatione remotior
est, tanto Deo vicinior et certior. *Epist. 8.*

87. Quoniam longa homo est a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

88. Quoniam longa ab eo, ubi filius est, qui me-
dius esse cognitio servus est! *Lib. 1, Miseritatem.*,
*Ibid. 60, sup. Ibid. 11: Piti, accedit ad ser-
vitatem.*

89. Tanto anima longius a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

90. Per lumen Jesu accessum habuimus ad
lumen Patrem: Jesus enim lumen est, et Pater
Iesus lumen. *Lib. 2, in Iesum.*, cap. *Decelestis Hie-
rarchia.*

91. Via ad Deum, est scientia, disciplina, bo-
nitas. Per scientiam, itur ad disciplinam; per dis-
ciplinam, itur ad bonitatem; per bonitatem, itur
ad beatitudinem. *De Institut. Novit.*, in fine
Prologi.

S. GREGOR.
NAZIAN.

72. Qui et de tentatione ingrium est utrum
probet an trucidat.

73. Et de donis nequaquam deprehenditur,
utrum hie deserts remunerari, an in via mu-
trant, et ad patriam perdutam. *Lib. 9 Moral.*,
cap. 7.

74. Ad Deum, quasi tot gressibus venis acco-
dit, quot horis moribus proficit. *Pros.*

75. Et tot gressibus longe fit, quod malo cog-
itacionibus decrescit. *Lib. 25 Moral.*, cap. 3.

76. Secundum nihil dari potest, quam id quod
quisque accedit ad conditionem debet. *Pros.*

77. Quid enim sanctius quam consilium ac-
cedendi ad Deum? *Lib. 3, in Regum.*, cap. 4.

78. Ad vocemque se Deum accedit, quando ad
contemplativa vita quietem venit. *Ibid.*

79. Tunc accedentes a se refici, qui pars mem-
bris sempercum per contemplationem ostendit.
Ibid.

80. Nisi quis a semetipsa deficit, ad eum, qui
super ipsum est, non appropinquat. *Hom. 32,*
sup. *Evang.*

81. Non valit apprehendere quod supra ipsum
est, qui nesciit magistrum quod est. *Ibid.*

82. Os nostrum omnipotenti Deo tanto longin-
guum fit, quanto huic mundo propinquum. *Lib. 3,
Moral.*, cap. 15.

83. Illam factu humana derisorio Deo proximum,
quoniam ab Iustis pravitatis vita innocentia
seruit circum. *Lib. 10 Moral.*, cap. 15.

84. Omnis homo, ac Deus accepta anima, a ten-
tione parigata aut iustitia, ad summum accedit Domini-
num. *Orat. 6, in Funere Cenarii, fructus sui.*

85. Accedere ad Filium nullum potest sine Spi-
ritu sancto. *In 2, Epist. ad Cor.*

86. Quando quis a terra cogitatione remotior
est, tanto Deo vicinior et certior. *Epist. 8.*

87. Quoniam longa homo est a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

88. Quoniam longa ab eo, ubi filius est, qui me-
dius esse cognitio servus est! *Lib. 1, Miseritatem.*,
*Ibid. 60, sup. Ibid. 11: Piti, accedit ad ser-
vitatem.*

89. Tanto anima longius a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

90. Per lumen Jesu accessum habuimus ad
lumen Patrem: Jesus enim lumen est, et Pater
Iesus lumen. *Lib. 2, in Iesum.*, cap. *Decelestis Hie-
rarchia.*

91. Via ad Deum, est scientia, disciplina, bo-
nitas. Per scientiam, itur ad disciplinam; per dis-
ciplinam, itur ad bonitatem; per bonitatem, itur
ad beatitudinem. *De Institut. Novit.*, in fine
Prologi.

S. GREGOR.
TAUROTH.

72. Qui et de tentatione ingrium est utrum
probet an trucidat.

73. Et de donis nequaquam deprehenditur,
utrum hie deserts remunerari, an in via mu-
trant, et ad patriam perdutam. *Lib. 9 Moral.*,
cap. 7.

74. Ad Deum, quasi tot gressibus venis acco-
dit, quot horis moribus proficit. *Pros.*

75. Et tot gressibus longe fit, quod malo cog-
itacionibus decrescit. *Lib. 25 Moral.*, cap. 3.

76. Secundum nihil dari potest, quam id quod
quisque accedit ad conditionem debet. *Pros.*

77. Quid enim sanctius quam consilium ac-
cedendi ad Deum? *Lib. 3, in Regum.*, cap. 4.

78. Ad vocemque se Deum accedit, quando ad
contemplativa vita quietem venit. *Ibid.*

79. Tunc accedentes a se refici, qui pars mem-
bris sempercum per contemplationem ostendit.
Ibid.

80. Nisi quis a semetipsa deficit, ad eum, qui
super ipsum est, non appropinquat. *Hom. 32,*
sup. *Evang.*

81. Non valit apprehendere quod supra ipsum
est, qui nesciit magistrum quod est. *Ibid.*

82. Os nostrum omnipotenti Deo tanto longin-
guum fit, quanto huic mundo propinquum. *Lib. 3,
Moral.*, cap. 15.

83. Illam factu humana derisorio Deo proximum,
quoniam ab Iustis pravitatis vita innocentia
seruit circum. *Lib. 10 Moral.*, cap. 15.

84. Omnis homo, ac Deus accepta anima, a ten-
tione parigata aut iustitia, ad summum accedit Domini-
num. *Orat. 6, in Funere Cenarii, fructus sui.*

85. Accedere ad Filium nullum potest sine Spi-
ritu sancto. *In 2, Epist. ad Cor.*

86. Quando quis a terra cogitatione remotior
est, tanto Deo vicinior et certior. *Epist. 8.*

87. Quoniam longa homo est a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

88. Quoniam longa ab eo, ubi filius est, qui me-
dius esse cognitio servus est! *Lib. 1, Miseritatem.*,
*Ibid. 60, sup. Ibid. 11: Piti, accedit ad ser-
vitatem.*

89. Tanto anima longius a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

90. Per lumen Jesu accessum habuimus ad
lumen Patrem: Jesus enim lumen est, et Pater
Iesus lumen. *Lib. 2, in Iesum.*, cap. *Decelestis Hie-
rarchia.*

91. Via ad Deum, est scientia, disciplina, bo-
nitas. Per scientiam, itur ad disciplinam; per dis-
ciplinam, itur ad bonitatem; per bonitatem, itur
ad beatitudinem. *De Institut. Novit.*, in fine
Prologi.

S. GREGOR.
HAZAR.

72. Qui et de tentatione ingrium est utrum
probet an trucidat.

73. Et de donis nequaquam deprehenditur,
utrum hie deserts remunerari, an in via mu-
trant, et ad patriam perdutam. *Lib. 9 Moral.*,
cap. 7.

74. Ad Deum, quasi tot gressibus venis acco-
dit, quot horis moribus proficit. *Pros.*

75. Et tot gressibus longe fit, quod malo cog-
itacionibus decrescit. *Lib. 25 Moral.*, cap. 3.

76. Secundum nihil dari potest, quam id quod
quisque accedit ad conditionem debet. *Pros.*

77. Quid enim sanctius quam consilium ac-
cedendi ad Deum? *Lib. 3, in Regum.*, cap. 4.

78. Ad vocemque se Deum accedit, quando ad
contemplativa vita quietem venit. *Ibid.*

79. Tunc accedentes a se refici, qui pars mem-
bris sempercum per contemplationem ostendit.
Ibid.

80. Nisi quis a semetipsa deficit, ad eum, qui
super ipsum est, non appropinquat. *Hom. 32,*
sup. *Evang.*

81. Non valit apprehendere quod supra ipsum
est, qui nesciit magistrum quod est. *Ibid.*

82. Os nostrum omnipotenti Deo tanto longin-
guum fit, quanto huic mundo propinquum. *Lib. 3,
Moral.*, cap. 15.

83. Illam factu humana derisorio Deo proximum,
quoniam ab Iustis pravitatis vita innocentia
seruit circum. *Lib. 10 Moral.*, cap. 15.

84. Omnis homo, ac Deus accepta anima, a ten-
tione parigata aut iustitia, ad summum accedit Domini-
num. *Orat. 6, in Funere Cenarii, fructus sui.*

85. Accedere ad Filium nullum potest sine Spi-
ritu sancto. *In 2, Epist. ad Cor.*

86. Quando quis a terra cogitatione remotior
est, tanto Deo vicinior et certior. *Epist. 8.*

87. Quoniam longa homo est a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

88. Quoniam longa ab eo, ubi filius est, qui me-
dius esse cognitio servus est! *Lib. 1, Miseritatem.*,
*Ibid. 60, sup. Ibid. 11: Piti, accedit ad ser-
vitatem.*

89. Tanto anima longius a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

90. Per lumen Jesu accessum habuimus ad
lumen Patrem: Jesus enim lumen est, et Pater
Iesus lumen. *Lib. 2, in Iesum.*, cap. *Decelestis Hie-
rarchia.*

91. Via ad Deum, est scientia, disciplina, bo-
nitas. Per scientiam, itur ad disciplinam; per dis-
ciplinam, itur ad bonitatem; per bonitatem, itur
ad beatitudinem. *De Institut. Novit.*, in fine
Prologi.

S. GREGOR.
NAZIAN.

72. Qui et de tentatione ingrium est utrum
probet an trucidat.

73. Et de donis nequaquam deprehenditur,
utrum hie deserts remunerari, an in via mu-
trant, et ad patriam perdutam. *Lib. 9 Moral.*,
cap. 7.

74. Ad Deum, quasi tot gressibus venis acco-
dit, quot horis moribus proficit. *Pros.*

75. Et tot gressibus longe fit, quod malo cog-
itacionibus decrescit. *Lib. 25 Moral.*, cap. 3.

76. Secundum nihil dari potest, quam id quod
quisque accedit ad conditionem debet. *Pros.*

77. Quid enim sanctius quam consilium ac-
cedendi ad Deum? *Lib. 3, in Regum.*, cap. 4.

78. Ad vocemque se Deum accedit, quando ad
contemplativa vita quietem venit. *Ibid.*

79. Tunc accedentes a se refici, qui pars mem-
bris sempercum per contemplationem ostendit.
Ibid.

80. Nisi quis a semetipsa deficit, ad eum, qui
super ipsum est, non appropinquat. *Hom. 32,*
sup. *Evang.*

81. Non valit apprehendere quod supra ipsum
est, qui nesciit magistrum quod est. *Ibid.*

82. Os nostrum omnipotenti Deo tanto longin-
guum fit, quanto huic mundo propinquum. *Lib. 3,
Moral.*, cap. 15.

83. Illam factu humana derisorio Deo proximum,
quoniam ab Iustis pravitatis vita innocentia
seruit circum. *Lib. 10 Moral.*, cap. 15.

84. Omnis homo, ac Deus accepta anima, a ten-
tione parigata aut iustitia, ad summum accedit Domini-
num. *Orat. 6, in Funere Cenarii, fructus sui.*

85. Accedere ad Filium nullum potest sine Spi-
ritu sancto. *In 2, Epist. ad Cor.*

86. Quando quis a terra cogitatione remotior
est, tanto Deo vicinior et certior. *Epist. 8.*

87. Quoniam longa homo est a Deo, qui intus est,
recedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
niorum effudit. *Ibid.*

88. Quoniam longa ab eo

S. IUDOVICUS
BLOSIUS.
cessarit accedere. Serm. 11, de *Passione Domini*, sup. illud. *Psalm. civ*: *Quare faciem ejus semper.*

S. MACHAB.
Egypt.
124. Si vitii morbo periculose laboras, accede cum fiducia ad ostentum medicum, accede ad Iesum, roga ut maxim adhibere dignetur. In canonio *Vita spiritualis*, cap. 3.

S. JEROME.
125. Qui accedunt ad Dominum, debent in similitudo pace et tranquillitate miltas pressus humdere, et cum intentione cordis, et cogitationibus castis, cum puro oculis habere. *Hom. 6.*

126. Debet quicquid accedentem ad Dominum; ad id quod homo est seipsum cogere, etiam res repugnat animis. *Ibid. Hom. 19.*

127. Qui accedit ad Deum, et revera cupit esse assessor Christi, huius intentionis gratia debet accedere, ut nihil gemitur veteris hominis. *Ibid. Hom. 44.*

128. Accedo sine materia ad experientem materiam, et intelliges minuti laqueos adversariorum. *De Orat.*, cap. 63.

129. Creatura quantum Creatori suo per cognitionem est vicinior, tantum de adventu ejus existit letitia. Serm. 2, de *Ephesianis*.

130. Noli credere pauperem futurum Deum, si abscesseris; neque dilectionem, si accesseris. *Prose.*

131. Tibi prodest accessus, tibi obest recessus. *De Panis*, cap. 6.

132. Deus suscipit pauperes, sed divites non respiciunt; habentes suscipit, et ad se attrahit non habentes. Serm. 28.

133. Deus peccatores sanctificat, cum propinquat. *Ibid. Serm. 168.*

134. Quanto est a sacra libet remotior, tanto Deo propinquior. Epist. 20, ad *Hierusalem*.

135. Ferendum non videatur, ut ad Deum purissimum accedit quis impuram habens animam, nisi max sequeatur penitentia. *Prose.*

136. Quisquis enim nullius praeferit peccatum conscius, etiam vetera conatur eluere, accedit boni animo; sin minus, absistat cum impuram sit. *Quod Deus sit immutabilis*.

137. Tanto quia divinis vicinior factus est, quanto supra humana omnia studio perfectionis ascendit. Lib. 1, de *Vita contempl.*, cap. 5.

138. Accedendo ad Deum, illuminatur ignoratio, et corroboratur infirmitas; data sibi et intelligentia qua videt, et charitatem qua ferreat. Serm. 9.

139. Non acceditur ad altitudinem Dei, nisi per humilitatem; cui propinquat subditus, longe ab eo recessit status. *Ibid.*

140. Non locorum intervallis acceditur ad Deum vel recessitur ab eo; sed similitudo facit proximum, dissimilatio longinquum. *Ibid.*

141. Bonum est sursum habere cor, non tam ad seipsum, quod est superbia; sed ad Deum, quod est obedientia. *Ibid.*

142. Ascensionum ad Deum gradus, sunt pie-tatis affectus; libertum, est tua voluntas; amando accedit, negligendo recessit. *Ibid.*

143. Si autem amas preter Deum, non ascendas; nec es, nisi ubi eras. *Ibid.*

144. Vocanti Domino appropinquat, qui dignis-pientium fructum Deum de die in diem placat. Part. 1, de *Potestate lignandi atque solvendi*, cap. 17.

145. Nihil tam propinquum Deo, quam ejus character et similitudo. Super *Cant.*, cap. n.

146. Ascendens ad Deum, mundo fit obscurus. *Serm. 30, de Resur.*

147. Accedit ad Deum securi, nolite timere repulsam, exaudiet et recipiet vos; neque paucum rubore confundi facies vestras. *Ibid.*

148. Qui cum fide ad Deum accedit, arcana lucis radios suscipit. Super *Psalm. xxxiii*, vers. 5: *Accedit ad eum, etc.*

149. Quanto quis magis accedit in Deum, tanto plus confernit temporalia. Super *Epist.*, *Aquinas.*

150. Ad Deum non acceditur passibus corporis (cum ubique sit), sed affectibus mentis. In *Summa*, part. 1, quest. 3, art. 1.

151. Mala, que nos hic premunt, ad Deum ire compellunt. *Ibid.*, part. 1, quest. 21, art. 4.

152. Tanto longinquior ille homo a Deo, et frigidior in seipso, quanto occupatior, et diuturnior in negotio externo. Medit. 28, in *Dom. Palm.*, cap. 2.

153. Tanta magis Deo homo appropinquat, quanto ab omni solidato terreno longius recessit, Lib. 3, de *Imit. Christi*, cap. 42.

154. Tanto homo aliuss ad Deum ascendit quanto profundius in se descendit, et plus sibi vilescit. *Ibid.*

155. Fili, quantum a te tales exire, tantum in me poteris transire. *Ibid.*, cap. 56.

156. Accedit ad Iesum indigni, ut fiant digni; accedit mali; ut efficiantur boni; accedit parvi et imperfecti, ut fiant magni et perfecti. *Prose.*

157. Qui morsidus est, veniat ut sanctur; qui tepidus est, veniat ut accendatur; qui timidus est, veniat ut confortetur.

158. Qui tristis est, veniat ut consoletur; qui ardus est, veniat ut adipi spiritus repletetur; qui fatigatus est, veniat ut gaudio recreetur. In *Satilog.*, cap. 18.

159. Quanto frequentius ad Iesum accesseris, tanto tibi dulcior et iucundior apparebit. *Ibid.*, cap. 19.

RICHARD. A.
S. VICTOR.

ROBERTUS
BELLARMINUS.

THOMAS A.
AQUINAS.

THOMAS A.
KEPIS.

S. ISIDORUS
BISPALENS.

ADRIAN. PAP.

S. AMBROSIIUS.

S. ANTONIUS
DE PAUVA.

S. AUG.

160. Nihil est tam Deo proximum, quam hominem non esse corruptum. Epist. ad *Monachos*.
IN VITIS
PATRUM.

161. Quantum homo Deo appropinquaverit, tantum se peccatorum videbit. Lib. 3, num. 123.

162. Operari semper moderate et pie ad Deum accedere, quantum potest uniusquis mente pro-gredi, et quantum possunt homines consequi. Lib. 8, cap. 43.

SENTENTIA PAGANORVM.

ANISTOTELES. 163. Illud est melius, quod optimo propinquius est. 2 de *Caro*, apud Bedam.

CICERO. 164. Homines ad Deos nulla ut propius accede-purpicum est, quam salutem hominibus dondo. Lib. 4 *Offic.*, cap. 41.

PLATO. 165. Qui ad Deum proprius accedit, et qualis si Deus commandavit; ita constanter attribuire debent consentanei Dei natura, ut constituant Deum revera esse bonum. *Sizygia*, 4, lib. 2, de *Republ.*

SENECA. 166. Subsilire in colum, ex angulo licet. Epist. 31.

SIXTUS PHI-
LOSOPHUS. 167. Corpus quidem tuum incedat in terra, anima autem semper sit apud Deum. Serm. 45.

168. Animam de terra files elevat Deum. *Ibid.*

169. Animam accedens ad Deum, per Dei verbum est. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Apostasia*, sent. 64.

ACCEPTIO PERSONARUM.

Vide PERSONARUM ACCEPTIO.

ACCUSATIO.

ETYMOLOGIA EJUS.

COLLECTOR. Definitio. Accusatio est, peccatum alterius judici-indicare. *Vid. Accusatio est delictum rei de crimine ad vindictam proper bonum communem.*

ACCUSATOR. Accusator, dictus, quasi ad causatorem, quia ad causam vocat sum, quem accusat. Lib. 18 *Eigmat.*, cap. 15.

SENTENTIA PATRUM.

1. Qui non probaverit quod objecitur, ponam quia ipse intulerit, patitur. Apod. Gratian., in *Decret.*, part. 2, causa 2, quest. 3, can. *Qui non*.

2. Omnis, qui alius falsa intulerit, puniatur, et pro falsitate feriat infamiam. *Ibid.*, causa 5, quest. 6, can. *Omnis*.

3. Plus proficit amica correption, quam accusatio turbulentia; illa pudorem invenit, hisc indignationem moveat. Lib. 8, super *Lue*, cap. xxi, super *Illetra illum*.

4. Judicis non est, sine accusatore damnare; quia et Dominus Iudicium fore esse sciens, sed quia non est accusatus, minime abject. Super *Epist. ad Rom.*, cap. v.

5. Inclinavit se Jesus, ut ostenderet quod accusatio non est admittenda cum facilitate. *Prose.*

6. Non enim statim iudex debet porrigitare calibet dicto, non etiam cum gaudio, sed cum displicencia suscipere. Serm. in *sabbat. post Dom.* *Quadrat.*

7. Cum homo eloquentia famam querit, alitas ante hominem judicem, circumstante hominum multitudine, nimicrum suum odio immansime accusans; vigilansime cavit, ne quid per lingue errorum dicat coram hominibus, et ne per mentis furorum hominem auferat ex hominibus, non cavit. Lib. 4 *Conf.*, cap. 18.

8. Necesse est eum qui aliquem accusat, habere alterum quem defendat. Lib. 2, *contra Accus.*, cap. 9.

9. Qui disponit arguere, non faciat unde alium nititur accusare. Ep. 178.

10. Eo est impudentius virtus accusator, quo sit etiam iudicis calumniator. Lib. 3, *contra Cre-scon.*, cap. 61.

11. Qui sibi utrumque audet sumere, ut cuiquam ipse sit et accusator et iudex? Hom. 50, ex *Homil. quinq.*, cap. 4.

12. Accusare vilia, officium est honorum viro-rum et benivolorum, quod cum malefici agunt, alienas partes agunt. Lib. 2, *de Serm. Domini in monte*.

13. Mittor est accusator, quam qui convincitur servare laudator. Lib. 4, *contra duas Epist. Pelag.*, cap. 4.

14. Peccata ignorantiae vel negligentiae melius accusantur, ut percant: quam excusantur, ut maneat. Super *Psalm. xv*, vers. 8: *Et irritave-runt eum.*

15. In confessione sui accusatus, Deli laudatio est. Serm. 8, de *Verb. Dom.*

16. Sive nos accusamus, sive Deum laudamus, his Deum laudamus, si plus nos accusamus, Deum laudamus. *Prose.*

17. Quando Deum laudamus, tanquam eum, qui sine peccato est, predicanus: quando unicum nos ipsos accusamus, et per quem resurreximus, gloriam damus. *Ibid.*

18. Clamsum cor habes, et clavem accusa; accusa legem, quia percutit libidinem. Serm. 4, de *Verbi Apostoli*.

19. Diabolus accusator sanctorum est. In 50 *Homilias*, hom. 36.

20. Pierice nolint alios accusare, dum se per illos cupunt excusare. *Ibid.*, hom. 50.

21. Accusatur Christus, et tacet: bene tacet, qui defensione non agit. Serm. 4, far. 2 post *Dom. Palm.*

22. Frustra accusatur, qui a iudice laudatur;

S. IUDOVICUS
BLOSIUS.
cessarit accedere. Serm. 11, de *Passione Domini*, sup. illud. *Psalm. civ*: *Quare faciem ejus semper.*

S. MACHAB.
Egypt.
124. Si vitii morbo periculose laboras, accede cum fiducia ad ostentum medicum, accede ad Iesum, roga ut maxim adhibere dignetur. In canonio *Vita spiritualis*, cap. 3.

S. JEROME.
125. Qui accedunt ad Dominum, debent in similitudo pace et tranquillitate miltas pressus humdere, et cum intentione cordis, et cogitationibus castis, cum puro oculis habere. *Hom. 6.*

126. Debet quicquid accedentem ad Dominum; ad id quod homo est seipsum cogere, etiam res repugnat animis. *Ibid. Hom. 19.*

127. Qui accedit ad Deum, et revera cupit esse assessor Christi, huius intentionis gratia debet accedere, ut nihil gemitur veteris hominis. *Ibid. Hom. 44.*

128. Accedo sine materia ad experientem materiam, et intelliges minuti laqueos adversariorum. *De Orat.* cap. 63.

129. Creatura quantum Creatori suo per cognitionem est vicinior, tantum de adventu ejus existit letitia. Serm. 2, de *Ephesianis*.

130. Noli credere pauperem futurum Deum, si abscesseris; neque dilectionem, si accesseris. *Prose.*

131. Tibi prodest accessus, tibi obest recessus. *De Panis.* cap. 6.

132. Deus suscipit pauperes, sed divites non respiciunt; habentes suscipit, et ad se attrahit non habentes. Serm. 28.

133. Deus peccatores sanctificat, cum propinquat. *Ibid. Serm. 168.*

134. Quanto est a sacra libet remotior, tanto Deo propinquior. Epist. 20, ad *Hierusalem*.

135. Ferendum non videatur, ut ad Deum purissimum accedit quis impuram habens animam, nisi max sequeatur penitentia. *Prose.*

136. Quisquis enim nullius praeferit peccatum conscius, etiam vetera conatur eluere, accedit boni animo; sin minus, absistat cum impuram sit. *Quod Deus sit immutabilis.*

137. Tanto quia divinis vicinior factus est, quanto supra humana omnia studio perfectionis ascendit. Lib. 1, de *Vita contempl.* cap. 5.

138. Accedendo ad Deum, illuminatur ignoratio, et corroboratur infirmitas; data sibi et intelligentia qua videt, et charitatem qua ferreat. Serm. 9.

139. Non acceditur ad altitudinem Dei, nisi per humilitatem; cui propinquat subditus, longe ab eo recessit status. *Ibid.*

140. Non locorum intervallis acceditur ad Deum vel recessitur ab eo; sed similitudo facit proximum, dissimilatio longinquum. *Ibid.*

141. Bonum est sursum habere cor, non tam ad seipsum, quod est superbia; sed ad Deum, quod est obedientia. *Ibid.*

142. Ascensionum ad Deum gradus, sunt pie-tatis affectus; libertum, est tua voluntas; amando accedit, negligendo recessit. *Ibid.*

143. Si autem amas preter Deum, non ascendis; nec es, nisi ubi eras. *Ibid.*

144. Vocanti Domino appropinquat, qui dignis-pientium fructum Deum de die in diem placat. Part. 1, de *Potestate Igantii atque solvendi*, cap. 17.

145. Nihil tam propinquum Deo, quam ejus character et similitudo. Super *Cant.* cap. n.

146. Ascendens ad Deum, mundo fit obscurus. *Serm. 30, de Resur.*

147. Accedit ad Deum securi, nolite timere repulsum, exaudiet et recipiet vos; neque paucum rubore confundi facies vestras. *Ibid.*

148. Qui cum fide ad Deum accedit, arcana lucis radios suscipit. Super *Psalm. xxxiii*, vers. 5: *Accedit ad eum, etc.*

149. Quanto quis magis accedit in Deum, tanto plus confernit temporalia. Super *Epist.*, Aquinas. *ad Hebr.*

150. Ad Deum non acceditur passibus corporis (cum ubique sit), sed affectibus mentis. In *Summa*, part. 1, quest. 3, art. 1.

151. Mala, que nos hic premunt, ad Deum ire compellunt. *Ibid.*, part. 1, quest. 21, art. 4.

152. Tanto longinquior ille homo a Deo, et frigidior in seipso, quanto occupatior, et diuturnior in negotio externo. Medit. 28, in *Dom. Palm.*, cap. 2.

153. Tanta magis Deo homo appropinquat, quanto ab omni solidato terreno longius recessit, Lib. 3, de *Imit. Christi*, cap. 42.

154. Tanto homo aliuss ad Deum ascendit quanto profundius in se descendit, et plus sibi vilescit. *Ibid.*

155. Fili, quantum a te tales exire, tantum in me poteris transire. *Ibid.*, cap. 56.

156. Accedit ad Iesum indigni, ut fiant digni; accedit mali; ut efficiantur boni; accedit parvi et imperfecti, ut fiant magni et perfecti. *Prose.*

157. Qui morsidus est, veniat ut sanctur; qui tepidus est, veniat ut accendatur; qui timidus est, veniat ut confortetur.

158. Qui tristis est, veniat ut consoletur; qui ardus est, veniat ut adipi spiritus repletetur; qui fatigatus est, veniat ut gaudio recreetur. In *Satiroq.*, cap. 18.

159. Quanto frequentius ad Iesum accesseris, tanto tibi dulcior et iucundior apparabit. *Ibid.*, cap. 19.

RICHARD. A.
S. VICTOR.

ROBERTUS
BELLARMINUS.

THOMAS A.
AQUINAS.

SIXTUS PHI-
LOSOPHUS.

THOMAS A.
KEPIS.

S. ISIDORUS
VIRGINALIS.

ADRIAN. PAP.

S. AMBROSIUS.

S. ANTONIUS
DE PAUVA.

S. AUG.

160. Nihil est tam Deo proximum, quam ha-minem non esse corruptum. Epist. ad *Monachos*. IN VITIS
PATRUM.

161. Quantum homo Deo appropinquaverit, tantum se peccatorum videbit. Lib. 3, num. 123.

162. Operari semper moderate et pie ad Deum accedere, quantum potest uniusquis mente pro-gredi, et quantum possunt homines consequi. Lib. 8, cap. 43.

SENTENTIA PAGANORVM.

ANISTOTELES. 163. Illud est melius, quod optimo propinquius est. 2 de *Caro*, apud Bedam.

CICERO. 164. Homines ad Deos nulla ut propius accede-purum est, quam salutem hominibus dondo. Lib. 4 *Offic.*, cap. 41.

PLATO. 165. Qui ad Deum proprius accedit, et qualis si Deus commandavit; ita constanter attribuire debent consentanei Dei natura, ut constituant Deum revera esse bonum. *Sizygia*, 4, lib. 2, de *Republ.*

SENECA. 166. Subsilire in colum, ex angulo licet. Epist. 31.

SIXTUS PHI-
LOSOPHUS. 167. Corpus quidem tuum incedat in terra, anima autem semper sit apud Deum. Senn. 45.

168. Animam de terra files elevat Deum. *Ibid.* 169. Animam accedens ad Deum, per Dei verbum est. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Apostasia*, sent. 64.

ACCEPTIO PERSONARUM.

Vide PERSONARUM ACCEPTIO.

ACCUSATIO.

ETYMOLOGIA EJUS.

COLLECTOR. Definitio. Accusatio est, peccatum alterius judici-indicare. Viz. Accusatio est delictum rei de crimine ad vindictam properi bonum communem. Accu-sator dicunt, quasi ad causatorem, quia ad causam vocat eum, quem accusat. Lib. 18 *Eigmat.*, cap. 15.

1. Qui non probaverit quod objecit, ponam quoniam ipse intulerit, patitur. Apud Gratian., in *Decret.*, part. 2, causa 2, quest. 3, can. *Qui non*.

2. Omnis, qui alius falsa intulerit, puniatur, et pro falsitate ferat infamiam. *Ibid.*, causa 5, quest. 6, can. *Omnis*.

3. Plus proficit amica correption, quam accusatio turbulentia; illa pudorem invenit, hisc indignationem moveat. Lib. 8, super *Lue*, cap. xxi, super illud. *Increpa illum*.

4. Judicis non est, sine accusatore damnare; quia et Dominus Iudicium fore esse sciens, sed quia non est accusatus, minime abject. Super *Epist. ad Rom.*, cap. v.

5. Inclinavit se Jesus, ut ostenderet quod accusatio non est admittenda cum facilitate. *Prose.*

6. Non enim statim iudex debet porrigeare causam calibel dicto, non etiam cum gaudio, sed cum diligenter suscipere. Serm. in *sabbat.* post *Dom.* *Quadrat.*

7. Cum homo eloquentia famam querit, ali-stans ante hominem judicem, circumstante homi-num multitudine, nimicrum suum odio immuni-simis accusans; vigilansimne cavit, ne quid per lingue errorre dicat coram hominibus, et ne per mentis furorem hominem auferat ex hominibus, non cavit. Lib. 4 *Conf.*, cap. 18.

8. Necesse est eum qui aliquem accusat, habe-re alterum quem defendat. Lib. 2, contra *Ac-dationem*, cap. 9.

9. Qui disponit arguere, non faciat unde alium nititur accusare. Ep. 178.

10. Eo est impudentius virtus accusator, quo-
dum etiam judicis calumniator. Lib. 3, contra *Cre-scon.*, cap. 61.

11. Qui sibi utrumque audet sumere, ut cui-
quam ipse sit et accusator et iudex? Hom. 50,
ex *Homil. quinq.*, cap. 4.

12. Accusare vilia, officium est honorum vi-rorum et benivolorum, quod cum malefici agunt, alienas partes agunt. Lib. 2, de *Serm. Domini in monte*.

13. Mittor est accusator, quam qui convincitur servare laudator. Lib. 4, contra duas *Epist. Pelag.*, cap. 4.

14. Peccata ignorantiae vel negligentiae melius accusantur, ut percant: quam excusantur, ut maneat. Super *Psalm. xv*, vers. 8: *Et irritave-
runt eum.*

15. In confessione sui accusatus, Deli laudatio est. Serm. 8, de *Verb. Dom.*

16. Sive nos accusamus, sive Deum laudamus, his Deum laudamus, si plus nos accusamus, Deum laudamus. *Prose.*

17. Quando Deum laudamus, tanquam eum, qui sine peccato est, predicanus: quando unicum nos ipsos accusamus, et per quem resurreximus, gloriam damus. *Ibid.*

18. Clamsum cor habes, et clavem accusa; accusa legem, quia percutit libidinem. Serm. 4, de *Verbi Apostoli*.

19. Diabolus accusator sanctorum est. In 50 *Homilias*, hom. 36.

20. Pericope nolint alios accusare, dum se per illos cupunt excusare. *Ibid.*, hom. 30.

21. Accusatur Christus, et tacet: bene tacet, qui defensione non agit. Serm. 4, far. 2 post *Dom. Palm.*

22. Frustra accusatur, qui a judice laudatur;

imo ipse sui accusator est, qui reum dicit quem leges defendunt. *Ibid.*, quest. 127.

23. Nolens se esse reum, addit potius ad reatum, et sua excusando peccata, ignorat non se penitus removere, sed veniam. *De Continente*, cap. 5.

24. Superbia querit in alium referre quod perperam fecit, nequam hic somnus pettio venie, nequam imprimis medicina. *Prose.*

25. Sed accusatio potius quam exusatio vera est, ubi mandati divini est aperia transgressio. *Lib. 13. de Civitate Dei*, cap. 14.

26. Esto accusatus tuus, et Deus erit induktor tuus. *Serm. 7. de Verbo Domini*.

27. Duro non vult homo se accusare in eo quod fecit. Deum accusat, a quo factus est homo. *Ez Hom. quinque*, hom. 11.

28. Quoniam vero sint quidam, non tam iudici facili credenda sunt, nisi certis indicibus demonstretur. *Ibid.*, hom. 50.

29. Nulli tibi valebit collusus accusatoris, ubi est testis conscientia. *Super Psalm. LXVI. vers. 4.*

30. Accusator falsus reus est illius rei quam alteri contumaciam impingere. *Epist. 338. ad abbatem Baldwinum.*

31. Accusat conscientia, testis est memoria, ratio judex, voluntas carcer, timor tortor, oblectamentum tormentum. *In Medicina*, cap. 13.

32. Non qui accusatur sed qui convincitur, reus est. *Ibid.*, cap. 45.

CASEPHORUS. 33. Vir luxus, purus, innocens omnes laudat, se semper accusat. *De Animula*, cap. 48.

34. Dignum est ut vita innocentis nulla maestetur permissore accusatoris. *Prose.*

35. Ideo si quis a qualibet criminatur, non ante accusatus supplicio detur, quam accusator presentetur. *Apud Gratian. part. 2. causa 3. quest. 9. can. Dignus.*

36. Omnia, que adversus absentes in omni negotio, aut loco aguntur, aut judicantur, omnino evanescentur; quoniam ab aliis nullus addicione illa lex clamatur. *Apud Gratian. in Decret. part. 2. causa 3. quest. 9. can. Omnia.*

37. Calumniator, si in accusatione defecit, talionem recipiat. *Apud Gratian. in Decret. part. 2. causa 2. quest. 3. can. Calumniator.*

38. Salutis principium, est sui ipsius condemnatio. Et hunc apud Iosn. Damasc., lib. 2, *Paradiso*, cap. 86.

39. Nulli contra quemlibet accusatum, absque legitimo ei idoneo accusatore fiat. *Apud Gratian. in Decret. part. 2. causa 2. quest. 1. can. Nulli.*

40. Absente adversarius, non auditor accusator. *Apud Gratian. in Decret. part. 2. causa 3. quest. 9. can. Absente.*

41. Evidentia patenti sceleris non indiget clausura accusatoris. *Super Genes. cap. IV. in Illud: Vox sanguinis fratris tui, etc.*

42. Veritatem accusationis comprobant accusatum concordia. *Super Deuter. cap. XXI.*

43. quanto accusatio impliorum rarior et diffilior est, tanto peccandi licentia videtur eis esse major. *In Ecclesiasten. cap. VIII. super illud: Vidi impiorum spiritus.*

44. Manifesta accusatione non indigent. *Io. Decret. part. 2. causa 2. quest. 1. can. Manifesta.*

45. Absente eo quem scirentis quisque volunt, accusatori non credatur. *In Decretis. causa 3. quest. 9. can. Absente.*

46. Per scriptum nunquam accusator recipitur, quia per scripturam nullus accusari potest; sed propriis vocis, et presente es, quem accusare volueris. *Ibid.*

47. Habetur in decretis sanctorum Patrum sanctum, non fore canonum quicunque judicari, vel damnari, antequam accusatores canonice examinatos presentes habeant. *Ibid.*, causa 3, quest. 9. can. *Habetur.*

48. Qui accusare alium elegit, presens per se, et non per alium accuset. *Ibid.*, causa 3, quest. 9. can. *Qua.*

49. Magis confort utilitatem fraternalis, qui crimen accusando prosecutur, quam qui celando favore nifuerit. *Ibid.*, causa 5, quest. 5. can. *Non curatur.* § *Ez hi.*

50. Qui quod intulerit probare non valet, puniendus est. *Ibid.*, causa 5, quest. 6.

51. Carnales prohibentur ab accusatione spiritualium, non spiritualis ab accusatione carnalium. *Ibid.*, causa 6, quest. 1, can. *Summa. Patel.*

52. Cum perversi vere mala contra bonos non inveniuntur, falsa fingunt, ut illis derrogando, ipsi justi videantur. *Lib. 12. Moral.*, cap. 15.

53. Sibi meipsum jam parere renuit, qui malum non erubet, facer quod fecit; et qui defendendo accusari potuit, accusando se celerrime defendit. *Lib. 22. Moral.*, cap. 9.

54. Perfecta humilitatis indicium est, peccata et ultra accusare, et aliis accusantibus non negare. *Ibid.*, cap. 10.

55. Etsi frui reum sententia non clamat, insur tamen graviter conscientia accusat. *Lib. 32. Moral.*, cap. 7.

56. Qualibet peccator conversus in fletibus, cum justus esse incusat, cum experit accusat, quod fecit. *Hom. 7. super Ezech.*

57. Sunt innumilli, qui se de nequitia accusant, criminis, et pravitatem non corrigit voluntatis. In *I Reg.*, cap. m.

58. Antiquus hostis, cum quem accuset mala, non inventit, ipsa ad malum inflectere bona querit. *Lib. 2. Moral.*, cap. 5.

59. Qui columbam illam non probat, possum debet incurrere; quam si probaret, reus utique sustineret. Et habetur in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa 3, quest. 6, can. *Qui.*

60. Iavidi dum bonum quod vident accusare nequeunt, exequunt malitia, malum quod non vident ad accusationem querunt. *Lib. 6. Moral.*, cap. 13.

61. Malignus spiritus cogitationi, locationi, appeti nostri semper insidias insitit; si forte quid inveniat, unde spid examen interni iudicis accusator existat. *Lib. 3. Biolog.*, cap. 19, verbo *Sime.*

62. Nullus vos ibi linguis impliceat, ubi conscientia non accusat. *Lib. 6. in Registr. iudic. 15. cap. 178. epist. 14. ad Constantium episc. Medicinae.*

63. Quem conscientia defendit, inter accusatores liber est.

64. Liber sine accusatione esse non potest, si sola, et non interius audit, conscientia accusat.

65. Novum malitiae genus, accusare quod prodit. *Epist. 24. ad Pamphili. et Marcellin.*, lib. 1.

66. Misi etiam vera accusatio contra fratrem dispicit: non rovayendis alios, sed dico quid ipse non fecerit. *Ibid.*

67. In personis, non in rebus fit accusatio. *Ibid.*

68. Qui trascitur, accusator sui est. *Ibid.*

69. Difficilis est accusatio in majorum: si enim peccaverit, non credatur; si convictus fuerit, non punitur. *In Ecclesiasten. cap. 8. super illud Psalm. ix: Laudator peccator.* etc.

70. Cum dicis fratres tuos tuisce esse detrahentes, inferior factus es tu ipse. *De Clesuera. initia. lib. 2. cap. 21.*

71. Accusatio Christus coram milibus, et tamen ei daret exemplum patientie: acuturis si in litigio, ut sit exemplum perversarum et malitiarum. *Ibid.*

72. Multi cum de criminibus accusantur, magna impudicitia in alios suo delicta transferre intulit. *Hom. 63. in Genes.*

73. Omnis qui se cognoscit, sui accusator est. *Hom. super Psalm. LXXXIV.*

74. Omnis qui sua in hoc seculo dolendo peccata accusat, et auctor a se accusata, a Deo erit excusat. *Ibid.*

75. Illa est sui fructuosa accusatio, si subsentient correcio: quodlibet enim se accusare, et non corrigit, Deum tentare est. *Prose.*

76. Melius est ut prius sit correccio, et postea accusatio: quam precepsit accusatio, et non subsentient correccio. *Ibid.*

77. Magna humilijs, magna sapientia, magna prudentia, ut sciatis vivens, sic se posse vivere, ut si sit accusatus, et Deo excusat. *Hom. super Psalm. XLIII.*

78. Noli alium accusare, sed te ipsum ita reddere lundibrium, ut omnem merito accusationem possis effuger. *Hom. 63. super Matth.*

79. Majora tormenta imminent, si eum alios accusent, ejusdem criminis ipse obnoxius invenerit. *Ibid.*

80. Nihi tam extitale peccato, quam peccati accusatio. *Concio 4. de Lazaru mendico.*

81. Si vis eum, qui iniuste egit, rectum facere, ne accusis illum, sed reum te constitue. *Hom. 7. in Acta Apostol.*

82. Crudelem misericordem, malum bonum, audacem misis, timidum benignus, gloriosum modestum, studiosum segnem, pudicos incontinentem accusat. *Hom. 2. super Epist. I ad Cor.*

83. Accusatoria magnanimitas, iudicium secundum redditum. *Hom. 19. in Epist. II ad Cor.*

84. Communis crimen est, publica injuria, cuiusque fieri accusare volenti. *Hom. 1. ad Popul. Antiochen.*

85. Non oportet querilibet judicari, vel dñe. *S. MARCELLUS* nart, principum legitimis habent presentes accusatores. Apud Gratian. in *Decret.*, causa 3, quest. 9. Part. 2. can. *Non.*

86. Necesse est, secundum sacram Scripturam documentum, et secundum justitiae transmittentem, et accusatum et accusatorem simul adesse. *Habetur in Decretis Gratiani*, part. 2, causa 3, quest. 9. can. *Necessa.*

87. Sino causa accusant peccata, quem pauper exonerat: exonerari non potest, quem famis pauper accusat. *Serm. 14.*

88. Lascivus disciplinam, virtutem vitiros, innoentiam criminiosus accusat. *Ibid. Serm. 32.*

89. Justus quaque semper ipsum, dum sancte vivit, accusat: et se accusando magis magisque sacrificat. *Epist. 15. ad V. Episcop.*

90. Tunc viorum omnium barbariem sciendam, tunc potestatis aerias a invictissimo debellandas: si et immortales vivimus, et tamen reos non ac peccatis tanquam obscuris, acensus, *Ibid.*

91. Merito hono divinorum honorum expers deseritur, qui dum alium accusare conatur, imprudens saipam culpat. *De Prodigis.*

92. Fratrum nostrorum vita non facile debet. *S. PROSPER. JUDICIS.*

93. Christus unicus non accusavit peccata nostra, sed tuti. *Lib. 2. de Vita contempl.*, cap. 6.

94. Rectus est, et bens invocat Deum, qui in omnibus malis que patitur, se accusat, non Deum Sent. 72, et habetur apud Aug.

95. Sicut repellit Deus peccata sua defendantem, sic recipit accusantem. *Ibid.*

S. FRONTER. 96. Apud justum judicem, et misericordem Deum, qui se accusat, excusa. *Ibid.*, sent. 187.

SALVIANUS. 97. Maxima accusatrix hominum noxiiorum, est usurpatrix innocentie arrogans. Lib. 4, de *Gub. Det.*

98. Quicunque sibi se excusat, accusat Deum. *Ibid.*

S. STEPHAN. 99. Neganda est accusatio licentia criminandi, PAIA ET MAR- priusquam se crimine, quo accusantur, exercent. TEL. Apud Gratian. in *Decret.*, part. 2, causa 3, quest. 11, can. *Neganda*.

SYNOCHUS. 100. Non solum ille reus est, qui falsam accusationem de alio proficit, sed etiam is qui amorem citio criminibus praebet. Habetur in *Dyrells* apud Gratian., part. 2, causa 2, quest. 3, can. *Non.*

101. Accusatori omnino non credi determinatur, quia absentia adversario causam suggestit. Apud Gratian. in *Decret.*, part. 2, causa 3, quest. 9, can. *Accusatori*.

S. THEOPHOB- 102. Veritatem accusations comprobant accusan- RUS, MARTRIUS. tum concordia. Quest. 20, super *Deuteron.*

S. THOMAS 103. Publica infamia habet locum accusatoris AQUINAS. 2, 2, quest. 66, art. 3.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL. 104. Accusans debet esse melior accusato, 2 Politicer.

CICERO. 105. Accusatoris officium est, defervere crimini defensoris, dibus, et propulsare. Lib. 4, de *Arie Rhetor. ad Herennium*.

106. Innocens si accusatus sit, absolvit potest : noxens autem, nisi accusatus fuerit, condemnari non potest. Orat. 2, pro *Roseto*.

107. Non potest in accusando, socios vere defendere : qui cum reo criminum societate coniunctus est. Orat. 2, pro *Gavio*.

108. Cum grave est accusari, tum etiam (si falso accusari) non est negligendum. Orat. 23, pro *Murena*.

EPICTETUS. 109. Non alio culpemus, sed nosmetipos. Alios accusare in calamitate sua, hominis est incurrit : saipam, ejus qui erundri cepit : nec se sumem, nec alium, erudit. In *Enchirid.*, cap. 10.

110. Bonis vir hominem innocentem bandquam solet accusare. Sizygia 3, de *Rhetor.*

SIXTUS PHIL. 111. Criminatione adversari sapientem studi- sum noli admittere. Sent. 250, apud Bibl. Patr. Vide etiam titul. *Confessio*, per totum., et *Conscientia remorsus*, sent. 87.

Etymologia, *desatio*, *descriptio*, *divisio*, *grigo*, *proprietas*, *comparatio*.

Pigritia distat, eo quod pigrit difficultus ha- S. BONAVENT. broris. In *Centiloq.*, part. 1.

Acedia, quae gracie accedit dicitur, est ancilli tristitia, quando damnis rerum, vel molestia corporum se afficiunt, ut etiam ledet nos orare, vel legere, vel quicquam hujusmodi agere. Serm. 2, in *Quadragesima*.

DEFINITIO ET DESCRIPTIO.

Acedia est torpor animi, bonum inchoare ne- S. BONAVENT. gligitatis. In *Centiloq.*, part. 1, sent. 21.

Acedia, est videntia de propriis viribus, et auxilio Dei implendi ardor, sive mandata. *Ibid.*

Rancor, est ex alteri aut, nisi pigritia vi- HUGO A SANC- riuum animi et corporis exercitio. *De fructibus TO VICTORE.*

curis et spiritus, cap. 7.

Torpor, est languor animi pigritia, remissa

motio, corporis totius habetudo. *Ibid.*

Acedia, est ex nimia confusione animi nata tristitia, sive tridium. *Iel* : Acedia, est amaritudi animi nimia, qua jucunditas spiritualis extinguitur, et quodam desperationis principio, mens in seipsa subvertitur. *Ibid.*

Languor est agro mentis, desidia. *Ibid.*, cap. 9.

Acedia, est de virtutum laudabili exercitio, languida utriusque hominis dejectio. *Ibid.*, cap. 10.

Acedia, est lepra que quinque vulnera facit; scilicet somnolentiam, negligitatem, pigritiam, otiositatem, et timiditatem. Super *Luc.*, cap. xviii.

Acedia, est animi remissio, mens resolutio, neglegit vita monastica, professionis odiu, et calu- S. JOAN. CLIM.

pus prodiit. *Ibid.*, cap. 13.

Acedia, est animi debilitas. Orat. 6, de *Acedia*.

Acedia, est languor anima tolerancia caritatis. Aut : Acedia, est desidia voluntatis amore Laborantis. *Ibid.*

Acedia, negligit anima. In *Hecatom-* THALASCHIUS.

Acedia, est quoddam tedium operandi, qua ita deprimit hominis animum, ut nihil ei agere libeat boni. 2, 2, quest. 35, art. 1.

Acedia, est tristitia de bono spirituali. 2, 2, quest. 36, art. 5.

Pigritia, est fuga ignavia laborum. Sizygia 6, PLATO.

de *Definit.*

DIVISIO.

Est triplex pigrorum debititas. Sunt in oculis HUGO A SANC- creci, in manus contraci, in pedibus claudi. TO VICTORE.

Proseco.

Caci, quia vident, et non intelligunt; contracti, quia congregant, et non distribuunt; claudi, quia ad intimam erroris lasciviam declinantes, reclam viam salutis non accipiunt. Lib. 4, *Miscellan. co- di 162*, titul. 58.

ORIGO ET PRODUCTO.

S. ANTONIN. Pigritia est filia acediae. Parl. 3, titul. 9, cap. 13.

S. EDWARDUS. De acedia nascentur malitia, rancor, mire, desperatio, negligentia, vagatio mentis. *De speculo Ecclesiae*, cap. 8.

S. EUSEBIUS ERMIENIUS. Pigritie mater, infidelitas est. Hom. 6, ad Monach.

S. JOANNES CHYRSOST. Radix et mater desperationis, ignavia est; nam ignavia desperationem parit; numquam qui non torpescit, in desperationem proruet. Epist. 5, ad Theodor. *Iagorum*.

S. THOMAS AGUINAS. Quatuor sunt, que ex acedia procedunt; scilicet vita tristis calamitas, contemptus, egestas. In suis opus. *De Virtut. et virtutibus*.

Quatuor sunt que acediam minuant: Conver- sarunt cum delicia, assucesserunt cum gaudientibus, insistere convivit, interesse duliebus melodias.

PROPRIETAS ACEDIAE.

S. BONAVENT. Acedia horret labores, somnum amat, fugit aspera queque, vital operations, odio detecta- rur. Lib. 4, de *Profect. Religios.*, cap. 32.

S. JOANNES CHYRS. Acedia est in psalmida invalida, in oratione imbecillis, in ministerio ferre, in opere ma- nuum pigra, in obedientia improla. Grad. 13.

Acedia totas virtutis operes simul desida dissipa- pat. *Ibid.*

HUGO CARD. Pigritia est nutrix paupertatis et penuria, ET S. BIERON. Super *Proverb.*, cap. Hieron, lib. 4, in *Proverb.*

COMPARATIO.

S. ANTONIN. Sicut instrumenta artis, cum non exercerentur, habentur et rubiginosam contrahenduntur; ita et infelicitas habetur, si torpescat desi- dia. Part. 4, tit. 3, cap. 4, § 2.

S. AUGUSTIN. Sicut inter ignem et aquam tenenda est via, ut ne exurat homo, nec demergatur; sic inter apicum superbiam et desidiam, iter nostrum tempe- rare debemus. Epist. 81, ad *Eusebium Abbat.*

Sicut usus indigit pabulo, ne deficit; onus, ne lascivat; vaga, ne pigre ambulet, vel deviet; sic pigritia. Lib. 4, de *Profect. Religios.*, cap. 33.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIN. 1. Cito pigrescit iudicium humanum, nisi iugi

lectione reparetur. Part. 1, titul. 3, cap. 4, § 2.

s. AUGUST.

2. Multo opabilius pigro inimicum non ha- bere, quam vincere. Serm. 12, de *Verb. Apost.*

3. Desidia, segnitas, pigritia, vita sunt, qui- bus labor fugitur, cum labore ipse, etiam qui est utilis, poma sil. Lib. 22, de *Civit. Det.*, cap. 22;

4. Noli esse piger in labore breviter, et gande- his incessanter. Super *Psalm. xcvi*, versu 20: *Qui fingit laborem in precepto*.

5. Solus miser homo acedia separatus, a suo officio frequenter recessit; et Dei imaginem in se deturans, in acedia perseverat. Serm. 17, ad *Fratr. in eremo*.

6. Cum te acedia affici sentis, noli propterea diffidere a studio spirituali, sed juventu require munum, trahi te obsecram. Serm. 21, in *Cont.*

7. Piger ad vigilias est somnolentus, ad iram praecepit, ad odium perfidax, segnor obtusiorque ad orationem. Serm. 34, super *Cantic.*

8. Tedium et acedium procul petit sanctuarum varietas observationum. Epist. 78.

9. Remissa segnitas, mansuetudo creditur; et pigritia vitium, quietis virtutem imitatur. In *Medit.*, cap. 11.

10. Vade ad formicam, o piger. Salis est ho- s. BONAVENT. mini magna confusio, quod operat cum addi- sionis a tam parvo, et despicio magistro. Titul. 4, *Dista*, cap. 7.

11. Contra filias pigritie, summum remedium est, diversas occupationes. *Ibid.*

12. Piger, cella career est. Lib. 4: *Profect. religios.*, cap. 32.

13. Gravis acedia est, negligenter persolvere ea que quisque tenet; gravior, pretermittere; gravissimo, aliis impedit. *Ibid.*, cap. 33.

14. Ex consuetudine eti homo mollis et piger efficietur, ut mihi velit pati vel facere, nisi quod libet. *Ibid.*, lib. 2, cap. 14.

15. Nihil magis est acedioso onerosum, quam Deo intendere, et his quia spectant ad studium et profectum spiritualem. Lib. 4, de *Profect. religios.*, cap. 32.

16. Acedia et otiositas dispersunt universi- rum virtutum divitias. *De Profess. monast.*, art. 19.

17. Acediosus et piger semper cogitat de lanta ventris sui repletione, queritque exteriora solita- ne vana colloquia. *Ibid.*

18. Firmo et stabili corde simus; nam virtutis adversari segnitas, et acedia. *De Virtute*, cap. 4.

19. Vir in corpore dies suos transiens, seipsum decipit. *Ad Monachos*, parvula 34.

20. Omnibus regis gravibus atque molestis, gravior, ac molester est pigritia; maxime si so- ciam habeat perfidiam; nam pleni sunt fructus ejus veneno mortifero. *De Timore Det.*

DIONYSIUS CARTHUS.

21. Figer, nec sibi est utilis, nec proximo.
Ibid.

GILBERTUS ANGLUS. 22. In cœtu et congerie Sanctorum, nil otio varius, nil anxius accidit, nil tumore turbatius. Serm. 29, in *Cant.*, apud S. Bernardum.

GLOSEA ORBIS NARIA. 23. Pigrus est cuiuslibet, vitium insipiente negligenter. Super Proverb. xxiv, cap. 24, super illud: *Per agrum homini pigrum.*

S. GREGORIUS MAGNUS. 24. Sape pigras mentes amor ad opus exigit. Lib. 6 *Moral.*, cap. 17.

25. Sape opera laeta desidia interveniente deficiunt; quia a furore, quo exulta sunt, frigescere amori tabescunt. *Ibid.*, lib. 9, cap. 17.

26. Dum mens secuta redditur, in torporem laratur. Lib. 4 *Moral.*, cap. 17.

27. Dum menti nonnunquam ignavia surrepit, prudentia trigescit; nam cum fessa torpe, vutura non pravedit. *Ibid.*, lib. 2, cap. 27.

28. Dum sublimia intelligendo in elatione se animus erigit, in rebus iuriis et viibus gravi hebetudine pigrerit. *Ibid.*

29. Quia detestabilis in viis, quam desidias? Lib. 5 in *Regum.*, cap. 1.

30. Dico sum, que in hono operibus necessaria est ut studiis formidetur, desidia frigidet, et fraus. Lib. 9 *Moral.*, cap. 47.

31. Torpore quisque appetit, et laborem subire pro domino (etiam cum pravitate) refutat. Hom. 18, super *Ezech.*

32. Homo osculta super se iudicis, que pressus torpore dissimilat; terrore saltem pulsatus expavescit. Lib. 23 *Moral.*, cap. 7.

33. Acedie vitium, tedium cordis est. Lib. 6, in *Regum.*, cap. iv.

34. Acedia a corde depellitur, si semper homo coelata cogitentur. *Ibid.*

35. Nesict mem per torporem veterasce, que studet per desiderium semper inchoare. Lib. 22 *Moral.*, cap. 2.

36. Pleniusque piger, dum necessaria negligit agere, quedam sibi opponit, et in otio torpescit. In *Pastor.*, part. 3, cap. 4, admon. 16.

37. Executa torporem, qui colit quavis hominem. Serm. 63.

38. Carnales mentes, ne in hono opere se exercant, pigritia ligat. *De Instit. monast. ad Novit.*, cap. 4.

39. Piger cum viam penitentiae aggredi cogitanti, animadverunt amaritudinem, et quasi a seipso spinarum resilunt. Super Proverb. cap. xv, super illud: *Quasi a seipso spinarum.*

40. Piger propter pigritudinem suam, non vult exire de luto stercorum vitorum, sed permittit se pretressere. Super *Ecclesiasticum.*, cap. xxx.

41. Acedia maxime solitaria magis experita est, nomen casei.

et in eremo communicibus infestor hostis aequaliter frequens. Lib. 10, *de Spir. acedia*, cap. 4.

42. Acedia, cum miserabilem monachii obsecat mentem, horrorem loci, fastidium celae, fratum quoque qui cum eo communorunt, aspernationem gigavit, atque contemptum. *Ibid.*, cap. 2.

43. Vere ab omni contemplatione et intuitu spiritualium sensuum dormiat anima, quia aedas telo furvit saecula. *Ibid.*, cap. 4 super illud *Psalm. cxviii*: *Dormitavit anima mea pro tempore.*

44. Acedia effectus in monacho, horrorem loci in quo commoratur, fastidium celae, fratum aspernatione, atque contemptus, inertia et desidia ad omne opus, vagatio extra cellam, neglectus sacrae lectiois, gemutas et suspicio quod ibi nihil proficit, opinio quod alii sibi dilectio magis prodeset, desiderium alii presidente, ut prius plurimi, desperatio saeculi, nisi recta cella, fastidio corporis, ciborum esuris, crebras ergo, et ingressio celae, inquietudo continua, omnia in omni actu spirituali, somnolenta, et solitudo omnis in dormitione, visitatione et salutatione supervacantes, iniunctiones quasi necessarie parentum ac religiosorum, familiaritatis periculose.

45. Experimentum probatum est, acedia impugnationem non declinatio fagundum, sed resistente superaduanum. *Ibid.*, cap. 23.

46. Grave malum est desidia, facienda ut faciliter videant difficilia. Hom. 14, in *Ezech.*

47. Torpore virtus, ubi sentimus deficerit; et facile hostis malitiæ coelestis, si pigrus animus repugnat. Serm. de Interdict. arboris ad Adam.

48. Labores desidia, insolentes hostis saevitia. *Ibid.*

49. Quidquid homo contra naturam suam agit, pigrus agit. Hom. 54, *Oper. imperf.*, sup. *Malthe.*

50. Ignava anterioribus stimulis, ab ignavia excutitur est. Hom. 43, super *Genes.*

51. Qui pigrum delictum est, venturæ viri, deliciisque vacat; omnis enim malitia fomes, est desidia. *Ibid.*

52. Desidie et supinus si vel tenacis tentacionum aura efficit statim communovit, et decidit. Hom. 2, super *Genes.*

53. Pigrus est humana vita, et ad perditionem preclivis; non propter natura sua opificina, sed propter voluntatis desidium. Hom. 47, in *Genes.*

54. Desidia, res iniustilis est, et fructu excreta. Hom. 25, in *Acta Apost.*

55. Desidia pejores, timore autem meliores efficiuntur. Hom. 2, super Ep. ad Cor.

56. Piger multa incaecum facile loquitur, multa perpera agit, et per totam diem nihil operatur, torpet plurimum. *Ibid.*, Hom. 5.

enim que jam tenet, depræstat; que vero nondum possides, non sinit acquirend. Parenes. 36.

77. Vicina morti labes est, torpor animalium. S. PAULUS. Epist. ad Machab. 1.

78. Torpore pigrum nihil aliud est quam suffocare virtutem, nutritre superbia, viansque construere ad gehennam. Epist. 9.

79. Homo deses et ignorav, si præsit populis, s. PETRUS CHYLOGOS. non sibi soli fit noxius, sed multis; dum sequentur vita et perdit exemplo. Serm. 106.

80. Segnos frangere mors, torporis frangere catenæ. Epist. 23, ad Guillerm. monach.

81. Acediosus occula clausus, inter frequentias populerum discrittus; mordax, et angiporus sollicitus mercator oberral. Prose.

82. Si ei requies tormentum, sessio labor, silentium posna, clausura infernum.

83. Sic caecus humore mentis, claususque quasi tenetoso carcere, rursus ad molam inquietudinis redit. Epist. 20, ad Gislebert.

84. Pigi semper allegant impedimenta. Super Epist. ad Hebr., cap. vi.

85. SILENTIUS PAGANORUM.

86. Est in omniis omnium fore, mille quiddam, demissum, inimile, enervatum, quodammodo et languidum; si nihil esset aliud, nihil esset hominem deiformis, sed præsto est dominus omnium, et regna ratio, ut imperio illi parti animi (qui obirede debet), valit servus dominus, velut imperator militi, velut parox filio. L. 2, Tusc. quæst.

87. Non est segnito nequo molle remittens animus. Syriag. 4, in Dial. 1. Alchædæ.

88. Nihil pigrum delictus. Lib. 9, Ep. 32, ad PLINII CLIT. Titianum.

89. Sapio quos labor conservata, desidia consumpsit. Lib. 4 Controvers., controvers. 8.

90. Non putant desidiosi posse fieri quidquid facere non possunt; ex inffirmitate sua de virtute ferunt sententiam. Prose.

91. Luxurioso frugalitas pena est; piger superflui loco labor est; desidiosi sindice, torpere est.

92. Multe tormentum est, vino carens, nocturnisque fastidio intercessu vigilius.

93. Anilit quidquid devotionis est, quidquid spiritualis letitiae, quidquid future felicitatis poterit in mente dulcescere.

94. Et veluti defunctus quadam insensibilitate agere agnoscerit esse sepultur. Part. 2, lib. 1, de Spirituali anima interitu, cap. 24.

95. Acedia affectus illi polissimum, qui in soliditudine degunt, bellum inferi. Orat. 6, de Acedia.

96. Gratia vel vota pigri, sermo vanus. Vide etiam in titul. Tepiditas.

SEXTUS PETROSOBRIUS.

SENECA.

PLATO.

COLLECTOR.

ACQUIRERE.

Definitio. Acquisitio est justa alienus rei licite comparatio.

SENTENTIA PATRUM.

AMBROSIUS.

4. Quantumvis acquirat, egest qui semper plus concupiscit. Lib. 4 *Offic.*, cap. 30.

2. Lignum ea esse perpetua et solida, qua sinecere possit, quam dolo acquirentur; ea vero quae simulatione paria sunt, non posse diu permanere. *Ibid.*, lib. 2, cap. 22.

3. Fructus laboris tui, thesaurus est mops; et duo era, si soli sunt, census est largioris. Lib. 4, *de Virginitate*.

4. Quo plus unusquisque acquisitio, plus sitit, et quasi quadam inardescit obicitate cupiditatem suarum. Lib. 4, epist. 82, *ad Vercellensem Eccles.*

5. Magna bona non acquirentur, nisi magno labore, aut magno prelio, seu valore. Part. 4, titul. 3, cap. 7, § 46.

6. Nihil mirum est, quod miseri homines non adipiscuntur quod volunt; id est beatam vitam, illud enim cui comes est, et sine quo ea nemo dignus est, nemodo adipiscuntur, recte scilicet vivere, non itidem volent. Lib. 1, *de Lib. Arb.*, cap. 14.

7. Qui appetit quod adipisci non potest, erucatur; et qui adeptus est quod appetendum non est, fallitur; et qui non appetit quod adipiscendum esset, segregatur. *De Eccles. morib.*, cap. 3.

8. Divitiae plus exercant adeptos, timore amissionis, quam comprehendit auctoritate ardore. Epist. 124, *ad Proban.*, cap. 2.

9. Velle quod non deceat, idem ipsum miserum; nec tam miserum est non adipisci quod velis, quam adipisci velle quod non oporteat. *Ibid.*, cap. 5.

10. Ibi labor ubi multis acquirentur et diliguntur, quibus adipiscendi aliquae retinendis voluntas non satis est, tui consequentem non habet facultatem. *Protes.*

11. Ubi pax, ibi requies; ubi requies, ibi finis acquirendi, et nulla causa laborandi. Ep. 45, *ad Armeniarum*.

12. Salus, si diligitur, ibi adipiscenda desideratur, ubi adeptus nihil timetur. *Ibid.*

13. Temporale aliiquid plus diligunt antequam adipiscantur, vilescent autem cum advenient; internum vero ardentius diligunt adeptum, quam desideratum. Lib. 4, *de Doctor. Christ.*, cap. 38.

14. Nequita est pro bonis mundi laborare ut acquirentur. *De Agone Christ.*, cap. 13.

15. Ex diverso appetito, diversus adipiscendi successus est. *De lxxxiii Quasi.*, quast. 40.

16. Quid stolidus quam fidere in vanitate, et s. AUGUSTINUS laborare ad acquirendam perfirta sine ullo timore amittendi? *De Annotat.* in *Ioh.*, cap. xxxi.

17. Qui perverse amat cuiuslibet naturae bonum, etiam si adipiscatur, ipse sit in honore malus, et miser meliore privatus. Lib. 12, *de Civit. Dei*, cap. 8.

18. Quid prodest acquirere in hoc saeculo quodlibet temporale, et transitorium; sive sit pecunia, sive sit voluntas, sit honor in laude humani? nonne omnis fumus et ventus? nonne omnia transirent et decurrerent? *Tract.* 10, in *Joann.* cap. ii.

19. Temporalia bona difficile acquirentur, et acquisita facile dilabuntur; et quae habita sunt, cum gravi calamitudine custodiuntur, et cum dolore amittuntur, et amissa cum gravi labore recuperantur. Lib. 4, *de Diligendo Deo*, cap. 16.

20. Que est ista animalium insania, vultuere vitam, appetere mortem; acquirentur aurum, et perdere eos? *De Verb. Domini*, serm. 25.

21. Gravis acquisitione, arruinoso possesso est. *Ibid.*, serm. 26.

22. Possidere quod cum labore acquirentur, patetur est. *Ibid.*

23. Avani pro acquirendis pecunia, seva aliqua usqua multa fortiter tollerant. Lib. 4, *contra Julian.*, cap. 3.

24. Quotidie negotiis de nouitate mali evadunt, et iterum usivgent ad periculum properanter divitias acquirendas. Serm. 6, *de plur. Martir.*

25. Terrana diliguntur artifices adepti, quam concupita. Epist. 34, *ad Paulinum*.

26. Cujuscumque rei adipiscendo spern quisque non gerit, aut tepide amat, aut omnino non amat, quamvis quam pulchra sit, videat. Lib. 10, *de Trin.* cap. 1.

27. Qui divitiae congregat, et acquisit, si non prouideat, statim in gula et luxuria foventur. Serm. 15, *ad Fratres in crux*.

28. Per continentiam castitas, per societatem caritatis, per obedientiam humilitas acquirentur. Serm. 23, *de Parvis sermon.*

29. Is incassum laborat in acquisitione virtutum, qui eis alii quam in Christo acquirere querit. Serm. 22, *super Cant.*

30. Quanquam modicum id quod quisque cum dolore acquisierit, cum timore possederit, certus quidem non sit quando cum dolore amittat, certus autem quod quandoque amittat. In *Tract. de Diligendo Deo*, verbo *Dicte*.

31. Satis delicate se palpat, qui vult sine labore magno, studioque continuo virtutes accire. *De Ordine vita.*

32. Si sapis, si habes cor, si tecum est lumen oculorum inorum, desine jam ex sequi, quia et assequi miserum est. Epist. 103, *Ad quendam Abbatem*.

33. Divitiae cum labore acquirentur, cum timore possidentur, cum dolore amittuntur. In *Serm. de Quinque negotiis*.

34. Qui desiderat quod assequi non potest, miser est. In *lib. de Amore Dei*, verbo *Est amor*.

35. Non vili quidam, contumeliamque est, quod adipisci omnium fore mortalium laborum intentio. Lib. 3, *de Consol. Phil.*, prosa 2.

36. Adepto veritatis est vera securitas. Super *Sapient.*, cap. vi.

37. Homines omnibus terrenis adeptis, ardentes sunt in acquirendo, quorum acquisitionis plus habet fatualitas et indigentia, quam soliditas et sufficientia. Serm. 3, *deom. 3 post Pasch.*

38. Avani quanto plura acquirent, tanto plura appetunt. In *Ser. SS. Petri et Pauli*.

39. Divitiae divitiae non congregant absque labore, non tenet absque metu, non deserit absque dolore. Titul. 8, *Dixit*, cap. 1.

40. Si ad terrae adipiscenda cor inhibet, secundum tranquillumque esse nullatenus potest; quia aut non habita concupiscit, ut habeat; aut adepta metuit, ne perdat. In *Colat. de Contemptu mundi*.

41. Non minor est virtus, quam quadrare, parta tueri. In *Specula discipl.*, part. 2, cap. 1.

42. Parum est adipisci aliquip potuisse; plus est, quod adeptus es, posse servare. Epist. ad *Ragianam episcop.*

43. Quod laboriose est acquisitionis magis diligunt, ac diligenter custodunt. *De Perfect. charit.*, art. 25.

44. Signum manifeste damnacionis est, in hoc mundo sua beneplacita asequi et acquirere. Epist. ad *Damnit. Pap. de Morte D. Hieronymi*.

45. O fragilis humana! exiguum est quidquid agis propter spea reverorum: quantumlibet acquisiri, non desitas; quia adhuc superest, quod requiras. Bon. de *S. Mariano*.

46. O quanti et quam diuturni labores subito percuti! quam bona frequentia iam acquisiti de manu rapuntur! dum id quod acquirere studamus, custodiare negligimus. *Ibid. Hom. 4, ad Monach.*

47. Future beatitudine aequi potest, estimari non potest. Hom. 2, *ad Monach.*

48. Quanto quis de gratia acquirere cooperit, tanto plus conetur et defecior acquirere, ut acquisitionis lucrum, acquirendi nutrit appetitum. *Ibid. Hom. 3*.

49. Hoc est spiritualium honorum ratio, ut cum ea summo labore constet acquiri, tam facile

perent, ut vix possit intelligi. *Ibid. Hom. 8*.

50. Hic homo in vita temporali, quibus sollicitudines, molestias, timores, et mille incommodia sustinet pro rebus temporalibus acquirendis! In *Annot. super Psalm. XLVII*.

FRANCISUS
TITELMAN.

GLOSSA
ORDIN.

BOETHIUS.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

S. EUSEBIUS.

CASABRIENS.

S. EUSEBIUS.

EMISSARI.

S. BONAVENT.

ET

S. GREGORIUS.

S. CYRIACUS.

CARTHUS.

ACQUIRERE.

— 30 —

ACQUIRERE.

66. Si vultis nihil injuste perdere, summopera studite de injustitia nihil acquirere, nec haberi. **S. IERONIMUS.**
 67. Optime acquisita custoditis, si semper requiras; dammum parata sentient, si parare cesseris. Epist. 4, *ad Demetriadem.*
 68. Rem aequam famulus Dei, non sine sociis ipsius virtutis assequetur. *Super Matth., cap. 19.*
 69. Male acquirere, aut male uti acquisita, delicto facit illudum. *De claustris anima, lib. 2, cap. 5.*
 70. Duo sunt que illicite acquirere solent; scilicet cupiditas, et superbia; a duo que male frumentum acquisitus; selecti rura, et luxuria. *Ibid.*
 71. Citius et utilius acquiritur bona conscientia, quam scientia. Lib. 3, *de Anima, cap. 10,* in titulo.
 72. Cum multi quis congregaverit, amittatur qualiter acquisitus custodit. *Super Job, cap. xx.*
 73. Divinitus virtutum perdit, qui commodum temporalis acquirit. *Super Proverb., cap. xii.*
 74. Multa acquirere, nec superflua pauperrimus erogare, avaritia est. *Super Ep., ad Rom., cap. i.*
 75. Divitiarum acquisitionis magna laboris est; possessio, magis timoris; et amissio, magni doloris. *De Contemplat., mortis divina, cap. 33.*
 76. Quidquid per diligentiam acquiritur, potest etiam per negligendum depetrire. In Collat. 6 *Theodori Abbat., cap. 16.*
 77. Solent ea, quae labore, et inquisitione alij exsistunt, magis infici mentem; ea vero, quae facile acquiruntur, citius de corde avolare. *Hom. 32, super Genes.*
 78. Data per Clemenciam in parvis, adipiscuntur magna. *Ibid. Hom. 31.*
 79. Sicut arvallis acquisitionis recompensum contraria est, sic cupidi glorie ad acquisitionem gloriarum parum conductit. *Hom. 67, super Matth.*
 80. Qui plurima in dies conquirit, maiore siti compulsum, nunquam ad finem devenerit. *Hom. 64, super Matth.*
 81. Inter divites, de acquisitione fit velut. *Hom. 43, Opus. imperfect., tuor. Nihil.*
 82. Fraude conquerere, iniustitia est: Nam nam qui iniustitia acquisivit, maximum dammum tulerit. *Hom. 23, in Ep. II ad Cor., in Morali.*
 83. Fraude acquisita corrumpuntur; et ista corruptio incorruptibile facit peccatum. *Serm. 21, super Ep., ad Ephes., in Morali.*
 84. Dicitur est illa, qui nihil colligens in afflictione multa consistit, et nullus ager, quam qui per singulos dies acquirit, et festinat plura colligere, et timent ne aliquid ei deficiat. *Hom. 27, sup. Ep. ad Hebreos.*
 85. Contemne tua, si que Dei sunt assequi cupis. *Prose.*

86. Despicere terram, ut celeste diripias regnum. **S. JOAN. CLIX.**
 87. Quocunque in terra acquisieris, servilia sunt; si illa despicias, in Regis eris illustris. **S. ISIDORUS HISPALENSIS.**
 88. Si en aquista despicimus, Deus illa curabit; si ea curam volumus, ipse illa despicit. *Hom. 10, super Ep. II ad Tim., in Morali.*
 89. Quanto quis plura acquisitione congeserit, tanto magis amplius desiderat. *Hom. 2, super Ep. ad Hebreos.*
 90. Perdidisti autem libras decem milia, age gratias confessum Deo, et centum milia acquisivi, per vocem illam, et gratiarum actionem. *Ibid., Hom. 20, in Morali.*
 91. Discipuli, que acquisierunt, custodiunt; que vero nec domum didicierunt, discendo acquirunt. *Ibid., Hom. 24, in Morali.*
 92. Rejicere parva, ubi magna consequi non viles, extreme est dementia. *Ep. 5, ad Theodor.* **LACTANT. FIRMIAN.**
 93. Cum prodes, congregata custodi. *Gradus different. quietis.*
 94. Graviter torquetur impius acquirendo commoda, quam justus tolerando adversa. *Lib. 3, de San. bone, cap. 59.* **PETRUS BLES.**
 95. Certe nulla labor est recusandus, quo id acquiratur, quod nullo modo possit amitti. *Lib. 6, Disc. matit., cap. 4.*
 96. Qui non proficit, deficit; et qui nihil acquirit, nominaliter perdit. *Serm. 8, de Passione Dom.* **S. IERON. I.**
 97. Ambito ad magnum divitiarum acquisitionem homines existat, et semper hiatus apertus amplioris. *Epist. 14, ad Saccellianos regis Angliae.*
 98. Cupient omnes nisi grave videatur, nihil umilitate difficile. *Ibid.*
 99. Amittit res temporarium acquisitioni impendunt, quidquid sciunt, quidquid loquuntur, quidquid faciunt. *Ibid.* **S. PATRUS DAMIANUS.**
 100. Venari honores, congregare divitias, et in eis querere voluntatem, communem vitium est, et publicae ambitionis via. *Ibid., op. 23, ad Guillerm. Abb.*
 101. Honorabilior est contemptus honoris, quam illus adeptus; acquisitio, fortuna fuit; fortitudinis, contemptus. *Epist. 33, ad Guillerm. Abb.* **S. ARISTOTELES.**
 102. Malicio est bona custodia acquisitorum, quam impensa opera acquirendarum. *De Pantibus, cap. 14.*
 103. Curris ad Indianum, Ethiopiam circos, maria transas, et alium tibi aportis navigando, ut congreges. *Prose.*
 104. Fugis patriam, ignoras filios, divelleris ad uxore et omnium necessitudinem oblitus, queris ut acquiras; acquisis ut perdas; perdis

ACQUIRERE.

— 31 —

- ut doles; thesaurizas, et ignoras cui. *Serm. 30, de S. Nicolo.* **CICERO.**
 105. Amatur acquisita pecunia, ematur nihil minus acquirenda. *Opus. 31, cap. 3.* **PLIN. II.**
PHILIP JUDE. 106. Est magna stupidia credere se ascen- turum majora, qui ape maiorum frustratus sit. *de profugis.* **SENECA.**
S. PROSPER. 107. Nihil calulantius, nihilque miserius eo qui iniquis acquisitionibus crescit. *Lib. 2, de Vita contempl., cap. 13.*
 108. Accipere volumus, non unde vivamus; sed unde consumus nostrum incrementus dannabilis augescamus. *Ibid., cap. 14.*
 109. Qui Dominio serviant, ea bona acquirunt que perire non possunt. *Sent. 85.*
SALVIANUS. 110. Quantum illi copia accessit, tantum disciplina recessit. *Lib. 4, ad Eccles. cathol.*
S. THOMAS AQUINAS. 111. Sollicitudo est in acquirendo, timor in pos- sidente, dolor in amittendo. *Super Ep. I ad Tim., cap. vi.*
 112. Hoc vilium acquisitionis rum tempora- lium, alieno molestando et defraudentio, nido pe- ricolosum est, quo est difficilis bona ab illa re- statu. In *Opus. suis, opuscul. 7, super Pater noster,* pet. 5. **S. IOANNES DE FIDE ORTHOD.** *cap. 23. Vel: Actio DEI.*
 113. Majori labore acquiritur major merita. *Ibid. Opus. 9, de Quinto precepto, verbo Non occides.*
 114. Quidquid acquiritur ut possideatur, et justo possidente non valit, male acquirunt, et male possident; et peccatum in acquirente, et possidente general. In *suis Opus., de Usuris, cap. 4.* **S. BASIL MAG.**
 115. Quatuor sunt genera hominum divitias acquirantium; scilicet fallaces, avari, discreti et curiosi. *Ibid. de Divere, hominum.* **SENEC.**
 116. Quatuor sunt quae divitiae acquisitas destrunt; scilicet bellum, galutias, ludus et luxuria. *Ibid. de Scientiis utilioribus.*
 117. Quatuor sunt quae absque labore gravi acquiri non possunt; scilicet grandis laus, excellens in moribus scientia, magnus census, et potestia. *Ibid.*
 118. Quanto plus homo laborat, tanto plus acquirit. *Hom. 2, de Arcta vita.* **S. BASIL MAG.**
 119. Vero nihil est stolidus quam querere du- bia, et acquirere peritura. *Ibid. Hom. 20, de Avi- tia.* **S. ANTHONY.**
SENTENTIA PAGANORUM. 120. Quod cum majoro labore acquiritur, ma- gis diligunt. *9, Ethic.* **S. ANTHONY.**
 121. Cum divitiae in acquisitione consistere vi- dentur, omnis acquisitum cora circa acquisi- dum est. *Lib. 1, Politic., cap. 6.* **S. BONAVENT.**
SENTENTIA PATRUM.

1. Gravius scire quid facias, nec fecisse quod faciendum cognoveris. *Lib. 2. Off., cap. 2.*
 2. Veritatis ex regula est, ut nihil facias com- mendandi tui causa, que minus alius fiat. *Ibid., cap. 24.*

3. In omnibus actionibus, in quibus tibi es bene conscientia, nunquam andreas esse secura. Epist. 84, ad Demetriadem.
4. Cum in rectis actibus laudabilis vita ducitur, Dei est quod geritur. *Ibid.*
- S. ANSELMUS.
5. Si multa bona gessisti, et pauca mala, multum luge. *De Miseria hominis.*
- S. ANTONIUS.
6. Qui ponunt quid vult facere, ut melius fiat, differit; si melius bonum est, certum est; si autem minus bonum, dulcium est; et perdere bonum, minus est dannosum, et irreparabile. *Prose.*
7. Consilium est, ut nevolent facere bonum minus, ne nimis expectando magis, non faciat magis, nec nimis. Epist. 4, ad Heliodorum.
8. Iunans est actio quam excludit inopia delictoris. Part. 2, titul. 4, de Virtut. exp. 3, § 5.
9. Hoc valde gloriosum est, cum aliquis bene agit inter male agentes, ubi male agere consumvit. Part. 2, titul. 3, exp. 4, § 4.
10. Quanto quis melius operatur, tanto magis mente a Deo illustratur, ad cognoscendam veritatem in eo quod agere debeat. Part. 3, titul. 16, cap. 11, § 3.
11. Generalis amor actionis, quem avertit a vero, a superbia protinus; quo viito Deum imitari, quam Deo servire anima maluit. Lib. 6. *Mystice.* cap. 13.
12. In quantum homo recte agit, in tantum bonus est; in quantum autem male agit, in tantum malus est. Epist. 54, ad Macedonium.
13. Superbia in rede noctis timenda est, non illa que laudabiliter facta sunt, ipsius laudis cupiditate amittantur. Epist. 86, ad Dioces.
14. Bene agere, et illudia non prohibere, consensus erroris est. Epist. 182, ad Benifac.
15. Faciat unusquisque quod secundum fidem suam prie credit esse faciendum. Epist. 118, ad Januarium, cap. 3.
16. Si perfactorie res sacra agitur, nihil spud Deum miseris, et tristis, et damnatis. Epist. 648, ad Valer.
17. Attende sollicito quid agas, vel quid agere debens; si quid faciendum est, facias. *De Spiritu et Anima.* cap. 31.
18. Si bonum est quod agis, attende quanta oportet devotione adimplies. *Ibid.*
19. Sit actus corporis purus, modestus, totius expers insolentia et lasciviae, levitatis et ignoravie. *Ibid.*, cap. 62.
20. Si quod recte vis agere, non potes; faci velis agere quod recte potes. *De xxi Sententias.* sent. 21.
21. Nemo melius ordinat quid agat, nisi qui patitur ei non agere, quod divina potestate promovetur; quam cupidior agere, quod huma-

- na cogitatione meditatur. *De catechiz. rudibus.* S. AUGUSTINUS.
22. Non quid quisque faciat, sed quo animo faciat considerandum est. Lib. 2, de Serm. Dom. in monte.
23. Si ipsa cordis intentio: quia facis quid facis, quia illa nola est, sordidatur appetita rerum terrenarum, atque escatur, quanto magis ipsum factum (cuius incertus est exitus) sordidum, et tenebrosum est. *Ibid.*
24. In actione non amandus est honor in hac vita (quoniam omnia vani), sed opus ipsum quod per eundem honorem fit, si recte atque utiliter fit. Lib. 19, de Civit. Dei, cap. 19.
25. Bene facere nemo potest, nisi elegerit, nisi amaverit quod est in libera voluntate faciendum. Lib. 3, *Contra lit. Petilian.* cap. 83.
26. Cetera vita, tantum in malefactis valent; solo autem superbia, etiam in recta factis causant. *De Natura et Gratia.* cap. 27.
27. Quando timore peccata, non amore justitiae, fit bonum, nondum bene fit bonum; nec fit in corde quod fieri videtur in opere, quando malum homino facere, si possit impune. Lib. 2, *Contra duas Epist. Pelag.* cap. 9.
28. Tota die vis laudare Deum? quidquid ergo, bene age, et laudans Deum. Super Ps. xxxiv.
29. Omnimodum actionum humanarum mader est necessitas. Super Psalm. lxxxiii, vers. 5: *Beati qui habitant.*
30. Quomodo fortis poterit esse in faciendo, qui deficit in audiendo? Super Psalm. xxi, vers. 20: *Qui in his laborer.*
31. Non potest fieri ut habeat mala facta, qui habet bona cogitationes; facta enim de cognitione procedunt, nec quisquam potest facere aliquid, aut ad aliquid agendum membra movere, nisi primo precesserit jussio cogitationis. Super Ps. clviii.
32. Voluntas prona facienti, reputantur pro opere facti. *De Honest. mulier.* cap. 5.
33. Apud Deum anima uniusquisque non est discernendum nobilitate, sed opere; nec genere, sed aetate. Serm. 3, de Nativ.
34. Sepe se alter habet species facti, et alter animus faciens. Lib. 3, Conf. cap. 9.
35. Nisi humilitas omnia quicunque bene facimus, et processerit, et coniicitur, et consensu fieri, jam nolis de aliquo bono facto gaudentibus, totum extorquet superbia. Epist. 56, ad Dioces.
36. Ante mortem fieri debet quod possit praedesse post mortem; non tunc, quando recipiendum est quod quisque gesserit ante mortem. *De cura pro mortuis.* cap. 4.
37. Quidquid boni facimus, si id melius facere

- possimus, a nobis est quod in culmine boni non sumus. *De vera et falsa penit.* exp. 8.
38. Ea facta, quae dubium est quo animo fiant, in meliore partem sunt interpretanda. Lib. 2, de Serm. Dom. in monte, sup: illud Matth., vii: *Nolite judicare, etc.*
39. Si boni aliquid agis, non pro transitorii, sed pro aeternis id age. *De Conf. vit. et viri.* cap. 3.
40. Occulta quod agis, in quantum vales; quod si ex teo non vales, sit in animo occultandi voluntas, et non erit de ostentatione ultra temeritas. *Ibid.*
41. In actione cavenda est nequitia. *De Agone.* cap. 13.
42. Nihil fit nisi Omnipotens fieri velit; vel si nolit ut fit, vel ipse faciendo. *Prose.*
43. Non dubitandum Deum facere bene, etiam si nolit fieri quicunque male; non enim hoc nisi justo iudicio sinit, et protector bonum est, omnino quod justum est.
44. Quamvis ea quae mala sunt, in quantum malam sunt, non sint bona; tamen ut non solum bona, sed etiam sint et mala, bonum est.
45. Nam nisi esset huc bonum, ut essent et mala, nullo modo esse sincerentur ab Omnipotente.
46. Cui proculdubio quam facile est quod vult facere; tam facile est, quod non vult esse, non sine. In *Enchirid.* cap. 93 et cap. 96.
47. Interest plurimum qua causa, quo fine, qua intentione aliquid fit. *Contra mendac. ad Consentium.* cap. 7.
48. Sepe quid agendum sit videmus, nec agimus; quia non detectat ut agamus. Super Psalm. cxviii, conc. 8, super illud: *Concupivit anima mea desiderare, etc.*
49. Vetus homo aut non facit, aut timore facit, quod facit non amore sanctitatis, non detractione castitatis, temperantiae, charitatis, sed timore. Serm. 1, *Dom. 4 Quadrages.*
50. Fas quid in te est, age quod potes, et non deficit tibi auxilium. Serm. 47, ad *Fratres.* in *cremo.*
51. Nihil proficit bene operari ex coactione, nisi ex voluntate faciatis; qui enim bene faciunt coacte, Deo non sunt accepta que faciunt. *Ibid.* Serm. 45.
52. Quam spem habere possunt, qui mala faciunt, cum illi perituri sunt, qui bona non faciunt? Serm. 1, *de Defunct.*
53. Unaquaque actus aut ad inferna nos deducit gravans nos per peccatum; aut ad superna levat, alias nobis addens ad Deum. Conc. 7, super Psalm. xxix, vers. 3.
54. Divina lex non actionem, sed cogitationem iudicat. *De virginit.*
55. Nil credas alium, cum quidquam restat agendum. In *Proverb.* verbo *Nil.*
56. Nisi actio bona interdum abscondatur, a malignis spiritibus (velut a latronibus pecunia ostensa) auctoratur. *De substantiis.*
57. Melius est in malis factis humili confessio. S. BERNARDUS.
58. Quid prodest scire quid te oporteat facere, nisi detur et velle facere? quid si velis quidem, sed minime possis? Serm. 74, *super Cant.*
59. Voluntas pro facto reputatur, ubi factum excludit necessitas. Epist. 77, ad *Hugon.* de *Bonis Spir. sancti.* exp. 2.
60. Quodcumque bonum ita placet, ut si recte fieri non possit, placet tamen fieri etiam modo quo fas non est, nimis est; ac per hoc, iam quia bene non fit, non est bonum. Epist. 87, ad *Ogyrum, canon. regul.*
61. Quicunque non agit fideliciter et ferventer, quicunque agit, quod propter huc non agit ut scilicet Deo serviat; in eo quod agit, ostiatur. *De vita iusti, et frat. de Monte Dei.*
62. In omnibus que agis, Deum presentem cognosce; quia ubique pressens, exigit quicquid facis. In *Medit.* exp. 6.
63. Si in via proficer, non respicias quid mali faciant ali, sed quid boni facere ipso debetas. *De Ordine vita.*
64. Perit revera omne quod agitur, si non sollicitate in humilitate custodiantur. *De Interiori domo.* cap. 44.
65. Si quod vivis et sapis, totum das actioni, considerationi nihil, laudo te, in hoc non hunc; certe nec ipsi actioni expedit, consideratione non praevenisti. Lib. 1, *de Consider.*
66. Non totum te, nec semper debes dare actioni, sed considerationi aliquid tui, et cordis et corporis sequentiae. *Ibid.*
67. Semper necesse est ut cum bona agimus, cum facimus ad memoriam redireamus; ut dum culpam certe cognoscimus, nunquam de bono opere incantum latemur. Serm. 55, *ad Sorrow.*
68. Passio est quandoque sananda, non a seconde condemnanda. Serm. 49, *in Cant.*
69. Honestae huminum actiones, non aliter quam ab honesto corde procedunt. Epist. *ad quendam.*
70. Diligenter omne quod faciendum erit, intra sapid te, et cum his qui te diligunt; triplex autem factum, quia post factum sera refractatio est. Lib. 4, *de Consider.*

S. BERNARDUS.

71. Noli precipitantes agere, dum considera, diligenter intuire quid agas. *Prose.*

72. Exerce quid possis, amicos consulere, ne post factum penitere contingat. In *Breviariis*, sup. *Ecces nos.*

73. Quisque in omni opere suo, hoc dicit sibi ipsi: Si modo merituras esse, facere istud? In *Speculo monach.*

74. Non est bona qui bonum facit, sed qui inaccessibiliter facit. Serm. 20, ad *Sororem*.

S. BONAVENT.

75. Nullus est concentus actuum, quam sonrum. *Egoz.* 2, sup. *Psalm. cxviii.* art. 4, in *Prologo.*

76. Nemo dum aliquod agit, intendit ad malum; sed tantum ad bonum, vel id quod estimat esse bonum, etiam si non sit sibi bonum. Serm. 7, de *Apost.*

77. Si ceteri aliquando octus, nunquam debet tamen cessare affectus. Serm. 5, de *Uno Confess.*

78. Bona facere non sufficit, nisi discrete, quater, quando, ubi, quare agendum fuerit, videatur. *In eis diei Seraphim.* cap. 7.

79. Discretio est, agenda queque prævia deliberatione metiri, et non agenda cavere. *Prose.*

80. Qui a futuro nihil praemeditatur, omnino incertus incidit. In *Speculo script.* part. 4, cap. 28.

81. Quantum vis, tantum facis quod expediri, cum potes; sed si non facis, non vis. Lib. 2, de *Prof. relig.* cap. 23.

82. Ex fine dicimus actus bonus, vel malus. Lib. 5, de *Compend. Theol. verit.* cap. 14.

83. Si in actionibus finis primus ponatur Deus, et finis ultimus, aliquod tempore, perversissimum est. *Ibid.*

S. CESARIO.

ATHLETENS.

84. Quidquid inviti atque computatis, faciemus, nevenios nos ex eo non solum non habere proficuum, sed maximum detrimentum. IHom. 28.

85. Splendida et admiranda sunt, quia in genio sceleris patrarentur egenitate facta. Hom. 22, cap. 6, in illud: *Si fuerit oculus tuus simplex, etc.*

86. Quemadmodum unum peccatum trahit aliquid, sic una actio virtus disponit et trahit aliam. Sup. *Epsit.* II, *Petri.* cap. 4.

S. EUSEBIUS.

EMISSIONIS.

87. Quid agere sub prepositorum pressentia verebunt, sub Dei oculis committere non timemus. Hom. 5, ad *Monach.*

88. Maxime studeamus, ut illa que in honorem Dei agimus, cum clero agamus animo, cum fidei gaudio, et cum bono devote voluntatis affectu. *Ibid.* Hom. 3.

89. Ante omnia cavamus, ut quod nobis agere possesse est, non agamus inviti. *Ibid.*

GLOSS. OBIN.

90. Omnis actio temeritate et negligencia vacare debet. Sup. *Levit.* cap. 2.

91. Tertia actio priusquam habeatur, fortiter amat, antequam fœda cognoscatur. Sup. *Deut.* cap. 24.

92. Quanto melius agimus, et in optimis conversimur; tanto dissonibus haec gravior efficiuntur. Sup. *Joac.* cap. 49.

93. Quidquid inordinata agitur, meritum perfectionis amittit. *Prose.*

94. Quae enim in honorem summi Regis agimus, nescie est discretio iustici, quando, vel quantum sint agenda distinguimus. Sup. *Exodus.* cap. 3, sup. illud: *Singulis per ordinem.*

95. Omne bonum, quod facimus, præveniente gracia sancti Spiritus incipimus, et eadem continente perficiimus. *Ibid.*

96. Quidquid boni facis, cum hilaritate fac, et utime bene facis; si autem cum tristitia facis, fit de te, non tu facis. Sup. *Epit.* II, ad *Cor.* cap. 9, sup. illud: *Hilarum datorum.*

97. In re qua dispiceat, magna est consolatio, si ex ordinante agitur, cui nil nisi justum, placet. Sup. *Job.* cap. 1.

98. Faria facta Patrum, documenta sunt filiorum. Sup. *Judith.* cap. 8.

99. Non est pars, qui mala ageret, si fieret. Sup. *Job.* cap. 9.

100. Non debet extolliri his, quae agit, qui ascit quomodo huc venit, vel quomodo, vel quando exhibet. Sup. *Job.* cap. 38.

101. Catholicon Deum timens, omnia agit documentorum consilio, et Scripturarum documentum. Sup. *Ecccl.* cap. 32.

102. Necesse est, ut non solum intueremur quod agimus, sed quo discretione agimus. Sup. *Hierem.* cap. 48.

103. Si pars intentione, que potes, bona agis, opera non sit lucis, etiam si non ita hominibus videatur; si autem perversa intentio est, pravum est quidquid agitur, etiæ videot rectum. Sup. *Matt.* cap. 6, in illud: *Si fuerit oculus tuus simplex, etc.*

104. Nihil est medium; quidquid enim agis, ant ex amore Dei, aut ex servitio diaboli. *Ibid.* cap. 6, sup. illud: *Aut unum odio habebit, etc.*

105. Tantum boni quis facit, quantum intendit; tantum quoque mali, quantum intendit. *Ibid.* cap. 2.

106. Omne quod agimus, prævenire per studium considerationis debemus. Sup. *Lac.* c. 14.

107. Nihil agit quisquam absque determinatione, nil presumptive assumat absque consilio, ut vilium presumptio videatur improbatum, non officium charitatis. Part. 2, causa 9, quest. 3.

108. Nullum est bonum quod foris agitur, si non pro eo intus, ante Dei oculos innocentem videtur. Sup. *Gregor.* MAIOR.

GLOSSA.
INTER.GLOSSA.
INTER.GLOSSA.
ORD.GLOSSA.
ORD.GLOSSA.
ORD.GLOSSA.
ORD.GLOSSA.
ORD.GLOSSA.
ORD.GLOSSA.
ORD.GLOSSA.
ORD.GLOSSA.
ORD.GLOSSA.
ORD.

S. GREGOR. MAG.

109. Omni cura servandus est a malitia pulvere oculis cordis, ne hoc quod in actione rectum hominibus ostendat, apud semetipsum per vitium præve intentionis intorquet. *Prose.*

110. Curandum itaque est, ne bona nostra paucia sint, curandum ne indiscissa; ne aut paucos agentes, inveniuntur steriles; aut indiscissa relinguentes, recordes. *Ibid.*

111. Incassum bonum agitur, si ante terminum vita deseratur; quia fruster velociter currit, qui præsumptuæ ad metas veniat, deficit. *Ibid.*, cap. 21.

112. Bene copta cunctis diebus agenda sunt, ut cum malum pugnando repellatur, ipsa boni victoria, constantia manu teneatur. *Ibid.*

113. A qualitate temporis, finis exprimitur actionis. *Ibid.*, lib. cap. 2.

114. Sepe dum quis plus justo vigilanter se in actione exhibet, ipsa actionis sue inquietudine rebus subtilis peccus noget. *Ibid.*, cap. 26.

115. Difficile est quemplures magnis agere, et apud semetipsum de magnis affibus cogitationum fiduciam non habere. *Ibid.*, cap. xviii.

116. Ille veram orationem Deo exhibet, qui bona, quae agit, esse de misericordia conditoris cognoscit. *Ibid.*, cap. 27.

117. Magna recordia est, laboriosa agere, et auctus humilis iniungere. Lib. 8, *Moral.*, cap. 25.

118. Proi immundum est, cum recte agimus; ut omne quod recte vivimus ex humilitate condimus. Lib. 8, *Moral.*, cap. 44.

119. Tanto quisque minus judicem trepidat, quanto in bonis actibus solidius stat. Lib. 10, *Moral.*, cap. 11.

120. Sepe nonnulli a pravis actibus exire cupunt, sed qui corundum actum pendere premitur, in male consuetudinis carcere inclusi, a semetipsum exire non possunt. Lib. 11, *Moral.*, cap. 5.

121. Valde laboriosum est custodiare, ne male homo facere audeat, ne in bonis actibus per intentionem tribuit, et inter recta opera, ministrum cum cogitatione illudat. *Ibid.*, cap. 25.

122. Omne quod licet agitur, poma et miseria est. *Ibid.*, cap. 26, super illud Job xiv: *Brevis vita.*

123. Actiuem meritum, præsentis vita quibus nullatenus probat, lib. 14, *Moral.*, cap. 3.

124. Piercumque ex actione secularium conductori vita religiosorum. In *Præf. Moralium*, cap. 2.

125. Operatur, qui agit bonum quod præcipit, sed quod operatus fuerit, non custodia ille, cui hoc subrepit quod prohibetur. Lib. 19, *Moral.*, cap. 13.

126. Ille bene agit quæ pia sunt, qui scit prius servare quæ justa sunt. *Ibid.*, cap. 14.

127. Piercumque quem sanctum bona actio ostentat, oberta terreni commodi occasio examinat. Lib. 20, *Moral.*, cap. 15.

128. Qui magna agit (quamvis de se humiliat) scit tumens magna esse, quæ agit; nam si magna esse nesci, ea prouidit minime custodit; quæ dum custodiare negligit, out in eis nimis prodat, aut ea funditus amittit. Lib. 26, *Moral.*, cap. 28.

129. Amicus veritatis, est recte amator actionis. Lib. 27, *Moral.*, cap. 8.

130. Tantum debet actionem populi transcedere presul, quantum distare solet a gracie Pastoris. In *Pastor.*, part. 2, cap. 1.

131. Per momenta temporum, seperata reverteretur actionem. Lib. 28, cap. 6.

132. Solerter animus ante actionis sua primaria, cuncta debet adversa meditari. Lib. 8, *Moral.*, cap. 31.

133. Unaquæque actio intentionem suam, quæ intentum sequitur. Lib. 28, cap. 6.

134. Bonum quod agimus, et Dei est, et nostrum; Dei, per præventionem gratiam; nostrum, per obsequientem liberam voluntatem. Lib. 33, *Moral.*, cap. 20.

135. Recte offertur, cum recte intentione quid agitur. *Prose.*

136. Qui agere dissimulat, etiam recte offerens, peccat. Lib. 3, *Moral.*, cap. 10.

137. Piercumque si sciimus bona quæ agimus, ad elationem ducimur; si nescimus, minime servamus. *Prose.*

138. Sed contra utraque quid superstet, nisi ut recta quæ agimus, sciendo nesciamus, ut hæc recta astemus, et minima?

139. Quantus et ad custodiare sensibet animalis scientia recitationis, et in tumorum non clovet estimatio minoritatis. Lib. 9, *Moral.*, c. 13.

140. Omnis homo per id quod male agit, quid sibi aliud, quam conscientie sue carcerem fuit? ut hunc animi restus premat, etiam si nemo exterius accuset. Lib. 11, *Moral.*, cap. 5.

141. Magnopere oportet et bona semper agere, et ab ipsis nos bonis actibus saute in cogitatione custodiare; ne si mentem elevant, bona non sint, quæ non auctor militant, sed elationi, Lib. 19, cap. 12.

142. Cum ab externis actionibus mens sopitur, tunc plenus mandatorum Dei pondus agnosciatur. Lib. 23, *Moral.*, cap. 12.

143. Reproboem esse preprimum solet, semper prava agere, et nunquam quæ egerint retractare. *Prose.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

144. Omne enim quod faciunt, cœca mente pertransiunt, factumque suum, nisi cum puniri fuerint, non agnoscent. Lib. 24, *Moral.*, cap. 4.

145. Nequissimum facta, nequiores perversi patrociniuntur. Lib. 33, *Moral.*, cap. 4.

146. Quidquid superbia invadente agitur, etiam si esse virtus ostenditur, non per hoc Deo, sed soli vanis gloria servitur. Lib. 34, *Moral.*, cap. 48.

147. Quo amplius rex virtutis sine humilitate agitur, eo latius superbia dominatur. *Ibid.*

148. Cuncta que ab aliis bene geruntur, superbo displicant, et sola ei qui ipse vel prævegerit, placent. *Prose.*

149. Semper aliena opera despiciat, semper ministrat que ipse facit.

150. Quia et quidquid egerit, egisse se singulariter credit. *Ibid.*

151. Fiducia magna securitatis, est simplicitas actionis. In *Pastor.*, part. 3, cap. 1, *Admont.*, 12.

152. Mentis oculus non recta que agit, sed quae agere negligi, aspirat. In *Pastor.*, part. 4, cap. 4.

153. Qui bona agere videatur, et per hoc non Deo, sed hominibus placere desiderat; intentio sua faciem deorum premit. Hom. 4, super *Ezech.* super illud: *Et facias eorum*, etc.

154. Non est magni meriti, si quid foris agatur in corpore; sed magnope pensandum est, quid agatur in mente. *Ibid.*, hom. 10.

155. Miranda actio cum elatione, non elevat, sed gravat. Hom. 7, super *Evang.*

156. Qui perversus actionibus asseruit, operibus iniuriantis invigilat, nequamque dignus est exauditione, cum orat. Super *Psalm.* v, vers. 1.

157. Non sufficit bene velle, nisi sequatur, et facere. Super *Psalm.* viii, vers. 6.

158. Necesse est ut cum bona exteriora agis, hoc interius cum magna cautela custodias; non appetitus phasendi hominibus subrepat, et omnis labor boni operis incassum fist. Lib. 2, in *Regist.*, indit. 11, cap. 43, epist. 4, ad *Bonifac.* epist. *Rhegium.*

159. Omnipotens Deo rens est, qui in omni quod agit purus non est. *Ibid.*, cap. 100, epist. 64, ad *Mauritium Augustum.*

160. Sepe mala actio præsidentis valde nocet subditis. Lib. 6, in *Regist.*, indit. 45, cap. 47, epist. 7, ad *Mauritium Patricium.*

161. Ubi prava est actio, inanis fit oratio. Lib. 9, in *Regist.*, indit. 4, cap. 43, epist. 45: *Universis episcop. Siciliae.*

162. Quidquid foris futurum est in opere, infusum factum est in predestinatione. Lib. 28, *Moral.*, cap. 6.

163. Necesse est, cum res bona agitur, ut prius ejus elatio in corde vincatur, ne amarus aspergile fructus producat. Lib. 23, *Moral.*, cap. 5.

164. Dum mala agere quisque coperit, usum jam deterius in hoc quod inchoaverat excrescit. Lib. 15, *Moral.*, cap. 5.

165. Apud Deum non gradus elegantior, sed vita melioris actio comprprehensur. Lib. 1, in *Regist.*, indit. 9, cap. 72, ad *Gennadium Patricium.*

166. Custodienda est munditia corporis in statu bona actionis. Lib. 7, in *Regist.*, indit. 2, cap. 126, epist. 126, ad *Recharedum regem Vizogothorum.*

167. Facite quod Dei est, et Deus faciet quod vestrum est. *Ibid.*, lib. 9, indit. 4, cap. 57, epist. 57, ad *Bruncihildem reginam Francorum.*

168. Magna que aguntur, quandoque propter humilitatem sunt celandas. Lib. 5, in *Regum.*, cap. 1, sup. illud; *Patri suo hoc ipsum non indicavit.*

169. Tunc bene agere magna quisque nititur, cum ea que agit, pandere ad ostensionem vita. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

170. Sunt nonnulli, qui idcirco bona facere student, ut gratiam aliena operationis obnubillent; nec pascuntur bono quod faciunt, sed laude boni, qui ceteros prement. L. 1, *Dialog.*, c. 10.

171. Saecularium actio ab omni parte circumspecta est, bona desiderabiliter praedivisa, mala solerter evanes. Hom. 7, sup. *Ezech.*

172. Plurimum fit, ut hoc quod causa Dei agi crederit, pro solis humanis favoribus agatur. Hom. 32, super *Evang.*

173. Cum bona agitis, semper ad memoriam mala acta revocate, ut, dum caute culpa conspiratur, munquam de bono opere incaute animus letebitur. *Ibid.*, Hom. 7.

174. Omnia age blande et dulciter, ut et actio tua districta sit, et lingua mitis. Lib. 5, in *Regist.*, indit. 14, cap. 133, epist. 33.

175. In omni quod agis, inspecione cordis appete habere placatum. *Ibid.*, lib. 8, ind. 3, cap. 36, epist. 36, ad *Maximum episc.* *Salontan.*

176. Bræpositorum actio, subpectorum magna solet esse monitio. *Ibid.*, lib. 12, ind. 6, cap. 8, epist. 8, ad *Bruncihildem reginam Francorum.*

177. Quisque nititur magna agere, huc bene pensare novit, si semper studiat divinis laudibus imputare. Lib. 3, in *Regum.*, cap. 4.

178. Pleraque facienda sunt, sed utilius sunt congruo tempori reservantur. *Ibid.*

179. Deo acceptum est, quidquid fit pro viribus. Orat. 10, in *funeris S. Basili.*

180. Actio speculacionis est fundamentum. Orat. 18, de *Statu episcopali.*

S. GREGOR.
NYSENI.

181. Hec actionis est natura: agetur, non agetur; statim ut acta fuerit, desinet. Lib. 5, de *Theologia.*

182. Quod invite fit, statim molestiam afferit: quod autem sponte, saudetatem non admittit, sed semper et gratia et desiderio virescit. Habetur apud D. Iouan. Damascen. Lib. 1, *parall.* cap. 58.

S. HIERON.

183. Virtus actio nutrit labore, viresque auctor. *De vita Moyis.*

184. Nequissimi consideres quid alii mali faciant, sed quid boni tu facere debetas. Epist. 4, ad *Rustic.*

185. Prudens novit id decere, quod faciat. Epist. 16, ad *Principem.*

186. Illud non bene fit, quod occupato animo fit. Epist. 32, ad *Paulinum.*

187. Ad omnes que tibi agenda sunt, regaliter age, quia Deus tecum est. In *quæst. sup. libros Regum.*

188. Consummata sapientia est, scire quid, quo insecurus modo, et ad omnem actum preferendo consilium, nihil facere quod fecisse possit. Epist. 1, ad *Demetriadem.*

189. Melius est parva bona cum charitate facere, sine scientia, quam magna effulge virtutibus cum admiratione discordie. In *Regula Monachorum.* cap. 24.

190. Ea que bona initio fecerimus, observatio similis custodie nitamur, ne omnes labrum nostrorum fructus, postea irrepens cendoxine morbus evacuet. Lib. 11, de *Spiritu cendoxia.* cap. 48.

191. Nihil est dexterius, et omni vento inanius eo, cui nihil placet, nisi quod ipse fecerit. Super *Exaltat.*, cap. 6, sup. illud: *Melior est asperitus osculum.*

192. Quidquid boni agimus, a Deo deputatus es, et quidquid mali facimus, a nobis est. Sup. Psalm. 25, vers. 7. *Ut audiam vocem tau-*

dis.

193. Quidquid boni agimus, a Deo deputatus es, et quidquid mali facimus, a nobis est. Sup. Psalm. 25, vers. 7. *Ut audiam vocem tau-*

dis.

194. Omnis boni operis finis semper est expectandus: quia sicut factum invitti acceptum non est, ita voluntaria infructuosa est habentibus eam sine facto. Sup. Epist. 1, ad *Cor.*, cap. 8, sup. illud, nunc vero et facto perficie.

S. HILARIUS.

195. Nihil dissoluto animo, nihil incuriosum agendum est. Sup. Psalm. 118.

JUSSO A SANC-
TO VICTORI.

196. Plus metit conscientia, quam gesta: has manum repellat, manipulos vero illa anima colligit. Sup. Psalm. 128.

197. Oculus actionum, intentio est. In *Psalm.* 24, cap. 33.

198. Sine periculo via actionum curritur, cum intentio animi charitate duce gubernatur. *Ibid.*

199. Omnis actio, que sine devotione est, mortua est. Hom. 1, sup. *Ecclæsiastem.*

200. Quod expedit et decet, illud fiat: quod expediat ad meritum, quod decet ad exemplum. *De quæst. circa epist. II, ad Cor. quæst. 22.*

201. Quisquis in eo quod bene agit, intumescit; ex ipso tramite, quo proficit, cadit. In *Regul. D. August.*, cap. 2, sup. illud *Regulae.* *Nec extol-*

tantur, etc.

202. Nihil ordinale, presumptio est actio: sine actione, negligenter est ordo; sine scientia, actus reprehensibilis est, et ordo inutilis. In cap. 3, *Catech.* *Hierarch.* Lib. 4, sup. illud *Hom. 13: Quæ a*

De ordinata sunt.

203. Vale sollicitus debet esse quisque in bono opere, ut in cunctis que agit, semper cogitet ex extremo fine. In *Regulae D. August.*, cap. 11.

204. Stude in iis que bene agis, per cuncta irreprehensibilis apparere. *De Instit. Novitior.*, cap. 10.

205. Bonum operando sumnum bonum non meretur, nisi solum, qui id quod facit hominem, propter sumnum bonum operatur. *Prose.*

206. Via mereri Deum? fac quod facis propter Deum. *De Sacram.*, lib. 2, part. 13, cap. 11.

207. Nihil facias, unde postea ponetas. Sup. *Sophianam.*, cap. 3.

208. Ea que bona initio fecerimus, observatio similis custodie nitamur, ne omnes labrum nostrorum fructus, postea irrepens cendoxine morbus evacuet. Lib. 11, de *Spiritu cendoxia.* cap. 48.

JOANN. CASS.

209. Non magis res ipsa quam geritur, quam gerent pensat effectus. In *celat. Abbat. Joseph.*, cap. 20.

210. Quidquid pro anima tua feceris, hoc est tuum: quod autem non feceris, perdidisti. Hom. 15, *Operi imperf. sup. Matth.*

S. JOANNES.
CHYRSOST.

211. In omni actu sive corporali, sive spirituali, agendi virtus spes est premia futuri. *Ibid.*, Hom. 42.

212. In nomine simpliciter Christi aliquid agere, seductorum est. *Ibid.*, Hom. 46.

213. Quidquid homo contra naturam suam agit, pigrus agit. Hom. 54 *Operi imperf. sup. Matth.*

214. Chi quid glorie causa geritur, omnia manent vilia. Hom. 4, in *Acta Apostol.*

215. Quid olim rarum erat, et vir diebat, id nunc perquam liberaliter fit. *Ibid.*, Hom. 19.

216. Omne quod ex necessitate fit, minuit mercedem. Hom. 19, sup. Epist. 2 ad *Cor.*, sup. illud *Hilarem datorem dilig. Deus.*

217. Nihil si est diabolicum, sicut quippiam ad ostentationem facere. *Ibid.*, Hom. 24.

218. Recte facta, ut humana, non sint, divino indigent auxilio. Serm. 1. *Svp. Epist. ad Philip.*

219. Nihil ita recte facta evacuat, et in ventum redigit, sicut memoria bonarum operationum; nam duo partis segniores facit, et in arrogantium extollit. *Ibid.* serm. 12.

220. Nihil probis actibus dolichus, nihil suavius, nihil jucundius. Hom. 4, sup. *Epist. ad Titum.*

221. Qui non vivit in timore, recte illum agere difficile est. Hom. 15, *ad popl. Antiochen.*

222. Nullus actus, nisi cogitatione precedente, conficitur. Serm. de *Lectorum peccatorum periculis.*

223. Nihil temere, nihil stulta, sed omnia recto rationis iudicio exequenda sunt. In libro *contra Gentiles.*

224. Fecisti aliquod boni? Cela istud, ut Dominus tuus videat et ipse laudes; quod si aliquid boni feceris, gloriam ab hominibus recipisti. Hom. 2, *in psalm. 50.*

225. Facere quod necessitate debes vel cogeres, hec non est modestia, sed debiti. Hom. 33, sup. Gen.

226. Impossible est, bonum aliquod recte quempiam agere, non habita superna gratia. Hom. 25, sup. Gen., sup. *Iudic. Genes. 8; Et relectus est solus Nos.*

227. Tunc tribuitur quod oplatur, si bonus actus morum prohitas comitetur. Serm. de *Moyes.*

228. Ex actionum eminencia non est superbia. Hom. 3, *de verbis Isaiae.*

229. Non illud maximè multis dignum est Iserynis, qui, cum multi sint mali, non pudet eos male agere. Hom. 32, sup. *Math.*

230. Qui male agit et cogitat, diabolum videt, quia omne malum diabolus est figura. Hom. 9, *oper. imp. sup. Math.*

231. Ubi res agitur gloria, ibi facilius locum inventi gloriosior occidit. *Ibid.* Hom. 13.

232. In omni actu carnali diabolus fraudem facere potest, in sola conscientia non potest fieri dolus. *Ibid.*

233. Magis illi quidam est, qui nihil quod factu possibile fuerit, facere omisit; major autem, qui per humiliatem, etiam quae ultra vires sunt, agere conatur. *Gradus 26.*

234. Volentibus nobis bene agere, Deus ad largiendum promittit. *Ibid. 1, parall., cap. 9.*

235. Id quod speute fit, omnino vel laudem, et vituperationem comitem habet, et voluptatem in agendo. *Pros.*

236. Contra, id quod non sponte ac voluntarie fit, nisi venia, aut misericordia sequitur, mortorue in agendo. *Ibid. 2, de fide orthod., cap. 24.*

237. Gloriar semper, nisi difficulter acquisitur, possessione, et bonum quod laboriosè acquiritur,

cum majori diligentia custoditur. Part. 1, tract. 2, de *Bugio Gaustralium.*

238. Anticipiter diu diligera sentiantiam; antea, *isid. hisp.* factum cogite diu, ante opus premeditare diu. *Pros.*

239. Quod vis agere, diu exquire, considera, et proba; et sic age, cum diu cogitaveris, tunc fac quod produceris. *Ibid. 2, de Synonym., cap. 12.*

240. In omni actione tene discrevendum, in nulla re indiscretus apparetur. *Pros.*

241. Perspice quid, cui spatum sit temporis, ubi, quando, quantiter, quando, facere debet.

242. Causas rerum et temporum regulas inspicere, singularium operum discretiones agnoscere.

243. Diligenter distingue omnia que agis, qualiter bona incipias, qualiter cito peragias. *Ibid. 2, de synonym., cap. 16.*

244. Quidquid agis, pro futura age mercede; quidquid agis, non quod ad hujus seculi, sed quod ad vita eterna gloriarum proficiat, quoniam si enim de actione hic laus queritur, illae remuneratio amittitur. *Ibid., cap. 17.*

245. Qui male agere non desinunt, vana spe indulgentiam de Deo placito requirunt, quam recte querantur, si ab actione prava cesserant. *Ibid. 2, de sum. bona, cap. 4.*

246. Nihil iniquius male agendi felicitate. *Ibid., lib. 3, cap. 48.*

247. Spiritualis vita iter per actionem potius s. ISIDOR. PEL. quam per sermonem felicitate cedit. *Ibid. 4, epist. 14, ad patrum Monach.*

248. Nihil interest quae animo facias, quod fe- LACT. FIRM. classe vitiosum est; quia facta concurvant, animus ET SENCI. non videatur. *Ibid. 3, de divinis inst. cap. 15.*

249. Nihil prodest cognitio, nisi sit actio subse- LACT. FIRM. quatur. *Ibid., lib. 6, cap. 5.*

250. Ita res agitur gloria, ibi facilius locum inventi gloriosior occidit. *Ibid., cap. 11.*

251. Parum operari, quamvis multa agat, qui non amplius agit affectu, quam actu. Part. 2, de *disciplina monast. conversar.* cap. 6.

252. Propero agitur, quod libenter auditur. Part. 4, de *ligno vite.* tract. 2, de *patientia.* cap. 5.

253. Pium est agere non indicium; impium negligere predicatum. Serm. 3, de *fjorum decim. mensis.*

254. Viximum est recte actionibus supereris- malum. Serm. 4, *quadrages.*

255. Nulla actio tam modica est, que, si ad Deum pure referatur, non nullum prostat anima. *In specie spiriti.* cap. 5.

256. Nihil agat quisquam, etc. Vida sup. pag. 34.

257. Conscientia pro lucerna in actionibus PAP. HART. S. NILUS.

stere; ea enim, quae in vita bona sint actiones, et que male, tibi ostendit. *Parag. 199.*

258. Absque scita contemplatione, nihil carum que fuit bonum est. Joan. Damasc., lib. 3, *parall.* cap. 63.

ORIGEN. 259. Nihil sit sine Deo vel agente, vel permitente. Lib. 3, *periarchon.* cap. 2.

PETRUS BLES. 260. Nulla actio pia meritoria est ad salutem; nisi ex Christi dilectione procedat. *De Confess.* Sac.

S. PETRUS CHRYSTOLOG. 261. Deus de cordibus, non de manibus facta meditatur, et de senecta, non de luce operatione colligi qualitatem. Serm. 8.

S. PETR. DAM. 262. Qui bonus agit, et malo suscipit, quidquid sibi justa retributio in terra subtrahit, hoc illi in celo multipliciter cumulatur. Lib. 8, *epist. 6, ad G. virum nobilis.*

RICHARD. A. S. VICTORE.

263. Unum est quod mens ejusque fideli debet assidue et solerter attendere, et intra semetipsum sollicita semper inquisitiones versare: scilicet utrum placat Deo quod agit. *Pros.*

264. Quid enim prodest quidquid faciat homo, si hoc non placat Deo? *Ibid. 5, ad Clericos.* epist. 3, *ad P. Archipresbyt.*

265. Omnia cum licentia sunt facienda; quia, quod sine licentia sit, vano glorie degenerabitur. Serm. 58, *de S. Andre.*

266. Perdit quod egredit, qui quod faciendo est, non consummat. Opus. 13, *de perf. Monach.* cap. 1.

PHILIP. DEUS. 267. Quidquid cum Deo fit, merito laudandum est: sicut quidquid sine Deo, vituperandum. Lib. 2, *legis Allegor.*

S. PROSPERI. 268. Non res ea non Deo commendata, quam et imitici Dei faciunt: sed illud quod non nisi vero Christiani perfruiunt. Lib. 2, *de vita contempl.* cap. 17.

S. THOMAS A. KEMPIS.

269. Qui omnia que bene facit, suis viribus adscibilis, quasi etiam sine adjutorio Dei ad bene agendum sibi sufficiat, nihil ei proderit quidquid boni facit. *Ibid.* lib. 3, cap. 4.

270. Quidas bona agimus, Deus in nobis agere nobiscum, ut speremus, operari. Serm. 22, apud D. Aug.

271. In bona actibus vita permanens nunquam retinet ejus gloriam, quem in se gaudet operari. Serm. 76, apud D. Aug.

THOMAS A. KEMPIS.

272. Non potest fieri ut in mala opera excent cogitatione bonis, quoniam haec actione promittunt, quod certe concepit. *Ibid.* sent. 81.

273. Cum bonum operari, hilaris operare; nam si quid boni tristis feceris, fit de te magnis, quam facis. *Ibid.* sent. 115.

274. Actio in hac vita pia est, Deum colere et eius gratia contra vita interna pugnare. *Pros.*

JOAN. TAHN.

275. Quidquid bonum facies, ad laudem Dei facias. *Ibid.* cap. 16.

276. Plus proculibus est agi quam regi; qui enim regitur, aliquid agit; et ideo regitur, ut recte agit; qui autem agitur, agere ipse aliquid vix intelligitur. *Pros.*

277. Non aliquid in nobis liberi voluntatis melius agere potest, quia ut illi se commendet, qui male agere non potest. *Ibid.* sent. 309.

278. Multi bona facit Deus in homine, que non facit homo, nulla vero facit homo, que Deus non facit, nisi ut faciat homo. *Ibid.* sent. 311.

279. Quantum quis a charitate non devicit, non erit infraeuctus quod egredit; quia meritorum non amittit, quidquid ex charitate fit. Sup. *Cantic.* cap. 18.

280. Scit nihil est tam leve, quod ei non servians, grave sit, qui invitus facit: sic nihil est tam grave, quod non ei, qui id libenter exceptum, leve esse videatur. Lib. 1, *de Gubernat. Dei.*

281. Quod non ubique aguntur, quae prius nota sunt, misericordia est beneficium, non discipline. *Pros.*

282. Cum enim ab homine mala res sola necessitate non agitur, ipsa re turpis cupiditas pro actione dannatur. *Ibid.* lib. 6.

283. Non quod illi rei factum adscribitur, quia ut quid fieri exigit. Lib. 7, *de Gubern. Dei.*

284. Numquam per liberum arbitrium homo potest quoddam bonum facere, sine adjutorio Del. *Pros.*

285. In his que facimus, querendum est illud proprium quod facimus. Sup. *Epist. 2, ad Cor. 3.*

286. Magis Deus peccat, ex quanto quis agit, quam ipsus quod facit; nullum facit, qui nullum dedit. Lib. 1, *de Imit. Christi.* cap. 15, sect. 1.

287. Bene semper agere et modicum de se tenere, humana anima indicium est. *Ibid.* lib. 2, cap. 6.

288. Cum omnia fecerit homo, que fastidia novent, nisi se fecisse sentiat. *Ibid.* lib. 2, cap. 11.

289. Nil magnum illi videatur ex omnibus que agit nisi grande, nil pretiosum et admirabile, nil reputatum apparente dignum, nil altum, nil vere laudabile et desiderabile, nisi quod aternum est. *Ibid.* lib. 3, cap. 4.

290. Qui vitiosus agit, generat sibi malum finem, perdit honorem, destruit quietem, invent dolorum, angel frustulum, tollit iom sapientem. *In Hortulo rovarum.* cap. 4.

291. Quidquid bonum facias, ad laudem Del. facias. *Ibid.* cap. 16.

292. Vix reperitur actio tam bona, cui aliiquid

mali non admisceatur. *De discipl. claustrali.*, cap. 5.
 293. Sapientis est, ordinare vitam suam et debitum actibus suis imponere finem. In *exercit. spiritual.* cap. 1.
 294. Boni actus corlo servunt; mali inform sedibus depantur. *Prost.*
 295. Cum bone facimus, Christi sumus; cum mala operamur, in diaboli potestatem transimus. *Hom. II.*
 296. Justis actibus facile honesta succedunt. *Ib.*
 297. Quid ad invito fit, illi est vnde molestem; quod autem est voluntarium, etiam si laboriosum, minorum afferit dolorem. *Lib. 9*, cap. 23.
 298. A minore actione usque ad maiorem, quoniam agri homo totum in fastu eius ponitur, sive in cogitationibus, sive in operibus. *Sent. 86*.
 299. Facilius est aliquid facere, quam recte facere. *Topicor.*, cap. 1.
 300. Malum facere, est facile; bonum autem, difficile. *2 Ethic.*, cap. 5.
 301. Major virtus est bona operari, quam turpi non operari. *4 Ethic.*, cap. 4.
 302. Optimi est, optimum facere. *2 de Deta.*
 303. Non est vir bonus, qui honestis actionibus non delectatur. *Lib. 4, de Mor.*, cap. 8.
 304. Ex similibus numerum functionibus atque actionibus, similes actionum habitus oriuntur; itaque danda est opera, ut actiones nostras certe quadam modo conformatur. *Lib. 2, de moribus.*, cap. 1.
 305. Quidquid recte fit, id omne ex virtute fit. *Lib. 4, de Moribus.*, cap. 2.
 306. Et que vir improbus agit, ab illis discepant, quae agere oportet; at probus quae oportet, ea agit. *Lib. 9, Etichor.*, cap. 8.
 307. Impossible est bene agere eos, qui bona non agant, nulla vero bona actio est sine virtute. *Lib. 7, Polit.*, cap.
 308. In omni actione suscipienda, tria sunt tenenda.
 Primum, ut appetitus rationi parcat, quo nihil est ad officia conservanda accommodatum.
 Deinde, ut animadvertiscar, quanta illa res sit, quam effice volumus: ut neve major, neve minor cura et opera suscipiantur, quam causa potulet.

Tertium est, ut caveamus, ut ea que pertinent ad liberalia speciem et dignitatem, moderata sint. *Lib. 1, Offic.*

309. Omnis actio vacare debet temeritate, ut negligientia. *Lib. 1, Offic.*

310. Duo maxime in actione sunt fugienda: ne quid effeminatum et molle, et ne quid durum aut rusticum fiat. *Ibid.*

CICERO.

TRIUM.

ALBERTUS.

IN VITIS PA-

TRIUM.

Primum, ut appetitus rationi parcat, quo nihil est ad officia conservanda accommodatum.

Deinde, ut animadvertiscar, quanta illa res sit, quam effice volumus: ut neve major, neve minor cura et opera suscipiantur, quam causa potulet,

tertium est, ut caveamus, ut ea que pertinent ad liberalia speciem et dignitatem, moderata sint. *Lib. 1, Offic.*

311. Cogitationem prudentiamque sequitur actio considerata; ita fit, ut agere considerate plurimi sit, quam cogitare prudenter. *Ibid.*
 312. Satis nobis persuasum esse debet, nihil avaro, nihil injuste, nihil libidinose, nihil inconstanter esse faciendum. *Lib. 3, Offic.*
 313. Homo frugi omnia recte facit. *Lib. 4, Iust. quest.*
 314. Nihil melius, quam quod factum sit, faciendum fuisse. *Lib. 4, de Arte Rhetor., ad Herenn.*
 315. Quid stultus, quam quod liberter facias, curare ut id diutius facere non possis? *Lib. 2, Offic.*
 316. Ne postules es que flunt, arbitratu tuo fieri; sed si sapi, fieri quaeque velis, ut fluit. *ENICETUS* in suo *Encyclopedie*, cap. 13.
 317. Satis est exiguum quid bene, quam male, seu perfectorie conficerre. *Syzygia 2, de Scientia.*
 318. Actio que peccat, atque a recta via abducitur sive scientiae facultate, inscrita agitur. *Syzygia 2, in Dialogo Protagora.*
 319. Omnia actionum finis est, bonum et illius causa omnes aliae res sunt agendae. *Syzygia 3, de Rhetorica.*
 320. Una quaque actio quantum bene, bona est appellanda. *Syzygia 4, in Dialogo 1, Alcibiad.*
 321. Si quid recte feceritis, quod Deo gratum est facietis. *Ibid.*
 322. Nihil magnum aut mirum facere potest, qui maximis quibusdam scleribus se contumaciam. *Lib. 2, de Rep.*, 2.
 323. Actiones nostre nec prava sint, nec audaces, nec improbae. *Lib. 3, de Ira.*, cap. 7.
 324. Sapientis nihil facit, quod non debet, nihil prætermitit, quod debet. *Lib. 2, de Clem.*, cap. 7.
 325. Sic fœ omnia, tamquam spectet aliquis. *PLATO.*
 326. Prodest sine dubio custodem presentem sibi imposuisse, et habere quam respicias, quem interesse tuis actionibus judices. *SENEC.*
 327. Hoc quidem magnificentissimum est, sic vivere, tamquam sub aliquo semper praesens oculis. *Epist. 25.*
 328. Vir bonus quod honeste se facturum putaverit, facit; etiam si laboriosum erit, facit; etiam si damosum, facit; etiam si periculosum, facit. *Prost.*
 329. Quod vero turpe erit, non faciet: etiam si pecuniam aferit, etiam si voluptatem, etiam si potentiam, non faciet. *Epist. 76.*
 330. Quidquid boni facere potes, tecum est. *Epist. 80.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Qui Deo adheret, versatur in lumine; qui *s. ALBERTUS* vero mundo adheret, in tenebris est. *De adherendo Deo.*, cap. 3.
 2. Plurimum prodest unicuique, bonus jungi, *s. AMBROZ.* quoniam qui congregatur cum sapientibus, sapientis est; qui autem coheret imprudentibus, imprudens agnoscitur. *Lib. 2, Offic.*, cap. 20.
 3. Ostendunt adolescentes, eorum se imitatores esse, quibus adhaeserint. *Ibid.*
 4. Pulchra copula est soniorum atque adolescentium; ali⁹ testimonio, ali⁹ solatio sunt; ali⁹ magisterio, ali⁹ ministerio. *Ibid.*
 5. Nihil pulchrum, nihil voluptuosum, nihil desiderabilius quam Deo adherere. *Lib. 3, epist. 11, ad Ireneum.*
 6. Plus est mente connecti, quam corpore copulari. *Lib. 5, epist. 31, ad Valentianum. imperat.*
 7. Mens, adherentes Deo, corporales delectationes et illecebras hujus seculi vincit. *Lib. 2, de Abraham.*, cap. 7.
 8. Qui Deo adheret, perire non potest. *Lib. 6, sup. Lucam.*, cap. 8, sup. illud: *Modica fidel.*, etc.
 9. Qui desinet sibi, ut virtuti adheraret, immittit quid suum est, accipit quod aeternum est. *Serm. 11, sup. Psalm. 118, vers. 4.*
 10. Charilite Christo, non posse timore cohæremus, epist. 144, *ad Anastasiū.*
 11. Per amorem Dei, omnes ei adhaeremus. *de Spirit. et Anima.*, cap. 16.
 12. Tandiu est aliquid homo, quando heret Deo a quo factus est homo; mani recedens ab illo, nihil homo est. *Sup. Psalm. 75.*
 13. Via habere gaudium sempiternum? adhaere illi qui sempiternus est. *Tract. 4, in Evan.*, cap. 3.
 14. Non est illus ulli medium locus, ut possit esse, nisi cum diabolo, qui non est cum Christo. *Lib. 4, de Pecat. merit.*, cap. 28.
 15. Acerbisissimum crucis agud eos, qui mente predditi sunt; est a Deo sejungi. *Joan. Damasc.*, lib. 1, *Parall.*, cap. 12.
 16. Si cognitis non adhaerent veritati, obstinatio diabolica est. *Serm. 1, de Ad.*
 17. Adverte, homo, nua lumen es et non sis superbus, quis Deo conjunctus es; et non sis ingratius. *Serm. 8, in vigilia Nativit.*
 18. Quanto quis conjunctio est Deo, tanto plenior charitate. *Serm. 26, sup. Canticos.*
 19. Qui Dei sunt, liberter junguntur ei; qui autem ex adverso stat, aut Antichristi est, aut

SENEC.

DE MORIB.

SIXTUS PHI-

LOSOPH.

SENEC.

VALERIUS.

MARX.

E. AUGES-

TINUS.

s. BASILII
MAGNUS.

s. BERNARDUS.

mali non admisceatur. *De discipl. claustrali.*, cap. 5.
 293. Sapientis est, ordinare vitam suam et debitum actibus suis imponere finem. In *exercit. spiritual.* cap. 1.
 294. Boni actus corlo servunt; mali inform sedibus depantur. *Prost.*
 295. Cum bone facimus, Christi sumus; cum mala operamur, in diaboli potestatem transimus. *Hom. II.*
 296. Justis actibus facile honesta succedunt. *Ib.*
 297. Quid ad invito fit, id est vnde molestem; quod autem est voluntarium, etiam si laboriosum, minorum afferit dolorem. *Lib. 9, cap. 23.*
 298. A minore actione usque ad maiorem, quoniam agri homo totum in fastu eius ponitur, sive in cogitationibus, sive in operibus. *Sent. 86.*
 299. Facilius est aliquid facere, quam recte facere. *Topicor.*, cap. 1.
 300. Malum facere, est facile; bonum autem, difficile. *2. Ethic.*, cap. 5.
 301. Major virtus est bona operari, quam turpi non operari. *4. Ethic.*, cap. 4.
 302. Optimi est, optimum facere. *2. de Deta.*
 303. Non est vir bonus, qui honestis actionibus non delectatur. *Lib. 4, de Mor.*, cap. 8.
 304. Ex similibus numerum functionibus atque actionibus, similes actionum habitus oriuntur; itaque danda est opera, ut actiones nostras certe quadam modo conformatur. *Lib. 2, de moribus.*, cap. 1.
 305. Quidquid recte fit, id omne ex virtute fit. *Lib. 4, de Moribus.*, cap. 2.
 306. Et que vir improbus agit, ab illis discepant, quia agere oportet; at probus quae oportet, ea agit. *Lib. 9, Etichor.*, cap. 8.
 307. Impossible est bene agere eos, qui bona non agant, nulla vero bona actio est sine virtute. *Lib. 7, Polit.*, cap.
 308. In omni actione suscipienda, tria sunt tenenda.
 Primum, ut appetitus rationi parcat, quo nihil est ad officia conservanda accommodatum.
 Deinde, ut animadvertiscar, quanta illa res sit, quam effice volumus: ut neve major, neve minor cura et opera suscipiantur, quam causa potulet.

Tertium est, ut caveamus, ut ea que pertinent ad liberalia speciem et dignitatem, moderata sint. *Lib. 1, Offic.*

309. Omnis actio vacare debet temeritate, ut negligientia. *Lib. 1, Offic.*

310. Duo maxime in actione sunt fugienda: ne quid effeminatum et molle, et ne quid durum aut rusticum fiat. *Ibid.*

CICERO.

TRIUM.

ALBERTUS.

IN VITIS PA-

TRIUM.

Primum, ut appetitus rationi parcat, quo nihil est ad officia conservanda accommodatum.

Deinde, ut animadvertiscar, quanta illa res sit, quam effice volumus: ut neve major, neve minor cura et opera suscipiantur, quam causa potulet,

tertium est, ut caveamus, ut ea que pertinent ad liberalia speciem et dignitatem, moderata sint. *Lib. 1, Offic.*

311. Cogitationem prudentiamque sequitur actio considerata; ita fit, ut agere considerate plurimi sit, quam cogitare prudenter. *Ibid.*
 312. Satis nobis persuasum esse debet, nihil avaro, nihil injuste, nihil libidinose, nihil inconstanter esse faciendum. *Lib. 3, Offic.*
 313. Homo frugi omnia recte facit. *Lib. 4, Iust. quest.*
 314. Nihil melius, quam quod factum sit, faciendum fuisse. *Lib. 4, de Arte Rhetor., ad Herenn.*
 315. Quid stultus, quam quod liberter facias, curare ut id diutius facere non possis? *Lib. 2, Offic.*
 316. Ne postules es que flunt, arbitratu tuo fieri; sed si sapi, fieri quaevelis, ut fluit. *EPICETUS*. In suo *Encyclio*, cap. 13.
 317. Satis est exiguum quid bene, quam male, seu perfectorie conficerre. *Syzygia 2, de Scientia.*
 318. Actio que peccat, atque a recta via abducitur sive scientiae facultate, inscrita agitur. *Syzygia 2, in Dialogo Protagora.*
 319. Omnia actionum finis est, bonum et illius causa omnes aliae res sunt agendae. *Syzygia 3, de Rhetorica.*
 320. Una quaque actio quantum bene, bona est appellanda. *Syzygia 4. in Dialogo 1, Alcibiad.*
 321. Si quid recte feceritis, quod Deo gratum est facietis. *Ibid.*
 322. Nihil magnum aut mirum facere potest, qui maximis quibusdam scleribus se contumaciam. *Lib. 2, de Rep.*
 323. Actiones nostre nec prava sint, nec audaces, nec improbae. *Lib. 3, de Ira.*, cap. 7.
 324. Sapientis nihil facit, quod non debet, nihil prætermitit, quod debet. *Lib. 2, de Clem.*, cap. 7.
 325. Sic fœ omnia, tamquam spectet aliquis. *Prost.*
 326. Prodest sine dubio custodem presentem sibi imposuisse, et habere quam respicias, quem interesse tuis actionibus judices.

327. Hoc quidem magnificentissimum est, sic vivere, tamquam sub aliquo semper praesens oculis. *Epist. 25.*

328. Vir bonus quod honeste se facturum putaverit, facit; etiam si laboriosum erit, facit; etiam si damosum, facit; etiam si periculosum, facit. *Prost.*

329. Quod vero turpe erit, non facit: etiam si pecuniam aferit, etiam si voluptatem, etiam si potentiam, non facit. *Epist. 76.*

330. Quidquid boni facere potes, tecum est. *Epist. 80.*

SENEC.

DE MORIB.

SIXTUS PHI-

LOSOPH.

SENEC.

VALERIUS.

MARX.

SENTENTIA PATRUM.

1. Qui Deo adheret, versatur in lumine; qui *s. ALBERTUS* vero mundo adheret, in tenebris est. *De adherendo Deo.*, cap. 3.
 2. Plurimum prodest unicuique, bonus jungi, *s. AMBROS.* quoniam qui congregatur cum sapientibus, sapientis est; qui autem coheret imprudentibus, imprudens agnoscitur. *Lib. 2, Offic.*, cap. 20.
 3. Ostendunt adolescentes, eorum se imitatores esse, quibus adhaeserint. *Ibid.*
 4. Pulchra copula est soniorum atque adolescentium; ali⁹ testimonio, ali⁹ solatio sunt; ali⁹ magisterio, ali⁹ ministerio. *Ibid.*
 5. Nihil pulchrum, nihil voluptuosum, nihil desiderabilius quam Deo adherere. *Lib. 3, epist. 11, ad Ireneum.*
 6. Plus est mente connecti, quam corpore copulari. *Lib. 5, epist. 31, ad Valentianum. imperat.*
 7. Mens, adherentes Deo, corporales delectationes et illecebras hujus seculi vincit. *Lib. 2, de Abraham.*, cap. 7.
 8. Qui Deo adheret, perire non potest. *Lib. 6, sup. Lucan.*, cap. 8, sup. illud: *Modica fidel.*, etc.
 9. Qui desinet sibi, ut virtuti adheraret, immittit quid suum est, accipit quod aeternum est. *Serm. 11, sup. Psalm. 118, vers. 4.*
 10. Charilatio Christo, non posse timore cohæremus, epist. 144, *ad Anastasium.*
 11. Per amorem Dei, omnes ei adhaeremus. *de Spirit. et Anima.*, cap. 16.
 12. Tandiu est aliquid homo, quando heret Deo a quo factus est homo; mani recedens ab illo, nihil homo est. *Sup. Psalm. 75.*
 13. Via habere gaudium sempiternum? adhaere illi qui sempiternus est. *Tract. 4, in Evan.*, cap. 3.
 14. Non est illus ulli medium locus, ut possit esse, nisi cum diabolo, qui non est cum Christo. *Lib. 4, de Pecat. merit.*, cap. 28.
 15. Acerbisissimum crucisculus apud eos, qui mente predditi sunt: est a Deo sejungi. *Joan. Damasc.*, lib. 1, *Parall.*, cap. 12.
 16. Si cognitis non adhaerent veritati, obstinatio diabolica est. *Serm. 1, de Ad.*

E. AUGUS-
TINUS.

s. BASILIIUS
MAGNUS.

s. BERNARDUS.

17. Adverte, homo, nua lumen es et non sis superbus, quia Deo coniunctus es; et non sis ingratius. *Serm. 8, in vigilia Nativit.*
 18. Quanto quis conjunctio est Deo, tanto plenior charitate. *Serm. 26, sup. Canticos.*
 19. Qui Dei sunt, liberter junguntur ei; qui autem ex adverso stat, aut Antichristi est, aut

Antichristus. Epist. 124. Ad Hildebert. Turonens. Archip..

20. Aliorum est, Deo servire; vestrum, adhaerere. *De vita solitaria.*

21. Jungant se amissi, qui juncti sunt institutis; invicem se foveant, invicem se defendant, invicem onera sua portent. Epist. 243, ad Corradum Regem Romanorum.

22. Sanctio est copula cordium, quam corporum. Serm. 3. *de Modo bone vivendi ad Sarorum.*

S. BEN. ET. 23. Bonis te conjuge. *Ibid.*, serm. 60. BONAVENT. 24. Quanto quis malis adhaeret, tanto minus intelligi bona que perdit. In collat. de con-

S. BONAVENT. *tenientia sancte.*

25. Attendenda est honestas congrua personarum honestas, et honestioribus semper adherendum est. *In Speculo christi.* part. 1, cap. 30.

26. Animus proprius Deum crevit est, ut inhereat ei, et inherendo suavitate eius fructum, et frumento beata sit. Lib. 2, *de Perfect. religios.* cap. 48.

27. Qui Dei inheret, in lumine versatur; qui autem mundo inheret, in tenebris est. *Ibid.*, cap. 72.

28. Qui terrenis inheret, invenire non potest, nisi quod in terrenis latet, sollicito amaritudinem. *De 7. Itineribus.* itin. 3, dist. 5.

CESAR. ADEL. 29. Qui a Deo disiunguntur, diabolo sociatur. *Hom.* 23.

CASSIODORUS. 30. Is divinitati adhaeret, qui se illi viva fide abutque probitate operum conjungit. Sup. *Psalm.* 72, vers. 29: *Mibi adhaerere Deo bonum est.*

31. Illa adhaerere Deo, qui spem suam ponit in Domino; quis nihil potest esse beatius, quam illi omnia committere, qui novit suis congrue futura praestare. *Ibid.*

32. Cor pravum adhaerere non potest, nisi peccatorum iniquitate distortis. Sup. *Psalm.* 100, vers. *Non adhaeret mihi.*

S. DOROTH. 33. Quo quisque magis Deo adhaeret, eo se magis peccatorum agnoscat et intelligat. *Dicitur.* 14.

34. Quanto Dei caritatis adhaerimus, tanto et proximi, quantoque proximo, tanto et Deo. *Ibid.*, doctrina 6.

35. Boa est simplicitas, ubi Christo adhaerens, unus est cum illo spiritus. Serm. 46, sup. *Conf.*

36. Pulcherrimus corone nexus est, quando puritas vite et humiles pressurardum tolerantia sibi coherent. *Ibid.*, sermon 29.

GLOSS. INT. 37. Qui sibi adhaerent, desiderii ostentant. Sup. *Job.* cap. 45.

38. Non videt Deum, qui terrenis inheret. Sup. *Psalm.* 5, in *ilud: Astho illi et videt.*

GLOSS. ORD. 39. Adhaerendum nobis est et conversandum disiungitur. *Ibid.*

cum illis, qui virtutem exercent. Sup. *Psalm.* 119.

40. Qui devota mente Deo adhaerent, cum re-s. GREGORIUS rume necessitas exposcit, exhibere signa solent. MAGNUS.

Lib. 2, *Dialog.*, cap. 30, verbo, *qui devota.* 41. Mens in Deum immobilitate fixa, cuiuslibet terroris jacula non pertimescit. Lib. 31, *Moral.*, cap. 17.

42. Qui sancto viro adhaeret, ex ejus assiduitate visioni, usu locutionis, exemplo operis accipit, ut accentuatur in amore veritatis; peccatorum sursum tempesta fugat et in desiderio divina lucis incedat. *Rom.* 5, sup. *Exodus.*

43. Tanto amatores vita mortalium illi arctius inhaerent, quanto eos largius delectatio transitoriae voluptatis infundit. Lib. 33, *Moral.*, cap. 5.

44. Bonorum auctor harere alter non valens, nisi cupiditatem a nobis que omnium malorum radix est asceticandis. *Ibid.* 7, in *Registro*, indic. 2, cap. 110, epist. 110, *ad Syagrium epist.*

45. Longe melius est et excellenter, ut quis. S. GREG. KAL. Deo adhaeret, quam apud terrenos reges, vel primas partes ferat. *Orat.* 6, *In Panere Cesaris fratris sui.*

46. Anima, qua Deo adhaeret et conjungitur, satiati non potest tristitia; et quo copiosius tristitia implorat, eo vehementius viget desiderio. Num. 4, sup. *Carta.*

47. Beatus est ille, cui sic adhaeret in animo depravabo Iesu, et qui sine infermissione resonat ipsum in corde sicut ultor ac corporibus nostris, aut flamme candelae. In centuria II, *sent.* 94.

48. Deo adhaerens, in via Dei est; et qui in via peccati est, in via Dei non est. Super *Psalm.* CXVIII.

49. Parum valet esse Dominum adhaerentem nolis in vita, nisi et noliscum esset in morte. HUGO CARD.

Sup. *Gen.* cap. 48.

50. Tri faciunt adhaerere rem alteri rei: Fides, id est, puer seculi; Clavis, id est, timor gehennae; Gluten, id est, charitus. Sup. *Psalm.* LXXI.

51. Adhaerendo creature, recedit homo et separatur a Deo. Sup. *Epist. ad Titos.* cap. 3.

52. Omnis adhaerens alieni est per amorem. *Ibid.*

53. Ille religioso principalis debet esse conatus, hunc immobili destinatio cordis jugiter affectans, ut divinis rebus ac Deo mens semper inheret. In *exalt. prima Abbat.* *Moy.* cap. 8.

54. Qui caducis et instabilis causa copulantur, eorum coniunctio perpetua esse non potest. *Hort.* S. JOANNES CHRYSOST.

61. Sup. *Math.* II.

62. Non videt Deum, qui terrenis inheret, nunquam ab amando desistit, nulloque dissido

disiungitur. *Ibid.*

55. Rerum natura sic se habet, ut quoties bonus male conjugetur, non ex bono malus mactetur, sed ex male bonus contaminetur. *Hom.* 2, *ex diversis sup. Math.*

56. Male cum hoste conjugitur, qui separari sententia divina precepit; et sine utilitate ab inimico non separatur, qui perniciose hosti conjugitur. In *serm. Sup. Genes.* III.

57. Nihil ita coniunitur animam, et unit Deo, ut lacryme compunctionis. *Hom.* 6, *Sup. Matth.*

58. Perdet res quaque quod nascitur, si aliquid emulo copuletur. *Hom.* Sup. illud 4, *Joan.* *Venit hora, quando veri adoratores, etc.*

59. Si bonus male connectitur, aut pares reduntur, aut dito ab inimico separantur.

60. Amictus pares aut querunt, aut faciunt; diversa vero aut voluntas, aut necessitas sunt.

61. Nefas est jungere, quod natura copulari non potest.

62. Vir defecti animi adhaerere diu virtuti non potest, quia effigie vita non valet. *Rom.* 38, sup. *Epist. 1, ad Cor.*

63. Cum imitatio crucis Christi nulla consonans fidem jungatur, ne impiorum consortio sanctitas fidem polluitur. *Serm. quart. in Quad.*

64. Quandiu alieni rei transitorie adhaerent, non poteris Domino perfecte conjungi. *In Canon. vita spiriti.* cap. 14.

65. Praygora est anima, qua tota penitus seipsum dominum d-deicavit, et illi colladhaeret. *Hom.* 9.

66. Omnis creatura rationalis (qua per se mutabilis est, ac temporalis) summopere elaborare S. REMIGIUS.

67. Debet enim eius possit conjungi et adhaerere, qui semper idem manet. Sup. *Epist. ad Hebr.*, cap. 1.

68. Adhaerere Deo, certe bonum est, utile, jucundum, honorificum. Sup. *Psalm.* 72, vers. ROBERTUS HELLARINUS.

69. Plurimi a se, eti habitatione junguntur, SALVIANUS.

70. Necesse est, ut unusquisque hominum his in future adhaeret conditione, quibus hic adhesit affectu. *Lib. 1, ad Eccles. Catholice.*

71. O quam jucunda et quam bene illi est, cui adhaerere Deo, et secrete frui datum est. In *horto Rosar.* cap. 13.

72. Nominis contra legem Dei adhaerentes. PARACLETUS 100.

73. Tria sunt, quibus Deo spiritualiter adhaerens: memoria, scientia et voluntas. PROS.

74. Memoria quodammodo cuiusdam eternitatis capax est: scientia, notitia: voluntas, amoris. *De Amicitia.* cap. 18.

75. Sic ut domino qui se jungit, unus spiritus est: ibi qui se jungit diabolo, est daemon unus. *Serm. 5, de prodigo.*

76. Nemo potest connecti terre, et jungi celo. *Ibid.*, serm. 103.

77. Nunquam velis alieni in amore esse coniunctus, qui a divina fuerit societate divisus. *Ibid.* 3, epist. *ad Episcopos.* 3, ad 6, *Episcop.*

78. Qui cum Deo suo unus est spiritus focus,

GRATIAS, AMBROSIO.

79. Grandis culpa, si in causam fidelis occidit, aut captivitatis suorum, aut calumnias, et non adulteres. *Lib. 1, O/ce.*, cap. 30.

80. Si non potest alteri, subveniri, nisi alter habeatur: comodius est neutrum juvari, quam gravaci alterum. *Ibid.*, lib. 3, cap. 7.

81. Definitio: Adiutorum est id, quo quis juvatur, COLLECTOR.

82. Adjuvare. Vide titulum, *Societas, Virtutum connexio et unitas, et Monachus.* scilicet 1.

3. Satis unicusque presidii est, si virtus animi non desit. *De viduis.*

4. Qui alii subvenit, sibi consultit, et in alieno remocio, vulnera sua curat. *De obitu Theodosii, Imp.*

5. Interflicere est hominem, ei debita negare subsidia. *De Topia, cap. 24.*

6. Nihil tam secundum naturam, quam juvare consuetum natura. Lib. 7, sup. *Luc.*, cap. 10; in illud: *Quodcumque supererogaveris, etc.*

7. Novit justus, debet se informis atque inopibus subvenire. *De obitu Theodosii Imp.*

E. AUGUSTIN. 8. Ille est lex divine providentie, ut nemo a superioribus adjuvetur, qui inferiores non adjuvant. *De vera Relig., cap. 28.*

9. Elegerunt dictum esse narratur, cum quidam ruissest in putoem, ubi aqua tanta erat, ut eum magis exciperet ne moreretur, quam suffocaret ne loqueretur; accessit aliis, ecce viso, miserans sit: Quonodo illic occidisti? At ille, Obscurus, inquit, cogita quomodo hinc me liberes, non quomodo huc cederem, queras. Epist. 29, ad Hieronym.

10. Homines boni in hac vita videntur non parare prestata solita. *Pros.*

11. Num si paupertas angri, si luctus mortificat, si dolor corporis inquietat, si contristat exilium, si illa calamitas alia vexat, adsum hominum, qui non solus gaudere cum gaudentibus, varum etiam dñe cum flentibus morant.

12. Sabiriles aliqui et colloqui scint, plurimum illa aspera leniuntur, relevantur grava, superantur adversa. Epist. 421, ad Probam, cap. 2.

13. Nihil sic probat amicorum, quemadmodum oneris amici portatio. *De 83, quest. quest. 71.*

14. Non est amicus, qui amico non subvenit. *De Amicitia, cap. 26.*

15. Est justum consilium, ut qui se a potentiis adjuvare vult, adjuvet et infirmiorem in quo est ipse potenter. Lib. 1, de Serm. Dom. in monte.

16. Quanto majora sunt adjutoria contra vim periculorum, laborum, dolorum, tanto fideliora testimonia misericordiarum. Lib. 19, de civit. Dei, cap. 4.

17. Non est beneficentia adjuvando efficerre, ut bonum quod magis est amittatur. *Ibid., cap. 16.*

18. Nemo tribulatio libertum succurrat, quem qui tribulationum casus expertus est. *De Vita christiana, cap. 8.*

19. Dives et pauper duo sunt sibi contraria, sed tamen duo sunt sibi necessaria; nullus indigeret, si se invicem supportarent, et nemo laborearet, si ambo juventur; pauperis est rogare, et

divitis erogare. Serm. 25, de Verbis Domini.

20. Qui succurrent perituro potest, si non succurrit, reus mortis ejus erit. In suis Proverb. verbo. *Qui.*

21. Seductori dat manum, qui dare dissimulat s. BERNARDI praeceptor. Serm. 77, sup. *Cant.*

22. Oportet dilatum auxilium venire validius, et subvenire perfectius. Epist. 156, ad Innocent. Pop.

23. Cadit asina, et est qui sublevet eam; perit anima, et nemo est qui reputet. Lib. 3, de Consider.

24. Bonus fidusque comes caro spiritui bono, s. BERNARDUS quis ipsius aut si onerat, juvat: aut si non juvat, exonerat aut certe juvat, et minime onerat. In tract. de Diligenza Deo, cap. Sed si.

25. Eo spiritu fratris regnanti subvenias, quo tibi vis subvenias, cum ergo. *Prose.*

26. Ut ob alienam misericordiam miserum cor habeat, oportet ut tuam pruis agnoscas, ut proximi mentem in tua invenias, et ex te noviter proximi illi subvenias. De 12. grad. humilit.

27. Perfecte proximum non diligat, qui illi in necessitate non succurrit. Serm. 14, ad Sarorem.

28. O humani miseria! ò lacrymabilis defectus amoris! cadit elephas, et est qui auxilium ferat: captivus passer, et est qui succurrat: porcus vociferatur et inventur qui adjuvat: sed si cadit homo, non est qui adjuvat, nam qui in auxilium vadit. Serm. 9.

29. Juvarre fratrem cum indiget, multum utique operi pecuniarum praeponderat. In speculo disciplina, part. 1, cap. 22.

30. Periclitum mos est tardum judicare quamvis colerimur praesertim auxilium. Sup. Psalm. 89.

31. Unicusque laicorum peccatum est, nisi invicem sibi, etiam in his quae ad communis vite usum pertinent, operam fideliter dedecent. Epist. 1.

32. Inimico ferendus est auxilium, ne maneat iniurias: auxilio enim vincitur benevolentia, dissolvuntur vero inimicitiae. Lib. 4, Stromat.

33. Si imbecilles eguerint tue opis, pro virili potenteribus olsist. Sup. cap. 36.

34. Adjuvare imbecillem charitatis est: velle s. CLEM. PAV. adjuvare potentem, elationis. Lib. 17. Moral., cap. 14.

35. Servi Dei, cum pupillis et viduis subsidia temporalia, et mensam debent habere communem. Lib. 21. Moral., cap. 12.

36. Qui nescit lugere quod gravat, non valet profere quod sublevat. Lib. 31. Moral., cap. 18.

37. Ibi adutata sequanimiter portandi sunt mali,

v. BEATA. divitis ergare. Serm. 25, de Verbis Domini.

38. Ut aperta et indubitate necessitas est, illic non est idonea mora consili, sed celeritas subventionis. *Prose.*

39. Ambigua et obscura melius consulendo peraguntur, sed aperta et cognita subveniendo, et festinando sublevantur. Lib. 5, in L. Regum, cap. 4.

40. Infirma cautela est, que pietatis adjutorio non munitur. Lib. 8, in Registro, indict. 3, cap. 20, epist. 20, ad Joannem Proconsul.

41. Gignit ruinam, ad auxilium res irrationalis provisa. Lib. 7, in Registro, indict. 2, cap. 110, epist. 110, ad Syagrum.

42. Egenitus auxilio, oportet in quantum ratio patitur benigna mente prebere subsidium. Lib. 4, in Registro, ind. 9, cap. 69, epist. ad Petrum Subdiaconum.

43. Tantum se ab omnipotenti Deo quisque novet recepturum, quantum praesceptius in adjuvando fratre liberetur atque constanter fuerit executus. *Prose.*

44. Qui fratrem relictum relevat, apprehensum erigit, ab omnipotenti Deo sibi retrahit (qui totum impedit) non dubitet. Lib. 7, in Registro, indict. 2, cap. 119, epist. 119, ad Syagrum, Episc. Augustodunum. ad Asclepiadotum.

45. Vestrum sine dubio bonus facias, si bona voluntatis opere fertis. Lib. 7, in Registro, ind. 2, cap. 118.

46. Recto ordine proximis auxilia prebenus, quando ad haec exhibentur, non timore agimus, sed amore provocamus. Lib. 5, in Registry, cap. 4.

47. Quantidem vento navigas secundo, manum naufragio prebe. *Pros.*

48. Quantidem recte vales, et dives es, afflige succure. Orat. 47, de Paupertate.

49. Non sit homo tibi pecude vilior, que in foream cedidit, vel theravat; illam enim extrahere et reducere studes. *Ibid.*

50. De periculis expectat auxilium, quem curat ignis et ferrum. Epist. 6. Ad amicum.

51. Impudens corum postulatio est tempore necessitatis et angustias ab eo querere auxilium, quem in pace contempserit. *Pros.*

52. Prolet necessitas quid possint, quos securus ante colisti. Lib. 1, in Hierem., cap. 2, sup. illud. Ubi sunt Briti tui? etc.

53. Quisquis in quacumque necessitate suscurre proximo mortuus potest; si non fecerit, occidit. Sup. Epist. ad Rom., cap. 43, in illud: *Difficile proximi malum non operari.*

54. Sanctos adjutores tuos in afflictione nen

ubi inveniuntur aliqui qui adjumentur honi. Lib. 2 Dialog., cap. 3, verbo. *Ut ego.*

55. Inops est, qui sine ope amicorum est. Sup. Psalm. ii, in illud: *Propter miseriarn inopum.*

56. Levius fertur, quod cum alio fertur. Sup. Matth., cap. 5.

57. Fratres se invicem adjuvant auxilio, consilio, consolatione, oratione, subsidio. Sup. Epist. ad Cor., cap. 6.

58. Hoe fratrum animi, cognati amoris, sinecruus est affectus officium, in spiritualibus invicem opulari. Hom. 18, sup. *Joannem.*

59. Non est modica virtus, gaudenti fratre confundere, sed major est illa, que in periculis versanti succurrat. Serm. 7, sup. epist. ad Rom. Moral.

60. Si Videas quemquam male pati, nihil jam in eo curiosus serofaris; dignus est enim quem adjuves, hoc ipso quod male affligitor. *Prose.*

61. Si enim videas asinum praefocari, eriges ipsum, et non scrutaris cuius sit, molto magis hominem non oportet scrutari cuius sit.

62. Dei quippe est, sive paganus sit, sive Judeus, sed adjutorio indiget.

63. Cum in calamitate sit, et adjutorio indiget, non oportet dicere, quia malus est; crudelitas hoc quippe est, inclemens, et superbis. Hom. 10, sup. Epist. ad Hebr., in Moral.

64. Proximi casum ne ride; verum ipse quidem quam tutissime poteris, incede; et autem, qui humi jaceat, manum porrige. Lib. 4, Parallel., cap. 2.

65. Vis tibi Deus opifiletur? vide si cum posset, ei qui tua ope indigebat, adjumento fueris. Lib. 1, epist. 387, *Scolastico.*

66. Deus, quoniam plus est, animal non voluit esse sociale: itaque in aliis hominibus nosipos cogitare debemus. *Lact. Firm.*

67. Non enim meremur in periculo liberari, si non succurrimus: non meremur auxilium, si nemamus. Lib. 6, *Divinorum Instit.*, cap. 10.

68. Succurrendum est homini, qui cogitat auxilio; nam qui se a prestando auxilio removet, etiam ab accipiendo se removeat necesse est. *Prose.*

69. Nullius ope indigens se putat, qui alterius denegat. *Ibid.*

70. Humanitatis officium est, necessitati hominis ne pericolo subvenire; qui non facit, hominis se appellatione despiciat. *Ibid.*, cap. 11.

71. Qui succurrent perituro potest, si non succurrerit, occidit. *Ibid.*, cap. 11.

72. Natura caret opere, cui studium est colere Deum, et juvare conservum. Serm. 7, sup. Quadr.

73. R. JOANNES CHRYSOSTOM. 74. ISIDORUS DAMASCUS.

S. PETRUS
CHYROLOGUS.
73. In die mala illi Deus liberator assistet, qui malis pauperem liberari. *Protec.*

74. In angustis illum Deus clamorem audiet, qui pauperem (cum clamaret) audivit. *Serm. 14.*

75. Homo, si non habes minimum, da pauperi manum. *Ibid., serm. 122.*

76. Fratris qui per compassionem non subvenit, hunc qui per patientiam non curat, non per veniam sanat, sanus non est, sed aegrotat, infirmatur, visera non habeat. *Ibid., serm. 139.*

S. PROSPER.
77. Non facti inventum in adversitate pre-
sidia, quo non fuerint in pace quiesca. *Sent. 188.*

78. Nemo exigit quadruplam ad id in quo ipse est, nisi aliquantulum ad id in quo est descendat. *Ibid., serm. 316.*

79. Omnes Christiani (qui fratres sunt in fide) debetis ali sunt, ut alter alterius onera portet. *Sup. Epist. ad Rom., cap. 18.*

80. Omne humanum auxilium, Deo non adju-
vante, vanum et innile est. *Sup. Psalm. 107,*
vers. penult.

81. Magis est amicis auxiliu dandum ad re-
paracionem virtutis, quam ad recuperationem pe-
ccatum, si cum amiserit. *Secunda secunda
quæst. 23, art. 6, ad secundum.*

82. A dilectione proximi desiderat, qui proxi-
mis subvenire non curat. *De perfect. vita spirit-
uali, cap. 14.*

83. Si portari vis, porta et alium. *Ibid., 2, de
Pm. Christi.*

84. O frater amanda porta, et portaberis; erige
cadentem, et erigeris. *De horribulo roreum,
cap. 45.*

85. Qui fratre indigentibus subvenit, Iesum per
manum retinet. *Ibid., cap. 47.*

S. VALERIAN.
86. Crudelis est profecto pietas, qua sit dolere
miseros, et nescit subvenire peccatum. *Hom. 7,
de Misericordia.*

87. Nemo est, cui non opes sit potentioris
fellow in maxima securitate) suffragium. *Ibid.,
Hom. 15.*

SENTE. PAGANORUM.
88. Justum est amicis auxiliari. *2. Rhetor.*

89. Ad eos quos adversa et iniqua fortuna pre-
mit, cupido et ultra eundem est, nec expectan-
dum usque dum vocari. *Ibid., 9, de Moribus,
cap. 2.*

90. Iniquum est lapsis minima non porrigitur.
Ibid., 1, Contraccer. contra. 1.

SENECA.
91. Nunquam virtus vita adjuvanda est, se-
contenta. *Ibid., 1, de Ira, cap. 9.*

92. Alium re, alium fide, alium gratia, alium
consilio, alium præceptis salutaribus adjuva.
Ibid., 1, de Benefio, cap. 2.

93. Generosi animi et magnitudo est, juvare et
prodicere. *Ibid., lib. 3, cap. 15.*

94. Eum elige adjutorem, quem magis admirari
cum videris, quam cum audiens. *Epist. 32.*

95. Infelicem erige, submittit felicitatem. *De
Moribus.*

Vale etiam titulum. *Auxilium divinum, et Di-
lato. Serm. 34.*

ADOLESCENTIA.

*Dicitur, condito et comparatio. Quidam sunt
quae convenient adolescenti. Sicutoc: In servi-
cio curiositas, In agendo velocitas, In datris affi-
abilitate, In gestis hilaritas. Opus.*

De his quo diversi hominibus convenient.

Adolescentum honorum est; timorem Dei hu-
bere, deferrit parentibus honorem, habere senioribus

reverentiam, existimat tueri, non aspernari
humilitatem, diligere clementiam, amare vere-
cundiam. *Lib. 1. Offic., cap. 17.*

Sicut in semibus gravitas, in juvenibus alacritas:
ita in adolescentibus versendum, volut quadam
de commentator natura. *Ibid.*

Sicut in semibus sobrietas, et morum perfectio
requiruntur: ita clara in adolescentibus, obso-
letum Cyprianus

quoniam, subiecto, et obedientia rite debetur. *De
duodecim Abusione, cap. 3.*

Sicut per senum vitiosum et fatum, ita per
adolescentem inveterandum et temerarium, re-
ligio sancta distringit. *De ordine vita.*

Sicut superbia equi indomit, precipitio prona
est: ita licet adolescentis indisciplinit, peccati
ruina proxima est. *Ibid.*

SENTENTIA PATRON.

4. Adolescentibus utilia est, ut claros et sapien-
tes viros sequuntur; quantum qui congrederat
sapientibus, sapientis est, et ad instructionem plu-
rimum proficit, et ad probitatis testimonionem.
Protec.

5. Extendunt enim adolescentes eorum se
imitantes esse, quibus ultimorum: et ea convales-
cit opinio, quod ab his viventi accepterint simili-
tudinem, cum quibus conversandi haeserint
capitulum. *Lib. 2. Offic., cap. 20.*

6. Adolescentia sola est invalida viribus, in-
firma consulis, vita calens, fastidiosa monitori-
bus, illochres delicia. *Lib. 1, de Interpell.,
cap. 7.*

7. Vicina est lapsibus adolescentia, quia varia-
rum estus emplitudine fervore calens inflam-
mat atarax. *De citius.*

8. Atius adolescentie labore animi, vel corporis
exercenda est, et auctoritati serum subiecenda.
Ibid., 1, de Benefio, cap. 2.

S. THOMAS
AQUINAS.

ADOLESCENTIA.

— 47 —

ADOLESCENTIA.

6. Debet adolescentes senes reveri, consilio co-
rum regi, exemplo informari. *Ibid.*

7. Adolescentia fervens est ad diligendum,
sufficiens ad exercendum, congruens ad dissem-
endum. *Post. 4, tit. 10, cap. 5, § 2.*

8. Adolescentibus ita vivendum est, ut a vene-
reis rebus, ab illochris ventris et guttis, ab
immodesto corporis culto et ornato ab inaniibus
negotio ludorum, a torpe somni atque nigritate,
ab simulatione, oblatione, inadvertia, ac hor-
num potestatumque ambitionibus, ab ipsius
etiam laudis immodiæ cupiditate se abstineat.
Protec.

9. Adolescentes amorem pecunie, totius sue
spic cordissimum venenum esse credunt.

10. Nihil inertius, quam vita adolescentium,
minam oderunt, nulla vita curare valit.

11. Inimicities vilent evitissime, ferant aqui-
sime, finiant evitissime.

12. Magnopercere observent, cum vindicant ne-
minum est; cum ignoscunt, ne parum.

13. Nihil puniatur, quod non valeat ad mel-
lius.

14. Sicut patent omnes, in quos sit iustitia
data fuerit: ita servient, ut sis dominari paleat:
ita dominentur, ut sis servire delectat.

15. In omni contractu atque conversatione
cum hominibus, nemini faciat quod pati-
volunt.

16. Obsequuntur dignis, etiam non hoc expe-
tantibus; superbos minus erunt, et minime
sunt.

17. Apie congruentemque vivant, Deum colant,
cogitant, querant fide, spe, charitate submixi-
lib. 2, de Oratione, cap. 8) per totum.

18. Adolescentes sine obediencia, adolescentia sine
disciplina est. *De duodecim Abusione, cap. 3.*

19. Imitentur adolescentes Joseph castum, pul-
chrum corpore, pulchriorem mente; quem castis-
tas sic pesceculer, ut irritentes minus. Domine
mulleris impudica non possum cum viola, nec
corpo, eorum jam Deus possederat mentem. *De
catholica, cap. 6.*

20. Semibus mors est in januis, adolescentibus
in insulis. In serm., de Convers. ad Clericos,
cap. 14.

21. Quid amulius verecundo adolescentem?
quam pulchra et quam splendida gemma morum
est verecunda in vita et vuln. adolescentis;
quam vera et minime dubia, bona munia spe,
bona indolis index. *Serm. 86, sup. Cant.*

22. Verhosum adolescentem, et studiem
eloquentiam, cum sapientia sit manus, non
aliud quam justitia hostem reputes. *Ibid. 3, de
Consid.*

S. ANTONIUS

ADOLESCENTIA.

23. Tres virtutes sunt, quae adolescentibus ma-
gis congrunt: verecundia, taciturnitas, et ob-
edientia. *De ordine vita.*

24. Multa et dura corporis bella sustinet adoles-
centia, et calore sanguinis inflammata, ut evadere
possit, omni indiget custodia. *Ibid.*

25. Quid tam indecorum maxime adolescenti
quam ostentatio sanctitatis? *Epist. 86, sup. Cant. CONCL. TOL-*

TANUM. Apud Gratianum, in *descrip.*, part 2, causa 12, quest. 1. GLOSS. ORD.

26. Adolescentem tempus proper incolumia car-
nis, lubricum est; sed propter robur etatis, ha-
bile certumini. *Sup. Epist. 1, Joan., cap. 2.*

27. Adolescentem tempus proper incolumia car-
nis, lubricum est; sed propter robur etatis, ha-
bile certumini. *Sup. Epist. 1, Joan., cap. 2.*

28. In adolescentem libido feresores inchoat.
Lib. 13, Moral., cap. 3.

29. Prosternit est plerumque in omni negotio,
consiliorum moderatorem adolescentem. *De virginit-*

s. Hieron.

S. GREGOR.
MAGNUS.

S. GREGOR.
NYSSEN.

S. HIERON.

RUGO CARD.

30. Adolescentia multa corporis bella sustinet,
et inter inventaria viliorum et carnis gilliaciones,
quasi igni in lignis viridiibus sufficitur, et sum-
non potest explicare fulgorem. *Epist. 2, ad Nepo-
tianum.*

31. Difficile est, quin potius impossibile, inventa
vilia corporis carna adolescentem. *Epist. 9, ad
Salvinam.*

32. Vim versus adolescentem, prima arma
sunt diabolus. *Protec.*

33. Vim versus adolescentem, duplex incendium
voluptatis est.

34. Quid oleum flammis adiucimus? quid ar-
dens corpus fomento ignis ministramus?

35. Adolescentia insipientia copulata est. *Sup.
Ecclesiast., cap. 12, in illud: Adolescentia et
stultitia vanitas ed.*

36. Adolescentia citio moritur, et voluptas ejus
parum durat, sed crucias aeternas est. *Sup. Ec-
clesiast., cap. 2.*

37. Adolescentia non est contumenda, quod
Deo didicis consecratioque fuerit. *Epist. 6, ad Ma-
ngianos.*

38. Adolescentia per se in malum propensa
est. *Hom. 48, in Genes.*

39. Nullus est moribus molestior adolescentis,
quam lascivia. *Hom. 2, de Fide Ann.*

40. Adolescentulus in ludo literarum non tam
placent solidis, quam pictis, quique pulchra po-
tius, quam utilia sceluntur; nec tam agentia di-
ligunt, quam sonantia: magisque gaudent florum
ambitute conserpi, quam frugum ubertate nu-
triri. In fine prologi Hom. sup. *Math.*

41. Adolescentem tempus, ferventem impugnat
libido; reliquum vero etatem, habendi maxima
sollicitus cupido. *Hom. 40, sup. Math.*

42. Adolescentes, non ut eloqui sciant, sed ut pecuniam eloquentia colligant, eloqui student. *Prose.*

43. Nam si posseant dirari absque ulla eloquentia, tunc omni studium eloquentie squaleret. *Ibid., Hom. 60.*

44. Nihil ita difficultas, tamquam durum etiam hinc esse potest, quam superare noxias ac mortiferas voluntates. *Prose.*

45. Nihil ita hanc perturbat statem, sicut corporum amor, vesuauique libido. *Hom. 4, sup. Epist. ad Thim in illud: Adolescentiores hortare.*

46. In adolescentibus tempesetas auctor est passionem, et ratio, quam vita guerneret, infirmior. *Epist. 7, ad Olympia.*

47. Adolescentium pedagogus, crux est. *Hom. de Cruci domini.*

48. Nulla virtus est, que in adolescenti flore graviora certamina perficit, quam castitas: quam videlicet, velut in camino surgentis incendi, tillantis illecebros genuinus ardor impugnat. *Opus. 47, cap. 4.*

SENTENTIA PIGANORUM.

49. Qui adolescentium peccatis ignosci putant oportere, falluntur: propterea quod etiam illa non est impedimento bonis studiis. *Prose.*

50. At hi sapienter faciunt, qui adolescentes maxime castigant: ut, quibus virtutibus omnem vitam tueri possint, eas in aetate matuissima veluti comparare. *Lib. 4, de Arte Rhetor., ad Herennium.*

51. Est adolescentis maiores natu revereri, ex hisque deinceps optimos et probatissimos, quorum consilio atque auctoritate natiuit. *Lib. 1, Ofit.*

52. Maxime haec alias a libidinibus est arcenda, exercenda in labore, et patientia corporis et animi. *Ibid.*

53. Libidinosi et intemperans adolescentia, effectum corpus tradit senectuti. *De Senectute.*

54. Sicut adolescentem, in quo sensile aliquid sit: sic senem, in quo aliquid adolescentia sit: laudo. *Ibid.*

55. Facilius in morbos incident adolescentes graviter agrotant, tristius curantur. *Ibid.*

56. Turpe est adolescenti, vinciri a sene. *Lib. 5, Contr. controvers. 31.*

57. Fructuosior est adolescentia liberorum, sed infantis dulor. *Epist. 9.*

58. Bonum in adolescenti signum est verecundia. *Epist. 2.*

Vide titul. *Etas et Juventus.*

ADORARE.

Vide Colere.

S. PETROS
DAMIANUS.

CICERO.

SENECA.

Quatuor sunt Adventus: salicet in carnem, in ^{s. ANTONIUS} DE PADOVA.

In carnem, et hic est humanæ carnis assumptio; in mentem, et hic est nostræ mentis purgatio, et virtutum collatio; in morte, qui est corporis et anime divisio; in ultimo fine, in quo nec mortuorum discors, et malorum punitio. *Serm. 1. Advent.*

Triplex est Adventus Domini: unus in carnem, ^{EGO A SANCTO} TO VICTORE in spiritu, unus in carne. In carnem venit factus homo; in spiritu venit, quando spiritum suum spiritu nostro infudit; in carne venit in iudicio. *De quaest. circa Epist. I, ad Thessalonici. quest. 4.*

Duo sunt Christi Adventus: præteritus et futurus; contra, non ut dimittat; præteritus, non ut iudicaret, sed ut dimitteret; futurus, sed iudicet. *Hom. 27, sup. Joan.*

SENTENTIA PATRUM.

4. Christus carne sumpta maluit in humum mundum Redemptor venire, quam judex. *De Obitu Theodori Imp.*

2. Medicus de celo venit, et omnibus operi sanitatis deficit: ut, quicunque perierit, mortis sue causa, ab aliud adserbit, qui curari noluit, cum remedium haberet, quod posset evadere. *Lib. 2, de Cain Abel, cap. 3.*

3. Venit Christus ad Abraham, venit ad Moysem, venit ad Mariam: hoc est, venit in signaculo, venit in lege, venit in corpore. *Lib. 7, sup. Luc. 1, cap. 13, in illud: Ecce annæ tres sunt, ex quo tenio.*

4. Sicut primus Adventus Domini, proper redimenda fuit peccata: ita secundus, proper reprimenda erit delicta. *Ibid., lib. 10, cap. 21, sup. illud: Cum videritis circumdati, etc.*

5. Non prius veniet Dominus, quam regni Romaniefectio fiat, et appareat Antichristus. *Sup. 2. Thessalonico., cap. 2.*

6. Filius exiit a Deo, ut tu exires a mundo; veni ad te, ut ires ad se. *Serm. Dom. 6, post. PASCHALIA.*

7. Christus apparuit nobis, non in forma Dei ^{s. BASIL MAGNUS}, ne in quod debile est) consernaret, sed in forma servi, ut id, quod in servitatem redditum erat, liberaret. *Conc. 24, de Nativi. Christi.*

8. Adventus Salvatoris in carnem, mortis liberatio est et universæ creatura salus. *Orat. 5, contra Arianos.*

9. Non ille diligit Adventum Domini, qui cum ^{s. AUGUST.}

asserit propinquare; nec ille, qui cum assicit non propinquare: sed potius ille, qui cum (sive proprie longe sit) sinceritate fidei, firmitate spei ardore charitatis expectat. *Epist. 80, ad Hesychium.*

10. Vigilare debet omnis Christianus, ne imparatum inveniat eum Domini Adventus; imparatum inveniet ille dies quem imparatum invenit sui vita hujus ultimus dies. *Epist. 80, ad Hesychium.*

11. Venit Christus: complentur in ejus ortu, vita, dictis, factis, passionibus, morte, Resurrectione, Ascensione omnia praevia Prophetarum. *Epist. 3, ad Volvianum.*

12. De Salvatoris Adventu, qui expectatur in fine, tempora numerare non audio; ne aliquem Prophetam de hac re numerum annorum existimo præfuisse, sed illud potius prævalere, quod ipse Dominus ait, nemo potest cognoscere tempora, quae Pater posuit in sua potestate. *Epist. 78, ad Hesychium.*

13. Per charitatem venit Deus ad homines, venit in homines, factus est homo. *De spiritu et Anima, cap. 16.*

14. Adventus Christi durus est durus, misericordia est: vide ergo modo in qui sis: si durus, licet tibi misericordia: si misericordia, jam gaude venturum. *Prose.*

15. Optat ut veniam, quem times ne veniat; corrige te, ut non ores contra te, Adventum regnum tuum. *Sup. 78, de Tempore.*

16. Totus mundus cœcus est, omnes cœcos nisi fecit, qui primum hominem decepit: ideo venit Christus illuminator, quia diabolus fuerit excicator. *Hom. 43, ex Quinq. homil.*

17. Homo occidit, Deus descendit; occidit homo miserabiliter, descendit Deus misericorditer; occidit homo cum superbia, descendit Deus cum gratia. *Serm. 9, de Tempore.*

18. Ita inter Deum et homines Christus mediator apparuit, ut in unitate personæ copulans utramque naturam, et solita sublimaret insolitus et insolita soliti temporaret. *Epist. 3, ad Volvianum.*

19. Cum veneri Dominus, tunc nihil latebit proximum in proximo, nec erit quod suis quisque speriat, et abscondit alienis, ubi nullus erit alienus. *Epist. 6, ad Iusticam viduam.*

20. Maxime propereta Christus advenit, ut cognosceret homo, quantum cum diligat Deus; et ideo cognosceret, ut in ejus dilectionem (a quo prior dilectus est) inardesceret. *De Catechizand. rudibus, cap. 4.*

21. Venit Christus querere quod perierat, sanare quod aggreditur, erigere quod iacebat. *De Predestinal. et gratia, cap. 13.*

T. I.

22. Ad confortandum cor tuum, venit Christus pati, venit ille mori, venit ille spritis limiri, venit spiritis coronari, venit opprobria audire, venit postremo ligio configi; omnia hec ille pro te, tu nihil pro illo, sed pro te. *De Pastoribus, cap. 5.*

23. Quis major causa est Adventus Domini, nisi ut ostenderet Deus dilectionem suam in nobis? *De Catechizand. rudibus, cap. 4.*

24. Christus Jesus venit in mundum peccatorum facere: nulla causa veniendo Christo, nisi peccatorum salves facere. *Serm. 9, de Verb. Apost.*

25. Quis nobis felicus, quam quando venit quem desideramus: quando venit quem amamus? sed timeamus, quia judex noster erit, qui mox est adlocutus noster. *Serm. 3, de Temp.*

26. Si homo non perisset, filius hominis non venisset: ergo pericula homo per liberam voluntatem, venit Deus homo per gloriam liberatricem. *Serm. 8, de Verb. Apost.*

27. Christus, etc. *Vide pag. 48, Serm. 7.*

28. Veno, ut errantes corrigam, et infirmantes adjuvem, et dubitantes in fide confirmem, et bene agendum fructibus perfectis, quasi suavis misericordia pascat, et certantes ab hostium defendam insidiis, et victores hostium perpetuae meæ visionis corona remunerem. *Lib. 4, sup. Cant., cap. 5, sup. illud: Veno in hortum meum.*

29. Venit universalis Creator, venit ad homines, venit propter homines, venit homo: non venit, qui abeat; sed apparet, qui latebat. *Serm. 3, de Advent.*

30. Quantæ insinuat, ut post tanti Regis adventum alii quibuslibet negotiis homines velet, seu audent occupari; et non magis, omisis omnibus, soli ejus cultui vacent? *Ibid.*

31. In primo Adventu venit Christus in carne et intimitate: in loco medio, in spiritu et virtute: in ultimo, in gloria, et maiestate. *Ibid., serm. 5.*

32. Venit medicus ad aegrotos, Redemptor ad venditos, ad errantes via, ad mortuos, vita. *Serm. 3, in Vigili. Nativ.*

33. Magna est ista potentia, sed plus est miranda misericordia, quod hic Christus venire voluit, qui potuit subvenire. *Ibid.*

34. Venit Christus, accelerat, appropriat; adeat, respicit, alloquitur. *Prose.*

35. Venit in Angelos, accelerat in Patriarchis, appropriat in Prophetis; adeat in carne, respicit in miraculis, alloquitur in Apostolis.

36. Venit Christus affectu et studio miserandi, accelerat zelo subvenienti, appropriat semelipsum humiliando: adeat presentibus, prospicit in futuris, loquitur docens, et suadens de regno Dei. *Serm. 57, in Cant.*

37. In afflictis rebus constitutis, tanto solet esse

^{s. BASIL.}
MAGNUS.
^{v. BEATA.}

UNIVERSITATIS
ECONOMICO-
POLYTECHNICAE
BUDAPESTENSIS
R

gratior liberatoris adventus, quanto fuerit diutinior afflictio. In lib. de *Passione*, cap. 46.

38. Ideo Dominus celavit nobis tempus sui Adventus, ut nos longa expectatione incita semper credamus judicem verum esse venturum, quia, quando venturus sit, ignoramus. Serm. 55, de *Vigilantia*.

39. Si personam venientis infusor. non capio excellentiam Majestatis; si attendo ad quos venerari dignitatem magnitudinem expaveso. Serm. 3, de *Adventu*.

40. Tripli morbo laborabat genus humanum: nativitate, vita et morte, nativitate immunda, vita perversa, morte parciolata. Venit Christus, et contra triplicem hunc morbum attulit triplex remedium: natus est, viri, mortuus est. *Prose.*

41. Nativitas eius purgavit nostram, mors illum discurrit nostram, vita eius instruxit nostram. In 2 volum. in sent. verbo tripli.

42. Principius apparetur Dei humanitas, latet ab eius benignitate; apparetur ante potentia in rerum creatione, apparetur sapientia in carum generatione, sed benignitas misericordiae maxime apparet in huminitate. In *Floribus*, lib. 4, cap. 42.

43. Magna humilitas! quia veniendo per carnem, prior, posterior, dives, egenus, Dominus, servus, hoeres alienus factus est Christus. Serm. 3, Bon. 4, *Adventu*.

CASSIODORUS. 44. Quid mirabilis quam pro salute humani generis Deum inconfundibiliter humanatum, et qui hic judicatus est, ipsum ad orbem iudicandum esse venturum? Sup. *Psalm. 9. ver. 1. Narratio omnis mirabilis tua*.

S. CYRILUS ALEX. 45. Veniet exactus temporibus universorum iudex, potestate prelii et gloria, quae divinam decorem majestatem, comitatu Angelorum stipitum, ut reddit unicuique iusta opus simum. Homil. 47.

46. Rex Iesus homines curvatur linte humano precinctus velet. *Prose.*

47. Perfectus infantum magister parvulus factus est parvula, ut erudit imprudentes.

48. Coelestis pons venit super terram, ut alat esurientes: Iudeorum autem libri venientem reiecerunt, male vero venturum expectant. *Cateches. 42.*

49. Ille veniet ad iudicandum nos, qui se iudicem mentiri addictum pro nobis. *Prose.*

50. Ille veniet ad discutendum vitam nostram, qui eam restituit per mortem suam. Homil. 1, de *Symbol.*

51. Magnum mysterium dilectissimi, magnum divine affectionis indicium! homo Deum contemnens, a Deo discessit; Deus hominem diligens, ad homines venit. *Prose.*

52. Dilexit impium, ut faceret justum; dilexit inimicum, ut faceret sanum; dilexit perversum, ut faceret rectum. Serm. 2, de *Nativitate Christi*.

53. Nulla causa veniendi filii Christo, nisi quod *Gloss. Gen.* peccatores salvos faceret; tolle vulnera, et nulla est causa medicinae. *Prose.*

54. Venit de celo magnus medius, quia manus per totum orbem terrena jacebat agrotas.

55. Ipse agrotus genus humanum est, quod totum perierat, ex quo peccavit unus in quo erat totum: ille venit unus sine peccato, qui salvos faceret omnes a peccato.

56. Venit per quem homo erat: nam per quod Deus erat, semper hic erat.

57. Hic erat per divinam majestatem, venit per humanam infirmitatem; quia venit ex misericordia, non enim cum de celo ad terram merita nostra, sed peccata traxerunt. Sup. *Epist. 1, ad Titum*, cap. 1, sup. illud: *Quia Christus Jesus venit in misericordia*.

58. Mediator Dei et hominum, homo Christus Iesus, ut culpis nostras transgressiones extinguere, venit mortalitatis nostre flagella tolerare; et qui Patris segnus est per divinitatem, propter nos venit ad flagella per carnem. Lib. 3, de *Adventu*, cap. 2, sup. illud *Job. 2: 3 Commovisti me adversum*.

GREGOR. MAGNUS.

59. In carne Dominus veniens, fines Ecclesiarum, iusticii subtilitate distinxit. Lib. 28, *Moral.*, cap. 6, sup. illud *Job. 39: Contemnit multitudinem*.

60. Venit Christus inter homines incarnatus, aduersa appetens, prospera spernens, opprobria amplectentes, gloriam fugiens. Lib. 30, *Moral.*, cap. 15.

61. Vultus Christi salutis agnoscere? De celo venit in uterum, de utero venit in praesepem, de praesepem vend in cruce, de cruce venit in sepulcrum, de sepulcro redit in celum. Bon. 29, sup. *Ecclesia*.

62. Terribilem iudicem venientem considera, et de Adventu illius minime conscientia haec contrahescat, ne tunc sine causa timet, cira coram celum et terra tremuerit. Lib. 1, in *Regist.* ind. 9, cap. 42. Epist. 42, ad *Petrum Subdiaconum*.

63. Si cogitare diem Adventus Domini propter tantum maiestatas eius nemo potest, ferre quis poterit? Sup. *Malachias*, cap. 3, sup. illud: *Quis poterit cogitare diem silentium eius?*

64. Venit Christus invisibilis, venit osculis, *HUGO A. S. VICTORE.*

venit incomprehensibilis; venit ut langat te, non ut comprehendatur a te. *Prose.*

65. Venit, non ut totum infundat se, sed ut gustandum prebeat se; non ut impletat deside-

riam, sed ut trahat affectum; primitus quasdam porrigit sua dilectionis, non plenitudinem exhibet perfectae sollicitatis. *De Arrha Animarum*.

66. Venit Deus homo ad hominem pro nomine redimento, liberando, justificando, beatificando. *Prose.*

67. Redimento de culps, liberando de peccatis, justificando per gratiam, beatificando per gloriam. Serm. 5, de *Advent. Domini*.

HUGO CARD. 68. Christus venit ad oves proper quatuor: Venit enim perditas querere, venit oneratas exonerare, venit esurientes pascare, venit dispersas congregare. Sup. *Genera*, cap. 38.

69. Venit Deus multis modis:

Ut iudex dum commisit arguit, et condemnat; ut Dominus, dum peccatis irrogat, et minus intemperat; ut misericordia, dum delicta condonat, et gratiam dicit; ut magister, dum scientiam informat; ut pater, dum gratiam adoptionis, et descendit hereditatis; ut dilectus, dum misericordia ac magis ad amorem inflamat. Sup. *Conting. cap. 8.*

70. Nullus humanus sensus poterit cogitare, quam humili, quam nullus, quam patens fuit Christus in primo adventu; nec quam magnus, quam potens, quam terribilis venturus sit in secundo. Sup. *Malachias*, cap. 3.

S. JOANNES CHRYSOSTOM. 71. Cum lotus mundus conclusus in peccatis esset, venit Creator universitatis, et principium peccatum evanescit, ut nullus postmodum desperare de salute. Bon. 2, sup. *Psalm. 90.*

72. Considera quam sit audire magnificum, quomodo Deus, surgens de sedi regali a celo veniret ad terras, et ad ipsum desiderant informans, ut in aere dimicantes steterit. Bon. 2, in *Math.*

73. Continuo totus horrere, cum Deum venias audi super terras. Valde auditi mirabile est, quid ineffabilis Deus (qui nec sermonibus explicari potest, nec cogitationibus comprehendendi). Patrique per omnia concepialis) per Virginis ad nos venit uterum, et nasci ex muliere dignatus est. *Bid.*

74. In primo Adventu, Deus venit celatus corpore, ut probaret fidiles; in secundo antem adventu, venit manifestus in gloria, ut remuneraret fidem illorum. Bon. 49, *Oper. imperfecti*, sup. *Math.*

75. In secundo Adventu cum sit misericordia; in secundo Adventu iudicii tempus, locum misericordia non habebit. *Ibid.*, Bon. 32.

76. Vis cognoscere mansuetudinem venientis?

77. Non sedet in curru aureo, pretiosa purpura fulgens, nec ascendit super ferrivulum equum, dis-

cordia amatorem, sed sedet super asinam tranquillitatis et pacis amicam.

78. Non temet vides in circuitu ejus splendentes gladios, aut ostera ornamenta terribilium armorum; sed quid? ramos frondentes, testimonia pietatis. *Ibid.*

S. LEO I.

79. Ad Adventum Christi omnem convenit hominem preparari, ne quemquam aut ventri deducatur, aut curis secularibus inventuam impediatur. Serm. 8, de *Jejun. decimi mensis*.

80. Sciat nullum Dominus a reatu liberum reperi, ut pro liberandis omnibus venit. Serm. 1, de *Nativitate*.

S. ONTIO ABRAAS.

81. Creatura, quantum Creatori suo per cognitionem est vicinior, tantum de Adventu ejus extitit interior. Serm. 2, de *Epiph.*

82. Deus misericordia pastoris elegit officium; personam Pastoris induit, ut rages populorum, pulsantes plebes, dispersas longe latentes gentes, velut erantes oves in unum pastor misericordis congregaret. *Prose.*

S. PETRUS CHYTSLOG.

83. In ut nationes feras, prædam mortis, carnis sibum, pulum sanguinis, bestiarum funeris sitiens, ad usum hædis, ad sibum graminis, ad ovum vitum ducere, et reddere letitatem. Serm. 6.

84. Parvus fuisse amor pauperis Christi, quod pauperem suscepisse, nisa et passiones pauperis suscepisse. *Ibid.*, serm. 4.

85. Venit Christus in mundum: primo, ad manifestandum veritatem; secundo, ut homines a peccato liberaretur; tertio, ut per ipsum habeamus accessum ad Deum. In *Sermone*, quest. 40, art. 1.

86. Manna de celsis descendit, gaudient emerentes. *Prose.*

S. THOMAS AQUINAS.

87. De vinea cali botrys erupit, gaudient sitiens.

88. Oleum e celo effusum est, gaudent ergoantes.

89. Inspiravit Deus spiraculum vita, reviviscunt mortuiores.

90. Lapis de monte præciosus est, timeant superbientes.

91. Fons ad alludentes patet, redempti prævaricantes. In suis *Opus. de Humanitate Christi*.

92. Christus venit gratis justificare peccatores, servos fræne fratres, captivos haeredes, exiles reges. *Ibid., de passione Christi*.

THOMAS A. KEMPIS.

93. Quætes Missa celebratur, et hostia verbo Del consecratur, totus Deus noster ad homines venit. Serm. 30, ad *Nativitatem*.

94. Venit Christus non in auro et argento, nec inclusis purpura et byso, non in eisque phaleratis, aut armis splendidibus, non in clangore buccinas et cithara; sed in humilitate et pa-

- pertate, in mansuetudine et charitate, ut amaretur potius, quam timeretur: ut affrageret magis ad se peccatores, quam fugaret. *Medit. 3, de Adventu*, cap. 6.
93. Venit Christus propter iam necessitatem; ut redimeret quem perdidum sciebat. *Prose.*
94. Venit a peccatis te liberare, et pretiosi sanguinis sui effusione purgare.
95. Venit ignorantiam tuam illustrare, et viam veritatis ostendere.
96. Venit infirmitatem tuam adjuvare, et tolerantiam adversis docere.
97. Venit a terrorum appetitu te revocare, et ad cœlestia amanda sustoller.
98. Venit virtutes predicare, et finem vitæ impener.
99. Venit gratiam infundere, et celestium consolationum dulcedine te latificare.
100. Venit omnibus bonis te replere, et ab omnibus malis eripere.
101. Venit aeternum beatitudinem tibi donare, et pro te temporaliam miseriam sustinere.
102. Venit omnia sua tibi conferre, et super omnia dona seipsum tibi in perpetuum frumentum prebere.
103. Ut in aeternali gaudere, venit ipse laborum et dolorem suscipere;
104. Ut tu dilectores, venit de pauperari; ut tu regnare, venit exaltare.
105. Venit ad errantem via, venit ad ignorantem veritas, venit ad mortuum vita, venit ad damnatum liberator, venit ad seductum consilliator, venit ad desperatum salvator. *Medit. 3, de Advento*, cap. 7.
106. Venit Deus in carne, et nobiscum est humanitate, qui misericordia deest divinitate. *Medit. 8, de Nativ. cap. 1.*

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO. 109. Deus delapsus est de celo, ut eetus hominum ideal, versetur in terra, cum homines colloquuntur. *Oeas. 30, de Haruspicorum respons.*

SENECA. 110. Deus inclusus, corpore humano scilicet, venit. *Lib. 4, de Divini. natu.*

111. Perierat totus orbis, nisi iram finisset misericordia. *Lib. 1, Controvers., controvers. 4.*

112. Deus ad homines venit (quod propius est) in homines venit. *Ep. 73.*

Vide etiam titul. *Judicium extremum.*

ADVERSITAS.

COLLECTOR. *Definitio.* Adversitas est passio, vel segnido laboriosa egredias, vel alterius mali, vel damni accidentis.

SENTENTIA PATRUM.

5. AMBROSIUS. 1. Nisi explorarentur adversa, citio occupant: et

- animum-mala inexplorata plus frangunt. *Lib. 1, Offic., cap. 38.*
2. Adversa tolerare, sapiendi virtutis exercitium est: insipienti, prævaricationis est occasio. *Serm. 42.*
3. Quolibet jacula justo nocere non possunt, cui Deus lux est. *De Nacht., cap. 14.*
4. Nemo dure putet esse, quæ justa sunt. *Sup. Psalm. 118, vers. 2.*
5. Nulli homini periculosius et damnosius. *B. ANTONIUS,* quam irruentibus adversitatibus, dare se impatiens et desperationi. *Part. 4, titul. 3, cap. 7.*
6. Prospexit in adversis desiderio, adversa in *s. AUGUSTIN.* prospera tunc: quæ inter haec medium locus, ubi non sit humanae vita tentatio? *Prose.*
7. Væ prosperitatis hujus seculi, semel et iterum a timore adversitatis, et a corruptione leticie.
8. Væ adversitatibus seculi, semel et iterum, et tertio a desiderio prosperitatis. *Lib. 10, Controvers., cap. 28.*
9. Homo, qui prosperis rebus proficit; asper, quid proficerit, disicit. *De vera Religione, cap. 47.*
10. Non essent bona dulcia, si non paterneretur adversa. *De xxi Sententie, sem. 20.*
11. Adversitas justorum, aeternorum sunt prima gaudiiorum. *Hom. 12, sup. Apocalyp.*
12. Animæ superba, et peccatis obnoxia, quoties aliquid adversitate pulsantur, rebelleret contra Dominum inimicorum suorum pressum. *Serm. 2, et in ordine 223. Dom. 13, post Trin.*
13. Uta nulla adversitas turbat, illi nulla necessitas angustiat, nulla molestia inquietat. *De Confess. vitiorum, et virt., cap. 26.*
14. Gaudendum Christianis est, dum recte conversantes premuntur in hoc seculo. In *Quæst. vñ. et novi Testam., quæst. 113.*

15. Prement nos, sed non oppriment; urgent nos, sed non demergunt. *Sup. Psalm. 31, Enarr. 2, vers. 8. In dilectio aquarum militarum.*

16. In omnibus adversitatibus non inventam efficacem remedium, quam vulnera Christi. *In Manuali, cap. 23.*

17. Nulla est plaga, quæ debeat ab amore Christi Christianum separare. *Serm. 60, ad Fratrum. in errore.*

18. Res adversa, domum est admonientis Dei. *Ep. 87, ad Felicit.*

19. Aurum probat ignis, viri vero virtutem confant vita adversa. *Orat. 16.*

20. Ultra modum sunt delicati, qui nulla adversa volum pati. in *Proverb.*

21. Nulla nocebit adversitas, si nulla dominice. *B. BERNARDUS,* tur iniquitas. *Serm. 13, sup. Qui habitat.*

22. Sicut stellæ in nocte luent, in die latent:

- sic vera virtus (quæ sepe in prosperis non apparent) eminet in adversis. *Serm. 27, sup. Cont.*
23. Plaga recens dolore non caret; neque enim occidit vulnus, nec in tam brevi versum in insensibili est. *Lib. 1, de Consider.*
24. Adversa carnis, remedia sunt animi. *Serm. 43, ad Soror.*
- BOSTIUS. 25. In omni adversitate fortuna, infelissimum genus est infortium, fuisse felicem. *Lib. 2, de Consolat. Philos. Pros. 4.*
5. BONAVENT. 26. Necesaria est tolerancia adversorum; ut qui per temporiam contemnit mundi prospera, per tolerantiam poriet, et toleret adversa: ut si cut non elevatus in prosperis, illa nullis frangatur adversa. *Serm. 4.*
27. Perfectius est adversa tolerare patienter, quam bonis operibus inservare. *De Grad. virt., cap. 2, de Satisfact.*
28. Eso maturus in consilio, fortis in adversis, humilis in prosperis. *In Alphabet. Religios., 18.*
29. Noli presumere in bonis, nece despere in adversis. *Ibid. Lect. 49.*
30. Deus perfecte diligit, cum animus adversi non moveatur, sed spe accenditur. *Sup. col 1317. Il. Psalm. 114, vers. 1, Dilexit quoniam, etc.*
- CASSIODOR. et GLOSS. ORD. 31. Fructuissimum ac saluberrimum est, in presenti paterno castigari, adversitatibus exerceri, dummodo patienter feratur. *Prose.*
32. Nonne insipienti et nimis imperfectionis, immo insensibili est indicium, non velle adversitates libenter sufflere, sive clavis irasci, indignari, turbari, doicit? *Sup. Epist. Jacob., cap. 1, art. 1, in illud: Cum in tentatione varias incidentis, etc.*
33. Magis timore debet Christianus, non esse in statu salutis et gratiarum, et ad electorum consortium non perfire, dum nil adversitatis sibi contingit. *De Mortife. virifica, in Proemio.*
- FRANCIS. 34. Satis ipsa instabilitas felicitatis vi momentanea persuadet quod post paululum subsequi non raro solet maxima adversitas. *In Etucid. sup. cap. 3. Job., cap. 5.*
- TITELM. 35. Nulla illa unquam potest nocere hujus temporis adversitas, si in humiliata Deo subiectus permaneat. *Ibid.*
- GLOSS. INT. 36. Per adversa, virtutum merita patiuntur, sup. Job., cap. 33.
37. In adversis noui solum robur fortitudinis deteguntur, sed et infinitas humanitatis. *Ibid.*
- GLOSS. ORD. 38. Nemo quantum proficeret, nisi inter adversa cognosset. *Sup. Job., cap. 33.*
39. Justi quidquid adversitas in sua conversatione invenierunt, non offendunt: quia aeterna spes, et aeterna contemplationis salutis adversa transilunt. *In Proverb., cap. 15, sup. illud: Via justorum obscurè offendiculo.*

GREGOR. MAGN.

MAGN.

R

35. Adversitas vita temporalis humiliat. *In Pastorale, part. 3, cap. 4, Admonit. 27.*

36. Nulla erit adversitatis ostensio, si contra adversa omnia non afficit operis fortitudo. *Hom. 3, sup. Ezech.*

37. Adversitas quæ homo objicitur, probatio virtutis est, non Iudicium reprobationis. *Lib. 7, in Regist., ind. 2, cap. 126, epist. 126, ad Recharium Regem.*

38. Studendum summopere est, ut res aspera fiat mercede occasio. *Lib. 8, indict. 3, cap. 37, ad Innocent., episc.*

39. Creatori nostri in cunctis adversitatibus gratia referamus, atque de ejus misericordia confidentes, patienter omnia toleremus; quis semper minus palmarum, quam mereatur. *Lib. 8, in regist., ind. 3, cap. 41, epist. 41, ad Dominicum, episc.*

40. Magna Dei omnipotens misericordia est, quando pro bono opere, adversitas aliiquid in hoc mundo recipitur, ut plena merces in eterna

retributione servetur. Lib. 9, in *Registr.*, cap. 39, epist. 39, ad *Theotitam patriciam*.

57. Nulla adversitas dejicit, quem prosperitas nulla corrumphi. Lib. 20, *Moral.*, cap. 24.

58. Pia mens cum se adversa ab hominibus perpeti prospicit, in divine gratia consolatione requiescat. Lib. 2, *Moral.*, cap. 9.

59. Indo contra adversa omnia fortis efficitur, qui nuda sibi et seipsum vincendo dominatur. Lib. 3, *Moral.*, cap. 13.

60. Qui in amore coelestium fixus, seculum perfecte desperxit, nulla humi adversitas dejicit. Sup. 7, *Psalm. Paenitent.*, in *Psalm.*, 2, vers. 13. *Spemant autem in Domino*.

61. Qui improvidus ab adversitate deprehenditur, quasi ab hoste dormiens inventur. Lib. 5, *Moral.*, cap. 31.

62. Qui ex adversitate proximum despiciat, convincitur, quod hunc in prosperis non amavit. Lib. 7, *Moral.*, cap. 16.

63. Dum enim in adversa sperat prospera, in prosperis formidat adversa. Lib. 22, *Moral.*, cap. 10.

64. Amore seculi adversa aliqua poti, et vacuum simul est, et laboriosum. *Prose.*

65. Mens, que amore seculi ex adversitate afficitur, remuneratio premio non raptetur. Lib. 8, *Moral.*, cap. 5.

66. Mamus Dei aliquid nos nobis per aduersam insinuat, que etiam rescentes nos in prosperis portat. Lib. 23, *Moral.*, cap. 19.

67. Dum adversitatem mundi quem diligat, anima mordet; corporis tunc plenus intelligit, quanto illi prout cum Deo melius fuit. Lib. 34, *Moral.*, cap. 2.

68. Eos quoq; voluntas prava perverit plerumque adversus corruptum. *Ibid.*

S. GREGORIUS.
RAZIANI.

69. Non usqua pereat, gravis est; sed ob placidum nequissima refrenari, longe est gravissimum. Orat. 8, ab *Patrem*, episc.

70. Verus Philosophus in adversis gloriatur, et ex gravibus materiae facit virtutis. Orat. 23.

71. Adversitate premi potius est, quam ulli rebus secundis. Ep. 50, ad *Cassarium*.

S. HIBRON.

72. Infelicitatis est, adversa nescire: felicitatis est, cum adversis nosse congrederi, et scire pugnare. Epist. 6, ad *Ametum*.

HUGO A
SANTO
VICTORE,
HUGO CARD.

73. Perfecta virtus in adversitate cognoscitur. Sup. *Psalm.*, xxxi, cap. 18.

74. Stultus est, qui in adversis dejectur, et in prosperis elevatur. Sup. *Ioh.*, cap. 5.

75. Multi sunt strenui in prosperitate, qui tamē dejectur in adversitate. Sup. *Psalm.*, 58.

76. Adversitas aperit oculos, ut videat homo, ipsumque illuminat. Sup. *Psalm.*, lxxxv.

77. Adversitas, saluti proxima est. Sup. *Psalm.*, cxvi.

78. Melior est adversitas praesens, quam prosperitas. In *Ecclesiasten*, cap. 7, sup. illud: *Melior est ira risu.*

79. Adversitas medicamentum est. Sup. *Ecclesiasticum*, cap. 2.

80. Brevis afflictio adversitatis delet, et purgat dolorem maxime voluptatis. *Ibid.*, cap. 41.

81. Iusti quanto amplius impetrunt, tanto gloriosi coronantur. Sup. *Hierem.*, cap. 39.

82. Qui sunt hic in adversitate propter Deum, erunt in futuro in prosperitate. *Prose.*

83. Et e converso, qui sunt hic in prosperitate, erunt in futuro in adversitate. Sup. *Lue.* cap. 16.

84. Frequentes quos superare non potuerunt. JOANN. CASS. SECUNDUS.

secularis, securitas, et prosperitas dejeccerunt. In collat. 4: *Abbat. Danielis*, cap. 6.

85. Victoria locum habere non potest, absque adversitate certaminum. In collat. 18: *Abbat. Plannonis*, cap. 13.

86. Adversitate frangitur anima obtusa vita-
tione. Hom. sup. illud. *Psalm. ix.*, *Pater* CASSIUS.

Tertius parvum, etc.

87. Omnis adversitas, que nos sine nostra occidente trahit in hoc mundo, baptismus ignis est. Hom. 3. *Opus. imperf.* sup. *Math.*

88. Si adversitatem magnanimitate sustineris, nihil mormurans contra Deum, impetratur tibi illa afflictio pro peccatis commissis. *Ibid.*

89. Omnis adversitas, que subito hominibus eventi, minimum gravis est: sed previa, levior inventur. *Ibid.*, Hom. 35.

90. Interdum consolatio ad adversitate vincitur. Hom. 4, *de patientia Job*.

91. Adversitas honorum, non est ira Dei, sed admontio. Hom. 31. *Opus. imperf.* sup. *Math.*

92. Adversis prostratur amor, affectio penitentia, examinatio dilectionis, charitas innuitur. Serm. 6, in *quinta feria Passionis*.

93. Qui non honesto solum operibus studet, sed etiam adversitatis aequo gratoque semper animo perficit, ille prosterunt diabolum. *Prose.*

94. Permagnum quidem est in secundo pro-
pereque rerum statu, et misericordiam exercere, et virtuti esse deditum: verum longe tamen maius est, adversitatem afflictiones ab opere isto pulcherrimo non deturari. Hom. 43, sup. *Epist. 1, ad Cor.*

95. Si in rebus adversis Deo gratias agas, omnium praecipua luce est clemencyna. Hom. 4, sup. *Epist. 1, ad Cor.*, in *Moral.* 4.

96. In adversis si fide fuerit, et spe minutus, futura bona illissa custodies. Serm. 24, sup. *Epist. ad Ephes.*

97. Nihil haec lingua sanctius est, quae in adversis agit: certe non inferior est lingua Martirorum, utraque pariter coronatur. Hom. 8, sup. *Epist. ad Colosenses*.

98. Si in hac vita male patimur, gaudemus, peccatorum quippe est expiatio. Hom. sup. *Epist. ad Hebreos*.

99. Asperitas rerum et angustiae, boni viris accessio corone sunt, etiamque interdum prolaboratur. Orat. 5, *de Fato*.

S. ISODORUS
RISPALENS.

100. Sancti plus adversitatibus seculi gaudent, quam prosperitatibus delectentur. Lib. 3, *de Sum.* *prosper.*

101. Justus in adversis, probari se cognoscet, non dejicit. *Ibid.*, cap. 58, sent. 1.

102. Plus prosum salutis adversitates seculi, quam prosperitas. *Prose.*

103. Nam ex prosperitate, in deteriorius itur: ex adversitate autem dolore, in melius proficiunt. *Ibid.*, sent. 7.

104. Vari sancti plus formidant prospera, quam adversa. *Prose.*

105. Quia Dei servos prospera dejicunt, aduersa vero eruditum.

106. Ideo sancti viri constantia, ita portare debet adversa, ut frangi non possint. *Ibid.*, sent. 2.

107. Adversa corporis, remedia sunt anime. Lib. 2, *de Synonym.*, cap. 6.

108. Omnis adversitas, delictorum turum meritis excusat, tua contra te dimicant arma, sagittis tuis confederis, telis tuis vulneraris. *Prose.*

109. Per quia enim peccasti, per hos et torque-
ris: secutus es carnem, flagellariis in carne.

110. In ipsa genia, in qua peccasti, in qua deliquisti: ipsa est tibi censura supplicii, que fuit causa peccati.

111. Unde curruntis ad vitam, inde ingerunt tormenta.

112. Discute conscientiam tuam, examina te, loquatur tibi cor tuum, considera mortuum tuum: justa arguit, justo flagellari, recto iudicio ju-
dicari. Lib. 4, *de Synonym.*

S. LAURENT.
JUSTINIANUS.

113. Nesciit homo quam bonus sit et virtuosus, nisi cum vicerit vexatus fuit adversis. In *Hor-
tulus Florar.*, cap. 7, sent. 2.

114. Maximum miserationis divinitus munus, se-
principium humane spei solatium est, tempora-
liter cum Dei filiis adversitatibus exerceri. *De in-
ter. confit.* cap. 6.

LUDOVICUS
BLOSIUS.

115. Adversa quaque animam vel corpus gra-
vantis, quomodoenque, aut undeque adversa-
bitur, non aliunde, quam de manu Domini sus-
cipiat. In *Brevi Regula Tyronis*, verbo *Adversa*,

MINUTUS.

116. Calamitas sepius disciplina virtutis est:

ab inferno securior. *Med. 27, de Christi Pas., cap. 9.*

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTELES. 135. In infortiis virtus reluet. *I. Ethic.*

136. Non est sans parum secunda rebus bene uti; atamen adversa moderata perfere, multo magis et existimandum. *Lib. 2. Economic.* cap. 1.

PLATO. 137. Calamitas aquo animo ferenda est, et si quid humanitus contigerit, non est impudenter lugendum. *Syrygia 4, in Dialogo Menexeu.*

138. Mortali homini hand facie est omnia de animi sententia succedere, dum in hac vita versatur. *Ibid.*

139. Cum multa bonis viris adversa eveniunt, nihil accidere homo vix mali potest. *In lib. de Divina Providentia, cap. 2.*

140. Adversari impetus rerum, viri fortis non verit animum. *Prose.*

141. Manet in statu, et quidquid eventit, in suum colorum trahit. *Ibid.*

142. Bonis vir, omnia adversa, exercitationes putat. *Ibid.*

143. Nihil mihi videtur infelici co, cui nihil unquam evenit adversi. *Ibid., cap. 3.*

144. Gaudient magni viri aliquando adversus rebus, non ultra quam fortis milites bellis. *Ibid., cap. 4.*

145. Ipsa Deus consult, quos esse quam honestissimos cupit, quoties illi materiae praefet aliquid amissio fortiterque faciendi. *Ibid.*

146. Calamitas, virtutis occasio est. *Ibid.*

147. Magis urgent seva inexperitos. *Ibid.*

148. Hos Deus quo probat, amat, induxit, recognoscit, exercet. *Prose.*

149. Eos autem quibus indulgore videtur, quibus parere, molles servit nullus servat. *Ibid.*

150. Erratis, si quem iudicatis exceptum: veniam ad illum dum felicem portio. *Prose.*

151. Quisquis videtur dimisus esse, dilatus est. *Ibid.*

152. Quid miraris bonos viros, ut confirmantur, concen? *Prose.*

153. Non est arbor solida, nec fortis, nisi in quam frequens ventus incursat.

154. Ipsa enim vexatione constringitur et radices cortius figit. *Ibid.*

155. Nemo duraret, si recum adversarum calamitem vim assiduas habueret, quam primus ictus. *De tranquillit. animi, cap. 10.*

156. Non es magna animi se rebus prosperis fortem gerere, ubi secundo cursu vita procedit; adversi aliquid incurrit oportet, quod animum prohet. *De consolat. ad Marciam, cap. 6.*

157. Ut in illa eterna venias, per ista exequendum est. *Ibid., cap. 8.*

158. Dolor, egestas, ignominia, career, exilium, cum ad suppetem pervenire, mansuetia sunt. *Epist. 85.*

Vide etiam titul. *Afflictio, Amaritudo, Flagellum, Fortuna, Molesta, Tribulatio.*

ADULATIO.

Etymologia. Adulatio dicitur quasi laudis collector, seu laudis latio; vel anagrammaticae Adulatio, est laudatio.

Definitio et descriptio. Adulatio, venenum est. *S. ANSELM. In Meditat.*

Adulatio, est cum quis verbis vel factis inordinato alteri placere querit. *Part. 1, titul. 2, cap. 4.*

Adulatio, est quoddam vitium, quo quis querit alteri placere ex laudatione facta ad ipsum, vel alio actu inordinato. *Part. 2 titul. 19, cap. 2.*

Quid est adulatio? nisi fallaci laude seductio. *S. AUGUSTIN. Hom. 20, Quintupla hominum.*

Adulatio, est sermo laudis sicuti exhibitus, intentione placendi. *In Canticis, part. 4.*

Adulatio est, quando quis quosdam colit, non proper que colere oportet, sed ad exaltandum terram. *Serm. 5, super Epist. ad Philipp.*

Adulatio est vitium, quo quis alterum laudat, quando et qualiter et ubi non oportet. *Part. 4, in Descript. terminor., cap. Justitia.*

Adulatio est peccatum, quo quis supra debitum virtutis modum verbis, vel factis in communi conversatione, aliquem commodi consequentiōe, alium delectare studet. *S. C. secunda secunda, quest. 15.*

Adulatio est conservatio ad voluntatem, absque eo quod optimum est, modum excedens. *Syrygia 6, de Finis.*

Dicitur. Adulator quis tribus modis: vel attrahendo aliquum homini bonum quod non habet; vel minimum extollendo bonum, quod habet; vel approbando malum quod habet. *Apud Gratian. in hereticis.*

Adulatio triplex est: prima est, quando bonum, quod habet aliquis ab alio super id quod est extollitur; secunda est, quando bonum, quod non habet, ei attribuitur; tercia est, quando malum, quod facit, lovetur, et dicatur esse bonum, et haec est detinor. *Super Psalm. 123.*

Adulatio fit tribus modis: primo, per malam facti diminutionem; secundo, per boni facti magnificationem; tertio, per falsi boni impositionem. *Super Psalm. 123.*

ADULATIO.

ADULATIO.

Comparatio. Adulatores similes sunt canibus, qui cum ob viant sibi invicem, osculantur se in loco immundo. *Titul. 3, Diata, cap. 7.*

HUGO CARD. Adulator est quasi Syrena diaboli, trahens in exilium audientes; est quasi matrix diabolica, lactans parvulos Babylonis; est etiam quasi incarnatrix diaboli, quia de bono facit hominem superbiere. *Super Proverbia, cap. 6.*

SENEC. Adulatio similia est amicitia; non imitatur tantum illum, sed vincit et praeterit. *Prose.*

Apertis et propitiis auribus recipitur, et in præcordia iuva descendit, eo ipso gratiosa, quo ludit. *Epist. 45.*

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS. 1. Proscipiendo est, ne adulantibus aperiamus aures; emolliiri enim adulatio, non solum fortitudinem non esse, sed etiam ignavias videtur. *Ibid. 4, Offic., cap. 42.*

2. Divitibus plerique assentatorie gratificantur, erga vero pauperem nemo assentator est. *Lib. 3, Offic., cap. 16.*

S. ANSELMUS. 3. Adulutor frangit, favor exiliit, columna pungit. *In Meditat., cap. 4.*

4. Semper insidiosa, callida, blanda est adulatio. *Super Epist. ad Rom., cap. 16, super illum: Seducunt corda.*

S. ANTONIUS DE PAUWA. 5. Omnis qui habet prurientes aures, qui omnius velchio credit, qui adulatio libenter aurem habilitam apponit; non homo, sed brutum animal dignus est appellari. *Serm. 1, Pentecost.*

S. AUGUSTIN. 6. Amici adulantes pervertunt. *Lib. 9, Conf., cap. 8.*

7. Malvult severa misericordia justus emendari, quam leni adulatio nesciunt laudari. *Ep. 147, ad Proculianum.*

8. Sicut sepe sumenda sunt et amara salubria, ita semper vitanda est perniciosa dulcedo. *Lib. 4, de Doctrina christiana, cap. 5.*

9. Magis optatio a quolibet reprehendi, quam ab adulante laudari. *Lib. 2, de Trinitate in grecis.*

10. Laudator errans confirmat errorum; et adulans illicet errorum. *Ibid.*

11. Tolerabiliora sunt amici vulnus, quam adulantium oscula: *De Anxietate, cap. 27.*

12. Sicut est plerumque crudelis, talibus adulatio; sic semper misericors, justus corripit. *Lib. 2, Contra Ilt. Petilium, cap. 87.*

13. Malum me misericordia cogitatione sanari, quam blanda adulatio decipi atque perverti. *Ibid., cap. 103.*

14. Adulatorem lingue alligant animas in peccatis; delectatur enim ea facere, in quibus non solum non metuntur reprehensor, sed etiam lan-

dator auditur. *Super Psalm. ix, vers. 24: Quoniam laudatur peccator.*

15. Comes est voracibus adulatio, et omnibus malis. *Super Psalm. xiii, vers. 5: Linguis suis dolose ogebant.*

16. Non temebis comminatorem, si non amas adulatorem, *Super Psalm. lxviii, vers. 4: Recta iudicaste.*

17. Duo sunt genera persecutorum, vituperium et adulantium; plus persecutus lingua adulatores, quam manus intercessori. *Super Psalm. lxxix, in Enarr., vers. 3.*

18. Falsa laus, adulatio est falsi adulatoria. *Super Expos., Psalm. c., vers. 6, Oleum peccatoris, etc.*

19. Adulatio duplicat linguam. *Hom. 20, Quintupla hominum.*

20. Qui peccantem veribus adulantium palpit, peccati fons item subministrat. *Serm. 1, Dom. 4, post Trinit.*

21. Adulatio assentatoris mulcet, sed decipit. *Ibid., Serm. 2, Dom. 23.*

22. Melius est pro veritate pati supplicium, quam pro adulatio beneficium. *In Decretis Christiani, part. 2, causa 2, quest. 3, can. Quisquis.*

23. Adulator clavum figit in oculo ejus cum quo consurgit. *Serm. 16, Dom. 19, post Pentecost., art. 2, cap. 2.*

24. Adulatio malum nutrit, cum fit; et dicit esse bonum, quod malum sit. *Ibid.*

25. Si quis te adulatur, venenum propinat, Judas est, osculo te prolixi. *Serm. 2, de sancto Andrea.*

26. Largi sunt luxuriosi amentes auro ventum de ore adulatrorum. *Serm. 39, super Cant.*

27. Pessima vulpes, occulus detracit; sed serm. 63. non nimis nequam, adulator blandus. *Ibid.*

28. Inter amicos contra veritatem nulla debet esse metitiosa palpatio. *Epist. 33, ad Magistr. Hygion.*

29. Justus corrigit in misericordia, peccator adulatur in impiaitate; ille ut curat, iste ut occidat quod em curandum. *Epist. 78, ad Suggentum abbat. sancti Dionysii.*

30. Malunt perversi stolidre adulatorem, quam veritati. *Serm. 4, Dom. 4, post Pentecost.*

31. Oleum peccatoris, est dictio simulata verborum, quae adulatorem in blandimentis menet veluti olio pinguedine libenter ingrediens, rigorem veritatis emolliit. *Super Psalm. cx, vers. 6, Oleum peccatoris, etc.*

32. Adulatorem blanda omnibus applaudit, omnibus salve dicit, prodigos vocat liberales, avares parcos et sapientes, lascivos curiales, gallulos

affabiles, obstinatos constantes, pigros maturos et graves; has sagita leviter volat, et cito infliguntur. In quodam Epist.

S. CYPRIANUS. 33. Aucteis temporum, palpator est. Epist. 2, ad Donatum, cap. 8.

CLEMENS ALEXANDRIN. Strom. 34. Philosophia vera non adulatur. Lib. 1,

GLOSS. ORD. 35. Adulatores Regum et potentium, sic faciunt eos vita insaniare, ut relinquant timorem divinum. Super 2. Paraphr., cap. 24.

GRATIANUS. 36. Diemones secum trahunt ad inferni supplicia adulatores, et adulatioibus eorum aquiescentes. Ibid.

S. GREG. MAG. 37. Quis est ista justitia: inimici bonitis, palpare criminosis, et vulnera eorum usque in diem iudicij incurvata servare? In decretis, part. 1, distincti, 56, can. Si quis, 8. Ecce.

38. Lingua adulantium, terrenorum hominum mentes; si quando bona aliqua proferre conspi- ciunt, nec immediatis laudando corrumptunt. Lib. 31, Moral., cap. 12.

39. Adulatores quique verba loquuntur, favo- ribus extollunt. Ibid.

40. Adulatio, si vel ad tempus patiente susci- pitur, angetur, et panispernus demulcit animum, ut a rigore sue rectitudinis mollescat in delectatione sermonis; sed ne crescere valesat, statim est sine mora ferienda. Homilia 11, super Eccl.

41. Impinguat caput oleum peccatoris, cum demulcescet mentem adulantis. Hom. 12, super Psalms, super illud Psalm. ex; Oleum peccato- ris, etc.

42. Tanto majores hostes credendi sunt, quanto magis laudibus adulantur. Lib. 4, in Regist. ind. 13, cap. 32, epist. 38, ad Joan. episo.

43. Qui inique agunt, benedicuntur ab eis, qui adulentur peccatoribus, dummodo divites sint. In decret. Gratiani, part. 2, causa. 1, quest. 1, can. Multi.

44. Favor adulantium mentei vanitati inten- tam, et satiat, et confortat. Lib. 5, Moral., cap. 4.

45. Sunt nonnulli, qui dum malefacta homi- num laudibus efflent, augent quis increpare debuerunt. Prose.

46. Quisquis male agentibus adulatur, pulvi- lum sub capite, vel cubito, jacens ponit; ut qui corripit ex culpa debuerat, in futuo laudibus melius quiescat. Lib. 18, Moral., cap. 4.

47. Quasi parietem linunt, qui peccata per- petrabitibus adulantur; ut quod illi perverse agentes edificant, ipsi adulantes quasi nitidum reddant. Ibid.

48. Lingua adulantium auditoris sui animam

amplectiendo neeat. Lib. 1, Dialog., cap. 4, verbo Opus.

49. Moris est, ut occupato in multis animo, adulatio valde subrepat, si ab ipso cordis ostio nequamque fuerit citius repissa. Ibid.

50. Adulatur inimicus, non ut laudet, sed s. GREGORIUS NAZI. ut amarulentus thesauriset, quo in tempore venenum contra credentes evomere possit. Orat. 3, de Poen.

51. Ne credas landatoribus tuis, imo irrisoribus s. HIERONYMI autem ne libenter accommodes; qui, cum te adulatioibus forent, et quodammodo impotens mensis efficerint, si subito resperxeris, aut cicinariis deprehendes post te colla curvari, aut manu auriculis agitari asini, aut estuanteum canis protinus linguum. Epist. 4, ad Rusticum,

52. Ubi yle obseculum, et cibaris panis, et cibus potius moderatus; ubi divitiae supervacue, ubi nulla adulatio. Epist. 9, ad Sabrinam.

53. Cave venenata animalia, que de corio tuo saturati ventrem suum cupiunt; non enim sudant quod tibi, sed quod sibi prosit. Epist. 10, ad Furianum.

54. Ramusculos et gloriales, et palpantes adulatores, quasi hostes fuge. Epist. 13, ad Paulinum.

55. Ne assentationem in necessitudine suspicaris, quin potius me errare existimat, vel amore labi, quam amicum adulatio decipere. Ibid.

56. Adulatorum assentationes, et noxia blandimenta fallacie, velut quasdam pestes anima fuge. Epist. 14, ad Celentianum.

57. Nihil eas enim quod tam facile corrumpat mentes hominum, nihil quod tam dulci et molli vulnera animum ferat.

58. In multis, isti maxime tempore, regnat hoc vitium adulatio; quodque est gravissimum, humiliatice benevolentia loco ducitur.

59. Ecce fit, ut qui adulari nescit, aut invitus, aut superbus putetur.

60. Est sene grande et subtile artificium, laudatum alterum in commendationem sui, et decipiende animum sibi obligare decepti.

61. Quodque hoc maxime vitio agi solit, fictas laudes certe prelio vendere. Ibid.

62. Verba adulatorum mollia sunt, ferunt tamen interiora, venit. Ibid.

63. Adulator blandus inimicus est. Epist. 22, ad Eutochium.

64. Adulatoribus nostris liberant favemus, et quamquam nos respondemus indignos, et callidi rubor ora perfundat, atamen ad laudem suam inirinsecus anima letatur. Ibid.

65. Nos ad patrum festinantes, mortiferos Sy-

renarum cantus surda debemus aure transire. Epist. 1, ad Paulinum.

66. Adulatores corrumptunt fistis lardibulales animas, et male credulus mentibus blandum vulnus indigunt. Epist. 4, ad Demetriadem.

67. Sepe adulantium resistimus verbis ad faciem, et in secreto menis favemus. Ibid.

68. Beata mens est, quae perfecta vitium adulatio vincit, et nec adulatur aliquando, nec adulanti credit. Ibid.

69. Non sic adulantium est principibus, ut sanctarum Scripturarum veritas negligatur; nec generalis iracudio unius persone injuria est. Lib. 3, in Iacob.

70. Scylenae canes a mortifera carmina syrenarum surda aure perturbaeas. Lib. 2, sup. Oenam.

71. Adulator et proditor, videntur amictis verba habere, sed plena sunt veneno mortifico. Sup. Psalm. 139, vers. 3. Venenum aspidum, etc.

72. Qui adulatores sunt, sectantur lucra, querunt divitias, divitias afflunt, molibus resulant, et in dominis Regum sunt. Lib. 2, sup. Math., cap. 11, can. 5, num. 102, sup. illud: Qui mali- bus esuruntur.

73. Sermonum jocula detestanda sunt, que magis sub blandimento et adulatio noctitura sunt. Sup. Psalm. 54.

HUGO A SANTO VICTORE, HUGO CARD. 74. Adulator per dulces sermones seductus. Sup. Epist. ad Rom.

75. Adulator in prosperis blanditur, in adversis letus vel detrahit. Sup. Judith., cap. 2.

76. Rarus illa sapiens, cui sapienti contumelie, desipit adulatio. Sup. Procer., cap. 18.

77. Adulatio est quasi fascinatio, que austert, vel obscurat visum spiritualem. Sup. Ecclesiasten, cap. 7, sup. illud: Adulations decipi.

78. Adulatio nihil aliud est, quam quasdam vestis alba, quae adulatores turpitudines magnatum operunt, ne videantur ab eis. Ibid.

79. Adulator hales mel in ore sicut opis, et aculeum in cunda. Sup. Iacob., cap. 7.

80. Mos adulatoria et proprium est mentiri. Sup. 2. Machaboe., cap. 9.

81. Adulatores, quasdam operula sunt latrinarum. Sup. Epist. ad Rom., cap. 9.

82. Lingua diabolus est, adulatio: quia adulator est os diabol. Sup. Epist. ad Tim., cap. 2.

83. Non mordere audient illi, nec latrare illi qui sunt in curvis, sed lambere et adulari. Sup. Epist. ad Titum, cap. 1.

84. Adulatio diabolus sepe sicut canis; sed agnoscat Christianus alienum esse, et adulantem etiam impetum. Hom. 17, sup. Acta Apostol. in Moral.

85. Adulari seductorum est, minarique volen- tium. Hom. 2, sup. Epist. 2 ad Thessalon.

86. Collaudare delinquentes, longe plus est, quam delinquere. Hom. 2, de David et Saul.

87. Adulator est Demonum minister, superbie dux, compunctionis exterminator, honorum demolitor, erroneus Doctor, Gradu 21.

88. Adulator manus est Janitor, qui sepe spli- ritus mendaci et falsitatem portat aperit. Part. 4, serm. ad Regem, de intent. adulat.

89. Adulator est solum verborum intricator, et cum a varietate dissideniam ventum fuerit, per verba diuersa facilius exstinxit querit. Ibid.

90. Adulari non licet; pernicioса est enim ac LACT. FIRM. deceptrix adulatio. In Epitome dictiar. Inst.

91. Adulantium mos est semper in prosperi- tate muliere, et domo temporalia suppetunt, ap- JUSTINIANUS. plaudere. Part. 1, de signo vita, tract. 10, de Pasquier, cap. 2.

92. Adulator est amicus in obsequio, hostia in animo, compunctus in vecho, turpis in facto, letus ad prospera, fragilis ad adversa, anxius ad opprobria, immobilitas ad gaudia, facilis ad humana, difficilis ad honesta, measus divitium frequentans, pauperum domos declinans. Ibid.

93. Noxia cordis delectatio est, que adulatio instaurat. Serm. 9, de Iesu, septimi mensis.

94. Cum aliquis aptus moribus populi, ut plen- ORIGENES. est his quibus aures pruriunt, loquuntur que gran- tener accipiant: talis consulti cervicalia sub omni evictu manus. Hom. 13, in Ezech.

95. Qui ad voluptam meditata deportant et ista semper inquirunt que delectent potius audi- entes, quam convertant a vitii, faciunt velamina super capit. Ibid.

96. Pluralis locutio, que uni loquendo mem- PETRUS BLES. nus, sermo adulatorius est, longe aspero eloquio alienus. Epist. 15, ad Epile. Carniolent.

97. Adulatio peccatis improbusa est, que cum deprehendatur a pauperi, apud divites latenter obrepens, etiam circumvenit et prudentem. Prog.

98. Aut enim sub dilectionis imagine, aut de- votationis obtulit, aut alienus simulationis offici- e. Epist. 132, ad quendam Abbat.

99. Teipsum de te consule, respice blandi- menta, adulatioibus aures clauda. Prose.

100. Teipsum de te consule, respice blandi- menta, adulatioibus aures clauda. Ibid.

S. JOANNES CHRYSOSTOM.

8. IOANNE CLIM.

8. JUSTINIANUS.

S. LEON I.

ORIGENES.

PETRUS BLES.

- S. PETRUS
GAMIANUS.
demulcent, interiores oculos ne solita luce perfruuntur, excassant. Epist. 12, ad Desiderium Abbat.
103. Adulatior oculis gliscit, gestibus immut, festivitatem sereni cordis ore pretendit. Opus. 22, cap. 1.
104. Palpantes adulatores, tanquam serpentini morsus venena devita. Opus. 49, cap. 2.
105. Adulatorem nemo amicium dixerit; est enim adulatio vitium amicitiae. Lib. 2, Legis allegor.
106. Plus nocet blanda laus stulti, quam dura correptione Justi. In Hortulo Rosar., cap. 8, sect. 4.

SENTENTIA PAGANORUM.

- ANTISTHENES
PHILOSOPE.
incidere illi mortuum excludit, hi vivum eliam. In Sent.
- ARISTOTELIS.
107. Satis est in corvo, quam in adulatore.
108. Sicut assentatorum omnes, mercenarii quidam sunt, sic humiles et domini assentatores sunt. Lib. de Moribus, cap. 3.
109. Magis pars hominum assentatorum amatrix et cupida est. Ibid., lib. 8, cap. 8.
110. Assentator amicus est inferior, seu qui ab altero superatur : vel certe sese talem esse simulat, amareque magis, quam amari. Ibid.
111. Nolo esse blanditor, ne videris adulator. Lib. 4, de Arte Rhetor. ad Herennium.
112. Carentum est in assentatorum patetia facimus aures; neque adulatori nos sinamus, in quo falli facile est. Lib. 1, Offic.
113. Nulla pesta in amicilibus Major est, quam adulatio, blanditia et assentatio. De Amicitia.
114. Assentatio quanquam perniciosa sit, necesse tamen nemini potest, nisi ei qui eam recipit, atque illa defecatur. Ibid.
115. Qui non tam virtute prediti esse, quam videri volunt, hos delectat assentatio. Ibid.
116. Semper auger assentatio id, quod ad eius voluntatem dicunt, vult esse magnum. Ibid.
117. Apud quos blanda vanitas valet, admixtum sunt ut imitadventur, ne collida assentatione capiantur. Prose.
118. Aperio enim adulantem nemo non videt, nisi qui admodum est excors. Ibid.

PLATO.

119. Adulatior assentationes unimos emolliunt, atque enervant. Syrigia 4, lib. 4, de Leibus.
120. Siepe adulatio, dum blanditur, offendit. Lib. 2 de Ira, cap. 28.
121. Maluerim veris offendere, quam placere adulando. Lib. 2, de Clementia ad Neronem, cap. 2.

BUTI
UDAEUS.THOMAS A
KEMPIS.

ANTISTHENES

PHILOSOPE.

ARISTOTELIS.

CICERO.

SENECA.

ADULTERIUM.

122. Plurimum adulator cum reprehensus est, proficit; perit, si latet. Lib. 4, Quasi.
123. Quo aperior est adulatio, eo improbor; quo magis frontem suam perfruunt, eccidit alium, hoc citius expugnat. Ibid.
124. Eo jam dementis venimus, ut qui parce adulatur, pro maligno sit. Ibid.
125. Cum quis ad adulatorem accessevit, dicit: Tu. Ibid.
126. Adulatorem sermo vitandus est, multum enim nocet. Prose.
127. Etiamne non statim officit, semina in animo relinquit.
128. Adulatorem sermo diutius habet, quam auditur. Epist. 123.
129. Cito nobis placeamus, si invenimus qui nos bonis viros dicit, qui prudentes, qui sanctos. Prose.
130. Non sumus modica laudatione contenti, quinquid in nos adulatio sine pudore congesisti, tanquam debitum predimos.
131. Optimus nos esse, sapientissimos affirmatus assentimur, cum sciamus illos sepe mentiri.
132. Adeoque indulgemos nobis, ut laudari velimus in id cui contraria cum maxime facimus. Epist. 39.
133. Malis qui adulatur, peiores eos facit. SIXTUS PHIL.
- Senti. 141.
134. Felicitatis cultus majore ex parte adulatur, cum non solum aliena conjux, sed et mulier videri prohi betur. PROSE.
- Cum enim turpiter solo visu etiam impunita concupiscitur, adulterium perpetrat. Lib. 21, Moral., cap. 9.
- Quia alter alterius torum commiscavit, adulterii nomen accepit. Lib. 5, Eymol., cap. 26.
- Definitio. Adulterium est fidei violatio, cum vel proprie libidinis instinctu, vel alieno consensu, cum altero vel altera contra pacium conjugale concurrunt. De bono conjugali, cap. 4.
- Adulterium est luxuria, qua conjugalis thorax violatur. Part. 1, Centiloqui, sect. 24.
- Adulterari est thorax alterius violare. Sup. Hugo CARD.
- Marc., cap. 7.
- Adulterium, est violatio fidei mutua castitatis,

ADULTERIUM.

— 61 —

ADULTERIUM.

- qua se maritus et uxor vi matrimonii obligant. Sup. Jean., cap. 8.

Adulterium est divisio corporis a suo in non suum. Ibid.

Adulter est qui, dimissi uxore sua, ali fe mina copulatur, vel qui alterius uxorem cognoscit. Sup. Luc., cap. 18.

JOAN. GERS.
Adulterium est concubitus illicitus cum persona ligata matrimonio. Part. 4, in Descrip. terminor., cap. Temperantia.

S. ISIDORUS
HISPAL.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. JOANNES
CHRYSOST.

S. AMBROSI.

Adulterium est illusio alieni conjugii. Lib. 8, Eymol., cap. 26.

Adulterium, est injustus usus mulieris alterius. Sup. Epist. ad Ephes., cap. 5.

Adulterium est determinata luxuria species,

qua vir ad alterius uxorem, vel mulier ad virum alterius accedit. 2. 2. Quest. 45, art. 8.

Productions. Adulterii radix curiosus est adulterium obtutus. Sup. Epist. ad Galat., cap. 5.

Adulterii procreatrix temulentia est. Serm. de concupis. vitam.

Ex temulentia enim luxuria, ex luxuria adulterium, ex adulterio homitudinem oritur. Ibid.

Radix adulteri, concupiscentia est impudica. Hom. 8, de Panis.

Sicut ira mater est homicidia : sic concupiscentia mater est adulterii. Hom. 42. Oper. imperf. super Matth.

SENTENTIA PATRUM.

1. Adulterium non solum facit colluvione, sed etiam aspectus intentione committitur. Lib. 4, Offic., cap. 50.

2. Qui aliena expugnat pudorem, adulterium facit. Lib. 8, Epist. 66.

3. Qui adulterium cordis ignorat, idem utique nescit corporis adulterium. Ibid. Epist. 77, ad Constant.

4. Est velut quidam adulter, incontinens in matrimonio, quia in Apostolicam praevaricatur. Lib. 10, Epist. 82, ad Corintheos. Eccl.

5. Gravatus est Religionis adulterium esse, quam corporis. Serm. 50.

6. Nolite querere (viri) alienum therum, nolite insidiari alienae copule; grava est enim adulterium, et natura injuria. Lib. 5, Hexamer., cap. 7.

7. Nemo sibi blanditur de legibus hominum, omne stuprum adulterium est : nec viro licet quod mulieri non licet. Prose.

8. Eadem a viro, que ab uxore debetur castitia; quidquid in eam, que non sit legitima uxor, communis fuerit, adulterii damnatur criminis. Lib. 4, de Abraham, cap. 4.

9. Qui legitimis iura cubilia transgreditur, qui extra conjugem suam per mortiferos errat amplexus, reus erit alterius mortis, quia villem in se habuit sanguinem Redemptoris. Serm. 2, serie 3, post dom. Palmari.

10. Plane non dubitaverim dicere, lapsas animas a castitate sanctione que voraret Deo, adul-

- ter. De Joseph., cap. 5.

11. Non solum lubrica, sed etiam procar, impotu petulans, nec habet quod vereatur adultera. Prose.

12. Adulterium qui facit, luxuriam exercet, aliena diripiit, et perit diabolus est. Sup. Psalm. exxi, serm. 16.

13. Licet leges seculi non puniant ita maritos se miscentes, sicut adulterias mulieres, tamen lex Dei et Ecclesie aquiliter, et sternatiliter punit. Part. 2, titul. 1, cap. 1, § 4.

14. Mulier adulteria est opprobrium totius parentis, detestabilis et abominabilis coram Deo et toto mundo, digna igne temporali et eterno. Ibid.

5. AUGUSTIN.

6. M. AUGUSTIN.

7. M. AUGUSTIN.

8. M. AUGUSTIN.

9. M. AUGUSTIN.

10. M. AUGUSTIN.

11. M. AUGUSTIN.

12. M. AUGUSTIN.

13. M. AUGUSTIN.

14. M. AUGUSTIN.

15. M. AUGUSTIN.

16. M. AUGUSTIN.

17. M. AUGUSTIN.

18. M. AUGUSTIN.

19. M. AUGUSTIN.

20. M. AUGUSTIN.

21. M. AUGUSTIN.

22. M. AUGUSTIN.

23. M. AUGUSTIN.

24. M. AUGUSTIN.

- S. PETRUS
GAMIANUS.
demulcent, interiores oculos ne solita luce perfruuntur, excassant. Epist. 12, ad Desiderium Abbat.
103. Adulatior oculis gliscit, gestibus immut, festivitatem sereni cordis ore pretendit. Opus. 22, cap. 1.
104. Palpantes adulatores, tanquam serpentini morsus venena devita. Opus. 49, cap. 2.
105. Adulatorem nemo amicium dixerit; est enim adulatio vitium amicitiae. Lib. 2, Legis allegor.
106. Plus nocet blanda laus stulti, quam dura correptione Justi. In Hortulo Rosar., cap. 8, sect. 4.

SENTENTIA PAGANORUM.

- ANTISTHENES
PHILOSOPE.
incidere illi mortuum excludit, hi vivum eliam. In Sent.
- ARISTOTELIS.
107. Satis est in corvo, quam in adulatore.
108. Sicut assentatorum omnes, mercenarii quidam sunt, sic humiles et domissi assentatores sunt. Lib. de Moribus, cap. 3.
109. Magis pars hominum assentatorum amatrix et cupida est. Ibid., lib. 8, cap. 8.
110. Assentator amicus est inferior, seu qui ab altero superatur : vel certe sese talem esse simulat, amareque magis, quam amari. Ibid.
111. Nolo esse blanditor, ne videris adulator. Lib. 4, de Arte Rhetor. ad Herennium.
112. Carentum est in assentatorum patetia facimus aures; neque adulatori nos sinamus, in quo falli facile est. Lib. 1, Offic.
113. Nulla pesta in amicilibus Major est, quam adulatio, blanditia et assentatio. De Amicitia.
114. Assentatio quanquam perniciosa sit, necesse tamen nemini potest, nisi ei qui eam recipit, atque illa defecatur. Ibid.
115. Qui non tam virtute prediti esse, quam videri volunt, hos delectat assentatio. Ibid.
116. Semper auger assentatio id, quod ad eius voluntatem dicunt, vult esse magnum. Ibid.
117. Apud quos blanda vanitas valet, admixtum sunt ut imitadventur, ne collida assentatione capiantur. Prose.
118. Aperio enim adulantem nemo non videt, nisi qui admodum est excors. Ibid.

PLATO.

119. Adulatior assentationes unimos emolliunt, atque enervant. Syrigia 4, lib. 4, de Leibus.
120. Siepe adulatio, dum blanditur, offendit. Lib. 2 de Ira, cap. 28.
121. Maluerim veris offendere, quam placere adulando. Lib. 2, de Clementia ad Neronem, cap. 2.

BUTI
UDAEUS.THOMAS A
KEMPIS.

ANTONIUS.

CICERO.

ADULTERIUM.

122. Plurimum adulator cum reprehensus est, proficit; perit, si latet. Lib. 4, Quasi.
123. Quo aperior est adulatio, eo improbor; quo magis frontem suam perfruunt, eccidit alienum, hoc citius expugnat. Ibid.
124. Eo jam dementis venimus, ut qui parce adulatur, pro maligno sit. Ibid.
125. Cum quis ad adulatorem accessevit, dicit: Tu. Ibid.
126. Adulatorem sermo vitandus est, multum enim noceat. Prose.
127. Etiamne non statim officit, semina in animo relinquit.
128. Adulatorem sermo diutius habet, quam auditur. Epist. 123.
129. Cito nobis placeamus, si invenimus qui nos bonis viros dicit, qui prudentes, qui sanctos. Prose.
130. Non sumus modica laudatione contenti, quinquid in nos adulatio sine pudore congesisti, tanquam debitum predimos.
131. Optimus nos esse, sapientissimos affirmatus assentimur, cum sciamus illos sapere mentiri.
132. Adeoque indulgemus nobis, ut laudari velimus in id cui contraria cum maxime facimus. Epist. 39.
133. Malis qui adulatur, peiores eos facit. SIXTUS PHIL. Semi. 141.
134. Felicitatis cultus majore ex parte adulatur, cum non solum aliena conjux, sed et mulier videri prohi betur. Prose.
- Cum enim turpiter solo visu etiam impunita concipiscitur, adulterium perpetrat. Lib. 21, Moral., cap. 9.
- Quia alter alterius torum commiscavit, adulterii nomen accepit. Lib. 5, Elymot., cap. 26.

ADULTERIUM.

- ^{s. OREG. MAG.} <sup>VALERIUS
MAXIMUS.</sup>
Definitio. Adulterium est fidei violatio, cum vel proprie libidinis instinctu, vel alieno consensu, cum altero vel altera contra pacium conjugum concurrunt. *De bono conjugali*, cap. 4.
- Adulterium est luxuria, qua conjugalis thorax violatur. Part. 1, Centiloqui, sect. 24.
- Adulterari est thorax alterius violare. Sup. HUGO CARD. Marc., cap. 7.
- Adulterium, est violatio fidei mutua castitatis,

ADULTERIUM.

— 61 —

ADULTERIUM.

- qua se maritus et uxor vi matrimonii obligant. Sup. Jean., cap. 8.

Adulterium est divisio corporis a suo in non suum. Ibid.

Adulter est qui, dimissi uxore sua, ali femina copulatur, vel qui alterius uxorem cognoscit. Sup. Luc., cap. 18.

JOAN. GERS. Adulterium est concubitus illicitus cum persona ligata matrimonio. Part. 4, in Descrip. terminor., cap. Temperantia.

S. ISIDORUS
HISPAL. Adulterium est illusio alieni conjugii. Lib. 8, Elymot., cap. 26.

S. THOMAS
AQUINAS. Adulterium est injustus usus mulieris alterius. Sup. Epist. ad Ephes., cap. 5.

Adulterium est determinata luxuria species, qua vir ad alterius uxorem, vel mulier ad virum alterius accedit. 2. 2. Quest. 45, art. 8.

PRODUCTIONES. Adulterii radix curiosus est adulterorum obtutus. Sup. Epist. ad Galat., cap. 5.

Adulterii procreatrix temulentia est. Serm. de concupis. vitam.

Ex temulentia enim luxuria, ex luxuria adulterium, ex adulterio homicidium oritur. Ibid.

Radix adulteri, concupiscentia est impudica. Hom. 8, de Paneti.

Sicut ira mater est homicidio : sic concupiscentia mater est adulterii. Hom. 42. Oper. imperf. super Matth.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROSI. 1. Adulterium non solum facit colluvione, sed etiam aspectus intentione committitur. Lib. 4, Offic., cap. 50.

2. Qui aliena expugnat pudorem, adulterium facit. Lib. 8, Epist. 66.

3. Qui adulterium cordis ignorat, idem utique nescit corporis adulterium. Ibid. Epist. 77, ad Constant.

4. Est velut quidam adulter, incontinens in matrimonio, quia in Apostolicam praevaricatur. Lib. 10, Epist. 82, ad Corintheos. Eccl.

5. Gravatus est Religionis adulterium esse, quam corporis. Serm. 50.

6. Nolite querere (viri) alienum therum, nolite insidiari alienae copule; grava est enim adulterium, et natura injuria. Lib. 5, Hexamer., cap. 7.

7. Nemo sibi blanditur de legibus hominum, omne stuprum adulterium est : nec viro licet quod mulieri non licet. Prose.

8. Eadem a viro, que ab uxore debetur castitia; quidquid in eam, que non sit legitima uxor, communis fuerit, adulterii damnatur crimen. Lib. 4, de Abraham, cap. 4.

9. Qui legitimis iura cubilia transgreditur, qui extra conjugem suam per mortiferos errat amplexus, reus erit alterius mortis, quia villem in se habuit sanguinem Redemptoris. Serm. 2, serie 3, post dom. Palmari.

10. Plane non dubitaverim dicere, lapsas ani-

mas a castitate sanctione que vovetur Deo, adul-

S. ANTONIUS.

S. AUGUSTIN.

11. Quia qua dispendia pudoris prima non doluit, insidiatur ut capit. Ibid.

12. Adulterium qui facit, luxuriam exercet, aliena diripiit, et perit diabolus est. Sup. Psalm. exxi, serm. 16.

13. Licet leges seculi non puniant ita maritos se miscentes, sicut adulterias mulieres, tamen lex Dei et Ecclesie aquiliter, et sternatiter punit. Part. 2, titul. 1, cap. 1, § 4.

14. Mulier adultera est opprobrium totius parentis, detestabilis et abominabilis coram Deo et toto mundo, digna igne temporali et eterno. Ibid.

15. Adulterium, in quantum adulterium est, innullum opus est; plerisque autem de adulterio nascitur homo, de male sciens homini operi, bonum opus Dei. Lib. 6, Musica, cap. 2.

16. Periculum est, ut pudicitiam vir ab uxore exigat, quam ipse non exhibet. Lib. 2, de Adulteriis conjugis, cap. 8.

17. Puto Christianum neminem reluctari, illum adulterum esse, qui vel diu languente, vel diu absente, vel contumenter vivere cupiente sua uxori, alteri commixtus est femina. Ibid., cap. 13.

18. Indignarentur matriti, si audirent adulteros viros penderre similes adulterii feminis peccatos : cum tanto gravius eos puniri oportet, quanto magis ad eos pertinet, et virtute vincere, et exempli regere feminas. Ibid., cap. 8.

19. Caput mulieris, vir: Ubi se agnoscunt duces, illas autem comites esse debere : et ideo cedendum est viro, illuc ire vivendo, qua timet ne uxor sequatur imitando. Ibid.

20. Ubi maritus uxorem de adulterio crimine accusare non similit, cui moribus suis non premit casitatis exemplum, ita ut ambo damnentur, si ambo pariter impudicos conflictus in se convicerit. Ibid.

21. Intemperans in conjugio, quid aliquid nisi quidam adulterii uxor est? Lib. 2, contra Julian.

22. Concupiscentia mala, quasi ardor est ignis: ignis consumit vestem, et libido adulterii consumit animam. Sup. Psalm. lvi, vers. 8.

23. Qui legitimis iura cubilia transgreditur, qui extra conjugem suam per mortiferos errat amplexus, reus erit alterius mortis, quia villem in se habuit sanguinem Redemptoris. Serm. 2, serie 3, post dom. Palmari.

24. Plane non dubitaverim dicere, lapsas ani-

teris esse peiores. *De bono viduit.*, cap. 11.
25. Adulterium perpetratur in corpore, quod in corde tanto fit citius, quanto est cogitatio exterior et nullum impedimentum morarum. *De Natura et gratia*, cap. 38.

26. Adulterium non potest esse sine bono naturae, nec idea bonum est. *Lib. 3, contra Julianum*, cap. 23.

27. Conjuges et viduas, et virgines possunt esse, et judicata non esse, si contaminata voluntate mochani. *Ibid.*, lib. 4, cap. 8.

28. Si cui etiam non contingat facilius combendi eum conjugem alienam, planum, tamen aliquo modo sit, id cum empere, et si potestas detur, facturum esse: non minus reus est, quam si in ipso facto dprehendetur. *Lib. 1, de libero arbitrio*, cap. 3.

29. Conjur, quae adulterium animum gerit, etiam timore viri non adulterium perpetrat: tamen quod deest operi, inest voluntati. *Epist. 120, ad Honoram*, cap. 21.

30. Tu exigit castitatem ab uxore, et non vis reddere hoc uxori. *Prose.*

31. Et cum debet in virtute precedere uxorem (quoniam castitas virtus est) et in sub uno impietatis libidinis cedis, et vis uxorem tuam viciarem esse, ut vicias jaces.

32. Si capit est vir, melius debet vivere vir et procedere in continuitate bonis factis uxorum staminis illa imitetur virum et sequatur caput summa. *De decem chordis*, cap. 3.

33. Quoslibet David exercitavit se, non inserviavit sibi luxuria: sed postquam in domo otiosus remansit, laborans adulterio, et homicidium commisit. *Serm. 47, ad frat. in errore*.

34. Omnis non qui adulterium opere commisit, sed qui videt ad concupiscentiam, dum adulterium perpetravit. *Prose.*

35. Divina enim lex, non actionem, sed cogitationem judicat. *De Virginitate*.

36. Adulterium quoquinque modo, quounque perperatus animo, turpe flagitium est, ac criminale peccatum. *De precepto et dispens.*

37. Mulier adultera, sicut bestiis solo aspectu interficit hominem. *Titul. 3, Diota*, cap. 5.

38. Quid in omnibus peccatis adulterio gravissimum namque in penis obtinet locum. *Epist. 1.*

39. Adulterii venenum, enictus malis pernici-
suis est. *Ibid.*

40. Adulterium, fructus est concupiscentiae. *Lib. 2, Padagog.*, cap. 6.

41. Adulterium, fraus, homicidium, mortale
crimen est. *De bono patientie*, cap. 6.

42. Adulterium voluptas non est, sed mutua

concupiscentia: nec delectare potest, quod et animam interficit, et pudorem. *De bono pudicitie*, cap. 7.

43. Exerendum maxime et detestandum est, *FRANC. TIBEL.* adulterii vitium. *Prose.*

44. Est enim nefas maximum, divine et naturali legi maxime adversum.

45. Est maxima iniurias adversus proximum, quoniam mulia iniquitas tam graviter nocet, aut tam grave dannum infert proximo, ut ista.

46. Quis id quod in omnibus rebus externis reputatus maximum bonum, homini auferat et violat. In *Ecclesiast.*, sup. cap. 15. *Job.*, cap. 31, in illud: *Scortum alterius sit uxor mea*.

47. Merito comparandum venit adulterium flagrum ignis vehementi, quae ad consumpcionem usque devorat illum, qui eo maenatur, et omnem ad radices usque extirpat legitimam generationem. *Prose.*

48. Nam is, qui adulterio se subdit, quidquid videtur habere, vel ante habebat boni, quasi flamma incendi devorante perdit.

49. Substantiam, honorem, bonum, nomen, amicos, Patronos, et si quae ante in eo fuerint virtutum opera, vel semina aliqua bona, ab adulterio ignis pessimo omnia devorantur.

50. Effectus denique adulteri totus miser, et ab omnibus despiciens. *Ibid.*, sup. illud: *ignis est usque ad perfidissimum devorans*.

51. Certe malum nihil est, vel in specie, vel in genere. *GAUDENT.* sexu mulieris; sed est utique malum in voluntate adulteri peccatum. In tract. de *Mochab.*

52. Non potest fieri, ut mochab prius quis in corpore, nisi mochab prior in corde. In *Decret.* part. 2, causa 32, quest. 5, cas. de *Pudicitia*. § Non potest.

53. Adulteri in carnali coitu non prolem, sed s. *GREG. MAG.* servitum querit. *Lib. 16, Moral.*, cap. 25.

54. Quis sanctior David? et tamen ubi ovetis hostibus, pressuris circuit, homicidium adulterio in eante secundus adiicit. Sup. *septem Psalmos penitent.* in *Psalm. iv.*

55. Copiavitas nulla major calamitas est, quam s. *HIERONIM.* ad alienum libidinem trahi. *Lib. 4, adversus Iudeanum*.

56. In adulterio non idecirco diversum est adulterium, si adulterio vel dires, deformis aut pauper, merestris vel adultera sit. Sup. *Epist. ad Titum*, cap. 2.

57. Heo vivorum mors est, adulterii vivere. s. *HILARIUS.* Sup. *Psalm. cxliii.*

58. Adulteri audiens in adulteros leges, adulterium tunc cogitat: quod agit, timet; et quod timet postea non fugit. Sup. *Psalm. cxlv.*

59. Cuidam in adulterio crimine puniendo. JOAN. CASS.

s. *JOANNES CHRYSOST.* ait Diogenes: Quod gratis venditur, morte non emas. In *Collat. 13, Abbat. Charenton.*, cap. 5.

60. Aspectus mulieris cum eurosite factus, adulterium est consummatum. *Hom. 6, in Gen.* sup. illud *Mathil.* 5. Qui impicit mulierem, etc.

61. Adulter, etiam omnium oblitivi quest, nunquam tamen sic in solitudine versatur, quin habens auctoritatem conscientiam, suspicione timeat, umbras tremosus, perpetuaque in animo ejus tempestas est. *Ibid., Hom. 16.*

62. Non tibi Deus oculos effinxit, ut per illos ad unum adulteria transmittas; sed ut creaturas ejus asperciens mireris auctorem. *Hom. 17, sup. Matth.*

63. Multi corpore quidem castitati student, adulterium autem voluntate committunt. *Hom. 32, sup. Matth. illud 19: Sun Eunuchi*, etc.

64. Adulter adulterium committit, et erubescit si adulter vocatur; die manifeste adulterio, et, ut confundatur; quia quod facit, non ignorat. *Serm. de Fide et lege nature.*

65. Adulteri miseri sunt, qui modice voluptatis gratia et servitulum dedecoramus, et pecuniarum sumptus, timorecum continuum, ac viam forsan. *Serm. 12, sup. Epist. ad Rom.*

66. Voluptas in adulterio brevis est, et ab aedolos perpetuis; et vespero et nocte, in deserto, civitate, et quocumque locis semper accusator saeculi stimulus conscientia sequitur et angit. *Hom. 22, sup. Epist. 1, ad Cor.*

67. Adulterium non tum solum est, quando mulier alteri nuptia mochabat; sed et quando vir hoc facit, qui uxori alligatus est. *Hom. 5, sup. Epist. 1, ad Thess.*

68. Qui scortari non dicitur, neque mochabat, qui vero scortis fuerit involitus, mox et in adulterium quoque probaberat. *Ibid.*

69. Cœcitas male est adulterium, cœlum est morbus, non solum corporis, sed et animae. *Hom. 8, de Punitent.*

70. Non dominus non sicut mulieres, sed dicimus non sicut adulteri. *Lib. 3, parall.*, cap. 28.

71. Antequam perficiatur adulterium in opere juncti extat adulterium in cogitatione. *Lib. 2, de Sum. bonis*, cap. 39.

72. Ruini adulteri excipitur de contemptu matrimonii. *Ibid.*, cap. 40.

73. Adulterium facit, qui prester sicut ad alteram accedit. Sup. *Epist. 1, ad Cor.*

74. Nullus ducit in matrimonium, quam prius polluit adulterio. Apud Gratian. in *decret.* part. 2, causa 31, quest. 1, cas. *Nullus*.

75. Adulterium diabolus pecunia est; diabolus enim in eo imago est, et superscriptio. *Prose.*

76. Commisisti adulterium; accepisti diabolismus. *Hom. 6, in Gen.*

77. Nisi ultra pessimam amoris, esbuliensque libido rationem animi portarentur, adulterium non esset. *De Promissione*, part. 1, cap. 36.

78. Quando fornicatione adulterium gravius, s. *THEODORET.* tanto adulterio cum nra consuetudo scleratur, sect. 8, sup. *Ezechiel.* in illud; *Unusquisque nra sum peccata.*

79. Nullum vitium illa directe contrariatur dilectioni proximi, sicut adulterium. 2. 2, quæst. 170, art. 4.

80. Mulier mochab est sacrilegia, prodrix, furatrix. Opus. 9, de sexto precepto: *Non mochaberis.*

81. Ille adulterii facinus prætermissum non s. *VALERIAN.* potest, qui indulgentia lege deprehensus evasit. *Hom. 1, de bono Dite.*

SENTENTIA PAGANORVM.

82. Cum qua, et quo tempore adulterium facere oportet, animadvertis: quia illud admittere, peccare est. *Lib. 2, de moribus*, cap. 6.

83. Præcipit lex novi committere adulterium, non libidine nisi. *Lib. 3, Ethik.*, cap. 1.

84. Necesse est mulierem, que snum corpus adducerit, pertrissima cupiditat, timere damnationem. *Lib. 4, de Arte Rhetor.*, ad *Berenitum*.

85. Si quis cum uxore sua, tanquam cum aliæna, concubiat, adulterio erit, quamvis illa adultera non sit. *De constantia spousent.*, cap. 7.

86. Abstinenabis ab alieno matrimonio. *De Moribus*.

87. Adulter est, in suam uxorem omnis impudicitus, part. 222.

88. Seito te adulterum esse, etiam solum cogites de adulterio. *Ibid.*

89. Vide etiam titul. *Fornicatio*.

Definitio. Advocatus est, qui in forensibus seu extraneis negotiis propter litigiosibus suum patrocinium, verbo vel scripto.

70. Adulterius est, qui in judicio apud eum, qui ju-
risdictio praesest, desiderium suum vel amici
expedit, aut alterius desiderio contradicit.

SENTENTIA PATRUM.

71. Sciat advocatus non in clamore vocis, nec in s. *AMBROSIO.* forensibus assertione patrocinii, sed in conscientia integratissime esse innocentie defensionem. Sup. *Psalm. cxviii*, serm. 20, vers. 4.

72. Hodie omnia venalia sunt, frustra apud eu-
s. *ANTONIN.*

riales de testimonio conscientiae, de venustate morum, de tunciente eloquentia, nisi prelio interveniente confidis. *Prose.*

3. Eg. enim credo, me vidisse ostiarios Cerbero duriores; apud inferos tantum Cerberus ut alium unus est, sed quod sunt dirartialia curiarum, tot Cerberi; tota autem advocati famula aut mordet, aut latrat.

4. Manus vacua, temeraria petatio est apud ad voces, et ipsum silentium vendere est.

5. Causidicorum lingua damnifica est, nisi cum fundibus argenteis vincas. Part. 3, titul. 3, cap. 4, § 9.

6. Advocatorum officium est, postulare judicii in causis; sed initia debent Christum advocateum justum, qui justus postulans exauditur. Part. 3, titul. 6, cap. 4.

7. Advocati, qui plorose vocis minera lapsa erigunt, fatigata reperiant; nec nimis humano generi provident, quam si clypeis et thoracibus sese Patriam, plorosque defendant. *Ibid.*

8. Non debet iudex vendere justum iudicium, aut testis verum testimonium, quis vendit advocateum justum patrocinium, et jurisprudentiam verum consilium. Epist. 55, ad *Macedoniam*.

9. Quis advocatus, aut ex advocate ita vir optimus facie reperitur, qui suspecto suo, dicit: Recipe quod mihi (cum tibi male adesse) dedisti; et redita adversario tuo quod mi agente inique astulisti? *Ibid.*

10. Advocateum misit tibi Deus, propter illum et per illum confidere, age causam tuam; quis defensor est poniens, et petitior venies confitentis, et iudex innocentis. *Prose.*

11. Vere timere poteris causam tuam, ubi advocateus tuis erit iudex tuis. Sup. *Psalm. lxvi.*, vers. 4.

12. Non times malum advocateum; illa enim tibi modo advocateus est, qui postea iudex futuris est illuc erit et tu, et tua causa, sermo cause tue, testimonium conscientiae tue. Sup. *Psalm. cxvii.*

13. Vamus et miser es, qui advocateum se (cum literis nesciat) audet profiteri. *De via Christi.*, cap. 6.

14. Fidelis advocateus, qui non querit que sui sunt, facile obtinet omne quod querit. Epist. 78, ad *Suggerium Abbat. S. Diarij*.

15. Disputationes, advocateorum, et pugna verborum, magis ad subversionem, quam ad inventionem producent veritatis. *Prose.*

16. Illi sunt qui instrumenta quibus sunt inserviendi: armanti non comperta, sed sua: struunt de proprio calumniis innocentiam, destruunt simplicitatem veritatis, obstruunt iudiciorum, *Ibid.* 4, *de Consider.*

17. Causa videtur intret ad te, causa pauperis, et ejus qui non habet quod det. *Ibid.*

18. Tanta est impudenteria nonnullorum advocateorum, ut cum manifeste ambitionis prurigine sectent tota facies eorum, non embescant audienciam flagitare, et tamen causarum frustratorias et venatorias procedunt dilaciones. *Ibid.*

19. Magna abusio! pauci ad os legislatoris, ad manus omnes respiciunt; hi importuni sunt, ut accipiant; inquieti donec accipiant; ingrati ubi accepimus. *Ibid.*, lib. 4.

20. Advocatei docerunt linguas suas grandia loqui, cum operentur exigua largissimi promissores, et paressim exhibentes. *Prose.*

21. Blandissimi sunt adulatores, et mordacissimi detracatores: simplicissimi dissimulatores, et malignissimi proditores. *Ibid.*

22. Verbosum adolescentes, et studentem eloquentiam, cum sapientia sit huius non aliud quam justitia hostem reputat. *Ibid.*

23. Advocatei eligendi sunt, qui steti viriliter pro afflictis, et judicent in equitate: qui sint compassi ad mores, mansueti ad patientiam, recti in iudicio, in consilio providi, in agendo strenui, in loquendo modesti, in zelo sobrii. *Ibid.*

24. Advocateum vis habere ad Christum? ad Mariam recurre: exaudiut utique matrem filius. *Ibid.* 2, in *Floribus*, cap. 6.

25. Quotidie perspiciunt in palatio leges, sed iustitiam, non Dominum. *Prose.*

26. Hui autem non tam leges, quam lites sunt, et cavarationes subvertentes iudicium. *Ibid.* 1, *de Consider.*

27. Frequenti inventu in advocateo, in iustum patrocinium, illis prolongatio, juris sophistica allegatio, iustum consilium. *In speculo Animae*, cap. 2.

28. Illi sunt qui causas profundunt adhibent, impuniti protermisi, fastidunt admonti, obliviscunt locupletati. Sup. *Psalm. xxviii.*, Vers. 11.

Irriat adversarius nomes tuum.

29. Illi sunt, qui emunt lites, vendunt intercessiones, depunt arbitrios, iudicem dicunt, dictata convulnent, altrahunt affundiens, retrahunt transientes. *Ibid.*

30. Illi sunt, qui negant, civitatis inducias, mercatoribus mundinas, empitoribus mensuras, reverentiam clericis, originem nobilium, locum prioriorum cunctis iura, distinetis privilegia. *Ibid.*

31. Advocateis nullum genus hominum, ordinum, temporum cordi est. *Ibid.*

32. Illi sunt in convivis scurrae, in exactionibus bestie, in questionibus statua, ad intelligendum saxe, ad judicandum lignei, ad ignoscendum

ferre, ad amicitias parci, ad facetias urbi, ad fallendum vulpes, ad superbiendum Tauri, ad consimendum Minotaui. *Ibid.*

FRANCISCUS. 33. Adventus in cuius labiis et lingua non est

TITEL. gratia, qui lingue famidiun non habet, et labiis gratiam, non est aptus sua advocateone gravibus rebus transigendis. Sup. *Psalm.*, 44, vers. 3. *Biffara est gratia in labiis tuis.*

GLOSS. DECA. 34. Militia, mercato, procuratio seu advocacy

VLOS. ORDIN. vix sine peccato fit. *Apud Gratian.* in *secret.*

PERSPECTIVAS. 35. Perspectivas ingenii frequenter Deum et proximum impugnat; ut patet in advocateis, per hanc subvertentibus veritatem justificare. Sup. *Ezech.* cap. 27.

S. GREGORIUS. 36. Justus advocateus causas injustas nullo modo MAGNUS. suscipit, non verba dure pro iustitia defendit. *Hom.* 7, sup. *Ezech.*

HUGO CARD. 37. Lingua malorum advocateorum venenata sunt, dure et malitiosa. Sup. *Psalm.* 63.

38. Advocatei, sunt gentes quas bella volunt. Sup. *Psalm.* 67.

39. Advocatei mali in modum ranarum sunt, de ore diaboli excusiles. Sup. *Psalm.* 77, vers. 50. *Et ranam, etc.*

40. Officium advocateorum est acquirere non habita, et habita defendere. *Ibid.*

41. Lingua advocatei, lingua mendax est, que, omnem veritatem odit. Sup. *Psalm.* 68.

42. Advocatei, rhetores sunt diaboli, qui causas iniquas fovent potentiam; causa autem pupilli et viduae non ingreditur ad eos. Sup. *Proverb.*, cap. 9.

43. Advocatei dicuntur incantatores, quia aures iudicium ornata verborum incantant. Sup. *Itaianam*, cap. 47.

44. Vehemens est duritia advocateorum, quia nulli parci ne diviti, ne juveni, nec seni, nec viduae, nec pupillo, et ideo difficile sanabilis est. *Ibid.*

45. Quis medebatur advocateo, a diabolo serpente persono? valde difficile est. *Ibid.*

46. Advocateus linguis, totus est lingua, et lingua diaboli. *Ibid.*, cap. 54.

47. Advocateus hostes debet confutare, arguere adversarios, doceri suos, et eis consulere in causa sua. Sup. *Ioann.* cap. 16.

48. Illi sunt, qui causas morulantur: admisi, impediti protermisi, fastidunt admonti, obliviscuntur sine sponsione premii, diliguntur locupletata. Sup. *Epist. 1, ad Cor.*, cap. 6.

49. Advocatei lingua, est lingua serpentis, quoque semper de terra locupletatur. *Ibid.*, cap. 13.

50. Scientia advocateorum serpentina, et tortuosa est, quia injuriosa et calida procedunt advocatei, non tamen contra fidem aperte, sed circa: quia

s. ISIDORUS
HISPALENS.

PETRUS
BLESENZ.

sub velamine nominis, scientiae sancte nocent; et haec pestis latet sub specie pietatis. Sup. *Epist. ad Timoth.*, cap. 6.

51. Advocatei mali, synagoga sunt Salanae. Sup. *Apocal.*, cap. 3.

52. Si forte pauperum causam suscipitis, illos s. INNOCENT. remisse foveatis: cum autem dividium causam usurpat, illos perfringat adjutatis. *Prose.* PAP. III.

53. Pauperes despiciunt, divites honoratis: istis reverenter asurgunt, illos despiciuntur concutant. Lib. 1, *de contempt. mundi*, cap. 4.

54. Vas nec gratiam datus nec iustitiam justificat: quia, nisi venit non provenit, nec datur nisi vendatur. *Prose.*

55. Sapientia justitiam tantum differt, quod ligantibus plurimas totam auferis, quia major est sumptus expensae, quam fructus sententiae.

56. Quid autem poteris illi in districto iudicio respondere, qui praescribit: *Gratis acceptis, gratis date?*

57. Lucifer in area, damnum in conscientia: pecuniam captabis, sed animam captivabis. *Ibid.*, cap. 3.

58. Antiqui forenses eloquentiam, caninam facundiam nuncupabant. *Prose.*

59. Eo quid causidi in certaminibus causarum omisisti que agni, voluti cunes alterum esse lacrarent, jurginque causarum, ad iurias suas committant. Lib. 3, *de Sum. bono*, cap. 36.

60. Res plena discriminis est in clericis usus legum: totum enim hominem adeo videntur, ut cum suspenderat a spiritualibus, a divinis avellat. *Prose.*

61. Petrucolum ita se legibus humanis impendere, ut mens per horum a divina legis meditatione jocundet.

62. Nemo similis potest precari, et orare; petere et postulare; exercere Christi ministerium, et advocali officium; ne, dum in utroque festinat, neutrum bene peragat.

63. Bonum est sciare leges, sed non ad quascum, non ad iniurium juris compensationem, sed ad inquisitionem veritatis, iudicii aquitatem.

64. Hodie autem soli aurarii militant patroni causarum, illudque quotidianam venerabile nomen, et gloriosa possessio advocatei, notabilis venerabile nomen, el gloriosa possessio advocatei, notabilis venerabilitate vilescit.

65. Dum miser et perditus lingua vendit, illis emitat matrimonia legitima dissolvit.

66. Amicitias rumpit, sopitrum litium cineres resuscitat, paciones violat, detracit transactio-nes, privilegia frangit et in captura pecuniae pdiccas et retinacula tendens, iura omnia interverit. Epist. 26, *ad quemdam socium*.

EDIFICIUM.

— 66 —

EDIFICIUM.

PETR. BLES.

67. Debet advocatus, quod gratis accepit, gratis dare : ad vocare pro pupillo et vidua, pro utilitate Reipublice, pro Ecclesie liberate nihil exigens, sponte oblatu suscipiens. *Ibid.*

68. Legum scientia impudens est, quia mere tricio more quaesturaria est et mercialis. *Prose.*
69. Quicquid enim studiendo congregavit, ad nundinas vanitatis, vili contractu venaliter et impudenter exponit.

70. Haec via unquam pacifica est, quia semper litigia, que cum superis lites debent, semper evanescent, excita jam squalitus. Epist. 10, ad Petrum Clericum.

71. Plurimique quos causa condemnat, mendax pecunia premio dignos procaciter asserunt. Opuscul. 12, cap. 29.

72. Advocatorum cum sumuntur actiones, tunc incipiunt dignitates. Lib. 1, Epist. 11, ad Monstrum.

73. Ubi pauperum causis alter subveniri non potest, tenentur advocati eorum suscipere causas, et illis patrocinari. Secunda secundis quest. 71, art. 1.

74. Advocatus, suspiciens causam injustum, injuste ledit eum contra quem in iuste patrocinium pratal. *Ibid.*

75. Quatuor sunt que ab advocatis servari concurrunt: Adversarius patienter audire, audita per vigili mente discutere, discussus congruerunt responderem, objecta pro parte allegando concordare. In suis *Opuscul.* De his quis diversi hominibus concident.

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO.

76. Non tam ut proxim causis elaborare soleo, quam ut ne quid omissi. Lib. 2, de *Orat.*

EDIFICIUM

Materiale, Spirituale.

SENTENTIA PATERUM.

S. AMBROS.

4. Non superficiali edificationes aggredi, nec pretermittere necessarias, hoc est decorum. Lib. 2, *Officior.* cap. 21.

S. AUGUSTINUS.

2. Ad edificationem bona est lex, si quis ea legitime utatur, quia finis ejus est charitas. Lib. 12, *Conf.* cap. 18.

3. Perversa et adversa corda mortaliuum, felices res humanae putant, cum tectorum splendor attingunt, et aliae non attingunt animarum. Epist.

5, ad *Murellin.*

4. Edificare domum, paucorum est; destruere, multorum. Sup. *Psalm.* 51.

5. Non est labor erigere fabricam, et labor est tenere linguam. Serm. 39, de *Verb. Dom.*

S. DONATVS.

18. Quodcum exstinxeris extra te, erit instar congesti pulvis, vestris cinis. L. 2, de *Consid.*

19. Sic in cunctis te habeas, ut edificies videntes. In *Speculo monac.*

20. Si vis edificare domum, inducat te necessitas, non voluntas. *Prose.*

21. Cupitibus enim edificandi, edificendo non tollitur.

22. Nimirum et inordinatae edificandi cupiditas, parci est, expectat edificiorum venundationem.

23. Turris completa et area vacuata faciunt valde, sed tarde, hominem prudentem. In Epist.

de *cura et regimine rei familiaris.*

24. Sicut operibus edificationis magna debetur corona, ita non edificantibus magna debetur pena. Sup. *Luc.* cap. 17.

25. O Quot sunt hodie; qui videntur edificare aurum, argentum, et lapides pretiosos, qui invenerint se edificasse lignum, fenum et stipulam,

opera scilicet non sublimia, sed modica et purgatione digna. Serm. 1, de *S. Laurentio.*

EDIFICIUM.

— 67 —

EDIFICIUM.

26. Edificat, sed destruit, qui, quod alii dicit, ipso non facit. Serm. 2, de *S. Marco.*

S. CÆSARII
ARESTENSIS.

27. Due civitates construuntur, una edificant Christum, alteram diabolus. *Prose.*

28. Unum edificant humili, alteram superbus; una humiliatur, ut firmatur surget; altera ergitur, ut infelicitas eadat.

29. In fabrica Christi qui edificantur, de imis levantur ad summam.

30. In fabrica vero diaboli de summis ad ima precipitantur. Hom. 18.

S. DOROTHE.

31. Tunc secundum optimum artificem intelligat, optimum edificatorem, qui securus propriam domum potest edificare. Doctrina 14, de *Edificio.*

S. EPHRAIM.

32. Si edificare nos, edificata se destruit: si plantare nos, plantata ne stellas; si quiescere non velis alios quiescentes ne pervertas. *In timore Det.*

S. EUSEBIUS.
CESARIENSIS.

33. Palatia et magna erguntur edificia, ut humani omnis contemptur, et pauperes in plateis moriorunt incommodes. Epist., ad *Damas.* *Pop. de Morte Dom. Hieron.*

S. EUSEBIUS.
EMILIANI.

34. Quanto quis senior est, tanto plus studere debet edificationem. Hom. 3, ad *Monach.*

35. Qui cum plurimorum destructione se perdidit, cum plurimorum edificatione se redimat. *Ibid.*, Hom. 10.

FRANCISUS.
TITELMI.

36. Fuerit continuit, ut, mox postquam edificatae fuerint continuit domus, morte absorbantur. Sup. *Psalm.* 48, vers. 8. *Laborabit in sternum.*

37. Nonnumquam priusquam ad perfectum structura fuerit perduta, coguntur divites, velut nolint, erecta multis laboribus palatia posteris derelinquerent. *Ibid.*

GLOS. ORD.

38. Non possumus edificare bona, nisi prius destruerimus mala. Sup. *Ecclesiasten.* cap. 3; sup. illud: *Tempus destruendi.*

39. Edificium non est stabile, nec domus per rapinam edificantur. Sup. *Ecclesiast.* cap. 21.

40. Non destruentur qui corrigitur, sed correcti edificantur. Sup. *Epist.* 2, ad *Cor.* cap. 13.

S. GREGOR.
MAGNUS.

41. Injustis semper gravia sunt verba justorum, et quae ad edificationem prolata audiunt, haec quasi super impositum pondus ferunt. Lib. 8, *Moral.* cap. 22.

42. Valde otiosum est doctoris studium, si per hoc quod ab illo in terris agitur, celeste edificium non augetur. Lib. 3, in *L. Regum.* cap. 3.

43. Plus conscientia sancti amoris edificant, quam exercitatio sermonis. Hom. 10, sup. *Ezech.*

44. Qui vitam suam interius pensat et exemplo suo foris admonendo alios edificant, quasi in

corde linguis calamus tingit, in eo quod manus verbi proximi extinxerit. *Ibid.*

45. Solidum menis nostra edificium, prudenter, temperante, fortitudo, justitia sustinent. Lib. 2, *Moral.* cap. 27.

46. Viri sancti unde se destructiones estimant, inde locupletiores ad celestis patrias constructionem surgunt. Lib. 3, *Moral.* cap. 4.

47. Aptæ edificationibus de silvis ligna succunduntur, nec tamen adhuc viribus edifici pondus impunitur, nisi eorum viriditatem multorum deriuunt mors siecaverit, et apta ad necessarium usum efficerit. *Prose.*

48. Quae observantia, si forte negligitur, citus super imposita mole franguntur, et gigant ruinam ad auxilium res provisa. Lib. 7, in *Regum.* indict. 2, cap. 116, ad *Syagri.* *Epist.*

49. Dum in his quibus edificantur, inquit, locum sine dubio deceptionis exclusimus. *Ibid.*

50. Satix noxiū alijs perniciōsum est, ut quae edificantur debarcant, destruantur. *Ibid.* 47, ad *eundem.* cap. 117.

51. Quem charitas edificantio non erigit, scientia inflando perverterit. Lib. 8, *Moral.* cap. 26.

52. Multa edificant parites, et columnas Ecclesie substruant, marima silent, uno splendente laquearia, genitis altare distinguunt, et ministrorum Christi nulla electio. Epist. 2, ad *Nepotian.*

53. Melius est Christum vestre in pauperibus, quam Ecclesias edificant, et ebore urgentio valas, et genitis aurota distingue altaria, et parites marmorium crassis vestre. Epist. 8, ad *Demetriadem.*

54. Edificantur quasi semper in hoc seculo victori. *Prose.*

55. Auro parites, auro laquearia, auro fulgent capitū columnarum: et nudus aqua esurientis ante fore nostras Christus in paupere moritur. Epist. 12, ad *Gaudientum.*

56. Instar palatii privatorum exstructe sunt basilicas, ut viles corporisculi homini preciosissimam ambulet: qui lecta sua volunt magis aspice, quam colum. Epist. 18, ad *Marellam.*

57. Non destruentur qui corrigitur, sed correcti edificantur. Sup. *Epist.* 2, ad *Cor.* cap. 13.

58. Non possumus edificare bona, nisi prius destruerimus mala. Sup. *Ecclesiasten.* cap. 3; sup. illud: *Tempus destruendi.*

59. Edificium non est stabile, nec domus per rapinam edificantur. Sup. *Ecclesiast.* cap. 21.

60. Non destruentur qui corrigitur, sed correcti edificantur. Sup. *Epist.* 2, ad *Cor.* cap. 13.

61. Injustis semper gravia sunt verba justorum, et quae ad edificationem prolata audiunt, haec quasi super impositum pondus ferunt. Lib. 8, *Moral.* cap. 22.

62. Valde otiosum est doctoris studium, si per hoc quod ab illo in terris agitur, celeste edificium non augetur. Lib. 3, in *L. Regum.* cap. 3.

63. Plus conscientia sancti amoris edificant, quam exercitatio sermonis. Hom. 10, sup. *Ezech.*

64. Qui vitam suam interius pensat et exemplo suo foris admonendo alios edificant, quasi in

S. BERNON.

R

HUGO A SANC-
TO VICTORE.
60. Etiam non iedamus, et tamen non edifi-
ficiamus; nulli verbi nolis luenda est poena. *Ibid.*
61. Edificia fratrum non superflua sint, sed
humilia: non voluptuosa, sed honesta. *Prose.*
62. Utilis est lape in structura, sed quid pro-
dest catalitra? legatur Genesis in libro, non in
partie.

63. Vestitur Eva in pariete, pauper aitem
juxta parietem nudus accubat. *Lib. 2, de Clau-
st. anima, cap. 14.*

64. Episcopi domos non impares Ecclesia ma-
gistridine construunt, pictos delectantur habere
thalamos, vestiuntur illi imaginis prelatis color-
um instrumentis; pauper autem sine vestibus in-
edit, et vacuo ventre clamat ad ostium. O mira,
sed perversa delectatio! *Prose.*

65. Trojanos gesta paries pictus, purpura et
auro vestitos, et Christianis panni negantur
velites.

66. Graecorum exercitui dantur arma, clypeus
datur aro splendidus; pauper vero ad januam
clamantis non porrigit panis ei, ut vorum fatue
pauperes sollicitant sepe, ut vestiantur lapides et
ligna.

67. Ornant praetoria columnis, foras dominicas
anteponunt, que ultimam pauperes includerent;
et non excluderent. *L. 1, de Clau. anima, cap. 1.*
68. Monachii faciunt sibi claustra, quibus homo
exterior tenari possit; sed ultimam claustra face-
rent, quibus homo interior ordinare teneretur.
Ibid.

69. Tanta est stultitia hominum, ut ita edifi-
cent domos et preparant, et replant, ne si sem-
per essent viciuti. *Prose.*

70. De ecclesiis vero domo construenda adeo no-
gligentes sunt, quasi non essent in ea, nisi per
biduum, aut triduum moratur. *Sup. Ecclesiast.,*
cap. 9.

71. Dominus non extruitur, nisi sit qui edificet.
Hom. 3, sup. Genes.

72. Sacroroles positi sunt ad ornamentiūm po-
puli et ad edificationēm sanctitatis. *Homil. 43,*
Opus imp. sup. Matth.

73. Vis dominū Dei edificare? da fidelibus pa-
uperibus unde vivant, et edificasti rationabilem
domum Dei: in dominis enim homines habi-
tant, Deus autem in hominibus sanctis. *Ibid.*
Hom. 43.

74. O insipiens homo, quid tibi prodest post
mortem memoria edificiorum, si ubi es torque-
ris, et ubi non es laudans? *Ibid.*

75. Si justa alia bona, et edificia sancta fecerit
homo, additionem est bonis; si autem sine
alii bonis operibus, passio est gloria secularis.
Ibid.

76. Si in hac vita ut splendidas nobis domos et
salubres comparemus, magnam pecuniarum viam
edificando axiū consumimur, qui nolis subveniō
sunt labores, ut clarissimum nobis in eis domum
edificemus, ubi lux illa incendialis est? *Hom. 35,*
sup. *Joan.*

77. Omnia ad edificationem proximi facere
Christianae vite fundamentum est. *Hom. 36, sup.*
*Epist. 1, ad Cor., sup. illud 4: Omnia ad edi-
ficationem sunt.*

78. Sic ut edificare domum architecti opus est,
sic Christiani proximum. *Ibid.*

79. Deus tibi dedidit linguam, ut proximum sedi-
fice: itaque si sermo tuo edificationem subver-
tis, melius est ut tacas. *Serm. 14, sub. Epist. ad Eph., sup. illud 4: Si quis est bonus ad edi-
ficationem.*

80. Qui splendidas domos edificat, post tan-
tas labores tantorum pecuniarum sumptus invi-
tates miser est. *Prose.*

81. Et, quamvis ita laboret, ut immortalem
servit sui memoriam, tamen non est hoc tam
laudem, quam crimem sibi parere.

82. Num statim ad hoc subjugentur plurimorum
ratiōnēm et sententiām verba? Dominus hanc huius
est avari, huius rapaci, huius vidiuarum et or-
phanorium spoliatoris. Hoc non est memoriam
assequiri, sed infamia. *Hom. 30, sup. Genes., sup.*
illud 4: Et habitaverunt illuc.

83. Nullus modo poterit in anima virtutum struc-
tione consurgere, nisi prima iacta fuerint verba hu-
iornis. *JOAN. CASS.*

militatis in corde fundamenta. *Lib. 12, de spiritu.*

superiori, cap. 32, post. ini.

84. Magnificus quidem structor es parietum,
sed magnificenter sis edificator animarum. *S. LEO.*
Serm. de Mochab.

85. Si configurit tuum edificium collabi, ins-
laura statim opus disiectum: et tunc resiliat
tunc prorsus edificaveris. *Prose.*

86. Etiam si, etiam decies, etiam centes, etiam
milles et sexagesimae corrumpit, totus repa-
rit, quoque corrumpit. *In speculo Monachorum, circa*

87. Edificia verbo, actu, vultu, habitu, et in-
cessu; sic te amabilem exhibeas, et imitabilem, *PETRUS BLES.*
ut tota conversatio tua alios edificet ad salutem.
Epist. 13, ad Wilhelminum.

88. Edificies alios, non solum verbo, sed opere
et exemplo. *Prose.*

89. Edificies in vultu, aspergi, gestu, habitu
et incessu. In Tract. de instituto, episcopi.

90. Incassum conatur edificare fastigium, qui
in arena (que dissilit) collocet fundatum.
Prose.

91. Qui virtutum lapidibus festinat atrium su-

bum construere, prius necesse est insolentia
carnalium delectationum mortificatione dumeta
pargare.

92. Ille bene domum mentis edificat, qui prius
agrum corporis a spinis vitiorum purgat.

93. Alioquin, si passum carnalium sentes in
carnis agro pullulanū simuntur, tota intus virtu-
tum structura collabitur. *Lib. 6, Epist. 31, ad
vices eremitas.*

94. Omnis sancti edificii status, sicut Deo ope-
rante proficit, ita Deo custodiente consistit. *Sent. 36.*

95. Terrena edificatio a terra incipit: celestis
exstructio a superno crescit exordio. *Ibid.*

96. Nec sine Domino, quod bonum est adifi-
cari, nec adificatum sine Domino poterit custo-
diri. *Homil. 11.*

97. Qui in facitumitate silentiarum non edificat-
tur, neque in ejus sermonis edificabitur. *Lib. 5,*
libello 15, num. 42.

98. Quid opus est alienum domum edificare,
et propriam subvertire? *Sent. 79.*

SENTENTIA PAGANORUM.

99. Cavendum presertim, si ipse edifices, ne
extra medium sumptu et magnificencia prodes.
Lib. 1, de Officiis.

100. Quidquid longa series multis laboribus,
multaque Dei indulgentia struxit, id sepe unus
spargit et dissipat. *Epist. 91.*

AGRITUDO.

Vide INFERMITAS.

ESTIMATIO.

101. Divisito. Valor rerum tripliciter estimatur: primo
ex ejus virtutibus; secundo ex ejus raritate;
tertio ex ejus complacibilitate. Parte secunda,
tit. 1, cap. 16.

Quatuor sunt, que estimari non possunt: scien-
tia, sanitas, libertas, virtus. *In suis Opus-
icis de scient. utilitibus.*

SENTENTIA PATRUM.

102. Quales haberi volumus, tales simus. *Lib. 2,*
Offic., cap. 19.

103. Ubi est estimatio, vel discretio, ibi est et
electio. *Part. 1, titul. 4, cap. 2, § 3.*

104. Discretio estimat premium rei. *Part. 2, tit. 4,*
cap. 16, § 3.

105. Sicut magnissimum omnia temporalia, parve
est estimatio; ita pusilliūnis parva, magna estimat.
Part. 2, tit. 4, cap. 5, § 4.

106. Ille iuste et sancte vivit, qui rerum integer
estimatur est. *Lib. 1, de Doctrina christiana,*
cap. 27.

6. Ille apud Denū plus habet loci, qui plor
atulerit non argenti, sed fidei. *de Outibus, cap. 16.*

7. Infirmitas et imperitis, utilia solet judicare
que nociva sunt, et estimare falsa pro veris. *Ex
quest. veteris et Novi Testamenti, quest. 127.*

8. Quid vanus eo, qui putat plus valere num-
mum, quam Deum? *Sup. Psalm. 31., vers. 7. Et
præstatuit in vanitate sua.*

9. Non pro magno haberi debet honor huma-
num, quia nullus est ponderis. *Lib. 5, de Civ. Dei,*
cap. 17.

10. Agnoscat homo quantum ab illo expectet
Deus, et quem tanta dignitatem habuit charum,
quam velit esse in conversatione pretiosum.
Prose.

11. Agnoscat homo quantum valeat, et quan-
tum debet; et, dum pretium suum cogitat, vi-
lis sibi esse desinat. *Serm. 1, fer. 3, post Bon.*
Palm.

12. Bonorum estimatio, sicut falsis delationi-
bus auferri non potest, ita nec adulatoris favori-
bus acquiri. *Epist. 122.*

13. Qui clero militiam, forum anteponit Ec-
clesia, divinitate profecta humana, colesibus pre-
ferre terrena convincitur. *Epist. 78, ad Sugerium
Abbat. S. Diogneti.*

14. Grande periculum est, quemquam audire
de se supra quam senti in se. *Epist. 87.*

15. Totus iste mundus, ad unius animis pre-
sumt estimari non potest. *In Medit., cap. 3.*

16. Nihil recte existimat, qui seipsum ignorat.
De interiori domo., cap. 65.

17. Optimus estimatur est rerum, qui nil suo-
rum sibi preferendum existimat. *Serm. 30, sup.*
Cant.

18. Noli te homo comparare majoribus, noli te
preferre minoribus, noli aliquid, noli unum;
quid scis, si unus ille (quiem fortelissimum
aliquem miserrimum reputas) melior te non futuras

sciat. *7 Ibid. Serm. 37.*

19. Optimis estimatores rerum sunt, qui ma-
gnam de minimis, parvam aut nullam de maxi-
mis curant gerunt. *Lib. 4, de Consider.*

20. Qui ex spirituali domo putant se alias me-
liores, aliosque contemnunt tamquam viliores
se, peste illius Pharisæi premuntur. *Lib. de Pat-
titione Dom., cap. 29.*

21. Tu te deprimiris in secreto apud te ipsum
veritati trutina ponderas, et foris alterius pre-
metis, majori te ponere vendis nobis,
quam ab ipsa acceptis. *In Medit. vītæ Christi,*
cap. 16.

22. Sapiens debet parvipendere quod vītē est.
Lib. 2, de Project. religios., cap. 44.

23. Sicut rarus est aut nullus, qui de se male

s. CYPRIANUS, estimari sequuntur feret; ita rarus est, qui non bene de se velit sentiri, et non diligit estimari. *De Iesu, et tentat.*, cap. 4.

24. Popularis existimatio, solet dominorum mores ex servorum moribus estimare. *De duplicitate martyrum*, cap. 2.

s. DIONYSIUS CARTERUS. 25. Reputa te nullus esse valoris, neque existimes quoniam te esse grauius inferioris. *De Periculis art.* 47.

s. EUSEBIUS FABRIUS. 26. Futura beatitudine sequiri potest, estimari non potest. *Hom. 3, ad Monach.*

GLOS. INT. 27. Difficile viles estimari dirillas, qui habent. *Sup. Job*, cap. 12.

28. Nec bona estimatio superbiamus, nec mala doleamus. *Sup. Epist. 11, ad Cor.*, cap. 6.

s. GREGORIUS MAGNUS. 29. Vitas vera estimatio, in virtute est operum, non in ostensione signorum. *Lib. 1, Dialog.*, cap. 12, verbo *Ego*.

30. Qui bona occulte habent, cum quibusdam factis publice mala de se opinari permittunt, in se aliis per exemplum prava estimations occidunt. *Part. 3, Pastoral.*, cap. 1, *admonit.* 30.

31. Quisque se apud se magnum estimat, adiungit sibi Dei necessaria angustia. *Lib. 17, Moral.*, cap. 17.

32. Magni sunt merito humiles estimations. *Lib. 4, cap. 4, in Iugum.*

33. Res apud euclytis sapientes tanta habent, quantum eam extollere possunt praeclaris ingenuis. *In prologo 1, Reg.*

34. Qui sublimis est ordinis, sublimis est estimatio. *Lib. 4, in 1, Reg. exp. 5.*

35. Valde difficile est, ut si quis se sapienter estimat, mentem ad humiliatem reducat. *Lib. 16, Moral.*, cap. 27.

36. Quisquis introrsus intumescit, in ultimam se apud semelipsum ponit. *Prose.*

37. Sed eo se gravius in infinitum deprimit, quo de se infima veraciter sentire contumet. *Lib. 20, Moral.*, cap. 18.

38. Viri sancti unde se destructores estimant, inde locupletiores ad coelestis patria constructionem surgunt. *Lib. 5, Moral.*, cap. 6.

39. Pravii nisi rectum, nisi quod ipsi senserint estimant. *Prose.*

40. Et justorum verba eo otiosa estimant, quo suis hinc sensibus inventum diversa. *Lib. 10, Moral.*, cap. 2.

41. Sanctus vir sicut mali de bonis non estimat, ita estimare bona de mali recusat. *Lib. 18, cap. 4.*

s. GREG. NAZ. 42. Facile est eni quam falsa estimatio seipsum decipere; et credere se aliquip esse, cum nihil sit penitus. *Orat. 24.*

43. Malum cum recto studeam, vitiosus haberi,

quam virtus iudicetur, justi clarescere fama. In sua posse.

44. Multos decipit bona de malis existimatio. s. HIERONYMUS. *Epist. 8, ad Riparium.*

45. Malo existimatio perdidit quam fide. *Epist. 19, ad Pammach. et Ocean.*

46. Quantu sunt illa estimanda, que magna: cum sic possint placere, que parva sunt? In prefat. Homil. sup. *Cont. ad Damasum Popam.*

47. Illa que novimus, opinari nos possemus quam tenere novimus: et estimare magis, quam scire quod verum est. *Sup. Ecclesiasten*, cap. 2.

48. Verum bonum, non in estimatio hominum, sed in puro conscientia absconditum est. TO VICTORE. *Lib. 3, Didascali*, cap. 15.

49. Facilius existimatur res, cuius fructus agnoscamur. *Lib. 3, Didascali*, cap. 14.

50. Nihil periculosis, quam sapientem se reputare. *Sup. Prov.*, cap. 26.

51. Vera rerum estimatio surgit ex sapore rerum et cognitione. *Sup. Ecclesiasten*, cap. 2.

52. Invictam animam, non potest intrare estimatio bona. *Sup. Epist. 1, ad Cor.*, cap. 13.

53. Omnis homo secundum se estimat alterum, nec potest melius sentire de alio, quam ipse servit de *Prose.*

s. JOANNES CRETOS.

54. Fornicarius neminem estimat castum, et castus non facile de fornicario suspicatur. *Hom. 39, Oper. imperf.* sup. *Math.*

55. Perfectum omnino et perfectus amor, iudicium rerum non cognoscunt. *Ibid. Hom. 42, post mod.*

56. Sola opinio omnibus rebus pretium facit. *Homil. 17, sup. Epist. 1, ad Tim.*

57. Qualis haberi vis, talis est: professionem et habitu, et incessu demonstrare. *Lib. 2, de Synonymis*, cap. 8.

58. Oportet incorruptibilem desiderio flagrantem pro nihilo ducere corruptioni obnoxiam. *ARISTOTELIS*, cap. 4.

59. Graviter decipiuntur, qui putant se aliquip esse, cum nihil sint. *Ep. 107, ad Amicum sum.*

60. Jacens animus plebeius est, qui nummulum thesauris regalibus anteponit. *Sermo. 22.*

61. In estimacionis meae lancibus gravius pensat sancte orationis obolus, quam auri talentum, vel copiosa micantum multitudine gemmarum. *Lib. 6, Epist. 1, ad Hugonem Abbat.*

62. Aliud est, quod in agendo anteponitur: s. PROSPER. aliud, quod pluris in appendice estimatur. *Sen. 387.*

63. Nos nihil sumus, et tamen magna de nobis RICHARD, A. S. *De Baptism. Christi.*

64. Haec summae salubritatis non est minoris SALVIANUS. pretii per opinionis incertum. *Epist. ad Salviatum.*

65. Indesorum hoc sancte menti est, ut melior rem se esse estimat, comparatione pejorum. *Ibid.*, lib. 2, ad Eccles. catholic.

66. Miser homo, qui in operibus suis, corpus quam animam, et mundum quam Deum major facit. *Hecatond. prima, sent. 76.*

s. THOMAS AGUINAS. 67. Ea que magna estimamus, magis memorie infligimus. *Prima secunda, quæst. 47, art. 2.*

68. Prelatus rerum venialium non consideratur secundum gradum naturæ; sed secundum quod res in usum homini veniunt. *Secunda secund. quæst. 77, art. 7.*

THOMAS A. ROMPS. 69. De seipso nihil tenere, et de aliis semper bene et alio sentire, magna sapientia est, et perfectio. *Prose.*

70. Si videtur alium aperte peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non debet ea tamquam meliora estimare, quia nescis quidam posse in honore stare. *Liber primo de Imitatione Christi.* cap. 2, sect. 4.

IN VITIS PATRUM. 71. Estimationem in prospectu hominum habere, non hunc est: estimaciones enim ista virtutem non habent: ne ergo velis in estimationem apud homines haberi, sed magis fugere. *Sent. 35.*

s. ZENO. 72. Omne genus humanum suo interitu, suisque calamitatibus defecatur, viliorum habens animam, quam pecuniam. *Serm. 2, de Anaritia.*

SENTENTIA PAGANORVM.

73. Possessio pluris ea estimanda est, que pretiosissima et charissima est, atque pulchritudine virtutis excellit. *Lib. 4, de Mortuis*, cap. 2.

74. Tanti res estimanda est, non quanti tum esse videtur, cum enim habet, sed quanti primum eam habere, estimabat. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

75. Simplificate opus est, et benigna rerum estimatione. *Lib. 2, de Irr.* cap. 24.

76. Sepe quod est incredibile, de facto, bene estimamus: de faciente, male. *Ibid.*, lib. 3, cap. 23.

77. Nemo non benignus est si Iudeus: inde est ut omnia in vilissime se existimet, et in solum adcipiat: nec nisi sit suo prelio se existimet potest. *Lib. 2, de Benef. 1, cap. 26.*

78. Vide quam multi iniqui divinerum munierunt mali estimatores sunt. *Ibid.*, cap. 29.

79. Remove existimationem hominum, dubia semper est, et in partem misericordie dividitur. *Epist. 23.*

80. Neminem estimamus in eo quod est, sed adiiciens illi et ea quibus adoramus est. *Prose.*

81. Atqui cum res veram hominis estimacionem inire, et scire qualis sit, nudum inspice.

82. Ponat patrimonium, ponat honores, et ali fortuna mendacia, corpus ipsum exeat.

83. Tunc animum intueri quals, quantusque sit, alieno, an suo magnus. *Epist. 76.*

84. Si vis aliquem estimare, totumque scire qualis sit, faciem solve, multum enim mali sub illa latet. *Ep. 80.*

85. Temporalia estimatio nostra cara sunt: sed pretio suo villa. *Prose.*

86. Necimus estimare res, de quibus non cum fama, sed cum rerum natura deliberandum est.

87. Nihil habent ista magnificentia, que estimamus, que montes in se nostras trahant, praeter hoc, quod rari illa consueverint.

88. Non enim quia concupiscenda sunt, estimatio laudantur, sed concupiscentia, quia laudata sunt.

89. Et cum singulorum error estimatio publicum fecerit, singulorum errorum facit publicus. *Ep. 81.*

90. Si libertatem magno estimamus, omnia parvo estimanda sunt. *Epist. 104.*

SIXTUS PHIL.

91. Nihil pretiosum diuersus, quod auferre a te possit homo malus. *Sentent. 122.*

92. Neminem propterea magni estimans, quod pecunia divitisque abundat. *Sentent. 182.*

93. Non eris sapiens, si te reputaveris sapientem. *Ibid.*, Sent. 188.

94. Deo ingratias est, qui non magni ducit sapientem. *Ibid.*, Sent. 220.

Vide titul. *Affectio.* sent. 2.

Elymologia. *Etas* Graece ἔτεις dicitur, quod *Ætias*, et per synopen *etas* nominatur.

Dicunt atque quasi *Ætias*, id est, similitudo, s. ISIDORES. *Ætias*, gen. avum est atas perpetua. *Libr. 5, Eymol.* *RISPALENS.* cap. 28.

Divitiae. Septem sunt etates, per quas vita pro- s. ANTONIN. sensa distinguuntur: prima, est infancia, secunda, pueritia, tercia, adolescentia, quartia, juvenus, quinta, virilites, sexta, senectus, septima, decrepita. *Part. 4, tit. 7, cap. 5, § 6.*

Adolescentia: pueritia, non redditura colit: ju- s. AUGUSTINUS. venus adolescentia, non manus succedit: il-

nium juvenitatem senectus, senectus autem morte finitur. *Epist. 5, ad Marcellinum*, tom. 2.

In infancia speratur pueritia, et in pueritia speratur adolescentia, et in adolescentia speratur juvenus, et in juvenili speratur gravitas, et in gravitate speratur senectus: senectus autem

aliam etatem, quam speret, non habet, quia noluit Deus. *Ep. 110, ad Eridium.*

S. ISIDORES *Elias proprie duobus modis dicitur, scilicet: Hominis, infans, juventus, senectus: et mundi: Prima est ab Adam usque ad Nos; secunda a Noe, usque ad Abraham; tercia ab Abraham, usque ad David; quarta a David, usque ad transmigrationem Babylonis; quinta, ad Adventum Salvatoris in carne; sexta, que nunc agitur, usquequo mundus late finitur: Lib. 5, *Etimol.*, cap. 8.*

S. EUGENIUS *Comparatio. Vetus ex alto undarum iactus allis atque aliis supervenientibus in littoris extrema fraguntur: ita in terminum mortis, succidere aliudunt statas. In Epist. parvæt., ad *Valesian.**

S. AMBROSIUS *SENTENTIA PATERUM.
1. Non prius incipit ætas augeri, quam minui. Lib. 2 de *Eccl. gentium*, cap. 8.
2. Cui si quid adjiciunt spatiū temporalis, non ad hoc accedit, ut maneat: sed in hoc transifit, ut persat.
3. Perfecta est ætas, ubi perfecta est virtus. *De obitu Theodosii imp.*
4. Si ætas senectus, vita sit immaculata; ulti-
ma etas adolescentia, est vita maculosa. Lib. 5,
epist. 20, *ad Horontianum.**

*Puerilis ætas nihil suum novit, nullos hono-
res sibi arrogat, preferre se alteri ignorat, fru-
dinem nescit, vindicare sese nec vult, nec potest.
Lib. 9, epist. 71, *ad Iren.**

*Morum magis, quam amiorum ætas, est con-
sideranda. Serm. 14, *Psalm. exxv*, vers. 4.
7. Elætas quidam sunt meritorum: nam et
secent morum inventur in pueris, et innocentia
infantium reperitur in semibus. Serm. 53.*

S. ANTONIUS *8. Elias adolescentia labore animi, vel corporis
excedenda est, et anchoriti sensum subiecienda.
Part. 4, titul. 4, cap. 10, § 1.*

S. AUGUSTINUS *9. Nulli noceat puerilis ætas, si fuerit mente perfec-
tus: nec sensili proderit ætas, si fuerit parvulus
mento vel sensu. *Prose.*
10. Saul, cum esset in semini ætate, quia in se-
malignam nequitiam habuit, ab culmine regni
expulsius est. *De salutaribus docum.*, cap. 43.*

*11. Cum accidit una ætas, altera moritur: ve-
niente pueritia moritur infans: veniente ado-
lescentia moritur pueritia: veniente juventute
moritur adolescentia: veniente senectute moritur
juventus: veniente morte moritur omnis ætas.
*Prose.**

*12. Quot optas gradus ætatis, tot simul optas et
mortes ætatum. Sup. *Psalm. cxxvi*, vers. 6. Et
videtas bona Hierusalem, etc.*

*13. Utterque sexus, et omnis ætas, habet same-
torum hominum imitationis exemplum. In *Cala-
elysto*, cap. 6.*

14. Non in annis, sed in animis est perfectio.
De salutaribus docum., cap. 43.

15. Perfectus dicitur, non qui in estate, sed qui
in sece perfectus est. *Ibid.*

16. *Ætas conjugatorum, est ætas prellantium:*
ipsi enim habent verò locum confluentum, ne libidi-
nibus supererentur. Lib. 1, *Quæst. evangeli.*,
quest. 9.

17. Sepe qui major est ætate, major est iniqui-
tate. Serm. 36, *de Verb. Dom.*

18. Nulli differt a puer secundum ætatem, is s. BASIL. MAG.
qui puer est mente. *Quæst. 15*, quest. diffusa
expletum.

19. Omnium ornatus ætatum est veneranda, s. BERNARDUS
sed in tenuiori estate amplius pulchritus enitet.
Serm. 86, sup. *lent.*

20. Genus, ætas, scientia, insolentia sunt lo-
mes, et stationis occasio. Epist. 42, *ad Henricum
Senonensem Archiep.*

21. Matura ætas multis laboribus exercitata,
jam novit per experientiam, quod didicit per
scientiam. *De ordine viti.*

22. Timor venerandus et castus, est omnium
ætatum ornatus, sed in juvenili ætate amplius
eniteat. Titul. 6, *Dicit salutis*, cap. 1.

23. Omnis ætas ab adolescentia, in malum concil. TOLE-
PROMA est. In *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 12, *TANUM.*
quest. 4.

24. Prudentiam estate ponderare minime con-
didimus. Apud D. Joann. Damas., lib. 3, *Parallel.*,
cap. 73.

25. Quanto magis crescit ætas, tanto magis s. EUSEBIUS
homo decrescit. Epist., *ad Damasum Pap. de
mort. D. Hieronymi.*

26. Cito transire dies nostri, utinam bene s. EUSEBIUS
transire. Homil. 10, *ad Monach.*

27. *Ætas ratio habenda est in penitentia.* GLOSS. DECR.
Apud Gratian. in *Decret.*

28. Sicut in corpore, sicut in etiam ætates in s. GREGORIUS
mente. Lib. 2, *Moral.*, cap. 24.

29. Nonnulli quo ætate crescunt, ab innocentia
decrescunt. *Prose.*

30. Electi cum foris ætas corporis intus (si
dici locutus) crescunt, etiam virtus. L. 21, *Moral.*, c. 13.

31. Infima ætas, etiam cum recte sapit; ad pre-
dicandum non debet incaute pressilire. Lib. 41,
Moral., cap. 4.

32. Ætate crescit, qui in virum perfectum,
mentis estate proficit. Lib. 2, in *Regum*, cap. 3.

33. Turpe est senectus etiam, non senectus s. GREGORIUS
NAZIANZ.

34. In humano genere, id quod ætatis est pro-
vectus, est imbecillum: quod autem est constans
ætatis, est immoderatum et insolens. Hom. 4, sup.
Ecclesiast.

35. Optima est ætas, qua inter juventutem et
senectutem intercedit. *Ibid.*

36. Non omnis ætas omnes naturales complectit
operations, neque per similia nobis procedit
vita in ipsius etatam differentia: sed in unocou-
que tempore etatia est aliquid aliud congruens ac
conveniens. Rom. 4, sup. *Corinthia.*

37. Sentine quando infans, quando puer,
quando juvenis, quando robuste etatis, quando
senex factus sis? quotidie nocturnum, quotidianum
mutamur, et tamen eternos non esse credimus.
Ep. 3, ad *Hebrid.*

38. Magna copiosa, et excelsa factari, perfecta
etatis gradum scandere est. Ep. 4, *ad Rustic.*

39. Cito dores perent, cito violas et lumen et
crocum, pestilens aura corruptit. Ep. 7, ad
Lazam.

40. Ætas optima euntes, non vicinam mortis,
qua debetur mortalibus lege natura: sed una
spe amorum nobis spatia pollicerit. Ep. 2, ad
Gerontiam.

41. Ætas mollis et tenera, in utramque partem
flexibilis est; et quoque duxeris, trahitur.
Epist. 12, *ad Gaudientes.*

42. Impudicos, sensi, etias lasciva condemnat.
Ep. 13, *ad Paulinum.*

43. Etatia diversitas, non mutat corporum
veritatem. Epist., *ad Eusebium.*

44. In nullis ætatis, libido tutta est. Epist. 47,
de Vitio suspecto contubernio.

45. Omnis species hominum vernal in parvulis,
flore in juvenibus, viget in perfecta etatia viris.
Prose.

46. Et repente dum nescit, inane scit caput, ru-
gatur facies, cutis prima extensa contrahitur, et
extremo fine (id est, in senectute) vix moveri pos-
t: ita ut non cognoscatur quis prior fuerit
in aliis in alium commutetur. Ep. 17, ad
Cyprian.

47. Quomodo etas longa videatur, tamen compa-
ratione eternitatem brevitatem. *Ibid. quæst.*

48. Nullus sic decrevit etatia, ut non se adire
uno plus anno vivere suscipiat. *Ibid.*

49. Per infantiam, puertiam, juventutem ac
virilim etatam, annosque ultimos senectutis mu-
tamus, et currimus: et nescientes, ad mortis ter-
minos pervenimus. Lib. 3, sup. *Amos*, cap. 6.

50. In parvulis floret etas, in juvenibus conve-
lascit et roboretur, in semibus tanquam in fructi-
bus est, et postremum in decrepita senectute
conficitur. In *Job*, cap. 4, sup. illud, *de mane us-
que ad vesperam succidentur.*

51. Non etas temporis, sed maturitas mentis
laudabilis est apud Deum. *Prose.*

52. Sicut enim mensa justitia, temporis supplet

defectum: ita maturitas morum, redimit annuo-
statem temporum. Sup. *Sapient.*, cap. 4.

53. Modo est sexta etas, qua est morientium:
septima, quiescentium; octava etas, erit resur-
gentium. Sup. *Elys.* ad *Roman.*, cap. 4.

54. Si furius sobrinus, nihil te immunita no-
cabit etas; si furius negligens, senectus tibi nihil
prodebet poterit. *Expos.* in *supercriptionem
Psalm.* 30.

55. Non etas junior aut senior collaudatur,
sed actus, et vita, et morum dignitas commen-
datur. Serm. *de Hieremia propheta.*

S. PETRUS
DAMIANUS.

RICHARD. A
S. VICTOR.

IN VITIS.
PATR.

SENTENTIA PAGANORVM.

56. Nil differt etatæpuer, et moribuspuerilis. ARISTOTELES.
Primo *Ethic.*

57. Nihil semper floret, etas enim succedit
etatis. *Orat. 53.*

58. Ita sensim sing sensu etas senescit: nec
subito frangitur, sed diutinante extinguitur. *De
senect. 4.*

59. Breve tempus etatia suis longum est ad
bene honeste vivendum. *Ibid.*

60. Quibus nihil est opis ad bene heaque
vivendum, his omnis etas gravis est. *Ibid.*

61. Extrema etas hecior, quam media, eo
quod auctoritas habeat plus, minus laboris. *Ibid.*

62. Ut non omne vimur, sic non omnis etas
natura velutata cocessit. *Ibid.*

63. Quoniam etas longa est, aut quid omnino ho-
minum longum est? Lib. 1, *Tuit. quæst.*

64. Acta etas honeste ac splendide, tantum
affert consolacionem, ut eos qui illa vixerint, aut
leviter pungat animi dolor. *Ibid.*, lib. 3.

65. Nihil turpis est, quam grandis natu senex,
qui nullum aliud argumentum habet, que se
probet dñi viris, præter etatem. *De tranquill.
animi*, cap. 3.

66. Nemo resiliunt annos, nemo iterum te titi
redet. *Prose.*

67. Ita que exigit etas, nec cursum aut revo-
cat, aut supprimet; nihil tumultuabitur, nihil
admovebit velocitas sue.

68. Tacta habetur; non illa regitur imperio,
non favore longius proferit.

69. Sicut jussa est a primo die, curret, nusquam

diverget, nequam remorabitur. *De Brevitate
sunt.* cap. 8.

73. Infantium in se pueritiam convertit, pueritiam pubertas, juvenitatem senectus, senectutem mors auctor. *De consol. ad Marciom.* cap. 20.

74. Fructuosior est adolescens, sed infans dulcior. *Ep. 9.*

75. Incedimusque est etas jam devexa, non tamen preceps. *Epist. 42.*

76. Unus dies, gradus est vite; tota etas paribus costat, et orbis habet circumlocutus, maiores minorum. *Ibid.*

77. Clama nubilus ipse: Numerus annos tuos, et pudicit eadem velle; quia voluntas puer. *Epist. 27.*

78. Non est quod existimes ullam etatem apertiem esse ad bonam mentem, quam quae multe experimentis, longa ac frequenti rerum patientia se domuit ac exercent. *Epist. 58.*

79. Jam etas nostra non descendit, sed cadit. *Epist. 33.*

80. Etas inter exterius est; quando sim, alienum est; quando vir bonus sim, meum est. *Epist. 93.*

81. Nulla etas vacat a culpa. *Epist. 97.*

82. Unicusque etatis sua constitutio est: alii infanti, alii pueri, alii seni. *Prose.*

83. Alia est enim etatis infantis, pueri, adolescentis, senis: ego tamen idem sum, qui et infans fui, et puer, et adolescentis.

84. Sic quamvis alia: atque alia cuique etatis sue constitutio sit, conciliatio tamen constitutionis sue eadem est. *Epist. 124.*

85. Non refert quis sit hominis etas, sed quae sit meta. *De remedio fortitorum.* 2.

Vide etiam *lib. medicinalia*, sent. 63. *Mors in
genero*, sent. 163. *Pedagogus*, sent. 9. *Studium*,
sent. 34. *Vinum*, sent. 50.

ETERNITAS.

COLLECTOR. *Etymologica.* Eternitas gracie dicitur *eternus*,
quasi *Eternilis*, seu *Evi aternitas*.

S. ATHAN. MAC. *Definitio.* Eternitas, est quae in eternum manet:
porro non omne quod eternum est, sine principio
dicuntur; omne vero principio carens, etiam eternum
dicuntur. *De definit.*

Vera eternitas est, ubi temporis nihil est. *Tract.*
23. in cap. 5. *Ioan.*

V. BEATA. Eternitas, est incommutabilis substantia, cui
non accedit Finitus, vel Exstir, sed solum Exst. *Sup.
Psalm. 101.*

Eternitas, est interminabilis vita tota simul
et perfecta possessio. *L. 5. de Consol. philos.
prosa 6.*

ETERNITAS.

Eternitas, est quasi momentum unum perpetuo FRANCIS.
consistens. *Sup. Psalm. 2. vers. 7: Ego hodie TITELM.*
genuite.

Dicitur eternum, cui certa meta, vel terminus nuncus CARD.
non praesiguntur. *Sup. Exod. cap. 12.*

Eternitas est, que excludit principium dura- S. THOMAS
tions, sed non principium originis. *In summ. AQUINAS.*
part. 1., quest. 42, art. 2.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nondum tota, nondum pura est, nondumque s. ANSELM.
plena libertas, quia nondum *Eternitas*. *Sup.*
Epist. ad Rom. cap. 8. sup. illud: *Infelix ego
homo.* etc.

2. Qui eternitatem non querit, fugit quod s. ANTONIUS.
tenet, quia ejus intentio in illa gloria non figuratur
quae sine fine possidetur. *Part. 1. tit. 6. cap. 7
§ 1.*

3. O aeterna veritas, et vera charitas, et clara s. AUGUSTIN.
eternitas! tibi suspirio die ac nocte. *Lib. 7.*
Confess. cap. 16.

4. Animus nullo modo sanus existimandus est,
qui non temporalis aeterna praponit. *Epist. 121.*
ad Pr. Rom. cap. 7.

5. Non saliat animam, cui vera et certa sedes
est eternitas. *Prose.*

6. Eternum autem ardenter diliguntur adeptum
quam desideratum. *Lib. 1. de Doct. Christians.*
cap. 38.

7. Melior est temporalis felicitas, quam misera
eternitas. *Lib. 8. de chit. dei cap. 16.*

8. Illi inha, quo iaceundus nihil invenies,
quo melius, quo lenitus, quo distinxius; quid
enim tam diuturnum, quam id quod est semper
temporum? *Sup. Psalm. 85. Vers. 4.*

9. Eternitas nihil habet mutabilem; ibi nihil
est praeteritum, quasi jam non sit; nihil est
futurum, quasi nondum sit; sed non est ibi, nisi
nisi. *Prose.*

10. Non est ibi Finitus et Exstir: quia et quod
Finitus jam non est; et quod Exstir, nondum est;
sed quidquid ibi est, non mutatur. *Sup. Psalm. 104.
vers. 23. In generationem et generalitatem.*

11. Centum annorum spatium, nulla portio
est in eternitate. *Prose.*

12. Si enim (verbi gratia) centesima pars esset
eternitatis, predictum eius spatium vel centu-
plum eius spatium, vel milliuplum, eternitas esse
desideret.

13. Quod ratio non sinit eternitatis, quae si
ullo modo, ullo tempore finiretur, eternitas non
esset. *De triplici habitat.* cap. 3.

14. Omne eternum, eternitas eternum est;
nam anima eterna, eternitas participatione fit.
De quest. quest. 23.

ETERNITAS.

15. Omnia recte praestantissimum est, quod
eternum est. *Prose.*

16. Quid vero eternum est, et quod eternitate
eternum afficit, nisi Deus? *Ibid. quest. 35.*

17. Fuisse et futurum esse, non est in eter-
nitate, sed esse solum, quoniam eterna est; nam
fuisse, et futurum esse, non est eternum. *Ibid. lib. 9.
Confess. cap. 10.*

18. Nihil praeterit in eterno, et nihil futurum
est quia et quod praeterit, esse desinit; et quod fu-
turum est, nondum esse copit. *Prose.*

19. Eternitas tantummodo est, nec null, quasi
jam non sit; ne erit, quasi adhuc non sit. *De
vera Relig. cap. 40.*

20. Eternitatis quamdam imaginem perse-
seruata prae se fert: sola est cui eternitas redditur
vel potius, qua eternitati hominem reddit. *Lib.
5. de Consci.*

21. Eternitas, nisi perseverantem quisita, mi-
nime inventur. *Serm. 2. ad fratres.*

22. Eternis inhiatu, fastidio sunt transitoria.
Epist. 118, lib. 11, vers. 4.

23. Eternitas optabilis est maxima tribus de-
causis: scilicet, propter eternitatem haesitatis,
ad summum bonum possidendum; propter eter-
nitatem tranquilitatis, ad videndum; propter
eternitatem iucunditatis, ad fruendum. *Sup.
Psalm. 118, lib. 11, vers. 3.*

24. Immensus est quod sine termino sequitur
ETS. GREGORIUS, et parum est quidquid finitur. *In collat. de con-
temp. seculi.*

LIB. 7. MORAL. cap. 14. 25. Quanto eterna magis amantur, tanto per-
petrat eternitatis. *Ibid. lib. 15, cap. 27.*

26. Bonorum mens, quo duriora pro veritate
tolerat, eo eternitatis premia certius sperat.
Ibid. lib. 10, cap. 12.

27. Quicquid in solo eternitatis desiderio figi-
tur, nec prosperitate abdolitur, nec adversitate
quassatur. *Lib. 10. Moral. cap. 22, super illud
Job. 2. Requiescas, et non erit.*

28. Cum auditor eternitas, humano more longa
sibi spatiis proponatur; sed quod in eternitate
ipsa cogitatur, eternitas nequit cognita est. *Lib.
10. Moral. cap. 20.*

29. Eternitas sine prætorio est ante secula,
sine futuro post secula, sine mora longa, sine
præstolitudo perpetua. *Ibid.*

30. Ut beatissimo eterni simus in eternum,
imitatio eternitatis; quia magna nobis est eter-
nitas, imitatio eternitatis. *Ibid. lib. 18, cap. 28.*

31. Sensibili revelatio eternorum, ad eterna
allicit; *In itineribus septem; de Tim. 8. dist.
3.*

32. Corona nec habet principium, neque finem
in figura, et significat eternitatem, quia hoc fine
nec principio clauditur. *Ibid. de Tim. 8. septem.
dist. 7.*

33. In eternitate nihil præteritum est, quasi
desirerit; nihil futurum, quasi nondum sit; sed
quidquid eternum est, semper est. *Sup. Epist.
ad Heb. cap. 1. sup. illud: Ego hodie penitus te.*

34. Eternitas omnis tempora differentiam
comprendit. *Ibid. cap. 11: Rer. III in Patrem.*

35. Temporalia in hac vita, Deus ad stendum
dat: aeterna, ad fruendum: illa, unde bona fa-
ciamus: ista, unde boni efficiamur. *Sup. Epist.
Ad Tim. cap. 6. sup. illud: Qui præstat nobis
abunde, etc.*

ETERNITAS.

36. Fuisse, vel futurum esse eternitas nos s. GREGORIUS
habet: cui nimirum negre præterita transeunt
neque que futura venient, quia cuncta per pre-
sens videt. *Ibid. 4. Moral. cap. 27.*

37. Spes in eternitatem animum erigit, et
idcirco nulla mala exterior quae tolerat, sentit.
Ibid. lib. 6, cap. 43.

38. Sancti viri, qui ad eternam cor elevant, quam-
brevi sit quod sine elaudant, pensant: et in
sororibus sensibus vilescit, quod præterit. *Ibid. lib.
8, cap. 8.*

39. Omnis homo in hujus vita exilio occisitatis
sue tenet per culpam pressus, quantilibet vi
ad eternitatis lumen intendit, penetrare non
potest. *Ibid. 3. Moral. cap. 22.*

40. Perillus est, qui terrena diligit: magnus,
qui eterna concupiscit. *Ibid. lib. 5, cap. 32.*

41. In intentione operis eternitas, in usi vero
temporalitas esse debet. *Ibid. lib. 15, cap. 27.*

42. Bonorum mens, quo duriora pro veritate
tolerat, eo eternitatis premia certius sperat.
Ibid. lib. 10, cap. 12.

43. Quicquid in solo eternitatis desiderio figi-
tur, nec prosperitate abdolitur, nec adversitate
quassatur. *Lib. 10. Moral. cap. 22, super illud
Job. 2. Requiescas, et non erit.*

44. Cum auditor eternitas, humano more longa
sibi spatiis proponatur; sed quod in eternitate
ipsa cogitatur, eternitas nequit cognita est. *Lib.
10. Moral. cap. 20.*

45. Eternitas sine prætorio est ante secula,
sine futuro post secula, sine mora longa, sine
præstolitudo perpetua. *Ibid.*

46. Ut beatissimo eterni simus in eternum,
imitatio eternitatis. *Ibid. lib. 18, cap. 28.*

47. Locus humani cordis fit amor eternitatis.
Ibid. lib. 27, cap. 9.

48. Quanto magis eterna cognoscimus, tanto
magis esse nos in hujus exili miseria dolentes.
Hom. 10. sup. Ezech.

49. Hi viam carnis quasi permanentem dilig-
unt, qui, quanta sit vita sequentis eternitas, non
attendent. *Ibid. 8. Moral. cap. 8.*

50. Qui ad appetenda eternitatis stirps accen-
dit, dignam profecto est, ut tanto frigescat a
studio seculi, quanto furgit ardor in emorem
Dei. *Ibid.*

51. Tanto nos necesse est instantius eterna

querere, quanto a nobis cognoscimus velociter temporalia fugisse. Lib. 3. *Dialog. cap. 38.*

50. Vera eternitas, et vera immortalitas, non est nisi in Deitate Trinitatis: cui quod est esse, perfectum est. Sup. *Septem Psalma. Pannion.* in *Psalm. 15. vers. 27.*

S. HIERONYM. 51. Eternitati comparata, brevis est omnium temporum longitudine. Epist. 17. ad *Cypri.*

52. Nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria eternitatis acquiritur. Epist. 1. ad *Hemerianum.*

53. Eriguntur tempora periturae eternitatis est primum. Epist. 6. ad *Ancion.*

54. Eternum neque intium ut esset habuit, neque cessare unquam potest esse quod est. In *Apologia Pamphilii ad Maziarium.*

55. Temporalibus eterna sunt propinquenda, caducis stabili, sollicitis securiori, periculis libera, inhumorificis clariora. In *Regula Monachorum.* cap. 5.

56. Magna sunt affectionis solaria, pretiosa: meroris gaudia, gloriis certaminis praevia: corporis immortalitas, anima felicitas, utrinque eternitas. Lib. 1. *Nicetian. Codex. 2. Titul. 74.*

57. Nihil perpetuum, quod videtur; que enim videntur, temporalia sunt; que autem non videntur, eternas. Epist. 15. ad *Romanos.*

58. Nihil velutum apud Deum, nec aliquid novitatis: sed totum sempiternum, eternitate plenum, nec infinitum habens, nec finem. Hom. sup. illud *Iustitiae. Gaudie. Sicut.*

59. Eternitatis fructus est virtus boni operis. Lib. 2. de *sum. bono. cap. 4.*

60. Nihil divisa nature tam proprium ac peculiare est, nec quod expressius eam notet, quam eternitas. Lib. 3. Epist. 18. ad *Agathum pres.*

61. Quibus amis saturari potest eternitas, cui nullus est finis? Lib. 4. de *fata Reig.* cap. 12.

62. Temporalia sunt fugienda, ut ad eternam veniamus. In *Epistola diuin. inst.*

63. Eterna exultatio est ei, qui hono letatur eterno. Sent. 90.

64. Vera eternitas Dei est, qui solus habet immortalitatem; quoniam ex nulla specie motu mutatur. Ibid. sent. 360.

65. In quibusdam eternis, potest esse aliqua distinctione; ipsa hanc eternitas abeque diversitate mensura est. Ibid. sent. 360.

66. Summum bonum est eterna felicitas; nam felicitas sine eternitate est felicitas misera, et eternitas sine felicitate, est eterna misera. Sup. *Psalm. 90. vers. 16.*

HUGO A SANTO VICTORE

S. IGNATIUS MARTIR.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. ISIDOR. PEL.

S. PROSPER.

LACTANT. FIRMIAN.

ROBERTUS BELLARMIN.

67. Eternitas malorum res est tam misera, ut sius ea nullum supplicium grave, cum ea nullum lege judicari possit. Concione 3. de *ericiatibus grecorum.* part. 2.

68. Nihil eternum, nisi post resurrectionem. TERTULLIAN. *De Resurr. cap. 58.*

69. Nihil magnum tibi videatur ex omnibus quo agis, nil grande, nil pretiosum et admirabile, nil reputatione apparente dignum, nil altum, nil vere laudabile et desiderabile, nisi quod eternum est. Lib. 3. de *Initiatione Christi.*

70. Omnis labor totius temporis, quo quis hic in vita patet, dignus nondum unius horae tormentorum eternitatis gehennae spatium habet. Lib. 3. de *vita Iacovini.*

SENTENTIA PAGANORUM.

71. Est ab infinito tempore eternitas, quam nulla temporum circumscribitur, spatiumque qualis ea sit, intelligi non posset. Lib. 4. de *Nat. heorum.*

72. Quid videatur magnum in rebus humanis, cum eternitatis omnis nota sit magnitudine? Lib. 4. *Tuscul. quest.*

73. Est et erat, eternae essentiae non recte attribuimus: dicimus tamen erat, est et erit: et retra illi est propriæ, tantum quadrat. SYGYA 5. in *Dialogo Timaei.*

74. Immortales credere manere in iudicio *XVI. PLATO.* *IX. PLUTARCHI.* plenum, nec infinitum habens, nec finem. Hom. sup. illud *Iustitiae. Gaudie. Sicut.*

Vide etiam titul. *Vita eterna.*

Definitio. Affabilitas consistit in se habendo humanitatem benignae cum aliis in verbis et gestis. Part. 1. titul. 1. cap. 3. § 2.

Affabilitas, est benignitas ac comitis erga omnes; que etiam erga illos est, qui similium *Gloss. ORE.* sunt morum, et erga amicos. Sup. *Epist. 1. B. Petri.* cap. 3.

Gratia affabilitatis est, in qua munus benevolentios alterius ad alterum affectuosus cultus *HUGO A SANTO VICTORE.* ostenditur. *Be fructu earnis et spiritus.* cap. 18.

Affabilitas est justitia, qua quae in melius redire alteri debidum in verbo, ratione qua es! *JOAN. GEN. animal sociale.* Part. 4. in *Descriptionibus terminorum.* cap. *Justitia.*

Affabilitas est quedam specialis virtus, secundum quam inter se homines bene disponuntur, simul conviventes. 2. quest. 114.

Affabilitas est habitus morum blandus et ductus facilis ad hominis amicitiam, habitus beneficiorum hominibus. Sygya 6. de *Definit.*

TRIPLAS A REMPSIS.

CICERO.

PLATO.

SOPHOCLES.

PIERI.

ANTONIN.

REG.

GRATI.

REG.

Est affectus mororis, quando ex consideratione malorum suorum quodammodo conishesca, infirmatur.

Est affectus timoris, quando ex consideratione imminentium periculorum concutitur.

Est affectus indignationis, quando in odium adversariorum, ex ipsa iniquitate eorum magnitudine inflammatur.

Est affectus zeli, quando ex amore justitiae, ad desiderium ultiorum accenditur.

Est affectus bone presumptionis, quando ex nova aliquia, et singulari fiducia, ad vendicandum plus solito quidquam animata. *De modo Grandi.* cap. 7.

S. JOAN. CLIX.

Productio. Affectio villosa, et a fornitione, et ab immi gloria, et ab avaritia, atque a gastrimargia, illis queque plurimi oritur. Gradu 26. apud Bibl. Patr.

Non est affectus amor, sed amoris origo. *De Charitate.* cap. 59.

PETRUS BLAS.

Comparatio. Affectio carnalia est sicut murus inter Deum et animam. *Prose.*

S. THOMAS

AQUINAS.

LACT. FIRX. Sicut oratio pura perficit et illuminat, affectus fortificat, et impinguat: sic carnalis affectio et immunda mentea inducit et obsecrat, contristat, afflictat et siccet. In suis opere, de persona familiaritatis.

Sicut recte ambulare, bonum est, errare autem, malum: sic moveri affectibus in rectum, bonum est, in pravum, malum. *Lib. 6. de Veracultu.* cap. 16.

S. AMBROS.

1. Affectus tuus nomine imponit operi tuo. *Lib. 1. Offic.* cap. 30.

2. Affectus pretium rebus imponit. *Ibid.*

3. Nihil affect sapientia datus, nihil insipientis dignitas. *Lib. 3. Epist. 10. ad Simplicianum.*

4. Affectus dives egere non novit. *De Nabuth,* cap. 2.

5. Affectus mulieris erga homines viros, licet sanctus de facili degenerat in carnalem, quia fragili est natura. Part. 3, titul. 16, cap. 1.

S. AUGUSTIN.

6. Affectus sine ratione, motus bestialis est ac quecumque illicita prouus. *De Amicitia.* cap. 6.

7. Affectus infidus, et instabilis, et impuris mixtus semper amoribus, spiritualis amor venenum est. *Ibid.*

8. Carnalem affectum, et in nobis et in nostris, ministris Christianis, ut perimamus, hortatur. *Epist. 38. ad Lutum.*

9. Prevolut intellectus, et tarda sequitur, et aliquando non sequitur humanus alius infirmus affectus. *Sup. Psalm. cxviii.*

10. Precedit visio, et sequitur affectio. *Tract. 48, in cap. 5. Joan.*

11. Nihil ita Deum inclinat ad pietatem et misericordiam, quemadmodum purus mens affectus. *De spiritu et anima.* cap. 50.

12. Non solum a corpore ad animam transirent affectus: sed etiam ab anima sumpto initio, et velut per corpora peragantur, in mente perficiuntur. *de Virgin.*

13. Qui animam corpori per affectus commiscent, utrinque ad vitam utilitatem male dispersent: dum et animam splenditum ac lucidam existentem, limo carnalium et volupsum affectum totam turbant. *Ibid.*

14. Affectus carnis, nisi mentes iure dominantur, v. HED. unumquemque hominem ducunt ad perditionem. In suis *Prat. verbo Affectu.*

15. Affectiones, que corrupto corpore passio- s. BENEDICTUS nibus diversi dilectionis, mitigari nunquam pos- sunt: ne dicam sanari: donec voluntus unum querat, et tendat ad unum. *Serm. 3. in Ascens. Dom.*

16. Duo sunt, quae in nobis purganda sunt, intellectus et affectus: intellectus, ut noverit: affectus, ut velit. *Ibid.*

17. Temporali raro affectiones suas dirigant ad Deum. *Ibid.*

18. Affectus intellectus, et intellectu affectui repugnant, vita infernalis est. *Ib. Serm. 9.*

19. Affectio in voluntate consistit. *Serm. de Triplex judicio.*

20. Ex cordis affectu, non bellum eventu, vel periculum, vel victoria Christiani pensatur. In *Serm. ad Milties templi.* cap. 1.

21. In mente sobria, ferventior affectus est. *Serm. 28. sup. Cantica.*

22. Humanum et necessum est affect erga eum; sive delectabiliter cum prosto sunt: sive cum absunt, modeste. *Ibid.*

23. Credit fastus, ubi invalescit affectus. *Ibid. Serm. 45.*

24. Non expectatur ratio, ubi affectio trahit. *Epist. 12. ad Corinthus.*

25. Non potest ita affectus exprimere digitus, quoniam vultus. *Epist. 66. ad Gaufrid. abb.*

26. Non opus est verborum multitudine, ubi multum urgent affectus. *Epist. 317. ad sonet. Malachiam Archiepiscop. Ibernia.*

27. Cum improbus affectus se spiri, perit affectus. *Ep. 126. ad Epis. Aquit.*

28. Potest ratio, vel voluntas affecti effectum subtrahere, sed non potest ipsum affectum elevare. *Epist. 70. ad Gaud. abb.*

29. Affectus contractus inferioris, et contractus s. BOXANTEN.

inferioris, sublevatur superioris, et dilatatur exterius. *Prose.*

30. Contrahit affectus inferior timer poenae, constringit interior dolor culpe: sublevat superius spes venie: dilatat exterioris amor justitiae. *Exposit. 2. sup. Psal. cxviii. Capitul. 8. art. 2. Versicul. 42.*

31. Si cesseret aliquando actus, nunquam debet tamen cessare affectus. *Serm. 5. de uno Confess.*

32. Melior est affectus amoris, quam timoris. *In Fusciculae.* cap. 7.

33. Affectio charitativa, plena est jucunditate. *In Hierarchia septem.* illu. 5. dist. 3.

34. Quae inordinatis affectibus sunt, non causent periculis. *Sup. Hymn. ad Sextam.*

35. Quandiu in nobis carnarium rerum vixerit appetitus, spiritualium a nobis sensuum elongabit affectus. *Serm. contra diversa vita.*

GILBERTUS FORBENTANUS. 36. Insensibilis pene reddit affectum frequens cura mundi, et quasi cultum quandam meati obducit. *Serm. 1. sup. Cant.*

37. Affectiones dulces et sanctae, sunt sponsae aromata. *Ibid. Serm. 38.*

GLOSS. INT. 38. Ecce verus Domm amantium affectus, vel cum co vivere, vel cum eo mori. *Sup. Joan. cap. 11. sup. illud: Et moriamur cum eo.*

S. GREGORIUS MAGNUS. 39. Intellectus cum infundatur, ejus in Deum ardenter affectus operatur. *Lib. 20. Moral.* cap. 22.

40. Affectus ad promerenda celestia tanto fit capax, quanto fuerit expectando longanimis. *Ibid.*

41. Quid gravius atque onustus esse potest, quam affectionem seculi pratermitis perpeti? *Lab. 1. Moral.* cap. 7.

42. Affectus terreni in infiniti sunt: spirituales in sublimi. *Lib. 5. in 1 Reg.* cap. 3.

43. Ante oculos tot gressus ponimus, quot affectus movemus. *Lib. 25. Moral.* cap. 3.

44. Signum veri amoris non est in affectione animi, sed in studio honoris operationis. *Lib. 2. in 1 Reg.* cap. 3.

45. Affectus cordis intenti conlectus, contra eum bellum fortis milites sunt. *Ibid. lib. 3. cap. 4.*

46. Necesse est, ut in quoscumque mensa traditur, trahatur affectus. *Epist. 22. ad Eustochium.*

47. Multa nos facere cogit affectus, et dum propinquitatem respiciunt corporum, et corporis, et animae offendimus Creatorem. *Epist. 6. ad Fa- brian.*

48. Nunquam in carnibus affectionibus ita requiescat animus, ut cruentu caret. *In Regula monach.* cap. 18.

49. Nullus est inter eos fidelis affectus, quorum diversa fides est. *Lib. 1. sup. Matth.* cap. 10. sup. illud: Tradet autem frater fratrem.

50. Religious nullum affectum sciat, nisi ejus cuius cutui dedicatus est. *Lib. 1. sup. Matth.* cap. 5.

51. Affectus boni animi, semper prodius est ad plenitatem. *Sup. Genes.* cap. 43.

52. Durum est cor sine affectione. *Sup. Exod.* cap. 8.

53. Affectus noster, sponsus est summe suavitatis, sive honestatis: ex quorum conjunctione gerantur sancta desideria, uniores casti, dolores salutiferi, flentis dulces, deroia pia. *Sup. Prov.*

54. Perniciosus affectus, tela sunt diaboli. *Hom. 3. sup. Genes.*

55. Affectionibus imperare, animarum est medicina. *Ibid. Hom. 27.*

56. Naturalem affectum vincit interveniens gratia. *Hom. 3. de fide Ann.*

57. Vinculum hujus seculi est, terrenarum regnum affectio. *Hom. 60. sup. Joan.*

58. Affectio obtinebat sepe iudicium. *Hom. 28. sup. Acta Apost. in Morali.*

59. Sunt multi homines sio affecti, quasi numquam mortui. *Ibid. Hom. 47.*

60. Affectio pensatur periculis. *Serm. 6. Feria. 5. Passiones.*

61. Magnorum affectum est dilectus invictem habere. *Serm. 8. sup. Epist. ad Rom.* in *Morali.*

62. Affectus carnis, sunt deliciae, et voluptatum objectamenta: affectus carnis, sunt avaritia, et omne peccatum. *Serm. sup. Epist. ad Ephes.* in *Morali.*

63. Ad presentem vitam nimium affici, affectum est a professione Christiana. *Serm. 13. sup. Epist. ad Phillip.*

64. Qui affectiones malas sopit, multa requie fruitur. *Hom. 9. sup. Genes.*

65. Praestans est homini servum effici, atque adeo servorum servum, quam a turbidis animi affectibus in servitutem trahi. *Lib. 4. Peralt.* cap. 12.

66. Amorum affectiones, etiam ex vita deca- ranter. *Epist. ad Zenam.*

67. Affectus vita non sunt: sed vita sunt, si mente utatur affectibus: virtutes, si bene. *Lib. 6. de Veracultu.* cap. 16.

68. Affectua detrahi non possunt, quia nobis simili nati sunt. *Ibid. cap. 15.*

69. Ira sunt affectus, qui homines in omnia facinora prescipientes agunt: ira, cupiditas, libido, voluntatis. *Ibid. cap. 19.*

70. Ex affectibus piorum, benignitatis mansura taxatur. *Serm. 4. Quadrag.*

71. Magnum quidam est, erga res animo non affect: sed multo maior est, erga harum cogita-

S. LEO I.
PAPA.
S. MAXIMUS
MART.

S. IOAN. B.M.

LACTANT.
PFISSIAN.

tiones multa affectiones conturbatum, et quietum perdure. Cent. 3. *De Charitate*, cap. 38.

S. NILUS.

72. Ad viriutem tenditibus magno est impedimentorum affectio terrenarum: uniuerso, ac saepe etiam corpori perniciem afferat. In lib. *Affectio*.

PAULINUS.

73. Nunquam in carnalibus affectionibus requiesciit animus: dum necessitudines suas aut bonas amat, cum amittendi metu, aut malas odit cum amittendi voto, in utroque miseria sustinendis semper obnoxias. Epist. ad quendam militare.

PETRUS CEL-

LENSIS.

74. Si viltos est affectio, improbias est: si justa, virtus est, et admittenda. Lib. 8. Epist. 4.

PETR. DAM.

75. Effectum boni operis adhibet, qui pili cordis movet affectum. Lib. 7. Epist. 47. ad Ray-

NERIUM.

76. Diversitas humanae affectionis, ex diversitate voluntatis est: quia si prava est, perversa erit mortibus inquisitio: si autem recta non, non solum non culpabilis affectio hominis erit, sed etiam laudabilis. Sent. 151.

THALASSIUS.

77. Affectiones turpe, mentis vincula sunt, quibus in carnalibus operibus definitur. Heclatona. 3. Sent. 44.

78. Mens cuius affectiones imperant, cogitat que non decent. *Ibid.* sent. 4.

79. Male cogitationes dux est affectio: affectionis anchora, sensus: quo ut male utimur, in causa est mens. *Ibid.*

80. Mens affectionibus referita, officina est malorum cogitationum. *Ibid.* sent. 77.

S. THOMAS

AQUINAS.

81. Quanto quis est impetuoso in interioribus affectionibus, tanto difficulter reponatur etiam in exterioribus. Sup. Ep. ad Tit. cap. 3.

SENECA.

82. Ille in nos dominatur affectus, qui animum primus intravit. Lib. 4. *Contrac.* controvers. 8.

83. Nihil rationis est, ubi semel affectus induitus est, jusque illi aliquip voluntate nostra datum est: facit enim de cetero quantum volat, non quantum permisit. Lib. 4. of *Ira*, cap. 8.

84. Nulli sunt tam feri, et sui juris affectus, ut non disciplina penitentur. *Ibid.* lib. 2, cap. 12.

85. Nullus affectus est, in quem non trahatur. *Ibid.* lib. 2, cap. 37.

86. Non dominatur mala affectio in mente filialis. Sent. 94.

SIXTUS PHILO-

SOPHUS.

87. Omnis mala affectio animi, rationi est immea. *Ibid.* Sent. 193.

88. Quidquid feceris animo mole affecto, ponit te. *Ibid.* Sent. 196.

89. Affectiones pravae, segritudinem sunt initia. *Ibid.* Sent. 197.

AFFECTIONES QUATUOR ANIMI.

Definitio. Affectiones quatuor sunt appetitus collector, sensitivi motiones, immediate efficientes extraordinarium corporis transmutationem.

SENTIMENTUM PATRUM.

1. Sunt animas velut quatuor equi, quatuor affectus: ira, cupiditas, voluptas, timor; quibus inventibus cum corpori agi, nequamque se ipsa cognoscit. Lib. 1. *de Virginibus*.

2. Sunt quatuor affectiones: scilicet, gaudium, dolor, spes et timor. *Prose.*

3. Prime duas sunt circa presentia, vel praeterita; et aliae duas sunt circa futura. *De mensuritione cruentis*, verbo *Subtilitas*.

4. Affectiones quatuor animi eadem memoria. AUGUSTINUS. continet, non illo modo quo eas habet ipse animus cum patitur; sed alio multum diverso, sicut habet vis memoria. Lib. 10. *Conf.* cap. 13.

5. Nequitia est mundum istum diligere, et ea que nascentur et transire concupiscentia, et pro his laborare, ut aspirantur: et letari, cum abundaverint; et timore ne parent: et contristari, cum parent. *De Agone Christiano*, cap. 13.

6. Quatuor affectiones, motus animorum sunt: letitia, animi diffusio: tristitia, animi contractio: cupiditas, animi progressionis: timor, animi fugia. *Prose*.

7. Diffundens anima, cum delectaris: contrahens animo, cum molestaris: progrederis animo, cum appetit: fugis animo, cum metuis. Tract. 46. in cap. 10. *Joan.*

8. Affectus quadrupliciter esse cognoscitur: dum de eo quod animus, jam gaudens, vel gaudendum speramus: et de eo quod odimus, jam dolens, vel doleandum metuimus. *De spiritu et anima*, cap. 4.

9. De concupiscentia, gaudium et spes: et de irascibilitate, dolor et metus oritur. *Ibid.*

10. Quatuor affectus animi, omnium sunt virtutum et virtutum quasi quedam principia, et communis materia. *Icid.*

11. Habet anima affectiones, quibus exercetur ad virtutes; dolor namque de peccato, timor de suppliciis, desiderium de promissis, gaudium de premissis, quedam exercitii sunt virtutum. *Ibid.* cap. 20.

12. Voluntas bona, voluntas superni ardor accessa, sive amore, sive timore, sive gaudio, sive tristitia, quaecumque amare, et sperare sufficiat, charitas dei est. *De potentia*, cap. 25.

13. Amor iuhans habere quod amatur, cupiditas est; id autem habens, eoque fruens letitia,

AFFECTIONES QUATUOR ANIMI.

est: fugiens quod ei adversatur, timor est: idque si acciderit, tristitia est. Lib. 14. *de civit. Dei*. cap. 7.

14. Gres, sancta civitatis Dei, in hujus vita peregrinations secundum Deum viventes, metunt cupimque, dolent gaudientque: et quia rectus est amor eorum, itas omnes affectiones rectas habent. *Prose*.

15. Metunt pemanent aeternam, cupiunt vitam aeternam: dolent in re, gaudent in spe.

16. Metunt pescare, cupiunt perseverare; dolent in peccatis, gaudent in operibus bonis.

17. Metunt tentari, cupiunt tentari; dolent in temptationibus, gaudent in temptationibus. *Ibid.* cap. 9.

18. Quem non exanimat metus, nec cupiditas eum vastat, nec aggritudo macerat, nec ventura gestans, et vanus letitia. *De XXXIII quest.*, quast. 33.

8. BERNARD.

19. Totum cor in quatuor affectionibus est;

quid diligas, quid metuas; unde gaudes, aut contristis. *Serm. 2. de Quadragesima*.

20. Iram, metum, cupiditatem, et gaudium, veluti quedam animi currum bonus aurigat, et in capillitatem redigit omnem carnalem affectionem. *Ibid.*

21. Affectiones quatuor sunt notissimae: scilicet, amor et letitia, timor et tristitia. *Prose*.

22. Absque his non subsistit humana anima: sed quibusdam sunt in coronam, quibusdam in confusionem.

23. In initio timor, deinde letitia, postea tristitia, in consummatione amer.

24. De timore et letitia nascitur prudentia, et est timor causa prudentie, letitia fructus.

25. De letitia et tristitia nascentur temperantia, coquus et tristitia causa temperantie, letitia fructus.

26. De tristitia et amore nascitur fortitudo, et tristitia causa fortitudinis, amor fructus.

27. De amore et timore nascitur justitia, et est timor causa justitiae, amor fructus.

28. Si timorem sequatur tristitia, desperacionem generat; si amorem letitia, dissolutionem. *Serm. 6. parvus. Serm.*

29. Habent sunt voces affectus, per quas se etiam, cum nolunt, produnt: timor metuens, dolor gemebundus, amor placidus, gaudium jucundus. *Serm. 67. sup. Cantic.*

30. Tu quoque si vis lumine claro cernere verum,

Tramis recto carpe calle: gaudia pelle, Pelle timorem, spemque fugato, nec dolor adit. Lib. 1. *de Consol. phidias*.

31. Qui nimis seipsum diligit, seipsum nimis

AFFECTIONES QUATUOR ANIMI.

diligendo plus debito afficitur, circa quod bonum sperando et gaudente de eius presencia; timendo et dolendo de eius absentia. *Sup. Lucam*, cap. 17.

32. Fervor devotionis est ex ore spiritus, cuius quatuor sunt brachia, sc. amor, spes, timor et dolor. Spes sursum, timor deorsum; amor a dextro, et dolor a sinistro. *Ibid.* cap. 23.

33. Anima propria est metuere, desiderare, sc. *FUGITIV.* tristari et gaudere. Lib. 3. *ad Trasinundum Regem*, cap. 21.

34. Mens, a secreto interiori securo gaudio s. *GREG. MAG.* exclusa, modo spe deicitur, modo pavore vegetatur, modo defeciendo dolore deicitur, modo falsa hilaritate relevatur. Lib. 8. *Moral.* cap. 20.

35. Modis nos alternantibus, semper cupido concutit, metu frangit, letitia mulcat, dolor affigit. *Ibid.* lib. 10. cap. 9.

36. Perturbationes quatuor uno, et non pleno s. *HIERONYM.* illustris, Poeta comprehendit: hi metunt, cupiuntque, hoc de futuro: dolent, gaudente, hoc de presenti. *Sup. Joel*, cap. 4.

37. Non solum in desideria et cupiditate continentia necessaria est, sed etiam in tribus reliquis perturbationibus, dolore scilicet, letitia et timore. Lib. 3. sup. *Epist. ad Galat.* cap. 5.

38. Quatuor sunt animi affectiones: scilicet, *HUGO CARD.* timor et amor, dolor et gaudium. *Prose*.

39. Timemus que nou operiet, amamus que non decet: dolemus vane, gaudentem vanum. *Sup. Genet.* cap. 46.

40. Sunt quatuor affectiones: scilicet, desiderium, gaudium, timor et tristitia: haec quatuor in anima, quasi in rota fortune, in hac vita voluntur. *Prose*.

41. Nam anima ipsa per timorem ascendit, jacet deorum per tristitiam, surgit per desiderium, stat per gaudium. *Sup. Cant.* cap. 8.

42. Fere omnes homines quatuor cordis affectiones: scilicet amorem, gaudium, spem et timorem figurant. *Sup. Apocal.* cap. 6.

43. Nullatenus valeat vivacitas mentis, absque joan. cass.

28. Si timorem sequatur tristitia, desperacionem generat; si amorem letitia, dissolutionem. *Serm. 6. parvus. Serm.*

29. Habet sunt voces affectus, per quas se etiam, cum nolunt, produnt: timor metuens, dolor gemebundus, amor placidus, gaudium jucundus. *Serm. 67. sup. Cantic.*

30. Tu quoque si vis lumine claro cernere verum,

Tramis recto carpe calle: gaudia pelle, Pelle timorem, spemque fugato, nec dolor adit. Lib. 1. *de Consol. phidias*.

31. Qui nimis seipsum diligit, seipsum nimis

tiones multa affectiones conturbatum, et quietum perdure. Cent. 3. *De Charitate*, cap. 38.

S. NILUS.

72. Ad viriutem tenditibus magno est impedimentorum affectio terrenarum: uniuerso, ac saepe etiam corpori perniciem afferat. In lib. *Affectio*.

PAULINUS.

73. Nunquam in carnalibus affectionibus requiesciit animus: dum necessitudines suas aut bonas amat, cum amittendi metu, aut malas odit cum amittendi voto, in utroque miseria sustinendis semper obnoxias. Epist. ad quendam militare.

PETRUS CEL-

LENSIS.

74. Si viles est affectio, improbias est: si justa, virtus est, et admittenda. Lib. 8. Epist. 4.

PETR. DAM.

75. Effectum boni operis adhibet, qui pili cordis movet affectum. Lib. 7. Epist. 47. ad Ray-

NERIUM.

76. Diversitas humanae affectionis, ex diversitate voluntatis est: quia si prava est, perversa erit mortibus inquisitio: si autem recta non, non solum non culpabilis affectio hominis erit, sed etiam laudabilis. Sent. 151.

THALASSIUS.

77. Affectiones turpe, mentis vincula sunt, quibus in carnalibus operibus definitur. Heclatona. 3. Sent. 44.

78. Mens cuius affectiones imperant, cogitat que non decent. *Ibid.* sent. 4.

79. Male cogitationes dux est affectio: affectionis anchora, sensus: quo ut male utimur, in causa est mens. *Ibid.*

80. Mens affectionibus referita, officina est malorum cogitationum. *Ibid.* sent. 77.

S. THOMAS

AQUINAS.

81. Quanto quis est impetuoso in interioribus affectionibus, tanto difficulter reponatur etiam in exterioribus. Sup. Ep. ad Tit. cap. 3.

SENECA.

82. Ille in nos dominatur affectus, qui animum primus intravit. Lib. 4. *Contrac.* controvers. 8.

83. Nihil rationis est, ubi semel affectus induitus est, jusque illi aliquip voluntate nostra datum est: facit enim de cetero quantum volat, non quantum permisit. Lib. 4. de Pa. cap. 8.

84. Nulli sunt tam feri, et sui juris affectus, ut non disciplina penitentur. *Ibid.* lib. 2, cap. 12.

85. Nullus affectus est, in quem non trahatur. *Ibid.* lib. 2, cap. 37.

86. Non dominatur mala affectio in mente fidelis. Sent. 94.

SIXTUS PHILO-

SOPHUS.

87. Omnis mala affectio animi, rationi est immea. *Ibid.* Sent. 193.

88. Quidquid feceris animo mole affecto, ponit te. *Ibid.* Sent. 196.

89. Affectiones prave, segritudinem sunt initia. *Ibid.* Sent. 197.

AFFECTIONES QUATUOR ANIMI.

Definitio. Affectiones quatuor sunt appetitus collector, sensitivi motiones, immediate efficientes extraordinarium corporis transmutationem.

SENTIMENTUM PATRUM.

1. Sunt animas velut quatuor equi, quatuor affectus: ira, cupiditas, voluptas, timor; quibus inventibus cum corpori agi, nequamque se ipsa cognoscat. Lib. 1. *de Virginibus*.

2. Sunt quatuor affectiones: scilicet, gaudium, dolor, spes et timor. *Prose.*

3. Prime duas sunt circa presentia, vel praeterita; et aliae duas sunt circa futura. *De mensuritione cruentis*, verbo *Subtilitas*.

4. Affectiones quatuor animi eadem memoria. AUGUSTIN. continet, non illo modo quo eas habet ipse animus cum patitur; sed alio multum diverso, sicut habet vis memoria. Lib. 10. *Conf.* cap. 13.

5. Nequitia est mundum istum diligere, et ea que nascentur et transire concupiscere, et pro his laborare, ut aspirantur: et letari, cum abundaverint; et timore ne parent: et contristari, cum parent. *De Agone Christiano*, cap. 13.

6. Quatuor affectiones, motus animorum sunt: letitia, animi diffusio: tristitia, animi contractio: cupiditas, animi progressionis: timor, animi fugia est. *Prose*.

7. Diffundens animo, cum delectaris: contrahens animo, cum molestaris: progrederis animo, cum appetit: fugis animo, cum metuis. Tract. 46. in cap. 10. *Joan.*

8. Affectus quadrupliciter esse cognoscitur: dum de eo quod animus, jam gaudens, vel gaudendum speramus: et de eo quod odimus, jam dolens, vel doleandum metuimus. *De Spiritu et Anima*, cap. 4.

9. De concupiscentia, gaudium et spes: et de irascibilitate, dolor et metus oritur. *Ibid.*

10. Quatuor affectus animi, omnium sunt virtutum et virtutum quasi quedam principia, et communis materia. *Icid.*

11. Habet anima affectiones, quibus exercetur ad virtutes; dolor namque de peccato, timor de suppliciis, desiderium de promissis, gaudium de premissis, quedam exercitiae sunt virtutum. *Icid.* cap. 20.

12. Voluntas bona, voluntas superni ardor accessa, sive amore, sive timore, sive gaudio, sive tristitia, quaecumque amare, et sperare sufficiat, charitas dei est. *De potentia*, cap. 25.

13. Amor iuhans habere quod amat, cupidas est; id autem habens, eoque fruens letitia,

est: fugiens quod ei adversatur, timor est: idque si acciderit, tristitia est. Lib. 14. *de civit. Dei*. cap. 7.

14. Gres, sancta civitas Dei, in hujus vita peregrinations secundum Deum viventes, metunt cupimque, dolent gaudientque: et quia rectus est amor eorum, itas omnes affectiones rectas habent. *Prose*.

15. Metunt pemanent aeternam, cupunt vitam aeternam: dolent in re, gaudent in spe.

16. Metunt pescare, cupunt perseverare; dolent in peccatis, gaudent in operibus bonis.

17. Metunt tentari, cupunt tentari; dolent in temptationibus, gaudent in temptationibus. *Ibid.* cap. 9.

18. Quem non exanimat metus, nec cupiditas eum vastat, nec aggritudo macerat, nec ventura gestans, et vania letitia. *De LXXXIII quatuor*, quatuor. 33.

8. BERNARD.

19. Totum cor in quatuor affectionibus est;

quid diligas, quid metuas; unde gaudes, aut

contristis. Serm. 2. *de Quadragesima*.

20. Iram, metum, cupiditatem, et gaudium,

veluti quedam animi currum bonis aurigat,

et in captivitate redigit omnem carnalem

affectum. *Ibid.*

21. Affectiones quatuor sunt notissimae: scilicet, amor et letitia, timor et tristitia. *Prose*.

22. Absque his non subsistit humana anima; sed quibusdam sunt in coronam, quibusdam in confusionem.

23. In initio timor, deinde letitia, postea tristitia, in consummatione amer.

24. De timore et letitia nascitur prudentia, et est timor causa prudentie, letitia fructus.

25. De letitia et tristitia nascentur temperantia, coquus est tristitia causa temperantie, letitia fructus.

26. De tristitia et amore nascitur fortitudo, et tristitia causa fortitudinis, amor fructus.

27. De amore et timore nascitur justitia, et est timor causa justitiae, amor fructus.

28. Si timorem sequatur tristitia, desperacionem generat; si amorem letitia, dissolutionem. Serm. 6. *parvus*. Serm.

29. Habent sunt voces affectus, per quas se etiam, cum nolunt, produnt: timor metuens, dolor gemebundus, amor placidus, gaudium jucundus. Serm. 67. sup. *Quatuor*.

30. Tu quoque si vis lumine claro cernere verum,

Tramis recto carpe calle: gaudia pelle, Pelle timorem, spemque fugato, nec dolor adit. Lib. 1. *de Consol. phidias*.

31. Qui nimis seipsum diligit, seipsum nimis

diligendo plus debito afficitur, circa quod bonum sperando et gaudente de eius presencia; timendo et dolendo de eius absentia. Sup. *Lucam*, cap. 17.

32. Fervor devotionis est ex ore spiritus, cuius quatuor sunt brachia, sc. amor, spes, timor et dolor. Spes sursum, timor deorsum; amor a dextro, et dolor a sinistro. *Ibid.* cap. 23.

33. Animus proprium est mettere, desiderare, sc. *FUGITIV.* tristari et gaudere. Lib. 3. *ad Trasinundum Regem*, cap. 21.

34. Mens, a secreto interiori securo gaudio s. *GREG. MAG.* exclusa, modo spe deicitur, modo pavore vegetatur, modo defeciendo dolore deicitur, modo falsa hilaritate relevatur. Lib. 8. *Moral.* cap. 20.

35. Modis nos alternantibus, semper cupido concutit, metus frangit, letitia mulget, dolor affigit. *Ibid.* lib. 10. cap. 9.

36. Perturbationes quatuor uno, et non pleno s. *HIERONYM.* illustris, Poeta comprehendit: hi metunt, cupimque, hoc de futuro: dolent, gaudente, hoc de presenti. Sup. *Joel*, cap. 4.

37. Non solum in desideria et cupiditate continentia necessaria est, sed etiam in tribus reliquis perturbationibus, dolore scilicet, letitia et timore. Lib. 3. sup. *Epist. ad Galat.* cap. 3.

38. Quatuor sunt animi affectiones: scilicet, *HUGO CARD.* timor et amor, dolor et gaudium. *Prose*.

39. Timemus quae nou operiet, amamus quae non decet; dolemus vane, gaudentem vanum. Sup. *Genet.* cap. 46.

40. Sunt quatuor affectiones: scilicet, desiderium, gaudium, timor et tristitia: haec quatuor in anima, quasi in rota fortune, in hac vita voluntur. *Prose*.

41. Nam anima ipsa per timorem ascendit, jacet deorum per tristitiam, surgit per desiderium, stat per gaudium. Sup. *Cont.* cap. 8.

42. Fere omnes homines quatuor cordis affectiones: scilicet amorem, gaudium, spem et timorem figurant. Sup. *Apocal.* cap. 6.

43. Nullatenus valeat vivacitas mentis, absque joan. cass. aliecius desiderii vel timoris, gaudii vel motoris affectiones subsistere, nisi hec eadem in bonam partem fuerint immunita. In *Collat.* 12. *Abbat. Charentonis*, cap. 5.

44. Totum cor homini quatuor affectionibus est perversum, quae si ad Deum reducimus, totum cor hominis est conversum. Part. 1, tract. 2. *de Regionis Claustratum*, art. 2.

45. Quatuor sunt qualitates affectionum, qui s. *ISIDORUS HISPAL.* bus mens justi iudicio salubri compungunt: hoc est, memoria preleritorum facinorum, recordatio futurorum peccarum, consideratio peregrinationis sue, et desiderium supernae patrie. Lib. 2. *de Sum. bono*, cap. 12.

- PETRUS BLES.
46. Quatuor sunt naturales affectiones; timor, spes, gaudium, dolor. *Prose.*
47. Timor est fronde, spes in capite, gaudium a dextris, dolor a sinistris. Serm. 19. *de Anxi. R. V.*
48. Quatuor sunt angui in anima; timor videbet et cupiditas, gaudium et dolor. *Prose.*
49. Quia aliquando timore deprimitur, aliquando cupiditate evagatur, aliquando gaudie effortur, aliquando dolore afficitur.
50. Ita mobilitate nature sua agitur, ut modo gaudet, mox dolat, modo cupiat, modo timeat. *De Penit.* cap. 20.
51. In anima Iusti non fit, sed vere quatuor animi affectiones fuerunt, teste Evangelio, ubi legitur cum exultasse, et doceuisse, et timuisse, et voluisse. *Ibid.*
52. Igne divinus ita quatuor angulos nostros possideat, ut Deum cupiamus, et Deum timemus, ut in Deo dolamus, ut cum Deo gaudemus. *Ibid.*
53. Ipsius anima: quatuor esse affectiones; quibus vel ad boni uitium, vel ad malum, antiqui subtiliter inventaverunt, et, coram inventa profluentes, posteri successerunt. Lib. 2. *de Vita contemplat.* cap. 48.

54. Quatuor affectiones, vita esse, stoliditia sapientium, malum augus existimat. *Prose.*

55. Num si timere se dolere, empire vel latari omnino non possent, nisi peccatores, aut perdit, recte non affectus aliqui possent dici, sed morbi.

56. At, cum tales calamorum motus inventantur in Sanctis, quis ita desipit; ut eos vita ercede, ex quibus Deo placuerunt illi, qui viles pugnare ceteri omnes restiterunt? *Ibid.* cap. 31.

57. Non hanc affectiones habendo, sed eis male utendo delinquimus. *Prose.*

58. Quis latitudinem affectionis proprietas, hominius imitatio naturae: qualitas honesti, vel malorum significat voluntatem.

59. Ad sic mox hi, qui in hominibus affectiones sunt, idem ipsi in bene intentibus virtutes, et in male viventibus passiones, sive perturbationes, aut (ut quidam volunt) agititudines sunt. *Ibid.*

60. Omnia ibi nullus est sensus, nisi timendum, vel dolendum, cupiendi sive gaudenti nullus inventur affectus. *Ibid.*

61. Omnes iusti, et tota mortua sanctitate perfecti, timent et carant, volunt et cupant, latenter et gaudent, tristitiantur et dolent. *Prose.*

62. Sed interest multum quid timeant, aut eaveant, velint aut cupiant; unde latenter aut gaudent, contributior aut dolent.

63. Meliunt hereditatem regni coelestis amittere, cupiunt ad coelestem patriam pervenire,

- dolent tentati; gaudent de tentacionibus libertatis.
64. Ac per hoc recta mens recte habet affectus: perversos, perversa. *Ibid.*
65. In terra nec dolor sine spe, nec gaudium RICHARD. A sine timore est. Trac. 1. *de statu inter. hom.*, 3. VICTORE. cap. 27.
66. Amor et odium, gaudium et dolor, quatuor principales affectiones sunt: ex quibus exterior omnia, desideriorum, voluntatum, voluntarum, affectionumque originem trahunt. *Ibid.* cap. 31.
67. Magnum et victoriosum est non gaudent D. PERTUS. prosperis, nec dolere de adversis; non sperare prospera, nec timere adversa. Lib. 5. sup. *Genes.* cap. 27.
68. Gaudium, tristitia, spes et timor quatuor. S. THOMAS A KEMPIS. sunt principales animi passiones. 1. 2. quies. AQUINAS.
69. In nobis est materia litis, et discordie fomes: scilicet cupiditas rerum, amor habendi, timer perdendi, dolor boni omisi. Serm. 19. *ad Novit. dier. 14.*

- APPARATO GRACIUS 524° dicitur, et est scriptum CICERO.
cum ventione cordis. Lib. 4. *Tute. quest.*
Afflictio in prosperis, est odientis animi cruciatus ex profecto minus sibi placenter descendens. RUGO A. S. VICTORE.
De fruct. carnis et spiriti. cap. 5.
Dirita. Quinque de causa afflignantur homines: aut propter merita negligendo, ut Job; aut ad humilitatem conservandam, ut Paulus ad Angelum Satanam; aut ob peccata corrigitur, ut Maria soror Mosis; aut ad iniunctum damnacionis; ut Herodes. *De Allegoria in Matth.* cap. 9.
Tris sunt afflictiones: videlicet, carcer, captivitas, et infirmitas. *Prose.*
Gravatus infirmus debilitate et dolore, incarcera- BERNARDUS.
tus catena et compeditus, captivus servitus et labore. Lib. 3. *de Clavigero arim.* cap. 10.
Duo nos affligunt, vita et flagula; per illa FRANCISUS TITELM.
cogito enim quid de nobis simus; per ista, quid FRANCISUS TITELM.
mundo sperare possumus. Ep. 138. *ad Gratianum Helveticorum Archetype.*
Comparatio. Quemadmodum dilectissimum epulorum, qui famem non est expertus, nescit: ita electi non satis agnoscunt magnitudinem divini beneficii, si non aliquando permitterentur Dei dispensatione in graves incidere afflictiones. Sup. Psalm. LXX.

- Quemadmodum margarita, etiam in ceno obvulsus, nihilominus natum pulchritudinem retinet: sic virtus, quacumque cum proferre, sicut vim exercit, sive in serviente, sive in carcere, sive in afflictione. Hom. 63. sup. *Genes.*
Sicut aurum igne examinatum, purius reddi-

- tur: pari modo etiam animus, quae inter afflictiones versatur, splendidior per illos evadit. Ser. 3. *de Verbo Apost.* *Habentes eundem spiritum.*
Quemadmodum exiguum scintillam, si in profundum aquam immerges, profunde extinxeris: sic, quantumvis magna animi afflictio, si in bonam inuidam conscientiam, perit, facileque evanescit. Hom. 1. sup. *Epist. II ad Cor.* in *Moralit.* cap. 2.
SENTENTIA PATRON.
- S. AMBROSIUS,
4. Brevis afflictio est meta, sed corona fructus perpetui; tollerabilis passio, merces inestimabili. Lib. 1. *de Jacob.* cap. 6.
2. Quilibet jacula, justo nocere non possunt, cui Deus ius est. *De Nabute.* cap. 14.
V. REDA.
3. Bonorum mens quo durior pro veritate tolerat, eo certius oderitius praeemia sperat. In suis *Prose. verbo Beatorum.*
S. AUGUSTIN,
4. In afflictione malum Deum detestantur aliqui blasphemant; boni autem precentur et laudent. Lib. 1. *de Civ. Dei.* cap. 8.
3. Crucifixus corporis malas animas miserabiliter affigit, bonus autem fortiter purgat. *De Agone Christiano.* cap. 7.
6. Gaudendum Christianum est, dum recte conversantes premuntur in hoc senio. In *quasi. Veteris et Novi Testam.* quest. 115.
22. Amensus afflictiones, que faciunt perpetuo felices; nam si amaram modici poterem non respiciunt, ut mereantur temporalem suscipere suspicunt, quia istud sane mentis affectare non debet, quod se proper aeterna gaudia subire possit cognoscet. *Psalm. xviii.*
- CASSIODOR.
23. Qui alium malo aliquo undat vult, prius seipsum molcat. Apud D. Joan. Damasc. lib. 2. *Parallel.* cap. 68.
24. Non uliscendi, sed medendi animo atque ad somnitum anime compunctionam, Deus afflictiones innitit. Lib. 3. *Paraclet.* cap. 10.
25. Magis timore debet Christianus se non esse in statu salutis et gracie, et ad electorum consoritum ad infernum profundam descendere. Serm. 1. in Vigili. Avent. sup. Illud *Matth.* 5: *Beati qui lugent.*
26. Sicut Deus potestate habet homines affligendi; ita et sanandi levandique afflictum ab afflictione. *Prose.*
27. Ipse enim ad suae potentiae, sicut bonitatis gloriam demonstrandum, et nostram salutem promovendum, nunc afflictionibus hominem erit; et cum sibi visum fuerit pro sua gloria, et nostro profecto expedire, liberal cumdem ab afflictionibus quantumvis maximus. *Super Job.* cap. 5. sup. illud: *Intra culmen et medetur.*
28. In afflictionibus oportunitum soleat, ei gratianus esse liberatoris adjutorium, et iucundum esse potius refugium. *Sup. Psalm. ix.* vers. 9.
29. Melius est temporaliter affligi, quam eterna afflictione a Deo feriri. *Sup. Psalm. lxx.* vers. 23.
30. Modica passio, gloria infinita. *Opuscul.*, S. FRANCISUS ASSIAS.
collig. 33.
31. Afflictis non debet afflictio addi. Apud Grat. *Gloss.* DECRA.
32. Unius afflictio, multorum est correctio. Sup. *Lexit.* cap. 20.

GLOSS. ORD. 33. Felix conscientia, quae afflictionis tempore, honorum operum recordatur. *Sup. iv. Reg.*, cap. 20; *S. Hieronym.*, lib. 11, in *Isai.*, cap. 38.

GLOSS. INT. 34. Quem vident homines calamitibus afflictum, putant a Deo desertum. *Sup. Psalm. lxx.*, in illud: *Deus dereliquit eum.*

GLOSSA ORD. 35. Impossibile est scire afflictiones afflictorum homini, qui experimentum afflictionis non habuit. *Sup. Ep. ad Hebre.*, cap. 5.

36. Hinc unusquisque colligat, quid illuc sint passuri, quos Deus reprobat; si hic sit crucifixus amas. *Praecept.*

37. Ant quoniam ferientur, qui in iudicio arguendi sunt; si sic eorum vita prematur, qui ipso iudice teste laudantur. *Lib. 3. Moral.*, cap. 5.

38. Afficta mens tanto magis ad eternam patrem reditum diligit, quanto in hoc avarissimo exilio laboriosus vivit. *Lib. 6. Moral.*, cap. 16.

39. Durum est appetere quod crucis, sequi quod vivi regni. *Ibid.*, lib. 7, cap. 6.

40. Mens que in Beum fortis intentione dirigit, omne quod in hac vita affigit requiem patet. *Ibid.*, cap. 7.

41. Deus ab eleuctis suis iniquitatum maculas studi temporali afflictione tergere; quas in eis in perpetuum non vult vindicare. *Ibid.*, lib. 9, cap. 17.

42. Mala reproborum bonos dum cruciant, purgant. *Ibid.*, lib. 20, cap. 19.

43. Mali bonos magis ab hujus mundi desideriis expedit, dum affligunt. *Prose.*

44. Quia dum multa eis hic violenta ingerunt, festinare illos ad superna compellunt. *Ibid.*, lib. 20, cap. 9.

45. Sicut moderata afflictio lacrymas exprimit, ita immoderata subducit; quia moror ipsius sine morore fit, qui afflictio mentem devorans, sensum doloris tollit. *Ibid.*, lib. 8, cap. 37.

46. Tanto major fiducia mente mordet, quanto haec fortior pro veritate afflictio angustans. *Ibid.*, lib. 10, cap. 12.

47. Cum sit gravius justus, quam injuste iustos affligere; multo tamen est gravius iusta pariter et injustis nocere. *Ibid.*, lib. 15, cap. 19.

48. Ille perfecte tribuit qui cum eo quod afflito porrigit afflicti quoque in se minum suavit. *Ibid.*, lib. 19, cap. 26.

49. Veritas lumen, quod clatis, occupatisque mentibus absconditur, afflictio revelatur. *Ibid.*, lib. 27, cap. 7.

50. Perpendo quid tolero, perpendo quid amis; dumque intueror illud quod perdidit, fit hoc gravius quod porto. *Lib. 4. Dialog.*

51. Gratium Deo sacrificium est, afflictio contra peccatum. *Hom. 10.*

52. Pierunque mali justes, qui eorum salvationem appetunt, execrabilis nequit persecutio natus affligunt. *Sup. septem Psalm. penit.*, in *Psalm. viii.*, vers. 20.

53. Inter humane animas innumerabiles afflictionum molestias, nulla est maior afflictio, quam conscientia delictorum. *Ibid.*, sup. *Psalm. vii.*, vers. 13.

54. Non debet addi flagellatio a Domino afflictio, ne afflictentes culpe offensa respiciat. *Lib. 2. in Regul.*, indet. 10, cap. 5, ep. 5, ad *Candidum Egyi.*

55. Servorum Dei humilitas, in afflictionis tempore debet apparet. *Ibid.*, cap. 24, ep. 24, ad *Eusebium Abbat.*

56. Afflictio electa (mentis), omnis diabolice tentationis peremptoris macro est. *Lib. 8. in Reg.*, cap. 3, super *Ibid.*: *Afflictus est populus.*

57. Afflictio optimum remedium est ad salutem. *S. GREG. MAG.*, *Orat. 1. de Reconcil. Monach.*

58. Verus philosophus per afflictiones claret, et ex gravibus materiae facti virtutis. *Orat. 23.*

59. Animis affictis, Deo vicina est. *Ep. 50. ad Cestarium fratrem.*

60. Quanto hic quisque propter justitiam durus affligitur, tanto dulcius in celo remunerabitur. *S. JOANNES CHRYSOSTOM.*

61. Afflictio in seculo, materiae praemiorum est. *Epist. ad Eustachium.*

62. Incertum est utrum ad Dominum pertinet, quem pressura mater glorie ventiliando non purgat, premendo non nutrit, castigando non probat, cedendo non curat. *Epist. 16. ad Ammon.*

63. Militiae convenit Christianae exerciti afflictionibus, et calamitatibus probari. *Prose.*

64. Ipsius est sub infelicitibus et angustiis feliciter ampliari, sub pressuris adolescentia, et pressuris pulchre calcari. *Ibid.*

65. Sancta electorum Ecclesia, afflictionis tempore, proverbiis pravis efficitur. *Lib. 2. super Lamentum Hieremias.*, cap. 3, sop. illud: *Factus sum in derisum, etc.*

66. Felix conscientia, etc. Vide supra, n° 33.

67. Bonos perseguendo afflige inimicus potest, consumere autem non potest. *Homil. 1. in Ecclesiasten.*, sup. illud. 2: *Inimicus consumpsit.*

68. Crux presens, scala est ad gloriam eternam; et e converso presens gloria, scala est ad crucem eternam. *Sup. Genes.*, cap. 40.

69. Afflictio temporalis citio transit et evanescebit, ut se anum; quia in veritate non est afflictio.

**HUGO A.
S. VICTOR.**

Ecclesiasten.

Genes.

Math.

Acta Apost.

R

AFFLICTIO.

— 85 —

AFFLICTIO.

70. Prosperitas malorum temporalis et finem habet, sicut et afflictio honorum. *Super Job*, cap. 4.

71. Sanctorum adjutores tuos in afflictione non invenies, quos habere socios in prosperitate non iusti. *Ibid.*, cap. 5.

72. Sanctorum adjutores tuos in afflictione non invenies, quos habere socios in prosperitate non iusti. *Ibid.*, cap. 10.

73. Domini permittit bonos affligi, ut ad faciliorem exitum dum amor provocat, cruciatu mudi impellat. *Ibid.*, cap. 35.

74. Afflictio calorem concupiscentiae auferit, et cupiditatem subtrahit. *Sup. Psalm. lxxviii.*

75. Perversi afflictione sum non sentimus, imo delectantur in ea; putantes sibi bene esse, dum male est. *Sup. Ecclesiastes*, cap. 1, in illud: *Perversi difficile corrigitur.*

76. Presentis afflictio, future serenitatis indicium est. *Sup. Sapient.*, cap. 11.

77. Brevis afflictio adversitatis delet et purgat dolorem maxime voluptutis. *Sup. Ecclesiast.*, cap. 41.

78. Justi quanto amplius impetrantur, tanto gloriosius coronantur. *Sup. Hieron.*, cap. 39.

79. Afflictio praesens, non est vera afflictio, sed ficta. *Sup. Ezech.*, cap. 7.

80. Corpus affligitur, sed anima gloriat. *Sup. Ep. 1. ad Cor.*, cap. 11.

81. Ille vere male affligitur, qui proximo suo negotium facit. *Hom. 19. sup. Genes.*

82. Afflictio hene sentimur animae, festa sunt. *Serm. de Job et Abraham.*

83. Momentanea est afflictio, sed perpetua gloria.

84. Ubique Deus ad vigilandum Apostolos animo preparat, afflictiones quidam ipsis tribuunt, affligere autem posse easteris permitte; ut te ex hoc discas in afflictionibus esse victoriam, et prasula hinc steti trophae. *Hom. 34. super Math.*, in illud *Math. 10: Caveate ab hominibus, etc.*

85. Nihil congrue afflictione melius, purior tunc est anima, levior subtiliorque tunc est, sublimia videt, ac expedita est. *Hom. 26. in Acta Apost.*, in *Moral.*

86. Ubique alacritate opus est, et multo fervore; regnum enim non aliter acquiretur, nisi per crucem. *Ibid. Hom. 31.*

87. Anima qua affligitur, non vult in nullis esse occupationibus, sed solum quietem amat. *Ibid. Hom. 42.*

88. Magnum bonum est afflictio, et noster paedagogus est afflictio. *Ibid.*

89. Magnum lucrum est, generose ferre afflictiones; est enim solatio peccatorum, graviter affligi: est philosophie schola, est virtus doctrina. *Ibid. Hom. 51. in Morali.*

90. Ubi afflictio, ibi et consolatio; ubi consolatione, ibi et gratia. *Hom. 26. super Epist. II. ad Cor.*

91. Tunc anima purgatur, cum propter Deum affligitur; tunc majori frustra auxilio, gratiamque meretur copiosorem. *Ibid.*, in *Moral.*

92. Magna afflictio, magna gaudium parit, et abundantiam gaudii. *Ibid.*, *Homil.*

93. Quid auro ignis est, hoc animabus afflictio, sordes purgans, puras reddens, splendidas efficiens et hilares. *Ibid.*, *Hom. 26. post init. Morali.*

94. Magna est afflictionum dignitas, quia conformis sit quisque morti Christi per afflictiones. *Serm. 11. sup. Ep. ad Philipp.*, post med. in illud 3: *Conformatus factus morti ejus.*

95. Afflictio vinculum est infractum, dilectionis augmentum, compunctionis et pietatis occasio, atque materia. *Ibid.*, *serm. 15. in Moral.*

96. Non ducit ad civitatem coelestem via quietis ac recrationis, sed afflictionis; illa spatiosa est, ista angusta. *Ibid.*

97. Non potest fieri, ut afflictiones sentiat homo ille, qui in afflictionibus gratias agit. *Hom. 8. sup. Ep. ad Coloss.*

98. Gloria est afflictio propter Christum tolerata; et quanto maior fuerit, tanto illustrior erit gloria. *Hom. 3. sup. Epist. II. ad Thessalonice.*, in illud: *Primum, ut glorificetur nomen Domini.*

99. Impossible est scire afflictiones afflictum cum qui experimentum afflictionis non habuit. *Homil. 7. sup. Epist. ad Heb.*, in illud: *Non habent Pontificem, qui non possit compati.*

100. Quid dulcissimum quam me Christus afflictionum fieri possit, atque hunc illud gratia perpetui? quid huic solatio per esse potes? *Homil. 1. sup. I. ad Cor.*, sup. illud: *Abundat et consolatio nostra.*

101. Non quanta est afflictio, tanta datur et consolatio, sed multo amplior. *Prose.*

102. Non enim afflictionum magnitudinem aquil modis consolations, sed excellit consolatio, ut certaminum tempus rursus aliarum coronarum excipiatur occasio.

103. Quid simile ob pietatem affligi, et immuris solatis a Deo reficiari? *Ibid. in Moral.*

104. Nullus communicat Christo delicate agens vitam, nullus (inquam) istorum qui mollescit dissolute vivunt: sed qui versatur in afflictione, et qui per angustum ingreditur viam, ita demum vicinus adstat. *Ibid. in Moral.*

105. Ne doleas cum affligeris, cogitans primum quibuscum habeas societatem: deinde quomodo per afflictiones repurgeris, deinceps quantum luci facias. *Ibid.*
- S. JOAN. DAM. 106. Non affligi, sed peccare, malum est: hac denum afflictio gravissima. Lib. 1. *Parallel.*, c. 12.
107. Accidit nonnihilquem, ut commodum ad salutem pharmaceutum sit afflictio. *Ibid.* lib. 2 cap. 51.
- S. ISIDORUS HISPALENSIS 108. Tunc magis sunt Dei oculi super justos, quando eos affligi ab aliquo providenta superna permittit. Lib. 3. *de Summa bona*, cap. 58.
109. Afflictio huius vite luctus est, et qui affligitur mortalia est. Lib. 4. *de Syneponia*.
110. Es crux et afflictio, quam Deus homini imponit, multo securius portatur, quam illa quam homo ex propria voluntate assumit. In *apologia spiriti*, cap. 5.
111. Deum qui te iuste quidem, sed tamen ex amore affligi permittit, magis quam hominem, qui te affligit, attende. Lib. *Ephesiorum, parvus*, document. 4.
112. Qui modo multa pace mala gaudent, magna postmodum pressuris affligerantur. In *Apolog. pro Thalero*, cap. 7.
113. Calamitas sepius disciplina virtutis est, arcamis enim suis ingleti flaverunt. In *suo tractato*.
114. Fortiter perfer afflictiones, corona enim horum sunt, qui ex eis certamen sustinent. *Parvus*, 173.
- PETRUS BLESSENS. 115. Gloriosum est cuiuslibet Christiano, si affligitur; dummodo non sit turpis, sed in Christo commendabilis afflictio excessio. Ep. 10, ad *Cyprianum. Regis Siciliae*.
116. Omnis cordis-ant corporis afflictio, circa meritum et fructum salutis est, sine potius condimento. *Ibid.* Epist. 31, ad *Abbat. de Fontanis*.
117. Si dura sunt, que sentis, repute te durioribus esse dignum. *Ibid.* Epist. 134, ad *Wilhelmum electum*.
118. Expedit tolerari dura, ne variant duriora. *Ibid.* Ep. 137, ad *Alexandrum de S. Alano*.
- S. PETRUS DAMIANUS. 119. His iuri gaudentium est, quibus et proximis suis hic afflictio temporalis infestus; et pro bonis quae gesserunt; praesia in coto sempera servantur. *Prose*.
120. Felix sene commercium, pressuris hic temporalibus attiri, et in illis postmodum perpetua lucis uncomitate festari. Ep. 6, ad *vixit quemdam nobilissimum*.
121. Tunc leve nobis videbitur omnia quod patimur; si gravis esse perpendimus quod meremur. Epist. 14, ad *Sorores suas*.

122. Labor pitorum exercitatio est, non danatio. *prosperatio*. Sent. 275, *apud Dto. Augustin.*

123. Quanta justus durus premitur exterius, RICHARD. A tanto delectabilis gloriatur interior. *de Benignitate S. VICTORE*, minore, cap. 35.

124. Quanto mundi malis justi acerbius urguntur, quanto gravioribus flagellis attenuantur, tanto ad Dei amorem vehementius accenduntur. Lib. 2, *de Contemptu*, cap. 24.

125. Nequissimum nobis dolenda est haec afflictio SALVIANUS, infirmatissima, quam intelligimus madorem esse virtutem. Lib. 1, *de Gubernat. Dei*, sup. illud n. *de Virtute in infirmitate perficitur*.

126. Perspicuum est enigma quae affliguntur iudicis. Dei percuti, sed tamen proprie peccata subverti. *Ibid.*

127. Quantusque nobis anxietatum patet vita s. SIDONIUS, presentis proprie afflictio, parva toleramus, si recordarum quid haberit ad patibulum, qui inviat ad Cerum. Lib. 9. Epist. 4, *ad Grecum. Episcop.*

128. Quanto frequenter voxatio tribulans, THOMAS TADDEUS, tanto laudabilior virtus patientia. Serm. 8, *ad Nativitatem*.

SENTENTIA PAGANORUM.

129. In infirmitum virtus relaxet. 4. *Ethicus*, ARISTOTELES, cap. 2. PLATO.

130. Calamitas ex quo animo ferenda est, et, si quid humanitas contingit, non est impotenter legendum. *Syzygia 4, in Discendo Menestetum*.

131. Ipsius Deus consultus, quos esse quam honestissimos cupit, quosque illis materialiter prebeat aliquid autem fortiterque faciendo. In lib. *de Divina Provid.*, cap. 4.

132. Calamitas virtutis occasio est. *Ibid.*

133. Erratis, si quem judicem exceptum: veniam ad illum dum felicem portio: quisquis videatur dimissus esse, dilatus est. *Ibid.*, cap. 4.

134. Magis urgent seva inexpertos. *Ibid.*

135. Quid miraris bonus viros, ut conlimentetur, coniuncti? *Prose*.

136. Non est arbiter solidus nec fortis, nisi in quam frequens ventus meurus.

137. Ipsa enim vexatione constringitur, et rages certius figit. *Ibid.*

138. Quedam nos magis torquent, quam debent: quedam ante torquent, quam debeat: quedam torquent, cum omnino non debeat: aut augemus dolorem, aut fingimus, aut presepiimus. *Ep. 13.*

139. Grandis impieles in Deum affligere hominem. Serm. 88. SIXTUS PHILOSOPH.

AUGUSTIN. 1. Agricolarum labor honestus et sanctus est. *de Operc. Monach.*, cap. 3.

2. Agricultura omnium artium est innocentissima. *de Hares. ad Quod vult Deum*, quest. 46.

S. GREGOR. 3. Agricola illam amplius terram emat, que post spinas uberes fruges profert; quam cum que munquam spinas habuit, et munquam fertiliter messem protulit. *Horm. 34, sup. Eccl.*

S. JOANN. 4. Agricola semper tempus missis expectat. *Hom. 48. Oper. imperf.*, sup. *Muth.*

S. PETRUS 5. Villicus, quanto in commissa largior posses- DAMIANUS. sione hecior, tanto est in residencia ratione misericordia. *Prose*.

6. Tantisque debet plura, cum reddit: quanto glorieratur, ampliora cum accipit. *Opus. 13, cap. 15.*

PHILIPPE. 7. Omnis agricola est artifex, quoniam ars est EDUARDUS. agricultura. *Lih. Quod deterius potiri, etc.*

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL. 8. Agricola magis appetitum incurat, quam ho- nores. 6. *Politici*.

9. Agricultura possessio est maxime naturalis et iusta. *Economic. 1.*

10. Bos pauperibus est pro servo. 4. *Politici*.

11. Defectarius est agricola labore, quam principari. 6. *Politici*.

12. Agricola, qui necessaria non habent, circa opera morantur, et aliena non concepientur. *Ibid.*

13. Vita huc rusticula, quam tu agrestem vocas, parsimonias, diligencias, justitiae magistris est. *Orat. 2, pro Roscio*.

14. Omnia rerum, ex quibus aliquip aqui- situr, agricultura malius; nihil uberior, nihil dulcior, nihil libero homine dignius. Lib. 4, *de Orafe*.

15. Voluptates agricolarum, nulla impedirentur senectute. *de senectute*.

16. Agro bene suto nihil potest nos usi esse uberior, nos specie ornatius, nos natura pulchritus. *Ibid.*

17. Mea sententia est, hand scio an illa vita posuit esse beatior agricultor. *Ibid.*

18. Non solum quidem officio hominum, agro- rum cultura est salutaris, sed et delectatione et saturitate, copiaque rerum omnium, quae ad vi- tam hominum pertinent. *Ibid.*

19. Ager, quamvis levissimus, sine tamen culture fructuosus esse non potest. Lib. 2. *Tus. quest.*

20. Quicquid boni facis, cum hilaritate fac, et tunc bene facis: si autem cum tristitia facis, fit de te, non tu facis. Sup. *Ep. II, ad Cor.*, cap. 9, in illud. *Hilarum datorem, etc.*

21. Qui miseretur cum acriitate, hominum animi promptitudine duplicatur: quod autem ex tristitia datum, ingratum est at indecorum. *Prose*.

22. Beneficita cum letitia, et non cum mo- rositate est adoranda. *Orat. 17, de Paupert.*

23. Deusa acriitatem ipsam pro magna acceptat commendatione. *Orat. 3, de S. Lanacra*.

24. Ferventissimi in terris frigidissimi in colestibus, et summum in relus parvis exhibentes acriitatem, ad majora torpescimus. *Ep. 1, ad Demetriadem*.

Rhythmologia. Alicher dicitur quasi minimae lacr. et Alacritis, quasi non acrias, vel absque acriitate. COLLECTOR.

Definitio. Alacritis est animi, ad bonum opus perficiandum, leta et circumspecta promptitudo. A S. VICTORE. *de fructibus carnis et spiritus*, cap. 12.

Alacritis est declarato voluntatis promptus ad agendum. *Syzygin. 6, de Definit.*

Productio. Alacritis cordis ex desiderio et amore nascitur. Sup. *Psalm. 80.*

Comparatio. Sicut in sensibus gravitas, sic in S. DONAVENT. juvenibus alacritas velut quadam dote nature commandatur. *de ordine vita*.

SENTENTIA PATRUM. 4. Unica ratio vincendi diabolum est letitia s. ATHANAS. spiritualis. *de vita S. Antonii*.

5. Qui dat, sic servat hilaritatem, ut qui accipit s. AUGUSTIN. non perdat securitatem. *de Amicitia*, cap. 25.

6. Omnia opera vestra in unum fiant, magiori studio, et frequentiori auctoritate. *In Regula 3.*

7. Bonus planus est, qui spiritu alicher, charitabile servens, et pietate devotus. *Serm. 54, sup. Cant.*

8. Alacritas laudantium Deum, quendam in ter- ris representat coelestis habitacionis statum. *Ibid.* *Serm. 11.*

9. Promptitudo humiliacionis attenditur in s. DONAVENT. alacritate executionis. Lib. 2, *de profecto reli-* giosis, cap. 39.

10. Maximum inhabitantibus gratia signum, spiritualis est letitia, ac alacritas. In specie diept. part. 1, cap. 2.

11. Miles, expectans premia, alacris est in bel- lum. *Cateches. 48.*

12. Servo Dei non convenit exteris tristitiam ostendere, aut faciem habere turbulentam. *Agaphilus. 18.*

13. Voluptates agricolarum, nulla impedirentur senectute. *de senectute*.

14. Non solum quidem officio hominum, agro- rum cultura est salutaris, sed et delectatione et saturitate, copiaque rerum omnium, quae ad vi- tam hominum pertinent. *Ibid.*

15. Agro bene suto nihil potest nos usi esse uberior, nos specie ornatius, nos natura pulchritus. *Ibid.*

16. Quicquid boni facis, cum hilaritate fac, et tunc bene facis: si autem cum tristitia facis, fit de te, non tu facis. Sup. *Ep. II, ad Cor.*, cap. 9, in illud. *Hilarum datorem, etc.*

17. Qui miseretur cum acriitate, hominum animi promptitudine duplicatur: quod autem ex tristitia datum, ingratum est at indecorum. *Prose*.

18. Beneficita cum letitia, et non cum mo- rositate est adoranda. *Orat. 17, de Paupert.*

19. Deusa acriitatem ipsam pro magna acceptat commendatione. *Orat. 3, de S. Lanacra*.

20. Ferventissimi in terris frigidissimi in colestibus, et summum in relus parvis exhibentes acriitatem, ad majora torpescimus. *Ep. 1, ad Demetriadem*.

CYRILLUS. HIEROSOLYM.

S. FRANCISCUS ASSISIENS.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS NAZIANZ.

S. HIERON.

- HUGO. 15. Alacritas securum hominem reddit. Lib. 3.
A. S. VICTORE. de Clavatu Anima, cap. 5.
- BEGO CARD. 16. Ut delectet labor et patientia; Dominus dat alacritatem in affectione. Sup. Genes., cap. 48.
17. Optimum antidotum contra omnes tentationes est alacritas secundum letitiam spiritualis. Sup. Epist. 1, ad Thess. cap. 5.
- JOAN. CAS. 18. Frequentia per alacritatem spiritus, saluberrimus compunctionis fructus emergit. Collat. 9. Abbat. Isaac., cap. 2.
19. Solet alacritas animam, si quando vehementior fuerit, vinceris corporis imbecillitatem. Hom. 41, sup. Gen.
20. Nos qui non de terra in terram vocantur ut Abraham, sed de terra in coelum; et tamen non eamdem ut illa alacritatem obediendo exhibemus sed frigidas plarumque et inutiles praestimus causas. Ibid. Hom.
21. Magnitudo non in multitudine, sed ex alacritate dantum judicatur. Ibid., homil. 53.
22. Hie alacris est, qui minimum ibi non confidit. Homil. 38, sup. Epist. 1, ad Cor.
23. Mensis alacritas naturam ipsam superat. Sermo. 13, sup. Epist. ad Ephes.
24. Qui nihil ultra necessarium sufficientiam requirunt, et in gratiarum actione vivunt, et in omni alacritate sunt et splendor. Hom. 1, sup. Ep. ad Coloss.
25. Quemadmodum ignis indigit lignis, ita gratia alacritatis hominis opus habet, ut ferre perfice possit. Hom. 1 sup. Ep. II, ad Tim.
26. Progredere, et multa cum alacritate descendas ad certamin. Homil. 67, ad Popul. Antiochen.
27. Adit animi alacritas, et nihil erit quod impedimentum offerat. Lib. 3. Parallel. cap. 26.
28. Dum verberibus cingeris, dum coelectis disciplinis tensionibus castigaris, non metent desperatio deprimat, non querela murmurantis erumpat, non tristitia moros absorbet, non impudicum pusillanimitas reddit; sed semper serenitas in vultu, alacritas in mente, gratiarum actio resueta in ore. Lib. 8, Ep. 6, ad quendam virum nobilissimum.
29. Tenuis mens, cibis asperior, simplicior potius corpus firmat, confirmat animum, et utriusque hominis statum reddunt alacritorem. Serm. 56, de S. Martino.

R. JOAN. DAY.

S. PETRUS
DAMIANUS.

PHILO.

S. PROSPER.

30. Alacritas securum hominem reddit. Lib. 3, A. S. VICTORE. de Clavatu Anima, cap. 5.
31. Mens alacris et serena, Spiritus sancti habet in virtutaculum est. Lib. 2, cap. 4 de Vita Joannis.

SENTENTIA PAGANORUM.

33. Non potest jucunde vivi, nisi sapienter, honeste, iusteque vivatur: nec sapienter, honeste, iuste, nisi jucunde. Lib. 1. de Finibus.
34. Non potest jucunde vivi, nisi virtute vivatur. Lib.
35. Letores videbis, quos nunquam fortuna respexit, quam quos deseruit. De Tramp. Anim. cap. 8.
36. Alares et recti, quocumque res nos tulero intrepido gradu properemus. De Consol. ad Helvianum, cap. 8.
37. Animus debet esse alacer, et fidens, et supra omnia eructus. Epist. 23.
38. Philosophia animalium praestat alacrem. Ep. 30.
39. Horum qui felices vocantur, hilaritas ficta est, aut gravis et suppura tristitia. Ep. 80.
40. Si vis cum letitia animi vivere, noli multa agere; in multis enim actionibus minor eris. PHILOPHUS. Sent. 253.
- ALEARUM LUDUS.
- Vide Ludus.
- AMARITUDO.
- Definitio. Amaritudo, est spiritualis expersa gaudii quadam distincte mentis solitudo; et ex A. S. VICTORE.
26. Dilectio, et multa cum alacritate descendas ad certamin. Homil. 67, ad Popul. Antiochen.
27. Adit animi alacritas, et nihil erit quod impedimentum offerat. Lib. 3. Parallel. cap. 26.
28. Dum verberibus cingeris, dum coelectis disciplinis tensionibus castigaris, non metent desperatio deprimat, non querela murmurantis erumpat, non tristitia moros absorbet, non impudicum pusillanimitas reddit; sed semper serenitas in vultu, alacritas in mente, gratiarum actio resueta in ore. Lib. 8, Ep. 6, ad quendam virum nobilissimum.
29. Tenuis mens, cibis asperior, simplicior potius corpus firmat, confirmat animum, et utriusque hominis statum reddunt alacritorem. Serm. 56, de S. Martino.
30. Beata ea natura est, que omnia letet atque hilari animo excipit, ne ullus omnino rerum eventibus discrucietur, sed tanquam horis et utilibus alacriter acquisietur. Apud Joannem Damascenum, Lib. 3. Parallel. cap. 49.
31. Cum bonum operaris, hilari operare: nam si quid boni tristis feceris, fit de te magis, quam facis. Sicut. 113.

- est juvenilis temeritatis. Serm. 2. Dom. 28. post Trin.

8. Fallax dulcedo est, quam plures atque maiores amaritudines consequentur. Lib. 1. de diversis quest. ad Simplician., quest. 1.

9. Amara est veritas, et qui eam amavit vel predican, sepe reprehensus amaritudine. Serm. 33, ad Fratr. in crono.

10. Peccatoribus panis veritatis amarus est. Sup. Psalm. 5, vers. 12.

5. BERNARD. 11. Ecce in poca amaritudo mea amarissima: amara prius, in necte martyrum; amarior post in confitu hereticorum: amarissima nunc, in moribus domesticorum. Serm. 53, sup. Cant.

12. Amara est veritas sine condimento gratiae. Ibid. Serm. 14.

13. Verus amor non habet amaritudinem. Serm. 13, ad Sororem.

14. Nulla est tanta amaritudo, quam non prophetica farina dulcoret, quam non sapidam redipicit lignum vite. In serm. de Conver. ad Clericos, cap. 30.

15. Que voluphas, ubi totum sibi vendicat amaritudo? Ep. 310, ad Arnouldum Abbat. Bonavent.

16. Non est dignus dulcoris acumen, qui amaritudinis nescit invicari gravamine. De Disciplina scholiarum, verbo Non est.

17. Humana felicitas variis amaritudinibus respera est. Sup. 129, Exp. Psalm. II.

18. Cui sapit Christus, amarus est illi mundus; quia gustato spiritu Christi, desipit omnis caro. In Collat. de Contemptu mundi.

19. Qui terrenis inharet, inventire non potest, nisi quod in terrenis latet, scilicet amaritudinem. De septem stirpibus, in itinere tertio, a. 4. dist. 5.

6. BONAVENT. 20. Gestanti Deum, omnis delectatio mundi videtur amaritudine. Opuscul. Orisculo 30.

CLOSUS ORDIN. 21. Mens justi semper in amaritudine est, etiam in prosperis, quam amaritudinem adversitus ingeminat. Sup. Job cap. 25, in illud: In amaritudine est servus meus.

22. Satius est, fratres, hie sustinere parvam amaritudinem, et postea ad eternam beatitudinem pervenire, quam hic habere falsum gaudium, et illi sine fine supplicium. Sup. Iacob.

23. Omnis medicus habet ad tempus amaritudinem, sed fructus doloris sanitatem monstratur. Sup. Ezchiel, cap. 7.

24. Cum justus eterna patre quonta sit dulcedo considerant, pro ea praesentis vita amaritudines ardentes sint. Lib. 7. Moral. cap. 6.

25. Si mens in Deum forti intentione dirigitur, quicquid sibi in hac vita amarus fit, dulce assimat. Ibid. cap. 7.

26. Undique amaritudinibus mundi replur, et tamen circa mentis carnalis concepcionem, ipsas amaritudines amamus. Homil. 28, sup. Evang.

27. Si dulcia vera appetimus, prius necesse est, ut hic amara toleremus. Lib. 26. Moral. cap. 12.

28. Vita nostra ad tempus amorescat in punita, ne aeternam amaritudinem sentias in vindicta Hom. 2, sup. Eccl.

29. Amaritudo in poculo displiceret, sed restituenda per amaritudinem salus placet. Ibid. Hom. 3.

30. Quid defestabilis in vitiis, quam amaritudo tristitiae secularis? Lib. 5, in i. Regum, cap. 1.

31. Caro delectationibus pascitur, anima vero amaritudinibus vegetatur. In septem. Psalmos Psal. sup. Psal. iii, vers. 16.

32. Neque electi suis Deus in hac vita promisit gaudia delectationis, sed amaritudinem tribulationis. Lib. 2, in Registro, indict. 4, cap. 39, Ep. ad Theotistam Patricium.

33. Ut medicina more per amorem posulum, ad dulcedinem aeternam salutis redeant. Ibid.

34. Si qua presentis temporis ita agenda est letitiae, ut nonquam amaritudo sequens iudicii recedat a memoria. Hom. 39, sup. Evang.

35. Laudem amaritudo comitatur. Ep. 19, ad Eustochium.

36. In omnibus peno reluis humanis, amaritudo praesenti doloris commenda amplius gaudia secularia. Ep. 5. Ad virginem in exitum misericordia.

37. Optandum est etiam quamvis sit amarum, quod lucrum pari. Ibid.

38. Radices amarae sunt, fructus dulces. Lib. 1, sup. Hieron. cap. 4.

6. FRANCISCUS
ASSISIUS.

39. Quod raritate dulce est; assiduitate in amaritudine vertitur. Lib. 8, sup. Oream, cap. 13.

40. Amaritudo contraria dulcedinem est. Lib. 3, sup. Epist. ad Ephes., cap. 4.

41. Amaritudo et furor species sunt ira. RUGO CARD.

42. Veritas mali et imperitis amara est. Sup. A. S. VICTORE. Ep. ad Rom.

43. Amarus est labor operis, nisi adit pingue devotionis. Sup. Genes. cap. 41.

44. Suavitatis praesentis prosperitatis, que prius dilectus sapient, per vim tentationis amorescat. Sup. Job, cap. 33.

45. Fallax bona gaudia tantis amaritudinibus admixta sunt, ut jure dispiere debent. Sup. Ecclesiastes, cap. 2.

46. Amarior est mulier morte, qua amaritudo mortis momentanea est, amaritudo autem mulieris aeterna, et idea maior. Ibid. cap. 7, sup. illud: Incendi amariorem morte mulierem.

47. Peccata, quae in se amarissima sunt, dulcissima repantur; et virtutum opera, quae in se dulcisima sunt, amara existimantur. *Sup. Isoram, cap. 5.*

48. Malo quod cum suavitate hic hiberunt, in morte cum amaritudine evenerunt. *Sup. Hierem, cap. 48.*

IDIOTA. 49. Tota vita praesens et misera, amaritudinis respsra est. *Lib. 6. de Contempl. de morte, cap. 6.*

S. JOANNES CHRYSOSTOM. 50. Amaritudinem dulcedo non pallit. *Rom. 1. sup. illud Jean, 4. Venetiora quando veri adoratores, etc.*

51. Amaritudine defici, ipsum intellectum rationemque subvertit. *Rom. 31. sup. Ep. ad Hebr.*

LACT. FIRM. 52. Amara sunt vitiosae ac male viventibus precepta justitiae. *Lib. 1. de Falsa religion, cap. 4.*

53. Virtutibus amaritudine mixta est. *Ibid. cap. 1.*

54. Omnia amara et gravia, patienter ferenda sunt. *Lib. 6. de Vero cultu, cap. 4.*

55. Repudiatur dulcia desiderantur amara. *De promissione, part. 2, cap. 8.*

56. Sanitatis amissa dulcedinem, languoris amaritudinem commendat. *Ibid. cap. 19.*

57. Per amaritudinem inferiorem docetur homo amare meliora; na visor tendens ad patrem, stabulum pro domo diligat. *Sent. 136.*

PRUDENTIUS. 58. Non est amarum, quo reformatur salus. *In Hymno Romani Mart.*

S. VALERIAN. 59. Multum variis honoris accrescit, si dulcissones organi sensus nulla mentis amaritudine confundit. *Rom. 3. de Oris insidentia.*

60. Cor ipsum homini, quanquam sit vivum et sapiens, integra prudencia caret, si amaritudo felis inficerit. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO. 61. Amari jucundum est, si curatur ne quid iniusti amari. *Lib. 4. de Arte rhet. ad Herennium.*

VALERIUS MAXIM. 62. Divitium irons hilaris, sed nullis iniurias amaritudinibus mens est referitus. *Lib. 4. Dicit. memorab. cap. 4.*

63. Due res, que hominibus amarissimas videntur, sunt senectus et orbitas. *Ibid. Lib. 6. cap. 2.*

AMBITIO.

HUGO CARD. *Definitio.* Ambitio est appetitus honoris, vel dignitatis. *Sup. Prose, cap. 30.*

IDIOTA. Ambitio est, cum quis querit sui exaltationem, et proximi delectationem. *In Contempl. de Amore divino, cap. 33.*

Ambitio est presumptio impellens in arduum; *JOAN. GER.* praeferit sub dignitate actione apprehensum, neglegit aut non habito merito. *Part. 4, in Descript. termini, cap. Fortitudo.*

Nihil aliud est ambitio, quam honoris affectio. *Part. 4, lib. 3, de Erudit. hom. inter. & S. VICTOR. cap. 13.*

Ambitio est viliosus quidam magnanimitas excessus, quo quisquam honorem non debuit, aut debet quidem sed vel arduentius, vel ad alium finem quam oportet, concupiscit. *Secunda secunda quest. 131.*

Ambitio peccatum est, quo quis inordinate honorem desiderat, vel quem non meretur, vel quem non in Deum, sed ad sui ipsius tantum utilitatem referit. *Ibid. 131. art. 1.*

Ambitio est hubitus anima perniciosus, qui profundit omnia sumptum ob questum honoris absque ratione. *Syrgia 6. de Definit.*

Descriptio. Ambitio est subtile malum, sicutum virus, pestis occula, dolis artificis, mater hypocrisie, litoris parus, vitorum origo, criminis fontes, virtutum arrogo, tunc sanctitatis, excrucia cordium. *Serm. 6. sup. Qui habitat.*

Divisio. Duo sunt genera hominum ambitionis servientium: unum visielicet, quod semper ad arvantiam blanditione ultore jugula; aliud vero, quod aperta vi intendit rapina. *Lib. 20. Moral. cap. 15.*

Quatuor sunt species Ambitionis: prima, affectatio libertatis; secunda, affectatio dignitatis; ter. A. S. VICTOR. quarta, affectatio auctoritatis; quarta, affectatio potestatis. *Part. 4. Lib. 3, de Erudit. homin. inter. cap. 13.*

Productio, proprietas. Harcesson maior, est. S. JOANNE principatus cupiditas. *Sup. Ep. ad Galat., cap. 5. CIRCEUS.*

Ambitio mater hypocrisie est, latribus amarum et tenebris, lucis impatiens est. *Prose.*

Ambitio spureum vitium est, in imo jacet: videt tam omne sublime, sed videri ipsa refutat.

Ambitio, cum prorsipit in impudentiam, efficiaciam perdit: et, cum improbus affectus se appetit, perit effectus. *Epist. 26. ad Episcopos Aquitanorum.*

Ambitiosus semper est pavidus, ne quid dicat, vel faciat, quod in oculis hominum valeat displicere. *Prose.*

Humilitatem simulat, honestatem mentitur, affabilitatem exhibet, benignitatem ostendit, subsequitur et obsequitur.

Cunctos honoris universis inclinat, frequentat curias, visitat optimates, assurgit et amplexatur, applaudit et adulatur.

Promplus est et fervidus, ubi placere cognovit; remissus et tepidus, ubi putaverit displicere.

AMBITIO.

— 91 —

Improbus mala, detestatur iniqua, alia cum aliis probat et improbat, ut judicetur idoneus, ut reputetur acceptus, ut laudeatur ab omnibus, ut a singulis approbetur.

Et eoce gravem intra se sustinet pugnam, dilectionem conflictum, dum iniquitas pulsat omnium, et ambitio continet monum: et quod illa suggestum faciendum, has fieri non permittit.

Colludit tamen ad invicem mater et filia, iniquitas, et ambitio; nam mater in aperi subdit, et filia, in osculo non resistit; has enim sibi vindicat publicam, illa secretum. *Lib. 2, de Contempt. mundi, cap. 26, per totum.*

Ambitiosus liberter agit de principatu, quem ambit, et dicit: O quando principiabit ille, qui severus sit in justitia, pnis in misericordia? *Ibid.*

Si forte haec arte non proficit ambitiosus, recurrat ad aliam: advocet Simudem, accedit ad Greci Prose.

Per hunc ab illo nititur emere, quod per se non praevaleat obtinere; supplicat et promittit, offert et tribuit.

Proh dolor! gratiam, quam gratis adipisci non potuit, per nos et nadas nititur adipisci.

Nec desistit adiutus, sed insti et invadit violenter honestam, et impudenter arrigit dignitatem amicorum suffragio, pressio propinquorum.

Tantaque dominatio inflammat ardore, tanta libido presidiendi, ut nec schismam abhorreat, scandulum non formidet. *Ibid. cap. 27, per totum.*

Statim ut ambitiosus promotus est ad honorem, in superbiam extollit, et in jactacionem efflatur. *Prose.*

Nos curat prodesse, sed gloriantur praeesse; presumit se meliorem, quia crevit in superiori; et bonum facit non gradus, sed virtus: non dignitas, sed honestas.

Priores dignitatem amicos, notes ignorat heretornos, comites contemnit antiquos.

Vultum averrit, visum extollit, cervicem erigit, fastum ostendit, grandia loquuntur, sublimis meditatur.

Subesse non patitur, praeceste molitur; prelati infestus, subditus onerosus.

Molesta non sufficit, concepsa non differt, precepis et audax, glorioms et arrogans, gravis et importunus. *Ibid. cap. 30, per totum.*

Habet hoc vitium omnis ambitio, non respectu, sed appetitu. *Prose.*

Non tam illi jucundum est multos post se videre; quam grave, aliquem ante se.

Non quos vineat, sed a quibus vineatur, appetit. *Ep. 72.*

S. JOANNES CHRYSOSTOM. Comparatio. Sieut avari, quanto plura accep-

AMBITIO.

PETRUS BLES.

Charitas enim patiens est pro aeternis, ambitio patitur omnia pro ceduois.

Charitas benigna est pauperibus, ambitio di- vilibus.

Charitas omnia suffert pro veritate, ambitio pro vanitate.

Utrique omnia credit, omnia sperat, sed longe dissimili modo, hec ad gloriam hujus vite, illa ad gloriam sine fine.

Charitas nunquam excedit, ambitio nunquam surgit. *Ep. 14, ad Saetianos Regis Angliae.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Potentia cupiditas, seu ambitio, formam justitiae viriliter effemina. *Prose.*

2. Quoniam enim potest pro aliis intervenire, qui sibi subjicere conatur?

3. Quoniam in firmo adversus potentes potest open ferre, qui ipsi gravem libertati affectat potentiam? *Lib. 4. Officio, cap. 28.*

4. Ordinatus mundi a Deo, opera mundi a diabolico; a Deo potestatane ordinatus, a diabolico ambitio potestalis. *Lib. 4, in Lucam, cap. 4, sup. Illud. Et ostendit illi omnia regna mundi.*

5. Hoc ipsius perniciosus est ambitio, quod blanda quedam est conciliatrix dignitatum. *Prose.*

6. Sæpe quis vita nulla delectant, quos nulla potuit movere luxuria, mulisque avaritia, subruere facti ambitio criminosis.

7. Habet enim forensem gratiam, domesticum periculum; et ut dominetur aliis, primi servit.

8. Curvatur obsequio, ut honore donetur: et dum vult esse sublimior, illi remissio, cum in ipsa potestate quod precedit, alienum est. *Ibid.*

9. Hoc remedium datur, quo telum ambitionis obtundit, ut soli Domino servias; et cum enim ambitione religiosa devoto. *Ibid.*

10. Adorat et honorat, et servit ambitiosus in debite cum, a quo honorat, et dignitatem spectat. *Part. 2, lib. 3, cap. 5.*

11. Hoc maximum habet vitium ambitiosus, quod non respectu Deum vel se, vel alios, sed per eas, et nebas, et milie pericula ad dignitatem tendit, quem appetit. *Ibid.*

12. Ambitiosus omnium est servus, et tributarius. *Ibid.*

13. Ambitiosus nulli parcat ut regnet, dominum eius non patitur socium. *Ibid.*

14. Tollit ambitio quietem mentis, inducens multas amaritudines, maxime quando queritur dignitas, vel quiesca possidetur. *Ibid.*

S. ANTONIN.

S. ANTONIUS. 15. Infelix prorsus ambitio, que ambiare magna non novit. *Prose.*

16. Caveant ergo sibi, qui primas cathedras ambunt, ne secundis omnino careant. Serm. Dom. 2, post Pascha.

17. O infelix ambitio! tu qui dignitas culmen affectas, tua gratia exitum, tua fame dispendium, tui corporis periculum inquiris. Serm. Dom. 17, post Trinit.

S. AUGUST. 18. Ambito quid nisi honoris querit et gloria? cum sit pte cuius honoris honorans Deus. Lib. 2, *Conf.*, cap. 6.

19. Amor laudis glorie, et affectatio dominandi, si bestiarum non sunt, non tamen eorum rerum libidine meliora nos esse arbitrandum est. Lib. 1, de Lib. art., cap. 8.

20. Gloris cupido videmus, ut ad desiderata peruentiant, adeptisque non carent, soles, umbras, glacies, fluctus et procellosissimas tempestes, aspera et inertia bellorum, imminentia plagarum iactu, et vulnera horrenda, non inevitabilis necessitate, sed culpibili voluntate perferre. *De Patient.* cap. 3.

21. Lando ita dominandi magnis malis agitat, et contulit genus humannum. Lib. 3, de Civit. Dei, cap. 15.

22. Qui contemptor glorie, dominationis est avidus, bestias superat, sive crudelitate vite, sive dura luxuria. *Ibid.*, lib. 5, cap. 46.

23. Inter homines et males discrimen nullum est, omnia virtutis premia ambitio possidet. *Ibid.*, cap. 42.

24. Locus superior, sine quo regi populus non potest etiam tenetur atque administratur ut decet, tamen indecenter appetitur. *Ibid.*, lib. 19, cap. 49.

25. Noluit Christus regnum terrenum cum superstitione, quia ideo cathedra pestilentialis recte intelligitur, qui, non fera quisquam est, qui careat amore dominandi, et humanum non appetat gloriam. In septem Psalm. Parvit, sup. Psalm. 1, Et in cathedra pestilentialis, etc.

26. Transit honor hujus seculi, transit ambitio; que hic honorant, in morte onerant; que hic relevant, ibi gravant. Ep. 23, ad Maximum.

27. Homo, cum dominari appetit (etsi populi serviant) ipsa ei dominandi libido dominatur. Lib. 1, de Civit. Dei, cap. 4.

28. Diabolus regnat in mundo, cum ambitio regnat. Serm. 23, ad fratr. in eremo.

29. Honorarium continuandorum facultas non esset, nisi ambitio pravaleret. Lib. 4, de Civit. Dei, cap. 31.

30. Minime ambitio, nisi in populo avaritia luxuriosa corrupto, pravaleret. *Ibid.*

31. Diabolus morbus est ambitiosis crimen, s. BASIL. MAG. quod supremus diaboli malitiae signum est. In constitutionib., cap. 9.

32. Regnum coeleste amantem glorie, sui cupi-
tatem repellit, ambitiosa desideria rejeicit: humili-
tatio est merces, non ambitionis diversorum. S. BASIL.
SELUCENS.

Orit. 28.

33. Ambitio multos mortales falsos fieri cogit. v. BEATA.

In suis Prose. Verbo Ambitio.

34. Ambitionis vanitatem virtus charitatis exclu-
s. BERNARDUS.

Serm. 1, de Ostia. Pascha.

35. Tufus sane semulanda sunt solidiora, quam sublimiora; et que magis virtutem redoleant,

gloria minus. Serm. 1, de S. Victore.

36. Ambitionis via, adoratio diaboli est: quia

videlicet ad honores et gloriam mundi perveni-

endum satis illa adoratoribus pollicetur. Serm. 6,

sup. Psalm. Quia habitat.

37. Pro episcopatibus, et archidiaconatibus, ambitus, aliquis dignitatus, impudenter ho-
de desertatur, ut ecclesiarum redditus in super-

fluitus et vanitatis usus dissiperint. *Ibid.*

38. Difficile est illi, ex anima radice ambitionis,

suevis fructus prodeat charitatis. In Serm., da

Convers. ad Clericos, cap. 30.

39. Improba saepe preceps affects, quibus pro-
dusce non caras; et quorum non zetas salutem,

subjectioem nimis ambitiosae vendicas illi. Serm.

23, sup. Omni.

40. Vidamus illos, qui jam propriis humeros cupitu sacrae submiserunt, non solum non ge-
merue tamquam sub ore, sed insuper appere plus posse. *Prose.*

41. Non deterentur periculis, que ambitione
carossati non vident, sed favoribus amplius quos

illis invident, provocantur.

42. O infinita ambitio, et insatiable! cum pri-
mos honorum gradus meruerint quis in Ecclesiis;

meruerit autem vel vita merito, vel pecunie, sive
etiam carnis et sanguinis prerogativa; non ideo

cor quisquis, duplice semper astuta desiderio,
quo utique magis ac magis dilatetur in plura, et

ad calicem sublimetur.

43. Cum factus quis fuerit in quacunque ec-
clesia decanus, prepositus, archidiaconus, aut

aliquid hujusmodi, non contentus uno in una,
plures sibi, immo quatuor valet conquirere ho-
nores satagit, tam in una, quam in pluribus;

quibus tamen omnibus, liberetur unius preferere
episcopi dignitatem.

44. Factus quis episcopus, archiepiscopus esse
desiderat: quo forte adepto, rursus nescio quid

altius somnians, laboriosus itineribus, et sumptuosa
familiaribus Romanum statutum frequen-

ture palatum, questuosa sibi quasdam exinde

comparans amicitias. Epist. 42. ad Henricum Sa-
nonens. archiepisc.

45. Nova et exosa perversitas, mira sed caeca
ambitio! magis imis, quam summis delocari.
Epist. 78. ad Sugerium, Abb. S. Dionysii.

46. Quo gloria plus affectatur, eo minus ap-
prehenditur; ubi depredandatur affectari, quid
tam ingerit, quam glorie cupidus apprehen-
dit! Epist. 26. ad Episcopos Aquitanie.

47. Inelytus erit ambitiosus quandiu in nocte
versabitur, et donec turpis luci negotium peram-
bulent in tenseris. *Ibid.*

48. Est solertia quedam, et quadammodo oculata
ambitio, molens saltum caute, et si non casta;
si valet proficer, clam negotia sua curat; sin vero,
manet in se, et pudoris umbram non deserit.
Ibid.

49. O praecepti et frontosa libido dominandi! o
impudens et effrenis turpis questus cupiditas!
o ardor intemperans! o caca et prudentia ambitio!

Ibid.

50. Sevit frustrata ambitio, imo desperata furit.
Ep. 21. sup. Eugen. Pop.

51. Nullum venenum, nullus gladius plus for-
midandus est, quam libido dominandi. Lib. 3. De
Consid.

52. O ambitio ambientium crux! omnes tor-
quent, omnes placet. *Prose.*

53. Nil acerbius cruci, nil molester inquiet-
at, nil tam apud miseris mortales celebrius ne-
golit ejus. *Ibid.*

54. An non limina Apostolorum plus jam am-
bitio, quam devotio terit? *Ibid.*

55. Quoties hominibus pressus desidero, toties
Deum meum praice contendo. Hom. 4. in I Reg. cap. 5.
sup. Iud. Et occipes de manu sorrum.

56. Infelix prorsus ambitio, que ambiare magna
non novit: querens de modo crescere, et de
maximo minu. In Declam.

57. Ambitiosus cupidus laudis humanae, ade-
ptis dignitatis titulis, seu favoribus, nullum
exinde capit omnino remedium, sed desiderio
restat ampliori. *Ibid.*

58. Quantum ascenderunt mali per ambitionem
in mundo, tantum descendunt per damnationem
in inferno. Serm. 4. de Ascens.

59. Non est humili cordis indicium, pretiosa
affectare et excelsa ambiare. De sex aliis Seraphim.,
cap. 26.

60. Magna superbia est, alium ambitione petere
gradum: ad alta semper diabolus suadet, honores
ambiare, et fugere despiciunt. In Alphabet. religio-
sorum.

61. Ambitionis salsa, ita bibulam animam
occupat, ut per fas et nefas ad loca superiora se

ingredit. De Cardinalibus operibus Christi et
Cornelium Papam, cap. 4.

62. Ad suscionem diaboli, animata vanitati
subjectam deicit ambitio. Ne jejunio et tentat.
cap. 5.

63. Etiam in anni sacerdotum ambitio dormit;
ibi sub umbra recubat, in secreto thalamis se fran-
duleter oscillat. *Ibid.* cap. 6.

64. Per omnia officia, gradusque discurreit, et
nil intentatum ambitio pretermittit. *Ibid.*

65. Ad dignitatem promiscue cum bonis malis. Eucherius
ambitione concidunt. *Prose.* LUGDUN.

66. Non unius meriti viros unius honor ambit,
dignosque et indignos non jam discernit dignitas,
sed confundit. In Epist. Parenthesi ad Vetera-
num.

67. Ambitiosus quod non potest obtinere per
potentiam, studet habere per militiam. Sup. III
Reg. cap. 2.

68. Quos superbia inflat, ambitio perturbat. s. GREG. MAG.
Hom. 11. sup. Evang.

69. Sicut locus regimini desiderantibus ne-
gandus est, ita fugientibus offrendus est. Lib. 6.
in Regist. indict. 13. cap. 100; epist. 5. ad
Cyriac. episc. Constantino.

70. Sicci sunt, qui invitatis renuit, quesitus
refugit, est admovendus: sic qui ultra ambit, vel
qui importune se ingerit, est procil dubio repel-
lendus. *Ibid.* lib. 7, indict. 2, cap. 110, epist. 110, ad Syagrius epise.

71. Qui nittitur ad altiora ascendere, quid agit
quis non videtur? *Ibid.*

72. Qui honorem prelatos et dignitatem
ambiant, immixti sunt; qui vero labore mi-
nisterii appetunt, pauci. Lib. 4. in I Reg. cap. 5.
sup. Iud. Et occipes de manu sorrum.

73. Superbi potentiama querit, non quo alius
prosit, sed quo ipse alteri subtilius non sit. Lib.
29. Moral. cap. 6.

74. Numerari culpe nequeunt, que habende
potestatis amore perpetratur. *Ibid.* lib. 24. cap.
16.

75. Cum mens sublimitatis culmen arripere ad
elationem cogitat, quod foris appeti, intus im-
mutat. In Pastorali. part. 1. cap. 8.

76. Cum supra modum sublimitas ambitus,
avaricia altitudinis est. Hom. 16. sup. Evang.

77. Si recti libraminis examinatione pensetur,
cum improbe ad manem gloriam locum festinat
utilitatis quis arripere: eo ipso magis, quod ho-
norem querit, indignus est. Lib. 7. in Regis-
t. 2, cap. 110. epist. 110. ad Syagrium Episcop.

78. Ambitionis finis, desiderium est ful-
ciri divitis, honoribus extollit, potentum hujus

seculi familiaritatis sublimari, Lib. 6. in lib. 8.
Reg. cap. 3. col. 1613. lit. b.

S. HIERONYM. 79. Ipsa ambitio a quiete aliena est. Epist. 17.
ad Marcellam.

80. Quodcumque te vana seculi delectaverit
ambitio, ad paradisum mente transgredere. Epist.
22. *ad Eustochium.*

81. Honorum cupido exponi nescit. Epist. 1.
ad Demetriad.

HUGO. 82. Ambitus vult in dignitate potius praesse,
quam proesse. *De gressi. sup. Ep. 1. ad Tim.,*
quæst. 18.

83. Quid summa affectis, cum tu iacosa in
immo considera potius quid vires tua ferre va-
leant; apudissime incedit, qui incedit ordinatae,
Prose.

84. Quidam, dum magnum saluum facere
volunt, in precipitium insidunt. Lib. 3. *Didasc.*
cap. 44.

85. Ago miser, secundu ducem tuum : oenii tui
sublime vidant, multiplici prebendis; hinc ad
archidiocesatum evola, ad episcopatum aspira :
paululum ascensil, sed non paulatim descendes,
iusto tanquam fulgor impetu vehementi. Sup.
Genes. cap. 4.

86. Qui honoris ambitus, a Christo recedunt.
Lib. 11.

HUGO CARD. 87. Multa laudant nomen potentis, qui appre-
tunt dominacionem. Sup. *Ecclesiasticum*, cap. 17.

88. Ambitus dignitatem sub specie justitiae pal-
liatur, similitudineque simulat. Sup. *Iust. cap. 58.*

89. Multa ob inanem ambitionem multa suri-
tamenta cunctum, ut auctor nominis aliquis

celebrabitur, quia sepe non usque ad vesperam
datur. Item 20. sup. *Genes.*

90. Opus bonum desiderare, bonum est : pri-
matum autem honoris concupiscere, vanitatis est.
Hom. 35. *Oper. imperf. in Math.*

91. Desiderium primatum ex jactantia nascitur
cordis ; qui autem humilis est corde et in ligno-
rem se alius arbitratur, nunquam desiderar sup-
erior apparere. *Ibid.*

92. Primatum fugientem se desiderat, deside-
rantem se ostendit. *Ibid.*

93. In dignitas, de ambitione honoris surgit
invidia. *Ibid. Hom. 43.*

94. Grave quidam est ambitio : grave, inquam,
et que animam perdere valeat ambiciens. Hom.
83. sup. *Hom.*

95. Qui presentibus rebus et præcipuis magnis
inhibit, si vili est et abjecti animi. *Ibid. Hom. 70.*

96. Pecuniarum amor, ambitus dominandi et
glorie, vinculum sunt et laquei. Serm. 9. sup. *Epist.*
ad Ephe.

97. Nihil est quod Ecclesiam ita divallare possit,

sicut ambitio præsidendi. *Ibid.* Serm. 41. in
Moral.

98. Anima, que honoris tenet appetit, et
gloriam ab hominibus querit, non videbit regnum
coorum. Hom. 2. sup. *Epist. ad Titum.*

99. Qui cum ambitione peti principatum, si
male sui regionalis administraverit officium, hu-
manum homo sibi locum venis clausif. Hom. 31.
sup. *Epist. ad Philemonem.*

100. Nihil sic in arrogiam extolleris consue-
vit, sicut officiorum ambitio. Hom. 1. *ad Popul.*
Anthon.

101. Ambitus omnia subvertit. *Ibid. Hom. 43.*

102. Ambitus, similare aliqd et praetendere, *LACT. FER.*
aliud agere videri, cum aliud agat : praestare se
alteri fingere, quod sibi præstet; malitiosi, et
astuti, et fallaci, et subdoli est. Lib. 6. *de Vera*
culta, cap. 12.

103. Ambitus, postquam honores, quos voluit,
adepsi est, consuevit. Lib. 7. *de Divinito premio*,
cap. 10.

104. Ille vere erit magnus, qui fuerit totius
ambitionis aenus. Epist. 55. *ad Pulcheriam*
Augustinum.

105. Ad honores mundi per ambitionem sine
suffragatione temporis, sine merito laboris, indi-
gnatio est perverbia. Epist. 87.

106. Notari ambitus solent, quos probitatis do-
cumenta non aliudant. *Ibid.*

107. Ambitus, talis humiliatio ignari, non
ab infinito sumere incrementum, sed a summis
volunt habere principium. *Ibid.*

108. Quo progedi importuna longius potest
ambitio, cum ad fodiendas quoque usus adhi-
beatur. *In libro Iacob.*

109. Omnis penitus adeundi honoris ecclesiasti-
ciel abscederetur ambitus, si se judicando potius,
quam se judicatores hi qui praesse volunt popu-
li cogitarent. Lib. 2. in cap. 2. *Epist. ad Rom.*

110. Pauper censis, parvus incubans, perdit
magna; et inhiens temporalibus, deserit semi-
pilum. Serm. 22.

111. Ambitus orvariae et elationis igne suc-
cessi, praesse inlanti, professa non curant. Lib.
1. epist. 2. *ad Gregorium papam.*

112. A tramite virtutis aberrat, qui per luxuri-
antibus concupiscentie ambitum, casitatis ecclesi-
asticae mundanam fedat. Epist. 20. *ad Gaias*
Antipapam.

113. Va his, qui reprehensibliter vivunt, et
locum irreprehensibliter vivendi adhuc reprehensibiliter concupiscunt. Lib. 2. epist. 4. *ad*
Epise. cardinalis.

114. Acutiora sunt auri tela, quam ferri,
et validius mentem frangit honestis ambitio,

AMICITIA IN GENERE.

AMICITIA IN GENERE.

quam tormentum. Serm. 66. *de S. Columba.*

115. Omnis Ambitus est versipellis: descen-
dit, ut ascendat : repti per humum, ut volat super
aerem; subiect seipsum, ac servit, ut domi-
netur se regnet. Concioe 38. *de S. Jacobo.*
part. 4.

S. SIDONIUS.

116. Per fas nefasque crescere affectans, pecu-
niam per avaritiam parvus est, per ambitum pro-
digus. Lib. 4. epist. 11. *ad Montium.*

S. THOMAS

AQUINAS.

117. Status pontificis non absque vitio ambi-
tus desideratur: et quem apparet, presto-
phorum est. *Opus. de perfect. vita spirit.*
cap. 10

118. Religionis statum assumere, laudabilis
est: ad Prelacionis autem fastigium anbelare,
nimis presumptionis est. *Ibid.*

119. Prelacionis status, eti perfectus sit, tam
absque vitio concupiscentie appeti non pos-
test. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO. 120. Miserrima omnino est ambitio honorum
quæ contentio. Lib. 1. *Offic.*

PLATO. 121. Probro summo duci est, ambitiosum esse.
Syrtis 1, lib. 1. *de Republica.*

122. Qui de honore non sunt solliciti, non sunt
ambitiosi. *Ibid.*

SENeca. 123. Civitatem in qua cives magistratus mini-
mum ambitus; optimo et ab omni seditione, et
tumultu prorsus liberam incoli necesse est. *Ibid.*
Lib. 7.

S. NICHOLAS.

124. Ambitiosi vitium singulos occupat. Lib.
3. *de Iust. cap. 2.*

125. Aque ambitio non patitur nequam in
eodem mensura honorum conquerisse. Lib. 2.
de Beneficiis, cap. 27.

126. Non tantum ambitio instabilis est, verum
et cupiditas omnis, quia incipit semper a fine.
Epist. 73.

127. Ambitus invida res est, vana, vanlosa,
nihilunque habet terminum; tam sollicitus est, ne
quem ante se videt, quam ne se post alium.
Epist. 84.

128. Nemo alter quam ambitiosus Romae (id
est in euris) potest vivere. *Epist. 50.*

SIXTUS
PHILOSOPHUS. 129. Homo qui vere cognitum Dei habet,
non multa ambitione utiliter. *Scrit. 412.*

AMICITIA IN GENERE.

Etyologia. Amicus dicitur quasi amici custos;
per derivationem autem dictus est proprius Amicus
ab Homo, id est catena caritatis. Lib. 10. *Etymol.*
verbo Amicus.

S. AMBROSIUS. *Definitio.* Quid est amicus, nisi censors amoris,
petrus blestens.

ad quem amicum tunum adjungas, atque applices,
et ita misceras, ut unum velis fieri ex duobus ?
Ibid. 2. Offic., cap. 16.

Amicitia vera, perfecta aliquo completa est,
qua fundatur in charitate Del. Part. 4, tit. 5,
cap. 2. § 8.

Amicitia est filia, insolubilisque conjunctio, *s. ANTONIN.*
qua sola virtutum parvitate foderatur. *Ibid.*

Amicitia est voluntas inter aliquos rerum bona-
rum, alius qui diligit, cum ejus qui diligunt parti
de pacia. *Opus. de perfect. vita spirit.*
S. ANTONIUS

126. Status pontificis non absque vitio ambi-
tus desideratur: et quem apparet, presto-
phorum est. *Opus. de perfect. vita spirit.*
S. ISIDORUS

127. Religio summo duci est, ambitiosum esse.
Syrtis 2, lib. 2. *de Invent. Rhet.*

128. Ambitio summo duci est, ambitiosum esse.
Prima amicitia est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

129. Ambitiosus est concordia honestis et justis, pro-
positum ejusdem vite, consensu de proposito et
actione, consenso circa vite societatem cum be-
nevolencia. *Syrtis* 6, *de Debet.*

130. Ambitiosus est communiter, *s. BONAVENT.*
quando, sunt tria: est enim amicitia malorum
cum malis: est amicitia bonorum cum bonis, et
est amicitia honorum cum malis. *Prose.*

131. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

132. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

133. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

134. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

135. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

136. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

137. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

138. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

139. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

140. Ambitiosus est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

seculi familiaritatis sublimari, Lib. 6. in lib. 8.
Reg. cap. 3. col. 1613. lit. b.

S. HIERONYM. 79. Ipsa ambitio a quiete aliena est. Epist. 17.
ad Marcellam.

80. Quodcumque te vana seculi delectaverit
ambitio, ad paradisum mente transgredere. Epist.
22. *ad Eustochium.*

81. Honorum cupido exponi nescit. Epist. 1.
ad Demetriad.

HUGO. 82. Ambitus vult in dignitate potius praesse,
quam proesse. *De gressi. sup. Ep. 1. ad Tim.,*
quæst. 18.

83. Quid summa affectis, cum tu iacosa in
immo considera potius quid vires tua ferre va-
leant; apudissime incedit, qui incedit ordinatae,
Prose.

84. Quidam, dum magnum saluum facere
volunt, in precipitium insidunt. Lib. 3. *Didasc.*
cap. 44.

85. Ago miser, secundu ducem tuum : oenii tui
sublime vidant, multiplici prebendis; hinc ad
archidiocesatum evola, ad episcopatum aspira :
paululum ascensil, sed non paulatim descendes,
iusto tanquam fulgor impetu vehementi. Sup.
Genes. cap. 4.

86. Qui honoris ambitus, a Christo recedunt.
Lib. 11.

HUGO CARD. 87. Multa laudant nomen potentis, qui appre-
tunt dominacionem. Sup. *Ecclesiasticum*, cap. 17.

88. Ambitus dignitatem sub specie justitiae pal-
liatur, similitudineque simulat. Sup. *Iust. cap. 58.*

89. Multa ob inanem ambitionem multa suri-
talenta et cunctum, ut auctor nominis aliquis
celebritat, quia sepe non usque ad vesperam
datur. Item 20. sup. *Genes.*

90. Opus bonum desiderare, bonum est : pri-
malum autem honoris concupiscere, vanitatis est.
Hom. 35. *Oper. imperf. in Math.*

91. Desiderium primatum ex jactantia nascitur
cordis ; qui autem humilis est corde et in ligno-
rem se alius arbitratur, nunquam desiderar super-
iorum apparetur. *Ibid.*

92. Primatus fugientem se desiderat, deside-
rantem se ostendit. *Ibid.*

93. In dignitas, de ambitione honoris surgit
invidia. *Ibid. Hom. 43.*

94. Grave quidam est ambitio : grave, inquam,
et que animam perdere valeat ambiciens. Hom.
83. sup. *Hom.*

95. Qui presentibus rebus et præcipuis magnis
inhibit, si vili est et abjecti animi. *Ibid. Hom. 70.*

96. Pecuniarum amor, ambitus dominandi et
glorie, vinculum sunt et laquei. Serm. 9. sup. *Epist.*
ad Ephe.

97. Nihil est quod Ecclesiam ita dividere possit,

sicut ambitio præsidendi. *Ibid.* Serm. 41. in
Moral.

98. Anima, que honoris tenet appetit, et
gloriam ab hominibus querit, non videbit regnum
coorum. Hom. 2. sup. *Epist. ad Titum.*

99. Qui cum ambitione peti principatum, si
male sui regionalis administraverit officium, hu-
ijsmodi homo sibi locum venis clausif. Hom. 31.
sup. *Epist. ad Philemon.*

100. Nihil sic in arrogiam extolleris consue-
vit, sicut officiorum ambitio. Hom. 1. *ad Popul.*
Anthon.

101. Ambitus omnia subvertit. *Ibid. Hom. 43.*

102. Ambitus, similare aliiquid et præbendere, *LACT. FER.*

aliud agere videri, cum aliud agat : præstare se
alteri fingere, quod sibi præstet; malitiosi, et
astuti, et fallaci, et subdoli est. Lib. 6. *de Vera*
culta, cap. 12.

103. Ambitus, postquam honores, quos voluit,
adepsi est, consuevit. Lib. 7. *de Divino premio*,
cap. 10.

104. Ille vere erit magnus, qui fuerit totius
ambitionis aenus. Epist. 55. *ad Pulcheriam*
Augustin.

105. Ad honores mundi per ambitionem sine
suffragatione temporis, sine merito laboris, indi-
gnatio est perverbia. Epist. 87.

106. Notari ambitus solent, quos probitatis do-
cumenta non alijuant. *Ibid.*

107. Ambitus, talis humiliatio ignari, non
ab infinito sumere incrementum, sed a summis
volunt habere principium. *Ibid.*

108. Quo progedi importuna longius potest
ambitio, cum ad fodiendas quoque usus adhi-
beatur. *In libro Iacob.*

109. Omnis penitus adeundi honoris ecclesiasti-
ciel abscederetur ambitus, si se judicando potius,
quam se judicatores hi qui praesse volunt popu-
li cogitarent. Lib. 2. in cap. 2. *Epist. ad Rom.*

110. Pauper censis, parvus incubans, perdit
magna; et inhiems temporalibus, deserit semi-
pilum. Serm. 22.

111. Ambitus orvariae et elationis igne suc-
cessi, praesse inlanti, professa non curant. Lib.
1. epist. 2. *ad Gregorianum papam.*

112. A tramite virtutis aberrat, qui per luxuri-
antibus concupiscentie ambitum, casitatis ecclie-
siastica mundanam fecit. Epist. 20. *ad Gafionum Antipapam.*

113. Va his, qui reprehensibiliter vivunt, et
locum irreprehensibiliter vivendi adhuc repre-
hensibiliter concupiscent. Lib. 2. epist. 4. *ad*
Epise. cardinalis.

114. Acutiora sunt auri tela, quam ferri,
et validius mentem frangit honestis ambitio,

AMICITIA IN GENERE.

AMICITIA IN GENERE.

quam tormentum. Serm. 66. *de S. Columba.*

115. Omnis Ambitus est versipellis: descen-
dit, ut ascendat : repit per humum, ut volat super
aerem; subiect seipsum, ac servit, ut domi-
natur se regnet. Concioe 38. *de S. Jacobo.*
part. 4.

S. SIDONIUS.

116. Per fas nefasque crescere affectans, pecu-
niam per avaritiam parvus est, per ambitum pro-
digus. Lib. 1. epist. 11. *ad Montium.*

S. THOMAS
AQUINAS.

117. Status pontificis non absque vitio ambi-
tus desideratur: et quem apparet, presto-
phousum est. *Opus. de perfect. vita spirit.*
cap. 10

118. Religionis statum assumere, laudabilis
est: ad Prelacionis autem fastigium anbelare,
nimis presumptionis est. *Ibid.*

119. Prelacionis status, eti perfectus sit, tam
absque vitio concupiscentie appeti non pos-
test. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO. 120. Miserrima omnino est ambitio honorum
quæ contentio. Lib. 1. *Offic.*

PLATO. 121. Probro summo duci est, ambitiosum esse.
Syrtis 1. lib. 1. *de Repub.*

SENECA. 122. Qui de honore non sunt solliciti, non sunt
ambitiosi. *Ibid.*

S. NICHOLAS.

123. Civitatem in qua cives magistratus mini-
mum ambitus; optimo et ab omni seditione, et
tumultu prorsus liberam incoli necesse est. *Ibid.*
Lib. 7.

ORIGEN.

124. Ambitiosi vitium singulos occupat. Lib.
3. *de Iust. cap. 2.*

125. Aque ambitio non patitur nequam in
eodem mensura honorum conqueri. Lib. 2.
de Benignis, cap. 27.

126. Non tantum ambitio instabilis est, verum
et cupiditas omnis, quia incipit semper a fine.
Epist. 73.

127. Ambitus invida res est, vana, vanlosa,
nihilunque habet terminum; tam sollicitus est, ne
quem ante se videt, quam ne se post alium.
Epist. 84.

128. Nemo alter quam ambitiosus Romae (id
est in euris) potest vivere. *Epist. 50.*

SIXTUS
PHILOSOPH.

129. Homo qui vere cognitum Dei habet,
non multa ambitione utiliter. *Scrit. 412.*

ETYMOLOGIA.

5. ISIDORES
BISHOPALENS.

130. Amicus dicitur quasi amiti: custos;
per derivationem autem dictus est proprius Amicus
ab Homo, id est catena caritatis. Lib. 10. *Etymol.*
verbo Amicus.

AMERICUS. *Definitio.* Quid est amicus, nisi censors amoris,
Definitio. *Be Amicit.*, cap. 4.

AMICITIA IN GENERE.

ad quem amicum tunum adjungas, atque applices,
et ita misceras, ut unum velis fieri ex duobus ?
Ibid. 2. Offic., cap. 16.

Amicitia vera, perfecta aliquo completa est,
qua fundatur in charitate Del. Part. 4, tit. 5,
cap. 2. § 8.

Amicitia est filia, insolubilisque coniunctio, *s. ANTONIN.*
qua sola virtutum parilitate foderatur. *Ibid.*

Amicitia est voluntas inter aliquos rerum bona-
rum, alius qui diligit, cum ejus qui diligunt parti
de FADUA.
voluntate emissentis, et mutuus affectus. Ser.
Dom. 9, post Trin.

Amicitia est amor mutuus benevolentie, fun-
datus super aliquam coniunctiōnem. Secunda
seundi quest. 23, art. 4.

Amicitia est voluntas inter aliquos rerum bona-
rum ipsius causa, quem diligit, cum ejus parti
voluntate. Lib. 2, *de Invent. Rhet.*

Amicitia est voluntas erga aliquem, rerum bona-
rum ipsius causa, quem diligit, cum ejus parti
voluntate. Lib. 2, *de Invent. Rhet.*

Amicitia est concordia de honestis et justis, pro-
positum ejusdem vite, consensu de proposito et
actione, consenso circa vite societatem cum be-
nevolentia. *Syrigia 6, de Debet.*

Dicitio. Amicitiarum genera, communiter lo-
quendo, sunt tria: est enim amicitia malorum
etiam malis; est amicitia bonorum cum bonis,
et est amicitia honorum cum malis. *Prose.*

Prima amicitia est simpliciter mala, secunda
est simpliciter bona, tercia potest esse bona, po-
tentia et esse mala. *Scrit. 10.*

Triplex est genus amicitie. Primum (idque op-
timum ac prestantissimum) est, id quod est ex
virtute; secundum, ex remuneracione; tertium,
ex consuetudine. Lib. 2. *Stronat.*

Quatuor sunt genera amicorum præcipuum;
scilicet amici fortunæ, amici mense, amici fidei,
et amici servit. *Prose.*

Primi, fortunæ receperede, profugunt; secundi,
mense cossent, gravantur; tertii, perdurant
perpetuo; ultimi perdurant, servit durante.
Opus. de diversi. homin.

Differentia. Amare et amicum esse, dissimilia
sunt: qui amicus est, amat: qui amat, non
utique amicus est. *Prose.*

Itaque amicitia semper prodest, amor etiam ali-
quando nocet. *Epist. 33.*

Productio. Fons et origo amicitie, amor est; *s. AUGUSTIN.*
nam amor sine amicitia, sine amore nunquam.
De Amicit., cap. 10.

Amicitia ex quadam uita diligendi cum elec-
tione rei cuius diligenda est, et deliberatione pro-
cedit. *Be Amicit.*, cap. 4.

PETRUS
BLESERNS.

S. THOMAS
AQUINAS.PETRUS
BLEGENS.PETRUS
MAURITIUS
ABBO CLUN.

S. ANTONIN.

CICERO.

S. AMBROS.

3. ANSELMO.

S. ANTONIUS.

S. ASTERIUS.

S. AUGUSTINUS.

S. MÆCENAS.

Fons sane et origo amicitiae amor est, et quasi genus ad speciem. *Prose.*

Cum amor saepe sine amicitia sit, amicitia vero nonquaque sine amore consilat. *Ibid.*, cap. 4.

Quatuor sunt quae amicitiam generant: scilicet beneficium, familiaritas, similitudo, facundia, sive affabilitas. *Opus.*, de *scientiis utilitariis*.

Proprietatis. Ea est lex amicitiae, et conditio charitatis, ut amici in modis necessitudinis suis interioribus affectus, exteriori operum prospicuitate effectu. *Epist. 32, ad priorem Cantuarientem.*

Vera amicitia est, non solum falsa amici suscipere, sed et insulsa, aut condire, aut tollare. *Lib. 6, Ep. 3, ad S. Bernard.*

Comparatio. Sic ut habent amicos veros, et esse cum eis, est quasi beatum: ita esse sine amicis est quid miserum. *Part. 4, titul. 5, cap. 20.*

Sicut hirundines aestivo tempore presto sunt, frigore pulsae recessunt: ita falsi amici sereno vi- tempo presto sunt, simul atque hyemem futuros videntur, devolant omnes. *Lib. 4, de Arte Rhetor. ad Berenium.*

SENENTIÆ PATRUM.

1. Ea amicitia probabilis est, que honestatem tunc; praefudens sane opulam, honoribus, potestis: honestati vero preferri non solet, sed honestatem sequi. *Lib. 3, Offic., cap. 15.*

2. Aperi pectus tuum amico, ut fideli sit tibi, et capias ex eo vita tua iustitudinem. *Ibid.*, cap. 16.

3. Defter amico ut aspici, nec te podes, ut preventius amicum officio: amicitia enim superbi nimis nescit. *Prose.*

4. Nam si amici secundæ res amicos adjuvant, eur et in adversis amici rebus amicorum adjuvamentum suppetat? *Ibid.*

5. Si necesse est, toleremus pro amico, etiam aspera. *Ibid.*

6. In adversis amicos probatur, nam in prospe- ris amici non videntur. *Prose.*

7. Sicut in adversis amici patientia, et toleran- tia necessaria est: sic in prosperis, auctoritas con- grua. *Ibid.*

8. Solitum vitæ hujus est habere cui pectus apertus tuum, cum quo arcu participes, cui communis secretum cordis. *Prose.*

9. Ut colloces tibi fidelem virum, qui in pros- peris gratuletur tibi, in tristibus compatitur, in persecutionibus adorletur. *Ibid.*

10. Hic est amicitia effectus, non ut fides propter amicitiam deseratur, sed stabilatur. *Ibid.*

11. Non potest homini amicus esse, qui Deo fuerit inuidus. *Ibid.*

12. Pietatis custos amicitia est, et aquitatis magistra, ut superior inferiori se exhibeat aquila, inferior superiori. *Prose.*

13. Inter dispares enim mores non potest esse amicitia; et id conveniente sibi utriusque debet gratia. *Ibid.*

14. Sicut adulatio fugians amicitia debet esse, ita etiam insolentia aliena. *Ibid.*

15. Sicut adulatio fugians amicitia debet esse, ita etiam insolentia aliena. *Ibid.*

16. Virtus est enim amicitia, non queritur: quia non pecunia queritur, sed gratia; nec licita- tionis preditorum, sed concertatione benevolentia. *Ibid.*

17. Meliores amicitie plerunque sumi inopum, quam divitum, et frequenter divites sine amicis sunt, quibus abundant pauperes. *Ibid.*

18. Non est vera amicitia, ubi est fallax adulatio. Olivitus digne perique assessorato gratifi- cantur, erga vero pauperem nemo assessor est. *Ibid.*

19. Verum est quidquid defertur pauperi, hu- jus amicitia inuidia vacat. *Ibid.*

20. Qui est magnanimus, ipse amicus est, quia unitas amicorum in amico est, neque quisquam detestabilior est quam qui amicitiam hescit. *Ibid.*

21. Inamicus vitæ potest, amicus non potest, si insidiari velit. *Prose.*

22. Illud cayemus, cui non committimus con- alia nostra, hinc evare non possumus, cui commisimus. *Ibid.*

23. Nullus sic cognoscit amici veri con- sientia sicut illi, qui vere gerit amicitiam. *Ep. 8, ad Falconem Episc. Iohannes.*

24. Perfecta amicitia est, que in inamicitiam converti non potest. *De similit., cap. 62.*

25. Amicitia perfecta clarificat, propter dis- tantiam locorum non solvitur. *Part. 4, titul. 4, cap. 20.*

26. Ille est verus amicus, qui vult, ei opera- torum bona existentia, vel apparentia amico sua, non propter seipsum, sed gratia amici sui. *Ibid.*, cap. 8.

27. Corporum nostrorum amicitia in insul- tanta et inconstans est, que movetur sepe ab extraneis ventis. *Ep. 7, ad fratres.*

28. Para ac sincera amicitia humanitatis offi- cia non vendit, gratis prestat, et citra mere- dem. *Hom. in Festum kalendiarum.*

29. Deus lumen cordis metit amicitia hujus- mundi formicatio est aliis te. *Lib. 1, Confess., cap. 13.*

30. Amicitia hominum charo nodo dulcis est propter unitatem de multis animis. *Lib. 2, Con- fess., cap. 5.*

31. O nimis inimica amicitia, seductio mentis invictabilis: cum dicunt, Eamus, faciamus, et pudent non esse impudentem. *Ibid.*, cap. 9.

32. Amicitia non est vere, nisi cum eam tu agitantes inter colores tibi claritate. *Lib. 4, Confess., cap. 4.*

33. Miser est omnis animus vincitus amicitia- rum mortaliuum, et dilaniat eum eas amicitia; et tunc sentit miseriam, qua miser est, et am- quam amittat. *Ibid.*, cap. 6.

34. Bene quidam dixit de amico suo: dimi- num animo meo. *Ibid.*

35. Hoc, quod diliguntur in amici, sic diliguntur, ut res sit sibi humana conscientia, si non unaver- rit redimantur, aut si amantem non redimaverit nihil quercens ex ejus corpore ureret indicia he- nevolentia. *Ibid.*, cap. 9.

36. Solus nullum charum amittit, cui omnes in illo chari sunt, qui non amittunt. *Ibid.*

37. Sicut amici adulantur pervertunt, sic im- mici ligantes plerunque corrugant. *Lib. 9, Con- fess., cap. 8.*

38. Familiarissimus amicus, non solum de pro- babilitate humane vita; verum etiam de ipsa Reli- gione concordat cum amico: quod est veri amici manifestissimum indicium. *Lib. 3, contra Academias.* cap. 8.

39. Amici quid alind quam unum esse conantu- re: et quanto magis unum, tanto magis amici sunt. *Lib. 2, de Ordine.* cap. 18.

40. Amici hujus mundi tam ambo ab eis am- pliebus separari, ut nihil eis sit laboriosum, quam non laborare. *De vera Relig.*, cap. 35.

41. Nescio utrum christiane amicitie putande sint, in quibus magis valet vulgare privilegium (obscurum amicos, veritas oculum parit) quam ecclesiasticum: fideliora sunt vulnera amici, quam voluntaria oscula inimici. *Ep. 16, ad Hieron.* cap. 5.

42. O infida in voluntibus amicorum scientia presentium, ubi nulla est præscientia futuro- rum! *Ep. 15, ad Hieronym.*

43. Ex amico intimo factur inimicus querat sibi potius quod fingat astutus, non inventat quod prodit iratus. *Ibid.*

44. Nemo potest voraciter amicus esse horri- nus, nisi fuerit ipsius primus veritatis: quod si gratis non fiat, multo fieri pacto potest. *Ep. 52, ad Mæcenas.*

45. Vera amicitia non pensanda est temporalis- bus commodis, sed gratitudo amore polienda. *Ibid.*

46. In quibuslibet rebus humanis, nihil est homi- ni amicum sine homine amico. *Ep. 121, ad Proba- m.* cap. 2.

47. Non omnis qui parci, amicus est: nec omnis qui verberat, inimicus; meliora enim sunt vul- nera amici, quam voluntaria oscula inimici. *Ep. 48, ad Vincentium.*

48. Nil sic probat amicum, quemadmodum onus amici portatio. *De LXXXIII, quasi. quest. 71.*

49. Nullus repudianda est amicitia sese inge- rentis ad amicitiam copulandam: non ut statim recipiat, sed ut recipiendum optetur, atque ita tractetur ut recipi possit. *Ibid.*

50. Illum receptum in amicitia possumus dire- cire, cui omnia consilia nostra refundere inde- mus. *Ibid.*

51. Non erit quisquam ex amicis certissimi fel- licis, nisi fuerit adversis rebus infelix: ut videlicet alterius amore non fructuare, nisi suo dolore vel timore crucietur. *De fide rerum invisibilis.* cap. 4.

52. Ut amicorum probetur erga nos charitas, videare nostra opulenta calamitas. *Ibid.*

53. Vera amicitia quanto honestior est, tanto est et securior: quanto castior, tanto iudeumior: quanto liberalior, tanto felicior. *De Amicit., cap. 2.*

54. Amicitia carnalis nec delibentibus suscep- tur, nec iudicio probatur, nec regitur ratione; non modum servat, non honesta procurat, non commoda incommoda prospicit, sed ad omnia inconsiderante, indiscerte, leviter immoderateque progradientur. *Ibid.*, cap. 3.

55. Ubis vero amicitia est, ibi idem volle, et idem nolle; tanto dulcior, quanto sincerius; tanto suavis, quanto sacrositis. *Prose.*

56. Hanc amicitiam prudentia dirigit, justitia regit, fortitudo custodit, temperantia moderatur. *Ibid.*

57. In rebus humanis nihil sanctius appetitur, nihil queritur utilius, nihil difficultius inventatur, nihil experitur dulcior, nihil fructuosius tenetur vera amicitia. *Ibid.*, cap. 5.

58. Sola omnino est, qui sine amico est. *Ibid.*

59. Non est validior vel efficacior vulneribus nostris medieina, quam habere qui omni incommodo occurrit complicitum: omni commodo occur- rat congratulans. *Ibid.*

60. Amicitia est, Divitius, pro eleemosyna, exilibus, pro patria; pauperibus, pro canitu; agrotis, pro medicina; mortis, pro vita; sanis, pro gratia; imbecillibus pro premio. *De Amici- tia.*

61. Fredus est amor, nec amicitia dignata, quo tempore aliquid ab amico exigitur. *Ibid.*, cap. 7.

62. Tibi eligendus est in amicum, quem non irascundis furor inquiet, non instabilitas divi- dat, non conterat suspicio, non verbositas a de- bita gravitate dissolvat. *Ibid.*, cap. 15.

63. Dissuende sunt amicitiae, non rompendae.
Ibid.
64. Nihil in amicitia fide prestantius, quae ipsius matris videtur et custos. *Ibid.*, cap. 19.
65. Fidelis proprie amicus, nihil in smico (quod extra ejus immum ali invenitur). *Ibid.*
66. Fides amica in prosperis latet, sed eminet in adversis. *Ibid.*
67. Amici divisus multi, sed utrum veri sint, intervenient adversitatis probat. *Ibid.*
68. Utrahoc amico venenum amicitia est. *Ibid.*, cap. 13.
69. Amicitia non debet esse mercenaria, sed gratitudo. *Ibid.*, cap. 20.
70. Circa illum, quem in amicum eligis, probanda est discretio. *Ibid.*, cap. 21.
71. Si quis amicus sine discretione fuerit, sicut natus sine gubernaculo, pro impetu spuri instabili motu semper feretur. *Ibid.*
72. Nihil occultum amicus, si verus est. *Ibid.*, cap. 23.
73. Prae omnibus, inter amicos, cavenda est suspicio, que est amicitiae venenum. *Ibid.*, cap. 24.
74. Numquam tuo te preferas amico; non enim amicitia recte colitur a quibus equalitas non servatur. *Ibid.*
75. Perde, inquit Salomon, pecuniam propter amicum; si enim pecunia perdenda est propter amicum, multo magis amici utilitatis, vel necessitatis conferenda. *Ibid.*, cap. 28.
76. Non est amicus, qui amico non subvenit. *Ibid.*, cap. 26.
77. Tolerabilius sunt amici vulnera, quam adulterii oscula. *Ibid.*, cap. 27.
78. Sunt amici ameliora, que nec amicitia descendit, quam facit mala conscientia. Rom. 38. ex *Quintuginta Homiliis*.
79. Convenienter duo homines, ambulant secum triuia, et iam nolunt a se recedere: est quidam amictus dulcedo, sed ista amicitia constitutissima est, non rationis: habent illam et peccata. *Ibid.*
80. Illam legem amicitiae justissimam esse arbitror, qua praeferitur, ut non minus, ita nec plus quicunque amicum quam seipsum diligit. Lib. 1. *Soliloq.*, cap. 3.
81. Fundamentum amicitiae, Dei amor est, ad quem omnia, quae vel amor suggestur, vel affectus cuiuslibet amici, referenda sunt. *De Amicit.*, cap. 11.
82. Non deserit amicum, qui bene optat inimico. In prefat. *Paulm.*, xxx.
83. Agnus, et ovis, et pastor, inter se amica sunt. *Tract.* 46. in cap. 10. *Iacob.*
84. Inspiciens valde est, et inexpertus, qui

- amicitiae mulierum procurat. Ser. 37. ad *Fratr.* in *Eremo*.
85. Amicum res secunda parant, adverse probant. In suis *proverb.* verbo *Amicum*.
86. Inter amicos contra veritatem, nulla debet s. *BERNARD* esse meticulous palpitio. Ep. 35. ad *Magistr.* *Hugensem*.
87. Occasio nunquam devit ei, qui vult recedere ab amico. Ep. 126. ad *Episcopas Aquitanis*.
88. Amicus in necessitate probatur. Ep. 125.
89. Vera erunt amicitiae, si veritatis facient fideles consortio. Ep. 78. ad *Suggerium Abb.* S. *Dionysii*.
90. Eisi facie ignotus nobis, eti corpore remota a nobis, amicus tamen es; et amicitia notum jam nobis et presentem te fecit. Ep. 103. *Ad quemdam*.
91. Amicitia pauperum regum amicos constituit; amor pauperum, reges; regnum denique colorum pauperum est, et est regis potestatis beare pro voluntate amicos. *Ibid.*
92. Felix amicorum societas, et amicitia, qua nihil est in rebus humanis pulcherrima. *De ordine vita*.
93. Vera amicitia nulla occasione excluditur nullo tempore deletur; sed, ubincunque se veritatis, illa firma persistit. Serm. 13. *Ad sororem*.
94. Habet vera amicitia non unum obligationem, adulatioinem nunquam. Ep. 242. ad *Romanos*.
95. Tene quod major est amicus, qui sua tribuit quam qui superbum offert. In ep. *de Cura et regimine rei familiaris*.
96. De verbis est magna copia amicorum. *Ibid.*
97. Amicus non reputes, qui te presentem laudat. *Ibid.*
98. Si consulisti amico, noui cures placere ei, sed ratione. *Ibid.*
99. Pretiosissimum genus divitiarum est, amicos invenisse. Lib. 2. de *Consol. Philos.* prosa 8.
100. Amicorum quod sanctissimum quidem genus est, non in fortuna, sed in virtute numeratur. *Ibid.*, lib. 3. prosa 2.
101. Non praesidio sunt amici, quos non virtus, sed fortuna conciliat. *Ibid.*, prosa 3.
102. Quoniam felicitas amicorum fecit, infortunium fecit in amicorum. *Ibid.*
103. Bodio, propter dolor! nulli sunt amici per sona, sed multi sunt amici fortune. Serm. 2. de S. *Thoma*.
104. Nihil in hac vita dulcissimum, nihil suavissimum, nihil fructuosissimum amicitia bona, nihilque amicitia mala pejus, nihilque damnosus: si tamen amicitia mala, amicitia est. Ser. 10.

105. Amicitia perversorum est arcana, dum incipit, ne forte non possit arciri, dum robur excaverit. *Ibid.*
106. Funiculus triplex difficile rumpitur, eo quod trium amicitia sit firmissima, dum etiam perfecto numero sit conjuncta. *Ibid.*
107. Non credas unquam amicum tibi fuisse, quem videris tibi in adversitatibus defecisse. *Ibid.*
108. Amicus simulacrum, non amicum, sed dona sua diligit. *Ibid.*
109. Malum amicus est, qui in vita existit, et in morte defecit. Serm. 1. de uno *Martyri*.
110. Amici vero semper simili sunt, et licet corporibus separantur, memoria tamen junguntur. Lib. 7. *Recognit.*
- CLEM. ALEX. 111. Inimicum facilius est cavere quam amicum. Lib. 6. *Stromat.*
- S. CYRILLIUS. 112. Quos arctissima jungit amicitia, propter summum animorum consensum, unius animus esse dicuntur. *De Duplici Martyrio*, cap. 3.
- BENEDICTUS. 113. O infelix amicitia, que illum quem diligat, taceendo et defendendo diabolo tradit: illum vero cui inuita est reprehendendo, a diabolo abstracti. *Sup. Apocalypsi*, cap. 2.
- TITELM. 114. Quanto gravior est querimonia amici patientis, tanto efficaciter requiritur consolatio amici compatiens. In *Annot.* sup. cap. 3. *Job*.
- GREGORII. 115. Liberatorem amicum alloquendi, et fiduciam amicitia suggestit. *Ibid.*
- POLESTANDUS. 116. Maxime vero tunc amici fertur libertas, cum in gravi dolore ab amico labore cernatur.
- S. GREGORI. 117. Charissimum est, qui charitate plenissimus est. Serm. 41 sup. *Gent.*
- MAGOS. 118. Nec prosperitas amicum indicat, nec adversitas inimicum celat: ille sepe prosperitatis reverentia tegitur, et iste ex confidentia adversitatis appetitur. Lib. 7. *Moral.* cap. 10.
119. Amicus veritatis est, recte amor actionis. Lib. 27. *Moral.* cap. 8.
120. Amicus, amica custos dicitur. *Ibid.*
121. Amicorum amicis tanto debet tolerari, quanto amicorum contristare, quanto amicis illos conculco mortalitatis exposcit. Lib. 1. in *Registr.* indic. 9. lib. 11, in *ad Clementinam patricianam*.
122. Amicorum absentia, quamvis a carnalibus oculis longe sit, mens tamen appetitiva nunquam deest. *Ibid.* lib. 3. indic. 12. cap. 38. ep. 38. *ad Marcellinum scholasticum*.
123. Cum amicis omnia traxenda sunt, prius de seipso. *Ibid.* lib. 1, indic. 9. cap. 33. ep. 33. *ad Venantium cancellarium*.
124. Amici, quem videre non licet, bona amicum pascit opinio. *Ibid.*, lib. 7, indic. 1, cap. 34. ep. 34. *ad Leonatum exconsullem*.
125. Amico fidei nil pretiosius existit, nec prius. *s. GREG. NAZ.*
126. Amicus fidelis protectio fortis est, et munificis regni.
127. Amicus fidelis, thesaurus est animatus.
128. Amicus fidelis, longe aurum et lapides exsuperant pretiosos.
129. Amicus fidelis, horus est conclusus, fons signatus, in tempore apertus et conclusus.
130. Amicus fidelis, pectus est refrigerii. Orat. 2. in *præsentia S. Basili*.
131. Gravissima est calamitas homini adversa fortuna amici, carere amico, qui jacit in hoc THAUMATUM. *s. GREGOR.*
- tu quoque afflictum excitet ac recusat. Sup. *Ecclesiasten*, cap. 4.
132. Eadem velle, et eadem nolle, ea deinceps firma amicitia est. Ep. 8. *ad Demetriad.*
133. Nihil omnino amico poscent dare, amicitia dissimilat. *ad Gaudientum*.
134. In amicis non res queruntur, sed voluntas; quia ab inimicis nepe prebeat, alterum sola caritas tribuit. Ep. 23. *ad Cyprianum*.
135. Amicitia, qua desinere potest, vera nunquam fuit. Ep. 41. *ad Rufin.*
136. Vera amicitia, quod sentit, dissimilare non debet. Ep. 20. *ad Rufin.*
137. Licerius est professorum inimicorum cavere, quam hostem latenter sub amici nomine sustinere. Ep. 21. *ad Pammach. et Marcellin.* lib. 2.
138. Quae est maior inimicitia: quam amicitias necessitate sociare? Lib. 2. *Dialog. adversus Pelagianos*.
139. Vera illa necessitudo est, et Christi glorioso copiata, quam non utilitas rei familiaris, non praesentia tantum corporum, non subdola et palpare adulatio; sed Dei timor, et divinarum scripturarum studia concipiunt. Ep. 4. *ad Paulin.*
140. Vera amicitia nullo labore comitata in quanto augetur numero, tanto crescit et robore. In *Regula Nonach.*, cap. 28.
141. Verus amicus et fidelis, protectio est fortis medicamentum vita, et immortalitatis. Lib. 1. in *Lament. Hierem.* cap. 1. sup. illud. *Vocem amicorum*.
142. Sunt qui dicuntur amici, sed magis ostenduntur inimici; quia ingrediuntur ad inimicitiam, odium et rixam, et convivia deundunt; convivis fluit et soci mensa, sed non permanent in die necessitatis. *Ibid.*
143. Qui propter aliquid est amicus, non tam amicus ejus est, quem amare se simulat (ab amore quippe amicus dicitur) quam ejus rei quam diligat. Lib. 2. sup. *Michaem*, cap. 7.
144. Interrogatus quidam quid esset amicus, respondit: Alter ego. *Ibid.*

143. Nunc inter amicos rara fides est, cum aliud in labiis, aliud in corde versatur: venenum animi lingue mella tegunt. *Ibid.*

146. Amici dividunt mulfi: a pauperibus autem qui videntur esse, discidunt. *Ibid.*

147. Amicus dum queritur, vir invenitur, diffilile servatur. *Ibid.*

148. Amicitia pares aut accipit, aut facit; ubi iniquitas est et alterius subiectio, illi non tam amicitia quam adulatio est. *Ibid.*

149. Sit amicus eadem anima. *Ibid.*

150. Nolite credere amicos, id est his hominibus, qui de amicitia sectantur lucra per vis versa amicitia defectari, esto amicus Dei. *Ibid.*

151. Delicata est amicitia que amicorum felicitates et divitiae sequuntur; istimodis homines non sunt amici, sed scilicet diligunt. *Ibid.*

152. Si quis voluerit tuus miseris amicitias, et hunc videris prior: amicis pandentem secreta, hunc veluti perludere cave. Lib. 2. *Proverb.*, cap. 20, sup. illud: *Eti qui rescat mysteria.*

153. Obsequio pulchritudine amico fieri; veritate dempta non tam obsequium est, quam adulatio; et asseveratione istam clandestinitatis magis inimicitias, quam amicitias dicere debere, perspicuum est. Lib. 2, sup. *Ep. ad Galat.* cap. 4, in illud: *Inimicus vobis factus sum.*

154. Verus amicus semper diligit, non in prosperitate tantum sed etiam in adversitate; si amicus fuisti in prosperitate, dilege in adversitate. *De Sacram.*, lib. 2. Part. 13, cap. 14:

155. Non est verus amicus (etiam quando amicus esse videtur) qui secundum tempus mutat, et in utramque partem post fortunam mouetur. *Ibid.*

156. Verus amicus est, qui hominem amat, non pecuniam; amicus, non lucrum. *Prose.*

157. Qui enim propter solam pecuniam amicum amat, quidam pecunia abundat, amat; quidam deficit, dilectio deficit. *Ibid.*

158. Vero amici fortuna sunt, qui cum prosperitate venient, et ea recedente recessant. Sup. *Job.* cap. 6, in illud: *Necessaria mei recesserunt a me.*

159. Inops est, qui sine ope amicorum est. Sup. *Psalm. 44.*

160. Amicus non est, qui participa omnis fortunae non est. Sup. *Prov.*, cap. 21.

161. Facilius in adversis prostratur amicus, et inimicus; multi enim sunt amici solo nomine, et recedente fortuna, inserviant, qui prorsus adulcentur. Sup. *Ecclesiast.*, cap. 12.

162. Si verus amicus est, in adversis non deserit, sed magis diligit: si autem deserit, non erat verus amicus, sed amicus fortunae. *Ibid.*

163. Ille verus amicus est, qui omnia bona

sua amico communicat, et mala ejus facit sua. *Prose.*

164. Qui vero alter amat, fictus est amicus, et nomine tenus. *Ibid.*, cap. 36.

165. Magnum malum est, et valde dolendum, quod, ubi fides speratur, inventur malignitas; ubi speratur amicitia, inventur perversitas. *Ibid.*

166. Attende et considera in animo tuo, qualis sit qui se dicit amicum tuum, antequam te crederem illi. *Ibid.*

167. Hoc est vera amicitia, unio voluntatum. *Ibid.*

168. Amicus ventris est inimicus crucis; id est peccatorum. Sup. *Ep. ad Philipp.*, cap. 3.

169. Principium amicitiae, est bene locupi: male vero dico, exordium inimicitiarum est. In *Contempl. de amor.*, cap. 2.

170. Hoc est amicitia fida, indissolubilitate *JOAN. CASS.* junctio, quo solo virtutum paritatem federatur. *Prose.*

171. In his tantum indirupta potest permanere, in quibus unus propositum ac voluntas, unus velle ac mente consistit. In *Collat.* 16. *Abbat. Jeros.*, cap. 3.

172. Plena atque perfecta amicitia gratia, nisi inter perfectos viros, ejusdemque virtutis pervertere non potest. *Ibid.*, cap. 5.

173. Non refinans amicos damnum magistros, non *JOANNES CHAVOSTON.* retineas amicos mensa magis quam amicitiae episcopos; hi omnes, nisi delictis diuinxeris, non erunt tibi amici. *Ibid.*, cap. 49, sup. *Math.*

174. Ubi gloria cupiditas est illi (qua livor vires suas exercet), nulla sincera potest amicitia inveniatur. *Ibid.*, cap. 59.

175. Amicitia atque necessitudo ad occidendum et ad juvandum plus nonnumquam efficit, quam necessitas poluisse. *Ibid.*, *Hom.* 60.

176. Christifacient difficiliter quemquam inveneris, qui amicum ut oportet diligit, sed omnes fore secularium vinearum rerum inter se vincuntur. *Ibid.*, *Hom.* 61.

177. Qui caducis et instabilibus causis captantur, eorum coniunctio perpetua esse non potest; sed vel contemptus, vel pecuniarum jactura, vel livor, vel gloria cupiditas, vel aliud iniquissimum modi amicitia dissoluta dissidio inducit: ubi et spiritualis esset radix, nulla res secularis cum elevaret. *Ibid.*

178. Qui amicum amat quoniam redamatur, si quid minus juvendum ab amico ad eum profectum fuerit, finem amandi fecit. *Prose.*

179. Qui autem Christi charitate amicus conglutinatur, nunquam ab amando desistit, nullum dissidio disjungetur. *Ibid.*

180. Inimicus manifestus melior est, quam amicus fictius; ille, dum timetur facile vintatur; iste, dum non cognoscitur, prevalet. *Hom.* 43. *Oper. imperf.*, sup. *Math.*

181. Corripibilius est dilectio carnis, et mandax omnis seculularis amicitia, quae divini timoris vinoculo non est ligata. *Ibid.*, *Hom.* 24.

182. Visitatione amicorum semper suavis est, multo tamen suavior tempore luctus, et afflictionis. *Ibid.*, *Hom.* 51.

183. Quae amicitie tantum contrahere unionem possit quantum fidei cogitatio? *Hom.* 15, sup. *Joan.*

184. Talius consuetudo omnium malignorum, quando aliquem in occulto gravies ledere volunt ut illi amicitias flagent. *Homil.* 2. *Oper. imperf.*, sup. *Math.*

185. Qui nullum amicum habet, quamvis distans sit, quamvis omni copia et delicia abundant, quamvis immunita bona possidat, omnibus caret; hujusmodi vir quam vitam vivet? *Hom.* 77, sup. *Joan.*

186. Amicitia pares aut querunt, aut faciunt; diversa vero aut voluntas, aut necessitas jungit. *Hom.* sup. *Illud.*, *Joan.* *Veniet hora, etc.*

187. Amicus officie comprobatur. *Hom.* 4, in *dictum.* *Joan.* 13. *Vos amici mei es.*

188. Non potest amicus existere, qui amicitia jura non servat. *Ibid.*, *Hom.* 2.

189. Amicitia amoris est vinculum, unde nominis dicitur exordium. *Ibid.*

190. Frustra tibi amici nomen imponis, si amici jussa non feceris. *Ibid.*

191. Vera amicitia, murus est qui non ruptur, nec a diabolo capit, nedum ab hominibus. *Hom.* 40, in *Acta Apost.*

192. Non potest in pericula incidere, cui plurimi sunt amici. *Ibid.*

193. Magne sapientius est, posse esse amicitia conditorem. *Ibid.*

194. Nihil si facit amicum, ut lingua gratitudinis studiosus. *Ibid.*, *Hom.* 42, in *Moral.*

195. Nihil ita amicus facit ac confirmat, sicut tribulatio. *Ibid.*, *Hom.* 42, in *Moral.*

196. Inimici sui amicum nemo in amicitias sumit nisi qui amico inimicus esse voluerit. *Serm.* 1, *de Mariyribus.*

197. Inimicus, eti me osculetur, insuavis est, amicus eti vulneret, amabilis: illius osculum suspicione plenum est, hujus vulneris medicamentum non habet. *Prose.*

198. Amici sive juste sive injuste arguant, non approbare volunt, sed emendare: inimici autem, eti juste reprehendant, non est ut corrigit, sed ut existimat. *Hom.* 9, in dictum *Apost.* 1. *Thess.* 4. De dormientibus, etc., circa ini.

199. Nihil ita facit amicos, ut studium illud proximum honorando vincendi: haec enim ratione et mactetur dilectio et nata perdurat: non dilectio solum hinc nascitur sed, et major honor. *Serm.* 21. *Sup. Ep.* ad *Item.*

200. Amicus cui una proposita utilitas est, et salus amici, hanc si non curat, eliam sexcentes se predictet amicem, hoste quelibet magis est infensus. *Hom.* 33, sup. *Ep.* 1, ad *Cor.*

201. Haec vera amicitia est, non amplius amantem, autemque duos ac diversos esse, sed unum quendam hominem: quod non alii, quam quendam hominem: quod non alii, quam

quendam hominem apud seipsum quid habet, neque etiam seipsum celare quidquam potest, ita neque amicos. *Serm.* 9, sup. *Ep.* ad *Ephes.*

203. Nullum tam certum est amicitie indicium, quam non dissimilare delinquentibus. *Ibid.*, in *Moral.*

204. Nihil his vilius omnibus, qui amici sunt a mensa et replectione; nihil illa amicitia frigidius, nihil affectus. *Hom.* 4, sup. *Ep.* ad *Coloss.*

205. Vita pharmaceutum, est fides amicus. *Hom.* 2, sup. *Ep.* 2, ad *Thess.*

206. Nequit sermone comprehendit, quantum afferat voluntatem amicorum presentia. *Ibid.*

207. Beneficium petere, et vicissim accipere, apud verum amicum sine suspicione licet. *Ibid.*

208. Magnum quid est amicitia, et quam magnificum sit, experientia docet. *Ibid.*

209. Omnes voluntates excellit amicitia, si presenti vita stavior amicus est. *Ibid.*

210. Ex amicitia mundana, formicatio nascitur. *Hom.* 4.

211. Nihil ita humano generi nocere consuevit, sicut amicitiam confernere, et nihil est a contra quod ita res humanas moderetur ac dirigat, sicut amicitiam omnibus virilio consequi. *Hom.* 2, sup. *Ep.* 1, ad *Tim.*

212. Bonorum omnium amicitia opissimum instrumentum est. *Hom.* 7, sup. *Epist.* 2, ad *Tim.*

213. Vis ditari? amicum habens et omnium dignissimus eris. *Hom.* 2, ad *Popul.* *Antioch.*

214. Ubi amicitia permaneat, nihil facile creditur nihil facile recipitur, quod dissidium operari possit. *Hom.* 4, *de Compunct. cordis.*

215. Fugiendo sunt amicitiae, si offendant; si minus probentur, fuge. *Hom.* 4, *de Incomprehensibili Dei natura.*

216. Quis peior est, inimicus apertus, an qui se fingit amicum? *Protec.*

217. Puto quod melius est inimicus aperitus quam amicus fatus. Hom. 45. *Oper. imperf. sup. Math.*

218. Amicus germanus ipsa hunc iucundior est: est enim nobis solum hunc extingui jucundus, quam amicorum consuetudine privari. *Prose.*

219. Jucundus est in teperibus agere, quam sine amicis esse. Hom. 2, sup. Ep. 1, ad *Theos.*

220. Non manducare et bibere facit ameritatem (alem namque et latrones habent, et homicidi) sed, si amici sumus, hinc ad amicitiam nos adducant, que nobis utilitas. Hom. 30, sup. Ep. 1, ad *Tim. In Moris.*

S. JOAN. DAM.
S. ISIDORIS
BISCAYENS.

237. Illa vera est amicitia, quo nihil queritur ex rebus amici, nisi solam benevolentiam: scilicet ut gratia amicorum amantur. *Ibid.*

238. Plurimae amicitiae ex necessitate, vel indigentia nascuntur, ut sit per quem quisque quod desiderat, consequatur. *Prose.*

239. Ille autem eum veraciter querit, qui nihil egendo eum appetit.

240. Nam illa ex inopia hrevis est, et fucata; ista pura, et perpetua. *Ibid.*

241. Amicitia in rebus tantum bonis habenda est; num cui ea in mala utinatur, non sibi amici, sed inimici existunt. *Ibid.* cap. 31.

242. Amici omnes colendi sunt; nec solum amicus frumenti est, qui oligravare solcat, sed ^{s. JUSTINUS} MARCIANUS audiendus. Ep. ad *Zenon.*

243. Quos folletus fecit amicos, infotum ^{s. LAURENTIUS} JUSTIN. amicorum faciet. Part. 1. de *Ligno vita. tract. 4. de charit.* cap. 17.

244. Inter homines ea firma amicitia est, quam morum similitudo sociari, cum tamen parvulas studiorum sage in reprobus tendat affectus. Ser. 1. de *Lepris decimi mensis.*

245. Illa genitrix est amicus, qui ingruente ^{s. LEO. 1.} MAXIMUS. infotum tribulationis et difficultates et calamities una cum proximo, perinde ut suas, animi consernatione et perhilarisatione tolerat. *De charitate*, centuria 3, cap. 78.

246. Multi sunt amici, sed rebus secundis ac prosperis, ceterum temptationis tempore, vix unum inveneris. *Ibid.* Centuria 4, cap. 94.

247. Dulcis illa amicus est, qui animam pascit. ^{s. MILOS ABB.} PARAGM. 7.

248. Amicus qui Iesus dedit diligere quem amaverat, amicus in veritate non fuit. *Prose.*

249. Ille longe est a lege amicium alienus, qui si hodie amat, ut cras oderit.

250. Si omni homini amicus, ut nemini fidus; hodie laudans, cras vituperans; hodie blandiens, cras mordens; hodie promptius ad oscula, cras ad opprobria.

251. Cujus amicitia leviter comparatur, et leviter exsufflante offensa. *De Amicit. cap. 4.*

252. Vera amicitia in se solidia est, et in omnibus amicis necessitatibus, ad omnem compassionem et tolerationem se conquadram, gravina ex amici compunctione affligitur, quam ex passione amicis. *Ibid.*

253. In rebus humanis nihil dulius amicitia inventur, nihil sanius appetitur, nihil fructuosius custoditur. *Prose.*

254. Ipsa propria suavitate virtute alias condit, adversa temperat, prospera componit, tristia jucundat. *Ibid.* cap. 3.

255. Homo sine amicitia non habet cui vitam

et affectus suis communiceat, cui conscientiae sua simum aperiat, cui ad solatium suum aliiquid de modestis terrenis evaporet. *Ibid.* cap. 7.

256. Solus est, qui sine amico est: vere dicitur solis, quia (si cederet) non habet sublevantem. *Ibid.*

257. Quanta est jucunditas, quanta securitas habere cum quo loqueris, ut tecum? *Prose.*

258. Cui cordis et secreta committere audies, quem in secretioribus tuis habes, ut te ipsum.

259. Cui plena securitate revelas, quantum in studiis spiritualibus a teipso defecoris, aut profectus apud Deum. *Ibid.*

260. Quid desiderabilius aut dulcius, quam ut docrum tanta sit unio amatorum, quod cum alter corporiatus ab altero, vel laudatur, nulla inter ira, nulla sedatio, nulla inter eos formido criminis, adulatio neque suspicere. *Ibid.*

261. Optima medicina est honesti, homo, qui ejus remedium aduersis, qui ejus condescendit incommodis, qui gravia levigat, qui amici onera, quasi juncto humero simul portat. *Prose.*

262. Nec enim vero amicus impotens pro priam injuriam sustinet, quam amici. *Ibid.*

263. Amicitia quidam gradus est hominibus ad Deum. *Ibid.*

264. In amicitia vero nihil est in honestum, nulli simuladorum, nihil lucri temporalis, aut inanis glorie venatum. *Prose.*

265. Non enim amor illa nomine, vel honor amicitiae dignus est, qui alienus mundane utilitatis oitemunt contrahit. *Ibid.*

266. Amicitia, siquidem ipsa sui causa est, ipsa sibi merces, et longe extra fines amicitiae amor illi subsistit; quem expectatio amictiosa, vel spes questuaria antecedit. *Ibid.* cap. 4.

267. Naturalis amicitia, modestie legem sepe transgreditur, Dei, et salutis sue obliviscens ex nimia teneritudine, et affectione. *Ibid.* cap. 5.

268. Ex officio contrahitur amicitia, dum ratione dati et accepti, mutua inter amicos gratis coalecit. *Prose.*

269. Sed timeat quisquis vera amicitia professor est, me sub liberalitate obtinet venenum amicitie venalis obrepit.

270. Sane pura et sola ratio amicitiae causam praestat, cum aliquis divina potius autoritate, quam proprio affectu diligimus. *Ibid.*

271. Amicitia, quam immunda cupiditas introducit, fraudulenta est, nihil certum, nihil securum, nihil stabile habet. *Prose.*

272. Bona hominis amat, non hominem: amorem melius ex quaestu, fortunam vols amplietur, non personam.

273. Meritis est haec amicitia, quanto eviden-

tius consentanea est cupiditati, tanto longius est ab amicitia palatio relegata. *Ibid.* cap. 7.

274. Non est amicitia in quaestu, nec in assestante, sed in veritate et fide. *Ibid.*

275. Est amicitia sincerissima fomes, sinceritas affectionum, mutua obsequia, rerum honestarum crebra collatio, paritas voluntatis, jugis et inviolabilis fides. *Ibid.* cap. 7.

276. Vera amicitia inter bonos tantum oriri solet: inter meliores proficere, inter optimos summar. *Ibid.* cap. 8.

277. Bona non essent, nisi mutuo sibi quidam amicibili federe consentirent. *Ibid.* cap. 9.

278. Erubescat vera nomen amicitiae profleri, qui eam vitorum assensu, vel cooperacione contaminat. *Prose.*

279. Qui, honestatis vocabulo abentes, mutuo gloriam amicitiae sibi sacrilega presumptione usurparunt. *Ibid.* cap. 10.

280. Sunt qualiter vita, quibus preclarus humor amicitiae sepius offuscatur: scilicet ira, instabilitas, suspicere atque garribus. *Ibid.* cap. 12.

281. Nihil amicitia magis congruit, quam quedam pax, et quietia tranquillitas cordis. *Ibid.* cap. 13.

282. Tadem tibi eligas in amicum, qui tuis moribus, et tuis convenient honestati. *Ibid.* cap. 13.

283. Vera amicitia codem oculo intutur amicum divitem vel meadum, fortium aut delectem, sumum aut egrum, humilem aut sublimem. *Ibid.* cap. 14.

284. Solitores inventur plenariaque pauperum amicitia, quam magnatum. *Prose.*

285. Tanto potius est erga pauperem amicitia, quanto nulla circa eam subest adulatio: vel simulations occasio. *Ibid.* cap. 15.

286. Discretio inter amicos plurimum necessaria est: sicut enim natis sine remige, sic spiritu amicorum sine discretione. *Ibid.* cap. 16.

287. Fovenda est amicitia cum exactissima sollicitudine et cautela: in primis omnia ab ea relegatur suspicio, ipsa enim amicitie venenum est. *Ibid.* cap. 18.

288. Si fovenda est amicitia, ut sit in nostro sermone jucunditas, hilaritas in vultu, suavitatis in moribus. *Ibid.* cap. 18.

289. Tex amicitiae est, tanto reverentius amicum suscipere, quanto majori necessitate intelligimus laborare. *Ibid.* cap. 19.

290. Hoc est amicitia vera, stabilis et eterna, quia sic tentata est, sic aristibus et machinis pulsata, non nutata, non suspicione movetur, non invidia vel ambitione, non injuris, non commi-

nationibus vel impropriis laesissima vacillat. *Ibid.* cap. 10.

291. Optimus amicitiae comes, et ornamentum pretiosissimum, veracordia est. *Ibid.* cap. 22.

292. Et diverso peremptoria ejus est invercundia, et atrito frontis infirmitas.

293. Amico quod honestum est sundans aperit, liber et securus. *Prose.*

294. Et si utilitas ejus exigerit, eundem metimes objurare.

295. Fiat admonitus, non acriba; objuratio non contumeliosa; sedis honesta, et suavis amabilitas. *Ibid.* cap. 22.

296. Veteris amicitie vestigii aliqua, reverenti semper impendenda est, nisi eam enormitas restus eliminet. *Ibid.* cap. 25.

297. Amicitia vera non est, nisi sumum habeat in Deo fundatum. *De charitate*, can. 1.

298. Pereat omnis eius, a quo amicitia inferunt ocausus. Lib. 1. Epist. 9. *ad Hugonem Senensem* archiepi.

299. Amicum vel non habet, vel habere se non credit, qui fortunam suam quoniamque dubitat aperi, aut instat tanquam ab invito aliquid extorquere. *Ibid.* Ep. 18. *ad Joannem Episcopum*.

300. Amicus tam omnium consistoriorum debet esse conscious, quam conditor in omnibus voluntariis. *Ibid.*

301. In omni possessione praecellit amicorum possessio: potest enim parari, sed comparari non potest amicus. *Ibid.* lib. 2. Ep. 6. *ad Abbatem Molismenensem*.

302. Non perfectorius amicus occurrens est recipiens, sed cum labore querendus, cum deliberatione admittendus, cum studio retinendus, cum omni vigilancia Iesus reconciliandus, cum instantia (forte lapusa) prosequendus, et revocandus. *Ibid.*

303. Non possideas amicum, tanquam praeedium. *Prose.*

304. Qui in amico requirit non animum, sed aurum; non fidem, sed faciem; non morte, sed vestes; non naturam, sed fortunam: causa proprae utilitatis, non honestatis amicum querit. *Ibid.*

305. Reputatio non omnino modo approbanda est amicitia, sed quae germinat cognitione, cresci familiaritate, frondescit consuetudine, germet cordis amplitudinem, fructificat perfecta identitate. *Ibid.*

306. Semper in amicitia minus est politendum, amplius prestandum. *Ibid.*

307. Parcius laudare amicos, amplius amara debemus; severius quoque mala sororum corrigerre, quam mala sana palpando confrectare. *Ibid.* Ep. 10. *ad Abbatizam quadam*.

308. Vera amicitia puritate virginis, et caloris perpetuitate, neque adulteratur, neque refrigeratur: sed quotidiana renovatione cum sole semper oritur, nec moritur. *Ibid.* lib. 9. Ep. 2. *ad Prætextum episc.*

309. Si amicos morem facit imitatio, morum similitudo conjungit. Serm. 101.

310. Unanimis amicitiae proprium est, ut cum fratre frater, et prospera communiciet et adversa. Lib. 6. Ep. 19. *ad Rodulph. et Aripandrum monachos*.

311. Ille fatus amicitie violat, qui gratis amicum per offensionem molestat pulsat. *Prose.*

312. Ille iritum beneficii pactum reddit, quia prius violat amicitiae sacramentum. *Opus.* 4.

313. Malorum cum incaute amicitiae jungimus, culpis ligamus. *Opus.* 12, cap. 14.

314. Amicitia res est inter mortales admodum pretiosa: sed quanto rarius, tanto rarius. Lib. 1, epist. 4. *ad Ascens. episc.* *Tresens.*

315. Verus amor honorum sentit vicissitudinem, qui in omni casuum permutatione integrum semper novit amico servare fidem. *Ibid.* Ep. 42. *ad Guillerm. Archiep. Eboraciensem.*

316. Adulatorum nemo amicum dixerit; est enim adulatio rituum amicitiae. Lib. 2 *Legis allegor.*

317. Non sanctum est, ut de moribus amici citetur perperam sentias. Lib. 1. Ep. 11. *ad Monilium.*

318. Sinceritas amici in tentatione ostenditur quando sollicitus in necessitate communicat. *Hecatontade* 1, sent. 21.

319. Amicum tibi para, virum laboris patientem, et avidum, et in lapsibus suis presidium invenies. *Ibid.* *Hecatontade* 3, sent. 59.

320. Felix indigit amicos; non quidem proper utilitatem, (cum sit sibi sufficiens) nec proper delectationem, quia habet in seipso delectationem ut sit eius insipiens benefacere detectetur, et ut ab eis benefaciat adiuvetur. Part. 4. quest. 4. art. 8.

321. Magis est amicus auxilium dandum ad recuperationem virtutis, quam ad recuperationem pecuniarum, si eam amiserint: quanto virtus est magis amicitia affinis, quam pecunia. Secunda secunde, quest. 25. art. 6. *ad 2.*

322. Amicus est melior, quam honor; et amari quam honorari. Secund. secunde, quest. 74. art. 2.

323. Illum dilige, et amicum tibi reline, qui omnibus recedentibus te non relinquat, nec patietur in fine perire. Lib. 2. *de Imit. Christi.* cap. 7.

324. Amicus tuus es, qui in Deo te amat, et proper Deum te tolerat. *Prose.*

5. PETRUS
CHRYSTOL.

5. PETRUS
DAMIANUS.

PETRUS
MAURIT.
CLUNIAC.

PELUS
JURAT.

5. SIDONIUS.

THALASSIUS.

5. THOMAS
AQUINAS.

THOMAS
A KEMPIS.

325. Vere ille amicus tibi est, qui salutem uniuersitatem diligat, non qui foris blanditur et applaudit. *De recognit. propria fragi.* cap. 3.

5. VALERIAN.

326. Hoc est amicitia: colere, alienam irascendum moderatione studio sustinere, et forentes amici amicos patientia temperare. Homil. 10. de Parasitis.

5. ZENO.

327. Primus dilectionis gradus est, charitatis affectum amicitias nutrire. *Ibid.* Hom. 12.

328. Amicitia mulierum, magis in facie aliudit, quam in cordibus concurvarum. Serm. 2. *de Avg. ritia.*

SENTENTIÆ PAGANORVM.

ARISTOTEL.

329. Amicus, est alter ego. lib. 9. *Ethic.*

330. Amicus debet se tenere ad amicum, sicut genu ad tibiam. *Ibid.*

331. Amicorum omnia sunt communia. *Ibid.*

332. Amicus verus gaudet de bonis, et dolit de tristibus sui amici. Secundo *Rhetor.*

333. Amicitia res est ad vitam degendant maxime necessaria. Lib. 8. *de Moribus*, cap. 4.

334. Nemo enim est, qui sine amico vitam sibi optime esse ducit, etiam si castorum bonorum omnium copia circumficiat. *Ibid.*

335. In paupertate, ceterisque rebus adversis, unicorum perfunctum est, amicos habere. *Ibid.*

336. Virorum bonorum, et virtute similium, perfecta amicitia est. *Prose.*

337. Hi enim se mutuo similiter bonis affici volunt, qua sunt bona.

338. Jam qui bons amicos optant, beneque cuncti illorum causa, ita maxime amici sunt; maxime horum amicitia tandem, quando boni sunt. *Ibid.* cap. 3.

339. Credibile est vera amicitias esse raras; consuetudine tamen vita opus est; sed verum illud proverbiu[m] est, multos modios salis simul edendos esse, ut homines inter se morint. *Præ.*

340. Neque quemquam in amicitiam recipere oportet, priusquam alter alii dignus, qui amaret, dignusque qui tides habeatur, vires fuerit.

341. Qui vero cito ea, quia amicitias propria sunt, inter se habent, amici illi quidem esse volunt, sed non sunt tamen, nisi etiam digni sint qui amentur, idque habent exploratum.

342. Amicitie igitur concilianda voluntas celestis illi quidem suscipitur, sed non statim amicitia nascitur. *Ibid.* cap. 3.

343. Qui in rebus amatoris non jucundum, sed stile permanent; cum minus amici sunt, tum minus diu in eadem inter se voluntate permaneant. *Prose.*

344. Quia qui utilitatis causa sunt amici, utilitate sublati diminuntur: non enim se mutuo amabunt, sed emolumentum. *Ibid.* cap. 4.

345. Forma evanescens, interdum evanescit quoque amicitia. *Ibid.* cap. 4.

346. Soli virorum bonorum amicitias criminibus et calumnias vacat; malis enim familiariitate mutua non delectantur, nisi aliquam utilitatem alter ab altero percipiat. *Ibid.* cap. 4.

347. Nihil est amicorum tam proprium, quam vita societas conjungi. *Ibid.* cap. 5.

348. Qui ob virtutem sunt amici, student alter ab altero bene mereri. *Ibid.* cap. 13.

349. Est ipsa amicorum presentia tum in secunda, tum in adversa fortuna, suavis et jucunda. Lib. 9. *de Moribus*, cap. 11.

350. Fortuna, cum favet, quid amicis est opus? *Ibid.* cap. 9.

cacion.

351. Qui fortunis alienius inducti, amicitiam ejus secuti sunt, hi, simili ac fortuna dilapsa est, devolunt omnes. *Prose.*

352. Cum enim recessit ea res, quia fuit consuetudinis causa, nihil superstite quare possint in amicitia retiniri. Lib. 4. *de Rhetorica, ad Herennium.*

353. Ut idem amici semper velint, non est visum certius amicitiae vinculum, quam consensus et societas consiliorum et voluntatum. Orat. 31. *pro Plancio.*

354. Quae potest esse jucunditas vita sublatas amicitias? que porro amicitia potest esse inter ingratos? *Ibid.*

355. Amicitie locus ubi esse potest, aut quis amicus esse cuiquam, quem non ipsum amet propter seipsum? Lib. 2. *de Finibus.*

356. Vos horror, ut ita virtutem locis, line qua amicitia esse non posset; ut ea excepta nihil amicitia prestabilis esse putet. *De Amicit.*

357. Ea est jucundissima amicitia, quam similitudo morum conjugavit. Lib. 1. *Offic.*

358. Ego vos horror, quantum possum, ut amicitiam omnibus rebus humanis anteponatis. *Prose.*

359. Nihil est tam nature aptum, tamque conveniens ad res vel secundas, vel adversas; sed hoc in primis censeo, nisi inter bons amicorum esse non posse. *De Amicit.*

360. Hoc praestal amictia propinquati, quod ex propinquitate benevolentia tolli potest, ex amicitia non potest. *Prose.*

361. Sublata enim benevolentia, amicitie nomen tollitur, propinquitas manet. *Ibid.*

362. Amicitia res plurimas contineat, quocumque te verteris, præsto est nullo modo, nullo loco excluditur, nunquam intempesta, nunquam molesta est. *Prose.*

363. Itaque non aqua, non igna magis uitur, quam amicitia.

364. Nam et secundas res splendidiores facit amicitia, et adversas patiens communicaque leviores.

365. Quid dulciss, quam habere cum quo omnia andea sic loqui, ut tecum? *Ibid.*

366. Cum plurimas et maximas commoditates amicitia continet, tamen illa minima prestat omnibus, quod hanc spem praelucet in posterum. *Prose.*

367. Nec delitari animos, aut cadere patitur; verum etiam amicant, qui intus, tanquam exemplar aliquod influunt sui.

368. Quocirca et absentes adiunt, et egaentes abundant, et imbecilles valent, et (quod difficilis est dicere) mortui vivunt. *Ibid.*

369. Amor, et quo amicitia nominata est, principes est ad benevolentiam coniungendam. *Ibid.*

370. In amicitia nihil fecit est, nihil sicut latum; et quid illud est, verum est voluntarium. *Ibid.*

371. Nulla excusatio peccati, si amici causa peccaveris. *Prose.*

372. Nam, cum conciliatrix amicitiae virtutis opinio fuerit, difficile est amicitia permaneare, si a virtute deflexeris. *Ibid.*

373. Hoc in amicitia lex sanctior, ut neque rogamus res turpes, neque faciamus rogantia. *Ibid.*

374. Hec prima lex sanctior, ut ab amicis honesta petamus, et amicorum causa honesta facimus; nec expectemus dum rogemur, studium semper adsit, cunctatio abeat. *Ibid.*

375. Plurimum in amicitia amicorum bene studiorum valet auctoritas. *Ibid.*

376. Salutem e mundo tollere videtur, qui amicitiam de vita tollunt; qui nihil melius habetur, nihil iucundus. *Ibid.*

377. Quam nulla, que nostri causa nunquam faciemus, amicorum causa facimus! *Ibid.*

378. Sunt firmi et stabiles et constantes eligendi, quos amicitia idoneos judicamus. *Prose.*

379. Cuius generis est magna pueritia, et judicare difficile sime est, nisi prius sit experitum.

380. Experiendum est autem in ipsa amicitia: ita praecepsit amicitia judicium, tollitique experiendi potestatem. *Ibid.*

381. Ubi illum invenies, qui honorem amici anteponat suo? itaque vera amicitia difficulter reperiuntur in his, qui in honoribus versantur. *Ibid.*

382. Qui omni in re gravem, constantem, stabilem se in amicitia preservet, hunc maxime ex rare hominum genere debemus judicare, et pene divino. *Prose.*

383. Firmamentum autem stabilitatis constan-

tisque ejus, quae in amicitia querimus, fides est: nihil enim stabile, quod insidum est. *Ibid.*

384. Amicitia nisi inter bonos esse non potest.

Ibid.

385. Maximum est in amicitia, superiorum esse inferiori. *Ibid.*

386. In amicitia ne quid fictum sit, neve simulatum; aperte enim amare, vel ostendere, magis ingenuum est, quam fronte oculare, seu dissimilare sententiam. *Ibid.*

387. Dispares mores, disparia studia sequuntur, quorum dissimilitudo separat amicitias. *Ibid.*

388. Digni amicitia sunt, quibus in ipsis inest causa cur diligentur. *Ibid.*

389. Verissimus amicus vix unquam repperitur.

Ibid.

390. Is amicus est tanquam alter idem, qui ei officia diligit, et alterum servat. *Prose.*

391. Cupus animalium ita cum suo misere, ut officia pene unum ex duobus. *Ibid.*

392. Pierisque perverse, ne dicam impudenter, tamen amicorum voluntas, quales ipsi esse non possunt: queque ipsi non tribuntur amicis, hec alii ipsi desiderant. *Ibid.*

393. Maximum ornamentum amicitiae tollit, qui ex ea tollit verendum. *Ibid.*

394. Perniciosa error est in his, qui existimant libidinum peccatorumque omnium patere in amicitia licentiam. *Prose.*

395. Virtutum amicitia a natura adjutrix data est, non vitorum comes; ut quoniam solitaria non possit virtus ad ea que summa sum pervenire, conjuncta et consociata cum altera pervenire. *Ibid.*

396. Cum amicum judicaveris, diligere oportet; non cum dilexeris, judicare. *Ibid.*

397. Monendi amici sepe sunt et oburgandi; et haec accipienda sunt amici, cum benevoli fluit. *Prose.*

398. Sed haec in re habenda est ratio, et diligenter, prius et montio acerbitate, deinde oburgatio contumilia caret. *Ibid.*

399. Odium, amicitiae venenum est. *Ibid.*

400. Monere et moneri, proprium est amicitiae.

Ibid.

401. Nulla pestis in amicitia major est, quam adulatio, blanditia, et asperatio. *Ibid.*

402. Sime veritate nomen amicitiae manere non potest. *Ibid.*

403. Secundi blandus amicus a vero, et inter noscam potest adhibita diligentia, quam omnia fucata et simulata, a sinceris atque veris. *Ibid.*

404. Non est vera amicitia, cum alter verum audire non vult, alter ad mentendum paratus est. *Ibid.*

405. Firmamentum autem stabilitatis constan-

406. Preclarum illud est, rectum quoque et verum, ut eos qui nobis charissimi esse debeant, queque se nosmipios amemus. *Prose.*

407. Nec oplandum quidem est in amicitia, ut me ille plusquam se amet, et ego illum plusquam me; plus enim nullo modo potest. *Liber 3. Tusc. quest.*

PLATO.

408. Nullum majus est argumentum improbilis, si tempore necessariis amici deint; sed probatis, si absint. *Ep. 7. ad Dionem.*

ENEADA.

409. Quid est gloriosius, quam tra amicitia mutare? *lib. 2. de Ira, cap. 34.*

410. Quantum bonum est, ubi sunt preparata pectora in que tuto secretum omne descendat?

411. Quorum conscientiam minus, quam tuam times.

412. Quorum sermo sollicititudinem leniat, sententia consilium expeditat, hilaritas tristitiam dissipat, et conspicus ipse delectet. *de tranquill. animi, cap. 7.*

413. Pro amici omnia timui, pro me nihil, nisi ne parum bonus amicus fuisset. *Lib. 4. Quæst.*

414. Sepe nihil interest inter amicorum numerum, et hostium vota. *Lib. 3. Offic. cap. 13.*

415. Summa amicitia est, amicum subiugare, utique simili consulendum est. *Ibid.*

416. Justa causa letitiae est, luctum amicum videre: justus, fuisse. *Ibid. cap. 22.*

417. Si aliquis amicum existimat, cui non tantumdem credis, quantum tibi, vehementer erras, et non satis nosti vim vera amicitia. *Prose.*

418. Nullum habet majus malum occupatus homo, et suis bonis obessus, quam quod amicos sibi putat, quibus ipse non est.

419. Tu vero omnia cum amico delibera, sed de ipso prius.

420. Post amicitiam credendum est, ante amicitiam iudicandum.

421. Dic cogita, an tibi in amicitiam aliquis recipiendus sit. Cum placuerit fieri, tunc illum pectora admittit, tam audacter cum illo loquere, quam tecum. *Ep. 3.*

422. Jucundus est amicum facere, quam habere: quemodo artifici jucundus est pingere, quam pinxit. *Ep. 9.*

423. Amicos secreto admone, palam autem lauda. *de Mortibus.*

424. Qui se spectat, et propter hoc ad amicitiam venit, male cogitat; quemadmodum copit, sic desinet. *Prose.*

425. Qui causa utilitatis assumptus est, tandem placet, quamdui utilia fuerit. *Ibid.*

SIXTUS
PHILOSOPH.

VALERII
MAXIM.

Definitio. Amicitia Dei est fida et salutaris conversatio Dei cum hominibus bona voluntatis, cum eorum pari dilectione consensu et mulius affectus.

SENTENTIA PATRUM.

- s. ALBERTUS. 1. Familiaris est Dominus simplicibus, quibus non designatur arsua sua revelare. *De Paradiso animo*, part. 1. cap. 30.
- s. ANTHONY. 2. Qui facit mandatum Dei, ejus amicus est, hoc honoratur nomine. Lib. 3. *Offic.*
- s. AUGUST. 3. Si voluntatem Dei nosse quisquam desiderat, fiat amicus Deo. *Prose.*
4. Quia si voluntate hominis nosse vellet, ejus amicus non esset, omnes ejus impudentiam ac stultitiam deridaverunt.
5. Non autem quisquam efficiens amicus Dei, nisi purgassimus moribus. Lib. 4. *de Genes. contra Manich.* cap. 2.
6. Deum amat amicum, qui Dei amorem amat in amico. Lib. 22. *contra Fanaticos*, cap. 78.
- s. BERNARD. 7. Amicitia pauperum Regum amicos constituit, amor pauperum regos: regum denique colorum pauperum est; et est Regis pauperum, beare pro voluntate amicos. Ep. 103. *ad querendam Abb.*
8. Qui sibi displicet, Deo placet; et qui sibi vult est, Deo charus est. *De Inter. domo*, cap. 28.
9. Quos Deus amat, amicos habet, non servos: denique amicus fit de magistro, nec enim amicos discipulos daret, si non essent. Serm. 59. *sup. Cant.*
- s. BONAVENT. 10. Experimentum divino familiaritatis argumentum est caritatis. *Exposit. 2. sup. Psalm. CXVIII. vers. 2.*
11. Ubi deficit amici humani, non deficit verus amicus Christus. Serm. 4. *Dom. 13. post Pentec.*
12. Divina amicitia acquiruntur per puritatem innocentiae, per afflictionem vero penitentiae, per amorem obediencie, per dominum patientiem, per dominum misericordiam. Serm. 4. *de SS. Philipp. et Jacobo.*
13. Per penitentiam renovatur homo ad divinam amicitiam, quia fuerit amissa per culpam. *Ibid.*
- CLEM. ALEX. 14. Qui Deum colit, solus amicus Dei est. Lib. 7. *Stromat.*
- s. CYPRIANUS. 15. Amicus Christi non potest esse, qui cum inimico Christi tenet amicitiam. *De Aleatoribus*, cap. 3.
- s. CYRILLUS HERESIOPOL. 16. Ne sis tantum pacis tempore Jesu amicus, et tempore bellii inimicus. *Catechesi. 13.*
- s. ELIGIUS. 17. Peccando factus Deo inimicus, nisi satisfaciendo non potest reconciliari, ut fiat amicus. *Hom. 4.*
- GLOS. ORD. 18. Sciat qui Jesu expedit amicitias, multorum sibi inimicis patienter esse tolerandas. *Sup. Jesu. cap. 10.*
- GLOSS. INT. 19. Ecce verus amantium affectus, vel cum eo

- vivere, vel cum eo mori. Sup. *Joan. cap. 13.* in illud: *Eamus et nos, et moriamur cum eo.*
20. O quanta est misericordia conditoris nostri! servi digni non sumus, et amici vocamur? *Prose.*
- s. GREG. MAG. 21. Quanta est ergo dignitas hominum, esse amicos Dei? *Homil. 27. sup. Evangel. in illud Joan. 13: Voi amici mei estis.*
22. Nihil est honorabilior amicitia, qua Deus g. GREGORIUS dilexit, et a Deo datur. In *Apologetico port. Naz. fugi tua reverentiam.*
23. Unum terribile arbitris, ab amicitia Dei. *Gregorius repellit*; unum expedite solum, amicitium Dei, *NTE.* quia vita hominis perficitur. *De vita Noe.*
24. Quisquis fidelis est Deo, hic et ejus amicos. *Hesychius. inventur. Lib. 7. sup. Levit., cap. 27.*
25. Christus verus est amicus, quia diligit in Hugo CARD. prosperis et adversis. In *Proc. 3. sup. illud: Nedicis amico tuo.*
26. Ille placet Deo, qui factus est per gratiam amicus ejus. *Sup. Sapient. cap. 4.*
27. Ille verus Dei amicus est, qui omnia bona sua aliis communica, et mala aliorum facit sua. *Sup. Ecclesiastic. cap. 36.*
28. Amicus Dei est, quicunque, per gratiam reconciliatus, transit in filium, id est, in statum filiorum, qui est perfectorum. *Sup. Hieron. cap. 41.*
29. Amici tui, Iesu, sunt omnes fideles, qui hunc tecum calicem Passionis. *Sup. Zachar. cap. 3.*
30. Amici Dei dicuntur, qui ejus voluntatem incessanter custodiunt. *Sup. Lucam, cap. 15.*
31. Si vis vera amicitia electari, esto amicus s. HIERONYM. *De lib. 2. supra Michigan, cap. 7.*
32. Qui sibi placet de amicitia Christi, prope s. JOANNES sita respondet conditioni. *Hom. 4. in dictum CHRYSTOGENON. Joan. 15: Vos amici mei estis.*
33. Mandatorum Dei observatio, amicitiae est confirmatio. *Prose.*
34. Non potest quis et amicus esse, et mandata contempnere, quia qui contemnit ejus mandatum, amicus esse non poterit. *Ibid.*
35. Erubet, quisquis es, erubet, qui in amicitia Christi vocaris, nec obsequeris; qui familiaris diceris, nec ejus mandatis intendis. *Ibid.*
36. Qui amicitia Christi non vult pensare obsequium, contemptus sui gratuum incurrit super*ibid.*
37. Amari non potes, si Christum contemnis; contemni non potes, si servieris; servus non eris, si parueris; amicus firmaberis, si quo mandata perficeris. *Ibid.*
38. Amicus illa dignus est nuncupari, qui mandata implore contendit Christi. *Ibid.*
39. Pendet amicitia Christi promissio certo conditionis obsequio. *Ibid. Hom. 2.*

40. Proponitur Christi familiaritatis sublimitas, officiorum fons compara; cum domino certa negotiatio copulatur, promittit enim, et exigit. *Ibid.*
41. Christiano divina amicitia promittuntur, ut ab eo obsequia delita repeulantur. *Prose.*
42. Famulari dignitas queritur, officio sublimitas comparatur, ad amicitarum vero colestium potentiam, servitatis obsequio pervenitur. *Ibid.*
43. O veneranda pietas Christi, qui amicitias invitat, ut servitutem extorques. *Ibid.*
44. Non potest ad famularitatem Christi accedere, nisi ejus mandata noluerit observare. *Ibid.*
45. Adoptio amicitarum Dei, est observatio mandatorum. *Prose.*
46. Frustra tibi amici nomen imponis, si amici jussa non feceris.
47. Aut factis quod vocaris, ostende; aut observanti ministris amici vocabulum ede.
48. Pravaricationis crimen incurris, si aliquid feceris, quam vocaris. *Ibid.*
49. Deus te in familiaritatem vocat, et se tibi familiariter exhibuit, antequam te in familiaritatem vocavat. *Ibid.*
50. Si es, qui reconciliat, filius Dei dicitur, quo nomine appellandus est, qui eos (qui reconciliantur) amicos facit? *Hom. 37. sup. Acta Apost.*
51. Fides hominem (qui terrae est, si convertatur) Dei familiariter efficit. *Hom. de Fide et tege natura.*
52. Licit indignus sis cum Deo conversari, dignus tamen eris. *Prose.*
53. Indignus, diutina familiaritate, dignus fieri potest, quoniam indignum frequens conversatio, dignum reddit. *Hom. in dictum Apes. Seimus autem quoniam diligenter.*
54. Praeconium glorie Dei est, quod inimicos salvat; sed eos, qui posteaquam amici facti sunt, amici perseverant. *Ser. 2. sup. Ep. ad Ephes. in Moral.*
55. Amicitia tibi nomen indulgentia mea, non tua merita conferuntur. *Prose.*
56. Te amabilem multi benignitas mea, non tua praestiterunt officia.
57. Nihil meruit, et amicus es; quod mereri incipies, si furis, ut iudeo, obsecrus.
58. Quinimum amicus esse non poteris, nisi quod iudeo, studiose ac benevolè perpetrari. *Hom. 1. in dictum Joan. 15: Vos amici mei estis.*
59. O stupenda benignitas Dei, o veneranda pietas Christi! que ante tibi in amicitias obvenit, quam te sibi amicum constituit. *Prose.*
60. Ante te tibi familiarem exhibitum, quam te in familiaritatem vocavit. *Ibid.*

61. Celestis amicitia dignitas mandatorum observantia tenetur. *Ibid.*
62. Non proculs alii res est, quae perinde declarat, docetque quis sit fidelis amans Christi, quam si fratrum curam agat, prope eorum salute sollicitudinem gerat. In *Orat. de S. Philogenio.*
63. Nihil ita est amicum Deo, quam si quis cum minimis annumeret: hoc est enim caput totius Philosophie, atque fastigium. *Hom. 3. sup. Matth.*
64. O innarrabilis misericordia Dei! inimicos, et infinito intervallo ab eo distantes, a quibus incomparabilis eminentia in omnibus differt, nos amicos et facit, et vocat amicos. *Prose.*
65. Quid igitur pati non dehemus? quid non libenter tollere pro lae amicitia.
66. Pro amicitia eiusdem hominum sepe pericitantur; pro Dei autem amicitia, nec pecunias patienter amittunt, quod luctu, et lacrimis, et lamentationibus, ululatibus magnis dignum est. *Hom. 23. sup. Epist. ad Hebr. in Morali.*
67. Sapientia timorem superans, alique ad amorem assurgens, Dei amicos ac filios, servorum loco, nos liberat. *Lib. 1. Parallel. cap. 4.*
68. Imperiorum robor ac firmitas, Dei amicitia ^{s. JOAN. DAV.} *Ep. 290. ad Petrum.*
69. Si Dei amicus esse studes, fa robuste praxis. *Ibid.*
70. Qui voluntatem Dei sequitur, qui divinam ^{LACT. FIR.} legem observat, Deo charus est. *De ira Dei, cap. 17.*
71. Magnum est hujus munera sacramentum, et omnia excedit hoc donum, ni Deus hominem vocet filium, et homo Deum nominet Patrem. *Serm. 6. de Nat. Domini.*
72. Nihil prorsus te ab amicitia Dei alienabat, ^{LEO I.} nisi peccato consentias. In *Speculo spirituali.*
73. Operet eum, qui desiderat amicos ^{s. MACRAB.} *Dei, conseruare se a sorribus peccati. Hom. 13.*
74. Amicitia quidam gradus est horumque ^{ALCESTIS.} *ad Item; dilectione enim mediante, homo Deo approximat, dum ex hominis amico Dei amicus est. Serm. 6. de Nat. Domini.*
75. Ad Dei amicitiam sublimatur, qui proper Deum humanas despici mortes, nescit timores. ^{s. PERPET. CRISPIN.} *Serm. 101.*
76. Sapiens omnis Dei amicus est. *Parallel. apud D. Joan. Damascen. cap. 73.*
77. Qui opera virtutibus sic agit exterius, ut tamen soli Deo in omni cogitat et actu placere intendant interior, is digno laudandus est, et amicus Dei appellandus. *Serm. 4. divis. 10.*
78. Illum dilige, et amicum tibi refine, qui

omnibus recedentibus te non relinquat, nec patietur in fine perire. Lib. 2. de *Inuit. Christi*, cap. 7.

79. Semper miser est si eget, quidquid habeat, qui Deum amicum non habet. *De voto* *titularum*, cap. 7. sect. 4.

80. Juventus pro adipiscenda Dei amicitia familiariter colloqui per interna mentis varia. *de fideli dispensatione*, cap. 3.

81. Occurrendum est semper Dei amicis, a servientium. Hom. 15. de *Bono Martirio*.

SENTENTIA PACANORUM.

PLATO.

82. Deus amicis auctor est, qui pote amicos efficiunt, et amicos una deducat eodem vinculo aptos atque copulatos. *Syzygia* 4. de *Amic.*

83. Nullus stultus et insensus, Deo amicus est. Lib. 2. de *Republ.*

84. Dignus esto eo, qui te dignatus est filium dicere, et age omnia ut filius Dei. Sent. 51.

SENTENTIA PATRIÆ.

S. AMBROSIUS.

1. Qui exiguum habet, non minuit amissionem, quia nihil est quod amittit. Lib. 1. *Offic.* cap. 33.

2. Tunc na concessa amita, qui non utendo congesit. *De Joseph.* cap. 4.

3. Maius damnum est in amissione unius animae, quam mille corporum. Part. 4. titul. 6. cap. 4.

4. Miser est omnis animus vincimus amicorum mortali, et dilaniabit cum eas amittit, et tunc sentit miseriam, qua miser est, et antequam amittit eas. Lib. 4. *Confess.* cap. 6.

5. Solus nullius charum amittit, cui omnes in illo clari sunt, qui non amittitur. *Prose.*

6. Te nemo, beus noster, amittit, nisi qui dimittit; et qui dimittit quo it, aut quo fugit, nisi a te placi ad te iratum? Lib. 9.

7. Nemo securus est in his bonis, quoniam potest invitus amittere. Lib. 2. de *Lob. cr.* cap. 14.

8. Videntur vincere cum vincuntur, qui superando ad id pervenit, quod cum dolore amissurus est. *Prose.*

9. Et vincit, cum vinei videatur, quisquis cedendo ad id pervenit, quod non amittit invitus.

10. Hoc sine amore adeat, quod sine dolore discedit. *De Vera Relig.* cap. 47.

11. Non est in carendo difficultas, nisi cum est in habendo cupiditas. Lib. 3. de *Doctr. Christiana*, cap. 18.

12. Sine dolore non perempti, que cum amore possessa sunt. In *Enchirid.* cap. 68.

13. Divina Justitia est, ut qui voluntate amittit quod amare debuit, amittat cum dolore, quod amavit. *Pro.*

14. Aliquando amissio superiori bono, non sentitur malum, cum habetur quod amatum est inferius bonum.

15. Adhuc bonum est, quod quis dolet amissum, non nisi aliquod bonum remansisset in natura, nullus boni amissi dolor esset in pena.

16. Per experientiam mali sentitur bonum; quantum quid amiserit, sentit, cui de bone amissio male fuerit. Lib. 8. de *Genes.* ad litt. cap. 14.

17. Boni amissionem dolendum est postea, quam latundum. Lib. 19. de *Civit. Dei*, cap. 43.

18. Quae habita sunt, cum gravi sollicitudine custodiuntur, et cum dolore amittuntur, et amissa cum gravi labore recuperantur. Lib. de *diligendo Deo*, cap. 16.

19. Potes aurum perdere, et nolens; potes dominum, potes honores, potes ipsam carnis salutem; bonum vero, quo vere bonus, nec invitus accipit, nec invitus amittit. Serm. 12. de *Verb. Dom.*

20. Quia est ita animalium insanis, amittere vitam, appetere mortem; acquirere aurum, et perire oculum? *Ibid.* Serm. 25.

21. Quod habes, cave ne perdas. *Ibid.* serm. 53.

22. Illud dumcum minime dicatur, quod aliquis perdit, ne amplius perdat. *De Mendacio ad Constantium*, cap. 18.

23. Sicut luctu deserti boni in peccato, testis est voluntatis male: illa dolor amissi boni in supradicto testis est natura bona. Lib. 19. de *Civit. Dei*, cap. 13.

24. Si quis letetur inaniter, de his rebus letatur quae potest amittere, quare mutua necessitas est, ne amittit. *De Iustitia quest.*, quest. 33.

25. Substrahuntur libi que Deus dedit, numquid substrahitur qui dedit? Sup. *Psalm. XXXIV.* vers. 3. *Salus tua ego sum.*

26. Perde aliquod at Deo vaces, non illibus perde; ex eo quod perdes, prelum est temporis. *Prose.*

27. Quando aliquid amittit, ut aliquid habebas, tunc emis, quod emis; quod habes, emplum est; quod amitis, prelum est.

28. Quoniam ergo perdis nimmos, ut emasti aliquid: sic perdis nimmos, ut emasti tibi quem.

29. Quanto tempus perdidi, tanto melius est ut nimmos amittas, et tempus redimas. *de verb. Ap.*

30. Sicut expirat corpus, cum animam emittit, ita expirat anima, cum Deum amittit. *Prose.*

31. Deus amissus mors anima est; anima emissa mors corporis; mors corporis necessaria,

mors anima voluntaria. Serm. 6. de *Verb. Dom.*

32. Omnia amittere tolerabilius est, prater libertatem. Concio 4. Sup. *Psalm. xiv.*

33. Quoniam modicum id quod quisque

cum dolore obtinuerit, certus quidem non sit quanto cum dolore amittet, certus autem, quod quandoque amittet. In tract. *de Diligendo Deo*, cap. *Dico*.

34. Anima quod delectat habere, id etiam perdere temet. Serm. 82. Sup. *Cant.*

35. Quando manifestando potes amittere, tunc eustodi. *De Inter. domo*, cap. 48.

36. Avai pro divitiis, ne amittit, timent; et cum amittuntur dolent. Serm. ad *Ulerum*, in *Consil. Rhenenii*.

37. Feli qui perdit pecuniam, ut cum ea perdat miseriam; infelix, qui perdit vitam eternalem, ne perdat pecuniam temporalem. Expos. 2. sup. *Psalm. cxviii*. esp. 2. vers. 3.

38. Qui se perdit, omnia perdit: ideo non prodes, sed obest. Sup. *Lucam*, cap. 9. sup. illud: *Seipsum autem perdat.*

39. O exortis! tristis homo, si perdit thesaurum mundi; et non curat, si perdit filium, charitatem, justitiam, et patientiam, pretiosum thesaurem Spiritus sancti. Serm. 3. fer. 2. *Pentec.*

40. Si multum doles pro ammissione thesauri corporalis, quantum dolorum decet habere pro ammissione thesauri spiritualis? Serm. 1. de *S. Matthaeo*.

41. Nullo modo est amandum quod absque dubio est perdendum, et doloris est finaliter causativum. Serm. 6. de *SS. Apost.*

42. Si times perdere pecuniam, necessario aliquid amittendum; si times corporalem perdere vitam, aliquando (sive velis, sive nois) perdendum, cur non times perdere vitam beatam, vitam secundam, vitam omnibus bonis plenam, nec ad tempus, sed perpetuo duraturam? *Ibid.* serm. 9.

43. Divites dum colliguntur, citio amittuntur. Lib. 1. de *profecta Relig.* cap. 33.

44. Cum amitis quod amasti, aestima quasi nunquam habueris. *Ibid.* cap. 37.

45. Qui abstatu injuste alteri quod habebat charissimum, dignus est ei ipse quod habet charissimum, male perdere. In *Job*, cap. 31.

46. Omnino stultum agere ridiculum est, multum animo commoveri pro rati cupidine ablatione sui amissionis, quam post hunc momentum, velis, nois, necessario est quisque perditur. Sup. *Psalm. LVIII*. vers. 9. *Frustra conturbatur.*

47. Quanto major in possessione commoditas, tanto major in ammissione dolor. Sup. *Ecclesi. cap. 22.*

48. Boni Catholicorum magis timent de bonis spiri-

talibus amittendis, quam de corporalibus seu de temporalibus. Sup. *Ituth.* cap. 4.

49. Nunquam sine dolore amittitur, nisi quod ait amore possidetur. Lib. 1. *Moral.* cap. 4. sup. Job. 1. *Et fuit possessio ejus, etc.*

50. Magna consolatio est in rerum amissione; illa tempora ad mentem reducere, quibus nos contingit res quas perdidimus, non habuisse. Lib. 2. *Moral.* cap. 12.

51. Amissio felicitatis interrogat vim dilectionis. Lib. 7. *Moral.* cap. 10.

52. Quod presentis vita sollicitudo ordinat, amissio dissipat. *Ibid.* cap. 11.

53. Quanto magis quisque terrena diligit, tanto priuori eius voluntatis portimacit. *Prose.*

54. Sine enim dolore amittitur, quidquid sine amore possidetur. Lib. 31. *Moral.* cap. 8.

55. Amicorum amissio, tanto debet tolerabilius sententiam conciliare, quanto amissus illos condito mortalitatem exposcit. Lib. 1. in *Regist.* indit. 9. esp. 11. Ep. 11. ad *Clementianum Pabri- cianum*.

56. Cuius bonum perditur, quod non a largiente custoditur. Lib. 9. *Moral.* cap. 29.

57. Quanto quisque plus cooperit quod amittit intelligere, tanto plus incipit corruptionis sua sententiam, quam subiicit, lugere. In *septem Psalm. Paupertatis*, sup. *Psalm. III. vers. 2.*

58. Perpendo quod teneo, perpendo quod amisi; dumque induco illud quod perdi, fit hoc gravissimum porto. Lib. 1. *Diad.* cap. 4.

59. Si vultus nihil injuste perdere, summopere studie de iniustis nihil habere. Lib. 9. in *Regist.* indit. 8. cap. 57, epist. 57. ad *Brunchidem regiam Francie*.

60. Temporalis bonum difficile habetur, et citio amittitur. Lib. 3. In *Reg.* cap. 2.

61. Lucifer est illud perdere, quod si quis habeat, id illi damnum afferat. Sup. *Ecclesiastes*, hom. 7.

62. Melius est amittere quod (velimus, nolimus) aliquando peritum est, quam id amittere, pro quo omnia amittenda sunt. Ep. 11. ad *Geron- tiensem*.

63. Letamur ad nummum, amissio vero obolo contristat. Ep. 18. ad *Marcell.*

64. Quo affectu possideamus aliquid, docemus cum id amittimus. *Prose.*

65. Et cupiditate fruendi, carendi dolor profit: quem qui in carendo non habuit, in possidente quoniam modo habuit? Ep. 1. ad *Demeterden.*

66. Quale istud bonum est, quod semper timeas amittere? quod vel auferendum sibi te meatus, vel a te relinquendum sois; nam et si nullum erit

- piatur casu, vel morte certe perdendum est.
Ibid.
67. Tam cito perditur, nisi fortiter custoditur quod charum habetur et utilitatem. *In Regula monachorum*, cap. 18.
- HUGO A
SANCTE
VICTORE.
68. Quam magnum tamquam incurrit, qui pro rebus transuenientibus, hoc unde debet esse beatus perdit? *Sup. Regulam B. Augustini*, cap. 8.
- HUGO CARD.
69. Quoniam quod possidetur, cetera est utilius, tanto amittitur; dannosus. *Sup. Exod.* cap. 22.
70. Divitiarum amissio nihil aliud est quam gravis onus depositum. *Sup. Job*, cap. 1.
71. De ammissione temporaniorum non est dolendum, quia non sunt nostra; sed de ammissione spiritualium, quae habita faciunt beatum. *Ibid.*
72. Divitiarum amissio, magis doloris est. In *Contemptu amoris divini*, cap. 2.
- JOAN. CASS.
73. Quidquid per diligentiam acquiritur, potest etiam per negligientiam desperire. In *collat. 6. Theodosii Abbat.* cap. 16.
- S. JOANNES
CHRISTOST.
74. Privatus es pecuniae: si gratis egeris Deo, mortalum diabolo plagam inflabis. *Prose.*
75. Sed si ad vates abioris pro perditis remponandis, animam tuam perdis, et alia deriso eris, atque iterum rem perditan male amitteres. *Hom. 5. de Patienti Job.*
76. Fide servata, stans omnis perdas, omniam tamen cum magnificenter recuperabis. *Hom. 34. sup. Matth.*
77. Qui seculariis rebus servil, et illis dedicatus in propenso perseverat, necesse est ut illa coelestem amittat thesaurum. *Hom. 63. in Matth.*
78. Quid in iustis amitis propter Dei timorem, maiorem pro illo mercenari habes, quam si illud in elemosynam dedisses. *Hom. 12. Oper. imper.* sup. *Matth.*
79. Si vel parum argenti amiseris, id omnino dannum appellas; sin totos dies in diaboli operibus consumperis, nihil amisse opinaris. *Prose.*
80. Omnia potius sunt amittenda, quam tempus: aurum amitis, poterit recuperari; amissum autem tempus, nunquam. *Hom. 37. sup. Joen.*
81. Suni non pauci, qui verbera ferunt, jactant vero rerum non ferunt. *Prose.*
82. Quia carum gratia cadi malent, innumerasque perpeti molestias, quam ex illis quidquam amittere. *Hom. 4. sup. Epist. ad Cor.*
83. Perfidia atri libras decem milia? age gratias confestim Deo, et centum milia acquistavi per vocem illam et gratiarum actionem. *Hom. 20. sup. Epist. ad Hebr. in Morali.*
84. Quid amittitur ut iterum acquiratur, labore multo indiget; quod autem tenetur ne amittatur, non item. *Ibid. Hom. 24.*

85. Quanto contristat res perdata, tanto magis letat si fuerit inventa. *Lib. 2. de Sum. bono.* *REVALENS.*
cap. 14.
86. Qui plusquam oportet res transitorias diligunt, majorum sibi ingerunt dolorem res ablatae, quam amorem parturiebant possessa. *Prose.*
87. Cum gravi enim dolore amittuntur, que cum magno amore habentur.
88. Minus autem carendo dolum, minus persistendo diligimus. *Ibid. lib. 3. cap. 59.*
89. Major Dei metus causa est, cur ea que chara habentur, minime amittantur. *Prose.*
90. Quo enim praestantius est, et quo charius habent quod amantur, eo vehementius est, qui illud charum habet, ejus amissionem timet. *De necessariis questionibus*.
91. Gerte nullus laber est recusandus, quo id acquiratur, quod nullo modo possit amitti. *Lib. 6. de Vero cultu*, cap. 4.
- PETRUS
BLESTIUS.
PETRUS
DEUTUS.
PETRUS
CELLINUS.
92. Malo animam meam perdere ut custodiā, quam custodiā ut perdim. *Sup. Job*, cap. 2.
93. Nihil in anima possessione Dei felicis, et Deo similius; nihil in ammissione misericordi, et Deo dissimilis. *Lib. 6. Epist. Ep. ultima.*
- S. PETRUS
CIRYOL.
S. PETRUS
DAMIANUS.
S. PROSPER.
94. Amisisse te non doles, quod cum amiseris non doles. *Serm. 101.*
95. Quasi ut acquiras, acquisis ut perdas, perdis ut doles. *Serm. 39. de S. Nicolao.*
96. Boni temporalis amissio, fit exercitium justi, et injusti supplicium. *Prose.*
97. Quis iustus desiderio colestimum captus, omnem temporalia, sive habeat, sive amittat, omnino non sentit.
98. Sed iniquus, quod cum delectatione habuit, sine dolore non perdit. *Lib. 2. de Vita contempl.* cap. 43.
99. Hoc solum nunquam amittitur, quod operi pietatis impenditur. *Sent. 98.*
100. Poles homo iuvans amittere temporalia bona, nunquam vero, nisi solens, perdit alteras. *Ibid.*
101. Id solum recte diligunt, quod nunquam bene amittunt. *Ibid.*
102. Si amisiisti vita gaudia; negotiatio est. *TESTAMENTUM.* aliquid amittere, ut majora lucrari. *Ad Martyres*, cap. 2.
103. Sollicitudo est in acquirendo, timor in posse, dolor in amittendo. *Sup. Ep. 1 ad Trin. c. 6.*
- S. THOMAS
AQUINAS.
104. Cito perditum celestis thesaurus desiderium in silentio acquisitionis, nisi fuerit cum omni diligentia ab extraneis rumoribus custoditum. *Serm. 1. de Novitio. Divis. 3.*
- THOMAS
AQUINAS.
105. Cito potest perdi per negligentiam, quod multe lahece vix tandem acquisitionis est pergratiam. *Lib. 1. de Iustit. Christi*, cap. 22.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL. 106. Nemo sum sponte (simpliciter et absolute loquendo) rerum suarum justum facit; sed sum ac esterorum salutis causa omnes faciunt, qui modo sane mentis sint. *Lib. 3. de Moribus*, cap. 4.

CICERO. 107. Non possunt una in civitate multi rem alique fortunam amittere, ut non plures secum in eadem calamitate trahant. *Orat. 13. pro Lege Menenia*.

108. Plus glori virtus tua dedit, quam fortuna absulisti. *Libr. 5. epist. 18. ad Fabium.*

109. Numquam dicum illum bona perdilisse, si quis peccat non supellecillum amiserit. *De Paradoxia*, cap. 2.

110. Nihil neque meum est, neque eiusdem, quod amitti, quod eripi, quod smitti potest. *Ibid. cap. 4.*

111. Nunquam te quidquam perdilisse dicio, sed reddidisse: illius oblit, redditus est. In suo *Enchirid.* cap. 15.

112. Moderatus vir, moderato et quidem amico orbi morte, non prorsus acerbum dicere debet. *lib. 3. de Republ.*

113. Nihil eripitur, nisi retinenti. In lib. *Cur bonis viris*, cap. 5.

114. Nihil dividis si offuxerint, nihil suferent. *De beata vita*, cap. 22.

115. Cogitandum est quanto levior dolor fit non habere, quam perdere et intelligamus pauperati o minorum tormentorum, quo minorum danuorum esse materiam. *De tranquilli. animi*, cap. 8.

116. Tolerabilius est, faciliusque non sequiri, quam amittere. *Ibid.*

117. Putabo hunc non esse felicem, si quem mini inveneris, cui nihil periret. *Ibid.*

118. Sapientis nihil perdere potest: omnia in se reposuit; nec augeri, nec minuere potest. *De Constantia sapientis*, cap. 5.

119. Ita habe perfectum illum virum, humanis divinisque virtutibus plenum; nihil perdere. *Prose.*

120. Bona ejus solidis, et insuperabilibus minime preciata sunt. *Ibid.*

121. Is perdidit, qui cito se perdidisse credidit. *Lib. 4. de Beneficiis*, cap. 3.

122. Rerum natura nihil dicitur perdere; quia quidquid illi avellit, ad illam redit. *Prose.*

123. Nec perire quidquam potest, quod quo excedat, non habet; sed eo revolutur, unde discedit. *Ibid. lib. 5. cap. 8.*

124. Nullum bonum juvat habentem, nisi ad cuius amissionem preparatus est animus. *Prose.*

125. Nullus rei facilius est amissio quam quae desiderari amissa non potest. *Epist. 4.*

126. Silpon, capta patria, omisso liberis, amissa uxore, interroganti Demetrio, num quid perdisset: Omnia, inquit, bona mea meae sunt: justitia, virtus, temperantia, prudencia, quod bonum eripi non potest. *Ep. 9.*

127. Quod peritur est, tecum ipso versa, et circumspecte, non agunt in insomniis, et cum plurimi lacrymis amittuntur. *Prose.*

128. Si diu ihu habuisti, perdis postquam satiatus es; si non diu, perdis antequam assecudas.

129. Gies non damnum in his molestum esse, sed opinionem damni.

130. Nemo illa perisse sentit, sed cogitat.

131. Qui se habet, nihil perdis. *Ep. 42.*

132. Id agamus, ut iucunda nobis sit amissio recordatio. *Ep. 63.*

133. Habui amicos, tanquam amissorū; amisi, tanquam habeam. *Ibid.*

134. In agno est dolor amissio rei, et timor amittendi. *Ep. 98.*

135. Tam necesse est perire, quam perdere: et hoc ipsam, si intelligimus, solitum est, aquo animo perdere, quod perturbum est. *Ibid.*

136. Habere, eripitur; habuisse, nunquam. *Ibid.*

137. Quid doles amissio, quod habuisse non prodesset? *Ep. 99.*

AMOR IN GENERE.

Definitio. Quid est amor, nisi quædam via duo alia copulare, vel copulare appetere: amandum scilicet et quod amatur? *lib. de Trin. cap. 10.*

Amor est delectatio cordis alium ad aliquod, propter aliquod per desiderium percurrens, aliquid per gaudium requiescentis: per desiderium in appetendo, et per gaudium in perfundendo. *De spir. et anima*, cap. 45.

Amor nihil aliud est, quam vehemens ei s. bernard.

Amor est commercio et vicinum quo omnium rerum universitas inseparabilis amicitia, inseparabile unione copulatur. In *itineribus septem* in Deum, *de itinere*, 4.

Amor est virtus unitiva amantis cum amante. *Ibid.*

Amor est mutua animorum unio. *De Perfectione charitatis.*

Amor est bona erga alterum propter ipsum voluntas.

Amor est intrinsecus insita in id, quod animo est jucundum habitudo, operis per voluntatem. *s. bernard.* *HUGO.* *A S. VICTORE.* *BONAVENT.* *DIOSCORIDES.* *CARTERUS.* *GREG. NISS.*

piatur casu, vel morte certe perdendum est.
Ibid.

67. Tam cito perditur, nisi fortiter custoditur
quod charum habetur et utilis. *In Regula monachorum*, cap. 18.

68. Quam magnum tamnum incurrit, qui pro
rebus transuersit, hoc unde debet esse beatus
perdit? *Sup. Regulam B. Augustini*, cap. 8.

69. Quanta quod possidetur, cetera est utilius,
tanto amittitur; dannosus. *Sup. Exod.* cap. 22.

70. Diversarum amissio nihil aliud est quam
gravis onus deposito. *Sup. Job*, cap. 1.

71. De ammissione temporaria non est dolen-
dum, quia non sunt nostra; sed de ammissione
spiritualium, quae habita faciunt beatum. *Ibid.*

72. Diversarum amissio, magis doloris est. In
Contemptu amoris divini, cap. 2.

73. Quidquid per diligentiam acquiritur, potest
etiam per negligientiam desperire. In *collat. 6.*
Theodori Abbatis, cap. 16.

74. Privatus es pecunia: si gratis egeris Deo,
mortalem diabolo plagam inflivisti. *Prose.*

75. Sed si ad vates abioris pro perditis rempon-
dantis, animam tuam perdis, et alii deriso eris,
atque iterum rem perditan male amitteres. *Hom.*
de Patientia Job.

76. Fide servata, stans omnis perdas, omnia
tamen cum magnificenter recuperabis. *Hom. 34.*
sup. Matth.

77. Qui seculariis rebus servil, et illis dedi-
tus in proposto perseverat, necesse est ut illa
coelestis amittat thesaurum. *Hom. 63.* in *Matt.*

78. Quid in tuis amitis propter Dei timorem,
majorem pro illo mercedem habes, quam si illud
in elemosynam dedisses. *Hom. 12. Oper. imper.*
sup. Matth.

79. Si vel parum argenti amiseris, id omnino
dannum appellas; sin totos dies in diaboli ope-
ribus consumperis, nihil amisse opinaris.
Prose.

80. Omnia potius sunt amittenda, quam tem-
pore: aurum amitis, poterit recuperari; amissum
autem tempus, nunquam. *Hom. 37. sup. Ioh.*

81. Suni non pauci, qui verben ferunt, jactan-
tum vero rerum non ferunt. *Prose.*

82. Quia carna gratia cadi malent, innumer-
asque perpeti molestias, quam ex illis quid-
quam amittere. *Hom. 4. sup. Epist. ad Cor.*

83. Perfidia atri libras decem milia? age
gratias confessum Deo, et centum milia acqui-
sisti per vocem illam et gratiarum actionem.
Hom. 20. sup. Epist. ad Hebr. in Morali.

84. Quid amittitur ut iterum acquiratur,
labora multo indiget; quod autem tenetur ne amit-
tur, non item. *Ibid. Hom. 24.*

85. Quanto contristat res perdata, tanto magis
lescit si fuerit inventa. *Lib. 2. de Sum. bono.* *REVALVUS.*
cap. 14.

86. Qui plusquam oportet res transitorias dilin-
gunt, majorum sibi ingerunt dolorem res ablatae,
quam amorem parturiebant possessa. *Prose.*

87. Cum gravi enim dolore amittuntur, que
cum magno amore habentur.

88. Minus autem carendo dolum, minus pre-
sidente diligimus. *Ibid. lib. 3. cap. 59.*

89. Major Dei metus causa est, cur ea que
chara habentur, minime amittantur. *Prose.*

90. Quo enim praestantius est, et quo charius
habent quod amant, eo vehementius est, qui il-
lud charum habet, ejus amissionem timet. *De ne-
cessariis questionibus question.*

91. Gerte nullus laber est recusandus, quo id
acquiratur, quo modo modo possit amitti. *Lib.*

6. *de Vero cultu*, cap. 4.

92. Malo animam meam perdere ut custodium,
quam custodire ut perdim. *Sup. Job*, cap. 2.

93. Nihil in anima possessione Dei felicis, et
Deo similius; nihil in ammissione misericordi, et Deo
discimilius. *Lib. 6. Epist. Ep. ultima.*

94. Amisisse te non doles, quod cum amiseris
non doles. *Serm. 101.*

95. Quasi ut acquiras, acquisis ut perdas, per-
dis ut doles. *Serm. 39. de S. Nicolao.*

96. Boni temporalis amissio, fit exercitium justi-
et injusti supplicium. *Prose.*

97. Quis iustus desiderio colestimum captus,
omni temporalia, sive habeat, sive amittat, om-
nino non sentit.

98. Sed iniquus, quod cum delectatione ha-
bituit, sine dolore non perdit. *Lib. 2. de Vita con-
templi*, cap. 43.

99. Hoc solum nunquam amittitur, quod operi
piciatis impeditur. *Sent. 98.*

100. Poles homo iuvans amittere temporalia
bona, nunquam vero, nisi solens, perdit alteras.

101. Id solum recte diligunt, quod nunquam
bene amittunt. *Ibid.*

102. Si amisisti vite gaudia; negotiatio est. *TEUTONICUS.*
aliquid amittere, ut majora lucrari. *Ad Marty-
rer*, cap. 2.

103. Sollicitudo est in acquirendo, timor in pos-
sidente, dolor in amittendo. *Sup. Ep. 1 ad Trin. c. 6.*

104. Cito perditum celestis thesaurum desiderium
in silentio acquisitionis, nisi fuerit cum omni di-
ligentia ab extraneis rumoribus custoditum. *Serm.*
1. de Novitio. Divisi. 3.

105. Cito potest perdi per negligentiam, quod
multe lahece vix tandem acquisitionis est pergra-
tiam. *Lib. 1. de Iust. Christi*, cap. 22.

*S. JUSTINUS
MART.*

*PETRUS
BLENNIUS.*

*PETRUS
DEUTUS.*

*PETRUS
CELLINUS.*

*S. PETRUS
CHYRIOL.*

*S. PETRUS
DAMIANUS.*

S. PROSPER.

PLATO.

*EPICETUS
PHILEBUS.*

SENECA.

ENCHIRID.

LACT. FIRS.

ETIENNE.

PROSPER.

ETIENNE.

et delectationem. Hom. 8. sup. Ecclesiasten.
Amor est affectio vehementis cordis et anime, ad mentis applicatio ad aliquod diligendum. De Contempl. de amore divino, cap. 1.

Amor est quedam vis mutua, et virtus aggrauatativa, summa movens ad iudicium et novissima. De Contempl. divini amor, cap. 13.

Amor est anima vacantis passio. Homil. 40. Oper. huius, sup. Math.

Amor animalis, est inclinatio vel motus coniugans ex approbatione boni, vel iunguuntur. De Passione anima.

Amor est quedam vis appellata rancum, quae ex desiderio eligitum, et amplectum ad frumentum. De Amicitia, cap. 1.

Amor est pectus amantium. Par. 4, quest. 37, art. 1. Arg. 3.

Amor est unio amantis ad amatum. Ibid. quest. 28, art. 4.

Quid est amare, nisi vele bonis aliquem affici quam maximis? etiam si ad se ex his nihil redit. Lib. 2. de Finibus.

Descriptio. Amor est prima omnium passionum. 4. 2. quest. 25. art. 2.

Divisa. Duo civiles faciunt duo amores: Hierusalem facit amor Dei, Babylonum facit amorem secundi: interregno ergo se quisque quid amat, et inventus unde sit civis. Sup. Paulin. LXV.

Duo sunt amores, mundi et Dei: si mundi amor habebit, non est qui intret amor Dei; recedat amor mundi et habebit Dei, maior accipiet locum. Tract. 3. in cap. 2. Epist. B. Joann.

Est amor utilis, est amor noxious: amor impeditur, amor noxious recedit, et amor utilis succedit. Homiliarum quinquaginta, in Homil. 37.

BONAVENT. Amor multiplex est, scilicet: naturalis, erga se: plus, erga parentes; iucundus, erga socios; iustus, erga amicos; violentus, erga inimicos; sanctus, erga Deum. In Compendio Theologiae, lib. 3, cap. 23.

Quadruplices est amor: Primus est divinus et celestis, qui charitas appellatur, et hic meritorius est. Secundus, venenosus, libidinosus, diabolicus, et hic dannabilis est.

Tertius, carnalis, quo quis carnem propriam, vel parentem diligit: et hic, si moderatus sit, tolerabilis est; si immoderatus, reprobadus et dannosus.

Quartus, mundanus, qui, si moderatus sit, licet est et concessus; si immoderatus, detestabilis et perniciosus est. Sup. Cantica in Prologo.

S. ANTONIN. Differentia. Differenti ista tria, scilicet: amor dilectionis et charitas. Praes.

Amor importat complacientiam ad rem amatam et sic est communis notis et brutis.

Dilectio supra amorem addit electionem, et potest convenire et bonis et malis.

Charitas autem addit supra dilectionem quamdam perfectionem, seu divinam infusionem. Parl. 1. lib. 6. cap. 2.

Inter amorem mundi, et amorem Dei, haec est differentia, quod mundi amor in principio dulcis & s. victore, eae videntur, sed finem habet amarus. Prose.

Amor vero Dei ab amaritudine incipit, sed ultimum eius dulcedine plena sunt. Lib. 1. de Arca Noe, in Morali, cap. 1.

Amoris et amicorum esse, dissimilia sunt: qui amicus est, amans qui amat, non utique amicus est. Prose.

Itaque amicitia semper prodest, amor etiam aliquando nocet. Ep. 36.

Productio. Duo sunt rivi, qui de fonte amoris. AUGUSTIN.

Est omnium malorum radix cupiditas, et omnium honorum radix charitas. De substantia dict. cap. 1.

Amor perversus, ab odio, odium rectum, ab amore est. Homiliarum quinquaginta. Rom. 37.

Ex timore honor, ex amore soler procedere amor. Sup. Cantica in Prologo.

Amor est prima radix omnium passionum. 1. 2. quest. 49. art. 1.

Amor est prima affectio, et omnium affectionum radix. 1. 2. quest. 70. art. 3.

1. Amor verus constantia probatur. Lib. 6. Ep. 5. AGROSIUS
46. ad Sabini.

2. Ponderibus suis aguntur omnia, et loca sua petunt: pondus meum amor est, eo feror quoque feror. Liber. 13. Confess. cap. 9.

3. Jubet lex iustitia avertire amorem a temporibus, et cum mundanum convertere ad aeternum. Lib. 1. de arbit. cap. 45.

4. Bons sine amore adest, quod sine dolore discedit. De Vera Religion. cap. 27.

5. Beatus (quantum existimo) neque ille dici posset, qui non habet quod amat, qualemque est: peque qui habet quod amat, si non sit; neque qui non amat quod habet, etiam si optimum sit. De Mortibus Ecl. cap. 3.

6. Nihil est tam durum atque ferreum quod non amor igitur vincatur. Ibid. cap. 22.

7. Sine dolore non persuit, que enim amore possessa sunt. In Enchirid. cap. 68.

8. Non amat amor, nisi iam aliquid amans: quia ubi nihil amat, nullus est amor. Prose.

9. Duo ergo sunt, cum se quisque amat: amor

et quod amat, tunc amans: et quod amatatur unum est. Lib. 9. de Trin. cap. 2.

10. Amans aliquo amore amat; et amor aliquis amantibus est. Ibid.

11. Tunc vis est amoris, itea, que cu memore diu mens cogitaverit, elice cursu glutino inhaesit, attrahit secum, etiam cum ad se cogitandum quadammodo redit. Ibid. liber. 10. cap. 5.

12. Amari aliquid (nisi notum) non potest. Ibid. liber. 10. cap. 4.

13. Tunc laudans est animus vehementer amans, cum id quod amat vehementer amandum est. Ibid. cap. 11.

14. Hi duo amores sunt, scilicet, 1. Peccatum: quorum alter sanctus est, alter immundus; alter specialis, alter privatus; alter subtilis, alter tembus; alter tranquillus, alter turbulentus; alter pacificus, alter auditus; alter laudibus veritatem praeforans, alter quoquemodo laudis avitus; 2 et charitatis: quorum alter amicibilis, alter invidius; alter volens proximo quod sibi; alter subiectus proximum sibi; alter proper proximi utilitatem regnos proximum; alter proper suam.

15. Nulla est major ad amorem invitatio, quam prevenire amando: et nimis durus est animus, qui dilectionem si nobilit impendere, nolit et respondere. De Catechismi, rubribus, cap. 4.

16. Ubi gratior amor est, ibi non estut indigentie siccitas, sed ubertatis beneficentie prout. Ibid.

17. Nec qui amat, malum est; nec quod amat, malum est; nec amor, quo amat, malum est: sed quod male amat, malum est; et hoc omne, malum est. De Substantia dilectionis. cap. 2.

18. Vita cordis amor est: impossibile est ut sine amore sit cor, quod vivere cupit. Ibid., cap. 6.

19. Humana mens sine amore esse non potest, aut seipsum, aut certe aliud aliquid a se diligat, necesse est. Ibid.

20. Et si vis amoris, ut oculus mentis offert, quod ardentes mens desiderat. De amicit. cap. 26.

21. Minus amor habet amoris, ubi se sentit (qui diligit) non amari. Ibid.

22. Qui perversus amat cuiuslibet nature bonum, eti adspicitur ipse sit in bona malus, et miser meliore privatus. Lib. 12. de Civit. Dei, cap. 8.

23. Omnis creatura et bene potest amari, et male: bene scilicet ordine custodito, male autem ordine perturbato. Ibid. lib. 15. cap. 22.

24. Sunt sordes animi, amor quarumlibet rerum, praeter amicum et Deum, a quibus soribus quanto est quis purgator, tanto verum

facilius intetur. De utilitate credendi, cap. 46.

25. Si ubi est timor operetur labor, ubi erat labor erit et amor. Lib. 2 de Adulterinis conjug., cap. 13.

26. Vere felix est, qui, non si id habet quod amat, sed si id amet quod amandum est.

27. Multi miseri sunt magis habendo quod amant, quam corendo: amando res noxii miseri, habendo sunt miseriiores. Sup. Psalm. xxvi. Exarr. 2. vers. 7.

28. Quisquis amat carnaliter, necesse est ut cum zelo pestifero amet. Sup. Psalm. xxxviii, vers. 3.

29. Non recuset labor, si adest amor; quoniam, qui amat, non laborat: omnis enim labor, non amantibus gravis est. Tract. 48, sup. Every. Joan. de cap. 10.

30. Non minus amor lingua serviat, quam timori. Ibid. tract. 42. de cap. 21.

31. Omnia seva et immania, prorsus facilia, et propria nulla efficit amor. Prose.

32. Quid dura sunt laborantibus, eisdem ipsis mitescunt umantibus. Serm. 9 de Verb. Dom.

33. Animus velut pondere, amor fertur quoque fortiter. Ep. 89 ad Hilariam.

34. Quod non propter se amat, non amat. Lib. 1. de Solido, cap. 43.

35. Impatiens est animus, nec lacrymis modis sit, nisi amori dolor quod amat. Ibid. lib. 2, cap. 1.

36. Pudent cum alia non amentur, nisi quia bona sunt, eis inherendo non amare bonum ipsi sum, unde bona sunt. Lib. 8. de Trin., cap. 3.

37. Vnde bonum perfecte noscitur, quod non perfecte amatur. Prose.

38. Neque ut sola mens potest cognoscere, ita et amare sola potest. De lxxxviii. Quast., quest. 35.

39. Nullomodo sunt onerosi labores amantium, sed etiam ipsi delectant. Prose.

40. In eo quod amat, aut non laboratur, aut et labor amat. De bono viduitatis, cap. 21.

41. Amor inimicus habere quod amat, cupiditas est: id autem habens, contra frumenta, inicitia est: fugiens quod ei adversatur, timor est; idque si accidenter, tristitia est. Lib. 14. de Civit. Dei, cap. 7.

42. Amate, sed quid amatis, videte. Prose.

43. Amor vacare non potest: quid enim de quantum homine, etiam male operatur, nisi amor?

44. Da mihi vacantem amorem, et nihil operantem: flagitia, adulteria, facinora, homicidia, luxurias omnes, nonne operatur? In Prodig. Psalm. xxxi.

45. Amor ipse non ita sentitur esse, cum non prodat indigentia; quoniam non semper prestat, quod amat. Lib. 10, *de Trin. cap. 12.*
46. Si amore piget, sicutem redamare non pigmentat. *De Oatechizand. rulinis. cap. 4.*
47. Amor peruersus anime, abutit: amor animi rectius, vulde paucorum est. *Ex Homil. quinq. quinque. Hom. 37.*
48. Domines mali, mundus vocantur, ex eo quod ilium amant. *Prose.*
49. Amando Deum, efficuntur di: amando mundum, mundus dicuntur. Serm. 24, *de Naturali.*
50. Vis Dei dura sunt timori, loves amoris. *De natura et gratia. cap. 70.*
51. Quae vites, bona pulsa, falleris, sanus non es, nimis febre phreneticus factus es: verum non est, quod amas, vanitas est, insania mendax est. Sup. Psalm. xxxii, vera. 6. *Non resipit in vanitate, etc.*
52. Quam tenebrosus amor, quo lucis spernitur auctor? *In Proverb. suri, verbo Quan.*
- S. BERNARD.
53. Praecepit amor, nec iudicium prestolatur, nec consilio temperatur, nec pudore frangatur, nec rationi subjicitur. Serm. 9, sup. *Cant.*
54. Cum presteat est quod amat, viget amor; languet, cum abeat. *Ibid., sermon. 31.*
55. Amor intemperans pudorem, modum, et consilium nescit. *Ibid., sermon. 73.*
56. Amor reverentiam nescit: ab amando quippe amor, non ab honorando dominatur. *Prose.*
57. Honorat sane qui horret, qui stupet, qui metuit, qui miratur, vacant hinc omnia penes amantes. *Ibid. Ser. 9.*
58. Amor sibi abundat; amor ubi venerit, ceteros in se omnes traducit, et captivat affectus.
59. Proprieta qui amat, amat, et aliud novit nihil.
60. Ipse qui honori merito, merito stupori et miraculo est, amari tamen plus amat. *Ibid. Ser. 83.*
61. Suspectus est amor, cui aliud adipiscendi quam in Deo spes suffragari videtur: infirmus est, qui forte spe subtrahit aut extinguitur aut minuitur: impurior est, qui et aliud cupit. *Ibid.*
62. Purus amor mercenarius non est: purus amor, de spe viris non sursum, nec tamen diffundenter dama sentit. *Ibid.*
63. Illi amor est, labor non est, sed sapor: quoniam amanti nihil difficile est. Lib. 5, *in Floribus, cap. 26;* et Serm. 85, sup. *Canitica.*
64. Flagram ac vehemens amor, cum se intrase cohobere non valet, nisi attendit quo ordine, qua lege, qua serie, seu paucitate verborum eluidat, dummodo ex hoc nullum sui sentiat deterritum. *Prose.*

- DIONYS. CARTHUS.
65. Interdum nec verba requirit, interdum nec voces omnino illas, solis ad hoc contentus suspiris. Ser. 67, *in Canticis.*
66. Non est sincerus amor, ubi dubietatis scrupulus suspicione fratreu retinet. Epist. 178, *ad Innocent. Papam.*
67. Ars est artium, ars amoris: cuius magistrorum ipsa sibi relinquit natura. *De natura amoris* dixit, cap. 4.
68. Sins Deo, amarus est omnis amor. Ep. ad quemadmodum.
69. Quidquid propter aliud amare videaris, id plane amas, quo amoris finis pertendit, non per quod tendit. In tract. de *Lilgenda Deo*, verbo *Dicto.*
70. Nullus ibi appetit labor, ubi verus est amor. Serm. 43, *de Canna Domini.*
71. Caneth amor libenter obsequit, et ejus jugo colla submittunt: perversi, perverso: lubrici, lubricio; sancti, sancto; casti, casto, et quilibet in desiderio suo. *Ibid.*
72. Nullo modo est amandum, quod absque, BONAVENT.
- dubio est perpendum, et doloris est finaliter causativum. Serm. 6, *de SS. Apost.*
73. Quid cor amat, sepe de eo cogitat: sepe enim cogitant vani de carnis deliciis, et sepe superbia de eminentiis, et spiritualis sepe de divinis. *Prose.*
74. Homo maxime de eo cogitat, quod praeterterat amat: si de mundo magis, quam de Deo cogitas, mundum magis, quam Deum amas. Serm. 8, sup. illud Joann. 44: *Si quis diligat me.*
75. Similitudo magna, est causa magni amoris. *Ibid. Ser. 9.*
76. Amor omnia gravia, levia; et amara, dulcia facit. Serm. 2, *de pluribus Confess.*
77. Quid vis, an amare temporalia, et transire tempore? an Christianum amare, et in eternum vivere? In collat. *de contemptu seculi.*
78. Amore tendente in rem amitam nihil velocius, nihil acutius, nihil subtilius, aut penetrabilius. In *Itineribus septem, itinere 4.*
79. Sepe spiritus amor incepit, consummatur carne. Lib. 1, *de profectu Relig.* cap. 39.
80. Non est presentior noster spiritus ubi amat, S. BONAVENT.
- quam ubi amat. *De septem itineribus, itin. 4.*
81. Ille verus amor est, qui veritatis affectus S. BERNARD.
- cassiopeus.
82. Ille verus amor est, qui veritatis affectus S. CESARIUS.
83. Qui vero aliiquid amat, ei vult professe: ARELATENS.
84. Non debet contendi quod non licet amari. S. CLEM.
- Pedagogi, cap. 8.
85. Non debet contendi quod non licet amari. S. CYPRIANUS.
- De duodecim Abusion. cap. 7.
- GILBERTUS FORGETANUS.
86. Amor transponit et mutat amantem in amatum. Sup. Ep. ad Galat. cap. 2, art. 2, sub fine sup. illud. Vivit vero in me Christus.
87. Anima verius est ubi amat, quam ubi animata. Sup. Epist. ad Philipp. cap. 3.
88. Ubi amor, ibi oculus: et quod quis fervens amat, in illo magis quiescit. *De Professione Monastica*, art. 5.
- GILBERTUS ANGLOS.
89. Quanto fuerit expeditior animus, tanto impensis erit in illud quod amat. Serm. 4, sup. *Cant.*
90. Magna vis amoris! semper amari se presumit, qui amare se sentit. *Ibid.*
91. Numquid sat is? forlassis satis, sed labrant, non satis amant. *Ibid.*, Serm. 2.
92. Amanit anxietas, illum dormire non sinit. *Ibid.*
93. Occasions accepta, suum nescit amor non exercere negotium. *Ibid.*
94. Semper amor quem amat, vel presente se oblectat, vel absentem desiderat. *Ibid.*
95. Nihil amoris vult, quam amare. *Ibid. Serm. 42.*
96. Nihil grauius amore impeditur, nihil dulciter sentitur. *Ibid.*
97. Amor dulciter optat, et dulciter vivit: dulciter delicatur, et dulciter dolet. *Ibid.*
98. Nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius. *Ibid. Serm. 29.*
99. Falsus amor et simulatorius, absentem obvisciens presenti blanditor. *Prose.*
100. Verus autem amor absentem desiderat, presente latatur. *Ibid. serm. 40.*
101. Multi apud se amant, quod in aliis damnant. Sup. Psalm. 05.
- GLOSS. INTER.
102. Amor qualisquecumque sit, vacare non potest. Sup. Psalm. cxxi.
- GLOSS. ORD.
103. Obligata anima terreno amore, viscum habet in pennis, ita ut volare non possit. *Ibid.*
104. Sufficit amanti nuntiare, qui non deserit quem amat. Sup. Joann. cap. 11.
- S. GREGOR MAGNUS.
105. Quod dispensante breve est, longum est amandi. Lib. 13, *Moral.* cap. 47.
106. Ibi est grande studium defensionis, ubi et gravias vis amoris. Lib. 31, *Moral.* cap. 8.
107. Quod valde mens amat, etiam in sermone seruus repletus. *Ibid.*
108. Nimirum turpe est non imitari quod sumus: nostra sunt, quae tunc si imitari non possumus amamus in aliis, et amantum sunt, quaeque amantur in nobis. Part. 3, *Pastoralis*, cap. 1.
109. Dilatus amor ex ipsis suis dilatione proficit, et tenuient desiderio, quasi (quod) negatur crescat. Hom. 19, sup. *Euseb.*
- HUGO.
110. Vita cordis amor est, et idcirco omnino impossibile est, ut sine amore sit cor, quod vivere cupit. *Ibid.*
111. Signum veri amoris non est in affectione animi, sed in studio honeste operationis. Lib. 2, in *Regum*, cap. 3.
112. Quod amamus, respicimus. L. 2, *Moral.* c. 6.
113. Quid levius, aut unquam gratius, quam amor furor? *Prose.*
114. Quid præsterea grave non leviter tolerat qui amat?
115. Quidquid enim diligitur, cum magna devotione portatur. Lib. 5, in *Regum*, cap. 2.
116. Debet amor Iesu Christi. Ep. 1, *ad Hebreos*, 5, *BIEBONIUS.*
117. Amare, filiorum; timere, servorum est. Ep. 2, *ad Nepotum.*
118. Amis scientiam Scripturarum, et carnis via non amabis. Ep. 4, *ad Rustic.*
119. Philosophi seculi soleni amorem veterem, amore novo, quasi clavum clavo expellere. *Prose.*
120. Illi vitium vitio, peccatumque peccato modificantur; nos autem amore virtutum, vita superemus. *Ibid.*
121. Amorem monilius aliquo gemmarum, sericearumque vestium transferat amorem scientie Scripturarum. Ep. 10, *ad Furian.*
122. Difficile est humanum animam aliquid non amare; et necesse est ut in quinque mens trahatur, trahatur affectus. Ep. 22, *ad Eustoch.*
123. Amor ordinem nescit. Ep. 43, *ad Chrysostomum.*
124. Nemo potest duobus amoribus possidere. si carnem amator es, amorem spiritus non capis. Homil. 1, sup. *Cant.*
125. Hoc habet impatiens amor, ut que desiderat, semper inventire se credit. *Prose.*
126. Ignorat judicium, ratione multoties caret, modum nescit, nec aliud cogitare potest, quam quod diligit. Ep. 10, *ad Paulam et Eustoch.* de *Astrapi. B. M.*
127. Amor non accipit de impossibilitate solitum, neque ex difficultate remedium. *Ibid.*
128. Amantium causa sunt iudicia. Lib. 3, sup. *Oream.*
129. Reverentia sine amore, magis servilis est; et amor sine reverentia, puerilis est. *De Init. & S. VICTORE. Novit. cap. 5.*
130. Amor acutus est, et transit omnia, et penetrat donec ad omatum, et in ipsum veniat; nec quiescit, donec amatum tenet. Sup. *Angelici Literariorum*, lib. 6, cap. 7.
131. Vita cordis amor est, et idcirco omnino impossibile est, ut sine amore sit cor, quod vivere cupit. *Ibid.*

AMOR IN GENERE.

— 118 —

AMOR IN GENERE.

HUGO CARD. 132. Ubi amor, ibi oculus; nec tantum oculi, sed et aures, et lingua, et cor. *Sup. Proe. cap. 17.*

133. Amor amorum possessorum facit amans. *Sup. Matth. cap. 5.*

134. Servi est timere, et ex timore operari: filii autem est amore, et ex amore omnia facere. *Sup. Ep. ad Rom. cap. 8.*

135. Amor difficultatem non movit, sed impatiens est nisi inveniet quod desiderat: nec aliud cogitat quam quod diligit, nec accipit de dilectione solitum. *De Contempt. amoris divini. c. 1.*

136. Amor easter affectus in se dicit et captivat. *Ibid.*

137. Natura amoris est, semper amare, primum postponere, commune praeferre, diversa corda unire, extrinsecum domesticum facere, corda iracundia ignita extinguere. *Ibid.*

138. Amor contracta solidat, depressa sublevat, mutantem animum constantem reddit. *Ibid.*

139. Amor doceat et adiecit, et inimicum nescit. *Ibid.*

140. Amor laudat, amor reprehendit, amor prava suspicione caret. *Ibid.*

141. Ubi amor defuerit, nihil valet quidquid agitur; et contra omnia valent, quae cum amore aguntur. *Ibid.*

142. Amor nunquam est otiosus, sed semper aliquippe operatur, semper crescit et augetur. *Ibid.*

143. Amor vita est anima; et qui non amat mortuus est. *Ibid.*

144. Verus amor non requirit premium, etiam meratur. *Ibid.*

145. Amor facilis res est, omnibus se exhibet, nulli se negat. *Protez.*

146. Capit cum bonus et malus, juvenis et senex, vir et mulier, sannus et infirmus, dives et pauper, summus et infimus, liber et servus, sociarius et Religiosus, debilis et fortis.

147. Nec est, qui se valeat excusare, quin in aliis dirigat radios amoris. *Ibid.*

148. Qui amat, non laborat. *Ibid. cap. 22.*

S. JOANNES
CHERTSBYTON. 149. Amans cuncta abrumpit impedimenta, totusque fit ejus quod amat, et a nullo quod appareat difficile remorari se patitur, sed omnia preterit, nec subsistit priuagium re desiderata posuitur. *Hom. 31. sup. Genes.*

150. Amans probatur, qui quod odit exercet; et odisse vicissim qui quod se amare mentitur, hoc facit. *Serm. de Mope.*

151. Corpora absque dolore amari non possunt, anima autem pura sinceraque voluptate amans. *Hom. 33. sup. Matth.*

152. Ex magno amore nascitur zelus: et sepe quod non est, illud suscipitur. *Hom. Oper. 4. imperf. sup. Matth.*

153. Hæc est pugna periculosa, et hæc est gloriosa victoria: qui poterit odisse, quod amat; et amare, quod odit. *Ibid. Hom. 35.*

154. Vere non habet super terram quod amet, qui bonum celeste in veritate gustaverit. *Ibid. Hom. 36.*

155. Amor animas non sentitur in corde, sed intelligitur: quia amor anima, indicium ejus est. *Ibid. Hom. 42.*

156. Amare nescire, turpe est. *Ibid. Hom. 33.*

157. Fera sit quis licet inmanus, simul se amare cupit, ove mansuetus evadit. *Ibid.*

158. Amoris remedium est gelidus memoria, Dei timor, regni colorum desiderium. *Hom. 7. sup. Epist. II. ad Cor.*

159. Nihil inutius viro, qui amore caret. *Ibid. Hom. 27. in Morali.*

160. Amor non est necessitas; nemo ex necessitate, sed ex libero voluntatis proposito, suaque sponte amat. *Serm. 2. sup. Ep. ad Ephes.*

161. Amantes etiam quæ tuti sunt, suspectabunt, ex multo dilectionis fervore. *Hom. 4. sup. Epist. I. ad Thessal.*

162. Non fieri potest, ut qui amare nesciit, quidquam illustrè concipiatur animo, virilique mente sit presitus. *Homil. 7. sup. Epist. II. ad Tim. in Morali.*

163. Amantis maxime est, nunquam ab his quæ omnia complacere abhiserit. *Hom. 1. ad Popul. Antiochen.*

164. Vis amari? ama. *Ibid. Hom. 13.*

165. Nihil est quod non superaret amor cum desiderio. *Ibid. Hom. 64.*

166. Amantium mos est, ut amorem suum silentio tegeat nequeant; sed necessarii suis et charis produnt, et effuerint. *Liber. 1. de compunct. cordis.*

167. Vis amoris hoc solet in animo agere, ut quam semper ille cogitat, nullum alium ignorare credit. *Part. I. de Ligno vitz. tract. 5. de Charit. cap. 44.*

168. Nil durum, nil amarum, nil grave, nil lethale competit amor verus. *Protez.*

169. Quod furor, que vulnera, que poma, que mors amorem prevalere perfecit?

170. Amor impenetrabilis est loria, respuit jacula, gladios excutit, periculis insultat, mortem ridet; si amor est, vincit omnia. *Serm. 40.*

171. Quis est, qui timeat volens? quis est, qui amet nolens? *Ibid. Serm. 135.*

172. Quanto sincerius amor prolixior, tanto superior esse solet. *Lib. 6. epist. 87. ad Philipp. Priorem.*

173. Sapientis est, non id amare quod decipit. *Sentent. 130.*

PETRUS
MACROBIUS
CLUN.

2. PROSEN.

AMOR IN GENERE.

— 119 —

AMOR CARNALIS.

SAXIES
PHILOSOPH.

INNOTA.

174. Est amor, quo amatur quod amandum non est; et istum amorem odit in se, qui illum amorem diligit, quo amat quod amandum est. *Ibid.*

HUGO A S. VICTORE 175. Castus profecto columbinusque oculus amor est, qui in rebus humano usui concessus, nulla libidine ligatur, sed in transitoria contemplatur aeternum. *Part. I. de Gredit. charit. cap. 3.*

SALVIANUS 176. Omnia amamus, omnia calamus; solus nobis in comparatione omnium Dei vila est. *Liber. 2. de Gubernat. Dei.*

THOMAS A KEMPIS 177. Semper in amore cautela est; nemis enim melius diligit, quam qui maximo veretur offendere. *Ibid. Epist. 4.*

178. Magna res est amor, leve facit omne onerosum; nam onus sine onere portat; et omne amarum, dulce ac sapidum efficit. *Ibid. lib. 3. cap. 5. sect. 3.*

179. Quos amor ligavit in culpa, ultrix fannabotabat in poena. *In Soliloq. cap. 2.*

SENTENTIA PAGINORUM.

ARISTOTEL. 180. Omnia amamus, sed premia magis. *7. Polit.*

CICERO. 181. Amari iucundum est; si curare ne quid iniit amari. *Lib. 4. de arte Rhetor., ad Herennium.*

PLATO. 182. Pardissimae ratio est, amorem petere, pudorem fugere, diligere formam, negligere fumanum. *Ibid.*

183. Totus iste, qui vulgo appellatur amor, tantu levitatis est, ut nihil videam quod patem conferendum. *Lib. 4. Tusc. quæst.*

184. Maximum hoc est, quod verus amor, neque injurian inferat ipsi, neque ab alio patitur: neque Deo, neque a Deo; neque homini, neque ab homine. *Protez.*

185. Neque vi aliquid patitur, si quid patitur (violentia enim amorem minime tangit) neque quod facil, si facil, sed in singulis rebus volens obtemporal. *Syzygy. 5. de Convivio.*

PLINIUS IL. 186. Potes odio fortasse esse nonnullis, etiam si ipsa non odere; amari autem, nisi ipse ames, non potes. *Panegyr. pro Trajano Augusto.*

187. Juvenilissimum est in rebus humanis amari, sed non minus amare. *Ibid.*

SENECA. 188. Dabotibui posulum amatorum sine herbis atque veneficiis; si vis amari, ama. *Ep. 9.*

189. Nihil facilius, quam amor recrudescit. *Epist. 69.*

190. Equi facilitas amoris, quam difficultas noceat: facilitate capiatur, cum difficultate certus. *Ep. 16.*

191. Amare sic incipe, tanquam non licet de sincere. *De Moribus.*

7. Amor seculi contemptus est Dei. *In Proverb. suis. verbo amor.*

V. REDEA.

192. Qui amat quod non expedit, nec amat quod expedit. *Sent. 133.*

AMOR CARNALIS.

Descriptio. Amor carnalis, est laqueus anime, Disciplina vita, mors suavis, blanda percussio, interfectio leniens, mel feluum, perniciose delicata, dulce venenum, motum spontaneum, sapida jugulatio, omnium rerum calamitas. *De contemplatione amor. divini. cap. 31.*

Amor carnalis est versus amicitias inimicis, infidigatio pona, nocturnum malum, naturalis tentatio, desiderialis calamitas, domesticum periculum, mali natura, boni colore depicta, continua sollicitudo, indelicata pugna, quotidiam dannum, dominus tempestatis, solitudinis et orationis impeditum, continentis viri naufragium, adulterii via, perniciosum præsum, pondus gravissimum. *Ibid.*

Amor carnalis nihil est aliud, quam viscum quoddam tenacissimum. *Cone. 32. Dom. & post Bellarium.*

Productio. Ex amore rerum vanarum aliquæ. *S. AUGUSTIN.* notiorum oriuntur mordaces curæ, perturbationes, morores, formidines, insana gaudia, discordie, litigie, bella, insidia, irascundia, inimicitia, fallacia, adulatio, fraus, turpum, rapina, perfida, superbia, ambitio, invidia, homicidia, parcidia, crudelitas, sevilia, nequitia, luxuria, petulantia, impudentia, fornicationes, adulteria, incesta, stupra, immunitudine, sacrilegia, heres, blasphemie, perjury, oppressiones, innocentium, calamities, circumventiones, prævaricationes, falsa testimonio, iniqua judicia, violenta latrociniæ. *Lib. 22. de Civil. Dei. cap. 22.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Blanditiae lascivientium amari volunt. *Lib. 2. Confess.* cap. 6.

2. Amor mundi, amor seculi, cupiditas dicitur. *In Praefit. Psalm. xxxi.*

3. Amor mundi allicit, et decipit, et ad mortem conducit. *In Manuali. cap. 27.*

4. Amor verum terrenarum visus est spiritalium penarum. *Serm. 33 de Verbo Dom.*, sup. illud I. Joan. 2. *Nolite diligere mundum.*

5. Quæ vides, bona putas: fallacia, sanus non es, nimis febris phreneticus factus es. *Verum non est, quod amas, vanitas est, insania mendax est. Sup. psalm. xxxix. vers. 6.*

6. Amas seculum, absorbebit te; amatores enim suos vorare novit, non portare. *Serm. 43. de Verbo Dom.*

7. Amor seculi contemptus est Dei. *In Proverb. suis. verbo amor.*

- S. BERNARD. 8. Amor seculi thesaurizat morti. *Ibid.*
9. Per oculos intrat in mentem, impuri sagittula amoris. *Serm. 23, ad Sever.*
- S. BONAVENT. 10. Carnalis amor blanditur, sed sub lingua eius labo et dolor: lacrymatur, sed insidiatur. *Ep. 2, ad Fulconem.*
- S. CYRIACUS. 11. Fervet in corde tuo amor terrenorum, et moritur in te amor aeternorum: mundum diligis, et Deum relinquis. In serm. *de Materia humana.*
- S. FRANCISCUS ASSISIENS. 12. Samson fortissimus, qui multis sepe hostium acries straverat, et aliquoties de vinculis eriperat, confidens de viribus suis lignefactus est amore Dolile. *Lib. 1, de Profect. Religioni.* cap. xxxix.
- GLOS. ODO. 13. Mundus amor et Dei pariter in uno corde cohabitate non posunt. *De Quadruplic. Abus.,* cap. vii.
- S. GREGOR. MAGN. 14. Non est mundus amandus, quia latet manus in ea illius amoris. *Prost.*
- S. BONAVEN. 15. Amor enim mundanorum semper producit multos fructus dolorum; et tanto maiores dolores illi inferunt, quanto maiorem amorem habet. *Opus. Craculo 30.*
- S. GREGOR. MAGN. 16. Obligata anima terreno amore, viscum habet in pennis, ita ut volare non possit. Sup. *psalm. cxvi.*
- S. GREGOR. MAGN. 17. Exemplo Iude filium hominis vendit, qui eius timore et amore negleget, caducis amare convictricem et criminosa. *Sup. Iude, cap. xxii.*
- S. BONAVEN. 18. Sicut per odium proximi, ita per amorem mundi extinguitur amor Dei. *Sup. 1, Joan.,* cap. ii.
- S. BONAVEN. 19. Qui pro amore presentis seculi, a sensu rationis alienus est, dum quodquid pro mundo sustinet, leva deparet; laboris amaritudinem quam tolerat, ignorat. *Lib. 7, Moral.,* cap. viii.
- S. BONAVEN. 20. Qui terrenorum amore vinclatur, in Deo nullatenus delectatur. *Ibid., lib. 48, cap. 8.*
- S. BONAVEN. 21. Obscurum amor non est amor, sed morsibus; qui procreatur ex ardenti coquuntur dispensis mortuorum juvenitum. *Rom. 8, sup. Ecclesiasten.*
- S. BONAVEN. 22. Ama scientiam Scripturarum, et carnis via non amabis. *1 Epist. 4, ad Rustic.*
- S. BONAVEN. 23. Carnis amor spiritus amore superatur. *Ibid., Ep. 22, ad Eustach.*
- S. BONAVEN. 24. Impudente amor loquitur multibus, et quidquid metuit dicebat, significabat affectibus. *Ibid., Ep. 17, de Vitando justi et contuberni.*
- S. BONAVEN. 25. Amor carnalis non iudicis, sed furore duetur. *Lib. 1, adversus Iovinian.*
- S. BONAVEN. 26. Nemo potest duxius amoris possideri; si carnis amor es, amorem spiritus non capis. *Hom. 4, sup. Cant.*
- S. BONAVEN. 27. Amor mulieris est quasi quadam vorago
- S. PROSPER. 30. Mortis, velut unda submergens. *Lib. 1, de Nuptiis carnaliit. vitam.*
- S. PROSPER. 31. Amatur in muliere forma, non anima, cum amor formas viriles enervet animos. *Prost.*
- S. PROSPER. 32. Amor (inquit Aristoteles et Seneca) formae, rationis oblivio est, et insania proximus, philtrum fedum, minimeque conveniens animo septuaginta.
- S. PROSPER. 33. Turbat consilia, altos et generosos spiritus frangit, a magnis cogitationibus, ad humiliorum detrahit.
- S. PROSPER. 34. Querulus, iracundos, temerarios, dure impervios, servilem blandos, omnibus imbutiles, etiam ipse novissime amor facit. *Ibid., l. 1, c. 4.*
- S. PROSPER. 35. Quidquid in mundo amat, carcer animae est; ubi anima misera amatoris, vinculo amoris reclusa tenetur atque ligata. *Sup. Ecclesiast.,* cap. 2.
- S. PROSPER. 36. Amor carnalis insatia est, quia extinc-
tus reaccenditur; et post copiam rursus impo sit, atimumque virilem effemina. *De Contemplat. amor. div.,* cap. 34.
- S. PROSPER. 37. Amor carnalis insania est proximus; quia multas passiones, quam sustinet, nihil sinit aliud cogitare. *Ibid.*
- S. PROSPER. 38. Amor carnalis floscat pueritiam, perdit juventutem, et inicit se inquietat emortuum carnem et senectutem. *Ibid.*
- S. PROSPER. 39. Humanus amor zelo et invidia plenus est. *S. JOANNES CHRYSOSTOM.*
- S. PROSPER. 40. Amat quisquam mulierem pulchram aque speciosum, nec quousque amore sine non poterit, furentibus et insaniibus simili est; cum potitus est, amor illi extinguitur. *Ihem. 22, sup. Epist. 1 ad Cor.*
- S. PROSPER. 41. Nihil est quod ita Spiritus sancti adventum ac presentiam impedit, ut amor rerum terrenarum. *Conc. 33, Dom. 4, post Pascha.*
- S. PROSPER. 42. Nihil sic maculat et implicat cor hominis, Thomas A. nient impurus amor in creaturis. *Lib. 2, de Init. REMPPI.*
- S. PROSPER. 43. Nemo amore captivatur, qui non fuerit ante ARISTOTELIS forma specieque delectatus. *Lib. 9, de Moribus,* cap. 5.

- CICERO. 44. Amor carnalis insania est, et peritura sectanda vocal perituram, et in ima precipitat, atque in profunda demergit: sic amor sanctus ad superna elevat, et ad inferna inflammat, et ad ea que non transeunt, neque moriuntur, excitat animam, et de profundo inferni levat ad celum. *Sup. Psalm. cxxi.*
- CICERO. 45. Totus iste, qui vulgo appellatur amor, tanta levitas est, ut nihil videam quod putem conferendum. *Lib. 4, Tusc. quest.*
- SENECA. 46. Conciliari, nisi cum turpi ratione, amorem turpum non potest. *Ep. 29.*

- DIONYSIS. 44. Perditissima ratio est, amor petere, pudorem fugere, diligere formam, negligere famam. *Lib. 4, de arte Rhet. ad Herenn.*
- DIONYSIS. 45. Totus iste, qui vulgo appellatur amor, tanta levitas est, ut nihil videam quod putem conferendum. *Lib. 4, Tusc. quest.*
- DIONYSIS. 46. Conciliari, nisi cum turpi ratione, amorem turpum non potest. *Ep. 29.*

- DIONYSIS. 47. *Definitio.* Amor Dei est pura et spiritualis dilectio, qua super omnia diligimus Deum, et nos ipsos in Deo. *De fructuosa temporis deductione,* art. 2.
- DIONYSIS. 48. Amor Dei est virtutum regina. *De Perfect. chari.,* art. 25.
- DIONYSIS. 49. *Diferentia.* Amor privatus et divinus differunt: amor privatus est omnium viorum origo; amor autem divinus omnium honorum est radix. *Prost.*
- DIONYSIS. 50. Minoratio privati amoris est augmentatio, seu profectus amoris divini.
- DIONYSIS. 51. Plena autem privati amoris evulsio, est perfecta divini amoris adeptio. *De fructuosa temporis deductione,* art. 11.
- DIONYSIS. 52. Amare se in se, seu amor privatus; et amare in Deo, seu amor divinus, penitus contrariantur, et se mutuo expellunt et destruant. *De mortificat. vita,* art. 3.
- DIONYSIS. 53. *Productio.* O felix amor! ex quo oritur strenuus morum, puritas, affectionum, subtilitas intellectum, sanctitas desideriorum, claritas operum, fons cordis virtutum, dignitas meritorum, sublimus premiorum et honorum. In *Soliloq. cap. 4.*
- DIONYSIS. 54. Ex Dei amore, processit castitas, castigatio corporis, refractio desideriorum carnalium, patientia in adversis, amor injuriarum, increpatum et correctionum. *Prost.*
- DIONYSIS. 55. Ex Dei amore oritur obedire in omnibus, velle subesse, nelle preceps, seipsum despicer, ab aliis despici velle.
- DIONYSIS. 56. Ex amore Dei nascitur operibus penitentis insinuare, omne tempus fructus deducere, bona pro malis redipende, in divinis alaceriter laborare.
- DIONYSIS. 57. Ex amore Dei processit sibi non parere, nec blandiri, injuriaribus, increpatibus, accusantibus, detracientibus, nunquam irasci, contrariari, nec se vindicare.
- DIONYSIS. 58. Ex amore Dei producitur, paupertate, inopia, dejectione gaudere, in Dei laudibus, orationibus, meditationibus delectari, ac humorari. *De fructuosa temporis deductione,* art. 11.
- DIONYSIS. 59. *Comparatio.* Sicut amor immundus inflammat
- S. ANSELM. 60. Sic Deus est in universis ac singulis in infinitum melior, pulchrior, dulcior, sapientior atque perfectior: sic ipse in omnibus infinitus, ac prouis incomparabiliter amabilior est. *De fructuosa temporis deductione,* art. 13.
- S. ANSELM. 61. Quemadmodum igitur sursum movetur, et calor solis vapores trahit in altum: sic fervidus amor Dei mentem amantis excitat, mox etergit sursum ad Deum. *De profectu spiritali,* art. 6.
- S. ANTONIUS. 62. Per timorem venitur ad amorem; timendum est Deus, ut Dominus; ansandus ut Pater. In *Meditat.,* cap. 5.
- S. ANTONIUS. 63. Fac precor me Domine gaudiare per amorem, quod gusto per cognitionem. In *Medit. redemp. hum.*, cap. 7.
- S. ANTONIUS. 64. Amor Dei omnem amaritudinem vertit in dulcedinem. *Serm. Dom. 5, post Pascha.*
- S. AUGUSTIN. 65. Minus te amat, qui tecum aliquid amat, *De mortificat. vita,* art. 3.
- S. AUGUSTIN. 66. O amor, qui semper ardes, et nunquam extinguis, accende me. *Ibid.*
- S. AUGUSTIN. 67. Deus amore petitur, amore queritur, amore revelatur, amore denique in eo permaneut. *De mortibus Eccles.* cap. 17.
- S. AUGUSTIN. 68. Quid mirum, si omnibus medullis conceptus Dei amor, et tyranno, et carnifici, et dolori, et corpori, et sexui, et affectui resistat? *Ibid.* cap. 23.
- S. AUGUSTIN. 69. Hoc est requies cordis nostri, cum in Dei amore per desiderium figitur. *De spiritu et anima,* cap. 4.
- S. AUGUSTIN. 70. Suge, suge, et bibe dulcoris inenarrabilem suscitatem; immergere, et replere, quia amor Dei deficie necit, si tu non incipias fastidire. *De substantia dictionis* cap. 3.
- S. AUGUSTIN. 71. Ille feliciter amat, qui Deum amat: et tanto felicius, quanto amplius, quia summus et unum homum solus est Deus. *Ibid.* cap. 6.
- S. AUGUSTIN. 72. Si amator Dei esse vis, sinceris medullis, causisque suspicis ipsum dilige, ipsum ama; illi flagra, illi inicia, quod jacundus nihil inveneris, que medius, quo letus, quo diurnus. *Sup. Psalm. lxxxv, vers. 4.*

13. Amans semper Deus, sive blandiatur, sive minetur. *Sug. Psalm. xcii.*

14. Quantum in te crescit amor Dei, tantum crescit pueritudo, quia ipsa caritas est anima pueritudo. *Tract. 9 in Ep. Joan. de cap. 4.*

15. Sero te amavi pueritudo tam antiqua, et tunc nova : sero te amavi ; et tu intus ens, et ego foris : et illi te quereram, et in ista formosa, que fecisti, deformis irrubam : mecum eras, et ego tecum non eram. *Lib. Soliloq. anima, cap. 31.*

16. Amandus solus Deus est, omnis vero iste mundus, id est, omnia sensibilia contemnda. *De Moribus Eccles. cap. 20. 1.*

17. Quis canctari poset, quin sese amet, qui amat est Dei ? *Ibid. cap. 26. 1.*

18. Nullus exterior gradus ad amorem Dei fieri potest, quam hominis orga hominem charitas. *Ibid.*

19. Amat Deus, ut ametur ; et, cum amat, nihil aliud vult, quam amari ; sciens ipsis amore beatos, qui se amaverunt. *De spiritu et anima, cap. 36.*

20. Summum amare bonum, summa est beatitudine : qui enim Deum amat, bonus est : si bonus, ergo beatus. *De salutari documentis, e. 1.*

21. Anima quis amat Deum, nihil aliud potest cogitare, nisi loqui ; casta contemnit, omnia fastidit. *Prose.*

22. Quicquid meditatur, quicquid loquitur, amor sit, amator rediret, ita amor Dei eam sibi vendicet. *In Mansueta, cap. 20.*

23. Qui vult habere notitiam Dei, amet. *Ibid.*

24. Frustra accedit ad legendum, ad medianandum, ad predicandum, ad orandum, qui Deum non amat. *Ibid.*

25. Amor Dei amorum anima parit, et eam intendere sibi facit. *Reid.*

26. Anima Deum amans, cunctis suis remittat affectionibus, et tola soli incurvabit amor, ut possit responderem amori, in reddendo amore. *Ibid.*

27. Quantum est ad illud fontis perenne profluviun, non pari uerba concurrent amor et amans, anima et Deus. Creator et creatura est. *Prose.*

28. Non timeat anima, quae Deum amat : pe-
nitent que non amat. *Ibid.*

29. Anima Deum amans fertur votis, trahitur desideriis, dissimilat merita, majestati oculos claudit, aperit voluntati. *Ibid.*

30. Amore Dei anima secedit et excedit a corporeis sensibus, ut sese non sentiat, quae Deum sentiat. *Ibid.*

31. Amor dat familiaritatem Dei, familiaritas ausum, ansus gustus fumum. *Ibid.*

32. Anima qua Deum amat, ascendit semper. *Ibid. cap. 24.*

33. Amor Dei mentem illuminat, conscientiam mundat, animam beatificat, Deum demonstrat.

34. Deus edidit, et amat : edidit tua, amat te ; edidit quod fecisti, amat quod ipse fecit. *Prose.*

35. Quis sunt tuus, nisi peccata ? et quis es tu, nisi quod fecit Deus ?

36. Neglegis quod factus es,amas quod fecisti : amas extra te opera tua, negligis in te opus Dei. *Serm. 54. de Verb. Dom.*

37. Amando Deum homines efficiuntur Dei : amando mundum, mundus dicuntur. *Serm. 24. de Natio. Dom.*

38. In perenne gaudio nihil gratius, nihil dulcius habent Sancti, perfecto amore Dei. *Serm. 1. Quinquag.*

39. Polesit aliquid mihi dicere : Non possum jejunare ; numquid potest dicere : Non possum amare ? *Serm. 1. fer. 6. post Dom. Quinquag.*

40. Nulla est plaga, que debeat ubi amore Christi Christianum separare. *Serm. 60. ad Frat. in eremo.*

41. Quanto soleritis quisquam divinis obtemperat iussis, tanto dulciter Dei amorem concipit. *V. Dei. Lib. 1. sup. Prop. cap. 3.*

42. Amor divinus, cum mente occupaverit, *s. BERNARD.* totam igne suavissime dilectionem ascendit. *In tentienti, cap. Sun.*

43. Cor repletum amore Christi, facile ad omnem de eo seruacionem compungitur. *Prose.*

44. Nihil audit libenter, nihil legit studiens, nihil frequenter recolit, nihil suavis meditatur. *Serm. 20. sup. Cant.*

45. Non potest capere ignorantem eloquum, frigidi pectus : quomodo ergo Graecis loquentem intelligat, qui Graecum non novit ? vel Latine loquentem, qui Latinus non est ? sic lingua divini amoris, ei qui non amat, barbarus. *Ibid. serm. 70.*

46. Non sine premito diliguntur Dei, et si absque premio intuitu diligendus sit : vacua namque vera charitas esse non potest, nec tamen mercenaria est. *Prose.*

47. Verus amor seipso contentus est : habet premium, sed id quod amat, non requirit premium, sed meritorum.

48. Premium amanti non proponitur, amanti debetur, perseverandi redditur.

49. Deum amans anima, aliud propter Deum sui amoris premium non requirit : aut si aliud requirit, illa pro certe Deum non diligit. *In tract. de Dilectione Deo., cap. Bict.*

50. Ratio docet amorem, et amor illuminat

rationem, et ratio cedit in affectum amoris et amor acquiescit coliberi terminis rationis. *De Natura divini amoris, cap. 8.*

51. Amat Deus, ne calunia hoc habet, sed ipse est unde amat : et ideo rehamentis, quia non amorem tam habet, quam hec est ipse. *Serm. 59. sup. Cantica.*

52. Amor Dei dignitatis est nescius, dignitatis dives, affectu potens, suauis effluxus. *Prose.*

53. Quid violentis triumphat deo ? Amor.

54. Quid tameam tam non violentum ? Amor est : quae est ista vis, quiesco, tam violentia ad victorianum, tam vieta ad violentiam ? *Serm. 64. sup. Cant.*

55. Flagrans ac vehementer amor, presertim divinus, cum se intra se cohære non valeat, non attendit quo ordine, quo lego, quave serie, seu punctatior verborum elullat, dummodo ex hoc occultum sui sentit detrimentum. *Prose.*

56. Interdum nec verba requirit, interdum nec voces omnime illas, solis ad hoc contentus suspirans. *Ibid. serm. 67.*

57. Revera quis fidus versus anima amor, nisi quia veritas adorabitur ? *Prose.*

58. Rationalis sum compos, veritatis sum capax : sed utram non formi, si amor veri defuerit. *Ibid. Serm. 77.*

59. O amor precepis, vehementer, flagrans, impetuoso ! qui praecepit aliud cogitare non sinis, fastidit casera, contemnit omnia praecepit te, te contentus. *Prose.*

60. Confundis ordines, dissimilas usum, modum ignoras ; totum quo opportunitatis, quod rationis, quod pudoris, quod consilii, judicie videtur, triumphas in temetypo, et redigis in captivitatem. *Ibid.*

61. Amor sanctus non est verbo estimandus, aut lingua, sed opere et veritate. *Prose.*

62. Amor iste ubiqui vere est, nisi quis horum que legantur, cupit adipisci notitiam, amet.

63. Alioquin frusta ad audiendum legendum amoris carmen, qui non amat, accedit. *Ibid.*

64. Amor Dei suo defectu plus proficit, sua ignorantia plus apprehendit. *De natura divini amoris, cap. 8.*

65. Deus non modo amans, sed etiam amor est, et solam amoris vicem requirit, et fidem, quidam ametur amor ? *Lib. 5. in Floribus, cap. 27.*

66. Non sum securus a securi, si absque amore Dei inveniar. *Ibid. Serm. 7.*

67. Sapientia est Deus, et vult se amari, non solum dulciter, sed et sapienter. *Serm. 19. sup. Cant.*

68. Valde omnino mihi amandus est Dominus Jesus, per quem sum, vivo et sapio. *Ibid. serm. 20.*

69. Justus quis est, nisi qui amanti se Deo

vicem rependi amoris ? *Ep. 107. ad Thomam prepositum.*

70. Quid tam amabit, quam amor ipse, quo amas, et quo amaris ? *Lib. 5. de Consid.*

71. Praesens Deo est, qui Deum amat, in quantum amat ; in quo enim minus amat, absens profecto est. *Prose.*

72. In eo minus Deum amare convincitur, qui carnis aliud necessitatibus occupatur. *De Praecepto et dispens.*

73. Amat veraciter Deum, ac per hoc quae Dei sunt, qui amat easte, et cato non gravatur obedientia mandato. *In tract. de diligendo Deo., verbo Occasionis.*

74. Amat juste, qui mandatum justum libenter amplectitur : et amor iste merito gratius est Deo, quam gratuitus. *Ibid.*

75. Vita vera hominis, amor Dei est. *De vita solitaria ad Frat.*

76. Amorem Dei fides concepit, spes partur, caritas format, et vivificat. *Ibid.*

77. Amor Dei, vel amor Deus, Spiritus sanctus est amor hominis se infundens, afficit eum sibi.

78. Amorem Dei in homine, ex gratia genitum, lactat lectio, meditatio pascit, oratio confortat et illuminat. *Ibid.*

79. Verus amor ad te solum est, Domine, in quo solo est quidquid vere est, nisi quieta et secura statio. *De amore Dei, verbo 9 amor.*

80. Recedat omnis zelotypia, ne tecum aliquid umen, quod propter te non amem ; cum vero propter te aliquid amo, non illud amo, sed te : propter quem amo quod amo. *Ibid. verbo Recedat.*

81. Beati vere, et unice, et singulariter et perfecte beati, qui vere et perfecte amant Deum.

82. Amor Dei, nunquam est otiosus ; si vere est amor, magna operatur ; si vero non operatur, non est amor. *Serm. 51. ad Sororem.*

83. O felix amor, beate amor ! qui te habent, beati sunt ; qui te habent, felices sunt. *Prose.*

84. Numis est felix, nimis est beatus, cuius tangamus est dilectio Christus. *Serm. 9. in Cana Dom.*

85. Certe nimis est avarus, cui non sufficit Christus. *Ibid. Serm. 7.*

86. Pericula vult amari, qui solus vult diligi : non vult consortem habere in amore, qui parent non habet in dilectionis retributione. *Ibid. serm. 8.*

87. Amor Dei totus dulcis, totus delectabilis ; sum possessor non cruciat, sed delectat,

non enervat, sed reborat ; cuncta terrena sub-

sannat, sola colectia capit. *Ibid.* serm. 13.
88. Nullus ibi appetit labor, ubi verus est amor. *Ibid.* serm. 14.

89. Omnia praeferunt, praeferre amare Deum. Sup. Psalm. cxv. 4.

90. Potes homo dicere: Non possum jejunare, non possum ad sanctum Iacobum ire, non possum eas meas pauperibus dare, et in Monasterio Deo servire; sed nungam potest dicere: Non possum amari. Serm. 1. de *Evangeliis*.

91. Cor amantis, canimus est Dei inimicantis. Serm. 2. fer. 2. post *Pascua* sup. illud *Luc.* 24. *Nunc cor nostrum ardenti erat*, etc.

92. Amore Dei nihil suavis, nihil dulcissimus, nihil dignus. Serm. 2. Dom. 2. post *Pascua*.

93. Nihil ad partum boni operis sic hominem urgat, sicut amor Dei in cordis utero concepsus. Serm. 3. in *die Pentec.*

94. Tres spiritus sagittas mittere solet Christus, videlicet timoris, doloris, amoris. *Prose.*

95. Timor peccati, dolor culpam, amor gloriam respicit. *Ibid.* serm. 7.

96. Amor Dei his quatuor nutritur in homine, scilicet puris meditationibus, castis sermonibus, sanctis operibus, et veris mentis humilitationibus. Serm. 2. de *S. Laurentio*.

97. Si vere Deum amas, est inquirendum a corde, a lingua, ab opera. *Prose.*

98. A corde, quis quod cor amat, sepe de cogitat, si enim sepe de Deo non cogitare, Deum te vere amare non credas.

99. Si de mundo magis, quam de Deo cogitas; mundus magis, quam Deum amas.

100. 2. Si Deum amas, a lingua requiras; lingua enim libenter nominat id quod cor amat; ergo qui plus de mundo fatur, quam Deum amar comprobatur.

101. 3. Si Deum amas, ab opere tuo requiras; non enim potest ignis esse in paleis, et non ardere; ergo nec ignis divini amoris in corde et opere potest vacare.

102. Impossible est, ut operari renuat, et magna non agat, qui plenis affectibus Deum amat. Serm. 8. de *SS. Apost.* sup. illud *Ioen.* 4. *Siquis diligit me.*

103. Deus tanto minus amat, quanto plus extraneum amor ei aliquid admiserit. *Ibid.*

104. Non potest Deus perfecte amari, nisi solus nee aliquid eius ex extranum diligatur, quod non propter ipsum amerit. *Ibid.*

105. Non aliquid a nobis Deus requirit, quam amorem: ergo si jejunare non potes, amas Deum ex toto corde, et accipe summum regnum. *Prose.*

106. Numquid amare non potes? quomodo di-

ligis aurum, et non potes diligere summum bonum? *Ibid.*

107. Ad Deum amandum inducit natura, mandat Scriptura, impellit gratia, et alicet gloria. *Ibid.*

108. Quid amore Dei nobilius? quid melius? quid fructuosis? Serm. 9.

109. Viam nihil ita facit claram, ut Dei amor. Lib. 2. *Phoretæ*, cap. 25.

110. Quos amor veritatis afficit, refectio consolacionis pascit. In *Sotilog.* cap. 2.

111. Verus amor multum patitur medium inter se et objectum, quod est Deus. *De septem iteribus*, Itin. 4.

112. Quanto aeterna magis amantur, tanto perfectius cognoscuntur. *Ibid.* Itin. 5.

113. Amor divinus omne velum removet, et omnium veritatem docet. *Ibid.* Itin. 5.

114. Quid amore Dei melius? quid nobilius? quid utilius? quid suavius? *De stimulo amoris*, part. 2. cap. 12.

115. Amore Dei nihil utilius homini, nihil delectabilius, nihil nobilissimus. *Ibid.* part. 3.

116. Quanto perfectius Deus cognoscitur, tanto ardenter amat. Lib. 2. de *profectis religiosis*, cap. 64.

117. Amor Dei, cum pura intelligentia condit, inhaeret mente. *Ibid.* cap. 72.

118. Quanto amore Dei vehementer, et intelligenter, et lucidior, tanto validius mente in se rapit. *Ibid.*

119. Amore Dei nihil potest esse delectabilius, nihil honorabilius, nihil utilius. *Ibid.* cap. 73.

120. Amor Dei est omnium affectionum bonorum condimentum; et tanto plus sapientia fecit virtutum affectiones, quanto plus de hoc habuerint condimenta. *Ibid.*

121. Non potest esse virtus, vel derelictio, qua ex amori Dei radice non pululat. *Ibid.*

122. Amor unum bonum, in quo sunt omnia, et suffici: ibi est quod amas, ibi quod desideras; ibi est quidam amas, ibi quidquid desideras. *De Perfect. vita, ad Sarcores*, cap. 8.

123. Quantum quisque hic Deum amat, tantum ibi de Deo gaudet: ergo multum gaudens; multum amata crescat in te amor Dei, ut ibi plene possideas gaudium Dei. *Ibid.*

124. Amor Dei est dulcedo saporis intimi: et quanto ardenter amat, tanto suavius gustat. *De septem*, Itin. Itin. 4.

125. Amor Dei est gaudium spesi: quia ubi amor, ibi spes; et ibi est spiritualis amor, ibi est spiritualis gaudium. *Ibid.*

126. Amoris est Dei vulnerare, quia intima cordis penetrat. Lib. 5. in *Compend. Theol.* veritatis, cap. 25.

127. Vere stultum est aliquid plus plus amare, quam Deum: sive parentes sint, moriuntur; sive propinquoi, non permanent: sive amici, mutantur; solum est autem Deus eternus, et immutabilis parent. Lib. 3. *Recognition.*

128. Non potest anima, que Dei amore repleta est, aliquid inhuere, nisi quod ad Deum pertinet; nec satiar potest, præ amore ejus, ea que ipso sciit esse placita meditando. *Ibid.*

CLEM. ALEX. 129. Sicut qui patrem honorat, amat patrem; ita qui Deum honorat, Deum amat. Lib. 7. *Stromat.*

CYPRIANUS. 130. Mundi amor et Dei, pariter in uno corde cohabitare non possunt. *De duodecim Abusione*, cap. 7.

DIADOCUS. 131. Est anime Deum amans proprium, gloriam Dei semper in omnibus querere. *De Perfect. spirituali*, cap. 12.

DIONYSIUS ARKOPAG. 132. Qui in sensu cordis Deum amat, hic est ab eo cognitus. *Prose.*

DIONYSIUS CARTOGRAP. 133. Quantum quis Dei charitatem in sensu anime capit, tantum eum Deus amat. *Ibid.* c. 14.

134. Dimovet etiam de statu divinus amor, nec suis esse amantes patitur; sed eorum etiam quae amantur. *De divin. Nomini*, cap. 4. part. 1.

135. Absolue loquendo, et ceteris paribus innocente plus temeriter Deum amare, plusque amatur a Deo, quam peccator conversus. *Sup. Ep. ad Rom.* cap. 5.

136. Dum homo in Christi amore suceditur, crescit et perficitur, moriturque in semetipsu; quia non agit secundum privatum amorem, sed secundum divinis charitatis instinctum, et Christi iussionem. *Sup. Ep. ad Galatas*, cap. 2.

137. Anima divina vulnerata amore languet, id est, grandis dolore affligitur pre nimis desiderio, et sum expectationis dilatione tortuosa. *De perfect. vita*.

138. Quanto plus Deum amas, tanto plenius ipsum habes; et quanto plus eum habes, tanto felicior es. *In perfect. charit.*

139. Amor Dei modum nescit, cuncta transcedit, nullamque comparationem admittit. *Ibid.*

140. O amor vulnerans, o amor ligans, o amor languor inducens, o amor defectus faciens! quando venies ad me, ut secundum te amem? Domum Deum meum? *Ibid.*

141. Verus Dei amor est tale quid, quod nemo norit, nisi qui accipit: quod nemo accipit, nisi qui sollicite querit, nisi qui prius aliquid inde gustavit. *Prose.*

142. Hoc ipsum amanda querit, amando invenerit, et non nisi amando possidetur. *Ibid.*

143. Delicatus est Dei amor, socium non patitur, solus cum solo esse vult. *Ibid.*

144. Amorem Dei pro elemosynis offerre, no- s. FRANCIS- bilius est prodigalitas; et qui minus ipsum, quam ASSISIAS. demarios reputant, judicarem ego esse stolidissimos. *Prose.*

145. Nam solus divini amoris imprestitum ad regnum comparandum sufficit; et ejus, qui nos nubilum amavit, amor est multum amandus. *Opus. oraculo* 2.

146. Novit anima, que fideli est Dei amatrix, s. FRANCIS- ASSISTAS. etiam in sola Dei memoria semetipsam oblectare. *TITLEM.* Sup. Psalm. xii. vers. 3.

147. Menter se amare Christum, qui eum in s. GAUDENT. ego non diligit. *Tract.* 13.

148. Quam durum est amanti, animam dimidiare cum Christo! Serm. 11. sup. *Gant.*

149. Vere dulcis amor, et solus dulcis amor, et omnis dulcis amor, sed non est amor ad amorem Christi. *Ibid.* serm. 19.

150. Ominus debet esse timor, ubi tot insignia Christi reludent amoris. *Ibid.*

151. Amor fastidium nescit, fervidus est. *Ibid.*

152. Qui Deum vere amat, omni tempore ejus custodit amorem; negre in angustia passionis deserit, quem in pacis tranquillitate confessus est. Sup. Prov. cap. 17. in illud: *Omnis tempore dilexit.*

153. Pre amoris magnitudine, omnia tempora- GLOSS. INT. lia sunt mali fastidio. Sup. *Gant.* cap. 5. in illud; *Amore languo.*

154. Sicut mors separat animam a corpore, sic amor Dei a temporalium amore. Sup. *Gant.* cap. 8.

155. Quanto magis Deus amat, tanto magis suavior repertur. Sup. *Sapient.* cap. 8.

156. Ecce verus amantium affectus, vel cum Christo vivere, vel cum eo mori. Sup. *Ioan.* cap. 11. in illud: *Ramus et nos, et moriamur cum eo.*

157. Si Deum amas, gratis amas; si vere amas, ipse sit merces, quem amas. Sup. *Ep. ad Ephes.* cap. 3.

158. Sicut per diuum proximi, ita per amorem GLOSS. INT. mundi extinguitur amor Dei. Sup. *Ioan.* cap. 2.

159. Machina mentis est vis amoris, que hanc s. GREG. MAG. datur a mundo extrahit, in alta sustollit. Lib. 6. *Moral.* cap. 17.

160. Illud apud Deum magis in amore est, qui ad ejus amorem plurimos trahit. Lib. 14. *Moral.* cap. 22.

161. Vitis mentis ipsa salus sui corporis, quam transfixa est vulnera divini amoris. Hom. 15. sup. *Ezech.*

162. Ille vere amat, cuius mentem delectatio prava ex consensu non superat. *Prose.*

163. Nam tanto quicunque à superno amore dis- junctus, quanto inferius delectatur. Hom. 30. sup. *Evang.*

164. Nunquam est Dei amor otiosus; operatur etenim magna, si est; si vero operari renuit, amor non est. *Ibid.*

165. Potenter corpus extenuat, qui amore colesum cor inflammat. *Prose.*

166. Quia spiritualia fortiter diligit, desideria carnis valenter premi. Lib. 5. in *L. Reg.* cap. 4.

167. Quid levius aut unquam gratus amor, quam jugum divine sanitatis; quid grave non leviter tollent, qui amant? *Ibid.* cap. 2.

168. Qui Deum amat ipsum solum desiderat. In *septem Psalm. Pauli*, sup. *Psalm. iii. vers. 9.*

169. Superiora amare, jam sursum ire est. Lib. 45. *Moral.* cap. 27.

170. Pone interrogat, si quietus quis vacaverit amar. In *profl.* *Epos. svg. Job.* cap. 3.

171. Pricens vita vilissima, id est, traxeris insipit cum conditione amor dulcescere cooperit. Lib. 9. *Moral.* cap. 23.

172. Qui ut appetenda aberrantia atria accendit, dignum profecto est, ut tanto frigescat a studi asceli, quanto surgit ardor in amore Dei. Lib. 4. *Moral.* cap. 36.

173. Qui in amore Dei cordis calorem non habet, nec etiam vilam quam diligat tenet. Lib. 41. *Moral.* cap. 24.

174. Mens humana, dum igne amoris excoquatur, semper in se servat claritatem pulchritudinis, quotidiana innovatione fervoris. Lib. 22. *Moral.* cap. 2.

175. Tanto menti tuae in Cœlo major erit requies, quanto modo ab amore conditionis sui requies nulla fuerit. Lib. 4. in *Registro*, indicit. 43. cap. 84, ep. 40. ad *Theod.* medie.

176. Studentum est, ut amore Dei quisque sibi conciliet. *Ibid.* lib. 42, ind. 7, cap. 11. ad *Julian.*

177. Felix illa conscientia, in cuius corde propter amorem Christi, nullus alius versatur amor. Ep. 8. ad *Benedict.*

178. Nihil onusibus durum est, et nullus difficultas labor est; amans et nos Christum, et facile videbitur omne difficile. Epist. 22 ad *Eustochium.*

179. Sanctus amor impatientiam non habet. Ep. 6. *adversus Vigilant.*

180. Qui amoris igne hic ardore inclusus, cum ipsum quem amat, videtur, in amore eius amplius ingesset. In *Lament. Hieron.* lib. 2, cap. 3.

181. Quanto solerius quisque divinis obtemperat jussis, tanto dulcius eius amorem concepit. Lib. 4. *Proverb.* cap. 3.

182. Qui Deum amat, pacem cum fratribus necessitate habeat. *Prose.*

183. Nam Deum falso amore diligit, qui scandalizatur in fratre. Sup. *Psalm. cxviii.*

184. Per mandatum quod in lege primum est, s. *Augustinus* quo Deum ex tota anima, ex tota virtute amore precipitum, digni illuminatione cognitionis efficitur. Sup. *Psalm. cxviii.*

185. Tunc Petrus Christianum negasse dicitur, et *HUGO A SANC.* ne desperet, tunc utrumcum Christum, a Christo TO VICTORE Petrus interrogat. *Prose.*

186. Amas, amas, amas? amo, amo, amo: pasco, pasco, pasco.

187. Amis Patrem, amas Filium, amas Spiritum Sanctum? Amo, amo, amo corde, ore et opere: pasco, pasco, pasce vita, doctrina et exemplo. Lib. 4. in *Claustro animæ*, cap. 6.

188. Amor Dei ubi venerit, cedrus omnes in se traducit, et captivat affectos, amor per se sufficient, per se placet, et propriez. *Prose.*

189. Ipse est meritum, ipse premium, ipse causa, ipse fructus, ipse usus. Lib. 4. de *Animæ*, cap. 6.

190. Non vis, o anima, habere amorem Dei solitarius, sed tamen habere præstutum; quicunque umbras, quicunque et unice electum. In *Soliloq. de Arte amandi*.

191. Luctuosa fulgoris est verus amor, ardens in mente per desiderium, et splendens in facie per exemplum. In *Contempl. divisa amoris*, cap. 4.

192. Amor Dei hominem beatificat, et a terrenis sublevat. *Ibid.*

193. Sine amore Dei, nec eleemosyna largitio, nec Marthæ susceptio, nec aliquorum benorum operatio proficeret ad salutem potest. *Ibid.*

194. Amor Dei hominem perficit, omnia sustinet, omnia patienter portat. *Ibid.*

195. Amor Dei non molestat, sed cum exultatione et gaudio stringitur, et cum securitate desideratur. *Ibid.* cap. 4.

196. Amor Dei libertatem donat, timorem peccati, laborem non sentit, meritum non respicit, penitentia non requirit, fessos alliviat, debiles rollat, mestos beatificat, exsistentes reficit, deficientes reedit. *Ibid.*

197. Amor Dei, fons vite est: nec vivere anima posset, quia non hancient ex illo; nec haurire posset, nisi praesens fuerit ipsi fonte, scilicet Deo, qui est fons totius amoris. *Ibid.*

198. Amor Dei pectora suis radis illustrat, pestes mentis sanat, secreta cordis illuminat. *Ibid.* cap. 5.

199. Verus Dei amor vacuus esse non potest, sed eius premium incipienti proponitur, amanti promittitur, et perseveranti redditur. *Ibid.* cap. 9.

200. Labor non fatigat Dei amorem, tormentum amorem non superat, amor quiete fit inquietum. *Ibid.* cap. 13.

s. JOANNES
CHRISTOPHE

201. Nemo se fallat, nemo se decipit, Deus et diabolus ab uno pariter amari non possunt: aut enim diabolus odit, aut Deus amat; si amat diabolus, necesse est ut Deus contemnatur. Serm. sup. *Ibid.* Gen. 3. *Inimicietas ponam*, etc.

202. Amor Dei facile mala, et terribilia depellit. Lib. 80, sup. *Matth.*

203. Nihil tam alienum a divino amore hominem reddit, nihil tam facile in gehennam introdit, quam superbia insania. Hom. 8.

204. Non se insanus amor dilectam suam amat, ut Deus penitentem animam. Hom. 22. ad *Papel. Antich.*

JOAN. GERS.
IDUS

205. O felix horum genus, si vestros amatis amorem, quo colum regitur, regat! In principio, 2. partis *sermonis ad Regem*.

s. ISIDORUS
HISPALENSIS

206. Qui caris terrenis se implavit, a Dei amore se separat; et qui in rerum amore diligitor, in Deo multaleamus delectatur. *Prose.*

207. Difficile est Deum simul et sacram diligere, utraque simul amari equaliter non possunt. Lib. 2. de *Synonym.* cap. 17.

s. ISIDORUS
PELLETS.

208. Christi amor imbecillior est in eo, cui amari amorem valentius exitit. Lib. 3. Ep. 209. ad *Chrysostom. Diaconem*.

s. LEO I.

209. Amor directus in Deum, nec inter secundam superficiem, nec inter adversa deficit. Ser. 1. de *Jejun. Decimi mensis*.

LUD. BLOS.

210. Pius et castus animus ita gaudet Deum amare, ut in milio extra illum cupiat delectari. Serm. 7. de *Jejunio septimi mensis*.

s. MAX. MART.

211. Ve homini illi, qui Deum non amat! nunquam enim vere securus, nunquam vero tranquillus est: vita servit, vanitatem sequitur. In *Caro vita spiritualis*, cap. 15.

s. PET. DAM.

212. Ille Deum non amat, qui alieni rerum terrena mentem habet alligatam. In *charitate, centuria 2.* cap. 1.

s. PROSPER.

213. Ab amore Dei nulla vos mundi prosperitas retrahat, nulla vos adversitas frangat. Serm. 47. de *Vitæ*.

RICH. A. S.
VICTORE.

214. Amans Deum anima revera in colum a terris emicat, sumptisque aliis petit sublimia. Lib. 4. de *visitatis*.

215. Inter multa dilectionis et multa fallacia Deum amare, paucorum est. Serm. 47.

216. Quanto mundi malis justi acerbis urguntur, quanto gravioribus flagellis atteruntur, tanto ab Dei amore vehementius accenduntur. Part. 1. lib. 2. de *Contempl.* cap. 24.

217. Animus Deum amans, amore non satiatur, Serm. 1. Dom. 43. post *Trinit.*

qua Deus amor: quem qui amat, amorem amat; amare autem amorem, circulum facit; ut nullus sit finis amoris. In *gradibus charit.* cap. 2.

218. O bone Deus! quem amare, esire est, quomodo amantes te sic refluxi, ut magis esuriant? nisi quia tu simil cibus es, et esuris: et qui te non gustavit, te prorsus esurire nescit: ad hoc ergo ebas, ut esurire facias. *Ibid.*

219. Tanto inventur voluntas promptior ad fervorem divini amoris, quanto magis ea quam propter ipsam facinus aut patinum, nostræ voluntatis repugnant. Opus. de *perfect. vita spirit.* cap. 12.

s. THOMAS
AQUINAS.

220. Ad provocandum nostrum amorem in Deum, nihil magis valere potuit, quam quod Verbum Dei, per quod omnia facta sunt, ad reparationem nature nostre eam assumetur, ut idem esset, et Deus et homo. *Ibid. contra Grecos, Armeros.* etc. cap. 5.

221. Ardenter Christum amare, ipsum tenere est. Medit. 3. de *Adventu*, cap. 4.

222. Amans Deum anima sub Deo despicit universa. Lib. 2. de *Init. Christi*, cap. 8.

223. Amor fusi nobilis ad magna operanda impellit, et ad desideranda semper perfectiona excitat. *Ibid.* lib. 3. cap. 5. seqq.

224. Amor Dei vult esse sursum, nec ullis inferioribus rebus retineri. *Ibid.*

225. Amor Dei vult esse liber, et ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediat affectus. *Ibid.*

226. Nullus dulcissus est hoc amore, nihil ferthus, nihil aliis, nihil iucundius, nihil plenus, nihil melius in celo et in terra. *Ibid.*

227. Amor Dei vigilat, et dormiens non dormit, fatigatus non lassatur, arctatus non coarctatur, territus non conaturatur; sed sicut vivax flamma et ardens fascula, sursum erumpit, secundum peritiam. *Ibid.* cap. 5. sect. 5.

228. Cum amor Dei intrat in eum, curcula transierit de corde recedunt. In *Nortufo Rosari.* cap. 4.

229. Amor Christi est juuentutis manis, pueris animis, excludit mundum, vincit diabolum, claudit infernum, apertit celum. *Ibid.* cap. 16.

230. Nil tibi melius, nil salubrius, nil suavius, nil iucundius, nil dignius, nil altius, nil felicius, nil perfectius, nil beatius quam ardentinissime amare Deum. *Prose.*

231. Hoc certes dico, hoc nullies replico, nullum studium elegantius, nullum opus eminentius quam amare Deum. In *valle Litterarum*, cap. 26.

232. Amor Dei debet esse sicut oleum super aquam in lampade cordis; amor vero creaturæ debet esse frigidus sub oleo amoris Dei. S. VINC. FER-

AMOR PROXIMI.

— 128 —

AMOR PROXIMI.

- PLATO. 223. Magnus Deus est amor. Syzygia 5. de concilio.
SENeca. 234. Deus cultus et amatur. Ep. 47.
SIXTUS PHILOSPHOS. 235. Culmen pietatis est amor Dei. Sent. 79.
236. Sapientiam anima, insatiables sunt in amore Dei. Ibid.
237. Non amabis Dominum Deum, nisi habueris in te aliquid simile Dei. Ibid.

AMOR PROXIMI.

- S. EDMUNDUS. Definitio. Amare horam in Deo, non est aliud nisi amare illum propter unum tale, quod non potest amari sine Deo. In *Speculo Ecclesie*, cap. 30.

- CICERO. Amare proximum nihil aliud est, nisi cum ipsis diligere, quem amas, nulla utilitate quesilis. *De Amicitia*.

- S. AMBROSIUS. 1. Acquirit filium, qui fratrem acquirit amore. Apud Bedam. *Scintillar.* cap. 8.

- S. ANSELMUS. 2. Plus peccat, qui amorem proximi a corde alterius minuit, quam qui vietum ab ore paupertatis rapit. *De Abstinentia*, cap. 150.

- S. AUGUSTINUS. 3. Homo proximus est tuus; vitium inimicorum est proximo tuo: tunc amas proximum, si oderis quod noet proximo. Serm. 2. *Dom. 19. post Trin.*

4. Non putas tunc te amare servum tuum, quando eum non credis; aut tunc te amare filium tuum quando ei noui das disciplinam; aut tunc te amare vicinum tuum, quando eum non corripi: non est ista proximi charitas, sed languor. *Tract. 7. In Ep. Joan.*

5. Noli in hominem amare errorem, sed hominem: hominem enim Deus fecit, errorem ipsius homo fecit; ama illud quod Deus fecit, noli amare quod ipse homo fecit. *Prose.*

6. Cum illud amas, istud tollis; cum illud diligis, istud emendas. *Ibid.*

7. Non est interior litterarum conscientia, quam scripta conscientia, id se alteri non facere, quod nolit pati. Lib. 1. *Confess.* cap. 18.

8. Verus amor non habet amaritudinem scandali. Serm. 13. *ad Sororem.*

9. Tunc amor tuus et temperans erit et justus, si quod propriis substrahit voluntatis, fratris necessitatibus non negetur. In *Tract. de diligendo Deo*, cap. *Amor.*

- S. BOEVINGER. 10. Si culpa malorum sit odienda, natura tamen est amanda. In *Joan. cap. 45. sup. illud: Mundus vobis odit.*

11. Nunquam amor sic probatur (si sit verus)

sic ut si pro amore alterius alius moriar. Serm. 2. de S. Andrea.

12. Non amat proximum, qui aurum amat. Lib. 2. *Phœnix*, cap. 11.13. Melior est pax divinitus, et temporiorum honorum possessio amori fraterno est postponenda. Lib. 5. *Glyphaeorum*. in *Genes.* capitale 2. de Jacob.14. Si vis a proximo amari, ostende te bonum s. EDMUNDUS esse vel amabilem. In *Speculo Ecclesie*, cap. 30.15. In hoc solum cognovimus, si es servus Dei, s. FRANCISCI si fratrum graviter errantem amare non desieris. Opus. Ep. 6. ad *Fratrem Eliam*.16. Tolerare non poteris, quos amare desieris. Ibid. Ep. 7. ad *Fratrem Eliam*.17. Amor proximi compassionem habet, et GILBERTUS quendam umis suavum gustum, dum genetum PORRERANTIS novit condolere. Serm. 19. sup. *Cant.*

18. Nullus est castitas carnis, si non admittit GLOSS. ORD. suavitas in amore proximi. Sup. Job. c. 5.

19. Amare amandum, natura est; non amatum vero cogi beneficium ad amorem, perfectionis est. Sup. Matth. cap. 7.

20. Non est fraternalis amor, nisi mutuus se præveniant obsequiis. Sup. Ep. ad Rom. cap. 12.

21. Amant se invicem mali, sed amor iste tartarus est, et peior quam discordia. Sup. Epist. 1. Joan. cap. 3, illud: *Diligamus alterutrum.*22. Nemo aliquem amat, quem non nullus esse s. GREG. MAG. meliorum. Lib. 22. *moral.* cap. 6.23. Tantum quisque portat proximum, quantum amat; si enim amas, portas; si desisti amore, desiisi tolerare. Hom. 45. sup. *Ezech.*24. Si quis quenlibet amat, sed non propter DEUM amat, charitatem non habet, sed habere se putat. Rom. 38. sup. *Evang.*

25. Ille securus amat, qui propter DEUM illum amat, a quo se intelligit non amat. Ibid.

26. Sit amor, sed non emolliens Lib. 1. in *Regist. Indict.* 9. cap. 23, Ep. 24, ad *Joan. Epist.*27. Qui ex adversitate proximum despici, aperte convincitur, quod hunc in prosperis non amat. Lib. 7, *mor.* cap. 10.28. Inter amantes se animos hominum, magnum charitatis familiaritas asunum probet. Lib. 3. *Dialog.* cap. 37. verbo *Ante.*29. Minus proximum amare convincitur, qui non cum eo in necessitate illius, etiam ea que sibi sunt necessaria partitur. Hom. 20. sup. *Evang.*30. Recto ordine proximus auxilia praebemus, quando, ad hec exhibenda, non timore agimus, sed amore provocamus. Lib. 5, in *Regum*, cap. 1.

31. Nemo illi quem vere amat, invidet, enijs. s. HIERONIMUS.

AMOR PROXIMI.

— 129 —

AMOR DEI ET PROXIMI.

vis eum esse conspiciat glorie, vel honoris; sed omnem ejus felicitatem, quasi suam liberenter ampliebitur. Sup. Epist. 1, ad *Cor.* cap. 13. sup. illud: *Charitas non simulatur.*

s. IOANNES CHERYSTOM. 32. Qui amat, quoniam redamatur, si quid minus jucundum ab amico ad eum profectum fuerit, finem amandi illico facit. Hom. 64. sup. *Mosch.*

33. Quos vere amamus, nunquam mortis petimus. Hom. 24. sup. *Epist. 1 ad Cor.* in mor.
34. Qui amat, beneficium magis impendere, quam accipere cupit. Hom. 2. sup. Ep. 1, ad *Thessalon.*
35. Amor proximi nihil equiparari potest. Orat. 5, *adversus Iudeos.*
36. Nihil amor proximi preferas, præterquam ea, propter quas charitas Deum non recèdite in futuris. *Parsenesi* 99.

s. PETRUS DAM. 37. Eum felicissimum puta, qui sic amat omnes, et meritorum amari ab omnibus. *De Amic.* cap. 18.

s. PETRUS MAUR. 38. Delicia non videt vis amoris. Serm. 3.

CLUNIAS. 39. Verus amor est fuisse suas angustias agustinas. *Ibid. serm. 14.*

s. PETRUS DAM. 40. Non vos ab amore proximi iracundia dividat. *serm. 17, de S. Vitali.*

PETRUS MAUR. 41. Nihil amor honorum sensitivissitudinem, qui in omni casuum permutatione integrum semper novit amico servare. *Ibid. 1. Ep. 12, ad Gallatin. Archipscop. Bredenensem.*

RICH. A. SANTO VICTORE. 42. Non potest amor esse jucundus, si non sit et mutuus, ut sit qui amorem impedit, et qui amorem repudiatur. *Ibid. 3, de Trin. cap. 3.*

THALASSIAS. 43. Omnes homines amat, qui in eis nihil humanum amat. *Hecatontide* 1, sent. 69.

S. THOMAS AQUINAS. 44. Quanto aliquis intensius amat, tanto facilius alia propter ipsum contumeliam. *Opus. de pecc. vita spirit.* cap. 14.

IN VIT. PATR. 45. Si propriis oculis videbunt Sacerdotem Dei, vel aliquem eorum, qui monachorum habitu circumiacent, sunt, pecuniam, eliamque meam expierunt, et cooperaverunt eum, ne ab aliquo videatur. *Ibid. 1, in vita S. John. Eleemosynaria.* cap. 35.

SENTENTIA PAGANORUM.

CHILO CICED. 46. Amato tanquam osurus, oderis tanquam amatus. sent. 6.

CICERO. 47. Nihil mihi minus hominis videtur, quam non responderem in amore illis, a quibus provocaris. Ep. 1, ad Brutum.

48. Praesclarum illud est, rectum quoque, et verum, ut eos, qui nobis charissimum esse debeat, aequo et nosmetipso amemus. *Prose.*

49. Nec optandum est quidem in amicitia, ut me

PLATO.

SENeca.

SIXTUS

PHILOSOPH.

ille plus quam se amet, et ego illum plus quam me, plus enim nullo pacto potest. Lib. 3. *Iust.* quest.

50. Qui amat corpus tuum, non amat te, sed qui amat animum tuum, te amat. Lib. 2, de *Republ.*

51. Illud homini vereundo et probe miserum est, si eum amare oportet, quem non juvit. Lib. 2, de *Benef.* cap. 18.

52. Fundamentum est, et initium cultus Dei amare Dei homines. Sent. 337.

AMOR DEI ET PROXIMI.

SENTENTIA PATRUM.

4. Victor animus est amor Dei et proximi. De s. ANSELMUS similit. cap. 150.

2. Beatus, qui amat te, Deus, et amicum in te, s. AUGUSTINUS et inimicum propter te. Lib. 4, *Conf.* cap. 9.

3. Spes de promissis, et gaudium de premis, faciunt amorem Dei et proximi. *De spir. et anima*, cap. 5.

4. Per amorem Dei, omnes ei adhaeremus; per amorem proximi, omnes ad invicem unum sumus, ut bonum commune omnium fiat singularum, et quod quisque in se non habet, in altero possidat. *Ibid.* cap. 16.

5. Per odium mundi et sui, animi proficiunt in amorem Dei et proximi. *Ibid.* cap. 4.

6. Ille veraciter amat amicum, qui Deum amat in amico: aut quia est in illo, aut ut sit in illo. *Serm. 5 de Dedicat.*

7. Nullus certior gradus ad amorem Dei, quam hominis erga hominum charitas. *De Morib. Ecclesiæ*, cap. 26.

8. Amor Dei, amor proximi charitas dicitur. *Sup. Psalm. xxxi.*

9. Deum amat amicum, qui Dei amorem amat in amico. Lib. 22, *contra Faust.* cap. 78.

10. Qui amat proximum, amat Christum, et s. BONAVENTURA Christum amando, Christo se facit similem. *Serm. 9 de Dedicat.*

11. Cum esperit quis sentire copiose charitas. s. DIODORUS. tem Dei, tunc incipit sensu spiritus proximum quoque amare. *De perf. spir.* c. 15.

12. Omnia virtutum regina, origo, matrix ac finis est charitas, qua Deus amat et proximus. *Sup. Ep. ad Rom.* cap. 13.

13. Amor fraternalis Dei amore est condidens, formandus ac perficiendus, atque ad Dei actus amorem directionem finaliter referendus. sup. *Ep. II. B. Petri.* cap. 4.

14. Ad amorem Dei, qui est bonitas, non potest EDMUNDUS pervenire, nisi per amorem proximi. In *speculo Ecccl.* cap. 3.

GLOSS. ORD.

15. In amore proximi distinguit, qualiter conditor debet amari. Sup. III Reg. cap. 6.

GREGORIUS MAGNUS.

16. Per amorem Dei amor proximi signatur, et per amorem proximi amor Dei auctor. Lib. 7. Moral. cap. 10.

Hinc amore se in se est inordinatum, perversum, et dannabile. Ibid.

17. Mens nec sic pro amore Dei quidem diligit, ut curam proximi utilitatemque postponat: nec sic pro amore proximi occupationem inseruat, ut quietem funditus deseruat, ignem in se superpetui amoris extinguit. Lib. 6. Moral. cap. 17.

18. Qui amore Deum negligit, profecto diligere proximum nescit. Ibid.

HUGO CARD.

19. Amor Dei amorem proximi general; et amor Dei ex proximi amore exalcat. Ibid.

DIONYSIUS CARTHUS.

20. Nec amorem Dei praepedit amor proximi, sed amorem proximi abicit amor Dei. Lib. 28. Moral. cap. 6.

21. Adamorem Dei et proximi plerunque corda audiunt plus exempla, quam verba excitant. Rom. 14. sup. Eccl.

IDOMA.

22. Vineulum perfectionis est charitas Dei et proximi. Lib. 5, in I Regum, cap. 2.

LEO I.

23. Quanto plus quis infelix divitius temporibus, tanto amplius refrigerabit a labore Dei, et proximi. Sup. III Reg. cap. 1.

THALASSIAS.

24. Quando refrigerabit charitas ab amore Dei et proximi, convertitur ad amorem sui. Sup. Epist. II. ad Tim. cap. 3.

S. JOANNES CARYOPTERON.

25. Per amorem proximi cognoscitur amor Dei conservari et nutrii. In Contempl. amoris divini, cap. 20.

LEO I.

26. Non potest hominem odire, qui Deum amat; nec potest Deum amare, qui hominem odit. Hom. 42. de imperi. lib. Matth.

AMOR PARENTUM.

27. Virtus et sapientia fidei Christianae amet Dei et amorem proximi. Serm. 7. Quadr.

IDOMA.

28. Amor, si totus ordinatur in Deum, amantes inter se, et cum Deo coniplati. Heantonide 1.

Vide eam titul. Dilectio Dei et proximi.

AMOR PECUNIARUM.

Vide Pecuniarum cupiditas.

AMOR SUI.

S. CLEM. ALEX.

Etymologia. almaria Graece, Latine nimius amor sui, qui semper est quilibet causa peccatorum. Lib. 6. Stromat.

S. AUGUSTIN.

Definitio. Amare se est sibi presto esse velle ad frumentum se. Lib. 9. de Trin. cap. 2.

PROPHETIUS CARTHUS.

Amor sui est inordinate affectio, qui homo amat se in se. De fructuosa temporis deductione, art. 11.

Amare se in se est ea velle, et affectare, quae sunt homini delectabili, et ad propriam inclinationem, et naturam in seipso considerantam.

Hinc amore se in se est inordinatum, perversum, et dannabile. Ibid.

Amor sui est amor inordinatus, et vitiatus ad seipsum reflexus. De Mortific. vivifica. art. 3.

Philautus est affectus, quo aliquis erga proprium corpus affectu. De Charit. centuria 2, cap. 8.

Philautus est amor, quo corpus complectimur, ratione non consentaneus. Ibid. cent. 3, cap. 37.

Amor sui est permanendi, conservandique se in sua voluntatis. Ep. 82.

Differentia. Amor privatus et divinus differunt: Amor privatus est omnium vitiorum origo: amor autem divinorum est bonorum estraxis. Prose.

Minoratio privati amoris est augmentatio seu profectus amoris divini.

Plena autem privati evolusio est perfecta divini amoris adeptio. De fruct. temporis deductione. Art. 11.

Amare se in se, seu amor privatus; et amare se in Deo, seu amor divinus, penitus contrariantur, et ex mutuo expellunt se diminuant. De Mortific. vivifica. art. 3.

Productio. Ex amore sui statim procedit concupiscentia sensualis, et omnia vita carnis. Prose.

Ex isto amore maledictio procedunt gula, luxuria, oscula, amplexus, lascivi affectus, carnalis affectus, libido, contumus, applicatio corporalis, consumatio vani, mollii et diuturna dermitio.

Ex pessimo isto amore producentur avaricia, cupiditas, sollicitudo superflua, frus, dolus, furstum, rapina, adulatio, questus, thesaurizatio, occupatio, timor perdendi terrena, dolor superflus deorum amissionis.

Ex pestilio isto amare inveniuntur ambitio, desiderium prelacionis, cupiditate proprie libertatis, simoniae peccatis, blanda promissio, prava suspicio, partialitas.

Ex amore isto dannabilis orisuntur simulatio, calliditas, inuidentia, hypocrisia, singularitas, complacencia vano, inobedientia, rebello, contentio, induratio, pertinacia alio similia. De fruct. temporis deductione, art. 11.

Amor proprius et privatus oculum mentis vehementer claudit, et est omnium catena, radix et formes malorum. De contempt. divinit. amoris, cap. 31.

Multa sunt Philautus, germina: scilicet opinio de se magna, arrogans, superbia, et manus gloriosae cupiditas, hoc pululant; perniciose autem omnibus est superbia. Sup. Luc. cap. 18, in illud. Omnes qui se exaltaverint, etc.

Principium malorum anima fuit philautus; philautus enim amor est corporis sui. Heantonide 2, sent. 4.

Ex affectionibus philautis, tres generales concupiscentiarum cogitationes trahunt originem: scilicet cogitationes gastrimargie, manis gloriae, et avaricie. Heantonide 3, sent. 87.

S. THOMAS AQUINAS.

Amor sui est principium peccandi. Secunda secundus, quies. 21, art. 4.

SIXTUS PHILOSOPHUS.

Ex sui ipsius amore, iniquitas nascitur. Sent. 130.

S. AUGUSTINUS.

Comparatio: Sicut nemo est, qui non diligit animalium suum: sic nemo est, qui non amat carnem suam. Hom. 37.

BESTYCHUS.

Sicut non est venenum quod supererit venenum aspidis, et basiliscis: sic nullum est vitium, quod vincat philautus vitium. Cent. 1, sent. 100.

S. ANTONIN.

1. Amor sui judicium pervertit, obfuscat rationem, intellectum obtenebrat, inficit voluntatem, viam salutis obstruit, ignorat Deum, proximum nescit, exultat virtutes, peccato accumulat, suscitat rixas, hostores querit, delectator in hominum eads, rapinam exercet, negligit divina mandata, corporosus sensus effrenat, querit voluptates, paradisi claudit, pandit portas inferni, civitatem Babyloniam omnibus replet damnatis. Part. 1, tit. 4, cap. 2.

2. Amor sui secundum sensualitatem est ille qui adficiat statim damnationis, crescens usque ad contemptum Dei. Part. 2, titul. 5, cap. 13.

3. Amor sui inimicatur Deo, proximo injuriatur, in vito multiplicatur. Idem.

4. Amor sui habet seipsum ultimum finem, et sic fruatur seipso, et uitio Deo. Ibid. cap. 13.

5. Corporum nostrorum amicitia insubstantialis et inconstituta est, quae moverit saepe ab extremitate ventis. Ep. 7, ad Fratres.

6. Numis perverse seipsum amat, qui et alias vult errare, ut error suis lateat. Ep. 7, ad Mortalitatem.

7. Quisquis se amat, amor non est, nisi cum amat ipse amorem. Lib. 9, de Trin., cap. 2.

8. Quis cunctari potest quin se amet, qui amator est Dei? De Mortib. Eccles., cap. 26.

9. Fieri non potest ut seipsum (qui Deum diligit) non diligit; immo vero solus se novit diligere, qui Deum diligit. Prose.

10. Illa se satis diligit, qui sedulo agit, ut summo et vero perfruatur bono. Ibid.

11. Nescio quo inexplicabil modo quisquis se, non Deum amat, non se amat; et quisquis Deum, non seipsum amat, ipse se amat. Tract. 123, in Eccl. Joan., cap. 21.

12. Qui non potest vivere de se, moritur utique a se: non ergo se amat, qui ne vivit se amat. Ibid.

13. Mens amare seipsum non potest, nisi etiam se novetur: nam quomodo amat quod nescit?

14. Quantumlibet homo excedat a veritate materiali dicitio sui, et dicitio corporis sui. Lib. 1, de Doctr. Christiana, cap. 23.

15. Fugax animus ab incomparabili lumine omnium regnatorum, id agit, ut ipso ihu regnet et corpori suo: et ideo non potest, nisi et se et corpus diligere. Ibid.

16. Dicitio sui in malo, melius odium sui vocatur. Ibid.

17. Et si inimicus animus, cum de mortali corpore eradicatur; nescire est enim ut illud diligat, et ejus corruptiones praegravetur. Ibid.

18. Tanto magis inhaecetur Deo, quanto minus diligatur proprium. Lib. 12, de Trin., cap. 11.

19. Qui se proper habendum Deum diligunt, ipsi se vere diligunt; quia ut se diligunt, diligunt Deum. Tract. 83, sup. Eccl. Joan., de cap. 15.

20. Recipiunt civitates duas amores duo: terroris et inuidiosus amor cuiusque ad contemptum Dei; celestium vero amor Dei usque ad contemptum sui. Lib. 14, de Civit. Det., cap. 28.

21. Te ipsum subtiliter diligis, si plusquam te diligis Deum. De Mortib. Eccles., cap. 28.

22. Qui se vere diligere novit, Deum diligat: qui vero non diligat Deum, etiamnam se diligat, se odit. Lib. 14, de Trin., cap. 14.

23. Qui se, non Deum diligat, sibi adversatur, et seipsum tanquam sumus inimicis insecurit. Ibid.

24. Qui amat homines, aut quia justi sunt, aut ut justi sunt amare debet: sic et seipsum amare debet; aut quia justus est, aut ut justus sit. Pro. 21.

25. Qui alter se diligat, inuste se diligat; quoniam se ad hoc diligat, ut sit inustus. Ibid. Lib. 8, cap. 6.

26. Sit hominis in animam suum amor, ut periret; odium, ne periret; si inde amaveris, tunc odisti; si bene oderis, tunc amasti; felices qui oderunt custodiendo, ne perdant amando. Tract. 51, sup. Eccl. Joan., cap. 12.

27. Sterquilinus vile custodit, qui corpus suum custodit. Serm. 46, de parvis Ser.

28. Amor tuum contra te iudicium fallit. De subiectis gradibus humilit. verbo: Inquirimus.

29. Quidam te amas, talen te vel putes esse, vel spares fore. Ibid.

30. Modis se diligendi sunt quatuor: Carnem

GLOSS. ORD.

15. In amore proximi distinguit, qualiter conditor debet amari. Sup. III Reg. cap. 6.

GREGORIUS MAGNUS.

16. Per amorem Dei amor proximi signatur, et per amorem proximi amor Dei auctor. Lib. 7. Moral. cap. 10.

17. Mens nec sic pro amore Dei quidem diligit, ut curam proximi utilitatemque postponat: nec sic pro amore proximi occupationi inserviat, ut quietem funditus deseruat, ignem in se superpetui amoris extinguit. Lib. 6. Moral. cap. 17.

18. Qui amore Deum negligit, profecto diligere proximum nescit. Ibid.

19. Amor Dei amorem proximi generat; et amor Dei ex proximi amore exalcat. Ibid.

20. Nec amorem Dei praepedit amor proximi, sed amorem proximi abicit amor Dei. Lib. 28. Moral. cap. 6.

21. Adamorum Dei et proximi plerunque corda audiuntur plus exempla, quam verba excitant. Rom. 14. sup. Eccl. 2.

22. Vinecum perfectionis est charitas Dei et proximi. Lib. 5, in I Regum, cap. 2.

23. Quanto plus quis inlebet divitias temporibus, tanto amplius refrigerabit a labore Dei, et proximi. Sup. III Reg. cap. 1.

24. Quando refrigerabit charitas ab amore Dei et proximi, convertitur ad amorem sui. Sup. Epist. II. ad Tim. cap. 3.

25. Per amorem proximi cognoscitur amor Dei conservari et nutrii. In Contempl. amoris divini, cap. 20.

26. Non potest hominem odire, qui Deum amat; nec potest Deum amare, qui hominem odit. Hom. 42. de imperf. lib. Matth.

27. Virtus et sapientia fidei Christianae amet Dei et amorem proximi. Serm. 7. Quadr.

28. Amor, si totus ordinatur in Deum, amantes inter se, et cum Deo coniplati. Heantonide 1.

Vide eam titul. Dilectio Dei et proximi.

AMOR PARENTUM.

Vide Parentes.

AMOR PECUNIARUM.

Vide Pecuniarum cupiditas.

AMOR SUI.

S. CLEM. ALEX.

Etymologia. *alma* Graece, Latine *nimirum* amor sui, qui semper est quilibet causa peccatorum. Lib. 6. Stromat.

Definitio. Amare se est sibi presto esse velle ad frumentum se. Lib. 9. de Trin. cap. 2.

S. AUGUSTIN.

Amor sui est inordinate affectio, qua homo amat se in se. De fructuosa temporis deductione, art. 11.

Multa sunt Philautie, germina: scilicet opinio de se magna, arrogans, superbia, et manus gloriosae cupiditas, hoc pululant; permelioris autem omnibus est superbia. Sup. Luc. cap. 18, in illud. *Omnia qui se exaltaverit, etc.*

Amare se in se est ea velle, et affectare, quae sunt homini delectabiles, et ad propriam inclinationem, et naturam in seipso considerant.

Hinc amare se in se est inordinatum, perversum, et dannabile. Ibid.

Amor sui est amor inordinatus, et vitiatus ad seipsum reflexus. De Mortific. vivifica. art. 3.

Philautia est affectus, quo aliquis erga proprium corpus affectu. De Charit. centuria 2, cap. 8.

Philautia est amor, quo corpus complectimur, ratione non consentaneus. Ibid. cent. 3, cap. 37.

Amor sui est permanendi, conservandique se in sua voluntatis. Ep. 82.

Diferentia. Amor privatus et divinus differunt: Amor privatus est omnium vitiorum origo: amor autem divinorum est bonorum estraxis. Prose.

Minoratio privati amoris est augmentatio seu profectus amoris divini.

Plena autem privati evolusio est perfecta divini amoris adeptio. De fruct. temporis deductione. Art. 11.

Amare se in se, seu amor privatus; et amare se in Deo, seu amor divinus, penitus contrariantur, et ex mutuo expellunt se diminuant. De Mortific. vivifica. art. 3.

Productio. Ex amore sui statim procedit concupiscentia sensualis, et omnia vita carnis. Prose.

Ex isto amore maledictio procedunt gula, luxuria, oscula, amplexus, lascivi affectus, carnalis affectus, libido, contumus, applicatio corporalis, consumatio vani, mollii et diuturna dernitio.

Ex pessimo isto amore producentur avaria, cupiditas, sollicitudo superflua, frus, dolus, furstum, rapina, adulatio, questus, thesaurizatio, occupatio, timor perdendi terrena, dolor superflus deorum amissionis.

Ex pestilio isto sui amore nascuntur ambitio, desiderium prelatiosus, cupidus proprii libertatis, simoniae peccatis, blanda promissio, prava suspicio, partialitas.

Ex amore isto damnabilis orisuntur simulatio, calliditas, inuidia, hypocrisia, singularitas, complacencia vano, inobedientia, rebello, contentio, induratio, pertinacia alio similia. De fruct. temporis deductione, art. 11.

Amor proprius et privatus oculum mentis vehementer claudit, et est omnium catena, radix et formae malorum. De contempt. divinit. amoris, cap. 31.

Multa sunt Philautie, germina: scilicet opinio de se magna, arrogans, superbia, et manus gloriosae cupiditas, hoc pululant; permelioris autem omnibus est superbia. Sup. Luc. cap. 18, in illud. *Omnia qui se exaltaverit, etc.*

Principium malorum anima fuit philautia; philautia enim amor est corporis sui. Heantonide 2, sent. 4.

Ex affectionibus philautie, tres generales concupiscentiarum cogitationes trahunt originem: scilicet cogitationes gastrimargie, manis gloriae, et avaricie. Heantonide 3, sent. 87.

S. THOMAS AQUINAS. Amor sui est principium peccandi. Secunda secundus, questi. 21, art. 4.

SIXTUS PHILOSOPHUS. Ex sui ipsius amore, iniquitia nascitur. Sent. 130.

S. AUGUSTINUS. Comparatio: Sicut nemo est, qui non diligit animalium suum: sic nemo est, qui non amat carnem suam. Hom. 37.

BESTYCHUS. Sicut non est venenum quod supererit venenum aspidis, et basiliscis: sic nullum est vitium, quod vincat philautiam vitium. Cent. 1, sent. 100.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIN. 1. Amor sui judicium pervertit, obfuscat rationem, intellectum obtenebrat, inficit voluntatem, viam salutis obstruit, ignorat Deum, proximum nescit, exultat virtutes, peccato accumulat, suscitat rixas, hostes querit, delectator in hominum eads, rapinam exercet, negligit divina mandata, corporosus sensus effrenat, querit voluptates, paradisi elaudat, pandit portas inferni, civitatem Babyloniam omnibus replet damnam. Part. 1, tit. 4, cap. 2.

2. Amor sui secundum sensualitatem est ille qui adficiat statim damnationis, crescens usque ad contemptum Dei. Part. 2, titul. 5, cap. 13.

3. Amor sui inimicatur Deo, proximo injuriatur, in vito multiplicatur. Idem.

4. Amor sui habet seipsum ultimum finem, et sic fruatur seipso, et virtutem Deo. Ibid. cap. 13.

5. Corporum nostrorum amicitia insubstantialis et inconveniens est, quae moverit saepe ab extensis ventis. Ep. 7, ad Fratres.

6. Numis perverse seipsum amat, qui et alias vult errare, ut error suis lateat. Ep. 7, ad Mortalitatem.

7. Quisquis se amat, amor non est, nisi cum amat ipse amorem. Lib. 9, de Trin., cap. 2.

8. Quis cunctari potest quin se amet, qui amator est Dei? De Mortib. Eccles., cap. 26.

9. Fieri non potest ut seipsum (qui Deum diligit) non diligit; immo vero solus se novit diligere, qui Deum diligit. Prose.

10. Illa se satis diligit, qui sedulo agit, ut summo et vero perfruatur bono. Ibid.

11. Nescio quo inexplicabil modo quisquis se, non Deum amat, non se amat; et quisquis Deum, non seipsum amat, ipse se amat. Tract. 123, in Eccl. Joan., cap. 21.

12. Qui non potest vivere de se, moritur utique amando se: non ergo se amat, qui ne vivit se amat. Ibid.

13. Mens amare seipsum non potest, nisi etiam se novetur: nam quomodo amat quod nescit? Lib. 9, de Trin., cap. 3.

14. Quantumlibet homo excedat a veritate materiali dilectione sui, et dilectione corporis sui. Lib. 1, de Doctr. Christiana, cap. 23.

15. Fugax animus ab incomparabili lumine omnium regnatorum, id agit, ut ipso ihu regnet et corpori suo: et ideo non potest, nisi et se et corpus diligere. Ibid.

16. Dilectione sui in malo, melius odium sui vocatur. Ibid.

17. Per infirmos animus, cum de mortali corpore eradicatur; nescire est enim ut illud diligat, et ejus corruptiones praegravetur. Ibid.

18. Tanto magis inhaecetur Deo, quanto minus diligatur proprium. Lib. 12, de Trin., cap. 11.

19. Qui se proper habendum Deum diligunt, ipsi se vere diligunt; quia ut se diligunt, diligunt Deum. Tract. 83, sup. Eccl. Joan., de cap. 15.

20. Recipiunt civitates duas amores duo: terroris et inuidiosus amor cuiusque ad contemptum Dei; celestium vero amor Dei usque ad contemptum sui. Lib. 14, de Civit. Det., cap. 28.

21. Te ipsum sublitter diligis, si plusquam te diligunt Deum. De Mortib. Eccles., cap. 28.

22. Qui se vere diligere novit, Deum diligat: qui vero non diligat Deum, etiamne se diligat, se odire dicitur. Lib. 14, de Trin., cap. 14.

23. Qui se, non Deum diligat, sibi adversatur, et seipsum tanquam sumus inimicis insecurit. Ibid.

24. Qui amat homines, aut quia justi sunt, aut ut justi sunt amare debet: sic et seipsum amare debet; aut quia justus est, aut ut justus sit. Pro. 21.

25. Qui alter se diligat, injuste se diligat; quoniam se ad hoc diligat, ut sit injustus. Ibid. Lib. 8, cap. 6.

26. Sit hominis in animam suum amor, ut periret; odium, ne periret; si inde amaveris, tunc odisti; si bene oderis, tunc amasti; felices qui oderunt custodiendam, ne perdant amando. Tract. 51, sup. Eccl. Joan., cap. 12.

27. Sterquilinus vile custodit, qui corpus suum custodit. Serm. 46, de parvis Ser.

28. Amor tuum contra te iudicium fallit. De subiectis gradibus humilit. verbo: Inquirimus.

29. Quidam te amas, talen te vel putes esse, vel spares fore. Ibid.

30. Modis se diligendi sunt quatuor: Carnem

amare carnaliter, spiritum amare carnaliter; car-
non amare spiritualiter, spiritum amare spiri-
tualiter. In suis *Sentent.* in verbo *Modi.*

S. BONAVENT.

31. *Licet corpus sit amandum (eo quod sit ad
beatitudinem ordinatum) sic tamen est amandum,
sicut agricultor amat frumentum, qui ut fructifi-
care possit, tandem illud parerit; quousque per-
fecte separatur a paucis. Vide ibi, si cupis, plura.
*Prose.**

32. *Sic est corpus amandum, sicut miles diligit
equum, quem valde amat, et minus fortior
strugi, sed contra omnes totus illum expedit,
ut gladius ei parat.*

33. *Sic est amandum corpus, sicut miles amat
equum, quem pascit et tergit; sed ei caloribus
non parat, nec bellatibus a bello subtrahit, sed
contra hostes stare compellit.*

34. *Sic est corpus amandum, sicut membrum
infernum et putridum, cui non parat gladius; sed
sicut salutis talius corporis expedit, id incidi
permittit, quoties expedire cognoscit.*

35. *Ex quibus omnibus aperte colligendum, quod
corpus tunc vere amatur, quando pro honore
Dei, et pro salute animae sue et proximi et non
parciatur, sed verberibus et morti exponiatur. Ser.
9, de SS. Apot.*

36. *Magnus se, quam medicum diligit, quem so-
lum ob causam salutis diligit. Ibid.*

37. *Natura dictat quod homo plus se quam al-
terum diligat. In Lib. 3. *Sent.*, dist. 31, art. 3,
quest. 3.*

S. DIADOCH.

38. *Quando non sumus neutri (id est, non ama-
mos nos) tunc similes sumus ei, qui nos sibi per
charitatem reconciliavit. De perfect. spiriti, cap. 4.*

39. *Qui se diligit, Deum diligere non potest;
qui vero se non diligit propter Deum, hic Deum
diligit. Prose.*

40. *Qui enim se diligit, gloriam suam querit;
qui autem Deum diligit, gloriam auctoris sui
diligit. Ibid. cap. 12.*

MONSTROSUS
CARTERUS.

41. *Qui seipsum in Deo-veterino diligit, priva-
tum prorsus evellit a cordi suo amorem. Sup.
Hymnus, in iudeo tempore feriale ad Matutin. Et
vota sollemnibus tibi.*

42. *Teipsum non ames, nisi pure in Deo, si vis
cito copiosum obtinere profectum. De professione
Monasticon, art. 20.*

S. EPIPHAN.

43. *Malum quod difficulter curationem admittit,
est amor sui ipsius. De Timore Dei.*

EVAGRIUS.

44. *Fieri non potest, ut qui se sibi ipsi addic-
tus insensu maneat. Apud Joan. Damasc. lib. Parall.
cap. 27.*

45. *O quam aversandus et execrandus est e-
census sui amor, cum omnia odio sunt. Apud Joan.
Damasc. lib. 5. Parall. cap. 111.*

46. *Vehementer claudit oculum cordis amor
privatus, ex quo fit, ut hoc quod nos agimus, et
grave esse nou existimamus, si plerunque aga-
tur a proximo, nimis nobis exercitabile esse videa-
tur. Hom. 4. sup. *Ezech.**

47. *Omnis magis amatores nostri, quam ama-
tores Dei sumus. Lib. 5. sup. Ep. ad Galat.
cap. 5.*

48. *Amor sui est vineulum, quod tenet homi-
num quasi ligatum in mundo, vel in peccato. Sup.
*Psalm. 131.**

49. *Quando refrigeretur charitas ab amore Dei et
proximi, convertitur ad amorem sui. Sup. Epist.
II, ad Tim. cap. 3.*

50. *Nemo potest veracriter seipsum amare, qui
veracriter non amaverit. Prose.*

51. *Nam Deum amando, seipsum amat; Deum
autem non smando, seipsum non amat. De Con-
tempt. divini amoris, cap. 31.*

52. *Ille solus novit se vere diligere, qui vera-
citer Deum diligit. Ibid.*

53. *Quem amatores potero invenire, qui mo-
dilegunt, cum nullum dilexerim, nisi meipsum?*

54. *Impeditur qui seipsum nimium amat, ne
possit quod justum est prospicere. Hom. 37. sup.
*Math.**

55. *Abundantia in philantiam dicit animam.
Serm. 9, sup. Epist. ad Ephes.*

56. *Qui seipsum amat, ille in primis est, qui
se non amasse convincitur; qui vero fratrem amat,
hic maxime seipsum amat. Prose.*

57. *Si fratrem despicias, teipsum neglexisti.
Hom. 7. sup. Epist. II, ad Tim.*

58. *Hinc crudelitas, hinc immanitas surgit,
cum quis sui amatu fuerit. Ibid.*

59. *Tanto amplius quicquid se amant, quanto
pro Dei amore se non amant. Serm. 19.
*de Passione.**

60. *Tantum in te crescat verus amor Dei, quan-
tum minorem perniciosum amor tui. In specie
*Spiriti, cap. 2.**

61. *Qui omnium affectuum matrem philantiam,
hoc est, amorem sui objecti, haud difficuler et
religio Deo adjungere deponit. De charitat. cen-
turia 2, cap. 8.*

62. *Philanthus affectus. Monacho sepe suggerit,
ut misericordia suo parcat corpori, ut corpus sum-
curat, eique propiciat. Ibid., centuria 2, cap. 60.*

63. *Repa se amant, qui in se opera Dei amant.
Lib. 4. de Vocat. gent. cap. 6.*

64. *Amando quisque excellentiam sumus, vel
paribus invidem, quod ei conqueruntur; vel infi-
erioribus, ne subequentur; vel superioribus,
quod eis non conqueruntur. Serm. 292.*

S. CASS.

MAGNUS.

RUGO CARD.

S. THOMAS

AQUINAS.

SALVIANUS.

S. THOMAS

AQUINAS.

THOMAS A

KEKIP.

S. JOANNES

CHAYDOST.

CICERO.

PLATO.

SENECA.

LUDOVICUS

BLOSIUS.

S. MAXIMUS

MARD.

S. PROSPER.

F. PROSPER.

S. AUGUSTIN.

ETYMOLOGIA.

65. *Amator Dei amator est sui. Ibid. Sent.
353.*

66. *Quisquis seipsum, non Deum amat, non se
amat, et quisquis Deum, non seipsum amat, ipse
se amat. Prose.*

67. *Qui non potest vivere de se, moritur dilig-
endo se; cum ergo ille diligatur de quo vivitur,
non se diligendo magis diligit, qui proprio se
non diligit, ut eum, de quo vivit, diligit. Ibid.,
Sent. 375.*

68. *Inconsultus et stolidus amor est, alterius
memor, et sui immorum. Lib. 3. ad Eccles.
Cathol.*

69. *Quicunque vere seipsum diligat, non so-
lum vult sibi ipsi bonum advenire, et malum
abesse; sed etiam pro posse bona sibi procurat, et
mala repulit. Opus. de Perfect. vita spiritualis,
cap. 13.*

70. *Amor sui plenus est timore et angore;
amor sui intestinum malum est, qui rare vincit,
nisi Deus perfecte diligatur. Meditat. 47. de
Amore IESU.*

71. *Amor sui cor obscurat, parit rinas, tollit
protectum. Ibid.*

72. *Amatores sui magis, quam Christi proban-
tur, qui sua commoda et luxa semper meditan-
tur. Lib. 2. de Init. Christi, cap. 2, sect. 3.*

73. *Amor sui, lesio sui est. In Hortulo rosa-
rum, cap. 16.*

SENTENTIA PAGANORUM.

74. *Suis incommodis graviter angit non ami-
cum, sed seipsum amantis est. De Amicit.*

75. *Usuvenit ut omnium malorum, quibus ho-
minum vita involvit, nimis sui amor causa
exist. Lib. 5. de Legibus.*

76. *Quid magnifici est se amare, sibi parcere,
sibi acquirere? Lib. 4. de Benefic., cap. 14.*

77. *Nimis corporis amor nos timoribus in-
quietat, sollicitudinibus onerat, contumelias ob-
jetat. Prose.*

78. *Honestum ei vilis est cuius corpus nimis cha-
rum est.*

79. *Agitur eius cura diligentissime; ita tamen,
ut cum exigat ratio, cum fides, mittendum in
ignem sit. Ep. 14.*

80. *Amor sui animum excoquat. Epist. 409.*

AMOR INIMICI.

Vide Dilecti inimici.

ANGELUS.

81. *AUGUSTIN. Etymologia. Nunquam greci Angeli dicuntur
quo nomine generali universa illa superba civi-*

tas nuncupatur. Lib. 5, de Genesi ad litt., c. 39.

Angelus ideo dicatur, quia Dei sententias ho-
minibus ἀγγέλοι, hoc est, nuntiant; et Archangelus
nuncupatur, quod Angelis ἄγγελοι, id est, imperat,
sive precepit. Homil. 3. De incomprehensibili Dei
natura.

Angelus nuntius dicitur, et procul dubio Ange-
lus est nuntius; nec quilibet, sed divinus nuntius,
per quem divina voluntatis beneficium cognos-
cimus. Part. 1, lib. 5, cap. 43.

Definitio et descriptio. Angelus imago est Dei,
latentis lucis declaratio, speculum nuditum, per-
fudicissimum, integrum, incorruptum, non in-
quinatum, quo recipit universam (si has est dictu)
figuram divinae bonitatis pulchritudinem. *de divin.
Anonin.* cap. 4.

Angelus signaculum similitudinis Dei dicitur,
ut quo in subtilior est natura, eo in illo imago
Dei similius insimetur expressa. Hom. 34, sup.
Evang.

Angelus essentia intelligens, perpetuo motu s. JOAN. DAM.
atque arbitrio libertate prededit, corporis expers.
Lib. 2, de Fida orthodox., cap. 3.

Angelus natura sua est rationis particeps, in s. JOAN. DAM.
intelligens, arbitrio libertate prededit. *Ibid.*

Angelus minister est Dei ad hominem. Sen. SIXTUS PHIL.

Dominacione vocantur illi spiritus, per
quos signa, et miracula frequentius fiunt. *Pros.*
magis.

Potes tales vocantur hi, qui hoc potentes cate-
ris in suo ordine percepissent, ut eorum dictio
virtutes adversae subjectae sint; quorum potes-
tate refrenantur, ne corda hominum tantum tem-
tere preualeant quantum volunt.

Principatus vocantur, qui ipsis quoque bonis
Angelorum spiritibus presunt, qui subiectis aliis
dum quasque agenda disponunt, eis ad explenda
divina ministraria premeantur.

Dominaciones vocantur, qui etiam potestates
principatum dissimilitudine alta transcendunt.
Homil. 34, sup. *Evang.*

Duo sunt Angeli permanentes cum hominibus,
scilicet bonus et malus; quandiu circums nos est
Angelus bonus, nunquam nos in tentationem po-
test impelli Angelus malus. *Prose.*

Secundum dispensationem Dei reedit a nobis
aliquantulum Angelus bonus; magis autem non
recedit, sed abscondit se, inviabiliter se reddens
ante Angelum malum, ut de illi licetum ten-
tandi, et stans expectat tentationis eventum.
Hom. 5. Oper. imperf. sup. *Math.*

Sunt Angeli lucis, et Angeli tenebris: An-
geli lucis habent fiduciam loquendi, et Dei assi-
stunt; Angeli autem tenebris, sunt diaboli te-
nebrosi ac ferocios. *Prose.*

Et multos diabolos sic decepit, persona in se accepta, ut homines Angelos lucis. Hom. 24, sup. Ep. ad Cor. 2: *Transfiguratur in Angelum lucis.*

Quavis multorum inter Angelos et homines, verumtamen propinquos eos nobis fecit Deus, ut pene diversa videatur, quia nobis laborant, propter nos discernunt, nobis suo funguntur officio. Hom. 3, sup. Ep. ad Hebr.

Comparatio. Ut fumus apes in fugam veritatis fortius odore columbas pelvit; sic etiam fumosum ac fecidum pescatum custodem nostrum Angelum fugat. Lib. 1. *Paral.* cap. 12.

SENTENTIA PATRUM.

1. Angeli sine zelo nimis sunt, et substantiam amittunt praerogativa, nisi cum zeli ardore sustentent. Serm. 18, sup. Psalm. cxvii, vers. 3.

2. Non est timendum nobis, quis est adversarius multi, tamen plures sunt adiutores, et fortiores Angelis pro nobis praeflantes. Part. 3, titul. 31, cap. 5.

3. Discurrens Angelus dominus inter dilectos et dilectiones obsecans illum, excusat illum; effrenis vota, afferens doma, et praesep in mysterio Missa. Ibid.

4. Custodia Angelorum divinitus toti humano generi ad auxilium conceditur: qua nec infideles, nec ipse Antichristus privabitur; et si ut non ventur ad salutem, tamen retrahantur a quibusdam malis. Ibid.

5. Postremi omnium sunt Angeli, qui et hominum pedagogi sunt censendi. De communis existentia.

6. Per Angelos Deus Patribus locutus est, et apparetur. Lib. 3, de Trin., cap. 11.

7. Creatura spiritualis et intellectualis perfecta et beata (qua) Angelorum est: quantum altius ad seipsum, quo sit sapientius ac beata, non nisi intrinsecus adiuvatur: eternitatem, veritatem, charitatem Creatoris. Lib. 8, de Gen. ad lit., cap. 2.

8. Angelis, nisi per charitatem non vivunt. De Spir. et Anima, cap. 38.

9. Superbia demones ex Angelis fecit; humilitas hominem sanctis Angelis similes fecit. De iustis, document., cap. 18.

10. Angelica creatura omnia cetera, quae Deus condidit, naturae dignitate procedit. Lib. 11, de Cis. Det., cap. 13.

11. Magna Dei misericordia necessaria est, ne quisquam, cum bonos Angelos amicos se habere putat, habeat malos, demones amicos factos, eosque tanto nocentes, quanto astutiores ac fallacie patiatur inimicos. Ibid. Lib. 19, cap. 9.

12. Magnificentia quadam est in Angelis, et

tanta potentia, ut si faciant Angeloi quicquid possunt, sustinere homo non possit. Sup. Psalm. xxv, vers. 6, *Confessio et pulchritudo, etc.*

13. Discant pagani adorare deum: Angelos volunt adorare, Angelos imitantur, et illum adorent, qui ab Angelis adoratur. Sup. Psalm. xxvi, vers. 9: *Adorate eum omnes Angelici ejus.*

14. Spiritus Angeli sunt; et, cum spiritus sunt, non sunt Angeli; cum militentur, sunt Angeli. *Prose.*

15. Angelus officii nomen est, non naturae. Sup. Psalm. cm, vers. 5: *Qui facit Angelos tuos spiritum.*

16. Præpositi sunt Angeli celorum super protestares aereos. sup. Psalm. cm, vers. 28: *Braco ad dividendum erit.*

17. Sancti Angelii sicut permanentib[us] habent eternitatem, ita cognoscendi facilitatem, et requiescendi felicitatem. Lahr. II, de Civ. Det., cap. 31.

18. Sancti Angelii sine difficultate nos adjungunt, quoniam spiritualibus motibus, puris et liberis imbuti, non laborant. Ibid.

19. Imputescunt Angelis, qui sunt apud Deum, petitiones nostra, ut quodammodo eas offerant Deo, et de his consulant, et quod Deo jubente in plenarium esse cognoverint, hoc nobis vel evidenter vel latenter apparet. Ep. 121, ad Prothom. c. 9.

20. Angelus in Deo cresvit, ut præ seipso illum diligenter, cuius se tales creatos opere congnovissent, cum sorum, ut tales fuerint, nulla merita precessissent. De fide ad Petrum, cap. 2.

21. Unaquaque res visibilis in hoc mundo habet potestum Angelicum sibi praesupponit. Lib. 63, *questionum.* quest. 79.

22. Angelis suis Deus mandavit de te. Quantam tibi debet huc verbum inferre reverentiam, afferre devotionem, conferre fiduciam? *Prose.*

23. Reverentiam, pro presenta; devotionem, pro benevolentia; fiduciam, pro custodia. Serm. 12, Sup. Psalm. *Qui habitat.*

24. In quovis diverso, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam habe: adest inquit, et adest tibi: non modo tecum, sed etiam pro te; adest ut protegat, adest ut prot. Ibid.

25. Quoties gravissima cernitur urgere tentatio, et tribulatio vehementer immovere: invoca custodem tuum, adjutorem tuum in opportunitatibus, in tribulatione. Ibid.

26. Si vis habere in ministerium Angelorum, ruge consolationes segni. Ibid. Serm. 4.

27. Quid sub tantis custodibus timeamus? nee superari, nec seduci, minus autem seducere possum, qui custodiunt nos in omnibus viis; id est, les sunt, prudentes sunt, potentes sunt; quid trahidimus? Ibid. serm. 12.

28. O si quis haberet oculos apertos, quos orando Propria pueri revelari, videret qua cura quo vetripluio intersunt Angelii cantantes, adsancti orantibus, insunt mediantibus, supersunt quiescentibus, ordinantibus et procurantibus presunt. Epist. 78, ad Suggerium Abbat. S. Bonifac.

S. BONAVENT.

29. Magis est digitas animarum, quia unicuique deputati sunt duo Angeli: unus bonus ad custodiendum, aliis malus ad tentandum. Sup. Psalm. cvm.

30. Angelii sunt specula pura, et clarissima. In Sep. cap. 7.

31. Gaudient Angelii de penitentiis peccatoris, quia destruitur culpa, restituuntur justitia, confutatur demonum superbia, efficax efficitur Angelorum custodia, reparatur Ecclesia, placatur ira divina, et restauratur Hierusalem superna. Sup. Lucam, cap. 15: in ibid: *Gaudium erit coran Angelis.*

32. Prima sanctorum Angelorum dispositio magna similitudine habet lignum proprietatem. id est, clarissima. Serm. 4, de Angelis.

33. Angelii nos in perfections dirigunt, ipsi docunt, ipsi deducunt, ipsi reducunt. *Prose.*

34. Nullus ergo debet timere, nullus debet aut formidare magna aggredi, cum habeat tales deces, tales adiutores. Serm. de S. Michael.

35. Qui formidat imbecillis animus Christiani, cui toto Deo conculcit: presidio Potestatum? *Prose.*

36. Non parcas ergo repente terroris irruentes contra te implorum potestates, cum Angelorum praesidio sis munitus. Serm. 1, de Angelis.

37. Archangelorum officium est, illuminare, purgare, et perficere, et sublimia secreta hominibus revelare, neque enim ei demones a nobis refrenando fugere. *Prose.*

38. Angelorum autem proprium est, quos custodiunt, ut Dei reverentiam excutire, semper (peccantibus) pomenterum persuadere, et malos a maleficiis reuecere. Ibid.

39. Quod magis mirabile est, Angelii etiam obstatim et perdidit effectuum sua custodie non subtrahunt. Ibid.

40. Quis in tot malis, in tantis periculis, et fallacibus blandimentis, et carnis tam innumeris incedunt posset esse securus, si non esset custos Angelus? Serm. 2, de Angelis.

41. Si vis Angelum tibi semper assistere, non cesses semper orare. Serm. 4, de Angelis.

42. Quis tot mala, que caro suggerit, mundus ingredit, et demoni impinguat, portare posset, si Angelii non juvent? *Prose.*

43. Quis etiam audet desperare, et non viriliter agere, cum tam strenuus milites noscat sibi assistens? Ibid.

44. Sicut Angelii assistunt patientibus, sic resistunt vane de se gloriantibus. Ibid.

45. Homo viator committitur Angelico custodiæ, ut per sustentationem, et auxilium Angelicum, et per salutem operationis quæ possit de bono in melius ascendere. In lib. 2. Sent. dist. 31, part. 1, quest. 2.

46. Parutor est bonus Angelus ad conservandum in bone, quam sit malus Angelus ad precipitandum in malum. Ibid. Distinct. 2, art. 2, quest. 1.

47. Angelorum ruina restaurabitur per salvandos. Lib. 2, in *Compendio Thesi. veritatis*, cap. 24.

48. Antichristus habebit Angelum, non ad promotionem suam, sed ad accusationem. Ibid., cap. 18.

49. Angelus non est susceptibili penitentie, unde nec venia. Ibid., cap. 25.

50. Unicusquisque genitus Angelus est, cui CLEM. PAPA-DIOPHANTUS.

51. Per gentes et civitates, sunt distribute ANGELI ALIX. *governatoria.* Lib. 6, *Strateg.*

52. Angelii custodiunt sanctos viros, et eis auxiliantur. Sup. Ep. II, Petri, cap. 2.

53. Si quis uniusquisque habet Angelum bonum pro sui custodia, in tota vita, ita et Angelum ma- DIOPHANTUS. CARTHESIAN.

54. Non parcas ergo repente terroris irruentes contra te implorum potestates, cum Angelorum ma- DIOPHANTUS. TITELLE.

55. Angelii sancti, oratibus, psallentibusque assistunt, et eos exhibant. Ibid. cap. 3.

56. Angelus ad humanum auxilium et protectionem deputatus, atque destinatus, sece inimiti- seque diffundit; et velut castramentum per circumflexum eorum, ne possit ad illis nocendum accedere aduersari. Sup. Psalm., xxxii, vers. 7: *Inimitabilis Angelus.*

57. Angelus fuit in Annuntiatione, Angelus in Nativitate Christi, Angelus in Baptismate, Angelus apparuit oranti, testis est resurgentis, astat as- cendens. Serm. 2, sup. *Cantic.*

58. Beati Angelii ab omni pena strictrata longe sunt: et ne sit in desiderio anxius, desiderantes satiabitur; ne autem sit in sciatile fastidum, satiabitur desiderat: et desiderant sine labore, quia desiderant sciatiles comitari: et satiabitur sine fastidio, quia ipsa sciatiles ex desiderio semper acceduntur. Lib. 18, Moral., cap. 28.

59. In omnibus tanta ascessura credidit multi- tude hominum, quanta multitudo remansit Angelorum. Hom. 34, in *Evang.*

60. Angelus suscipit occidit, hominem vero aliena prostravit. Lib. 4, Moral., cap. 10.

61. Sancti Angelii interior amoris vinculo con-

FRANCISCUS TITELLE.

GOLBERTUS PORRET.

S. GREGORIUS MAGNUS.

ditori suo conjuncti sunt. Libr. 2, in *Regum*, cap. 4, sup. illud: *Et infirmi accineti sunt rebore.*

61. Beatissimi Angelii sic sunt in eternitate solidati, ut ab ea cadere nunquam possint. *Ibid.*

62. Is qui proper nos minor Angelis sibi extitit, aquilas nos Angelis virtute sue minoratus fecit. *Ibid.* 27. *Mor.* cap. 8.

63. Certa Angelorum ministeria dispensantibus quibusque gentibus sunt preclata. Lib. 17. *Mor.* cap. 8.

64. Angelus, qui Moysi apparuisse descripsit, modo Angelus, modo Dominus memoratur. *Prose.*

65. Angelus videlicet, propter hoc quod exterioris loquendo serviebat; Dominus autem dicitur, quia interius presidens loquendi efficaciam ministrabat. In *prefat.* super *Job*, cap. 1.

66. Eisi Satan beatitudinem perdidit, naturaliter Angelis similem non amisit. Lib. 2. *Moral.* cap. 2.

67. Vox Angelorum est in laude conditoris ipsa admiratio intima contemplationis. *Ibid.* cap. 5.

S. GREG. NAZ.
S. CLOSI. ORO.

68. Angelii pure puro ministrant. Orat. 16, ad *Subtilit.*

69. Adest unicuique nostrum Angelus bonus, qui regat, moneat; qui pro actibus nostris corrigendis, et miserationibus exposendis, quotidie videat faciem Dei. *Sup. num.* cap. 25.

70. Angelici spiritus, nobis in custodiā missi, malignos spiritus excludunt. *Sup. Judith.* c. 13.

71. Celestes virtutes a laude Dei non cessant, non quod ministerio eorum egeat, sed ut bonitatem suam ostendat, simpsi eos appropriavit. *Sup. Psalm. cxix.*

RUFONYM.
72. In diversa ministeria Angelii mitificant, maximeque ad eos, qui purgatione indigent; et, ob pristina peccata, aliquo ex parte suppliciis purgari merentur. Ep. 10. ad *Damascum Papam.*

73. Legimus quam sepe ad funera et ad sepulturam quoruilibet Sanctorum Angelos advenisse, et exequiis eorum obsequia praestituisse, nec non et annas electorum usque ad celos cum hymnis et laudibus detulisse. Epist. 10. ad *Paulum et Eustoch. de Assump. B. M.*

74. Duplex Angelorum officium est: aliorum, qui justis premia tribunt; aliorum, qui singulis presenti cruciatis. Sup. *Daniel.* cap. 7 in illo illud: *Quia Angeli eorum, etc.*

75. Magna dignitas animarum; ut uniusque habeat ab origi nativitate in custodiā sui Angelum delegatum. Lib. 3. sup. *Math.* cap. 18. sup. illud: *Quia Angeli eorum, etc.*

76. Qui hospitem non habet Deum, nec Angelum presidit possedit. Lib. 3. sup. *Hiere.* cap. 17.

77. Angelii persunt fidelium orationibus, quas g. HILARIUS. quotidie Deo offerant. Sup. *Math.* cap. 18. Vide te ne contemnatis unum de peccatis istis.

78. Angelus purus est natura, fidelis custodiendo, reconciliator gratus, obediens exempludo, contemplativus fruendo, activus mutuando. Lib. 4. de *Propriet. rerum.* cap. 1.

79. Angelii tam homi, quam mali, diligenter nos impinguunt. Sup. *Genes.* cap. 1.

80. Magnum est colum, sed non ita ut Angelus; decorus est sol, sed excelsior Archangelus. Ser. de *Lejunis.*

81. Angelis facientibus, ipse facere videtur, qui dat illis facienti praeseptum et potestatem. Hom. 5. *Oper. imperf.* sup. *Math.*

82. Omnis justus custoditur ad Angelis, ne forte in occasionem offenditionis incurat per conversationem ipsius. Hom. 18. *Oper. imperf.* sup. *Math.* sup. illud *Prat.* xc: *In manibus portabunt te.*

83. Angelus hoc ipsum quod Angelus est, non tantum est virtutis primum, quantum natura propria. *Ibid.* Hom. 27.

84. Parum abest quin Angelos charitas clamores suis reddit. *Prat.*

85. Nam qui ira, qui invidia vacat, et omni prorsus severior affectu liber est, homini deinceps matronum excessus, et in Angelicam mentis tranquillitatem translatus esse videri potest. Hom. 33. sup. *Epist. 1. ad Cor.*

86. Hoc est Angelica functionis officium, ad salutem nostrum ministerium Deo persolvere. Hom. 3. sup. *Epist. ad Hebr.*

87. Intellige quantus nobis honor existit, ut siue ad amicos, ita ministros Angelos suos destinat Deus. *Ibid.*

88. Unicuique nostrum Angelus assidet. *Ibid.* Hom. 14. in *Moral.*

89. Angelii, prout a summo optifice destinati et g. JOAN. DAM. collocati sunt, certas terre partes custodiunt, gentesque et Regiones tueri, ac res nostras gubernare, nobisque opem fecerunt. Lib. 2. de *Fide Orthod.* cap. 3.

90. Angelorum nomen offici est, non nature; nam, secundum naturam, spiritus nuncupatur. S. ISIDORUS. HIRPALENSIS.

91. Quando enim de celis ad annuntiationem hominibus mittuntur, ex ipsa annuntiatione Angelii nominantur. Libr. 1. de *Sum. dona.* cap. 40.

92. Natura Angelorum mutabilis est, quia inest illis mutabilitas in natura, sed facti eos incorrupti charitas sempererna. *Ibid.*

93. Ante omnem creaturam mundi, creati sunt Angelii; et ante omnem creationem Angelorum, diabolus conditus est. *Ibid.* cap. 10. sent. 3.

94. Bonorum Angelorum numerus, qui post ruinam Angelorum malorum est diminutus, ex numero electorum hominum supplebit; qui numerus soli Deo est cognitus. *Ibid.* cap. 10. sent. 13.

95. Inter Angelos distinzione potestatum est, et, pro gradu dignitate, ministeria eidem sunt distributa. *Prat.*

96. Alique alia preferuntur tam culmine potestatum, quam scienda virtutis. *Ibid.* cap. 10. sent. 14.

97. Angelii in Verbo Dei cognoscunt omnia, antequam inrelinquent, et que apud homines adhuc futura sunt. *Ibid.* cap. 10. sent. 17.

98. Angelii sanctificata amissa, non tamen amiserunt vivacem nature Angelicam sensum. *Prat.*

99. Tripli enim modo scientie actionumque vigint: subtilitate natura, experientia temporum, revelatione superiorum potestatum. *Ibid.*

100. Dom Angelii ad ministerium salutis humanae deputatis sunt, ut curas administrarent mundi, et regant anima iustis. *Dei. Prose.*

101. Moli vero Angelii apostolat ad ministerium vindictae Deli militantur; qui tamen divina potestate coercentur, ne noceant quantum cunctum. *Ibid.* cap. 10. sent. 18.

102. Singulae gentes praepositi Angelos habere creduntur; omnes vero homines Angelos habere proflantr. *Ibid.* cap. 10. sent. 20.

S. ISIDOR. PEL.
103. Angelorum clavis, ut conserva naturae, ea que nondum praesentia sunt, ignorant. Lib. 1. Ep. 1. ad *Orionem monach.*

S. JUSTINUS. MART.
104. Omnes quidem angeloi, et qui presunt, et qui parent, manus necessarium, et in celis, et in terra, hominum causa exequuntur. *Prat.*

105. Qui autem id negotiis ad ministeria conceperunt, ut custodes hominum sint et comites, eorum semper angustus numerus, et nunquam diminuitur. *De necessariis quibusdam quesit.* explicat. 3.

LACT. FIRMI.
106. Misi providens Deus ab initio Angelos, ad tutelam, cultumque generis humani. Lib. 2. de *Origin. erroris.* cap. 15.

S. LAURENT. JUSTIN.
107. Maximum profecto divine miserationis indicium est, quod celorum ad nos destinaverunt dominus cives, qui nos in hujus vita naufragio periclitari non sinant. Part. 2. *Serm. de vita nostra.* cap. 16.

108. Tanta agilitas et pernicietas Angelii est, ut eolorum moveantur, atque transire, quam fulgor emisit. Lib. 2. *Enchirid. pertulorum.* cap. 12.

S. MAXIMUS. MART.
109. Angelii est, nulli prorsus particularium etiam ignorare. *De charit. centuria 3.* cap. 34.

S. NILUS.
110. Reverere Angelos magis, quam homines; multi enim nobis admittunt, et ab omni turpi actione recedunt. *Parame.* 453.

gelica fortitudinis auxilio muniantur. *Opus.* 23, cap. 4.
126. Nullibi frequentius Angelica beatitudo, quam in Ecclesia credendum est, convenire. *Opus.* 39, cap. 4.

S. RICHARD. A. S. VICO. TOME. 127. Proh pudor! magia veroris vultum hominem, quam conspectum Angelorum. *De Benignitate minore.* cap. 47.

ROBERTUS BELLARMINI. 128. Mira potentia Angelorum, ut unius Angelus vicinorum exercitus supplet. *Sup. Psalm. XXXIII.* vers. 7.

BUTERIUS. 129. Angeli eti ad comparationem nostri spiritus dicuntur; et sunt, in comparatione tamen Dei, quasi corpori sunt. *Lib. 4. sup. Genes.* cap. 44.

130. Omnium quidem Angelorum pluia augebuntum esse studium circa genitum humanum, nullis commandi sanctuarum testimoniorum Scripturarum. *Lib. 5. in Apocalypsi.* cap. 8, sup. illud; *Vidi septem Angelos.* etc.

THEOPHYLACTUS. 131. Omnes homines, et maxime fidles suos Angelos habent, non clamum illis fiat a demonibus. *Sup. Matth.* cap. 18, in illud; *Vide te ne contaminabis.* etc.

THEODORIUS. 132. Singuli homines sub unius Angeli cura degunt. *Ques. 3. in Genes.*

133. A diuini litteris accepimus, Angelos divinis nutribus obtemperare. *Sup. Psalm. LXXXV.* vers. 29.

134. In hac vita sumus sub Angelis, sicut sub tutoribus in quantum prasunt nobis, et dirigunt nos. *Sup. Ep. 1 ad Cor.* cap. 13.

135. Corrigentes cardinum demones scire non possum, nec Angelis, nisi per revelationem, val nisi in quantum esse per aliquam signum interiora, vel exteriora cognoscant. *Sup. 2. sent. dist. 3. a. 4.*

136. Dominationes prescipiunt, potestates ordinant et principatus dirigunt. *Part. 1. ques. 108. art. 5.*

137. Necessarium est homines ab Angelis custodi, et in operibus dirigi, cum multipliciter in ipsis errave illos contingat. *Part. 1. ques. 113. art. 1.*

138. Angelorum custodia est quodam excentio divinae providentiae circa homines facta. *Ibid.*

139. Demones arcere, ad potestates Angelorum maxime pertinet. *Ibid.*

140. Dominibus Angelis ad custodium deputantur, ut per eos manuducantur ad vitam eternam, et incutient ad hunc operandum, et muniantur contra insultus demonum. *Ibid.*

141. Cum custodia Angelorum beneficium communem sit, non a baptismio, sed a nativitate Angelus homini ad custodium deputatur. *Ibid. art. 5.*

142. In Angelis pugna quidem esse potest, non discordia voluntatis, sed meritorum contraria, tate pro quibus pugnare discuntur. *Ibid. art. 8.*
143. Ad ordinem potestatum pertinent omnes Angeloi, qui habent proprie presidentiam super demones. *Part. 1. ques. 110. art. 1.*

144. Utique fuerit bonus homo occupatus enim Deo, orando, meditando, studio, scribendo, ibi adsumt Angeli sancti congaudent, adsumt et demones ipsum tentando, et distractando. *In Horiloche resar.* cap. 14.

145. Angeloi dei sancti ac justis viris proprie fidamuntur, atque virtute superna, corpora et animas illorum jugiles illuminantur. *Lib. 4. in vita S. Chrysost.* cap. 5.

146. Qui al hominibus frequentatur, ab Angelis non visitatur. *Libr. 4. cap. 10.*

147. Non mirari, si homo cum sis, Angelos fieri possit: proposita enim tibi est per Angelos gloria, sanguine agonistae noster certantibus spendet. *Lib. 10. cap. 132.*

ANIMA.

Etymologia. Anima dicta est, quasi *opus*, quod greci dicitur *venim* et *motus*: eo quod semper sit in motu proprio, et corpus moveat. *Pros.*

Anima compositum ex *opus*, quod *grace tribuo* dicitur, ex quo *tribuo* vita corpori.

Anima dicitur ab *de*, id est, *surnum*, et *zus*, quod est *sanguis*. *Serm. Dom. 13. post Trinit.*

Anima nomine appellatur fons eius, cum tamen ab omni fonte distet natura. *Orol. 20.*

Anima a ventis nomen accepit, unde et ventus greci *opus*, dicitur, quod ore trahentes aerem, vivere videamus. *Lib. 41. Etymolog.* cap. 1.

Dicitio et Descriptio. Anima rationalis est substantia intellectualis nomine carens, et inconspicua, vitam et compositionem corpori suppeditans. *In lib. Viz ducis.* cap. 2, *de Anima.*

Anima est substantia tenuis a materia et figura immuni, imago et forma Dei, propria sua actione corpus vivificans. *Ibid.*

Anima est substantia incorporalis, intellectualis, rationalis, invisibilis, nisi habeat terrenum in se mixtum. *Serm. Dom. 13. post Trin.*

Anima est spiritus intellectualis, rationalis, semper vivens, semper in motu, homo malisque voluntate capax. *De Spir. et Anima.* cap. 43.

Anima est quidam spiritus conjunctus corpori, idoneitatem discernendi, et intelligendi confundens. Anima est res incorpore rationis capax, vivificando corpori accommodata. *De vita solitaria.*

Anima Dei insignita est imagine, decorata similitudine, desponsata fide, dotata spiritu, redempta sanguine, deputata cum Angelis, capax beatitudi-

THOMAS A
KEMPIS.

IN VITIS
PATRUM.

IN VIT. PAT.

ARISTOTEL.

PLATO.

S. ANTONIUS
DE RADCA.

S. ANTONIUS
DE PAU.

S. ISIDORUS
BIZAILENS.

S. AUGUSTINUS.

S. ANASTAS.

S. GREG. NAE.

S. ISIDORUS
BIZAILENS.

S. JOANNES
CHYROST.

S. THOMAS
ACQUINAS.

V. BEATAE
BERNARD.

S. ANTONIUS
DE PAU.

S. ANTHONIUS
DE PAD.

S. ANTHONIUS
DE BIBLIOT.

47. Anima conglutinatur diabolo, cum male consuetudina glutino captiva et ligata tenetur. *Ibid.*
48. Anima dicitur tota aures, in quantum ad imaginem, ac similitudinem Dei facta est. *Ser. Dom. 23, post Trin.*
5. AUGUSTIN. 49. Anima non illos carnales mores, ut cum liberte exerit, ita etiam cum liberte extinguit; non enim stet peccatum in eis potestate est, ita etiam poma peccati. *Liber de Musica*, cap. 5.
50. Mox res est ipsa anima, nec ad opprimendos lascivios motus suos idonea sibi remaneat. *Prose.*
51. Valentior enim peccat, et post peccatum divina lege facta imbecillior, minus potens est auferre quod fecit. *Ibid.*
52. Animam istis quae per corpus accipit, carente fit melior. *Ibid.*, cap. 4.
53. Oculus animae, mens est ab omni labe corporis pura, id est, a cupiditatis rerum temporali jam remota, aliquo purgato. *Liber 1, de Sotioq.* cap. 6.
54. Habitationem anime ac patriam, Deum ipsum esse credo, a quo creata est. *De Quant. anima*, cap. 1.
55. Sciat tota vita corporis, est anima: sic beatia vita animae, Deus est. *Liber 2, de Lib. arb.* cap. 16.
56. Oportet animam et regi a superiori, et regere inferiorem: superior illa, solus Deus est; inferior illa, salutem corpus, si ad omnem et totam animam intendas. *De Mysteriis*, cap. 5.
57. Tum potest natura Deus fecit animam, ut ex eius plenissima beatitudine, que in fine temporum Sanctis promittitur, redundet etiam in inferiorem naturam, quod est corpus. *Ep. 56, ad Dic.*
58. Tectorum splendor attenditur, et labes non attendunt animarum. *Ep. 5, ad Marcellin.*
59. Quis est peior mortis anima, quam libertas erroris? *Ep. 160.*
60. Nulla est creatura ex qua anima facta est, quia ex nullo facta est. *Liber 10, de Gen. ad lit.* cap. 9.
61. Omnis anima indocta, curiosa est. *De Agon Christiano*, cap. 4.
62. Creatia est anima a Deo, vita a vita, simplex a simplici, immortalis ab immortali, magna a magno, recta a recto; et magna, qui capax aeternorum; et recta, qui appetens supernorum; et beata, quo Deo unita. *De Spir. et Anima*, cap. 36.
63. Beata anima, quam Dei pietas respicit, humilitas subject, punitientia reducit, justitia deducit, obedientia conductit, perseverantia perducit,

- devotio introducit, puritas jungit, charitas unit. *Ibid.*
64. O anima, es onerata peccatis, irretita vitiis, capti illecebris, exilio captiva, corpore carcerali, haec in iusto, infixa limo, affixa membris, confixa curvis, distenta negotiis, contracta timoribus, afflictta doloribus, erroribus vaga, suspicitionibus inquieta, sollicitudinibus anxia, advena in terram inimicorum, coniuginata cum mortuis, depudata cum his qui in inferno erant. *De Spir. et Anima*, cap. 62.
65. Beata anima, cui datum est desuper ut bonum velit, et noverit, et possit, quatenus et voluntas adest, nec facilius desit. *Ibid.*, cap. 62.
66. Anima, etiā virtuosa et infirma, melius est corpore etiam sanissimo atque firmissimo, quam eis nature excellenter est. *Liber 9, de Civ. Dei*, cap. 9.
67. Anima rationalis ad hoc velle debet, nec dolore molestari, nec desiderio perturbari, nec morte dissoiri, ut aliud utile cognoscat, et secundum eam cogitationem vitam moreisque componat. *Ibid.*, lib. 19, cap. 15.
68. Princeps et domina carnis naturaliter anima est, quae domare carnem debet et regere. *Liber 2, contra Julian.*
69. Anima mortua corpus sepulcrum est. *Sup. Psalm. lxxxvi, vers. 42.*
70. Nihil infirmius anima posita in mediis tentationibus seculi, nihil ea infirmius donec heret solitudini coeli, unde jam non cadat. *Sup. Psalm. xxix, vers. 3.*
71. Animam habere et intellectum non habere hoc est, non secundum eum vivere, bestialis est vita. *Prose.*
72. Motus animae secundum carnem se moventis, et in deliciis carnalium immoderate diffusore cupientes regit intellectus.
73. Cum ordinata vita est, infelicitus animam regit, ad ipsam animam pertinet: non enim aliquid aliud est, quam anima, sed aliquid anima est intellectus. *Tract. 15, in cap. 4. Evang. Joan.*
74. Multi in corporibus vivis animas mortuas portant. *Sup. Apocal. Hom. 3.*
75. O quam tolerabilis canis putridus fetet hominibus, quam anima peccatrix Deo: magis infelix ista Deo, quam ille homini. *De Contrit. cordis*, cap. 4.
76. Anima peccatrix, rorbus infructuosa est, digna securi et igne, digna succidi et incendi. *Ibid.*
77. Illorum animae qui perirent, ab illis in die Iudicii requirendae sunt, qui illis exemplum perditionis ostendunt. *De honest. mulier.*, cap. 2.
78. Vis ut serviat caro tua animae tuae? Deo

- servit anima tua; debes regi, ut possis regere. *Serm. 43, de Verb. Domini.*
79. Corpus hominis creatura Dei est, et anima hominis creatura Dei est; vita corporis anima est; vita animae Deus est. *Serm. 28, de Verb. Apost.*
80. Quam speciosus est anima minor! *Serm. 3, de Nativ.*
81. Offertur anima Deo moribus sanctis, cogitacionibus castis, operibus fructuosis. *Ibid.*
82. Apud Deum anima uniuscujusque non est discernenda nobilitate, sed opere; nec generis, sed actione. *Ibid.*
83. Animam nostra aut a legitimo rege regitur, aut a tyranno vastatur. *Prose.*
84. Si anima cooperit declinare a Deo, et ea que sunt turpia et in honeste scarii; tunc prudenter carnis (que inimica est Deo) repudiabit rego Christo subdit infelicia colla tyranno diabolo. *Serm. 2, Dom. 3, Quad.*
85. Primum medicamentum animae agrotanti, est plena et perfecta dilectio. *Serm. 3, Dom. 3, post Pascha.*
86. Sic anima infusa est corpori, ut non per membrorum partes partibus sit divisa. *Prose.*
87. Ipsa per oculos videt, audit per aures, per naris odorat, per os gustat, per membra omnia tangit; et tangendo, lena ab aspero discernit.
88. Inferius est et exterius, superius et interior; regendo superior, portando interior; repleendo interior, circumdando exterior.
89. Sic est intus, ut extra sit; sic circumdat, ut penetret; sic presidet, ut portet; sic portat, ut presidat.
90. Sic Deus nec crescentibus creaturis crescit; nec decrescentibus decrevit; sic anima, nec minus membris minuitur, nec adiutoris augetur. *De Spir. et Anima*, cap. 35.
91. Totum quod vivit, homini anima est; cum autem anima in se agit se, et ex se, et per se, sola mens diu solet. *Ibid.*, cap. 37.
92. Anima civitas Hierusalem merit appellanda est; quia ad frumentum visione illius summa pacis creata est. *Ibid.*, cap. 37.
93. Anima hominis figuratur in pulchritudo extra te, Deus, et extra se, que tamen nulla esset, nisi essent abs te. *Liber 4, Confess.*, cap. 10.
94. Pastus elationis, et delectatio libidinis, et venenum curiositatis, motus sunt animos mortuorum. *Ibid.*, lib. 13, cap. 21.
95. Humana anima quanto in sensu declinata tanto magis similiorum hominem pecori facit. *De Quant. anima*, cap. 28.
96. Motibus animis cum ratio dominatur, ordinatus homo dicendum est. *Liber 1, de Lib. arb.* cap. 8.
97. Sit anima eulætra conscientia sua puritas; si servital tranquillitas, sit opertorum ejus secundum.
98. Sit anima eulætra conscientia sua puritas;

ritas; ut in hoc strato dormistis delectabiliter, feli-
citer requiescat. *Ibid.*

85. Tres sunt sanctuarum status animarum: prius in corpore corruptibili, secundus sine cor-
po, tertius in beatitudine consummatio. *Ib.*

86. Mira prorsus et miseranda humanarum
conditio animarum, que licet tam multa forta-
genii vivacitate percipiunt, nulla tamen perspic-
ciante semipossit sicut sunt nosce aut cogitare suffi-
ciente. *Serm. de Cate et cistis anima.*

87. In recto corpora curva est anima; et in cor-
pone manet humana anima similitudo; in ani-
ma vero bestial similitudo, mutua est simili-
tudo bene. *Serm. de primordiis.*

88. Animus fidelis, ipsa dilectio est. *Serm. 24, in Cant.*

89. Erubescit anima voluntate como, quae de
celo es. *Ibid.*

90. O vere pulcherrima anima, quam eti inimi-
cum habentem corporiculum, pulchritudo
caelsti admittere non despici. Angelica sublimis
tamen reicit, charitas divina non repellit. *Ibid.*
serm. 23.

91. Tria ista anima erit. Dei non cessat in-
quuire: iustitiam et iudicium, et locum habu-
tionis gloria sponsi, tanquam sum in qua am-
bus, caetulam quo ambolet, et ad quam ambo
let mansio mea. *Ibid. ser. 33.*

92. Propter eum est mollis et delicate anima,
etiam necessaria dissimilans cura, ne astutias
solicitudines sentiat, sub latibulo dissimula-
tions abscondi. *Ibid. serm. 39.*

93. O sancta anima sola etio, ut sol omnium
seru te ipsum, quem ex omnibus tibi alegasti.
Ibid. serm. 40.

94. Decor anima, humilius est. *Serm. 45 in Cant.*

95. Donec in carne est anima, inter spinas pro-
fecto versur; et necesse est ut patiatur impu-
tatione, tentatione, tribulatione, aucteles.
Ibid. serm. 48.

96. Animus si ad modum sponsi vigilet, salu-
bitur ut anima, consolidabit ut columba, ampli-
tudin ut formosa. *Ibid. serm. 57.*

97. Et anima magna est, quo capax infernum:
eo recte, quo appetens supernorum. *Prose.*

98. Quo non quiscit, nec sapit que sursum
sunt, sed que super terram, non plene est recta,
sed curva. *Ibid. Serm. 80.*

99. Animus a Deo derelicta, reverti plurimum
capit, et non potest: tanta est in reditu difficultas.
Ibid. serm. 84.

100. Pigrimenta anima et laboriosior et periculoi-
sior est via, cum nec odore recreari, nec certa possit
agnoscere vestigia Christi longius abeantur. *Ep.*
341. ad Monachos S. Berolini.

101. Cadit anima, et est qui sublevet eam: perit
anima, et nemo est qui repeteat. *Lib. de Consider.*

102. Ita corpori servitur, ut anima juguletur;
qui discretio, totum dare corpori, et anima nulli?
qualis misericordia ancillam reficeret, et dominum
interlocet? In *Apolog. ad Gaufridum Abbat.* cap.
Dicitur.

103. Vita Deus anima est, ipsa corporis. *Ad Mi-
lites templi,* cap. 11.

104. Duo loca sunt animis rationalis, inferior,
quem regit, et superior in quo quietet; inferior,
quem regit corpus est: superior, in quo requies-
cit Deus est. *Serm. 48. Parvulorum serm.*

105. Ad imaginem Dei facta anima rationalis,
exister omibus occupari potest, reperi non po-
test: capacem Dei, quidquid Deo minus est, non
implerat. In *hecatom.*

106. Quare unumnam tuam vilipendi, et ei car-
nem preponas? dominum ancillari et ancillam domi-
nari, magna aliatio est. In *Medit.* cap. 3.

107. Totus iste mundus ad unum anima pre-
stum estimari non potest. *Ibid.*

108. Animus mox carnis pressus, scit difficile
ad virtutes surgit; ita facile in vita cadit. *De
ord. vita.*

109. Fisi anima minime, cum sit spiritus,
quantum corporis recipit; tamen confort
illi gratia, quod negatum est a natura. *Prose.*

110. Crescit quidem et extenditur, sed spiritu-
aliter: crescit non in substantia, sed in virtute;
crescit et in gloria. *Serm. 27, sup. Cant.*

111. Facies anima, intentio est. *Ibid., serm. 10.*

112. Animus quod delectat habeo, id etiam per-
derem. *Ibid., serm. 83.*

113. Animus qui sibi plus displaceat in malo
quod in se videt; eo se ardentius ad bonum, quod
in se sequi consipiit, trahit. *Ibid.*

114. Eximia etiora bona in anima, sunt digni-
tas, scientia, virtus. In tract. de *Dilig. Deo.*

115. Peccatum mors anima est, Jesus vita.
Serm. 15, sup. Cant.

116. Omniaque ejusque anima, assimilator de-
mensu charitatis quam habeat; ut verbi gratia,
que multum habet charitatem, magna sit; que
parum, parva, qua vero nihil, nihil. *Ibid. ser. 27.*

117. Qui amat animam suam, perdet eam;
perdit eam, sive ponendo, ut *Martyr;* sive affi-
gendo, ut *punitio.* *Ibid., serm. 30.*

118. Non sunt naturales cibi animi; magis
fame li provocant, quam extinguunt. In *Desca-
mat.* sup. Illud. *Psalm. ci:* *Oblitus sum con-
dere panem meum.*

119. Animus non novit se, quis sine speculo est;
speculum mundum et purum totius religiosus
est conscientia. *De Inter. domo.* cap. 23.

S. BONAVENT. 120. Turpitudine anime deformitas est corporis.
Sup. *Psalm. xi.*

121. Anima perfectorum statim post mortem
evolvit ad colum: anima vero reproborum, sta-
tum descendit ad infernum. *Serm. de animalibus.*

122. Versicolor desponsata est anima, que ve-
racter diligit. Ser. 4. *Dom. infra Oct. Epiph.*

123. Anima peccatoris, migror est corvo, ani-
ma salem justi candidior est columba. *Serm. 2.*
Dom. Palmarum.

124. Animis cum ad creaturam convertitur, ob-
tenebratur, pejoratur, et destruitur. In *Centilog.*
part. 1, sec. 33.

125. Nobilis creatura est anima, civitas nam-
que Dei est. *De septem donis Spiritus sancti* in
genera. cap. 4.

126. Anima proper Deum creata est, ut inher-
eat ei, et inherendo suavitate ejus fructus; et
fruenda beata sit. Lib. 2. *de Projecto religios.*

127. Animus eo magna est, quo capax aterni-
tatis; eo rota, quo naturaliter appetens est boni-
tatis; eo bona, quo participans est divinitatis. Li. 2.
Compend. Theolog. veritatis, cap. 30.

128. O anima debilis et infirma, quia tam faci-
lis es ad decipendum, tam prona ad cadendum,
tam diffida ad surgendum. In *Sermon.* cap. 2.

129. Animus separata a corpore, adhuc videt,
audiret, imaginatur, recordatur. *De anima.* cap. 8.

S. CLEM. PAP. 130. Qui rationabili viri, seit quia nihil ani-
ma pretiosum. Lib. 4. *Recogn.*

S. CYRILLUS.
HIEROSOLYM. 131. Cognoscit animam esse sui juris, seu vo-
luntatis liberu, opus Dei pulcherrimum secun-
dum factoris imaginem, immortale et incorrup-
tibile. *Catech. 4, de Status hom.*

132. Omnes animae tam virtutum, quam mulle-
rum pulchra et similes sunt, sed membra tantum
corporis discrimen faciunt. *Ibid.*

133. Non est aliquis ordo animarum, que ex
natura juste agant.

134. Sed utroque haec ex voluntate sunt, quam-
vis unus species et similes sit in omnibus anima-
bus substantia. *Ibid.*

135. Animus verius est ubi amat, quam ubi
animat. Sup. *Ep. ad Philip.* cap. 3.

136. Omnis anima rationalis aut est sponsa
Dei per fidem et charitatem, aut certe adulera
diabolique per infidelitatem. Sup. *Ep. 1. B. Petri,*
cap. 4.

137. Tanto anima intentius occupatur circa
operationes unius potentiae, quanto plus in alia
ratio actionis potentiarum remittitur. Sup. *Apol.*
cap. 9.

138. In hac consistit anima: rationalis nobilitas,
per quam cunctis terrenis et irrationalibus crea-

ANIMA.

— 45 —

ANIMA.

.

turus excellentior nobiliorque est, quod habet sibi
impressum summum et adorabile superius de-
tage Trinitatis imaginem. *De projectu spiriti,*
artic. 12.

139. Anima ornamenti sunt honesta et mundo-
cogitationes, virtuous affectiones, edificatoria
verba, meritaria opera, aspirations ferventes,
sincere et affectuose contemplationes. *Ibid.*
art. 20.

140. Anima divina vultuera amor languet,
id est, grandi dolore affligitur praemissis desiderio
clarae visionis et sue expectationis dilatatione tor-
queretur. *Ibid. art. 23.*

141. Anima, quo magis peccaverit, eo fit semi-
per deliciar. *Doctrina 7.*

142. Animarum vulnera tanto sublimiora
sum et immediabilia, quanto natura anima
subtiliter sit corpore. *Prote.*

143. Corpus enim videtur et tangitur; anima
vero invisibilis est, et impalpabilis. *Hom. 9.*

144. Si quis animam perdit, pascit diabolum. *S. EPIPH.*
Secr. Accit. ad Fratres.

145. In anima tua reposuit omnis anima tua
presidio Deus tuus; ut unde peccatum agro-
dit, inde et peccati medicina petetur: quam
vicinum remedium! quam salubre presidium!
Hom. 2. de Symbolo.

146. Deus anima anima est; videte ergo quam s. FRANCIS
fida et immunda sit anima sine Deo. *Opus.*
ASSISTAS.

ser. 2.

147. Nihil (prob dolor!) viliori prelio quam
predicium commutamus animam. *Prose.*

148. Illam enim quemque vel levi occasione
in gehennam detrahimus, et parva vel minima
mercede, inseparabiliter Dei gratia solutamus. *Ibid.*
ser. 6.

149. Novit anima, que fidelis est Dei amatrix, *FATIGUS*
etiam in sola Dei memoria sonitatem oblectare. *TITUS.*
Sect. 1. sup. Psalm. xli.

150. Imperio animi, carnis conditio obsecum-
det; nec effigientis tessellam, ancilla ejusdomi-
num sumit. *Tract. de Hatchab.*

151. Animus maribus citius infunditur, quam
foemini. Apud Gratianum in *Decret.*

152. Animus sine virtutibus corruit. *Ibid.*

153. Tanto uniusque anima sit preciosior
ante Dei oculos, quanto prae amore veritatis des-
pectus fuerit ante oculos suis. *Prose.*

154. Tanto illi quisque vilior Deo, quanto pre-
ciosior sibi: tanto preciosior Deo, quanto propter
eum vilios sibi. Lib. 48. *Moral.* cap. 20. sup.
Illi Job. 28. *Omnis pret. sibi videt.*

155. Recta stat anima, cum superna desiderat,
et nequatenus fluitur ad ima. *Hom. 34. sup.*
Ecclesi.

S. DOMINIC.

EMILIO.

S. EPIPH.

S. GREGORIUS
MAZ.

S. GREGORIUS
TRACIATUR.

S. HIERON.

HUGO A. S.
VICTORE.

156. Unaquaque anima sancta, hortus conclusus : quia, dum virtutes natalis, flora signit ; et, dum virtutum exhalationes se reficit, fructus quos generat, eadem custodiit. *Sup. Cont.* cap. 4. in illud : *Huius conclusus soror mea*.

157. Comedere anima est supernae lucis contemplationibus paci. *Ibid.* 5. *Moral.*, cap. 7.

158. Animarum verba sunt ipsa desideria. *Lib.* 2. *Moral.*, cap. 4.

159. Illumina anima ex nihilo est condita ; ex se nihilominus infra se tendit, nisi ad bonum desiderii statim artificis sui manu tenetur. *Lib.* 25. *Moral.*, cap. 4.

160. Ipsa animarum via substituta sua aliquid praevidet. *Lib.* 4. *Diatribi*, cap. 23.

161. Anima ex Deo, et divina est, et coelestis nobilitatis consors. In *Apolog.* de sua fuga.

162. Omnis bona ad Deo accepta anima, postquam a corporis excolvitur vniuersus, quamprimum ad intellectum et contemplationem homi pervenit. *Prose.*

163. Et tanguam, a tegebribus purgata aut illustrata, gaudio quadam admirando letatur et exultat, ac, bilharie perfusa, ad suum accedit hominum.

164. Paulo vero post et cognatum recipiet carnem, cum qua illi coquilibus obhabatur, ab terra ei recepta, per modum quem illi novit, qui haec colligavit, et dissolvit Deus. *Orat.* 6. in *Funes Cesaris fratris sui*.

165. Anima dignitas nihil aliud est quam ratione omnia facere, hoc enim etiam a sensibus differt. *De Anima.*

166. Quod pulchritudo anima, qua Dei filii appellatur, et nullus extrinsecus querit ornatius ? *Ep.* 10. *ad Furiam*.

167. Non nro templo fulgentia, non geminis alaria distincta sic Deum delectant, ut anima ornata virtutibus. *Ep.* 14. *ad Celantian.*

168. Felix anima, cui vita servient, virtutes obedient. *Lib.* 3. *de Claustris animis*, cap. 9.

169. O si teipsum aspiceres, o si facias tuam vidores, agnoscere certe quanta reprehensione digna es, cum aliquid extra te amore tuo dignum existimas. In *Soliloq.* de Arrha anima.

170. In anima nihil est sanctius, nihil nobilissimum, nihil excellentius imagine divina. *Serm.* 2. *de Dedicac. Eccles.*

171. Nihil est quod homini debet esse carius aut pretiosius anima sum. *Serm.* 37.

172. Certum est corporal et materiali ignis animas, etiam nra ante suspicionem corporum, cruciari. *Prose.*

173. Si enim damnibus, qui sunt spiritus, corporalis ignis preparatus dicitur, quid mirum

— 144 —

ANIMA.

est si anima a corporibus exute corporali igne crucientur ?

174. Quid mirum est si anima extra corpora palluitur ; si ledatur, dum ensuntur induita ? cur non leduntur, si leduntur exute ? *Lib.* 2. *de Sacram.* part. 16. cap. 3.

175. Anima illa diaboli per culposam, quia frusti Dei filia creationem, filia Dei illa per gradum. *HUGO CAND.* *Sup. Genes.* cap. 24. in illud *Gen.* 24 : *Cujus es filia?*

176. Felix est anima que, aromatis virtutum condit in loculo corporis degens quotidie proficiendo perenni vita reservatur. *Ibid.* cap. 50.

177. Anima peccatrix meretrice est. *Sup. Psalm.* xxx.

178. Anima infirmitas multas sunt : avaritia est quasi typhosus ; ira, febris ; superbia, apostema ; heresis vel simonia, lepra ; gula, boliamus ; luxuria, hemorrois.

179. Omnis infirmitas anima aut est tenebre intellectus, aut putredine seu infectio affectus. *Sup. Prog.* cap. 12.

180. Quidquid in mundo amatur, carcer animae est, ubi anima miseris amatoris vinculo amoris reclusa tenuiter atque ligata. *Sup. Ecclesiasten.* cap. 2.

181. Anima vites est, cuius vita fides est ; palmaries, virtus ; horas, bonus opus ; vinum deo. *Super Gen.* cap. 1. in illud : *Vineam misericordiam sustulisti.*

182. Anima soror est innocentia. *Lib.* 4. *Contempl.* cap. 1. *IDOMA.*

183. Anima par peccatum peritura facta est Deo, adultera Christo, inimica Spiritui sancto, virtutibus et gratia spoliata, fide mortua, promissio Dei privata. *Ibid.* cap. 2.

184. Pulchritudo vel lodiatis animis virtutum seu vitorum gignunt qualitate. In *collat.* 3. *Ab. Joan. Cass.* *Paphnutii*, cap. 8.

185. Nullum anima gravius potest evenire dispendium, quam ut per communionem subiectam, vera signe aeterni luminis claritate privata, ab illius, qui milis et humilis est corde, contemplatione discedat. In *collat.* 19. *Ab. Joann.* *Joannis*, cap. 14.

186. Illa sunt vere bona opera anima, quae ex electione sunt : anima enim bonum opus est virtutum eligere et militiam fugere. *Prose.*

187. Anima bonum opus est, ut ne plura quam spondet concupiscat, et facultates tribuat indigenitus. *Hom.* 39. in *Genes.* 1.

188. Anima, semel malitia capta, stultior cunctis efficitur. *Hom.* 7. sup. *Matth.* in illud 2 : *Interrigate diligenter puer.*

189. Anima, priusquam peccet, divino auxilio

est si anima a corporibus exute corporali igne

crucientur ?

190. Quid mirum est si anima extra corpora palluitur ; si ledatur, dum ensuntur induita ? cur non leduntur, si leduntur exute ? *Lib.* 2. *de Sacram.* part. 16. cap. 3.

191. Anima illa diaboli per culposam, quia frusti Dei filia creationem, filia Dei illa per gradum. *HUGO CAND.* *Sup. Genes.* cap. 24. in illud *Gen.* 24 : *Cujus es filia?*

192. Felix est anima que, aromatis virtutum condit in loculo corporis degens quotidie proficiendo perenni vita reservatur. *Ibid.* cap. 50.

193. Anima peccatrix meretrice est. *Sup. Psalm.* xxx.

194. Anima infirmitas multas sunt : avaritia est quasi typhosus ; ira, febris ; superbia, apostema ; heresis vel simonia, lepra ; gula, boliamus ; luxuria, hemorrois.

195. Omnis infirmitas anima aut est tenebre intellectus, aut putredine seu infectio affectus. *Sup. Prog.* cap. 12.

196. Quidquid in mundo amatur, carcer animae est, ubi anima miseris amatoris vinculo amoris reclusa tenuiter atque ligata. *Sup. Ecclesiasten.* cap. 2.

197. Anima non habes hominis, o homo ! cum calcites asinorum more ; cum laetus effervescis, ut camelus ; can mordetas, ut ursi ; cum rapias, ut lupi ; cum fureris, ut vulpes ; cum sis dolosus, ut serpentes ; cum impudens sis, ut canis. *Hom.* 6. in *Epist.* II. *ad Cor.* in *Moral.*

198. Quoties non adest vehemens timor Dei, mortua sit anima necessus est, ac mortuis inferius. *Ibid.* 12.

199. Anima, repurgata argento, facta est lucidior, et, ultra solem resplendens, accipit radios a gloria spiritus, et hos viceissim ex se remittit. *Ibid. Hom.* 7.

200. Anima pulchritudo est modestia, fortitudine, et justitia. *Ibid.* *serm.* 24. in *Moral.*

201. Non aureis vasis Deus egit, sed aureis animabus. *Hom.* 60. *ad Pop. Antioch.*

202. Nihil est quod anima possit ceperipari, ne universus quidem mundus. *Prose.*

203. Eius immensa pecunias pauperibus erogas, plus tamen efficeris, si unam converteris animam. *Hom.* 3. sup. *Epist.* 1. *ad Cor.* in *Moral.*

204. Anima recta contubernialis est hubnialis ; inequa autem superbia est adolescentia. *Grad.* 24.

205. Vita corporis, anima ; vita anima, Deus ; sicut corpus mortuum est sine anima, ita anima mortua est sine Deo. *Ibid.* cap. 12.

206. Amplius letatur Deus de anima desperata, et aliquando conversa, quam de ea quae nunquam extitit perdita. *Ibid.* lib. 2. cap. 14 :

207. Anima, dum cibo et motu male tractatur, fit melior. *Ep. ad Diogenetum.*

208. Anima in statu suo semper est, ex quo tempore spirandi accepit facultatem, et usque ad ultimum durat, donec, emissio corporis clauso, ad ultimum situm revocetur. *Lib.* 7. *de Divina praece.* cap. 12.

209. Quid prodest anima foris agere quasi dominam et iungere servire captivam ? *Serm.* 8. *de Lejuniis decimi mensis.*

210. Anima Christiana, que verum vivumque Deum templum est, omni circumspectione praecusat, ut nulla ratio possit estimare. *Hom.* 3. in *Acta Apost.*

211. Tanta est elegans et formositas anima, quam peccatorum sordes non delurant, ut si cum clare cernere posset, vix scires prae admiratione et gudio ubinam esses. In *Spec. spir.* cap. 3.

212. Anima rationalis eo pulchrior est, quo innocenter, et virtutibus donisque celestibus ornatur. *Ibid.* 2. *Enchirid.* *pervul.* cap. 12.

213. Anima mortua est, que non gestat divinum Spiritum ; Spiritus enim divinus est anima vita. *Hom.* 30.

214. Quanto purior anima redditur, tanto largior ei spiritus infunditur. *Lib.* 7. in *ep.* 8. *Ep. ad Rom.*

215. Tuus est homini pro Christo animam PETRUS ELLES sum perdere, ut eam custodiat, quam custodire, perdit. *Ep.* 20. *ad Crispin.*

216. Anima sunt reges corporum. *Ibid.*

217. Malo animam meam perdere, ut custodiam, quam custodire, ut perdam. *Ibid.* sup. *Job.* cap. 2.

218. Anima reproba, fit confusio tartari ; et sancta mundia atque perfecta, species paradisi. *Lib.* 2. *Ep. 6. ad Hildebrandum et Stephanum cardinaliter.*

219. Anima sancta paradisus est, et deliciae horum, cuius inhabitator Deus est. *Ibid.*

220. Cuncta condita omnipotens Deus usibus hominum tradidit, solas autem animas suo usui reservavit. *Lib.* 4. *Ep.* 2. *Ad quemdam Episcopum.*

221. Sic ut anima est vita corporis, ita et vita anima Spiritus sanctus est. *Prose.*

ANIMA.

— 145 —

ANIMA.

ANIMA.

ANIMA.

ANIMA.

conforta, domina est corporis sui, et quasi libera et regina sedet in throno cordis sui, et gubernat corpus suum, quasi palatum suum. *Prose.*

205. Vita corporis, anima ; vita anima, Deus ; sicut corpus mortuum est sine anima, ita anima mortua est sine Deo. *Ibid.* cap. 12.

206. Amplius letatur Deus de anima desperata, et aliquando conversa, quam de ea quae nunquam extitit perdita. *Ibid.* lib. 2. cap. 14 :

207. Anima, dum cibo et motu male tractatur, fit melior. *Ep. ad Diogenetum.*

208. Anima in statu suo semper est, ex quo tempore spirandi accepit facultatem, et usque ad ultimum durat, donec, emissio corporis clauso, ad ultimum situm revocetur. *Lib.* 7. *de Divina praece.* cap. 12.

209. Quid prodest anima foris agere quasi dominam et iungere servire captivam ? *Serm.* 8. *de Lejuniis decimi mensis.*

210. Anima Christiana, que verum vivumque Deum templum est, omni circumspectione praecusat, ut nulla ratio possit estimare. *Hom.* 3. in *Acta Apost.*

211. Tanta est elegans et formositas anima, quam peccatorum sordes non delurant, ut si cum clare cernere posset, vix scires prae admiratione et gudio ubinam esses. In *Spec. spir.* cap. 3.

212. Anima rationalis eo pulchrior est, quo innocenter, et virtutibus donisque celestibus ornatur. *Ibid.* 2. *Enchirid.* *pervul.* cap. 12.

213. Anima mortua est, que non gestat divinum Spiritum ; Spiritus enim divinus est anima vita. *Hom.* 30.

214. Quanto purior anima redditur, tanto largior ei spiritus infunditur. *Lib.* 7. in *ep.* 8. *Ep. ad Rom.*

215. Tuus est homini pro Christo animam PETRUS ELLES sum perdere, ut eam custodiat, quam custodire, perdit. *Ep.* 20. *ad Crispin.*

216. Anima sunt reges corporum. *Ibid.*

217. Malo animam meam perdere, ut custodiam, quam custodire, ut perdam. *Ibid.* sup. *Job.* cap. 2.

218. Anima reproba, fit confusio tartari ; et sancta mundia atque perfecta, species paradisi. *Lib.* 2. *Ep. 6. ad Hildebrandum et Stephanum cardinaliter.*

219. Anima sancta paradisus est, et deliciae horum, cuius inhabitator Deus est. *Ibid.*

220. Cuncta condita omnipotens Deus usibus hominum tradidit, solas autem animas suo usui reservavit. *Lib.* 4. *Ep.* 2. *Ad quemdam Episcopum.*

221. Sic ut anima est vita corporis, ita et vita anima Spiritus sanctus est. *Prose.*

E. JUNTIUS
MART.

LUD. RIBA.

S. MACHAB.

ORIGENES.

S. PET. RAP.

222. Et si eum corpus, anima recedente, collabatur: ita eum anima, si Spiritus vivificator abscesserit, necesse est ut moriatur. Serm. 21. de *Spiritu sancto*.

223. Immortalis anima, creata in hoc studio mundi, labe vitia, nisi sanguine redempta fuerit, ablutio spiritali uniti, decorum collati gratiae inviolata fide servaverit, cum in eternum pomen cum carne virtutum Evangelica fides abundat. *Da Promiss.* parl. 1.

224. Anima rationalis, superioribus inferiora proponens, non potest regere quod regelat, quia regi noluit a qua regatur. Sent. 74.

225. Rationalis anima est domina corporis sui, que inferiori non bene imperat, nisi superiori se Deo tanta charitate subiectione servirerit. *Ibid.*, sent. 195.

226. Anima recedens a loco Justitiae, quanto magis queritur quod inveniat contra Justitiam, tanto plus repellitur a lumine veritatis, et in tenebris demergitur. *Ibid.*, sent. 220.

227. Anima rationalis in ea debet regi, qua spiritualis natura circumcedit, et quae sursum sunt sapientia. *Ibid.*, sent. 282.

228. Anima carnalis appellata fontana comparatur non habentem rectorem virum, qui est intellectus, caput eam aportet sapientia gubernatrix. *Ibid.*, sent. 322.

229. Anima, que liberat a peccatis, Christo debet adhaerere. Sup. *Epist. ad Romanos*, cap. 7.

230. Obsecra anima, etiam dum vapulat, non sentit, benefactoremque cognoscere renunt. *Decatolite* 2.

231. Ut corpora nitid, vel alii injusmodi lenimenta abholuntur a sorbitione: Ita anima longioris aliisque injusmodi castigationibus purificatur. Lib. 2, capite 1. de *Vita Joannis*.

232. Quia fragilis est anima, ante armetur, quam inquietur.

233. Omnis genus humanum suo interitus, quisque edamnitatis delectatur, vilorem habens animam quam pecuniam. Serm. 2. de *Avaritia*.

SENTENTIA PAGANORVM.

234. Anima non est alterabilis. Sept. *Physicorum*.

235. Anima intelligit quando vult, sed non sentit quando vult. Secund. de *Anima*.

236. Anima infunditur corpori Ihesu Christi. Lib. de *Proprietate elementorum*.

237. Anima pretiosior est corpos in omni posse sessione. Sept. *Politice*.

238. Anima, quae e corporis vinculo est soluta, vel virtute ornata est, vel vito contaminata. *Prosa*.

239. Illa que propria voluntate assidueque

consuetudine divine virtuti adhaesit fortius, et simili ei (qui adhaerebat) facta est, in locum et sanctiorum et meliorum commigrat. Lib. 10. de *Legibus*.

240. Quia autem contraria modo affecta est, in contrarium locum proficiuntur, et contrarium ihu vivit.

241. Hoc mirum est judicium Dei, qui callestis solo, residet, ut anima que deteriores sunt, ad deteriores; que meliores, ad meliores discendent.

242. Neque tu unquam, neque quisquam aliud ad eius precibus valere posse apud Deum arbitriatur, ut se ab hoc Justicio eximant, hocque tribunal decinet. *Ibid.*

243. Volo intueri prelia sanguinis animalium vestram. Lib. 7. de *Beneficio*, cap. 9.

244. Anima nullo honestamente egit ipsa et magnam sui deus est, et corpus suum conservat. Epist. 66.

245. Velamentum anima corpus est, cui ut quādam vestem natura circumcedit. Ep. 92.

246. Certus esto quod animam tuam fidei depositum accepisti a Deo. *Ibid.*, sent. 18.

247. Anima purificatur Dei verbo per sapientiam. *Ibid.*, sent. 21.

248. Corpus quidem tunum incedit in terra, anima autem semper sit apud Deum. *Ibid.*, sent. 43.

249. Anima illustratur recordationes Dei. *Ibid.*, sent. 89.

250. Donec in desideriis est caro, anima ignorat Deum. *Ibid.*, sent. 128.

251. Egreditudo animae est malitia; anima autem mors, iniustitia et impietas. *Ibid.*, sent. 100.

252. Quantum labores pro corpore, si tantum labores pro anima, sapiens eris. *Ibid.*, sent. 291.

253. Anima mala Deum fugit. *Ibid.*, sent. 301.

254. Qualia studia gesserit anima corpus infirmans, tales habebit testes in iudicio. *Ibid.*, sent. 337.

255. Immunndam animam siti demones immundi vendicant. *Ibid.*, sent. 338.

256. Animam mors non perdit, sed mala vita. *Ibid.*, sent. 384.

257. Animam de terra fides elevat ad Cennum. *Ibid.*, sent. 388.

258. Sapientis anima audiit Deum, sapientis anima aptatur a Deo, sapientis anima semper est cum Deo. *Ibid.*, sent. 401.

259. Anima, in corpus humanum lapsa, siquidem mala perseveraverit, non gustabit immortalitatis quidquam. Lib. de *Potestate et ipso Deo*, cui titulus *Pianander*, cap. 10.

SIXTUS
PHILOSOPH.

SENECA.

TRILOGIA.

S. ISIDORUS
BISHOPALENS.

PLATO.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. AMBROSIUS.

ANTONIUS
DE PADUA.

S. AUGUSTIN.

BASILIS
MAGNUS.

S. BONAVEN.

260. Anima, mali demonis riu corrupta, seipsum ignorans, monstros deformibus servit, corpus suum velut onus infestum circumferit, non praesidentis corpori, sed subjugata. *Ibid.*

Vide etiam fit. Accidere, sent. 33; Adhaerere, sent. 26, 44; Amar Dei, sent. 21, 26, 28, 29, 30, 32; Appetere, sent. 28; Cadere, sent. 50, 63, 96; Opus, sent. 44, 99; Quarre, sent. 66, 67; Redemptio humana, sent. 62, 110; Salus animae, per totum, *Spiritus* sent. 610; Verbum Dei, sent. 47, 60; Virtus, sent. 71; Vitium, sent. 119, 161.

ANIMAL.

S. ANTONIUS DE PADUA. *Elymetologia*. Animal dictum est, eo quod animal spiritu, et moveatur. Serm. Dom. 12. post Trinit.

S. ISIDORUS BISHOPALENS. Animalia latine, sive animalia dicta sunt, eo quod animaliter vita, et moveantur spiritu. Lib. 2. *Eymal*, cap. 4.

PLATO. *Definitio*. Animal verissimum secundum naturam dicitur affirmans, cum una animi et corporis constitutio ita in unum convenit atque coalescit, ut unum parit formam. Lib. 43. *de legibus*.

S. THOMAS AQUINAS. *Differentia*. Differentia animalis, et rationale: animal dicitur, quod naturam sensitivam habet; rationale vero, quod naturam intellectivam. In *Summa*, part. 1, quest. 3, art. 3.

S. AMBROSIUS. *SENTENTIA PATRUM*.

1. Vulpes genus animalis est falax et insidiator, semper intentus, rapinae fraudes exercens, quod nihil tutum, nihil otiosum, nihil patitur esse secundum. Serm. 79.

2. Animal, habens magnum cor, timidum est; habens vero mediocre, audax est. Serm. 2. Dom. 1. *Quidam*.

S. AUGUSTIN. 3. Quadam perversitate morum ac turpitudine homines quodammodo in peccata communatur: velut aves, in formicis; rapaces, in milvis; stercorari superbi, in leonis; sectatores immundorum, in suis. Lib. 7. de *Genesi* qd. illi, cap. 10.

4. Sensus nos multa besus superant; mente autem, ratione, scientia nos illis Deus prepositus. *de Quantitate anima*, cap. 23.

5. Bestie bestias nocent. Sup. *Gen.* cap. 1.

6. Non est bestia sicut leo, ut uno morsu guttur frangat; sed bestia plurimum ministrum facit, sic peccata modica. *de decem chordis*, c. 11.

7. Omnia animalia aut utilia nobis sunt, aut perniciosa, relinquunt superflua. Lib. 1. de *Genesi contra Manich*, cap. 16.

8. Animalia, quae faciliora sunt capta, frondosaria sunt; quae vero alia perirent, paucem solent parvum. Homil. 9. *Hecatom*.

9. Upupa, avis vilissima, tanta ad parentes suos

compassione moxatur, ut illa senectentibus sollicita querat cibum, et eos suis penitus confreat, non frigore perirent. Serm. 3. de *S. Andra*.

10. Leo, animal gulosum, dum hinc una die se pastet, per tres dies abstinentio quiescit. *Ibid.*

11. Leo valide gloriatus incedit, animalium rex existens; sed, dum ad mortuum venit, amarus lacrymas fundit. Serm. 7.

12. Leo, fortissima bestia, præda avida, unguibus et dentibus armata, homini non est sava, sed pia. *Prosa*.

13. Unde si hominem ovinum habet in deserto, non solum enim non habet, sed eum deducit, et viam illi ostendit, nisi fane nimis laboraverit.

14. Vide ergo quam crudelis est homo, animal natura mansuetum, cum non parci eis, cui sevisim parci ferat. Serm. 4. de *Uno marig*.

15. Animal, invidia vulneratum, non solum causa idonea, sed etiam leuis occisio existit in dolore. Lib. 3. *Pharetrix*, cap. 43.

16. Bestia ex naturali instinctu regitur, to, homo, rationis ductu. *Prosa*.

17. Illa moveatur sensu, ut intellectus: illa motu tota, quando caro deficit, ut perpetuo manus, cum spiritu corpus relinquit. *de perfect. Charii*, art. 10.

18. Animalibus omnibus, aliquid quo se conservent, natura largita est. *de homin. opificio*, cap. 7.

19. Tenet adhuc et prima statim animalia sine labore domari solent. *Prosa*.

20. Quoniam citius a vaganti libertate disueta sunt, tanto facilius vel colla jugo, vel frons ora inserviantur. *Epist. 4. ad Demetriadem*.

21. Coluber, ad libidinum veniens, in aqua venenum depositum; ne eum venenum aqua concretum occidat: nudum hominem timet, vestitum persequitur. *Epist. 19. ad Præsidium*.

22. Vipera per os coitum faciunt, masculi mortem contemnunt; feminæ enim, in ipso coitu abscondit semen, caput masculi abscondit, et sic eum occidit; sed cum conceperit, viscera illas ad hanc quos concepit comeduntur, et sic matrem occidunt. *Ibid.*

23. Pavus habet caput serpentinum, vocem domino, passum latronum, penum angelicum, carmen imputribile, cum est siccata. *Sup. III Reg.*

24. Nullum animal est audacius equo cœco. *Sup. Proverb.*, cap. 14.

25. Homo præstet carceris animalibus; aquila est Rex avium; leo ferarum; bos jumentorum. *Sup. Eschec*, cap. 1.

26. Bestie astuta feroce sunt, et præter naturam manueant; e contra, tu, homo, præter naturam ferox, natura autem mitis. *Prosa*.

HUGO LAR.

S. JOANNES
CHARCOT.

27. O homo, qui bestias id quod natura eis inest auferre, et quod eorum naturae adversum inserere potes, id quod natura tibi præstitut, conservare non potes. Homil. 9, sup. *Genes.*

28. Beneficiorum Dei animalia etiam partem habent, quia homini conuersa sunt. *Ibid.* Hom. 28.

29. Bestiae præster naturam est esse mansuetum: homini vero præster naturam est ferocia. Hom. 3, de *David et Saul.*

30. Nullum est animal, licet infirmum, quod non pro filiis suis defendendis robur assumat; neque ita mansuetum, quod abrupta cœta non irriteret, et adversus rapientem, quanta potest, virtute securiat. Hom. de *Naturis.* septen. *Machaerizans.*

31. Natura viperarum talis est, ut, cum mordet hominem, statim curat ad aquam; si autem aquam non invenierit, moritur. Hom. 3, Oper. imperf. super *Matth.*

32. Pro omnibus animalibus columba cultrix est charitatis. *Ibid.* Hom. 4.

33. Equus homine est bellicosior, aper robustior, lepus velocior, pavo formosior, cygnus magis canorus, elephas major, aquila visu acutior, omnes denique volucres diiores. *Praecep.*

34. Sed illas omnes homo superat ratione; quando autem ratione non uititur, ut oportet, illis peior est. Serm. 7, sup. *Ep. ad Philipp.* in *Moral.*

35. Frugile est omne animal, quod afficiat et conseruat. Lib. 2, de *Origine erroris.* cap. 18.

36. Omne animal doloris est fugiens. Lib. 3, de *falsa Sapientia.* cap. 8.

37. Serpens fugit hominem nudum; aggressus enim mortalis, quem cornuti induunt. Lib. 1, Epist. 45, ad *Alexandrum papam.*

38. Bestia quelibet ad hoc solummodo coit, ut dignat; homo solus ad hoc gignit, ut coeat. *Ibid.*

39. Caster, dum naïfus perpendit ingenio, se non ob aliud insectari, nisi pro testiculis, ut medicinaliter serventur industriae præcandidis, ad silvæ trunco reponit; teneisque violenter impingens testiculos proicit; mox itaque longius provolans varicos ad venatorem, in duabus se pedibus erigit, nec se jam habere, pro quo queratur, ostendit. *Ibid.*

40. Animal vigilans semper laborat. 7. *Ethic.*

41, 42. Azimata augentur magis dormiendo, quam vigiliando. Lib. de *Somno et nocti.*

43. Natura facit omnia animalia proprieatem.

44. Nullum animal in parte patitur tam vehementissimos dolores, sicut mulier. 2. *Phys.* et 4. *Metaphys.*

45. Similatque natum est animal, ipsum sibi conciliari et commandari incipit ad se conservandum. Libr. 3. de *Finibus.*

46. Omne animal seipsum diligat; et, simul ac ortum est, id agit ut se conservet. *Ibid.*

47. Pudeat cum animalibus permittasse mores. Lib. 2. de *Ira.* cap. 31.

48. Nullum animal morosius est, nullum magiore arte tractandum, quam homo. Lib. 4. de *Clementia.* cap. 17.

49. Pudeat hominem ab exiguis animalibus non trahere mores. *Ibid.* cap. 19.

50. Officia etiam fera sentiunt, nec ullum tam immansuetum animal est, quod non currit mitiget, et in amorem sui vertat. Lib. 4. de *Benefic.* cap. 3.

51. Nullum animal ad vitam prodit, sine metu mortis. *Ibid.*

52. Mutua animal sensu comprehendit praesentia, praeteritorum reminiscitur, cum id incidit quo sensus admonetur. Ep. 424.

Differentia. Inter animum, animalium, spiritum et mentem hoc interest, quod anima est, qua vivimus; animus, quo regimur; spiritus, quo spiramus; mens, qua cogitamus. Lib. 4, de *Different. different.* 477.

Comparatio. Animus justus similis est grano, quod fante remaneat; animus impius similis palea, quam ventus hue illoque desert. Sup. *Psalm.* 1, 3.

Sicut oculus passitur ex specie, sic animus passitur ex cogitatione. Lib. 4, de *Arca Nos moralit.* cap. 8.

1. Unusquisque sibi ipsum animum suum s. AMBROSCIO.
severum Judicem sui, ultorem sceleris, et vindictam criminis habet. Lib. 7. Ep. 44, ad *Constantinum.*

2. Animus, virtus illæbris, totum hominem carnem facit. Sup. *Ep. 4.* ad *Cor.* 5.

3. Animus culpa auctor est, caro ministra. Lib. 2, de *PARENT.* capite 14.

4. Animus, discentius per multa, multis lacertur curia nesciis est. Serm. 1. *Pentece.*

5. Miser est omnis animus vincitus amicitia s. AUGUSTINUS.
serum mortalium. Lib. 4, *Confess.* cap. 6.

6. Nihil esse sentio quod magis ex arte delicit animum virilem, quam blandimenta feminae. Lib. 4. *Soliloq.*, cap. 16.

7. Eternam legem mundi animis fas est cognoscere, judicare autem non fas est. De *vera Relig.* cap. 31.

8. Animus nullomodo sanus existimandus est.

qui non temporalibus aeterna preponit. Ep. 121. ad *Probam.* cap. 7.

9. Cum seipsa sibi, quasi suo bono, animus gaudent, superbus est. Ep. 16, ad *Dioscor.*

10. Lamianus est non altrectus ad opus servilem animu, sed liberaliter et sponte devotus. Lib. 2, sup. *Ezod.* quest. 170.

11. Ingenitus animus nihil magis erubescendum estimat, quam rogare. *De Amicit.* cap. 23.

12. Animus male sibi concius, dum sibi videbit nullum penitus pati, credit quod non iudicet Deus; et sic infernuntur iudicia Dei a facie eius, cum haec ipsa sit magna damnatio. Sup. *Psalm.* ix, vers. 27: *Auerterunt iudicia tua.*

13. Tormenta animi non sentit, qui non proficit. Sup. *Psalm.* xxx.

14. Percepta argumenta philosophorum, qui negant in sapientem cadere perturbationes animalium. Tract. 60, in *Evang. Joan.* de cap. 13.

15. Animus a lege vinci debet. Ex *question.* *Vet.* et *Novi Testam.* question. 109.

16. Animus egrestis nihil aliud est quam stultitia. *De beata vita.* disput. *tertia die.*

17. Melior est animus, cum obliuiscitur sui, per charitate incommunatus Dei. Lib. 4. de *Lb. arbit.* cap. 25.

18. Fit infirmus animus cum de mortali corpore cruciat. Lib. 4. de *Bocir. christiana.* cap. 23.

19. Mala presentia vita tanto durius animus sentit, quanto pensare bonum quod sequitur, negligit. Lib. 19. *Moral.* cap. 12.

20. Perna sua sibi est omnis inordinatus animus. Lib. 1. *Confess.* cap. 2.

21. Ubi homo Dei non servit, nullo modo potest juste animus corpori imperare. Lib. 19. de *Civil.* Dei, cap. 21.

22. Quid indecentius, quam curvum recto corpore generatum? Serm. 14, sup. *Gant.*

23. Non est vir fortis, cui non crescat animus in ipsa rerum difficultate. Ep. 256, ad *Eugen. Pa-pam.*

24. Semper in robusto et vegeto corpore animus melior, atque tepidior jacet; et rursum, in corpore debili et infirmo, fortior viget promptiorque spiritus. Epist. 253, ad *Garinum Abbat.*

25. Tali animus comprobatur, qualis sermo ostenditur. *De Interiori domo.* cap. 43.

26. Inverecundus oculus et lascivus sermonibus libidinosus animus depræhenditur. *De ordine vita.*

27. Vox quedam animi est corporis molus; sepe enim per incessum proditur qualis est animus. *Ibid.*

28. Probris animis proprium deus, aliena non decerpit improbitas. Lib. 4, de *Conci. philos.* prosa 3.

29. Animus in nobis est, quo nihil habet omnis natura formidans, in quo insunt omnia semi-nis virtutum. *Proiec.*

30. Quicquid occulsi incrementis, telluris instar, cupiditates ad honestissima queque capessenda submittit. Hom. 6, de *Pestis Paschal.*

31. Animus in nobis est, quo nihil habet omnis natura formidans, in quo insunt omnia semi-nis virtutum. *Proiec.*

32. Animus cura implicat, quies explicat. Serm. 1, sup. *Gant.*

33. Vultus animi interpres est, et ab intimo affectu habitum trahit. *Ibid.* serm. 10.

34. Quanto fuerit expeditior animus, tanto impensis erit in illus quod amat. *Ibid.*

35. Animus dolentis, cogente mortititia, per diversa desideria vagatur. *Proiec.*

36. In nocte diem, in die vesperam desiderat; quia dolor non sinit placere quod adiest, et iam hoc expertus grave, consolante desiderio aliquid expectat, sed nec sic dolor finitur. Sup. *Job.* cap. 7.

37. Solerter animus ante actionis sue primordia cuncta debet adversa mediari. Lib. 1. *Moral.* cap. 4.

38. Tanto animus a laboris afflictione subtrahitur, quanto per spem ad summa sustollitur. Lib. 6. *Moral.* cap. 7.

39. Mala presentia vita tanto durius animus sentit, quanto pensare bonum quod sequitur, negligit. Lib. 19. *Moral.* cap. 12.

40. Tanto se animus amplius in cogitatione dilatatur, quanto illud esse terribile quod imminet pessum. Lib. 45. *Moral.* cap. 4.

41, 42, 43. Sepe animus animus tanto contemplationis munere repletur, ut videre valeat quod locu non valet. *Ibid.*, cap. 10.

44. Humanus animus multis cogitationibus occupatus, sepe sibi memper aliquo modo manet in cognitus. Lib. 24, *Moral.* cap. 7.

45. Cum animus dividatur ad multa, fit minor ad singula. Lib. 1, *Dialog.*, cap. 4, verbo *Quid.*

46. Animus in visione Dei raptus, videre sine difficultate potest omne quod infra Deum est. *Ibid.* Lib. 2, cap. 35.

47. Animus instabilis est, deficit et proficit, nesciit et ignorat, meminit et obliviscitur, modo to-vitare, vult, et modo non vult. Lib. 2, de *Anima.* cap. 1.

48. Quod animus fidelier conservat, puritas mentis per honestos mores fideliiter ordinat. *De Anima medicina.* cap. 8.

49. Paradisi voluntatis rationalis est et bonus animus; hujus cultor et custos est Deus, vastator et desertor est diabolus. Lib. 1, *Micellan.* codicis primi titulo 70.

50. Animus amantis et parentis ad diversa ra-

27. O homo, qui bestias id quod natura eis inest auferre, et quod eorum naturae adversum inserere potes, id quod natura tibi præstitut, conservare non potes. Homil. 9, sup. *Genes.*

28. Beneficiorum Dei animalia etiam partem habent, quia homini conuersa sunt. *Ibid.* Hom. 28.

29. Bestiae præster naturam est esse mansuetum: homini vero præster naturam est ferocia. Hom. 3, de *David et Saul.*

30. Nullum est animal, licet infirmum, quod non pro filiis suis defendendis robur assumat; neque ita mansuetum, quod abrupta cœta non irriteret, et adversus rapientem, quanta potest, virtute securiat. Hom. de *Naturis.* septen. *Machaerizans.*

31. Natura viperarum talis est, ut, cum mordet hominem, statim curat ad aquam; si autem aquam non invenierit, moritur. Hom. 3, Oper. imperf. super *Matth.*

32. Pro omnibus animalibus columba cultrix est charitatis. *Ibid.* Hom. 4.

33. Equus homine est bellicosior, aper robustior, lepus velocior, pavo formosior, cygnus magis canorus, elephas major, aquila visu acutior, omnes denique volucres diiores. *Praecep.*

34. Sed illas omnes homo superat ratione; quando autem ratione non uititur, ut oportet, illis peior est. Serm. 7, sup. *Ep. ad Philipp.* in *Moral.*

35. Frugile est omne animal, quod afficiatur et conmoveatur. Lib. 2, de *Origine erroris.* cap. 18.

36. Omne animal doloris est fugiens. Lib. 3, de *falsa Sapientia.* cap. 8.

37. Serpens fugit hominem nudum; aggressus enim mortalis, quem cornuti induunt. Lib. 1, Epist. 45, ad *Alexandrum papam.*

38. Bestia quelibet ad hoc solummodo coit, ut dignat; homo solus ad hoc gignit, ut coeat. *Ibid.*

39. Caster, dum naïfus perpendit ingenio, se non ob aliud insectari, nisi pro testiculis, ut medicinaliter serventur industriae præcandidis, ad silvæ trunco reponit; teneisque violenter impingens testiculos proponit; mox itaque longius provocans varicos ad venatorem, in duabus se pedibus erigit, nec se jam habere, pro quo queratur, ostendit. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

40. Animal vigilans semper laborat. *7. Ethic.*

41, 42. Azimata augentur magis dormiendo, quam vigiliando. *Lib. de Somno et nocti.*

43. Natura facit omnia animalia proprieatem.

44. Nullum animal in parte patitur tam vehementissimos dolores, sicut mulier. *2. Phys.* et *4. Metaphys.*

45. Similatque natum est animal, ipsum sibi conciliari et commandari incipit ad se conservandum. Libr. 3. de *Finibus.*

46. Omne animal seipsum diligat; et, simul ac ortum est, id agit ut se conservet. *Ibid.*

47. Pudeat cum animalibus permittasse mores. Lib. 2. de *Ira.* cap. 31.

48. Nullum animal morosius est, nullum magiore arte tractandum, quam homo. Lib. 4. de *Clementia.* cap. 17.

49. Pudeat hominem ab exiguis animalibus non trahere mores. *Ibid.* cap. 19.

50. Officia etiam fera sentiunt, nec ullum tam immansuetum animal est, quod non currit mitiget, et in amorem sui vertat. Lib. 4. de *Benefic.* cap. 3.

51. Nullum animal ad vitam prodit, sine metu mortis. *Ibid.* cap. 21.

52. Mutua animal sensu comprehendit praesentia, praeteritorum reminiscitur, cum id incidit quo sensus admonetur. *Ibid.* cap. 24.

Differentia. Inter animum, animalium, spiritum et mentem hoc interest, quod anima est, qua vivimus; animus, quo regimur; spiritus, quo spiramus; mens, quo cogitamus. Lib. 4, de *Different. different.* 47.

Comparatio. Animus justus similis est grano, quod fante remaneat; animus impius similis palea, quam ventus hue illoque desert. Sup. *Psalm. 1.* 3.

Sicut oculus passitur ex specie, sic animus passitur ex cogitatione. Lib. 4, de *Arca Nos moralit.* cap. 8.

1. Unusquisque sibi ipsum animum suum ^{s. AMBROZIA.} servetur. *Judicium sui, ultorem sceleris, et vindicem criminis habet. Lib. 7. Ep. 44, ad Constantinum.*

2. Animus, virtus illæbris, totum hominem carnem facit. *Sop. Ep. 4, ad Cor. 5.*

3. Animus culpa auctor est, caro ministra. Lib. 2, de *PARENT.* capite 14.

4. Animus, discentius per multa, multis lacertur curia nescire est. Serm. 1. *Pentece.*

5. Miser est omnis animus vincitus amicitia. *S. AUGUSTIN.* seruum mortalium. Lib. 4, *Confess.* cap. 6.

6. Nihil esse sentio quod magis ex arte delicit animum virilem, quam blandimenta feminae. Lib. 4, *Soliloq.* cap. 16.

7. Eternam legem mundi animis fas est cognoscere, judicare autem non fas est. *De vera Relig.* cap. 31.

8. Animus nullomodo sanus existimandus est.

qui non temporalibus aeterna preponit. *Ep. 121. ad Probam.* cap. 7.

9. Cum seipsa sibi, quasi suo bono, animus gaudent, superbus est. *Ep. 16, ad Diocesar.*

10. Lamianus est non altrectus ad opus serviller animus, sed liberaliter et sponte devotus. Lib. 2, sup. *Ezod.* quest. 170.

11. Ingenitus animus nihil magis erubescendum estimat, quam rogare. *De Amicit.* cap. 23.

12. Animus male sibi concius, dum sibi videbit nullum penitus pati, credit quod non iudicet Deus; et sic infernuntur iudicia Dei a facie eius, cum haec ipsa sit magna damnatio. *Sup. Psalm. ix.* vers. 27: *Auerterunt iudicia tua.*

13. Tormenta animi non sentit, qui non proficit. *Sup. Psalm. xxx.*

14. Perceptu argumenta philosophorum, qui negant in sapientem cadere perturbationes animalium. *Tract. 60,* in *Evang. Joan.* de cap. 13.

15. Animus a lege vinci debet. *Ex question. Ver. et Novi Testam.* question. 109.

16. Animus egrestis nihil aliud est quam stultitia. *De beata vita, disput. tertia die.*

17. Melior est animus, cum obliuiscitur sui, per charitate incommunatus Dei. Lib. 4. de *Lb. arbit.* cap. 25.

18. Fit infirmus animus cum de mortali corpore cruciat. Lib. 4. de *Bocir. christiana.* cap. 23.

19. Mala presentia vita tanto durius animus sentit, quanto pensare bonum quod sequitur, negligit. Lib. 19. *Moral.* cap. 12.

20. Perna sua sibi est omnis inordinatus animus. Lib. 1. *Confess.* cap. 2.

21. Ubi homo Dei non servit, nullo modo potest juste animus corpori imperare. Lib. 19. de *Civil. Dei.* cap. 21.

22. Quid indecentius, quam curvum recto corpore generatum? Serm. 14, sup. *Gant.*

23. Non est vir fortis, cui non crescat animus in ipsa rerum difficultate. Ep. 256. ad *Eugen. Pa-pam.*

24. Semper in robusto et vegeto corpore animus melior, atque tepidior jacet; et rursum, in corpore debili et infirmo, fortior viget promptiorque spiritus. Epist. 253. ad *Garinum Abbat.*

25. Tali animus comprobatur, qualis sermo ostenditur. *De Interiori domo.* cap. 43.

26. Inverecundus oculus et lascivus sermonibus libidinosus animus depræhenditur. *De ordine vita.*

27. Vox quedam animi est corporis molus; sepe enim per incessum proditur qualis est animus. *Ibid.*

28. Probris animis proprium deus, aliena non decerpit improbitas. Lib. 4. de *Conci. philos.* prosa 3.

29. Animus in nobis est, quo nihil habet omnis natura formidans, in quo insunt omnia semi-nis virtutum. *Proiec.*

30. Quicquid occulsi incrementis, telluris instar, cupiditates ad honestissima queque capessenda submittit. Hom. 6. de *Pestis Paschal.*

31. Generosus est animus hominis, et facilis docitur, quam trahitur. *Sup. Ep. ad Rom., cap. 12.*

32. Animus cura implicat, quietus explicat. *Serm. 1, sup. Cant.*

33. Vultus animi interpres est, et ab intimo affectu habitum trahit. *Ibid.* serm. 10.

34. Quanto fuerit expeditior animus, tanto impensis erit in illus quod amat. *Ibid.*

35. Animus dolentis, cogente mortititia, per diversa desideria vagatur. *Prosec.*

36. In nocte diem, in die vesperam desiderat; quia dolor non sinit placere quod adest, et iam hoc expertus grave, consolante desiderio aliquid expectat, sed nec sic dolor finitur. *Sup. Job.* cap. 7.

37. Solerter animus ante actionis sue primordia cuncta debet adversa mediari. Lib. 1. *Moral.* cap. 4.

38. Tanto animus a laboris afflictione subtrahitur, quanto per spem ad summa sustollitur. Lib. 6. *Moral.* cap. 7.

39. Mala presentia vita tanto durius animus sentit, quanto pensare bonum quod sequitur, negligit. Lib. 19. *Moral.* cap. 12.

40. Tanto se animus amplius in cogitatione dilatatur, quanto illud esse terribile quod imminet pessum. Lib. 45. *Moral.* cap. 4.

41, 42, 43. Sepe animus animus tanto contemplationis munere repletur, ut videre valeat quod locu non valet. *Ibid.*, cap. 10.

44. Humanus animus multis cogitationibus occupatus, sepe sibi memper aliquo modo manet in cognitu. Lib. 24. *Moral.* cap. 7.

45. Cum animus dividatur ad multa, fit minor ad singula. Lib. 1, *Dialog.* cap. 4, verbo *Quid.*

46. Animus in visione Dei raptus, videre sine difficultate potest omne quod infra Deum est. *Ibid.* Lib. 2, cap. 35.

47. Animus instabilis est, deficit et proficit, nescit et ignorat, meminit et obliviscitur, modo to vitare vult, et modo non vult. Lib. 2, de *Anima.* cap. 1.

48. Quod animus fidelier conservat, puritas mentis per honestos mores fidelier ordinat. *De Anima medicina.* cap. 8.

49. Paradisi voluntatis rationalis est et bonus animus; hujus cultor et custos est Deus, vastator et desertor est diabolus. Lib. 1, *Micellan.* codicis primi titulo 70.

50. Animus amantis et parentis ad diversa ra-

pitur; nunc de promissione gloriatur, nunc de dilatione conquestratur, nunc se derelictum propter pondus tribulationis, nunc se susceptum graduatur propter fiduciam reprobmissionis. In *quidam Psalmorum*, cap. 51 in fin. sup. illud. Psalm. xii: *Quare oblitus es me?*

HUGO CARD.

51. Affectus boni animi semper proclivis est ad pietatem. *Sup. Iren.* cap. 43.

52. Animis boni humores, boni mores sunt. *Sup. Ep. ad Titum*, cap. 4.

53. Animis vita corporis mereore sunt demonstranda. *Prose.*

54. Si veraxus est animus, hæget corpus: quoniam quies corvis in causa est, animus magnificia condoleat. *Hymn. 2, de Leprosi primi hominis*.

55. Is qui tardus atque tardipennis animus est, etiam in multi tempori curricula ad sui ponitatem merentur, nihil firmum atque robustum poterit promovere. *Hymn. de Iona Prophetæ.*

56. Nihil est feruoso animo formosius, nihil jucundius: nam corpora quidem abique dolore amari non possunt, animi autem pura sinceræ voluptate amantur. *Hymn. 35, sup. Matth.*

57. Omnis principatus animi spiritus est. *Hymn. 48, sup. Ep. I ad Cor., in Morali.*

58. Animus pulchritudo, elatum in senectute multos habet amatores, nec unquam meroscit, sed florit jugiter. *Hymn. 7, sup. Ep. II ad Cor., in Morali.*

59. Omnes animi motus erunt affectionibus. *Hymn. 20, in Mor.*

60. Sanctus agens est semper animo, sive in penuria, sive in abundantia sit. *Serm. 15, sup. Ep. ad Philipp.*

61. Natura corpori animus imperat. *Orat. I, de Imaginatis.*

62. Non erit caro subjecta animo, nec vitium mundum, si animus non est subiectus conditoris. *Ibid. I de Sunt. bono*, cap. 9.

63. Sebile animus laborat, plenusque est malorum succorum ex aliis enquirens. *Ep. ad Zenon.*

64. Animorum affectiones etiam ex vita declarantur. *Ibid.*

65. Is beatus est, cuius mundus et parvus est animus. *Ibid.*

66. Animi officium est ea subtilius cernere, que actes corporalis non potest inueniri. *Lib. de Orig. erroris*, cap. 3.

67. Animus quartitur, et propositum ponderatur. *Lib. 6, de vero cultu*, cap. 42.

68. Animus est ad cogitationem mobilis, ad inveniendum solers, ad perspicendum facilis, ad discendum capax: ut præterea temeat, presentia comprehendens, futura propiciata. In *Epistola diuin. Instit.*, cap. 8.

69. Pravissimum est, cum ratio corporis recusat (quod est temporale), scipsum vero animum (qui est eternus) humiliem fieri. *Lib. 2, de Orig. erroris*, cap. 4.

70. Animis bona, mala sunt corporis; corporis bona mala sunt animi, quibus eneruatus animus extinguitur. *Lib. 7, de Divino premio*, cap. 5.

71. Animus per se multa desiderat, quae ad officium fructuum corporis non redundant. *Ibid.* cap. 11.

72. Animus qui sapit, rectior est corporis, cui membra obsequuntur tanquam regi et imperatori. *De Ira Dei*, cap. 10.

73. Quantumlibet sapienter et provide Judex animus suis exterioribus praesit, inter ipsas tameras arque measuras regentes carnis et aleuda nimis ei semper vicina tentatio est. *Serm. 5 de Iejun. septimi mensis.*

74. Animus quem sub Dei gubernaculis constitutus corporis debet esse rectorem, dominatio eius obtineat dignitatem. *Serm. 4. Quaedam.*

75. Animus, cui sumnum bonum et verum gaudium Deus est, inter castas spiritualiter delicas in sapientiam intulit, et in veritatem luce versatur. *Serm. 8, de Iejun. septimi mensis.*

76. Animus ex seipso vacuus est specie, et carcer. *Centuria 5, cap. 19.*

77. Nunquam in carnalibus affectionibus res quietus animus, ut cruciatu careat. *Ep. ad quemdam militem.*

78. Animos electorum, Deus flagellis interrogat. *Ep. 138, ad Gualtherum Rothomag. Archic.*

79. Fidelis sui ipsius interpres est animus. *Ep. 11.*

80. Jacens animus plebeus est. *Serm. 22.*

81. Humanus animus siue semper potest habere quo reddit: ita potest habere quo crescat. *Lib. 6, Epist. 13, ad Fratres.*

82. In corde animus suo tantum sensu dijudicat, et omnes varietates uno moto attingit. *Sent. 334.*

83. Regnum profecto animum gerit, qui desperatis suis imperare consuevit. *Lib. 4, de crudel. homin. interiori*, cap. 2.

84. Nihil crux sentit in nervo, cum animus in TERTULLIAN. celo est; totum hominem animus circumfert, et quo valit transfigit. *Ad Marcigenses*, cap. 2.

85. Tanto perfectius animus ad Deum diligendum fertur, quanto magis ab affectu temporalium revocatur. *Opus. de perfec. vita spiriti*, cap. 6.

86. Impeditur animus homini, ne libere possit Deo vacare, non solum ex amore exteriorum rerum, sed multo magis ex interiorum passionum impetu. *Ibid.* cap. 8.

terna deseruit, et arce se suu vindicat, infra illum omne telum cadit. Ep. 82.

429. Animus nunquam maior est, quam ubi aliena seposita; et fons sibi pacem, nihil timendum, fecit sibi divitias, nihil concupiscendo. Ep. 87.

430. Animus nisi purus et sanctus sit, Deum non caput. *Ibid.*

431. Due res plenum roboris dant animo, fides veri et fiducia. Ep. 94.

432. Valentior omni fortuna anima est, in utramque partem ipse res suas dicit, beataque ac misera vita sibi causa est. *Prose.*

433. Malus animus omnia in malum veritatis, etiam quae specie optimi venerant.

434. Recens atque inter corrigit prava fortunam, et dura aliquas atra, ferendis scienti multitudo.

435. Idemque et secunda grata excipit, moderate, et adversa constanter alio fortiter. Epist. 98.

436. Magna et generosa res est homini animus, qui nulos sibi ponit, nisi communes et cum Deo termines potitur. Epist. 102.

437. Si animus sanctus est, si compositus, si gravis, ingenuus sobernum erit. Epist. 114.

438. Animus modo rex est, modo tyrannus. *Prose.*

439. Rex, cum honesta intuetur, salutem sibi commissi corporis curat, et mini imperat turpe, nihil sordidum.

440. Ubi vero impotens, cupidus, delictus est, fit in nomen detestabile ac dirum, et fit tyrannus. Ep. 115.

441. Si nobis animum boni viri licet inspicere, o quam pulchram faciem, quam sanctam, quam fulgentem videmus! tunc iustitia, illuc fortitudine, hinc temperancia prudenterque uenitibus. Ep. 115.

442. Nos animum habere scimus; quid sit animus, ubi sit, qualis sit, nescimus. *Prose.*

443. Qualis ad nos peruenit animi nostri sensus, quavis naturam eius ignoramus. Ep. 121.

444. Hominis bonum liber animus est ac rectus, alia subiectus sibi se nulli. Epist. 124.

445. Optimus animus et pulcherrimus cultor Dei est. *De Moribus.*

446. Turpe spectaculum prebet animus aeger. *Ibid.*

447. Omnim imperitorum animus, maxime tam mulieris, in lubrico est. *De remediis fortuiti.*

ANIMI AFFECTUS.

Vide Affectus animi.

ANIMI PASSIO.

Vide Notus animi.

ANIMI REMISSIO.
Vide Remissio animi.

Etymologia. Latina Antichristus contrarium est Christo; non quomodo nonnulli intelligunt, Antichristus ideo dictum quod ante Christum venturus sit, id est, post eum venturus sit Christus; non sic dicunt, non sic scribunt, sed Antichristus, id est, contrarius Christo. Tract. 3. sup. Epist. Joann. de cap. 2.

Antichristus vocatur, quia Christo in cunctis contrarius erit, et Christo contraria faciet. *Prose.*

Christus venit humilis, ille veniet superbum; Christus venit humiles erigere, peccatores judicari, ille contra humiles decipit, peccatores magnificabit, impios exaltabit.

Semperque vita, que sunt contraria virtutibus docebit, legem evangelicam dissipabit, damnum culturam in mundum revocabit, gloriam vanam quiescentes, omnipotentem Deum se nominabit. *De Antichristo.*

Definitio. Quis est Antichristus? an *s. JOANNES* *CHYNOCH.*

Satana nequaquam: sed homo quisquam omnem Satanas energiam adeptus. Hom. 3. sup. Ep. ad Thessal.

Comparatio. Sicut tempestas suscitat nubila, nubila autem cooperiunt solem; sic impiorum persecutio suscitabit transgressionem, transgressio autem christianitatis obscurabit candorem. Hom. 49. oper. imperf. sup. *Matth.*, sup. illud 24: Sol obscurabitur.

1. Omnium scelerum immanitas in uno Antichristo ita conueniet, ut par illi extiterit nil usquam. *PROS.*

2. Cauim. longe superabit inuidia, Nemrod superbia, truculentia Pharaonem, Adonibesech crudelitas.

3. Vincet exquisita malitia Nabuchodonosorem, Hierobalam et Manassem impiebat, tyrannide Anachoom, Nicancorem blasphemia.

4. Herode erit fraudulenter, iratione Daciano, Deo crudelior, Iudeis seavior, omni denique immanitate flagitorum erit immanior. Part. 4, Serm. 2, cap. 25. *Quinqagenas.* 4.

5. Non prius veniet Dominus, quam Regni Romanus defectio fiat, et appareat Antichristus, qui interficiet sanctos, redita Romanis libertate, sub suo tamen nomine. Sup 2. ad Thessal. cap. 2.

6. Antichristus populum christianum a creatore suo captivare comabitur, ipse a presenti vita

captivabitur, et in infernum detrudetur. *Sup. Apoc.* cap. 13.

s. ANSELMUS. 7. Antichristus simulabit se religiosum, ut sub specie decipi pietatis: immo se Deum esse dicet, et se adorare faciat, atque regna calorum promittat. *Prose.*

8. Alios donis temporalium divitiarum corrumpet, alios autem cruciatibus, minus, atque terribus franget, et in omni arte seductionis fraudes suas exercebit. *Sup. Epist. II. ad Thessal.* cap. 2.

9. Illa Antichristi persecutio cunctis praeteritis major apparabit, quando plus martyris corpus suum tormentis subiicit, et tamen ante ejus oculos miracula tortor faciet. *Prose.*

10. Quis enim ad fidem convertatur incredulus, cuius jam credentes non payeat et concutatur fides, quando persecutor pietatis, fiet etiam operator virtutis?

11. Et diabolus ipse, qui tormentis serviet, ut Christus negetur, miraculis provocabit, ut Antichristo credatur.

12. Sed potens est Spiritus Dei corda suorum, etiam inter tam gravia testimonia custodiens: nam signis et prodigiis seducuntur, qui seduci merebantur. *Ibid.*

s. ANTONIN. 13. Hypocritarum capit Antichristus designatur, quia pessimus hominum ille per maximam hypocrisi decipit.

s. AUGUSTINUS. 14. Qui modo tenet, teneat dimes de medio flat, et tunc revelabitur ille iniquus, etc. Docet nos Antichristum manifestum futurum, sed quantum temporis istud erit, nec saltem obscure locutus est. Epist. 80. *ad Hebreum.*

15. Ilam sane norissimum persecutionem, quae ab Antichristo futura est, praesentia sua ipse extinguat Jesus, et eum interficiet. Lib. 18. *de Civ. Dei.* cap. 33.

16. Alligatus diaboli est non permitti exercere totam tentationem, quam potest vel vi, vel dolo, ad seducentes homines in partem suum, cogendo violenter, fraudulenter fallendo. *Prose.*

17. Tunc autem solvatur quando ei leve tempus erit: nam tribus annis et sex mensibus legitur totis suis, surorum viribus sevitur. *Ibid.* lib. 20. cap. 8.

18. Non poterunt impii attrahere in partes Antichristi sanctos Christi, quos Christus viventi inuenient super terram, quando interficiet Antichristum spirituoris sui. *Ibid.* cap. 12.

19. Hec persecutio novissima, quae futura est ab Antichristo, tribus annis et sex mensibus erit. *Ibid.* cap. 13.

20. Tantum qui modo imperat, imperet, donec de medio fiat, id est, de medio tollatur; et tunc

revelabitur iniquus, quem significari Antichristum nullus ambigit. *Ibid.* cap. 9.

21. Non veniet ad vivos et mortuos judicando Christus, nisi prius venerit ad seducendos in anima mortuos adversarius ejus Antichristus. *Ibid.* cap. 19.

22. Tunc solvebit Satanus, et per illum Antichristus in omni sua virtute mirabiliter quidem, sed mendaciter operabitur: quoniam mortales sensus per phantasmatum decepturum est, et Deus diabolum facere ista permittet justo ipsius iudicio, quanquam faciat illi iniquo, maligno consilio. *Ibid.*

23. Antichristi adversus Ecclesiam seruissimum regnum, sed exiguo spatio temporis sustinendum, donec Dei ultimo iudicio regnum Sancti accipiant semperitum. *Ibid.* cap. 13.

24. Elias ante adventum iudicis salvatoris, non immerito speratus esse venturus; qui eliam nunc vivere non immerito creditur. *Ibid.* cap. 29.

25. In illo iudicio, vel circa illum iudicium habens dictum esse futuras, Elias Thesiten Antichristum persecutum, Christum iudicaturum. *Ibid.* cap. 30.

26. Antichristus usque adeo bestius videbitur hominibus, ut etiam Deus patetur. *Sup. Psalm.* 12.

27. Prima persecutio Ecclesie, violenta fuit; altera persecutio, fraudulenta est, quae nunc per hereticos et falsos fratres agitur; tercia superest per Antichristum ventura. *Prose.*

28. Quia nihil periculosis est, quoniam et violenta et fraudulenta erit; vim habebit in imperio, datum in miraculis. *Ibid.* vers. 31.

29. In Antichristo injustitia erit, et verus non erit: quia gloriam suam quasiusitum est, non ejus a quo missus erit; non enim missus erit, sed venire permisus. Tract. 29, sup. *Evang. Joann.* cap. 8.

30. Qui christianus non est, Antichristus est, qui Christo est contrarius. In speculo peccatoris, cap. 8.

31. Antichristus diaboli filius, totius malitiae artifex pessimus, cum totum mundum vexaverit, et omnem populum. De variis penitentiis cruciaverit, postquam Elam et Enoch interficeret, et ceteros in fine permanentes martyrio coronaverit, ad ultimum veniet ira Dei super illum, quem Dominus Iesus Christus interficiet spiritu oris sui. *de Antichristo.*

32. Antichristus se non solum diem, sed et meridiem mentitur et extollitur supra id quod dicitur, aut quod colitur Deus, quem Dominus Iesus destruet illustratione advenus sui, utpote verus et eternus meridies. Serm. 33, sup. *Cantic.*

s. BERNARD.

33. Qui Dei sunt, liberter junguntur ei: qui autem ex adverso stat, aut Antichristi est, aut Anticristus. Epist. 124, ad Hildebertum Turense. Archippe.

34. Anticristus erit luxuriosissimus, immunissimus et superbissimus, ita ut extollatur super omne quod dicitur Deus. Serm. 13.

35. Vox volucris nocte canentis, est predicationis Anticristi praedicatorum in nocte obscuritatis et infelicitatis. Sup. Ecclesiasticus, cap. 19, sup. illud: *Conserget ac vocem volucris.*

36. Quatuor signa adventus Anticristi:

1. Quando senes erunt futili, et sine prudenter;
2. Quando Christiani erunt sine fide;
3. Quando populus erit sine dilectione;
4. Quando divites erunt sine misericordia.

Serm. 1, Dom. 24, post Pent.

37. Quatuor alia signa Anticristi adventus:

1. Quando juvenes erunt sine reverentia;
2. Quando pauperes erunt sine humilitate;
3. Quando mulieres erunt sine reverentia;
4. Quando matrimonium erit sine continentia.

Ibid.

38. Quatuor alia signa Anticristi adventus:

1. Quando clerici erunt sine honestate, et sanctitate;
2. Quando erunt religiosi sine veritate, et austriitate;
3. Praedicationis negligenter regimintur, et pietate;
4. Domini terrarum sine misericordia, et liberalitate. Ibid.

39. Anticristus habebit Angelum, non ad promissionem suam, sed ad accusationem. Lib. 2. Compend. Theolog. verit., cap. 18.

40. Anticristus erit luxuriosus, et in concupiscentia femininarum. Ibid. lib. 7, cap. 8.

41. Sic ut Anticristus erit crudelior omnibus persecutoribus; ita Saneti tum temporis fortiores erunt omnibus retro Mar. Iribus. Ibid. cap. 9.

42. Anticristus multos ad se trahet: attrahit autem malos per muneris, bonos per tormenta, simplices per miracula. Ibid. cap. 10.

43. Anticristus erit Apostata, nascetur ex superbissima et salacissima muliere, atque veniet auctoritatem illae ut fur. de Anticristo.

44. Ut cunctos deciper possit, falsus et irreligiosissimus impostor Anticristus, se humiliem simulabit, atque quietum, injustitiae osorem, aversorum idolorum, magnam pietatis astimulationem, benignum, pauperum amorem. Ibid.

45. Anticristus afficit atrahetque ad se plurimos, partim quidem rerum temporalium abundantias, partim apparent sapientias, partim signorum falsorum evidentiis. Prose.

46. Attrahet vero rapiet, et morte aeterna inter-

ficiet. Sup. Psalm. ix, vers. 32, *Dum attrahit eum.*

47. Fortis factus fuit conflictus tempore Martyrum, sed fortior erit tempore Anticristi. Sup. Ioseph. cap. 6.

48. Anticristus in sublimi erit, cum se Deum

GLOSS. INT.

mentietur: sed tunc stultus apparet, quia per adventum veri iudicis deficit. Sup. Proph. cap. 30.

49. Sicut in Christo omnis plenitudo bonitatis

GLOSS. ORD.

habitabit, ita in Anticristo plenitudo malitia et omnis iniquitas habitat. Prose.

50. Quia in ipso erit caput omnium malorum,

GLOSS. INT.

scilicet diabolus, qui est rex super omnes filios superbie. Sup. Epist. n ad Thessal. cap. 2, in il-

lud: *Temptatio est deus.*

51. Post mortem Anticristi pax erit in Ecclesia, sup. Apocalyp. cap. 8.

52. Anticristus non Angelorum bello, non

GLOSS. ORD.

Sanctorum certamine, sed per adventum iudicis solo oris spiritu aeterna morte facietur. Sup. Daniel. cap. 8.

53. Anticristus, qui per meritum nox erit,

E. GREGOR.

Deum hominibus ostendit, cum claritatem sibi

MAGNUS.

divinitatis fasculeret tribuet. Lib. 4, Moral. cap. 12.

54. Damnatus ille homo Anticristus, quem in

fine mundi ipsa hostia assumptus ad prede-

candum falsitatem suam, astutus se duplice, at-

que huic mundi scientiam habentes electurus

est. Lib. 13, Moral. cap. 6.

55. Diabolus in ultimis temporibus illud vas

perditionis ingressus (quod Anticristus vocabi-

tur) nomen suum longe lateque diffundere con-

abitur. Lib. 14, Moral. cap. 2.

56. Anticristum nunc unusquisque imitatur,

cum de memoria terreni nominis gloriam laudis

sue extendeat nimirum, aliquid opinione transitoria

legatur. Ibid.

57. Anticristus tanta contra nos iniquitate ef-

franabitur, ut etiam electorum corda non parvo

pavore feriantur. Ibid. cap. 12.

58. Anticristus tanta signa monstraturus est,

et crudeliter a dea facturus, ut ad stuporem per-

ducat, quos in fine mundi invenerit, et priores

patres, qui in ejus expugnationem servali sunt,

carnales mortis dolore transfigat. Ibid. cap. 12.

59. Anticristus tanta elatione extolleatur, tanta

virtute principiabilis, tanta signis et prodigiis in

sancitatem ostensione elevabitur, ut argui ab ho-

mume ejus facta non valent, quis cum potestate

terris adjungat etiam signa ostense sanctitudi-

lib. 13, Moral. cap. 30.

60. Diabolus ab initio mundi multo plures ante-

se traxit, quam finis mundi habeat, cum Anti-

christus venerit. Ibid.

61. Tota virtus diaboli in Anticristo stringitur, qui in fine hujus mundi causa omnis erit malitia, et quasi esset Deus, immensitate prodi- giorum sublimi apparuit. Lib. 32, Moral. cap. 42.

62. Quid aliud quam Anticristi testis est, qui perdita anterioritate promissa Deo fidelis, testimonium perhibet erroris? Ibid. cap. 13.

63. Anticristus veniens ipsas etiam sumimas hujus saeculi potestates obtinebit, qui duplicit errore sevientis, consubit ad se corda hominum missis predicatoribus trahente, et commotis potestatis inclinante. Lib. 33, Moral. cap. 23.

64. Anticristus in extrema iudicii commotione, in signis et miraculis tantus erit, ut a multis Christus estimetur. Ibid. cap. 25.

65. O quanti Anticristi tentationis temporis non videbunt, et tamen in ejus tentationis procella venturum! Prose.

66. Cain tempus Anticristi non vidit, et tamen membrum Anticristi per mecum fuit.

67. Judas sovitum persecutionis Anticristi ignoravit, et tamen viribus crudelitatis ejus subcubuit avaritia suadente.

68. Simon divisus longe ab Anticristi temporibus existit, et tamen ejus se superbus (miraculorum potentiam pererrare appetendo) conjuxit doctrinam. Lib. 16, Moral. cap. 6.

69. Anticristus consurgere habet de populo Iudeorum, et tam humilis erit atque despectus, ut si enim detur honor regius, per insidias et fraudulentias obtineat principatum, et brachia pugnacis populi Romani expugnent ab eo, et conterantur. In Daniel, cap. II, sup. illud: *Et sta- bit in loco ejus despectus.*

70. Anticristus simulabit castitatem, ut plurimos decipiatur. Ibid. cap. II in illud: *Et Deum patrum suorum.*

71. Beatus interfector Anticristi dies supra munera praedictum quadriginta quinque presta- latur, quibus est Dominus atque Salvator in sua maiestate venturus. Prose.

72. Quare autem post intersectionem Anti- christi quadriginta quinque dieum silentium sit, divina scientia est; nisi forte dieamus: dilatatio regni Sanctorum, patientis comprobatio est. Ibid. cap. 12, sup. illud: *Beatus qui expectat.*

73. Quisquis Christianus, qualis ab Apostolis est predictus, negat, Anticristus est. In libro contra Arianos.

74. Cave Anticristum: Anticristus enim est, qui unius divinitatis esse Filium: cum Patre non confletur. Ibid.

75. Anticristus erit purus homo, quem tamen

EGO A SANTO.

sue, et omni iniuste impleri; ut prouersus de- ditus illi et devitus, nihil velit, nihil possit, nisi quod diabolus vult et potest. De quest. circa Epist. II ad Thessal. quest. 8.

76. Anticristus comparatur lunae, que lucet 1550 CARD. inferius, sed non superioris; ita Anticristus in terris lucet, non in celis. Prose.

77. Luna de nocte lucet, non de die; ita ipse peccatoribus lucet, non justis. Sup. Ecclesiasti- cum, cap. 27.

78. Falsi Prophetae post Prophetas appa- ruerunt, et falsos Apostoli post Apostolos, et post episcopos. S. JOANNES Christum Anticristus apparet. Hom. 47, sup. Matth.

79. Cum Anticristus venerit, licetinus omni turpi voluntate iniqui, et qui salutem desperauit, tamen in extremis temporibus abominatione.

80. Anticristus dicitur abominatione desolati- onis, quia multorum Christianorum animas facti- rius est desolatas a Deo. Hom. 49. Oper. imperf. sup. Matth., in illud: *Cum eideritis abomi- nationem.*

81. Sacrificium Eucharistie (quod est Christianorum) tollendum est ab Anticristo, configu- entibus ab eo. Sup. Eucharistie regnum Iherosolymis reg- rare, et omnes veteris legis ceremonias restauran- tentibus. Lib. 8, Elym., cap. II.

82. Antequam Anticristus apparet, virtutes ab Ecclesia et signa cessabunt, quatenus eam quasi objectivam persecutus audacie. Lib. I, de Sum. bone, cap. 24.

83. Antequam Anticristus apparet, virtutes ab Ecclesia et signa cessabunt, quatenus eam quasi objectivam persecutus audacie. Lib. I, de Sum. bone, cap. 24.

84. Omnis qui secundum Christianum professio- nes normam, aut non vivit, aut alter docet, Anti- christus est. Prose.

85. Plurique autem Anticristi tempora non vi- sunt sunt, et tamen in membris Anticristi inveniuntur sunt.

86. Antequam veniat Anticristus, multa ei membra processerunt, et prava actionis merito caput proprium pavenerunt. Ibid. cap. 25.

87. Tam mira facturus est prodigii et signa, dum venerit, Anticristus, ut etiam electis quodam cordis signatur scrupulum. Ibid. cap. 25.

88. Gravius sub Anticristi temporibus contra Ecclesiam deservit synagoga, quam in ipso ad- ventu Salvatoris Christianos est persecuta. Prose.

89. Dum in Martires diabolus jam exercerit crudelitatem magnam etiam ligitus, crudelior erit tamen Anticristi temporibus, quando etiam erit solvens.

90. Nam si tanta ligatus facere potuit, quanta solutus faciet? Ibid. cap. 25.

91. Rex orietur ex Syria malo spiritu genitus, eversor ac proditor generis humani. *Prose.*

92. Ille pugnabit adversus prophetam Dei, et vincet et interficiet eum, et insegnatum jaceret patiatur; sed post diem tertium reviviscet, atque inspectantibus et mirantibus cunctis regnatur in eorum. Lib. 7. de *Divino premito*, cap. 17.

LACT. PIRM.

93. Antichristus se ipse Christianum membritur et contra verum dimicabit, et vietus effugiet, et heluum sepe removat, et sepe vinctus: donec quanto prelio confectus omnibus impli debellatur et raptus, tandem scelerum suorum luet penas. *Ibid.* cap. 10.

94. Sicut Christus est electa sagita Dei, sic et Antichristus sagita diaboli. Hom. 3. sup. *Psalm.* XXXVI.

95. Qui aliena appetit, Christianus non est, sed Antichristus. Lib. 6. Ep. 32. ad *nos Eremitas.*

96. Ex scriptura colliguntur Antichristi tribus annis et dimidio regnaturum: tempus enim, annus est; tempora, duo anni sunt: tribus igitur annis regnaturus. *Prose.*

97. Deinde divini furoris gladio est perimendus, ut ei tyrannus omnino dispiceret, et vero Regi creaturae in universa prostraretur. Opus. 59. c. 2.

98. Antichristus consilium secrenum habebit cum diabolo, quem occulte colet, et usato consilio finget se Christianum esse, ut Christianos decipiatur; et simul circumsisionem et salvata probabit, ut seducat. *Hebreos.* Sup. *Psalm.* LXXXI. VERS. 4.

99. Antichristus ut horro, est septima; ut diabolus est octava bestia; etiam illi illius perditionis, animi et nomo et diabolus est. Lib. 10. in *Apost.* cap. 17, sup. illud: *Et Bestia quae erat.*

100. Antichristi adventus erit secundum operationem Satanae. In *Summa*, part. 1, quest. 113, art. 4.

101. Antichristus omnium malorum hominum caput est. Secund. Secund. quest. 8, art. 8.

APOSTASIA.

Etimologia. Apostasis grecum est *ἀποστασία*, hoc est discessio, seu defactio.

Apostasis dicitur ab *ἀπ-*, quod est *retro*, et *ἀπ-*; quod est *exitio*, quasi retro positus Apostata. Sup. *Proverb.* cap. 6.

Definitio. Apostata habentur necesses est, qui dum Christianum non recipiunt, rei sunt violatoe legis ac promissi. Sup. *Ep. ad Rom.* cap. 9, in illud: *Si fuerit numerus filiorum Israel.*

Homo apostata est, qui relicto Religionis habitu, id spuriatis carnis et seculi, tangunt canis ad vomitum est reversus. Epist. 240, ad *Hildegardis comitem.*

ORDEN.

S. PETRUS
BAMBIANUS.ROBERTUS
BELLAMI.

RUPERTUS.

S. THOMAS
AQUINAS.

COLLECTOR.

HUGO CARD.

S. AMBROSUS.

S. BERNARD.

Apostasia est temerarius a statu fidei, vel obedi- s. BONAVENT.
diente, vel Religionis recessus. In *Centiloq.*
part. 1, sect. 26.

Apostate dicuntur retro abeunte à fide, reli- gloss. OR.
gione, vel clericatu. Apud Gratian. in *decretis.*

Apostata in fide est, qui viam Christi et Apos- gloss. OR.
tolorum deserit. Sup. II. *Paralip.* cap. 21, in
Natal.

Apostata in Religione est, qui regulam deserit
et Patriam observant. *Ibid.*

Quid est apostata, nisi a Deo recedere? et
vix qui a Deo disjungitur, diabolo sociatur.
Sup. *Sap.* cap. 2.

Apostata est aversio a Deo, et voluntas non Hugo Card.
subversio. Sup. *Ecclesiastic.* cap. 10.

Divisa. Triplex est apostasia: Perfidia, cum s. BONAVENT.
qui rescati a fide;

Inobedientia, cum quis recedit a preceptis
Ecclesiastic.

Irregularitas, cum quis recedit a religione
caerulea, vel clericali. In *Centiloq.* part. 1, sect. 26.

Comparatio. Sicquicunque a fide recedit, apostata est; ita qui ad perversum opus (quod deseruit)
redit, ab omnipotenti Deo apostata absque ulla
dubitate depositur, etiam si fidem tenere vi-
deatur. Hom. 9, sup. *Ezech.*

Apostata sunt similis uxoris Loti, quae retro
respect, et hoc est apostata. Opus. *De perfec-
tis spiritualibus.* cap. 25.

SENTENTIA PATRUM.

1. Apostata transgressores sunt sponte legis s. ANACLET.
aut, ejusque violatores. In *Decret. Gratiani*, part.

2. causa 3, quest. 4. canon. *Beatus.*

2. Omnia Apostata refutandus est ante rever-
sionem suam, nec in accusationem recte agen-
tium, aut in testimonium suscipiendum. *Ibid.*

3. Nemo positus in monasterio, fratres, recedit s. AGOSTIN.
a monasterio: momentu uxoris Loti, liberata
fuit a Sodomis, et in via posita retrorsum res-
perxit; ubi respexit, ibi remansit. Sup. *Psalm.*
LXIV, vers. penult.: *Vox et redite.*

4. Iudeus pontifex Irael ad Pharisaeos, reliquit Apostolos, nihil inventi auxilli, sed augmentum
desperationis, quia ab unitate divisus erat. *De
vera et falsa parati.* cap. 12.

5. Lewis reputari per tam apostasiam, cum
Iudei incurris mentis instabilitatem; postponit
Deum, amittit amicos, spiritum et alia recipi-
tandi perdit, olio a cunctis habetur, et velut omni-
bus peior apostata comprachar. Serm. 18, ad
Fratr. in Erem.

6. Apostata nequam est, mortale est, cum
damnatione semper vivere est. *Ibid.* Serm. 34.

7. Peior est desertor fidei, et ex desertore op-

pugnator eius effectus, quam illi qui nunquam
deseruit fidem, quam nunquam tenuit. Lib. 21,
de *Civ. Dei*, cap. 25.

8. Si a fide quis occiderit, a charitate etiam ne-
cessus est cadat; non enim potest diligere, quod
non credit. Lib. 1, de *Voce. Christ.* cap. 37.

9. Hostilibus manibus, hostilibus gladiis se ex-
ponit quicunque est ille, qui fugit a militia Del-
Prosc.

10. Ac si ignoraret quoniam hostes illi omnino
carent misericordia; crudelis quidem in alienis,

multo crudeliores in suis, quippe crudelissimi in
seipso. Serm. 3, de *Brevicat. Eccles.*

11. Qui in habitu Religionis cor seculari ge-
runt et quicquid secularia consolatione invenire
possunt amplectuntur, si pudor eorum neget
speciosum corporis, teper ipse paulatim ingredit
apostasiam cordis. Serm. 3. sup. Psalm. *Qui habitat.*

12. Qui a societate recedit, amittit conuentum
solatia, aberans facile sequitur devia, incurrit
seipso vita naufragia. In *Sent.* cap. *Qui a socio-
tate.*

13. Erubescit fugam, et non post fugam reverti
in primum, et rursus pugnare. Ep. 112. ad *Gau-
fridum Leontiensem.*

14. Apostata Monachus, sine regula est, nec or-
dinem tenet, nec tenetur ad ordinem. Ep. 193, ad
magistrum Leonem Cardinalem.

15. Apostata spiritum extinguit, gratiam in-
tercedit, temporum affect, et heo solet committit
provocare. Ep. 108, ad *Thomam de S. Audomaro.*

16. Homo apostata vir inutilis dicitur, qui a
fidei veritate aversus, ad perfidis habitudinem con-
vertitur. *Prosc.*

17. Perverse graditur, cum ad perversa dog-
mata pervenire. Expos. 2 sup. *Psalm.* cxviii, art.
2, versicul. 11.

18. Totes prælatus in apostasia crimen habi-
tur, quatuor processus hominibus detectatur. In
Sap. cap. 6.

19. Qui a Deo disjungitur, diabolo sociatur.
Hom. 23.

20. Quisquis ab Ecclesia segregatus adulterio
jungi, a promissis Ecclesia separatur; nec
pertinet ad Christi premia; qui relinquat Eccle-
siam Christi, alienus est, profanus est, hostis
est. *De unit. Eccles.*

21. Stare tu et vivere putas posse de Ecclesia
recedentem. *Ibid.*

22. Nemo astempsit bonos de Ecclesia posse
descendere; tritum non rapit ventus, nec arborum
solis radice fundata procella subverit. *Ibid.*

23. Quidquid a matrice discesserit, seorsum
vivere, et spirare non poterit, substantiam salutis
amittit. *Ibid.*

24. Qui a Deo deficiunt, fit continuo ut rebus s. CYRILLUS.
ALEX.

carnibus irretiantur, et immunditiis pro deli-
cis habeant. Lib. 3, *Giaphyrorum*, in *Exod.* cap.

4, de *Vitulo confitato.*

25. Quid prodest quod discedis, qui quoque-
s. EUSEBIUS.
EMISSIONIS
loco vidias, te locum portas? merito discede-
res, si quoquam te fugere posses. *Prosc.*

26. Digne aliquis discedit, si illic ire possit,
ubi eum diabolus invenire non possit.

27. Non te fallas, non fugis discedendo adver-
sarium de loco ad locum; sed ad virtutem ad virtu-
tem, de passione ad emendationem; nam si enim
aliter fugias, sequetur te; emenda te, et fugiet a

te. 28. Quicunque discedis, vincenda quibus ad-
dictus es passionum hinc sique inde circumval-
lant intima tua. Homil. 3, ad *monachos.*

29. Omnis apostata excommunicatus est. Apud
Gratian. in *Brevic.* part. 1.

30. Nemo extra Ecclesiam salvatur; qui foras
exit, mortis sua reus fit. Sup. *Jesse.* cap. 2.

31. Quicunque retrorsum convertitur a fide et
veritate, necesse est ut cadat et moriatur. Sup. 4,
Reg. cap. 4.

32. Apostata a fide in sua malitia confirmatus,
nisi alterus fides trahere secum ad infidelita-
tem. Sup. 14, *Paralip.* cap. 21.

33. Apostata a Religioni ad excusationem ap-
parentem sue malitie nimirum fratres illius Religio-
nis diffundunt ut scandalizare; et sic quantum in
se est, eos occidunt per ablationem famae. *Ibid.*

34. Apostata de Religione non solum sustinet
excommunicationem et aculeum conscientia
pungendum, sed etiam corporalem pomam, ma-
jorem quam in Religione. Sup. *Judith.* cap. 3.

35. Tanta est gravitas huius peccati Apostasie,
quod vir potest homo ad honorem reparari. Sup.
Prov. cap. 6, sup. illud: *Homo apostata.*

36. Non est major apostasia, quem creaturam
a Creatore recedere, que diabolo et homini fuit
initium perditionis. Sup. *Ecclesiastic.* cap. 10. in
illud: *Initium superbi.*

37. Apostata de qualibet statu magis formidi-
dandi sunt illi a quibus recesserunt, quam ali
adversari. Sup. *Hieron.* cap. 38.

38. Illi qui post fidem Christi perceptam ad
apostasiam rodierunt. Religionem christianam
blasphemant, et ecclesiastico detrahunt cultu.
Sup. I. *Machab.* cap. 7.

39. Cum quis Apostatas arguit, et damnabilis
ostendit, in timore debet arguere, ne forte sibi,
suisque aliiquid tale contingat. Sup. *Ep. Just.*

40. Considera quanto pericolo in divino judi-
cio dignus eris, qui temetipsum Deo omnipotenti,
qui te sub monachali habitu devoveras, subtraxisti.

s. GREGOR
MAGNA.

Lib. 4, in *Regist.* Induct. 9, cap. 33, ad *Venantium, Cancularium Italicum.*

41. In quo habitu fueris, recola: et superna distinctionis animadversione proposita, ad quid sis diligenter agnosce. *Ibid.*

42. Unusquisque superbus rector, toties ad culpum Apostolis dilabatur, quod praeesse hominibus delectat, honoris sui singularitate habuitur. Lib. 24, *Moral.* cap. 14.

43. Si lapsus ad summum Ordinem reverendissimum concedatur, vigor canonice precii dubio frangitur discipline, dum pro aversione spe pravae actionis desideria quisque conceperet non formidat. Lib. 4, in *Regist.* Induct. 13, cap. 61, Ep. 17, ad *Constantinum Episc.* Mediolan.

44. Postquam quis avara Religionis occidit, redolere per hunc famam opinione cessat. Lib. 3, in *I Reg.* cap. 2.

45. Omnes qui Religionem contempta revertuntur ad somnium suum, et perdito nomine filiorum, impudicissimi taxes appellantur. Lib. 9, in *Instan.* cap. 30, sup. illud: *desercent principes Tantos.*

46. Exegi curandus est, non mendicus, ne in apostolismus vertatur. Sup. Epist. II ad *Thessal.* cap. 3, in illud: *Corripite ut fratrem.*

47. Homo apostola nulli proficit, et multis officiis. Sup. *Prose.* cap. 6.

48. Mala voluntas, quam Apostola in clauso habebat, patet facta est quando exiit de eo. Sup. *Thessal.* cap. 1.

49. Apostola per apostasiam fuit infame, et nomen si quid prouhabuerit, amittit. *Ibid.*

50. Deus non te deripit revertentem, qui aliquid horruit deserptorem. *Pros.*

51. Tuas non aspernasurit roditus, qui ut redreas domoster affectus.

52. Caput Deus ignorare, desiderat misereri deserptorum: praeveni preces, dum ipse hostiatur, ut homo qui deseruerit revertatur.

53. Deserptores Deus deseruit invita, contemnentes revocat, offensos se reiungit, ut ignoreat, utique deserptor redeat. Ser. de *Hierem. Prophet.*

54. Improbum est, et magna culpa, nolle per punitientiam regredi. Homil. 68, sup. *Moral.*

55. Non illa de Ecclesia exire videatur, qui corporiter exiit; sed qui spiritualiter veritas ecclesiastica fundamenta reliquit. Hom. 46, *Oper. imperf.* sup. *Moral.*

56. Cum quis reliquerit cellam, dæmones culpat, lateisque seipsum miser, quod demon effectus sit. Grada 27.

57. Apostola omnis, qui non credit, qui desperat, qui suum præ omnibus judicium anteponit,

qui propriam, non Domini voluntatem impire satagit. Part. 3, Tract. 8, sup. *Magnificat.*

58. Si vis exire de claustris ut obtinebas libertatem, devias et aleras: recensens enim a claustro, elongaris a Deo. Epist. 43, ad *Monach.*

59. Apostata a stabilitate quam promiserat sumens Religionis habitum, damnabilis levitas resiliens, de cibo ad vomitum, de cœlo ad conum, de paradise ad infernum, de claustro ad seculum revolavit. Ep. 88, ad *Abbatum Thebaicen.*

60. In specula quadam apostasia fidei est. Libr. 6, de *Guberna. Dei.*

61. Quicunque a perfectione statu transit ad statum qui non est perfectio, censetur apostata. Opus. de *perfec.* vita spirit., cap. 25.

62. Qui honesta congregacione deserit, quasi extra portum stabilitatis et salutis divertens, marinis processu se exponit. Serm. 2, ad *Novit.*, divis. 3.

63. Apostolarum gesta, pia compassione consulti sunt defenda, quam conscribenda. Opus. 12, cap. 11.

64. Dignum est siue quis ad Deum veniens, aptus sit regno Dei sic a Deo recessens, non aplius sit postmodum regno Dei. Opus. 16, cap. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

PETRUS
BLLESMEI.

S. THOMAS
AQUINAS.

THOMAS A
KEMPIS.

SENECA.

Etymologia. Apostoli sic dicti, quia Apostoli in latina lingua missi interpretantur; quia ipsos misit Christus evangelizare ad illuminationem omnium gentium. Lib. 2, de *Officio. Ecclesiastico* cap. 5.

Apostoli missi interpretantur, hoc enim eorum nomen indicat: nam sicut græco στόλος, latina missi vocantur; ita grecæ Apostoli, latina missi appellantur. Lib. 7, *Etymol.* cap. 9.

Comparatio. Stellæ majores sunt Apostoli; stellæ in celo sunt, Apostoli super celos; stellæ de igne insensibiles, Apostoli de igne intelligibili; stellæ nocte lucent, in die obscurantur. Apostoli in die et in nocte suis radiis (huc est virtutibus effulgent). *Pros.*

Stella orto sole obscureatur, Apostoli sole justitiae resplendente, sua claritate luceant; stellæ in Resurrectione cadent, sicut folia, Apostoli in

S. ISIDORES
DISPENSATOR.

S. JOANNES
CERYSOST.

S. BENARD.

Resurrectione rapientur in aera nubibus. Serm., de *Pent.*

Sicut nubes hejulant pluviam, et effundunt eam super terram; sic Apostoli (qui nubes dicuntur) accipiunt verba a Deo, et effundunt super rationabilem terram. Hom. 20, oper. *imperf.* sup. *Moral.*

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUST.

1. Ex imperficiis, ex abjectis, ex paucissimis illuminantur, nobilitantur, multiplicantur presclarissima ingenia, cultissima eloqua, mirabilissimus peritis auctorum, escandorum, atque doctorum subjungant Christo. Ep. 3, ad *Fulvian.*

2. Fidelis imperator clementissimus, per convenientes celeberrimos populorum aliquę gentium, sed quis ipsas Apostolorum arce auctoritatis munivit Ecclasiam. *Pros.*

3. Et per pauciores pie doctos, et vero spirituales viros copiosissimis apparatus, etiam invictissime nationes armavit. Epist. 56, ad *Bisacrum.*

4. Apostoli nihil a Christo diversum docuerunt. Lib. 1, de *consensu Evang.* cap. 16.

5. Colorum domine, Apostoli Christi significati sunt, quod in eis Deus presideret, ut Evangelium annunciatum. *Ibid.* cap. 30.

6. Domine tu milia lassas peles? inquit Apostolus; tu, mihi? quid est in te? quid est mihi? cogitanda sunt potius, quam dicenda; ne forte quod ex his verbis aliquipus dignum concipi anima, non explicet lingua. Tract. 56, sup. *Evang. Ioann.* cap. 13.

7. Non invidere oportet Apostolis, sed Apostolos imitari. Serm. 5, de *Verb. Apost.*

8. Tanta sub Apostolis fraternitas dilectione fuit, ut tunc in conventu suo non inventaretur indigentia. *Ibid.* Ser. 23.

9. Fidelior factus est Petrus postquam fidem se perdidisse defelxit, atque ideo maiorem gratiam reperit, quam amisit. Ser. 2 de *Cathedra S. Petri.*

10. Bum insidior Petrus gregibus equorum pescum in mari, ipse in retinaculo Salvatoris: fit de præsone prædacio, de pescatore pescator, de pirata captivitas. Ser. 4, SS. Petri et Pauli.

11. Discurrent per universum mundum Petrus et Paulus, duo splendidissimi negotiatorum, portantes coram genitibus pretiosissima fidei mercimoniam. *Pros.*

12. Circumferunt enim aromata justitiae thura divine venerantur, incensum compunctionis, incensum castitatis. Serm. 5, SS. Petri et Pauli.

13. Merito Apostoli sanctis attributur, quod in Sapientia libris legitur: Ille sunt viri misericordie, sive quia misericordiam conceperunt, sive quia misericordia pleni, sive quia misericorditer a Deo

nobis donati sunt. Serm. 3, SS. Petri et Pauli, de *Pent.*

14. Si sanctus Petrus post tam gravem lapsum ad tantam rediit eminentiam sanctitatis; quis de cetero desperet, si tantum egressi voluerit a periculis? *Ibid.*

15. Itri inveniuntur in Petro: fidei unitas, penitentia veritas, amoris soliditas. In sent. cap. Tri.

16. Apostoli fortis fuerunt in bello, non molles in serico. Sup. cap. 3, *Luc.* sup. illud: *Quid erit videre hominem malum?*

17. Fuerunt Apostoli solidissimi sicut coeli, nulli ostendentes penitus passionem. Serm. 3, de *Apost.*

18. Apostolorum est docere, non discere. Lib. 2, *Recogn.*

19. Apostoli magis illuminati Christi mysteria clarissimi conspicerunt, multipliciusque noverunt. *Dionysius Carthusianus.* quam vates Mosaicus legis. Sup. *Epist.* II B. *Petr.* cap. 1.

20. Qui alii presunt, in terra Apostoli, in celo GLOS. INT. Archangeli sunt. Sup. *Epist.* I, ad *Cor.* cap. 8.

21. Primus character Apostoli est patientia, omnia dextre ac strenue ferre. Sup. *Epist.* II, ad *Cor.* cap. 12, in illud: *Signa Apostolatus mei.*

22. Plus nobis Thome ineditis ad fidem, quam fides credentium discipulorum profuit. Homil. 26, sup. *Evang.*

23. Sancti Apostoli virtutibus omicant, miraculo coruscant. *Ibid.* Hom. 30.

24. Petrus prius ancilla vocem requisitus timuit; post adventum sancti Spiritus, vires præcium cœsus premuit. *Ibid.*

25. Apostoli mundi lux potestib[us] contraire non presupposuerint, nisi eos sancti Spiritus fortitude solidasset. *Ibid.*

26. Sanctus Petrus tanto vires persecutum patiente fortiter destruxit, quanto inter adversis nullis torturibus cessit. Lib. 28, *Moral.* cap. 6.

27. Post resurrectionem Thomas electus ille discipulus definit, ut postea veniente audiret, audiens dubitaret, dubitans palparet, palpans credaret. *Prose.*

28. Non hoc casu, sed divina dispensatione gestum est; nam dubitando et palpando testis factus est vera resurrectionis. Hom. 26, sup. *Evang.*

29. Apostolus medicus spiritualis est. Ep. 29, s. HIERONYM. ad *Eusebium.*

30. Nemo Apostolis pauperior fuit, et nemo tantum pro Domino dereliquit. Ep. 35, ad *Eusebium.*

31. Apostolorum h[ic]dem Jude proditio non detraxit. Ep. 6, *advers. Vigilantium.*

32. Apostoli salvis inter se amicilib[us] dissenserunt. Ep. 22, ad *Ruffin.*

33. Piscatores illiterati mittuntur ad predicandum, ne filios credentium non virtute Dei, sed eloquentia aliqua doctrina fieri putaretur. *Ibid.*, cap. 4, sup. illud: *Venite post me.*

34. Apostoli doctoris vere Religionis, qui insitulent omnia providentia Dei gubernari, seipso estenderunt utili cogitare de crastino. *Ibid.*, cap. 10, sup. illud: *Nolite posidere aurum.*

35. Quomodo prophete habuerunt aliqua quae Apostoli non habuisse credendum est; si non e contrario, pro opportunitate temporis, et pro Evangelii predicatione habuerunt Apostoli magis notum mysticum Christi. *Ibid.*, 2, sup. *Epist.* ad *Ephes.*, cap. 3.

36. O! in nuncupatione novi nominis felix Ecclesie fundamentum, dignaque solidificatione illius petra quam infernas leges, et tartari portas, et omnia mortis clausa dissoluerat. *Prost.*

37. O beatus enim janitor cuius utilio claves eterni aditus tradidit, cuius terrestre iudicium pradicatibus auctoribus sit in celo. *Sup. Matth.*, in illud: *Tu es Christus filius dei noster.*

38. Sancti Apostoli candidiores sunt nive, nitidiores lacte, rubiginosiores chore antiquo, saphyro pulchritudo. *Ser. 7, in festo Apot.*

39. Nubes sunt Apostoli pluientes per predicationem, protegentes per orationem, corsucantes per virtutem, volantes per contemplationem. *Ibid.*, 10. Apostoli dicuntur colii,

Quia sunt ali.

Quia semper voluntari, et nunquam retrocedunt.

Quia locutoreantur, et nonquam tamen blassantur.

Quia mouentur ordinata.

Quia ab eis descendit pluvia doctrine. *Sup. Psalm.*, viii.

41. Apostoli consci consuerunt secretorum Christi. *Sup. Psalm.*, xviii.

42. Apostoli carnem, et mundum, et diabolum vicerunt, capti preda generis humani a diabolo ablati. *Super Iacob.*, cap. 9.

43. Christus, per undecim piscatores illiteratos, et idiotas, omnem sibi orbem conciliavit. *Bom.*, 28, sup. *Genes.*

44. Illiterati, idiota, et pescatores, qui neque os aperire audescant, philosophorum obturaverunt ora, et transcurserunt orbem quasi alati, seminantes veritatis sermonem, et Christi leges ubiquique plantantes. *Ibid.*

45. Liberari a putredine peccatorum Christi est virtus: ut autem non ad illam iterum revertantur, Apostolorum cura est in laboris. *Bom.*, 15, sup. *Matth.*.

46. Apostoli finibus totius orbis in se pariter irrumpimus, tyrannorum scilicet aque popula-

rum, Judeorum atque Gentilium, et suorum et alienorum, et diaboli prorsus et demonum, cumque omnis mota esset machina, rupe firmans constiterunt, et omnia ista domuerunt. *Ibid.* Hom. 23.

47. Apostolis magnos principes efficit, verus non simulatus gloria aliqua pecuniae contempnitus. *Ibid.* Hom. 47.

48. Si Apostoli facti honoribus Apostolatus sui fructi sunt, sine dubio apostolicum cupierunt honorem, sed minime, manifestum enim est, quod tune non apostolicum cupierunt honorem, sed questum apostolici operis et laboris. Hom. 7. *Oper. imperf.* sup. *Matth.*, in illud: *Venite post me et facio vos, etc.*

49. Apostoli sedes Dei sunt; non est media gloria Apostolorum, ut sermones eorum soleant in hominibus fidelibus, sicut Christi sermones. *Prose.*

50. Quia in sermonibus Apostolorum, vita omnium consistit, sicut in sermonibus Christi. *Ibid.*, Hom. 33, sup. illud *Psalm. xlvi.*: *Deus sedet super seum sanctum suum.*

51. Apostoli apostolatus putatur honor esse ipsius Apostoli; vere autem non est, sed ministerium ejus honor ipsius est. *Prose.*

52. Apostolis iudeum non habebit apud Deum, quia Apostolus fuit, sed si opus apostolatus sui bene implevit. *Ibid.* Hom. 33.

53. Beatus Paulus blasphemus, beatus Matthaeus raptor: ille persecutor, iste fraudator: sed blasphemus non permisit blasphemus, sed factus est Apostolus: et fraudator non permisit raptor, sed Evangelista factus est. Hom. 43. *Ex variis locis in Matth.*

54. Quis Iuda beator erat? sed factus est proditor; quis miseror Pauli? sed via electionis constitutus est; quis Matthaeus peior? sed Apostolus est consummator; quis Simone abjectus? sed factus est omnium laudabilissimus. Hom. 48, sup. *Matth.*

55. Apostoli prius vita exemplis docebant, deinde verbis. *Ibid.* 4, in *Acta Apot.*

56. Maximum est miraculum absque miraculis oriente terrarum a duodecim pauperibus et illitteratis hominibus attrahere. *Ibid.*

57. Vocare Apostolos rusticos, indociles et illitteratos, pauperes, abjectos, imprudentes, obscures, non sunt haec maledicti in Apostolos, sed gloria; quod tales viri toto orbe clariores apparuerunt. Hom. 3, sup. *Epist. 1, ad Cor.*

58. Nihil habebant Apostoli, et tamen omnia possidebant: quid haec vox honestus, quid beatus, quid completius? *Ibid.* Hom. 45.

59. Apostoli spreta servili domo, cœfatiisque

divitias, Dominisui imperio potiti sunt. Hom. 10, sup. *Epist. 2, ad Tim. in Morali.*

60. Apostolus membrum et vasenum est corporis Christi, ab ipso cuncta recipiens, qui quasi per venas et arterias (sermonis videlicet) internam vitam in omnes percurrent facit. *Serm. 11. Ep. ad Ephesios.*

61. In ipsis Apostolis plus erat mirabilis virtus operum, quam virtus signorum. *Lib. 1, de Sun. bona*, cap. 24.

62. Felices (sancte Apostole) lacrymo tue, que ad diluvium culpam negationis, virtutem sacri habuere baptismatis. *Serm. 9, de Passione Domini.*

63. Apostoli erant soles emittentes radios in omnes partes mundi. *Hom. 14.*

64. Clavis Cœli lingua est Petri; quia singularium merita censendo Apostolus uniuersum regnum colorum aut claudit, aut aperit. *Hom. 1, de SS. Petro et Paulo.*

65. Christianis Apostolicorum dictorum chara esse debet auctoritas. *Hom. 7, in Levit.*

66. Apostoli pauperes censi, loco humiles, viles arte, obscuri vita, labore communes, addicti vigilis, finitimi mancipati, negoti honoribus, injuriis dati, praesidio retis solo pescum capti victimi, vestimentum conquirerant. *Prose.*

67. Erant censi pauperes, sed innocentia loquiles; loco humiles, sed sanctitate sublimes; viles arte, sed simplicitate pretiosi; obscuri vita, sed vita merito perlineant. *Prose.*

68. Erant labore communes, sed proposito singularies; addicti vigilis, sed ad celestes victorias jam vocati.

69. Fluctibus municipati, sed fluctibus non demisi; negoti honoribus, sed dilati magis honoribus, non negoti.

70. Injuriis dati, sed injuriis non relieti: captores pescum, sed pescatores hominum jam decreti. *Serm. 28.*

71. Omnes sancti Apostoli unus privilegi dignitatem, unius festigii celitatem, nec dispensare coegerit gratiae comprehendere habere virtutem. *Serm. 41, de S. Bartholomæo.*

72. Ut firmam spem peccatoribus Christus daret, non illos ac Apostolatus culmen elegit, qui credabant inter homines justi, et aliquis sanctitate videbantur insignes, sed vel ignarus justitiae, vel etiam peccatores. *Serm. 51, de S. Matth.*

73. Vere Apostoli primi Ecclesie filii sunt, qui toti orbis terrarum leges dederunt, quod nullus temporalis Monarcha facere potuit. *Sup. Psalm. xlii, vers. 48.*

74. Licit Propheta omnes sancte et iusta viverint, eorum tamen merita Apostolorum dignitas

THEOPHY-
LACTUS.

S. THOMAS
AQUINAS.

THORODET.

AUGUST.

DE serm. Bom. in monte, lib. 2.

2. Quisquis se vult videtur quod non est, hypo-

crita est. *Ibid.*

3. Superbus (quod pejus est) justum se vult

videtur, cum non sit. *Sup. Psalm. xxxi.*

4. Mirabile te apparet, et contemptibile

repulste, hoc ipsis virtutibus mirabiliter iudico. *S. BERNARD.*

5. Quid perversus, quidne indignus, quam ut

inde vides videtur melior. unde videris deterior?

Prose.

6. Mirabile lactantie genus, ut non possis pu-

tari sanctus, si non appareas scleratus. *Ibid.*

Serm. 16.

7. Heretici ita in malum bonorum, boni appa-

re student, mali nolunt, ut plus fecerit mali-

gnari. *Ibid.*, *serm. 60..*

8. Mali, boni videri, non esse; mali non videri,

sed esse volunt. *Prose.*

9. Mali sunt, et boni videri volunt: ne soli

sunt mali; videri timent, ne parum sint mali. *Ibid.*

10. Cum sis Christo desponsata, si ante oculos

hominum vis apparere, non es casta, sed adulteria. *Serm. 64. Ad Sororem.*

11. Noli alter appareare foris, quam te invenis

infus. *Serm. 42, sup. Cant.*

12. Sicut gallina statim canit, cum posuerit

ovum: sic superbus et hypocrita statim vult vi-

deri, cum fecerit aliquid opus bonum. *Tit. 1.*

Diota., cap. 3.

13. Noli aliter apparere foris, quam te intenis intus. In *Medit. vita Christi*, cap. 16.

14. Totius est vello latore, quam apparere. In *suo Alphabete Religios.* lect. 15.

S. CYRILLUS
HIEROSOLYM.

15. Imitatur virtutem impossitas, et aizamia contendit tritium videri, que quidam specie quadam tritico assimilatur, gustu autem a sensu difficultus facile discutatur. *Laudes.* 4.

S. FRANCISUS
ASSUMPT.

16. Nunquam qui vult apparere, potest venire ad contemplationem. *Apud R. Bonavent.* 1, ser. 20, in *Hesych.*

GLOSEA ORD.

17. Non prohibetur videri, ut Deus laudeatur; sed videri, ut nos homines laudentur. *Sup. Matthei*, cap. 6, sup. illud; *in adoracione ab eis.*

18. Non est nos videri, sed appetere videri. *Ibid.*

S. GREGORIUS
MAGNUS.

19. Non appetas ultra videri, quam es, ut possis ultra esse, quam videaris. *Ibid.* 4, in *Registro*, indict. 13, cap. 58. *Ep. 14. ad Joan. Episc.* *Reverentia.*

20. Scimus, inter magos, quae ostendunt magni, peractuationem non apparere. *Ibid.* 4, *in Reg.* cap. 3.

21. Omnes qui in hoc mundo videri oportunt, densis cogitationis tumultibus in corde compunctionum. *Ibid.* 4, *Moral.* cap. 28.

22. Omnes sancti etiam hoc ipsum videbiti refugiant, quod esse mereuerunt. *Ibid.* 18, *Moral.* cap. 7.

23. Nonnulli despectus ceteris videri appetunt. *Ibid.* lib. 23, cap. 4.

24. Quasi sub studio consuendi illido erumpit appetendi. *Prose.*

25. Non enim curat loquendo quid proicit, sed quid appetat. *Ibid.* cap. 5.

26. Tantum pejus ante delitos luxuriosus existit, quanto magis ante oculos hominum castus appetit. *Ibid.* lib. 28, cap. 4.

27. O miser! qui, affectantes laudes hominum, in semperdiscaenam fructus laborum; cumque se ostenderet alienis oculis appetunt, dominanti quod agunt. *Ibid.* lib. 8, cap. 20.

28. Cum pervera verba mala contra bonos non invenimus, falso flagrunt; ut, alii derogando, ipsi justi videantur. *Ibid.* lib. 12, capit. 15.

29. Tanto quisque amplius intus studius fit, quanto conatur exterius sapientia videri. *Ibid.* lib. 18, cap. 25.

S. HIERONYM.

30. Eesse Christianum grande est, non videri. *Ep. 13. ad Rustic.*

HUGO A SANTO
VICTORE.

31. Non videri docim, sed esse discas, vel quiescas. *Lib. 3. Dolores.* cap. 14.

S. JOANNES
CHRYSOSTOM.

32. Si voluntarius magni ac mirabilis videri, non modo non tales erimus, verum etiam ceteris omnibus objectibus futuri sumus. *Hom. 66. Sup. Matthei.*

33. Precipuum vitium juvenile est gloriose.

que amplius vult videri, quam est; aut in toto vult videri non esse quidam est. *Hom. 23. Oper. imperf.* sup. *Matth.*

34. Vis apparere sanctus? circa vitam tuam est austerus, circa alienam autem benignus. *Ibid. Hom. 43.*

35. O hypocrita! si bonum est esse bonum, ut quid non vis esse quodvis apparere? *Prose.*

36. Si vero malum est esse malum, ut quid vis esse quod non vis apparere?

37. Quod turpe est apparere, turpis est esse; quod autem formosum est apparere, formosius esse.

38. Esto quod apparet, aut apparet quod es. *Ibid. Hom. 45.*

39. Satius et expeditius est ecclio, non terra; Deus non hominibus admirabilem appareat. *Hom. 29. sup. Matth.* *Oper. perf.*

40. Tales esse quales apparent justorum est. *Hom. 8. sup. Matth. II. ad Cor.*

41. Finge videri, quod esse memistis. *Lib. 2. de Synonymo.* cap. 11.

42. Eso quam videri praestantius est. *Lib. 3. de Iheron. Pel. Epist. 37. ad Archonitum Presbyt.*

43. Nec fieri, et semetipsum prorsus ignorat, qui nate neuter hominum appetere desiderat. *Part. secund. de Regim. presul. cap. 12.*

44. Hypocrite magno studente videri, non fieri. *s. PROSPER.* *Lib. 2. de Vita contempt.* cap. 4.

45. Pudicitie Christiano salu non est esse. *Tertullian.* verum ei videri. *de cultu feminarum.* cap. 13.

46. Ceteris despiciens appetere singulariter vi- *s. THOMAS.* aquinas. superbia est. Secunda secunda quest. 163, art. 4.

47. Nemo securus appetet, nisi qui liberetur. *Thomas A Kempis.* *De luct. Christi.* cap. 20.

SENTENTIA PAGANUM.

48. Non omne quod appetet, verum est. *Quart. ARISTOTEL. Metaph.*

49. Virtute ipsa non tam multi possunt esse, *CICERO.* quam videnti volunt. *De Amicitia.*

50. Non quid esse videri vult; quod si quid alii esse videantur ipse tibi diffidito. *In suo Enchirid.* cap. 18.

51. In hoc unum omni studio tibi incumbendum est, ne malus, sed potius vir bonus vide- *PLATO.* *ria. de Scientia.*

52. Homo simplex et ingenuus est, qui nulli esse revera bona quām videri. *Lib. 2. de Repub.*

53. Satago non videri, sed esse justus; certum est enim non esse eum, qui videri vult esse. *SIXTUS.* *Philosoph.* Sent. 57.

54. Fidelis esse magis quam videri stude- *PLATO.*

55. Precipuum vitium juvenile est gloriose.

Ibid. sent. 179.

55. Si quid dederis, ut hominibus innoescas, non homini, sed propriis libidini praestitas. *Ibid.* sent. 332.

SENeca. 56. Non meius quam es, videri velis. *De qua- tuor virtutibus.*

GLOSS. INT. *Definitio.* Apparere dicitur illud, quod insolitus est. *Sup. Acta Apust.* cap. 1.

HUGO CARD. Apparito proprie est subita, invisibilis rei visibilis exhibitiio. *Sup. Matth.* cap. 1.

S. BONAVENT. *Definitio.* Considera quadruplicem Christi apparitionem. Apparet in mundo gratia Salvatoris; in anima misericordia iustificatoris; in iudicio, iustitia utoris: in solo, gloria remuneracionis. *Serm. 1. de Circumlocutione.*

HUGO CARD. Deem Christi apparitiones: prima, Maria Magdalene; secunda eidem; tercia, Petrus; quarta, duobus discipulis; quinta, ipsa reversa in Hierusalem, et deinceps Apostolis absente Thomas; sexta, post octo dies omnibus Apostolis; septima, ad mare Tiberiadis; octava, omnibus undevictis in Galilee; nona, in coenaculo ipsius cœnitibus; decima, in monte Oliveti. *Sup. Matth.* cap. 28.

S. AMBROS. 1. Perturbamus et a nostro alienum affectu, quando perstringimus alieuius superioris potestatis occursum. *Lib. 1. sup. Luc.* cap. 1, in illud: *Apparuit illi angelus.*

S. AUGUSTIN. 2. Tanta erat evidenter veritatis, quia Jesus discipulis suis apparabat, ut corum non solum negare, sed nec dubitate quidem illius auderet. *Tract. 123. sup. Euang. Ioann.* de cap. 21.

S. BERNARD. 3. Quibus Deum appetat, nil videre desiderabilis vult, nil possunt delectabilius. *Serm. 31. in Cant.*

4. Primumquam appetere Dei humanitas, latet etiam benignitas. *Prose.*

5. Apparuerat ante potentia in rerum creatione, apparet sapientia in rerum gubernatione, sed benignitas misericordia mariae apparuit in humanitate. *Lib. 1. in Florib.* cap. 12.

6. Apparito Bonini, conuscitione fulgoris comparatur, quia manifesta. *Sup. cap. 17. Lucx.* sup. illud. *Sicut fulgor cerusans.*

7. Demones communius appetunt magis in te- *COLLEGIO.* nibus et in solidinibus, quam in luce vel so- *S. THOMAS.* ciale, quia sunt spiritus tenebrarum. *Sup. Num.* secundum, quart. 8. art. 1.

8. Apparitio quis appetat ultra vires suas, et non *ANASTAS.* appetit naturalis est vis in animante mo- *ACQUINAS.* vendis avide sensibus attributa. *De spirit. et anima.* cap. 37.

9. In apparitionibus autem ex parte Dei, talis passio in corporibus horribilis non sit. *Ibid.*

10. Ad hoc Dominus apparuit in carne, ut humum vitam admonendo excitaret, exempla prebendo accenderet, mortales redimeret, resurgentendo repararet. *Ibid. 21. Moral.* cap. 3.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

11. Non potest anima cum a corpore abcesserit apud nos hic errare: eo quod post extum a corpore in locum quemdam certum anima deducatur; unde redire sponte sua non possint, nisi ipse Deus permitat. *Hom. 29. sup. Matth. Oper. perf.*

S. JOANNES
CHRYSOSTOM.

12. Bonus spiritu apparente, solet homo in initio timore corripi, sed mox gaudium, et consolatio-
nem recipit. *Prose.*

LUD. BLOS.

13. Malo vero se exhibente, timor incensus permanet, vel etiam angustur in anima.

14. Quando damon sese in Angelum Incis transfigurauit, anima in principio quidem exhilaratur; postea tamen confunditur, tenebrisque repletatur.

THEOPHY-
LACTUS.

15. Si ergo videndo visionem aliquam dubitamus, donec certius fas, Deum non offendas, eliam visio sancta et divina sit. *In Specula spirit.* cap. 2.

16. Animi egressi, in mundo non errant, scilicet ex se circa Dei voluntatem. *Sup. Matth.* cap. 8, in illud: *E monachis egressi erant.*

17. Frequens Christi apparitionis sufficiat ad certitudinem discipulos de veritate Resurrectionis. *In sua Summa*, part. 3, quest. 55, art. 3.

18. Christus in sua Resurrectione primo apparet. *VINC. PER-*

ruuit Virginis Mater sue. Part. 2. serm. 1, in Pasc.

19. Non omne quod appetet, verum est. *S. ERIC.* *ARISTOTEL.* *taphys.* text. 7.

Etymologia. Appetere dicitur quasi apte petere.

Definitio. Appetitus est quadam inclinatio ani- *COLLEGIO.* mi in aliquid sibi simile et convenienter. Prima *AQUINAS.*

secundum, quart. 8. art. 1.

Appetitus est concupiscentia partis in anima. *AMASTAS.* malo. in lib. vte duas. cap. 2.

Appetitus naturalis est vis in animante mo- *S. ACQUINAS.* vendis avide sensibus attributa. *De spirit. et anima.* cap. 37.

1. Si appetitus rationi obediit, facile id quod *S. AMBROS.* devet in omnibus officiis conservari potest. *Ibid.* 1.

2. Qui aliquid appetit ultra vires suas, et non *ANTONIN.* sibi proportionatum, statius est. *Part. 2. tit. 3. cap. 5.*

- s. AUGUSTIN. 3. Humanus appetitus, si carnis voluntatibus pascitur, carnalis, sive animalis nominatur; si spiritualibus desideriis detectatur, spiritualis nuncupatur. *De spiritu et anima*, cap. 37.
 4. Plus velle quam sat est, avarorum est. *Lib. 3. de Lib. arb.* cap. 17.
 5. Appetere voluntates corporis, et vitare modestia, ferme vita omnis actio est. *Lib. 1. de Lib. arb.* cap. 8.
 6. Quisquis appetit quod appetendum non est, tametsi id non appetet, nisi ei videatur bonum, tamen errat. *Prose.*
 7. Errare neque illi potest, qui nihil appetit, neque illi qui hoc appetit, quod deberet appetere. *Ibid. lib. 2. cap. 9.*
 8. Qui appetit quod adipisci non potest, cruciat; et qui adeptus est quod appetendum non est, fallitur; et qui non appetit quod adipiscendum esset, segregat. *De mort. Ecclesiast.* cap. 3.
 9. Omnia hic cupiditas quam prudenter appetuntur. *Ep. 82.*
 10. Appetuntur ardentes, que vegetantur. *Ep. 200. ad Ascalicum.*
 11. Ex diversis visis diversus appetitus animalium est; ex diverso appetitu, diversus adipiscendi successus. *De XXXIII. Quatuor*, quatuor. 40.
 12. Appetitus beatae vite Philosophi Christiani communis est. *Tract. de Epicureis*, cap. 3.
 13. Ad appetendum oculorum regna plus valet mentis humilitas, quam praesentium divitiarum temporalis paupertas. *De duodecim abusione*, cap. 8.
 14. Appetere de humilitate laudem, humilitatis non est virtus, sed subversio. *Serm. 16. in Iohann.*

s. BERNARD.

15. Ille huius mundi vanerum mala senti, qui ejus bona inhumanus appetet. *Lib. 6. Moral.* cap. 7.

s. BERNARD.

16. Appetitus in corde prurit, sed sub te est; nisi sponte cessari, nihil nocet. In *serm. de Sex tribulat.*

s. BONAVENT.

17. Oportet reprimere quem extinguere non possumus appetitum. *Ibid.* — *serm. de Triplici genere angelorum.*

s. CYPRIANUS.

18. Appetitus coelestis parit contemptum terrestrium. *Expos. 2. sup. Psalm. cxviii*, cap. 2 vers. 3.

19. Naturale est summum bonum appetere. *Serm. 2. de sancto Thoma.*

20. Avari, quanto plura acquirunt, tanto plura appetunt. *Serm. SS. Petri et Pauli.*

21. Qui celestem gratiam appetunt, magna tranquillitate vivunt, in collat. de contemptu. *secuuli.*

s. THOMAS.

22. Nihil appetere jam nihil desiderare de secuulo potest, qui secuulo major est. *Epist. 2. ad Donat.* cap. 10.

23. Unum quodque sibi cognatum, et congenerum omnino appetit; anima quidem (ut corporis expers) caelestia bona; corpus vero (ut e terra terrenas voluptates. *De perfect. vita spirit.*, cap. 24.
 24. Nihil eorum, que in mundo sunt expedit, qui divina charitate nutritur et alitur. *Ibid.* cap. 90.
 25. Non tantum in rebus proficiens atque majoribus, sed etiam in minoribus valde offenditur Deus, si ultra quam appeti debeant, appetantur. *Sup. Apoc.* cap. 18.
 26. Quandiu in nobis carnalium rerum vivit appetitus, spiritualem a nobis sensum elongabit affectus. *Ser. contra diversa vita.*
 27. Quo nondum potius sumus, ardentes appetimus. *Sup. Hieron.* cap. 2.
 28. Animus humana, quo ad Deum appetendum factus est; quidquid infra Deum appeti, inimicis est; iure ei non sufficit, quod Deus non est. *Lib. 26. Moral.* cap. 28.
 29. Ille huius mundi, etc. *Vide sup.* num. 15.
 30. Omnes qui illicita appetunt, densis cogitationum tumultibus in corde comprimuntur. *Lib. 4. Moral.* cap. 28.
 31. Qui ad appetendum eternitatis atria ascendit, dignam profecto est, ut ab hoc temporalitatis amore lassetur. *Ibid.* cap. 30.
 32. Stulte appetuntur, quae ab appetitoribus suis non poterunt diu teneri. *Lib. 5. in I Reg.* cap. 2.
 33. Sepe animus fallitur, ut quod voluptuoso appeti, necessarium suspectur. *Lib. 9. Moral.* cap. 40.
 34. Curvum cor est, cum ima appetit. *Lib. 24. Moral.* cap. 11.
 35. Ardentes appetit, quidquid est rarius. *Sup. 6. adversus Vigilantum.*
 36. Omni quod raram est, plus appetitur. *Ep. 45. ad Evgriam.*
 37. Nihil sine causa appeti debet. *De Scripturis*, cap. 43.
 38. Prava mens quanto magis foris transitoria appetit, tanto amplius intus a desiderio aeterno contineat. *In Threnos.*
 39. Plus appetit carnalis voluntas, quam necessitas. *In Regul. S. Augustini*, cap. 1.
 40. Quanto quisque minus appetit, tanto beatior existit. *Ibid.* cap. 4.
 41. Agris (quibus spes reverendi est) nequam quanto appetunt conceduntur; desperatis autem, omne quod appetunt, non negatur. *Sup. Hieron.* cap. 42.
 42. Tria maxime solent homines appetere, opes, voluntates, honores. *Prose.*

HUGO A. S. VICTORE.
 RICHARD.
 A. S. VICTORE. 2. in transitu, semper instabili est. *Praise.*
 s. THOMAS. AQUINAS.

s. DIODORUS
 CARYSOST.

DIONYSIUS.
 CARTHUSIAN

S. EUSEBIUS
 EMISSIONE.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.
 MAGNUS.

LACT. FIRM.

S. JUST. MART.

S. NILUS.

S. PET. DAM.

RICHARD.

A. S. VICTORE.

HUGO CARD.

JOAN GRES.

S. TROVIS.
 AQUINAS.

tiosus. Secunda secunde, quest. 131, art. 4.

62. Homo per immoderatum appetitum petit ea, quae statim et conditionem excedunt; non contentus his quae decant cum. *Prose.*

63. Sicut si appetat vestes, non appetit eas ut miles si est miles; sed sicut comes; non ut clericus, si est clericus, sed sicut episcopus. *Opuscul. 7; sup. Pater noster.* Petit. 4.

64. Accedit in rebus temporalibus, quod non habitum appetatur, et habitum despiciatur, et tandem generat. *Ibid. Opus. 9. de Decem preceptis*, verbo: *Sicut.*

65. Quandoque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit. *Lib. 1. de Iniqu. Christi* cap. 6.

SENTENTIA PAGANORUM.

66. Nemo appetit id quod in se habet, nec quod sibi contrarium est. *Primo Physic.* text. 81.

67. Ubique est sensus, ibi est appetitus. *Secondo de Anima.*

68. Efficientum est ut appetitus obedient ratione, eamque neque praecurrunt propria temeritatem, nec propter pigritiam, aut ignoriam deserant. *Lib. 1. Offic.*

69. Illud praestantissimum est, appetitum obtemperare rationi. *Ibid.*

70. Is quem appetit frustratur, infortunatus est, qui in id incitat quod aversatur, calamitosus, in suo *Enchiridio* cap. 6.

71. Quod amicitia in hominibus est, hoc in rebus appetitu est. *Ep. 66.*
Vidi etiam tit. Mundus, sent. 91. Temporaie, sent. 33. *Voluptas*, sent. 6, 13, 144.

ARBITRIUM.

Vide Liberum arbitrium.

ARDUUM.

Vide Difficile.

ARROGANTIA.

Definitio. Arrogantia est, quae sibi attribuit dominum quod habet, quasi a se habeat. *Sup. Psalm.* it, in illud; *Labia nostra a nobis sunt.*

Arrogantia est, quae se omnibus aliis praefert; vel quod non habet, falso sibi arrogat; vel quod habet, sibi uestis suis meritis adscribit, vel habere dicit. Super Prov. cap. 8 in illud; *Arrogationem et superbiaem*, etc.

Arrogantia est vilium, quo quis inclinatur exprimerre bonum de se quod non habet. Part. 4, in *Descriptionibus terminorum*, cap. *Justitia*.

Arrogantia est per quam aliquis supra seipsum

THOMAS
 KERVIS.

CICERO.

EPICURE.

SENECA.

HUGO CARD.
 JOAN GRES.

S. TROVIS.
 AQUINAS.

PLATO.

S. GREGOR. MAGN.

S. JOANNES CHYRSOSTOM.

S. GERON. MAGN.

S. JOANNES CHRYS. ST.

S. ANTONI.

S. AUGUSTIN.

S. BERNARD.

bi.

excellitur. Secundus secunda, quest. 112, art. 1. Arrogantia est habitus, qui vident et ostentant honum, aut bonis, que sibi non adiunt. *de Iustitia & Iniquitate.*

bi.

Dicitur. Quatuor sunt species tumoris arrogantiū: cum honum aut a semelipis habere se estimant; aut, si nisi datum desuper credunt, prouisū si agere acceptissimū meritū putant; aut cum jactant se habere quod non habent; aut cum despiciunt ceteris singulariter videri appetunt habere quod habent. Lib. 23, *Moral.*, cap. 4.

gloss.

Prodromus. Arrogantia contemptum, ac soeciam parit. Ser. 19, sup. *Apist. ad Roman.* 4.

int.

Arrogantia de superbia generatur. Lib. 32, *Moral.*, cap. 7.

gloss.

De superbia nascitur arrogantia, non de arrogancia nascitur superbia. Lib. 2, *de Sum. bono.* cap. 38.

int.

Comparatio. Arrogans sicut varnis in stergore, sic in suis passionibus semper involvitur. Rom. 66, sup. *Math.*

SENTENTIA PATRUM.

S. GREGOR. MAGN.

S. HIERON.

S. IOANNES CHYRS. ST.

S. BERNARD.

S. AUGUSTIN.

S. BERNARD.

- RICH. A. S. VICTORE.** Joann. Damascenum, lib. 2. *Parvii*, cap. 96.
67. Sic nihil facilius cognoscimus, vel erubescimus, quam malitiam: sic nihil difficultius cognoscimus, vel erubescimus, quam arrogantium. Lib. de *Erudit.* hom. *Interior*, cap. 28.
68. Arrogans oculum mentis omnibus, vel excoeat, ut nec te ipsum agnoscere valat. *Ibid.*
69. Arrogans et mentitur, et injuste agit. Munitur, eo quod de se plenum meritorum dicit; injuste agit, quia alienum, et sibi non convenientem gloriam rapit. Sup. *Joan.* cap. 7, in illud. *Hic rex est.*
- S. VALENIAN.** 70. Quid superstes illi, nisi damnacionis sententia, cui arrogancia dominatur? Hom. 14, de *Bono humilitatis*.
- IN VIT. PATR.** 71. Arrogans et inflatus, ab Angelo providentia derelinquitur. In Appendix *Heraclitid.* cap. 36.
- CICERO.** 72. Omnis arroganta odiosa est; sed illa ingeni, aliisque eloquentie multo molestissima. Orat. 4, pro *Caecilio*.

ARROGARE SIBI.

- COLLECTOR.** *Definitio.* Arrogare sibi est bonum quod habetur, vel quod non habetur, ex se vel ex meritis suis sibi vendicare.
- S. AMBROSIUS.** 4. Nihil sanctior plus sibi arrogat, nihil sibi potenter plus vendicit, nihil usurpat, dicit. Lib. 2, *Offic.* cap. 24.
2. Mens nihil sibi arroget; quia se regere non potest, nisi divino favore sufficiat sibi. Lib. 2, de *Abraham*, cap. 8.
- S. AUGUST.** 3. Quis est hominum, qui summi cogitatione in firmitate, audet viribus suis tribuere castitatem, atque innocentiam suam? Lib. 2, *Confess.*, cap. 7.
- S. BERNARD.** 4. Non pareat sibi arrogans, qui vel sibi arrogat quod est; vel menitetur de se quod non est. Ep. 87, ad *Ogerium canonice regular.*

- S. BONAVENT.** 5. Vera et absque dubio eo quisque pessimus est, quo optimis, si hoc ipsum quo est optimus adscribat sibi. Serm. 85, sup. *Cant.*
6. Liber a culpa non est, qui alienum usurpat officium. In *Speculo discipline*, part. 1, cap. 4.
- CASSIODORUS.** 7. Juste virtus humana deseritur, quando datum bonum aliquae perfectam non largitor Deo, sed propriis viribus applicatur. Sup. *Psalm. XXXII*, vers. 16.
8. Humilioris fortis homo, si plus sibi quam quod est tributus, cum risu dignus sit tum etiam periculis erit obnoxius. Hom. 4, in *Festis Paschalibus*.

- S. CYRIILLUS ALEX.** 26. Qui sibi nihil arrogat, is vere humilis est. *Ibid.* Hom. 6.
27. Non poterit quisquam sibi vindicare, quod Dei est, licet Deus, quod sumum est, homini dignum.

9. Nihil tibi homini tanquam tuum assignes, sed **FULGENT.** ne non accipias quod accipere poteras, et quod accepertas, perdas. Ep. 6, ad *Theodor.*, cap. 8.

10. Detestabilis est qui sibi tribuit homo, quod Deus hominibus donat. *Ibid.*

11. Gravis enim est, sibi hoc hominem arrogare, quod non est. Lib. 12, *Moral.* cap. 16.

12. Cum Deo contendere est, non ei tribuere, sed sibi gloriam sue virtutis arrogare. Lib. 9, *Moral.* cap. 2.

13. Qui accepta dona sibi arrogat, suis contra Deum donis pugnat. Lib. 9, *Moral.* cap. 2.

14. Si post virtutum munera nulla tentatione animus concutitur, has se habere ex semetipsa gloriatur. Lib. 8, *Moral.* cap. 17.

15. Nihil sue virtutum tribuit, qui bonum quod a conditore habuisse se intimat, qui ad laudem conditoris narrat, indicans ab ipso se accipisse ut bonus esset, a quo accepit ut esset. Lib. 21, *Moral.* cap. 13.

16. Sancti viri robur suum non depudent, quia quoniamlibet ingens fulgeant, nihil se esse ex suis virtibus pensant. Lib. 22, *Moral.* cap. 2.

17. In tantum profecti, in quantum non studieris derogando fratribus tibi arrogare. Lib. 4, in *Registr.* indic. 13, cap. 82, ep. 88, ad *Joan.* *episcop.*

18. Quicunque tribuit sibi bonum quod facit, etiam si nihil videtur nulli manus operari, corde innocentiam perdit. Sup. *Prov.*, cap. 16.

19. Ne imitari prudenter tue: nec tibi, sed **RUGO CARD.** gratia Dei adscrifte, si quid sis; si quid boni facias. Sup. *Genes.*, cap. 2.

20. Deo omnia adscribas, non tibi; vult enim Dominus gloriam sibi, et homini utilitatem. Sup. *Prov.*, cap. 26.

21. Demum negat, qui ab eo non recognoscit quidquid habet bonum, sed sibi arrogat. Sup. *Job.* cap. 31.

22. Qui sapientiam sibi praeceteris arrogat, graviter peccat. *Ibid.*, cap. 32.

23. Sicut gravis culpa est homini, sibi arrogare quod non est; sic culpa nulla est, si humilius dicas quod bonum est. Sup. *Isaiam*, cap. 38.

24. Impudentissime tibi arrogas gloriam sine victoria, aut victoriam sine pugna. Sup. *Ep. ad Hebr.*, cap. 10.

25. Nihil de parentum nobilitate, quidquam nobis arrogemus, nisi probam eorum vitam secundum. Hom. 45, sup. *Math.*

26. Qui sibi nihil arrogat, is vere humilis est. *Ibid.* Hom. 6.

27. Non poterit quisquam sibi vindicare, quod Dei est, licet Deus, quod sumum est, homini dignum.

- neatur adscribere. Hom. 2, in dictum *Joan.*, 15: *Vix amici mei cito.*

- S. ISIDORUS BISPAI.** 28. Circumspice temetipsum homo, nihilque tibi arroges de his, quae in te sunt, preder possatum. Lib. 3, de *Sum. hom.* cap. 23.

- S. JUSTINUS MART.** 29. Prudentiam nobis soli trahere, et quasi vendicare non dehemus. Ep. ad *Zenam*.

- S. LAURENT. JUSTIN.** 30. Quantus sceleris arbitrandus est reus, qua

- live animadversione aquisitione seruendus, qui divinum furari presumit honorem; et quod solus est Dei, sibi ipsi negatur vendicare conatur? Part. 2, de *Regimine praet.* cap. 42.

31. Qui virtute est preditus nescit quod Dei est, sibi inaniter arrogare. Part. 2, de *Humilit.* cap. 12.

- LUD. BLOSS.** 32. Tolum Deo tribue, quod bonum et laude dignum est, nihil tibi. In canone *Vite spirit.* cap. 8.

33. Cum nihil in te sit proprie tuum, nisi peccatum, tu quidquid boni habes et agis, attribue Dei misericordia et benignitatem, et ne pilum quidem ex his donis Dei tibi assumas. *Prose.*

34. Quid si quidquam ex donis Dei tibi adscriperis, usurpareris, latet in te grandis superbia.

35. Odo tibi sit haec pestis perniciissima, ut non solum non adscribas tibi aliquid boni, verum etiam malorum omnium, quae in mundo flunt, potius in te culpam retrovergas. In *Speculo spiritu-* *tutus*, cap. 8.

- PETRUS BLESSENS.** 36. Si noveris te esse, qualiter laus aliena de pingit, non tibi, sed Deo adscribe. Ep. 122, ad *quadam Abbat.*

37. Omnia spiritualia exercitii lucta referas ad illius gloriam, qui est Rex gloria; non tibi arroges. *Præcept.*

38. Fui enim et latro es, si tibi aliquid inde usurpare presumes; illuc unde flumina exuent, revertantur. *Ibid.* tract. de *Insti. episc.*

39. Christus quidquam stuarum virtutum est, refert ad gloriam Patris; et homo, cuius sum nihil est, sibi vendicare laborat. Serm. 113.

- S. PETR. DAM.** 40. Nemo arrogat potentiam sue quod non dat nisi Deus. *Ibid.* serm. 115.

41. Nullum inexorabilem persecutum multitudine, quam illum qui sibi multitudinem arrogat principiatum. Serm. 59, de *S. Nicet.*

- S. PETRUS MAGNUS CLUNIAC.** 42. Nullus fastus, nihil dominum, nihil ministras; sed totum sibi hominem appetitas, totum humilitates, totum ratio vendicat. Lib. 6, Ep. 46, ad *S. Bernard.*

- S. PROSPER.** 43. Qui omnia, que bene facit, suis viribus adscribit, nihil ei proderit quidquid boni facit. Lib. 3, de *Vita contemplat.* cap. 4.

44. Si quis est, qui aliqua se habere existimat bona, quorum non Deus largitor sit, sed ipse sibi auctor existat, manifestum est non Dei spiritum habere, sed mundum. *Ibid.* Ep. ad *Demetriadem*.

45. Nihil sibi arrogandum; cum enim in bonis, et rectis actibus laudabilis vita ducitur, Dei est quod geritur, Dei est quod amatur. *Ibid.*

46. Suum constitueri meritum, ubi divinum cessari auxilium, hae superbia est, omni peccato vocatio, omni genere elationis insueta. *Ibid.*

47. Apud se prudens est, et non apud Deum, **RICH. A. SAN-** **CTO VICTORE.** qui sapientiam quam habet, non auctori omnis sapientiam deputat, sed sibi subsique meritis et studiis. Sup. *Ep. ad Rom.* cap. 12.

48. Dona Dei sui meritis adscribere, quid tam **TO VICTORE.** *ACQUAMPT.* Part. 2, sup. *Psalm. XIV.*

49. Maxima auctoritas hominum est usurpatrix innocente arrogantia. Lib. 4, de *Gubernat.*

50. Sicut optimi cupunt virtutum universum culmen ascendere: sic pessimi optant, palmas sibi universorum scelerum vendicare. *Ibid.* lib. 6.

51. Nullus debet sibi arrogare, quod Dei est. **S. THOMAS AQUINAS.**

52. Ingratus est, qui sibi attribuit quod ab alio habet. *Ibid.* quest. 162, art. 4.

53. Cum aliquis ex sua iniusta voluntate sibi attribuit plusquam sibi debentur, justum est ut diminuatur etiam quantum ad id, quod sibi debet. *Part. 3, quest. 40,* art. 6.

54. Nihil tibi de bono adscribere debes, nec aliqui homini virtutem attribuas, sed totum da Deo, sicut qui nihil habet homo. Lib. 3, de *Imit. Orieti*, cap. 9, sect. 2.

55. Nemo quidquam sibi arroget, sed de Dei bonitate sibi porrigi omnia confitetur. *De fidelis dispensat.* cap. 3, § 5.

56. In quo religioso fidei labore proficeris, **S. VALERIAN.** *THOMAS A. KEMPIS.* autorum tue libertatis assignes, non tibi. Hom. 3, de *Arcia vita*.

57. Nemo sapiens Dei beneficia suis virtutibus resplendit applicanda. *Ibid.* Hom. 7, de *Micerodia.*

58. Stultitiae genus est, ut homo suum esse judecat quod laboravit, qui in alterius potestate consistit. *Ibid.* Hom. 11.

59. Stultitiae genus est, ut cum alii dehebas vita beneficium, tibi adscriberis ornamenta virtutum. *Ibid.*

60. Cavendum est, ne quando quod ad gloriam boni operis pertinet, nostris virtutibus adscriberis. *Ibid.*

61. Totum perdidit quod laboravit, qui propriis virtutibus fructum sanctitatis adscriperit. *Ibid.*

- RICH. A. S. VICTORE.** Joann. Damascenum, lib. 2. *Parvii*, cap. 96.
67. Sic nihil facilius cognoscimus, vel erubescimus, quam malitiam: sic nihil difficultius cognoscimus, vel erubescimus, quam arrogantium. Lib. de *Erudit.* hom. *Interior*, cap. 28.
68. Arrogans oculum mentis omnibus, vel excoeat, ut nec te ipsum agnoscere valat. *Ibid.*
69. Arrogans et mentitur, et injuste agit. Munitur, eo quod de se plenum meritorum dicit; injuste agit, quia alienum, et sibi non convenientem gloriam rapit. Sup. *Joan.* cap. 7, in illud. *Hic rex est.*
- S. VALENIAN.** 70. Quid superstes illi, nisi damnacionis sententia, cui arrogancia dominatur? Hom. 14, de *Bono humilitatis*.
- IN VIT. PATER.** 71. Arrogans et inflatus, ab Angelo providentia derelinquitur. In Appendix *Heraclitid.* cap. 36.
- CICERO.** 72. Omnis arroganta odiosa est; sed illa ingeni, aliisque eloquentie multo molestissima. Orat. 4, pro *Caecilio*.

ARROGARE SIBI.

COLLECTOR. *Definitio.* Arrogare sibi est bonum quod habetur, vel quod non habetur, ex se vel ex meritis suis sibi vendicare.

SENTENTIA PATRUM.

- S. AMBROSIUS.** 4. Nihil sanctior plus sibi arrogat, nihil sibi potenter plus vendicit, nihil usurpat, dicit. Lib. 2, *Offic.* cap. 24.
2. Mens nihil sibi arroget; quia se regere non potest, nisi divino favore sufficiat. Lib. 2, de *Abraham*, cap. 8.
3. Quis est hominum, qui summi cogitatione in firmitate, audet viribus suis tribuere castitatem, atque innocentiam suam? Lib. 2, *Confess.*, cap. 7.
- S. BERNARD.** 4. Non pareat sibi arrogans, qui vel sibi arrogat quod est; vel menitetur de se quod non est. Ep. 87, ad *Ogerium canonice regular.*
5. Vera et absque dubio eo quisque pessimus est, quo optimis, si hoc ipsum quo est optimus adscribat sibi. Serm. 85, sup. *Cant.*
6. Liber a culpa non est, qui alienum usurpat officium. In *Speculo discipline*, part. 1, cap. 4.
- S. BONAVENT.** 7. Juste virtus humana deseritur, quando datum bonum aliquae perfectam non largitor Deo, sed propriis viribus applicatur. Sup. *Psalm. XXXII*, vers. 16.
- CASSIODORUS.** 8. Humilioris fortis homo, si plus sibi quam quod est tributus, cum risu dignus sit tum etiam periculis erit obnoxius. Hom. 4, in *Festis Paschalibus*.
- S. CYRIILLUS ALEX.**

9. Nihil tibi homini tanquam tuum assignes, sed **FULGENT.**
ne non accipias quod accipere poteris, et quod accepteras, perdas. Ep. 6, ad *Theodor.*, cap. 8.
10. Detestabilis est qui sibi tribuit homo, quod Deus hominibus donat. *Ibid.*
11. Gravis enim est sibi hoc hominem arrogare, quod non est. Lib. 12, *Moral.* cap. 16.
12. Cum Deo contendere est, non ei tribuere, sed sibi gloriam sue virtutis arrogare. Lib. 9, *Moral.* cap. 2.
13. Qui accepta dona sibi arrogat, suis contra Deum donis pugnat. Lib. 9, *Moral.* cap. 2.
14. Si post virtutum munera nulla tentatione animus concutitur, has se habere ex semetipsa gloriatur. Lib. 8, *Moral.* cap. 17.
15. Nihil sue virtutum tribuit, qui bonum quod a conditore habuisse se intimat, qui ad laudem conditoris narrat, indicans ab ipso se accepisse ut bonus esset, a quo accepit ut esset. Lib. 21, *Moral.* cap. 13.
16. Sancti viri robur suum non depudent, quia quoniamlibet ingens fulgeant, nihil se esse ex suis virtibus pensant. Lib. 22, *Moral.* cap. 2.
17. In tantum profecti, in quantum non studieris derogando fratribus tibi arrogare. Lib. 4, in *Registr.* indic. 13, cap. 82, ep. 88, ad *Joan.* *episcop.*

18. Quicunque tribuit sibi bonum quod facit, etiam si nihil videtur nulli manus operari, corde innocentiam perdit. Sup. *Prov.*, cap. 16.

19. Ne imitari prudenter tue; nec tibi, sed **RUGO CARD.** gratia Dei adscrifte, si quid sis; si quid boni facias. Sup. *Genes.*, cap. 2.

20. Deo omnia adscribas, non tibi; vult enim Dominus gloriam sibi, et homini utilitatem. Sup. *Prov.*, cap. 26.

21. Demum negat, qui ab eo non recognoscit quidquid habet boni, sed sibi arrogat. Sup. *Job*, cap. 31.

22. Qui sapientiam sibi praecasteris arrogat, graviter peccat. *Ibid.*, cap. 32.

23. Sic ut gravis culpa est homini, sibi arrogare quod non est; sic culpa nulla est, si humilius dicas quod bonum est. Sup. *Isaiam*, cap. 38.

24. Impudentissime tibi arrogas gloriam sine victoria, aut victoriam sine pugna. Sup. *Ep. ad Hebr.*, cap. 10.

25. Nihil de parentum nobilitate, quidquam nobis arrogamus, nisi probam eorum vitam sequamur. Hom. 43, sup. *Math.*

26. Qui sibi nihil arrogat, is vere humilis est. *Ibid.* Hom. 66.

27. Non poterit quisquam sibi vindicare, quod Dei est, licet Deus, quod sumum est, homini dig-

- netur adscribere. Hom. 2, in dictum *Joan.*, 15: *For amici mei sita.*
28. Circumspic temetipsum homo, nihilque tibi arroges de his, quae in te sunt, preder pecatum. Lib. 3, de *Sum. Iomo*, cap. 23.
29. Prudentiam nobis soli trahere, et quasi vendicare non dehemus. Ep. ad *Zenam*.
30. Quantu sceleris arbitrandus est reus, qualibet animadversio aquisitione seruendus, qui divinum furor presumit honorem; et quod solus est Dei, sibi ipsi negatur vendicare conatur. Part. 2, de *Regimine præstat.* cap. 42.
31. Qui virtute est preditus nescit quod Dei est, sibi inaniter arrogare. Part. 2, de *Humilit.* cap. 12.
LUD. BLOSS. 32. Tolum Deo tribue, quod bonum et laude dignum est, nihil tibi. In canone *Vite spirit.*, cap. 8.
33. Cum nihil in te sit proprie tuum, nisi peccatum, tu quidquid boni habes et agas, attribue Dei misericordia et benignitatem, et ne pilum quidem ex his donis Dei tibi assumas. *Prose.*
34. Quid si quidquam ex donis Dei tibi adscrives, usurparerisque latet in te grandis superbia.
35. Odo tibi sit haec pestis perniciissima, ut non solum non adscrivas tibi aliquid boni, verum etiam malorum omnium, quae in mundo flunt, potius in te culpam retroveras. In *Speculo spirit.* tristitia, cap. 8.
PETRUS BLESSENS. 36. Si noveris te esse, quallem laus aliena deprendit, non tibi, sed Deo adscrive. Ep. 122, ad *quadam Abbat.*
37. Omnia spiritualia exercitii lucta referas ad illius gloriam, qui est Rex gloria; non tibi arroges. *Prose.*
38. Fur enim et latro es, si tibi aliquid inde usurpare presumes; illius unde flumina exuent, revertantur. *Ibid.* tract. de *Insti. episc.*
39. Christus quidquid stuarum virtutum est, referat ad gloriam Patris; et homo, cuius sum milii est, sibi vendicare laborat. Serm. 113.
S. PETR. DAM. 40. Nemo arrogat potentiam sue quod non dat nisi Deus. *Ibid.*, serm. 115.
41. Nullum inexorabilem persecutum multitudine, quam illum qui sibi multitudinis arrogat principiatum. Serm. 59, de *S. Nicet.*
42. Nullus fastus, nulli dominum, nulli ministras; sed totum sibi hominem appetitas, totum humilitates, totum ratio vindicat. Lib. 6, Ep. 46, ad *S. Bernard.*
S. PROSPER. 43. Qui omnia, que bene facit, suis viribus adscrivit, nihil ei proderit quidquid boni facit. Lib. 3, de *Vita contemplat.* cap. 4.
- RICH. A. S. VICTORE.** 44. Si quis est, qui aliqua se habere existimat bona, quorum non Deus largitor sit, sed ipse sibi auctor existat, manifestum est non Dei spiritum habere, sed mundi. *Ibid.* Ep. ad *Demetriatem*.
45. Nihil sibi arrogandum; cum enim in bonis, et rectis actibus laudabilis vita ducitur, Dei est quod geritur, Dei est quod amatur. *Ibid.*
46. Suum constitueri meritum, ubi divinum cessarit auxilium, haec superbia est, omni peccato sicutior, omni genero elationis insanius. *Ibid.*
47. Apud se prudens est, et non apud Deum, **S. BENIGOT.** qui sapientiam quam habet, non auctori omnis sapientiam deputat, sed sibi subsique meritis et studiis. Sup. *Ep. ad Rom.* cap. 12.
48. Dona Dei sui meritis adscribere, quid tam **TO VICTORE.** *ACQUINAS.*
49. Maxima auctoritas hominum est usurpatrix innocente arrogantia. Lib. 4, de *Gubernat.*
50. Sicut optimi cupunt virtutum universorum culmen ascendi: sic pessimi optant, palmas sibi universorum scelerum vendicare. *Ibid.* lib. 6.
51. Nullus debet sibi arrogare, quod Dei est. **S. THOMAS A KEMPIS.**
52. Ingratus est, qui sibi attribuit quod ab alio habet. *Ibid.* quest. 162, art. 4.
53. Cum aliquis ex sua iniusta voluntate sibi attribuit plurimum sibi debentur, justum est ut diminuatur etiam quantum ad id, quod sibi debet. *Tract. 3, quest. 40,* art. 6.
54. Nihil tibi de bono adscribere debes, nec aliqui homini virtutem attributas, sed totum da Deo, sicut qui nihil habet homo. Lib. 3, de *Imit. Orieti*, cap. 9, sect. 2.
55. Nemo quidquam sibi arroget, sed de Dei bonitate sibi porrigi omnia confitetur. *De fidelis dispensat.* cap. 3, § 5.
56. In quo religioso fidei labore proficeris, **S. VALERIAN.** *ACQUINAS.*
autori tue libertatis assignes, non tibi. Hom. 3, de *Arcia vita.*
57. Nemo sapiens Dei beneficia suis virtutibus resplendit applicanda. *Ibid.* Hom. 7, de *Micerodia.*
58. Stultitiae genus est, ut homo suum esse iudicet quod laboravit, qui in alterius potestate consistit. *Ibid.* Hom. 11.
59. Stultitiae genus est, ut cum alli dehebas vita beneficium, tibi adscriberis ornamenta virtutum. *Ibid.*
60. Cavendum est, ne quando quod ad gloriam boni operis pertinet, nostris virtutibus adscriberis. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORVM.

ARISTOTELIS. 62. Plura quam adint, sibi arrogare, jaclantie est: minus vero, dissimulationis: inter haec igitur medium est veritas. Lib. 1. *Magnor. Moral.*, cap. 7.

SENECA. 63. Non tibi adscribo, quod non eris, nec quod es: nec major quam es, videri velis. *De quaestu virtutum.*

SIXTUS PHIL. 64. Omni electio Dei est, facti quidem omnis secundum Deum; huius autem seipsum non jactat. Sent. 413.

ARTES FLAMMANT VERITATIS.

E. AUGUST. *Biology. Ars ipsa, virtus a veteribus definita est: unde ab eo quod greci scripsi, dicitur virtus, namen artis Latines tradidisse putaverunt. Lib. 4. de Civ. Dei, cap. 21.*

SIGILO & SANGUINI VICTORI. *Definitio. Ars est scientia, quoniam principis regulique cognitio. Lib. 2. Didasc., cap. 1.*

ARS. *Ars mechanica, id est adulterina, est scientia ad quam fabri eiusdem rerum concurrentia debet. Ibid.*

S. CLER. ALEX. *Ars sophistica est potestis phantastica, seu quoniam perspicitur, veris falsas opiniones, tandem vero ingenerant. Lib. 4. de Stromat.*

S. THOMAS AQUINAS. *Ars nulli aliud est quam ratio recta aliquorum operum faciendorum. I. 2. quest. 37, art. 3.*

VII.

HUG. A. S. VICTORE. *Ars est recta ratio factibilium. Ibid. q. 88. a. 2. Divisio. Ars mechanica septem scientias continet: ianiticum, armaturam, navigationem, agriculturam, ventilenam, medicinam, theatricam. Lib. 2. Didasc., cap. 21.*

S. THOMAS AQUINAS. *Quatuor sunt artes, homines in assida penuria nutrientes: grammatica, dialectica, arithmetic, geometria. Prose.*

Prima artem est pricipium, sed sensus clavidi ostium.

Secunda verum a falso instruit, sive discernit, sed in persona est ridiculum.

Tertia doct. numerorum, sed nummorum nescit computum.

Quarta mensuram terra variat, sed nummis privata excolit. Opus. de Scientiis utilioribus.

SENECA. *Quatuor sunt artium genera: sunt vulgares et sovidae, sunt ludicra, sunt pueriles, sunt liberalis. Prose.*

Vulgares sunt opifex, que manu constant, et ad instruendam vitam occupantur sunt; in quibus nulla decoris, nulla honesti simulatio est.

Ludicra sunt quae ad voluntatem oculorum atque aurium tendunt.

Pueriles sunt, et aliquid habentes liberalibus

simile, quas Diversas Graeci nostri liberales vocant.

Sole autem liberales sunt, imo (ut dicam verius) libere, cuius cursus vicius est. Epist. 88.

SENTENTIA PATRUM.

1. Ars matheseos vivienda et fugienda est; s. AUGUSTIN. hanc enim astutia et subtilitas inventi diabol. *De Quæst. vider. et nos Testam.* quest. 118.

2. Usitum artum liberalium assequi difficultimum est, nisi ei qui ipsa pueritia ingenuissimus instantissime atque constantissime operam dederit. Lib. 2. de Ord. cap. 16.

3. Tria sunt, quae in uniuersitate homine artifice spectantur, si aliquid efficiat: natura, doctrina, usus, natura ingenio, doctrina scientia, usus fructu difundandus est. Lib. 11. de Civ. Dei, cap. 25.

4. Omnes artifices malo Deum non timentes, pro libro, vel pro timore damni aut egestatis, mentitumur et perjurant. Sup. Psal. lxx, vers. 17.

5. Noa fugienda est omnino ars, neque in ipsa omnes spes posse consenteantur est. Quæst. 35.

6. Artium studia una cum hoce tempore finiuntur. Epist. 44. ad Maxim. philosoph.

7. Scientia choragæ et princeps est ars medicinae. Ibid. Epist. 86, ad Eustathium medic.

8. Qui collat ingenio qui viget arte, qui premissi intellectu, instrumenta sunt hæc et tam viriorum, quam virtutum. Prost.

9. Ingenium corpus adaptat, ars naturam informat, intellectus animum facit docibilem. *De vita solit. ad frat. de Monte Dei.*

10. Omnis ars hujus seculi strenuus habet amatores, et ad exequendum promptissimos; quæque? quia presentem habet remuneracionem. s. BERNARD. ET HESALENS. PROSPER.

11. Ars vero divini timoris multos habet sectatores lepidos, languidos, et pigrimæ inertia congelates; sed hoc sit, quia merces laboris carior non in presenti vita, sed in futura dabatur. Serm. 6. ad xv. Et Isidor. Lib. 2. de sum. hum. cap. 4.

12. Astrologia est magnum religiosis argumentum, tormentumque curiosis. Lib. 3. *Pharitrix,* cap. 32.

13. Omnis ars mechanica aut est ad solitum, aut est ad commodum. *De retentione artium ad Theolog.*

14. Non facila de artibus recta judicat, qui artis ignorat. In Prefat. ad Cornelium Papum, de Cardinotiss. operibus Christi, cap. 2.

15. Ars artium est vivere Dea, et comprehendere Professio. monast. art. 20.

16. Quilibet catholicus, cum artem (quam pro BONAVENTURA CANTAB. GLOSS. OSA)

communi utilitate didicit) superbiam, cenodoxiam, philaretum, vel exhibuit viti contagio poluit, suo se gladio confudit; quia quo, defendi ab hoste debuit, in ipsum irruit. Sup. I Paralipp. cap. 10.

17. Lieet ars imitator naturam, opera tamen artis non assequuntur perfectionem operum nostra. Sup. Math. cap. 6.

18. Que sine his egi possunt vitii hominis sunt, non artis: sicut et in omniis artibus male agitur, non ex eis, sed ex hominibus, ars enim nescit vitium. Sup. Illud Psalm. lxx: *Quantum non cognoscit literaturam.*

s. GREGORIUS MAGNUS. 19. Subtilissima ars vivendi est culmen tensio, gloriam premere, se esse nescire. Libr. 26. *Moral.* cap. 19.

*20. Nulla ars doceri presumunt, nisi intenta prius meditationis discutatur. Part. I. *pastor.* cap. 1.

21. Ars artium est regimen animalium. Ibid.

22. Ars, et mira discipline scientia, est tota cordis adiutor adiuvanda. Hom. 19, sup. *Ezech.*

23. Ad hoc tantum liberales artes descendunt, ut per instructionem illarum divina cleopha subtilius intelligantur. Libr. 5, in I Reg. cap. 3.

24. Habens artem qui regitur, magnopere subdit, ut usus aliquæ utilitatem illius cum proximo partitur. Hom. 9, sup. *Evang.* in illud Math. 23: *Omnis habensabitur.*

25. Induta est naturæ divina quedam ars, que res conditas, quasi nexo quodam stabilitas perpetuat, duplice vi cuncta moderaretur. *de Humanis opifio.* cap. 4.

26. Hieronymus. 26. Semet corum, qui adolescentiam suam hauentis, artibus instruerunt, ecclæ sit doctor, usq; tritor, processu temporis sapientior, et veterum studiorum dulcissimum fructus mittit. Ep. ad Nepotion.

27. Nulla ars absque magistro discutatur. Ep. 4, ad Rusticum.

28. Felices esq; artes, si de illis soli artifices judicentur. In Iacob. iii. 16.

29. Naturæ est, ut omnes artilites sua artis loquuntur exemplis; et unusquisque, in quo studio trivit etiam, illius similitudinem profert. Sup. Amos, lib. 1, cap. 1.

30. Non inventur inter ceteras artes liberales ars ista pro aliis liberalis, qua tenetur cor, quod omni modi mobilis, quod omni libero fabricia est. Lib. 3. de Antiqua, cap. 13.

31. In omni arte praecedit quidam scopus, quem nisi quis omni studio, perseverantius seruaverit, nec ad finem desiderat fructus poterit pervenire. Collat. 1. abbat. Meytin, cap. 4.

32. Misericordia est cuiuslibet artis disciplinam quicquid prolixi, et ad perfectionem ejus mi-

33. Ars quedam liberalis est miserericordia; quid hoc arte utilis, alio præstantius? hinc post hanc vitam maxime fulget, in celis habet officinam, et non hominem, sed Deum magistrum possidet. Homil. 53, sup. Math.

34. Neminem artis sue pudeat, sed eos tantum qui olosam vitam agunt. Hom. 5, sup. Epist. I. ad Cor. in Norai.

35. Qui in qualibet arte occupatur, non facile quidquam superlatum, neque verbis, neque re, neco cogitationibus suscipiet. Ibid.

36. Aris est proprium ad aliquam utilitatem pervenire. Hom. 33, ad Popul. Antioch.

37. Quanto amplius ad quamlibet artem homo s. ISIDOR. cap. 10. concedit, tanto magis ad hominem ars ipsa descendit. Lib. 3, de Summo bono, cap. 9.

38. Nulla ars doceri presumunt, nisi intenta prius meditationis discutatur. Part. I. *pastor.* cap. 1.

39. Ars artium est regimen animalium. Ibid.

40. Artes discindunt ut exercantur; exercuntur autem, vel ad subsidia vita, vel ad gloriam. Ibid. cap. 8.

41. Nulla ars sine tempore discitur, et sine s. NILES. praeprecepto; ars arduum sola sine magistro percipitur. In Libro Acellico.

42. Gaudia que natura generali, vel producti, pieles natrili, industria excolit, ars decorat. CHYLOGOL. Sem. 432.

43. Ars omnipotens artificis, et lex omnium artium veritas est. Sent. 386.

44. Natura comparatum est, ut in omnibus artibus, hoc sit scientia pretiosior pompa, quo rario. Lib. 2. Ep. 10. ad Heperian.

45. Nella ars non alterius artis aut mater, aut TERTULLIAN. propinquia est, nisi alterius vocal; tot sunt artium venia, quod hominum concepcionis. De Idiolar. cap. 8.

46. Ars cujus operibus homines possunt bene et male ut, est licita. Secunda secund. quest. 169, art. 2.

SENTENTIA PAGANORVM.

47. Ars imitatur naturam in quantum potest. 2. ARISTOTEL. Phys.

48. Ars suppet defectum nature. 7. Politic.

49. Finis utilis in arte est cognitio. 1. Ethic.

50. Opus suum diligit uniusquisque artifex. 9. Etia.

51. Illicium est artem viluppare propter ejus vilia. Lib. 2. de Arte Rhei, ad Herennium.

52. Imitatur ars naturam, et quod ea desiderat, inventat; quod ostendit, sequatur. Ibid., lib. 3.

53. In omni disciplina, infirma est ars perceptio sine summa assiduitate exercitacionis. Ibid.

54. Due sunt artes, que possunt locare homi-

nes in amplissimo gradu dignitatis : una imperatoris, altera oratoris boni. *Orat. 23 pro Mursa.*

54. Omnes artes, quae ad humanitatem pertinent, habent quoddam commune vinculum, et quasi cognitio quodam inter se continentur. *Ibid. Orat. 26 pro Arctia poeta.*

55. Nulla ars sine interprete, et sine aliqua expositu percepit potest. *Lib. 7. Ep. 19. ad Tredit.*

56. Ars est philosophia vita. *Lib. 3. de Finibus.*
57. Due sunt artes, quibus perfecte ratio et oratio compieantur : una inventio, altera disserendum. *Ibid. lib. 4.*

58. Ars est dux certior, quam natura. *Ibid.*
59. Quam quisque norit artem, in hac se exercet. *Lib. 1. Tusc. quatuor.*

60. Homines altis artes. *Ibid.*

61. De omnibus artibus hume in modum constitutum est ; ut quae una quadam arte cognoscimus, altera minime cognoscamus. *Syrygia 3. in Iliae.*

62. Ad hoc nata est, atque instituta ars, ut quod iniquius commodum estiam utile investiget, atque suppediet. *Lib. 4. de Repub.*

63. Uniquaque ars nullum alium quamplum utilitatem habet propositam, quam ut maximus absit, et omnibus suis numeris perfecta. *Ibid.*

64. Nulla ars sibi, sed ei conductus ejus ipsa est ars. *Ibid.*

65. Non est ars, quae ad affectum casu venit, sed vera ars, et sapientia. *Epist. 29.*

66. Omnis ars iudicatio est naturae. *Epist. 65.*

67. Meritoria artificia sunt et utilia, si preparant ingenium, non detinunt. *Pros.*

68. Grammaticus circa curam sermonis versatur, circa historias, circa etiam carmina.

69. Quia horum ad virtutem viam sternit? quid ex his metum damit, cupiditatem eximit, lidinem frastit?

70. Ad Geometriam transeamus, et ad Musicam; nihil apud illos inveneris, quod vobet timere, vetet cupere, quae quisquis ignorat, illa frusta soit.

71. Videbant enim utrum docent isti virtutem, an non ; si non docent, neclarant quidem; si docent, philosophi sunt.

72. Musica docet me, quomodo inter se acutes et graves consonent voces: quomodo nervorum dampnem redditum sonum fiat concordia.

73. Doce me quid sit pudicitia, et quantum ex ea bonum in corpore, et in animo positum sit.

74. Fac potius quomodo animus secum meas consonet, nec consilia mea discrepant.

75. Monstra mili, qui sint modi flebiles; monstra polita quomodo in adversis non emitant fleibilem vocem.

76. Metiri me Geometres docet latifundia, potius doceat quomodo metas quantum homini sit sat.

77. Numerare me docet Arithmetica, et avaritiae conmodare digitos; potius doceat nihil ad rem pertinere istas computationes; non esse felicorem, si quantum habest, per se computare cogatur.

78. Quid mihi prodest scire agellam in partes dividere, si nescio cum fratre dividere?

79. Quid prodest colligere subtiliter pedes jugeri, si tristem me facit vicinus potens, et aliiquid ex me abducens?

80. Doces me quomodo nihil perdam ex finibus meis, ut ego discere volo, quomodo totum hilaris amittam.

81. O egregiam artem ! seis rotunda metiri, in quadratum rediis quoniamque acceperis formam; interissa silerum dictis, nihil est quod in mensuram tuam non eadat.

82. Si artifex es, matre hominis animum ; die quam magnum sit, die quam pusillus sit.

83. Seis quo recta sit linea; quid ubi prodest, si quid in vita rectum sit ignoras?

84. Ad ilam artem transeamus, qua majores nostri juventutem exercerunt; hasilla jaceat, sudeat tempore, equum agitare, arma tractare.

85. Sed nec haec, nec illae docent, alii virutem.

86. Quid enim prodest equum regere, et cursum eius freno temperare, et affectibus effrenatissimis abstracti?

87. Quid prodest multos vincere luctatione, vel castro, et ab iracundia vinei?

88. Huius viles ex professo artes, quem manu constant, ad instrumenta vita plurimum conferunt, ad terrae multum, ad virtutem nihil.

89. Liberales enim artes non perducent animum ad virtutem, sed expedit, sed percipientis locum parant. *Epist. 88.*

90. Non est ars sui juris, cui precarium fundamentaliter est. *Ibid.*

91. Mathematica superficiaria ars est, in alieno edificat, aliena accipit principia, quorum beneficio ad interiora perveniat. *Ibid.*

92. Geometria quidquid in aliorum artibus superveniam erat, transstulerit in spaciis; sic effectum est, ut diligenter scient loqui, quam vivere. *Ibid.*

93. Non dat natura virtutem; ars est bonum fieri. *Ep. 30.*

94. Artium peccata, artificibus pudori sunt, offenduntque. *Ep. 97.*

95. Laus altis artes, non laudatio, quae corrumpit artes. *Ep. 102.*

ASCENDERE IN GENERE.

— 173 —

ASCENDERE IN GENERE.

moveatur, quanto diligentius ab inferioribus concupiscentia collibetur. *De opere Monach.*, cap. 32.

7. Quis tam beatus, qui in corde suo semper ascendat? *Lib. 4, contra duas Epistolas Petrig.*, cap. 11.

8. Cum cooperit homo ascendere, in ipso exercitio ascensionis lingua dolosa patitur, blandas ad perniciem, blandas ad malam suscitent. *Prose.*

9. Dicunt enim, quid facis ? quare hoc facis ? servire alter Deo non potes ? sic blanditur ascendentis lingua dolosa.

10. Si ascendere perseveraveris, vincitur lingua in primo, blandiatur in secundo, ut blanditur in tertio, desideratur sponsus; et qui non proficit, deficit. *De Spiritu et Anim.*, cap. 32.

11. *Quatuor gradus assensionis sunt: primus, ad cor; secundus, in cordie; tertius de corde; quartus, supra cor. Prose.*

12. In primo, timetur Dominus; in secundo, auditur consilarius; in tertio, desideratur sponsus; et in quarto videatur Deus. *Serm. 4.*

13. Triplex est gravitas assensionis. Grave est ascendere; gravis est, quando assensus est iulicium, sive arenosus; gravissimum est, quando ascensor est debilis, et infirmus. *Sup. Ecclesiastic.*, cap. 23.

14. Quia bona exteriora diu stare non possunt, iussus est homo ab exterioribus ad interiora redire, et ab inferioribus ad superiora ascendere. *Ibid.*, cap. 14.

15. Redieramus ad nos, ut possimus ascendere ad nos. *Ibid.*, cap. 52.

16. Anima que amat, ascendit semper. *In Manuali*, cap. 24.

17. Ascendentibus sursum versus, primus ascensus dicitur animalis; secundus, sensus; tertius, ars; quartus, virtus; quintus, tranquillitas; sextus, ingressio; septimus, contemplatio. *Pros.*

18. Primus, de corpore, secundus per corpus, tertius circa corpus, quartus ad animam, quintus in anima, sextus ad Deum, septimus apud Deum. *De Quantitate Animarum*, cap. 35.

19. Viscus quidam pravi desiderii et delectationis terrae volare non patitur mentem, et citius retrahit, si forte aliquando sublevetur. *Serm. 2, in Vigilia Nata.*

20. O peccatores ! o abusio filiorum Adam, quia cum ascendere difficillimum sit, descendere autem facilissimum, ipsi et leviter ascendunt, et difficilis descendunt; parati ad honores, et celistitudines graduum ecclesiasticorum, ipsis etiam Angustiis humeris formidando. *Serm. 2. Ascens.*

21. Ascendamus velut duobus pedibus, meditatione et oratione ; meditatio siquidem quid debet docet, oratio ne desit obtinet. *Serm. 4, de S. Andra.*

22. Curramus sursum, non passibus corporis, sed affectibus, sed desideriis, sed suspensis. *In Meditat.*, cap. 6.

5. AUGUSTIN. *Dicitio.* Tres sunt ascensus : in primo, ascendimus ab istis exterioribus et inferioribus ad nos.

6. AUGUSTIN. *ASCENDERE IN GENERE.*

In secundo, ascendimus ad cor altum.

In tertio, ascendimus ad Deum. *Prose.*

Primus ascensus fit considerationis mundi, et contemptu.

Secundus fit cognitione, et contemptu nostri.

Tertius fit cognitione et amore Dei.

Quanto amplius proficimus, tanto amplius ascendimus; qui enim non ascendit, descendit; et qui non proficit, deficit. *De Spiritu et Anim.*, cap. 32.

6. BERNARD. *Quatuor gradus assensionis sunt: primus, ad cor; secundus, in cordie; tertius de corde; quartus, supra cor. Prose.*

In primo, timetur dominus; in secundo, auditur consilarius; in tertio, desideratur sponsus; et in quarto videatur Deus. *Serm. 4.*

7. HUGO CARD. *Triplex est gravitas assensionis. Grave est ascendere; gravis est, quando assensus est iulicium, sive arenosus; gravissimum est, quando ascensor est debilis, et infirmus. Sup. Ecclesiastic.*, cap. 23.

8. Tres sunt ascensiones : prima, est incipientium.

Secunda, progredientium.

Terter, peruenientium. *Sup. Ecclesiastic.*

9. BERNARD. *Comparatio.* Si nemo repente fit summus, sed gradulum quisque ascendit; sic nemo repente fit pessimus, sed paululum descendit; via est enim descensionis sicut et ascensionis. *De duodecim gradibus humilitatis*, cap. Interlocut.

Si nolam volatilis donec ait aerem secatur, non facile capiuntur : ita tu donec ad superiora ascendendo resperxes, nec laique, nec illis facile capieris insidiis. *Homil. 15, ad populum Antiochenum*.

10. SENTENTIA PATRUM.

1. Ascendens, directum stile gradum; nullus inde tuto redit; hinc via, inde ruina est; hinc ascensio, inde periculum. *Pros.*

2. Ascendendi quidem labor, sed descendendi periculum. *Lib. 3. Ep. 11, ad Irenaeum.*

3. Nescit summum qui Christum ignorat ; in inferno semper est, qui non ascendit ad Christum. *De Tot.*, cap. 19.

4. Ille vere ascendit, qui propriis peccatis deponit. *Sup. Psalm. cxvi, vers. 3. Serm. 16.*

5. Qui vult ascendere, ipsum prius descendere necesse est. *Serm. Dom. 4, post Epiph.*

6. AUGUSTIN. *Tanto gloriosus mens ad superiora pro-*

6. BERNARD.

21. Non deficias, neque te pesca, ut gradum perfectionis possis ascendere, ad quem non nisi multus laboriosus perveniret. *Prose.*

22. Euge, euge, frater bone, iuncta transcede, et ad superna tende.

23. De radice enim ad cacumen, festinanti libet patet ingressus. *De ordine vita.*

24. Contemplati ali uscendunt, et corrunt; ali impununtur, et descendunt. In *Sententias*, verbo *Contemplari*.

25. Tanto altius se quisque norvert in virtutum gradibus ascendit, quanto minus collo quis humum deelefant. In 2. volum. de *Passione*, cap. 27.

26. Ascensus profecto arduus est, et cassus costatus absque Dei adjutorio. *Ibid. in floribus*, cap. 21.

27. Per humilitatem ad sublimitatem ascendere, hinc est via, non est alia praeter ipsam; qui alter vadit, calidus politus quam ascendit. *Serm. 2. de Ascensione.*

28. Ascendere non potes, nisi descendenter. *Ibid.*

29. Nemo repente fit summus; ascendendo, non volando apprehendit summitas scalae. *Serm. 1. de S. Andre.*

30. Si quis ad supremum exercitii spiritualis gradum perveniret, aliquid ei de primi gradus imperfectione relinquitur, ut vix sibi primum videatur adeptus. In primo volume de *Quatuor madis orandi*.

31. Aut ascendas necesse est, aut descendas; si attendas stare, ruis necesse est. *Ep. #1. ad Abbat. Stiessone congregato.*

32. Rarissima avis haec in letis est, cui da gradu, quem forte in religione semel attigerit, vel parum ascendat. *Epist. 90. ad Richard. Fontaneten.*

33. Cum ratio proficendo in amorem, sursum ascendi, amanti et desideranti gratia condescendi. *De vita solitar. ad fratres.*

34. Timendum est ascendentibus superbus; si enim in monte colli stare non potuit Angelus superbus? *Ser. 3. Dom. . Quadragesima.*

35. Quantum ascenderant mali per ambitionem in mundo, tantum descendit per damnacionem in inferno. *Serm. 4. de Ascens.*

36. Paulatim ascendes, sed non paulatim descenes. *Ibid.*

37. Tanto in materialibus ascensus est auctor, quanto id quod ascendi fuitur levius et purius; sic et in spiritibus, tanto ascensus est auctor, quanto quod ascendit, a terrena cupiditate est purius, et virtute gratia plenus. *Serm. 4. Dom. 4. Post Pentecost.*

38. Ascendo debet homo: ad veritatem, per contemplationem; ad virtutem, per contversationem; ad dignitatem, per cogitationem; ad immortalitatem per resurrectionem. *Ibid. Ser. 2. Dom. 16.*

39. Huius quoniam multi non ascensiones ad colum, sed descensiones in infernum disponant; de vita in vitium descendentes usque ad profundum inferni! *Ibid.*

40. Huius multo jam plures diaboli quam Angeli scalam prelationis ascendunt. *Ibid. sup. illud Genes. 28. Scalam visitit Jacob.*

41. Per humilitatem ad sublimitatem ascenditur, nec est alia via, praeter ipsam: ergo descendit, ut ascendas; humiliare, ut exalteris. *Serm. 2. Omnitum Sanctorum.*

42. Ascendere ad dignitates non est aliud nisi ali presentium preparare; et tanto magis, quanto ascenditur sublimius. *Serm. 7. de SS. Apostolis.*

43. Sicut quanto quis plus ascendit, tanto dum cedit profundus immo peccatum: sic, quanto quis amplius descendit, tanto amplius sursum tendit. *Serm. 2.*

44. Quando cor terrenarum cupiditatum pondere aggravatur, sursum minime ascendere potest. In *Medit. vita Christi*, cap. 44.

45. Hec tamen voluntas est: amando ascendit, negligendo descendit. *De septem Itineribus.*

46. Nisi quis Passiōnē Christi pro fundamento sibi constitutus; quanto altius ascenderit, tanto profundius se cursum norverit. *De perfect. charit.*, cap. 44.

47. In tenebris residēmus, si promoveri cessa-mus. *Homil. 1. ad Monach.*

48. Si quotidie in cordibus nostris ponamus ascensum, nulla infirmitate, nulla stāte lassitudinem. *Ibid. Hom. 5.*

49. Quandiu in hoc seculo sumus, et de *Evang.* edocimur, paulatim ascendimus. Sup. *Hore-mam*, cap. 2 in illud: *Qui ascendere nos fecit.*

50. Congrua ascensio est, cum prius est tempus seculi, cui datur *eterna*; secundus gradus est manueldio. *Prose.*

51. Iudei mores temperata mansuetudo, et non est misericordia, qui minus pauper non fuerit.

52. Impossibile est enim secundum gradum ascendere, nisi primum ascenderis. Sup. *Math.* cap. 5.

53. Frustra velociter currit, qui prinsquam ad metas veniat deficit. *Ibid. 1. Moral. cap. 21.*

54. In colum tantum ascensura creditur multitudine hominum, quanta multitudine remansit Angelorum. *Homil. 34. in Evang.*

55. Superiora amara iam sursum ire est. *Lib. 15. Moral. cap. 27.*

56. Nemo, infama deservens, repepte fit summa. *Ibid. lib. 22. cap. 14.*

57. Mors viatorum nequam nequam debemus aspergi, quantum iam inter ominus; sed quantum superest ut peragamus. *Ibid. lib. 22. cap. 5.*

58. Tuitus ascendendo gradinatur, si sic mestitur ea que vernacum, ut plam ea, que procedendo visuri sumus, percurrenda esse cogitemus. In *prolog. sup. 1 Reg.*

59. Humana mens sicut male elevata in infinitis promulgit, sic bene pressa in sublimibus levatur. *Ibid. 13. Moral. cap. 41.*

60. Mœnia superne civitatis nisi humiles non ascendunt. *Ibid. 17. Moral. cap. 17.*

61. Solerter est intundendum, quod et ascensuri in imo se esse considerant, et casuri semper in precipiti sunt. *Ibid. lib. 29. cap. 9.*

62. Curvum cor est, cum ima appetit; dirigitur, cum ad superna sublevatur. *Ibid. cap. 11.*

63. Tanto magis corda hominum ascendere ad coelestia invident, quanto se a celestibus per elevationis sue immunditiam profectos vident. *Ibid. lib. 2. cap. 25.*

64. Primum ascensionis gradus, est humor Domini; secundus, pieles; tertius, scleria; quartus, fortitudo; quintus, consilium; sextus, intellectus; septimus, sapientia. *Homil. 19. super Esrah*, in illud proverb. 9. *Initia sapientia*, ita mor Domini.

65. Pudet terra concupiscere, et dorsa mentem ascendentibus prebere. *Hom. 31. sup. Evang.*

66. Tanto quisque gravis corrui, quanto antequam cadere, in conspicuū hei altius ascendit. In *Septem psalm. paucior. sup. psalm. 17. vers. 3.*

67. Quo charitas benigna decessit ad infinitum, eo valenter revertit ad summam. In *Registr. lib. 1. index. 9. cap. 24. ep. 24. ad Joann. episcop. Constantiopol.*

68. Qui militat ad altiora ascendere, quid agit nisi ut crescendo decrescat; et ascendendo extinxit, interior ad profunda descendit? *Ibid. lib. 7. index. 2. cap. 410. epist. 110. ad Syagrius episcop.*

69. Ordinata ad ordinis ascendendum est; nam eascum appetit, qui ad summam loci fastigia postpositi gradibus, per abrupta querit ascensum. *Ibid.*

70. Facile corpus levabitur in alta celorum, si non premat spiritum sarcina peccatorum. *Ser. primo de Ascens.*

71. Quanto sublimior ascensus est, tanto lapsus periculosior. *Ep. ad Demetriadem.*

72. Tantum non relinquit retro, quoniam ad

priora contendimus; at ubi coperimus stare, descondimus. *Prose.*

73. Nostrum non progredi, jam reverti est; si volumus non redire, currendum est. Ep. 1. ad Demetriadem.

74. Curre, festina; curre, ut non negligas; festina, ut celerrim⁹ comprehendas. In *Regula monachorum*, cap. 30.

75. Baro per gradus dignitatis ascendit homo, qui multo gravius non descendat. In *Regula Monachorum*, cap. 15.

76. Grandis est difficultas de terris ad celestia ascendendo, facilis ruinas, quam condescendimus; in ascendendo enim grandis labor est, grandis sudor. *Prose.*

77. Si fueris in primo gradu, si in secundo, si in tertio, si in quarto, si in decimo; si multo, si mili-podest, nisi ad summum perveneris?

78. Pac mili scalam quindecim habere gradus; vici usque ad quantum decimum, nisi quantum decimum temero, quid mili prodest quod ad quantum decimum veni?

79. Et si ad quantum decimum venero, et cor-rero; major ascensio, major rura est.

80. Jejunum, primus gradus est ascensio; et non statim patemus, quod si jejunavimus, condescendamus ad regna celorum; jejunia nos dicunt, sed sine jejunis non condescendimus ad regna celorum; sola non presunt, cum aliis presunt.

81. Secundus gradus ascensio est, secundo re-tinente, nimirum de secundo quiscent, terreno con-tenerem; nihil est, solum terrena dimittere, sed et villa animas dimittere, grande est.

82. Si jejunaveris hoc est, si fueris in primo gradu si dimisero possessiones hoc est, si fueris in secundo gradu quid mili prodest, si rixosus sum, si iracundus sum, si detracutor sum, si in-vidus sum?

83. Arduus ascensio est, difficilis est, desperata nascitur; noli desperare (o homo) in quanto decimo gradu, Dominus supra est, inuenitur te, dat auxilium.

84. Si in primo gradu es, et videtur tibi grande esse spatium inter primum et quantum deci-mum; noli respicere gradum, sed colum ap-pece.

85. Dominus incurvavit se proprie te, humiliavit te, securus ascede. S. Iustynum, sup. *Psalm. cxix. Expos. 2. vers. 1. Ad Dominum cum tribulatis, clamavi.*

86. Suntquidam, qui dum volunt terminos ex-cedere, et ad alta volitare, in ima morguntas. *Lib. 1. sup. Math., cap. 6. sup. illud. Recipita-volatilia.*

87. Nisi parva fuerint, magna eminere non pos-

sunt; ad summam non scandimus, nisi per ima gradiamur. Post init. Proemii, sup. Ep. ad Ephes.

88. Magna gloria est, de imis ad summa scandere, de nullo ad maximum pervenire, de lino ad colum, de servitute ad regnum. Sup. Epist. ad Rom., cap. 8, in illud: *Non solum vadem, sed et gloriamur.*

HUGO A. S.
VICT.

89. Si ascendera nosti per devotionem mentis, scias et descendere per exordium boni operis; si nescis descendere, neasis descendere. Sup. psalm. cxviii, cap. 72;

90. Quanto alior est ascensus, tanto periculosis est casus. Prose.

91. Omnis superbus tanto in uno est, quanto in altum se erigit.

92. Tantisque profundus habitur, quanto excelsus elevatur. In Regul. d. August., cap. 2.

93. Sic ut ascensus missice, frangis et elevas vocem: sic per ascensus et descensus virtutum, frangas et elevas mentem. Proce.

94. Frangas, descendens ad compassionem proximi; elevas, ascendens ad contemplationem Dei. Lib. 2, de Claudio anima, cap. 22.

95. Quanto plus quis ascenderit, tanto perfectior erit. Lib. 5, Didac., cap. 2.

96. Cum ascendens semper sit voluntas, descendere tamen aliquando cogit necessitas. Ibid.

97. Ascendit, cum diligis, sursum pergit in charitate, quia caritas sursum ducit. Prose.

98. Ascendit ergo, dum potes, quantum potes; nunquam nimis potes, ubi nunquam potes lotum tuum. In Sacrament. lib. 2, Part. 13, cap. 8.

99. Christi imitatores, quanto descendunt ad via et aspera, tanto ascendunt ad gloriam, et deliciae Paradisi. Sup. Genes., cap. 28.

100. Tota vita iustorum est ascensus, et tota vita impiorum desensus est. Sup. I Regum, cap. 1, in illud: *Et ascendebat.*

101. Sic ut in celo sunt sex signa, per quae ascendit sol, et sex per quae descendit: sic in quolibet viro (principiis spirituali) deligit esse sex gradus, quibus ascendat ad Deum, et sex quibus ad sui cognitionem descendat. Prose.

102. Sex gradus, quibus ad Deum ascenduntur: primus est exprobaro peccati; secundus est fletus; tertius est amaritudine penitentie; quartus est cautela peccati, ac resistencia dominatur. Homil. 3, de Acta vita.

103. Sex gradibus descenduntur ad sui cognitionem: primus est consideratio sui; secundus est represso praverum motum; tertius est consideratio propriei infuscacionis; quartus est penderior peccatorum et beneficiorum Dei;

quintus est remorsus conscientia; sextus est consideratio naturalium defectuum. Sup. Ps., xxvi.

104. Quanto major es, tanto magis sublimiter teipsum; et, cum ascenderis in altum, opus est ut tibi propicias ne cadas. Homil. 4, de Verb. Isaiae.

105. Festina quo tendis, quo properas perveni, currentis gressus non retrahit inimicus. Prose.

106. Veloces sequere, tardiores attrahere, pigros deserere, fortiores fortiter imitare. Serm. de Fide, ap. d. charite.

107. Nemo repente fit summus; sed a minimis quisque inchoat, ut ad maiorum perveniat. Apud Dux Antonin., part. 4.

108. Grandes ardores perpetuimur, ut ad celum condiscere valeamus. Lib. 2, de Summo bono, Hispanus.

109. Sepe mens ad summam ab imis erigitur, et sepe a summis ad infima pondere carnis inclinata reflectitur. Ibid. lib. 3, cap. 15.

110. Hec est ascendens ut via regia, ut, quicunque ad superiora assendi, sua non negligat. S. LAURENT. Justin.

111. Ab interioribus ad interiora redit, ut ab interioribus ad superiora condescendat.

112. Ab superiora nostra via est, in superioribus vero perpetua pax, imperturbabilis requies, et diuina tranquillitas.

113. Assunxit ergo habitare in se, qui vult ascendere supra se. Part. 4, de Cœsto coniunctio, cap. 22.

114. Ascensionis initium est ut relinques tua, quo quietis tecum habiles. Part. 2, serm. de S. Bartholom.

115. Ad coelestis Hierusalem non ascendunt s. PROSPER. consortium, nisi qui toto corde proflerunt non proprii operis, sed divini esse munieris quod ascendunt. Serm. 21.

116. Ascendit humana ignorantia per fidem, ut meritorum fides videat quod credit. Ibidem, sent. 387.

117. Congruus ordo ascendendi ad Deum est, ab inferioribus studiis ad poliora tendere et rursus ad pristinam infirmitatem humiliari se reficiere. Ser. 2, ad Frat. Divis. 2.

118. Nunquam ille bene iter ardui mendis s. VALERIAN. agreditur, cui desperatio dominatur. Homil. 3, de Acta vita.

119. Arbor vita est in excelso, et ascendit ad IN VITIS PATR. eam humilium. Libr. 5, libello 18, de Humilitate.

120. Est ad virtutem multius ascensus, ut is gloria maxime excellat, qui virtute plurimum premat. Orat. 31, pro Flaccio.

CICERO.

SENeca. 121. Subsuffre in celum, ex angulo licet. Ep. 31.

122. Vigilandum est; nisi properamus, relinquerimus. Ep. 108.

Vide etiam tit. Mundus, sent. 100; Perfectio, sent. 2. Panit. sent. 199, 214; Profectus, sent. 6, 10, 43, 43; Virtus, sent. 56, 125.

S. AMBROS. 1. Sicut aquila humilia deserit, alta petat, celorum vicina consedit: ita et Salvator humilia inferni deserit, Paradisi altiora petat, celorum fastigia penetravit. Serm. 62.

2. Non solum fidem firmat, sed etiam devotionem acuit, quod Christus vulnera suscepit probis celo inferre malum, aboleri noluit, ut Deo Patri nostre pretia libertatis ostenderet. Lib. 10, sup. Luc., cap. 24, in illud: *Palpus et videt.*

3. Qui descendit, ait Apostolus, ipas est et qui ascendit; quis est descendit? Deus homo. Qui est ascendit? idem ipse Deus homo. Pro.

4. Quod pro te suscepit, levavit in colum, terrenum corpus fecit coeleste.

5. Regnat homo jam suscepit a Christo, ad dexteram Patris sedens: et, ut si ab illo regnum accipiant, vocat, invitat, bortulatur. Lib. 4, de Symbolo, cap. 7.

6. Ascendamus cum Christo interim corde, cum dies ejus promissus advenierit, sequemur et corpare. Serm. 2, de Ascens.

7. Venit Christus, completnur in ejus ortu, vita, dictis, factis, passionibus, morte, Resurrectione, Ascensione, omni preconia Prophetarum, Ep. 3, ad Volunt.

8. Ubi et quando sit in celo corpus Domini, curiosissimum et supervacanum est querere; tantummodo in celo esse credendum est. De fide et symbolo, cap. 6.

9. Dominus ascendit in colum, corpus autem non ascendit, sed levatum est in colum, illo levante, qui ascendit. De Agone Christiano, cap. 25.

10. Solus Christus sine corruptione implavit uterum matris, quia solus pro nobis super celos ascendit, ut sedetur ad dexteram Patris. Serm. 2, in vigil. Nativit.

11. Resurrectio Domini, spes nostra est; Ascensio Domini, glorificatio nostra est. Ser. 2, de Ascens.

12. Dominus Jesus Christus, dum humanam conditionem sideribus importavat, credentibus colum palam posse monstravit; et, dum victimam mortis in coelis elevavit, victoribus quo sequuntur ostendit. Ibid. Serm. 3.

13. Ascensio Domini Catholice fidei confirmationis fuit. Hom. 2, de Ascens.

14. Christus moriendo docuit mortem non s. GREGORIUS MAGNUS.

15. Redemptor noster moriendo mortem superavit, eamque resurgendo consumpsit, et Resurrectionis sue gloriam ascendente declaravit. Hom. 29, sup. Evang. in illud: *Marci ultimo: Assumptus est in colum.*

16. Elias legitur in eum ascendisse, ut videbatur aperte demonstraretur, quia homo purus adiutorio indigebat alieno. Prose.

17. Redemptor autem noster non currit, non

Angeli subleratus legitur; quia is qui fecerat omnia, super omnia sua virtute cerebratur,

enil illius donum, cuius jam in presenti percipiemus effectum. Ibid.

18. Dum audia elevatum, agnosc militis coelestis obsequium, non auxilium; servitulum, non subsidium; ministerium, non adjutorium. Ibid.

19. Nos Christi mors vivificavit, nos resurrectione erexit, nos ascensio consecravit. Ibid.

20. Triformis est ascensio Domini: victorius, s. BERNARD. quo ascendit super occum; speciosus, quo ascendit super colos colorum; gloriatus, quo ascendit super pennas ventorum. In sententia, cap. Triformis.

21. Ascendit Deus, Iudeis insultantibus, de s. BONAVENT. monibus trepidantibus, Angelis jubilantibus, Apostolis admirantibus. Serm. 4, de Ascens. sup. illud. Psalm. XLVI: *Ascendit Deus in jubilacione.*

22. Ascendit Christus, potenter, patienter, gaudenter, decenter, clementer. Lib. 4, Compend. Theolog. Verit. cap. 24.

23. Pulcherrimum est Patri spectaculum, filius GLEM. ALEX. eternus vicer. In Oret. adhortat. ad Gentes.

24. Cum potentius cursum perficiasset Jesus, et s. CYRILLUS Hierosol. homines a peccatis redemisset, ascendit rursus in celos nubis ipsum suscipiente; et Angeli qui de ascensione assistebant, Apostoli vero aspiciabant. Catech. 4, de Ascens.

25. Non manufacto vehiculo, nec auxiliariis s. CYPRIANUS carpentis, non vectoribus Angelis evectus est Christus; sed natura divina propria usus virtutis, carmen celo intulit, et corpus glorificatum Patris conspicibilis presentavit. De Ascensione Christi, cap. 3.

26. Ascendit Christus ad celos, non ubi Ver. s. CYPRIANUS Deus ante non fuerat, quippe qui erat semper in celis, et manebat in Patre, sed ubi Ver. s. HEBRONYM. cum barco factum ante non sedebat. Expos. sup. Symbol. Apost. cap. 18, in illud: *Ascendit ad celos et dicit ad celos, et s. Hieron. Ep. 18, ad Iust.*

27. Ascensio Domini Catholice fidei confirmationis EMMESSEN.

28. Christus moriendo docuit mortem non s. GREGORIUS MAGNUS.

29. Redemptor noster moriendo mortem superavit, eamque resurgendo consumpsit, et Resurrectionis sue gloriam ascendente declaravit. Hom. 29, sup. Evang. in illud: *Marci ultimo: Assumptus est in colum.*

30. Elias legitur in eum ascendisse, ut videbatur aperte demonstraretur, quia homo purus adiutorio indigebat alieno. Prose.

31. Ascensio Domini Catholice fidei confirmationis fuit. Hom. 2, de Ascens.

32. Christus moriendo docuit mortem non s. GREGORIUS MAGNUS.

33. Redemptor autem noster non currit, non

Angeli subleratus legitur; quia is qui fecerat omnia, super omnia sua virtute cerebratur,

28. Ille etenim reverberatur ubi erat; et inde rediit ubi remanebat.

29. Quis, cum per humanitatem ascenderet in celum, per divinitatem suam, et terram pariter continebat et celum. *Ibid.*

30. Christus homo, nascendo, vitulus moriendo, leo resurgendo, aquila ad celos ascendendo factus est. Lib. 34. *Moral.*, c. 19, et Hom. 4, sup. *Ezech.*

31. Nascente Dominus, videlicet dominus humiliatus; ascendens vero Dominus, est humanitas exaltata. *Protec.*

32. In nativitate sua apparuit Deus hominis; in ascensione sui ostendens est homo sublimis. Hom. 29, sup. *Evang.*

33. Vultus Christi sultus agnoscere? de celo venit in uterum, de utero venit in praesepem, de praeseppe venit crucem, de cruce venit in sepulcrum, de sepulcro reddit in celum. *Ibid.*

34. In Ascensione Domini regnum diaboli cecidit, et regnum Christi aveniens ascendente enim eo in celis, omnia subjecta sunt ei. Sup. *Psalm.* xxii, vers. 31: *Quoniam Dominus est regnum.*

35. Pst. caro Verbum, id est homo, de celis est; qui homo est, in celis est; et qui Deus, de celis est; ascendit descendens, sed descendit non descendens; qui est erat, et quod est non erat. Lib. 40, de *Trinit.*

36. Quo caput preesse conspicitur, illius subiecti et membra gratuluntur. Lib. 4, de *Claudiorum anima*, esp. 32.

37. Christus in *Inarnatione*, in *Passione*, in *Resurrectione*, in *Ascensione*. Sup. *Psalm.* xxv.

38. Qui ascendit ad celum, non deserit adoptatos. Serm. 2, de *Resurrec.*

39. Christi ascensio nostra est propositio; et, quo processit gloria capituli, eo spes vocatur et corporis. Serm. 4, de *Arcens.*

40. Ipse Christus, cum deo esset, etiam pro nos ascendit in celum. In canone *Vite spirit.* cap. 4.

41. Ascendit in celos non se preferens, non se referens, qui nunquam recessit ex celo. Serm. 58.

42. Ascendit Salvator in celum potestativa virtutis imperio, non Angelorum auxilio fulsus. Serm. 46, de *Assumpt. B. Mariz.*

43. Cum Christus post Resurrectionem vitam immortalem inchoaverit, non decedit eum in terris retinare, sed super omnes celos ascenderet. Part. 3. *Summa*, quast. 37, art. 1.

44. Ascendit Christus in celum, non secundum divinam naturam (que nunquam celum deseruit) sed secundum quod homo virtute divinitatis penetravit celos. *Ibid.* art. 2.

45. De morte fuit quod filius dei pependit in cruce; sed de suo, quod ascendit in celum. *Ibid.*

ASPECTUS.

46. In Christi Passione, fuit hostia pura; in Resurrectione, fuit hostia sancta; in Ascensione, fuit hostia immaculata. Opus. *de Exposit. Misericordia.* quest. 4.

47. O felix et gloriiss Ascensio, quia humana natura super omnes Angelos est exaltata, et triunfa perditorum Angelorum, per numerum electorum hominum, videlicet dominum humanae instrumentorum. *de Christi Ascens. cap. 3.*

48. Corporalis Christi Ascensio in celum spiritualis est elevatio mentis in Deum. *Ibid.* cap. 4.

ASPECTUS.

Comparatio. Sieut ex visu mulieris inardescit concupiscentia viri, ita ex visa viri inardescit concupiscentia mulieris. Part. 3, tit. 16, cap. 1.

SENTENTIA PATRUM.

1. Non, vidisse, crimen est, sed cavadum ne origo criminis sit. Lib. 4, de *Piantentia*, cap. 12.

2. Bonus pudor ipsorum corporis oculos premera coquuntur, ut sepius non videamus etiam quod videmus. *Ibid.*

3. Si quis juvenem petulansit, aspergit oculis, illius crimen solus est, quoniam male vidit; non hujus, qui male se nollet videri; nec in eo, qui visus est, culpa est. Lib. de *Joseph.* cap. 3.

4. Sicut visus nobilior est sensus, ita periculosis. Part. 1, tit. 2, cap. 2.

5. Visus, si non refractarius, multum inducit ad lasciviam et luxuriam. *Ibid.*

6. Oculi tuis, scilicet anima, nihil bene videt, si seipsum non videt. Part. 1, tit. 3, cap. 7.

7. Cum mulierem vides, non hominem, non bellum, sed diabolum esse credito. Part. 2, tit. 4, cap. 5.

8. Aspectus mulierum destruit castitatem. Part. 4, tit. 4, cap. 6.

9. Diabolus offert oculis formas illiciles, quibus facie incita ad voluptatem, ut visa destruat castitatem. Part. 4, tit. 43, cap. 3.

10. Tanta est humanae frigilitas, ut ad aspectum seu eructationem oculi prosternatur. Part. 4, tit. 5, cap. 12.

11. Aspectus anima ratio est. Lib. 4. *Solido.* cap. 6.

12. Oculi vestri, esti jacantur in aliquam formiarum, figurant in nulla. In Regul. 3.

13. Appelere videre feminas, aut ab ipsis appetere velle, erimus nos est. *Ibid.*

14. Non solum tacito tactu, sed affectu quoque et aspectu appetitur, et appetit concupiscentia feminorum. *Ibid.*

15. Deo vir sanctus timeat displicere, ne veit

ASPECTUS.

— 179 —

feminae male placere; illum cogitet omnia videare, ne velit feminam male videre. *Ibid.*

16. Impudicus quis adolescentis, suavitate allidente jecit oculos in conjugem alienam, amavit, caput pervertere, querit tamen latere, timet apprehendi. *Pros.*

17. Sic enim amat voluptatem, ut plus timeat dolorum. Ser. 17, de *Verbis Apoli.*

18. Claudio oculum, et amittit vitium; claudie janum, latronem occidit. *Pros.*

19. Claudio oculum, et voluntas non erit habendi; claudie oculum, et infernum clauseris in aeternum. Ser. 31, ad *Fratr.* in *Eremo.*

20. Ipsa visio, causa cupiditatis est, et principium appetitus. *Ibid.*

21. Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, et ist, hoc fini et hoc anime attenderit, ut eam concupiscat, plene consentire libidini est. Lib. 1, de *Ser. Dom.* in monte.

22. Plus est pauperi videre celum stellarum, quam divisi lectum inservare. Sup. *Psalm.* cxlv.

23. Sobrietas in feminis ad terram depositum aspectus; ebrietatis autem, amissio pudore, invencundus erigit vultus. *De sobriet.* cap. 3.

24. Nemo se falsa securitate decipiat, ut de suis viribus perire posset. *Pros.*

25. David, hic sanctissimus, in milie passim obsecus videt mulierem nudam, et adamit eam, et statim homicidium simul fecit et adulterium. *De honestate mulier.* cap. 2.

26. No te loquar naturam geras, neterrena circumspicias, sed celestia. *Prose.*

27. Homo non in vestimentis aspergit, sed caput est ipsi astum, et sursum versus erictum, qui superna configuratione intueatur. Homil. 11, in *Hebreos.*

28. Nil peccant oculi, simens veit his dominari. *de suis Proverb. verbo: Nil.*

29. Visus occasio est fornicacionis. Serm. 3, ad *Sacerdot.*

30. Visio impura oculorum sagittas mittit fornicationis in mente; oculus enim prima est sagitta fornicacionis. *Ibid.*

31. Ut quid aedes oculis levare in celum, qui peccasti in celum? terram intueri ut cognoscas teipsum. *de rhodocem gradib. humil.* verbo Audi.

32. Inuidus causit incepit oculis levias, ut vel pelas sursum, vel impendas. *Ibid.*

33. Quid necesse est ut video mulierem? qua necessitate? qua utilitate? an sola curiositate? *Pros.*

34. Esi in otiose vides, sed non otiose videris; tu curiosus spefas, sed curiosus spectaris. *Ibid.*

35. Quid mulierem, tuam mortem, tam intenie interieris? quid ille tam crebro vagantis lumina. *Ibid.* verbo Quaque.

ASPECTUS.

— 179 —

36. Ut temetipsum semper aspicias, semper ab omnibus oculis avertie. *De vita solitar.* ad *Fratr.*

37. Quaquaversum nulla curiositate, quin potius necessitate aspicias. In *formula horae v.*

38. Qui confidens esse vult, debet vanos fugere aspectus. Serm. 2, de *Invent. S. Crucis.*

39. Aspectus pulchritudinum, et visus delectabilium et curiosus aspectus mulierum, cum inmoderate delectationis, periculum grave et probable peccati mortalis parunt. In *Speculo Animæ*, cap. 3.

40. Nocte mala auditu, tentant pulchra viss, turbant illata vitteria. In *Alphabeticus religios.*

41. Quomodo tangere fieri quod infelix non licet? In *Spento discipline*, part. 4, cap. 30.

42. Cum extra domum aggredieris, non multum circumspicias in plateis, ne forte video unde tenetis. *de Instill. Novit.* part. 4, exp. 33.

43. Melius est lati pedibus quam oculis. Lib. CLEM. ALEX.

44. *Fadigozji*, cap. 6.

45. Super omnia aversandus est mulierum aspectus; fieri enim potest, ut qui viderit, labor; sed fieri non potest, ut qui non viderit, concupiscere. *Ibid.* lib. 3, cap. 11.

46. Nihil vide oculis, et non erit concupiscentia. *Caecchesi 2.*

47. Si minet in castito homo facies intuens assidue mulierem, sicut manet palea stans in igne. Ep. ad *Augustin.* de *miraclis D. Hieronymi*.

S. CYRIACUS
HIERONOLIV.

48. In oculis lascivia mentis presserit appetit, et per corporalem intuitum provocabitudo. Sup. Ep. II B. Petri, cap. 2.

49. Consciente non circumferre oculos tuos ad aliena et tua; haec enim depere faciunt labores omnes monasticos. *Doctrina 21*, resp. 3.

50. Hi miserimi sunt, qui ad ecclesias proprieant, non ut divinis intereant mysteriis, sed ut mulierum contempletur vultus. Ep. 61, ad *Bananum Pap.*, de *Morte D. Hieronymi*.

S. EUSEBIUS
CASARIENS.

51. Qui mulierem importundat oculis, et mortem ad te trahendibus conspicit, hic in aliis corpore sacrilegus diabolo animatum suum, toxicon speculo in corde percussus est. Homil. 3, de *Præf.*

52. Quan facile potest in puncta temporis evagari velocitas oculi, tam sollicito preoccupanda est irruentis noxi delicii. *Ibid.* Hom. 4, *Epiph.*

S. FRANCISUS
ASSISIENS.

53. Mulierum aspectum, qui nullis occasiis est ruinans, eo sollicitus evitare debemus, quo se plus videmus per iniquam delitatem frangit, et fortius spiritum intimari. Collat. 6, de *Vitando multorum aspectu*.

54. Nisi in faciem virginis intendere, ne te scandalizet vultus ejus. Opus. *Apophthegm.* 33.

55. Qui semper videt, quod semper cogitat, et *Gloss. Int.*

ubi diu sponte persistit, ibi etiam cum noluerit, cedit coactus. Sup. *Lucam*, cap. 13.

55. Cum turpiter solo visu etiam immuta concupiscitur, adulterium perpetratur. Lib. 21. *Moral.*, cap. 9.

56. Plerunque res qualibet innocentia mente respicitur, sed ipso conspicutus animus concupiscentia gladio confunditur. *Prose.*

57. Non ideo David Urius conjugem studiosus respicit, quia concupiverat; sed ideo potius concupivit, quia incaute respicit. *Ibid.*, cap. 6.

58. Inuicti non decet, quod concupiscentia non licet. *Ibid.*, cap. 2.

59. Quid amamus, respiciamus. *Ibid.*, lib. 2, cap. 6.

60. Mors humana et infirma mensis est, ut cum carum rerum, quas respicit, qualitate varietur. *Prose.*

61. Sepe ejus iudicium cum ipsis presentiis rei specie dicatur, et iuxta hoc quod aspicit intentio illius sensuosa formatur. *Ibid.*, lib. 6, cap. 4.

62. Qui liberet immunda vident, statim carnem ad amata concupiscendo violenter moveret. Lib. 6, in *I Reg.*, cap. 2.

63. Precepit anima dum ante nos pravidet, ne incaute videat, quod concupiscit; tace posita incipit desiderare, quod videt. Lib. 21. *Moral.*, cap. 2.

64. Multos de mensis gratia deejacint procumulum aspectus, animam incitantes, ac per inanem vident cupiditatem ad multe studia pertinientes. Sup. *Eccles.*, cap. 5.

65. Periculis ibi ministrat, cuius vultum frequenter attendit. *Epist.* 2, *ad Nepotian.*

66. Feminis nomen tuum noverunt, sed vultum tuum nesciant. Ep. 4, *ad Rusticam.*

67. Nullus tutus aspectus est. *Epist.* 22, *ad Eustochium.*

68. Si forma mulierum quispiam delectetur, per oculorum fenestras anima captiva libertas est. Lib. 2, *adversus Josinian.*

69. Initia est crebro videre, per qualemquando captus sit. *Ibid.*

70. Oculi fenestras sunt mortis, que nisi claudantur, statim mors dira subiungit. In *Regula monachorum*, cap. 20.

71. Non licet videri, quod concupisci non licet: Sanctus David, in vidente captivus: Dina (ut videret) egressa, visa corrumpitur. *Ibid.*

72. Victoria non speratur in certamine visus, nisi ex fuga; quoniam nisi fugia, cito succumbet. *Ibid.*

73. Cum per incuriam aspectus, patefactus fuerit tentacionis aditus, vix tranquillitatem inviet animus turbatus, nisi illi subvenient divina

pietatis intuitus. Lib. 2. *Lament. Hierem.*, cap. 3. sup. illud: *Oculus meus depravatus est.*

74. Ut cogitationes cordis casto servare Job potuisse, fodus cum oculis pepigit; ne prius incaute aspiceret, quod postmodum invitius amaret. *Ibid.*

75. Ut munda mens in cogitatione servetur a lascivia voluptatis sue, deprimenti sunt oculi, quasi quidam raptore ad culpam. *Ibid.*

76. Vista ante alios sensu in culpa est: Eva primum vidit, donde attigit, et tuit, denum gaudavit; si non vidisset, nec deligisset, nec gauderet. In *Psalm. XIII*, cap. 11.

77. Quisquis perfecte appetit incentivata virtutum fugere, ab aspectu et vicinitate ipsorum se debet alienum facere. Sup. *Regul.* *D. August.*, cap. 6.

78. At Augustinus, mulier longe, libido prope, *nec caro*, longe fuit quod vidit; in se fuit quo occidit. *Psalm. I.*

79. Aspectus mulierum nullam habet voluntatem, si non accesserit usus, imo major hinc est concupiscentia, et vehementior flamma. Serm. 4, sup. *Ep. ad Coloss.*

80. Aspectus mulieris cum curiositate factus, adulterium est consummatum. Hom. 6, in *Genes.*, sup. illud *Math.*, 8: *Qui impicit mulierem, etc.*

81. Aspectus oculorum non est causa ruine, sed voluntatis negligencia, et irreverentia concupiscentia. *Prose.*

82. Negligens habemas laxa, quemadmodum amiga nesciens indomitorum equorum ferociam compescere, permisit frenis et equos currum trahentes, et seipsum in praeceps ire facit. *Ibid.*, Hom. 22.

83. Audient curiosi, qui pulchritudines curiose considerant alienas, et dicunt: Speculamus quidem, sed nihil nocemur: David talis ac tantus Iesus est, et te putas non posse ladi? Export in *supercripti. psalmi L.*

84. Qui dat operam in venusta corpora curiosis intueri, et decoras atqueperi facies, talique animam spectaculo pascere, et obsecno pulchris etiam vultibus oculos affigere, jam macchias est. *Prose.*

85. Qui studet elegantes facies inspicere, ipse ornacem sibi concupiscentiae accedit, et capitum facit animam, et ad opus oderiter abit. Hom. 17, sup. *Math.*

86. Mulierem formosam curiose vident, semel quidem et secundo et tertio forsitan quaevis animam confinire; sed si frequenter id fecerit, fornicacione concupiscentiae succendens, profecto capieris. *Ibid.*

87. Possibile est mulierem aspice, ut aspi-

HUGO A. S.
VICTORE.

S. JOANNES
CHYRSOSTOM.

eiusdem mortis opus, visus efficacissimum est. Lib. 1, in *Hierem.* cap. 75.

129. Qui totum pervadere vult conenbitu, quidquid conceperit aspectu, opus insuens est. Lib. 4, de *Gubernat. Rei.*

130. Democritus excedendo semetipsum, quod mulieres sine concupiscentia sapientia non posset, incontinguum emendatione proficitur. *Protes.*

131. At Christianam salvi oculis qui formidant videt, animo adversa illudinem causa est. In *Apolig. aduersus gentes.* cap. 46.

132. Tales oculi volent virginem visam, quae habet virgo, que videri voleat. *Protes.*

133. Eiusdem illudiam est, videri et videtur; tam sancti viri est suffundi, si virginem viderit; quam sanctos Virginis, si viro visa est. *De Virgini.* *adversus gentes.* cap. 2.

134. Mavult feminam videtur quam videri. *Ibid.* cap. 17.

135. *Dico esse gravius illud: vilissime respicere, quod est gravius concupiscentia vilissime.* *Opus.* de modo confundi, de inadvertenti.

136. Quid vis videtur quod non licet habere? Lib. 1, de *Instit. christi.* cap. 20, sect. 7.

137. Quando tu respicias ad creaturas, subtrahit tibi aspectus Creatoris. *Ibid.* lib. 3, cap. 42.

138. Videntem non sicut visat, et nisi omnes referantur ad lumen Creatoris, inanis est omnis visio videntis. *In Hortolo Rosariorum.* cap. 10, sect. 2.

139. Nullile est res pulchra videtur, et non afflit visus; immo, samel inspecta et non statim evulsa, aut noxam general, aut rixam in corda carnali. In *Ecclesiasticis Spiritu.* cap. 4.

140. Nihil juvenum animos ita afflicere ac demulcere solet, ut feminorum conspectus. Lib. 1, in vita SS. *Bartholomei et Iosephi.* cap. 29.

141. Perfectus Mosehus non respicit feminas. Lib. 5, libello 4, num. 62.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL. 142. Objecta movent intellectum. *Tertia de Anima.*

CICERO. 143. Quodcum melius est non videre, quam videare. *Duodec. Metaphys.* text. 5.

144. In omnibus malis acerbis est videtur quam audire. Lib. 6, Epist. 6, ad *Torquat.*

145. Mili nequitum cor consentit, curu osculum aspectu. Lib. 2, *Academ.* quatuor.

146. Debet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere. Lib. 1, *Offic.*

PLATO. 147. Vism nobis ascendit Deus ad rerum collectum contemplacionem, scientiamque comparandam. In *Dialogo Timoni.*

SUIT. PLINII. 148. Non oculus peccat, sed male uti oculo peccatum est. Sent. 9.

Vide etiam *Uit. Memoria,* sent. 46; *Meretrizium,* sentent. 49; *Maior,* sent. 63; *Mundus,* sent. 167; *Religious,* sent. 85; *Veracundia,* sent. 5; *Voluptas,* sent. 135.

Elymologia. Astutia dicitur ab hasty, id est acuminis, eo quod nimis sit astuta ad decipendum. Sup. Epist. II, ad *Cor.* cap. 4.

137. Astutia proprie est cum quis ad consequendum aliquem finem bonum vel malum, utile non versi vis, seu medius, sed simulatis et apparentibus. Part. 2, tit. 1, cap. 17, §. 4.

Astutia est omnium operum artificie perspicacia. Sup. Ep. II, ad *Cor.* cap. 13.

Astutia est qua' quis non versi vis, sed falsis et simulatis utitur ad finem bonum sive malum consequendum. Secunda secunda quest. 55, art. 3.

Comparatio. Sicut qui graves habet oculos, melius in loco tenebroso, quem in sole positus videt; sic homo terrenus in terrenis est astutus, et in spirituali cœcius. Hom. 15. *Oper. imperf.* sup. Math.

SENTENTIA PATRUM.

1. Ad exquirendam delocationem genera astuti s. AUGUSTIN. sunt, qui aptentes sunt voluntatum. Lib. 2, contra *Iustian.*

2. Simplicitas sine astutia, stoliditas reputatur; astutia sine simplicitate superbia appetitur. Serm. 4, ad *Fratr. in cremo.*

3. Quid astutus ad decipendum atque callidus malitia diemorum? Lib. 2, de *Civit. Dei,* cap. 9.

4. Laudabiliter est astutus, qui repente et prudenter proprium bonum inventit, et dolose ac insidiosi fructus ab alia fraudes evitat. Concion. 12, in *Proverbi.*

5. Semper esto vigilans, et contra diaboli tentationes astutus. Serm. 55, ad *Sororem.*

6. Propria conscientia coaginavit, qui scandalizant proximos per argutas astutias, et malitas versutias, et versus arguitas. Expos. 2, sup. Psalm. cxvii, versic. 14, cap. 7.

7. Quanto tenetiam est versutior et callidior, tanto difficulter est ejus laqueus et astutias evadere. In secundum sent. dist. 21, art. 2, quæst. 3.

8. Ad augmentandum justum de iniuria ultionem, sepe dolos sum propositi. Sup. lib. *Judicium.* cap. 4.

9. Ut evaderet David mortis periculum, dedit exemplum uenidi astutias contra malitiam perversorum. Sup. 1 Reg. in *Morali.*

10. Nulum similitudinem imprecum, habet enim Deo commercium. Sup. Job. cap. 2.

11. Diabolus non vi, sed callide interficit. *Ibid.* cap. 49.

GLOST. INT. 12. Astutia hereticorum, omnibus bonis execrabilis est. Sup. Ecclasiast. cap. 19, in illud: *Et in ipsa exercitatio, etc.*

GLOST. ORD. 13. Liceat uti cautelas contra cantellas malorum. Sup. Matth. cap. 21.

S. CIRCEA. 14. Omnino metuenda et cavenda est hostis astutia, ne quia aperta negotiatio subvertire, latente teneo suus valeat trucidare. Lib. 7, in *Regist. indicit.* 2, cap. 110, ep. 110, ad *Syagrium Epise.*

S. HIERONYM. 15. Ad effingendam manum Dei, nulla suffragatur astutia. Sup. 4, ad *Cor.* cap. 3, in illud: *Comprehendam sapientem in astutia eorum.*

RUGO CARD. 16. Versuta cordis tanto periculosa est, quanto occiditur. In *Threnos Hierem.*

RUGO CARD. 17. Difficillimum est astutias diaboli cognoscere. Sup. Hierem. cap. 5.

S. JOANNES CLAES. 18. Homo est subtilis inimici versutia, ut militem Christi propriis faciat tellis ombrebus, quem hostilium armis superare non potuit. Lib. 1, de *Spiritu Omnipotenti.* cap. 7.

S. JOANNES CLAES. 19. Omnes hypocrite astutiores sunt exteris hominibus simplieriter viventes, et in astutia sua cogitant quomodo aliquem inducunt; et, cum lassint, si simplieriter ambulant, quasi nomini nuncerint. Hom. 45. *Oper. imperf.* sup. Math.

20. Antiqua et usitata versutia diaboli est, ut semper fallere possit, multa suis bona misere, et venena sua in illis dulcedine temperare. Hom. 5, de *caritate in Math.*

S. JOAN. DAM. 21. Unus hic diaboli astus est, nimur quod plerique homines, velut pri ac tantum sententiarum oblitu, supponi finem similes flagrant, ut haec ratione audacieus peccent. Lib. 4, *Parall.* cap. 15.

LACT. FIRM. 22. Calliditas, eti in probis, ac divina legis contentaneis constibus probantur, et nunquam tam inter virtutis suavitates receneri quest. *Ibid.* cap. 23.

23. Calliditas et astutia in multis animalibus sunt; vel cum insidiuntur aliis et dolo evipiunt, ut devorant, vel cum insidiis alterum vario genere deludunt. Lib. 5, de *Justitia.* cap. 18.

S. LEO I. 24. Ad praemia eterna tenduntibus, in eo maxime diabolus insidiatur astutia; ut quorum pervertire non potest propositam, subrat fidem. Serm. 2, de *Quadr.*

S. PETRUS BLESSENS. 25. Quanto melius es, tanto vigilans cavae astutias diaboli: qui non magis facit, si devorat simplices; cibas enim ejus, electa est. Ep. 137, ad *Alexand.*

S. PET. DAM. 26. Diabolus ubique sue calliditatis assignat argutas. Serm. 66, de *Vigilia Natalis Domini.*

28. Quo quis versutior et callidior fuerit, ea invicem et suspicior probabitur detracte opinione probabilitas. Lib. 2, de *Offic.*

AUCTORITAS.

Definitio. Auctoritas est gravitas et eminentia quedam vita probitate, scientia, meritis, potentia, vel honoribus parta, cuius gratia cuiuspiam dictis factisque plurimum deferrimus.

SENTENTIA PATRUM.

4. *Natura ordo ita se habet, ut, cum aliquid discimus, rationem praecedat auctoritas.* *de Morib. Ecclesie.* cap. 2.

5. *Tribubil fides, si divinarum Scripturarum valet auctoritas.* Lib. 1, de *Doctr. Christi.* cap. 37.

6. *Major est Scriptura auctoritas, quam omnis humani ingenii capacitas.* Lib. 2, de *Genesi ad lit.* cap. 5.

7. *Sanctorum Scripturarum auctoritatis collaudanda sunt, ut ad intellectum per fidem quisque parveniat.* Lib. 1, de *Pecat. meritis et remissione.* cap. 21.

8. *Humana debet divinis, non divina humanis testimonis confirmari.* *de soberitate.* cap. 1.

9. *Auctoritas Scripturae fundatissima est.* *Serm. 14, de Verbis Apóst.*

10. *Conatur heretici auctoritatem stabilissimam fundatissimam Ecclesie, quasi rationis nomine et pollicitatione superare. Omnium hereticorum quasi regularis est ista temeritas.* Ep. 56, ad *Bisaccer.*

11. *Ad discendum necessario duplicitate dicimus, auctoritate atque ratione; tempore auctoritatis, re autem ratio prior est.* Lib. 2, de *Ordine.* cap. 9.

12. *Quangum honorum auctoritas imperita multitudinē videatur esse subtilior, ratio vero optat eruditus.* *Ibid.*

13. *Auctoritas partim divina est, partim humana; sed vera, firma, summa ea est, que divina nominatur.* *Ibid.*

14. *Illa auctoritas divina diceenda est, que non solum in sensibus signis transcendit omnem humanam facultatem, sed, et ipsum hominem agens, ostendit ei quomodo se proper ipsum depreserit.* *Ibid.*

15. *In Scriptis sacris honorum vita facilissime non disputacionum ambibus, sed mysteriorum auctoritate purgatur.* *Ibid.*

16. *Humanæ auctoritas pieriusque faliit.* *Ibid.*

14. Auctoritati credere magnum compendium est, et nullus labor. *De Quantitate enarrat., cap. 7.*

15. Auctoritas fidem flagitat, et ratione preparat hominem. *De vera Relig., cap. 24.*

16. Auctoritatem ratio penitus non deserit, cum consideratur cui sit erendum, et certe summa est ipsius iam cognitio atque perspicue veritatis ceteras. *Ibid.*

17. Ipsi rationi purgationis animas, quae ad perspicuum veritatem peruenit, nullo modo aucto-
ritatis humanae opponuntur. *Ibid., cap. 25.*

18. Quod intelligimus, dicimus ratione; quod credimus, auctoritati; quod opinamur, errori. *De utilitate credendi, cap. 14.*

19. Docent auctoritas fidem ratione conciliat, attentiones discipulos reddit. Apud D. Joan. Damascen. lib. 1. *Parall., cap. 90.*

20. Si ad assistit de novitate incunditas, ut de ve-
tustate non desit auctoritas. In serm. exhortatio-
rio ad *Miles templi*, cap. 11.

21. Auctoritate Scripturam, male cogitare, male dicere, et male facere prohibemur. In suis
sent. capite *Auctoritate.*

22. Auctoritati matris Ecclesie non reliquari,
summus bonus est et gloria. Ep. 183; *ad Eustach.*

23. Monstruosa res est imbens auctoritas, et
utram stabilitas. Lib. 2. *de Considerat.*

24. Intellectus rationi innimicatur, fides auctorita-
ti, opinio sola veri similitudine se tuerit. *Ibid.,*
lib. 5.

25. Ex fama minorum, et reverentia majorum,
ut homo magna auctoritatis. Sup. *Sapient.*
cap. 8.

26. Magna est auctoritas Praelatorum, in quo-
rum receptione Deus recipitur; et contemptu,
contemnuntur. In *Luc.*, cap. 10. sup. illud: *Qui
vot spernit,*

27. Auctoritas sacra Scriptura exceedit omnem
certitudinem rationis. Sup. lib. 4. sent. in pro-
moto. *Quesit.* 2.

28. Non est certa auctoritas ejus, qui potest
fallere, et falli. In *Priuaria breviolit.* cap. de
modo procedendi sacra Script.

29. Auctoritas probet fulcimentum fidei, et
fides assentit auctoritati. Lib. 6. *Compendii Theo-
log. verit.* cap. 19.

30. Non te confundat, nec trepidum faciat re-
rum novitas, sed sufficiat tibi omnipotens aucto-
ritatis. Hom. 4. *de Symbolo.*

31. Quid in temporario preceptore auctoritas
imperandi est, nisi gladius in manu furiosi?
Opuscul. oratione. 19.

32. Non familiaritate nimis vilescat auctoritas.
In *Annot.* sup., cap. 1 *Job.*, in illud: *Et faciebat*
conciencia.

33. Auctoritas Sanctorum, quantum ad sacram GLOSS. DEC.

Scripturam expoundam, praevaleat papali; quan-
tum autem ad causas definitandas, praevaleat aucto-
ritatis Romanorum Pontificum. Apud Gratianum,
in *Decretis.*

34. Auctoritas canonis est major auctoritate
Sanctorum. *Ibid.*

35. Quanto est in divilibus major auctoritas GLOSS. INT.

tanto major est insolentia peccatorum. Sup. *Hie-
remiam*, cap. 5.

36. Quanto gradus celsior, tanto major auto-
ritatis inventur. Part. 1. in *Decretis*, dist. 21.

37. Magna est servorum Dei in reprehensionis GLOSS. DEC.

vitis, sine personam acceptioe auctoritas. MAIUS.

38. Omne quod loquitur predictor, ad divinae auctoritatis fundamentum recovet, atque in eo adiudicium locutionis sue firmet. *Ibid.*, lib. 19, cap. 16.

39. Ex vera humiliata, secura semper auctorita-
tis nascitur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 10.

40. Quid aliud quam Antichristi testis est, qui
perdit auctoritate promissa Deo fidei, testimoni-
um perdidit errori? *Ibid.*, lib. 32, cap. 13.

41. Canonum inunctum, aliquis interne-
semper auctoritas. Lib. II, in *Registro*,
indict. 6, cap. 42, ep. 42, *ad Joan. Episc. Panor-
mitan.*

42. Ipsa auctoritas sancta Ecclesia, cum sine
misericordia est, nulla est. Lib. 6, in *l. Reg.*
cap. 3.

43. Maritalis auctoritatis umbra tulamen uxoris GLOSS. HIERONYM.

est. Ep. 9. *ad Solitum.*

44. Non in lego ratio queritur, sed auctoritas. Lib. 2. *Diolog. adversus Pelagianos.*

45. Perdit auctoritate dicendi, cuius sermo
opere destruitur. Ep. 41, *ad Oceanum.*

46. Nihil impudentius arrogantia rusticorum,
qui garulatorem auctoritatem putant. *Ibid.*

47. Magis Scriptura auctoritate ducimur, quam
cujuslibet eloquentias secularias. *Quesit.* sup. *Genes.*

48. Ubi magni viri preceedit auctoritas, cessest
alii omnis interpretatio. Lib. 4, in *Isaiam*, cap. 10.

49. Majorum sequore vestigia, ab eorum aucto-
ritate non discrep. Sup. *Ecclesiasten*, cap. 12.

50. Nonnulli, rugata fronte, demissis supercello,
verbisque trutinatis, auctoritatem sibi doctorem
vendicant. Lib. 2, sup. Ep. *ad Ephes.* cap. 4.

51. Talem te exhibe, ne contemni possis: vita
enim auctoritate tribuit verbo. Sup. Ep. *ad Titum*, cap. 2, in illud: *Nemo te contemnat.*

52. Auctoritas ecclesiastica in omnibus magis
imitanda est, quam ratio. *Prose.*

53. Auctoritas semper obedientia et humilita-

tis est, ratio vero nonnunquam presumptionis.
Sup. *Regul. D. August.* cap. 3.

JOANNES CASS.

71. Non te moreat dicentia auctoritas, nec quis,
sed quid dicat intendito. *De Quatuor virtut.*

SENECA.

72. Sapientis auctoritas pro ratione sufficit.
LIB. I. Ep. 8, *ad Pompeium Saturninum.*

PLINIUS II.

Vide etiam Tit. *Adolescentia*, sent. 5; *Elias.*
sent. 64; *Amicitia in genere*, sent. 37; *Monachus*,
sent. 181; *Obedientia*, sent. 57; *Regimen*,
sent. 11; *Sacerdotis dignitas*, sent. 49; *Sacerdotalis*
officium, sent. 41; *Suasio*, sent. 29.

Differentia, Comparatio. Quatuor sunt audito-
rum differentiae: Quidam audiunt, sed non reli-
nit, ut obliuio.

g. BONAVENT.

Quidam audiunt et retinent, sed non faciunt,
ut desiderio.

Quidam audiunt et retinent, sed non complent,
ut negotio.

Quidam audiunt, et auditio operis est, ne utilitas paret,
Ibid.

HUGO A. S.

60. Hoc est maiorum omnium causa, quando
rectorum auctoritas perit, nulla illis reverentia
habetur, nullus honor, nullus metus. Hom. 2,
sup. II *ad Timoth.*

61. Divina auctoritati nihil est quod non
pareat. In *Quiz. agentibus positis.* Quesit. ultima;
responses. 33.

62. Quis nesciat plus esse auctoritatis in par-
ticularibus doctis, quam in pluribus imperitis? *Ibid.*
2, *ad Origine erroris*, cap. 20.

63. Non valet quidquam sine divina, mortalis
hominis auctoritas. Lib. 5, *de Justitia*, cap. 20.

64. Quidquid dicatur quod cathollicorum aucto-
ritate Scripturarum non probatur, a sancta non
approbatur Ecclesia. Part. 1. *de Castro coniubio*,
cap. 19.

ET.

65. Christianis apostolicorum dictorum chara-
ctere debet auctoritas. Hom. 7, in *Levit.*

66. Nihil dicendum novum, nihil docendum
est, quod non constet auctoritate Scripturarum.
Lib. 2, in *Numeris*, cap. 8.

6. ANTONIN.

67. Frustra auctoritates indecunt contra eos,
qui auctoritas non recipiunt. *Contra Gregor.*
Armenos, etc. cap. 1.

6. AUGUSTIN.

68. Sacrae Scripturae auctoritas superior est
omni ratione. Sup. 3, sent. dist. 2, quesit. 2, art.
1, in *contrar.*

7. Tria sunt, que depravant auditum scilicet:
verba elatioris, verba detractionis, verba adul-
ationis. Ser. *poni*, 16, *prii Trin.*

8. Antonius de *Pascua*.

4. Sicut est, ut tenetur ad audiendum, dele-
tandus auditor: ita fecundans, ut moreatus ad
agendum. Lib. 4, *de Doctr. Christiana*, cap. 12.

5. Non est ut heret lector, ubi caligit auditor.
Lib. 2, *contra Julian.*

6. In ammuntando et in audiendo verbo veri-
tatis labor est. Sup. *Psalm.*, xxxix.

7. Omnis homo quod audit sic debet in cor
mittere, ut non piger sit postea inde cogitare.
Prose.

8. Ut quando audit sit similis manducanti,
cum auditu in memoriam revocat; et cogitatione

1. Nihil prodet audisse, nisi ea quae audieris
in memoria thesauro repouseris. In frag-
mento *de Fide Resurr.* Hieronym. lib. 12, in *s. Hierony.*
Eccl. cap. 40.

2. Cum magna attentione et affectu audienda
est predicatione, et cum silentio. Part. 2. *G. 9.*

3. Tria sunt, que depravant auditum scilicet:
verba elatioris, verba detractionis, verba adul-
ationis. Ser. *poni*, 16, *prii Trin.*

4. Sicut est, ut tenetur ad audiendum, dele-
tandus auditor: ita fecundans, ut moreatus ad
agendum. Lib. 4, *de Doctr. Christiana*, cap. 12.

5. Non est ut heret lector, ubi caligit auditor.
Lib. 2, *contra Julian.*

6. In ammuntando et in audiendo verbo veri-
tatis labor est. Sup. *Psalm.*, xxxix.

7. Omnis homo quod audit sic debet in cor
mittere, ut non piger sit postea inde cogitare.
Prose.

8. Ut quando audit sit similis manducanti,
cum auditu in memoriam revocat; et cogitatione

69. Omnis auctoritas Philosophi consistit in
besta vita comparanda. Lib. 5, *de finit.*

70. Non viribus, aut velocitate, aut celeritate
corporum res magna geruntur, sed consilio,
auctoritate, sententia. *De sententiis.*

14. Auctoritati credere magnum compendium est, et nullus labor. *De Quantitate enarrat., cap. 7.*
 15. Auctoritas fidem flagitat, et ratione preparat hominem. *De vera Relig., cap. 24.*
 16. Auctoritatem ratio penitus non deserit, cum consideratur cui sit erendum, et certe summa est ipsius iam cognitis atque perspicuis veritatis ceteras. *Ibid.*
 17. Ipsi rationi purgationis animas, quae ad perspicuum veritatem peruenit, nullo modo aucto-
ritates humanae opponuntur. *Ibid., cap. 25.*
 18. Quod intelligimus, dicimus ratione; quod credimus, auctoritatis; quod opinamur, errori. *De utilitate credendi, cap. 14.*
 19. Docent auctoritas fidem ratione conciliat, attentiones discipulos reddit. Apud D. Joan., Damascen. lib. 1. *Paral., cap. 90.*
 20. Si ad assistit de novitate incunditas, ut de ve-
tustate non desit auctoritas. In serm. exhortatio-
rio ad *Miles templi*, cap. 11.
 21. Auctoritate Scripturam, male cogitare, male dicere, et male facere prohibemur. In suis
sent. capite *Auctoritate.*
 22. Auctoritati matris Ecclesie non reliquari,
summus honor est et gloria. Ep. 183; *ad Eustach.*
 23. Monstruosa res est imbens auctoritas, et
utans stabilitas. Lib. 2. *de Considerat.*
 24. Intellectus rationi innimitur, fides auctorita-
ti, opinio sola veri similitudine se tuerit. *Ibid.,*
lib. 5.
 25. Ex fama minorum, et reverentia majorum,
ut homo magna auctoritatis. Sup. *Sapient.*
cap. 8.

26. Magna est auctoritas Praelatorum, in quo-
rum receptione Deus recipitur; et contemptu,
contemnitur. In *Luc.*, cap. 10. sup. illud: *Qui
vot spernunt,*
 27. Auctoritas sacra Scriptura exceedit omnem
certitudinem rationis. Sup. lib. 4. sent. in pro-
moto. *Ques. 2.*
 28. Non est certa auctoritas ejus, qui potest
fallere, et falli. In *Priemio breviologii*, cap. de
modo procedendi sacra Script.
 29. Auctoritas probet fulcimentum fidei, et
fides assentit auctoritati. Lib. 6. *Compendii Theo-
log. verit., cap. 19.*
 30. Non te confundat, nec trepidum faciat re-
rum novitas, sed sufficiat tibi omnipotens aucto-
ritas. Hom. 4. *de Symbolo.*

31. Quid in temporario preceptore auctoritas
imperandi est, nisi gladius in manu furiosi?
Opuscul. oratione 19.
 32. Non familiaritate nimis vilescat auctoritas.
In *Annot. sup. cap. 1 Job*, in illud: *Et faciebant
conciencia.*

33. Auctoritas Sanctorum, quantum ad sacram *Gloss. DECR.*
Scripturam expoundam, praevaleat papali; quan-
tum autem ad causas definitandas, praevaleat aucto-
ritatis Romanorum Pontificum. Apud Gratianum,
in *Decretis.*
 34. Auctoritas canonis est major auctoritatis
Sanctorum. *Ibid.*
 35. Quod est in divilibus major auctoritas. *Gloss. INT.*
 36. Quanto gradus celsior, tanto major auto-
ritatis inventur. Part. 1. in *Decretis*, dist. 21.
 37. Magna est servorum Dei in reprehensionis *GRATIANUS.*
vitis, sine personam acceptio auctoritas. *MAIORIS.*
 38. Omne quod loquitur predicator, ad divina
auctoritatis fundamentum recurret, atque in eo
aediculum locutionis sue firmetur. *Ibid.*, lib. 19,
cap. 16.
 39. Ex vera humiliata, secura semper aucto-
ritatis nascitur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 10.
 40. Quid aliud quam Antichristi testis est, qui
perdit auctoritate promissa Deo fidei, testimoni-
um perdidit errori? *Ibid.*, lib. 32, cap. 13.
 41. Canonum inunctus, aliquis interne-
semper auctoritas. Lib. II, in *Registro*,
indict. 6, cap. 42, ep. 42, *ad Joan. Episc. Panor-
mitan.*
 42. Ipsa auctoritas sancta Ecclesia, cum sine
misericordia est, nulla est. Lib. 6, in *l. Reg.*
cap. 3.
 43. Maritalis auctoritatis umbra tulamen uxoris. *HIERONYM.*
est. Ep. 9. *ad Solitinem.*
 44. Non in lego ratio curitur, sed auctoritas. *LIB. 2. Diolog. aduersus Pelagianos.*
 45. Perdit auctoritate dicendi, cuius sermo
opere destruitur. Ep. 41, *ad Oceanum.*
 46. Nihil impudentius arroganta rusticorum,
qui garulitatem auctoritatem putant. *Ibid.*
 47. Magis Scriptura auctoritate ducimur, quam
cujuslibet eloquentias secularias. *Ques. sup.
Genes.*
 48. Ubi magni viri precedit auctoritas, cessest
alii omnis interpretatio. Lib. 4, in *Isaiam*, cap. 10.
 49. Majorum sequore vestigia, ab eorum aucto-
ritate non discrep. Sup. *Ecclesiasten*, cap. 12.
 50. Nonnulli, rugula fronte, demissis supercello,
verbisque trutinatis, auctoritatem sibi doctorem
vendicant. Lib. 2, sup. Ep. *ad Ephes.* cap. 4.
 51. Talem te exhibe, ne contemni possis: vita
enim auctoritate tribuit verbo. Sup. Ep. *ad Titum*, cap. 2, in illud: *Nemo te contemnat.*
 52. Auctoritas ecclesiastica in omnibus magis
imitanda est, quam ratio. *Prose.*
 53. Auctoritas semper obedientia et humilita-

- tis est, ratio vero nonnunquam presumptionis.
Sup. Regul. D. August. cap. 3.
 JOANNES CASS. 51. Non te moreat dicentia auctoritas, nec quis,
sed quid dicat intendito. *De Quatuor virtut.*
 R. JOANNES CRETUS 52. Sapientis auctoritas pro ratione sufficit.
LIB. I. Ep. 8, ad Pompeium Saturninum.
 VIDE ETIAM *Tit. Adolescentia*, sent. 5; *Elias.*
sent. 64; *Amicitia in genere*, sent. 37; *Monachus*,
sent. 181; *Obedientia*, sent. 57; *Regimen*,
sent. 11; *Sacerdotis dignitas*, sent. 49; *Sacerdotalis*
officium, sent. 41; *Suasio*, sent. 29.
 AUDIRE.
Differentia, Comparatio. Quatuor sunt audito-
rum differentiae: Quidam audiunt, sed non reli-
nit, ut obliuio.
 Quidam audiunt et retinent, sed non faciunt,
ut desiderio.
 Quidam audiunt et retinent et faciunt, sed non
complent, ut negotio.
 Quidam audiunt, retinent, faciunt et complent,
et hi sunt studiosi et virtuosi. In caput 2. *Luc. 8,*
sup. illud: *Estis qui seminat, etc.*
 Tres sunt verbi auditores: pigri; activi;
contemplativi. *Prose.*
 Pigi audiunt, et auditia contentunt: activi
audunt, et auditis obedunt; contemplativi au-
diunt, et in amplexu obdormunt.
 Pigi torpenti, activi laborant, contemplativi
vacantes. Lib. 4, *Miscell.*
 SENTENTIA PATRUM.
 1. Nihil prodet audire, nisi ea quae audiri-
tur, in memoria thesauro reposauerit. In frag-
mento *de Fide Resurr.* Hieronym. lib. 12, in *s. HIERONYM.*
Eccl. cap. 40.
 2. Cum magna attentione et affectu audienda
est predicatio, et cum silentio. Part. 2. *Gl. 9,*
cap. 11.
 3. Trii sunt, que depravant auditum scilicet:
verba elatioris, verba detractionis, verba adul-
ationis. Ser. *poni*, 16, *pigi Trin.*
 4. Sicut est, ut tenetur ad audiendum, dele-
tandus auditor: ita fecundans, ut moreatus ad
agendum. Lib. 4, *de Doctr. Christiana*, cap. 12.
 5. Non est ut heret lector, ubi caligit auditor.
Lib. 2, *contra Julian.*
 6. In annuntiando et in audiendo verbo verita-
tis, labor est. Sup. *Psalm. xxxiii.*
 7. Omnis homo quod audit, sic debet in cor
mittere, ut non pigerit postea inde cogitare.
Prose.
 8. Ut quando audit sit similia manducant, et cogitatione
cum auditu in memoriam recusat;

*SENeca.**PLINIUS II.**S. BONAVENT.**VIC.**HUGO A. S.**VIC.**S. ANTONIN.**ET**S. AMEROS.**S. ANTONIES.**DE PASCH.**S. AUGUSTIN.*

duleissima recolit, sicut similes ruminant. Sup. *Psalm. xlvi.*
 9. Quomodo fortis poterit esse in faciendo, qui deficit in audiendo? Sup. *Psalm. xcii.* vers. 29.
 10. Doctrina per malos, patines in sepe; horum inter spines, cavae lege, botrum carpe, spuma cave, ne dum quavis fructum, laces, munus; et cum audiis boni dicentes, ne imitari mala facientem. *Tract. 46.* sup. *Evang. Joann.* de cap. 10.
 11. Ubi laboratus est disputator, non remanserit esse auditor. *Ibid.* tract. 67, de cap. 43.
 12. Qui audiit et bene audit, deficit et proficit; deficit iniquitatis, proficit veritatis, deficit seculi, proficit Deo. *De Discip. Christi.* cap. 3.
 13. Qui quod dicit, negligit; et quidquid audit, contemnit, salutis raus existit quia observanda contempsit, et pericula non vitavit. *Serm. de Verbo Dom.*
 14. Tolle vanitatem, si vis audire veritatem. *Ibid.* serm. 35.
 15. Non minus reu erit, qui verbum Dei negligenter audierit, quam ille qui corpus Christi in terram cadere negligenter sua permisit. *Hom. 26.* ex *quingangen. Hom.*
 16. Qui verbum Dei libenter audit, in aures anima de patria Paradisi transmissas se suscipisse non dubitet. *Ibid.*
 17. Optimus minister tuus est, qui non magis inducere hoc a te audire, quod ipse voluerit; sed potius hoc velle, quod a te audierit. *Lib. 10.* de *Confess.* cap. 26.
 18. Iubet ut obedienter audiatur, quantumque granditate dictiorum maius pondus via dicentis. *Lib. 4.* de *Doctrin. Christi.* cap. 27.
 19. Qui habet in se unde audit, necesse est gaudere ad quod audit. Sup. *Ep. Joann.* in *Prefat.*
 20. Unusquisque pro modulo suo audiatur, et si cut sibi conscius fuerit, ita vel dolat corrigendus, vel gaudet approbadus. *Præf.*
 21. Si se devias invenierit, redat ut in via ambulet; si se in via invenerit, ambulet ut perveniat.
 22. Nemo superbus sit extra viam, nemo piger in via. Sup. *Psalm. xxxi.* in *Præf.*
 23. Audire veritatem nihil profest, si homo non supra petram adificet. *Præf.*
 24. Qui adificat supra petram, ipse est qui audit et facit; qui autem audit et non facit, adificat super arenam; qui non audit nec facit, nihil adificat.
 25. Quomodo qui adificat super arenam, ruinam sibi adificat; sic ille qui non adificat super petram, veniente fluvio, sine domo rapietur.

26. Non clini facere, nisi et adificare; et super petram adificare, id est et audiare et facere.
 27. Tu autem quantum longe es a faciendo, qui tantum fugis ab audiendo? Sup. *Psalm. xlviii.*
 28. In discente molestia est causa audiire velle, quod noli implore, aures auditu accommodare, et ab opere voluntate avertore. *Serm. 3.* de *Verbo Dom.*
 29. Qui fabulis otiosis, obscenis carminibus, vel detractionibus aures libenter aperit, hanc anima sue portam mortis efficit. *Lib. 2.* in *Lucam.* cap. 7.
 30. Jejunus auris nequirer pruriens a fabulis s. BERNARDUS et rumoribus, et quacunque otiosa sunt, et ad salutem minime pertinentia. *Serm. 3. Quoddrop.*
 31. Nullus sermo qui adificet ad piatem, ad virutes, ad mores optimos, negligenter est audiendus. *Serm. 57.* sup. *Cantic.*
 32. Secretum consilium, secretum querit auditum. *Epist. 107.* ad *Thomam præposit.*
 33. Quem detectat audire, alterum loqui provocat. *De ord. vita.*
 34. Audire quod turpe est, pudori maximo est. *Ibid.*
 35. Prins formes auditum, quam lethifex visum; quid intendit oculum? aures para. *Præf.*
 36. Videre desideras Christum? operiet te prius eum audi; immensa est ejus claritas, viens tuis angustis est, et non potes ad eam; potes audiui, sed non aspectu. *Serm. 28.* sup. *Cantic.*
 37. Benignus audiendum est, deinde suscepientum, sollicite conservandum, quidquid ad animorum salutem pertinet. *Serm. 2.* de *SS. Petro et Paulo.*
 38. Nudus sibi ante tribunal Christi, ut audiatur vocem iudicii, qui ad vocem consilii obturauit aures suas. *Serm. de verbis Abrahe.*
 39. Utilius et multo salubrius hodie audiire Deum consulentem, consolantem, admonentem, docentem, et ut multum arguentem, inciperantem, corripientem; quam in die illa iudicii tam amara, tam lugubris, tam tenebris, audiire illum iudicantem, indignantem, uilescensem, sanguinem, condemnantem. *Ibid.* sup. illud *psalm. LXXXIV.* *Hodie si vocem ejus audieritis,* etc.

40. Libenter accommoda aures tuum, cum aliquis laudatur, quam cum vituperatur. *De nobilitate document.*
 41. Non aures corporis, sed mentis querit Dominus. *De septem donis Spiritus sancti.* cap. 3, de *Dono consilii.*

42. Melior est auditor humilis simpliciter ambulans, quantum ad verbum Dei refractionis;

quam tumidus torquens labia sua, quantum ad

refractionis aspernationem. *Exposit. 2.* sup. *Psalm. cxviii.* art. 1, vers. 43.

43. Auditor doctrinae evangelice debet emissis in affectu, per accommodationem auditus; humilis in affectu, per contritionem spiritus; fidelis in assensu, per captivitatem intellectus. *Sup. Luc.* in *princ. proemii.*

44. Non auditio verba conditionis divina negligenter, ut non erexit; sed diligenter, ut abundet; et alias tributis. *Sup. Luc.* cap. 8, sup. illud: *Vide quid audiatis.*

45. Quid melius, quid anime dulcior, quid homini fructuosius, quam ut devote audit verbum *Dei.* *Ser. 2.* ex *SS. Ezechiel.*

46. Nemo bone discit, si doctrina verba non reverenter audit, si auditio non semper ruminat, et si agitata experimento non probat. *Serm. 2.* de *Uno doctore.*

47. Carnis auris, ad audiendum tantum consistit; cordis vero auris, auditu simul et intellectu riget. *De septem donis Spiritus sancti in specie, cap. 3.* de *Bono fortitudi.*

48. Delectatio in auditu verbi Dei est signum charitatis genitae. *De Itineribus zierunt; Itinera 4, distinct. 4.* art. 1.

49. Nescit mala audit, tentant pulchra visa. *In Alphabete religiosi.* loc. 17.

50. Tuffus et humilis auditus, quam loqueris. *In Speculo discipli.* part. 4, cap. 20.

51. Potes qui præpositos suos studet audire, Deum sequitur. *Hom. 4.*

52. Nihil quidquam prodest libenter audire, nisi credulitas auditum confirmet. *Aduersus Iudeos.* cap. 1.

53. Auditores doctrinae dicta facere contemnunt cum predicatoris opera, a prædicacionis veris discrepante conspicunt. *De duodecim Abusionibus.* cap. 1.

54. Custoditus sis auditu, ut rumores libenter non audias. *In Exhort. ad Novitios.* art. 2.

55. Magna est auris fenestræ, per quam mors in mandibulum ingressa, cunetas devorat gentes, agnationes, et insatiabilis adhuc reminet. *De morte lingue.*

56. Qui fastu mundi superbiunt, præconis reritis audiire non possunt. *Sup. Judith.* cap. 5.

57. Fama est unique tacere; nec patienter audit, qui negligit corrigi. *Sup. Job.* cap. 44.

58. Qui linguum logiondi causa habet, iste ipsum auris audiendi causa nactus est. *Ibid.*

59. Numbus tunet, qui putat sua verba non decider audiri, nisi a sapientibus. *Præf.*

60. Auris non querit sapientes facere, sed sapientibus se ostenderit, ut doctus auditor. *Ibid.* cap. 34, sup. illud: *Audite sapientes.*

61. Qui sapientiam verba audire negligit, si tam suum gubernare non potest. *Sup. Proverb.* cap. 1, in illud: *Audiens sapiens, etc.*

62. Ne desideres ejus auscultare sermones, qui dulcedine auditores fallit. *Ibid.* cap. 23.

63. Reale humilis auditor inaurans comparatur, dum libenter increpanti ac docenti aurum accommodat. *Ibid.* cap. 25, sup. illud: *Inauris aurea, etc.*

64. Nihil prodest videlicet et audire, nisi commendes memoriae. *Sup. Ezech.* cap. 40.

65. Nullum verbum sine voce auditur, nec vox sine intelligentia verbi valet; vox viam verbo preparat, ut audiatur sive recipiatur. *Sup. Matthei.* cap. 3, in illud: *Vox clamantis, etc.*

66. Via Domini ad eos dirigitur, cum sermo eius diligenter auditur. *Ibid.*

67. Illi soli belli qui audiunt ut menta recon-

dant; et mente recundant ut opere complecant; et

opere implent, ut vitam eternam possident.

Sup. Apocalypsis. cap. 1, in illud: *Beatus qui audiit, etc.*

68. Injustus semper gravia sunt verba iustorum, et quod ad satisfactionem prolata audiunt, huc quasi supererumpsum pondus ferunt. *Lib. 2.* *Moral.* cap. 22.

69. Ad superum desiderium inflammare audiens suos insequunt verba, que frigido corde prouocant. *Ibid.* cap. 26.

70. Multi vocem prædicationis audiunt, sed post vocem vacui recessunt. *Præf.*

71. Quoniam et si venter comedit, viscera non replentur.

72. Quia etiæ mente intellectum sacri verbi per-

cipiunt, obliviscendo aut non servando quo audi-

derint, hic in cordis visceribus non repou-

nunt. *Rom. 10.* sup. *Ezech.* in illud: *Venter tuus comedit.*

73. Quidam, verbum Dei audientes, non au-

dunt; quoniam aures ad sacrum eloquium po-

nunt, sed cor a mundi desideriis non evicit.

Rom. 12. sup. *Ezech.* in illud: *Qui audit, ou-*

dit.

74. Quanto sanctorum est vita doctoris, tanto fit

humilior sensus audiens. *Ibid.* hom. 18.

75. Multum cordi sui seminat, sed parum in-

fert, qui de mandatis coelestibus audiendo multa

ognoscit, sed negligenter operando paucis fructi-

cat. *Ibid.*

76. Secundum capacitatem audiendum, con-

temporare se debet lingua doctorum. *Lib. 17.*

Moral. cap. 14, in titulo.

77. Qui veraciter querunt audire quod justum

est, saquoniter expectant audire quod querunt.

Ibid. lib. 24, cap. 7.

s. GREGORIUS MAGNUS.

78. Humana aures verba talia iudicant, qualia fortis sonant; divina vero iudicia talia ea audiunt, qualia ex intimis proferuntur. *Ibid.* lib. 26, cap. 7.

79. Sepe doctori verbum pro gratia tribuitur auditoris; et sepe propter auditoris culpam, subtrahitur sermo doctori. *Prose.*

80. Propter bonos auditores, datur bonus etiam sermo doctoribus; et, propter malos auditores, bonus etiam doctoribus sermo subtrahitur. *Ibid.* lib. 30, cap. 18.

81. Magna Prædicatorum consolatio est subsequens profectus auditorum. *Ibid.* lib. 35, cap. 9.

82. Verbum prædicacionis semen in corde auditentis est; et auditor bonus inde profert postmodum magnum messem scientie, unde parvum primum acceptum semen lingue. Hom. 3, sup. *Ezech.*

83. Ille sermo ab audiente liberetur accipitur, qui a predicatori cum compassione animi preferatur. *Ibid.* Hom. 41.

84. Gloria predicatoris est profectus auditoris. *Ibid.* Hom. 49.

85. Via domini ad cor dirigitur, cum veritatis sermo immutiter auditor. Homil. 7, sup. *Evang.* in illud Joann. primi: *Dirige viam Domini.*

86. Nisi sanctus spiritus cordi auditus audientis, otiosus est sermo doctoris. *Ibid.* Hom. 30.

87. Sapientis viri est breviter audita latius pensare. Lib. 6, in *Registre*, indict. 3, cap. 31. Ep. 47, in *Leontium*.

88. Bifidus est ut, quilibet recta demunatius predicatori, qui non diligatur, liberetur audire. Part. 2. *Pastorale* cura, cap. 8.

89. Ploramusque incassum bona audientis, cum ex magistris vita mala et exemplo destructor. Lib. 21. *Moral.* cap. 8.

90. Qui sua dicere semper volunt, aliena audire non possunt. *Ibid.* lib. 26, cap. 17.

91. Prae audiens bonus patienter nequenter; et, cum vita emendatione negligunt, ad verba se responsionececcingunt. *Ibid.* lib. 10, cap. 3.

92. Necesse est ut, cum audientem utilitatis quin non profitet, mentem ejus fama laudabilis non elevet, sed fatiget. *Ibid.* lib. 21, cap. 5.

93. Aurem corda terrenarum cogitationum turba, dum perstrepit, claudit. *Ibid.* lib. 23, c. 12.

94. In secretario mentis quanto minus curarum tu multuantum sonus compescitur, tanto amplius vox presidentis iudicis non auditur. *Prose.*

95. Non perfecte homo sufficit ad utraque divisus, quia, si exterior auditum aperi, interior obseruat. *Ibid.*

96. Autrem cordis tumultus secularium negotiorum claudit, et quies secreta considerationis aperi. *Ibid.*

97. Auditui Janua ponenda est, que recte claudatur, et aperiat. *Orat.* 2, in *Presentia S. Bartolomei*.

98. Famem ambitionis verbi dominici pati, miserabilestimum est. *Orat.* 22.

99. Nil aliud anima dicat audire, nisi quod ad timorem Dei pertinet. *Ep.* 7, ad *Ltam.*

100. Auditus in Scripturis sanctis non est iste qui aures sonat, sed qui corde percipitur. In *Præf.* sup. *Joach.*

101. Optima ornamenta sunt aurium verba Dei: ad ea sola paratus esse debet auditus, eaque preuestissimum lapidum anteferre. *Ep. ad Demetriadem.*

102. Auditum tuum magis ad honorum iudicium, quam ad modicum viluperationem accommoda. *Ep.* 14, ad *Mauritii filiam*.

103. Omnes verbum Dei jubent audire, et unusquisque pro suo modulo et sensu intelligat, quid Dominus precipiat. Lib. 2, sup. *Ezech.* cap. 6.

104. Omnes liberter audiunt beati, sed non omnes liberter audiunt immaculati; tu autem, si vix esse beatus, esse immaculatus. Sup. *Psalm.* cxviii, cap. 67.

105. Quod utille est sepe dicere, non debet esse Hugo CARDINALEM.
pigrum, nec audire molestum. Sup. *Deuter.*

106. Annis bona dicunt, quae liberter audit bona, et prudenter discernit audita, et obedienter operatur intellecta. Sup. *Ecclesiasticum*, cap. 3.

107. Audire vel videre, beatum non facit; sed custodiare. Sup. *Isaiam*, cap. 42.

108. Multi auditores sunt sicut putrida ligna, quae ardore non possunt, sed tantum fumare; sic multi auditores ex prædicacione sunt pejores, et detrahunt prædicationi et predicatori. Sup. *Hierem.*, cap. 5.

109. Melius appetit Dominus sermones suos audiri, quam thus et holocastrum offerri. *Ibid.*, cap. 6.

110. Frigidissimus est, quem ignis divini eloqui non incendit. *Ibid.*, cap. 23.

111. Auditores per prædicationem non formantur in vita, nisi adit ignis et calor charitatis. Sup. *Ep. ad Rom.*, cap. 6.

112. Nunc sermonem audire non queritis compunctivum, sed qui delectare sono valent, et verborum compositione, quod Ecclesiastes subvertit. Homil. 38, ad *populum Antiochenum*.

113. Audire solum et operibus nihil prestare, nihil prodere; nulla perro utilitas ex auditu est, nisi et operum sequatur impletio. Hom. 4, sup. *Genes.*

114. Scit enim corporalis sanitatis indicium est; ita et studio magno audire divina eloqua,

HUGO A. S.
VICT.

S. JOANNES HEDONUS
CHRYSOSTOMUS MARALENS.

EPIS. PEL.

non concurret. Libr. 3, Ep. 398, ad *Alypium*.

115. Nihil tantopere dicenti necessarium est, ut auditoria benevolentia. *Ibid.* Hom. 45.

116. Si quid dicitur abeque scriptura, auditorum cogitatio claudicat, nunc annuens, nunc hebitans; ubi vero scriptura divinae vocis prodit testimonium, loquuntur sermonem, et audientis animum confirmat. Homil. sup. *Psalm.* xxv.

117. Qui quod audiit contemnit, salutis reuexit. Hom. 7, ex *voris* in *Math.*

118. Tu non audi orationem tuam, et Dominum vix audire preceas tuam. *Ibid.* Hom. 46.

119. Omnibus brutis est ratiovis experior, qui loquentem Deum audire deligantur. *Prose.*

120. Deo placere, hominis est; si Deo placere hominis est, qui Deum loquenter audire negligit, quantum ratione id essequetur? si profecto nihil differt a bellis. Hom. 4, sup. *Ioan.*

121. Fames gravis, fames audiendi verbum Dei, Hom. 25, in *Acta Apost.*

122. Non queritis audire sermonem, qui compungere possit, sed qui oblectet timulo strepiti, et verborum compositione, quasi citharae et cantores audientes. *Ibid.* Hom. 30, in *Moral.*

123. Quoniam auditor ille non ridiculus, quomodo non adulator et irrisor putabatur magis? dum assentit quidem predicatorum bene dixisse, nescire autem se quid dixerit? hoc adulatio est. *Ibid.*

124. Auditor quando in deliciis agit, oscians est ac ignavus, et loquente quoippe interturbari sibi videtur. *Ibid.* Hom. 42, in *voris*.

125. Dedit Deus auditum, non ut blasphemia verba, sed solitaria dogmata acceptentur. Homil. 22, sup. *Epist.* 4, ad *Cor.*

126. Frequenter eadem audire, scientibus pradest. Hom. 7. Sup. *Ep.* ad *Hebr.* in *Novat.*

127. Animus semel tristitia respicit, nihil audire est idoneus. Hom. 2, ad *Perul.* *Antich.*

128. Non absque pericula vobis erit audire, si non accesserint opera. *Orat.* 5, *asturum Judas.*

129. O vanitas vanitatum, quod delectat audire cupimus, non quod edificet. Sup. cap. 4, *Regula S. Benedicti*, verbo *Sacras*.

130. Bonum quod audieris, die: bonum quod didiceris, docet. Lib. 2, in *Synonym.* cap. 44.

131. Quidam curiosi delectantur audire quilibet sanentes, non ut veritatem ab eis querant, sed ut fecundum sermones eorum agnoverint more postularum, qui magis compositionem volentrum, quam sententiam veritatis sequuntur. Lib. 2, de *Summo bono*, cap. 29.

132. Nihil utilitas ex auditione percipitur, cum operum demonstratio cum iis qua dicuntur

LACT. PIRK.
LAC.

S. LAURENT.
JUSTIN.

S. LEO I.

PETRUS.
BLERENS.

S. PETR. DAM.

S. PROSPER.

S. RAYMOND.

S. REMIGIUS.

S. RUFUS.

S. VICTOR.

S. ZENO.

S. THOMAS.

S. AQUINAS.

S. THOMAS.

insipida confusione obliisci. *Opusc. de His quae diversis homin. conveniunt.*

153. Quatuor sunt, quae audiunt delectant, scilicet: vox suava, ornata locutio, rumor placidus, honesta praedicatione. *Ibid. de Scientiis ultioribus.*

SENTENTIA PAGANORVM.

CICERO.

154. Doublem auditorum fratre poterimus, si summa causa breviter exponamus, et attentius eos faciamus. *Prose.*

155. Nam docili est is, qui attentissime paratus est audiire. Lib. 1. *de Arte Rhetorica, ad Herennium.*

156. Is maxime docili est, qui attentissime paratus est audiire. *Ibid. 1. de Invent. Libr.*

157. Ita perfidum est si quid agere, aut effere vis ut homines te non solam audiunt, verum etiam libenter studioseque audiunt. *Orat. 4. pro Cicerone.*

158. Cujus aures variati clausa sunt, ut verum audire nequar, huius salus desperanda est. *De Amicitia.*

159. Effectus eloquentiae est audiendum approbatio. *Lib. Tert. quæst.*

160. Audiendum cresvit Deus, accommodatum instrumentum ad sermones et concordem percipientes. *In Dialogo Thuc.*

161. Magnas auribus imponas fore, *de concilio.*
162. Nihil audiu, quod audire penitent. *Lib. 1. Ep. 9. ad Mamilianum Fundatum.*

163. Auditorum intentio relungueret, nullis auctoribus excitata. *Ep. 10. ad Celsinum.*

164. Ad rem commoverant auditores, non ad verba composta; alloqui noceat illis eloquentia, si non rerum epidemita facit, sed sibi. *Ep. 52.*

165. Quidam venient ut audiunt, non ut dicant, sicut in theatrum volupptatis causa ad delectandas aures ducuntur. *Prose.*

166. Magnum auditorum pertem videbis, cui philosophi schola, diversiorum olli sit.

167. Non id agunt ut aliquis sibi vita deponant, ut aliquam legem vite accipiunt, ad quam mores nos dirigant, sed ut oblectamento aurum perfruantur.

168. Quidam ad magnificas voces exigitur, et transiret in affectum dicentium, saceres vulva et anus; nec aliter conseruantur.

169. Rapti illos instigique rerum pulchritudo, non verborum utilium sonitus. *Epist. 108.*

170. Facile est auditorem concire ad cupiditatem reici. *Ibid.*

171. Quæ negligenter audiuntur, minus pertinet. *Ibid.*

172. Adulatorum sermo diutius heret, quam audiatur. *Ep. 123.*

PLATO.

PLINIUS JR.

SENeca.

173. Claudentes sunt eores malis vocibus, et quidam primis; nam, cum initium fecerunt, admissaque sunt, plus audierunt. *Ibid.*

174. Dicendum esto tacitus auditor, audiendum promptus receptor: *De quatuor virtutibus.*

175. Non te morietur dicens auctoritas, nec quis, sed quid dicat, intendit. *Ibid.*

176. In hoc tantum incumbit, ut libentibus auditis, quam loquaris. *De Moribus.*

177. Auribus frequentius, quam lingua utere. *Ibid.*

AULA.

Vide Curia.

AURUM.

SENTENTIA PATRUM.

1. Aurum Ecclesia habet, non ut servet, sed ^{s. AMBROS.} auctoritas ut ergolet, et subveniat in necessitatibus. *Lib. 2. Offic. cap. 28.*

2. Auri cupiditas materia perfidiae est. *Lib. 1. de Apolo. David, cap. 4.*

3. Laqueus est in auro, viscum in argento, nexus in padio; dum aurum petitus strangulans; dum argenteum querimus, in viscum rursus horremus; dum primum invadimus, alligamus. *De Bonis mortis, cap. 5.*

4. Non auro redimatur anima, non argento; immo auro amittitur. *Ibid.*

5. Non alter salutem cor hominis auro, quam ^{s. ANTONIUS DE PAUVA.} corpus hominis aura. *Ser. Dom. 6. post Pascha.*

6. Quam male utinam molli auro! judicia ^{s. AUGUSTINUS.} corruunt, innocentes opprimunt. *Tract. 27. sup. Ewang. Joen. cap. 6.*

7. Aurum est quod aurum perquirit, quod avaritia cupi, quod sollicitudo custodit. *Prose.*

8. Aurum est materiæ laborum, periculosa res possidentium.

9. Aurum est avaritæ virtutum; aurum malus dominus, proditor servus.

10. Aurum est quod nemo tutum habet, nisi qui semper abscondit; aurum est quod in periclio domini fulget.

11. Aurum est quod per tenebras queritur, per tenebras custoditur.

12. Aurum est cuius inquisitio dannatos habet, cuius amor Iudam facit.

13. Aurum est quod amplius cruciat, apud quem largus fuerit.

14. Aurum est quod amantis se nihil de sua possessione permittit, refundens ei reatum suum, cui usum suum negat: gravis acquisitio, aurum nos posse. *De Verbis Apostoli, serm. 26.*

15. Multo plus fulget filos quam aurum. Aurum latibris tenet, annum filos ingento splendore conspicuat; aurum tuto prolixi potest, bides homo publico semper fulget. *Ibid.*

16. Non est episcoporum servare aurum, et a se revocare mendicantis manum. *In Decret. Gratianum, part. 2, causa 12, quæst. 1, can. Nolo.*

17. Pejus est non esse virtutem quam non esse aurum; auro enim virtus quanto prestat, tanto est virtute quam auro exere miserius. *De duabus animalibus, cap. 6.*

18. Melius est corruptum aurum, quam incorruptum argentum. *De Natura boni, cap. 5.*

19. Sub uno igne aurum rutilat, pales fumant. *De Civ. Dei, lib. 1, cap. 8.*

20. Nemo aurum nisi negando servavit. *Ibid., cap. 10.*

21. Aurum est sordidum argento licet prissimo carius astimatur. *Ibid. lib. 1, cap. 9.*

22. Non est auri vitium avaritia, sed hominis perverse amans aurum, Justitia derelicta, que incomparabiliter ab eo debuit anteponari. *Ibid., lib. 42, cap. 8.*

23. Justitia deserita et aurum amat ab avari, nullo peccato auri, sed hominis. *Ibid. lib. 15, cap. 22.*

24. Amas aurum, noli te illigare auro, quanto melior es quam aurum, aurum enim terra est fulgens, tu autem ut illuminaris a Deo, ad imaginem Dei factus es. *Homil. 37. Homiliarum quatuorquadragesima, cap. 4.*

25. Cum sit aurum creatura Dei, non tamens Deus fecit aurum ad imaginem suam, sed te; ergo posuit sub le aurum. *Ibid.*

26. Tunc aurum vendit maritus pro necessitate sua; contemptus auri tui, dilectio est visitatio. *Ibid. Homil. 48, cap. 4.*

27. Feli illi habet aurum in area, iste Deum in conscientia; compara nunc et aurum et Deum, aream et conscientiam. *Tract. 25, in Joann.*

28. Ad possessiones fundant homines aurum, quamvis multum ament aurum. *Tract. 3, sup. Ep. Joann.*

29. Acquisisti aurum, perdidisti seminum. *Ibid. tract. 40.*

30. Decus auri alter laudat religiosus, alter avarus; iste cum pietate venerandi creare, ^{s. CYRILLUS ERISSEN.}

31. Auri dignitas etiam purgatissimi argenti commixtione sordescit. *Lib. 6. de Musico, cap. 14.*

32. Aurum profignis. *Orat. 16.*

33. Ubis imperial aurum, judicat argentinum, leges canoniques silent, locum ratio et sequitas ^{s. BERNARDUS.} noui habent. *Epist. 166, ad Innocent. pap.*

34. Aurum et argentinum quod ad animi bonum special, nec bona sunt, nec mala; usus tamen horum bonorum abuso mala, sollicitudo pejor, quies turpior. *Lib. 2. de Consid. ad Eugen. papam.*

35. Diabolus isque posuit in auro et argento, et cum illa male delectamur, illaqueamur. *Lib. Mediatis, cap. 14.*

36. Quid est aurum, nisi terra rubra? id est, ^{s. BONAVENT.} parvi ponderis, et nullius vaoris. *Sup. Say. cap. 7.*

37. Aurum potest liquefieri, sed non in pondere et in valore munii, nec corrumpi; in die aurum fili pulchritus et splenditius, dum ab igne inflamatur. *Serm. 2, de SS. Philippo et Jacobo.*

38. Magis homines obedienti auro, quam Christo. *Serm. 1, de SS. Apoli.*

39. Non amat proximum, qui aurum amat. *Lib. 2. Pharetræ, cap. 11.*

40. Qui plurius auri possit, non abundat; quia nihil est quidquid in seculo est. *In Apolog. Pauper. Reg. 3, cap. 2.*

41. Omnia metallorum aurum pretiosissimum est, nec auro ministrum, nec virtutate corrumptum. *De festis SS. de Epiphani.*

42. Si quis auro ornari existimet, is est auro ^{s. CLEMENS. ALEX.} inferior, et non est eius dominus. *Lib. 3. Padagogi, cap. 41.*

43. Non intelligit miser speciosa esse sibi superflua, auro et alioglossa teneri, et possideri magis, quam possidere divitias. *Lib. 2. Epist. 2, ad Donat.*

44. Argento et auro appellatur veritas, expugnatur integritas, justitia vincitur, innocentia proditur, portas fidesque violatur. *Hom. 4. Epiphani.*

45. Ubis aurum placet, illi et vitium. *Lib. 7. ex s. GREGORII REGISTRO, ind. 2, cap. 114, ep. 110, ad Theodoric.*

46. Tolum auri profanus amor ostinet. *Ibid.*

47. Auro parientes, auro laqueant, auro fulgent. ^{s. BERYNUS.}

48. Ad possessiones fundant homines aurum, quibus multum ament aurum. *Tract. 3, sup. Ep. 12, ad Gaudem.*

49. Nos suffocari auro, Christum pauperem sequimus. *Ep. 13, ad Paulin.*

50. Crates ille Thebanus, homo quandam diuersum, cum ad philosphandum Athenas perge-

ret, magnum auri pondus abiecit, nec putavit se simili posse et virtutes et divitias possidere. Ep. 43, ad *Pautin.*

50. Aliena nobis auri argenteum sunt pondera; nostra possessio spiritualis est. Epist. 22, ad *Euseb.*

51. Aurum liquevit in litteras, et nudus ante fores Christi emoritur. *Ibid.*

52. Aurum deponere insipientem est, non perfectorum; fecit hoc Crates Thebanus, fecit et Amithothes. Ep. 28, ad *Lucinum.*

53. Difficilis carum arrogantia, quam aure et gemmis. Ep. 30, ad *Cecum.*

54. Nudus et levius ad colum evola, ne alas virtutum auri depriment pondera. Ep. 35, ad *Euseb.*

55. Crimen est caput, post chrismatis sanctificationem, aut auro, aut gemmis comi. Ep. 44, ad *Mauritii filium.*

56. Judicio mentis everso, per aurum libidini mancipatur. Ep. 37, ad *Pannach.* et *Ocor.*

57. Avarus aurum Deum habet. Sup. *Prae-* xix, vers. 8.

58. Humanus error pretiosis, nihil auro et gemmis opinatur; haec sunt, que hominum cupiditates dominati preti sui et honoris subducantur. Sup. *Psalm.* cxvi, vers. Feci *judicium et iustitiam.*

59. Auro honesta publicitas venialis est. *Ibid.*

60. Nihil habet sexus uterque pretiosissimum auro et gemmis; dum viri posse omnia auro volunt, mulieres vero per gemmas fieri se existimant pulchriores. *Ibid.*

61. Laqueus est in auro, viscum in argento; quia qui aurum peti, strangulari; qui argatum, visco harret. Lib. 4, *Contempt. de Amore Deti.* cap. 33.

62. Aurum et argentum, lapides et gemmae in luto sordescunt. Lib. 2, *de Contemptu mundi,* cap. 37.

JOANNES CASS. 63. Tanto avidior famae asecrunt auri, quanto summa lucri major apponitur. Lib. 7, *Caro-* Inst. cap. 7.

E. JOANNES 64. Aurum, cum maxime crescat, tum maxime CYPRIOTIOM. insidiatur possidentibus. Conc. 3, *de Lazar.*

65. Quid aliud est aurum quam communum? et

argentum quid aliud quam palea? Hom. 40, sup. *Math. Oper. perf.*

66. Argenti atque auri splendor hominem decipit, timidum, ignavum, mendacem, audacissimum, rapacem, obstreptoremque illum constitutus. *Ibid.* Hom. 64.

67. Aurum de terra nascitur, sed non est terra; aurum quidem eligitur, terra autem contemnitur. Hom. 3, sup. *Math. Oper. imperf.*

68. Aurum homines esse homines non sinit; sed in hellis et daemones mutat. Hom. 39, sup. *Epist.* 4, ad *Cor.*

69. Non aureis vasis Deus egit, sed aureis amabas. Hom. 60, ad *popul.* *Antioch.*

70. Bonum est aurum, verum si indigentibus erogetur; bonum, si ex ipso pauperes nutriantur; bonum, nisi eo quisquam imputauerit uti velit, nisi servare velit, atque humo subire; ita enim profecto iniuste est, plenumque detrimentum. Hom. 7, sup. *Epist.* 1, ad *Tito.*

71. Auri gratia et vigilias et peregrinationes, et altera pericula et odia atque usus, et omnia denique tolerant homines; nos pro Teo, ne verbum quidem vel tempe perferte volumus, odiaque subire. Hom. 7, sup. *Epist.* 2, ad *Tito.*

72. Quid boni habet aurum? inventatio quemadmodum est et prestigiolum. Hom. 10, sup. *Epist.* 4, ad *Thess.*

73. Omnes in stupore vertuntur, aurum fulgens et ignitum videntes; non auri natura habet per se nullum fulgorum. Serm. *Quod regularitate vires cohabitent.*

74. Non fato melius aurum esse cogitamus; materia namque premium non ex natura, sed ex opinione nostra. Hom. 21, ad *popul.* *Antioch.*

75. Aurum cepisti, non ut corpus vincias, sed ut pauperes solvas et emittas. *Ibid.*

76. Qui aurum redigit, gradum prodigit. Hom. 2, ad *Avar.*

77. Avaritia avaritia non est; sed avaritiam non cognovi, nisi per aurum. Serm. 11, *Opus.*

78. Aurum de profundo terre, anima ab exalatis cordi; melius prouide est ad sedem anime defteri aurum, quam in sepulcro auri anima demergavit. *Ibid.* serm. 22.

79. Auri custos, servator argenti, securitatem non habet, nesci quietem; et cui decessit securitas, quies perit; poma dives est ille, non censu.

80. Aurum natura grave, gravius fit avaricia nimis; hinc est quod plus habentem deprimit, quam ferentem; et vellementum aggravat corda, quam corpora. *Ibid.* serm. 29.

81. Aurum nascitur in terra profunda, sectatur ipsamontium fundamenta, per que ima venarum caris currit anfractibus; et dum suam sompner repetat ad naturam, colles annos ad inferna depositi, obscuri sensus, alta mentum semper in terrae demergit. *Ibid.* etc.

82. Aurum erogare bonum est; reponere malum; contemnere, validum; fugere, persecutum. *Ibid.*

83. Auri furor ardenter humano feret in pectora, quam caminus totus ignescit incendiis;

S. MAXIMUS
EPISC.

PRUDENCIUS
POETA.

S. VALERIAN.
EPISC.

S. ZENO.

CHILO LACES.

PLATO.

SENECA.

S. PETRUS
CEREBOL.

S. ANTONIUS
DE PAVIA.

S. AUGUST.

S. JUSTUS PHILO.

S. EUSEBIUS.

AUSTERITAS VITÆ.

SENTENTIA PATRUM.

S. EUSEBIUS.

AUSTERITAS VITÆ.

— 193 —

AUSTERITAS VITÆ.

et aerius homines dissolvit in terra, quam solvit in calore flammorum. *Ibid.*

85. Aurum crudelitatis dominus, sevus hostis. Amano ledit, modat vitando, ipsum etiam captivat aspectum. Fidem fragit, violat affectum, vulnera charitatem, turbat quietem, admittit innocentium, docet furtum, suadet fraudes, impetrat latrocinium. *Ibid.*

86. Auctiora sunt auri tela, quam ferri. Serm. 66, *de S. Columba.*

87. Sordet Christicolis rutilians fulva moneta, effigies, sordent argenti emblemata, et omnis thesaurus, migrante oculis vilescit honore. In *Psychomach.* de *Avaritia et largitatis pugna,* vers. 73.

88. Cesset auri desiderium, nec conjugalis fides perit, nec virginis integritas erubescit. Hom. 20, *de Avarit.*

89. Nihil clausum constat, quod auro argenteo que non patet. *Ibid.*

90. Qui diligit auri et argentum, non tantum Deos colere, sed corrum mores et actus imitari perspicuum est. Serm. 2, *de Avarit.*

91. Index aurum, aurum explorat hominem. In sent.

92. Aurum et argentum, et alia quo opes esse videntur, unice soli utilia erunt, qui, quomodo ipsi stenduntur, est, novit. In *Diegolo de Dixit.*

93. Aurum et argentum terra sunt pondera, que non potest amare sincerus animus. *De consol.* *ad Helviam.* cap. 44.

94. Solido homine tam bene culmo quam auro legi. Ep. 8.

95. Aurum non eripit animam e malis. Sent. 108.

96. Austeritatem ac violentiorem poscit vis occulta medicina, ut ulceris magnitudo aut secundum aut exstitione supercuretur, et dolore pallatur. Hom. 4.

97. Si nosmetipsos propria severitate distinguimus sententiam futuri Iudicis prevenimus. Prose.

98. Qui pro peccatis sibi ipsi non parcit, Deus citi illi indulgentiam tribuit. *Ibid.* Hom. 13.

99. Eos laude et admiror, qui vitam austera degerunt, et moderata vita medicamentum aquam appetunt, vinum autem tanquam ignis minus quam longissime fugunt. Lib. 2, *Pedagogi.* cap. 2.

100. Beatus Joannes, despectis oviu pilis, qui delicias redolent, pilos camelorum elegit, et eis se vestit, simplicem vilam et a dolo alienam representans. *Ibid.* cap. 10.

101. Austeritatem amplectere ab initio, quia relaxatio consuetudinum nunguam austeritatem admittit. Prose.

102. Semper enim offidat, et destruit; semper peccat et resipiscit. Serm. parvatico.

103. Quod tu in te severus agnoscis, ergo proprius ignescam; quod tu tristis accusas, ego laetus absolvam. Hom. *de Panit.* Ninivitar.

104. Nihil voluptuosum, nihil suave placet Deo; sed quod habet aliquid mordacitatem et severitatis. Sup. *Levit.*, cap. 2.

105. Austeritas vite requiritur in Evangelii predicatione. Sup. *Matth.*, cap. 3.

21. Rigida vita debet declinare mollium pulchritudinis, qui frequentant mollissimis induit adulantes. *Ibid.*, cap. 11, sup. illud: *Eccles qui mollius vestuntur, etc.*
- S. CASSIUS MAGN.** 22. Nihil sit blanditiae infirmitas, sed quantum sibi malum sit consentaneum, tanto in se benignius sit severa, et quoniam semper districto ferenda, preferiat. *Ibid.*, cap. 2.
23. Ecclesia qui leviter gaudens agnibus possunt, discipline verbore sunt corrigenda. *Bon.* 19, sup. *Exoch.*
24. Electi peccata sua austerae penitentiae cruciatus delent. *Ibid.*, 5, in 1, *Reg.*, cap. 4.
25. Tunc bene dicimus peccator cornutum, cum digna afflictio austereitate dolere nescit, quod longe confuditur. *Ibid.*, lib. 6, cap. 2.
26. Gratiam Dei significatum est, afflictio contra peccatum. *Bon.* 70, sup. *Kronig.* in fine.
27. Debetum redditum pro peccato, cum peccatoe affliguntur, et cruentia tergum culpas suscipiant, quas carnis delectatione contracterunt. *Ibid.* 3, in 1, *Regum*, cap. 4, sup. illud *Pater*, 1: *Tu soli peccavi.*
28. Afflictio electe membris, omnis diabolice tentationis peremptoriu[m] misero est. *Ibid.*, lib. 5, cap. 3, sup. illud: *Afflictus est in populus.*
29. Grave pondus criminis deponi non potest, nisi austereitate magne compunctionis. *Ibid.*, c. 2.
30. Tanto actiori manu paucitatem mens a pollutione tergunda est, quanto per conseruatum consipic scordium inquinatum. *Ibid.*, 1, *Moral.*, cap. 17, num. 21, sup. illud *Joh.* 2: *In pacifico amaritudine.*
- S. GREG. NYSS.** 31. Philosophica et Christiana vivendi ratio, dura exteriora aliquo aspera sensu est, inter item optimarum pulcherrimarumque rerum plena. *Praise.*
32. Quia tempore suo, cum natura fusit, dulcissimum suorum fructuum prestat fragrantiam, *de vita Nostr.*
- S. HIERONYME.** 33. Rigidam vitam et austera, vita debet alias regum, et mollium humum pulchra declinare, certum est. *Ibid.*, 2, in *Natura*, cap. 11, sup. illud: *Eccles qui mollius vestuntur, etc.*
- HUGO A. S. VICTORE.** 34. Qui carnem suam supra modum affigit, civem suum occidit. *Sup. Regulum de August.*, cap. 3, in illud: *Carnem vestram domate.*
35. Quanto quisque arcu[m] viri, tanto beatior existit. *Ibid.*, cap. 4, sup. illud: *Nec illos dittores putent.*
- HUGO CARD.** 36. Plerique austori secundum carnem vilipendi nullatenus suscitent. *Sup. Genes.* cap. 28.
37. Conversatio viri justi suavitatem habet mundus conscientie, et asperitatem dure vita. *Sup. Tobiam*, cap. 2.
38. Per vita austeriorum vincitur hostis. *Sup. Psalms.* 34.
39. Contingit saep[er] quod ille qui austerus est futurus apparet exterior in facie, benignus et sapientia sit interior in corde. *Sup. Iacob.*
40. Quoniam qui melior, et austerioris vita, magis temperatur. *Sup. Ap. ad Rom.*, cap. 8.
41. Jugiter in luctu perseverato, et in afflitione temetipsum. *Rom.* 4, sup. Epist. 2 ad Cor. in *Moral.*
42. Vis apparere sanctus? circa vitam tuam esto austerus, circa alienam autem benignus; audient homines te parva manducem, et grandia vident faciem tuam. *Rom.* 43, *Oper. imperf.*, sup. *Meth.*
43. Peccata h[ab]it inflata liberat a pena futura, *de Lazaru mendico*, concione 3.
44. Non est vulgaris negotii, ruminare cupilitatem, collibere sicut in initia gloria, coercere fastum, et delicas temperare, et in aspera degener disciplina. *Ibid.*
45. Si discipulus es, angustiam et asperam incedere viam; nec ex parte farras, nec indigencias. *Bon.* 60, ad *Popul.* Antioch.
46. Sanguine plena esse debet Christiani vita, non alienum effundendo, sed per patrum suum effundendo praebebit. *Ibid.* *Hom.* 67.
47. Sancti quando in hujus saeculi vita habuerint desiderio superni roris, corpus suum ardorem parant. *Ibid.* 2, *de Sam. bono*, cap. 44.
48. Non emollias ordinis rigorem, ut tanquam peritus vires, privilegiis velis, edere laetus, libere spadimus cultura mollius, loqui licentius, vigilare parcus, ovare tenimus. *Serm.* 31, *de S. August.*
49. Peccati sonies non solum abstergenda, sed abridenda est asperitate doloris. *Ibid.* *de Confess.* sacramentali.
50. Disciplina austoritas sola est clavis innocencie. Religiosus ancora, custodia cordis, et peremptio prostris appetitus illiciti. *Ibid.* in *instructio contra depravationem.*
51. Omnes audieritis, quas inflata vanitas facit tolerandas, non sunt ornamenta morum, sed velamina vitiorum. *Ibid.* 3, *de Vita contemplativa*, cap. 10.
52. Infirmandum est nobis carne, ut opula facilius; infirmitas enim carnis, vigore mantis excusat. *Ibid.* 4, *de Gutebrat. Dei.*
53. Peccata voluntaria in hac vita accepta, multo plus purgat, quam peccata post mortem inflata. *Opus.* de primo advento Christi.
- SENTENTIA PAGANORUM.**
54. Voluptates repudianda sunt, et molestiae non recusanda. *Ibid.* 4, *de Finibus*.
- S. PROSPER.**
- S. RALPHUS.**
- S. THOMAS AQUINAS.**
- CICERO.**

- PLATO.** 55. Austeritas soliditudinis est comes. *Ep.* 6 ad *Dionem Syracusanum.*
- SENECA.** 56. Durius tractandum est corpus, ne animus male periret. *Prose.*
57. Cibus famem sedet, potio sicutum extinguat, vestis arcet frigus; scitole hominem tam bene eum, quam auro tegi. *Ep.* 8.
58. Major sum, et ad majora genitus, quam ut monecipium sim mei corporis, quod equidem non aliter aspicio, quam vinculum libertati mee circumstans. *Prose.*
59. Contemplus corporis sui, certa libertas est. *Ep.* 63.
60. Multa tormentum est vino carere, aut prima luce excitari; non ista difficultas sunt natura, sed nos futili et emeres. *Ep.* 71.
61. Sis severus non stolidus, sed hilare non aspernans. *De quatuor virtutibus.*
- AUXILIUM DIVINUM.**
- COLLECTOR.** 62. *Definitio.* Auxilium divinum est virtus et efficacia, a Deo creatura data, ad faciendum id quod absque ea sola facere non posset.
63. *Eius in promissionibus sequatur constitutum, cuius in temptationibus praecutus auxilium.* *Sup. Psalm.* xxv, vers. 40.
64. Mandatis rectis atque arduis humana non obtemperat infirmitas, nisi præveniens Dei adjutrix charitas. *Sup. Psalm.* cxvi.
65. Deinceps caveat examinationis severitatem, qui clementiam subvenientis expertus est. *Sup. Psalm.* xxiv, vers. 11: *Universa via Domini, misericordia et veritas.*
66. Noli timere, siest in itinere auxiliator, qui in Egypto non defuit liberenter. *de utili- tate.* cap. 4.
67. Volo ut vella, sed non sufficit quod vellis; adjuvandus es ut plene velis, et impleas quod velis. *Serm.* 3, *de Verbis Apost.*
68. Sine protectione Dei nihil es. *Sup. Psalm.* xlii, vers. 8: *Et in relaxamento alarum tuarum.*
69. Nisi auxilio Christi, non poteris renovari. *Sup. Psalm.* lxvi.
70. Sic ut oculus corporis etiam plenissime sanus, nisi candore lucis adjutus non potest cernere; sic homo etiam perfectissime justificetur, nisi aeterna luce justitiae divinitus adjuvetur, recte non potest vivere. *de natura et gratia.* cap. 26.
71. Sanctus Deus non solum ut delect quod peccavimus; sed ut presertim etiam auxilium, ne peccamus. *Ibid.*
72. Prævenit Deus ut sanemur, subsequitur ut glorificemur; prævenit ut pie vivamus, subse-

quitur ut cum illo semper vivimus. *Ibid.*
cap. 32.

23. Ille qui præparat voluntatem et cooperando perfecte quod operando incipit; quoniam ipse ut velim, operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens. *De Grata et lib. art.* cap. 17.

24. In ipsis temporalibus angustis per hominem subvenit Deus, salus tua ipse est; per Angelum subvenit Deus; salus tua ipse est. *Sup. Psalm. xxvi. vers. 3. Salus tua ego sum.*

25. Cojos lumine illustrans, ut candeas, cuius adiutorio fulgur ne cadas. *Tract. 65. in Ewang. Joan. cap. 13.*

26. Fac quod in te est, age quod potes, et non deficit tibi auxilium de Sancto. *Serm. 47. ad Prator. in eremo.*

27. Auxilium meum non ex divitis, non ex corporalibus occasionibus, neque ex potentia se robuste, neque ex cognitione humana, sed auxilium meum a Deo est. *Coucion. 2. sup. Psalm. vii. vers. 11.*

28. Qui a Deo auxilium expectat, decorum non amittit, qui autem decorum non amittit, divino auxilio nūquām destinatur. *In Corolini, cap. 1.*

29. Nulli peccatori deest Christus, nulli deest Iesus, nulli deest unctio, nulli salus. *Serm. de S. Martino.*

30. Dilatum auxilium oportet venire validius, et subvenire perfectius. *Ep. 156. ad Innocent. Papam.*

31. Est quidam prudentia scire quid ex Dei adjutorio possit, et ipsi servare inoffensem, qui tibi servat illas. *Tract. de Diligendo Deo, cap. 14.*

32. Cor, dum non curat nec dirimunt querit auxilium, ab amore colestium elongant, et in amore terrestrium occupant. *De Medi, cap. 9.*

33. Per Deum sum, sine quo nihil sum, et nihil facere possum. *Ibid.*

34. Frustra Deum propriiori sibi querit, qui cito placari proximo negligit. *De Interiori domo, cap. 51.*

35. Mentre quam divinum auxilium deserit, quemque tentatio impeterat, subvertit. *Serm. 2. super Salve Regina.*

36. Frustra nultur quis, si non innuitur. *Serm. 85. sup. Cantic.*

37. In afflictio rebus constituta tanto solet esse gratior liberatoris adventus, quanto fuerit diuturnitas afflictio. In libro de Passione, cap. 46.

38. Ascensus profecto arduisse est, et cassus

conatus abeque Dei adjutorio. *L. 5. in Floribus, c. 21.*

39. Auxilium Dei duplex est; correptione et consolatio; correptione foris exercet, consolatio visitat inutus. *Prose.*

40. Illa reprimet insolentiam, ista in fiduciam erigit; illa operatur humilitatem, ista pusillanimitatem consolatur; illa cantos, ista devotos facit. *Serm. 21. sup. Cant.*

41. Omnia illi desunt, qui nihil sibi deesse putat. *Liber. 2. de Consid.*

42. Deus adjuvare cadentes, infirmos et jacentes. *Expos. 4. sup. Psalm. cxviii. in illud: Adiutor in tribulationibus.*

43. Deus dicitur prope tribus de causis, per inspirationem, per infusionem, per auxilium. *Ibid. sup. illud: Prope es tu, Domine.*

44. Ubi deficit amici humani, non deficit uerus amicus Christi. *Serm. 4. Dom. 12. post Pentec. super illud Job. 19: Misericordia mei.*

45. Nullus hostis timendus est, postquam Deum exercituum adiutorem habes. *Serm. 6. de SS. Apost.*

46. Cum diabolus sit fortissimus, et nos infirmi; ipsa sagittissima nos ignorat; ipse soleritatem, nos negligentes et pigri; necesse habemus succumbere, si nobis auxilium divinum non adesset. *Serm. 5. de uno Confess.*

47. Homo absque divina auxilio, non potest resurgere a peccato. *De Resurr. a peccato.*

48. Tanta est diaboli crudelitas, quod nos omni hora transglutire, nisi divina proteccio nos custodiret. *Titul. 7. Dist.*, cap. 4.

49. Tunc adjutorum possumus, quando pericula subiacemus, ut aliquo remedio sublevem calamitas diversarum possimus vincere passum. *Sup. Psalm. xxxii. vers. 1.*

50. Humana putat infirmis elongare Deum, quando ei venire tardat auxilium. *Sup. Psalm. xxx. vers. 13.*

51. Dei est, inquam, Dei est omne quod possunt. *CYPRIANUS. Ep. 2. ad Donatum, cap. 3.*

52. Expectando non sunt testimonia humana, cum precedent divina suffragia. *Ep. 33. ad Clericum.*

53. Nihil obstat quoniam nos etiam humanis administricis ad bonum ulamur, imo laudabile; imploranda vero est omnino Dei cura, supernumque auxilium. *Liber. 3. Chalaphyrorum in Genesim, cap. 2. de Jacob.*

54. Sime Deo nihil validum, nihil stabile, nihil sanctum. In conclus. exhortat, ad Novitios, cap. Memini.

55. Quantum nos addiderimus ad studium, tantum Deus apponet adjutorium. *Hom. 3. ad Monachos.*

s. FRANCISUS ASSIAS. 56. Si adeo indiget una creatura altera; quanto magis creatura suo opus habet creatore. *Opus. sermo. 2.*

FRANCISUS TITELM. 57. Quibus parentum deest auxilium, copiosius adest divinum. *Sup. Psalm. ix. vers. 38: Tibi derelictus est pauper.*

58. Non est ne unus quidem, qui ex se se quidquam operis vero boni Deoque plasti possit paragre abeque speciali Dei Salvatoris auxilio. *Sup. Psalm. xiii.*

59. Ille maxime aum solet Deus prestare auxilium, ubi deest humanum. *Sup. Psalm. ix. vers. 38: Tibi derelictus est pauper.*

s. FULGENT. 60. Magnum divine gratiae adjutorium est, ut illuminata mens hominis semper cogitat, et preventam se gratula, et indesinenter advardum virtute divina. *Liber. de Veritate prædestinationis.*

GLOSS. ORD. 61. Qui a divino auxilio nutratus est, et vivit in impietate, nihil differt a bestia. *Sup. Reg. c. 17.*

GLOSS. INT. 62. Majus est auxilium Dei, eum intus juvat. *Sup. Psalm. lxxviii.*

GLOSS. ORD. 63. Dum ad probationem divinum auxilium differt, non auferunt. *Sup. Thren. cap. 3.*

s. GREGOR. MAGN. 64. Conditor protectio et custodia est, quod in statu permaneant. *Liber. 23. Moral. cap. 19.*

65. Quem divina gratia non adjuvat, molestia sua corruptionis gravatur. *Sup. Cantic. cap. 1. in illud: Trah me post te.*

66. Omnes divino agent auxilio, quos infelices vita conditio angustat. In *septem Psalm. ponit. sup. Psalm. vii. vers. 1.*

67. Infirma omnino cautela est, que pietatis adjutorio non ministrat. *Liber. 8. in Registr. indic. 3. cap. 20. ad Joan. Frosonitem.*

68. Elizamis bona operationis studio quia floreat, et si lumine polleat virtutem, non poterit inani superare nequitiam, nisi divino fuerit fretus praesidio. In *septem Psalm. ponit. sup. Psalm. vii. vers. 11.*

69. Nihil sumus si a conditoris nostri protectione deserur. *Præf.*

70. Quae niminum protectio minus necessaria creditur, si semper habeatur.

71. Sed utiliter pleniorque subrahitur, ut si huius ipso homo, quam sine illa nihil sit, ostendatur. *Liber. 23. Moral. cap. 19.*

72. Humana anima ex nihilo est condita, ex se nihilominus infra se tendit, nisi ad hominum desiderii statum artificis sui manu tenetur. *Ibid. lib. 8. cap. 31. sup. illud: Converte me et conserua.*

73. Manifestum est quod, nisi Deus ipse auxiliatus fuerit, ad se clamantes defenderit, hostis nos vinci non poterit. *Liber. 4. in Registr. indic. 13. cap. 100. Ep. 56.*

74. Tentatio electis, divini auxilii splendor valde vicinus est. *Lib. 5. in 1 Reg. cap. 4.*

75. Quantumcumque homo egredit et vixerit, *hesychius.* concurrebit et comprehendetur, sive accusatus fuerit, sine adjutorio Domini salutem adipisci, sive assecurari non potest. *Lib. 2. sup. Levit. cap. 6.*

76. Nullum præstantius auxilium in tota vita tua reperies, præterquam a Jesu. *Centuria prima.*

77. Constat in bonis operibus post propriam s. BERYXV. voluntatem, Dei nos niti nūxio; in malis, vero, diaboli. *Liber. 1. Dialog. adversus Pelag.*

78. In singulis rebus quas gerimus, Dei uterum est adjutorio; et calamus temperare ad scribendum, et temperatum pumice terere, manuque aptare litteras, taceere, loqui, sedere, stare, ambulare, currere, comedere, jejunare, flere, ridere et catena hujuscemodi, nisi Deus juvenerit non poterimus. *Ibid. lib. 3.*

79. Sicut rami et flagella vitium illio contabescunt, cum fuerint a matrice praesita: ita omnis hominum fortitudo marcescit et deparet, si a Dei auxilio deseratur. *Ibid. lib. 3.*

80. Homo a principio conditionis sue, Deo utiliter adiutor; et cum illius sit gratia, quod creatus est, illiusque misericordia quod subsistit et vivit, nihil boni operis agere potest abeque eo. *Ep. 47. ad Cyprian.*

81. Superbia contemnit, Dei auxilio deseritur. *Ibid.*

82. Dei auxilio destitutus, insidiis hostium patitur. In *Regula Monachorum. cap. 27.*

83. Impudens eorum postulatio est, tempore necessitatis et angustie, ab eo querere auxilium, quem in pace contempserint. *Liber. 1. in Hierem. cap. 2. sup. illud: Ubi sunt filii tui?*

84. Omnis hominum fortitudo, sine Dei virtute, imbecilla reputatur, et nihil. *Ibid. lib. 3. cap. 16. sup. illud: Domine, fortitudo mea.*

85. Perseverans est Dei nos semper indigere auxilio; et nūquām posse sufficere quod semel datum est, nisi quotidie Domini honestate removetur. *Ibid. lib. 3. cap. 25. sup. illud: A tertio decimo anno.*

86. Vide quantum sit auxilium Dei, et quam fragilis humana conditio, ut hoc ipsum quod agit, iniici superare nequitiam, nisi nos Dominus ante convertatur, nequām implore valeamus. *Ibid. lib. 8. cap. 31. sup. illud: Converte me et conserua.*

87. Omnes Angelorum et hominum fortitudo, si non habuerit auxilium Salvatoris, imbecilla probatur, et fragilis. *Liber. 1. sup. Zachar., cap. 4. sup. illud: Quis desperit dies parens?*

88. Divini est adjutorio, ut cepto labore ago.

nis Victoria salusque sucedat. *L. 2. Proverb. c. 21.*

89. Incumbit virtuti sancti, qui desperat de adjutorio Dei. *Sup. Marcam, cap. 14, sup. illud: Vigilate et orate.*

90. Sicut Christo, omnis virtus in viro est. *Lib. 2, sup. Epist. ad Galatis, cap. 3, in illud: Justus ex fide vicit.*

HUGO A. S.
VICTORE.

HUGO CARD.

JOAN. CASS.

S. JOANNES
CIBYSCUS.

108. Auxiliator Deus non est oīosi auxiliator, sed simil operantis; non enim auxilium supeditabit dormienti, sed speranti. *Serm. 21, sup. Ep. ad Ephes. in Moral.*

109. Recit facta, ut humana non sint, divino indigenae auxilio. *Serm. 4, sup. Ep. 1. ad Philip. sup. illud 4: Qui excepit in nobis opus bonum, perficit.*

110. Civitas, superemo destituta auxilio, solitaria remansit, et omnibus nudata. *Hom. 2. ad Popul. Antioch. sup. illud, Isiae 6: Facta est nobis civitas ut terrenus.*

111. Maximum muninum et inexpugnabilis murus est divinis favor. *Ibid. Hom. 43.*

112. Divinis opere munito fortis nihil; et destituto nihil impeditus, licet innumeris exercitibus circumvallassit. *Ibid.*

113. Nemo potest quidquam generosum, vel magnum facere, nisi Christi potuerit auxilio. *Ibid. Hom. 57.*

114. Tunc animo majori potitur adjutorio, quando majoris indiget auxili, majorisque gratia. *Ibid. Rom. 96.*

115. Si facias omnia que in te sunt, sperare debes et ea quae a Deo sunt; aderit namque tibi, si in ipse prius non defueris tibi. *Hom. Quod nemo tecum nisi a semetipso.*

116. Sicut navis fracto gubernaculo illuc duceatur ubi tempestas voluerit; sic et homo divina gratia auxilio perditio, per peccatum agit quod non vult, sed quod diabolus vult. *Hom. 37. Oper. imperf. sup. Math.*

117. Qui Servatoris Dei epe se praesidio cari, s. JOAN. DAMASCUS. sub hostiis se praeponitum potestate est. *Lib. 4. Paral. cap. 12.*

118. Nulli possunt homines in bonum sua prævalere virtute, nisi divina gratia sustentur. *S. HEDONIS. HISPALENS. juvamine. Lib. 2. de Sum. bono, cap. 5.*

119. Ut persas, tuo est merito; ut salveris, meo auxilio. *Ibid.*

120. In omni opera tuo, Dei auxilium posca. *LACT. FIRM.*

121. Vis tibi Deus opuluerit tibi et cum posse. *S. IRID. PELES. SOS. el qui tua ope indigebat adjumento fueris. Lib. 1. Ep. 387. Scholastico.*

122. Deus non est tam inimicis hominum contempor, ut auxilium laborantibus denegat. *De ira Dei, cap. 16.*

123. Hui veritas est magistra nunquam desunt. *S. IRO. L. SYNECHIUS. CYRILLIENS. de Rege ad Areadem Imperat.*

124. Anima, que summo studio imploravent. *S. MACHAMUS. auxilium divinum, consequetur illud. Hom.*

125. Stadium humanum sine Dei auxilio, finem sequenti optatum non potest. *In libro Ascetico.*

126. Magnum quid videtur homo, cum Dei

adest auxilium; a quo derelictus, natura sua agnoscat imbecillitatem. *Orat. 8. de Superba.*

127. Qui Deum secum habet, omnibus est fortior. *Apud Joan. Damasc., lib. 1. Parall. cap. 54.*

128. Non sufficit ad perficiendam salutem solum voluntas humana, nisi haec ipsa voluntas, et quaecunque esse potest industria, divino vel iuvetur, vel munatur auxilio. *Lib. 3. Periarchon, cap. 2.*

129. Nihil sit sine Deo, vel agente, vel permitente. *Ibid.*

S. PETRUS. 130. Nihil timetis orum, quia sub caelo sunt, quem prolegit Deus eis. *Serm. 12. Quaerag.*

PETRUS CEL- 131. Sime Deo, Angelus demon efficitur; sime Deo, homo ad nullum redigitur; cum Deo Angelus beatificatur; cum Deo, homo glorificatur. *de paribus, cap. 6.*

S. PETRUS. 132. Ubi magis ex humana ratione diffiditur, illie propensius superna clementia subveniatur. *Præcept.*

DAMIANUS. 133. Ubi solitum desperamus hominum, divini plerunque certius adesse praesidium. *Lib. 7. Ep. 47. ad hognum.*

134. Si qui adversus vitium monstra configunt, superne virtus auxilio fulcuntur. *Op. 7. cap. 22.*

S. PROSPER. 135. Non tardat auxilium, qui dedit volum. *Sup. Psalm. c. vers. 3.*

136. Inferior homo, qui semper sibi servit resisti, semper de divino auxilio expectet adjutari. *Sent. 18.*

137. Nemo tam eruditus, nemo tam doctus est, qui superna illustratione non egat. *Ibid. Sent. 27.*

138. In primo homine patitur, quod hominis arbitrium valorem ad mortem; in secundo autem, quod Dei adjutorium valeret ad vitam. *Ibid. Sent. 235.*

139. Natura humana eti in illa integritate, in qua condita est, manaret; nulla modo seipsum Creatore suo non adjutare servaret. *Ibid. Sent. 307.*

140. Sicut mortali nihil omnino possunt, ita homo sine Dei adjutorio nihil omnino potest. *Sup. Psalm. xxvi, vers. 4.*

141. Deus bonus viris perpetuo, planeque optimatus ex propitiis est. *De Regno ad Areadem Imperat.*

142. Omnes hominum auxilium, Deus non adjuvante, vanum et inutilis est. *Sup. Psalm. cxi, vers. penult.*

143. Quandiu adest humanum auxilium, homo non debet configere ad auxilium divinum, quia hoc esset tentare Deum. *Sup. Epist. II ad Cor. cap. 11, in illud: Sic effugi manus ejus.*

THOMAS A
KENTIG.

144. Quem Deus adjuvare voluerit, bullius perversitas nocere poterit. *Lib. 2. de Inst. Chriti, cap. 2.*

145. Numquid deserit Dominus voluntatem s. VALENIAN.

Religionis studio florentem; neq; desunt solita divinitatis, ubi sunt actus bona conuersationis. *Prose.*

146. Tunc sans nos bona deserunt, cum delectio succedit; quia non dubie divino auxilio destitutimur, postquam iniurias desiderii occupatur.

147. Assistentे igitur Deo, sime dubio dominatio diabolice potestas absens.

148. Ubi autem virtutum dominus discesserit, facile hiscūtis aulam vacue possessionis invadit. *Homil. 41.*

149. Nec sine Domino quod bonum est, adducari, nec edificari sine Domino poterit custodiari. *Ibid.*

150. Satis ibi vacillat humanum studium, ubi non requiriatur Dei auxilium. *Præcept.*

151. Nam non dubie periclitatur fides, si non ministratur patrociniū divinitatis. *Ibid.*

152. Nihil illi fortius ac beatius, qui Deum habet adjutorem. *Lib. 8, cap. 44.*

153. Hominem virtus non in natura consistit (hinc enim variabilis est), sed in Dei adjutorio. *Ibid.*

IN VITIS PATR.

SENTENTIA PAGANORVM.

154. Deus iniuria rexatis opifiles eruditur. ARISTOTEL.
Lib. 2. Rhetor., cap. 5.

155. Nihil sine Deo potest quisquam. *Lib. 2. CICERO.*
Academ. quæst.

156. In omnibus, tam maximis quam minimis, debet implorari auxilium Dei. *In Diaglo Timaei.*

157. Non potest res magna sine administriculo minister stare. *Epist. 41.*

158. Nulla sine Deo mens bona est. *Epist. 73.*

159. Sine Deo non poteris vivere Deo. *Sent. 203.*

SIXTUS
PHILOSOPH.

160. Nefas est Deum Patrem invocare, et aliquid immonstrum avei. *Ibid. Sent. 120.*

161. Si a quadam infelixnam sum Deus subtraxerit, deficiente vita, in mortem corrumpt universa; cum vero vivant omnia, unquam sit vita cunctorum, unus est Deus. *Lib. de Potest. et Sup. Dei, cui titulus Pimander, cap. 41.*

162. Iusto homini est Dei religione, et in summa pietate. Deus praesidium est; Deus enim talis ab omnibus tutitur multis, Pater enim omnium et Dominus, qui solus est omnium, omnibus se liberter ostendit. *De rotun. dicina, cui titulus Aclerius, cap. 10.*

163. Prospira negotia, cum divina suffragatione VALER. GAI.

foventur, humana minus indigent, Lib. 4, *dict. memor.*, cap. 7.

Vide etiam tit. *Liberum arbitrium*, Sent. 82, 83, 96, 147, 153; *Tentatio*, sent. 125; *Tributatio*, sent. 106; *Victoria in genere*, sent. 62.

AUXILIUM HUMANUM.

Vide Adjuvare.

AVARITIA.

S. AUGUSTIN.

Etimologia. Avaritia, grece φλεγμα, non in solo argento, vel in nummis, sed in omnibus rebus, que immoderata cupuntur. Intelligenda est, lib. 3, de *Liberum arbitrio*, cap. 47.

Avarus ex eo dicitur quod sit avarus aurum, et nunquam opibus expletatur; et quantum plus habuerit, tantum plus cupiat. Lib. 10, *Etymal.*, verbo *Avarus*.

Avidus dicitur est avendo, avere enim cupore est, hinc et avarus. *Prose.*

Nam quid est avarum esse, nisi progreedi ultra quam sufficit? *Ibid.*, verbo *Avidus*.

Definitio et Descriptio. Avaritia est pestis animalis que nunquam aliud dicit, nisi, Accipe. Sup. Ep. ad *Ephes.*, cap. 5.

Avaritia est immoderatus amor habendi; et haec immoderantia potest esse tripliciter: primo in affectione, secundo in retentione, tertio in affectione. Part. 2, lib. 1, cap. 1.

S. AUGUSTIN.

Avaritia cupiditas est, cupiditas porro improba voluntatis est; improba voluntas malorum omnium causarum est. Lib. 3, de *Liberum arbitrio*, cap. 17.

Avaritia est vitium, id est qualitas, secundum quam malus est animus. *De Perfect. Justitia*, ratione 4.

Avaritia est funesta pestis, virus Ecclesie, matre hypocrisy, livori parens, criminis fomes; virtutem erugo, tinea ligatissima. Serm. 2, *Dom. 1*, *Quodlibet*.

S. BERNARD.

Quid est avarus? sui homicida. Quid est avarita? paupertatis timor, semper in paupertate vivens. Epist. de *Tura et regimina est familiariis*. Avarus est qui tenax est in largiendo, cupidus in accipiendo. Sup. Ep. ad *Hebr.*, cap. 13.

S. GREGORIUS MAGN.

Avarus est qui tenax est in largiendo, cupidus in accipiendo. Sup. Ep. ad *Hebr.*, cap. 13.

HUGO A. S. VICTOR.

Avaritia est glorie, divitiarum, seu quarumlibet aliorum rerum, insatiables et in honesta cupiditas. *De fructib. carnis et spiriti*, cap. 8.

S. JOANNES CLIMAC.

Avaritia est idolorum veneratio, infidelitas, scenitacis vales. *Gradus*, 16.

JOAN. GERS.

Avaritia est vitium, quo quis appetit acquirere, vel retinere contra rectam rationem. Part. 4, in *Descript. terminorum*, cap. *Temperantia*.

S. THOMAS ACQUINAS.

Avaritia est injustus usus pecuniae. Sup. Ep. ad *Ephes.*, cap. 5.

Avaritia est peccatum, quo quis supra debitum modum cupit acquirere, vel retinere divitias. Secunda secundae quest. 118.

Avaritia est artifex, ac dulce malum, et hominibus universis semper infestum. *Prose.*

Non habentibus divitias, habentibus inicit cupiditatem, habentibus admittit satiationem.

Ita conies in rabiem una tempestate precipitat, ut ubiam sit major ignorans.

Hunc medocres, fraudibus exolunt: divites, potentia; judices, gratia: discreti, mercenaria ac duplicita lingua.

Reges, superbia; negotiatores, astutia; innati pauperes, vota; cultores Dei, odio similitudo; toties autem gentes universae nationes, gladio.

Nunquam quieta, non die, non nocte, non hollo, non pace.

Nunquam satur, luxuriam enormitate miserior; novum calamitatis est genus, quod tantummodo crescit, senescere nescit.

Non illam parentum pietas frangit, non dulcedo liberorum, non conjugalis affectus, non chara germanitas, non iuri amicitiae, non lenit papillae, non dura virutitas, non miseraea paupertas, non Dei contemplatio. Serm. 2, de *Avaritia*.

Avaritia est libido profunda; cupiditas cœta; tempestas insana; rapacitas sine fine; sollicitudo sine requie; ad sua nunquam pervenienti vola. *Ibid.* serm. 3.

Avaritia satiri non novit; fidem frangit; charitatem negligit; justitiam negat; non cognoscit affectus; iura divina contemnit; humana veritatis argumentum excludit, orbem totum, si posset, ut rapiat.

Avaritia astus est communis malum; sitis inextinguibilis; infidelitas filii, mater impietatis; idolorum sororis; radix criminum. Part. 2, de *Regim. præstat.* cap. 8.

Avaritia est injuriosa appetitus alienorum. Lib. 4, de *Arte rhetorica*.

Avaritia latentum est indigentia luxuriorum, manifesta præda avidissima vorago, nec habendi fructu felix, et cupiditate quærendi miserrima. Lib. 9, *Dict. memorab.*, cap. 4.

Comparatio. Avarus similis est calamo, qui a s. ANTONIO venio cupiditas circumferens agitatur, et in exterioribus gloriantur, in interioribus gratis privatur. Serm. Dom. 3, *Quodlibet*.

Avaritia est quasi amphora, cuius os non clauditur, sed semper est apertum in ambitu temporalium. *Ibid.*

Avarus recte comparatur hydropicu; sicut enim ille quanto magis abundat humore inordinatus,

tanto amplius sit; sic iste quanto est copiosior divitias, quibus non bene utitur, tanto ardenter talia concupiscit. Lib. 2, *quaest. Evang.* quest. 29.

Avarus vir inferno est similis; infernum enim quantoscumque devariorum, nunquam dicit, salis est; sic eti omnes thesauri confuxerint in avarum, nunquam satiabitur. *Dé satiar. Document.* cap. 30.

BONAVENT. Avaria comparatur morti et inferno; qui nunquam satiabitur illa occident, et illa deglutiendo. Tit. 1, *Dist.* cap. 6.

Avarus admodum talis est niger per nequitiam, cœcus per ignorantiam. *Ibid.*

S. GREGORIUS MAGN. Hydropicus quo amplius habetur, eo amplius sit; sic et omnis avarus, ex potu situm multiplicat; qui cum ea cum apparet adeptus fuerit, ad appetenda alia amplius ambelet. Lib. 14, *Moral.*, cap. 6.

Avarita velut amphora est, qua os cordis in ambitu apertum tenet. *Ibid.*, cap. 26.

S. INNOCENT. Avarus et infernus uterque comedit, et non digerit; recipit, et non reddit. Lib. 2, de *Contemptu mundi*, cap. 11.

Recte definit Apostolus; Avaritia est servitus idolorum; sicut enim idololatria servit simulacro, sic et avarus thesauru. *Prose.*

Nam ille cultura idololatria diligenter amplificat, et iste cumulum pecunie libenter angement.

Ile cum omni diligentia colit simulacrum, et iste cum omni cura custodit thesaurum.

Ile spem ponit in idololatria, et iste spem constituit in pecunia.

Ile timet matutile simulacrum, et iste timet minorem thesaurum. *Ibid.*, cap. 12.

Avarita, insatiable est ebrietatis; sicut enim ebrii quanto plus vini ingurgitant, tanto magis ad situm inflammati; sic avari quanto magis suas opes angariant, tanto et concupiscentia magis flagrant. Hom. 22, sup. *Genes.*

S. THEOPHIL. ALIX. Imitator infernum avaritia, nec satiri potest; ipse ejus oratio, et supplicatio ad Dominum, aurum querit, et vellet ut omnia ei in aurum converterentur.

S. ZENO. Avaritia est similis igni, arida pabula depasci, que nisi finiant, non finitur. Serm. 2, de *Avarita*.

SENECA. Monstro similis est avaritia scoris; quid enim stolidus est, quod die solet, quam via deficiente viaconu agere. *De Mortibus.*

S. AUGUSTIN. Productio. Radix omnium malorum avarita est, et servitus idololatriæ, mater usuræ, genitrix simonie, fortes culpe, externe poena via, nutrit gemitus. Sem. 48, ad *Fratres in errore*.

S. BERNARD. Avarita et cupiditas sorores sunt, superbia

vero mater est carum; nunquam superbia fuit sine cupiditate, nec cupiditas sine avaritia. Serm. 44, de *Avarit. ad Sororem*.

De avaritia nascentur dolus, perjurium, inquietudo, violentia, et duritia cordis. In *speculo Ecclesiæ*, cap. 8.

De avaritia proditio, fraus, fallacia, perjuria, s. GREGORIUS MAGN. inquietudo, violentia, et contra misericordiam obdurateones cordis oriuntur. Lib. 31, *Moral.*, cap. 17.

Avaritiae comites sunt, philargyria, perjuria, HUGO A. S. VICTOR. violentia, usura, fraus, rapina et fallacia. *Refract. carnis et spiriti*, cap. 8.

Avarita est lepra, que quinque ulceræ facit, HUGO CARDINALE invidiam, rituum, superbiam, luxuriam, et iram Dei. Sup. *Luc.*, cap. 17.

Radix omnium malorum est avarita; et arca malorum, et colophon peccatorum, est rabies illa colligendorum divitiarum. Hom. 20, in *Genes.*

Quatuor sunt, que ex avaritia procedunt: rapina, perjuria, fraudes, homicidia. *Opus. de vitiis et virtut.*

Quatuor sunt, que avaritiam inducent scilicet: penitus formido, senectus oppressio, alieni invida, filiorum copia. *Ibid.*

Quatuor sunt, que avaritiam minuantur scilicet: divitiarum copia, subrura juventus, cum largis conversatio, prolixi defectus. *Ibid.*

SENTENTIA PATRUM.

4. Jam se immersit avarita, veluti quendam **AMBROSII**, honorum arditas officiorum; ut homines dampnum palent, quidquid preter morem impenditur. Lib. 2, *O/fc.*, cap. 21.

2. Mens avari somel vinculis cupiditatis adstricta, semper aurum, semper argentum videt, semper computat. *Prose.*

3. Gratius aurum inuestit, quam solem videt; ipsa ejus oratio, et supplicatio ad Dominum, aurum querit, et vellet ut omnia ei in aurum converterentur.

5. Avarita nullum unquam patitur fastidium; sed quanto plus invenerit, tanto amplius querit. *Ibid.*

6. Avarita quo plura abscondit, eo magis inopem esse se credit; omnibus invida, sibi viles, in summis divitias inops, et affectu extenuat quod censu abundat. Lib. 1, *de Cuius el Abel*, cap. 5.

7. Servus est omnis avarus, qui pro exiguo pecunia lucello seipsum auctionatur. *Prose.*

foventur, humana minus indigent, Lib. 4, *dict. memor.*, cap. 7.

Vide etiam tit. *Liberum arbitrium*, Sent. 82, 83, 96, 147, 153; *Tentatio*, sent. 125; *Tributatio*, sent. 106; *Victoria in genere*, sent. 62.

AUXILIUM HUMANUM.

Vide Adjuvare.

AVARITIA.

S. AUGUSTIN.

Etimologia. Avaritia, grece φλεγμα, non in solo argento, vel in nummis, sed in omnibus rebus, que immoderata cupuntur. Intelligenda est, lib. 3, de *Liberum arbitrio*, cap. 47.

Avarus ex eo dicitur quod sit avarus aurum, et nunquam opibus expletatur; et quantum plus habuerit, tantum plus cupiat. Lib. 10, *Etymal.*, verbo *avarus*.

Avidus dicitur est avendo, avere enim cupore est, hinc et avarus. *Prose.*

Nam quid est avarum esse, nisi progreedi ultra quam sufficit? *Ibid.*, verbo *Avidus*.

Definitio et Descriptio. Avaritia est pestis animalis que nunquam aliud dicit, nisi, Accipe. Sup. Ep. ad *Ephes.*, cap. 5.

Avaritia est immoderatus amor habendi; et haec immoderantia potest esse tripliciter: primo in affectione, secundo in retentione, tertio in affectione. Part. 2, lib. 1, cap. 1.

S. AUGUSTIN.

Avaritia cupiditas est, cupiditas porro improba voluntatis est; improba voluntas malorum omnium causarum est. Lib. 3, de *Liberum arbitrio*, cap. 17.

Avaritia est vitium, id est qualitas, secundum quam malus est animus. *De Perfect. Justitia*, ratione 4.

Avaritia est funesta pestis, virus Ecclesie, matre hypocrisy, livori parens, criminis fomes; virtutem erugo, tinea ligatissima. Serm. 2, *Dom. 1*, *Quodlibet*.

S. BERNARD.

Quid est avarus? sui homicida. Quid est avarita? paupertatis timor, semper in paupertate vivens. Epist. de *Tura et regimina est familiariis*. Avarus est qui tenax est in largiendo, cupidus in accipiendo. Sup. Ep. ad *Hebr.*, cap. 13.

S. GREGORIUS MAGN.

Avarus est qui tenax est in largiendo, cupidus in accipiendo. Sup. Ep. ad *Hebr.*, cap. 13.

HUGO A. S. VICTOR.

Avaritia est glorie, divitiarum, seu quarumlibet aliorum rerum, insatiables et in honesta cupiditas. *De fructib. carnis et spiriti*, cap. 8.

S. JOANNES CLIMAC.

Avaritia est idolorum veneratio, infidelitas, scenitacis vales. *Gradus*, 16.

JOAN. GERS.

Avaritia est vitium, quo quis appetit acquirere, vel retinere contra rectam rationem. Part. 4, in *Descript. terminorum*, cap. *Temperantia*.

S. THOMAS ACQUINAS.

Avaritia est injustus usus pecuniae. Sup. Ep. ad *Ephes.*, cap. 5.

Avaritia est peccatum, quo quis supra debitum modum cupit acquirere, vel retinere divitias. Secunda secundae quest. 118.

Avaritia est artifex, ac dulce malum, et hominibus universis semper infestum. *Prose.*

Non habentibus divitias, habentibus inicit cupiditatem, habentibus admittit satiationem.

Ita conies in rabiem una tempestate precipitat, ut ubiam sit major ignorans.

Hunc medocres, fraudibus exolunt: divites, potentia; judices, gratia: discreti, mercenaria ac duplicita lingua.

Reges, superbia; negotiatores, astutia; innati pauperes, vota; cultores Dei, odio similitudo; toties autem gentes universae nationes, gladio.

Nunquam quieta, non die, non nocte, non hollo, non pace.

Nunquam satur, luxuriam enormitate miserior; novum calamitatis est genus, quod tantummodo crescit, senescere nescit.

Non illam parentum pietas frangit, non dulcedo liberorum, non conjugalis affectus, non chara germanitas, non iuri amicitiae, non lenit papillae, non dura virutitas, non miseraea paupertas, non Dei contemplatio. Serm. 2, de *Avaritia*.

Avaritia est libido profunda; cupiditas cœta; tempestas insana; rapacitas sine fine; sollicitudo sine requie; ad sua nunquam pervenienti vola. *Ibid.* serm. 3.

Avaritia satiri non novit; fidem frangit; charitatem negligit; justitiam negat; non cognoscit affectus; iura divina contemnit; humana veritatis argumentum excludit, orbem totum, si posset, ut rapiat.

Avaritia astus est communis malum; sitis inextinguibilis; infidelitas filii, mater impietatis; idolorum sororis; radix criminum. Part. 2, de *Regim. præstat.* cap. 8.

Avaritia est injuriosa appetitus alienorum. Lib. 4, de *Arte rhetorica*.

Avaritia latentum est indigentia luxuriorum, manifesta præda avidissima vorago, nec habendi fructu felix, et cupiditate quærendi miserrima. Lib. 9, *Dict. memorab.*, cap. 4.

Comparatio. Avarus similis est calamo, qui a s. ANTONIO venio cupiditas circumferens agitatur, et in exterioribus gloriantur, in interioribus gratis privatur. Serm. Dom. 3, *Quodlibet*.

Avaritia est quasi amphora, cuius os non clauditur, sed semper est apertum in ambitu temporalium. *Ibid.*

Avarus recte comparatur hydropicu; sicut enim ille quanto magis abundat humore inordinatus,

S. ZENO.

Avaritia.

tanto amplius sit; sic iste quanto est copiosior divitias, quibus non bene utitur, tanto ardenter talia concupiscit. Lib. 2, *quaest. Evang.* quest. 29.

Avarus vir inferno est similis; infernus enim quantoscumque devariorum, nunquam dicit, salis est; sic eti omnes thesauri confuxerint in avarum, nunquam satiabitur. *Dé satiar. Document.* cap. 30.

BONAVENT.

Avaria comparatur morti et inferno; qui nunquam satiabitur illa occident, et illa deglutiendo. Tit. 1, *Dir. cap.* 6.

S. GREGOR.

Avaria comparatur morti et inferno; qui

nunquam satiabitur illa occident, et illa deglu-

tendo. Tit. 1, *Dir. cap.* 6.

MAGN.

Avarus admodum talis est niger per nequitaniam, cœcus per ignorantiam. *Ibid.*

Hydroicus quo amplius habebit, eo amplius sit; sic et omnis avarus, ex potu situm multiplicat; qui cum ea cum appetit adeptus fuerit, ad appetendam alia amplius ambulet. Lib. 14, *Moral.*, cap. 6.

Avarita velut amphora est, qua os cordis in ambitu apertum tenet. *Ibid.*, cap. 26.

S. INNOCENT.

Avarus et infernus uterque comedit, et non di-

gerit; recipit, et non reddit. Lib. 2, de *Contempt.* mundi, cap. 11.

Recte definit Apostolus; Avaritia est servitus idolorum; sicut enim idololatria servit simulacro, sic et avarus thesauru. *Prose.*

Nam ille cultura idololatria diligenter amplificat, et iste cumulum pecunie libenter angemant.

Ile cum omni diligentia colit simulacrum, et iste cum omni cura custodit thesaurum.

Ile spem ponit in idololatria, et iste spem constituit in pecunia.

Ile timet matutile simulacrum, et iste time-

minus thesaurum. *Ibid.*, cap. 12.

Avarita, insatiable est ebrietatis; sicut enim ebrii quanto plus vini ingurgitant, tanto magis ad situm inflammatur; sic avari quanto magis suas opes angariant, tanto et concupiscentia magis flagrant. Hom. 22, sup. *Genes.*

S. THEOPHIL.

Imitator infernum avarita, nec satiri potest;

ipsa ejus oratio, et supplicatio ad Dominum, au-

rum querit, et vellet ut omnia ei in aurum con-

verterentur.

Pascual, 3.

Avarita est similis igni, arida pabula depa-

cendi, que nisi finiant, non finiunt. Serm. 2, de

Avarita.

Monstro similis est avarita seculis; quid enim stolidus est, quod die solet, quam via deficiente viae augere. *De Mortibus.*

S. AGUSTIN.

Productio. Radix omnium malorum avarita est, et servitus idololatriæ, mater usuræ, genitrix simonie, fortes culpe, externe poena via, nutrit gemitus. Sem. 48, ad *Fratres in errore*.

S. BERNARD.

Avarita et cupiditas sorores sunt, superbia

vero mater est carum; nunquam superbia fuit sine cupiditate, nec cupiditas sine avaritia. Serm. 44, de *Avarit. ad Sororem*.

De avaritia nascentur dolus, perjurium, in-quietudo, violentia, et duritia cordis. In *speculo Ecclesiæ*, cap. 8.

De avaritia proditio, fraus, fallacia, perjuria, s. GREGORIUS MAGN.

inquietudo, violentia, et contra misericordiam obdurateones cordis oriuntur. Lib. 31, *Moral.*, cap. 17.

Avaricia comites sunt, pharyngia, perjuria, HUGO A. S. VICTOR.

violentia, usura, fraus, rapina et fallacia. *Refract. carnis et spiriti*, cap. 8.

Avaria est lepra, que quinque ulceræ facit, HUGO CARDINALE invidianum, rituum, superbiam, luxuriam, et iram Dei. Sup. *Luc.*, cap. 17.

Radix omnium malorum est avaria; et arca malorum, et colophon peccatorum, est rabies illa colligendorum divitiarum. Hom. 20, in *Genes.*

Quatuor sunt, que ex avaritia procedunt: rapina, perjuria, fraudes, homicidia. *Opusc. de vitiis et virtut.*

Quatuor sunt, que avaritiam inducent scilicet: penitus formido, senectus oppressio, alieni invidia, filiorum copia. *Ibid.*

Quatuor sunt, que avaritiam minuantur scilicet: divitiarum copia, subrura juventus, cum largis conversatio, prolixi defectus. *Ibid.*

SENTENTIA PATRUM.

4. Jam se immersit avaritia, veluti quendam *AMBROSII*, honorum arditas officiorum; ut homines dampnum palent, quidquid preter morem impenditur. Lib. 2, *O/fc.*, cap. 21.

2. Mens avari somel vinculis cupiditatis adstrita, semper aurum, semper argentum videt, semper computat. *Prose.*

3. Gratius aurum inuestit, quam solem videt; ipsa ejus oratio, et supplicatio ad Dominum, aurum querit, et vellet ut omnia ei in aurum con-

verterentur.

5. Avarita nullum unquam patitur fastidium; sed quanto plus invenerit, tanto amplius querit. *Ibid.*

6. Avarita quo plura absulbit, eo magis inopem esse se credit; omnibus invida, sibi viles, in summis divitis inops, et affectu extenuat quod censu abundat. Lib. 1, de *Ubi et Abi*, cap. 5.

7. Servus est omnis avarus, qui pro exiguo pecunia lucello seipsum auctionatur. *Prose.*

8. Timet enim ne congesta amittat, qui non attingit congesum, majore periculo servitur, quo majora quaerit.

9. Quomodo non mendicus, cui sunt parva quae possidet? nam eti mihi dives videatur, nec testimonialis sua vota salutis, qui quod optat, nesciit credere. *De Ioseph.* cap. 4.

10. Inflammatur lucro avaritia, non restinguitur. *De Nabulio.* cap. 2.

11. Affectus dives egere non norit; census vero abundans nequit atri pectus impinguare. *Ibid.*

12. Nec sit avaria bona, nisi ea quam questruenda sunt nominare. *Ibid.* cap. 7.

13. Ipsa avaritia venia est subtilis; et tollerabilitas est propria profundior, quam aliena diripere. *Sup. Psalm.* cxviii, serm. 16, vers. 8.

14. Omnes avari Gies leperam cum divitis suis possident, et male pueris incredo, non tam patrimonium scilicet, quam thesaurum criminum congregantur: aeterno supplicio et brevi fructu. *Lib. 4, sup. Luc.* cap. 6, in illo: *Multo depravata erant.*

15. Castera vita homine inveratamente seneunt, sola avaritia juventus. *Part. 2, tit. 1, cap. 1, § 2.*

16. Avarus quanto amplius incravat, tanto magis desiderat luxurias. *Part. 2, titul. 1, cap. 2.*

17. Fimis avari, est augmentatio peccatorum. *Ibid.*

18. Triple vecchia est avari: Prima damnationis; secunda, derelictionis; tercia, habitationis. *Ibid.*

19. Misericordia est avari soritus, et infelicitas, ut faciat se servum divitiarum ad concordiam, unde officia servus distabat ad crucianum. *Ibid.*

20. Sex pravitatis reperitur in avaritia. Prima est angustia cordis; secunda opprobrium vitae; tertia, illa sequens diaboli; quarta, certitudo damnationis; quinta, impunitum malum; sexta, horribilitas mortis. *Ibid.*

21. Quanto homo senescit, tanto difficultius ab avaritia se solvit. *Ibid.* cap. 3.

22. Non alter satiatur cor hominis auro, quam corpus hominis atra. *Serm. Dom. 6, post Pascha.*

23. Avarus est pauper, quia non pecuniae, sed ipsi pecunia imperat; non possessor est, sed possessus; quia cum multis habent, parum se credit habere. *Serm. Dominica secunda post Trinit.*

24. Plus valit quam sat est, avarorum est. *Lib. 3, de Lib. Arb.* cap. 17.

25. Avaritia moxius nunquam melius compescitur, nisi cum dies mortis sine dolo meditatur. *De conflictu virtut. et virt. cap. 16.*

26. Avarum conscientia vireat in seclero. *In doctrinis Gratiani,* part. 2, causa 6, quest. 4, can. Quarto.

27. Avarus luxuriosusque secundis rebus, populus effectus est. *Lib. 4, de Civit. Dei,* cap. 31.

28. Quid expectas, o avaro, amplectens omnia tuum, et fascinans sub humeros tuos? quid expectas? quid laboras? quid inhicas? quid concupisces? nonne satiare avaritiam? o volitomania, et facta nequissima! *Prose.*

29. Expectas ergo satiare avaritiam? illa te potest preueneri, tu ilam non potes satiare.

30. An forte non est gravis avaritia? quare ergo te de somno excitat, et dormire etiam non sinat?

31. Et fortasse habes cum illa alterum onus pigrifico, et ista duo nequissima onera, secunquam pugnacum, premunt te, et dilaniunt te.

32. Pigrifica dicit, dormi: avarita dicit, Surge: pigrifica dicit, Noli pati frigidos dies: avarita dicit, Toller in mari etiam tempestates.

33. Pigrifica dicit, Quisque: avarita non sinit quiescere. *Serm. 22, de Verb. Apost.*

34. Avarita noverca dicitur esse, et summae iniuriae justitia. *Serm. 33, ad Praef. in episc.*

35. Quia avarita sanari potest, si pauperifici filii Dei non sanatur? *De Agone Christianorum,* cap. 11.

36. Non avari vitium est avarita, sed hominis perverse amictus aurum justitia derelicta, que incomparabiliter auro debet utoponi. *Lib. 11, de Civit. Dei,* cap. 44.

37. In homine interiori, animus res est, rapina actus est, avarita vitium est. *De perfect. Instit.* cap. 4.

38. Unde avari sunt caeci: quod habet, non habet, et tamen avarus est caecus: quare? quia credit se habere, avarus est. *Prose.*

39. Fides eum fecit divitem, credendo divos est, non videndo.

40. Amas pecuniam, o caecus, quam nunquam videlicet, caecus possides, caecus moriturus es; quod possides, hic relicturus es. *De Discip. Christianorum,* cap. 4.

41. Inexophilus est sola avaritia divitum, semper rapit, et nunquam satiatur: nec Deum timet, nec hominem reveretur. *Prose.*

42. Non pati patet, non matrem agnoscit, nec fratris contemptus, nec amicorum servat.

43. Vidiham opprimit, pupilli rem invadit, liberos in servitium rovocat, testamentum falsum preferit. *Ser. 25, de Verb. Domini.*

44. Quis est ista inhumana insania, amittere vitam, appetere mortem, acquirere sursum, et perdere colum? *Ibid.*

45. Non solum avarus est, qui rapit aliena; sed ille etiam avarus est, qui cupide servat sua. *Serm. 4, Dom. 1, post Trinit.*

46. Avaritia terrelar, qui avarus rapit, se item ponat, et astut in rapinam. *Serm. 6, de Sanctis Martyr.*

47. Avaritia summa inimica est justitia, patrem nequit, matrem ignorat, amicos perdit, et seipsum relinquit. *Serm. 35, ad Praef. in episc.*

48. Avaritia, diaboli laqueus est. *Ibid.* serm. 45.

49. Avaritia est abyssus insatiabilis, quem nunquam dicit, sufficit; semper famescit, semper dolet, semper tristatur in emulis. *Ibid.* serm. 48.

50. O pestis interminabilis, o fameica rabies! nam omnia suis terminis clauduntur, sola avaritia nullo claudit fine. *Prose.*

51. O rabies omni fine carens! terra suis limitibus terminatur, aqua suis finibus limitatur, aer sua fine concludatur, colum suis terminis archatur, sola avaritia terminum negat. *Ibid.*

52. Avarus proprius est odiosus, famuligines, amicos inutilis, extirpia, et via affablis, vicinis molestus. Ilam, odorens avarit.

53. Avaritia maior est inequalitas, immisericors, inhumanus, crudelis. *Ibid.*

54. Singula que angescunt, ubi ad justum et sibi proprium magnitudinem pervercentur, augescunt: varum avarorum argumentum, simul cum omni tempore adangetur. *Cone. 4, sup. Psalm. XIV.*

55. Avaritia species pessima est, negre ea quae corrumpuntur, egenis imperfici. *Cone. 7, de avar.*

56. Avarus propria causa est miseria, ingens sibi situm avaritiae. In suis Proverb. verbo Avarus.

57. Avarus nihil recte facit, nisi quod moritur. *Ibid.*

58. Avaritia desiderans opibus non extinguitur, sed augetur. *Ibid.* verbo Avaritia.

59. Quis dives? qui nihil cupit: et quis pauper? avarus. *Ibid.* verbo Quis.

60. Quod sine miserabilis genitu dicendum non est, Christi opprobria, spuma, flagella, clavis, lanca, trencum et mortem: hunc omnia in formae avaritiae conflant, et prefligunt in acquisitionem turpis questus, et pretium universitatem in suis manibus includere festinant avari. *Serm. 10, sup. Cantica.*

61. Avari divitias insatiabili desiderio inhant: pro his, ne amittant, timent; et cum amittunt, dolent. *Ibid.*

62. Avarus terrena esurit, ut mendicus; fidelis contemnit, ut dominus; ille possidente mendicit; iste contemnendo servat. *Ibid.* serm. 21.

63. Avaritia rotis vehitur quatuor vitiorum, que sunt pusillanimitas, inhumanitas, contem-

pis Deus, mortis oblitio; porro jumenta trahentia, tenacitas et impudicit; et his unus auriga ambobus presidet, habendus order. *Ibid.* serm. 39.

64. Tunc male judicas contra gulam, quando avarilia ligat bursam. *Epist. de Cura et regim. rer. familiaris.*

65. Avaritia semper odiosos, claros largitas *Boetius.* facit. *Lib. 2, de Consil. Philos.* Pross. 5.

66. Avaritia, avaro nociva est. *Serm. 3. Dom. 3. s. Bonavent. post Epiph.*

67. Miseri avari sunt, sicut canes bolellum patientes, qui nunquam saturari possunt. *Serm. 4. Dom. 6. post Pentec.*

68. Avarus dum omnia appetit, omnium servum se facit. *Prose.*

69. Quare avari non possunt esse beati? quia nunquam possunt esse contenti. *Serm. 2 de Utraher. S. Petri.*

70. O summa fatuus avarorum! querunt vento et vanitatis mundanis satiare, quia non attendunt quod nunquam satiari possunt: sed quanto plus acquirunt, tanta plura appetunt, et vacuos se esse magis inventant. *Serm. 33. Petri et ei.*

71. Quia est haec tanha avaritia, quae Christianos invisi, ut eis non seminare sufficiat, non colligeri, nisi insuper nostris variis, et iterationibus infinitis, quibuscumque peccatis congregent peritura? *Serm. 1. de Plurib. Cantica.*

72. Avarus quot habet possessiones, ita habet tantos, in quibus sepelet seipsum per continuam solitudinem. *Prose.*

73. Quidquid enim fodiit, ponit supra se, quia de omnibus facit Deum. *Titul. 1. Dilect.* cap. 6.

74. Divites non sunt avarorum, sed avari sunt divitiorum. *Ibid.*

75. Avarus miser est, et misericordia, et pauper, et cœcus, et nudus. *Prose.*

76. Misere est, quia divitias cum labore acquirit; miserabilis, quia cum timore custodit; pauper, quia cum dolore perdit; cœsus, quia respicit; nudus, quia cum aliud alij alij bonum facit. *Ibid.*

77. Avarus Deum contemnit, quia plus diliguntur, vel obolum, quam Deum. *Ibid.*

78. Avarus semper est solitarius, quia nunquam vult socium in pecunia. *Ibid.*

79. Avaria facit hominem nudum, servum, stolidum, abominabilem, iustitialem, solitarium, obliviosum, proprie salutis, angustiosum et tempestuosum. *Ibid.*

80. Covari est quasi foras, sine fundo, quia plus recipit, plus degredi, ut nunquam videatur impletus. *Lib. 2. de Profectu Religier.* cap. 45.

144. Avarus fertilitatem temperum moleste iert, et communia felicitate contrahit, emperque fastidit causam, unde argentum colligere non potest. *Ibid.*

145. Avarus cuncta suffert, unde duo solummodo obulos capere posuit: omnes homines tam pauperes, quam divites odio prosequuntur; pauperes, ne quid ab eo palant; divites, quia que illorum sunt non possident. *Ibid.*

146. Avarus quid plenum sit, nec sit; saturata ignorat, omnium donum sua miseritatem est, quemadmodum expers avaritia, et opposite virtuti dedit, omnium est bestiosissimus. *Homil. 30, in Matth.*

147. Tali res est avaritia, ut amentes, stolidos, impudentes, canes pro hominibus; invero et canibus pejores, et demones e canibus faciat. *Ibid. Hom. 82.*

148. Avarus proprium solitum negligit, et de alieno incuriosus est. *Ibid. Homil. 84.*

149. Avaritia sic extra et tyrannica passio est, ut omnes qui ei servunt, crudelis efficiat atque atrocis. *Ibid.*

150. Gravis meritus est avaritia, qui et oculos caecos, aures obstruit, et terra salvatores homines reddidit. *Prose.*

151. Non conscientiam, non amicitiam, non proprie, omnino salutem cognoscere sinit; sed in servitum sibi quis semel cepit, more savissimi tyrani vendicat. *Svp. Joan. Hom. 61.*

152. Avarita incurabilis morbus, et fera insuperabilis maxima efficiatur; cum gradus sibi habendas serva quis persuaderet, et quanto ei servire, magis letabatur, et majori affectum voipitate. *Ibid.*

153. Quemadmodum si quis in limpido fontem sterco inficiat, totum immunum reddit: ita si divitis avaritia affligent; omnes focone suo corrupti. *Ibid. Hom. 72.*

154. Nihil gravius se durum est, quam omnia esse detestabilem, vicecumque omnes odisse, nullus consitor delectari, nuncquam satiaro perpetuo sitiare; neque omnia, nescio etiam plura sustinere avarii. *Svp. Ep. ad Ephes. serm. 9.*

155. Avaritia corruptio est et corruptio omnium passim; fructu transi, sed incorruptibile peccatum manet. *Ibid. Homil. 24.*

156. Avarus fur est et latro; illo etiam tanto pejor, quanto violentior. *Svp. Epist. 1 ad Thessal. Hom. 10.*

157. Peccatum est avari incredibilis appetitus. *Svp. Epist. 1 ad Timotheum. Hom. 7.*

158. Nihil tam ingratus sicut avaria. *Ibid.*

159. Hinc crudelitas, hinc immunitas avaritia, cum quis avarus, cupido summe amor, ingratus, latravagus fuerit. *Ibid. Hom. 8.*

160. Nihil avaritia fedus, nihil immunus, nihil incatellatus. *Svp. Ep. ad Titum, Hom. 3, in Morali.*

161. Avarii incredibili pluri sunt immunitas, pluri in converso odio; neque in illis coelestis regni amor est, neque gehennae metus, nolles humanum pudore nulla misericordia, nulla humanitas; sed impudentia, temeritas, fatuorum omnium contemptus. *Homil. 9, in Sacerdotum, sent. 22.*

162. Avarus libertus carnem suam tradere, quam sursum. *Ibid. Hom. 14, in Morali.*

163. Avarus nunquam finem sue imponit cupiditati. *Ibid. in Morali.*

164. Nihil potest quicquam avaro gravius esse cupiditate; quia quod habet, non videtur habere; et tanquam non habeat torqueatur. *Pros.*

165. Sequitur quanto plura congerit, tanto plura desiderat; et qui plura desiderat, is pauperior est. *Ibid.*

166. Avari gelenne, desiderium est. *Ibid.*

167. Si pauper avarus est, is gravis insolens, et simulacrum est, timidis et multi supplici plenus. *Ibid.*

168. Avaritia fermentum velut est, et quoque incideat, et in quacumque domum ingreditur, cum immunum reddit. *Ibid. Hom. 15, in Morali.*

169. Nihil corruptibilis avaritia; quamvis clara area sum avarus imponeat, quamvis ostium, quamvis rectum, omnia frustre contendit; avaritia intus latronum gravissimum, et que omnia ante pote inclusurum. *Ibid.*

170. Avarorum mors est, re amata non potiri; habent enim se frumentar, non ut frumentar. *Ibid. Homil. 22.*

171. Nihil illa hellorum causa est, sicut avaritia; nihil tam pauperem facit, sive in divitis sive in pauperie. *Ibid. Homil. 23.*

172. Abundanta facultas non gaudet avarius; sed ab hoc ipsum dolet, quis possidet immensum. *Ibid. Homil. 39.*

173. Avarus cum avaro nunquam pacificus erit; quia non alter quam due bestias sunt vel momenti: lamellos; que nisi essent separatae, seipso consumerent. *Svp. Ep. ad Ephes. serm. 9.*

174. Avaritia corruptio est et corruptio omnium passim; fructu transi, sed incorruptibile peccatum manet. *Ibid. Homil. 24.*

175. Avarus fur est et latro; illo etiam tanto pejor, quanto violentior. *Svp. Epist. 1 ad Thessal. Hom. 10.*

176. Peccatum est avari incredibilis appetitus. *Svp. Epist. 1 ad Timotheum. Hom. 7.*

177. Nihil tam ingratus sicut avaria. *Ibid.*

178. Hinc crudelitas, hinc immunitas avaritia, cum quis avarus, cupido summe amor, ingratus, latravagus fuerit. *Ibid. Hom. 8.*

179. Nihil avaritia fedus, nihil immunus, nihil incatellatus. *Svp. Ep. ad Titum, Hom. 3, in Morali.*

180. Avar, quanto plus suppetit, tanto pluribus egent; ut qui plurimum faciunt luci, dicunt maximus destituti. *Svp. Epist. 1 ad Cor. Hom. 40.*

181. Avar, quanto plus suppetit, tanto pluribus egent; ut qui plurimum faciunt luci, dicunt maximus destituti. *Svp. Epist. 1 ad Cor. Hom. 40.*

182. Avar, quanto plus suppetit, et quanto diuinum

est, tanto pauperior existit, pauperiter quoque revera paupertas est. *Ibid. Hom. 23.*

183. Omni peccato pejor est avaritia, et amor pecuniarum. *Liber. 2, de Sum. bono, cap. 41.*

184. Avaritia frangitur, cum habemus quod satis est. In *Epitome Divinar. Insili. verbo Cohibenda.*

185. Divites avari agentiores sunt omnibus egensis. *Ser. 5, de Collectis.*

186. Nullum est in illo corde justitiae vestigium, in quo sibi avaritia pulchritudine habet. *Ser. 19, de Passione Domini.*

187. Avaritia liberalitate depellitur. *Ser. 5, de Jejunio septimi mensis.*

188. Avaritia expletus est, errorum Religionis inducit; circa est, quia diversis fraudum etiernata ingenio, non videt quia divinitute sunt, sed cogitat quae cupiditatis sunt. *Rom. 2, de Avarit.*

189. Semper avarus alieno ositur, alieno se pascit damno. *Pros.*

190. Est illi preda egestas alterius, est illi infilia fletus alienus. *Ibid.*

191. Ut avaro; divites enim fugiunt, et excepti sunt ignis. *Parvenses. 219.*

192. Avarus illi habendum est, non qui omnia pecunias habet, sed qui eis amat, alio se adipisci cupit. *Orat. 3, de Avarit.*

193. Avarus in corum contendens, huic similibus est, qui pedibus suis vinculo constricti curero conatur. *Ibid.*

194. Avaritia non solum ebrium, sed et rakanum hominem reddit. *Rom. 7, in Lenti.*

195. In avaritiam lapsus efficiunt, cum homines parum pecunia deiquidant; angescens vitio, cupiditas increvit. *Liber. 3, Periurorum, cap. 2.*

196. Facile scripti cancer avaritia in praeceps multa misericordia mutuus visceribus. *Ep. de Gaucholecto.*

197. Sit quilibet castus, sit sobrius, sit indigenitus, blandus intentus, hospitalitati dedicus, jejunet, vigilet, diem nocti perdidendo continuat, si tamen avarus est, totum perdit.

198. Quid proderit non occidere? non mordaci? non rapere? non denique perfurare? inimicorum te prorsus a cunctis criminibus custodi: dummodo si a te avaritia non expellitur, nihil te nequius, nihil scelerius repertur. *Ibid.*

199. Invidus avarus est, quando quicquid habet alter, se computat perdidisse. *Ser. 4, de Prodigio.*

200. Qui vult avaritiam vincere, divites progeget, non reputat. *Serm. 3.*

201. Auri custos, aurator argenti sorbitorem, non habet, necesse qualem est; et cui deest securitas, quies patet; poma dives est ille, non cuncto. *Ibid. Serm. 22.*

202. Misericordum, quem divites fecere mendicem? *Ibid. Serm. 104.*

203. Avarus ingratus est Deo, sibi nequam, hostis pauperum, divitum nota, carcer naturae. *Ibid.*

204. Aurum avaritia non est; sed avaritum non cognovi, nisi per aurum. *Ibid. Serm. 116.*

205. Avaritia radix est omnium malorum, que cum radicari coepit in corde, morum dissipat ornamenti. *Ibid. Serm. 102.*

S. PETRUS
DAMIANUS.

206. Tenuit manus avar, cum tribuit. *Opusc. 9, cap. 1.*

207. Nunc avaritia uberior pulchritudine, et tanquam virgo propaginis ramus per totum orbem, ferulam vitiorum portenta dilatata. *Ibid. Opusc. 12, cap. 2.*

208. Quando tu Christum colis, qui idolum in pecunia veneraris? *Ibid. Opusc. 24, cap. 4.*

209. Ipsa ab ea quam possidet pecunia possidetur; qui in ea cor fitigare, eaque perigilli deservire custodia (avaritia dominante) compellitur. *Ibid.*

210. Nolla putredo vulneris in Dei naribus infernalis illuc flet, quam stercus avariae. *Ibid. Opusc. 31, cap. 2.*

211. Sicne ignis ligna non satiant, sic avaritiae pecunia cumuliata non satiat. *Prose.*

212. Sicne flamma fomentis extollitur, ita avaritia dum lumen cumulantur, auguratur. *Ibid.*

213. Dura certe, et nimis formidolosa sententia: si enim nihil est avaro sceleritus, nihil iniuria; non ergo melius parvicias, non preferat incestus, aquilior hereticis, assimilatur idololatria. *Prose.*

214. Sit quilibet castus, sit sobrius, sit indigenitus, blandus intentus, hospitalitati dedicus, jejunet, vigilet, diem nocti perdidendo continuat, si tamen avarus est, totum perdit.

215. Quid proderit non occidere? non mordaci? non rapere? non denique perfurare? inimicorum te prorsus a cunctis criminibus custodi: dummodo si a te avaritia non expellitur, nihil te nequius, nihil scelerius repertur. *Ibid.*

216. Est avarus, parvites Ecclesia constructa, studio predictions iniusta, dissidente in peccata confederet, titubantes in catholicis fidei veritate confirmat, offerentis quotidie sacrificios sit intentus, a negotio secularibus sit remotus; donec tamen in eo auctor avaritiae non extinguitur, omnis flos virtutum spissatur, et nullus eo criminostior inventetur. *Ibid. cap. 3.*

217. Avarus est, aurator argenti sorbitorem, non habet, necesse qualem est; et cui deest securitas, quies patet; poma dives est ille, non cuncto. *Ibid. Serm. 22.*

218. Misericordum, quem divites fecere mendicem? *Ibid. Serm. 104.*

219. Avaria quasi biceps est coluber, utropus

consuevit ore mordere, utroque pestiferum virus inlinere; dum aut aliena res queritur, aut habita delectabiliter possidetur. *Ibid.*

215. Taterinum genus est eorum avarorum, qui aliena turpiter amant; et que jam sui iuris sunt, sorrida tenacitate custodunt. *Prose.*

216. Pejores sunt scilicet draconibus Babylonia, qui nec infinitam aut argenteum dicuntur servare congeriem, nulli tamen propriam diripiunt facultatem; et contenti quasi propriis rebus, non inlant alienis. *Ibid.*

PIERIUS.

ROBERTUS
BELLARMINI
SALVIATIUS.

S. THEOPHIL.
ALEXAND.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. VALENTIN.

IN VITIO PATER.

ARISTOTEL.

CICERO.

In Psychomachia de Avarit. et largitatis pugna, vers. 40.
218. Avaritia carere debet, qui cupit hanc fieri regni celestis. *Sup. Psalm. xiv. vers. 6.*

219. Nulla auctoritarum peccata, quam avaritiam sine fructu misericordie in futura tempora extendere. *Lib. 1. ad Ecclesiast. Cathol.*

220. Avaro! aut judicandum a Deo le esse non putas, aut resurrectionem omnino esse credis? *Ibid. lib. 3.*

221. Durum est avaris, ut largiantur suis; totum enim durum est, quidquid imperatur invito. *Ibid. lib. 4.*

222. Cum auras infinitas opes congregaverit, materiam aeternam agnibus parat. *Ep. Patrach. 3.*

223. Postquam insatiables furor quesitis opibus incubuerit, non expletus avaritia, sed confundit leges, gehennae flammam certat, futurum iudicii tribunal habet proximile. *Ibid.*

224. Eget tempor, qui avarus est; nescit mensuram, cui tantum deest quod habet, quantum quod non habet.

225. Avarus nec alii, nec sibi prodest; quia non audet ulli, etiam ad suam utilitatem, bonis suis. *Secunda secunda, quest. 119. art. 3.*

226. Pars mendicitatis est, congeatam secreto pecuniam possidente. *Homo. 8. de Misericordia.*

227. Fugiamus madrum omnium malorum avaritiam. *Lib. 10. cap. 152.*

228. Species et in hoc errore diaboli est, sub occasione amoris proprie generatio in avaritia labore. *In Appendice Palladii, cap. 13.*

SENTENTIA PAGANORUM.

229. Avaritia atque illeboriditas insanabilis est. *Lib. 4. de Moribus. cap. 1.*

230. Nullum est officium tam sanctum, quod non avaritia commovere atque violare solet. *Orat. 1. pro Quintio.*

231. Quid fodius! quid immanius? quid contemptius? quid abjectius ex vitiis perspicui potest avaritia? *Lib. 1. de Legibus.*

232. Caput est in omni procuratione negotii et munieris publici, ut avaritia pellatur etiam minima suspicio. *Lib. 2. de Officio.*

233. Nullum vitium tetrum est quam avaritia, praesertim in principibus. *Ibid.*

234. Avaria semper quid sibi velit, non intelligi; potestne quidquid absurdius, quam quo minus vice restat, eo plus vicii querere? *De Senectute.*

235. Avari plus semper appetunt, nec eorum quisquam adhuc inventus est, cui quod habet sat est. *De Paradoxis, cap. 6.*

236. Tam deca avaro quod habet, quam quod non habet; deca luxurie multa, avaricie omnia. *Lib. 3. Controvers. 18.*

237. Avaro nihil nimis; avarus animus nullo satiatur lucro. *Epist. 94.*

238. Herediti tibi avaritia, quandiu avaro convixit et adhaerens. *Epist. 165.*

239. Desunt impie multa, avaricie omnia. *Ep. 108.*

240. In nullum avarus bonus est, in se pessimus. *Ibid.*

241. Nulla avaritia sine pena est, quamvis sita sit ipsa penarum. *Prose.*

242. O quantu lacrymarum, o quantum laborum exigit! quam misera desiderat, quam misera pars est! *Epist. 115.*

243. Quodquid avarus non acquiritur, damnum est. *Ibid.*

244. Quae est maxima egestas? avaritia. *De Morib.*

245. Pecunia non saliat avaritiam, sed irritat. *Ibid.*

246. Nulli mortuo terra tam gravis est, quam istis supra quos avaritia rugens terrarum pondus inject, quibus abstulit colum, quos in uno, ubi illud malum virus latitat, infudit. *Lib. 5. Natural. quest. cap. 18.*

247. Multitudine vitorum fundamentum, avaritia est. *Lib. 2. de Declamat.*

248. Quisquis est avarus, pecuniae custos immense, cultus sylle, cum multa quiesceret, poterit omnis frui? *Lib. 3. Controvers.*

249. Avarus vultur est, cadavere expectat. *Epist. 46.*

250. In nullum avarus bonus est, in se pessimus. *De Proverb.*

251. Avarus procul dubio non possidet divitias, sed a divitis possidetur: titulo rex, animo autem pecuniae miserabilemancipium. *Lib. 9. Dicorum memorabil., cap. 4.*

S. ISIDORUS
BISPALENS. *Etimologia.* Baptismus graece *Bannepo;* dictum quod est immersio a Basso, *immergo.*

Baptismus graec, latine *tinctio* interpretatur; quia ibi homo Spiritu gratie in melius immunitur, et longe alium quam erat efficietur. *Prose.*

Prinus enim deformitate peccatorum fodi eramus, in ipsa tinctione reddimus pulchri dealitatione virtutum. *Lib. 6. Etymol., cap. 19. verbo Baptizamus.*

S. AMBROS. *Definitio.* Baptismus est quasi diluvium, quo peccata omnia diluitur, et sola justi mens, et gratia resuscitatur. *Lib. 2. de Sacrament., cap. 1.*

S. ANTONIN. *Baptismus* est janua omnium Sacramentorum, ante quod nullum suscipi potest vel debet. *Part. 3. titul. 1. cap. 19.*

S. BASILIES
MAGNUS. *Baptismus* est captivorum redemptio, debitorum remissio, mors peccati, regeneratio anime, inducementum lucidum, sigillum Christi, vehiculum ad celum, regnum largior, adoptionis donum. *Concion. 13. de Baptizato.*

S. BONAVENT. *Baptismus* est vita spiritualis principium, et signum, et custodia, et illuminatio mentis. *Part. 3. Cenitologui.*

Baptismus est Sacramentum fidei; ergo ubi deficit fides, deficit baptismus. *In 4. sent. dist. 1. art. 1. quest. 2.*

Baptismus est Sacramentum fidei, confirmationis spiritus, eucharistia charitatis. *Lib. 6. Compendii Theolog. tertialis, cap. 5.*

S. GREG. NYSS. *Baptismus* est precatorium expiatio, remissio delictorum, regenerationis causa, renovationis origo. *de Baptizato.*

HUGO A.S.
VICTORE. *Baptismus* est aqua diluendis criminibus sanctificata per verbum Dei. *Lib. de Sacram., part. 6. cap. 2.*

HUGO CARD. *Baptismus* est ascensus quo de originali culpa, et filiatione diabolii, in adoptionem filiorum Dei ascenditur. *Sup. Cent., cap. 3.*

S. JOANNES
CHRYSOST. *Baptismus* nihil est aliud, quam interitus ejus qui baptizatur, et illius resurrectio. *Homil. 9. sup. Ep. ad Hebr.*

ETIENNE
LOMBARDUS. *Baptismus* dicitur infinito, id est, ailiud corporis exterior facta sub forma verborum prescripta. *Lib. 4. Sent., dist. 3.*

S. THOMAS
AQUINAS. *Baptismus* est anima spiritualis regeneratio, qua configuramus morti Christi, in remedium originalis criminis adiubita. *Part. 3. quest. 66. art. 9.*

CATHARISM.
NOVACUS. *Baptismus* est Sacramentum, quo spiritualiter renascimur, et in filio Dei adoptamur.

HUGO O.S.
VICTORE. *Baptismus* Sacramentum baptismi in tribus consistit: videlicet in factis, in dictis, in rebis. *Prose.* In rebus, ut est aqua et oleum, in dictis ut est

invocatio Trinitatis; in factis, ut est submersio in aquam et insufflatio. *Lib. 4. de Sacram., cap. 12.*

Differentia. Baptismus Joannis oculus super-s. AMBROSIUS. plicipiorum est; baptismus Christi, oculus gratiarum. Sup. Psalm. xxxvi.

Multa sunt genera baptismatum, sed unum baptismata solum esse claudit Apostolus. *Prose.* Sunt baptismata gentium, sed non sunt vera baptismata; lavata enim sunt, baptismata esse non possunt; et raro lavatur, non culpa diluitur, immo contrahitur. *Lib. 2. de Sacram., cap. 4.*

Intra baptismus Joannis et baptismi Christi HUGO A. SANG. distantia est, quod in baptismo Joannis per TO VICTORE. intinctionem aquae solum Sacramentum dabatur; in baptismis vero Christi, cum Sacramentum etiam res Sacramenti percipitur. *Lib. 2. de Sacram., part. 6. cap. 6.*

Origo. Baptismus materialiter institutus est, quando filius Dei baptizatus est. *Prose.* Effective fuit institutus, quando Christus passus est; formaliter vero, post Resurrectionem. In Joanni, *cap. 5.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Omnis justitia in baptimate constituta est; s. AMBROSIUS. non aqua omnis sanat, sed aqua sanat, quae habet gratiam Christi. *Prose.*

2. Aliud est elementum, aliud consecratio, aliud opus, aliud operatio; non sanat aqua, nisi Spiritus sanctus descendenter, et aquam illam consecraverit. *Lib. 1. de Sacram., cap. 5.*

3. In baptimate quasi specialiter crucifigeris Christo. *Lib. 6. de Sacram., cap. 2.*

4. Mendacium valde gravissimum est, cum continentur ea, que in baptimate promisimus. *Sup. Apoc., cap. 14.*

5. Quia post baptismum inquinamus vitam, baptizemus in lacrymis conscientiam. *Apud Bed. in Scindill., cap. 6.*

6. Rehabilitare haereticum hominem, qua hac sanctitatis signa percepit, que christiana tradidit disciplina, omnino peccatum est; rehabilitare autem Catholicum, immanissimum scelus est. *Ep. 23. ad Nestorium Episcop.*

7. Baptismus corrumpt et adulterari non potest, et si corruptus et adulterus habeatur. *Lib. 4. contra Donatist., cap. 2.*

8. Si inter bonos ministros, cum sit alius alio melior, non est melior baptismus, qui per melior datur; nullo modo est maius, qui etiam per malum datur, quando idem baptismus datur; et ideo per ministros dispare, Dei munus aequaliter est; quia non illorum, sed ejus est. *Ibid., lib. 3. cap. 6.*

consuevit ore mordere, utroque pestiferum virus inlinere; dum aut aliena res queritur, aut habita delectabiliter possidetur. *Ibid.*

215. Taterinum genus est eorum avarorum, qui aliena turpiter amant; et que jam sui iuris sunt, sorrida tenacitate custodunt. *Prose.*

216. Pejores sunt scilicet draconibus Babylonia, qui nec infinitam aut argenteum dicuntur servare congeriem, nulli tamen propriam diripiunt facultatem; et contenti quasi propriis rebus, non inlant alienis. *Ibid.*

PIERIUS.

ROBERTUS
BELLARMINI
SALVIATIUS.

S. THEOPHIL.
ALEXAND.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. VALENTIN.

IN VITIO PATER.

ARISTOTEL.

CICERO.

In Psychomachia de Avarit. et largitatis pugna, vers. 40.
218. Avaritia carere debet, qui cupit hanc fieri regni celestis. *Sup. Psalm. xiv. vers. 6.*

219. Nulla auctoritarum peccata, quam avaritiam sine fructu misericordie in futura tempora extendere. *Lib. 1. ad Ecclesiast. Cathol.*

220. Avaro! aut judicandum a Deo le esse non putas, aut resurrectionem omnino esse credis? *Ibid. lib. 3.*

221. Durum est avaris, ut largiantur suis; totum enim durum est, quidquid imperatur invito. *Ibid. lib. 4.*

222. Cum auras infinitas opes congregaverit, materiam aeternam agnitus parat. *Ep. Patrach. 3.*

223. Postquam insatiables furor quesitis opulis incubuerit, non expletus avaritia, sed confundit leges, gehennae flammam certat, futurum iudicii tribunal habet proximile. *Ibid.*

224. Eget tempor, qui avarus est; nescit mensuram, cui tantum deest quod habet, quantum quod non habet.

225. Avarus nec alii, nec sibi prodest; quia non audet ulli, etiam ad suam utilitatem, bonis suis. *Secunda secunda, quest. 119. art. 3.*

226. Pars mendicitatis est, congeatam secreto pecuniam possidente. *Homo. 8. de Misericordia.*

227. Fugiamus madrum omnium malorum avaritiam. *Lib. 10. cap. 152.*

228. Species et in hoc errore diabolus est, sub occasione amoris proprie generatio in avaritia labore. *In Appendice Palladii, cap. 13.*

SENTENTIA PAGANORUM.

229. Avaritia atque illeboriditas insanabilis est. *Lib. 4. de Moribus. cap. 1.*

230. Nullum est officium tam sanctum, quod non avaritia commovere atque violare solet. *Orat. 1. pro Quintio.*

231. Quid fodius! quid immanius? quid contemptius? quid abjectius ex vitiis perspicui potest avaritia? *Lib. 1. de Legibus.*

232. Caput est in omni procuratione negotii et munieris publici, ut avaritia pellatur etiam minima suspicio. *Lib. 2. de Officio.*

233. Nullum vitium tetrum est quam avaritia, praesertim in principibus. *Ibid.*

234. Avaria semper quid sibi velit, non intelligi; potestne quidquid absurdius, quam quo minus vice restat, eo plus vicii querere? *De Senectute.*

235. Avari plus semper appetunt, nec eorum quisquam adhuc inventus est, cui quod habet sat est. *De Paradoxis. cap. 6.*

236. Tam deca avaro quod habet, quam quod non habet; deca luxurie multa, avaricie omnia. *Lib. 3. Controvers. 18.*

237. Avaro nihil nimis; avarus animus nullo satiatur lucro. *Epist. 94.*

238. Herediti tibi avaritia, quandiu avaro convixit et adhaerens. *Epist. 165.*

239. Desunt impiae multa, avaricie omnia. *Ep. 108.*

240. In nullum avarus bonus est, in se pessimus. *Ibid.*

241. Nulla avaritia sine pena est, quamvis sita sit ipsa penarum. *Prose.*

242. O quantu lacrymarum, o quantum laborum exigit! quam misera desiderat, quam misera pars est! *Epist. 115.*

243. Quodquid avarus non acquiritur, damnum est. *Ibid.*

244. Quae est maxima egestas? avaritia. *De Morib.*

245. Pecunia non saliat avaritiam, sed irritat. *Ibid.*

246. Nulli mortuo terra tam gravis est, quam istis supra quos avaritia rugens terrarum pondus inject, quibus abstulit colum, quos in uno, ubi illud malum virus latitat, infudit. *Lib. 5. Natural. quest. cap. 18.*

247. Multitudine vitorum fundamentum, avaritia est. *Lib. 2. de Declamat.*

248. Quisquis est avarus, pecuniae custos immense, cultus sylle, cum multa quiesceret, poterit omnis frui? *Lib. 3. Controvers.*

249. Avarus vultur est, cadavere expectat. *Epist. 46.*

250. In nullum avarus bonus est, in se pessimus. *De Proverb.*

251. Avarus procul dubio non possidet divitias, sed a divitis possidetur: titulo rex, animo autem pecuniae miserabilemancipium. *Lib. 9. Dicorum memorabil., cap. 4.*

S. ISIDORUS
BISPALENS.

Etimologia. Baptismus græco *Bannepō*; dici-

tur, quod est immersio a *Banis*, *immergo*.

Baptismus græco, latine *tinctio* interpretatur; quia ibi homo Spiritu gratie in melius immunitur, et longe alium quam erat efficietur. *Prose.*

Prinus enim deformitate peccatorum fodi eramus, in ipsa tinctione reddimus pulchri dealitatione virtutum. *Lib. 6. Eymol., cap. 19. verbo Baptismus.*

S. AMBROS.

Definitio. Baptismus est quasi diluvium, quo peccata omnia diluitur, et sola justi mens, et gratia resuscitatur. *Lib. 2. de Sacrament. cap. 1.*

S. ANTONIN.

Baptismus est janua omnium Sacramentorum, ante quod nullum suscipi potest vel debet. *Part. 3. titul. 1. cap. 19.*

S. BASILIES
MAGNUS.

Baptismus est captivorum redemptio, debitorum remissio, mors peccati, regeneratio anime, inducementum lucidum, sigillum Christi, vehiculum ad celum, regnum largior, adoptionis donum. *Concion. 13. de Baptismate.*

S. BONAVENT.

Baptismus est vita spiritualis principium, et signum, et custodia, et illuminatio mentis. *Part. 3. Cenitologui.*

Baptismus est Sacramentum fidei; ergo ubi deficit fides, deficit baptismus. *In 4. sent. dist. 1. art. 1. quest. 2.*

Baptismus est Sacramentum fidei, confirmationis spes, eucharistia charitatis. *Lib. 6. Compendii Theolog. tertialis, cap. 5.*

S. GREG. NYSS.

Baptismus est precatorium expiatio, remissio delictorum, regenerationis causa, renovationis origo. *de Baptismate.*

HUGO A.S.
VICTORE.

Baptismus est aqua diluendis criminibus sanctificata per verbum Dei. *Lib. de Sacram., part. 6. cap. 2.*

HUGO CARD.

Baptismus est ascensus quo de originali culpa, et filiatione diaboloi, in adoptionem filiorum Dei ascenditur. *Sup. Cent., cap. 3.*

S. JOANNES
CHRYSOST.

Baptismus nihil est aliud, quam interitus ejus qui baptizatur, et illius resurrectio. *Homil. 9. sup. Ep. ad Hebr.*

ETIENNE
LOMBARDUS.

Baptismus dicitur infinito, id est, ailiud corporis exterior facta sub forma verborum prescripta. *Lib. 4. Sent. dist. 3.*

S. THOMAS
AQUINAS.

Baptismus est anima spiritualis regeneratio, qua configuramus morti Christi, in remedium originalis criminis adiubita. *Part. 3. quest. 66. art. 9.*

CATHARISM.
NOVACUS.

Baptismus est Sacramentum, quo spiritualiter renascimur, et in filio Dei adoptamur.

HUGO O.S.
VICTORE.

Baptismus Sacramentum baptismi in tribus consistit: videlicet in factis, in dictis, in rebis. *Pro. In rebus, ut est aqua et oleum, in dictis ut est*

invocatio Trinitatis; in factis, ut est submersio in aquam et insufflatio. *Lib. 4. de Sacram., cap. 12.*

Differentia. Baptismus Joannis oculus super-s. AMBROSIUS. plicipiorum est; baptismus Christi, oculus gratiarum. Sup. Psalm. xxxvi.

Multa sunt genera baptismatum, sed unum baptismata solum esse claudit Apostolus. *Prose.* Sunt baptismata gentium, sed non sunt vera baptismata; lavata enim sunt, baptismata esse non possunt; et raro lavatur, non culpa diluitur, immo contrahitur. *Lib. 2. de Sacram., cap. 4.*

Inter baptismum Joannis et baptismum Christi HUGO A. SANG. distantia est, quod in baptismo Joannis per TO VICTORE. intinctionem aquæ solum Sacramentum dabatur; in baptismis vero Christi, cum Sacramentum etiam res Sacramenti percipitur. *Lib. 2. de Sacram., part. 6. cap. 6.*

Origo. Baptismus materialiter institutus est, quando filius Dei baptizatus est. *Prose.* Effective fuit institutus, quando Christus passus est; formaliter vero, post Resurrectionem. In Joanni, cap. 5.

SENTENTIA PATRUM.

1. Omnis justitia in baptimate constituta est; s. AMBROSIUS. non aqua omnis sanat, sed aqua sanat, quæ habet gratiam Christi. *Prose.*

2. Aliud est elementum, aliud consecratio, aliud opus, aliud operatio; non sanat aqua, nisi spiritus sanctus descendenter, et aquam illam consecraverit. *Lib. 1. de Sacram., cap. 5.*

3. In baptimate quasi specialiter crucifigeris Christo. *Lib. 6. de Sacram., cap. 2.*

4. Mendacium valde gravissimum est, cum continentur ea, que in baptimate promisimus. *Sup. Apoc., cap. 14.*

5. Quia post baptismum inquinamus vitam, baptizemus in lacrymis conscientiam. *Apud Bed. in Scindill., cap. 6.*

6. Rebagitare haereticum hominem, qua hac sanctitatis signa percepit, que christiana tradidit disciplina, omnino peccatum est; rebagitare autem Catholicum, immanissimum scelus est. *Ep. 23. ad Nestorium Episcop.*

7. Baptismus corrumpti et adulterari non potest, et si corrupti et adulteri habeatur. *Lib. 4. contra Donatist., cap. 2.*

8. Si inter bonos ministros, cum sit alius alio melior, non est melior baptismus, qui per melior datur; nullo modo est maius, qui etiam per malum datur, quando idem baptismus datur; et ideo per ministros dispare, Dei munus aequaliter est; quia non illorum, sed ejus est. *Ibid., lib. 3. cap. 6.*

9. Baptismus non est haereticorum, sed Christi. *Ser. de Emerito.*
10. Quid est baptismus Christi? lavacrum aqua in verbo. Tolle aquam, non est baptismus; tolle verbum, non est baptismus. *Tract. 45. sup. Joann.*
11. In Ecclesia tantummodo catholica potest uniusque professe perceptio baptismatis, si tamen in Ecclesia catholica bene vivat. *De fide ad Petrum, cap. 3.*
12. Firmissima tene, et nullatenus dubitus, non solum homines iam ratione utentes, verum etiam parvulos, qui sive in utero matrem vivere incipiunt, et ibi moribundos, sive cum de matribus nati sine Sacramento sancti baptismatis, quod datur in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, de hoc seculo transirent, iugis eterni semper superna puniri possent. *Prose.*
13. Quia eti propria actionis peccatum nullum batuerunt, originali tamen peccati damnacionem carnali conceptione, et malitiae traxerunt. *Ibid.* cap. 27.
14. Firmissime tene, nullatenus dubitus (exceptis illis, qui pro nomine Christi suo sanguine baptizantur) nullum hominem accepturum vitam aeternam, qui non hic a malis suis fuerit per baptismum liberatus. *Ibid., cap. 30.*
15. Sicut intra Ecclesias recte credentibus per Sacramentum baptismi salva confortari, sic extra Ecclesias baptizati, si ad Ecclesiam non redierint, sedens baptismi accumulatorum pernicires. *Ibid., cap. 26.*
16. Firmissime tene, et nullatenus dubitus, non omnes qui intra Ecclesiam Catholicanam baptizantur, accepturos esse vitam aeternam, sed eos qui percepto baptismate recte vivunt. *Ibid., cap. 40.*
17. In hereticis baptismus Christi (eorum infinitudo et perveritas dumna, sive correcta) agnoscentis et approbadus est. *Lib. 6. de Baptismo contra Donat.* cap. 30.
18. Baptismus Sacramentum est gratiae, ipsa vero gratia absoltio peccatorum est; non est apud haereticos baptismi gratia. *Ibid., lib. 7, cap. 19.*
19. Nemo renascat in Christi corpore, nisi prius nascatur in peccato corpore. *Lib. 4. de Peccator. meritis et remissione.* cap. 29.
20. Quanto magis caro peccati baptizanda est propter evadendum iudicium, si baptizata est caro sine peccato propter imitacionis exemplum? *Ibid., cap. 25.*
21. Sacramentum baptismi, Sacramentum regenerationis est. *Ibid., cap. 27.*
22. Omnes Sacramentum Christi accipientes nisi vocantur, sed non omnes dignae illo

- Sacramento virunt. *Sup. Psal. xvii, vers. 8.*
23. Baptisma tale est qualis est ille, in cuius potestate datur, non qualis est ille, per cuius ministerium datur. *Sup. Eccl. Joann., de cap. 1.*
24. Sibi tenet Dominus baptizandi potestatem, servis ministerium desit. *Ibid.*
25. Ponderita si in extremo huius vite advenit, sanat et liberat in ablutione baptismi; ita quod nec purgatorium sentiat, qui in fine baptizantur. *De vera et falsa pauci.*
26. Baptisma coeleste mysterium est. *De quaest. Veteris et Novi Testamenti, part. 2, quest. 59.*
27. Sicut corpus aqua, ita spiritus animatus oblitus a peccatis; ut quomodo visibilis visibilis, ita et spiritualibus proicit Spiritus; se per hoc spiritualis ratio veritur in baptismato supradictis punientibus. *Prose.*
28. Sine penitentia multi profuit baptismus, qui peccavit spontaneus. *De vera et falsa pauci,* cap. 8.
29. Ecclesia paradiso comparata, indicat nobis posse quidem eius baptismum homines etiam mortales accepimus, sed salutem beatitudinis, extra eam neminem vel percipere, vel tenere. *Lib. 4. de Baptismo contra Donatit.* cap. 4.
30. Tantum valet baptismus per hominem contemptibilem, quantum per Apostolum datum. *Ibid., lib. 5, cap. 13.*
31. Crux est baptismus; quod ergo crux Christo et sepulchrum, hoc nobis baptismus factum est. *Lib. 1. contra Julian., cap. 2. sup. illud item. 6: In Christo baptizati sumus.*
32. In aqua verbum mundat; detrahe verbum, et quid est aqua nisi aqua? accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum. *Prose.*
33. Unde ista tanta virtus aquae, ut corpora tangat, et car abiat, nisi faciente verbo? Non quia diuersit, sed quia creditur; nam et in ipso verbo, aliud est sonus transiens, aliud virtus numerus. *Tract. 80. sup. Eccl. Joann., de cap. 15.*
34. Baptismus est quis, natus est instantanea, subiecta, vellicata, missa in mare; indiget gubernaculum, quoisque ad portum desideratum perveniat. *De Cataclysmo, cap. 4.*
35. Baptizatus es, mundatus es, unctus es, oleo restauratus es, corpus tuum ad priorem statim primi illius hominis ante peccatum, noli postmodum male securus esse. *Ibid., cap. 2.*
36. Non omnes qui tenent baptismum, tenent Ecclesiam; sicut non omnes qui tenent Ecclesiam, tenent et vitam aeternam. *Lib. 5. de Baptismo contra Donat.* cap. 16.
37. Fides et baptismus, duo salutis modi sunt inter se coherentes et inseparabiles. *Prose.*
38. Fides enim perficitur per baptismum, bap-

- tismus vero fundatur per fidem. *De Spiritu sancto, cap. 12.*
39. Si qua est in aqua gratia, non ex aqua natura est, sed ex praesentia Spiritus sancti. *Prose.*
40. Non enim est baptismus sordium carnis depositio, sed conscientie homini stipulatio ad Deum. *Ibid., cap. 15.*
41. Parvulus Christianorum Christi interceditur vita, dum baptismi negatur gratia. *Epist. 240 ad Hildesheim comitem.*
42. Adverte sine dubio homini non baptizato, et mortuo, fidenter de sola fide salutem pressum, et tribuere indubitate homini voluntati quod defuit facultati. *Prose.*
43. Sola fides et mentis ad Deum conversio sine effusione sanguinis, et sine perfume aqua, salutem sine dubio operatur soli, sed non valenti, probilente articulo baptizari. *Ep. 77. ad Lugdensem de S. Victore.*
44. Diluminatur in baptismate cuncta peccata, et originali tracta, et ignorante vel scienter addacta. *Lib. 2. Pharetra, cap. 5.*
45. Baptismus est intrantum porta. *Serm. 3. de S. Andrea.*
46. Baptismus a peccato mundat, ponam relaxat, ratiocinem illuminat, concupiscentiam ad bonum induit, irascibilem confortat, gratiam tribuit, characterem imprimit, fonsit mitigat, potentiam diabolii minuit, januam Celi aperit, tempus Christi hominem efficit, a salvacione exteriori liberat. *Lib. 6. Compendi Theolog. rexit.* cap. 9.
47. Sive justus sit, sive injustus, baptismus per omnia illi necessarius est. *Prose.*
48. Italo quidem, ut adimpletur in eo perfectio, et regeneratio Dei; injusto vero, ut peccatorum que gessit in ignorantia, remissio concedatur. *Lib. 6. Recognit.*
49. Baptismus non est ubi Spiritus sanctus non est, quia baptismus esse sine Spiritu sancto non potest. *Ep. 74 ad Pompeianum, cap. 2.*
50. Peccata purgare, et hominem sanctificare aqua baptismi sola non potest, nisi habeat Spiritum sanctum. *Ibid.*
51. Frusta baptizari autem in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti; ut quogum um est divisus, una sit largitio; nomineque Trinitatis, unus Deus. *Lib. 3. sup. Math., cap. 28. in illud: Euntes docete omnes, etc.*
52. In aqua baptismi, auctiorum peccatorum remissio; in sanguinis baptismi, corona virtutum. *De Ehort. Martyrii ad Fortitatem.*
53. Si quis non baptizatur, salutem non habet, propter solos Martyres, qui vel sine aqua regno coelesti poluntur. *Cateches. 3.*
54. Duplex est baptismatis salutis virtus; una, qui baptizatis donatur per aquam: altera vero, sanctorum Martyrum in persecutionibus per proprium sanguinem. *Prose.*
55. Exiit de latere salutis Christi sanguis et aqua, propter eum quae futura esset confessionem, et in baptismo, et in temporibus Martyrum confirmationis gratiam. *Ibid. Cateches. 13.*
56. Insufflationes Sanctorum, et nomina Dei invocatio, que in baptismo fluit, tanquam vehementissima quedam flamma urit demones, et in fugam convertit. *Ibid. Catechesi mystagogica 2.*
57. Satanas ab anima per sanctum baptismum s. DIODORUS. excluditur. *De Perfect. spirituali, cap. 78.*
58. Quantum apud nos valet aqua baptismus, tantum apud veteres valuit vel pro parvulis sola fides, vel pro maioriis virtutis sacrifici, vel pro Rebus mysterio circumcisio, Lib. 4. *Moral., cap. 3.*
59. Sicut homo in ventre matris sua iterum non potest introire, et renasci; sic qui baptizatus est, rebaptizandus non est. *Prose.*
60. Sive enim ab haeretico, sive a quolibet facinoroso in nomine sancte Trinitatis baptizatus fuerit, sterna non est baptizandus, ne invocatio tanti nominis videatur annulari. *Prose.*
61. Hoc autem sacramentum nec malis pejus, nec bonus melius implore potest, quia qualisunque sit minister exterior, Spiritus sanctus operator est interior. *Serm. Octave. Pont.*
62. Perfectus baptismus non est, nisi quod in cruce et in Resurrectione Christi est. *Ep. 12. oitervis Luciferianos.*
63. Non potest fieri ut corpus baptismi recipiat sacramentum, nisi ante anima fidei suscipiat veritatem. *Prose.*
64. Baptizator autem in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti; ut quogum um est divisus, una sit largitio; nomineque Trinitatis, unus Deus. *Lib. 3. sup. Math., cap. 28. in illud: Euntes docete omnes, etc.*
65. In baptismate fit remissio omnium peccatorum, datur virtus lene operari, et in bono proficiendi, et in profectu perseverandi. *In Annotat., sup. Ep. ad Rom., in illud, Rom. 5: Merces non impiorum secundum gratiam.*
66. Baptismus carnis incensiva extinguit, peccatorum tam originalem, quam actualiun labem ablit, innocentem emulorem redit; et dum sic coelesti Paris imaginem reformant, filios adoptiores regenerant. *Lib. 2. de Animis, cap. 50.*
67. Nature vixerunt talis est, ut cum mordenter solos Martyres, qui vel sine aqua regno coelesti poluntur. *Cateches. 3.*
68. Duplex est baptismatis salutis virtus; una, qui baptizatis donatur per aquam: altera vero, sanctorum Martyrum in persecutionibus per proprium sanguinem. *Prose.*
69. A s. VITIO.
70. S. JOANNES CHRYSOSTOM.

Iudei ad baptismum. Hom. 3. *Oper. imperf. sup. Math.*

68. Ubi est fides, illig Ecclesia; ubi Ecclesia, ibi Sacerdos; ubi Sacerdos, ibi baptismus; ubi baptismus, ibi Christianus. *Prose.*

69. Ubi fides non est, ibi nec Ecclesia; ubi Ecclesia non est, ibi nec Sacerdos; ubi Sacerdos non est, nec ibi baptismus; ubi baptismus non est, nec Christianus ibi fit alius. *Ibid. Hom. 6.*

70. In aqua semel baptizamus, in igne autem per tentationem pene dum vivimus. *Prose.*

71. Omnis tritulatio, quo contigit Christianis secundum carnem, est baptismus ignis. *Ibid. Hom. 3.*

72. In baptismate praecipua pars est Spiritus sanctus, per quem aqua fit efficax. Hom. 4, sup. *Act. 1: Joannes quidem baptizans aqua.*

73. Baptismi dilatio periclosa est; impossibile enim est eum qui baptismum differt, agere quidem egregium aut honestum. *Ibid.*

74. Summan bonorum habemus per baptismum, remissionem peccatorum neipsum, sanctificationem, Spiritus sancti participationem, adoptionem, vitam eternam. *Ibid. Hom. 49, in Morali.*

75. Tametsi fueris Graecus, omnigenam etiam operatus malitiam; Iudei si Scythia, si Barbarus, imo si ipsa fortis, auctorior etiam brutus, apportesque immunda peccatorum onera, simul ut baptismus fueris, omnia illa penitus clivisti. Ser. 2, sup. *Ep. ad Rom.*, in *Ibid.*: *Omnis credentibus Iudeo, etc.*

76. Baptisma crux est, ut et nos quemadmodum Christus mortuus est, moriamur. *Ibid. Serm. 10.*

77. Non ad hoc tantum valet baptismus, quod priora delicta delet, sed quod et ad futura caenda muniri. *Ibid. Serm. 4.*

78. Magnum quiddam baptismus est, sed ejus magnitudinem, non qui baptizat, sed qui inveneratur in baptismate efficit. Hom. 3, sup. 1, *ad Cor.*, in *Ibid.*: *Quod neminem ectrum baptizavi.*

79. Spiritus sanctus in baptismate, velut in fornace recognoscit mentem, et peccatum consummendo, quolibet auro purius splendenter reddit. *Ibid. Hom. 46.*

80. In baptismate sepiuntur peccata, vivificatur homo; et velut in tabula, in corde illius descriptur omnis grada. Hom. 6, sup. II, *ad Cor.*

81. Etsi molles, etsi fornicator, etsi idolis serviens, etsi quid aliud hujusmodi gerens quisquam reparatur, etsi omni humana detectabilitate fuerit

praegravatus, cum illius fontis divinos sensorios, Solis radix mundior elevatur. Homil. ad *Baptizandos.*

82. Per baptismum regeneratio nobis, alterius vita initium, et signaculum, ei presidium et illuminatio efficitur. Lib. 4, *de Fide Orthodoxa* cap. 10.

83. Sola Ecclesia Catholica habet baptismum *ag. s. ISID. HIST. SACRA.* *Prot.*

84. Hereticis vero baptismus non ad remissionem peccatorum, sed ad supplieum testimonium datur. Lib. 4, *de Summo bono*, cap. 22, sent. 1.

85. Baptismus fons et origo omnium gloriarum est. Lib. 2, *de Offic. ecclesiasticis*, cap. 24.

86. Heretici si in Patris, et Filii, et Spiritus sancti attestatione docent baptismum suscipere, non iterum sunt baptizandi, sed solo christiane, et manus impositione purgandi. *Prose.*

87. Baptismus enim non est hominis meritum, sed Christi, ideoque nihil interest hereticus, an fideli baptizet.

88. Quod Sacramentum tam sanctum est, ut non homicida ministrante polluator.

89. Habet enim hereticus baptismum Christi, sed quia extra unitatem fidei est, nihil ei prodest; at ubi ingressus fuerit, statim baptismus quod habuerit foris ad perniciem, incipit illi jam prodesse ad salutem.

90. Quod enim accipit, approbo; sed quia foris accipit, improbo.

91. Dum autem venerit, non mutatur, sed agnoscerit.

92. Character est enim Regis mei, non error sacilegus; recorrigo desertorum, non multo characterem. Lib. 2, *de Offic. ecclesiasticis*, cap. 24.

93. Baptismatis Sacramentum semel assumptum, nullatenus reiterari licet. Part. 2, *de Perfecta gratia*, cap. 3.

94. A parvulo recente nato usque ad decrepitum senem quamlibet corporis statem gerens, sicut nullus prohibendus est a baptismo, ita nullus est qui non peccato moriatur in baptismate. Epist. 86, *ad Nicetum Aquileensem Episcop.*

95. Illi qui baptizati sunt a Joanne nescientes spiritum sanctum esse, ac spem ponentes in illo baptismate, postea baptizati sunt baptismate Christi. Lib. 4, sent. distinct. 2.

96. Si ablutio in baptismate fiat sine verbo, non est ibi Sacramentum; sed accedente verbo ad elementum, fiat Sacramentum; non utique ipsum elementum fiat Sacramentum, sed ablutio facta in elemento. *Ibid.*, dist. 3.

97. Immortalis anima creata, in hoc studio mundi, labe vitiata, nisi ablutio spirituali unda, de-

PETRUS LOMBARDES.
S. PROSPER.

coremque collatae gratis inviolata fide servaverit, eam in eternam penam cum carne victorum, evangelica fides annuntiat. *De Promissionibus*, part. 1, in prologo.

98. Qui non perceperit regenerationis lavacro, pro Christi confessione morientur, tantum ei valet ad absolutione peccata, quantum si ablueretur fonte baptismatis. Sent. 149.

99. Qui gaudet baptismi perceptione, vive in novi hominis sanitate. *Ibid.*, sentent. 324.

100. Nativitas de Deo et Ecclesia, baptismus est. *Ibid.*, sent. 300.

101. Quonodo uterum non potest repeti, ita nec baptismus. *Ibid.*

102. Infideles et criminosi baptismus cum fide suscipientes, sic absolvuntur debito damnationis, ut non teneantur debito expiationis. *Prose.*

103. Fideles vero et criminosi post lapsum vero penitentes, sic absolvuntur debito damnationis, ut tamen teneantur sub debito expiations. Part. 4, *de Potestate ligandi et solvendi*, cap. 4.

104. Omnino fieri non potest, ut qui ad sanctissimum baptismum accesserunt, rursus excedant, et alium baptismum assequantur. Lib. 2, sup. *Ep. ad Hebreos*, cap. 6.

105. Baptismus non habet virtutem ex intentione nostra, sed ex intentione Christi. *Prose.*

106. Intervit autem Christi est, ut baptismus illis proficiat, qui in Christi fide baptizantur. Sup. *Epist. 1 ad Cor.* cap. 13.

IN VITA PATRI.

107. Circa baptismum fieri non potest, ut quisquam bonam spem consequatur, quamlibet etiam pietate pios omnes antecelluerit. Lib. 1, de *Vita SS. Barlaam et Josaphat*, cap. 8.

COLLECTOR. *Etymologia. Beatus dicitur quasi bene aptus.*
Sup. *Psalm. 1 Beatus vir.*

5. *Ibid. MHP.* Beatus dictus est, quasi bene auctus, scilicet ab habendo quod vult, et nihil patiendo quod non vult. Lib. 40, *Eiynot.*, verbo *Beatus*.

9. *AMOROSIUS.* *Definitio. Dico vitam beatam consistere in altitudinibus sapientiae, suavitate conscientiae, virtutis sublimitate. Pro.*

Non enim in passione esse, sed in victorem esse passionis, beatum est. Lib. 2, *Offic.* cap. 5.

Beatus est gaudium de veritate, quia scilicet ipsum gaudium, est consummatum beatitudinis. Part. 4, lib. 7, *de Spe*, cap. 7.

5. *AUGUSTIN.* Beatus non est, nisi qui et habet omnia que vult, et nihil vult nisi. Lib. 43, *de Trin.* cap. 5.

9. *DORTICUS.* Beatus est status honorum omnium congeratione perfectus. Lib. 3, *de Conclai. Philosoph.*

Beatitudo vera est per honorum congregatorum tranquillam possessionem, quia sine pace beatitudo esse non potest. Sup. *Ecclesiast.* in protesto.

Vera beatitudo consistit in cognitione summa veritatis, et dilectione summe bonitatis, et in fruitione eternae iucunditatis. Lib. 2, *de projectu Religios.* cap. 29.

Beatus est, qui summa securitate suffultus in *CASSIODORUS.* continuata letitia perseverat. Sup. *Psalm. 1, vers. 1, column. 3.*

Beatus est comprehensio quedam omnium s. GREG. NYSS. earum rerum, quae nomine boni intelliguntur. Orat. 1, *de beatitudin.*

Beatus est, cui omnia optata succedunt. Sup. *HUGO CARD.* *ad Rom.* cap. 1.

Beatus est in signorum opere et mirabilium ponitur, sed in exploitatione mandatorum, et *GRATIOT.* perfectione virtutum. Lib. 1, *de compunct. cordis.*

Beatus est bonum perfectum intellectus nature, cuius est summa sufficientiam cognoscere in bono quod habet. Part. 1, quest. 26, art. 1.

Beatus, functio quedam munus animi est, virtuti undique absolute congruus. Lib. 1, *de Moribus*, cap. 13.

Beatum non putas eum esse, quem vulgus appellat, ad quem pecunia magna confluit; sed illum, cui bonum omne in animo est, erectum et excedit, et mutabili calcantem. Ep. 43.

Divisio. Partes beatitudinis sunt: *Pulchritudo*, s. ANSELMUS. agilitas, fortitudo, libertas, saetas, voluptas, longavitas, sapientia, amicitia, concordia, honor, potestas, securitas, gaudium. *de vivitu dinibus*, cap. 48.

Beatus in duobus consistit, in deletione peccati, et in iustitione supplicii. Sup. *Psalm. xxxi.*

4. Nihil beatum, nisi quod a peccato alienum sit, plenum innocentie, plenum gratiae Dei. Lib. 2, *Offic.* cap. 3.

2. Nullus beatus potest esse, aut habendo quod non vult, aut non habendo quod vult. In *Dialogo de cura diaboli*, cap. 12.

3. Beatus erit, qui (nulla interpellante molestia) ipso per quam vera sunt omnia, sola veritate gaudet. Lib. 40, *Confess.* cap. 23.

4. Beatus errare non potest. Lib. 1, *contra Academicos*, cap. 4.

5. Summo bono assecuto et adepto, beatus quisque fit. Lib. 2, *de Libero art.* cap. 9.

6. Nemo beatus est, nisi summo bono, quod in ea veritate, quam sapientiam vocamus, cernitur et teneatur. *Ibid.*

7. Beatitudine alterius hominis, non sit alter beatus. *Ibid.*, cap. 49.

8. Beatus (quantum existimo) neque ille dici potest, qui non habet quod amat, qualemque sit; neque qui habet quod amat, si noxius sit: neque qui non amat quod habet, etiam si optimum sit. *De Moribus Ecclesie*, cap. 3.

9. Ille beatus est, qui omnia quae vult habet, nec aliquid vult quod non decet. Ep. 121 ad *Prodom*, cap. 5.

10. Qualisunque beatitudo est, quae in hac vita queritur, immo fingitur, dum immortalitas desideratur, sive qui vero beatitudine esse non potest? Lib. 13, *de Trin.* cap. 8.

11. Appetito beatus vita. *Philosophus Christianus* communis est. *Tract. de Epicureis*.

12. Beati immundici in vita, tanguam si dicere: scio quid velis, beatitudinem queris: si ergo via esse beatua, esto immaculatus. Sup. *Psalm.* xxviii.

13. Philosophus Epicurei cum aliis hujus seculi putaverunt non esse beatitudinem, nisi secundum carnem vivere, et ipsum homini in voluntate corporis posuerunt. *Prov.*

14. Philosophi qui Stoici nuncupantur sunt, quasi a carne se renoverentes, et totam spem beatitudinis suę in anima sua constituentes, posuerunt summum bonum beatitudinis in virtute suis.

15. Dicebat philosophus Epicurus: Nisi fructu carnis homini est a diebus Stoici: Mibi frumenta bonum est: dicebat Apostolus: Nisi autem admiceret Deo homini est.

16. Dicebat Epicureus: Beatus cuius est in fructu voluptas carnis: ejus dicebat Stoicus: Imo beatus cuius est in fructu virtutis animi ejus: dicebat Apostolus: Beatus cuius est nomine Domini spes ejus.

17. Ecrat Epicureus, fallitur Stoicus; beatus ergo, ejus est nomen Domini spes ejus. Serm. 42, *de Verbis Apost.*

18. Si potens est qui mundo imperat, quam beatus est, qui Deum in conscientia portat? Serm. 3, *de Natu.*

19. Nemo se credit aliquam felicitatem in hoc seculo possidere; beatitudo hic parari potest, possidiri non potest. Serm. 2, *de Pluribus Martyr.*

20. Summum amare bonum, summa est beatitudo; qui enim bonum malum, bonum est; si bonus, ergo beatus. *De salutaribus documentis*, cap. 4.

21. Omnia certa scientia est, qui ratione quomodo uti possunt, bestos esse omnes homines vel. Lib. 19, *de Civit. Del.*, cap. 4.

22. Quis unquam vel potest, vel potuit, vel

poterit inventari qui esse nolit beatus? Super *Psalm.* cxvii.

23. Omnes quidem beatitudinem concupiscunt, sed quoniam ad eam perveniant plurimi nesciunt; neque qui habet quod amat, si noxius sit: neque qui non amat quod habet, etiam si optimum sit. *De Moribus Ecclesie*, cap. 3.

24. Beatus est qui ea possidet, quae maximi preter estimantur, qui bonorum que auferri non possunt participes est. Super *Psalm.* 1, vers. 1.

25. Nil nisi ex involuntariis beatum est. Super *Psalm.* xxxviii.

26. Primum illud, quod beatum censendum est, puritas anima nostri est. Apud D. Joan. Damascen. lib. 2, *Parallel.*, cap. 78.

27. Non homo, non aurum poterunt dare quadquam beatum, sed virtus Dei consistit vita beata. In *Proverb.* suis, verbo *Non*.

28. Cum Deo homo beatus erit, in cuius consuetudine peccatum inventum non fuerit. In *Medit.*, cap. 4.

29. Beati vere, et unice, et singulariter, et perfecti beati qui vere et perfide amant Deum. In lib., *de Amore Del.* verbo *Habent.*

30. Ligunt quare sit mortalium rerum misera beatitudine, quae nec apud aquimam perperga perterrita, nec anxio tota defecata. Lib. 2, *de Consol. Philici.*

31. In his fortunis rebus beatitudo constare non potest. *Ibid.*

32. Si beatitudo et summum naturae bonum ratione dependit, nec illud est summum bonum, quod eripi ullammodo potest, quoniam praecedit id, quod neque nisi auferri. *Ibid.*

33. Manifestum est quod ad beatitudinem perciendam, fortune instabilitas aspirare non possit. *Ibid.*

34. Nulli modo praesens vita facere bestos potest, quae miseros transacta non efficit. *Ibid.*

35. Diverso quidem calce omnis mortalium nature procedit, sed ad unum lumen beatitudinis finem nititur pervenire. *Ibid.*, lib. 3.

36. Beatus enim iudicio statum, quem præconter quisque desiderat. *Ibid.*

37. Non est aliquid quod aque beatitudinem perficere possit, quam copiosa bonorum omnium status; nec alieni egenus, sed similique sufficiens. *Ibid.*

38. Quoniam beatitudinis adiectione sunt homines beati beatitudo vero est ipsa divinitas, divinitatis adiectione fieri bestos manifestum est. *Proce.*

39. Omnis igitur beatus, Deus est; sed natura quidem Deus unus est, participatione vero nihil prohibet esse quam plurimos. *Ibid.*

40. Ad beatitudinem probera non veniunt. *Ibid.*, lib. 4.

5. BOHAVENT. 41. Avari non possunt esse beati, quia nimis possunt esse contenti. *Prose.*

42. Ille enim solus potest dici beatus, qui maius habens, est illis contentus. Serm. 2, *de Cathedra S. Petri*.

43. Ubi verum bonum doceat, beatitudo vera esse non potest. Serm. 7, *de SS. Apost.*

44. O preclaro, exaltam Boetus, hominum beatitudo, quam cum adoptis fuerit, securus esse possit! *Prose.*

45. Quoniam delicia beatum faciunt, que sunt fastidiosum parunt, in ventre potiusq; et omne agitundinis et mortis causa existunt?

46. Quoniam latissime beatum faciunt, que tristitiam induunt, vices corporis minuant, et ad mortem disponunt?

47. Quoniam honoris beatum facere possunt, qui quanto hominem ad altiora sustinent, tanto et magis precipitum ingerunt?

48. Quoniam etiam divitiae beatum faciunt, quae polus cum gladiis predatorum expont? Serm. 7, *de SS. Apost.*

49. Falsus est beatitudo et vanus, qui haberi potest a malis in mundo. *Ibid.*

50. Multi sunt qui beatitudinem expectant, et tamen parum de se, et multum de Deo carant. In lib. 3, art. distinct. 20, art. quatuor. 1.

51. Beati et ter beati, multoiles beati, qui bestia illa potiusur requie, quemadmodum miseri et ter miseri, infiniti miseri, qui a beatitudine illa seipso abiciunt. Lib. 4, *Pharao*, cap. 50.

52. Non nomen, sed factum; non verbum, sed adjuctum, facit beatum. In *Alphabet.* *Religios.*

53. Fugienda est humana beatitudo, amplexanda est beatitudo christiana, sed est desideranda beatitudo divina. Serm. 7, *de SS. Apostol.*

54. Nem potest ad verum pervenire beatitudinem, nisi per fidem. Hora. 41.

55. Nullus efficietur beatus, nisi qui malis actionibus renuntias, ad Deum fuerit tota cordis humiliatio conversus. Lib. 4, *de Remiss. peccator.*, cap. 4.

56. Ille in cuius spiritu dolus non est, beatus est; ille vero in cuius spiritu dolus est, infelix est. In *septem Psalmos Pleriorum*, sup. Pt. II, vers. 3.

57. Beatus est, quem iniurias non onerat, non revocat dilaetatio, non inuidat volupta, non grava cupiditas, non deprimit opulentia, non trahit ambitio. *Ibid.* sup. *Psalm.* vi, vers. 10.

58. Omnes libenter audiunt beati, sed non omnes libenter audiunt immunitate; tu autem si vis esse beatus, esto immaculatus. Sup. *Psalm.* cxvii, epus. 67.

59. Quam magnum damnum incurrit, qui pro

6. IGNATIUS MART.

7. JOANNES CHRYSTOSTOM.

8. IOSEPHUS NEPALENSIS.

9. JUSTIN MART.

10. LACT. VIRM.

11. HUGO A. S. VICTORE.

12. R. BERNARD.

13. H. DE LAURENTIUS.

14. J. DE LAURENTIUS.

15. J. DE LAURENTIUS.

16. J. DE LAURENTIUS.

17. J. DE LAURENTIUS.

18. J. DE LAURENTIUS.

19. J. DE LAURENTIUS.

20. J. DE LAURENTIUS.

21. J. DE LAURENTIUS.

22. J. DE LAURENTIUS.

23. J. DE LAURENTIUS.

24. J. DE LAURENTIUS.

25. J. DE LAURENTIUS.

26. J. DE LAURENTIUS.

27. J. DE LAURENTIUS.

28. J. DE LAURENTIUS.

29. J. DE LAURENTIUS.

30. J. DE LAURENTIUS.

31. J. DE LAURENTIUS.

32. J. DE LAURENTIUS.

33. J. DE LAURENTIUS.

34. J. DE LAURENTIUS.

35. J. DE LAURENTIUS.

36. J. DE LAURENTIUS.

37. J. DE LAURENTIUS.

38. J. DE LAURENTIUS.

39. J. DE LAURENTIUS.

40. J. DE LAURENTIUS.

41. J. DE LAURENTIUS.

42. J. DE LAURENTIUS.

43. J. DE LAURENTIUS.

44. J. DE LAURENTIUS.

45. J. DE LAURENTIUS.

46. J. DE LAURENTIUS.

47. J. DE LAURENTIUS.

48. J. DE LAURENTIUS.

49. J. DE LAURENTIUS.

50. J. DE LAURENTIUS.

potest esse nisi in ea Religione atque doctrina, cui spes immortalitatis adjuncta est. *Ibid.*

78. Qui vult beatus esse, audiatur Dei vocem, dicat justitiam, sacramentum nativitatis sue: norit, humana contumaciam, divina suscipiat, ut summi illud bonum, ad quod natus est, possit adipisci. *Ibid.* cap. 30.

79. Non faciunt beatum viliosos et mortiferas voluptates, non opulentia libidinum incitatrix, non manus ambitio, non caduci honores; sed innocentia sola, sola justitia; cuius legitima et digna meritis est immortalitas. *L. de Ira bei.* cap. 23.

S. LAURENT.
JUSTIN.

S. MAXIMUS
MART.

S. PROSPER.

94. Antiqui Philosophi tantum virtutis vim esse voluerunt, ut non possit esse unquam vir bonus non beatus: dicentes etiam in catenis aliquae supplicis, beatum esse virum sapientem. *Ibid.*

95. Nemo est inter homines, qui cum beatus esse valeat, miser esse nudit. *Prost.*

96. Nullus prefecto, nullus; et ideo ne tu quidem nisi forte monstruosa sit in te aliqua, et discrepans ab humano genere natura; ut solus filii penitus bene esse nolis, solus beatitudinem fugias, solus supplicis defeceras. *Ibid.* lib. 3.

97. Quicquid est desiderabile in quacumque beatitudine vel vita, vel falso, totum eminens in divina beatitudine preexistit. *Prost.*

98. De terrena felicitate (quaes consistit in voluptate, divinitate, potestate, dignitate et fama) habet gaudium de se, et de omnibus aliis pro dilectione.

99. Pro divinitate habet omnimodam sufficientiam, quam divinitas promittunt: pro potestate, omnipotentiam; pro dignitate omnium regimur; pro fama vero admirationem totius creaturae. Part. i, quest. 20, art. 4.

100. Primum virtus est beatitudo. 1, 2, quest. 4, art. 6.

S. THOMAS
AQUINAS.

SENTENTIA PAGANORUM.

101. Nemo mortalius quandiu manet in vita. ARISTOTELIS.
Beatus est judicandus. Lib. 1, de Moribus, cap. 10.
102. Beatitudinem firmum quidam, et prope immutabile esse existimamus. *Ibid.*

103. Vir prefecto beatus, nunquam miser futurus est; haud facile tamen beatus dici poterit, si in calamitatem incidentur. *Ibid.*

104. Bene sentire, replectare facere, satis est ad hene beante vivendum. Libr. 6, epist. 4, ad Torquatum.

105. Beata vita semper stabili est, nec amittit potest; nam si amittit vita beata potest, beata esse non potest. *Prost.*

106. Non enim in aliqua parte, sed in perpetuata temporis esse vita beata dicitur; neque appellatur omnino beata, nisi confecta atque absoluta. Lib. 2, de animis.

107. Omnis auctoritas Philosophorum consistit in hesta vita comparanda. *Ibid.*, lib. 5.

108. Prefecto nihil est aliud bene et beate vivere, nisi honeste et recte vivere. *De Paradoxa*, cap. 2.

109. Si boni et beati volumus esse, omnia adiumenta, et auxilia petamus nene beatique vivendi. Lib. 4, *Tuscul.* quest.

110. Illi beati sunt, quos nulli metus terrent, nalle aggritudines excedunt, nulle libidines incl-

CICERO.

SENECA.

PLATO.

PHILOSOPHUS.

SALVIANUS

80. Ad beatitudinem hi pervenient, qui hunc secundo ante separationem anima a carne moriuntur. *Ibid.*, sent. 358.

81. Non possunt cuiusquam falso iudicio esse miseri, qui sunt vere sua conscientia beati. Lib. 1 de Gubern. Dei.

82. Inter quantitatibus dura, nulli beatiores quam qui hoc sunt, quod volunt. *Ibid.*

83. Turpia aliquae obscuram sectantur, eti juxta opinionem suam beati sunt, quia adipiscuntur quod volunt, re tamen ipsa beati non sunt, quia quod volunt, nolle debuerant. *Ibid.*

tant, nulla fulles leticie exultantes languidis liquefaciunt voluptatibus. *Ibid.*, lib. 5.

111. Quemadmodum si quod honestum sit, id solum sit bonum, sequatur beatam vitam virtute confici; sic si vita beata in virtute sit, nihil esse nisi virtute bonum. *Ibid.*

112. Qui beatus est, non intelligo quid requirat, ut sit beator; si est enim quod desit, ne beatus quidem est. *Ibid.*

113. Omne beatum est, cui nihil deest, et quod in suo genere expletum aliquid cumulatum est. *Ibid.*

114. Nisi stabili, fixo, et permanente bono, beatus esse nemo potest. *Ibid.*

115. Ali dumnum est, quin nihil sit habendum in eo genere quo vita beata complectitur, si id possit amitti? *Prost.*

116. Nihil enim inveterascere, nihil extingui, nihil cadere debet eorum, in quibus vita beata consistit; nam qui timet, ne quod ex his deperdat, beatus esse non poterit. *Ibid.*

117. Vir temperans, constans, sine metu, sine aggritudine, sine libidine; nonne beatus est? *Ibid.*

118. Beata vita laudabilis est, nec quicquam sine virtute laudabilis; beata igitur vita, virtute conficiunt. *Ibid.*

119. Beatus nemo dici potest, extra veritatem projectus. *De Brata vita*, cap. 5.

120. Ille beatus, qui plenus est bona conscientia. *Ibid.*, cap. 49.

121. Misericordia, qui se beatissimum non judicat, Eccl imperit mundo. *Prost.*

122. Non est beatus, esse se qui non putat. Ep. 9.

123. Ut sis beatus te stultum videri sine. Ep. 9.

124. Si vis beatus esse, sine contumetiam to alligis. Ep. 71.

125. Malitio miseros facit, virtus beatos. Ep. 81.

126. Turpe est, beatam vitam in auro et argento reponere. Ep. 110.

127. Diserte et definite nego fieri posse, ut nostrum quisquam felix beatissimus existat, quendam in hac mortali vita versamus. *Prost.*

128. Praecipua tamen spes est, futurum ut postquam ex hac vita discesserimus, ea omnia abunde consequamur, quorum gratia dum vivere, vitam optimam instaurare summo studio cupiebamus, ut vita functi felicem hujusmodi finem adipisceremur. Libr. 13, de Legibus.

129. Nolens beatus nemo est, nec malus velens. In *Dialogo de Justo*.

130. Beatus vir, cuius animam nemo reprehendit. ad Deum eutem. Sent. 35.

131. Disce quod oportet sciri, ut beatus fias. *Ibid.*, sent. 334.

Vide etiam tit. *Patentia in genere*, sent. 71; *Panilenita*, sent. 216.

BELLUM

Definitio. Bellum est dissensio inter aequales COLLECTOR. seu iniquos, per quam arma juste vel injuste moveruntur.

Dicatio. Ad justum bellum tria specialiter ro- s. SONAVENT. quiruntur, videlicet, Principis auctoritas, justa causa et intentio recta. *In Speculo anima*, cap. 1.

Bellum triplex est:

s. JOANNES CHERIOSZ.

Unum ab hostiis.

Alterum a seductoribus.

Tertium a falsis fratribus. *Hom. 76*, super *Math.*

Trii sunt bellorum genera:

Unum commune, cum exercitus adversus inimicos pugnant.

Secundum, cum etiam pacis tempore oppugnatur.

Tertium, cum unusquisque adversus se bella conciliat; hoc omnium ascrissimum bellum est, ubi periclitabit non corpus, sed anima. *Hom. 7*, sup. 1, ad *Timath.*

Quatuor sunt genera bellorum, scilicet, jus s. ISIDORUS INJUSTI, civile, et plusquam civile. *HISPALENS.* *Præse.*

Justum bellum est, quod geritur de rebus repetitis, aut propulsoribus hostium causis; nam extra illud, bellum justum geri nullum potest.

Injustum bellum est, quod de furore, non de legitima ratione initur.

Civile bellum est inter cives orta seditione, et concilio tumultus.

Plusquam civile bellum est, ubi non solum cives concorant, sed et cognati; ut frater cum fratre, gener contra Socratum, pater adversus filium dimicaret. Lib. 18, *Etymolog.*, cap. 1, verbo *Qua-tuor*.

Comparatio. Sicut est quendam vita sine dolore si AUGUSTINUS dolorarent sine aliqua vita esse non potest; sic est per quendam sine bello, bellum vero esse sine aliquo pace non potest. Lib. 19, *de Civitate Dei*, cap. 13.

Quemadmodum certantibus ventis, mare concurrit; sic regibus adversantibus sibi populus regni voratur. *Hom. 2, Oper. imperf.*, super *Math.*

Sicut placidum more ex aspero, coelumque ex VALER. MAL. umbro seruum hilari aspectu sentitur; sic bellum pace mutatum, plurimum afferit gaudi. Lib. 4, *Dicitur, memorab.*, cap. 2.

SENTENTIA PATRUM

AMBROSIUS. 1. Si in bello justitia valeret, quanto magis in pace servanda est? *Ibid.*, *Offic.* cap. 20.

2. Liquet etiam in bello fidem et justitiam servari oportere; nec illum decorum esse posse, si violetur fides. *Ibid.*

3. Numquam David, nisi laessitus, bellum intulit; nec unquam nisi consulo domino, adorans est. *Ibid.*, cap. 35.

B. ANTONIN. 3. Qui iniustum bellum agunt, in omnibus quae auferunt ab eis contra quos prælustrant, rapinam faciunt. Part. 2, tit. 1, cap. 12.

5. Turpis nihil est, quam cum illo bellum gerere, cum quo familiariter vixerit. Part. 2, tit. 4, cap. 8.

6. Quicunque iniustum bellum scianter et voluntarie committit, mortales peccati, ultra alia peccata, que illi committuntur. *Prose.*

7. Nam quidquid accipiit ab alia parte, rapina est, si vulnerat, vel occidit, homicidio est, et alia mala ei imputandur.

8. Bellum autem est iustum, cum sit pro repetendis rebus ablatis, aut ulteriordis injuriis; quando scilicet alius sum res, vel injuria facta ab aliqua civitate, vel populo, et emendare non vult; propter quod bellum sumitur, et iustum cum principi auctoritate.

9. Sed cum sit bellum ex ambitione et avaritia et odio, vel ad distundendum dominium suum, ad angendas divitas, ad depravationem et extenuandum alios ob odium et invidiam, et injuriam, modi, est iniustum. Part. 2, tit. 7, de *Irl.* cap. 7.

10. Quis possit errare nesci, que contingunt ex bello? nomine rapina fluit continet? et non solum ab inimicis, sed etiam ab amicis inferitur. *Prose.*

11. O quot mulieres vituperant! adulteria, supra, metrictaria, multa sequuntur; Confessiones, Communiones, et cultus divinitus negliguntur.

12. Milites sacrilegia perpetrant, Ecclesiæ spontanei, sacra diripiunt, in Ecclesiæ ludunt, et stabulantur.

13. Sacerdotes contument, agricolæ et mercatores predulant, incendiis ponunt in segetibus, in domibus, in Ecclesiæ.

14. Agri et vineæ inculta remanent, arbores fructiferae inciduntur, domus ad habendum ligna pro igne destruuntur.

15. Grexes et armata capuntur, vias inviae efficiuntur, sieque artes et negotiationes persueunt.

16. Blasphemie, detractiones, derisiones, proportiones pro milio habentur.

17. Ludi quantumcumque prohibiti crescunt,

homicidia adduntur, et sic civitates et castra ad solitudinem rediguntur. *Ibid.*

18. Qui bellum suscipit, tria debet servare; primo ut virtus se habeat; secundo, ut ab iniustis abstineat; tertio ut bellum iustum suscipiat. Part. 3, tit. 4, cap. 4.

19. Quicunque iniustum bellum moveat, vel ita juvat, quod sine eo non fieret, ultra peccatum mortale quod commisit, tenetur de omnibus damnis data his contra quos bellum movit. *Ibid.*, cap. 2.

20. Libidine vineendi et consuetudine bellandi homines redduntur fortiores, animosiores, et prouiores ad ultracentrum et opprimendum plusquam ordo divini, juris requirit. Part. 4, titul. 3, cap. 2.

21. Frequenti occulo Dei iudicio, sed non iugulo, justiores aut minus mali in bello succumbunt a periculis superari. *Ibid.*

22. Vas istud in quo sumus inhabitantes, do- **S. ANTONIN.**

mus est plena bellis. Ep. 2, ad *Fratres*.

23. Nihil homo iustum præcipuo cogitare debet, **S. AUGUSTIN.** nisi ut iustum bellum suscipiat, cui bellare fas est, non enim omnibus fas est. *Ibid.* 6, quest. sup. *Iustitiae*, quest. 10.

24. Noli existimare neminem Deo placere posse, qui armis bellicis ministrat; in his erat sanctus David, et plurimi illius tempora justi, *Ibid.* ad *Bonifac.*, in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa 22, quest. 1. Can. *Noli*.

25. Fides quando promittitur, etiam hosti servanda est, contra quem bellum geritur, quanto magis amico pro quo pugnabit. *Ibid.*

26. Pacem habere, voluntatis est, bellum au- **S. AUGUSTIN.**

tem debet esse necessarium, ut liberet Deus a ne-

cesse, et conservet in pace. *Prose.*

27. Non enim pax queritur, ut bellum exerceatur; sed bellum geritur, ut pax acquiratur.

28. Esto bellando pacificus, ut eos quos ex- **S. AUGUSTIN.**

pugnas, ad pacis unitatem vincendo perducas.

Ibid., § *Pacem*.

29. Hostem pugnatum in bello necessarius de- **S. AUGUSTIN.**

primat, non voluntas. *Ibid.*, etc. § *Habita*.

30. Sic ut bellanti et residenti violentia restitu- **S. AUGUSTIN.**

tur, ita victoriam capto misericordia jam debetur.

Ibid., etc. § *Sicut*.

31. Cum iustum bellum quis suscepit, utrum aperta pugna, utrum insidiis vincat, nihil ad justitiam intereat. *Ibid.*

32. Justa bella definiti solent, que ultimorum injuria, si quis gens vel ciuitas, que bello per- **S. AUGUSTIN.**

tenenda est, vel vindicare neglexerit, quod a suis improbo factum est, vel reddere quod a suis im-

probo factum est, vel reddere quod per injurias ablatum est. *Ibid.*

obicit? cum hoc tamen conset, et cui prodest, non nisi per divinum professe beneficium; et cui obedit non nisi per divinum obesse iudicium. *Ibid.*, cap. 78.

34. Bellum continuas pugnas non habet, sed aliquando crux, aliquando rara, aliquando nullus; bellum est tamen quando pars hiscibus clauduntur, et quodammodo armata defensio. *Ibid.*, quest. 26.

35. Non optabile aliud est bellum, sed pietas laudabilis est in bello. *Ibid.* 7, quest. sup. *Judic.*, quest. 17.

36. Inferro bella finitimus, et inde in cetera procedere, ac populus sibi non molestas sola regni cupiditate conferre, et subdere, quid aliud quam grande latrocumum nominandum est? *Ibid.* 5, de *Utrum*, *Det.*, cap. 13.

37. Belligerant et perdimoti gentibus dilatare regnum, malis videtur felicitas, bonis necessitas, *Prose.*

38. Felicitas major est vicinum bonum habere concordem, quam vicinum malum subjugar benevolentiam. *Ibid.*, cap. 4.

39. Qui bella volunt, nihil aliud quam viceper volunt, ad gloriolas erga pacem cupunt pervenire. *Prose.*

40. Nam quid est aliud Victoria, nisi subiectio repugnantium? quod enim factum fuerit, par erit; pacis igitur intentione geruntur et bellis. *Ibid.*

41. Omnis homo etiam belligerando pacem requirit, nemo autem bellum pacificando. *Ibid.*, *lib.* 19, cap. 12.

42. Cum iustum geritur bellum, pro peccato contrario dimicatur; et omnis Victoria enim etiam malis prevent, divinum iudicio viros humum, vel semperna pecaera, vel punitus. *Ibid.*, cap. 15.

43. Quid culparit in bello? in qua moriuntur quandoque moritur, ut dominentur in pace victuri? *Prose.*

44. Hoc reprehendisse, timidorum est, non religiosorum.

45. Nocendi cupiditas, uincendi crudelitas, impacatus ac impensabilis animus, fortis relata, hinc dominandi, hinc sunt que in bellis iure culpanter. *Ibid.* 22, *contra Favonium*, cap. 7.

46. Ordo naturalis mortalium paci accommodatus hoc pescit, ut suscipiendo bellum autoritas stepe consilium penas principes sit; exempli autem iussa bellica ministerium, milites debeat paci salutem communis. *Ibid.*, cap. 78.

47. Bellum quod generatum Deo auctore suscipitur, recte suscipi dubitare fas non est, vel ad terrendam, vel ad obterrendam, vel ad subjugandam mortalium superiorem. *Ibid.*

48. In bello imperare, vel pugnare, vel vincere, vel occidi, quis hominum novit, cui prosit, aut

S. BASILUS
SELEUC.
V. MEDA.

S. BERNARD.

S. BONAVENT.

69. Persona agentis, quae debet esse laicus et secularis, non Clericus vel Religiosus.
 70. Persona patientis, quae talis sit insolentia, ut per bellum sit compescenda.
 71. Persona indicantis bellum, in qua requiritur quod habeat potestatem.
 72. Causa autem convenientis est, cum est protulata Patria, vel pacis, vel fidei.
 73. Quando haec concurrent, tunc licitum est militare; sed quando deficit aliquid horum, tunc est illicitum.

74. Sepe enim bellum geritur non pro tutela Patriae, vel paucis, vel fidei; sed propter gloriam hominum, vel vindictam, et tunc illicitum est militare. Sup. cap. 2. *Luca*, cap. 3, in illud: *Nihil amplius quam quod constitutum est, faciat.*

75. Prudentia militis, virorque constantis et fortis officium est, non solum bellum non fugere, sed et optare bellando victoriam, ut possit coronam acquirere. *Prose.*

76. Non enim coronatur, nisi qui bellat et vincit: Serm. 4. de *S. Lucia*.

77. Princeps qui bellum fugit, securum non arripit, anima non induit, sed vacat hascivis, non est bonus exhortator ad bellum. Serm. 4. de *S. Gregorio*.

78. O crudelitas humana! o corda dura tygridis lacte nutrita! unde vobis tanta crudelitas? *Prose.*

79. Constat quod Deus crudelitatem prohibet, et misericordiam docet, et in hominibus crudelitas est tanta, ut mutua vulneribus intra se crudelius, quam animalia bruta, pugnant. Serm. 5. de *Una Virgine*.

80. Apud veros Dei cultores, bella non crudelitate aut cupiditate geruntur. In *Speculo anima*, cap. 1.

CASSIODORUS. 81. In præhis concritis, gloria vincentis semper apparet: nam virtus probatur habere, que non fuerit explorata certamine. Sup. *Psalm. xxvi*, vers. 6: *Si exagrat aduersum me pratum.*

82. At bellandi, si non prædoluntur, cum fuerit necessaria, non habetur. *Prose.*

83. Discat ergo miles in otio, quod perficere possit in bello.

84. Animos subito ad arma non erigunt, nisi qui se ad ipsa idoneas premissa exercitatione disponant.

85. Gestum vituli certamina, que implent estate robusta; catuli in novellis venationibus lidunt.

86. Sic animi hominum, nisi prius leviter fuerint imbuti, ad hoc quo tendis, idonee nequeunt reperire.

87. Primordia cuncta pavida sunt, et alter ti-

- muditas non tollitur, nisi cum rebus necessariis novitas abrogatur. Lib. 1, epist. 39.
 88. Terribilis est hominibus belli conflictus, si non sit assiduus, et nisi usus prenumiatur, concertandi subito fiducia non habetur: nam quod in juventute non discitur, in matura estate nescitur. Lib. 3, ep. 3.
 89. Strenuum se præbet miles in bello, si ante pugna labores belli studia prævisione meditetur. *Alex.* *Hom. 16, de Fest. Paschal.*

90. Miles expectans premia, alacris est in bello: nemo vero tam indiscretu Regi militaverit, qui non soleat bravis laborum exhibere, et frusta sit paratus mori. *Cateches. 48.*

91. Diabolus contra duos bellum movet, unum incitans ut injuras inferat, aliud ut injuriis accepta contumelias reddat. *Prose.*

92. Quem dum in primo conflictu superare nequit, interim ab aperto ceramino cessans, post modicum reddit, et aliud eundem acrus quam ante impugnat de impatiens et vindicta.

93. Bellum grave est contra diabolum, quis occultum, quia cum fortiore, quia hostis insidie non videntur.

94. Adversarius nec labore deficit, nec virtus aliquando discedit, sed tanto acriter redit, quanto per gratiam Dei delibellatus fortius fuit. Sup. Ep. *B. Iacobii*, cap. 4, art. 6, in illud: *Resistite dia-
bolo.*

95. Bellum militum breve, sed Monachii pugna, *2. Xiphon.* quod usque emerget ad Dominum, durat. *De Athori. ad pietatem.*

96. Qui fugit in bello publico (si bellum justum) *Gloss. DEC.* infamis est. Apud Gratian. in *Decretis*.

97. Bella a fidelibus non cupiditate, sed charitate committuntur. *Genes.* cap. 14.

98. Aliud est bella fortior perpeti, aliud ener- *Gloss. ORD.* viter expugnari; in istis excitat virtus, et extollit debeat; in illis omnino extinguitur, ne subsistant. Sup. *Numer.*, cap. 8.

99. Plus valet unus: Sanctus orando, quam immuneri peccatores prelando. *Ibid.*, cap. 31.

100. In bellis humanis numerosior exercitus praestat tutiora subsidiis, sed non est ita in divinis, *Gloss. INT.* Prosecut.

101. Non enim clarum divine virtutis est opus, si humanis admixtis fulciatur. Sup. lib. *Judic.*, cap. 7.

102. Non solum bellare, sed etiam vincere sine *Gloss. ORD.* duce, ut temperante est. Sup. *Judic.*, cap. 14.

103. Populus armatus sine Deo, inermis est. *Gloss. INT.* Sup. *Psalm. LXXXVIII.*

104. Si primo das te Deo, tunc illo juvante et docente fortius pugnabis. Sup. *Psalm. XXXIX.* sup. illud: *Qui docet manus meas ad pratum.*

- GLOSA ORB.** 105. In bello non habent homines quos vincant, sed quos cupant, jam fame consumptos. Sup. *Hierem.* cap. 32.

106. Sancti Angeli diligunt homines justum bellum habentes, et eos adjungunt, et personam Principis specialiter conservant. Sup. 2. *Machab.*, cap. 10.

107. In bellis Principum, tranquillitas dissipatur, tepecent pietas, districto solvitur; qua soluta, infirmorum castitas violatur. Sup. 1. *ad Timoth.* cap. 2.

S. GREGORIUS MAGN. 108. Ille laudabiliter spicula emittit, qui privi hostem, canum feriat, conspicit. Lib. 6. *Moral.*, cap. 18.

109. Nemo vires suas in pace cognoscit; si enim bella desunt, virtutum experimenta non producent. *Prose.*

110. Improvidus miles est, qui fortè se in pace gloriantur. *Ibid.* lib. 23, cap. 18.

111. Incassum contra exteriores inimicos in campo bellum geritur, si intra urbis monnia civis insidians habeatur. *Ibid.* lib. 30, cap. 13.

112. Bella carnalia, spiritualium bellorum figuram gerunt. In *Decretis Gratiani*, causa 23, quest. 4. Canon. *Nisi.*

113. Qui contra vitia semper in acie est, habet etiam hoc tempore bellum; et fortasse gravius affligitur, cum non extranerorum icibus, sed suorum moribus impugnatur. Lib. 31. *Moral.*, cap. 4.

114. Valida sunt, et omnino violenta bella carnis. Lib. 6, in *L. Regum*, cap. 4.

S. GREGORIUS NAZ. 115. Est bellum laudabile, paci a Deo disponenti praferendum. In *Apologet.* de sua *Fuga.*

S. HIERONYM. 116. Plus penæ bella civilia, quam hostilia micro consumpsit. Ep. 3. ad *Heliodor.*

117. In bello exhortatio maxima est, eaque plurimum autoritatem habet, que pugnatores de viribus suis admonet. Ep. 1. ad *Demetriadem.*

118. Amatori præliorum ornamenta sunt vulnera. Epist. 6. ad *Amicum.*

HUGO CARD. 119. Miles in bello aut impedit, aut impeditur; qui igitur fortiorum se impedit, indiget adjutori; qui autem impeditur, indiget protectori. Sup. *Psalm. CXIII.*

120. Nihil adeo timet hostis, quam ordinatum pugnatum contra se. Sup. *Prover.*, cap. 24.

121. Quia spiritualia bella non senserunt nec victorias habuerunt, nec possunt loqui victorias, nisi sint exei, qui sylogizant de coloribus. *Ibid.*, cap. 21.

S. JOANNES CHAYSONT. 122. Miles in bellum proficiens, non cogitat tantum vulnera, et casus, et hostium insidias, et alias arutinas, sed et victories, et triumphos sibi

ipsi pressagines, omni armatura (bona spe propria) se muniri. Hom. 23. sup. *Genes.*

123. Qui ad bellum transmititur, ad gloriam paratur. Hom. 31. *Oper. imperf.* sup. *Math.*

124. Inter bellatores nascitur de virtute contentio. *Ibid.*, Hom. 43.

125. Non aede externa, quantum intestina, atque civilia prostrernunt bella. Hom. 42. sup. *Math.*, in illud 12: *Omne regnum in se dividitur.*

126. Necesse est ex bello Victoria coronari, ea deque rodeunt cruentari, saepe etiam vulnera referre. Hom. 43. *Oper. imperf.* sup. *Math.*

127. Quemam utilitas, si pacato orbe, magna quiete ubique terrarum obtinente, tu adversus temetipsum excitare bella non desinas? Hom. 7. sup. 1. *Timoth.*

128. Dulce bellum est inexpertis. Hom. 3. in *Acta Apost.*

129. Cum armatura bellica munientur, custodie ponuntur, vigilie nocturne servantur, rogique accensi undique cernuntur; certe aperium horum cognoscitur, non pacis sed bellum indicium esse. Serm. 8. sup. *Ep. ad Rom.* in *Moral.*

130. Nulla sunt arma tam valida diabolo, quam pugna, quam inimicitia, quam bellum. Hom. 2. sup. II. ad *Cor.* in *Moral.*

131. Etsi bellum non sit, maxime tamen operatur quod bellum sunt curare, ac mediari. *Prose.*

132. Qui enim in pace ea curat, que pugna sunt, terribilis erit ipso tempore pugnie. Hom. 3. sup. 1. ad *Thess.*

133. Impii desiderant bellum, ut corvus ca- *JOAN. GERS.* *de Spiritu sancto.*

134. Frustra fors agit bellum, qui intus habet *HIERON.* *periculum. Lib. 2. de Sum. bono*, cap. 42.

135. Si hostes in bello vincere cupi, Dei metu *HESPALENS.* exercitum ducunt. *Prose.*

136. Justitia enim hoc affert, ut quis strenue ac feliciter pugnet, contra autem injustia hos- *IBID. TULUS.* *periculum. Ep. ad Geront.*

137. Bellaria arripiisse arma, et ad primum *LAUR. JUST.* recusare accedere propter metum, valde ridiculum est. Part. 1. de *Discipl. Monastica conver-*

sat.

138. Si nulla urget necessitas, omni tempore est a præliis abstinent. Ep. ad *Consulta Bulgarorum.* Et habetur in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa 23, quiesc. 8. Canon: *Si nulla.*

139. Bellorum eventus non est in numero, vel audacia robustorum, sed in eius beneplacito, qui pro sua voluntate arbitrio universi disponit. *Tract. de Hierosolymitana peregrinat.*

140. Inhonorem est, bellum cum eo gerere,

quem tue familiaritatis secretarium habuisti.
Ibid. de Amicit. cap. 23.

S. PETRUS
CHRYSTOL.

441. Qui sine tuba dimicat, miles non est; fer-
tur furore, non prelio, virtute non agit, sed pe-
riculo: querit perire, non vincere. *Proter.*

442. Prelorum peritis militaris tuba personalis
disciplinam; imperitis, tantum dat clangorem.

443. Ut magistrus bellorum dat suis viris, hos-
tibus dat pavorem. *Serm. 14.*

444. Bellissimum quod in bello fugit, artis est,
non timoris. *Ibid. serm. 15.*

S. PROSPER.

445. Præsens vita, dies est belli, quia vel foras,
vel intus nuncquam dedit universitas, cui debeat
repugnari. *Sup. Proth. CXXIX, vers. 8.*

446. Nulla enim civilitatem bella perturbant, qua-
pactis est septa limitibus: nec aliquid patitur in-
quietum, in qua nihil est a Dei voluntate diver-
sus. *Ibid. sup. Psalm. CLXIIII, vers. 3.*

447. Compulsus criminibus nostris Deus, ut
hostiles plaga de loco in locum spargaret. *Proter.*

448. Et cum ardeant, ut ita dicant, membra
hominiæ peccatorum, cuncta non sunt via pec-
cantium. *Liber. 7, de Gubern. Pet.*

SALVIANUS.

449. Mirum si ab hoste viribus vincimus;
nos illos naturale robur corporum facti vincere,
nec nos nature infirmos vinci; nemò sibi aliud
persuadet, nemo alius arbitratur, sola nos mor-
rum nostorūm vita viceerunt. *Ibid.*

S. SIDONIUS.

450. Non dat tot pugna sociis, quot solet mensa
convivis. *Liber. 3, Ep. 3, ad Ecclasticum.*

S. VALENIAN.

451. Totum causam belli finivit, qui auctoriam
pugna superavit. *Hom. 20, de Ascritione.*

CICERO.

452. In pace bellum queritis, in bello pacem
desiderias. *Liber. 4, de Arte Rhetorica, ad Herennium.*

453. Incertus eritis, et neceps fortuna belli
qui vero victor pars auctores diligis, et profecto
declarat se maluisse non dimicare, quam vincere.
Orat. 40, pro Morello.

454. Sine imperio res militaris administrare,
teneri exercitus, bellicum geri non potest. *Orat.
47, Philip. 3.*

455. Nihil hoc civi tetricus (si civis habendus
est) qui civile bellum concupiscit. *Orat. 55.
Philipp. 13.*

456. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed
miserrimus nihil est ipsa victoria. *Liber. 4, Ep. 9, ad
Mærcellum.*

457. Extremum malorum omnium est, civilis
belli Victoria. *Liber. 9, Ep. 6, ad Farrenum.*

458. Multi sepe bellis quiescerunt propter glo-
riae cupiditatem, atque id in magnis animis in-
genisque plerumque contingit. *Liber. 1, de Offic.*

159. Bellum ita suscipiat, ut nihil aliud nisi
pax quiesca videatur. *Ibid.*

160. Nihil est turpis, quam cum eo bellum
gerere, quo cum familiariter vixeris. *De Amici-
tia.*

161. Minus turpe est a bello inermen reverti,
quam armatum fugere. *Sæscoria 2.*

162. Optima civilis belli defensio, oblivio est.
Liber. 5, controvers. 32.

163. Nullum laborem recurrat manus, que ad
arma ab oratore transferuntur. *Epist. 51.*

164. Peccatum cum hominibus habeas, cum vi-
tius bellum. *de Moribus.*

165. Si in bello egregium est, hostem dejocere, *VALER. MAX.*
non minus fandabile, infelicitas scire miseretur. *Liber.
5, dict. Manior. cap. 4.*

166. Diu apparandum est bellum, ut vincas ce-
lerius. *In Proverb.*

BENEFICUM IN GENERE.

Etymologia. Beneficium dicitur quasi bonum
officium. *COLLECTOR.*

Definitio et Descriptio. Beneficium est reele-
ctum, quod Irritum nulla vis efficit. *Liber. 4, de
Benef. cap. 5.*

Beneficium est ipsa tribuenda voluntas. *Ibid.*
Beneficium est quod locum ejus causa præsta-
tur in quem conseruit. *Proter.*

Ubi alius ex eo, aut sperat quid, aut prepa-
rat, non est beneficium, sed consilium. *Liber. 4,
Controvers. 24.*

Quid est beneficium? benevolo actio tribuens
gaudium, conspicans tribuendo, in id quod facit
prona, et sponte sua parata. *Liber. 4, de Benef.,
cap. 6.*

Beneficium est opera utilis, sed non omnis ope-
ra utilis, beneficium est; quedam enim tam exigu-
a sunt, ut beneficium nonnam non occipent. *Ibid.
4, cap. 28.*

Beneficium refert, est ultra quod debet afferre:
vel referre, est ad eum a quo accepta ferre.
Ep. 81.

Quid est dare beneficium? Deum imitari. *de
Horribus.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Non sat est bene velle, sed etiam benefice-
re; nec sat est benefacere, nisi id ex bona ro-
tunditate prolixissim. *Liber. 1, Offic. cap. 30.*

2. In beneficio collendo plus amans quam
census operatur. *Ibid. cap. 32.*

3. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. AMBROSIUS.

4. Non sat est bene velle, sed etiam benefice-
re; nec sat est benefacere, nisi id ex bona ro-
tunditate prolixissim. *Liber. 1, Offic. cap. 30.*

5. In beneficio collendo plus amans quam
census operatur. *Ibid. cap. 32.*

6. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. ANTHONIUS.

7. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. ANSELMIUS.

8. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BASILII MAGNUS.

9. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

10. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BERNARD.

11. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. AMBROSIUS.

12. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. ANTHONIUS.

13. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. ANSELMIUS.

14. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BASILII MAGNUS.

15. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

16. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BASILII MAGNUS.

17. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

18. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BASILII MAGNUS.

19. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

20. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BASILII MAGNUS.

21. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

22. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BASILII MAGNUS.

23. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

24. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BASILII MAGNUS.

25. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

26. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

27. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

28. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

29. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

30. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

31. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

32. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

33. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

34. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

35. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

36. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

37. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

38. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

39. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

40. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

41. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

42. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

43. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

44. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

45. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

46. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

47. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

48. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

49. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

50. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

51. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

52. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

53. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

54. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

55. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

56. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

57. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

58. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam reservemus gratiam, ne ju-
niorum beneficium immotore, qui se gravior lesos
dolent. *Ibid. lib. 2, cap. 24.*

S. BEATA.

59. Entendendum est, ut beneficium diligamus plu-
rimos, et collatam

qui cito dat, his dat; dare nescit; qui dare tardat. *Sap. Proverb.* cap. 3, in illud: *Cum statim possis dare.*
 44. Beneficia vera ex fornicate amoris procedunt. *Ibid.* cap. 23.
 S. JOANNES CHATSBY, 45. Tam officiosi in eos simus, qui nos offendere, quam simus in eos, qui vere nobis beneficem. *Rom. 27, in Gen.*
 46. Cordatos beneficia magis, quam ponere allicitur. *Ibid. Rom. 28.*
 47. Occasiones ille dandi exprimit, qui beneficia tribuere conuicit. *Serm. de Monte.*

48. Beneficium ingratum est, qui daturum tumoris arrogancia despici. *Rom. 2, de Iapu primi hominum.*

49. Tum est propria commemoratione beneficia, cum insignis hinc operatur utilitas. *Prose.*

50. Quoties nulla data occasione tactat qui ac de predictat sua in aliis beneficia, nihil potius est expromante.

51. Qui beneficia sua commemorat, ut corripto persuadeat, et malam de ipso opinione habentem fleetat in diversum, si curator est et beneficius. *Rom. 3, de David et Simeone.*

52. Optima beneficiorum custos, est memoria ipsa beneficiorum, et perpetua gratiarum actio. *Rom. 26, sup. Matth.*

53. Vitium potassium, quod ex arrogancia signi sole, est cum aliquis dignum se esse beneficium existimat. *Ibid.*

54. Quo majora quis beneficia consecutus est, eo majori subiecti eripi, si nullo beneficiorum accrovi victus, in ingratitudine perfunctus perseverat. *I. id. Hom. 53.*

55. Omnis immunitia beneficiorum assistit compescit. *Rom. 13, Oper. imperf. sup. Matth.*

56. Officiorum assistitate, iniuncti conciliandi sunt. *Rom. 58.*

57. Inimico benefacere, hinc dignitas est discipulorum Christi. *Rom. 14, sup. Acta Apostol.*

58. Talis est hominum natura, ut statim beneficiorum obliviscatur. *Ibid. Hom. 4, in Moral.*

59. Beneficium eorum, quibus beneficium est, ingratitudine subvertit. *Ser. 6, sup. Ep. ad Rom.*

60. Non qui ministral hocis, sed qui bona exhibet, si beneficis est. *Sup. 1, ad Cor.*

61. Affectus es male? vicissim beneficis. *Ser. 16, sup. Ep. ad Ephes.*

62. Si vis uelisci, isto modo ueliscere: malefactis bona repende, ut ei ipsum malefactorem debitorum tuum constitutas, et victoriam feras admirabilem. *Ibid.*

63. Major utilitas accedit beneficiant, quam beneficium accipienti. *Serm. 9, sup. Ep. ad Philippi.*

64. Beneficium petere, et vicissim accipere, apud verum amicum sine suspicione licet. *Hom. 2, sup. 2, ed Thessal.*
 65. Qui amat, beneficium magis impendere, quam accipere cupit; non ita gaudet sibi beneficiari, sicut alii benefacere. *Ibid.*
 66. Maledictio te quispiam; tu illum beneficis refove, et magnum quid fecisti. *Hom. 3, sup. 1, ad Timoth.*
 67. Vis beneficia capere? confer beneficium alteri. *Hom. 13, ad Paulum Antioch.*
 68. Omnis beneficis major est, quam beneficium eius. *Hom. 3, Oper. imperf.*
 69. Qui beneficium accipere vult, beneficium dando proximi in se benignitatem congerat. *Ep. ad Zenon.* 5. JUSTINUS MART.
 70. Qui obsequium prastare nescit, iustitiae punita, imo etiam in odium cadit. *De contemptu amoris divini, cap. 2.* LACT. PLINIUS
 71. Beneficentia nulla est, ubiunque necesse est non sit. *Lil. 5, de Vero cultu, cap. 11.*
 72. Perit quidquid gratis causa tribuitur non indigentibus, aut cum sonore reddit. *Ibid.*
 73. Nulli a viro justo faciendum est, nisi quod sit beneficium. *Ibid., cap. 12.*
 74. Illa iustitia est, ubi ad bene faciendum necessarium vinculum nullum est. *Ibid.*
 75. Vitium potassium, quod ex arrogancia signi sole, est cum aliquis dignum se esse beneficium existimat. *Ibid.*
 76. Ille maximus laudis est benefacere, quod ne mo spernali esse facturos. *Prose.*
 77. Qui bonum facit, vel consanguineo, vel amico, nullum, vel certe non magnam laudem merebitur, quia facere debet; qui autem facit alieno et ignoto, si vere dignus est laude; quoniam ut faceret, sola ductus est humanitate. *Lil. 6, de Vero cultu, cap. 12.*
 78. Quid ab aliis prastari nobis volimus, optimus novimus: quid autem ipsi aliis debeamus prastare, nescimus. *Lil. 3, de Gubern. Dei.* SALVIANUS
 79. Invidi quando beneficis afficiuntur, tunc insaniantur. *Sup. Matth. c. 13, in illud: Cuperint consimilium.* THEOPHILUS
 80. Qui accepta beneficia non recte dispensat, benefacientem procul dubio afficit contumeliam. *Sup. ad Hebreos, cap. 10.* CICERO
 81. Non est dignum beneficium consequi, qui de acceptis beneficiis gratias non egit. *Sup. Ep. ad Rom., cap. primo.* 8. THOMAS ACQUINAS
 82. Quatuor sunt hominum genera faciliter beneficia obliviscantia; scilicet, puer cum adoleverit, humilis cum sublimatus fuerit, superbus superbi innocitus, et incorceratus a carcere liberalis. *Opuscul. de divers. homin.*
 83. Quatuor sunt genera hominum, quibus in-

vitis condetur beneficium: debitor, cum ultimo liberatur debito; puer, cum verberatur pro delicto; lethargus, cum excitatur a somno; plenomaticus, cum curatur a morto. *Ibid.*
 84. Consonunt antorem suum beneficia, quae constiuent extorta. *Hom. 3, de Arcia vita.*
 85. Infinita virtus est, odium viciisse beneficia. *Prose.*
 86. Nam illi inter ceteros palmas perfecte virtutis obtinet, quid ad vicem veneni, pocula dulci melle compotit. *Ibid. Hom. 12.*
 87. Si quis aggreditur iniuriam beneficis vincere, continuo ferocitas mitigatur; in iniuriam autem si beneficia conferantur, multo amplius inflammatur; et quanto plura fuerit consecutus, tanto majoribus incendiis configuratur. *Prose.*
 88. Quan feram bellum, quos venenosum serventes, mores isti non superant?

89. Canes beneficii monstrosas videlicet; leones, ceteraque forae intlescent, et vincuntur ad gratiam; soli invidi beneficis gravius inflammaruntur. *Serm. de Livore.*

SENTENTIA PAGANORVM.

90. Non homini est benefici, facile beneficium accipere, sed dare. *Lil. 4, de Morib., cap. 1.*
 91. Ut, qui beneficium dederit, referendum beneficium est; et rursus is, qui accepit, alterum beneficium provocare debet. *Ibid., lib. 4, cap. 5.*
 92. Magna pars hominum beneficium immoratur; maxinque beneficium accipere, quam dare. *Ibid., lib. 6, cap. 7.*
 93. Benefactores plus amant beneficatos, quam amantur ab eis. *9. Ethic.*
 94. Justum est facere gratiam ei, qui gratiam facit. *2 Rhetor.*
 95. Magis tenemur amicis largiri hona, quam extraneis. *9. Ethic.*
 96. Beneficium accipere, sine labore esse constat; beneficium autem conferre, difficile. *Lil. 9. Ethic., seu Moral., cap. 7.*

97. Virtus examine est, cunctis benefacere. *Lil. 4. Rhetor., cap. 9.*
 98. Illeliberale est officium, serere beneficium, ut melere possum fructum. *Orat. Antequam iret in exercitum.*
 99. Nihil tam inhumanius, tam immane, tam ferum quam committere, ut beneficio non dicam indigneus, sed vietus esse videare. *Orat. 31, pro Plancio.*

100. Quid est melius aut quid praestantius beneficentia? *Lil. 1, de Natura Deorum.*
 101. Si in eos quos speramus nobis profuturos, non dubitamus beneficis confire; quales in eos esse debemus, qui jam profuerunt? *Lil. 1, de Oficio.*
 102. Benefacta male collocata, malefacta arbitror. *Ibid., lib. 2.*
 103. Sublata beneficentia, liberalitas funditus tollitur, bonitas, et justitia. *Ibid., lib. 3.*
 104. Odiosum sane genus hominum beneficia exprobrantium, qua meminisse debet is potius in quem collata sunt, non commemorare, qui confluit, *de Amicitia.*

105. Amicos beneficis fave, quo flant amicis; inimicis beneficet, quo flant amici. *In Sentent.* sententia.

CLEOPA
LINNUS.

PLATO.

SENeca.

123. Qui beneficium non reddit, non magis peccat, quam qui non dat citius. *Ibid.*

124. Beneficia in vulgo cum largiri institueris, perdenda sunt multa, ut semel ponas bene. *Ibid.*

125. Nullum beneficium parit, tantum erga tu; si redditus aliquid, lucrum est; si non redditus, dannum non est. *Ibid.*, cap. 2.

126. Numquid vir bonus de beneficis factis cogitat, nisi admissus a residente; aliquo in formam credidi transirent. *Ibid.*

127. Turpis femeratio est, beneficium expensum referre. *Ibid.*

128. Qui ingratus est adversus unum beneficium, adversus alterum non erit. *Prose.*

129. Duorum oblitus es? tecum etiam eorum que excedentur memoriam reduc.

130. Is beneficium perdidit, qui cito se perdere credit.

131. At qui instat, et onerat priora sequentiibus, etiam ex dore, et immemori pectora gratiam extundit. *Ibid.*, cap. 3.

132. Beneficiis tuis inimicis eing. *Ibid.*

133. Non potest beneficium manu tangi, animo cervatur. *Ibid.*, cap. 5.

134. Multum interest inter materiam beneficii, et beneficium; itaque nec aurum, nec argentum, nec quidquam eorum, quae a proximi acceptum beneficium est, sed ipsa tribuendis voluntas. *Ibid.*

135. Beneficium etiam amissio eo quod datum est, durat. *Ibid.*

136. Omnia qua falsum beneficium nomen usurpat, ministeria sunt, per quae se voluntas amica explicat. *Ibid.*

137. Non est beneficium id, quod sub oculis venit, sed tantum beneficii vestigium et nota. *Ibid.*

138. Beneficium non in eo quod sit, aut datur, consistit; sed in ipso dantis aut facientis animo. *Ibid.*, cap. 9.

139. Ingratum est beneficium, quod dum inter manus dantis hessit, quod quis agre dimittere vult, est, et sic dare tanquam ei sibi præpercitur. *Ibid.* lib. 2, cap. 4.

140. Cum in beneficio juvendissima sit tribuendis voluntas, qui nolantur se tribuisse, ipsa cunctatione testatus est, non dedit. *Ibid.*

141. Gratissima sunt beneficia parata, facile occurrenta, ubi nulla mors fuit, nisi in accidentiis verosundam. *Ibid.*

142. Serio beneficium dedit, qui roganti dedit. *Prose.*

143. Illud beneficium juvendum, victurumque in animo scias, quod obviandum venit. *Ibid.*, cap. 2.

144. Quavis leve et vulgare beneficium sit, si presto fuerit, multum sibi adjicit, gratiamque pretio. *Ibid.*

145. Qui beneficium parate fecit, non est dum quin liberter faciat. *Ibid.*

146. Non videri beneficisse delectat, sed benefice. *Ibid.*, cap. 10.

147. Itax benefici inter duas lex est: alter statim oblivia debet dati, alter accepti nunquam. *Ibid.*

148. Qui dedit beneficium, iaceat; narret, qui accepto. *Ibid.*, cap. 11.

149. Nisi beneficium adjuveris, perdes; parum est dedisse, favenda sunt. *Ibid.*

150. Si gratis vis habere quos obligas, non tantum des oportet beneficia, sed et ames. *Ibid.*

151. Nihil que in beneficio dando vitandum est, quam superbia. *Prose.*

152. Non tantum ingratum, sed invisum est beneficium superbum datum. *Ibid.*

153. Sunt quasdam nocturna impetrantibus, que non dare, sed negare, beneficium est. *Ibid.*, cap. 14.

154. Beneficium denus, quod usi magis, ac magis placeat, quod nunquam in malum vertat. *Ibid.*

155. Quidam non tantum dant beneficium superbe, sed etiam acceptum. *Ibid.*, cap. 18.

156. Juvenissimum est ab eo accipere beneficium, quem amaro etiam post injuriam possit. *Ibid.*

157. Non videtur deditis beneficium, qui male animo profuit, casus enim, non beneficium est, hominis injuria. *Ibid.*, cap. 19.

158. Qui grata beneficium accepit, primam ejus pensionem solvit. *Ibid.*, cap. 22.

159. Nullum est tam plenum beneficium, quod non vellicare malignitas possit. *Ibid.*, c. 28.

160. Nullum tam angustum, quod non bonus interpres extendat.

161. Qui libenter beneficium accepit, reddidit. *Ibid.*, cap. 30.

162. Qui beneficium dat, vult excripi grata; habet quod voluit, si bene acceptum est. *Ibid.*, cap. 31.

163. Gratium hominem, semper beneficium delectat; ingratum, semel. *Ibid.*, lib. 3, cap. 17.

164. Non est beneficium, quod in questione mittitur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 14.

165. Qui beneficium ut recipere dedit, non dedit.

166. Optimus viri et ingentis animi est, landi ferre ingratum, donec fecerit gratum. L. 5, c. 4.

167. Quo quis plura beneficia dedit, beneficiorum est. *Ibid.*, cap. 9.

168. Beneficium dare, socialia res est, aliquem conciliat, aliquem obligat. *Ibid.*, cap. 11.

169. Nullum beneficium est, cuius commodum non et proximos tangat, nonnunquam etiam longius positos. *Ibid.*, cap. 19.

170. Non est beneficium, nisi quod a bona voluntate proficerit; nisi illud agnoscat, qui deficit. *Ibid.*, lib. 6, cap. 9.

171. Punit et accepit beneficium, quem nondum reddit piget. *Ibid.*, cap. 42.

172. Quisquis de accipiendo cogitat, oblitus accepti est. Ep. 73.

173. Beneficium via injuria extinguitur. Ep. 81.

174. Ingratus est, qui beneficium reddit sine usura. *Ibid.*

175. Quid eo miseriatur, cui beneficia excedunt, harer injurias? *Pro.*

176. At contra sapientia exornat omne beneficium, at sibiipsi commendat, et se usitata ejus commemoratione delectat.

177. Malis una voluptus est, et hanc brevis, dum socioput beneficia, ex quibus sapienti longum gaudium manet, ac perenne.

178. Non enim illum accipere, sed accepisse detectat. Ep. 81.

179. Periculosisima res est, beneficia in ingratis magna conferre. *Prose.*

180. Nam qui putat turpe, non reddere; non vult esse, cui reddit. *Ibid.*

181. Nihil carius astimans, quam beneficium, quando patimus; nihil vilius, cum accipimus. *Ibid.*

182. Cupidas accepientorem, oblivionem acceptorum facit; cogitamus, non quid imperatum, sed quid impletandum sit. *Ibid.*

183. Beneficii accepti nunquam oportet obli- visi, dati protinus. *De Mochis.*

184. Vires tuas amici magis sentiant beneficis quam injurias. *Ibid.*

185. Hostia soli Deo acceptabilis, beneficere hominibus pro Deo. *Sent.* 41.

186. Opta ut bene possis facere inimicos. *Ibid.* Sent. 204.

187. Quo gratis acceperis a Deo, presta gratis. *Sent.* 233.

188. Stude committere omnibus beneficere. *Ibid.* Sent. 251.

189. Ne te impediat a beneficendo homo ingratus. *Ibid.* Sent. 319.

190. Qui dat aliquid et impunit, confutemus magis quam beneficium dedit. *Ibid.* Sent. 329.

191. Perdit et tollit beneficium, quisquis bene merito parem referre gratiam negligit. Lib. 5. *Die memorab.*, cap. 3.

192. Est ita natura comparatum, ut antiquiora

beneficia subverfas, nisi illa posterioribus cumulis. lib. 3. Ep. 4, ad Macrinum.

1. Multo erubet, multoque numerosor part. ^{R. ABSCHÜS.}

illa bonum est, cui partizipatione quidquid superius argitas dona, accepit, ut conferendum numerum causae de illis, que sunt collata, pariantur. Lib. 2, de Vocat. genitum, cap. 3.

2. Plena semper et redundans sunt divina beneficia, non exiguo constricta numero, sed ubri bonorum conservata congesit. Lib. 1, sup. *Luc.*, cap. 4, in illud: *Ne timescas, Zacharia.*

3. Quisquis tibi enumerat, nisi munera tua? Lib. 9, *Cont.*, cap. 13.

4. Nulla nobis orationis tribus, et quidquid homini antequam oremus, accipimus, a te accipimus. *Ibid.*, lib. 10, cap. 31.

5. Melius judicavit Deus de malis benefacere, quam nulla nullus esse permittere. In *Enchirid.*, cap. 27.

6. Tanta est erga omnes homines bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, que sunt ipsius dona; et per his que largitus est aeterna premia sit donatus. *De Ecclesiast. dignit.*, cap. 32.

7. Quid melius, quid omnipotens eo, qui cum malo nihil facit, bene etiam de malis facit? *De Continent.*, cap. 6.

8. Nemo est dona Dei beatus, qui domini existit ingratus. *De bono viaduct.*, cap. 16.

9. Magnum beneficium est pax, sed Dei vero beneficium est. Lib. 3, de Gmt. *Bei.*, cap. 9.

10. Dona sua coronat Deus, non merita tua; si ergo Dei dona sunt, bona merita tua, non Deus coronat merita tua, tanquam merita tua, sed tanquam dona sua. *De gratia et lib. arbit.*, cap. 6.

11. Caveat homo ne sit ingratus beneficis Dei, ejusque in se provocet iracundiam, cuius obediens et fideliter dabit suscipere gratiam. Sup. *Psalm. LXXXVII.*

12. Vis ut Deus de te sit? quid si quod vis haberes, non vultipse ut habeas, ut se tibi det? impedimenta removet, ut intret ad te, et se tibi det. *Prose.*

13. Peccatoribus blasphemantibus eum quotidianie, dat Deus colum et terram, dat fontes, fructus, salutem, filios, copias, libertatem.

14. Si talia peccatoribus dat, quid cum pubes servare fidelium suis? Sup. *Psalm. LXXXV.*, vers. 4.

15. Quidquid promisit Deus, indignus promisit,

123. Qui beneficium non reddit, non magis peccat, quam qui non dat citius. *Ibid.*

124. Beneficia in vulgo cum largiri institueris, perdenda sunt multa, ut semel ponas bene. *Ibid.*

125. Nullum beneficium parit, tantum erga tu; si redditus aliquid, lucrum est; si non redditus, dannum non est. *Ibid.*, cap. 2.

126. Numquid vir bonus de beneficis factis cogitat, nisi admodum a residente aliquo in formam credidi transirent. *Ibid.*

127. Turpis femoratio est, beneficium expensum referre. *Ibid.*

128. Qui ingratus est adversus unum beneficium, adversus alterum non erit. *Prose.*

129. Duorum oblitus es? tecum etiam eorum que excedentur memoriam reduc.

130. Is beneficium perdidit, qui cito se perdere credit.

131. At qui instat, et onerat priora sequentiibus, etiam ex dore, et immemori pectora gratiam extundit. *Ibid.*, cap. 3.

132. Beneficiis tuis inimicis eing. *Ibid.*

133. Non potest beneficium manu tangi, animo cervatur. *Ibid.*, cap. 5.

134. Multum interest inter materiam beneficii, et beneficium; itaque nec aurum, nec argentum, nec quidquam eorum, quae a proximi acceptum beneficium est, sed ipsa tribuendis voluntas. *Ibid.*

135. Beneficium etiam amissio eo quod datum est, durat. *Ibid.*

136. Omnia qua falsum beneficium nomen usurpat, ministeria sunt, per quae se voluntas amica explicat. *Ibid.*

137. Non est beneficium id, quod sub oculis venit, sed tantum beneficii vestigium et nota. *Ibid.*

138. Beneficium non in eo quod sit, aut datur, consistit; sed in ipso dantis aut facientis animo. *Ibid.*, cap. 9.

139. Ingratum est beneficium, quod dum inter manus dantis hessit, quod quis agre dimittere vult, et sic dare tanquam ei sibi præcipitur. *Ibid.* lib. 2, cap. 4.

140. Cum in beneficio juvendissima sit tribuendis voluntas, qui nolantur se tribuisse, ipsa cunctatione testatus est, non dedit. *Ibid.*

141. Gratissima sunt beneficia parata, facile occurrenta, ubi nulla mors fuit, nisi in accidentis verospondunt. *Ibid.*

142. Serio beneficium dedit, qui roganti dedit. *Prose.*

143. Illud beneficium juvendum, victurumque in animo scias, quod obviandum venit. *Ibid.*, cap. 2.

144. Quavis leve et vulgare beneficium sit, si presto fuerit, multum sibi adjicit, gratiamque pretio. *Ibid.*

145. Qui beneficium parate fecit, non est dum quin liberter faciat. *Ibid.*

146. Non videri beneficisse delectat, sed benefice. *Ibid.*, cap. 10.

147. Itax beneficier inter duas lex est: alter statim oblivia debet dati, alter accepti nunquam. *Ibid.*

148. Qui dedit beneficium, iaceat; narret, qui accepti. *Ibid.*, cap. 11.

149. Nisi beneficier adjuveris, perdes; parum est dedisse, favenda sunt. *Ibid.*

150. Si gratis vis habere quos obligas, non tantum des oportet beneficia, sed et ames. *Ibid.*

151. Nihil inquit in beneficio dando vitandum est, quam superbia. *Prose.*

152. Non tantum ingratus, sed invitus est beneficium superbe datum. *Ibid.*

153. Sunt quasdam nocturne impetrantibus, quae non dare, sed negare, beneficium est. *Ibid.*, cap. 14.

154. Beneficium denus, quod usi magis, ac magis placeat, quod nunquam in malum vertat. *Ibid.*

155. Quidam non tantum dant beneficium superbe, sed etiam acceptum. *Ibid.*, cap. 18.

156. Juvenissimum est ab eo accipere beneficium, quem amaro etiam post injuriam possit. *Ibid.*

157. Non videtur deditis beneficium, qui male animo profuit, casus enim, non beneficium est, hominis injuria. *Ibid.*, cap. 19.

158. Qui grata beneficium accepit, primam ejus pensionem solvit. *Ibid.*, cap. 22.

159. Nullum est tam plenum beneficium, quod non vellicare malignitas possit. *Ibid.*, c. 28.

160. Nullum tam angustum, quod non bonus interpres extendat.

161. Qui libenter beneficium accepit, reddidit. *Ibid.*, cap. 30.

162. Qui beneficium dat, vult excripi grata; habet quod voluit, si bene acceptum est. *Ibid.*, cap. 31.

163. Gratium hominem, semper beneficium delectat; ingratum, semel. *Ibid.*, lib. 3, cap. 17.

164. Non est beneficium, quod in questione mittatur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 14.

165. Qui beneficium ut recipere dedit, non dedit.

166. Optimus viri et ingentis animi est, landi ferre ingratum, donec fecerit gratum. L. 3, c. 4.

167. Quo quis plura beneficia dedit, beneficior est. *Ibid.*, cap. 9.

168. Beneficium dare, socialia res est, aliquem conciliat, aliquem obligat. *Ibid.*, cap. 11.

169. Nullum beneficium est, cuius commodum non et proximos tangat, nonnunquam etiam longius positos. *Ibid.*, cap. 19.

170. Non est beneficium, nisi quod a bona voluntate proficeretur; nisi illud agnoscat, qui dedit. *Ibid.*, lib. 6, cap. 9.

171. Punit et accepti beneficii, quem nondum reddit piget. *Ibid.*, cap. 42.

172. Quisquis de accipiendo cogitat, oblitus accepti est. *Ep. 73.*

173. Beneficium via injuria extinguitur. *Ep. 81.*

174. Ingratus est, qui beneficium reddit sine usura. *Ibid.*

175. Quid eo miseriis, cui beneficia excedunt, haerent injurias? *Pro.*

176. At contra sapientia exornat omne beneficium, at sibiipsi commendat, et se usitata ejus commemoratione delectat.

177. Malis una voluptus est, et hanc brevis, dum socioput beneficia, ex quibus sapienti longum gaudium manet, ac perenne.

178. Non enim illum accipere, sed accepisse detectat. *Ep. 81.*

179. Periculosisima res est, beneficia in ingratis magna conferre. *Prose.*

180. Nam qui putat turpe, non reddere; non vult esse, cui reddit. *Ibid.*

181. Nihil carius astimans, quam beneficium, quando patimus; nihil vilius, cum accipimus. *Ibid.*

182. Cupidas accepientorem, oblivionem acceptorum facit; cogitamus, non quid imperatum, sed quid impletandum sit. *Ibid.*

183. Beneficii accepti nunquam oportet obliisci, dati protinus. *De Mochis.*

184. Vires tuas amici magis sentiant beneficis quam injurias. *Ibid.*

185. Hostia soli Deo acceptabilis, beneficere omnibus pro Deo. *Sent. 41.*

186. Opta ut bene possis facere inimicos. *Ibid.* Sent. 204.

187. Quo gratis acceperis a Deo, presta gratis. *Sent. 233.*

188. Stude committere omnibus beneficere. *Ibid.* Sent. 251.

189. Ne te impediat a beneficendo homo ingratus. *Ibid.* Sent. 319.

190. Qui dat aliquid et impunit, confutemus magis quam beneficium dedit. *Ibid.* Sent. 329.

191. Perdit et tollit beneficium, quisquis bene merito parem referre graiam negligit. Lib. 5. *Die memorab.*, cap. 3.

192. Est ita natura comparatum, ut antiquiora

beneficia subverfas, nisi illa posterioribus cumulis. *Ibid.* 3. Ep. 4, ad Macrinum.

1. Multo erubet, multoque numerosor part. *a. ABSCHÜS.* illa bonum est, cui particularitatem quidquid superius arguita donat, accepit, ut conferendum numerum cause de illis, quae sunt collata, pariantur. *Lib. 2, de Vocat. genitum.* cap. 3.

2. Plena semper et redundans sunt divina beneficia, non exiguo constricta numero, sed ubri bonorum conservata congrua. *Lib. 1, sup. Luc.*, cap. 4, in illud: *Ne timeas, Zacharia.*

3. Quisquis tibi enumerat, nisi munera tua? *Lib. 9, Cont.* cap. 13.

4. Nulla nobis orationis tribus, et quidquid homini antequam oremus, accipimus, a te accipimus. *Ibid.*, lib. 10, cap. 31.

5. Melius judicavit Deus de malis benefacere, quam nulla nullus esse permittere. In *Enchirid.*, cap. 27.

6. Tanta est erga omnes homines bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, quae sunt ipsius dona; et per his quae largitum est aeterna premia sit donatus. *De Ecclesiast. dignit.*, cap. 32.

7. Quid melius, quid omnipotens eo, qui cum malis nihil facit, bene etiam de malis facit? *De Continent.*, cap. 6.

8. Nemo est dona Dei beatus, qui domini existit ingratus. *De bono viaduct.*, cap. 16.

9. Magnum beneficium est pax, sed Dei vero beneficium est. *Lib. 3, de Gost.* *Bei.*, cap. 9.

10. Dona sua coronat Deus, non merita tua; si ergo Dei dona sunt, bona merita tua, non Deus coronat merita tua, tanquam merita tua, sed tanquam dona sua. *De gratia et lib. arbit.*, cap. 6.

11. Caveat homo ne sit ingratus beneficis Dei, ejusque in se provocet iracundiam, cuius obediens et fideliter dabit suscipere gratiam. *Sup. Psalm. LXXXVII.*

12. Vis ut Deus de te sit? quid si quod vis haberes, non vultipse ut habeas, ut se tibi det? impedimenta removet, ut intret ad te, et se tibi det. *Prose.*

13. Peccatoribus blasphemantibus eum quotidianie, dat Deus colum et terram, dat fontes, fructus, salutem, filios, copias, libertatem.

14. Si talia peccatoribus dat, quid cum pubes servare fidelium suis? *Sup. Psalm. LXXXV., vers. 4.*

15. Quidquid promisit Deus, indignus promisit,

tu non quasi operibus merces promitteret, sed gratia a nomine sui gratus datur; quia et hoc ipsum, quod justus vivit, in quantum homo protest justus vivere, non meriti humani, sed beneficii est divini. *Sap. Psalm. cix.*

16. Cum aliquando Deus tardius dat, commendat dona, non negat. *Prose.*

17. Cum desideratur, dulcissimuntur, cito autem data vilescent.

18. Pote, quare, insta, petendo et querendo crescis, ut capias; servat tibi Deus quod non vult citate dare, ut et tu deinceps magne desiderare. *Serm. 5, de Veritate Domini.*

19. Non meo vel ingenio, vel merito, sed Dei dono sum, si quid luctabiliter sum. *Ep. 92, ad Macedonium.*

20. Res prospera, donum est consolantis; res autem adversa, donum est admonientis Dei. *Ep. 85, ad Felicitatem.*

21. Deus recipit, quod non invenit, et numquam amittit; nunquam impotens est, et gaudet iheris; nunquam avarus, et usuras exigit; superrogatur ipsi, ut debeat; et quis habet quidam non sumus? *Prose.*

22. Redit debita nulli debemus, donat debita nihil perdens. *In Medicina, cap. 29.*

23. Quisquis beneficis Dei non videt, emens est; quisquis videt, nec Deum laudat, ingratis est; quisquis laudanti reluctatur, insanus est. *Lib. 1, de Cœli. Dei, cap. 4.*

24. Qui vel mente conceperet, dicamus veribus possit et expondere, quanta circa nos sint Dei nostri beneficia? *Ser. 1, Feria 2, post Dom. 1, Quadragesima.*

25. Benefacere Deus semper paratus est, sed hominum malitia prohibetur. *Serm. 1, Dom. 18, post Pent.*

s. BASIL. MAG. 26. Municipientissimus est Rex noster, et ingnatur si quis parvum quid ab ipso petat, sicut nostrum de nihil attinacem ipsum sollicitet. *De confusione, cap. 1.*

s. LEO. BAPT. 27. Ideo multa quae Deus dare dispositus, prius pollicetur, ut ex promissione devote excitetur; si ergo quod gratia daturus erat, devota oratio promoveretur. *Homil. 4, sup. Misericordiam.*

28. Onerat nos, cum exoneret Deus; onera beneficio, cum exoneret peccato. *Serm. 45, sup. Qui habitat.*

29. Magna superbia, et delictum maximum, ut datis tanquam immitis; et in scopulis beneficiis, gloria usurpare beneficium. In *Tract. de diu- gendo Deo.*

30. De magnis bonis mala oriri non minima solent; cum facti eximihi de bonis Domini, ultimorum tanquam non dati, et non damus gloriam

Deo. Serm. 88, sup. Cant.

31. Magnum est quod a Deo offeratur, sed eo utique libertinus et festinans suspiciendum, et obviis arripendum manibus cum fervore et hilaritate. In *Declamat. sup. Ecce nos.*

32. Quid potius largitor tuu rependere? dedit te tibi, quando te creavit ut es. *Prose.*

33. Redidit te tibi, quando recreavit te ut bene esse.

34. Dedit in Vaticum tibi corpus et sanguinem suum, se verum Deum, et hominem verum, ne in via desicias, et tu quid rependeres?

35. Si pro eo quod dedit tibi, quando te creavit, vicem nequis rependere, quid pro eo repenes, quod se tibi dedit?

36. Certe si te milles posses rependere, quid esses tu in compunctione Dei?

37. Repende tamen quantum potes, repende totum illi, qui te totum tibi et dedit et reddidit; et si non contentus, so quoque totum dedit tibi. In *lib. de Passione, cap. 30.*

38. Quales beneficia Dei recipimus, toties traditum. *Serm. 4, feria 4, Pentecosten.*

39. Cui Dominus plus benedixit in naturalibus, vel spiritualibus, vel temporalibus donis, plus merito ipsi servire debet. *Ser. 2, Dom. 5, post Pent.*

40. Pudeat nos non recordari tantorum beneficiorum, et pudeat nos eum offendere, quem recordamur nobis bona bona fecisse. *Ibid. Serm. 3.*

41. O summa pietas, summa misericordia Domini Salvatoris, qui cum iusta die offenditur a nobis, non tam ea nobis sua beneficia retrahit. *Serm. Exalt. 5, Crucis.*

42. Iste est pessimus et ingratissimus, qui plus diabolici filigrees, quam divinis beneficiis est fractus. *Prose.*

43. Qui plus sibi complacuit diabolus nequitia, quam divina benevolencia; et magis eligit esse servum diaboli, quam Filium Dei. *De Stimulo amoris, part. 1, cap. 7, gradu 7.*

44. Beneficia Dei eti paiva videantur, nobilissima et preliosissima sunt. *Lib. 2, de Profectu Religiosorum, cap. 5.*

45. Beneficia Dei tam pretiosa sunt, quod nullo pretio sunt coniugia. *Ibid. cap. 63.*

46. Quanta est pietas Dei, illis tanto affectu et studio sic benefacere, qui beneficia ejus nec agnosceret, nec conservaret, nec regnari digne recuperare student. *Ibid.*

47. Deus ad hoc beneficium sum prostrabit, ut non sit nobis vile quod donat. *Ibid. cap. 71.*

48. Considera quod ipse benefactor tuus Dominus Deus ita tibi beneficiat, ut nihil a te repeatat, nec te, nec aliqua creatura indiget. In *Fascicula- ria, cap. 6.*

Deo. Serm. 88, sup. Cant.

31. Magnum est quod a Deo offeratur, sed eo utique libertinus et festinans suspiciendum, et obviis arripendum manibus cum fervore et hilaritate. In *Declamat. sup. Ecce nos.*

32. Quid potius largitor tuu rependere? dedit te tibi, quando te creavit ut es. *Prose.*

33. Redidit te tibi, quando recreavit te ut bene esse.

34. Dedit in Vaticum tibi corpus et sanguinem suum, se verum Deum, et hominem verum, ne in via desicias, et tu quid rependeres?

35. Si pro eo quod dedit tibi, quando te creavit, vicem nequis rependere, quid pro eo repenes, quod se tibi dedit?

36. Certe si te milles posses rependere, quid esses tu in compunctione Dei?

37. Repende tamen quantum potes, repende totum illi, qui te totum tibi et dedit et reddidit; et si non contentus, so quoque totum dedit tibi. In *lib. de Passione, cap. 30.*

38. Quales beneficia Dei recipimus, toties traditum. *Serm. 4, feria 4, Pentecosten.*

39. Cui Dominus plus benedixit in naturalibus, vel spiritualibus, vel temporalibus donis, plus merito ipsi servire debet. *Ser. 2, Dom. 5, post Pent.*

40. Pudeat nos non recordari tantorum beneficiorum, et pudeat nos eum offendere, quem recordamur nobis bona bona fecisse. *Ibid. Serm. 3.*

41. O summa pietas, summa misericordia Domini Salvatoris, qui cum iusta die offenditur a nobis, non tam ea nobis sua beneficia retrahit. *Serm. Exalt. 5, Crucis.*

42. Iste est pessimus et ingratissimus, qui plus diabolici filigrees, quam divinis beneficiis est fractus. *Prose.*

43. Qui plus sibi complacuit diabolus nequitia, quam divina benevolencia; et magis eligit esse servum diaboli, quam Filium Dei. *De Stimulo amoris, part. 1, cap. 7, gradu 7.*

44. Beneficia Dei eti paiva videantur, nobilissima et preliosissima sunt. *Lib. 2, de Profectu Religiosorum, cap. 5.*

45. Beneficia Dei tam pretiosa sunt, quod nullo pretio sunt coniugia. *Ibid. cap. 63.*

46. Quanta est pietas Dei, illis tanto affectu et studio sic benefacere, qui beneficia ejus nec agnosceret, nec conservaret, nec regnari digne recuperare student. *Ibid.*

47. Deus ad hoc beneficium sum prostrabit, ut non sit nobis vile quod donat. *Ibid. cap. 71.*

48. Considera quod ipse benefactor tuus Dominus Deus ita tibi beneficiat, ut nihil a te repeatat, nec te, nec aliqua creatura indiget. In *Fascicula- ria, cap. 6.*

CASSIODOR.

49. Recte ut debemus beneficis divina largitate collatis, ne magis inde percamus, unde sublevati fuisse cognoscimur. *Sup. Psalm. cr. vers. 34.*

CLEM. PAP.

50. Quid tam impium est, quam a Deo beneficium consequi, et ingratum esse? *Lib. 5, Rec- gni.*

s. CYRIL.

51. Non dat Deus sancta canibus. *cateches. 1.*

HIEROSOL.

52. Divina beneficia digna sunt sacris laudibus. *De Ecclesi. Hierarch. cap. 4.*

SYNODUS.

53. Quanto majora a Deo suscipit dona tanto amplius obligatur Deo in omnibus obedire charitate sincera. *Sup. Epist. 1 ad Cor. cap. 4, art. 4, in illud: Quid glorior.*

E. EDUARDUS.

54. Consideres sapienter de bonis, quia tibi Deus sepe fecit, et semper plus et plus facit. *Prose.*

FRANCIS.

55. Quando quotidie malefacis, te corripit; et quando meritis ponas, tibi indulget.

MAGNUS.

56. Quando erras, te corrigit; quando titubas, tunc te doctet.

LEON.

57. Quando friges, tunc te elefacit; quando calores, te refrigerat.

PROSE.

58. Quando vigilas, te salvat; quando dormis, te conservat.

FRANCIS.

59. Quando surgis, te sustinet; quando cadis, te reparat.

LEON.

60. Quando sedas, te tenet; quando stas, te portat.

PROSE.

61. Quando vadis, te ducit; quando revertaris, te dirigit.

PROSE.

62. Quando ad eum venis, te suscipit; quando ab illo recedis, te reducit.

PROSE.

63. Quando devias, te revocat; quando male tibi est, te confortat. In *Speculo Ecclesi. cap. 4.*

PROSE.

64. Cum hinc tam placida Deus justis pariter et iniustis tribuit beneficia, qualia sunt putanda, quia justa reservat? *Prose.*

PROSE.

65. Cum hic tam placida Deus justis pariter et iniustis tribuit beneficia, qualia sunt putanda, quia justa reservat? *Prose.*

PROSE.

66. Consideremus, qui tanta dedit, quanta restitut; qui tam magnus est in donis, quam magnus erit in premiis.

PROSE.

67. Si tam inestimabilis est munerantis benignitas, quae erit illa remuneratio?

PROSE.

68. Quam magna rependet bonus, qui tam magna largitur ingratias. *Ep. Paracletica ad Valerian.*

PROSE.

69. Magnitudo celestium beneficiorum angustia humana mentis excedit. *Hom. 5, de Pascha.*

PROSE.

70. Beneficium Dei non potest ostendit, qui Dei desiderare. *Ibid. Hom. 11, de Pascha.*

PROSE.

71. Non vult Deus nostra bona sua nimis inveniendi facilitate vilescente; pretiosissima enim et concupiscentialis merces, cupidum et avidum negotiatorum requirit. *Ibid. Homil. 3, ad Monachos.*

PROSE.

72. Via et vita præsens, et tanto quisque nescie est, ut insidiantes spiritus caveat, quanto

ALBANUS.

73. Incessum nobis bona conditor tribuit, si unum omne quod tribuit, ipse custodit. *Ibid., lib. 9, cap. 29.*

PROSE.

74. Cuius bonum perditur, quod non a largiente custoditur. *Ibid.*

PROSE.

75. Malorum domos Dominus bonis implet, quin etiam ingrediuntur non dona non demeat, ut aut benignantatem conditoris erubescant, et ad bonitatem redcant; aut redire omnino contentem, inde gravius puniantur. *Ibid., lib. 16, cap. 3.*

PROSE.

76. Nihi sue virtuti tribuit, qui bonum quod a conditore habuissent se intimat, indicans ab ipso accepisse ut bonus esset, a quo accepit ut esset. *Ibid.*

PROSE.

77. Preveniente gratia et bona voluntate sub- sequente, hoc quod omnipotens Dei donum est, sit meritum nostrum. *Homil. 9, sup. Ezech.*

PROSE.

78. Diabolus quanto majora in hominibus dona conspicit, tanto haec auferre subtilioribus insidiis exquirit. *Ibid.*

PROSE.

79. Via et vita præsens, et tanto quisque nescie est, ut insidiantes spiritus caveat, quanto

majora sunt dona, que portat. Lib. 7, in *Registro*, indet. 2, cap. 126, epist. 126, ad *Recharedum regem Visigothorum*.

87. Lega non constringitur sancti Spiritus dominum. Lib. 4, *Dialog.*, cap. 4, verbo, *Negussum*.

88. Dum per occultum tumorem apud se metipsum quis existimat, ejus qui dominum trahit, gratia periret. Lib. 7, in *Registro*, indet. 2, cap. 126, ep. 126, ad *Recharedum regem Visigothorum*.

89. Necesse est ut de domo celisti, et timido gaudere, et gaudente pertimescas. *Ibid.*, lib. 6, indet. 4, cap. 58, epist. 58, ad *Augustin. episcopum Angelorum*.

90. Qui accepta dona sibi arrogat, sui contra Deum donis pugnat. Lib. 6, *Moral.*, cap. 2.

91. Dignum protesto est, ut a Dei beneficiis sit extraneus, cuius nimis jussionibus non vult esse subjectus. *Ibid.*, lib. 10, cap. 11.

92. Ponsandum est, quanti est periculi transacta numeru cerneret, et futura desperare. *Ibid.*, lib. 26, cap. 19.

93. Dona ad perfectionem plenam non pervenient, nisi fide, spe, et charitate fiat omne quod agitur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 13.

94. Plerunque malo ei magis contra Deum superiatur, qui ab eis largitate, et cetera meritorum ditatur. *Prose.*

95. Et qui provocari donis ad meliora debuerant, donis peiores sunt. *Ibid.*, lib. 41, cap. 2.

96. Quibus Deus majora bona prasat, plerunque contingit ut quedam anima non trahit, ut semper corum animus habeat unde se ipse reprehendat. *Prose.*

97. Quatenus dum appetunt perfecti esse, nec possunt, et laborant in hoc quod non accepterunt, nec tamen elaborant prevenient, in his qui accepta habent se minime extollant.

98. Sed dixit quia ex semetipsa majora bona non habent, qui in semetipsa vincere parva vita non possunt.

99. Quia nonnunquam eis edam, quibus magna dona tribuit, parva quadam reprehensibili relinquit: ut semper habeant contra quod bellum gerant, et mentem non erigant. Lib. 3, *Dialog.*, cap. 14, *Magna*.

100. Cum angustur dona, ratiōne etiam excent donorum. *Prose.*

101. Tanto ergo humilior, atque ad servendum Dei promptior quisque debet esse ex munere, quanto se obligatoriū conspicit in reddenda ratione. *Homil.* 9, sup. *Evan.*

S. Hieron. 102. Imperium Dei, beneficium est. Ep. 14, ad *Celaniatum*.

103. Avarus sum ad accipiendo beneficia Dei, nece ille deficit in dando, nec ego satius in accipiendo; quanto libero, tanto plus sitio. Ep. 23, ad *Cesiphontem*.

104. Qui non senserit Deum per beneficia, sentiet per supplicia. In *Regula monachor.*, cap. 19.

105. Magnitudo celestium beneficiorum, angustias humanae mentis excedit. Hom. de *Corpo et sang. Christi*.

106. Qui per beneficia non senserunt Deum, sentient per tormenta. Lib. 4, in *Hieron.*, cap. 2.

107. Talem conditor suis abominatur ut roum, quem suis beneficiis contemplatur ingratus. Libr. 2, sup. *Prov.*, cap. 16, in illud: *Abominatio est Domini, etc.*

108. Magnitudo beneficiorum Dei existit in se magnitudinem charitatis, que perfecta confundit, et timore non novit. Sup. *Ep. ad Rom.*, cap. 5, in illud: *Charitas Dei diffusa est.*

109. Immensa beneficia, immensus laudibus sunt celebranda. Sup. *Ep. ad Ephes.*, cap. 3.

110. Si dona Dei accipis, quare vicissitudinem dilectionis non rependas? aut dona illius, si potes, responde; vel si dona illius responde non potes, vicissitudinem dilectionis rependas. In *Soliloq. de Anima anima*.

111. Si sentis beneficium, reddi debet; accipis benignitatem, reddi charitatem; hoc trahit, et exigit Deus. Lib. 2, de *Area Nov.*, in *Moral.* cap. 4.

112. Beneficia Dei et fornicare procurent, quae *reugo eandem*.

113. Quidquid boni habemus, a te habemus; *notitia*. et ultra multa dona, te ipsum nobis dedisti. *De Contemptu amoris divini*, cap. 2.

114. Magna vere, atque mirifica sunt, nec ulli *JOAN. CASS.* hominibus penitus, nisi hi tantum (qui experti sunt) Nota, quia Dominus fiducia suis adiude in ipso corruptione vascula constitutis, ineffabili longitudo liberalitate, in collat. 12, *Abbas Olearius*, *Moral.* cap. 12.

115. Beneficia Dei, non solum communia, sed *S. JOANNES* et privata collata, singulis horis considerante, sunt. *CHrysostom.*

116. Consideratio enim beneficiorum Dei, maximum sacrificium, et perfecta oblatione est, et ad Deum materiæ fiduciam. Hom. 19, sup. *Gen.*

117. Deus beneficium beneficium cumulat, et diversas bonitatis sue ita omni honore circumdat, ut eas homini preslet. *Ibid.* Hom. 14.

118. Qui beneficia Dei secum recognoscit, tanti studi et gratitudinis est, ut et alia consequenter mereatur. *Ibid.* Homil. 15.

119. Diabolus, qui odio et invidia moveatur,

terre non potest tot ineffabilia beneficia hominibus collata. *Ibid.* Hom. 19.

120. Popos et supplicia, beneficia sunt, et Dei erga hominem providentia. *Ibid.* Hom. 26.

121. Beneficiorum Dei memorie idonea est magistra et vitam virtute prediam. *Ibid.*

122. Quando Deus aliquem videt, qui gratus est de prioribus beneficiis, largius, et cumulatius sua dona in illum profundi. *Ibid.* Homil. 27.

123. Nunquam obliuiscarimur Dei beneficia in nos collata. *Ibid.*

124. Quemadmodum maris fluctus enumerari nunquam possunt; ita neque beneficiorum Dei varietas humanae nature collata. *Ibid.*

125. Domus excellenti sunt, et beneficia illius omnem cogitationem transcendunt. *Ibid.*

126. Memoria beneficiorum Dei sufficiens est ad virtutem labores. *Ibid.*

127. Communis omnium Dominus prius beneficit, et multitudine beneficiorum hominis naturam ad suum alicui, ut beneficiorum prioribus excalit ad mandata implenda homines inducuntur. *Ibid.*

128. Beneficiorum Dei animalia etiam partem

habent, que homini concessa sunt. *Ibid.* Homil. 28. *Gen. 9: Et omni animali virent voris, etc.*

129. Cordatos beneficia magis quam ponunt alicui mandatorum obedientiam. *Ibid.*

130. Deus non solum benefacere vult, et dona sua dare; sed solitus est sua beneficia accepimus facere clariores. *Ibid.* Homil. 38.

131. Deus beneficis et munieris est, qui pars eius laboribus magna reddit premia. *Ibid.* Homil. 40.

132. Talis est Dominus, ut si quando viderit homines in prioribus gratos, accumulet beneficia; et nunquam a sui beneficiorum deictis remunratio eorum gratitudinem. *Ibid.* Homil. 41, sup. illud *Gen. 18: Apparet ei Deus*.

133. Qui mox est dare magna pro parvis, et magna sepe auctor, quando non habet promptitudine insumentur. *Ibid.* Homil. 42.

134. Cum innumeris beneficis quotidie Deus nos prosequatur, sive ea sciamus, sive ignoramus; sive velimus, sive noslum; nihil tamen aliud a nobis exigit, quam habere gratias pro his, que nobis facta sunt; ut pro illa ipsa gratiarum actione, ad ampliora danda provocetur. *Ibid.* Homil. 52.

135. Beneficia a Deo prasita, nec modum possunt habere, nec numerum, nec terminum. *Serm. 2. de Jejunis.*

136. Immensis beneficiorum Dei, superat cogitationis sensuum; et innumeris multitudine donorum, vincit voluntatibus verborum. *Ibid.*

137. Si totum vita tempus oris obsqua occu-

peri laudes teneant, gratiarum actiones insistant, non poteris pensare quod deinceps. *Ibid.*

138. Quidquid gesseris, parum est; quidquid feceris, minus; omne enim meritum breve est comparatione donorum. *Prose.*

139. Numeri beneficia si potes, et tune considera quid mereris.

140. Cum divinis numeribus actus propriis meditare, nec dignum te judicabis eo quo frucri, si intelligas quid mereris.

141. De beneficis innumeris divina in te plate collatis, elige quod liberum unum, hinc tunc compensari tolim non poterit meritum. *Ibid.*

142. Tanta est erga omnes honesta Dei, ut nostra valit esse merita, que sunt ipsius dona, et pro his quae largitus est, eterna praemia sit datus. Hom. de *Adam et Eva*.

143. Magna felicitas hominis, si beneficis responderit Creatoris. *Serm. de Mysie.*

144. Cessant beneficia, ubi mala non cessaverunt facta. *Ibid.*

145. Tunc tribuitur quod optatur, si bonos actus morum probitas comitem. *Ibid.*

146. Sanctorum anima Deo magis latitatur auctore innumerum, quam ipsius numeribus; non enim propter dona ipsius sed dona propter illum diligunt. Hom. 5, de *fidei anima*.

147. Qui Deum habet faventem, omnibus est poterit. Hom. 3, de *David et Saul*.

148. Deus liberalitatem suam differt, non quia præstare nolit, sed quia hominis illum delectat exactio. Homil. 23, sup. *Math.*

149. Quid Dei liberalitati sequitur unquam inventi potest? Ipsa est Pater, ipsa frater, ipsa Dominus, ipsa sponsus, ipsa nutritor, ipsa vestis, ipsa radix, ipsa fundamentum, ipsa amicus, membrum, caput, soror, mater, universa ipsa tibi est; quidquid voleris, ipsa est, dummodo illi, ut decet, afficias. *Ibid.* Homil. 77.

150. Quanto majora beneficia hominibus sunt constituta, tanto graviora peccantibus iudicia sunt Homil. 2. *Oper. imperf.* sup. *Math.*

151. Qui parvis accepta beneficis, parva retinet, nulla dignus est reprehensione; qui vero in aliquod honoris culmen assumpit est, si vilia minimaque repedit, magnum meretur supplicium. Hom. 43, sup. *Ioan.*

152. Benignitas Christi beneficis protocat, ut officia eliciat. Hom. 1, in dictum *Ioan.* 15.

153. Dominus non est accipiens maritum, sed largioris liberalitatis gratificatio. S. 1, de *Verba Apóstoli II. Cor. 4: Habebitis autem euādem spiritum*.

154. Beneficia Dei communia sunt et tu in his committimur servatas es. Homil. 2, sup. *Epist. II. ad Cor. Moral.*

153. Adeo magna sunt beneficia Dei, et in tantum humanum omnem expectationem ac spem transcendunt, ut ea sepius vix credantur. Hom. 4, sup. I, ad Timoth.

156. Nihil ita nobis utile est, sicut meminisse beneficiorum Dei; sive quae communiter omnibus, sive quae seorsum singulis tribuit. Hom. 1, sup. Ep. ad Titum.

157. Tanta est Dei liberalitas, ut ex his quae dedit accepimus, se propria non censeat accipere; sed multa cum largitate, ea reddere pollicentur. Homil. 34, ad Populum, Antiochen., super illud Mathe. 9: *Qui eis cecidit aquam frigidae dederit, etc.*

158. Omnipotens, et sapientis Deus regna comprobat quam benefacit suis, cum facit, ut hi etiam qui adhuc in errore versantur, suas virtutem et potentiam addiscant. Homil. 62, sup. Genes.

159. Interdum peccantibus nobis Deus dona sua non retrahit, ut ad spem divinae propitiationis mens humana consurgat. Prose.

160. Nam non potest conversus spernere, qui peccatum suum beneficium provocat ad se redire. Lib. 2, de Summo bono, cap. 5. Serm. 1.

161. Cum quis a Deo aliquod dominum accipit, non appetit quia quoniam quod meruit; ne dum alterius membra officium arripere tentat, id quod meruit perdat. Ibid., cap. 5, Serm. 10.

162. Mali Dei dona ideo ad damnationem accipiunt, quia illi non ad Dei laudem, sed ad suam vanitatem utinamur. Prose.

163. Utinam ergo optime divinis beneficiis, quatenus et Deum non ponitatem dedisse, et nobis accipies sit utile. Ibid., Serm. 14.

164. Plorique Dei dona dantur, perseverantia vero donorum non datur. Ibid., Serm. ultima.

165. Nihil est tam convenienter Deo, quam beneficium; nihil autem tam alienum, quam ut ingratus. Be Irae Bet., cap. 16.

166. Constat homini ratio pietatis non potest, si coelestis beneficis exiliter ingratus. Lib. 4, de Vera Sapientia, cap. 3.

167. Nemo beneficis celestibus segregatur. Lib. 5, de Justitia, cap. 15.

168. Dignum profecto est, ut quos divina beneficia non corrigit, hos varietates temporum, clades diverse, aspirites bellorum, calamitatem pressure ad sui prophanum cogitationem eroris. Part. 2, de Obedient., cap. 6.

169. Ingrata mentis indicium est, beneficia taceare divina. Serm. 1, de Anniversario die assumptionis sua ad Pontificat.

170. Muneribus Dei juste et sapienter utendum est, ne materia boni operis fiat causa peccati. Ser. 5, de Collectis.

171. Confert Deus Christianis magna, adversa repellendo, dando prospera, conservando collata. PETRUS
BLESENS.

172. Repellit adverse, ne molestia succumba-
mus; largitur prospera, ut largitorem diligamus; conseruat collata, ne per ingratitudinem a largi-
toria gratia residamus. Ser. 17, de Causa Domini,

173. Non opes exhausturantur Dei donantis in distributione suorum munera. De Panibus,
cap. 19.

174. Satis sibi inimicus est, qui hoc sibi dari non credit, quod tota benignitate largissimus pro-
mittit insolitus. Serm. 38.

175. Dei largitis victurum, non moriturum
dit. Ibid., Serm. 148.

176. Pusillanimorum diffidentia, facit pauperem Christum; at plena fides, divitem illum et largum in exhibendis munieribus exciperit. Opus.
de Contemptu mundi, cap. 8.

177. Nihil Deo magis programma quam benefi-
cium. Lib. de Plantat. Noe.

178. Justum valde est, ut qui ex divinis muneri-
bus insolenter intumescat, ex propria ruina dis-
cat, quam nihil sit et per semetipsum, quam ni-
hil possit. Part. 4, lib. 2, de Eruenti, huius in-
ter. cap. 30.

179. Qui beneficis diuinis ingratus non fuit,
ad majora proverbi meretur. Ibid., cap. 51.

180. Radix omnium honorum, est benevolentia
Dei. Sap. Psalm. v, vers. 14.

181. Habet sancti how proprieum omnes, qui in
veritate sanctorum habent charitatis Spiritum, ut ita
gratulentur de beneficis, quae alii im-
pensa esse perceperunt, quemadmodum et de il-
lis, que a Deo sibiem collata sunt. Lib. 4, sup.
Canticis, cap. 1, in illud: *Tene me post te.*

182. Ad hoc tantum data a Deo quiete uitium,
ut in ebrietate, ut in luxuria, ut in flagitiis, ut
in rapienis, ut in omni scelere atque improbitate
vivamus. Prose.

183. Quasi vero beneficium datie quietis, vacatio
sit prothesitaria; et ad hoc inducunt tranquili-
tatem Deo donante copiam, ut licentius secun-
disque peccemus.

184. Indigni itaque celestibus donis summi,
qui beneficis Dei non bene uitur; et facimus
rem bonorum operum, materiali tantum esse
vitiorum.

185. Et quoniam Deus bona fecit munere pietatis
sua, et non nobis facimus mala esse mortales ma-
les. Lib. 6, de Gubernat. Dei.

186. Munera Dei blandimenti quedam sunt.
Ibid.

187. Deus nobis ad hoc bona praestat, ut boni
simus; nos e diverso, quoties bona accipimus,

mala nostra cumulamus. Prose.

188. Ille nos beneficium vocat ad probitatem,
nos ruimus in improbitatem.

189. Ille beneficium provocat ad compunctionem,
nos ruimus in dissolucionem. Ibid.

190. Officioziora absque dubio Deo esse deben-
t, quos specialistes Dei abundantissima bene-
ficiorum suorum doce dit. Ibid. lib. 7.

191. O bonum, o plenum et inestimabilis miseri-
cordia Domini! qui ad hoc nobis in praesenti
religious numeru tribuit, ut ipsa non nobis posse-
que nunc dat, numeru munetur. Ibid.

192. Agnoscere munus Dei, et divinis benefi-
ciis bene uti est ut datis suis illum honores, a
qua dicta ipso acceptis. Lib. 1, ad Ecclesiasticas
ca-
tholicas.

193. Hoc iustius est ut Dei officia responderem
tentemus, quo beneficium illius magis impares su-
mus. Ibid., lib. 4.

194. Non solum id, quod sumus, nobis dedisti,
sed quod nihil sinus largitus es. Sup. Psalm. viii,
vers. 5, *Quid est homo.*

195. Tanta sunt beneficia Dei, ut numerari ne-
quint, nec sufficiente explicari. Serm. 9, ad Na-
tum, divis. 3.

196. Dat Deus sape in una hora, quod in tota
denegat septimana. Ibid., Serm. 14, divis. 7.

197. Indignus est beneficium divino, qui gratia
non agit Deo corde devoto. Medit. 25, de Christi
passione, cap. 4.

198. Homo, tantis Deo beneficis obnoxius, in
parvis officiis inventur ingratus. Hom. 3, de
arcta vita.

199. Servit illi est ratio, ut beneficia Christi
semper recolitis. Ibid.

200. Nemo sapiens Dei beneficium suis virtutibus
misericordia applicanda. Ibid. Hom. 7, de misericor-
dia.

vivere; ita nec Deus vivere potest, nisi bona pro-
ducatur; haec enim Dei vita, hic ejus actus. Lib. de
Poeti, et Sap. Dei, cui titulus Pimander, cap. 11.

Benevolentia est communis quedam parentis
omnium, qua amicitiam connectit et copulat.

Benevolentia est quia prosumus cui possumus.
de Mendacio, ad Consentient., cap. 10.

Benevolentia nihil est aliud, quam voluntas
boni proximi sui propter illum. Lib. 1, Pedagogi,

sententia, cap. 3.

Benevolentia est benignitas ac conitatis erga
omnes, quae etiam erga illos est, qui simili-
sum morum, et erga amicos. Sup. Ep. 1, q. Pe-
tri, vers. 5, *Quid est homo.*

Benevolentia est justitia, qua quis inclinatur
reddere debitum alteri in animo suo, ratione qua
est animal sociale. Part. 4, in Descript. termini,
cap. Justitia.

Benevolentia est quedam mutua amatio, qua
amicus est amico amicus. 2, 2, quest. 23, art. 1.

Benevolentia proprie est actus voluntatis, qua
alteri bonum volumus. Ibid., quest. 27, art. 2.

1. Non satis est bene velle, sed etiam benefi-
cere; nec satis est benefacere, nisi id ex bona
voluntate proficiat. Lib. 1, Oficio, cap. 30.

2. Puiculum est bene velle, ut pro sis, non ut
noceas. Ibid.

3. Ubi nulla est benevolentia, non est benefi-
cencia.

4. Magna benevolentia, etiam si nihil conferat,
potest exhibet; et, cum in patrimonio nihil habeat,
largitur pluribus. Ibid., cap. 32.

5. Praestat benevolentia supra ipsam liberalita-
tem; dicitur hinc est munerus, quoniam numeri-
bus. Ibid.

6. Benevolentia conjuncta est liberalitat, a qua
ipsa liberalitas proficiat. Ibid.

7. Ubi deest liberalitas, benevolentia manet.
Ibid.

8. Benevolentia est in consilis fideli, in pros-
peris letis, in tristibus mortis, ut unusquisque
benevolentia se magis quam sapientis credit con-
silio. Ibid.

9. Tolle ex usu hominum benevolentiam, tan-
quam solem et mundo tuleris. Prose.

10. Quia sine benevolentia neis bonitatem esse non potest: sicut peregrinanti monstrare viam, revocare errantem, deferre hospitium. *Ibid.*
11. Non mediorum virtus est benevolentia, in omnibus et tanquam fons aquae reficiens sitiensem; tanquam lumen quod etiam in aliis lucet, nec illis debet, qui de suo lumine alii lumen accedunt. *Ibid.*
12. Angelus benevolentia coetus Ecclesie, fidei consilio, iniuncti sociitate, recipiens gratias necessitudine mysteriorum communione. *Ibid.*, cap. 33.
13. Habet in se benevolentia fortitudinem: nam cum amicitia ex benevolentia fonte procedat, non dubitat pro amico gravis vite sustinere pericula. *Ibid.*
14. Benevolentia etiam gladium iracundiae extorquere continevit. *Ibid.*, cap. 34.
15. Benevolentia facit ut amici vulnera utilia magis quam voluntaria minima oscula sint. *Ibid.*
16. Tamquam valer benevolentia ut pleniusque pugnora vincit natura. *Ibid.*
17. Plurimum juvat benevolentia, quia omnes sicut beneficiis amplexi, devincte officiis, impinguore privata. *Ibid.*, lib. 2, cap. 49.
18. Nullus cibus est benevolentia dulcor. Lib. 1, de *Pontifici*, cap. 15.
19. Benevolentia ex amicitia tolli non potest, quia sublata benevolentia tollitur amicitia. Part. 4, lib. 5, de *Justi*, cap. 20.
20. Occurre benevolentia, ut non rogatus videaris patrare, quod petatur. de *Amicitia*, cap. 25.
21. Minus magnum est erga eum esse benevolentia, qui tibi maius nulli fecerit. *Prost.*
22. Illud multo grandius, et magnificenterissima bonitas, ac benevolentia est, ut ei qui tibi maxim vult, et si potest, facit, tu bonum semper velis, faciasque cum possis. In *Ecclesiast.* cap. 73.
23. Sit in benevolentia, bona voluntas; sic in malvolentia, mala voluntas est. Lib. 4, contra *Bonistos*, cap. 1.
24. Sola benevolentia sufficit amanti. Tract. 8, sup. Ep. *Joan.*
25. Agendum in primis est, ut benevoli sinus, id est, ut nulla malitia, nullo dolo male adversus hominem utimur. *De Miser.* *Eccles.*, cap. 26.
26. Absque prudentia et benevolentia, non sunt perfecta consilia. Ep. 42, ad *Heseric.* *Senn.* archip.
27. Benevolentia creatur de benevolentia dantis in animo accipientis. Ep. 181, ad *Hoymeric.* cancell.
28. Benivolus nil sibi charius ipsa estimat he- novolentia, qua et benivolus nominatur, ut iuste-

- ficus; benevolentia enim fructus est beneficii. *Ibid.*
29. Major sit benevolentia, quam quod datur: quoniam tale erit opus, qualis fuerit intentio. *De Inter. domus*, cap. 45.
30. Non sit misericordia, ubi non sit benevolentia. *Ibid.*, cap. 45.
31. Perfecta benevolentia, non tantum debet se a. *BONAV.* extendere ad amicos, verum etiam ad adversarios. *Super Luctum*, cap. 6, sup. illud: *Si diligitis eorum*.
32. Benevolentia neminem lexit, nulli injuriam fecit; nulli maleficit; sed a converso bene- dixit, et servit. Serm. 2, de *S. Marce*.
33. In benevolentia servi, cognoscitur benevo- lenta donum. *Ibid.*
34. Benevolentia sis omnibus, bonis et malis, et nulli onerosis. In *alphab. religiosorum*.
35. Qui tenet inuidia, tenet benevolentia. *S. CECILIA.*
ARISTOT.
Bonit. 23.
36. Auxilio vincitur benevolentia. Lib. 2, *Stro- matum*.
37. Per inter se invicem, et benevolentia res est *CLEM. ALEX.* longe optima. *Ibid.*
38. Homo benevolentia, est domicilium charitatis. *S. FELICIS.*
Epist. 5 ad Eusebium.
39. Maximum securitatis pignus est benevolentia. *HOM. 2, de David et Saul.*
40. Qui sana mentis est, benevolentiam Dei pluris estimat, quam ullum regnum. Hom. 5, de *Fide Iusta*.
41. Possiditne est, ut benevolentia sis alteri, quam tibi? *Hom. 16. Oper. imperf.* sup. *Matt.*
42. Qui alienum in se benevolentiam mutuo amore compensis, vicem rependi. In Serm. *Itin- gimus annos*.
43. Mundana benevolentia in his, quos adju- *LEO I.* *CONF.*
ROBERTUS.
BELLARM.
SALVIANUS.
- vat, habet finem; Christiana vero benevolentia, in sumum transit onus. Serm. 7, *Quadrup.*
44. Benevolentiam Christianam difficultas tem- *ROBERTUS.*
GRATIANUS.
- poralis non impedit. Serm. 1, de *Jesusu decimi-*
mensis.
45. Benevolentia calat invidiam. Serm. 3, de *Jesusu septimi mensis*.
46. Radii omnium bonorum, est benevolentia *ROBERTUS.*
BELLARM.
SALVIANUS.
- DEI.*
- Sup.
- Psalm. v.*
- vers. 14.
47. Virum bonum charitati et benevolentia *GRATIANUS.*
- sepius oportet esse, non armis. Lib. 2, de *Guber-*
nat. Dei.
48. Benevolentia calat invidiam. Serm. 3, de *Jesusu septimi mensis*.
49. Agendum in primis est, ut benevoli sinus, id est, ut nulla malitia, nullo dolo male adversus hominem utimur. *De Miser.* *Eccles.*, cap. 26.
50. Absque prudentia et benevolentia, non sunt perfecta consilia. Lib. 9, Ep. 16, *ad Papirium*.
51. Malum est causa diuturnitatis, metus; con-

48. Benevolentia principium amicitiae est; nec ARISTOTEL.
- feri potest, ut inter se sint illi amici, nisi ante fuerint inter se benevoli. Lib. de *Toribus*, cap. 3.
49. Si enim aurum igne, si benevolentia fide por- *GRATIANUS.*
- spici potest. Lib. 9, Ep. 16, *ad Papirium*.
50. Malum est causa diuturnitatis, metus; con-

traque benevolentia, fideli est ad perpetuitatem. Lib. 2, de *O/ff.*

51. Si exemeris ex ferum natura benevolentie conjunctionem, nec domus ulla, nec ulla stare poterit. *De Amicitia*.

52. Ad res bene agendas, necessarium est ho- minum benevolentiam officiis et comitatu deme- teri. Epist. 4, ad *Nicanum Syracusianum*.

53. Si benignus sis erga indigentes, magnus eris apud Deum. Serm. 25.

Vida etiam tit. *Liberitas in genere*, sent. 20; *Misericordia in genere*, sent. 96; *Oopus sent. 25;* *Parentes*, sent. 103.

RUGO A SANC-
TO VICTORE.

Definitio. Blanditiae sunt, cum quadam dulci-
dine vitorum delectantium sensuall extrinsecus facta exhibitio. *de fructu carnis et spiritus*, cap. 10.

ESTENTILS PATRON.

1. Blanditiae lascivientium amat volunt. Lib. 2, *Conf.*, cap. 6.

2. Nihil esse sentio, quod magis ex aro dejicit animum virilem, quam blandimenta femi- non. Lib. 1, *Solidag.*, cap. 10.

3. De homine, quem falsi blanditiae faciunt ar-
rogantem, recte vulgo dicuntur, crevit expletu. Epist. 147, ad *Priscillianum*.

4. Hostis sevit, laudans blanditiae, ulterius malus; ille irascundus est, et iste in laude subdolus. *Prost.*

5. Ille reprehensor est, iste laudator; sed et ille in reprehensione inimicus est, et iste in laude subdolus; eave utrumque. Sup. *Psalm. xxxix*, vers. 20: *Conventur tetrorum*.

6. Melius est eruditu in virga Patris, quam in blandimento perinde praudens. Sup. *Psalm. xxxviii*, vers. 24: *Negu profan.*

7. Amat Deus semper, sive blanditiae, sive mi- netur. Sup. *Psalm. lxxxix*.

8. Cum corpori homo ascendere, in ipso exor- dio ascensionis lingua dolosa palitur, blandia ad perniciem, blandia ad malam usiunem; dicentes, quid facis? quare hoc facis? servire alter Deo non potes? *Prost.*

9. Sic blanditiae lingua dolosa; si perseveraveris, vincitur lingua dolosa, et blanditiae incipiit esse aptera servientis; et quae blanditiae ut se- ducent, ministrat ut terrat. Sup. *Psalm. cxiii*, in *Expos.*, vers. 2: *Cum intraseretur furor eorum*.

GRATIANUS.

IN DECETIS.

10. Seductor, ut vendat, cum amaritudine blanditur: Pater, ut corrigit, sine falle castigat. Sup. *Ep. Joan.* tract. 7, de cap. 4.

11. Blanditiae superbia, sovit amor. *Ibid.*, tract. 8.

12. Ecce odium blanditur, charitas litigat; noli attendere verba blandientis; veniam inspicere, va- dicem unde procedat, quare; illa blanditiae ut decipiatur, iste litigat ut corrigit. *Ibid.*, tract. 10, de cap. 5.

13. Quandiu blanditiae iniquitas, dolcis est iniquitas, et amara est veritas. Ser. 4, de *Verbis* Apoc.

14. Blanda allocutio, venies est postulatio. *de Quinquagenis Homiliis*.

15. Quando diabolus blanditur, tunc magis ca- vendus est. Tract. 10, super *Evang. Joan.* cap. 2.

16. Melius est, cum clamis ore, et dimittit in corde; quam blandus ore, crudelis in corde. Ser. 15, de *Verb. Domini*.

17. Spuriales nea dura frangunt, carnales etiam blanda corrumpunt. Serm. 2, *Quinquag.*

18. Lenocini blandientium sunt venenata. *V. RIBA.*

Lib. 2, sup. *Luz.*, cap. 7.

19. Inter amicos contra veritatem, nulla debet s. *BERNARD.*

esse meticulos palpit. Ep. 33, ad *Magistrum* *Hugonem*.

20. Sepe quae flamma non terruit, quos for- rum non subdidit, necessitudinem blandimenta flexerunt. Sup. *Psalm. cxviii*, vers. *Iniquos odio habuit*.

21. Malorum blandientium virus occulum est. *s. CYPRIAN.*

22. Arridentis nequit facies quidem leta, sed

calamitatis abstrusa illicebrosa fallacia. Ep. 2,

ad *Donatum*, cap. 8.

23. Qui peccantem blandimenti palpat, pec- *CASSIODOR.*

andi somitem subministrat. *De lapis*, cap. 7.

24. Qualis est hostis sevientis, talis est blandiens. *GLOSS. INT.*

Sup. *Job*, cap. 3.

25. Qui blandiuntur, occulte immitunt ve- *GLOSS. ORD.*

nem. Super *Apocal.*, cap. 8, in illud: *Similes*

serpentibus.

26. Alterum vita pulpare nullus debet. Part. 1,

GRATIANUS.

distinc.

27. Dum sibi mens ex necessitate blanditur,

s. GREGOR.

ex voluptate decipitur. Lib. 30, *Moral.*, cap. 14.

28. Qui a blandiente modo hoste non vincis, *MAGISTER.*

hunc servientem postmodum non timebis. *Ibid.*,

lib. 6, cap. 16.

29. Blandimenta venientia verborum sagittis

animas inficiunt. Lib. 10, in *Regist.* ind. 5, cap.

30. Blandimenta hereticorum non ex pietate,

sed ex crudelitate procedunt. In *Threnos*.

- HUGO CARD. 31. Diabolus plures decipit blanditiis, quam terroribus. *Sop. Psalm. lxx.*
 JOANNES CASS. 32. Porcum pernicacio blandimenta devitanda sunt. In collat. 21. *Abbat. Abrach.*, cap. 12.
 S. JOANNES CHERTOST. 33. Per Deum severitas visum, per diabolum blanditio mortem intentat. *Prose.*
 34. Apud Deum severitas, sed benigna; apud diabolum autem blanditia, sed nociva.
 35. Diabolus aut blandimento persuadet, ut nocet; aut crudelitate detinet, ut perdat. In Ser. de *Genesi et intermissione orbis.*
 36. Blanditiis ut neget, diabolus est; blanditiis ut proponit, doctoris. *Bomil. 13.* sup. *Math.*
 37. Salubrior es modere piecas quam multe iniquitas. *Liber. 2.* ep. 9, ad *Innocent. Papam.*
 38. Deus blanditur, et minatur; si non blandit, nulla esset exhortatio; si non minatur, nulla esset correptione. *Send. 70.*
 39. Soleni etiam nequissimos, quos supplicia non correverunt, blandimenta corrigeret. *Liber. 6. de Gubern. dei.*

40. Inextricabilo profecto malum est, dolosa consilia misere blanditiis. *Hom. 3. de Oris instant.*
 41. Hujus mundi blandimenta fallacieissima cum gaudio temporali veniunt, et cum perpetuo dolore discidunt.

Faciunt momentaneum risum, ut aeternum futurum infigunt.

Tribuant fugitivos flores, ut macidiores perseruantes avertant.

Mentientur securitatem transiens temporis, ut perpetui scutuli crucibibus tradant. *Liber. 1. de Vita S. Eugenii.* cap. 23.

SENTENTIA PAGANORUM.

- SENEX. 42. Non acerba, sed blanda timesas verba. *De quatuor virtut.*
 43. Flet suum venenum blanda oratio. *In Procer.*
 Vida etiam tit. *Hereticum.* sent. 63: *Mortificatio.* sent. 17. *Mundus.* sent. 10, 28, 34, 35, 36, 418.

BLASPHEMIA.

- S. ANTONIUS. *Definitio.* Blasphemia est attribuera Deo, quod ei non convenit; vel removere ab eo, quod concurrat. *Pari. 4. titul. 2. cap. 4.*
 Blasphemia est cum aliquis mala dicuntur de bonis; itaque iam vulgo blasphemia non accipiatur nisi mala verba de Deo dicere; de hominibus namque dubitari potest, Deus vero sine controversia bonus est. *De Moribus manichaeorum,* cap. 41.

- Blasphemia est per quam deo ipso falsa dicuntur; et ideo pejus est blasphemare, quam pergere. *Prose.*
 Quoniam pejorando, falsa rei testis adhibetur Deus; blasphemando autem, de ipso falsa dicuntur Deo.
 Tanta est quisque inexcusabilis sive perjurias, sive blasphemias, quanto magis ea que pejorando, vel blasphemando asservant, falsa noverunt esse, vel credunt. *Contra mendacium ad Consentium,* cap. 16.
 Blasphechia est cum quadam probroba irreligiositate convicatio jacuita in alium maledictio. *de fructu carnis et spiritus,* cap. 6.
 Blasphechia est divini, vel humani nominis diminutio, jurando vel exprobando facta. *Ibid.*
 Blasphechia est Deo injuriam irrogare; quod libetum Deo attribuiri, quod ei non convenit; et cum homo sibi, quod Dei est proprium tribuit; et cum a Deo removetum quod ei convenit. *Sop. Math.* cap. 9.

SENTENTIA PATRUM.

4. Pagani et Iudei blasphematores Dei potius s. AMBROSIUS. dicendi sunt, quam laudatores. *Sop. Apic.* cap. 5.
 2. Blasphema, mors est. *In Medic.*
 3. Qui declinata bona proposito, et post votum s. ANTONIUS tendit ad vomitum, hinc ore blasphemie, et lingua DE FABIO, maleo contumili Christum. *Serm. in Die Passione.*
 4. Nabuchodonosor Rex divino correctus miraculo, piam et laudabilem legem pro veritate constituit; ut quicunque dicaret blasphemiam in Deum verum Sidrach, Misach et Abdenago, cum domo sua penitus interrat. *Ep. 30. ad Barca.*
 5. Reus erit non parvi pretii, sed sanguinis Christi qui violat et contumaciat animam, Christi sanguine et passione mundatam, ut blasphemus. *Serm. 1. fer. 3 post Dom. Palmari.*

6. Blasphemus animam capitaliter occidit. *Ibid.*
 7. Homines ipsum Deum, et Dominum eorum quotidie blasphemare non cessant; cum eis dispiciat quidquid contra eorum voluntatem justo et occiso iudicio facit. *Epist. 136. ad Felizem et Hilarium, episcopos.*
 8. Tanto est quisque inexcusabilis blasphemus, quanto magis ea, que blasphemando asservit, falsa novit esse, vel credit. *Contra mendac.*
 9. Flagellatus est Christus flagellis Iudeorum, flagellatus blasphemis falsorum Christianorum. *Tract. 10 super Evangel. Joann. de capite 2. sup. illud: Congregata sunt in me flagella.*
 10. Laudas Deum, quando tibi bene est; blasphemas, quando tibi male est. *Prose.*
 11. Quod quidem male, si justum, non est male; iustum enim autem, quoniam ab illo fit, qui injuste facere nihil potest. *Sop. Psalm. xxxii.* vers. 4: *Rectos decet collaudatio.*
 12. Otiuum verbum in scriptura esset dicere, blasphemia ingens est. *Hom. 10. Hexam.*
 13. Qui peccat, legem quidam violat, sed qui blasphemat adversus ipsum divinum numen, impietatem admittit. *Apud D. Joan. Damasc.* lib. 4. *Parali.* cap. 59.
 14. Bonum silentium est a blasphemia. *Serm. de Natur. B. M.*
 15. Levia commissa non curare corrigit, haec est blasphemia in Spiritum sanctum; blasphemia autem tremendissima est. *Serm. 1. Contra S. Pauli.*
 16. Quot blasphemias homines faciunt, tot lapides in Deum mitiunt. *Serm. 4. Dom. Passionis.* sup. illud: *Tuteren lapides.*
 17. Non ita blasphematur Deus a gentili existente iniquitate, sicut a Christiano corrupto. *Liber. 3. Phorize.* cap. 3. § de Blaspem.
 18. Blasphemaingerit religioni quam colit, qui quod proficit non implerit. *De singulariis Clericis.* cap. 5.
 19. Nihil horribilis blasphemia, que penit in celum os sumum. *Sop. Iustiam.* cap. 18.
 20. Obstinati nonnunquam deteriores existunt ex verbere; et quod pejus est, in blasphemis etiam exasperacionem prossunt. *Liber. 26. Moral.* cap. 21.
 21. Frustra blasphemia ab exterioribus tollitur, si in interioribus vitorum mater malitia dominatur. *In Pastorali.* part. 3. cap. 1. admittit. 10. sup. illud. *Ephes. 4: Omnis blasphemia auferratur.*
 22. Qui Deum blasphemare non metuit, non solum lingua habebit judicem, sed et cordis. *Liber. 1. in I. Reg.* cap. 2.

RESOURCES

23. Qui Deum crederet contemnit, audacter blasphemare non metuit. *Ibid.*
 24. Qui profundus, vel altius de Deo disputare presumit, pro eo quod gloriostius quid vult ostendere, in blasphemiam cadit. *Liber. 2. sup. Levit.* cap. 4.
 25. Similas redintegrari potest, blasphemias. *Nigros.* *Marcellinus.* lib. 1.
 26. Non necesse habet convinci, quod sua statim professione blasphemum est. *Ep. 23. ad Clericophorum.*
 27. Meam infuriant patienter tuli, impunitam contra Deum forse non potui. *Ep. 33. adversus Viginti.*
 28. Nihil horribilis blasphemia; omnis quippe peccatum blasphemie comparatum, levius est. *Liber. 7. sup. Iustiam.* cap. 18.
 29. Heretici sub nomine Christi, Christum blasphemant, in principi. *Proœmii in Job.*
 30. Blasphechia non solum aperta est, et de ira nascitur; sed et absque ira, sedata mente profertur. *Liber. 3. sup. Epist. ad Ephes.* cap. 4. in illud: *Omnis blasphemia auferatur.*
 31. Sunt quidam qui Deum laudent et magnificant in prosperitate, sed blasphemant in adversitate. *Super. Psalm. lxx.*
 32. Blasphemat qui quod Dei est usurpat. *Sup. Lao.* cap. 5.
 33. Blasphemant Deum, qui asservunt deo quod non est in eo, vel auferunt quod in eo est: curiosi in explorando quae attingere non possunt, et presumptuosi in affirmando quod nesciunt. *Sup. Ep. 1. ad Tim.* cap. 6.
 34. Nihil pejus, nihil infelius, nihil solemius, nee quidquam magis impium adversus Deum quam blasphemia. *Hom. Sup. Psalm. xcvi.*
 35. Non par est ut qui Deum adorat, simul puniatum cum eo, qui cum officiis blasphemis. *Ibid.*
 36. Sicut qui recte vivunt, Deum glorificant; ita quae prave, proclives sunt ad blasphemiam. *Hom. 56. sup. Joan.*
 37. Non ita blasphematur Deus ad impi. *Genit.* sicut a Christiano. *Ibid. Hom. 66.*
 38. Rationibus divina velle discutere blasphemis est. *Hom. 3. sup. I. ad Timath.*
 39. Nihil pejus est blasphemia, que ingruenter jacturam intendit illis, qui blasphemare solent, et illos insuper perire facit. *Hom. 1. ad Poppel. Antioch.*
 40. Si quemquam in viuio et foro Deum blasphemant audieris, accede, increpa; et si verbera infigere oportet, ne recuses; ipsius faciem alpa percutere, contere os ipsius, percussione manu tuam sanctifica. *Prose.*

8. JOANNES CHERTOST.

41. Et si illi accusaverint, et si in carcere traxerint, seque; et si ponens Iudex pro tribunali reposecerit, dic cum libertate quid Angelorum Regem blasphemavit. *Ibid.*

42. Asinus est blasphemus, animi pondus non ferens, occidit; accedit exulta, et per verba, et per facta, et per lenitatem, et velamentum varia sit medicina. *Ibid.*

43. Blasphemantum furorem non punire, magnum civitati malum parit. *Ibid.*

44. Nil ita exacerbit Deum, sicut quando nomen quis blasphematur. *Serm. contra Unnubios.*

45. Qui turpiter blasphematusculat contra Deum impus est. Hom. 19, sup. *Math. sup. libid. 7: Ex fructibus eorum cognoscitis eos.*

46. Magna blasphemie vesania est. Hom. 3, sup. 1, ad *Tim.*

47. Qui a misericordia desperat, in spiritum sanguinem blasphemus est. In *Canone vita spirituosa*, cap. 2.

48. Gravitor aliquis et emoritur blasphemavit? ne blasphemant odio habens, sed ipsam blasphemiam, et clamorem illius auctorum blasphemie. *Centuria 4, de Charitate*, cap. 83.

49. Vae blasphemo! num lingua ligabitur; et quomodo Iudici respondere poterit? *Parem. 217.*

50. Nihil quidquam catastrophale ac ni quis, illudius quoque ac impudens Dei blasphematio. *Lib. 2, in Job.*

51. Qui inter flagella Dei blasphemant, ponis presentibus penas gehennae accumulant. *De Charitate*, cap. 36.

52. Malitia blasphemie, praeceteris blasphemis est pessima. *De spiritu blasphemis.*

53. Nullum penitus majoris peccati crimen est, quam blasphematio causum genibus datur. *Prost.*

54. Quicunque enim sine blasphemia aliorum graviter erraverit, sili tantum affect damnacionem; qui autem alios blasphemare fecerit, multos secum proscriptum in mortem. *Lib. 6, de Gubern. Dei.*

55. Sacrosanctum Domini Dei nomen serile-gorum hominum maledictione violatur. *Ibid.*

56. Merito hisco de blasphemis legibus homicidia legem Dominus aptavit; quia blasphemator creatore eum interficere non possit, lingua fert. *Sup. Levitic. quest. 33 in libid. Qui nominaverit nomen Domini, morte morietur.*

SENTENTIA PAGANORUM.

57. Si quis impie quidquam dicit contra Deum, Judices adversus eum pro singulis dictis impio perpetratis totidem penas sauciant. *Lib. 10, de Legibus.*

58. Impius in Deum maledictus, et infestus, et contumeliosus est. *Sent. 77.*

59. Mortui sunt apud Deum, per quos nomen Dei maledictus. *Ibid.*, sent. 165.

Vide etiam titul. *Laus Dei*, sent. 24, 25, 1.; *Muraur*, sent. 43, 44; *Neglectio*, sent. 8.

BONITAS.

Definitio. Bonus plane est qui spiritali auctor, s. *PERINAMI* charitate fervens, et pietate devotus est. *Serm. 55, sup. Cant.*

Bonitas est virtus, quae praedest; sive virtus ex s. *GEREMI* qua oritur utilitas; aut virtus properi semetipsum, aut affectus qui fons sit utilitatum. *Lib. 3, sup. Ep. ad Galat. cap. 3, in libid. Fructus spiritus.*

Bonus est, cuius ratio explicata est, recta est, et ad naturae suae voluntatis accommodata. *Ep. 70.*

Dicitur. Sex partes sunt bonitatis, que perficiunt vitam justi: scilicet cogitare bonum, loqui bonum, velle bonum, operari bonum, perseverare in bono, congratulari bonis. *Sup. 3, Reg. cap. 10.*

Productio. Bonitas virtutum mater, malitia origo vitiorum. *Serm. 31.*

SENTENTIA PATRI.

1. Eo diligenter ad studium bonitatis quilibet s. *ANSELMI* efficitur, quo fructus uerior inde provenire probatur. *De similitud.*, cap. 43.

2. Quicquid bonus studierit esse, in honorum amictum transibit. *Ibid.*

3. Tria sunt necessaria volenti effici bonum; scilicet scientia, voluntas et usus. *Ibid. cap. 52.*

4. In quantum homo recte agit, et pio bonum s. *AUGUSTINI* operatur, in tantum bonus est: in quantum autem peccat, et a veritate deviat, in tantum malus est. *Ep. 54, ad Macedonium.*

5. Melior homo est, qui voluntate, quam qui necessitate bonus est. *De lxxix Quod.*

6. Nullo modo fit minor accidente seu permanente consorte possessio bonitatis; immo possessio bonitatis tanto fit laetus, quanto concordio tam individua sociorum possedit charitas. *Lib. 15, de Civit. Dei*, cap. 5.

7. Bonitas facti amabilium disciplinam, et disciplina efficit inculpabilem bonitatem. *De quinq. gen. Homilia*, Hom. 4.

8. Bonitas sine disciplina, delitorum mater est; et disciplina sine bonitate, trista quedam amaritudine vivendi est. *Ibid.*

9. Bonitas malitiam vincit. *Ibid.*

10. Bonitas est temperantum disciplina, et disciplina condimentum est bonitatem. *Ibid.*

11. Bonus nec bonus extollitur, nec malis frangitur. *Lib. 4, de Civit. Dei*, cap. 8.

12. Melior est, qui et bonus simul et malis bonus est, quam qui bonus tantum bonus est. In *Manuali*, cap. 32.

13. Non bonus quispiam est timore paenae, sed amore iustitiae. *Epist. 54, ad Macedonium.*

14. Homines boni videtur in hac via non parva prestata solita; nam, si paupertas angit, si lucras mortificat, si dolor corporis inquietat, si contristat exilium, si illa calamitas alia vexat, adiutum homines boni plurimum; illa aspera leminut, relevanter gravis, superius adversa; sed illa hoc in eis, et per eos agit, qui spiritu suo bonos fecit. *Ep. 24, ad Proban.*, cap. 2.

15. Nemo bonus esse potest invitatus. *In Decretis Gratiani*, part. 2, causa 23, quæst. 6. *Can. Videi.*

16. Bonus non est, quem malorum improbitas non provavit. In suis proverbiis. *verbo Bonus.*

17. Bonorum estimatio, sicut talis delationibus auctoribus non potest, illa nec adulatarum favoribus acquiri. *Ep. 122.*

18. Non potest bonus non esse, qui bonus placet. *Epist. 248, ad Eugenium Papam.*

19. Minime pro certo est bonus, qui melior esse non vult. *Ep. 91, ad Abbat. Sucionis congregatori.*

20. Et ubi incipit nelle fieri melior, ibi etiam demissi esse bonus.

21. Ne te dixeris sumum, dolentem latere; hoc est, ne te dixeris bonus, malis inimicorum. *Lib. 4, de Considerat.*

22. Non est bonus, qui bonum facit, sed qui inesse despicit. *Serm. 20, ad Sororem.*

23. Vere illa homo est laudabilis, qui in societate malorum est bonus. *Prose.*

24. Sicut ille est culpandus, qui malus est inter bonus; ita laudandus, qui bonus est inter malos. *Ibid., serm. 60.*

25. Bonis conjugis, honorum consortium appeti, honorum societatem require. *Prose.*

26. Si fuerit honorum socius, conversationis eris et virtus. *Ibid.*

27. Optimus hodie est, qui non est nimis malus. *In Peccat. Vita S. Malachia.*

28. Prolis animis proprium decas, aliena non decerpit improbitas. *Lib. 4, de Consol. Phil.*

29. Cum ultra homines quaque provehens sola probitas possit, necesse est ut quos ab humana conditione deject, infra hominis mecum detractat improbitas. *Ibid.*

30. Sapientia summa providentia profert insigne miraculum, ut malos mali, et honestes faciant. *Prose.*

31. Nam, dum iniquasibi a pessimis quidam perpetri violentur noxiorum odio flagrantibus, ad virtutis frumenta redire. *Ibid.*, lib. 4, prosa 6.

32. Magna voluntas est, si dissimiles non vultis necessitas indicata prohibitis, cum ante oculos agitis iudicia cuncta cernentes. *Ibid.*, lib. 5,

prosa 6.

33. Tanto quisque bonus estimandus est. *s. BONAVENTURA* quanto plus et purius odit malum. *in sex nissi Seraphim*, cap. 3.

34. Vir bonus nunquam laborat inopia, quando habuerit silvam in Deum confessionem. *LIB. 3, Pedagogi*, cap. 7.

35. Solus Deus est natura bonus; homo autem *s. DIODORUS* studio honorum morum efficitur bonus. *De Perfect. spirituali*, cap. 2.

36. Omnis participes rationis factus est homo, *s. DIMITRUS* ut esset prouus, et non pravus. In libro *contra Manicheos*.

37. Ante omnia, quae in Deo considerantur, essentialis quis bonitas incidit. *Apud D. Joan.*

Diuisio, lib. 3, *Parall.*, cap. 100.

38. Non magnum est bonus esse inter bonus, et cum bonus bene vivere; sed inter malos innocentium tueri, virtutemque non deservire, hoc opus, hic labor est. *Sup. cap. 1, Job. in libid. Vir erat in terra Ius.*

39. Boni qui nunc despiciunt plerumque, in venturo seculo aeterno felicitatis sunt hereditate ditandi. In principio argumenti, sup. *Psalm. xxxi.*

40. Bonus non est, qui malos non tolerat. In *Gloss. DECRA*. *Decretis Gratiani*.

41. In bonis nihil debet apparet, quod contractum fuerit ex malorum societate. *Sup. Genes.*, cap. 33.

42. Non valde laudabile est bonus esse cum *s. GREGORIO* bonis, sed bonus esse cum malis. *Praise.*

43. Sicut enim gravioris culpis est inter bonus bonus non esse, ita immensi est praeconii bonus etiam inter malos existisse. *Lib. 4, Moral.*, cap. 1.

44. Hi veraciter boni sunt, qui in bonitate persistere etiam inter malos possunt. *Lib. 20, Moral.*, cap. 29.

45. Mala reproborum bonus dum cruciant, purgant. *Lib. 20, Moral.*, cap. 19.

46. Viva lectio est vita honorum. *Lib. 24, Moral.*, cap. 6.

47. Gravis semper est pravis moribus vita bonorum. *Lib. 2, Dialogi*, cap. 3. *verb. Recedente.*

48. Esurientem animam, exempla honorum pascunt. *Ibid.*, lib. 1, cap. 11, *verb. Hoc est.*

49. Bonus non est, qui malo tollere recusat. *Hom. 38, sup. Evang.*

50. In Ecclesiis non mali sine bonis, nec boni sine malis esse possunt. *Ibid.*

51. Probum esse præstat, quam videri. In *Tetr.*, et *s. GREG. NAL.*

- apud D. Joan. Damasc., lib. 1. *Parall.*, cap. 66.
S. HIERONYMUS. 52. Bonus est Deus, et omnia quae bonus facit,
bona sint necesse est. Epist. 23, ad *Paulum*.
HUGO A. S. VICTORE. 53. Magis sunt plangendi, qui a bono deficiunt, quam qui nunquam boni fuerunt. In *Threnos*, sup. illud 2: *Cum desideret parvulus*.
54. Bonos facit recte distributio, meliores mundi remunatio, optimos autem Religionis obicitatio. Lib. 1, *de Claustris anima*, cap. 47.
HUGO CARD. 55. Bonites respectu esse, justitia agere, veritas loqui. Sup. *Ep. ad Ephes.*
S. JOANNES CIBISTONIUS. 56. Bonorum vita, detrimentum est pessimum. *Serm.*, de *Joseph vendito*.
57. Dat Deus temporalia bonis et malis, sed se non dat nisi tantum bonis. Hom. sup. *Psalm. xxxiii*.
58. Christianorum bonitas, malum pro malo non reddit, cum omnibus pacem habet, non se vindicat, pro inimicis orit. Hom. sup. *Psalm. cxlviii*, sup. illud: *Bonitatem fecisti*.
59. Christianorum laudes bonos facit, perfectos constituit cives vita eterna. *Ibid.*
60. Melius est propter bonos, ethiam malos fore, quam propter malos ethiam bonos negligere. *Prost.*
61. Melius est malis justa prestare, quam bona justa subtrahere. Hom. 43, *Oper. imperf.*, sup. *Math.*
62. Non illo est bonus, qui quod malum est reprehendere potest, et bonum laudare; sed qui reprehensio in malo, bono animo suscepit reprehensionem. *Ibid. Hom. 45*.
63. Ille vere bonus si justus, et sapiens est, qui sibi ipsi judex fieri potest. *Ibid.*
64. Rerum natura sic se habet, ut quoties homines malo coniunguntur, non ex bono malus melioratur, sed ex malo bonus contumescatur. Hom. 11, *de diversis in Matth.*
65. Qui vult bonus fieri, ei nihil impedimento est, eti ex pessimissimo numero antea fuerit. Hom. 22, sup. Epist. 1, ad *Cor.*, in *Moral.*
66. Nemo bonus, malus esse studet. Hom. 1, sup. 1, ad *Tim.*, in *Moral.*
67. Uinam tam facile esse potest, quam facile est simulare honestatem. Lib. 6, *de Virtu. cult.*, cap. 6.
68. Quid bono viro potest esse tam calamitosum, tamque contrarium, quam ira frusta laxare, que illum non solum boni, sed etiam hominis appellations displicer? *Ibid.*, cap. 18.
69. Bonitatis naturaliter proprium est, se communicare eo amplius, quo perfectior est. Part. 1, *de Custo consubst.*, cap. 20.
70. Nemo bonus secure cum malis habitat. Part. 1, *de Triumphant Christi agone*, cap. 6.

71. Non sufficit si bonus est quisque in se, PET. RIBES nisi et alios, quantum est in se, bonos faciat. *Serm. 40*.
72. Ubi fieri poterant boni, qui sunt in bono s. PROSPERI? aut quando bene malis usuri sunt, qui male bonis uti non desinunt? Lib. 3, *de Vita contempt.*, cap. 9.
73. Magnus honorum laber est mores tolerare conteraneis, quibus, qui non offenditur, parum proficiunt. Sont. 123.
74. Boni latent, quia bonum ipsum in occulto est, nec visible est, nec corpore est quod diligunt; et tam meritis corrum sunt in obscuro deitate constituta, quam premia. *Ibid.*, sent. 201.
75. Nullus bonorum inimicum habet, nisi malum, qui ideo esse permittit, ut aut corrigit, aut per ipsum bonus exercitat. *Ibid.*, sent. 202.
76. Tanta est raritas bonorum ut pene unus SALVIANUS videatur. Lib. 3, *de Gubern. Dei*.
77. Virum honestam, et benevolentiam septem oportet esse, non armis. *Ibid.*
78. Si quis vult esse sapiens, sit bonus; quia nemo vero est sapiens, nisi vero bonus. *Ibid.*, lib. 6.
79. Nunquam homo bonus est, etiamsi bonus IN VITIS PATER esse desideret, nisi Deus habitatuerit in ipso. Lib. 3, num. 128.
SENTENTIA PAGANORUM.
80. Non est is vir bonus, qui honestis actionibus non defectatur. Lib. 1, *de Moribus*, cap. 8.
81. Vir bonus, nunquam quidquam malum sponte sua admittet. *Ibid.*, lib. 4, cap. 8.
82. Determinus ille habendum est, qui improbat et in se, et in aliis utiliter; optimus autem, non qui secum et sibi, sed qui cum aliis, et erga aliis virtutem collit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 1.
83. Vir bonus, virtuteque predictus, qua bonus est, actionibus virtuti conseilans delectatur, offenditurque contraria. *Ibid.*, lib. 9, cap. 9.
84. Impossible est prudenter non esse bonum. 6. *Ethicae*.
85. Vincit impudicos a bonus, fatetur esse praelatum. *Orat. 31, pro Flaccio*. CICERO.
86. Quid est melius, aut quid prestantius honestate? Lib. 1, *de Natura deorum*.
87. Si homi volumus esse, omnia adjumenta et auxilia petamus bene vivendi. Lib. 4, *Tuc. quast.*
88. Potestne quisque in abundantia bonorum, ipse esse bonus? *De Pardonibus*, cap. 2.
89. In hoc unum omni studio tibi, incumbendum est, ne malus, sed potius vir bonus videaris. *De Scientia*. PLATO.
90. Ipse bonus vir est, qui et alias quoque bonos efficeri conatur. In *Dialogo Protagorae*.

91. Si vir fortis est bonus, etiam peritus est atque intelligens. *In Dialogo Lachesis*.
92. Homo simplex et ingenus est, qui malitiae revera bonus, quam videri. Lib. 2, *de Republica*.
93. Qui bono animo preditus est, bonus est. *Ibid.*, lib. 3.
94. Conandum est pro viribus, educationis, studiorum, doctrinarum diligentia, improbitatem repudiare, probitatem capessere. *In Dialogo Timaei*.
95. Bonitas Dei fuit causa factionis mundi, et origo omnium recum. *Ibid.*
SENECA. 96. Vincit malos pertinax bonitas. Lib. 4, *de Beneficiis*, capite 31.
97. Pars magna bonitatis est, velle fieri bonum. Ep. 34.
98. Bonus vir sine Deo nemo est. *Prose*.
99. In unogenio virorum bonorum, habitat Deus. Ep. 41.
100. Vir bonus tam citio nec fieri potest, nec intelligi. Ep. 42.
101. Non bonitas est, pessimus esse melioreum. Epist. 79.
102. Non dat natura virtutem; ars est bonus fieri. Ep. 90.
103. Nemo est casu bonus, discenda virtus est. Ep. 123.
104. Bonus fruatur bona conscientia. *De Moribus*.
105. Bonitas Dei, faciendo mundum causa fuit; bonus est, bona fecit; bona nulla cuiusquam boni invidia est. Ep. 63.
Vide etiam *It. Bonum*, sent. 27, 66; *Meditatio*, sent. 18; *Salut. anima*, sent. 126.
BONUM.
BOETHIUS. *Definitio*. Id est bonus, quo quis adepto, nihil ulterius desiderare queat. Lib. 3, *de Consol. philos.*, prosa 2.
PLATO. Bonum est quod sui ipsius gratia est. *De Definitionibus*.
SENeca. Bonum est id, quod est natura absolutum. Lib. 3, *de Finibus*.
Quid est bonus? si quid recte sit, et honeste, et cum virtute, id solum opinor bonum. *De Pardonibus*, cap. 2.
Intellige bona esse, quibus admixta est virtus. Ep. 34.
10 unum bonus est, quod nunquam defringitur. Ep. 93.
Bonum est omnis virtutis actio. Ep. 102.
Queramus quid sit bonus; quidam ita diffinint: bonus est, quod invitat animos, quod ad se vocat. *Prose*.
SENTENTIA PATRUM.
1. Omnia bona divinae gratiae, non humanis s. ANSELMUS, meritis sunt adscribenda. Sup. *Ep. ad Rom.*, cap. 1.
2. Qui bonus alterius arridet, Sanctis consuletur: qui vero invidet, diabolus similis est. *De similit.*, cap. 45.
3. Quanto quis major est in bonis exterioribus, tanto est instabilior, nisi sustineatur. Part. 2, tit. 8, *de Invidia*, cap. 5.
4. Magnum est argumentum, quod ad maiora bona illos Deus conservat, quos presentibus bonis privat. *Prose*.

- apud D. Joan. Damasc., lib. 1. *Parall.*, cap. 66.
S. HIERONYMUS. 52. Bonus est Deus, et omnia quae bonus facit,
bona sint necesse est. Epist. 23, ad *Paulum*.
HUGO A. S. VICTORE. 53. Magis sunt plangendi, qui a bono deficiunt, quam qui nunquam boni fuerunt. In *Threnos*, sup. illud 2: *Cum desideret parvulus*.
54. Bonos facit recte distributio, meliores mundi remunatio, optimos autem Religionis obicitus. Lib. 1, *de Claustris anima*, cap. 47.
HUGO CARD. 55. Bonites respectu esse, justitia agere, veritas loqui. Sup. *Ep. ad Ephes.*
S. JOANNES CIBISTONIUS. 56. Bonorum vita, detrimentum est pessimum. *Serm.*, de *Joseph vendito*.
57. Dat Deus temporalia bonis et malis, sed se non dat nisi tantum bonis. Hom. sup. *Psalm. xxxii*.
58. Christianorum bonitas, malum pro malo non reddit, cum omnibus pacem habet, non se vindicat, pro inimicis orit. Hom. sup. *Psalm. cxviii*, sup. illud: *Bonitatem fecisti*.
59. Christianorum laudes bonos facit, perfectos constituit cives vita eterna. *Ibid.*
60. Melius est propter bonos, ethiam malos fore, quam propter malos ethiam bonos negligere. *Prost.*
61. Melius est malis justa prestare, quam bona justa subtrahere. Hom. 43, *Oper. imperf.*, sup. *Math.*
62. Non illo est bonus, qui quod malum est reprehendere potest, et bonum laudare; sed qui reprehensio in malo, bono animo suscepit reprehensionem. *Ibid. Hom. 45*.
63. Ille vere bonus si justus, et sapiens est, qui sibi ipsi judex fieri potest. *Ibid.*
64. Rerum natura sic se habet, ut quoties homines malo coniunguntur, non ex bono malus melioratur, sed ex malo bonus contumescatur. Hom. 11, *de diversis in Matth.*
65. Qui vult bonus fieri, ei nihil impedimento est, eti ex pessimissimo numero antea fuerit. Hom. 22, sup. Epist. 1, ad *Cor.*, in *Moral.*
66. Nemo bonus, malus esse studet. Hom. 1, sup. 1, ad *Tim.*, in *Moral.*
67. Uinam tam facile esse potest, quam facile est simulare honestatem. Lib. 6, *de Vero culto*, cap. 6.
68. Quid bono viro potest esse tam calamitosum, tamque contrarium, quam ira frusta laxare, que illum non solum boni, sed etiam hominis appellations displicer? *Ibid.*, cap. 18.
69. Bonitatis naturaliter proprium est, se communicare eo amplius, quo perfectior est. Part. 1, *de Custo consubst.*, cap. 20.
70. Nemo bonus secure cum malis habitat. Part. 1, *de Triumphant Christi agone*, cap. 6.

71. Non sufficit si bonus est quisque in se, PET. RIBES nisi et alios, quantum est in se, bonos faciat. *Serm. 40*.
72. Ubi fieri poterant boni, qui sunt in bono s. PROSPERI? aut quando bene malis usuri sunt, qui male bonis uti non desinunt? Lib. 3, *de Vita contemptu*, cap. 9.
73. Magnus honorum laber est mores tolerare conteraneis, quibus, qui non offenditur, parum proficiunt. Sont. 123.
74. Boni latent, quia bonum ipsum in occulto est, nec visible est, nec corpore est quod diligunt; et tam meritis corrum sunt in obscuro deitate constituta, quam premia. *Ibid.*, sent. 201.
75. Nullus bonorum inimicum habet, nisi malum, qui ideo esse permittit, ut aut corrigit, aut per ipsum bonus exercitat. *Ibid.*, sent. 202.
76. Tanta est raritas bonorum ut pene unus SALVIANUS videatur. Lib. 3, *de Gubern. Dei*.
77. Virum honestam, et benevolentiam septem oportet esse, non armis. *Ibid.*
78. Si quis vult esse sapiens, sit bonus; quia nemo vero est sapiens, nisi vero bonus. *Ibid.*, lib. 6.
79. Nunquam homo bonus est, etiamsi bonus IN VITIS PATER esse desideret, nisi Deus habitatuerit in ipso. Lib. 3, num. 128.
SENTENTIA PAGANORUM.
80. Non est is vir bonus, qui honestis actionibus non defectatur. Lib. 1, *de Moribus*, cap. 8.
81. Vir bonus, nunquam quidquam malum sponte sua admittet. *Ibid.*, lib. 4, cap. 8.
82. Determinus ille habendum est, qui improbat et in se, et in aliis utiliter; optimus autem, non qui secum et sibi, sed qui cum aliis, et erga aliis virtutem collit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 1.
83. Vir bonus, virtuteque predictus, qua bonus est, actionibus virtuti conseilans delectatur, offenditurque contraria. *Ibid.*, lib. 9, cap. 9.
84. Impossible est prudenter non esse bonum. 6. *Ethicae*.
85. Vincit impudicos a bonus, fatetur esse praelatum. *Orat. 31, pro Flaccio*. CICERO.
86. Quid est melius, aut quid prestantius honestate? Lib. 1, *de Natura deorum*.
87. Si homi volumus esse, omnia adjumenta et auxilia petamus bene vivendi. Lib. 4, *Tutor. quast.*
88. Potestne quisque in abundantia bonorum, ipse esse bonus? *De Pardonibus*, cap. 2.
89. In hoc unum omni studio tibi, incumbendum est, ne malus, sed potius vir bonus videaris. *De Scientia*. PLATO.
90. Ipse bonus vir est, qui et alias quoque bonos efficeret conatur. In *Dialogo Protagorae*.

91. Si vir fortis est bonus, etiam peritus est atque intelligens. *In Dialogo Lachesis*.
92. Homo simplex et ingenus est, qui malitiae revera bonus, quam videri. Lib. 2, *de Republica*.
93. Qui bono animo preditus est, bonus est. *Ibid.*, lib. 3.
94. Conandum est pro viribus, educationis, studiorum, doctrinarum diligentia, improbitatem repudiare, probitatem capessere. *In Dialogo Timaei*.
95. Bonitas Dei fuit causa factionis mundi, et origo omnium recum. *Ibid.*
SENECA. 96. Vincit malos pertinax bonitas. Lib. 4, *de Beneficiis*, capite 31.
97. Pars magna bonitatis est, velle fieri bonum. Ep. 34.
98. Bonus vir sine Deo nemo est. *Prose*.
99. In unogenio virorum bonorum, habitat Deus. Ep. 41.
100. Vir bonus tam citio nec fieri potest, nec intelligi. Ep. 42.
101. Non bonitas est, pessimus esse melioreum. Epist. 79.
102. Non dat natura virtutem; ars est bonus fieri. Ep. 90.
103. Nemo est casu bonus, discenda virtus est. Ep. 123.
104. Bonus fruatur bona conscientia. *De Moribus*.
105. Bonitas Dei, faciendo mundum causa fuit; bonus est, bona fecit; bona nulla cuiusquam boni invidia est. Ep. 63.
Vide etiam *It. Bonum*, sent. 27, 66; *Meditatio*, sent. 18; *Salut. anima*, sent. 126.
BONUM.
BOETHIUS. *Definitio*. Id est bonus, quo quis adepto, nihil ulterius desiderare queat. Lib. 3, *de Consol. philos.*, prosa 2.
PLATO. Bonum est quod sui ipsius gratia est. *De Definitionibus*.
SENeca. Bonum est id, quod est natura absolutum. Lib. 3, *de Finibus*.
Quid est bonus? si quid recte sit, et honeste, et cum virtute, id solum opinor bonum. *De Pardonibus*, cap. 2.
Intellige bona esse, quibus admixta est virtus. Ep. 34.
10 unum bonus est, quod nunquam defringitur. Ep. 93.
Bonum est omnis virtutis actio. Ep. 102.
Queramus quid sit bonus; quidam ita diffinient: bonus est, quod invitat animos, quod ad se vocat. *Prose*.
SENTENTIA PATRUM.
1. Omnia bona divinae gratiae, non humanis s. ANSELMUS, meritis sunt adscribenda. Sup. *Ep. ad Rom.*, cap. 1.
2. Qui bonus alterius arridet, Sanctis consuletur: qui vero invidet, diabolus similis est. *De similit.*, cap. 45.
3. Quanto quis major est in bonis exterioribus, tanto est instabilior, nisi sustineatur. Part. 2, tit. 8, *de Invidia*, cap. 5.
4. Magnum est argumentum, quod ad maiora bona illos Deus conservat, quos presentibus bonis privat. *Prose*.

S. AUGUSTIN.

5. Quia, nisi correplis hiereditatem Deus dare disponeret, eridire eisper molestias non curaret. Part. 4, tit. 3, cap. 7.

6. Magna bona non acquiruntur, nisi magno labore aut magno prelio, seu valore. *Ibid.*

7. Volentes gaudere bonis externis, facile evanescent, et effunduntur in se spes videntur, et temporalia sunt, et imagines eorum cogitatione lumbunt. *Ibid.* *Confess.*, cap. 4.

8. Non tibi alienus exemplis persuadendum est, quae fluxa, et fragilia, et plena calamitatum sint omnia, que bona mortales putant; cum illa ex aliqua parte bona expertus sis, ut ex te ceteris persuadere possimus. *Ibid.* *t. contra Academ.*, cap. 4.

9. Nemo securus est in his bonis, que potest invitus amittere. *Ibid.* *2. de lib. orb.*, cap. 14.

10. Virtutes quibus recte vivitur, magna bona sunt; species autem quorundam bestiarum corporis, et quibus recte vivi potest, minima bona sunt; per tempore vero animis sine quibus recte vivi non potest, media bona sunt. *Prose.*

11. Virtutibus nemo male utitur, ceteris autem bonis, id est mediis et minimis, non solum bene, sed etiam male quiesceat aut potest. *Ibid.* cap. 19.

12. Bona sunt, que vitianuntur, sed idem vitiantur, quia non summa bona sunt. *Prose.*

13. Que igitur bona sunt, ex Deo sunt, quia non summa sunt, non sunt Deos.

14. Bonum ergo quod vitiani non potest, Deus est; cetera autem omnia bona ex ipso sunt, quia per seipsum possunt vitiani, quia per seipsum nihil sunt; per ipsum autem partim non vitianum, partim vitiani sanantur. *de vera Religione*, cap. 19.

15. Nemo iuritus benefacit, etiam si bonum est quod facit. *Ibid.* *Confess.*, cap. 12.

16. Bonorum summa Deus est, summum bonum Deus est, neque infra remanendum est, neque ultra querendum. *de Moribus Eccles.*, cap. 8.

17. Summum bonum omnino, et quo esse aut cogitari nihil melius potest, aut intelligendus aut credendus Deus est. *de Moribus Manich.* cap. 11.

18. Boni terreni non sunt homines bona, sed aliunde homini facti bene utendo, faciunt ut ista sint bona. *Ep. 121 ad Probian.*, cap. 2.

19. Laxitas curis multitudinis rerum, bona stabilita certa queramus. *Ep. 113 ad Romanos.* num.

20. Bona et mala cum nullus ambigat esse contraria, non solum simul esse possunt, sed etiam mala omnino sine bonis, et nisi in bonis esse non possunt, quamvis bona sine malis esse possint. In *Euchirid.*, cap. 14.

21. Multa bona prestabunt invitis, quando eorum consultatur utilitati, non voluntati. *Ibid.*, c. 72.

22. Quid tam iniquum, quam ut bona sit desiderior boni? *Ibid.* 8, *de Genesi ad lit.* cap. 14.

23. Pudeat cum alia non amenant, nisi quia bona sunt, eis inherendo, non amare bonam ipsam, unde bona sunt. *Ibid.* 8, *de Trin.* cap. 3.

24. Notitia evidenter boni, mali est experientiam. *Prose.*

25. Non essent bona dulcia, si non patarentur adversa. *De xxv Sent.*, sent. 20.

26. Bonum quod observando quisque minus diligat, ardenter diligit comparando. *Ibid.*

27. Qui perverse amat cujuslibet naturae bonum, etiam si adipiscatur, ipse fit in bono malus, et misere meliore privatus. *Ibid.* 42, *de Civil. Det.* cap. 8.

28. Hoc est bonum unde sis justitia bonus, si habes bonum, unde sis bonus, fuc bonum de ho- no unde non es bonus. *Serm. 5, de Veritate Domini.*

29. Quid prodest plena bonus arca, cum inani conscientia? *Ibid.*, serm. 12.

30. Usque adeo cecitas mentis oculum, usque adeo surdus est homo interior, ut omnia bona vellet habere propter seipsum. *In quinquegenis Homiliis.* hom. 25.

31. Bonum quod cum tristitia fit, Deo non est acceptable; quia ipse magis est inspectio cordis, quam corporis. *Ser. 61, ad Fratres.* *in extremo.*

32. Tanta dignitatis est humana conditio, ut nullum bonum praeter summum bonum ei sufficiere possit. *de Spiritu et Anima*, cap. 14.

33. Non cognoscit bona interior sensus, qui jucunditate bonorum exteriorum capitur. *Ibid.* cap. 9.

34. Nullum bonum perfecte noscitur, quod non perfecte amatur. *De xxxixi quest.* 5.

35. Ipsa bona, quae per se bona sunt, aliquid malum contrahunt, cum excedunt. *De vera et falsa paratu.*

36. Sicut latitia deserui boni in peccato, iusta est voluntatis male; ita dolor amissi boni in supplicio, testis est nature bona. *Ibid.* 19, *de Civit. Dei*, cap. 13.

37. Summum bonum, quo superior non est, Deus est. *De Natura boni*, cap. 1.

38. Qua videlicet bona putas, falleris; nam non es, nimis lebre phreneticus facius est; verum non est, quod anima vanitas est, insania mendax est. *Sup. Psalm. xxxix*, vers. 6: *Non respicit in vanitate.*

39. Bonum quod negat in melius, negat in deteriori communari potest, Deus solus est. In *Medit.* cap. 18.

40. Cur per multa vagari, homuncio, quis unum bona animo tuo et corporis tui? ama unum bonum, in quo sunt omnia bona, et sufficit. *Prose.*

41. Desidera simplex bonum, quod est omne bonum, et satie es.

42. Quid amas caro? quid desideras anima? ibi est quidquid amas, ibi est quidquid desideras. In *Manuil.*, cap. 34.

43. Non sohni hoc a Christiano queritur, ut malo caret, sed ut exerceat bonum. *De vita Christiana*, cap. 10.

44. Eminentius commandantur bona, ac laudabiliora sunt, dum comparantur malis. In *Enchirid.*, cap. 11.

45. Nihil boni dicunt, nisi usque ad mortem in bono perseverent. *Serm. 34, ad Fratres.* *in extremo.*

46. Bona Ecclesiastica patrimonium pauperum sunt. *Ibid.*, serm. 21.

47. Impossibile est bonum capescere, nisi prius a malo abscesserit. Apud D. Joan. Damasc. lib. I, *Parall.*, cap. 30.

48. Bonum si facere nequeas, non tamen culpas, vel prolinas, in suis *Præcept.*, *verbo Bonum*.

49. Quodcumque bonum ita placeat, ut si recte fieri non possit, placet tamen fieri eo etiam modo quo fas non est, nimis est; ac per hoc jam quia bene non fit, non est bonum. Ep. 87, *ad Opticanum canonem regular.*

50. Eminenter bona in anima sunt dignitas, scientia, virtus. In tract. *de diligendo Deo*.

51. Ad bona et mala cor tuum preparabis, ne in die honorum sis immotus malorum; et in die malorum, ne immotus sis bonorum. *Serm. 55, ad Sonorem.*

52. Sicut bonum nosse, sic et velle, perfecta Religio, vel Religiosa perfectio est. *Serm. 3, de Ascens. Domini.*

53. Anxietas est humanorum conditio hominum, et qua re nunquam tota proxenial, vel nunquam subsistat. *Ibid.* 1, *de Consol. Philos.*, prosa 4.

54. Ego nego illud esse bonum, quod necessitatem. *Ibid.*, prosa 5.

55. Hoc est summum bonorum quod cuncta intra se bona continent, cui, si quid aliter, summum esse non potest. *Ibid.* lib. 3, prosa 2.

56. Est mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas, sed ad falsa divisa error abducit. *Ibid.*

57. Sapientia bonum sum non populari rumore, sed conscientia veritatis metitur. *Ibid.*, prosa 6.

58. Boni summi summus Deus est plenissimus. *Ibid.*, prosa 10.

59. Quod a summo bono diversum est, sui natura id summum bonum non est. *Ibid.*, prosa 16.

60. Bonum est, omne quod justum est; et quod injustum est, malum. *Ibid.*, lib. 4, prosa 4.

61. Quod bonum est, ab omnibus desideratur. *Ibid.*, lib. 3, prosa 11.

62. Bonal temporalia sunt bona infima; natu- s. BONAVENT. ralia, media; gratuila, summa. *Sup. Sep.*, cap. 8.

63. Nullus ad bonum convertitum, nisi in hono delectetur. In *Lament. Hieremias*, cap. 1.

64. Naturale est summum bonum appetere, et illi placere vult. *Serm. 2, de S. Thoma.*

65. Illa omnia temporalia bona, eternis bonis comparata, sunt vilissima stercore. *Serm. 1, de S. Philippo et Jacobo.*

66. Ubi verum bonum deest, beatitudo vera esse non potest. *Serm. 7, de SS. Apostoli.*

67. In omnibus bona transitoria securitas deest, sine qua nullum bonum perfectum. *Ibid.*

68. Bonum desideratum visum legitime; sed diu expectatum, valde affigit animam et corpus. *Serm. 1, de uno Martyre.*

69. Nullum est bonum irremuneratum, nullum malum impunitum. In *Ibid.*, sent. dist. 40, art. 2, pros. 2.

70. Magis proudet bonum et delectat, quod magis iniuriam est. *De septem Iheribus*, itiner. 6.

71. Plus potest natura boni, quam habitus s. DIODORUS malorum; quodquid illud est, hoc vero non est, nisi tantum cum agitur. *De Perfect. spirit.*, cap. 3.

72. Malorum omnium principium et finis, est s. DIONYSIUS bonum; boni enim causa sunt omnia, et quae BONAVENT. bona sunt, et quae mala. *Prose.*

73. Malorum bona etiam desiderio aguntur; nemo enim proposito sibi male facit quae facit; licet non subsistit malum, sed subsistere videtur, cum boni causa, noui sibi fiat. *De divinitate nominibus*, cap. 4.

74. Necesse bonum omne praecedunt se. s. BONAVENT. quicunque tentatio; neque bonum dici potest secundum Deum, nisi approbat temptatione. *De trina 19.*

75. Debet unusquisque a se eradicare quod s. AUGUSTINUS malum est, et inferre in se quod bonum est. *Homil. 8.*

76. Summa bona sunt, quae nec visu capi, nec auditu percipi, nec cogitatu comprehendendi posseunt. *Homil. 3, de Monachos.*

77. Non vult Deus noster bona sua nimis inveneri faciliter vilesco; pretiosum enim et cupidis merces cupidum et avidum negotiatorum requirit. *Ibid.*

78. Hoc est spiritualium bonorum ratio, ut

cum ea summo labore constet acquiri, tam facile perirent, ut vix possit intelligi. *Ibid.* Hom. 8.

GLOSS. DECR.

79. Sicut prima bona per sequentia mala, mortua et irrita fluit: ita ipsa eadem bona per plementum, et alia bona sequentia reviviscunt. Apud Gratian., in *Decret.*

GLOSS. INT.

80. Plus valet apud praves malum inolutum, quam bonum insolutum. Sup. *Genes.*, cap. 19, in illud: *Eo quod increverit clausor.*

GLOSS. ORD.

81. Bona cilia perirent, que ante tempus innolescunt, scilicet animo nondum per humiliatem confirmata. Sup. *Joh.*, cap. 8.

82. Non parva condemnatio est, ex bono quod committitur datur, private gloriaris; scilicet bonum unde esperari, et nescire quomodo ut debet quod accepti. *Ibid.*, cap. 32.

83. Qui interna bona in vita cogitare noluerunt, in morte eterna mala nunquam cogitata reperient, et subito amittunt bona temporalia, quae diu tractando temerantur. *Ibid.*, lib. 10, c. 13.

84. Non possumus admodum bona, nisi prius destruximus mala. Sup. *Ecclesiasten.*, cap. 3.

85. Dignit bona, qui non invitit et metu legum quod bona est operatur, sed dilectione ipsius boni. Sup. *Amor.*, cap. 5, in illud: *Dilegite bonum.*

86. Constat quod a Deo non nisi bona percipimus, qualiaque nobis videantur. *Prose.*

87. Omnia enim electi in bonum cooperantur, et omnium honorum spiritualium distributio est, ut opera caritatis implentur. Sup. *Math.*, cap. 7, in illud: *Nostis bona data.*

GLOSS. INT.

88. Bona eterna non dantur, nisi illis. *Ibid.*

89. Bonum non seminat, nisi bonus, qui semen bona voluntatis ab bona opera studet producere. *Ibid.*, cap. 13, sup. illud: *Qui seminavit bonum semet.*

GLOSS. ORD.

90. Nihil boni habere potestis, nisi Deo preveniente et subsequente. Sup. *Epist. ad Heb.*, cap. 13, in illud: *Faciens in vobis quod placet.*

91. Clausis oculis videamus bona, que max aperitis non invenimus. Super illud *Psalm.*, lxxii: *Vult omnium.*

92. Pierunque et bona mala, et mala bona evenimus, pro eo quod et vera bona bona, et vera mala mala in eterno retributione servantur. *Ibid.*, lib. 14, *Moral.*, cap. 3.

93. Pensandum magnopere est; quia bona prodesse nequeunt, si mala, quia subrepunt, non carentur. *Ibid.*, lib. 10, cap. 13.

94. Ille vere humilis est in bona, qui non est defensor in mala. *Ibid.*, lib. 26, cap. 1.

95. Bona quae bona non sunt, comparatione mediorum. *Ibid.*, lib. 26, cap. 9.

96. Boni inde perfectus in bono proficiunt, unde de mala tentatur; mali autem inde ad ma-

juis malum deficient, unde de bono gloriatur. *Ibid.*, lib. 34, cap. 17.

97. Bona tenera, plerumque humana lingua dum quasi fortia landat, extinguit. *Ibid.*, lib. 39, cap. 9.

98. Nullum bonum perficitur, nisi in summo bono solidetur. Sup. *septem Psalmos parvili.*, *Psalm.* 1.

99. Nihil est bonum quod incepitur, nisi perseverant fine illud compleatur. *Ibid.*, *Psalm.* 11, vers. 10.

100. Bona summa sunt, fides, spes, et charitas; que cum veritatem habentur, in mala indefact non possunt. *Ibid.*, 27, *Moral.*, cap. 27.

101. Qui interna bona in vita cogitare noluerunt, in morte eterna mala nunquam cogitata reperient, et subito amittunt bona temporalia, quae diu tractando temerantur. *Ibid.*, lib. 10, c. 13.

102. Sicut auro bona temporalia, ita sapientia bona eterna mercantur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 28.

103. Bona qua non auctori militant, sed elationi, bona non sunt. *Ibid.*, lib. 19, cap. 12.

104. Valde iniqua sunt, que iniqui sub boni specie molimuntur. *Ibid.*, lib. 33, cap. 24.

105. Quisquis bonum magis subire propositum, bonum minus quod licet, illicitum fecit. In *Pastoral.*, part. 3, cap. 1.

106. Vestrum sine dubio bonum facitis, si bona voluntatis opem fortis. Lib. 7, in *Regist.*, indicet. 2, lib. 118, ep. 148.

107. Mala, quae pro peccatis nostris saepe patimur (qua per divinam justitiam nobis irrogantur), bona sunt. *Ibid.*, 4, in *l. Reg.*, cap. 3.

108. In comparatione eternorum honorum, vanas sunt omnia bona temporalia. *Ibid.*, lib. 5, cap. 2.

109. Temporale bonum difficile habetur, et citio amittitur. *Ibid.*

110. Cum de manifesto latens malum nascitur, sapienter bonum absconditur, ne malo superveniente maculatur. *Ibid.*, cap. 4.

111. Multa videtur bona, et non sunt. *Ibid.*

112. Quae per se bona sunt, si non bene trahuntur boni gratiam amittunt. Lib. 1, de *Theologia*.

113. Pessum eunt, que bona sunt et honesta; sine pudore vigint, que mala sunt. Ep. 29, ad *Eduochium Rhetorem.*

114. Bonum non censetur, neque quod praeceps non opportunat, neque quod fit fardus. Hom. 3, sup. *Ecclesiasten.*

115. Neque quod mensura caret est bonum, neque quod est importunum; sed illud est bonum, et ex virtute factum, quod per utrumque accipit perfectionem. *Ibid.*

S. GREG. NTB.

BIEONIUS. 116. Non sufficit sciare quod bonum est, nisi custodiatur attentius quod electum est. Ep. 22, ad *Eustoch.*

117. Minoris peccati est sequi malum, quod bonum putaveris, quam non audieris, quod pro certo noveris. In *Proemio dialog.*, *adversus Pelegianos.*

118. Ista sola bona sunt, que sine voluntate ne invenimus aliquando, nec perdimus. Ep. 1, ad *Beneventum*.

119. Laudunt et ipsa bona, si male portentur. Ep. 6, ad *Aamicum.*

120. Bona non amare, peccati est, quoniam sceleris etiam odisse? et e contrario mala non fugere, vitii est; quanta impietas est, etiam diligenter inquire. *Sup. Michæam*, cap. 5, in illud: *Non vestrum est sciare iudicium.*

121. Omne bonum presentis seculi, confusio est: futuri vero perpetua est fortitudine. Super *Ecclesiasten.*, cap. 10, in illud: *In fortitudine et non in confusione.*

122. Sic bona huius seculi fruere, ne aut desiderio, aut carne delinquas. *Ibid.*, cap. 12.

123. Bonum omne et veritas, certe fine condidetur; mala vero atque mendacium, sine fine sunt. *Ibid.*, cap. 12.

124. In eo nullum bonum, qui nullum malum destruit. Super *Psalm.* xxxiii, vers. 14, *Divisa a mala.*

125. Nihil bonum est, nisi quod aeternum est; nihil bonum est, nisi quod perpetuum est. *Prose.*

126. Quodcumque enim finem habet, nec inter bona numerandum est. Sup. *Ps. xxci.*, vers. 7.

127. Etiam bonum non facere, malum est. Sup. *Ep. ad Rom.*, cap. 13, in illud: *Malum non operatur.*

128. Deus bonis bona dat, et malis mala dat, et bonis mala, et malis bona. *Prose.*

129. Bonis enim bona dat, ut forendur; et mala dat, ut excreantur; et mala mala dat, ut castigentur; et bona dat, ut provocentur. Hom. 12, in *Ecclesiasten.*, sup illud: *Peccatori derit.*

130. Omne quod est, bonum est; sed cum id quod bonum est, male amat, illud bonum est, et hoc malum est. In *Decalogum*, cap. 4.

131. Nihil bonum est, quod melius tollit. *Ibid.*, *Didascal.*, cap. 14.

132. Verum bonum non in estimacione hominum, sed in pura conscientia absconditum est. *Ibid.*, cap. 45.

HUGO CARD. 133. Negantur in hac vita electa bona terrena, quia egris, quibus spes vivendi est, nequam cuncta quae appetunt conceduntur. *Prose.*

S. JOANNES CHYRSOST.

134. Dantur autem reprobis bona, quae in hac vita appetunt, quia desperatis agri omne quod desiderant, non negatur.

135. Ipsi per iter asperum ad salutis patriam redeunt, illi vero amena prata ad foveam tendunt. *Sup. Hierem.*, cap. 12.

136. Ut dignus coelestibus officiari bonis, bona

deride presencia. Hom. 4, sup. *Math.*

137. Hoc omne bonum est, quod proximum respicit. *Ibid.* Hom. 78, sup. illud *Math.* 23: *Euge serve bone.*

138. Qui gaudent de bonis que inveniunt, et recordatur mala quae erexit, difficile redit ad malum. Hom. 2, *Oper. imperf.* sup. *Math.*

139. Sicut homo non potest facere bonum, nisi haberet adjutorum Dei; sic nec Deus bonum operatur in homine, nisi homo volunt. *Ibid.* Hom. 44, super illud 6: *Eiat voluntas tua.*

140. Omnia bona mundi triplex interitus tollit, aut a semelipsi veterantur, aut ab ipsis dominis luxuriose viventibus comeduntur, aut ab extremis dolo, vel vi, vel calunnia, vel quolibet alio modo diripiuntur. *Ibid.* Hom. 15, sup. illud: *Ebi thara demolitur.*

141. Nulla res sic exterminat bonum, quemadmodum simulatum bonum. *Prose.*

142. Manifestum malum, quasi malum fugitur, et cœetur; malum autem sub specie boni cœatur, dum non cognoscitur, nec cœetur, sed quasi bonum suscipitur, et ideo conjunctum bono exterminat bonum. *Ibid.*, Hom. 19.

143. Omne malum voluit Deus posse latere sub colore boni, et omne bonum voluit esse sub caligine obscuritatis; ut nec bonum sine labore inventatur, nec malum sine labore evitetur. *Ibid.*, Hom. 29.

144. Vere non habet super terram quod amet, qui bonum celeste in veritate gustaverit. *Ibid.*, Hom. 36.

145. Homo ideo ex bono et malo creatus est, ut contemptu malo, sequatur bonum. *Ibid.*, Hom. 44.

146. Scire bonum et malum, in natura positum est; facere autem, in voluntate; ideo bene dicere omnium est; bene sicutem facere, paucorum. *Ibid.*, Hom. 43.

147. Omnia bona tunc mercede habent, cum debitum finem consequuntur. Hom. 76, super *John.*

148. Boni veri Christiani nullo fine concluduntur. Hom. 22, sup. 1, ad *Cor.*

149. Bonum boni nomen amittit, cum bene non sit. Lib. 2, *Parall.*, cap. 99.

150. Bonum quod in exceptione est, cupidita-

S. JOAN. DAM.

ten dignit; quod autem praeferre est, voluptatem.
Lib. 9, *de Fide orthos.*, cap. 12.

151. Nihil aliud quidquam praeter id quod vere
bonum est, bonum appellandum est. *De SS. Bar-*
tazam et Josephat., cap. 2.

S. ISIDORUS
BISHOPALENSIS. 152. Bonum quod audieris, die; bonum quod
didiiceris, doce. Lib. 2, *de Synonym.*, cap. 14.

153. In bonis immoderatus usus esse non de-
bet, bona enim immoderato usu noxia efficiuntur.
Ibid., cap. 16.

154. Omnia creata ex sua natura bona sunt, et
ex nostro malo nisi non bona. *Prose.*

155. Si enim bene utantur, et bona et prospera
sunt; et male, nocent. Lib. 1, *de Sum. bono.*
cap. 9, sent. 6.

156. Qui bona mundi diligat, velit, nolit, timo-
ris ac doloris posse succumbit. *Ibid.*, lib. 3,
cap. 19, sent. 2.

LACT. PIRM. 157. Bonum sive malo in hac vita esse non
potest. Lib. 6, *de Vero etiis.*, cap. 13.

158. Bonis brevibus, mala aeternis et malis
brevibus, bona eterna succeditur. *Prose.*

159. Considerare ergo unumque deoegit,
quanto satius est pro perpetuo bonis mala breviis
preferre, quam si pro brevibus et caducis bonis,
mala perpetua sustinere. *Ibid.*, cap. 4.

160. Aunni bona, mala sunt corporis; scilicet
opum fuga, voluptatum interdictio, doloris mor-
tis contemptus. *Prose.*

161. Corpora bona mala sunt animi: scilicet
cupiditis et libido, quibus et opes appetuntur, et
suyarum variarum voluptatum, quibus eneruantur
animis extinguuntur. Lib. 1, *de Diversis premissis.*
cap. 5.

162. Boni temporalia fallacia sunt, quorum
incerta et caduca possesso est. *Ibid.*, cap. 27.

163. Semen boni in homine sufficiari potest
sentibus delictorum; vel diaboloi tentationibus [ne
fruicunt] valet impelli, minime tamen drevili
aliquae extinguitur. Part. 2, *de Obedient.*, cap. 12.

S. NILUS. 164. Non appetas bona, quorum usus praeferit,
et possesso perit. *Paracelsi* 142.

ORIGENES.
PAP. 165. Corpora frequentius, quam malorum ha-
benda est memoria. Lib. 6, in cap. 6, *Ep. ad Rom.*

166. Qui invitum ad bonum cogit, non perse-
quitur, sed diligit. *In Decretis Gratiani.*, part. 2,
causa 23, quest. 5, canone. *Non vos.*

PETRUS BLES. 167. Bona non essent, nisi mutuo sibi quodam
amicabilis facere consentirent. *De Amicitia.*, cap. 9.

S. PETRUS
CHRYSOLOG. 168. Bona quan sibi bona scire (nisi malorum
cognitione) non possumus. *Serm. 43.*

S. PETR. DAM. 169. Omnia bona Bei sunt, et nostra; quoniam
ille operatur in nobis, qui effectum tribuit ope-
randi. Op. 36, *de Divina omnipotencia.*, cap. 9,

S. PROSPER. 170. Corporale bonum quod habent iniqui,

ipsorum est primum; quando habent justi, non
est eorum primum, sed temporale solarium.
Lib. 2, *de Vita contempl.*, cap. 13.

171. Boni temporalis amissio fit exercitus
justi, et iniusti supplicium. *Ibid.*

172. Facie qualibet bona sine charitate perire,
qua non possunt sine charitate proficere.
Lib. 2, *de nos. gent.*, cap. 11.

173. Totum bonum quod habemus, ab artifice
nostro habemus; sed si hoc in nobis est, quod ipsi
facimus, inde damnificum; si autem hoc quod
Deus fecit, inde coronabitur. Sent. 126.

174. Finis boni est, non quo consumunt ut
non sit, sed quo persistunt ut plenum sit, unde
est summum bonum. *Ibid.*, sent. 139.

175. Manifestum est quoniam bona sunt, que
corrumperuntur; que si bona non essent, corrum-
pi non possent; si summa bona essent, incor-
ruptionib[us] essent; si autem nulla bona essent,
quod in eis corrumperetur non esset. *Ibid.*, sent.
475.

176. Fidelis in fine temporalis mali, transit in
perceptionem eternai boni. *Ibid.*, sent. 272.

177. Nullo bono illius egit, qui bono quod fa-
ctum est agit. *Ibid.*, sent. 279.

178. Multa bona facit Deus in homine, que
non facit homo; nulla vero facit homo que Deus
non fecit ut faciat homo. *Ibid.*, sent. 311.

179. Deo nullum hominis bonum est impossibilis,
nullum malum insensibili. *Ibid.*, sent. 306.

180. Desiderabilium insuperius bona, que et
motuus auferenda; securius vero negligi-
mus quod nos diutius possidere credimus. *Sup.*
Ep. ad Ieron., cap. 15.

181. Non potest ad perfectum exteriorum ho-
norum fastigium pertinere, qui interiorum ho-
norum dulcedinem nondum meruit gustando
sunt. Part. 1, tract. 2, *de Externis malis.*, cap. 7.

182. Maximum profecto bonum est, naturaliter
verum callere, ut ex ea cognitione contempnamus
que fluxa sunt, immunitaque ab omni servitu
liberum conservare. *Serm. 41, de Fine et iudicio.*

183. Inestimabile malum est, bonis a Deo da-
tis non bene uti. Lib. 1, *ad Eccles. Universalis.*

184. Bona temporalia, mala nostra sunt, ter-
ris actibus enarrata. *Prot.*

185. Quibus dum aliqui nitiuntur atten-
sunt, bona celestia perdunt. *Hom. 2, de Arcta*
Vita.

186. Bona nostra divinitati debentur adscribere,
mala autem humani meritis impuler. *Pros.*

187. Quia sicut bona procurante Domino crea-
tur, ita mala diales auctore nascuntur. *Ibid.*,
Homil. 2.

RICHARD. A. S.
VICTORIA.

CICERO.

188. Tunc sane nos bona deserunt, cum dele-
riera succedunt. *Ibid.*

189. Rogandus semper est Christus noster, ut
in nobis bona nutrita, et exorbiata ut nutrita
constitut. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORVM.

ARISTIPPUS
PHILOSOPH. 190. Fortune bona varii casu eripunt; bona
animi, que soles vere bona sunt, nec incendium,
neque naufragium potest eripere. *In Sentent.*, sent. 2.

ARISTOTELIS. 191. Haec bona sive virtute integra, atque una-
cunque perfecta constare nullo modo possunt. *Liber*,
de Moribus, cap. 3.

192. Quod optabis et expectundis est, id bo-
num est; et quod quidque optabilius est, eo ma-
jus bonum est. *Ibid.*, lib. 5, cap. 3.

193. Bonum anime, est optimum bonum. 7,
Ptolomei.

194. In bonus exterioribus non est felicitas, quia
ipsa felix nullo bono exteriori indiget. *Ibid.*

195. Bonum quanto communius, tanto divi-
nitatis. *Ibid.*, 1, *Etiola.* et 2, *Topic.*

196. Bonum et malum, sunt in rebus; verum
et falsum, sunt in mente. *Ibid.*, 6, *Aetropol.* et 3
de Anima.

197. Malum facere, est facile; bonum autem,
difficile. *Ibid.*, 2, *Etiola.*, cap. 5.

198. Objectum voluntatis non est, nisi bonum.
Ibid., 3, *Etiola.*

199. Nullum alterum est ex se bonum, sed
quodlibet est bonum a Deo tantum est. *Lib. 1,*
de Theologia., cap. 6.

200. Numerus boni est, cui nihil est mali.
Lib. 2, de Finibus.

201. Id solum bonum est, quod rectum, ho-
nestum sit. *Ibid.*, lib. 3.

202. Non tam entitudo, ut bona qua nobis
data non sint sequuntur, quam ut vilia fugiamus.
Lib. 4, de Officis.

203. Potest-ne bonum cuique male esse, aut
quisque in abundantia bonorum ipso esse bonus?
De Paradoxis., cap. 2.

204. Nihil bonum, nisi quod honestum, nihil
malum, nisi quod turpe. *Lib. 2, Tusc.*, quest.

205. Non sunt bona disenda, nec habenda,
quibus abundantia licet esse miserrimum. *Ibid.*,
lib. 3.

206. Nihil bene se haberet, nisi omne bonum
in honestate consideraret. *Prose.*

207. Omne bonum habibile est; quod autem
habibile, id predicandum, et pre se ferendum;
quod tale autem, id etiam gloriosum; si vero glori-
osum, certe laudabile; quod autem laudabile,
profecto etiam honestum; quod bonum igitur,
id honestum. *Ibid.*

208. Quisquid est quod vere bonum sit, id ex-
pelendum est; quod autem expedendum, id certa
approbatum; quod vero approbatum, id gra-
tum accepitumque est habendum. *Prose.*

209. Divitas, cum quis (quaunvis indignus)
habere possit, in bonis non numero; quod enim
est bonum, id non quis habere potest. *Ibid.*

210. Omnia actionum finis est bonum, et
illius causa omnes aliae res sunt agenda. *De*
Rhetore.

211. Omnia que bona sunt, bona esse nisi cum
aliqua virtus affuerit, mihi necessarium esse vi-
detur. *Ibid.*

212. Non est bonum, quod incremento malum
fit. *Lib. 1, de Tr.*, cap. 13.

213. Animi bonum animus inventat, non occi-
sus. *De Vita beata.*, cap. 2.

214. Omne boni principium, ex virtute est.
Ibid., cap. 6.

215. Summum bonum immortale est. *Ibid.*,
cap. 7.

216. Bona terrena adventitia, et numen fortune
sequuntur sicut; et vero bona sunt, in quae non
est manus injectio. *De Constantia sapientis.*
cap. 5.

217. Omnia ista bona, que nos speciosa, sed
fallaci voluptate dilecentur, pecunia, dignitas, po-
tentia, aliquae complura, ad quae generis humani
caeca cupiditas obstupescit, cum labore possidentur,
cum invidia conspicuntur eisque ipsi quos
extremi et premunt, plus minantur quam pro-
sunt. *De consolat. ad Polybium.*, cap. 28.

218. Stultus est, qui nullum fructum esse putat
bonorum, nisi presentium. *Ibid.*, cap. 29.

219. Quidquid optimum homini est, id extra
humanum poterit facere, nec dari, nec eripi
potest. *De consolat. ad Helvium.*, cap. 8.

220. Nullum bonum juvit habentem, nisi ad
cuius amissionem preparatus est animus. Ep. 4.

221. Nullus boni sine socio, iucunda possesso
est. Ep. 6.

222. Nemo sollicito bono fruatur. Ep. 14.

223. Id bonum cura, quod vetustate sit melius.
Ep. 45.

224. Veri boni avilitas tuta est. Epist. 28.

225. Qui omne bonum honesto circumscripit,
interea felix est. Epist. 74.

226. Bona illa sunt vera, quae ratio dat; solidi
ac semipelta, quae caderet non possunt, nec de-
crescere quidem, aut minui. *Prose.*

227. Cetera, opinione bona sunt, et nomen
quidem habent communem cum veris, proprietas
in illis boni non est. *Ibid.*

228. Summum bonum nec infringitur, nec
augetur, in suo modo permanet. *Ibid.*

229. Solum bonum est honestum, cui modus est. Ep. 76.

230. Bonum sincerum esse debet, et ab omni parte innoxium; non est id bonum quod plus prodest, sed quod tantum prodest. Epist. 87.

231. Quid studius turpissimum, quam bonum rationalis animi ex irrationalibus necesse? Ep. 92.

232. Mortale est omne mortaliuum bonum: verum autem bonum non moritur, certum est, semper innumerum; hoc unum contingit immortale mortalibus. Ep. 97.

233. Ut aliquid auri extrahamus, terram perverimus; ut summum bonum occupemus, scutari peccatum. In Proverb.

234. Hominis bonum, liber animus est ac rectus. Ep. 124.

235. Hominis bonum non est in homine, nisi cum in illo ratio perfecta est. Ibid.

236. Nisi ubi rationi locus est, bonum non est. Ibid.

237. Bonum tunc habebis tunc, cum intelligi infelicitissimum esse hujus mundi felices. Ibid.

238. Facilius boni frueri, si ea viviteris, que vituperaveris. De Moribus.

239. Intellige que sint bona, ut bene agas. Sent. 40.

240. Hoc solum ducito, quod bonum est. Ibid., sent. 71.

241. Hoc solum bonum putato, quod Deo dignum est. Ibid., sent. 123.

242. Quid bonum est, hoc solum te decere pota. Ibid., sent. 148.

243. Bonum habere omnes quidem oportet, obliuent autem, qui semitipos integre verio Dei mancipantur. Ibid., sent. 203.

244. Bonum in carne non queris. Ibid., sent. 306.

TRISMEGIST. 245. Bonum in nullo ponitur, nisi in uno Deo; imo Deus ipse semper. Lib. de Potest. et Sup. Det., cui tit. Pimander. cap. 6.

246. In solo Deo, bonum ipsum existit. Ibid.

247. Bona, qua opes humanas vossum, affluit subito, repente dilabuntur; nullo in loco, nulla in persona stabilis nostra radicibus consistunt. Prost.

248. Itaque neque debent existimari, neque dici bona, quae inflictorum malorum amaritudinem desiderio sui duplicant. Lib. 6, Dicitor. memor., cap. 11.

Vide etiam G. Aequifere, sent. 18; Amisio, sent. 19; Anima, sent. 35; Beneficium Dei, sent. 80, 95; Jactantia, sent. 30; Instiper, sent. 4, 5, 32, 33, 34, 40, 73; Motum, sent. 16; Melior, sent. 46, 66; Providentia Dei, sent. 11, 12, 13; Praximus, sent. 26; Temporalis, sent. 49; Visio Dei,

sent. 8; Vita alterna, sent. 65, 170; Voluntas in genere, sent. 35.

Definitio. Casus est effectus extraordinarius, collector, contingentem annexus effectui naturaliter productu.

1. Homo per se cadere potest, per se autem iniquam resurgere potest. *De Paradiso anima*, part. 1, de Virtutibus, cap. 24.

2. Vicina est lapidus adolescentia. *De viduis*, ^{s. ALBERTUS MAGNUS.}

3. Inter omnes lapsus hominum, nulla est gravior quam superborum ruina. Lib. 10, ep. 84.

4. Sicut levius est de piano corrue, sic gravius est de sublimi cadere dignitate. *Prose.*

5. Quia ruina, que de alto est, gravior casu colliditur. *De Dignit. Sacerd.*, cap. 3.

6. Si Petrus lapsus est, qui dixi, et si scandalizati fuerint, ego non scandalizabor, quis aliis iure de se presumat? Lib. 10, sup. *Lac.* cap. 22, post. illud: *Nescio quid dicas.*

7. O durus et dirus casus hominis? heu quid perdidit, et quid inventat? quid abscessit, et quid remansit? perdidit beatitudinem ad quam factus est, et inventa miseriam ad quam factus non est; abscessit sine quo nihil felix est, et remansit quod per se, nomine miserum est. In *Prostoylo*, cap. 1.

8. Gravius irascitur Deus peccanti, qui de proprio alio cedit, quam alio. Ep. 3, ad *Henri- cum amicum*.

9. Quanto quis cadit ab altiori statu virtutis, non cito inde resurgent, tanto gravius ruit in omnia mala. Part. 1, tit. 4, de *Voluntate*, cap. 43.

10. Justi cadunt, et reprobi; justi cadunt ante se, et cognoscunt ubi cadunt; et ideo resurgent; sed reprobi cadunt retro, et non vident ubi cadunt, et ideo non resurgent. Part. 3, tit. 16, cap. 10.

11. Mirari solent homines, cum audiunt aliquem bonum cadere, cum tamen contineat sit in pugna; sed potius mirandum est, si aliquando non cadat. Part. 4, tit. 5, de *Justitia*, cap. 12.

12. Tanta est humana fragilitas, ut ad sibilium unius verbi defleatur; ut ad aspectum, seu erocationem oculi prosternatur. Ibid.

13. Eleganter dictum esse narratur; cum enim dam ruisse in puteum, ubi aqua lanta erat, ut eum magis exciperet ne moretur, quam suffoca-

ret ne loqueretur; accessit alius coquie viso miserans, sit; Quomodo huc occidisti? At ille: Obscero, inquit, cogita quomodo hinc me liberes, non quomodo huc occiderim, queras. Epist. 29, ad Hieronym.

14. Simpliciter fateor; ex quo Deo servire copi, quomodo difficile sum expertus meliores quam qui in Monasteriis profecerunt; ita non sum expertus peiores quam qui in Monasteriis considerer. Ep. 137, ad Clerum.

15. Quisquis stat, videat ne cadat; et si cederit, velociter resurgat. *De Spiritu et Anima*, cap. 57.

16. Caro cadere diligat, surget negligit. *De sa- turatoribus documentis*, cap. 63.

17. Audeo dicere superbia esse utile cadere in aliquod apertum manifestum pecuniam, unde si displaceat, qui jam sibi placido cediderant. *Prosecutio*.

18. Salubris enim Petrus sibi displiquevit, quando flavit, quam sibi placuit, quando presumpuit. Lib. 14, de *Civitate Iei*, cap. 13.

19. Melius expedienter et corrigi post lapsum, quam in nequitus permanenter. Lib. 4, contra Julian, cap. 2.

20. Multi cadere volunt cum David, et nolant surgere cum David; non ergo euidenti exemplum propositum est, sed si cederis, resurgat. *Pros.*

21. Attende, ne cadas; non sit delectatio minorum, lapsus majorum; sed sit casus majorum, tremor minorum.

22. Audiant qui non cediderunt, ne cadant; audiant qui cediderunt, ut surgant. Sup. *Psalm. L.*

23. Nullus in certamine cadit, nisi eius fortitudo cadit. Sup. *Psalm. cxvii*, vers. 14, *Fortitude mea*.

24. Quicunque non sunt lapsi, in veritate stant; et ille stat, qui Deo fruatur; qui autem se frui voluerit, cedit. Super *Psalm. cxvii*, vers. 2, *Stans erant feliciter nostri*.

25. O quam feliciter cedit, qui post lapsum feliciter resurrexit. Lib. de *Biligendo Deo*, cap. 6.

26. Superba continentius expedit cadere, ut in eo ipso in quo se extollunt, humiliantur. Ser. 65, de *Verbis Dom.*

27. Timenda est ruina multitudinis, etsi non magnitudinis. Serm. 1, *Dom. Quadragesima*.

28. Non sicut homo qui sponte occidit, ita etiam sponte surgere potest, nisi porrecta dextera Dei. Lib. 1, de *Lab. arbit.*, cap. 20.

29. Plano non dubitaverim dicere, lapsus animas a castitate sanctiore (que vocatur Deo) adulteris esse pejores. *De bone viduit.*, cap. 44.

30. Qui cedunt, ad eum statum a quo lapsus est, non nisi auctoris sui gratia reformatur. *Pros.*

31. Surgit enim beneficia alieno, qui occidit proprio.

32. Ne ideo non suo dicendus est occidisse, quia alieno noscitur resurgere; nec propriea suo resurrexisse, quia non alieno certum est occidisse. *Contra Felicitatum*, cap. 13.

33. Sapiens venit agitatus ingens pinus, et celare turres graviore casu desidunt. In suis *Proverb.* verbo *Sapiens*.

34. Stanibus et lapsis per sollicitudo tenenda est; his ne retrocedant, illis ut concito surgant. Ibid., verbo *Stanibus*.

35. Tunc le lapsurum formida, cum ruit alter. Ibid., verbo *Tunc*.

36. Nullus tanta perfectionis in Ecclesia vivit, qui non multoties cadat et resurgat. Sup. *Piates*, vir.

37. Quanto quis ad altiora professur, tanto gravius (si corruebit) colliditur. *Serm. de Canti- gravis*.

38. Nusquam est securitas, neque in celo, neque in Paradiiso, multo minus in mundo. *Pros.*

39. In celo enim occidit Angelus sub presentia divinitatis, Adam in Paradiiso de loco voluptatis, Iudas in mundo de schola Salvatoris. *Serm. de Ligno, falso et stipula*.

40. Cedit asina, et est qui sublevet eam; patet anima, et nemo est qui reputet. Lib. 3, de *Con- sideratione*.

41. Peccantis lapsus non dono adscribendus est potestatis, sed viro voluntatis. *Pros.*

42. Etiam datum fuit voluntati posse slave ne caderet, non lamen resurgere si cederet. *De Gratia et Iei* et orb.

43. Statim habitur cordis miseria, subtracta divina gratia. *De Medic.*, cap. 9.

44. Nullus sit casus, quem non meditatio preveniat; nullus sit casus, qui te imparatum inventat. *de Interiori domo*, cap. 43.

45. Voluntate sua cedit, qui cedit; et voluntate sua stat qui stat. Ibid., cap. 40.

46. Uniusquisque casus tanto majoris est criminis, quanto prouisus cedere, majoris erat virtutis. Ibid., cap. 50.

47. Felix homo, qui sic ambulat, ut non cadas; aut si cederis, ut statim resurgat. *Pros.*

48. Felicior vero est, qui nunquam cedidit; felicissimum autem est, qui cum Deo regnat immunita a casu. Ibid., cap. 68.

49. A minimis incipiunt, qui in maxima pro- rudent. *de Ordine vita*.

50. Qui per loca periculosa vadit, cito cedit. Ser. 47, ad *Sororem*.

51. Quis non videat, quod sicut in multis cedi, sic et in aliis poterat occidisse peccata, nisi

229. Solum bonum est honestum, cui modus est. Ep. 76.

230. Bonum sincerum esse debet, et ab omni parte innoxium; non est id bonum quod plus prodest, sed quod tantum prodest. Epist. 87.

231. Quid studius turpissimum, quam bonum rationalis animi ex irrationalibus necesse? Ep. 92.

232. Mortale est omne mortaliuum bonum: verum autem bonum non moritur, certum est, semper innumerum; hoc unum contingit immortale mortalibus. Ep. 97.

233. Ut aliquid auri extrahamus, terram perverimus; ut summum bonum occupemus, scutari peccatum. In Proverb.

234. Hominis bonum, liber animus est ac rectus. Ep. 124.

235. Hominis bonum non est in homine, nisi cum in illo ratio perfecta est. Ibid.

236. Nisi ubi rationi locus est, bonum non est. Ibid.

237. Bonum tunc habebis tunc, cum intelligi infelicitissimum esse hujus mundi felices. Ibid.

238. Facilius boni frueri, si ea viviteris, que vituperaveris. De Moribus.

239. Intellige que sint bona, ut bene agas. Sent. 40.

240. Hoc solum ducito, quod bonum est. Ibid., sent. 71.

241. Hoc solum bonum putato, quod Deo dignum est. Ibid., sent. 123.

242. Quid bonum est, hoc solum te decere pota. Ibid., sent. 148.

243. Bonum habere omnes quidem oportet, obliquent autem, qui semitipos integre verio Dei mancipantur. Ibid., sent. 203.

244. Bonum in carne non queris. Ibid., sent. 306.

TRISMEGIST. 245. Bonum in nullo ponitur, nisi in uno Deo; imo Deus ipse semper. Lib. de Potest. et Sup. Det., cui tit. Pimander. cap. 6.

246. In solo Deo, bonum ipsum existit. Ibid.

247. Bona, qua opes humanas vossum, affluit subito, repente dilabuntur; nullo in loco, nulla in persona stabilius nostra radicibus consistunt. Prost.

248. Itaque neque debent existimari, neque dici bona, quae inflictorum malorum amaritudinem desiderio sui duplicant. Lib. 6, Dicitor. memor., cap. 14.

Vide etiam G. Aequifere, sent. 18; Amisio, sent. 19; Anima, sent. 35; Beneficium Dei, sent. 80, 95; Jactantia, sent. 30; Instiper, sent. 4, 5, 32, 33, 34, 40, 73; Motum, sent. 16; Melior, sent. 46, 66; Providentia Dei, sent. 11, 12, 13; Praximus, sent. 26; Temporalis, sent. 49; Visio Dei,

sent. 8; Vita alterna, sent. 65, 170; Voluntas in genere, sent. 35.

Definitio. Casus est effectus extraordinarius, collector, contingentem annexus effectui naturaliter productus.

1. Homo per se cadere potest, per se autem iniquam resurgere potest. *De Paradiso anima*, part. 1, de Virtutibus, cap. 24.

2. Vicina est lapidus adolescentia. *De viduis*, 5. AMBROSIUS.

3. Inter omnes lapsus hominum, nulla est gravior quam superborum ruina. Lib. 10, ep. 84.

4. Sicut levius est de piano corrue, sic gravius est de sublimi cadere dignitate. *Prose.*

5. Quia ruina, que de alto est, gravior casu colliditur. *De Dignit. Sacerd.*, cap. 3.

6. Si Petrus lapsus est, qui dixi, et si scandalizati fuerint, ego non scandalizabor, quis aliis iure de se presumat? Lib. 10, sup. *Lac.* cap. 22, post. illud: *Nescio quid dicas.*

7. O durus et dirus casus hominis? heu quid 5. ANSELMI perdidit, et quid inventat? quid abscessit, et quid remansit? perdidi beatitudinem ad quam factus est, et inventa miseriam ad quam factus non est; abscessit sine quo nihil felix est, et remansit quod per se, nomine miserum est. In *Prostoylo*, cap. 1.

8. Gravius irascitur Deus peccanti, qui de proposito aliorum cadit, quam alio. Ep. 3, ad Henricum amicum.

9. Quanto quis cadit ab altiori statu virtutis, non cito inde resurgent, tanto gravius ruit in omnia mala. Part. 1, tit. 4, de Voluntate, cap. 43.

10. Justi cadunt, et reprobi; justi cadunt ante se, et cognoscunt ubi cadunt; et ideo resurgent; sed reprobi cadunt retro, et non vident ubi cadunt, et ideo non resurgent. Part. 3, tit. 16, cap. 10.

11. Mirari solent homines, cum audiunt aliquem bonum cadere, cum tamen contineat sit in pugna; sed potius mirandum est, si aliquando non cadat. Part. 4, tit. 5, de Justitia, cap. 12.

12. Tanta est humana fragilitas, ut ad sibilium unius verbi defleatur; ut ad aspectum, seu erocationem oculi prosternatur. Ibid.

13. Eleganter dictum esse narratur; cum quis, AUGUSTINUS, dam ruisse in puteum, ubi aqua lanta era, ut eum magis exciperet ne moretur, quam suffoca-

ret ne loqueretur; accessit alius coquie viso miserans, sit; Quomodo huc occidisti? At ille: Obscuro, inquit, cogita quomodo hinc me liberes, non quomodo huc occiderim, queras. Epist. 29, ad Hieronym.

14. Simpliciter fateor; ex quo Deo servire copi, quomodo difficile sum expertus meliores quam qui in Monasteriis profecerunt; ita non sum expertus peiores quam qui in Monasteriis considerer. Ep. 137, ad Clerum.

15. Quisquis stat, videat ne cadat; et si cedat, velociter resurgat. *De Spiritu et Anima*, cap. 57.

16. Caro cadere diligat, surget negligit. *De satularibus documentis*, cap. 63.

17. Audeo dicere superbia esse utile cadere in aliquod apertum manifestum pecuniam, unde si displaceat, qui jam sibi placido occididerat. *Prosecutio*.

18. Salubris enim Petrus sibi displiquevit, quando flavit, quam sibi placuit, quando presumpuit. Lib. 14, de Civitate dei, cap. 13.

19. Melius expedienter et corrigi post lapsum, quam in nequitus permanenter. Lib. 4, contra Julian, cap. 2.

20. Multi cadere volunt cum David, et nolant surgere cum David; non ergo euidenti exemplum propositum est, sed si occidet, resurgat. *Pros.*

21. Attende, ne cadas; non sit delectatio minorum, lapsus majorum; sed sit casus majorum, tremor minorum.

22. Audiant qui non occidunt, ne cadant; audiant qui occidunt, ut surgant. *Sup. Psalm. L.*

23. Nullus in certamine cadit, nisi eius fortitudo cadit. *Sup. Psalm. cxvii, vers. 2, Fortitudo mea.*

24. Quicunque non sunt lapsi, in veritate stant; et ille stat, qui Deo fruatur; qui autem se frui voluerit, cadit. Super Psalm. cxvii, vers. 2, Stantis erant feliciter nostri.

25. O quam feliciter occidi, qui post lapsum feliciter resurrexit. Lib. de Diligendo Deo, cap. 6.

26. Superba continentius expedit cadere, ut in eo ipso in quo se extollunt, humiliantur. *Ser. 65, de Verbis Dom.*

27. Timenda est ruina multitudinis, etsi non magnitudinis. *Ser. 1, tom. Quadr.*

28. Non sicut homo qui sponte occidit, ita etiam sponte surgere potest, nisi porrata dextera Dei. Lib. 1, de Arb., cap. 20.

29. Plano non dubitaverim dicere, lapsus animas a castitate sanctiore (que voretur Deo) adulteris esse pejores. *De bone viduit.*, cap. 44.

30. Qui occidit, ad eum statum a quo lapsus est, non nisi auctoris sui gratia reformatur. *Pros.*

31. Surgit enim beneficia alieno, qui occidit proprio.

32. Ne ideo non suo dicendus est occidisse, quia alieno noscitur resurgere; nec propriea suo resurrexisse, quia non alieno certum est occidisse. *Contra Felicitatum*, cap. 13.

33. Sapientia venit agitata ingens pinus, et celare turres graviore casu desident. In suis *Proverb.* verbo *Sapiens*.

34. Stanibus et lapsis per sollicitudo tenenda est; his ne retrocedant, illis ut concito surgant. *Ibid.*, verbo *Stanibus*.

35. Tunc te lapsurum formida, cum ruit alter. *Ibid.*, verbo *Tunc*.

36. Nullus tanta perfectionis in Ecclesia vivit, qui non multoties cadat et resurgat. *Sup. Psalm. vir.*

37. Quanto quis ad altiora professur, tanto 5. BERNARD. gravius (si corruebit) colliditur. *Serm. de Cantico Esch.*

38. Nusquam est securitas, neque in celo, neque in Paradiiso, multo minus in mundo. *Pros.*

39. In celo enim occidit Angelus sub presentia divinitatis, Adam in Paradiiso de loco voluntatis, Iudas in mundo de schola Salvatoris. *Serm. de Ligno, fano et stipula*.

40. Cedit asina, et est qui sublevet eam; patet anima, et nemo est qui reputet. Lib. 3, de Conser.

41. Peccantis lapsus non dono adscribendus est potestatis, sed viro voluntatis. *Pros.*

42. Etiam datum fuit voluntati posse stave ne cadere, non lamen resurgere si caderet. *De Gratia et libe. or. arb.*

43. Stolidum habitus cordis miseria, subtracta divina gratia. *De Medit.*, cap. 9.

44. Nullus sit casus, quem non meditatio preventiat; nullus sit casus, qui te imparatus inventat. *de Interiori domo*, cap. 43.

45. Voluntate sua cadit, qui cadit; et voluntate sua stat qui stat. *Ibid.*, cap. 40.

46. Uniusquisque casus tanto majoris est criminis, quanto prouisquam caderet, majoris erat virtutis. *Ibid.*, cap. 50.

47. Felix homo, qui sic ambulat, ut non cadas; aut si occidet, ut statim resurgat. *Pros.*

48. Felicior vero est, qui nunquam occidit; felicissimum autem est, qui cum Deo regnat immunita a casu. *Ibid.*, cap. 68.

49. A minimis incipiunt, qui in maxima prouentur. *de Ordine vita*.

50. Qui per loca periculosa vadit, cito cadit. *Ser. 47, ad Sororem*.

51. Quis non videat, quod sicut in multis cedidi, sic et in aliis poterat occidisse peccata, nisi

omnipotens pretas me conservasset? Ser. in Vigilia SS. Petri et Pauli.

52. Qui suo sine alieno impulso cadere potest, alieno sive suo surgere non potest. Serm. 83, sive per Justitiam.

53. Homines aliquando cadere necesse est; dum in hoc seculo detinuntur; sed alii colliduntur, sili non, quis Deus suppedit minima suam. Ser. 2, sup. *Qui habitat*.

54. Septies cuncti justus, et septies resurgent; si tamen cadat in die, ut ex cadere videat, et occidisse sciat, et resurgere cupiat, et regularis missum adiuvans. Ser. 17, sup. *Cant.*, sup. illud: *Proverb.* 27: *Septies cadit justus*.

55. Aut ascendas necesse est, aut descendas; si attentas stare, rusa necesse est. Ep. 91, ad *Abbatem*.

56. Animarum, propter dolor, nec carnis reputatur. Serm. in *Clericis in concilio Illyrici*.

5. BONAVENT. 57. Causa ruinae subtiliorum, est ruina prestatum. Sup. *Lament.*, *Hierem.*, cap. 1, sup. illud: *Porta eis destructa*.

58. Nemo stat nisi Deo tenente; nemo cadit, nisi Deo permittente. Ser. 1, de *S. ambro*.

59. Fundata est domus nostra in arena, et semper minatura ruinam; nec a casa potest esse tutia, nisi diligenter fuerit conservata. Serm. 6, de *SS. Apostoli*.

60. O humana miseria! o lacrymabilis desficiens amoris! cadit elephas, et est qui auxiliatur; capitur passer, et est qui succurrit; percutitur, et invenientur qui adiuvant; sed si cadit homo, non est qui in auxilium cadit. Pro. 61.

61. Sunt hodie homines canibus similes, quorum mores est, ut si unus periretur, ab omnibus aliis laetescatur. Serm. 9, de *SS. Apostoli*.

62. Homo potest per se corrumpere, sed nullatenus potest resurgere sine adiutorio diuine gratiae. Part. 3, *Breviloquio*, cap. 3.

63. Omnia debilitas et infirmitas, quae tam facilis est, et tam proua ad cadendum, tam difficilis ad surgenendum? In *Soliloquio*, cap. 2.

64. Hac solum rationes fit ut quis numquam latetur, si Deum subiici semper adesse existimat. Lib. 3, *Pedagogi*, cap. 5.

65. Melius est habi pedibus quam oculis. Ibid., lib. 2, cap. 6.

66. Quam pernicioса res est, ai sequentium lapsum ruina prepositi! Epist. 4.

67. Nihil tam seruum, tam durum, tam triste, quam cedisse de alto pudicitie grauit. de *bono pudicitie*, cap. 4.

68. Nimum praecepis est, qui transire contendit ibi alium compescerit occidisse. *De singular. Clericis*.

69. Quanto aliquis seipsum erigit altius, tanto extollit, tanto meretur profundius cadere. Dionysius CARTHAE.

Sup. Ep. ad *Bohem.*, cap. 1.

70. Peccator dum latitatur, de misericordia Dei presumat, apud quem nullas patitur venie mors vera confessio. Hom. 9.

71. Qui sanctios et sapientios est, plus semper timet cadere; nam qui aliis est, eadens, majoris causa recipit. Epist. ad *Jammas. Papam*, de *mori. d. Hieron.*

72. Difficile ut non cadere in gravia permitatur qui minus gravis non veterat. Hom. de *In*frustra* Quadrage.*

73. Si quando contigerit ut justus ex humana FRANCISCUS FRATERNUM.

fragilitate ad casum declinet, preservatus erit ne collidatur, sive confringatur, ut non omnino cadat ad mortem, sed quintocies restituatur in statum pristinum. See. 1, sup. *Psalm. xxvi*, vers. 25: *cum accidenti non collidatur*.

74. Aliquando Deus permitit bonos cadere, gross. oportet fortius in virtute. Sup. IV Reg., cap. 20.

75. Ad evanescendum non movet pedem, nisi superbia. Sup. *Psalm. cxx*.

76. Cadunt, qui sibi volunt esse fortitudi et laetitiae; sed non cadit, cui Dominus est fortitudo et laetitiae, sicut nec Dominus cadere potest. Sup. *Psalm. xxvi*, in illud: *Eversus sum ut cadarem*.

77. Peccantis fuit corrucere, sed miserentur Dei est ertere. Sup. *Thren.*, cap. 3.

78. Nostrum est, quod decidimus; Dei quod resurgimus. Ibid., cap. 5.

79. Impossibile est quemlibet sanctum aliquando non cadere in minimis peccatis: nec justi esse desunt, quia oculi opitulante Deo resurgent. Sup. 1, B. *Ioan.*, cap. 4.

80. Nullus permitit Deus cadere, qui ei servit vero amore. Sup. *Apocal.*, cap. 6.

81. Si aliquis lapsus quoquevollo fuerit, et GRATIANUS FRATERNUM.

separaverit eum, et fraterno corripiamus affectu. In *Decreti*. Part. 1, dist. 80, cap. *Ponentes*, Lib. 3, *Sec.*

82. Sapientia qui contemplari Deum quasi potest, carbonant, occupationibus pressi occiderunt. Lib. 6, MAGN. *Moral.*, cap. 17.

83. Mens justorum eti libera est a perverso opere, aliquando tamen corrut in perversa cogitatione. Lib. 18, *Moral.*, cap. 5.

84. De statu suo David cadente nemo superberat, de lapsu etiam suo David surgente nemo desperat. Ibid., lib. 35, cap. 10.

85. Tanta facilius ruina sequitur, quanto spud se quisque impudentius exaltatur. Ibid., lib. 34, cap. 18.

86. Tanto quisque gravius corruit, quanto antequam caderet in conspectu Dei altius ascendiit. Sup. *Psalm.* 4, vers. 3.

87. Quid Paradiso jacundius, qui cetero secundum est? et tamen homo ex Paradiso peccando, et Angelus occidit e celo. Lib. 6, in *Registro*, c. 169. Ep. 5, ad *Cyriacum episc.* *Constantinop.*

88. Cum allevatur, dejectur, qui honoribus proficit, et mortuis cadit. Lib. 6, in *Registro*, indic. 2, cap. 128, epist. 23, ad *Leandrum episc.* *Hispaniarum*, sup. illud *Psalm.* 72: *Dejeclit eis, dum allevarentur*.

89. Cum magni viri cadent, communis iudicio tradendi non sunt, quia prius opera promenuntur, ut posteriorum gravitas levigetur. Lib. 8, in *Reg.*, cap. 4, sup. illud 1: *Ergo Jonas morietur?*

90. Periculum alterius casus, alterius sole esse caerulea. Lib. 4, in *Registro*, indic. 12, cap. 400, epist. 50.

91. Dum magna profutus, minimi eriguntur. Lib. 4, in *Reg.*, cap. 3, sup. illud: *Cum adhuc Saul*.

92. Angelus sua malitia occidit, hominem vero aliena prostravit. Lib. 4, *Mor.*, cap. 10.

93. In unoquoque lapsu a minimis semper incipit, et successiventer defectibus ad graviora pervenitur. Ibid., lib. 31, cap. 9.

94. Sepe committunt homines mala; que scunt; et tunc permituntur decipi, ut cadant etiam in mala, quo nesciunt. Ibid., lib. 11, cap. 7.

95. Clausis oculis cordis, eo anima precipitatur in infinitum, quo obscuratur a summis. Ibid., lib. 26, cap. 8.

96. Anima quae dum caderet, volens appetit; dum constat ut surgere, cogit invita tolerare. Ibid., lib. 24, cap. 7.

97. Toties apud Deum Iahimur, quoties a reelo inforime infirmis cogitationis pede claudicamus. Lib. 23, *Moral.*, cap. 3.

98. Omnis qui in peccati mortem occidit, non inconveniens poterit cadaver vocari; cadaver enim a case dicatur. Prose.

99. Quasi examinis namque jacit, qui justitiae vivificantem spiritum non habet. Ibid., lib. 31, cap. 22.

100. Malicious spiritus tantum sibi factum lucrum grande credit, quanto sanctiora viri animam ad lapsum inclinat. Lib. 3, *dialogi*, cap. 7.

101. Turpe nimis est, ubi nos cadere, unde constat nimis aliis levare. Hom. 18, sup. *Ezech.*

102. Deus stolidus, si occidatur, minatur ponamus; lapsus vero, ut surgere appetam promittit misericordiam. Pros.

103. Illos terret, ne presumant in bonis; istos refovet, ne desperent in malis.

104. Iustus est iram pertimesce ne corrudas: peccator es? presumo de misericordia ut surgas. Hom. 34, sup. *Evang.*

105. Fructus mundi, ruina est: ad hoc enim crescit, ut cadat; ad hoc cadit, ut germinet: ad hoc germinat, ut quotdenique germinaverit, et adhuc consumat. Ibid. Hom. 4.

106. Par fructus boni operis esse non debet ejus qui in nullis, et ejus qui in quibusdam facinoribus occidit, et ejus qui in nullis est laetus. Ibid. Hom. 20.

107. Pravi quinque diuin temporali honore sufficiunt videtur surgere, inlus cadunt. Prose.

108. Allevatio enim pravorum; ipsi ruina est. Lib. 1, in *registro*, indic. 9, cap. 5, Ep. 6, ad *Theofanum*.

109. Ha sunt humani lapsus, ut quid in spirituali virtute deficit, in carnali vita roboretur. Lib. 4, in *1 Reg.*, cap. 1.

110. Septies cadit justus, et resurgent; si casus, quidem justus? si justus, quidem cadit? sed justi vocabulum non amillit, qui per ponitatem semper resurgent. Ep. 46, ad *Rusticum*.

111. Excessus periculosis stant, et cilius corruant que sublimia sunt. Sup. *Daniel*, cap. 3.

112. Non tantum gloria est post victoriam, quantum ignominia post ruinaam. Ep. 4, ad *Rusticum*.

113. Rectius fuerat homini sublisse conjugium, ambulasse per planum, quam ad altaria tenditatem, in profundum inferni cadere. Ep. 22, ad *Eustochium*.

114. Non est tanti gaudi excelsa tentissima, quanto miseris de sublimioribus corrutissima. Lib. 13, sup. *Ezech.*, cap. 44.

115. Ego peccator sum; iste peccator est, quid ad te quod occidit? telsum considera, ne cadas. Prose.

116. Quid in altius ruina exultas? nunquid si ego occidere tu stabis?

117. Iact ruina mea sit ruina fratris; timerunt tuus esse doce, non exultatio.

118. Ille occidit, latitari; an tristis es? responde mihi: frater occidit, aut latitus es, aut tristis: si latitus es, ut quid in altius ruina latitus es? si autem tristis es, quid circums, quid aliis narras? tristitiam tuam Deus vident, et ipse frater sentiat, non fratrum aures audiat. Sup. *Psalm. xix*, vers. 2, *A labitis intulisti*.

119. Carnale est cadere, sed diabolicum jacere. Sup. *Marc.*, cap. 14.

120. Impuls post easum oculos aperit, quia Hugo card. quam male geiserit cognoscit. Sup. *Psalm. xiii*.

121. Habet unde cadet, qui in alto est. Sup. Ep. ad Rom., cap. 7.

122. Anime amissio deore castitatis per lapsum, non inventum pinguineum interne chastitas, sed absque fortitudine virtutum vagatur mobiliter ante faciem diaboli. Sup. Thren. cap. 4.

123. Permisit Dominus Petrum cadere multiplici de causa scilicet: primo, ut confundatur Marcion hereticus; secundo, ut nemo de se prasimato; tertio, ut plus Christo; quarto sibi credit; quinto, ut quis compicimatum audacia; quinto, ut Petrus continxeretur; sexto, ut ali instruerentur; septimo, ut sciret Petrus qualiter alii comisererentur. Sup. Matth., cap. 26.

124. Cecidisti, o nequam, de sublimi in profundum, de gratia in peccatum, de virtute in vitium, de gloria in pomam, de celo in infernum, de vita in mortem, de salute in infirmitatem, de bono in malum, de gaudio in mordorem, de consolatione in desolationem, de securitate in timorem, de facilitate in miseriam, de libertate in servitatem. Lib. 4, *Contempl. de Invenientia*, cap. 3.

125. Nullus repentina lapsu coenit, sed paulatim per longam incuniam residens, perit. Lib. 9, *Instit. de spir. tristis*, cap. 6.

126. Ne delegamus proximum lapsus, etsi ab aliis eos didicimus; sed salagamus, ut nudus non videatur. Hom. 29, sup. Genes., in illud 9: *Et videt Cham multitudinem Patris sui*.

127. Si aliquis compassione et misericordia fratrem lapsu preterit, forte et te, si occideris, affinis similius prefereris. Prose.

128. Si vis non despici sancti labores, ne ipsis despiceris alium, sed magnum pro te fer benignitatem; et thesaurum erode maximum, si seruos fratrem. Ibid., Hom. 43.

129. Quem Deus regit, nec cadere potest, nec errare. Hom., sup. Psalm. xxv.

130. Iustus per negligenciam cadit, et peccator cum desperaret, perit. Hom. 4, sup. Psalm. L.

131. Novimus multos ad ipsius eeci fere veritatem concordasse, deserua deriuque coluisse, ac denique feminam neque in sonnis quidem vidisse; et tamen negligenter succis poplitibus corrueunt, et ad voragine vitiorum venerunt. Hom. 27, sup. Matth., in illud Psalm. xi: *Nuquid qui cedit, non resurgent?*

132. Si semper stare, et nuncquam cedisse, divinum est atque mirabile, quibus est, ludibus dignus, qui se et a casu recipit, et multo majora perficit intrepidi. Ibid.

133. Mirabilis est videre hominem, qui dum vituperatur, quam hominem, qui dum depelli-

tur et percuditur, non decidat. Hom. 88, super Matth.

134. Omnem jactantiam subsequitur ruina. Hom. 5, *Oper. imperf. sup. Matth.*

135. Fortiter cadit quod cadit, propter duas cassas, aut propter pondus suum, aut propter altitudinem suum. Pros.

136. Quod enim ponderosum est, etsi de humili loco cadit, fortiter cadit: quod autem de alto cadit propter altitudinem spati, etsi levo fuerit, graviter cadit.

137. Christianus fortiter cadit propter duas cassas, aut propter magnitudinem peccati, aut altitudinem dignitatis.

138. Sicut quod de alto cadit, grandem somnum facit, ut audient omnes: sic qui de alto gradu dignitatis cadit, ruina illius unquam auditur. Ibid. Hom. 40.

139. Gravissimum est in profundum vitiorum decidere: facilius enim est cadere, quam post casum resurgere. Hom. 70, sup. Ioan.

140. Quis in medio certamine corruunt animae, graviori caso concutuntur. Ibid. Hom. 76.

141. Non grave est venisse in profundum malorum, sed manere ibi postquam veneris. Homil. 24 sup. Acta Apost.

142. Casus non tam gravis est, quam post casum jacere. Hom. 8. sup. 1. ad Cor.

143. Noli, si stas, minimum tibi confidere: sed care ne cedes; nam si Paulus, qui omnium firmissimus erat, formidavit, longe magis nobis est formidandum. Ibid. Hom. 23.

144. Cum asinus cedisse videtur omnes manus porrigeret, et pariter erigere student; frater vero percutientem cura habetur nulla. Hom. 1. ad Popul. Antioch.

145. Non cadere grave est, sed post lapsum non resurgere satanicum et perniciosum est. Ibid., Hom. 22.

146. Si magnus est lapsus tuus, major sit lacrymarum tuarum torrens. Ibid.

147. Qui stare videbitur, videat ne cadat; qui vero lapsus est, surgat; qui cecidit, non confirmetur. Ibid.

148. Facilius est casum cavere, quam lapsos restituere. Ibid., Hom. 80.

149. Non lapsus et ruina causa tentatio est, sed instabilitas animi et ignavia. In Hom. Quod nemo iedit nisi a semelipso.

150. Stantem confidere, et desperare jacentem, perdito animalrum est. Homil. 10, de Pan.

151. Maxime refugentes fuerunt post lapsus enormes plerique inventi, qui magnum impetum in malitia pro se tolerant. Epist. 5, ad Theodorum lapsum.

152. Non est grave cadere luctantem, sed jacere dejectum; non est periculosis in prado vulnerari, sed post vulnus acceptum desperatione evandi modellam vulneri demegre. Prose.

153. Sepe athletas videamus post frequentes lapsus, et dejectiones plurimas coronatos; multum quoque scimus post fugas multas, virum fortis fuisse, et vices victores. Ep. 6, ad Theodorum lapsum.

154. Lubricum genus est natura mortalis, citu quidem labitur, sed non sero reparatur; et sieut cedat, ita et velociter surgat. Ibid.

155. In profunda cedisse malorum, non est impii; sed postquam occidit, contempnere. Hom. 40, ad Popul. Antioch.

156. Peccasti? ponitere; millies peccasti? milles ponitere. Prose.

157. Si lapsus es poteris surgere; peristi, sed poteris salvari; fornicatus es, sed poteris continere; moechatus es, sed poteris liberari.

158. Oscidisti, sed ponitere; moechatus es, sed confitere; occidisti, sed resurge. Hom. 2, sup. Psalm. L.

159. Si qui se stare putat, debet timere ne cadat; qui cadit, quomodo non debet sollicitus ut valeat resurgere? Hom. 10, sup. Ep. ad Hebr.

160. Miserabilis sane spectaculum, eos in portu naufragium passos aspice, qui in mari servati fuerant. Gradus 2.

161. Melius est et sublimi cadere in terram, quam ex lingua cadere. Gradus 11.

162. Miserabilis quidem est ille, qui corrupti sed illo longe miserabilior, qui alteri ruinae causa fuit. Ibid.

163. Lapsus quidem subdit, voluntas est propria; quieti vero solitarii, orationis intermissione. Gradus 27, de differentia quietis.

164. Proximi casum ne ride, verum ipsa quidem quam tutissime poteris, incedere ei autem, qui humi jacet, manum porrige. Lib. 1, Paral. cap. 41.

165. Humanae fragilitatis est cadere, sed pertinaciam diabolum, dejectum in luto seculis permanere. Hom. 43, ad Monach.

166. Studeamus aut non cadere, aut cito conversi a lapsu resurgere. Lib. 2, de Sum. bono, cap. 23.

167. Humilitas lapsus non novit, humilitas lapsum nunquam lapsus est. Apud Bedam, in suis S. Statib., cap. 4.

168. Optimalior est lapsus e pavimento, quam a lingua; multi quippe cum cedissent, resurrexerunt; ob prolatum autem sermonem, interierunt. Lib. 4, ep. 439, ad Therarium.

169. Nec deficit aliquid, nec de se desperat, tact. Firm.

si aut cupiditate victus, aut libidine impulsus, aut errore deceptus, aut vi coactus, ad injustitiae viam lapsus est; potest enim redditus ac liberari, si eum peniteat actorum, et ad meliora conservus, satis Deo faciat. Lib. 6, de Vero cultu, cap. 24.

170. Nemo potest esse tam prudens, tam circumspectus, ut non aliquando labatur. Ibid.

171. Plus habent ponderis ad ruinam, que sunt ceteris altiora. Lib. 7, de Divino premio, cap. 13.

172. Minim praecepis est, qui transire contendit, ubi conspexit alium occidisse. Prose.

173. Vehementer effrenatus es, cui non inquietur timor de alieno casu. In Ligno vite, part. I, de timore, cap. 4.

174. Facilius prudenter labuntur, quam simplices. Part. 2, de Regim. praelat., cap. 22.

175. Corruisti? surge: iterum corruisti? iterum surge: corruisti tertio, et quartio, et saepius? surge: rursum, gene, plange, suspira, humiliare, et Deus non te deseret. Prose.

176. Quare efiamis centies, etiam si millies intraveris. Part. 1, de Regim. praelat., cap. 4.

177. Multos graviter corriri sinunt Deus, ut proprio casu cruditi melioris reddantur. Prose.

178. Nemo tamen post ruinam melior resurgent, quam futurus erat, si non cedisset. Ibid., cap. 3.

179. Numquid humilis labitur, nam unde laboret, qui sub omnibus est? Hom. 19.

180. Qui ex humili loco cadit, celeriter surgit; sed illo longe miserabilior, qui alteri ruinae causa fuit. Ibid.

181. Qui autem ex alto decedit, mortis edit periculum. Ord. 8, de Superbia.

182. Ex his qui in summo perfectoque consisterunt gradu, non arbitror quod ad subitum quis evanescet ac decidat, sed paulatim et per gradus defluere eum necesse est. Lib. 4, de Periculis, cap. 3.

183. Cum omni peccato per penitentiam medium, solus lapsus virginum restitutio medium non meretur. Ep. 33, ad Angelam sanctimoniale.

184. Studeamus aut non cadere, aut cito conversi a lapsu resurgere. Lib. 2, de Sum. bono, cap. 23.

185. Humanum est delinquare, sed inhumenum est diabolum, non a peccato resurgere. Ibid., ep. 88, ad Abbat. Theobald.

186. Pensate vos, qui estis positi in superlativo gradu hominum, si tantus est lapsus a gradu positivo, quam gravior est a superlativo. Serm. 47.

187. Dens, quos in perpetuum eligit (ne aliqua s. PETR. DAM. elatione superbiant) aliquando cadere permittit. Serm. 18, de S. Vitali.

186. Si alii stas, praecipuum cave; quod si lapsum es, ad unum penitentia (qui ubique praesit) est; manum fiducialiter tende. *Opus.* 7, cap. 24.

187. Insigne presonii est eum, qui corruerat in ruinam, inopinata reportare victoriam. *Opus.* 48, cap. 4.

S. PROSPER. 188. Si quis forte aliqua vietas temptatione correrit, non absorbeatur tristitia, nec de hoc miseratione diffidat. *Liber.* 2, *de Vacat. gentium,* cap. 37.

189. Qui de casu percuti exultat, recessus est ut prius patet ipse, quam aliud perdit, et ab ipso ex perditio, quia peries aliud cupit, incipiat. *Liber.* 2, *de Vita Contemplati,* cap. 29.

190. Justum salve est, ut qui ex divinis munib; insolenter intumescit, ex proprio ruina dicat, quam nibil sit, et per semelipsum quam nihil possit. *Part.* 1, *lib.* 2, *de Erudit. hom. inter-*
tor; cap. 30.

191. Licet quicunque lapi sint, non commoren-
tur in lapis, nec in voluntatis suis sororiantur
stoma more versantur, sed illico surgant. *Præs.*

192. Ac si fieri potest, tam velox sit remedium resurgentis, ut vit possit vestigium apparet col-
lapsi. *Liber.* 1, *ad Eccles. Catholic.*

193. Nullus dandus est diabolo locus, ut qui standes amplit in ruinam, lapsos præcipit in mortem. *Ibid.*

194. Qui in parvis labitur, habetur aliquando in majoribus; et qui non est seductus a parvis, erit ita contra majora munitus et tutus, ut ei resisti non possit. *Contro. Manichæos.*

195. Non permittit Deus aliquos cadere, qui in plios erigit. *Part.* 1, *quæst.* 23, art. 6.

196. Neque permittit aliquo cadere in peccatum, ut peccatum suum agnoscens, humiliantur et conturantur. 1, 2, *quæst.* 70, art. 4.

197. Multi fortes occiderunt, quia nimis de se-
ipso presumpserunt. *In Hortula Rosear.* cap. 9,
sec. 2.

198. Qui nunquam cadit, solus Deus est; qua-
re ergo rideat lapis alterius? qui stas, vide ne-
cadat, derido lapsum tuum. *Ibid.* cap. 11.

199. Omni studio ac diligenter prævidamus, ne corruiamur; neque enim cadere athletas doceat, quandoquidem nulli sum excedunt sess emer-
mantes potuerunt. *Liber.* 1, *in Vita Barlaam et Ju-
seph.* cap. 11.

200. Si labi contigerit, statim entundimus est ut resiliamus; et quatos cadere configuror, tollis etiam statim nupta ad extremam ritu diem or-
randum est ut resurgamus. *Ibid.*

201. Non est novum cadere in Iustinatione, sed
medium est iacere dejectum. *Præs.*

202. Revoce unde extulentes pedem fortiter, te

RICH A S. VIC-
TONE.

SALVIANUS.

S. GERATION.

S. THOMAS
AQUINAS.

THOMAS A
KEMPIS.

N VITIS PATE-

cadente visit inimicus, sed fortiorum te sentiat
resurgentem.

203. Lubricum est genus mortalium, sed si-
c ut citius cadit, sic iterum velocius per Dei adjec-
torum surgit. *Liber.* 1, *in Vita Maria regis*
Abraha, cap. 9.

SENTENTIA PAGANORVM.

204. Omnibus modis faciliendi sunt, qui riunt, *CICERO.*

Liber. 3, *Tuscul. quæst.*

205. Si magnus vir cœcidit, magnus jacuit. *De*

Coucil. ad Helvetic. cap. 13.

206. Quid jaes? ad immum dolatum es? nunc
est resurgendi locus. *Liber.* 3, *Quæst.*

207. Sepe majora fortuna locum fecit injurya;
multa occidunt, ut aliud surget, et in mo-
jus. *Ep.* 01.

208. Frequenter currentibus, quam septen-
tibus lapsus; sed his non labentibus vis nulla, illis
nonnulla vis etiam si labantur. *Liber.* 9, *epist.* 26,
ad Lupercum.

Vide etiam *tit.* *Adventus,* sent. 17; *Apotropaia,*
sent. 39, 40; *Ascendere,* sent. 61, 70, 89; *Asci-
lum dicendum,* sent. 28; *Misericordia dei,* sent. 6;
Bonitatis, sent. 71; *Nescire,* sent. 30; *Ordo in ge-
nere,* sent. 27; *Pauli Encyclo,* sent. 4; *Penitenti-*
aria, sent. 400; *Prædicatio,* sent. 126; *Profetatio,*
sent. 10; *Residuum,* per totum; *Renovatio a
peccato,* per totum; *Sacerdos,* sent. 10; *Securitas,*
sent. 16; *Superbia,* sent. 187; *Virginitas,* sent.
103 et 105.

CACITAS.

Definitio. Cacitas est privatio totalis visus, *COLLECTO-*
etiam oculis rebus.

Cacitas mentis est voluntas fastidens, despi-
satrix superiora et spiritualia. *Part.* 1, *Cenitoloquii.*

Divisio. Triplex cacitas est avarii: prima dam-
nationis secunda dissolutio, tercia habitationis.
Part. 2, *tit.* 1, *cap.* 2.

Quadrupliciter est cacitas, scilicet, spiritalis: uno car-
nibus, invidia, inobedientia, ignorancia;
corporalis: a natura, ex senio, ex morbo, ex mu-
risca, vel acrisia. *Sup.* *Iacobum,* cap. 42.

Productio. Cacitas mentis prima est filia lu-
xuria. *Part.* 2, *tit.* 5, *de Luxuria,* cap. 0.

Comparatio. Sicut cacitas corporalis est priva-
tio eius, quod est principium corporalis visio-
nis; ita etiam cacitas mentis est privatio eius,
quod est principium mentis sive intellectualis
visionis. Secunda secundum, *quæst.* 15, art. 4.

SENTENTIA PATRUM.

1. Tanta est cacitas hominum de cœcitate
etiam gloriantium. *Liber.* 3, *Confess.* cap. 3.

*S. THOMAS
AQUINAS.*

S. AUGUSTINUS.

2. Quid ista cœcitate temeris, ad obtinen-
dam inanissimam gloriam erroris hominis aue-
rius, et Deum testem in corde contemneris? *Sup.*
Ep. ad Galathas.

3. In rebus humanis tanta cupiditate em-
cancunt homines, ut non videant. *Sup.* *Psalm.*
cxxxv, vers. 4.

4. Cœcitas confitit in primo homine per pec-
catum. *Tract.* 44, sup. *Ecclesiast. Joan.,* cap. 9.

5. Cœcitas est infidelitas; et illuminatio, filia.
Ibid.

6. Cœcitas ipsa est peccatum; qui se putant
videre, et medium non querunt, in sua cœcitate
permanent. *Ibid.*

7. Cœcus non videt foream, in quam cadit;
qui sponte facit peccatum, videns et sciens, cœ-
citus est, et precipito se tradit. *De Contritione*
cordis, cap. 8.

8. Usque adeo cœcitas mentis occuluit, ut omnia
bona vela habere homo præter seipsum.
Hom. 25.

9. Totus mundus cœcus est, omnes cœcos nasci-
fieri, qui primum hominem decepit: ideo venit
Christus illuminator, quia diabolus fuerat ex-
cœcatus mentis via prædicta dum homo
qua via mundum sit, non adverterit. *Serm.* 2, *de*
SS. Evangel.

10. Recte dientur oculi tanto esse ab hac luce
longius, quanto fuerint cœcliores. *Propt.*

11. Quid tam longe est a luce, quam cœcitas,
etiam si lux præsto sit, atque oculis perfundat
extinctus? *Epist.* 57, *ad Iardanum.*

12. Quis non hominem se malit esse etiam carpe-
cœcum, quam bellum videntem? *Liber.* 14, *de*
Trin. cap. 14.

13. Deum videre, mentis cœcitas non potest.
De 83 quæst., quæst. 12.

14. Quam subtiliter ille antiquus hostis,
cœcitatatem ante oculos mentis nostra obducit, ne
discernebamus gaudium hujus seculi, et
gaudia Regis aeterni. *De Salvatoris documentis,*
cap. 11.

15. Quisquis beneficia Dei non videt, cœcus
est. *Liber.* 1, *de Cintate Dñi,* cap. 7.

16. Provaricatore legis lux deserit veritas,
qui desertus est agentis. *Ibid.* lib. 21, cap. 4.

17. Quomodo homo positus in sole cœcans,
præsens est illi sol, sed ipse sol absens est: sic om-
nis stultus, omnis iniquus, sic omnis impius
œcœsus est corde. *Tract.* 4, super *Epist.* 1, *de*
Cap. 4.

18. Cœcitus factus est Paulus, ut interiora luce-
cor eius fulgeret: exterior lux ad tempus sub-
traeta est, ut inferior rediret. *Serm.* 4, *Convers.*
S. Pauli.

19. Samson dum cum Philisteis pugnavit, non
videt. *Lib.* 6, cap. 13.

potuit capi ab hostibus; sed postquam dormi-
vit in sinu feminæ, et otiose cum ea remansi,
non capitur et cœctatur. *Serm.* 17, *ad Fratres in*
Ep. ad Galathas.

20. Felix cœcitas, qua male quandam illumi-
nat in prævaricatione, tandem in conversione
salubriter excoenatur. *Serm.* 1, *in Convers.* 8.
Pauli.

21. Cœcitas eruditio indiget, et doctrina.
Serm. 11, *de Parcis sermonibus.*

22. Cœcitas cœcitas, est contemptus veritatis.
Ep. 18, *ad Petrum Card.*

23. Cœcitate fit, ut oculus negram veritatem
non agnoscat. *De præcepto et dispens.*

24. Quatuor sunt, que animam peccantis ex-
cœcatae video faciunt: tribulationis purgatio,
Christi incarnationis, veritatis prædictio, gracie
inspiratio. *Serm.* 4, *Quinquag.*, sup. illud. *Lac.*
18: *Confessio vii;*

25. Tanto pejor est cœcitas mentis, quam cor-
poris, quanto anima corporis excedit, et longe magis;
eo quod cœcitas carnis, a recta via non ex-
cludit, nec impedit; sed potius auxilium tribuit;
cœcitas mentis via prædicta dum homo
qua via mundum sit, non adverterit. *Serm.* 2, *de*
SS. Evangel.

26. Intellectus humanus sine radio, circa divi-
na est quasi cœcus. *De itineribus aeterni,* itiner-
e 6.

27. Ita ratio cœca est in anima, quod nec en-
tendit seipsum, cum ipsa sit ex illis, quae oculis
cœcatis, quam bellum videntem? *Liber.* 14, *de*
Profet. cap. 8.

28. Omnis homo in hujus vita auxilio encita-
tus tenetur per culpam præsum, quantitatis
vi ad exterminari lumen intendat, penetrate non
potest. *Liber.* 4, *Moral.*, cap. 22.

29. Iniquus mente cœcas. *Ibid.* lib. 10, c. 9.

30. Fit recte retributione examine, ut qui ex-
teriori negligenter utiliter oculo, interiori non in-
juste cœctetur: nam fenestræ luminis, ad tene-
bras aperte cœctatis. *Ibid.* lib. 21, cap. 4.

31. Cœcitus est qui supra contemplationis
lumen ignorat. *Part.* 1, *Pastorali.*, cap. 11.

32. Cœcitus est, qui præsens vita teneris pres-
sus, dum venturam lucem nequamque diligendo
conspicit, quo gressus operis dirigit, nescit. *Ibid.*

33. Quantitatis interiore lumen peregrina-
mus salvata videre lucem aeternam sicut est, noua
vela, quia hanc ei damnacionis sua cœcitas ab-
condit. *Liber.* 4, *Moral.*, cap. 23.

34. Peccatoris mens tonto altius tenebret, quan-
to damnum sua cœcitatibus intelligit. *Ibid.*
lib. 6, cap. 13.

*S. GREGORIUS
MAGNUS.*

35. Quans miseria! qui privatus est interno lumine, in hac vita diu vult perpetui cæcitatem suam. *Ibid.*, lib. 41, cap. 26.
36. Lux visibilis si incœte diligitur, a luce invisibili cor cœcatur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 2.
37. Sepe cœcent ut dum peccatores superna clementia expectat, in maiorem cordis cæcitatem prostrant. *Ibid.*, lib. 25, cap. 3.
38. Mens interna nos penetrat, quam exte-
rnum actuus pulvis cœcat. Lib. 4, in *l. Reg.* cap. 2.
- S. BERYNUS.** 39. Meretur cæcitas sua subire supplicium, qui parentum vulnus vel torso visu despiceret, et claus oculis hæceri pietatem. Ep. 42, de *Honorare dis parentes*.
- HUGO CARD.** 40. Amantium cœta sunt iudicia. Lib. 3, sup. *Oceani*.
41. Cœci sunt homines, cum temporalia pre-
ponunt spiritualibus. Sup. *Genet.*, cap. 21.
42. Reproubus propria sponte cœcatus, non vi-
det quod in presenti patitur, et quid in futuro
sit passurus non prevalebit. Sup. *Prov.*, cap. 14.
43. Nullum animal audierit eoque cœco. *Ibid.*
44. Multi cœci sunt, non quia oculis non ha-
beant, sed quia inde non intinuerunt, quod de-
bet. Sup. *Isaiam*, cap. 42.
45. Cœcus est, qui optus natus est videre, et
non videt. *Ibid.*
46. Hodie fœre omnes speculatori sunt cœci,
cœci a providentia et scientia. Sup. *Ezech.*, cap. 3.
47. Nihil prouunt corporales oculi, si oculi
mentis fuerint excecti. Hom. 43, sup. *Genes.*
48. Mortals cœci animo, vito corporis multo
defestabilior est. Hom. 70, sup. *Moth.*
49. Sicut qui graves habet oculos, melius in
leco tenebroso quam in sole positis videt, sic
homo terrenus in terram est astutus, et in
spiritualibus cœcus. Hom. 15, *Oper. imperf.* sup.
Matt.
50. Prius peccatis plurimis excœctatur homo,
et sic diabolus deceptio seducitur, et cadit in
mortem. *Ibid.*, Hom. 19.
51. Cœci dicitur non solum qui corporaliter
cœci sunt, sed etiam per cuius oculos diabolus
videt, et non Deus. *Ibid.*, Hom. 34.
52. Cœctas spiritualis, est malitia cordis.
Prose.
53. Sicut enim cœci, non potest aspicere in
splendore lumini, sic homo malignus non po-
test intelligere mysteria peccati. *Ibid.*, Hom. 39.
54. Indicem cœctas, est querere ductores.
Hom. 28, sup. *Acta Apostol.*
55. In oculis mentis sit cœctas cordis, quando
animus nullus concutit metus. Serm. 13, sup.
Ep. ad Ephesi.

56. Cœctas cordis non contrahitur aliunde,
quam a stupiditate et lascivia. *Ibid.*
57. Post delicias nascitur cœctas. Homil. 1. ad
Cedos.
58. Multi lucem relinquunt, ut in tenebris *LACT. FIRM.*
cœci jacant. Lib. 1, de *Falsa relig.*, cap. 4.
59. Vere cœci sunt, qui, coelestia non videntes
et teneris ignorancia circumfusii, terrena et
fragili venerantur. Lib. 4, de *Vera Sapientia*,
cap. 26.
60. Quid cœci a visibus vacat, eo quidquid
audierit in corde subtilius versat; et quia per
exteriora, quaque non spargitur, interiora zeli
stimulo truculentius inflammat. *Opuscul.* 33.
61. Cœcum vulnus hominum, orbatum est lu-
minibus, dum mala bonis antefert, justis inusta,
perturbationes tranquillitati animi, immortali-
bus mortalia. Lib. *De eo quod quis rerum diri-
natur hares sit.*
62. Oboescens anima, etiam dum vapulat, non s. *TRALAS-*
sentit, beneficiorumque agnosco remittit. *He-
cataonted.* 2, sent. 61.
63. Mens execratur præ sollicitudine. Super *THEOPH.*
Math., cap. 6. *LACTUS.*
- SENTENTIA PAGANORUM.**
64. Cœci a nativitate sapientior est surdo et *ARISTOTELIS.*
mutu. *lib. de Sensu et sensu*.
65. Cœci dicemur querunt, nos sine duce erra-
mus. *Ep. 53.* *SENECA.*
66. Pars innocentissima est, cœctas; oculi irrita-
menta sunt vitiorum, ducesque scelerum. *De Re-
medio fortitorum*.
67. Defestabilis erit cœctas, si nemo oculos
perdidit, nisi qui cruenti sunt. Lib., *de Pro-
pria Dei*, cap. 5.
- Vide etiam titulus *Avaritia*, sentent. 38, 39
et 40.

1. Ubi organum vitiosum, ibi et canthus vicio-
sus. Sup. *Psalm. xxxv.* *S. AMBROSIUS.*
2. Dulcis cantilena, quæ non corpus effemi-
nat, sed mentem animisque confirmat. Super
Psalm. cxviii, serm. 7, vers. 6.
3. Nec bone cantilena tua obstrepera moribus *S. AUGUSTIN.*
malis. Sup. *Psalm. cxlii*, vers. 1.

- S. BENA.** 4. Qui obscenam carminibus aurem libenter
aperit, hanc anima sua portam mortis efficit.
Lib. 2, sup. *Luc.*, cap. 7.

- S. BERNARD.** 5. Quid sum verba secularium mulierum, nisi
cantus sirenarum? Serm. 57, *ad Sororem*.

- S. BONAVENT.** 6. Delectari in cantilenis, aut est propter in-
ternam devotionem, aut propter infernum vo-
luptatem, aut propter quamdam curiositatem.
Prose.

7. Primo modo non est peccatum; secundo
modo est procaenum, annexum luxuria de proximo; tertio modo est peccatum, annexum luxuria de remoto. Sup. *Ecclesiast.*, cap. 2, in illud:
Omni voluptate frueretur.

8. Quam multa mulieres cantica diabolica,
amatoria et turpia ore decant; ista possunt tenere
atque parere qua diabolus doceat, et non pos-
sunt temere qua Christus ostendit. *Prose.*

9. Quomodo cantica turpia, in tenebris diaboli
mutant; si cantica sancta, Christi lumen ostendunt.
Hom. 42, sup. *Ep. 1 ad Cor.*

- CLEMENS ALMX.** 10. Chromaticæ modulationes, harmonia, et
meretricia musicae sunt relinquentia. Lib. 2,
Pedagog. cap. 4.

- S. CYPRIANUS.** 11. Mulier (quod est venenosus) super cuncta
psalme delectatur, aut canere, cuius cantu tele-
rabilius est audiens sibi sicutum. *De Singulari-
tate clericorum*, cap. 7.

12. Vocem Deus homini dedit, non ad amat-
ria cantanda, nec turpia. *De disciplina et habitu
virginum*, cap. 5.

- S. EPIMEN.** 13. Ubi diabolico cantiones sunt, ibi ira Dei.
Prose.

14. Ubi cithara et tibiarum cantus, atque tri-
plida perstrepunt, ibi virorum pariter ac mulie-
rum sunt tenebrae, diabolique festum celebatur.
In Eumenio, sup. *Psalm.*

- S. GREG. NAZ.** 15. Occlude turbilis aures tuis, sonis
que cantum molissimum. In *Tetr.* Apud D. Joan.
Damasc., lib. 1, *Parall.*, cap. 46.

- S. GREG. NYE.** 16. Mulieris sonus per fractam cantum har-
moniam everit auditum, et corda seducti. Hom. 4,
sup. *Ecclesiast.*

- S. HIERONYM.** 17. Anima Christiana cantico mundi ignoret.
Ep. 7, ad Lætam.

18. Quid mihi cum hoc dulci et mortifero car-
mine sirenarum? nolo illi subiacere. Ep. 22, ad
Eustachium.

19. Scyllæ canes, ac mortifera carminis siren-
arum surda aura perturbares. Lib. 2, sup.
Oream.

20. Mulieres vocis blanda modulationibus mul-
tos decipiunt et capiunt. Sup. *Ecclesiasticum*,
cap. 9.

21. Horæ diaboli sunt cantilenæ, quæ qui an-

- dit aut legit, parochianum diaboli se ostendit; et
ideo in morte sepelietur in ejus cometrio, scilicet
in inferno. Sup. *Luc.*, cap. 16.

22. A meretriciis cantibus statim cupiditas
flamma incendit auditories, et quasi non sufficiat
ad inflammandas mentem aspectus a facies mu-
lieris, pestis quoque vocis diaboli invenerunt.
Hom. 69, sup. *Math.*

- S. JOANNES CHRYSOSTOM.**

23. Quid turpis quam ad ostium meretriciis
domus harren cantilantem, pugnis a scordo
contundit, furo, lugere, snipsum deturpare? *Hom.*
37, sup. *1 ad Cor. in Moratu*.

24. Quemadmodum sorores aures corporis ob-
truerent, sic meretriciis cantus aures mentis
obstruerent, atque immundas facere. *Hom.*
38, sup. *Math.*

25. Fornicari cantus multo magis quam ster-
cora sunt abominabiles. *Ibid.*

26. Chorœ et cantilenæ diabolica colluvies.
Hom. 42, sup. *Ep. 1 ad Cor.*

27. Ipsa cantilenæ omnis incontinentia plena-
sunt, que innumeræ inducent miseras; in quibus
plurimi amici et amatrices, et amicae et
amate appellatio versatur. *Ibid.*

28. Virginis, omnem exuentes pudorem et
sum projectiles salutem, cum impudicis adole-
scens satanica symphonia certatim conci-
unt. *Hom. 34*.

29. Impletur immundo spiritu, qui satanicas
cantiones modulantur. Serm. 19, sup. *Ep. ad Ephes.* in illud 5: *Impudicis spiritu*.

30. Quæ fistulis et musicis instrumentis ca-
nuntur, nihil aliud sunt quam demonum cantilenæ. *Serm. 1*, sup. *Ep. ad Colos.*

31. Carmen compositum cum suscitata, deci-
piens capit mentes, et quo volerit impedit. Lib.
6, *de Vero cultu*, cap. 21.

- LACT. FIRM.*

32. Qui rapitur cantibus (qui sensus ita sa-
pientium, ut etiam status mentis dulcore pertur-
bet) ad impios cultus facile traducatur. In *Epi-
tome Dei*, *Initi*, verbo *Cohibenda*.

33. Omne quod dum est operis ac laboris, dul-
cis viret, et afficit cantilenæ. *Serm. 10.*

34. Ubi planctus non est, ibi est empta et mer-
cenaria cantilena. *Ibid.*, *serm. 19.*

35. Ludere et lasciva, immo etiam turpia et
demonum quoque plantafata sunt que a mer-
etricibus cantantur, que eorum suavitate maxi-
ma ad incitamenta libidinum auditores pellic-
tunt. *Lib. 10 in Apocalypsi*, cap. 18, sup. illud:
Et vos citharædorum.

36. Quotiescumque dulci voce muletur audi-
tus ad turpe facinus mutatur aspectus. *Prose.*

37. Nemo inuidiosus cantibus credat, nec ad illa
libidinosæ vocis incitamenta respiciat; que enim

oblectant; servient; cum blandiuntur, occidunt.

38. Iste sunt laquei, quibus famularibus inter cetera vulnera diabolus hominum mortes operatur.

39. Sicut videmus frequenter blandis sibilares decipi, et habentes feras in laqueum mortis dulcedine vocis impelli; sic causa mortalium est, quos delusioni captus curia sollicitat.

40. In hoc autem proficiunt varietas vocum, ut homo autem captiuitate captiuitate vocem, aut capiatur; aut capiat. Hom. 8, de Oratione verbi.

SENTENTIA PAGANORUM.

41. Melodica irata, et illis passionibus occupatis sepe alienum, ipsos heteros faciens. 8. Politie.

42. Cantanti sordidus nunc obsecra studia effeminatos tenet. Lib. 1. Contraversi.

43. In comedientibus nostris plus euntiorum est, quam in theatris olim spectatorum fuit. Epist. 84.

CAPTIVITAS.

Vide Cancer.

CAPTIVORUM REDEMPTIO.

Vide Redemptio captivorum.

CARCER.

COLLECTOR. Etymologia. Cancer dicitur quasi coarctare, a coarctendo, quod in eo delente prohibetur exire.

Cancer dicitur est quasi arcere, quod a se arcere estre conculcans. Sup. Psalm. cxxxii, vers. 10.

Cancer dicitur est, quia eo homines coarctantur, quasi arcens, ab arcendo vellet. Lib. 5. Etymol., cap. 27.

HUGO A. S. DEFINITIO ET DESCRIPTIO. Cancer, tenebrosus est locus, fastidius, horridus, profundus penitus et solitarius. Lib. 4. de Proposit. rerum, cap. 3.

Cancer et captivas proprie est libertatis ablatio. Hom. 21, sup. Epist. II ad Cor.

Captivas est violenti inviti cordis abducere, sive iugis ad quicunque ingressus, atque optimi nostri status exterminium. Grado 15.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS. 1. Gravis culpa, si justus sit, in captivitate, in carcere propter debitum aliquod, et nihil a te impetrat. Lib. 1. Offic., cap. 30.

2. Non torrentur innocentes cum falsis crimibus appetentes, cum oppressa Justitia traduntur in carcere; visitat Deus et in carcere suos; et ideo ibi est plus auxilii, ubi est plus periculi. De Joseph, cap. 5.

3. Ipso exilio clausa carcere duriora sunt. Sup. Psalm. exxviii, vers. 20, vers. 24.

4. Cancer est hic mundus, et forna Babylonis, 5. ANTONIUS DE PADOA.

Serm. 20, 22 post Trinit.

5. Considera ubi sis, quid egeris vide, quare 6. AUGUSTIN.

patriaris vide, et illi vides quid patriaris. Sip.

Psalm. cxxxv, vers. 5: *In iuriam potentibus.*

6. Si perituras est, qui carcere noui visitavit,

quid de illo fieri, qui forte in carcere misit?

Serm. 1, de Desinatu.

V. BEDE.

7. Captivas est maxima, ubi anima captive acciuntur. In sua Procer, verbo *Captivitas.*

8. Sane iuvos tolerabilior est carcere hic, et tempore inferior assignatur: ubi cum fratre fuerit Domini, misericordie recordatur: quam illi ubi iniurias inventa ad odium, sum habet carcere; ubi nulla redemptio, ubi nemini licet resurrecere. In *Declamationibus.*

S. BERNARD.

9. Quanta consolatio asset, si carcere captivo appeteris: appetor utique carcere culpe ad evadendum. Serm. 10, de Rogationibus, sup. illud: *Luc 2, Filiate et apeteatur.*

S. DONATEN.

10. Diabolus tenet peccatores in carcere clausum, Christus ad apertendum clavem de celo portari, et amico suo reliquit; sed heu! diabolus cavel, ne carcere appetatur. Ibid. sup. illud. *Math. 16: Tibi claves tradidit mihi.*

HUGO A. S.

VICTORE.

11. Diabolus durissimi carceris auferunt facultatem operari, libertatem ambulandi, potestam libere agendi, et infernum necessitatem tolerandi. Serm. de Animabus.

12. Cancer malorum desideriorum, disciplina est. Part. 1, in *Speculo disc.* cap. 7.

13. Pigro, silla cancer est. Lib. 4 de *Profectu relig.* cap. 32.

14. Beatum carcere, quem illustravit martyrum praesentia loco beatum carcere, qui homines Dei mittit ad celum! Ep. 81, ad Rogationum, cap. 1.

15. Nihil eum corporis affigit captivitas, cui s. CYPRIANUS.

animae magna est concessa libertas. Tom. 1 Propheta 4.

16. Ad Principum spectat efficuum, illos quo paterna castigatio corrige non potius vincula et carcere manuscapie. Sup. *Jacob.* cap. 19.

17. Inde nemo homo carcere tenetur, unde audacter est transgressus. Sup. *Job.* cap. 19.

18. Cancer duplex est; scilicet vitorum, et tribulationum. *Prose.*

19. Primum est reproborum, qui mentis operibus injuria gravantur, donec caro soluti in exteriores tenellas projiciantur alterne damnationis; secundus, est justorum. Sup. 1, *Petri.* cap. 3.

20. Beatus est liberum exire, quam post vincula libertatem querere. Lib. 3, *Moral.* cap. 38.

21. Quasi per amena prata in carcere per-

s. GREGORIUS.

MAIOR.

vent, qui per praesentis vita prospera ad internum tendit. Ibid., lib. 6, cap. 4.

22. Servum Dei non tenet catena ferrari, sed catena Christi. Lib. 4, *Diatogi.* cap. 16, verbo *atio.*

S. HIERONYM.

23. Non omnis qui vincitur est, vincitur est Christi; sed quicunque pro Christi nomine, et pro eius confessione vincitur ille vero vincitus dicitur Iesu Christi. Sup. Ep. ad Philemonem, sup. illud: *Paulus vincut Christum.*

S. HILARIUS.

24. Gravis est captivitas corporalis, que jure libertatis amiso viceform dominatus substituit; et servum tuum quidem corpora, sed nequam captivus fidelis anima libertas. Super Psalm. cxxv.

25. Captivitatem corporis, religioso anima gerentis despici. Ibid.

26. Durum quidem est incarcerationi, tamen homini non omnino est miserabile; at vero anima captivitas, quam infelix est. Ibid.

27. Captivitatem anime et corporis sequitur captivitas. Ibid.

28. Manases, in carcere positus, catenis et compedibus constitutus Deum cognovit, quem prius liber cognoscere noluit. Lib. 2, de *Claustro anima.* cap. 16.

29. Trii sunt quibus gravamus; videlicet cancer, captivitas et infirmitas; graviter infirmus debilitate et dolore, incarcerationi catenis et compedibus, captivus servitus et labore. Ibid. lib. 3, cap. 10.

30. Mundus cancer est captivorum, infernus dammariorum. Lib. 3, *Miscell.*

HUGO CARD.

31. Quidquid in mundo amat, cancer anima est; ubi anima misera amoris, vinculo amoris reclusa tenetur atque ligata. Sup. *Ecclesiasten.* cap. 2.

S. JOANNES CHRYSOSTOM.

32. Quemadmodum margarita etiam in econtraobstruit, milibonum nativum pulchritudinem retinet; sic virtus quicunque cum projectori, sive in servitu, sive in carcere. Hom. 63, sup. *Genes.*

33. Est licet in carcere innocens, justus coniunctus in vinculis, in custodia relegatur; injuria injuriosi est; non innocens; pena leudentis, non lesi. *Prose.*

34. In carcere nullus appetitur, nullus alieno crimen operatur; innocens illius tempus expectat, reus judicium.

35. Gaude innocentia et exulta, si illi tentatis, profici; si humiliaris, exiguis; si pugnas, vincis; si occidaris, coronaris.

36. Innocentia enim in servitu libera est, in periculo tutta, in custodia lata. Serm. de *Joseph vendito.*

37. Vita praesensa nullo carcere prestare videatur. Hom. 11, sup. *Hebreos.*

38. Simplex si in vineulis et in carcere positus est, non opus habet custodia, et custode custodia, sed nulla est illi laxatio. Hom. 7, sup. *Acta Apost.* in *Moral.*

39. Quid carcere pejus, quid crudelius, quid ferocius? attamen Christiano nihil dulcius illo. Ibid. Hom. 36.

40. Carcer afflictionis locus est; ubi molestia, ibi virtus. *Prose.*

41. In carcere humilitas animi est, exhortatio et extimulatio ad virtutem. Ibid. Hom. 34.

42. Veri Philosophi etiam in vinculis, in carcere, in catena voluptate mera fruuntur. Hom. 38, sup. 1, ad *Cor.*

43. Vincut esse propter Christum illustrius est, quam sive Apostolum, sive doctorem, sive Evangelistam esse. Serm. 8, sup. Ep. ad *Ephesios.*

44. Non capit ita splendidum reddit impossita corona margaritis conspicua, sicut catena ferrea, que propter Christum in carcere fertur. Ibid.

45. Sanctis ipsis regis illustrior est cancer, ipsi etiam ordo. Ibid.

46. Si mihi cum Angelis standum fuisse sursum, aut cum Paulo vincio, carcere preceptum. Ibid.

47. Non ita beatum dico Paulum, eo quod in paradiso raptus sit, sicut quod in carcere est coniectus. *Prose.*

48. Non ita beatum astimo Paulum, quod verba audivit ineffabilia, sicut quod vincula suscepit. Ibid.

49. Ilud magni honoris est, istud gloria nihil non excellentis, propter Christum incarcerationi. Ibid.

50. Nihil catena beatius, nihil melius, quam male propter Christum in carcere affici. Ibid.

51. Si quisquam dixisset, Elige utrum velis; sive esse Angelus Petrum stimulans ac solvens, an Petrus in carcere servatus? Petrus maluisse esse propter quem Angelus descendit. Ibid. Sup. illud Act. 12: *Erat enim sinetus.*

52. Quinta glorio, quam voluntas, quam honoris splendor, pro Christo in carcere vincut se esse cognoscere! Ibid.

53. Quo patet illustrior fit sancti Pauli in carcere virtus, quod vincut ipse vincit, quando non solum seipsum vincit, sed et reliquos vincit exolut. Ibid.

54. Ubi cancer, ubi catena, ubi vincula, ubi mors pro Christo, ubi certamen bonum; nihil hoc certamine melius, nihil illustrius. Hom. 9, sup. 2, ad *Tom.* sup. illud 4: *Bonum certamen certavi.*

55. Si in captivitate fueris, timor adsit Dei, et nihil erit triste. Hom. 26, sup. Ep. ad *Hebreos.* in *Moral.*

LACT. FIRM.

56. Argenteas catenas ad lacerinas in templo suspensis, ipsum autem in carcere vinctum natus quidem visere. Hom. 60, ad Popul. Antioch.

57. Proprium justorum opus est, redimere captivos. Lib. 6, de Vero cultu, cap. 12.

58. Nemo dubitat quin timidi et imbecilli sit animi metnare carcere. Ibid., cap. 17.

59. Quisquis carcere non exhorruerit, fortis simus judicatur. Ibid.

60. Nemo iustus potest esse, qui carcereum timet. Ibid.

61. Qui Deum metuit, nec carcereum metuit. Ibid., cap. 17.

62. Virtus pro fide, pro justitia, nec carcereum perhorrescit, nec mortem recusat. In Epitome divin. Inst. cap. Dicim.

63. Redimere ab hoste captivos, magnanimi opus est. Ibid., cap. Dixi.

64. Diabolus pro suo merito aeream, quasi avis, pro carcere meruit. Lib. 3, de Sum. bono, cap. 5.

65. Justum est, ut carcere non innocentem tecet, sed innocentes; poma non iustos cruciat, sed iustos. Serm. 63.

66. Carcer Christi gradus corona est. In Ilyano martyris Fructus.

67. Carcer proximalit ad superna coeli. Ibid.

68. Carcer conditum Deum beatis. Ibid.

69. Levius est captivitatem corporis Christianum quam captivitatem anime sustinere. Lib. 6, de Gubern. Det.

70. Melius est sub specie captivitatis vivere liberi, quam sub specie libertatis esse captivi. Ibid., lib. 5.

71. Si recognoscimus ipsum magis mundum carcere esse, existit nos e carcere (cum in carcere sumus) quam in carcere intrinseco intelligentem. Ad Martyres, cap. 2.

72. O vos benedicti de carcere in carcere translati! habet quidem tenebras, sed lumen estis ipsi; habet vineam, sed vos soluti in Deo estis; triste quid illae spirat; sed vos odor estis suavissimus. Ibid.

73. Confristetur in carcere, qui fructum secundi suspirat; Christianus etiam extra carcereum seculo remunavit, in carcere autem etiam carcere. Ibid.

74. Hoc praeferat carcer Christiano, quod Erebus Prophetae. Ibid.

75. Auferrimum carcere nomen, excessum vocem; et si corpus includatur, et si caro detinatur, omnia spiritui patent. Prose.

76. Vagare spiritu, spatiare spiritu, et non statim opes aut porticas longas proponere tibi, sed illam viam qua ad Deum ducit.

S. THOMAS
AQUINAS.

CICERO.

SENECA.

77. Quoties cum spiritu deambulaveris, toties in carcere non eris.

78. Nihil crux sentit in nervo, cum animus in celo est, totum hominem animus circumfert et quo velut transfert. Ibid.

79. Aer caliginosus est quasi carcere daemonibus usque ad tempus iudicium. Part. 1, quest. 64, art. 4.

SENTENTIA PAGANORUM.

80. Longe videtur a carcere atque a vinculis abesse debore, qui seipsum jam esse dignum custodiae judicaverit. Orat. 1, pro Catinia.

81. Multi in carcere vixerunt, in convirio perierunt. Lib. 4, controver. 25.

82. Dolor, egitas, ignominia, carcere, exilium, ad sapientem pervenere, mansueti sunt. Ep. 85.

Vide etiam tit. Mundus, sent. 6, 80; Vindicta in genere, sent. 87.

SENTENTIA PATRUM.

1. Illis innumeralibus et impie fabulis, quibus s. AUGUSTIN. vanorum plena sunt carmina Poetarum, nullo modo Christianae consonant libertati. Ep. 131, ad Memorium Episcop.

2. Poetarum consuetudo est aliquae licentia misere carminibus suis enigmata fabularum, quibus aliquid significare intelliguntur. Lib. 4, Quest. sup. Numeros, quest. 45.

3. Qui obscenis carminibus auron libenter v. BEATA. aperit, hanc anime sua portam mortis efficit. Lib. 2, sup. Luc., cap. 7.

4. Carmen in nocte est letitia in tribulatione. s. GREG. MAGN. Lib. 26, Morel.

5. Poetam non potest nosse, nisi qui versum s. HIERONYM. poetatis scripsi. Ep. 26, ad Paimachium.

6. Daemonum elitis est carmina Poetarum: haec omnes suavitate delectant; et, dum aures versibus, dulci modulatione currentibus, capiunt, animam quoque penetrant et pectoris interna deviciunt. Prose.

7. Verum ubi cum summo studio fuerint, ac labore perfecta, nihil aliud nisi inanem sonum et sermonum strepitum suis lectoribus tribunt.

8. Nulla illi saturitas veritatis, nulla refectio iusti reputatio; studiosi corus in fame veri, et virtutum penuria perseverant. Ep. 24, ad Damascum papam.

9. Non legas Poetas, nec in eorum lectione requiescas. Ibid.

10. Nunc etiam Sacerdotes, omissis Evangelii prophetis videmus, comedias legere, amatoria et baculorum versuum verba canere, tenere Vir-

gillum; et id quod in pueris necessitatis est, crimen in se facere voluptatis. Ibid.

11. Ubi non est letitia mentis, frustra sonat melodia carminis. In Orat. Hieremiz, sup. illud: Senes defecrunt.

12. Scylios canes ac mortifera carmina siru- narium surda aure pertranceas. Lib. 2, sup. Osram.

13. Sicut carmina seculi sunt, sic et carmina Ecclesie, unde laus Dei cantatur, et consolatio Sanctorum est. Sup. Psalm. lxxv in fine Psalmi lxxv.

HUGO A. S. MUNERA.
VICTORE.

14. Mundi amatores, qui vocari Christiani volunt, nugas poetarum diligit et veritatem divinarum Scripturarum, aut negligunt, aut (quod peius est) irridunt et contemnunt. Lib. 4, de Arca Noe Moralit, cap. 8.

S. ISIDORUS
HISPALENS.

15. Prohibetur Christianis figurae legere Poetarum, quia per obscenitates inanum fabularum mentem excitant ad inventiva libidinum. Lib. 3, de Sum. bono, cap. 13.

LACT. FIRM.

16. Carmen, compositum cum suavitate, decipiunt, capit mentes, et quo voluerit, impellit. Lib. 6, de Vero cultu, cap. 24.

17. Assuet dulcibus et politis carminibus, communem sermonem pro sordido aspernantur; id enim querunt, quod sensum desuleant. Ibid.

18. Poeta officium est in eo, ut ea que gesta sunt vere in aliquas species obliquis figuracionibus, cum decoro aliquo conversa traduant. Lib. 1, de Falsa relig., cap. 11.

19. Carmina sensus ita sepe delinquent, ut etiam status mentis dulcore perturbent; et qui his rapitur auditu, ad impios cultus facile traducuntur. In Epitome divin. Inst. verbo Contendit.

20. Metrum diu infrequentatum durus texitur. Lib. 9, ep. 15, ad Getaianum.

SENTENTIA PATRUM.

CICERO.

21. Ea re poemata non facio, quia cujusmodi volo, non possum; cujusmodi possum, nolo. Lib. 4, de Arte Iheratoria ac Hieremiz.

22. Si poema loquens, pictura est, pictura ta- citum poema dabit esse. Ibid.

PLINIUS II.

23. Castum esse docet pium Poetam. Lib. 4, ep. 14, ad Paternum.

24. Carmini parva est gratia, nisi eloquentia sit summa. Lib. 5, ep. 8, ad Capitonem.

SENeca.

25. Poetarum furor, fabulus humanos errores alunt. De brevitate vita, cap. 16.

26. Carmibus maxime feruntur animi. Ep.

CARO.

HUGO CARD.

Etymologia. Caro dicitur a carendo, vel ca-

dendo; a carendo, caret enim caro fere omnibus, vel quod vitam, vel quod sustentationem, vel quod indumentum. Prose.

Quoad vitam caret, quia indiget Deo, et anima; quoad esse, Deo, quod bene esse, et etiam ut conservetur in esse, quia nec anima esse possit sine Deo.

Quoad sustentationem, indiget terra nascentibus; quoad indumentum, enteris animalibus.

Vel caro dicitur a calido, quia prona est ad lapsum, et secum trahit animam ad casum peccati, et premit in precipitum inferni. Super Psalm. lxixv, Mor.

Dicitur caro a carendo, quis caret omni bono. Prose.

Caret status firmitate, quia modo est sana, modo agra, modo tristis, modo late, modo turpis, modo pulchra, modo vivens, modo mortua.

Caret mentis puritate, et, quidquid tangit aut sibi sociatur, maculat.

Caret morum honestate, nisi stimulis coactetur. Lib. 3, Contemplat. de Conflicto carnis, cap. 2.

Descriptio. Quid est caro, nisi putredo et ver- s. GREG. MAG. mis? et quisquis carnibus desideris ameat, quid aliud quam vermem amat? Lib. 16, Mor., cap. 29.

Omnis caro cenis et foenum, massa putredinis, s. HIERONYM. cibus verium, et fetidissimum sterces. In Regula Monachorum, cap. 28.

Conformatio. Sicut linea devorat, et sicut ignis s. AUGUSTIN. lignum, foenum, stipulum consumit: ita caro robusta et delicata, animam consumit et concremat. De solitari. documentis, cap. 65.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nunc se erigit caro nostra, nunc se dejicit; s. AMBROSIUS. erigit menti, dejicit potestati; et ubi se uergi viderit, constantiam deserit. Sup. Psalm. xlvi.

2. Non caro in vilo est, sed ea quibus caro sollicitatur et fluctuat. Ibid.

3. Qui secundum corporis appetentiam vivit, caro est. Sup. Psalm. cxlviii, serm. 4, vers. 1.

4. Discamus cavere quem gerimus.

Hic nobis hostis domesticus; hic nimicus gravis est nostri; inflammat in vino; ardet libidine; decor mulieris acceditur; spe altior; desperatione: uitio; illeochris exsuriit; non evaport allestu; timore turbatur; metu frangitur; luxuria molitur; lascivia dissolvitur; labore afficit; sollicitudine fatigatur; passione conteritur. Ibid., serm. 11, vers. 7.

5. Sancti viri cavent sibi a carne, sicut ab hoste. Part. 1, titul. 2, de Potentissima anima, cap. 9. s. ANTONIUS

S. ANTONIUS
DE PAGIA.

6. Servus viri justi, caro est; o quam felix est, qui hunc servum subiungavit. Serm. Dom. 3, post Epiph.

7. Caro cum bonis natura est gravita, et temporalibus opulentis insurgit in dominum. Serm. Dom. 4, *Quadragesima*.

8. Sic de carne nostra fui medisina, sicut de serpente theria; caro fuit serpens in culpa, dabit theriacam in pena. Serm. Dom. 11, post Trinit.

S. AUGUSTIN.

9. Hic anima consuetudo facta in carne properat affectionem, in Scripturis diuinis euro nominatur. Lib. 6 *Musica*, cap. 11.

10. Est quedam via heretica ex quibus sensibus implicata, gaudia carnalibus delictis, carnalem fugientem offensionem, voluntatemque carnalem consecrata; huius vita felicitas, temporalis est; ab hac vita incipere, necessarium est; in ea persistere, voluntatis. Ep. 120, ad Honorem, cap. 2.

11. Non mala est caro, si malo caret. *De continentia*, cap. 8.

12. Semper atque semper evo nostra subjectis anima nostra, et sicut ancilla famulem domine sue. *De salutaribus dicuntur*, cap. 35.

13. Caro in malitia semper est potens, in absentia autem, in jejuno, et in vigiliis et orationibus, ac bonis operibus infirmam se esse finit. *Ibid.*, cap. 64.

14. Caro data est quasi anima bellum, que si mortificatur, adducit vitam; si nutriatur, demergit in foveam. *Ibid.*

15. O caro, bestia crudelis, quid habes, quid gravas animam, que nihil desiderasset nisi Deo servire, si tibi inimicus non se juxisset. *Prose*.

16. Tu autem, caro misera, non solum terpam occidis, sed et animam necas.

17. O caro mala quid queris? quid desideras? non vis laborem sustinere, non vis iniquitas conquiescere; suffocas animam, ut versa vice tu sis domina, et illa ancilla. *Ibid.*

18. Caro cum qua inuidio, semper ducere me vult ad peccatum; mecum vult coronari, sed non mecum desertare. *Ibid.*, cap. 65.

19. Princeps et dominus carnis naturaliter anima est, quae domare carnem debet et regere. Lib. 2, *contra Julianum*, cap. 8.

20. Quid prodest inlegra caro, mente corrupta? Sup. *Psalm.*, xxv.

21. Caro bene obediens famula est anima; illi regit, hanc regitur; illa imperat, ista famulatur. Sup. *Psalm.*, cxlv, vers. 1.

22. Ibi caro imperat et spiritus servit, peruersa domus est. *Prose*.

23. Hecla enim domus est ubi vir imperat,

S. MARIA.

39. Familiare magis nobis est carnis nostra servire vilia, quam actiones et passiones ejus ordinare. In *Serm. ser. 4, Hebdomadae pauperis* de passione.

40. Hostem crudelissimum circumferre, et subtiliter coginur, et perire eum non licet. Serm. 3, de septem pauperibus.

41. Caro putrida putredini proxima est. Serm. 4, in *Assumpt. B. Mariae*.

42. Motus et titillatio carnis, tribus ex causis contingit: ex precessione cogitatione; ex ventris penitentiale; ex maligno spiritu impugnatione.

43. Bonus fiducia comes caro spiritui hono, que ipsaui aut si oierant, juvat: aut si non juvat, exonerat: aut certe juvat, et minima onerat. In tract. de *Bibliganda Deo*, cap. *Sed.*

44. Quare animam tuam vilipendias, et ei carnum praeponitis: dominum ancillari, et ancilium dominari, magna abusio est. In *Medit.*, cap. 3.

45. Caro suggesta mollia, mundus vanus, diaholus amara. *Ibid.*, cap. 14.

46. Gustato spiritu necesse est despire carnem. Ep. 9.

47. Cum iudicium carnis ex anima pendeat, carni nihil potest utilius, quam salus animae prouideri. In *declaim.*

48. Caro tunc Deum sitit, quanto per jejunium abstinet, et arescit. Serm. 24, ad *Sororem*.

49. Si carnem tuam supra modum affligis, cives tuum occidis; et si eam plusquam oportet tollis, inimicum tuum nutrit. *Ibid.*

50. Adversa carnis, remedia sunt animi. *Prose*.

51. Aegritudo carnen vulnerat, mentem curat. *Ibid.*

52. Carnis tua feueris est libido, concupiscentia, inuidia, infirmitas, fragilitas, dolor, vermis, putredo foetens, et festuus fester. In *serm. de Miseria humana*.

53. Caro misera, insipiens, caca, demens et prouersa insanu caro transitoris et caducuus querit consolationes, immo desolationes. Serm. 6, de Adventu.

S. BONAVENT.

54. Unde caro ad tempus susuerte vivit, inde spiritus in aeternum interit. Lib. 3, *Pharetr.*, cap. 17.

55. Servire carni mors est, cibis verminum, nodus daemorum, vita peccatorum, fomes morborum, corruptio corporum, inquinatio morum; perdito bonorum, acquisitione malorum et dolorum. In *Alphabet. Religiosar.*

S. CYPRIANUS.

56. Non est caro dictaris peccati, nee inventrix malitiae, nee cogitatus formalis, nee dispositus agenda, sed officina est spiritus, qui in ea et per ea quæcumque affectaverit pergit et consum-

mat. In prefatu, ad *Cornelium Papam*, de Cardinalibus Operibus Christi, cap. 4.

57. Caro hostis est ei persecutor poster, peccati parva. Lib. 4, *Glyphorum in Deuteronom.* cap. 3, de Militante.

58. Si superius sit caro, turpia est alqua impurus qui vincitur, conque plana contaminatione. *Prose*.

59. At, si vincatur illa, spirituus se submitat, illustris ex propria gloria victores manet. Hom. 18, in *Festis Paschal.*

60. Vitia carnis, delectationes atque tactus, mentem hominis vehementissime concant, hominemque bestias redditum consimilem. *De Profess.* monasi, art. 10.

61. Nullus nobis tam occulus inimicus est, quam caro nostra. Hom. de *Panti*. *Ninisitarum*.

62. Maximus hominis inimicus est caro, nihil recognoscit novit malorum, ut dolet; nihil pravidet, ut timeat. *Prose*.

63. Stadum ejus est abuti presentibus; quod s. FRANCISUS ASSISIAS.

64. Ipsa in suum gloriam transiit quod non illi sed anima datum est, et sibi impudenter arrogat.

65. Illa de virtutibus laudem, de vigiliis et orationibus favorem carpi extrinsecum, nihil animo relinquens. *Opacul.*, oracula prima.

66. Jumento nostro adhibere dabemus sacrum, gloss. decr. palam, et flagellum: sacram id est, opera punitio; palam, id est, necessaria ad vita sustentationem; flagellum, ut castigemus si exceserit. Apud Gratian. In *Decretis*.

67. In terrenis caro quiescit, sed spiritus deficit. Sup. *Joh.*, cap. 11.

68. Moderati viri carnem regunt, et spiritui subdunt. Sup. *Psalm.*, cxxvii.

69. Terrimum fundatum est substantia carnis. Lib. 5, *Moral.*, cap. 29.

70. Quasi quidam vestis animo, caro est; sed hec vestis habet linam suam, quia ab ipsa carnali tentatio oritur, ex qua laceratur. *Ibid.*

71. Hi frequenter majoris tribulationis ex carne suscipiunt, qui carnis voluptatibus delectantur. Lib. 12, *Moral.*, capitulo 14.

72. Caro nobis aliquando adjutrix est in bono opere, aliquando autem seductrix in malum. Homil. 19, sup. *Eschist.*

73. Turpis est diliger, quod constat citius patere. Hom. 3, sup. *Frang.*

74. Caro delectationibus pascitur, anima vero amaritudinibus vegetatur. *Prose*.

75. Sic carnum dura convulherant, ita spiritum molles necant. In *septem Psalm.*, *Panti*, sup. *Psalm.* 1, vers. 16.

s. CYRILLUS ALEX.

DIONYSIUS CARTHUS.

s. EUSEBIUS EMISSIONIS.

s. FRANCISUS ASSISIAS.

gloss. decr.

opacul.

flagellum.

castigemus.

excesserit.

terrenis.

laudem.

vigiliis.

oracionibus.

flagellum.

castigemus.

excesserit.

spiritus.

animam vero.

vegetatur.

spiritum molles necant.

in malum.

76. Sicut carne quiescente spiritus deficit, ita ea labore convalescit. *Ibid.*

77. Quemadmodum carmen molia nutrunt, ita animam dura ad alta sustollunt. *Ibid.*

78. Dum quisque considerat, quam ciftus caro ad pulvorem redat, festine superat hoc, quod se de carne intus turpiter impungnat. Lib. 3. *Moral.*, cap. 17.

79. Carnis vita per momenta deficit, et tamen carnale desiderium crescit. *Ibid.*, lib. 10, cap. 13.

80. Valida sunt, et omnino violenta bella carnis. Lib. 6. in *L. Reg.*, cap. 1.

81. Temet fortè custodiunt animi, qui potenter vult dispiegare motus carnis. *Ibid.*, cap. 2.

82. Nihil carnis luxurias, nihil vilios, nihil omni injuria passionique subjectius. Ep. 7., de *Vite perfecta*.

83. Caro frigus timet, aspernatur fumen, attenuat virgines, libidinosa exortescit, mollia quæque et juvanda desiderat. Lib. 3. sup. Ep. ad *Gataf.*, cap. 5.

84. Ubi precepsit spiritus elatio, sequitur carnis turpitudine. *De Orat. Dominiu.*, cap. 10.

85. Carni provida sunt necessaria, ne deficit; et superflua resecunda, ne serviat. Sup. Ep. ad *Rom.*

86. Qui carni secundum volupatem indulget, de jumento facit Deum suum. *Ibid.*

87. Carni prouidendum est ut serviat, non ut serviat; ut sit ancilla, non domina; hostia fiat viatoria mortificatione, et vivat virtute. *Ibid.*

88. Sic nutritio est caro, ut serviat; sic demanda, ut non superbiat. Sup. *Regulam D. Augusti*, cap. 3.

89. Caro semper querit affluentum cibi, liberatum oīi. *Prose.*

90. Necessaria impendenda sunt carni, non subtrahenda; sed ne vacet oīo, dum impeditus cibis, sequantrum quo convenienter asino: virga scilicet et omnis; virga correctionis, et omnis laboris. Lib. 2. *de Claustrō anime*, cap. 14.

91. Caro fragili est, suada et concipiunt adversus spiritum, pravos motus gigant, et infirma est. Lib. 4. *de Propriet. rerum*, capitulo 3.

92. Tres sunt tyrami, qui contra nos actus producent; diabolus, mundus et caro. *Prose.*

93. In exercitu diaboli militant vitia; in castis mundi, prospera et adversa; in societate carnis, desideria terrena.

94. Ex his tribus duo conjuraverunt tertio ad subversionem nostram.

95. Mundus enim et caro diabolo auxilium fecerunt contra nos; unus est vicinus, alter domesticus; mundus enim justa nos, caro nobiscum.

96. Idecirco conflit diabolus magis in auxilio carnis, quia plus noīet domesticus hostis. Lib. 4. *Miscellan.*

97. quanto magis procuratur caro, tanto corruptionis efficitur. Sup. *Ecclesiasten*, cap. 41.

98. Tam seruus, quam asinus noster, est nostra caro, cui debetur cibus ad sustentationem nature, virgo discipline ad reprehensionem lascivie, opus et omnis ad perfectionem penitentiae. *Prose.*

99. Debentur illi carna, ne deficit: virga, ne lascivias omnia, ut proficiat. Sup. *Ecclesiasticum*, cap. 31.

100. Caro igne luxurie et avaritie cocta, quanto plus lavatur, tanto sordidior inventur. Sup. *Isaiam*, cap. 16.

101. Nihil vilios quam a carne vinci, nihil gloriosus quam carnem vincere. Sup. *Math.*, cap. 4.

102. Misera caro aviditatem ostendi commovet, gulam incitat, appetitum provocat, voluptates ingredit. Lib. 3. *Contempl. de Conflitu carnis*, cap. 2.

103. Qui carnales sunt, spiritualia facere non possunt; nec qui spirituales sunt, carnalia. Apud S. JOANNES CASS.

S. IOHNES CLIM.

S. EUD. PELUS.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. LEO I.

JOANNES CASS.

5. IGNATIUS MART.

104. Non est nobis adversarius extrinsecus formidonus, in nobismetipso hostis inclusus est. *Prose.*

105. Non habemus hostem nobis extrinsecus metueendum, si ex qua intra nos sunt spiritui deicti subdantur. Lib. 5. *de Spiritu Gattirimargi*, cap. 21.

106. Quidammodo exire de carne est, in corpore commorantem; et ultra natum est, fragili carne circumdatum, carnis acutios non sentire. Lib. 6. *de Spiritu fornicati*, cap. 6.

107. Natura carnalis dominus diabolus est, quia omne malum intus in carne est, quia secundum voluntatem carnis est. Hom. 5. *Oper. imper.*

5. JOANNES CHRYSOST.

108. Caro non arbitrio suo est, sed in malo; condita est sub peccato, et non potest horum velle. *Ibid.*, Hom. 12.

109. Caro minime suam diligere non potest; quia impossibile est, ut injuriari non sentiat; alii enim ei seruia tentatio est. Serm. 5. *de Jejunio septimi mensi*.

110. Fieri non potest ut caro, nata de vanitate, non sit vanitatis amatrix. *Ibid.*

111. Caro adversus animam certare potest, vincere non potest, nisi ipsa anima consentient ut vincatur; anima autem adversus carnem, et certat et vincit. *Ibid.*

112. Noli, quod carnem habeas, de victoria et labore pro virtute subeundi desperare. *Prose.*

113. Carnis natura Paulo non fuit impedimentum

to, quin qualis fuit evaderet: nec Petro, ut condicione accepit.

114. Et Enoch in carne translatus est, nusquam apparuit: ita et Elias cum carne raptus est.

115. Abraham, et Isaac, et Jacob in carne clauerunt; et Joseph in carne impudicum mulierem superavit. Hom. 74, sup. *Ioan.*

116. Non decet ut caro imperet, sed obediendo sequatur; neque ut vitam dirigat, sed ut spiritus leges, quibus obtemperet, accipiat. Serm. 14, sup. *Ep. ad Rom.*

117. Carnalis homo, rebus presentibus addicatus est, atque in his perpetuo versatur. Hom. 3, sup. 2, *ad Cor.*

118. Quemadmodum de his qui virtute clarunt, licet habeat quis corpus, dicere tamen sollem, Totus anima est; illa et de carnalibus, licet illi per vitam non deit anima, dicimus tamem, Totus caro est. Hom. 13, sup. 1, *ad Timoth.*

119. Amicus ingratus ac dolosus, caro est; si se foveatur, amplius bedit. Gratu. 9.

120. Si carnis tue cupiditas aduersum est fori, ac rabido impetu fertur, ignis futuri memoriam ipsi refrica, et extingueat. Lib. 4, ep. 423, *ad Salomon.*

121. Caro pretiosus ac deauratus indumentis coperta, monilibus ornata, serisque preciaris composta, quid aliud est quam caro facta, corrupta? Part. 2, *de Humilitate*, cap. 15.

122. Caro est ad debitum aleanda et foveanda fumulatum; non fiat illi servitus, ubi debet esse dominatus. Serm. 4, *de Resurrec. Dom.*

123. Terra carnis nostra, nisi assiduus fuerit subiecta culturis, citio de segni otio spinas, tribulosque producit, et parvo degeneri dabit fructum non horreum inferendum, sed ignibus concrecum. Serm. 4, *de Jejunio Pentecost.*

124. Maxime trevis continentia caro modera est, et quidquid sublimibus desideriis obviat, amplexandum. Serm. 7, *Quadr.*

125. Quantumlibet sapienter est, et provide judex anima sua exterioribus præsul, inter ipsas tamem euras atque mensuras regendas carnis et aliende, nimis ei seruia tentatio est. Serm. 5, *de Jejunio septimi mensi*.

126. Dum impinguatur caro, torquunt affectiobus et obscurant anima. Centuria 5, *de Virtute et vita*, cap. 96.

127. Nula pessis efficacior est ad nocendum, quam familiaris, et domesticus inimicus noster. *Prose.*

128. Hic est ignis in gremio, serpens in simu, hæc est uxor hominis litigiosa, pessima caro nostra.

129. Quæ licet sit vexata doloribus, repleta il-

lusionibus, infecta sordibus, afficta infirmitatis.

130. Licet sit obnoxia passionibus, flagellis tripla, plaga cesa, morti denique deputata.

131. Tamen aliis aculeis contradictionis hispidis rebellis, superba, murrinosa, querulosa, contumax, iniqua, in sumum et anima conjurata exilium.

132. Nec posse satisfaci sihi putat, domine se et animam precipitet in æternæ damnationis abyssum.

133. Non attendit, infelissima caro, quam molestum et quam necessarium sibi habeat hospitem, eniū beneficiis sustentatur, regitur et habetur.

134. Quod audit, quod videt, quod sentit, quod intelligit, quod loquitur, quod moveatur, totam hospiti suu debet.

135. Cujus auxilio destituta fieret quasi terra sine aqua, immundum morticinum, vermium casum, acris corruptela. Ep. 11, *Ad quendam Cœricum.*

136. Novissima carnis nostra sunt quinqua materia villa, actus humili, ingressus fibulis, status difficultis, ingressus horribilis. *Ibid.* Ser. 12 *Quadr.*

137. Caro Dalia nostra est, domesticus hostis noster; hunc occidere nobis non licet, imo circumferre et alieno nos oportet. *Prose.*

138. Sic anteum affligatur, ut serviat; sic tenetur, ne rumpatur. *Ibid.*, *de Confess. Sacra mentali.*

139. Quid sit caro, doceat ipsa caro; quodque perhibet mortua, testetur et viva. *Opuse. 50.* *DAMIANUS.* cap. 44.

140. Vere dominator est terra, qui carnem subiugit legibus discipline. *Sentent. 242.*

141. Ne putemus mendem a carnis amictia deservit. *THALASSIUS.* *A Kempis.* *Revelatione 4*, sent. 2.

142. Qui carnales sunt, non possunt nisi ea que sunt carnis et sanguinis cogitare. *Contra Graecos, Armenios, etc.* cap. 3.

143. Quid prodest hic carnem delicate nutritre, et postea inferno gravissima torqueri? In *Valle littorum*, cap. 14, sent. 3.

144. Quanto caro plus prematur, tanto spiritus plus elevatur. *De disciplina claustralium*, cap. 12, sent. 4.

145. Caro trahit deorsum, spiritus suadet dura et aspera. *Prose.*

146. Si sequeris carnem, deciperis; si sequeris spiritum, coroneberis. In *Hospitali pauperum*, cap. 3.

147. Sicut pinguis terra germinat quod in ea IN VIT. PAT.

S. ZENO.

absconsum est, sic et caro pinguis proficit vi-
tium. Apud Bedam, de *Sentilitis*, cap. 27.

148. Omnis caro quandiu flagitiosa illecebris
hujus mundi, ac tenet seribus agitatum; pro-
fecto pecunia est, ac misero, frugili, detestabilique
versatur in iure. *Serm. de Resur.*

149. Caro quasi quoddam est speculum in-
tuentis plenitudine gravidatum, quod non tam
imaginem suam, quam ejus cuius est in usibus
genit. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

PLATO.

SENECA.

SIXTUS PHL.

150. Unicenitio adversus seipsum, tanguum
hesti adversus hostem, est decerandum. *Lib. 4,*
de Legib.

151. Nihil adhuc consequens es, si multis efflu-
giisti, te nunquam. *Lib. 4, Quat.*

152. Non est summa felicitatis nistre in carne-
ponenda. *Ep. 74.*

153. Donec in desiderio est caro, anima igno-
rat Deum. *Sent. 158.*

154. Ex carne nihil oritur bonum. *Ibid., Sent.*
263.

155. Bonum in carne non queris. *Ibid., Sent.*
306.

Vide eliam tit. *Affectio*, sent. 62; *Anas*, sent.
43; *Appetitor*, sent. 50, 57; *Cibus*, sent. 147.
Corpus, per totum; *Dannatio*, sent. 49; *Mortifi-
catione*, per totum; *Ocupatio*, sent. 49; *Satieta-*
ment, 20; *Tentatio*, sent. 41, 49, 82, 242; *Vaniitas*,
sent. 53.

CARNEM DOMARE.

Vnde Domare.

CARNIS MORTIFICATIO.

Vnde Mortificatio.

CASTIGATIO.

Vnde Correptio.

CASTITAS.

S. AMBROSIUS. *Definitio.* Quid est castitas virginalis, nisi ex-
presa contagionis integrata? *Lib. 1, de Virgin.*

Castitas amni est amor ornatissimus, non sub-
dens majoris ministrorum; nimis est enim quid-
quid in corpore, quam quidquid in animo violari
potest. *De Mendacio ad Consentium*, cap. 20.

S. BERNARD. Castitas est quia in hoc mortalitatis et loco et
tempore, statim quendam immortalis gloria re-
presentat. *Ep. 42, ad Henricum Senonensem*
archiep.

S. BONAVENT. Castitas est virtus origine coelestis. *Lib. 2, de*
Perfect. religios., cap. 52.

S. CYPRIAN. Castitas minime inruefissimum est sanctime-
nie, et exponit fortis infamie; fortitudinis
firmitas; et lascivie peccantibus infirmitas. *Prot.*

Castitas prohibitatis est presidium, et improhi-
bitatis excidium; anime victoria, et corporis præda.

Castitas est ubertas gloriarum, et sterilitas cri-
minum; prouba sanctitatis, et repudium tur-
pitudinum.

Castitas sinceritatis est indicium, et abolitionis
scandalorum; exercitium continentias, et evanuelio
toti luxurie.

Castitas pax est secura virtutum, et debellatio
iniquitatis vitiorum; puritatis culmen, et illuditis
carcer.

Castitas est honestatis portus, et ignominie
nauscibilis locus; virginitatis mater, et hostis
impudicitie.

Castitas lora est pudoris, et spolium probro-
stat; corruptionis exilium, murus rigor, et
destructio vulgaritatis.

Castitas severitatis est gladius, triumphator et
dissolutionis occisor; armatura virium, et exar-
matura luxurie.

Castitas integratissima est dignitas, et fornicationis
addictio; claritatis fastigium, et delectoris precipi-
tum.

Castitas voluntatis est honorum operum, et af-
flictio vitiorum; refrigerium podicibus, pena
penitentie; acquisitionis triumphorum, et facino-
rum detrimentum.

Castitas requies est salutis, et perditionis ex-
ilium; vita spiritus, et carnis inheritors; status qua-
litatis Angelice, et humus humano substantiae.

De singularit. cleric., cap. 22.

Castitas est repræsio venerorum, et concorpore-
centie, sine impugnatione aliquæ labore. *Sup. Ep.*
ad Galat., cap. 5.

Castitas est munditia corporis cum integritate
mentis. *Lib. 4, de Animis*, cap. 16.

Castitas est incorporeo familiarium mentis; *cfr. S. JOAN. CL*
*titas est Christi in omnium divisorum, celesti-
que clypeos cordis. Gradi. 15.*

Castitas est excessiva naturæ abnegatio, corpo-
risque mortalitatis, aliae corruptibili ad incorpo-
ream spiritualiernque substancon contentio. *Ibid.*

Castus illi est qui amore amore exultit
igneo igne spiritus extixit. *Ibid.*

Castitas est virtus, per quam concepcionem
castigamus quodam rationis moderamine. *4. 2,*
castigatio.

Dicitur. Docemus triplicem castitatem esse vir-
tutem: unam conjugalem, aliam, virginalem,
tertiam virulentam. *de Fiduci.*

Differunt. Differunt inter se homo pudicus et
Angelus, sed felicitate, non virtute: et si illius
castitas felicior, hujus tamen fortior esse cognosc-
etur. *Epist. 42, ad Henricum Senonensem ar-
chiepiscopum.*

S. CYRILLVS.
CASTITUS.

S. JOANNIS.
CHRYSOST.

S. EMMONIS.

S. BONAVENT.

S. ANTONIUS.

Confinientia et castitas distinguuntur, quoniam
confines sustinet concupiscentias fortis sed non
vincit; castus vero nec sustinet eas, unde nec
superatur. *Sup. Ep. ad Galat.*, cap. 5.

Castitas carnis, est negare mulierem; castitas
spiritualis est fidelem esse Deo. *Hom. 15, Oper.*
imperf. sup. Matth.

Bon inter continentiam et castitatem distat;
quia continentia potest esse conjugatorum, vi-
duarum, atque virginum; castitas vero proprie-
virginum est. *Sup. Ep. ad Galat.*, cap. 5.

Productio. Castitas est sobrietatis illata; qui ergo
castus esse desiderat, studeat sobrietatem, quia sine
eis non castitas est secura; et cum profi-
ciente proficit, et cum decrecente decessit. *Lib.*
2. de Perfect. relig., cap. 52.

PULCHRA est casta juventum pudicitia, et Deo
similis, et ad omne bonum utilis. *Ibid.*

Castitas est ornatum nobilium, exaltata
humilium, nobilitas ignobilium, pulchritudo
villium, solamea moventum, augmentum pul-
chritudinis, decus Religiosi sancte, minoratio
crimini, multiplicatio meritorum, Dei amici,
angelorum cognata, patriarcharum vita, prophete-
tarum corona, speculatorum singulorum, martyrum
auxilium, confessorum vehiculum, virginum spe-
culum, viduarum refugium, cunctorum honorum
gaudium et solamen. *Serm. 19, ad Fratr.* in
eremo.

Qui filii habet spirituales, vel carnales,
untriat illos in castitate Deo, non in fornicatione
diabolo. *Ser. 1, Dom. 25, post Trin.*

Omnia castitas necessaria est, sed maxime
ministris Christi altaris; tales doceat Dominum
habere ministros, qui nulla contagione carni-
corum corrumpantur, sed potius continentia castita-
tis splendent. *Ibid.*

Vera non est castitas animi fornicantis.
Lib. 4, contra Julianum, cap. 3.

Quis est hominum, qui sum cogitans in-
firmitatem, audet viribus suis tribuere castitatem
suum? *Lib. 2, Conf. cap. 7.*

Multa castitie faciunt feminam casti-
rem, virum castum faciat ipsa virilitas. *Ser. 1,*
Dom. 4, Quadragesima.

Pudor castitatis sua, animam occidit.
Ser. 1 ser. 3 post Dom. Palmar.

Castitas cum abundantia et fertilitate stare
non potest. *Ser. 47, ad Fratr. in eremo.*

Castitas hominem perdicit ad gormam, ad
colum sublaret, sanctis Angelis unit. *Ibid. ser.*
65.

Castitas castitatis, est virtus humiliatis. In
suis Prove. verbo *Custos*.

Continentia castitatis diluitur quidquid e *BERNARD.*
ante luxuriam inquinavit. *Ser. 2 post Octav. Epiph.*

S. ZENO.

absconsum est, sic et caro pinguis proficit vi-
tium. Apud Bedam, de *Sentilitis*, cap. 27.

148. Omnis caro quandiu flagitiosa illecebris
hujus mundi, ac tenet seribus agitatum; pro-
fecto pecunia est, ac misero, frugili, detestabilique
versatur in iure. *Serm. de Resur.*

149. Caro quasi quoddam est speculum in-
tuentis plenitudine gravidatum, quod non tam
imaginem suam, quam ejus cuius est in usibus
genit. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

PLATO.

SENECA.

SIXTUS PHL.

150. Unicenitio adversus seipsum, tanguum
hesti adversus hostem, est decerandum. *Lib. 4,*
de Legib.

151. Nihil adhuc consequens es, si multis efflu-
giisti, te nunquam. *Lib. 4, Quat.*

152. Non est summa felicitatis nistre in carne-
ponenda. *Ep. 74.*

153. Donec in desiderio est caro, anima igno-
rat Deum. *Sent. 158.*

154. Ex carne nihil oritur bonum. *Ibid., Sent.*
263.

155. Bonum in carne non queris. *Ibid., Sent.*
306.

Vide eliam tit. *Affectio*, sent. 62; *Anas*, sent.
43; *Appetitor*, sent. 50, 57; *Cibus*, sent. 147.
Corpus, per totum; *Dannatio*, sent. 49; *Mortifi-
catione*, per totum; *Ocupatio*, sent. 49; *Satieta-*
ment, 20; *Tentatio*, sent. 41, 49, 82, 242; *Vaniitas*,
sent. 53.

CARNEM DOMARE.

Vnde Domare.

CARNIS MORTIFICATIO.

Vnde Mortificatio.

CASTIGATIO.

Vnde Correptio.

CASTITAS.

S. AMBROSIUS. *Definitio.* Quid est castitas virginalis, nisi ex-
presa contagionis integrata? *Lib. 1, de Virgin.*

Castitas amni est amor ornatissimus, non sub-
dens majoris ministrorum; nimis est enim quid-
quid in corpore, quam quidquid in animo violari
potest. *De Mendacio ad Consentium*, cap. 20.

S. BERNARD. Castitas est quia in hoc mortalitatis et loco et
tempore, statim quendam immortalis gloria re-
presentat. *Ep. 42, ad Henricum Senonensem*
archiep.

S. BONAVENT. Castitas est virtus origine coelestis. *Lib. 2, de*
Perfect. religios., cap. 52.

S. CYPRIAN. Castitas minime inruefissimum est sanctime-
nie, et expugnatio fortis infamie; fortitudinis
firmitas; et lascivie peccantibus infirmitas. *Prot.*

Castitas prohibitatis est presidium, et improhi-
bitatis excidium; anime victoria, et corporis præda.

Castitas est ubertas gloriarum, et sterilitas cri-
minum; prouba sanctitatis, et repudium tur-
pitudinum.

Castitas sinceritatis est indicium, et abolitionis
scandalorum; exercitium continentias, et evanuelio
toti luxurie.

Castitas pax est secura virtutum, et debellatio
iniquitatis vitiorum; puritatis culmen, et illuditis
carcer.

Castitas est honestatis portus, et ignominie
nauscibilis locus; virginitatis mater, et hostis
impudicitie.

Castitas lora est pudoris, et spolium probro-
stat; corruptionis exilium, murus rigor, et
destructio vulgaritatis.

Castitas severitatis est gladius, triumphator et
dissolutionis occisor; armatura virium, et exar-
matura luxurie.

Castitas integratissima est dignitas, et fornicationis
addictio; claritatis fastigium, et delectoris precipi-
tum.

Castitas voluntatis est honorum operum, et af-
flictio vitiorum; refrigerium podicibus, pena
penitentie; acquisitionis triumphorum, et facino-
rum detrimentum.

Castitas requies est salutis, et perditionis ex-
ilium; vita spiritus, et carnis inheritors; status qua-
litatis Angelice, et humus humano substantiae.
De singularit. cleric., cap. 22.

Castitas est repræsio venerorum, et concorpore-
centie, sine impugnatione aliquæ labore. *Sup. Ep.*
ad Galat., cap. 5.

Castitas est munditia corporis cum integritate
mentis. *Lib. 4, de Animis*, cap. 16.

Castitas est incorporeo familiarium mentis; *cfr. S. JOAN. CL*
*titas est Christi in omnium divisorum, celesti-
que clypeos cordis. Gradi. 15.*

Castitas est excessiva naturæ abnegatio, corpo-
risque mortalitatis, aliae corruptibiliæ ad incorpo-
ream spiritualiæque substaniam contencio. *Ibid.*

Castus illi est qui amore amorem exhibuit
igneo igne spiritus extinxit. *Ibid.*

Castitas est virtus, per quam concepcionem
castigamus quodam rationis moderamine. *4, 2,*
castigatio.

Dicitur. Docemus triplicem castitatem esse vir-
tutem: unam conjugalem, aliam, virginalem,
tertiam virulentam. *de Fiduci.*

Differunt. Differunt inter se homo pudicus et
Angelus, sed felicitate, non virtute: et si illius
castitas felicior, hujus tamen fortior esse cognosc-
etur. *Epist. 42, ad Henricum Senonensem ar-
chiepiscopum.*

CONTINENTIA et castitas distinguuntur, quoniam
confines sustinet concupiscentias fortis sed non
vincit; castus vero nec sustinet eas, unde nec
superatur. *Sup. Ep. ad Galat.*, cap. 5.

Castitas carnis est negare mulierem; castitas
spiritualis est fidelem esse Deo. *Hom. 15, Oper.*
imperf. sup. Matth.

Bon inter continentiam et castitatem distat;
qua continentia potest esse conjugatorum, vi-
duarum, atque virginum; castitas vero proprie-
virginum est. *Sup. Ep. ad Galat.*, cap. 5.

Productio. Castitas est sobrietatis illata; qui ergo
castus esse desiderat, studeat sobrietatem, quia sine
ea non tam castitas est secura; et cum profi-
ciente proficit, et cum decrecente decessit. *Lib.*
2, de Perfect. relig., cap. 52.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIOS. 1. Castitas Angelos facit; qui eam servavit,
Angeli est; qui perdidit, diabolus. *Lib. 4, de*
Virgin.

2. Habet bonam militiam castitas, que stipen-
dit militis semperfici. *Ibid.*, Lib. 2.

3. Prima castitatis Victoria est facultatum cu-
piditatis vincere, quia lucri studiumentum
pudoris est. *Lib. 5, epist. 31, ad Valentianum.*
imper.

S. ANTONINUS. 4. Officium singulorum sit charissimi non so-
lum oculis habeo castos, sed et linguum. *Part. 2,*
tit. 3, cap. 7.

5. Prima janua totius honestatis in homine est
castitatem castitatis. *Part. 4, tit. 6, de Temperan-*
tia, cap. 6.

6. Aspectus multorum frequens cum eis collo-
quium, seu contubernium, et numerum hinc
inde susceptio destruit castitatem. *Ibid.*

7. Ne confidias in tua castitate, ne cadas, sed
metus. *de Virgin.*

S. AUGUSTINUS. 8. Animorum rite conjugatorum tanto sine-
rior, quanto probatior; et tanto securior, quanto
placidor castitas perseverat. *De Bona conjugali*,
cap. 3.

9. Melior est castitas celum quam castitas
nuptiarum. *Ibid.*, cap. 22.

10. Castitas plus est quam castus: si enim
castitas non esset, isti castus non haberet; si au-
tem noluerit esse castus, castitas integra perse-
verat. *Tract. 39, cap. 8, sup. Evang. Ioann.*

11. Imitentur adolescentes Joseph castum, pul-
chrum corpore, pulchritudinem mente, quem castis
sæs possederat ut irrenentes milia dominie
millies impudicos non possent eum violare nec
corpo, cuius jam Deus possederat mentem. *De*
Catalymp., cap. 6.

12. Inter omnia Christianorum certamina sola

dura sunt prelia castitatis; ubi quotidiana pugna,
et rara victoria. *de Honest. mulier.*, cap. 2.

13. Susanna mulier inimicos suos tacuit, et
vicit; tacente lingua, pro eo castitas loquitur.
Prose.

14. Castitas Susanna affuit in iudicio, quia
Eva defuit in Paradiso; ibi enim pudori ejus con-
suluit, hic salut; ibi ne macularebatur pudicitia,
hic ne innocentia damnatur. *Ser. 2 for. 2*
post Dom. Palmari.

15. Secura est de victoria castitas, cui est judi-
catura virginitas. *Ibid.*

16. Castitas Angelica est vita, castitas homi-
nam coelo conjungit, Angelis facit citem. *Ser. 4*
Dom. 25 post Trin.

17. Pulchra est casta juventum pudicitia, et Deo
similans, et ad omne bonum utilis. *Ibid.*

18. Castitas est ornatum nobilium, exaltata
humilium, nobilitas ignobilium, pulchritudo
villium, solamea moventum, augmentum pul-
chritudinis, deus Religiosis sancte, minoratio
crimini, multiplicatio meritorum, Dei amies,
angelorum cognata, patriarcharum vita, prophete-
tarum corona, speculatorum singulatum, martyrum
auxilium, confessorum vehiculum, virginum spe-
culum, viduarum refugium, cunctorum honorum
gaudium et solamen. *Serm. 19, ad Fratr. in*
eremo.

19. Qui filios habet spirituales, vel carnales,
untriat illos in castitate Deo, non in fornicatione
diabolo. *Ser. 4, Dom. 25, post Trin.*

20. Omnis castitas per necessaria est, sed ma-
xime ministris Christi altaris; tales doceat Domi-
num habere ministros, qui nulla contagione car-
nis corruptantur, sed potius continentia castita-
tis splendent. *Ibid.*

21. Vera non est castitas animi fornicantis.
Lib. 4, contra Julianum, cap. 3.

22. Quis est hominum, qui sum cogitans in-
firmitatem, audet viribus suis tribuere castitatem
suum? *Lib. 2, Conf. cap. 7.*

23. Multæ castitatis faciunt feminam casti-
rem, virum castum faciat ipsa virilitas. *Serm. 4,*
Dom. 4, Quadragesima.

24. Proditor castitatis sua, animam occidit.
Serm. 1 ser. 3 post Dom. Palmari.

25. Castitas cum abundantia et fertilitate stare
non potest. *Ser. 47, ad Fratr. in eremo.*

26. Castitas hominem perdidit ad gormam, ad
colum sublata, sanctis Angelis unit. *Ibid. ser.*
65.

27. Custos castitatis, est virtus humiliatis. In
suis Prove. verbo *Custos*.

28. Contingua castitatis diluitur quidquid s. BERNARD.
ante luxuriam inquinavit. *Ser. 2 post Octav. Epiph.*

29. Periclitatur castitas in deliciis. In *Serm. exhort ad milites templi.*

30. Per continentiam castitas acquiritur. *Serm.*

de Parvis sermon.

31. Castitatis fructus est suavitas. *Ser. 22, ad Sacer.*

32. Ut castitas vigat in mente, caro macietur abstinentia fale. *Serm. 8, de Cœro Dom.*

S. BONAVENT.

33. Illi non sunt dicendi cari, qui ab opere carnis abstinent, nisi voluntate castus sit amans, castus affectus, et casti sint omnes sensus. *Serm. 1, de S. Ambros.*

34. Anima est casta, quando casta sunt corda, casta sunt verba, et casta sunt opera. *Ibid.*

35. Castitas habet primum super gemmas, et tenui solium super stellulas. *Tit. 4, Diat., cap. 4.*

36. Castitas est thesaurus cum valoris charitatis, ideo summe amandus; est thesaurus in vase fragilissimo, ideo summe conservandus; est thesaurus cum maligneissimo hoste, et ideo summe timendus. *Ibid.*

37. Castitas corporum mundificat, mentem fibram facit, conscientiam ledificat, tam hominibus quam Angelis amabilem reddit et spectabilem. *Lib. 2, de Perfect. religior., cap. 53.*

38. Castitas pulchra possessione est, que a feris non vastatur, et ab igni non comburitur. *De castitate.*

39. Cor castum, contemplationum portus est. Apud D. Joannem Damose. lib. 2, *Parall.* cap. 78.

40. Quid juva, si quispiam sit corpore castus, ei mente pollitus? *Homil. 4, ad Monachos.*

GLOSS. ORD.

41. Castimoniam carnis, scipe castimoniam mentis admittit; dum segnissima bona operibus inserviant, quando minus prospiciunt, quia castimonia absque aliis bonis non valent; quibus abjunctionis, gloriam et decorum acquirunt. *Sup. Exod., c. 28.*

42. Virginibus stultis nihil profert castitas carnis, quibus deficit lumen intente puritatis. *Ibid.*

43. Qui castitatis virtutem perdit, ut faciat opera tenetoribus, neminem putat scire quid agit, et Deum omnium Conditoris fallere se credit, cum vultus Domini sit super facientes mala. *Sup. Ecclesiastic., cap. 23, in illud: Tenebris circumdant me.*

S. GREGOR.

MAGNUS.

44. Cum aream castitatis ascendere nitimus, exemplis praecedentium sublevamur; quid Joseph castus, qui ad desiderium peccantibus domino Iugo luxuria premi non potuit? *Lib. 27, Mor., cap. 5.*

45. Pierunque latet superbia, et castitas innocescit; atque ideo ostensa din castitas, circa vita finem perdiuntur; quia coeperta superbia, neque ad finem incorrecta retinetur. *Ibid., lib. 34, cap. 13.*

46. Tunc castimonia ad perfectum munitione candorem ducitur, cum per abstinentiam caro fatigatur. Part. 2 *Pastoral.*, cap. 3.

47. Nulla sunt catena bona, si occulti iudicis oculis, castitatis testimonio non approbarant. *Lib. 21, Moral., cap. 3.*

48. Tanto pejus intus ante Dei oculos luxuriosus existit, quanto magis ante oculos hominum castus appareat. *Ibid., lib. 28, cap. 4.*

49. Caste vivere voluntibus, contra fraudes formationis spiritus subtiliter vigilandum est. *Lib. 6, in Reg., cap. 1.*

50. Lingua personal castitatem, et totum corpus preferit impudicitiam. *Ep. 10, ad Furiam.*

51. Arduitus est iter castitatis, sed magna sunt premia. *Ep. 14, ad Celantian.*

52. Infida custos est castitatis, necessitas. *Lib. 4, aduersus Iovinianum.*

53. Castum animum, nec itas adolescentiae permanet, nec diligentius auctoritas. *Ep. 1, ad Demetriadem.*

54. Luxurioso, verbum castitatis offensio est. *Ep. 37, ad Pamphacium et Oceanum.*

55. Si castum esse me simulo, et aliud est in conscientia mea; habeo non gloriam meritorum, sed supplicia peccatoris. *Lib. 6, sup. Isaiam, cap. 46.*

56. Raro hereticus diligit castitatem, sed amare se simulat. *Libr. 2, sup. Oream, cap. 8.*

57. Quid ubi prodest, si castus sis, et si invidiouis? *Sup. Psalm. xvci, vers. 7.*

58. Illa est vera castitas, que nec mente poluitur. *Sup. 2, ad Cor., cap. 6, sup. illud: In castitate.*

59. Animae amiso decore castitatis, non inventum pinguedinem interioris charitatis, sed absque fortitudine virtutum vagabundus mobiliter ante faciem diabolus. *Sup. Threnos, cap. 1.*

60. Non habet perpetuum castimonia puritatem, quisquis non jugum temperie aquilatatem tenere contentus est. *Lib. 5, de Spiritu Geostiriorum, cap. 9.*

61. Nilla virtute tam proprie carnalis homines spiritualibus Angelis imitatione conversationis sequantur, quam merito et gratia castitatis. *Lib. 6, de Spiritu fornicati, cap. 6.*

62. Quando sublime coelesteque est premium castitatis, tanto gravioribus adversariorum insidiis lassescit. *Ibid., cap. 17.*

63. Mens, dum dormians adhuc imaginum visione defuditur, noverit se needum ad integrum perfectionem castitatis excocata. *Ibid., cap. 22.*

64. Cum nihil carnis ac pretiosius sit castitate, nihil etiam damno ejus damnosius. In collat. 11 Abb. *Cheremonis*, cap. 9.

65. Soli, qui experientur, agnoscent dulcedinem castitatis. Collat. 12 Abb. *Cheremonis*, cap. 13.

S. JOANNES

CHEVRETON.

66. Castitas sine comitibus suis, jejuno videlicet et temperantia, civi lassescit. In subscript. *Psalm. 1.*

67. Castitas discordie non convenit, obrietali, impudicitie, iracundie, malitia, adulatio, subdole mens, laudibus humanis inherenter, voluptatibus insistenti, cupiditatibus, avaritiis, dissensioni, litoris, invidia, contentionis: hiis vitis non conjugatur castitas. *Rom. sup. illud Zach. 6: Ecce vir oriens.*

68. Nulla res sic castitatem mulieris viro commendat, sicut vita eius disciplinata. *Hom. 1, Oper. imperf. sup. Matth.*

69. Ubi timerit Dei est, ibi castitas est; ubi autem non est timer Dei, ibi negre castitas est. *Ibid.*

70. Homo castus ille est, non qui non concupiscit, sed qui concupiscentiam suam vincit. *Ibid., Hom. 43.*

71. In matrimonio mox castitas delectatur, libido autem quasi vinculo conjugii colligata torquetur. *Protes.*

72. Primus gradus castitatis sincera virginitas est; secundus autem; fides conjugium. *Ibid., Hom. 42.*

73. Castitas via est, que dicit ad Christum; fornicatio via est que dicit ad diabolum. *Ibid., Hom. 41.*

74. Sanctimonia, proprie excellens, dicitur mentis castitas. *Hom. 4, sup. 1, ad Thessal.*

75. Qui castum habet cor, ibi discubilit Christus. *Hom. de Preparatione Adventus Domini.*

76. Multi corpore quidem castitati student, adulterium autem voluntate committunt. *Hom. 32, Oper. imperf. sup. Matth.* sup. illud 19: Suni Euuchi.

77. Castitas res est Angelica; per hoc solum homines Angelis assimilantur. *Hom. 42, sup. Matth. Oper. imperf.*

78. Iustum castitatis est, cogitationibus sordidis non acquescentibus; medium vero, naturalibus motibus non inquietari; finis autem, mortificante corporis Gradu 30.

79. Castitas discipulum theologum facit. *Ibid. Gradi 30.*

S. IOANNES

CLIM.

80. Demones scientes pulchritudinem esse animalium castitatem, et per hanc hominem Angelicis meritis, et quibus illi lapsi sunt, conquiri; litoris persecuti invidi, injuncti per sensus corporis opus desideriumque libidinis, ut secum quos viceini gloriantes ad tartara dicunt. *Lib. 2, de Summo bono, cap. 39.*

81. Amanda est pulchritudo castitatis, cuius degustata delectatio, dulcior inventur quam carnis. *Protes.*

82. Castitas enim fructus suavitatis est, et pulchritudo inviolata sanctorum.

83. Castitas securitas mentis est, sanitas corporis est. *Ibid., cap. 40.*

84. Nihil in omnium virtutum dignitate prestatius quam puritas castitatis. *Serm. 4, de Passione.*

85. Quanto castior membris, tanto vicinior. PAULINUS. sensibus; et quanto mundior corde, tanto capaciter Christi es. *Ep. ad Desiderium.*

86. Quid prodest castitatis corporis, si desit pu-s. PETR. DAU

ritas cordis. *Liber 8, ep. 14, ad sorores suas.*

87. Nulla virtus est, quae in adolescentia flore graviora certamina perferat, quam castitas. *Protes.*

88. Quam videlicet velut in camino surgentis incendi, titillans illecebre genuinus ardor impugnat. *Opus. 47, cap. 4.*

89. Secunda ad perfectionem via est perpetua castitatis observatio. *Opus. de perfect. vita spiri-*

tus. cap. 8.

90. Tam laudabilis est virtus castitatis, ut eam magnifice extollant etiam incontinentes, et ad confessionem sui dignis laudibus honorent. *Ser. 12, ad Norbertum, divis. 6.*

91. Nihil sic hominem super propriam fragilitatem elevat, sicut virtus castitatis. *Ser. 3, ad Praefates, divis. 4.*

92. Omnia et deliciae predones sunt castitatis. *Ibid., ser. 8, divis. 7.*

93. Nulla otias, nullus quoque sexus libertatem nulli castitatis audeat polliceri. *Ibid., divis. 7.*

94. Adhibenda est castio magno, pro perseverantia et custodia castitatis, ne unquam callido tentatori foris aut intus pateat vel minimus accedens. *Ibid., divis. 8.*

95. Dignus est locri cum Angelis in celis, qui casti vivit in terris. *Protes.*

96. Homo enim castus, amicus est Dei, Angelorum socius, virginum cognatus, et sanctorum cives amatus. *In Horto Rozer., cap. 9, sect. 3.*

SENTENTIA PAGANORUM.

97. Cum cujusque animus est corruptus, corpus castum esse non potest. *Lib. 4, de Arte rhetorica ad Herennium.*

98. Vir castus potestatem accepit a Deo, esse filius dei. *Sent. 53.*

99. Castorum vita sit, ubi honestatis exemplum. *Ibid., sent. 272.*

Vide etiam tit. *Absentia*, sent. 57; *Laber*, sent. 27; *Lascivia*, sent. 18; *Liber*, sent. 17; *Medicina*,

sent. 16; *Africato*, sent. 6; *Sentius*, sent. 4, 5; *Vinum*, sent. 20; *Virtutum conexio*.

CASUS.

Vide Cadere.

CATHOLICUS.

HUGO CARD.

Etimologia. Catholicon idem est quod universalis, vel communis. In Prolog. sup. Ep. B. Jacob.

S. IERONIMUS
HISPALENS.

Catholicon universalis interpretatur: nam Graeci universale καθολικόν vocant. Lib. 7, *Etymol.* cap. 15.

S. PACIENCIUS.

Catholicon grecus Καθολίκης, ubi unum, vel obedientia omnium numeratur. Ep. 1, *ad Sympronianum*.

SENTENTIA PATRUM.

1. Ecclesia catholica, dominus est veritatis. Ep. 4 ad *Fratres*.

2. Qui desperant se posse in Catholicis disciplina invenerunt quod queruntur, alteruntur erroribus; et si perseveraverint inquisiri, ad ipsas fontes, a quibus aberraverunt, post magnas labores fatigati atque silentes et pene mortui, revertuntur. Lib. 4, *de Genesi; contra Manichaeos*, cap. 1.

3. Non afferit Scriptura nisi Catholicum fidem rebus praesertim, futuri et presentibus. Lib. 3, *de Doctr. christiana*, cap. 40.

4. Boni Catholici sunt qui et fidem integrum sequuntur, et mores bonos. Lib. *Quart. evang.* sup. *Math.*, questi. 11.

5. Illensus ei dicitur facili hereticos, pax vero et unita facti Catholicos. Lib. 2, *contra Literas Pelitani*, cap. 95.

6. Fides in Scriptura Catholicissima est. Ser. 14, *de verbis apost.*

7. Christianus fidelis Catholicus est a Christo probatus. *De Pastorum*, cap. 13.

8. Heretici Catholici esse monendum incipiunt, nisi heretici esse desisterint. Lib. *contra Fanum*, *Rabbi in Doctrinis Gratianis*, can. *Quid*: § *Catholicici*.

9. Omnis Catholicus securus eam partem detestatur, cui Ecclesiam universalem apostolicis sedibus roboratum, non communicare cognoscit. Habetur ut ante can. *Schism. § Omnis*.

10. A Catholicis regula non recedit qui hereticum Catholicum dogmata mendaciter profarentem, Catholicum credi. *Contra mendac.*, cap. 3.

11. Multi Christiani Catholicos vespantur, et sunt adulteri, avari, christi, et quid aliud sana doctrina adversatur? Lib. 20, *contra Feustium*, c. 3.

12. Sis talia Catholicus, cui resistere nullus possit hereticus. Lib. 3, *de Animis et ejus orig.* cap. 1.

13. Esto verus, non fictus Catholicus, ne te fugiat Spiritus sanctus. *Ibid.*, cap. 2.

14. Mulier Catholicus, elata his nuptis, Virginis heretica preferitur. Lib. 3, *ad Bonif.* cap. 5.

15. Utrum Catholicum pessimis moribus, aliqui heretico (in eius vita prius id quod hereticus, non inventant homines quod reprehendunt) preponere debemus, non video precipitare sententiam. Lib. 4, *de Baptismo*, cap. 29.

16. Catholici sunt et vocantur qui cum hereticis non communicant. In *votat. teritat. diec. cum donatistis*.

17. Longe plus nocet falsus Catholicus quam s. *Antonius* si verus appareret hereticus. Ser. 63, *super Cantica*.

18. Catholicorum carnalis animalis conversatio non ex sit et tenebra. *Ibid.*, Ser. 73.

19. Catholici, qui male vivunt, si prinsquam istam vitam finiant, non festinunt ut a mala vita discident, nec sibi putent ad salutem sufficere Catholicum nomine. Lib. 1, *de Remiss. peccat.* cap. 36.

20. Malum Catholicum licet ab Ecclesia non redant, magis tamen inveniuntur per diversa vita servio diabolo, quam per bona opera militare Deo. Sup. *Baptismo*, cap. 17.

21. Catholici et heretici perpetua contentio est, quia dispar intentio: alter enim falsitatem, alter defensit veritatem. *Ibid.*, cap. 25, sup. illud: *Et unus contra alterum*.

22. Bonus Catholicus regno coeli dignus, debet habere unctionem Spiritus sancti in corde per veram fidem, in ore per confessionem, in opere per sanctam conversationem. Sup. 2, *Regnum*, cap. 2.

23. Quilibet Catholicus cum artem (quam pro communia utilitate didicit) superbia, cenodoxie, philargyrie, vel cuiuslibet vitali contumacia poluit, sibi se gladio confudit; quia sed defendi ab hoste debuit, in seipsum irruit. Sup. 1, *Paralip.* cap. 10.

24. Boni Catholici magis timent de bonis spiritualibus amittendis, quam de corporalibus, seu de temporalibus. Sup. *Judith*, cap. 4.

25. Catholicus Deum timens, omnia agit doctorum consilio, et Scripturarum documenta. Sup. *Ecclesiastic.*, cap. 32.

26. Est Regem (quaenam sunt et alii) non mirum est; sed esse Catholicum (quod multa alii non merentur) hoc satis est. Lib. 5, *in Registris*, indec. 14, cap. 106, ep. 6, ad *Childebertum regem Fratricorum*.

est etiam dissimilare, peccatum est non leva, Lib. 2 *Offic.*, cap. 24.

2. Male se habet causa, ubi potior est carnis, quam mentis praerogativa. Lib. 8, Ep. 64, ad *Syagrius Veronensem episc.*

3. Causa spei, experientia est. Part. 1, tit. 6, s. *ANTONIUS*. cap. 7.

4. Omnis res per quicunque causas nascitur, per easdem dissolvitur. Part. 2, tit. 2, cap. 6.

5. Ipse sibi denegat curam, qui suam medico s. *AUGUSTINUS* non publicat causam. Epist. 188.

6. Mens humana prima huc facta sunt per sensus corporis experient, eorumque notitiam pro infermitatis humanae modicu caput, et deinde querit coram causa. Lib. 4, *de Genesi ad tit.*, cap. 32.

7. Nemo querat efficientem causam mala voluntatis; non enim est efficient, sed deficiens, quia nec illa effectio est, sed defectio. Lib. 12, *de Cito*, cap. 7.

8. Vere timera poteris causam tuam, ubi adlocutus tuus erit index tuus. Super *Psalm. lxxv.* vers. 4.

9. Melior est causa qua non defenditur et protulitur. Ser. 2 *fer. 2*, post *Dominum*, *Palmam*.

10. Stultissimum est, ut causa, que de necessitatibus agitur aeternis, inutilitibus vita deficiens, committatur extremis. Ser. 1, *fer. 3*, post *Dominum*, *Palmam*.

11. Ubi discreta est causa, certa est Victoria. Ser. 6, *de Pluribus Mart.*

12. Non est causa factum, quod rationabilis causa commendat. Homil. 2, sup. *Misericordia Bernardi*.

13. Rerum causa, non materia discernit. Ep. 69, ad *Ciriacum Abbat.*

14. Par esse non debet pema, ubi dispar est causa. *Prote*.

15. Nec dispar esse debet posse, ubi par est causa. Ep. 320, ad *Abb. Leidicionem*, *pro reconciliacione fratris Roberti*.

16. Causa videtur intet ad te, causa pauperis et ejus qui non habet quod det. Lib. 1, *de Condit.*

17. Ubi certior ac facilius causa notio, ibi decisio tutor expeditior esse potest. *Ibid.*, lib. 3.

18. Uniususcumque causa illuc audiatur, ubi s. *CYPRIANUS* est crimen admisum. Ep. 55, ad *Cornelium*, cap. 6.

19. Remouentur illae tam vacue, quam co-s. *EUSEBIUS*. iuxta cause, in quibus quicquid vivitur, studiorum mortaliuum, dum subiecto negotio inchoatur, nunquam finitur. In *Ep. Panarctio ad Valerianum*.

20. Graves cause, graviore et actiores, et *EMILIANUS*.

GLOSSE.

1. In causa Dei (ubi communis periculum

2. *ARISTOTELES. De finitio.* Causa finalis est, cuius gratia aliquid fit, et finis aliarum quae potissimum causarum. 2. *Physice.*

3. Causa est id unde aliquid fit. Ep. 66. *Comparatio.* Sic nihil potest sine radice nasci.

4. *S. MARCELLUS CHERISTOTON.* Sic nihil potest fieri sine causa. Homil. 40, *Oper. imperf.*, sup. *M. Iulii*.

5. *S. AMBROSIUS.* 1. In causa Dei (ubi communis periculum

publicas cursus requirunt. Homil. 10, ad *Monachos*.

21. Tolle originem cause, et mox occasionem removablem offense. *Ibid.*, serm. contra diversa vita.

GLOSS. DEC. 22. Novis supervenientibus causis, novis est remedis succursum. In *Desertis fratrum*.

23. Causa eadem diversus effectus non operatur. *Ibid.*

GLOSSA. INT. 24. *Laus est in causa beatitudo, non in penitentia*, accidit, causa enim facit martyrem, non punit. Sup. *Psalm. LXVII*.

25. Videlicet et orphariorum causas impensis tueri ab omnibus, divina manifestat assertio. Ep. ad *Gerontium* et *Petrum episcopum*.

26. In Dei causis occupatus, consolatione fulciri debet, non amaritudine deprimi. Lib. 12, in *Registro*, indic. 7, cap. 30, Epist. 30, ad *Petrum subdiaconum*.

27. Debet uniuscunquam mens causas suas apud Dominum, et causas Domini contra se sollicita inquisitione discutere. Lib. 28, *Moral.*, cap. 6.

28. Prima causa est Victoria, diligenter causam pro qua dicturus es, discere. Epis. 2, ad *Pammachium*.

29. Aliorum causas non prius dijudices, quam dignovas. Sup. *Ecclesiastic.*, cap. 11.

30. Homo in causa alterius tranquillum cor habet, in sua autem turbatum. Hom. 45, *Oper. imperf.*, sup. *Math.*

31. Facila deviat a justitia, qui in causis nec Deum, sed homines formidat. Hom. 15, de *Variis locis in Math.*

32. Noli scurriri, homo, causas proximi tui, sed quae tua sunt. Hom. 21, sup. *Ep. ad Hebreos*, in *M. recti*.

33. Pauper an dives sit, causam perspicie, non personam. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 16.

34. Non est persona in iudicio observanda, sed causa. Lib. 3, de *Synonymo bono*, cap. 53.

35. Lividit sceleri personali causa enclitorum. Lib. 6, de *Gubernat. Dei*.

36. Nemini facilis sua causa sit, nullus difficultus evadit, quem qui se evasurum esse presupserit. *Ibid.* Lib. 4, ad *Eccles. catholicas*.

TERTULLIAN. 37. Sine causa est, qui rem non habendo, non habet causam. Lib. 1, *Adversus Marcionem*, cap. 42.

38. Quanto aliqua causa est superior, tanto ad plura se extendit in causando. Part. 1, quest. 63, art. 3.

IN VIT. PAT. 39. *Aequalis est causa monacho, si contra eum qui illi nocent, causare velit; ac si contra diabolum. In Sententia sent. 85.*

40. Non tam ut proximis causis elaborate soleo. *CICERO.* quam ut ne quid obsum. Lib. 2, de *Oratore*.

41. Solis ei ceterorum astrorum motus causam Deum esse aio. Lib. 13, de *Legibus*. *PLATO.*

Definitio. Cautela est prudentia prout admittitur ad executionem ex consideratione, per quin posset praecepti executio prepediri. Part. 4, in *Descript. terminorum*, cap. *Virtus*.

1. Crescit culpa cum proditur, nec caveretur. *S. AMBROSIUS.* Lib. 1, de *Jacob et vita beata*, cap. 4.

2. Cavenda prima sunt virtus, ne in plura deinde gravaria prospiciantur. *Psalmos*.

3. Sancti viri carent sibi a carne sicut ab hostiis. *S. ANTONIUS.* Part. 1, titul. 2, cap. 9.

4. Sicut in cognitione caverendum est error, sic in actione caverendum est nequitia. *De agone christiano*, cap. 13.

5. Nemo dubitet cavendi majoris damni causa, patendum esse quod minus est. *De Mendacio ad Consentientem*, cap. 18.

6. Non ita caveretur arrogantis, ut veritas restringatur. Sup. *Ioan.* et apud Gratianum in *De crotis*, part. 2, causa 22, quiesc. 2, can. *Non tua*.

7. Qui pavet, caveret; qui negligit, incidit. Ser. 8, *S. BERNARDUS de Conversione ad Clericos*, cap. 5.

8. Care prohibitory, ne perdas concessum. *De duodecim grad. humilitatis*, gradu 1, verbo *Quaque*.

9. Optime ponam cavit, qui legem servavit; *S. BONAVENTURA* est melior semperne mortis cuncta, quam superne legis sequela. *Expos. 2*, sup. *Psalm. CXVIII*, vers. 7.

10. Discretio est, agenda quaque praevia deliberatio mestri, et non agenda caverre. *Pros.*

11. Qui de futuro nihil premeditat, omnia incantus incidit. Part. 1, *Speculum discipline*, cap. 28.

12. Qui caverat laqueos, secutus erit; qui autem non caveret, est aut stultissimus, aut perversus. *Ibid.* cap. 30.

13. Qui vitium caverere desiderat, vitiis occasione praeceavet. *Ibid.*

14. Inimicum facilius est caverere, quam amicorum. Lib. 6, *Stromat.*

15. Quincuncius pugnit, levissime capit. *Epist. ad Augustinum de Miraculis D. Hieronymi*.

16. Quanto laboramus, tanto cauiores esse debemus; proficientibus enim insidiatur inimicus. *S. EUSEBIUS EMESenus*.

17. Deceplor semel, cautius sibi caveret. Apud *Gratianum in Decretis*.

18. Ut evaderet David mortis pericula, dedit exemplum utendi cautelis contra malitiam peruersorum. Sup. 1, *Reg.*, cap. 21.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

101.

102.

103.

104.

105.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

153.

154.

155.

156.

157.

158.

159.

160.

161.

162.

163.

164.

165.

166.

167.

168.

169.

170.

171.

172.

173.

174.

175.

176.

177.

178.

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

186.

187.

188.

189.

190.

191.

192.

193.

194.

195.

196.

197.

198.

199.

200.

201.

202.

203.

204.

205.

206.

207.

208.

209.

210.

211.

212.

213.

214.

215.

216.

217.

218.

219.

220.

221.

222.

223.

224.

225.

226.

227.

228.

229.

230.

231.

232.

233.

234.

235.

236.

237.

238.

59. O quanta fragilitas humana! nunc proponis cavere, et post horam agis, quasi nihil proposuisses. *Liber. 4. de Init. Christi, cap. 22, sect. 6.*

60. Prudens cavit pericula; sed qui parva non cavit, ad pejora corrueit. *In Horilo Rosar., cap. 12, sect. 6.*

61. Potest fortunam cavere, qui potest ferre. *Epi. 48.*

Vide etiam tit. *decauato*, sent. 7; *Cato*, sent. 4; *Perire*, sent. 23; *Filius*, sent. 3, 131.

S. BASIL. MAG. 1. Ne putes omnes salvari, qui in cella degredi, malo et iniusti; non sic enim res se habent. *Prose.*

2. Multi quidem ad virtutem vitam accedunt, pauci vero jugum Iesu subeant. *Ser. 2. Exercitamentorum.*

3. Persevera in cella, non dies neque menses, sed multorum annorum circuitus, hymni celebra Domini in nocte et in die, imitans opera Chorubim. *Ibid.*

4. Cella nequam debet esse reclusio necessaria, sed domicilium pacis; vestrum clausum, non latitum, sed decreatum. *De vita solita. ad Prat. de Monte Dei.*

5. Qui solitaria non est, illi cella non cella; sed reclusio, et carcer est. *Ibid.*

6. Cella et celli habitatio cognite sunt; quia sicut colum et cella mons habere videntur ad invicem, et aliquando habere cognitionem nominis, sic et pietatis. *Ibid.*

7. A celando colum, et cella nomen habere videntur; et quod celatur in cellis, hoc et in cellis; quod geritur in cellis, hoc et in cellis; scilicet vacare Deo, frui Deo. *Ibid.*

8. Sancti Angeli Dei cellas habent pro comis; et quando delectantur, in cellis ac in cellis. *Prose.*

9. Cum in cella jugiter celestia actitentur, colum cellae, et Sacramenti similitudine, et pietatis affectu, et simili operi effectu, proximum efficiunt. *Ibid.*

10. Spiritus oranti, vel etiam a corpore exenti a cella in colum non longa, vel difficultas via invenerit. *Ibid.*

11. A cella in colum sepe ascendit, vix autem unquam a cella in infernum descendit; nisi descendant viventes, ne descendant morientes. *Ibid.*

12. Moriens vix aut unquam aliquis a cella in infernum descendit; quis vix unquam aliquis,

nisi celo predestinatur, in ea usque ad mortem persistit. *Ibid.*

13. Filium grafin, fructum ventris sui cells fovet, nutrit, amplectitur, et ad plenitudinem perfectionis perducit, et colopquis Dei dignum efficit; alienum vero, sed suppositum abdicat a se citius et projicit. *Ibid.*

14. Cella terra sancta est, et locus sanctus est, in qua Dominus et servus eius sepe colloquuntur, sicut vir ad amicum suum. *Ibid.*

15. In cella crebro fidelis anima verbo Dei conjugatur, sponsa spacio sociatur, terrena castitia, humana divina uniuersatur. *Ibid.*

16. Scutum templum sanctum Dei, sic cella est servi Dei: natus et in templo, et in cella divina trahatur, sed exercitus in cella. *Ibid.*

17. Si cui in cella deest virtus constantia, ei cella est quasi carcer, aut si eum vivent sepultura. *Ibid.*

18. Sicut stella a stella distat in claritate, sic cella a cella in conversatione; scilicet, incipientium, proficiuntium, et perfectorum. *Ibid.*

19. Animalem discretum, novitium prudentem, insipientem sapientem, in cella dum posse consistere impossibile est. *Ibid.*

20. Quemunque in cella non agit fideliter et ferventer, quemunque agit quod propter hoc non agit, scilicet ut Deo servitor in eo quod agit, dilatur. *Ibid.*

21. Ea die bonus cellista se vixisse non debet existimare, in qua nihil eorum se egisse recolit, propter quae in cella vivitur. *Ibid.*

22. Omnium honorum officina est cella, et stabili perseverantia in ea. *Ibid.*

23. Non horrois tibi sit lux solitudo, et ut tuus in cella huius, tres tibi deputati sunt custodes, scilicet Deus, conscientia et spiritualis pater. *Ibid.*

24. Haec sunt cellarum bene ordinatarum sancta commercia, studia veneranda, oia negotia, quies opere, chartiaris ordinata. *Ibid.*

25. Togat te cella exterior, non abscondat; non ut pecus occulans, sed ut iuvenis vivas. *Ibid.*

26. Si vis et vere vis, omnibus horum tam dico quam noctis, Jesus tibi in cella praesto est. *Ibid.*

27. Certis horis, certa lectio in cella vacandum est. *Ibid.*

28. Prudens et Deo deditus animus habere se debet in cella sua, sicut prudens paterfamilias in domo sua. *Ibid.*

29. Qui semetipsum bene ordinat et regit in conscientia sua, optime sibi credendus et committendus est in cella sua. *Ibid.*

30. Cella dignitas, et sancta solitudinis secundum, non nisi perfectis convenire videtur. *Ibid.*

S. BONAVENT. 31. Pigro cella career est. *Lib. 1. de Perfectu eligio*, cap. 32.

32. In cella libenter esto, et aliquid semper age, quod edificet te, vel a maiore tibi injungatur. *Be. Inst. Novitior.*, part. 1, cap. 13.

33. Cella quasi coelum sit tibi, qua oniles carnae, de Modo confundi, cap. 16.

DIONYSIUS CARthus. 34. Certe heali sunt, qui professionem suam inviolatim observant, si cella debitum reddant. *Sup. Hymnum B. Joan. Baptista.*

S. FRANCISCUS ASSESIAS. 35. Ubiquecum sumus, et ambulamus, habemus semper cellam nobiscum. *Prose.*

36. Corpus enim est cella nostra, et anima est Eremia quia moratur in cella ad orandum et medianendum.

37. Unde si anima non manserit quiete in cella sua, parum profest religiosa cella manufacta. *Opus. collat. 22.*

S. BERNARD. 38. Habet cellulum pro Paradiſo, ibi varia Scripturarum poma despera, his utere delicias, harum fruere compleri. *Epist. 4. ad Rusticum.*

39. Cellula mens latrata nolo mordaci sermone reservare. *Epist. 33. Adversus Vigilantiam.*

JOAN. CAS. 40. Puerus anima non alii potest, nisi in silentio, et iugis cellae perseverantie conquiri. *Lib. 10. de Spiritu acedia*, cap. 3.

41. Iugis cellae communatio retinenda est; toutes enim etiam reversus quis velut novus in ea, et incipiente habitat titubabit atque turbabit, quibus ag ebdomi fuerit evagatus. *Prose.*

42. Illam enim quam in cella residens acquisiterat animi intensio, si fuerit relaxata, recuperare rursus non sine labore poterit. *In Collat. 0. Theodori abbat.*, cap. 15.

S. JOANNES CHRYSOST. 43. Cella Abraham villa et parva erat, et nullum habebat numerum, *Hom. 17. ad Popul. Antioch.*

S. JOAN. CLIM. 44. Cella solitaria conclusio corporis est, inquitus habet dominicum scientie. *Gradu 27.*

45. Num quis reliquerit cellam, diabolus culpat; latique seipsum miser, quod demon efficiens sit. *Ibid.*

46. Claude jannam cellulare corpori. *Ibid.*

47. Si adventus fratrum in cellam tuam gaudias, scilicet teipsum secundis vacare soli, non Deo. *Ibid. Gradu 27.*

48. Qui in cellula quiescit, timorem penerit Domini. *Ibid.*

S. LAURENT. JUSTIN. 49. Prudentissime cellulæ est ordinata remota, quatenus in illa vitiorum declinatur materia, que foris exuberant, sensum vobis illocutorum, cordis servetus custodia. *Part. 2. serm. de Vita solitaria*, cap. 12.

50. Cella est sponsi reclinatorium, virtutum custos, tranquillitatem portus, abundantem pacis, media vitiorum, contemplationis locus, ta-

bernsculum fuderis, nuptialis thalamus, fons irrigans, paradisum deliciarum, celli janua, schola scientiarum, conscientia, ephedra, magistra silentii, spiritualis polorum scala. *Ibid.*

51. In cella si quis aliisque corpore persistit, fugit lites, nescit odia, detractione non vacat, temeraria judicia minime facit, abhorret oculum, non veretur mortem. *Ibid.*

52. Circumscribe corpus, ut jugiter commoret in cella; numquam vero permitte (nisi necessitate cogente) ut vagetur e claustru. *Ibid.*, cap. 8.

53. Sta perseverans in cella, contra acedie spiritum arma spiritualia stripe, scutum fidei, orationis specula, galeam spei, loriam longanimitatis, prudentie gladio, ac manus exercitatione hostem tuum hunc pessimum jugulare stude. *Ibid.*, cap. 9.

54. Homini libidinoso mulier una non sufficit, s. XILUS ABS. nec acoquido monacho unica cella. *Orat. 6 de Acedia.*

55. Cella est negotiatorum colestium apotheca, in qua illarum meritorum summa recombitur, unius terre viventium possessio comparans. *Opus.*

56. Cella spiritualis est exercitii invenitatis officina, in qua certe humana anima Creatoris sui in se restaurat imaginem, et ad sue regis originis sermone reservare. *Prose.*

57. Ubi sensus obtutus ad subtilitatem sui secundum relevant, et vitato natura auctoritate reparatur. *Ibid.*

58. Cella est sacre militis tabernaculum, proiectus triumphatoris exercitus, campus divini prælia, spiritualis arena certaminis, angelorum spectaculum, palestra fortis dimicantium. *Ibid.*

59. Cella est conciliabulum Dei et hominum, coniunctum in carnis degentium et supernorum. *Prose.*

60. Ille superni cives ad colloquia humana convenient, ubi non tam lingue carnis verbis component, quam sine voce strepitu facunda mentum, arena patecent.

61. Cella conscientia est secreti consilii, quod habet cum hominibus Deus.

62. O quam pulchra rerum species, cum frater in cellula constitutas continuas pergit psalmidas; contemplatur in celo, decurrit etiam per os ejus ordo Psalmorum. *Ibid.*

63. Cella testis est, quanto divini amoris ignes cor fervat, et utrum perfectis devotionis instantia quis Dei faciem querat. *Ibid.*

64. Cella est ergastulum, ubi pretiosi lapides poliuntur, quatenus in structura templi celestis postmodum sine ullo eudentis mallei sonitu disponentur. *Ibid.*

65. O cella dominice sepulture propinquum amula, que in peccato mortuus suscipit, et per afflictum sancti Spiritus Deo reviviscere facit! *Prose.*

66. Tu es ab hujus vita turbida vexatione separatum, sed celestis vita paudis introitum.

67. Te portum tranquillitatis invenient, qui naufragium mundani fluctus evadunt.

68. Te poteris usq[ue]d[em] clauclae degenerum, qui vulnerati in pecto hostiles manus effugunt.

69. Mox ut in tui culmine umbras perfectorie secundum, omnis saeculae anime litor, omnis certe interioris hominum plaga curatur. *Ibid.*

70. O cella spirituale proorsus habitatulum, quae de superbie humilis, de gubelis solitario, de crudelibus pios, de iracundis miles, de odiosis reditis in fraterno claritate serventes. *Prose.*

71. Habitator tuus elevat se super se, quia Deus eurientis anima a terrenarum se rerum obtutibus erigit, et in divina se contemplacionis arcu suspendit, a mundi se actionibus segregat, atque se in alium coelestis desideri pannis liberat.

72. Tu oboea lingue frumentum, te luxuriosus rebus nitido castitatem adhibes cingulum.

73. Tu facis, ut leves quinque ad gravitatem redant, ut jocos surrallitios parcant, ut vanilique qui se sub distracta silenti censura constringant.

74. Tu juniorum ac vigilanarum nutrit, tu patientie castos, tu purissime simplicatissimae magistras, ac omnino fraudulente duplicitate ignoras.

75. Tu facis ut vagos quoque Christi catena coercas, ut indisciplinati moribus a sua se pravitate compescant.

76. Tu nosti homines ad perfectionis cultum eveneris, aliisque ad consummatam sanctitatem fastigium sublimare.

77. Tu homines a sometipsis extraneis redolis, ei vasa vitiorum florere virtutibus facis.

78. Tu es speculum animarum, ubi se mens humana perspicaciter intuens, quod minus est impletat; quod superfluum reprimat; quod obliquum dirigit; quod deformem componat.

79. Tu nupialis ex thalamis, in quo sancti Spiritus arriva tribuitur, et coeleti sposo felix animo foderatur.

80. Recti diligunt te; et qui te fugiunt, veritatis luce privati, quo gressus ponere debeant, non agnoscent. *Ibid.*

81. Licit nescientibus cella amara videatur in cortice, magnum tamen est quod intrinsecus latet, cum pervernum fuerit ad suavitatem medullae. *Ibid.*

82. Consuetudo facit monacho cellulam dulcem, vagatio videri facit horribilem. *Prose.*

83. Vagantibus cellula carcer est, permanenti-

bus suave cubiculum. *Opus. 42, de Contemptu razuli, cap. 23.*

84. Concluditur infra cellulam desidiosi mundus universus, et angustum septum vix unius hominis capax, multarum terrarum urbes, regnaque complectitur. *Ibid. 1, ep. 20, ad Glauberum.*

85. Acediosus cellula clausus, inter frequentias popularum discurrat, mundinas et angiportus sollicitus mereator oberrat. *Prose.*

86. Fit ei requies tormentum, sessio labor, silentium prega, clausura infernus.

87. Sic cœcatus lumine mentis, claususque tenbroso carcere, rursus ad molam inquietudinis reddit. *Ibid.*

88. Sic cella tua vacua pecunia, repleta justitia, indigena opibus, referta virtutibus. *Ibid.*

89. Ne in cella tua spatiū relinques; ut cum dea virtutibus suis euncta repleveris, nullus diabolus, nullus acedie, nullus reliqui viuis locis supersis. *Ibid.*

90. Sit tibi cella tua toto mundo latior, jejunium refectio, vigilie somnus, opus otium, labor requies. *Ibid.*

91. In cella tua reclusionis clausus, sit tibi vivifica sepultura. *Ibid.*

92. Si es religiosus, si pacem queris, de cella minus egredieris. *Prose.*

93. Cella quasi celum tibi sit, qua cœlica cernas.

94. His legas, hie ores, mediteris, crimina plangas.

95. Pax est in cella, foris autem plurima bella. *Opus.*

96. Cellam frequenter diligas, si vis in cellam vinariam introduci. *Opus. Ep. ad quemdam.*

97. Fons et origo profectus spiritualis, est habenter in cella residere. *Serm. 7. ad Frat.*

98. In cella invenies, quod de foris sepius amittes. *Lib. 4. de Iust. Christi, cap. 20, sect. 3.*

99. Cella continuata dulcescit, et male custodata laetum generat. *Ibid.*

100. Si in principio conversionis tuae bene cellam incoleris, et custodieris, erit tibi postea dilecta amica, et gratissimum solarium. *Ibid.*

101. Vade ad cellam tuam, et habitabi ibi, sitque tibi grave esse alibi. *In Soliloq. animo, cap. 10, sect. 2.*

102. Clande ostium domus tue, et eris in pace. *In Horicolo Rosarii, cap. 11.*

103. Vagus et lovis moribus, horret disciplina et cellam, sicut avis capturam. *Ibid., cap. 11, sectione 2.*

104. Qui cellam suam custodit, et tacet, cum Iesu desertum intrat. *Ibid., cap. 17, sect. 2.*

S. PETRUS
MAURITIUS
AUG. CLUS.

105. Sicut pisces extra aquam cito moritur, ita Monachus extra cellam leviter distrahitur et inquinatur. *Prose.*

106. Nam prelusa aroma in pyxide clausa fortius fragrat; aperta et ostensa, virtutem odoris citius amittit.

107. Quanto studiosius cella inhabitatur, tanto plus placet et amatur. *Prose.*

108. Quanto negligenter servatur, et rarius intratur, tanto magis horrebit, et fastiditur.

109. Non est cella fastidium, sed pacis domicilium.

110. Sicut stabili homini cella est paradise, ita vago carcere videtur et cippus. *De Discipl. Claustrali, cap. 7, sect. 4.*

111. Qui in cella residet, a multis periculis liber est; qui autem foris vagatur, innumeris periculis patet. *Ibid., cap. 7, sect. 3.*

112. Custos cellæ, custos est lingue. *Ibid.*

113. Sit in osio cellæ pro signo notabile breve, quod te premonent exundem, et redarguat diu tardante. *In Exercit. spirit., cap. 2, sect. 2.*

114. Castoli diligenter cellam tuam, et custodi te: tuor locus seruo Dei in hoc mundo non est. *Ibid., cap. 4.*

115. Periculus semper est exitus celle; manus eius, quies devotissime vita. *Ibid.*

116. Non patitur cella epidemias et otorum in se diu morari. *Ibid., cap. 4, sect. 3.*

117. Quandiu spiritus tuos rexerit artus, sit cella requisiotionis tuae domus ac tumulus; donec illius aperiatur paradisus coelestis. *Prose.*

118. Est enim via brevia in cella ad colum, si in ea certaminis duxeris vitam. *Ibid.*

T. THOMAS
AQUINAS.
A. KEMPIS.

119. Bonus cellitus est civis colli, amicus Dei, socius Angelorum, cognitor secretorum, inspectior superenorum, victor tentacionum, expulsor demonum, bellator vitiorum, contemptor mundanorum, neglegtor curarum, possessor quietis, obtentor pacis, amator scripturarum, speculator veritatis, gustator puritatis, continuator omniae, collector meditationis, destructor evagationis. *De Disciplina Claustrali, cap. 7.*

120. O Monache quid facis in cella? Iego, scribo, colligo mella; hene dixisti; nam clamorachorum in labore et studio librorum fragrare debet. *In Enchiridio Monachor., cap. 1.*

121. Sicut pisces ex aqua eductus statim moritur, ita et monachus perit, si foris cellam suam voluerit tardare. *Ibid. 3, num. 109.*

122. Pisces extra aquam, Monachus extra cellam. *Lib. 5, Libello 2, num. 4.*

123. Vade, et sole in cella tua; et cella tua docebit te universa. *Ibid. num. 9.*

4. Non potest quis præmium accipere, nisi AMBROSIUS.

legitime certaverit; nec est gloria victoris, nisi ubi fuerint laboriosa certamina. *Lib. 1, Offic.*, cap. 15.

2. Injustus est, qui ante querit præmium, quam certamen fuerit absoluendum. *Ibid., cap. 16.*

3. Gravior est pugna eius qui intus, quam illius qui foris dimicat. *Lib. 2 de Apologia David., cap. 4.*

4. Virtus certaminibus approbatur. *Sup. Psalm., cxvii, serm. 40, vers. 3.*

5. Magna est misericordia Dei, quae certantibus adhibet exhortationis calcaria, ne suscipiant certaminis passionem in bello formidine derelinquant. *Ibid., serm. 10, vers. 4.*

6. Ubi multa corona, ibi multa sunt certamina. *Ibid., serm. 20, vers. 5.*

7. Corona proposita est, subeunda sunt certamina; nemo potest, nisi vicerit, coronari; nemo potest vincere, nisi ante certaverit. *Lib. 4, sup. Luc., in illud: Diabolus recessit ab illo.*

8. Tolle Martyrum certamina, tulisti coronas. *Ibid.*

9. Non pugnatores, sed victi damnantur. *Sup. Ep. ad Rom., cap. 8, in illud: Nihil nunc damnationis est.*

10. Quanto maior periculum fuit in pœlio, s. AUGUSTINUS.

11. Quando pugnat, Deus apertis oculis

spectat, et partem quam insipit justam sibi dat palam. Ep. 194, ad Bonifacium.

12. Non debet enim predicatorum infringi, qui vult post primum coronari; vires illo subministrante certaminis, qui preparat ineffabilia dona victoribus. Ep. 133, ad Italicum.

13. Multo tolerabilius est certamen non compissa, quam coptum reliquissim conflictum; et factum ex bona predicatorum, vel etiam victore captivum. *De Contingentia*, cap. 14.

14. Quid prodest bonum certamen, nisi sequatur victoria? *In Gloria et liberis arbitriis*, cap. 7.

15. Aliud est non pugnare, et esse in pace vera atque perpetua; aliud pugnare et vincere; aliud pugnare et vinci; aliud non pugnare sed traduci. *Sep. Psalm. xxxv*, vers. 4.

16. Nullus in certamine cadit, nisi ex iure fortitudinis eadi. *Psalm. cxvii*, vers. 14.

17. Inter omnia Christianorum certamina, sola dura sunt prelia castitatis; via quotidiana pugna, et rara Victoria. *De honestate mulierum*, cap. 2.

18. Ibi larvet pugnam, non desperatur victoria. Serm. 5, de Verbis Apostolorum.

19. Nullus legitime certat, nisi qui in campo usque ad finem certabit; et si certat usque in lignum, legitime certat, idem merito coronatur. Ser. 8, ad Fraitem, in eremo.

20. Majus pallens certamen est, quando non visibilis inimicus persequendo atque soviniendo urget in nefas, qui palam et aperte a non consentientibus vincatur. *De honestate mulierum*, cap. 10.

21. Pugnare, infinitatis est; quanto enim quisque vincit finem, tanto pugnat minus. Lib. 4, contra Julianum, cap. 2.

22. Quale certamen fructus mei, quale certamen, qualis pugna, qualis conflictus! thesaurum mundus, spectator Deus. Rom. 9.

23. Reverso tortus pugnat qui contrit se pugnat. Serm. 3, de Nativitate.

S. BASILUS MAGNUS. 24. Non in certaminibus pro coronis, is qui certamen auspiciatur est; sed qui superat, coronatur. *Cone. 9, contra Iracondes*.

S. BASILUS SELIGER. 25. Universa hominum vita, virtutis palestra est. *Orat. 4*.

V. BEATA. 26. Illos expectat gloria, qui gloriosa gerunt certamina. In suis *Proverbis*, verbo Illos.

S. BERNARD. 27. Non recti, sed perversi animi est velle coronari, qui legitime non certaverit. Serm. 1, de S. Victore.

28. Vere bestia est, vere rationis expers, qui tam pusillanimus est, ut solo timore cedat qui sola futuri exaggerationis laboris victus, ante conflictum non telo, sed tuba prosteratur. Serm. 13, sup. Qui habilit.

29. Ecubuisse fugam, et non post fugam reverti

in praelium, et cursus pugnare. Ep. 412, ad Gaufridum Lescivensem.

30. Deinde nos horatur ut pugnemus, adjuvat ut vineamus. *Prose*.

31. Certantes in bello spectat, deficientes sublevat, vincentes coronat. Cap. 14. *Meditationum*.

32. Molesta est lucta, sed fructus; quia si habet ponam, habebit et coronam. *De Interiori domino*, cap. 19.

33. Quis periculosa quam solum luctari cum antiqui hostiis versutis, a quo videatur, et quem video non posui? See. 3, de Circumcisio.

34. Contra inuidias diabolos, et versutias inimici cum omni vigilancia viriliter dimicata. Serm. 55,

35. Surge miles Christi, surge, excutere de pulvere, revertore ad praeium unde fugisti, fordius post fugam predicatorum, gloriatus triumphatus. *Ecclesiast. 1, ad Robertum*.

36. Habet Christus multos milites, qui fortissime cooperant, stolidi, viserunt; paucos autem, qui de fuga conversi, rursum se periculo ingessarent modum declinaverunt, rursus fugarunt, hos quos fugelant. *Ibid.*

37. Solent fortissimi milites audita buccina ante congressum trepidare; at ubi ad praeium ventum fuerit, spes victory, et timor ne vincantur, reddit intrepidos. *Ibid.*

38. Sola causa, qua perdere possis victory, fuga est; fugiendo potes illam amittere, moriendo non potes. *Prose*.

39. Beatus si pugnando moriaris, quia mortuus mox coronaberis. *Ibid.*

40. Omne carum, pretiosum est; quanto rares sunt qui post fugam fortius prælustrantur, tanto apparetur gloriosius. *Ibid.*

41. Finis, non pugna coronat. In lib. de Pasione, cap. 14.

42. Quanto fieri robustior pugna, tanto gloriator dabitur corona. Serm. 7, de Cena dominica.

43. Prælimium viriliter, ut a Deo coronem perenniter. Serm. 12, *Pente*.

44. Non debet frangere cum prælustratur, qui vult. **S. DONATELLO.** 45. Non debet frangere cum prælustratur, qui vult. *S. DONATELLO*.

46. Prudentia militis virtute constantis et fortis offensum est, non solum bellum non fugere, sed et opere bellando victoriam, ut possit coronam accipere; non enim coronatur, nisi qui bellat et vincit. Serm. 1, de S. Lucia.

47. Dat Dominus Sanctis pugnam, ut per pugnam veniant ad victory, et per victory ad coronam. *Ibid.*

47. Legitime certare, est hosti non cedere; bellum non tantum incipere, sed plenam victory oblinere. Serm. 2, de *Uro Martire*, sup. *Ibid* II, Tim. 2: *Qui legitime certaverit*.

48. Legitime certare:

Primo, est mundum perficere contemnere.

Secundo, est diabolo perfecte resistere.

Tertio, est scelsum perfecte domare. *Prose*.

In primo certum vincitur avaritia, per amorem altissimum pauperis.

In secundo subjugatur superbia, per appetitum propriæ utilitatis.

In tertio subjugatur Iascivia, per appetitum castitatis. *Ibid.*, serm. 3, sup. *Ibid* II, Tim. 2: *Qui legitime certaverit*.

49. Acerbus certat miles in aie, si ducem suum secum cernit laborem certaminis tolerare. *De sex aliis Scorpionis*, cap. 6.

50. Quanto laboriosior est pugna, tanto gloriosius corona. Lib. 2, de *Profectis religiosis*, cap. 12.

51. Qui perseverat pugnare, cessare nescit. *De sex aliis Cherubin*, ali, 5, *proposito*.

52. In prælio certaminis, gloria vincentis semper apparet; nam virtus probatur latere, que non fuerit explorata certamine. Super *Psalm. xxv*, vers. 6: *Si exsurgat adversus me pratum*.

53. Bellum grave, quia occulunt; pugna difficile, quia cum fortore dimicatur, quale est cum hoste configurare, et ejus insidiis non videre. *Prose*.

54. Adversarius quoque noster nec labore deficit, nec virtus aliquando discedit; sed tanto atrocere reddit, quanto sum per divinam gratiam debellandi possit configurari. Sup. *Psalm. lv*, vers. 1: *Tota die impugnatur*.

55. Terribilis est hominibus conflictus, si non sit assiduum, nec nisi usu præsuminatur, concepiti subito fiducia non habetur. Lib. 3, Epist. 3.

56. Martyrum certamen, celeste certamen est, certamen Dei, certamen spirituale, prælimum Christi. Ep. 9, ad *Martyres et Confessores*.

57. Qui longior pugna, eo corona sublimior. Ep. 16, ad *Moyen et Maximum*.

58. Honestus cum spiritu, quam cum carne lucetum; quia curris complexus fœdus exhibens nebula; cum qui sibi adhucserit aliquis ex parte contaminat, nec libidinum morsus quisquam evasit illius. *De Iustitia et tent. Christi*.

59. Nisi præcesset pugna, non potest esse victory; conficitio in adversis, probatio est virtus. *De mortalitate*, cap. 4.

60. Oportet nos generose spirituali armatura adversus pravos animi motus exercere bellum. *Hom. 18, de Festis Paschal.*

61. Omnis qui certat, posteaquam absolvit. **S. CYRILLUS**. certamen coronatur, aut contumelia afficitur. *Zikros*.

62. Neque prius Agonisthes desertantes corona, quam omnium certaminum finis advenit;

ut postero dijudicans, præmia victory et coronas proferat. *Odech*. 18.

63. Ubi certamina, ibi et præmia; ubi bella, **S. EPHREM**. ubi altani honores; ubi collectio, ibi quoque corona. *De Patience et consummatum*.

64. Quomodo præsidere poterimus in secreto. **S. EUSEBIUS**. *EMESSEN*.

65. Militia nostra hoc a nobis requirit, ut non contra alios, sed contra nosmetipsos: quotidie dicimur. *Hom. 8, ad Monach.*

66. Hosti quem ipsa conversatione provocamus, in medio certamine manus damus, si in favore quo cepimus, non perseveramus. *Ibid.*

67. Providendum est servis Dei, ne pornicies glossa ostendatur, seculare blanditiae quandiu hostis vivit, ne dum se quasi victory arbilitor, per fraudem diaboloi pacem promittens citius elidantur. *S. PROSPER*.

68. Si primo das te Deo, tunc illo juvente et glossa ostendente fortiter pugnabis. *Sup. Psalm. cxlii*, sup. *Ibid*, *vers. 1*: *Qui doceat manus meas ad præmium Regum*, cap. 4.

69. Sine labore certaminis, non est palma vice. **S. GREGORIUS**. *MAGNUS*. *tertia*, *Dialogi*, cap. 19.

70. Quidam sunt, qui magnos viros pugnantes audiunt, sed prælia, quia magni magnes tollent, auditi sciunt, virtute nesciunt. Lib. 5, in *primum Regum*, cap. 4.

71. Afflictus cordis intenti celestibus, contra earum bellum fortis milites sunt. *Ibid*, sup. *Ibid*: *Congregatoque exerctu*.

72. Quanto graves pugnae spirituales, tanto gloriosae victory. *Prose*.

73. Quo frequentior accessus hostium, eo abundanter numerum triumphorum. *Ibid*.

74. Sepem quem tandem certamen superare non valuit, sua deterius securitas stravit. Lib. 2, *Noral*, cap. 27.

75. Eleeti est valenter omnes superant (cum securitate pacis interne desiderant) gravis eis molestia, adhuc habere quod vincant. Lib. 4, *Moral*, cap. 30.

76. Semper est ad certamen adversari erigendus animus, semper contra ocellas insidiis cautela prævidenda. Lib. 20 *Moral*, cap. 3.

77. Labor prostrans pugna, ut crescat corona victory. *Ibid*, lib. 26, cap. 15.

78. Tanto subtilius fraudem hostium quisque in bellis spiritualem certamine positus conspicit,

quanto et distictius corpus proprium quasi quemdam hostium adjutorem premat. *Prose.*

79. Quid adiue secum enerviter pugnat, frusta contra se bella extra posita suscitat.

80. Qui enim semetipsam carnibus subjugat, quomodo spirituibus vitus resultat?

81. Aut quonodo de labore exaltem certaminis triumphare appetit, qui aliud apud semetipsam domesticum libidinis bello succumbit? *Ibid.*, lib. 31, cap. 17.

82. Nullus palmarum spirituibus certaminis apprehendit, qui non in semetipsis prius per afflictum ventris concepcionis latum exercitus incertus devicerit. *Prose.*

83. Neque enim ad conflictum spirituibus agonis assurgitur, si non prius intra nosmetipso hostis positus edomatur.

84. Quia si non ea, que nobis sunt viciniora prosterminus, innatur ad ea, que longius sunt impugnanda transiuntur.

85. In cassum contra exteriores inimicos in campo bellum geritur, si intra ipsa urbis moenia civis insidias habeatur.

86. Mena ipsa certantibus sub gravis confusione delevore, a spirituibus certaminis congressione repellitur, quando infirma in carnis prelia confossa superatur.

87. Nam cum se parvis prosterni conspicit, conflagre majoribus erubescit.

88. Nonnulli vero ordinem certaminis ignorantes, edomare gulam negligunt, et iam ad spirituibus bella consurgunt. *Ibid.*, lib. 30, cap. 13.

89. Qui contra dialolutum ad certamen properat, vestimenta abjecti (scilicet omnia terrena) ne succumbat. Hom. 32, sup. *Frag.*

90. Vos qui viam vita presentis extra hominem frequentiam arripiatis, tanta majora certamina pati necesse est, quanto ad vos ipse magister tentationis accedit. Lib. 7, in Registro, indic. 2, cap. 53, ep. 33.

91. Qui discutere interna nesciunt, ad locum certaminis pervenire non possunt. *Prose.*

92. Locus certaminis est ubi celebris fama magna Religionis est.

93. Illic quia ab immoribus curritur, qui vitam depone veteran, et induere novam concepimus, certaminis locus recte numeratur.

94. Quotidie enim illi spirituibus virtutum exercitus pugnat cum numerositate vlorum. Lib. 5, in 1. Reg., cap. 4.

95. Quis sanctorum sine certaminis coronatus est? solus in dilectis Salomon fuit, et forsitan ideo corruit. Ep. 22, ad *Eustochium*.

96. Nonne melius est brevi tempore dimicare, ferre valum, arma sumere, lassescere sub lorica,

et postea gaudere victorem, quam impatiens unius hora servire perpetuo? *Ibid.*

97. Variis huc sunt genera, sed una corona victorum est. Ep. 1, *adversus Helvidium*.

98. Sto in acie, adversaris armatus obistis; ut postquam vicevis, coroneris. Ep. 6, *adversus Vigilantium*.

99. Tu qui contra libidinem pugnas, superari potes, et vincere; ego vero nolo spe pugnare victorie, ne perdam aliquando victorianam. Cum fugio non vincar in eo quod fugio, sed ideo fugio ne vincar, ut vincam. *Ibid.*

100. Non viribus corporis, sed charitate animi dimicandum est, que superari nunquam potest. Ep. 8, *ad Rigarum*.

101. Bonum certamen est, malis non cedere, sed mala virtutis bona portare. Ep. 6, *ad Amicum*.

102. Qui tela formidavit adversi certaminis, nunquam meruit nomen sortiri victoris. *Prose.*

103. Jaecutis est animi formidolosa timere, et inertia est ita sectari. *Ibid.*

104. Caret munere, qui caret et certamine. *Ibid.*

105. A fortissimo milite semper in acie stolidum est, et querundam occasio, qua virtus emittit et excussa. *Ibid.*

106. Amatori preliorum ornamenta sunt vulnera. *Ibid.*

107. Multi certant, sed ille solus, qui tota virtute vicerit, coronabitur. Sup. II, ad *Tim.*, cap. 2, sup. illud: *Qui certat in agone*.

108. Gloriosum certamine opus est, ut corona via a. milantes deseratur. Sup. *Psal.* xxvii.

109. Vir constans eligit pugnare, ut vincat. HUGO A. S. VICTORE.

110. Nulli ad oitem hostis, quam cardinali-
mum pugnandum contra se. Sup. *Prose.*, cap. 21.

111. Stultus est continuus pugnare cum hoste, HUGO CARO.
cui ex nostra propinquitate robur accrescit, et ex elongatione delicitus virus. Sup. *Ecclesi.*, cap. 97.

112. Stultum est laudare pugnantes, quasi jam victorem; ille enim qui in certamine bene videtur agere, nescimus si velit, vel possit perseverare. Sup. *Ecclesiast.*, cap. 13.

113. Nunquam robustioribus emulsi collectam JOAN. CAS.
posse confidat eum, quem in leviore confictu
conspexeris ab infirmioribus potuisse superari.
Lib. 5, de *Spiritu Gasterimargie*, cap. 11.

114. Impossibile est saturam ventrum pugnas interioris hominis experiri, nec bellis robustioribus atletari dignum est eum, qui potest dejici leviore confictu. *Ibid.*, cap. 13.

115. Sepe qui in confictu, atque in acie mortis evanescunt, discriminis, trophyis propriis, triumphus succumbunt. Lib. 14, de *Spiritu Con-*
dozia, cap. 11.

116. Victoria locum habere non potest absque adversitate certaminum. In collat. 8. Abbat. Piommonis, cap. 13.

JOANNES CHRYSOST.

117. Torpescit virtus, ubi certamen defuerit; et facile hostis malitia coalescit, si pigrosi animus repugnans. Serm. de *Genesi et interdic-*
tione Arboris ad Adam.

118. Sine labore vincunt inimici, si sit (qui dimicant) vigilans et intentus. *Ibid.*

119. Vires roborantur exercitatione frequenti. *Ibid.*

120. Laboris desidit, insolentis hostis sevit. *Ibid.*

121. Inimici cito devincuntur, si qui dimicatus est, praelia meditatur; nemo enim unquam non sollicitus, hostem devincit. *Ibid.*

122. In mundanis certaminibus, post victori-
am, corone, in Christi studiis, ante victoriam corone. Serm. de *Joseph continenti*.

123. Christiane, delicatus es miles, si putas te posse sine pugna vincere, sine certamine trium-
phare. *Prose.*

124. Exero viras, fortitudine dimicata, atrociter in prelio certera.

125. Christiane, considera te, presente Deo eum cum hoste pugnare. Fave ille, ut vincas; fave ut obtimes. Cum pugnas, adest; cum dimicas, praebras est.

126. Christiane certamen tuum, Dei certamen est; praedium tuum, Christi praedium est; quid trepidas, quid formidas, quasi tua virtute devinas? prende arma, procede in bellum, fortiter dimicat, ut dimicantis adit ille, qui vincit non vicit. Serm. sup. illud, *Sep.* 3; *Justorum anima*.

127. Non poterit miles hostem vincere, nisi vo-
luerit atrociter dimicare. *Ibid.*

128. In certamine Christiano, aut superest miles prostrato hoste heatus de praelio reddit, aut hostem certior moriendo devincit. *Ibid.*

129. Caro adversus animum certare potest, vincere non potest, nisi ipsa anima consenserit, ut vincatur; anima autem adversus carnem, et certat et vincit. Hom. 13. *Oper. imper.* sup. *Matth.*

130. Haec est pugna periculosa, et haec est gloriosa Victoria, qui poterit odisse quod amat, et amare quod odit. *Ibid.*, Hom. 35.

131. In praelio Christi moriendo vivitur, cadendo singulat, et victoria per interitum compara-
tur. Hom. 3; ex veris *Ioannis in Matth.*

132. Ducas nobis vias Dei constitutas, praesentem et futuram; praesentem in certamen posuit; futuram, in certaminis premium. Hom. 27, sup. *Joan.*

133. Quia in medio certamine corrunt ani-

me, graviori exeu concutuntur. *Ibid.*, Hom. 76.

134. Tempus adest certaminis, tu autem sericias indueris; tempus est exortacionis, tempus ele-
di, tu autem quasi ad pompa te ipsum ornas, et quomodo vincas? Hom. 7, sup. *Acta Apost.*

135. Tempus belli, tempus certaminis est, tu autem sedes in deliciis. *Ibid.*, Hom. 27, sup. *Acta Apost.*

136. Ubi cancer, ubi catena, ubi vincula, ubi mox pro Christo, ibi certamen bonum est, nihil hoc certamine melius, nihil illustrius. Hom. 9, sup. II, ad *Tim.*, sup. illud 4; *Bonum certamen certavi*.

137. Certamen est vita praepons; est igitur opus pugnare, bellum est la pugna. Hom. 62, *ad Popul. Antioch.*

138. Progredere, et multa cum alacritate des-
cendas ad certamina. *Ibid.*, Hom. 67.

139. Non est grave pugnare vulnari, sed post vulnus desperare, vulnusque negligere. *Ibid.*, Hom. 80.

140. Monachorum certamen ingens, ac labor-
mulus est. Lib. 6, *de Sacerdotio*.

141. Odiosum sime, periculique plenissimum s. JOAN. CLIM. est, ab ipso statim conflictus congressu flaccere incantans. Gradu 4.

142. Qui laborum fructus perspectos habet, in-
trepidu animo in certamen descendit. Orat. de *Barasc. Transfigurat.*

143. Illi non habent premium, qui laboris non habuerint certamen. *Prose.*

144. Eos expectant prama, in quibus fue-
rint laboriosa certamina. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 39.

145. Nemo potest veris armis instrui, si hos-
tem, contra quem fuerit armatus, ignorat. LACT. PIAM.

146. Adversarium vincere non potest, qui in-
dimicando non hostem verum, sed umbram pe-
tit. Lib. 3, de *falsa Sapientia*, cap. 29.

147. Sapientis se boni viri non est, velie co-
tare, ne se periculo committere; quoniam etiam
omne certamen. Lib. 6, de *Vero cultu*, cap. 18.

148. In agone positis, dolorem mitigare spes s. LAURENT. JUSTIN.

149. Bellica arripiassa arma, et ad praedium re-
cusare accedere proper metum, value resili-
sum est. Part. 4, *de Ligno vite*, tract. 8, *de Spes*, e. 2.

150. Considera o serve negram, piger et
otioso, quod in studio certaminis positus es; ope-
ret enim te pugnare, si quo miserrabiliter occi-
deris. *Prose.*

151. Omnis tibi fuga interdicta est, et pug-
nandi indica necessitas. *Ibid.*

452. Si coram cupis reportare victoria certam, spiritualiter certa; adest in te qui videat, iudicet et coronet. Part. 1., *de Interiori confictu*, cap. 8.

153. Pugnare non desinat, qui coronari affectat. *H. Humilitate*, cap. 10.

S. LEO. I. 154. Ubi in aperio sunt pugnae, in manifesto sunt et coronae. Ser. 7., *de Iust. decimi mense*.

155. Vita hæc nostra in media pugniorum est; si volumus superare, pugnandum est. Ser. 1., *Quadragesima*.

S. PETRUS CELLENSIS. 156. Tolle pugnam, tolles et vitorum; tolle vitorum; tolles et coronam; tolle coram, tolles et gloriam. Lib. 8., ep. 23., *ad Nicetianum Monachum*.

157. Qui sine tuba dimicet, fertur furor, noua prælio; virtute non agit, sed periculi; querit perire, non vincere. Ser. 1.

S. PETRUS CECYLSTON. 158. Non ira ad prælium, inglorium est; ire atque et segnior agere, mortis est omnino periculum. Ser. 74., *de Spirituali certamine*.

159. Solitudine singulari certamen, tanto periculosis agitur, quanto serius alienum dimicamus pugnatorum. Lib. 1., ep. 20., *ad Eusebium*.

160. In hac vita, quanvis strenue dimicemus, et adjuvante Domino caleres hostium, quibus circumfundimur, prostrernamus; tamen si ab eis nolimus vinci, nunquam pugnare desinamus. *Proseco*.

161. Nec vincentes semper faciunt, viriliter desistunt iam prælia, sed magis sollicitant adversariorum rodiva certamina. Lib. 1., *de Vita contemplativa*, cap. 1.

162. Tunc est tentatio finienda, quando finitur et pugna; et tunc est finienda pugna, quando post hanc vitam succedit pugna secunda, victoria. *Ibid.*

163. Omnes milites Christi, qui usque in finem vite presentis divinitus adjuti, eis hostibus infatigabiliter restiterunt, laboriosa jam peregrinatione transacta regnare felices in patria. *Ibid.*

164. Ad magnam utilitatem fiduciam materiæ est reservata certaminis, ut non superbia sanctitas, dum pulsatur infirmitas. Lib. 1., *de Vocati. genit.*, cap. 8.

165. Laudabilium est atque felicis pugnare non posuissevinci, quam desiderem non posuisse tentari. *Ibid.*, lib. 2., cap. 25.

166. Non coronabitur, nisi qui vicerit; nec vincet, nisi qui certaverit; nec certabit, nisi immixtum habens ei resistens. Sent. 213.

167. Vita eterna non acquiritur, nisi per pugnam. Sup. Ep. 1., *ad Tim.*, cap. 6., sup. illud 2.: *Timoth.*, cap. 4., *Bonum certamen certavit*.

168. Nunquam poterit Dei servus vincere certa-

mine, qui eterna boni, vel mala somper gerit in mente. Ser. 1., *ad Novitios*, divis. 3.

169. Quanto durior pugna, tanto gloriöser corona. Ser. 1., *ad Novitios*, part. 1., divis. 3.

170. Magnum certamen est, seipsum vincere. *Ibid.*, serm. 7., divis. 2.

171. Magnus profecto labor est, certare quotidie, sed premia maxima vincientibus sunt promissa. *Ibid.*, serm. 11., divis. 1.

172. Sine certamine non potes venire ad coronam. Lib. 3., *de Imit. Christ.*, cap. 19., divis. 4.

173. Partem constat eis Victoria, præmium oblatum autem pondere redimessse. *Ibid.*, 13.

174. Quo melius in aëre positus securus invictus, ante oculos ponenda sunt semper facta Sanctorum. *Proseco*.

175. Nam in maximis præliis non desunt pugnatores solitari, si fortissimorum virorum requirantur exempla.

176. Facile supervenientis hostis impetum sustinet, quem ad pugnam voluntis armaverit. *Ibid.*, Hom. 46., *de bona Martyrii*.

177. Ad coronam virtutum non facile pervenit, quia non legitimo agone certaverit. *Ibid.*

178. Non deest in quo vincas, si pugnare non desinas. *Ibid.*

179. Ubi durior est pugna, ibi gloriöser erit et coronæ. Lib. 3., num. 9.

180. Gloriam agnethos noster certantibus spondet. *Ibid.*, 10., cap. 152.

181. Nisi quis hostem a quo impugnatur expugnet, nunquam bonus suis poterit uti securus. Ser. 1., *de Genesi*.

SENTENTIA PAGANORUM.

182. Temere in aëre versari, et manu cum hoste confilgere, immane quidam et belluerum simile est. Lib. 1., *Offic.*

CICERO. 183. Valentius adversus seipsum, tamquam hosti adversus hostem est decentandum. *de Legibus*.

184. Ad magnam utilitatem fiduciam materiæ est reservata certaminis, ut non superbia sanctitas, dum pulsatur infirmitas. Lib. 1., *de Vocati. genit.*, cap. 8.

185. Laudabilium est atque felicis pugnare non posuissevinci, quam desiderem non posuisse tentari. *Ibid.*, lib. 2., cap. 25.

186. Non coronabitur, nisi qui vicerit; nec vincet, nisi qui certaverit; nec certabit, nisi immixtum habens ei resistens. Sent. 213.

187. Vita eterna non acquiritur, nisi per pugnam. Sup. Ep. 1., *ad Tim.*, cap. 6., sup. illud 2.: *Timoth.*, cap. 4., *Bonum certamen certavit*.

188. Nunquam poterit Dei servus vincere certa-

SENTE. PLATO.

189. Temere in aëre versari, et manu cum hoste confilgere, immane quidam et belluerum simile est. Lib. 1., *Offic.*

190. Valentius adversus seipsum, tamquam hosti adversus hostem est decentandum. *de Legibus*.

191. Patet enim, si pugnare non vultis, licet fugere. *de divina Provid.*, cap. 6.

192. Vnde etiam lib. *Christianus*, sent. 136: *Confictus per totum; Monachus*, sent. 51; *Natura*, sent. 43; *Praesuppositio*, sent. 13; *Tentatio*, sent. 41, 417; *Victoria sui*, sent. 35.

193. *Charitas ex Deo est*.

194. *Charitas est virtus, qui unaquaque res habet, tanti quanti est habenda. De perfect. charit.*

195. *Charitas est virtutum virtus, et quodammodo omnis virtus, ei non acta, tamen habitu. Ibid.* in *Proemio*.

196. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

197. *Charitas propriæ loquendo, est forma habitualis superaddita potentia naturali, inclinans ipsam ad amoris actus. Ibid.*

198. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

199. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

200. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

201. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

202. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

203. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

204. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

205. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

206. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

207. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

208. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

209. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

210. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

211. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

212. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

213. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

214. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

215. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

216. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

217. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

218. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

219. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

220. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

221. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

222. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

223. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

224. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

225. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

226. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

227. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

228. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

229. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

230. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

231. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

232. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

233. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

234. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

235. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

236. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

237. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

238. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

239. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

240. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

241. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

242. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

243. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

244. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

245. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

246. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

247. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

248. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

249. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

250. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

251. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

252. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

253. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

254. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

255. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

256. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

257. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

258. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

259. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

260. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

261. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

262. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

263. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

264. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

265. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

266. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

267. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

268. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

269. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

270. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

271. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

272. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

273. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

274. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

275. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

276. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

277. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

278. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

279. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

280. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

281. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

282. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

283. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

284. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

285. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

286. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

287. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

288. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

289. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

290. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

291. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

292. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

293. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

294. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

295. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

296. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

297. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

298. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

299. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

300. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

301. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

302. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

303. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

304. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

305. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

306. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

307. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

308. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

309. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

310. *Charitas est virtus, quæ melius experientia, quam doctrina discitur. Ibid.*, art. 6.

311.

nat charitas, jejunum et superbia; sepelet mortuum charitas, sepelet et superbia; omnia opera bona, que vult facere charitas et facit, cogitat et superbia. Tract. 8, sup. Ep. Beati Joan., cap. 4.

Productio. Radix omnium malorum est cupiditas, et radix omnium bonorum est charitas, et simili ambi esse non possunt; nisi una radix eius evulsa fuerit, alia plantari non poterit; sine causa aliquis conatur ramos incidere, si radice non contendit evallere. Hom. 8.

HUGO A. S.
VICTORE.

GILBERTUS
ANGLOS.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. AMBROSIUS.

S. ANTONIUS
DE PADUA.

S. AUGUSTIN.

V. BEATA.

S. BONAVENT.

DIONYSIUS
CARTHUS.

B. JOANNES
CHRYSOSTOM.

S. AMBROSIUS.

ANSELMUS.

sunt et illi qui ad inferiora descendunt; quicunque autem charitatis sectantur, ad supernam patrem tendunt. Sup. 1, ad Cor. 12, sup. Illud: *Emulamini charitatem meliora.*

5. Omnia bona sine claritate villa sunt, et utilitas; sed cum charitate, cara sunt et utilia. *Ibid.*, cap. 13, in illud: *Charitas patiens est.*

6. Charitas in quatuor maxima consistit, in *s. ANTONIUS DE PADEA.* cordis compunctione, in gloria contemplatione, in proximi dilectione, in proprio vilitatis recordatione. Serm. Dom. 25, post Trin.

7. Hec est perfecta justitia charitatis, qua post. *s. AUGUSTIN.* potiora, et minus munda diligimus. *De vera Reigil.*, cap. 48.

8. Tanto plenius quisque est iniquitatis, quanto inanior charitatis. Ep. 29, ad D. Hieronym.

9. Perfecta charitas nec cupiditatem habet seculi, nec timorem; id est nec cupiditatem ut acquirat res temporales, nec timorem ne amittat. *De Agone Christiano.*, cap. 33.

10. Non fructus est bonus, qui de charitatis radice non surgit. *De spiritu et littera.*, cap. 14.

11. Charitatis venenum, est spes adipiscendorum aut relinendorum temporarium. *Prose.*

12. Nutrimentum ejus, est immunitio cupiditatis; perfectio, nulla cupiditas.

13. Signum profectus ejus, immunitio timoris; signum perfectionis ejus, nullus timor. *De lxxxi Quatuor.*, quest. 36.

14. Tunc est vere opus bonum, cum a charitable facultate agentis intentio, et tanquam ad locum sum rediens, rursus in charitate requiescat. *De Catech. radiis.*, cap. 41.

15. Oditum sanctum querit charitas veritatis, negolitum justum suscipit necessitas charitatis. Lib. 19, de Civit. Dei, cap. 49.

16. Charitas Christiana, nisi in unitate Ecclesie non potest custodiri. Lib. 2, contra litteras Petitiones, cap. 67.

17. Charitas inchoata, inchoata justitia est; charitas proactiva, proactiva justitia est; charitas magna, magna justitia est; charitas perfecta, perfecta justitia est. *De Natura et Gratis.*, cap. 70.

18. Qui noluerit servire charitati, necesse est ut servial iniquitati. Expos. 2, sup. Psalm. xxvi, vers. 14.

19. Charitas bene operantis, dat et spernem bona conscientiam. In *Prefat.*, sup. Psalm. xxxi.

20. Magna via charitis, magnum miraculum habet hae via, certe quia supereminentior est, excellenter est. *Prose.*

21. Hoc enim supereminet, quod excelsus est, nihil excellentius est via charitatis, et non in illa

SENTENTIA PATRON.

1. Simulata charitas in his est, qui in necessitate suos deserunt fratres. Sup. II, Cor. 6, in illud: *In charitate non facta.*

2. Vera charitas non potest malam vitam agere, nec simulata habere fidem. Sup. I, ad Tim., cap. 4.

3. Ubi charitas est, angustia esse non potest. Sup. Ep. ad Rom., cap. 5.

4. Per easterum virtutum vias ambulare pos-

ambulant, nisi humiles. Sup. Psalm. cxli, vers. 3: *Et tu cognovisti seminas meas.*

22. Charitas margarita pretiosa est, sine qua nihil tibi prodest quocunque habueris; quoniam si solum habeas, sufficiat tibi. Tract. 5, sup. Ep. Beati Joan.

23. Sino charitate dives pauper est, et cum charitate pauper est. *De Laudibus charitatis.*

24. Addit charitatem, prosum omnia; detrahit charitatem, nihil prosum cetera. *Pros.*

25. Si quae non sunt villa, cara sunt; quid est carius ipsa charitate? Tract. 9, sup. Evang. Joan., cap. 2.

26. Charitas, que deserit potest, nunquam revertitur. Habetur in *Decretis Gratiani*, part. 2. *De paup.*, dist. 2, can. *Charitas. Ubi dicit, vera, id est perseverans finalis.*

27. Radiata est charitas? securus esto, nihil malum procedere potest. *Ibid.*, canone *Radiata.*

28. Charitas in quibusdam est perfecta, in quibusdam imperfecta; perfectissima autem in hac vita haberi non potest. Habetur in *decretis Gratiani*, part. 2, dist. 2, can. *Charitas.*

29. Charitas non novit crescere, nisi magis magis. Sup. Psalm. xci.

30. Qui charitate plenus est, tranquillo animo, et serenissimo vulvo procedit. Habet apud Bedam, in suis *Scintillis*, cap. 4.

31. Bernard.

31. Perfecta charitas, est fructus desiderii. *Ep.*

18, ad petrum curialalem.

32. Tunc homo est perfectus, quando est charitate plenus. Serm. 5, ad *Soror.*

33. Sicut charitate nullum opus perfectum est; ipsa enim est virtus, de qua dicitur; qui habet unum, habet omnes; et qui non habet illum, quod habet auctor ab eo. *De Passione Domini*, cap. 42.

34. Nulla illi apparent difficultas, ubi est charitas plenus. Serm. 15, in *Cana homini.*

35. Charitas est mens et anima omnium virtutum, quia ipsa est sicut anima; et virtutes anime, sunt potentiæ. Til. 10, *Uita salutis*, cap. 3.

36. Nihil prodest notitia veritatis, ubi deest custodia charitatis. Sup. Psalm. cxviii, versical. 2, cap. 3, art. 3.

37. Si charitas abeat, nihil prodest quidquid adest. *Ibid.*

38. Sine charitate, homo nihil est. Sup. *Sapientiam*, cap. 9.

39. Sola charitas priorum virorum est, et Sanctorum; cum eastero virtutes bonis et malis communem sint. Serm. 2, de SS. Confessor.

40. Quid charitate melius aut preciosius inventur? In *Speculo disciplinae*, part. 2, cap. 3.

41. Perfecta est charitas, quando est omnius cus-

magna, motu interior directa, opere exteriori sollicita, radice stabilita, fervore discreta, dulcedine consolatoria. Lib. 3, in *Compend. Theolog. veritatis*, cap. 29.

42. Bonum nutrit est charitas, quia copiosum habet viaticum, nempe sufficientiam. Lib. 2, *Pedagogi*, cap. 1.

43. Qui charitatem non habet, Deum non habet. *de Unitate Ecclesie*, cap. 8.

44. Charitas est, cunctis virtutibus imperare. *Mortificat vivifica*, art. 4.

45. Qui charitatem habet, nihil illi decet; qui eam nescit, omni bono deficit. *De perfect. Charitatis*, art. 4.

46. Beatus et ter beatus est homo ille revera, qui in corde pure, et conscientia non facta charitatem possedit. *De Charitate.*

47. Miser atque infelix, qui longe abest a charitate; si enim somnians, dies suos transigit. *De Non habente charitatem.*

48. Qui caret charitate, obsecratus est mente, amicus est diaboli, inventor improbitatis, pugnatur et contentionum auctor, inimicorum familiarius, detractorum socius, contumeliosorum consiliarius, invadentium preceptori, superbis operari, aspergunt adversari instrumentum. *Ibid.*

49. Charitas columna et firmamentum in animis sancta est. Habetur apud Bedam, in suis *Scientiarum*, cap. 4.

50. Ubi est charitas et sapientia, ibi nec timor, nec ignorantia. In suis *Admonit. ad fratres*, cap. 28.

51. In charitate qui ambulat, nec errare potest, nec timeret; ipsa dirigit, ipsa protegit, ipsa perdet. Serm. 4, de S. Stephano.

52. Tantum angelus charitas, quantum fuerit immunita cupiditas; et illum facit charitas liberum, quem non temeriter cupiditas captivum. *Ibid.* Lib. 6, de *Charitate.*

53. Mala voluntas suo mortito gratiam charitatis aut non accipit, aut amittit. *Ibid.*, lib. 1, de *Veritate predicatorum.*

54. Non charitas, si bonum singulare habet; *GILBERTUS TORREY.* amat; aut si non habet, optat; non vult aliis praecellere, sed nec ipsum magis habere bonum.

55. Si charitas abeat, nihil deficit, desiderium mali crescit. Sup. *Ep. ad Rom.*, cap. 7.

56. Charitas est virtus, quam nihil vincit; nullus igitur nulli fluctus seculi, nulla flumina tentationis eam extinguunt. Sup. 2, ad Tim. cap. 3.

57. Exordia charitatis emittuntur ut crescant, et conculetur ut deficiant. In suis *Decreti*, part. 2. *de Peccatis*, distinct. 2, can. *Charitas.*

58. Charitas, que mater est omnium, custos *S. GREGORII MAGNI.*

CLEMENS
ALEX.

S. CYPRIAN.

DIONYSIUS
CARTHUS.

S. FRANCISUS
ASISIUS.

S. FULGENT.

S. STEPHANO.

S. THOMAS.

S. VICTOR.

R

UNIVERSITY LIBRARY OF THE GENERAL DEPARTMENT OF ECONOMICS

- que virtutum, per impatiencie vitium amittitur. Part. 3, *Pastoralis*, cap. 4, admonit. 10.
58. Vires quas imperitio denegat, charitas subministrat. Habetur apud Bedam, in suis *Sententias*, cap. 4.
59. Mensuram charitas non habet. Ep. 17, ad *Marcianum*.
60. Omnia sunt cum labore, sola charitas sine labore est. Lib. 3, sup. Ep. ad *Galatas*, cap. 5, sup. illud: *Per charitatem servite invicem*.
61. Charitatis rara passio est. *Ibid.*
62. Eringue cupiditatem, si vis amplecti charitatem. Lib. 4, de *Antimo*, cap. 12.
63. Ubi charitas est, illa charitas est. *De Sacra mentis lib. 2*, part. 13, cap. 11.
64. Charitas prolixa, sed deficit. Sup. *Genes. c. 26*.
65. Nulli ita charitas repugnat, sicut superbia et mensis etatio. Rom. 60, sup. *Matth.*
66. Cui charitatem diadema inservit, nihil obstat quoniam Christi discipulus vere existimat. Rom. 32, sup. 1, ad *Cor.*
67. Charitas signum omnium signorum est maximum, sicutum ad hoc noscitur discipulus et associus Christi. *Ibid.*
68. Prohbitum et dedecus quid sit ignoratio charitatis. *Ibid. Hom. 33.*
69. Ex confidente placidum, ex impudico temerantem charitas reddit. *Ibid.*
70. Charitas proprium est Christiana Religio-nis insignia, per quam discipuli Christi noscuntur. Rom. 6, sup. Ep. ad *Titum*, in *Moratu*.
71. Charitas optimum amoris est genus. Serm. de *charitatis*.
72. Charita via quedam est ad virtutem praeclivior. *Ibid.*
73. Charitas discipulorum Domini indicium est, et magnum servorum dei character. Rom. 1, de *incomprehensibili dei natura*.
74. Nil apud Deum tanto in pretio est, quam charitas. Lib. 4, Ep. 10, ad *Eusebium presbyt.*
75. Nulle majores sunt divites, quam charitatem habere. Par. 1, in *Ligno vita*, tract. 4, de *charitate*, cap. 4.
76. Potest qui sine charitate est nullus professe, sibi vero minime ad meritum future gloria; in quanto procul dubio quisquis charitatem non habet, introire non valet. Part. 2, de *Regimine prelati*, cap. 18.
77. Diverse viae ad charitatem perducunt, et non refert qui incedit, modo ad charitatem pervenias. In *Canone vita spiritualis*, cap. 23.
78. Charitas Dei est affectus mentis, brachis amoris Christum adstringens. Ser. 5, in *Carne De-mini*, 4, sent. 1.

HUGO A S.
VICTORE

HUGO CARD.
S. JOANNES
CHRYSTOCOMUS

S. BENID. PELUS.

S. LAURENT.
JEROME

S. MAXIMUS
MARY.

LOUISIUS
BLOSUS.

90. Omnes virtutes in charitate reponentes, PETRUS
et sine charitate nihil est virtus; quia ipsa uni- ELENS.
- enique virtuti exhibet, ut sit virtus. *De charitate*, cap. 41.

91. Sine Deo est, qui non habet charitatem. S. PETRUS
CERYSOLUS,
Serm. 53.

92. Charitas, que non est occasio-num conuenientia. S. PETRUS
CERYSOLUS,
Serm. 53.

93. Melius mihi videtur quemlibet nullam chari-tatem habere, quam fingere. *Pro.*

94. Tolerabilis puto charitate vacuum esse, quam eius plenitudinem similitudine.

95. Illa enim nulla charitas est, potest per di-vinam gratiam nasci; ubi vero facta est, quo ve-temitatem sub signum colore mentitur, o aut in-venit, aut difficultate emendatur. Lib. 6, Ep. 7, ad *Atticorum obitum*.

96. Sapit supra modum cordis palatio, quod RICHARD A S.
charitate conditum. Part. 1, de *Quatuor gradibus
violentis charit.*

97. In solis illis charitas regnat, quos amor S. THOMAS
interiorum inflammat. Part. 2, sup. *Psalm. xlv.* AQUINAS.

98. Charitas meretur angusti, ut aucta meretur et perfici. Part. 2, quest. 114, art. 8.

99. Nullus vero gaudium habet, nisi existens in charitate. *Opuscul. opus. 9, de Decem preceptis*, verbo *Sicut*.

100. Charites facit hominem magnus dignitatis.

SENTENTIA PAGANORUM.

101. Melius abit, charitas refineatur. Lib. 2 CICERO.

102. Omnis charitas aut inter duos, aut paucos conjungit. *de Amicitia*.

103. Frustra se terro succinxerit, qui septis PLINIUS.

- charitate non fuerit. In *Panegyrico de Trajano*.

- Vide plura in sequentibus titulis: *Ambito*, sent. 34; *Mirabile*, sent. 41; *Orafo*, sent. 104; *Scriptura sacra*, sent. 40, 43; *Virtutum co-venio in genere*, sent. 17; et in specie verbo *Charitas*.

- Definitio.* Charitas Dei est dilectio secundum rationem, qua diligunt Deum propter seipsum. Part. 4, titul. 6, de *Charitate*, cap. 4.

- Charitas est via Dei ad homines, et via homi-num ad Deum. *De spiritu et anima*, cap. 16.

- Charitas Dei est recta voluntas ab omniis terrenis, ac presentibus protro aversa, iuncta Deo inseparabili, et unita igne quedam Spiritu sancti. *De Laudibus charitatis*.

- Charitas Dei est affectus mentis, brachis amo-ris Christum adstringens. Ser. 5, in *Carne De-mini*, 4, sent. 1.

- S. BONAVENT. Charitas Dei est ordinata et magna voluntas serviendo Deo, placendo Deo, fruendi Deo. Lib. 2, de *Profecta religios.*, cap. 23.

- DIONYSIUS
CARDENS.
CHARITAS.

- Charitas Dei est virtus, qua Deum videre mardescit animus, eoque perfrui desiderat. *De Per-fecti charitatis*, art. 6.

- CHARITAS DEI specialis quoddam est insigni dis-cipulatus Christi, et doctrina ejus singulari- dicatum. Ser. 19, sup. *Uen.*

- HUGO A SANC-
TO VICTORE.
CHARITAS.

- Charitas Dei est meatus affectus, et plus amor ad Deum ferventer et ordinare perfectus. *De fru-enti carnis et spiritus*, cap. 18.

- S. THOMAS
AQUINAS.
CHARITAS.

- Charitas Dei nobilissima quedam est inter

- Deum et hominem amicitia. 2, 2, quest. 23, art. 1.

- S. ANTONIUS.
CHARITAS.

1. Nulli dulcissimae charitate, quae unit dilectionem cum diligente. Part. 3, titul. 30, cap. 3, § 1.

2. Deus homo, nulli blandus est aliquid tua

- charitate. Lib. 2 *Conf.*, cap. 6.

3. O eterna veritas, et vera charitas, et chara-te amoris, tu es. Deus. *Ibid.*, lib. 7, cap. 10.

4. Non est particula divina charitatis, qui hos-

- tis est unitatis. Epist. 50, ad *Bonifac.*

5. Charitate Christo, non ponere timore cohæ-reamus. Epist. 144, ad *Anastasiom*.

6. Regnus carnalis cupiditas, ubi non est Dei charitas. In *Exhort. de Thesauris*, cap. 17.

7. Dilectio, quo ex Deo est, et ut est, proprie-tas Spiritus sanctus est, per quem diffunditur in cordibus nostris Dei charitas, per quam nos tota inhabitat Trinitas. Lib. 15, de *Trinitat.*, cap. 18.

8. Quae impietas sanari potest, si charitate filii Dei non sanatur? *De Agone christiano*, cap. 11.

9. Per charitatem venit Deus ad homines, ve-nit in homines, factus est homo. *Prose.*

10. Per charitatem homines diligunt Deum, diligunt Deum, ad Deum currunt, ad Deum per-veniunt.

11. Si enim familiaris est homo charitas, ut ipse mansionem habere nolit, ubi charitas non fuerit.

12. Si ergo charitatem habes, Deum habes; quis Deus charitas est. *De spiritu et anima*, cap. 16.

13. Charitas in seipso representat Trinitatem; hanc ratio sentit, et pacata sequitur; hanc charitas inventit, et videntem beata quiescit; hanc in praesenti fides sequitur, spes in eorum usque co-

- mitatur, charitas perenniter ampliatur. *Ibid.*, cap. 39.

14. O charitas, quam magnas vires habes! de eo deo depositis. *Pros.*

15. O clara sanctitas! o sancta et vera chari-tas! que tanta es in terris, quanto eris in celo! *De quadrupl. charitatis*.

16. Melior est animus, cum obliviscitur sui prae charitate incomparabilis Dei. Lib. 3, de *Li-bero arbitri.*, cap. 23.

17. Qui non dolent de malo proximi, non est in eis charitas Christi. Ep. 137, ad *Claram*.

18. Lex Dei est charitas. *De spiritu et lit.*, cap. 17.

19. Quanto maior est in sanctis charitas Dei, tanto magis pro eo quod diligitor, omnia tolera-runt. *De Patientia*, cap. 17.

20. Voluntas bona, voluntas sanctitatis superni ardoris accensa, sive amore, sive timore, sive gaudio, sive tristitia, quecumque umera et aspera suferat, charitas Dei est. *Ibid.*, cap. 25.

21. Gloriatur charitas Dei est, quo glutine aggrediunt anima post Deum. Sup. *Psalm. lxxv.* vera.

8. *Adhuc anima mea post te.*

22. Servum te charitas facit, quia liberum te veritas fecit. In *Expos. Psalm. xxix.*

23. Timet invisibilis, Spiritus Sanctus est; timet invisibilis charitas Dei est. Habet in *decretis Gratiani*, part. 2, dist. 2, can. *Intetto*.

24. Charitas Dei est aqua, de qua Dominus sit: Qui liberum aquam, quam ego dabo ei, non sit in eternum. *Habetur part. 2, de Paneti*, distinct. 2, can. *Charitas*.

25. Sine Dei charitate, quomodo quis veram cordis contritionem habere poterit? *Ibid.*

26. Nullum est charitas Dei est donec excellit; solum est quod dividit inter filios regum eterni, et filios perditionis eterni. Lib. 15, de *Trinitat.*, cap. 18.

27. Quantum Dei charitas crescit, timor de-crescit, et quantum illa sit interior, timor pectoris foras. *Prose.*

28. Major charitas, minor timor; minor charitas, major timor. Tract. 2, sup. *Isaiae*, cap. 4, sup. illud: *Perfecta charitas foras mitti timorem*.

29. Charitas Dei omnium arx virtutum; haec promissio regni, haec premium summum est sanctorum in celo. Serm. 1 *Quinqag.*

30. Tanto amplius peccati rubigo consumitur, quanto peccator cor magno charitatis Dei igne concrenatur. Lib. 3, sup. *Luc.*, cap. 7, in illud S. GREG. MAG.

28. *Quia dilexit multum.*

31. Quanto quis conjugior est Deo, tanto pleni- torum charitatis. Serm. 26, sup. *Canonica*.

V. BEATA
ET
S. BERNARD.

S. FROSTER.

97. Sicut sine via pervenit nullus que tendit, ita sine Dei charitate (qua via est) non ambulare possunt homines, sed errare. Lib. 3, de Vita contemplativa, cap. 43.

98. Charitas Dei innovat homines; et sicut malignitas vetera, ita charitas novas facit. Sent. 273.

99. Fortitudinem gentilium mundanae cupiditas; fortitudinem autem Christianorum, Dei charitas facit. Ibid.

100. Charitas Dei vulnerat, charitas ligat; charitas languidum facit, charitas defecatum adiuvit; quid horum non mirum, quid horum non violentum? Part. 1, de Quatuor gradibus violentis charitatis.

101. Nil dulcescit, nil sapi, nisi Dei charitate conditum. Ibid.

102. Charitas Dei semper inventit quod adhuc concupiscere possit, quidquid agit, quidquid sibi desiderium ardenter animo non salvit. Prose.

103. Sinit et habet, bilendo tamen stilum suum non extinguit, sed quo amplius habet, eo amplius ei stat.

104. Avida enim imo insatiable anima in charitate satis non sedatur, sed irritatur, dum voto suo pro pote venturum. Ibid.

105. In charitate Dei nihil sublimius, nihil praeclarius inventor, quam cum sanctissima pars semipura diligitur. Part. 1, de Iher. sacrifici Alenae et Mariae.

106. Ihi est maior charitas, ihi est major desiderium. Part. 1, quest. 12, art. 3.

107. Inter omnes Theologicas virtutes, charitas (que propinquioris Deum recipit, quam castae) excellensissima est. 1, 2, quest. 66, art. 6.

108. Charitas cum fuerit nata, nutrita, quod pertinet ad incipientes; cum fuerit nutrita, roborata, quod pertinet ad proficentes; cum fuerit roborata, perficiuta, quod pertinet ad perfectos. Secunda secundum. quest. 24, art. 8.

109. Quanto perfectius viget in homine charitas Dei, tanto fidelius anima eius florebit, ut diligat inimicum. Opus. de Perse, vita spiritualis, cap. 44.

110. O quoniam scintillam habebit vera charitatis, profecto omnia terrena sentiret plena fore vanitatis. Lib. 1, de Initiatione Christi, cap. 15.

SENTIMENTUM PAGANORVM.

111. Mores abit, charitas refineatur. Lib. 2, de Offic.

112. Opera charitatis Dei procedunt abs te, et tunc sermonem facto de Deo. Sent. 248.

Vide stiam titul. Amor dei et Directio Dei.

EUCH. & S.
VICTORIA.S. THOMAS
AQUINAS.THOMAS A
KEMPIS.

CICERO.

SIXT. PHIL.

Definitio. Charitas proximi est dilectio secundum S. ANTONIN.

dum rationem, qua diliguntur proximi proper Deum, vel in Deo. Part. 4, tit. 6, de Charit., cap. 1, § 3.

Charitas proximi est mente affectus, et plus HUGO A
AMOR PROXIMO
SANCTO VICTORE,
amor ad proximum servandum et ordinatum porrectus, ad Catechizand. rudibus, cap. 18.

Charitatis opus erga proximum est operosa et a. MAXIMUS
benigna, in maximum ex intimo affectu animi MART.
benigne, et longimedita, et perseverantia. Centuria 1, de Charitate, sent. 40.

1. Charitas non invidet, sed congaudet; non s. AMBROSIUS

odit, sed diligit; non susurrat, sed objugat; non detrahit, sed arguit; non de adversis proximi gaudet, sed mouet; non de prosperis afflictionem sed consolationem recipit. In Prebat. 1, ante Missionem.

2. Simulata charitas in his est, qui in necessitate suos deserunt fratres. Sup. 2, Cor. 9, in Il- ludo: *In charitate non feta.*

3. Charitas est exhibenda, non exigenda, de S. ANSELMUS
Stimmatibus, cap. 179.

4. Nil dulcet charitate, quae unit dilectum s. ANTONINUS
cum diligenter. Part. 3, tit. 30, cap. 3, § 1.

5. Non est interior literarum scientia, quam s. AUGUSTINUS
scripta conscientia, id se alteri facere, quod nollet pati. Lib. 1, Confess., cap. 18.

6. Charitas redditur, cum impenditur; debeatur autem, etiam si redditu fuerit; quia nubus est tempus quando impendenda jam non sit; nec cum redditu, amittitur; sed potius reddienda multipliciter. Prose.

7. Habendo enim redditum, non carendo; et cum redditu non possit, nisi habetur; nec haberi, nisi redditur; ipso etiam cum redditus ab homine, crescat in homine; et tanto major acquiratur, quanto pluribus redditur. Ep. 62, ad Corinthis.

8. Non potest esse vera charitatis impensis, nisi fuerit benignus exercitor. Ibid.

9. Cavendum est, ne tempestate contentiones serenitatis charitatis obnubilentur. Ep. 86, ad Galatas.

10. Quod agit charitas, quo sibi prosit, utilitas est; quod autem agit, ut proxit proximo, beneficia nominatur. Lib. 3, de Doctrina Christiana, cap. 10.

11. Gratianus suscipit oculum columbinum pulcherrimum et modestissimam charitatem. Lib. 2, de Trin.

12. Charitas alios parturit, cum alii infirmatur, alios curat, medicare, alios contremiscit offendere, ad alios se inclinat, ad alios se erigit, alii blandi, alii severi, nulli iniuria, omnibus mater. De Catechizand. rudibus, cap. 15.

13. Habet semper unde dat, cui plenum peccatum est charitatis. Sup. Psalm. xxiv, vers. 22.

14. Quanto major charitas, tanto maiores plaga de peccatis alienis. Sup. Psalm. xviii, vers. 9.

15. Charitas non de sacculo erogatur. Sup. Psalm. cm.

16. Lex charitatis in via non deserit comitem, comes fit ei quem ducit in via. Sup. Psalm. cxxxix, vers. 4.

17. Modo abundat iniquitas, et refrigerat charitas fraternalis, quae prius Christi amore fererat. Ser. 25, de Verbis Apost.

18. Charitas sicutum potus est, esuriens cibis, in amaritudine positis dulcedo, in tristitia constituta vera et grata consolatio. Serm. 2 Dom. 2 post Epiph.

19. Gratiator est Deo pro fratre deprecatio, ubi sacrificium charitatis afferatur. Ep. 126 ad Antonianum.

20. Charitas communis propriis, non propria communibus anteponebit. Regula 3.

21. Qui non dolent de malo proximi, non est in eis charitas Christi; qui autem etiam de talibus gaudient, abundat in eis malignitas diaboli. Epist. 147, ad Clerum.

22. Tolle charitatem, odium tenes; omnis enim qui non diligit, odit, in Decretis Gratiani, part. 2 de Panitent. dist. 2, canon Tolle.

23. Perfecta proximi charitas hoc est, ut quis paratus sit pro fratribus etiam mori. Tract. 5, sup. Ep. Joann., cap. 3.

24. Quidquid vis, habe; hoc solum (se licet charitatem) non habeas, nihil tibi prodest; alia si non habeas, hoc habe, et implisti legem. Ibid., sup. illud: *Qui non diligit fratrem.*

25. Bona voluntas, ipsa dictur proximi charitas; totum ergo habet, qui bonam habet voluntatem. Prose.

26. Si autem sola desit, nihil prodest quidquid habuum fuerit; sola sufficit, si adit; ecce omnia nihil prosunt, si sola charitas desit. Hom. 8.

27. Charitas non odit, non rancoria, sed zelo justicie gladium corruptionis evanescere delicit. Serm. 14, ad Fratres in Irenae.

28. Per socialitatem charitas acquiritur. Serm. 23, de parolis sermon.

29. Charitas quia sua querit tantilla est, ut contra mandatum favore liquefacat, pavore deficiat, perturbetur tristitia, avaricia contrahatur, in Speculo discipline, part. 2, cap. 6.

protrahatur ambitione, suspicionibus inquietudine, convicio exagieletur, curia erisoretur, hominibus tumeat, livore tabescat. Serm. 18, super Cant.

30. Non est quod se immisceat vanitas, ubi totum occupat charitas; Ibid.

31. Humanum et necesse est affici erga caros, sive delectabiliter, cum presto sunt; sive, cum absent, modeste. Ibid., serm. 26.

32. Actualis charitas, pia et justa est, non acceptatrix personarum, nec praesta considerat, sed hominum necessitates. Ibid., serm. 50.

33. Quid dulcissim lacrymis charitatis? flet charitas, sed ex amore, non mortore; flet ex desiderio, flet cum flentibus. Ibid., serm. 58.

34. O bona mater charitas! que sive favet infirmos, sive exerceat proventos, sive arguit inquietos, diversis diversa exhibens, sicut filios diligenter. Prose.

35. Cum arguit, mitis est; cum blanditur, simplex est; pio soleat sayire, sine dolo moleste, patienter novit iras, humiliare indignari. Ep. 2, ad Fulcensem.

36. Mens, quam semel affecterit charitas, sui juris esse non sinitur, complicitur nolens, misericordia invita. Epist. 74, ad Ramaldum Fulmacenorem abbas.

37. Vere dulcis et suavis est cibus charitas, que fessos allevat, moestos leuificat, esuriens reficit, jucundat reficit. Lib. 5, Florum, cap. 25, et de duodecim grad. humilit., cap. Locutus.

38. A negotio charitas quanto quietiores sumus, tanto minus quiescimus; quantoque occupatores sumus in illo, tanto nos quietiores sentimus ex illo. Epist. 90, ad Ogerium canonice regular.

39. Perire necesse est hominem, qui charitatem non habet, etiam tradidit corpus suum, ita ut ardeat. Serm. 2, de S. Michaeli.

40. Habet charitas zelum, sed adhibeat pro tempore modum. Ep. 25, ad Hugoem Rothomagensis archip.

41. Venturi timor judicis, pio credit fraterie charitatis exercitio. Ep. 78, ad Suggerium abbat., S. Dionysii.

42. Amare proximum in Deo, charitatem habere est; studere vero propter Deum amari, charitati servire est. Ep. 90, ad Ogerium canonice regular.

43. Affectione charitativa plena est jucunditatem. S. BONAVENT.

De Itineribus eternit., itin. 4, distinct. 3.

44. Charitatis obsequia liberant sunt impenitenda; charitas enim semper reddit, definit debitorum. In Speculo discipline, part. 2, cap. 6.

- S. CYPRIAN. 45. Charitas fraternalis, vinculum est, et fundamentum pacis, *de Bono patientie*, cap. 6.
 DIONYSIUS. 46. Charitas proximi quo perfectior, eo liberius se communicat, et abundat, nec quia sua sunt querit. *Sup. Acta Apostolorum*, cap. 4.
 CARTHUS. 47. Qui per odium et iracundiam radicem in se charitatis extinxerit, nini in eis, unde ad eternam vitam pervenient permanebat. *Homil. 8*.
 S. ELIGIUS. 48. Qui proximi charitate desideratur, citio excedens, facile indignatur, et ad odium ascenditur. *Prose.*
 49. Qui charitatis expers est, non compatitur aduenti, non porrigit manum jacenti, non admonet errantem, non confortat fluctuantem. *De non habente charitatem.*
 S. EULOGIUS. 50. Charitas non habetur, si non diligatur; nec diligitur, si non habetur. *Epi. 5, ad Eusebium.*
 51. Charitas sine bona voluntate non potest haberi, quia voluntatem in qua charitas fuerit, malum fieri non permittit. *Ibid.*
 52. Malevolus animus non impedit charitatem alteri, sed non habet sibi. *Prose.*
 53. Cum autem corpori habere exordium, ut dixerim, charitatis, nec malevolus potest esse, nec sterilis.
 54. Proprium est charitatis proximi (quod ad cursum praesente attinet vite) ut in eo qui eam erogat, crescat; ab eo autem, qui sibi tantum habere voluerit, in eis dilatetur. *ad Quirinum episc.*
 55. Ille igitur eam magis habebit, qui libenter impenderit; quia sic ut eam non impenderit potest, nec habere malevolus; sic nee habet, can quisquam, nec impensis invitus. *Ibid.*
 56. Non habet charitatem, quia habens destinat; quia prodigus debitor non reddendo perdidit, quam ut semper redirebat, accepit. *Pros.*
 57. Quod circa tunc se noverit perdidisse, quod acceptaverat dum non redidisset, quod debet. *Ibid. Ser. 6, de Char.*
 58. In opere charitatis est quidem aliud alio preferendum, nam tamen est a charitatis beneficiis excludendus. *Ibid.*
 59. Charitas semper habetur, quoniam quantum multiplicatur, tantum largius erogatur. *Prose.*
 60. Et ideo sicut adipiscendo pauperascit appetitor iniquitatis, ita reddendo dicitur redditor charitatis. *Ibid.*
 61. Mala voluntas suo merito gratiam charitatis aut non accipit, aut amittit. *Ibid., libr. 4, de Veritate praedestinationis.*
 62. Charitas proximi non potest cogi, gratis fuit; non necessitate, sed arbitrio fertur, aucto tamen gratia flante. *Serm. 39, sup. Cant.*

63. Carissimus est, qui charitate plenissimus est. *Bid., serm. 41.*
 64. Frustra quis pro illi orat, qui fratri debet tam charitatem negat. *Sup. Ecclesiastice*, cap. 28, in illud: *Quis exorabit?* GLOSS. INT.
 65. Quantum vobis gradus professionis exterior, ita necesse est, et cura virtutis sit uberior, ut etiam non amantes charitatis sima amplectantur. *Sup. Iuc. cap. 6, in illud: Si diligitis.* GLOSS. ORD.
 66. Quanto major charitas, tanto maiores plaga de peccatis alienis. *Sap. 2, ad Cor., cap. 11.*
 67. Tunc ad alta charitas mirabiliter surgit, CHRONIC.
 cum ad ima proximum se misericorditer altrahit; et quo benignè desiderat ad infinita, eo valenter recurrit ad summum. *Liber. 1, in Registro, cap. 4, epist. 24, ad Joann. episc. Constantino.* MAGN.
 68. O quam bona est charitas, quae absentia per finitum, praesentia menti exhibet per amorem. *Prose.*
 69. Charitas divisa unit, confusa ordinat, iniqua socii, imperfecta consummat. *Ibid., lib. 5, cap. 95, ep. 5.*
 70. Charitatis nil longe est, quia quis dividunt loca, jungit epistola. *Ibid., lib. 19, cap. 61, ep. 61, ad Quirinum episc.*
 71. Minus quam inter duos, charitas haberi non potest. *Hom. 17, sup. Evangel.*
 72. Qui magna carnaliter exhibet, cor molle per compassum in fraterna charitate non habet. *Prose.*
 73. Valenter agit, quia non imitari homines foris potest, sed in suis coniugii fraternalis mentibus per affectum charitatis nescit. *Ibid.*
 74. Fortia agit, quia Deus reprobat, et affectum charitatis, quem approbat, exhibere non curat. *Lib. 4, in 1, Reg., cap. 3.*
 75. Vera proximi charitas, et nullo violata lib. 2, HIERON.
 vero; quanto angustior numero, tanto crescit et robore. *Sup. Ecclesiastice*, cap. 4, in illud: *Melior res duo, quam unu.*
 76. Vir sanctus etiam irrisus et increpatus, a charitate non cessat. *Sup. Tobiam*, cap. 2, in illud: *Inscrupulat eos.* JOAN. CASP.
 77. Nihil preponendum est charitati, quia charitate nihil utilius credendum est. *Pros.*

78. Omnia itaque etiam quae putantur adversa, suscipienda atque toleranda sunt, ut charitatis pacisque tranquillitas illibata servetur. *Colat. 16, Abbott Joseph*, cap. 7.

79. Charitas fraternalis stabili atque induta non poterit perdurare, nisi inter viros ejusdem virtutis atque propriei. *Ibid.*, cap. 24.

80. Indulgentissimum est iustorum genus, qui ^{s. JOANNES} pro aliis salute quevis ferre libertissime elicitur. *Hom. 24, sup. Genes.*

81. Nihil est quod ita omnem malitiam et pa-
 riat et firmet, ut interemptio charitatis. *Homil.*
 16, sup. *Math.*, in illud 5: *Qui trascitur fratri*
suo.

82. Talenti nomine intelligitur, quidquid in proximorum charitate confertur; sive illum au-
 toritate protegendo, sive pecunias juvando, sive
 doctrina admoniendo, sive alia quipiam re proxi-
 mis prodesse possit. *Hom. 79, sup. Math. Oper.*

83. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

84. Nihil charitatem proximi ita continet aque-
 conservat, ut commissorum adversus te peccato-
 rum offlilio. *Ibid. Hom. 80.*

85. Pro omnibus animalibus, columba cultrix
 est charitatis. *Hom. 4, Oper. imperf.* sup. *Math.*
 illud 4: *Sicut Columbam.*

86. Vera charitas, vita non sentit. *Ibid. Hom.*
 32.

87. Charitatis natura saletatem non admittit,
 sed quo magis trutur dicitur, eo maiore flamma
 accenditur. *Hom. 20, ex diversis locis, sup. Matt.*

88. Charitas vera est, non quando nudis verbi,
 aut salutationis simpliciter, sed presidio
 ipsius operibus exprimitur dicitur. *Pros.*

89. Sicut cum a penuria solvit pauper, ergo
 adjumentum, qui in periculis sunt liberantur, in
 fortunis pressis assistunt, cum flexibus flendo,
 et gaudientibus gaudendo communicatur. *Ser. 7,*
sup. Ep. ad Rom., in *Moral.*

90. Sicut ignis non potest non ardere, sic
 charitas non potest non amare. *de Charitate*, c. 32.

91. Charitas amicos amplectitur, nec ab ami-
 cis avetur. *Lib. 3, ep. 11.*

92. Non debet charitas, si non desit voluntas,
 ipsa enim ardeat voluntas, vocatur charitas. *Ser. 135.*

93. Paterne largitatis memori non est, qui
 est fratre fratre immemor charitatis. *Serm. 4, de*
Prodigo.

94. Crescit semper facultatis charitas, dum ^{s. PROSPER.}
 us major et largitatem fit diu. *Sent. 95.*

95. Qui fratrem diligere dicuntur, si non corri-
 git, cum enim errare vident, simulatam charita-
 tem erga proximum habere convincetur. *Sup.*
Ep. ad Rom., cap. 12, canon. 9.

96. Charitas proximi cum lucro voluntate in-
 gentem habet, laborum nullum; velut quedam
 fructu apicalia, bona indigne collecta in amandis
 animis compartimur. *Ibid.*

97. Charitatis fervor quoquaque incidenter, omnia
 perimit atque perrumpit, que divinam sege-
 rem retributio, effectus commoditatis
 raro absesse volunt. *Lib. 1, de Init. Christi*, cap.

98. Ubi charitas est, omnia sublati sunt mala,
 non est ibi avaritia, malorum radix, nulla ibi
 elasticus.

99. Nulla invidia, nullum crimen locum habet,
 ubi fuerit vera germana dilectio.

100. Omnia ibi sunt levia, suavia, mitia; litis
 aut contentiosis nullum ibi vestigium cernitur,
 pacisque plena sunt omnia.

101. Cuncta sceleris, quae pacem perturbant; ut
 sunt avaritia, rapina, invidia, accusatio, arro-
 gantia, pejurium, mendacium, ubi charitas proxi-
 mi fuerit solventer. *Hom. 7, sup. II, ad Ti-*

mot. in *Moral.*

102. Conservanda est humanitas, si homines
 recte dicti velutus. *Ibid.*, cap. 41.

103. Agros (quibus defensant, qui assistunt)
 curando, foventando suscipere, summa hu-
 manitas et magna operationis est. *Ibid.*,
 cap. 12.

104. Charitas nunquam otiosa est, semper in *PETR. PETR.*
 alterum se porrigit. *Pros.*

105. Natura nimborum charitatis est, et amare
 et veluti amari.

106. Sicut ignis non potest non ardere, sic
 charitas non potest non amare. *de Charitate*, c. 32.

107. Charitas amicos amplectitur, nec ab ami-
 cis avetur. *Lib. 3, ep. 11.*

108. Non debet charitas, si non desit voluntas,
 ipsa enim ardeat voluntas, vocatur charitas. *Ser. 135.*

109. Paterne largitatis memori non est, qui
 est fratre immemor charitatis. *Serm. 4, de*
Prodigo.

110. Crescit semper facultatis charitas, dum ^{s. PROSPER.}
 us major et largitatem fit diu. *Sent. 95.*

111. Qui fratrem diligere dicuntur, si non corri-
 git, cum enim errare vident, simulatam charita-
 tem erga proximum habere convincetur. *Sup.*
Ep. ad Rom., cap. 12, canon. 9.

112. Charitas potest sponte deseriri, non violen-
 ter afferri; offerunt omni, afferunt nulli, ut nullus
 nisi suo vitio illa caret. *Part. 1, de Gradibus*
charit. cap. 4.

113. Virum bonum charitate septum oportet
 esse, non armis. *Lib. 4, de Gubern. Det.*

114. Seppe violetur esse charitas, et est magis
 carnis; quia naturalis inimicatio, propria vo-
 luntas, spes retributionis, effectus commoditatis
 raro absesse volunt. *Lib. 1, de Init. Christi*, cap.

115. Ubi charitas est, omnia sublati sunt mala,
 non est ibi avaritia, malorum radix, nulla ibi
 elasticus.

116. Nulla invidia, nullum crimen locum habet,
 ubi fuerit vera germana dilectio.

117. Omnia ibi sunt levia, suavia, mitia; litis
 aut contentiosis nullum ibi vestigium cernitur,
 pacisque plena sunt omnia.

118. Cuncta sceleris, quae pacem perturbant; ut
 sunt avaritia, rapina, invidia, accusatio, arro-
 gantia, pejurium, mendacium, ubi charitas proxi-
 mi fuerit solventer. *Hom. 7, sup. II, ad Ti-*

mot. in *Moral.*

119. Charitas nec proximum ledit, nec prava
 meditatur. *Serm. de Charitate.*

120. Summum inter se hominum vinculum. *LACT. FIRM.*

121. Nihil charitatem proximi ita continet aque-
 conservat, ut commissorum adversus te peccato-
 rum offlilio. *Ibid. Hom. 80.*

122. Charitas nec proximum ledit, nec prava
 meditatur. *Serm. de Charitate.*

123. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

124. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

125. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

126. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

127. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

128. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

129. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

130. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

131. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

132. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

133. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

134. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

135. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

136. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

137. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

138. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

139. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

140. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

141. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

142. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

143. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

144. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

145. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

146. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

147. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

148. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

149. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

150. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

151. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

152. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

153. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

154. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

155. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

156. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

157. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

158. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

159. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

160. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

161. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

162. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

163. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

164. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

165. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

166. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

167. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

168. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

169. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtrictione, non periculis, non morte,
 non ali re temporali disiungitur. *Ibid.*, Hom. 61.

170. Charitas, quae Christi causa fundatur, firma-
 stabilit, atque invicta est, nec ulla re conquassa-
 tur, non obtriction

- H**ALASSIUS. 115. Sub charitatis femento hypocrisim occulat, qui ore prohet, quod apud se vere nihil facit. *Hec totus de te*, sent. 3.
116. Nihil tam atroc, nihilque tam seruum non intenter possunt inimici, quod non circumstitione suffererentur charitatem possidentis. *Ibid.*, sent. 4.
117. Charitatem veram possidens adversus proximum neque suspicione, neque verbum aliquod admittet. *Ibid.*, sent. 6.
118. Apud Deum et hominem honorare mereatur, qui operam suam ad charitatis dissolutionem negat. *Ibid.*, sent. 7.
119. Si cogitationes animo infestas decesse cupis, stude charitati in proximum. *Ibid.*, sent. 14.
120. Ut in conatu avarae non inventur, ita neque charitatis avaroletia in anima injuriarum maneat. *Ibid.*, sent. 16.
- S. VALERIAN.** 121. Non habet in eo locum ruina vitorum, qui calcatis odiosum integrum charitatis custodit affectum. *Hom.* 12.
122. Esa charitatis jejunium non frangit. *Lib.* 3, num. 46.
123. Dixit quidam senex ad alterum senem habentem charitatem proximi: Lucea nullus fecit, rostrum tamen proprium incendit. In *Appendice Palladii*, cap. 20.

SENTENTIA PAGANORUM.

- CICERO.** 124. Omnis charitas aut inter duos, aut inter paucos conjugintur. *De Amicit.*
- PLATO.** 125. Quemlibet hominem deset charitate proximum complecti. In dialogo *Euthydem.*
- PLINIUS II.** 126. Frusta se terror in proximum succinxerit, qui seipso charitate non fuerit. In *Panegyrico pro Trajano Augusto*.
- Vide etiam tit. *Amor proximi, et Dilectio proximi*. *Monasterium*, sent. 28; *Proximus*, sent. 31; *Sequ Christ.*, sent. 67.

CHARITAS DEI ET PROXIMI.

- S. BERNARD.** *Definitio.* Charitas est dilectio Dei et proximi, et qui non diligit proximum, superest ut non diligit Deum. Ser. 5, de *Cana Domini*.
- Charitas Dei et proximi est mentis affectus et pius amor ad Deum et proximum forventer et ordinate perrectus. *De Fruct. carnis et spirit.*, cap. 18.

SENTENTIA PATRUM.

- S. AUGUSTIN.** 1. Quanto magis regnum cupiditatis destruitur, tanto charitatis augetur, Dei scilicet et proximi. *Lib.* 3, de *doctr. christiana*, cap. 10.
2. Eversa tyrannide cupiditatis, charitas reg-

- nat justissimis legibus dilectionis Dei, et proximi preceptis Deum. *Ibid.*, lib. 3, cap. 16.
3. Amor Dei, et amor proximi, charitas dicitur; amor mundi, et amor seculi, cupiditas. Cupiditas refranetur, charitas excedetur. In *Prefat. sup. Psalm. xxxi*.
4. Quanto Dei charitati adheremus, tanto et proximi; quanto proximo, tanto et Deo. *Doctrina 6*.
5. Sine charitate nec Deus diligi potest, nec s. FULGENZ. proximus. *Lib.* 2, de *Veritate praecepit*.
6. Charitas, quae de celo ad terras depositum Christum, ipsa Stephanum de terra elevavit ad celum. *Prost.*
7. Charitas, quae processit in Regem, ipsa subsequenter refusit in milite.
8. Stephanus, ut nominis sui coronam meruisse accepere, charitatem pro armis habebat, et per ipsam ubique vinebat.
9. Per charitatem Dei, servientibus Iudeis non cessavit per charitatem proximi, pro lapidantibus intercessit.
10. Per charitatem arguebat errantes, ut corrigentes per charitatem pro lapidantibus oratione, ne panirentur.

11. Charitatis virtute subnixus, visit Samiam crudeliter saevientem, et quem habebat in terra persecutorem, in celo meruit habere consortem.

12. Ipsa sancta et indefessa charitas desideravit orando acquirere, quos nequivit mundo convertere. *Ibid.*, sent. 4 de *S. Stephano*.

13. Proximi charitas livore, charitas Christi timore caret. Serm. 19 sup. *Cant.*
14. Totam magnitudinem divinorum eloquiorum secum possedit elurias, qui Deum et proximum diligimus. *Lib.* 4 de *Amina*, cap. 12.
15. Charitas ad Deum et proximum utraque HUGO CARD. necessaria est. Sup. *Genes.* cap. 15.

16. Alio sunt duo brachia charitatis, Dei scilicet et proximi. Sup. *Psalm. iuv.*

17. Charitas Dei et proximi refrigerescit, nisi jugulari nutritur iste ignis in altari cordis. *Prost.*

18. Spes apponit ligas in corde, ut nutritur ignis charitatis Dei et proximi. Sup. I, ad *Thessal.*, cap. 1.

19. Quando refrigerescit charitas ab amore Dei et proximi, convertitur ad amorem sui. Sup. II, ad *Tim.*, cap. 3.

20. Servat in se dilectionem Dei, qui a charitate non dividitur proximi. *Lib.* 2 de *Sainte Hispanie*, cap. 3.

21. Quamvis charitas erga Deum multo major est, sed et proximi, tamen, si cum charitate erga homines connatur, magis excedens est. *Lib.* 3, ep. 138, ad *Appollonium episc.*

S. ISIDORUS HISPAEUS.

22. In precepto charitatis tria inventa homo que diligit: Deum, et se, et proximum. *Prost.*

- S. PROSPER.** 23. Et quis illi in suis dilectiones non errat, qui Deum diligit consequens est ut proxime ad diligendum Deum consilii, quem jubetur diligere sicut ipsum. *Sent. 102*.

- THALASSIUS.** 24. Mens, spirituali charitate locuples, nihil quod charitatem non deceat de proximo cogitat. *Hec totus de te*, sent. 2.

25. Solis charitas in unam veramque concordiam Deum et creaturam cogit. *Ibid.*

- S. THOMAS AQUINAS.** 26. Quando perfectus viget in homine charitas Dei, tanto feliciter animus eius fluctuat, ut diligit imminicem: *Opus. de Perfect. vita spirit.*, cap. 14.

- Vide etiam tit. *Amor Dei et proximi, et Dilectio Dei et proximi*.

- ALANUS DE RUPE.** 1. Charitas est meritoria vita, par prelum, sancrorum sanctitas, animarum flamma, vestis myrtalis nudorum. *Part. 3, sent. 4, regina 13*.

- S. AUGUSTIN.** 2. Charitas est anima literarum, prophetarum virtus, sacramentorum anima, scientie solidamentum, fidei fructus, divitiae pauperum, vita mortificationis. *De Laudib. charit.*

3. Quid charitate fortis, non ad triuenda, sed ad non curanda injuria: quid illi fidelius, non vanitatis, sed alternatus? *Ibid.*

4. Charitas inter opprobria secura est; inter odio beneficia est; inter iras placida est; inter insidias innocens est; inter iniurias gemens est; inter veritates respicit est. *Ibid.*

5. Charitas in adversitatibus tolerat; in prosperitatibus temperat; in iuriis passionibus fortis est; in loutis operibus hilaris; in tentatione testimoniis; in hospitalitate laetissima; inter veros fratres laetissima; inter falsos patientissima. *Prost.*

6. Charitas in Abel per sacrificium gratia, in Noe per diluvium secura, in Archea peregrinatione fideliis, in Moyse inter iurias Iessuim, in David tribulationibus mansuetissima; in tribus pueris blandos ignes innocentier spectat in Machabeis ciegos ignes fortiter tolerat.

7. Charitas casta in Susanna erga virum, in Anna post virum, in Maria prater virum, libera in Pauli, ad arguentum, humili in Petro, ad osculandum, humili in Christianis, ad confitendum, divisa in Christo, ad ignoscendum. *Ibid.*

8. Quid pretiosius, quid luminosius, quid firmissimus, quid utilissimus, quid securus charitate? *Ser. 50, de Veritate Domini*.

9. Charitas sola est, qua vivit omnia, et sine qua nihil valent omnia, et quae ubique fuerit, translat ad se omnia. *Ibid.*, sent. 53.

10. Charitas est iniquitatem omnis extranea, corruptionis nescia, nulli communibilitati obnoxia, super omnia, quae carnaliter diliguntur, excusa, affectionum omnium potentissima, divina contemplationis via, in omnibus semper invicta, summa actionum bonarum; salus mortis, finis celestium praecoptorum, mors criminis, vita virtutum, virtus pugnantum, patria Victoria, aris sanctarum militum, causa meritorum bonorum, premium perfectorum, fructuosa in punitibus, leta in profectibus, gloria in perseverantibus, victoria in Martyribus, opera in omnibus omnium fidelicibus. *De Laudib. charit.*

11. Charitas, quae mater est hominum et **a. BERNARD.** gloriorum, non solam quae in terris, sed etiam quae in celis sunt, pacificavit; ipsa est quae, Deum homini placens, hominem Deo reconciliavit. Ep. 2, ad *Fulcom*.

12. Charitas libertatem donat, timorem expellit, labores non sentit, meritum non inficit, prenum non requirit; sed tamen plus omnibus urget. Ep. 143, ad *Claraventenses*.

13. Virtus charitatis quam sit nobilitatis, s. BONAVENTURA quantis preciosis honoranda; quantis laudibus praedicenda; nulla potest exprimi lingua. *Serm. 2 de Plur. Confes.*

14. Charitas peccatum expellit; legem custodi, Deum homini jungit, membra virtutibus ornat, perfectionem adducit, gloriam tribuit. *Ibid.* 3 *Compendi. Theolog. veritatis*, cap. 23.

15. Charitate nihil prestabilis negus in celo, s. EPIDIUS. neque in terra. *De charit.*

16. Charitas sancta cor pacificat, mentem in s. GREG. MAG. tempestibus rufatur; quietem tribuit, locum preparat sapienti. *Sup. Cant.*, cap. 1.

17. Magistris honorum omnium est charitas, quae nihil sapit extraneum, nil asperum, nil confusum. *Prost.*

18. Ita excoxit corda et corroborat ut nil grave, nil difficile existimat, sed fiat totum dulce, quod agitur. *Lib. 7 in Registr. indist. 2, cap. 112, ad Syagrius episc. Augustodunum*.

19. Nihil est charitate dulius. *Orat. 20.* **s. GREG. MAG.**

20. Nihil est imperiosius charitate. *Ep. 14, ad s. BERNONIVM Celandiam*.

21. O charitas, quia dicam de te? quibus modo laudabo te? si saperem te, appretiarum te. *Prost.*

22. Si sciem quanti vales, prelum appendem pro te: sed excessi angustias meis, nec invente, tamen quod habebo, et totum quod habebo dabo.

23. Tu sola mihi meis omnibus carior, tu sola mihi utilior, tu sola suavior, tu sola iucundior; amplius delectans, abundantius satians, tunis silvans, feliciter conservans. *De Laude charit.*
24. Charitas, omnem languorem animae sanat, charitas vitiorum omnium radices extirpat, charitas omnium virtutum origo est. *Ibid.*
25. Charitas mentem illuminat, conscientiam mundat, animam letificat, Deum demonstrat. *Ibid.*
26. Animam, in qua charitas habitat, superbia non inflat, irridia non devastat, ira non dissipat, tristitia mala non vexat, avaritia non exēcat, gula non indumentat, luxuria non inquinat. *Prose.*
27. Semper munda est, semper casta, semper quēta, semper leta, semper pacifica, semper benigna, semper modesta, in adversis secura, in prosperis temperata. *Ibid.*
- S. JOANNES CHRYSOSTOM.**
28. Transfert naturas regum charitas, et bona omnia manu sua tenens, adest matre quadam benignior, regina quavis instructor. *Prose.*
29. Quia laboriosa sunt, levia fact; facilem virtutem, acerbitissimam esse malitiam docet. *Horn. 32. sup. I ad Cor.*
30. Parum abest quin Angelos charitas alumnos suis reddat. *Ibid. Horn. 33.*
31. Charitas non dissolvitur; non frangitur ferendo, aman enim omnia, et amans odisse non quā potest, quidquid accidat. *Ibid.*
32. Nihil tam atritum, tam glutinatum fortiter, quam charitas. *Ibid.*
33. Magnus est doctor charitas, satis idoneus qui tollit errores, et mores formet, et e lapidibus homines reddat. *Prose.*
34. Ex clementia placidum, ex impudice temerantem charitas reddit. *Ibid.*
35. Magistra virtutum omnium, est charitas. *Ibid.*
36. Si habes charitatem, qui plus te habet, te (qui minus habes) egit; quia donorum omnium sumnum, summaque virtutum una est charitas. *Ibid. Horn. 34.*
37. Perfecta totius Philosophie magistra, est charitas. *Sup. Ep. ad Gaist., cap. 5.*
38. Omnium mater honorum, certa discipulorum Christi nota, et ea quae in nobis sunt bona, omnia complectens est charitas. *Horn. 46, sup. Matth.*
- S. JOAN. CLIM.**
39. Charitas, prophetia indultrix est. *Prose.*
40. Charitas, prodigia fieri præstat.
41. Charitas, illustrans est abyssum.
42. Charitas, fons est igneum.
43. Charitas, Angelorum status est, perfectusque scelorum. *Grada 30.*
44. Nullum premium charitate pensatur; charitas enim virtutum omnium oblinet principatum. *Lib. 2 de Sum. hono., cap. 3, sent. 3.*
45. Charitas thesaurus est absconditus in agro cordis, pro quo emendo universa essent vendenda. *S. LAURENT. JUSTIN.*
1. in *Ligno vite*, tract. 4. de *Charit.*, cap. 4.
46. Cum se charitas extendit, non leditur; cum se superexcedit, non rumpitur; semper crescit, nunquam senescit. *Prose.*
47. Anni ejus non deficit, sed proficiunt: quo velutior, immo diuturnior (neque enim velutio eo et clarius).
48. O virtutum virtus! semper in me sic excedas, ut nunquam decudas; non sis dicere, in quo dignaris justos excessus creare. *Lib. 3, op. 2.*
49. Charitas de præteritis subvenit, non liberat de futuris; charitas nescit peccare, cum diligat. *Prose.*
50. Charitas non est charitas, si delinquit; charitas cuius est sanctificatio. *Serm. 94.*
51. Charitas nunquam perit, nunquam violatur; plane nunquam, quia charitas, si est, permanet; si non permanent, non est. *Ibid. Serm. 162.*
52. Tanta est charitas, que si desit, frustra habent cetera; si adit, habentur omnia. *Sent. 326.*
53. Sicut nihil charitate melius, sic nihil charitate iucundius. *Part. 1, lib. 3, de Trin.*, cap. 3.
54. Charitas virtus est, non modo una et specialis atque creata, verum etiam virtutum praestantissima. *Seconda secunda quest. 23, art. 1.*
55. Charitas nunquam est otiosa; operatur enim magna et sublimia; inclinat se etiam liberaliter ad humilium et abjectum, patienter fert asperitatem inter opprobria. *In Hortulo Rosar. capite 13, rect. 3.*
56. Charitas! quam pia, et quam opulenta, o quam potens! nihil habet, qui te non habet; tu Deum in hominem demutare voluisti; tu Deum breviatum palpitare a Majestate suis immensitate peregrinari fecisti; tu virginis carcere novem mensibus eum reliquisti; tu Euan in Mariam rediregasti, et Adam in Christo renovasti; tu sacram erucem in salutem perdito jam mundo prvidisti; tu mortem (Deum mori docendo) vacuasti; tu populi celestis animam tenes, cum oras pacem, fidem custodis, amplexus innocentiam, veritatem collis, patienter diligis, spem representas; tu diversos homines moribus, statibus, ditione ex una natura unum spiritum, unum officium corpus; tu martyres gloriosos a confessione Christiani nominis, nullis tormentis, nullis novitate mortis, nullis præmis, nullis affectibus, omnime tanto pietatis mordacitate pejoribus se-
- S. ISIDORUS BISPALENS.**
- pari permittis; tu ut nudum vestias, nuda esse contenta es; tibi famæ, signatio est; tu sola regari non nosti; tu oppresso, vel cum dispendo tui eripi in qualibet angustia constitutos; tu oculorum oculus; tu pes claudorum; tu scutum fidelissimum viduarum; tu melior pupillorum, plusquam uterque parvus; tibi oculos nunquam secos esse, aut misericordia permittit, aut gaudent; tu tuos ita diligis inimicos, ut inter eos, clarosque tibi quis distet, nemo discernat; tu coelestia humanis, humana coelestis jungis arcana; tu in Patre imperas, tu in filio obtemperas in Spiritu sancto exultas; tu cum in tribus una sis, nullo pacto divideris; tu nulla humanae curiositate columnam commoveris; a paterno fonte in Filo tota refunderis, et tamen tota ubi refunderis, nec recedis; recte Deus diceris, quia Trinitatis potentiam sola convertis. *Serm. de Sp. CICERO.*
57. Charitas est una virtus, non solum maritima, sed etiam mater virtutum omnium reliquarum. *Orat. 31, pro Pionia.*

- rem dilat, quid a rectitudine discrepet, ignorat.
10. *Charitas non infatatur*: id est, non intumescit de temporali felicitate, vel carnis generositate, vel scientia, vel merito, seu qualibet alia re; quis cum premium infernae retributionis anxia desiderat, de bonis se exterioribus aut transitoris non exaltat.
11. *Charitas non est ambitiosa*: id est, cupiens honores seculi; quia major alii esse non ambit, nee super easter dominari, nec ea sibi vendicare, que sunt alieni iuri.
12. *Charitas non est ambitiosa*: quia quo ardenter inuitus ad am suagitat, foras nullatenus aliena concupiscit.
13. *Charitas non querit quae sua sunt*: quia cuncta que hic transitoria possidet, velut aliena negligit, cum nihil alii esse proprium, nisi quod secum permaneat, agnoscit.
14. *Charitas non querit quae sua sunt*: quia propter aliorum commoda, suas utilitates deserit; nec se, sed alios exaltare studet.
15. *Charitas non irritatur*: id est, non provocatur ad iram; quia ei injurias lacerat ad nullos se ultiosque sine si molles existat, dum pro magnis laboribus, majora post præmissa expectat.
16. *Charitas non cogitat malum*: id est non cogitat quomodo ei qui sibi facit injuriam, vicem reddit.
17. *Charitas non cogitat malum*: quia in amore munditatem mentem solidam (dum omne odium erit) versare in animo quod inquiet, nescit.
18. *Charitas non gaudet super iniquitate*, quia quo sola dilectione erga omnes inhat, nec de perditione adversantium exultat.
19. *Charitas non gaudet super iniquitate*, id est non ei placet si quis inique passus fuerit, vel ipso, qui ei adversatur.
20. *Charitas congaudet veritati*: delectatur verbi veritatis, vel operibus vero sanitatis; quia eadem ut se diligens, per hoc quod rectum in aliis consupicit, quasi de argumento proprii profectus hilaretur.
21. *Charitas omnia sufficit*: quia pro spe quietis eternae, nihil adversitatis pati recusat.
22. *Charitas omnia credit*: quia credit omnia de futura vita, non omni spiritu credit, sed Deo credit.
23. *Charitas omnia sperat*: quia hic gravis imminatur, sperat omnia que sibi dulcis promittuntur.
24. *Charitas nunquam excedit* id est, nunquam cadit, sed sine casu persistit.

- S. ANSELMUS.** 4. *Charitas patient est*; id est, patientiam servans; patientiam vero servare, est aliena malam aquaminiter pergit, contra eum quoque, qui mala irrigat, nullo dolore morderi. *Prose.*
5. **S. THOMAS AQUINAS.** 2. Nam qui se proximi mala portat, ut tamen tacitus dolet, et tempus digne retributio querat, patientiam non servat, sed simulat.
- S. GREGORIUS MAGNUS.** 3. *Charitas patientis est*: quoniam aliena mala quo animo tolerat.
- LIB. 10. MOR. CAP. 4.** 4. *Charitas patientis est*: quia illata a proximi mala aquaminiter portat; quia tranquillam mentem in adversis servat; quia contra tentationes seculi et procillas, in Deum fixa persistit immobilitate.
- S. ANSELMUS.** 5. *Charitas benigna est*: quia ipsis etiam a quibus mala patitur, amat; quia pro multis bona largiter administrat.
6. *Charitas benigna est*: quoniam misericorditer sua bona proximis indigentibus impendit, et proximorum delectatur profectibus.
7. *Charitas non amulatur*: id est, non inuidet; quia ubi est inuidia, ibi fraterius amor esse non potest.
8. *Charitas non amulatur*: quia per hoc quod in presenti mundo illi appetit, inuidere terrenis successibus nescit: quoniam alterius bonum dignit ut sum.
9. *Charitas non agit perperam*: id est perpera; quia quo se in solum Dei se proximi amo-
- GLOSS. INT.**
- SUP. I. AD COR. CAP. 13**

3. *Charitas non emulatur*, id est non invidet, quia alterius bonum diligit ut suum.
 4. *Charitas non agit perperam*: id est, non agit perverse, nec malitiose.
 5. *Charitas non infatur*: si prospere succedit.
 6. *Charitas non est ositiosa*: non vult alii preponi.
 7. *Charitas non querit quae sua sunt*, id est, tantum, vel aliis non repetit.
 8. *Charitas non irritatur*, quia non provocatur ad iram.
 9. *Charitas non cogitat malum*: non solum non nocet, sed nec cogit.
 10. *Charitas non gaudet super iniquitate*: sed calet videns aliquem ruere.
 11. *Charitas congaudet veritati*: scilicet operibus justitiae, vel verbi veritatis.
 12. *Charitas omnia suffert*: in actu, pro veritate.
 13. *Charitas omnia credit*: quod veritas suadet.
 14. *Charitas omnia sperat*: quia veritas promittit.
 15. *Charitas omnia sustinet*: id est promissa patienter expectat.
- a. CLEMENTE**
 Sup. I, ad tit. Cor. cap. 43.
1. *Charitas patiens est*: libenter injurias patitur.
 2. *Charitas benigna est*: semper benevolens.
 3. *Charitas non emulatur*: nimirum illi, quem vere amat, invidet, envious, cum consipicat gloriam, vel honoris, sed omnem eius felicitatem, quasi suam libenter amplectitur.
 4. *Charitas non est ambitionis*: maior esse non ambit, et super fratres non cupit dominari.
 5. *Charitas non querit quae sua sunt*: non querit quod sibi tantum sit uile, sed quod multis.
 6. *Charitas non irritatur*: non incitatur ad iurgia illi ille quem diligit.
 7. *Charitas non cogitat malum*: non solum non facit, sed ne cogitat quidem.
 8. *Charitas non gaudet super iniquitatibus*: contristatur, si quem iniquum aliquid vel fecisse, vel pastum esse compescerit.
 9. *Charitas congaudet veritati*: id est, bonis operibus, vel fidei charitati.
 10. *Charitas omnia suffert*: omnes suffert iurias.
 11. *Charitas omnia credit*: satisfaciens dat fidem.
 12. *Charitas omnia sperat*: sperat ejus emanationem.
 13. *Charitas omnia sustinet*: quia donec corrigit se patienter expectat.
- litter. 33, sup. Ep. ad Iliam.

1. *Charitas patiens est*: hic velut in portu seddens summa semper fructus tranquillitate; injec- 2. **JOANNES**
 mulatum nihil hanc petram movebis; contumelia charitas
 pete, nondum turpis concusisti; plaga inacute, Hom. 2.
 nihil dum adamantem illum portaveristi.
3. *Charitas benigna est*: quia sunt qui patientia nos quo oportet utuntur, sed ad iritatum- 5. **PROGR.**
 us vindictam, interior saepe disruptum; Contempt. lib 2, de vita
 hominis.
4. *Charitas non emulatur*: non invidet, sed invidiam superat, arrogans quae morbum coercet.
5. *Charitas non agit perperam*: non est pro- 6. **Sup. Ep.**
 ex, id est prostrar; prudentem namque reddit constantemque.
6. *Charitas non infatur*: quod admirandum est, citra sudorem tanta bona ab illa parci, citra confitum et cladem tropham constitui.
7. *Charitas non est ositiosa*: si sequo animo, quod turpe sibi dicuit, perfect; ita ut nullius ignominie sensus ad eam pertingat; probrum et decus quid sit, ignorat, charitas non est fastidio- 7. **Rome**
- sa, sed alia aureli, omnium quo complectitur vita tegit.
8. *Charitas non querit quae sua sunt*: omnes enim homines amicos esse putat, et tamen se vocare indigne, ubi indigne committentem re- 8. **Contempt.**
 vocare posset; ut si prodeesse ignominia sua: dilecta posset, ignominiam non potest.
9. *Charitas non irritatur*: quo pacto irritatur, quae ne cogitatione quidem maligne locum esse sinit?
10. *Charitas non cogitat malum*: nec malum non commitit, sed prorsus non cogitat; non solum enim non facit, sed ne suspicatur quidem contra dilectum nisi quidquam charitas, tantum abest, ut faciat.
11. *Charitas congaudet veritati*: congaudet successus aliorum, id est cum gaudentibus gaudent, cum flentibus flet; hinc non invidet, hinc non infatur; alienos enim successus suos putat.
12. *Charitas omnia suffert*: stat molesta fieri, sint gravis, sint contumelia, sint verbera, si mori, si quodvisquecumque, omnia suffert.
13. *Charitas omnia sperat*: bona et omnia frugi; non rejicit enim charitas dilectum, sit manus fieri, adest corrugis, propriae, studit impendens.
14. *Charitas omnia credit*: negat simpliciter anima sperat, sed ingenti amore superata, credit omnia; etiam parum rei conceptus respondeant promissi bona, si molestus illi sit.
15. *Charitas nonquam exedit*: non dissolvitur, non frangitur ferro; amat enim omnia, et amans edisse numquam potest quidquid accidat.

1. *Charitas patiens est*: patientis mole bene fundata, inconsumsum pectus sororibus maiis opponere satagit.
 2. *Charitas benigna est*: abundantia semper benignitatis effectum bonum suum vult cum omnibus habere commune.
 3. *Charitas non emulatur*: non aliquibus ardentibus inuidice facilis coquitor.
 4. *Charitas non agit perperam*, sed simpliciter cum omnibus, quibus debet, puritas exhibetur.
 5. *Charitas non infatur*: nullo fastu perniciose vanitatis intumescit.
 6. *Charitas non est ositiosa*: nihil eorum, que sunt aliena, crimen cupiditatis ambi.
 7. *Charitas non querit quae sua sunt*: nisi pug communione bona non querit.
 8. *Charitas non irritatur*, non cogitat malum: nulli malum quiblibet irritata injuris cogitat.
 9. *Charitas non gaudet super iniquitate*, congaudet autem veritati: non super aliquem adversari operis iniquitate, sed de veritate gaudet.
 10. *Charitas omnia suffert*: omnes impetuos, vel inquietudines fundata anima tranquillitate suffert.
 11. *Charitas omnia credit*: post hanc vitam penas divinitus committatas credit, non metuendo.
 12. *Charitas omnia sperat*: premia promissa sperat gaudente.
 13. *Charitas omnia sustinet*: revelationem Filiorum Dei desiderat, fortiter sustinet. Pros.
 14. *Charitas eos*, in quibus fuerit, omnibus his bonis que habet, impetrat.
 15. *Quid illis esse potest in hac vita perfectius*, qui tantis abundant (charitate insegregante) virtutibus?

5. **SAEVUS**
 Sup. I, ad quia per tribulationes novit perenire ad gaudi-
 cor. cap. 43, regali.

1. *Charitas patiens est*: tolerando adversa, 1. **NON DEFICIT.**
 2. *Charitas benigna est*: quia cum felicitas aliena non cruciat.
 3. *Charitas non infatur*: quia cum injurya non provocat.
 4. *Charitas non cogitat malum*: quia sinistra suspicione illam non fecit.
 5. *Charitas non gaudet super iniquitate*: quia aliena mala illam non latidavit.
 6. *Charitas non est ambitionis*: quia praesceps non initit.
 7. *Charitas non querit quae sua sunt*: quia cum cupiditas non excedit.
 8. *Charitas non irritatur*: quia cum injurya non provocat.
 9. *Charitas non gaudet malum*: quia sinistra suspicione illam non fecit.
 10. *Charitas non agit perperam*: id est nulli invidet, aliena felicitate non torquetur.
 11. *Charitas congaudet veritati*: quia cum errore non cessat.
 12. *Charitas omnia suffert*: quia persecutions illam non trahunt.
 13. *Charitas omnia credit*: quia perfidia non induxit.
 14. *Charitas omnia sperat*: quia desperatio eam non absorbet.
 15. *Charitas omnia sustinet*: quia cum infelicitate non dejecta.

16. *Charitas nunquam excidit*: quia mortis separatio illam non intercidit.
1. *Charitas patiens est*: quia propinquum debeat, magno et generoso fuit animo.
2. *Charitas benigna est*: mansuetudine et probitate utilitatem.
3. *Charitas non similitur*: invicem vitium non admittit.
4. *Charitas non agit perperam*: non curiosus scrutatur ea, quae non ostendit.
5. *Charitas non inflatur*: adversus fratres non erigitur.
6. *Charitas non est ambitiosa*: nihil vult et abiectum pro utilitate fratrum facere recusat, eamodum actionem turpem aut indecoram esse ducens.
7. *Charitas non querit quae sua sunt*: non querit suam utilitatem, sed multorum, ut salvetur.
8. *Charitas non irritat*: si aliquis molestia ab aliquo affecta fuerit, fortis toleranter, propter eam quam habet ad diligendum propensionem.
9. *Charitas non cogitat malum*: ignorat eis qui erraverunt, existimans ea non esse facta male animi proposito.
10. *Charitas non gaudet super iniquitate*: que inusta sunt, odio habet.
11. *Charitas congaudet veritati*: is que bona et honesta sunt detectatur.
12. *Charitas omnia suffert*: que molesta sunt propter dilectionem sustinet.
13. *Charitas omnia credit*: a mendacio alienum credit, quem diligat.
14. *Charitas omnia sperat*: et siemna videtur inclinare ad id quod est deteriorius, expectat eius mutationem in melius.
15. *Charitas omnia sustinet*: nihil eorum quae in ipsam flunt, potest eam a dilectione deieceri.
1. *Charitas patiens est*: id est longanimitas, que longo et magno est animo.
2. *Charitas benigna est*: hoc est, manueta, que innocentes et candidos mores indicat.
3. *Charitas non similitur*: hoc est, non invictus; potest enim aliquis longanimitas esse, et interim invidius affectu laboreare.
4. *Charitas non agit perperam*, id est non precipitans agit, sed prudentem efficit et firmum eum cui inest.
5. *Charitas non inflatur*: quia etiam omnia bona habeat, humili est tamen mente, spirituque semper prædicta.
6. *Charitas non est ambitiosa*, hoc est non inflatur ambitu, sed turpissima potius cupit

- proper adamatum, ac ignominiam pati.
7. *Charitas non querit quae sua sunt*: proprium enim commodum non querit, sed proximi.
8. *Charitas non irritatur*: hoc est non prosilit in iram; vir enim irascitus non est boni habitus, non est venustus, non decorus.
9. *Charitas non cogitat malum*: omnia mala patiens, non solum non contra malum quippiam moditur, ut secessuiscatur, sed ne cogitat quidem.
10. *Charitas non gaudet super iniquitate*: hoc est non exultatur, si quisquam injuria afflictatur, hancum patiatur male.
11. *Charitas congaudet veritati*: congaudet probatis; et, si quando veritas prosperum cursum nascatur, hoc quoque gloriam suam arbitratur.
12. *Charitas omnia suffert*: et injurias, et plaga, et mortem.
13. *Charitas omnia credit*: quacunque scilicet dixerit dilectus.
14. *Charitas omnia sperat*: non desperat de dilecto, sed sperat eum semper ad melius promovere.
15. *Charitas omnia sustinet*: pro dilecto strenue fert illius delicta, etiam in malitia perseverat.
16. *Charitas nunquam excidit*: id est nunquam aberrata, sed omnia perficit, et ad intentum finem perducit.
17. *Charitas nunquam excidit*: charitas non dissolvitur, non discinditur, neque unquam desit, sed in futuro quoque seculo perdurat.
- CHOREA.
- Definitio*. Tripudiatus, seu chorea, est quidam circuitus; de uno enim loco mouentur choreantes, et discurrentes citio ad eundem redeunt locum. *Prose*.
- Illi autem iter diaboli est; ipse enim circuitus, querens quem devoret.
- Qui ergo tripudiatur, cum facient iter diaboli, cum eo se representent in termino inferni.
- Non solum autem serpuntur tripudiatus iter diaboli, quin immo diabolus ipse insidians eis ut assessor, equo ducit eos. Part. 2, fit. 6, cap. 6, §2.
- SENTENTIA PATRUM.
1. *Ibi intuta verecundia est, et illecebra suspecta*, ubi comes deliciarum est extrema saltatio; *nemo enim saltat soberius, nisi qui insani*. Lib. 3 de Virgin.
2. *Cum Joannes prænuntiatus Christi, saltatrix optione jugulatus sit, plus noctu saltationis illecebra, quam sacrilegi furoris amentia; deinde premium saltatrix mors fuit Prophete*. *Ibid.*
3. *Nihil est tam primum ad libidines, quam*

- inconditis motibus, et inonestis saltationibus est, quia vel natura abscondit, vel disciplina velavit, membrorum operis nudare, induere oculis, rotar cervicem, comam spargere. *Ibid.*
4. *Quid ibi verecundie potest esse, ubi saltatur, strepit, concraperatur?* *Ibid.*
5. *Saltat, sed adulteria filia; quae vero pudica est, que casta est, filia suas Religionem doceat, non saltationem*. *Ibid.*
6. *Deliciarum comes, et luxurie ludibrium, est lasciva solatio*. L. 6, ep. 36, ad *Sobrinum*, epis.
7. *Idoli portio est, saltationibus membra torquere, ita ut cogaris ignorare quod Deus est*. *Serm. 17.*
8. *Dicit Hieronymus quod non credit viro, si dicat se illum evasisse a spectaculis chorearum*. Part. 2, fit. 6, cap. 6.
9. *Non juvenis in choreis senem reveretur, neque sexen (quod gestat canes erubescens), cum juvenibus configlit*. Orat. 27.
10. *Hui mihi! quantum dolorum est, etiam Christi sigillo cohonestati et spiritualis lavaci filii, diabolice saganam saltantes amplectuntur*. *Prose*.
11. *Etiam filii gratia cum demonibus gratim imicidi tripudia incurunt*. *Ibid.*
12. *Fidel symbolum circumferat, et chores duces*. *Ibid.*
13. *Stupenda insuma, per totam heledemadum laborare in operibus licitis, et diem Dominicum polliere et violare iudei, voluptatibus et chores!* *Serm. 10, hom. 4, Quadrages.*, art. 2, cap. 4.
14. *Vere beata est illa chorea, enjus octus infinitus, cuius circuitus eternus, enjus cantus felicitatis*. Titulus 10, cap. 6.
15. *Ne virorum effeminariorum chores sectari*. *Catechesi mystagogiae*, 1.
16. *Ubi tripudia perstrepunt, ubi virorum pariter ac mulierum sunt tembre, diabolique festum celebrator*. In *Encomio super Psalmos*.
17. *O subdola diaboli varicias! nulli hodierno die sunt aporei, psallunt Domino, crassum autem studiosae chores ducunt diabolo*. *Prose*.
18. *Hodie Christiani, et cras Pagani hodie hunc famam ac celebres, et cras Gentiles*.
19. *Hodie Christi servi, et cras diaboli, cum illo chores ducentes*.
20. *Noli ergo hodie psallere, et cras in tripudia esse*.
21. *Noli pornitentiam de peccatis tuis agere, et cras in perditionem anima in chores saltare, et gestulari*. *Ibid.*
22. *Vinum et saltatio duplex est incendium voluptatis*. *Serm. 7, de Hercule*.
23. *Felicissimas, et psaltrias, et istiusmodi chores*
- as diaboli, quasi mortifiers proturba ex aliibus tuis. Ep. 10, ad *Furiam*.
24. *Ubi tympana sonant, fibia clamitat, lyra garris, cymbalum concraperat, quis ibi timor Dei?* contra *Helvidium*.
25. *Amant mulieres platearum planus, fori ^{BUGG A S. VICTOR.} spectacula, et interessu choreis gaudent. De Nuptiis carnibus vilandis*, cap. 1.
26. *Luxuriam non rescat, quia in die Passus, vel Natalis Domini vadit ad chores*. Sup. *Ezech.*, cap. 16.
27. *Ubi saltus lascivus, ibi diabolos; non sed a JOANNES charost.*
28. *In his tripudis diabolus stat; et a demum ministris homines decipiuntur*. Hom. 49, sup. *Math.*
29. *Virgo, que saltat in publico lascivorum juvemus spectaculo turpiter, sorte contemplabilior est*. Hom. 12, sup. 1, ad *Cor.*
30. *Belli tempus est, et tu ride, et ludis, et quae tripudiantur sunt, usurpas? Serm. 17, sup. Ep. ad *Ephes.**
31. *Omnino ignominiosum et turpe est, viros saltantes satianam pompa in sedes introducere*. Hom. 12, sup. *Ep. ad Coloss.*
32. *Ubi chores et thibaines sunt, ibi Christus non est*. *Ibid.*
33. *Quid satanica pompa saltantium injumentis, et molestias? ubi omnia sunt inconditis, ibi et omnia sunt deformata, omnia turpia, omnia injumenta*. *Ibid.*
34. *Ubi lacrimis et lacrymae melius est accedere, quam ubi chores et cymbala*. Hom. 15, ad *Popul. Antioch.* sup. illud *Eccles. 7: Melius est in domum tueris*.
35. *Ubi turpia verba, ibi demones chores agunt*. *Ibid.*, Hom. 37.
36. *Mulieribus saltantibus nihil turpis et inimicosis*. *Serm. contra Concupiscentiarum*.
37. *Chorea diabolica est, incendium et fornax concupiscentiarum, et cibisatu oppugnatris*. Hom. 35 sup. *Genes.*
38. *Olim nusquam superflua illa et inutilia, nusquam diabolica pompa, nusquam chores, sed omnis honestas*. *Ibid.*, Hom. 48.
39. *Virgines omnes exuentis pudorem, et suum proficientes saltem, cum impudicis adolescentibus, impudici cibilis satanica symphonia certamin concinunt*. Hom. 12, sup. *Ep. ad Rom.*
40. *Chores et cantilenae, diabolica col. ^{ties}* est. *Ibid.*

ROBERTUS. 41. Non exiguum malum est, viro cum feminis chores ducere, immo nihil perniciosius. *Praise.*

42. Si possunt paleae ad ignem accedere, et non comburi; et adolescentes potest cum feminis tripudare, et non ardore? *Conec. 6 Dom. Advent.*

43. Quid tibi proderunt salutationes, et chores? quando saltaveris tu, quid tantum habebis, nisi lassitudinem corporis, et agititudinem animi? *Praise.*

44. Necis tu peritura salutationum? quam multa putis iherusalem virgines ad chores, et reverentur meretrices?

45. Ignomini quid occidit. illa Herodias, que suis tristis causa fuit ut lumen orbis magnus illa Joannes extinguueretur, et ipsa postea. *Conec. 19 Dom. Quinquag.*

46. Hui si cupis curvito, saltato quantumlibet, ubi neminem offendes, neque ab aliquo offendis; at cum pueris chores ducere, et tanto anime pericolo ac detrimento corpus exercere, nulla ratio permittit. *Concion. 2, sup. Missus, part. 2.*

47. Ubi tripliaria exenteratur, illi diamantum certas adesse, imo et precessere dubitari non potest. *Ibid.*

S. VALENTIAN. 48. Chororum instrumenta sunt laquei, quibus familiantibus inter cibos vulnera diabolus hominum mortes operatur. *Hom. 6. de Oratione verbis.*

SENTENTIA PAGANORUM.

CACERO. 49. Nemo fere saltat solitus, nisi forte insaniat. *Orat. 22. pro Murena.*

50. Multorum deliciarum comes est extrema saltatio. *Ibid.*

SENECA. 51. Cantandi saltuandique nunc obsecra studia effeminatest tenent. *Liber 1. Controvers.*

CHORUS.

S. BONAVENT. *Definitio.* Chorus est concordia humanarum vocum. *Super Psalm. lxxxviii.*

Chorus est collectio vocum, significante unitatem, que venit ex concordia vocum et verborum in laudando Domum. *Sup. Iue, esp. 14. in illud: Auditum symphoniam et chorus.*

Chorus est plurimarum vocum ad suavitatem modum temperata collectio. *Sup. Psalm. 1, vers. 4.*

GLOSSA ORD. Chorus est multitudo simul canentium; et dicunt chorus, quasi coevorum cantus. *Sup. Exod. cap. 15.*

Chorus est temperata vocum humanarum collectio. *Sup. Psalm. 1, cap. 15.*

THOMAS A
KEMPIS.

Chorus est concordia regularis, in quo laudatur Deus. *Sup. epist. ad Hebr., cap. 2.*

Chorus est multitudo in sacris locis collecta; et s. 150. *Ex.* dictum chorus eo quod in initio in medium corona circa aera starent, et ita antiqui psalmoner. *Lib. 6. Elymali, cap. 19.*

Chorus est Dei et sanctorum Angelorum locus sacras, ubi divinum agitur officium presentium. Ecclesie ministri, cum reverentia et devotione psallentibus. *de Disciplina claustrali,* cap. 6.

SENTENTIA PATRUM.

1. Magnum plane unitatis est vinenum, in s. ABRAHOM umum chorum totius numerum plebis coire. *In Praefat. sup. Psalm.*

2. Concedunt latentes chori et alternantibus s. AUGUSTINIS modis dulcissima carmina miscentur. *Serm. 47. de Nativit.*

3. Cantanti in choro voluntas, timenti onus est. *Serm. 4. Dom. 4. Quadragesima.*

4. Canenti chorus consonando respondet. *Sup. Psalm. lxxxvi.*

5. Chorus concordiam significat, quo in charitate consistit. *Ibid.*

6. Quisquis simulacrum Dominicae Passionis tradiderit corpus suum, ut ardeat cantando, si charitatem non habeat, non respondet in choro. *Ibid.*

7. Chorus laudat Deum quando laudat eum peccata societas. *Sup. Psalm. 1, vers. 3: Laudate eum in choro.*

8. Vox est in choro, status in tuba, pulsus in cithara, tanquam mens, spiritus, corpus; sed per similitudines, non per proprietates. *Ibid.*

9. Quoties dixeris versum in choro tuo, illum s. BERNARD. qui in choro alto diefir, deus silenter, et versus singulos saltem aliquo pipe reponges, meditatione scilicet aliquo spirituali. *In doctrina sua.*

10. Si corpus tuum stat in choro, et foris vagatus mens tua, perdis mercede tuam. *Serm. 52, ad Sororem.*

11. Quidam pro una inclinatione in choro negliget, plus ascenduntur zelo, quam pro longa distractione in alio Religioso excita. *Praise.*

12. Gravius indignatur pro versiculo, et rubeicula neglecta, quam pro magna perturbatione cum scandalo procurata. *de sex aliis Seraphim, cap. 3.*

13. In choro reverentiam tam interior, quam exterior est intenda. *In Speculo discipli, part. 1, cap. 15.*

14. Impatientis et vani signum est hominis, opus Dei non posse in choro usque ad finem expectare. *Praise.*

15. Si monachum (sanco narrante Gregorio) post completum officium continuo recedentem, virus est demon a choro retrahere, quid de his, qui non ipsius explentio officii prestolantur? *Ibid., cap. 22.*

16. Amatores honestatis oculis ab inordinata evagatione in choro diligenter custodiunt. *Ibid., cap. 24.*

17. Patet quodam in ipso chori deambulatorio ad pedes suos palam fratibus spuere, nec putdere. *Ibid., cap. 45.*

18. Streunias corporis in choro, inertiam fugi corporis, nec dormitantes, quas pigriti nubiliti, paliter. *Ibid., cap. 45.*

19. Honestas in choro in exteriorum actionum gravitate, in corporis decenti et uniformi dispositio accepit potest. *Ibid.*

20. Dissolutio in verbis, aut risu quibus in choro vanissimum est dissolvi est vilanda. *Ibid.*

21. Quam turpe sit in choro sursumtrum per importunitatem spundi, seu excreandi, seu per impetuosa elevationem, vel depositionem sedulum palam est. *Ibid.*

22. Uniformitas in choro est in prostratione et inclinatione speculatorum (quoniam in aliis generatibus) observanda. *Ibid.*

23. Magna alacritas est, habere os in choro, et cor in foro. *In Regula Novit., cap. 4.*

24. Sicut tardus accessus, sic ante horam a choro recessus sine gravi necessitate, arguitur. *Ibid., cap. 22.*

25. Eundo ad chorum, redeundo a choro, reverenter te habe. *In Exhort. ad Novit., art. 2.*

26. In Ecclesia, in choro tempore divini officii et orationis, refrantri et custodiunt sunt oculi, ne aliquod devotionis, aliquae intermissione recollectio, ne impedimentum ingeneret cordi. *de Perfect. spiriti, art. 6.*

27. Cateamus, ne forte hic in choro, solo corpore consumistamus, et corda nostra probentur erare per seculum. *Hom. 4. de Epiph.*

28. In choro, omni tempore loqui non decet. *In Regula monachorum, cap. 22.*

29. Illeque chorus est, in diverse voce in unum canticum congeruntur. *Praise.*

30. Quando enim diverse chorda unam vocem efficiunt cantici; sio et diversas voces, cum simul fuerint congregatae, chorus Domini efficiunt.

31. Ibi enim dissensio est, ubi invidia, illi chorus non est. *Sup. Psalm. cxix, vers. 3: Iudeo nomen eius in choro.*

32. Sunt quidam mente vagi, alieni oculis, habiti dissipati, plaus parvum proprie-tes perfringunt; aliud cantant, et aliud cogitant. *Praise.*

THOMAS A
KEMPIS.

JOANNES.
GERYSIOT.

2. In choro sunt corpore, sed in foro mente. *Ibid., 2. de Claustro antior, cap. 22.*

3. Sit in choro severa simplicitas, et reverentia honestas. *Ibid., cap. 23.*

35. Omnibus his horis eadem vox cordis et oris.

Vox est grata chori, quando cor coequitur ori. *Serm. 13.*

36. Vox est apta chori, quando cor congruit Hugo card. Super Psalm. xviii, Moral.

37. Monachi illico postquam lectulo splen-
dentes et leidi surrexerunt, in choro constituti inter-
cor conscientia omnes quasi ab uno consonanter
ore hymnis diligenter Deum laudent. *Hom. 69,
sup. Matth.*

38. Theatralis chorus, malorum omnium fons
est atque origo; chorus vero monachorum, bonum.

39. In choro, in nivi, in curru, in exercitu, si ordinem turbes, omnia perdit. *Hom. 37, sup. I, ad Cor.*

40. Si ex choro ipsum coryphaeum auferas, ne-
quaque modulatus chorus, vel ordinatus exis-
tit. *Hom. 34, sup. Ep. ad Hebr.*

41. Festina cum proportione, omnes ad cho-
rum occurrant, nullique ante expletum officium
licet a choro egredi, prout eum, quem necessitas
comperilit. *In Regula monachar., cap. 6.*

42. Tot sunt tubae resonantes, quot voce in
choro alaceri cantantes. *Serm. 4, ad Novi,
divis. 2.*

43. Pessimum aliquorum usus est (et utinam
non multorum, quod dicere puder) qui in lecto
diaboli phantasiando vigilant, et in choro pro-
tatio devotiarum dormitant. *Ibid., ser. 6, divis. 1.*

44. Diabolus in choro adest cito, ut versus ex
ore torpulent rapiat, et in sacchum suum verbo-
rum fragmata jactet. *Praise.*

45. Sic ut enim Angeli sancti ferventer cantan-
tium preesa Deo offerant, illi omnia verba ne-
glecta imperfecta diabolus in charta sua caute
describit. *Ibid., divis. 2.*

46. Mirum es, quod tam facile sentis in
choro capitando tedium, et non attendaris di-
luti fabulando, aut rumores seculi audiendo. *Ibid., divis. 3.*

47. Cogita piger ad inferno, et non dormitabis
in choro. *Ibid.*

48. Sicut Angeli in celo, sic religiosi ordinati
sunt in choro. *de Hisop. claustrati, cap. 8.*

49. Sicut in choro, quasi in medio Angelorum
statas. *Ibid.*

50. Iesum in choro statu ad dexterum tuam,
et Mariam ad sinistram, et omnes Sanctos in cir-
culo eorum. *Ibid.*

51. Devotus chorali soli Deo, et sibi intendit, tanquam in colestem chorum translatus et elevatus esse. *Ibid.*, cap. 8, sect. 2.

52. Non est leve peccatum in presentia Dei et Sanctorum in choro, vago corde stare. *Ibid.*, sect. 5.

53. Sta in choro cum meo et reverentia. In *Exercitu spiritu*, cap. 5, sect. 2.

54. O clericus, quid facis in choro? Iago, cantor, criminis phoro. Recte respondisti; nam chorus clericorum in canore et jubilo psalmorum occupari debet, et Deum corde et ore laudare aucti Angelii in choro. In *Enchiridio monach.*, cap. 4.

SIXTUS VEN. 55. Bona mens, chorus est Dei; mala mens, chorus est demonium. Sent. 54.

P. BERNARD.

Elymologia. Christiani a Christo nomen acceptum, et opus suum est, ut sicut sunt habentes nomini, ita sint imitatores sanctitatis. In suis sent., cap. *Christiani*.

Sicut a christiane Christus, ita consequenter a Christo dicuntur Christiani. Serm. 10, de *Cena Domini*.

Difinitio et Descriptio. Verus Christianus est rationalis dominus Christi, ex bonis operibus quae dogmaticis constituta. In libro *Vita eius*, cap. 2, de *Verbo*.

Christianus est vera dominus Christi et rationalis, per bona opera et recta dogmata construens. *De Definit.*

Christianus nemoreto dicitur, nisi qui mortuus Christo conputatur. *De duodecim abuturibus*, cap. 7.

Quid est christianus? similitudo Dei, quantum possibile est humana natura. *Prose.*

Si ergo suscepisti esse christianus, testina fieri similis Deo, indu Christum. Rom. 10, *Hexam.*

Christianus estimatio divinae naturae. Epis. ad *Harmonium*, episc.

JOAN. CLIM.

Christianus est, qui Christum (quantum homini possibile est) imilarit naturae verbi et operibus. *Gradus* 1.

THOMAS AQUINAS.

Christianus dicitur, qui Christi est, qui fidem habet Christi, qui spiritu Christi ad opera virtutis procedit, et ad imitationem Christi pecunias moritum. *Secunda secunda*, quest. 423, art. 6.

AUGUSTIN.

Comparatio. Quadrati lapidis similis debet esse christianus; in omni tentatione sua christianus non cadit, et si impellitur, eti qua vertitur, non cadit; nam quadratum lapidem, quaquecumque verteris, stat. Sup. *Psalm. LXXXV*, vers. 4: *Fundamenta ejus*.

Sicut magnam arborum virere, et fructum non redire, nihil prodest; sic nihil prodest christianum duci, et christiana opera non habere. Hom. 2, sup. *Apoc.*

1. Omnis christianus liber et sapiens est; quia s. ANTHONIUS omnis qui Christum recipit, sapiens est; qui autem sapiens, liber est; omnis igitur christianus Christum recipit, itaque liber et sapiens est. Lib. 2, Ep. 7, ad *Simplicianum*.

2. Christianus, qui mundum non possidit, hic totum possidit Salvatorem. Serm. 31.

3. Societas Christi esca est christiani. Serm. 61.

4. Christianus est nomen pietatis, justitiae, s. ASTORIS, charitatis, castitatis, humilitatis, patientie. Part. 3, tit. de *Sacramenta*, cap. 2, § 2.

5. Sub nomine christiano, tam multe heretici. s. AUGUSTINUS extiterunt falsitatis! Lib. quest. *Evang.* sup. *Math.* quest. 12.

6. Christianus ante professionem debet intelligere operibus magis se probandum, quam nomine. *De quest. Veter. et Novi Testamenti*, quest.

126.

7. Qui propter beatitudinem sempiternam, et perpetuum regnum, qui post hanc vitam sanctis future promittuntur, vult fieri christianus, ut non est in ignem eternum cum diabolo, sed in regnum eternum intrat cum Christo, vere ipse christians est. *Beatechizand. raditus*, cap. 17.

8. Viam Christi si via, vere christianus es; ipse est enim christianus, qui non aspiraverit viam Christi, sed vult viam Christi. Sup. *Psalm. XXXVI*.

9. Christianus, quod homo est, communis est cum multis; quod Christians est, securiorum a multis, et plus ad illum pertinet quod christianus est quam quod homo. *Prose.*

10. Nam quod christianus, renovatur ad imaginem Dei, a quo homo factus est ad imaginem Dei; quod autem homo posset, et malus, posset et paganus. Tract. sup. *Evang. Joan.*, cap. 1.

11. Tota vita christiani boni sanctum desiderium est. Tract. 4, sup. Ep. *beat. Joan.*, cap. 3.

12. Christiani nomen illi frustra sortitur, qui Christianum minime imitatur. *Prose.*

13. Quid enim tibi prodest vocari quod non es, et nomen tibi usurpare alienum?

14. Sed si Christianum to esse delectat, que Christi sunt, gero, et merito tibi Christianum nomen assime. *De vita christiana*, cap. 4.

15. Christianus justitia, honestitas, integritate, patientia, castitatis, prudentia, humilitatis, humilitatis, innocentia, pietatis est. *Ibid.*, cap. 6.

16. Non illum christianum putes, in quo nullus christianus actus est, in quo nulla conver-

satio justitia est, sed nequitia, impietatis et sceleris. *Ibid.*, cap. 11.

17. Christianus ille est, enus mensam nullus pauper ignorat; qui inter homines habetur inglorius, ut coram Deo et Angelis ejus gloriosus apparet; enus conscientia fidelis, et pura est; qui coelestia potius, quam terrena desiderat; qui humana spernit, ut possit habere divina; qui ad felicem, felicibus alienis provocatur. *Ibid.*, cap. 14.

18. Christianus ille est, qui omnibus misericordiam facit; qui omnibus movet injuria; qui opprimit pauperem se presente non patitur; qui miseris subvenit; qui indigentibus sepe succedit; qui eum morentibus moreat; qui dolorum alterius sicut proprium sentit. *Ibid.*

19. Qui christianus non est, Antichristus est; non est enim christianus, qui vita et moribus Christi est contraria. In *Speculo peccatorum*, c. 8.

20. Magna felicitas est, conditio christianorum, quibus claritudo regni in paupertate posta est. Serm. 26, de *Verbis Apost.*

21. Felicitas magna christianorum est, quibus datum est ut paupertate faciant pretium regni celorum. *Ibid.*

22. Qui Christum non habet in se, christianus non potest dici. Serm. 13, de *Nativi*.

23. Ille vero christianus est, qui fortunam non facit, qui falsum testimonium non dicit, qui nec menit, nec perjuratur, qui adulterium non committit. Qui ad Ecclesiam frequenter venit, qui decimas anni singulis erogandas pauperibus reddit. Serm. 2 *Bom. 10 post Trinit.*

24. Ille prodest quod christianus dicitur, qui castitatem diligit, ebrietatem fugit, superbum detestatur, invidiam, velut venenum diaboli, respat. *Ibid.*

25. Non deceat christianum seculi lucris inhibere, cui promissum est regnum celeste, sed suo Domino per continentiam conludere vivere. Serm. 2 *Bom. 21, post Trin.*

26. Non debet esse christianus vaniloxus, et arrogans, non mendax, neque injutorius, non biguglis, non susurro, neque detracor. *Ibid.*

27. Christianus debet veritatem ex ore et corde proferre, lingua sua a multiloquio temperare, oculos contra vanitatem claudere, auditum a securitate et falso, ita, mo ab omni eloquio male avertere. *Ibid.*

28. Qui pacem cordis, oris, et operis non habet, christianus diei non potest. Ser. 2 ad *Frat.* 12, *et cetera*.

29. Nihil prodest christianum se respondere, et flos negare, dum corruptus est mente et spiritu. *De Salvatoribus docim.*, cap. 38.

30. Qui christianus dicitur, Christum se ha-

beret Dominum profitebatur, et vere habet si ei in omnibus obsequatur et serviat. *Prose.*

31. Christi ille non famulus, sed subservienter est, et derisor, qui ejus se servum dicit, cui servire dissimulat. *De Vita christiana*, cap. 1.

32. Non in hoc nobis, qui nomine tantum christiani dicimus, blandiamur; sed propter hoc etiam judicando nos credamus, si nobis non men frustra vindicemus alienum. *Ibid.*, cap. 6.

33. Qui de futuro seculo non cogitat, nec preterea christianus est, ut id quod in fine Deus promittit, accipiat, nondum christianus est. *De Decem chordis*, cap. 4.

34. Quia christianus es, aliquid plus passurus es; Christus predicti labores usque in finem venturas ipsi seculo, et tu vis ab istis laboribus exceptum esse christianum? *Prose.*

35. In Christo sit quem vis esse christianum. *De Pastoribus*, cap. 5.

36. Christianus fidelis, catholicus est a Christo probatus. *Ibid.*, cap. 13.

37. O ingrati gratia Dei! o inimici gratia Christi, et solo vocabulo christiani. Lib. 4, *contra Julianum*, cap. 3.

38. Quonodo gloriari te esse christianum, si nomen habes, et factum non habes? *Prose.*

39. Tu factus ostende te christianum; nam si facis non ostendis, omnes te christianum vocant, qui falsum testimonium non dicit, qui nec menit, qui adulterium non committit. Qui ad Ecclesiam frequenter venit, qui decimas anni singulis erogandas pauperibus reddit. Serm. 2 *Bom. 10 post Trinit.*

40. Cum christianus operi bene vivere, ferre bonis operibus, mundumque contemnere, in ipsa novitate operum suorum patitur reprehensiones et contradicentes frigidos christianos. Serm. 18, de *Verb. Bom.*

41. Nemo se decipit, nomen se falsa spe circumveniat, quia christiani nomen non facit sola dignitas christianum. *Prose.*

42. Nihil prodest quod aliquis christianus vocatur in nomine, si hoc non ostendit in opere.

43. Nihil prodest verbis proferre fidem, et factis deserere veritatem.

44. Nec deo placet, si se quisque christianum verbis tantummodo esse pronuntiat, et opera quae fieri iussit Christus implere dissimulet. Serm. 1, *de Falsis*.

45. Nulla est plaga, quae debeat ab amore Christi christianum separare. Serm. 60, *ad Frat.* in *cremo*.

46. Tepide viventes christiani, difficilius corrugant, quam pagani. In suis *Proverb.*, verbo *Tene*.

47. Professio hinc est fidei christiana, ut qui s. NEGRINO, vivit, jam non sibi vivat, sed ei qui pro omnibus mortuus est. Serm. *de Verbis*, Psalm. xxvi.

51. Devotus chorali soli Deo, et sibi intendit, tanquam in colestem chorum translatus et elevatus esse. *Ibid.*, cap. 8, sect. 2.

52. Non est leve peccatum in presentia Dei et Sanctorum in choro, vago corde stare. *Ibid.*, sect. 5.

53. Sta in choro cum meo et reverentia. In *Exercitu spiritu*, cap. 5, sect. 2.

54. O clericus, quid facis in choro? Iago, cantor, criminis phoro. Recte respondisti; nam chorus clericorum in canore et jubilo psalmorum occupari debet, et Deum corde et ore laudare aucti Angelii in choro. In *Enchiridio monach.*, cap. 4.

SIXTUS VEN. 55. Bona mens, chorus est Dei; mala mens, chorus est demonium. Sent. 54.

P. BERNARD.

Elymologia. Christiani a Christo nomen acceptum, et opus pretium est, ut sicut sunt habentes nomini, ita sint imitatores sanctitatis. In suis Sent., cap. *Christiani*.

Sicut a christiane Christus, ita consequenter a Christo dicuntur Christiani. Serm. 10, de *Cena Domini*.

Difinitio et Descriptio. Verus Christianus est rationalis dominus Christi, ex bonis operibus quae dogmaticis constituta. In libro *Vita eius*, cap. 2, de *Verbo*.

Christianus est vera dominis Christi et rationalis, per bona opera et recta dogmata construens. *De Definit.*

Christianus nemoreto dicitur, nisi qui mortuus Christo conputatur. *De duodecim abuturibus*, cap. 7.

Quid est christianus? similitudo Dei, quantum possibile est humana natura. *Prose.*

Si ergo suscepisti esse christianus, testina fieri similis Deo, indu Christum. Rom. 10, *Hexam.* Christianus estimatio divinae naturae. Epis. ad *Harmonium*, episc.

JOAN. CLIM.

Christianus est, qui Christum (quantum homini possibile est) imilarit naturae verbi et operibus. *Gradus* 1.

S. THOMAS AQUINAS.

Christianus dicitur, qui Christi est, qui fidem habet Christi, qui spiritu Christi ad opera virtuous procedit, et ad imitationem Christi pecunias moritum. *Secunda secunda*, quest. 423, art. 6.

S. AUGUSTIN.

Comparatio. Quadrati lapidis similis debet esse christianus; in omni tentatione sua christianus non cadit, et si impellitur, eti qua vertitur, non cadit; nam quadratum lapidem, quaquecumque verteris, stat. Sup. *Psalm. XXXVII*, vers. 4: *Fundamenta ejus*.

Sicut magnam arborum virere, et fructum non redire, nihil prodest; sic nihil prodest christianum duci, et christiana opera non habere. Hom. 2, sup. *Apoc.*

1. Omnis christianus liber et sapiens est; quia s. ANTHONIUS omnis qui Christum recipit, sapiens est; qui autem sapiens, liber est; omnis igitur christianus Christum recipit, itaque liber et sapiens est. Lib. 2, Ep. 7, ad *Simplicianum*.

2. Christianus, qui mundum non possidit, hic totum possidit Salvatorem. Serm. 31.

3. Societas Christi esca est christiani. Serm. 61.

4. Christianus est nomen pietatis, justitiae, s. ASTORIS, charitatis, castitatis, humilitatis, patientie. Part. 3, tit. de *Sacramenta*, cap. 2, § 2.

5. Sub nomine christiano, tam multe heretici. s. AUGUSTINUS extiterunt falso latitantes! Lib. quest. *Evang.* sup. *Math.* quest. 12.

6. Christianus ante professionem debet intelligere operibus magis se probandum, quam nomine. *De quest. Veter. et Novi Testamenti*, quest.

126.

7. Qui propter beatitudinem semperitam, et perpetuum requiem, qui post hanc vitam sanctis future promittuntur, vult fieri christianus, ut non est in ignem eternum cum diabolo, sed in regnum eternum intrat cum Christo, vere ipse christians est. *Beatechizand. raditus*, cap. 17.

8. Viam Christi si via, vere christianus es; ipse est enim christianus, qui non aspiraverit viam Christi, sed vult viam Christi. Sup. *Psalm. XXXVI*.

9. Christianus, quod homo est, communis est cum multis; quod Christians est, securiorum a multis, et plus ad illum pertinet quod christianus est quam quod homo. *Prose.*

10. Nam quod christianus, renovatur ad imaginem Dei, a quo homo factus est ad imaginem Dei; quod autem homo posset, et malus, posset et paganus. Tract. sup. *Evang. Joan.*, cap. 1.

11. Tota vita christiani boni sanctum desiderium est. Tract. 4, sup. Ep. *beat. Joan.*, cap. 3.

12. Christiani nomen illi frustra sortitur, qui Christianum minime imitatur. *Prose.*

13. Quid enim tibi prodest vocari quod non es, et nomen tibi usurpare alienum?

14. Sed si Christianum to esse delectat, que Christi sunt, gero, et merito tibi Christianum nomen assime. *De vita christiana*, cap. 4.

15. Christianus justitia, honestitas, integritate, patientia, castitatis, prudentia, humilitatis, humilitatis, innocentia, pietatis est. *Ibid.*, cap. 6.

16. Non illum christianum putes, in quo nullus christianus actus est, in quo nulla conver-

satio justitiae est, sed nequitie, impietatis et sceleris. *Ibid.*, cap. 11.

17. Christianus ille est, enus mensam nullus pauper ignorat; qui inter homines habetur inglorius, ut coram Deo et Angelis ejus gloriosus apparet; enus conscientia fidelis, et pura est; qui coelestia potius, quam terrena desiderat; qui humana spernit, ut possit habere divina; qui ad felicem, felicibus alienis provocatur. *Ibid.*, cap. 14.

18. Christianus ille est, qui omnibus misericordiam facit; qui omnibus movet injuria; qui opprimit pauperem se presente non patitur; qui miseris subvenit; qui indigentibus sepe succedit; qui eum morentibus moreat; qui dolorum alterius sicut proprium sentit. *Ibid.*

19. Qui christianus non est, Antichristus est; non est enim christianus, qui vita et moribus Christi est contraria. In *Speculo peccatorum*, c. 8.

20. Magna felicitas est, conditio christianorum, quibus claritudo regni in paupertate posta est. Serm. 26, de *Verbis Apost.*

21. Felicitas magna christianorum est, quibus datum est ut paupertate faciant preium regni celorum. *Ibid.*

22. Qui Christum non habet in se, christianus non potest dici. Serm. 13, de *Nativi*.

23. Ille vero christianus est, qui furtum non facit, qui falsum testimonium non dicit, qui ne menit, ne perjuratur, qui adulterium non committit. Qui ad Ecclesiam frequenter venit, qui decimas anni singulis erogandas pauperibus reddit. Serm. 2 *Bom. 10 post Trinit.*

24. Ille prodest quod christianus dicitur, qui castitatem diligit, ebrietatem fugit, superbum detestatur, invidiam, velut venenum diaboli, respat. *Ibid.*

25. Non deceat christianum seculi lucris inhibere, cui promissum est regnum celeste, sed suo Domino per continentiam conludere vivere. Serm. 2 *Bom. 21, post Trin.*

26. Non debet esse christianus vaniloxus, et arrogans, non mendax, neque injutorius, non biguglius, non susurro, neque detracor. *Ibid.*

27. Christianus debet veritatem ex ore et corde proferre, lingua sua a multiloquio temperare, oculos contra vanitatem claudere, auditum a securitate et falso, ita, mo ab omni eloquio male avertere. *Ibid.*

28. Qui pacem cordis, oris, et operis non habet, christianus dici non potest. Ser. 2 ad *Frat.* 12, *et cetera*.

29. Nihil prodest christianum se respondere, et falso negare, dum corruptus est mente et spiritu. *De Salvatoribus docim.*, cap. 38.

30. Qui christianus dicitur, Christum se ha-

ber Domum profitebatur, et vere habet si ei in omnibus obsequatur et serviat. *Prose.*

31. Christi ille non famulus, sed subservienter est, et derisor, qui ejus se servum dicit, cui servire dissimulat. *De Vita christiana*, cap. 1.

32. Non in hoc nobis, qui nomine tantum christiani dicimus, blandiamur; sed propter hoc etiam judicando nos credamus, si nobis non men frustra vindicemus alienum. *Ibid.*, cap. 6.

33. Qui de futuro seculo non cogitat, nec preterea christians est, ut id quod in fine Deus promittit, accipiat, nondum christians est. *De Decem chordis*, cap. 4.

34. Quia christians es, aliquid plus passurus es; Christus predicti labores usque in finem venturas ipsi seculo, et tu vis ab istis laboribus exceptum esse christianum? *Prose.*

35. In Christo sit quem vis esse christianum. *De Pastoribus*, cap. 5.

36. Christianus fidelis, catholicus est a Christo probatus. *Ibid.*, cap. 13.

37. O ingrati gratia Dei! o inimici gratia Christi, et solo vocabulo christiani. Lib. 4, *contra Julianum*, cap. 3.

38. Quomodo gloriaris te esse christianum, si nomen habes, et factum non habes? *Prose.*

39. Tu factus ostende te christianum; nam si facis non ostendis, omnes te christianum vocant, quid tibi prodest nomen ubi res non inventar? Tract. 5, sup. *Epsit. Joann.*, cap. 3.

40. Cum christianus operi bene vivere, ferre bonis operibus, mundumque contemnere, in ipsa novitate operum suorum patitur reprehensiones et contradicentes frigidos christians. Serm. 18, de *Verb. Bom.*

41. Nemo se decipit, nomen se falsa spe circumveniat, quia christiani nomen non facit sola dignitas christianum. *Prose.*

42. Nihil prodest quod aliquis christianus vocatur in nomine, si hoc non ostendit in opere.

43. Nihil prodest verbis proferre fidem, et factis deserere veritatem.

44. Nec deo placet, si se quisque christianum verbis tantummodo esse pronuntiat, et opera quae fieri iussit Christus implere dissimulet. Serm. 1, de *Defunctionis*.

45. Nulla est plaga, quae debeat ab amore Christi christianum separare. Serm. 60, ad *Frat.* in *cremo*.

46. Tepide viventes christiani, difficilius corrugant, quam pagani. In suis *Proverb.*, verbo *Tene*.

47. Professio hinc est fidei christiana, ut qui s. NEGRINO, vivit, jam non sibi vivat, sed ei qui pro omnibus mortuus est. Serm. de *Verbis*, Psalm. xxvi.

- S. BONAVENT. 48. Non fuit olim tanta infectio in paginis, quanto hodie est in christianis. *Serm. de S. Marco.*
49. O stultitia christiana, et amicitia falsa sub christiano nomine palliata! quae sub pelle ovis lupinum canum gerit. *Pros.*
50. Quid fraudulenter christianum esse te assiris, et Christianum non imitaris, sed potius in suis membris cum persequeris? *Serm. 4. de S. Bartholomeo.*
51. Unum tantummodo christianus judicat nullum, solumque formidat domini colesis offensam. *Lib. 1. Pharisaei, cap. 9.*
52. Non est christiana dignitas, in temporibus exaltari, sed potius deprimit. *Ibid.*
53. Tota vita christiani hominis (si secundum Evangelium vivat) crux est atque Martyrium. *Lib. 4. Pharisaei, cap. 10.* Et S. Maxim., episc., hom. de *Martyribus.*
54. Qui Christi sunt, sunt christiani. *Lib. 2. Stromat.*
55. Qui Christo non credit, christianus non est. *de Oper. et etern. cap. 4.*
56. Non christians ille est, qui pro veritate morti inquit. *Epist. ad Augustin. de Miraculis D. Hieronymi.*
57. Omnis vita christiani semper in penitentia, et compunctione debet consistere. *Homil. 6.*
58. Multi intra matri Ecclesia viscera sunt, qui christianum nomine conuentur, ita in exterioribus dat ut nos veram fidem christianorum restringat corde, neque bonis operibus se esse christians ostendat. *Ibid.*, *Hom. 16.*
59. Heu! quod hodie sacra auferuntur baptismate, et christiane funguntur nomine, quibus foret melius non fuisse. *Pros.*
60. Est enim gehennalis poena paganorum infinito minor, quam malorum christianorum. *Ep. ad Damascum. pagam; de Morte D. Hieronymi.*
61. Non sufficiunt solum christiani nomen; christians est imitare. Christus; frusta christiani habet illi nomen, qui diabolum, non Christum sequitur. *Ibid.*
62. Non se cogitit christianum, qui pro Christo mori se non inventit preparatum. *Ibid.*
63. Qui militat christiana principatus dicere se presumit ingenuum, pene est ut negat se Christi sanguine comparatum. *Pros.*
64. Quia alius est dicere, liberum, quam ipsi Domino clamare, Nihil tibi debeo? *Homil. 3. ad Monach.*
65. Sunt nomnili, qui christianitatis nomine censentur, sed christianitatis non habent fidem. *Hom. 32. sup. Evang.*
66. Multos post propriis pravitatis obsessos sub christiano nomine, ipsa tranquillitas Ecclesiastis-
- et pacis abscondit: quos tamen si levis persecutions aura pulsaverit, mos extra aream, velut paleas, tollit. *Lib. 25. Moral. cap. 10. num. 14.*
67. Christianum daret ut nobilium, plus benignum quam rigidum; plus misericordem esse: quam districum. *Lib. 7. in Registro. indic. 2. cap. 37. ad Anthemium subdie.*
68. Si voraciter christianus esses, plus Dei judicium, quam voces hominum timeres. *Ibid. lib. 12. indic. 7. cap. 30. ep. 36. ad Petri subdie.*
69. Si ideo christianus vocarisi, quia in Deum s. GREG. NEL credis, voceris; si autem ideo quia Christum amas, ab ipso cognominaris: nihil plus illi alias dabis cognominibus, quam que ab exercitu, vel operatione impominuntur. *Orat. 25.*
70. Traxit quod christiani vitam declarant, s. GREGOR. atque distinguunt; celo, sermo, cogitatio. *de Perfecti christiani forma.*
71. Iudiciorum luctus, christianorum gaudium s. HIERONYMUS est. *Epist. 3. ad Unitorum.*
72. Nihil christiano felicis, cui promittitur regnum celorum. *Pros.*
73. Nihil fortius, qui vincit diabolum; nihil imbecillus, qui a carne superatur. *Ep. 4. ad Rusticum.*
74. Hoc non est culpa christiani nominis, si simulacrum religiosum in vito sit. *Ibid.*
75. Frustrum, non nascuntur christiani. *Ep. 7. ad Letam.*
76. Non queruntur in christianis initia, sed Paulus male copit, sed bene finivit; Iudas laudatur exordia, sed finis prodicens damnatur. *Ep. 10. ad Farum.*
77. Esse christianum, grande est, non videti; et nescio quomodo plus paucum mundo, qui Christo displicet. *Ep. 13. ad Paulinum.*
78. Qui christians est, gaudet; quia qui irascitur, non se esse indicat christianum. *Ep. 23. ad Marcellum.*
79. Non nascimur, sed renascimur Christiani. *Epist. 6. adversus Vigilant.*
80. Absit ut de ore christiano sonet Jupiter omnipotens, et me Hercule, et me Castor, et certara magis portenta, quam numina. *Ep. 24. ad Damas. pagam.*
81. Christiani minime dici possunt, qui nomen primae humanitatis amittunt. *Ep. 37. ad Pammach. et Oceanum.*
82. Christiani colum debent amare, non terram; et verbo Dei plus obsecire, quam diabolo, et iudicium asternum magis timere, quam hominum. *Ibid.*
83. Christiani vita omnibus in speculo posita est. *Ep. 53. ad Oceanum.*

- HUGO A SANC- 81. Multi christiani sunt nomine, pagani ta-
TO VICTORE. men sunt conversatione. *Serm. 13.*
82. Christianum non solum facit lingua, sed et conscientia. *Lib. 1. Miscellanea codicis primi, tit. 80.*
- HUGO CARD. 83. Multi christiani plusquam tyranni sunt, quia bonos interius spoliant, isti autem exterius depredantur. *Pros.*
84. Isti tantum amore rerum, illi odio virtutum savire non cessant.
85. Isti incident quod habemus, illi quod vi- 86. Multi christiani plusquam tyranni sunt, quia bonos interius spoliant, isti autem exterius depredantur. *Pros.*
87. Isti incident quod habemus, illi quod vi- 88. Isti incident quod habemus, illi quod vi-
vimus; illi rapiunt exteriora bona, quia placent; illi dissipant bona interiora, quia dispiacent. Sup.
Job. 35.
89. Vita christiani non est nisi quedam processio a seculo nequam, ad seculum beatum. Sup. *Psalm. cv.*
90. In his diobus consistit tota christianae do- 91. Hunc solo vere christianum esse, qui nem-
ctrina, in cognitione vere tui, et in compositione
morum. Sup. *Ecclesiasticus. exp. 5.*
92. Nos docet non modo vocari christians, sed esse. Ep. 6.
93. Christianus homo sui potestalem non ha- 94. Velim ut non solum dicar christians, sed et inveniar. *Ibid. Ep. 16. ad Romanos.*
8. IOANNES. 95. Ubi est fides, ubi est Ecclesia; ubi Sacra- 96. Ubi fides non est, ubi nec Ecclesia; ubi Sacra-
CIBYSTOPH. dor; ubi Sacerdos; ubi baptismus; ubi baptismus; ubi christians. *Pros.*
97. Sicut per bonus christians Deus glorificatur, sic per malos blasphematur. *Ibid. Hom. 14.*
98. Heretici servi diabolis tunc pessime christianitatem corruptunt, quando se simulant christians. *Ibid. Hom. 19.*
99. Cum videat hominem christianum, statim considera si confessio eius convenienter cum Scripturis, tunc verus est christians; si autem non, falsus est. *Ibid. sup. illud: Matth. 7. Ex fractibus eorum cognoscetis eos.*
100. Indicium christianitatis, non ad nomen Christi referendum est, sed ad confessionem; quia non solum nomen Christi christianum facit, sed etiam veritas Christi. *Ibid.*
101. Christianus, si malus evaserit, peior sit quam si fuisset Gentilis. *Ibid. Homil. 30.*
102. Nullus probatio potest esse vera christiani- 103. Christianum qui sunt in christianitate, vo-
talis firmamentum accipere fidei veris, ad nullam rem fugient, nisi ad Scripturam. *Ibid.*
104. Frustra vocari, quod operum simulatione mentiris.
105. Nomen tuum christianum sonat, sed facta Antichristum monstrant. *Hom. 11. de Bitteris locis in Mt.*
106. Christianos cum traditoribus morari non licet. *Ibid.*
107. Christianos cum traditoribus morari non licet. *Ibid.*
108. Christianus esse (quod dicitur) poterit, si quod confidetur, implaverit. *Hom. 1. in dictum Joann.*
109. Nihil frigidius Christiano aliis non sal- 110. Vita veri christiani est in pauperitate, in
vantur, in contemptu glorie; in temperantia,
non in deficitis; in tribulatione, non in remis-
sione; in iunctu, non in risu. *Serm. 20. sup. Ep. Pauli ad Rom.*
111. Nihil tam admirabilem christianum quam humilitas officit. *Hom. 1. sup. Ep. 1. ad Cor.*
112. Nihil est quod ita sit inconveniens, et alienum a christiano, quem requiem et recreationem querere. *Pros.*
113. Nam ad presentem vitam minimum offici- 114. Qui indignum aliquid vel dixerit, vel fecerit,
alium cogitaverit, Christi nomen non legi-
gitime portat. *Homil. 3. sup. 1. ad Timoth.*
115. Christianus in pauperie constitutus, magis quam in divilitate irradiat. *Hom. 2. sup. Ep. ad Hebreos.*
116. Plorans sunt, quae formam christianitatis experient, sed plus omnibus ac melius, mutua charitatis affectus, et pax quae hominum cora concusat. *Ibid. Hom. 31.*
117. Si christians es, civitatem non habes super terram; civitatis tuis opibus, et architectus est Deus. *Homil. 17. ad Populum Antiochenum.*
118. Sanguine plenam esse debet christiani vitam alinum effundendo, sed se non paratum sum effundere prestanto. *Ibid. Homil. 67.*
119. Christianus nec privatus ex judice, nec pauper ex divile, nec ex gloriose esse ingloriosus potest; sed opibus semper ex ubertate fit egendo locupletetur. *Epist. 6. ad Theodorum. sup. illud Psalm. xlviij: Qui uberitate divitiarum suarum gloriantur.*
120. Christianus es: hoc nomen acceperisti, ul-

Christum imiteris, ejusque legibus operum exhibitione parres. Orat. 5. *adversus Iudeos*.

421. Ne putes quod melius sit christianus impie agens, quam infidelis impius. Rom. 45. *Opus imperf.* sup. *Math.*

422. Omnes christiani in quibus habent Christus, sedes sunt Christi. Rom. 23. *ex Diversis locis in Matth.*

423. Unusquisque Christianus considerare debet statim quo est, videlicet christianitatem. Part. 4. tract. *De coniugal. mortis auctoritate consider.* 9.

424. Non se glorietur christianum, qui nomen habet, et facta non habet. *Prose.*

425. Ubi autem secutum fuerit opus, certissime ille est christianus; quia se factis ostendit christianum, ambulans, sicut ille ambulavit, a quo et reges dignitatis esse consortem, sed etiam contra diabolum fieri factorem. Sent. 342.

426. Omnes Christiani, qui fratres sunt in filio, s. REMIGIUS. debito sunt, ut alter alterius onera portet. Sup. *Ep. ad Rom.* cap. 15.

427. Eesse nullum omnino arbitrio christiani nominis hominem, qui non se christianum videri velit. Lib. 3 de *Catech. Dei*.

428. In tantum virtus ab omnibus visitatur, ut proprie nullus christianorum sit, qui non jugiter naufragare videatur. *Ibid.*

429. Ab omni appetitu, cupiditateque carnali vacuus christianus esse debet. *Epist. ad Zenam.*

430. Cum christianus in spiritualium exercitio, Deus propitiator, culpa deletor, tentator eliditur. Serm. 5. de *Jenitio decimi mensis*.

431. Agnoscere o christiano dignitatem tuam, et divine consors factus nature, null in veterem vitalitatem degeneri conversatione recidere. Serm. 4. de *Nat. Hom.*

432. Frustra appellamur christiani, si imitatores non sumus Christi. *Ibid.*

433. Falso christiana non est christianus, sed vas erroris et diaboli. Hom. 15.

434. Signum christianismi est ipsi humilitas. *Ibid.*

435. Summa est christianorum dignitas, ac tanta, ut cum ex nihil conferri possit. *Ibid.*

436. Christiani perfecti, qui meruerunt ad gradum perfectionis pervenire, et Regi proximilieri, cruci Christi perpetuo consecrati sunt. *Ibid.*, Homil. 17.

437. Non enim qui dicuntur christiani, hi sunt christiani; pauci enim inventiuntur christiani veri. In suis *Revelat.*, cap. 23.

438. Quam pulchrum spectaculum Deo, quando christians cum dolore congrederit! *Prose.*

439. Cum adversus minas, et supplicia, et tormenta componitur.

440. Cum, strepitus mortis, et horrore carnis irridens, conculcat.

441. Cum libertatem suam adversus Reges et Principes erigit; soli Deo, cuius est, cedit.

442. Cum, triumphator et victor, ipsi qui aduersum se sententiam dixit, insultat. In suo *Oratione*.

443. Christianus miser videri potest, non potest inveniri. *Ibid.*

444. Ne recipio christiani hominis formam tamum, sed anime potius prudentiam. *Parvus Opus imperf.* sup. *Math.*

445. Christianus mihi nomen est, catholicus s. PASCATUS. vero cognomen. Ep. 1, ad *Sympsonianum*.

446. Christianus per gratiam, quod in natura non habuit, acquisivit. Part. 1 *Pronost.*, cap. 10.

447. Christi nomen a christate est, id est ab unicione; quia ideo omnis christianus sanctificatur, ut intelligat se non solum sacerdotialis et regis dignitatis esse consortem, sed etiam contra diabolum fieri factorem. Sent. 342.

448. Omnes Christiani, qui fratres sunt in filio, s. REMIGIUS. debito sunt, ut alter alterius onera portet. Sup. *Ep. ad Rom.* cap. 15.

449. Eesse nullum omnino arbitrio christiani nominis hominem, qui non se christianum videri velit. Lib. 3 de *Catech. Dei*.

450. In tantum virtus ab omnibus visitatur, ut proprie nullus christianorum sit, qui non jugiter naufragare videatur. *Ibid.*

451. Quid est aliud modo pene omnis cultus christianorum, quam sentima vitiorum? *Ibid.*

452. Nos, qui nos christianos esse dicimus, perdimus vim tanti nominis virtus pravitatis. *Prose.*

453. Omnia enim nihil prodest nomen sanctum sine moribus.

454. Quia vita a professione discordans, abrogat illustris tituli honorem, per indignorum acutum vilitatem.

455. El hoc ipso magis per nomen sacrissimum rei sumus, qui a sancto nomine discrepamus. *Ibid.*

456. Putemus, qui sumus cunctis gentibus religiosiores, debere nos esse etiam fortiores. *Ibid.*, lib. 4.

457. Hominis christiani filios cum sit fideliter Christi mandata servare, fit absque dubio, ut ne fidem habeat qui infidelis est, nec Christum credat qui Christi mandata concusat. *Ibid.*

458. Qui christiani nomini opus non agit, christianus esse non videtur. *Prose.*

459. Nomen enim sine actu, atque officio suo, nihil est.

460. Quid est aliud sanctum vocabulum sine merito, nisi ornamentum in luto?

461. In nobis itaque christianum vocabulum, quasi aureum decus est; qui si indigne ultimum, fit ut suus cum ornamento esse videatur. *Ibid.*

462. Christiani esse dicuntur, et non sunt, qui per flagitia ac turpitudines suas nomes religionis infamant. *Prose.*

463. Hoc ipso christiani deteriores sunt, qui meliores esse deberent, et non sunt. *Ibid.*

464. Non possumus quicquam dicere christianum, qui non putat Christo esse credendum. *Ibid.*, lib. 2. *ad Eccl. catholica.*

465. Christianorum omnium bonum, misericordia ac largitas. *Ibid.*, lib. 3.

466. Si christianus es, ergo quod tradidit es; si christianus non es, merita dixerim, more; nam et mortuus es qui non es christianus, non credendo quoniam creditum christianos facit. *de carne Christi*, cap. 2.

467. Totius christiani nominis, et pondus et fructus, mors Christi est. Lib. 3. *adversus Marcionem*, cap. 8.

468. Christiani est, professe proximo. Sup. *Luc.* cap. 15, sup. illud: *Proferit solam primam*.

469. S. THOMAS AQUINAS. *Opusc. opuscul.* 9. de *Symbolo Apost.* art. 1.

470. Tribus in rebus christiani fundamenta consistunt: in spe, in fide, in charitate. Serm. de *Spe*.

471. *Etymologia.* Christus Graece dicitur, Messias Hebreo, Salvator Latine. Sup. *Math.*, cap. 1.

472. Christus dictus est ab unione. Hom. de *Orbe* *Chrysostom.* Dom.

473. Christi nomen a christate est, id est ab unicione. Sent. 342.

474. 1. *Christianum alloquinam, cum oramus, Christianum audimus, cum divina legitim oracula.* Lib. 1. *Offic.* cap. 20.

475. 2. *Omnis Christus nobis.* Si vulnus curare desideras, medicus est; si felicitus astuta, fons est; si gravatus iniquitate, justitia est; si auxilio indiges, virtus est; si mortem times, vita est; si celum desideras, via est; si teuebras fugis, lux est; si cibum queris, alimento est. Lib. 3. de *Virginitate*.

476. 3. *Tu via es Christe, veritas, et vita;* suscep nos quasi via, confirma quasi veritas, vivifica quasi vita. *de Beato mortis*, cap. 12.

477. 4. Facite vos dignos videi; quorum in medio Christus sit: ubi enim pax, ibi Christus, quia pax Christus est. *Ubi iustitia, ibi Christus;* quia iustitia Christus est. Libr. 10, epist. 82, *ad Vercellenses*.

478. 5. *Libenter in sinu sanctorum quiescit Christus;* ubi sinus Christi est, ubi habitatum est virtutum; ibi reditum caput sumum, ubi domineum celestium invenit praecoptrum. Serm. 18.

479. 6. *Nesci summum, qui Christum ignorat.* *De Toto*, cap. 19.

480. 7. Christus est homo, leo, vitulus, aquila homo, quia natus ex Maria est; leo, quia omnibus fortior est; vitulus, quia hostis est; aquila, quia resurrexit est. In predict. sup. *Luc.*

481. 8. Voluit Christus deseriri, voluit prodi, voluit ab Apostolo suo trahi, ut tu si a socio desertus, si a socio proditus fueris, moderate feras tuum erasse judicium, perisse beneficium. Lib. 3. sup. *Luc.*, cap. 6, in illud: *Vocavit discipulos suos.*

482. 9. Societas Christi, ecclesia est christiana. Serm. 61.

483. 10. Christus fuit sol splendens in sua nativitate, calens in sua predicatione, ardens in miraculorum operatione, tepescens in sua passione. Ser. Dom. 11 post *Trinit.*

484. 11. Tota vita Christi in terris per hominem, s. AUGUSTINUS quem suscipere dignatus est, disciplina morum fuit. *de Vera Religione*, cap. 1.

485. 12. Christus per malam presentia, docuit nos temperante prospera seculi huius contemnere, et fortiter adversa tolerare, ejus felicitatis mercedem pollicentes, quam nemo possit a nobis auferre. Ep. 83, *ad Chrysimum*.

486. 13. Una persona Deus, et homo est, et utrumque est, unus Christus Jesus, ubique per id quod Deus est, in celo autem per id quod homo. Ep. 37, *ad Dardanum*.

487. 14. Christum cantat et justus; ad aquitatem; et perjurus, ad fraudem; et rex, ad imperium; et miles, ad pugnam; et maritus, proper regnum; et uxoris, proper obsequium; et pater, proper praecoptrum; et filius, proper obedientiam; et dominus, per dominacionem; et servus per famulatum; et humili, ad piatatem; et superbus, ad contumaciam; et dives, ut porrigit; et pauper, ut sumat; et christians, ad plaudam; et mendicus, ad janum; et bonus, ut prestat; et malus, ut fallat; et christians venerabit; et paganus adulatur. Omnes Christum cantant, et qua voluntate atque ore cantent, eidem ipsis, quem cantant, ratione sine dubio redditum sunt. Ep. 42, *ad Madouenses*.

488. 15. Non est ullus ulli medius locus ut possit esse, nisi cum diabolo, qui non est cum Christo. Lib. 4 *de Peccator. meriti*, cap. 28.

489. 16. Christus est Deus sapientia, et restituens omnis intentionis anima. Sup. *Psalm.* xii, vers. 1.

490. 17. Non solum Christus sicut magister aliquid docuit; sed sicut magister aliquid non docuit; tandem magister enim sciens et docere quod prodebat, et non docere quod obliterat. Sup. *Psalm.* xxxix.

491. 18. Minus peccaverunt Iudei crucigentes Christum in terra ambulantes, quam qui contument in celo secentem. Sup. *Psalm.* lxvi, vers. 26.

492. 19. Pulcher est Christus, pulcher in celo, pul-

cher in terra, pulcher in utero virginis, pulcher in manibus parentum, pulcher in miraculis, pulcher in flagellis, pulcher invitatus ad vitam, pulcher non curans mortem, pulcher deponebat amorem, pulcher recipiens, pulcher in ligno, pulcher in sepulcro, pulcher in regno, pulcher in intellectu. Sup. *Psalm. xlv.*

20. Interiora conscientiae videt Christus, ibi amat Christum, ibi allocutus Christus, ibi punit Christum, ibi coronat Christum. Sup. *Psalm. xxi*, vers. 13.

21. Ipse Christus exemplum nobis vivendi presentat in hac vita, et premium vivendi dabit in futura vita. Sup. *Psalm. xvi.*

22. Finis propositi nostri Christus est; quia, quantumlibet concurrit, in illo perficiuntur et has est perfectio nostra, ad illum pervenire. *Ibid.*

23. Ubique Christus bestiorum Mysterium gloria est: viet vapulando ferientia, patiendo impatiens, diligendo saevientes. Sup. *Psalm. cxv*, vers. 17.

24. Viam testimoniorum dei nimirum citius, nihil certius, nihil brevius, nulliusque grandius intelligimus esse quam Christum, in quo sum omnes thessauri sapientiae et scientiae absconditi. Sup. *Psalm. cxviii.*

25. Ipo Christus factus est via, via non pati latrones? viam ibi stravit ad patriam, noli de via recessere; talium viam munivit, ut latro ad te non audeat accedere; tu ab illo noli recessere, et latro ad te non audebit accedere. Sup. *Psalm. cxv*, vers. 4.

26. Veritas est Christus, totum verum est in Christo, vera anima, vera caro, vera humus, verus Deus, vera unitas, vera passio, vera mortis, vera resurrectio, et vera ascensio. Tract. 8, sup. *Evang. Joan.*

27. Ego sum (inquit Christus) via, veritas, et vita. Ambulare vis? ego sum via; fali non vis? ego sum veritas; mori non vis? ego sum vita. *Ibid.*, tract. 22, cap. 5.

28. Via nostra Christus est, Christum attende, pati venit, sed et glorificari; contenuti, sed etiam exaltari; mori, sed etiam resurgere; opus fieri, ret, mercede vide. Serm. 6, de *Verbis Bon.*

29. Ego sum (inquit Christus) via, veritas, et vita, tanquam dicerit: Quia vis ire? ego sum via; quia vis ire? ego sum veritas; ubi vis permanere? ego sum vita. *Prose.*

30. Via Christus, humilis Christus, veritas Christus et vita, excelsus et Deus. *Ibid.*, Ser. 54.

31. Ego sum via (inquit Christus) qua redes, quo redes, qua intres. *Ibid.*

32. Quia Christus ipse est apud Patrem veritas et vita, et non habebamus qua itemus ad verita-

tem. Filius Dei (qui semper veritas, et vita est) assumendo hominum factus est via. *Prose.*

33. Si via Christus esse noluisse, semper erraremus; factus ergo via est, qua venies; non tibi dico querere viam, ipsa via ad te venit, surge et ambula: ambula moribus, non peccatis. *Ibid.*, serm. 55.

34. Ipse Christus tibi est via, et patria: secundum dominum hominem via, secundum Deum patria, si fideliter curris, per ipsum vadis, et ad ipsum pervenies. Serm. 2, de *Ascensione*.

35. Omnia bona terrena contempnit homo factus Dominus Christus, ut condonanda monstraret; et omnia terrena mala sustinuit, quae sustinenda praecipiebat, ut neque in illis夸reget felicitas, neque in ipsis imponatur timore. *De Catechiz. radibus*, cap. 22.

36. Tanto magis quisque deserit Christum, quanto magis diligit quod improbat Christus. Lib. 21, de *Ciritate Dei*, cap. 27.

37. Cathedram habet in celo, qui in terra doceat. *De Discipulis christiana*, cap. 4.

38. In Maria (Christum per virginitas peperit: in Anna Christum viduitas purum granduvum cognovit, in Elizabeth Christo conjugij castitas, et anilis fecunditas multavit. Ser. 12, de *Nativ.*

39. Christus modo orat pro nobis, orat in nobis, et oratur a nobis: ut Sacerdos noster, orat pro nobis; ut canit nostrum, orat in nobis; ut Deus noster, oratur a nobis. Serm. 4 de *S. Stephan.*

40. Omnis actio, omnisque sermo Salvatoris a BASIL. MAG. nostro Iesu Christi, pietatis ac virtutis regula est. In *Constitut.*, cap. 4.

41. Ubi Christi memoria, ibi deponum est a. BASILIS pernicias. Orat. 14. *Exhort. ad Confess.*

42. Christus hic rector fuit morum, in iudicio S. BERNARD. discretor meritorum, in regno erit distributor premiorum. Serm. 2, de *Epiphania*.

43. Tu es via, veritas, et vita; via in exemplo, veritas in promiso, vita in premio. Serm. 2 de *Aetern.*

44. Vita Christi, vivendi regula est. Serm. exhort. ad *Misteria templi*, cap. 41.

45. Ne mundi gloria, seu carnis voluptatis abducatur, dulcescat tibi pro his sapientia Christus. *Prose.*

46. Ne seducaris spiritu mendacii et erroris, incepset tibi veritas Christus.

47. Ne adversitatis fuligine confortet te virtus Dei Christus. Serm. 20, sup. *Cant.*

48. Christus factus est nobis sapientia in praedicatione, justitia in absolutione peccatorum, sanctificatio in conversatione, redemptio in passione. *Ibid.*, Serm. 22.

49. Ubinam vera prudentia, nisi in Christi inferno, regnat in mundo, imperat in celo. Sup. *Psalm. cx.* expos. 2.

50. Christus Rex est et Sacerdos. Rex, quia nos regit; sacerdos, quia ipso se pro nobis obtulit. Expos. 2, sup. *Psalm. cx.*

51. Christi doctrina seminarium est prudentias, Christi misericordia opus justitiae Christi vita speculum temperantiae, Christi mors insignis est fortitudinis. *Ibid.*

52. Christus filie concepit, verbi propagatione nascitur, devotione nutritur, amore tenetur. *De Inter. domo*, cap. 24.

53. Christus in carne et per carnem potenter ac patenter operatus est mira, locutus salubriter, possessus indigna. Serm. 6 sup. *Cant.*

54. Origo fontium et fluminum, mare est: virtutum et scientiarum, Dominus Jesus Christus. *Ibid.*, Serm. 43.

55. Christus in carnis assumptione condescendit nihil, in culpe vilitatione consulti sibi, in mortis susceptione satisfecit Patri; amicus dulcis, consiliarius prudens, adjutor fortis. *Ibid.*, Serm. 20.

56. Mira res! sepe cum incipit Christus cordi dulcescere, tunc fugit, ut de absentia sua faciat nos diutier dolere. Homil. de *Dubibus discipulorum* in *Eunomia*.

57. Christus ipse est, quo nullus maior, nullus melior; quo nullus pulchrior, nullus dulcior, nullus carior. Serm. 3, de *Canticis Dom.*

58. Cetera nimis est avarus, cui non sufficit Christus. *Ibid.*

59. Ceteri nimis sunt Christi dulcissimi, dulcissimi speciosus Christus. *Prose.*

60. Ipo salus sine languore, vita sine morte, gaudium sine memento, deus sine fusione, dulcedo sine amaritudine. *Ibid.*, serm. 15.

61. Stultus reputatus fuit Christus, quando resistit ab appetitu allorum, stultus quando voluit affligi, stultissimus quando voluit crucifigiri, et item hoc est sapientia Sanctorum. Serm. 2 in *Exodus*, sup. illud *Prov. 30*: *Stultissimus sum virorum.*

62. Christus est via, veritas, et vita; ipse est per quem venias, ad quem venias, et quo pervenias. Sup. *Psalm. LXXVI.*

63. Christus est consolator et advocatus, consolator in miseria, advocatus in causa, consolatore succumbentibus, advocatus ut vincimus. Sup. *Psalm. cxviii.* Exposit. 1, in illud: *Incedentes a judicis, etc.*

64. Christus vincit, regnat, imperat. Vincit in tua, locutio tua. *Prose.*

81. Christus sit desiderium tuum, iherum tuum, spes tua, et merces tua. In *Alphabet. reli-*
gioior., lsc. 21.
- S. CESARIUS
ARIELAT.
82. Indumenta Christi, merita Sanctorum sunt. Honil. 6.
- CASSIODORUS.
83. Sicut lignat diabolus, qui peccata connectit; ita solvit Christus, qui delicta dimittit. Sup. *Psalm. cxlv.*, vers. 6.
- S. CYPRIANUS.
84. Christus in verbis fuit doctor, et consummator in factis; docebat quid fieret, et faciens quodcumque docuerat. *De Lapis.*, cap. 3.
- S. CYRILLUS
IEROSOL.
85. Iesus Christus vocatur duplo nomine: Jesus, propter salutem; Christus, propter Sa-
cerdotium, quo fungitur. *Orationes*, 10.
- S. EUSEBIUS
EMESSA.
86. Nos Christi mors vivificavit, nos resurrectio-
erat, nos ascensio conservavit. Hom. 2 de Arcos.
- GILBERTUS
POMPEI.
87. Tots est nōs Christus clarissima illecebra,
et incantatum amoris. Serm. 19, sup. *Can.*
- GLOSSE. DECE-
88. Christus fuit Imperator et Sacerdos. Apud Gratianum, in *Decretis*.
- GLOSS. INT.
89. Christus est virtutum dos, corona angelorum, seruum electorum. Sup. *Iacob.*, cap. 11.
90. Vita est esse cum Christo, quia ubi Chri-
stus est, ibi regnum. Sup. *Luc.*, cap. 23.
- S. ENIGMATOR
SIGNTUS.
91. Christus, homo miscendo, vitulus moriendo,
leo resurgendo, aquila ad celos ascendendo fac-
tus est. Lib. 31, *Moral.*, cap. 19, et *Ezech.*
92. Christus moriendo, docuit mortem non me-
riti; resurgendo, docuit de vita confidi; ascendendo,
de coelesti patrie hereditate gloriari. Lib. 27, *Moral.*, cap. 8.
- S. GREG. NAZ.
93. Agnoscamus mysteria virtutem, et qua
gratia Christus sit mortuus. *Prose.*
94. Efficiamur similes Christo, quandoquidem
et Christus similis factus est nobis.
95. Efficiamur *ibi* propter ipsum; nam et ipse
homo factus est propter nos; suscepit in se quod
deterius est, ut daret quod est melius.
96. Panper est factus, ut nos per ipsius pauperi-
tatem divites reddamus.
97. Formam serri accepit, ut nos libertate poti-
tiamur; descendit, ut nos exaltemur.
98. Tentatus est, ut nos vimnamus; ignoramus
affectionis est, ut nos glorificare; mortuus est, ut
nos salvaret. Serm. de *Patch.*
99. Christus multus nominibus appellatur modo
verbum, modo virtus, modo sapientia, modo
dexira, modo brachium, modo margarita, modo
thesaurus, modo retia, modo arxrum, modo fons,
modo petra, modo lapis angularis, modo agnus,
modo homo, modo vitium, modo aquila, modo
leo, modo via, modo veritas, modo vita. *Prose.*
100. Nam ob hoc Verbum nuncupatur; quia
semper in Patre, et de Patre, et nihil sine eo
Pater jussit, aut fecit.

101. Virtus dicitur, quia proprie de Deo est, et
omnis potestas patris in ipso consistit.

102. Sapientia appellatur, quia non aliunde,
quam de Patre veniens, creditibus arcana co-
lestia reservavit.

103. Dextera nuncupatur, quia per eum omnia
omnina divina opera perfecta sunt.

104. Brachium dicitur, quia ab ipso omnia
continguntur.

105. Margarita appellatur, ut nihil illo prelio
habetur.

106. Thesaurus dicitur, ut in ipso omnes opes
et divitiae regorum celestem reconditae cognos-
cantur.

107. Retia nominatur, quia per ipsum et in
ipso de mari sequi diversum Gentium multitudi-
more piscium, per Baptismum in Ecclesia congrega-
tur, ubi bonorum malorumque discrimen agnos-
citur.

108. Arxrum nuncupatur, quia signo crucis
eius dum pectora subiunguntur.

109. Fons aquae vive appellatur, quia ex eo
sepienum carda coelestis aqua grata irrigantur.

110. Petra dicitur, quia credentibus fortitudi-
nem, incredulis durectum grastat.

111. Lapis angularis nominatur, quia utrosque
parietes novi et veteris ipse unus et
mediator, in semetipsos continens, copulavit.

112. Agnus appellatur, ut innocencia ejus et
passio demonstretur.

113. Homo dicitur, quia secundum carnem
propter nos homines nasci dignatus est.

114. Vitulus dicitur, quia propter nostram sa-
lubrem immortali sustinuit.

115. Aquila nominatur, quia post venerabilem
Resurrectionem, ut Rex alium ad Patris revolu-
tum.

116. Leo est dictus, quis ipse est Rex regum,
qui mortem ac diabolum virtutis sue potestate
communit.

117. Via est, quia per ipsum ad Patrem acces-
sus est.

118. Veritas est, quia mensuram nescit.

119. Vita est, quia dat vitam, et ipsum haec
universa significat. *De fide.*

120. Tibi convivium Christus sit, cogitatio tua s. NERONI.

Christus, gaudium Christus, desiderium Christus,
lectio Christus, quies Christus. Ep. 13, de septem
Ordinibus, gradu ultimo.

121. Qui erat, nascitur; qui immutabilis est, s. MELANIUS.

moritur, qui mortuus est, vivit. Lib. 5 de Trium.

122. Ego sum via; via est dux cunctum, festi-
nantium cursus, ignorantium securitatis, et quadam
necessitatum ac desideratarum rerum magis-
tra. *Ibid.*, lib. 12.

123. Christus omnia est in omnibus: vita, vir-
tus, panis, polus, forma, salus, lux, fons vita-
dux, lex, medicina. Sup. Jochem.

124. Christus descendit, suscepit, sustinuit,
vicit, restauravit, descendit ad mortem, suscepit
mortalitatem, sustinuit passionem, vicit mortem,
restauravit hominem. In *Soliloq. de Arkha anima*.

125. In hac vita Christus est rex gratiae, in gre-
mio misericordie peccatores, collaudando; in die
iudicii erit pluvia super impios cum strepitu se-
viendo. *Prose.*

126. Christus est ros; o peccator, ad spem ascen-
de; Christus est pluvia; o superbe, a tribunal
cordis tui descend. Lib. 2 *Miscellan.* codic. 2,
tit. 39.

127. Christus nec finem habet, nec principium;
et sine Patre fuit in terris, et sine Matre in celis.
Sup. *Gener.*, cap. 14.

128. Christus tribus armis, scilicet, humiliatio-
pampart, vita austerior, tres hostes devici;
diabolum per humilitatem, carnem per vita aus-
teritatem, mundum per paupertatem. Super
Psal. xxxv.

129. Ego sum via, veritas et vita: via non
errans, veritas non fallens, vita non deficiens.
Prose.

130. Via dicens, veritas lucens, vita pas-
cens.

131. Via in exemplo, veritas in promiso, vita
in premio.

132. Via errantibus, veritas illusus, vita mor-
tuus.

133. Via, qua iter, veritas ad quam iter, vita
in qua statua. Sup. *Joannem*, cap. 14.

134. Ubi Christus est, ibi sunt Angeli, ibi com-
lumi, ibi lux hac solari lux fulgentior. Hom. 49,
sup. *Matth.*

135. Ubi Christus medius, magna multitudo
est. Homil. 26, sup. *Acta Apostolorum*.

136. Nihil unerosum sensui, cui particeps
Christus existit. Serm. de *Fide, spe et charitate*.

137. Christus est capit, nos corpus; ipse fun-
damenatum, nos edificatum; ipse vultus, nos palmi-
tus; ipse sponsus, nos sponsa; ipse pastor, nos
ovis; ipse via, nos viatores. Homil. 8, sup. I, ad
Cor., in *Morul.*

138. Christus volunt pro nobis incarnari, la-
tari, comedere, bibere, dormire, tentari, lazo-
rare, baptizari, flagellari, crucifigi, mori. Hom. 29,
ad *Populum Antioch.*

139. Christus mortuus est ut tibi immortalitatem
donaret; esurit ut te sus carne satiat; sitivit ut te proprio potaret sanguine. *Prose.*

140. Super asinam sedet, ut te super Cherubim
sedere faceret; baptizatus est, ut te illu-

minaret; alapis cœsus est, ut te servilio libe-
raret.

141.

Viator

factus

est,

ut te

sine labore

red-
deret;

navigavit,

ut te

sine timore

fa-
ceret;

ex muliere

natus

est,

ut prevaricationem

Eva de-
leret;

homo

appella-
tus

est,

ut te Deum

vocare;

filius

hominis

dicitus

est,

ut te in filium

adop-
taret.

142.

Accipit

que

erant

nostra,

et dedit

nobis

qua

erant

sua.

Hom.

de *Crucis bon.*

143.

Tota vita

Christi

probis

plena

fu-
it.

144.

Christus

summi

Patris

illius

temp-
li maxi-
mi

mu-
s

ni

mi

tu

mi

psalle, cum illo domique te in pavimento oratura prosterne.

153. Cum illo te resse, cum illo te dormiluram lectulus capiat, cum cōdēm sōper inveniat, Epist. 6, ad Agnetem impestricē.

154. Habeatur Christus in corde, habeatur et in operatione signaculum Christi, ut ejus in nobis semper vival memoria, et subrepentium cogitationum prava compescat. Serm. 29, de S. Casiano.

155. Christus sit omne quod loquitur, omne quod delectatur, omne quod agit, omne quod vivit; Christum sp̄cūlū, Christum fugit, Christum ratiū, Christus cognoscit, Christum assūta meditatione perteccit. Serm. 73, de Vito Iugae.

156. Omnis perfectio est in Christo, ultra quam non est, quo se spes fidei et charitatis extendit. Sent. 190.

157. Finis legi Christus est in quo lex justitiae non consumitur sed implatur. Ibid.

158. Finis fidelium Christus est, ad q̄m cum pervenerint currunt incedit, non habet quod posuit amplius invenire, sed habet in quo debet permanere. Ibid., sent. 206.

159. Si est veritas Christus, ut totum verum accipiat in Christo; verum verbum dei vera anima, vera exo, verus homo, verus Deus, vera Nativitas, vera Passio, vera Mors, vera Resurreccio. Ibid.

160. Sponsus Christus auditor per monachum, videatur per intelligentiam, desideratur per affectum, amplectitor per applausum. Prose.

161. Auditur per revelationem, videtur per contemplationem, desideratur per devotionem, adstringitur per dulcedinem sua infusionem. Part. 4, lib. 4, de Contemplat., cap. 15.

162. Christus tonus est in flagellis, tener in misericordia, levis in donis, levis in preceptis, pietas in exemplis, fragrans in promissis, fructuosis in premis. Part. 4, de Comparatione Christi ad florem.

163. Christus laborem, silum, famem et corporis flagello sustinuit, ne homines, voluntatibus et deliciis intenti, propter appetitus hujus vite retraherentur a bono virtutis. Prose.

164. Ad extrellum sustinuit mortem, ne propter mortis timorem aliquis veritatem decereret.

165. Et ne aliquis pro veritate vituperabilis mortem timeret, reprehensum genus mortis elegit, scilicet Crucis. Opus. contr. Grecos, Argumento sic, cap. 7.

166. Christus ipse magister est omnium, ipse liber et regula religiosorum, ipse commentum monachorum, ipse textus et glossa decretorum.

S. PROSPER.

BISH. A. S.
VICTORE.

S. THOMAS
AQUINAS.

THOMAS
A KEMPIS.

ipsa forma vita clericorum, ipsa doctrina laicorum, ipse laicorum fidelium, ipse letitia iudiciorum, ipse gloria angelorum, ipse finis et consumatio omnium desideriorum sanctorum. Serm. 3, ad Novitios, divis. 7.

172. Credere in Christum mente cernere est; et ardenter amare, ipsum tenere est. Medit. 3, de Adventu, cap. 4.

Vita plura de Christo juxta titulos de Christo indice designatos; et vendidito, sent. 4.

CHRISTUS.

A DIABOLO TENTATUS ET INCOGNITUS.

SENTENTIA PATRUM.

4. Puerus Jesus Sp̄itu sancto agitur in desertu, consilio ut diabolus provocaret; nam, nisi illi cōrset, non milia isto viciest. Lib. 4, in Iacob, cap. 5, sup. illud: *Iustus est Iesus in desertu*.

5. Qui quadraginta diebus esurire non potuit, ostendit se non cibis esurire corporis, sed salutem; simili ut adversarium lacesserit, jam timenter, qui quadraginta dierum jejunio fuerat vulneratus. Prose.

3. Et ille fames Domini pia frons est, ut in quo diabolus majora metiens iam cœbat, famis specie instans tentare, ut hominem, ne impediret triumphus. Ibid.

4. Cognovit diabolus Dei filium esse ventrum, sed venisse per hanc infirmitatem corporis non putabat. Prose.

5. Sic tentat, ut explore; sic explorat, ut tentet; et contra Dominum si eum fallit, ut vincat; sic adam vinctus, ut fallat; nam, si converisset naturam, proderet Creatorem. Ibid., sup. illud: *Si filius Dei es*.

6. Tentatus est Christus in nostra carne, et exp̄. ABSENTE. pertus est miseras nostras; tentatus est per omnia tentacionum genera, quia in tribus illis tentacionibus, quas a diabolo pertulit, omnis tentatio continuit. Sup. Epist. ad Hebreos, cap. 4, in illud: *Tentatum autem per omnia*.

7. Dominum Deum tuum adorabi, etc. Ita calcata est superbia, subiecta est extreme curiositas illecebra. *De Vera Religione*, cap. 38.

8. Christus diabolo se tentandum prebuit, ut ad superandas tentationes hominis mediator esset, non solum per adjutorium, verum etiam per exemplum. Lib. 4, de Trinit., cap. 13.

9. Christus in deserto per tria est tentatus, in quibus primus homo seductus est; tentantem salamib⁹ tribus responsionibus vicit. Prose.

10. In diaboli tribus responsionibus tota ini-

quitas, in Christi vero tribus responsionibus (quibus diabolus repugnat) tota justitia fuit. Lib. de Mirabilibus sacra Scriptura, cap. 6.

11. Tantum Christus demonibus immotus, quantum voluit; tantum autem voluit, quantum operuit. Lib. 9 de Trinit., cap. 21.

12. Dubitavit de Christo demonius Princeps, cumque tentavit, an Christus esset explosives, quantum se tentari ipse permisit, ut hominem quem gererat ad nostras imitaciones temperaret exemplum. Ibid.

13. Diabolus tentavit, Christus tentatus est; tentatus tamen vicit, tentator vicit est. Sup. Psalm. XXXIV, vers. 4.

14. Tentatio Christi nostra doctrina est. Sup. Psalm. xxx.

15. Ideo tentatus est Christus, ne vineat a tentatore Christians. Prose.

16. Ille magister in omnibus tentari voluit, quia tentatur; scit mori voluit, sic resurgere voluit, quia meritari et resurrectori sumus. Sup. Psalm. xc.

17. Esurit humilius Deus homo, ne nimico innotescit sublimis homo Deus. Lib. 4 in Iacob, cap. 4, super illud: *Potest esuriri*.

18. Antiquus hostis Redemptor mundum habens debilitatem suum in mundum venisse quidem cognovit, sed tamen, cum hunc possibilem cerneret, omne quod de eis divinitate suspicetus est, ei fastu sue superbias in dubium venti. Ibid., etc., sup. illud: *Si filius Dei es*.

19. Christus dierum quadraginta jejunio fatigatum diabolus hominem cognoverat, nec tentando valebat, an et Dei filius esset experiri, sed postea per signum potestum filium Dei esset suspicitus est. Ibid., lib. 2, cap. 4, super illud: *Si filius quem esse Christum*.

20. Tentatio motivum sumpsit diabolus ex quatuor in Christo consideratis; primum est gratia plenitudinē; secundum, loci solitudo; tertium, suspicio divinitatis; quartum, inspectio intimitatis. Prose.

21. Consideratio plenitudinis gratiae per inviam movit diaboli voluntatem ad tentandum.

22. Consideratio solitudinis praestitit tentandi malignitatem.

23. Consideratio divinitatis movit tentandi curiositatem.

24. Inspectio infirmitatis prebuit tentandi opportunitatem. In cap. 4 Luca.

25. Noluit Christus amplius abstineare, ne diabolus posset percipere. Ibid., post med. sup. illud: *Potest esuriri*.

26. Esurit Christus in tentatione, et sitiuit in passione, ut ostenderet se veram habere humani-

tatem, et invitaret ad pauperiationem, et penitentiam peccatum; esurit autem et sitiuit non sibi, sed nobis. Ibid.

27. Nota dolum diaboli in tentando, quia, cum videret Christi infirmitatem et dubitaret de divinitate, voluit divinitatem cognoscendo cavere, et humanitatem seducendo dejocere. Ibid., sup. illud: *Si filius Dei es*.

28. Christus se defendit per Scripturam, in quo celat suum sapientiam, et occultat potentiam, et conservat justitiam; et sic diaboli suggestio omni irita est, quia nec de Deo sumpsit experientiam, nec hominem pertraxit ad gulam. Ibid., super illud: *Scripturam et entra*.

29. Non immotus diabolus Christus ut splendor et lux, sed per quendam virtutis sui efficaciam. Prose.

30. Nolebat enim Dominus nominis sui cognitionem per demones divulgarī, tum quia indignaverat, tum etiam quia odiosus, tum etiam quia fraudulentis. Ibid., super illud: *Sciēbat ipsum esse Christum*.

31. Christus ut exemplo vita sua ad resistendum diabolos ceteros efficaces informaret, voluit a spiritu dirigī, deinde a diabolo tentari. Serm. 2, Dom. 1, *Quadragesima*.

32. Primo diabolus tentavit Christum de gula, ut iniciat anima et corporis puritatem; secundo, de gloria, ut inducat mundane ostentationis vanitatem; tercio, de avaritia, ut decipiat per mundane plenitudo delectabilitatem. Pro. 4.

33. Tentationem gulae vicit abstinentia; tentationem vanie glorie vicit humilitas; et tentationem avaritiae, vicit paupertate. Ibid.

34. Si filius Dei es, etc. Non vult fateri, nec presumit diabolus difficeri Christum filium Dei, sed dubie dispenseque consulens, tenditculis blandis innecit sermonibus, ut obvidentem sibi reddat obnoxium, et se de compassione specie reddat acceptum, *De Iesu Christo et tentatione*, cap. 3.

35. Duplice inquisitionem sinuosa caliditate diabolus ordit, ut de Christo utrum naturals filius Dei sit, ipso respondente certitudinem habeat; ut cum Deum confessus se fuerit, absurdum videatur quod Deus esuriat; et in quācumque parlante se responsio veriter, necessitas conclusionis occurrit. Ibid.

36. O execrabilis diabolus malitia! o stulta negligē! o insensata vanitas! o presumptio exacerbata! putabat malignus, quem gula non vicerat, vana gloria superari. Ibid., cap. 4.

37. Tentator diabolus ex pharæta malitia sua, direxit Christo primum speciem gulae. Hom. 3, *Ecclesiasticus*.

S. CYPRIAN.

38. Dominus vero clypeum jejuni predidit, et ignitem hostis jaculum in ipso extinxit alque confregit. *Ibid.*

39. Sicut tentatorem Dominus superavit, sic te superare docuit. *Ibid.*

40. Diabolus dum querit quem occidere possit, inventi quem damnum non possit. Hom. 6. de *Pascha*.

41. Omnanerabili Christi patientia! qui ideo tentatorem loqui permittit, ut suscepio hominem alicuius atque vincendi in semelipsa demonstraret. *Prose.*

42. Non effrenis diaboli mendaci audacia! Deum sentit, et tentat. in *Regione ad Germinium*.

Gloss. DECE. 43. Diabolus perfecte Christum Deum esse non moverunt, tamen credentes eum esse filium Dei cum viderunt ambulandum super aquas; cum autem viderunt eum esurire, non credentes. Apud *Gratianum*, in *Decretis*.

Gloss. OBD. 44. Christus quasi latens in humanitate vicit diabolum, et caro fuit causa Iunioris victoriae; nisi enim Deus carne obmiseraret, diabolus cum non aggredieretur. Sup. *Canonic*, cap. 3.

45. Christus non tentatus a diabolo, nisi quis ad desertum exire; jejunum ut tenetur; tentatur quia jejunum; ut homini esuri, ut colletur Deus. Sup. *Math.*, cap. 4, sup. illud: *Ut tentatur a diabolo*.

46. Infelix hostis famam et victoriam speravit, atque Adamum videre pudavit; ceterum tangunt ad Adamum accessit, sed Adamum Creatorum Adami natura amictum inventit. *Ibid.*, cap. 4.

47. Aliud horum explorantis est, aliud tentantis, dum Deum confiteri volebat, et hujusdiabolus illudere conatur; sic enim tentat, ut exploret quod veretur; sic explorat, ut tentando decipiat. *Ibid.*, cap. 4, super illud: *Si filius dei*.

48. Christus nonnisi post Baptismum se tentari permisit, insinuas ad se cunctes graviores passus tentationes. *Ibid.*

49. Sicut diabolus omnium pane de lapidis facto relaverit, non quod Christus cureret sautem, sed ex mulieribus cognoscet virtutem, et si purus homo esset, panis oblectamento, illuderet esum patienti. *Ibid.*

50. Tribus modis fit tentatio, suggestione, delectatione, consensu; Christus vero sola suggestione tentatus fuit, quia delegatio peccati mentem eius non momordit. *Ibid.*

51. In deserto ubi vicit diabolus, ibi vincitur a Christo; ubi cecidit homo, ibi resurgit. Super *Marc.*, cap. 4, sup. illud: *Vox clamantis in deserto*.

52. Passibilem Christum vidit diabolus, non magn.

Deum natum, sed Dei gratia custoditum hominem, creditigit. Lib. 2. *Moral.*, cap. 2.

53. Malignus spiritus, cum Redemptorem nostrum miraculis corsucare conspicit, clamat: *Sic nos quod sis sanctus Dei;* qui haec dicens cognoscendo Dei filium pertimescit, sed tamen vim supernae pietatis ignorans (cum possibiliter considerat) hominem parum putat. Lib. 3. *Moral.*, c. 11.

54. Christus a sancto Spiritu in desertum datus creditur; ut ille eum suos spiritus ducet, ubi homo ad tentandum malignus spiritus invenerit. Hom. 16, in *Evang.*

55. Non est indignum Redemptori nostro quod tentari voluit, qui venerat occidi. *Prose.*

56. Justum quippe erat, ut sic tentationes nostras suis tentationibus vineceret, sicut mortem nostram venientem sicut morte superare. *Ibid.*

57. Tentatus est Christus, ut nos vineamus. s. GREG. XI. *Serm. de pasch.*

58. Ita dignum nequitia diaboli et sceleris erat, s. HILARIA, ut in eo, cuius morte et calamitatem gloriosatur homo in eum, vinceretur, et qui Dei beneficia homini invicisset, ante tentationem Deum in horum intelligere non posset. Sup. *Math.*

59. Tentatus statim post Baptismum Dominus, tentationes sua indicans, in sacrificiis nobis maxime diaboli tentamenta grasserat; quia Victoria est ei magis exoptata de Sanctis; non enim cibum hominum erat, sed salutem. *Ibid.*

60. Non erat a Deo diabolus, sed a carne viciendus, quem utique tentare ausus non fuisse, nisi in ea per esuritionis infirmitatem, que sunt hominis, recognovisset. *Ibid.*

61. Ille ut lapides isti panes fiant; duos s. HIERONYMVS, contrafari tentari diabolus; si ad imperium eius possunt lapides panes fieri, ergo frustu tentas eum, qui tanto potest est; si autem non potest, frustra Filium Dei suspicaris. Lib. 4. *Math.*, cap. 4.

62. In omnibus temptationibus hoc agit diabolus, ut intelligat si Filius Dei sit, sed Dominus sic responsum temporat, ut eum relinquat ambiguum. *Ibid.*, sup. illud: *Si Filius Dei es*.

63. Vox diaboli (qui semper omnes cadere deservit), Mittite, inquit, deorsum; persuaderet potest, precipitare non potest. *Ibid.*, sup. illud: *Mitte te deorsum*.

64. Ridicule putant quidam demones sciare Filium Dei, et diabolus ignorare, eo quod minoris malitia sint isti, quam ille, cuius satellites sunt. *Prose.*

65. Tam demones quam diabolus, suspicari magis Filium Dei, quam nosse intelligendi sunt. *Ibid.*, cap. 4, sup. illud: *Quid nobis ei tibi, Jesus Filius Dei?*

66. Christi tentatio nobis proponitur in exemplum, ut si ipse superavit omnem tentationem, ita et nos tentationes vincere studeamus. Sup. *Psalm. xc.*

67. Tentatus est Christus suggestione tantum, non consensu vel delectatione. Sup. *Math.*, cap. 4.

68. Dominus tentatus a diabolo, non utiliter protestate, sed Scripturarum autoritate; docens magis doctrina, quam miraculus pugnare. *Ibid.*

69. Nota impudentiam diaboli, qui, et si vicius, non famam cessat, quia videns quod non possit de uno viito tentare saltem tentat de alio. *Ibid.*, cap. 4, sup. illud: *Hocum atroximus cum diabolus.*

70. In duabus temptationibus mitis permanxit Dominus, in tercia exasperatus est, et quasi iratus dixit: Vade retro, satana. *Ibid.*, cap. 4.

71. Diabolus tentavit Christum de omnibus, de quibus tentaverat Adam scilicet, de gula, et avaritia, et superbia; et its tentatus est per omnia, ut in omnibus viceretur diabolus ab homine, in quibus vicerat hominem. Sup. *Epist. ad Hebr.*, cap. 4.

72. Illud, si Filius Dei es, tua ignorantia argumentum est; si enim id revera agnoscere, sevisse quod ex aquo potest rerum rerum Conditor universorum, et facere quod non est, et mutare quod est. *Prose.*

73. De vestris ingluvies tentas eum, qui omnes nutrit famelicos, et tentans Dominum glorie, obtutus ex anima malevolentia. Ep. 8, ad *Philip.*

74. Licit hominero diabolus extrinsecus in Iesu viderit Filium Dei, investigat dicens: Si Filius Dei es; diabolus contemplatio homini suspicitionem divinitatis eripuit; ut per hoc quod hominem videbat, crederet Deum esse non posse. Lib. 7. *In Carnal.*, cap. 11.

75. Mansit in demonie semper, et usque ad ipsum Domini Cenacum suspicito in eum per formidines proprias cumulata perirent. *Ibid.*, cap. 13.

76. Christus occasionem diaboli adeundam precepit, ut prius ipse congressus, quomodo etiam aliis tunc possit ostenderet. Hom. 13, sup. *Math.*, cap. illud: *Cum te jejunares*.

77. Neclens diabolus manifeste arcuum Christi dispensationis Sacramentum, et quissimam esse tentatio jacere molitur, per quae se abscondit istud atque secreta opinatur ad discere. *Ibid.*, sup. illud: *Accedens diabolus.*

78. Christus fumum vicit in deserto, avaritiam sprexit in mente, vanam gloriam reperiens super tempum. Hom. 6. *Oper. imperf.*, sup. *Math.*

79. Tentatus est Christus ac superavit, si nobis fratres, victoriam comparare, naturae nostrae frumenti adversarii vim tribueret. *Prose.*

JOAN. GERS.

80. Quo videlicet natura jam pridem via; per eosdem impletus per quos via erat, victoriam ei, qui olim vicebat, extorqueret. Lib. 3. *de Fide orthodoxa*, cap. 20.

81. Hinc eventus inimicum semper diversas exagitasse tentationes, ut certo cognosceret, esset ne Jesus Deus, aut verus homo; non enim intelligere poterat ipsum simul Deum esse et hominem. *Prose.*

82. Cum enim Christus mortem expavesceret, cum oraret, et generet, et cum ad passionem ligatus posset ducatur: Ah, inquit, non hic Deus est, nam hoc Ieo numquam fieri posset.

83. Sed, cum considerabat admirando casus resupinos, et miracula: Certe, inquit, hic Deus est, non homo.

84. Millies et millies Satan in talis fuit disceptatione et hesitatione; et propterea tentavit cum in deserto, nec famam certior factus fuit, donec de facto post mortem ejus sensit potentiam et dirimentiam ejus. *Part. 1.*

85. Ob hoc Dominus se tentari a tentatore permitit, ut eni minus auxilio, ejusdem eruditum exemplo. *Prose.*

s. LEO I.

86. Vicit enim adversarium testimonialis legis, non potestate virtutis; ut hoc ipso et hominem plus honoraret, et adversarium plus puniret, cum hostis generis humani non solam quasi a Deo, sed etiam quasi ab homine impugnaret et vinceretur.

87. Regnavit ergo ille tune, ut et nos postea pugnaremus; vicit ille, ut nos similes vincemur. *Serm. 4. Quadragesima.*

88. Cum salvator noster, qui erat verus Deus, ut verum se nominem etiam demonstraret, et impia opinione totius erroris excluderet, post quadragesima diecum nocturnaque jejunium infinitatis nostrae in se receperit esurium, gavisus diabolus signum se in eo possibilis alique mortalium invenisse naturae ut exploraret potentiam, quam timebat: *Si Filius Dei es*, inquit, etc. *Prose.*

89. Poterat itaque istud omnipotens, et facile erat, ut ad Creatoris imperium, in quam iuhiletum speciem, cuiuslibet generis natura transiret, scilicet cum volunt in convivio nuptiali aquam mutant in vinum.

90. Sed hoc magis salutiferis dispensationibus congruat, ut nequissimi hostis astucia Deitatis, sed humilitas mysterio vincatur. *Ibid.*

91. A quoniam diabolus dolos suos contineat, qui ipsum quoque Dominum majestatis unus est.

92. Diabolus exparescens in Christo quadragesta diecum nocturnaque jejunium, explorare

callide voluit; utrum hanc continentiam donatau-
haberet; an propriam; si Christus caset ejus con-
ditionis; cuius et corporis. *Prose.*

93. Primo itaque dole scrutatus est; an ipse
esset substantiarum Creator; qui rerum corpo-
rearum posset; in qua vellet mutare naturam.

94. Secundo; an sub humana carnis specie
divinitas olimpum regnatur; cui facile esset per-
vincere sui facere aerem; et terram per vacuum
membra liberae.

95. Sed cum illi Dominus justitiam mutuisse
opponere veri homini; quam potentiam mani-
festare Deum; ut hoc converti letitia fraudis
ingenium; ni cum in quo divine potestatis signa
conservarent; dominandi cupiditate tentaret; et ad
veneracionem sui; regna mundi pollicendo traduc-
erent.

96. Sed prudentiam diaboli stultam fecit sa-
pientia Dei; ut superbum hostis hominem videns;
quem aliquid superaverat; non metueret; cum
persequi; quem pro omnibus oportebat occidi.
Ibid. vers. 4

97. Ecce diabolus tentans tria jam interrogatio-
nem mi proicit; incertus veit; reddit interior;
agressus est ut probareret; reprobatos abscessit.
Ibid. ibid. 2

98. Cogitat apud se tanti artifex dol; et di-
cebat: Si hic fuis est; poterit nunc in panem la-
pides transformare; quod si fecerit Deum prob-
abo; si nequivor; hominem deprehendam.
Ibid. ibid. 2.

99. Tunc sensit hominem; tum mortalem cre-
didi; tunc Christum putavisse tentari; quando
cum esurire calidus explorat insperit. *Prose.*

100. Accessit tentans dolo; non obsequientis
affectu; accessit prius impudente; quam recessit.

101. Lapidis esurientis offert; humanis talis
est semper iniuria; sic pascit mortis anchor; sie
invictus vita.

102. Diabole; fallit te provisio tua; potest fa-
mam vertere in satiaturam; qui potest in panem
lapides immutare; quid illi consilium tuum; cui
sua suffici virtus?

103. Diabole; et non prodidisti; et tuum Domi-
num non pavisti.

104. Miser; malus vis esse; sed non potes; eu-
pis tentare; sed necesis; esurienti tenera offere;
non dubius debuit; famem non asperis palpare;
sed blandia; medium non horridis urgere debue-
ras; sed galos. *Serm. 11.*

105. Tentatio Christi; eruditio Christiani est.
Sent. 3.

106. Tentationes nestas Christus in semicipi-
sum admisit; et vicit; atque vincendo; milites
suis vincere docuit. *Lib. 1. Evangeliorum*; c. 15.

107. Christus postea esurit; ut daret occasio-
nem diabolo accedendi et congregandi secum; ut
sit prosternat et dejicit eum; nobisque victo-
riam largiatur. *Super Math.*; cap. 4.

108. Christus ut nobis contra tentationes eximi-
plum et auxilium prestaret; et qualiter eas super-
are valeremus; instrueret; tentari voluit. *Part. 3.*
vers. 4. art. 1.

109. Christus deinceps in deserto tentari; ut
hominem de Paradiiso in desertum ejectum; de
exitio literarem; quest. 41. art. 2.

Vide *Adventus*; *Ascensio*; *Cruz*; *Humilitas Christi*;
Incarceratio; *Natatio Christi*; *Passio Christi*; *Panoplia Christi*; *Resurreccio Christi*; *Sanguis Christi*; *Negare*; *Sequi Christum*.

4. Cibus parcimonie docet via nescire; qui s. AMBROSIUS
doct. causas nescire vitiorum. *Lib. 1. de Virginibus*.

5. Cibus mortem areat; non delicias ministret
Ibid. lib. 2.

6. Cibo flamma alitur; ac deficit: cibo excita-
tur; cibo solvit. *Lib. 2. epist. 82; ad Veracen-
tum Ecclesiam.*

7. Dulciores posse fanem epulis sunt; que asci-
ditate fastidio sunt; et diuina contumaciam vi-
lescent. *Prose.*

8. Condimentum enim cibi jejunium est;
quae avidus appetitus; tanto esci jucundior.
De Eta et Jejunio; cap. 9.

9. Sicut sumunt medicina non ad delectatio-
nem; sed proper necessitatem; scilicet ad prae-
vandum corpus a morte; et cum timore sumunt
ne latit; ita cibus debet sumi ad sustentandum
corpus ne deficit; et cum timore ne offendat ex-
timia complacientia. part. 2. tit. 6. *de Guta*; cap. 1.

10. Nimirum cibi calorem naturale sufficit.
Part. 3. titul. 4. cap. 4.

11. Nihil est quod sic sensum obstruat; et phan-
tasiam disordinet; scilicet cibi superficialitas. *Ibid.*
etc.; sub finem.

12. Cibus moderate; et ordinate sumpus; mun-
ditiam corporis causal; omnino sensus exterioris
paros et immanentes tenet. *Ibid.* cap. 4.

13. Esurit pauper; esurit dives: saturari quis. *s. AUGUSTINUS*
rit pauper; saturari quasi dives; saturatur pa-
uper de vilibus cibis; saturatur diversus de pretiosis
cibis. *Prose.*

14. Saturitas regalis est; possessio una est;
qua ambo volunt pervenire; sed ille per compen-
diuum; ille circuit et vix fastidiosus satiatur.

12. Utantur divisa consuetudine infirmatis
sunt; sed dolent alter se non posse; melius enim
possent; si aliter possent. Si ergo non extollitur
pauper de mendicitate; tu quare extolleris de in-
firmitate?

13. Utere cibis electis; ac proutis; quia sic
conservisi; quia non aliis potes; et si consue-
tuinem multas; argolas; conceditur tibi; utere
necessariis; da pauperibus superflua; utere pre-
tiosis; da pauperibus vilia. *Serm. 5. de Verbis
Dom.*

14. Medicamentum famis; cibus est. *Hom. 38.*

15. Palatio non sano ponit; est paus; qui sane
suavis est. *Lib. 7. Confession.* cap. 161.

16. Fieri non potest; ut sine aliquo vito cupi-
dinis vel voracitatis preciosissimo cibo supiens
stat: insipiens autem fastidiosa gula flammea
in vilissimum cibum ardescat. *Lib. 3. de Doctr.
christiana*; cap. 12.

17. Ecce nimis non solum animas; sed etiam
corpora plurimum hundunt; et ad infirmitatem
perducunt. *De solutio. documentis*; cap. 36.

18. Quis est qui non cibo rapaciter aliquando
extra mens necessitatis? *Lib. 10. Conf.* cap. 31.

19. Non usus ciborum; sed concupiscentia re-
frenanda est. *Prose.*

20. Non enim interest omnino quid alimento-
rum sumas; ut succurras necessitatibus corporis;
dummodo congruas in generibus alimentorum
his; cum quibus tibi vivendum est.

21. Magis aulem interest non quid; vel quan-
tum alimentorum pro congruentia hominum; at
que personae sunt; et pro sua valetudinis necessi-
tate quis capiat; sed quam facilitat atque ser-
nitate animi carerat; cum his vel operet; vel etiam
necessitate carere. *Lib. 2. Quæst. evangeli.*
Quæst. 11.

22. Momento divertisse te ad refractionem; non
ad deflectionem. *Sup. Psalm. xxxiv. vers. 3.*

23. Venter cibis onus; non dicam; sed cur-
sum; sed ne ad somnum quidem aptus est;
quoadquidem ciborum copia; oppressus; ne
quiescere quidem sinitur; sed multa in utramque
partem conversiones efficere cogitare. *Sup.
Psalm. xxix.*

24. Cibus indigestus corrumpt corpus; et non
nutrit. *Serm. 36. super Cant.*

25. Non potes bilere simul calicem Christi; et
calicem demoniorum: calix demoniorum cra-
pula et obiecta est; calix Christi abundantia et
sobrietas. *Epistol. 2. ad Falernum.*

26. Terrenus opulis farcire ventrem; non ut ne-
cessarium paremus; sed ut voluntati serviamus;
nihil est aliud quam belluarum naturam imitari.
Hom. 5. In Festis Paschal.

27. Ubi curiosa ciborum diversitas oculis pa-
riter pascit et ventrem; coelesti panis iujanum
desert mentem. *Ibid.*

28. Inter prandendum quantum fauces dapi-

bus; tantum aures pascuntur rumoribus. *Indepo-
logia ad Guilletum abbatem*; cap. 161.

29. Cibus hominis mutavit si in pubulum peco-
ris; homine mutato in pecus. *Serm. 34 in Cont.*

30. Non sunt naturales cibi animi; magis fa-
mem provocant; quam extinguunt; sed panis
animi; justitia est. *In decimatione*; super illud;
Psalm. ci: Obitus sum comedere panem meum.

31. Observandus est sumendi modus et tem-
pus; cibi quantitas et qualitas; fugienda superflua
et adulterina condimenta. *De Vita solitaria.*

32. Sobrium cibum sequitur soberus sensus;
sobriusque somnus. *Ibid.*

33. Omnis cibus qui non conditur sale nominis
Iesu; infatuatus est. *Serm. 1. de Nativitate Do-
minis.*

34. Per cibum et potum crescit luxuria. *Ser. 24.
ad Sororem.*

35. Ubi venter est cibis repletus; ibi est ignis
luxuria succensus. *Ibid.*

36. Cibus corporis tria habet; scilicet saporem; s. ROBERTUS
nutrimenti; et massam. *Prose.*

37. Saporem delectat; nutritum sustinet;
massa querat. *Expos. 1. Psalm. xxviii. sup. illud:*
Quoniam dulcia fons tuus mets eloquias tua!

38. Sicut lignis ex oleo crescit; sic libido ex
cibis. *Serm. 1 de SS. Philippo et Jacobo.*

39. Ciborum copia sublimitas impediret. *Lib. 2.
Pharetra*; cap. 12.

40. Nimirum ciborum repletio; pigrum reddit.
Lib. 1 de Prodigio religiosi; cap. 36.

41. Nimirum ciborum habet intellectum;
affectionem devotionis obicit; et refrigerat; et agili-
tatem retardat. *Ibid.*

42. Superflua ciborum repletio; in somnum
ducit. *Ibid.*

43. Mens lassata nimirum ciborum; perdit orationis
vigorem. *In Regula Novit.* cap. 6.

44. Virtus qui innundat et obruit sufficientiam;
hominum multum officit; animum segno et iner-
torum reddit; corpus vero valetudinum; et quod
in multis facile prolabitur; efficiens. *Lib. 2.
Padua*; cap. 4.

45. Cibus ergo regnata et lascivens; difficultem
se ac merosum prebet; et desiderii spiritus re-
fractaria obicitur; imbecilla vero; nec nimirum
copia rerum adjuta; victorian illi necessario con-
edit. *Hom. 4 de Festis Paschal.*

46. Terrenis opulis farcire ventrem; non ut ne-
cessarium paremus; sed ut voluntati serviamus;
nihil est aliud quam belluarum naturam imitari.
Hom. 5. In Festis Paschal.

47. In cibo et potu moderantiam serva; neces-
sitatem; non debitationem require. *In Exhort. ad
Novit.* art. 2.

- S. GAUDENT. 48. Utendum est ciborum licentia, non abutendum; ut sciamus nos non edendi causa esse natas, sed vivendi. Tract. de Machabæis.
- GLOSS. INT. 49. Meliora sunt fercula mentis, quam dapes corporis. Sup. del. Apost., cap. 6.
- S. REG. MAG. 50. Non cibus, sed appetitus in vitro est; unde et luctores eis plerumque sine culpa sumuntur, et abjectores non sine reatu conscientie degustantur. Lib. 30 Morat., cap. 13.
51. Et sumenda sunt, que natura necessitas querit, non que edendi libido suggestit. Ibid.
52. Manducare et resurire novit, qui et corpus moderate reficit, et ad immoderatum ciborum perceptionem suggestus gaudet vitro non consentient. Prose.
53. Justum est ut reficiatur corpus, sed iniquum valde est ut refecta caro per ardorem libidinis ad contumeliam spiritus excitetur. Lib. 5 in 1 Reg., cap. 1, sup. illud Philip. 4; Scio manducare et currire.
54. Punit, alimentum corporis est; verbum, mens; qui corpus sine mente reficiunt, mente mortui sunt, carne vivi. Ibid. Lib. 4, cap. 4, sup. illud: Ut comedat mecum hæc.
55. Cibus confortat, potus hilarat. Ibid. Lib. 4, cap. 1. Allegor. sup. illud: Pastquam comedere et bilarat.
56. Sepe cibus non ad refectionem corporis, sed ad unum delectationis habetur. Ibid., sup. illud: Sedote in civitate.
57. Cum pro necessitate cibus sumiter, in ipso eum durum gula surrepit, edendi delectatio permisetur. Prose.
58. Unde plerumque configit, ut refecitionem corporis, quam salutis causa expimus, causa voluptatis expleamus. Lib. 35. Morat., cap. 16.
- S. THERONIUS. 59. Cruditatis ciborum, parens libidinum est. Ep. 4, ad Ruthicum.
60. Modicus ac temperatus cibus, et carni et anima utilis est. Ibid.
61. Sic comedas, ut semper esurias; ut statim post cibum possis legere et psallem. Ep. 7, ad Lisan.
62. Ardor corporum frigiliorum epulis temperandi est. Ep. 10, ad Furiom.
63. Nil inflammat sic corpora, et tibi sit membrorum genitalia, sicut indigestus cibus, ructusque convulsus. Ibid.
64. Parcus cibus et venter semper esurialis triduumscenjus preferatur. Prose.
65. Multo melius quotidie parum, quam raro sat sumere.
66. Pluvia illa optima est, que sensim descendit in terram; subiit et nimbus incepit in precipice terra subiungit. Ibid.

67. Sume cibum, qui famem expellat, non qui augesi luxuriam. Ibid.
68. Ita ubi semper comedendum est, ut cibum et oratio sequatur et lectio. Ep. 19, ad Eusebium.
69. Plures sunt, qui, cum vino sint solvi, ciborum langüitatem sunt eliri. Ep. 22, ad Eusebium.
70. Ad orationem tibi nocte surgenti, non indigestio ciborum ructum facit, sed inanitas. Ibid.
71. Nec cibi sumuntur, nisi oratione præmissa; nec recedat a mensa, nisi reddatur Creator gratia. Ibid., in Regula monachar. cap. 14.
72. Ciborum aviditas avaritia maior est, et animus quasi quibusdam competitus degravatur in terra tenet. Lib. 2, adversus Jovinianum.
73. Si quis existimat abundantia ciborum, potiuscum se perfici, et vacare posse sapientia, seipsum decipi. Ibid.
74. Equalium varietates fomenta avaritiae sunt. Ibid.
75. Illos potius require cibos, quibus anima magis quam corpus reficiatur. Ep. 14, ad Mauritiolum.
76. Ciborum abundantia fomentum est vicium. Ep. 32, de Quædri.
77. Dum corpus signatur cibo, saturetur anima lectio. In regula Monachar. cap. 37.
78. In cibo triplex est observatio, in eo quid sumat, in eo quantum sumat, in eo quomodo sumat. Hugo a. & Vicente Prose.
79. In prima luxus arguitur; in secunda, curiositas; in tercia superstitione notatur. Institut. Novit. cap. 19.
80. Aliquid superstitiosum nimis in preparandis cibis adhibent: modo molles, modo dura, modo frigida, modo calida, modo exilis, modo aspa, modo pipere, modo allio, modo cumino, modo sole condita, secundum consuetudinem prægnantium mulierum desiderantes. Ibid.
81. Caro semper querit affluentiam cibi. Lib. 2 de Claustr. anima, cap. 14.
82. Affluentiam comitari solet in mundio variorum. Ibid., cap. 20.
83. Sit medocritas in vita. Ibid., cap. 23.
84. Cibus datum est homini ad vescendum, non Hugo car. ad luxurandum. Sup. Genes., cap. 1.
85. Semel in die comedere, quasi vita Angelica est; his, vita humana; pluries, vita jumentina, sive vita bestiarum. Lib. 2, in IV Regum.
86. In cibo aliud querit gula, aliud natura, aliud voluptas, aliud necessitas; natura querit sustentari, gula deficiari. Sup. Matth., cap. 5.
87. Contemnitur medicorū, superchitatas a-
festerat in diversitate separorum, in varietate ciborum. Hugo. INNOC. III
PAPA.
88. Aviditas nescit modum, et varietas excedit

- mensuram; sed mens gravatur, et stomachus turbatur, et sensus opprimitur; inde non salus, nec sanitas, sed morbus et mors. Lib. 2 de Contemptu mundi, cap. 16.
89. Non qualitas sola, sed etiam quantitas escarum aciem cordis obtundit, ac mente cum carne pariter impinguata noxiom vitio sonitum, igneumque succedit. Lib. 4, de Spir. Gastrimacria.
90. Quibuslibet escis referitus ventus, seminaria luxuria parit, nec prævalit mens discomitum gubernacula moderari, ciborum pondere preponata. Ibid., cap. 6.
91. Non sola crapula vini mentem inebriari consuevit, verum etiam cunctarum escarum nimetas vacillantem eam ac puritatis contemplatione dissipa. Ibid.
92. Facilius videamus victos, qui ab escis corporeis omnimodis temperant, quas moderate usus non necessitate concedit, quia quæ eas sub infirmitatis occasione sumentes mensuram sufficienze custodirent. Ibid., cap. 7.
93. Tantum esus indulget, quantum sufficeret ad vivere usum temperantie discretio rigida iudicaret, non quantum desiderii appetitus exposit. Ibid.
94. Esculentis cibi, sicut procurant corporis sanitatem, ita castitatis non admittunt puritatem, si cum moderatione sumuntur. Ibid.
95. Ciborum non solum superflus appetitus calendus, sed etiam ipsi natura necessarius, tanquam castitati contrarius, non sine cordis anxietate sumendum est. Ibid., cap. 14.
96. Nequaque poterimus escarum presentationem spernere voluptates, nisi mens contemplationi divine delecta amore virtutum potens, et pulexitudine coelestium detectetur. Ibid.
97. Sicut gravis ac solidus cibus sano utilis est, ita perniciose segrotanti. Collat. 18 Abbat. Piamonia, cap. 16.
98. Dummossa mercato est, si salus pro cibo impendatur. Serm. de Jacob et Esau.
99. Cibus ex Paradise ejeci, peccatum te redit. Serm. de Job et Abraham.
100. Melior est congruus cibus cum sanitate, quam cum molestia deficiat. Hom. 24, sup. Acta Apostol.
101. Nec corpus, nec cibi diaboli sunt, sed voluptas sola, per quam milia mala maligna illi patrat Salus. Hom. 39, sup. I ad Cor.
102. Cibus, non deficiat, corpori necessarius est. Serm. 5, ad Ephes., in Morali.
103. Nil profecto aliud est ciborum superficie, quam exaggeratio steroris. Hom. 13, sup. ad Timoth. in Morali.
104. Habet natura modos suos, quos si quis excedit, et amplius quam illa velit injeicit, non jam cibus ille alimentum, sed pernicias sit. Ibid.
105. Nihil sic juendum est, sicut cibus bene digestus et decotus. Hom. 29, sup. Epist. ad Titum.
106. Nihil sic salutem, nihil sic sensum acumen operatur, nihil sic exigitudinem fugat, sicut moderata refectio. Ibid.
107. Abundantia ciborum morbum facit, et molestias ingredit, et exigitudinem generat. Ibid.
108. Quod facit fames, hoc etiam facit plenitudo ciborum, immo multa pejora. Prose.
109. Fames in paucis diebus auferit hominem, et liberat ex hac vita poenali; excessus vero ciborum consumit et putrefacit corpus humanum, et macerat exigitudine diuturna, et tunc eum morte crudeli consumit. Ibid.
110. Sufficiens ciborum voluptatem parit, et corpori nutrimentum tribuit, et subiectum illud et accommodum ad operationes animæ, beneque compactum et coaptatum reddit. Ibid.
111. Cibus materies est cupiditatibus inhonestis. Ibid.
112. Quod satis est, est cibus et voluptas. Prose.
113. Nihil ita voluptatem parit, sicut cibus digestus; nihil ita sensum velocitatem.
114. Sufficiens modus voluptas est, et fastidium, et exigitudo. Hom. 55, ad Popul. Antioch.
115. Voluptas ciborum usquequo lingua, vel gutta tangit, appareat: cum autem mens remota fuerit, vel postquam erit cibus absumpsus, similia erit ei, qui nihil illius attigerit. Hom. 20, sup. Ep. ad Hebr.
116. Tale est in ventrem ciborum nimicitatē mittere, quale si quisquam eos in cloacam projicit, magis autem non tale, sed multo pejus. Prose.
117. Hic enim finum tantum operatur sine tua lassione, ille scilicet plurimos morbos plurimasque procreat exigitudines. Ibid.
118. Ciborum immoderatio pro fructibus vermes facit. Ibid.
119. Escarum satietas, fornicationis est mater. S. JOANNES
DAMASCEN.
120. A cibis abstinentiam est, non propter cibos, sed propter detinentem, quae ex his oriuntur. Lib. 4, Parall., cap. 77.
121. Corpus immoderato cibo noli degravare, ne ex inguvie in morbum incidas, atque animi vergininem patiaris, ac voluptatum agmine expugneris. Ibid.
122. Delicatorum ciborum copia degravatus, passionum turbini reluctari nullo modo potest. Ibid.

S. IUD. PRIMA. 123. Escis libido crescit; ciborum saturitas, carnis luxuriam suscitat: edacitatis vitio crescit carnis tentatio. Lib. 2, *Synonyma*, cap. 4.

124. Non ad luxuriam vel ad satiatem, sed tantummodo, ut corpus sustentetur, epulis est utendum. Lib. 2, *de Summo bone*, cap. 42, sent. 5.

125. Ciuidans est venter, ut animalia continent, non ut corrumpant. *Ibid.*

126. Qui nimium cibis utinatur, quanto magis ventrem pascunt, tanto amplius sensuum mentis obtrumentum. *Ibid.*

127. Libidinis ignes, ciborum fornite incrementum. *Ibid.*, sent. 7.

128. Qui in abundancia epularum est, ardentes divites intenda suppellicem, cuius tanta in inferno inter ignes erat inopia, quanta hic epularum fuerat copia. *Ibid.*, sent. 8.

129. Non qualitas ciborum, sed scorum cupiditas est evanida. *Prox.*

130. Nam supra necessarios preparata sine gula concupiscentia degenerat, et sepe abjecta vita evanida cupiditate degeneratur.

131. Sisque fit ut non sit in culpa ciborum qualitas, sed illud reputetur in vitium, quando cum desiderio degenerat. *Ibid.*, sent. 12.

132. Per contumiam purgari non sustinet, qui ciborum suavitates ac delicias querit. Lib. 4, epist. 220, *Petratoris Monachis*.

133. Superflua cibi sumptio, non esus est, sed saturatus est, et appellatur. Lib. 4, ep. 383, *ad Philagriam*.

134. Victor non ad voluptatem referendus est, sed ad vivendi aliquis utilitas causa voluntatem. Ep. ad *Zenam*.

135. Quotidianum experimento probatur, ciborum nimietate vigorem cordis hebetari. Serm. 8, *de Iamento decimi mensis*.

136. Delectato ebundi, etiam corporum contraria sat salutis, nisi ratio temperantiae obstat illeebora; et quod futurum est oneri, subtenet voluntate. *Ibid.*

137. Nimielas eddas dedecorat, non cibi natura contaminat. Serm. 4, *Quadragesima*.

138. Cibos esuriensibus apponere, humana benignitas est, et socialis animi. *Ibid.*, serm. 88.

139. Cibis utere non dulcibus, sed salutaribus. *Parvus*, 18.

140. Cibis vesci natura cogit necessarii homines temperatissimos. *Prox.*

141. Qui vero recte firmasque rationi non acquiescat luxuria aliquid libidine corrumperit. *Ibid.* in *libro Ascetico*.

142. Ventre ciborum copia libidinis incendum excitante, spiritus nervi dissolvuntur. *Ibid.*

143. Ciborum varietas exerit ut diruit virtutem propaginaculum. *Prose.*

144. Saturitas enim condimentorum, tanquam machina bellicae prosterul munimenta iam a virtute constructa, et firmata ac solidum robur ipsius affigit humi. *Ibid.*

145. Ciborum multitudine mentis splendori caliginem offundit. *Ibid.* Orat. 4, *de Gula*.

146. Comezo quantum opus est; neque enim moderatus cibus prohibetur; comezo igitur cum gratiarum actione, non sicutem devora. *Prox.*

147. Malum est homini eruditio ac temperantia, preterea opus sit, vesci. *Amp. D. Joann. Damase*. Lib. 1, *Parallela*, cap. 77.

148. Efficiamus esca Dei, ne simus esca ser. s. PATRICES. PATRICES.

149. Cibus Christi esse non possumus, nisi fratres voluntatem ejus, ut vicissim et ipse nobis cibus fiat. Ep. 4, *ad Securum*.

150. Quicquid sine quo potest vivi, percipitur, s. PROSPER. s. THOMAS AQUINAS.

151. Quanto cari magis foetor per ciborum affluentiam, et deliciarum mollescent, tanto huiusmodi concupiscentia crescit. *Opus. de Pers. ritus spiritualis*, cap. 9.

152. Cibus et polus superfluvus, est causa luxurie. Sup. Epist. ad Ephes., cap. 5.

SENTENTIA PAGANORUM.

153. Cibi tam nimis, quam pauci ralebulendum ARISTOTELIS auferunt: moderati vero faciunt, augent et conservant. Lib. 2, *Ethica ad Nicomachum*, cap. 2.

154. Esse oportet ut vivas, non vivere ut edas. CICERO. LIB. 4, *de Arte Rhetorica*.

155. Cibi condimentum est fames. Lib. 2, *de Finibus*.

156. Tantum cibi subtilendum est corpori, ut relinquant vires, non opprimantur. *De Senect.*

157. Ne mente quidem uti possumus multo cibis repletos: nec unquam mihi placuit his in die saturum fieri. Lib. 5, *l'usus gusti*.

158. Cibos pretiosos non eximus saper, aut aliqua facinum dulcedo, sed raritas et difficultas parandi facit. *De Consolat. ad Heliodorum*, cap. 9.

159. Cupiditatis nihil sati est, nature sati est aliud parum. *Ibid.*

160. Non prodest cibus, nec corpori accedit, qui statim sumptus emittitur. Ep. 2.

161. Cibus adjutorum corporis est. Ep. 88.

162. Vis ciborum voluptatem contemnere? exi- tum specta. Ep. 110.

163. Nihil praeceps cibum natura desiderat. Ep. 110.

164. Ede circa crudelitatem. *De Quatuor virtut.*

165. Virtus tibi ex facili sit; nec ad voluptatem, sed ad cibum accedo. *Ibid.*

166. Palatum tuum fames excet, non sapores. *Ibid.*

SIXTUS PHIL. 167. Multi cibi impediunt castitatem, et incontinentiam ciborum immundum facit hominem. Sent. 100.

168. Animantium omnium usus quidem in cibis indifferens est, abstinere vero rationabilibus est. *Ibid.*, sent. 101.

169. Non cibi, qui per os inferuntur, polluent hominem, sed ea que ex malis actibus proferuntur. *Ibid.*, sent. 236.

170. Pace animam lucam verbo Dei, et corpus simplicius ciba. *Ibid.*, sent. 399.

Vide etiam tit. *Abstinentia*, fere per totum; *Austeritas vita*, sent. 3; *Caro*, sent. 87; *Immunitas*, sent. 4; *Salsus corporis*, sent. 45; *Sobrietas*, sent. 20; *Temperantia*, sent. 4, 17, 23.

CIVITAS.

GLOSS. ORD. *Etymologia*. Civitas a conversatione conivitum appellatur. Sup. Job, cap. 15, in illud: *Habebitis in Civitatis*.

HUGO CARD. Civitas dicitur, quasi civium unitas. Sup. *Sapient.* cap. 9.

S. IUD. HISP. Civis vocatur eo quod in unum coeuntes vivant, ut vita communis et ornatori fiat et tutior. Lib. 9, *Etymol.*, cap. 4.

S. THOMAS AQUINAS. *Definitio*. Civitas est communitas perfecta. Prima secunda, quest. 90, art. 3.

PLATO. *Definitio*. Civitas est communitas imperfecta. *Civitas* est ordinata concordia cirum. Lib. 19, *de Civit. Dei*, cap. 13.

S. AUGUSTIN. *Quid est civitas, nisi multitudo hominum, in quoddam vinculum redacta concordia?* Ep. 5, ad Marcellum.

S. C. AMER. *SENTENTIA PATRUM.*

1. Nihil prodest muros civitatis munire propaginaculum, si deum provocare peccatis. *Prose.*

2. Tunc civitas porta munita esse poterit, si prius in nobis porta justitiae manuantur. Serm. 88.

3. Duas civitates faciunt duo amores: Hierusalem facit amor Dei, Babyloniam facit amar seculli; interrogat ergo se quisque quid amet, et invenit unde sit civis. Sup. *Psalm. lxx*.

4. Fecerunt civitates duas, amores duo: terram scilicet amor sui usque ad contemptum Dei; coelestem vero, amor Dei usque ad contemplationem sui. Libr. 14, *de Civit. Dei*, cap. 28.

S. BERNARDUS MAGNUS.
V. NEBA ET
S. PETRI DAM.

5. Quam plurime urbes diu obsecra nec capi, custodibus somno, vineoque sepultis, ab hostibus patet faciem sunt, et incendis concremat. *de Solitudo*, cap. 3.

6. Consuetudo vel lex civitatis, nulla civis libidine violentur; turpis enim omnis pars est, suo non congruens universe. Lib. 3, *Confess.* cap. 8.

7. Nihil tam inimicum est civitati, quam iniquitia; nec omnino (nisi magna iniquitas geratur) stare potest res publica. Lib. 2, *de Civit. Dei*, cap. 21.

8. Parci cives terrena civitatis, peccato vilata natura; celestis vero civitatis cives parci, a peccato naturam liberans gratia. *Ibid.*, lib. 45, cap. 2.

9. Civitatis mors ipsa pena est, sit Cievo, quae videatur a pena singulos vindicare. *Prox.*

10. Debet enim constituti sic esse civitas, ut restringa sit.

11. Civitas autem cum tollitur, deletur, extinguitur; simile est quadammodo (ut magnis parva conferamus) ac si omnis hic mundus interfaret et concidat. *Ibid.*, lib. 22, cap. 6.

12. Civitatis ornementum est lejunitum. *Concordia*, 1, de jejunio.

13. Qualis rex est civitatis, tales inhabitan-tes. In sua *Proverb.* verbo *Qualis*. Et Petrus Iba-rianus, lib. 9, epist. 2.

14. Misera civitas, in qua regnat Herodes, quoniam herodiatus sine dubio participes erit misericordie, et ad novae saeculi oritur Herodiiana mox velut turkolice. Serm. 3, *de Epiph.*

15. Inter Babylonem et Hierusalem nulla pars est, sed bellum continuum; habet utramque civitas regem suum, rex Hierusalem Christus Dominus est: Rex Babylonis, diabolus. In suis *Sent.* verbo *Inter.*

16. Absque exercitio fiducium, studioque custodum non potest esse secura civitas; civitas proper collectionem. Serm. 76, sup. *Cant.*

17. Due sunt civitates: una plena omnibus tormentis, qua est infernus; altera plena omni consolatione, qua est Paradiso. In *Notitiae doc-* *mento*.

18. Civitas parva et juxta, id est, non a seculo; in qua loth ardente Sodoma salvatur, monasterio est. Serm. *de Virginibus*.

19. Haec civitates construuntur; unam edificat Christus, alteram diabolus. *Prose.*

20. Unam edificat humilis, alteram superbus.

21. Una humiliatur, ut firmiter surgat; altera exaltatur, ut infelicitate cadat.

22. In fabris Christi qui edificantur, de imis levatur ad summum.

S. C. CESARIBVS
ABELATIENS

S. IUD. PRIMA. 123. Escis libido crescit; ciborum saturitas, carnis luxuriam suscitat: edacitatis vitio crescit carnis tentatio. Lib. 2, *Synonyma*, cap. 4.

124. Non ad luxuriam vel ad satiatem, sed tantummodo, ut corpus sustentetur, epulis est utendum. Lib. 2, *de Summo bone*, cap. 42, sent. 5.

125. Ciuidans est venter, ut animalia continent, non ut corrumpant. *Ibid.*

126. Qui nimium cibis utinatur, quanto magis ventrem pascunt, tanto amplius sensuum mentis obtrumentum. *Ibid.*

127. Libidinis ignes, ciborum fornite incrementum. *Ibid.*, sent. 7.

128. Qui in abundancia epularum est, ardentes divites intenda suppellicem, cuius tanta in inferno inter ignes erat inopia, quanta hic epularum fuerat copia. *Ibid.*, sent. 8.

129. Non qualitas ciborum, sed scorum cupiditas est evanida. *Prox.*

130. Nam supra necessarios preparata sine gula concupiscentia degenerat, et sepo abjecta et vita evanida degenerat.

131. Sisque fit ut non sit in culpa ciborum qualitas, sed illud reputetur in vitium, quando ex desiderio degenerat. *Ibid.*, sent. 12.

132. Per contumiam purgari non sustinet, qui ciborum suavitates ac delicias querit. Lib. 4, epist. 220, *Petratoris Monachis*.

133. Superflua cibi sumptio, non esus est, sed saturatus est, et appellatur. Lib. 4, ep. 383, *ad Philagriam*.

134. Victor non ad voluptatem referendus est, sed ad vivendi aliquis utilitas causa voluntatem. Ep. ad *Zenam*.

135. Quotidianum experimento probatur, ciborum nimietate vigorem cordis hebetari. Serm. 8, *de Iamento decimi mensis*.

136. Delectato ebenti, etiam corporum contraria sat salutis, nisi ratio temperantiae obstat illeebora; et quod futurum est oneri, subtenet voluntate. *Ibid.*

137. Nimielas eddas dedecorat, non cibi natura contaminat. Serm. 4, *Quadragesima*.

138. Cibos esuriensibus apponere, humana benignitas est, et socialis animi. *Ibid.*, serm. 88.

139. Cibis utere non dulcibus, sed salutaribus. *Parvus*, 18.

140. Cibis vesci natura cogit necessarii homines temperatissimos. *Prox.*

141. Qui vero recte firmasque rationi non acquiescat luxuria aliquid libidine corrumperit. *Ibid.* in *libro Ascetico*.

142. Ventre ciborum copia libidinis incendum excitante, spiritus nervi dissolvuntur. *Ibid.*

143. Ciborum varietas exerit ut diruit virtutem propaginaculum. *Prose.*

144. Saturitas enim condimentorum, tanquam machina bellicae prosterul munimenta iam a virtute constructa, et firmata ac solidum robur ipsius affigit humi. *Ibid.*

145. Ciborum multitudine mentis splendori caliginem offundit. *Ibid.* Orat. 4, *de Gula*.

146. Comezo quantum opus est; neque enim moderatus cibus prohibetur; comezo igitur cum gratiarum actione, non sicutem devora. *Prox.*

147. Malum est homini eruditio ac temperantia, preterea opus sit, vesci. *Amp. D. Joann. Damase*. Lib. 1, *Parallela*, cap. 77.

148. Efficiamus esca Dei, ne simus esca ser. s. PATRICES. *Prox.*

149. Cibus Christi esse non possumus, nisi fratres voluntatem ejus, ut vicissim et ipse nobis cibus fiat. Ep. 4, *ad Secerum*.

150. Quicquid sine quo potest vivi, percipitur, s. PROSPER. sustentare vita, sed novendae luxurie carnae impeditur. Lib. 2, *de Contemptu*, cap. 17.

151. Quanto cari magis foetor per ciborum affluentiam, et deliciarum mollescent, tanto huiusmodi concupiscentia crescit. *Opus. de Pers. ritus spiritualis*, cap. 9.

152. Cibus et polus superfluvus, est causa luxurie. Sup. Epist. ad *Ephes.*, cap. 5.

SENTENTIA PAGANORUM.

153. Cibi tam nimis, quam pauci ralebulendum ARISTOTELIS auferunt: moderati vero faciunt, augent et conservant. Lib. 2, *Ethica ad Nicomachum*, cap. 2.

154. Esse oportet ut vivas, non vivere ut edas. LIB. 4, *de Arte Rhetorica*.

155. Cibi condimentum est fames. Lib. 2, *de Finibus*.

156. Tantum cibi subtilendum est corpori, ut relinquant vires, non opprimantur. *De Senect.*

157. Ne mente quidem nisi possumus multo cibis repletos: nec unquam mihi placuit his in die saturum fieri. Lib. 5, *lunul. quisit.*

158. Cibos pretiosos non eximus saper, aut aliqua faecium dulcedo, sed raritas et difficultas parandi facit. *De Consolat. ad Heliodorum*, cap. 9.

159. Cupiditatis nihil sati est, nature sati est edam parum. *Ibid.*

160. Non prodest cibus, nec corpori accedit, qui statim sumptus emittitur. Ep. 2.

161. Cibus adjutorum corporis est. Ep. 88.

162. Vis ciborum voluptatem contemnere? exi- tum specta. Ep. 110.

163. Nihil praeceps cibum natura desiderat. Ep. 110.

164. Ede circa crudelitatem. *De Quatuor virtut.*

165. Virtus tibi ex facili sit; nec ad voluptatem, sed ad cibum accedo. *Ibid.*

166. Palatum tuum fames excet, non sapores. *Ibid.*

SIXTUS PHIL. 167. Multi cibi impedient castitatem, et incontinentiam ciborum immundum facit hominem. Sent. 100.

168. Animantium omnium usus quidem in cibis indifferens est, abstinere vero rationabilibus est. *Ibid.*, sent. 101.

169. Non cibi, qui per os inferuntur, polluent hominem, sed ea que ex malis actionibus proferuntur. *Ibid.*, sent. 236.

170. Pace animam lucam verbo Dei, et corpus simplicius ciba. *Ibid.*, sent. 399.

Vide etiam tit. *Abstinentia*, fere per totum; *Austeritas vita*, sent. 3; *Caro*, sent. 87; *Immunitas*, sent. 4; *Salsus corporis*, sent. 45; *Sobrietas*, sent. 20; *Temperantia*, sent. 4, 17, 23.

CIVITAS.

GLOSS. ORD. *Etymologia*. Civitas a conversatione conivitum appellatur. Sup. Job, cap. 15, in illud: *Habebitis in Civitatis*.

HUGO CARD. Civitas dicitur, quasi civium unitas. Sup. *Sapient.* cap. 9.

S. THOMAS AQUINAS. Civis vocatur eo quod in unum coeuntes vivant, ut vita communis et ornatori fiat et tutior. Lib. 9, *Etymol.*, cap. 4.

PLATO. Civitas est communitas perfecta. Prima secunda, quest. 90, art. 3.

S. AUGUSTIN. *Definitio*. Civitas est communitas perfecta. Civitas est ordinata concordia cirum. Lib. 19, *de Civit. Dei*, cap. 13.

171. Quid est civitas, nisi multitudo hominum, in quoddam vinculum redacta concordia? Ep. 5, ad Marcellum.

S. THOMAS AQUINAS. *Sententia Patrum*.

1. Nihil prodest muros civitatis munire propaginaculum, si deum provocare peccatis. *Prose.*

2. Tunc civitas porta munita esse poterit, si prius in nobis porta justitiae manuantur. Serm. 88.

3. Duas civitates faciunt duo amores: Hierusalem facit amor Dei, Babyloniam facit amar seculi; interrogat ergo se quisque quid amet, et inveniet unde sit civis. Sup. *Psalm. lxx*.

4. Fecerunt civitates duas, amores duo: terram scilicet amor sui usque ad contemptum Dei; coelestem vero, amor Dei usque ad contemplationem sui. Libr. 14, *de Civit. Dei*, cap. 28.

S. BERNARDUS MAGNUS.
V. NEBA ET
S. PETRI DAM.

5. Quam plurime urbes diu obsecra nec capi, custodibus somno, vineoque sepultis, ab hostibus patet faciem sunt, et incendis concremat. *De So- ciitate*, cap. 3.

6. Consuetudo vel lex civitatis, nulla civis libidine violentur; turpis enim omnis pars est, suo non congruens universe. Lib. 3, *Confess.* cap. 8.

7. Nihil tam inimicum est civitati, quam in- justitia; nec omnino (nisi magna justitia geratur) stare potest res publica. Lib. 2, *de Civit. Dei*, cap. 21.

8. Parci cives terrena civitatis, peccato vilata natura; celestis vero civitatis cives parci, a peccato naturam liberans gratia. *Ibid.*, lib. 15, cap. 2.

9. Civitatis mors ipsa pena est, sit Cievo, quae videatur a pena singulos vindicare. *Prox.*

10. Debet enim constituti sic esse civitas, ut reterna sit.

11. Civitas autem cum tollitur, deletur, extinguitur; simile est quadammodo (ut magnis parva conferamus) ac si omnis hic mundus interest et concidat. *Ibid.*, lib. 22, cap. 6.

12. Civitatis ornementum est lejunitum. Con- sider. 1, de jejun.

13. Qualis rex est civitatis, tales inhabitan- tes. In *Sup. Proverb.* verbo *Qualis*. Et Petrus Ba- manus, lib. 9, epist. 2.

14. Misera civitas, in qua regnat Herodes, quo- nam Herodionis sine dubio particeps erit ini- litice, et ad novae saeculi oritur Herodiana mo- vebatur turbulone. Serm. 3, *de Epiph.*

15. Inter Babylonem et Hierusalem nulla pars est, sed bellum continuum; habet utramque civitas regem suum, rex Hierusalem Christus Dominus est: Rex Babylonis, diabolus. In suis *Sent.* verbo *Inter.*

16. Absque exercitio fidelium, studioque cus- todium non potest esse secura civitas; civitas proper collectionem. Serm. 76, sup. *Cant.*

17. Due sunt civitates: una plena omnibus tormentis, qua est infernus; altera plena omni consolatione, qua est Paradiso. In *Notitiae do- cumenta*.

18. Civitas parva et juxta, id est, non a seculo; in qua loth ardente Sodoma salvatur, monas- terium est. Serm. *de Virginibus*.

19. Hinc civitates construuntur; unam edificat Christus, alteram diabolus. *Prose.*

20. Unam edificat humilis, alteram superbus.

21. Una humiliatur, ut firmiter surgat; altera exaltatur, ut infelicitate cadat.

22. In fabris Christi qui edificantur, de imis levatur ad summum.

S. CESARIBVS
ABELATIENS

23. In fabrica vero diaboli, de summis ad ima
principiantur. Hom. 18.

CLEM. ALEX. 24. Sanctorum virorum consilii, civitates re-
cipientes administrantur. Lib. 2, *SIronat.*

25. Res bona est civitas, quae regitur lege, si-
cut verbo Ecclesiast. *Propterea.*

26. Res bona est civitas, quae non potest cir-
cumcidere, nec opprimi tyranno. *Ibid.*, lib. 4.

S. EPHEM. 27. Beata civitas, quae a misericordia: we au-
tem civitatis, quam ab impulsu diriguntur. *de Virtute,*
cap. 1.

GLOCE. QDNO. 28. Nisi Magistratus ac subditi philosophentur,
certum est non fore fortunatas civitates. Sup. *Edu-
ther.*, cap. 6.

S. GREGORIUS.
MAKUS. 29. Nobilitas civitatis magis consistit in populo,
quam in spacio. Sup. *Micaham*, cap. 5.

30. Mornia superne civitatis, nisi humiles non
ascendunt. Lib. 17, *Moral.*, cap. 17.

31. Civitatum nomine non immortales veras sunt
Idem Ecclesiae designatae, quae in singulis mundi
partibus posita, unam catholicam faciunt. *Ibid.*,
lib. 16, cap. 23.

32. Quid prodest custodia, quae pene ubique
circumponitur, quando inimici tota civitas per
neglectum loci unius aperte? Hom. 7, sup.
Exco.

33. Figuram civitatis superne Salomonis tem-
plum gestavit. Sup. *Psalm.* 1, vers. 19.

34. Loth in perversa civitate justus fuit, in
monte peccavit. Lib. 6, in *Regis.*, indit. 13, cap.
1, 169, ep. 5, ad *Cyriacum episcopum Constanti-
nop.*

S. GREG. NAI.
ET
S. GREG. THAUM. 35. Sapientia auxiliu in civitate plus potest,
quam potentissimorum hominum acta. S. Greg.
super *Ecclesiast.*, cap. 7, et S. Greg. Thau-
maturg., cap. eundem locum.

36. Sapientiam tanti facio, ut parvam etiam
civitatem a paucis habitantibus, atque adeo a magno
Rege cum exercitu circumcessam, magnam et
frequentem existimem, si vel pauperem unum
sapientem virum cives habeat. Sup. *Ecclesiast.*,
cap. 9.

S. HIERONYM. 37. Difficile est in maledicta civitate, non al-
quam sinistri rumoris fabulum populum contra-
here. Ep. 16, ad *Principium.*

38. Causa desertarum urbium Judaei, oblivio
Saluatoris est. Lib. 7, sup. *Iustam*, cap. 17, in il-
lud. *In die illa erunt.*

39. Civitates et oppida non tantum ex situ loci
amenitatem recipiunt, sed etiam ex inhabitan-
tium gratia. Lib. 1, *de Claustris anima*, cap. 4.

40. Quantilibet urbs sublimitate murorum et
castrorum portarum firmitate munitor, poste-
raturus unius quamvis parvissime, proditione vas-
tabiliter. *Propterea.*

HUGO A. S.
VICIGNE.

JOAN. CASE.

41. Quid differt utrum per excelsa moenia, et
ampia portarum spatio, an per angusti caniculi
latibus perniciose hostis penetralibus civitatis
irrepat? Lib. 5, *de Spiritu Gastrimargis*, cap.
41.

42. Civitas si fuerit scissa, dissolvetur. Hom.
42, sup. *Moth.*

43. Civitatis magnitudinem non facit adifici-
orum pulchritudo, neque incolarum multitudo,
sed inhabitantium virtus. Hom. 33, sup. *Genes.*

44. Caput et summa honorum civitatis, est in-
habitantium bonitas. *Ibid.*

45. Nihil miserabilius est civitate, quae licet
praesidit et muri bene sit munita, intus tamen
cives lovet proditiones. *Ibid.*, Hom. 34.

46. Santa est civitas, ubi nulla malitia, sed
tota concordia; ubi perfecta bonitas, et tota chari-
tas, ubi justitia et plena mansuetudo, ubi tem-
perantia et prudentia regnant. Hom. sup. *Psalm.*
cxviii.

47. Civitas non ab adiunctis, sed ab inhabitan-
tibus admiranda redditur. Hom. 4, *de verbis
Isaiae.*

48. Mali in maiore civitate deteriores et peiores
sunt, quia ibi multis tumultuum occasiones.
Hom. 37, sup. *Acta Apostolorum.*

49. Constate sine pauperibus civitas non po-
test, quia pauperes civitatis, velut tulularia
quedam numina sunt. Hom. 34, sup. 1, *ad Cor.*

50. Civitas superne destinata auxilio, solitaria
remansit, et omnibus nudata. Hom. 2, *ad Popu-
lum Antioch.*

51. Idonea civitatis morum demonstratio, mo-
nachorum est testimonium. *Ibid.*, Hom. 47.

52. Civitatis dignitas non est quod sit metropoli-
lis, neque quod habeat adiectorum magnitudi-
num et ornatum, neque quod habeat multas de-
ambulationes, neque quod ante alias civitates predi-
cetur; sed inhabitantium virtus et plena, hanc est
dignitas et ornatus, et tutela civitatis. *Ibid.*

53. Civitas non habens plios cives, omnium est
velutina, omni villa villo, et quaque splen-
da ignorabilis. *Ibid.*

54. Si christianus es, civitatem non habes su-
per terram; civitatis tua opifex, et architectus est
Deus. *Ibid.*

55. Virtus sola inhabitantes ornat, et illud est
omni civitate venerabilis. *Ibid.*

56. Non civitatis magnitudo, sed animi virtus
ornamentum est, et munimentum. *Ibid.*

57. Civitas mulier formosa, et libera, et mo-
derata, similia esse debet. *Ibid.*

58. Cum salentes in civitate videris, potentes,
blasphemantes, jurantes, pejorative, mentientes,
tunc his utere verbis: va tibi civitas. *Ibid.*

S. JOANNES
CHRYSOST.

CICERO.

59. Si forum videris paucos habens viros man-
uellos et modestos, et moderatos, civitatem illam
voce beatam. *Ibid.*

60. Nihil civitatem paucitas hominum iadere
poterit, si non desit virtus. *Prase.*

61. Nihil unquam civitati proderit multitudo,
si adit malitia. *Ibid.*

62. Cum vis civitatis laudem dicere, ne Daph-
nen suburbanus dicas, ne altitudinem cupressorum
et multitudinem, nec aquarum fontes, nec
multos homines civitatem habiture, nec venalium
copiam habere; sed si dicere possis virtutem,
mansuetitudinem, eleemosynam, orationem, mo-
destiam, animi sapientiam, ex istis civitatem
commenda. *Ibid.*

63. Multi in mediis civitatibus ignorati, pos-
sunt pro aliis placere Deum, quorunque virtus
multorum tegeret valet militiam. Hom. 42, sup.
Genes.

S. LAUR. JUST.

64. Non est tuta in urbibus conversatio. Ubi
omnium exuberant malitia peccatorum, ubi
elatio regnat, ubi crucifixus livor, ubi rixae con-
turbant, ubi libido dominatur, ubi divisa dilan-
tia, ubi voluptas blanditur, ubi socialis carnali-
um colligatio animatum effeminat. Part. 1, *de
Cato connubia*, cap. 6.

65. Simplicitas cives bonum facit. Serm. 166.

66. In qualibet civitate ad hoc ut sit una, qua-
tuor debent esse communia; scilicet una gub-
nerator, una lex, eadem insignia, et idem finis.
Sup. *Ep. ad Ephes.*, cap. 4.

67. Virtuosi civis est, ut se exponat mortis per-
iculo pro totius reipublicae conservatione. Part.
1, quest. 60, art. 5.

68. Impossible est, ut bonum commune civi-
tatis bene se habeat, nisi cives sint virtutis, ad-
minus illi, quibus convenit principari. 1, 2, quest.
92, art. 1 ad 3.

69. Quatuor sunt, que civitatem summe da-
fendunt, scilicet pax, scientia, amor, et justitia.
Opsice. Scientia utilioribus.

70. Quatuor sunt urbs easteris prefigmentis,
scilicet, Parisius in scientia, Salernum in medi-
cina, Bononia in legibus, Aurelia in auctoribus.
Ibid.

SENENTIA PAGANORVM.

ARISTOTELES.

71. In civitate sunt tres species; scilicet, divi-
tes, pauperes, mediocres; inter quos optime sunt
mediocres, quia semper medium est optimum.
4. *Politica.*

72. A multibet non regitur civitas. *Ibid.*

73. Melius est civitatem regi a viro optimo,
quam lego optima. *Ibid.*

74. Nunquam oportet dominum esse sine cus-
todia; sic nec civitatem. *Ibid.* in *Econom.*

PLATO.

R

SENECA.

75. Ex quo tempore concordia de civitate su-
bita est, libertas sublata est, fides sublata est,
amicitia sublata est, res publica sublata est. Lib. 4.
de Arte rhetorica, ad Herennium.

76. Sicut corpus sine mente, sic civitas sine
lege. Orat. 14, *pro Cuentia.*

77. Ingratus est, injususque civis, qui armo-
rum pericula liberatus, animum tam tam relinet
armatum. Orat. 40, *pro Marcello.*

78. Nihil hoc civi tetris (si vivis habendus est)
qui civile bellum concupisci. Orat. 55. *Philip.* 13.

79. Tetrum spectaculum est, oppressa ab im-
piis civitas. Lib. Epist. *ad Brutum*, ep. 15.

80. Prudentius urbem Religionis, quam ipsi
monibus cingitis. Lib. 3, *de Natura Deorum.*

81. Intercessor rei maius salutaris civis est.
Lib. 3, *de Legibus.*

82. Ea est summa ratio et sapientia boni civis,
commoda civium non dividere, atque omnes
requitare eadem confinere. Lib. 2, *de Offic.*

83. Si ex bonis viris constaret civitas, in ea ita
cerialim coevis incumbenter ne imperarent, ve-
luti hodie pugnant ut imperent. Lib. 1, *de Re-
publi.*

84. Civitatis custodes, sunt religiosi. *Ibid.*,
Lib. 2.

85. In ea civitate que bene regitur, justitia
maxime inventur; in ea vero civitate, que pes-
simae regitur, injustitia. *Ibid.*, lib. 4.

86. Si civitas ita constituta sit, ut legibus mo-
ribusque definitur, maxima profecto erit, etiam
milia tantum habeat cives, qui ad ipsam defen-
sionem pare esse possint. *Ibid.*

87. Civitatem illam, que recte fuerit legibus
moribusque optimis constituta, et sapientia, et
fortem, et temperantem, et justam esse, perspi-
ciunt est. *Ibid.*

88. Civitatem in qua cives magistratus minime
ambunt, optimae et ab omni seditione et tumultu
prosorsus liberari incipi necesse est. *Ibid.*, lib. 7.

89. Nullam unquam malorum, laborumque
quietem fore necesse est in civitatibus, quacun-
que sit illae, in quibus non Deus dominetur.
Lib. 4 *de Legibus.*

90. Nulla civitas, neque civis felix esse potest,
nisi justitia legibus obtemperando cum prudenter
vitam traduxerit. Ep. 7, *ad Dionem.*

91. Unum est inexpugnabile munimentum ci-
vitatis, amor civium. Lib. 1, *de Clementia ad Ne-
ronem*, cap. 19.

92. Ubi justitia, pax, pudicitia, securitas, di-
gnitatem florent, illa civitas opulenta est, et copia
honorum omnium abundat. *Ibid.*

93. Civitatis mores magis corrigit parsitas ani-
madversiorum. *Ibid.*

94. Omnes divisi quis amiserit; hominis exercat. *De tranquill. animi*, cap. 3.
95. Ningam inutilis est opera evis boni; auditu enim, visu, vultu, nahu, incessuque ipsi protest. *Ibid.*

CLAMOR.

SENTENTIA PATRUM.

- S. AMBROSIUS.** 1. Diffidere est potius Dei, estimare quod in oratione non audiatur, nisi clamaveria. *Præcept.*
2. Clament opera tua, clamet filii, clamet affectus, clamet passiones tue, clamet sanguinis. Lib. 1, *de Cato et Alex.*, cap. 9.
3. Clamat cor nostrum non sibi corporis, sed cogitationis sublimitate, concentuque virtutum. *Sup. Psalm. cxviii*, serm. 40, vers. 3.
4. Clamor cordis pulsat ad omnes omnipotentem Deum, qui in pure mente placuerat tempore orationis. *de Salutar. discrucif.*, cap. 27.

5. Clamor ad Deum non est vox, sed corde; multi enim sanctes Iesu, corde clamaverunt; multi ore strepentes, corde aversi nulli impetravere poterunt. *Prose.*

6. Si ergo clamans, clamans intus, ubi audit Deus. *Sup. Psalm. xxx*, vers. 29: *Iam clamorem ad te.*
7. Fregit charitatis, silentium cordis est; haec gratia charitatis, clamor cordis est. *Præcept.*
8. Si semper manet charitas, semper clamans; si semper clamans, semper desiderans. *Sup. Psalm. xxvi*, vers. 9.

9. Aliquando inquis et perversus, et a lego deviantibus, et male viventibus irasci hoc, clamare non licet; cum irascimur et clamare non possumus, interiora nostra turbantur. *Sup. Psalm. xxx*, vers. 11.

10. Quolibet clamore aures hominum feriat, qui corde tacet, mutus est Deo. *Sup. Psalm. lxxvi.*

11. Est clamor cordis, magna cogitationis intentio. *Sup. Psalm. cxviii*.

12. Tunc in toto corde clamans, quando aliquando non cogitatus. *Ibid.*

13. Melius est cum clamans ore, et dimittis in corde; quam blandus ore, crudelis in corde, de *Vocis Dom.* Serm. 15.

14. Qui clamando ibi persuasi, ut non recedes; pericolo clamat, ut redas. *Hom. 50.*

15. Triplic est clamor, clamor cordis, unde, *Clamans in toto corde meo*; clamor materialis; unde, *Clama, ne cesses*; clamor mentis, ut Susanus et Moysa. *Sup. Psalm. xvi*.

16. Clamare signum est interdum distantiæ, interdum instantiæ, interdum perseverantiae. *Prose.*

17. Clamat anima velet distans, posteriora considerans; clamans filius perseverans, ad anteriora proferans. *Expos. 2, sup. Psalm. cxviii*, versiculus 1, cap. 10.
18. Clamare dicitur, qui conteritur; exclamare, qui palpit; inclemare, qui compatitur. *Ibid.* versiculus 5.

19. Levanda est vox orationis cum lacrimis contrititionis; levanda est autem vox cordis, plus quam oris. *Serm. 2, Dom. 13*, post *Pentecost.*
20. Qui orat, debet clamare sicut clamant parvulus, qui vult ubera; sicut clamat catus, cum sentit vertex, et sicut clamat populus, cum videt pericula. *TIL. 2, Diaria*, cap. 5.

21. Clamoris et verborum asperitas, locutionem plurimum detinunt. In *Speculo discipli*, cap. 20.

22. Clamans cordis anxietate, stomachi vacuitate, doloris acerbitate, amoris immunitate. In *Medit. sup. Salve Regina*.

23. Magna vox illa clamans, qui quamvis lingua faciat, bonus tamen operibus perseveranter exclamat. *Sup. Psalm. lxxxv*, vers. 3.

- Ad te clamavi.

24. Ipso clamor est, qui tacitus ad Deum pervenit, et exaudiri facit eos qui bonis operibus constanter inserviant. *Sup. Psalm. iv*, vers. 4. *Cum clamare ad eum.*

25. Nihil pauperi salutarius, quam clamet ad Dominum multoque hoc illi utilius est sic clamare, quam statim quod postulat accipere. Secf. 1, *sup. Psalm. ix*, vers. penult. *Desideratum pauperum exaudiens Domum.*

26. Frequentur vocem eripit oratio vehemens. *GILLEBERTUS FORNET.*

27. Clamor laudem merentur, qui ex realiscentia ea profectos. *Sup. Judic.* cap. 3, in illud; *Clamaverunt ad Dominum.*

28. Notandum quod clamor in scripturis non magna vox emissio, sed scientia intelligatur, et intentionis magnitudo. *Super Epist. ad Galatas*, cap. 1, in illud; *In corde vestro clamantem.*

29. Etsi pauperes patienter ferentes non clamant, merces tamen clamat. *Sup. Ep. B. Jacobi*, cap. 5.

30. Clamorem ejus, angustia tempore Deus non audit, qui tranquillatus tempore in proximis suis ipse clamantem Dominum non audivit. *Gregor. MAGN.*

31. Clamor aliquando in bone, aliquando in mali significacione accipiatur: clamans enim iustus cum operibus iustitiam ex desiderio, clamans et impius cum peccatum adjungit peccato. *Sup. septem psalmos Penitent.* *Psalm. v*, vers. 4.

32. Qui Deum desiderat, sed ipsum cordis voce clamans in Patria, semper Deum laudando. *Sup. Psalm. xvi*.

33. Qui Deum

- clamare non cessat. *Sup. septem psalmos Penit.*, *Psalm. iii*, vers. 9.

33. Qui Deum tuto corde desiderat, confidenter clamat. *Ibid.*, *Psalm. v*, vers. 3.

34. Animarum verba, sunt ipsa desideria; magnum desiderium est, magnus clamor. *Pros.*

35. Tanto minus clamat quis, quanto minus desiderat. *Lib. 2, Moral.*, cap. 4.

36. Tunc remedium in clamore non inveniet, qui nunc tempus congruum clamoris perlit. *Ibid.* lib. 18, cap. 7.

37. Clamores diaboli non audire, est violentis tentationis motibus minime consentaneum. *Ibid.*

38. Ut ad aures Dei via vocum facilius, vigilans studendum est, ut vestre voces acibus adjuventur. *Lib. 9, in Registro*, indict. 3, cap. 45, ap. 15.

39. Valentiores voces apud secretestissimas auras Dei non faciunt verba, sed desideria. *Lib. 22, Moral.*, cap. 13.

40. Apud aures Dei vox valida, devota confessio est. *Ibid.*, lib. 28, cap. 23.

41. Illa ad Deum tuto corde clamat, qui magna postulat, qui coelestia precatur, qui asternit sperat, qui innocens timor viri officii. *Sup. Psalm. cxviii*, in illud: *Clamans in toto corde meo.*

42. Laus et gloriarum actio, non solum ad Deum, sed etiam coram Deo clamant. *Sup. Thren. sup. illud: Gen. 18. Clamor Sodomorum.*

43. Clamat iniquitas ad Deum: clamat et necessitas: sed illa clamans irritans, ista supplices: illa provocat iram, ista flagitat misericordiam. *Ibid.*

44. Clamat Angeli in celo clamore laudis; clamant Moyses in deserto, clamore devotionis; clamant filii Israel in Egypto, clamore necessitatis; clamant Sodoma et Gomorrha, clamore iniquitatis. *Ibid.*

45. Sepe clamor justorum, eo prolicit quo differtur. *Sup. Job.*, cap. 33.

46. Clamat justi, clamant mali, clamant et beati in patria. *Pros.*

47. Justi clamant corde, ora, opere; corde per rectum desiderium, voce in Ecclesia, cantando, confitendo, predicando; opere, manus laborando, elemosynas largiendo.

48. Mali clamant similes cordis, ora, opere: corde solliciti tumultuoso; voce litigando, detrahendo, et voce temis praedicando; opere, peccando et vociferando clamore Sodomorum et Gomorrahorum.

49. Beati clamant in Patria, semper Deum laudando. *Sup. Psalm. xvi*.

50. Est clamor interior cordis, et exterior oris primus, est ipso devotio, secundus est signum, et exultatio devotionis. *Sup. Psalm. xxx*.

^{SE} JOANNES
CHYROTOM.S. PETRUS
CARTER.

S. PETR. DAM.

S. PROSPER.

SALVIENS.

CICERO.

SENeca.

51. Non vox sed volum, non musica cordula, sed cor: non clamor, sed amor clamant in aure Dei. *Sup. Isaiam*, cap. 33.

52. Clamat in Dominum, admiratione, de ratione, prelubidine, confessione, oratione, operacione, sanguiinis effusione, mercede detractione, peccati contra naturam enormitate, vite sanctitate, testimonio conscientie, doloris immitate, ardore concupiscentia. *Sup. Psalm. xvii*.

53. Dedecus divitium est clamor pauperum. *Hom. sup. Psalm. xv.*

54. Constant et fortis animus, quod magis clamare velatur, eo altius prefigitur. *Homil. 67*, in *Math.*

55. Deus non vox clamosa pulsandus est, sed conscientia recta placandus. *Hom. 13 Operis imperfect.* sup. *Math.*

56. Deus non est vox auditor, sed cor. *Ibid.*

57. Clamor predicatoris non esper sit, nisi in-

- dicundus, sed omni musica harmonia surius, quo illi auditorum auris possit vehementius de-

- minicere. In princip. *Prædig. sup. Joachim.*

58. Una in re duxit ut ille voceretur, mem-

- pis in predicando et docendo; alius in rebus in-

- querendis, ne quis in preciliobus. *Serm. 13. super Epist. ad Ephes.*

59. Quemadmodum fieri non potest, ut qui non vociferatur, irascatur; ita fieri nequit ut vocifer-

- atur, non irascatur. *Ibid.*

60. Fieri nequit ut per iram implacetur qui non clamat. *Ibid.*

61. In angustia illius clamantibus audit, qui non clamant, et audierunt. *Serm. 14.*

62. Mulieres dum amantis irascuntur, univer-
sam domum vociferantibus suis admixtum. *Ibid.*

63. In angustia illius clamantibus audit, qui non clamant cum clamant, audierunt. *Serm. 14.*

64. Aurius occuli judicis, non tam strepitus vocis, quam clamor insontis cordis. *Lib. 6. Epist. 2, ad Celsianos*, abbat.

65. Clamor ad Deum est intentio cordis, et fa-
cilitas dilectionis. *Sent. 100.*

66. Grandis aliquis dubio peccatum clamor est, qui a terra ascendiit ad celum. *Prose.*

67. Et vere clamor, et grandis clamor est, quando peccata Dei, peccatorum clamoribus vici-
tur, et peccatoris punire cogitur. *Lib. 4. de hu-
bern. Dei.*

68. SILENTIUM PALABORUM.

69. Tacere cum opis est, clamans; cum loqui
coverunt, obnubili sibi. *Lib. 4. de arte rhetorica.*

70. Quid turpis philosophia captanta chimo-
res? *Ep. 52.*

S. AUGUSTIN. 1. Quid prodest clavis aurea, si aperire quod volumus, non potest? aut quid obest lignea, si hoc potest, quando nihil querimus, nisi patere quod clausum est? Lib. 4, *de doctrina Christi*, cap. 11.

2. Omne cor, omni cordi clausum est. Sup. Psalm. ix, vers. 6.

3. Clausum cor habes, et clavem accusas. Serm. 4, *de Verbis Apot.*

4. Si clausura viscera misericordia indigent, omnino claudetur tibi janus Christi. Serm. 6, *ad Frat.* In *cremo*.

5. Cavendum est ne quid aperatur ei qui non capit; melius enim querit quid clausum est, quam id quod aperitur est, aut infestat aut negligit. Lib. 2, *de Serm. Dom. in monte*.

6. Claude oculum et amittis vitium, claude janum et latronem occides, claude oculum et voluntas non erit hubris, claude oculum, et infernum clauseris in aeternum. Serm. 31, *ad Frair.* In *cremo*.

S. CYPRIANUS. 7. Claudiatur contra adversarium peccatum, et soli Deo pateat. *de Orat. Dom.*, cap. 43, et S. Eligius. Homil. 44.

GLOS. INT. 8. Os quod clausum fuit a laude Dei, claudiatur a defensio maiis suis. Sup. *Oream*, cap. 4.

9. Diabolus corda claudi, sed Deus aperit. Sup. *Acta Apostolorum*, cap. 16.

S. GREG. MAG. 10. Includere Dei est, clausis non aperire; reclaudi, itaque Deus, quem in stornum operum tenebris relinquit. Lib. 44 *Moral.*, cap. 5.

11. Post diem iudicij regni Janus Iugentibus claudetur, que modo quotidie ponentibus aperitur. Homil. 42, sup. *Evangelia*.

12. Si parva re adiutus, antiquum diu patescat, non claudiatur, usu fit latior; et erit consuetudine licitum, quod ratione constat esse proibitum. Lib. 7 in *Registr.*, indicatione 2, cap. 119, ep. 449, *ad Syagrum episcop.* *Augustinensem*.

S. HIERONYM. 13. Quid necesse est, ut cordis tui ostia clausa sint? spacio aperiantur Christo, claudiatur diabolus. Epist. 22, *ad Eustochium*.

14. Oculi fenestrae sunt mortis, que nisi claudantur, statim mors dira subiungitur. In *Regula monachorum*, cap. 20.

15. Claudiuntur oculi eorum, qui voluntatem propriam sequuntur. Sup. *Genes.*, cap. 3.

16. Claudiuntur sunt janus, ne quis asperiet que videre nefas est. Homil. 72.

JOAN. CLIV. 17. Claude januam cellulæ corpori, et lingue

jannam locationi, inferioremque animi fenestram spiritibus immundis. Gradu 27.

18. Non omnibus ea que sunt clausa, aperiens. Ibid. minima sunt. Libr. 3, *de Summo bono*, cap. 43, sent. 3.

19. Corda bene conscientia aperit, male conscientia claudit. Serm. 22.

20. Ora tua ostium utilitatis aperiat, nuga-
tati claudatur. *Prose.*

21. Aperiat ad redificationem, claudiatur ad obliquationem, vel mormorantium detractionem.

22. Aperiat ad exhortationem supervenientium, claudiatur ad verbostralem curiosorum. Lib. 1, cap. 20, *ad Gisiebertum*.

23. Necesaria et utilis est vaga clausura. In *Hortulus florar.*, cap. 8.

24. Claude ostium domus tuæ, et eris in pa-
ce. *Ibid.*

25. Non didicimus nos lignum claudere os-
tium, sed magis ostium linguae. In sent. sent.

43. SENTENTIA PAGANORUM.

26. Nihil est clausum, cui non mors aperta
non sit. Ep. 68.

Etymologia. Clericus, qui Christi servit Eccle-
siae, interpretetur primo vocabulum suum, et
nominis definitione probata mitatur esse quod
dictum. *Prose.*

Si enim ἄρχος grecus, sors latine appellatur
propera vocantur Clerici, vel quia de sorte sunt
Domini, vel quia ipse Dominus sors, id est, pars
Clericorum est. Ep. 2, *ad Nepotianum*.

Clericus dicitur a ἄρχος grecis, quod latine in-
terpretatur, sortem sonat; sive quod ipsa sorte
sit electus a Deo ad servitum Dei; sive quod ipse
Deus sors illius sit, et quod portionem aliam in
terra habere non debeat. Lib. 2, *de Sacram.*, part.
2, cap. 3.

Clericus sicut iuxta sui etymologiam vocabuli
ipse sors Dei est, ita nihilominus ei Deus omnipotens
tempore ejus esset portio perhabetur. *Opus. 27.*

Clerici vocantur eo quod in sortem hereditatis
Domini dentur: vel quia ipso Dominus sors illo-
rum est. *Prose.*

Nam ἄρχος grecis sors interpretatur; unde et
hereditatis grecos ἄρχος appellatur, et heres
χαρισματ. Lib. 2, *de Officiis Eccles.*, cap. 1.

1. O quam detestabilis est incuria quorundam

HUGO A.
S. VICTORE.

AUBROS.

S. PETRUS
BASILIANUS.

BASILIOS
MIGAUS.

BERNARD.

S. ANTONIUS.

Clericorum, qui calices permittunt rubigine des-
tructi, tabellas et palii altaris, et corporalia tur-
pissima romancere, casulas et alia paramenta to-
taliter dilacerari! *Prose.*

2. Et tamen ipsi miserimi non patenter talibus vestibus indui, aut talibus tabalis mensam
suum parari; et quid sunt ista, nisi sacrilegia?
Part. 2, lit. 1, cap. 21, § 5.

3. Clerici principales sunt in Ecclesia, portant
tonsuram in modum coronæ, tanquam reges spi-
rituales, quia se et alios virtutibus regere de-
bent et bonis exemplis. Part. 3, tit. 12, *de Infide-
itate*, cap. 9.

S. AUGUSTIN. 4. Quisquis Clericus ad sortem Domini vocatus,
qui commun nutrit, et capillos radere, vel tundere
erubescit, profecto se non de Dei, sed de mundi
sorte esse testatur. *de Contemptu mundi*, cap. 3.

5 et 6. Cessent clerici psalmodie, hymnique spi-
ritualibus insistentes, capillos, mitras, cateraque
velamina in capitulo portare, ne dum cum Deo
loquuntur, famulatus sui signa occidentis, ejus
indigni judicentur propitiolatione, cuius salubri
doctrine prassumunt non obedire. *Ibid.*, cap. 4.

7. Clericus, qui exercet mercimonia, interres-
siones vendit viduarum, numeris libenter amplexi-
tur, hic negotiator magis potest videtur, quam
clericus. Sermo. 19, *de Verbis Domini*.

8. Non decet clericum cum mulieribus sedare,
vel fabulari, vel domos earum frequentare, ne
suspicio mala inde progediatur. *Prose.*

9. O quam vilis, o quam miser et pusillanimus
reputatus clericus, qui frequenter cum mulieri-
bus conversatur!

10. Inaspiciens valde est et inexperitus, qui ami-
citas mulierum procurat. Serm. 37, *ad Frair.* In *cremo*.

11. Antequam Ecclesiasticus quis sit, licet ei
negotari; facto jam non licet. Et habet in *decret.*
Ecclesiasticus, part. 1, distinct. 50, can. *Fornicari*.

12. Nihil tam asperum, tamque perniciosum
est, quam si Ecclesiasticus (maxime qui in se-
cundi loco est) dirigit hujus seculi studiat, quia
non solum shimpis, sed et ceteris obiect. Sup. 1,
Tim. 6, sup. illud: *Qui volunt divites fert.*

13. Ne te gradus sortis cleri extollat, sed po-
tius humiliet. Serm. 2 *Ecclesiastico*.

14. Quanto Ecclesiasticis debiliores flunt,
magisque disflunt, tanto amplius imperandi libido
in hominibus efflorescit. Epist. 8, *ad Euseb.*
episcop.

15. Esset sine dubio melius ubere et salvi
in humili gradu fidelis populi, quam in cleri
sublimitate et delerius vivere, et districtius judi-
cari. Serm. de *Conuers.* *ad Clericos*, cap. 20.

16. Timeant clerici, timeant ministri Ecclesie,

qui tam iniqus gorunt, ut stipendiis, quæ suffi-
cere debent, minime contenti, superflua, quibus
egei sustentandi forent, impiis sacrilegia quæ sibi
retinent. *Prose.*

17. Qui in usus sum superbie atque luxuria
victum pauperum consumere non vorerant; du-
plici profecto iniquitate peccantes, quod et alieni
diripiunt, et sacris in suis vanitatis et turpitudi-
bus abutuntur. Serm. 23, sup. *Cant.*

18. Insolentius clericorum mater est negligenter
Episcoporum. Ep. 152, *ad Innocent. papam*.

19. Carrunt in clero passim ab omni estate et
ordine, a doctis pariter et indocili, ad Ecclesiasti-
cas curias, tanquam sine curis jam quisque vic-
turus est, cum ad curas pervenerit. *Pro.*

20. Videamus illos, qui jam proprios humeros
cupite sarcina submiserunt, non solum non ge-
merare tanquam sub onere; sed insuper appetere
plus onerari.

21. Non deterrentur periculis, quæ cupiditate
caci et non vident, sed favoribus amplius, quos
illi invident, provocantur.

22. O infinita ambitio, et insatiable! cum
primos honorum gradus meruerit quis in Eccle-
sia; meruerit autem vel vita merito vel pecunie,
sive etiam carnis et sanguinis prerogativa; non
ideo cor quiescit, duplicit semper astutus deside-
rio, quo utique magis ac magis dilatetur in plura,
et ad celos sublimetur.

23. Cum factus quis fuerit in quacunque Ec-
clesia decanus, Prepositus, Archidiaceanus, aut
aliquid hujusmodi, non contentus uno in una,
plures sibi, uno quoque valet conquiri honores,
satagit tam in una, quam in pluribus, qui-
bus tamen omnibus liberenter unius preferet Epis-
copi dignitatem.

24. Factus Episcopus, Archiepiscopus esse de-
siderat: quo forte adepto, rursus nescio quid altius
regum foribus administrare per Clericos. *Ibid.*

25. Qui clero militiam, forum anteponit Ec-
clesie, divinis profecto humana, colestibus pre-
parare amicius. Epist. 42, *ad Henric. Sennens.*
archiepiscop.

26. Sic Clericis constat non esse dignitatis
regum stipendiis militare: sic nec regis majesta-
tis rurum foribus administrare per Clericos. *Ibid.*

27. Alienis laboribus loceplantur Clerici, co-
medunt fructum terre absque pecunia, et profit
quod ex aliis iniquitas eorum. Epist. 152, *ad
Innocent. papam*.

28. Quia insolentius, quidque indignus in Ec-

cleria esse potest, quam ut sita quisque Ecclesiastica vendicet dignitatis pluralitate ministrorum, non in eorum probitate? Ep. 1, 58, ad Innocent. *Papam.*

39. Videas plerosque in Ecclesia de ignobilibus nobilis, de pauperibus divites factos, subito intumescere, pristina oblitisci affectionis, genus quoque suum erubescere, et inimicos deducere. *Prose.*

40. Videas homines pecuniosos ad honores quosque Ecclesiasticos pervertere; maxime sed applaudere sanctitatem, vestrum duxantes, multatione, non mentitur, et dignos se estimare dignitate, ad quam ambo ambo perverterent, quodque si andes dicere) adegit sunt nummis. Hom. 4, sup. *Mirra.*

41. Ipsa Ecclesiastica dignitatis officia in turpem quiescent, et tenebrarum negotium transire; nec in his solas animarum, sed luxus queritur divitiarum. Serm. 6, sup. Qui *habent.*

42. Scripti hodie putida tabes pro omni corpus Ecclesie, et quo latius, so desperatus; equo periculosis, quo interior. *Prose.*

43. Ministri Christi sunt, et servient Antichristi; honorati incedunt de bonis Domini, qui Dominum honorare non defuerint.

44. Inde is, quem quotidie vides, meretricius nitor; histrionicus habitus, regius apparatus; inde onus in frenis, in sellis et eccuribus, et plus ecclesia quam altaria fulgent.

45. Inde spumula mensa et cubis et scyphis, inde concessiones, et christias; inde cithara et lira et tibia; inde redundantia torcularia, inde rebus marupia. Pro hujusmodi volunt esse ciuitatibus Ecclesiasticis Praeposit, Decani, Archidiocesis, Episcopi, Archiepiscopi. Serm. 33, sup. *Cant.*

46. Dignum est, ut qui altario deservit, de altario vivat: concedatur ergo tibi ut si bene deservis, de altario vivas, non autem ut de altario luxurieris, ut de altario superbius, ut inde compari tibi frons aurea, sella deputata, calcaria argentea, variaque alia. Epist. 2, ad Fulgentem.

47. Quid si uult quod Clerici aliud esse, aliquid videt volunt? namque habent milites, quatuor Clericos, actu neutrum exhibent: hanc neque ut militis pugnant, neque Clerici evangelizant; cuius ergo ordinis sunt? Lib. 3, de Consid.

48. Vide omnem Ecclesiasticum zelum fervore solo pro dignitate tuenda: honori tollum datur, sandaliis nulli aut parum. *Ibid.*

49. Clericus qui partem habet in terra, non habebit partem in celo: si aurum, si argenteum, si possessiones habeat, cum illis Dominum pars eius fieri non dignatur. In *Descript.*

50. Cum euneti status hominum aliquid ha-

beant laboris, et aliquid voluntatis; clerici, inter haec novo quoddam artificio discernentes, totum quod delectat in qualibet eligunt et amplectuntur; quod molestum est, fugiunt et delinquunt. *Ibid.*

51. Vae, va tibi clerici, mors in eis, mors in ollis carnium; mors in hujusmodi delictis est: sumptus enim Ecclesiasticos gratis habere te reputas. *Ibid.*

52. Clericus de altario vivat, non superbiat, non luxurietur, non distinet, nec ex clericatu distinet. *Ibid.*

53. Clericus non sibi de bonis Ecclesie ampliata fabret, nec ea in vanitate, aut superfluitate dispersat: non extollat de facultatibus Ecclesie consanguineos suis, aut neptis, nec ea mutuus tradat. *Ibid.*

54. Non facit orationem Clericum tenera vestis, sed mandata mentis. Serm. 9, ad Sororem.

55. Non omnes sunt amici sponsi, quos hodie sponsa nunc inde asserere certis, et qui ut vulgo alii cum quasi addextro videantur: pauci adiunctum sunt, qui non quis sunt, querant. *Prose.*

56. Diligunt munera, nec possunt pariter diligere Christum, quis manus deferunt manumone.

57. Interea quomodo incedunt nitidi et ornati, circummissi varietatis, tamquam sponsa procedens de thalamo suo.

58. Nonne si quicquid talium repente eminet procedentem asperxerit, sponsam potius putabis, quam sponsam custodem?

59. Unde hanc illis exuberante existimas rerum affluentiam, vestrum splendorem, measurans, luxuriam, congeriem vasorum argenteorum, et aurorum, hisl. de bonis sponsa?

60. Inde est quod illa pauper, et ihops, et nuda relinquunt, facies miseranda, inculta, hispida, exangui.

61. Non est hoc sine rite sponsam, sed spoliare; non est custodire, sed perdere; non est detinere, sed expondere, non est instituire, sed pristinare; non est pascare gregam, sed inactare et devorare. Serm. 77, sup. *Cant.*

62. In Clero tamquam in celo gerent iniquum nisi de ministerio iudicetur? celeste tenet officium, Angelus Domini exercituum factus est, tamquam Angelus aut eligitur, aut reprobatur. In *Descript.*

63. Nullus in clericatu dives ex paupere fiat, ex ignobili gressu. Lib. 4, *Florem*, cap. 5.

64. Fornicatio in multis Clericis multipliciter regat, qui puritas mortis, impura corde et opere ministrantes, omnino audent Agni illumina-

entati sacras contingere carnes, et intingere in sanguinem Salvatoris manus nefarias, quibus carnes mortificias atrociterunt. *Ibid.*

65. Proprium est Clericorum, plongere aliena mala sicut propria. Sup. *Lament. Hierem.*, cap. 2, in *Ibid.*: *Defecerunt oculi.*

66. Isti qui stipenda accipiunt, si Officium divinum non implant, iniustissimam exercent, et contra preceptum faciunt. Ser. 1, *Omnium Sanctorum*, cap. 6.

67. Non diligit decorem domus Dei, qui pulchritus habet in mensa; quam in altari; qui pulchritorem habet sceptum ad recipientium corporale poculum, quam habeat calicem ad sacramentum dominicum sumendum. *Prose.*

68. Qui speciosorem et ornatum habet camenam ad jacendum, quem habeat expellant ad corpus Dominicum conficiendum. *Prose.*

69. Qui etiam pulchritorem habet, et nitidorem; ac etiam secretorem pyram ad denarios observandum, quam habeat in altari capam ad corpus Christi destinandum. Serm. de *Dedicat.*, sup. illud, Psalm. xxv: *Domine, dilexi decorum donum tua.*

70. Clerici via, Christi debet ornari Ecclesia. Libr. 1, *Pharet.*, cap. 22.

71. Procuratores atque dispensatores domorum alienarum, aliqui villarum, quomodo postulant esse Clerici, qui propriis jumentis contempnere facilius? *Prose.*

72. Tu quicunque in clero es, Domini portio es, et possessio ejus; nisi ergo discedere de Domini sit posse sine. *Ibid.*

73. Clerici, qui sunt oculi Ecclesie, debent esse prius easter teneri compunctione, et lacrimabiles pietate. Titul. 7, *Bizet.*, cap. 5.

74. Clericus solus ad feminis tabernaculum non accedit. Ep. 2.

75. Tales ad ministerium elegantur clerici, qui digne possint Dominicana sacramenta tractare. *Prose.*

76. Melius est enim paucos habere ministros qui possint digne opus Dei exercere, quam multos imitulos, qui onus grave ordinatori adducunt. *Ibid.*

77. Nihil injustius, vel dishonestus est, quam clericos doctotoribus inobedientes, vel protervos existere. Ep. 3.

78. Ante omnia clerici votari christi, quia omnibus vitiorum fons ac nutritus est. Et habetur in *Decret. Gratian.*, part. 1, a. 38, cib. *Anthon.*

79. Clerici edendi vel habendi causa tabernacula locuta pecunia, fit seculari quenquam habent locuta pecunia, fit seculari quod sacramentum. *Ibid.*, lib. 7, indic. 2, cap. 110, ep. 146, ad *Syagnum episc.*

80. Ecclesiastici nullibus desudantes, Ecclesiastica dignitas est remuneratio gaudente, ut qui se voluntariis obsequiorum necessitatibus sponte subiungunt, digne provisionibus consoluntur. *Ibid.*, lib. 2, indic. 11, cap. 37, epist. 18, ad *Theodorum.*

81. Clericus, qui adulatioibus, et proditionibus vacare reprehenditur, degradetur ab officio. *Ibid.*, part. 1, dist. 40, can. *Clericus.*

82. Cum etiam laicos hoc deceat, ne aut extraneis occasione blasphemandi, aut fraternitati

CYPRIAN.

83. Isti qui stipenda accipiunt, si Officium divinum non implant, iniustissimam exercent, et contra preceptum faciunt. Ser. 1, *Omnium Sanctorum*, cap. 6.

84. Qui in clericorum ministerio constituti sunt, non nisi Altari deserire, et precibus atque orationibus vacare debent. Ep. 66, ad *Clerum et plebem Furnitanorum.*

85. Ve illi, qui clericos despiciunt; licet enim *FRANCISUS ASSISTIAS.*

86. Qui speciosorem et ornatum habet camenam ad jacendum, quem habeat expellant ad corpus Dominicum conficiendum. *Prose.*

87. Nam quanto major omnibus administratio eorum, tanto plus peccatum habent, qui peccant in ipsis, quam in omnibus aliis hominibus istius mundi. *Opuscul.*, in *Exhort. ad fratres*, cap. 25.

88. In clericis magnitudo corona est signum magnae conversionis. *Apud Gratianum in Becc.*

89. Hodie frustra quidam Ecclesiastici jacant se esse de speciosa Ecclesia, sed factis negant, in quibus vitiorum greges habitant. Sup. *Soph.*, cap. 2.

90. Nullus ordinetur clericus, nisi probatus fuerit, vel examini Episcoporum, vel populari testimonio. *In suis Decret.*, part. 1, dist. 2, can. *Natura.*

91. Clericus admonendus est, quatenus sic *Gregorius Magnus.* vivat ex exemplari vita seculanaris praebet. *Hom. 17, super Evang.*

92. Pensate quanto damnationis sit: sine labore percipere incedem laboris, et quanti erimi, peccatorum protinus manducare, et nihil contra peccata predicationis agere. *Ibid.*

93. Qui Ecclesiastici famulatur obsequia, Ecclesiastica, ut possibilis exigit, debent aliis subservire. Lib. 4, in *Regist.*, indic. 13, cap. 70, 1, Ep. 26, ad *Guentarium*, episc. *Nelatum.*

94. Si in Ecclesiastici officiis quenquam habent locuta pecunia, fit seculari quod sacramentum. *Ibid.*, lib. 7, indic. 2, cap. 110, ep. 146, ad *Syagnum episc.*

95. Ecclesiastici nullibus desudantes, Ecclesiastica dignitas est remuneratio gaudente, ut qui se voluntariis obsequiorum necessitatibus sponte subiungunt, digne provisionibus consoluntur. *Ibid.*, lib. 2, indic. 11, cap. 37, epist. 18, ad *Theodorum.*

S. GREG. NAZ. 82. Non magni ducere debemus, si plebem excellimus; sed pro detrimento habere, si dignitati nostre non responderimus. In *Apolog. de sua fuga*.

S. EUSEBIO. 83. Non facit Ecclesiastica dignitas Christianum. Ep. I, ad *Hesiod.*

84. Clericus, quia ipsa pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut et ipsa possidat Dominum, et possideatur a Dominis. *Prose.*

85. Qui Dominum possidet, nihil extra Dominum habere potest; quod si quicquam aliud habuerit praeter Dominum, pars ejus non erit Dominus. Ep. 2, ad *Nepotianum.*

86. No officium clericatus genus antiquae militie putes, id est ne luxa scutuli in Christi queras militia; ne plus halles quam quando Clericus esse ceperisti, et dicatur tibi. Cleri corum non produrunt eis. *Prose.*

87. Nonnulli sunt Clerici, qui possident opes sub Christo pauperes, quia sub locupleti ex fallacie diabolo non habuerunt; ut suspirio, eos Ecclesia divites, quo mundus tenerat ante mendicos. *Ibid.*

88. Mensam tuam pauperes, et peregrini, et illis Christus conviva noviter. *Ibid.*

89. Negotiatorum Clericum, et ex inope divitem, et ex ignobilis gloriis, quasi quandam peccato fuge. *Ibid.*

90. Si propter officium clericatus, aut vidua a te visitatur aut virgo, nunquam domum solus introrsus. *Ibid.*

91. Facile contemnitur Clericus, qui sepe vocatus ad prandium, ire non recusat; nunquam patiente, raro acclamatis rogari. *Ibid.*

92. Viri Ecclesiastici, muri et turres Ecclesiae nuncupantur. Ep. 46, ad *Rusticum.*

93. Nemo magis Ecclesiasticus est, quam qui nunquam haec fuit. Ep. 10, ad *Theophil.*

94. Clerici, qui de bonis parentum sustentari possunt, si quod pauper est accipiunt, sacramentum profecto committunt. In *regulo Monachorum*, cap. 4.

95. Quidquid habent clerici, pauperum est, et dominum eorum omnibus esse debent communis; et inscoptioni peregrinorum et hospitum invigilare debent. *Ibid.*, cap. 29.

96. Prima testamentaria sunt clericorum, mulierum frequentes accessus. Ep. 54, ad *Oceani*.

97. Non vestis tenera clericum facit, sed casta mentis intentio. *Ibid.*

98. Germant fermine spinas cum clericis habitantes, et arcana mentium acuto mucrone perscutunt. *Prose.*

99. Bonus honor est in Ecclesia, si a consortio clericorum feminas sint longe. *Ibid.*

100. Cuiusdam dubium est, quin inter tres peccatores, uno impius; gentilium, haereticum, et ecclesiasticum, multo majoribus penitus dignus sit, qui majoris fuerit dignitatis? Lib. 5, in *Ezechiel*. cap. 16, in illud; Et convertam restituens.

101. Vehementer Ecclesiam Christi destruit, meliores laicos esse, quam clericos. Sup. Ep. ad *Titum*, cap. 2, sup. illud: Nemo te contemnat.

102. Non nitidus vestitus, sed morum honestas ornat clericum. Sup. *regulam D. Augusti*, cap. 9.

103. Clerici, quoniam ea quae ad spirituelum vitam pertinet dispensant, quasi doxera pars sunt corporis Christi. Lib. 2, de *Sacram.* part. 2, cap. 3.

104. Clerico statutum est decimis et oblationibus, quae Deo offerturunt, sustentari. *Ibid.*

105. Age miser, sequere dumcum tuum, oculi tui sublimis videant, multiplices prebendas; hinc ad Archidiaconatum evola, ad Episcopatum aspira; paulatim ascendis, sed non paulatim descendes, immo tanquam fulgor impetu vehementi. Sup. *Genes.* cap. 1.

106. Clerici debent esse excelsi vita, et scientia Hugo car. praeminent, et de amora terrenorum egredi. *Ibid.*, cap. 12.

107. Postum quod fecerunt clerici recipiendo ordines, non tenuerunt. Sup. *Psal. xvii.*

108. Clerici destrunt muros Hierusalem, et redificant muros Hierico. Sup. *Psal. L.*

109. Jam cum majori pompa et pluribus equis vadunt Ecclesiastici, quam principes seculares, quasi non ministerium creditum sit eis, sed magis regnum, vel imperium. Sup. *Genes.*, cap. 33.

110. Nihil ita fedat Ecclesiam, et nihil tantum illam spiritualiter maculat, sicut vir Ecclesiasticus male se gerens. Sup. *Psal. L.*

111. Nihil scelus quam Ecclesiasticum vivum amare pecuniam. Sup. *Proverb.*, cap. 29.

112. Clerici, participantes Ecclesiastica beneficia, si non docent et predicant in ipsa Ecclesia, exactores sunt aliique spoliatores. Sup. *Iacob.*, cap. 3.

113. Vir Ecclesiasticus nec retinere aliquid potest de patrimonio crucifixi praeter necessaria; ne parentibus dare, nisi ut ceteris pauperibus, quod si facit, ropina pauperis in domo sua est. *Ibid.*

114. Ecclesiasticis more militum vivunt, et maxime de patrimonio crucifixi, qui in receptione reddituum Domini, clerici sunt, sed tonsuri laici; in negotiationibus mercatores; in vestibus, dominibus, mensis, equis, et phaleris militis. *Ibid.* cap. 34.

115. Clerici faciunt scelerata, laici vero peccata; quia plus peccant, et graviora et sceleriora committunt. Sup. *Iacob.*, cap. 58.

116. Nolli tantum opportunitatem peccandi habent, sicut clerici; quia in divitis abundant, et ofosi sunt, et honorantur, que tria causa sunt peccati. Sup. *Iacob.*, cap. 3.

117. Clerici et tardius penitent, et audacie pescent. *Ibid.*, cap. 44.

118. Peccatum in laico, dolus vel proditio in clericis est. Super *Ezechiel*, cap. 23.

119. Multi Clerici, qui debent esse caput vice, modo signiferi sunt vitiorum. *Ibid.*, cap. 23.

120. Magna etiam in Ecclesia, et in clero, militoque major sepe quam in laicis est invidia, Hom. 41, sup. *Math.*

121. Vere magna confusio est omnium clericorum, quod laici inventur fideliores eis, at justiores. *Prose.*

122. Quomodo non sit confusio Clericos esse inferiores laici, quos etiam equaliter esse, confusio est? Rom. 40 Oper. imper. sup. *Math.* sup. illud: *Publicani et meretrices crediderunt ei.*

123. Melior est inicuus ante Deum penitentiam agens, quam clericus permanens in peccatis. *Ibid.*

124. Clericus, qui semper meditatur Scripturas et observatoris est, erit perfectus; sed, si semper corpori eas contempnere, perdet gloriam suam. *Ibid.*

125. Laici delinquentes facile emendantur; clerici autem, si malo fuerint, inemendabiles sunt. *Ibid.*

126. Tolle hoc vitium de clero, scilicet ne veniam hominibus placere, et sine labore omnia vita resecantur; quia ex hoc vita nescitur ut clerici peccantes difficile penitentiam agant. *Ibid.*

127. Non potest clericus quod clericus est, beatior erit quam laicus studiosus; non enim dignitas apud Deum honorabitur, sed voluntas. *Ibid.*, Hom. 53, sup. illud: Domine, dao talenta tradidisti mihi.

128. Vir Ecclesiasticus et crucifixi mundo per mortificacionem proprie carnis dabat, et disponsationem Ecclesiastici ordinis, nobis quidem, sed humili gubernandam suscipere. Lib. 3, de *Summo bono*, cap. 33, sent. 4.

129. Plerique clerici, prave viventes, forma carteris in miseri existunt, qui in bonis exemplis esse delubrunt. *Prose.*

130. Ni enim quoconque exemplo mala conversationis suis perdunt, de illis ratione sine dubio redditur sunt. *Ibid.*, cap. 38, sent. 2.

131. Ille lege patram cavetur, ut a vulgari vita seculi, a mundi voluptatibus sere abstinent. *Prose.*

s. ISID. HIS.

132. Nec spectaculis, nec pompis intersimi, conivia publica fugiant, privata non tantum pudica, sed et sobria solant.

133. Usuris nequaquam incurvant, neque turpium occupationes lucorum fraudisque cunctaque studium appetant.

134. Amerent pecunias, quasi materiam cunctorum criminum, fugiant.

135. Secularia officia negotiose abhlicant; honores per ambitiones non subeant.

136. Pro beneficio medicinae Dei munera non accipiant, dolos et conjunctiones caveant, odium, emulationem, obtestationem atque invidiam fugiant.

137. Non vagis oculis, non infracti lingua, aut petulantii tumidoque gressu incendant; sed pudorem ac verecundiam mentis simplici habitu inessquam ostendant.

138. Obscenitatem etiam verborum, sicut operum, penitus exscrentur.

139. Viduarum ac virginum visitationes frequentissimas fugiant.

140. Contubernia extranearum seminarum nullatenus appetant.

141. Castimoniam quoque inviolati corporis perpetuo conservare studeant.

142. Senioribus debitam obedientiam prebeat, neque ullo jactantie studio semetipsos attollant.

143. Postremo in doctrina, in lectiobibus, psalmis, hymnis, canticis, exercitio iugis incurrant.

144. Tales enim esse debent, qui divinis cultibus se mancipando student; ut dum scientia operantur, doctrinae gratiam populo administrant. Lib. 2, de *Offic. Eccles.*, cap. 2.

145. Sicut nos suo, ita nec alieno nomine aliqui Clericorum exercere formam attente. *Prose.*

146. Indecon enim est, crimen suum commode alienis impendere.

147. Forma autem hoc solum aspicio, et exercere debemus; ut quod hic misericorditer tribuit, ut illi, viduis atque pupilli subisdium procuraret. Lib. 4, Epist. 42, ad *V. episcopum*.

148. Damnable est in Clerico se curialibus aut secularibus negotiis immiscere. Ep. 14, ad *Sacerdos Ianos Regis Anglorum*.

149. Ad hoc Ecclesiasticis preda conferuntur, ut ex his pauperes sustententur, indigentes alantur; ut ex illis, viduis atque pupilli subisdium

procuretur. Lib. 4, Epist. 42, ad *V. episcopum*.

150. Clerici qui pecuniam possident, ipso Christi possessione, vel hereditatis esse, vel Deum hereditate possidere non potest. Opus. 24, cap. 1.

151. Turpe est, quem a laicorum turpis pro-

fessionis conditio separat, si vel conversatio, vel abominanda proprietas laicum esse convincat. *Opus. 37.*

152. Si Clericus Dei est portio, et Deus portio eius, non levem Creatori suo contumeliam videatur inferre, qui super hoc singulare talentum terrenam astutum pecuniam cumulat. *Ibid.*

153. Quomodo quis Clericus videt dicti Canonem, nisi sit regularis? volum sicutiem canonum, hoc est regulare nomen habere, sed non regulariter vivere. *Ibid.*, cap. 2.

A. PROPHET. 154. Expedit facultatis Ecclesiae possidere, et amore perfectionis propriae confemni. *Prose.*

155. Nihil aliud sunt res Ecclesiae, nisi vota fidelium, prelia peccatorum, et patrimonium pauperum.

156. Hoc est possidendo contempnere, non sibi sed aliis possidere, nec habendi cupiditate Ecclesiae facultates ambi, sed eas pietate subveniendi suscipere. *Ibid.*, 2, de Vita contempl., cap. 9, per totum.

157. Satis indigneum est, si fidelis et operosa devotio Clericorum propter stipendum temporale, premia semperita contemnit. *Ibid.*, cap. 10.

158. Si Ecclesiasticus propter hos non vult nisi reliquum, ut habeat unde virat; ut quid accipit unde rationem reddat? ut quid de preciis alienis sua multiplicat? *Ibid.*

159. Certum est in Dei populo, etiam unius facticius pestem esse multorum. *Prose.*

160. Nam ut in verbum etiam parva cordes incidi, totum lumen obecat; sic in Ecclesiastico corpore, etiam si pates sordida faciant, prope lucum Ecclesiasticus splendor lumen obscurant. *Ibid.*, 7, de Gubern.

THOMAS A. KENOS. 161. Vnde Clericos indocto, et sine sacris Libris, qui sibi et aliis sepe sit causa erroris. *Prose.*

162. Nam clericus sine sacris Libris, est quasi miles sine armis, equus sine frenis, pars sine rebus, scriptor sine penulis, avis sine aliis, ascensor sine scalis, eutor sine subalii, rector sine regule, faber sine malta, soror sine filiis, rater sine culis, scutifactor sine jaculis, viator sine baculo, eccus sine ducere, coquina sine ollis, mous sine cibis, putens sine aqua, ritus sine piscibus, saccus sine vestibus, horus sine floribus, hysa sine pennis, vinea sine botris. In *Doctrinam Iustitiae*, cap. 7, sect. 2.

Vide etiam *Advocatus*, sent. 60; *Iudicium*, sent. 17; *Monachus*, sent. 14; *Monasterium*, sent. 26; *Predicatio*, sent. 44; *Urbonias*, sent. 10.

COELUM.

A. AMBROSIUS. *Etymologia*. Culum, quod ἄρχεται; græco dicitur latine (qua impressa stellarum lumina velut

signa habeat) tanquam exaltatum appellatur. *Lib.* 2, *Hesych.*, cap. 4.

Culum vocatum est, eo quod tanquam colla s. istud usum, vas impressa lumina habet stellarum, veluti signa. *Ibid.* 13, *Etymol.*, cap. 4.

Definitio. Culum est corpus purum et primum, s. BONAVENTURA, natura simplicissimum, essentia rubilissimum, incorruptibile solidissimum, qualitate maximum, qualitate lucidum, diaphanente perspicuum, materia purissimum, figura sphaericum, simus locali supremum. *Ibid.* 2, *Compend. Theologicae veritatis*, cap. 4.

Culum serenitatis locus est, et Paradisus vo-

GILBERTUS

lupitum. *Serm.* 27, sup. *Cant.*

ANGELUS

Culum est Ecclesie Electorum. *Ibid.* 30, *Moral.*, s. GREGORIUS MAGNUS, cap. 12.

Culum est quod quae in eo sunt celo, sedes

HUGO A. S.

Dei sed, locus Angelorum et heptasterum anima-

VICTORE

rum, est quietum, pacificum, alium, lete, molle,

suave, planum. *Ibid.* 4, de Propriet., cap. 3.

Culum est visibilium et invisibilium crea-

S. JOANNES

tuum complexio. *Ibid.* 2, de Fide orth., cap. 6.

DAMASCUS

Culum est corpus simplicissimum. 1, de Cculo.

ARISTOTELIS

Culum est inaccessibile, et inalterabile. *Ibid.*

Divisio. Tres sunt celi: primum culum, visi-

HUGO A.

bile est culum, secundum culum, est visibili-

SANTO VITI

colli invisible culum; tertium culum, est celi

visibilis, et celi invisible culum. *Ibid.*

Proteo.

Primum culum tantum est culum et terre

GLOSS. OR.

culum; secundum culum, celi culum est; ter-

tertium culum, colorum culum et hoc culum su-

pra se non habet culum. *Hom.* 11, sup. Ecclesi-

asten.

Primum culum est aereum, secundum firma-

mentum, tertium spirituale, ubi Angeli et san-

cti anima Dei fruuntur contemplatione. *Sup.* II,

ed Cor., cap. 42, in illud: Usque ad tertium cu-

lum.

SENTENTIA PATRUM.

1. Errare a Culo periculum est: non videre culum miserorum est; seculi exordia a Culo aeternum est.

2. Culum est ibi, ubi cessavit culpa; culum est ibi, ubi negligenter feruntur; culum est ibi, ubi et s. AUGUSTINUS, nullum mortis est vulnus. *Ibid.* 5, de Sacram., TIN. SOT. 25, cap. 4, sup. illud. *Psalm. XVII.*: Culi enarrant gloria peti.

3. Non potest quisquam mentium regni coelestis sapientia, qui mundi cupiditate possessus, emergendis non habet facultatibus. *Ibid.* 5, sup. *Luc.* cap. 6, sup. illud. *Beati pauperes.*

4. Regnum cularum vendit est, non queat Deus nisi amorem, sine quo dari non debet; ad

COELUM.

— 335 —

ergo amorem, et accipe culum; ama, et habe. *Ep.* 2, ad *Hugonem inclusum.*

5. Plus est pauperi videre culum stellarum, quam divitie tectum manatur. *Sup. Psalm. cxviii.* vers. 6.

6. Ad appetenda colorum regna plus valet mentis humilitas, quam præsentum divitiarum temporalium paupertas. *Ibid.* de *Duodecim abusione*, cap. 8.

7. In regno colesti nulla erit tristitia, nullus tristis labor, nullus dolor, nullus timor, nulla mors, sed perpetua semper sanctas perseverat. *Prose.*

8. Ibi nulla consurgit malitia, nulla carnis miseria, nulla ingratitude, nulla omnino necessitas.

9. Non erit illi famæ, non sitis, non frigus, non estus, non lassitudine, ne illa tentatio inimici, non peccandi voluntate, non delinquendi possit, sed totum fortia, totum exercitatio possidebit.

10. Nihil hoc regno magnificientis, nihil gloriosius, nihil clarus, nihil pulchritus, nihil varius, nihil illa honesta sincerus, nihil illa abundans copiosus. *Be. sancte socii*, cap. 2.

11. Surgunt indecti et culum rapunt, et nos cum doctrina nostra sine corde, ecce illi voluntari in carne et sanguinis. *Ibid.* 8, *Confess.* cap. 8.

12. Via celi angusta est paucis eligentibus, facile tamen omnibus diligenter. *Serm.* 9, de Veritate Dom.

13. Ad regnum cularum non conductit nos gloria mundi, non multitudine divitiarum, non nobilitas generis, non scientia, non sapientia, non facundia verborum; sed sublimis gratia, et virtutes, et opera. *Serm.* 20, ad *Frat.* in crono.

14. Regnum coeleste amorem gloriam, cui cuperimus repellit, ambitiōs desideria rejicit; humiliūs est merces, non ambiōnis diversorum. *Orat.* 25.

15. Terrena deinceps sortes, et needum obtemperare colestis, afflictio intolerabilis est et inconsolabilis dolor. In *Beatae*.

16. Affectanti colestis terrena non sapient. *Epist.* 3.

17. Ut quid andes oculos levare ad culum, qui peccasti in culum? terram intuire, ut cognoscas topsum. *De duodecim Grat. humilit.* gradu 1, verbo Audi.

18. Trii sunt loca, quae mortuorum anima per diversa mortis sortimenta: infernus, Purgatorium, Culum. *Prose.*

19. In inferno impi, in Purgatorio purgandi, in Culo perfecti. *Serm.* 2, sup. illud Job 2: Extinctio

calo ext.

20. Immundi spiritus tanto magis corda homini ascendere non colestis invident, quanto se a colestibus per elevationis sue immunditatem profectos vident. *Ibid.*, lib. 2, cap. 23.

21. Omnes qui preicationis officium in Ecclesia tenuerunt, culum recte vocati sunt, quia nimis s. GREGORIUS, sapientia colestis creditur. *Ibid.*, cap. 20.

22. Quid Paradiso jacundus, quid cculo secundus? et tamen homo ex Paradiso, peccando, et Angelus occidit et cculo. *Ibid.* 6, in *Registrum*, indic. 13, cap. 169, Ep. 15 ad *Cypriac.*, episc.

23. In culum tanta ascensura creditur multi-

COELUM.

cere resoluta, culum libera perficit. *Ibid.* 2, de Consol. Philos.

24. Appetitus colestum parit contemptum s. BONAVENTURA.

terrestrium. *Expos.* 2, sup. *Psalm. cxviii.* cap. 2, art. vericul. 3.

25. Si colestis contemplaris, quomodo jam non in cedis commoraris, qui celestibus spiritibus invita assumularis? In *Soliloq.*, cap. 2.

26. Culo nihil purus, nihil sublimis, nihil pulchritus, nihil utilius, nihil velocius, nihil perfectius, durabilis inter corpora visibilia inventus. *Prose.*

27. Culo nihil est purius, propter naturam sue transparentiam et diaphanitatem.

28. Culo nihil est sublimius, quia nihil a centro terra remotius est.

29. Culo nihil est pulchritus, nihilque aspectui jucundius, propter ordinatissimam contentorum ipsius varietatem.

30. Culo nihil est utilius, quia ex virtute et influentiœ oculi mortua et inveterata revivunt. *de Ecclesiast. Hierarch.*, part. 4, cap. 7, per totonum.

31. Ut dignus oculis officiaris, deride prossentia. In *Apologia pauper.*, respons. 3, cap. 3.

32. In quantum ie a terrenis abstraxeris, in s. EUSEBIUS tantum te colestibus insinuabis. *Hom.* 3, de *Epi-* EMMESSEN.

ph.

magno.

B. BASILIUS

SELECCIONES

A. BERNARD.

HOETIUS.

tudo hominum, quanta multitudo remansit Angelorum. Hom. 34, sup. Eccl.

38. Esto rapier, ut regnum colorum accipias; esto violentus, ut etiam ipsis vim inferas oculis. Quid haec rapina locupletius? quid hac gloriosus violentia! In septem Psalm. parv. sup. Psalm. 6, vers. 1, sup. illud, Matth. 2: *Regnum colorum vim patitur.*

39. Quisquis copiosum in colis habere desiderat, seminare, dura tempus est, non omittat. Lib. 10, in *Registrum*, indic. 5, cap. 7, ep. 7, ad *Saviniatum*.

40. Celestia desideria in sublimi sunt; affectus autem terreni, in infuso. Lib. 5, in *I Reg.*, cap. 3.

41. Celestia qui nescit, de eis loqui quasi natis, non potest. Ibid., lib. 4, cap. 5.

42. Celum mens est frugil, qui aeterne pulchritudinis flores et fructus indeficent gaudi semper proferat. Ibid., lib. 1, cap. 1.

43. In celo omnes communi clarisse Beum consouciunt; quid est quod nesciant, nisi scientem omnia sciunt? Lib. 4, *Dialogi*, cap. 33.

44. Regnum colorum nullus murmurans accipit, nec ullus qui accipit, murmurare posset. Hom. 19, sup. Eccl.

45. Quo sunt dona praedictantium, tot sunt ornamenti colorum. Ibid., Hom. 36.

46. Si consideremus que ex quanta sunt, que nolis promittuntur in celis, vilesque animo omnia qua habentur in terris. Ibid., Hom. 37.

47. Tanto mend tue in celo major erit requies, quanto modo ab amore. Conditoris sui requies nulla facit. Lib. 4, in *Registrum*, indic. 13, cap. 84, ep. 40, ad *Theodot. meditacionem*.

48. Si at celestia pervenire volumus, necess est ut passione carnis mortificemus. Lib. 4, in *I Reg.*, cap. 5.

49. Regnum colorum vim patitur: Nisi tibi vim feceris, colorum regna non capies. Ep. 22, ad *Eustoch.*

50. In celo gloria est, et perpetua laus, et indefessa praecoxia. Ep. 23, ad *Theodoram*.

51. Dispares sunt in regno colorum per singularium merita mansiones; diversitas enim operum, diversitatem facit praeiornatum; quantumque aliquis hic in sanctitate fulserit, tantum ibi fulgore honor. Ep. 4, ad *Biemetriadem*.

52. Ad celeste premium, celestem vitam para. Ibid.

53. Ad celum per aspera, per angusta, per duros anfractus sita est via; quam viam non tenet, qui tentari non vult. Ep. 6, ad *Amarum*.

54. Christiani celum debent amare non ter- rari. • 3 •

55. Multi de terra, coli flunt, et multi de celo, terra, infelix Iudas colim fuit, et factus est terra: Paulus Apostolus eo tempore quo persecutatur Ecclesiam, terra erat; confessus est, et cunctus factus est. Prose.

56. Nec qui celum est debet esse securus, nec qui terra est debet desperare de vita. Super Psalm. cxxxix, vers. ult.: *Qui fecit celum et terram.*

57. Magna gloria est, de limo ad celum, servitudo ad regnum pervenire. Super Epistol., ad Roman., cap. 5, super illud: *Sed et gloriarum.*

58. Universitas coli palmo Dei tenetur, et s. *Urbani*, universitas terra pugilio concluditur. Lib. 4, de *Trin.*

59. Illud est verum celum supra omnem celum, HUGO A. quod non solum celum coli est, sed celum exco- 5. VICTORIUM.

60. Celestia termino carent, non corrumpuntur infinitate, non franguntur senio, non annihilant vetustate. Lib. 4, de *Claustro anima*; cap. 4.

61. Excute torporem, qui coli queris hono- rem. Prose.

62. Non dabitis segni, celestis gloria regni. Serm. 54 *Quadrag.*

63. Venite habeo, et quid? regnum colorum; HUGO CARD. quibus emulur? quinque demaris; qui sunt illi? paupertate regnum, fame satietas, labore requies, vilitate gloria, mortis vita comparatur. Sup. Genes., cap. 30.

64. Multi sunt, qui nolunt scribi in celo cum pauperibus, sed in terra cum divitibus, et sublimibus scibili. Sup. Psalm. xxx.

65. Pauperibus datur regnum colorum, quia minus non possunt habere, quam si quod est commune omnibus boni, et omnium premium generale. Sup. Matth., cap. 5.

66. Qui pro Christo terra abiciunt, non statim cum morientur ad celum erolant, sed quandoque igras purgantur. Prose.

67. Qui vero pro Christo moriantur, statim in celum ascendunt, quia falsi martyri resecatur quidquid purgandum erit. Ibid.

68. In inferno sepeluntur Parochiani diaboli; in celo vero sepeluntur Parochiani Christi. Sup. Lxx., cap. 16, in illud: *Sepulitus est in inferno.*

69. Nos qui non de terra in terram vocamur ut Abraham, sed de terra in celum, et tamen non eundem ut ille iustus alacriter obediens exhibemus, sed frigidas plenariae et insitiles pretermissus causas. Prose.

70. Tantum sunt homines negligentes, ut pra-

SE. JOANNES
CHAROON.

ferent momentanei semper manentibus, et terram cordo. Hom. 31, sup. *Genes.*

71. Magnum est celum, sed non ita ut Angelus; decorus est sol, sed excelsior Archangelus. Serm. 1, de *Jeannitis*.

72. Quid furiosius est quam, omisso celo, post seruos fugitivos, et perditos homines, et angipotus currere? Hom. 73, sup. Matth.

73. Gratia illa benignitas est, ut pro rebus minimis et vilissimis, celeste regnum homini tribuat. Ibid., Homil. 80, in illud: Matth. 23, *Esuriri et deditis nichil*, etc.

74. Vere non habet super terram quod amet, qui bonum celeste in veritate gustaverit. Hom. 36 *Oper. imperf. w.p. Matth.*

75. Regnum colorum, est beatitudine coelestis; jama eius est sicut Scriptura, claviculairi sunt Sacerdotes, clavis est verbum scientias Scripturarum, adaptatio est interpretatio vera. Ibid., Hom. 44.

76. Necessarium est, qui terrenis rebus iniat, a coelestis desidat. Hom. 7, sup. Ieron.

77. Qui coelestia concupiscit, cum praesentia nihil arbitrat, remuneratio non caret. Ibid., Hom. 36.

78. Primum delectabitur in celo, qui Dominum actionis prius delectaverit in mundo. Hom. sup. illud Joan. 4: *Venit hora.*

79. Homo est ipso celo multo melior, qui animam possidere potest pulchritudine oculi pulchritudine. Serm. 18, sup. Ep. ad Roman.

80. Paucis de coalesibus satiar, imbecille anima est. Hom. 12, sup. 1, ad Cor.

81. Colo digna operari, est quod coeleste redit. Ibid., Hom. 42.

82. Regni colorum desiderium, remedium est amoris. Hom. 7, sup. 2, ad Iov.

83. Qui celi privatur, quantis lacrimis iste plangendus est, si plangendum esset? Hom. 23, sup. Ep. ad II Cor.

84. Nemo potest coelestem, qui delectantur presentibus et caduca, coelestia contineat. Prose.

85. Donec anima terrena miratur, necessario coelestia spernit, ac despicit. Lib. 2, de *Comunione cordis*.

86. Esto dives, hoc enim et ipse vole; posside celum, afflatis diripe, nulla hic culpa est; hic non abundare, crimen est, nec non diripere, culpa est. Prose.

87. Esto illius violentus, esto rapax, non ministrum quod rapitur, sed virtus tunc angelus, dum rapit.

88. Divitiae Dei sunt, si plures sint, qui colesti regno fruuntur. Hom. sup. 2, ad Tim., sup. illud: Matth., 11: *Regnum colorum vim patitur.*

89. Grandes sudores perpetuiur, ut ad celum s. IUD. HES. concecidere valeamus. Lib. 3, de *Sam. bono*, cap.

90. Multo praelarius est, et homine dignus. IACT. FIRMI. celum potius quam cœlata intueri. Lib. 6, de *Ve- rculo cultu*, cap. 20.

91. Augustinus admodum tristes est, per quoniam justitia hominum deducit in celum, hinc lenore non potest, nisi qui fuerit expeditus et nudus. Lib. 7, de *Oeuvro premio*, cap. 1.

92. Homo ideo rectius celum aspicit, ut Deum querat. In Epitom. *divinar. insti.*, verbo *dicam*.

93. Spernenda sunt terrena, ut coelestibus one- remur. Ibid.

94. Iuste, si fas est dicere, contendentibus mundum, largitac celum; et voluntarie ac crif- fatus Angelorum gloria prærogatur. Part. 2, serm. de *Omnib. Sanctis*.

95. Si celum desideras, nihil tibi in terra sit negotii, non enim nullus illud ad celum evolare. *Parenes*. 183.

96. Parum est bona conscientia conversari in PETRUS CELLIUS. celis, nisi et ipsa celum fiat. *De conscientia*, cap. 1.

97. Nemo potest connecti terre, et jungi celo. S. PETRUS CATHYLOG.

98. Trius sunt distinctiones locorum, quas pro s. PETR. DAM. diversitate meritorum animis sortiuntur: Celum, Infernum et Purgatorium. Prose.

99. Ad celum statim evolunt, qui domicilio corporis usi sunt tanquam carcere; qui defec- tam putramque substantiam utriusque hominis servaverunt. Serm. 39, de S. Nicolao.

100. Quod est in homine anima, hoc celum in mundo. Lib. de eo: *Quis rerum divinarum ha- res sit.*

101. Celum in mundo, in celo Deus. *de Abrah.*

102. Per amplius atque perfectius erit multo nichil recuperabimus in celo, quam quod perdi- dimus in Paradiso. Prose.

103. In Paradiso erat peccare, et posse non peccare; in celo erit, omnino peccare non posse.

104. In Paradiso erat posse mori, et posse non mori; in celo erit, nunquam posse mori.

105. In Paradiso erat posse impugnari, et posse non expugnari; in celo erit, nec posse impugnari. Part. 1, *Omagoda Christus ponitur in si- gnum populatorum.*

106. Regnum colorum non personis, sed vir- tibus datur. Cone. 39, de S. Jacobo, part. 2. ROBERTUS BELLARMIN.

107. Nihil eras sentit in nero, cum animus in celo est. *Ad Martyres*, cap. 2.

108. Christiano celum ante patet, quam coll. TERTULLIAN. via: quia nulla via in celum, nisi cui patet ea-

THOMAS A KEMPIS. **lum. In Scorpiceo adversus Gnosticos, cap. 10.**
109. Si vis magnus esse in celo, esto parvus in mundo. *De Hortulo rosar.*, cap. 9, sect. 2.

S. VALELIAN. **110. Debet terrena contemnere, cui est animum celestia possidere. Hom. 2, de Arcela vita.**

IN VITIS PATR. **111. Ille ad celos opulentissimum pergit, qui a se pompa temporaria vanitatis excludit. Ibid., Hom. 6, de Otiorum verbit.**

112. Porta enim, injuriarum atque tribulacionum est perpresso. Lib. 3, libell. 2, de Vita Joannis, num. 24.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTELES. **413. Cessante motu celi, cessat motus inferiorum. Primo de Cielo.**

CICERO. **414. Cœcum non suscipit peregrinas impressiones. Primo Meteor.**

415. Ex omnibus præsumit virtutis, amplissimum est præsumit, gloria haec una, cuius gradibus homines in celum ascenderunt. *Orat. 38, pro Milone.*

416. Omnes sunt divites, qui celo frui possunt. Lib. 7, epist. 16, ad Atticum.

417. Nulla in celo nec fortuna nec temeritas, nec erratio, nec vanitas inest; contraquam omnis ordo, veritas, ratio, constantia. Lib. 2, de Nature Beorum.

418. Animos hominum esse divinos, disque, cum e corpore excesserint, redditum in celum patere, perspicuum est. *De Aniell.*

419. Si quis cœlum ascenderet, naturamque mundi, et pulchritudinem siderum perspiceret; non insuvias, sed jucundissima illa admirando sibi foret. *Ibid.*

420. Animus profectus a Deo, cœlum ipsum semper appetit. *De consolatione.*

SENECA. **421. Subsilire in cœlum, ex angulo licet. Ep. 31.**

TRIUMPHUS. **422. Ipsum cœlum plenum est Deo. De Voluntate divina, cui titulus *Astèrius*, cap. 2.**

VALER. MAX. **423. Videz ne dám terram custodilis, cœlum amittatis. Lib. 7, *Dicitur memorab.*, cap. 2.**

Vide etiam tit. *Laquens*, sent. 24; *Pulchritudo*, sent. 100; *Scrutari*, sent. 38; *Thesaurus*, sent. 31, 32.

COENORUM.

Vide Monasterium.

COGITATIO.

S. BERNARD. **Etymologia. Quis in unum cogit voluntas, et faciliter quodam ritu copulat, a cogendo cogitatione nomen accipiebat videtur. De Vita Solitar. ad fratres.**

Definitio. Cogitatio est circa qualibet animi s. AUGUSTIN.
occupatio. *De spiritu et anima*, cap. 38.

Quavis cogitatio est imaginatio, que oritur in HESYCRUS.
mente ex perceptione sensitiva rei cuiusdam. *Genit. 2, art. 78.*

Cogitatio nihil aliud est, quam mentis agitatio. LACT. FIRM.
Lib. 6, de vero cultu, cap. 17.

Cogitatio est improvidus animi respectus ad RICH. A.
evagationem proutus. Part. 1, lib. 1, *de contem-*
plat., cap. 4.

Cogitatio est sermo, quem anima ipsa apud PLATO.
seipsum cogitando persequitur, de his rebus quas considerat. *de Scientia.*

Dipositio. Triplex est cogitatio, quo frequenter s. BONAVENT.
ab adversario immittitur; cogitatio deliciosa, co-
gitatio mali, cogitatio ambitus. *Expos. 2,*
sup. Psalm. cxviii, cap. 8, art. 3, vers. 6.

Comparatio. Sicut molendum, si area impo- S. BERNARD.
natur, exterminat, pix inquinat, palpa occupat;
sic ergo cogitatio amara turbat, immunda inquietat,
vana inquietat et fatigat. *In Meditat.*, cap. 9.

Sicut venter cibis repletus, extenditur; illi g. GREGORIUS
mena prævis cogitationibus dilata, sublevatur. MAGNUS.

Lib. 22 Moral., cap. 21.

Quomodo sures nostræ ad voces nostras, sic s. PROSPER.
ad cogitationes nostras. *Sent. 81.*

Sicut præva cogitationes hominem separant s. BONAVENT.
a Deo, sic bone et pars Deo unitur, et amore quo unitur, emunitur. *Serm. 2, de S. Lau-*
renato.

Sicut cœnus pascitur ex specie, sic animus RUGO A.
pascitur ex cogitatione. *Lib. 4, de Arca Noe, Mo-*
rah., cap. 8.

Sicut nubes solem abscondit, ita cogitationes s. JOAN. CLIM.
malæ obtenebant et perimunt mentem. *Gradu 26.*

Sicut vipera a filio in utero positus lacertæ pe- s. ISID.
nituit, ita nos cogitationes nostre occidunt, et conspectus interioris viperso veneno consumant, ani-
mamque nostram crudeli vulnere perimunt. *Lib. 2, de Summo bono*, cap. 23.

Sicut venenata animalia, fortiores hercæ, vel IN VITIS PATR.
pigmenta expellunt; ita cogitationes sordidas oratio cum jejunio repellit. *Lib. 3, num. 60*, per
totum.

SENTENTIA PATRUM.

4. Libere sunt cogitationes prudentium. *Lib. 3, s. AMBROSIUS,*
de Virgin.

2. Nulla mens est, qua non recipiat etiam in- s. ANTONIN.
teriorum motus agrestes cogitationum. *Be Noe et*
Arca, cap. 16.

3. Immunda cogitatio cum mentem pulsat, non s. ANTONIN.
masculat, sed hanc per delectationem superat.
Part. 3, ill. 2, cap. 2, § 3.

4. Semper aliquid agendum est, ne manu ces- s. ANTONIN.

sante ager nostri peccatorum malarum cogitationum servibus occupetur. *Serm. 2 Dom.*, 3 post Pascha.

5. Toties Spiritus sanctus loquitur, quoties bona cogitamus. *Serm. 2, Pentec.*

s. AUGUSTIN. 6. Interna animæ cogitationes diabolus non videat certi sumus, sed motibus eis corporis ab illo et affectionem indicis colligi, experimento dicimus. *De Ecclesiis, dogmatibus*, cap. 81.

7. Non omnia mala cogitationes nostra semper diabolus instinctu excitantur, sed aliquoties ex nostri arbitrio moto emergunt; hinc autem cogitationes semper a Deo sunt. *Ibid.*, cap. 82, per totum.

8. Cogitationes mortalium timide sunt, et invenientia adiumenta nostros. *Lib. 12, de Civit. Dei*, cap. 42.

9. Non sunt in potestate nostra cogitationes nostræ, que, ex improvviso effusa mente aliquaque confundunt, ad scularia revocant, mundana inserunt, voluntariae ingenerunt, illecellos intexunt. *Lib. 4, contra duas Epistolæ Pelagian.* cap. 11.

10. Nullum est opus bonum, cuius non sit in mente cogitatio. *Sup. Psalm. LXVII.*

11. Omnia opera vel bona vel mala a cogitatione procedunt; in cogitatione quisque innocens in cogitatione reus est. *Sup. Psalm. CXVII.*

12. Non potest fieri ut habeat mala facta, qui habet bona cogitationes; facta enim de cogitatione procedunt, nec quisquam potest facere aliquid, aut ad aliquid agendum membra movere, nisi primo processerit iussio cogitationis. *Sup. Psalm. CX.*, in prefat.

13. Quod sonuit per linguan tuam, facit lingua sonans, fecit animus cogitans; sed quod sonuit lingua, transiit, quod cogitavit animus; permanet. *Tract. 20, sup. Evang. Joan.*, cap. 5.

14. Nemo habet in potestate quod evenit in mentem; sed consenserit, vel dissentire proprie voluntatis est. *de spiritu et litteris*, cap. 34.

15. Cum sola cogitationes mens obstat illi- cito, tenens et volens libenter, que statim ut attigerunt animam respiçi debuerant, negandum non est esse peccatum; sed longe minus, quam si opere statuatur impletum. *Lib. 12, de Trin.*, cap. 12.

16. Premit nos, sed non opprimunt; urgunt nos, sed non demorgunt. *Enarr. 2, sup. Psalm. XXXI*, vers. 8.

17. Impera cogitationibus tuis, quo finis princi- cepi rerum omnium. *Homo 10, in Hezam.*

18. Divina lex non actionem, sed cogitationem iudicat. *de Virgin.*

s. EDUARDUS. 19. Ratio humana quo perversis cogitationibus, ne

remittitur, tot coruus coelestes promeretur. *In*

Favorit. verbo ratio.

20. Cogitatio in memoria est. *Serm. de Tri.* s. BERNARD,

plici judicio.

21. Mala cogitationes, a diabolo immisæ, citio in membris nostris accenduntur, carnis molitie consentiente. *Serm. 24 Parvularia serm.*

22. Cor a cogitatione in cogitationem ducitur. *In Medicat.*, cap. 9.

23. Cum de ambitione sæculi, de jactantia, de arrogancia cogitatio vana in corde versatur, de mundo est. *Ibid.*, cap. 14.

24. Daemon officium est suggestiones ma- lis ingenerat; nostrum est illis non concidere. *Ibid.*, cap. 14.

25. Cogitatio prava delectationem parit, delectatio consenserit, consuetudo necessitatem, necessitas mortem. *de Interiori domo*, cap. 39.

26. Cogitatio, quantum libet immunda, mente non polluit, eni ratio non consentit. *Princip.*

27. Quis enim cogitationes suas ita refranare potest, ut non qualibet immunditia tollatur?

28. Sed continuo talium cogitationum insultus sunt reprehendi; ut inde speraret se hostis vincere.

29. Quid sit quoties prævis et immundis cogitationibus attrahit, statim ad signum crucis, ad Passione Domini recordationem, configurans. *In lib. de Passione*, cap. 19.

30. Esto per vigil sensu, ne vanis cogitationibus polluaris. *Serm. 53, ad Sororem.*

31. Duplex malum est nequitum cogitare, *CASSIODORIS,* eamque tanquam bonum aliquid palam proferre. *Prose.*

32. Quem decuerat propter cogitationem ac- seruit penitire, eupam geminat, dum facinora cogitationis divulgat. *Sup. Psalm. LXIX, vers. 8.*

33. Bonorum vitiorum cogitationes, lucerne sunt. *Lib. 2, Padag.*, cap. 10.

34. Non abstinentia a malis et flagiosis actionibus eum, qui libe predixit est, justum redit; sed cogitationibus puritas ac sinceritas. *Apud D. Joan. Damasc.*, lib. 2, *Parall.*, cap. 78.

35. Quot mala cogitationibus anima est ducta, tot malis obstaculis in contemplatione est impe- ditata. *In speculo Ecclesiæ*, cap. 29.

36. Malorum cogitationes ubi locum repen- s. EPHREM.

trant, quasi aculeis et uncis quibusdam animam ligant. *de Recis vivendi ratione*, cap. 31.

37. Daemon quis opere insontes videt, cogita- tionem perimit. *de Morbo lingua.*

38. Cogitationes malas fugiamus; cogitata enim non aliæ facta censentur. *Ibid.*

39. Noli sordidis immorari cogitationibus, ne

CLEMENS ALIXI.

46. in actum deducunt turpitudinis, sed eas detestare, et ab te repellere, ut mens tua serena sit atque tranquilla. In illud: *Attende tibi*, cap. 10.

46. Gravius pejusque interdum unius cogitatione, quam alia opera pccat. *De Confess.*

GLOSS ORD. 41. Diabolus rex vilium humanis se immiscet cogitationibus, et mentem cingit superfluis sollicititudinibus, ne exercet opera pietatis. *Super Beatae Mariae*, cap. 4.

42. Peccator ut mundari possit ab iniuriantibus suis, reprobas cogitationes, origines, scilicet, malorum operum, ab eis necessaria est. *Sup. I Exerc.*

43. Sepe aceris potestet inimicus mentis cogitationes ardore libidinis accenduntur. *Lib. 2*, *Moral.*, cap. 25.

44. Tanto longius mens a necessariis cessat, quanto inanimi latus cogitat. *Ibid.*, cap. 26.

45. Sepo de ipsa victoria bellum oritur, ut inimica immunda cogitatio vincatur, victoria animus elatione pulsatur. *Ibid.*, lib. 3, cap. 17.

46. Difficile est quicquam magis agere, et apud semetipsum de magnis scilicet cogitationibus libidinis non habere. *Ibid.*, lib. 2, cap. 27.

47. Magno studio superflua cogitationes amputandae sunt, sed tamen amputari funditus nequam possunt, semper enim caro superficia generat, que semper spiritus ferre sollicitudinem recitat. *Lib. 5*, *Noratum*, cap. 23, super illud Job 4: *Pili carnis mea*.

48. Cogitationes iracundiae vices sunt generationis, mentem condeunt matrem suam. *Ibid.*, lib. 5, cap. 3.

49. Valde laboriosum est custodire, ne inter recta opera sinistram cogitationem hominem illudat. *Ibid.*, lib. 11, cap. 2, 25.

50. Cum occasio reprobis perpetrandi doceat, desiderium cogitationes eorum cordibus multat, desunt. *Ibid.*, lib. 14, cap. 9.

51. Tantum se animus in cogitatione dilat, quanto illud esse terrible quod immittit pensat. *Ibid.*, lib. 15, cap. 1.

52. Mens justorum etsi libera est a perverso opere, aliquando tamen corruit in perversa cogitatione. *Ibid.*, lib. 18, cap. 5.

53. Si unquam subtleri custodiari negligitur oculis, cogitationis inanitudo protinus ad operationem transit. *Ibid.*, lib. 21, cap. 6.

54. Humanus animus multis cogitationibus occupatus semper silentiis aliquo modo manet inconnitus, ut omnino quid toleret, nesciat; quia dum per multa spargitur, ab interna sua cogitatione removetur. *Ibid.*, lib. 24, cap. 8.

55. Cum cogitatio per custodiam restrinatur, eos quod fugere consuevit, inventur. Part. 3, *Pastoralis*, cap. 1, *Admonit.* 14.

S. GREGOR. MAGNUS.

56. Quanto graviori tumultu cogitationum cardinalum premuntur, tanto orationi insistere ordinantis debemus. *Hom. 2*, sup. *Ecclesiasticus*.

57. Libido ignis est, et turpes cogitationes passentur; si in paluis ignis negligenter extinguitur, ex parva scintilla quae remaneat, omnes palae accenduntur. *Lib. 6*, in *I Reg.*, cap. 1.

58. Mentem nequaque cogitatio immunda inquinat, cum pulsat, sed cum hanc sibi per desolationem subjugat. *Lib. 21*, *Moral.*, cap. 3.

59. Perfecta mens solerte invigilat, ut non somnum perversum renuat; sed omne etiam quod in se per cogitationes turpiter liquatur, tergit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 17.

60. Omnes qui vel illicite appetunt, vel in hoc mundo videtur aliquid volunt, densis cogitationum tumultibus in corde comprimitur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 28.

61. Nonnulli tanto deterioribus cordis tumultus tolerant, quanto eis licentius ad cogitationes vacat. *Ibid.*, lib. 6, cap. 17.

62. Hoc quod ex prava cogitatione exit ad pessimam operationem; et illius est spiritus qui suggestus, et quis nequit, qui ex propria voluntate consentit. *Ibid.*, lib. 15, cap. 15.

63. Ipsa prava cogitare, peccare est, et in peccatum habitur, qui in cogitatione prava declinatur. *Ibid.*, lib. 18, cap. 5.

64. Vigilandum semper est ut mens confinie sollicita nunquam relaxetur intentione supra; in laboriosa deserens, in cogitationibus fluxis, quasi in quibusdam molibus stramentis jacens, venienti corruptori diabolo, mens se resoluta protinet. *Ibid.*, lib. 20, cap. 5.

65. Tot grossibus mens a Deo longe fit, quot mens cogitationibus decrescit. *Ibid.*, lib. 25, cap. 3.

66. Cum manus cessat ab iniquo opere, iustitiam non estimantur per cogitationem. *Ibid.*

67. Tolles ante Deum labitur, quales a recto itinere infirmae cogitationes pede claudicamus. *Ibid.*

68. Importune conspectui Dei ingeritur, quidquid a nobis illicitum oculis cogitatur. *Ibid.*

69. Malignus spiritus cogitationis nostrae semper insidias insit, si forte quid inveniat, unde apud examen eterni judicis accusator existat. *Lib. 3*, *Diologia*, cap. 19.

70. Sic saepe cogitationi bona cogitatio sinistra adjungitur, ut vix ipse, qui easdem cogitationes generali, animis agnoscat. *Hom. 21*, sup. *Ezech.*

71. Vilare turpes cogitationes non pravalet, qui honestas in se non habet. *Prose.*

72. Quia enim semper cogitamus, exquirienda sunt nobis bona, ne mala cogitamus.

73. Quid vero sunt omnes turbes horarum cogitationum, nisi innumerabiles mentis acties?

74. Nam, dama mente ambunt et minuant, ad eum accedere turpissimos inimicos non permitunt. *Lib. 3*, in *I Reg.*, cap. 4.

75. Quid sunt cogitationes luxuria, nisi carbones ignis? qui si in corde convenienter, comburentur, etiam extinguiri facile numquam possunt. *Ibid.*, lib. 6, cap. 2.

76. Qui agere non potest, ut innoxia numquid cogitet, agat quod potest, ut statim cogitationem ejicit, que negligenter ad mentem intrat. *Prose.*

77. Sic quasi ignem maximum in carbones singulos, et velociter dividit, et celeriter extinguit, si omnes flammis cogitationis sibi separant, ut conjungi in mente, neque per negligenter ad mentem intrat. *Ibid.*

78. Glutinum quippe ille obscrosorum motuum immunda cogitatio est; quia qui libenter immunda videt, statim carneum ad umora concupiscentio violenter moveat. *Ibid.*

79. Qui libentius ac morosius cogitat, quasi carbonibus, turpes turpioribus motus ligat. *Ibid.*

80. Nisi ante mentis levitas caveatur, cogitationum inconstans minime vincunt. Part. 3 *Pastoralis*, cap. 1, *Admonit.* 19.

81. Non satis cogitationem crescere; dum parvus est hostis, interficit; nequit, ne rizam crescant, cibum in semine. *Prose.*

82. Ille laudatur, ille predicatorum beatus, qui statim, cum corpori cogitare, interficit cogitationis ibid.

S. HIERONYM. 83. Cum apparuerit scoryio, illico contenerendum est. In *Regula Monachorum*, cap. 3.

84. Nequissimi hostis est illa, vel prima callida, et ars dolii plena fatigare cogitationibus rudes animas. *Prose.*

85. Tuttissimum est atque perfectum, ut assuetus animus sollicitus semper pernivigilie custodia discerner cogitationes suas, et ad primum animi motum, vel probare, vel reprobare quod cogitat, ut vel bonas cogitationes alat, vel statim extinguat malas.

86. Hinc nuncque fons est boni, et origo peccandi, omnisque ingens detecti in cogitatione principum est, qua unquam prodigio opus, velut in quadam tabula cordis depingit antequam faciat.

87. Nam sive ille actus, sive sermo sit, ut profertur quod futurum est.

88. Videsquam brevi interdum momento, que ista quis cogitet, cogitataque perficiat; nec quidquam eminio vel lingua, manu, ceterisque

membri agitur, nisi cogitationes ante dictaverint. Epist. 1, ad *Benedictum*.

89. Ibi te maxime oportet observare peccatum, ubi nasci solet, et malum antequam crescat extinguere, dum adhuc est in cogitatione. *Prose.*

90. Nec enim expectandum est augmentum eius rei, que timeri debet a parvo; et quasi tanto facilis vincitur, quanto ei cibis repugnat.

91. In illis que se leviter menti ostendunt, et quasi fugiendo demonstrant se; nec peccatum omnino, nec pugna est; in his autem cum quibus aliquando anima fluctuat, quibus r. sit voluntas, esqualis certamen est.

92. Aut enim consenimus, et vincimus; aut respuimus, et vincimus, et acquirimus de pugna victor.

93. In illa tantummodo cogitatione peccatum est, que suggestioni consensum mentis dedit.

94. Huiusmodi cogitatio etiam ex aliquo impedita causa non impedit voluntatem: nihilominus actione criminis condemnatur a Domino.

95. Apud Deum (qui non sunt omnia, etiam antequam flant voluntas perfecte faciendi, reputatur pro opere facti). *Ibid.*

96. Quanto a terrena cogitatione quis remotor est, tanto Deo vicinior et celo est. Ep. 8, de *Scientia divina legis*.

97. Grandis offensa est Dei, sequi cogitationes suis. Libr. 4, sup. *Hierem.*, cap. 18.

98. Ut cogitationes cordis casto servare potuisse, fidei cum oculis Job pepigit, ne prius incaute asperceret, quod postmodum invitius amaret. Libr. 2, in *Lament. Hierem.*, cap. 22, sup. illud *Oculus mucus depravatus* est.

99. Et munda mens in cogitatione servetur a lascivia voluptatis sue, deprimenti sunt oculi, quasi quidam raptores ad culpam. *Ibid.*

100. Dum cogitatio mala in initio est, et pulchra, capi debet et abjecti; ne si adulta fuerit et veterata, jam non possit expelli. *Hom. 4*, sup. *Cant.*

101. Scintilla res parva est, et pene dum certatur, non videatur, sed si fons item comprehendatur, et nutritura sua, quamvis parvus ignis invenerit, moenia, urbes, latissimos salines, regionesque consumit. Libr. 3, sup. Ep. ad *Galat.*, cap. 3, sup. illud: *Modicum fermentum*.

102. Ubi est delectatio tua, ibi est et cogitatio Hugo a Sancta Maria; ubi vero est cogitatio tua, ibi est interior. TO VICTORE: libet habitu. Libr. 4, de *Arca Noe. Moral.*, cap. 8.

103. Turpi quedam commercio impudica mens desiderio suo fructur, dum quoddammodo intus per cogitationem rem concupitam amplixerat. *Ibid.*

104. Reus faci judicatur, qui per consenatum in cogitatione delectetur. *Ibid.*
105. Cogitationes non ex re de qua surgunt, sed ex affectu quem gigant, judicanda sunt. *Ibid.*
106. Nihil interest quale sit illud quod cogitatur, sed qualis ex iis cogitatione affectus conseruat; quia cogitatio mentem non polluit, ubi delectatio conscientiam non corrumpt. *Ibid.*
- HUGO CARD.
SOPH. CAS.
107. Nil plus valet ad purgandum car a malis cogitationibus, quam consideratio mortis. *Sup. Job, cap. 31.*
108. Mentre non interpollari cogitationibus impossibile est, suscipere vero eas, sive resipere per gratiam Dei omni studio possibile est. *Prose.*
109. Quemadmodum igitur oratio carum non omnino pondet a nobis, ita reprobatio vel electio consistit in nobis. Collat. 1. *Abbat. Moysis, cap. 47.*
110. Illico ut patacheta fierit cogitatio maligna, marcescit. *Prose.*
111. Tandiu suggestiones noxie dominantur in nobis, quandoe solentur in corde. Collat. 2. *Abbat. Moysis, cap. 10.*
112. Semper sunt ad seniores cuncta que in cordibus orinuntur, sublate confusione velamini. *Ibid.*
113. Vacare cunctis cogitationibus humana mens non potest; et ideo quando spiritualibus studiis non fuerit occupata, necesse est eam illis, quae pridem didicisti, implicari. Collat. 45. *Abba. Nesterius, cap. 13.*
114. Immunda cogitationes, tela sunt diabol. *Hom. 3, sup. Gen.*
115. Strangulanda est omnis prava cogitatio, et tanquam foro trahulenta mulcenda est, iram dico. *Ibid.*
116. In latitudine anima cogitatione aliis sunt magis pecunie, et irrationalies, aliae ferociiores, et agrestiores: domande igitur illae sunt, et rationis imperio magistranda. *Ibid.*
117. Quid beatius quam intestino liberari bello? nam quamvis plurima pace externa quis fruatur, si intra se cogitationum tempestas nascatur, et tumultus, nihil externa pars proderit illi. *Ibid., Homil. 34.*
118. Bestiatio est cogitationem improbam prorsus non admittere. *Hom. 3, de Verbis Isaiae.*
119. Qui male agit et cogitat, diabolum videt: quia omne malum, diabolus est figura. *Hom. 9, Oper. imperf. sup. Matth.*
120. Si cogitatu offendisti, cogitatu reconciliare. *Prose.*
121. Recogita bene quod cogitaveras male, et penitulisti. *Ibid.*

122. Quidquid cogitatur, innocuum est, si creat effectu, licet cogitatio mala cogitanti jam obicit, tamen alii nocere non posset. *Hom. 11. Et variis locis in Matth.*
123. Anima mala cogitationibus coquinata, pro mercede voluntatem accipit. *Hom. 18, sup. 1, ad Cor.*
124. Nullus actus, nisi cogitatione praecurrente conficitur. *Serm. de Levium peccatorum periculis.*
125. Nihil quidquam aut actu conficitur, aut sermone proficit, nisi prius istipsum cogitando gigantur. *Ibid.*
126. Cogitatis pro factis tenetur, licet nondum operi compleantur. *Ibid.*
127. Facere cordis, cogitare est: quia corporis est, cogitari perditore. *Prose.*
128. Cor cogitando tenetur in crimen, licet corpus immuno ab opere videatur.
129. Reus est jam animus, qui male cogitat; licet immuno corpus sit ab opere, quod non fecit. *Ibid.*
130. Quantumcumque turpis fuerit cogitatio, non polluit mente, dum displicet. *Lib. 4, de Tentac. Relig., cap. 7.*
131. Sola cogitatio, que placet, polluit mentem. *Ep. 3, ad quasdam Moniales.*
132. Quamvis ab opere malo quisque vacet, s. IUSTINUS
BISPALENS.
- pro saius tamen prava cogitationes malitia, non erit innocens. *Prose.*
133. Non enim solus facili, sed et cogitationibus delinquimus, si eis illicite occurrerimus delectantur. *Lib. 2, de Summo bono, cap. 23, sent. 2.*
134. Non est arbitrii nostri cogitatione prava suggestionis prevenire; jacere autem in animo cogitationem, nostrae altius voluntati. *Prose.*
135. Illud ad culpam non redigitur, istud culpari proprius imputatur.
136. Nam cogitationes illicitas ingerere, demum est; cogitationibus oblectari perversis, non enim est. *Ibid.*
137. Argumenta machinationum, misalunque cogitationum semina, quae in cordibus hominum diabolus fundit, ita sepe undique captam impllicant mentem, ut ex qua parte evaderi quisque tentaverit, sine periculo exire non possit. *Ibid., lib. 3, cap. 3, sent. 22.*
138. Dum cogitatio prava cor puleat, non potest bona conversatione nocere, si tollis cogitatio non erumpit in consensu vel opere. *Prose.*
139. Ferre enim sini perfectionis vitorum cogitationes non est ad damnationem, sed ad protectionem; non est occasio subiungi discrimini, sed potius augenda perfectionis. *Lib. 2, de Officiis Eccles., cap. 16.*

- LACT. PISM.
S. LEO. I.
140. Sit nobis Deus non in templis, sed in corde nostro consecratus; destructibilia sunt omnia, que manu fium, mundemus hoc templum, quod non fum, non pulvere, sed mala cogitationibus sordidatur. *De ira Dei, cap. 23.*
141. Bonus vir non modo facere, sed ne cogitare quidam audire, quod non audeat predicare. *Lib. 6, de Vera exitu, cap. 24.*
142. Cum ad ipsas rerum temporalium varietates, cogitatio humana convertitur, quanta se opponunt edignes, quanti pravarum opiniorum obviorunt erroris sentis. *Serm. 5, Quadragesima.*
- S. MAXIMUS
MART.
143. Immunda est anima quoniamque cogitationum concupiscentia impleta est. *Centuria 1, de Charit., sent. 4.*
- S. NILUS.
144. Mens humana nunquam cessat generare cogitationes; tu vero malas expelle, bonus autem colendo exerce. *Paran. 70.*
145. Pravas cogitationes alias cogitationibus melioribus abegit. *Ibid.*
146. Pravas cogitationes semen esse diabolice existima, cum enim ipse desinunt, ipso seminatur confunduntur. *Ibid., paron. 70.*
147. Cogitationes carnales satius est abominationi; corruptum enim corpus, et animam pollunt. *Ibid., paron. 183.*
148. Quo remouis a mundi negotiis, et seculari conversationes seceditis, ei molestius importuno cogitationum ingrumentum strepit laboris. *Lib. 8, ep. 14, ad Sorores suas.*
- S. PROSPER.
149. Mentre sicut turpis cogitatio inquinat, ita si fuerit honesta purificat. *Lib. 3, de Vita contempl., cap. 8.*
150. Non ex cogitatione facies mentis existit, sed qualitas cogitationis ex mente. *Prose.*
151. Non sordidae cogitationes mentem sordidam reddunt, sed ex mente sordida, sordidae cogitationes exunt. *Ibid.*
- TERTULLIAN.
152. Non potest fieri ut in mala opera exeat cogitationes honestae: quoniam haec actione prout, quod corde concipiunt. *Sent. 81.*
- THALASSUS.
153. Negat factorum societatem, qui negare non possunt cogitationum. *De Resist., cap. 15.*
154. Si cogitationes nimis infestas desse euipis stude continentiae ac charitati in proximum. *Hecatontade 1, sent. 15.*
155. Autem animi spiritualibus sermonibus frequenter accommoda, et mentem ab immundis cogitationibus elongabis. *Ibid., sent. 36.*
156. Mens cui affectiones impervant cogitat quia non decant, quales autem cogitationes sint, producent sermones et opera. *Prose.*
157. Male cogitationis dux est affectio, affectio auctor sensus: quo ut malis utatur, in causa est mens. *Ibid., Hecatontade 3, sent. 4.*
- S. THOMAS
AQUINAS.
158. Per cogitationem diutinam, maxime illido provocatur. *Opus. de Perfect. vita spirit., cap. 9.*
159. Cogitationes cordium demones scire non possunt, nec Angeli, nisi per revelationem, vel nisi in quantum eas per aliquam signa exteriora cognoscant. *Sup. 2, sent. dist. 8, art. 4.*
160. Daemon est servus, qui delectatur cogitationibus pravis. *In Hortulo Rosar., cap. 5, Thomas A. KENNIS.*
161. Nihil ita aliud virtutem demonum, quo IN VIT. PATR. modo ad quis secreta immundarum cogitationum revelaverit sanctus Petrus. *Lib. 3, libellus 2, de vita Joannis, num. 9.*
162. In nullo sic gaudet inimicus, quomodo in illo qui non vult cogitationes suas manifestare. *Ibid., num. 167, per lotum.*
163. Cogitationum observatio, medicamentum est salutis. *Lib. 10, cap. 69.*
164. Si venerit tibi cogitatio pro carnali necessitate, et tangit te semel, et his, et tertio, non audias. *Sent. 60.*
- SEXTENTA PAGANORUM.
165. Liberae sunt cogitationes nostra, et quae volunt sic intuluntur, sicut ea terminus, que videamus. *Orat. 38, pro Milone.*
166. Postiores cogitationes, sapientiores solent esse. *Orat. 54, Philippi, 12.*
167. Quod facinus suscipitur, nisi cogitatione prius non perficitur. *Lib. 3, de Natura Beorum.*
168. Magis est ingeni revocare mentem a sensibus, et cogitationem a consuetudine abducere. *Lib. 1, Tuscul. Quæst.*
169. Quoquamque constitut loco, ibi cogitationes meas traxi, et aliiquid in animo salutare verso. *Ep. 62.*
170. Bona cogitatio si excedunt, non occidunt, in Proverb.
171. Cogitationes vagas et inutiles, et velut somnio similes non recipies; quibus si animus sonni se oblectaverit (cum omnia disponueris) tristis remanebis. *Prote.*
172. Sed cogitatio tua stabili et certa sit, sive dubitabil, sive querens, sive contemplans, non recedat a vero. *de quatuor virtutibus.*
173. Bona cogitatio tua pura sit ab omni malo. *Sixti, Epist.*
174. Etiam in cogitationibus tuis, mundus esto a peccato. *Ibid.*
175. Scito te adulterum esse, etiam si cogites de adulterio; sed et de omni peccato, eadem sit tibi ratio. *Ibid., sent. 1224.*

COGNITIO IN GENERE.

SENTENTIA PATRUM.

s. ANTONIUS. 1. Humana cognitionis causas a rebus cognitis, sed divina cognitionis causa rerum cognitionarum. Part. 3, titul. 7, de Spt., cap. 4, § 4.

s. AUGUSTIN. 2. Miseri homines, quibus cognitio vilissima, et novitatis gaudium, libenter discutunt quam non rurunt, cum cognitione sit diu discedunt. *De Vera Religione*, cap. 83.

3. Sicut gratias est qui cognoscenda emuluntur, sic onerous est qui cognitis incutunt. Lib. 4, de Doctr. Christ., cap. 10.

4. Ameri aliquid nisi notum non potest. Lib. 10, de Trinit., cap. 1.

5. Mens humana prius haec quae facta sunt per sensus corporis exterioris, eorumque notitiam pro infinitatibus humanae modiculae capi, et deinde querit eorum causam. Libr. 4, de Genesi ad ill., cap. 32.

6. Nihil tam novil mens, quam id quod sibi praesto est, nec magis menti quidquid praeceps est, quam ipsa ubi, nisi cognoscit se vivere, se meminisse, se intelligere, se velle, cordare, scire, judicare; haec omnia novit in se. *De Spirit. et Iudic. cap. 32.*

7. Quilibet studiosus, quilibet curiosus non amat incognita, cum ardenter appetit instat sciendi quod nescit, sed ipsum scire amat cognitionem. Lib. 10, de Trinit., cap. 4 et cap. 2.

8. Nullum bonum perfecte noscitur, quod non perfecte amatur. *Prose.*

9. Neque ut sola mens potest cognoscere, ita et amare sola potest. Lib. lxxixii. *Quæst.*, quest. 35.

10. Anima rationalis ad hoc velle debet, ne dolore modestari, ne desiderio perfuriari, ne morte dissolvi, ut aliquip nile cognoscat, et secundum modum sicut, vel cognoscatur: primum est falsum, secundum verum. *Prose.*

11. Tanto quisque facilius aliiquid proficiendo cognoscit, quanto religiosius: antequam cognoscet, Deo creditur. *In Tract.*

12. Ubi certior ac facilius notio, ibi decisio tuior, expeditior esse potest. Lib. 3, de *Consid.*

DOCTRI. 13. Omne quod cognoscitur non secundum sui vim, sed secundum cognoscendum potius comprehenditur facultatem. Libr. 5, de Consol. philos. Prosa 4.

S. BONAVENT. 14. Quanto notitia rerum salutarium plus discit, tanto amplius credentibus atque operantibus aeterna vita prestatur. *De principio sacra Script.*

15. Quanto nobilior est cognitionis, tanto pejor est error. Lib. 2, *Compend. Theolog. veritatis* cap. 25.

16. Quid oculus est in corpore, hoc est in clem. ALEX. mente cognitionis. Libr. 3, *Stromat.*

17. Cognitionis est via ad amorem. De prof. spiriti, art. 22.

18. Ex his quae animus novit, surgat ad in-s. GREG. MAGN. cognitionis, quae non novit. Hom. 11, sup. *Evang.*

19. Non est secura beatitia, vel fortia, vel multa cognoscere, sed cognita custodiare. Lib. 22, *Moral.*, cap. 3.

20. Perversi cognoscunt recta, quae sequi deheant, et tamen sequi despiciunt quae cognoscunt. Lib. 16, *Moral.*, cap. 24.

21. Illa quo novimus, opinari nos potius quam tenere novimus; et estimare magis, quam scire quod verum est. Sup. *Ecclesiasten*, cap. 2, super illud: *Et respexit ego ut vidarem.*

22. Notitia rerum ad apertum verborum facti. *De scriptoris et scriptor.*, cap. 4.

23. Facilius intelleges quid dicitur, si bene notum fuerit unde dicatur. *Ibid.*

24. Per signa exteriora sapientia dignitorum dispositio mentis. Sup. *Ecclesiasten*, cap. 8.

25. Proximus cognitionis est, qui quid inquirere debet, prudenter agnoscere; nec a scientia longe est, qui capit intelligere quid ignoret. Collat. 10, *Abbat. Isaac*, cap. 9.

26. Nihil prodit cognitione, nisi et actio subsequatur. Lib. 6 de *Vero cultu*, cap. 5.

27. Unaquaque res potius ex estimationis consuetudine, quam ex natura cognitionis. Part. 2, serm. de *Nativ.*

28. Cognoscere aliiquid sicut est in cognoscente, potest intelligi duplicitate, scilicet, secundum modum cogniti, vel cognoscitur: primum est falsum, secundum verum. *Prose.*

29. Quanto perfectius cognitionis est in cognoscente, tanto perfectior est modus cognitionis. Part. 4 *Summae quest.* 14, art. 6.

30. Homo ex verbis suis cognoscetur, de qua ratione et patria sit. *Opusc. opus. 9 de octavo precepto.*

SENTENTIA PAGANORUM.

31. Non parum cognovisse, sed in parum cognitione stulte et diu perseverasse, turpe est. Lib. 2 de *Inscn. rhet.*

32. Quid videtur ei magnum in rebus humanis cui aeternitas omnis, totiusque mundi nota sit magnitudo? Lib. 4, *Tacit. quest.*

33. Si via aliquem estimare, totumque scire qualis sit, faciem solve, multum mali sub illata. Ep. 80.

PACERO.

SENeca.

34. Vis omnibus esse notus? prius effice ut neminem noveris. *De Moribus*.

15. Dicitur cognitionis speculum, electorum desideria satiare non novit, sed excitare. Lib. 4, in *Regum*, cap. 5.

16. Lumen est cognitionis Dei, quod tenebras cordis evacuat: mentis oculos purgat, animos erigit, corda accendit. In *septem Psalm.*, *Panit.* sup. *Psalm.* vi, vers. 6.

17. Nemo nisi peregrinus corporis sui, cognitionis Dei dignus est. Sup. *Psalm. cxviii*, sup. illud: *Retribue servu tuo.*

18. Nescit sane sapere, qui Deum nescit. Lib. 8 de *Trin.*

19. Cum sapientia Christus sit, necesse est, ut extra sapientiam sit, qui Christum aut ignorat, aut edit. *Iota.*

20. Frustra in nobis divina cognitionis abundans crescit, nisi in nobis divina dilectionis flamma augescat. In lib. *de Vanitate mundi*.

21. Cognitionis Dei generalis charitatis ardorem. Lib. 1, *de Nuptiis carnalibus*, cap. 3.

22. Multi errant in cognitione Dei. desperans enim non cognoscit Deum, qui eum immisericorditer putat. Sup. *Ep. ad Philip.* cap. 3, sup. illud: *Ad cognoscendum illum.*

23. Imaginem meam non cognoscere in vobis, *z. JOANNES* non potest meorum militum premia accipere, *CHRISTOSTOM.* qui tyranni vexilla portatis. *Pro.*

24. Non possum meos dicere, in quibus meum nihil cognosco. Hom. 52, *Oper. imperf.* super *Math.*

25. Agnitus Dei, humanæ naturæ virtutis est schola. Homil. 18, sup. *Gen.*

26. Reclam institutæ vitæ est Christum dicere; nam qui male vivit, et Deum ignorat, et a Deo non agnoscitur. Serm. 43, super *Ep. ad Ephes.*

27. Dei ignoratio, anima caligo ac mors est. *z. JOANNES* *Barlaam et Josaphat*, cap. 10.

28. Omnis sapientia hominis in hoc uno est, ut Deum cognoscat et colat; hoc Christianorum dogma, hæc sententia est. Lib. 3, *de Falsa sapientia*, cap. 30.

29. Scientia est Deum noscere, virtus colere; in illo sapientia, in hoc justitia continetur. Lib. 6, *de Vero cultu*, cap. 5.

30. Deus noscendus est, in quo solo veritas est. *De Ira Dei*, cap. 4.

31. Gravi damno scientia divina minuitur, si

cum carnis notiti partitur. Lib. 7, *Moral.*, cap. 14, sup. illud *Deut. 23: Qui dixerit Patrem suo.*

32. Tantum se quisque nosse Deum indicat, quantum pro Deo bona operatur. Homil. 22, sup. *Ezech.* in illud 1, *Joan. 2: Qui se dicit nosse Deum.*

33. Dicitur cognitionis speculum, electorum desideria satiare non novit, sed excitare. Lib. 4, in *Regum*, cap. 5.

34. Lumen est cognitionis Dei, quod tenebras cordis evacuat: mentis oculos purgat, animos erigit, corda accendit. In *septem Psalm.*, *Panit.* sup. *Psalm.* vi, vers. 6.

35. Nemo nisi peregrinus corporis sui, cognitionis Dei dignus est. Sup. *Psalm. cxviii*, sup. illud: *Retribue servu tuo.*

36. Nescit sane sapere, qui Deum nescit. Lib. 8 de *Trin.*

37. Cum sapientia Christus sit, necesse est, ut extra sapientiam sit, qui Christum aut ignorat, aut edit. *Iota.*

38. Frustra in nobis divina cognitionis abundans crescit, nisi in nobis divina dilectionis flamma augescat. In lib. *de Vanitate mundi*.

39. Cognitionis Dei generalis charitatis ardorem. Lib. 1, *de Nuptiis carnalibus*, cap. 3.

40. Multi errant in cognitione Dei. desperans enim non cognoscit Deum, qui eum immisericorditer putat. Sup. *Ep. ad Philip.* cap. 3, sup. illud: *Ad cognoscendum illum.*

41. Imaginem meam non cognoscere in vobis, *z. JOANNES* non potest meorum militum premia accipere, *CHRISTOSTOM.* qui tyranni vexilla portatis. *Pro.*

42. Non possum meos dicere, in quibus meum nihil cognosco. Hom. 52, *Oper. imperf.* super *Math.*

43. Agnitus Dei, humanæ naturæ virtutis est schola. Homil. 18, sup. *Gen.*

44. Reclam institutæ vitæ est Christum dicere; nam qui male vivit, et Deum ignorat, et a Deo non agnoscitur. Serm. 43, super *Ep. ad Ephes.*

45. Dei ignoratio, anima caligo ac mors est. *z. JOANNES* *Barlaam et Josaphat*, cap. 10.

46. Omnis sapientia hominis in hoc uno est, ut Deum cognoscat et colat; hoc Christianorum dogma, hæc sententia est. Lib. 3, *de Falsa sapientia*, cap. 30.

47. Scientia est Deum noscere, virtus colere; in illo sapientia, in hoc justitia continetur. Lib. 6, *de Vero cultu*, cap. 5.

48. Deus noscendus est, in quo solo veritas est. *De Ira Dei*, cap. 4.

49. Quid tam justum ad regitatem, tam pius ad honorem, tam necessarium ad salutem, quam

Deum cognoscere ut Parentem, venerari ut Dominum? In Epitom. divinorum Instit.

35. Sapientia facit ut Deum cognoscamus, et per eam cognitionem immortalitatem assequamur, quod est summum bonum. *De Ira Dei*, cap. 43.

S. METODIUS. 36. Deum cognoscere, solidia justitia est; quam potentiam intelligere, radix immortalitatis. *De Purificat. B. M.*

MINUT. FELIX. 37. Absque notitia Dei, non potest esse solidia felicitas, cum sit somno similis; anequecum emittetur, exhibetur. In suo *Octavo*.

PETR. RIBES. 38. Qui a terris vacant, spiritualium notitiam facilius assequuntur. *Epist. 9, ad quemdam*.

S. PROSUPER. 39. Cognitio Dei, salus est cogniti. *Sup. Psalm. cxlii, vers. 3.*

MICHAEL A. S. VICTORE. 40. Frustra in nobis divina cognitionis abundantia crescit, nisi divina in nobis dilectionis flamma augescat. *Prose.*

41. Debet itaque in nobis crescere semper, et ex cognitione dilectionis, et ex dilectione cognitionis; et mutuus incrementis multa incrementa ministrare debent. Parte 4, lib. 4, de *Contempl.* cap. 10.

SALVIANUS. 42. Nunc quia Christum jam cognovisti, et negligis quem agnoveris, qui suscepisti es, quasi intra os Dei per fidem cognitionem, projectum per teponem. Lib. 4, de *Gubern. Dei*.

THALASSIUS. 43. Magnam spud Deum gloriam inventi qui, sedatis affectibus cognitionem spiritualium adeptus est. *Hecatomita*, 1, sent. 13.

S. THEODORET. 44. Bonorum summa, et verum fundamentum, est divina natura cognitio. Lib. 5, sup. *Ep. ad Rom.*, cap. 12.

IN VIT. PATER. 45 bis. Dei ignoratio, profecto anima caligo a mons est. Libr. 1, de *Vita Barlaam et Josaphat.* cap. 10.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTELIS. 45. Philosophia docet homines cognoscere Crederem suum. Libr. de *Morte*.

CICERO. 45 bis. Nullum est animal praeter hominem, quod habeat notitiam aliquam Dei. *Proce.*

46. De ipsis hominibus nulla genit est, neque tam immensueta, neque tam fera, quia non (etiam si ignorent qualem habere Deum debeat) tamen habendum scint. Libr. 1, de *Legibus*.

PLATO. 47. Dei cognitio, et sapientia et vera virtus est; ignoratio vero, incauta et manifesta improbitas. *de Scientia*.

SENeca. 48. Non quia per se heatum est, malo curuisse sed qui animum laxat, ac preparat ad cognitionem celestium, dignissimum efficit qui in consilium Dei veniat. Lib. 1, *Quæst.*

49. Deum colit, qui morit. *Epist. 83.*

50. Qui cognoscit quae Deo digna sunt, ille sa- SISTITA PHIL. piens est. *Sent. 241.*

51. Quid sit Deus, agnoscere: et quid in te sit, quod agnoscit Deum. *Ibid.*, sent. 381.

52. Homo, qui vere cognitionem Dei habet, non multa ambitione uitatur. *Ibid.*, sent. 412.

53. Hec tibi, o Tat, pro viribus imago Dei TRISKELE subscritta sit, quam si diligenter consideraveris, oculique interius prævarior, crede mihi, fili ascensus ad excelsa compares. *Liber de Potes.*

et Sep. Dei, cui titulus *Pimander*, cap. 4.

54. Ab homini cognosci so vult Deus: hac unica sedis homini, cognitione Dei, huc ad Olympum ascensio. *Liber de Potes.* et *Sup. Dei*, cui titulus *Pimander*, cap. 10.

55. Cortionum religiosae pietatis hoc est, cognoscere Deum. *Ibid.*

56. Non potes, cum sis malus, corporisque futili servus, ipsum pulchrum, bonumque percipere; extrema enim peccata non potest cognoscere Deum. *Ibid.*, cap. 2.

COGNITIO SUI.

Definitio. Cognitio sui, est vera et tuta propriæ *s. JOAN. GUL.* mensura compunctionis, iugisque leviorum quoque peccatorum memoria. *Gradu*, 25.

Divisa. Cognitio sui stat in tribus; ut cognoscet *s. BERNARD.* homo: quid fecit, quid meruit, quid amisit. In serm. de *Septem gradibus Confess.*

Prodromus. Cognitio sui tria magna bona inducit: iudicium cognitionis divinis: principium salvationis humanae; fastigium perfectionis internae. *s. ANTONIUS.* Part. 4, tit. 2 de *Prudentia*, cap. 3.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quid absurdius quam nescire qui sis, affecte *s. AMBROSIUS.* tare quod non sis? In *Orat. de Fide Reurt.*

2. Cognosce te, o homo, quantum sis, et attende tibi. Lib. 6, *Hieraxmeron*, cap. 8.

3. Nosce teipsum, homo, disci ubi grandi et preciosissis; villem tejerat demonstrat, sed gloriosum virtus facit, idæs rurum, imago predilectionis; quid tam pretiosum quam imago est Dei? Ser. 10, sup. *Psalm. cxvii*, vers. 4.

4. Bene timet, qui hominem se esse cognoscit. *Ibid.*, Serm. 13, vers. 6.

5. Primus gradus in monte humilitatis, est cognitio sui. *De sanctitud.*, cap. 100.

6. Non parvus est ad beatitudinem accessus, cognitio infirmatior sis. *Sup. Ep. ad Rom.*, cap. 8, sup. illud: *Invenio legem*.

7. Qui nolint oculis aperire ad cognoscendis *s. ANTONIUS.* oculis suas, et lacrymis dilatandas, sine fructu eos aperient in tormentis. Part. 1, t. 3, c. 7, S. 4.

8. Quanto quis magis se cognoscit, tanto magis inde humiliatur se, gratia et cœlesti consolatione irroratur. Part. 3, tit. 16, cap. 10, § 5.

9. Ignorantia sui, causa est pravitatis. Part. 4, cap. 3, § 4.

10. Nemo sine cognitione sui salvatur. *Ibid.*, 11. Qui cognoverit semetipsum, universos co- *novit. Ep. 2, ad Fratres.*

12. Charissimi cognoscite vosmetipsum, quia qui seipsum cognoverunt, et tempus cognoverunt; qui vero cognoverunt tempis, ii poterunt statuere semetipsum immobiles a diversitate linguerum. *Ibid.* 7.

13. Solet contingere, ut qui occultam superbi- *s. BERNARD.* rum conditio animarum, qua licet tam multa foris ingenii vivacitate percipiunt, nulla tamen perspicacie semetipsum sicut sunt, nosse aut cogitare sufficiunt. Serm. de *Oute et Osibis anima.*

14. Vere conteritur, qui si terram agnoscat. *Ibid.* Laudabilior est animus, cui nota est infirmitas sua, quam qui ea non respecta via siderum scrutatur, mundi mentis fundamenta tarrarum, et fastigia colorum. Lib. 4, de *Trinit.*

15. Laudabilior animus est, cui nota est miseria sua, quam qui ea non aspecta, vias siderum, et naturas rerum scrutatur. *de spiritu et anima,* cap. 50.

16. Laudabilior animus est, qui nota est miseria sua, quam qui ea non aspecta, vias siderum, et naturas rerum scrutatur. *de spiritu et anima,* cap. 50.

17. Scito teipsum; scito unde venisti, aut quo vadis, quomodo vivis, quantum proficiens vel deficitis; quam longe es a Deo, vel quam prope, non interallis locorum, sed similitudine vel dissimilitudine mororum. *Prose.*

18. Scito quomodo homo es, cuius conceptio culpa, nasci miseria, vivere posa, mori necesse, *Ibid.*, cap. 51.

19. Cum anima ab es et potu nimis fuerit liberata, tunc se melius recognoscit. *Prose.*

20. Sicut enim in speculo sondio, non se taliter homo aspergit qualis es; ita se esca et crapaulara fuerit gravatus, alterum se sentit quam est. *de quest. Veteris et Novi Testamenti*, quest. 120.

21. Hoc est tota scientia magna homini, scire quia ipse per se nihil est; quoniam quidquid est, a Deo est, et proper Deum est. *Sup. Psalm. lxx.*

22. Nulla scientia melior est illa, quia cognoscit homo seipsum. *de Spiritu et anima*, cap. 31.

23. Quid est cognitio veritatis? primo cognoscere seipsum. In *Manuali*, cap. 26.

24. Nihil præter se resplendit, et displicet sibi, qui se agnoscat. *Sup. Psalm. xxxi*, enarrat. 2, vers. 3.

25. Si peccatum suum cognoscit, illi Deus et ignoscit. *Ibid.*, vers. 5.

26. Deus semper idem, noverim me, noverim te. *Lib. 2, Soliloq.*, cap. 1.

27. Tu qui viste nosse, scias prius esse te. *Ibid.*

28. Nescit se homo, nisi in tentatione se dis- *s. BASILIV.* cat: cum autem diciori se, non se negligit; si enim se negligebat lateorem, non se negligebat mo- *MAGN.* sibi. Ser. 2, de *Communi vita clericorum*.

29. Reversa videtur omnium gravissimum esse, seipsum non novisse. *Prose.*

30. Non enim solum oculis foras propiciens, in seipsum visu non uitatur, sed et ipsa mens nostra alienum peccatum intueri, tarda est ad propriorum delictorum agnitionem. Homil. 9, in *Hexamer.*

31. Miranda prorsus et miseranda humana- *s. BERNARD.* rum conditio animarum, qua licet tam multa foris ingenii vivacitate percipiunt, nulla tamen perspicacie semetipsum sicut sunt, nosse aut cogitare sufficiunt. Serm. de *Oute et Osibis anima.*

32. Noveris hoc omnia mysteria, noveris lat- *s. BERNARD.* terra, alta oceli, profunda maris, si te nescieris, eris similis sedicenti sine fundamento, rurum non fructum faciens. Lib. 2, de *Consider.*

33. Forma, favor populi, favor psychis, opesque. *Subcipere tibi occurrere quid sit homo.* *De Trinit.*, cap. 5.

34. Si me non inspicio, nescio meipsum. *Ibid.*, cap. 42.

35. De operam interna lectioni, ut legas, inspi- *s. BERNARD.* cias, et cognoscas teipsum. *Prose.*

36. Quid prosum scripta, lecta, et intellecta, nisi temetipsum legas et intelligas? *Ibid.*, cap. 47.

37. Multi multa sciunt, et seipsum nesciunt, alios inspiciunt, et seipsum deserunt. *Ibid.*, cap. 4.

38. Quanto in cognitione mei profici, tanto ad cognitionem Dei accedo. *Ibid.*

39. Stude cognoscere te, quia multo melior est laudabilior es, si te cognoscis, quam si te neglegto cognosceres cursum siderum, virtutes herbarum, complexiones hominum, naturas animalium. *Ibid.*, cap. 5.

40. Nam magis scire potest, quis sis, sicut tu qui concius es tibi. *de Inter. doma*, cap. 43.

41. Num recta existimat, qui seipsum ignorat. *Ibid.*, cap. 65.

42. Valde utilis et perniciosa est, ut scias quid desit tibi, quid vis, quid cupis, quid habere optas. *Ibid.*, cap. 61.

43. Noveris te, ut Deum timeras: noveris ipsum ut que ipsum ames. Serm. 37, sup. *Cant.*

44. Ex notitia tui, venit in te timor Dei: de ignorantia antea tui, superbia venit. *Prose.*

45. Superbum parit tibi ignorantia tui, cum meliore quam sis, decepto et deceiptrix tua cogitatio te esse meritum. Ser. 37, sup. *Cant.*

46. Qui seipsum ignorat, foras mittitur ut hos-

dos pugnat. *De duodecim gradibus humilium*, gradu 1, verbo *Primus*.

47. Terram intuire, ut cognoscas te ipsum, ipsa tibi representabat, quia terra es, et in terram ibi s. *Ibid.*, gradu 1, verbo *Audi*.

48. Anima non novit se, quia sine speculo est; speculum mundum et purum totius animae, est conscientia. *De Intra. dona*, cap. 23.

49. Homo cognoscere se non potest, nisi penitentie; penitentie se non potest, nisi se cognoscatur. *Serm. de Gradibus Confess.*

50. Non te ipsum judices, ut te preferas alii, qui te ipsum non agnoscunt. *De Nature et dignitate amoris dei*, cap. 29.

51. Humana natura haec conditio est, ut tantum ceteris relata, cum se cognoscit, excellat. *Prose.*

52. Eadem tamen infra bestias redigatur, ne cesset, si te nosse desierit. *Lib. 2, de Consol. Philos.*, prosa 5.

s. BONAVENT.

53. Quid est impugnativum salutis humanae? nescire se metiri; quid enim protest homini, scire alii metiri, et nescire metiri seipsum? *Serm. I, in Hexam.*

54. Gratuerit Deo, qui cognoscit suum indigenitatem. *Ibid.*, serm. 14.

55. Magna est perfectio sue imperfectionis cognitionis. *Lib. 1, Pharisaei*, cap. 33.

56. Non minima pars philosophorum est, cognitio sui. *In Soliloq.*, cap. 1.

57. Orans sanctus quidam: Deus, inquit, noverim me, noverim te, hecra oratio, sed fideli; haec est enim vera philosophia, et utriusque cognitio prouersus necessaria ad salutem. *Lib. 2, Pharisaei*, cap. 29.

58. Quanto quis magis est sue vilitatis cognitor, tanto magis est divina maiestatis inspectio. *Part. 2, de Stimulis amoris*, cap. 6.

59. Nosse seipsum, efficax est remedium contra superbia. *Lib. 1, de Perfecto relig.*, c. 27.

60. O quanto magni periculi res est in homine, multa velle scire, et seipsum nescire. *de Perfect. vita ad Sorores*, cap. 4.

61. O quanto prope ille est perditioni, et infernitui, qui in eo, nesciis rebus est curiosus, in iudicando aliorum conscientias sollicitus, seipsum autem ignorat et nescit! *Ibid.*

CASSIODORUS.

62. Solus praevidit digne de se dicere, qui etiam se potest nosse plenissime. *Sup. Psalm. xvi*, vers. 10.

CLEM. ALEX.

63. Nosse te ipsum, quod sis mortalis, quod homo natu est, ad quid natu sis; cognoscere et cujus sis imago, et quenan sit tua essentia, et quod opidum. *Lib. 5, Stromat.*

64. Qui seipsum agnoscit, Dominus locus ac se-

des est. Illebetor apud D. Joan. Damase, lib. 1, *Parall.*, cap. 66.

65. Utilius est infirmum se homo cognoscere, s. evanescere ut fortis existat, quam fortis videri velit, et infirmus emergat. *De singulari. clerico*, cap. 2.

66. Deinceps nosce te ipsum, quisnam es, quod duplex homo sis constitutus, et anima et corpore composite. *Catech. 4, de Statu hominis*.

67. Infelix est qui se ignorat nihil esse omnino, et sine sui cognitione omnia agit. *Doctrina 44, de Edifice*.

68. Seuerunt Patres et maiores nostri, cognitionem sui viam esse ad humilitatem. *Ibid.*

69. Ad agnitionem Dei non potesvenire, nisi per cognitionem tui ipsius. *In Speculo Ecclesie*, c. 3.

70. Ad cognitionem tui ipsius, potes isto venire modo; cogita diligenter et frequenter qualis tu es, qualis fuis, et qualis eris. *Ibid.*

71. Ad cognitionem sui ipsius anima non pervenire potest, quoniam fuerit instructa refrenare quantitatem imaginationis corporalem, terrenam et non coelestem. *Ibid.*, cap. 29.

72. Vis Deum nosse? prius id age ut te ipsum cognoscas. *Hab. apud D. Joan. Damasc.*, lib. 1, *Parall.*, cap. 66.

73. Scientia sui, ad Dei cognitionem facile per- s. FRANCISCA. duci. *Opus. oracul. 12.*

74. Qui fueris, qui sis, quoniam debetas esse, s. FULGENCIUS. cognoscere. *Ep. ad Tucidor.*, cap. 9.

75. Agnitus infirmatalis suis, custodia est virtutum. *Sup. Job.*, cap. 39.

76. Magis cavit, qui se videt cognosci, quam *Gloss. obo.* qui se videt ignorari. *Sup. Ep. ad Colos.*, cap. 4, in illud: *Ut cognoscas que circa vos sunt.*

77. Notitia sui interna nequaque conspicitur, nisi a terrena seu seculari implicatione cesseretur. *Sup. II. ad Tim.*, cap. 2.

78. Boni, ingenti virtutum ad cognoscendam proprium infirmitatem dirigunt, atque ex infirmitate sua cognitione melius convalescent. *LIB. 1, de Perfecto relig.*, c. 27.

79. Humanus animus multi cogitationibus occupatus, sepe sibi melius aliquo modo manet incognitus, ut omnino quid tolerat, nesciat; quia dum per multa spargitur, ab interna sui cognitione removetur. *Libr. 24, Moral.*, cap. 8.

80. Molestia corporalis, salus est cordis, que ad cognitionem sui mentem revocat. *Part. 3, Paro-*

ratia, cap. 1, admonit. 13.

81. Cautus perpende quod es, ut cum summa penetratis, esse te hominem recognoscas; quatenus dum ultra te raperis, ad te ipsum sollicitus infirmatis tua franco recovers. *Prose.*

82. Necesse est, ut cum virtutum copia blanditur, ad infirmitatem suam mentis oculus redeat

ne recta que agit, sed quis agere negligit, aspirat. *Ibid.*, part. 4, cap. 4.

83. Scipsum mens cognoscere non valet, quam prosperitas mundana oblectatio captival. In septem *Psalmas parv.* sup. *Psalm. v, vers. 4.*

84. Sancti omnes quanto magis divinitatis interna conspicunt, tanto magis se nihil esse cognoscunt. *Libr. 18, Moral.*, cap. 27.

85. Nunquam Deus mentem deserit, qua in peccatis se veraciter agnoscit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 3.

86. Nulla est cognitione reprehensionis, si non sequuntur etiam lamenta penititudinis. *Ibid.*, lib. 35, cap. 5.

87. Et duris contra aliena superbit, quo quis sua negligenter ignorat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 18.

88. Qui semetipsos quales sunt cognoscere appetunt, non deteriorum conspicere, sed meliorum exempla debent. *Prose.*

89. Haec. Peccatores se esse non intelligent, qui homines se esse non attendunt. *Ibid.*, lib. 24, c. 6.

90. Dum exteriores sensus ab hujus vite sollicitudinibus sopio, vacante mente viracius interna cognoscere. *Prose.*

91. Noverat David se pastorem esse ovium, et non generare nobilitatem; sed quando factus est nihilis, agnoscit se ex nihilo huius sublevatum. *Ibid.*

92. Omnis qui se agnoscit, sui accusator est. *Hom.*, sup. *Psalm. lxxxiv.*

93. Ille est maxime seipsum sciens, qui se esse nihil existimat. *Prose.*

94. Superbus nescit seipsum, sed ignorat; qui se nescit, quemnam poterit agnoscere? *Homil.* 28, super *Meth.*, in illud *Cotios. 3; Et grati* estote.

95. Qui seipsum ignorat, que supra se sunt, non cognoscit. *Serm. 20, super Ep. ad Rom.* in *Moral.*

96. Qui seipsum condenmat, et peccatores se agnoscit, duplicit Deum placat. *Hom. 28, sup. I, ad Cor.*

97. Non sane minima pars est isti philosophie, dignitatem suam cognoscere. *Hom. 26, sup. Math.*

98. Qui seipsum cognoscit, continet lingua sum; *JOANNES CLIM.* qui vero loquax est, nondum seipsum ut operari agnoscit. *Gradu 11.*

99. Qui seipsum cognoscit, divini timoris intimam notionem comprehendit, per quam sollicitate incedens ad charitatem januam pervenit. *Ibid.*, gradu 23.

100. Frustra cordis oculum erigit ad videndum Deum, qui nondum idoneus est ad videndum seipsum. *Prose.*

101. Prius necesse est ut cognoscas invisibilis spiritus tui, quam possis esse idoneus ad cognoscendi invisibilis Dei.

102. Si non potes cognoscere te, non presumas apprehendere ea qua sunt supra te. *Libr. 3, de Animis*, cap. 6.

103. Quanto quotidie in cognitione plus tui profici, tanto ad altiora semper tendis. *Ibid.*

104. Cognitione sui generalis humilitatem. *Libr. 1, de Nuptiis carnalibus*, cap. 3.

105. Sex sunt gradus, quibus descenditur ad *HUGO CARD.* sui cognitionem.

Primus, est consideratio sui; secundus, est recessus pravorum motuum; tertius est consideratio propriæ infecunditatis; quartus, est pendoratio peccatorum, et beneficiorum Dei; quintus, est remorsus conscientie; sextus, est consideratio naturalium defectuum. Sup. *Psalm. xviii.*

106. Tentationes pulsante cognoscit homo, qualis ex se, et qualis ex Deo sit. *Sup. Job.*, cap. 33.

107. Ibi est plenitudo Gratiae, ut se in omnibus unusquisque agnoscat, quis fuerit, quid sit, quid crux est. *St. JOANNES DE. de eo quod David dixit? Quis sum ego?*

108. Noverat David se pastorem esse ovium, et non generare nobilitatem; sed quando factus est nihilis, agnoscit se ex nihilo huius sublevatum. *Ibid.*

109. Omnis qui se agnoscit, sui accusator est. *Hom.*, sup. *Psalm. lxxxiv.*

110. Ille est maxime seipsum sciens, qui se esse nihil existimat. *Prose.*

111. Superbus nescit seipsum, sed ignorat; qui se nescit, quemnam poterit agnoscere? *Homil.* 28, super *Meth.*, in illud *Cotios. 3; Et grati* estote.

112. Qui seipsum ignorat, que supra se sunt, non cognoscit. *Serm. 20, super Ep. ad Rom.* in *Moral.*

113. Qui seipsum condenmat, et peccatores se agnoscit, duplicit Deum placat. *Hom. 28, sup. I, ad Cor.*

114. Non sane minima pars est isti philosophie, dignitatem suam cognoscere. *Hom. 26, sup. Math.*

115. Qui seipsum cognoscit, continet lingua sum; *JOANNES CLIM.* qui vero loquax est, nondum seipsum ut operari agnoscit. *Gradu 11.*

116. Qui seipsum cognoscit, divini timoris intimam notionem comprehendit, per quam sollicitate incedens ad charitatem januam pervenit. *Ibid.*, gradu 23.

117. Nungunum disquirere nosmetipos desinamus, si veraciter agnoscere nos volumus. *Ibid.*

118. Revera nihil omnino difficultus esse videatur, quam seipsum cognoscere. *Prose.*

119. Ipsa enim mens ad alienum peccatum spicacissima est, ad vitiorum suorum cog-

nitionem hebes ac tarda est. Libre 4, *Parall.*, cap. 68.
JOAN. GEN. 120. Scientia Sanctorum est, seipsum cognoscere, et est scientia, quam sine vituperio magno ignorare non possumus. Part. 4, serm. 2, *de S. Iohannio*.

121. Cœcus nimium est, et prorsus ignorans, qui seipsum non cognoscit. *Ibid.*

JOAN. TRITH. 122. Nemo unquam se melius poterit cognoscere, qualis sit; quia cum venerit, ubi quidam esse debet, cognoscit. Sup. *Prologum Regule S. Benedicti*, cap. 2.

G. ISIDORUS
HISPALENS. 123. Scito a homo temetipsum, scito quid sis, quid eris, et quare natu sis, et qua conditione factus, et propter quid sis in seculo procreatus. *de contemptu mundi*, verbo *Sotto*.

124. Magna jam justitie pars est, semetipsum nosse, ut ex eo divina virtutu homo subdatur humanis, ex quo iam suam infirmationem squaluit. Libre 2, *de Sum. bono*, cap. 13, sent. 2.

125. Fat te ipsum noscas. Lib. 2, Ep. 291, ad *Sermonem*.

LACT. PIRM. 126. Pravitatis causa haec est, ignorantia sui. Lib. 1, *de Falso relig.*, cap. 1.

S. LAURENT.
JUSTIN. 127. Ex cognitione sui noster humilitas. Part. 2, *de Custo coruaria*, cap. 6.

128. Perniciosa sui conscientia est, et ad omne factum prolivi; que dum se stare putat, facit miserabiliter. *Ibid.*

129. Cognitione sui nihil utilius in vita hominis. *Ibid.*

130. Haec profecto cui cognitione est fundamentum solidissimum et stabile, supra quod humilitatis structure locata est, augor utique perlicitur. Part. 2, *de Humilitate*, cap. 2.

131. Qui ignorat se, nescit compungit, se humiliare designatur; et cum sit defectiorum ulceribus plenus, incolumem se esse arbitratur. *Ibid.*

132. Sonnia haec dementia est, sui ignorantia, intolerabile vitium, virus pestiferum, ruinit patens, repulit gratias, anima inferitus, omniumque origo malorum. Part. 2, *de Regno*, cap. 8.

133. Haec est ad se cognoscendum compenatio-sa formula, ut unusquisque ab exterioribus fe-
riatis negotiis, maneat apud se, et veluti Iudei in cathedra sedens agnoscere student quales sint cordis sui cogitationes. Part. 2, *de Humilitate*, c. 6.

134. In hac peregrinatione via iudicativa, per quam ad patriam superum pergiunt, est cognitio sui. Part. 2, *de Regimine Præstat*, cap. 1.

135. Mira res! quis seit omnia, illos non con-
gnoscere se prohibet, qui ignorant se. Part. 2, *de
Humilitate*, cap. 2.

136. Difficile a divina excedit gratis, quemque in cogitatione proprii humiliter conquiescit. Serm. *de Vita solita*, cap. 4.

137. Beatum illum esse dixerim, qui de se non qualemqueru, sed veram cognitionem habere meruit. Part. 2, *de Humilitate*, cap. 2.

138. Eo certius et cilius ad culmen prudentie proficies, quo statum interioris hominis plenus cognoscere. Part. 4, *de Ligno vita*, tract. 2, *de prouidence*, cap. 6.

139. Homo a Deo derelictus, nature sue agnoscit imbecillitatem. Orat. 8, *de Superbia*.

140. Ante omnia te ipsum nosce, nihil enim difficulter, nihil laboriosius, aliquid operiosius est. *Prose*.

141. Cum autem te ipsum nosce, tunc deum et Deum agnoscere, et animo et cogitatione res uti decet, percurritur poterit. Apud D. Joan. Damasc., lib. 1, *Parall.*, cap. 66.

142. Qui si scire existimat totum, se nescit. Serm. 4.

143. Nos ipso ita hodie novimus, ut quales futuri erastio neoscimus. Lib. 2, *de Vita contemplativa*, cap. 7.

144. Arguere quis sis, vincere mundum et secundum, in *Peristephanon de hymnos Romanos martyris*.

145. Animus qui sui cogitatione dicit exercitatus, pieisque cruditus non est, ad Dei cognitio-nem non sustollitur. Part. 1, *de Benjamin minor*, cap. 71.

146. Animus qui ad scientiam altitudinem nititur ascendere, primum et principale sit ei studium seipsum cognoscere. *Ibid.*, cap. 75.

147. Magna altitudo est scientia, seipsum perficie cognoscere. *Ibid.*

148. Hoc homo cognoscere te ipsum, et ascendisti; quantum enim quotidie in tui cognitione progresisti, tantum ad altera supetendis. *Prose*.

149. Qui vero ad perfectum sui cognitionem pervenit, jam montis verticem apprendit. *Ibid.*

150. Via videtur Christianum / dicere cognoscere te ipsum. *Ibid.*, cap. 78.

151. Ad eum cognitione celitudinem non per-
ducatur homo sine triplex studio; per studium operis, per studium meditationis, per studium orationis paulatim promovetur. *Ibid.*, cap. 79.

152. Quid tibi prodest exterum omnia scire, et te ipsum nescire? Part. 4, l. 3, *de Contemptu*, c. 3.

153. Haec est altissima, et utilissima lectio, cui ipsius vera cognitio. *Ibid.*, cap. 2, sect. 4.

154. Haec est altissima, et utilissima lectio, cui ipsius vera cognitio. *Ibid.*, cap. 2, sect. 4.

155. Humilia tui cognitio, exterior via est ad

Deum, quam profunda scientia inquisitio. *Ibid.*, cap. 3, sect. 4.

IN VIT. PAT. 156. Neulum te ipsum cognovisti, nam qui seipsum novit, fratrum vita non aspicit. Lib. 10, cap. 144.

S. ZENO. 157. Nihil est ante omnia homini dimenti Deum tam necessarium atque conveniens, quam ut seipsum noverit. Serm. 2, *de Genes.*

SENTENTIA PAGANORVM.

ARISTOTELAS. 158. Superbi cum stulti sint, tum seipsum quoque ignorant. Lib. 4, *de Superbia*.

CICERO. 159. Noce te esse hominem, fer mansuetum fortunam. Lib. 4, *de Arte Rhetorica ad Herennium*.

PLATO. 160. Vetera sunt praecepta sapientum, sequi Deum et se nescire. Lib. 3, *de Finibus*.

161. Seipsum ignorare, desipere est; et seipsum nosse sapere. *de Philosophia*.

162. Quandiu quidam ipsi sicut ignoraverimus, fieri sanus non potest, ut noscere cognoscamus. *de Dialogo primo Alcibiadis*.

163. Qui jubet ut se uniusquisque nostrum norit, illud nimium fubet ut animum suum norit. *Prose*.

164. Quicunque igitur ea que ad corpus pertinet cognoscit, ea quidem que sua sunt cognoscit, non vero seipsum.

165. Nullus medius seipsum cognoscit, quatenus medius; sapientia est, seipsum bene cognoscere. *Ibid.*

166. Animus, ut possit seipsum cognoscere, in animum per se intueri debet, et in eum maxime locum in quo inest animi virtus. *Ibid.*

167. Ut quis seipsum maxime noverit, Deum prius influenter. *Ibid.*

168. Si nosmetipos minime noverimus, non possumus nostra, et bona et mala cognoscere. *Prose*.

169. Eisi nostra minima cognoscimus, neque ea sane, quam nostrorum sunt, sciimus.

170. Qui enim res sive ignorat, eadem sans rationes res alium ignorabit. *Ibid.*

171. Opus est ad notitiam sui experimento. *de divina provida*, cap. 4.

172. Ignoratio sui homines in numerum pecorum, et animalium redigit. *Prose*.

173. Nihil interest inter hos et illa; quoniam illi nulla ratio est, nisi parva et mala sit, aliquid in perversum solet. *de vita vita*, cap. 5.

174. Nota habet quisque sui corporis vita. Ep. 68.

175. Virtus est, allorum scientia et sui. Ep. 93.

176. Si scis a quo factus es, te ipsum agnoscis. PHILOSOPHUS, Sent. 383.

177. Qui seipsum cognovit, bonum (quod est super essentiam) conscientius est. *lib. de potesi et reper. Dei*, cui titulus *Pimander*, cap. 1.

178. Qui seipsum cognovit, transit in Deum. *Ibid.*

179. Lux et vita Deus est; si igitur comprehendens te ipsum ex vita ad lucem compositum, ad vitam rursum invenire transcedens. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Contemplus sui*, sent. 76; *Scriptura sacra*, sent. 81.

COGNITIO VERITATIS.

SENTENTIA PATRUM.

1. Errat quiunque putat veritatem se posse a. AUGUSTIN. cognoscere, cum adhuc nescire vivot. *de Agone christiano*, cap. 13.

2. Quid justius, quam contemptoribus veritas. s. BERNARD. subtrahit et ipsam cognitionem? quid, inquam, justius, quam eam deus eis cognitione gloriarum non possit, ut cognitum non glorificavit? Ep. 18, ad Petrum Diaconum.

3. Nihil prodet notitia veritatis, ubi deestens. s. BONAVENT. charitatis. Expos. 2, sup. *Psalm. cxviii*, vers. 2, cap. 3, art. 3.

4. Non est reputandus olothus, qui insistit la-bori cognoscendi veritatis: equum pluris metri est, quam exercitatio corporalis. Ser. 2, *Dom. in Quadr.*

5. O bonus veritas! video quod sine te sapere, despice: te vero nosse, perfectum scire est. In *Sotilog.*, cap. 4.

6. Lumen vero cognitionis, est discernere recte. s. BIAZOCHEUS. *trivio*, cap. 1.

7. Minoris excessus est veritatem non cognoscere, quam in eadem cognita non manere. Lib. 1 in *Registro*, indict. 9, cap. 16. Ep. 16, ad Ser-ram Episc. Aquileensem.

8. Familiarius quodammodo atque perfectius experta, quam auditus cognoscuntur. *Prose*.

9. Cognitionem veritatis, quam doctrina in-choat, experientia consummat. Sup. *Psalm. xxvi*, cap. 46.

10. Perfectum non facit cognitio veritatis, nisi habitus virtutis subsequatur. *Prose*.

11. In experientia et habitu virtutis, cognitio veritatis perflit.

12. Non facit perfectum cognitio veritatis, nisi et habitus virtutis in experientia subsequatur. Lib. 7, in cap. 7. *Cœlestis Hierarch.*

13. Obscurata est notitia veritatis, ne non tam utilis inventari, quam contemplabilis, contem-pibilis enim est, si ab illis intelligatur, a quibus non custodiri. Homil. 44. *Oper. imperf.*

HUGO a. s. VICTORE.

- LACT. FIRX. 14. Nullus maior animo cibus, quam cognitio veritatis. Lib. 1 de *Falsa Religione*, cap. 4.
- S. LAURENT. 15. Nemo ad veritatem perspicuum agnitionem potest attingere, si virtutibus ornatus non fuerit. *De casto coniugio*, cap. 23.
- S. IESO. 16. Nemo ad cognitionem veritatis magis propinquat, quam qui intelligit in rebus divinis, etiam si multum prolicet, semper sui superesse quod querat. *Prose*.
17. Qui se ad id, in quod tendit pervenisse presumit, non quiesca reperti, sed in iniquitatione defecit. Serm. 9 in *Nativitate Domini*.
- B. PROSPER. 18. Ubi dicit agnitus eternus et incomparabilis veritatis, falsa virtus est, etiam in optimis moribus. Sent. 106.
- SCH. A. S. VICTORE. 19. Nihil prodet ad cognitionem veritatis, legendo vel audiendo pertinere, nisi et bene vivendo totis viribus labores cogitare custodire. Part. 2^a lib. 7, sup. *Apostolypsi*, cap. 8.

COLERE, CULTUS IN GENERE.

GLOSS. ORD. *Differentia*. Aliud est colers, aliud adorare; potest quis invitus adorare, vel adulando regibus idolatrias, vel tormentis vietus, cum sciat quia idolum nihil est; colere vero, est tuto his affectu et studio mancipari. Sup. *Exod.*, cap. 20, sup. illud: *Non adorabis eum*.

SENTENTIA PATRUM.

- S. AMBROSIUS. 1. Cuncti Martyres devotissime percolendi sunt, sed specialiter si venerandi sunt a nobis, quorum reliquias possidemus. *Prose*.
2. Et ideo fratres, veneremur eos in seculo, quos defensores habere possumus in futuro. Serm. 77.
- S. AUGUSTIN. 3. Philosophia vera docet, et vere docet, nihil omnino colendum esse, totumque contumaciam opere, quidquid mortalibus oculis currit, quidquid mortalis corporis ullus sensus attingit. Lib. 1, *Retract.*, cap. 1, et lib. 1, contra *Academicos*, cap. 4.
4. Indigne ab honestis coluntur, qui per turpes placantur. Lib. 2, de *Civitate Dei*, cap. 29.

5. Columus Martyres eo cultu dilectionis et, societas, quo et in hac vita columunt sancti, homines Dei, quorum cor ad talen pro evangelica veritate passionem paratum esse sentimus. Lib. 20, *contra Arianos*, cap. 21.

6. Honorendi sunt sancti propera imitationem, non adorandi propera religionem, Deus autem solus adorandus est. *De Vera religione*, cap. 55.

7. Sanctorum corpora, et praesice bestiarum Martyrum reliqua, ac si Christi membra, sincerissime honoraanda creditimus. *Prose*.

8. Si quis contra hanc sententiam venerit, non Christianus, sed Eunomianus, et Vigilantianus est. *De Eccles. dogmat.*, cap. 73.
9. Honor qui habetur imaginis, ad eum per. s. BASIL. venit cuius imago est. *De Spiritu sancto ad Amphit.*
10. Magis homines mirantur pulchra quam venerantur sacra. In *Apologia*, verbo *Dicitur*.

11. Qui unquam reges, qui principes, qui barones, aut nobiles, sit a mundo honorantur, ut martyres? immo ut Martyrum crura? Major, longe major honor exhibetur Stephano, sive Laurentio, quam Alexandro, sive apostolo Juliano. Serm. 2, *de Uno Martire*.
12. Honoramus reliquias Martyrum, ut cum s. HIERONIMUS enijs sunt Martyres adoramus; honoramus servos, ut honor servorum redimunt ad Dominum. Epist. 5, ad *Riparium adversus Vigilantium*.
13. Probet necessitas quid possint, quos secundus ante colisti? Lib. 1, sup. *Hierusalem*, cap. 2, sup. illud: *Lib. omni illi tu*.

14. Qui adorat creaturam, negat Creatorem. HUGO CARD. Sup. *Job*, cap. 30.
15. Quis justitia est ista, Sanctos colere, et contempnere sanctitudinem? sine causa justus honoratur, qui justitiam spernit. Hom. 43, *Oper. imp.*, sup. illud 23: *Quonodo fugietis a iustitia?*

16. Honor ille, quo probos, conservos affilimus, nostra erga communem Dominum benevolentia argumentum est; aliae imaginis honor, ad exemplar transit. Lib. 4, cap. 17.

17. Qui peccato cupit, peccatorum colit et veneratur auctores. Serm. 155. PETRUS CHYRSOL.

18. Non colit, qui rem sanctam non sancte colit. GREG. MAG. SALVIANUS.

19. Quia potius nec cultores, si malit: quia cultor dico non potest, malus cultor. Lib. 4, de *Gubernat. Dei*.

20. Omnia amamus, omnia colimus, solus nobis in comparatione omnium Deus vult est. *Ibid.*, lib. 6.

21. Colere sapientem virum, tanquam imaginem Dei viventis. Sent. 180. SISTVS PHILOSOPH.

COLERE, SEU ADORARE DEUM.

- Definitio*. Adorare Deum, est divine omnipotentis magna castitatis veneratione submittit. Lib. 1, in 1 *Reg.*, cap. 1, sup. illud: *Et adoraret et invenerit Dominum*.

- Deum adorare, est ei totum mentem per humilitatem et devotionem substernerere, et ipsum principium, ac finem omnis boni credere. Lib. 1, de *Sacerdoti*, part. 12, cap. 6.

HUGO A. S. VICTORE.

COLERE, SEU ADORARE DEUM.

— 333 — COLERE, SEU ADORARE DEUM.

- Adorare secundum etymologiam nominis, est. toto corde Deo adhucere. Sup. *Psalm. lxxl*.

LACT. FIRX.

- Verus cultus est, in quo mens colentis, separans Deo immaculatum Victimam sicut. Lib. 6, de *Vero cultu*, cap. 2.

S. BERNARD.

SENTENTIA PATRUM.

- R. AMBROSIUS. 1. Sine cultu veri Dei, etiam quod virtus videtur esse; peccatum est. Lib. 4, de *Vera genit.*, cap. 3.

- R. AUGUSTIN. 2. Omnis vita bona ac beatia via in vera religione est constituta, qua unus Deus colitur. Lib. de *Vera relig.*, cap. 1.

3. Melius est ad Deum colendum doctrina homines duci, quam posse timore, vel dolore compelli. Ep. 50, ad *Bonificatum*.

4. Discent Pagani adorare Deum: Angeli volunt adorare, Angelos imitantur, et illum adorant, qui ab Angelis adoratur. Sup. *Psalm. xvii*, vers. 8. *Adorate eum omnes Angeli*.

5. Non est castum cor, si Deum ad mercedem colit. Sup. *Psalm. xv*, vers. 10.

6. Si gratis colis Deum, a quo gratis emptus es, ita tibi sufficiet, et tibi ipse merces erit. *Ibid.*

7. Tibi enim Deum, et coleris a Deo: colit te Deus, ut sis fructuosus; et colis Deum, ut sis fructuosus. *Prose*.

8. Tibi bonum est, quod te colit Deus: bonum est tibi, quod tu colis Deum.

9. Culor Deus si recusat ab homine, desertus fili ipse homo: culor homo si recusat a Deo, desertus fit ipse homo, nec credit Deus accedens te, nec decrescit discendente to. Sup. *Psalm. cxv*, vers. 4.

10. Nihil celeste, nihil terrenum, nihil ignoratio illa innumitatem omnipotenter. Considerari submittit: Lib. 1, in 1, *Reg.*, cap. 1, sup. illud: *Et adoraret et invenerit Dominino*.

11. Deus seus adorandus est. *De vera relig.*, cap. 55.

12. Quid colit summus Angelus, id colendum est etiam a humano ultimo, quia ipsa humilitate id non colendo facta est ultima. *Ibid.*, cap. 35.

13. Fide, spe, charitate colendum est Deus. In *Ecclesiasticis*.

14. Colit Deus sacrificio laudes actionis gratiarum; et cultor eius non in se ipso, sed in illo glorietur. *De spiritu et littera*, cap. 43.

15. Perversi frui volunt numero, ut autem Deo; quantum non numerum properat Deum impendit, sed Deum properat numerum colunt. Lib. 11, de *Civitate Dei*, cap. 23.

16. Honor Dei exhibitus exhibentes eterna gloria dignos facit. In suis *Prov.*, verbo *Honor*.

CLEMENS ALEX.

17. Totus ubique manus, tota est virtute coleadus. *Ibid.*, verbo *Totus*.

18. Honor Deo summus est illum venerari: vero nevrari, si misericordes es. *De Medicis*, cap. 6.

19. Bonus contemplatione, actione, devotione s. BONAVENT.

20. Verus Dei cultor ad hoc potissimum attentionem comite intendere debet, ut Christi Iesu cruce circumferat jugiter tam mente quam carne. *de ligno vita*.

21. Non poterit quis Deum imitari, nisi eo quod sancte colat; nec colere, nisi eum imitetur. In *oral. Adhort. ad gent.*

22. Qui Deum colit, seipsum colit. Lib. 4 *Stram*.

23. Colendum est Deus immota fide, menteque in illius honorem et gloriam dehinc penitus et loco. *Hom. 26 de Festis Paschal.*

ALEX.

24. Si quis vult per coloris Deum, adorat et *Tribulus* illum; aliquoquin ejus cultus non recipitur. *Gale. Eversole. 10*.

25. Ille Deum non verum colit, qui creaturam s. FELIX. culerit; quia ubi Deus non verus colitur, ibi Dei veritas in membrum commutatur. Lib. ad *Donatum*, cap. 5.

26. Vera religio, excepto uno vero Deo, nulli Deo sinit cultore obsequium a fidelibus exhiberi. *Ibid.*

27. Unusquisque quod per easter colit, hoc *Glossa Ord.* el Deus est. Sup. lib. *Judic.*, cap. 2.

28. Novit nomen Dei, qui colit Deum. Sup. *Gloss. Int. Psal. ix*.

29. Tunc quisque Deum adorat, cum consideret illa innumitatem omnipotenter. Considerari submittit: Lib. 1, in 1, *Reg.*, cap. 1, sup. illud: *Et adoraret et invenerit Dominino*.

30. Reges Deum adorant, quando superbi et contemptores se ad Domini mandata facienda humiliant. *Prose*.

31. Adorant Iherici, quando Deo subiectumur per obedienciam ensitam. *Ibid.*, lib. 6, cap. 2, sup. illud: *Et adoravit Saul Ihericum*.

32. Qui adorat creaturam, negat Creatorem. HUGO CARD. Sup. *Job*, cap. 31.

33. Colendum est Deus, qui est super omnia, qui omnia condidit, qui et honorum omnium fons s. JOANNES CIBYSTOS.

34. Verus Dei cultus non solum in fide recta, sed in optima conversatione consistit. Serm. 1, de *Jeannis et Genesia*.

35. Non per est, ut qui Deum adorat, simul puniatur cum eo, qui Deum afficit blasphemis. *Hom. sup. Psalm. xv*.

36. Non in ovibus, vitulus, fumo, et vapora-

tione constitutus est nobis colendi Dei modus, sed in mente spirituali. Serm. 4, sup. Ep. ad Rom.

37. Culta corda colunt Deum, reddentes illi fructum veritatis et sanctitatis. Hom. sup. Psalm. cxviii.

38. Adorare creatura est, adorari non creatura, sed Dominus est. Hom. 32, sup. Ioan.

39. Deum nemo dignus colit; sed justus duxit Lib. Porcell., cap. 82.

40. Vivum colite, ut vivatis. Lib. 2, de Origine erroris, cap. 2.

41. Quisquis Deum colendum esse intelligit, et immortalitatis spem sibi prope sibi habet, mens eius in celo est. Lib. 3, de Falsa sap., cap. 27.

42. Omnis sapientia hominis in hoc uno est, ut Deum cognoscit et colat: hoc Christianorum dogma, nesciunt sententia est. Ibid.

43. Ipsius, qui solus est, colere principem mundi, qui solus est in sanctum atque a sancto loquitur. Lib. 1, de Falso Relig., cap. 4.

44. Nihil aliud adorandum, nihil colendum nisi solum artificis, parennisque nostri unicum numerum. Lib. 2, de Origine erroris, cap. 18.

45. Scientia est Deum noscere, virtus colere; illa sapientia, in hoc justitia contineatur. Lib. 6 de Vera cultu, cap. 5.

46. Qui Deum colit, nec patitur, nec timet. Ibid., cap. 17.

47. Nullus honor potest Deo, si nihil praestat colenti: nec ultro melius, si non irascitur non colenti. de Ira Dei, cap. 6.

48. Auctori rerum, parentibus communis, honoris, reveratioque debetur. Ibid., cap. 41.

49. Deus a nobis adorandus est, quoniam in eo est materia rerum, et ratio virtutum, et fons bonorum. Ibid., cap. 23.

50. Plurimum proficit ad veniam consequendam, si Dei cultum notio nemique teneamus. Ibid.

51. Quid tam justum ad equitatem, tam pius ad honorem, tam necessarium ad salutem, quam Deum cognoscere ut parentem, venerari ut Deum? In Epistola, divina, Institut.

52. Qui dicit hominem desiderat Deus, nisi cultum mentis, qui est pars et sanctus? Ibid., verbo Nam.

53. Deus tunc colitur, quando quod ipsi placet, placet et nobis. Serm. 8, de Jejunio decimimenseis.

54. Illa virtus, illa sapientia, illa est colenda magis que universitatem mundi creavit ex nihilo. Serm. 3, de Nativ. Dom.

55. Nullo caret pietatis officio, cui studium est colere Deum. Serm. Quadragesima.

56. Anima, quae vere Deum colit, etiam infinita justitia opera edidit, illa se habet, ac si nihil egisset. Hom. 10.

57. Quem colimus Deum, nec ostendimus, nec videamus; immo ex hoc Deum credimus, quod eum sentire possumus, videte non possumus. In sua Gloriam, post.

58. Deum verbi lauda, operibus cole, et cogitatione honora. Parvulus, 8.

59. Heretice deinceps judicare Iudicem tuum, et adora in celis Deum, quem Deum Magus adoravit in terra. Serm. 343.

60. Quoniam tu Christum calis, qui idolum in persona veneraris. Opuscul. 24, cap. 4.

61. Ipse solus Deum colendum est, aliud preterea nihil; non terra, non mare, non fluvii, non aries ventorumque natura, non tempestes, non animalium planitarumque species, non sol, non luna, non militatibus stellarum ordinis cerio decurrentium, non celum, nec mundus universus. In Congressu querenda erudit. gratia.

62. Boc affectu et desiderio colendum est Deus, ut sui cultus ipse sit merces. Praecept.

63. Nam qui Deum ideo colit, ut aliud magis quam ipsum promovereat, non Deum colit, sed illud quod concupiscit. Sent. 20.

64. Hoc ab homine colitur quod diligit; unde quia Deus omnibus rebus maior et melior inventus, plus omnibus diligendus est, ut colatur. Ibid. sent. 24.

65. Tantum apud nos honor et reverentia Dei SALTIANUS.

66. Proficit, ut que in devotione non facimus, etiam odio dignus esse ducamus. Lib. 3, de Govern. Dei.

67. Deum colere nos dicimus, et diabolo obtemperamus. Ibid., lib. 5.

68. Sacrilegi genus est Dei odisse cultores. Ibid., lib. 8.

69. Omnia colimus, solus nolis in comparatione omnium Deus vultus est. L. 6, de Thiburn. Dei.

SENTENTIA PAGANORUM.

69. Animadversio Deum ipsorum non tam accusat adorandum precibus, quam innocentem et sanctitatem latari. In panegyrico de Trajano Augusto.

70. Religio Deum colit, superstitione violat. Lib. 2, de Clementia ad Neronem, cap. 5.

71. Deus coiuit et amat. Epist. 47.

72. Deum colit, qui novit. Epist. 95.

73. Colitur Deus non taurorum opinio corporibus contriculata, sed pia et recta voluntate. Epist. 115.

74. Deum honorata super omnia, ut ipsa dominatur ibi. Sent. 46.

75. Deum non cognovit, qui non colit. Ibid., sent. 355.

76. Non est verum quod Deum colat, qui hominem habet. Ibid., sent. 256.

77. Fundamentum et initium est cultus Dei amare Dei hominem. Ibid., sent. 360.

78. Cultoris Dei est orare Deum pro salute hominum. Ibid., sent. 360.

79. Optime honorat Deum ille, qui mentem suam, quantum fieri potest, similem Deo facit. Ibid., sent. 368.

COMMUNITAS.

COLLECTOR. *Etymologia.* Communitas dicitur quasi cordum unitas.

LACT. PIRM. *Definitio.* Communitas est societatis retentio. Lib. 6, de Vero cultu, cap. 10.

SENTENTIA PATRON.

S. AEBROSII. 4. Justus communia pro suis habet, sua pro communibus. Lib. 1 Offic. cap. 23.

2. Ecclesia quamvis formam justitiae est, communis ius omnium: in commune orat, in commune operatur, in commune tentatur. Ibid., cap. 29.

3. Si quis gentilibus dixit communia omnia amicorum esse delere, quanto magis debent esse communia cognitorum! cogniti enim sumus, qui in unum seriem corporis copularum. De ritibus.

4. Multi minimi dum congregantur unanimis, sunt magni, et multorum preces impossibile ut non impetrant. Sup. Ep. ad Romanos, cap. 15.

5. Nulli magis communiant communem discordis, quam sedisini et partiales. Part. 2, Titul. 4, cap. 8, § 4.

6. Cum communitate ceteris exauditur oratio; quia oratio communis plor valet quam partialis. Part. 4, tit. 5, de Justitia, cap. 5, § 7.

7. Concordia multitudinis Deum ad exaudendum promptiore habet. In Apolog. ad Constantium imperat.

8. Nemo de hyrcan vel lineam tunicae, seu aliquip nisi in commune; de communis accipit milites, cum sciam communie me habet velle, quodcumque habeo. Serm. de Communia vita clericorum.

9. Bonum communis omnium fiat singulorum, ut quod quisque in se non habet, in altero possit.

10. Dulcis charitas facit fratres habitudine in unum; non ergo habitant in unum, nisi in quibus perfecta fuerit charitas christiana; nam in quibus non est perfecta charitas christiana et cum in unum sint non in unum habitant. Sup. Psalm. xxxxi, vers. 3.

11. Ubi sunt maximes, unum sentientes, iste est locus sanctus Domini. Sup. Psalm. xvi, vers. 6.

12. Singulatatem fugit, et communitate esto contentus. In Formula honeste vita.

13. Ubi est hodie communitas, inno ubi non

12. Unum cogitate, fratres mei, et videte in ipsa multitudine si delectat nisi unum. Prose.

13. Ecce Deo proprio multi estis; quis vos foret, nisi unum saperet?

14. Unde in multis ista quies? da unum, et populus est; tolle unum, et turba est.

15. Ista Trinitas unus Deus ad hoc unum, non nos perducit, nisi multi habeamus cor unum. Serm. 26, de Veritate Dom.

16. Quavis multitudine eo minus vincitur, quo magis in unum coit; unde ipsa coit in unum, cuius nominatus est, quasi conuenus. Lib. 2, de Origine, cap. 48.

17. Habitat in singulis Deus, tanquam in templis suis; sed in omnibus simul in unum congregatus, tanquam in templo suo. Ep. 57, ad Dardanum.

18. Charites communia propriis, non propria communibus anteponit. In Regula 3.

19. Omnia opera vestra in unum flant, major, studio, et frequenter alacritate. Ibid.

20. Turpis omnis pars est, suo universo non congruens. Lib. 3, Confess., cap. 8.

21. Melius est a congregatione presenti expelli ad tempus, quam a colesti regno perpetuo exiliare. Serm. 26, ad Fratres, in errore.

22. In communis contubernio, partiales amicitias ac societates dilectionis lex non permitit. Serm. 4 Exzer. transitorum.

23. Iniqua est, in congregatione, reperire privatas quadam fraternitatem, ac contubernia. Et iniquiter itaque rejicienda est ex congregatione, et indecom pugna, et partiales. Ibid., serm. 5.

24. In perfectissima communitate, communia universa sunt, communis Deus, communis pietatis negotiatio, communis salus, communis certamina, communis labores, communis coronae. In Constit. cap. 18.

25. Qui societatem fraternalis aliqua discordis peste communiant, Christum produnt ut iudicem. Lib. 5, in Marcus, cap. 14.

26. Felix dominus et beata semper congregatio S. BERNARD.

est, ubi de Maria Martha conqueritur, nam Maria Martham semper indignum prorsus est. Serm. 3 de Assumpt. B. M.

27. Ne timeas esse contra charitatem, si unius refectione scandolum multorum recompensaveris pacem. Melius est ut pereat unus, quam unitas. Ep. 102., ad quendam Abbat.

28. Nisi omnis unum in unitate feceris, Deus, qui unus est, acceptum profecto non erit. Serm. 5 de Assumpt. B. M.

29. Singularitatem fugit, et communitate esto contentus.

30. In formula honeste vita.

discordia ubi non propria, nullaque communia? Serm. 2 de *Sanctis Apostolis*.

S. BONAVENT. 31. Omne quod nostrum est, tunc magis nostre. S. JOANNES trum erit, si sit nobis commune cum fratribus. CARTHESIUS. Lib. 4 *Pharetræ*, cap. 21 et *Ioan. Chrys.* serm. 1 de *Jesu*.

S. BONAVENT. 32. Religiosa debet amore communiam, quia, quando plures homines congregati in eundem secesserunt, resistunt fortius, solatiorum iucundius. Tl. 4, *Pista*, cap. 1.

33. Plura congregati vinculo charitatis, juncti melius iacent per exemplum, vehementius ardent per desiderium divinum. *Ibid.*

34. Cum plures sunt unum per amorem vinculum est in eis absque dubio major abundantia meritorum. *Ibid.*

35. Quadruplex est temporalium rerum communias; prima manat ex iure necessitatis naturae; secunda ex iure charitatis fratrum; tertia, ex iure civilitatis mundanae; quarta, ex iure dotations Ecclesiæ. *Prose.*

36. Prima communias est, qua fit ut omnis res ad naturam sustentationem ducas, quantumcumque sit aliqui personæ appropriata, illius fiat qui indirec necessitate extrema.

37. Secunda communias est, qua fit ut omnia sint jecorū et communione quadam charitatis, que sint propria singulorum, sint universorum communia!

38. Tertia communias est, qua fit ut unius imperii, regni, vel civitatis una sit Res publica; vel unius societatis mercatorum, vel pugnacientium communia; sicut hierum vel dominum; vel unius in dividice familiæ una sit communialis hereditas.

39. Quarta communias est, qua fit ut omnia bona, que conferuntur Ecclesiæ, Domino dedicantur ad communem sustentationem ministrorum suorum et pauperum. In *Apolog. pauperum*, responses. 3, cap. 3.

40. Privandus communibus est, qui specialia in communib[us] usurpat. In *Speculo discipl.* part. 1 cap. 21.

41. Vita conventualis sanctissima, imo Angelica est. *Ibid.*, cap. 22.

42. Tantam Deus conuentui efficaciam contulit bonitatis, ut ibi augmentum suscipiant boni bonus aut venient mali mali. Multa in conuento bona presentantis conferuntur, absentibus subtraheantur. *Prose.*

43. Saul, ad conuentum psallentium Prophetarum acescens, Propheta efficietur; extra conuentum factus, pervertitur. *Ibid.*

44. In conuento Dominus habitat et requiescit. *Ibid.*

45. Optima Religiosi perfectio est, perfecte

communa onservare. *Ibid.*, part. 2, cap. 2.

46. Digne a communia refectio repellitur, qui se per vitium a communia oratione secludit. *Ibid.*, part. 1, cap. 22.

47. Impatiens et vani signum est homini communibus anticipare recessum. *Ibid.*

48. Baud dulium convenientius utiliuet decorum integratius negligere, inexcusabili prorsus remissionis est vitium. *Ibid.*

49. Justissima regulæ est, ut ab omnibus in cassib[us] unum fiat quod sancta unitati constat offerri. Sup. *Psalm. xxviii*, vers. 3.

50. Sanctorum unanimitas currus est Domini, quem illi velut auriga insidet, et ad voluntatis ministerium salutari legi moderatur. Sup. *Psalm. lxvii*, vers. 18.

51. Communis vita omnibus necessaria est, et **S. CLEMENS PAPA.**

52. Quorum vita communis est, communis gratia, et salus communis, eorumque communis est dilectio et educatione. Lib. 1 *Pedagogi*, cap. 3.

53. Qui communiter orat, participes est omnium bonorum quæ sunt; et bonum quanto communius, tanto diuinus perhibetur. Sup. *Ep. Jacobi*, cap. 5, art. 7.

54. Sicut nulla vita est melior, quam charitate, pacifice, concorditer commorari, sic nulla est peior, quam corpo, non mentis charitatis, concordie, unitate simul manere. Sup. *Hymn. in die Pentecostes ad Vesperas*.

55. Quanto expressior est unitas, tanto exquisitor est communitas. Serm. 2, sup. *Cant.*

56. In cœtu et congerie sanctorum, nil olio varianus, nil anxius acoelus, nil tumore turbans. *Ibid.*, sorm. 29.

57. Omnia sunt communia iure naturali. Apud *Gloss. decr.* Gratianum in *Decretis*.

58. Quod charitatis unanimitate petitur, citio **GILBERTUS ANGLUS.**

59. Mali sunt in multitudine; boni in unitate. *Ibid.*, cap. 5.

60. Cœta communis periculum, communis flat oratio. Sup. *Ioanam*, cap. 4.

61. Quoniam a communia Domino tribuitur, jucundum profecto est ut qui accipiunt, eo communiter utantur. Part. 3, *Pastoralis*, cap. 1, admonit. 22.

62. Connexi hominibus terra communis est, et idcirco quoque alimenta omnibus communiter profert; incassum ergo se innocentes patunt, qui communie Dei munus ibi privatim vendicant. *Ibid.*

63. Melius est de Ovili dominico morboeum

GLOMERUS ALEX.

NESTORIUS CANTICUS.

ovem ejicare, quam unius vitio smas amittere. Lib. 3, in *Registro* 4, ind., cap. 69, ep. 69, ad *Eusebium*, episc.

64. Bonum proximi etiam otioso communie fit, qui de alterius actibus gaudente communite scit. *Ibid.*, lib. 9, indic. 16, cap. 201, ep. 37, ad *Eusebium*, episc. *Alexand.*

65. Nulla illi debet induci confusio ne discordia locum inventari unde pacis debent bona procedere. *Ibid.*, lib. 12, ind. 7, cap. 31, ad *Felicem episc.* *Siciliae*.

S. BIERONYM. 66. Nulla vita pro certo deterior, quam simul degere corpore, et non mente. In *Regula monach.* cap. 1.

67. Ut unanimes habetis, sit vobis semper unus affectus, una fraternitas, una proportio monorum, una iocunditas, una tristitia. *Ibid.*

68. Recit eis omnia sunt communia, qui unum Christum possident. Sup. *Psalm. cxxix*, vers. 4.

69. In tantum humanæ pacis Christus studuit concordia, ut unitatis merito, omnia que a Deo precepsa sunt, impetranda esse confirmaret. Sup. *Math. Can.* 18, in illud: *Si peccaverit in te fratres*.

70. Nisi in communitate adsit unitas, deest sanitas. Lib. 2, in *Claustro anime*, cap. 21.

71. Tripliciter habitant fratres in unum, loco tantum, loco et animo; animo tantum. Loco tantum habitare in unum, ponit est; animo, non loco, bonitas, unimo et loco felicitas. Lib. 3, *Mixell.* codic. 2, tit. 20.

S. IGNATIUS MARY. 72. Omnes ad orandum in eodem loco conveniunt, sit una communis precatio, una mens, una spes in charitate et fide inculpata in Christum Iesum, quo nihil praestantius. Ep. 6, ad *Magnesians*.

JOAN. CASS. 73. Quidquid in communitate fratrum minime communis usus recipit, vel excent, omni studio deducimus. Lib. II, in *Spiritu concolea*, cap. 18.

74. In his tantum inuidrupta potest dilectio permanere, in quibus unum propositum ex voluntatis unione ac nobis consistit. *Prose.*

75. Nihil praestet si mortibus ac proposito dissidentes, una habitatione jungantur; nec obest parisi virtute fundatis, per locorum intervalia disiungit.

76. Apud Denim namque morum cohabitatio, non locorum unita fratres habitatio conjungit; nec potest unquam pacis integras custodiri, ubi voluntatum diversitas inventur. Collat. 16, *Abbas Josephi*, cap. 3.

S. JOANNES CARYSOST. 77. Humilitas non habet unde cadit, ubi communis non inventit quod dissipet, qui concordia, bonitate, illa plena est. Serm. de eo quod David dixit: *Quis sum ego?*

78. Tunc maxime illos diabolos invadit, com solo viserit, atque ab aliis segregatos. Hom. 13, sup. *Matth.*

79. Qui consensu et charitate conjuncti sunt, facile impetrant quod potent, cum ipsum Christum in medio sui possident. *Ibid.*, Hom. 61.

80. Quæ a natura sunt universi hominibus communia sunt. *Ibid.*, Hom. 81.

81. Communias ubi concordia non est, nec oratio illi exauditur, nec oblatia suscipitur; quia nec illi est Deus, ubi discordia dominatur. Hom. 40, *Operis imperfect.* sup. *Matth.*

82. Communias mansuetudini fundamentum est; nam ferme illæ asperiores sunt seviores, quæ non gregatim vivunt. Hom. 77, sup. *Ioan.*

83. Majora potest communias, quam unus; quamvis unus sis et nullum valens, sed non sicut communias. Hom. 37, sup. *Acta Apost.*

84. Maximum virtutis encomium est, charitas in communiate. *Ibid.*

85. In communitate ubi charitas viget, si direxeris aliquid temerarium, nullus est qui arripi, sed omnes ignoscunt; si feceris, nullus suspicatur; sed magna est condonatio, omnes cadenti manum absiceri porrigitur, omnes prompti sunt ut sistant. *Ibid.*, Hom. 46.

86. Quid communias in charitate radicate conferuntur? quasi civitas quædam modicis undique cincta, talis est. *Ibid.*

87. Nullus sufficit per seipsum aliquid operari, sive suffragia dare oportet, sive consilia, et sententias, honestiores sunt a congregati, et multitudine. Hom. 37, in *Acta Apost.*

88. Nihil illa, et maxima in tentationibus superabiles facit, ac facile subiciendos, sicut separari a communiate, ac sejungi. Hom. 30, sup. *Ep. ad Hebreos*.

89. Qui omnia communia arbitratur, non suis tantum rebus, sed alienis utitur in quaenam suis. Sup. 1, ad *Cor.*, Hom. 15.

90. Qui ab aliorum communitate se separat, et rectum communium quasi dominum esse vult, ne suarum quidem erit Dominus. *Ibid.*

91. Orationis in communia facta, Deus possitimum placuerit. Hom. 4, sup. II, ad *Thessal.*

92. Magna boni est congregatio ipsa namque charitatibus reddit ferventiores, ex ea cuncta optima generantur. Hom. 19, sup. *Ep. ad Hebreos*.

93. Non rerum fragilium, sed mentium debet esse communias. Lib. 3, de *Falsa sapient.* cap. 22.

94. Vita communis ornatior est et iuxtor. *De Opificio dei*, cap. 4.

95. Plenissima peccatorum oblitus abolutio. *S. Leo L.*

quando iudica Ecclesie una est oratio et una confessio. Ser. 3, de *Lejuniis septimi mensi*.

96. Tunc est efficiens sanctiorum devotio, quando in operibus pietatis totius Ecclesie unus unus et unus est sensus. *Ibid.*, serm. 3.

97. Publica preferenda sunt propriis; et ibi intelligenda est principis ratio utilitatis, nisi viginti circa communis. *Ibid.*

PETR. ELES.
31. *Vires in communione, sine singularitate. Ser.*
de Sanctorum Augustino.

98. Ille mens a morte dividitur, ubi facultatem communio non reatur. Ubi circumstantia quilibet communiter possident, diversimenter in una voluntate concurrunt. *Opus. 24, contra proprietarios*, cap. 4.

99. Ubi divisione rerum, ubi procedit non est unius animorum; charitas quippe communione facit, avaritia divisionem. *Opus. 27, cap. 3.*

100. Sub unius ordinatione viventibus omniis omnium communia fiunt; si tamen una sit vita, sicut est una substantia, et nulla sit in eius diversitas animorum, quibus est communio facilissima. Lib. 2, de *Vita contemplativa*, cap. 17.

101. Nihil gloriosius, nihil magnificatus, quam quidam habet nile et dulce in communione deducere. Part. 4, lib. 3, de *Trinitate*, cap. 41.

102. Perfecta communias civitas est. 1, 2, quest. 90, art. 2.

103. Ad hoc quod aliquis in aliqua communione bene committore, dux regnūm, quem primum est ut bene se habeat ad eum, qui praeest communione; alius autem est ut bene se habeat ad alios communiones consocios, et complices. *Ibid.*, quest. 100, art. 5.

104. Ibi homo secundum vivit, ubi a pluribus juratur, et si interdum ab aliquo tribulatur, ab aliis rursus consolatur. *Prose.*

105. Ibi homo magis in virtute probatur, et exercetur, et frequenter de negligentiis arguitur.

106. Ibi ad perfectiora verbo et exemplo trahitur; illi sum imperfectionum considerare et in geno competitur.

107. Ibi alterius terror excludatur, alterius humiliatur doceatur, istius obedientia moveatur, illius patientia adficiatur.

108. Ibi verecundatur esse pigror, ibi confunditur inventri tardor; ibi inventi quos timeat, ibi habet quos diligit.

109. Ibi alterius correptio, ipsius fit correctio; ibi alienum periculum, propinquum efficietur spectum.

110. Ibi alterius corripit, ipsius fit corrigendum; ibi multa audit et videt unde doceatur.

111. Ibi unus alterius est custodia, ibi homo portat et portatur, ibi multa audit et videt unde

112. Ibi boni commandantur, ut meliores sint; ibi negligentes arguantur, ut refervescant. Serm. 2, ad *Nativitatem*, divis. 1.

113. Multum facit, qui rem bene facit; bene facit, qui magis communione, quam sue voluntati servit. Lib. 1 de *Imitatione Christi*, cap. 15, sect. 2.

SENTENTIAE PAGINORUM.

114. Societas et communia, quedam amicitia ARISTOTEL.

est. Lib. 9, de *Moralib.* cap. 12.

115. Amicorum omnia sunt communia. Lib. 9, *Ethica*, et *z Politicus*.

116. Perit res ipsa communis, cum ab ipsis, qui in communione sint, non conservetur. Lib. 9 *Ethica*, vel *Moral.*, cap. 6.

117. Similiter communione omnibus sit vita, nihil enim haec re melius, nihil praestanlius, nihil efficacius, nihil exquisitus: unquam ad salutem comparandam. Lib. 12, de *Legibus*.

118. Nihil tam valet ad vitam, quantum hominum virorum omniumque et conscientis voluntas. Ep. 1, ad *Bacchus*.

119. In communione vivitur; nec potest quisquam beathe degere, qui se tantum intuetur, qui omnia ad utilitates suas convertit; altera viva operiet, si vis tibi vivere. Ep. 48.

120. Prosternit inter se boni; exercent enim viviles, et sapientiam in suo statu continent. Epist. 109.

121. Observa ne in qualibet vita communione, quos non imitaberis, damnare videaris. De *Quadrupedibus*.

122. Quicum communis est Deus, idemque Pater: hi nisi auxilia et opem in communione conferant, impia sunt. Serm. 219.

123. Justa communio servanda est. *Ibid.*, sent. 286.

Vida aliquam lib. *Bonitas*, sent. 6; *Monachus*, sent. 109; *Patentia in genere*, sent. 23; *Religiosus*, sent. 12, *Unitas*.

COMPARATIONES.

Definitio. Comparatio est oratio traducens ad rem quampli aliquid ex re dispari simile. Lib. 4, de *Arte rhet.*

SENTENTIAE PAGINORUM.

1. Quod alteri simile est, id non idem est cum ipso, cuius similitudines genit. In *Rerum, contra hypocrisiam Melitensis*.

2. Sicut tota vita corporis est anima, sic beata s. AUGUSTIN. via anima Deus est. Lib. 2, de *Lib. arb.* cap. 10.

3. Sicut qui non vigilat dormit: sic quisquis non facit quod debet, sine intervallo patitur quod debet. *Ibid.*, lib. 3, cap. 15.

4. Similitudines adulabenda sunt, ut quod minus intelligitur, exemplo clarescat. Serm. 31, de *Verbo Boni*.

5. Similitudo rerum, que ad oculos pertinet, mater est falatibus. L. 2, *Salliquioribus*, c. 5.

6. Maxima similitudine est hominum, qui ratione velint verum comprehendere, similitudines nostrorum facile decipiuntur. *De quantitate animalium*, cap. 5.

7. Quonodo coluber non apertis passibus, sed squamariuntur ministris nisus repti: sic inbrevis deficiens motus negligentes minutum occipit, et incipit as a perverso appetitu similitudinis Dei, pervenit ad similitudinem pecorum. Lib. 12, de *Trinitate*, cap. 11.

8. Ex comparatione veterum, novitatis deus gratias venustissime apparuit. Ep. 78, ad *Suggericem a Ital.* S. *Hippolytus*.

9. Juvenilis bona recentia clarescant, cum fuerint mala comparata prioribus. *Ibid.*

10. Noli te homo comparare majoribus, nisi minoribus, noli aliquibus, nisi unius; quid se si unius illa forte vilissimum atque miserissimum reputas, melior te non futurus sit? Serm. 37, sup. *Cant.*

DOCTRINES.

11. Avaritia cum ferret alienarum opum violentus erector, similem lupi dixeris. *Prose.*

12. Ferox atque inquietus lingua litigis exercet: cani comparatur.

13. Insulitor oculis surcipuisse fraudibus gaudet: vulpens exequatur.

14. Iras intertempora frenit: leonis animum gestare crudeliter.

15. Pavilus et fugax, non melienda formidat: cervis simili habetur.

16. Segnis ac stupido torpet: ut astinus.

17. Levis ac insensibiles studia permittat: nihil ab aliis differat.

18. Fesia, immundisque fibulibus quis immigrue: sedilia: uti voluntate detinatur. Lib. 4, de *Consent. Philoso.* h., prosa 4.

S. GREG. MAG. 19. Mala quasi mala esse desinunt comparatione pejorior, et bona quasi bona non sunt comparatione meliorum. Lib. 28 *Moralibus*, cap. 9.

S. BERNONI. 20. In comparatione duorum malorum, levius malum est apte peccare, quam simulare et fingere sanctitudinem. Lib. 6, in *Iustitiae*, cap. 16.

HUGO A. S. 21. Sic ineptum est deformia pulchrissimae conjuge, sic omnino indecens est ea, que non habent nisi infirmam quandam et imaginariam pulchritudinem, pulcherrimis coequare. In *Soliloq. de Artha anima*.

HUGO CARD.

S. JOANNES CRISTOSTOM.

ROBERTUS.

CICERO.

SENECA.

PHILIP.

S. ATRANAS. MAGNUS.

HUGO A. S. VICTORE.

S. LAURENT. JUSTIN.

COMPASSIO.

Definitio. Compassio est condolare medullis afflictionibus proximorum, tam spiritualibus quam corporalibus. *De Paradiso anima*, part. 1, de *Virtutibus*, cap. 12.

Compassio est per quam ex proximi dolore condolenti animo quedam afflictio generatur. *De Fructu carnis et spiritu*, cap. 18.

Compassio est quando miseriae aliorum condoleamus. Lib. 3, de *Area Noe*, *Moral.*, cap. 5.

Compassio est timor pnis, humili, fructuosus, qui cuiuslibet (quantumlibet peccatori) facile misere-

quando iudica Ecclesie una est oratio et una confessio. Ser. 3, de *Lejuniis septimi mensi*.

96. Tunc est efficiens sanctiorum devotio, quando in operibus pietatis totius Ecclesie unus unus et unus est sensus. *Ibid.*, serm. 3.

97. Publica preferenda sunt propriis; et ibi intelligenda est principis ratio utilitatis, nisi viginti circa communis. *Ibid.*

PETR. ELES.
31. *Vires in communione, sine singularitate. Ser.*
de Sanctorum Augustino.

98. Ille mens a morte dividitur, ubi facultatem communio non reatur. Ubi circumstantia quilibet communiter possident, diversimenter in una voluntate concurrunt. *Opus. 24, contra proprietarios*, cap. 4.

99. Ubi divisione rerum, ubi procedit non est unius animorum; charitas quippe communione facit, avaritia divisionem. *Opus. 27, cap. 3.*

100. Sub unius ordinatione viventibus omniis omnium communia fiunt; si tamen una sit vita, sicut est una substantia, et nulla sit in eius diversitas animorum, quibus est communio facilissima. Lib. 2, de *Vita contemplativa*, cap. 17.

101. Nihil gloriosius, nihil magnificatus, quam quidam habet nile et dulce in communione deducere. Part. 4, lib. 3, de *Trinitate*, cap. 41.

102. Perfecta communias civitas est. 1, 2, quest. 90, art. 2.

103. Ad hoc quod aliquis in aliqua communione bene committore, dux regnūm, quem primum est ut bene se habeat ad eum, qui praeest communione; alius autem est ut bene se habeat ad alios communiones consocios, et complices. *Ibid.*, quest. 100, art. 5.

104. Ibi homo secundum vivit, ubi a pluribus juratur, et si interdum ab aliquo tribulatur, ab aliis rursus consolatur. *Prose.*

105. Ibi homo magis in virtute probatur, et exercetur, ut frequenter de negligentiis arguitur.

106. Ibi ad perfectiora verbo et exemplo trahitur; illi sum imperfectionum considerare et in geno competitur.

107. Ibi alterius terror excludatur, alterius humiliatur doceatur, istius obedientia moveatur, illius patientia adficiatur.

108. Ibi verecundatur esse pigror, ibi confunditur inventri tardor; ibi inventi quos timeat, ibi habet quos diligit.

109. Ibi alterius correptio, ipsius fit correctio; ibi alienum periculum, propinquum efficietur spectum.

110. Ibi alterius corripit, ipsius fit corrigendum; ibi multa audit et videt unde doceatur.

111. Ibi unus alterius est custodia, ibi homo portat et portatur, ibi multa audit et videt unde

112. Ibi boni commandantur, ut meliores sint; ibi negligentes arguantur, ut refervescant. Serm. 2, ad *Nativitatem*, divis. 1.

113. Multum facit, qui rem bene facit; bene facit, qui magis communione, quam sue voluntati servit. Lib. 1 de *Imitatione Christi*, cap. 15, sect. 2.

SENTENTIAE PAGINORUM.

114. Societas et communia, quedam amicitia ARISTOTEL.

est. Lib. 9, de *Moralib.* cap. 12.

115. Amicorum omnia sunt communia. Lib. 9, *Ethica*, et *z Politicus*.

116. Perit res ipsa communis, cum ab ipsis, qui in communione sint, non conservetur. Lib. 9 *Ethica*, vel *Moral.*, cap. 6.

117. Similiter communione omnibus sit vita, nihil enim haec re melius, nihil praestanlius, nihil efficacius, nihil exquisitus: unquam ad salutem comparandam. Lib. 12, de *Legibus*.

118. Nihil tam valet ad vitam, quantum hominum virorum omniumque et conscientis voluntas. Ep. 1, ad *Bacchus*.

119. In communione vivitur; nec potest quisquam beathe degere, qui se tantum intuetur, qui omnia ad utilitates suas convertit; altera viva operiet, si vis tibi vivere. Ep. 48.

120. Prosternit inter se boni; exercent enim viviles, et sapientiam in suo statu continent. Epist. 109.

121. Observa ne in qualibet vita communione, quos non imitaberis, damnare videaris. De *Quadrupedibus*.

122. Quicum communis est Deus, idemque Pater: hi nisi auxilia et opem in commune conferant, impia sunt. Serm. 219.

123. Justa communio servanda est. *Ibid.*, sent. 286.

Vida aliquam lib. *Bonitas*, sent. 6; *Monachus*, sent. 109; *Patentia in genere*, sent. 23; *Religiosus*, sent. 12, *Unitas*.

COMPARATIONES.

Definitio. Comparatio est oratio traducens ad rem quampli aliquid ex re dispari simile. Lib. 4, de *Arte rhet.*

SENTENTIAE PAGINORUM.

1. Quod alteri simile est, id non idem est cum ipso, cuius similitudines genit. In *Rerum, contra hypocrisiam Melitensis*.

2. Sicut tota vita corporis est anima, sic beata s. AUGUSTINUS, vita anima Deus est. Lib. 2, de *Lib. arb.* cap. 10.

3. Ibi qui non vigilat dormit: sic quisquis non facit quod debet, sine intervallo patitur quod debet. *Ibid.*, lib. 3, cap. 15.

4. Similitudines adulabenda sunt, ut quod minus intelligitur, exemplo clarescat. Serm. 31, de *Verbo Domini*.

5. Similitudo rerum, que ad oculos pertinet, mater est falatibus. L. 2, *Salliquioribus*, c. 5.

6. Maxima similitudine est hominum, qui ratione velint verum comprehendere, similitudines nostrorum facile decipiuntur. *De quantitate animalium*, cap. 5.

7. Quonodo coluber non apertis passibus, sed squamariuntur ministris nisus repti: sic inbrevis deficiens motus negligentes minutum occipit, et incipit as a perverso appetitu similitudinis Dei, pervenit ad similitudinem pecorum. Lib. 12, de *Trinitate*, cap. 11.

8. Ex comparatione veterum, novitatis deus gratias venustissime apparuit. Ep. 78, ad *Sigeptrum* a *Gal.* 5.

9. Juvenilis bona recentia clarescant, cum fuerint mala comparata prioribus. *Ibid.*

10. Noli te homo comparare majoribus, nisi minoribus, noli aliquibus, nisi unius; quid se si unius illa que forte vilissimum atque miserissimum reputa, melior te non futurus sit? Serm. 37, sup. *Cant.*

DOCTRINES.

11. Avaritia cum ferret alienarum opum violentus erector, similem lupi dixeris. *Prose.*

12. Ferox atque inquietus lingua litigis exercet; cani comparatur.

13. Insulitor oculis surcipuisse fraudibus gaudet? vulpens exequatur.

14. Iras intertempora frenit? leonis animum gestare crudeliter.

15. Pavilus et fugax, non melienda formidat? cervis simili habetur.

16. Segnis ac stupido torpet? ut astinus.

17. Levis ac insensata studia permotum? nihil ab aliis differit.

18. Fesia, immundisque fibulibus quis immigruit? scindens uti voluntate detinetur. Lib. 4, de *Consent. Philoso.* h., prosa 4.

S. GREG. MAG. 19. Mala quasi mala esse desinunt comparatione pejoratum, et bona quasi bona non sunt comparatione meliorum. Lib. 28 *Moralium*, cap. 9.

S. BERNARD. 20. In comparatione duorum malorum, levius malum est apte peccare, quam simulare et fingere sanctitudinem. Lib. 6, in *Iustitiae*, cap. 16.

HUGO A. S. 21. Sic ineptum est deformia pulchrinis conjungere, sic omnino indecens est ea, que non habent nisi infirmam quandam et imaginaria pulchritudinem, pulcherrimis coequare. In *Soliloq. de Artha anima*.

22. Recte misericordia vita aquis preferentibus comparantur, quia mentes electorum calamitas transitoria non subvertit, sed ablit. Sup. *Joh.*, cap. 41.

23. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

24. Trescauiam assimilamus justorum virtus, in quo plorium et ineffabilis divitiae contineantur. HOM. 36, sup. *Genes.*

25. Ex comparatione pauperis, oboritur laus meritis. HOM. de *Adam et Eva*.

26. Pejus est comparari bestiis, quam nasci; nam naturale non habere rationem, inicibile est, sed ratione decoratione decoratum, irrationali naturae comparari, voluntatis est crimen. Serm. de *Arcen*, sup. illud *Psalm. xviii: Comparatus et jumentis*.

27. Res, que minus per se advertuntur, per se comparatione rerum facile explicantur. Lib. 3, de *comparatione* et *explicatione* rerum cap. 11.

28. Cum homo secundum se vivit, similis est s. PROSPER. diabolo. Sent. 150.

COMPASSIO.

— 339 —

SENTENTIAE PAGINORUM.

2. Recte misericordia huius vite aquis preferentibus comparantur, quia mentes electorum calamitas transitoria non subvertit, sed ablit. Sup. *Joh.*, cap. 41.

3. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

5. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

6. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

7. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

8. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

9. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

10. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

11. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

12. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

13. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

14. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

15. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

16. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

17. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

18. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

19. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

20. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

21. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

22. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

23. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

24. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

25. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

26. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

27. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

28. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

29. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

30. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

31. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

32. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

33. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

34. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

35. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

36. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius diei, qui statim oblationi traditur: sic omnia temporalia cito evanescent. Sup. *Sep.*, cap. 5.

37. Temporalium quantuarum similitudines sunt: HUGO CARD.

Prima similitudo est de laetitia, que cito venio tollitur; secunda est de spuma, que statim a procolla dispergitur; tercia est de fumo, qui subito in ventura diffunditur, et annihilitur; quarta est de hospite unius die

HUGO A. S.
VICTORE.
ricordiam promeretur. *De ligno vita*, tract. 1, de Justitia, cap. 6.

Dicitur. Triplex est compassionis modus: est compassio dia ex virtute, alia ex natura, alia ex virtute. *Proseco*.

Compassio ex virtute est, quando affectus illuc reprehensibili dolore tanguntur, ubi illicet primus amore tenebatur.

Compassio ex natura est, quando ex insito sibi pietatis affectu, animis alienis sermonis conatorem, quodies contra pietatis vel humanitatis mensuram, naturam opprimit, sive affligit videt.

Compassio ex virtute est, quando proper Deum alienis doloribus compatiuntur; cum scilicet vel justitiae premi vel innocentium affligi videamus.

Compassio ex virtute, culpabilis est, compassio ex natura, irreprehensibilis; compassio ex virtute, laudabilis.

Prima reprehenditur. Secunda nec culpam habet, quia ex natura est; nec premium, quia ex virtute non est. Tertia laudatur. *De quatuor constanti. in Christo*.

SENTENTIA PATRUM.

S. ALBERT.
MAG.
3. Argumentum vere compassionis est, non solum condolere amicos, verum etiam inimicos. De Paradiso anima, part. 1, *de Virtutibus*, cap. 12.

2. Nec maximum intentivum misericordiae est, ut compatiuntur alienis calamitatibus. Lib. 2, *Offic.*, cap. 28.

3. Magna consolatio est patientis, si secum habent condolentes. Sup. II, *ad Cor.*, cap. 7, in illud: *Qui confortat homines*.

4. Cor lapidatum portat, qui nulla moverunt compassionem circa proximum. Serm. infra Oct. Nat. Dom.

5. Quid miseris miserio, non miserante seipsum? Lib. I, *Conf.*, cap. 13.

6. Pia est ista tristitia et, si dici potest, beata miseria, ut alieni tribulari, non implicari; morere, non morire; dolore contrahi, non atrahiri. Ep. *tib.* ad *Selastian*.

7. Nusquam tam vigore debent viscera misericordiae, quam in catholica Ecclesia. *Be Agone Christiane*, cap. 30.

8. Non est validior vel efficiens vulneribus nostris medicina, quam habere qui omni incondito occurrit compatiens. *De Amicitia*, cap. 5.

9. Quanto major charitas, tanto majores plaga de peccatis alienis. Sup. *Psalm. xxviii*.

10. Si clausura viscera misericordie indigenti, omnino claudetur tibi janua Christi. Serm. 6, *ad Fratres*, in *eremo*.

11. Sic Deus festinat absolvere reum a tormento

conscientie sue, quasi plus eum cruciat compassio miser, quam ipsum miseram compassio sui. *De spiritu et anima*, cap. 6.

12. Compatis nulli, qui non sibi seit miserari. In *Proverb.*, verbo *Compatitur*.

13. Quoties peccantem videtur fratrem, toties *s. BERNARD.* procedere debet compassionis affectus, tamquam cognatus huminat. Serm. 2, *in die Pascha*.

14. Compassio affectus multis quidem prodest, quia animus liberaliter contristare quem pro se volebat anxius, erubescit. *Proseco*.

15. Sed quid agimus, quod nonnulli dura servare, et altria sunt fronte, ut quo magis eis compatiatur, tanto magis nostra compassionis abutantur? *Ibid.*

16. Cum aderit compassionis-affectus, et zetus justitiae, necesse est ut adiutor spiritus discretionis, ne forte cum opereat hunc exhibet, ille procedat, et indiscretus ipsa confundat universa. *Ibid.*

17. Emenda sunt tria mentis aromata; affectus compassionis, rectitudinis zetus, et spiritus discretionis, nummo propria voluntatis. *Ibid.*

18. Inst natura [si peccato non obsolet] grata et egregie suavitatis liquet, ut mollescatur magis ad compatiendum peccantibus quam ad indigneum asperiorem sese sentiat. Serm., sup. *Cant.*

19. Devotus miles non sentit sui, cum benigni duci contractetur vulnera. *Ibid.*, Ser. 61.

20. Cudit astuta, et est qui sublevet eam; perit anima, et nemo est qui regupit. Lib. 3, *de Consider.*

21. Et spiritu fratris agnoscunt subvenias, quod tibi vis subveniri cum agnoscas. *Proseco*.

22. Nescit sanus quid sentiat ager, aut plenus quid patitur jejunus; ager agno et jejuno quanto propinquius, tanto familiarius compatiatur.

23. Sed ut alienam miseriam miserum comprehendat, oportet ut tuam prius agnoscas, ut proximi mettem in tua inventus, et te ex novis, qualiter illi subvenias. *De duodecim Gradibus*, *Hom.*, verbo *Inquirimus*.

24. Si doles condoleo; si non doles, dolco et maxime sciens longius a salute abstine membra quod oblitus est, et agnum sese non sentientem periculosis laborare. Lib. 1, *de Consider.*

25. Quanto amplius per compassionem proximi in necessitate succurratur, tanto amplius Creatori approponatur. Serm. 14, *ad Sororum*.

26. In compassionem sunt quatuor: pietas *s. BONAVENT.* gatia, sollicitudo, proteccio, pietas, voluntas; crogatio, facultatis; sollicitudo, necessitatis; pro-

tectione, ab hoste. Sup. *Psalm. cxviii*, in illud: *Iniquus odio habui*.

s. BONAVENT. 27. Nullum certius veriusque indicium, veteri *TESTIMONIIS* 2. charitatis est, quam affectus fraterno compassionis. Sup. *Lamentat. Hieremias*, cap. 2 et Hugo a sancto Victore, in *Threnos Hieremias*.

28. Quid hodie competit proximo? compatitur *Paganus Pugno*, *Iudeus Iudeo*; imo quod magis est, brutum bruto, sed christiano vix competitur christianum. Serm. 3, *de Sancto Andrea*, super illud II *Corinth.* 11: *Quis informatur, et ego non informor?*

29. Uppa avis vilissima, tanta ad parentes suis compassionem movetur, ut illis senescencibus sollicita querat ciui, et eos suis penitus confronuat, ne irigore pereant. *Ibid.*

s. BONAVENT. 30. Major debet esse compassio, ubi est maior uno; sed major est omnis membrorum spiritualium ad spiritualem, quam carnalis ad carnale; ergo major compassio debet esse inter se. Serm. 1 *de Uno Confessore*.

31. Prudentia et claritas et religiosi, qui sunt oculi Ecclesie, debent esse propter eis tenaci compassionem, lacrymantes peccata. Tit. 7, *Diota*, cap. 5.

32. Fortes et sani non sentiant quod sentit ager, ideo nesciunt eis compati, sciant autem postea, cani dolentibus, *de sex aliis Seraphim*, c. 4.

33. Qui bonus est corde, benignus est compassio. *De Itineribus steri*, itineri primo, distinet. 4.

34. Neminem spernas, afflito et ego condoleas. In suo *Alphabete Religios.*, led. 13.

GLOSS. INT. 35. Crudeles compati nesciunt dolori, ne aitius humili, sed potius affligit. Sup. *Job.*, cap. 34.

GLOSS. ORD. 36. Impossibile est scire afflictiones afflictorum, etiam homini qui experimentum afflictionis non habuit. Sup. *Epist. ad Hebreos*, cap. 4, in illud: *Qui non possit compati, et Joan. Chrys. Hom. 7, sup. eodem locum.*

GREGOR. 37. Quid prodest per continentiam carnem restringere, si mens se per compassionem nesciat in proximi amore dilatari? Lib. 6 *Moral.*, cap. 16.

38. Cum alieno intrinsecus compatiatur, valentius a nostra robora, ut amore futurorum mens ad praesentia adversa se preparat, et crucis corporis quos timebat, expectet. *Ibid.*, lib. 7, cap. 6.

39. Sic quisque propinquorum debet necessitatibus compati, ut tamen per compassionem non sint vim sua intentionis impedita, ut affectus quidem mens viscera repleat, sed tamen a spirituali proposito non avertiat. Lib. 7 *Moral.*, cap. 14, sup. illud: *Deuteronom. 33 Qui dixerit Patri suu et metu iuxta*.

40. Tanto quisque perfectus est, quanto perfecte sentit dolores alienos. *Ibid.*, lib. 19, cap. 8.

41. Virga superbia percutere rigide scit, qui compati humili nescit. *Ibid.*, lib. 24, cap. 9, sup. illud 14: *Prov. In ore stulti virga superbita*.

42. Ille perfecte tribuit, qui cum eo quod affectio porrigit, affici quoque in se animum suum. *Proseco*.

43. Tunc plena est cordis nostri compassio cum malum inopio pro proximo suscipere non metimus, ut illum a passione liberemus. *Ibid.*, lib. 20, cap. 26.

44. Plus est plenarumque compati ex corde, quam dare; qui quisquis perfecte indigentem compati, minus estimat omne quod dat. *Proseco*.

45. Exteriora largiunt rem extra semelipsum praecepit; qui autem fletum et compassionem proximo tribuit, ei aliquid etiam de semelipso dat. *Confessor*.

46. Rem quamlibet plenarumque dat, etiam qui non compatiuntur; nunguan autem, qui vere compatiuntur, quod necessarium proximo consipit, negat. *Ibid.*

47. Qui magna carnaliter exhibet, cor molle per compassionem in fraterna charitate non habet. *Proseco*.

48. Valenter agit, que non imitari homines foris possint, sed intus conjungi fraternali mentebus per affectionem compassionis nescit.

49. Fortis agit, que deus reprobat; et affectum charitatis, quem approbat, exhibere non curat. Lib. 4, in *Regum*, cap. 3.

50. Motta compassionis indiget conversio peccatorum. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

51. Compassio vero multum calamitatem sub- *s. GREG. NAZ.* levat. Orat. 17, *de Pecc.* et.

52. Magnum dolens medicamentum ab his accepit, qui dolentibus condoleantur. Habetur apud D. Joannem Damasc., lib. 3, *Parallel.*, cap. 56.

53. Condolentia ad mitigandum dolorem, salis virium habet. *Ibid.*

54. Proprium est electorum, aliega mala hanc *HUABANCUS VLT.*

55. Districcio debetur viis, compassio vero natura. Sup. *Regul. D. Augusti*, cap. 7.

56. O beata anima, que compassionem habere potest! omnes patinatur, pauci compatiuntur. *Proseco*.

57. Quantu autem laudabilius est compati, quam pati? pati siquidem possunt impii, compati autem non nisi pii. Lib. I, *Micellan.*, codic. 4, tit. 138, per totum.

58. Cujus pectus tam feruum, cujus cor tan- *s. Isidor. III.* lapideum, ut gemitus non exprimat, harrus

non effundat, cum proximi vel amici morbum, vel interitum intueret, ut patienti non compatitur, et dolore non condolect^s. Lib. 1, de *Contemptu mundi*, cap. 21.

S. JOANNES CHRYSOSTOMUS.

59. Bonorum virorum anima magna compassionem habere solent, si quando vident puniti homines, etiam mali sint, qui parvunt. Hom. 25, sup. Gen.

60. Si sisque compassione et misericordia frater præterit, forte et te, et ceteris, alia simillima preferetur. *Ibid.*, homil. 43.

61. Is Sanctorum noster est, ut plurimum afflictus affluerit et compatiatur. *Ibid.*, Hom. 44.

62. Panper frigore rigescit, tu autem seruis indutus, ne respici quidem, nullamque compassionem pro te fera, sed immisericorditer praeterit; quaenam sunt hæc digna? *Ibid.*, Hom. 50.

63. Si quod proximum uirtus tollere non potes, produc lacrymas compassionis, et majorem partem sustulisti. Serm. 22, sup. *Ex. ad Thom.*, post init. in illud: *Felix cum dentibus*.

64. Qui alieno tristitia compagi renuit, in suis casibus serius afflicetur. *Prose*.

65. Qui enim considerare nolle neglet, ipse dolabit. Hom. 7, sup. II, ad *Tit.*

66. Divina res est commiseratio. Lib. 1, ep. 491, ad *Cottagum*.

67. Non solum virtute benevolentia, sed etiam præcilio hætia efficitur, quicunque alii quamcumque miseria laborantibus cherat^s compatiatur. Serm. 6, *Quodroy*, sup. illud *Lac.*, 2: *Pat. hominibus boni voluntatis*.

68. Debili tui est, et si, qui pro omnibus passus est, poratus sis compati. *Ibid.*, serm. 7.

S. RUFUS.

69. Ne negligas compassionem, mater est virtutum compassio; ipsa enim bonum Dominum a celo nolis detrahi. *Parvus*, 187.

PETR. ELES.

70. Regnum Dei tantum est, quantum ex affectu compassionis pauperibus ejus exhibet. Ep. 91, ad *Rodolphum Loxotensem Episc.*

71. Fratris qui per compassionem non subvenit, hunc qui per patiemam non curat, non per veniam sancti, salvo non est, sed ingrat, infirmatur, viscera non habet. Serm. 130.

THEODOYLAC-

TUS.

72. Abegit compassionem et lacrymas esse, hætarum est. Sup. *Joan.*, cap. 11, sup. illud: *Jesus ut videt eum plorantem*.

THOMAS A KEMPIS.

73. Si portari vis, porta et alium. Lib. 2, de *Unit. Christi*, cap. 2, sect. 2.

74. O frater amande; porta, et portabec; compatiere, et compatiutor tibi. In *Horto Rosar.*, cap. 45, sect. 2.

IN VIT. PATR.

75. Si propriis oculis videarem sacerdotem, vel aliquem eorum, qui monachico habitu circumiacet sunt, peccantem, clamydem meam explicav-

rem, et cooperiam eum, ne ab aliquo videatur. Lib. 1, in *Vita S. Joan. Elemosynarii*, cap. 33.

Etyologia. Compunctio dicitur quasi cordis *COLLECTOR*, punctio.

Definitio. Contritio vera est dolor, pro peccatis *S. ALBERTUS MAGNUS* et voluntarie assumptus, pro quantitate et qualitate *S. ANTONIUS* criminum, cum proposito confundenti et satisfaciendi. *De Paradiis animar.* part. 4, de *Virtutib.* cap. 39 et *S. Antonius*, part. 3, tit. 14, de *Sacram.* cap. 18.

Compunctio est quando ex consideratione maiorum suorum cor interno dolore tangitur. *De spiritu et anima*, cap. 50.

Compunctio est illuminatio mentis, et sanctos *S. RUFUS* animas. *De Iudic. extrema*.

Compunctio est iugis conscientia excruciatio. *S. JOHN CANON* quam per intellectum confessionem igniti cordis refrigerium molitur. *Gradu* 7.

Compunctio cordis est humilitas mentis cum *S. IND.* lacrymis exortis de recordatione peccati, et timore judicii. *Lib. 2, de Summo bono*, cap. 12, sent. 5.

Compunctio est indulgentia mater, peccatorum *S. LAURENTIUS* consumptio, delinquentia spes, spiritualis resurrectio anima, medicina coelstis, animarum laetitia, desperationis interitus, desperationis partus, vita fons, Dei et hominum mediatrix. Part. 2, *de Humil.* cap. 2.

Compunctio est quoddam anima suspirantis incedium, natum vel timore supplicii, vel amore premii. *De Fructu carnis et spirit.* cap. 17.

Inferentia. Contritio est species penitentie, qua quis dolet interioris de peccatis, secundum modum et legem gratia gratum facientis: Atrito vero est species penitentie, qua quis dolet interioris de peccatis secundum modum ex naturalibus possibilium, vel eum solum gratia data. Part. 4, de *Breviari. terminar.* capite *Justitia*.

Productio. Compunctio cordis et humiliatio *S. AUGUSTINUS* virtute nascitur, de compunctione confessio peccatorum, de confessione penitentia, de penitentia vera provenit delictorum indulgentia. Serm. 70, ad *Frat.*, in *eremo*.

Ex igne divini amoris gratia compunctionis *S. PETRUS* oritur; rursus ex compunctione desiderii celestis amor angustet. Opuscul. 13, cap. 13.

4. Minima contritio omnes anime maculas deflat, mortem eternam occidit, benedictionem Dei Patri confort, amicitiam filii Dei reddit, familiaritatem Spiritus sancti, societatem civium super-

norum restituit. *De Paradio anima*, part. 4; de *Virtut.* cap. 39.

Suppositio. 2. Hoc bona mentis est, vulnus sentire peccati: nam qui expertes doloris sunt, non sentiunt vulneris acerbitudinem, quod est immundissimum. *Prose*.

3. Qui autem aliquo dolore panguntur, sicut doloris sensu non caret: ita etiam non caret sanitatis predictu.

4. Ubi enim doloris sensus, ibi etiam sensus est vitae: sentire enim, vitalis vigor ac munus est.

5. Sapiens si eualeat, si cogitat, si ore ac deprendit, ante oculos ejus semper est error proprius, et momentis omnibus culpa pulsat conscientiam, nec quiescere, nec oblivisci sinit, velut gravis censor excitat se terror perpetuus.

6. Omnia adversa habet, gula ipse sibi displiceret, ipse sui accusator, ipse sui testis est; nec inventus quo fugiat, quippe se pergit et sinistrum. *In Apologia Davidi*, cap. 9.

7. Cum per orationem compunctione infunditur, via nobis in corde, per quam ad Iesum in fine perveratur, paratur. *Lib. apud Bedam in Serm. de Similitud.* cap. 6.

8. Non valet ad salutem, ut se cognoscat quis peccatorum, nisi inde habeat dolorem. *De Similitud.* cap. 102.

9. Nihi est quod causa tam summi doloris sit, quam si recordatur quis unde lapsus sit, et quod ad momentanea et calvata a coelstibus deflexir. Part. 3, tit. 14, *de Sacram.* cap. 6.

10. Sicut famis expedit opes, sic amara et lacrymarum compunctione expedit demones. *Serm. inf. act. Nat. Dom.*

11. Vere conteritur qui se terram agnoscat. *Serm. Dom. 22 part. 77m.*

12. Nullum habebit accessum cordis compunctionis, ubi fuerint immoderata vita, et conceputa malitia. *De Satalibus documentis*, cap. 43.

13. Compungat penitentia criminatum, quod hincusque transpunctat delectatio voluptatum. *Serm. 3, de Nativ.*

14. Punge osdum mentis, ut lacryma prodeat compunctionis. *Serm. 11, ad Frat.* in *eremo*.

15. O compunctione sancta et immaculata, sine qua ad iudicium Domini corpus recipitur, sine qua infractionis est omnis confessio, sine qua omnis satisfactione inanis est! *Ibid.*

16. Lacryma compunctionis mentem purgat, intentionem fogundit; confessionem irrigat, animam sanctificat. *Ibid.*

17. Quamodo gaudetis, te esse correctum, nisi dolens fuisse perversum? Ep. 50, ad *Bonifac.*

18. Molendum est, et dolore purgandum, non

solutum quia quis peccavit, sed etiam quia virtute privavit. *De Vera et falso pecc.* cap. 14.

19. Compunctionis summa est amarum remissio peccatorum, sacrificium spirituale, quod Deus summe placet. *Serm. 11, ad Frat.* in *eremo*.

20. Compunctus cordis non solet dici, nisi qui stimulis peccatorum torqueat in dolore penitentia. *Exposit. 2, sup. Psalm. cxviii, vers. 15: Et compunctionis corde.*

21. O compunctionis! quam sancta et mirabilis prædicaris; tu spiritu lacravum es, tu flagellum Dei es, per quod Deus mutatur. *Prose*.

22. Tu stimulus, per quem Deus ad hominem inclinatur; tu ligamen, per quod Deus fortiter adstringitur. *Ibid.*

23. Timor, qui penitentiam concupiscit, contritionem portat. *Ibid.*

24. Tepidior compunctione non continua; sed *S. BERNARDUS*, horaria est. *Serm. 2, de discr. Dom.*

25. Equum indomitum flagella domant, animam immutum contritio spiritus, et assiduitas lacrymarum. *Serm. 1 Omnia SS.*

26. Absinthiatur ferro acute compunctionis uetus invertebratus consuetudinis. *Serm. 18, super Cant.*

27. Bene pungitis, si compungitis. *Ibid.*, Serm. 48.

28. Qui non habet cordis compunctionem, vel contritionem, non habet mundum orationem. *Serm. 10, ad Nororem.*

29. Bonum compunctionis thesaurus est desiderabilis, et incommunabile gaudium in mente hominis. *Ibid.*

30. Tunc anima illuminatur, quando ad lacrymas compungitur. *Ibid.*

31. Compunctione lacrymarum, remissio est peccatorum; quia tunc peccata dimittuntur, quando cum lacrymis ad memoriam reducuntur. *Ibid.*

32. Anima quo sibi plus displicet in malo quod in se valet, eo se ardenter ad bonum, quod in se est consupit, trahit. *Serm. 52, super Cant.*

33. Primum opus fidelis per dilectionem operantis, cordis compunctionis est. *Prose*.

34. In qua compunctione sine dubio ejiciuntur demones, cum eradicantur a corde peccata. *Serm. 1 Ascens. Dom.*

35. Cito lacrymas inventit, et resolvit in gaudium compunctionis, qui habet sensum doloris. *De Vita solit. ad fratres*.

36. Nil pejus est quam culpam cognoscere, nec deflere. *De Interiori domo*, cap. 82.

37. Recit compunctionis fervor torrenti comparsit; quia quanto maior vis doloris in com-

punctione fuerit, tanto cilius divina consolacione superveniente petrabitur. Sup. *Lament. Hierem.*, cap. 2, in libri: *Deduc lacrymas*.

38. Compunctio non debet esse nimia, ne verget ad desperationem, sed moderata, non excluding exultationem. Serm. 3 *Desicationis*.

39. Contrito debet esse morosa et inclita, non pertinaciora; solitaria, non publica; integra, non diminuta; ordinata, non confusa; propria, non aliena, gemebunda, non deliciosa; justi, non simulata. Tit. 2 *Bizant.*, cap. 2.

40. Sapientia semper in compunctione est. Hom. 22.

41. Tota incompunctionem est spiritus compunctione, ut refusa mala tanquam sagitta quasdam de conscientie visceribus evellantur. Ibid.

42. Multa opus est contritione, ad sanandos ipsius cordis dolores. Ibid.

43. Dominus nesciit differre, quem compunctione corde sibi senserit supplicare. Sup. *Psalm. cix.*, vers. 1: *Ad misericordiam, cum tributarer, clamaveri*.

44. Anima in se funditur, quodam compunctionis instinctu in sensibilius revertitur. Sup. *Psalm. XII. nota 4*.

45. Illa quicquidem est Christianis genitus, qui cordis compunctione pergitur, cum et malorum nostrorum reminiscimus, et futurae poene consideratione terremur. Sup. *Psalm. vi.*, vers. 6: *Laetari in genitu meo*.

46. Concupiscentia de peccatis, dolor punitientem purum efficit. Hab. apud II. Joannem Damasc., lib. 2: *Parvulus*, cap. 36.

47. Non absque cordis compunctione possibile est nullam deuenire, aut virtutis quippe omnime possidere. Doctrina I.

48. Omnis vita Christiani semper in punitientia et compunctione debet consistere. Rom. 6.

49. Omnipotens Deus contritionem querit, flagitium flexit, lugentes letificat, punitientibus praesto est. Ibid. Hom. 11.

50. Thesaurus securus est compunctio cordis, gaudieisque ineffabiliter exultat anima compunctione data. *De Justitia extrema*.

51. Dei contritione animi redditimur criminis voluptatum. Hom. 10, *ad Monach.*

52. Accendenda est compunctio, recordatione futuri iudicii. Ibid.

53. Lacryman, qua ex compunctione cordis procedunt, et inimicorum vincant et nobis domini letitiae triumphali acquirant. Epist. 4, *ad Probaum*, cap. 5.

54. Bona contrito nihil relinquit indiscessum, nihil tumidum, nihil non humiliatum. Serm. 15, sup. *Cant.*

55. Sola cordis contrito non detest peccatum,

ubi copia sacerdotis habetur. Apud Gratianum in *Decretis*.

56. Mentis contrito, non oris locutio Domini can pietaatem inflicit. Sup. *Orat. Manauer.* in libri: *Peccavi Domina*.

57. Non dimittit Deus peccata, nisi in tribulatione et cordis compunctione. Sup. *Tobiam*, cap. 3.

58. Vis compunctionis poros cordis aperit, et *Gloss. de Nuptiis*, cap. 3.

59. Vis compunctionis poros cordis aperit, et *Gloss. de Nuptiis*, cap. 3.

60. Qui peccata jam deserit, nec tamen plangit, se qualem humiliat, sed conterere recusat. Part. 3, *Pastorale*, cap. 1, admon. 34, sup. illud. *Psalm. 1: Cor. contrita et humiliata*.

61. Principiarum compunctionis duo sunt genera, timor et amor. *Prose*.

62. Persecuta compunctione formidinis, tradit animum compunctioni dilectionis. Lib. 3, *Dialog.* cap. 33.

63. Cordis duritatem imber compunctionis emolit. *Prose*.

64. Continuo luctu dolor maculas carnis diluit. In *septem Psalmos panit.*, sup. *Psalm. 1, vers. 6*.

65. Speculum nolis est, quia tibi punitientibus lucis non deavit, ubi hominum compunctio locum inventit. Ibid., sup. *Psalm. vi, vers. 7*.

66. Cum mentem elata erigit, summi protinus compunctione amoris recessit; cum vero superna gratia visitat, statim per lacrymas ad sua desideria instigat. Libr. 9, *Moral.*, cap. 33.

67. Si virtus compunctionis in intimis aliquem affecti, omnis strepitus pravae suggestionis obmutescit. Ibid., lib. 3, cap. 19.

68. Qui veritas intus dolet, que agenda foris, quae non agenda sint, fortiter provideat. Ibid., lib. 3, cap. 19.

69. Illum quem conspicis delicta tanta dolore, in conspectu divinitatis, non dubiles misericordiam consequi. Lib. 7, in *Registro*, indicet. 2, cap. 53, ep. 33, *ad Secundinum*.

70. Grave pondus criminis deponi non potest, nisi austertale magnum compunctionis. Lib. 8, in 1, Reg., cap. 2.

71. Nullum inuenit Deo acceptabilis est, quam compunctione cordis prolati ex ratio vere dilectionis. Lib. 3, sup. *Lament. Hierem.*, cap. 2.

72. Longi temporis ormina in tuto oculi pes, si cordis nata fuerit compunctio. Hab. apud Bedam in suis *Sententias*, cap. 9.

73. Compunctionis unda exflinguit libidinis *Hugo ad Victoriam*.

Gloss. de Nuptiis, cap. 3.

74. Contrito sine opere, fructus est sine matritate; opus vero sine contritione, floes est sine fructu. Lib. 4, *Miceli*, cohle. 1, tit. 103.

75. Frequenter per ineffabilem gaudentiam, et alacritatem spiritus saluberrima compunctionis fructus emergit. Collat. 9, *Abbat. Issac.*, cap. 27.

76. Homo dolere semper debet, præmerita vestuta, mala commissa, mala cogitata, pessime delectata, inordinate dicta. Homil. sup. Ps. lxxix.

77. Nihil ita conglutinat animam, atque unit Deo, ut lacrymae compunctionis. Hom. 6, sup. *Math.*

78. Peccantes non dolere, magis Deum indigent facit et traxi, quam peccare. Homil. 46, *ad Populum Antiochenum*.

79. Sic ut impossibile est ut ignis in aqua, ita impossibile est compunctionis cordis vigore in diebus. Lib. 2, *de Compunctione cordis*.

80. Cordis compunctio sola est, que facit animam horrescere purpurae, desiderare cœcum, amare lacrymas, fugere risum. *Prose*.

81. Cordis compunctio sola est, quae, sicut ignis omne anima vitium percutit et admittit, et quanquam in ea reperit mala, abstergit universa, et penitus delet. Ibid.

82. Sicut pulvis non potest stare ante faciem venti: ita nihil malorum cogitationum in anima resisteri potest, ubi compunctio cordis affuerit. Ibid.

83. Hæc humilitati cordis est vera compunctione, magna agere et humiliare loqui, justa operari et timere ad tremere. Ibid.

84. Deus contritionem querit, et flebilis fluctuat. Serm. 4, *de Penit.*

85. Ingemiscere cum peccatis, non quia est castigandus; sed quia offendens dominum tuum usque adeo mansuetum, qui sic te amat, sic inhat soluti tuae, ut et filium tradiderit pro te; propter hoc suspirio, idque facito jugiter. Super Ep. II, *ad Cor.*

86. Talis est contritio cordis ut, sive injuriantur, sive patiantur, silet et non impellit ad vindictam. Hom. 9, sup. *Epist. ad Hebreos*.

87. Quisque dum peccatorum memoria compungit ad lamenta; tunc Dei se presentia sciit visitari. *Prose*.

88. Quia quando in quod se admisso recolit, interius dolore erubescit, quoque iudicio punitur jam punit. Lib. 2, *de Summo bono*, cap. 12, sent. 5.

89. Hoc ipso quo quisque de facto suo erubescit, ipse sibi iam judex est. Ib., c. 20, sent. 5.

90. Nullum tam immane seclusus est, quod non s. LAURENT. cordis compunctiones delectatur. Part. 4, *de Casto JUSTIN.* coniubio, cap. 7.

91. Vis compunctionis, vera patientia fundamenata disponit. *De Ligno vita*, part. 1, tract. 5, *de Patiente*, cap. 6.

92. Qui ignorat se, nescit compungi, se humiliare dedit; et, cum sit delictorum ulceribus plenus, incolumem se esse arbitratur. Part. 2, *de Humilitate*, cap. 2.

93. Non attendit Deus, si veram habet contritionem, qualis aliquando fueris, sed qualis meditis, aut esse cupis. In *Spectro spiritus*, cap. 9.

94. Sit aliqui dolor contritionis deest, saltem doleat se non dolere, nam hoc quoque dolor est. In *Apologia pro Thaumero*, cap. 4.

95. Quanto plus compungitur, tanto plus nolis peccatorum vincula laxantur. Homil. 4, in cap. 6 *Intra*.

96. Non levit et momentanea compunctione gravis culpa detergitur. *De Penitibus*, cap. 23.

97. Bene currit ad remissionem peccatorum, qui dispergit sibi. Serm. 57.

98. Quanto melius malum quia quod fecit in se videt et agnoscit, tanto amplius plangit. Part. 1, tract. 1, *de Stato interior*, hom., cap. 24.

99. Debet dolor noster et aerius per compunctionem nos intus urgere, et exteriori appareat; intus ad remedium, foris ad exemplum. Ibid.

100. Omnis homo prius compungitur timore, post modum vero compungitur amore. *Prose*.

101. Compunctione timoris amaritudinem habet compunctione amoris dulcedinem. Lib. 2, *de Contempl.*, cap. 17.

102. Cordis intima nihil adeo purgat, mendicatio munditiam nihil adeo reparat, nihil sic ambiugitatis nebularis detergit, cordisque seruitatem nil melius, nil cilius adducit, quam vera admitti contrito, quam profunda et intima compunctione. Part. 1, lib. 4, *de Contempl.*, cap. 6.

103. Nemo dignus est colesci consolations, nisi diligenter se exercerit in sancta compunctione. Lib. 4, *de Intri. Christi*, cap. 20, sent. 5.

104. Quando homo est perfecte compunctus, tunc gravis et amarus est ei totus mundus. Ibid., cap. 21, sent. 4.

105. Contrito si vera est, non est sine humiliante. Serm. 4, *infra octas*, *Acens*.

106. Anima de peccatis commissis pudens, consequitur a Deo veniam. Libr. 1, *Theolog.*, c. 4.

107. Ex gravitate est dolor, quo culpa maior. CICERO. Lib. 11, *Epist. ad Atticum*, epist. 11.

LUDOVICUS BLOSSES. ORIGEN.

THOMAS A. XIMENIS.

S. VINCENT. FERRARIUS.

Gloss. de Nuptiis, cap. 3.

S. EUSEBIUS. EMERSON.

S. FULGENT. GLOSS. DEON.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. JOANNES CHRYSOSTOM.

S. LAURENT. HIERON.

S. PATRICK.

S. PETER.

S. THOMAS A. VICTORE.

SENeca. 108. Gravius punior nunc, cum me peccasse puderet, quam cum peccavi. Lib. 3 *Contravers.* 23.

CONCEPITO IMMACULATA B. MARIE VIRGINIS.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTHONIUS. 1 Conceptus virginis sine ullo fuit mortaliter originis iniquitudo. Lib. 1, de *Apologia David*, cap. 11.

2. Suscipe me non in carnis, que in Adam lapsa est; suscipe me, non ex Sera, sed ex Maria, ut incorrupta sit virgo, sed virgo per gratiam, ab omni integra labe peccati. Sup. *Psalm. cxviii.* vers. ultima.

3. Dicobas ut Christi conceptus de matre purissima diceret; nemo decesserat ut ea puritate, quam major sub Deo tecum intelligi, Virgo illa interter. Lib. 4, de *Conceptu virginis*, cap. 18.

4. Sicut primus Adam formatus fuit ex terra, antiquam esset maledicta; ita secundus formatus est ex terra virginis, nunquam maledicta. Illustratur apud Ferdinandum de Salazar, lib. de *Immaculato Concept. B. Marie Virginis*, cap. 42.

5. Qui diam bona Mariae Conceptionis tollit Ecclesie Dei, aut non attendit bene, aut attendere neglegit, vel nescit bonum, quod inde procedit creatura Dei. Relebatur in *Glossa ordin.*, super illud Rom. 5: *In omnes homines mors per transit.*

6. Persolutum est quod in Virgine nulla potuit esse peccata macula. Libr. de *Conceptu virginis*, cap. 8.

7. Nulli dubium est, castissimum corpus, et sanctissimum animus Virginis Mariae, funditus ab omni fuisse macula peccati protecta. *De Excellente Virginis*, cap. 3.

8. Para sanctitas, et sanctissima puritas ipsi pectoris Virginis Mariae, omnem omnia creature purificata sive sanctificata transcedens incomparabiliter sublimitate, hoc promeruit, ut reparatrix periculi oculis dignissime diceret. *Ibid.*, cap. 9.

9. Dicit Deus, Creator hominis, filius hominis: Quid est quod te permovet in mea nativitate? non sum libidinis conceptus cupiditate: ego Matrem, de qua nascor, feci; ego viam meo itineri preparavi, atque munivi. Hanc quam tu despicis, Mamechae, Mater mea es, sed manu fabricata est mea, de quoque heresis, cap. 5.

10. Cum de peccatis agitur, excepta sancta Virginis Maria, de qua proper honoraret Dominum, nullum prouersum habere volo questionem. *De natura et gratia*, cap. 36.

11. Porta clausa signaculum est pudoris, et im-

maculata carnis Virginis Mariae integritas: non enim est violata pars, que magis est sanctificata conceptu. Serm. 1, de *Nativit.*

12. Intuere obsecro quale sit istud, quam novum, quam admirabile, quam amabile, quam juvenulum; quid enim gloriosus quam sancta et sincera conceptione, in qua nihil scelus est, nihil corruptionis? Serm. in *Vigilia Nat. Dom.*

13. Innocens fui, o Maria, ab originalibus, et ab actualibus peccatis. Nemo ita preter te. Prose.

14. Unde auctoritas Augustini: Cum de peccatis agitur, nullam de Beata Maria volumus fieri mentionem.

15. Ix eo enim majorem ex diuinis ei collatam virtutem ad vincendum ex omni parte pessatum, quoniam conceptus et patrem meruit eum, qui nullum habebit peccatum.

16. Ex omni, inquit, parte, hoc est, ex parte originalis, et ex parte actualis peccati.

17. Ego pia fide opinor, in utero matris tuae, ab originalibus tibi absolutum peccatis; nec vanes fides, nec opinio falsa. Serm. 4, sup. *Sale Regiae*.

18. Tu processisti, o Maria, ut aurora lucida et rubinunda, quia superalis originalibus peccatis in utero Matris, nata es lucida cogitatione veritatis, et rubinunda amore virtutis. Prose.

19. Iude est quod natualem tuam sumam, sancta Ecclesia festiva celebrationi honoram, quod alias non faciet.

20. Cum gitor tam clara auctoritas divina, tuas ab utero testentur innocentiam, quia ultra dubitet sanctam te et immaculatam hunc mundo proponit. *Ibid.*

21. Non es in filiis hominum magnus et parvus, tanta praelitis sanctitate, nec tantis Religiosis privilegiis honore, qui non in peccatis iuxtri conceptus propter matrem immaculatum, peccatum non facientis, sed peccata mundi solentis. Serm. 13, *inter quadrigam de Cana Iacob.*

22. Non est credendum beatam Virginem fuisse conceptum in peccato originali; sed magis pium est credere, quod non fuerit in peccato originali concepta, quam credere quod sit. Serm. 49, fer. 3, post *Pascua*, part. 4.

23. Congruum erat quod virgo benedicta esset immaculata proprie tria. Primo, propter diabolici confusione; secundo, propter nostram intercessionem; tertio, propter divinam dispensationem. Tom. 4, ser. 4, de *Concept. V. Marie*, art. 2, cap. 1.

24. In *Apocalypsis octavo*, vers. 13, clamabat Aquila: *Vix, ex ea, ex ea, habundantibus in terra:* fuit Beata Virgo sine primo vno, hoc est, sine tyranno.

concupiscentiae peccati originalis, quia sine eo concepta est. Ser. 6, de *Anunt. B. Marie*, art. 1, cap. 4.

25. Salomon ait: *Cant. iv.* Tota pulchra es amica mea, et macula (scilicet originalis culpe) non est in te. *Ibid.*

26. Domina nostra fuit plena gratia praeveniente in sua sanctificatione, gratia se preservativa contra hostiam originalis culpe, quam contraxisset ex corruptione naturae, nisi speciali gratia preventa preservaverique fuisse. Prose.

27. Solus enim Filius Virginis fuit ab originali culpa immunis, et ipsa Mater eius virgo.

28. Credendum est enim quod novo sanctificationis generi in ejus confessionis primordia Spiritus sanctus eam a peccate originali (non quod infuit, sed quod infusisset) redemit, atque singulari gratia preservavit. Serm. 2, de *Scela semper Virg. M.*

29. Sunt aliqui, qui ex speciali devotione celebrant conceptionem beatae Virginis, quod non audiunt omnino reprehendere; quia, ut quidam dicunt, haec solemnitas celebri non capit humana inventione, sed divina revelatione; quod si verum est, sine dubio bonum est solemnizare in ejus conceptione. In librum III, Sent. dist. 4, part. 4, quest. 4.

30. Credo et confido de Virgine gloriaria, quod si hunc solemnitatem celebrat, non ex amore vanitatis, sed potius ex devotione Virginis, quod ben-dicta Virgo devotionem ejus acceptat. *Ibid.*

31. Declarat tamen hoc ipsa sancta synodus, non esa sua intentionis comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali azitor, beatum et immaculatum Virginem Mariam Dei genitricem, sed observandas eas constitutions felicia recordationis Sixti Papae IV, sub ponitis in eis constitutionibus contentis, quas innovat. In *Secreto de peccato origini*, sess. 5.

32. Non sustinuit justitia, ut illud vas electio[n]is lacerassetur injuria, de *Nativit. Christi*, cap. 2.

33. Maria, semper fuit sine omni vas culpe per gratiam, sicut filius tuus per naturam. Prose.

34. Originale namque peccatum nunquam contraxisti, quemadmodum et peccatum actualiter nullum commisisti. *De Perfectione charitatis*, art. 49, sup. Aet. *Maria*.

35. Nequaque immunda iudicatur, quia sancto Spiritu obumbrata totius mundulice et sanctitatis auctorum genuisse probatur. Rom. 2.

36. Involuta, integra, planaque pars ex casta Virgo Dei genitrix Maria, sublimior coelestibus, candilior solidis radis, atque fulgoribus honorata.

tior, Cherubim perspicacior, sanctior Seraphim, et universis gloriosior. *de Sanctissima Virginis laudibus.*

37. Immaculata et intemerata, incorrupta et prorsus pudica, atque ab omni sorde se habe peccati alienissima, Virgo Dei sponsa ac Domina nostra fuit. Orat. *ad sanctissimam Del genitricem.*

38. Sermonem suum illa temporeavit Apostolus, gloss. ora.

ut nihil proressus afferat prejudicium adversus veritatem illam, quam de immaculata Virginis conceptione una cum Ecclesia sancta tenemus. Sup. Ep. ad Rom., cap. 5, in illud: *In omnes homines mors pertransit.*

39. Maria purissima fuit quantum ad omnem culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniam pecuniam incurrit. *Ibid.*

40. Sicut primus Adam fuit ex terra virginis, et numquam maledicta; ita deinceps in secundo Adam fieri, (scilicet Christo) cuius terra (id est Mater virgo Maria) numquam fuit maledicta. *Ibid.*

41. Si Hieronimus, qui lugentibus erat Propheta futurus, in vulva est sanctificatus, et precursor Domini Iohannes Spiritu sancto ex utero Matris est repletus, quis dicere audet totius sancti propitiatorium, et unicuius Filii Dei dulcissimum reclinatorium, mox in sue conceptionis cordio Spiritu sancti gratia illustratio destitutum? *Ibid.*

42. Quomodo Matrem carnis sua Dominus sanctificaverit, anxiamus, ut inde letetur catholice, et immundus confundatur hereticus, omnem quippe nesciam tam originalis quam actualis culpa in ea delevit; sic quia carmen de carne ejus sumens, carnem in divinam munditudinem transformavit. *Ibid.*

43. Ave, Maria electa et insignis inter filias, quae immaculata semper extiisti ab exorno tuo creatio[n]is, quia pictura eras Creatorem totius sanctitatis. *Ibid.*

44. Sexto dies Decembris, concepito sancta Maris perpetua Virginis. *Ibid.*

45. Virgo est lumen immaculatum, sublimior Angelis facie est, superior ipsis Cherubim et Seraphim, placens Christo Regi, a Deo in honore habita, tamquam ancilla digna et Mater sancta, Mater immaculata. *Ibid.*

46. Puris ac castis, et impollutis ac sancta Mariae Virgo fuit. Serm. 1, de *Anunt. B. Marie*.

47. Immaculatam induit es vestem, et cingulo continetis ac pudicitie cincta es. *Ibid.*, serm. 2.

48. Puritatis ac integritatis, immaculatum habaculum fui. *Ibid.*

49. Virgo inviolata ac immaculata, omnisque corruptionis expensa fuit. *Ibid.*, serm. 3.
50. Ave immaculata; ave que in utero matris tue Eva mortem demeristi. *Ibid.*
DESCRITUS. 51. Virgo fuit plena incorruptionis, et paradisi immortalitatis. Serm. 2, de *Laudibus B. Mariae*.

S. THOMAS. 52. Non virgum de radice lessa, sicutiam Mariam Virginem intelligimus, qua nullum habuit nisi seipsum coherentem. Libr. 4, sup. *Interc.*, cap. 11, super illud: *Hymnus Virgi*.

53. Nubem levem debemus sanctam Mariam accipere; nubes enim illa non fuit in lucibus sed semper in lucis. Sup. *Psalms*, lxxviii, vers. 17: *Ei doctilis erat in mube dicti*.

54. Quidquid in Maria gestum est, toto puritate et simplicitate, toto vero et gratia, totum misericordia et justitia fuit et idea immaculata quia in nullo corrupta. Epist. 10, ad *Paulam et Eustochium*, de *Adoranti. Mariae*.

55. Maria consurgens est uirorum, non in ortu suo cadens ut peccatum ut ester; sed in ortu suo immaculata surrexit, nec ullum peccati obnoxia fuit. Sup. *Contic.*, cap. 8.

56. Nullum colubri vestigium fuit in Maria. Sup. *Interv.*, cap. 46.

57. O benedicta Virgo Maria! Benedicta ante ortum, in ortu et post ortum. *de Contempl. Virginis Mariae*, cap. 1.

58. Tota pulchra es, o plusquam gloria Virgo Maria, in tua conceptione; ad hoc solum effecto, ut templum esses Dei altissimi. *Ibid.*, cap. 2.

59. Tum gloriessa anima nihil unquam affuit turbidum, nisi aut peccati, et nihil defuit spirituum pulchritudinis, gratiae, et virtutis. *Ibid.*

60. Tota pulchra es, Virgo glorioissima, non in parte sed in toto, et macula peccati sive mortalium, sive venialium, sive originalium non est in te, nec unquam fuit, nec erit. *Ibid.*, cap. 44.

61. Fueristi, o dulcissima Virgo Maria, vas immaculata purissima sine macula et labe, et virginitas primaria. *Ibid.*, cap. 6.

62. Invenisti, virgo Maria, gratiam celestem,

qua fuerunt in te ab origine labo preservatio, Angelica salutatio, Spiritus sancti superventio, et Fili Dei conceptio. *Ibid.*, cap. 6.

63. In Maria madre Jesu, humana natura

natura sanctissima Angelica sociatur. Epist. 1, ad *S. Joann.*

S. ILDEPHONSI. 64. Quid incorruptionis, quid sinegenitius, quid integrinus, quid solidius virginis Maria? *de Virginitate B. Mariae*, cap. 10.

65. Cum conceptu virgo, per conceptum virgo

in concepitu virgo, post conceptum virgo. *Ibid.*, cap. 4.

66. Ab omni pressura maledictionis, non exesse, sed ex virtute Aliissimi, immunita et aliena fuit. *Ibid.*, in lib. *contra eos qui disputant de virginitate B. M.*

67. Maria culpam corruptionis non habuit. *Ibid.*

68. Constat beatam Mariam ab omni originali peccato immunem fuisse. *Ibid.*

69. Eximis pietatis et beatissimam Virginem predictam incorruptam, et incontaminatam, et ab omni contagione prima originis confiteri alienum. *Ibid.*

70. Beata et infernata virginitas, immaculata et incorrupta permanuit, nullis coquinata sorbilis. *Ibid.*

71. Maria virgo non sic est nata sicut solent paterni, vel paterna nasci; sed ex Anna sterili, et Patre jam semina mundo corde et corpore ab omni pollutione carnali orta est. *Ibid.*, serm. 3, de *Nativitate B. M.*

72. O beatos Joachim lumbos, ex quibus semen s. JOANNES DABAL. sanguinem immaculatum fluit! O predicatorum Annae, et ea multa atque formatus fuit foetus sanctissimum. Orat. 1, de *Nat. B. M.*, et hab. in *Glossa ord.*, sup. Ep. ad *Rom.*, cap. 5.

73. Ipsa ergo subiecta est ante conceptionem pura fuit. *Ibid.*

74. Tota Virgo sine peccato originali concepta fuit. Part. 3, tract. 1, sup. *Magnificat*, notula 2.

75. Beata Virgo nulli unquam peccato subiicit, nec originali quidem; alioquin caput draconis (intuitu videlicet peccati) nequagmam contrivisset, quia polus serpens se virginis caput prius atrivisse et concussose gloriam potuisse. Part. 4, in *clou. d'Angeli*.

76. O Virgo, mater fulti es et virginialis terra sine corruptione, et sine maledictione. Part. 4, serm. *Domi. Sexages.*

77. Tota pulchra es amica Dei nostri omnitempore, in sua conceptione et post, absoluta et liberum a dominiero tyramo, peccato originali. Part. 4, serm. *de Concept. Virg. M.*

78. Justum est quod Regina Celi, et Magistra Angelorum contriverit caput serpantis, id est, internali inimici, ut non sit ullo tempore membrum suum, et subiecta ejus. *Proter.*

79. Alioquin semper posset impropere ipsi diabolus, et per irrationem dicere: Ecce nullum rem, que contrivit (ut inquit) caput meum, sed prius calcavi caput suum per peccatum originalis.

80. Ecce dominam, que dicitur tota pulchra;

sed sub me fuit maculata, contaminata, et prostituta per peccatum originale.

81. Ecce amicorum Legis vestri, sed ipsa ego primum Rex fu, et dominus per peccatum originale.

82. Ecce illam, quem se dicit domicilium, et matrem virtualum; sed prius ipsa obedivit milii, et me hospito suspect per peccatum originale.

83. O Deus optime et potissimum! Ut sit ut modo irraderet possit tuus et noster inimicus, de immaculata Fili tui Matre, ac Spiritu sancti sponsa. Part. 4, de *Concept. Virg. M.*

84. Credendum est et tenendum, quod dominus nostra non fuit unquam in conceptione sua, et post, nisi tota pulchra, uira, pura et mundus. *Ibid.*

85. Cum Doctores multas addiderint veritates ultra Apostolos, quapropter dicere possumus hinc veritatem, Beatam Mariam non fuisse conceptam in peccato originali, de illis esse veritatis quae noscitur sunt revoluta et declarata, tam per miracula, quam per majorum patrem Ecclesie sancta. *Ibid.*

86. Considerata multiusque Doctorum novarum et Praecatorum Ecclesie, qui dicunt hanc opinionem veram esse Dominum scilicet nostrum semper fuisse totum pulchrum sine ulla turpitudine peccati originalis, venialis, et actualis; securius est sic tenere, quam oppositum. *Ibid.*

87. Aliud est modo, quam tempore sancti Bernardi; uerbis magis est elucidata, et celebratur immaculata conceptionis solemnitas Virginis Marie, quasi per universalem Ecclesiam Romanam et aliis Pretec.

88. Quare non est periculum conscientiae, vel eniphiatis erroris, vel presumptionis, celebrare hanc solemnitatem, multo majus est, ipsum non celebrare. *Ibid.*

JOAN. GERS. ET S. LAET. 89. A persona originali delicto nemo, quamvis eximia pulchra sciat, liber existit, exceptis duxit, mediator Dei et hominum nomine Christo Iesu, et ipsius Matre. Part. 4, *de conceptu communio*, cap. 7.

90. Nemo ab ipsis mundi initio usque ad temporis plenitudinem, exceptis Mediator eisque Genitrix iugum dominacionis originali peccati evasit. Part. 4, in *Fasciculo amoris*, cap. 7.

91. Ali originali delicto nullus exceptior preter illam, quae genui mundi Salvatorem. Part. 2, *de perfect. gradibus*, cap. 4.

92. Cum Doctoribus Gymnasiorum Parisiensis, Coloniensis, Heydelbergensis, Erfordensis, Vienensis, Lipsiensis, Tbingensis, Ingolstadiensis, Basiliensis, Moguntiensi, aliorumque multo-

rum, et omnibus pene ordinibus Christique filiibus per universum orbem Christianum diffusi, Conceptionem Dei Genitricis et Virginis Marie puram ac immaculatam venerari non temeo. Ep. 53, de *Concept. Immacul. B. M.*

93. Beatisima Dei Genitrix semper intacta virgo Maria, sicuti nunquam originis puente subjacuit, ita nunquam actualiter peccavit. Libr. 1, de *Miracul. Realis Virginis Marie*, cap. 4.

94. Joannes Baptista et Hieremias in uie sanctificati fuisse memorantur ab originali macula, quam confractaver more ceterorum; sed Maria nullum originale contraxit peccatum; et ideo semper innocens, semper Deo placens et pura mansit in eternum. *Ibid.*

95. Maria virgo neque persuasione serpentis decpta est, neque ipsis aliquid infecta. Rom. 1, in *Divinis*.

96. Indubitanter verum est, quia beatissima PETR. BLES. Virgo nunquam novit peccatum, nec experimento scivit. Serm. 23, de *S. Maria Magdalene*.

97. Caro virginis ex Adam assumpta, macula s. PETRUS DARIANUS. Ad ea non admisit, sed singularis continentibus prius in conditore lucis eternae conversa est. In serm. *Annon. B. M.*

98. Quod rogo vitium in mente Virginis Marie, vel corpore vendicare sibi potuit locum, quae aduersa celli plenitudinis totius divinitatis mentis esse sacrarium? Serm. 46, de *Nativ.* B. U.

99. Nullo modo esse potuit, vel debuit ipsa ratione hoc ipsum vociferare ut Spiritus sancti sacerdatus, Fili Dei regnatorum, totius deiitatis solium, quilibet, vel parva peccati nubecula subintraverit. Lib. 3, ep. 7, ad *Gregor.*

100. Nemo tam sanctus, qui maculam non habuerit, prater ipsam Mariam. Sup. *Cant.*, in lib. II, to *Vite*, lib. 1: *Tota pulchra es, etc.*

101. Uturus tunc, o Dei genitrix, nulli viro, aperte, nulli carnali commercio accessibili; et mens tua nulli vitio, nulli spiritus negliti neque fuit iniquum penetrabilis. Libr. 4, in *Cant.*, cap. 4, in illud *Horas conclusus*.

102. Nullus est, qui non versetur dicat: Ecce in initiatibus conceptus sum, prater me, et hunc unum et unicunq; singularem et solum, quem sine illa laiusque concepi, ego mater sum ita immaculatae concepta, et nunc incorrupta, mater in conceptu, intacta in partu, et post partum illuc, et integra. *Ibid.*, lib. 5, cap. 5, in illud *Venerabis charis*.

103. Illa Virgo, illa Maria, illa sancta preservata fuit a peccato originali in primo instanti Discipulorum, sua Conceptionis, et libera ab omni culpa; et Iacobus Major qui illa non sentierit, non consuevit salutem apostoli.

eternam. Prose.

104. Nequam Angeli Virgi diceret: *Ave gratia plena; si in originali peccato fuisse concessum. In suo volumine. Et hactenus apud Ferdinandum de Salazar, de Immaculata Concep.*

B. M. V. cap. 42.

S. THOMAS
AQUINAS.

105. Quia in Beata Virgine fuit depuratio ab originali peccato, ideo pervenit ad summum puritatis. *Purit. lib. Sent. dist. 17. quod. 1. art. 1.*

106. Puritas intendit per recessum a contrario, et ideo potest aliquid creatum inventari, quo nihil purus esse posse in rebus creatis, si nulla contigentia peccati iniuriam sit, et talis fuit puritas B. Virginis, quia a peccato originali et actuali immunita fuit. *Ibid. dist. 14. quod. 1.*

107. Virum unum reperi, scilicet Christum, qui esset sine omni peccato; mulierem autem ex omnibus non invanum, quia a peccato omnino immunis esset, ad minus originali, vel vestiti; ex equitate purissima. A. omni laude dignissima Virgo Maria. Lect. 6. in cap. 3. ad Galat. super illud Eccles. 7. *Non est mihi faciat bonum.*

108. Non solum B. Maria a peccato actuali immunita fuit, sed etiam ab originali; speciali privilegio mundata. In *Compendio Thelog.*, opus. 2, cap. 224, sup. illud *Confess.*: *Tota pulchra es, anima mea.*

109. Dicitur Malorem Dei esse purissimum, sine labore, sine peccato; unde non solum quando pellit, sed quando parvula, sanctissima, et in altero sanctissima, et in conceptione sanctissima. *Conc. 3. de Nat. B. M.*

S. THOMAS
VILLA NOVA.

110. Nemo nascitur de filii Adam, quem non tangit Sathan, prater Mariam et Filium eius. *Adiect. 35.*

CONCORDIA.

S. ANTONIN. *Etimologia.* Dicitur concordia quasi unitas cordium, seu voluntatum. Part. 4. tit. 5. de Justitia, cap. 20. § 7.

S. ANTONIUS DE PACTO. Concordia dicitur a corde uno, concordare enim est unus cordis fons. *Serm. Bon. 41. 1927.*

Tria.

S. ISIDORUS HISPALENS. Concordia a conjunctione cordis appellatur, nam sicut consors dicitur, qui sortem jungit; ita illa concorde dicitur, qui corde junguntur. *Lib. 10. Eymal. verba Concordi.*

ALIAS DE RIFE. *Definitio.* Concordia est mutua amicorum unita in voluntate. Part. 3. serm. 4. *Regno 2.c. 23.*

S. ANSELMUS. Perfecta concordia est, quae in usum identitatem et eadem unitatem convenient. *De Incarnatione. cap. 8.*

S. DONAVENT. Concordia est virtus concivis et compatriotis in eodem jure, et cohabitacione, et spontaneo mitem. Part. 3. *Centilogia*, sect. 44.

HUGO A. S.
VICTORE. Concordia est convenientia in recto animorum indirupta quedam et unita complexio. *De fratre virtute coram et spiritu*, cap. 18.

S. THOMAS AQUINAS. Concordia et quedam uno voluntatum. Secunda secunda quest. 29. art. 1. argument. 2.

Concordia proprium similitudinem est ad alterum, in quantum similius diversorum cordium voluntates simili in unum consensus convenient. *Ibid.*

Concordia est unus appetitum diversorum appetientium. *Ibid.*

Differunt. Differit concordia a pace, quia concordia importat unionem appetitum diversorum appetientium; pax autem supra hanc unionem importat etiam appetitum unus appetitus unionem. 2. 2. quest. 29. art. 1. in arg. 2.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nulla nisi querela est, ubi et mentis honestas. *AMBROSIUS.* concordat et facit. Lib. 1. sup. *Luc.*, cap. 1. in *fratrum*. *Et fratrum fraternalis domini sine querela.*

2. Concordiam hominum tam raram hic habet, ut s. *ANSELMUS.* nec similius semper concordet: sic enim corpus et anima dissident sibi, ut quod unum appetit alterum nolit. *In Semititudinibus*, cap. 63.

3. Concordia multitudinis. Deum ad exaudient. *S. ATHANASIUS.* dum promptiorem habet. In *Apologia ad Constantium Imperator.*

4. Non potest concordiam habere cum Christo. *S. AUGUSTIN.* qui discor volet esse cum Christiano. *Serm. 57. de Verbi Domini.*

5. Concordia fratrum voluntatis Dei est, iucunditas Christi, perfectio sanctitatis, justitia regula, materia doctrina, morum custodia, aliquid in rebus omnibus handibus disciplina. *Serm. 7. de Regnibus.*

6. Ubi fratrum concordiam Monschus spernit. *R. BERNARD.* quod ultra in Monasterio nisi scandalum faci?

De doctricone gradibus honestitudi, gradu 10. de Rebellen.

7. Concordia hic imbutur, quae in futura s. *BONAVENTURA.* gloria inter electos celestis Patriae semper datur. *Prose.*

8. Hoc enim bonus confortat, in pugna superiori, consultatione interiori, Deo associat, emorem augmentat. *De septem Itineris; Itiner. 7. dist. 6.*

9. Nihil concordie preponamus, sed per dextram prosperitatis, vel sinistram adversitatis in concordia perseveremus. *Sup. Genes.* cap. 13.

10. Inter superioris et arrogantes nunquam firmi concordia servari possit. *Sup. 4. Much.* cap. 9.

11. Qui lingua non refrrenunt, concordiam dissipat. *Lib. 7. Moral.* cap. 17 et in *Pastorali*, part. 3. cap. 4. admonit. 15.

HUGO A. S.
VICTORE. 12. Per humilitatem cunctorum fratrum concordia valet custodiri. Lib. 4. in *Registris*, indicet. 13. cap. 82. ep. 78, ad *Joann. spic.* *Concordiam.*

13. Sicut Deus magis exacerbat per conspirationem esse malos, ita magis illum latifacit in concordia esse bonos *Ibid.* Homil. 37. in *Moral.*

14. Si aliqui pietatem labefactari videlicet, ne preponas concordiam veritati, sed genere persistas ad mortem usque. Ser. 22, sup. ep. ad Rom.

15. Nunquam servari concordia, nisi per solam patiitatem valer. *Ibid.* liber. 21. cap. 16.

S. GREG. MAG. 16. Melior est affectus concordie, quam pro parte solidio. *Oral. 1. de Reconciliat. Monach.*

17. Nihil concordiam tam fortiter concidat inter eos quibus Dei negotia cordi sunt, quam consonantia deo. *Ibid.*

18. In tanta discordia, qua potest esse concordia? *Epist. 2. ad Nepotian.*

19. Ante tribunal Dei reconciliata, sen seissa concordia, aut premium recuperabil, aut permanent. Ep. 36, ad *Casterianam*.

20. Infelices nos si quis videtur bonus in hominibus tantum habere concordiam, quia non male habent in malo. *Sup. Psalm. lxxiii. vers. 4.*

21. Nihil est quod diabolus tantum timeat, quantum charitatis unitatem. In *Regulam D. August.* cap. 1. pag. 5.

22. Omnia diabolica arma frangit concordia. *Ibid.*

23. Harus sermo concordiam servat. Lib. 1. de *Eleutoria Animalium*, cap. 16.

24. Hoc est concordia morum, ut per exemplum concordis proximo, et per voluntatem Deo, et per obedientiam magistro. *Ibid.* lib. 2. c. 22.

25. Hoc est illud solium quod diabolus magistrum, scilicet concordie unitatem. *Sup. Pree.* cap. 6.

26. Vera feriae sunt ubi pax et concordia est. *CHUYSOT.* *Hym. 1. sup. Gen.*

27. Quando concordia et pax cum misericordia et vita fuerit, omnia simili affluant bona, et nullis insatis expositi, sed magno et inexpugnabilem quodam modo circumdat sunt. *Homil. 38.*

28. Ubi concordia, ibi bonorum confluxus, ibi pax, ibi caritas, ibi spiritualis letitia, nullum bellum, nulla rixa, nisquam inimicitia et contentio. *Ibid.* Hom. 45.

29. Ubi concordia non est, nec oratio illi extenditur, nec oblatio suscipitur: quia nec illi est Deus, ubi discordia dominatur. *Homil. 10. Oper. imperfect. sup. Math.*

30. In quibus est unius fidei manus, una est vita concordia. *Ibid.* Homil. 26.

31. Si discordia exhibitat, ita concordia corroborat. *Homil. 81. in Joan.*

32. Ubique bonum est concordia. Homil. 7. super *Acta Apostolorum*.

33. Sicut Deus magis exacerbat per conspirationem esse malos, ita magis illum latifacit in concordia esse bonos *Ibid.* Homil. 37. in *Moral.*

34. Si aliqui pietatem labefactari videlicet, ne preponas concordiam veritati, sed genere persistas ad mortem usque. Ser. 22, sup. ep. ad Rom.

35. Nihil concordia in familiis magis, nihil que magis necessarium; id enim praestat paucis, et ingenuis, atque potentibus, et celeris omnibus longe utilissimum est. Homil. 4, sup. ep. ad Titum.

36. Concordia nihil est aequale, nihilque conscientium paci. Hom. 51. ad *Popul. Atticorum*.

37. Concordia honesta plena est. Homil. de eo quod David dicit: *Quis sum ego?*

38. Nihil concordie, et unitate voluntatis aquiparandum. Hom. 77, in *Ioan.*

39. Diversitas rerum nunquam potest habere *JOAN. TRITH.* concordiam. Hom. 41. ad *Monachos*.

40. Concordiam malorum contraria esse horum. *ISIDORUS.* perspicuum est. Lib. 3, de *Sum. boni*, cap. 31. sent. 2.

41. Impeditur concordia bonorum, si unitas non dividatur iniquorum. *Ibid.*

42. Quisquis per feritatem animis suis contumelias non concordat, ferarum more solus necesse est ut bestialiter vivat.

43. Ubique est pax, ibi concordia: non habemus tempore ubique est concordia, ibi est pax. 2. 2. quest. 29. art. 1. argum. 2.

44. Ubi concordia, ibi Deus et omnia bona: *THOMAS A. KEMPIS.* ubi discordia, ibi diabolus, et omnia mala. In *Hortulus Rosarum*, cap. 16, sent. 2.

45. S. PEIR. DAM. concordia non concordat, ferarum more solus necesse est ut bestialiter vivat.

46. Hunc statum qui nunc est, qualiscumque est, nulla alia re, nisi concordia, retinere possumus. *Orat. 29. de Herosipum responsa.*

47. Concordia parva res crescunt, discordia maximus dilabuntur. *Epist. 94.*

SENTENTIA PAGANORUM.

48. Ex quo tempore concordia ex civitate sublata est, libertas sublata est, filios sublata est, amicitia sublata est, res publica sublata est. Lib. 4. in *Rhetorica ad Herennium*.

49. Hunc statum qui nunc est, qualiscumque est, nulla alia re, nisi concordia, retinere possumus. *Orat. 29. de Herosipum responsa.*

50. Concordia parva res crescunt, discordia maximus dilabuntur. *Epist. 94.*

CONCUPISCENTIA.

51. Concupiscentia est appetitus ejus quod dicitur, quod desiderum frumenti voluntatis;

52. vel dolor ob id quod non potius eg quod cordi est atque anime gratum; aut est aliquis affectio ad id quod est suave, et jucundum, quo frui non licet. *de Anima et Resurreci.*

CICERO.

SENECA.

HUGO CARD.
S. THOMAS
AQUINAS.
S. ANTONIUS.
HUGO CARD.
S. MAXIMUS
EPISC.
S. EPERENUS.
S. JOANNES
CHAVASSUS.
PETRUS BLEZ
BENED.

Concupiscentia carnis est desiderium omnium, que ad voluptatem et delicias corporis pertinent. Sup. Ep. 1, *Ioann.*, cap. 2.

Concupiscentia est calor noxius, quo qui calescit, impinguatur quidem, sed non uritur; nisi humor gravis perdat a concupiscentia superatus. Sup. 1, *ad Cor.*, cap. 7, lect. 1.

Comparatio. Sicut ex visa mulieris inardescit concupiscentia viri, ita ex visa viri inardescit concupiscentia mulieris. Part. 3, lit. 16, § 10.

Sicut concupiscentia carnis communis est, et se extendit ad omnes sensus secundum viam defensionis; sic concupiscentia onerorum communis est, et se extendit ad omnes sensus secundum viam agnoscendi. Sup. 1, *Ioann.*, cap. 2.

Syrenarum quidam suavis figura est, mollis concupiscentia voluptatum, quo noxii blandimenti constantiam capte mentis efficiunt. Homil. 1, *de Passione*.

Productio. Concupiscentia prava, mater vere est peccati. Parvulus, 10, *ad Monachos*.

Sicut ipsa mater est homicida, sic concupiscentia matris est adulterio. Hom. 12, *Opes imper.* sup. *Matth.*

Concupiscentia est mors animae, transgressio- nis mater, magistra noendi, primipilaria iniqui- tatis, aripi malitia, siccira virtutum, seditionis origo, foeva scandalorum. *Invectiva contra Depravatores*.

SENTENTIA PATRUM.

E. AMBROSIUS.
1. Nihil esset concupiscentia, nisi eam caro in- flammaret; frigil in sensibus, ardet in pueris, in adolescentibus servet. *De Fianc et Anima*, cap. 7.

2. Gravissima passio est concupiscentia, quam ratio molli et comprimit: emollire enim potest, eradicare non potest. Libr. 1, *de Jacob stilia beata*, cap. 1.

3. Non formam mulieris animus prius, quam corporis oculus concupiscit; quod non videris, non amabis; sed ubi caro conqueritur, compatis- tis queque animi constantia deficiunt, et mens consordio amoris inficitur. Libr. 4, sup. *Lus.*, cap. 4, in illud 4, *Cor.*, 5: *Melius est nubere quam uiri*.

S. ANSELMIUS.
4. Quandiu caro mortalis est, non potest a concupiscentia penitus esse libera; minui quidem quodlibet possunt concupiscentiae, sed ex ioto non possunt inferni quandiu hic vivitur. Sup. Ep. ad *Hom.*, cap. 7, in illud: *Ego autem carnalis sum*.

S. ANTONIUS.
5. Concupiscentia carnis intellectum obseruat, quia dum passionibus deserbitur, ratio vehemen- tia passionum absorpta a suo lumine excecutur. *Prose.*

6. Mente enervat, et animam a virtute elon-

gat; quia dum libido in carne dominatur, cetera vires emollescent, ut ad virtutem surgere ne- quant. Part. 4, titul. 5, *de Justitia*, cap. 4, § 2.

7. Qui viderit mulierem ad concupiscentiam, idest hoc fine et hoc animo attenderit, ut eam concupiscit; quod jam non est nullari delectatione carnis, sed plene consentire libidini, it aut non refranetur illicius appetitus, sed si facultas data fuerit satietur. Libr. 2, *de Serm. Dom. in morte*.

8. Timore framelicum concupiscentia, si amore non eligitur continentia. Libr. 2, *de Adulterinis coniug.*, cap. 23.

9. Male utili molo, concupiscentiam relaxans adulterio; bene ultiur molo, concupiscentiam restragens connubio. Libr. 1, *de Peccat. meritis et remiss.*, cap. 29.

10. Carnalis concupiscentia landabilis con- luctus virtute frenatur, quam fractilis impeditur ampliorum; tam magnum est enim malum eius, ut eo non uti quas bene uti sit melius. Libr. 4, *contra Julian.*, cap. 7.

11. Concupiscentia in hac vita potest minimi, non potest consumiri. *Ibid.*, lib. 6, cap. 8.

12. Qui concupiscentiam contemnit vincere, adversus se ipse divisus, igne proprio concrematur. Sup. *Psalm.*, iii, vers. 8: *Supercedit ignis*.

13. Non concupiscentia omnino perfecta est, post concupiscentias suas non ira pugnacit, est, in- tentans, inberans. Serm. 5, *de Veritate Apst.*

14. Si constudinet vite iuxta accessit concupiscentia, bona consuetudine morigeratur, non eam cedentis satiare, sed resistendo necare. Serm. 2 *Dom. 3 post Epiph.*

15. Concupiscentia sic insidiatur sanctis, ut facit dormientibus, quod non potest vigilans.

16. Facilius concupiscentia refranatur, qua- mula expectatione succenditur. *Prose.*

17. Contra quam tamen nisi oretur ut super- tur, iussa illicia exoptatur ardentes. *De Bono ut- dali*, cap. 20.

18. Si vel spernentibus, vel tardantibus sponte- sis, vel peregrinantibus maritis, carnalis con- cupiscentia potius continet, ne stuprum aut adulterium committeretur, cur contineri non potest ne sacilegium comittatur? *Prose.*

19. Quando magis absque culpa est concupis- centia in corpore consentientia, si absque culpa est in corpore dormientis? Libr. 1, *de Civit. Dei*, cap. 35.

20. Si repressa est cum servaret distalis, cur non opprimat cum friguerit amputata? *Ibid.*

21. Noli consentire concupiscentia tua, non est undo continet nisi de te. Consensisti? quasi con- cibisti in corde tuo. Homil. 42.

22. Ne abstraharis a concupiscentia tua, nega te illi, noli eam sequi: illicita est, turpis est, aliena te a Deo. *Ibid.*

23. Noli dare concupiscentie consensum amplexum, ne plangas parum: quia si consenseris, conceperis; cum conceperis concupiscentia, parit peccatum. *Ibid.*

24. Cum ad concupiscentiam quondam curras, cogita quo modo abhis, et hinc discoloris; si cogi- taveris quod in terram dissolvis, sedata es con- cupiscentia. Hom. 11, in *Hexam.*

25. Ignis concupiscentia carnalis, quanto diutius ardore permittitur, tanto difficulter extingui- tur. In suis *Præcept.*, verbo *Ignis*.

26. Plus concupiscentia mundi, quam subs- tantia nocet. In *Declarat.*

27. Nihil ita conturbat oculos anima, ut fu- mus concupiscentiarum. Super cap. 9, *Ioann.*, collat. 43.

28. Sufficit ad perdendum meritum, et ad omne peccatum perpetrandum, concupiscentia cum consensu. In *Medit. vnde Christi*, cap. 44.

29. Magna est securitas cordis, nihil habens concupiscentia sceleris. In *Collet. de contemptu sceleri*.

30. Rectis vide ecclis., et non erit concupis- centia. *Catechiz.* 2.

31. Si oculum oculuseris, minime tibi concupiscentia nocabit; si vero negliges susceptioris concupiscentie incitationem, radices in te festi, et mente tuam ligabit, et te detrahet in locam malorum. *Ibid.*

32. Concupiscentia retia volvit escam in homo tendit adversarius, ut animas omnes sibi obnoxiae reddat. *De Repta viventi ratione*, cap. 31.

33. Habet hoc sibi familiare concupiscentia mala, ut mox ubi peccatum suum consummaverit, iudeum vestigis dolor subsequatur. *De Virginit.*

34. Resistere uentre concupiscentias, ut flammam quae nunquam extinguitur, effugeris quies. In illud: *Attende tibi*, cap. 3.

35. Concupiscentia per se sine corpore mortua est: quando autem concupiscentia impetus ad corpus accesserit, subito concupiscentia vita excipi, et in concupiscentia dueleundae mens occu- patur. In *Serm. paroletis*.

36. Diabolus per rerum carnalium concupiscentias extrimescens blanditur, intrinsecus insidiatur. Hom. 3, *de Epiph.*

37. Concupiscentia cum sola est, satis inar- dent: exterior vero materia si accidit, insanit. Serm. 26, sup. *Cant.*

38. Quisiliacunque sint, que super concupiscentiam vitiorum fundantur, non stabunt. Sup. *Matth.*, cap. 6.

39. Quod concupiscentur fit dulcius dum veli- tur, et sic faciliter peccatum per mandatum. Sup. *Ep. ad Roman.*, cap. 7.

40. Caro nihil nisi per animam concupiscit, sed concupiscere dicitur, cum anima carnali con- cupiscentia spiritui reludatur. *Prose.*

41. Ipsius enim carnalis concupiscentia causa non est in anima sola, nec in carne sola, sed ex utroque illi, quia sine utroque delectatio nulla sentitur. Sup. *Ep. ad Galat.*, cap. 5, in illud: *Caro concupiscentia aduersus spiritum*.

42. Tanto quaque a se plenius pavorem, qu. s. GREG. MAG. ex mundo est, abicit, quanto in semelipsu viri- nus concupiscentiam mundi vincit. Lib. 10, *Moral.*, cap. 12.

43. Nihil sic ad edomandum desideriorum carna- lium appetitum valid, quam ut unusquisque hos, quod vivum diligit, quale sit mortuum pen- set. *Prose.*

44. Considerata corruptione carnali, citius co- giscitur, quia cum illuc caro concupiscentur, tales desideratur.

45. Is qui in desiderio carnalis corruptionis as- sumit, ad fatorem putredinis ambulet. *Ibid.*, lib. 16, cap. 29.

46. Caro cum concupiscentur, pensetur quid sit examinis, et intelligatur quid ametur. *Ibid.*

47. Magna est securitas cordis, nil concupis- centie habere sceleris. *Prose.*

48. Si ad terram adipiscenda cor inhibet, secu- rum tranquillumque esse nullatenus potest: quia aut non habet concupiscentia ut habeat, aut adopta metu ne amittat. *Ibid.*, lib. 22, cap. 10.

49. Plus concupiscentia, quam necessitas peti. Hom. 19, sup. *Fizch.*

50. Pudent terra concupiscentere, et dorsa mem- brum ascendentibus adversariis proferre. Hom. 31, sup. *Ecan.*

51. Mens reproba dum concupiscentie subdi- chiat, charitate spoliatur. Lib. 5, in *l. Rey.*, cap. 4.

52. Per concupiscentiam fervor charitatis extin- guitur, et per peccatum ardor concupiscentiae augmentatur. *Ibid.*

53. Male moderi concupiscentiae mox satagit, quia ad hoc explore concupiscentias cogitat, ut quiescat. *Ibid.*

54. Tanto erit post peccatum concupiscentia major, quanto ipsa sibi esse incipit peccati de- flectio gratior. *Ibid.*

55. Omnia qui uolent concupiscit, dum precep- torem despici, superbit. *Ibid.*

56. Concupiscentia carni oschia dum con- sensu aperi, ad innumeris corruptionis mala pro- trahit. Lib. 1, *Moral.*, cap. 24.

57. Carnis via per momenta deficit, et tamen

UNIVERSITATIS ILLINOIANAE LIBRARY

®

- HUGO A. S.
VICTORI.
- S. ISID. HISP.
- JOAN. CASS.
- S. JOANNES
CHYRIST.
- S. THOMAS
AQUINAS.
- UNIVERSITATIS
SOCIETATIS
ECONOMIAE
ET
TECHNICAES
- CONFUPISCENTIA.
- 374 —
- CONCUPISCENTIA.
1. Carnale desiderium crescit. *Ibid.*, lib. 10, cap. 13.
2. Concupiscentia ipsi prius memori, occupat, quam se mens peccato sublernat. *Lib.* 5, in IV Reg. cap. 4.
3. Nullus portus illi tutus est, nulla statio secura, nulla sevitas tranquilla; qui intrinsecum concupiscentiae sue usibus jactatur. *Lib.* 3, de *Arca Noe*, in *Moral.*, cap. 7.
4. Si potest ignis non ureat, potest raro non concupiscere. *Lib.* 4, de *Contemptu mundi*, cap. 16.
5. Si carnales concupiscentias cordibus nostris desideriam erant, spirituales in carnibus plentem protinus voluntates: ut his autem noster semper inuenies, et habeat quibus jugis immoratur, et illeculas prasenitum ac temporalium respuit gaudiorum. In *Culat.* 42, *Abatis Cheremontis*, cap. 5.
6. Mala concupiscentia, telum est diabolii. *Hom.* sup. *Gen.*
7. Humanum genus non potest subsistere intra suos limites, sed amplius concupiscent, majora super se appetit: et hoc est quod humanum genus potissimum perdit. *Ibid.*, hom. 30.
8. Efferata et mala bestia: concupiscentia, quando rationem yicerit, nihil quod oportet videbitur, sed quasi in tenebris et pugna nocturna omnia facit. *Ibid.*, hom. 43.
9. Cum mulier pulchra concupiscitur, pulchritudo non est in culpa, quia pulchritudo. *Dei* est dominum. In *Exposito super inscriptiones Psalmi* 1.
10. Ignis concupiscentia simul atque per concordem intulit elegantem et venustam atque formam, protinus exuritanum. *Hom.* 3, de *Fervore fidei*.
11. Multo magis laboriosum est in securitate concupiscentia vincere, quam in periculo divitis posse contemnere. *Hom.* 21, *Oper. imperf.* sup. *Math.*
12. Cum quod concupiscatur, prohibetur, et redditur validior concupiscentia flamma. *Serm.* 12, sup. *Epsit. ad Roman.*
13. Nihil adeo concupiscentiam inflamat, si enim obiecta et videntur. *Ibid.*, serm. 28.
14. Noli plus concupiscere, quam exigit necessitas, ne totum amittas. *Hom.* de *Averita.*
15. Nulla re alia magis anima tribulatur, quam concupiscentia. *Hom.* 71, sup. *Math.*
16. Insta nolis concupiscentia, si eam deliciarum inundationibus ebries, cupiditatem generaliter, et voluptates admodum turpores. *Hom.* 29, super *Epsit. ad Hebreos*.
17. Sepa inquit mala, qua concupiscent, assequuntur; quæcumque de affectu mali desideria fortis punitantur. *Lib.* 2, de *Sum. bono*, cap. 41, sent. 6.

24. Gravius illos diabolus in concupiscentias seculi fecit, quos post renuntiationem ad seculi amorem redixerit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 23, sent. 8.
25. Fidelis et religiosa animus, ea que sunt celestia conceperit. *Serm.* 2, de *Anivers. die Assumpt. ejus ad Pontificatum*.
26. Immunda est anima, quinque cogitationes max. malorum concupiscentia impie est. *De Charitate*, centuria 8, sent. 14.
27. Qui fugit omnes mundanas concupiscentias, omni mundana materia et superiorum collet. *Ibid.*, sent. 22.
28. Cum lascivium oculi per illicitas concupiscentias, quid aliud nisi ignem sibi congegant? *Hom.* in *Lectitione*.
29. Pulchritudo corporis non est concupiscentia, sed forma deus, concupiscentia rapit et perducit ad laudem. *Serm.* 116.
30. Nemis turpe est, ut terrena simili concupiscentiae dediti, qui et *Dei vocamus illi*, et al. obliniam celestem hereditatem per Christi gratiam meremur adscribi. *Serm.* 8, de *S. Benedicto*.
31. Concupiscentia nunquam expletur, semper indega, nunquam non stolidosa. *Lib.* 2, *Legis Altegor.*
32. Quid debetis concupiscentia mala? quae sita totum excusat mentem, ut non tantum timorem Dei, quantum etiam ipsa peccata legum infamem mortem oblivioni dans, nihil ipsi remaneat lumen. *De Premitz*, part. 1, cap. 30.
33. Non solum non moxandum est, sed nec oculi consentiendum ad concupiscentiam. *Ibid.*, part. 2, cap. 4.
34. Concupiscentia boni, virtutum fructus germinat. *Lib.* 1, de *Lauda Crucis*.
35. Qui concupiscentia carnali delectatur, et s. PETRUS DAMASCUS.
36. Dulecine peccati fructus, dialolo et peccato se dedidit, cui se supponit. Super *Epsit. ad Roman.*, cap. 7.
37. Nihil inferior in homine, nihil infirmius rich. A SANC-
TUM VICTORE.
38. Dum animus carnali desideria et illudus et abstractus, nunc affectum suum, nunc appetitum concupiscentiarum surarum sequitur, nunquam quietus, nunquam tranquillus esse permittitur. *Ibid.*, cap. 8.
39. Mens humana, quæ multiplici rerum visibilium concupiscentia excedatur, ad spirituum bonorum contemplationem difficile renovatur. Part. 2, lib. 2, sup. *Apocal.*, in Prologo.
40. Qui totum persudere vult concudit, quidquid conciperit aspectu, equus insinuans est. *LIB.* 41 de *Gubern. Dei*.
41. Mens humana, quæ multiplici rerum visibilium concupiscentia excedatur, ad spirituum bonorum contemplationem difficile renovatur. Part. 2, lib. 2, sup. *Apocal.*, in Prologo.
42. Sicut invenimus, quæcumque cuncta possident. *LIB.* 41 de *Gubern. Dei*.

90. Non tanto maior fit concupiscentia, quanto magno fecit, quod conceperit. *De habitu mulierum*, cap. 5.

91. Etsi eruat concupiscentia carnis, timorem Del habens, et tolletur ejus insania. *Sup.* II, ad Cor., cap. 7.

92. Cum alieni prohibetur il quod conceperit, vehementer in concupiscentiam illius exar-
descat: sicut Iulius apparet obice fortius fluid. et obice frangit. *Prose.*

93. Prohibitus ejus quod conceperitur, ponit illud quod prohibetur quis extra hominis potes-
tatem, et ideo conceperientia magis exardecit in
rem conceperientiam dum prohibetur. *Sup.* Ep. ad *Roman.*, cap. 5.

94. Latere querit conceperientia proper tur-
pitudinem. 1, 2, quesi. 48, art. 3.

95. Conceperientia nunquam satiat. *Opere*, opus. 9, de *Novo praeparto*: Non conceperit.

96. Quanto caro magis foveat, tanto conce-
perientia crescit. *Ibid.*, de *Perficitur vita spiriti*, cap. 9.

97. Nil sic morbidum, sic contagiosum inventur in homine, sicuti conceperientia carnalis, et indumenta libido, quæ totum corruptim anima pul-
chritudinem. *Serm.* 6, *de Fratribus*.

98. Nil alium, nil delicatum, nil curiosum, nil transitorium conceperas, et maximas iniqui-
tates amputasti. *Medit.* 16, de *Cardis mundis*, cap. 3.

99. Desine conceperisse, et desine indignari. *De Recognit. propriis fragil.* cap. 1, sent. 2.

100. Natura exeat concupiscentias, sed iugis et intenta abstinentia has etiam extinguit. *Lib.* 8, cap. 152.

101. Carnis concupiscentia est domesticus hos-
titus, hic stimulus, hic tyrannus manet in homine
post Baptismum. *Sup. Psalm.* t.

102. Per conceperientiam diabolus diverse ho-
minum mentes caput ea decipit. *Serm.* de *Spe*.

SENTENTIA PAGANORVM.

103. Qui conceperit, dolere angit. *Lib.* 3, de *Moribus*, cap. 11.

104. Temporalia non quis conceperenda sunt,
landantur: sed conceperientur, quæ landantur.
Ep. 81.

105. Donec in desideriis est caro, anima igno-
rat Deum. *Sent.* 129.

106. Omnia habet, qui nil conceperit: eo qui-
dem certus, quam cumula possidet. *Lib.* 4,
Histor. memorab., cap. 4.

107. Inutiliter aliquid conceperisse, et in eo
perseveranter morari, exitio ea dulcedo vicina-
Ep. 81.

1. Si vis justificari, futore delictum tuum; sol-
vit enim criminum nexus verecunda confessio
peccatorum. *Lib.* 2 de *Punit.*, cap. 6.

2. Novit omnia Dominus, sed excepti vocem
tuam, non ut puniat, sed ut ignoreat. *Prote-*

3. Non vult ut insultet tibi diabolus, et celan-
tem peccata tua arguat; præveni accusatorem

s. ANTHONY.

2, sup. *Psalm.* xxviii, art. 1, versiculi 7, cap. 1.

3. Confessio dicitur quasi simul fassio, scilicet oris s. BONAVENT.

Definitio. Confessio vera est sincera peccato-
rum absque velamine coram sacerdotio legitimo MAGNOS.
manifestatio. *De Paradiso anima*, part. 1, de *Vir-
tut.*, cap. 40.

Confessio est per quam morbus latens spe s. ANTONINUS.
venire aperitur. Part. 3, tit. 14, de *Sacram.*,
cap. 19.

Confessio est conscientia mundificatio. *Expos.* s. BONAVENT.
2, sup. *Psalm.* cxviii, art. 1, versiculi 7, cap. 1.

Confessio est penitentia, quæ quis inclinatur JOAN. GEB.

dicere omnia peccata sui mortaliter exterius sacre-
doli. In *Bizozir.* *Irruina*, cap. *Justitia*.

Confessio est nō, scilicet ejus quæ ignoratur s. IDICORIS
professa cognitio. *Lib.* 6 *Etypol.*, cap. 19 HESPALENS.

Confessio est coram sacerdotio legitima peccato-
rum declaratio. In *Suppl. tertiae partis*, quesit. 7, art. 1, cap. 4.

4. *Diricio.* Confessio dubius modis accipitur in s. AUGUSTIN.

Scripturis; est confessio laudantis et est confessio
scilicet genitrix. Sup. *Psalm.* xviii, vers. 1.

Constatendum est tripliciter: penitenter, fer-
venter, festinante: penitenter, ut sit vera sine exca-
satione; festinante, ut sit confessio prompta sine
dilectione. Expos. 2, sup. *Psalm.* cxviii, vers. 7,
cap. 1.

Duplex est confessio: altera criminis, altera HUGO A SAN-
CTAUDIA. Confessio criminis est conversio peccato-
ris, confessio laudis est glorificatio Creatoris. Sup.
Psalm. xci, cap. 63.

5. *Triple* est confessio. Una est confessio laudis, s. THOMAS
alia est confessio gratiarum actionis sive laudis. AQUINAS.

teria est confessio peccatorum. 2, 2, quesi. 3,
art. 1, in corp. ad 4.

6. *SENTENTIA PATRUM.*

1. Si vis justificari, futore delictum tuum; sol-
vit enim criminum nexus verecunda confessio
peccatorum. *Lib.* 2 de *Punit.*, cap. 6.

2. Novit omnia Dominus, sed excepti vocem
tuam, non ut puniat, sed ut ignoreat. *Prote-*

3. Non vult ut insultet tibi diabolus, et celan-
tem peccata tua arguat; præveni accusatorem

- HUGO A. S.
VICTORI.
- S. ISID. HISP.
- JOAN. CASS.
- S. JOANNES
CHYRIST.
- S. THOMAS
AQUINAS.
- UNIVERSITATIS
SOCIETATIS
ECONOMIAE
ET
TECHNICAES
- CONFUPISCENTIA.
- 374 —
- CONCUPISCENTIA.
1. Carnale desiderium crescit. *Ibid.*, lib. 10, cap. 13.
2. Concupiscentia ipsi prius memori, occupat, quam se mens peccato sublernat. *Lib.* 5, in IV Reg. cap. 4.
3. Nullus portus illi tutus est, nulla statio secura, nulla sevitas tranquilla; qui intrinsecum concupiscentiae sue usibus jactatur. *Lib.* 3, de *Arca Noe*, in *Moral.*, cap. 7.
4. Si potest ignis non ureat, potest raro non concupiscere. *Lib.* 4, de *Contemptu mundi*, cap. 16.
5. Si carnales concupiscentias cordibus nostris desideriam erant, spirituales in carnibus plentem protinus voluntates: ut his autem noster semper inuenies, et habeat quibus jugis immoratur, et illeculas prasenitum ac temporalium respuit gaudiorum. In *Culat.* 42, *Abatis Cheremontis*, cap. 5.
6. Mala concupiscentia, telum est diabolii. *Hom.* sup. *Gen.*
7. Humanum genus non potest subsistere intra suos limites, sed amplius concupiscent, majora super se appetit: et hoc est quod humanum genus potissimum perdit. *Ibid.*, hom. 30.
8. Efferata et mala bestia: concupiscentia, quando rationem yicerit, nihil quod oportet videbitur, sed quasi in tenebris et pugna nocturna omnia facit. *Ibid.*, hom. 43.
9. Cum mulier pulchra concupiscitur, pulchritudo non est in culpa, quia pulchritudo. *Dei* est dominus. In *Exposito super inscriptiones Psalmi* 1.
10. Ignis concupiscentia simul atque per concordem intulit elegantem et venustam atque formam, protinus exuritanum. *Hom.* 3, de *Fervore fidei*.
11. Multo magis laboriosum est in securitate concupiscentia vincere, quam in periculo divitis posse contemnere. *Hom.* 21, *Oper. imperf.* sup. *Math.*
12. Cum quod concupiscatur, prohibetur, et redditur validior concupiscentia flamma. *Serm.* 12, sup. *Epsit. ad Roman.*
13. Nihil adeo concupiscentiam inflamat, si enim obiecta et videntur. *Ibid.*, serm. 28.
14. Noli plus concupiscere, quam exigit necessitas, ne totum amittas. *Hom.* de *Averita.*
15. Nulla re alia magis anima tribulatur, quam concupiscentia. *Hom.* 71, sup. *Math.*
16. Insta nolis concupiscentia, si eam deliciarum inundationibus ebries, cupiditatem generaliter, et voluptates admodum turpores. *Hom.* 29, super *Epsit. ad Hebreos*.
17. Sepa inquit mala, qua concupiscent, assequuntur; quiescas de affectu mali desiderii fortis punitamur. *Lib.* 2, de *Sum. bono*, cap. 41, sent. 6.

24. Gravius illos diabolus in concupiscentias seculi fecit, quos post renuntiationem ad seculi amorem redixerit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 23, sent. 8.
25. Fidelis et religiosa animus, ea que sunt celestia conceperit. *Serm.* 2, de *Anivers. die Assumpt. ejus ad Pontificatum*.
26. Immunda est anima, quinque cogitationes max. malorum concupiscentia impie est. *De Charitate*, centuria 8, sent. 14.
27. Qui fugit omnes mundanas concupiscentias, omni mundana materia et superiorum collet. *Ibid.*, sent. 22.
28. Cum lascivium oculi per illicitas concupiscentias, quid aliud nisi ignem sibi congegant? *Hom.* in *Lectitione*.
29. Pulchritudo corporis non est concupiscentia, sed forma deus, concupiscentia rapit et perducit ad laudem. *Serm.* 116.
30. Nemis turpe est, ut terrena simili concupiscentiae dediti, qui et *Dei vocamus illi*, et al. oblinicandam celestem hereditatem per Christi gratiam meremur adscribi. *Serm.* 9, de *S. Benedicto*.
31. Concupiscentia nunquam expletur, semper indega, nunquam non stolidosa. *Lib.* 2, *Legis Altegor.*
32. Quid debetis concupiscentia mala? quae sita totum excusat mentem, ut non tantum timorem Dei, quantum etiam ipsa peccata legum infamem mortem oblivioni dans, nihil ipsi remaneat lumen. *De Premitz*, part. 1, cap. 30.
33. Non solum non moxandum est, sed nec oculi consentiendum ad concupiscentiam. *Ibid.*, part. 2, cap. 4.
34. Concupiscentia boni, virtutum fructus germinat. *Lib.* 1, de *Lauda Crucis*.
35. Qui concupiscentia carnali delectatur, et s. PETRUS DAMASCUS.
36. Dulecine peccati fructus, dialolo et peccato se dedidit, cui se supponit. Super *Epsit. ad Roman.*, cap. 7.
37. Nihil inferior in homine, nihil infirmius rich. A SANC-
TUM VICTORE.
38. Dum animus carnali desideria et illecula et abstractus, nunc affectum suum, nunc appetitum concupiscentiarum surarum sequitur, nunquam quietus, nunquam tranquillus esse permittitur. *Ibid.*, cap. 8.
39. Mens humana, qua multiplici rerum visibilium concupiscentia excedatur, ad spirituum bonorum contemplationem difficile renovatur. Part. 2, lib. 2, sup. *Apocal.*, in Prologo.
40. Qui totum persudere vult concudit, quidquid conciperit aspect, equus insinuans est. *LIB.* 41 de *Gubern. Dei*.
41. SALVATORE.

90. Non tanto maior fit concupiscentia, quanto magno fecit, quod conceperit. *De habitu mulierum*, cap. 5.

91. Etsi eruat concupiscentia carnis, timorem Del habens, et tolletur ejus insania. *Sup.* II, ad Cor., cap. 7.

92. Cum alieni prohibetur il quod conceperit, vehementer in concupiscentiam illius exar-
descat: sicut Iulius apparet obice fortius fluit,
et obice frangit. *Prose.*

93. Prohibitum ejus quod conceperitur, ponit illud quod prohibetur quis extra hominis potes-
tatem, et ideo conceperientia magis exardest in
rem conceperientia dum prohibetur. *Sup.* Ep. ad *Roman.*, cap. 5.

94. Latere querit conceperientia proper tur-
pitudinem. 1, 2, quesi. 48, art. 3.

95. Conceperientia nunquam satiat. *Opere*, opus. 9, de *Novo praeparto*: *Non conceperit*.

96. Quanto caro magis foveat, tanto conce-
perientia crescit. *Ibid.*, de *Perficitur spiritus*, cap. 9.

97. Nil sic morbidum, sic contagiosum inventur in homine, sicuti conceperientia carnalis, et indumenta libido, quae totum corruptim anima pul-
chritudinem. *Serm.* 6, *de Fratribus*.

98. Nil alium, nil delicatum, nil curiosum, nil

transitorium conceperientia, et maximis inquietu-
dines amputata. *Medit.* 16, de *Cardis mundis*, cap. 3.

99. Desine conceperisse, et desine indignari. *De Recognit. propriis fragil.* cap. 1, sent. 2.

100. Natura exeat conceperientia, sed iugis et intenta abstinentia has etiam extinguit. *Lib.* 8, cap. 152.

101. Carnis concupiscentia est domesticus hos-
titis, hic stimulus, hic tyrannus manet in homine
post Baptismum. *Sup. Psalm.* t.

102. Per conceperientiam diabolus diverse ho-
minum mentes caput ea decipit. *Serm.* de *Spe*.

SENTENTIA PAGANORVM.

103. Qui conceperit, dolere angit. *Lib.* 3, de *Moribus*, cap. 11.

104. Temporalia non quis conceperientia sunt,
lendantur: sed conceperientur, quia laudat sumit.

Ep. 81.

105. Donec in desideriis est caro, anima igno-
rat Demum. *Sent.* 129.

106. Omnia habet, qui nil conceperit: eo qui-
dem certus, quam cumula possidet. *Lib.* 4,
Histor. memorab., cap. 4.

107. Inutiliter aliquid conceperisse, et in eo
perseveranter morari, exitio ea dulcedo vicina
est. *Ibid.*, lib. 7, cap. 2.

CONFESSIO.

Vide etiam titul. *Ascendere*, sent. 6; *Aspectus*, sent. 16; 54, 55, 56, 57, 61, 62, 63, 66, 132;
Consuetudo, sent. 47; *Mater.*, sent. 115; *Ocu-
patio*, sent. 23; *Peccatum in genere*, sent. 141;

Pachytritudo, sent. 7; *Tentatio*, sent. 128.

S. ANTONIUS.
cap. 49, § 2.

Confessio dicitur quasi simul fassio, scilicet oris s. BONAVENT.

s. ALBERTUS MAGNUS.
De *Paradiso anima*, part. 1, de *Vir-
tut.*, cap. 40.

Confessio est per quam morbus latens spe s. ANTONINUS.
venire aperitur. Part. 3, tit. 14, de *Sacram.*, cap. 19.

Confessio est conscientia mundificatio. Expos. s. BONAVENT.
2, sup. *Psalm.* cxviii, art. 1, versiculi 7, cap. 1.

Confessio est penitentia, quia quis inclinatur JOAN. GEBUS:
dicere omnia peccata sui mortaliter exterius sacre-
doti. In *Bizorri*, *trahinor*, cap. *Justitia*.

Confessio est nō, scilicet ejus que ignoratur professa cognitio. Lib. 6 *Etymol.*, cap. 19.

Confessio est coram sacerdotio legitima pecado-
rum declaratio. In *Suppl. tertiae partis*, quesit. 7, art. 1, cap. 4.

Diricere, Confessio dubius modis accipitur in s. AUGUSTIN.
Scripturis; est confessio laudantis et est confes-
sio geminita. Sup. *Psalm.* xv, vers. 1.

Constatendum est tripliciter: penitenter, fer-
venter, festinante: penitenter, ut sit vera sine exca-
satione; festinante, ut sit confessio prompta sine
dilatatione. Expos. 2, sup. *Psalm.* cxviii, vers. 7, cap. 1.

Duplex est confessio: altera criminis, altera HUGO A SAN-
CTO LAUDI. Confessio criminis est conversio peccato-
ris, confessio laudis est glorificatio Creatoris. Sup.
Psalm. xci, cap. 63.

Triplex est confessio. Una est confessio laudis, s. THOMAS
alii est confessio gratiarum actionis sive laudis. AQUINAS.
tertia est confessio peccatorum. 2, 2, quesi. 3, art. 1, in corp. ad 4.

SENTENTIA PATRUM.

1. Si vis justificari, futere delictum tuum; sol-
vit enim criminum nexus verecondia confessio
peccatorum. *Lib.* 2 de *Patrib.*, cap. 6.

2. Novit omnia Dominus, sed exceptat vocem
tuam, non ut puniat, sed ut ignoreat. *Prote-*

3. Non vult ut insultet tibi diabolus, et celan-
tem peccata tua arguat; præveni accusatorem

tum: si te ipse accusaveris, accusatorem nullum timebis; si te detuleris ipse, (et si mortuus fueris) reviviscis. *Ibid.*, cap. 7.

4. Qui joces in tenebris conscientie, et dilectorum tuorum sordibus quodam reorum carcere, exi foras delictum proximum prode, ut justificaris; ore enim confessio fit ad salutem. *Prose.*

5. Si confessus fueris, clausura mutuatore tua, et omnia solventur vincula, nisi corruptio corporei factor gravis sit. *Ibid.*

6. Omnia qui sua vult peccata celare, hic spiritualiter vulpes est. *Prose.*

7. Sicut enim vulpes proper fruides suas latibus demoratur, ita et peccator locus proprio conscientia peccatorum foris defleciat.

8. Et sicut illa non audet inter medios hominum turbas mortuorum suorum ostendere fallaciam: ita et hic erubescit in media Ecclesie conversatione non sequitum confiteri. *Serm.* 70.

9. Venialis est curia, quam sequitur confessio delictorum. *De Peccatis*, cap. 14.

10. Non potes quicquam justificari a peccato, nisi fuerit peccatum confessus. *Ibid.*

11. Confessio, penitentia compendium est. *Liber 2, de Cate et Aet.*, cap. 9.

12. Est quadam in peccatis varcundia, et penitentia portio, crimen fateri, nec derivare culpan, sed recognoscere. *Prose.*

13. Miligat iudicium pudor reorum, excusat autem pertinacia denegantem. *Ibid.*

14. Perfecta confessio et animi querit devotionem, et vocis professioem. Sup. *Psalm.* cxviii, vers. 26, vera. 5.

15. Non potest ei adhiberi remedium, cuius est vulnus osculum. Hunc apud Bedam, tem. 2, in suis *Saintitatis*, cap. 8.

S. ANSELMIUS. 16. Tunc pura est confessio, si eam sequitur voluntaria persuasio. *De amittit.*, cap. 104.

S. ANTHONIUS. 17. O nimis insania hominum! si puderis altergere per confessionem, et non pudet contrahere ante confessionem; altergat eligi a luto, et contumeliam anima. Part. 2, lib. 9, de *decetia*, cap. 12 § 3.

18. Medici spirituales mediante penitentiae medicina, et confessione, resuscitanti mortuos in peccatis. Part. 3, tit. 7, de *Medicis*, cap. 1, § 2.

19. Confessio spem salutis tribuit; sicut e converso taciturnitas inducit desponsationem. Part. 3, tit. 14, de *Sacram.*, cap. 6, § 3.

S. ANTONIUS DE PAVIA. 20. Confessio mutat hominem a lepra, et decorat gratia Spiritus sancti. *Serm. infra Oct. Nat. Dom.*

21. Qui confessionem, non dico verbo (quod peius est omni homicidio sed signo, vel alio quounque modo oculo, vel manifeste, irrisorie,

vel applauditorie denudant et manifestant, audacter dico, gravius peccant proditore Iuda, qui Dei filium Iudas vendidit. *Serm. 2. Dom. 4. Quod drag.*

22. Confiteor homini, non tanquam homini, sed tanquam Deo. *Ibid.*

23. Confessio porta est coeli; vere porta coeli, et porta Paradisi. *Prose.*

24. Per ipsam enim tanquam per portam introductum penitentis ad osculum pedum divina misericordie dirigunt ad osculum maximum ecclesiasticum gratiae, suscipitur ad osculum oris reconciliationis posteriorum.

25. O domine Dei! o porta coeli! o confessio peccati! beatus, qui in te habebat; beatus qui se in te humiliabit! *Ibid.*

26. Debet penitentis cum arcu confessionis habere curam mnde accusationis, et eum conscientie mordaces, ne aliquip de peccato, vel circumstancia peccati intactum permittat pertansire. *Prose.*

27. Debet etiam habere jaicum animadversionis, indignationis et satisfactionis, ut se ipsum faciat, sibi vel indignetur, pro peccatis suis satisfactus; ut quod in se habuit oblectamenta, tota de se inventar holocausta. *Serm. Dominica 2. Quadragesima.*

28. Si ut discoperis peccatum, Deus cooperit; si tu doceas, Deus tegit. *Serm. 4. Quad.*

29. Diabolus insidiator oribus, id est, Ecclesia Fidelibus, quorum guttae restringuntur, ne peccata confiteantur. *Serm. Dom. 2, post Pascha.*

30. Mens peccatorum stercore diaboli foetus et infecta, per portam confessionis est purganda. *Serm. 4. Pentec.*

31. Confessio oris est proprius necessitatem. Quia enim peccasti, necesse est confiteri; si non tu confiteri, necesse est ut dimiseris. *Ibid.*

32. Superbius habet confessionis deformitatem. *S. AUGUSTIN.* et non habet confessionis humilitatem. *Liber 11, de Genesi ad litteras*, cap. 35.

33. Non purum malum est; ad defendendum peccatum a medicamento confessionis averti. *De xxii sententiis*, sent. 3.

34. Non est adhibenda falax defensio, sed vera confessio peccatorum. *De continentia*, cap. 5.

35. Videamus quotidie in Ecclesiis, sepe schismatantes, sepe languidos, sepe passionibus captos, sepe liberari; ut appareat tollis opus miserantis, quoties confessio illi penitentem. *De vera et falsa paupertate*, cap. 5.

36. Qui confiteri vult peccata, ut inveniat gratiam, querat sacerdotem scientem ligare et solvere. *Ibid.*, cap. 10.

37. Non erubescat peccator confiteri peccata; si enim Sacerdos peccata non haberet,

erubescere posset, qui peccata sua ei manifestaret. *Ibid.*, cap. 19.

38. Confessio peccatorum tuorum, est virtus Dei; tuum iniquitatem confitere, gratiam Dei confitere. *Prose.*

39. Te accusi, illum glorifica; te reprehende, illum lauda, ut et ipsa veniens, invenias te punitorum tuum, ut exhibeat se tibi Salvatorem tuum.

40. Confiteri times, ne confessio damnet Deum? si non confessus latet, non confessus damneris.

41. Times confiteri, qui non confitendo esse non potes occulisti, damnaberis tacitus, qui possit liberari confessus.

42. Ad hoc exigit Deus confessionem, ut liberet humilium; ad hoc damnet non confidentem, ut puniat superbum.

43. Ergo tristis esto antequam confitearis, confessus exulta, jam sauberis.

44. Non confidentis conscientia sanem collegat, apostola tumulari, cruciabat te; requiesceris non sinis; adhibet medius fons mentis verborum; et aliquando sacra; tu, agnoscere mediis manum, confiteri, exeat in confessione; et definit omnian sanies. Sup. *Psalm. LXVI*, vers. 3: *Confiteatur tibi populus Deus.*

45. Quid ibi valebit caliditas accusatoris, ubi est testis conscientia, ubi tu eris et causa tua, ubi Index non querit testimoniū? *Prose.*

46. Advocatum misit tibi Deus, propter illum, et per illum confiteere; age causam tuam, et defensor est penitentis, et pectoris venientis confidentis, et iudex innocentis. Sup. *Psalm. LXVI*, vers. 4.

47. Fac confitendum propinquum, quem negando non facis nesciim. Sup. *Psalm. LXXIV*, vers. 4.

48. Præbel peccatoribus Deus modo adhuc salubriter confitendum, si non contempnatur medicina confessionis; si autem modo nolunt confundiri, tunc confundentur, quando deducent eos ex diverso iniquitate corrum. Sup. *Psalm. LXXXV*, vers. ultimum.

49. Tanto maior laus est ignorantis, quanto major exaggeratio est peccata confidentis. Sup. *Psalm. XCIV*, vers. 4.

50. Confessio peccatorum decus est recte ventilationem et recte factorum. Sup. *Psalm. CXIV*, vers. 2.

51. Potest esse laus tibi vera et pia, ubi non sit confessio peccatorum; nulla est autem peccatorum confessio pia et utilis, ubi non laudatur Deus, sive corde, sive etiam ore atque sermone. Sup. *Psalm. CV*, vers. 1.

52. Peccata ignorantis, vel negligenter melius accusantur ut perent, quam excusantur ut mansent. *Ibid.*

53. In confessione sui accusatio dei humiliatur est. *Serm. 8 de Ferib. Dom.*

54. Remedia purgandi facilius Spiritu sancto instrumente, addissemus, non alter veniam posse meritorum, nisi nostra facinora fuerimus, Deo iubente, confessi. *Hom. 46.*

55. Dilexit confitendum quod peccando inficerat, satisfactione abutit quod delictorum maculis sororataverat. *Ibid.*

56. Timeat futurum supplicium, qui preces judicis contemptis remedium. *Ibid.*

57. Confessio justificat, confessio veniam peccatis donat omnis spes venias in confessione consistit. *Serm. 3. Dom. 4. Quad.*

68. Confessio opus est misericordie, salutis agrot, unicum est viribus nostris medicamentum cum penitentia. *Ibid.*

69. Octus premul crapa iniquitat, evanescit eam confessio, sed non canino more redatur ad vomitum. Serm. 4, *Dom. 4, Quadragesima.*

70. Noli timere peccata confiteri, o homo, nam illud quod confessionem seu, minus scio, quam illud quod nescio. Serm. 30, *ad Fretum in extremo.*

71. Cur confiteri times peccata? peccator est, qui audi peccata, sicut et tu, et forsitan major: homo est nihil differet a te, nihil alienum habet a te. Cur ergo times, o homo peccator, homini peccatori confiteri? eligi quod vis, si non confessus latet, inconfessus damnaberis. *Ibid.*

72. Confessio est salus animorum, dissipatrix vitiorum, restauratrix virtutum, oppugnatrix demonum, pavor inferni, obstatum diabolii, angelorum tunicae, ecclaestrum fulcro, salus, dux, lumen, spes omnium Pidacum. *Ibid.*

73. Confessio oblitus os inform, aperte portas Paradisi, vita est iustorum peccatorum gloria. *Ibid.*

74. Qui verbum confessionis in ore habet, et in corde non habet, sed dolosus est, aut vanus: qui vero in corde et non in ore, aut superbus est, aut timidus. *Ibid.*

75. Debet Sacerdotes esse tales, ut cognoscant et sciam, quam, qualiter, et quamvis inimicabilis exhibere debent medicinam. *Ibid.*

76. Notens se esse rerum addit potius ad rem et, sua excusando, non accusando peccata, ignorat nunquam se peccata removere, sed veniam. *De continentia*, cap. 5.

77. Ista assida peccata, et quasi quadammodo necessaria, assida laventur confessione, assida restaurentur compunctione, hec vera et sola patitur. *Cap. 8.*

78. Quem penitet, omnino paritate, et dolore lacrymum ostendat: reprehendit vitam suam Deo per Sacerdotem, prevenienti judicem dei per confessionem. *Ibid.*, cap. 40.

79. In hoc quod peccator per seipsum dicit Sacerdoti, et erubescit vincil, timore offensi, fit venia emimus. *Prose.*

80. Fit per confessionem veniale, quod erat erimul in operatione, sit veniale quod commiserat mortale.

81. Nullum satisfactionem obtulit, si qui erubescit dominum, nihil eorum quis commisit nimio dei degenavit. *Ibid.*

82. Cautus sit ne veruedia ductus dividat quis apud se confessionem, et diversa diversi Sacerdotibus velit manifestare. *Prose.*

83. Quidam uni celant, que illi manifestanda conservant, quod est se laudare, et ad hypocrisim tendere, et semper venia carere, ad quam per frusta totam putent pervenire. *Ibid.*, cap. 15.

84. Sentia culpam, nec velit excusare se confessus, ne augest crimen. *Ibid.*, cap. 16.

85. Consideret confessio qualitatem criminis, in loco, in tempore, in persverorta, in varieitate persona, et quali hoc fecerit tentatione, et in ipsius viti multiplicitate executione. *Ibid.*, cap. 14.

86. Careat spirituali Judge ut, siue non commisit crimen nequitia, ita non caret in mente scientie; oportet enim ut sciatis cognoscere quidquid debet judicare. *Prose.*

87. Iudicariam enim potestis horum expulsat, ut quod debet judicare, discernat.

88. Religiosi inquisitor, et subtilis investigator sit, sapienter et quasi astute interrogat a peccatore quod forsitan ignorat, vel verecundia velit occultare. *Ibid.*, cap. 20.

89. Deus tagit vulnera tua, noli tu: nam, si tu legere vulnera erubescens, medicus non curabit. *Sap. Psalm. xxxi*, in *Exsultat*, 2, vers. 2.

90. Remansit in vestitu, qui noluit confitendo amare novitatem. *Ibid.*, vers. 3: *Quoniam secutus.*

91. Spiritus sanctus est in confiteente: jam ad domum spiritus sancti pertinet, quia tibi displicet quod forsitan, immundo spiritu peccata placent, sancto displicant. *Sap. Psalm. 1*, vers. 12.

92. Die hominibus quid es, dicto tunc quid es: quia, si non dixeris Deo quid es, dannabit Deus quod in te inveniet; non vis ut ille damm te, in te damna; vis ut ille ignorat, te ignoscet. *Tract. 1, super Joan. de capit. 1, super illud: Si confassi fuerimus delicta nostra.*

93. Esto accusator tuus, et Deus erit imputator. *Serm. 7 de Verbis Dom.*

94. In omnibus Scripturis divinis utiliter ac salubriter admonemus, ut peccata nostra debemus juguler et humiliare non solum Deo, sed etiam Sanctis et Deum timentibus confiteri. *Hom. 11.*

95. Sancti te Deus, confitere tantum vulnus tuum; jaces sub manibus medici, patienter implora auxilium. *Prose.*

96. Fovet, urit, secat, squamuliter tolerat; tantum noli attendere, nisi ut saneris.

97. Sanabitis autem, si ostendis te medico; non quia ille non videt, si tu te abscondas, sed ipsa confessio initium sanitatis est. *Ibid.*

98. Melior est in malis factis pura Confessio, s. BERNARD.

quam in bonis factis suberba gloriatio. *Serm. de Donis Spiritus sancti.*

99. Hec sunt, que mundant oculum cordis,

oralio, et confessio. Serm. 4 *Omnium SS.*

100. Sacerdotes caute necesse est vigilare sollicitos, quo delinquentium cordibus tanto moderamini verbum timoris et contritionis instigant, quatenus eos nequamquam a verbo confessionis extremit. *Serm. exhort. ad Miles templi*, cap. 12.

101. Dissimulant in vita sua agere penitentiam, et de extrema confessione presumunt. *Serm. 38, de P. ruris.*

102. Confessio eo periculosus est noxia, quo subtilius vana, cum ipsa etiam in honesta et turpia de nobis delegera non reveremur, non quia humiles sumus, sed ut esse putemus. *Serm. 16, sup. Cont.*

103. Quid perversus! quid re indignus, quam ut humiliatis custos confessio superbis militet; et inde velis videri melior, unde videris deterior? *Ibid.*

104. O perversitas! non putet inquinari, si alius putet. *Epsit. 183, ad Eustochium.*

105. Bonum est anima ornamentum confessio quia ex peccatore purgat, et justum reddit purgationem. *Epist. ad Sophiam.*

106. Aliusque confessionis justus indicatur ingratius, et peccator mortuus reputatur; a mortuo quippe, tangum qui non sit, perit confessio. *Ibid.*

107. Confessio peccatoris est vita, justi gloria; et necessaria est peccatori, et justum nullum nisi decet. *Ibid.*

108. Quonodo culpam suam confitebitur, qui nec esse putat, nec putari culpabilis putatur? propero: cum ei culpa impunita, crescit, non impunitur. *Gradus 7 de Presump.*

109. Conveniens valdest ut nos, qui peccando conlumca fuiimus, ponendum supplices sacerdotibus et ministris ejus simus. *de Medit., cap. 9.*

110. Sunt qui confitendo, quasi fabulamente narrant errorum historiam peccatorum; egritudines anime sue sine confusione dinumerant, et pene sine penitentiis, et sine affectu doloris. *de vita solita ad fratres.*

111. Omnis in confessione lavantur, conscientia mundatur, amaritudine tollitur, peccatum fugatur, tranquillitas reddit, spes reviviscit, animus hilarisicit. *In Medit. cap. 37.*

112. Post baptismum nullum aliud nobis constitutum est remedium, quam confessionis regnum. *Ibid.*

113. Ante Dei conspectum cumula nostra peccata sunt scripta; sed quod ibi seruit transversio, hic debet confessio, non te igitur pudet dicere quod non puduit facere. *Ibid.*

114. Omnis spes veniam et concordie est in confessione vera; simulata namque confessio non est confessio, sed duplex confusio. *Ibid.*

115. Confessio, speciem habens humilitatem, non virtutem, non solum veniam non meretur, sed provocat iram. *Prose.*

116. Culpabilis profecto est confessio, que culpm non diluit, quae se excusat, et non accusat.

117. Omnia non potest, non placari Deus, si que in ore per confessionem sonat, in corde radi humilitas. *Serm. 16, super Cont.*

118. Exercenda in confessione fatio est, pecunia dividere, et superficie tenus radere, non intrinsecus eradicare. *Prose.*

119. Non enim utilis est confessio, nisi sit in oris veritate et cordis puritate. *In Medit. cap. 9.*

120. Cur putet peccatum tuum dicere, quem non puduit facere?

121. Cur erubescit Deo confiteri, cuius oculis non potest abscondi?

122. Si forte pudor est tibi uni homini et peccatori peculum expondere, quid facturus es in die iudicii, ubi omnibus exposita tua conscientia patet?

123. Aliusque confessionis justus indicatur ingratus, et peccator mortuus reputatur; a mortuo quippe, tangum qui non sit, perit confessio. *Ibid.*

124. Ama confessionem, si affectas decorum; confessioni enim jungitur decor jungitur pulchritudo: ubi confessio, ibi pulchritudo: ibi decor. *Ep. 113, ad Sophiam.*

125. Si peccata sunt in confessione levantur: si bona opera, confessione commendantur. *Ibid.*

126. Si ad perfectam sanitatem perennire desideras quidquid conscientia stomachum gravat, totum vomitus pure confessio emovere non differas. *Prose.*

127. Virus vitiorum, insi festinanter ejiciuntur, pruis interiora corrupti, deinde ad exteriora obvulsus totum corpus occupat, et maculat. *de Interiori domo, cap. 55.*

128. Peccatum manifestando decessit. *Volum. 2, ser. 28, ad Sororem.*

129. Si operam mendicantis expectas, oportet ut volumus detegas tuum. *Lib. 1, de Consol. phili., progra. 4.*

130. Confessio debet esse voluntaria, munda. *s. MONASTERI.*

131. Diabolus tenet peccatorem in carcere clausum; Christus eleavit ad aperiendum de celo apertavit, et amicos tuo reliquit: sed heu! dia-

Hoc cavit ne speculator. Serm. 10, in dieb. Regal., sub illud Matth. 16: *Tibi traditis sunt claves.*

132. Omnis difficultas confundi, vinculum est diaboli. Serm. 3, Dom. 11, post Pentec.

133. O quam consultius, quam melius est nunc uni delegere Sacerdotum peccata sui, quam coram Deo, et Angelis mundoque universo confundi! Serm. 1, de S. Merce.

134. Sic nullus potest justificari, qui Sacramenta contumeliam: si nullus in justitia perseverat, si post justificationem ex contemptu negligit confidere. In lib. 4, sent. dist. 17, part. 1, art. 2, quest. 4.

135. Confessio fuit a Domino insinuata, ab apostolis instituta, ab episcopis Hierosolymitanis, scilicet Iacob, promulgata. Ibid., dist. 17, part. 2, art. 1, quest. 3.

136. Cessat vindicta divina, si confessio pueratur humano. Lib. 2, Pharetræ, cap. 19.

137. Iubes accusatorium acerbissimum et immitem: preveni ergo eum, et obtura os eius imputissimum propria sponte confidendo delicta. Ibid.

138. Quanto quis pluribus confidetur in spe venie turpitudinem criminis, tanto facilius consequetur gratiam remissionis. Ibid.

139. Sacerdos in confessione debet discernere inter penitentiam et penitentiam, et inter culpan et culpam, sicut ex lege Dominus debet Sacerdos et mandato domini discernere inter leprosum et lepram. Tit. 2 Dicte, cap. 4.

140. Non est conscientia ordinaria seu pura, vario numero confessores. In Speculo discip., part. 1, cap. 9.

141. Confessio a morte liberat, vulnera mentis sanat, Deum homini manifestat, paradisum appetit, peccata tegit, misericordiam divinam emolit, animum juvent, intercessores multiplicant, conscientiam mundat, fodus diabolus rumpit, in via salutis dirigit, peccatum dolet, malum pro cavel. Lib. 6 Compendiæ Theologie veritatis, cap. 25.

S. CESARIUS
ARELATENS.

142. Peccatum ipsius peccati cognitione curatur, et crimen criminis confessione aboleatur. Ibid. 4.

143. O ingeniosa simplicitas, et milles tergiversationibus easitor puritas, manifestare deludent illis non pudex, sed adlocutus est Christus, qui se propria confessione damnaverat. Sup. Psalm. xxxi, vers. 5; sup. Psalm. lxxv, vers. 4.

144. Mira compensatio, stupenda vicissitudo,

Domino sua propria male dicere, et ab eodem

premia salutis accipere. Quis non incitetur illi

ad premium confidere, cui non possit negare

quod feceris? Sup. Psalm. cxviii in illud: *Vias meas eruantur.*

145. Sola necessaria est, quæ dicitur confessio, cum reua non id quod factum est defendit, sed ut iugosseatur expostulat. Sup. Psalm. vi.

146. Pia confessio potest absolvere, quod vota constat impia commissum. Sup. Psalm. xlix.

147. Culpa revelare rauendum est, delicta confidere, securitas. Sup. Psalm. lxxii.

148. Tantum valed in principio accelerata confessio, ut ante indulgentia subveniat, quam pena peccati. Sup. Psalm. lxxii, vers. 48.

149. Hoc diuinitus est confiteri peccatum, ubi jam constat esse iudicium. Sup. Psalm. xv, vers. 2.

150. Quod si forte alienus vel cor, vel livor, vel infidelitas, vel aliquod aliud peccatum latenter irrepetit, non erubescit confiteri hac hinc qui praestat ut ipso per verbum Dei, et consilium salubre curetur. Ep. 4.

151. Conferi oportet donec conscientia confitentis in hodiernis charitatis remissione continent per suauitatem habeat. Prost.

152. Oportet autem attendere semper sensum confessio, ne forte conscientia nostra sibi mentitur, dum scitis se quis confessum esse suspicatur.

153. Siquidem longe maius est iudicium Dei conscientia nostra, tamen etiæ exploratum ei sit plenissimum nihil se sibi conciunim esse.

154. Etenim nisi ut deceat confessi fuerimus, necum quendam latenter tempore oculis nostri in nobis reperiemus. In Perfect spiriti, cap. 100.

155. Nihil gravius, nihil perniciuos, quam s. rosi seipsum tegere. Doc. 5.

156. Peccator dum labitur in peccatum, de miseris etiæ de peccato, et alius accusatus non iugatur. Ibid.

157. Per confessio venia mactatur. Ibid., Hom. 11.

158. Confitentur singuli delictum suum, dum adhuc qui delinquit in seculo est, dum admitti confessio eius potest. Prost.

159. Illi se anima prosterunt, illi mens tota satisfacit, illi spes omnis succumbat. Ibid., Hom. 11.

160. Sua peccata sponte spirituallius viri proferre, correctionis vite signum est; occulere vero, animi male affecti indicium existit. In illud: Attende illi, cap. 9.

161. Multi, qui propter pudore occultant morbum, insensibilium eum reddunt, quem novissime dolent se medico non ostendisse.

162. Tunc prodest peccati confessio, si confessus peccator quod male fecerat, ultra non faciat. Lib. 2, de lenitate pecc., cap. 16.

163. Si confiteo peccatum, ut non sit literandum. Sup. Ecclesiastic., cap. 7, in illud: *Et non iteres verbum.*

GLOST. OAN.
ET
B. ANTHONY
CHRISTOPHER.

164. Confessio peccatorum, conscientia est testimonium timoris Deum: qui enim timet judicium Dei, peccata non erubescit confiteri. Super Matth., cap. 3, in illud: *Confiteentes peccata sua.* S. Joan., Chrysost., homil. 3 Op. imp. in. Mor.

GRATIANUS.

165. Ubi est taciturnitas confessio, venia non est speranda criminis. In Secretis., part. 2, de Panitia, dist. 1, canon. Quis.

S. GENEV. MAG.

166. Qui promovere vult bonum quod expedit, debet malum confiteri quod fecit. Lib. 7, Moral., cap. 18.

167. Despiciens vox confessio est, quam format juvenitas prosperitas. Ibid., cap. 22, num. 25, sup. illud Psalm. xviii: *Confitebitur tibi.*

168. Sola confessio habet magnum meritum ponderis, quam a veritate rectitudine nequam separat vis doloris, quam usque ad iudicium vocis excusat adversitas testis cordis. Ibid.

169. Hoc sum vere humilitatis testimonium, initiatum suum quemque cognoscere, et cognitam vocem confessio aperire. Lib. 22, Moral., cap. 9.

170. Iustitiam humani generis vitium est, laetando peccatum committere, et commissum negando absconde, et convicuum defendendo multiplicare. Ibid.

171. Cuique peccatori jam exordium illuminationis est, luxurians confessio. Ibid.

172. Simelepsi jam parere remittit, qui manum non erubescit fateri quod fecit: et qui defendendo accusari potuit, accusando se celerrime defensit. Ibid.

173. Perfecta humilitatis indicium est peccata et ulro accusare, et alius accusatus non iugatur. Ibid., cap. 40, in titulo, num. 14.

174. Indicia vero confessio sunt si, cum quisque se peccatorum dicit, id se dicens etiam alteri non contradicat. Ibid.

175. Superiora vita sunt, ut quod de se fieri quisque quasi sua sponte dignatur, hoc sibi dicit ab aliis dignatur. Ibid.

176. Mirentur in sancto Job (qui volunt) castitatis continentiam: mirentur integritatem iustitiae, mirentur viscera pietatis: ego in eo non minus admiror confessioem humillimam peccatorum, quam sublimia gesta virtutum. Ibid.

177. Apud omnes Dei vox validæ, devota confessio est. Ibid., lib. 26, cap. 23, sup. titulus Job. 36: *Negue clamabant.*

178. Vulnera clausa plus cruciunt: nam cum putredo, quæ interius feret, ejicitur, ad salu-

tem dolor apertur. Part. 3, Pastor., cap. 4, ed. monit. 15.

179. Peccatorum confessio es quecum vulnus ruptio: quia peccati virus subtiliter aperitur in confessio, quod post ferre latet in mente. Rom. 40, sup. Evangel.

180. Electorum est peccare et resipisci, culpar perpetrare et perpetralis confitendo detegere. Lib. 5, in I Regum., cap. 4, sup. illud 1: *Iudicis quid feceris.*

181. Electi viri quando se de minimis accusant in confessio, et utique non quasi parva, sed quasi magna pronuntiantur. Ibid., sup. illud 1: *Et thinecum illi Jonathas.*

182. Electi peccata sua deservunt, et tamen haec quasi non deserta permissunt, quae quidem puris confessioibus delent, sed quasi non delecta vehementer timent. Ibid.

183. Peccatum in confessio profundum est, sed augmentandum mendacio non est: tali debet esse in confessio, quale fuit in operatione. Ibid.

184. Signum vero confessio non est in oris confessio tantum, sed etiam in afflictione penitentia lib. 6, in I Regum., cap. 2.

185. Quando, ol ubi, et quomodo; si vel ignorante, vel easu, vel studio quisque deliquerit, confiteatur. In septem. *Psalmos panienti*, super Psalm. n, vers. 5.

186. Peccatum quod diliguntur, confitendo minime detulerit. Lib. 6, in I Regum., cap. 2, super illud: *Pecacci, etc.*

187. In quo sibi quisque misericorditer subveniri desiderat, hoc necesse est ut confitens tergit. Lib. 3, Moral., cap. 17.

188. Magnum malitiae remedium, confessio et fuga est peccati. Orat 8, ob Patrem episcop.

189. Crediceret solum, iustitia est: salutem perfectam, est confiteri. Grat. 20.

190. Illi quorum peccata humanam notitiam habent, nec ab ipsa confessio, nec ab aliis publicata, si ei confiteri vel emendare noluerint, Deum quem habent testem, ipsum habilitare sunt et iudicem. Serm. 1, for 2, *Litaniarum.*

191. Non sufficit sola confessio, si defuerit bona operatio. Serm. Dom. 49, post Pentec.

192. Pateat quod noxiun est, ut possit confessio, ut confiteri cum patuerit. Libr. 1, *adversus Iovian.*

193. Levius es crimen, ubi homines peccatum suum ulro confitetur, quam ubi colans invitus deteguntur, et nolens publicatur. Ep. 22, ad Susan. nam fugant.

194. In hac vita mortalibus nihil est quidquam salutibus, quam ut statim peracto delicto, confessio non differatur medela. In Regula Monachar. cap. 19.

195. Si quem serpens diabolus occule mormoraret, et nullo conscio eum peccati veneno inficeret: si taceret qui percussus est, nec vulnus suum voluerit confiteri, nihil ei ad curandum prodesse poterit. *Prose.*

196. Si erubescat enim agrotus vulnus medico confiteri quod ignorat, medicina non curat. *Sup. Ecclesiasten*, cap. 10, in illud: Si monstrositer serpens.

197. Qui occidit in crimen, confitendo maius redit ad salutem. *Sup. Psalm. L. Psalm. XIIII.*

198. Ubi peccator intelligens vulnus suum, tradit medico se curandum, ibi non est virga necessaria, sed spiritus lenitatis. *Iacob. in decretis Gratiani*, part. 2, *de Penit.* dist. 4, canon. *Imputatio.*

199. Iustus est peccator, quia nimis iniquitatem suam abscondit; quando autem confitetur, formavit. *Prose.*

200. Quisquis in hac vita sponte a peccato exire numeratur, in futuro expellitur inimicus.

201. Quia qui hic peccatum suum revelare neglexerit ad salutem, eius peccatum ibi velit nullum, rehabilabitur ad confusioneum. *Super Psalm. V. vers. 7.*

202. Nihil latet occultum in absconso mensis, quoniam non appareat in luce vere confessionis. *Liber 3, de Claustris animarum*, cap. 19.

203. Sane quam sit perniciens, quam periculosa homini peccatori, peccata sua celare; et quam sit fructuosa, immo necessaria, ut confiteri, multis auctoribus in sacra pagina declaratur. *Ser. 63, post. init.*

204. Non potest quis justificari a peccato, nisi confessus fuerit ante peccatum. *Ibid.*

205. Si forte peccator vera poneat, sed infernalis necessitas articulo ad confessionem venire non possit, firmiter est credendum, quod in ea summis sacerdos compleat quod mortaliter non potuit. *Ibid.*

206. Tunc solus peccatoris incipit, quando veracriter pro delictis suis ingessus; quia tamen solus tunc perficit, quando id unde ingenuit ore confiterit. *Ibid.*

207. Confessio timida est in principio, sed quanto major est timor, tanto confidentiorem reddit confidentem. *Sup. Gen. cap. 44.*

208. Pugna emulatrices, confessio est peccatoris; dum mox, spes et timor. Spes superior, quia ad alia provalit; timor inferior, quia inferius trahit. Prima tollitur per desperationem, secunda per prasumptionem. *Prose.*

209. Quidam enim confessores, immo ut verius dicam, vitiorum pappones, superiorem molam

aferunt, nimis acriter corrigendo, vel nimis penitentias injungendo. Alii autem aferunt molam inferiorem, vilia palpando, vel diminuenda, vel fallaciter veniam promittendo. *Sup. Deuter., cap. 24.*

210. Sexagitus, quibus illur ad confessionem: primus est, vita preterita recordatio; secundus est, vita presentis considerationis; tertius est, status futuri praemeditatio; quartus est, pudor, qui ex primo procedit; quintus est, dolor qui ex secundo oritur; sextus est, timor qui ex tertio nascat. *Sup. Josue, cap. 15.*

211. Nonquam est aliquis vere confessus, nisi in eo finitus fuerit omnis amor terrorum. *Ibid.* cap. 15.

212. Licet peccator confiteatur sacerdoti, hoc tamen facit Deus, cuius loco est sacerdos. *Sup. Psalm. ex.*

213. Plurimum ad emendanda peccata valet *s. JOANNES CHRYSOSTOMUS* confessio. *Hom. 20, sup. Genes.*

214. Confessio peccatorum, abolitione est delictum. *Ibid.*

215. Non tam grave est delinquere, quam post delictum de remedio erubescere, nec parere sacerdotibus. *Homil. 3, de David et Saul.*

216. Omnis qui confiteatur servitulum, meretur gratia libertatem. *Serm. de Es quid David dicit. Quis sum ego?*

217. Pecatore non erubescit, et confiteri erubescit? *Homil. 2, sup. Psalm. L. vers. 4.*

218. Delicta non adiunctione delictorum, sed penitentia et confessione clauduntur. *Hom. 49, sup. Matth.*

219. Radix confessio, fides est cordis, confessio auctem fructus est fidei. *Hom. 25, Oper. imperf. sup. Matth.*

220. Quandiu fides cordis integra est, semper germinat confessio in ore; si autem confessio non fuerit, iam fides cordis ejus secuta est. *Ibid.*

221. Melius est propter misericordiam Deo rationem reddere, quam propter sereritatem; ubi enim paterfamilias largus est, dispensator non debet esse temerarius; si Deus benignus est, ut quid sacerdos ejus in confessione austerus? *Ibid.*, Homil. 43.

222. Nihil prodest ex necessitate repetita confessio ejus, qui ex voluntate nec senei confessus est. *Prosecuto.*

223. Nam voluntaria confessio et modica sufficiet Deo, ex necessitate autem neque magna. *Ibid.*, Hom. 52.

224. Qui occultat peccata sua hominibus constitutus, et penitere non vult, sed contumens securus delinxit, Deus obdibilis est. *Homil. 16, ex variis locis sup. Matth.*

225. Nihil tam extitile peccato, quam peccati accusatio, cum penitentiae lacrymisque conjuncta. *Concion. 4, de Lazaro mendico.*

226. Cur pudescit, car erubescit dicere peccata tua? eave homini dixeris, ne tibi approberet, neque conservo confitearis, ut in publicum profesar; sed ei, qui Dominus est, ei qui tu circumseris, ei qui humanus est, ei qui medicus es ostende vulnera tua. *Ibid.*

227. Peccatores non desperant; sed si peneverit quis, quotidie confiteatur peccatum; tamet si milles peccaverit, perset milles confiteri. *Hom. 6, de penit.*

228. Cur confundaris et erubescis peccata tua effiri? confusio est quidem peccare, confiteri autem peccantem non est confusio. *Serm. de Pa- nit. et confess.*

229. Rape tu remedium quisquis es, peccator, qui peccando divina contempsti praepara. *Serm. de Confess.*

230. Quia horre latet, quod libenter se prope commisisti? cur confundaris dixeris, quod non confessus es perpetrat? *Ibid.*

231. Licet confiteri, cui peccare licet; licet petere veniam, cui licet contrahere culpam. *Ibid.*

232. Non potest quis gratianum Dei celestis accipere, nisi prius purgatus fuerit ab omni sordo peccati per penitentiam confessionis. *Iacobus in decretis Gratiani*, part. 2, *de Penitent.*, dist. 4, can. 11. *Non potest.*

233. Vitium donec superne tectum latuerit, et profundi penetrauerit, nulla ratione curatur. *Prose.*

234. Peccatum quandiu absconditur multa licentia (velut in tenebris), plurimum audet; postquam vero per confessionem manifeste fuerit, iam lux est, non ipsum peccatum. *Serm. 18, sup. Ep. ad Ephes.*

235. Peccatum confessione minuitur, confessio vero contempta pergit in pejus. *Hom. 31, sup. Epist. ad Hebr.*

236. Quomodo veniam delitorum tuorum peccatis cum illa nondum confessus sis? *Prose.*

237. Omimo illa misericordia et benignitate dignus est, qui, cum peccator sit, peccata sua confiterit. *Ibid.*

238. Quid erubescit? cum peccare in contigit haud erubescere; cum to peccato liberis, erubescit. *Prose.*

239. Tunc erubescere debuisti, tunc oportere confundi, cum peccatis; cum factus es peccator, tunc pudore oportuerat, cum justus efficeris, pudes. *Homil. 3, de Penit.*

240. Non licet absque verecumdati labore, asterna confusione liberari. Aperi, denuda, detegi me-

deo vulnus tuum; die, age, noli confundiri. *Prose.*

241. Esto dum confiteris, habibi, spe, cogitatione; ut condannatus reus dimissus in terram luminibus, et medici pedes, ut Christi pedes gloriosis riga. *Gradu 2.*

242. Ad hoc quod confessio sit pura, tres habere debet conditiones; sit voluntaria, nulla, et munera. *Prose.*

243. Voluntaria per proprium deliberationem, et propositum; nulla, scilicet taliter quod presbyter hunc percepit peccati magnitudinem; munera, ut non dicat peccatum sine verecundia, et simplicitate. *Part. 4, de Sanctionibus.*

244. Coultere peccata tua; si tu agnosceris, Deus IOAN. TRITH. ignoscit; si tu excessus, omni creatura te accusabit. *Prose.*

245. Nam si homo detegi, Deus tegit; si homo tenuit, Deus nudat; si homo agnoscerit, Deus ignorat. *Sup. cap. 7. Regula S. Benedicti*, Gradu 3, verbo Tu longe.

246. Vulnus, quamvis grave sit, si apertum est, evaporat; valde enim comedit animalium, vulnus hispaniensis. *Hispaniens.*

247. Quanto autem magis id legit, tanto magis auges; sperni ergo hoc grato animo, et non le ex cruciat. *Lib. 2. Synonym.*, cap. 7.

248. Vitta cordis tui rovela, pravas cogitationes illuc manifesta. *Prose.*

249. Vitium enim proditum, cito curatur; crimen faciendo ampliatur, silentio culpa crescit.

250. Si patet vitium, fit ex magno pusillum; si latet vitium, fit ex minimo magnum. *Ibid.*, cap. 11.

251. Confessio erroris, professio est desineendi; desinendum ergo est a peccatis, dum confessio facta est; confessio autem antecedit, remissio sequitur. *Prosecuto.*

252. Extra veniam est, qui peccatum cognoscit, non cognitum confiterit. *Lib. 6. Elysian.*, cap. 19.

253. Nullus erubescat confiteri, quia vitium detectum cito curatur; latens vero quando umbras occultat lucet, tanto magis profundius serpit. *Prose.*

254. Revere qui vitium confiteri negligit, curari minime cupit. In *Regulis Monachar.*, cap. 13.

255. Sunt qui non ex vera cordis compunctione sui accusatores flent; sed tentant ad hoc esse se peccatores assignant, ut ex fela humiliante confessio, locum inventant sanctitatis. *Lib. 2. de Summo bono*, cap. 12, sent. 8.

256. Multi somnitopis peccatores falentur, et tamen semelipsos a peccato non subtrahunt. *Ibid.*, cap. 13, sent. 1.

257. Qui peccatorum suorum defensor extiterit,

necessum est (si v. n. i. m. praeferunt) ut penitendo acceperet, quod superbis prave admisit. *Ibid.*, cap. 24, sent. 3.

258. Vulnera mentis aperta, cito exhalant; clausa, nimis exulcerant. *Ibid.*, cap. 39, sent. 27.

259. Superflus est humilitas eorum, qui se gessisse accusant, cum non admisserunt. *Lib. 3, de Summo Bono*, cap. 52, sent. 6.

LACT. PIRM.

260. Confessio peccata et vulnera, quibus est subjecta imbecillitas carnis, subalterna erat. *Lib. 4, de Vera sapientia*, cap. 30.

261. Appetenda est haec omnibus medicina, sci-
fici confiteationis, quemam majori periculi evanescere
animam, quam corpus et quanquam latenter
mortis adhibenda est curatio. *Lib. 6, de Vera
culta*, cap. 24.

262. Nil sic cordis amissum reparat gratiam,
sicut iugis oris confessio. *Prose.*

263. Si delictorum manuia fodatur si hebetu-
dine gravatur, si desperatione tinguatur, si agitur
tentatione, currit ad confessionem, et libetur;

264, 265. Quanto gravante si delictum, et
crucior recidivante, tanto amplius asperna sit con-
fessio. Part. 1, *de Cato conuictu*, cap. 43.

266. Preclarum celestis gratia indicium, at-
que justificati hominis medicamentum quam-
maximum, est delictorum humili et devota con-
fessio. Part. 2, *de Obsecro*, cap. 13.

267. O delictorum ter letitia confessio! qui
placat Deum, consolat, reconciliat impios,
tergit sceleris, conscientiam mundat, iugis ritus,
tributi venient, auget gratiam, spondet gloriam.
Part. 2, *de Regimine Prelat.*, cap. 21.

S. LEO I.

268. Non remeat iudicio condemnandum,
quod fuerit in confessione purgatum. *Serm. 12, de
Quadrages.*

269. Sufficit illa confessio, que primum Deo
offeritur, tunc etiam sacerdoti, qui pro delictis
penitentium precator accedit. *Epist. 8, cap. 2.*

270. Ut puritatem conscientiae adipiscaris, con-
fiteo satias frequenter humili contritoque corde
peccata tua sacerdoti. In *Tabula spiriti*.

271. Circumspice diligenter cui debas confi-
teri peccatum tuum; prola prima medicum, cui
debet causam languoris expondere, qui sciat af-
firmari cum inflammat, fere cum dente, qui
condolendi et compatiendi noverit disciplinam.
Homil. 2, in Psalms. XXXVI.

PETR. ELES.

272. Peccatorum confessio debet esse pura,
sincera, humili, fideis; nisi enim pura fuerit,
immane est. *Prose.*

273. Sunt monnuli, qui sua dimidii peccata,
quedam confitendo, quedam subtienendo; talis
non cooperatur patre Dei, quia suu non est, sed
diabol. *Serm. 10, in die Oberum.*

LOUDOVICUS
BLOMUS.

ORIGEN.

274. Simulatoria est, et falsa prorsus confessio,
si ex cordis amaritudine non procedit. *Ibid., de
Confess. Sacram.*

275. Dura et deflenda conditio! peccare nos
cogit fragilis innata, et confitei prohibet con-
fusio peccati cognata. *Prose.*

276. Malum enim facere pudor non est, et pu-
dor est confiteri; timorem dico, quod commi-
te non timemus. *Serm. 34.*

277. A vestibulo hujus sacratissime virtutis ^{S. PETRUS}
omnes illas exclaudimus, quos ad confessionem
damnamus.

278. Appelanda est haec omnibus medicina, sci-
fici confessio, quemam majori periculi evanescere
animam, quam corpus et quanquam latenter
mortis adhibenda est curatio. *Lib. 6, de Vera
cultu*, cap. 24.

279. Vel sui excusatio ducit, quae non est con-
fessio, sed defensio.

280. Vel minus iactantia rapit, quae non est
confessio, sed illusio. *Serm. 58, de S. Andrea.*

281. Oportet confessarium non minus litera-
tum quam religiosum esse. *Prose.*

282. Literatum, ut sciat quid inimicatur, cui par-
cas, quando parceret debeat; religiosum vero, ut
pures manus levem ad Deum, et pro peccatoribus
fiducie intercedat. *Ibid.*

283. Ut confiteatur ratio movet, Deus cogit,
qui videt; et, si confundimur hic dicere, quid erit
in illa magna confusione, ubi omnia omnibus
palabunt? *Ibid.*

284. Spes vana multos obruit, qui, dum bona
presentia cupunt, aperte conscientiam suas no-
lunt, ne, si quales sunt hominibus appearant, ad
nulla presentis vita bona consendant. *Ibid.*

285. Prior per confessionem propria student
errare corrigeri, qui alii volunt errorem con-
fessum subvenire. *Opere, 27, cap. 4.*

286. Illi, quorum peccata humanum solitum ^{S. PROSPER}
latent, non ab ipsis confessi, si eu confiteri no-
lerint, Deum quem habent testem, ipsum habitu-
runt et uolent. *Lib. 2 de Vita contemplat.*

287. Boni est peccati confessio, si et errato
conscientio; nam quid prolet delecta placuit,
et non adhibeas meditari? *Sent. 101.*

288. Amat Deus confiteantibus parvere et eos,
qui semetipsoe judicant, non judicare. *Ibid.*,
sent. 210.

289. Omnia in confessione lavantur: conscientia
mauditor, amaritudi, tollitur, mact fugatur,
transfiguratur, spes reviviscit, animus illa-
rescit. Part. 1, tract. 1 *de Extremis mortali*, cap. 3.

290. Illa est pura confessio que ex casta dilectione
surgit. Part. 1, *de Benjamin minore*, cap. 11.

291. Mentiens in confessione tria peccata mor- ^{NICH. A. & VICTOR.}
A. ROMAETUS
A. ROMAETUS

talia commitit: scilicet mendacium permiclosum,
hypocrisia, et tertium, quia pollitus scienter ac-
cipit sacramentum confessionis. Tract., sup. Con-
fest.

RUPERTUS. 292. Oportet confessio susceptorem doctum
esse lego divina, eautumque discretione prece-
piti: ut sciat qualia, quibusque pro modo culpa-
rum, vel pro possibiliitate confitentium puni-
tione imponet onera. *Lib. 2, sup. Levit.*, cap. 43.

TERTULLIAN. 293. Tantum revelat confessio delictorum,
quantum dissimilatio exaggerat. *Prose.*

294. Confessio enim satisfactione consilium est,
dissimilatio contumacia. *De Penit.*, cap. 8.

295. Cur cessas aggredi quod scias modi? ²
muta animo et irrationalis: medicina si divi-
nitatis attributa in tempore agnoscat. *Ibid.*,
cap. 41.

S. THOMAS
AQUINAS. 296. Sieut Papa non potest dispensare ut ali-
quis sine baptismi salvetur, ita nec quod salvetur
sine confessione. In *Suppl.* tertie partis,

S. VALENTIN. 297. De necessitate confessio est, quod ho-
mo omnia peccata confiteatur, quae habet in me-
moria. *Ibid.*, quest. 9, art. 2.

298. Ubi humili confessio, ibi facilis venia
impetratio. In *Hortul. Rosar.*, cap. 16, sec. 2.

299. Difficile est, ut ad ea quae preparavit Do-
minus credentibus in se, tibi pervenienti sit adi-
tuus, nisi omnium vitius pectus exoneris. *Hom. 2,
de Arcta Vita.*

300. Ille secum magnas opes ad Paradisum
portat, qui onustus vitio pectus studio religio-
nis exonerat. *Hom. 6, de Oitiois verbis.*

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO. 301. Prins de vestro delito confitemini necesse
est, quam proximi ullam culpam reprehendatis.
Orai. 44, pro Ligario.

PLATO. 302. Quicunque aliquid injuste egreditur, ad in-
candens se ipsum, non ab ostegendum, sed in
accusatione producentum crimen promptius esse debet,
ut qui peccavit dei nomas et sanus incolamus
evadat. *de Libet.*

SENECA. 303. Vitia sua confiteri sanitatis initium est.
Ep. 33.

304. Locum innocentie tenet proximum con-
fessio, quia ubi confessio, ibi remissio. *De Moribus*,

305. Proximum ad innocentem tenet locum,
verecunda peccati confessio. In *Proverb.*

S. AUGUSTIN. 306. Fidentia est per quam magnis et ho-
nestis in rebus nullum ipse animus in se fiducie

cum certa spe collocavit. *De LXXXIII quest.*, quest.
31.

Confidentia est fortitudine figens anime, respon-
tu boni ardui, quod sibi proportionatum est, se-
cundum dictamen rationis. In *descript. terminor.*,
cap. *Fortitudo*.

Confidentia est expectationis mali, et perturba-
tions ob mali presentium remoto. *de Definit.*

Divitio. Confidentia triplex est: prima confi-
dencia est de seipso; secunda est, confidentia de
ale; tercua est confidentia de aliquo vano, Part. 1,
tit. 6, cap. 7, § 1.

SENTENTIA PATRUM.

4. Nemo majora fiducia uitit, quam qui ^{ex} ² S. AMBROS.

affectu diligat. *Lib. 5, ep. 29, ad Theodos.*, imper.

2. Memento te fidere in Christo, et si motus est ² AUGUSTIN.

pes tuus, et titulus, si aliquis non superas, si mer-
gi incipi, die, Domine pereo, libera me; die, Do-
mine pereo, ne pereas. *Serm. 13, de Verbis Dom.*

3. Sibi ipsi fidere, non fidei, sed perfidie est; ² S. BERNARD.

ne confidentia, sed disidentia est magis, in se-
meli posse habere fiduciam. *Ser. 5, in Vigilia Na-
tive Dom.*

4. Si quis devotus, si quis sollicitus, si quis
spiritu fervens sit, caveat sibi, ne suis fidet mer-
itis, ne suis operibus innatit; aliquo non hu-
mido animum intrat gratia. *Serm. 3, de An-
nunt. B. M.*

5. Debet dolorem spei fiducia delinare. In fine
serm. *de Transitu S. Matthei*.

6. Quantum crescit in gratia, tantum et in
fiducia dilataris. *Serm. 3, sup. Cant.*

7. Fidelis homini magis inter flagella fiducium
est. *Ep. 256, ad Eugen. papam.*

8. In virtute tua non posas, in virtibus tuis
non confidas, sed confidentia tua semper sit in
Christo. *Serm. 3, ad Sororem.*

9. Est infidelis fiducia solius maledictionis ca-
parum, sed videlicet in spe peccamus. *Prose.*

10. Ne illa fiducia diencia est, sed insensibilis
quaesitio et dissimilatio perfida.

11. Hoc est autem vera homini fiducia a se
deficiens et innitens Domino suo. *Serm. 3,
de Annunt. B. M.*

12. Confidentialia vera non innititur propriis vi-² D. BONAVENT.

ribus, sed divinis. *Sup. Iust.*, cap. 5.

13. Devote mentis confidentia solet esse indi-
cium exauditionis. *Lib. 2 de Profectu religios.*
cap. 67.

14. Magna contra diabolum arma sunt, in suis CASSIODORU

viribus fiduciam non habere, sed Deum rogare,
qui adversorum possit opprimere. *Sup. Psalm.*
xiii, vers. 27: *Quantum humiliata est in pulve
anima mea.*

S. CYPRIANUS. 15. Adversaria est confidentia, quae periculis vitam suam pro certo commendat. *Prose.*

16. Expedit plus bene timere quam male fide-
re. *de singularitate Clericorum*, cap. 2.

17. Facit experientia fidabilitatem in praece-
temporibus, ut et securi in posterum fidamus. *Sect. 4, sup. Psalm. xxx, vers. 6: Redemisti me Domine Deus veritas.*

S. GREG. MAG. 18. Tanto major fiducia mentem roboret, quanto
hanc fortior pro veritate affectio angustiat. *Lib. 42, Moral., cap. 12, sup. illud: John 13: Et habebis fiduciam.*

19. Quibusdam sepe magnitudine virtutis oce-
sio perditionis fuit, ut cum de confidentia virium
inordinata securi sunt, impinete per negligen-
tiam morarentur. *Part. 4 Patoral., cap. 4.*

20. De omnipotenti Dei misericordia orinrete
confidit, qui hoc quod peccando delinquit, peni-
tentiem corrigit, fieri tangit. *Libr. 2, in Regnum,*

cap. 3, sup. illud: Dominus est quod bonus est.

21. Venit potius est fidendum, aut si quid un-
dis inscribat, quam humanum rerum pro-
peritatis. *Ep. 82, ad Sophronium.*

HUGO A SANTO VICTORE. 22. Fiducia est ex virtutib[us] conscientia immo-
tam mentem inter adversa sibi constitutare, et de
hunc exitu confidere. *De fruct. carnis et spirit.,*

cap. 14.

HUGO CARD. 23. Confidentialiter habet, et venire consequeris.
Sup. Genes., cap. 4.

S. JOANNES CHRYSOSTOM. 24. Grata anima quanto fruuntur fiducia,
ante maiorem Deo reverentiam exhibent. *Hom.*

39, sup. Genes.

25. Nemo qui male vivit desperat, cum ante
primos etiam possit voltare; nemo qui virtutem
colit confidat ac deundat, ne miraretur quae piam
antevertat. *Hom. 82, sup. Matth.*

26. Omnis qui confidens est in operibus suis et
gloriantur securus est; qui autem securus est
non timet; qui non timet nec cavit, qui autem
non cavit, quando non sperat, supplantatur a
diabolo et dejetur. *Hom. 5 Oper. imperf. sup.*

Math.

27. Utramque periculosum est, et confidentia et
desperatio; nam confidentia stantem evertit, et
desperatio post lapsum non admittit resurgere.
Hom. de Prodit. Iude.

28. Nemini fidelis qui in malitia vivit. *Serm.*

13, sup. Ep. ad Philippi., in Morali.

29. Nemo malus desperat, nemo bonus ni-
mum sibi confidat; sed illa trepidus, hic diacris
est. *Hom. 38, sup. I, ad Corinth.*

30. Noli, si sis, nimis confidere, sed cave ne
cadas; nam, si Paulus, qui omnium firmissimus
erat, formidavit, longe magis nobis est formida-
ndum. *Ibid. Homil. 23, in Moral.*

31. Stantem confidere et desperare iacentem
perditam animalium est. *Homil. 10 de Panis.*

32. Ne credas in vita tua into carnis tuae, neque *s. JOAN. CLIM-*
tib[us] ipse omnia fides. Grado 15.

33. Nihil ita charitatem solvere odinique
conseuerit efficere, sicut confidentia. *Ibid., gra-*

du 26.

34. Quantum homo justus pluribus impugnatur *JOAN. GEB*
tentationibus, et quanto, renitens eis, plures
arincubat, tanto frequentius, certius, et ideo fortius
quis humilis in Deum se projecti, de Deo
sperat et confidit. *Part. 3, de Laudat. Theologice,*

lib. 1, prosa 3.

35. Semper potius de oratione, quam de con-*PETR. BREA*
fidentia tua, de Deo tantum et non de Principi-
pum familiaritate confidit; quia maledictus qui
confidit in hominē. *Ep. 134, ad Wilhelmum elec-*

torum.

36. Non confidat illis, qui solent dare verba,
quorum amicitia queritur est et familiaritas
sumptuosa. *Ibid., tract. de Instit. episcopi.*

37. Quantum fidiles de se diffidunt, tantum
in divina spe adiutorio confidunt. *Part. 2, sup.*

EICH. A. S. VICTOR.

38. Multum contrariatur supereros visitationi
falsa libertas, animi et magna confidencia sui.
Lib. 2 de Init. Christi, cap. 10, sect. 2.

39. Qui confidit in Domino non deseretur ab
eo, in quaque tribulatione fuerit. *In Hortul. hosar., cap. 41.*

SENTENTIA PAGANORUM.

40. Hominis est bona spe fredi benesque spe-*ARISTOTELES.*
rants confidere. *Lib. 3, de Moribus, cap. 7.*

41. Due res dant plenum roboris animo, *SENECA.*
fides veri et fiducia. *Ep. 94.*

42. Fiduciam cum verecunda habeo. *Sent. SIXT. PHILOS.*

244.

43. Non judicata esse sapientia studiosum, cui
non de omnibus creditis. *Ibid., sent. 249.*

CONFLECTUS VITIORUM ET VIRTUTUM.

SENTENTIA PATRUM.

44. Avarus ait: Quid injustum est si, cum alie-*s. AMBROSIUS.*

na non invadam, propria diligentius seruo?
Prose.

45. Largitus respondet: O! impudens dictum!
propria dicas? que? ut quibus reconditis in hunc
mundum detulisti?

46. Quando in hanc ingressus es lucem, quando
de ventre matris existi, quibus quae facultati-
bus, quibusque subtilibus stipitis ingressus es?
Ser. 81.

CONFLECTUS VITIORUM, ETC.

Gloria vania, et humilitas.

4. Inanis gloria, cum plene mente cepiterit,
max septiformem in illa nequitam gignit: ino-
bedientiam, jactantiam, hypocrisiam, contentio-
nem, pertinaciam, discordiam, ac novitatis pre-
sumptionem. *Prose.*

5. Sed si huile vera humilitas opponatur, omni-
nis ejus nequitia vacuatur. *Precat. 2, ante Mis-*ta.**

6. Nemo ad certamen virtutis admittitur nisi,
prius ab omnibus aliis abusus delictorum,
gratiae celestis munere consecretur. *Lib. 4, sup.*

Lue, cap. 4.

7. Quid aliud quam pie viventum crudelis
persecutio adversus conglobatas virtutum acies
desavit? *Prose.*

8. Pugnat contra humilitatem superbia; contra
Dominum timorem, inanis gloria; contra pa-
reum religionem, similitudo; contra subjectionem,
contemptus; contra fraternam congratulationem,
invidia; contra dilectionem, odium; contra libe-
ratarum justae conceptionis, detracitio; contra pa-
tientiam, ira; contra mansuetudinem, provicia;
contra satisfactionem, tumor; contra spirale
gaudium, secularis vita; contra virtutis exerci-
tum, torpor vel ignavia; contra firmum stabili-
tatem, dissoluta vagatio; contra sp[irit]us fiduciam,
desperatio; contra mundi contemptum, cupiditas;
contra incoercionem, obduracy; contra inno-
centiam, fraus et fortunam; contra veritatem,
fallacia atque mendacium; contra ciborum par-
temoniam, vendris inglavies; contra moderatam
mororem, inepta letitia; contra discretam taciti-
tum, multiloquiam; contra carnis integrati-
tatem, immundiciam; contra cordis munditiam,
spiritus formicatio; contra amorem patrum
collegas, appetitus seculi. *De conflictu vitorum et*

cirtutum, cap. 4.

9. Qum omnis durus, o quam amarus est superbius
congressus, quus Angelos de coelo projici, homi-
nes de Paradiiso minavint. *Ibid., cap. 5.*

Invidia et concordia.

10. Superbia dicit: Multis, imo pene omnibus
melior es, verbo, scientia, divitii, honoribus,
cumclique que carnalibus, vel spiritualibus sup-
petant charismata. Cum ergo despici, cunctis
temeribus superiorum attende. *Prose.*

11. Humilitas respondet: Memento quia pulvis
es, qui cinis es, qui putredo et vanitas es; quia
etiam aliquid es, nisi tantum te humiles quantum
magis es, perdes omnino quod es.

12. Numquid tu alius es, quem primus Ange-
lus? numquid tu splendidior in terra, quam Lu-

CONFLECTUS VITIORUM, ETC.

Inania gloria et Timor Dei.

13. Inanis gloria dicit: Age homini quod va-
les, estende enatus bonum quod agis, ut bonus
a cunctis dicaris, ut sanctus et venerabilis ab
hominalibus praedicabis, ut Dei electus voceris, ut
nemo te contineat, nemo despiciat, sed universi
tibi debitum honorem persolvant. *Prose.*

14. Timor Dei respondet: Si boni aliiquid agis,
non pro transitoris, sed pro aeternis bonorum
id age.

15. Occulta quod agis, in quantum vales; quod
si ex toto nos vales, sit in animo occultandi
voluntas, et non erit de ostentatione uli teme-
ritas, nec criminis erit aliquando manifestare,
quod semper vis colatum habere. *Ibid., cap. 3.*

Simulatio et vera Religio.

16. Simulatio dicit: Quis? nihil boni in ab-
scondito facis, ne a cunctis cognitis detesteris,
flinge te foris esse, quod infus non appetis.
Prose.

17. Religio vera respondet: Imo magis satago
esse quod non es; nam ostendere te hominibus
quod non es, quid aliud quam damnatio est?
Ibid., cap. 4.

Inobedientia et subjectio.

18. Inobedientia dicit: Quis tu es ut pejori-
bus obtemperas, deterioribus famillatum exhibe-
bas? Te magis quam illos decueras impetrare, qui
tibi non possunt ingenui vel industria coquari:
obtempora igitur magis domini imperio, et non
sit tibi cura de aliquo. *Prose.*

19. Subjectio respondet: Si Domini obtemp-
erandum est imperio, humano gaudiu[m] necesse
est magisterio. Quales enim esse debent hi qui
imperant, non est a subtilis discutiendum. *Ibid.,*

cap. 5.

Invidia et concordia.

20. Invidia dicit: In quo illo, vel illo minor
es? cur ergo ies vel equalis, vel superior non
es? quanta vales ipse, quis ipsi non valent? non
ergo ies aut superiores aut equalis esse debent.
Prose.

21. Concordia respondet: Si ceteros virtutibus
anteceles, tutus in loco intimo, quam in summo
temeribus conserves, semper enim de alto pe-
gor fit ruina. *Ibid., cap. 6.*

Odium et charitas.

22. Odium dicit: Absit ut illum ames, quem in omnibus contrarium habes, qui tibi derogat, qui tibi insultat, qui te injurias exasperat, qui tibi peccata tua impropriet, qui te diciat, operibus, honoribus semper pretere festinat: nisi enim tibi invideret, nequam se tibi ita preferret. *Prose.*

23. Charitas respondet: Numquid quia haec que narras odio habenda sunt in homine, propria non est animanda Dei magno in homine, sicut Christus qui in cruce positus inimicos suos dilexit.

24. Omnem ergo amaritudinem felis evome, et quoque pacto voluntaria, charitatis dulcedinem sum, nihil enim stuvam, nihil illa beatius. *Ibid.*

Detractio et correpio.

23. Detractio dicit: Quis potest sustinere, quis sentio tegore, quanta ille prava committit, nisi forte qui consentit? *Prose.*

26. Libertas justa correptionis respondet: Ne facienda sunt mala proximi, nec consentienda, sed charitate fraterno in faciem proximus est redargendus, non autem occulte detrahendum.

27. Majus scandalum sumit, qui se detrahenti intelligi, quam qui corripientem suerint.

28. Et nonnumquam errata delinqentium ad tempus silentio tegenda sunt, ut aptiori tempore corriganter. *Ibid.*

Ira et patientia.

29. Ira dicit: Quia erga te aguntur, haec auquimitter ferri non possunt, amo tolerare peccatum est: quia si non es cum magna exasperatione resistitur, contra te deinceps sine mensura cumulantur. *Prose.*

30. Patientia respondet: Si passio redemptoris ad mentem reducitur, nihil tam durum, quod non sequitur animo toleretur.

31. Sed quanta sunt in comparatione passionum eius, que patitur? Haec enim opprobria, irrisiones, contumelias, ulpas, spuma, flagella, spinam coronam, crucemque sustinuit; et nos miseris ad nostram confusione uno sermone fatigamur, uno verbo dejicimus. *Ibid.*

Protervia et mansuetudo.

32. Protervia dicit: Numquid stultus, numquid brutus animalibus ac insensatis lenia verba, non asperima magis, ut tales decet, dum delinquunt, oljicienda sunt? *Prose.*

33. Mansuetudo respondet: Non tua in his persuasio, sed Apostoli sequenda est preceptio di-

cens, Seniorem ne increpaveris. Quid protervia malum deterius adhuc subtilis, quam praelatis noest?

34. Seipius enim contingit, ut leniter, ac cum charitatis dulcedine praelatum correptionem spernant, et contra humilitatis verba, despectionis sumunt jacula. *Ibid.*, cap. 10.

Tumor et satisfactio.

35. Tumor dicit: Testem habes in colis; non sit. Nisi cura quid de te suscipient homines in terra. *Prose.*

36. Satisfactio respondet: Non est danda detrahendi occasio, non susurrandi suspicio; sed si adsum quia corrigitur, manifestanda; aut certe si desunt, humili protestatione neganda. *Ibid.*, cap. 11.

Tristitia et gaudium.

37. Tristitia dicit: Quid habes unde gaudeas, cum tanta mala de proximis spargas? Perpende cum quo maiore omnes intuendi sunt, qui in tanto contra te amaritudinis felle versantur. *Prose.*

38. Gaudium respondet: Non est in his contristandum, que gaedes, sed e contra magis gaudium; et nullus locus mororos esse debet, ubi tanta latitia succedit. *Ibid.*, cap. 12.

Torpor vel ignoratio et exercitium.

39. Torpor vel ignoratio dicit: Si lectio, et continuato studio semper insistis, oculorum caliginem incurris: si indesinenter lacrymas fundis, ipsos atiam oculos amittis. *Prose.*

40. Si protelatis vigilia psalmorum censem perstolis, insaniam captus acquisiri: si quotidiano labore te confidis, ad opus spirituale quando consergas?

41. Ignoratio virtutis respondet: Quid tibi ad hoc profundendum tam longe temporum spulis proponis? numquid scis si erastinum vivas? immo etiam si unum horam in hac vita facias, ignoras. *Ibid.*, cap. 13.

Evagatio et stabilitas.

42. Evagatio dicit: Si Deum ubique esse credis, cur unum locum singulariter, quo tanta mala perpetratur, custodis, et non potius ad alia transitis? *Prose.*

43. Stabilitas firma respondet: Si ita est ut asseris, quia ubique Deum esse fateris; ergo nee iste locus desiderensus est, quem fugere appetis, quia et in ipso Deus est.

44. At, inquis, meliorem inquire, meliorem inventio; sed respondeo: Numquid meliorem, aut

etiam talem invenies, quemad diabolum, et Angenos ejus, et hominem perdidisse cognoscis?

45. Memor esto itaque, quis primus Angelus de Celo ruit; et primus homo de Paradiiso expulsa, ad seruam hujus saeculi pervenit.

46. Attende quia Lot exercitio malorum probatus, inter Sodomitas sanctus fuit; in monte vero securitate corpore, inebriatus cum filiabus suis peccavit. *Ibid.*, cap. 14.

Desperatio et fiducia.

47. Desperatio dicit: Que et quanta commisisti, quam gravia criminis, quam numerosa delecta, et tamen in melius vitam nondum mutasti, nequum conversatione utiliter correxisti. *Prose.*

48. Ecce enim, ut cernis, mala consuetudine obligatus teneris; conari exsurgere, sed peccatum oneribus progravatus laberis.

49. Quid ergo agendum est, quando de pretensis certa damnatio imminet, et de presentibus emendatio nulla succedit; nisi ut non amittantur rerum temporalium voluptates, dum consequi nequeant futuri seculi delectationes?

50. Fiducia respondet: Si de criminibus et de delictis agitur, ergo David adulterii simul et homicidi reus de inferni fanciulus Domini misericordia describatur liberatus.

51. Eco Manasses omnium peccatorum nefandissimum, impurissimum ac sorridissimum, illecebrisissimum quoque et soleratissimum, per pontificatum ad vitam de morte rediit.

52. Non ergo quisque differat de die in diem, dum nescit si vel unam diem correctionis habeat; ut quod heri non egit, agat hodie, dum adhuc vivere licet. *Ibid.*, cap. 15.

Cupiditas et mundi contemptus.

53. Cupiditas dicit: Valde sine culpa es, quod quando habendas concupisces; quia non multiplicare appetis, sed egere pertimesces; et quod male aliis retinet, ipse melius expendis. *Prose.*

54. Mundi contemptus respondet: Ista nec apud homines secularies sua pericolo vel offensione procurantur, quin quanto quaque amplius habere coepit, tanto amplius habere concupiscit: filiae ut modum in concupiscentio non habeat, dum innumeris hujus saeculi curis deserire festinat.

55. Si igitur secularibus viris ita est perniciosa cupiditas industria, quanto magis illa perniciosa, qui habent, et conversione jam secularies, qui habuit, et conversione jam secularies esse desierunt? *Ibid.*, cap. 16.

Obduratio et misericordia.

56. Obduratio dicit: Si ea que possides indi-

gentibus tribuis, unde subjectos absque penuria nutritis? *Prose.*

57. Misericordia respondet: Memento quid purparato diviti contigerit, qui non ideo damnatus est, quod aliena abstulerit, sed quod egredi pauperi sua non tribuerit. *Ibid.*, cap. 17.

Furtum et fraus cum innocentia.

58. Furtum dicit: Si aliena non tollis, ex proprio vel dives, vel sufficiens esse non potes. *Prose.*

59. Fraus dicit: Si cuncta, quae tibi praelatus servando commisisti, illibata consignas, et nec modicum quid reservandum existimas; unde vel propriis utilitatibus consulis, vel amicis et commilitonibus places?

60. Innocentia ad ultraque respondet: Melius est pauperem et insufficientem esse, nullique ex dato placere, quam aliquem ledere furto vel fraudem.

61. Qui enim aliena quoniam dolibet inuste praripit, ipse ubi regni ecclesie aditum claudit. *Ibid.*, cap. 18.

Ventrus ingluvies et oidorum parsimonia.

62. Venatus ingluvies dicit: Ad usum Deus omnium mundu condidit; et qui saturari cibo resipuit, quid aliud quam numeri concessio contradicit? *Prose.*

63. Ciborum parsimonia dicit: Unum horum quod dictis, verum est: ne enim homo fame mortetur, omnia ad eum Deus creavit; sed ne mensuram comedendi excederet, abstinentiam impetravit.

64. Quapropter sicut ager ad medicinam, sic ad sumendas dapes dobet quisque accedere: ne quicquam videbit in illis voluptatem appetens, sed necessitati succurrens. *Ibid.*, cap. 20.

Inopia letitiae et moderatus morsor.

65. Inopia letitiae dicit: Ut quid animi gaudium intus abscondis? egredies in publicum letum, dic aliiquid foris, unde vel tu vel proximi rideant, fac eos laetus tua letitia. *Prose.*

66. Moderatus morsor respondet: Unde tibi non tanta letitia? numquid jam diabolum vivis? numquid jam inferni peccatum evasisisti? numquid jam de exilio ad patriam venisti? numquid jam de tua electione securitatem accipisti?

67. Comprise ergo inmem letitiam, qui non duxi evasisti postulare errunnam: nonne apud omnes insanus iudicatur qui, tembris reclusus, carceris gaudere conatur? *Ibid.*, cap. 21.

Multiloquium et Silentium.

68. Multiloquium dicit: Non ille reus tenet-

tur qui plura quidem, sed bona loquitur; sed ille, qui salem rara, sed mala dicere probatur.

Pro.

69. Silentium respondet: Verum est quod dicit, sed dum multa bona proferri videntur, siepe contingit ut a bonis locutus inchoata, ad aliquod primum deretur.

70. Forte inter immumeris verbis declinantur criminosa, sed nunguimus decimari poterunt nulli atque oloss, de quibus unque ratio in futurum erit reddenda. *Ibid.*, cap. 22.

Luxuria et Castitas.

71. Luxuria dicit: Cur te in voluptate tua non dilatas modo, cum quid te sequatur ignorare? acceptum ergo tempus in desiderio perdere non debes: quia quam citio pertranseat, nescias. *Pro.*

72. Si enim miseri Deus in voluptate colus nollet, in ipso humani generis exordio masculum et feminam non fecisset.

73. Castitas respondet: Nolo ut ignorare te fingas, quid post hanc viam recipies, si enim pie et casto vixeris, sine fine gaudies; si vero impie et luxuriose, aeternis incendis subiacebis.

74. Inde autem castus magis deles vivere, unde quam clius tempus accipuum pertranseat, ignorare te dicas. *Ibid.*, cap. 24.

Amor saceruli et Amor patris caeli.

75. Amor saceruli dicit: Quid pulchrini, quid honesti, quid potest esse delectabilius, quam quod in presenti vita quotidie certum? *Pro.*

76. Amor patris celestis respondet: Si te ista delectant, quae sub celo sunt; si carcer illa pulchra est, patria, civitas, et domus quales est?

77. Si talia sunt, quae colunt peregrini, qualia sunt quae possident filii?

78. Si mortales et miseri in hac vita taliter sunt remunerati, immortales et beati qualiter sunt in illa vita diuina?

79. Quapropter recusat amor presentis seculi, in quo sic nullus nascitur, ut non moriatur, et succedit amor futuri saceruli, in quo sic omnes vivificantur, non deinceps moriantur. *Ibid.*, cap. 26.

80. Quandiu vitius imperatur, plena pax non est, quia et illa quis resistunt periculoso, debellantur prelio, et illa quis vita sumit, nondum securi triumphantur otio, sed adhuc sollicito premuntur imperio. *Lib. 19, de Civitate Dei*, cap. 17.

81. Bellum gravissimum et amarus cogitari non potest, quam ubi voluntas sic adversa est passioni,

et passio voluntati, ut nullius eorum victoria tales inimicius finiantur, ubi sic configit cum ipsa natura corporis vis doloris, ut neutrum alteri cedat. *Ibid.*, cap. 28.

82. Olens mens hominis, et undique diaboli infestatione valvata, vix occurrit singulis, vix resistit: si avaritia prostrata est, exsurgit libido; si libido compressa est, succedit ambitio; si ambitio contempta est, ira exasperat, inflat superbia, violencia invicta, invicta concordiam rumpit, amiculum zelus abscondit. *Lib. 4, contra duas Epist. Pelag.*, cap. 10.

Charitas et superbia.

83. Pascit esurientem charitas, pascit et superbiam: caritas ut Deus laudetur, superbia ut ipsa laudetur. *Pro.*

84. Vestit nudum caritas, vestit et superbiam; jejunum caritas, jejunum et superbiam; sepiet mortuum caritas, sepiet et superbiam; omnia opera que vult facere caritas et facit, agitat contra superbiam. *Tract. 8, sup. Ep. Joan.*, cap. 4.

85. Iubet anima virtutes, quibus instruitur, et armatur contra vitia; temperantiam habent contra prospera, fortitudinem contra adversa. *De spiritu et anima*, cap. 26.

86. Melius configitur cum vitiis, quam cum sine illis confunditione dominatur. *Lib. 21, De Oratione fidei*, cap. 15.

87. Universa hominum vita, virtutis palma est. *Orat. 4.*

88. Cum ex aliis quibusunque bonis virium magis sursum capite soleat incrementum superbiam; sola humilitas omnium propugnaculum, iurisperit virutum, ejus fortiter resistit malitiae, obviat presumptioni. *Ep. 1, ad Robertum.*

89. Satis delicate se palpat, qui vult sine labore, studioque continuo vel vita superare, vel virtutes acquirere. *De ordine vita.*

90. Superbia sicut est origo omnium criminum, ita est ruina omnium virtutum ipsa est in passo primo, ipsa in confusione, postrema. *Pro.*

91. Cetera vita solis illa virtutes impedit, quibus ipsa destruuntur: ut luxuria, pugnaculum, ira patientiam; sola vero superbia contra cunctas animi virtutes se erigit. *De Inter. domo*, cap. 41.

92. Ordinata procedit acta adversus septem peccati gradus spiritus sepiiformis. *Pro.*

93. Contro negligenter timor exsurgit; qui enim timet Deum, nihil negligit.

94. Configit adversus experientiam mali scientiam spiritus, docons quid perniciosum sit, quid expediat experiri.

S. BASILIS
S. EUGENIUS.
S. BERNARD.

S. ERIBER.

95. Contra concepcionem mali, dimitat fortitudine; nulla enim nisi in manu fortis liberatio est.

96. Evidenter curiositati pietas adversatur, et quem illa a corde evocat, ista revocat.

97. Ut maligni artem arte deludat, consuetudini consilium se opponit.

98. Contemptum Dei spiritus intellectus impunit, illuminans tembras corda, et lucem dirius misericordie et copiose miserationis infundens.

99. Executur negligenter, ut timoris spiritus replet mentem; alijgenter curiositas ut succedit pietas, experientia mali fugatur, apponiturque sciencia.

100. Concepcionem prevalet fortitudo, consilium consuetudinem amputat, intellectus vigens contemptum amovet, et disparsente omnino mali tui superius regnat.

101. Misera anima, quam perniciose negligenter soporaverat, timor suscitat.

102. Quam pejus existavat curiositas, pietas blande demulcit.

103. Quam attraxerat experientia mali, scienza quid actuum sit indicans, dolorem apponit.

104. Quam tenera concepcionem, quod sumus est fortitudo erigit.

105. Quam ligaverat consuetudo, consilium solvit.

106. Quam contempsit in carcere trumperat, intellectus equum de carcere.

107. Quam malitia jugulaverat, sapientia resarcit. *Serm. de septimi donis Spiritus sancti.*

108. Prece tibi contra adversarii machinas, sunt arma diversa. *Pro.*

109. Si libidinis in nos bellum moverit, socios nobis in pugna animi casitatem adversus illum assumamus.

110. Si te per odium vulnerare studuerit, ad fraternalm charitatem accurrite.

111. Si te per arrogantium oppugnauerit, humiliatum ei opponit.

112. Si corporis concepcionem adversum te incutaverit, temperante thorace velociter induito.

113. Si lascivie jaacula in te contorserit, galeam continentiam in eum assumas.

114. Si divitiarum cupiditate te stimulaverit, pauperis beatitudinem amplectere.

115. Si grisea vita te adorans fruunt, jejunum tibi alias aptes. *De modo lingui.*

GLOSSA OF. 116. Cum aliis vita potest expectari confituz, sed hanc, scilicet formicationem, fugite, ne approximetis, quia non aliter potest melius vinci. *Sup. I, ad Cor.*, cap. 7.

117. Virtus dum viliis remittitur, quadam delec. s. OSB. MAG. *Pastoralis*, cap. 4.

118. Qui contra vita semper in acie est, habet etiam hoc tempore helum suum; et fortasse gravius affligitur, cum non extraneorum letibus, sed suorum moribus impugnatur. *Lib. 31, Moral.*, cap. 4.

119. Alia vita eas columnmodo virtutes impedit, quibus ipsa destruntur; ut videt, ira patientia, gastrimargia abstinentiam, libido continentiam expugnet. Superior autem nequam unius virtutis extincione contenta est, sed contra cuncta anima membra se erigit. *Lib. 31, Moral.*, cap. 18.

120. Conflictus vitiorum, exercitia sunt virtutum. *Lib. 3, de Area Noe, Moral.*, cap. 10. RUGO A. S. VICTORE.

121. Virtutes explicant vita: humilitas superbia, claritas invidiam, pax iracundiam, gaudium accidens, liberalitas avaritiam, abstinentia galum, castitas luxuriam. *Serm. 11, de Spiritu sancti.*

122. Ubi vita cum impetu sunt fluentia, et malos de tormenta trahentia, ibi virtutis est cuiuslibet dissipatio. *Pro.*

123. Aufert superbiam humilitatem, ira pacem, invidia charitatem, aeedia gaudium, avaritiam largitatem, luxuria castitatem. *Serm. 23.*

124. Hominum cum vitiis conflictantium, ali sunt stantes, ali nutantes, ali vagantes. *Pro.*

125. Stantes sunt confirmati, nutantes nondum radicati, vagantes dissipati.

126. Stantes sunt qui vineant, nutantes qui pugnant, vagantes qui vincuntur.

127. Stantes sunt in pace, nutantes in luctamine, vagantes in abdicatione.

128. Stantes possident, nutantes appetunt et querunt, vagantes fugiunt et abstrahuntur prius ad illicita opera, postea ad turpia. *Lib. 1 Miscellan.*

129. Illud est cunctorum lactaminum velut JOAN. CASE quodlibet solidissimum fundamentum, ut primus carnarium desideriorum incensio permanenter. *Pro.*

130. Nullus carne propria non devici, legitime decerterat poterit; et qui legitime non decerat, sine dubio nec in agone configere, nec corone gloriam, nec victoria gratiam poterit promoveri. *Lib. 5, de Spiritu Gastrimargia*, cap. 16.

131. Sine vera humilitate nullus penitus viti poterit unquam triumphus acquiri. *Lib. 6, de Spiritu formicat.*, cap. 4.

132. Comodoxia tanto est perniciosa ad con-

fictum, quanto obscurior ad cavendum. Lib. 11, de Spirit. Genodosis, cap. 2.

133. Unusquisque vitium, quo maxime infestatur, explorans, adversus illud arripit principale certamen. Collat. 5 Abbat. Serapion., capitulo 14.

134. Virtutes non occultatione vitiorum, sed expugnatione parantur. Collat. 18 Abt. Piamonius, cap. 8.

S. JOANNES CARYSOST.

135. Omnim honorum prima et fortiora tria sunt mala, scilicet gula, avaritia et vano gloria. Prose.

136. Omnium malorum prima et fortiora tria sunt bona: eleemosyna, oratio, et jejunium. Eleemosyna contra avaritiam, jejunium contra gulum, oratio contra vanam gloriam. Hom. 13 Oper. imperf. sup. Matth.

JOAN. GREG.

137. Frusta prelatur adversus alia vita, qui gule portant spirit. Part. 4, Serm. Dom. 1 Quadr.

ISID. HISP.

138. Semper est conflictus inter virtutes et vita; nam cohærente et conjungi non potest veritas cum mendacio, pudor cum petulantia, fides cum perfidia, castitas cum luxuria. Lib. 2, de Sum. Bone, cap. 36, sent. 6.

139. Tunc se viri sancti veracius a vitiorum colluvione detergunt, dum ab eis contra singula vita virtutes singulis apponuntur. Prose.

140. Interdum vita cum virtutibus ad utilitatem configunt, ut ipso certamine vel mens exercetur, vel ab elationis concurso animus restrinatur. Ibid., cap. 37, sent. 1.

141. Adversus vitiorum impetus, contraria virtutibus est pugnandum. Pro.

142. Contra luxuriam, cordis est adhucenda munditia; contra odium, dilectio est preparanda; contra iracundiam, patientia est propendenda; contra timorem, fiducia adhibenda est virtus; contra torporem, celi praeium.

143. Tristitia quoque gaudium, aessio fortitudine, avaritia largitia, superbia humilitas opponenda est. Ibid., cap. 37.

144. Singula virtutes nascentia contra se vita reprimunt, ac tentacionum motu virtute divinae charitatis extinguiuntur. Prose.

145. Libidinem abstinentia domat, adversus iram tolerantia dimicat.

146. Tristitia morosus spes eterni gaudii superat, et quem turbata mens de exterioribus afficit, dulcedo interioris tranquillitatis lenit.

147. Adversus invidiam preparantur caritatis; et adversus iram incendia mansuetudinis adhibentur tranquillitatis.

148. Adversus superbiam opponitur humilitas Christi, qua humiliantur elati. Ibid.

149. Non potest quisquam spirituilla hellam suscipere, nisi prius carnis edomaverit cupiditates. Ibid., cap. 41, sent. 4.

150. Tunc hostes, qui intra nos sunt, a nobis fortius superatur, quando prius que intra nos sunt vita extinguiuntur; nam frustra foris agit bellum, qui intus habet periculum. Lib. 2 de Summo bono, cap. 42, sent. 11.

151. Ubi vita non sunt, nec virtuti locus est. LACT. FIRM. quidem; sicut nec Victoria, ubi adversarius nullus est; ita fit ut bonus sine malo esse in hac vita non possit. Lib. 6 de Vera vita, cap. 15.

152. Præparat se quisque ad agendum, erudit se ad iustitiam, instruit ad virtutem ut, si forte adversarius inducerit bellum, nulla vi, nullo terrore, nullis cruxiatis a recto et bono divellatur. In fine Epitom. divini insti.

153. Iniquitas cum justitia non habet pacem; temperantia edit christias; fastidio nulla cum veritate concordia. Prose.

154. Non amat superbiam mansuetudinem, pertuliant veracundiam, avaritiam largitatem.

155. Et tunc pertinaces habet diversas illa conflictus ut, etiam si exteriori comprescet, ipsa tamen piorm cordium penetralia inquietare non desinit. Serm. 9 Quadr.

156. Interior homo, in Christo regeneratus et cum a vinclis captivitatis est eritus, assiduus habet cum carne conflictus et, dum coibet concupiscentem, palitur repugnantem.

157. In qua discordia non facile oblinetur tam perfecta victoria, ut etiam que sunt abrumptata non illoqent, et que sunt interficienda non vulnerent. Serm. 5 de Jejuniis septimi mensis.

158. Christiane Religionis via ea est ut, ubi est Spiritus sanctus, ibi statim sequatur conflictus. Hom. 15.

159. Temperantia pugnat contra libidines, prudenter contra errores, fortitudo contra adversitates, justitia contra inequalities. De charit. cap. 11.

160. Gravissimi hostes nobis sunt: superbiam aucteri homini Deum, luxuria seipsum, avaritiam proximum; gula decipiit seipsum, invidia sugillat, ira flagellat, aecida ligat. Prose.

161. Humilitas opus celeberrimum quasi potio superbiam excludit.

162. Apponitur contra luxuriam castitas, que illam penitus destruit.

163. Contra avaritiam configit eleemosyna, que sua perseverante largitate illam opprimit.

164. Major solito abstinentia gula venenum eliminat.

165. Invidia visus rebus opinis macrescit; tu autem fidelis si vis illam vincere, humili oculos

S. PETRUS CEL.

S. LEO L.

S. PETRUS CARYSOL.

PETR. BLES.

tus, ne videas unde dolcas, vel quod verius unde percas.

166. Iræ opponitur mansuetudo, nihil enim facilius frangit iram; quis enim, qui passus est injuriam, mansuetudo provocat adveniam, et eum qui intulit, ad lacrymas inducit.

167. Similiter contra aedem conflitit devotio, que hunc torporum citio evacuat. Ibid., Serm. 11, Quad.

168. Virtus adversariorum infestatione lassitatem, dore vernat et fructu. Prose.

169. Tunc virtus se expandit propega multa, cum malis reluctantibus fuerit provocata.

170. Nec ad plenam fides discernitur, nisi telo infidelitatis fortiter impetratur.

171. Justitia non absque terrore est, quando gloriantur, nisi cum experimentum sui injustitia capit. Lib. 5, epist. 4.

172. Turba vitiorum, ordine confuso, preepe rapitur ad bellum. Pro.

173. Confundunt voces et permiscunt ordinis, de S. Vitali Mart.

174. Si quodlibet grossibus et incessu composito procedit ad bellum exercitus virtutum; quo tamen tardius venit, ut virtus auxilio fulcuntur. Opus. 7, cap. 22.

175. Bonum quidem est, ut virtus a virtute perimitur, sed malum est ut vitiosus virtutum adveniat. Ibid., de Panthe, cap. 13.

176. Virtutes aggreditur concupiscentia, sentum arripit ira, lanceam luxuria, gladium invictam, clypeum temeritas, equum jactantia, calentia impunita, galeam superbiam. Ibid.

177. Bellandum, ino rebellandum est tibi adversus phalangas vitiorum, non patiar sine fine exercible super te imperium demonum. Ibid., cap. 15.

178. Ne sit pietas, impaties agit; ne eleemosyna vindicet, cupidas pugnat; ne misericordia convalescat, furi avaritia configit; ne innocentia, puritas, simplicitas, sanctitas regnet, hypocrisia sola configit. Serm. 9.

179. Gula cum jejunio, abstinentia cum crapula, cum luxuria castitas, cum peritia fides configit. Prose.

180. Pietas cum impatiate, patientia cum furore, cupidas cum liberalitate, misericordia cum avaritia, humilitas cum superbia, sanctitas cum reatu configit.

181. Si quis spectante Deo, coelesti resonante iam tuba, Angelico insidente occurru, irreatius illecebris ad exercitum virtutis venire neglescerit, perditachamis præmium, virtutis gloriam, certaminis palmarum, justitie coronam. Ibid., serm. 13.

182. Nesci vincere vita corporis virtutis cingulum qui deposit. Ibid., Serm. 22.

S. PETRUS DAM.

S. PETRUS DAMIANUS.

PHIL. JUD.

PRÆVENTUS.

VIRTUTUM FIDES.

In Psycho-

machia de pugna fidei et idolatrias.

THOMAS A KEMPIS.

part. 1, divis. 4.

SENTENTIA PAGANORVM.

194. Maxime dissident virtus et vita, pau- aristoteles. pertas, et divitiae. Libr. 5. Politie, cap. 3.

195. Vita et virtutes semper inter se configunt.

Hinc pugnat pudor, illinc petulantia; hinc pauci-

ta, illinc stuprum; hinc filii, illinc fraudatio;

hinc pietas, illinc scelos; hinc constans, illinc

furore; hinc honestas, illinc turpitudi;

hinc continentia, illinc libido. Prosecurio, Orat. 2 et in

ordine 29, pro Catilina, num. 25.

196. Denique aquilas, temperantia, fortitudo, prudenter, virtutesque omnes certant cum ini-

quitate, luxuria, ignavia, temeritate, cum vitiis

omnibus.

197. Omnia vita contra naturam pugnant.

SENeca. Ep. 122.

probamus sepe repetitas; neque enim quicquid licet, et decet. *Ibid.*

9. Bona matrimonii via, plana et directa: sed longiore circuitu ad castris sanctorum peruenit, ea plurimos recipit. Lib. 10, ep. 82, ad *Vercellensem Ecclesiam.*

10. Non rurum est matrimonium, quod sine Dei devotione est. Sup. 1 Cor., cap. 7, sup. illud: *Melius est nubere quam ura.*

11. Quo potest laus esse conjugi, si nulla Virginitalis est gloria? Jure laudatur bona uxor, sed melius pia Virgo praeferunt. *Prose.*

12. Hec enim cogitat quia illa sunt, illa quemdiu; illa conjugitalis colligata est, huc libera vincularum; illa sub iure, ista sub gratia.

13. Bonum est conjugium, per quod est inventa posteritas successione humana; sed melior virginitas, per quam regni coelestis hereditatis aquista, et colestium meritorum reperta successio. Lib. 12, epist. 81, ad *Syriacum Papam.*

14. Matrimonium non est nisi datus opera, ne uxor nisi miles. *De Moribus monachorum*, cap. 18.

15. Quia agitudini semper est consilendum; propterea si cui primo conigerit privari conjugio, si voluerit secundas vel tertias interiuersas, nullum de illis peccatum habebit, si eas castè servaverit, id est, si unus et una legitime duxerat conjugi fidem servent, ut ne illi mulier prius uxorem, nos illa viro preter maritum ultrem misceatur; in talibus etsi fuerit aliquis conjugialis excessus (qui tamen legittimum non violat thorum) habebit nonnullum, sed veniale peccatum. *De fide ad Petrum*, cap. 3.

16. Matrimonii bonum tripartitum est. 1. Fides. In fide attenditur, ne preferat vinculum conjugale cum altera vel altero coniugantur. 2. Proles. In prole ut amator suscipiat, benignus nutritur, religiosus educetur. 3. Sacramentum. In Sacramento, ut conjugium non separaret, et dimisus aut dimissa ne causa prolixi alteri conjugantur. Lib. 9, *de Genesi*, ad lit., cap. 7.

17. Bonum est pudicitia conjugalis, sed melius bonum ex continentia viridalis. *De bona viduitate*, cap. 5.

18. In conjugali vinculo si pudicitia conservatur, dannatio non timetur, sed in viridalis et virginitalis continencia, excellenta munieris amplioris expetitur, qua expedita et electa, et voti debito oblata, jam non solum capescere nuptias, sed etiam si non nubatur, nubere velle dannabilis est. *Ibid.*, cap. 9.

19. Conjugium Christi dicuntur eligere, qua Christiana sanctitate non nubent. *Ibid.*, cap. 10.

20. Bentiora sane judicanda sunt, que sive diligis procreandis, sive etiam ista terrena prole con-

tempia, continentiam inter se pari consensu servare potuerint. Lib. 1, *de Serm. Dom. in monte*, 21, 22. Animorum rite conjugalarum tanto sincerior quanto probatior et tanto sincerior quanto placidior castitas perseverat. *De loca conjugali*, cap. 3.

23. Melior est castitas exlibum quam casti nuptiarum. *Ibid.*, cap. 22.

24. Male uitur male, concepcionis etiam adulterio; bene uitur male, concepcionis etiam restringens coniugio. Lib. 1 *de Peccatis et remissis*, cap. 29.

25. Omne nuptiarum bonum impliendum est in Joseph et Maria, parentibus Christi: proles, fides, Sacramentum. *Prose.*

26. Prolem cognoscimus ipsum Dominum Iesum: filium, qui nullum adulterium; Sacramentum, qui nullum divorcium. Lib. 1, *de Nuptiis et concupiscentia*, cap. 11.

27. Intemperans in conjugio, quid aliud nisi quidam adulter uxor est? Lib. 2, *contra Julianum*.

28. Carnalis concepcionis laudabilis continencia virtute frenatur, quam fructibus impedire nuptiarum; tam magnum est enim malum, ut ce non uti quam bene uiti sit melius. *Ibid.*, Lib. 4, cap. 7.

29. Melior est Virgo humilius quam maritata humilius, sed melior maritata humilius, quam Virgo superba. Sup. *Psalm. lxxv*, vers. 11: *Foste et redite.*

30. Quid prodest integra caro mente corrupta? melius est humile conjugium quam superba humilius. Sup. *Psalm. xcix*, vers. 1.

31. Conjugalem agentes vilam, si tenent humiliatem, superbis castis meliores sunt. Serm. 53, *de Verbis Domini.*

32. Melior est virginalis sanctitas, quam pudicitia conjugalis. *Ibid.*, serm. 53.

33. Bona pudicitia conjugalis est melior integritas Virginum. *Ibid.*

34. Bona est fecunditas in conjugio, sed melior integritas in sacramentis. Serm. 21, *de Nativitate Alex.*

35. Ille naturalis uetus quando prolaborit ultra pecta nuptialis, id est ultra propagandi necessitatem, venialis in uxore, in meretrice dannabilis. *Prose.*

36. Uetus vero, qui est contra naturam, exacerbat illi in meretrice, sed exacerbat in uxore. *De Bono conjugali*, cap. 11.

37. Felicior milii videtur nuptia mulier quam virgo nuptura: habet enim illa quod ista aducit cupit. *Prose.*

38. Illa studet uni placere, cui data est; haec

multis, incertis cui danda est. *De sancta virginitate*, cap. 41.

39. Sicut adulterium non potest esse sine bene nature, nec ideo bonum est: ita connubium non potest esse sine malo concepcionis, nec ideo malum est. Lib. 3, *contra Julianum*, cap. 23.

40. Conuges possunt esse pudica, et non esse, si contaminata voluntate moxantur. *Ibid.*, lib. 8, cap. 8.

41. Conuges, bene uientes male concepcionis, anteponuntur virginibus male ueritatis bono continentis. *Ibid.*

42. Centesimus fructus martyrum est; sexagesimus, virginum; tricesimus, conjugorum. Lib. 4 *Quatuor Evangelia*, quest. 9, sup. illud *Math. 13: Aliud centesimum.*

43. Elias conjugator est alias praetulit; ipsi enim habent scirocem conflictum, ne libidinibus supererunt. *Ibid.*

44. Posse sene fieri nuptias ex male conjunctis, honesto posse placito consequente, manifestum est. *De bono conjugali*, cap. 14.

45. Virgo si nubetur, non pecaret; sanctimoniales vero si nupserit, Christi adultera reputabuntur. Sup. *Psalm. lxxxiii*.

46. Tripliciter causa duciatur uxor: causa prolixa, causa adulterii, causa incontinentie. Sup. *Psalm. xlv.*

47. In matrimonio sunt tria bona: amor, honor, fidelitas; amor, propter unionem; honor, propter reverentiam ad invicem; fidelitas, propter fidem servandam. Serm. 1 *de Dom. 24 post Pentec.*

48. Quid est modo matrimonium? horrendum est audire et videre; quia ibi non est aliqua continencia, et quasi posset dicere, quod potius in multis sit prostibulum privatum, sive secretum, quam matrimonium; quia sine continencia, sine oratione. *Ibid.*

49. Bonum matrimonii triplices est: fides, ut neuter alieno thoraco maculatur; proles, ut ad cultum Dei nutritur; sacramentum, ut non dissolventur. Lib. 2 *Compend. Theolog. veritatis*, cap. 38.

50. Scopus matrimonii et institutionis, est liberorum suscepio; finis autem, ut boni sint liberi, Lib. 2 *Pedagogi*, cap. 10.

51. Oportet felix matrimonium censer, neque unquam divitiae, nec pulchritudine, sed virtute. *Prose.*

52. Nulli conjugi in matrimonio pulchra forma profuit; multis autem virtus profuit. Lib. 4 *Stromat.*

53. Matrimoniorum fidem temere, laus est inter tot corporis bella; sed matrimonio de continentia modum statuisse, majoris virtutis est, dum etiam

licita rejiciuntur. *De bono pudicitia*, cap. 2.

54. Conjugio melior est continentia, et virginitas excellentior. Cap. 5 *de Nativ. Christi.*

55. Fidelium conjugiorum fructus est cont. s. EUCHERIUS. metia. In *Epist. paracletica ad Valerianum*.

56. Sancta sunt Christianorum conjugia, quis s. TULCENT. et conjugali ibi castitas custoditur in corpore, et puritas filiei servatur in corde. Epist. 2, *ad Gal. tam*, cap. 5.

57. Nubens post volum pejor est adulterio. Apud *Gloss. de An. Gratianum*, in *Decretis*.

58. Cum in meretrici nulla spes fidei, nulla *cratianus*. sit certitudine pudicitiae, patet quod non est in conjugium duenda. In *Decretis*, part. 2, causa 32, quest. 1, Can. *Intropit. § Cum.*

59. Qui non causa procreandi sobolis, sed expletando libidinis sibi invicem copulantur, non tam coniuge, quam fornicari videtur. In *Decret.*, part. 2, causa 32, quest. 2, Can. *Pudor*, § *Oui.*

60. Bonum est conjugium, sed mala sunt que s. GREG. MAG. circa illud ex luja mundi eur succrescent. *Prose.*

61. Quia dum tenetur quod non nocet, ex rebus iuxta positis committitur plerumque quod nocet. Lib. 26 *Horat.*, cap. 19.

62. Qui tentationem procellas cum difficultate solitus tolerant, conjugi portum petant; sine culpa enim ad conjugium venient, si tamen nondum meliora reverentur. Part. 3 *Pastoral.*, cap. 4, *Admon. 28.*

63. Quamvis bonum sit conjugium, atque ad propagandam solem providentia divina constituerit, non tamen per hoc desideria expedita sunt voluptatis. Hom. 36, sup. *Ewang.*, in illud *Luc. 44: Unorum duci.*

64. In Ecclesia primum locum virginitas tenet, secundum continentia, tertium conjugialis vita. Lib. 4, in *I Regum*, cap. 4.

65. Quos onus liuum conjugii non gravat, nequamponit penitus illicium terrae sollicitudinis premat. Part. 3 *Pastoral.*, cap. 1, *admonit. 28.*

66. Experimente didicimus ex consanguineorum conjugio solem non posse succrescere. Lib. 42, in *Registris*, indicat. 7, in *respons. ad Augustin.*, cap. 6.

67. Laudabiles sunt nuptiae, prolixi tamen puritas. Nuptiae indicium sunt perturbationis, castitas vero splendoris; nuptiae parentes sanctorum, puritas autem sacrificium. Orat. 27, *ad Geronitam*.

68. Interdixit sibi libido blanditur, ut quod proprius interperamt suam quidam faciunt, videantur facere desiderio liberorum. Ep. ad *Geronitam*.

69. Melius est nubere quam ura. Tolle quod

pejus est, ubi, et per se bonum non erit nubere. Ep. 9, ad Salvinam.

70. Matrimonium vinculum est, et viduitas so-
lito. Ep. 11, ad Geronitam.

71. Non possunt habere pudicitie libertatem,
qui servient dominatu nudarum. Ibid.

72. Proposis milii gradus nupiarum, ego tibi
opponam pyram, gladium et invenitum. Prose.

73. Non tantum boni est in nuptiis quod spe-
ramus, quantum maius quod accidere potest, et
timendum est. Ibid.

74. Non est detrahenda nuptia, cum illis vir-
ginitatis antefuerit. Ep. 22, ad Rusticam.

75. Laudo nuptias, laude conjugium, sed quia
virgines generant; lego de spinis rosam, de terra
suum, de concia margaritam. Ibid.

76. Qui servit officio conjugiali: vincutus est; et
qui vincutus est, servus est; qui autem ab illo so-
lutus est, liber est. Ep. 35, ad Eusebiatum.

77. Non damo digamos, in te nec trigamos, et
(si dici potest) odograms; plus aliquid inferam,
etiam scortarem recipio penitentem. Quidquid
sequitur hanc, aqua lance pensandum est.
Lib. 1, adversus Ieron.

78. Conjugium gravis sarcina est. Ep. 23, ad
Amaram.

79. Beata habens maritum, si custodiat casti-
tem; beator vidua, quia minore labore majoriem
inueniet castitatem; beatisima virgo, quia sim-
labore ad summum prestantem possit perservare.
Sup. I, ad Cor., cap. 7, sup. illud: Beator au-
tem erit.

80. Qui nupias dammat, non amator, sed ini-
mici est castitatis, dum et continentibus laudem
tolit, et incontinentibus sublatu nupiarum remu-
ndo, fornicationis facti inter dicuntur. Sup. I, ad
Timoth., cap. 4, in illud: Prohibitum nubere.

81. Novitatem virginitatem, non solum nubere,
sed etiam velle, dannabile est. Habetur in
Decretis Gratiani, part. 1, dist. 27, can. Vioen-
tib.

82. Virgines, quae post conservacionem nup-
iarum, non tam adulteria sunt quam incesta. Lib.
contra Iovinianum, et habetur in Decretis Gratiani,
part. 1, dist. 27, in fine, can. Virgines.

83. Liberorum causa uxorem ducre, ne no-
men nostrum interfereat, vel ut habeamus senectu-
ris presidia, et ut certis utamur herculebus, stol-
dissimum est. Lib. 1, de Nuptiis carnalibus
vitandis, cap. 1.

84. Non est uxor ducenta sapienti; primum
enim studia philosophiae impedit, ne potest quis-
quam libris et uoxi pariter inserire. Ibid.

85. Cicero regutus ab Hircio ut, post repudium
Terentiae, sororum ejus duceret, non acquevii,

dicens; non se posse et uxori et philosophiae pa-
riter operam dare. Ibid.

86. Forsitan putet aliquis concordie providisse,
si pauperem ducat uxorem; Marcus Cato Consor-
tius habuit uxorum Paulam, humili loco natim,
vinclam, impotentem, et quod credere facile
posset nemo) Catoni superlam. Ibid.

87. Dicuntur plerunque uxores, non causa
fornicationis vitande, sed causa luxurie expla-
ndam; nec causa prolis, sed causa pecuniae. Ibid.

88. Tria sunt in conjugio: sacramentum reli-
gionis, officium purgationis, remedium fornicati-
onis. Lib. 3 Minicellus, codic. 2, tit. 35.

89. Grave nimis est pondus conjugii: sola enim s. INNOC-
tuus suspicio zelotum vehementer affligit. Lib. 1, de
contemptu mundi, cap. 16.

90. Hoc vere est conjugium, quando coniuges
non solum in prosperitate, sed et in periculis
causam simul oblanubant; et hoc germane charitatis
indictum est. Homil. 32 super Genesim.

91. Quando concordia, et pax, et vinecum di-
lectionis cum muliere et viro fuerit, omnia simul
affluunt bona et nullis insidiis expostis, sed mag-
no et inexpugnabili quodam modo circumdata sunt. Ibid.

92. Hoc conjugium verum est, quando tanta
inter eos est concordia, ut vinecum charitatis sint
concentrati. Prose.

93. Sicut corpus a semelipu nupciis dis-
misus, nequa anima adversus seipsum: ita virum
et mulierem non convenit dissidere. Ibid., Hom.
45, sup. illud Gen. 2: Erunt duo in eam una.

94. Veteres in conjugio non querebant sub-
stantiam mulierum, non divitias, non servos, et ju-
ges agri et tot, et non externa venustatem mul-
ieris formam, sed anima pulchritudinem et mo-
rum nobilitatem. Prose.

95. Pecunia nunc tantum in sponsalibus quan-
titate, eti mulier mali immumeris plena sit; hoc
solum inquiritur, scilicet, quantum abundet pecu-
niis, et ostendat omnia posteriori loco habentur.
Ibid., hom. 48, sup. illud Gen. 24: Et inde acci-
pice uxorem filio meo.

96. Boni sunt conjugia et sancta, et a Deo or-
dinata, ut crescant homines et multiplicentur, et
implicant terram. Hom. de Adam et Eva.

97. Bonum est conjugium, sed melior est vir-
ginitatis; non quia melior est virginitas, ideo ma-
gium est conjugium, sed illud quidem inferius.
Hom. 3, de Verba Iusti.

98. Qui in conjugio divitias eligunt et non mo-
res pulchritudinem et non fidem, filii eorum non
erunt fructus justae conjunctionis, sed peccatum.
Hom. 1, Oper. imperf., sup. Matth.

99. Inter conjugia, ex genere impiorum, peri-

enulsum est. Ibid.

100. In matrimonio mox castitas delectatur, li-
bido autem quasi vineculo conjugi colligata tor-
quetur. Prose.

101. Primus gradus castitatis, sincera virginitas
est; secundus autem, fiducia conjugium.

102. Species secunda virginitatis est matri-
monii casta dilectio. Ibid., Hom. 32.

103. Matrimonium non facit coitus, sed solvi-
bus; et ideo illud non solvit separatio corporis,
sed separatio voluntatis. Ibid.

104. Tu juventus quando uxorem ducere vis,
noli querere divitiam, sed bene morigeratum;
quia mores boni divitiae frequenter aspiruntur,
divitiae munquam mores bonos fecerunt. Ibid.,
Hom. 48.

105. Noli querere speciem, quia in specie
matrictices placent, in moribus autem matrone
ibid.

106. Ille propter desiderium bonorum filiorum
nubil, qui postquam haberit, circa Dei discipli-
num eos continet; aliquip qui filios negligit,
illis non desiderabit Deo generare, sed diabolico.
Ibid., Hom. 50.

107. Ille propter periculum peccati nubil, qui
postquam nupserit, matrimonium caste conser-
vat; qui autem post matrimonium indifferenter
abstinet amoribus suis, ille non properat ut
animi nupis, sed ob abundantem lasciviam car-
nis. Ibid., Hom. 50.

108. Hoc est divina providentia, ut maritus
qui in majoribus negotiis est utilis, in minoribus
reputari deterior, ut necessaria sit mulierum
opera. Homil. 22, in variis locis sup. Matth.

109. Qui divites duxit uxorem, dominum ma-
gis sibi quisivit quam conjugem. Prose.

110. Qui sequitur uxorum duxit, aut opibus
sua imparem, is adjacit duxit et sociam.
Ibid.

111. In conjugio pax, et iucunda consuetudo
querenda est, non pecunia. Ibid.

112. Factum est conjugio non ut cito plena-
sit domus et bellus non ut lites adiungit et contentio,
sed ut frustar adiutorio aliquo solatio, que invi-
ferantur incommoda. Ibid.

113. Mulier in uxorem querenda est, non
formosa aut dives, sed generosis moribus pre-
dicta. Ibid.

114. Tu uxorem duculus ne confugas ad ho-
mines, aut et mulierum questum facientes ex
alio infortunio, sed ut Deum confundas; non
gravalitur esse tuis proximis, ipsius est promis-
sio. Ibid.

115. Tu sive sponsum, sive sponsam queras,
hoc inquire ante omnia, an pius et Deo charus

sit; si enim haec adiunt, consequentur et alia; sin
autem desint, etiam res familiaris abunde sup-
petat, nihil proderit. Ibid.

116. Siue partus est conjugium, ita sepe nau-
fragium patet. Serm. de Libello repudi.

117. Prudens ac libera mulier juvenula, et
oni species curae est, ad conjugium universo orbis
preferenda est. Ser. 20, sup. Ep. ad Ephes.

118. Bonum est matrimonium illis quibus con-
tinuitate deat: at melior virginitas, quae anima
fecunditatem auget. Lib. 3, de Fide orthod., cap.
25.

119. Ruina adulterii excipitur de contemptu
matrimonii; molitus est uxore ducere, quam per libidinis ardorem perire. Lib. 2, de
Sum. boni, cap. 40, sent. 10.

120. Bonum est matrimonium, at melior vir-
ginitas; pulchra est luna, et sol praelucror. Lib.
2, ep. 133 ad Timota. decolor.

121. Nullus ducat in matrimonium, quam
prius poluit adulterio. Et habet, in Decret. Gra-
tian. part. 2, causa 31; questi. 1, can. Nullus.

122. Cum extra clericorum ordinem constitui-
tis nupiarum societas, et processione filicium
studere sit liberum; ad exhibendum imen per-
fecte continentia puritatem, nec subdacionis qui-
dem carnale connubium conceditur, ut et qui
habent sicut unquam non habentes, et qui non
habent permanent singulares. Epist. 44 ad Anat-
atianum Thessalonicon. episc., cap. 5.

123. Filie iuvenis sculpi matrimonio conjunc-
to, in peccato concipiunt, in dolore pariunt, in
timore nutririunt. Prose.

124. Si vis parere, vis perire; partus enim in
multo vipeps maternos artus ouerat, et discipi-
lit; mirum est quod fetus illi non liberatur
et rumpitur. Ep. 35 ad Adelitum montanum.

125. Honor conjugii, matrimonii dignitas, est
procedere dulcem liberorum. Prose.

126. Satis enim grave est, et satis triste, vir-
ginitatis carere premio, et filiorum solita non hu-
bere; sustinere onera matrimonii, et ad fructum
matrimonii non venire. Serm. 92.

127. Quid magis unum quam illi, quibus est s. PETR. DAM.
una caro, una mensa; unis thorax, hereditas
una? o honestas conjugium! Ser. 60 de Dedicat.
Eccl.

128. Conjugati, qui voluntati sui sororiant,
non sunt veri Dei dilecti, sed possessio diaboli;
in his habet Christus mansioem, sed diabo-
lus potest. Part. 2, sup. Cant., cap. 38.

129. In formicarioibus et adulteris perit omnis
causa conjugii. Lib. 2, sup. Genes., cap. 35.

130. Matrimonium propter tria institutum est,
scilicet, in officium naturae, in remedium conc-
cupiscentiae. S. THOMAS AQUINAS.

piscientia; in effectum sacramenti. Sup. *I ad Cor.*, cap. 7.

131. Quatuor sunt, quae quilibet considerare debet in uxore accepienda; scilicet pulchritudo, nobilitas, boni mores et divitiae. *Opus. de scientiis utilitibus.*

VIT. PATR. 132. Maritus moribus, non nobilitatis eligendus est; ipsa enim; non parentibus ejus utendum est. *Ibid. 4. in Vita S. Bernardi*, cap. 2.

S. ZENO. 133. Noli esse sacrilega, noli esse proditoris; profano eum nudis, cum possis umbro Christino? *Prat.*

134. Ne in illo Resurrectionis die infer pluri-
mos mortuos non possis, cuius fueris uxor agnos-
cere tuum. *Ser. de Continentia.*

SENTENTIA PAGANORUM.

135. Qui matrimonii sociorum queritur, dare operum debet ut modestorum parentum filium. *Ibid. 6. de legibus.*

136. Nemo uxorum duxit, nisi qui abduxit. *Ibid. 4. de Beneficiis*, cap. 9.

137. Conjugium illi refutare conscientiam est, si deinceps ut viua indesinenter Deo adhaerens; si autem languor praefulsi sciens, tamen pugnare vis, et uxorem duc, et filios proceris. *Sent. 22.*

138. Fidelium conjugium, certamen habebat continentie; ut confundatur ventrem, illa et ven-
eros motus. *Ibid.*, sent. 230.

139. Splendens conjugis injels manus, at haec sive aliquando illuminant, illa nomiunguam funditus domos evertunt. *Ibid. 7. Dicitur memorab.*, cap. 2.

140. Unicus illius pater quidam Themistocles consulens, utrum eam pauperi (sed ornato) an locupleti (sed parum probo) collocaret; cui ei: Malo, inquit, virum pecunia, quam pecuniam vi-
ro indigentem. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Divorium*; et *Uxor per totum,* *Oblatio*, sent. 55; *Viduitas*, sent. 16, 17.

CONNEXIO VIRTUTUM.

Vide Virtutum connexio.

CONSCIENTIA IN GENERE.

S. ANTONIN. *Etymologia.* Conscientia dicuntur quasi cum scientia; quia scientia si est vera, tunc cum ea est bona conscientia; si est falsa, est mala conscientia. Part. I, tit. 11, de *lege in communione*, cap. 4, § 3.

HUGO A. S. Conscientia est quasi cordis scientia; cor enim et se novit sua conscientia, et multa alia. *Prat.*
VICTORE. Quando novit se, appellatur conscientia; quan-

do praefer se alia, nominatur scientia. *Ibid. 3. de Anima*, cap. 11.

Definitio. Conscientia est spiritus corrector, et s. ANTONINUS

pedagogus animae sociatus. Part. I, tit. 3, cap. 10.

Conscientia est cognitio suipiens. *Ibid. 2. Compend. Theolog. veritatis*, cap. 52.

Conscientia est animi habitus agendorum, et s. BONAVEN-

titus agendorum. *Ibid.*

Conscientia est lex intellectus nostri. *Ibid.*, cap. 52.

Conscientia est rationalis iudicatorum. *Ibid.*

Conscientia mentis nostrae lex est. *Ibid. 4. de S. JOANNIS DAMASCENI*

de orthodoxia, cap. 23.

Conscientiam aliud nihil esse arbitror, quam s. LAUREN-

TIUS *rationis iudicium in veritatis lumine propalatum*

JUSTIN. atque discussum. Part. 2, *serm. de S. Marco.*

Conscientia est suiipsa scientia, vel de bona PETRUS CEL-

PRASUMENS, vel de mali diffidens. *De conscientia*,

cap. 1.

Conscientia est quoddam mentis dictamen. Part. II, *de THERONIS AQUINAS.*

1. Conscientia nihil aliud est, quam applicatio

scientie ad aliquem actum. I, 2, quast. 19, art. 5,

in argum., in contrarium.

Conscientia est applicatio synderosis ad aliquod

particulare factum, in qua contigit errorem esse.

Ibid., sent. dist. 40, art. 4, ad 3.

SENTENTIA PATRUM.

1. Tantus splendor honestatis est, ut vitam s. AMBROSII, beatam efficiant tranquillitas conscientie, et se-
curitas innocentiae. *Ibid. 2. Officiale*, cap. 4.

2. Quando mens sibi recti est conscientia, gratula-
tur, vel infusione quadam spirituali repletur animus gaudio. *Ibid. 2. de Gauis et Abel*, cap. 6.

3. Secum magna pena est impiorum conscientie. s. ANSELME-

RIUS, sic magnum gaudium est priorum con-

scientiarum. Super II, *ad Cor.*, in illud: *Testimonium conscientiae*.

4. Quid est in rebus diligens, quid in corde dul- s. ANTONINUS

cis, quid in terra quietius atque securius bona

conscientia? *Prat.*

5. Damna regum non metuit, non verborum
contumelias, non corporis crucias, que claram
ipsa morte magis erigitur, quam deficuntur. Part. I,
tit. 3, cap. 10, § 5.

6. Quid prodest si omnes ludent, et con-
scientia accuset: aut quid poterit obesse, si nobis
omnes derrogent, et conscientia soli deficiat?

Part. II, tit. 10, *de Mendacio*, cap. 2, § 4.

7. Felix illa conscientia, quam sapor sapientiae s. ANTONIUS
afficit, in qua ipsa sapientia requiescit. *Ser. Dom. DE PACA.*
10, post. *Trin.*

8. Vis minimum purum custodiare? esto in tran-

quillitate conscientiae. *Ibid.*, *serm. 47.*

S. AUGUSTIN. 9. Non est interior literarum scientia, quam
scripta conscientia, id se alteri facere quod nolit
pati. *Ibid. 1. Conf.*, cap. 18.

10. Letitia bona conscientiae paradisu est.
Ibid. 12. de Genes. ad lit., cap. 34.

11. Verius atque jucundius est gaudere ho-
minem de bona conscientia inter molestias, quam
de mala inter delicias. *De Catechizandis rudibus*,
cap. 16.

12. Ibi ponenda est continentia, ubi tacitum
loquuntur conscientia. *De continentia*, cap. 1.

13. De conscientiae puritate quidquid procedit
tanto est laudabilis, quanto humanas laudes non
desiderat. *Ibid. 2. de Ser. Dom. in morte.*

14. Charitas bene operantis dat ei spem bona
conscientie, spem enim gerit bona conscientia;
sicut mala conscientia tota in desperatione est,
sic bona conscientia tota in spe. *Super Psalm. xxxi.*

15. Qui vult ergo habere bonum spem, habeat
bonam conscientiam; ut autem habeat bonam
conscientiam, credat et operetur. *Ibid.*

16. Seru quod intus est, et non timet foris.
Sup. Psalm. xxxv.

17. Quod alienum est ab opere, alienum est a
conscientia; quod alienum est a conscientia, alienum
videtur et a scientia. *Sup. Psalm. xxiv.*

18. Cubili nostrum est cor nostrum, ubi tu-
multum palmarum mala conscientie; et ibi re-
quiescamus, quando bona conscientia est. *Super Psalm. xxxv. vers. 4. Iniquitatem meditatus est in cubili suo.*

19. Inferiora conscientiae videt Christus; illi
amat Christus, illi aliquogit Christus, illi punit
Christus, illi coram Christus. *Sup. Psalm. xlvi.*,
vers. 15.

20. Sedes Dei, est conscientia piorum. *Super Psalm. xiv. vers. 5.*

21. Queris altitudinem maris; quid profundus
humana conscientia? *Sup. Psalm. lxxv. in Exposito.*, vers. 15.

22. Cui bona est conscientia, tranquillus est,
et ipsa tranquillitas requies est cordis. *Super Psalm. xci.*

23. Venter inferioris homini, conscientia cor-
dis est. *Sup. Evangel. Joan. trac. 32. de cap. 7.*

24. Quid prodest plena bonis arca, inanis con-
scientia? *Serm. 12. de Verbis Dom.*

25. Quam speciosus est anime nitor, felix
conscientia bonis operibus plena. *Serm. 3. de Vigil. Nat.*

26. Si potens est qui mundo imperat, quam
beatus est, qui Deum in conscientia portat.
Ibid.

27. Si premium ab eo expectas qui con-
scientie inspector est, sufficiat tibi ad promerendum
Deum ipsa conscientia. *Serm. 1. serm. 6 post Dom.*
Quinquag.

28. Felix est conscientiae puritas, felix est
sancta conscientiae jucunditas, que verem in-
teriorum excludit, que a carcere doloris liberat
rationem, que ab omni immunditia purgat mem-
bra! *Serm. 10. Ad frat. in eremo.*

29. Dum res sunt conscientia, et fama; con-
scientia tibi, fama proximo tuo. *Prose.*

30. Qui fidens conscientiae sue neglit fa-
mam suam, crudelis est. *Serm. 4. de Communi
vit. clericorum.*

31. Bona conscientia in tenebris splendorem
proprium tenet. In *Proverb. suis*, verbo *Bona.*

32. Cui conscientia pura est, tranquillus est,
et ipsa tranquillitas. *Sup. Psalm. xci.*

33. Haec est anima suavissima et saluberrima s. BENEDICT.

replies, conscientia munda, quieta, secura. *Serm. 2.*

Omnia St.

34. Sit anima eulitra, conscientiae suarum puritas,
sit cervical tranquillitas, sit operarium ejus se-
curitas; ut in hoc strato dociat delectabiliter,
felicitate requiescat. *Ibid.*

35. Bonum para habitationem Deo, cuius nec
ratio decepta, nec voluntas perversa, nec me-
moria fuerit iniquitata. *Serm. 2. de Dedicat. Ec-
clesie.*

36. O vita secura, ubi pura conscientia! o in-
quietus, vita secura, ubi absque formidine mors
expectatur, imo et exoptatur cum dulcedine, et
excipitur cum devotione! *Serm. Exhort. ad Mil-
ites templi*, cap. 1.

37. Parvula conscientiae magnanimiores faci-
consueverunt audire majora, inquieti prorsus et
curiosi secretaria penetrare, et apprehendere su-
bitim, et tentare perfectiora non modo sen-
sum, sed et virtutem. *Serm. 32. sup. Cont.*

38. Nihil luce conscientiae clarum, nihil glori-
osum testimonio conscientiae? cum veritas in mente
fulget, et mens in veritate se videt. *Ibid.*, ser. 85.

39. Memento quod asperior cardo paucum fa-
ciet lenitorem, sic conversatio conscientiam.
Ep. 331. ad Hugonem Novit.

40. Conscientia bona est titulus religionis, tem-
plum Salomonis, ager benedictionis, hortus deli-
ciorum, gaudium angelorum, thesaurus regis,
aula Dei, habitaculum Spiritus sancti, liber si-
gnatus, et clausus, et in die iudicii sperendus.
De inter. domo, cap. 22.

41. Nihil est jucundius, nihil tutius, nihil di-
stinctius bona conscientia; premat corpus, trahat mun-
dus, terret diabolus, illa erit secura. *Ibid.*

42. Future beatitudinis non est utilius reme-

dium, nec certius testimonium bona conscientia. *Ibid.*

43. Conscientia bona est, si habet in corde proutitatem, in ore veritatem, in actione rectitudinem. *Ibid.*, cap. 27.

44. Qui conscientias suas in alienis laudis ponunt, modo magis, modo parvi sunt, modo nulli. Ser. in *Nat. D. Joan. Baptista*.

45. Erit virtus beatitatis, candore conscientiae, ubi sequi non poterit odor fumis. *Prose.*

46. Ceterum odore fumar nec excusare sufficit et virtutem conscientiae decolorat. Ser. 71, sup. *Cant.*

47. Fortitudo tua, et fiducia, fidelis conscientia. *Ibid.*, de *Conci.*

48. Anima non novit te, quia sine speculo est, speculum enim mundum et parum tuum anima, est conscientia. *In interiori domo*, cap. 23.

49. Si tibi mens bona conscientia est, terrenum carcere resoluta, cœlum libera petit. *Ibid.*, 2, de *cons.* *Phatos*, prosa 7.

50. Sapientia bonum sicut non populari rurum, sed conscientiae veritate melius. *Ibid.*, lib. 3, prosa 6.

S. BONAVENT.

51. Magnæ divitiae, bona conscientia. *Ibid.*, 4 *Pharos*, cap. 2.

52. Quid dulius in rebus, aut quid dulcissimum in terra quietius? atque securius bona conscientia? *Ibid.*

53. Bona conscientia dama rerum non metuit, non verborum contumelias, non corpora ericiuntur, quippe quia et morte ipsa magis ergitur, quam deficiuntur. *Ibid.*

54. Bona bona conscientia reverescunt in labioribus, non arescant, nec in morte evanescent, sed reverescunt; hædulant viventem, morientem considerant, reliquant mortuum, nec deficitur in aeternum. *Ibid.*

S. CYPRIAN.

55. Nihil animum fidem si delectat, quam integra immaculata pudoris conscientia. *De bona pudicitia*, cap. 3.

56. Inseparabilis est inimicus mali conscientia, et perpetuus amicus castæ et conservæ conscientiae. *Prædicta*.

57. Hec amatorem suum et in carcere, et in captivitate sequitur.

58. Hec cum in omni peregrinatione, et tribulatione comitatur.

59. Hec ei dicatum, usque ad ipsi coll regnatur. Serm. de *Unigenito*.

S. FRANCISUS
AS ISIAS.

60. Felix conscientia, quia afflictions tempore honorum operum recordatur. Sup. IV *Reg.*, cap. 29.

62. Felix conscientia, quia propter Deum patitur approbrium. Sup. *Hieron.*, cap. 15.

63. Omnis conscientia, quia fixa in Deum spe non permanet, in tentationibus non valet subsistere, et tam amplius agitur, quanto plus in his, que mundi sunt a superioribus disjunguntur. Sup. *Math.*, cap. 6.

64. Humana conscientia eo ipso quo ab int. s. GREG. MAG. miscecedit, semper in lubrico est. *Liber. 44 Moral.*, cap. 19.

65. Nihilus vos tibi lingua implicet, ubi conscientia non acomis. *Prose.*

66. Qui conscientia preclara preclara predidi sunt, lib. 6. GREG. NYSS. cis. ac dies illi appellatur. *Hab. apud D. Joan.* Damasci, lib. 2 *Paral.*, cap. 78.

68. Bona conscientia nullius oculus fugit. s. HIERON. Tom. I, Ep. 47, de *Vtione suspecto coneturio*.

69. Innocens inter ipsa tormenta fruatur conscientie securitate. Ep. 1, ad *Democritenam*.

70. Nullus humanus naturæ gravis est periculus s. HILARIC. conscientia. Lib. 7, de *Trinit.*

71. Plus melius conscientia, quam gesta; haec manu repente, manipulos vero illa sibi colligit. *Psalm. xxviii.*

72. Duo testis sunt in vita et conscientia; bonus RUGO & S. VICTORIE. conscientia. Coram Deo testis est conscientia; coram hominibus vita. Lib. 2, de *Claustro anima*, cap. 17.

73. Tranquilla conscientia est, que omnibus est dulcis, et nulli gravis, utens amico ad gratiam, inimico ad patientiam, carnis ad benevolentiam, et quibus potest ad beneficentiam. *Liber. 3, de Anima*, cap. 9.

74. Cuius et utilius acquiritur bona conscientia, quam scientia. *Ibid.*, cap. 10.

75. Mundæ conscientia est, que nec de præterito justæ accusatur, nec de presenti injustæ defelatur. *De arte medicandi*.

76. Melior est gloria propria conscientiae, quam Hugo CARD. vana gloria laudis humanae. Sup. *Ecclesiastes*, cap. 10.

77. Conscientia bona fiducia magna. *Homil. 64*, s. JOANNES CHRISTOS.

78. Maximum festum est, conscientia bona. *Homil. 5, de Fide Anna*.

79. Conscientia tribunal est horrendum, quod pecunia non corrumptur, non adulatioñibus aqüiescit, et quod divinum est, et a Deo nobis impositum. *Homil. 3, de Fide Anna*.

80. Nihil tam jucundum est, quam conscientia

ta proba, que, cum nullis stimulis pungatur, magno semper fructus gaudio. *Hom. 54, super Matth.*

81. In omni actu carnali diabolus fraudem facere potest, in sola conscientia non potest fieri dolus. *Hom. 13, Oper. imper.*

82. Scit in conspicuâ hominum, gratiosus est facies pulchra; sic in oculis Dei speciosus est conscientia mundâ. *Ibid.*, Hom. 15, sup. illud *Math.* 6. *Nolite fieri tristes*.

83. Nihil est quod ita voluptatum affere soleat, sicut pura conscientia. *Hom. 12, sup. II, ad Cor. in prime Morebit.*

S. ISIDORUS
HISPALENS.

84. Bene et audacter pro bona conscientia exultat, qui valenter in se reprimunt, quod insolenter impugnat. *Liber. 2, de Sum. bono*, cap. 23, sent. 8.

85. Semper conscientia servi dei humiliis esse debet et tristis, ut per humiliatam non superbiat, et per utilium in eorum cor ad lacrimam non dissolvat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 10, sent. 3.

S. RUFUS.

86. Conscientia pro luxuria in actionibus utere; ea enim quia in vita bona sint actiones, et que nimis tibi ostendit. *Psalm. 199.*

O. IGNA.

87. Conscientia est spiritus corrector, et velut pedagogus quidam animæ socius, ut eam de melioribus moneat, vel de culpis castiget et arguat. *Liber. 2, in cap. 2, Ep. ad Rom.*, sup. illud: *Testimonium redirete ei conscientia*.

PETRUS BLUS.

88. Conscientia hominis est quasi later lutes, qui dum plus abhuiunt, plus sordeat. *De Conscientia sacra*.

PETRUS CELI.

89. Parum est bona conscientia conversari in ecclesiis nisi et ipsa colum fiat. *De Conscientia*, cap. 4.

90. Inchonitur conscientia a timore, producitur et deducitur a subjectione, perficitur et consummatur in amore. *Ibid.*, cap. 6.

S. PETRUS
CHRYSOLOG.

91. Corda bone conscientie spenti, male conscientius claudit. *Set. 22.*

S. PETR. DAM.

92. Plurimique quos conscientia bona testatur innoxios, statut impia coram iudicibus reos. *Opus. 12, de contemptu saeculi*, cap. 29.

93. Mens iniquorum testis corum est, que clam cogitat, atque conscientia incorruptus judex est omniumque certus. *Hab. apud D. Joan.* Damasci, lib. 1, *Paral.*, cap. 15.

S. PROSPER.

94. O quantum securitatis habent, qui sibi hene sunt consci! *Liber. 2, de Vita contemptu*, cap. 18.

95. Pia et impolluta conscientia liberis intra se utilius spiritus; et quia inlegros habet suis seditiones reuersus, in appetitus non eragatur alienos. *Ibid.*, sup. *Psalm. 6*, vers. 3.

S. THOMAS.
AQUINAS.

96. Bonæ conscientia non inquietum, sed tranquillum facit animum. *Sent. 114.*

97. Fundamentum et janua virtutum, omnis-

que gratia ac spiritualis consolationis principium, est conscientiae puritas. *Opus. de Modo confundi*.

98. Plus est oplanda bona et pura conscientia, quam subtilis et verbosa eloquentia. *Serm. 12, ad Novit.*, divis. 5.

99. Penetrat et aeras potestes securus, pura conscientia custos. *Medit. 18, de Cordis munditia*, cap. 3.

THOMAS A
KEMPIS.

100. Bonæ conscientia parit gaudium, mala conscientia generat sibi tormentum. *In Horatio Raser.*, cap. 8.

101. Periculose illis conscientiae fides creditur, quibus cupiditas dominatur. *Homil. 20, de Avaria.*

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO.

102. Si optimorum consiliorum aliqua factiorum testis in omni vita nobis conscientia fuerit, sine illo metu summa cum honestate vivemus. *Orat. 14, pro Cluentio*.

103. Conscientia recta voluntatis maxima consolatio est rerum incommodearum. *Liber. 6, ep. 4, ad Turgidum*.

104. Nec mili conscientia pluris est, quam omnium sermo. *Liber. 12, ep. 27, ad Atticum*.

105. In omni vita sua quicquam non oportet a recta conscientia transversum unguem discendere. *Liber. 13, ep. 20*.

106. Magna consolatio est, conscientia maximi et clarissimi facti. *Liber. 11, ep. 11*.

107. Nihil me prater conscientiam delectabit. *Liber. 15, ep. 11*.

108. Hominum conscientia a virtute remota, ita in magnis versus angustiis, ut nihil jure turpe si quod non videatur esse factura. *Liber. 2, de Finib.*

109. Nullum theatrum virtutii conscientia maius est. *Liber. 2, Finib.*

110. Conscientia bene acte vita multorumque beneficiorum recordatio jucundissima est. *De Seueta*.

PLATON.

111. Conscientia integra bone senectutis matrix. *Liber. 1, de Repub.*

112. Eum, qui nullus sceleris sibi est conscientia, jucunda spes perpetuo comitatur. *Ibid.*

113. Multi famam, conscientiam pauci venerantur. *Liber. 3, ep. 20, ad Maxim. Maximum*.

PLINII.

114. Illi beatus, qui plenus est bona conscientia. *De bestia vita*, cap. 19.

BENECIA.

115. Male agit, qui famam, non conscientia gratia est. *Liber. 6, de Beneficio*, cap. 42.

116. Ex bona conscientia, verum bonum oriatur. *Ep. 23*.

117. Bonæ conscientia prodire vult, et conspi- ci; ipsa vero nequit, temeraria querit. *Ep. 97.*

118. Bonus fruatur bona conscientia. *De Mortibus.*
 119. Nihil opinonis causa, omnia conscientia faciam, populo spectante fieri credam, quidquid me conscient faciam. *De beata vita*, cap. 30.
 120. Quandocunque natura spiritum repeat, aut ratio dimitet, testatus exibo, bonum me conscientiam emisse. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Accusatio*, sent. 62, 63, 64; *Judicium in genere*, sent. 77; *Scientia*, sent. 38.

CONSCIENTIE REMORSUS.

SENTENTIA PATER.

S. AMBROSI.

1. Que poena gravior, quam interioris vulnus conscientie? nonne hoc magis furgendum, quam mortis, quam inopia, quam extilum, quam debilitatis dolor? *Ibid.* 3, *Oratione*, cap. 4.
 2. Tu gravis est culpa conscientie, ut sine iudice ipsa se puniat, et velice cupiat, et tamen apud Deum nulla est. *Ibid.* 3, *de Paup.*, cap. 11.
 3. Unusquisque sibi ipsum minimum suum servum iudicium sui, ultorem sceleris, et vindicem criminis habet. *Ibid.* 7, Ep. 44, *ad Constantium*.
 4. Peccatrici conscientia nullus locutus tunc vel certus est dum metuit deprehendi. *Serm. 46*.

5. Sapiens si epuletur, si cogitat, si oret ad deprecatur, ante oculos eius semper est error proprius, et momentis omnibus culpa pulsat conscientiam, nec quiescere, nec oblivisci sinit, velut gravis censor excusat se terror perpetuo. *Prose.*
 6. Omnis adversa habet, quia ipsissi dispiciunt, ipse sui accusator, ipse sui testis est; nee inventit quo fugiat, quippe se perurget et stimulat. In *Apologia Barbi*, cap. 9.

7. Gravat conscientiam memoria detinorum, nisi medicina posset. *Sup. Psalm. xxxvi*.

8. Magna pena est impiorum conscientia. *Sup. II. Cor.*, cap. 2, in illud: *Testimonium conscientie*.

9. Conscientia propria sufficit unicuique ad testimonium. *Sup. Ep. ad Rom.*, cap. 2.

10. Conscientia rati semper est in pena. Part. I, tit. 3, cap. 10; et *Isidore Hispalensis*, lib. 2, *de Synon.* cap. 11.

11. Quid prodest si omnes laudent, et conscientia accuset? aut quid poterit obesse, si nobis omnes derident, et conscientia sola defendat? Part. 2, tit. 10, cap. 2, § 4.

12. Autum male sibi conscientia, dum sibi videatur nullum penitentem pati, credat quid non judicet Deus et sic auferuntur iudicia Dei a facie ejus, cum haec ipsa sit magna damnatio. *Sup. Psalm. ix*, vers. 28: *Auerterunt iudicia tua*.

13. Quidquid vis potes fugare, homo, praefer

- conscientiam tuam; intra in domum tuam, requiete in lecto tuo, intra in interiora, interius habere nihil potes quo fugias a conscientia tua. *Sup. Psalm. xxxi*, vers. 3.

14. Quando Deus iudex erit, aliis testis quam conscientia tua non erit; inter iudicem justum et conscientiam tuam, noli timere nisi causam tuam. *Sup. Pratm. xxxvii*, vers. 16.

15. Inter omnes tribulationes humanae anima nulla est major tribulatio, quam conscientia delictorum. *Sup. Psalm. xxxv*, vers. 1: *Adjutor in tribulationibus*.

16. Quid prodest si quod est exterior sanum est, et pene tristis est medulla conscientiae? *Ibid.*

17. Iniquorum conscientias non sanat, nisi indulgentia. *Ibid.*

18. Sicut magna est pena impiorum conscientias, sic magnum gaudium piorum ipsa conscientia. *Sup. Psalm. xlii*, vers. 3.

19. Testis qui adest, non in cubiculo adest parvum, sed in cubilibus conscientiarum vestrum. *Prose.*

20. Iudica causam, iudicis tribunal est in mente tua; sedet tibi Deus, adest accusatrix conscientia, tunc timor. *Sup. Psalm. lvi*, vers. 1: *Recta iudiciale*.

21. Quid illi valebit calibolis accusatoris, ubi est testis conscientia, ubi tu eris et causa tua, ubi iudex non queritur testem? *Sup. Psalm. lxv*.

22. Tunc riam conturbat, conscientia confundit, cogitationes increpant, et fugere non possit. *De Contrist. cordis*, cap. 6.

23. Ille se ad quod credit et diligit perventum esse desperat, cui male conscientia scrupulus inest. *Lib. 4*, *de Doctrina christiana*, cap. 40.

24. O miserabilis peccati servitus! servus hominis aliquando sui dominii duris imperiis fatigatus, furgando requiescit; servus vero peccati, quo fugit secum se trahit quoquaque fugevit. *Prose.*

25. Non fugit seipsum, mala conscientia, non est a te, sequitur, si imo non recedit a te, precepsit enim quod facit, induit est. *Tract. 41*, sup. *Evang. Ioann.*, de cap. 8.

26. Arvacum conscientie vincit in sceleris. *Habetur in Decretis tirianis*, part. 2, causa 6, quest. 1, can. *Quarto*.

27. Quem pungit mala conscientia retrahit se a spe, et non sibi sperat nisi damnationem. *Psalm. xxxi*, in prefat.

28. Multi vacant exterioris in tenebris, sed tumultuantur in conscientia suis. *Prose.*

29. Nosquam enim conscientia mali conquiescit, sed semper in perturbationibus vivit. *Sup. Psalm. xci*.

- S. BERNARD.
30. Infernus quidam et career anime, rea conscientia est. *Serm. 4 de Assumpt. B. M.*

31. Ego plagis conscientie meis nullum iudicio accommodatus medicamentum probris et contumelias. *Epist. 280 ad Eugenium papam*.

S. BERNARD.

32. Nulla pena gravior est, prava conscientia: mala conscientia agitur stimulus. *Prose.*

S. ISIDOR. HISP.

33. Si publica fama te noto damna, propria conscientia te condemnat. *De Interiori domo*, cap. 45. Et *Isidore Hispalensis*, lib. 2, *de Synon.*, cap. 11.

34. Accusat conscientia, testis est memoria, ratio iudex, voluptas carcer, timor tortor, oblectamentum tormentum. *In Medit.*, cap. 13.

35. In vulnus conscientia est tepida conversatio, animalis cogitatio, ficta confessio, brevis et rara compunctione, obedientia sine devotione, oratio sine intentione, lectio sine edificatione, sermo sine circumspectione. *Ibid.*

S. BONAVENT.

36. Conscientia accusat de præterito, remunrat de presenti, et præcavet de futuro. *Ibid.* *Compendium Theolog. verit.*, cap. 52.

S. CESARIUS ABELATENS.

37. Si forte hominis enjucenatus seruos duris domini sui urgeatur imperiis, quo cumque fugiendo evadere et declinare iniquum dominum potest; servus vero peccati quo fugiet? quo se trahet? quo cumque fugiatur, non fugi seipsum. *Prose.*

38. Quid prodest quod homo sonans fugit arcum, qui jaculum secum portat infixum. *Hom. 4*.

39. Quid prodest quod liber est in natura, qui servus est in conscientia? *Ibid.*

CASSIODORUS.

40. Se conscientia super exhibitat, quando nullum recordationis asperitate mordet. *Sup. Psalm. xlvi*, vers. 9.

41. Ille timere debet vita finem, qui peccatum recordatione mordet. *Sup. Psalm. xlvi*, vers. 10.

S. BERNARD.

42. Omne malum suum portat (cum committitur ultionem, quia torquent conscientia, ipse in se probatur implere vindictam). *Sup. Psalm. lvi*, vers. 10.

FRANCISCUS THIRIUM.

43. Acerbus apud illos, qui latere cupiunt, est conscientia stimulus. *De Confessione*.

S. GREG. MAG.

44. Vero non minima infelicitas est, perpetuum illam conscientiam mala carnificinam perpeti. *Sect. 1*, *super Psalm. xiii*.

45. Conscientia accusat, ratio iudicat, timor ligat, dolor cruciat. *Lib. 25 Moral.*, cap. 6.

46. Etsi foris reum sententia non clamat, in tuis tamen graviter conscientia accusat. *Ibid.*, lib. 32, cap. 7.

47. Inter immumerabiles afflictiones molestias, nulla est major afflictio, quam conscientia delictorum. In *septem Psalm. penit.*, sup. *Psalm. vii*, vers. 13.

48. Omnis homo per id quod male agit, quid sibi aliquid quam conscientia sua careerem facit, ut hunc anini restu premat, etiam si nemo exterius accusat? *Ibid.* 11, *Moral.*, cap. 5.

49. Nihil potius conscientia, in qua confitit, nisi littera sunt solidae. *Prose.*

50. Quamvis enim omnes homines sua ipsorum conscientia de bona via testificari concenserunt, peccata nihilominus eorum, qui mentiuntur, conscientia ferre negunt; sed percutient ac perforant, incorruptamque profert sententiam. *Sup. Hierem.*, cap. 47.

51. Vultu et oculis dissimilari non potest conscientia, dum luxuriosa et lasciva mens lucet in facie, et secreta cordis motu corporis et gestibus indicatur. *Sup. Ezech.*, cap. 8, et *Hieron.*, c. 17.

52. Omnis recta suam irrisione putat, quem remordet conscientia. *Super Job.*, cap. 11.

53. Latentem reum secreta mentis pena persisterit. *Ep. 1, ad Demetriadem*.

54. Nullus post culpam impunitati locus est, cum sit reatus ipse supplicium. *Ibid.*

55. Magnum tormentum est conscientia mala. *In Threnos Hier.*

56. Liber diaboli est conscientia peccatoris. *Hugo A. S. Victor.*

57. Semper presumit secura, perturbata conscientia. *Super Luc.*, cap. 16.

58. Conscientia iudex est incorruptus. *Hom. 5. Joannes Chrysostom.*

59. Facinus esti homines lateat, conscientiam tamen accusatricem non poterit latere. *Ibid.*

60. Grave est a conscientia sua accusari, habere hanc accusatricem, perpetuo urgente, clamantem, et scelus commemorantem. *Ibid.*, hom. 64.

61. Conscientia peccatoris formidinis est mater. *Hom. 1, super Psalm. L*.

62. Conscientia est codex; in quo quotidiana peccata scribuntur. *Ibid.*, hom. 2, vers. 5.

63. Conscientiam non servat, qui Deo fidem non servat: sed altera alienus est accusatrix. *Hom. 32, Oper. imperf. super Matth.*

64. Qui sibi male conscientia est, semper pusillanimis ac timidis est. *Ibid.*

65. Occultum non est quidquid conscientia teste committitur; quia etsi alterius notitiam fallit, fallere seipsum non poterit. *Hom. 11, in Farsis locis sup. Matth.*

66. Nil ita impudentem hominem facit, si cut mala conscientia. *Hom. 17, super Acta Apost. Moralis*.

67. Qui sibi male est conscientia, etiam omnium bona possident, omnium tamen est misericordia. *Ser. 4 super Ep. ad Rom.*

GLOSS. ORB.

ET

S. HIERON.

HUGO A. S.

VICTOR.

HUGO CARD.

CHRYSTOSTOM.

R

68. Quis mala conscientia tristius esse potest? *Ibid.* sent. 12, in *Moral.*

69. Animus qui multorum scelerum sibi conscientia est, cum futurum judicium formidet atque exhorrescat, nolitque mutata in melius vita sibi consuler, incredulitate quicquid suam querit. *Hom.* 17, sup. 1 ad *Cor.*, in *Moral.*

70. Quod corpori frigus est, hoc est anime malae conscientia, unde timiditas nascitur. *Hom.* 7, sup. 1 ad *Cor.*

71. Nihil sic perturbat mentis oculum, sicut conscientia mala. *Hom.* 17, sup. Ep. ad *Hebr.* in *Moral.*

72. Melius est ut nunc anima mordeat ex contradictione peccati, quam in futuro tempore supplicia sentiat sempiterna. *Ibid.* Homil. 31, in *Moral.*

73. Reus unicus nusquam securus est. *Lib.* 2 de *Synagoga*, cap. 41.

74. Mena mala conscientia propriis agitur stimulis. *Ibid.*

75. Humana conditio dum diversis vitiis mentem conturbit, etiam ante peccata genitum, jam peccata conscientia perficit. *Lib.* 2, de *Sent. bono*, cap. 20, sent. 1.

76. Abyssus abyssum invocare, est de iudicio suis conscientiae ire ad iudicium damnacionis perpetua. *Ibid.* cap. 20, sent. 3.

77. Omnia fugere poterit homo, propter cor suum, non enim potest a se quisque recedere. *Prose.*

78. Utilem aliquid, restus sui conscientia illum non derelinquit. *Ibid.* cap. 26, sent. 2.

79. Quantitas humana iudicia subterfugit omnis qui male agit, iudicium tamen conscientiae subtiliter non potest. *Prose.*

80. Nam eti alii colat quod agit, conscientiae tamen sine celare non potest, qui plena novit malum esse quod gessit. *Ibid.* cap. 26, sent. 3.

81. Nihil prodest inclusum habere conscientiam, patemus deo: quia parvulus oculi hominem submovet. De antea divinitas, nec viceceribus submovet potest, quoniam totum hominem perspicit, et nescit. *Prose.*

82. Quid ali? quid macinari? quid abscondi? custos te tunc significat: alium ubi peregrinatio subduxit, alium mox, alium valetudo; haec me, quo carere nunquam potes. *Prose.*

83. Quid locum abutum legis, et arbitrios removes? putas tibi configissi ut oculos omnium effigias demens? quid ibi prodest non habere conscientiam habenti conscientiam? *Lib.* 6, de *Vero iustitia*, cap. 24.

84. Multum refrenat homines conscientia, si credamus nos in conspectu Dei vivere. *De Ira Dei*, cap. 8.

85. Qui facit contra conscientiam, edificat ad

gehennam; et talis conscientia impulsus omnino aductus refellendus est. *De Discipl. monach.* part. 1, cap. 12.

86. De universis, in quibus Deum offendimus, PETR. BLES. nihil residuum est, nisi conscientia impunitatis testis, et se crucians recordatione peccati. *Ep.* 15, ad *Epic. Carnotensem*.

87. Sic ut viperis genitricis viscera passando PETRUS CEL. disruptum, sic multa conscientiam de qua ictu nunquam torquere desit. *De penit. cap.* 22.

88. Conscientia res, carnifex est. *Lib.* de *Just. Iud.* sent. 2.

89. Nulla peccata gravior est, quam mala conscientia: in quacum non baletur Deus, consolatio non inventatur. *Sent.* 191.

90. Inferior conscientia peccatorum, peccatum recordatione suspirat. *Lib.* 4, ad *Ecclesiast.* *Cath.*

91. Mox etiam post admixtum peccatum, sibi conscientia. *Sup. Gen.*, quast. 23.

92. Mala conscientia generat sibi tormentum. THOMAS A. IN *Horitulo Horar.* cap. 8.

93. Conscientia non habet acriter argumentum, quam seipsum male regentem. In doctrina *Jaceum*, cap. 2, sent. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

94. Magna vis est conscientia, ut neque timant qui nulli commiserint, et nonnam semper ante oculos versari patent qui peccarunt. *Orat.* 38, pro *Aliano*.

95. Hominum conscientia a virtute remota, in magnis versatur angustias. *Lib.* 2, de *Fundib.*

96. Mordet malius est peccatorum conscientiam. *Lib.* 4, *Tascal. Quest.*

97. Hominis conscientiam, semper serupulus unit. In *Diologo Azotchi*.

PLATO.

98. Cum quis a se commissa multa peccata daperfudit, conscientia labes eum non patitur quiescere, sed in somnis et ubique exercitetur ipsa utique percepitur, et tum mala spe vitam tolerat. *Lib.* 4, de *Republ.*

99. Vix quemquam invenies, qui possit aperto ostio vivere, janitores conscientia nostra non superbia opposuit. *Prose.*

SENENS.

100. Quid autem prodest recordere se, et oculos hominum aurisq; vires? bona conscientia turbam advocat, mala etiam in solitudine amissi sollicita est.

101. Si honesta autem quae facis, omnes sciunt; si turpis, quid refert neminem scire, cum tu scis? o te miserum, si contemnis hunc testem! *Ep.* 43.

102. Male facinorum conscientia flagellatur,

plurimum illi tormentorum est, eo quod perpetuus illam sollicitudo urget ac verberat. *Ep.* 27.

103. Multos fortuna liberal ponit, natus neminem. Quare? quia infixa nobis eius rei aversio est, quam natura damnavit. *Prose.*

104. Ideo manum fides latendi fit etiam tentibus; quia coarguit illos conscientia, et ipsos sibi ostendit. *Ep.* 97.

105. Hoc et conscientia, aliud agere non patitur, ac subinde respicer ad se cogit. *Prose.*

106. Tum alius res in mala conscientia presedit, nulla securum.

107. Putat enim se etiam non deprehenditur, posse deprehendi, et inter sonnes novetur; et quoties alicuius scelus loquitur, de suo cogitat. *Ep.* 103.

108. Nihil juvat obivium, mala conscientia, gravis enim lumen est. *Ep.* 422.

109. Nil timendum facit animal, nisi reprehensibilis vite conscientia. *De qualiter Virt. Card.*

110. Nullum conscientium peccatorum iniquis magis timuerit, quam temetipsum; alium potes effigere, to autem nunquam. *De Mortibus.*

111. Nequit ipsa, sui poma est. *Ibid.*

112. Mala conscientia sepe tutu est, secura nunquam. *Ibid.*

113. Maximum scelerum supplicium, in ipsis est. *Ep.* 87.

Vide etiam tit. *Accusatio*, sent. 61; *Iudicium extremum*, sent. 63; *Peccatum in genere*, sent. 5; *Reus*, sent. 1.

CONSENSUS.

S. THOMAS AQUINAS. *Elymologia.* Consentire est simul sentire. 1, 2, q. 15, art. 1.

S. DONATIUS. *Definatio.* Consensus est nutus voluntatis spontaneus vel motus animi, liber sui. In *Canticis*, part. 1, sec. 11.

GLOSS. INT. ET HUGO CARD. *Consentire est sensum sensui conjungere.* Sup. *Acta Apost.* cap. 5, in illud: *Consenserunt illi, etc.*, et *flagr. Card.* sup. *enum. locum.*

S. JOHN CLIM. *Consensus est motus atque inclinatio animae ad imaginem coquuscunque rei cum voluntate.* Gra. 75.

S. THOMAS AQUINAS. *Consentire est quedam conjunctio ad id cui consentitur.* 1, 2, quest. 15, art. 1.

Consentire est applicare motum appetitivum ad aliquid appetendum. *Ibid.*, quest. 16, art. 2.

Consensus est iudicium de eo, in quod consentitur. *Ibid.*, quest. 74, art. 7.

S. ANTONIN. *Differencia.* Differencia est inter assentire et consentire; nam assentire est quasi ad aliud sentire; sed consentire, est simul sentire. Part. 1, tit. 4, de *Voluntate*, cap. 9.

1. Consentire est si quis, cum possit reprehendere, faciat, vel adulteretur. *Sup. Ep. ad Rom.*, cap. 1.

2. Facient et consentient per peccata constringi. Part. 1, tit. 4, *de Voluntate*, cap. 9, § 2.

3. Demonaum natus est effeminatus mensis. S. ANTONINUS DE PACUA. consensu, plumbis vanas gloria, et luto lascivis confectus. Sermon. in *Quaenam*.

4. Sic ut propria cogitatione non peccat invitus: s. AUGUSTINUS. in *duo consentit male studient, non ulique nisi voluntate consentit.* *Lib.* 3, de *lib. arbit.*, cap. 10.

5. Rea tenetur in consensione conscientia, etiam subsequetur peccatum factum. *Lib.* 2, de *Gen. contra Manich.*, cap. 14.

6. Nemo habet in potestate quid ei veniat in mente, sed consentire vel dissentire proprium voluntatis est. *De spiritu litterar.*, cap. 34.

7. Qui facile vincitur non habet animal resistibile, non vincitur, sed consentit. In *Quest. de Veteri et novo Testamento*, part. 1, quest. 1.

8. Ratio deduci ad consensionem peccati non potest, nisi cum delectatio mota fuerit in illa parte animi, qua debet obtemperare rationi tanquam rectori viro. *De Genesi, contra Manich.*, cap. 14.

9. Homo in natura posse, et in potestate habet vel non consentire susidenti. *Lib.* 11, de *Genesi ad it.*, cap. 14.

10. Motus desideriorum malorum si consentient, traxerit, aqua illixerit, concipi puraque peccatum. *Lib.* 6, *contra Julianum*, cap. 11.

11. Inest peccatum, cum delectari; regnat, si consentire. *Sup. Psalm.* 1.

12. Dubius modis non te maculat manus, si ei non consentias, et si redingulas; hoc est, non communicare, non consentire. Ser. 18, de *Verbi Domini*.

13. Noli consentire concupiscentie tua, non est unde concepit, nisi de te; consentisti? quasi concubuit in corde tuo. *Hom.* 42.

14. Noli dare concupiscentie consensiones amplexum, ne plangas partum, quia si consumaris, conceperit; cum conceperit, partit peccatum. *Ibid.*

15. Nolite male facientibus consentire; quia non solum qui haec faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, peccant. Ser. 1, *Dom.* 28, post Pentec.

16. Fates inimicis excitare tentationis motum, s. BERNARD, sed in te est si volueris dare seu negare consensum. Ser. 5, *Quadriga*.

17. Consentire est, silers cum arguere possis. Sermon. de *Nat. Joan. Bapt.*

18. Sicut peccati cogitatio decolorat, affectio vulnerat; sic consensus omnino animam necat. *Ser. de Cate et ossibus anima.*

19. Mordet diabolus eum ad consensum pertrahit, latrat cum suggerit; sed etiā resistentem fatigat, non obligat nisi consentientem. *Dē Interno domo*, cap. 47.

20. Spiritum vanitatis studios exsufflare, et quantumcumque illum sensuus, negare omnino consensum. *Serm. 1, de SS. Petro et Paulo.*

21. Elagamus polius ardore, quam cedere. *Ser. 3, in virtute Nati.*

22. Peccatum, in foribus est; nisi ipso aperies, non intrabis. *Serm. de Sex tributis.*

23. Appetitus in corde pruriit, sed nūt te est; nisi sponte cesseris, nihil aciebit. *Ibid.*

24. Ubi voluntas non est, nec consensus est; non enim est consensus, nisi voluntatis; ubi ergo consensus, ibi voluntas; porro ubi voluntas, ita libertas. *De gratia et liber. arbitrio.*

25. Non nocet sensus, nisi non est consensus. *De Interno domo*, cap. 19.

A. BERNARDIN. 26. Dum homo consentit, diabolus vincitur; et ab eo vicius, possidetur iure tyrannico. *Ser. 18, Sabbath post Dom. 2, Quadragesima.*

27. Tunc consentimus, cum approbamus et volumus. *Lib. 2, Pharcirix*, cap. 4.

28. Conscia corum videtur animus, qui aliqui illis delectatione consenserit. *Sup. Psalm. cxviii, vera. Odivi omnia via iniquitatis.*

29. Non potest homini precepsere defectum, nisi accesserit consensitio arbitrium. *Hom. 4, Epiphani.*

30. Nulla virtute potest diabolus expugnare hominis animum (quoniamvis corpus attentat foris) nisi propria voluntate consentiantur. In *Euseb. sup. Job*, cap. 17; in illud: *Tenebit justus viam suam.*

GIOSE. INTER. 31. Non solum qui faciunt, puniuntur, sed et qui consentiant facientibus. *Sup. Levit.*, cap. 20, in illud: *Qui consenserunt ei.*

GLOSS. ORDIN. 32. Consententes (solius) qui possunt accusare, vel arguere, vel monere, et non faciunt, non effugient iudicium. *Ibid.*

33. Qui desunt obviare, cum potest, consentit. *Sup. Psalm. LXXXI.*

34. Consentire est, errorem favere. *Sup. Ep. ad Rom.*, cap. 1.

35. Omnis faciens et consentiens, dignus est morte. *Ibid.*, cap. 2.

GRATIANUS 36. Latum punit delinquentibus editum, qui jungit cum pravitate consensum. Part. 1, dist. 86, can. *Faciens.*

37. Si quis alterius errori consentit, sciat se cum illo simili modo culpabilius judicandum.

Part. 2, causa 11, quæst. 3, can. *Qui in fine, § Hinc.*

38. Consensus est, voluntati ejus quem quis diligit obsecundare, et avertore se ab eo quem ipsi sentit adversum. Part. 1, dist. 93, can. *Si iniurias.*

39. Quem semel diabolus rapuit ad consensum **S. GREG. MAG.** jam nunc etiam renitentem trahit. *Lib. 15, Moral.*, cap. 9.

40. Consentire videtur erranti, qui ad resenda que corrigi debent non occurrit. Iabetur spiritus Gratiani. In *Decretis*, dist. 83.

41. Concupiscentia carnali ostia dura consensu sperit, ad innumeram corruptionis mala pertrahit. *Lib. 4, Moral.*, esp. 24.

42. Unde semetipsum post modum fendo reprehendat, non habet, qui ante reparat, quam per consensum cadat. *Lib. 18, Moral.*, cap. 5.

43. Clamorem diaboli non audire, est violentis tentationum motibus minime consentire. *Lib. 30, Moral.*, cap. 13.

44. Nullus sursum consentias, in qua gravari potes. *Lib. 2, in Regula*, dist. 2, cap. 2, esp. 2, ad *Januarium Epis. Cardinalium.*

45. Ille stultus est vocandus, qui suggestioni **S. HIERONYM.** consensit, tumelis acer ingenuo videatur existere. *Sup. Prov. Lib. 2, cap. 24, in illud: Qui cogitat mala, statim vocatur.*

46. Suggestor diabolus, delectatur caro, spiritus consentit. *Lib. 2, de Nuptiis*, cap. 1. **HUGO A. VITURE.**

47. Non inquinatur corpus, nisi mentis consensu. *Sup. Genes.*, cap. 12. **HUGO CARD.**

48. Nihil homini noceret diabolus, nisi homo acquiesceret. *Sup. Sapient.*, cap. 1.

49. Peccantium privati non consentias; vel si forte consenseris, opere non impleas. *Sup. Ecclesiasticus. sup. Job*, cap. 17; in illud: *Tenebit justus viam suam.*

50. Astutus contra diabolum non est, dum diabolus persuadenti, quam domino communiti consentit. *S. JOANNES CHRYSOST.* *Serm. de Genesi et interdictione arboris ad Adam.*

51. Mallem membrum tantius meri, quam illicetiosa voluntati consentire. *Part. de Consol. Tholog.*, lib. 4, pross 3.

52. Malum facere jussus, non acquiescas; malum facere jussus, non consentias. *Prose.*

53. Noli in malum potestati cuiquam consentire, etiam si peccata compellat, uti supplicia imminentia, tormenta occurrant.

54. Melius est mortem pati, quam perniciose jussa consentiendo compiere.

55. Similis enim est qui consentit in malo, ei, qui agit malum; facientem, et obsequientem una ponit constringit. *Lib. 2, de Synonym.*, cap. 16.

56. Qui seducitur, quid consentiat, evidenter

ignorat. *Lib. 2, de Summo bono*, cap. 17, sent. 3.

57. Corda reproborum lubrica sunt ad malum consentiendum et fluxa, ab honum vero consentiendum diuissima. *Ibid.*, lib. 3, cap. 32, sent. 9.

LUDOV. BLOS. 58. Neque diabolus, neque creature cogere te potest, ut peccato consentias, cum habeas voluntatem liberam. In *Speculo spirituali*, cap. 8.

CRIGEN. 59. Consensus est, non solum pariter agendo, sed etiam que illicite gosta sunt reticendo. *Hom. 3, in cap. 3. Levit.*

PETR. BLES. 60. Consensu sicut occultu est, et versatur interior: aut manifestu et usque ad actum exterior exercetur. *De Charitate*, cap. 49.

PHIL. JUD. 61. Gravissimum malorum est, et pene solum insanabile, omnium animo partium ad peccandum consensus. In *Confusione linguarum*.

62. Ubi deest assensio, nec qui patitur vere patitur, nee qui propter animi sui sententiam hedit, reus est patrati facinoris. *De Migrat. Atarah.*

S. PIUS PAPA. 63. Quid prodest illi suo errore non polui, qui consensum prestat erranti? Part. 1, dist. 83, Can. *Quid.*

RICHE. A SANC- 64. Consensum non semper effectus consequitur, sed cum necessitate prepeditur, solo con-
sensi peccati culpa consummatur. Part. 1, tr. 2, *de Statu interio. hom.*, sed consentire dia-
bolicum est. Opuscul. 7, sup. *Pater noster*, petit. 6.

S. THOMAS A 65. Tentari humanum est, sed consentire dia-
bolicum est. Opuscul. 7, sup. *Pater noster*, petit. 6. **AQUINAS.** 66. Daemonum est servus, qui consentit vitiis. In *Hortulo rosar.*, cap. 4, sent. 3.

SENTENTIA PAGRORUM.

CICERO. 67. Mihi neutriquam cor consentit cum oculo-
rum aspectu. *Lib. 2, Academ.* quest.

ENEICA. 68. Facilius est excludere perniciosas, quam re-
gere; et non admittere, quam admissa moderari. *Prose.*

69. Nam cum se in possessione posuerint, pa-
tentia rectore sunt, nec recidi se, minuvre pa-
tentia. *Lib. 1, de Ira*, cap. 7.

70. Nou obtinebas ut desinas, si inciperi per-
miseras. *Ep. 416.*

Vide etiam titulos, *Amicitia Dei*, sent. 72; *Cogitatio*, sent. 60, 101; *Concupiscentia*, sent. 27; *Caro*, sent. 108; *Malum*, sent. 53; *Obviare*, sent. 19; *Peccatum*, sent. 424; *Suspicio*, sent. 25; *Honestus*, sent. 25; *Tentatio*, sent. 44, 94, 145; *Vita*, sent. 53; *Voluntas*, sent. 152.

CONSIDERATIO IN GENERE.

S. AUGUSTIN. *Definitio.* Consideratio est intenta cogitatio. *De*
Spiritu et anima, cap. 38.

Consideratio est intensa ad vestigandum cogitatio. **S. BERNARD.**

vel intentio animi vestigantis verum. *Lib. 2, de*
Considerat.

Consideratio est actus intellectus veritatem rei
intuentis. **S. THOMAS AQUINAS.**

SENTENTIA PATRUM.

4. In consideratione creaturarum non vana et
peritura curiositas exercenda est, sed gradus ad
immortalia et semper permanentia faciendum. *De*
Vera religione, cap. 29.

2. Cogitemus quam brevis vita nostra sit, quam
via lubrica, quam mors certa, et hora mortis incerta.
De Spiritu et anima, cap. 49.

3. Cogitemus quantis amaritudinibus admix-
tum sit, si quid dulce ac jucundum in via huic
viae, occurset nostro aliud. *Ibid.*

5. Consideremus quis sit Patrie celestis pul-
chritudo, suavitatis atque dulcedo; et quantum
nihil in hoc exilio lugendum sit. *Ibid.*

6. Utinam separent et intellegent, etc.! O felix
et utile consilium, mortis remedium, salutis antidotum,
peccatoris speculum! Ex quo sententia
nobis instruunt sapientia, admonitione continentiae,
speculacione providentiae, exultatio penitentiae, ac-
quisitio divinae gratiae datur. *De Specie peccatorum*, cap. 1.

7. Utinam separent, et intellegent, etc.; con-
sideratio hujus sententia destructio est superbia,
extinctio invadie, medela malitia, effugio luxuri-
e, evacuatio vanitatis et jactantie, constructio
discipline, perfectio sanctimoniorum, preparatio sa-
lutis eternae. *Ibid.*, cap. 2.

8. Felix comprobatur esse, qui sic cogitat de
suppicio ante supplicium, ut postea supplici effu-
giat periculum. *Ibid.*, cap. 3.

9. O utinam saperes, et intelligeres, ac novissi-
ma provideres: saperes quae sunt, profecto
inferni horribus, superna appeleres, que sunt ad
malum contemneres. *Ep. 292.*

10. Quid sermo non explicat, consideratio
querat. *Lib. 5, de Considerat.*

11. Noli precipitare agere, diu considera,
diligentius intuire, experiri quod possis, amicos
consule, ne post factum penitire contingat. In
Declarat.

12. Trix preceps debemus considerare, no-
strum defectum, alienum prolectum, finem sus-
piciemus. *Expos. 2, sup. Psalm. cxviii, art. 3, ver-
sic. 15.*

13. Considera frequenter, volte et revolve dilig-

gener quod mors non potest declinari, quod hora mortis non potest investigari, quod tempus a Deo praeordinatum non potest immutari. In *Soliloquia*, cap. 3.

14. Familiare est prudenti, consideratione omnia praevenire. In *Speculo discreti*, cap. 20.

CASSIODORUS. 15. Consideratio futuri preuenit seruandas mitigat. Sup. *Psalm.* 67, vers. 5: *Exultate in conspectu eius. Et hab. in Glossa ord. super Psalm.* LXXVII.

GLOS. INTER. 16. Omne quod agimus, praevenire per studium considerationis debemus. Sup. *Luz.*, cap. 15.

S. GREGORIUS MAGN. 17. Tanto se animus amplius in cogitatione dilat, quanto illud esse terribile quod imminent pensat. Lib. 15 *Moral.*, cap. 1.

18. Malorum mordens cura renunt considerare quod timeant, ad hoc quandoque gaudentes perveniant. Lib. 16 *Moral.*, cap. 18.

19. Potentibus viris magna est virtus humilitatis considerare aequalitatis conditio. Lib. 21 *Moral.*, cap. 10.

20. Manu humiliante considerationis, deprimentis est tumor elationis. *Ibid.*

21. Consideratio molierum multum proficit ad humiliatorem justorum. Lib. 3 *Moral.*, cap. 23, in titulo.

22. Stolidius concupiscimus, qui consideramus. Lib. 10 *Moral.*, cap. 9.

23. Quasi quadruplex fit lectio menti nostra species considerata creatura. Lib. 25 *Moral.*, cap. 8.

24. Qui eterna bona in vita cogitare noluerunt, in morte eterna male, nunquam cogitata reperient. Lib. 10 *Moral.*, cap. 13.

25. Quia pensamus quia nihil est quod restat, eo debetum pertinetemus tempus gratia, quod praesto est, porca. Hom. 35, sup. *Evang.*

26. Si consideremus que et quanta sunt, quae nobis promittuntur in celo, vilescent omnia omnia que habentur in terra. Hom. 37, sup. *Evang.*

27. Quanto quis consideraverit, que premia justis in Celo, quae tormenta pravis sibi reposita in inferno, tanto verius Deum invenerit et ceterius erat. Lib. 2, *Micellan.*, codic. 2, tit. 41.

HUGO CARD. 28. Consideratio dignitatis amissione, dolorem facit; consideratio peccatorum presentium, pudorem facit; consideratio poene futurae, timorim incutit. Sup. *Gen.*, cap. 49.

29. Nihil plus valer ad purgandum cor a malis cogitationibus, quam consideratio mortis. Sup. *Job.*, cap. 39.

30. Considereramus adversa ut cavemus, prospeta ut habeamus; sed non considereramus iudicium infernum, nec premium honorum. Sup. *Math.*, cap. 10.

S. JOANNES GERTSCH. 31. Præsteriorum honorum consideratio, ja-

tantiam operatur; consideratio autem finis, itemorem. Hom. 23, *oper. imperfecti*, super *Math.*

32. Quid post mortem impendat, miseri, dum adhuc vivitis considerate. In suo *Octavio*.

33. Uniuscujusque rei finem auto intum considera. *Parvenses.* 30.

34. Num dum tibi mundus arridet, dum carnis sanitas ferret, dum prosperitas terrena demulcit, qua post ista sequuntur exigua atque considera. Lib. 4, *Epist.* 5 ad *G. Episc.*

35. Quatuor sunt ante rei factum consideranda, scilicet, examinatio principii, discussio modi, prædictio finis, consilium sapientis. *Opusc.* *De his qua grata existunt.*

36. Ibi nobis ante omnia sunt consideranda similia, ubi homo vixit durante pena, ubi nec tormenta corpori, nec desunt membra tortori. Rom. 4, *de Bono discip.*

SENTENTIA PAGANORUM.

37. In omnibus quid tempora petunt, aut quid personis dignum sit, considerandum est. Lib. 2, *de Invent. rhet.*

38. Ad rem gerandam, qui accedit, cauet ne id modo consideret, quam illa res honesta sit, sed etiam ut habeat efficiendem voluntatem. I. 1, *Offic.*

39. Cogitationem prudentiamque sequitur actio considerata; ita ut agere considerate plurimi sint quam cogitare prudenter. *Ibid.*

40. Nulla res magis prouiderit quam cogitatio mortalitatis. Lib. 2, *de Inv.* cap. 41.

41. Intelligi quam sint bona, ut bene agas. S. PETRUS SENT. 49.

Vide etiam titul. *Beneficium Rei*, sent. 113, 114; *Concupiscentia*, sent. 42, 43; *Contemptus Miseritatis*; *Mundus*, sent. 4; *Prædictio*, sent. 56; *Tempus*, sent. 61; *Vita eterna*, sent. 35.

CONSIDERATIO SUL.

SENTENTIA PATRUM.

1. Cognosce te, & homo, quantum sis, et attende s. AUGUSTINUS, ut consideres quid in te cogitatione intereat, quid ex te sermone exeat. Lib. 6, *Hebrei*, cap. 8.

2. Prudentis mentis est considerare quandiu imperfetta est anima, quae sunt secum deliberet, ut vel in posterioribus se exercet virtutum disciplinis, donec exercitiu sua valeat. Lib. 2, *de Abraham*, cap. 10.

3. Respic qualia ex iesi; ex te mala, bona a s. ANTONIO. Deo esse non ambigas. Part. 1, lit. 3, cap. 7,

S. 4. Eunt homines admirari alta mentium, et s. AUGUSTINUS ingentes fluctus maris, et latissimes laeves fluminum, et oceani ambitum, et gyros siderum, et

relinquent seipsos, nec mirantur. Lib. 10 *Confess.*, cap. 8.

5. Percorsa et aduersa corda mortalium felices res humanas putab, cum lectorum splendor ostenditur, et labes non atendit animarum. Epist. 5, *ad Marcianum*.

6. Intelligas quantum sit exitus et ingressus tuus flebilis, progressus tuus deabilis et egressus horribilis. In *Speculo prelatorum*, cap. 3.

7. Insipiens peccator considerat diligenter unde veniat, quid sit et quo vadat. *Episc.*

8. Hanc utilem lectionem legit, sapient, et intelligit qui est implicatus peccato, amore mundi et carnis inebriatus et excaecatus, cui plus placet luxuriosi cadaveris venenosus volupus quam oīme sue santitas, qui plus stolidus circa arcam, quam circa Martiolum, cui plus est de mundo, quam de Christo, cui plus est de lege bovinum quam de lege divina. *Ibid.*, cap. 7.

9. Velle ut huc tria cogitarent homines in seipsis: esse, nolle, velire; sum enim, novi et volo, sum sciens et volens, scio esse me, et velire ut sim, volo esse et scire; in his tribus inseparabilis est vita. Lib. 13 *Confess.*, cap. 41.

10. Considera ubi sis, quid egredies vide, quare patiaris vnde, et ibi vides quid patiaris. Sup. *Psalm.* cxvi, vers. 5.

11. O homo, quis es, ubi es, ubi eris, quando ibi eris, unde venisti? *Prose.*

12. Quis es? Dei erratura ex anima et compacta; unde venisti? ex mundo; ubi es? In mundo; postea ubi eris? in Celo, vel in inferno; quando ibi ibi eris? in secula seculorum. Serm. 50, *ad Fratres in crebro*.

13. Quisque diligenter attendat primæ conditionis suis excellentiam, quam nobilitate morum, exercitatione virtutum, dignitate meritorum habere contendat. *De Spiritu et anima*, cap. 3.

F. BASIL. MAG. 14. Considera te homo, et memor sis insipiens, quis es, quid dispensata, a quo acceptisti, cur multis praestatis es? *Conc.* 7, *de Avaritia*.

15. Nature sue considerabilis tunquam anima repinxit omnem arrogantium exterminat, consumacum fungit, et in summo disciplinum Christi facit. Epist. 42, *ad Maxim. philosoph.*

16. Cogita unde veneris, et erubescere; ubi sis, et ingemisci; quo redas, et contremisci. Serm. *de Primoribus*.

17. Te ipsum attende, et aliora ne quesierris, et fortiora te ne sororatus fueris. Serm. 38, sup. *Cantic.*

18. Consideratio tui in tria dividitur, si consideres quid, quis, qualis sit; quid in natura, quis in persona, qualis in moribus. Lib. 2, *de Consideratione*.

19. Quid sit pietas queris? vacare considera-

19. Consideranti quid sis, occurret tibi homo undis, et pauper, et miser, et miserabilis; homo dolens quod homo sit, erubescens quod nudus sit, plorans quod natus sit, murmurans quod sit. *Ibid.*

20. In te consistit; non infra dejici, non solli supra, non evadere in longius, non extendi in latius. *Ibid.*

21. Consideratio sui mentem purificat, regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mons, vitam honestat et ordinat, confusa distinxit, himinum coxit, sparsa colligit, secreta ristinxit, vera vestigia, verisimilia examinat, ficta et fulta explorat, agenda præordinet, acta recognitat in prosperis aduersa presentat, in adversis quasi non sentit. Lib. 1, *de Consideratione*.

22. Perfecti magna se discretionis subtilitate conspicunt, ne ad detectores unquam, vel in operi, vel in cogitatione dilabuntur. *De Precepto et dispensa*.

23. Relinque certara et teipsum discente, per te curre, et in te consiste. *De Interiori domo*, cap. 65.

24. Ad incipiat cogitatio tua, et in te finiatur ne frustra in silia distendaris te neglecto. *Prose.*

25. Praeter salutem tuam nihil cogites, quoniam in acquisitione salutis tuus nemo est nisi germanior, nemo propinquior trispio. *Ibid.*

26. O custos cordis, si nondum es idoneus intrare ad te ipsum, quomodo ad illa rimanda idoneus eris, quae sunt in te vel supra te ipsum. *Ibid.*

27. Primi redi ad te, quam rursum presumas que sunt supra te. *Ibid.*

28. Si diligenter consideres quid per os et manus exterioris corporis meatus egreditur, vilis sterquilinum nunquam vidisti. In *Meditatione*, cap. 3.

29. Valde ntile et per necessarium est, ut scias quid debet tibi quid vis, quid cupis, quid haberes optas. *De Interiori domo*, cap. 61.

30. Si quod xivis et sapis, totum das actioni, considerationi nihil. Iudeo 16, in hoc non laudo Prosc.

31. Certe nec ipsi actioni expedit consideratione non preueniri.

32. Tu homo es, ergo ut integra sit et plena humanitas, colligat et te intra se sinus tuos, qui alias recipit.

33. Alioquin quid tibi prodest si universa interioris, te unum perdens? quamobrem, cum omnes te habeant, eis etiam tu ex habentibus.

34. Non ergo totum te, ne semper debes dare actioni, sed considerationi aliquid tui, et cordis et corporis sequestrare.

35. Quid sit pietas queris? vacare considera-

tioni; quid tam pertinens ad cultum Dei, quam quod ipsi hortatur in psalmo : Vacate et videte?

Lib. 1, de Considerat.

36. Quod ad considerationis attinet fructum, quatuor tibi consideranda reor : *te, que sub te, qua circa te, qua supra te sunt.* *Ibid.*, lib. 2.

37. Attendat homo quid fuit ante ortum, quid est ab origine usque ad occasum, quid erit post hanc vitam. *De Inferiori domo*, cap. 53.

38. Qui semetipsam bene considerat, in semetipsam inventa multa quis plangat. *Serm. 54, ad Sororem.*

S. BONAVENT. 39. Hinc tria debet homo considerare, scilicet suum insufficiens, suum inopiam, et quia bonum quod habet, non habet permanentiam. *Præcept.*

40. In primo se invenerit imperfectum, in secundo non habetur proprium, in tertio debet timere malum, ruinam, et lapsum. *Sup. Psalm. xxxix.*

41. Magnus accessus ad Deum est, considerationis infirmatus sue. *Prote.*

42. Magna utilitas servo Dei, propriam infirmitatem recognoscere. *Sup. Psalm. vi, vera 2: Quoniam infirmus sum.*

43. Attende tibi, ut ibi et aliis prosis. *Sup. illud; Attende tibi*, cap. 7.

S. EPIPHAN. 44. quanto quis proprius ad cogitationem Dei possit videatur, tanto magis debet cogitare apud seipsum quod homo est. *Heres. 73, contra Seminarios.*

45. Non consideremus quid aliquando fuerimus, sed quid semper futuri simus. *Sup. Jonah, cap. 3.*

46. Fuge, luge, attende : fuge mundum, quia vanitas est; luge peccatum, quia iniurias est;

S. GREG. MAG. 47. attende carnem, quia fragilis est. *Lib. 3, de Cœlato animæ*, cap. 17.

48. Memento quid sis, ne de his ad quæ raporis, extolleris; sed alitudinem dominationis tempora memoria conditoris. *Lib. 21 Moral.*, cap. 10.

49. Qui vere se humiliat continuas considerationis oculo, quibus circumspexit sit delictorum sordidus, proficiens pensat. *Lib. 3 Moralium*, cap. 18.

50. Seipsum mens considerare non valet quæ cogitare se minime studet; cogitare vero se mens non potest quia apud semetipsam non est. *Lib. 31 Moral.*, cap. 7.

51. Anima dum se per innumeratas terrenorum desideriorum cogitationes spargit, ad considerationem sui esse nullatenus colligit. *Lib. 19 Moral.*, cap. 25.

52. Aures cordis tumultus secularium negotiorum claudit, et quis secreta considerationis aperit. *Lib. 23 Moral.*, cap. 12.

53. Tantio verius tunc interna mens conspicit,

quanto cunctis exterioribus plenius occupabit. *Lib. 33 Moral.*, cap. 15.

54. Perpendo quid tolero, perpendo quid amisi, dumque intus illud quod perdidit, fit hoc gravissimum portio. *Prote.*

55. Duna culmen perfectorum aspicio, quantum ipse in infinitis jaceam agnoscere. *Lib. 4 Dialogi*, cap. 1.

56. Vivens homo cogite quid futurus sit mortuus. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

57. Considerata infirmitas propria, mala nobis excepta aliena. *Lib. 5, Moral.*, cap. 31.

58. Sancti viri nec ex elatione sunt liberi, nec ex timore submissi; sed cum restituendo eos ad libertatem erigunt, consideratio infirmatis proprie in humilitate custodit. *Lib. 7 Moral.*, cap. 13.

59. Tu, homo, memineris cuius sis factura, et s. *Caro. 31*, quo voceris, et quæ habebis, et quantum habebo, et a tibi evenerint bona. *Or. 10, ad subditos.*

60. Te potius ipsum, quam propinquos discute; lucrum tibi illud proximis istud feret, in *Tert. et hab. apud Joan. Damase, lib. 4. Parol. Ist.*, cap. 66.

61. Teipsum considerans, noli in alterius ruinas sed in tuo opere gloriaris. *Ep. 22, ad Eustoch.*

62. Hominem te esse memento. *Ep. 25, ad Paulum.*

63. Non consideremus quid aliquando fuerimus, sed quid semper futuri simus. *Sup. Jonah, cap. 3.*

64. Fuge, luge, attende : fuge mundum, quia vanitas est; luge peccatum, quia iniurias est;

**RUGO &
VICTORE.**

S. LAURENT. 65. Quisquis se talen reddi desiderat, qualis a Deo factus (id est similem Deo) redeat ad se, et stet in se ; et sic intra semetipsum, et apud semetipsum queratur, et videat unde constet homo, et ex qua parte sui factus sit ad imaginem Dei. *Lib. 2, de Anima*, cap. 1.

66. Quid prodest homini si rerum omnium naturarum subtiliter investiget, effaceret comprehendat; ipse autem unde venerit, aut quo post hanc vitam iturus sit non consideret, nec intelligat? *Lib. 4, de Vanitate mundi.*

67. Ex consideratione sui provenit humilitas. **RUGO &
VICTORE.**

68. Memori, homo, te, et si nihil factum, non tamen de nihil redemptum. *Sup. Ibid. I. Cor. 6: Empli estis pretio magnō*, sup. *Psalm. xxii.*

69. Consideratio sui ipsius effectus est divinitas. *Sup. lib. 1. Regum*, cap. 4.

70. O anima misera, considera qualiter te Deus fecerat, et qualiter tu te fecisti. *Prote.*

71. De filia ire filiam gratie te fecerat; et tandem sacrilegam filiam diaboli te fecisti. *Lib. 4, Contempl.*, cap. 2.

**S. JOANNES
CHYRSOST.**

72. Qui circumspicit semetipsum, se non sinit duci a diabolo. *Hom. 5 Oper. imperf. sup. Matth.*

73. Respectus et consideratio mentis oculus est anima. *Ibid.*, Hom. 12.

74. Quid inflaris terra et cenis? quid superbris homo? quid arrogans es? quid speras ex gloria mundi et divitis? egrularis ad sepulcrum, videtas illi mysteria, vides dilapsam naturam, ossa corrosa, corpora putrefacta. *Prote.*

75. Considera ibi quis sapiens et quis prudens, quis Rex et quis privatus, quis generosus, et quis servus.

76. Considera quis ibi sit sapiens, quis insipiens: ubinam pulchritudo est illæ adolescentes, ubinam gratiosus aspectus, ubinam oculi speciosi, ubinam elegans nasus, ubinam ruficunda labia, ubinam frons radians? tu non omnia cenis? nonne omnia pulvis? nonne omnia favilla? nonne omnia vernis? nonne omnia putredo et fortis?

77. Cogitare debes, si cursum mori deberes, et occumberes, an ne istud faceres, et an anderes morti in eo quo te sensis statu? Part. 4, de Sanctimoniis.

**S. JUSTIN.
MART.** 78. Omnis qui se considerat et judicat, nulli culpe afflinis est. *Ep. ad Zenam.*

**S. LAURENT.
JUSTIN.** 79. Plurimum ad humilitatem virtutem nostras trahit consideratio. Part. 4 de Ligno vitz, tract. 12, de Humilitate, cap. 4.

**PETRUS
BLESIENS.** 80. Quid fui, quid sum, quid ero? vita spermavas stercorum, esca verium. *Serm. 12, Quadrages.*

81. Dispice et attende qualis ex dono Dei sis, et qualis sis ex teipso, et rede quia tua sunt tibi, et que Dei Deo. *Ibid.*, tract. de Inst. episcop.

82. Quidquid alii attendent homo, attendit similis et quantum videbit ipse alteri, videbit alter ipsi. *Serm. 139.*

83. O homo cogita quis sis, quantus sis, qualis sis. *Ibid.*, serm. 141.

**S. PETRUS
DAM.** 84. Hinc studiose considera, hec sedula mente intentione retracta, non quid es, sed quid in perpetuum futurus, diligenter examina. *Lib. 7, ep. 15, ad B. Duxem.*

85. Considera leipsum frequenter, contemplare diligenter cordis tuum luxum, desideriorumque prolifivum. *Prote.*

86. Vide amorem tuum, unde, quo currat, quo per desiderium tenet, vel unde per fastidium recedit; videbis quomodo de sublimibus ad ima habitur, et de summis ad infinita derivatur. Part. 1, tract. 2, de Extirpatione malit. cap. 2.

87. Discute quid sis, quid fueris, quid esse debueris, quid esse poteris; quid fueris per naturam, quid modo sis per culpam, quid esse debueris per industram, quid adiuvare esse possis per gratiam. Part. 1, lib. 3, de Contempl., cap. 3.

88. Ex hoc exercito speculationis sui, cordis oculis mundatur, ingenium acutur, intelligentia dilatatur. *Prote.*

89. Nescit quam sub pedibus suis, omnis mundana gloria jaceat, qui conditionis sua dignitatem non pensat.

90. Nescit omnino nescit, quid de spiritu angelico, quid de spiritu divino sentire debet, qui spiritum suum prius non cogitat. *Ibid.*, cap. 6.

91. Considera temetipsum, o homo; recogita TERTULLIAN. quid fueris antequam esses, utique nihil. *de Apologia adversus gentes*, cap. 48.

92. Quod sumus hoc sperare, hoc considerare, **S. THOMAS
A VILLANOVA.**

93. Qui sibi ipsi diligenter intendit, facile de aliis facit; nunquam enim eris interitus et devotus nisi de alienis silueris, et ad te ipsum spectaveris. *Lib. 2, de Init. Christi*, cap. 3, sect. 2.

94. Oportet labore mulum, ut se quisque IN VITIS PATRI consideret: nam negligientia, ignaviaque et relaxatio excipiunt oculos cordis. *Lib. 7, cap. 15.*

95. Ille potest salvari, qui semper se suaque peccata, et non proximi considerat. In tentiis, sent. 109.

96. Attende tibi, et undique temetipsum circumspice. *Serm. de Precepto.*

97. Intuere et attende cum omni cautele tibi ipsi, ut scias distribuire unicuique parti, quem conuenit: carni quidem victum, animæ vero doctrinam pictatis. *Ibid.*

98. Attende tibi ut intelligas, et agnoscas similitatem anime, et languorem. *Prote.*

99. Multi enim dum sibi non attendunt, agnitudines graves et insinuables pali se nesciunt et non hoc quidem sentiunt, quod segregant. *Ibid.*

100. Tu nunquam cesses temetipsum perscrutari, si vita tua secundum formam dirigitur mandatorum, si conversatio tua omni culpa vacat. *Ibid.*

101. Attende et circumspice teipsum, non eorum qui extra te sunt, culpas et peccata dimittentes; nec sollempne disputans, sciebi macule aliquid in proximo tuo repertas. *Ibid.*

102. Attende tibi ipsi, et memento quia mortalitas, et quia terra es, et in terram ibis. *Ibid.*

103. Attende tibi, ut possis attendere Deum. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO.

104. Cura ut vir sis, et cogita quem in locum sis progressus, et vide quid jam tibi sit necesse fieri. *Orat.* 3, pro *Catilina*.

105. Nihil est quod tam obtundat, elevetque sagittitudinem animi, quam in omni vita cogitatio de nihil esse. *Lib.* 3, *Tuscul. quæst.*

PLATO.

106. Animaverite quod sensu tibi carendum sit post mortem, omnime voluntate, et terminum quandam vastitatem tibi ob oculos represtat, ut non in alteram vitam sis meritior. *In Diogenes Arcadic.*

SENeca.

107. Inspire debetis primum nosmetipos, deinde que aggredimur negotia, deinde eos, quorum causa, aut cum quibus agendum est. *Prose.*

108. Ante omnia necesse est seipsum astinuere, quia sibi plus nobis videatur posse, quam possimus. *De Tranquillit.* cap. 4.

109. Occupationes reculantur, et sibi totius animi varet, et ad contemplationem sui respecti. *Lib.* 3, *Quæst.*

110. In se redendum est, imo etiam a se redendum. *Lib.* 4, *Quæst.*

111. Si perpendere te voles, seponi pecuniam, domum, officium: intus teipso considera, ne quatinus sis alii crebas. *Ep.* 80.

112. Non nos possimus facit quod nemo vitam suam resipici: quid facturi sumus cogitamus, et id raro: qui fecerimus non cogitamus. *Epist.* 83.

113. Scit quo exiurus sis, qui unde venerit meminit. *Ep.* 120.

Vide etiam titulos; *Ariectus*, sent. 8; *Caro*, sent. 75; *Hannibal*, sent. 114; *Intervit.*, sent. 32; *Mirabilis*, sent. 45; *Nepotinus*, sent. 24, 26; *Prelatio*, sent. 16; *Cognitio sui*; *Examen*, *Serutari*.

CONSILII.

S. ANTONIN. *Etymologia.* Consilium distinxit quasi consilium, eo quod nulli consentient ad conferendum simul. *Part.* 4, tit. 12, *de Dono consili*, cap. 1, § 1.

S. ANSELMIUS. *Definitio.* Consilium est faciendo vel non faciendo, excogitata mentis ratio. *Sup.* II Cor. 10.

S. BONAVENT. Consilium est appetitus inquisitionis a ratione directus, de his que a nobis sunt facienda, vel non facienda. *De septem donis spiritus sancti*, in specie, *de Dono consili*, cap. 4.

Consilium est oculius, et cautio futurorum. *Ibid.*, etc.

Consilium est examinandarum, gubernandarumque causarum subtiles animi prospectus. *De fruct. carnis et spiri*, cap. 42.

CONSILII.

Consilium nihil aliud est quam deliberata sententia. *Cap.* 15, sup. *Pror.*

Consilium est investigandi appetitus, quem de S. JOANNIS REBUS AGENDIS ORIUNTUR, quarum penes nos est DAMASCENUS POTES. *Lib.* 2, *de Fide orth.*, cap. 22.

Consilium est inquisitio rationis ante iudicium de eligendis. I, 2, *quest.* 15, art. 1.

Consilium est aliquod faciendo, aut non faciendo vere excogitata ratio. *Lib.* 1, *de Invent. rhetor.*

Triple est genus consilii. Primum est consilium internale, quod quis sibi ipse infert; secundum est consilium particulare, quod quis alteri affert; tertium est consilium generale, quod quis communiciat confert. *Part.* 1, tit. 4, *de Voluntate*, cap. 8, § 3.

SENTENTIA PATRUM.

1. Necesse est ut præstari sit, a quo consilium petitur, quam illi est qui peti. *Sup.* *Antonius*, *de Amoris*

2. Quis enim ei se commitit; quem non potest plus sapere, quam ipse sapiat, qui consilium querit?

3. Quid consulit hominem, quem non arbitrari posse melius aliquid reperire, quam ipse intelligi? *Lib.* 2, *O/p/c.*, cap. 8.

4. Promptus nos justo viro, quam prudenti committimus. *Ibid.*

5. Prudentissimo cuique causam nostram committimus, et ab eo quidem consilium promptius quam a ceteris possumus; præstai tandem fidei justi consilium viri, et sapientissimi ingenio frequenter præpondebar. *Ibid.*, cap. 9.

6. In acquirendis consilii plurimum conforto vita probitas, virtutum prærogativa, benevolentia, usus, frugalitas gratia. *Prose.*

7. Quis enim in cœno fontem requiriat? quis e turbida aqua potum petat? itaque ubi luxuria est, ubi intemperantia, ubi videriorum confusio, quis inde sibi aliquid laetariendum existimet?

8. Quis non despiciat morum collusionem? quis nilem causa aliena judicet, quem videt immitem vita sua?

9. Quid enim tibi protest habere sapientiam, si consilium neges? si consilendi interclusa copia, clausisti fontem, ut nec alii induat, nec tibi prospicit. *Lib.* 2, *de Offic.*, cap. 12.

10. Degeneres animos vita arguit; quomodo enim eum potes judicare consilii superiorem, quem videtas inferiorem moribus. *Prose.*

11. Non eum idoneum putabo, qui militat de consilium, quod non dat sibi et mihi eum vacare non credamus, qui ubi non vocet. *Lib.* 2, *de Offic.*, cap. 12.

12. Quomodo hic consiliū locus, ubi nulla quietus? *Ibid.*

13. Consilia bona exhaustur inesciunt, et sis augentur. *Ibid.*, cap. 15.

14. Consilii collatio; quo in plures diffunditur; et redundantior manet, et in suum fontem recessit. *Ibid.*

15. Talis debet esse qui consilium alteri dat, ut seipsum formam suam præteat, ad exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate; ut sit ejus sermo salubris aliquo irreprehensibili, consilium utile, vita honesta, sententia decora. *Ibid.*, cap. 17.

16. Talis debet esse consiliarius; ut nihil nebulosum habeat, nihil fallax, nihil fabulosum, nihil similiatum, quod vitam ejus ac mores refeliat; nihil improbum ac malevolum, quod averterat conscientes. *Ibid.*

17. Hui bonum consilium, ubi est Dei verbum. *Sup.* *Patra.* *xxv.*

18. In consilio non opere uti velocitate, seu precipitazione, sed magis naturitate. *Part.* 1, tit. 4, *de Voluntate*, cap. 8, § 3.

19. Multa consilia querenda sunt ab incipientibus et simplicibus, scilicet non a multis, sed ab uno de multis agendis. *Ibid.*

20. Nulli inquit dirite consiliario permeliosius. *Part.* 3, tit. 3, cap. 1, § 9.

21. Necessarium est consilium ante iudicium de eligendis haberi. *Part.* 4, tit. 2, *de Prudentia*, cap. 8, § 4.

22. Lingua dolosa videretur habere pallium consilientis, et habet venenum perimenti. *Sup.* *Patra.* *cix.*

23. Ita repletus, consili capax esse non potest. *Serm.* 8, *ad Fratres in errore*.

24. Omni potenti ut se consilium, quisque dare debet. *Lib.* 4, *de Seria. Dom. in monte*.

25. Consilio non opus est, nisi in adversis. *Sup.* *Psalm.* xi, vers. 2: *Quando ponam consilium?*

26. Antequam sites in opere, sita in consilio. *Sup.* *Psalm.* 44, vers. 4.

27. Pernicuum est consilium homini ipsi homini, quo ea querit qua: sua sunt, non quae Dei sunt. *Sup.* *Psalm.* xv, vers. 40.

28. Ejus in promissionibus sequitur consilium cuius in tentationibus precurrit auxilium. *Ibid.*

29. Consilio indiget pauper, tu plenus es consilio; in consilio ille pauper, tu dives es; da consilium, et pauperisti elemosynam. *Sup.* *Psalm.* cxvi, vers. 6.

30. Ad consilium impiorum illarum quatuor modis. Quidam trahunt inviti, alii attrahuntur illecti, alii seducuntur ignari, alii sequuntur sponte. *Serm.* 33, *de Parens ter*.

31. Absque prudentia et benevolentia non sunt perfecta consilia. *Ep.* 42, *ad Henricum archiepiscopum Senensem*.

32. Sacerdotiale onus, Episcopale opus cura pastoralis, dignæ non possunt administrari sine consilio. *Ibid.*

33. Sermo à Propheta, consilium a sapiente querendum est. *Ep.* 8, *ad Brunonet Colonensem*.

34. Secretum consilium, secretum querit auditum. *Ep.* 407, *ad Thomam, Propriet.*

35. Sicut iudicis est discernere quid licet, vel quod non licet; sic profecto consilii est probare quod expediat, vel quod non expediat. *De gratia et lib. arb.*

36. Si consilii amico, non cures placere ei, sed ratione. *Ep.* *De Cura et regimine rei familiaris*.

37. Facilius de malo exitu consilii redargit sequitur, quam de bono laus. *Ibid.*

38. Qui nullis consilis contra proximos saturati non possunt in mundo, malorum consiliorum possunt saturabuntur in inferno. *Serm.* 4, *Dom.* 6, *post Pentec.*

39. Consilia divina valent ad omnia maledictiones, et omnia bona consequenda. *De septem Donis Spiritus sancti*, in specie *de Dono consilii*, cap. 3.

40. Vix sit aliis consilium dare, qui sibi nescit accipere. *Tit.* 6 *titulus*, cap. 2.

41. Non est pro consilio eligendum juvenis Jacobus, sed senex et experitus. *Ibid.*

42. Quicquid sit cum prudentium consilio, si aliquid inde eveniret contrari, minuere ei poterit imputari, quoniam de suo tantum sensu id fecisset. *De sex aliis Seraphim*, cap. 7.

43. Esto matus in consilio. *In Alph. religios.*, lect. 18.

44. Perversum consilium quoris veneno permiscet et suscipientibus. *De Malo lingua*.

45. Nulli absque consilio facendum. *Ep.* ad *Joan.*, monach.

46. In beatitudinis parte ducentum est, malo consilio excidere. *Lib.* apud. D. Joan. Damasc., lib. 4 *Porcelli*, cap. 63.

47. Qui fratrem per sinistra consilia sic incitat, ut illud: sic armat, ut perimit, illi pessimus est. *Eusebius Emissarius*.

48. Omnia fac cum consilio. *Sup.* *Judith.*, *Gloss. int.*

49. Deum timens, omnia agit doctorum consilio. *Sup.* *Ecclesiasticus*, cap. 32.

50. Qui sine consilis vivunt; seipso rerum eventibus præcipites deserunt. *Lib.* 4 *Moral.*, cap. 11.

51. Vile est consilium, cui robur fortitudinis deficit; qui quod tractando inventit, carens vir-

EVAGRIUS.

GLOSSA ORD.

S. GREG. MAG.

- bus, usque ad perfectionem operis non perducit. Valde fortitudine destruitur, nisi per consilium fulciatur; quia quo plus se posse conspicit, eo virtus sine rationis moderatione deterius in preecepit ruit. *Ibid.*, cap. 16,
- s. MEROVYM. 52. Ubi consilium datur, offentis arbitrium est; ubi preeceptum, necessitas est servientis. *Aversus Jovianum.*
53. Consummatum sapientia est, ad omnem actum preferendum consilium, nihil facere, quod fecisse poniteat. *Ep. 4, ad Demetriadem.*
54. Superbum mensuratumque mentium est, suo tantum uti consilium. *In regula monach., cap. 7.*
55. Nihil agas absque consilio, sed sequere eum, qui magni consilii Angelus est. *Lib. 6, in Itiam.*, cap. 16 super illud: *Ini consilium.*
56. Non potest ibi matutinus esse consilii, ubi nullus est ordo iudicij. In *Orat. Hierem.*, sup. illud: *Senes deteguntur.*
57. Nonnunquam hominum prava consilia Deus vertit ad rectum. Sup. *Ep. ad Philemonem*, in illud: *Forsitan ideo discessit.*
58. Dei consilio militum, etiam quae ejus consilio repugnant. *Lib. 6 Moral.*, cap. 12.
59. Bare stulto consilium charitatis est; dare sapienti, ostensionis; dare vero ipsi sapientiam, perversitatem. *Lib. 17 Moral.*, cap. 41, sup. illud *Job. 26: Cui dedisti consilium.*
60. Grave consilium cordis, omnem inconstitam vagacionis expellit. *Lib. 19 Moral.*, cap. 4.
61. Multi sub species consulendi, sicut negotium seducenti. *Lib. 23, cap. 1.*
62. Esse consilium non potest, si intellectus deest; quia qui non intelligit malum, quod agentem gravat, quomodo potest bonum solidare, quod adjurat? *Hom. 19, sup. Ezch.*
63. Nullus tibi fidelior esse ad consilium potest, quam qui non tua, sed te diligat. *Lib. 1, in Registro*, indic. 9, cap. 33, ep. 33, *ad Venantium cancellarium.*
64. Ibi sunt postulanda consilia, ubi spiritu-
lis scientie gratia corscut. In *1. Reg.*, cap. 4.
65. Ad irreligionis Religionis consilium petere, non est consilium accipere, sed preecipitare. *Ibid.*
66. In rebus dubiis illi consulendi sunt, quibus aperte scitur spiritualia dona non deesse. *Ibid.*
67. Ubi aperta et indubitate necessitas est, ibi non est idonea mera consilia, sed celeritas subventionis. *Prose.*
68. Ambigua et obscura melius consulendo peraguntur, sed aperta et cognita subveniendo festinando sublevantur. *Ibid.*

69. Omnipotens Deus plerunque mutat sentientiam, consilium nunquam. *Lib. 18. Morat.*, cap. 4.
70. Summis in rebus citum non oportet esse consilium. *Lib. 2, in Registro*, indic. 9, cap. 6, Ep. 6.
71. Sepe de causa vita consilium a mortuis queris qui, dum non te, sed res tuas diligunt, nulla tibi nisi que ad tempus placeant, loquuntur. *Lib. 4, in Registro*, indic. 9, cap. 33, Ep. 33, *ad Venantium cancellarium.*
72. Si in causa tua hominem consiliorium queris, consiliarium rogo, hominem justum suscipere. *Ibid.*
73. Sacerdotes toties sumus quoties fratibus bona consilia ministramus. *Lib. 5, in 1 Reg.*, cap. 4.
74. Pristat consiliis tarditas inconsideratio. *cc. 5. GREG. NAL.* leritati. *Lib. apud D. Joan. Damasc.*, lib. 4, *Paral.*, cap. 63.
75. Periculosa est plerunque in omni negotio s. GREGORIUS NYSS. consiliorum moderatio adolescentia.
76. Negue facile quisquam aliquid earum rerum, que sunt recte ab eo factum competrerit, a quo non est senectus in consiliis societatem adhibita. *De Virgin.*, cap. 23.
77. Sane mentis esse dicuntur, qui a rectitudine consilii non alienatur. *De anima medicina*, TO VICTORE. cap. 13.
78. Scande in arcem consilii, et meditare qualiter implere valens quod faciendum esse diligisci. *Lib. 5. Didascal.*, cap. 9.
79. Consilium hominis sine divino auxilio infirmum est et ineffacit. *Ibid.*
80. Bonum est multorum audire consilia, sed HUGO A SAN-
PAUCIS aperire cor suum. Sup. *Prov.*, cap. 15.
81. Nullus sibi, quamquam scientia praeditus, JOAN. CASS. mani tumore persuadet quod possit alterius consilio non egere. *Prose.*
82. Nam etiam si judicium ejus diabolica non fallit illusio, elationis tamen et superbis graviosis laqueos non evadet. *Collat. 16. Abbat. Joseph.*, cap. 12.
83. Vanum vivendi consilium multorum est. s. JOANNES malorum occasio. *Hom. 30, sup Genes.*, in illud: *charostos. Venite, adsciscimus nobis civitatem.*
84. Consilium male deprehensor, tanto minor nascitur confusio, quanto ferociter personae dotor. *Hom. 42. Oper. imperf.*, sup. *Malit.*
85. Ipse sibiplus inferit interitum, qui medentis medici contemptus consilium. *Hom. 7. Ex variis locis*, sup. *Malit.*
86. Non qualius personarum consulendum, sed natura consilii in omnibus observanda est. *Hom. 9, de Iudib. D. Pauli.*

- s. JOANNES DAMASC. 87. Ignorantis est consilium iniuste, neque quis-
pism de eo quod cognitum atque exploratum
habet, deliberat. *Lib. 2, de Fide orthol.*, cap. 22.
- JOAN. CASS. 88. Res certa est, quod de solis incertis haben-
dum sit consilium. *Part. 3, tract. 8, sup. Magni-
ficat.*
- s. ISIDORUS HISPALENS. 89. Matura consilium, ut perficere possit quod
vis; nihil enim ex precipiti magnum, consilium
miserior est. *Lib. 2, de Synonym.*, cap. 12.
- s. JUSTIN. MART. 90. Audiendas est is, qui consilium dat, non
descendens. *Epist. ad Zenon.*
- s. LAURENT. JUSTIN. 91. Falsum gloriam sequuntur illi qui, homi-
num laudem, autrumque popularem accupantes,
proximis consulunt. *Ibid.*
- s. MARTINUS PAPA. 92. Nullum sanum consilium, nulla matura
potest esse deliberatio, ubi ire passio dominatur.
Part. 1, de Casto consilio, cap. 11.
- s. RHEG. 93. Nihil agat quisquam, nisi cum determina-
tione, nil presumptive assumat, absque consilio.
Hab. apud Gratianum in *Decretis*, part. 2, causa
9, quest. 3, can. *Per.*
- PETRUS BLESEN. 94. Negligenter et prave viventem ne accessas
consiliorum; malis enim gaudens, bona simul
odisse et consulere eadem non potest. *Par-
nes. 119.*
- PATRUS CELLE. 95. Teipsum de te consule, respue blandimenta
auditionibus aures clade. *Epist. 132, Ad quem-
dam Abbat.*
- s. PETRUS 96. Omnia cum consilio fac; castorum enim
consiliorum mater, sapientia. *Ibid.*
97. Sub palio consultationis, se offert saepe
venenum deceptio. *Lib. 7. Ep. 9.*
98. Justitia lux rerum, consilii non relatur ob-
scursis. *Serm. 9.*
99. Consilii suis se diabolus prodit; lapsus
querit, principia imperat, et tali consilio multos
martyres suos facit, sine clamore, dicendo: Si vis
Martyr esse, mitte te deorum. *Serm. 13.*
- BICH. A. S. VICTORE. 100. Nihil utilis, nihil tutius salutis consilio.
Part. 1. Tract. 1, de Statu. inter homini., cap. 3.
101. Non potest errare, qui cum consilio vivit.
Part. 2, sup. Faustina, cap. 39.
- s. THOMAS AQUINAS. 102. Secularis vita constitutio consilii obser-
vandis impedimentum prestat. *Opuscul. contra
retrahentes ab ingressu Religionis*, cap. 6.
- s. VALERIAN. 103. Inextricabile profecto malum est, dolosa
consilia miscere blanditiae. *Hom. 5, de Oris in-
ter.*
- SENTENTIA PAGANORVM. 104. Ad res magnas considerandas alies ad con-
silium adhibemus, nobis ipsis diffidemus, quasi
minus ad eas dispiciendas, ex dijudicandas idonei-
tatis. *Lib. 3, de Moribus*, cap. 3.
- CHRISTOTELIS. 105. Prudentis hoc maxime proprium munus
est, bene consultare. *Ibid.*, lib. 6, cap. 6.
- CICERO. 106. Consilium mulierem est invalidum, sive
partum firmum et ratum. *1. Politie.*, cap. 13.
107. Consilium non est de praeteritis, sed de
futuris. *6. Ethic.*
108. Est honi consulis non solum videre, quid
agatur, verum etiam providere quid futurum sit.
Orat. 3, pro Murzna.
109. Animo consulem esse oportet, consilio,
fide, gravitate, vigilante, cura, toto denique con-
sulta. *Orat. 37, in Pisonem.*
110. In secundissimis rebus maxime est uten-
dum consilio unicolorum; usque major quam ante
est tribunda auctoritas. *Lib. 1 Offe.*
111. Est adolescentis maiores natu revereri, ex
hinc diligere optimos et probatissimos, quorum
consilio aliquis auctoritate nitatur. *Ibid.*
112. Nihil est quod tam deceat quam, in omni
re gerenda, capiendoque consilio, servare con-
stantiam. *Ibid.*
113. Non viribus, aut velocitate, aut celeritate
corporis res magna geruntur, sed consilio. *De
Senectute.*
114. Si quid consili datum fuerit, memento
quos ad consilium adhibueris. In *Enehirid.*,
EPICETUS.
- PLATO.
- SENECA.
115. Nihil est de quo quis consilium divinus
inire possit, quam de institutione, et sui, et suo-
rum. In *Dialogo Theog.*
116. Verum bonum, ex honestis consilis ori-
tur. *Ep. 23.*
117. Consilium futuri, ex praeterito venit.
Ep. 83.
118. Non est turpe, cum re mutare consilium.
Lib. 4, de Boni, cap. 38.
119. Fluctuamus inter varia consilia, nihil li-
bere volumus, nihil absolute, nihil semper.
Ep. 32.
120. Tu metuenda declina, et quidquid consi-
lio propici potest, propicie. *Ep. 98.*
121. Pauci sunt, qui consilio se sinque dispo-
nunt: ceteri eorum mors, que fluminibus inanta-
nt, non sunt, sed feruntur. *Epist. 23.*
122. Consilia tibi salutifera advoca. *De quatuor
virt.*
123. Humanis consilia castigantur, ubi se co-
lestibus preferunt. *Lib. 1 Dicitur memorab.*, cap. 6.
124. Adjicit remedii medicinae consilium. *Ep.
95.*
125. Prudentis program est examinare consi-
lia, et non cito facili credulitate ad falsa prola-
bi. *De quatuor virtutibus.*
126. Consilium peritorum, ex apertis obscura-
testim, ex parvis magna, ex proximis remota,
ex partibus tota. *Ibid.*

CONSOLATIO.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROSIUS. 1. Consolatio mitis esse debet, non aspera, quia magis dolorem leniat, fervorem mitiget. *Sup. Psalm. xxxvi.*

S. ANTONINUS. 2. Operet humiliari, qui vult consolari. *Part. iii. 7. de tra. cap. 2. § 4.*

S. AUGUSTINUS. 3. Multi dolores, sed multi consolations; unaria vulnera, sed unaria medicamenta. *Sup. Psal. xci.*

4. Qui vult aliquem consolari, nisi consolat eum illo, non illum erigit; prins cum illo condoleat, et sic cum reficiat sermonem consolatorio. *Ibid.*

5. Vera consolatione, et latitudo testes et numeri sunt aspirin, et lacryma. In *Scda parvula*, cap. 6.

6. Recedit consolatio sponsa, ut absens magis desideretur, desideratus avitus queratur, dñus queatus tandem gratius inveniatur. *Ibid.* cap. 8.

7. Iis qui in dolore versantur, solatium affectum genitum societas. *Hab. apud D. Joan. Damasc. lib. 3. Paral. cap. 36.*

8. Dolentem non potest consolari, qui non concordat dolori. In *Prov. l. suis*, verbo *Bolentem*.

S. BONAVENT. 9. Alter consolator Deus, alter homo, alter diabolus; Deus consolator inspirando, homo sermocinando, diabolus sonnando. *Exposit. 2. super Psal. cxviii. verset. 12.*

10. Valde dolorum aggravat, dum illi mala irrogat, qui consolari debet. *Ser. 3. de Apostoli.*

11. Quis amor veritatis afficit, refectio consolationis pascit in *Fasciolaro*, cap. 2. super ilud *Math. 5: 41* *ipsi consolabuntur*.

12. O quam hec consolacio, quia divinitus infunditur laborantibus pro Christo. *Ibid.*

13. Divina consolatio sepe a multiloquium degenerat. In *Regula novit.*, cap. 13.

14. Solatium est misericordia, socios habere pompa-
rum. *Lib. 3. in Compendio Theolog. verit. cap. 7.*

15. Quando tribulatio et afflictio intensior, tanto magis promptior consolatio. *De stimulo amoris. part. 2. cap. 6.*

16. Caro misera, insipiens, creca, demens et proscrus insana caro, transitoria, et caduca quare consolationes, uno desolaciones. *Ser. 6. de Adventu.*

17. Vixit est, et ad ultimum utilis mundanis consolatio, et quod magis est metuendum, etiam verbe ac salubris consolationis est impedimentum. *Serm. 4. vigilia Nativit.*

18. Tepidi amant in carne sua terrenas conso-
lationes, sive in verbo, sive in signo, sive in
facto, sive in aliquo alio; et si haec interrumpunt,

non tamen penitus rumpunt. *Serm. 3. de Ascens. Dom.*

19. Cujus ad consolationes terrena mens in-
hiat, et penitus in caducis et transitoris non re-
muit consolari, ipse Deus sibi profecto ecclesiis
ultrahabat gradiam consolationis. In *Declamat.* sup. *Eccles. nos.*

20. Frangendus est panis consolationis his qui
in pressuris sunt constituti, sive in languoribus
corporis, sive oneris paupertatis, vel in sompniis,
vel in amicis suis. *Volumine 2. in libro de
Passione. cap. 32.*

21. Si vis halere ministerium Angelorum, fuge
consolationes saeculi. *Ser. 4. sup. Quod habitat.*

22. Pretiosa divina consolatio est, nec omnino
tributari admittitibus alienam. In *Declamat.* sup. *Eccles. nos.*

23. Interea solatium est turbis miserarum. *3. CESARIS ARELAT.*

24. Sicut potus aqua sitienti in astu solis, sic
sermo consolationis in tribulatione tentationis op-
eris. *Habetur apud Bedam, in suis Scintillis. c. 4.*

25. Quanto gravior est queritudo amicorum pa-
cientium, tanto efficacius requiritur consolatio amicorum
amicorum. *Sup. cap. 3. Job.*

26. In consolatione interior spiritus intra se-
pationem debet, quemadmodum tristitia constringit,
et coagulatur. *Sap. Psalm. iv. vers. 1: In tribulatione dilatasti vobis.*

27. Ubi nulla quiet, ibi Spiritus sancti conso-
latio deest. *Super Thren. cap. 3.*

28. Lamina his, qui sponte patiuntur, nullam
consolationem afferunt. *Super Luc. cap. 23.*

29. Pa mens cum se aduersa ab hominibus,
requisit. *Lib. 2 Moral. cap. 9.*

30. Consolatio non solum ex consideratione
exhibenda est, sed etiam ex justitia conditoris.
Ibid.

31. Ordo consolationis est ut, cum volumus
afflictum quemque a morte suspendere, stu-
deamus prius merendo ejus lucub concordare,
postea emolliiri debet animus, ut afflito congruat,
congruens inheret, inherens tribul. *Lib. 3
Moral. cap. 10.*

32. Dolentem non potest consolari, qui non
concordat dolori; quis ex ipso, qui a mortuis
affectione discrepat, minus ab illo recipitur, a quo
mentis qualitate separatur. *Ibid.*

33. Is qui afflictum consolari desiderat, mensura
necessa est dolori, quem suscipit ponat; ne
non solum dolentem non molecat, sed interme-
diante dolens afflicti animum ad pondus despera-
tions premat. *Ibid.*

34. Dolor consolantis morentium dolori sic
jungendus est, ut per temperamenti sublevet,
non autem per augmentum gravet. *Ibid.*

35. Laborantem consolari est pariter in labore
persistere; quia sublevato est labore visita-
co laborans. *Lib. 5 Moral. cap. 5.*

36. Morentum corda consolari, ministerium
pietatis. *Lib. 20 Moral. cap. 8.*

37. Festiva consolatio honorum, est considera-
tio finis malorum; dum enim ex eorum inferi-
atum conspicuum, quod evadunt, leve existi-
tavit quidquam adversum in hac vita patiuntur.
Lib. 21 Moral. cap. 4.

38. In Dei causa occupatus, consolationes ful-
ciri debet, non amaritudine deprimit. *Lib. 12. in
Registro. indet. 7. cap. 30. ad Petri. subdia.*

39. Facilius consolatio, si inter flagella, qua-
patimur, ad memoriam delicta quae scimus, re-
vocamus, atque haec non flagella, sed dona cognoscen-
tis. *Lib. 7. in Registro. indet. 2. cap. 123.
ep. 125. ad Leaudrum. episcopum.*

40. Non est optimus consolator, quem propri-
vincum genitus, cuius visceribus emolliens, fracta
in lacrymis verba desudant. *Ep. 25. ad Paulam.*

41. Correctionem sequitur consolatio, consola-
tionem salus. In *Regula Monach.* cap. 6.

42. Miseri homines perditi consolationibus
spiritualibus, queant solatium in vanis et cadu-
cis. *Sap. Gen. cap. 11.*

43. Consolatio temporalis via est ad cruceum
seculorum; et crucis temporalis, via est ad con-
solationem eternam. *Ibid. cap. 23.*

44. Sicut ad tempus Dominus relinquit, ut pro-
phet qui sicut cincta, et ut postea gratiar sit consola-
tor. *Super Job. cap. 30.*

45. Quia Deus misericors est, et probari tenta-
tibus non permittit, non reprobsi, citio consola-
tioneum infundit. *Ibid.*

46. Non est querendus consolatio mundana, ut
poterit divisa. *Sup. Hieron. cap. 35.*

47. Dignus est divinis consolationibus, qui elo-
vavit se a mundanis delectationibus. *Sap. Ezch.,
cap. 2.*

48. Nimirum solati genus est, turba misero-
rum. *De Consolat. ad Marciam. cap. 12.*

49. Malevoli solati genus est, turba misero-
rum. *Vide etiam ut. Afflictio. sent. 97. 98. 99. Ten-
tatio. sent. 256.*

tio, ibi et gratia. *Hom. 24. sup. II. ad Cor.*

50. Necesarium est ut mens quae inferni sola *FOAM. TRITI-*
TIUS destinatur, ad exteriora convertatur solita.
Orat. 3. in Concerto Abbatum habita.

51. Cum consolatio non gaudentibus, sed mo-
ritibus debetur, quam consolationem expectare
a venturo judice poterunt, qui se nunc inepte
laetitia male blanda juventudate resolvunt. *Lib.
5. ep. ad Bayeuxianum fratrem suum.*

SALVIAN.
THOMAS A
EMPIS.

52. Necessarium est ut mens quae inferni sola *FOAM. TRITI-*
TIUS destinatur, ad exteriora convertatur solita.
Orat. 3. in Concerto Abbatum habita.

53. Cum consolatio non gaudentibus, sed mo-
ritibus debetur, quam consolationem expectare
a venturo judice poterunt, qui se nunc inepte
laetitia male blanda juventudate resolvunt. *Lib.
5. ep. ad Bayeuxianum fratrem suum.*

54. quanto quis sibi terrena solatia dicas considerat, tanto magis de propria spissi Spiritus
Paracleti presentis confidat. *Lib. 7. ep. 6. ad Agnatum Imperatorem.*

55. Infelicissimum consolationis genus est, de
meritis hominum capere solatia. *Lib. 2. ad Eccl-
es. caloties.*

56. Exterior consolatio, interior est divine
consolatio non modicum detrimentum est.
Lib. 1. in Imit. Christi. cap. 10. sect. 2.

57. Nemo dignus est cœlesti consolazione, nisi
diligenter se exercuerit in sancta compunctione.
Ibid. cap. 36. sect. 5.

58. Excedunt spirituales consolationes, omnes
mundi delicias, et carnis voluptates. *Ibid. lib. 2,
cap. 10. sect. 6.*

59. quanto te plus ab omni creaturam solati-
o subtrahet, tanto in me suaviores sc. in Deo
et potentiores consolationes invenies. *Ibid. lib. 3,
cap. 12. sect. 3.*

60. Vile est solatum humanum, quod impe-
ditum divinum. In *Hortulus rosar.* cap. 6.

61. O frater amande, consolare et consolaberis.
Ibid. cap. 15. sect. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

62. Hec officia sunt consolationum, tollere sci-
pientis agititudinem funditus, aut solare, aut de-
trahere, aut supplicare, nec pati manere longius,
aut ad aliud traducere *Lib. 3. Tusc. quest.*

63. Malevoli solati genus est, turba misero-
rum. *De Consolat. ad Marciam. cap. 12.*

64. Vide etiam ut. *Afflictio. sent. 97. 98. 99. Ten-
tatio. sent. 256.*

CONSTANTIA.

Vide Firmulas, Perseveranias, et Stabilitas.

CONSULTUDO.

Etyologia. Vocatur consuetudo, quis in com-
muni est usu. *Lib. 6. Etymol. cap. 3.*

Definitio. Consuetudo est, quae tempore confi-
rmata est, et ad naturam similitudine quam pro-
time accedit. In *Epist. Canonica. cap. 4.*

CICERO.
SENECA.

S. ISIDORUS
BISALENS.
S. GREG.
TAUFI.

Consuetudo est jus quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur, cum deficit lex. Lib. 5, *Etymol.*, cap. 3.

SENTENTIA PATRUM.

- S. AMBROS. 1. Consuetudo boni, usum pravitatis veteris amittit. Lib. 3, *de Virginitate*.
- S. ANTONIUS. 2. Mala consuetudo non nimis, quam perniciosa corruptela vitanda est; qua nisi cauus radicitus cuelatur, in privilegiorum ius ab impiis asumitur. Part. 1, tit. 15, *de Quinta legi*, cap. unicus, § 4.
- S. ANTONIUS DE PADER. 3. Bonarum rerum consuetudo nimis, pessima est. Part. 3, tit. 3, cap. 1, § 9.
- S. AUGUSTIN. 4. Anima congophilans diabolo, cum mala consuetudinis glutino captiva et ligata tenetur. Sermon 2, *Quadr.*
5. Suspirandum ligatus non ferre alieno, sed mea ferre voluntate; velle nec tenebat inimicus, et inde mili catenam fecerat, et constrinxerat me. *Prose.*
6. Ex voluntate perversa, facta est libidio; et dum servitur libidini, facta est consuetudo; et dum consuetudini non resistunt, facta est necessitas.
7. Ansus quibusdam sibi metu immixta, temebat me obstruere dura servitus. Lib. 8, *Confess.*, cap. 5.
8. Lex peccati est violenta consuetudini, qua trahitur et tenetur etiam invitus animus, eo merito quo in eum volens illatur. *Ibid.*
9. Ad medium quotidianum modico addendo, in consuetudinem habitur. Lib. 9, *Confess.*, cap. 8.
10. Consuetudo quasi secunda, et quasi affabrika natura dicitur. Lib. 6, *Musica*, cap. 7.
11. Hoc anima consuetudo facta in carne, proper carnalem affectionem, in Scripturis divisus caro nominatur. *Ibid.*
12. In dolore paries filios, etc. Magnum sacramentum est hujus sententie, quod nulla abstinentia fiat a voluntate carnali, que non habeat in exercio dolore, donec in meliorum partem consuetudo electatur; quod cum provenient quasi natus est filius, id est ad bonum opus paratus est affectus per consuetudinem bonam; que consuetudo ut nasceretur, cum dolore reluctantem est consuetudini male. Lib. 2, *de Gens. contra Machich.*, cap. 19.
13. Cum non regnatur motus animi nostri, erumpunt et pertingunt in fidelissimas consuetudines affectos, alia consuetudine deperire. Lib. 6, *Musica*, cap. 7.
14. Videmus velut quedam sensus novos in iudicandis cuiuscummodi ruitus corporis consuetudine affectos, alia consuetudine deperire. Lib. 6, *Musica*, cap. 7.

15. Ex consuetudine rerum expertarum, inerpera opera divina infirmata metitur humana. Epist. 145, *ad Consentium*.
16. Magni est ingenii sevocare mentem a sensibus, et cogitationem a consuetudine abducere. Ep. 3, *ad Volusian.* et Cicero, lib. 4, *Tuscul.*
17. Veterinose consuetudinis vis, nimis in alto s. AUGUSTIN radice habet. Lib. 6, *de Civit. Dei*, cap. 12.
18. Mala consuetudines magis docendo quam asserimus. Part. 1, tit. 15, *de Quinta legi*, cap. unicus, § 4.
19. Omne peccatum consuetudine vilescit, et fit homini quasi nullum sit. Homil. 28, *ex Hom. Quinq.*, cap. 3.
20. Cum aliquo dolore a consuetudine revocari, hoc est quod mordet, sed sanat. Tract. 18, sup. *Ioan.*
21. In hac vita meditandum est, ut consuetudinis mutetur in melius, ne inordinatus motibus respat spiritui. *Præse.*
22. Id agit spiritus in domanda carne, ut solvat malas consuetudines quasi pacta perversa, et fiat pax consuetudinis bone. Lib. 1, *de Doctr. Christi*, cap. 24.
23. Proelie est humanum genus, non ex morte ipsius libidinis, sed potius sue consuetudinis astumare peccata: fit plerumque ut quisque hominum ea tantum culpula arbitretur, que sue regionis et temporis homines, viliteraque atque damnare consueverunt, et ea tantum probanda atque laudanda que consuetudo eorum cum quibus vivit, admittit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 10.
24. Ex diverso successu, diversa consuetudo; ex diversa consuetudine, diversa est voluntas. *de LXXXIII. Questionum*, quest. 40.
25. Consuetudo, que longius fuerit protracta et confirmata, non cum parvo labore viciatur, vel expellitur. *De solitar. document.*, cap. 42.
26. Nemo novit, nisi qui expertus est, quam sit difficile consuetudinem extinguere. *Prose.*
27. Quid laboriosus aut operosus dici, aut cogitari potest, ubi omnes nervos industrias suas animis fideli exerceat, quam in vitiis consuetudine superanda? *Serm. Dom. in morte*.
28. Hoc liberis voluntate facint homines consuetudinem quam, cum fecerint, facile superare non possunt. *L.2. de Acti cum Felice*, c. 8.
29. Ratio et veritas consuetudini præponenda est, sed cum consuetudini veritas suffragatur, nihil oportet firmis retiniri. Lib. 4, *de Baptismo contra Donat.*, cap. 3.
30. Veritate manifestata, cedat consuetudo veritati. *Ibid.*, lib. 3, cap. 6.
31. Vincere consuetudinem, dura pugna est. Super *Psalm.* xxx, vers. 9.

V. BEATA.

32. Multi luctantur cum difficultibus vitiis suorum, et adhuc consuetudine colligiunt gemitum tanquam in clausura et compadiibus. Super *Psalm. cvi*.

33. Violentes ponendi, cedat consuetudo peccandi. Tract. 49, super *Evang. Joan.*, de cap. 11.

34. Qui faciendo quod malum est, etiam mali consuetudine se implicant, ut ipsa consuetudo mali non eis sinat videre quia malum est, sunt defensores maliorum factorum suorum. Serm. 44, *de Verbis Dom.*

35. Moles imposita sepulcro, ipsa est vis direc-tuorum, qui premunt anima, nec resurgere, nec respirare permituntur. *Ibid.*

36. Consuetudine maligna pressi, tanquam se-puli sunt. *Ibid.*

37. Ad consuetudinem quartu quodam progressu peruenit anima: Prima, est quasi littatio delectationis in corde; secundu, consensio; ter-tia, factum; quarta, consuetudo. *Ibid.*

38. Svis custos mala consuetudinis tuae. Ser. 28, *de Verbis Apostoli*.

39. Mala consuetudo frenata restriguntur, res-tricta languescit, languescit emoritur, et male-consuetudini bona succedit. *Ibid.*

40. Major consuetudo majorum intentionem flagitat, non levis consuetudo. *Ibid.*

41. Si consuetudine vite hujus accessit concupiscentia, bona consuetudine morigeretur; non eam cedendo satrum, sed resistendo necare. Ser. 2, *Dom. 3, post Epiph.*

42. Sams durum est relinquere consueta, di-rius aggredi inconsuta, sed durissimum est in fornoe decipi continua. Serm. 55, *ad Frittes in cremo*.

43. In spiritualia mente suspensa, atque ihi fixa et manente, consuetudinis impetus frangitur, et paulatim repressus extinguitur. Lib. 6, *Musica*, cap. 41.

44. Nemo consuetudinem rationi, et veritati preponat; quia consuetudinem ratio et veritas semper excludit. Lib. 3, *de Baptismo contra Do-natistas*, cap. 8.

S. BASIL. MAG. 45. Affectus anima invenierat, et mali exercitum tempore corroborabat, agere medlam recipi, aut etiam penitus incurabilis existit, cum in naturam plerumque consuetudo transeat. Concl. 1, sup. *Psalm. I.*

46. Consuetudo per longum tempus confir mata, nature robur accepit. Quasi. 6, quest.

47. Non parvum cartamen est, ipsum consuetudinem superare. *Ibid.*

48. Multi antiqua consuetudine detinvi ac superati spurevit, et abominationem eorum que

S. BERNARD.

fiunt, non agnoscent. Habetur apud div. Joannem Damascen., lib. 3, *Parall.* cap. 59.

49. Consuetudo mala vix aut nunquam super-a-tur. Tom. 2, in *Proverbis* suis, verbo *Con-suetudo*.

50. Voluntas cum aliquam malam consuetu-dinem vult vincere, posuit in exercio dolores, et super meliorem consuetudinem parit opus bonum, quasi filios. Super *Genesim*, cap. 3.

51. Consuetudo est gravis quedam, et perni-ciosa calena solvenda utique facilius quam rum-penda. Ser. *de Septem donis Spiritus sancti*.

52. Misera nimis et miserabilis humana fragilitas que, sine pruritu concepitur, aut impe-tu desiderii, sola consuetudine ipsa ad illicita trahit. *Ibid.*

53. Concepcionis retrividente sopit ratio, ligat consuetudo. *de duodecim gradibus humilitatis*, gradu 12.

54. Nisi pertinaci studio et prudenti opera ex-pugnata fuerit consuetudo, leniri potest, vinci vix potest. *De vita solitaria*.

55. Cogitatio prava delectationem parti, delectatio consensu, consensus actionem, actio con-suetudinem, consuetudo necessitatem, necessitas mortem. *De Interiori domo*, cap. 39.

56. Consuetudo mala: primo, peccata graviora suggestit; secundo, minuit naturalia bona; tertio, reddit promptum al malo; quarto, precipitat in peccata; quinto, peccare cogit; sexto, in desperatione inducit, septimo, aternaliter dannat. Serm. 21, feria 4, *post Dom. 2 Quadr.*, art. 2.

57. Qui sunt in vitiis assueti, quanto sunt anti-quiores tanto sunt stolidiores. Ser. 14, *Dom. 16, post Pent.*, art. 1, cap. 5.

58. Sic ut ea quae sunt a natura, difficile vel nunquam exire possunt, sic nec ea quae ex con-suetudine. Sup. *Sep.*, cap. 12.

59. Facilius est retrahi ab ingressu, quam ab arrepto itinere pravae consuetudinis revocari. Lib. 3, *Pharæta*, cap. 42.

60. Qui consuetudinem peccandi fecerit, etiam si velit, jam se a diaboli laqueis difficile liberare potest. *Hom. 14*.

S. BONAVENT.

61. Introducta alia consuetudine, velut con-suetudo mutatur, quia consuetudo consuetudine commutatur. Lib. 2, *Recognit.*

62. Impossible est ut repente ac perniciere ex-istat, quod vel genuinum sita materie natura-lis obdistruct, vel usurpatum dura senio vetustatis inolevit. Epist. 2, *ad Donatum*, cap. 2.

63. Consuetudo impedit non debet, quoniam veritas prevaleat, et vincat. *Prose.*

S. CLEMENS.

64. Consuetudo sine veritate, vetustas erroris est. Ep. 74, *ad Pompeium*, cap. 4.

PAPA.

ABELAT.

CERASIUS.

CYPRIAN.

BONIFACIUS
CARINUS.

S. DOROTH.

EPHORAE.

EUSEBIUS
ERISSUS.

GLOSS. INT.

GRATIANUS.

S. GREG. MAG.

65. Quislibet consuetudo quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, veriasti omnino est postponenda. Habetur apud Gratianum in *Decretis*, part. 1, dist. 8, can. Si consuetudinem.

66. Sicut consuetudo mala ex vitiis gigantur ex actibus pravis: sic consuetudo virtuosa ex virtutibus bonis. *De projectis ipsiis*, art. 8.

67. Non sunt parva contumacia: esca enim pessima est consuetudo. *Doctr. 2 de Conscient.*

68. Nulli pejus pravis moribus cum mala consuetudine. *Ibid.* doct. 12.

69. Gravem puta superfectionem, peccatorum premi consuetudine, neque ab eorum immunitatione ad mortis usque horam emergere. *De Reclinationi ratione*, cap. 5.

70. Relativitatem consuetudo, minquam austerritatem admittit; semper subdit et destruit, semper peccat et respicit. *Ser. Paracletico*.

71. Malum consuetudinis passio impinguat me corpori, si statim ponitudo non monordit, cras tandem facilis injus vii venit, et quedam suavitatis, ut rerope me ab illa; et continuere non possum. *Præter.*

72. Ha enim eveniat, ut qui primo tempore emendare noluerit, inieciat in sequenti nec velle, nec posse. *Hom. 3 ad Monach.*

73. Obscurat alio obiret intellectum, delicti assiduitas. *Ibid.*

74. Periculus est mala consuetudinis usus, et irrevocabilis ad deteriorum descensus. *Ibid.* Hom. de Initio Quatuor.

75. Victoria consuetudine prava, cautiis ostendebili ratione, ne ad aliquam perniciem consuetudinem deluat. *Sup. Gñs.*, cap. 3.

76. Liquido appare, quod consuetudo naturali iuri postponitur. In *Decret.* part. 1, dist. 8, can. 5.

77. Cunt né sacris canibus, nec humanis legibus consuetudo obliuiae monstratur, inconveniens consuetudo servanda est. *Ibid.* part. 1, dist. 4, can. Consuetudinis, s. *Hom.*

78. Sepe nonnulli a pravis actibus exire cipiunt, sed qui eorumdem actuum pondere premitur, in mala consuetudini carcere inclovi, et semelipsi exire non possunt. *Lib. 41. Moral.* cap. 5.

79. Teneat illum prava consuetudines, quem semel ciperent, atque quodlibet diuiri existat, et non nisi cum ejus via timetur. *Lib. 15. Moral.* cap. 5.

80. Difficile est mala inchoata corrigeri, et semel formata deformiteri, in melius reformatre. *Lib. 32. Moral.*, cap. 11.

81. Usitata culpa obligat mendem, ut nequa-

quam surgere possit ad rectitudinem: conatur, et labitur, quia ubi sponte persilit, ibi et cum non fuerit coacta cedit. *Homil. 31, super Evang.*

82. Reprobri recta quidam deliberando appetunt, sed ad consuetudinem semper mala recurunt. *Lib. 7. Moral.*, cap. 13.

83. Cum culpa in usum venerit, ei jam animus etiamque appetit, debilis resistit. *Lib. 4. Moral.*, cap. 23.

84. Quia quot vicibus prava frequentationis astringitur, quasi tot vinculis ad mentem ligatur. *Ibid.*

85. Vale difficile est ut is, quem post usum mille consuetudinis etiam ad ultimum adhuc tam lingue exprimant, a mentis sua morte revertoct. *Ibid.*

86. Si parve rei editus antequam diu patescat non clauditur, ubi sit latior, et erit consuetudine licetum, quod ratione constat esse prohibitum. *Lib. 7, in Regale*, ind. 2, cap. 110, Ep. 119, ad *Syagrius, episc. Augustinianus*.

87. Difficile sugit, quoniam moles male consuetudinis premitt. Habet, in *Glossa ord.*, super *Joen.* cap. 11.

88. Consuetudine tempore corroborata pro lege. *s. GREG. MAG.* habetur. Lib. 2, de *Theologia*.

89. Egregie reprehendit quod sinis consueceret. *s. HIERONYM.* Ep. 7, ad *Lazar.*

90. Consuetudo est quae sui vitia, aut virtutes alt, queque in his plurimum valeat, cum quibus ab inuenientate simul creverit. Ep. 1, ad *Demetriadem*.

91. In cunctis fere rebus citius assuefiatur omne quod leniter est. *Ibid.*

92. Exercenda boni consuetudo et iugi meditatione confirmanda est. *Ibid.*

93. Difficile est ab usitata desinere, difficile *s. HILARIUS.* est a consuetudinibus abstractis; magnum in se consuetudo habet vineulum. Super *Psalm.*, cxxvii, in illud: *In quo corrigit adolescentem*, etc.

94. Est dulcedo in consuetudine: dulcedine decipiuntur, consuetudine ligantur. *Lib. 2, de Claustris anima*, cap. 15.

95. Peccata ex peccati consuetudine, quasi in naturam converuntur. Super *Hierem.*, cap. 13.

96. Grave est capi laqueis diaboli; anima enim postea in refusa comprehensa, quasi sus in loli voluntario oblectatur et, in mala consuetudine obruta, non sentit quidem peccatorum fortem. *Homil. 22, super Gen.*

97. Nisiquam consuetudinem inquiramus; sed ubique quodcumque est, et si quid est bonum, etiam si non sit consuetudo, fiat a nobis; et, si permisissum est, etiam si consuetudo sit, fugiamus. *Ibid. Hom. 56.*

gem fecit: longus peccandi usus me superatum obtulit; peccata mea consuetudine durus runt.

114. Volo agere bonum, sed desideria consuetudinum suarum: consuetudine peccandi quando nescio, si delinquam peccati usum, et quando non opto, incurro.

115. Repugnante carnali consuetudine, impaire bona non valeo; pravo usui contraire nitor, sed carnis desiderio aggrievor.

116. Ad justitiam me amors erigit, sed ad peccatum consuetudo constringit. *Lib. 1, de Synonymis*.

117. Sepe natura moribus immutatur, sepe natura consuetudine superatur. *Prost.*

118. Assiduitas enim mores facit, iugis usus in naturam se vertit. *Ibid.*, lib. 2, cap. 12.

119. Usus difficile vincitur, consuetudo *vix* superatur, quod inoleverit non facile tollitur. *Ibid.*, cap. 12.

120. Multa sunt consuetudine vitia, multa pravo usu præsumpta; adime consuetudinem, serva legem. *Prost.*

121. Cedat consuetudo auctoritati, pravum usurpat lex et ratio vincat. *Ibid.*, cap. 16.

122. Per asiduitatem cito peccatum hominem; sepe quis volupias non potuit, assiduitas superavit. *Ibid.*, cap. 4.

123. Peccatum admittere, endere est in putem; consuetudinem vero peccandi facere, os puteti est coangustare, ne is qui eccecidit valeat exire. *Prost.*

124. Nequissimum est peccare, pejus peccandi consuetudinem facere; ab illo facilis, ab hoc cum magno labore resurgitur, dum mala consuetudine repugnat. *Lib. 2, de Summis bonis*, cap. 23, sent. 4.

125. Usu peccandi, quasi quadam legi homo tenetur adstrictus, ut etiam quando non vult, peccatum admittat; *Ibid.*

126. Multum veri amor agit in homine, sed resultat eato male consuetudinis lega. *Ibid.*, cap. 23, sent. 8.

127. Consuetudo cum re nulla, quia mundum attingit, habenda est, sed cum eo quod ad virtutem nos perficit. *Ep. ad Zenam.*

128. Gratia indigent non mediocri, qui inveteratos cupunt, et volunt abovere mores. Part. I, *de Casto concubio*, cap. 7.

129. Obrauti possimus consuetudine, tanquam aranea usque aggre, nisi grandi ac terribili voce extinxentur, et monumento resurgere nequeant. *Ibid.*

130. Mala consuetudo non minus, quam perniciosa corruptela abicienda et vitanda est; que

s. JOANNES
DAMASC.

JOAN. GENZ.

s. JOANNES
CHYRISTOM.

HUGO CARD.

s. JUSTINUS
MART.s. LAURENT.
JUSTIN.NICOLAE
PAPA.

risi citius radicitus evellatur, in privilegiorum ius ab impiis assumuntur. Habet apud Gratianum, in *Decret.* part. 1, dist. 8, can. *Mala*.

S. RILES. 131. Si consuetudine aliqua mala detentus fuerit, paulatim cum rescedere, et sine illo negotio ab anima spinum eradicalis. *Parvus* 110.
132. Consuechudo eos, qui volunt omnino recedere, ad se retrahit. *Prose.*

133. Assidui enim ad ea, a quibus discessimus, ab insitudo cursu nos retrahunt, et progradi non sinunt, sed ad pristinam nos redire compellunt. *Ibid.*, in *libro sexto*.

134. Magna est consuetudinis vis; ut se non trahit, nec ad insitum virtutis studia reverti permettit. *Ibid.*

135. Ex consuetudine habitus, ex habitu natura proficiuntur; naturam porro mutare difficultatum est. *Prose.*

136. Licet enim vi paralisper inclinetur, celeriter tamen ad seipsam reurat.

137. Moverunt illa quidem a propriis terminis, sed nunquam plane transferuntur, nisi magnus et assiduus labor contrarium habitum introducat. *Ibid.*

138. Invelterata consuetudo plerumque tantum potest, quantum natura, ita ut gravissima que reddit toleratu faciat, omni terrore somato. *De Abraham.*

139. Malitia invelterata, longa opus habet exercitatione; sole clarior enim consuetudo handi eti immutatur. *Hecatontad. 1, sent. 7.*

140. Consueludo peccandi, peccatores facit horribiles. *Libr. 2, super Eoen.*

141. Grave est asueta dimittere, sed gravius contra propriam voluntatem ire; sed si non vincis parva et levia, quando superabitis difficultatum? *Prose.*

142. Resiste in principio inclinationi tuae, et malum dedicas consuetudinem, ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. *Lib. 1, de Init. Christi, cap. 11, sent. 6.*

143. Certe viriliter: consuetudo consuetudine vincitur. *Ibid.*

144. Mores in animo vehementer corroborari, agre expungi, atque obliterari possunt. In *Vita Barlaam et Josaphat*, cap. 23.

SENTENTIA PAGANORUM.

144 bis. Facilius sanari possunt qui ex consuetudine, quam qui ex natura incontinentium contraxerint. *Prose.*

145. Focillus est enim consuetudinem mutare quam naturam, eti nature similis est consuetudo. *Lib. 7, de Moribus*, cap. 10.

146. Consuetudo est altera natura. 7, *Ethic.*

147. Difficile est resistere consuetudini, quia assimilatur natura, facilis tamen est transmutare consuetudinem. *Ibid.*

148. O consuetudo peccandi? quantum habes jucunditatem in improbris et andicibus, cum peccata est et libertate consecuta est. *Orat. 8 in Verrem*, lib. 5, sent. 4.

149. Ita serpit illud insitum in natura malum consuetudo peccandi libera, ut finea statuere hominem sibi vir possit. *Ibid.*

150. Consuetudinis magna vis est. *Lib. 2 Tusc. quest.*

151. Consuetudo laborum, perpersionem dolorem affect facitorem. *Prose.*

152. Nam force labore, contempnere vulnus, consuetudo docet. *Ibid.*, lib. 3.

153. Numquid naturam mos vincit, est enim ea semper invicta. *Ibid.*, lib. 3.

154. Assidue nimis facilis magis, quam facultas paratur. *Lib. 6, Ep. 28, ad Quadratum.*

155. Nihil tam miserum est, quam quod in naturam consuetudo perduxit. *Lib. de Divina provid.*, cap. 4.

156. Facit consuetudinem peccandi, multitudine peccantium. *Lib. 4 de Clementia ad Neronem*, cap. 21.

157. Consuetudo rebus afferit constantiam. *De Triniguita*, cap. 4.

158. Voluptatibus se immergit, quibus in consuetudinem adductis care non possunt. *Ep. 39.*

159. Desinit esse remedio locus, ubi quae fuerant vilia, mores sunt. *Ibid.*

160. Inter causas malorum nostrorum est, quod nec ratione componimur, sed consuetudine abducimur. *Ep. 123.*

161. Bona consuetudo excutere debet, quod mala induxit. *de Moribus.*

162. Omnis consuetudine vim suam perdunt. *Lib. 4, Natural. quest.*, cap. 13.

163. Primum facultus est excludere perniciosem regorem, et non admittere, quam admissa moderari. *Prose.*

164. Nam, cum se in possessione posterunt, potentior rectore sunt, nec recidi se minuisse patientur. *Lib. 1 de Ira*, cap. 7.

165. Gravissimum est imperium consuetudinis. In *Proverb.*

Vnde etiam tibi. *Compunction.*, sent. 25; *Cura*, sent. 46; *Juramentum*, sent. 62; *Labor*, sent. 22; *Lascello*, sent. 22; *Licentia*, sent. 37; *Mores*, *Peccatum*, sent. 1, 10, 33, 199, 217, 241; *Reciditio*, sent. 54; *Usus*, per totum.

CONTENPLATIO.

S. ALBERT. *Definitio.* Contemplatio vera et perfecta, est collectio affectionum, et omnium virium anime, ad cognoscendum cum delectatione, et admiratione mentis aliquid de natura divina. *De Paradiso anima*, part. 1, de *Virtut.*, cap. 33.

S. ANTONIN. Contemplatio est elevatio mentis per considerationes, quibus quasi volat, dum supra se tendit. Part. 4, titul. 10, cap. 5, § 3.

S. AUGUSTIN. Contemplatio est perspicue veritas jucunda admiratio. *de Spiritu et anima*, cap. 38.

Contemplatio est actionis omnium finis, atque ultima perfectio gaudiorum. *Lib. 4, de Trin.*, cap. 8.

S. AGUSTIN. Contemplatio est mentis in Deum suspensa quadam elevatio, ultima dulcedinem gaudia degustans. *de Scala Paradisi*, cap. 1, et S. Bernard. In *Scala claustrali*.

S. BERNARD. Potest contemplatio definiiri, verus certus intuisus animi de quaunque re, sive apprehensionis vice non dubia. *Libr. 2, de Consider.*

S. BONAVENT. Contemplatio est perspicua, et liber animi intuitus in re perspicueris usquequaque diffusus. *Et Joan. Gers.* Part. 3, in *Canticis*, sent. 46, et Joan. Gers., part. 3, de *Medit.* consil. 12.

S. GREG. MAG. Contemplatio est virtus per quam non solum ipsa scriptura condita recognoscitur; sed per quam mundum condita conderetur, et per quam condita ad Deum voluntatem quotidie disponatur. *Lib. 3, Moral.*, cap. 5.

BUSO A. S. VICTOR. Contemplatio supernorum, est per sublevata mentis jubilum, mors carnalis affectuum, *de fructibus carnis et spiritu*, cap. 17.

HUGO CARD. Contemplatio est libera mente perspicacia in sapientia spectaculo cum admiratione suspensa. Sup. *Ep. ad Galat.*, cap. 3.

S. LAUR. JUST. Contemplativa vita, est charitatem Dei tamete tenere, et ab exteriori actione quiescere, soli Comitiorum desiderio inharrere, et calcatis carnis omnibus, ad intuendum Creatoris faciem uniuersitatem. Part. 1, de *Lege vita*, tract. 13, *de Oratione*, cap. 8.

S. PROSPER. Contemplatio nihil aliud est, quam rerum latentium, futurorumque notitia. *Prose.*

Sive vacatio ab omnibus occupationibus mundi; sive divinarum studiorum litterarum.

Sive (quod his prolatur esse perfectius) est ipsa via Dei. *Lib. 1, de Vita contemp.*, cap. 13.

Contemplativi dicuntur, non qui contemplantur, sed qui contemplationi totam vitam suam depitant. 2, 2, quest. 81, art. 1, ad. 5.

S. THOMAS AQUINAS. *Divisio.* Quatuor sunt species contemplationis. Prima et maxima contemplatio, est admiratio maiestatis; secunda, est intuens judicia Dei; tercia

occupatur vel potius ostiatur circa memoriam beneficiorum Dei; quarta in sola requiescit expectatione promissorum. *Lib. 5, de Consider.*

Contemplationis partes sunt quatuor, scilicet HUGO CARD. consideratio interiorum cum desiderio; gaudium in Spiritu sancto; scripture meditatio; mentalis oratio. *Super I. Regum*, cap. 1.

Differentia. Aliud est contemplatio, aliud est RICH. A SAND. meditationis. Meditationis est perscrutari oculia; ut VICTORE, contemplationis, admirari perspicua; per meditationem ad hominem instruuntur, per contemplationem in bono solidorum. Part. tract. 2, cap. 15.

CONDITIONES CONTEMPLATORIS.

1. Vita contemplativa sedator ad Conditorum suum corde illuminandus accedit, ipsi contemplando, atque insatiablem perfrusso vigiliante inseriat. *Prose.*

2. Ipsius jugiter concupiscat, pre amore ejus omnia (quibus inde potest averti) fugiat.

3. Omnes cogitationes suas, ac totam spem ex illius delectatione suspendat.

4. Litterarum divinarum sacris meditationibus vacet, in his se divinitus illuminatus oblectet.

5. Illi se totum velut in speculo quodam regule genitent.

6. Quod in se pravum deprehenderit, corrigit; quod rectum est, tenet; quod deformum, compatiat; quod pulchrum, excolat; quod sumum, servat; quod infirmum, assidua lectio corroborat.

7. Domini sui praepotenti infatigabiliter legit, implibiliter diligt, efficaciter implet; et quid sibi caudens, quidve secundum sit, ex eis sumenter instructus agnoscat.

8. A steepida neglegitorum secularium remotissimus, ex ferventer excoget, quibus annuum sum in desiderium future remunerations inflammat.

9. Studii spiritualibus, quibus in dies singulos melior ac melior fiat, invigilet,

10. Amet otium sanctum, in quo exercet amissio sua negotium.

11. Mortuum sibi deparet mundum, ac se mundiblanditatis illechrisque exhibeat crucifixum.

12. Delicationi spectaculorum presentium incomparabiliter anteponat sui Creatori intuimus.

13. Semper se proficienter successu in fastigium divinae contemplationis attollat.

14. Nunquam, ne ad momentum quidem, a promissionibus futuri considerandis aversus, ad terrena respiciat.

15. Ex aeterni mentis indeinxenter intendat, quo pervenire desiderat.

16. Beatitudinem vita futura ante oculos amissi proponat et dirigat.

17. Non meum aliquid temporale, nec cupiat; ne cui metus amittenda rei temporalis, aut cupiditas acquirende, intentionem mentis ejus emolliat.

18. Non enim blanda corrumpanit, nec adversa concutant.

19. Non enim inflet opinio secunda, nec sinistra deject.

20. Nec falsa vilupatio sive laudatio angusat, ne gaudia, ne iugurta.

21. Non gaudet de temporibus omnino, nec ingredit.

22. Inter hanc invectus ac trista usum faciem animo constanti obtinet.

23. Nec pectori ejus stabilit firmatatem (quidquid possemit mundus, aut minatur) exequitur.

24. Sed idem tempore ac sibi similes perservans, mundi huius domina, simil ut iugra non sentiat.

25. Et cum hoc, nique his similia contemplativa vita desiderio affectus impervetur, non se lucem jam omni parte perfectam, sed perfectum in illa beatissima vita que futura est immobiliar credit. Lib. 1 de Vita Contemplati, cap. 8. per totum.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIUS
DE PADUA.

1. Mens contemplativa, si multis et variis cogitationibus dilatatur, in contemplationis volitu propagitur. Prose.

2. Sed si ordinata, et in unius collecta copicit voluntaria sparsus contemplationis genitio perfuerit. Serm. in Temporag.

3. Contemplatio non est in arbitrio contemplativa, sed in dispositione Creatoris qui, cui vult, quando vult, et quomodo vult, dilectionem contemplationis infundit. Serm. Beati. 15 post Trinitat., cap. 47.

4. Contemplatio illa est species, qua rapidus omnium animalium rationabile desiderio sui, tanto ardorentius, quanto mundiorum, et tanto mundiorum, quanto ad spiritualia resurgentem; tanto autem ad spiritualia resurgentem, quanto a carnali mortaliens. Lib. 2 de Trin.

5. Hoc est vita cordis nostri, cum Deum suum contemplatur, et ipsa sua contemplatione suavitate reficitur. Prose.

6. Nihil enim ad beatum vitam praestantium videtur, quam velut clausum sensibus extra carnem mundisque affectionem quantumcum intra semetipsum convertit, alienisque effectum a mortalius cupiditatibus, sibi soli et Deo loqui. De spiritu et anima, cap. 14.

7. Illa contemplatio summam quietem habet, quae in exteriori Dei regno tribuitur. Lib. 2. Quatuor Evangelii, quæst. 39.

8. Multas sunt contemplationes, quibus anima devota mirabiliter pascatur, sed in nulla earum ita dilectatur et requiescit anima; sicut in Deum, et quando Deum solum cogitat et contemplatur. De Medicis, cap. 37.

9. Lectio inquirit, meditatio inventit, oratio postulat, contemplatio degustat. Prose.

10. Lectio quasi solidum cibum ore apponit, meditatio mysticat, et frangit, oratio superum acquirit, contemplatio est ipsa dulcedo, que iubilat et reficit.

11. Lectio in cortice, meditatio in subie, oratio in desideri postulatione, contemplatio in adoptione ducit, iustitiae delectatione. Lib. de Scula Perotii, cap. 2.

12. In contemplatione ita consumuntur et absorventur carnales motus ab anima, ut in nullo earo spiritus contradicat; et fiat homo quasi totus spiritualis. Ibid., cap. 3.

13. Gratia cum devotione contemplationis est aquosita; cogitationis adspicio sine oratione, aut raro, aut miraculosa. Ibid., cap. 11.

14. Mundus oculus, simplexplex redditus, aptus et monens eum ad contemplationem. Lib. 2 de Sci. Dom. in mente.

15. Tanta in contemplanda veritate voluptas est, qualitatemque ex parte eam cuiusque contemplari possit; tanta puritas, tanta sinceritas, tam iniquitatis rerum fides, ut anima tota inquietate veritatis desideret. De quantitate anima, cap. 33.

16. Contemplatio merces est fidei, cui mercede per fidem corda mundantur. Lib. 1 de Trin., cap. 8.

17. Sensus interior reficitur in contemplatione divinitatis; sensus exterior in contemplatione humanitatis. De Spiritu et anima, cap. 9.

18. Mens illa quia una deserit, summa peti, et de summis rupibus contemplatur solem iustitiae aquilonis obvius. Prose.

19. Nihil tam pulcherrimum atque iucundum, quam ipsum solum mentis intuitu, et cordis eruditate contemplari Deum. In lib. Medicis, cap. 27.

20. Mens inefabilis Dei electa dilectione, quodammodo sese sibi turatur, immo rapitur, atque labitur a scipis, ut Deo fractur ad iucunditatem. In Manuali, cap. 20.

21. Aliquando intromittit me Dominus in affectum multorum mundorum introrsus ad pescos quam dulcedinem, sed rectio in hac extremissima pondicit. Libr. 11. Confess., cap. 40.

22. In spiritualia mente suspensa, atque illi fixa et manente, consuetudinis impetus frangitur, et paulatim repressus extinguitur. Lib. 6. Mysteriis, cap. 11.

23. In spiritualia mente suspensa, atque illi fixa et manente, consuetudinis impetus frangitur, et paulatim repressus extinguitur. Lib. 6. Mysteriis, cap. 11.

23. Nondum habet ad eterna contemplanda idoneam mentis aetem, qui visibilibus tantum, id est, temporalibus credit. De Vera relig., cap. 54.

24. Si spiritualis es, et altera spis, ascende cogitatione ad pulchritudines Angelorum, contemplare in ipsis iustitiae fructus. De Paradiso.

25. Qui mentem pacificam et serenam habent, de supernis dulcibus sapient et subtilis vident. Serm. de Dom. Spiritu sancti, cap. 7.

26. Duo sunt beato contemplacionis excessus; in intellectu unus, et alter in affectu, unus in lumine, alter in favore; unus in agitione, alter in devotione. Serm. 49. super Cantica.

27. Non est in hac vita copia contemplandi, hec diuinissima otia, ubi offici et operis cogitior urgent, instantiorque utilitas. Ibid., serm. 58.

28. Contemplatio fugit vita, fundat virtutes, initat ad sapientiam, servat humilitatem. Lib. 5. de Consol.

29. Viscus contemplationis est amor possessio-
nis, affectus cognitionis, cupiditas honoris, et carnis voluptas; quibus anima invicator et irre-
titur, ne penitus contemplacionis per plasias su-
pernas Sion volare possit. In libro Medicis, cap. 14.

30. Nihil in hac vita dulcius sentitur, nihil av-
erius sumitur, nil ita mentem ab amore mundi
separat, nil sic animam contra tentationes rebu-
rat, nil hominem ita excitat, et aluviat ad enimum
laborum, quam gratia contemplacionis. Ibid., cap. 7.

31. Qui contemplacioni vult vacare, neesse est
ut discat nequissime non solum ab operibus ma-
lis, sed etiam a cogitationibus supervacuis. De In-
teriori domo, cap. 70.

32. Veritas contemplatio in hac vita inchoatur,
sed in futura iugi perpetuitate celebratur.
d'esse.

33. Per veritatem contemplacionem eruditur ho-
mo ad iustitiam, consummatur ad gloriam. Ibid.,
cap. 70.

34. Grauia contemplacionis cor ab omni mun-
dano amore non solum emundat, sed sanctificat,
et animum ad coelestem umorem inflammat. Ibid.

35. Qui divina inspiratione ad contemplacionis
gratiam promovetur, quidam artius future il-
lus plenitudinis accepit, ut semperius contempla-
tionis perpetua inheret. Ibid.

36. Contemplationem sola unctio Spiritus do-
cat; plus valet hic jubilus cordis, quam stratus
oris; motus gaudiorum, quam sonus laborum,
consonantia voluntum magis quam vocum.
Serm. 4. sup. Salve Regina.

37. Contemplatio est cibis in hac vita, potus in
futura, cibetas in ultimo. In sententiis, verbo
Contemplatio.

38. Contemplativi alii ascendunt et circum-
stili rapuntur et descendunt. Ibid., verbo Con-
templativi

39. Sicut mea non tibi Domine perfecte pla-
cent dilata, nisi mecum: sit bonorum tuorum
contemplatio reflect me quidem dulciter, sed non
sunt perfecte, nisi tecum. Volum. 2, de Amore
Dei, cap. 1.

40. Diversus in contemplatione, Deum somnit.
Serm. 18, super Cantica.

BONITUS.

41. Humanas animas libiores esse necessi-
tare, cum se in mens divinae speculacione con-
servant; minus vero cum dilabuntur ad corpora,
minusque etiam cum terrenis artibus colligan-
tur. Prose.

42. Nam ubi oculos a sursum luce veritatis ad
inferiorum et temerosa discedunt, mox insidie
nube evanescunt, et perniciosa turbantur affectibus.
Lib. 5, de Consol. philosophie, prosa 2.

43. In Dei summa intelligentia caementem si
possimus, per contemplationem erga: illuc enim
ratio videbit, quod in se non potest inferri.
Ibid., lib. 5, prosa 5.

44. Mens excessus tribus modis fit: fit mentis s. BONAVENT.
dilatatione mentis sublevatione, et mentis aliena-
tione. Sup. Psalm. cxv.

45. Septem sunt gradus contemplationis secun-
dum fratrem Agapitum: primus est ignis; secun-
dus, unio; tertius, exsita; quartus, contem-
platio; quintus, gustus; sextus, requies; septi-
mus, gloria. Sup. loc., cap. 9.

46. Vita contemplativa est plena discretione,
plena devotione, plena charitate, plena securitate,
plena tranquillitate, plena suavitate, plena agi-
tate. Ibid.

47. Ad contemplationem gradus anima ignitur,
ignata unguit, uncta rapitur, rapta speculator,
vel contemplatur, contemplatur gustata, gustum
quescit. De septem gradibus contemplationis.

48. Si coelestis contemplari, quoniam sicut in
vita assularis? In Soliloquy, cap. 12.

49. O Domine Deus si tam nobilis est dolor,
quam dulcis est tue dulcedinis sapor? Prose.

50. Si tanta virtus est modica degustatio,
quantum jucunditas habet felix inebriatio?
Ibid.

51. Operis verum contemplatore mori mun-
dus, ut mundus sibi moriar, ut in nullo con-
templatio ejus impedatur. In Itineribus eternitatis,
de Itin. 3, dist. 6.

52. Proprium est contemplationi, jucunditatis
sue spectculo cum admiratione inherere. Ibid.,
de Itin. 3, dist. 4.

53. Qui versatur in contemplatione, Deo quan-
CLEMENS
ALEX.

tum fieri potest) assimilatur. Lib. 4, *Stromat.*
S. CYRILLUS 55. Tanto major unicuique appareat Deus,
BIEBOSL. quanto majori contemplatione exaltatur. *Ca-*
techesi 9.

S. DIADOCHE. 55. Omne spiritualem contemplationem an-
tecedant tamquam duces, fides spes, charitas, sed
magis charitas. *Prose.*

56. Fides enim et spes docent contemplare ea,
quae videntur; charitas vero animam cum ipsis
Dei virtutibus copulat, pervergat sensus quan-
dam mentis eum, qui videri non potest. *De per-*
fecti spirituali, cap. 1.

57. Non potest ad divina contemplationis dul-
cedinem cum seculariam plenam neglegi aspirare,
sed operari, ut seculo moriatur. *De mortific. vi-*
euse, art. 12.

58. Ad divinorum coelestiumque honorum spe-
culationem non potest anima elevari, nisi a ter-
renis et exterioribus celibus, a passionum et vitio-
rum tumultu, atque a carnalibus deliciis, tendat
expurgari. *Ibid.*

59. Anima contemplanti nihil tediosius est,
quam circa exteriora et temporalia occupari,
quoniam tota sua intentio, affectio, et desideratio
est in Deo. *De Perfecti spirituali*, art. 19.

60. Nisi quis passionem Christi in contempla-
ndo, pro fundamento sibi constituerit, quando al-
terius ascenderit, tanto profundius se casurum no-
vabit. *De Perfecti charitatis*, art. 44.

S. ROMUNDUS. 61. Quod malis cogitationibus anima est ducta,
tot malis obstantibus in contemplatione est impedi-
ta. *In Speculo Ecclesiæ*, cap. 20.

62. Tres sunt gradus contemplationis.
Primum est quod anima reveratur, et recolli-
git se totafera intra semetipsam.

Secundus est quod ipsa se videat qualis sit to-
talis collecta.

Teritus est quod anima se elevet ultra seipsum,
et nitatur respicere suum gradum in sua natura
interiori. *Ibid.*, cap. 29.

EVAGRIUS. 63. Cor castum, contemplationum portus est.
Habetur apud D. Joan. Damasc., lib. 2, *Parall.*
cap. 92.

S. FRANCISCUS ASSISIENS. 64. Nunquam qui vult apparere potest venire
ad contemplationem. Habetur apud D. Bonavent.,
serm. 20, in *Hexam.*

65. Contemplatio non potest esse, nisi in sum-
ma simplicitate; et summa simplicitas non po-
test esse, nisi in maxima paupertate. *Ibid.*

GUILBERTUS ANGLUS. 66. Contemplatio sapientia, eterna refectio
est. Serm. 23, sup. *Cantic.*

67. Pulcherrimus contemplationis locus est,
ubi simplex consideratio fidei celestes et suave
olentes aspergit affectus, et aeterni luminis gra-
tiam spirat. *Ibid.*, serm. 27.

68. Primus contemplationis modus, purissi-
morum est: secundus cruditorum, ultimus sim-
plicum. *Ibid.*, serm. 43.

69. Dulcedo contemplationis brevis est, et rara,
proper gravidinem carnis, quia terrena inhabi-
tatio aggravat sensum multa cogitantem. Sup.
Cont., cap. 2.

70. Tres sunt gradus contemplationis. Primum, ut
se mens ad se colligat; secundus, ut videat
qualsis est collecta; tertius, ut super semetipsam
surga, ac se contemplationi noctis invisibilis
intendendo subjiciat. Hom. 17, sup. *Ezechiel.*

71. Mens ad contemplanda interna non perduti-
citur, nisi ab his, que interius implacent, stu-
diosae subtrahantur. Lib. 3, *Moral.*, cap. 22.

72. Mens nolle modo ad vim intime contem-
plationis rupitur, nisi studiosus prius a terreno-
rum desideriorum tumultu sopietur. *Ibid.*

73. Humana mens in contemplationis arce su-
blevata, tanto semetipsam durior de superfuis
eruerat, quanto nimis subile conspicit esse quod
amat. *Ibid.*, cap. 24.

74. Sompnia pigras mentes amor ad opus excitat,
et inquietas in contemplatione timor refrigerat.
Lib. 6, *Moral.*, cap. 17.

75. Necesse est ut quisquis ad contemplatio-
nis studia properat, semetipsum prius subtiliter
interroget quantum amat. *Ibid.*

76. Prima mens ad appetit gloriam temporalis,
atque ab omni carnali concupiscentia delectatione
longeada est, et tunc ad arcem contemplationis
erigenda. *Ibid.*

77. Quisquis divino contemplationis aree sus-
tollerit, in illa cuncta illuminante luce respicit,
et quod se mirabiliter terreat, et quod infatilitate
delectet. Lib. 1, in *Regum*, cap. 1.

78. Qui contemplationis arcem tenere deside-
rant, prius se in campo operi per exercitum
probent. Lib. 6, *Moral.*, cap. 17.

79. Qui sancte contemplationis pennam ad col-
lestia intuenda se erigunt, et subtilius, si quid in
seipso vitiis latet inveniunt, quo ad divine
lucis charitatem vicinius accedunt. Sup. *Psalm.*
Pannent. in *Psalm. iv.* vers. 18.

80. Comedens anima, est superna lucis con-
templationibus pasci. Lib. 3 *Moral.*, cap. 7.

81. Sicut sepulcrum locus est, quo abscondi-
tur corpus, ita divina contemplatio quoddam se-
pulcrum est mentis, quo absconditur. *Ibid.*
cap. 6.

82. Quasi mortui mundo in sepulcro abs-
condimur, cum mortificati exterius in secreto
interioris contemplationis celumur. *Prose.*

83. Qui mortificare se appetit, valde ad inventa-
tam requiem contemplationis hilarescit. *Ibid.*

84. Qui semel se ad appetenda visibilia foras
fudit; a contemplando invisibilibus intus evanuit.
Lib. 23 *Moral.*, cap. 7.

85. Necesse est ut si vere intendimus illuminata
cernere, studeamus mentis oculos ad ipsum il-
luminans lumen aperire. Lib. 23 *Moral.*, cap. 1.

86. Quotiescumque sanctum contemplationis
ardor in altum rapt, se procul dubio toles sub
se rediut. Lib. 2 *Dialog.*, cap. 3, verbo
Dubius.

87. Plorunque qui plus in contemplatione ra-
pitur contingit ut amplius in tentatione fatigetur,
ne de his ad quae mens raptata est, extollatur.
Hom. 4, super *Ezechiel*.

88. Contemplativa vita amabilis valde dulcedo
est, que super semetipsam animam rapt, cele-
stia aperi, terrena autem debere esse contemplati-
pius ostendit, spiritu mentis oculis patet, corpora
velociter non deposit. *Prose.*

89. Mens que in aternorum benorum contem-
platione se noviter elevat, ad ea tanto tardius
assurgit, quanto humanitas sue familiares tene-
bras velociiter non deposit. *Prose.*

90. Quia dum a se abiere minandas curas
non praevaleat, velut in oculis gestat pulvrum
quo id quod equit, contemplando videre non po-
tent. Lib. 4, in *L. Reg.*, cap. 4.

91. In Dei contemplatione protégimur, ne dia-
holica tentatione velut salis ardore denigremur.
Ibid., lib. 5, cap. 4.

92. Ipsa spiritualis iustitia se menti non infun-
dit, quia temporali vita angustias transgredi
contemplando non novit. *Ibid.*

93. Contemplatio interior lucis, splendida valde
atque clarissima dies est. *Ibid.*

94. In contemplatione laborante refeiciuntur,
quia amoris gaudia de divina contemplatione
abundanter sumunt. *Ibid.*

95. Ipsa accedentes refici, qui puris mentibus
semetipsum per contemplationem ostendit. *Ibid.*

96. Pulchra est contemplatio, hanc enim hinc
surgit et ad sancta sanctorum procedit, mente-
que nostram, ut cum Deo versetur, deducit.
Orat. 17, in *Pauper.*

97. Cum mens in supernam respicit profun-
ditatem, non habet ubi consistat, et in contempla-
tionibus deo destinatur, tam infinitum illud
est ac impenetrabile. Orat. 4, in *Theophania*.

98. Oculi anima et mentis intuitus, contempla-
tionem desiderant spiritum, quem peccator
ignorans prohibet a vera iunctitudine cor summum.
Sup. *Ecclesiasten*, cap. 2, in *illud: Et omnes quod*
postulaverunt oculi mei.

99. Duo sunt in contemplatione, cognitio et
amor. Cognitio illuminat, amor saliat; cognitio

veritatis, amor bonitatis. Lib. 6, in 7, cap. *Co-*
tentatio Hierarch.

100. Accenditur consideratione cogitatio, in-
flammatur discretionis meditatio, illuminatur co-
gitatione contemplatio. *Prose.*

101. Est cogitatio in mente quasi fumis in
igne, meditatio quasi flamma cum fumo, con-
templatio ignis cum flamma sine fumo. Cum
mens ad consideranda coelestia laborat, tunc cogi-
tatio occupatione temporalium impeditur; medi-
tatio otio confundatur, contemplatio curiositate
revocatur. Lib. 3, *de Claustris anime*, cap. 14.

102. Animus claustrum, contemplatio dicitur,
in cuius simum dum se recipit animus, sola cele-
stia contemplatur. *Ibid.*, lib. 3, cap. 1.

103. Nihil est amanti difficile, nihil est grave
desideranti venire in complexus Racheli; videtur
enim dies panis laboris pre amoris dilectione.
Ibid., cap. 9.

104. Quantu[m] fit futurorum contemplatio rurior,
tanto reddit oratio tepidior, et surgit invocatio
tardior. Lib. 2, *Miscell.*, codic. 2, lit. 41.

105. Nisi procedat purgatio, non sequitur il-
luminatio; nec sequitur perfectio, nisi praes-
dat illuminatio. Lib. 4, cap. 3, *Oeclisis hi-*
erarchia.

106. Contemplativa vita diligenda est, quia pul-
chra, quia tuta, quia quieta, quia jucunda. Sup. 1
Reg., cap. 1.

107. Toties est ad contemplationem Dei lubrica-
cordis peragatio reducenda, quoties subtilis hos-
tis ad hoc intuitu mentem captivare perturbans,
recessibus cordis irreperibilis. Lib. 3, *de Spiritu*
Gastrimaria, cap. 10.

108. Nullum anime gravius potest evenire dis-
pendium, quam ut illius (qui mitis et humilis
est corde) contemplatione discendet. Collat. 19,
Abbat. *Joan.*, cap. 14.

109. Multum retrahit mentem a contempla-
tionem, puritatis ejus, qui implicat eam sordibus
mundi bujus et prefocat fotore vitorum. Collat.
20 Abbat. *Pinius*, cap. 9.

110. Una et sola est doctria, id est, contempla-
tionis Dei, cui perito omnia justificationem merita,
universa virtutum studia postponuntur. Collat.
23 Abbat. *Thoma*, cap. 3.

111. Quanto magis proficerit mens humana,
et ad sincerorem contemplationis pervenerit pu-
ritatem, tantu[m] immundiorum, quasi per specu-
lum sue puritatis insipiet. *Prose.*

112. Quia necesse est ut, dum animus ad su-
blimorem se extendit intuitum, et mejora quam
agit propicius concepiscit, illa in quibus est,
ut inferiora semper ac viliora despiciat. *Ibid.*,
cap. 20.

S. JOANNES. 113. Quomodo posset anima aliquid utile contemplari, que terrae semel dedita caput esse, et hunc trahitur? Hom. 36, sup. *Genes.*

JOAN. GENS. 114. Absque meditationis exercitu, nullus recessu miraculo Dei speciali, ad perfectionem contemplacionis diriguntur, aut pervenit. Part. 3, de *Medit. considerat.* 7.

115. Impossible est ad serm contemplationem allo finere, quam per humilitatem pervenire. Part. 2, de *Monta contemplat.* cap. 2.

116. Radix et initium vita contemplativa, debet esse Dei dilectio. *Ibid.*, cap. 40.

S. AED. BISH. 117. Num potius quisquam ad contemplationem proficeret, nisi se prius in bonis studiis acibus exercere. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 7, sent. 7.

118. Non potest ad contemplandum Deum mens esse libera, quia desideria hujus mundi et cupiditatibus inhibet, non enim alta conspicere poterit oculus, quem pars claudit. *Ibid.*, cap. 7, sent. 4.

119. Mens nostra colescit est, et tunc orando Deum bene contemplatur, quando nullus terrensis curis, aut erroribus impeditur. Lib. 3, de *Sum. bono*, cap. 7, sent. 7.

120. Quanto rectius est, omis insensibilibus et vanis, oculos eo tendens, ubi habitatione sit Dei veritatis? Lib. 2, de *Origine erroris*, cap. 5.

121. Nihil prodest hominem esse ita letum, ut recte corpore spectet in celum, nisi erectamente per contemplationem Deum cernat, et cognitio eius in spe vite perpetua tota versetur. Lib. 3, de *Fato sapientia*, cap. 27.

S. LAURENT. 122. Nequaque mens nostra ad contemplandas celatas et celestas proverbit, nisi ab his, quae exteriora implicant, studiosus se subtraherit. *De Ligno citr.* tract. 11, cap. 1.

123. Nequaque intellectus uester ad coelestium contemplationem impide auctur, nisi temporarium rerum occupationes rejequeritis. *Ibid.*

124. Nihil ita contemplationem manu oblectat et superat, sicut *Patio Salvatoris*. Serm. 11 de *Passione Iesu*.

LUDOVICUS. 125. Opum laudabilis est quando, anima Deo dedita, ab omnibus sensibilibus rerum strepitu et imaginatione exempla, in interno silentio, et dilectio sui beatissimo complexu, veluti otiosa resquiescit. In *Speculo monachorum*.

S. MAX. MART. 126. Beatus est illus animus, qui omnibus rebus postulatis, in sola divina venustate et elegancia delicator. *De Charit.* centuria 1, sent. 49.

PETR. RIES. 127. Duo sunt rami contemplacionis, lectio scilicet et oratio, in quibus tota meditatio contemplativa versatur. Serm. 9 de *Purificat.*

128. Anima contemplando efficitur sexagenis-
PETRUS CEL-
lum exilm. Lib. 3, Epist. 2.

129. In contemplatione quidam labor est, sed melior requie, sed otio, suavit, sed sommo dulcior, sed cunctis voluntatibus delectabilior. Prose.

130. Labor, inquam, sed sine sudore; opus, sed sine vexatione; occupatio, sed sine distinctione; studium, sed sine afflictione; profectio, sed sine motione; elevatio, sed sine auditione; quiete, sed sine ruitagine. *Ibid.*, de *Punitib.* c. 7.

131. Ut cinis excessat oculos corporis, sic curiositas oculum latitum contemplacionis. *Ibid.*, cap. 17.

132. Mens, terrenis obtenebrata negotiis, frus-
S. PETR. DA-
tra se in contemplationis culmen attollere nittitur,
dum actionum secularium merito, quasi conges-
tus lapidum roderibus, aggravatur. Prose.

133. Mens enim humana, nisi ab humor fae-
ci cura secularis exita, non percipit superna
paucundis gratiam. Ep. 15 ad *Alexandrum pa-
pum*.

134. Ad conspicendi contemplationis lucem
esse inaniter erigit, qui per secularis vite meriti-
tum exanim coactis amiserit. *Ibid.*

135. O dulce! melillia! cum Dominus in
servo, et servus delectatur in Domino; sed quia
per vita rectitudinem sibi noti non sumus, col-
locationis interne dulcedinem non gustamus. *Ibid.*

136. Quisquis mundi hujus inquieti actionibus
implicatus, necesse est ut humen contemplationis amittat. Lib. 6, Ep. 5, ad *Monachos Clu-
niacenses*.

137. Cum homo ilum (qui est super omnia)
per contemplationem conspicere solagit, semipu-
sum cum religio mundana valia dejectio
transcedit. Opuscul. 11, cap. 9.

138. Quisquis desiderat ad illud inaccessible
lumen acie montis attingere, necessarium sibi est
interioris oculos per diuturna vagationis spissis
ab omni mundana actionis labe purgari. Prose.

139. Ne, dum ad summa speculanda oculos
elevat, terrene conversionis pulvis obstat, et
magis tenebras, quas rebusque, videt, quam
lumen (ad quod nittitur) apprehendat. Opus. 12,
cap. 24.

140. Novam mortem contemplatio parit, que
scilicet et mundum nobis et nos mundo mortuos
efficit. Lib. 3, Opus. 32, cap. 6.

141. Nihil mirum, si de contemplatione ad dul-
cedinem veniant, cum ipsa contemplatio mihi adiud-
cat quam ineffabilis et immensa dulcedo. *Ibid.*

142. Quae potest esse vita praestantior, quam
contemplativa? que ratione praeclito convenien-
tior?

CONTEMPLATIO.
BENGT. A. S.
VICTORE.

143. Quid contemplationis dulcedine expedit
sabulosus? quid seculatur suavis? quid reperitur
jucundus? Part. 1 de *Benjamin intore*, cap. 73.

144. Mens humana, que multiplici rerum vi-
sibilium concupiscentia excesante, ad spiritu-
lum bonorum contemplationem difficile renova-
tur. Part. 2, lib. 2, sup. *Apocal.* in prime, *Prologi.*

145. Materia preccipua contemplationis est,
considerare nihil Deum magis odisse, quam pec-
atum. Sup. *Psalm.* v, vers. 4.

146. Anima quo magis destinatur carnalibus
bonis, et magis affectum removet a rebus ter-
renis, et se in quoddam desertu meritis constituit,
eo faciliter ascendet ad coelestia contemplanda.
Sup. *Psalm.* xxi, vers. 3.

147. Contemplatio rerum divinarum respicit
animum liberum a humilia perturbatione sa-
cularem. Sup. *Psalm.* xv, vers. 10.

148. Quales divinarum rerum contemplationi
apta est, cum mens libera ab illis extensis caris
quae cum auxiliis facit; non amplius hoc el
lum distractabit, sed in seipsum conversa accu-
ratus potest divina percipere. Sup. *Ezech.* sec. 2.

149. Contemplans corporum rerum um-
bras non secum trahunt, quia in eis non sisit
corum contemplatio, sed potius in consideratione
intelligibili veritatis. 2, 2, quies. 180, art. 5 ad 2.

150. Contemplans veritati vacandum est, ad
quam plurimum valet solitudo. *Ibid.*, quies. 188,
art. 8.

151. Non dignus est alia Dei contemplatione,
qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatio-
ne. Lib. 2 de *Init. Christi*, cap. 9, sect. 7.

152. Plures reperunt contemplationem desi-
derare, sed quoniam cum requiriunt, non student
exercere. *Ibid.*, lib. 3, cap. 31, sect. 3.

IN VIT. PATH. 153. Qui in exercitu mens per contemplationem
desuet, et spiritali intra semipusum ex-
coit sensus, longe astros superiori iudicandus
est. Lib. 2, cap. 1 de *vita Joannis*.

154. Sicut impossibile est ut videat quis in
aqua turbida faciem suam, sic et anima (nisi
purgata fuerit a cogitationibus alienis) contem-
plative non potest videre Deum. Lib. 5, libello
12, num. 13.

155. Mens, que cogitationes recessit a Dei con-
templatione, fit vel demon, vel beata. Prose.

156. Quia mens que recessit a Dei contempla-
tione, necessario incitat vel in demone, empri-
dit, vel in bestialitatem ira. Lib. 8, cap. 8.

157. Quousque contemplatio esse extendit,
eousque sess excludit et felicitas ipsa; et quibus
contemplatio magis inest, illa et felicitas magis

SENTENTIA PAGANORVM.

ARISTOTELIS. 158. Verum est quoddam genus eorum, qui se
a corpore avocant, et ad divinarum rerum cogita-
tionem eura omni, studisque rapinuntur. Lib. 1,
de *Divinit.*

PLATO. 159. Tunc cogitationis oculus incipit acute ver-
nare, cum primum corporis oculus desinit vim
illam suam exercere. *De Concipto.*

CICERO. 160. Nulla spe, nullo timore sollicitor, nullis
rumoribus inquietus: mecum tantum loquitur et o
regiam, sinecunque vitam! o dico olim, ha-
nestumque, ac pene omni negotio pulchris! Lib. 1, op. 9, ad *Ministrum Finianum*.

SENeca.

PLATONIS.

SENeca.

1. Sancti in celum quoddammodo consequuntur, s. AMBROSIUS.

cum eos amor divinus ad celestia contemplanda elevat; cadunt in terram, cum eos amos proximi moriorum ad illum retrahit. *Snp. Apocal.*, cap. 8, in illud: *Ei occidit de cœlo stella ardens.*

2. Qui ad contemplativam vitam condescendunt, per activa vita exercitiae probari debent. *Prose.*

3. Nam qui suffici ad contemplativa vita celsitudinem sine exercitiis activa vita transeunt, facile tabuantur. *Rit.*, cap. 21, in illud: *Nomus, Tropaeum.*

s. AUGUSTIN. 4. Non sic quisque debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitat proximi; nec actuosus, ut contemplationem non requirat. *Liber. de Civit. Dei*, cap. 19.

5. Felix dominus, et beata semper congregatio eius, ubi de Maria Martini conqueritur nam Marie, Martini simulacri indignum prorsus est. *Serm. 3, in Assumpt. Beatae Mariae.*

6. Sicut activa vita est sepulcrum secularis vita; ita contemplativa vita, est monumentum activa vita. *Serm. 33, ad Sororem.*

7. In silentio nemo sic debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitat proximi; nec sic actuosus, ut contemplationem requirat Dei. *Lib. Medit.*, cap. 41.

8. Non in illo tempore inopiam, que sollicitudinem affert, patitur mens, quia tantum se contemplationis dilatit, quantum operatio charitatis vult. *Dicit. Perfect. spiriti*, cap. 7.

9. Vir perfectus primus activa vita opera congregat, et postmodum carnis sensum per contemplationem mortuorum huic mundo funditus occident. *Lib. 6 Moral.*, cap. 47.

10. Mira divinitatis pietate agitur, cum is qui perfecto corde ad contemplationem tendit, humana ministeria occupavit, ut ex multis infirmis eius mens perfecta proficiat. *Lib. 5 Moral.*, cap. 4.

11. Necesse est ut nec quieta mens ad exercitationem se immoderato operi dilatet, nec iniquita ad studium contemplationis angustet. *Prose.*

12. Sepe enim qui contemplari Deum quieti poterant, occupationibus pressi cedebant et se sed qui occupati hinc humanis usibus rivebant, gladio sua quiete extinti sunt. *Lib. 6 Moral.*, cap. 17.

13. Activa vita multorum est, contemplativa paucorum. *Lib. 32, Moral.*, cap. 4.

14. Sine contemplativa vita intrare possunt ad celestem patriam, qui bona qua possunt operari non negligunt; sine activa autem intrare non possunt, si negligunt bona operari que possunt. *Hom. 3, sup. Exsiliem.*

15. Duae sunt vita, activa scilicet, et contemplativa; quia ex bona opere tenditur ad contemplationem. *Prose.*

16. Contemplativa vita major est merito quam activa; quia haec in usu praesentis operis laborat, illa vero sapere intimo venturam jam requiem degustat.

17. Quamvis activa vita bona sit, melior lamen est contemplativa; quia ista cum mortalitate vita deficit, illa vero in immortalitate vita plenius excrescit. *Hom. 3, sup. Ezech.*

18. Sine contemplativa vita, etc., ut supra. N° 14.

19. Activa vita cum corpore deficit, contemplativa autem vita hic incipitur, ut in coelesti patria perficiatur. *Lib. 2, sup. Lamentat. Hieremiz.*, cap. 3.

20. Activa vita, innocentia est operum honoris. *Ibid. liber. 19, de Civit. Dei*, cap. 19.

21. Felix dominus, et beata semper congregatio eius, ubi de Maria Martini conqueritur nam Marie, Martini simulacri indignum prorsus est. *Serm. 3, in Assumpt. Beatae Mariae.*

22. Sicut activa vita est sepulcrum secularis vita; ita contemplativa vita, est monumentum activa vita. *Serm. 33, ad Sororem.*

23. Merito enim in ista sustollitur, qui in illa utiliter inventur.

24. In ista prius per exercitium boni operis cuncta exhortienda sunt vita, ut in illa jam puramentis aucte ad contemplandum Deum quisque pertinet. *Dicit. Perfect. spiriti*, cap. 7.

25. Et licet conversus statim ad contemplationem condescenderet cupiat, tamen ratione cogitetur, ut prius in activa vita operatione versetur.

26. Vita mundana activa vita, et vita activa contemplativa, separabuntur.

27. Viri sancti sicut a secreto contemplationis ad publicum egreduntur, ita rursus ab actionis manifesto ad secretum contemplationis intimam revertuntur.

28. Utilius est per simplicem actionem ire ad vitam, quam per contemplationis errorum militi in gehennam.

29. Multos enim Deus ex carnalibus sua gratia visibiliter, et ad contemplationis fastigium elevat; multosque a contemplatione justo iudicio deserit, et lapsos in terrenis operibus derelinquit. *Lib. 3, de Sum. bono*, cap. 15, per totum.

30. Optima sibi convenientia quieta remoto, et s. LAURENT. contemplationis instantia; nam sicut publicum corporalis actio, ita soliditudo secretum exigit contemplationis. *Part. 2, serm. Pentecost.*

31. Sine actione sola contemplatio scientibus ad PROLO. IESU. nihil est utilis. *De Congressu quareundam crudelitatis gratia.*

32. Habet activa vita profectum, contemplativa fastigium; haec facit hominem sanctum, illa perfectum. *Prose.*

s. PROSPER. 1. Quid præcelius illo viro, qui contemptum habet pecuniarum, et velut ex are quadam despiciat hominum cupiditates? *Lib. 2, de Offic.*, cap. 14.

2. Pecuniae contemptus, justitiae forma est. *Lib. 2, de Offic.*, cap. 27.

3. Si vere intelligatur contemptus iste rerum praesentium, ad quæ tendat, et qualis concipiatur, nihil in hismodi mentibus rectius, nihil inventur electius. *Lib. 10, ep. 84, ad Demetriadem.*

4. Philosophia vera docet, et vere docet nihil s. AGUSTIN.

33. Hujus vita est, nulli prorsus injuriis irrogare; illius, irrogatas equanimiter sustinere.

34. Activa vita habet sollicitum cursum, contemplativa gaudium sempiternum; in hac acquiritur regnum, in illa percipitur.

35. Hoc facit pulsare honorum operum (velut quibusdam manibus) januam, illa vocal consummatos in Patriam.

36. In hac contemnitur mundus, in illa videtur Deus. *Lib. 1, de Vita contempl.*, cap. 12.

SENTENTIA PAGANORVM.

ARISTOTELES. 37. Duplex est vita, scilicet contemplativa, et politica, inter quas contemplativa est melior, *10, Ethic.*

BENЕСA. 38. Agere et contemplatione vacare utrumque mihi est, quoniam ne contemplatio quidem actione est. *De Beata vita*, cap. 32.

39. Tria genera sunt vita, unum voluntatis vacat, alterum contemplationis, alterum actionis. *Prose.*

40. Nec ille qui voluntatem probat sine contemplatione est, nec ille qui contemplatione, sine voluntate est, nec ille cuius vita actioni destinata est sine contemplatione est.

41. Alterum sine altero non est; nec ille sine actione contemplatur, nec hic sine contemplatione agit. *Ibid.*

42. In duas partes virtus dividitur, in contemplatione veri et actionem. *Prose.*

43. Contemplationem instituto tradit, actionem admittit; virtutem et exercet et ostendit recta actione. *Ep. 94.*

Vide etiam titul. *Virtutum conexio in specie.*

CONTEMPTUS IN GENERE.

CASSIOPOR. 44. *Definitio. Contemptus est abjecta vita.* Sup. *Psalm. xxxii, vers. 15. Subsanuationem et derisionem his, etc.*

ETIUS A. S. 45. *Contemptus seculi, est ex intuitu calidorum ratione inductus amor aeternorum.* *De Frucl. carnis et spiriti*, cap. 15.

SENTENTIA PATRUM.

5. AMBROSIUS. 46. *Quid præcelius illo viro, qui contemptum habet pecuniarum, et velut ex are quadam despiciat hominum cupiditates?* *Lib. 2, de Offic.*, cap. 14.

47. *Etsi impium est contemnere matrem, tamen propter Christum pessimum est.* *Epist. 104, ad Magistrum Quarlerum de Calvo monte.*

48. *Terrena deserere sortes, et needum obtinere colessem, afflictio intollerabilis, et inconsolabilis dolor est.* *In Declamat.*

49. *Exercitii spiritualis et curæ cordis indicium evidens est, contemptus exteriorum.* *Ibid.*

50. *Cuncta spernit, cuncta despicit, omnia sibi vilescunt, cui solus Christus dulcescit.* *Serm. 9, de Cava Domini.*

51. *Qui interna despicit, præterita non respi-*

4. Philosophia vera docet, et vere docet nihil s. AGUSTIN.

5. Qui minima contemnunt, majora non credunt. *Ep. 3.*

6. Gloria ut acquiratur, contemnitur. *Ep. 32.*

7. Necesse est ut aliter quam soperet humana astimari, qui divina contemnit. *Ep. 455.*

8. Omnia contemnit, qui non solum quantum potuit, sed etiam quantum voluit habere, contemnit. *Epist. 34, ad Paulinum.*

9. Christus per mala praesentia docuit nos temperante prospera seculi huius contemnere. *Ep. 83, ad Chrysippum.*

10. An dignum est, vel ferendum, cum contemnitur omnia, quae amantur in mundo, et non contemnitur mundus? *Ep. 43, ad Armentarium.*

11. Vana sacculi huius (si inexperta concupisit) expira contemnas. *Ep. 82, ad Lorym.*

12. Contempnere quodcum fructu contemnas, omnium est. *Serm. 26, de Verbis Apostoli.*

13. Omnia sensibilia sunt contemnda. *De Morib. Eccles.*, cap. 20.

14. Per contemptum temporalium, et inferiorum, anima crescit in desiderium eternorum et supernorum. *De Spiritu et anima*, cap. 4.

15. Omnia bona terrena contempnit homo factus Dominus Christus, ut contemnda monstraret. *De Catechizand. rudibus*, cap. 22.

16. Felices illi, et ipsi rari, qui perfectoria mundi gaudia spernant, ne cum perirent deceperint, et ipsi perire cogantur. *Lib. Medit.*, cap. 21.

17. Non parit gratiam copia mundi, sed contempsit. In serm. de Convers. ad clericos, cap. 22.

18. Avarus terrena esurit ut mendicus, fidelis contemnit ut Dominus; ille possidente mendicit, iste contemnendo servat. *Serm. 21, sup. Cantic.*

19. Etsi impium est contemnere matrem, tamen propter Christum pessimum est. *Epist. 104, ad Magistrum Quarlerum de Calvo monte.*

20. Terrena deserere sortes, et needum obtinere colessem, afflictio intollerabilis, et inconsolabilis dolor est. *In Declamat.*

21. Exercitii spiritualis et curæ cordis indicium evidens est, contemptus exteriorum. *Ibid.*

22. Cuncta spernit, cuncta despicit, omnia sibi vilescunt, cui solus Christus dulcescit. *Serm. 9, de Cava Domini.*

23. Qui interna despicit, præterita non respi-

cum eos amor divinus ad celestia contemplanda elevat; cadunt in terram, cum eos amos proximi moriorum ad illum retrahit. *Snp. Apocal.*, cap. 8, in illud: *Ei occidit de cœlo stella ardens.*

2. Qui ad contemplativam vitam condescendunt, per activa vita exercitiae probari debent. *Prose.*

3. Nam qui suffici ad contemplativa vita celsitudinem sine exercitiis activa vita transeunt, facile tabuantur. *Rit.*, cap. 21, in illud: *Nomus, Tropaeum.*

s. AUGUSTIN. 4. Non sic quisque debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitat proximi; nec actuosus, ut contemplationem non requirat. *Liber. de Civit. Dei*, cap. 19.

5. Felix dominus, et beata semper congregatio eius, ubi de Maria Martini conqueritur nam Marie, Martini simulacri indignum prorsus est. *Serm. 3, in Assumpt. Beatae Mariae.*

6. Sicut activa vita est sepulcrum secularis vita; ita contemplativa vita, est monumentum activa vita. *Serm. 33, ad Sororem.*

7. In silentio nemo sic debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitat proximi; nec sic actuosus, ut contemplationem requirat Dei. *Lib. Medit.*, cap. 41.

8. Non in illo tempore inopiam, que sollicitudinem affert, patitur mens, quia tantum se contemplationis dilatit, quantum operatio charitatis vult. *Dicit. Perfect. spiriti*, cap. 7.

9. Vir perfectus primus activa vita opera congregat, et postmodum carnis sensum per contemplationem mortuorum huic mundo funditus occident. *Lib. 6 Moral.*, cap. 47.

10. Mira divinitatis pietate agitur, cum is qui perfecto corde ad contemplationem tendit, humana ministeria occupavit, ut ex multis infirmis eius mens perfecta proficiat. *Lib. 5 Moral.*, cap. 4.

11. Necesse est ut nec quieta mens ad exercitationem se immoderato operi dilatet, nec iniquita ad studium contemplationis angustet. *Prose.*

12. Sepe enim qui contemplari Deum quieti poterant, occupationibus pressi cedebant et se sed qui occupati hinc humanis usibus rivebant, gladio sua quiete extinti sunt. *Lib. 6 Moral.*, cap. 17.

13. Activa vita multorum est, contemplativa paucorum. *Lib. 32, Moral.*, cap. 4.

14. Sine contemplativa vita intrare possunt ad celestem patriam, qui bona qua possunt operari non negligunt; sine activa autem intrare non possunt, si negligunt bona operari que possunt. *Hom. 3, sup. Exsiliem.*

15. Duae sunt vita, activa scilicet, et contemplativa; quia ex bona opere tenditur ad contemplationem. *Prose.*

16. Contemplativa vita major est merito quam activa; quia haec in usu praesentis operis laborat, illa vero sapere intimo venturam jam requiem degustat.

17. Quamvis activa vita bona sit, melior lamen est contemplativa; quia ista cum mortalitate vita deficit, illa vero in immortalitate vita plenius excrescit. *Hom. 3, sup. Ezech.*

18. Sine contemplativa vita, etc., ut supra. N° 14.

19. Activa vita cum corpore deficit, contemplativa autem vita hic incipitur, ut in coelesti patria perficiatur. *Lib. 2, sup. Lamentat. Hieremiz.*, cap. 3.

20. Activa vita, innocentia est operum honoris. *Ibid. liber. 19, de Civit. Dei*, cap. 19.

21. Felix dominus, et beata semper congregatio eius, ubi de Maria Martini conqueritur nam Marie, Martini simulacri indignum prorsus est. *Serm. 3, in Assumpt. Beatae Mariae.*

22. Sicut activa vita est sepulcrum secularis vita; ita contemplativa vita, est monumentum activa vita. *Serm. 33, ad Sororem.*

23. Merito enim in ista sustollitur, qui in illa utiliter inventur.

24. In ista prius per exercitium boni operis cuncta exhortienda sunt vita, ut in illa jam puramentis aucte ad contemplandum Deum quisque pertinet. *Dicit. Perfect. spiriti*, cap. 7.

25. Et licet conversus statim ad contemplationem condescenderet cupiat, tamen ratione cogitetur, ut prius in activa vita operatione versetur.

26. Vita mundana activa vita, et vita activa contemplativa, separabuntur.

27. Viri sancti sicut a secreto contemplationis ad publicum egreduntur, ita rursus ab actionis manifesto ad secretum contemplationis intimam revertuntur.

28. Utilius est per simplicem actionem ire ad vitam, quam per contemplationis errorum militi in gehennam.

29. Multos enim Deus ex carnalibus sua gratia visibiliter, et ad contemplationis fastigium elevat; multosque a contemplatione justo iudicio derelicit, et lapsos in terrenis operibus derelinquit. *Lib. 3, de Sum. bono*, cap. 15, per totum.

30. Optima sibi convenientia quieta remoto, et s. LAURENT. contemplationis instantia; nam sicut publicum corporalis actio, ita soliditudo secretum exigit contemplationis. *Part. 2, serm. Pentecost.*

31. Sine actione sola contemplatio scientibus ad PERO JESU. nihil est utilis. *De Congressu quarendae eruditio- nis gratia.*

32. Habet activa vita profectum, contemplati- s. PROSPER. va fastigium; haec facit hominem sanctum, illa perfectum. *Prose.*

33. Hujus vita est, nulli prorsus injuriis irrogare; illius, irrogatas equanimiter sustinere.

34. Activa vita habet sollicitum cursum, contemplativa gaudium sempiternum; in hac acquiritur regnum, in illa percipitur.

35. Hoc facit pulsare honorum operum (velut quibusdam manibus) januam, illa vocal consummatos in Patrio.

36. In hac contemnitur mundus, in illa videtur Deus. *Lib. 1, de Vita contempl.*, cap. 12.

SENTENTIA PAGANORVM.

ARISTOTELES. 37. Duplex est vita, scilicet contemplativa, et politica, inter quas contemplativa est melior, *10, Ethic.*

BENЕСA. 38. Agere et contemplatione vacare utrumque mihi est, quoniam ne contemplatio quidem actione est. *De Beata vita*, cap. 32.

39. Tria genera sunt vita, unum voluntatis vacat, alterum contemplationis, alterum actionis. *Prose.*

40. Nec ille qui voluntatem probat sine contemplatione est, nec ille qui contemplatione, sine voluntate est, nec ille cuius vita actioni destinata est sine contemplatione est.

41. Alterum sine altero non est; nec ille sine actione contemplatur, nec hic sine contemplatione agit. *Ibid.*

42. In duas partes virtus dividitur, in contemplatione veri et actionem. *Prose.*

43. Contemplationem instituto tradit, actionem admittit; virtutem et exercet et ostendit recta actione. *Ep. 94.*

Vide etiam titul. *Virtutum connexio in specie.*

CONTEMPTUS IN GENERE.

CASSIOPOR. *Definitio.* Contemptus est abjecta vita. *Sup. Psalm. xxxii, vers. 15. Subsanuationem et derisionem his, etc.*

ETIUS A. S. Contemptus seculi, est ex intuitu calidorum ratione inductus amor aeternorum. *De Frucl. carnis et spiriti*, cap. 15.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROSIUS. 1. Quid praeceps illi viro, qui contemptum habet pecuniarum, et velut ex aree quadam despiciat hominum cupiditates? *Lib. 2, de Offic.*, cap. 14.

2. Peccatum contemptus, justitiae forma est. *Lib. 2, de Offic.*, cap. 27.

3. Si vere intelligatur contemptus iste rerum presentium, ad quo tendat, et qualis concipiatur, nihil in huiusmodi mentibus rectius, nihil inventur electius. *Lib. 10, ep. 84, ad Demetriadem.*

s. BERNARD.

17. Non parit gratiam copia mundi, sed contemptus. In serm. *de Convers.* ad clericos, cap. 22.

18. Avarus terrena esurit ut mendicus, fidelis confitit ut Dominus; ille possidente mendicit, iste contemnendo servat. *Serm. 21, sup. Cantic.*

19. Etsi impium est contemnere matrem, tamen propter Christum pessimum est. *Epist. 104, ad Magistrum Quarlerum de Calvo monte.*

20. Terrena deserere sortes, et needum obtinere colessem, afflictio intollerabilis, et inconsolabilis dolor est. *In Declamat.*

21. Exortus spiritualis et curae cordis indicium evidens est, contemptus exteriorum. *Ibid.*

22. Cuncta spernit, cuncta despici, omnia sibi vilescunt, cui solus Christus dulcescit. *Serm. 9, de Cana Domini.*

23. Qui interna despicit, præterita non respi-

s. BONAVENT. picit, presentia non insipit, futura non prospicit. Serm. de *septem donis Spiritus sancti*.

24. Appellat celestium partis contemptum ter-

restrum. Expos. 2, sup. *Psalm. xxvii*, vers. 3.

25. Quanto minus quis gloriam terrena ex-
aminit, tanto magis odiet; et quanto magis can-
cet, tanto ad gloriam appetitur, et ita tanto
magis odicatur. Sup. *Luc.*, cap. 31.

26. Quantum Deus diligat, tantum diabolus
caro, et mundus contemnatur. Serm. 3
Dom., 47 post *Pentec.*

27. Ut dignus consilii officiaris, deride presentia;
ita et hie clarior oris, et futura potius bonis. In
Apolog. pauperum, cap. 5, cap. 3.

28. Cetera creaturae vivunt, ut Creator in corde
dilectas. In *Sedog.*, cap. 2.

29. Non est minimum contumescere minima. In
Speculo script., part. 1, *Prologo*.

30. Sedem contemptus venerationem venatur.
De fidej. et tentat., cap. 1.

31. Odio debet esse quae seculi sunt, ut ro-
bus coelestibus tuto impinguatur effectus. Sup.
Psalm. exxiiii, vers. 10. *Odier omnem viam iniqui-
tatis*.

32. Frustra contumescit faciliatates tuas, si noxias
peccatum tenas in corde divitias. *Prov.*

33. Non enim illi solo peccant qui pro divitias
quae habent, aliquam gestant in corde facturam;
mio gravius delinquunt, qui volunt fac-
tant corde de divitis laboris contemptus.

34. Deus non quantitatim contumescit faen-
tis, sed qualitatim voluntatis attendit. Epist. 2,
ad *Thessalon.*, cap. 17.

GLOSS. INT. 35. Facile despici divitias qui non habent, dif-
ficile viles multitudinibus qui habent. Sup. *Iob*, cap. 12.

S. GREG. MAG. 36. Quisquis perfida terra despici, vir est
ex fortitudine. Lib. 1, in *I Reg.*, cap. 1.

S. GREG. MAG. 37. Contemptui est obnoxium, omni quod fa-
cile superatur. Oral. 1, ad *Nostragenses*.

S. BIEZONI. 38. Non sunt contumescere quasi parva, sine
quibus magna constare non possunt. Ep. 7, ad
Letam.

39. Non est satis perfecto et consummato viro
opus contumescere, peccatum dissipare, et projec-
tere, quod in momento et perdi et inventari pos-
test; fecit hoc Crates Thebanus, fecit Antiste-
nes, foerunt plurimi, quos vitiosissimum fuisse
legimus; plus debet discipulus Christi prestatre,
quoniam immo Philosopher. Ep. 20, ad *Famini-
chini*.

40. Non laudis est possidere divitias, sed pro
Christo eas contumescere. *Proses*.

41. Non laudis est tumere ad honores, sed pro
Dei amore eos parvipendere. Ep. 27, ad *Eust.*

42. Facile contumescere omnia, qui se semper co-

gitat esse moriturum. Epist. 1, ad *Paulinum*.

43. Tu qui calasti mundum, ut cito eo
gradum tibi quamdam ascendi ad colum fa-
ceres, mundi gloriam ne requiras. Ep. 1, ad *Ba-
metriades*.

44. Huius est, qui dies parvus hujus seculi
despicit, et regnum potest: potest esse nullus.
Sup. *Zacharias*, lib. 1, cap. 4, in illo: *Quis de-
spectus dies parvus?*

45. Pro desiderio aeternorum, rejicienda sunt Hugo card.
temporalia. Sup. *Genes.*, cap. 47.

46. Vere divitiae illi possident, qui eis domi-
nuntur contumescere, et sub peccatis affectuum
concupiscere. Sup. *Prov.*, cap. 13.

47. Contemptus ex privatione facultatum om-
nium, immunitas acquiritur. Lib. 4, de *Inst.* re-
municient, cap. 39.

48. Apostolos magnos, praecepit effectus, e. JOANES
CHRYSOST. ut nos similitus gloria aliqua pecuniae contum-
escimus. Hom. 17, sup. *Math.*

49. Duo ad salutem necessaria sunt, esculpta-
rium rerum contemplatus, et jugis vigilans.
Ibid., hom. 18.

50. Majus est quam pecuniam contumescere pro-
prius sanguinis effusio. *Ibid.*, Hom. 93, in illo 19:
Si sis perfectus esca.

51. Multo magis laboriosum est in securitate
concupiscentias vincere, quam in perculo divi-
tias posse contumescere. Hom. 32, *Oper. imperf.* au-
toper. *Math.*

52. Ille vero dives est, qui omnia presentia
contumescit. Hom. 80, sup. *Joan.*

53. Si vis dilatari, contemne divitias. Hom. 42,
sup. II, ad *Cor.*, in *Morati*.

54. Gloriam contemplari, vehementer sapiens
est; novit enim res humanas. Hom. 9, ad
Celass.

55. Quidquid terroris habet mundus, contumescit,
quidquid delectabile habet, ridicet; divitiae non
cupio, paupertatem non horresco, mortem non
timeo. Hom. de *Exposito one ipsius*.

56. Contemne tua, si que Dei sunt assequi eu-
pis. Hom. 10, sup. Ep. II, ad *Timoth.*

57. Despicere terram, ut coeleste decipiat regnum.
Ibid.

58. Quaeunque in terris acquisiveris, servilia
sunt; si illa despicias, in regia eris illustris.
Ibid.

59. Si ea ipsa despiciamus, Deum illa car-
pet; si ea nos curare volumus, ipse illa despiciat.
Ibid.

60. Ostende te contumescere quam parva sunt, ut
credam tibi de maximis; si vero me illa, multo
minus illa contumescit. Hom. 8, sup. *Epist.* ad
Hebreos.

s. BONAVENT. 61. Confemne divitias, et eris locuples; con-
temne gloriam, et eris gloriatus. *Ibid.*, hom. 25,
in *Morat.*

62. Semper aeterna quiete frueris, si te a stre-
pitu terrenorum abstraxeris, si presentia des-
piceris, si caelestis humanis. Lib. 2, de *Synony-
mis*, cap. 17.

63. Contumescere virans, que post mortem ha-
bere non potes. *Ibid.*

64. In qua seculi amatoribus chara sum,
sancit velut adversa contumulent. Lib. 3, de *Sum.*
bona, cap. 16, sent. 1.

65. Cuncta temporalia quasi heret virentes
arescant, et transirent; ideoque pro aeternis re-
bus, que nunquam arescant, recte ista Dei ser-
vus contumescit, quia in eis stabilitatem non
aspicit. *Ibid.*, sent. 6.

66. Fragula contumescunt, ut solida con-
servantur; spennenda terra, ut colestibus con-
sernatur. In *Epitom.*

67. Magni et excelsi animi est, despicer et
calcare mortalia. Lib. 6, de *Vero culto*, cap. 12.

68. Contemptus omnium, quia a ceteris appre-
tundit, summa virtus est. *Ibid.*, cap. 17.

69. Nullus enim ad summum poterit, nisi quia
sunt illa despicerit. Lib. 7, de *Divino prauo*,
cap. 3.

70. Universa oportet, qui sapientes, qui homi-
nes merito dei volunt, fragili contumescere, ter-
reae calore, humilia despiciere; ut possint cum
Deo beatissima necessitudine copulari. Lib. de *Ira*
cap. 20.

71. Conscientia est pecunia, et ad colestes
transferenda thesaurus. In *Epitom.* divinar. Inst.
verbo *Itzli*.

72. Divitiarum contumescere est perfectionis via,
eeci scela, receptaculum peccati, Christi iniurio,
spes future felicitatis, spirituale gaudium, the-
saurus invictus, impavidissima gemma, profusa
margarita. Part. 2, de *Regimone premal*, cap. 8.

73. Operat incorruptibilem desiderio fragran-
tem, pro nihil incorruptibilem obnoxia. *Prae-
rati*, cap. 140.

74. Honorablem est in vobis contemptus ha-
boris quam illius aderpi; acquisivisse enim, for-
tunam fuit; fortitudinis, contumescere. Ep. 93, ad
Gaius, *diverti*.

75. Insignis virtutum Italus est, triumphare
de seculi pompa, impudique dicitur, convenientis
se in propertate sola divitem regulare. *Ibid.*

76. Unixerit et iustus contumescit divitias, et nihil
ei deficit, quia sufficit ei Deus. *Ibid.*

77. Gloriosum domini. Dei est, divitias et deli-
cta mundi: hujus aliquid esse. *Ibid.*, ep. 137, ad
Alexand. de *Albano*.

78. Sub temporalium contemptu, cupiditas se-
pe intensor latet: ignis enim dum legitur, plen-
rumque vehementer ardet. *Ibid.*

79. Qui offert portio in terra viventium, con-
temnente est possessio terrenorum. Tract. de
Hierosolym. *peregrinatione*,

80. Confemne hanc omnia, quia omnia sunt s. PETR. DAX.
etiam omnia mundi, et his omnibus fac farina-
tum, contemptum mundi. Serm. 59, de s. Nico-
laus.

81. Soror Christicollis rusticana lata monte.

PRUDENTIUS.
Erigimus sororem amorem multo mala et omnia,
Tesserae mignante oculis vitesque honeste.

In *Psychomachia*, de *Acaritis* et *Tartaritis pugna*,
vers. 73.

82. Nemo ignota contumescit, nec ullus potest
despicere quod nescit. Lib. 3, de *Gubernat.* *Bei*.

83. Illi qui contumulent honores, hoc modo
quod pro eis adipiscendis nil inconveniens faciunt,
neos et nimis appetitant, laudabiles sunt. *Pro-
sec.*

84. Si quis autem hoc modo contumesceret hono-
res quod non erigeret faciunt ex quo sunt honore
digna, hoc vituperabile est, 2, 2, quest. 129, art. 4.

85. Quanto aliud magis naturaliter amat, tan-
to perfectius contumescere proper Christum.
Opuscul. de *Perfect. vita spiri.*, cap. 10.

86. Amans Deum anima, sub Deo despici uni-
versa. Lib. 2, de *Inst. Christi*, cap. 3.

87. Debet contumescere, cui est animus coelestia,
terrena possidere. Hom. 2, de *Arcta vita*.

THOMAS
A KEMPIS.

SENTENTIA PAGANORUM.

88. Contumescere omnes libidines, non auri,
non argenti, non castariorum rerum indigere, hoc
regium esse confitetur. Orat. 25, pro *Syria*.

89. Nihil honeste magnificientiusque, quam
pecuniam contumescere. Lib. 1, *Ofta*.

90. Multi divitias despiciunt, quos parvo con-
tentos, tenus virtus cultusque defecit. *Proses*.

91. Homines vero, quorum cupiditate quidam
inflammatantur, multi ha contumulent, ut nihil mihi-
nis, nihilque esse levius existimat.

92. Itemque catena, quae quibusdam admirabilis
videatur, permitti sunt, qui pro nihil pu-
tent, *Be amici*.

93. Nonquam mercenaria, neque pecunias, ne-
que lecti magnifici, neque opes, neque imperia,
neque voluptates, in leuis rebus expedita esse
dati. *de Paradoxis*, cap. 2.

94. Contumescere sunt humaniores, aique de-
spicenda mors est. Lib. 5, *Tuscul.* quest.

95. Vetus Philosophus, quae ad corporis cul-
tum spectant, contumulet, in *Dialogo Phaedonis*.

PLATO.

SENeca.

96. Contemnere omnia aliquis potest, omnia habere nemo potest. Epist. 62.
 97. Brevisimum ad divitias per contemptum diviarum via est. Ibid.
 98. Verus contemptor omnium nec ad pecuniam respicit, curum argentumque non estimat, quae aevant a capo. Ep. 92.
 99. Perit libertas, nisi illa contemnitur, quae nobis iugum imponeat. Ep. 85.
 100. Magis animi est, magna contemnere. Ep. 39.
 101. Nemo alius Deo dignus, quam qui apes contemptat. Ep. 18.
 102. Superflua contemnere non est virtus, sed cum contempseris necessaria. Epist. 140.
 103. Nihil magnum, nisi magno animo despicias. *De Harib.*
 104. Summa bonum est animus fortuita despiciens. *De Beata vita*, cap. 4.
 105. Nihil magnum est in rebus humanis, nisi animus magna despiciens. In suis *Proverb.*
 106. Sunt multi qui plurimum verbi, non recontemnunt, sed ipsa que spernant, clam furantur. In suis *Prov.*
 107. Quorum huius contemnitur, eorum neque derogatione magnipendas. Sent. 289.
 108. Sapientis vir, et pecuniae contemptor, similis est Deo. Ibid., sent. 13.

Vide etiam titul. *Magnus*, sent. 84, 85; *Mendax*, sent. 21; *Pecunia*, sent. 24; *Proprietatis*, sent. 22; *Retinaculum*, per totum. *Renuntiatio*, per totum. *Temporale*, sent. 7, 87, 88, 97.

CONTEMPTUS SUL.

COLLECTOR.

Definitio. Contemnere autem virtus, qua homo verissima sui agitione sibi ipsi vilescit.

Comparatio. Sicut superbus in honoribus, et dives in divitias latatur; sic verus humilis in contemptu: suipius delectatur. In *Hortulo rosarum*, cap. 8, sect. 4.

SENTENTIA PATERUM.

S. ANTONIES
DE FADUA.

1. Vere conteritur, qui se terram agnoscit. *Serm. Dom.* 23, post *Tenebr.*

S. AUGUSTIN.

2. Non fieri quisque qualis cupit esse, nisi se oderit qualis est. *De vera relig.* cap. 48.

3. Major est contemnere seipsum, quam mundum, quem multi propter vanitatem contemperantur. *De Spiritu et anima*, cap. 5.

4. Timor de suppliciis, et dolor de peccatis faciunt contemptum mundi, et sui. Ibid.

5. Esto parvus in oculis tuis, ut sis magnus in oculis Dei. *Prosec.*

6. Tanto eris apud Deum preiosior, quanto

- fueris ante oculos tuos despicior. *Serm. 70, ad Festivis in extremo.*

7. Mirabile te apparere, et contemplibilem s. BERNARD. repudare; hoc ego ipsis virtutibus mirabilibus judico. *Serm. 13, super Cant.*

8. Verus humilis, vilis vult reputari, et gaudet de contemptu sui. Ibid., serm. 16.

9. Non est periculum quantumcumque te ruputes minorum, quam sis: est autem grande malum horrendumque periculum, si vel modice plus te extollas, si vel uni te preferas. Ibid., serm. 37.

10. Beata anima, quibus vilitas sublimata, contumela gloria! *De precepto et dispensat.*

11. Pierque in domo Dei non patiuntur haberi contemptum, qui in sua domo, non nisi contemptuibus esse potuerint, quod perversum est. *Hom. 5, sup. Matthe.*

12. Virtus vera est recta facere, et inutiliter se reputare. Ep. 132, ad *Monachos Alpenses*.

13. Qui sita vilia est, ante Deum magnus est; qui sibi dispiciet, Deo placet. *Serm. 32, Ad scortores.*

14. Verus ille est felix, et aeterna felicitas dignus, qui seipsum despici, qui dispiciet sibi, ut placeat Creatori suo. *Serm. 13, de Canna Domini.*

15. Quinto sapiens plus proficit, tanto plus se s. BONAVENT. despici. *Serm. 17, in Hexam.*

16. Gerte in operibus humanis, nullum majus reputo, ne difficilius cognosco, et al utilissimum gradum mina perverse videatur, quam qui ex corde et animo vero, non fieri, nolit aliquid reputari, sed sperni ut abjectus et vilis. In *Medita. Christi*, cap. 13.

17. Amis nesciri, et pro nihil reputari, hoc tibi salutari et utilis, quam laudari ab hominibus. In *Alphabeto Religiosorum*, lect. 1.

18. A contemptu sapientis, incipit vita boni Religiosi. Ibid., lect. 22.

19. Ipse Dominus placet, qui sibi dispiciet: quia CASSIODORUS. cum nos euangelium, verilogium est; cum nos volumus laudare, inaudaciam. *Sup. Psalm. XXXI*, vers. 2.

20. Religiosa persona non debet constristari, si videbit se non reputari. *De Prefectu spiriti*, art. 7.

21. Nullum despicias, nisi te ipsum. *De Perfect. charit.*, art. 47.

22. Repula te nullius esse valoris. Ibid.

23. Seipsum semper vilipendere, humiliatis s. BONAV. proprium est. *Doctrina 9, de Mendacio.*

24. Currete sua sponte ad villa exercita, nullus prefectus est, quin potius inanis est gloria.

25. Prosec.

verba detractoris non curat. Sup. *Ecclesiasten*, cap. 7.

45. Spernere esse, spernere nullum, spernere mundum. Spernere se spaci, quicquid haec dous spernit.

Sup. *Isaiam*, cap. 33.

46. Qui scit spernere mundum, spernere nullum, spernere esse, non se repudet esse abjectum a Deo, et despiciens. *Super II, ad Cor.*, cap. 8.

47. Nihil ita est amicum Deo; quam si quis se cum minimis amnumeret; hoc est enim capit totius Philosophie atque fastigium. *Hom. 3, sup. Matth.*

48. Qui nihil se existimat esse, in inferiori consensu, quantum ad se sollicitus est, de se et qui autem sollicitus est, timet; qui timet, circumspicit semipictum, et se non simili duci a diabolo. *Homil. 5 Operis imperfecti*, super *Matth.*

49. Spernere apud vulgus, ridiculum est; at sancti et gloriantur. *Super Epist. ad Galat.*, cap. 6, in illud: *Mihi vero abiit gloriantur.*

50. Nolimus excoli, sed et nos dicamus inutilis ut utilis efficiamur. *Prosec.*

51. Nam si te dixeris probabilem, hoc probabis existas, inutilis factus es; si vero te nominavis inutilis, factus es utilis, hoc sis improbadus. *Homil. 38, ad Papulum Antiochenum.*

52. Plurimi nos ipsos peccatores dicimus, et s. JOAN. CLIM. fortasse illa existimamus, ignominia vero hoc probat. *Gradu 25.*

53. Existe vilia, existe abjectus, existe despicio. s. ISID. HISP. *Displice tibi, despiciens esto apud temetipsum.* Lib. 2, *de Synonym.*, cap. 5.

54. Magna apud Deum refugit gratia, qui huic mundo contemptibilis fuerit. *Prosec.*

55. Nam revera necesse est ut quem mundus contumelie, diligatur a Deo. *Lib. 3, de Summo bono*, cap. 16, sent. 3.

56. Pulvis es, et in pulvere sede; cinis es, et cinere vive. Habetur apud Bedam, in suis *Scientiis*, cap. 4.

57. In hac peregrinatione via intissima, per s. LAUR. JUST. quam ad patriam supernam pergitur, est contemptus sui. *Part. 2, de Regnante prefat.*, cap. 4.

58. Qui vere humilis est, magis optat vilia et unov. nos. abjectus haberi, quam sanctus. In *Canone vita spiriti*, cap. 8.

59. Optime tibi sit contemni, quam laudari. In *Sermon spirituali*, cap. 2.

60. Te omnium vilissimum esse reputes, indigneumque judices quem terra sustinet. In *Brevi regula tyroni*, verbo *Infra*.

61. Anima que vere Deum colit, etiam infra iusta justitia opera ediderit, ita se habet ac si nihil egisset. *Hom. 10.*

62. Qui humiliatur et abjecte de se sentit, Christi s. NILUS.

discipulus est. *Orat. 8, de Superbia.*

63. Beatus Monachus, qui se omnium peripse-
ma idest, objectissimum reputat. *Ibid., de Ora-
tione*, cap. 115.

PETRUS BLES.

64. Non potes vere esse humilis, si propriam
excelliam non contemnas. *Epist. 132, ad
quendam Abbat.*

65. Objectio sui ad contentionem pertine-
Ibid., Confessiones sacramentalis.

66. Ut servum te reges humiliari et abje-
ciunt, non sit tibi desiderio humilitas, quia dicit
Ephes. Dei *Ibid., tract. de Inst. Episcop.*

B. PETERUS
MAURITIUS
CLUN.

67. Omnis est in infernum, et vilissem, non
solum lingua prouulsa, sed etiam intimo cordis
affectu. *Lib. 1, cap. 20, ad Galbert.*

PHILIP JUD.

68. Qui solus vnde cognoscit, valde con-
temnit; qui autem sicutum spicat, cum qui est
cognoscit. *Lib. de Somniis.*

B. PETRUS A SANCTO VITO.

69. Primum transiit ut victimum facti con-
temptus mundi, secundum transiit affecti con-
temptus sui. *Part. 1, tract. 4, de Extermina-
tioni*, cap. 6.

70. Durum, difficile, grande est, solipsum plene
despicere; hic labor, hic genitus. *Ibid.*, cap. 12.

71. Mensis viii a tanto profectio est, quando
de fonte amoris et fervoris radice procedit. *Part. 2,
apud Castan.*, cap. 13.

THOMAS A
KEMPIS.

72. Humilis est, qui seipsum apud semetipsum
veriorerem contemnit; humilis, qui se contum-
etiam in aliis non refutat; humilis vero, qui
contemptum suum non solus contemnit, sed et
admodum concupiscit. *Part. 1, lib. 9, de Exalt.*
Humili intercessio, p. 39.

73. Mundus gloriam spernens, et sicutum nihil
reputans, ad exterioria est ratus, ad interioria assi-
diens, ad terrena tridigit, ad celos feruidus.
Serm. 8, ad noctis, divis. 1, part. 1.

74. Via huius pacem et tranquillitatem cordis,
et gloriam Christi et amorem Angelorum pro-
moveri? contemne tempus proper Christum.
Lib. 1, cap. 13, divis. 4.

75. Nil sic reconciliat, nil sic bonum placet, si-
ent punit amor Dei, et contemptus sui. *Mod. 8,
de Nativitate*, cap. 6.

76. Contemptus sui, ineffabilis libertas; con-
temptus sui salutis indicium; et qui a con-
temptu sui incipi, in amore Jesu perficitur.
Medit. 17, de amore Iesu, cap. 1.

77. Qui bene sensim cognoscit, similes vilis-
cit. *Lib. 1, de Iust. Christi*, cap. 2.

78. Si vis utiliter aliquid scire et discere, ama
nesciri, et pro nihil reputari. *Ibid.*, cap. 2,
sect. 3.

79. Nec est altissima et utilissima lectio, cui
suis vera despici. *Ibid.*, capitul. 2, sect. 4.

CONTENTIO.

80. De seipso nihil tenere, et de aliis semper
beno et alte sentire; magna sapientia est et per-
fector. *Ibid.*

81. Quanto perfectius infirmis quis remittat,
et magis simili per contemptum sui mortis,
tanto grata doloris venit, copiosus intrat, et
alitis liberum cor elevat. *Lib. 4, de Iust. Christi*,
cap. 15, sect. 8.

82. Magnus coram Deo est, qui ex vera humilitate
se operit, et subseruit. In *Falle illorum*,
cap. 4, sect. 2.

83. Nemini tantum diabolos timet et refutat,
quoniam humilem semper ipsi despiciunt.
De Diabolis et diaboli capitul. 2, sect. 6.

84. Ultius est homini contemptus sui, quam
favor huius manus. *De Recognit. propriis fragilit.*
cap. 9.

SENTENTIA PACANORUM.

85. Nihil est quod tam ostendat, elevertque
ingratitudinem tuam, quam in omni vita cogitatio
se nihil esse. *Lib. 3, Tertiar. quatuor.*

86. Si quid profere vis, ne recusa quoniam
ob res exteriores amens, et latius habentes. In suo
Enchiridion, cap. 18.

87. Nihil est cuique homini se vilius. *Ep. 42.*

88. Contemnit corporis sui, certa libertas est.
Ep. 63.

89. Ad eam contemnda a contemptu sui
quisque venit. *Ep. 66.*

90. Ut sis beatus, te statulum videri nino. *Ep. 71.*

91. Si sis beatissime, si fide bona vir bonus,

sine contemptu t. aliquis. *Ibid.*

92. Nonnumq. et felix, si te turba non derisat,
tu miseris.

93. Si vis felix esse, cogita hoc priuatum, con-
temnere et contemni. *Ibid.*

94. Contemni est levius, quam statula percuti.

In suis *Præcept.*

Vide etiam fit. *Renuntiatio sui.*

CONTENTIO.

Etymolog. Contentio dicitur quasi contingen-
tia, et condere quasi contra tendere.

Definitio. Contendere, est contra aliquem ten-
dere. 2, 2, ques. 38, art. 4.

Divisio. Contentio alia reipublica est, ut illa dis-
cipularum; alia inquisitionis, quae fuit ante in-
quicula veritatis, alia dominicula est. *Super
Epist. B. Pauli ad Romanos*, in illud. *Hic autem
qui sunt ex contentione.*

Contentio triplex est: evitanda disputatoria,
litigiosa, ostentatoria. Cap. 10, super *Procer.*
Prodicatio. Septima et ultima filia manus glo-

CICERO.

EPICETUS.

SENECA.

LITERA.

S. THOMAS
AQUINUSRUGO A. S.
VISCIO.

COLLECTOR.

CONTENTIO.

— 439 —

3. ANTONIUS. ria, est contentio. Part. 4, titul. 4, *de Inani glo-
ria*, cap. 9.

SENTENTIA PATRUM.

5. AMBROSIUS. 4. Absit pertinax in familiari sermonis con-
tentio; questiones enim magis excitare inimicis,
quam utilitas aliquud affere solent. Lib. 1,
Offic., cap. 22.

6. ANSELMIUS. 2. Contentio est, ubi non ratione, sed animi
et pertinacia datur: ut ubi non varitas queri-

5. HIERONIMUS. 7. sed animosus fuligine. *Super Ep. ad
Galat.*, cap. 6: in illud. *Contentio, inutilitas*, etc. *S. Hieronymus*, super *Ep. ad Rom.* c. 1.

6. ANTONIUS. 3. Contendere etiam de dignitatibus, vel locis
honorabilioribus, vanum est et periculosum. Par.
2, ill. 4, cap. 9, § 2.

7. Vitianda sunt contentiones inutiles, quae insi-
gnitor opere diabolus, cui summo displicet con-
cordia hominum. *Ibid.*

8. MAGNIFICUS non est contentious, quia ni-
hil estimat magnum; nullus enim contemnit,
nisi pro re quam estimat magnam. Part. 2, ill.
4, cap. 1, § 3.

9. Qui resistat cum altero, intendit superare,
et ipse sepe superatur, et perirentur. Part. 2,
tit. 7, *de Ies.* cap. 7, § 2.

10. ADGOSTINUS. 7. Ante item et revoca racem; ne tibi pe-
ret homo amens, et de vobis gaudet diabolus
lus inimicus. *Epist. 75, ad Auxilium episcop.*

11. In multis solent latentes suis malis defensio-
nes inquirere, qui contentiones sunt capaces,
quam veritatis. *Epist. 174, ad Pascentium.*

12. Quid contentious est, quem ubi de re consi-
derat, certare de nomine? *Ibid.*

13. Cavendum est ne tempestale contentiones,
serenitas charitatis obnubilatur. *Ep. 86, ad Cas-
tanum.*

14. Desine quicunque contentioni stude, expre-
di potius veris vicini, quam vineare vera per
falso; perdere est enim, non vincere. Ex *Quasi
Veteris et Novi Testimenti*, ques. 109.

15. Initum summe difficultatis est contentio.
De Vera Relig. cap. 51.

16. Interminatus est contentio generans litas,
non finitas questiones. *Ep. 66, ad Causitenum.*

17. Qui per loca periculosa vadit, citè cadit;
sic ille qui quidam cum proximis suis contentit,
cita in scandalum cadit. *Serm. 11, Ad sergente.*

18. Contentio lites parit, contentio pacem cor-
dis extinguit; contentio ritus gigantum, contentio
purgia seminat, contentio faes edocere accedit,
contentio concordiam rumpit, contentio conlur-
bit oculos mentis. *Ibid.*

19. Cuiusdam contentio est, non ei tribuere, s. caso MAG.
sed tibi gloriam sue virtutis arrogare. *Lib. 9,
Moral.*, cap. 2.

20. Nullus unquam contentionibus finis impa-
nit, si impleri ex quæ iudicata fuerint, diffe-
ratur. Lib. 9, in *Registr.*, indit. 4, cap. 47, ep.
46, *ad Pontificem apicem Maxianensem.*

21. Sic de exterioribus (si quando contentio
veritatis) examen vehit, quatenus mentem exi-
tas non relinquit. *Ibid.*, ill. 7, indit. 2, cap. 129,
ep. 129, ad Maxianum episcopum Maxianensem.

22. Culpabiliores esse solent hi, qui in conten-
tione inchoant, quam qui respondent. *Lib. 26,
Moral.*, cap. 2.

CONTENTIO.

17.

Lingua

contentio,

si frenum non ha-

beat,

nullus homo cum ea in pace vivere poterit.

Ibid.

18.

Rixosa lingua,

veneno plena est.

Ibid.

19.

Rixa est inter

competitores.

Ibid.

20.

Cum Prelato contendere,

nefas est;

et exca-

randa

in subditu irreverentie turpitudine. In *Speci-**cato*

discipul.

part. 1, cap. 6.

21.

Indignum est servis Dei muliercularum

more contendere. *Ibid.*, cap. 20.

22.

Si resistentes incedunt verba, cedendum

concedit.

Ibid.

23.

Interdum de rebus parvissimis exaltamus,

et pro vilium rerum appetitu vilissimas

contentiones

moveamus. *Homil. 5, ad Modiculus.*

24.

Elaborata potius inter vos contentiones laudabili,

ac simulationes meliori, ut certe quis

vestrum in opere Dei sit promptior. *Prose.*

25.

Quis in oratione ferventer, in lectione sol-

licitior, in castitate purior, in subtilitate parcior.

26.

Quis in lacrymarum largitate profusior,

in corpore honestior, in corde sincerior?

27.

Quis in ira minor, in mansuetudine moder-

ratio, in risu rarus?

28.

Quis in compunctione ardenter, in gravi-

tate funditor, in claritate sit paucior. *Ibid.*,

hom. 9.

29.

Qui contentio

modestus.

30.

Cithulici et harpuci perpetuo contentioſores,

GLOSS. OMN.

cum dispar intentio: alter enim falsitatem, alter

defendit veritatem. Super *Bouleron.*, cap. 25, inillud. *Ei usus contra alterum.*

31.

Cuiusdam contentio est, non ei tribuere, s. caso MAG.

Jov. 9, cap. 2.

32.

Nullus unquam contentionibus finis impa-

nit, si impleri ex quæ iudicata fuerint, diffe-

ratur. Lib. 9, in *Registr.*, indit. 4, cap. 47, ep.46, *ad Pontificem apicem Maxianensem.*

33.

Sic de exterioribus (si quando contentio

veritatis) examen vehit, quatenus mentem exi-

tas non relinquit. *Ibid.*, ill. 7, indit. 2, cap. 129,
ep. 129, ad Maxianum episcopum Maxianensem.

34.

Culpabiliores esse solent hi, qui in conten-

tione inchoant, quam qui respondent. *Lib. 26,
Moral.*, cap. 2.

38. Jurgantium controversias celeri sententia terminare, et aquitati procul dubio convenit, et vigori. Lib. 2, in Registro, indict. 10, cap. 28, ep. 23, ad Iuan. Ravennatam.
- S. HIERONYM. 39. Ars proprie litigantium non ratione, sed stomacho contentio est. Super Epist. ad Titum, cap. 3, sup. illud Proserp. 8: *Invenierunt pacem.*
40. Quid debet frater Christianus, nisi omnino fugere contentem? Ibid.
41. Solent in contentione talis opponi, climato malevolentis argumento, ut moveant animos insipientium fratrum. *Prose.*
42. Non potest esse quin contentio extorquat aliquip, quod dicatur contra conscientiam, ut intentus in animo perdat, et foris vitor accedit; nemno enim patitur se vincit, licet sciat vera esse quod audit.
43. Collatio erga inter Dei servos esse debet, non alteratio. Super II, ad Tim., cap. 2, in illud: *Noli verbi contendere.*
44. Contentio nihil potest, nisi subverttere. Ibid. super illud: *Noli verbi contendere.*
45. Qui amant item, destruunt unitatem. Lib. 2, in *Claustro omnia*, cap. 21.
46. Intollerabilis haec usus, ut ibi litiges, ubi tempus accusare debes. Ibid.
47. Quare in loco remissionis, inducis item contradictionis? Ibid.
- HUGO CARD. 48. Contendere cum maiore est periculum, cum pare ambiguum, cum minor inobstatum, cum nullo secundum. Sup. *Ecclesiasticis*, cap. 8.
- S. JOANNES CARTOSTOM. 49. Nihil pace praestantis, nihil contentione damosum et gravius. Illo. 36, sup. Gen.
50. Inter bellatores nascetur de virtute contentio. Homil. 43, *Opere imperf.* sup. Matth.
- S. ISID. DUS. 51. Herum contentio, multas inducit lites. Hom. 31, *Ad populum Antiochenum.*
52. Contentiosorum crimen quadruplex est: unum, nescire injuriam perfere; alterum, inferre; tertium, injustis de his iudicium permittere; quartum, injuria afflere fratre. Homil. 5, *de Oris intotentia.*
53. Ipse sibi injuriam facit, qui litigiosi hominis verba custodiit. Ibid. hom. 12.
54. Fugo rixas, vita lites, cave contentiones, tolle occasionem huius, vive semper sine contentione. *Prose.*
55. In nulla causa contentadas, in nulla actione desertare studeas.
56. Contentio enim contradictionem exigit, contentio lites parat, contentio rixas gignit, contentio fides odiorum accedit.
57. Pacem honestam contentio extinguat, concordiam contentio rumpit. Lib. 2, *de Synonymis*, c. 8.
58. Sicut instruere solet collatio, ita contentio destruit. Lib. 3, *de Summo bono*, cap. 14; sent. 4.
59. Contentio relicto sensu veritatis lites gene-

rat et pugnando verbis, etiam in Deum blasphemiam ingredit. *Prose.*

59. Inde et hereses, et schismata, quibus subvertitur fides, veritas corrumptur, scinditur ecclesia. Ibid.

60. Contentiosorum studium non pro veritate, sed pro appetitu laudis certat; tantumque est in his perversitas, ut veritatis confere nesciant, ipsamque rectam doctrinam evanescere contendant. Ibid., cap. 14, sent. 5.

60. De dignitate contendere nihil fidelis, nihil arrogans, et nihil a sapientis ratione remotius. Lib. 5, *de Justitia*, cap. 16.

61. Pessimum malum est contentioni vacare, per quam amicissimam compago dissolvit, et amicorum dulce vinculum dissipatur. Part. I *de Discipl. Monast. conversat.*, cap. 13.

62. Qui contentio existit, antiqui hostis in se immiscentes admittit, dialoqui ministerium operatur, dirumpit pacem, rixas concitat, parit odium, furorem nutrit, denigrat honestatem, sapientiam perdit, rationem confundit, oculum mentis obnubilit, gratia lumen repellit, fratrem dilectionem framgit, coelestem in se occidit caritatem. Ibid.

63. Qui a contentionibus linguam cohibet, humilitatis amoris est; contentivus vero elatione et superbis se plenum esse conficitur. Ibid.

64. Iubet Christus, non ligemus; quis iubenti SALVIANUS.

65. Negatolum jubet, sed in tantum hoc jubet, ut ea ipsa nos, de quibus lis est, reponere jubeat dummodo litibus exanimur. Lib. 3, *de Uterinal Dei*.

66. Falluntur profecto qui putant nihil esse ferro fortius, nihil veneno violentius; quamvis autem ista in perficiendis mortibus habeant pecunie nature beneficium, sedunt tamen in contentione verborum. Homil. 5, *de Oris intotentia.*

67. Ipse sibi injuriam facit, qui litigiosi hominis verba custodiit. Ibid. hom. 12.

68. Plena Victoria est ad clamantem tacere; et non respondere provocari. *Prose.*

69. Ubi verba verbis succedunt, incendio formantur praestantur.

70. Sicut nihil est deformis respondere furoris, ita nihil utilius tacere provocatis. Ibid.

71. Solet insanabilis iniurica ex contentione descendere. Ibid.

72. Difficile sine periculo transigit, qui adversus subiungorem potestatem causa dimicacionis contendit. Ibid., homil. 14, *de Bono humilitatis*.

73. Vir humilis in contentionibus magis vult tacere, quam vincere. Ibid.

rat et pugnando verbis, etiam in Deum blasphemiam ingredit. *Prose.*

59. Inde et hereses, et schismata, quibus subvertitur fides, veritas corrumptur, scinditur ecclesia. Ibid.

60. Contentiosorum studium non pro veritate, sed pro appetitu laudis certat; tantumque est in his perversitas, ut veritatis confere nesciant, ipsamque rectam doctrinam evanescere contendant. Ibid., cap. 14, sent. 5.

60. De dignitate contendere nihil fidelis, nihil arrogans, et nihil a sapientis ratione remotius. Lib. 5, *de Justitia*, cap. 16.

61. Pessimum malum est contentioni vacare, per quam amicissimam compago dissolvit, et amicorum dulce vinculum dissipatur. Part. I *de Discipl. Monast. conversat.*, cap. 13.

62. Qui contentio existit, antiqui hostis in se immiscentes admittit, dialoqui ministerium operatur, dirumpit pacem, rixas concitat, parit odium, furorem nutrit, denigrat honestatem, sapientiam perdit, rationem confundit, oculum mentis obnubilit, gratia lumen repellit, fratrem dilectionem framgit, coelestem in se occidit caritatem. Ibid.

63. Qui a contentionibus linguam cohibet, humilitatis amoris est; contentivus vero elatione et superbis se plenum esse conficitur. Ibid.

64. Iubet Christus, non ligemus; quis iubenti SALVIANUS.

65. Negatolum jubet, sed in tantum hoc jubet, ut ea ipsa nos, de quibus lis est, reponere jubeat dummodo litibus exanimur. Lib. 3, *de Uterinal Dei*.

66. Falluntur profecto qui putant nihil esse ferro fortius, nihil veneno violentius; quamvis autem ista in perficiendis mortibus habeant pecunie nature beneficium, sedunt tamen in contentione verborum. Homil. 5, *de Oris intotentia.*

67. Ipse sibi injuriam facit, qui litigiosi hominis verba custodiit. Ibid. hom. 12.

68. Plena Victoria est ad clamantem tacere; et non respondere provocari. *Prose.*

69. Ubi verba verbis succedunt, incendio formantur praestantur.

70. Sicut nihil est deformis respondere furoris, ita nihil utilius tacere provocatis. Ibid.

71. Solet insanabilis iniurica ex contentione descendere. Ibid.

72. Difficile sine periculo transigit, qui adversus subiungorem potestatem causa dimicacionis contendit. Ibid., homil. 14, *de Bono humilitatis*.

73. Vir humilis in contentionibus magis vult tacere, quam vincere. Ibid.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTLES. 74. Minores ut sunt aequales, seditionem faciunt; aequales vero, ut sunt maiores. *5 Politicorum.*

CICERO. 75. Neque tulius, neque honestius reperies quidquam, quam ab omni contentione absesse. Lib. 10, ep. 9.

76. Nihil perniciosius quam effusa sine intermissione contentio. Lib. 2, *de Oratore*.

SENECA. 77. Calit statim similes ab altera parte deserta, nisi per non guignat; si utrimque concurrunt, ille est melior, qui prior pedem retulit; virtus est, qui visit. Libr. 2, *de Ira*, c. 34.

78. Quodies contentio longior, et pugnacior erit; in prima resistamus, antequam robur accipiat. *Prose.*

79. Alii seipsum contentio, demissos alius emet.

80. Facilius est se ab hoc certamine abstinere, quam abducere. Ibid., libr. 3, cap. 8.

81. Vir bonus in disensione vincit, quem vincere maxuit. Libr. 4, *de Beneficio*, cap. 32.

82. Absentem habet, cum ethio qui litigat. In suis *Properis*.

83. Cum pere contentere, accepit; cum superiore, furiosum; cum inferiore, sordidum. Lib. 2, *de Ira*, cap. 34.

Vide etiam titulos, *Discordia*, *Disputatio*, per totum.

CONTINENTIA.

S. ANTONINUS. *Definitio.* Continentia, est animus invictus a delectatione. Parte 4, tit. 4, *de Temperantia*, cap. 2.

CLEMENS ALEX. Continentia est corporis despicientia conveniente pactis convenienti cum Deo initis. Lib. 3, *Stronat.*

DIONYSIUS CARTHUS. Continenzia est refractio voluntatis laboriosae. *Super Epist. ad Galat.*, cap. 5.

1. EPHEM. Vere continens conceit ille qui, celestium et immortalium bonorum desiderio incensus, in eis que iusta mente defixus, cunctas voluntates carnis aversatur, libidinesque ut umbram despicit, neque ullo feminarum aspectu aut corporis forma delectatur. *De Continencia.*

S. HIERONYM. Continentia est virtus, qua dissoluta conjunctit et scissa conjugital. Ep. 23, *ad Regnum*.

WEICH. A. BAPT. CONTINENTIA est per quam carnalium affectuum impetus consilii moderamine refractantur. *De fructibus carnis et spiritus*, cap. 16.

S. JOAN. CLIM. Continenzia est qui in medio tentationum et laqueorum versatur, moresque tranquillos turbat que se tumultibus liberis viribus omnibus imitari Christum, et assequi contendit. Gradu 1.

JOAN. GERS. Continentia est temperantia moderativa concupiscentias interioris. Parte 4, *de Descripl. terminorum*, cap. *Temperantia*.

JOUSTIN. Continentia est amor Deo sese integrum in. S. LAURENT. corruptumque servans. Parte 1, *de Ligno vita*, tract. 2, *de Continentia*, cap. 1.

Continentia est nihil appetere penitendum, nulla moderationis legem excedere, et sub iugo rationis cupiditatem domare. Ibid.

Continentia est per edomitias vitiorum foras, mundu et hunc corporis habitudo. Ibid.

ILL. solus vero continentis dicitur, qui tenet se in eo quod est secundum rationem rectam, non autem in eo quod est secundum rationem perversam. Secunda secunda, quest. 133, art. 4.

Proprie et vere continens est, qui persistit in ratione recta, abstineat a concupiscentiis pravis; non autem qui persistit in ratione perversa, abstineat a concupiscentiis bonis. Ibid.

Continentia est abstinentia, qua se prohibet ho. S. REMIGIUS, ab a coitu, et ab omnibus illecebris. Super Ep. ad Galat., cap. 5.

Continentia est virtus, per quam cupiditas consilii gubernatoria regitur. Lib. 2, *de Invent.*

Contiens est qui, reluctantis rationi recte, partes animis superat, *de Iniquitate*.

INCONTINENTIA est habitus cogens praeferre rectam rationem ad ea quae jucunda esse videntur. Ibid.

Differentia. Continentia et castitas distinguuntur; quoniam continens sustinet concupiscentias fortes, sed non vincit; castas vero nec sustinet eas, unde super castitatem. Super Epist. ad Galat., cap. 5.

Inter modestiam et continentiam hoc interest, S. HIERONYM. quod modestia in viris perieciis est, consummata virtus; continentia vero in via quidem virtutis est, sed nequam pervertit ad calorem. Lib. 3, *super Epist. ad Galat.*, cap. 5, in illud: *Fruitus spiritus est pax*.

Hoc inter continentiam, et castitatem distat; S. REMIGIUS, quia continentia potest esse conjugatorum, viuduarum, atque virginum; castiss. vero proprie virginum est. Sup. Ep. ad Galat., cap. 5.

S. AUGUSTIN. SENTENTIA PATRUM.

1. O amor! qui semper ardes, et nunquam extingueris, christi Deus meus accende me; continentiam jubes, et jube quod vis. Lib. 10, *Confess.* cap. 29.

2. Illi ponenda est continentia, ubi tacentum loquitur conscientia. *De continencia*, cap. 4.

3. Bonum est pudicitia conjugalis, sed melius bonum est continentia viduialis. *De Bono viduital.*, cap. 5.

4. In conjugali vincula si pudicitia conservatur, dannatio non timetur, sed in viduis et virginis continentia excellenta munera ampliora expedit, qua expedit et electa, et rati de hoto oblieta, jum non solum capessere nuptias, sed etiam si non nubilatur, nubare vello dannalis est. *Ibid.*, cap. 9.

5. Major bonum est obedientia, quam continentia. *De Bonis conjugali*, cap. 23.

6. Bene utitur bono, continentiam dedicans Deo; male utitur bono continentiam dedicans mundo. *Ibid.*, 4, de *Dedicatione mentis et Continentiis*, cap. 20.

7. Caralis conscientia laudabilis continente virtute transatur, quam fructibus impendit nuplaria; jam magnum est enim malus quis, ut eo non sit, quam bene ut sit meius. *Ibid.*, 4, *contra Julianum*, cap. 7.

8. Superior continens expedit cadere, ut in eo ipso, in quo se extollunt, humilietur. *Prosecc.*

9. Quid prodest omni inconstanter, si dominatur superbia? *Ser.* 33, *de Veritate Domini*.

10. In reformanda libidinibus, et coquendis voluptatibus, ne semper quod male habundat, et enervet quod prospicere debet, continentia opus est. *Serm.* 1, *bona*, 23, *pro Trin.*

11. Continentia non in sola integratice carnis consistit, sed etiam in culto et ornata, vita purificata et mortuas consistit. *Serm.* 2, *bona*, 24, *post Trinit.*

12. Non decet christianum seculi lucis habere, cum proximum est regnum celorum, sed que hominem per continentiam condigne vivere. *Ibid.*

13. Qui corda occulta per continentiam quiete servare inibi contendit, utique et membra corporis facilius contra prava actus foris custodit. *Ibid.*

14. Continentia cum fratre colubris libidinis, simili et appetit bonum, et respici rationem; illius quippe amarum, et siccissimam, haec vero horis, et festis est, et deus eius appetens, et deusque fuius. *De continentia*, cap. 3.

15. In cupiditatibus frenandis continentia non laboraret, si nihil nos contra quod contenderet, desideraret; si nihil nostra bona voluntatis ex mala concientia repongaretur. *Ibid.*

16. Propositio animi permanenta, per quod elius corpus sanctificari meruit, nec ipsi corpori auctor sanctissimum violentia libidinis aliena, quam servat perseverantia continentiae sue. *Ibid.*, 4, *de Incertitudine*, cap. 18.

17. Continentia non corporis, sed animi est virtus. In suis *Proverb.* verbo *Continentia*.

18. Felicitus est continentia carnis temporalium perennis metet, quam pro lascivis parvi tempora aeternam lucre vindicetam. *Hom.* *Bon.*, *Pulsar.*

19. Continentia diluitur, quidquid ante luxuria inquinavit. *Ser.* 2, *post Octo.* *Epiphant.*

20. Continentia restringitur corpus, ne deinceps per mortiferas voluptates diluitur. *Serm.* 17, *de Furtu sex.*

21. Per continentiam castitas acquiritur. *Ibid.*, *Serm.* 25.

22. Non sufficit peccatori continentia, si non etiam ait alii penitentia. *Serm.* 2, *Oci.* *Pasc.*

23. Continentia non habet meritum apud Deum, quia gloriam requirit humanam. *Serm.* 7, *exp.* *Just.*

24. Quandoque claritas lumen nonnisi a sole est, sic aliquae charitatis, continentie meritorum nullum est. *Ibid.*, *serm.* 27.

25. Peccato dolor 1. quia maior in nobis inconveniens inventus, quam in brutis. *Serm.* 1, *de S. Apost.*

26. Magna Christianis est verecundia dum inter gentes pugnas, magis quam inter eos inventar continentia. *Serm.* 2, *de Conversione. S. Pasc.*

27. Qui continent esse vult, debet non solum tactus impudicos fugere, sed et vanos aspectus, vano modico, et vanas locutiones vitare. *Serm.* 2, *de Interc.* *S. Cris.*

28. Continentium est in veritate; quidam enim continent ex necessitate, quidam ex vanitate, quidam ex veritate, soli Deo placere cupientes. *Ibid.*, *2. Pharetrum*, cap. 37.

29. Vulgaris hominum, quod non novit continentia, corpore vilam degit, sed non spiritu. *Ibid.*, *S. Clem. XII.*

30. Si Christum continentia sequitur, quid est aliis eum terreno cultu, et cum ornamentis; quibus dum hominibus placere gestunt, belum offendunt? *Prosecc.*

31. Continentia non in sola carnis integratio consistit, sed etiam in cultus et ornatus honore pariter ac pudore. *De Discip. et habitu Virginaum*, cap. 3.

32. Conjungo melior est continentia, et virginitas excellenter. *De Nativ. Christi*, cap. 5.

33. Peccato est quare mox, continentiam ducere criminosa. *De Singulis. clericis.*, cap. 8.

34. Magna continentiae repositu sunt premia: miser ergo et infelix eis, qui continentia spoliatus est. *De Incertitudine*, cap. 18.

35. Fidelium conjugorum fructus, est continentia. *In Epist. parvissim ad Valerian.*

s. bernard. 36. Quid prodest per continentiam carnem restringi, si mens se per compassione nesciat in proximi amore dilatari? *Ibid.* 6, *Natal.*, *exp.* 16.

37. Cum de ipsa continentia clistis mestangatur, plenimum Deum habe in immunidatione carnis cadere permitti. *Ibid.* 11, *Moral.*, *exp.* 8.

38. Cum aetate continentia ascendere aliquid, exemplis precedentium sublectetur. *Ibid.* 27, *Moral.*, *exp.* 3.

39. In Ecclesia primum locum virginitas tenet, secundum continentia, tertium conjugalis vita. *Ibid.* 4, *in Regum*, *exp.* 4.

s. gregor. 40. Omnes virtutes spiritus, quasi solidissimum fundimentum et sublimus culmen continentia sustinet et protegit. *Ibid.* 4, *alterum Iohann.*

41. Non solum in desideriis et cupiditate continentia necessaria est, sed etiam in tribus rebus perturbationibus, dolore sceliti, iustitia, et timore. *Ibid.* 3, *super Ep. ad Galat.*, *exp.* 5, in illud: *Frustra spiritus est pax.*

42. Continentia non solum in carnis opere et animi concordia, sed in omnibus rebus necessaria est, ne honoribus indebet appetimus, ne acoquamur avarice, ne nulla passione superbum. *Super Ep. ad Titum*, *exp.* 2, in illud: *Intemperie simil ter exortare, etc.*

s. ieron. 43. Quietia est continentia vita, quam non inquietat uxoris suspicio, ne sollicitant amicorum sumptus, ne conturbat illorum perveritas; quem multitudine gigantib[us] portat, parvus part[us] fructus, bone conscientie proficit odorem, legit omnia animalia, animam superam roridus, rustringi cogitationum fluxus. *Ibid.* 4, *de Nepis carnalibus vitandi*, *exp.* 1.

s. hugo card. 44. Continentia corporis sine continentiam animis, est quasi lampas ornata sua oculo. *Super Ecclasiastices*, *exp.* 20.

s. joan. cass. 45. Non castitas, sed continentia dictur, ubi ad hoc ei aliquis resistit adversitas voluntatis. *Cohab.* 12, *Abst.* *Charronius*, *exp.* 10.

s. joan. cass. 46. Ubi continentia et honestitas. Ille et larga spiritus gratia moralis. *Bona*, 51, *sup. Cest.*

47. Continentia non posse, pusillanimitas est et negligenter. *Super Psalm. 1.*, *Hom.* 1.

48. Continentia immunitam assidue prosterunt, mollescimur et praestantissima voluptate politor. *Bonit. 37, super I. ad Cor.*

49. Non ita continentis effectus, sicut tristitia, et communis Deum innotescit. *Homil.* 72, *ad Populum Antiquissimum*.

50. Hoc mediocrisfatis linea continentiam observabit, ut nece voluptati debilitus, prolixus, et luxuriosus apparet, nec avare temerarie sordidus aut obscenus existat. *Ibid.*

51. Si continentis fueris, eo usque pervenies, ut teipso contentus sis. *Ibid.*

52. Si continentis es, adulaciones evita; si que libet tam triste laudari a turpibus, quam si laudari ob turpia. *Ibid.*

53. Continentia non solum in vestitute dictur, s. tibonis sed et in cito, et in potu, ita in quoque, et vestigio, et detractione monit, et detrahunt libidine. *Ibid.* 10, *Ely-*

mel., *versio Cantuaria.*

54. Continentia hominem Deo proximum facit, ei nihil ista mouet, illi et Deus mouet. *Ibid.* 2, *de Synonymis*, *exp.* 1.

55. Omnes in juventute luxuriosi viventes, in senectute continentis fieri delectantur; et tunc eligunt sevira continentiae, quando eos libido sexus habere condemnat. *Prosecc.*

56. Nequaquam in senectute continentis voluntari sunt, qui in juventute continentiae non fuerant; tales non habent premium, quia labores non habuerunt certamen. *Ibid.* 2, *de Summo bono*, *exp.* 29, *sent.* 24.

57. Qui continent profitetur, et aliis desideriis non territos subtrahit, quamvis hinc luxuriam carnis non polluat, diversa tamen mundus conversationis operatio miscet. *Ibid.*, *exp.* 49, *sent.* 10.

58. Per continentiam purgari non sustinet, qui silenter suavitatem, ne delicia querit. *Ibid.* 1, *exp.* 220, *de usiatis Monach.*

59. Continentia quid fastigium est, omnium consummatio virtutum. *Ibid.* 6, *de Veracitate*, *cap.* 23.

60. Maxime Irenius continentia caro moderantur. *Ser.* 7, *Quadrages.*

61. Cavent qui profitentur continentiam corporum, ne incontinentiam deludantur animos. *Ibid.* 5, *de Genua. Dic.*

62. Si cogitationes animo infestas doesse cipi, stude continentia. *Hebdomade* 4, *sent.* 14.

63. Mens continentis templum est Spiritus sancti. *Ibid.*, *Hebdomade* 3, *sent.* 35.

64. Rara virtus, continentia in deliciis. *de dis-
cip. Claustr.*, *cap.* 12.

65. Sententia paganiorum.

66. Continentiam diligis, circumcede superflua, et in arcam desideria tua construis. *de Qualior virtut.*

67. Si continentiam diligis, turpis fugio antequam accidam, nec quenequam alium voreris plusquam te. *Ibid.*

68. Hoc mediocrisfatis linea continentiam observabit, ut nece voluptati debilitus, prolixus, et luxuriosus apparet, nec avare temerarie sordidus aut obscenus existat. *Ibid.*

69. Si continentis es, adulaciones evita; si que libet tam triste laudari a turpibus, quam si laudari ob turpia. *Ibid.*

70. Seneca.

68. Difficilissimum continentiae opus est, assensiones adulatio ne repellere, quarum sermones aminum voluptate resolvunt. *Ibid.*
 69. Si confinens es, animi tui motus corporis obserua, ne indecorant. *Ibid.*
 SEXT. PHILOS. 70. Fundamentum pietatis est continentia. *Sent. 28.*
 71. Sapientum divitiae continentia est. *Ibid.*, sent. 284.
 72. Fidelis vir continentia pascitur. *Ibid.*, sent. 417.

CONTRITIO.

Vide Compunctionem.

CONTUMACIA.

Vide Obstinationem.

CONTUMELIA.

SENECA.

Etyologia. Contumelia a contemptu dicta est quia nemino nisi quem contemptus fali injuria nat. *De Constantia sapientis*, cap. 11.

B. ANSELMIUS.

Definitio. Contumelia est injuria, quae ingeneratur aliqui copia dignitatem personae. *Sup. Ep. ad Rom.*, cap. 1.

HUGO A. S.

Contumelia est factum vel dictum, quod indignum et inconveniens est illi, cui injuste et contumelie infertur. *Ibid.*

VICTORE.

Contumelia est cum morosus livore, et amaritudinis imperio aliena infamie manifestatio. *De fructibus carnis et spiritus*, cap. 6.

HUGO CARD.

Contumelia est turpis verborum infamatio. *Super Ecclesiasticis*, cap. 5.

Contumelia est injuria ad ignominiam tendens. *De finit.*

SENECA.

Divisio. Dividamus injuriam a contumelia; prior illa natura gravior est, haec levior, et tantum delectis gravis, quin non luctum, sed offenduntur. *De constantia sapientis*, cap. 4.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUSTIN. 1. Is, qui cito injuria moveret, facit se dignum videri contumeliam, dum vult ea indigne probari. *Ibid.*, 1. *Offic.*, cap. 6.

2. Multi sunt qui volunt infere opprobrium servis Christi, sed ipsi magis sunt probros quia pro nomine Christi opprobrium pati, gloriosum est. *Super Psalm. xxviii*, serm. 3, vers. 6.

3. Caveamus diligenter, ne cui vel minimo contumeliam irrogemus, ne ipsi domino in illis minimis contumeliosis fusse videamus. *Ibid.*, serm. 40, vers. 2.

S. AUGUSTIN.

4. Si utilitate proximi moveret in laudibus meis, cur minus moveret si quisquam aliis vituperetur quam si ego? cur ea contumelia magis mordet, que in me, quam qua in alium eadem dissolvat. *Ibid.* Hom. 7.

iniquitate coram me jactur? *Liber. 40 Confess.*, cap. 37.

5. Omnes qui secundum Christum pie volunt vivere, necesse est patiantur approbria. *Super Psalm. cxii*, vers. ultimo.

6. Patiens esto, ne rependas contumelias, et meliuscendo vinces. *De Iustitiae Catholicis* conversant.

7. Difficile est ut iniquorum evadet approbria, cui amica est justitia. *Ser. 2. Dom. 2 Quinq.*

8. Graue quidam est contumelia, sed magis malum id est facienti, quam patienti. *Cone. 9*, contra *Fravates*.

9. Nihil gloriose quam amore Christi portare. *S. BERNARD. re* *Opprobrii*, Ser. 25, super *Cant.*

10. Graue ignominia crucis est ei, qui Crucifixu ingratuus non est. *Ibid.*

11. Ego plagi conscientiae meae, nullum judicio accommodato medicamentum probris et contumelias. *Ep. 280, ad Eugen. popam.*

12. Qui in alterum est contumeliosus, seipsum contumeliam. *De Maledicentia*.

13. Qualis quisque spud se lateat, contumelia illata probat. *Liber. 1. Diologi*, cap. 5.

14. Apud Christianos non qui patitur, sed qui facit contumeliam, miser est. *Ep. 35, ad Marcius*.

15. Contumelia Christi, honor noster est. *Lib. 2 de Trin.*, vouch. *Dei*.

16. Barus ille sapiens, cui sapient contumelias et despicit adulatio. *Super Proverbi.*, cap. 18.

17. Quo magis est officium, eo majoris fit occasio contumelias. *Hom. 5, de Fide Anna.*

18. O ingenium insanum! dum seipsum honore quis putat, magis contumelia afficit. *Hom. 4, sup. Matth.*

19. Sicut qui alium honorat, seipsum honorat: ita qui contumelia afficit, seipsum contumelia afficit. *Hom. 14, super Acta Apostolorum.*

20. Contumelia afficit muler, ne flus tu mulier; muliere enim est contumelia afficit. *Ibid.*

21. Contumelia afficit quis? lace et vicisti. Momentum est, cave abripas et totum statim efficiat; cave movearis et totum extinxisti. *Ibid.*, Hom. 31.

22. Nihil ita uret consuet eos, qui contumeliam nobis ingenerant, quam quod convechiaffici, convechia ridens. *Ser. 12, super Ep. ad Rom.*

23. Unguentum pretiosum in ore tuo posuit Deus, tu vero cadavere sordidura ibi deposita verba, cum profers contumeliam. *Hom. 6, super 2 ad Cor.*

24. Contumelia persuadet amanti, ut amo em dissolvat. *Ibid.* Hom. 7.

iniquitate coram me jactur? *Liber. 40 Confess.*, cap. 37.

5. Omnes qui secundum Christum pie volunt vivere, necesse est patiantur approbria. *Super Psalm. cxii*, vers. ultimo.

6. Patiens esto, ne rependas contumelias, et meliuscendo vinces. *De Iustitiae Catholicis* conversant.

7. Difficile est ut iniquorum evadet approbria, cui amica est justitia. *Ser. 2. Dom. 2 Quinq.*

8. Graue quidam est contumelia, sed magis malum id est facienti, quam patienti. *Cone. 9*, contra *Fravates*.

9. Nihil gloriose quam amore Christi portare. *S. BERNARD. re* *Opprobrii*, Ser. 25, super *Cant.*

10. Graue ignominia crucis est ei, qui Crucifixu ingratuus non est. *Ibid.*

11. Ego plagi conscientiae meae, nullum judicio accommodato medicamentum probris et contumelias. *Ep. 280, ad Eugen. popam.*

12. Qui in alterum est contumeliosus, seipsum contumeliam. *De Maledicentia*.

13. Qualis quisque spud se lateat, contumelia illata probat. *Liber. 1. Diologi*, cap. 5.

14. Apud Christianos non qui patitur, sed qui facit contumeliam, miser est. *Ep. 35, ad Marcius*.

15. Contumelia Christi, honor noster est. *Lib. 2 de Trin.*, vouch. *Dei*.

16. Barus ille sapiens, cui sapient contumelias et despicit adulatio. *Super Proverbi.*, cap. 18.

17. Quo magis est officium, eo majoris fit occasio contumelias. *Hom. 5, de Fide Anna.*

18. O ingenium insanum! dum seipsum honore quis putat, magis contumelia afficit. *Hom. 4, sup. Matth.*

19. Sicut qui alium honorat, seipsum honorat: ita qui contumelia afficit, seipsum contumelia afficit. *Hom. 14, super Acta Apostolorum.*

20. Contumelia afficit muler, ne flus tu mulier; muliere enim est contumelia afficit. *Ibid.*

21. Contumelia afficit quis? lace et vicisti. Momentum est, cave abripas et totum statim efficiat; cave movearis et totum extinxisti. *Ibid.*, Hom. 31.

22. Nihil ita uret consuet eos, qui contumeliam nobis ingenerant, quam quod convechiaffici, convechia ridens. *Ser. 12, super Ep. ad Rom.*

23. Unguentum pretiosum in ore tuo posuit Deus, tu vero cadavere sordidura ibi deposita verba, cum profers contumeliam. *Hom. 6, super 2 ad Cor.*

24. Contumelia persuadet amanti, ut amo em dissolvat. *Ibid.* Hom. 7.

25. A contumelia in iram, ab ira in plagas, a plagis ad eudem sepe progreditur. *Ser. 14, super Ep. ad Ephesios.*

26. Ex rivo serpens contumelie, de contumelie et vulnera, de vulneribus et plagis jugulationis et homicidio oruntur. *Homil. 45, ad Paul. Antioch.*

27. Cane sordidus est contumeliam gaudens, qui revertitur ad vomitum suum. *Ibid.*, Hom. 31.

28. Contumeliam facere morbus est anima, defectus est. *Ibid.* Homil. 62.

29. Nihil ita male dicos mordet frenatque, quam illata contumeliam contemptus. *Serm. de Nequitia depulsa*.

30. Probrum et contumelia lavacrum est vitium animus. *Prose.*

31. Solent enim seculares, cum aliquem in faciem ignominia et contumelias resperserint, gloriantur ad alios dicere: Lavi illum. *Gradu. 8*.

32. Graue est cum maximis beneficiis obstrictus est, non modo nullam gratiam referre, sed etiam eum, qui de se bene meritus sit, contumelia facessere. *Prose.*

33. Graue est, inquam, istud, sed tamen facienti gravius malum est, quam patienti. *Lib. 1, Parall.*, cap. 20.

34. Que amici dicuntur, etiam contumelias sint, toleranda sunt. *Lib. 3, Parall.*, cap. 105.

35. Sagittis contumelie, patientie clypeo frange. *Lib. 2, de Synonymis*, cap. 7.

36. Tranquilla etiam mente tuas contumelias prode, aperte tranquillo corde dolorem contumelias; vulnus enim quamvis grave sit, si apertum est evaporat. *Ibid.*

37. Qui illatas sibi contumelias tranquillo animo prodit, dolorum cordis aperit; et quod servet in animo, virtus facile reicit. *Prose.*

38. Vulnera enim mentis per contumeliam aperta cito exhalant, clausa nimis excoquunt.

39. Qui dolorum contumelias clause pectora tegit, quanto amplius per silentum linguan premit, tanto accrescit dolorem intrinsecus nutrit. *Lib. 2, de Summo bono*, cap. 29, sentent. 26.

40. Contumelias detrahentium, patientia superat. *Uaber apud Bedam in suis scintillis*, cap. 2.

41. Nihil contumeliosus homines tam exercit, patientia. Qui indignatur et excedens, hoc ipsa veras esse contumelias ostendit; qui autem eas irridet ac pro milite ducit, perspicuum argumentum dat se nullius sceleris sibi consuelum esse. *Lib. 2, ep. 206, ad Eustachium presbyterum*.

42. Plena Victoria est ad contumeliam clamantis non respondere, sed tacere eo provocante. *Part. 1, de Lignocite, tract. 3, de patientia*, c. 4.

43. Utinam magis diligenter contumeliam pati, *LUDOV. BLOS.* quam laudibus eveni: id enim tibi utilius, secundusque est. In *Canone vita spiriti*, cap. 8.

44. Tuttus excipit contumelias, qui scuto patientie se prasemat. *Epist. 138, ad Guaterrum Rothomag. archiepisc.*

45. In hoc tibi copiose merces acquiritur, si s. PETRUS DAM. dum contumeliam suscipis, gratiam reddis. *Lib. 8, epis. 3, ad Albertum*.

SENTENTIA PAGANORUM.

46. Habet quendam sceluum contumeliam, quem pati prudentes ac boni viri difficilime possunt. *Ora. 8, in Verrem*, lib. 3, act. 4.

47. Omnis animadversio et castigatio, contumelia vacare debet. *Lib. 1, Offic.*

48. Contumelia est minor injurya. *De Constantia sapientis*, cap. 10.

49. Tuttus est sapiens, nec ulla affici contumelia potest. *Ibid.*, cap. 2.

50. Merito aut immerito accedit contumela: si merito, non est contumelia, judicium est; si immerito, illi qui inuste facit, erubescendum est. *Ibid.*, cap. 16.

51. Quisquis volet tibi contumeliam facere, faciat; ut tamen nihil patueris, si modo tecum fuerit virtus. *Ep. 71*.

52. Si magnanimitus fuerit, nunquam judicabis tibi contumeliam fieri. *De Quatuor virtutib.*

53. Cito ignominia fili superbi gloria. *In suis Prosc.*

54. Contumeliam nec facere fortis potest, nec ingenitus pati. *Ibid.*

55. Ingenuitas non recipit contumeliam. *Ibid.*

56. In miseri vita nulla contumelia est. *Ibid.*

57. Perturpe est quod objicitur, in obijiciente cognoscis. *Ibid.*

58. Nihil turpis quam qui objicit alteri, sibi objectandum. *De Moribus*.

59. Dolor, qui ex contumelia sentitur, gravissimus est. *Lib. 2 Dictr. memorab.*

Vide etiam titulos, *Concepcion et Maledicentia*, Uxor, sent. 105.

CONVERSATIO.

SENTENTIA PATRUM.

1. Sancta conversatio cauta debet esse, ne forte cum mala vita non sit per lasciviam, mala sit fama per negligientiam. *De Bono viduiti*, cap. 22.

2. Necesse est ut, si proficiat, inter iniquos viras: ab iniquis recedere non potes? ab iniquitate recede. *Sup. Psalm. xxi*.

3. Intelligat unusquisque parum sibi prodebat conversationis famam, nisi in contemptu mundi

VALERIUS
MAXIMUS.

amaverunt disciplinam. *In Bono discipline*, cap. 7.
4. Curremus eorum hominibus bene conversari,
et nihil facere quod veniat in malum suspicionem
De Outibz. cap. 9.

5. Bonum est conversari in obsequio sanctorum.
Serm. 15. de Verbis Apóst.

S. BERNARD. 6. Sobrius et justus, ut pia vivamus; haec tri-
sunt conversationis nostra maxime necessaria;
quoniam primum debemus nobis secundum proximo,
tertium Deo. *Serm. 2. in Igitus Pasch.*

7. In quaunque hominum versari frequen-
tiam, tantum eave aliena conversationis esse curiosus explorari, aut temerarius. *Index*
Serm. 40. ap. Cate.

8. Memento quod esperare cordo pacatum fa-
ciat leviori, ut conversatio conscientiam.

Ep. 351. ad Hugonem Noritum.

9. Catholicon carnali animaliæ conversa-
tio nos est beneficium. *Serm. 75. sup. Oen.*

10. Inter bonus, bonus esse salutem habet;
inter malorum, et laudem, illud laudes habent
est, quoniam et securitas; hoc tanta virtus,
quanto difficultas. *Ep. 23. ad Hugonem archip-*
Batkoumensem.

11. Cum in conversatione vides aliquid, quod
tibi displaceat, vide si hoc est in te, el obsecra; si
vero vides aliquid quod tibi placet, vide si hoc est
in te, et lege, si non est, assumere. *In Notabilis da-*
cumento.

12. Sicut illa est culpadorum, qui minus est in-
ter bonorum; ita illa est laudandus, qui bonus est
inter malorum. *Serm. 10. ad Sororem.*

13. Non mediocris titulus virtutis est, inter
principes vivere bonum, et inter malorum inno-
centia relinque cunctum et modum levitatem.

S. BONAVENT. 14. Nihil nocens est, sicut conversari cum
pernicacia. *Sup. Log. cap. 17.*

CASSIODORUS. 15. Ex diuina hominum conversatione, mo-
ratur semper contra mundus qualitatem. *Sup. Psalm.*
XXXV.

S. CYPRIAN. 16. Conversari quasi dei templo, ut Deum
in nobis constet habere. *Prote.*

17. Nec degeneret actus noster a spiritu, ut
qui coles te, et spirituales esse copimus, non ni-
si spiritualia et celestia cogimus, et agamus.

Serm. 6. de Ora. Dom.

18. Mala conversatio non nisi corripientem
seminat, pullulat vita, expletitudinem concepit,
ignominiam part, ratione concepit, porrigit fru-
tum, lasciviam peccati, peccatum suum, et causa
exaltat, etiam redit, ripes eripit, precepit
intendit, periculis navigat, immagis vellet,
peditione gaudet, interitus fuit, confusione
mercator, thesaurizat opulorum, criminationes

exaggerat, accusations inflamat, multitudines
mortes inventat. *De singularitate clericorum*,
cap. 22.

19. Dubium non est quod illa anima, que per
excepit conversationem secularium voluntatis passio
efficitur mundana conversationis, non potest effi-
ci regnum divinitatis. *Hom. 4. ad Monachos.*

20. Periculosa est mala conversationis usus.

Ibid. hom. de Initio Quadragesimæ.

21. Non magnum est bonum esse inter homos,
et cum bona bona vivere; sed inter malos impo-
nunt luci, virtutem non deservi, hoc
opus, hinc labor est. *Sup. Job. cap. 4 in illud:*
Vix erat in terra Ius.

22. Bonus conversatio sine charitate, nulla est.

GRATIANUS. *In hereticis, part. 2. de Paupertate, dist. 2, canon.*

Charitatis, 5. Uer.

23. Non valde laudabile est, bonus esse cum
bonis: sed bonum esse cum malis. *Prote.*

24. Sic enim gravitorum culpa est, inter ho-
mos bonum non esse: Ita amissus est, preconit,
bonum claram inter malos existimat. *Liber 4 Moral.*
cap. 4, in illud: *Vix erat in terra Ius.*

25. Dilectus esse finis in conversatione, ut iste
torpientes pungat. *Liber 18. Moral.* cap. 9.

26. Uta recte conversationis est, ut prece-
nit, quoniam, qui subesse non delicit. *Liber 1.*
Dialogi. cap. 1. verbo Nequequam.

27. Conversationis sanctorum tanto validius ter-
ribiliter despici, quanto purius in antem celestium
surgit. *Liber 4. in I Reg.* cap. 5.

28. Ies immensis preconiti est, inter malos lau-
dabiliter conversari. *Liber 1. Moral.* cap. 4, in
titulo.

29. Multi conversationes appetunt habere lau-
dem, sed habere laudabilem vitam volent. *Liber*
2. Dialogi. cap. 5.

30. Multum deorsum decimir, dum locutione
continuum secularium admiserimus. *Prote.*

31. Vnde difficile est, ut lingua secularium
mentem non inquietum quam tangit.

32. Quia dum plurimi eis ad quedam lo-
quenda condescendimus, paulisper assueti, hanc
ipsam locutionem, quo nolis indigna est, etiam
delectabiliter tenemus; ut ex ea jam credere non
libeat, siue sit ut ab offrosis ad noxiam, a leviori-
bus ad graviora veniamus. *Ibid. lib. 3. cap. 15.*
verbo Apol.

33. Perfecti viri perversos proximos non des-
erent fugere, quia et eos sepe ad rectitudinem
tentant, et ipsi ad perversitatem nunquam trahen-
tiantur. *Hom. 9. sup. Eccliesi.*

34. Cura est sollicitudinis adhibenda, ut qua-
pro quicquid religiosa conversationis fuerint ordi-
nata, nec dissimilatio negligere, nec quedam vi-

teat presumptio perturbare. *Liber 7. in Registro*,
indict. 2, cap. 113, epist. 115, *ad Virgilium episc.*

E. EBBONYX. 35. Gravis feminis et maxime vobis tibi ca-
miles dignatur, quorum probata est conversatio,
sermo modicatus, sancte reverenda. *Prote.*

36. Fuge inscrim paucorum, quis ornant capa-
pita, crines a fronte demittunt cutem poliant,
situntur pigmentis, strictis habent manicis, vesti-
menta sine raga, sub nomine Virginum, ve-
dilius persent. *Epist. 8. ad Demetriadem.*

37. Fuge personas, in quibus potest mala con-
versatione esse suspicio. *Ep. 11. ad Gerontian.*

38. Imoens et aliisque sermone conversatio,
quoniam exemplo profest, tantum silencio no-
met; nam et latratu canum, haecque pastoris,
impetu rabiis deterretur est. *Ep. 41. ad Occi-
tanos.*

39. Sancte conversationis usus alius inferen-
dit est. *Epist. 1. ad Demetriadem.*

40. Conversatio illi habitu, actione, et sermu-
ne; caveamus in habitu conspicuof notabilis, in
actione reprehensibilis, in sermone contemptibilis.
Prote.

RUGO A. S. 41. Sit habitus in mediocritate, actio in inte-
gritate, sermo in veritate. *Liber. Miscellana.*

42. Gloriosum est ut ille, cogite frequenter
quodlius sancti conservari sunt in mundo, et in
quanta gloria modo sunt in celo. *Sup. Genes.* cap. 34.

43. Conversatio viri justi surinamet habet
mundus conscientia, et asperitatem durum vitam.
Sup. Tobit. cap. 2.

S. JOANNES CHARISIUS. 44. Fugendi sunt in conversatione caduci mo-
ros, temporales et terreni, carnales et superbi,
scipios amantes, amatores pecunias, proeaces in-
ventores malorum, parentibus non obedientes,
insipientes, incompitos, sine affectu, sine misericordia,
tale fugiendo sunt. *Prote.*

45. Appetendi sunt sancti et humiles corde, he-
reditati et pacifici, misericordes, ingentes, contem-
pores mundi. *Hom. 3. de David et Sode.*

46. Nihil ita perniciosum est ut
pravorum hominum conversatio. *Hom. 69. sup.*
Matt.

47. Amanibus, quando non possunt versari
cum iis quos amant, nulla presentis utilitas est.
Hom. 20. ex Verbi locis in Matt.

48. Felix ista conversatio, despiciens homines,
Anglos querere, urbes deserere, 14 in soliditudine
invenire Christum. *Hom. 1. sup. Maran.*

49. Gravis et conversatio malorum; non enim
tam sit contagium sequitur, aut detegitur, quem
in pravorum hominum multitudine. *Hom. 56.*
sup. Joan.

50. Pessimorum conversatio, non bonam ho-
minum inuit opinionem. *Ibid.*

51. Conversatio cum reverentia est religiose,
nihil blasphemie resonat, nihil improbum; nihil
protervum, nihil arrogans. *Hom. 33. sup. Ep. ad*
Hebreos.

52. Nihil sic in veritate viam inducit, sicut
conversationis integritas. *Hom. 72. ad Popul. Antio-
chiae.*

53. Umbra quedam, ipsaque umbris maior,
nequitque est conversatio secularis; plena peri-
culorum plena formorium, et extreme crudam
servitio subjuga. *Ep. 6. ad Theodorum topac.*

54. Magnum honorum virorum usus, alijs a JOANNES
CONSUETUDINE. *JOANNES* MAGNUS.

55. Bonus esse veraciter non desiderat, quoniam
JOANNE TRISTI. *JOANNE TRISTI.*

56. Qualis habet vir, tali est: professionem
suum et habitu, et incessu demonstret. *Prote.*

57. Sit in gressu tuo simplicius, in moto pu-
ribus, in gestu gravioribus, in incessu honestus.

58. Nil dedecet, nihil fastidet, nihil petu-
lantie, nihil insolentie, nihil levitas apparet.

59. Animus enim in corpore habuit apparat,
corpore gestu animus proditur, corpore gestu
animi habitus panditur. *Liber 2. de Synonymis,*
cap. 8.

60. Nemo bonus secure cum malis habilit. *S. LAURENT.*
PART. 1. De Triumphi Christi episc. cap. 6.

61. Semper bonorum conversatio, malorum
persecutiones pertulit. *Part. 1. de Interiori con-
flictu.* cap. 2.

62. Non est tulam urbibus conversatio, ubi
omnium exuberant materies peccatorum, etiam
regnat, exercitum livor, rixæ conturbant, libido
dominatur, divitiae dilaniunt, voluptas blanditur,
socialis carnalium colligit animum efficiunt. *Part. 1. de Gesto connatu.* cap. 6.

63. Quantumlibet casta et sobria mortalis his-
tia ducatur, quidam tamen pulvere terrene
conversationis aspergitur. *Serm. 5. Quod ag.*

64. Secularium conversationes inueni a beo
segregant; quiproprie ipsos net alloquere, sed
alloquenter declina. *Parvulus.* 88.

65. Amanibus, quando non possunt versari
cum iis quos amant, nulla presentis utilitas est.
Hom. 20. ex Verbi locis in Matt.

66. Qui in multitudine versatur, assimilis vul-
neribus afflitio. *Ibid. orat. 2. de Luxuria.*

67. Nihil profest gloria bona conversationis in
principio, nisi sit gloriosus et finis. *Ep. 38. ad*
Thessalonianorum sanctissimam.

68. Ex conversatione malorum vita corrup-
ta traducitur. *Ibid. ep. 107. ad Amicum rum.*

- S. PETRUS
MAURITIUS
AUG. CLAVIN.
- RICH. A. S.
VICTORE
- ROBERTUS
BILLARD.
- S. THOMAS
AQUINAS.
- S. VALENTIAN.
- IN VITIS
PATR.
- ARISTOTELES.
- EMICETUS.
- BENETUS.
- CONVERSATIO.
69. Preuentibus conversatio tua lucet, absens fama in benedictione redoleat. *Opusc.* 46, cap. 6.
70. Semper similia similibus convenient; monachum monachis, clericum clericis, laicum laicos cohabitare. *Lib.* 4, *op.* 16, *ad Pontium*.
71. Talis conversationis aliquis fit, quales inspicit, quales attendit, et qualibus se jungit. *Part.* 2, *sup. Cant.*, *cap.* 16.
72. Quamvis obique noceat malorum conversatio, nusquam tamen magis, quam in convivis et compositionibus. *Super Psalm.* cx. vers. 5.
73. Ille qui inter malos bene conversatur, majoris virtutis esse ostenditur quam qui hene conservatur inter bonos. *Opusc. de perfect. vita spirituali*, *cap.* 20.
74. Omne opus, in quo studium humanae conversationis invigil, voluntarium requirit officium. *Hom.* 3, *de Arte vita*.
75. Non desunt solita divinitatis, ubi sunt actus bone conversationis. *Ibid.*, hom. 41, *de Parasitiss.*
76. Homo fugiens homines, similis est uva matura; qui autem cum hominibus libenter conversatur, sicut uva acerba est. *Lib.* 5, *Liber*, 1, num. 10.
77. Imperforabilis manet a sagittis inimici, quiqumq; quietem; qui autem amat misericordiam, crebra suspicet vulnora. *Lib.* 5, *Liber*, 2, num. 11.
78. Non mensurae te ipsum, sed adhucere bene conversanti. In *sententia*, sent. 65.

SENTENTIA PAGANORUM.

79. Non debet homo sibi mentis ubicunque conversari. In *cronon.*
80. Memento sic in vita esse versandum, tanquam in convivo. *Prose.*
81. Si quid enim circumferendo ad te perverterit, potrect manu partem modeste capito; prater? ne define; nondum adest? non longe appetitum extendit, sed expecta dum ad te perlatum fuerit. In suo *Enchiridio*, *cap.* 21.
82. Somuntur a conversantibus mores ebriosus convictores in amorem vini trahit; impudiconum crotus forte quoque, et siliceum virum emolliit; avaritia in proximos virus sumus transferit. *Lib.* 5, *de Ira*, *cap.* 7.
83. Quid tibi vita non praesup existimet quaria? turbam, nondum illi te tufo commiseris. *Prose.*
84. Inimica est multorum conversatio.
85. Quo maior est populus cui commiscemur, hoc periculi plus est. *Epist.* 7.

86. Avavior redeo, ambitionis, luxuriosior, imo vero crudelior, et inhumanior, quia inter homines sui. *Ibid.*
87. Recede in te ipsum, quantum potes; cum his versore, qui te meliore facti sunt; illos admittit, quos tu potes facere meliores. *Ibid.*
88. Nulla res magis animos honeste induit, dubiosque, et in pravum declinantes revocat ad rectum, quam bonorum virorum conveccatio. *Ep.* 94.
89. Avarus, corruptor, sevus, fraudulentus multum, macturi sunt, si prope te fuisse intente sunt; ad melhores transi. *Ep.* 104.
90. Qui ex quo animo malis immiscetur, malus est. *De Mortuis.*
91. Non tam valetudini profuit utilis regio, et salubrus eodem, quam animis parum firmis, in turba meliorum versari. *Lib.* 3, *de Ira*, *cap.* 7.
92. Tam honorum quam malorum, longa conservatio amorem inducit. *De Tranquillitate vita*, *cap.* 1.
93. Argumentum pessimi turba est; queramus quid optime factum sit, non quid usitassimum; et quid nos in possessione felicitatis aeternae constituant, non quid vulgo veritas pessimo interpellat problemat. *de Vita beata*, *cap.* 2.
94. Hoc erit tibi avaritia, quando avaro ardorque conjureris; heretici tumor, quando cum superbo conversheris; incident ibidines tuas adulterorum sodalitatis. *Epist.* 104.
95. Conversatio dissimilium bene composta disturbatur, et renovat affectus, et quidquid imbecillum in animo, nec percurrat est, exaserat. *De Tranquillitate*, *cap.* 15.

96. Turbam rerum hominumque desiderant, qui se pati nesciunt. Fecit ergo mihi Lucius, quod facere consuevit; et turba, quantum potes, te separa. *Lib.* 4, *Quæst. naturalium*.
97. Omnibus hominibus ita utere, quasi communis omnium post Deum curator. *Prose.*

SIXTUS
PHILIPPOVUL.

98. Omnibus hominibus male utitur, seipso male utitur. *Sent.* 201.
- Vide etiam titul. *Aversitas*, *sent.* 38; *Aversitas vita*, *sent.* 20; *Egregi foras*, *per totum*; *Edimatarias*, *per totum*; *Hareticus*, *sent.* 35; *Hypocrisia*, *sent.* 84; *Mundus*, *sent.* 130; *Religionis*, *sent.* 126; *Societas*, *per totum*; *Subjectio*, *sent.* 29.

- Etymologia.* Conversio dicitur quasi cordis unidique versio. In *decreto*, *part.* 2, *de Patenitencia*, *dist.* 1, *Cant. Convertermisi*.
- Converti, simul verti est. *Lib.* 2, in *l. Reg.*, *s. GREG. MAG.* *cap.* 1.

- S. ANTONIN.
- Definitio. Converti non est aliud, quam se a gratiam preparare. *Part.* 4, *tit.* 9, *de Divina gratia*, *cap.* 5, § 4.
- HUGO CARD.
- Conversio est qua homo a posterioribus ad anteriora transmutatur, hoc est, amore temporis, ad desiderium aeternorum. *Sup. Ecclesiasten*, *cap.* 8.

SENTENTIA PATRUM.

- ALANUS DE
RUPE.
1. Unus ad Religionem convergens, multis in seculo prestat potest conversio ad frugem hominum. *Part.* 4, *serm.* 2, *cap.* 31, *de Excellentia religionis Quingua*, 2, *excellens*, 9.

- S. AMBROSIUS.
2. Nihil Deo et Angelis gratius anima conversione. *Sup. Psalm.* xiii.

- S. AUGUSTIN.
3. Convertent se ad Dominum, major cura oritur, et avertitur donec carnalium negligitorum requestus impetus effractus consuetudine diuturna, et tumultuosis recordationibus conversionis eusesse ingeneris. *Lib.* 6 *Musicæ*, *cap.* 5.

4. Convertere ad eum quo es, ut ex ipso etiam melior sis, ex quo habes ut sis. *Lib.* 3, *de Lib.* *arbitri*, *cap.* 16.
5. Cum se voluntates recte superiore ad inferiora convertit, effectus mala: non quia malum est, quo se convertit, sed quia perversa est ipsa conversio. *Lib.* 12, *de Civit. Dei*, *cap.* 6.

6. Oqueramus lapidem, quo percutiatur incredulus, ut percussus quassetur, quassatur comminatur, communias in pulvere convertatur, conversus in pulvrem compluatur, complutus servatur, status faciat fructum, non qui igne consumatur, sed qui in horro recondatur. *De quinque harribus*, *cap.* 3.

7. Perfecta conversio paratum inventit Deum. *Sup. Psalm.* vi, *vers.* 4, *Converte, Domine*.
8. Ut homo si aliquip, convertat se ad illum a quo creatus est. *Sup. Psalm.* lxx.

9. Qui non vult converti in melius, caveat ne in deterioris perverterat, et overlat. *Ep.* 38, *ad Lectorum*.

- S. BENEDICTUS.
10. Corporis conversione si sola fuerit, nulla erit; forma siquidem conversionis est ista, non veritas, vacua virtus genere speciem pietatis. *Serm.* 1 *Quadragesima*.

11. Perfecta conversio est ad bonum, ut nil libertate, nisi quod deceat, vel licet. *de gratia et libero arbitrio*.

12. Novitas conversionis, non est novella vanitas. *de Vita solitaria, ad fratres de Monte Dei*.

13. Omnis nova conversio, adhuc pristine vita habet permissionem. *Serm.* 6, *ad Sororem*.

14. Multi convertentur ad Deum, non tamen mente quam corpore. *Ibid.*

15. Ille ad Deum in toto corde convertitur, qui

- ab omni malitia rerum corruptibilium ex toto corde primo avertitur. *Prose*.

16. Non potest quisquam ad Deum toto corde converti, nisi ab omni mundo fuerit ante aversus. *Ep.* *ad quemdam*.

17. Nullus ad bonum convertitur, nisi in bono *et bonaverit* detectetur. *Sup. Lamentat. Hieremis*, *cap.* 4, in *illud: Convertens animam meam*.

18. Siue in peccato est conversio per concuscentiam, et aversio per superbiham: sic in remedio est aversio a peccato per punitiatiem, et conversio ad Deum per benevolentiam. *Sup. Luc.* *serm.* 5, *in die Cinerum*.

19. Vere conversio levissimum est quidquid hie tolerant, si imaginem semperna letitiae pensant. *Serm.* 5, *in die Cinerum*.

20. Quatuor sunt que conversionem peccatoris impellunt, videlicet pudor, timor, spes, desperatione; pudor confessio, timor satisfactionis, spes futurae conversionis, desperatione remissionis; pudor de malitia, timor de punitiatiem, spes de misericordia, desperatione de venia. *Ibid.*, *serm.* 3, *super illud Joel.* 2 : *Convertismini ad me*.

21. Si vis quod proprieitatem libi Deus, convertaris ad Deum et revertaris a diabolo; convertaris ad virtutes, revertaris a vitiis. *Serm.* 2 *Dom.* 10, *post Pent.*

22. Nec peccati quantitas, nec vita enormitas, nec homini extremitas excludit a venia, si perfecta fuerit conversio voluntatis. *Serm.* 2 *Dom.* 10, *post Pent.*

23. Multi non ad Deum redirent, nisi a tribulatione coguntur. *Serm.* 2, *de S. Marcio*.

24. Conversus oportet valde esse sollicitus, et satigere, ut de religione orientis animas suas ornamenti dignissimis, id est dogmatibus veritatis, decoro pudicitie, splendore justitiae, candore pietatis. *Lib.* 10 *Recognitionum*.

25. Juveniores sunt illi dies, quibus renascuntur, vel reparantur quam illi, quibus nascuntur. *Hom.* 6, *de Pascha*.

26. Istam est vera et perfecta conversio, quando non solum possessio negligitur in robis, sed etiam passio repudiatur in moribus. *Ibid.*, *hom.* de *S. Maximo*.

27. Nullus efficietur beatus nisi qui, malis ac. *s. POLIGENT.* *et* *GRATIANT.*

28. Conversio tunc vera probatur in homine, si impietas et iniquitas pellitur ex corde. *Ibid.* *cap.* 16.

29. Conversio illa in conspectu Dei grata est et accepta, in qua simul et fidei rectitudine servatur, et vita bona regula custoditur. *Ibid.*, *c.* 17.

*S. CLEMENS
PAPA.**S. EUSEBIUS
EPISCOPUS.*

GLOSSA ORD. 30. Quamvis propria voluntate sé Deum con-verlamur, nisi tamén ille nos traxerit et cupidi-tatem nostram suo presilio corroboraret, non possumus esse salvi. *Svp. Hierent.*, cap. 3, in illud: *Conversionem*, etc.

31. Gratia Dei non convertimur, nisi et nostra voluntate convertamur. *Prose.*

32. Est autem quidam velamen nostra in-felicitatis sensibilis objectum, quod nisi illuminatio-Dei fuerit remedium, converti non vale-mus. *Super Threnos*, cap. 5, in illud: *Conversione nor-Domini*, etc.

33. Perfecta est conversio, ubi, cum cupiditate verius, carnalis queque rumpitur affectio. *Super Mattheo*, cap. 4.

34. Conversio securitatem parit. Lib. 24, *Moral.*, cap. 7.

35. Quisque in ipso conversionis initio magna plenaria dulcedine consolationis excipitur, sed darem labore posmedum experitur probationis. *Ibid.*

36. Tres modi sunt conversorum; inchoatio, mediocritas, perfectio. In inchoatione, inventant blandimenta dulcedinis; in medio tempore, cer-tam tentationem; ad extremum, perfectionem plenitudinis. *Ibid.*

37. Conversi prius dulcim suscipiant, quo conseruent; postmodum amara, et exerceant, et tunc denum suavia atque salubris, quo confirment.

38. Vilum umbrasque conversi inchoatio blanda permittit; aspera medietas probat; et plena post perfectio rotolar. *Ibid.*

39. Majus de peccatore converso, quam de sancto justo gaudium fit in celo; quia dux in praelio plus eum multum diligit qui, post fugam rever-sus, hostem fortiter premis, quam illum qui nunquam terga prehensit, et nunquam aliquid forti-ter gessi. *Prose.*

40. Si agriola illam amplius terram amat, quam post spinas uberes fruges portat quam eam, quia nunquam spinas habuit et nunquam for-talem morsum produlit. *Hom. 34, super Euseb.*, in illud *Lue. 15: Gaudium sicut in celo*, etc.

41. Conversio peccatoris vera tunc est, cum ad Creatorem sui beneplacitum uterque homo reduciatur. *Lib. 2, in I Cor.*, cap. 4.

42. In Ecclesia ultimum locum conversio tenet peccatorum. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

43. Nulla est conversio peccatoris, si conversus perseverant carere boni operis et unitate chari-tatis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

44. Tunc bene conversus peccator cernitur, cum digna afflictions austercitate delare militum quod loquendo confitetur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 2.

45. Conversi carere possunt crimina, sed omnia non possunt vitare peccata. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

46. Deus iustus et plus est; et, sicut perseverantibus in pravitate districtus est, ita ut con-versus miserios. *Lib. 9, in Registri*, iudic. 4, cap. 45, ep. 45; *ad Universos Episc. Sullit.*

47. Sepe electorum conversio plus finienda re-rugit, quam inchoando proponit, eti teplius peccatum inchoatur, ferventius extrema consumuntur. *Lib. 19 Moral.*, cap. 16.

48. Ne predictor vilen peccatorum conversio-nem asinnet, dum leviter convertere eos ad Dominum potest, difficiat conversio, ut con-versi diligantur amplius. *Lib. 4, in I Regum*, cap. 4.

49. Via bona et recta est, eam ad Religiosam vitam convertimur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 2.

50. Multa compassione indulget conversio peccatorum. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4.

51. Qui in conversione sua praterita deserunt, eti deserunt ut ad eadem defectuientia nonquam amplius reviviscunt. *Ibid.*

52. Non debet in peccatore converso despici quidquid fuit, qui cum coepit esse quod non fuit. *Lib. 18 Moral.*, cap. 16.

53. Peccatum humiliorum est mater, conver-sus. *Greg. Naz.* s. vero humiliatio. *Orat. 4, in Julianum*, cap. 1.

54. Conversio fit tribus modis: confessione, compunctione, mortificatione; confessione oris, compunctione mentis; mortificatione carnis. *Sup. Ioh.*

55. Cor ad Deum conversum est morale tem-plum, Ecclesia mystica. *Lib. 3, in Claustrum anima*, cap. 17.

56. Hec est perfecta transfiguratio, cum splen-dent facies mentis Deo, et vestimenta proximo. *Sup. Mattheo*, cap. 17.

57. Iusti iudicio Del fit ut, quia cum potes-s. *INNOC. II.* homo converti, non nulli cum vultu forte converti non possit. *Serm. 2 Dom. 1 Advent.*

58. Nihil est quod ita Deum exiliaret, sicut *s. JOANNES* conversio peccatorum, et a peccato ad virtutem regressus. *Hom. 25, sup. Genes.*

59. Fides hominem qui terrena est, si con-vertatur Deo familiarem efficit. *Hom. de Fide et lege naturae*.

60. Qui vult bonus fieri, nullus est ei impedimen-to, eti ex pessimorum numero ante fuerit. *Hom. 22, sup. 1, ad Cor.*

61. Logia gloria est ad Christum converti. *Hom. 7 sup. II, ad Corinth.* in illud 2: *Ex ecclesiis sunt tensio eorum.*

62. Eisi immensas pecunias pauperibus eroges,

plus tamen efficeris, si omni convertitis animam. *Bom. 3, sup. 1 Corinth.*

63. Nasquiam innocentissimus ille adversarius ir-ritatur grarius, quam cum suorum instrumento multa sibi crisi videt. *Ibid.*, Horn. 43.

64. Multi principia habent conversionis bona, illa vero male clauduntur; quidam autem et hinc incipiunt, et bene finiunt. *Lib. 2, de Sum. bono*, cap. 5, sent. 14.

65. Trimodium gentis est conversionis: inchoa-tionis cum dulcedine, modicatis cum labore, per-fectionis cum regno. *Lib. 2, de Sum. bono*, exp. 8, sent. 1.

66. Omnis conversus ante ex fletu inchoet peccatorum, et sic transeat ad desiderium super-norum. *Ibid.*

67. Quisquis ex deteriori jam melior esse co-pit, cavit ad acceptio extollit virtutibus, ne gra-vius per vanam gloriam corrum quam pruis cum per lapsum villorum jacet. *Ibid.*, c. 8, sent. 8.

68. Vita ante conversionem, quasi pacem in homine habent; quando autem expelluntur post conversionem, acrior virtute consurgunt. *Ibid.*, cap. 9, sent. 3.

69. Fiant iniuncta converso, quia peccatori prospere blandientur, et fiant blanda converso, quia peccatori adversi extirpant. *Ibid.*

70. Ante conversionem praecedit turba pecca-torum, post conversionem sequitur turba peccati-onum. *Prose.*

71. Illa se objicit, ne ad Deum convertamur; ista se ingredit, ne liberius cordis oculis Deum cernamus. *Ibid.*, cap. 9, sent. 5.

72. Ubi est Dei servus post conversionem ten-tari, quatenus a tempore negligenti sollicitibus vita ad virtutes animos per exercitum praeparat meritum. *Ibid.*, cap. 9, sent. 6.

73. Multos remissa converso in pristinos erro-res reducit ac vivendi tempore resolvit. *Prose.*

74. Horum ergo exempla quisque conversus erit non, dum timorem Del a tempore incipit, rur-sus mundus erroribus immersatur.

75. Trepidus in conversione otiosa verba et va-nas cogitationes esse notias non consipit; quod si a corpore mentis evigilaverit, que levia existimat, festinat quasi horrenda atque atrociter pitemscit. *Ibid.*, cap. 10, sent. 4.

76. Quidam primo conversione calore ad virtutes esse accingunt, accedentes vero progressu (cum immoderate terrenis robis incubantibus) pul-vere infirmi appetitus obscurantur. *Ibid.*, cap. 10, sent. 5.

77. Valet interdum conversis pro anima salute mutatio loci; plenariaque enim, dum mutatur lo-cus, mutatur et mentis affectus. *Prose.*

SENTENTIA PAGANORUM.

94. Optimus est portus ponitentis mutatio consilii. *Orat. 54, Philipp. 12.*

95. Argumentum est in melius translati animi, quod vita sua, quae adhuc ignorabat, videt. *SENECA.*

78. Congruum est inde etiam corporaliter averilli, ubi qui me illecebris deservedivit.

79. Nam locus tibi quisque prave vixit, hoc in aspectu mentis opponit, quod semper ibi vel cogitavit, vel gessit. *Ibid.*, cap. 10, sent. 7.

80. Amplius habetur Deus de anima desperata, et aliquando conversus, quoniam de ea, quae nunquam extitit perdita. *Ibid.*, cap. 14, sent. 2.

81. Immunditia vita prioris instaurata est per innocentiam boni finis. *Ibid.*, cap. 14, sent. 8.

82. Ille qui nos malos tolerat, non dubium est quia conversus clementer ignoscat. *Ibid.*, cap. 15, sent. 8.

83. Quoniam multi ex peccatoribus iniusti post-*LACT. FIRM.* riens effecti sunt, ex malis boni et ex improbis continuantes! *Prose.*

84. Quam multi in prima etate turpes, et omnium iudicio damnati, postmodum tamen laudabiles extiterunt. *Lib. de Ira Dei*, cap. 20.

85. Nequaquam sufficit, si a pravitate vita quicunque convertitur, nisi et propria vita gladio spiritus mortificare conatur! *Serm. 3, de S. Anastasio.*

86. Plorosque vidimus in principio conversio-nis, ita discretionis infregisse repugna, ut laudum solemnis inhabiles redderentur, et apparatu deinceps lautori foveri indigerent. *Ser. 58, de S. Andrea.*

87. Cum mens convertitur, destruitur quod *PHIL. JUD.* aversum fuerat. *De confusione linguarum.*

88. Peccatorum mutatione, non opes, non regnum, non imperium conferendum est. *De Abraham.*

89. Cessat vindicta divina, si conversio pre-*A. PROSPER.* cursa humana. *Sent. 210.*

90. Non sanat unius conversio crimina pluri-*SALVIANUS.* morum. *Lib. 3, de Gubernat. Del.*

91. Novum prorsus conversionis genus! licet non faciunt, et illiciunt committunt; non est hos converso, sed aversio. *Ibid.*, lib. 5.

92. Post peccata, quibus homo recessit a Deo, eius praecipua transgrediens, se convertens, ad majora debet manum extendere, et non esse mo-derocius contentus. *Opusc. contra retrahentes ab ingressu religionis*, cap. 5.

93. Intelligat unusquisque parum sibi *PRO. A. VALERIAN.* dese conversionis famam, nisi in contemptu mundi amaverit disciplinam. *Horn. 4, de Bono discipl.*

94. Optimus est portus ponitentis mutatio consilii. *Orat. 54, Philipp. 12.*

95. Argumentum est in melius translati animi, quod vita sua, quae adhuc ignorabat, videt. *SENECA.*

96. Pars magna pietatis est velle fieri bonum. Ep. 34.
 97. Nemo se mutat, qui mutari desperat. De *Mutatio*.
 98. Vix quisquam in bonum nisi ex malo transiret. In suis *Proverb.*

Vide etiam titul. sequentes, *Judicium extrimum*, sent. 95; *Mutatio*, *Negotium*, sent. 13; *Necessitas*, per *Iotum*; *Predicatio*, sent. 143; *Principi*, sent. 65; *Tentatio*, sent. 387, 488.

S. ANSELMUS.

1. Qui differt in futuram, et forsitan non futuram etiam, suum vimam corrigeret, certum bonum dimittit el, contemnendo procul dubio quod perdit, probat se non amare quod expectat et meritorum non accipere. *Prose.*

2. Qui bonum quod vult facere, ut minus fiat, differt: si melius bonum est, certum est; si autem melius bonum dubium est, ad perdere minus bonum, minus est damnosum et irreparabile; certum est, ut accelerare facere bonum minus, ne minus expectando magis, non faciat minus nec minus. Epist. 1, ad *Hesinandum*.

3. Conversione dilata difficulter est, accelerata facilior; ideoque non debet quis esse piger, et tardus ad conversionem. *Peccato.*

4. Diabolus enim quanto diutius possedit, tanto difficulter dimittit.

5. Quanto quis magis tardat conversionem, tanto magis inducitur. Part. 2, tit. 9, cap. 43, § 4.

6. Quandiu, quandiu, cras et cras? quare non modo, quare non haec hora finis turpidius minus? Lib. 8 *Confess.*, cap. 12.

7. Malos dicti spes dilationis, dum saepe dilatus viciros putant, et perdites mires aliquando in melius, mutaturos. Lib. *Quast.*, *Festiv.*, ex *Mattayo*, quost. 11.

8. Magna Dei misericordia in hoc quod diem vita tibi incertum fecit, ut nescias quando hinc emigrabis; et quotidie speras te aliquid conversionum, in hoc ejus magna misericordia. Sup. *Psalm.* cxxv, vers. 8.

9. Noli dixeris, cras me convertam, cras Deo placebo. Quid dicas? Deus conversione tuae indulgentiam promisit, sed dilationem tuae diem crastinum non promisit. *Ibid.*, vers. 8.

10. Dissoluta et paralytica cogitatio est de crastina cogitare conversionem, et hoferiannam negligere. Serm. 71, ad *Frates in ermo*.

11. Fratres, non tardetis converti ad Dominum; sunt enim qui preparant conversionem, et diffe-

runt, et fit in illis vox corvina, cras, cras. *Prose.*

12. Corvus de arcis missus, non est reversus; non querit Deus dilationem in voce corvina sed confessionem in genua columbino.

13. Missa est columba et reversa est. Quandiu cras, cras? observa ultimum cras, quia ignoras quod si ultimum cras. Super *Psalm.* cii, vers. 8.

14. Manguetus Dominus, longanimus Dominus, misericordus Dominus; sed et justus Dominus, et verax Dominus; largitur illi spatium correctionis, sed et plus amas dilationem quam emendationem. *Prose.*

15. Semper expetas, et de misericordia Dei tibi plenarium polliceris, quasi illi qui tibi per patientiam promisit indulgentiam, promiserit tibi prælioxiem vitam. Sup. *Ecclesiast.* 10, cap. 8, tract. 33.

16. Si obtulisti florē juvenitū tūx diabolo, solēta leonē senectūtē tua immoīre non differas Christo. Serm. 8, ad *Frates in ermo*.

17. Ihsa diatio res est, que multos occidit, sicut dicunt, cras, cras, et subito ostm̄ clauduntur; remansit foris cum vox corvina, qui non habuit genitum columbinum. *Prose.*

18. Indulgentiam Deus promisit tibi, crastinum dicim quod tibi promisit?

19. Ihsa mili legis indulgentiam te accepturum, si te corixeris; lege illi mili, quantum viciora sis. Non lego, inquis; nescis ergo quantum viciatur sis, esto correctus et semper paratus.

20. Noli timere, nec expectare diem ultimum tamquam furem, qui dormienti perfidat parlemento; sed vigila, et corrige te hodie.

21. Quid differt in crastinum? longa vita erit; ipsa longa sit; prandium bonum longum nemo differt, et vitam malam longam vis habere? utique si longa erit; melius bona erit; si brevis erit, bene factum est ut bona produceretur; sic homines negligunt vitam suam, ut nolint habere malam, nisi ipsam. Serm. 16, de *Veritate Dom.*

22. Quare differt vocante te certus de mercere, incertus de die? vide ne forte quod tibi illi daturus est promittendo, tu tibi auferas diffrendo. *Ibid.*, serm. 59.

23. Quid differt in crastinum? longa vita erit; ipsa longa sit; prandium bonum longum nemo differt, et vitam malam longam vis habere? *Prose.*

24. Utique si longa erit, melius bona erit; si brevis erit, bene factum est ut bona produceretur; sic homines negligunt vitam suam, ut nolint habere malam, nisi ipsam.

25. Villam enim? bonam queris; uxorem vis

96. Pars magna pietatis est velle fieri bonum. Ep. 34.
 97. Nemo se mutat, qui mutari desperat. De *Mutatio*.
 98. Vix quisquam in bonum nisi ex malo transiret. In suis *Proverb.*

Vide etiam titul. sequentes, *Judicium extrimum*, sent. 95; *Mutatio*, *Negotium*, sent. 13; *Necessitas*, per *Iotum*; *Predicatio*, sent. 143; *Principi*, sent. 65; *Tentatio*, sent. 387, 488.

S. ANSELMUS.

1. Qui differt in futuram, et forsitan non futuram etiam, suum vimam corrigeret, certum bonum dimittit el, contemnendo procul dubio quod perdit, probat se non amare quod expectat et meritorum non accipere. *Prose.*

2. Qui bonum quod vult facere, ut minus fiat, differt: si melius bonum est, certum est; si autem melius bonum dubium est, ad perdere minus bonum, minus est damnosum et irreparabile; certum est, ut accelerare facere bonum minus, ne minus expectando magis, non faciat minus nec minus. Epist. 1, ad *Hesinandum*.

3. Conversione dilata difficulter est, accelerata facilior; ideoque non debet quis esse piger, et tardus ad conversionem. *Peccato.*

4. Diabolus enim quanto diutius possedit, tanto difficulter dimittit.

5. Quanto quis magis tardat conversionem, tanto magis inducitur. Part. 2, tit. 9, cap. 43, § 4.

6. Quandiu, quandiu, cras et cras? quare non modo, quare non haec hora finis turpidius minus? Lib. 8 *Confess.*, cap. 12.

7. Malos dicti spes dilationis, dum saepe dilatus viciros putant, et perdites mires aliquando in melius, mutaturos. Lib. *Quast.*, *Festiv.*, ex *Mattayo*, quost. 11.

8. Magna Dei misericordia in hoc quod diem vita tibi incertum fecit, ut nescias quando hinc emigrabis; et quotidie speras te aliquid conversionum, in hoc ejus magna misericordia. Sup. *Psalm.* cxxv, vers. 8.

9. Noli dixeris, cras me convertam, cras Deo placebo. Quid dicas? Deus conversione tuae indulgentiam promisit, sed dilationem tuae diem crastinum non promisit. *Ibid.*, vers. 8.

10. Dissoluta et paralytica cogitatio est de crastina cogitare conversionem, et hoferiannam negligere. Serm. 71, ad *Frates in ermo*.

11. Fratres, non tardetis converti ad Dominum; sunt enim qui preparant conversionem, et diffe-

ducere? bonam eligis; filios tibi vis nasci? bonos optas; caligis locas? non vis malas, et vitam amas malam.

20. Quid te offendit vita tua, quam solam vis malam, ut inter omnia bona tua solus sis malus? *Ibid.*, serm. 19.

S. BEDA.

21. Ne tardare velis, si quem convertere possis.

In suis *Proverb.*, verbo No.

S. BEURANT.

22. Ne ob aliud qui renunt, et differunt converti ad Deum, nisi quia gravem et severum imminuat, qui pius est; durum et implacabilem, qui misericordus est; ferum et terribilem, qui amabilis est. Serm. 38, sup. *Cant.*

S. BONAV.

23. Qui tarde convertiuntur, parum seminant: qui cito convertiuntur, multum seminant, et multum metu metu possunt. Serm. 5, in *Dio Cineram*.

24. Cave periculum, si enim penitentes medica difficit, morbus animis angelus, insuper in veteratus difficit sanator. *Prose.*

25. Periculoso est, et interitus vicinum, ad mortem prostrabile penitentis remedium. Ser. 5, in *Dio Cineram*.

S. ELIGIUS.

26. Pecator dum labitur, non differat possestionem, quia nescit tempus penitendi accepit, et ait digno penitebit. Hom. 9.

S. EUSEBIUS.

27. Periculoso est in ultimum diem promissa securitas. *Prose.*

28. Stolidissimum est, ut causa, quae de necessitatibus agitur, ait, nonnulli vero coaci plagi convertuntur, qui ex devotione non converterantur. Lib. 2, de *Summa bone*, cap. 7, sent. 8.

29. Trahit iniuriam ut fumicuum, qui tardat ad Deum converti. *Ibid.*, cap. 23, sent. 12.

30. Metendum est ne dum ad finem differt conversione, in certa opepet mors, antequam subveniat penitentia. *Prose.*

31. Quare eti boni est ad extremum conversionis, tamen multo melior est, que longe ante finem agitur, ut ab hac vita securius transeat. Lib. 2, de *Offic.* *Ecclesiastic.*, cap. 16.

32. Nemo desperandum est, dum in hoc cor-

S. BIEDOU.

33. Periculoso est in ultimum diem promissa securitas. *Prose.*

34. Stolidissimum est, ut causa, quae de necessitatibus agitur, ait, nonnulli vero coaci plagi convertuntur, qui ex devotione non converterantur. Lib. 2, de *Offic.* *Ecclesiastic.*, cap. 16.

35. Nemo desperandum est, dum in hoc cor-

S. LEO PAPA I.

36. Effugere intoleranda supplicia et incenda geterna non poterunt, qui se ad meliora non converterant. Hom. 3, de *Epiphania*.

S. FELIX.

37. Ipsa sibi est pernicioseissimum inimicus, quisquis male vivens vitam non mutat antequam finit. Lib. 2, de *Itemis peccator.*, cap. 6.

38. Si quis noluerit hic ad Deum converti, et a mala vita ad bona vita studia commutari, nec ille immutabilis, ubi felicitate mutatis iustis immortalitas et incorruptionis conferatur, *Ibid.*, cap. 43.

39. Cum pia intentio ad conversionem vocat, sed adhuc ab has intentione carnis infirmitas rovecat, quasi quibusdam vineis animalia ligna precepit. Lib. 30, *Moral.*, cap. 12.

40. Celerius conversionis plenamente oritur ex precipitatio consilii, non incremento devotionis. Lib. 4, in *I Regum*, cap. 4.

41. Qui dum convertiuntur, non converso- cap. 17.

42. Non est ita dilatio tibi ne forte, si ni-

S. PETRUS

MAURITIUS

CUX.

43. Ne Predicator vilam peccatorum conversio-

ne astimet, dum leviter convertere eos ad Do-

mum potest, differunt conversiones, ut converti-

diligantur amplius. Lib. 4, in *I Regum*, cap. 4.

44. Nunquam est sera conversio: Letro de cruce

S. HUGO CARD.

45. Non adeo tarde quis ad Deum convertitur,

S. PETRUS

MAURITIUS

CUX.

46. Multis modis terret Deus homines, ut vel

S. ISID. HIS.

sero convertantur, atque exinde magis erubent

quod tam diu expectati sunt ut redirent.

Prose.

47. Nam nunc minis, nunc plagis, nunc re-

velationibus quosdam concutit, ut qui voluntate

converti despicunt, commoti terroribus conver-

tantur.

48. Plorique ex sola mentis devotione conver-

tuntur ad Deum, nonnulli vero coaci plagi con-

vertuntur, qui ex devotione non converterantur.

Lib. 2, de *Summa bone*, cap. 7, sent. 8.

49. Trahit iniuriam ut fumicuum, qui tar-

dat ad Deum converti. *Ibid.*, cap. 23, sent. 12.

50. Metendum est ne dum ad finem differt

conversione, in certa opepet mors, ante quam sub-

veniat penitentia. *Prose.*

51. Quare eti boni est ad extremum conver-

sionis, tamen multo melior est, que longe ante

finem agitur, ut ab hac vita securius transeat.

Lib. 2, de *Offic.* *Ecclesiastic.*, cap. 16.

52. Nemo desperandum est, dum in hoc cor-

3 PETRUS

DAMASCUS.

53. Extrema insania est, negotium animo, in

necessitatibus differe articulum, donec desiderium

sum falsa expectatione loventur tonitruum di-

vine indignationis absterret. Ep. 102, ad *Radi-*

gensem Abbatem.

54. Muta vitam dum vivis in hac vita, ne si

forte modo, cum potes, distuleris mulare, tunc

volens-mutare, cum non poteris, cogaris tenere.

Lib. 3, ep. 40.

55. Ne temelipsum decipias, ne ulterius diffe-

ras, ne salutis tue remedium de die in diem

procrastinando animam tuam seducas; sed intra

cito, dum licet, in portum conversionis, ne te

impinacis mortis absorberit fluctus, et austriani ge-

hemine deglutiat barathrum. Lib. 4, ep. 3, ad

quendam epis.

56. Non est ita dilatio tibi ne forte, si ni-

mium procrastinaveris, invidius satanas, sancto

96. Pars magna pietatis est velle fieri bonum. Ep. 34.
97. Nemo se mutat, qui mutari desperat. De *Mutatio*.
98. Vix quisquam in bonum nisi ex malo transiret. In suis *Proverb.*

Vide etiam titul. sequentes, *Judicium extrimum*, sent. 95; *Mutatio*, *Negotium*, sent. 13; *Nevilus*, per *Iotum*; *Predicatio*, sent. 143; *Principi*, sent. 65; *Tentatio*, sent. 387, 488.

1. Qui differt in futuram, et forsitan non futuram etiam, suum vimam corrigeret, certum bonum dimittit el, contemnente procul dubio quod perdit, probat se non amare quod expectat et meritorum non accipere. *Prose.*

2. Qui bonum quod vult facere, ut minus fiat, differt: si melius bonum est, certum est; si autem melius bonum dubium est, ad perdere minus bonum, minus est damnosum et irreparabile; certum est, ut accelerare facere bonum minus, ne minus expectando magis, non faciat minus nec minus. Epist. 1, ad *Hesinandum*.

3. Conversione dilata difficulter est, accelerata facilior; ideoque non debet quis esse piger, et tardus ad conversionem. *Peccato.*

4. Diabolus enim quanto diutius possedit, tanto difficulter dimittit.

5. Quanto quis magis tardat conversionem, tanto magis inducatur. Part. 2, tit. 9, cap. 43, § 4.

6. Quandiu, quandiu, cras et cras? quare non modo, quare non hac hora finis turpidius minus? Lib. 8 *Confess.*, cap. 12.

7. Malos dicti spes dilationis, dum saepe dilatus viciros putant, et perdites mires aliquando in melius, mutaturos. Lib. *Quast.*, *Festiv.*, ex *Mattayo*, quost. 11.

8. Magna Dei misericordia in hoc quod diem vita tibi incertum fecit, ut nescias quando hinc emigrabis; et quotidie speras te aliquid conversionum, in hoc ejus magna misericordia. Sup. *Psalm.* cxxv, vers. 8.

9. Noli dixeris, cras me convertam, cras Deo placebo. Quid dicas? Deus conversione tuae indulgentiam promisit, sed dilationem tuae diem crastinum non promisit. *Ibid.*, vers. 8.

10. Dissoluta et paralytica cogitatio est de crastina cogitare conversionem, et hoferiannam negligere. Serm. 71, ad *Frates in ermo*.

11. Frates, non tardetis converti ad Dominum; sunt enim qui preparant conversionem, et diffe-

runt, et fit in illis vox corvina, cras, cras. *Prose.*

12. Corvus de arcis missus, non est reversus; non querit Deus dilationem in voce corvina sed confessionem in genua columbino.

13. Missa est columba et reversa est. Quandiu cras, cras? observa ultimum cras, quia ignoras quod si ultimum cras. Super *Psalm.* cii, vers. 8.

14. Manguetus Dominus, longanimes Dominus, misericordus Dominus; sed et justus Dominus, et verax Dominus; largitur illi spatium correctionis, sed et plus amas dilationem quam emendationem. *Prose.*

15. Semper expetas, et de misericordia Dei tibi plenarium polliceris, quasi illi qui tibi per patientiam promisit indulgentiam, promiserit tibi priuilegium vitam. Sup. *Eccles. Jov.*, cap. 8, tract. 33.

16. Si obtulisti florē juvenitū tūx diabolo, solēta leonē senectūtē tua immoīre non differas Christo. Serm. 8, ad *Frates in ermo*.

17. Ihsa diatio res est, que multos occidit, sicut dicunt, cras, cras, et subito ostm̄ clauduntur; remansit foris cum vox corvina, qui non habuit genitum columbinum. *Prose.*

18. Indulgentiam Deus promisit tibi, crastinum dicim quod tibi promisit?

19. Ihsa mili legis indulgentiam te accepturum, si te corixeris; lege illi mili, quantum viciora sis. Non lego, inquis; nescis ergo quantum viciorū sis, esto correctus et semper paratus.

20. Noli timere, nec expectare diem ultimum tamquam furem, qui dormienti perfidat paratem; sed vigila, et corrige te hodie.

21. Quid differt in crastinum? longa vita erit; ipsa longa sit; prandium bonum longum nemo differt, et vitam malam longam vis habere? utique si longa erit; melius bona erit; si brevis erit, bene factum est ut bona produceretur; sic homines negligunt vitam suam, ut nolint habere malam, nisi ipsam. Serm. 16, de *Veritate Dom.*

22. Quare differt vocante te certus de mercere, incertus de die? vide ne forte quod tibi illi daturus est promittendo, tu tibi auferas diffrendo. *Ibid.*, serm. 59.

23. Quid differt in crastinum? longa vita erit; ipsa longa sit; prandium bonum longum nemo differt, et vitam malam longam vis habere? *Prose.*

24. Utique si longa erit, melius bona erit; si brevis erit, bene factum est ut bona produceretur; sic homines negligunt vitam suam, ut nolint habere malam, nisi ipsam.

25. Villam enim? bonam queris; uxorem vis

96. Pars magna pietatis est velle fieri bonum. Ep. 34.

97. Nemo se mutat, qui mutari desperat. De *Mutatio*.

98. Vix quisquam in bonum nisi ex malo transiret. In suis *Proverb.*

1. Qui differt in futuram, et forsitan non futuram etiam, suum vimam corrigeret, certum bonum dimittit el, contemnente procul dubio quod perdit, probat se non amare quod expectat et meritorum non accipere. *Prose.*

2. Qui bonum quod vult facere, ut minus fiat, differt: si melius bonum est, certum est; si autem melius bonum dubium est, ad perdere minus bonum, minus est damnosum et irreparabile; certum est, ut accelerare facere bonum minus, ne minus expectando magis, non faciat minus nec minus. Epist. 1, ad *Hesinandum*.

3. Conversione dilata difficulter est, accelerata facilior; ideoque non debet quis esse piger, et tardus ad conversionem. *Peccato.*

4. Diabolus enim quanto diutius possedit, tanto difficulter dimittit.

5. Quanto quis magis tardat conversionem, tanto magis inducatur. Part. 2, tit. 9, cap. 43, § 4.

6. Quandiu, quandiu, cras et cras? quare non modo, quare non hac hora finis turpidius minus? Lib. 8 *Confess.*, cap. 12.

7. Malos dicti spes dilationis, dum saepe dilatus viciros putant, et perdites mires aliquando in melius, mutaturos. Lib. *Quast.*, *Festiv.*, ex *Mattayo*, quost. 11.

8. Magna Dei misericordia in hoc quod diem vita tibi incertum fecit, ut nescias quando hinc emigrabis; et quotidie speras te aliquid conversionum, in hoc ejus magna misericordia. Sup. *Psalm.* cxxv, vers. 8.

9. Noli dixeris, cras me convertam, cras Deo placebo. Quid dicas? Deus conversione tuae indulgentiam promisit, sed dilationem tuae diem crastinum non promisit. *Ibid.*, vers. 8.

10. Dissoluta et paralytica cogitatio est de crastina cogitare conversionem, et hoferiannam negligere. Serm. 71, ad *Frates in ermo*.

11. Frates, non tardetis converti ad Dominum; sunt enim qui preparant conversionem, et diffe-

ducere? bonam eligis; filios tibi vis nasci? bonos optas; caligis locas? non vis malas, et vitam amas malam.

20. Quid te offendit vita tua, quam solam vis malam, ut inter omnia bona tua solus sis malus? *Ibid.*, serm. 19.

S. BEDA.

21. Ne tardare velis, si quem convertere possis. In suis *Proverb.*, verbo No.

S. BEURANT.

22. Ne ob aliud qui renunt, et differunt converti ad Deum, nisi quia gravem et severum imminuat, qui pius est; durum et implacabilem, qui misericordus est; ferum et terribilem, qui amabilis est. Serm. 38, sup. *Cant.*

S. BONAV.

23. Qui tarde convertiuntur, parum seminat: qui cilo convertiuntur, multum seminat, et multum metu metu possunt. Serm. 5, in *Dio Cineram*.

24. Cave periculum, si enim penitentes medica difficit, morbus animis angelus, insuper invenitator difficit sanarum. *Prose.*

25. Periculoso est, et interitus vicinum, ad mortem prostrabile penitentie remedium. Ser. 5, in *Dio Cineram*.

S. ELIGIUS.

26. Pecator dum labitur, non differat posse-
nitum, quia nescit tempus penitendi accepit,

S. EUSEBIUS.

Eusebius.

27. Pecatoribus est in ultimum diem pro-
missa securitas. *Prose.*

28. Stolidissimum est, ut causa, quae de ne-
cessitatibus agitur, admodum, mutabilitatis vilis de-
ficiens committatur extremis.

31. Odibile est apud Deum, quando homo sub-
fiducia penitentia in sequentia reservatis, li-
beris peccati. Hom. de *Latre*.

32. Effugere intoleranda supplicia et incenda
getra non poterunt, qui se ad meliora non con-
verterunt. Hom. 3, de *Epiphania*.

S. FELICIT.

37. Ipsa sibi est pernicioseissimum inimicus, quis-
quis male vivens vitam non mutat antequam fi-
nit. Lib. 2, de *Itemis peccator.* cap. 6.

38. Si quis noluerit hic ad Deum convertere, et
ad aliiae ab has intentione carnis infirmitas re-
voeat, quasi quibusdam viciis anima ligata
precepit. Lib. 30, *Moral.*, cap. 12.

39. Celerius conversionis plenaria oritur ex
precipitatio consilii, non incremento devo-
tio. Lib. 4, in *I Regum*, cap. 4.

40. Celerius conversionis plenaria oritur ex
principiis etiam in portum conversionis, ne te
languore repentina opprimant casus, ne te in-
opinata mortis absorberat fluctus, et astutus ge-
hemma deglutiat barathrum. Lib. 4, ep. 3, ad
quendam epis.

41. Non est ita dilatio tibi ne forte, si ni-
mium procastinaveris, invidus satanas, sancto

nem estimet, dum leviter convertere eos ad Do-
minus potest, differunt conversionis, ut converti-
diligantur amplius. Lib. 4, in *I Regum*, cap. 4.

43. Ne expetas ut bonus sis, sed iam fieri in. S. GREGOR. NAZ.

44. Nunquam est sera conversio: Letro de cruce S. BIEUON.

45. Non adeo tarde quis ad Deum convertitur, s. HUGO CARD.

46. Non sufficiat ei residuum tempus vite quantum libet brevi ad peragendum iter peregrinationis, si velet. Sup. *Prov.*, cap. 41.

47. Multis modis terret Deus homines, ut vel S. ISID. HISP., sero convertantur, atque exinde magis erubentur quod tam diu expectati sunt ut redirent. *Prose.*

48. Plerique ex sola mentis devotione conver-
tuntur ad Deum, nonnulli vero coaci plagi con-
vertuntur, qui ex devotione non converterantur.
Lib. 2, de *Summa bone*, cap. 7, sent. 8.

49. Trahit iniuriam ut fumicatum, qui tar-
dat ad Deum converti. *Ibid.*, cap. 23, sent. 12.

50. Metendum est ne dum ad finem differt
conversione, in certa opepet mors, antequam sub-
veniat penitentia. *Prose.*

51. Quare eti boni est ad extreum conver-
sionis, tamen multo melius est, que longe ante
finem agitur, ut ab hac vita securius transeatur.
Lib. 2, de *Offic.* *Ecclesiastic.*, cap. 16.

52. Nemo desperans est, dum in hoc cor-
pone constitutus est; quia nonnunquam quod
difficiliter statim differit, consilio mutuorū pro-
ficit. Ep. 92, ad *Botic. Narbonens.*, cap. 6.

53. Extrema insania est, negotium animo, in
necessitatibus differe articulum, donec desiderium
sum falsa expectatione loventem tonitruum di-
vine indignationis absterret. Ep. 102, ad *Radi-
gensem Abbatem*.

54. Muta vitam dum vivis in hac vita, ne si
forte modo, cum potes, distuleris mulare, tunc
volens mutare, cum non poteris, cogaris tenere.
Lib. 3, ep. 10.

55. Ne temelipsum decipias, ne ulterius diffe-
ras, ne salutis tue remedium de die in diem
procrastinando animam tuam seduces; sed intra
cito, dum licet, in portum conversionsis, ne te
languore repentina opprimant casus, ne te in-
opinata mortis absorberat fluctus, et astutus ge-
hemma deglutiat barathrum. Lib. 4, ep. 3, ad
quendam epis.

56. Non est ita dilatio tibi ne forte, si ni-
mium procastinaveris, invidus satanas, sancto

S. PROSPER. ad Deum itineri tuo obiecit ponat, et gressus tuos (ne implore possis bonum) propositum quod inclusasti retardet. Lib. 5., ep. 6, ad *Humbertum Archidiacorum.*

37. Remedia conversionis ad Deum nullis emulacionibus sunt differenda, ne tempus correctionis periret tardifice.

38. Qui enim ponentem promisit indulgentiam, dissimilant diem crastinum non spondunt. *Sent. 71.*

39. Qui ponentem differt in tempora posteriora non festinat hic premere, qui praeferat, non assequunt similitudinem. *Super Joan.* cap. 5.

SENTENTIA PAGANORUM.

40. Quocunq; tandem differes praestantissima quae tibi vendicare? Accipisti precepta quae amplectente tibi fuerint, eaque amplexus es; quadam igitur adhuc doctorem expectas, cujus inventum tui correctione differas? Non iam adolescentis es, sed matuta recte vir; itaque si negligenter et cesseris ex sub inde mortuorum, proposito propositum adjunxeris, et dies alios post alios considerans, non animadverteris nihil ut proficeas, sed hominem plenius forcari viventem quam morientem? In *Enchirid.* cap. 76.

41. Quan serum est, tune velle incipere, cum desiderium est! *Prose.*

42. Quia tam stulte mortalitatem olidivit, in quinquagatinum et sexagesimum annum differe vana consilia; et inde vello vitam inchoare, quo paci prodierunt? *In brevitate vita.* cap. 4.

43. Maxima vita iactura, dilaato est; illa pri-
mum quemque extrahit diem, illa eripit presen-
tia, dum ulcerata promittit. *Prose.*

44. Maximum rivendi impedimentum, est ex-
pectatio que pendit ex crastino.

45. Perda hodiernum, dum quod in manu for-
tunae possum est disponis, quod in tua dimittis.
De brevitate vita. cap. 9.

46. Dura differt vita, transcurrit. *Ep. 1.*

47. Nihil differamus, sic formenos animum, tamquam ad extremum vite ventum sit. *Prose.*

48. Maximum vite vitium est, quod semper

aliquid ex illa differtur. *Epist. 101.*

49. Multos vitam differentes, mors juncta gene-
rat; itaque omnis dies velut ultimus judicatur.
De Morsib.

CONVICUM.

B. BASILII MAGNUS. *Definitio.* Omne verbum quod ex affectu igno-
rancia afficiendi dicitur, convicium est, clamans

ipsum verbum non videatur contumeliosum, in
quest. compendijs explicatis, quest. 23.

Convicium, est imponere vel irrogare aliqui cri-
eros, ord. men vitium, Sup. *Ecclesiastic.*, cap. 23.

Convicium est turpis verborum infamatio. **HUGO CARD.**

Sup. *Ecclesiastic.*, cap. 5.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quando aliquis nobis convicetur, tunc si. **S. AMBROSII.**
lentum extorcamus, tunc muti fieri non erubescamus. Lib. 1 *O/fc.*, cap. 5.

2. Iusti est convicium dissimilare, nihil loqui,
plus committere bonorum iudicio, quam crimi-
nantis insolentia. *Ibid.*

3. Bene sibi conscient falsis non debet moriri,
ne, estimare plus ponderis in alieno esse convi-
cio, quam in suo testimonio. *Ibid.*

4. Si servus convicetur dicat, justus facet; si
infirmus contumeliam faciat, justus facet; si
panceri ministratur, justus non respondet. *Ibid.*

5. In quibus peccator convicetur, ad dicitur
peccatum, pudeat crescere, angustus dolor. *Ibid.*, cap. 48.

6. Convicium huius tamam, et charitatem extin-**S. AUGUSTIN.**

guit. *De Amicitia.* cap. 13.

7. Quid ecclesiastis improposito, quod eliam
falsa oblatione innocens faciem miserando ru-
bore perfundit? *Ibid.*

8. Abiungimus convicium, quorum ulla est Deus,
Sicut David convicuit impetrans a Salomonis occi-
sionis est. *Ibid.*

9. Non agit ut officiar homini convicando su-
per, sed errorum convincedo salvior. Lib. 3,
contra litteras Petras. cap. 4.

10. Quamvis te irritet quiesce, quamvis convi-
cetur, tu tamen patiens esto, ne rependas contumelias,

et melius tecendo vincere injuriam. *In Ecclesiastis catholicae* concordat.

11. Quicunque convicio, vel maledicto, vel ex-
timis objectis aliquam lassent, meminerit, satisfac-
tionis quoniamcum emare quod fecit. *Regula 3.*

12. Gravissimum est convicium, sed maius
malum id est facient, quam patienti. *Contra 9.* **S. EPIPHANII.**

13. Veri miser ac deplorabns est ille, qui con-
vicis in proximos conformans se assuevit; quid
hoc sceleris graviss? *In Maledictione.*

14. Quoniamque mentes plus angelis quam
convicio creantur, quoniamque vero plus convicio
quam flagella castigant. Lib. 7, cap. 1 *Nova.*

15. Nullus vos ibi lingua implect, nisi con-
scientia non accusat. Lib. 6, in *Registro*, index, 15,
cap. 478, Epist. 14, ad *Constantium*, ep. *Mediolan.*

S. IERONYM. 16. Difficile evadit opprobia, cui est amica
justitia. In *Regula monachorum*, cap. 19.

HUGO CARD. 17. Multi sunt ita parsi ad convicia, ut medi-
co verbo concepati, statim evomant quidquid ma-
li sciunt, ei quandoque quod nesciunt, fingunt.
Super Prov., cap. 25.

S. JOANNES CHRYSOST. 18. Ne misericordia dicitur? landa tu:
convicia dixit? die tu praeconia. Hom. 31, sup.
Act. Apost.

19. Conviciorum bonum charitatis omnino est-
rumpit, et mille proximum involvit incommodis.
Prose.

20. Inges in iniurias conflat, et Christi membra
discripsi, ne desiderabilem Deo pacem singulis
quibusque diebus proliget, amplissimumque dia-
bolo campum per convicia aperiens, eumque offi-
cios fortiorum. Hom. 16, super *Math.*

21. Mordere somnabimur, proen est a Chris-
tiano. *Serm. 17.* supra *Ep. ad Ephes.*

22. Chi quis te convicis incessit, ne exacerbet
ris, sed ingemis, non ob injuriam, sed ob pec-
catum quod te conficit in ignoriam. *Ibid.*

23. Qui convicium facit fratri, Deo convicium
facit. *Bonit. 1.* supra *Ep. ad Heb.*

24. Nihil sequit animam mortale, sicut impro-
perium: nihil sequit tabescit mente, sicut con-
viciationis. *Ibid.*, cap. 3, *ad Albertum.*

25. Olocautus est tibi, probrumque intulit
quispiam? sive vera, sive falsa faus is dixerit, maxi-
mum tibi certe coronam lexit; si mensue con-
vicium tuleris. *Serm. 10.* super *Ep. ad Rom.*

26. Nihil ita urete eos conservare, qui con-
tumeliam nobis ingenerit, quam quod convicium of-
ficit, convictridamus. *Ibid.*, cap. 12.

27. Tu corpus pauperis convictis laceras, et
quasvis bestias crudeliter expuras: illae siquidem
cogente ventre deputatis sibi clivum attin-
gunt: in vero nemine impellente fratrem tuum
deoras, mordes, laceras, lies non dentibus, ver-
bis tamen convicitoris, morsibus quibusvis gra-
viocioris. *Ibid.*, ser. 21.

28. Multo magis gloriosum erit, si convicis im-
petitus, linden impenderis. *Ibid.*, ser. 22.

29. Quos vere amamus, nunquam mors peti-
bus. Hom. 24, super 1 ad *Cor.*

30. Qui convicium non fert, pusillo est animo.
Homil. 10. sup. 1 *ad Thessalon.*

31. Convicatur quisquam tibi? duas sunt ja-
nus, os humum, et os illus qui te vespere et
probro afficit. Si tuum occluseris, et spinulationem
non dederis, omnino tuum istum extingues; si
vero aperueris, effranis redditur. *Ibid.* Homil. 11.

32. Convicia audire absque ira, humiliatis est,
aque ingenuitatis. Hom. 22, super II ad Tim.

33. Ex risu sapientis convicia, de convicia pla-

34. Diabolus et vulnus, et vulneribus et plagi jugulatio-
nes, et homicida oritur. Hom. 13, ad *Popul.*
Antioch.

35. Nihil turpis, ignavus nihil, nihil mali-
bris, in convicis fastidii altum separe. *Ibid.*
Hom. 31.

36. Diabolus lectum est omne convicium; quasi
permisio quidem adulter, osculta voluntate
cum animo adulteratur, et ex permisso spe-
cime diabolicas iniurias patet. Hom. 32, sup.
Math.

37. Adversus convicium linguis fortitudi abili-
s. *ISID. RAMP.*

38. Invenit in iniurias conflat, et Christi membra
discripsi, ne desiderabilem Deo pacem singulis
quibusque diebus proliget, amplissimumque dia-
bolo campum per convicia aperiens, eumque offi-
cios fortiorum. Hom. 16, super *Math.*

39. Inter viluperationes linguis, et opprobria
hominum justo se remedium mens insta corrabora-
bit, ut tanto solidius in Deum figuris interius,
quanto exterior ad humana convictricem sensibus.
Ibid., cap. 29, sent. 23.

40. Quando convicis incessit, ne exacerbet
ris, sed ingemis, non ob injuriam, sed ob pec-
catum quod te conficit in ignoriam. *Ibid.*

41. Qui convicium facit fratri, Deo convicium
facit. *Ser. 3.* ad *Verbi Apost.*

42. In hoc tibi copiosior merces acquiritur si. **S. PETR. DAM.**
dum convictorum salo conspergeris, humiliato
blanditur. Lib. 8, Epist. 3, ad *Albertum.*

43. Ictum convicis sagita non inventit, sum
convictrici mens sese in humiliitate velut inclinata
deposit. *Opuscul. 43.* cap. 22.

44. Sub benevolentia habitu livorem occultat,
THALASMIUS.
qui fratre quasi ex alieno ore convictricem lacescit.
Heocordat. 1, sent. 9.

45. Plena victoria est, ad clamantem facere, et s. **VALENTIAN.**

46. Non responderi provocant. *Prates.*

47. Ubi enim verbis verba succedunt, incendio
formant præstandur.

48. Sic nihil est deformius respondere fucio-
sis, ita nihil utilius facere provocatis. Hom. 12.

49. Infinitum est, quantum uni patientia sua
preset, si alter solus insanit. *Ibid.*, hom. 13.

50. Plena Victoria est, ad clamantem facere, et s. **SENECA.**

51. Ille magnus et nobilis est qui, more magna-
fer, latratus minutorum canum securus ridet.
Ibid. 2, de *Ira.* cap. 32.

52. Equo animo audienda sunt imperitorum
convicia, et ad honesta vadejeni, contemndamus est
isti contemptus. Ep. 16.

53. Multus cum aliis maledicunt, sibi ipsi con-
vicia faciunt. *Peces.*

54. Nihil enim turpis, quam qui objicit alteri
sibi objicendum. *In Moribus.*

55. Perturpa est quod objicitur, in obidente
cognosci. In suis *Præcess.*

51. Pessimi est debitoris, creditori facere convivium. *De consolai, ad Marcianum, cap. 10.*

Vide etiam titulos, *Contumelia et Maledictio.*

CONVIVIUM.

SEVENTIUS PATRUM.

S. AMBROSIUS.

1. Convivia extraneorum occupationes habent, dum etiam epulandi produnt cupiditatem. Lib. 1, Offic., cap. 20.

2. Conviviorum devideant sunt celebrantes, tamen enim officia pulcri, audacia emicat, ruris subiecti; modestius solvit. Lib. 3, de Virginitate.

3. Vos graves et prudentes viri, discite detestabilium hominum epulas evitare; tali sunt enim convivia, qualia peridorum iudicia. *Ibid.*

4. Quid te delectat dama sine gratia? rogas ad iunctitudinem, cogis ad mortem; invitias ad convivium, effere vis ad seculorum, cibos primitis, tormenta irrogas; vina prætendis, venena suffundis. *De Elia et jejuno, cap. 4.*

5. Quot irrisiones, detractiones, proditiones, homicidia sunt in convivia? Parte 2, lit. b, de Gata, cap. 1, § 3.

6. Convivia facere, ubi committere laeta preparantur, cum ex amicitia, vel alia honesta causa sunt, de so non sunt reprehensibilia. *Ibid.*, cap. 1, § 6.

7. Baro est quando in convivia multa vana et irrisoria non immiscetur, et ultra debitum non comedatur, et delectetur. *Ibid.*, cap. 1, § 6.

8. Refert Augustinus documentum sibi ab Ambrosio traditum, ut vitaret convivia, quibus terminus tempore excedit. *Ibid.*

S. ADGUILIN.

9. Quisquis immoderatus convivioque medius amissis modestie frenis, insana fuerit chrietate prostratus, aversos respectu mutantes, quos integras videre nequivit; aut sermone longo superflua verba emittit, et vana dicta componit, male clamans et bene sibi sonans. *De ebrietate, cap. 1.*

10. Cur tot Martyrum te natalitia convivis celebra delectat, et eorum vitam sequi honestis moribus non delectat? *Hom. 30.*

11. Rogandi sunt ei parentes ad convivium, et vicini; sed rarini rogandi sunt. Serm. 2, de Tempore.

12. Non nimis sumptuosa et delicious, sed tam parca et sobria vel honesta debent convivia preparari, ut remaneat unde pauperes refici, unde possit aliquid indigentibus erogari. *Ibid.*

13. Inter epulas difficile servarum castitas. In sua Proverb., verbo *Inter.*

14. Magnum convivium est, ubi pariter miseris cordia justitia et gratia apponuntur. Serm. 3, de Annunti. B. M.

15. Ulisque frenanda lingua præcepis, maxime autem in convivio. Lib. 4, de Consider.

16. Convivia sumptuosa, damnum sine honore conferunt. Ep. de Cura et regimine rei familiaris.

17. Nisi pax in convivis adsit, non erunt convivia, sed dissidia. *De septem donis sancti Spiritus, in specie de bono timoris, cap. 4.*

18. Discretiōne in verbis illi (sollicit in con-s. BONAVENTURA) ratio persuadet. *In speculo discipli, part. 1.*

19. Fugiamus prandii luxuriosi, que nos occidunt usque ad vesperam; contemnamus causas, que nos aliquoq; etiam invitos usque ad noctem medianam trahunt. *Prose.*

20. In quibus et caro per ebrietatem debilitatur, et anima per turpiloquias et scurrilaties vulneratur, forte etiam moritur. *Hom. 10.*

21. Omnis homo in convivio cordis sui a Christum, aut diabolum pascat. *Ibid.*, Hom. 23.

22. Sepe convivium, ebrietatis est theatrum. S. CLEMENS Libr. 2, *Pedagogi*, cap. 4. ALEX.

23. A convivio rationali absit commessatio, et lascivia juvenilis. *Ibid.*

24. Si propera charitatem conveniunt ad convivia, conviri finis est benevolentia. *Ibid.*, cap. 7.

25. Sonet Psalmus convivium sobrium. Epist. S. CYPRIAN. ad Donatium, cap. 10.

26. Nupliarum festa improba, et convivia lasciva vita sunt. *De Discipl. et habitu Virginum, cap. 9.*

27. Monachum inter epulas cum feminis versari, id est ac se in ignem projicere. *De humilitate comparanda, cap. 82.*

28. Fuga convivia, ne fornicator (etiam sine feminis) evades. *De Perfect. monachi.*

29. Convivia frequenter divites altis preparant et. EUSTACHII divisibus, ut fornicis delicatissimis suam ventris superflua verba emittant, quibus pauperes fame pereverunt. Epist. ad Damas, pap. de morte D. Hieronymi.

30. Ubi convivia, ubi delicta ferula? ubi vim pretiosa mixta saccaro, et aromatibus praeparata? epulemunt et incibriunt, non enim post mortem amplius faciunt, sed cum divite, qui quotidie epulabatur splendide, in tormentis gehennalibus guttum aquæ minimam perperabut, nec habere poterint. *Ibid.*

31. Tales convivii dehinc habere particeps, S. FULGENTII Ep. 2, ad Gallam., cap. 13.

32. Solent Reges solemnitatibus suis magnas ac terrenas epulas querere: Herodi autem conit et

S. BERNARD.

Annunti. B. M.

GLOSS. DECR.

S. GREG. MAG.

S. JOANNES CHRYSOST.

HUGO CARO.

carcer delicias ministrare. *Ibid.*, ser. 7, de Re rode.

33. Facilius quis decipitur inter epulas, quam inter loquelas. Apud Gratianum in *Decretis*.

34. Nounulla sunt vita, qua a convivis aut separari vix possunt, aut certe nequam possunt. Libr. 1, *Moral.*, cap. 5.

35. Pene semper epulas comitatus voluptas; nam cum corpus in reflectionis delectatione resolutum, cor ad inanem gaudium relaxatur. *Ibid.*

36. Accensa mentis intentio inter convivia torpescit. *Ibid.*, libr. 2, cap. 40.

37. Convivi peragi sine culpa vix possunt. Libr. 2, *Moral.*, super illud Job 1: *Filiis tuis et filiabus essentibus, etc.*

38. Convivium reproborum, est delectatio temporalium voluptatum. Libr. 3, *Moral.*, cap. 24.

39. Abundare in convivis loquacitas solet; prima namque male convivantis famularum culpa loquacitas. Hom. 41, sup. *Eccang.*

40. Convivi communia, que intentione imbandire charitatis sunt, recte sanctitas vestra n sitis epulis lassat. *Pros.*

41. Sed tamen secundum est, quia tunc veracter ex charitate convivia prodeunt, cum in eis nulla absentia vita mordetur.

42, 43. Cum non plus quam necesse est servitor corpori, sed sola ejus infirmitas reficit, ut ad usum exercitiorum habeatur. Libr. 2, in *Registro*, ind. 10, cap. 37, epist. 37, *ad Natalem episcop. Salomon.*

S. MIERONTI. 44. Convivia secularium vitanda sunt, et maxime eorum qui honoribus timent. Ep. 2, ad Nepotianum.

45. Facile contemnitur clericus qui, amplexu volatilis ad prandium, ire non recusat; nunguani patentes, raro accipiuntur rogati. *Ibid.*

46. Convivis veluti quadam catena fugias voluptatum. Ep. 13, *ad Peutinum.*

47. Inter epulas, palma vittoria est honesta poliure. Ep. 82, *ad Eustochium.*

48. Difficile inter epulas servarum pudicitia. Tom. 1, Epist. 47, *de Vitando suspecto coniubio.*

49. Laudent te esurientium viscera, non ructantium opulentia convivia. In *Regula monach.*, cap. 19.

50. Utilius est ad exequias funeris quam ad dominum ire convivii; qui ibi recordatione conditionis nostre et fragilitatis humanae ex presenti cadavere commemorunt; in convivii autem letitia, etiam si quid timoris habere videbatur, amittimus. Sup. *Ecclasten.*, cap. 7, in illud: *Meius est ire ad domum luctus.*

DUCO & S. VIC- 51. Taciturnitas inter epulas idcirco necessaria
TORE.

est, quoniam lingua, que in omni tempore ad peccatum prona labitur, periculosius tamen, cum per epulam inflammatum fuerit, ad loquendum relaxatur. *De Insiti monast.* ad Novitios, cap. 18.

32. Septem sunt, propter quae convivium placet invitatis: scilicet servitoris nobilitas, cercularum ordinatio, convivarum honestas, virtus hilaritas, invitatis auctoritas, loci amonitus, mensue fecundantibus. Super lib. 3 *Regum*, cap. 19.

33. Diabolus hodie multus in convivis a Christo averitur, et subiicit sibi quasi regi. Super II *Reg.*, cap. 13.

34. Mens largitas sumptum facit, et convivium exhibentis immisauit substantiam. Hom. 43, super *Genes.*

35. Multis rapinis super numero convivia plena sunt. Homil. 49, super *Math.*

36. Magnifica convivia excoquitas, modo ut alios vocas, modo vocaris ab aliis; ita num te consumis, num alios consumere cogis. Duplicem sic tibi preparas cruciatum: alterum ab his quia tu, alterum ab his quasalii horatia faciunt tuo. *Ibid.*, Homil. 78.

37. Deliciosa convivia magis luxuriam accusant quam humilitatem commendant. Homil. 31 *Ofer.* imperfect. super *Math.*

38. Convivium Herodis diabolicum. Fit cibus cedes, vinos transit in sanguinem, finis apponitur in malum, in orbe exhibetur occasus, convivium multatum in homicidium, organa vertuntur in funus. Homil. 15, *Ex veris locis super Math.*

39. In convivio Herodis intrat bestia, non puer; querit caput amphora, non salare; discurret fera, non femina; aspergit jubes per cervices, non capillos; anfractibus dilatata membra, sevilla crescit angustis. *Ibid.*

40. Honestate convivium honoretur, letitia mense pertingat ad pauperes Christi, familia innocentie tripludiet disciplina. *Pros.*

41. Absit ebrietas, luxus absit, fugiet effusio nimis, saltatrix pestis, lenocinia canorum, voluptatum fomentum, ventris oneri, et nancragium mentis absindatur. *Ibid.*

42. Ebrietatem exculere debent, maxime illi qui symposia socialia celebrant; nam simulq; dissolutum est convivium, omnis letitia confitum avolavit. Serm. 24, sup. *Epist. ad Rom.*

43. In convivio divitium voluptas est lasciva, risus effusus, ebrietatis, urbane facie, turpiloquium. Hom. 1, sup. *Epist. ad Colossenses.*

44. Voluptatem in convivis, non cercularum natura, sed convivium dispositio facere consuevit. Hom. 2, *ad Populum Antiochenum.*

65. In convivio et mensuram affluentia, divitiae magnificaentia predicatur. Hom. *Quod nemo luditur nisi a semelipsa.*

66. In convivio magis voluptas est, ubi cibus potusque tamis est, quamvis famem depollat, ac stimul. *Ibid.*

67. Olim musquum superfluo illa, et iniuria, musquum diabolica pomp, musquum cymbala, et nigræ, et chœrus, et satanica illa convivia, et scommata omni obsoletate plena; sed omnis honestas, omnis sapientia, omnis honestas. Hom. 48, sup. Gen.

68. Nihil sit in convivio, quod quod necessarium habeat salutem humanae. Hom. 41, *Opus imperf.*, sup. *Moth.*

69. Pavil. te Deus ex bonis suis, unde et posteaquam pastus est illi oportebat agere gratias, et tu domines in convivio introducet. *Prose.*

70. Quia enim fistula et morsus instrumentis canuntur, nihil aliud sunt, quam deponent canitilem.

71. Implici nomine pectora cane; et ne recordaris quidem honorum Domini, sed diabones superpredicas.

72. Imo esne sive accipit aliiquid, sive non accipit, adulterius domesticis, tu vero non ita.

73. Canis etiam nibil accipit, adulterius herae; tu vero etiam cum acceptoris, latens contra Dominum tuum.

74. Rursus canis etiam beneficii quinque accepit ab alio, neque sic tamen imminicatum, quam adversus illum habet remitti, neque ad accipitorem illum trahit; tu vero etiam cum in numero mala patiaris a demonibus, maliominis eos ad convivia tua introducias. Ser. 1, super Ep. ad Colos.

S. ISIDORUS
BISPALENS.

75. Cui abundantia est epularum, ardentis divitiae intendat supplicium; cuius tanta in inferno inter ignes est inopia, quanta licet epularum fuit copia. Lib. 2, *de Summo bono*, cap. 42, sent. 8.

S. PETRUS
CATHOLICO.

76. Felices nuptiæ, felices ille, quiibus Christus est presentes, non luxu, sed virtutibus conseruantur. Serm. 157.

S. PETR. DAM.

77. Affluentum epularum fluxus corpus energetat. *Opus.* 12, cap. 23.

PHIL. JUD.

78. Si ad convivium eundam erit, ita eum fiducia intemperantem pudefacturus tus dexteritate. *De præceptis.*

S. BENIGES.

79. Deliciosa epula provocant corpus ad libidinem. Sup. Ep. ad Rom., cap. 14.

ROBERTUS
BELLARY.

80. Quamvis ubique noscait malorum conversatio, nusquam tamen magis quam in conviviis, et computationibus. Super Psalm. ext., vers. 3.

S. VALERIAN.

81. Semper plangit quod ergavit, qui con-

vivium invitum insiluit. Hom. 3, *de Arte vita.*

82. Convivia externa, et popularia deyita. In EPICETUS, sua *Euthyrid.*, cap. 45.

83. Ad proborum mensis, probos non invitas proficiunt posse consentaneum est. *De Convivio.*

84. Multi in carcere vixerunt, in convivio perirent. Lib. 4, *Controversi.* 25.

85. Errat qui amicum in atrio querit, in convivio probat. Epist. 19.

86. In concessionibus nostris plus cantorum est, quam in theatris olim spectatorum fuit Ep. 48.

87. Ante circumspicendum est cum quibus edas et libes, quam quid edas et libes. Ep. 19. Vide etiam *Cibus, Mensa et Nutrimenta.*

Cor est fons caloris, et principium sanguinis, et principium omnium motuum, rerum delectationalium, et offenditiblum. Serm. Dom. 3, post Pascha.

Cor a sinistris est, et circa mortem inviolabile, sedes et calor in medio corporis, est sedes animi, et sensus Trinitatis habitatuum. Lib. 4, *de Preceptis.*

Cor venarum fons est sanguinis, qui per omnes corporis partes copiose per alyeos suis dimans. In *Dialogo Timi.*

1. Cor humanum, cor indigena, cor expertum arsumus, impo oblitum grumum, quantum gaudes, si boni ecclesiæ abundantes! In *Prælogio*, cap. 25.

2. Diabolus in toto corpore hominis, nullum membrum ita conueniens ad venandum, ad speculum, ad descindendum inventi, sicut cor hominis, quantum ex ipso vita procedit. Ser. Dom. 3, *Quadr.*

3. In cordes sunt tria notanda; indignatio, sedes sapientie, et dilectionis. *Prose.*

4. Cor est membrum nobis, et indignans, nec patitur immundum intrare; istam indignationem fornicatio facit amittere, dum patitur talis mortalia glutina.

5. In corde est sede sapientie, et hanc facit vim amittere.

6. Corde diligimus, et hanc dilectionem emitit, qui temporalium cupiditatem inebriatus proximo non subvenit. Serm. 4, *Dom. post Pascha.*

7. Corde sapimus, felle irascimur, jecere amamus. Serm. Dom. 5, *post Trin.*

HUGO A. S.
VICTORE.

8. ANTONIUS
DE PAUL.

9. ANTHONIUS
DE PAUL.

10. ANTHONIUS
DE PAUL.

11. ANTHONIUS
DE PAUL.

12. ANTHONIUS
DE PAUL.

13. ANTHONIUS
DE PAUL.

14. ANTHONIUS
DE PAUL.

15. ANTHONIUS
DE PAUL.

16. ANTHONIUS
DE PAUL.

17. ANTHONIUS
DE PAUL.

18. ANTHONIUS
DE PAUL.

19. ANTHONIUS
DE PAUL.

20. ANTHONIUS
DE PAUL.

21. ANTHONIUS
DE PAUL.

22. ANTHONIUS
DE PAUL.

23. ANTHONIUS
DE PAUL.

24. ANTHONIUS
DE PAUL.

25. ANTHONIUS
DE PAUL.

26. ANTHONIUS
DE PAUL.

27. ANTHONIUS
DE PAUL.

28. ANTHONIUS
DE PAUL.

29. ANTHONIUS
DE PAUL.

30. ANTHONIUS
DE PAUL.

31. ANTHONIUS
DE PAUL.

32. ANTHONIUS
DE PAUL.

33. ANTHONIUS
DE PAUL.

34. ANTHONIUS
DE PAUL.

35. ANTHONIUS
DE PAUL.

36. ANTHONIUS
DE PAUL.

37. ANTHONIUS
DE PAUL.

38. ANTHONIUS
DE PAUL.

39. ANTHONIUS
DE PAUL.

40. ANTHONIUS
DE PAUL.

41. ANTHONIUS
DE PAUL.

42. ANTHONIUS
DE PAUL.

43. ANTHONIUS
DE PAUL.

44. ANTHONIUS
DE PAUL.

45. ANTHONIUS
DE PAUL.

46. ANTHONIUS
DE PAUL.

47. ANTHONIUS
DE PAUL.

48. ANTHONIUS
DE PAUL.

49. ANTHONIUS
DE PAUL.

50. ANTHONIUS
DE PAUL.

51. ANTHONIUS
DE PAUL.

52. ANTHONIUS
DE PAUL.

53. ANTHONIUS
DE PAUL.

54. ANTHONIUS
DE PAUL.

55. ANTHONIUS
DE PAUL.

56. ANTHONIUS
DE PAUL.

57. ANTHONIUS
DE PAUL.

58. ANTHONIUS
DE PAUL.

59. ANTHONIUS
DE PAUL.

60. ANTHONIUS
DE PAUL.

61. ANTHONIUS
DE PAUL.

62. ANTHONIUS
DE PAUL.

63. ANTHONIUS
DE PAUL.

64. ANTHONIUS
DE PAUL.

65. ANTHONIUS
DE PAUL.

66. ANTHONIUS
DE PAUL.

67. ANTHONIUS
DE PAUL.

68. ANTHONIUS
DE PAUL.

69. ANTHONIUS
DE PAUL.

70. ANTHONIUS
DE PAUL.

71. ANTHONIUS
DE PAUL.

72. ANTHONIUS
DE PAUL.

73. ANTHONIUS
DE PAUL.

74. ANTHONIUS
DE PAUL.

75. ANTHONIUS
DE PAUL.

76. ANTHONIUS
DE PAUL.

77. ANTHONIUS
DE PAUL.

78. ANTHONIUS
DE PAUL.

79. ANTHONIUS
DE PAUL.

80. ANTHONIUS
DE PAUL.

81. ANTHONIUS
DE PAUL.

82. ANTHONIUS
DE PAUL.

83. ANTHONIUS
DE PAUL.

84. ANTHONIUS
DE PAUL.

85. ANTHONIUS
DE PAUL.

86. ANTHONIUS
DE PAUL.

87. ANTHONIUS
DE PAUL.

88. ANTHONIUS
DE PAUL.

89. ANTHONIUS
DE PAUL.

90. ANTHONIUS
DE PAUL.

91. ANTHONIUS
DE PAUL.

92. ANTHONIUS
DE PAUL.

93. ANTHONIUS
DE PAUL.

94. ANTHONIUS
DE PAUL.

95. ANTHONIUS
DE PAUL.

96. ANTHONIUS
DE PAUL.

97. ANTHONIUS
DE PAUL.

98. ANTHONIUS
DE PAUL.

99. ANTHONIUS
DE PAUL.

100. ANTHONIUS
DE PAUL.

101. ANTHONIUS
DE PAUL.

102. ANTHONIUS
DE PAUL.

103. ANTHONIUS
DE PAUL.

104. ANTHONIUS
DE PAUL.

105. ANTHONIUS
DE PAUL.

106. ANTHONIUS
DE PAUL.

107. ANTHONIUS
DE PAUL.

108. ANTHONIUS
DE PAUL.

109. ANTHONIUS
DE PAUL.

110. ANTHONIUS
DE PAUL.

111. ANTHONIUS
DE PAUL.

112. ANTHONIUS
DE PAUL.

113. ANTHONIUS
DE PAUL.

114. ANTHONIUS
DE PAUL.

115. ANTHONIUS
DE PAUL.

116. ANTHONIUS
DE PAUL.

117. ANTHONIUS
DE PAUL.

118. ANTHONIUS
DE PAUL.

119. ANTHONIUS
DE PAUL.

120. ANTHONIUS
DE PAUL.

121. ANTHONIUS
DE PAUL.

122. ANTHONIUS
DE PAUL.

123. ANTHONIUS
DE PAUL.

124. ANTHONIUS
DE PAUL.

125. ANTHONIUS
DE PAUL.

126. ANTHONIUS
DE PAUL.

127. ANTHONIUS
DE PAUL.

128. ANTHONIUS
DE PAUL.

129. ANTHONIUS
DE PAUL.

130. ANTHONIUS
DE PAUL.

131. ANTHONIUS
DE PAUL.

132. ANTHONIUS
DE PAUL.

133. ANTHONIUS
DE PAUL.

134. ANTHONIUS
DE PAUL.

135. ANTHONIUS
DE PAUL.

136. ANTHONIUS
DE PAUL.

137. ANTHONIUS
DE PAUL.

138. ANTHONIUS
DE PAUL.

139. ANTHONIUS
DE PAUL.

140. ANTHONIUS
DE PAUL.

141. ANTHONIUS
DE PAUL.

142. ANTHONIUS
DE PAUL.

143. ANTHONIUS
DE PAUL.

144. ANTHONIUS
DE PAUL.

145. ANTHONIUS
DE PAUL.

146. ANTHONIUS
DE PAUL.

147. ANTHONIUS
DE PAUL.

148. ANTHONIUS
DE PAUL.

149. ANTHONIUS
DE PAUL.

150. ANTHONIUS
DE PAUL.

151. ANTHONIUS
DE PAUL.

152. ANTHONIUS
DE PAUL.

153. ANTHONIUS
DE PAUL.

154. ANTHONIUS
DE PAUL.

155. ANTHONIUS
DE PAUL.

156. ANTHONIUS
DE PAUL.

157. ANTHONIUS
DE PAUL.

158. ANTHONIUS
DE PAUL.

159. ANTHONIUS
DE PAUL.

160. ANTHONIUS
DE PAUL.

161. ANTHONIUS
DE PAUL.

162. ANTHONIUS
DE PAUL.

163. ANTHONIUS
DE PAUL.

164. ANTHONIUS
DE PAUL.

165. ANTHONIUS
DE PAUL.

166. ANTHONIUS
DE PAUL.

167. ANTHONIUS
DE PAUL.

168. ANTHONIUS
DE PAUL.

169. ANTHONIUS
DE PAUL.

170. ANTHONIUS
DE PAUL.

171. ANTHONIUS
DE PAUL.

172. ANTHONIUS
DE PAUL.

173. ANTHONIUS
DE PAUL.

174. ANTHONIUS
DE PAUL.

175. ANTHONIUS
DE PAUL.

176. ANTHONIUS
DE PAUL.

177. ANTHONIUS
DE PAUL.

178. ANTHONIUS
DE PAUL.

179. ANTHONIUS
DE PAUL.

180. ANTHONIUS
DE PAUL.

181. ANTHONIUS
DE PAUL.

182. ANTHONIUS
DE PAUL.

183. ANTHONIUS
DE PAUL.

184. ANTHONIUS
DE PAUL.

185. ANTHONIUS
DE PAUL.

186. ANTHONIUS
DE PAUL.

187. ANTHONIUS
DE PAUL.

188. ANTHONIUS
DE PAUL.

189. ANTHONIUS
DE PAUL.

190. ANTHONIUS
DE PAUL.

191. ANTHONIUS
DE PAUL.

</

- S. CESARIUS ARELAT. 46. Omnis homo in convicio cordis sui, aut Christum, aut diabolum pascit. Rom. 23.
- CASSIODORUS. 47. Vis scire de fratre tuo, quale cor habeat? attende unde libenter et frequentius loquatur. Ex abundantia enim cordis os loquuntur. Sup. Psalm. xl, vers. 7, *Egrediebatur foras et loquebatur in idipsum.*
- S. CYRIANUS. 48. Claudatur contra adversarium peccatum, et ex S. Eligio: sol Deo paleat. *De Ord. Dominicis*, cap. 13, et S. Cligii, homil. 11.
- S. EUSEBIUS THIENSIEN. 49. Multo opus est dolore cordis, ad samando ipsius cordis dolores. Rom. 5, ad Rom. 11.
- GLOSS. INT. 50. Aditus cordis contra pravos moulis, ratione munatur. Super Gen., cap. 19, in illud: *Claudunt ostium.*
- GLOSS. ORD. 51. Magis est cor nostrum, furore turbidum, rixis animatum, elatione tumulum. Sup. Job., cap. 38.
- GLOSS. INT. 52. Humilitatem cor, scripsit omnis Deus. Sup. Psalm. lxx.
- GLOSS. ORD. 53. In corde negligientiam pruriens terrena desideria pululant vitiorum. Super Prov., c. 21.
- GLOSS. INT. 55. Diabolus corda claudit, sed Deus aperit. Sup. Acta Apost., cap. 16, in illud: *Cuius Domini sperauit cor.*
- S. GREG. MAG. 55. Nihil nobis vivimus corde, et tamen cum per pravas cogitationes spargitur, longius evagatur. Lib. 26, Moral., cap. 23.
56. Aurem cordis tribulatio aperit, quam sepe hujus mundi prosperitas claudit. *Ibid.*
57. Aurem cordis terrenorum cogitationum turris dum perstrepit, claudit. Lib. 23, Moral., cap. 10.
58. Aurem cordis tumultus secularium negotiorum claudit, et quies sericea considerationis aperit. *Ibid.*
59. Robusti sunt motus cordis, cum nulla nisi que virtutis sunt, sentiunt. Lib. 26, Moral., cap. 28.
60. Nihil in nobis est corde fugacius, quod a nobis totes recedit, quoties per pravas cogitationes defuit. *Ibid.*
61. Cor carnale dum hujus vite gloriam querit, humilitatem respicit. Homil. 32, sup. Eccl.
62. Apud homines cor ex verbis, apud Deum verba pensantur ex corde. Lib. 26, Moral., cap. 7.
63. Cor pessimum ex sua malitia talescit. Homil. 2, sup. Ezech.
64. Dum cor in adversis sperat prospera, in prosperis formidat adversa. Lib. 22, Moral., cap. 10.
65. Clausus oculus cordis eo anima precipitatur in infinitum, quo obscuratur a summis. Lib. 26, Moral., cap. 8.

66. Anchora cordis, est pondus timoris. Lib. 6, Moral., cap. 17.
67. Quid necesse est ut cordis tua ostia clausa sint? sponsio aperiantur Christo, claudantur dialolo. Epist. 22, ad Eusebium.
- HUGO & R. VICTORE. 68. Cor humum toti mundo non sufficit, ne quicunq; res difficile, ne valet eas homo explicare sermonem; et totus mundus cordi humano non sufficit, quia non saturatur oculus visu, nec auris impletus auditu. *Prose.*
69. Omnis juvenitus, omnis suavitas, omnis pulchritudo rerum conditum afficeret cor humum potest, satire non potest, nisi sola illa dulcedo, ad quam factum est. Homil. 2, super Ecclesiastis, sup. illud: *Non saturatur oculus visu,* nec auris impletus auditu. *Prose.*
70. Cor per superbiam inflatur, per invidiam arcessit, per iram crepat, per sociam inheretur, per avaritiam dispergitur, per gulam inficiatur, per luxuriam conciliatur. Sup. Abdian.
71. Cor ad Deum conversum, est morale tempus, Ecclesia mystica. Lib. 3, de Claustris anima, cap. 17.
72. Hoc est regnum cordis, cum in Dei amore per desiderium figuratur. Lib. 2, de Anima, cap. 10.
73. Hoc est vita cordis, cum Deum suum contemplans, et ipsa sua contemplatione suaviter reficitur. *Ibid.*
74. Parvum est cor, sed magna capit: vix ad unius milii refectionem sufficere potest, et totus mundus ei non sufficit. Lib. 3, de Anima, cap. 11.
75. Sicut nitrum aspersum aero crepitum, ita HUGO CAR. cor perversum aqua sapientia aspersum (est) quantumcumque suavi correctione tactum) effundit irascendo, et crepitat murmurante. Sup. Prov., cap. 25.
76. Prius corda pro mansuetudinem oportet s. iugis mollire, et postea pungere. Sup. Acta Apost. *Chrysostom.* Hom. 7.
77. Cor molliit non furor, neque accusatio vehementis, neque convicia, sed mansuetudo. *Ibid.*
78. Nihil ita cor philosophicum facit, siue tristitium. Serm. 24, super Epist. ad Ephes.
79. In corde pugni, ut cereus ardet pectocum. Serm. de Peccatis.
80. Omnia fugere poterit homo, praefer cor *HERMAPHID.* non enim potest a se quisque recedere. Lib. 2, de Sum. bono, cap. 26, sent. 2.
81. Humanum quid incomprehensibilis cor? *S. LAURENTIUS.* quemadmodum latrobus nocturni immurari, ita et latitudinem infinitam inhabitat. *de Triumphi Christi agone*, cap. 13.
82. Quod dulciter versatur in corde, frequenter delectabilius profert ex ore. *Ibid.*, cap. 24.

83. Sit cordis tuus habitationem mundum, ordinatum, dilatatum, et clausum. *Prose.*
84. Mundum sit a soribus polliuti amoris, ordinatum virtutum floribus, charitate dilatatum, prudentiæ clausum custodia. Part. 2, serm. de vita solitaria, exp. 13.
- HUGO & R. VICTORE. 85. Cor hominum de operum ostenditur qualitate, et formas mentium species detegit actionum. Serm. 9, *Epiphani.*
86. Nullum est in illo corde justitia vestigium, in quo sibi avaritia fecit habitaculum. Serm. 9, de Passione.
- LUDOV. BLOS. 87. Nullum in hac via charinus dignissimum saeculum Dei omnipotenti offerri potest, quam cor humile atque obediens. In *Apologia pro Thaumato*, cap. 6.
- S. PETRUS CAVYSOLUS. 88. Corda bene conscientia aperit, male conscientia claudit. *Ser. 22.*
- S. PROSPER. 89. In corde animus suo tantum sensu dijudicat, et omnes varietates uno motu attingit. Serm. 334.
- BONIFACIUS BELLARUM. 90. Aliud est migrare corpore, aliud corde; migrat corpore, qui motu corporis mutat locum; migrat corde qui motu cordis mutat affectum. *Ibid.*, sent. 341.
91. Humanum cor sit ad bona recipienda capacissimum atque amplissimum est, sic ad mala toleranda angustissimum esse videatur. Cone. 9, de Misericordia humanæ rite, part. 1.
92. Cor hominis ad letitiam non latum, non amplectum, sed immensus atque infinitum est; ad tristitiam autem, usque adeo exiguum atque angustum est. Conc. 32, Dom. 4, post Pascha.
- S. THOMAS AQUINAS. 93. Humanum cor tanto intensius in aliud umum fertur, quanto magis a multis revocatur. Tom. 2, *Opuscul. de perfect. vita spiriti*, cap. 6.
- THOMAS AQUINAS. 94. Cor instabile, et a bonis cogitationibus vacuum, nidos est diabolus. Serm. 7, ad Novit., part. 1.
95. Beatus qui nil temporale, nil carnale, nil turbidum, nil tumidum in sacrum corde cuius similitute intraveri, vel si intraveri, nec patitur immorari. *Ibid.*, sent. 8, divis. 4.
96. Cor nunquam quiescit, quin in aliquo sit occupatum, sive homini fuerit, sive malum; in homo cor confortatur, in malo perturbatur. *Ibid.*, sent. 13, divis. 4.
- SENTENTIA PAGANORVM. 97. Cor est primum vivens, et ultimum moriens. Lib. de Mortis et vita.
- ARISTOTELIS. 98. Tempulum sanctum est Deo, mens pia; et altare est optimum ei, cor mundum, et sine peccato. Sent. 40.
- SIXTUS PHILOSOPHUS. 99. Vide etiam tit. *Anima*, sent. 210; *Cordis puritas*, sentent. 4, et 59; *Innocentia, Custodia*.

- S. CESARIUS ARELAT. 100. *Avarita*, sentent. 80; *Vanitas*, sentent. 42.

CORDIS CUSTODIA.

SENTENTIA PATRUM.

1. Cor debet miles Christi ante omnia sollicito custodia servare, ne forte illud jactantia extollat, ira inflammat, invidia perforet, avaritia infestet, libido exurat, tristitia graveat, torpor et ignavia oneret. Serm. 2, Dom. 24, post Trin.

2. Qui cordis occula per continentiam quieta servare intus contineat, utique et membra corporis facilius contra pravos actus foris custodiatur. *Ibid.*

3. Omni sollicitudine et custodia cor custodire, et tenere debet, ut in illo Deus requiesceret posset. In *Medit.*, cap. 7.

4. Custodi cor, et retine linguam. *De Ordine vita.*

5. Omni cura servandus est a malitia pulvere s. GREG. MAG. oculus cordis, ne hoc quod in actione rectum hominibus ostentat, opid semel ipsum per vitium praesentationis interroget. Lib. 4, *Moral.*, cap. 20.

6. Si a circumspectionis sollicitudine cor destitutum, vulneribus aperitur. In *Pastorali cura*, part. 3, cap. 1.

7. Tenet fortè custodium animi, qui potenter vult dispergere motus carnis. Lib. 6, *Regum*, cap. 2.

8. Omni custodia serva cor tutum, dicit Sapiens, quia ex ipso vita procedit, et de neglegto mortis ex *Ibid.*

9. Magna observantia circa cordis est custodiam s. ISID. BISP. adhibenda, qui aut bone aut male rei illi constitut origo. Lib. 2, *de Summo bono*, cap. 23, sent. 8.

10. Cor hominis est arca aut Dei, aut diaboli; PETR. CELL. ut autem sit arca Dei, Deo committit custodiam sui. Lib. 1, *de Tabernaculo Mosico*.

11. Quanta cautela cor custodiendum est, in RICH. A. SYC. quo sapientia thesaurus inventur; quo nihil dignissimum nullus possidetur. Part. I, tract. 1, de Sicut interioris homin. cap. 4.

12. Esto junior cordis tuus, ne intret peregrinatio in VITIS PATR. 10, cap. 110.

13. Nisi exterior noster homo se sobrie gessere, impossibile est interiorem custodire. Lib. 5, libello 11, num. 45.

- Vide etiam tit. *Anima*, sent. 210; *Cordis puritas*, sentent. 4, et 59; *Innocentia, Custodia*.

CORDIS DPLICITAS.

- DEFINITIO. Duplicitas, est qua homo unum intendit, et aliud prædedit. Part. 4, tit. *de Justis* ET S. THOMAS AQUINAS.

CORDIS DUBLICITAS.

— 462 —

CORDIS DUBLICITAS.

S. THOMAS, cap. 12, § 1. Et Thomas Aquinas, secunda secundum quies, 109, art. 2.

Bonae simplicitatis contraria est duplicitas vulpis; quia est prava et duplicitatis intentio. Super Ep. B. Jacobii, cap. 1, in illud: *Vir duplex animo*.

S. FRANCISUS, *Tidem*. Corda duplicita sunt, qui non recto, non sincero, non simpliciter corda loquuntur; sed aliud voca, aliud gestant in animi intentione. *Sect. 1.* super *Psalm. 11*.

S. THOMAS, *Aquinas*. Duplicitas animi est veritatis animi ad diversa. Secunda secundum, quies, 53, art. 6.

Duplicitas est que aliquis aliud habet in corde, et aliud ostendit exterior. Secunda secundum, quies, 109, art. 2.

Duplicitas est, quando lingua in intentio non concordat; quia facit intelligi et credi quod non est. *Opuscul. de Stenatio*.

S. VALEMIAN. Duplex est, qui aliud in corde ferit, aliud in lingua disponit. *Houill. de Oris insensitatem*.

SENTENTIA PATRUM.

S. ALBERTUS MAGNUS. 1. Duplex simplicem quidem exhibet in conversatione exteriori, et tamen dolium gestat in corde. *Part. 1. de Paradiso animi*, cap. 29.

2. Nulli tam importunit, tam fallaces, tam capaces sunt, quam ipsi quis constat, aliud colore, et aliud propter aliud intus gerere, et alius formare. *Super 2. ad Timothei*, cap. 3.

3. Qui bonitatem simulant, duplice corde sunt. *De ser. Thomas a Monte*, lib. 2.

4. Vas duplice corde, qui in corde suo partem faciunt Deo, portent faciunt diabolo; ita si tens, quia illi per diabolos discutunt, et talem dolorem possedunt. *Tract. 7. in cap. 1. Usus Iusti*.

5. Quando aliquis aliud in corde habet, et aliud loquitur, tantumque duo corda possident. *Ibid.*

6. Non aliud peccatum legit, et aliud lingua profiterat. *Serm. 29. de Veritate domini*.

7. Non anima in voce laudatorem, et in corde contempnitorem. *Serm. 16. de Veritate domini*.

8. Dolus duplicit cor, animatio duplicit linguam. *Homil. 20*.

9. Unusquis verbum in ore habet, et in corde non habet, aut dolosus est, aut vanus; quisque vero in corde et non in ore, aut superius est, aut timidus. *Serm. ad Mittiti templi*, cap. 12.

10. Simplicitas candor est, nescius duplicitas. *Serm. 71. sup. Cant.*

11. Quis est duplicitas, nisi dolus? *Ibid.*

12. Omnis simulatio, et omnis duplicitas mendacium est. In *Regula novit. cap. 9*.

CASSIODORUS. 13. Necesse est ut malo loquatur, qui duplicita corda gestat. *Sup. Psalm. n. vers. 2*.

14. Delectanda est cordis duplicitas, et pror-

sus abieienda, sed columbina simplicitas amplectenda. *Sup. Epist. B. Jacobii*, cap. 1, in illud: *Vir duplex animo*.

15. Ne quis duplicitas cordis accedat ad Deum; *Glossa odo.*

S. JOSEPHUS, cap. 3, in illud: *Vix duplicitas corde*.

16. Duplex est, qui genu ad preces fecerit, et mordente conscientia de imprecatione diffidat. *Prose.*

17. Duplex est, qui vult gaudere cum scendo et gaudere tum hoc, qui de bonis quia agit, non nemus, sed favorum querit. *Sup. Epist. B. Jacobii*, cap. 1, in illud: *Vir duplex animo*.

18. Omnis qui cordis puritate perficitur, et ipso quod duplicitas est in tegumentum non habet, nudus est ab iniquitate. *Lib. 16. Moral.* cap. 3.

19. Speciale est duplicitum malum, quis dum perversa et duplicitate actione ceteros fallunt, quasi prestatim ceteris prudentes se esse gloriantur. *Parte 3. Pastoral. cap. 4*.

20. Deum illorum mentes de arcans ecclesiasticis, sine inspiratione clarisse illuminat, quos multa caligo duplicitatis obumbrat. *In Psalmos septuaginta psalmi*, super *Psalm. v. vers. 3*.

21. Numquam aliud corde tenues, aliud ore proferas, quod pudet dicere, pudet etiam cogitare. *Ep. 1. ad Hemeritiam*.

22. Num inter amicos rara fides est, cum aliud in labiis, aliud in corde versatur; venenum animi, lingue mella tegunt. *Lib. 2. super Michaeam*, cap. 7, in illud; *Math. 10. Tract. fratrum fratrum*.

23. Versutus cordistante periculosus est, quanto occidetur. *Sup. Threnos*.

24. Tentat Deum, qui dupliciti corde venit ad *adversarios*. *Sup. Deuteronomi. cap. 6*.

25. Illius labiis dolum loquuntur, qui pacem in labiis, et malitiam servat in corde. *Hom. 9. Oper. imperf. super Math.*

26. Subdolis hoc immunita habeat bona opera, desperit enim contra autem agit simplex. *Hom. 7. super Acta Apostoli*.

27. Nulla sit in mente duplicitas, quia duplicitas immutata ovis membra, lupina malignitate transfundit in viscera. *Serm. 4. feria 8. Passionis*.

28. Lepra ubi animum occupavit duplex, facit cor scelzit ad fidem et ad inimicitudinem se dispersionis. *Hom. in dictum Apostoli 1 Corinthus*, cap.

29. Cum autem subiecta fuerint illi omnia,

30. Non aliud dicas, et aliud facias; non aliud est, aliud loquaris, et aliud animo tenues. *Lib. 2. de Signis*, cap. 40.

31. Ambire, similem aliquid et prastendere. *Iacob. 1. cap. 1*.

CORDIS DURITIA.

— 463 —

CORDIS DURITIA.

aliquid agere videri, cum aliud agat; prestare se alteri fingere, quod sibi pretset, subdoli est. *Lib. 6. de Veritate cultu*, cap. 12.

S. LAURENTIUS, *Justin.* Mens duplicitate plena, semper in laboribus est, semper in fluctuatione; quia aut. molitus magis, que inferat; aut metuit, ne sita illa ab aliis inferatur. *De ligno vita*, tract. 9, de *Perseverant.* cap. 3.

S. LEO I. 32. Anima Christiana, quia verum vivum Dei templum est, omni circumspicione praeparata, ut duplicitis cordis ruga dedecret. *Ser. 3. Quadragesima*.

S. PETR. DAN. 33. Cave duplicitatem, esto simplex, ut quod lingua deponimur, mente versetur. *Prose.* 34. Qui simpliciter gloratur, alijm est, non vnum hominem inuit: qui ex duplicitate, ferientum est, et in vtilitatem error permanescit. *Opus. 49. cap. 8*.

S. PROSPER. 35. Non vincit in bono malum, qui in superficie bonus est, et in alto malus est, et opere parvum, corde sintius, animi mitis, voluntate crudelis. *Sent. 247.*

S. BALTASAR. 36. Aliud est hominum, aliud corda agunt. *Lib. 3. de Generati. 161.*

S. THOMAS AQUINAS. 37. Ceteri illi pessimi sunt, qui ore diligunt, et corde inveniunt. *Opus. 9. de Dilect. proximi, verba Interrogatus.*

38. Duplices osculum in ore gerunt, et retro pungere querunt. *Opus. de Modo confundendi. de Stenatio*.

S. THOMAS ALEXANDRIUS. 39. Ubi cordis duplicitas, ibi inconstans, et multis nequitia. *In Horiloche rostrorum*, cap. 16, sect. 2.

S. VALEMIAN. 40. Inextricabilis profecto malum est, dolos consilii misericordie blanditius. *Prose.*

41. Difficile potest fieri ut ille, cuiusquam placere posuit, qui simul dulcem et falsum aquam proficeret.

42. Cor ipsum hominis, quamvis sit vivum et sapientia, integra prudentia caret, si amaritudine felix interficiat.

43. Omnia subdola mentis compescunt summa deum corporis aliqua intrinsecus amara conficiunt, etiam ea quia sunt in ore dulcia incipiunt displicere. *Homil. 5. de Oris insensitatem*, post medium.

Vite etiam illi. *Falsitas, Frustra, Hypocrisia, Prodolito per totum, Simplicitas, sentent. 6. Vite*, sentent. 25, 26.

CORDIS DURITIA.

S. AUGUSTIN. *Definitio.* Duritia cordis, obdormitio est. *Super Psalm. lxxv.*

Duritia cordis, est Dei obliviae mandatis. *Lib. de Prædestin. et gratia*, cap. 4.

S. JOANNES CHRYSOSTOM. Productio. Ex duritia cordis, infidelitas nascitur. *Homil. 6. ad Hebr.*

Duritia cordis interdum a satietate, semper vero est ab insensibilitate, atque affectione vitiosa originem ducit. *Homil. 26.*

Congratatio. Sicut solidia corpora et dura non sequuntur manibus medicorum, sic et anima chrysostom. obdurata non obsequuntur verbo Dei. *Homil. 6. sup. Ep. ad Hebr.*

SENTENTIA PATRUM.

4. Omnis homo, qui in hoc seculo usque ad illi. **S. AUGUSTIN.** nem in cordis obscuritate permanescit, cum sine fine semper crucis crucifixio refuerit. *de fide ad Petrum*.

5. O duri, o indurati, et obdurati filii Adam, **S. BERNARDUS**, quos non emulit benignitas Salvatoris! *Serm. 2. Pater*.

6. Eludum cor, durum est, et expers pietatis. *Serm. de Numinis fortia præstanti vita*.

7. Humum cor hercynis, non modo durum, sed et impurum esse necesse est. *Ibid.*

8. Cor durum, nec compunctione sciunditur, nec piele molitur, nec precibus moverat, nimis non edat, flagella duratur, ingratum est ad beneficia, ad consilia inuidum, ad judicia servum, invercendum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumandum ad humana, immersum ad divina, prateritorum obliviscens, presentium negligens, futura non providens. *Lib. 1. de Contra*.

9. Nihil est tam durum quod duriori non cedit. *Lib. 3. de Contra*.

10. Durissimum cordis est, quisquis dicum toto affectu non diligit. *Ser. de Diligendo Deo*.

11. Cor durum est, in quo nulla castigatio, nullum comminationum et terrorum collisio; unum scintillans spiritus sanctus generare potest. *Ser. 8. Pentec.*

12. Culpabiliter se durum ostendit, qui damna temporalia vel mortem armi dellet, et non dolorem peccati ostendit per lacrymas. *Ser. 1. Dom. 9. post Pentec.*

13. Cordis duritiam, imber compunctionis **S. GREG. MAG.**, emulit in septem salmis. *panis*, super *Psalm. 6. v. 6*.

14. Gravis moror est duris cordibus instructio se prædicare. *Lib. 35. Moral. cap. 9*.

15. Durum est cor sine affectione, sed gravis spiritus intentione. *Super Exodum. c. 8*.

16. Hoc durum, **S. BONAVENTURA**, est, que dura et immutata est. **S. JOANNES CHRYSOSTOM.** *ser. 3. super Ep. ad Rom.*

17. Cordis duritiam, lubrica sunt ad malum **S. ISID. HISP.** consciendum et fluxa; ad bonum vero consciendum, durissima. *Lib. de Summo bono*, cap. 32, sent. 9.

15. Duritia, que mendem premit; non sentitur. *Ibid.*

PETRUS BLES. 16. O dulcedo cordium, Deus animarum, aufer a me cor incircumcisum, cor coagulatum, cor lapidatum, et da mihi cor carneum, cor humile, cor contributum. Epist. 137, ad *Alexandr.*

RICH. A. SANGUINO VICT. 17. O odiosa durilis cordis, qua se homo non sentit, nec alium; nec phante flebitur, nec precipitis moverat, exemplis non inducitur, minus non feretur, lenitudo duratur, flagella non eruditur, frontosus ad turpis, prouulsus illata, subdilectus. Parte 1, de *grat. charit.*, cap. 4.

18. Oliduratus horrenda tormenta excipiant, nam sine magna laboribus mollesceri nequeunt. *Hecatomita* 20, scut. 67.

19. Per oliduratum fit homo deterior. 1, 2, quiesc. 78, art. 3.

20. Duritia cordis pacis studio castigata mollescit. Hom. 12.

21. Laberandum est, ut animum nostrum formare incipiamus et corrigitte antequam inducatis pravitas ejus. Ep. 50.

Vide etiam tit. *Ostinationis*, per *tobum*; *Impudentia*, sent. 21; *Judicium Dei*, sent. 39; *Nora*, sent. 418; *Oratio*, sent. 37; *Pecatum*, sent. 331.

CORDIS PURITAS.

SENTESTI PATRUM.

S. ANDREAS. 1. Possessio pretiosae, homo mundus. Super *Psalm.* 37.

2. Emenda interiora mendis tue; et, si diligenter postor tui secreta mundaveris, aliorum mundato valeris. *Prose.*

3. Quomodo enim polos aliorum corda mundata, nisi tuum ante mundaveris? Lib. 5, sup. *Iac.*, cap. 6.

S. ANTONIUS DE PADA. 4. Cum incipis, magis debes nisi ad munditudinem vitas; cum proficias, ad odorem bona famae. Ser. *Dom. 10 post Trinit.*

5. Vis animum purum custodire? esto in tranquillitate conscientiae. *Ibid.*, sent. 17.

6. Nihil ita Deum inclinat ad pietatem et misericordiam, quemadmodum purus mens affectus. *De Spiritu et anima*, cap. 50.

7. Difficile est ut in deficit viventes mundum cor habent. Ser. 2 *Dom.*, 24 post *Trinit.*

8. Mens pura et sancta paradisus est deliciarum, variis honorum operum virginitate consuta, variisque virtutibus floribus purpura, et susciter coeli gratia irrigata. Ser. 10, ad *fratres in extremo*.

9. Cordis mundatio est tanquam oculus quo videtur Deus, cuius simplicis habendi tantam curam esse oportet, quantum ejus rei dignitas flagi-

tat, qua tali oculo conspicere potest. *De Serm. Dom. in monte*, lib. 2.

10. Qui mundum et simplex cor habere appetit, non debet sibi reus videri, si aliquid occulat, quod ille cui occulat, capere non potest. *Ibid.*

11. Mundatus oculus aptus et idoneus erit ad contemplandam interiore lucem suam, iste enim oculus cordis est. *Ibid.*

12. Qui agrum non coluerit (id est animum suum non mundaverit) et spinis cum opprimitur permiserit, habebit in hac vita maledictionem terre sue, et post hanc vitam habebit vel ignem purgationis, vel peccatum eternam. *Prose.*

13. Tanto quisque est Deo similior, quanto ab immunditia mundior est. Lib. 5, de *Civ. Dei*, cap. 15.

14. Tempus sanctum est Deo, mens pura, et altare optimum est ei. *De Natura et gratia*, cap. 64.

15. Primum illum quod beatum censendum est, puritas animi nostri est. Habetur apud div. Iosephum Damascen., lib. 2 *Parall.*, cap. 8.

16. Sicut corporis natura est sanitas, ita cordis natura est puritas. *Prose.*

S. BASILII MAGNUS.

17. Si sanitati corporis sollicita est providenda custodia, puritati cordis tanto sollicitior est impendenda, quanto pars ista dignior illa esse convinictr. *Serm. de Triptici genere bonorum*.

18. Tria sunt necessaria cordis puritatis: integritas actionis, simplicitas intentionis, tranquillitas devotionis. In sua *Sententia*, cap. *Tria*.

19. Puritas cordis tria confert: spiritum libertatis, Gaudium securitatis, Firmitudinem charitatis. *Ibid.*, cap. *Puritas*.

20. Puritas cordis in duobus consistit, in quaerenda gloria Dei, et utilitate proximi. Epist. 42, ad *Henricum, Senonensem archiepiscopum*.

21. Puritas intima bono gloriari non potest veracriter, nisi qui extrinsecas gloriales perfecte resuperti. *Ibid.*

22. Pura veritas non nisi puro corde videatur. *De duodecim prod. humilit.*, cap. *Iniquitatis*.

23. Si illi mens hene conscientia est, terreno carcere resoluta, celum libera petit. Lib. 2, de *Consol. Philos.*, prosa 7.

BOETHIUS

24. O stolidus mirabilis! mundat homo faciem, manus, pedes, imo etiam calcos mundat, et misericordia, non mundat. *Serm. 2 fratrib. 2 post Pascha*.

25. Qui vult seipsum mundum conservare per puritatem, debet quantum potest fugare consuetudine mulierum. *Serm. 2 Dom.*, 11 post *Pentec.*

26. Valde mirabile est et detestabile, quod toto posse sic homines laborant turpibus sollicito mundare corpora, et non corda. *Prose*.

EVAGRIUS

27. Ad custodiendam cordis munditudinem, exteriorum sensuum disciplina servanda est. Lib. 21 *Moral.*, cap. 2, num. 2.

28. Cordis munditudinem quisquis adipisci non appetit, ejusdem a se auctore munditudine repellit. *Ibid.*, cap. 3, num. 3.

29. Qui puritatem cordis obtinere appetit, conscientia cogitat, nullis curarum sociularum occurribus impeditur; sed ad quod per devotionem

S. FRANCISCUS ASSISTENS.

S. GREGORIUS MAGNUS.

EVAGRIUS

FRANCISCUS ASSISTENS.

GREGORIUS MAGNUS.

EVAGRIUS

<b

63. Angelis est similis qui puritatem custodit
mentis et corporis. In *Hortula roserum*, cap. 4,
sect. 3.

2. VALERIAN. 64. Non ille sine triumpho parva diem transi-
git, qui castigatio vii animo purificatus incedit.
Hom. 16. de Boni martirio.

IN VIT. PATR. 65. Claritas, et tincturitas, et osculta medi-
tatio operantur cordis puritatem. In *Sententia*,
in fine postis, sent. 77.

SENTENTIA PAGANORUM.

66. Animus nisi purus et sanctus sit, Deum
non caput. *Epist. 87.*

67. Templum sanctum est Deum mens pia, et al-
tare est optimum ei sor mundum, et sine pecca-
to. Sent. 40.

Vide illius titul. *Cogitatio*, sent. 170; *Concen-
tatio*, sent. 28, 32, 37, 52, 83; *Defensio*, *Culpa*,
Curatio, *Breviary*, *Gratia*, *Monachus*, *Oblato*,
Ornatus, *Pulchritudo*, *Tentatio*, *Vita Dei*,
Vita, *Vetus*.

CORDIS RECTITUDO.

SENTENTIA PATRUM.

6. AUGUSTIN. 4. Non recto corde es ? quia non vis
voluntatem tuam dirigere ad voluntatem Dei,
sed Dei vis curvare ad tuam. *Prose.*

2. Illa recta est, si tu ex curva; voluntas tua
corrigenda est ad illam, non illa curvanda est
ad tuam, et rectum habebis cor. Sup. *Psalm.*
Xxxv, vers. 11.

3. Recto corde recta sunt opera; cum autem
cor rectum non est, opera recta non sunt, etiam
si recta videantur. *Prose.*

4. Rectus est Deus, et ideo recte adhaerens;
potest fieri rectum, quod in se fuit pravum cor
homini. Sup. *Psalm. Lxlv*, in exposit. vers. 13.

5. Rectum cor enim Deo est, quando propter
Deum queritur. *Ibid.*, vers. 40.

6. Non sit enim nostrum errorum, antequam sit
rectum quia male erigitur, quod non primo cor
rigitur. Sup. *Psalm. Lxvi*, vers. 3.

7. Distortum cor, pravum cor est, quod non se
corrigit ad Deum, ei Deum vult distorquere ad
se. *Ibid.*

8. Rectus Deus perverse non plaset; vis ut pla-
ceat illi rectus Deus? esto corde rectus, non tibi
placere. Serm. 2. *Hom. 10. post Trinit.*

9. Quis est rectus corde? qui hoc volunt
quod Deus vult. Distorti ergo cordis est, quando
aliud vult Deus. Sup. *Psalm. xxi*, vers. 13;
Qui recto sunt corde.

11. In recto corpore curva est anima; annos 5. BERNARD.
confundens sursum caput habere, qui sursum
cor non habet; corpore rectus stare, qui corde
reps in terra? Serm. de *Primordiis*.

12. Quid indecentius, quam curvum recto cor
pare gerere animum? *Prose.*

13. Perversa res est et foda, luteum vas (quod
est corpus) de terra oculos habere sursum; et e
contra internos sensus atque affectus trahere in
terram deorsum. Serm. 24, sup. *Cantic.*

14. Illum rectum corde dixerim, qui et recte in
omnibus sentiat, et a recto quod senserit, in nullo
dissentient. *Ibid.*

15. Quomodo rectus erit, enjus fides mortua,
enjus opus mortu, enjus nulla dilectio, amarillo
multa? *Ibid.*

16. Et anima recta est, quo appetens aeterno-
rum, quae autem non querit, nec sapit quae sur-
sum sunt, sed que super terram, non plane est
recte, sed curva. *Ibid.*, sent. 80.

17. Quare re et sapere, quae sunt super ter-
ram, curritus anima est, et e contra meditari
ad desiderare quae sursum sunt, rectitudine. *Ibid.* 2.
Florim. cap. 2.

18. Corde recti sunt qui rectas semitas Domini casuitorum.
graduuntur. *Prose.*

19. Ab illa enim regula qui pedem voluerit
amovere, distortus est; ne potest rectus dici,
nisi qui illi veritati praedicatione consenserit.
Psalm. Lxxii.

20. Nequissimum veraciter rectus est, qui adhuc s. GREGORIUS.
a pravitatis desiderio liber non est. *Lib. 9. Mo-
rat.*, cap. 23.

21. Recta stat anima, cum superna desiderat,
et nequissimum fluctuat ad ima. *Hom. 31. sup.
Evang.*

22. Curvum cor est, cum imo appetit; diri-
gitur, cum ad superna sublevatur. *Lib. 24. Mo-
rat.*, cap. 41.

23. Ab omni rectitudinem statu depravit,
qui per noxia verba dissipatur. *Lib. 7. Moral.*
cap. 17.

24. Mentis iudicium rectitudinem consipit,
sed ad hanc operis fortitudine succumbit. *Hom. 31.*
sup. *Evang.*

25. Terram semper intuetur, qui curvus est.
Ibid.

26. Nemo rectitudinem suam, nisi cum rec-
tus esse cuperit, depredavit. *L. 24. Moral.*, c. 6.

27. Cor hominis dirigitur, quando humana vol-
untas divina voluntati conformatur. Sup. *Psalm.*
xviii, cap. 71.

28. Rectus est homo, qui non est distortus per
injustitiam, nec curvus per concupiscentiam ter-
renorum. Sup. *lib. Iude.*, cap. 19.

EGGO A. S.
VICTOR.

5. JOHN. CLEM. 20. Anima recta, contubernialis est humilitatis;
iniquus autem, superbie est adolescentula. *Gra-
dui* 24.

21. Rarus sunt anima recta, et ab omni malitia,
et nequitia, et simulatione, et astu alieno.
Ibid., gradu 26.

PETR. MEL. 22. Non est aliquis rectus, si recte non dividat.
Prose.

23. Non est rectus, qui linguam Deo, animam
offert diabolo.

24. Non est rectus, quem avaritia contrahit,
quem torquet ambitus, quem voluntas incurvat;

25. Rectus est, cuius melior est vox operis,
quam vox oris, qui bene loquitur, sed melius
agit. *Sup. Job.*, cap. 1.

26. Recti corde de praeceptis Dei et constituti-
onibus non queruntur. *Sent. 35.*

27. Bonum est sursum habere cor, non tamen
ad seipsum, quod est superbias; sed ad Deum,
quod est obedientia. *Ibid.*, sent. 43.

28. Rectum cor habet, qui vult quod Deus
vult; sed quilibet testetur habere rectum cor,
ergo qualiter tenetur vella quod Deus vult. 1. 2,
quest. 19, art. 10, argum. 1.

29. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis crea-
tura speculum vite, et libet sancte doctrina
esse. *Lib. 2. de Init. Chrif.*, cap. 4, sect. 1.

30. Non est hujus animus in recto, cuius acts
discordant. *Epist. 31.*

31. Nulla res magis animos in pravum incli-
nantes revocat ad rectum, quam honorum vi-
rorum conversatio. *Ep. 94.*

CORONA.

SENTENTIA PATRUM.

6. AMBROSII. 1. Nulla sine adversario corona victoria est.
Lib. 5. ep. 31. ad Valentianum, imperat.

2. Ille multa corona, illi nulla sunt certa-
mina. Sup. *Psalm. cxviii*, serm. 26, vers. 5.

3. Corona proposita est, subeunda sunt certa-
mina; nemo potest, nisi vicerit, coronari; nemo
potest vincere, nisi certaverit. *Prose.*

4. Ipsius quoque corona major est fructus, ubi
labo magis est.

5. Tolle Mariyrum certamina, tulisti coronas.
Lib. 4. sup. Luc., cap. 4, in illud: *Diabolus re-
cessit ab illo.*

6. Corona non detulerit pugna, sed victoria.
Part. 3. tit. 2. cap. 1. § 5.

7. Corona non datur victoribus, nisi bello per-
fecto et consummato. *Part. 4. tit. 3. cap. 7. § 2.*

8. Non debet, cum praelatior, infringi qui vult
post praeium coronari. *Ep. 133. ad Italicam.*

9. Quanto erit acrior impetus belli, tanto den-
sior corona. *Lib. 20. de Clem. Dei.*, cap. 13.

10. Nullus abjecti animi coronatur, nullus tri-
bas tropicum erigit. *Cone. 1. de Iesu.*

11. Non in certaminibus pro coronis, is qui
certamente auspiciata est; sed qui superat, coro-
nat. *Conc. 9. Contra irascientes.*

12. Molesta est lucra, sed fructuosa; quia, si
habet penam, habebit et coronam. *De interiori*
domo, cap. 19.

13. Quod resistenter fatigat, vincentem coro-
nat. *Ibid.*

14. Finis, non pugna, coronat. *Lib. de Passione*
Domi., cap. 14.

15. Quanto fuerit robustior pugna, tanto glo-
riosa dabuntur coronae. *Serm. 7. de cava dom.*

16. Quantumlibet savienti mali, sapienti tam-
men coronam non decedit, non arescit. *Lib. 4. de*
Consol. philos., prosa 3.

BOETHIUS.

17. Aliæ virtutes coronam merentur, sed solas. *BONAVENT.*
perseruentia coronatur. *Titul. 9. Dicit.*, cap. 2.

18. Præstidem viriliter, ut a Deo coronatur
perenniter. *Serm. 12. Pentec.*

19. Prudentis militis, viri constantis et for-
tis officium est, non solum bellum non fugere,
sed et optare bellando victoram, ut possit cono-
natum accipere; non enim coronatur, nisi qui bel-
lat et vincit. *Serm. 7. de Lucta.*

20. Dal Dominus sanctis pugnam, ut per pu-
gnam veniant ad victoram, et per victoram ad
coronam. *Ibid.*

21. Triplice corona legitur in scriptura: una
aura, altera stellæ, tercia lopidea. *Prose.*

22. Prima corona datur virginibus, secunda
Præstantibus, tercia Martyribus.

23. Prima dictiar aura propter suam puri-
tatem, speciositatem, et incorruptionabilitatem; secun-
da stellæ, propter suam luminositatem; tercia
llopidea, propter suam soliditatem, firmitatem et
præstidem. *Serm. 2. de S. Bartholomeo.*

24. Narrat Valerius Maximus, quod Rex qui-
dam cui, dum corona regia esset obtulit, ut capi-
turum eam imponeat; illi eam manu diu dictat
considerasse, et tandem dixisse. *Lib. 2. Dicit.*
memorabil., cap. 2, *de Antigone Rege.*

25. O corona magis nobilis quam felix! quia
si quis vere cognoscet, quam multis curis, mul-
tisque periculis et miseriis plena sit, nec humi-
quidem jacentem tollere vellet. *Ibid.*

26. Corona victoriis maximis datur. *Serm. 2.*
de Uno Mart.

27. Dignum est, ei justum, et ratione conso-
num, ut corona detur illi, qui non potuit passio-
nibus superari; nam victoribus corone reddun-
tur. *Serm. 3. de Pluribus Mart.*

S. BONAVENT.
ET VALENTIUS
MAXIMUS.

R

28. Corona est res pretiosa ex parte materiae, et est res speciosa ex parte forme, et est alternata significativa ex parte figure. Serm. 1, de Una Virgine.

29. Nihil pulcherrima forma rotunda, que splendet maxime in corona. *Ibid.*, serm. 2.

30. Triplex est aureola, scilicet, virginum, martyrum, doctorum; virginum flores, martyrum gemmae, doctorum aurea. Tit. 4, *Iustiz.*, cap. 4.

31. Quadruplex est corona: 1. corona pulchella virginis, que detectur virginibus; 2. corona sapientiae magistralis, que detectur doctoribus; 3. corona perseverantiae triumphalis, que detectur martyribus, et omnibus perseverantibus; 4. corona glorie immortali, que detectur felicibus. *Ibid.*, titul. 8, cap. 2.

32. Corona aurea beatorum in tribus consistit: in visione Dei clarissima, in fruitione suavissima, in intentione securissima. *Ibid.*, tit. 10, cap. 2.

33. Corona non habet principium, neque finem in figura, et significat eternitatem, que nec fine, nec principio clauditur. *De itineribus eternis*, iun. 7, dist. 7.

34. Quanto laboriosius est pugna, tanto gloriosior corona. *Ibid.*, 2, *Pharise*, cap. 12.

35. A ratione alienum est, ut qui audierimus dominum spiritus fuisset coronatum, habeamus capitula redimitoris. *Ibid.*, 2, *Pardonie*, c. 8.

36. Quo longior pugna, eo corona sublimior. Ep. 16, ad *Mogenes et Maximum*, cap. 2.

37. Frons cum signo Dei pura, dicitur corona ferre non posset, corona se domini reservat. *De lapide*, cap. 1.

38. Non posset accipi dolorum et passionum corona, nisi praecedat in dolore et passione patientia. *Hebano patientia*, cap. 4.

39. Qui agonistam coronam querit adspici in studio, non coruabitur, nisi usum et peritiam virium ante meditetur. *De Exhortatione Martyrum ad Partium*, in prefatu.

40. In persententibus militi, in pace conscientiam coronam. *Ibid.*, cap. 12.

S. CYRILLUS
BIEZOSOL.
41. Omnis qui certat, posteaquam absolvit certamen, coronatur, aut contumeliam afficitur. *Prose*.

42. Neque prius Agonistae desertantes coronant, quam omnia certaminibus litiis alveore rit; ut postremo dijudicant premia victoriam coronas proferat. *Catechesis*, 18.

43. Corona gloria est ornamentum felicitatis futore. Sup. 1 ad *Thessal.*, cap. 2, art. 2.

S. DOROTHEA.
44. Quisquis coronam optat consequi, studeat aliquid operam det, ut sit apud sororatas. *Datin*, 23.

45. In Clerico magnitudo corona est signum magnum conversionis. Apud Gratianum in *Decretis*.

46. Nullum coronat Deus antequam vincat. *Gloss. Ord.* Sup. *Ep. ad Rom.*, cap. 9.

47. Corona in capite, supererna est remuneratio. s. GREG. MAG. *Prose*.

48. Corona victoria, primum est quod desuper ponitur, ut qui certaverit, coronetur. *Lib. 11*, *Moral.*, cap. 16.

49. Corona non datur sine victoria. Sup. *Cant.*, cap. 1.

50. Corona signum sunt victoriae. Hom. 21, super *Ezech.*, illud 3, Reg. 2: *Quasi inter coronas*.

51. Labor protrahit pugnam, ut crescat corona victoriae. *Lib. 26*, *Moral.*, cap. 15.

52. Labore territus? al nemo athleta sine in. — S. HIERON.

dore coronatur. *Ep. ad Heliodorum*.

53. Quis sanctorum sine certamine coronatus est? solus in dilectione Salomon fuit, et foecit ideo corrui. *Epist. 22*, *ad Eustochium*.

54. Vixi hunc sunt genera, sed una corona victorum est. *Lib. 2*, *Adversus Iacobinum*.

55. Sis in acie, adversariis armatus obiste, ut postquam vicis coroneris. *Epist. 7*, *Adversus Vigilantianum*.

56. Quod paucum vulnera, tot metemur coronas. Sup. *Psalm. XXXVII*, vers. 18.

57. Nulli certant, sed ille solus, qui tota virtute vicebit, coronabilius. Sup. 2, ad *Timoth.*, cap. 2, in illud: *Qui certat in agone*.

58. Gloriosum certamine opus est, ut corona victoria deferatur. Sup. *Psalm. CXVIII*, vers. *Deficit in salutem tuam*, etc.

59. Corona principio caret et linea, totum caput ambit, horiles inextixi, caput ornat, crines castigat, latice decidit, strictio, non optat, transposita non congetur. *Lib. 3*, *de Proprietatis*, cap. 3, *verba Corona*.

60. Corona virtutum, insignis est regum et victoriae; corona vero virorum, insignis est laudibus et honoribus. Sup. *Proceri*, cap. 4.

61. Mensis maturitas; et vita immaculata, sunt causa coronae. *Ibid.*, cap. 15.

62. Justi quanto amplius impetruntur, tanto gloriosius coronantur. Sup. *Hieron.*, cap. 39.

63. In mundanis certaminibus post victoriam coronae, in Christi studiis ante victoriam coronae. Serm. *de Joseph continet*.

64. Qui requie in hoc saeculo et felicitate fruuntur est, tam splendidam in futura coronam non est conscienturus. Hom. 43, sup. *Ep. 1 ad Cor.*

65. Non ita corona caput Regis obvincit, sicut animum sollicito. Serm. 13, sup. *Ep. Ad Philipp.*

66. Illic corona ubi penes. Hom. 67, *ad Popul. Antioch.*

67. Quanto laboris ac doloris plus toleratum fuerit, tanto eliam corona erit magnificenter. *Orat. 3*, *Adversus Judzos*.

68. Corona qua pro virtute, et ejus sudoribus datur, nihil habet sensibile, neque in hoc secundo dissolvitur, sed perpetua est et immortalis. Hom. 42, sup. *Genes.*

69. Non secundum honorum operum eventum, sed iusta factoris propositum corona elargiri solet. Rom. 3, sup. *Epist. I ad Cor.*

70. His coronas non petamus, sed si advenierit ipsum coronantis tempus, immunitus nobis praeveni. Hom. 43, sup. *Ep. I ad Cor.*

71. In agore positis dolorem mitigat spes coronae. Part. 1, *de Ligno vita*, tract. 8, *de Spe*, cap. 2.

72. Si coronam cupis reportare victori certam, spiritualiter certa; adest in te qui videat, iudicet, et coronet. Part. 1, *de Interiori confictu*, cap. 8.

73. Pugnare non desinit, qui coronari affectat. Part. 2, *de humilitate*, cap. 10.

74. Ubi in sperto sunt pugna, in manifesto sunt coronae. Serm. 7, *Decimi mensis*.

PETROS CELL.
75. Tolle pugnam, tolles et victorianum; tolle victorianum, tolles et coronam; tolle coronam, tolles et gloriam. *Lib. 6*, ep. 23, *ad Nicomediam noachicum*.

S. PETRUS
CORYSOLOG.
76. Si certantes vincimus, tot coronas accipimus, quot viatorum viatores fuerimus. Serm. 119.

S. PETR. DAM.
77. Non est sine pugna victoria, non abegit victoria pertinet ad coronam. Serm. 76, *de spirituali certamine*.

S. PROSPER.
78. De gratia misericordia Dei, veniunt coronariorum. Serm. 27.

TESTULLIAN.
79. Christi coronam amuleris? si spinis non potes, non doribus coroneris, quia non doribus potes. *Prose*.

THOMAS A
KEPIS.
80. Quid enim est capitum feminam coronam formae leon, quam summa lascivie nota, extrema negatio verecundie, conflatio illicebet? *De Corona militis*, cap. 14.

81. Quanto durior pugna, tanto gloriosior corona. Serm. 3, *ad Novit.*, part. 4, divis. 3.

82. Sim certamine, non potes pervenire ad patientem coronam, si pati non vis, recusas coronari. *Lib. 3*, *de Imitat. Christi*, cap. 19, sect. 4.

S. THOMAS A
VILLANOVA.
83. Transit etio quod cruciat, permanet in aeternum quod coronat. *In Conc. funebri*.

S. VALERIAN.
84. Parum laudis habet virtutum corona, quae ex labore non deservit. *Hom. 2*, *de Arcta vita*.

85. Non per jactantiam victoriae corona componitur, sed per honorum operum studia. *Ibid.*, Hom. 41.

86. Voluntarium militem in conflictu pugnae, citio proiegit corona victorie. *Ibid.*, hom. 15, *de Bonis Martiriorum*.

87. Quot sunt victoriae, tot sunt coronae. *Ibid.*, hom. 16.

88. Ad coronam virtutum non facile pervenit, qui non legitimo agone certaverit. *Ibid.*, hom. 17.

89. Non minimam coronam constat reportare victoriam, qui Iesum nesciit irasci. *Ibid.*

90. Vix tibi, Alexander, vix tibi; quanta erit IN VITÆ PATRIS.

PLATO.

91. Qui rebus preclare gestis nomen gloriantur, qui fuerit consecutus, a singulis coronandus est. *Lib. 5*, *de Republica*.

Vide etiam titulos, *Adversitas*, sent. 88; *Certamen*, sent. 163; *Cogitatio*, sent. 19; *Pauli Apostoli encomia*, sent. 43; *Tentatio*, sent. 141, 196; *Vindicta* in genere, sent. 8.

Glymologia. Corpus a corrundendo dictum est, vel quasi cordis pus, id est, putredo, vel quod corruptum pereat, vel quod coram positum. Serm. *Pont. 11*, *ad Trin.*

Definitio. Corpus est quod ex quatuor elementis compositum est, rursus dissolvitur, et ad nihilum reducitur. *De definitionibus*.

Corpus instrumentum quoddam est anima, et S. CYRILLUS
BIEZOSOL.
tangram vestis, et stola anima. *Catecheses*, 4, *de Corpore*.

1. Quanto fortius est corpus, tanto fortior est. S. ANTONIUS, quis intimum habet, cum quo prelatur, sed cum corpus est debile, et infirmum, debilitatur hostis. Part. 2, tit. 4, cap. 6.

2. Vas istud in quo sumus habitantes, dominus est plena bellis. *Epist. 2*, *ad Fratres*.

3. Corpus, quanto est hæc vita diuinitur, tanto magis magisque corruptum, vel atque, vel varii affectionibus, donec veniat ad ultimum afflictionem, quem ab hominibus mors vocatur. *Lib. 4*, *de Trinit.*, cap. 3.

4. Sic animal corpus non est anima, sed corpus; ita et spirituale corpus non spiritum debemus putare, sed corpus. *Epist. 148*, *ad Consententem*.

5. Multum lugenda est mens humana, si vindicatur a corpore suo. *De Agone Christiano*, cap. 19.

6. Multi in corporibus vivis animas mortuas portant. *Hom. 3*, sup. *Apocal.*

7. Corpus hominis creatura Dei est, et anima hominis creatura Dei est; vita corporis anima est, vita animae Deus est. Serm. 28, de Verbis Apostoli.

8. Vide quam imbecille sit corpus humannum. Medicamentum farnis, cibus est; medicamentum sals potus est; medicamentum fastidium, somnus est; medicamentum sessionis, deambulatio est; medicamentum deambulacionis, sessio est; medicamentum fatigacionis, dormitio est; medicamentum dormitionis, vigiliatio est. Flom. 33.

9. Est infirmus animus, cum de mortali corpore erucatur; necessus est enim ut illud diligat, et ejus corruptione praegravetur. Lib. 1, de doctrina Christi, cap. 23.

10. Nullum peccatum pectoris hostiem, quam corpus meum, in qua habeo. De voluntariis documentis, cap. 63.

11. Corpus vinculum ne conceptuatur atque vexatur laboris et doloris; ne auctoritate aliae perimatur, mortis terrorre animam qualit. De Miseria Ecclesie, cap. 22.

12. Corpus constat ex officiis membris, officiis et contumibibus, consimilis ex humoribus. De Spiritu et anima, cap. 15.

13. Robusti corporo, nisi Deo a quo vires habent, devote familiantur, pro hoc paens patiuntur. In suis Prose., verbo Robusti.

14. Quatuor sunt, quae corpora corruptuntur. Carositas, loquacitas, crudelitas, voluptas. Serm. 27, de parvul. sermon.

15. Sterquilinum vita custodit, qui corpus suum custodit. Ibid., serm. 46.

16. Semper in robusto et vegeto corpore, animus melior atque tepidor jacet, et rursus in corpore debili et infirmitate, fortis viget promptiorque spiritus. Epist. 253, ad Abbat. Gurum.

17. Ita corpori servitur, ut anima juguletur. Que discretio totum dare corpori, et anima nihil? qualis misericordia, omnium reforcat, et dominum interficeret? In Apologia ad Gultem. abbatem, cap. Dicitur.

18. Cum corpus impinguo, hostem adversus me nutrit. In Mistic., cap. 14.

19. Si diligenter consideres, quid pro os et membris, caterosque corporis meatus excedat, vi- lius sterquilinum nunquam vidiisti. Ibid., cap. 3.

20. Malum voluptas est corporis, bonus vero afflito est. Serm. 3, de Nativitate Dom.

5. BONAVENT. 21. Dominus est machina corporis, haec fragilis est, et ideo orisinde indiget. Sup. Ecclasiaten, cap. 18, in illud: Quando conuocabuntur custodes domus.

CLEM. ALEX. 22. Sine spiritu corpus est terra et cinis. Lib. 3 Stronatum.

23. Nihil corpori licet, ubi vilandum est corpus vilium. In Boni predictiss., cap. 6.

24. Jumento nostro adiubere debemus sacrum, glossa, decr. paleam, et flagellum. Sacrum, id est opera penitentie; paleam, id est necessaria ad vitam sustentationem; flagellum ut castigemus, si excesserit. Apud Gratianum in Decretis.

25. Corpus otio tabescit, opere deficit; inedia a. GREG. MAG. deficiens, cibo reficitur ut subsistat; refecione lassitatem, abstinentiam relevatur ut vigeat. Prose.

26. Labor vegetatur ne quiete torpeat, quiete refutetur ne laboris exercitatione succumbat; fatigatur vigilia, somno reparatur; oppressum somno; vigilius excutitur, ne sua poena quiete lasceret. Corpus vestibus legitur, ne frigoris adversitate penitescatur; quaslibet calore deficiens, aurum labi refugiet. Lib. 8, Moral., cap. 29.

27. Sensus corporum quasi sunt ratione cereales; anima vero in auriga modum relinet frana corrivatione. Prose. Quomodo equi absque rectiore precipites ruit, ita corpus sine ratione et imperio anima suum inferit interitum. Lib. 2, Alterius Iovianianum.

28. Corpus non frangendum, sed regendum est. Epist. 1, ad Demetriadem.

29. Non inquinatur corpus, nisi mentis consensu. Sup. Genes., cap. 12.

30. Juxta corporis speciem, non astimes quantitatem mentis. Sup. Ecclesiastic., cap. 11.

31. Corpus ipsum non tam almonia crescit, sed providentia Cœdilioris. Hom. 22, sup., Chrysost. Math.

32. Domus nostra est corpus nostrum, superiora ejus sunt cor, et spiritus, que intelliguntur recta domus: inferiora sunt venter, et certa occultabilia membra. Hom. 49, Operis imperf. sup. Motto sup. Ibid.: Et qui super tecum est.

33. Diuturna exercitatio, et labores, et tolerans, et moderata mensa, virtus simplex, et mediorum stabiliora corpora reddunt. Hom. 39, sup. Ep. 1 ad Cor.

34. Quanto corpus pinguedine, crassitudineque, deficis distenditur, tanto anima extenuatur magis, atque imbecillior fit, et magis obnubilitus sepeletur. Hom. 13, sup. I ad Tim.

35. Qui corpus obsequiis foveat, ipsum implijs. IOAN. CL. offens. Gradu. 44.

36. Corpus est cooperator et hostis, adjutor atque adversarius, auxiliator simul et inimicitor. Prose.

37. Si sovetur oppugnat, si affligatur debilis fit; lascivit per quietem, rursus verbora et flagella non sustinet.

38. Si illum contristem, periclitior; si sovetur,

s. CYRIAN. per quem virtutes acquiram non habeo. Ibid., gradu 15.

LACT. FIRM. 39. Corpus, quia terrenum est, anima debet esse subjectum, sicut terra celo. De divin. instit. lib. 2, de Origine erroris, cap. 13.

40. Corpus est terra quasi vasculum, quo tanquam domicilio temporalis spiritus celestis uitetur. Ibid.

41. Studentes sis rebus, quibus solus corpus ornat, plura, defecatur, mortem sibi perpetuum querunt, Ibid., lib. 4, de Vera sapientia, cap. 6.

42. Corporis bona, mala sunt animi; scilicet, epidicta, et libido. Ibid., lib. 7, de Divino prezzo, cap. 5.

5. LEO I. 43. In languido atque instabilis corpore, potest animi integritas repetriri; si ubi fuit sedes pravitatis, ibi confitemur fundamenta virtutis. Ser. 6, Quadriga.

44. Ita utendum est corpore, ut rectori suo necessarium prebeat natura inferior familiatum. Ibid., serm. 7.

PETR. ILLEI. 45. Bonum castrum custodit, qui corpus suum custodit. Serm. 49.

5. PROSPER. 46. Non debemus omnia corpori desideranti prestare, ne cum illi licita concedere corporum, poscat illicita, et sibi obsequentes in minimis in flagitia punienda compellat, ac naturali ordine perturbato, non spiritui corporis, sed spiritui corpori dominanti deseruantur. Lib. 2, de Vita contempl. cap. 22.

47. Nemo est cuius animam corruptibile corpus non aggravat, sed mitendum est, ut carnis cupiditatis spiritus vigore supereretur. Sent. 18.

48. Omne corpus in omne corpus posse mutari possibile est, quodlibet autem corpus in animam rationalem posse converti credere absurdum est. Ibid., sent 284.

49. Corpus carnis nostre ornamentum nobis fuit; peccavimus, et compedes inde accipimus, ut vincula mortalitatis, omnis humanum actionum corpus praepeditus. Ibid., sent. 25.

50. Si juvinum corporis cibus est animus, nutidas corporis larva est anima. Cotic. 23 Dom. 1 Quadragesima.

51. Dabolus utiliter corpore tanquam instrumento ad dehincandam animam; et quo corpus magis viget ac florat, eo est aptius instrumentum diabol. Ibid.

52. Quanto impediatur es corpore, tanto purior sensu. Ep. 3, ad Cœtum, corseren.

53. Non obtinet regnum promissum, corporis delicata custodia. Hom. 17, de Bono Maryae.

54. Corpus mulieris ignis est. Lib. 5, libello 4, num. 63.

55. Corpus nostrum velut vestimentum est; si illud diligenter trahaveris, slabat; si autem negligeras illud, putresceret. Lib. 5, libello 5, num. 40.

56. Creda mihi, fili, Olympici corpore et robusti sumus, sed anima nostra imbecilla est. Lib. 10, cap. 168.

SENTENTIA PAGANORUM.

57. An id exploratum cuiquam potest esse quomodo sese habiturum sit corpus, non dico ad annum, sed ad vesperam? Lib. 2 Academ. quart.

58. Quia corpori servunt, catulus adhibentur quatenus animo sunt usui; quidquid autem ad ostensionem, aut deliciae attinet, repudiante. In suo Euthridio, cap. 36, per totum.

59. Illebelis ingenii signum est, in rebus corporis immorari, cura omnis ad animum est transfrerenda. Ibid., cap. 63, per totum.

60. Corpus impedimento est ad sapientiam ipsius comparandam. Syagria prima in dialogo Phaedoris.

61. Corpus simile est ei quod est mortale; animus autem ei, quod est divinum. Divinum ut imperat atque presidet, mortale vero ut subtilitatem servat. Ibid.

62. Corpus fragilitatis est caducum; moribus obnoxium, casibus expositum, proscriptiunculis obsecrato, non spiritui corporis, sed spiritui corpori dominanti deseruantur. Lib. 2, de Vita contempl. cap. 6.

63. Solidissima pars est corporis, quam frequenter usus agitat. Lib. de Divina providentia, cap. 4.

64. Quis mortalium, cui ultum suparet hominis vestigium, reli, desertu animo, corpori operum dare? De Vita bestie, cap. 5.

65. Nullus serviet, qui corpori servit; non nego indigendium illi, servendum nego. Prose.

66. Sic gerere non debemus, non tanquam propter corpus vivere debeat, sed tanquam non possimus sine corpore. Epist. 14.

67. Honestus et vile est, cui corpus nimis charum; agitur eius diligentissime cura, ita tamen cum exigui ratio, cum fides, mittendum in ignem sit. Epist. 14.

68. Nimirum corporis amor non timoribus inquietat, sollicitudinibus onerat, consumelius obicit. Ibid.

69. Majore corporis sarcina animus eliditur, et minus agilis est. Prose.

70. Natura quantum potes circumscribe corpus tuum, et animo locum laxa. Epist. 15.

71. Corpus, animi pondus ac pesca est; presente illo urgetur, in vincula est, nisi accolat philosophia, quia illum a terrena dimittit ad divina. Ep. 63.

CICERO.

PLATO.

SENECA.

R

72. Vetus me celo interesse, id est, jubes me vivere capite demiso. *Prose.*

73. Major sum et ad majora genitus, quam ut mancipium sim mei corporis, quod quidem non aliter aspicio, quam ut vinculum libertati meae circumdatum. *Ibid.*

74. Contemptus corporis sui, certa libertas est. *Ibid.*

75. Corpus nullus eget rebus, ut valeat. *Ep. 80.*

76. Velamentum anime corpus est, cui ut quendam vestem natura circumdedit. *Ep. 92.*

77. Nemo liber est, qui corpori servit. *Ibid.*

78. Non est dominus hoc corpus, sed hospitium, quod relinquendum est, ubi gravem esse spiritui vides. *Ep. 120.*

79. Corpusculum etiam nihil fieri sine illo potest, magis necessarium rem crede, quam magnum. *Prose.*

80. Vanas suggester voluntates, breves, penitentes ac, nisi magna moderatione temperantur, in contrarium abituras. *Ep. 23.*

81. Non videmus quam nullus nos incommoda exigent, quam male nos conveniat hoc corpus. *Prose.*

82. Nunc de ventre, nunc de capite, nunc de pectori, ac fauces querimur; alias nervi nos, alias pedes vexant.

83. Nunc dejectio, nunc distillatio; aliquando superest sanguis, aliquando deest, hinc atque itinera tentamus, et expellimus.

84. At nos corpus tam turpe, nihilominus alterna proponimus, et in quantum potest etas humana tendi, tantum spiritu occupamus. *Ep. 120.*

85. Sunt quorum corpus innoxium est, et in mille facinoribus furias mens otiosa discurrit. In suis *Proverb.*

WIT. PHIL. 86. Omne membrum corporis, quod invitat te contra membra agere, abscindendum est. *Prose.*

87. Melius est uno membro vivere, quam cum duobus puniri. *Sent. 10.*

88. Corpus quidem tuum incedat in terra, anima autem semper sit apud Deum. *Sent. 48.*

89. Corpus anima molestum non natura, sed peccatum fecit. *Ibid.*, sent. 131.

90. Quantum labores pro corpore! si tantum labore pro anima, sapiens eris. *Ibid.*, sent. 291.

91. Tabernaculum quidem corporis graviter ferre, superbum est; depone autem posse in pace (cum oportuerit) beatum est. *Ibid.*, sent. 309.

92. Membra corporis sacra sunt illi, qui eius non utuntur. *Ibid.*, sent. 325.

93. Vestimentum esse putabo anime corpus tuum, mundum igitur id conserva. *Ibid.*, sent. 336.

94. Incontaminatum custodi corpus tuum, tanquam si indumentum accepisti a Deo, et siest vestimentum corporis immaculatum servare stude. *Ibid.*, sent. 329.

95. Corpus indumentum est inservia, corrisionis vinecum, velamen specum, sensilium cadaver, sepulcum circumvertile, domesticus fur; qui, dum blanditur, odit, invideat. *Lib. de potest. et sap. Hei*, cui titulus *Pimander*, cap. 7.

Vide etiam titulos, *Ainus*, sent. 24; *Abstinetia*, sent. 36, 48; *Oibus*, per totum. *Oreatio*, sent. 44; *Donatio*, per totum. *Infirmitas*, per totum. *Luxuria*, sent. 76; *Mortificatio*, per totum. *Nutritio*, per totum. *Refractio*, per totum. *Salus corporis*, per totum. *Sobrietas*, sent. 37.

CORRECTIO.

Etymologia. Correctio dicitur quasi cordis recollector. Haec corrigere, est quasi cor regere.

Defin. Correctio est erroris inimici, vel consuetudine introducti, freno rationis inhibito. *Be fructibus carnis et spiriti*, cap. 13.

Correctio est justitia inclinans retrahere alterum ab imminentia casu in culpam, vel promovere ad punitentiam post casum, et hoc secrete et inter parcos, et non auctoritative. *In Descript. terminorum*, cap. *Justitia*.

Correctio est quoddam remedium, quod adhibetur contra peccatum aliquius delinquens. *S. THOMAS AQUINAS*, sent. 32, art. 4.

Correctio est sermo cum reprehensione ex consilio profligens, peccati avertendi gratia. *Syzygia*, lib. 6, *de Definitionibus*.

Differen. Publica est correptione, sed secreta. *S. AUGUSTIN.* correptione. *Serm. 16, de Verb. Domini.*

Correctio fit in verbis, correptione fit in flagellis. *S. BONAVENT.* *Sup. Sapientiam*, cap. 1.

Hoc differentia esse videtur inter correptionem et correptionem; quod correptione sit, quando non arguitur, et si non emendetur; correptione vero quando etiam emendatur. *Serm. 68, de Octo terris.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Dum in hoc corpore vivitur, nullus est negligenda correptione, nullus est desperata reparatio. *Lib. de Vocazione gentium*, cap. 10.

2. Sic amici adulantes pervertunt, sic inimici diligentes plerunque corrugant. *Lib. 9*, cap. 8.

3. Ecclesia catholica malos mores hominum condemnat, et quotidie tantum malos filios corrigit studet; sed quicunque illorum bona voluntate Deluge auxilio corrigitur, quod amiserant peccando, pemtendo recuperant; qui autem voluntate mala noientes corrigi in pristinis vitis

perseverant in agro quidem Domini sinuntur esse, et cum bonis seminibus crescere, sed venient tempus, quo xixana separantur. *De Merit. Ecclae*, cap. 34.

4. Multo laudabilis est liberenter accipere corrigentem, quam audacter corrigerere deviantem. Est lans justus libertatis in Paulo, et sancte humiliatis in Petro. *Pros.*

5. Fidelis dispensator Apostolus Paulus pro

cul dubio nobis exhibet in scribendo fidem, quia veritatis dispensator erat, non falsitatis; ac per hoc verum scriptis vidisse se Petrum non recte in-

gredientem ad veritatem Evangelii, eique in faciem restitisse quod gentes cogerer iudaizare. Ipse vero Petrus, quod a Paulo fieber utiliter, libertate charitatis, sancta ac benigna piebat humiliatus accepit; atque ita rarius et sanctius exemplum posteris praebuit, quo non desiderantur, scilicet forte recte trahit reliquias, etiam a posterioribus corrigi. *Ep. 19, ad Hieronym.*

6. Sicut meliores sunt quos dirigit amor, ita plures sunt quos corrigit timor. *Epist. 50, ad Bonifacium.*

7. Non quemquam patet ab errore ad veritatem, vel a quoconque seu magno, seu parvo peccato ad correctionem sine punitentia possa transire. *Ep. 48, ad Vincentum.*

8. Facilius est videre quid in alio corrigas, atque id vituperare vel objurgando libenter, que corrigi. *Exposit. capituli 2, ad Galat.*

9. Nihil sic probat spiritalis virum, quam peccati alieni tractatio. *Ibid. Exposit. capituli 6.*

10. Modus sermonis sive seruus sive blandius proferatur, sicut salus ejus quem corrigis videtur postulare, moderandus est. *Ibid.*

11. Quidquid iacerito animo diversi, punientis est impetus, non charritas corrigentis. *Ibid.*

12. Quisquis vel quod potest arguendo corrigit, vel quod corrigit non potest, salvo pacis vinculo excludit, vel quod salvo pacis vinculo excludere non potest, equitate improbat, firmitate supportat, hic est pacificus. *Lib. 2, contra Epist. Parmentari.*

13. Salva pace corrigitur, quando non interfectio persecutio, sed medie malitia uritur. *Ibid. lib. 3, cap. 2.*

14. Contra medicinam correctionis obsurdescere non debemus. *Libro 4, contra Grecorum*, cap. 42.

15. Cujusque hominis pravitas, quanto periculosa et tortuosa est, tanto instantius et operiosius corrigenda est. *Lib. 4, de Baptismo contra Donat.*, cap. 16.

16. Si hominibus quispiam ignorantiae error

obrepserit, corrigendum est, nou tam tamquam heresis corrigitur, et qui correctus fuerit, ita dicatur errare, ut non tam haereticus judicetur. *Libro 2, de Gratia Christi, contra Pelagium*, c. 23.

17. Melius expediet emendari et corrigi post lapsum, quam in nequitis permanere. *Lib. 4, Contra Julianum*, cap. 2.

18. Corrigere arguendo, consolamini alloquendo. *Sup. Psalm. 1.*

19. Nullo modo diocenda est via correcta, quia diuinus est via perversa. *Super Psalm. cxviii.*

20. Quomodo illos corrige poserit, qui propria mores [si iniqui sint] non corrigit? *de decimac abusivitatis*, Gradus 9.

21. Brevis est vita, et ipsa brevitas semper incerta; quando sit dies tuus ultimus, nescis; corrigere ergo hodie propterea eras. *Ser. 16 de Verbis Dom. 4 quadrig.*

22. Frequenti plagis disciplina corrigitur, si nihil proficiunt hortamenta justorum. *Ser. Dom. 4 quadrig.*

23. Certi melius homo corrigitur pravus, quam frangitur durus. *de Octo questionibus*, quest. 3.

24. Magis innocentem non es, si quos indicando corrige positis, tacendo perire permititis. *in Regul. 3.*

25. Nolentes (qui peccaverint) corrigi, nihil aliud delegentur, nisi cum mundo damnari. *de Agone Christi*, cap. 31.

26. An forte corrigi potest? hoc vitium non nisi superhorum est. *Libro. 10, de Civ. Hei.*, cap. 29.

27. Hodie te corrigere; reus es, Deus judex es. Corrigere restum tuum, et gaudebis a iudice. *Proses.*

28. Hodie hortatur te ad correctionem, ne judicet te; et qui index tuus futurus es, ipse est hodie advocatus tuus. In expositi. *Psalm. 11, vers. 6.*

29. Si error corrigendum est ovis, ut in canone corruptricularum signaculum Redemptoris. *Ep. 50, ad Bonifacem.*

30. Quomodo gaudebis te esse correctum, nisi doles fuisse perversum? *Ibid.*

31. Penitus extra Deum est, quisquis (dum tempus est) corrigi noluerit. *Super Psalm. vi, vers. 7.*

32. Non regit, qui non corrigit. *Super Psalm. xlii, vers. 8.*

33. Admetet nos Dominus non negligere invenit peccata nostra, non querendo quid reprehendens, sed videndo quid corrugas. *Serm. 16, de Verbo Dom.*

34. Cavendum est, ut primum nostra delicia, quaeconque illa sint, emendemus; et tunc domum alios incusemus. Habetur in *Glossa ord.*

72. Vetus me celo interesse, id est, jubes me vivere capite demiso. *Prose.*

73. Major sum et ad majora genitus, quam ut mancipium sim mei corporis, quod quidem non aliter aspicio, quam ut vinculum libertati meae circumdatum. *Ibid.*

74. Contemptus corporis sui, certa libertas est. *Ibid.*

75. Corpus nullus eget rebus, ut valeat. *Ep. 80.*

76. Velamentum anime corpus est, cui ut quendam vestem natura circumdedit. *Ep. 92.*

77. Nemo liber est, qui corpori servit. *Ibid.*

78. Non est dominus hoc corpus, sed hospitium, quod relinquendum est, ubi gravem esse spiritui vides. *Ep. 120.*

79. Corpusculum etiam nihil fieri sine illo potest, magis necessarium rem crede, quam magnum. *Prose.*

80. Vanas suggester voluntates, breves, penitentes ac, nisi magna moderatione temperantur, in contrarium abituras. *Ep. 23.*

81. Non videmus quam nullus nos incommoda exigent, quam male nolis conveniat hoc corpus. *Prose.*

82. Nunc de ventre, nunc de capite, nunc de pectori, ac fauces querimur; alias nervi nos, alias pedes vexant.

83. Nunc dejectio, nunc distillatio; aliquando superest sanguis, aliquando deest, hinc atque itinera tentamus, et expellimus.

84. At nos corpus tam turpe, nihilominus alterna proponimus, et in quantum potest etas humana tendi, tantum spiritu occupamus. *Ep. 120.*

85. Sunt quorum corpus innoxium est, et in mille facinorum furias mens otiosa discurrit. In suis *Proverb.*

WIT. PHIL. 86. Omne membrum corporis, quod invitat te contra membra agere, abscindendum est. *Prose.*

87. Melius est uno membro vivere, quam cum duobus puniri. *Sent. 10.*

88. Corpus quidem tuum incedat in terra, anima autem semper sit apud Deum. *Sent. 48.*

89. Corpus anima molestum non natura, sed peccatum fecit. *Ibid.*, sent. 131.

90. Quantum labores pro corpore! si tantum labore pro anima, sapiens eris. *Ibid.*, sent. 294.

91. Tabernaculum quidem corporis graviter ferre, superbum est; depone autem posse in pace (cum oportuerit) beatum est. *Ibid.*, sent. 309.

92. Membra corporis sacra sunt illi, qui eius non utuntur. *Ibid.*, sent. 325.

93. Vestimentum esse putabo anime corpus tuum, mundum igitur id conserva. *Ibid.*, sent. 336.

94. Incontaminatum custodi corpus tuum, tanquam si indumentum accepisti a Deo, et siest vestimentum corporis immaculatum servare stude. *Ibid.*, sent. 329.

95. Corpus indumentum est inservia, corrisionis vinecum, velamen speciem, sensilium cadaver, sepulcum circumvertile, domesticus fur; qui, dum blanditur, odit, invideat. *Lib. de potest. et sap. Hei*, cui titulus *Pimander*, cap. 7. Vide etiam titulos, *Aenam*, sent. 24; *Abstinencia*, sent. 36, 48; *Oibus*, per totum. *Oreatio*, sent. 44; *Donatio*, per totum. *Infirmitas*, per totum. *Luxuria*, sent. 76; *Mortificatio*, per totum. *Nutritio*, per totum. *Refractio*, per totum. *Salus corporis*, per totum. *Sobrietas*, sent. 37.

CORRECTIO.

Etimologia. Correctio dicitur quasi cordis recollector. Itaque corrigeret, est quasi cor regere.

Definatio. Correctio est erroris inmalum, vel consuetudine introductio, freno rationis inhibito. *Be fructibus carnis et spiriti*, cap. 13.

Correctio est justitia inclinans retrahere alterum ab imminentia casu in culpam, vel promovere ad punitentiam post casum, et hoc secrete et inter parcos, et non auctoritative. *In Descript. terminorum*, cap. *Justitia*.

Correctio est quoddam remedium, quod adhibetur contra peccatum aliquius delinquens. *S. THOMAS AQUINAS*, sent. 32, art. 4.

Correctio est sermo cum reprehensione ex consilio profligens, peccati avertendi gratia. *Syzygia*, lib. 6, *de Definitionibus*.

Differencia. Publica est correptione, sed secreta. *S. AUGUSTIN.* correptione. *Serm. 16, de Verbo Domini.*

Correctio fit in verbis, correptione fit in flagellis. *S. BONAVENT.* *Sup. Sapientiam*, cap. 1.

Hoc differentia esse videtur inter correptionem et correptionem; quod correptione sit, quando non arguitur, et si non emendetur; correptione vero quando etiam emendatur. *Serm. 68, de Octo terrarum*.

SENTENTIA PATRUM.

1. Dum in hoc corpore vivitur, nullus est negligenda correptione, nullus est desperata reparatio. *Lib. de Vocazione gentium*, cap. 10.

2. Sic amici adulantes pervertunt, sic inimici diligentes plerunque corrugant. *Lib. 9*, cap. 8.

3. Ecclesia catholica malos mores hominum condemnat, et quotidie tantum malos filios corrigit studet; sed quicunque illorum bona voluntate Deluge auxilio corrigitur, quod amiserant peccando, pemtendo recuperant; qui autem voluntate mala noientes corrigi in pristinis vitis

AMBROSIUS.

CORRECTIO.

— 473 —

CORRECTIO.

perseverant in agro quidem Domini sinuntur es, et cum bonis seminibus crescere, sed venient tempus, quo xixana separantur. *De Merit. Eccliesiae*, cap. 34.

4. Multo laudabilis est liberenter accipere corrigentem, quam audacter corrigerere deviantem. Est lans justus libertatis in Paulo, et sancte humiliatis in Petro. *Pros.*

5. Fidelis dispensator Apostolus Paulus procul dubio nobis exhibet in scribendo fidem, quia veritatis dispensator erat, non falsitatis; ac per hoc verum scriptis vidisse se Petrum non recte ingredientem ad veritatem Evangelii, eique in faciem restitisse quod gentes cogerer judaizare. Ipse vero Petrus, quod a Paulo fieber utiliter, libertate charitatis, sancta ac benigna piebat humiliatus accepit; atque ita rarum et sanctius exemplum posteris praebuit, quo non desiderantur, scilicet forte recte trahit relinquunt, etiam a posterioribus corrigit. *Ep. 19, ad Hieronym.*

6. Sicut meliores sunt quos dirigit amor, ita plures sunt quos corrigit timor. *Epist. 50, ad Bonifacium.*

7. Non quemquam patet ab errore ad veritatem, vel a quoquaque seu magno, seu parvo peccato ad correctionem sine punitentia possa transire. *Ep. 48, ad Vincentum.*

8. Facilius est videre quid in alio corrigit, atque id vituperare vel objurgando libenter, que corrigit. *Exposit. capituli 2, ad Galat.*

9. Nihil sic probat spiritalium virum, quam peccati alieni tractatio. *Ibid. Exposit. capituli 6.*

10. Modus sermonis sive seruus sive blandius proferatur, sicut salus ejus quem corrigit videtur postulare, moderandus est. *Ibid.*

11. Quidquid iacerito animo diversi, punientis est impetus, non charritas corrington. *Ibid.*

12. Quisquis vel quod potest arguendo corrigit, vel quod corrigit non potest, salvo pacis vinculo excludit, vel quod salvo pacis vinculo excludere non potest, equitate improbat, firmitate supportat, hic est pacificus. *Lib. 2, contra Epist. Parmentari.*

13. Salva pace corrigitur, quando non interfectio persecutio, sed medie malitia uritur. *Ibid. lib. 3, cap. 2.*

14. Contra medicinam correctionis obsurdescere non debemus. *Libro 4, contra Grecos*, cap. 42.

15. Cujusque hominis pravitas, quanto periculosa et tortuosa est, tanto instantius et operiosius corrigenda est. *Lib. 4, de Baptismo contra Donat.*, cap. 16.

16. Si hominibus quispiam ignorantiae error

obrepaserit, corriginendum est, nou tamquam heresis corrigitur, et qui correctus fuerit, ita dicatur errare, ut non tam haereticus judicetur. *Libro 2, de Gratia Christi, contra Pelagium*, c. 23.

17. Melius expediet emendari et corrigi post lapsum, quam in nequitis permanere. *Lib. 4, Contra Julianum*, cap. 2.

18. Corrigere arguendo, consolamini alloquendo. *Sup. Psalm. 1.*

19. Nullo modo diocenda est via correcta, quia diuinum est via perversa. *Super Psalm. cxviii.*

20. Quomodo alios corrigerere poterit, qui proprios mores [si iniqui sint] non corrigit? *de decimac abusione*, *Gradus* 9.

21. Brevis est vita, et ipsa brevitas semper incerta; quando sit dies tuus ultimus, nescis; corrige te ergo hodie propterea. *Ser. 16 de Verbis Dom. 4 quadrig.*

22. Frequenti plagis disciplina corrigitur, si nihil proficiunt hortamenta justorum. *Ser. Dom. 4 quadrig.*

23. Certi melius homo corrigitur pravus, quem frangitur durus. *de Octo questionibus*, quest. 3.

24. Magis innocentes non eris, si quos indicando corrigerem potestis, tacendo perire permititis. *in Regul. 3.*

25. Nolentes (qui peccaverint) corrigit, nihil alicui delegantur, nisi cum mundo damnari. *de Agone Christi*, cap. 31.

26. An forte corrigi potest? hoc vitium non nisi superhorum est. *Libro. 10, de Civ. Hei*, cap. 29.

27. Hodie te corrige; reus es, Deus judex es. Corrigere restum tuum, et gaudebis a iudice. *Proses*.

28. Hodie hortatur te ad correctionem, ne judicet te; et qui index tuus futurus es, ipse est hodie advocatus tuus. In expositi, *Psalm. 11, vers. 6.*

29. Si error corriginendum est ovis, ut in canone corruptricularum signaculum Redemptoris. *Ep. 50, ad Bonifacem.*

30. Quomodo gaudebis te esse correctum, nisi doles fuisse perversum? *Ibid.*

31. Penitus extra Deum est, quisquis (dum tempus est) corrigit noluerit. *Super Psalm. vi, vers. 7.*

32. Non regit, qui non corrigit. *Super Psalm. xlii, vers. 8.*

33. Admetet nos Dominus non negligere invenit peccata nostra, non querendo quid reprehendens, sed videndo quid corrigit. *Serm. 16, de Verbo Dom.*

34. Cavendum est, ut primum nostra delicia, quaeunque illa sint, emendemus; et tunc domum alios incusemus. Habetur in *Glossa ord.*

F. BACHIJUS MAGNUS.

super Epist. ad Rom., cap. 2, in illud: *Omnis qui iudicat, etc.*

v. BEDA. 35. Corrigere le primum, qui corrector es alio-

rum. In suis Prog., verbo *Corriga*.

36. Difficile corrigitur nequa; quam conce-
pit quis in puerita. *Ibid.*, verbo *Difficile*.

37. Lascivus juvenis egel, ut crebro monaster.

Ibid., verbo *Lasciva*.

38. Qui verbis lenibus potest corrigi, non de-
bet incepitanea exasperari. *Ibid.*, verbo *Qui*.

39. Tepide vientes Christiani difficulter corri-

gitur, quam peccant. *Ibid.*, verbo *Tepite*.

s. BERNARD. 40. Ad mores corrugendos necessaria est,
cum multa quidem diligentia, disciplina censura.

Serm. 56, sup. *Cant.*

41. Ingenium humiliandum est non erubescere
corrugi. Ep. 25, ad *Magistrum Iugorum*.

42. Prudentia portare debent subtilios suos, quos

corrugant, et corrugere quos portant. *Prudentia*.

43. Prudentia aliquando rigida, aliquando cum
dulcedine, aliquando cum asperitate, aliquando
verius, aliquando flagitiosa, debent subiectos suos
corrugare; quia illi quia blandis verbis easiguntur
non corrigitur, necesse est ut serius corrigitur.

Serm. 18, ad *Serorem*.

44. Moderate correctio omnino quedam mag-
num bonum, datum optimum est, qui habent
paucum. Lib. 2, *Natura*, cap. 23.

45. Non sis in corrugendis remissior, non se-
vierior in parendis. Ep. 42, ad *Hereticum*.

46. Quando sapientia disciplina corrigeret, or-
nata ornamento pulcherrima; quando disciplina
correctionis contemnit, margaritam concu-
cas. Ser. 2, *Hecatom*.

47. Sapientia corrigit, quem severitas non
constringit. Sup. *Psalm.* cxviii, epistol. 2, cap. 2,
art. 5, vers. 5.

48. Pestinens emendatam vitam Dominu ante-
quam auctor, offere. *Homil.* 17.

49. Qui non corrigit cum potest et debet,
communicat delinqüenti, et particeps est peccati,
sup. 1, ad *Cor.*, cap. 5.

50. Qui vikerit fratrem suum errantem, et mor-
talius opprimum eriminius, et non ministraverit
ei verbum doctrina, ille qui doctus est, homi-
cida et sine charitate est. Ep. ad *Damasum Pa-
pum*, de morte D. *Heronymi*.

51. Si grande periculum est aliena non ar-
guere, quanto periculum est propria non corri-
guere? *Homil.* 4, ad *Monachos*.

52. Palus de misericordia, quam de rigore ju-
ris delinquentes debent corrigeri, et puniores esse in absolvenda, quam in condemnanda. Apud
Gratianum, in *Decretis*.

53. Qui aliquo affectu carnali malorum consol-

tient exire dissimulant, crebra bonorum admuni-
tionis cogendi sunt. Sup. *Gen.*, cap. 19, in illud:
Dissimulans filio, etc.

54. In correctione necessaria est: discretio, ne
qui corrigeret debet, occidit, vel in desperatio-
nem, vel odium mittat. Sup. *Ezodus*, cap. 21.

55. Unius afflito, multorum est correctio.
Sup. *Levit.*, cap. 20.

56. De manu ferientis Dei fugit, qui se corri-
git. Sup. *Job*, cap. 27, in illud: *De manu ejus
fugiens, etc.*

57. Perversa minus correctione deterior succen-
ditur. Super *Proverb.*, cap. 23.

58. Peccator cam in profundum venerit vilio-
rum, correctionem contemnit. Sup. *Ecclesi.* c. 4.

59. Corrigat sapientia ut magister, compatiat GLOSSA OR-
TUS

ut pater. Sup. *Ecclesiastes*, cap. 7.

60. Non desuntur, qui corrugant; sed corri-
giuntur adfliguntur. Super II, ad *Cor.*, cap. 13, in
illud: *Et non in destructionem, etc.*

61. Nemo recte monitor personam suscipit, GRATIANUS

nisi qui seipsum suis errata condonat, et amo-
re innocente conversatione demonstrat. In *De-
cretis*, pars I, distinc. 81, *san. Nemo*.

62. Probat odisse se vita, qui condemnant er-
rantes; neque reliquit sibi locum devandi, qui
non papercerit errant. *Ibid.*, distinc. 89.

63. Sancti viri sic sciunt foris adversa tolerare
ut intus etiam noverint perversa corriger. LIBRO 2, GREG. XAZ.

3, *Moral.*, cap. 12.

64. Mandus ipse a vita eas debet, qui curat
aliena corriger. Lib. 7, *Moral.*, cap. 16.

65. Omnis per quem necesse est aliena vita cor-
rigi, semetipsum prius debet solerter intueri ne-
dum aliorum culpes uliscitur, ipse uliscendi
furor superetur. Lib. 26, *Moral.*, cap. 28.

66. Dignum est ut, cum aliena corrigitur, pri-
orius nostra meliorum, ut ne immoderate ferien-
do, sevissimum. *Ibid.*

67. Si is, qui corrigeret nilit, ira superatur,
opprimat antequam corrigit. *Ibid.*

68. Difficile est male iniqua corrigeri et se-
mel formata deformiter in melius reformare.
Lib. 35 *Moral.*, cap. 11.

69. Facile culpa corrigitur, quae et erubescitur,
quia esse culpa sentitur. *Ibid.*, cap. 17.

70. Error cum virtus creditur diffidens emen-
datur. *Ibid.*

71. Diffidens malum corrigitur, quod profec-
tione prosperitate fulgetur. Lib. 3, *Moral.*, cap. 2.

72. Tunis protinus melius corrigitur, cum ea
que bene egisse credunt, male etea monstrantur;
ut unde adepta creditur gloria, inde utilis subse-
quuntur confusio. Parte 3 *Pastoral.*, cap. 1, ad
monit. 9.

73. Omnis qui ponitendo corrigit aliqua, que
fecit, emendat quod fecit. *Homil.* 8, sup. *Ezech.*

74. Consentire videbit erranti, qui ad resecan-
da qua corrigit debet non occurrit. Habetur in
Decreti Gratiani, part. 1, dist. 33.

75. Per tristitiam vultus corrigitur animus
delinquenter. Lib. 5 *Moral.*, cap. 31.

76. Quia presentia mole non corrigit, ad se-
quentia penduntur. Lib. 3 *Moral.*, cap. 24.

77. Peccatum usque ad inferos datur, quod
ante finem vita presuma per correctionem non
emendatur. Lib. 10 *Moral.*, cap. 28.

78. Sunt nonnulla, qui corrigit nequeunt sine
culpa corrigit; atque ideo, cum vel corrigen-
tem inquietum, vel omnimodo luce agentem grav-
ant, magis magisteri arte dissimulanda sunt,
ipsorum has dissimulatione toleranda. Lib. 21
Moral., cap. 7.

79. Quis corrigit non valet, increpare quis
non desinit. Lib. 23 *Moral.*, cap. 5.

80. Quasi sub studio consulendi, libido erum-
pit apprendi; non enim curat corrigo quid
prosit, sed quid apparet. *Prose*.

81. Non studet ut malum quod cernit, corriga;
sed hunc quod sentit, ostendit. *Ibid.*

82. Qui proximi mala respiciunt, et tamen si-
lenio lingua prement, quasi conspicuit vul-
nibus usum medicaminis subtrahunt: et eo
mortis auctores sumi, quo minus quem poterant
curare, noluerunt. Part. 3 *Pastoral.*, cap. 1,
admonit. 15.

83. Facilius procul dubio culpam habet, qui
quod potest corrigit neglit emendat. Lib. 2,
in *Registr.*, indic. 2, cap. 114, epist. 114,
ad *Theodosium* et *Theodebertum*, reges *Franco-
rum*.

84. Sapientis viri est et breviter audita latine
penitentia, et que Deo disponent colerit corrigo.
Ibid., lib. 8, indic. 3, cap. 81, ep. 81, ad *Leon-
tium*, excusament.

85. Regnum stabili creditur, cum culpa, que
cognoscitur, citius emendatur. *Ibid.*, lib. 9, indi-
c. 4, cap. 64, ep. 64, ad *Braniacensem*, regis
Francorum.

86. Citius ad preceum iudex flebitur, si a pra-
miente sua petitor corrigitur. *Ibid.*, lib. 11, indi-
c. 6, cap. 2, ep. 2.

87. Ipse modus correctionis diet, ut mens
extra rationes regulam omnino nihil faciat. *Ibid.*,
libro 2, ind. 7, super *Investigationes*, cap. 4.

88. Qui non corrigit resuscanda, committit
Ibid., lib. 7, indic. 2, cap. 6, ep. 6, ad *Euseb.*
Archiepisc., *Thessalonicensis*.

89. Si negligenter omnia, excessus viam aliis spiri-
tibus, aliis sermonibus.

90. Cum in subiecto peccatum non corrigitur,
in eos qui presenti sententia reforcatur. *Ibid.*,
libro 3, indic. 12, cap. 23, epist. 23.

91. Qui emendare potest et negligit, partici-
pet procul dubio delicti constitutus. *Ibid.*, lib.
9, ind. 4, cap. 64, ep. 64, ad *Braniacensem*, regis
Francorum.

92. Multi sunt qui alio curare nituntur, ipsi s. GREG. XAZ.

ulceribus scateni. In *Apologistica*, de *Sua fuga*.

93. Corrigendus est frater illi? facias hoc
modeste, ac humaniter. *Orat.* 20.

94. Anima omnis, qua admonitionem respicit,
incubilis est. Habetur apud D. Joan. Damase,
libro 3, *Paral.*, cap. 61.

95. Si via corrigeret delinquente, aperte in s. BERNARD.

crepantur ne occulte mordas. Ep. 4, ad *Bis-
tum*.

96. Quem obijugatio non corredit, emendet
pudor. Epist. 27, ad *Eustoch.*

97. Erramus juvenes, emendamus senes.

Epist. 10, ad *Pammachium et Oceanum*.

98. Deus eis, qui nunc corrigit negligit, re-
probos damnat. Lib. 2, sup. *Lavent. Hierem.*
cap. 3.

99. Correctio violorum magnum efficit in boni-
tatem profectum. Super *Psalm.* xxvii, in illud:

Bonitatem proficit, etc.

100. Facile culpa corrigitur, quae cito cognos-
citur. Super *Regulam dicti Augustini*, cap. 9.

101. Multe ex verbere, quo debant corrigit, de-
teriores existunt, quae duriores. Sup. *Job*, cap.
33.

102. Sic ut nitrum aspersum acole cepit, ita
cor perversum aqua aquentis salutatis aspersum,
id est quantumcumque suavi correctione tactum,
et nullum irascendum et cepit murmurando. Sup.
Prose, cap. 25.

103. Quidam corrigitur responsione suavita-
te, sibi sermonis austeritate. *Ibid.*, cap. 20.

104. Correctio nigrum in quinque consistit: in
modestia verborum, in ordine gestum, exteriorum,
in materialia incessus, in verecundia levitatis,

in humilitate habitus. Sup. *Ecclesiasticus*, cap. 2.

105. Multum prodest manutudo et simplicitas
cum rectitudine ad fructum correctionis. Sup.
Epist. ad Hebr., cap. 7.

106. Qui sui ipsius vita non sanat, et actiones
non corrigit, frater est ejus, qui seipsum perdit.
Ep. 5, ad *Trallianos*.

107. Procurandus nobis est, ut nostra emen-
dare vita, et mors corrige festinemos, que
procul dubio si fuerit emendata, non dicam cum
hominius, sed etiam cum fera, et bellus nobis

conveniet. Libro 9, *Canonicorum instit.*, de *Spiritu tristitia*, cap. 8.

108. Evidens est tepide ac superbo mens in dicium, si verborum salutarium medicinam, quamvis studio nimis assiduitatis ingestam, fastidiose negligenter suscipiat. Collat. 11, *Abbae Neterotis*, cap. 13.

S. JOANNES CHRYSOSTOM. 109. Quia venia dignus erit qui alterius prema emendatorum non fit? Hom. 20, sup. Gen.

110. Corrigat te dilatio miserantis, ne censura puniat iudicantis. Serm. 1, de *Lejanis*.

111. Si posset corrigere, si dolet, quiesce. Ser. de *Neyas*.

112. Quicquid hic passus fuerit homo, si corrigitur, emendatio est; si non corrigitur, duplex damnatio est. Hom. 6, de *Job*.

113. Nihil est impossibilium, quam illum corrigere, qui omnia sit, et tamen contemnens hominem, diligat malum. Hom. 10, *Oper. imperf.* sup. *Match*.

114. Innata vita nullis cedunt remedii, voluntas autem depravata potest corrigi. Hom. 22, de *Vitis totis super Matth.*

115. Non est confusio alio corrigi, imo confusio est repellere corrigentem. Hom. 10, sup. *Acto Apóst.*

116. Medicus morbo laboranti, magister discipulo, pater filio ad correctionem, non ad dannum consentit. Hom. 22, super 1, ad *Cor*.

117. Corrigat fratrem, si preventus fuerit, sed cum manusuetus, demonis excursionem accusans magis, quam animi negligientiam. Super Epist., ad *Gata*, cap. 6.

118. Sufficit unus homo fidei zelo succensus, totum corrigerre populum. Hom. 1, ad *Populum Antiochenum*.

119. Cum asinus occidisse videatur, omnes manuscribere, et pariter erigere student; fratum vero percutientia cura habetur nulla. *Prose.*

120. Asinus est blasphemus, animi pondus non ferens occidit; accende, excita, et per verba, et per facta, et per levitatem, et per vehementiam varia fit medicina. *Ibid.*

JOAN. CHR. 121. Si adolescentes non se correxerit, dum juvenis est, senex nunquam emendabitur. Sup. *Prolog. Regula S. Benedicti*, cap. 2, text. 4.

122. Oportet mundum esse a iulis, qui corrigere vita debet. Sup. cap. 2, *Reg. S. Benedicti*, verb. *Legimus*.

S. ISID. HISP. 123. Tanta cura vita tua corrigere, quanto studio prospicias alia. Lib. 2, de *Synon.* cap. 9.

124. Cito corrigitur culpa, quae cito cognoscitur; tardius autem sanatur vulnus, quod jam patresentibus membris longo post tempore cu-

rationibus adhibetur. Lib. 2, de *Suna bono*, cap. 23, sent. 10.

125-130. Nonnulli tante sunt pravitatis homines, qui dum ipsi a mato corrigi negligunt, corripiunt vitam falsa criminatione detractant. *Prose.*

131. Ve illi, qui et suam renuit corrigerem vitam, et corripientium non desinit detrahere famam. Libro 2, de *Sunno bona*, cap. 32, sent. 11.

132. Interdum ad tempus facta proximi correcrorum taceat, que statim corrigerem nequaquam existimat. *Prose.*

133. Nam, si corrigerem potest et dissimulat, consensu alieni erroris habet. *Ib.*, c. 44, sent. 5.

134. Qui admonitus secreto de peccato, corrigit negligit publice arguendos est; ut vulnus quod occulit sanari nescit, manifeste debeat emendari. *Prose.*

135. Admonendum est, qui in errore versatur et peccat, non publice, nisi necessitate sit proper contumaciam. Ep. ad *Zenam*.

136. Corrector contemnendum non est, sed si id quod res est dicta, ei et credendum et parendum est. *Ibid.*

137. Prius discit et, antequam mores aliorum LACT. FIB. corrigit, tuos corrigit. *de Die inst.* Lib. 4, de *Vera sapientia*, cap. 23.

138. Boni viri officium est, errores hominum corrigit, eosque in viam reducere. *Ibid.*, lib. 5, de *Justitia*, cap. 18.

139. Sicut nihil prodest male viventi ante actum vita prohibitas, ita nihil officium peccata vetera correctio. *Ibid.*, libro 6, de *Vero cultu*, cap. 24.

140. Differtur ultio, ut tempus habere possit S. IUD. I. correctio. Serm. 12, de *Quodrag.*

141. Non vult te Dominus (si forte peculum ORIGEN. videlicet fratris tui) continuo evolare ad publicum, et proclamare passum, ad divulgarum silentia peccata, quod esset utique non corrigitur, sed potius infamans. *Prose.*

142. Ubi enim servare sibi mysterium viderit illi qui peccaverit, servabit et ipse emendationis pudorem. *Ibid.*

143. Si vero diffamari se videat, illico ad degangandi impudentiam converteretur, et non solum non emendaverit peccatum, sed et dupliceveris. Hom. 3, in cap. 3, *Levitici*.

144. In eo est correctio supervacua, quem in PETROS BLES corrigibile pertinetia sua facit. Epist. 21, 4, quendam.

145. Malo vos offendere vestrum opinioni consulendo quam tacere damnablem vobis, et ignoraminam vestram dissimilare silentio. *Ibid.*, Ep. 55, ad *Quaeritum episcopum Roffensem*.

146. Benigna est correctio, quia ex charitate procedit. *Ibid.*, in *Invectiva contra depravatores*.

PETR. CELI. 147. Suaviter corrigitur, qui exemplo aliorum emendatur. Lib. 2, ep. 15.

S. PETER. DAM. 148. Facti culpam habet, qui quod potest, negligit emendare. Libro 7, ep. 3, ad *Henrici II filium*.

S. BENIGIUS. 149. Qui fratrem diligere dicitur, si non corrigit cum eum errare, simulata charitatem erga proximum habere convincetur. Super Epist. ad *Rom.*, cap. 12.

SALVIAN. 150. Qui corrumperim rebus prosperis, corrigitur adversis. Lib. 6, de *Gobernat. Bei*.

151. Nequaquam uti mercede prosperis, qui non corrigitur adversis. *Ibid.*

152. Solent etiam nequaquam, quos supplicia non correxerunt, blandimenta corrigitur. *Ibid.*

153. Qui ignorantis peccati, errore agnito corrigitur. *Ibid.*

TERTULLIAN. 154. Ubi emendatio nulla, penitentia necessario vana. Lib. de *Penit.*, cap. 2.

THEOPHYLACTUS. 155. Ubi spes corrections, illi transuandum est; ubi autem illa defuerit, inde transuandum. Sup. *Marc.*, cap. 8, in illud: *Carcer a fermento, etc.*

S. THOMAS AQUINAS. 156. Si neglexeris corrigitur, peior eo factus est qui peccavit. 2, 2, quest. 23, art. 2.

157. Volumus quod alii stricte corrigitur, et ipsi corricti volumus. Lib. 1 de *Init. Christi*, cap. 16, sect. 3.

158. Quid sunt verba, nisi verba? per serem volant, sed lapidem non ledunt: si res es, cogita quod libenter emendare te velis; si nihil tibi consensu es, pensa quod velis libenter pro Deo sustinere. *Prose.*

159. Parum salis est ut vel verba interdum sustineas, qui needum fortia verbera tolerare vales. Lib. 3 de *Init. Christi*, cap. 46.

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO. 160. Qui admonent amicos, recipiendi sunt; qui inimicos infectantur, repellendi. Lib. 1 de *natura Deorum*.

161. Moneudi amici sepe sunt et objurgandi; et haec incipienda sunt amici, cum benevolentibus. *Prose.*

162. Sed hoc in rebenda est ratio et diligentia, primum et monito scrupulitate, deinde objurgatio contumelias careat. *de amicitia*.

163. Moneere et moneri proprium est amicilia. *Ibid.*

164. Omnim vitiorum peccatorumque nostrorum omnis a Philosophia petenda est correctio. Lib. 3 *Tacit. quast.*

SENECA.

165. Corrigendus est qui peccat, et admonitione. el. vi, et moliter, et aspere. *Prose.*

166. Cum ira delictum animi sit, non oportet peccata corrigitre peccantem. Lib. 1 de *Ira*, cap. 14.

167. Civitatis mores magis corrigit parcas animadversionum. Lib. 1 de *Clementia ad Neronem*, cap. 21.

168. Parva sapienta, consultit, corrigit. *Ibid.*, lib. 2, cap. 7.

169. Salutares admonitiones velut medicamentorum utilium compositions sunt. Ep. 8.

170. Laborandum est ut animum nostrum formare iniquitatem et corrigitre antequam indurecat pravitas ejus. Epist. 30.

171. Illa admonitione efficacia est, et altius penetrat, que adjuvat ratione quod precipitat. Ep. 94.

172. Ex vita alterius, sapiens emendat suum. In suis Proverb.

173. Res magna clementiae est indulgendo corrigitre peccata magis quam vindicando. *Ibid.*

Vide etiam illi. *Correptio per totum; Novitius*, sent. 18, 19; *Patentia Bei*, sent. 12, 28; *Scenariolos*, sent. 21; *Timor Dei*, sent. 78; *Venit*, sent. 10.

Etimologia. Correptio que græco μεταριθμεῖ; dicitur eruditio est. Super Psalm. XXXVII.

A. AMBROSIUS.

Defactio. Castigatio seu correptio, est curatio anime, quia fit ob peccatum. Syegia 6, de *Defacti*.

PLATO.

Differencia. Publica est correptio, sed secreta correccio. Ser. 10, de *Verbis Domini*.

AUGUSTIN.

Correctio fit in verbis, correptio fit in flagellis. S. DONAVENT.

Super *Supient.*, cap. 4.

Hoc differentia esse videatur inter correptionem et correctionem; quod correptio fit quando quis arguitur, esti non emendatur: correptio vero quando etiam emendatur. Homil. 68, de *Ocio terribus*.

BECO A.

6. VICTORE.

Sententia Patrum.

1. Correptiones in amicis grata sunt, quia S. AMBROSIUS.

aculeos habent, dolorum non habent. *Prose*.

2. Compungimur enim censoris sermonibus, sed benevolentie delectamur sedulitate. Lib. 1, Officio, cap. 34.

3. Non iterum arguis et impugnes, cuius crimen non comprehendens. *Ibid.*, lib. 2, cap. 24.

4. Suni bona correptiones, et plerumque maiores quam facili amicilia. *Prost.*

5. Ita ledi se pulat amicus, tu tamen corripi; eti amaritudine correptionis animum ejus vulnerat, tu tamen corripi ne verearis. *Ibid.*, lib. 3, cap. 46.

6. Si quid in amico vili cognoveris, corripe occulte; si non audierit, corripe palam; errantem omnium corripe, innocentem amicum ne dereras. *Ibid.*

7. Oliujget amicus amicum, non jaestante studio, sed affectu charitatis; neque monilio uspera sit, neque oligurgatio contumus loqua. *Ibid.*

8. Utiles sunt correptiones; nemo ergo desperare debet quicunque corripitur aliquis arguitur; qui enim diligit, corripit. Lib. 5, Ep. 18, ad Herennianum.

9. Non osculari semper pater filium, sed et alejando castigari; ergo quando castigatur qui diligunt, tunc circa eum pretias exercerat. *Prose.*

10. Habet enim et amor plegas suas, quae doliores sunt cum omnia infernatur.

11. Dulcor est religiosa castigatio, quam blanda Patris remissio. *Serm. 84.*

12. Quem mihi num facile repetas honoratum scilicet, qui si arguitur alienum culpe reus, non moleste ferat? Lib. 1, ad Apologia batrici, cap. 2.

13. Homines cum corripientur, peccatum suum ingravant, dum negare cupiunt aut defensio; itaque eorum laetus est major, ubi speratus con rectio.

14. Medicina Christi correptio est; corripit enim Deus quem vult convertere. *Sup. Psalm. XXXVII.*

15. Plus proficit amica correptio, quam accusatio turbulenta; illa pudorem invenit, hec indignationem moveat. Lib. 8, super Luc., cap. 17, in illud: *Incepit illud.*

16. Corripite fratrem ut erubescat, non ut timet; invenient enim custos diuernitatis est timor, pudor autem bonus magister officii. *Prose.*

17. Qui enim metuit, reprimitur, non emendatur; quem vero potius facere, in naturam veritatem. *Ibid.*

18. Solemus modum egredi dum corripiendo irascimur, et inventur ipsi peccare, qui peccantes arguimus, dum plus irascimur, et amplius oneramus peccantem, quam morem. *Sup. Ep. ad Ephes., cap. 4, in illud Psalm. IV: Irascerimus et noitis peccare.*

19. Proximum mala aliquando corripiendo corrigimus debemus (tempore videbant opportuno) aliquando patienter tolerare; ut quo corripi non emendat, patientia ad emendationem provocet. *Prose.*

20. Sunt nonnulli, qui reprehendere proximos nesciunt, nisi ira inflammat, et ardor iram in corde gestat, donec in actibus proximi aliquid videant, quod reprehendere possint; quod si an-

cui videbit talis displicuisse, dicit se zelo Dei hoc facere.

21. Ad te ergo loquor, qui talis es, si zelus in te est, cur oculi tui per diversa vagantur more diabolico, desiderans malum potius videre, quam bonum; desiderans in proximo videre malum quod reprehendas, non bonum unde adfberis?

22. Sunt etiam multi, qui eos a quibus aliquam injuriarum pertulerunt, etiam pro minus delictis impatienter insectentur; eos vero quos diligunt, non solum non reprehendunt (quamvis graviter deliquerint) sed etiam tota virtute defendunt.

23. Omnia amicitia! quis illum quoniam diligit, faciendo et defendendo diabolο tradit; illum vero cui iras est, reprehendendo a diabolo abstrahit.

24. Corripito ergo illa justa est, quae ex zelo Dei et amore fratrem descendit, que non proprius iam vindicandam, sed propter animam proximam salvandam preferunt. *Super Apocal., cap. 2.*

25. Peccatum unius quod cognitum non arguitur, multos contumiam inno omnes qui inveniunt, et non deviant aut, cum possint arguere, dissimulant; non enim sibi videatur peccare, quando a nullo corripiatur, aut vilatur. *Sup. I ad Cor., cap. 5, in illud: Mortuum fermentum, etc.*

26. Pater qui parvit virgo, odit filium suum; *s. ANTONIUS* qui autem diligit, instanter erudit. *Parte 4, tit. 3, cap. 7, § 9.*

27. Vere peccans, alterius peccatum castigare *s. ANTONIUS* non valit. *Serm. Dom. 4 post Trinit.* *DE PATRIA.*

28. Nihil nocendi cupiditate fiat, sed omnia *s. AUGUSTINUS*, consilienti claritate; et nihil fiat inumaniter, nihil inhumaniter. *Prose.*

29. Ita formidetur ultio cognitoris, ut nec intercessori religio confundatur; quia et plectendo et ignorando hos solum hinc agitur, ut vita hominum corrigitur.

30. Si tanta est perversitas et impietas, ut ei corrigitrice nec disciplina possidit prodesse nec veniam, a bonis tamen intentione atque conscientia (quam Deus certi) sive severitate, sive lenitate, non nisi officio dilectionis implicantur. *Ep. 54, ad Macedonum.*

31. Molestus est medius furens phreneticus, et pater disciplinato filio, ille ligando, ille condendo, sed ambo diligendo; si autem illos negligant, et perire permittant, ista potius mansuetudo falsa crudelitas est. *Ep. 50, ad Bonifac.*

32. In corripiendo filio quoniamlibet asperre, nunquam profecto amor paternus summittitur; fit tamen quod nolit et dolet, qui etiam invitus videatur dolore sanandus. *Ep. 5, ad Barcellon.*

33. Impie Christiane Iudei p̄ patria officium; sic successus iniquali, ut consulere humanitati memineris. *Prose.*

34. Ne in peccatorum atrocitatibus exercens ulciscendi libidinem, sed peccatorum vulneribus carceris adhibeas voluntatem. *Ep. 159, ad Martellum.*

35. Plurimum necesse est, exercitatur aerius inquisitio ut manifestato seclere, sit ubi apparent manuemetu. *Ibid.*

36. Quis facili inventatur, qui velit reprehendi? et ubi est ille sapiens, de quo dictum est: Corripit, et amabit te? numquid tamen ideo non deinceps reprehendere, corripere fratrem, ne securus tendat ad mortem? *Ep. 87, ad Felicitatem et Rusticum.*

37. Si illi qui corripit reddere vult malum pro malo ei, qui corripitur, indignatur, non fuit dignus qui corripit, sed dignus plane qui etiam ipse serui debeat. *Ibid.*

38. Non omnis qui parvit amicus est, nec omnis qui verberat inimicus; meliora sunt vulnera amici, quam voluntaria oscula inimici. *Ep. 18, ad Vincentum.*

39. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate desipere. *Ibid.*

40. Quicquid facit vera et legitima mater, etiamne usurpari amarumque sentiat, non malum pro male reddit, sed bonum discipline expellendo malum iniqualiter apponit, non odio nocendi, sed dilectione sanandi. *Ibid.*

41. Qui trucidat, non considerat quemadmodum saniet; qui autem curat, considerat quemadmodum societ; illo enim persecutus sanandum int patredinem. *Ibid.*

42. Malum me reprehendi a reprehensione fallatis, quem ab eis lantando laudari. *Lib. 4, de Trin., cap. 3.*

43. Magis optabo a quolibet reprehendi, quam ab adulente laudari. *Libro 2.*

44. Nullus reprobator formidandus est amatissimis. *160.*

45. Aut inimicus reprehensurus est, aut amicus; si ergo inimicus, ferendus est; si amicus audiendus. *Ibid.*

46. Reprehendat se in minimis, qui meminit se delinquisse in maximis. *De Spiritu et anima,* cap. 57.

47. Ne arguendo vindicare te vells, sed potius consulere illi, quem arguis. *Lib. 3, sup. Levit., quest. 70.*

48. Patientia probanda est, cum necesse erit arguere quem diligis. *De Amicitia, cap. 22.*

49. Non solum arguendi sunt amici, sed et opus fuerit, objurgandi. *Ibid., cap. 21.*

50. Maxime hi facile reprehendunt, qui magis amant vituperare et damnare, quam emendare aliquid corrigerere; quod vitium vel superbicie est,

vel invidentur. *Lib. 2, de Seru. Dom. in monte.*

51. Pie canticę vigilandum est ut, cum aliquem reprehendere vel objurgare nos necessitas coegerit; primum cogitemus, utrum tale sit viatum, quod nunquam habuimus, cogitemus et nos homines esse, et habere potuisse. Si vero habuimus, et iam non habemus, tangat meioriam communis fragilitas, ut illam reprehensionem et objurgationem, non odiū, sed misericordia procedat. *Ibid.*

52. Raro et in magna necessitate objurgations adhibenda sunt; ita tamen ut etiam in his ipsi, non nobis, sed Domino serviamus, instemus. *Ibid.*

53. Potest esse dilectio in vindicante; quod unusquisque in filio suo probat, cum cum in mores pessimos deflentem, severissima correptione constringit; et tanto magis, quanto magis cum diligit, atque hoc modo corrigi posse arbitratur. *Contra Admisionem, cap. 17.*

54. Non potest esse salubris multis correptione, nisi cum illi corripitur, qui non habet sociam multitudinem. *Lib. 3, contra Epit. Partheniani, cap. 2.*

55. Sic ut plerumque crudelis fallax adulatio, sed semper misericors justa correptio. *Lib. 2, contra Ep. Petitioni, cap. 67.*

56. Malum me misericordia objurgatione sanari, quam hanc adulatio deceptioque pervertit. *Ibid., cap. 63.*

57. Non est malum correptionis pena, cum sit malum culpa; neque enim ferrum est inimici vulnera, sed medici secantis. *Ibid., lib. 3, cap. 4.*

58. Quicunque Dei precepta jam tibi nota non facit, et corripit non vis, etiam propterea corripiens es, quia corripit non vis. *De correptione et gratia, cap. 8.*

59. Hoc est correptionis utilitas, que nunc maior, num minor pro peccatorum diversitate salubriter adhibetur; et tunc est salubris, quando superius medius respicit. *Ibid.*

60. Corripantur a propensis suis subtili fratre, correptionibus de charitate venientibus, pro culparum diversitate diversa, vel minoribus, vel amplioribus. *Ib., cap. 18.*

61. Omnibus ne pareant, vel ne abos perdant, adhibenda est a vobis medicinaliter severa correptio. *Prose.*

62. Si timore non corrimus, ne aliquis indepareat, cum non etiam timore corrimus, ne aliquis indeplus pereat? *Ibid., cap. 16.*

63. Ille justus reprehensor, qui non habet quod in illo reprehendatur. *Sup. Psalm. L.*

64. Melius est eridri in virga patris, quam in blandimento perire predonis. Super. Psalm. LXXXVII.

65. Illos qui pertinent ad gubernationem tuam, vindicas, coerce cum dilectione, cum charitate, attendens salutem aeternam, ne cum parci carni, anima pereat. *Prose.*

66. Servum tuum, si male viventem videris, poena aliqua, aut verberibus retrahabis, sed animo dilectionis fac, non animo ulitionis. Super. Psalm. cii.

67. Ecce nescio quis peccavit, graviter peccavit, increpandus est; sed qui ne perdit quod seculatur, tacet, non corripit, merecarius est. *Prose.*

68. Tu taces, non increpas, o mercede, iu-
pum venientem vidisti, et fugisti; fugisti, quia
fauisti; fauisti, quia timuisti. Fuga animi,
timor est; corpore statisti, spiritu fugisti.
Tract. 16 sup. Euseb. Joan., de cap. 10.

69. Fervet charitas ad corripendum, ad emen-
dandum; si sunt boni mores, decident; si sunt
malum, emendantur, corrigitur. *Prose.*

70. Si sevis aliquando propter correctionem
dilectionis, propterea de columba demonstrata es
charitas. Fel columba non habet, tamen rostro
et penitus proinde pugnat, sicut amaritudine se-
vit.

71. Seductor ut vendat, cum amaritudine blan-
ditur; Pater ut corrigat, sine felle castigat.

72. Quis est Pater, qui non corripit filium su-
num? quis est eui non det disciplinam Pater? et
tamen savit viuere; amor savit, charitas se-
vit, scvit more columbinum, non corvino. *Tract. 7,*
super Epist. Joan., de cap. 4.

73. Ecce edum blanditur, charitas litigat. No-
n attendere verba blandientis; veniam inspicie,
radicem unde procedat, quare ille blanditor ut
discipulus, iste litigat ut corrigendus. *Ibid., tractatu 10,*
de cap. 5.

74. Non est iniquitatis, sed potius humanitatis
societas devincit, qui propterea est criminalis
persecutor ut sit hominis liberator. Ep. 51, ad
Nascionem.

75. Peccatum fratris non debet occultari, sed
corripi, ne deterius patrescat in corde. *Regula 3.*

76. Si ea in me reprehenderis, que reprehen-
denda non sunt, te hodie magis quam me. Epist.
5, ad Hieron.

77. Qui emendat verbere, in quem potestas da-
tur, vel coegerit aliquam disciplinam, misericordiam
praestat. In *Enchirid.*, cap. 72.

78. Si propterea quisque objurgans et corri-
pendens male agnoscit porci, quia opportunius
tempus inquirit, vel ipsi corripionibus metuit,

ne deteriores ex hoc efficiantur, vel ad bonam
vitam et piam erudiendos impedianc infirmos
alios, et premant atque avertant a fide, non vide-
tur esse cupiditatis occasio, sed consilium chari-
tatis. Lib. 1, de Civil. dei, cap. 9.

79. Qui cum dilectione corripit, non cum odio,
plenissimum officium, non solum castissima in-
nocentie, sed etiam diu gentilissime severitatis im-
pervit. Lib. 2, contra Epist. Parmeniani, cap. 21.

80. Corripionem studio sanandi, non odio per-
mitendi esse faciendum, nemo dubitat. *Prose.*

81. Adhibendus est modus, temporego ser-
vanda, non per Ecclesiam violetur, in qua maxime
tristicu parendum est, ne simili cum zizanis eradi-
cetur.

82. Hoc qui diligenter cogitat, nec in conserva-
tionis utilitis negligit discipline severitatem, nec
immoderatione coercitionis disruptum vinculum
socialis.

83. Qui ergo preest fratribus, sic agat humili

charitatem, ac benigna severitatem, ut eorum se ser-
vum esse meminerit, sicut se habent ipsius Domini et preceptum et exemplum. *Ibid., lib. 3,*
cap. 2.

84. Si nulla calamitas tribulationis premat,
cum facultas datur, utiliter corripitur in multi-
tudine multitudi. *Ibid.*

85. Nescientes quis pertinet ad praedestinato-
rum numerum, quis non perficit, sic affici de-
bemus charitatis affectu ut omnes velimus salvos
fieri. *De correptione et gratia*, cap. 15.

86. Tua patientia alterius mors est; quanto
melius est si traxeris et corripis, quam non ira-
cedunt interire permittis? *Serm. 16, de Verbo Dom.*

87. Debemus amando corripere, non noceendi
avertire, sed studio corrigitendi. *Ibid.*

88. Si neglegeris corripere, peior es illo; tu
cum vides perire et negligis? *Ibid.*

89. Corripe inter te et ipsum solum, intuens
correctionem, parcos pudori. *Prose.*

90. Forte enim pro verecundia incipi defun-
dere peccatum suum, et quem vis corripon-
deris pejorem. *Ibid.*

91. Ipsa corripienda sunt coram omnibus, que
peccant secretus. *Ibid.*

92. Corripe le, et tunc poteris fratrem corri-
pere; leviora objecis, graviora committis; si le-
viora objecis quam facis, fratrem odisti. Rom. 8,
de quinque. *Homil.*

93. Cura primo teipsum, ut curatus alterius
vulnera curare possis. *Prose.*

94. Qua fronte poterimus arguere alios, de eo
quod in nobis gravius invenimus? *Serm. 14, ad
Frates in errore.*

95. Charitas non odit, non rancoris, sed zelo

justitia gladium correptionis evaginare debet. *Ib.*
96. Si peccatum in secreto est, in secreto cor-
ripi; si peccatum publicum est et apertum, pu-
blice corripe, ut ille emendetur et ceteri videant.
Serm. 43 de verb. Dom.

97. Quare illum corripis? quia tu doles quod
peccaverit in te. Absit; si amore tui il facis, ni-
hil facis; si amore illius facis, optime facis. Ser.
16, de verbis Dom., in illud: *Si peccaserit in te
frater tuus, etc.*

98. Si solos nosti quia peccavit in te frater
tuus, et eum vis coram omnibus arguere, non es
corripor, sed proditor. *Ibid.*

99. Si anime medela est increpatio, non cu-
jusvis est incorpare, sicut neque mederi. *Quæst.
83 Quesitum, difusus explicatur.*

100. Cum dolore abscedenda sunt, quia leviter
sanari non possunt. In suis Proverb. verbo Cum.

101. Non eris amore dignus, qui dignus cas-
tagione censeri. *Serm. 42, sup. Cant.*

102. Blandi pietate sunt portandi, qui pro sua
infirmitate non possunt increpari. *Serm. 48, ad
Sororem.*

103. Quan multos quotidie experimur prius
impungitibus, prius negligendo, quam ille
affligendo. Super cap. 6 *Luce*, in illud: *Qui te
percutit in mosillam, etc.*

104. Sanctus Franciscus nescielat aliorum cul-
pas palpare, sed pungere; nec vitam foreve pec-
cantium, sed aspera increpatio ferire. In *Legend.
S. Francisci*, cap. 42.

105. Justus est ut qui divina contemnunt *s. CALIXTUS
MANDATA*, severioribus corrigantur vindictis; *DAP. ET. MAR.*
quatenus ceteri talia committere timeant, et su-
mam severitatem atque bonitatis exemplum. Ha-
betur in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa 23,
quest. 3, can. *Justum.*

106. Justus corripit in misericordia, peccator
adulatur in impunitate; ille ut curet, iste ut oe-
culat quod erat curandum. *Epist. 78.*

107. Justus ubi corripit, vinum infundit, oleum
cum blanditur: vinum abeque odio, oleum sine
dio. *Ibid.*

108. Malum quod nemo videt, nullus repre-
hendit; et ubi non rimatur reprehensor, securus
accedit tentator, et facilius perpetrat iniquitas.
Ibid., cap. 14.

109. Lenitus castigatus exhibet reverentiam
et. PROSPER. castigant; qui vero crudeliter castigatur, vel in-
crepatur, nec increpatio suscipit, nec salu-
tem. *Serm. 18, ad Sororem*, et S. Prosper. lib. 2
de Vita contempl., cap. 5.

110. Nemo vita pauper, peccata dissimilat ne-
mo, cum viderit ordinem depere, et minus dis-
ciplinam. *Serm. in Nativ. B. Joan. Bapt.*

111. Inhumane eorum redigunt opera, quo-
rum onere refugis. *Serm. 12, super Cant.*

112. Si interdum severitate opus est, paterna-
sit, non tyrannia, matres fovent, patres corri-
piendo exhibentis. *Ibid., serm. 23.*

113. Non est contemenda increpatio justi,

qua ruinam peccati et cordis sanitatis est. *Ibid.,*
serm. 57.

114. Habeat charitas zelum, sed adhibet pro
tempore modum. Ep. 23, ad *Hugonem, Rholoma.*
archip.

115. Qui, secreto admonitus de peccato, corri-
gi negligit, publice est corripendum, ut vulnus
occulus sanari nequit, manifeste debet
emendari. Ser. 49, ad *Sororem.*

116. Palam sunt arguidi, qui palam nocent *s. BERNARD.* Et
ut dum aperta objuratio sanantur, hi qui eos *s. GREG. MAG.*
imitando deliquerint, corriganter; ut dum unus
corripitur, ceteri emendentur. *Ibid.*, et *s. Greg.*
Magn. lib. 12, in *Registr.*, cap. 31, ep. 31.

117. Cavendum est superiori, ne sub clemere *s. BERNARD.*
tie pallio inertiam induat lenitudo. *Serm. 20,*
art. 2, cap. 4.

118. Si injuria patris et taces, et proximum *s. BONAVENT.*
non corripis, plus peccas negligendo, quam ille
affligendo. Super cap. 6 *Luce*, in illud: *Qui te
percutit in mosillam, etc.*

119. Sanctus Franciscus nescielat aliorum cul-
pas palpare, sed pungere; nec vitam foreve pec-
cantium, sed aspera increpatio ferire. In *Legend.
S. Francisci*, cap. 42.

120. Justum est ut qui divina contemnunt *s. CALIXTUS*
mandata, severioribus corrigantur vindictis; *DAP. ET. MAR.*
quatenus ceteri talia committere timeant, et su-
mam severitatem atque bonitatis exemplum. Ha-
betur in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa 23,
quest. 3, can. *Justum.*

121. Benigne, non odio signum, reprehendere. *Ibid.* *Pedagogi*, cap. 8.

122. Castigatio festo bono et utilitati ejus, qui
castigatur. *Ibid.*

123. Deus, quem corripit diligit; quando corri-
pit, ad hoc corripit ut emendet, ad hoc emendat
ut servet. *Epist. 8. ad Clerorum*, cap. 2.

124. Verus duxit ejus quem diligit vita dis-
similare non valeat, sed corripit, si tamen habet
correctionis fiducia. Super *Ep. ad Colos.*

125. Fructuosissimum ac saluberrimum est in
presenti paterno castigari, ac corripit, dummodo
patiente feratur. *Prose.*

126. Nomine insipientis et nimis imperfec-
tiones, immo insanies est indicium, non velle cor-
rectiones libenter sufferre, sed statim irasci, indi-
gnari, turbari, dejecti? Sup. *Ep. B. Jacobi*,
cap. 1, art. 1.

127. Miseri sunt, et miseri vehementer, qui
corripi dedignantur. Super *Ep. 1 B. Petri*, cap. 3.

128. Beatus servus, qui benigno reprehensionis, *s. FRANCISCUS*
acquiscit, veracunde obtemperat, humilietur con-
fletur, et libenter satisfaciat. In *Admonit. suis ad
fratres*, cap. 22.

CLEMENS
ALEX.

DIONYSIUS
CARTHUS.

S. FULGENT. 120. Sic vigili in ore correptio, ut in corde non dormiat oratio. Serm. 4, de S. Stephano.

GILBERTUS ANGLUS. 130. Intrepensibilis esse aportet, qui affiorum excessus dabant corrigerem. Ser. 23, super Cant.

GLOSSA ORB. 131. Deus argui, ut servet, non ut permitat. Super Job, cap. 5, in illud: *Beatus qui corrigitur a Domino.*

132. Cavedendum ne tempore luctus increpatio fiat, quia eti recte quidam debent increpati, nam Iacob in afflictione, ne qui luctus debet, dolorem augent. Ibid., cap. 13.

133. Non est timendum ne tibi derisor, cum arguitus, contumelias inferat; sed hoc potius providendum ne tractus ad odium inde facit patitur. Prose. Ideo tibi aliquoties ab eis correptione, non tuis timidiitate, sed dilectionis ejus gratia cessandum est. Super Prose., cap. 9, in illud: *Noli arguire, etc.*

134. Qui verba increpanteri humilliter suscipit, jam propinquai venit restus, quem gessit: qui arguitus auctor resulat, contra se iram judicis provocat. Ibid., cap. 15.

135. Qui peccantem vult sanare, vitium debet arguere, et depellere; sed hominem amando reverore, donec satutum spiritualibus reddat patribus Ecclesiae. Super Lucam, cap. 9.

136. Ita peccat qui, peccantem videns, testet, si qui penitentem non inducit. Super Luc. c. 17.

137. Mansueta admonenda, qui enim pravo est animo, fit asperior, si objuratur. Super I ad Thessalon., cap. 5, in illud: *Corripite inquietos.*

138. Cum quis apostolus arguit, et damnabilis ostendit, in timore debet arguere, ne forte sibi susque aliquid tale contingat. Prose.

139. Qui de incipito vitiorum, olim castigans eripit, timet ne et ipse tentetur.

140. Qui peccantem proximo miseretur, circumspicit ne forte plus justo, vel severus existat, vel papa. Sup. Ep. Iusta.

141. Misericorditer corripi, qui, flagello omniuim lumen, quoniam recipi. Super Totaum, cap. 3.

142. Qui parcat virginis, odit puerum. Sup. Proverb., cap. 23.

143. Si aliquis lapsus quoquemodo fuerit, et poplentem eum, et fraterno corripimus affectu in ferenti, part. 1, dist. 50, can. Ponderet., § Sej.

144. Natura est sacerorum Dei in reprehensione virtutis, sine personarum acceptione autoritas. Lib. 7, Moral., cap. 13.

145. Magna arte agendum est, ut qui ex aperta correptione deteriores fiunt, quodam temperamento correptionis ad salutem redant. Lib. 13, Moral., cap. 3.

146. Dum per correptionis vocem culpa detegi-

tur, presentis gloria opinio fodatur. Lib. 10, Moral., cap. 3.

147. Fit plerunque ut cum iniipi correpta in se mala defendere conatur, ex varcundia pejores fiunt, et sic in sua defensione superantur, ut quedam vita contra vitam corripiant exquirant, qui cum vera invenire nequeant, lingunt. Ibid., super illud: *Prov. 9: Docet justus.* etc.

148. Si fortasse, sint, qui aspirant correptionis indigent, tune eis dura correptio adjuveranda est, cum: Dei manus cessat a verbere; cum vera superna flagella insunt, non jam correptio, sed consolatio debetur. Lib. 14, Moral., cap. 24.

149. Cum correptio immoderata accedunt corda delinqüentium in desperatione deprimitur. Prose.

150. Correpti mens reente ad odium procul, si hinc immoderata increpatio plus quam debet, addicit. Part. 2, Pastorali, cap. 10.

151. Peccata, quia feciri gehennam ignibus possunt, disciphina verbere sunt corrident. Hom. 19, sup. Ezech.

152. Pravorum audacia correptionis debet aculeos magis, quam defensionis inventiva solatum. Prose.

153. Nam satis grave est, ut illic habere pravam contingent actionem refugimus, unde discipline debet prodire censura. Lib. 4, in Regiato, indict. 13, cap. 82, epist. 48, ad Romanum.

154. In correptione hunc esse ordinam noveris observandum, ut personas diligas, et vita perseparis, ne si alter ageret fortasse volneris, transiret in crudelitatem correptio, et perdas quos emendare desideras. Prose.

155. Si vulnus debet abscondere, ut non possis ulcerare quod sanum est, ne si plus quam res exigit, ferrum impresseris, noceas cui prodesse festinas. Ibid., lib. 9, cap. 8, ep. 8, ad Bonum Monasterii Lirinensis.

156. Manifesta peccata non sunt occulta correptione purganda, sed palam sunt arguenda. Ibid., lib. 12, indict. 7, cap. 31, ep. 31, ad Felicem episc. Sicilia.

157. Ordo summe rationis est, ut qui bona agere non curat, mala in aliis nequum reprendant. Lib. 5, in Reg., cap. 2.

158. Gravis culpa in omnibus opera asperitate insequenda non sunt; quis vulnera corporum pro ipsorum corporum natura et robore vigorum exigunt medicina. Prose.

159. Plerunque enim Prolati cum culpis punientibus plus justus infervescunt, et dum vindictam metuntur; nec vulnerum qualitatem, nec personarum delinqüentium vigorum respiciunt. Ibid., cap. 4.

160. Clavis apertoris, sermo correptionis est. Part. 2, Pastor., cap. 5, et lib. 1, in Registro, indict. 9, cap. 24, ep. 25, ad Joann. episc. Constantiop.

161. Cum increpare delinqüentes nobiscit, eos procul dubio tacendo pastor occidit. Lib. 4, in Registro, indict. 9, cap. 35, ep. 33, ad Venantium cancellarium latit.

162. Quando mala, qua penitentia fieri purganda sunt, augmentum excessibus, major tunc delinqüentibus est, adiudicante correptio. Ibid., lib. 19, indict. 5, cap. 35, epist. 33, ad Joann. Episc.

163. Furentem qui per invectionem corripi, quasi (ei qui non sentiatis) ebria plagas imponit. Lib. 30, Moral., cap. 7.

164. Qui semper increpare appetunt, et numquam fovere, multa plorique increpando manutinentur. Ibid., lib. 23, cap. 10.

165. Si ab increpatione idcirco reticimus, quia contra nos insurgere demoris odio formidamus, non iam laeta Dei, sed nostra querimus. Lib. 20, Moral., cap. 17.

166. Quisque perpendere sollebit sciat, ne luxus tempore verba increpations inferat. Lib. 13, Moral., cap. 2.

167. Homines cum per disciplinam alios ferunt, sic alienam infamiam debent percutere, ut etiam ad suam noverint oculos revocare. Lib. 14, Moral., cap. 24.

168. Si transiret in crudelitatem corripias, perdes quis emendare desideras. Lib. 9, in Registro, indict. 4, cap. 8, ep. 8, ad Bonum abbat.

169. Ferrum de manubrio prolixit, cum de correptione sermo durior excedit. Prose.

170. Securus manus fugit, in capitulum perturbat. Lib. 10, Moral., cap. 5 Pastorali, part. 2, cap. 40.

171. Dignum est a sancta mens spiritalis correptione comprimit quidquid spud a carnale insolenter immurmurant. Lib. 3 Moral., cap. 19.

172. Nil nisi iniquus quam pro correptione injuria responderet. Sup. septem Psalm. Paulini, in Psalm. III, vers. 26.

173. Sic culpis tuam insequitur, ut te diligamus; sic personam diligo, ut culpe vitium non amplexar. Lib. 1, in Registro, indict. 9, cap. 33, ep. 33, ad Venantium cancellarium.

174. Paulus dicit. Saniores non increpaveris; sed haec regula tunc observanda est, cum culpa seniorum exemplo suo non trahit ad interrum corda juniorum. Prose.

175. Ubi autem Senior juvenilis exemplum ad interiora praebat, ibi districta increpatione ferendus est. Ibid., lib. 7, indict. 2, cap. 4, ep. 1, ad Januarium, episc. Caralitanum.

176. Sicut laudabile discretumque est, reverentiam et honorem debitum exhibere Prioribus; ita rectitudinem et Dei timoris est, si qua inter eos correptione indigent, nulla dissimulatione postponere, ne totum (quod absit) corpus incipiat morbus invaderet, si languor non fuerit curatus in capite. Ibid., lib. 10, indict. 5, cap. 37, ep. 37.

177. Ubi canonicas distinctiones, caparum contra se qualitas existit, postponere quae corruganda sunt non debemus; ne dissimulatione dare vires pravis astibus, quae falso nas dissipatione resecare conuenit, videatur. Ibid., lib. 14, indict. 6, cap. 32, ep. 32, ad Joannem, defensorem.

178. Corripere sophias in bonum osdit afflictis. s. GREG. Naz.

s. GREG. TRACI.

179. Multo magis optandum est sapienti unius objurgationem exciperre, quam totius chore imprimorum et missariorum hominum laudantium auditorum fieri. Sup. Ecclesiasten, cap. 17.

180. Corripendum est fratres scurorum, ne si se mel pulorum ac verecundiam amiserit, remaneat in peccato. Lib. 3, sup. Matth., cap. 17, in illud: *Si peccaverit in te fratres tuos, etc.*

181. Non erudit patet, nisi quem amat; non corrupti magister discipulum, nisi cum quem ardenter oritur ingenuit. Epist. 35, ad Castrensum.

182. Felix est, qui vapulat, ubi amoris est plaga. Epist. 6, ad Amicum.

183. Grandi peccatum est, offesa corripientem; maxime si te non odio, sed amore corripiatur. In Regula monachorum, cap. 19.

184. Omnis correptio proficit ad salutem, quia ad peccatos videtur esse tristissima; et postea fructus affer pacificos. Lib. 6, sup. Hierem., cap. 31, in illud: *Custodis me, et eruditus sum.*

185. Homo ad hoc punit, ut perdat; Deus ad hoc corrigit, ut emendet. Lib. 3, sup. Osiam, cap. 11, in illud: *Quonodo das te Ephraim, etc.*

186. Omnis correptio ad presentem non videtur gaudi, sed rigoris; et postea fructum pacificum justitiae redet his, qui per eam fuerint eruditii. Lib. 2, sup. Moisiam, cap. 7, in illud Luke 10: *Sicut lambi vestri praesine, etc.*

187. Ritus dissolvit sapientem, ira corripit et emundat. Sup. Ecclesiasten, cap. 7, in illud: *Melior est ira, quam ritus.*

188. Melius est a sapienti corripi, quam per adiunctionem decipi blandientis. Ibid.

189. Inter extera mandata, etiam peccantes posse arguere, maxima libertatis est. Prose.

190. Sed hoc illi potest facere, qui non mereatur audire: Hypocrita ejus primum tradit de onto tuo. Lib. 2, sup. Epist. ad Ephes., cap. 5, in illud: *Magis autem arguere.*

191. Quomodo potest Praeses Ecclesiae auferre malum de medio ejus, qui in delicto simili correrit; aut qua libertate corrumpere peccantem, cum tacitus sibi ipse respondeat, eadem se admisere que corripit? Sup. Ep. ad Titum, cap. 1, in illud: *Si quis est sine crimen.*

192. Corripiere fratrem ut emendetur, et nolite abscondere ut desperet; magis curandus est, non necandus. Sup. II ad Thess., cap. 3, in illud: *Corripiere ut fratrem.*

S. HILARIUS.

HUGO A. S.
VICTORE.

193. Necesse est esse severitatis officium peccata arguentis et vita corrigitur. Sup. Psalm. cxvi. In illud: *Bonitatem fecit cum serua tua.*

194. Obstinatos vultu corrumpere, insipientem est. De Insti. Navicularum, cap. 14.

195. Quos perversa propria facit voluntas, de votis reddit per correptionem aliena potestas. Lib. 2, de Claudio antea, cap. 15.

196. Qui ilande castigatus non corrigitur, ne cesset ut aerius corrigitur. Sup. Regulam D. Augustini, cap. 7.

197. Arguite vis peccantem fratrem tuum? vide si potes; ne arguas sine culpa: Quid est sine culpa? pure, pacifice, sine malitia, sine ira. Prose.

198. Alioquin si irascitur cum irascitentem reprehendis, cadis in vitium quod damnas; et testis efficiens contra te. Lib. 1, codicis primi Miscellan. 153.

199. Arrogantes hoc habent proprium, cum non possunt reprehendere justae que sunt, reprehendunt menteendo quae non sunt. Sup. Job, cap. 35.

200. Multi ex verbere quo deheat corrigit, delictioris existunt, atque diuiores. Ibid., cap. 36.

201. Melius corrumpit homo, et corruptus corrigitur in spiritu lenitatis. Sup. Psalm. lxxxix.

202. Omnis, qui vere justus est, ubi peccatum errato consipicit, primo scipsum insipiet et, cum sollicitus se accusaverit, alios benignè corrigit. Prose.

203. Nemo enim peccatorum digne reprehendere potest, qui in eadem damnatione est. Super Proverb., cap. 18.

204. Correptio, signum est paterna dilectionis; amor vero absconditus, signum est odii. Ibid., cap. 27.

205. Melior est aspera correptio, quam remissio blandientis. Sup. Ecclesiast., cap. 7, in illud: *Melior est ira risu.*

206. Ne nimis severe aut rigidus arguas peccatores, ne dum sanare intendis, vitam extinguis. Ibid.

207. Nullus hodie audet arguere Prelates de peccatis, et exactionibus eorum. Prose.

208. Nullus est hodie, qui audit vel videat mala Prelatorum ad corripiendum, sed multi ad adulandum, multi ad detrahendum. Sup. Iustiam, cap. 42.

209. Proximus cum peccat, corripiendum est tripli de causa: prima est, quia frater noster est; secunda, quia si corrigitur, tuum lucrum est; tercia, quia revelare fratrem, opus est misericordie, ad quod quilibet tenetur. Sup. Ecclesiast., cap. 4.

210. Corripiere fratrem praeceptum est homini, et ad hoc non tenetur omnes semper, sed pro loco et tempore, quando sollicet vacat, et licet, et credit, quod sua correctio sit utilis ei qui corrigitur. Sup. Math., cap. 18.

211. In multis etiam modis correptionis servandis est, ut asperitas sit contra vitia, mansuetudo exhibeat ad personas. Sup. Epist., ad Titum, cap. 3.

212. Vere justi iudicis est bene agentem remunerare, et negligenter corridero. Hom. 4, Oper. inserv. sup. Math.

213. Malus, quamvis correptus fuerit, sepe non emundatur; bonus autem, nisi correptus fuerit, perit. Ibid., Hom. 11.

214. Sic familia sine flagello non regitur, sic et populus sine increpatione non gubernatur. Ibid., Hom. 45.

215. Non ille est bonus, qui quod malum est reprehendere potest, et bonum laudare; sed qui reprehendens in malo, bono animo suscipit reprehensionem. Ibid.

216. Omnis increpat discipline, religiosum hominem meliorem facit; irreligiosum autem conturbat, et ad deteriora ire competit. Prose.

217. Sic enim vas signi igne probatur, sic bonum cor et religiosum increpatione cognoscitur. Ibid.

218. Males qui monet, offendit; incurrit odium qui arguit criminosos. Hom. 15. Ex variis locis in Math., sup. illud 6: *Non licet tibi habere uxorem fratris tuus.*

219. Prins corda per mansuetitudinem oportet mollire, et postea pungere. Prose.

220. Cor molliit non furor, sed mansuetudo; iracundus angel morbum, mitis autem immunit. Hom. 7, sup. Acta Apostolor.

221. Si voleris quemque, qui injuste exigit, corrripe, magna cum mansuetudine illum aliquaque. Ibid.

222. Inimicus eti me osculetur, insuavis est; amicus eti vulneret, amabilis. Illius osculum suspicione plenum est, hujus vulnus medicamentum habet. Prose.

223. Amici sive juste, sive injuste arguant,

non approbare volunt, sed emendare; inimici autem eti justo reprobant, non est ut corrigan, sed ut excilicent. Hom. 9, in dictum Apost. I Thess., 4, de dormientibus, etc.

224. Reprehensionem bene ferre non vulgaris, sed summa philosophiae praecolum et laus est. Ibid.

225. Homines perseuntur iniquo animo ferunt subtilia medicina. Homil. 4, super I ad Cor.

226. Ubi peccare fratrem vides, quemadmodum Christus iussit, peccatum ne vulgata, sed inter te et ipsum solum, non convincendo, nee perditus jaudente conciliando, sed dolendo, sed lacrymando castiga. Prose.

227. Talem te prebe castigando, ut ipse quoque castigari, si pecces, possis. Ibid., Hom. 44.

228. Cum magna fiducia incerepare, signum amicitiae est. Hom. 13, sup. II, ad Cor.

229. Manifesta peccata non persequi, viam aperit ad audienda facinora. Hom. 15, super I, ad Tim.

230. Sicut bonus est non delinquare, ita correptionem ferre utilis est. Hom. 4, sup. Ep. ad Hebr.

231. Multa lenitate opus habet qui correptus, ut qui correptus, squamimile toleret sectionem. Ibid., Hom. 30.

232. Correptio et igne et ferro vehementius operatur, et resilire facit eos quibus offertur. Ibid.

233. Omnia qui correptus, ad illius qui correptus utilitatem tolerare debet et facere. Ibid.

234. Non inferuntur vecchia, ut animus frangant, aut conterant, sed ut corrigan. Serm. 6, sup. Ep. ad Philipp.

235. Non debet vita aliena corrripe, qui adhuc vitiorum contagionibus servit. Prose.

236. Improbum est enim arguere quemquam in alio, quod adhuc deprehendit in semelipo. Lib. 3, de Sum. bono, cap. 32, sent. 4.

237. Qui veraciter fraternaliter vult corrripe ac sanare infirmatatem, talem se prestare fratres utilitati studeat, et eum quem corrripe cupit, humili corde et ex compassione correptus. Ibid., cap. 32, sent. 2.

238. Non nonquam accidit, ut intra amicos aliqua redargitionis emunita discordia, maiorem postea charitatem parvitur; ut dum corrigitur ea que displicere in amio videtur; et hoc quem primum non sine quadam simulatione admonitus suscipit, sed correptus postmodum gratias agit. Ibid., cap. 32, sent. 4.

239. Qui delinqutem superbo vel odioso animo correpti, non emendat, sed percutit. Prose.

240. Quidquid enim protinus vel indignantis

animus protulerit, objurgantis furor est, non dilictio corripiant. Ibid., cap. 41, sent. 7.

241. Sicut peccatorem convenit argui, ita justum non excilicari. Ibid., cap. 46, sent. 3.

242. Qui blandi verbo casigatus non corrigitur, acris necessus est ut arguitur. Prose.

243. Cum dolore enim abscedenda sunt, que lenitus sanari non possunt. Ibid., c. 46, sent. 11.

244. Qui admotus secrete, de peccato corrigit, publice arguendus est; ut vulnus quod occulit sanari nescit, manifeste debeat emendari. Ibid., cap. 46, sent. 12.

S. ISIDORUS
PELUSIOT.S. LAURENT.
JUSTIN.

S. LEO L.

245. Grave est atque absurditatem omnem excedens, eos qui magnis criminibus se devincti non arguere, his vero qui nihil aut parum peccant, per correptionem succensere. Lib. 2, Epist. 110, ad Eustachium, diaconum.

246. Corripiatur peccatum severe, et amictor fratres delinquens. De Casto conubio, cap. 7.

247. Et tanto tempore delinquentes arguantur ut atque vitorum macula increpationibus detergatur, quo is, cui dicitur, corrigitibilis est; aliquo vulnus superadditur vulneri, et passioni passio cumulator. Prose.

248. Filius frequenter ut gravior sit recidiva correptionis, quam damnum perpetrati criminis. Par. 4 de Triumphi Christi agone, cap. 9.

249. Vigilantur quisque ad percipiendum admonitionis verbum illi, cum corrigitur, quam si blanditur mulcetur. Ibid., cap. 25.

250. Si nos correpiimus, demones corrunt: remedia nostra plaga ipsorum sunt, quia eurasia vitiorum vulneribus servit. Prose.

251. Plus erga corrigitos agat benevolentia quam severitas; plus cohortatio quam commoto, plus chartas quam potestas. Ep. 88, ad Anastas., episc. Thessalon., cap. 1.

252. Sic et adhibenda correptio ut semper se salva dilectio. Ibid.

253. In correptione constanter temenda est justitia, et benignè praestanda clementia. Epist. 92, ad Rusticum, Narbonensis, episc.

254. Odio habentur peccata, non homines; corripientur tumidi, tolerantur infirmi; et quod severius castigare in peccatis necesse est, non servientis plectatur animo, sed meditans. Ibid.

255. Quando aliquis a te correpiendum est, eum horrido monendumque potius quam increpando convenit. Prose.

256. Si amicorum est, vide ut sine felle sanias; non furor, non propria causa, sed Dei amor animarumque salus vehementerem correptionem abs te extorquet. In Canone Vita spirit., cap. 31.

LUD. BLO.

S. MATHODIUS. 257. Peccatum esse censu corripi, quam corripiere. Habet apud D. Ion. Damasc., lib. I. *Parv. 11.*

MICUT FELIX. 258. Ut aurum lenitus, sic nos discriminibus arginatur. In suo *Oeuvre*.

PELAGIUS
PAPA.

259. Non persequitur nisi qui ad malum cogit; qui vero malum vel factum jam puniat, vel prohibet ne fiat, non persequitur iste, sed diligit. Habet apud Gratianum, in *Decretis*, part. 2, causa 23, quæst. 5, can. *Nos.*

260. Incepimus correctionem diligenter insistas, donec res ab invio erroris sui in viam iustitiae revertatur. Ep. 10, ad *Capitolianum Regis Sicilian.*

261. Turpe est absurdum est in Prelato cum ira et auerberitate corripi. *Ibid.*, Ep. 100, ad *Zimicium Iuniorum.*

262. Deo accepta est lenis et blanda correptio. *Ibid.*

263. Corripitur ex gravitate et clementia consideratur, ut repellatur contumelia, at qui objurgatur, seipsum causam esse hujus acerbitudinis, agnoscat. *Prose.*

264. In omnibus itaque servetur censura modestie, non videatur quis iracundie suis plus satisfacere quam finiori.

265. Sunt enim qui obliuionis interioris, et astutæ vesanie nomine rei palliant et colorant; sed qui sequentur suis meatis impuniti, et non patiunt rationem, vir aut numerum in corripitione proficiunt.

266. Sit ergo in corripiendo sermo tristior, defectio vultus, interrupit verba singultus et lacrymus; ut sentias, qui corripiunt, volum hoc ex amore, non ex rancore procedere.

267. Si corripitione primus fortis responderit, recipiat vel secundam. *Ibid.*, de *Ametria*, cap. 22.

268. Amici correptio tota de mediatis animis et de intima compassione procedat. *Ibid.*, cap. 22.

269. Amicus non est subito et publice objugandus, dum ex turitatione recenti auctor est inquit, hor aegre animis, donec mensis nihil seruato pacator verba blande mouentis admittat. *Ibid.*

270. Domine ne in ira tua arguas me, hoc est dicere, argue me, sed non in ira; corrige me, sed non in furore. *Prose.*

271. Argue me ut Pater, non ut Iudex, corrige me non ut Iudicatrix, sed ut parent.

272. Argue me non ut perdas, sed corregas; corrige me non ut infernas, sed emendas. Sermon. 43.

PETR. DAM. 273. Humanam mentem superbia virtutem reddit, ut corripientis fatus per impudentiam ferro non possit. *Prose.*

274. Qui ad correptionis ietus per impudentiam franguntur, etiamque ceteris virtutibus possint, solidissimam virtutem se non habere demonstrat. Lib. 6, epist. 9, ad *Gelizonem*, abbat.

275. Sapientis est amare correptionem, stulti autem odire. *Opuscul. 46*, cap. 2.

276. Si de sacro convento correptionum censura subtraheatur, disciplina vigor funditus enervatur, et religio tota distractur. *Ibid.*, cap. 4.

277. Quisquis est, cui regularis vita fervor instans, correptiones liberenter amplectetur. *Ibid.*

278. Salvabior est mordens pietas quam multa iniurias. Lib. 2, epist. 8, ad *Innocent. pap.* RITUS CLAVX.

279. Obedientia as patientie virtus fundari quando rigor exigit disciplina, ut severitate iniquorum acceptum correptionem magnam immiter ferunt; nec mortibus eorum, a quibus fuerint objurgati, sed suis negliguntibus, quibus castigantur, adscrubunt. Lib. 2, de *Vita contempl.*

280. Peccantes omnes blande tractat et increpat, qui nihil aliud nisi eorum salutem considerat. *Ibid.*, cap. 5.

281. Si peccantem video, non solum non arguo, sed etiam ei peccanti consentio, participem me condemnationis ejus efficio. *Prose.*

282. Et in omnibus peccantibus peccato, quando esse ait peccato, sive peccare quadam crudelis animi malignitate modis incorpo. *Ibid.*, cap. 23.

283. Ir-peccatione maxime morum nostrorum SALVIANUS.

vita castigat. Lib. 8, de *Galernat.* *Det.*

284. Nulli gratia reprehensione est, immo modus multo est, quamlibet malus, quamlibet perditus macruli monasteriorum predicatori, quem juris reprehendi, et falsarum lundum irrisoribus decipi, quam saluberrima admonitione servari. *Ibid.*

285. Sicut qui purus est, si tangat quidquam, THEODORE.

invenit, polluitur; ita peccati est participi, qui non corripi. Sup. *Lectio*, quæst. 1.

286. Post tentationem consolatio, post correptionem suavis recreatio. Super *Deuteronom.* quæst. 6.

287. Paterni corripi, non judicis ritu, medici more, non tortori. Sup. *Psalm.* vi, vers. 1.

288. Qui per exiguum correptionem in presenti vita habuit, futurum judicium nullius habebit. Super *Psalm.* xxiii, vers. 13. *Et misericordia eius dicitur natis.*

289. Peccatum castigatum, astrahit, castigatio ferimam vitam redarguit, Redargit vero vita mutationem effecti. Super *Ps. cir.* vers. 15.

290. Malo a Iudice corripi, quam a peccatoriis colli. Sup. *Psalm.* cxl, vers. 6. *Corripet me Iudex.*

S. PETR. MAU-

RITUS CLAVX.

S. PROSPER.

THEOPHYLAC-

TUS.

THOMAS A
KEPLIS.

IN VITA PATER.

CICERO.

PLATO.

PLINIUS.

SENeca.

PHILIPPIUS.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

291. Bona est peccatorum reprehensione, que cum utilitatibus causa inhibetur, stupore laborantibus sensum offert, et in memoriam ipsius propria revocat declita. Sup. *Exchiricem*, sevt. 5.

292. Cum peccantibus correptionem quandam adhibeamus, non odio aliquo aut iniuria, sed commiseranter, et animodum dolentes, id facimus. *Ibid.*, sect. 11, in illud: *Assume super Tyrannum lamentum.*

293. Non omnes peccatorum rebus rite ratus sumus, sed sibi amicos admittimus metu more curiositas, alios vero more judicis condemnationem. *Ibid.*, sect. 11.

294. Dum nulli redarguntur, optimorum virorum probatio efficitur. Lib. 2, super 1, ad *Cor.* 11.

295. Importuna increpatio haud edificat. Sup. *Ep. ad Rom.*, cap. 13.

296. Melius est hic corripi, quam in futuro. Lib. 3, de *Ioach. Christi*, cap. 30.

297. Qui alium corripi, et pro eo non orat, nec condet, crudelis est hostis, non medicus. In *Horto rosarium*, cap. 15, sect. 3.

298. Quilibet corripitor est alteri aut rosa redolens aut spina pungens. *Ibid.*

299. Princeps salutis est, si te ipsum redarguis. Lib. 2, libello 15, de *Humilitate*, num. 15.

SENTENTIA PAGANORUM.

300. Omnis animadversus et castigatio, contumelia vacare debet. *Ibid.*, 1, de *Offic.*

301. Optimus et ad sanas metas institutum moderatissimum usus, redarguent ratio, et omnium purgationum maxima atque primaria, ut qui errat redargitione purus evadat. *Syrygia* 2, in *Dialogo Septuag.*

302. Si animo sanitatum disciplinarum utilitatem percipere non potest, prorsus quam si qui errat, redarguent cuiusdam opera et ministerio ad pudorem reducatur. *Ibid.*

303. Is qui reprehenditur existimet se non invidia, sed benevolio aliquo amico animo reprehendi. *Syrygia* 4, lib. 1, de *Levi.*

304. Comitis insectarum vita, non homines; nec castigare errantes, sed emendat. Lib. 1, ep. 10, ad *Ariam Clementem.*

305. Est magnificum quod te ab omni contagione visuorum reprimes ac reveres; sed magnificus, quod tuos. Lib. 10, ep. 100, ad *Trajanum.*

306. Corripundis est qui peccat, et admonitione, et vi, et moliter, et asper. *Prose.*

307. Meliorum tam sibi quam aliis facilius, non sine castigatione, sed sine iure; quis enim cui medetur, irascitur? lib. 1, de *Ira*, cap. 14.

308. Objurgatio te primum secreta, deinde publica emendare tenet. *Ibid.*, cap. 16.

309. Tu longius iam processisti, quam ut possis verbi sanari; in te dura remedia, iam solida requiri desideras. *Ibid.*

310. Omnia sceleribus ac vitiis plena sunt; plus committuntur quam quid possit correptione sanari. *Ibid.*, lib. 2, cap. 8.

311. Placidus sapiens et regius, erroribus non hostibus, sed correptus est peccantium. *Ibid.*, cap. 10.

312. Admonens bonus gaudet, pessimus quicunque correptem asperime palitur. *Ibid.*, lib. 3, cap. 37.

313. Corripere eum, cui cum maxime aliquip prestes, dementia est, et inservit contumacia mali. Lib. 2, de *Benef.*, cap. 6.

314. Qui peccare se necet, corripi non vult; deprehendas oportet antequam emendas. Ep. 28.

315. Quantum potes te ipsum corrige. *Ibid.*

316. Consueta vita serinus nisi reprehendimus. In suis *Præv.*

317. Si merito objurgabit aliquis, scito quia profutus; si immorio, scito quia profutus reuelat. *Quatuor viri.*

318. Non acerba, sed blanda timesas verba. *Ibid.*

319. Aliorum vitiorum non sis acerbus reprehensor. *Ibid.*

320. Si sinis expostiones corripitor, ita ut admonitionem hilaritate prevenias. *Ibid.*

321. Objurgationi, semper aliquip blandi amissio, facilis enim penetrant verbi, quo mollivadit via, quam aspera. *De Maribus.*

322. crudelis in re adversa est objurgatio. In suis *Præv.*

323. Rara sit objurgatio tua, et opportune. *SIXTUS
PHILOSOPHUS.*

324. Sicut in bene facili laudari vis, ita in delictis patienter accipe, si culpis. *Ibid.*, sent. 288.

325. Vide etiam lib. *Ametria*, sent. 95; *Amor proximi*, sent. 3, 5, 6; *Arrogantia*, sent. 17; *Fragilitas bei*, per totum; *Hypocrisia*, sent. 12; *Frater-* *Minutudo*, sent. 52; *Pauperitas*, sent. 42; *Prædicatio*, sent. 11; *Seruitas*, per totum.

Definitio. Omnis corruptus est quadam multatibus abscess ad non esse. Part. 1, que. 42, art. 2.

S. THOMAS
AQUINAS.

SENTENTIA PATRUM.

1. Non potest cara corrumpi, nisi mens fuerit s. AMBROSIUS.

ante corrupta. *Ad Virginem lopam*, cap. 4.

CORRUPTIO.

- 498 -

- S. AUGUSTIN.** 2. Corrumptur homo exterior aut prefecto interior, aut defectu suo; sed prefecto interiora corrumptur, ut totas in melius reformetur, et restituatur in integrum in novissima tuba, iam non corruptum. neque corruptum. Defectio autem suo in pulchritudines corruptibilis, ideo est, ponarum ordinem precipitatur. *De Vera relig.*, cap. 4.

3. Omnia corruptionum sola qua viliosus est, corruptio vituperatur; cetera autem, aut hec corruptiones quidem dicenda sunt, aut certe quia viliosae non sunt, digna vituperatione esse non possunt. *3. de Lib. arb.*, cap. 11.

4. Noceat corruptio, et nisi bonum minime, non nocet. *Liber*, 7, *Conf.*, cap. 12.

5. Malum est naturae corruptio: quia eam qualicunque privat bono. In *Ecclesiastico*, cap. 12.

6. Nihil est aliud corruptio, quam boni exterminatio. *Ibid.*, cap. 14.

7. Ubincunq; corruptio, ibi bonus fuit. *Contra Ep. Manich.*, cap. 35.

8. Omnia rerum malum est corruptio; in quibus mali aliquid animadversi potest, corruptio est. *Prose*.

9. Corruptio perire anima, imperitia vocatur; corruptio prudentis, imprudentia; corruptio iustitiae, iniquitas; corruptio fortis, ignoratio; corruptio quietis aquae tranquillitas, cupiditas, vel metu, vel tristitia, vel jaetantia.

10. Deinde in corpore animato, corruptio sanitatis dolor et morbus; corruptio virginis, castitudo, corruptio quietis labor.

11. Deinde in ipso corpore, corruptio pulchritudinis, feoditis; corruptio restitudinis; pravitas, corruptio ordinis, perversitas; corruptio integratitatis, dissensio, aut fractura, aut diminutio. *Ibid.*

12. Corruptio tendit ad non esse. *Ibid.*, cap. 40, per totum.

13. Non omnis corruptio turpis est, sed quam libido procuraverit, aut cui libido consenserit. *De Mendoz.*, cap. 7.

14. Corruptio non est in seipsa, sed in aliqua substantia, quam corrupti. *De Moribus Manich.* cap. 5.

15. Corpus propter peccatum corruptioni subiectum. *De Musica*, lib. 8, cap. 4.

16. Quod corrumpit potest, deterius est quam id quod non potest. *Liber*, 7, *Conf.*, cap. 4.

17. Omnis natura dum corrumptur, minims bona fit. *3. de Lib. arb.*, cap. 13.

18. Corruptio pulchritudinis, est feoditis; corruptio restitudinis, pravitas; corruptio ordinis, perversitas; corruptio integratitatis, dissensio, aut fractura, aut diminutio. *Contra Epist. Manichaei*, cap. 36.

CORRUPTION

19. Timeat anima corrupta, jam docta experientia, quod ignoravit virgo. *De Vera et falsa pax*, cap. 15.

20. Natura corrupta, in quantum natura est, bona est; in quantum corrupta est, mala est. *De Natura boni*, cap. 4.

21. Carnales blanda corrumpunt. Serm. 2, *Quinquaginta*.

22. Superbia sola corrumpit omnia bona. In *Prov., verba Superbia*. *v. BEDA.*

23. Quatuor sunt, que corpus corrumpunt, curiositas, loquacitas, crudelitas, voluptas. Pros. Serm. 37, de *Parcet sermonibus*.

24. Oculos corruptum curiositas, linguis loquacitas, manus crudelitas, interiora voluptas. *Ibid.* *s. CYPRIAN.*

25. Non fuit olim tanta infectio in Paganis, quanta hodie est in Christianis. Serm. 2, de *S. Marc.*

26. Non anima pro corpore, sed corpus pro anima factum est; qui ergo quod primum et melius est negligit, et quod inferior est extollit, utrumque corruptum. Lib. 3, *Pharœtrix*, cap. 8.

27. Infrasset corruptio, ubi aeger de medente sanatur. *De Resurreci. Christi*, cap. 5. *s. CYPRIAN.*

28. Nec vita, nec lacryme perfecta mundos reddunt, dum haec corruptio tenet. Sup. *Job.*, cap. 9. *GLOSS. INT.*

29. Corruptus alios corruptum. Sup. *Prov.*, cap. 15.

30. Esurire, stitre, lassescere, vincula corrupunt. *s. CHIG. MAG.* *Moral.* sunt. Lib. 4, *Moral.*, cap. 30.

31. Res habita instanti fine corruptur. Lib. 10, *Moral.*, cap. 13.

32. Justus quamvis nullus desideriorum carnalium tumultus possideat, duris tamen vinculis eos in hac vita positos sua molestia corruptionis ligat. Lib. 4, *Moral.*, cap. 30.

33. Corrumphi necesse est, quod palpatur; et palpari non potest, quod non corruptur. Hom. 26, super *Evang.*

34. Cito flores percuti, cito viola, et lilium, et circum pestilens aura corruptum. Ep. 7, ad *Lamianam*. *s. HILDEON.*

35. Non proderit sacrificatio carcerorum membrorum, si inventur in uno corruptio. Ep. 14, ad *Mauritii filium*.

36. Corpus mulieris non vis maculat, sed voluptas. In *Quest. Hebreorum*.

37. Multiplex est corruptio sensuum. Corrumperit visus, vana videndo; auditus, vana audiendo; gustus, suavia avide comedendo; odoratus, vana odorando; tactus, lubrica operando. Lib. 1, de *Allegoria in Joan.*, cap. 6. *NUCCIO A S. VITTORE.*

38. Corruptio dissimilitudinem inducit, et al-

CORRUPTIO.

- 489

CREATIO ET CREATURA

- ritia*, sent. 169; *Bonum*, sent. 173; *Muller*, sent. 120; *Veritas*, sent. 130.

CORRUPTIO JUDICIS.

Vide Judicis corruptio.
CREATIO, ET CREATURA.
io. Creatio est emanatio totius esse ab s. ratione
versali ex nihilo. Part. i, quest. 45, AQUINAS.

est proprio causare, sive producere esse
bid., art. 6.

est productio alicuius rei secundum
am substantiam, absque materia praia-
id., quest. 65 art. 3.

nihil est aliud secundum rem, quam
ad eam, qua creatura refertur ad Deum,
nam. Sup. 2, *Sentent.* dist. 1, quest. 1,
1.

est motus ex nihilo ad esse. Sup. II,
cap. 3, lect. 4.

SENTENTIA PATRUM

- 1. Extra Paradisum vir factus est, et mulier s. annos in
tra Paradisum, ut advertas quod non loci, non
generis nobilitate, sed virtute unusquisque gratiam
sibi comparat. *De Paradyso*, cap. 4.

2. Quatuor modis potest Deus creare hominem: 8. ANSELMUS
aut de viro et de feminis, sicut assiduum mons-
trat unus; aut nec de viro nec de feminis, sicut
creavit Adam; aut de viro sine feminis, sic fecit
Evan; aut de feminis sine viro, quod nondum
fece Lib. 2. *Our Deus*, cap. 8.

3. Non est creature moliri officium, quo juste
Creatoris recompenset præsidium. In *Medit.* suds.
4. Est pulchritudo universæ creaturæ per hinc s. Auguſtini

tri inculpabilis, damnatione peccatorum, exercitatione justorum, perfectione beatorum. *De Vera relig.*, cap. 23.

3. In consideratione creaturarum non vana et peritura curiositas exercenda est, sed gradus ad immortalia et semper permanentia facientius.

6. *Animalis enjusunque creatio, si habent pium prudentemque consideratorem, ineffabilem laetitiam.*

laudem Creatori excitat, quanto magis creatio non
eniuslibet animalis, sed hominis? Ep. 28, ad D.
Hieronym.

7. Nulla est creatura ex qua anima facta est, quia ex nihilo facta est; ac per hoc ad factorem suum reddit quae reddit a quo ex nihilo facta est.
Lib. 10 de Genesi ad 1. 1.

8. Omnis creatura velit novit, uni Deo et Domino suo subjecta est. *De Agone Christiano*, cap. 7.

9. Prius videtur ipsa creatura in Deo, quam

CORRUPTIO.

- 498 -

- S. AUGUSTIN.** 2. Corrumptur homo exterior aut prefecto interior, aut defectu suo; sed prefecto interiora corrumptur, ut totas in melius reformetur, et restituatur in integrum in novissima tuba, iam non corruptum. neque corruptum. Defectio autem suo in pulchritudines corruptibilis, ideo est, ponarum ordinem precipitatur. *De Vera relig.*, cap. 4.

3. Omnia corruptionum sola qua viliosus est, corruptio vituperatur; cetera autem, aut hec corruptiones quidem dicenda sunt, aut certe quia viliosae non sunt, dignae vituperatione esse non possunt. *3. de Lib. arb.*, cap. 11.

4. Noceat corruptio, et nisi bonum minime, non nocet. *Liber*, 7, *Conf.*, cap. 12.

5. Malum est naturae corruptio: quia eam qualicunque privat bono. In *Ecclesiastico*, cap. 12.

6. Nihil est aliud corruptio, quam boni exterminatio. *Ibid.*, cap. 14.

7. Ubincunq; corruptio, ibi bonus fuit. *Contra Ep. Manich.*, cap. 35.

8. Omnia rerum malum est corruptio; in quibus mali aliquid animadversi potest, corruptio est. *Prose*.

9. Corruptio perire anima, imperitia vocatur; corruptio prudentis, imprudentia; corruptio iustitiae, iniquitas; corruptio fortis, ignoratio; corruptio quietis aquae tranquillitas, cupiditas, vel metu, vel tristitia, vel jaetantia.

10. Deinde in corpore animato, corruptio sanitatis dolor et morbus; corruptio virginis, castitudo, corruptio quietis labor.

11. Deinde in ipso corpore, corruptio pulchritudinis, feoditis; corruptio restitudinis; pravitas, corruptio ordinis, perversitas; corruptio integratitatis, dissensio, aut fractura, aut diminutio. *Ibid.*

12. Corruptio tendit ad non esse. *Ibid.*, cap. 40, per totum.

13. Non omnis corruptio turpis est, sed quam libido procuraverit, aut cui libido consenserit. *De Mendoz.*, cap. 7.

14. Corruptio non est in seipsa, sed in aliqua substantia, quam corrupti. *De Moribus Manich.* cap. 5.

15. Corpus propter peccatum corruptioni subiectum. *De Musica*, lib. 8, cap. 4.

16. Quod corrumpit potest, deterius est quam id quod non potest. *Liber*, 7, *Conf.*, cap. 4.

17. Omnis natura dum corrumptur, minims bona fit. *3. de Lib. arb.*, cap. 13.

18. Corruptio pulchritudinis, est feoditis; corruptio restitudinis, pravitas; corruptio ordinis, perversitas; corruptio integratitatis, dissensio, aut fractura, aut diminutio. *Contra Epist. Manichaei*, cap. 36.

CORRUPTION

19. Timeat anima corrupta, jam docta experientia, quod ignoravit virgo. *De Vera et falsa pax*, cap. 15.

20. Natura corrupta, in quantum natura est, bona est; in quantum corrupta est, mala est. *De Natura boni*, cap. 4.

21. Carnales blanda corrumpunt. Serm. 2, *Quinquaginta*.

22. Superbia sola corrumpit omnia bona. In *Prov., verba Superbia*. *v. BEDA.*

23. Quatuor sunt, quae corpus corrumpunt, curiositas, loquacitas, crudelitas, voluptas. Pros. Serm. 37, de *Parcet sermonibus*.

24. Oculos corruptum curiositas, linguis loquacitas, manus crudelitas, interiora voluptas. *Ibid.* *s. CYPRIAN.*

25. Non fuit olim tanta infectio in Paganis, quanta hodie est in Christianis. Serm. 2, de *S. Marc.*

26. Non anima pro corpore, sed corpus pro anima factum est; qui ergo quod primum et melius est negligit, et quod inferior est extollit, utrumque corruptum. Lib. 3, *Pharœtrix*, cap. 8.

27. Inframedit corrupcio, ubi ager de medente sanitatis. *De Resurreci. Christi*, cap. 5. *s. CYPRIAN.*

28. Nec vita, nec lacryme perfecta mundos reddunt, dum haec corruptio tenet. Sup. *Job.*, cap. 9. *GLOSS. INT.*

29. Corruptus alios corruptum. Sup. *Prov.*, cap. 15.

30. Esurire, stitre, lassescere, vincula corruptum sunt. Lib. 4, *Moral.*, cap. 30. *s. CLEM. MAG.*

31. Res habita instanti fine corruptur. Lib. 10, *Moral.*, cap. 13.

32. Justus quamvis nullus desideriorum carnalium tumultus possideat, duris tamen vinculis eos in hac vita positos sua molestia corruptionis ligat. Lib. 4, *Moral.*, cap. 30.

33. Corrumphi necesse est, quod palpatur; et palpari non potest, quod non corruptur. Hom. 26, super *Evang.*

34. Cito flores percuti, cito viola, et lilium, et circum pestilens aura corruptum. Ep. 7, ad *Litanianum*. *s. HILDEON.*

35. Non proderit sacrificatio carcerorum membrorum, si inventur in uno corruptio. Ep. 14, ad *Mauritii filium*.

36. Corpus mulieris non vis maculat, sed voluptas. In *Quest. Hebreorum*.

37. Multiplex est corruptio sensuum. Corrumputur visus, vana videndo; auditus, vana audiendo; gustus, suavia avide comedendo; odoratus, vana odorando; tactus, lubrica operando. Lib. 1, de *Allegoria in Joan.*, cap. 6. *NUCCIO A S. VITTORE.*

38. Corrupcio dissimilitudinem inducit, et al-

CORRUPTIO.

- 489

CREATIO ET CREATURA

- ut rilia*, sent. 169; *Bonum*, sent. 173; *Mulier*, sent. 120; *Veritas*, sent. 130.

CORRUPTIO JUDICIS.

Vide Judicis corruptio.
CREATIO, ET CREATURA.
io. Creatio est emanatio totius esse ab s. ratione
versali ex nihilo. Part. i, quest. 45, AQUINAS

est proprio causore, sive produceret esse
bid., art. 6.

est productio alienij rei secundum
am substantiam, aheque materia præju-
id., quest. 65. art. 3.

nihil est aliud secundum rem, quam
ad eam, qua creatura referuntur ad Deum,
nam. Sup. 2, *Sentent.* dist. 1, quæst. 4,
1.

est motus ex nihilo ad esse. Sup. II.
cap. 3, lect. 4.

SENTENTIA PATRUM

4. Extra Paradisum vir factus est, et mulier s. AMBROSIUS intra Paradisum, ut adverteras quod non loci, non generis nobilitate, sed virtute uniusquisque gratiam sibi comparat. *De Paradiſo*, cap. 4.

2. Quatuor modis potest Deus creare hominem: 8. ANSELMUS
aut de viro et de feminis, sicut assiduum mons-
trat unus; aut nec de viro nec de feminis, sicut
creavit Adam; aut de viro sine feminis, sic fecit
Evan; aut de feminis sine viro, quod nondum
fece Lib. 2. *Our Deus*, cap. 8.

3. Non est creature moliri officium, quo juste
Creatoris recompenset præsidium. In *Medit. suis.*
4. Est pulchritudo universæ creature per hanc s. AUGUSTINUM

tria in culpa his, damnatione peccatorum, exercitatione justorum, perfectione beatorum. *De Vera relig.*, cap. 23.

3. In consideratione creaturarum non vana et peritura curiositas exercenda est, sed gradus ad immortalia et semper permanentia faciendus.

6. Animalis enijsunque creatio, si habeat
pium prudentemque consideratorem, ineffabilem
laudem Creatori excitat, quanto magis creatio non
eniuslibet animalis, sed hominis? Ep. 28, ad D.
"

Bieronym.
7. Nulla est creatura ex qua anima facta est,
quia ex nihilo facta est; ac per hoc ad factorem
suum redit que redit a quo ex nihilo facta est.
Liber de Genesi capitulo 27.

8. Omnis creatura velit noilit, uni Deo et Domino suo subiecta est. *De Anima Christiane.*

9. Prius videtur ipsa creatura in Deo, quam

SENTENTIA PAGANORUM

- ARISTOTEL.** 55. Omne quod corrumperit, a suo contrario corrumperit. 5 *Ethic.*, et 1 *Phya*, apud Bedam, t. 2.

CICERO. 56. Nulli opere aut manu factum, quod non aliquando conficiat et consumat vetustas. *Orat.* 40, pro *Marcelio*.

SENECA. 57. Quidquid sat fortuna, corrumpit. Lib. 2, de *Beneficiis*, cap. 13.
Vide etiam titulos, *Acquirere*, sent. 78; *Aus-*

in seipsa videatur; ideo creature plus videtur in arte, qua facta, quam ipsa in seipsa, quia facta est, *In Dialogo 65 Quaestionario*, quest. 26.

10. Trax maximus scienda de creatura nobis oportuit intimari, quis cam fecerit, per quid fecerit, quare fecerit. Quis fecerit, Deus est; per quid fecerit, dixi. Fid et fata est; quare fecerit, quia bona est. *Liber 14 de Civitate Dei*, cap. 21.

11. Homines sumus ad nos. Creatio in genere creati, cuius est vera interior, aliena veritas, exterior et vera claritas, estque ipsa interior et vera et clara Trinitas, neque confusa, neque separata. *Ibid.*, cap. 28.

12. Omnis creatura et bene potest amiri, et male bene, scilicet ordine custodito; male autem, omne perturbatio. *Ibid.*, lib. 15, cap. 22.

13. Plus est homines creare, quam resuscitare dignatus et tamen Christus et creare et resuscitare; creare omnes, resuscitare quosdam. *Traict.* 48, sup. *Breviary*, de cap. 44.

14. Corpus hominis creatura Dei est; vita corporis anima est, vita anima Deus est. *Sermo 23 de Verbi Apostoli*.

15. Tene omnipotens naturam, quae non est Trinitas Deus, ab ipsa sancta Trinitate, quae solus Deus eternus et verus est, creatam ex nihilo. *Ibid.* ad *Petrum*, cap. 3.

16. Creatura, cui est aliud vivere et aliud beatissimum vivere, nonne quod vivat et beate vivit, non habet nisi gratiam Dei attributam. *Liber Miseritatis*, cap. 18.

17. Pauperes et divites Deus de uno lino fecit, et pauperes et divites una terra supportat. *Tr. 6 super Evangelium*, de cap. 1.

18. Nihil potenter ista creatura, quae mens diuina rationalia, nihil haec creatura sublimius; quidquid supra istam est, Creator est. *Ibid.*, tract. 23, de cap. 5.

19. In creaturis deest aliquod quod laudes, in Creatore deessa nihil potest; quia quod invenis in creatura, a Creatore artifice processit. *Sermo 38 de Fatis Domini*.

20. Creatura vilescat, ut Creator in corde dulcescat. *Sermo 1, de Convert. B. Pauli*.

21. Nutus Dei sunt omnes creaturarum decus. *Liber 2 in Octava Pascha*.

22. Magnitudo et pulchritudo creatura, clamit magnitudinem et speciem Creatoris. *Sermo 2 Domini in Octava Pascha*.

23. Creatura, quae ludunt homines, ludere capernut propter peccatum. *Sermo 4 Domini 41 post Pentec.*

24. Deus creavit omnia in modo, nec aliquid voluit esse sine modo. *Sermo 4 de Uno Mart.*

25. Tum altum est opus de nihilo operari, quod

26. In anima et in mente ad imaginem Dei s. CLEMENTIS simus; secundum carnem vero, de lino ARELATENSIS terrena formati simus. *Hom. 19*.

27. Totes nos Dominus crevit, quoties de vestigie pessimi in hominum hominem instaurare dignatus. *Sup. Psalm. cit. vers. 31. Et erat ab origine*.

28. Creator cum sit bonus, bonus creavit; creatura vero voluntaria propria in amaritudinem conversa est. *Catechesis 2*.

29. Omnis particeps rationalis factus est homo; sed non probitus, et non pravus. *Liber contra Materialismum*.

30. Unico voluntario nato Deus quidquid vult ex nihilo crevit. *Hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 1 Parvula*, cap. 81.

31. In omni creatura est dependencia, quia inservientes dependunt a Creatore, rursum conservantem non necessitatibus egerit, quod nec ad movementum sine illius manutentione quasi subsistere, aut durare, sed protinus religoratur in nihilum, si relinquatur a Deo per momentum. *Sup. 1 Beati Iusti*, cap. 1.

32. Quanto rationalis creatura est ad mala proceditur ex seipso, tanto commendabilior est dum ingentius illam proutitatem reficiens, adhuc virtutibus. *De Prodigio spirituali*.

33. Si ideo indigit una creatura altera, quanto s. FRANCISCA AGRICOLA magis creatura suo opus habet Creatore. *Opus. serm. 2*.

34. Perversa mens dum affectionem creaturam, se similitudinem a Creatore societate se disiungit. *Liber 3 Moral.*, cap. 7, et *S. Hieronymi*, lib. 2, sup. *Lamentum Hieron.*, cap. 3.

35. Divisio creaturarum in eo consistit: quod s. GREGORIUS ORTENSIS est, et postea quod emittentius. *Hom. 13, sup. Genes.*, in illud 2: *Ei factus est homo in animalium viventium*.

36. Non possunt alteri creationis mysteria intelligi, quam tibi oculis conspecta. *Ibid.*, hom. 15.

37. Nulla modo justum est propter creaturam contemnere Creatorem, sed propter Creatorem contemnere creaturam. *Hom. 5 Operis imperf.* imp. Matth.

38. Quanto pretiosius est homines creato, quam animalium, tanto major sollicitudo Dei de hominibus, quam de animalibus. *Ibid.*, hom. 16.

39. Non conilitur quod ex nihilo creavit omnia omnipotens, desuperius extremo signum est. *Hom. 2, super Genes.*

40. Qui per amorem pulchritudinis creatura a Creatore forma se absolvit, rursum per creatura decorum ad Creatorem pulchritudinem revertatur. *Liber 1 de Somno bona*, cap. 4, sent. 2.

41. Omnia creata ex sua natura bona sunt, et ex nostro malo uso non bona. *Hom. c. 9, sent. 8*.

42. Ante omnem creaturam mundi creata sunt Angeli, et ante omnem creaturam Angelorum diabolus conditus est. *Ibid.*, cap. 10, sent. 3.

43. Creaturarum species ornatusque preclarissimum divina Majestatis est speculum, optimusque in illo Conditoris virtus inspectus. *Part. 1, in Faticatio amoris*, cap. 18.

44. Omnis creatura sive sit terrena, sive celestis, in eo quod creatura est, subtili omnino non sufficit. *Part. 2 sermonis de Vita solitaria*, cap. 17.

45. Felix creatura, si ab eo non decidere quod Deus fecit; feliciter, si in eo manaret, quod fecerit. *Sermo 2, de Revirr. Dom.*

39. Creatura ingredi, diaboli sum plasmata. *Oratio 20, de Nostititia*.

40. Omnis creatura extra se esse non potest, sed in seipsa semper manet, et quidquid viderit, seipsum intuerit. *Hom. 8, sup. Ecclesiasticum*.

41. Rationalis creatura, quae sola ad imaginem Conditoris facta est, data et dona accepit; data quadam optima, dum conderetur ad infinitum; et data accepit perfecta, dum sublimioretur ad summum. *Liber 2 Catechesis Hierarch.*, in cap. 1, in illud: *Omnis datum optimum, etc.*

42. Divina essentia sicut spiritualis creature per cognitionem presidet; ita corpoream creaturam regnante atque disponendo implet. *Liber 1, de Arcu Noe, Moral.*, cap. 2.

43. Peccatori omnis creatura hostis est, iusto vero servit omnes creature. *Sup. Iustice*, cap. 3.

44. Magnificus fecit Deus in natura, in gloriam, maximum in gloria. *Sup. Job*, cap. 7.

45. Qui adorat creaturam, negat Creatorem. *Ibid.*, cap. 31.

46. Si anima dignior est corpore, Indignior primo formatum est; et postea quod emittentius. *Hom. 13, sup. Genes.*, in illud 2: *Ei factus est homo in animalium viventium*.

47. Non possunt alteri creationis mysteria intelligi, quam tibi oculis conspecta. *Ibid.*, hom. 15.

48. Nulla modo justum est propter creaturam contemnere Creatorem, sed propter Creatorem contemnere creaturam. *Hom. 5 Operis imperf.* imp. Matth.

49. Quanto pretiosius est homines creato, quam animalium, tanto major sollicitudo Dei de hominibus, quam de animalibus. *Ibid.*, hom. 16.

50. Non conilitur quod ex nihilo creavit omnia omnipotens, desuperius extremo signum est. *Hom. 2, super Genes.*

51. Qui per amorem pulchritudinis creatura a Creatore forma se absolvit, rursum per creatura decorum ad Creatorem pulchritudinem revertatur. *Liber 1 de Somno bona*, cap. 4, sent. 2.

52. Omnia creata ex sua natura bona sunt, et ex nostro malo uso non bona. *Hom. c. 9, sent. 8*.

53. Ante omnem creaturam mundi creata sunt Angeli, et ante omnem creaturam Angelorum diabolus conditus est. *Ibid.*, cap. 10, sent. 3.

54. Creaturarum species ornatusque preclarissimum divina Majestatis est speculum, optimusque in illo Conditoris virtus inspectus. *Part. 1, in Faticatio amoris*, cap. 18.

55. Omnis creatura sive sit terrena, sive celestis, in eo quod creatura est, subtili omnino non sufficit. *Part. 2 sermonis de Vita solitaria*, cap. 17.

56. Felix creatura, si ab eo non decidere quod Deus fecit; feliciter, si in eo manaret, quod fecerit. *Sermo 2, de Revirr. Dom.*

57. Cum aliquid creat Deus, suum est; cum PETR. CELI aliqua creatura suu donat, nec vires extenduntur creaturis in creatione omnium, nec opes exhaustiuntur dominis in distributione suorum munierunt. *De pastibus*, cap. 19.

58. Omnis substantia, quae Deus non est, creatura est; et que creatura non est, Deus est. *S. PROSPERUS*, *De origine*.

59. Male occupatur creatis, qui a Creatore discedit. *Ibid.*, sent. 73.

60. Creatura rationalis vel intellectualis humana, quo beatia sit, non nisi Deus est, quod ei non ex seipso est, quia ex nihilo creata est; hoc enim adest fit beatia, quia amissio misera. *Ibid.*, sent. 143.

61. Nullus quamvis minima nature, nisi Deum Creatore dicit aut credi licet ab aliquo. *Ibid.*, sent. 146.

62. Magna opera Domini: privedit bonos futuros, et creat; privedit malos futuros, et creat. *Ibid.*, sent. 291.

63. Omnis creatura, quae mutari potest in meilio aut in deterius, corruptibilis est. *Sup. Eccl.*, ad *hom.* cap. 1, cap. 23.

64. Creare non est proprium alicui personae, sed communio toti Trinitati. *Part. 1, quasi. 45.* *A. THOMAS AQUINAS*.

65. Impossible est aliquid creari, nisi a solo Deo. *Ibid.*, quest. 83, art. 3.

66. Non est creatura tam parva et vilis, quam Dei honestatem non representet. *Prose.* *THOMAS A KEMPIS*.

67. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vita et liber sancto doctrinae esset. *Liber 2 de Imitatione Christi*, cap. 4, sec. 4.

68. Quando tu respicias ad creaturas, subtiliter illi aspectus Creatoris. *Ibid.*, lib. 3, cap. 42, sec. 2.

69. Philosophia docet homines cognoscere Creatorem suum. *Liber de Morte*; apud Bedam, 32.

70. Deus est causarum omnium auctor, ratione quae eas produlxit ex nihilo. *Liber 3 Theolog.*, cap. 2.

71. Omne opus quod auctor primus effecit, est perfectum, absolutumque. *Ibid.*, lib. 5, cap. 3.

72. Non temere, nec fortuito facti et creati sumus. *Liber 1, Tertius*, quest.

73. Imbecilla nos materia Deus orsus est. *Seneca*, 2.

74. Quicunque fecit Deus, pro hominibus ea fecit. *Part. 2 sermonis de Vita solitaria*, cap. 17.

75. Monas, id est, unitas, omnium principium, radix atque origo, absque vero principio, nihil. *TRISMEGISTUS*.

Initium autem est non principii, sed alterius; monas ergo principium, omnemque numerum continet a nullo contenta, omnemque dignitatem numerum nullo numero genita. Lib. de Potest. et sap. Det., cui titulus *Pimander*, cap. 4.

76. Universum mundum verbo, non manibus fabricatus est opifex. *Ibid.*

77. Si per ea, etiam quae terra sustinentur, fragilia, Deum artificem investigare voleris, circumspecte humani corporis optime, cuius admonitione perdite, quis tam pulchre imaginis conditor? quis octoletum puerorum? quis aures narresque tornavit? quis labia distendit oris? quis nervos tetendit? aliae ligavit? quis irrigavit venas? quis ossa congesit solidia? quis circumstipula tenus circumirevit? quis digitos articulosque disreverit? quis fundamenta pedum extenderit? quis perforavit poros atque measuravit? quis splenem cogit? aliae compressit? quis pyramidalem impressum cordi figuram? quis jecoris porro texti fibras, atque pulmonum scalpsit fistulas? quis alio carcerum amplitudinem traxit? quis honoraria corporis membra in protatulo figuravit? quianam denique singula finxit? nonne hoc solus ipso invisibilis Deus? *Ibid.*, cap. 5.

78. Cave, cave inquam, ne unquam artificium prives artifice; quinimum conguo Deum nomine praeinvoce esse propinquum eius existimat, ac facere singula, quiesmodum sine factore fieri quidquid nequit. *Ibid.*

79. Non alteri cuiquam, quam soli Deo, convenit provere viventia. *Ibid.*, cap. 11.

80. Si omnia viventia sunt, et quae in celo videntur, et quae jacent in terra, una profecta vita concolorum maneat ex Deo, atque ipsa et ipse est Deus, ab uno tunc omnia conditore. *Ibid.*

81. Dominus et omnium conformator (quem recte Deum dicimus) hominem fecit, visusque est et pulcher, utpote qui sit omnium honestatis plenissimus; amavit eum, ut divinitatis sue partem tribueret. *De volunt. divina*, cui titul. *Asterius*, cap. 4.

Vide etiam titulos, *Angelus*, sent. 7; *Animæ*, sent. 32, 125, 125 et 139; *Bonitas*, sent. 94, 105; *Leus Dei*, sentent. 93; *Luxuria*, sent. 23; *Vanitas*, sent. 40; *Voluptas*, sentent. 42; *Cust.*, sent. 51.

S. ALEXANDER. 4. Nemo debet facile alteri credere, nisi cuius virtutem probaret. *De Paradiſo*, cap. 4.

S. ANTONIN. 2. Sine mutua credulitate nulla est fides societas, nulla in aliisque fides, nulla spes, et confiden-

tia firma, nulla amicitia vera, nullum pactum firmum, nulla concordia, nulla pax, nulla denique in aliquo hono firmitas. Part. 2, tit. 10, de Mendacia, cap. 1, § 3.

3. Omnis qui habet prurientes aures, qui omnia verba credit, non homo sed brutum animal dignus est appellari. Ser. 2, *Pentece*.

4. Miser est, qui plus credit lingue alienæ, quam conscientie proprie. Ser. 2, *Dam*, 5, post *Trin.*

5. Credulitas, a qua creduli nominantur, vi. S. AUGUSTINUS. LE PAPUA.

6. Credere tunc es culpandum, cum vel de Deo indignum aliquid creditur, vel de homine facile creditur. *Prose.*

7. In exteriori vero rebus si quis id credit, quod facta est, nulla culpa est. *Ibid.*, cap. 11.

8. Facili est homini seu vera seu falsa de altero homine credere. Ep. 50, ad Bonifac.

9. Quanvis vera sint quedam, non tamen iudicis facile credenda sunt, nisi certi indicis demonstrantur. Homil. 50.

10. Inertia fame te nimis credulum esse non s. BENEDICTUS. decet, que sepe in sua virolet utriusque falli sententia, et de laude videlicet, et de vitauperatione. Epist. 48, ad Petrum Cardinal.

11. Cunctis pene sapientibus contingere solet in rebus dubiis plus alieno se, quam proprio credere iudicio. Ep. 82, ad Abbat. S. Joan. Carnutensis.

12. Non omnibus credendum est, sed nec omnibus decreendum. Ep. 247, ad Eugen. Pop.

13. Facilius credulitas haec est, cuius callidissime vulpecula magnorum neminem compertis caruisse versutias. *Prose.*

14. Inde eis ipsi pro nobile ira multe, inde innocentium frequens addictio, inde prejudicia in absentia. Libro 2, de *Consid.*

15. Arrogans credit quod audit, laudat quod agit; et quod intendo non attendit. *Prose.*

16. Arrogans de alia omni re plus sibi credit, quam aliis; de se solo plus aliis credit, quam aliis. *De duodecim gradibus humilit.*, gradus 5.

17. Nihil est quod in vita geri possit, si non s. CYPRIANUS. credulitas ante processerit. Super *Symbolum Apostolorum*, cap. 4.

18. Tardo crede, et noli iis qua dicuntur, cito s. EPHEM. fidem habere, neque cuiquam dicenti assentiri. *De Perfect. Monach.*

19. De nobis non nobis, sed nobis melloribus s. GREGORIUS. credendum est. Lib. 4, in 1, *Rg.*, cap. 5.

20. Nunquam sibi aliquis credit, quidquid sibi animus sine operis attestatione responderet. *Hom.* 20, sup. *Evang.*

21. Hoc proprium arrogantium esse solet, ut et pauci credunt, que ipsi multa dixerint, et multa credunt, quae ipsis pauci dicuntur. Lib. 6, *Moral.*, cap. 17.

22. Majora criminis tarda credenda sunt, cum dicuntur. Lib. 19, *Moral.*, cap. 14.

23. Mens saepe refugit credere, quod corpore oculis non valet videri. Libro 4, *Dialogi*, cap. 5, verbo *Rete*.

24. Majora mala cum forsitan dicuntur, nisi probata credi non debent. Lib. 6, in *Regist.* cap. 178, Ep. 15, ad *Constantium episc.* *Mediolan.*

S. BERYONIUS. 25. Non est facile malum de proactivitate credendum, quam et vita preterita defendit, et honorum vocabulum dignitatis. Ep. 4, ad *Rusticum*.

26. Nihil tam iniquitatum animalium, nihil est quod ita mobilement ac levem faciat, quam faciliter totum credere: hinc enim crebrus dissensiones, hinc etia injusta nascentur. *Prose.*

27. Hoc est quod sepe de amicissimis etiam inimicis facit, dum concordes quidem, sed credulas animas, malloquia lingua dissipat.

28. At contra, magna quies animi, magnaque est morum gravitas, non temere de quoquam sacerdoti quid audire et credere. Ep. 14, ad *Gelationem*.

29. Facilius mala credunt homines; et quandoque domi finguntur, rumor in publicum fit. Epist. 47.

30. Non omnibus qui loquuntur sis facilis credendum; levitas enim in decretum, levem denotat mentem. In *Regula monacharum*, cap. 16.

HUGO CARD. 31. Facilius credendi sine deliberatione male est, et hoc vituperatur. Super *Ecclesiastice*, cap. 19.

S. JOANNES CHRYSOSTOMUS. 32. Qui omnia timet, omnia suspicatur, et facile credit quidquid fuerit suspicitus. Homil. 2, *Opus imperf.* super *Meth.*

33. Posteaq[ue] delationibus aperit sunt aures credulitatis, fit ut qui mentuntur fideliorem putentur. Serm. 14, super *Epist.* ad *Ephes.*

S. ANDREAS HISPALENSIS. 34. Quanvis vera sint, credenda non sunt, nisi quae certi indicia demonstrantur, nisi quae manifeste examine convincuntur, nisi quae ordine judiciorum publicantur. Lib. 2 de *Synonym.*, cap. 16.

35. Interdum falsis lacrymis seducti decipiuntur, cum credimus dum plorant; eis, quibus credendum non erat. Lib. 2, de *Suum bono*, cap. 21, sent. 5.

36. Non solum ille rursus est, qui falsum de alio proferit, sed et is, qui criminibus aures prebeat. *Ibid.*, libro 3, cap. 35, sentent. 6.

LACT. FIRMI. 37. Majoribus, nulla ratione reddita, ratione

est credere. *De divin. insti.*, lib. 2, de origine erroris, cap. 7.

38. Homo qualisunque est, si sibi credit, hoc est, si homini credit, ut non dicam stultus, certe arrogans est. *Ibid.*, libro 3, de *Falso sapientia*, cap. 13.

39. Illa credi qui frequenter habitur, s. LAURENTIUS. seducitur sepe et caret prudentia. Part. 2 de *Habitu*, cap. 6.

40. Non omni spiritui est credendum, neque cuncta desideria, que bona in se consenserunt, sunt opere perficienda. Part. 2, de *Obedientia*, cap. 20.

41. Non licet defendi, quod non licet credi. Ep. 8, *Igo*, 1.

42. Non leviter neque temere credideris his, *Utopia*, *Stos.* qui aliqua in infamia aliorum referuntur. *Prose.*

43. Satius est putare falsa esse forte quo dicuntur, quam citi dictis fidem adhibere. In *Vita spiriti*, cap. 32.

44. Fallitur qui sibi ipsi nimium credit. Libro 4, de *Imit. Christi*, cap. 10.

45. Non omnia que dicuntur, placeant tibi ut in *Vit. Patrum*. credas; neque omni sermoni consentias. Tardus credo, et quod verum est, citius die. Lib. 5, *iher* 10, num. 102.

SENTENTIA PAGANORUM.

46. Non est facile quidquam aliqui de eo credere, quem ipse diu probaret ac spectari fidelem. ARISTOTEL.

47. Plus alii de te, quam tu tibi, credere noli. GATO FOETA.

48. Noli tu quedam referenti credere semper. Exiguus et tribuenda fides, qui multa loquuntur. *Ibid.*, libro 2, cap. 48.

49. Credulitas error est magis, quam culpa, et quidam in optimi cuiusque mente facillime irritat. Libro 10, Ep. 22.

50. Peccat qui, ante quam consideret, cito qui. PLATO.

51. Non quibusvis credere oportet, sed prius considerare an vera dicuntur. In *Dialogo Democriti*.

52. Equum est aliquando nos iudicio nostro, nostris oculis, non fannus semper et rumoribus credere. Libro 10, epist. 100, ad *Trajanum*.

53. Melius omnibus quam singulis creditur; singuli enim decipere et decipi possunt, nemo omnes neminem omnes fefellerunt. *Ibid.*

54. Plurimum mali credulitas facit. Lib. 2, de *Ira*, cap. 23.

55. Nihil nisi quod in oculos incurret, manifestisque erit, credamus; et quoties suspicio nostra vana apparuerit, objurgamus credulitatem. *Prose.*

THOMAS A KEMPIS.

PLINIUS II.

SENECA.

56. Hoc enim castigatio conseruandum efficit non facili credendi. *Ib. d.*, cap. 24.
 57. His que narrata sunt, non dehems cito credere; multi emendantur ut decipiunt, multi, quia decepti sunt. *Ibid.*, cap. 29.
 58. Quis est impius quam secreto credere, palam irasceret? *Ibid.*, cap. 29.
 59. Sua quiescens credulitas discipuli. *De Consol.* ad *Pohibit.*, cap. 29.
 60. Utrumque vitium est, et omnibus credere, et nulli; sed alterum honestius dixerim vitium, alterum tutius. *Ep. 3.*
 61. Homines amplius oculis quam auribus credunt. *Ep. 6.*
 62. Prudentia proprium est, examinare consilia, et non cito falso credulitate ad falsa prolati. *De quatuor virtutib.*
 63. Rumoribus, criminibus, suspicionibus minime sis credulus. *Ibid.*
 64. Vitium est omni credere, vitium nihil credere. *De Moribus.*
 65. Irascendo non facile credendum est. *Lib. 2.*, *de serm.* cap. 22.
 66. Ne sint aures criminantis faciles. *Ibid.*
 67. Hoc humana natura vitium suspectum, nolumus nos sit. quod quo inviti audimus, libenter credimus et, antequam judicemus, irascimur. *Ibid.*
 68. Animo dolenti nihil oportet credere, in spiss *Proverb.*
 69. Difficile habere oportet anarem ad criminis. *Ibid.*

CRESCERE.

SENTENTIA PATRUM.

- S. AUGUSTIN. 1. Crescit culpa, cum prodierit nec caverit. *Lib. 1. de Jacob si vita brevis*, cap. 4.
 2. Perfectus non crescit; fuit autem non crescit neque minuitur; si enim crescit, perfectus non est; minuitur, Deum non est. *Tract. 14. super Eoam Jean.*, cap. 3.
 3. Quantum in te crescat amor Dei, tantum crescit pulchritudo. *Tract. 9. sup. Ep. Joan.*, *de cap. 4.*
 4. Recte dicitur anima discedo quasi crescere et contra, minui dedisco. *De quantitate anima*, cap. 10.
 5. In anima quedam quasi naturalia incrementa sunt, cum honestis, et ad bene beatissima virendum accommodatis disciplinis augentur dictatur. *Ibid.*
 6. Per contemptum temporum et inferiorum, anima crescit in desiderium eternorum et supernumerum. *De spiritu et anima*, cap. 4.
 7. Nullum peccatum adeo parvum est, quod

non crescat neglectum. *De Vera et falsa penitent.*, cap. 8.

8. In te vis crescere, sed male tuo male crescis; qui enim male crescit, justè minuitur. *Tract. 14. super Evangel. Joan.*, in cap. 3.
 9. Charitas non novit crescere, nisi magis magisque. *Super Psalm. xci.*

10. Deus qui semper perfectus est, crescat in te; quanto enim magis intelligitis Deum, et quanto magis capitis, videbitis te in crescere Deum. *Tr. 14.*, *de cap. 3. super Joan.*, in illud: *Oportet crescere*, etc.

11. Singula quae angescunt, ubi ad justam et sibi propriam magnitudinem perteneant, augescere desinent; verum aviarorum argumentum similum cum omni tempore adaugetur. *Super Psalm. xiv.*, vers. 6.

12. Quantum crescit in gratia, tantum et in tuis meritis dilectior. *Secunda. 3. super Card.*

13. Esti anima minima cum sit spiritus) quantum corpora recipit, tamen confort illi gratia quod negatum est a natura. *Prose.*

14. Crescit quando et extenditur, sed spiritualiter: non in substantia, sed in virtute, crescit et in gloria. *Ibid.*, *serm. 27.*

15. Non potest vita Dei crescere in homine, nisi vita humana vetus decrescat. *Collat. 19.*, *in cap. 3. Joan.*

16. Deus non habet incrementum, quia ipse in *Cassiodorus* se lotus singularis et ineffabilis intelligitur plenitude; nec aliam potest crescer, qui consumit creaturis omnibus incrementa praestare. *Sup. Psalm. lxxix.*, vers. 5.

17. Crescit dolor, ubi calamitas angelut. *Super Psalm. xxix.*, vers. 8.

18. Tantum crescit calor fidei, quantum de flamma subiectum fuerit corporal. *Sup. Psalm. cxvii.*, vers. 7. *Quia factus sum secutus uter*, etc.

19. Virtus laudata angelut in homi. *Sup. Ep. ad Philipp.*, cap. 4.

20. In charitate non crescit, nisi qui in vera humilitate crescit. *De Profect. Monar.*, art. 1.

21. Quis quis crescit in charitate Dei, et in spirituali fervore, tanto plus illuminatur a Spiritu sancto. *De Profecto spirituali*, art. 19.

22. Cetera vita crescent vitiis, virtutibus va-

s. BONIFACIUS
CAROLI.

23. Quando magis crescit vita, tanto magis ho-

mo decrescit. *Epist. ad Dianum Papam*, *de Morte D. Hieronymi*.

24. Augmenta meritorum, incitamenti debent

s. CESARII
EMISSARI.

esse profectum. *Hom. 5. ad monachos*.

25. Deus novit de imploribus criminibus me-

rita angere justorum. *Ibid. 4. Epiphani.*

26. Quanto in nobis quotidie de Dei spiritu. *causa. 22.*

virtus crescit, tanto noster spiritus deficit. *Lib. 21. Moral.*, cap. 13.

27. Sancta desideria dilatatione crescent, si autem dilatatione deficitur, desideria non fuerunt. *Hom. 22. sup. Evang.*

28. Nonnulli quo state crescunt, ab innocentia decrescent. *Prose.*

29. Eleclis vero cum foris alias corporis crescit, intus (si die linea) crescit et alias virtutis. *Libro 21. Moralitatem.*, cap. 13.

30. Carnis vita per momenta deficit, et tamen carnale desiderium crescit. *Libro 10. Moral.*, cap. 13.

31. Dum pravi crescunt, etiam infirmi ad secunda studia pravitatis irritantur. *Lib. 13. Moral.*, cap. 4.

32. Si quod videbitur bonum gerendum, sollicita intentione non crescit, etiam quod faciat bene gestum decrescit. *Parte 3. Pastoral.*, cap. 1, admittit. 33.

33. Crescit qui in virum perfectum mentis atque proficit. *Lib. 2. in I Regum*, cap. 2.

34. Crescat tibi cum annis gratia, crescat cum aetate justitia et fides, no proficit videatur esse, quo senior est. *Ep. 14. ad Marcellum filium*.

35. Felix illi, qui virtutibus crescit quotidie. *Sup. Psalm. xxi.*, vers. ultimo.

36. Injustus est angri patremonii loquuntur per damna misericordia. *In Epitome divin. initia.*, cap. *Supervet.*

37. Natura nostra manente aliud mortalitate mutabilis, etiam ad summam quaque studio proverbiatur, semper tamen sicut potest habere quo recidat, ita potest habere quo crescat. *Serm. 2. Quadragesima*.

38. Constat unum ex altero crescere, quia cum crescit nostrum velle, crescit et posse, et cum utriusque incremento, crescit et desire. *Parte 1. tract. 2.*, cap. 9.

39. Indecorum hoc sancte menti est, ut bona sua crescere malis arbitretur alienis. *Libro 2. ad Ecclesiast. catholicon*.

40. Per fas nefasque crescentis afflictionis, pecuniae per avaritiam paucus est, per ambitum prodigus. *Libro 1. ep. 11. ad Monitum*.

SENTENTIA PAGANORVM.

ABSTOLETE. 41. Animalia augentur magis dormiendo, quam vigilando. *Lib. de Ioma et vigilia et hibernatione bestiarum*.

42. Non est bonum quod incremento malum fit. *Lib. 1. de Ioga*, cap. 43.

43. Crescit licentia spiritus servitute communitur. *Ibid.*, lib. 2, cap. 21.

44. In summum perdueta, increpenti locum

non habent. *De Constantia sapientis*, cap. 5.

45. Crescere posse, imperfekte rei signum est. *Ep. 66.*

Vide etiam *ut. Honor.* sent. 54; *Humilitas*, sent. 141, 142, 172; *Profectus*, per iustum; *Firmitas*, sent. 56; *Vitium*, sent. 33.

CRIMEN.

Differentia. Hoc inter peccatum et crimen dis-

s. GREG. MAG.

tat, quod omne crimen peccatum est, non tamen omne peccatum crimen est; et multi sine crimen, nullus vero esse sine peccato valet. *Lib. 21. Moral.*, cap. 2.

SENTENTIA PATRUM.

1. Atrocia latere diu nesciunt crimina, quo Ioh. B. ALANUS DE RUPE.

2. Non iterum argua et impugnes, cuius crimen est. *Ambrosius.*

3. Non turbent innocentes cum falsis criminiis appellantur, visitat Deus suos; et ideo illis est plus auxili, ubi est plus periculis. *De Joseph.*, cap. 5.

4. Dominus nulla tam felix, in qua non aliquod est. *Augustinus. flagitium extiterit.* Ep. 137, ad Clericum.

5. Certe nullus crimen maculat nescientem. *Prose.*

6. Quis locus innocentiae reservatur, si crimen est proprium, nescire crimen alienum? Ep. 48, ad Vincentium.

7. Crimen peccatum est grave, accusatione et damnatione dignissimum. *Tract. 41. sup. Evang. Joannis.*, cap. 8.

8. Prima libertas est, carna criminibus. *Ibid.*

9. Quisquis a criminibus flagitorum atque calamitorum vitam suam custodit, sibi bene facit. *De bono voluntatis*, cap. 23.

10. Quanto quis sublimior est, tanto magis (li-

cet) leve peccatum ejus sit) grave est crimen. *Prose.*

11. Sicut humilis in potestate sublimis et magna est, ita et enplus quis pro crimen habeenda est. *De quaest. Veter. et Novi Testamenti mixtum positis*, quaest. 192.

12. Nullum scelus coram Deo tam abominabile fit, quam peccatora peccata unicuique nostrum reminiscendo gaudere, et inde exultare. *De scelus documentis*, cap. 11.

13. Ipsi erroris accepit nomen, qui errori comuniuntur crimen. *Lib. 3. contra Julian.*, cap. 4.

14. Gravas et acerbas noxias sunt sceleribus perniciens, nam et melius ne reprehendantur, omnem ab ipsis quietem propulsit. Et habe-

s. BASILIS

MAGNUS.

tur apud D. Ioseph. Damase, lib. 2 *Parall.*, cap. 71.

V. REDA.

15. Cito in crimina majora corrui, qui parva pro nihil dicit. In suis *Proreb.*, verbo *Cito*.

16. Grande scelus, grandi studio debet superari. *Ibid.*

S. BONAVENT.

17. Ollivio criminum cerebrum solet contingerre occasione prosperitatis vel adversitatis, vel infidelitatis. Super *Psalm.* cxviii.

18. Crimina criminalibus vindicantur. Parte 2 *Centiloqui*.

19. Minorum major praecedit sicut honore, ita et crimen. Lib. 3 *Pharact.*, cap. 34.

20. Gravi damnatione iteratur crimen, postquam Christi sanguines sunt redemptio. Homil. 4.

21. Crimen confessione aboletur. *Ibid.*

22. Non putamus tam facile remitti posse admissa semel crimen, et profundo vulnere in anima impressa visceribus; multa opus est fieri, multa genita, multa contritio ad sanandum ipsius cordis dolores. *Ibid.*, Hom. 29.

23. Omnia crimen citio ad nos reveruntur, si non quodlibet bonis operibus expungantur. *Ibid.*, Ep. ad *Quardam*.

CASSIODORUS.

24. Quem deuerat propter cogitationem sceleris penitire: culpam geminat, diuinam facinoram divulgat. *Sup. Psalm.* lxxii, vers. 8.

S. CYPRIANUS.

25. Mors criminum, vita virtutum. Ep. 2, ad *Bonat.*, cap. 3.

26. Uniusenquisque causa illuc audiatur, ubi est crimen admissum. Epist. 53, ad *Cornelium*, cap. 6.

27. Qui semel a recto limite vel iteris aversi sunt, per preceps et abruptum criminum suorum rapiuntur. Epist. 61, ad *Rogatianum*, episc., cap. 2.

28. Non excusat oppressum necessitas criminis, ubi crimen est voluntatis. *De Lapsis*, cap. 6.

29. Adulterium, fraus, homicidium, mortale crimen est. *De bono patientie*, cap. 6.

30. Dum existimat levi crimen esse et modicum, non timetur; dum non timetur, contemptur; dum contemptur, non facile vitatur, et fit causa et occula perniciis. *De zelo et labore*, c. 1.

31. Aldeicio criminum, adeptio meritorum est. Homil. 3, de *Epiphani*.

GROSS. DECA.

32. Dous novit de impiorum criminalibus merita angere iustorum. *Ibid.*

33. Scandalis ratione, vel schismatis tolerantur crimina. Apud Gratianum in *Decretis*.

34. Crimen dicitur omni delictum sive mortale sive veniale, sive ex deliberatione procedat, sive ignorantia, secundum quod dicitur nemo sine crimina vivit. *Ibid.*

35. Evidenta paucati sceleris non indiget clausura accusatoris. Super *Genes.*, cap. 4, in illud: *Vox sanguinis fratris tui*, etc.

36. Gratius est diabolo et acceptus, qui in flagitiis vivit. Sup. *Iesus*, cap. 19.

37. Magna pars peccata est peccatorum, sua sceleris non modo non argui, sed insuper quasi bene gesta laudari. Super *Lue*, cap. 6.

38. Criminatus, alterius criminis judex esse GRATIANUS.

non potest: et seipsum condemnat, dum in alterius crimen sententiam profert. In *Decretis*, part. 2, causa 3, quest. 7, can. *Sacerdos*, § *Ex quibus*.

39. Ubi virtus discretionis perditur, intentio s. GREG. MAG. que inquit virtus habuit) finem scripti criminis. Libro 2, *Moralis*, cap. 9, in titulo.

40. Summa criminum dura defendantia, augustin. Lib. 23, *Moral.*, cap. 4.

41. Uniusenquisque nequit in fit ad perpetrandum facilis, quo difficilis ad puniendum. *Ibid.*

42. Sceleris peccantium tanto majora incrementa perceptim, quanto per defensionem poterit. dum inulta tollerantur. *Ibid.*

43. Plerique quod in laicis culpa non est, hoc crimen est in sacro ordine constitutis. Lib. 8, in *Registris*, cap. 5, ep. 5, ad *Sobriam subdiacon.*

44. Plerique se flagitis obrunit, et quasi qui nulla aut minima perdant, securi sunt. Libro 5, in *l Regum*, cap. 3.

45. Crimen quod apertis quibusdam indicis noscitur, non judicandum est antequam aperitus demonstretur. *Ibid.*, cap. 4.

46. Seculus nonnisi magnum peccatum est. *Ibid.*, lib. 6, cap. 2.

47. Grave pondus criminis deponi non potest, nisi austriate magna compunctionis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 2.

48. Majora crimina et tarde credenda sunt, cum audientur; et ceteris punienda sunt, cum reverentur agnoscantur. Lib. 10, *Moral.*, cap. 14.

49. Districus iudex facinus quod per penitentiam non corrigit, inultus esse nequissimum patitur. Sup. *Limenti. Iterem*, lib. 4, cap. 1, super illud: *Peccatum precepit, etc.*

50. Illi sunt vere miseri ac miserabilis iudicandi, qui cum se universi criminalibus flagitiisque contaminant, nullum eis flagellum correptionis infertur. *Collat.* 7, *Abbat. Serem*, cap. 31.

51. Facinus est homines lateat, conscientiam tam accutacram non poterit latere. Hom. 17, sup. Gen.

52. Multi cum de criminalibus accusantur, magna impudentia in alios sua delicta transferre nuntiatur. *Ibid.*, Hom. 63.

53. In perpetrando scelere (quoniam voluptate

GLOSS. INT.

sunt homines ebrios) non perinde sentiant; certe rurum simul aliisque commissum est, coprique finem, tam denunciata extincta voluptate, amarus penitentiae stimulus succedit. *de Lusore mendico*, conc. 4.

54. Cuncta sceleris, qua pacem perturbant (ut sunt avaritia, rapina, invisa, accusatio, arrogans, perjurium, mendacium) ubi charitas fuerit, solvantur. Rom. 7, sup. II, ad *Timoth.*

55. Commisum crimen dulce est ad momentum, sed veritatis protinus in exitum. Ser. de *Preni.*

56. Parva non sunt, ex quibus magna proveminent. *Orat.* 1, *de Imagin.*

57. Perpetrare flagitium aliquod mors animarum est; sed desperare est in infernum descendere. Libro 2 *de Summo boro*, cap. 14, sent. 3.

58. Multa vitam sine crimen habere possunt, sine peccato vero non posunt. *Ibid.*, cap. 18, sent. 4.

59. Judicio divino in reatum nequiorum laborant, qui distingue minora facta sua per negligientiam contempnunt. *Prosec.*

60. Multi a crimen in crimen corrunt quia, Dei cognitionem habentes, timorem ejus negligunt. *Ibid.*, cap. 19, sent. 4.

61. Dum facta quedam non gravia libere a se metu committimus, ad potiora sceleris et horrenda peccandi consuetudine labimur. *Ibid.*, cap. 29, sent. 1.

62. Dupliciti sit criminis reus, qui admittit sceleris per voluntatem et defendit ea per continuacum timorem. *Ibid.*

63. Crimen in rebus non est, sed in usi agentis. Lib. 3 *de Summo boro*, cap. 59, sentent. 12.

64. Quid obscuriorum scelerum non admittant, qui etiam de manifestis gloriantur? Lib. 2, ep. 153, ad *Martinianum*.

LACT. FIRM.

65. Nungunum potest esse scelus tam clarum, ut defensione non sit locus. *Beira Pet.*, cap. 18.

S. LAURENT. JUSTIN.

66. Nullum corpus immobile, scelus est quod non curdis compunctione delectatur. *de Casto coniugio*, cap. 7.

67. Nemo, criminibus pregravatus, ad perfectionem valet evolare fastigium. Part. 2, *de Perficit.* grad. cap. 6.

S. LEO PAPA I.

68. Diabolus facile in omnibus flagitia impellit, quos religione decipit. Serm. 4, *de collectis*.

S. PROSPER.

69. Illa crimen caueatur, quae publicanta suos autores humano faciunt damnum iudicio. Lib. 2 *de Vita contum.* cap. 7.

ROBERTUS BELLARME.

70. Quam multi in foro et in plateis modeste et temperate se gerunt, sed in cubilia, ac præsertim in cubiculo cordis, per omnia sceleris voluntantur. Sup. *Psalm.* 6, vers. 3.

71. Multi horrent criminis, sed paucissimi evitant; in aliis quippe horrent quod in se semper admittunt. *Prosec.*

72. Volunt stia id majores quasi privilegium vendicare, ut jure suo crimina vel minoria committant. Lib. 3 *de Gubern. Dei*.

73. Non samus unius conversio criminis plurimorum. *Ibid.*

74. Inter multos eorumdem criminum reos, nullus est criminiosior, quam qui se non putat criminosum. *Ibid.*, libro 4.

75. Læditur sceleris personali causa eundorum. *Ibid.*, libro 6.

76. Sicut optimi evitant virtutum universorum culmen ascende: sic pessimi optant palmas sibi universorum scelerum vindicare. *Ibid.*, libro 6.

77. Voluntas crimen non habet ubi tuore pectetur. *Ibid.*

78. Supra omnem monstruosa placuli execrationem est scelus summum admittere, et pudorem sceleris non habere. *Ibid.*, libro 7.

79. Nullum omnino tam grande crimen est, quod non cuius facinore committitur, ejus sententia sublebetur. *Ibid.*, libro 4, *ad Eccles. catholice*.

80. Quatuor sunt infer sceleris enormia criminis: sedic civitatis desolatio, maris et feminis fuga conjunctio, homicidii perpetratio, socii defractio. *Opus. de Scientiis utilioribus*.

81. Multa sunt quidem humani corporis vita et scelus gravis, sed perum possunt consilis, virtutibusque suis, nisi sceleribus armant alienis. *S. VALERIAN*.

82. Quid falsitas posset, si cupiditas otiosa dormiret? et ipse mortis exitus minor esset, si aut errum deliceret, aut venena cessarent. *Hom. 5. de Oris insolentia*.

83. Ubiquunque crimen porrigitur, ibi dominus dominatur. *Ibid.*

84. Infelix quod teste caret, putat se carere facinore. *Sermo de patientie*.

85. Si vitam inspiravit humanam, si denique mores Concepit alias, nemo sine crimen vivit. *Libro 1. Distichos.* metr. 9.

86. Scelerum permisso, et iis qui perpetrant pernicioso est, et iis qui permittunt. *Orat.* 50, *Philip. 8.*

87. Nihil est quod tam miseros faciat, quam impietas et scelus. *Libro 4. de Finibus*.

88. Quod facinus suscipitur, nisi consilio capto, aut sine animi motu et cogitatione prius non perficitur. *Libro 3. de Natura Beorum*.

89. Qui immoderatam habent licentiam, maxi-

ma et plane impia committunt facinora. *De fateris.*

90. Eum qui nullus sceleris sibi est conscient, iucunda spes perpetua comitatur. Lib. 4 *de Rebus publ.*

91. Nihil magnum aut mirum facere potest, qui maximis quibusdam sceleribus se contaminat. *Ibid.*, lib. 2.

92. Nemini unquam scelus immone edidit, sed vel exilio, vel morte, vel vinculis, vel verberibus ducat. Libro 9 *de Legib.*

SENECA.

93. Omnia sceleribus ac vitiis plena sunt; plus communiter quam possit corruptione sanari. Libro 2 *de Ica.*, cap. 8.

94. Omnia sceleris etiam ante affectum operis, quantum culpe sitis est, perfecta sunt. *De Constantia vegetienti.*, cap. 7.

95. Maxime scelerum supplicium in ipsis est. Ep. 87.

96. Omnibus crimen sum voluntatis est. Ep. 97.

97. Tuta sceleris esse possunt, sciens non possunt. *Ibid.*

98. Nullum scelus, nec illud fortuna exornet numeribus suis, licet inuenatur ac vindictet, impunitum est; quoniam sceleris in scelere supplicium est. *Ibid.*

99. Nunquam scelus sceleris vincendum est. *Moribus.*

100. Bonorum crimen officiosum est miser. In suis Proverb.

101. Crimen relinquit vite, qui mortem appetit. *Ibid.*

102. Fatetur faciens ei, qui iudicium fugit. *Ibid.*

103. Grave crimen etiam cum dictum est, Levitice novet. *Ibid.*

104. Res optima est, non sceleratos extirpare, sed sceleros. *Ibid.*

Vide etiam titulos *Accusatio*, sent. 99; *Patientia*, sent. 49; *Penitentia*, sent. 239; *Potestos*, sent. 82; *Penitito*, sent. 16; *Satisfactio*, sent. 19.

CRUDELITAS.

S. THOMAS
AQUINAS.

Etymologia. Cruelitas dicitur quasi cruditas; sicut enim ea que sunt costa solent habere subven saporem, ita illa que sunt cruda, habent horribilem et asperum saporem. Secunda secundus, quest. 159, art. 4.

Definitio. Cruelitas dicitur, qui districte ferendo non parcat. Libro 20, *Moral.*, cap. 23.

Cruelitas est que non solum attendit culpm in eo qui punitur, sed excedit modum in puniendo. Secunda secundus, quest. 159, art. 2.

Cruelitas nihil aliud est quam atrocitas animi in exigendis penitis. Libro 2, *de Clementia ad Neronem*, cap. 4.

Illos crudelis vocabo; qui puniti causam habent medium non habent. *Ibid.*

Cruelitas est inclinatio animi ad asperiora. *Ibid.*

Differentia. Inter crudelitatem et sevitudinem hoc inter. s. ISID. HIS rest, quod crudelis monstratur sanguine, sevus circa verba est. Libro 1, *de Differentiis*, different. 200.

Cruelitas differat a sevitate, sive feritate, sicut malitia humana a bestialitate. Secunda secunda, quest. 159, art. 2.

Comparatio. Scut lapis nunquam olem funeris, s. JOANNES CHYROSIT. dit, ha neque crudelitas humanitatem. Hom. 12, super Ieron.

SENTENTIA PATRUM.

1. Fallitur vincendi opinione ex ea crudelitas. s. AUGUSTIN. Libro 2, *de S. Vincentio*.

2. Leo fortissima bestia, prede avida, unguis. s. BOSENUS. bus et dentibus armata, homini non est saeva, sed piace.

3. Endo si hominem obvium habeat in deserto, non solum cum lesit, sed cum deducit, et viam illi ostendit, nisi fama nimis laboraverit.

4. Vide ergo quam crudelis est homo, animal mansuetum natura, cum non parcat ei, cuius similitudine parvo fera. Ser. 4, *de Uno Mortuorum*.

5. O crudelitas humana! o canis dura, tygris, leste nutrita! unde vobis tanta crudelitas? *Prose.*

6. Constat quod Deus crudelitatem prohibet, et misericordiam docet; et in hominibus crudelitatem tanta, ut mutuo se non pascent neque subveniant, sed mutuo vulneribus inter se crudelius, quam animalia bruta, pugnant. Ser. 8, *de Una Virgine*.

7. Crudelitas tyrannorum, nostra correctio est. CASSIODORUS. Super Psalm. cxvn, vers. 18.

8. Qui crudelitatem passitur, bestialis iracundia, s. EUSEBIUS. et cruenti furoris dominio subjugar. Hom. 11, KHMISSEN. de Paschate.

9. Non est crudelitas pro Deo, sed pietas. s. MAMERTIN. Tom. 2, epist. 3, ad Filiorum adversus Vigilantium.

10. Non est crudelis, qui crudelis jugulat; sed crudelis ille vocatur, quia crudelis patientibus esse videtur. Nam latro, suspensus patibulo, crudeliter iudicem putat. Super Isaiam, ethicae in *Decretis Gratiani*, parte 2, causa 23, quest. 5, can. Non.

11. Crudelitas in duobus consistit; in offensione corporis, in iniunctione fame. Super Psal. LXXXII.

12. Quanto plus quisque exarbitur in crudelitate, tanto amplius obsecrari meruit in ignorantia sue caligine. Sup. Ezech., cap. 4.

s. JOANNES CRYROSIT. 13. Homo quando in malum declinat, trucidatorum bestiarum imitator crudelitatem. Hom. 19, sup. Genes.

14. Bestia quamvis sit crudelis, tamen quia irrationalis est, declinabitur ab homine crudelitas eius; homo autem crudelis, cum sit rationalis, non facile evadetur crudelitas eius. Hom. 24, Oper. imperf. super Matth.

15. Nihil ita Spiritum sanctum extinguit, si cut inhumanitas et crudelitas. Homil. 49, super Jonn.

16. Mens barbara est, que dura et immixta est. Serm. 6, sup. Ep. ad Rom.

17. Crudelitas ex stoliditia est. Homil. 9, super Ep. ad Cotensem.

18. Hinc crudelitas, hinc immanitas surgit, cum quis avarus et cupidus, sanguis amator, ingratius, lascivusque fuerit. Hom. 8, super II. ad Tim.

LACT. FIRM. 19. Crudelitas patientia vincit. *de Dicitur*, instit. Libro 6, *de Vero cultu*, cap. 17.

LEO I. 20. Nihil ita Martyris obtinet, nihil proficit nisi in Martyribus obtinet, nihil proficit nisi crudelitas. *Prose.*

21. Sevisti, persecutor, in Martyrem, sevisti et auxisti palmarum, dum aggrava ponam. Serm. de Nativ. sancti Laurentii.

22. Semper fecit imploras, a patrem semper crudelitas detingit. Serm. 173.

23. Nihil est in nos crudelis nobis. Libro 8, *de Gubare. Dei.*

TERTULLIAN. 24. Crudelitas tyrannorum, gloria est Christianorum. Libro *ad Scapulam*, cap. 3.

THEOPHYLACTUS. 25. Nihil ita edit benignus Deus, ut crudelitatem. Super Matth., cap. 6: Si non remitteritis, etc.

S. THOMAS AQUINAS. 26. Si homo declinat proper crudelitatem, nullo bestia ita est crudelis. Super Epist. ad Titum, cap. 1, in illud: *Gressuens mala bestia*.

S. VALENTIAN. 27. Crudelitas impetu servit, et portas inferni cruenta moris legi custodit. Hom. 5, *de Oris inferientia*.

CICERO. SENTENTIA PAGANORVM.

28. Nihil quod crudelis, utilis; est enim hominem natura (quoniam sequi debemus) maxime imita crudelitas. Libro 3 *Oifice.*

SENECA. 29. Crudelitas minime humanum malum est, indignumque tam mitis animi; ferina ista rauies est, sanguine gaudere ac vulneribus, et augeo homines in sylvestre animal transire. Lib. 1, *de Clementia ad Neronem*, cap. 23.

30. Devilia crudelitatem, et ministram crudelitatis Iacob. *de Moribus*.

In suis Proverb.

31. Lassa crudelitas non est vocanda clementia. s. ANSELMUS.

32. Crudelis sunt, qui tanquam ignotes homi-

nes, et obvios, non in compedium, sed occident causa occidunt. Lib. 2, *de Clementia ad Neronem*, cap. 4.

33. Acerbisima crudelitas est, qua trahit personam. Lib. 3, *de Benefic.*, cap. 3.

Vide etiam titulos *Asticis*, sent. 10; *Homo*, sent. 81; *Ira*, sent. 93; *Manuetudo*, sentent. 11; *Parvus*, sent. 32; *Severitas*, sent. 32; *Tyrannus*, sent. 6, 31.

CRUX IN GENERE.

Etymologia. Crux a cruciata dicitur. Hom. 37, s. CREG. MAG. super Eccl. 4.

Diuersio. Duplex est Crux, materialis et spiritualis. Prima est exterior, que consistit in opere; secunda interior, que portatur in corde. *Prose.*

Crux corporalis, honorum est et molorum; sed spiritualis est tantum honorum. Serm. 3, de Sancto Andrea.

Duplex fuit Crux Christi, exterior, que fuit lignea. Interior, que fuit aurea. *Prose.*

Exterior, fuit Passio et penitentie; interior, fuit compassionis et misericordie. Titul. 7 *duas*, cap. 4.

Tres sunt cruces, prima latronis desperantes, secunda latronis boni deprecantes, tercia Christi. *Prose.*

Prima crux est diaboli, secunda iusti, tercia Christi.

Prima malitia, secunda penitentie, tercia justitia.

In prima cruce crucior, ad secundam tendo, pro terciis suspiro.

Prima timeo, secundam queror, tertiam desidero.

In prima est pena tantum; in secunda, pena cum venia; in tertia, gloria.

Ad crucem malitia pertinet pena, ad crucem penitentie pertinet ratione, ad crucem vero justitia, gloria. Libro 2, *de Clavijo anima*, cap. 23.

SENTENTIA PATRUM.

1. Qui pax et multa pax, tali Crux Christi non approbit, sed saluti est. *Prose.*

2. Crux opprobrium perfido, fideli gratia, filii redemptio, filii resurrectio est. Super Psalm. cxvn, serm. 21, vers. 5.

3. Ubi signum Crucis erigitur, statim et diabolus iniquitas repellitur, et venorum procella solutur. Serm. 56.

4. Crux quanto diutius jacet, tanto difficultius tollitur. *de mensurazione crucis*, verbo Hinc au-

tem.

5. In cruce candet Christi nudatum pectus,

rubet eruentum latus, tensa arent visera, decora languent humina regia pallent ora, proceri rigent brachia, pendunt crura marmoreas, rigi terebratos pedes sancti sanguinis unda. In *Medit.*

S. ATHANAS. 6. Solo Crucis signo utens, homo dolos damnum a se propellit. *De Incarnat. Verbi.*

S. AUGUSTIN. 7. Quod virgin petra percatur, Crux Christi figuratur; ligno cuius accedente ad petram, gratia manavit, et quod bis percatur, evidenter si gemitus Crucis: duo quippe ligna sunt Crucis Lib. 1, *Quasi super Numeros, quasit.* 35.

8. Nihil orat tunc eruce in carne inholerabilius, nihil est nunc in fronte gloriosius. Tract. 36, super *Evang. B. Ioann.*, de cap. 8.

9. Christianus in fronte crucem figat, ubi sedes pudoris est; ibi omnipotens, ubi in quin membro erubescit. *De verbis Apostoli.* serm. 8.

10. Crux fuit mortifera Christo, sed salutifica Christiano. Ser. 3, *de Resurr.*

11. Crux magna in se mysterium continet, cuius positio talis est ut superior pars colos petat, inferior terra intinxat, fixa in infernorum una contingat, latitudine autem eius, partes mundi appetat. Serm. 1, *de Vigilia Pent.*

12. Totus ligatur in corde, qui pro nobis firmus est in eruce. *De Sancto virgin.*, cap. 55.

13. Crux non ad potentes documentum, sed ad exemplum patientie suscepit; ibi Christus vulnera tua curavit, ubi sua dura pertulit; ibi a morte semperilla te sanavit, ubi temperatior mori dignatus est. Tract. 3, super *Evang.*, de cap. 1.

14. Crux carnis ipsa crucifixus est, et transfigenda clavis timoris Dei, ne solutis et liberis membris reluctantem portare non possit. Ep. 38, ad *Lætam.*

15. Crux finita est in poena, infinita manet in gloria; a locis suppliciorum, fecit transitum ad frontes Imperatorum. Super *Psalm.* xxxv., vers. 18.

16. In frontibus regnum pretiosissimum est signum crucis, quam gemma diadematis. Super *Psalm.* lxxiii.

17. Grande speculum, Jesus portans crucem suam, sed si spectat impietas, grande iudicium; si pietas, grande mysterium. *Prose.*

18. Si spectat impietas, grande ignominia documentum; si pietas, grande fidei ministrum. Tract. 117, sup. *Evang. B. Ioann.*, de cap. 10.

19. Lignum crucis ubi fuerint fixa membra mortificient, etiam cathedra fuit magistri docens. *Ibid.*, tract. 119, de cap. 19.

20. Crux est baptismus quod ergo Crux Christo et sepulchrum, hoc nobis baptismus factum est. Lib. 1, *Contra Julianum*, cap. 2.

21. Nihil tempore quo Christus crucifixus est, fuit ignominieius, quam mors crucis. Serm. 48, de *Verbo Dom.*

S. BASILIUS. 22. Ubi Crucis Christi memoria, ibi daenonum est perniciens; ubi signum celeste est, ibi diabolus extinxit. *Orat.* 14.

23. Via ad salutem, Passio, et Crux, regni conciliatrix. *Orat.* 31.

24. Duobus modis crux tollitur, cum anti per abstinentiam afflictus corpus, aut per compunctionem proximi affligitur. Lib. 3, in *Luc.*, cap. 9, in illud 38: *Et tollat crucem suam.*

S. BERNARD. 25. Quatuor virtutum gomphis cornua crucis ornantur. Et supereminentur charis: a dextera, obedientia; a sinistra, patientia; humilitas in profundo. Serm. 1, in *Pasc.*

26. Crucis ignominia, credentium facta est glorria. Ser. 4, *Assumpt. B. Mariae.*

27. Semper lignum crucis vitam germinat, fructificat iugumdatem, oleum lachrymam silat, balsamum sedat spiritualium charismatum. Ser. 1, de *S. Anatre.*

28. Felix anima, quis in Cruci Domini gloriatitur et triumphat, fortunum ut perseveret in ea, et nullus valeat tentacionibus deject. *Ibid.*, serm. 2.

29. Graia ignominia Crucis est ei, qui crucifixo ingratus non est. Serm. 25, super *Cant.*

30. Cum Jesus in summa Crucis esset amaritudine, nihil exivit de eius cordi, nisi dulcedo. Libro de *Passione*, cap. 12.

31. Telo Crucis Christi in bello fortis effecti, hostem fortiter ferimus. *Ibid.*, cap. 19.

32. Crux Iesu Christi non tantum fuit nimis dura, sed tota vita illius Crux fuit et Martyrium. *Ibid.*, cap. 35.

33. Stat Christus in eruce expansis manibus, uno corpore, manus simul et pedibus perforatis, capite inclinato; suscipit igitur affectum patrum ad tuos, et te ad auctos invitandis amplexus. *Ibid.*, cap. 44.

34. Signaculum regnum Crucis est, quam si in cordis nostri memoria portaverimus, tanti regnum Regis, que flumen non habet, secure possumus transire. *Ibid.*

35. Delictatio de recordatione Crucis, est mel dulicissimum. *Ibid.*

36. Vere nihil est quod ita ab omnium vitiorum impulsu et cogitatione cogitatione nostram purificet, ut in partitate conservet, sicut iugis memoria Crucis Domini Iesu. *Ibid.*

37. Quotiescunq; serpentum tentationis morsu nos cognoverimus vulneratos, ad Crucem curramus. *Ibid.*, cap. 45.

38. De quatuor generibus arborum Crux facia insue referitur. De cypresso, de cedro, de ouiva,

de palma; expressus in profundis, cedrus in longo, oliva in alto, palma in late. *Ibid.*, cap. 46.

39. Victoria de diabolo in eruce reportata, eti modo potuit, alio tamem modo impleri non debuit. *Ibid.*, cap. 46.

40. Necessarium fuit diabolum per hominem vinci et per lignum. *Ibid.*

41. In cellularia regia, non nisi per torcular Crucis iter est. *Ibid.*

42. Rojolum Crucis non gravat, sed levat; non deprimit, sed exaltat; non quassat, sed erigit. Serm. 11, *Gen. Domini.*

S. BONAVENT. 43. In eruce pendet omnis fructus vita; quia ipse est arbor vita, quem est in medio Paradisi. Lib. 1, *Pharetr.*, cap. 4.

44. Crux usque ad Passionem Christi poena fuit reorum, num autem est vice tristis tropismus, et gloria Ecclesie. Sup. *Sap.*, cap. 2, in illud: *Morte turpissima.*

45. Non pudeat nos Crucis Salvatoris, sed in ea potius gloriemur. *Ibid.*, Cateches. 13.

46. Pro te crucifixus est Jesus, qui nihil peccaverit, et tu pro crucifixo non crucifigaris. *Ibid.*

47. Non pudeat nos crucifixum confiteri, sed in fronte confidenter signaculum crucis digitis imprimatur, et in aliis omnibus crux sit. *Prose.*

48. In pambus: comedendis, et in poculis bibendis, in egressu, et ingressu, ante somnum recumbendo et surgerendo, eundo et quiescendo. *Ibid.*

49. Neminem audiamus, fratres, non sanguinem, non spiritum quemlibet, descendunt a Cruce sanguinem; persistamus in eruce, moriamur in eruce, deponamus auctoritatem manibus, non nostris, exemplo illius qui in eruce dixit, *Consummatum est*. *Ibid.*

50. In principio cuiuslibet operis boni, primitum signum Crucis in fronte. Titul. 2, *Dicit.*, cap. 5.

51. Cor in eruce, erucis in corde, erucis in ore, erucis in membris, cor a eruce sororatur. In *Laudis de S. Crucis.*

52. Crux est optimae medela, contra Zabulonis tela valle salutifera. *Ibid.*

53. In omnibus pressuris gravibus et duris, totius remedium Crucis est. *Ibid.*

54. Nullus exestet in quoconque sit statu, quia nullus est qui non invadet in arbore crucis suavissimum fructum et sufficientissimum nutrimentum. Part. 1, de *Stimulo amoris*, cap. 15.

55. In ligno crucis (cum vita esset lignum) Christus appensus est, quasi seipsum pensaret in pretium perditorum. Hom. 6.

56. Omne corpus Christi in eruce sic fuit extensus, quatenus quis ossa humani oculis immoraliis videatur, ut quod duro supereructa coverterat, nimis tensione corporis appareret. Sup. *Psalm.* xxi, vers. 18.

57. Christus, placato animo, ibat ad erucem,

tranquilla mente moriturus. Sup. *Psalm.* xi, vers. 13.

58. Crux Domini pravum atque distortum corxit orbem terræ, dum per regulam iudei, Panormorum corda convertit. Sup. *Psalm.* xcv, vers. 10; *Ecclesiæ corxit orbem terræ.*

59. Non timetur mortis periculum, ubi tantum s. CYRIAN. reverentia conspicitur signum. *De Noxitate Obituarii*, cap. 2.

60. Non pudeat nos Crucis Christi; quod si s. CYRILLUS aliquis id occulet, tu manifeste signum eruce in HEBROS. fronte, ut demones signum Regis videntes, tremitus procul fugiant. *Prose.*

61. Fas autem hoc signum, et manducans et bibens, et sedens et stans, et loquens et ambulans; in summa, in omni negotio. *Cateches.* 4 de Ascensione.

62. Non pudeat nos Crucis Salvatoris, sed in ea potius gloriemur. *Ibid.*, Cateches. 13.

63. Pro te crucifixus est Jesus, qui nihil peccaverit, et tu pro crucifixo non crucifigaris. *Ibid.*

64. In eruce pendere (o anima christiana) continuam debes sicut Christus, qui vivens nunquam descendere voluit. Serm. 5, *Dom. in Octava Pasche.*

65. Neminem audiamus, fratres, non sanguinem, non spiritum quemlibet, descendunt a Cruce sanguinem; persistamus in eruce, moriamur in eruce, deponamus auctoritatem manibus, non nostris, exemplo illius qui in eruce dixit, *Consummatum est*. *Ibid.*

66. In principio cuiuslibet operis boni, primitum signum Crucis in fronte. *FRANCISCUS ASSIAS.*

67. Sicut tenuitum super aliquem tenditur, *GLOSS. ORD.* Iustus interfecit. Sup. lib. *Judic.*, cap. 4.

68. Sicut tenuitum super aliquem tenditur, *GREG. MAG.* Iustus interfecit. Sup. lib. *Judic.*, cap. 4.

69. Sicut tenuitum super aliquem tenditur, *GREG. MAG.* Iustus interfecit. Sup. lib. *Judic.*, cap. 4.

70. Vexilla militum crucis insignia sunt. *S. EUSEBII.*

71. Regum purpuras et ardentes diadematum gemmas, patibuli salutaria pictura condecorat. *Ibid.*

72. Dei filius austinianus ignominiam Crucis, et tu putis beatus, qui felicitate istius seculi et delectio profunduntur. Ep. 33, ad Castratum.

73. Gloria Salvatoris patibulum triumphantis est; crucifigitur ut homo, glorificatur ut Deus. Epist. 28, ad Hebreos, quæst. 9.

74. Ad omnem actionem, ad omne in excessum manus pinguis crux. Ep. 22, ad Eustoch., et in Regula monachorum, cap. 14.

75. Christiani veritas crucis delicia sunt. In Regula monachorum, cap. 22.

76. Crux Christi non solum nobis, sed et Angelis cunctisque in celo virtutibus profuit, et aperuit sacramentum, quod ante nesciebant. Lib. 2, sup. Ep. ad Epher., cap. 3, in illud: *Ut innoceret nunc principatus*.

HUGO CARD.

77. Crux est scala coeli: duo eius latera, mortis ignominia et mortis angustia. Sup. Genes. cap. 28.

78. Tanta est virtus crucis ut, si mente fideliter tenetur, nulla tentatio valeat prevalere; immo omnis tentatio in memoria crucis superatur. Ibid., cap. 33.

79. Crux tribus modis tollitur, aut cum propter fidem Christi martyrum sustinetur, aut cum penitentem onus assumuntur, aut quando proximus quis comparatur. Sup. Matth., cap. 10.

80. Crux Christi prima fuit diabolus condemnationis, mortis, et perditionis causa. Ep. 8, ad Philippi.

81. Crux Christi incredulitas scandalum est, credentibus vero salus. Ibid., Ep. 14, ad Ephesi.

S. IGNATIUS
MART.

82. Caut nobis signi loco in fronte data est, hand scens ac circumcisus Israeli. Pros.

B. JOANNES
DAMASCENUS

83. Per hanc enim nos, qui fide predicti sumus, ab infidelibus distinguimur, atque in Dei filios agnoscimur. Lib. 4 de Fide orthod., cap. 12.

F. ISIDORES
BISPALENS.

84. Qui crucem portat, debet et mundo mori, nam ferre crucem et mori, mortificare seipsum est; ferre autem et non mori simulatio hypocritarum est. Lib. 2 de sum. bono, cap. 2, sent. 9.

85. Quicunque mens procelis mundi in Iudea involveris, lignum conserendo erues, et a mari (ad est tempestas huius mundi) liber eris. Lib. 3 de sum. bono, cap. 22, sent. 2.

S. JOANNES
CHRYSOST.

86. Per lignum Adas servitus, per lignum Christi libertas; iustus in principio, gaudium in postrem; in primo mors, in novissimo vita; in exordio interius, gloria in supremo. Serm. de Genes.

87. Crux, ante oculos visa, omnem statim abigit malam voluntatem; haec enim salus est anima, fonsque concupiscentiarum salubris antidotum. Serm. de Josephi continenti.

88. In penetralibus, et in parietibus, et in fe-

nestris, et in fronte ne mente magno studio crux est inscreta; id enim salvis, id communis libertatis, id mansuetudinis atque humilitatis signum est. Hom. 55, sup. Matth.

89. Quando cruce te signis, universum tecum crucis causam verte, et ire ac reliquorum passionum incendia extingue. Ibid.

90. Hoc erux non terribiles, sed despicibilis hominibus demones effici. Ibid.

91. Quicunque crucis signum habet in fronte, his a diabolo percuti non potest. Hom. 44, sup. Marc.

92. Crux animi est ad actum instructi et mortificati, nullaque remissi querentes. Serm. 43, sup. Ep. ad Philipp.

93. Magnum honor est crux, salutaris armatura, et sententia impugnatissima. Ibid.

94. Reges positis diadematis, crucem suscipiant, mortis Christi sybolum. *Adversus Gentiles* quod Christus sit Deus.

95. In omnibus Crux, in purpuris crux, in diadematis crux, in precibus crux, in ornis crux, in mensa crux, in toto orbe crux, super sollem fulget crux. Ibid.

96. Crux non simpliciter dugo in corpore, sed magna prolecula fide in mente formare operatur. Pros.

97. Nam si hoc modo eam impresseris, nullus scelerorum diabolus, cum hastam videat, qua lethale vulnus suscepit, congrederetur tecum audierit. Hom. 53, sup. Matth.

98. Infans genere supplici Crucis Christus. LACT. PISE.

faci voluit, ut qui humiliis adventem, humiliis et infirmis opem ferret, et in omnibus spem salutis ostenderet. *De Dicte Inst.*, lib. 4, de Vera sapientia, cap. 26.

99. Eo genere supplici Crucis Christus affici voluit, quo humiliis et infirmi solent, ne quis esset omnino, qui eum non posset imitari. Ibid.

100. Nulla gens tam inhumana est, nulla regio tam remota, cui sublimata Majestatis Christi in cruce ignota sit. Ibid.

101. Signum crucis maximo terror demonibus est. Ibid., cap. 27.

102. Pendente in patibulo Creatore, universi creature congremit, et crucis clavis omnia elementa sensorum, nihil ab illo supplicio liberum fuit. Serm. 8, de Pastore Dom.

103. Crux Domini sicut Iudeorum erat mente crudelis, ita est in crucifixi virtute mirabilis. Ibid., S. LEO I.

104. Crux Christi, que salvandis est impensis mortaliis, Sacramentum est, et exemplum; Sacramentum quo virtus implorat divina, exemplum quo devotio existitur humana. Serm. 2, de

nam pretiosa signaculo res magna et pretiosa signari delicit. Quid enim prodest, si de annulo aureo signum facias, et putridas paleas intus recordas? quid prodest, si signum Christi in fronte et in ore gestamus, et intus in anima crimina et peccata recondimus? Serm. 1 *bom.* 10 *post Trin.*

S. CONVENT. 5. Crux Christi: primo est signum oberrantibus, ad semibim reducendum; secundo est signum plementibus, gratus collatum; tertio est signum paupertatis, intelligentie firmaturum; quartu est signum proficentibus, intelligentie directivum; quanto est signum diligentibus, misericordie promissivum; sexto est signum mortis, ab hostiis defensivum; septimo est signum pervenientibus, ad gloriam inducendum. Serm. *Exalt. S. Crucis.*

6. Crux est clavis colli, yedis, aree, navis maris, arbor Daniels, palma fructuum, ferulum Salomonis, baculus Iacob, spemnum imitantis. Lib. 4 *Compendi Theolog. verit. cap.* 21.

7. Crux est porta Paradisi, crux est mundi medicina, crux est salus animarum, crux est vita beatorum, crux est thesaurus perfectiorum, crux est speculum virtutis, crux est gloriae dux salutis, crux est navis, crux est portus, crux est deus salvandorum, crux est deliciarum horum, crux est fortis armatura, crux est perfectio secura, crux est arbor decorata, et Christi sanguine saturata. In *Laudatio de sanctissima Crux.*

8. Duodecim sunt fructus Crucis: primus est digerendum expugnata, quia absulit eis totum mundi principatum; secundus, est carceris inferni confactio; tertius, est mortuorum et peccatorum suscitatio; quartus, est inquinacionum mandato; quintus, est captivorum redemptio; sextus, est eucorium illuminatio; septimus, est temporum et frigidorum calefactio; octavus, est deformum et turpium decoratio; nonus, est stibiumdorum et sicutient potio; decimus, est Dei Patris placita; undecimus, est iunctio Paradisi ap. Ioh.; duodecimus, est havedientis cordi aquisitio, et confirmationis. Titul. 10. *Bizara,* cap. 3, per totum.

9. Crux Domini est palma, cedrus, cypressus, oliva, palma justitiae, cedrus contemplationis, cypressus bona opinione, oliva misericordia. Lib. 4 *Compendi Theolog. verit. cap.* 21.

CARRILOCORES. 10. Crux est humilium invictum tuum, superborum dejectio, Victoria Christi, perdito diaboli, inferorum destruacio, colestum confirmatio, mors infidelium, vita justorum. Super *Psalmum 4, vers. 7: Signum est super nos, etc.*

S. CYRILLUS. CYRILLUS. 11. Crucis corona et cassos in ignorantia illuminavit, et vinculos a peccatis solvit, et universum genus humanum in mundo redemit. *Cateches. 13.* 12. Gloratio gloriantum, est crux Christi. *Ibid.*

13. Crux est pupillorum mater, afflictorum consolatio, serum corona, imperatorum didactio, herbarum philosophia, prophetarum predicio, apostolorum predicatio, dissipulorum congregatio, imbecillorum fortitudo, debilium firmitas, monachorum fiducia. *In Sanctissima Crux.*

14. Crux Christi nuda est anima, in quo dum requiescit, sagittis inimicorum non patet. *Sect. prima sup. Psalm. x, vers. 2: Ut sagittent in obsequio, etc.*

15. Crux Christi corona est gloriae, et dialema alitudinem spci, latitudinem claritatis, longitudinem perseverantiae. Lib. 2, *de Claustris coimbra.*

16. Crux Christi habet profunditatem timoris, altitudinem spci, latitudinem claritatis, longitudinem perseverantiae. Lib. 2, *de Claustris coimbra.*

17. Crux Domini plaustrum est, seu vehiculum infirmorum. Cap. 6, sup. lib. 1 *Regum.*

18. Cum regeneretur crux Domini adest, cum sacratissimo animus cilo, cum in ordine consuevatis statimur, ubique ac semper id victorie insigne nobis assistit. Hom. 35, sup. *Math.*

19. Hoc signum crucis, et priscis et modernis temporibus clausas janus reservat; hoc venenorum vires extinxit, hoc feroces bestias repressit, lethales serpentum morsus curavit. *Ibid.*

20. Gloria nostra, caput et origo beatitudinis, liberitas et corona, crux est. *Ibid.*

21. Crux Christi clavis est Paradisi. Hom. de *Olivete.*

22. Crux hasta, qua lethale vulnus demoni suscepti. Hom. 35, sup. *Math.*

23. Crux spes christianorum, crux resurrectio mortuorum, crux cæsorum dux, crux errantium vi, crux injury afflictionum vindex, crux claudorum baculus, crux consolatio panperum, crux refrenatio divitium, crux depressio superbiorum, crux multe viventium pena, crux adversus dominos triumphus, crux devictio diaboli, crux adolescentium pedagogus, crux sustentatio inopum, crux spes desperatorum, crux navigantium gubernatrix, crux periculantium portus, crux obsessorum nutritus, crux pater orphanorum, crux defensor viduarum, crux impiorum iudex, crux justorum consolatrix, crux tribulacionum requies, crux parvulorum custos, crux virorum caput, crux seruum finis, crux lumen in tenebris sedentium, crux regum magnitudinea, crux barbarorum humanitas, crux scutum perpetuum, crux imperitorum sapientia, crux libertas servorum, crux imperatorum philosophia, crux lex impiorum, crux prophetarum preconizatio, crux annuntiatio apostolorum, crux martyrum gloria, crux monachorum exercitatio, crux virgi-

S. EPHEM.

FRANCIS.

THELM.

S. JOANNES.

DAMASCENUS.

HUGO A.

S. VICTORE.

ANGEL.

BERNARD.

GILBERTUS.

ANGEL.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

PETR. DAM.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

Ibid.

JOAN. GERS.

Ibid.

S. LEON.

Ibid.

LEO PAPA I.

cumulata conspicunt, in te homines jura salutis
sue cognoscunt, in te inferi justam retributionem
frondis sua percipiunt. *Ibid.*

57. O sancta Crux omnibus es aqua, omnibus
bona, omnibus justa. *Prose.*

58. Praterita renova, presentia illustros, fu-
tura praemonstra; perdita requiri, quæsita in-
veni, inventa cœlios. *Ibid.*

59. Sancta Crux est peccatorum remissio, pue-
trum exhibito, meritorum augmentatio, infirmo-
rum remedium, laborantium auxilium, laporum
refrigerium, sanctorum incolimiss, quietorum se-
renitas, fortunatorum felicitas. *Ibid.*

60. Sancta Crux, tu cura es, aegrois medi-
cans; tu gaudium, moestos consolans; tu sanitas,
dolentes lenificans; tu status credentium recte;
tu firmitas operantium bene; tu testimonia per-
verantur rite. *Ibid.*

61. Quid est Crux Domini aliud quam seula Ja-
cob, clavis coeli, anchora salutis, vexillum celestis
militum, arbor novis Ecclesiæ, lignum vita-
ni in medio Paradisi? *Conc. 20, Dominicana Pa-
triarcha.*

62. Crux Christi stacea Patri est, *Lib. 2, de S.
Spiritù, cap. 8.*

63. Candelabrum Crux Christi est, que totum
mundum fulgori sui illuminis illustravit. *Lib. 4, sup. Evang.*

64. Per te damnosus fingantur; per te infir-
maruntur; per te pavidi confortantur; per te vi-
ties minudentur; per te pigri exhortantur; per te
superbi humiliantur; per te duri compunguntur;
per te devoti fluctus irrigantur. *Part. 2, serm.
29, ad Nativit., divis. 2.*

65. Crux Christi est omnibus levia tristibus
solatios, penitentibus benigna, sanctis Angelis
honorablebus, hominibus amabilis, demonibus ter-
ribilis, despiciens superbiam, accepta humilitatis, as-
pera carnalibus, dulcis spiritualibus, insipida stu-
tis, affectuosa devotis, affabili pauperibus, con-
sociatis peregrinis, amicabilis afflictis, consolidabilis
infirmis, confortabilis morituris. *Ibid., serm. 20.*

66. Crux arbor est speciosissima, centro altior,
palma latior, cypresso odoratior, balsamo nobilior,
vite fecundior, oliva pinguior, fico dulcior,
buxi viridior, queret fortior, rosa pulchrior, li-
llis candidior. *Ibid., ser. 20, divis. 22.*

66 bis. O crux splendissima, sole excelsior, stellæ
cliarum luna lucidior, gemmis nivisior, lapi-
bus preliosior, auro dignior, argento melior,
nardo efficasior, aromatibus salubrior. *Ibid.*

67. O vere beata Crux, tu salus credentium,
gloria apostolorum, cypres martyrum, laus con-
fessorum, diadema virginum, solamen viduarum,
fortitudo senum, disciplina juvenum, speculum

religiosorum, refugium tribulorum. *Medit. 24,*
de Christi Passione, cap. 4.

68. Quid times tollens crucem, per quam iter
ad regnum? In cruce salus, in cruce vita, in cru-
ce protectio ab hostibus, in cruce infusio super-
næ suavitatis. In cruce robur mentis, in cruce
gaudium spiritus, in cruce summa virtutis, in
cruce perfectio sanctitatis. *Lib. 2, de Inst. Caris-
ti, cap. 12, sect. 2.*

Definitio. Quid est culpa, nisi quædam luctuosa? *BONAVENT.*
folesque maledicta? *Serm. de S. Mattheo.*

Culpa est transgressio voluntaria legis obligan- *JOAN. GENEZ.*

Joan. Part. 1, summe, quest. 48, art. 6. *AQUINAS.*

1. Cito culpa culpam excludit, sicut si lapides *S. AMBROZIUS.*
terris, iugis erupunt. *Lib. 4, Offic., cap. 21.*

2. Quo major est culpa, eo majora sunt que-
renda supplicia. *Lib. 1 de Penit., cap. 8.*

3. Animus culpe auctor est, eure ministra. *Ibid., lib. 2, cap. 14.*

4. Ha gravis est culpa conscientie, ut sine ju-
dice ipsa se puniat, et velare se cupiat, et tamen
apud Deum nuda est. *Ibid., lib. 3, cap. 41.*

5. Qui carnem gerit, culpe obnoxius est. *Lib.
1, epist. 3, ad Simplicianum.*

6. Dum culpa forvet in corpore, non cogitat
Deum. *De Paradise, cap. 14.*

7. Venialiscula est culpa, quem sequitur confe-
ssio dilectorum. *Ibid.*

8. Nihil est quod majora doloria sit, quam
culpa restis. *De Nostre Atra, cap. 4.*

9. Non est quod cuiquam nostrum adscribamus
culpam, nisi nostra voluntati. *Prose.*

10. Nemo enim tenetur ad culpam, nisi volun-
tate propria deflexerit. *Lib. 4 de Jacob et vita
Leonti, cap. 3.*

11. Gravissima culpa, cum prolixi nec caretur
Ibid., cap. 3.

12. Fructuosa culpa quam innocentia; Inno-
centia arroganter me fecerat, culpa subjectum
reddidit. *Ibid., cap. 6.*

13. Nullus est nudus, nisi quem culpa nudare-
rit. *De Joseph., cap. 3.*

14. Tolpabilior est culpa, qua veracundia pres-
mitur, quam qua iniquitas predilectitur. *Lib. 2 de
Apologia Davidi, cap. 12.*

15. Culpa ad restum trahit, restus ad penam,
pena perducit ad mortem. *De dignitate Sacerdoti,
cap. 4.*

16. Gravis adversarius est culpa, que sollicitat

stiosos, affligit sanos, contristat latos, inquietat
placitos, exagitat miles, excitat dormientes.
Sup. Psalm. xxxvi.

17. A sancto viro plus culpa, quam arruma
defetur. *Super Psalm. cxviii, ser. 18, vers. 8.*

2 AUGUSTIN. 18. Nulla est tam grandis culpa, quæ ponen-
do non habeat veniam. *De Recivid. C. inver.*

19. Ibram ratio provocavit, culpa venient suscit-
ad fugam; sed felix fuga est, quæ currit ad vitam.
Ep. 180, ad Bonifac.

20. Vix sublimis culpa, solus est sine poena;
sed quoniam nullus est sine culpa, ille nullus
sine pena vivere debet. *Serm. 24, ad Fratr. in
erem.*

21. Qui solus est sine culpa, grave peccatum
egl. De quæst. veteris novi testam., quest. 16.

22. Quomodo culpam suam confitebit, qui nec
esse putat, nec putari culpabilis patitur? prope-
rica cum ei culpa impunitatur, crescit, non amputa-
tur. *De duodecim gradib. superbia, gradu 7, de
Præsumptione.*

23. Quanto est peccatoris vita longior, tanto
opus numerosor. *De Medit., cap. 2.*

24. Apud Deum judicem ipsa cognitio culpe,
imperato est veniam. *Ibid., cap. 11.*

25. Culpabilis proteclo est confessio, quæ cul-
pam non diluit, quæ se excusat, et non accusat.
Serm. 16, sup. Cant.

26. Ex quo minor reputatur culpa, eo minu-
tur et gloria infuloris. *Ibid.*

27. Eodem ordine qua processit culpa, subse-
cuta est etiam culpa mediecia. *Serm. 28, de
Paradiso.*

28. Si culpa malorum sit odienda, natura ta-
men est amata. *Sup. Joan., cap. 15, in illud:
Mandus vos edit.*

29. Nunquam est delectus culpa, sine deore
justicie; nee est culpa commissa sine pena per-
mixta. *Part. 2, Canticorum, sect. 2.*

30. Culpa est ejus, qui eligit; in Deum autem
culpa conferri negat. *Lib. 4, Pædagog., cap. 8.*

31. Dua culpe auctor humiliatur, culpa con-
sideratur. *Hom. 10, ad monachos.*

32. Culpa est subjectionis causa? Apud Gratia-
num in *Deseret.*

33. Culpa insensibiliter redditur, quanto quasi
vera virtus hundatur. *Sup. Threnos, cap. 4.*

34. Semel culpa dimissa, recidivo dolore, ite-
rum ad animum reverci non debet. *In Decretis,
part. 2, causa 23, quest. 4, can. 5. & Senec.*

35. Ne captiva mens culpe servat; culpam a
penitentia liberam non relinquat. *Lib. 4, Moral.,
cap. 17.*

36. Incessanter crescit culpa favoribus nutrita.
Ibid., cap. 23.

37. Cum culpa culpe adjungitur, quid aliud
quam involutis semitis, atque innodatis vineulis
prævorum gressus ligantur? *Lib. 7, Moral., cap.
12.*

38. Culpa nos voluntatis propriæ semel stirrat.
sed pena culpa deterius quotidie deprimit. *Lib. 8
Moral., cap. 18.*

39. Eclesi culpis suis nunquam sciant parere,
ut possint judicem culparum placitum inveneri.
Lib. 11, Moral., cap. 17.

40. Culpe culpis feruntur, quatenus suppli-
cia sunt peccantium ipsa incrementa vitiorum.
Lib. 23, Moral., cap. 9.

41. Quo uberior culpa fletur, eo altior cogni-
tio veritatis attingitur. *Lib. 27, Moral., cap. 12.*

42. Facile culpa corrigitur, quæ erubescit,
quia esse culpe sentitur. *Lib. 32, Moral., cap. 17.*

43. Culpa prævorum tanto insensibiliter redi-
tur, quanto apud eos etiam laudabilis habetur.
Lib. 32, Moral., cap. 17.

44. Qui sibi nunc in culpa paruit, ei postmo-
dum in pena non paretur. *Lib. 11, Moral., cap.
17.*

45. Cum omnis culpa munere solvar, quam
gravis est culpa discordie, pro qua nee minus
accipitur. *Lib. 4, Dialogi, cap. 60.*

46. Apud misericordem judicem nequaque
sine pena culpe relinquatur, cum per fervorem
zeli ex ejus amore peccatur. *Lib. 10, Moral., cap.
3.*

47. Disciplina subditos divino iudicio tento li-
beriores reddit, quanto his vorum culpas sua vin-
dicta non deserit. *Lib. 26, Moral., cap. 19.*

48. Corda omnium, non una vel similia culpa
transfigit, hinc namque superbis illaqueat. il-
lum ira supplantat, hinc autem avaritia cruciat,
illud vero luxuria inflammat. *Prose.*

49. Et plerisque contingit ut is, quem super-
bia deprimit alium respiciat, qualiter ira succedit
et quia se non citius ira instigat, mediocrem
se inserviendo jam reputat. *Lib. 3, Moral., cap. 18.*

50. Erit in beatitudine eterna culpa memoria,
non que mentem polluit, sed que arcuia illam
inicitia obstrinxat. *Lib. 1, Moral., cap. 31.*

51. Ab eo procul dubio vindictam de culpa re-
atu Deus non expicit, quem sub ejus vena spes,
fides, charitas abscondit. *Prose.*

52. Citius culpa dimittitur, quæ nequaque
malitia studio perpetrat. *Lib. 10, Moral., cap.
5.*

53. Quidam culpas proprias puniri cupentes,
hos quod recte se agere estimant, in graviores
culpas vertunt. *Lib. 11, Moral., cap. 3.*

54. Nulla est libertas, ubi est culpa. *Lib. 15,
Moral., cap. 12.*

33. Quasi sub hoste (quem prosternit) moritur, qui de culpa quam superst. elevatur. Lib. 19, *Noral.*, cap. 13.
 34. Culpa esse innuitur, quod indulgeri prohibetur; sed una tanto citius relaxetur, quanto non per hanc illucrum quid agitur, sed hoc quod licet sub moderatione non leuat. In *Pastoralis cura*, part. 3, cap. 1, admonit. 28.
 35. Qui minus contra culpas obstinatiorum accendit, culparum omnium reus ipse tenetur. In *Pastoralis cura*, part. 2, cap. 10.
 36. Major culpa, cum citius, qua culpa est, agnoscitur, eo etiam celerius emendatur; minor vero, dum quasi nulla creditur, eo pejus, quo et securius in usu relinetur. In *Pastoralis cura*, part. 3, cap. 1, admonit. 34.

37. Culpa que ferri digna severitate non potest, disminuenda est, non exponeenda; qui audacius a subjectis delinquitur, si prelatorum infirmitas agnoscatur. Lib. 4, in 1 *Regum*, cap. 3.
 38. Tanto ratius est levior, quanto non temeritate constat, sed necessitate. *Ibid.*, lib. 5, cap. 3.

39. Graves culpas in omnibus sequuntur, asperitas insequente non sunt; quia vulnera corporum, pro ipsorum corporum natura et rore vigorem exigunt medicinae. *Ibid.*, cap. 4.

40. Justum est ut culpa, que cum fine perpetrata est, sine fine puniatur. Lib. 4, *biologi*, cap. 44, verbo *Sicire*.

41. Graviores culpas sunt, qua superducta species virtutis virtus imitantur. Rom. 5, sup. *Ezech.* in illud: *Huius impetus spiritus*, etc.

42. Sie culpam tuam insequeris, ut te diligam; sic personam diligis, ut culpe vilium non amplitas. Lib. 4, in *Registratore*, indicit. 9, cap. 33, ep. 33, ad *Venantium cancellarium*.

43. Culpa tua penitentia, dum vacat. *Ibid.*

44. Culpa quam reverendam legitur, pudore obumbratur. Lib. 4, in 1 *Regum*, cap. 4.

45. Culpa illa tanto nequior cernitur, quia quanto manifestius atque atrocius perpetratur. *Ibid.*

46. Cognita culpa austerius ferienda est Lib. 5, in 1 *Reg.*, cap. 4.

47. Signum misericordiae Dei est, quando quis culpa perpetrata, max divina ultiione puniatur. Habetur apud S. Antonium, part. 4, titul. 3, cap. 7, § 9.

48. Quenque statutus est in culpa, erit sapiens in pena. Habetur apud Gratian, in *Decretis*, part. 4, distinet. 33, can. *Qui*.

49. Bonarum mentium est etiam aliquo modo culpos suas agnoscere, ubi culpa non est; quia sepe sine culpa agitur quod venit ex culpa. Lib. 12, ex *Registratore*, ind. 7, sup. 44, interrogat. c. 10.

50. Nullus post culpam impunitati locus, cum s. *meritorum* reatus ipse supplicium. Ep. 1, ad *Demetriodeum*.
 51. Quanto major culpa peccatum, tanto amplior in peccatores elemosina Creatoris. Lib. 6, in *Bierent.*, cap. 32, sup. illud: *Et factum est verbum Domini, etc.*
 52. Pancorū culpa non præjudicat Religioni; Apostolorum fidem Jude prodiit non destruxit. Ep. 6, *ad eis etiam Vigilantium*.

53. Facile culpa corrigitur, quae cito cognoscitur. Sup. *Regal.*, S. *Augustini*, cap. 9.

54. Pona culpa prima, causa; secunda labori; tercias laqueas. Prima Satane, secundi Adserita Jude. *Prose*.

55. Tertia fuit in celo, secunda in Paradiſo, tertia in horo. Prima superbie, secunda inobedientie, tertia avaritia et inidelitatis. Lib. 2, de *Claudio anime*, cap. 21.

56. In iudicio non meretur venia, qui audacter contrarieculpam. Serm. sup. illud *Iste si audieritis me*.

57. Qui culpa nullus sibi conscientis est, etsi in subditiorum classe consecutus, regibus omnibus regalior, prestigantior est. Lib. *contra Gentiles*.

58. Nihil pejus quam culpam agnoscere, nec defere. Lib. 2 de *Suum bone*, cap. 13, sent. 4.

59. Cito corrigitur culpa, quae cito cognoscitur. *Prose*.

60. Tardius sanatur vulnus, quod jam patrem invenimus membris longo post tempore curacionibus adhucit. *Ibid.*, cap. 23, sent. 10.

61. Gratia amissio, occasio fit culpa; perpetraturo vero culpe, principium ruine est. Part. 1, *de casto coniubio*, cap. 12.

62. Culpa est, totam perseguiri culpam. Ep. 88, *Petr. ad Abbatem Theodosiem*.

63. Frequenti culpa populi redundant in principem. *Ibid.*, ep. 93, ad *Henricum regem Anglie*.

64. Juxta modum culpis, temeraria semper est mensura vindicta. Lib. 4, ep. 12, ad *Alexand. papam*.

65. Culpa subditorum, in prepositorum redundat opprobrium. Lib. 4, ep. 13, ad *V. Episcopum*.

66. Nomen et conditionem servitutis culpa genuit, non natura; et prima huius subjectionis causa, est peccatum. Sent. 164.

67. Omnis Christianorum omnium culpa, diuinis injurya est. Lib. 4 de *Gubernat. Badi*.

68. Criminiosus culpasse, nihil honestor status. *Ibid.*

69. Ubi sublimior est prerogativa, maior est culpa. *Ibid.*

70. Semper per dignitatem injuriam perferens crescit culpa faciens. *Ibid.*, lib. 6.

71. Nullus post culpam impunitati locus, cum s. *meritorum* reatus ipse supplicium. Ep. 1, ad *Demetriodeum*.

72. Quanto major culpa peccatum, tanto amplior in peccatores elemosina Creatoris. Lib. 6, in *Bierent.*, cap. 32, sup. illud: *Et factum est verbum Domini, etc.*

73. Pancorū culpa non præjudicat Religioni; Apostolorum fidem Jude prodiit non destruxit. Ep. 6, *ad eis etiam Vigilantium*.

74. Facile culpa corrigitur, quae cito cognoscitur. Sup. *Regal.*, S. *Augustini*, cap. 9.

75. Pona culpa prima, causa; secunda labori; tercias laqueas. Prima Satane, secundi Adserita Jude. *Prose*.

76. Tertia fuit in celo, secunda in Paradiſo, tertia in horo. Prima superbie, secunda inobedientie, tertia avaritia et inidelitatis. Lib. 2, de *Claudio anime*, cap. 21.

77. In iudicio non meretur venia, qui audacter contrarieculpam. Serm. sup. illud *Iste si audieritis me*.

78. Qui culpa nullus sibi conscientis est, etsi in subditiorum classe consecutus, regibus omnibus regalior, prestigantior est. Lib. *contra Gentiles*.

79. Culpa que ferri digna severitate non potest, disminuenda est, non exponeenda; qui audacius a subjectis delinquitur, si prelatorum infirmitas agnoscatur. Lib. 4, in 1 *Regum*, cap. 3.

80. Justum est ut culpa, que cum fine perpetrata est, sine fine puniatur. Lib. 4, *biologi*, cap. 44, verbo *Sicire*.

81. Cito corrigitur culpa, quae cito cognoscitur. *Prose*.

82. Tardius sanatur vulnus, quod jam patrem invenimus membris longo post tempore curacionibus adhucit. *Ibid.*, cap. 23, sent. 10.

83. Gratia amissio, occasio fit culpa; perpetraturo vero culpe, principium ruine est. Part. 1, *de casto coniubio*, cap. 12.

84. Culpa est, totam perseguiri culpam. Ep. 88, *Petr. ad Abbatem Theodosiem*.

85. Frequenti culpa populi redundant in principem. *Ibid.*, ep. 93, ad *Henricum regem Anglie*.

86. Juxta modum culpis, temeraria semper est mensura vindicta. Lib. 4, ep. 12, ad *Alexand. papam*.

87. Omnis Christianorum omnium culpa, diuinis injurya est. Lib. 4 de *Gubernat. Badi*.

88. Criminiosus culpasse, nihil honestor status. *Ibid.*

89. Ubi sublimior est prerogativa, maior est culpa. *Ibid.*

90. Semper per dignitatem injuriam perferens crescit culpa faciens. *Ibid.*, lib. 6.

91. Augmentum realis est innocentiam jactare, post culpam. Epist. 3, ad *Agricolum, episc.*

92. Culpa secundum quod est contra charitatem Dei, coactione non tollitur, nec expiatur; sed solum peccatoria voluntaria valet emendari. *Prose*.

93. Sed culpa que contra charitatem proximi directa committitur, legibus tam divinis, quam humanis coercenda est. Opus. de *uris*, cap. 21.

94. Infelix culpa est, in qua locum qualisunque non inventit excusatio. Serm. 3, de *Iustia*.

SENTENTIA PAGANORUM.

95. Praeter culpam ac peccatum homini accidere nihil potest, quod sit horrible, aut pertinacissimum. Lib. 5, ep. 21, ad *Mecenatum*.

96. Vacare culpe, magnum est solutum. *Ibid.*, lib. 7, ep. 3, ad *Mariam*.

97. Eu gravior est dolor, quo culpa major. *Ibid.*, lib. 11, ep. 11, ad *Atticum*.

98. Culpa omnis est penes eligentem, Deus est extra omnime culpam. Lib. 10, de *Republ.*

99. Nulla ictus vacavit a culpa. Ep. 97.

100. Invitat culpam, qui peccatum proferit. In suis *Proverbis*.

101. Nulla ictus facerit noli. Sent. 82.

102. Vnde etiam titulos, *Abusio*, sent. 20; *Jaciantia*, sent. 37; *Impudentia*, sent. 13; *Morificatio*, sent. 123; *Ocasio*, sent. 15, 30; *Ponu*, sent. 27.

103. Quae culpas facere noli. Sent. 31, 42, 43, 45, 55, 59; *Punientia*, sent. 161; *Reciditatio*, sent. 2, 34; *Vindicta Bei*, sent. 59.

CUPIDITAS.

104. Culpa est amor inhiensis habere quid amictus. Libro 14, de *Crit.* Oei, cap. 7.

105. Nihil aliud est cupiditas, nisi amor rerum transiuentium. Libro 2, de *Quint. Ecol.*, quest. 33.

106. Cupiditas est amor adipiscendi, aut obtinendi temporalium. *Ibid.*, quest. 36.

107. Cupiditas est molestia et sollicitudo, que propter cogitationem aliquid appetit. Libro 3, *Stromatum*.

108. *Definio*. Cupiditas est amor inhiensis habere quid amictus. Libro 14, de *Crit.* Oei, cap. 7.

109. Nihil aliud est cupiditas, nisi amor rerum transiuentium. Libro 2, de *Quint. Ecol.*, quest. 33.

110. Cupiditas est amor adipiscendi, aut obtinendi temporalium. *Ibid.*, quest. 36.

111. *Definio*. Cupiditas quadruplicet est: cupiditas opum, cupiditas honorum, cupiditas inanis glorie, cupiditas voluptutum. Serm. 34, in *Festo omnium sanctorum*.

112. *Productio*. Quicquid est peccatorum in dictis, in factis, in cogitationibus non oritur, nisi ex mala cupiditate. Super Epist. ad Rom., cap. 8, in illud: *Inventio legem*, etc.; Augustini, serm. 6, de *verb. Apoll.*

113. Radix omnium malorum est cupiditas. Hoc saepe cogitationis, et futuri; rapinas exercet, et predas; bellis gerit, et homicidia; simoniae ven-

114. dit, et emit; inique petit, et recipit; injuste negotiat, et feneratur; imitat dolis, et imminet fraudibus; dissolvit pactum, et violat iuramentum; corruptum testimonium, et pervertit iudicium. Libro 2, de *Contemptu mundi*, cap. 2.

115. Cupiditas, que consequitur optatum, voluptatem parit: que vero non consequitur, dolorem. *Petr. Mies.*

116. Cupiditas est transgressionis mater, magistris nocentiis, primariis iniurias, auriga militis, sacra virtutum, seditionis origo, fove scandalorum. Epist. 82, ad *abbatem Gistericiensem*.

117. Ex cupiditibus nascuntur odia, dissidia, discordia, seditiones, bella. Libro 1, de *Finibus*.

118. *Comportatio*. Sicut ignis quanto magis ligna acciperit, tanto amplius ascendunt, invalescit; ita et cupiditas rabies, per ea que adipiscitur, auctor et velutinior efficitur. Lib. 4 *Recognitione*.

119. Ut ignis recordari mente non urit, ita cupiditas absentia materia nihil potest. Orat. 2, de *Luzuria*.

120. *Sententia patrum*.

121. Ratio cupiditates revocet, mitiget spes, restringat in his. *Prose*.

122. Nam qui domini nesciit cupiditatis, sicut equus raptatur indomitus, volvitur, obteritur, lumiatur, affligitur. Libro 3, de *Virginibus*.

123. Cupiditas ut unius cupiditate potitur, fit servus omnium. *de Joseph*, cap. 4.

124. Non potest quisquam meritum Regni colesse adipisci qui, mundi cupiditatis possessus, emergendis non habet facultatem. Lib. 5, super *Lucam*, cap. 6, in illud: *Besti purpures*, etc.

125. Cupiditatem regnum tyrannice sicut, et variis contrariaisque tempestibus totum hominem animatum vituperare pertinaciter. *Augustin.*

126. Hinc timore, inde desiderio, hinc anxietate, inde innati filiisque letitia; hinc cruciatae rei amissio que diligebatur, inde ardore adipiscenda que non labefatur; hinc accepta iuria doloribus, inde facilis vindicta.

127. Quicquidversum potest corvarile illum avaritiam, dissipare luxuriam, adiuvare ambitum, inflare superbitam, torquere invidia, desidua sepelire, perverbia concitare, afflictare subiectio, et quaenamque alia innumerabilis regnum illius cupiditatis frequentant, et exortent homines. Libro 1, de *Lib. artib.*, cap. 41.

128. Etsi non impletur foris negolium male cupiditatis, ipsa tamen mala cupiditas inatus est hostis. Ep. 144, ad *Anastasiu*.

129. Quod agit indomita cupiditas ad corrumpendum animum, et corpus suum, flagitum vocatur;

130. quod autem agit ut alteri noceat, facinus dicitur. Libro 3, de *Doctrina Christiana*.

33. Quasi sub hoste (quem prosternit) moritur, qui de culpa quam superst. elevatur. Lib. 19, *Noral.*, cap. 13.
 34. Culpa esse innuitur, quod indulgeri prohibetur; sed una tanto citius relaxetur, quanto non per hanc illucrum quid agitur, sed hoc quod licet sub moderatione non leuat. In *Pastoralis cura*, part. 3, cap. 1, admonit. 28.
 35. Qui minus contra culpas obstinatiorum accendit, culparum omnium reus ipse tenetur. In *Pastoralis cura*, part. 2, cap. 10.
 36. Major culpa, cum citius, qua culpa est, agnoscitur, eo etiam celerius emendatur; minor vero, dum quasi nulla creditur, eo pejus, quo et securius in usu relinetur. In *Pastoralis cura*, part. 3, cap. 1, admonit. 34.

37. Culpa que ferri digna severitate non potest, disminuenda est, non exponeenda; qui audacius a subiectis delinquitur, si prelatorum infirmitas agnoscatur. Lib. 4, in 1 *Regum*, cap. 3.
 38. Tanto ratius est levior, quanto non temeritate constat, sed necessitate. *Ibid.*, lib. 5, cap. 3.

39. Graves culpas in omnibus sequuntur, asperitas insequente non sunt; quia vulnera corporum, pro ipsorum corporum natura et rore vigorem exigunt medicinae. *Ibid.*, cap. 4.

40. Justum est ut culpa, que cum fine perpetrata est, sine fine puniatur. Lib. 4, *biologi*, cap. 44, verbo *Scri.*

41. Graviores culpas sunt, qua superducta species virtutis virtus imitantur. Rom. 5, sup. *Ezech.* in illud: *Huius impetus spiritus*, etc.

42. Sie culpam tuam insequeris, ut te diligam; sic personam diligis, ut culpe vilium non amplitas. Lib. 4, in *Registr.*, indic. 9, cap. 33, ep. 33, ad *Venantium cancellarium*.

43. Culpa tua penitentia, dum vacat. *Ibid.*

44. Culpa quam reverendam legitur, pudore obumbratur. Lib. 4, in 1 *Regum*, cap. 4.

45. Culpa illa tanto nequior cernitur, quia quanto manifestius atque atrocius perpetratur. *Ibid.*

46. Cognita culpa austerius ferienda est Lib. 5, in 1 *Reg.*, cap. 4.

47. Signum misericordiae Dei est, quando quis culpa perpetrata, max divina ultiione puniatur. Habetur apud S. Antonium, part. 4, titul. 3, cap. 7, § 9.

48. Quicunque statutus est in culpa, erit sapiens in pena. Habetur apud Gratian, in *Decret.*, part. 4, distinet. 33, can. *Qui*.

49. Bonarum mentium est etiam aliquo modo culpus suas agnoscere, ubi culpa non est; quia sepe sine culpa agitur quod venit ex culpa. Lib. 12, ex *Registr.*, ind. 7, sup. 44, interrogat. c. 10,

50. Nullus post culpam impunitati locus, cum s. *merosten* sit reatus ipse supplicium. Ep. 1, ad *Demetriodein*.
 51. Quanto major culpa peccatum, tanto amplior in peccatores elemosina Creatoris. Lib. 6, in *Bierent.*, cap. 32, sup. illud: *Et factum est verbum Domini, etc.*

52. Pancorū culpa non præjudicat Religioni; Apostolorum fidem Jude prodiit non destruxit. Ep. 6, *ad eis etiam Vigilantium*.

53. Facile culpa corrigitur, quae cito cognoscitur. Sup. *Regul.*, S. *Augustini*, cap. 9.

54. Pœna culpa prima, causas secundæ labori; tercias laqueas. Prima Satane, secundi Adæ post Iude. *Prose.*

55. Tertia fuit in celo, secunda in Paradiſo, tertia in horo. Prima superbie, secunda inobedientie, tertia avaritia et inidelitatis. Lib. 2, de *Claudio anime*, cap. 21.

56. In iudicio non meretur venia, qui audacter contrarieculpam. Serm. sup. illud *Iste si audieritis me*.

57. Qui culpa nullus sibi conscientis est, etsi in subditiorum classe consciente, regibus omnibus regalior, prestigantior est. Lib. *contra Gentiles*.

58. Nihil pejus quam culpam agnoscere, nec defere. Lib. 2 de *Saint. bone*, cap. 13, sent. 4.

59. Cito corrigitur culpa, quae cito cognoscitur. *Prose.*

60. Tardius sanatur vulnus, quod jam patrem invenit membris longo post tempore curacionibus adhucit. *Ibid.*, cap. 23, sent. 10.

61. Gratia amissio, occasio fit culpa; perpetraturo vero culpa, principium ruine est. Part. 1, *de casto coniubio*, cap. 12.

62. Culpa est, totam perseguiri culpam. Ep. 88, *Petr. illus ad Abbatem Theodosiensem*.

63. Frequenti culpa populi redundant in principem. *Ibid.*, ep. 93, ad *Henricum regem Anglie*.

64. Juxta modum culpas, tenet pericula semper. *Petr. illus* est mensura vindicta. Lib. 4, ep. 12, ad *Alexand. papam*.

65. Culpa subditiorum, in prepositorum redundat opprobrium. Lib. 4, ep. 13, ad *V. Episcopum*.

66. Nomen et conditionem servitutis culpa genuit, non natura; et prima huius subjectionis causa, est peccatum. Sent. 164.

67. Omnis Christianorum omnium culpa, diuinis injurya est. Lib. 4 de *Gubernat. Bel.*

68. Criminiosus culpassest, ubi honestor status. *Ibid.*

69. Ubi sublimior est prerogativa, maior est culpa. *Ibid.*

70. Semper per dignitatem injuriam perferens crescit culpa faciens. *Ibid.*, lib. 6.

40. Quanto magis regnum cupiditatis destruitur, tanto caritatis angustia. *Ibid.*

41. Eversa tyranno cupiditatis, caritas regnat justissimis legibus. *Ibid.*

42. Non est in earenlo difficultas, nisi cum est in habendo cupiditas. *Ibid.*, cap. 18.

43. Regnat carnis cupiditas, ubi non est Dei caritas. In *Enchiridio*, cap. 117.

44. Per cupiditatem regnat in homine diabolus, et cor eius tenet. *De Anima christiana*, cap. 1.

45. Ibi vincuntur inimici nobis invisibilis protestas, ubi vineuntur invisibilis cupiditates. *Ibid.*, cap. 2.

46. Duo sunt rei, qui de fonte amoris emanant, cupiditas et caritas. Est omnium malorum radix cupiditas, et omnium bonorum radix caritas. *De singulari affectu*, et *Anomia*, cap. 4.

47. Cupiditas mundi iunctum habet ex auctor voluntatis, progressionem ex iunctitudine voluntatis, firmam alium ex vinculo consuetudinis. *De Potestate*, cap. 17.

48. Cupiditas nostra quando validae sunt, et quando eis servimus, necessitates vocantur. Super *Psalm. xxx*, vers. 10.

49. Mellus est carne ambulare super terram, quam cupiditate ire sub terram. Super. *Pt. lxxii.*

50. Cupiditas claudit, exercitat oculum cordis. Serm. 18, *de Verbo boni*.

51. In infamiam rei redundant, quidquid de mala cupiditate suscipitur. Serm. 26, *de Verbo Apostoli*.

52. Radix omnium malorum est cupiditas, et radix omnium bonorum est caritas, et si natus esse non possunt, nisi una radicibus evoluuntur, nata planari non poterit; sine eis autem aliquis conatur ramos lucidere, si radican non contendit evallere. *Homo. 8.*

53. Irremedialis periculum est, sic aliquem cupiditatem tanta laxare, ut se rationem Deo non meminerit redditurum. Serm. 1, *Forts testis post Dom. Palmariam*.

54. Si secularibus viris est pernicioса cupiditatis industria, quanto magis illis periculiosior erit, qui habent et conversione iam seculares esse desierunt, qui locum quod vivunt, Domino Deo devoverunt. *De Conflicto virtutum et virtutum*, cap. 16.

55. Unicunque sua cupiditas, tempestas est. Serm. 13, *de Verbo Dom.*

56. Fortior est, qui cupiditates, quam qui hostes vincit. In suis *Proverbiorum*, verbo *Fortior*.

57. Quando cor terrenorum cupiditatum pondere agravatur, sursum minime ascenderemus potest. In *Medit. vita Christi*, cap. 44.

58. Omnim malorum radicalis origo cupid-

itas, cum humana mensis arcem invaserit tam dura tyrannie premit, at id solitaria religia servitum, et in bestialem transformat crudelitatem. In *Apologia Pauperum*, respons. 4, cap. 1.

59. Est unum et maximum ex perniciissimis peccatis, cupiditas. Lib. 2 *Recognitorum*.

60. Nutricta et vivificatur cupiditas, dum ei vel opitius fructus, inservit; si autem aereatur, et interterritur, flaccidit. Libro 3 *Stromatum*.

61. Omnis voluntatis principium est cupiditas. *Ibid.*

62. Nulla major est Victoria, quam ea que de s. cyriacis cupiditatem refertur. *Prose.*

63. Qui enim inimicum prostravit, exterrit hostem percussit; qui vero cupiditate depressit, hostem domesticum superavit. *De Bonis pudicitias*, cap. 5.

64. Nihil tam difficile opprimitur, quam quod per cupiditatem armorum. *Ibid.*

65. Qui cupiditates vincit, de peccato triumphat. *Ibid.*

66. Cupidini nulla deformitas, nulla despectio fastidi, vel vilis existit; sed diabolus, pingens speciosum efficit quilibet tecum vel horribilum faciat. *De Singulari affectu*, *clericorum*, cap. 23.

67. Cupiditas a Religiosis in exordio conversionis faciliter vincitur et vittatur; sed si rausus corporum cupiditatem admittere, tunc cupidus nimis, ac difficultate a cupiditate purgantur; immo multis secularibus sunt cupidiores; quod est vehementer detestabile ac detestandum. *In Professis monasticis*, art. 11.

68. Qui habuit aliena rei avidis et esuriens semper fonsibus inflammatum, in servitum arsos cupiditatis adducitur. *Bonum. 11, de Paschate*.

69. Tantum angelus caritas, quantum fuerit immunita cupiditas, et illum facit caritas semper librum, quem non temerari cupiditas mundana captivum. Serm. 6, *de Charit.*

70. Cupiditas laqueo est diabolus, non solum laqueo, sed etiam gladiis, per ipsum miseris capit, per ipsum capitis interficit. *Ibid.*

71. Quisquis rem occulte cepit alienam, intermixta mortis perils. Sup. *Exodus*, cap. 12.

72. Cui cupiditas dominari dicitur, subjectus procul dubio maior omnibus demonstratur. Lib. 16, *Moral.*, cap. 12.

73. Tenui captiuum cor seva cupiditas, et licetum esse sordida misera quod impetrat. Libro 9, in *Registro*, indict. 4, cap. 49, epist. 49, ad *Virginium episc. Arelatensem*.

74. Periculum sunt robuste cupiditates, et difficiliter adulta quaque perimitur; levius est propinquenter avolare, toneras excidere, flexibles retrorquere. Sup. *Psalm. cxxxv.*

75. Ubi est puritas mentis, ibi non appareat s. VICTORE.

76. polvis terrena cupiditatis. Libro 3, *de Claustris uniorum*, cap. 23.

77. HEGO CARD.

78. Iniquitas extrema est cupiditas. Super *Thrin.*, cap. 35.

79. JOANNES CRAYSIOT.

80. Nihil prorsus libertatem sic tollit, quemadmodum secularium rerum cupiditas. Rom. 39, sup. *Moth.*

81. Non est corporis et pecunia pars cupiditas, sed senior multo atque vehementer corporum est. *Ibid.*, hom. 79.

82. Qui, presentibus rebus et praesigne magnis iniicit, si vilis est, et abjecti animi. Rom. 69, sup. *Joann.*

83. Intractabilis est cupiditas. Hom. 23 sup. 1, ad *Cor.*

84. Ratione reges efficiuntur, si voluerimus abscondire imperare cupiditibus; manus regnat, et verius quam diademate redimunt est. Hom. 3, sup. II, *de Cor.*

85. Quovis fructiferante peior est, qui cupiditate corporum captus est. Rom. 15, super *Epist. ad Hebreos*.

86. Cupiditas omnium criminum materia est. Libro 2, *de Summo bono*, cap. 41, sentent. 4.

87. Secredo Dei jubilo fieri creditur, ut durio perseruit, quiq[ue] cupiditate effectus statim secesserit actionis. *Ibid.*, cap. 41, sentent. 6.

88. Qui desiderio cupiditatis exsuscitauit, flatu diabolice inspirationis utuntur. *Ibid.*, cap. 41, sentent. 10.

89. Si carnis fuit cupiditas adversum te furid, ac calido impetu fortur, ignis futuri memoriam ipsi reficia, et extingugetur. Libro 4, epist. 433, ad *Salomonem*.

90. Ab omni cupiditate carnali vacuus Christianus esse debet. Ep. *ad Zenon.*

91. Cupiditas a voluntate incipit. *De Divinitatibus*, lib. 6, *de Vera cultu*, cap. 15.

92. Qui cupiditatis malis vincitur, non cupidini, sed morti subiectus est semperno. Libro 1, *de Fatis velic.*, cap. 1.

93. Non est morbus cupere, sed cupidum esse morbus est. *Ibid.*, lib. 6, *de Vera cultu*, cap. 16.

94. Qui cupidus est, etiam quod non opus est concupiscit. *Ibid.*

95. Cupiditas, si terrena concepit, vitium est; virtus autem, si celestia. *Ibid.*, cap. 17.

96. Cupiditas ad ea comparanda data est, que sunt ad voluntate necessaria. *Ibid.*, cap. 19.

97. Mala cupidas, inimicis est hostis. *De Ligno vita*, tract. 1, *de Timore*, cap. 5.

98. Nullum peccatum sine cupiditate committitur, et omnes appetitus illebitus, istis aviditatis

99. perit. *Orat. 25, pro Syllo.*

100. Tellenda est cupiditas, alique extra tendenda radicitus; quis est enim in quo sit cupiditas, quin recte cuiusvis dici possit? Lib. 2, *de Finibus*.

101. Non est contentans, qui metu non frangitur, eum frangi cupiditate. Lib. 6, *de Officiis*.

102. Animus exiger cupere nunquam desinit. Lib. 3, *Tuse. quest.*

103. Cupiditas vehementissima quidem ardentissimis cordie et petulantie facibus homines

104. perirent atque exagitar. Lib. 6, *de Legibus*.

105. Virum Catholicum, sicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari. Epist. 53, ad *Amitiati*, *episcopum Constantinoopolit.*

106. Fugiantur inimici desideria janquamque perfuria. Quis fructus est, quis utilitas ea inde, noster cupere, quis eti am non deserent, deserenda sunt? Ser. 5, *Epiphani.*

s. NILUS.

107. Si quis, cupiditate ductus ad ea, que in vita iucunda sunt, paulisper deflexerit, nulla deinde deinde detinere poterit, quoniam ad ultra progrederetur. In *Liber asceticis*.

108. Omnes prava cupiditatis sunt porta inferi per quas in mortem iter; cuius dominatum subdit, qui adeptum sed perfruendum letatur, quod peritum concupiscat. Sent. 136.

109. Melior est ejus status qui famulari homini, quam qui sine servit cupiditat. *Ibid.*, sent. 163.

110. Nihil est malorum, quod non cupiditas aut s. VALERIAN.

concupisca, aut parturias, aut pascat, aut nutrit. Rom. 20, *de Avaritia*.

111. Nihil sine cupiditate agitur, quotiescumque peccator. *Ibid.*

112. Nihil protest ei nuditas, cui inacti cupiditi in vita patras. Habet apud Bedam, in suis *Scientiarum*, c. 39.

113. Nec singulare, nec frivolum crimen est, maxime Christianum cupiditatis compediens aliquid. Ser. 1, *de Avaritia*.

s. ZENO.

114. Cupiditas ejus quod plus est, boni cupiditatis est; alioquin videtur ille esse ejus, quod plus est, appetitus, et cupiditas est, sed iniqua. Lib. 5, *de Moribus*, cap. 1.

115. Semper cum dolore cupiditas conjuncta est. *Ibid.*, libro 3, cap. 11.

116. Viros ad unumquidque malificum singulariter impellunt, mulieres autem ad omnia malifica cupiditas una duicit. Libro 4, *de Arte rhetor.*, ad *Berenis*.

CIRCEO.

117. Caga ac temperaria dominatrix animi cupiditas, ac fruendum viribus corporis, utile permissimis satellitibus. Libro 1, *de Invent. rhet.*

118. Regum est, ne cupiditatem quidem ulli servire. *Orat. 25, pro Syllo.*

119. Tellenda est cupiditas, alique extra tendenda radicitus; quis est enim in quo sit cupiditas, quin recte cuiusvis dici possit? Lib. 2, *de Finibus*.

120. Non est contentans, qui metu non frangitur, eum frangi cupiditate. Lib. 6, *de Officiis*.

121. Mala cupidas, inimicis est hostis. *De Ligno vita*, tract. 1, *de Timore*, cap. 5.

122. Nullum peccatum sine cupiditate committitur, et omnes appetitus illebitus, istis aviditatis

123. perit. *Orat. 25, pro Syllo.*

124. Tellenda est cupiditas, alique extra tendenda radicitus; quis est enim in quo sit cupiditas, quin recte cuiusvis dici possit? Lib. 2, *de Finibus*.

125. Non est contentans, qui metu non frangitur, eum frangi cupiditate. Lib. 6, *de Officiis*.

126. Mala cupidas, inimicis est hostis. *De Ligno vita*, tract. 1, *de Timore*, cap. 5.

127. Nullum peccatum sine cupiditate committitur, et omnes appetitus illebitus, istis aviditatis

128. perit. *Orat. 25, pro Syllo.*

PLATO.

SENECA.

84. Nihil cupientes magis accedit, quam propter turpitudinis conscientia. *Sensor.* 7.
 85. Cupiditati nihil satius est, natura satius est, etiam parum. *De Consol. ad Helvium,* cap. 11.
 86. Ultra se cupiditas porrigit, et felicitatem suam non intelligit, quia non unde venerit respici, sed quae tendat. *Lib. 2, de Benef.,* cap. 27.
 87. Quam dulce est cupiditas fugare, ac reliquise! *Ep. 12.*
 88. Si vis divitem facere, non peccatum adjicendum, sed cupiditatibus detrahendum. *Prose.*
 89. Si vis honestum facere, non honoribus adjicendum, sed cupiditatibus detrahendum.
 90. Si vis esse in perpetua voluptate, non voluptatis adjicendum, sed cupiditatibus detrahendum.
 91. Si vis senem facere et implere vitam, non annis adjicendum est, sed cupiditatibus detrahendum. *Ep. 21.*
 92. Veri homini aviditas tutia est. *Ep. 23.*
 93. Necesse est in iumentum exeat cupiditas, que naturaliter modum translat. *Ep. 39.*
 94. Nullum habet malum cupiditas major, quam quod ingesta est. *Epist. 73.*
 95. Is minimum egit, qui minimum cupit. *Ep. 108.*
 96. Fortior est, qui cupiditatem vincit, quem qui hostem vincit. *De Morib.*
 97. Cupiditatem comprime, si non potes, paulum remitte. *Ibid.*
 98. Effugere cupiditatem, regnum est vincere. In suis *Prov.*

Vide etiam titulos: *Aetio,* sent. 277; *Adharere,* sent. 38; *Beneficium,* sent. 179; *Concupiscentia,* per totum; *Desiderium,* per totum; *Pecuniarum cupiditas,* per totum; *Petito,* sent. 5; *Vanitas,* sent. 84; *Vir,* sent. 25.

CURA IN GENERE.

5. ANTONIUS DE PAUVA.

8. AUGUSTIN.

V. REDA.

- Definitio.* Cura est vigil onerosa ac sollicita custodia animalium. Part. 3, tit. 10, § 8.
 SENTENTIA PATRUM.
1. Animus distentus per multa, multis lacratur curis necesse est. *Serm. 4, Pentecost.*
 2. Maxima cura est reprimere, ac refrenare curiosos. *Ep. 59, ad Diocesorum.*
 3. Ipse sed deneget curam, qui suam medicis non publicat causam. *Epist. 188.*
 4. Laxatis curis mutabilium rerum, bona stabilitas et certa queramus, supervolumen terreni operibus nostris. *Epist. 113, ad Romanianum.*
 5. Est quasi vas vacuum, cui cura deest animarum. In suis *Frob.*, verbo *Est.*

6. Mens occupata in terrenis curia, semper s. bernardus est in angustia. *Serm. 8, ad Sororem.*
 7. Qui curis terrenis se implicat, ab amore Dei se separat. *Ibid.*
 8. Anima, que nondum curis mundi soluta ac s. bernardus libera est, neque Deum legitime amat, neque diabolum digne excrabitur. *De Perfect. spiritu-*
li. cap. 18.
 9. Disrumpamus inanum curarum vincula s. bernardus, quorum succedentibus sibi nexibus implicatis, in quibus semper occupatio nostra, quasi incipi. In *Epist. paradoxica ad Valerianum.*
 10. Animum cura implicat, quies explicat gilbertinus Serm. 1, super *Cant.* ANGLOS.
 11. Insensibilis pene reddit afflictum, frequens cura mundi, et quasi callum quemadmodum micti obducit. *Ibid.*
 12. Major cura humana salutis Deo est, quam grossa omni diabolis perditionis. *Super Num.*, cap. 25.
 13. Cura terrenorum occupat et excessat. *Sup. gross. int.* Job. cap. 13.
 14. Nequam mens ad superna attollitur, si s. greg. mag. curarum tumultus continuo in infinis occupatur. *Lib. 5, Moral.*, cap. 8.
 15. Quanto quis hic altius erigitur, tanto curis gravioribus oneratur. *Lib. 17, Moral.*, cap. 12.
 16. Curis secularibus intento tanto insensibilis intus efficiuntur, quanto ad ea, que foris sunt, studiosiores videntur. *Ibid.* 17, super *Ecclesiast.*
 17. Uniuscunque praevisus mente curarum densitas vastat. *Lib. 1, Dialogi*, cap. 4, verbo *Quid.*
 18. Dum quis terrena rerum cura immoratus pascitur, in ea que valde placere solet recontum, scripturarum dulcedine non inservit. In *Prologo*, super I. *Reg.*
 19. Mens, dum a se abiepta mundanas curas non pravelet, velut in oculis gestat palpitent, quo id quod cupit, contemplando videat non potest. *Lib. 1, in 1 Regum*, cap. 4.
 20. Multi sunt, qui alios curare diluntur, ipsi s. greg. mag. sic ulceribus scalent. In *Apologit.*, de un. fagi.
 21. Debet esse in magna angustia et tribulatione, qui curam habet animalium. Super *Ezech.* cap. 23.
 22. Cura fratrum, summa vita Christiana est: s. joannes hoc signo nesciut quis, an Christianus sit, hoc *christianus*, maximum indictionem est tibi, hoc est germana charitas. *Homilia 2, ad Habetam a cura salutis proximi.*
 23. Nihil ita oculos animo contristat, ac turbat, ut scollarium turba curarum. *Ibid. 2, sup. Matt.*
 24. Scollarium cura res infructuosa, periculosa et molesta. *Homil. 87, super Joan.*

25. Nihil adeo potest nos Christi imitatores efficiere, sicut erga proximum cura. *Hom. 25, super I. ad Cor.*, in illud: *Initiatore mei esote.*

26. Cura rerum temporalium, hymen est, aliquae hymen tristis. *Hom. 7, sup II, ad Cor.*

27. Cum assimili cecidisse videtur, omnes manum porriger, et pariter erigere student; fratre vero parentium cura habetur nulla. *Hom. 1, ad Popul. Antioch.*

28. Anima, cum quotidie vulneretur, cum per singula lanitac, uratur, precepitur, et modis omnibus periret, ne parva quidam pro ea cura sollicitatur. *Libro 1, de compunct. cordis.*

29. Certum est quod omnes corrupti et absunt animalium incuria; dum nemo est, qui vel opportuna anima prebeat remedia, vel imponita prohibeat. *Ibid.*

30. Sicut a fonte rives, ita a mortuis suscitare eum panper fluit. *Ser. de Mansuetudine.*

31. Non prorsus alia res est, que perinde declarat docteum quid sit fideli animus Christi, quem si fratum curam agat, proprie illorum salutis gerat sollicitudinem. In *Orat. de beato Phylogenio.*

32. Cura quando ultra mensuram animum dispendit, suo illum robore privant. *Serm. 10, super Ep. ad Paitip.*

33. Qui curis eti sollicitudinibus est liber, vacat ab odio, litibus, contentione, jurgiis, et ceteris viis pessimis. *Homil. 2, super Epist. ad Hebr.*

34. Modicus plus perturbat quietum, et modice cura demolitum quietis. *Gratianus 27, de Differenti quietis.*

35. Nunquam mentis requiem habet, qui curis terrenis se subdit. *Prose.*

36. Cura secularis menem exagitat; semper mentis requiem habebis, si a te sociali curas abjeceris.

37. Qui curis terrenis se implicat, a Dei amore se separat.

38. Difficile est colestibus et terrenis, curis patriter inservire; a seculi ergo curis te propletum Deum suspende. *Libro 2 de Synonyma*, cap. 17.

39. Qui simul et terrenis pavore curis, et divinis student utrumque complectere simul non valent. *Prose.*

40. Nam duas curas pariter inesse pectori humano non potest; et diutibus servientem dominis, utriusque placere difficile est.

41. Nisi prius a secretoriis cordis expellatur importuna secularium multitudine curarum, anima que intrinsecus jacet, nequam resurgit. *Libro 3, de Summo bono*, cap. 21, sent. 1.

42. Quanto quisque curis mundi majoribus erem.

occupatur, tanto facilis vitiis premitur. *Ibid.*, cap. 18, sent. 3.

43. Tuttis est sub umbra cura alterius quiescere, quam aliis sollicitudinibus umbraculum extender. *Orat. 4, in Conventu Abbatum habita.*

44. Animarum cura nihil est difficultius. In *Liber Ascelina.*

45. Perfecti animi est, cura vacare; impia autem, curis obteri. Habetur apud Div. Joannem Damascenum, lib. 3, *Parallel.* cap. 22.

46. Animorum elegans est, cura secularis oneribus indignari. *Lib. 2, ep. 4, ad Hugonem abbem. Comitens.*

47. Si vis curam, agnoscere languorem. *Ser. 30*

48. Nunquam ibi profici cura, ubi morbus est ipsa medicina. *Ep. ad Demetriad.*

49. Status curam animalium habentium, non est perfectior quam status Religiosorum, sed periculiosius. *Opuscul., de Perfect. vita spiriti,* cap. 20.

50. Tanto quis Deo unitur, et plus illuminatur, quanto a mundi curis magis elongatur. *Ep. 6.*

SENTENTIA PAGANORVM.

51. Curatu difficultiora sunt, que naturalia, *ARISTOTEL.* quam que ex consuetudine gigantur. *Lib. 2, magior. Moral.*, cap. 6.

52. Difficilis est cura rerum alienarum. *Lib. 4, Oficie.*

53. Ne major, minore cura suscipiat, quam causa postulat. *Ibid.*

54. Cura omnis ad animum est transferenda. *EPICETUS.* In suo *Enchirid.*, cap. 63.

55. Simpler recti cura est, multiplex pravi. *SENeca.* Ep. 122.

56. Qui hominem curam gerit, et orat Deum pro eis, iste vere a Deo esse putandus est. *THOMAS A KEMPIS.* sent. 338.

Vide etiam titulos: *Ascalio,* sent. 19; *Cafer,* sent. 34; *Cura sui,* per totum; *Magister,* sent. 53; *Mysterium,* sent. 36; *Necessitas,* sent. 67; *Prælato,* sent. 95; *Providentia,* sent. 4; *Regimen,* sent. 63; *Renuntiatio,* sent. 36; *Sollicitudo,* per totum; *Sollicitus,* sent. 37; *Verbum Dei,* sent. 71; *Virginitas,* sent. 77.

SENTENTIA PATRUM.

1. Promptius nos justo viro, quam prudenti s. ambrosius, committimus. *Lib. 2 Offic., cap. 8.*

2. Cura primo teipsum, ut curatus alterius s. augustinus, vulnera curare possit. *Ser. 14, ad Fratres in*

V. BEATA. 3. Si nequas plures curare, vel te solummodo
curare. In suis *Proverbii*, verbo *Si*.
5. BONAVENT. 4. Molti sunt, qui beatitudinem expectant, et
tamen parum de se, et multum de Deo curantur.
In libro 3, sent. dist. 28, art. 1, quest. 1.

5. CYPRIANUS. 3. Amator est salutis sui, qui vivit alienae
mortis incursum. *Prose.*

5. CYRILLUS
BIEZONI. 6. Igne est sui prouidus, qui sollicitus fit cladi-
bus exercitorum. *De singulari exercitorum*, cap. 2.

FRANCISUS
TITELIAN. 7. Omnes humanae sollicitudinem debet ex-
animi, qui in anime sua cura versari. *Cate-
cheter*, 1.

8. VITIUS datur medico si, cum aliis curave-
rit, semipotius curare vel non possit, vel non
vult. Super *Job*, 4.

9. Etsi al eruditum aliis non suffici, sal-
tem tui curare non negligas. Super *Proverb.*,
cap. 6.

10. Quia erit districtio iniquitatis proprie, si
irremediabilis culpa est negligentia cura alienae?
Libro 2, in *1 Regum*, cap. 3, sup. illud: *Praetar
enim*, etc.

11. Miles Dei superne gratia fructus auxilio,
vulnera infirmorum sua curat, ut aliena non de-
serat. Libro 31 *Moral*, cap. 17.

12. Tanto de se unusquisque sollicitus metuat,
quanto ignorat quos restat. Rom. 38, super
Ecclesiasticus, in illud: *Malli sunt vocati*, etc.

13. Nemo curans sui, dum valet, negligat. Ho-
mill. 29, super *Ecclesiasticus*.

5. GREG. NAX. 14. Multi sunt, qui aliis curare intulunt, ipsi
ulceribus sentiant. In *Apologetico de sua fuga*.

15. Qui sui curam recte gerit. Deo quoque
cura est. Habetur apud S. Joann. Damascen., lib. 3
Porall., cap. 19.

16. Ubi oblectatio frumenti constituitur, ibi cura
cordis obstrangitur. Serm. 7, de *Jesu* septimi
mensis.

5. MAXIM.
BLGUT. 17. Demones quodies nostri curam non habe-
mus ipsi, observata opportunitate, et improvviso
in nos magna cum vehemtia irruunt. *De char-
tis*, centuria 2, cap. 33.

8. RULUS. 18. Qui neglegit anima, corporis curam ge-
runt; et similes sunt, qui luto ac ceno oculos
illinit, aqua autem pura pedes suis ablut. Ha-
betur, apud div. Joannem Damascenum, libro 3
Porall., cap. 66.

RICH. A. VIC-
TONE. 19. Desere curas seculi, et age curam tui, tunc
incipit esse cultor eterni. Parte 1, tract. 1, de
Exteriori, mat. cap. 5.

TERTULLIAN. 20. Unicum negotium mihi est, nec aliud nunc
curo, quam me curam, de *Pallio*, cap. 5.

THALASSIUS. 21. Qui timet Deum, subiugius curam gerit.
Herculan. 2, sent. 63.

S. THEODORET. 22. Quotidie oportet eos, qui vivunt, sui en-

ram gerere; ne peccatum loco occupatio in no-
stro corde faciat impressionem. Libro 1, super
Epist. ad Hebreos, cap. 3.

23. Melius est sui curam agere quam, se ne-
glecto signa facere. Libro 1, de *Imit. Christi*,
cap. 5, sent. 6.

24. Internus homo subiugius curam, omnibus
curis anteponit. Libro 2, de *Imit. Christi*, cap. 5,
sent. 2.

25. Si non es pro te ipsa sollicitus modo, quis
erit pro te sollicitus in futuro? Libro 1, de *Imit.
Christi*, cap. 23, sent. 5.

SENTENTIA PAGANORUM.

26. Contemnunt hi, qui nec sibi, nec alteri
presentant: in quibus nullus labor, nulla industria,
nulla cura est. Libro 2, de *Officis*.

27. Ubique rerum sursum curam gerit, tunc
etiam subiugius curam gerit. Syzygia quarta
Dialog. 1. Acciditatis.

28. Necesse est inlamb animam male se curare.
Syzygia 4, libro 1, de *Republ.*

29. Cura anima cum recta ratione, est Philo-
sophia. Syzygia 6, de *lethifac.*

30. Si omnia propter curam mei facio, ante
omnia esse debet mox cura. Ep. 121.

Vide etiam titulum, *Amor sui*, sentent. 63.

THOMAS A
KEMPIS.

CICERO.

PLATO.

JOAN SARRES.

PETRUS BLES.

SENECA.

PIETRO BLES.

SENTE. ANTONIUS.

SENTE. ANSELMUS.

SENTE. BERNARD.

SENTE. AUGUSTIN.

SENTE. BERNARD.

Curirositas est vitium, quo quis inclinatur apponere studiorum vobementis ad res superfluas et minus utilles, utilioribus pratermissis. Part. 4, in *Descript. terminor.*

DIONYSIUS. *Produtio.* Curirositas ex otiositate nascitur. CARINUS. Super 1 ad Tim., cap. 5 art. 5.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONINUS. 1. Curirositas est vitium peno omnes involvens, et parvo cognitum, sed multum nocivum. Parte 2, titul. 3, cap. 7.

S. AGUSTIN.

2. Curirositas genus hominum ad cognoscendam vitam alienam, desidiosum ad corrugendum spem. Lib. 40, *Confess.*, cap. 3.

3. In consideratione creaturarum non vana et peritura curiositas exercenda est, sed gradus ad immortalia et semper permanentia faciens. *De Vera religione*, cap. 29.

4. Omnis illa quo appellatur curiositas, quid aliud quam quod de rur cognitione iestitum? *Ibid.*, cap. 49.

5. Maxima cura est reprimere, ac refranare curiosos. Epist. 56, ad *Hirocorum*.

6. Omnis anima idocta curiosa est. *De Agone Christiano*, cap. 4.

7. Quam late patet curiositas in speculatoriis, in theatris, in sacramentis, diaboli, in magis artibus, in maleficiis, ipsa est perniciose curiositas. *Tract. 2*, sup. Epist. B. Joann., de cap. 2.

8. Curiosus esse prohibetur, quod magnum temperante munus est. *De Horribus Ecclesiis*, cap. 21.

9. Ne sis curiosus, neque omnia videre et scire velis, ut non sicut vitorum menii tua alfratas. Serm. 2, *Ecclesiasticon*.

S. BENEDICTUS. 10. Funicula triples difficile rampiunt, curiositas, voluntatis, et vanitatis. Serm. 1, *de Antrum*.

11. Curiosus exteriora consideret necesse est, qui sic interna despiciat, preterita non respicit, praesentia non inspicit, futura non prospicit. *De Septem donis Spiritus sancti*.

12. Evidenter curiosissimi pietas adversatur, quem illa a corde evocat, ista revocat. *Ibid.*

13. Parit curiositas experientiam mali, ut facile qui per multa vagatur, offendat, facile cedat in laqueum, facile inveniat quod perniciose delectet. *Ibid.*

14. Invenient curiosi quo delectentur, et non invenient quo sustinentur. *In Alogia ad Gueltemonum Abbatem*, cap. 0 *vanitas*.

15. Certe nihil in homine, cui curiositas prout, invenies. Serm., *de Convers. ad clericos*, cap. 12.

16. Nescio quid illi durius imprecer, nisi ut

semper habeat quod regnaret qui, jucundis quietis pacem fugians, curiosi impetuidine delectatur. *Ibid.*

17. Curiosus, animata dum sui circumspec-

tione torpescit incuria sui curiosam in alios facit. *De duodecim gradibus superbiz*, gradu 1, verbo *Primus*.

18. Nisi mens minus se curioso servaret, tua curiositas tempus vacuum non haberet. *Ibid.*, gradu 1, verbo *Tu quoque*.

19. Curiosus con seducit. Serm. 1, *feria quatuor* S. BONAVENT.

de Peccatis.

20. Curiosus non curanda curat, necessaria negligit, et sui oblitio aliena considerat, mortal et explorat. *In Speculo disciplina*, parte 2, cap. 5.

21. Cave ea, quae supra naturam sunt curiosus iniurias. Hom. 42, in *Festis Paschalibus*.

22. Grave curiositas est vitium, quod dum hominem immotorem occupat circa aliorum defectum, abscondit ei seipsum. *De profecto spiriti*, cap. 7.

23. Grave curiositas est vitium, que dum eu-

s. CYRILLUS. greg. MAG. justificat mentem ad investigandum vitam proximi exterius ducit, semper ei sua intima abscondit, ut aliena sciens se nesciat. Hom. 36, sup. *Evangel.*

24. Curiosus animus quanto peritus fuerit alieni, merito tanto illi ignorans sui. *Ibid.*

25. Curiosus dum alienam querit ritus discubere, semper sua intima nesciens, studet exteriora cogitare. *Ibid.*

26. Ille hominum curiositas communisicitur, ut ea etiam quo post mortem alienus futura sunt, auctio inquireat, ac scire videantur. Super *Ecclesiasten*, cap. 7.

27. Magnum malum est curiositas. Sup. *Psalm. XI*, cap. 50.

28. Malum et pestilens curiositas est, que secre-

tum alienum improbe scrutari contendit, semper quamvis nihil inventat, quod juste reprehendere possit, perversa tamen suspicari non cessat. Lib. 3, *de Arca Noe Noratii*, cap. 10.

29. Curiosus gladius est diaboli, quem fugere Hugo CARE.

debenimus. Sup. lib. *Judic.*, cap. 8.

30. Curiositas vicus est diaboli. Super *Psalm. LV*.

31. Rumores qui de nobis dicuntur inquirere, nihil aliud est quam iugibus et jaculis, qui in nos trahit non poterant, sponte ad comburendum, vel confodiendum se expondere. Sup. *Ecclesiasten*, cap. 7.

32. Curiosi frequenter in tantam decidunt curiositatem, ut potius scrutentur vita aliena quam suis. Sup. *Luc.*, cap. 44.

s. GREG. THAUM.

HUGO A. S.

VICTORE.

33. Curiosus ille est, qui vitam aliorum investit, et ea interiora ignorat. *Ibid.*

s. JOANNES CHRYSOSTOM. 34. Audient curiosi, qui pulchritudines curiosse considerant alienas, et dicunt, spectamus quidem, sed nihil nocemur: David talis se tantus Iesus est, et tu te putas non posse iedi? Rom. 1, sup. *Psalm. 1*.

35. Qui aliena minima anxia curiositate scrutari, si ea inquirere desideras, clarorum operariorum curiosus investiga, ut ex simulatione aliena virtutis alterna fruoris beatitudine. Hom. 65, sup. *Matt.*

36. Non curiose agere, Deum glorificare est; curiosus vero esse, delinquere est. Serm. 8, sup. *Epist. ad Rom.*, super illud 4: *gloriari tribus Deo*.

37. Nihil ita curiosus est ad rerum obscurorum et recunditorum cognitionem, sicut humana natura. Hom. 9, sup. 1, *ad Thess.*

38. Necesse est ut curiosus sit, qui cum operari posset, oportet est. Hom. 7, sup. II, *ad Thess.*

39. Aliorum facta curiose disquirere, impudentia singularis potissimum id argumentum est. Hom. 13, sup. 1, *ad Timoth.*

40. Curiositas in apparatu, in pompa et in quolibet ornatu, crimen est. Hom. 7, super II, *ad Tim.*

41. Nolle omnia curiose inquirere, et non cuperre omnia scire, magnum preclarae scientie argumentum est. *Ibid.*, hom. 8.

s. JOAN. CLAU. 42. In eo statu exercet, qui curiositatem nescit; nihil enim ita quietem inquirere potest ut curiositas. Grado 27, *de Differentia quieti*.

s. EUD. HISP. 43. Evita curiositatem nulla curiositas animalium tuum capiat, nulla concupiscentia detestanda curiositas te surripit, nec oblitio tuorum morum aliena perquiras. Libro 2, *de Synonymis*, cap. 9.

44. Nulla sit tibi curiositas sciendi intentio; ca- ve indulgere quae sunt a sensibus remota. *Ibid.*, cap. 15.

45. Curiositas periculosa presumptio est, curiositas damnosa peritia est. *Prose.*

46. In heretos enim provocat, in falibus sacriflegas mentem precipitat, in causis obscuris reddit audaces, in rebus ignari facit prescriptes. *Ibid.*

PETRUS BLUS. 47. Stupido innoxia! animarum non cun-

tor turbas miti custodienda colligere, et unum super program animam graver habere custodem. Ep. 42, *ad Henricum Senonensem archiepisc.*

48. Ut enim obsecrat oculos corporis, sic curiositas obsecrat visum contemplacionis. *De Panibus*, cap. 17.

s. TENO. 49. Curiositas reum efficit, non peritum. Ser. 2, *de Filii Dei general.*

SENTENTIA PAGANORUM.

50. Nihil est curiosius otiosis. Lib. 9, ep. 32. PLINII II. ad Titian.

51. Curiosum nobis natura ingenium dedit. SENEC. *De Beata vita*, cap. 32.

52. Multa velle scire, curiositas animi putanda SIXTUS PHILOPHORUS. est. Sent. 240. Vide etiam tit. *Adolescentia*, sent. 40; *Ira*, sent. 223; *Motus*, sent. 8; *Ornatu*, sent. 36, 170; *Orator*, sent. 22; *Scrutari*, per totum.

1. Custodi interiorem hominem tuum, doli s. AMBROSIUS. eum quasi vitem negligere ac fastidire, quia pretiosa possessio est. *Prote*.

2. Et merito pretiosa, cuius fructus non caduca et temporalis, sed stabili, atque aeterno salutis est. Lib. 1, *Offic.*, cap. 3.

3. Servum Dei non custodia corporalis, sed Domini providenti sepe conseruit. Lib. 3, *epist. Oret.* in *Auxentium*.

4. Ad munitionem civitatis anime, ultra arma virtutum et victoria sacrarum eloquiarum (quibus anima pascitur) requirunt et custodia diligens portarum. Part. 1, tit. 2, cap. 3, § 7.

5. Cum male custodiuntur sensus, deicitur Christus, et intrat diabolus. *Ibid.*

6. Prima junta totius honestatis in homine est custodia castitatis. Parte 4, tit. 4, cap. 6, § 1.

7. Serva quod intus est, et non timabis foris. s. AUGUSTIN. Sup. *Psalm. XXXV*, vers. 12.

8. Custodi innocentiam, pretiosa res est. Sup. *Psalm. XXXVI*, vers. 3.

9. Omnes motus lingue tue diligentissime, custodi, et si custos male consuetudinis tuae. *Psalm. 28*, *de Verbis Agap.*

10. Multa custodias faciunt feminam castitudinem, virum castum faciat ipsa virilitas. *Prose.*

11. Custodia feminae, magnum illius verecundia et pudoris est monumentum. Ser. 1, *Dom. 4 Quadrag.*

12. Custos castitatis est virtus humiliatiois. In suis *Proe.*, verbo *Custos*.

13. Stupenda innoxia! animarum non cun-

s. BENEDICT.

tor turbas miti custodienda colligere, et unum super program animam graver habere custodem. Ep. 42, *ad Henricum Senonensem archiepisc.*

14. Magna custodia tibi necessaria est, quoniam ante oculos judicis vivis canula cornentia. *De Medic.*, cap. 6.

15. Plurimum prolific ad tuitionem castitatis, custodia oculorum. *de Ord. vita*.

16. Quam boni custodes, qui vigilantes animo, atque in omniis pernoctantes, hostium insidias sagittas explorant, anticipant consilia malignitatis, deprehendunt laqueos, eludent tendiculas, ratiacula dissipant, machinamenta frustantur. *Serm. 76, sup. Cant.*

17. Abegno studio custodium, non potest esse secura civitas. *Ibid.*

S. DONAVENT. 18. Dominus est machina corporis, hunc fragilis est, et ideo custode indiget. *Super Ecclesiasten, cap. 12, in illud: Quando commoverebuntur custodes domus.*

19. Bona est securitas, ubi bona est custodia. *Serm. 1, hom. in octava Pasche.*

20. Ubi major peccata occasio, ibi diligenter adsit custodia. *Super Dynamis de tempore feriali ad Primam.*

21. Quandiu mens cum omni custodia custoditur, caro et sensibilia a viis cohinetur; imo et actibus virtutis rationis, voluntatique obsequuntur. *De profecto spiriti.*

22. Custodia pacis, lassarus vere prelatis-
mus est. *Ibid.*

23. Opus est, ut quod trahit gratia, custodiat diligenter; et quod sine labore acquiritur, eum labore servetur. *Hom. 1, de Symbolo.*

24. Nihil conferi cultura diligentia discipline, si custodia desit. *Ser. 33, super Cant.*

25. Bona custodia est sepe, quae nulla ab ini-
citis separatur, et servat illas. *Ibid.*

26. Quid prodest custodia, quae pena oblique circumponitur, quando innimes tuta ex illicis per neglegit loci unius aperitur. *Hom. 7, super Esch.*

27. Alius servare non differat, quod ipse quo-
que tibi servari desideras. *Lib. 1, in regist. Ind.*

28. *ad Epist. 81 ad Januarium archip. Caravall*

Sardiniz.

28. Custodia aurum vel argenti, monili vel la-
pidum pretiosorum, vestium vel pecuniarum, nonne hinc sunt, que mercant hominem in in-
teriorum? In septem *Psalmas Paenit.*, sup. *Psalm.*

29. Totum sese insidiantis hostis vulneribus
detegit, qui nulla se inimicione custodia circum-
cludit. *Lib. 7, Moral., cap. 17.*

30. Laboriosum nouari, si custodian nos-
tram non nobis, sed gratias tribuimus. *Liber 3,*
dialog., cap. 20, verbo Laboriosum.

31. Teneat fortis custodium animi, qui poten-
ter vult dispergere motus carnis. *Lib. 6, in 1,*
Reg., cap. 2.

S. HIERONYM. 32. Ne moe melius mea servare posset. *Ep.*
2, ad Nepotian.

33. Difficile custodir quod plures amant.
Libro 1, adversus Jovian.

34. Tu si te ipsum bene custodire cupis, debes honorem tuum semper proutrumque cogitare. *Ep. 1, ad Demetr.*

35. Omnis sollicitudo tua, omnis intentio debet esse in euodia. *Ibid.*

36. Optime quaesita custodes, si semper inqui-
ras. *Ibid.*

37. Multum diligenter vult custodiri is, qui vult custodiri ut pupillam oculi. *Sup. Psalm. XII,*
cap. 21.

38. Iesus diligentius, quanto est sollicitus qua-
sita, servatur, cum ipsius utilitas cognoscitur.
Sup. Ep. 1 beati Joan., cap. 1.

39. Negligenter custodiri solet quidquid credi-
t, non possa reparari. *Colitat. 4. Abbat. Da-*

meli., cap. 4.

40. Cum procedis, congregata custodi. *Gradus S. JOAN CLIM.*

27, de Differentia quietis.

41. Primi custodi te ipsum, ut securius pre-
petr. *ILES.* reu custodiam sitorum. *Ep. 132, ad quendam*

abbat.

42. Bonum castrum custodit, qui corpus suum

custodit. Ibid.

43. Mala animam perdere ut custodiam, quam custodire ut perdam. *Ibid.*, super *Job*, cap. 2.

44. Quam securi dormit, qui Deum suorum
meruit habens custodem. *Ser. 7.*

45. Sicut periculostum est civitati carere moni-
bus, sic anima destituti a custodib. *de profugis.*

46. Non oblinies regnum promissum corporis *s. VALERIAN.*

delicta custodia. *Hom. 17, de Bonis Mart.*

47. Attendo tibi, et undique te ipsum circum-
spice, perniviles gera ad custodiam tui oculos
animis. *Ser. de Precepto.*

SENTENTIA PAGANORUM.

48. Nunquam oportet dominum esse sine custo-
din, sic nec civitatem. *In Econom. Habet. apud*

Aristotel.

49. Civitatis custodes sunt Religiosi. *Syriaca 4,*
libro 2, de Republica.

50. Ridiculum sans est custodem custode in-
digere. *Syriaca 4, libro 3, de Republica.*

51. Suiuspius primi sibi bonus custos, qui alias
custodie cupit. *Ibid.*

52. Id debet senerit diligenter quod pescias
quando deficit. *De Brevidate vita, cap. 8.*

53. Magno cum periculo custoditur, quod mul-
tum placet, in suis Proverb.

Vide etiam titulos, Acquirere, sentent. 40, 45,
96; Actio, sent. 126, 164; Adversitas, sent.
125; Amicitia, sent. 104; Cordis custodir, per lo-
tum.

SENeca.

SENECA.

PLATO.

ARISTOTEL.

PROVERBI.

SENeca.

PROVERBI.

SENeca.

SENeca.

SENeca.

16. Quam boni custodes, qui vigilantes animo, atque in omniis pernoctantes, hostium insidias sagittas explorant, anticipant consilia malignitatis, deprehendunt laqueos, eludent tendiculas, ratiacula dissipant, machinamenta frustantur. *Serm. 76, sup. Cant.*

17. Abegno studio custodium, non potest esse secura civitas. *Ibid.*

S. DONAVENT. 18. Dominus est machina corporis, hunc fragilis est, et ideo custode indiget. *Super Ecclesiasten, cap. 12, in illud: Quando commovebuntur custodes domus.*

19. Bona est securitas, ubi bona est custodia. *Serm. 1, hom. in octava Pasche.*

20. Ubi major peccata occasio, ibi diligenter adsit custodia. *Super Dynastis de tempore feriali ad Primam.*

21. Quandiu mens cum omni custodia custoditur, caro et sensibilia a viis cohinetur; imo et actibus virtutis rationis, voluntatique obsequuntur. *De profecto spiriti.*

22. Custodia pacis, lassarus vere prelatis-
mus est. *Ibid.*

23. Opus est, ut quod trahit gratia, custodiat diligenter; et quod sine labore acquiritur, eum labore servetur. *Hom. 1, de Symbolo.*

24. Nihil conferi cultura diligentia discipline, si custodia desit. *Ser. 33, super Cant.*

25. Bona custodia est sepe, quae nulla ab in-
cultur separatur, et servat illas. *Ibid.*

26. Quid prodest custodia, quae pena oblique circumponitur, quando immixta fata exilis per neglectum loci unius aperitur. *Hom. 7, super Esch.*

27. Alius servare non differat, quod ipse quo-
que tibi servari desideras. *Lib. 1, in regist. Ind.*

28. *ad Epist. 81 ad Januarium archiq. Caroli Sardiniæ.*

29. Custodia aurum vel argenti, monili vel la-
pidum pretiosorum, vestrum vel pecuniarum,
nonne haec sunt, que mercant hominem in in-
teriorum? In septem Psalms Pœnit., sup. Psalm.

vi, vers. 6.

30. Laboriosum nouerit, si custodian nos-
tram non nobis, sed gratias tribuimus. *Liber 3,*

dialog. 20, verbo Laboriosum.

31. Teneat fortè custodium animi, qui poten-
ter vult dispergere motus carnis. *Lib. 6, in 1,*

Reg. 2, ad Neptuan.

32. Nemo me melius mea servare potest. *Ep.*

2, ad Neptuan.

33. Difficile custodir quod plures amant.
Liber 1, adversus Iovian.

DIONYSIUS
CARTUS.

EUSTERIUS
EMISSUS.

GREGHERTUS
ANGULUS.

CRED. MAG.

34. Tu si te ipsum bene custodire cupis, debes honorem tuum semper proutumque cogitare. *Ep. 1, ad Demetr.*

35. Omnis sollicitudo tua, omnis intentio debet esse in euodia. *Ibid.*

36. Optime quaesita custodes, si semper inqui-
ras. *Ibid.*

37. Multum diligenter vult custodiri is, qui vult custodiri ut pupillam oculi. *Sup. Psalm. XII,*

cap. 21.

38. Res diligentius, quanto est sollicitius qua-
stia, servatur, cum ipsius utilitas cognoscitur.

Sup. Ep. 1 beati Joan., cap. 1.

39. Negligentius custodiri solet quidquid credi-
tur, ut possa reparari. *Colat. 4. Abbat. Da-*

meli, cap. 4.

40. Cum procedis, congregata custodi. *Gradus s. JOAN CLIM.*

27, de Differentia quietis.

41. Primi custodi te ipsum, ut securius pre-
petr. HES.

recessus custodiam silorum. *Ep. 132, ad quendam*

abbat.

42. Bonum castrum custodit, qui corpus suum

custodit. Ibid.

43. Mala animam perdere ut custodiam, quam custodire ut perdam. *Ibid., super Job, cap. 2.*

44. Quam securi dormit, qui Deum suorum

meruit habens custodem. Ser. 7.

45. Sicut periculum est civitati carere moni-
bus, sic anima destituti a custodibus. *de profugis.*

46. Non oblinies regnum promissum corporis s. VALENTIN.

delicta custodia. *Hom. 17, de Bonis Mart.*

47. Attendo tibi, et undique te ipsum circum-
spice, perniviles gera ad custodiam tui oculos

animis. *Ser. de Precepto.*

SENTENTIA PAGANORVM.

48. Nunquam oportet dominum esse sine custo-
din, sic nec civitatem. *In Econom. Habet. apud*

Aristotel.

49. Civitatis custodes sunt Religiosi. *Syrya 4,*

libro 2, de Republica.

50. Ridiculum sans est custodem custode in-
digere. *Syrya 4, libro 3, de Republica.*

51. Suipius primi sit bonus custos, qui alias

custodie curit. Ibid.

52. Id debet senserit diligenter quod pescias

quando deficit. *De Brevidate vita, cap. 8.*

53. Magno cum periculo custoditur, quod mul-
tum placet, in suis Proverb.

Vide etiam titulos, Acquirere, sentent. 40, 45,

96; Actio, sent. 126, 164; Adversitas, sent.

123; Amicitia, sent. 104; Cordis custodir, per lo-
tum.

SENECA.

PLATO.

ARISTOTEL.

SENeca.

PROVERBI.

54. Lux bestis, flamma purgandis, carbo dam-
natis. *Super I, ad Cor., cap. 18.*

55. Deus invitus compellitur cum magno do-
lore peccatores damnare. *Proze.*

56. Non enim sic dolit, quia ipse ab eis offendit;
sed quia quasi violenter cogitare dampnare

aliquem, qui omnes cupid salvare.

57. Nam quemadmodum in nobis contra natu-
ram est bene facere; sic et Deo contra naturam

est male facere aut dampnare. *Hom. 45, sup. Math.*

Opr. impv.

58. Non tantum pro eo quod peccaverunt ho-
mines condemnandi sunt, sed etiam pro eo quod

bene non faciunt. *Ibid., homil. 54.*

59. Si omnes permaneant in peccatis justis dam-
nationis, in nullo apparet misericors gratia re-

dimentis. *Liber 21, de Civitate Dei, cap. 12.*

60. Deus condemnat eos, quos damnatione ju-
dicat dignos. *De Contempt., exp. 6.*

61. Tanto quisque tolerabiliorum habebit dam-
nationem, quanto hic minorum habuit iniquali-
tatem. *In Euchir., cap. 93.*

62. Nemo nascitur ex Adam, nisi vinculo de-
bet, et damnationis obstructus. *Epist. 157.*

63. Non pati adversitatem carnis, sed duci a
carne, damnatio est. *In Export. Ep. ad Galat.,*

cap. 3.

64. Nisi gaudium spei nostre cum tremore
damnationis esset, in nobis negligens esset ipsa
dannatio. *Annot. in Job., cap. 30.*

65. A mea iniqualitate, non ab aliena, sive in me,
sive in aliis perpetrata, mihi est cayenda damna-
tio. *Contra Meid., cap. 9.*

66. Qui damnationem fecerit, quod iniustum
est; patetur damnationem, quod justum est. *lib.*

67. *ad Civ. Det., cap. 11.*

68. *ad Decret. GLOSS. DEC.*

69. *Gratian.*

70. Aliquando Deus hic ferire incipit, quod GLOSSA ORD.

externa dominatio consummat. *Sup. Job., cap. 35.*

71. Iusto iudicio damnati s'io ponentes agno-
sent quod ante credere noluerunt. *Super Sa-
riavit., cap. 15.*

72. Nullum damnat Deus, antequam peccet;
nullum corunt, antequam vincat. *Super Ep. ad*

Rom., cap. 9.

73. Constat quod nullus damnatur, nisi aqui-
sim justitia. *Super Epit. ad Rom., cap. 9.*

74. Quid horribilis dici, quid cogitari potest; s. GREGORIUS
MAGNES.

75. *Justo iudicio damnati s'io ponentes agno-
sent quod ante credere noluerunt.* *Super Sa-
riavit., cap. 15.*

76. Malorum condemnatio, laus honorum est. s. HIERON.

Epist. 2, ad Nepotiam.

77. Damnatur ille, qui damnat. *Epist. 23, ad*

Clesiphonem.

78. Lux bestis, flamma purgandis, carbo dam-
natis. *Super I, ad Cor., cap. 18.*

79. Deus invitus compellitur cum magno do-
lore peccatores damnare. *Proze.*

80. Non enim sic dolit, quia ipse ab eis offendit;

sed quia quasi violenter cogitare dampnare

aliquem, qui omnes cupid salvare.

81. Nam quemadmodum in nobis contra natu-
ram est bene facere; sic et Deo contra naturam

est male facere aut dampnare. *Hom. 45, sup. Math.*

Opr. impv.

82. Non tantum pro eo quod peccaverunt ho-
mines condemnandi sunt, sed etiam pro eo quod

bene non faciunt. *Ibid., homil. 54.*

83. Si autem pro eo quod bene non faciunt, sic

condemnatur; puta quales penas exsolvent pro eo quod peccant. *Ibid.*

S. JOHN GENEV. 38. Falendum est, quod nemo sine culpa damnatur; sicut aliquis gratia salvatur nullus. *Liber I. de Consolat. theologiae*, prosa 3.

S. JOHN TREN. 37. Quo damnatorum societas fuerit numerosior, eo infelicitatis sententia tristior. *Ep. 14. ad Nicol. Prestig. Meritorum.*

S. ISID. HISP. 39. Nonne quisque impius pro quantitate facinorum condemnabatur; nec dicitur in supplicio future damnationis ordo; sed iuxta gradum eternum, discretio erit peccatorum. *Lib. 1. de Sum. bono*, cap. 29, sent. 2.

40. Crescit sanctorum gloria, dum debita damnatur impii pena. *Ibid.*, cap. 30, sent. 3.

LACT. FILIIUS. 41. Si eos omnes, qui humanam peccatum effundunt, censura divina damnaret; esset homo auctor, aut nullus in terra. *De Ira Dei*, cap. 20.

42. Quisquis presentium honorum specie capit, et in his consequentiis ac frumentis occupatus, non praevidit ea, quae post mortem secura sunt, sive a Deo avertentur, is ad inferos dejectus, in eternum damnabatur peccatum. *Lib. 6. de Divina Inst.*, cap. 4.

43. Quo impuniti liberis peccant, eo vellementum damnatione pectorum aeterna. *In ligno vite*, tract. 10, *de paupert.*, cap. 3.

44. Nullum tum evidens perpetue damnationis indicium est: quam continuis transitoris prospexitas tollere successibus. *Lib. 2. de Spirit. Resur.*, cap. 8.

S. PETR. DAM. 45. Quid horribilis dici, quid cogitari potest, quam damnationis vulnera suscipere, et dolores vulnerum nunquam finire? *Lib. 8. Ep. 8. ad Bonum hom. legis perf.*

S. PROSPER. 46. Qui nolunt damnationis aliorum subire supplicium, caveant prolapsione exemplum. *Lib. 2. de Vita contemplati*, cap. 19.

HUGO A. 47. Infideles et criminosi baptismi cum fide suspicentes, sic absolvunt debito damnationis, ut non tentantur debito expiationis. *Prose.*

48. Fideles vero et criminosi post lapsum vere penitentes, sic absolvunt debito damnationis, ut tentantur sub debito expiationis. *Part. 1. de Pecc. Igredi et solvendi*, cap. 4.

49. Facile est quidquid in praesenti seculo nocet, pali; illud grave, illud perniciuos, quod in ultimis damnatione jugulabit. *Prose.*

50. Illud itaque, illud inexpiable malum est, illud estimari omnino non potest, quod totum omnino hominem sine fine damnabit. *Lib. 2. ad Ecclesiast. Catholice*.

SENTENTIA PAGANORVM.

51. Non damnatio, sed causa hominem turpem

facit. Merito damni, pena est: damnatio im-
merita, damnantis est calamitas. *De Moribus*.

Vide etiam titulos, *Hospitalitas*, sent. 69: *In-
fernus*, sent. 83; *Supplicium*, sent. 22.

Definitio. Damnum dicitur ex eo quod aliquis minus habet, quam debet habere. *s. THOMAS*, art. 4.

HUGO CARD. 51. Quintuplex est damnum, scilicet, re-
rum corporum, vite temporis, famae, paren-
tum. *Sup. Prov.*, cap. 12.

SENTENTIA PATRUM.

1. *Res sine dispensio est, que tota dispendit.* **S. AMBROSIUS**, *lib. 1. Offic.*, cap. 30.

2. *Hominis damnum patitur, quidquid preferre morem impeditur.* *Ibid.*, lib. 2, cap. 21.

3. *Meliora damna, quam luca sunt seculi.* *Lib. 5. Epist. 24. ad Caleum.*

4. *Qui occasionem damni dat dannum quoque dedisse videtur.* *Part. 2. tit. 1. cap. 9.* **S. ANTONIN.**

5. *Seat culpabiliter se durum, qui deflet damna s.* **AUGUSTIN.** *temporis, et dolorem peccati lacrymis non ostendit.* *De Vera et falsa penit.*, cap. 9.

6. *In robis utilibus non vocatur damnum, quod propter meius lucrum amittitur.* *De Men-
dacio*, cap. 18.

7. *Illud damnum minime dicitur, quod aliquis parvifit, ne amplius perdat.* *Ibid.*

8. *Nemo dubitat eavendi majoris damni causa, patientium esse damnum quod minus est.* *Ibid.*

9. *Nemo habet injustum lucrum sine justo damno; qui furatur verbi gratia, acquirit vestem, sed colesti iudicio perdet fidem; ubi lucrum, ibi damnum; visibiliter lucrum, invisibiliter damnum.* *Serm. 2. in Sabbath.* post 3, *Dom. Quadragesima*.

10. *Nemo habet injustum lucrum, sine justo damno; ubi lucrum, ibi damnum; lucrum in arcere, damnum in conscientia.* *Serm. 3. de In-
nocentibus*.

11. *Felix quem faciunt aliena damna perirem.* *Epist. 1. ad Cor.*, cap. 10, art. 10. **DIONYSIUS**, *CARTHAE*.

12. *Quis detrimet, quis fuit, de tantis damna contraxit.* *Hom. 7. ad Monachos*.

13. *De rebus ad prasentia subsidia concessis, detrimeta vita eterna nequita mortalitatem operatur.* *Ibid.*, hom. 4, *de Epiph.*

14. *Qui temporalium dannorum metu, veritate vel justiam praeferunt, coelestis ire viu dictam incurrit.* *Lib. 7. Moral.*, cap. 41. **S. GREG. MAG.**

15. *Iniquorum mentes, qui damna sua considerare negligunt, integratim, quasi nescientes, perdunt.* *Ibid.*, lib. 5, cap. 29. **S. EUSEBIUS**, *EMILSEN.*

16. *Qui semper ad lucra inhiat, semper damnificata.* *Ibid.*, lib. 10, ep. 42, sup. illud *Job 11. Requiesces et non eris*, etc.

17. *Damna parva quandoque causa magni lucri sunt.* *Lib. 3. Dialog.*, cap. 14, verbo *Magna*.

18. *Valde durum est, ut unde quisque nullum semit commodum, sustinet inuste dispensandum.* *Lib. 3. in Registro*, indet. 14, cap. 43, epist. 35, *ad Secundum Episcop. Zauron.*

19. *In terrenis rebus semper causa damni est origo peccati.* *Ibid.*, lib. 9, indet. 4, cap. 57, ep. 57, *ad Brunichilidam regin. Franc.*

20. *Unde irascatur iam non habet, qui damnum temporale non timet.* *Lib. 5. in Reg. cap. 4.*

21. *Qui se errasse a Deo considerant, damnificatae lucris sequentibus recompensant.* *Hom. 34. sup. Eszech.*

22. *Ubicumque compendium est, velociter pes, citius sermo, auris attentionis; si damnum (ut sepe accidere solet) fuerit multum, vultus mereore deprimitur.* *Epist. 18. ad Marcellum*.

HUGO A. 23. *Heu! quam multi lugent damna corporalia, qui lugere contemnunt damna spiritualia!* *De Allegor. in Math.*, lib. 2, cap. 1, in illud: *Beati qui lugent, etc.*

24. *Tribus modis damnum infertur homini: a daemone, a proximo, a carne. Daemon insidiatur charitati proximus possessioni, caro pudicitiae.* *Lib. 4. Miscellan.*

HUGO CARD. 25. *Qui commodum temporale acquirit, divitias virtutem perdit, et meius damnum patitur, et fraudem majorem in se, quam faciliat.* *Sup. Prose.*, cap. 12.

HUGO III. 26. *Qui occasionem damni dat, et damnum disdebet videtur.* *Serm. 1. Dom. 1. Advent.*

JOAN. CASE. 27. *Qui damnum sibi illatum dolet, largitatis compensatione curatur.* *Collat. 18 Abbat. Piamonius*, cap. 17.

S. JOANNES, *GREGORI.* 28. *Quemadmodum damnum est medico, si subtrahantur infirmi; sic damnum est Christo, non habere quos salvet.* *Serm. 32. sup. Math. Oper. imperf.*

29. *Stolidus est, qui alteri fecerit lucrum, sibi damnum.* *In Epitome*, cap. *Nam*.

30. *Injustus est angeri patrimonia locupletum, per damna miserorum.* *Ibid.*, cap. *Su-
perest.*

31. *Cupido iniqui lucri, non iniqui causa est damni.* *Serm. 6. de Iugendo decimat mens.*

32. *Qui per aliena enpi diamma dilari, seorsim dignus est vegetate puniri.* *Ibid.*

33. *Acerbus est damnum quod naturam ledit, quam quod seipsum intermit.* *Lib. 2. ep. 1. ad Petr. Abbat. Cluniat.*

34. *Contra officium est maius damnum ante-
poni minori.* *Lib. 1. de Offic.*

CICERO.

35. *Avarus damno potius, quam sapiens dolet.* **MEN. PUBL.** *In suis Sent.*, sent. 25.

36. *Illud quod evitari non potest, summum est PLATO.* *damnum.* *Syrgia 2. de Scientia*.

37. *Scies non damnum in his perlitur molles-
tum esse, sed opinione damni.* *Ep. 42.*

38. *Solita est ex homine perniciose, et eo diligenter legitur, qui propius accedit.* *Ep. 103.*

39. *Quantum damnis ingemiscunt, quae et magna incident, et maxima videntur.* *Ep. 115.*

40. *Quod damnum putas, remedium est.* *De Remediis fortitor.*

Vide etiam titulus, *Frau.*, sent. 11; *Lucrum*, sent. 43, 58, 59; *Sacerdotis*, sent. 4.

Definitio. *Debitum est illud quod alicui de-
betur.* **COLLECTOR.**

SENTENTIA PATRUM.

1. *Nemo pauper est, qui Deo debet, nisi qui seipsum pauperem fecerit;* et si non que vendat, habet quae solvat. *Prose.*

2. *Oratio, lacryma, jejuna debitoris boni census est, multoque uberior, quam si quis ex pretiis fundum pecuniam sine fide defirat.*

3. *Nom enim pecuniam cui debet Deus, sed fidem querit, affectumque exigit, qui in tua posse testatur est.* *Lib. 2. de Pontif.*, cap. 8.

4. *Paspera non habet debitum, nullum erit, nulla indigentia infamia est; sed debere verendum est, non reddere verendum.* *De Tobia*, cap. 21.

5. *Si homo dicitur injustus qui homini non reddit quod debet, multo magis injustus est, qui Deo quod debet, non reddit.* *Lib. 1. Our Deus*, cap. 24.

6. *Qui non solvit Deo quod debet, non poterit eis beatum.* *Ibid.*

7. *Certe Domine, quia me fecisti, debeo amori tuo meipsum totum; quia me redemisti, debeo meipsum totum; quia tantum promisisti, debeo meipsum totum; me tantum debes amori tuo plusquam meipsum, quantum tu es maior me, pro quo dedidi teipsum, et cui promisisti teipsum.* *In Meditationibus Redempt. humanis*, cap. 6.

8. *Inanis est actio, quam excludit inopia debitoris.* *Part. 2. tit. 1. cap. 3. § 5.*

9. *Sicut qui non vigilat, dormit; sic quisquis non facit quod debet, sine intervallo patitur quod debet.* *Lib. 3. de libero arbit.*, cap. 15.

10. *Deo seipsum debet homo, eique reddendum*

S. ANSELMUS.

S. AUGUST.

est, ut beatus sit, a quo accepit ut sit. Ep. ad Armeniarum.

14. Ex eo quod non accepit, nullus reus est: ex eo vero quod non facit, justus reus est. Lib. 3. de Libero arbitrio, cap. 16.

15. Deus nulli delet aliquid, quia omnia gravatio praedit, et si quisquam dicat ab illo aliquid debet meritis suis, certe ut esset, non ei debeatur. Ibid.

16. Ad compellendum non potest esse molestus exactior, quando ad reddendum devotus est debitor. De quaue Harri, cap. 1.

17. Nulla est acceptio personarum in duabus debitioribus aquiliter reis: si alteri dimittitur, alter exigunt, quod pariter ab utroque debetur. Lib. 2. contra duas ep. Pelagian., cap. 7.

18. Nisi debitor suspenditur, minus agit gratias cui debitorum relaxatur. Sup. Psalm. vni, vers. 11.

19. Divis est qui nec hereticius, nec proprie unquam delectus olimoxius est. Test. 84, sup. Ioan.

20. Qui debet, pampers est et emarium plaus, somno noctu, sonna interdum privatus, omni tempore cogitabundus. Sup. Psalm. xiv, vers. 5.

21. Bis gratiam tribuit, qui quod debet cito reddit. In suis Proverb., verbo illi.

22. Sanitatem corpori, puritatem cordi, pacem fratri imitationem sanctis, compassionem mortuis debemus. Serm. 3. de Trinitate genere bonorum.

23. Homo est debitor Deo, sibi et proximo. Expos. 1, sup. Psalm. cxviii, in illud: *Ramitatem et disciplinam*, etc.

24. Per meritum de non debito fit debitum, et ipsum debitum fit magis debitum. Lib. 5. Compend. Theolog., verit., cap. 11.

25. Quicunque rogatus a debitore, debitum cujusdam injuria dimittere conseruit, in vanum sibi a Domino dimitti debitum peccati sui petit. De Orat. Dom., cap. 2.

26. Iustum est ut in reddendo debito, non debat esse anxius, qui in exigendo noluerit esse avari. Ibid., cap. 18.

27. Non est misericordia, ubi tantum redditur, quantum debetur. In Annotat. sup. Ep. ad Rom. in illud: *Qui enim mortuus sumus peccato*, etc.

28. Quatuor sunt debitores: Deus spiritus, caro, mundus. Deus debet spiritum cum cognitione veritatis illuminet, et amore virtutis inflammet. Spiritus debet Deo in omnibus, quae agenda sunt, ab ipso erudit, et secundum ipsum operari. Caro debet spiritui in bono agendo ministerium, et in commodo appetendo modum. Caro debet mundo ex eius abundantia, quod necessitatis est sumere?

quod virtutis est exercere. Mundus debet carni in necessitate subsidiuum, in exercitatione incitamentum. Lib. 1 *Miscellan.*

29. Talis est spiritus debiti natura, quod quanto magis solvit, tanto magis augetur, et substantiam magis multiplicat, et infinitas divinitas affect tam danti, quam recipienti. Ille. 22, sup. Gen.

30. Bonus feneratur ingratisitudinem, et militat ad debitores, ut memores faciat eos debitorum. Ser. de Adam et parvitate.

31. Tale est pecuniorum debitum ut, si solidi sint ad solventem, leve sit; si negligentes, erit gravissimum. Ibid.

32. Debitum redite, et debitum exigite. Hom. sup. Psalm. xxx.

33. Quantoscumque habes debitores, cunctos liberos aliae permittens, a Deo istius magnanimitatis repose remuneracionem. Prose.

34. Quandiu tui permanescant homines debitores, non imbellis Dominum debitorum; si vero illies dimiseris, tunc tenere poteris Deum debitorum, atque ab eo debitum cum cumulo maxime liberalitatis exigere. Rom. 13, sup. Matth. Oper. perf.

35. Cum quis debitum justicie que reddiderit, Dea nihil prasit, sed sibi lucrum salutis sequitur. Hom. 3 Oper. imperf. sup. Matth.

36. Nisi dixeris debiti magnitudinem, non cognoscere donationis eminentiam. Conc. 4, de Lazar.

37. Inanis est contra eum actio creditorum, per ea que exsuet inopia debitorum. Ep. 120, ad Decan. Tournon.

38. Pleadingus debitor, qui dilectione sola suam negligit redimere cautionem. Serm. 94.

39. Inversus debitor est, aut differe credite, aut promissa denegare; honesti vero est, sine mera et mox utraque dissovere. Ibid., vers. 13.

40. Quid iniquius esse, aut quid indignius potest, quam ut soli sibi immunes a debito, cunctos faciat per exactiorem debitores? Lib. 5, de Generali. Ibid.

41. Majora hominum sunt debita, quarum sunt plura peccata. Lib. 2, Eccles. Catholic.

42. Quid solvere homo poterit, cui se per ultimam ponatur ascerbitum. Christus impedit? Aut quid pro se dignum Deum responsum, qui ipsum Deo, a quo redemptus est, Deum debet? Ibid.

43. Ante usum ac manifestatam liberalitatis alienae liber est quispiam beneficiorum fons non gravatus; cogatur autem omnes ipsa conscientia sua ad reparationem vicisitatem, post-

S. IOANES
CHYRSOSTOMUS

S. CYRILLUS
EPISCOPUS

TENOR EPIS-
COPUS ET
MARY.

SENECA.

COLLECTOR.

SENTENTIA PATRUM.

AUGUSTINUS.

S. PETrus
CHYRSOSTOMUS

S. BASILIIUS
MAGNUS

BERNARD.

S. BASILIIUS
MAGNUS

CONSTITUTION.

ROSAVENT.

quam esse coprident debitos. Ibid., lib. 4.

42. Deo majora debemus, quod ab eo enula perceperimus. Ibid.

43. Nihil magnum in terra ab homine Deo solvit, ubi quod est in celo maximum comparatur. Ibid.

44. Perfecta dilectio non tam debet recollerre officiorum solvit, quam meminisse quid debet. Lib. 5, ep. 2, ad Apolinari.

45. Quid esse potest diffis homine, cuius predilectus Deus se esse debitorum! Serm. 2, de caritate.

SENTENTIA PAGANORVM.

SENeca.

46. Nemo libenter debet quod non accepit, sed expressit. Lib. 1, de Beneficio, cap. 4.

47. Grave tormentum est, debere cui nos. Lib. 2, de Beneficio, cap. 18.

48. Nemo libenter reddit, quod invitus debet. Ibid., lib. 6, cap. 41.

49. Tam eum vita est recuperare quod non debes, quam non dare quod debes. Ibid., cap. 42.

50. Quid debes, quare cui reddas. Ibid., lib. 7, cap. 22.

Vide etiam titul. *Bilectio in genero*, sent. 46; *Honor*, sent. 34; *Praetatio*, sent. 165; *Restitutio*, sent. 14.

DECEPTIO.

Definitio. Deceptio est corruptio scientie.

SENTENTIA PATRUM.

1. Fallacia tegmina, et deceptoris deabilitas auferunt a rebus, ut sincero inspiciantur examine. Lib. 3, de Civit. Dei, cap. 14.

2. Quid astutus ad decipendum, atque callidus malitia demoustrum? Ibid., lib. 2, cap. 9.

3. Malignitas demoustrum, nisi aliebi se transfigur in Angelos lucis, non impler negotium decipiens. Ibid., cap. 26.

4. Vita hæc qualibet redundans felicitate, multos fallit et decipit. Sup. Psalm. LXXV.

5. Seculi hiujus quem non decipi prosperitas, non frangit adversitas. De verb. hom., sen. 42.

6. Nihil est facilius, quam seipsum fallere. In Constitution., cap. 22.

7. Minus semper malitia palam nocuit, nec unquam bonus nisi bona simulatione decipiens est. Serm. 60, sup. Can.

8. Diabolus, quando decipere quemquam tentat, prius naturam uniuscuiusque intendit, et inde se applicat, unde apium hominem ad peccandum aequat. De Inter. domo, cap. 47.

9. Diabolus non decipit, nisi perversus. Sup. Luc., cap. 22, in illud: *Salanas expedit vos, etc.*

10. Diabolus decipit homines quatuor modis: primo, persuadendo bonum propter malum; secundo, persuadendo malum sub specie boni; tertio, dissuadendo bonum tanquam nocivum; quartio, dissuadendo malum ut ducat ad peccatum. Lib. 2,

Compend. theolog.

11. Non tam culpandus est illa, cui negligenter obrepit, Ep. 68, ad Clerum et plebem Hispanum.

12. Diabolus obsessus semel pectora, mollissima seductionibus decipit. Rom. 3, de Epiz. s. CYRIAC.

13. Deceptus semel cautus sibi cavit. In *De GLOSS. DECR. et GLOSS. ord.*

14. Non decipiatur ab aliis; non enim multum distat inter decipere quemlibet, et ab alio decipi posse. Sup. Machab., cap. 18.

15. Non multum distat in vita, vel decipi Christianum. Ep. 13, ad Paulin.

16. Est sane grande, et subtile artificium, decipiendum unum sibi obligare decipi. Ep. 44, ad Celaniam.

17. Multi sub justitiae ponderatione, atque eloquentia vanitate decipiunt innocentem. Super Psalm. 131, vers. 9.

18. Diabolus plures decipit blanditiis, quam terribilibus. Sup. Psalm. ix.

19. Fallitur proximus adulatione, simulatione, decipi. Sup. Ecclasticus, cap. 4.

20. Prudens est, qui cavit ne fallatur. Super Luc., cap. 1.

21. Diabolus decipit, cum fuerit colore sanctitatis obiectus. Collat. 1. Abbat. Moyris, cap. 29.

22. Nihil est, nihil est, inquam, quod ita praevaricari inimicities, sicut seductio et decipi. Serm. 44, sup. Ep. Roper.

23. Decipiens suavia prius proponit, et mox in furtis trahit. Hom. 4, ad Popul. Antioch.

24. Parum distat in vita vel decipere posse, IOAN. CASS.

25. Multi decipiuntur a diabolo, et ignorantis. Ibid. disp. se eae decipi. Lib. 2, de Sum. boni, cap. 5, sent. 10.

26. Cum in tota vita diabolus hominem proximari cupiat, amplius tamen in fine molitur decipere. Ibid., sent. 15.

27. Diabolus quanto decipere quemquam querit, prius naturam uniuscuiusque intendit, et inde se applicat, unde apium hominem ad peccandum aequat.

28. Frenulentus genus in modum pharetris, subtiliter insidiorum sagittis diabolus ecclat; ut falsum faciat securitatem, decipi quo calide eum contra quem molitur occulta. Ibid., cap. 36.

29. Latent sepe venena circunlita melle verborum, et tandem deceptor bonitatem simulat, quousque fallendo decipiat. *Ibid.*, sent. 4.

30. Sepe qui non potuit aperie decipere, decipit fraudulenter. *Ibid.*, cap. 29, sent. 29.

S. LAURENT.
JUSTIN.

31. Nullus est locus, nulla actio, nullusque persona, qua a demonum deceptiobibus libera existat, quemam nequeunt excludi pariteribus, nec placuerat preibus, neque terroribus coerceri. *De Contemptu mundi*, cap. 18.

32. Sicut decipiendis primis hominibus diabolus ministerium sibi serpentis assumpsit: in haereticorum linguis, ad decipiendos rectorum animos, veneno sue falcatis armavit. *Ser. 5, de Iesu, decimi mens.*

PETR. CELLI.

33. Sub palio consultationis, se effert sepe venenum deceptiobis. *Lib. 7, Epist. 9, ad Prior. Wigornens.*

PHIL. JUD.

34. Ipsi deceptores decipiuntur, dum se putant alios decipere. *De Migrat. Abraham.*

S. PROSPER.

35. Non nulli aliquid prodest, quod non circumvenire aliquem, neque decipio, si decipiendi circumvenire permittit. *Lib. 3, de Vita contempl., cap. 23.*

IN VIT. PATR.

36. Hoc malignum spiritus atuidum est ut, quando quicquam deceperit, eum coligat ad insipientiam, ut non possit deinceps surgere. *Lib. 8, cap. 44.*

SENTENTIA PAGANORUM.

37. Nunquam deceptus est princeps, nisi prius ipse decipit. In *Panegyrico de Trajano August.*

38. Qui decipiunt, nihil habent solidi. *Ep. 79.*

39. Multi fallere docerunt, dum timent falli. *Lib. 7, de Benef.*, cap. 3.

SENECA.

40. Res nos fallunt, pro bona mala amplectimur. *Ep. 46.*

41. Prudens fallere non vult, falli non potest. *De Quatuor virt.*

BUTUS PRIMO.

42. Boni est viri, etiam in morte neminem fallere. *Ibid.*

43. Repelli se homines facilius, quam decipiuntur. In suis *Poemis*, in fine positis.

DECIMA.

44. Possibile est verbo fallere homines, non autem Deum. *Sent. 176.*

S. ANTONIN.

Definitio. Decima propria et vera, est decima pars bonorum omnium iuste acquisitionum, Deo debita. Part. 2, tit. 4, cap. 3, § 3.

1. Qui sibi primum comparare, aut indulgentiam peccatorum desiderat promereri, reddit decimam, et de novem paribus studat elemosynam dare pauperibus. Part. 2, tit. 4, cap. 3, § 3.

2. Decimatio talis res erat, quae in unoquoque homine sepe fuerat facienda: sicut Israelite, unus omnibus, imo ex fructibus omnibus, decimas tota vita sua cibas solent predere levitis. *Lib. 2 de Peccator. meritis et remissi.*, cap. 23.

3. Exime aliquam partem reddituum tuorum; decimas vis, decimas exime, quanquam parum sit. *Sup. Psalm. cxvi, vers. 9.*

4. Unusquisque de quali ingenio, vel artificio vivit, de ipso decimam Deo in pauperibus, vel in Ecclesiis donet. *De Rectitudine catholica consensu.*

5. Nolite de cuncta substantia vestra fraudare decimam, ne vobis novum partes auferantur, et sola decima remaneat. *Ibid.*

6. Majores nostri idco copias omnibus abundant, quia Deo decimas dabant, et Cassari censem redibebant; modo autem quia discessit devotio Dei, accessit indicatio fisci. *Prose.*

7. Nolumus partiri cum Deo decimas, modo autem totum tollitur; hoc tollit fiscus, quod non accipit Christus. *Hom. 48. Ex quinquaginta Hom.*

8. Decimas annis singulis de omni fructu quem colligitis, Ecclesias et pauperibus erogate. *Serm. 7 de Trinit.*

9. Ille vero Christianus est, qui decimas annis singulis erogandas pauperibus reddit. *Serm. 2 post Hom. Trinit.*

10. Dens qui dignatus est totum dare, decimam a nobis dignatur repelere; non sibi, sed nobis sine dubio profuturam. *Serm. 1. Dom. 12, post Trinit.*

11. Decimas fratres charissimi, tribute sunt regnum animalium; reddite tributa pauperibus, offer libamnia sacerdotibus. *Ibid.*

12. Quod si decimas non habes fructum terrororum, de militia, de negotio, de artificio reddre decimas. *Ibid.*

13. Si decimas dederis, non solum abundantiam fructuum recipis, sed etiam sanitatem corporis et anima conqueriris. *Ibid.*

14. Cum decimas dando et terrent et colecta possis numeris promereri, quare per avaritiam duplii beneficione te fraudas? *Ibid.*

15. Primitias rerum et decimas dignatur Deus petere, et negas, avare; quid facers si, novem paribus sibi sumptis, tibi decimam reliquist? *Prose.*

16. Hoc est Dominii justissima consuetudo ut, si tu illi decimam non dederis, tu ad decimam reverceris, dabis impio militi, quod non vis dare sacerdoti. *Ibid.*

17. Decimas ex debito requiruntur, et qui eas non dulerint, res alienas invaserit. *Ibid.*

18. Qui sibi non primum comparire, aut pec-

19. Latent sepe venena circunlita melle verborum, et tandem deceptor bonitatem simulat, quousque fallendo decipiat. *Ibid.*

20. Si aliquis est laborator qui terram colat, de fructibus suis decima Ecclesiam non defraudet. *Pros.*

21. Si negotiator et in hoc laborat, Deo decimam reddere noluerit, ad nullum ipse una cum pecunia sua redigetur. *Serm. 64, ad Frat. in Censo.*

22. De rebus vilibus quid emas attende: Ecce mons es, acce pluviam, et da formum. Quid enim distarus es? nonne formam? et etiam ista omnia, quae Ecclesia ad necessitates servientium Deo dantur a divitibus, quid sunt nisi formam? *Sup. Psalm. cxvi, vers. 9: Qui producit in montibus formam.*

DONAVENT.

23. Parisi olim decimam primo tertium suorum omnium, deinde alteram, et deinde tertiam decimam offerebant; si qui medium tantum dabant, nihil magni operabantur. *Lib. de Medit. citate Christi, cap. 60.*

S. CASSIUS.
ABRUAT.

24. Non solum decime non sunt nostra, sed Ecclesiae deputatae. *Hom. 9.*

COUNCILIUM
GURGI.

25. Decimas Deo et sacerdotibus Dei dandas, Abraham factis, et Jacob promissis insinuant, et omnes sancti doctores commenstrant. *Lib. in Decret. Gratiani*, part. 2, causa 15, quest. 7, can. *Decimas.*

LOSS. DEIC.

26. Hec est Dei justissima consuetudo, ut si tu illi decimam non dederis, tu ad decimam reverceris; si est, tantum decima remanebit tibi, vel de monib; sociabilis, qui sunt decima pars Angelorum. In *Decret. Gratiani*.

GRATIANUS.

27. Quoniam sit grave apud Deum decimas, ac primis sacerdotibus non solvere, multorum autoritate apparet. In *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 16, can. *Decimas.*

S. GREG. MAG.

28. Decimas per annos singulos exiguntur, et qui decimas offerre non desinunt, servi esse Reges celestis perfibuntur. *Lib. 3, in 1 Reg., cap. 2, sup. illud: Greges quoque vestros addelectabili.*

S. BERNON.

29. Quia non reddidistis decimas et primis, idcirco in penuria et fama malefici estis. *Sup. Melch., cap. 3, sup. illud: In decimis et primis.*

DECO A.
E. VICTOR.

30. Quia non reddidistis decimas et primis, idcirco in penuria et fama malefici estis. *Sup. Melch., cap. 3, sup. illud: In decimis et primis.*

31. Homo decimam dare Deo, nonnam sibi retinere prescribitur; ut quod homini est in se, a Deo esse; quod vero malum est, a se confiteatur. *Lib. 1, de Sacram.*, part. 11, cap. 6.

32. Decimas quoque molo usurpare aut retinere sine sacrilegia culpa non possunt, nisi soli,

ad quorum sustentationem divina institutione ordinata sunt. *Lib. 2, de Sacram.*, part. 9, cap. 10.

33. Graviter peccat, qui decimas et primis s. INNOC. III. non reddit sacerdotibus; sed ea pro sua voluntate distribuunt indigenibus. *Serm. 3, helicat.*

34. Decima omnium fructuum predii debetur ei, qui decimas ibi prescrivit. *Lib. 3, Decret.*

JOAN. CAS.

35. Qui substantiarum nostrarum, omniumque fructuum decimas offere praecipnur; multo magis necesse est, ut ipsius quoque conversationis nostre, et humani usus operumque nostrorum decimas offeramus. *Colat. 21, Abbat.*

Theone, cap. 25.

36. Parisi olim decimam primo tertium suorum omnium, deinde alteram, et deinde tertiam decimam offerebant; si qui medium tantum dabant, nihil magni operabantur. *Lib. de Medit. citate Christi, cap. 60.*

S. JOANNUS
CHRYSOST.

37. Non video qua fronte illi non offerimus decimam, a quo receipimus totum. *Ibid.*, hom. 21.

38. Deus mandavit decimas offere, propter utilitatem sacerdotum; ut sacerdotes populo in spiritualibus obsequiantur, populi autem in carnalibus sacerdotibus subministrant. *Hom. 44, sup. Matt. Oper. imper.*

S. LAURENT.
JUSTIN.

39. Domino jubete mandat in lege, qualiter sacerdotibus tempisque ministris (quorum Deus portio est) decimas frugum, ac castorum rerum, que ad usus hominum sunt, tribuantur ut a temporum curia absoluti, sacra altaris, seu verbi Dei, vel animalium, regiminis fructus ministerio occupentur. *Serm. de Eucharist. cap. 34.*

40. Deo offerri dicitur, quod sacerdotibus datum. *Hom. 41, in Numeros.*

ORIGEN.

41. Decimas a populo sacerdotibus ac levitis PASCAL PAPA esse reddendas, divina legis sunxit auctoritas. Et hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 16, quest. 1, can. *Decimas.*

42. Illud sollicitate praecebat et diligenter attendit, s. PETR. DAM. ne cum decimas dividis, de consacratum tuorum prossimum aliquid minorem. *Lib. 4, ep. 1, ad Albert. epise.*

43. Omnia que spectant ad vitam debet sacerdos contemnere, et in ministerio divino assidue versari, propterea nullam ei delit hereditatem, nec per legem concessit, ut ei possessionem habere licet; sed cavit ut ab omni populo primis auge decime et prestarentur. *Quast. 44, sup. Beuter.*

TIBERIUS.

SENTENTIA PAGANORUM.

ERICIUS.

41. Offerende primitio sunt unicuique ritu patrio, caste, non luxuriose, nec indulgenter, nec sordide, nec supra facultates. In suo *Enchirid.*, cap. 33.

Vide etiam titul. *Clericus*, sent. 103; *Sacramentum*, in divisione.

DEFENSIO.

COLLECTOR.

Definitio. Defensio est instantis imminentis defensionis propulsatio.

SENTENTIA PATRUM.

E. AMBROSIUS.

1. Ne defendas impudicum. Lib. 2, *Offic.*, cap. 21.

2. Erubescere debemus et condemnare peccatum, non defendere; quoniam pudore culpa minuit, defensione cunctulari. Lib. 2, de *Lai et Abbat.*, cap. 7.

3. Sunt nomadili ita irrevocabiles, et quamvis sciant pravam esse assertiorum suorum, nullo modo ab ea recovari possint, sed eam mendacis, peccatorum defendere conantur. Sup. *Apocal.*, cap. 10.

4. Defendere culpam aliorum, gravis superba est. Part. 2, tit. 3, cap. 3, § 11.

5. Principatum nostris largitus est Deus, ut per eum possimus illos qui violentiam patiuntur defendere; sed non contra, non defensionem misericordia, sed violentiam magis inferamus. Serm. de *Punitate mundi*.

S. AUGUSTIN.

6. In iniusta solent latreras sine male defensionis inquirent, qui contentionis sunt cupidiores, quam veritatis. Ep. 174, ad *Paxtonum*.

7. Non est adhibenda fallax defensio, sed vera confessio. *de confessione*, cap. 5.

8. Quæris te defendere, et forte nemo accipit defensionem tuam; jam tu perturbaris quasi perdideris causam tuam, quia nullius habes defensionem; etiadi intus inimicorum tuum, ubi nemo opprimi causam tuam. Sup. *Psalm.* xxvi, vers. 16.

9. Nemo periculosis peccat, quam qui peccata defendit. In suis *Proverb.*, verbo *Nemo*.

S. BERNARD.

10. Multo periculosis est fallax ad superba confessio, quam procar et obstinata defensio. *de duodecim grad. humilitatis*, grad. 9.

S. EUSTACHE.

11. Magnis virtutis defensionibus est nomen magna professio. Hom. 8, ad *Monachos*.

12. Ubi aliquid male fit, et quasi ex autoritate defenditur, tunc non debet dormire severitas; quando vero non defendatur, tunc dissimilares potest proper scandalum. In *betet. Gratian*.

GLOSS. DEC.

13. Melior est causa, que non defenditur, et

probatur: Susanna tacont, et vici. Sup. *Luc.*, cap. 23.

14. Sepe malorum pertinacia, constancia dici-s. casuatur: et dum mens a pravitate sua fleet non patitur, quasi ex recti defensione gloriatur. Lib. 32 *Noral.*, cap. 17.

15. Sunt nonnulli, qui nequam dilecent, quod faciunt; sed etiam inaudire ei defendere non desunt. *Ibid.*, lib. 4, cap. 19.

16. Mens perversa, qua fecit, defendere non audeat; ne defendendo nonquaque nequam adiungat. *Ibid.*, cap. 13.

17. Peccatores quinque, in quo sibi male sunt consci in eo et alium peccantem defendunt. *Ibid.*, lib. 33, cap. 4.

18. Nequissimum facta nequiores perversi patricios tueruntur. *Ibid.*

19. Summa criminum dum defenditur, augitur. *Ibid.*

20. Quilibet mala, quae minores iniqui faciunt, ea nequissimi maiores tueruntur. *Ibid.*

21. Quos similis ruit socii, concordi pertinacia etiam defensio perversa constituit, ut defensionibus suis alteris se invicem defensione tueantur. *Ibid.*, cap. 25.

22. Peccatum peccate adjicit, qui male gesta defendit. *Ibid.*, lib. 4, cap. 19.

23. Culpa cum defenditur, genitatrix. *Ibid.*

24. Hominis proprium esse consupitum, quod ex parentis veteris imitatione se defendit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 9.

25. Ille vero humilis est in bonis, qui non est defensor in malis. *Ibid.*, lib. 26, cap. 1.

26. Innocenta non tempore defensandū, sed ratione. *Ibid.*, cap. 2, sup. illud; Job, 34. *Tu enim capisci logi*.

27. Sceleris peccantium tanto majora incrementa percipiunt, quanto per defensionem poterunt, dum finita tolerantur. *Prose.*

28. Tanto se aperiores Dei hostes exhibent, quanto maiores sunt patrum vitorum. *Ibid.*, lib. 23, cap. 4.

29. Contra Deum suis defensionibus pugnat, qui ea que displicant, defendendo multiplicat. *Ibid.*

30. Reprobi scuto defensionis corripientium se verba repellunt, et concordi pertinacia altera se ad invicem defensione tueruntur. *Ibid.*, cap. 24, in titulo.

31. Turpe est hoc defendere, quod non constituerit justum esse. Lib. 8, in *Registr.*, indict. 3, cap. 51, ep. 51, ad *Leontium excommunic.*

32. Defendere peccatum, est peccatum peccato sociare. Sup. Job, cap. 3.

33. Sunt defensiones peccatorum quatuor, ex-

casatio, verecundia, diminutio, comparatio. Sup. *Psalm.* xxi.

34. Nunquam potest esse scelus tamclarum, ut defensione non sit locus. Lib. 6, de *Dir. Inst.*, cap. 18.

35. Non licet defendi, quod non licet credi. Ep. 42, ad *Synod. Chalced.*

36. Ne potocinetis malis: ipos enim ad mala provocatis, in vero contaminaris peccati communione. *Parvum*, 101.

37. Multi (quod grave at periculum est) tueri pauperes videntur, ut spoliari; defendant miseris, ut miseros faciant defendendo. Libro 5, de *Gubera.* *Def.*

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO.

38. Homine in iudicis ad crimina defendendum, non quid fecerit quisquam proferre solet, sed quid probarint. *Orat.* 8, in *Ferrum*, libro 3, act. 4.

CITVS ERV.

39. Qui fuctur pupillas, erit multorum filiorum, secundum Deum pater. *Sent.* 330.

Vide etiam lib. *Catena*, sent. 9; *Corruption*, sent. 52; *Indicti corrupti*, sent. 26; *Personarum defensio*, per tolim; *Personarum acceptio*, sent. 50; *Puritas*, sentent. 17; *Taciturnitas*, sentent. 17; *Veritas*, sent. 108.

DEFICERE.

CAESIDORUS.

Definitio. Deficere est paulatim minus facere. Sup. *Psalm.* xxx, vers. 12.

SENTENTIA PATRUM.

AUGUSTIN.

1. Omnis quod deficit, ab eo quod est esse deficit, et tendit in non esse; esse autem, et in multis deficere humum est, et malum est deficere. *In LXXI. Quest.*, quest. 21.

2. Melius erat non incipere, quam capisse et deficere. Sup. *Psalm.* xxix, expos. vers. 3.

3. Omnia temporalia nisi deficiant, non possunt preseverari futura successere. Libro 3, de *Lib. arb.*, cap. 15.

4. Homo merito deficit ab illo, qui cum fecit, cum sibi proficit ipse quod fecit. Libro 8, de *Civ. Bet.*, cap. 23.

5. Colligitur non ob aliud res deficere, vel posse deficere, nisi quod ex nihil fuisse sunt. *Ephes.* 56.

6. Si per te defici, ille te reficit, qui te fecit. *Tract. 1. super Iacob.*

7. Cresce in Deo, reficeris si accesseris, deficies si recesseris. *Ibid.*, tract. 11.

8. Incipit deficere, dum ibi alterius comparatione etiam nimis egisse videris. *Ser. 1. ad Fratres.*

9. Salubriter a se deficit, quem perficit Deus. *Serm. de Convers. ad Clericos*, cap. 10.

10. Quadrupliciter deficit quis: a Deo, sub Deo, s. BONAVENT. in Deo, in Deum. A Deo, quando per peccatum aliquis recedit; sub Deo, qui a peccato defecit; in Deo, qui in cognitione Dei deficit; in Deum, qui in Deum per contemplationem intendit. Sup. *Psalm.* lxx.

11. Quanto res magis elongatur a suo principio, tanto magis mutatur et deficit. *Super Joan.*, cap. 8, in *illud: Principium qui et loquitur vobis.*

12. Non est his illi destinata, unde semper post cassiodorus.

S. CYRILLUS.

ALEXANDR.

carnibus irritantur, et immunidem pro deficiens habeant. Lib. 3, *Glossa*, in *Exodus*, cap. 4, de *Vitio iniquitatis*.

13. Illi a Deo deficit, illi continuo ut rebus DIONYSIUS CARTHUS.

14. Huius iniquis incidit deficiendi periculum, ubi proficiendi postpositum appellum. *De Mortificat. vixit*, art. 7.

15. A se in lege, dominino, et ad te deficere, proficer est. *de Perfect. charit.*, art. 17.

16. Numquid tibi deficit, quicquid alter de proficit, numquid enim sentit luminis sui damnum plurimi ignis accusans; nec minus sois lucem considerantum multitudo. *Homil.* 7, ad *Monachos*.

17. Inde semper deficit, qui unde se proficer GLOSSA DED. in spatium vita credit. *Super Job*, cap. 14.

18. In terris caro quiescit, sed spiritus def. GLOSS. INT. cit. *Ibid.*, cap. 11.

19. Naturae nostra per lapsum primi hominis greg. mag. sie damnata est, ut quicquid habendo deficit, et deficiendo veteraretur; sed qui in nobiscumdeficiens (cum in nos Spiritus sanctus insili) removantur; quia statim quod non eramus, omnium. Libro 1, in *Regum*, cap. 5.

20. Vincere maximus, vincendus a parvis; excelsa s. HIERONYM. et ardua indecessus exponere; et cum venient ad plena, deficit. Epist. 1, ad *Demetriad.*

21. Sicut qui sanctus est, quotidie proficit; ita qui peccator est, quotidie deficit. *Super Psalm.* LXXXIII, vers. 6.

22. Multi sunt strenui in prosperitate, qui tandem deficiunt in adversitate. Sup. *Psalm.* lvi, *Moral.*

23. Ille deficiendi periculum insidians, ubi appetitum proficiendi revocamus. Libro 2, ad *Nostrach.*, serm. 6.

24. Ille deficiendi periculum insidians, ubi appetitum proficiendi appellum. Parte 1, de *Regione claustral.*, tract. 2, region. *Praefations*.

25. Ille insidi deficiendi periculum, ubi quisquis amissi proficiendi appellum. Parte 1, de *Regione claustral.*, tract. 2, region. *Praefations*.

- S. IUD. BISP. 26. Suo augmento perit, dum id quod videtur in futuro proficere, in proterio deficit. Lib. 3, de Summo bono, cap. 61, sent. 2.
- PETRUS ELES. 27. Apud Christum nunquam alicui deficit, quod per eum alii proficit. Evist. 139, ad Quemdam abbatem.
- S. THOMAS AQUINAS. 28. Quanto aliquid deficit in eo quod difficultius vincitur, tanto minus vituperatur. Secunda secunde, quest. 142, art. 3, argum. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

- ARISTOTELIS. 29. Is, qui deficit, paucitatem est. Lib. 4, Ethic. ad Neoplaton., cap. 3.
- SENECA. 30. Nihil deficit, quod in se reddit. Libro 3, Quasi., cap. 10.
- Videlicet titulus, *Profectus sentent. 49*, 50, 63, 84; *Propositum*, sent. 68; *Virtut. sent. 9*.

DEFINITIO.

- S. ATHANAS. MAGN. *Etimologia*. Dicuntur definitiones, tanquam sint inspectiones rerum, et oculi, quae vim rationis, et qua mente conceperimus, breviter explicent. *De definit.*

Ob id dicta est definitio, quod definit, et abbreviat multitudinem vocum, et prolixitatem orationis decrta. *Ibid.*

- S. ATHANAS. MAGN. *Definitio*. Definitio est oratio brevis rei subjectae naturali explicans. *De definit.*

- CLEM. ALEX. *Definitio* est ejus explicatio, quod animo cogitatur. Libro 8, *Syntat.*

Definitio est oratio, quae rei aliquae proprias amplectit qualitates breviter et absolute. Libro 4, *de Arte Rhetor.*

- CICERO. *Definitio* est oratio, quae quid sit id de quo agitur, ostendit quam brevissime. *de Perfecto oratore.*

- PLATO. *Definitio* est sermo ex genere et differentia compositus. *Syzygia 6, de Definit.*

- S. ATHANAS. MAGN. *Dic. de* Definitionum tria sunt genera, ut pote: quid sit res, ne qua queratur; secundum, quid dicatur, et quod modis intelligatur definitio. *De definit.*

SENTENTIA PATRUM.

- S. ATHANAS. PATRIARCH. 1. Definiri nequit, quod secundum essentiam suam sub significacionem non cedit, ut Deus. Lib. Via duci, cap. 2.

- S. ATHANAS. MAGN. 2. Qui absque definitionum cognitione docere conatur, idem ei, quod caco viator huc illuc obrutus, usuvenit. *De definit.*

3. Difficile definitio est, quod increatum et infinitum est; vel quod non totum, sed aliqua tantum parte cognoscitur. *Prose.*

4. Facile definitio est, quod contractari, et neptius perspicere potest. *Ibid.*

- S. AUGUSTIN. 5. Definitio nihil minus, nihil amplius conti-

- net, quam id quod susceptum est explicandum; alter omnino viliosa est. *De quantit. animar. cap. 23.*
6. Comprehensibilibus rebus et definitio est, et exemplum. Libro 3, *contra Academ.*, cap. 9.
7. Res definitions illustratur. Lib. *Princip. dis- lect.*, cap. 4.
8. Definitionis haec est virtus ut, negando quod non est, hoc quod intendat declarare videatur; et iterum dicendo quod est, id quod proponit evidenter possit ostendit. *Super Psalm. v, vers. 7.*
9. Cujuscunque rei habet aliquis scientiam, ejus etiam dabit definitionem. Lib. 8, *Sermo.*
10. Ex ignorante definitione accidit, ut multe dubitationes oriantur, et deceptiones. *Ibid.*
11. Nihil temere definitamus; que nobis dubia sunt, Deo definita reservemus. *Sup. Tobitam*, cap. 3.

12. Sancta Ecclesia utilius studet nescire quae perseruatur non valet, quam audacter definire quae nescit. Libro 14, *Moral.*, cap. 12.

13. Definitio, per se sit, oportet ut lumen, et salutem definiatur: rei esse comprehendat. Parte 1, lib. 4, *de Trinit.*, cap. 24.

14. Prudente Deo, etiam quod inextricabile est, explicari facile potest. Epist. 158, ad *Herculan.*

SENTENTIA PAGANORUM.

15. Paullus est definitio singularia, quam universitas. Libro 2 *Poster.*, cap. 15.

16. Omnis definitio universis est tempore; medicus enim salutare non cuiuslibet oculo, sed aut omni, aut specie determinato definit. *Ibid.*, cap. 14.

17. Ut in demonstrationibus ratio inveniendi forma, sic in definitionibus dilucidata insit oportet. *Ibid.*, cap. 15.

18. Oportet per genus, et differentias definire eum, qui bene definit. Libro 6 *Topic.*, cap. 3.

19. Cum singula cognoscamus per definitionem, principia definitionem genera sint necesse est, definitorum etiam principia genera esse. Lib. 3 *Metaph.*, cap. 3.

20. Omnis cum a ratione suscipitur de aliqua re institutus, debet a definitione proficiat. Lib. 1, *de Offic.*

21. Ad definitionem pertinet ratio et scientia definiti. 82 *Topicor.*

DEFUNCTORUM SUFFRAGIA.

Vide Suffragia Defunctorum.

- Definitio*. Omnis delectatio est quoddam proprium accidentis, quod consequitur beatitudinem, vel aliquam beatitudinis partem. 1, 2, 4, 2, 2, a, 6.

CICERO.
S. THOMAS
AQUINAS.

- S. ANSELMUS. *Productio*. Quidquid est peccatorum in dictis, in factis, in cogitationibus, non oritur nisi ex illicita delectatione. *Sup. Ep. ad Rom.*, cap. 8.

SENTENTIA PATRUM.

- S. AMBROSIUS. 1. Delectatio sicut serpentine illipso humanis irripit affectibus. Libro 6, ep. 42, *ad Sabiniun.*

2. Corporales delectationes et illecebras hiujus saeculi non vincit, nisi mens que fuerit spiritualis, adhaerens Deo, et se totam a terrena separans. Libro 2, *de Abraham.*, cap. 7.

3. Animus virtus illecebris, totum hominem carnem facit. Sup. 1, *Cor. 5.*

- S. ANSELMUS. 4. Nisi quis repulerit delectationem, delectatio in consensu transiti, etaniam occidit. *De similitud.*, cap. 40.

- S. ANTONIUS. 5. Placit delectatio, et pungit deficitum; flos Veneris rosa est, quia sub eius purpura multi latitanti aculei. Parte 3, tit. 1, *de Matrimonio*, cap. 25.

6. Delectatio tanto est vehementior, quanto conqueritur operationem magis naturaliem. Parte 4, tit. 4, *de Temperant.*, cap. 1.

7. Per delectationem carnalem, efficiuntur homines intemperati, et incontinentes, mortem sibi accelerant, infirmates incurvant, famam perdunt, hostiles denique fiunt. Part. 4, tit. 10, cap. 7, § 2.

- S. ANTONIUS DE FARN. 8. Sicil clavis clavum ejicit, sic timor gehennae delectationem luxurie. Serm. Dom. 2, *Quadrages.*

- S. AUGUSTIN. 9. Quod saluti satis est, delectationi parum est. Libro 10, *Confess.*, cap. 31.

10. Vita, que fructu corporis delectata negligit Deum, inclinatur ad nihilum. *de Vera relig.*, cap. 11.

11. Delectatio est quasi pondus animae, et delectando ordinat animam. *Pros.*

12. Ubi enim thesaurus tuus, ibi erit et cor tuum; ubi delectatio, ibi thesaurus; ubi autem cor, ibi beatitudine aut miseria. Libro 6, *Mustex.*, cap. 41.

13. Grandis res est, ut qui in presenti non habeat quem timeat, vincat quod delectat, cum delectatio tantum possit, ut non solum futura, sed et presentia minime vereatur. *de gaudi. Vel. et Novi Testam.*, quest. 124.

14. Non relinquunt sine dolore, quod cum delectatione relinquent. Serm. Dom. in monte., lib. 4.

15. Delectatio ante concessionem, vel nulla est, vel iam tenuis ut prope nulla sit, cui consentire magnum peccatum est, cum illicita est. *Ibid.*

16. Delectatio perniciosa sequitur cupiditatem, fructuosa charitatem. Super Psalm. ix,

- miti. 17. Ad exquirenda delectationum genera as-
tuti sunt, qui appetentes sunt voluntatem. Lib. 2, *contra Julian.*, cap. 5, Ambros. *de Paradiso*, cap. 12.

18. Inest peccatum, cum delectari; regnat, s. AUGUSTIN. si consensuris. Super *Psalm. 1.*

19. Carnalis delectatio presertim usque ad illicita progrediens, frenanda est, non relaxanda; imperio domanda, non in imperio collocanda. *Ibid.*

20. Precedit quod delectabat, permanxit quod pungit. *Tract. 41*, super *Evang. Ioann.*, de cap. 8.

21. Si multe et magnae delectationes sunt in rebus delectabilibus, qualis et quanta est delectatio in illo, qui fecit omnia delectabilia? *de diligendo Deo*, cap. 18.

22. O quam parva concubitus hora, qua perditur vita eterna! quod ergo emolumentum affer corpori, quodre tribuit lucrum quod tam cito dicit animam ad tartarum? *de Confitu vitor.*, et viri, cap. 21.

23. O quanta iniurias, o quanta perversitas, ut animam, quam Christus suo sacro sanguine redemit, luxuriosus quisque propter unius momenti delectationem libidinis, diabolus pessimus iniurias sue vendit ac tradat. *Prose.*

24. Vere nimium miseranda et plangenda conditio est, ubi cito praterit quod delectat, et permanet sine fine quod cruciat.

25. Sub momento libidinis impetus transit, et permanet sine termino anime infelici opprobrium. *de Honest. mulier.*, cap. 3.

26. Felix anima quae delectationibus delectatur ut turpitudine nulla inquinatur, et veritatis serenitate purgatur. *de Veritate Apostoli*, serm. 4.

27. Quem delectat lex Dei, et sic delectat ut omnes delectationes lascivie vincat, non sibi arroget istam delectationem. *Ibid.*

28. Mortua est, dum calcas, una delectatio, sed vivit altera; et illi dum non consentit, mortificas, cum cooperit omnino non delectari, mortificasti; haec est militia nostra. *Ibid.*, serm. 13.

29. Illecebra circumquaque blandiuntur; delectat te pecunia magnitudo, delectat honoris fulgor, delectat potestus terror. Hom. 13, *Ex spina quoginta Homil.*

30. Quam gravi et perpetua pena punienda erit brevitas delectationis! *Prose.*

31. Delectatio occidit et praterit, vulneravit et transiit, miserans fecit et oblit, infelicem reddidit et reliquit. Serm. 3 de *Nativ.*

32. Homo in omnibus delectatur, pecus vero tantum in duobus delectatur, scilicet in gusto et

tacit, in aliis vero mortaliter quandoque et excitat, sed non delectatur. Serm. 54, ad Frat. in sermo.

S. BERNARDI NUS BENEDICTI.
33. Homo nūquā potest delectari in bono, diligendo malum; nec nūquā delectari in malo, nisi dimitit bonum. Ser. 4, de Regno Dei, parte 2.

S. BERNARDI.
34. Preoccupatum sceleribus desiderat animam delectari sancta desiderat; nec misericorditerunt: vera vanitas ac misericordia spiritualis corporib[us] summa misera; ut pariter sapientia que sursum sunt, et que super terram. Serm. 6, de Ascens.

35. Vicius quidam prati desiderat et delectatio-
ni terrene volare non poterit mente; et cilia retrahit, si forte aliquando subleveretur. Serm. 2, de Vigili. Notit.

36. Intus est quod delectat, qui intus est quem delectat. Ep. 113, ad Sophiam virg.

37. Omne quodcumque delectare possit extra Deum, molestum est. Epist. 111, Ad quendam sanctacionem.

38. Inveniunt curiosi quo delectentur, et non inventant miseris que sustententur. In Apolog. ad Gualtherum, abbat., cap. 8. Sicut.

39. Quid erit in patria, si tanta est copia delec-
tationis in via? In bestiatis.

40. Si in carne delectari, cruciabitis in carne. Libro Molt., cap. 3.

41. Qualquā fuerint oblectamenta mala, tot erunt tormenta diis: nam inde puniuntur, unde delectantur. Ibid.

42. Mors secundū introitum delectationis postea est. De duodecim gradib[us] humilit[er] et regno S. Benedicti.

43. Delectatio carnis per laborem vincitur. Ser. 31, ad Sororem.

S. BONAVENTURA.
44. Cui intellectus perfectio, ibi spiritualis delectatio est. Expos. 2, sup. Psalm. cxviii, cap. 9, vers. 2, art. 3.

45. Delectatio praesens non est vera delectatio, sed deceptio. Super Ecclesiast., cap. 2.

46. Momentaneum est quod delectat, internum quod cruciat. Super Sap., cap. 8.

47. Ubi homo credi invenire delectamentum,

Inveni cruxam: quia omnis delectatio in

presenti aspersa est amaritudine. Serm. 4, Dom. infra oct. Epiph.

48. Exigua dat diabolus in delectatione, mul-

ta dat in punitione. Ser. 7, in die Pent.

49. Nonna hodie gulosi plus de deliciis, avari

plus de dixitibus; lascivi plus de vanis; superbi plus de honoribus quam de Deo delectantur? Ser. 8, de SS. Apostol.

50. Felix est illa anima, quae delectationibus

oblectatur, ubi turpitudine nulla inquinatur, sed veritatis securitate purgatur. Prose.

51. Felix anima, quoniam illa delectat lex Dei, ut omnes delectationes lascivias vincat. In collat. de contemptu sexuif.

52. O anima, erubescere consolari in ebeno, que es de celo; erubescere delectari in imis, quae non potes nisi in summum attinari. In Soliloq., cap. 2.

53. Si mentis delectatio telectatur, et voluntate cum adversis periculis, et in delectationem hu-
morum consentit, etiam in opus extrinsecum non intervallum consenserit, etiam in opus extrinsecum non intervallum consenserit, nihilominus est mortale peccatum. In Speculo anima, cap. 3.

54. Delectatio nescit habere festinum, ubi sic cassionoribus.

mens consolata reflectit, ut nullatenus latenter ejus desiderii denudantur. Super Psalm. xxix.

55. Carnis delectationes metitem bonum vel
metuissimum esse, hominemque bestias reddunt contumeliam. De profeti. monast., art. 10.

56. Cui sunt delectationes tue, quibus haec di-
que impatioris arsis, et arsura jogiter congre-
gasti? Ecce transiunt omnia tanquam umbra,
abierunt oculamenta, et sola in perpetuum op-
probria romanserunt. Romul. 2, ad Romulos.

57. Quando subrepti peccandi delectatio, statim futuri iudicii diei abscondit oblivio. Ibid., lib. 18, cap. 5.

58. Captives post se trahit sensus pestifer et inimicus delecto. Prose.

59. Per oblectationem malorum, ne negligen-
tia proficit culpa, et de luxuria crescit illeccia, et perirent perditio plus delectat. Romul. 2, ad Epiph.

60. Mollo delectat peccare, sed postmodum non delectabit ardore. Ibid.

61. Remandit quod damnat, preferit quod de-
lectat. Ibid., lib. 3, de Pascha.

62. Gustavit Deum, omnis delectatio mundi, s. FRANCIS
videtur amaritudi. In suis opere, oraculo 30, ASSISTAS.

63. Sit tibi studium in Domino Deo tuo delec-
tari, ipse sit tuum glorificare, ipse tua felicitas; ut
nunquam in nulla re nisi in eo, et secundum
eum delectari, ipse sit omnibus lui pauci ob-
lectationisque principium et regula. In Eclat. sup.
Psalm. xxxvi, vers. 4. Delectare in Domino.

64. Quanto magis perficiat quod in iustis de-
lectat, tanto magis receptum est in iustis quo
amplius delectat. Libro 2, de Romis, peccator., cap. 43.

65. Delectationis nimetas seipsum exaurit. GUILDEBERTUS
SER. 20, super Cant.

66. Neququam homo ad pravam delectatio-
nem rugitur, nisi prius per voluntarias mentis

tenebras inferatur. Libro 2, Morul., cap. 13.

67. Sicut minoris cupis est, cum carnaliter

DIOXITUS
CARTHAE.

S. EUSEBIUS
KHESSEN.

meas in delectationem rorifur, sed tamen delectationi suo per spiritum relictur; ita gratio-
ris et plene nequitur est ad peccati illeccram,
non solum delectatione perire, sed etiam con-
sensu familiari. Ibid., cap. 17.

68. Tanto amatores vita mortalis illi arc-
tus inherenter, quanto eos largius delectatio
transitoria voluntatis infundit. Ibid., libro 33.

69. In quantum ad delectationem pientium dicimus, in tantum minus ab illis tempera-
mus. Ibid., lib. 2, cap. 27.

70. Cum mens subigere delectationem circu-
rentrit, plerumque ad perfidias voragine ruit.
Ibid., libro 10, cap. 9.

71. Si quid adiutio culpa delectationis in-
quinat, poena mororis torcat. Ibid., libro 9, cap. 35.

72. Perverse mentis dulcedo, vermis est; quia
inde delectabiliter pascitur, unde per inquietu-
dinem incessanter agitat. Ibid., libro 16, cap. 29.

73. Esse sine delectatione anima iniquum prob-
test; nam aut infinitus delectatur, aut summi, et
quanto sibi studio exercetur ad summi, tanto
magis fastidio torpescit ad infinita; quanto
que aeterea cura inardescit ad infinita, tanto tor-
pore damnabilis frigescit ad summis. Ibid., lib. 18, cap. 8.

74. Delectatio a veritatis intuitu mentis oculis
claudit et vanitatem aperit. Libro 5, in Regum,
cap. 4.

75. In momento transit carnis delectatio, et
brevis quidem hora transgressionis, non tam
peccata penitentia. Ibid., cap. 3.

76. Carnis delectatio mentem, quam inficit,
obscurat, ut claritatem non videat; sed unde in-
ferius delectatur, inde cognitum supernam pati-
tut. Libro 4, Matat., cap. 36.

77. Libenter fugio quod delectat, et nolo vitare
quod cruciat. Ep. 1, ad Demetrium;

78. Placet delectatio, sed priuilegium: rosa est, sed
sub eius purpure multa intenta venefi. Ep. 31, ad
Rufin., ne dulci uarerem.

79. Tota vita nominalis iniqui est delectatio pe-
ccatorum, dulcedo illeccrum et siccitas, quae
amara illi et mortifica posuimus erit. Super
Job, cap. 20, super illud: Panis kjet, etc.

80. Caro presentibus delectatur, et brevibus;
spiritu perpetuis, et futuris. Libro 3, sup. Ep.
ad Galat., cap. 6, in illud: Caro concupiscit ad-
versus spiritum;

81. Ipsa carna delectatio iniquitatem fieri,
nee praeterita juvare potest, nec praesens perma-
nere. Hom. 1, sup. Ecclesiastes, in illud: Panitas
tortillatum, etc.

82. Aliquando clamis noceat, prodesse, credi-
tur quod delectat. Super Regul. sancti Aug.,
cap. 9.

83. Ubi est delectatio tua, ibi est et cogitatio
tua; ubi vero est cogitatio tua, ibi est interioris
hominis habitat. Libro 4, de Area Noe Moral.

84. Tanto anima longius a Deo, qui intus est,
scedit, quanto avidius se ad delectationes exter-
iores effudit. Libro 4 Miscellan., codic. 1, tit.
77.

85. Possima negotiatio est, ubi pro modica de-
lectatione transitoria datur tota gloria paradi-
s. HEGO CARD.

86. Tanto adiutio culpa delectationis in-
quinat, poena mororis torcat. Super Gen., cap. 42.

87. Fideliter quod delectat, latet quod cruciat.
Super Psalm. ix.

88. Delectatio ut coluber a facie blanditur, sed
canda pungit. Ibid.

89. Delectationes carnales non vocande sunt:
delectationes, sed polius illusiones propter duas
causas: primo quia statim post vallet homo non
peccasse; secundo quia per momentaneam delec-
tationem interna incendio obligatur peccator.
Sup. Psalm. xxxvii.

90. Ratio debet ponit inter delectationes carna-
les et spirituales, ut spirituales supra sint, quasi
dominantes; et carnales infra, quasi concubatae
et vilis. Sup. Psalm. cr.

91. Vita praeiudicat delectationem, sed in fine
pungunt per ponere eternae obligationem. Sup.
Psalm. cxvii.

92. Delectatio brevis est, quia nec per momen-
tum satiat. Super Proverb., cap. 6.

93. Delectatio, ubi bona est et spiritualis, valde
bona est; ubi mala est et carnalis, pessima. Super
Isaiah, cap. 36.

94. Difficillimum est contra delectationes belare,
eo quod intusa et contemporanea sunt nobis;
destruit consensum malum, ut malum illum
qui lascivus et delectatio. Sup. Hierem., cap. 1.

95. Gratiam bonum et gloriam dicit anima pro
minima delectatione. Ibid., cap. 28.

96. Delectatio solit esse in concependo, dolor
est in pariendo. Sup. Ep. ad Rom., cap. 3.

97. Nemo potest corum, qui delectantur pre-
sentibus et eadie coelestis ac spiritualis conve-
niens. Libro 2 compunct. cordis.

98. Quid oblectare creditur, temporale est;
quod autem cruciat, eternum est. Ep. 6, ad
Teodor., caput.

99. Qui delectationem refrenat libidinosus sig-
nificans, non transit ad consensum libidinis.
Prose.

100. Cito enim lasciva operi, qui titillanti con-
sensu non accommodat delectationi.

100. Durius impugnatur, qui usque ad consensionem delectationis, et si non usque ad penetrationem, tentatur, quam si qui sola suggestione pro conditione carnis tentantem sollicitatur. Lib. 2, *de Sum. bono*, cap. 39, sent. 9.

101. Si plus obiectat mentem delectatio carnis, quam delectatio castitatis, adiut in homine peccatum regnat: si vero amplius delectat pulchritudo castitatis, jam non regnat peccatum, sed regnat iustitia. *Ibid.*, sent. 17.

LACT. FIRM. 102. Ne oblectentur terre pro magna, aut veris honori habentes te credas, que sunt non tantum fallacia, quia dubia, verum etiam insidiosae, quia dulcia. *De Opere dei*, cap. 4.

S. LEO I. 103. Noxia cordi delectatio est, quam aut turpi lucro pascitur, aut superbia extollitur, aut adulatio latitat. Ser. 8, *de Joyn. septimi manus*.

PETRUS BLES. 104. Cito praeferit quod delectat, et permanet sine fine quod cruciat. Ep. 15, *ad episc. Canoniens.*

105. Nulla delectatio illa est, nisi ubi se dulcedo amoris infundat. *De Amicit.*, cap. 11.

106. Superflua delectatio non usquequaque est omnium homini odiosa, sed multum appetita, multumque a multis amplexata. *Prose.*

107. Sed quousque? modica est, transitoria est; etiam cum esse videtur, non est.

108. Seipsum consumit, seipsum destruit, in se eructat. *Savit. Libro 2, ad Petr. Abbat. Cluniac.*

109. Delectatio est radix peccati, totius honestatis tinea, foies vitiorum, putres dæmonum, vorago animarum. *Ibid.*

S. PETR. DAM. 110. Si nunc Conditor non delectatur in homine, homo postmodum delectari non poterit in Conditore. *Libro 5, cap. 3.*

PET. LOMBARDI. 111. Si dia in delectatione cogitationis teneatur **MAGISTER PECCATUM** est voluntas perficiendi deit, mortale sentent. *est. Lib. 2, dist. 18.*

S. PROSPER. 112. Oblectationes vitiorum omnium, puris delectationibus vincas. *Libro 3, de Vita contempn.*, cap. 17.

S. REMIGIUS. 113. Quandoenam delectatio trahit nos ad libidinem, vel ad aliquod vitium, debemus considerare; quia non sumus nostri, neque nostræ portestate, sed Christi servi sumus. *Prose.*

114. Pulsat corpus delectatione; yult anima consentire! debet rationabiliter anima ad se redire ac dicere: Quid cogitas? quid sustinuis? quo vis ire? non es tu te potestatis, sed Christi ser-

vus es. *Super I. ad Cor.*, cap. 6.

RICH A. 115. Omne oblectamentum in fastidium ver-

S. VICTORE. tit, et omnis delectatio carnis in amaritudinem terminatur. Parte 1, tract. 1, *de Statu inter-*

hom., cap. 10.

116. Veri animas hostes sunt delectationes. Part. 1, *de Benjamin: minore*, cap. 33.

117. Quantum exteriores delectationes quis contempserit, tantum in Deo delectari poterit. Parte 2, *super Cant.*, cap. 40.

118. Qui immoratur delectationibus carnalibus, negligit spiritualia. *Opus. 7, super Pater noster*, Aquinas, petit 6.

119. Nulla delectatio major et suavior, quam in Deo et virtutibus veris ad Dei honorem factis exultare. *Serm. 27, ad Novit. divit.*

120. Trahit cito, tamquam funus, omnis delectatio carnalis; sed non cito transit poma infernalis, quia eternalia. *Ibid.*, ser. 30, divis. 2.

121. Dura est pugna, delectatione resistere; sed diuiri erit poma in aeternis ignibus cruciari. In *Hortul. Rosar.*, cap. 4, sect. 2.

122. Extra Deum omnis delectatio prava, omnia letitia vana est. *Ibid.*, cap. 8.

123. Vincit, pro dolor! delectatio prava mente mundo deditam, esse sub sensibus delicias reputat. *Prose.*

124. Qui autem mundum perfecte contemnit, isti divinam dotedicem veris abremuntationibus promissam non ignorant, et quam graviter in sua delectatione mundus errat et varie fallitur, clarissim vident. *Libro 3, de Imit. Christi*, cap. 20.

125. Delectatio devolutus in precibus, studiosus in libris, virtuosus in virtutibus, humilius in deceptibus, largus in eleemosynis, sobrius in abstinentia, sapiens in sapientia, superbus in honoribus, dives in prædiosis, avarus in pecunias, gulosus in cibis, et potibus, otiosus in fabulis. In *Hortul. Rosar.*, cap. 12, sect. 6.

126. Non est dignus a Deo consolari, qui in transitorio bonis delectatur. *De Discipl. claustral.*, cap. 12.

127. Talis est conditio humana, quod in hoc mundo non possumus vivere sine delectationibus; illi ergo qui non sentit delectationes spirituales, dat se ad delectationes carnales, bestiales, et brutales. *Serm. 6, Dom. 3, Aduent.*

128. O miser! pro modica delectatione bestiarum, que statim transit, non dubitatis smiltem gloriam, et incurvare ponam æternam. *Serm. 4, Dom. 2, post Pasch.*

129. Abominatio est ante Deum, omnis carnis delectatio. In *Sentent. in fine positiv.*, sentent. 69.

SENVENT. PAGANORVM. 130. Nulla res eadem ex eo nos semper delectat, quia non est simplex nostra natura, sed inest ei aliquid aliud, quo corruptibile sumus. *Lib. 7, Eich. ad Nicomach.*, cap. 14.

131. Nilib me præter conscientiam delectabit. *Lib. 15, ep. 44.*

132. Quid tam absurdum est, quam delectari multis rebus inanibus; animo autem virtute prædicto non delectari? *De Amicit.*

Vide etiam titulus, *Compunctione*, sent. 13; *Diabolus*, sent. 126; *Diviliz.*, sent. 46; *Locut.*, sent. 20; *Meretricium*, sent. 33; *Resurreccio a peccato*, sent. 65; *Viso Dei*, sent. 57.

HUGO A. S. VICTORE. *Definitio.* Delicatio est cibi, aut potus lauti, deliciosi, et cari ultra statum et necessitatem appetit. *De Fruct. carnis et spirit.*, cap. 9.

Delicia sunt corporalis illecebratio cum quada superfluitate usurpatio. *Ibid.*, cap. 10.

S. AMBROSIUS. 1. Corpus quod illecebrat diligit, aversatur animas virtutes, abuminatur imperium, refutat virtutem disciplinas. *Libro 1, epist. 4, ad Irenaeum.*

S. ANTONIUS. 2. Delicias flagella repellunt. *Parte 4, tit. 3, cap. 7, § 2.*

S. ANTONIUS DE PAUVA. 3. Cum miser homo afflitus divitias, se dilatat in delicias. *Ser. Dom. infra octav. Nativit.*

4. Dives purpuratus, quia hic sepolitus fuit in delictis, postmodum sepolitus est in penis inferni. *Serm. Dom. 6 post Pascha.*

5. Luxurioso delicias carere maxima pena est. *Ser. Dom. 2 post Trin.*

6. Divitiae discolorunt, deliciae enervant. *Ser. Dom. infra octav. Nativit.*

S. AUGUSTIN. 7. Si delice seculi huius breves et sordidae sic amantur, quanto vehementius futuri seculi gaudia pura et infinita querenda sunt? *Ep. 138, ad Clerum.*

8. Verius alio jucundius est gaudere hominem de bona conscientia inter molestias, quam de malis inter delicias. *De Catech. rubidus*, cap. 16.

9. Omnes deliciae homini conversi in hac vita nondum sunt in re; sed ipsa spes tam certa est, ut omnibus huius seculi delicias præponenda sit. *Super Psalmum lxxix, in principio Prefationis.*

10. Quis cum sane sensu pro unius dici delictis, centum annorum ponam eligere? *De Tripli habiliac.*, cap. 3.

11. Difficile est ut, in deliciis viventes, mundum cor habeant. *Ser. 2 Dom. 24 post Trin.*

12. Deliciae et epularum varietas fomenta sunt luxurie. In suis *Proverbis*, *verbo Delicia*.

13. Mens assuetu deliciis, non exculta disciplina sarculo, multas contrahit sordes. *Epist. 132, ad Innocentium papam.*

14. Deliciae et epularum varietates, fomenta avaritiae sunt. *Ibid.*

32. Tolle epularum et libidinis luxuriam, nemo queret delicias; quarum usus aut in vepre, aut sub ventre est. *Ibid.*

33. Diversa post mortem timent loca, miseris et deliciis; miseria delicio, delicia miseria commutentur. Ep. 2, ad Pamphag.

34. In consummatione mundi, prateriarum delicarum recensit, erit materia cruciatum. Libro 8, super *Isaiam*, cap. 21, super illud: *Lugii vindicta, etc.*

35. Quodquid mundum nature excedit, delicias despiciatur. Super I, ad *Tim.*, cap. 5, in illud: *Quis in deliciis est vivens.*

36. Delicias mundanas nec gestatae transirent, nec possidentes decresserunt, nec salientes iudicium gerunt. Super *Psalm.* xxiv, cap. 3.

37. Tot ferulae habitant homo in penis, quot debuit haec in discursu. Sup. *Isaiam*, cap. 49.

38. Nihil aliud est in deliciis praeter fraudem et decimationem: nam hunc voluptas et gloria, tum ornatus et pompa, horumque similia, plantas mala quoniam sunt, nullum circuitum rerum continentia. Homil. 45, super *Math.*, *Oper. perfect.*

39. Deliciae spissae sunt; tu harum turbulentes, non sentis; sed qui precul inde absunt, non ignorant, quam vehementius omnibus stimulis pungunt delicias, se multi magis, quam una sollicitudine tabescunt animos. *Ibid.*

40. Quemadmodum acuti yeres undecimque rupratus aliqui constringunt, manus cruentant; eodem modo delicias perdigunt, manus capiunt; omnis similes membris officiant. *Ibid.*

41. Delicus sanguis catus surripit, delicias sensus obtunduntur, delicias cogitato retardatur, delicas citius mens tenetibus oducitur, delicias demum corpus dissolvit. *Ibid.*

42. Ad eos perniciosos deliciarios lascivis est, ut etiam irrationalibus pestifera sit. *Ibid.*

43. Diabolus nemo magis amans est, quam qui delicias meandatur; hic fons, hac mater, atque origo viliorum omnium est. *Ibid.* Hom. 53.

44. Quid deliciarios hanc foeditatem mali non induit? sius ex hominibus fecit, imo vero multo peiores. *Ibid.*

45. Quisquis totus agit dies in deliciis, sub diaboli tyrannidem redactus est. *Cone. I, de Lazarus mendico.*

46. Nihil est certe, nihil est delicias pernicio-sus; solent enim delicias ad numinis oblivionem adducere deliciarios. *Ibid.*

47. Qui in deliciis est, innumeras habet difficultates; etiam si facile ei quasi ex frontibus ipsi commoda affluant, etiamen formidat mala, que ex delicia venunt, ex futuri incertitudinem. Hom. 16, sup. *Acta Apost.*

48. Quae ex deliciis sint gravis, nullus ignorat duplex bellum est, corporis et anime; duplex hyems, duplexes morbi. Et non hoc solum, sed etiam quod insanables et magnas effervent hanc calamitatem. *Ibid.*

49. Tempus belli tempus certaminis est, ut autem sedes in deliciis. *Ibid.*, hom. 27, in *Moral.*

50. Nihil inutilius homini, qui omnis tempus in deliciis consumit. *Ibid.*, homil. 35, in *Moral.*

51. In ipsis deliciis nihil ita fructu carens est, ut delice agere. *Ibid.*

52. Delicias sunt non turpiter quid loqui, sed quod honestum ac grave sit; pro natura capti satari, non disrupti. Serm. 24, sup. *Ep. ad Rom.* in *Moral.*

53. Qui in deliciis est, nihil melius se habet, quam qui in nullis est delicias, immo peius. Homil. 27, sup. *I. Cor.*

54. Ex deliciis risus intemperativus, verba immodesta et lena exilia proveniunt. *Ibid.*

55. Deliciarum finis, corpora est pinguedo,

eructationes crebre datum, minimum sternor ac sordidum, cayida gravamen, carnis mollescit, fibris et dissolutio. Serm. 12, sup. *Ep. ad Ephes.*

56. Ab his perorsus est Christus, tanique commodi sui gratia ad avertendam tempestatem, que te occupabat: passus est, et in deliciis? *Ibid.*, serm. 17, in *Moral.*

57. Qui in deliciis vivunt, brutis sunt peiores. Serm. 7, sup. *Epist. ad Pau.*, in *Moral.*

58. Revera sunt lacrymis digni, qui deliciantur. *Ibid.*, serm. 13.

59. Post delicias noscitur cecitas Hom. 1, in *Colas.*

60. Delicis mortis anteriores sunt ei mortis aterne. Homil. 13, sup. *I. Timoth.*

61. Quanto corous pinguedine crassitudineque delicias distenduntur, tanto anima extenuatur magis atque imbecillius fit, etiamq; oblitus atque sepeficit. *Ibid.*

62. Delicias aliquas sobrietas nequam possunt in eodem habuisse domitio. *Ibid.*

63. Quemadmodum vesta ac perpetua umbra dominas radios solis numquam siestivum sui fulgoris ostendere; ita deliciarum evaporationes crebrum non secus quam scopolum nacte, illudque crassa nube tegentes, non permittunt libere usquam se intendere, verum in tenetibus detinent cum, qui sic puer miserabiliter affectus. *Ibid.*

64. Nihil vel loqui, vel audire convenienter potest delicias obessa anima; efficit namque molles, ignava, imbecillis, illiberalis, timida, interdum vere ondante, assentatione imperita plena, indigitatione, vacuidia, malorum omnium re-

ceptaculum, bonis, virtutibusque omnibus desti-tuta. *Ibid.*

65. Nihil muliere delicia dedita turpis. Hom. 54, ad *Popul. Antioch.*

66. Cum delicias vagantes es, considera volup-tatis momentum, et clamorem, exigitudines, ini-firmitates, et contemptus delicias. *Ibid.*

67. Ya delicii? animum pase. *Ibid.*

68. Tempus est belli, tempus certaminis, tu vero sydes in deliciis? *Ibid.*

69. Delicia sum absurdarum occasio cupidita-tum. *Ibid.*

70. Parum est vita nostra medium, quod cum sensu deliciae uti valeat. *Ibid.*, hom. 57.

71. Nihil diabolo tam gratum quam deliciae. *Ibid.*, Hom. 71.

72. Bestia quaedam difficilis et intractabilis delicio sum: neque scorpius, aut vipersa in viscerabus nostris inhaerescunt, ita perpetuo nos vexare, ut hoc deliciarum cupidas, omnia overit, omnia consumit. *De Prudent.*, orat. 6.

73. Deliciae huius seculi, merecuntur impensis aquae obsecracionis est; cuius facies feda, horrida, aspera, amara, crudelis, et deceptrix est. Homil. *Quia nemo leditur, etc.*

74. Majores nos in dies futore imploramus, cum delicias magis instamus. Hom. 43, sup. *I Tim.*, in *Moral.*

75. Aegritudines ex eo sunt, quod corpus delicias multis mollescit redditum. Hom. 29, sup. *Epist. ad Hebr.* in *Moral.*

76. Non tantum voluptatum habent delicias, quanta difficultates atque molestias. *Ibid.*

77. Temporalibus delicias illaqueant animus humanus, et corpori manipulatus, aeterna morte damnatur. *De ira Dei*, cap. 23.

78. Nonne omnem tempus viles huius, quo delicias frui videamus, quasi noctis unius somnis est ad aeternitatem comparationem? *De ligno cito*, *De fide*, cap. 5.

79. Hodie in deliciis nutritur, et tota ad carnis delicias se relaxat juvenis nostra. Ep. 81, in *Jam.*, *Archidio.*

80. Non posset anima cohabitans cum prudentia, et coniuncturans habens cum sapientia, frui delicias corporis. Libro 6 *De lictor.* *memorabit.*, cap. 1.

Vide etiam tit. *Adversitas*, sent. 10; *Divisa*, sentent. 66; *Gemina*, sent. 29; *Judicium extrem.*, sent. 06; *Luxuria*, sent. 104; *Natura*, sent. 43; *Nutrimentum*, sent. 30; *Ornatu*, sent. 69; *Olim*, sent. 72; *Pax Christi*, sent. 26; *Pastor*, sent. 70; *Ponititia*, sent. 100; *Reliquiae*, sent. 10, 111, 112; *Reliquiae*, sentent. 41; *Spectaculum*, sent. 28; *Virtus*, sent. 215.

81. Non debet virtutis sectatorum vita delicata. *De Somnis.*

82. Moderata jucunditas, a Deo est; supervana delicia, a diabolo sunt. Super *Psalm.*, cap. 17.

83. Mollescere paucorum, labes est plurimorum. Lib. 7, *de Gubern. Det.*

84. Omnis fruens divitiarum, in iuu est posi-

tionem, bonis, virtutibusque omnibus desti-tuta. *Ibid.*

85. Immoderata delicia rationem obrunt, et TRALASSIUS efficiunt ut in corpore, tangam in aliquo sepulcro jacet. Super I, ad *Tim.*, cap. 5.

86. Non oparet probum Christianum mollia THEOPHILUS TUS. gestare; quis qui delicias servit, fit postea remisus. Super *Math.*, cap. 11, in *Ibid.*: *Quid existit videre?* hominem, etc.

87. Omnes deliciae mundane sunt vanae sunt, aut turpes: spirituales vero deliciae sole jucundae et honestae, ex virtutibus progaunt, et a Deo puris mentibus infuse. Libro 2, *de Imit. Christi*, cap. 10, sect. 1.

88. Delicias corporales non solum illas putatio, IN VIT. PATH.

89. Delicias corporales non solum illas putatio, PLATO.

90. Delicias corporales non solum illas putatio, PLINIUS II.

91. Nihil delicate, nihil molliter est faciendum. SENEXCA.

92. Male mihi esse malo, quam moliter: qui mollescit vivit, malus est. Ep. 82.

93. Delicati timent mortem, cui vitam suam ferre similem. *Ibid.*

94. Simplici cura constat necessaria, in delicas laboratur. Epist. 90.

95. Magnam vita partem facit tillatio corporis. Ep. 92.

96. Id actum est ab illo mundi conditore, qui nobis vivendi iura descripsit, ut salvi essemus, non deliciati. *Prose.*

97. Ad salutem omnia parata sunt, et in prom-pitu; delicias vero omnia misere ac sollicito com-parantur. Ep. 119.

98. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

99. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

100. Turpe est exterius periculis, domesticis delicias emere. Libro 6 *De lictor.* *memorabit.*, cap. 1.

101. Vide etiam tit. *Adversitas*, sent. 10; *Divisa*, sentent. 66; *Gemina*, sent. 29; *Judicium extrem.*, sent. 06; *Luxuria*, sent. 104; *Natura*, sent. 43; *Nutrimentum*, sent. 30; *Ornatu*, sent. 69; *Olim*, sent. 72; *Pax Christi*, sent. 26; *Pastor*, sent. 70; *Ponititia*, sent. 100; *Reliquiae*, sent. 10, 111, 112; *Reliquiae*, sentent. 41; *Spectaculum*, sent. 28; *Virtus*, sent. 215.

102. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

103. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

104. Delicati timent mortem, cui vitam suam ferre similem. *Ibid.*

105. Simplici cura constat necessaria, in delicas laboratur. Epist. 90.

106. Id actum est ab illo mundi conditore, qui nobis vivendi iura descripsit, ut salvi essemus, non deliciati. *Prose.*

107. Ad salutem omnia parata sunt, et in prom-pitu; delicias vero omnia misere ac sollicito com-parantur. Ep. 119.

108. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

109. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

110. Turpe est exterius periculis, domesticis delicias emere. Libro 6 *De lictor.* *memorabit.*, cap. 1.

111. Vide etiam tit. *Adversitas*, sent. 10; *Divisa*, sentent. 66; *Gemina*, sent. 29; *Judicium extrem.*, sent. 06; *Luxuria*, sent. 104; *Natura*, sent. 43; *Nutrimentum*, sent. 30; *Ornatu*, sent. 69; *Olim*, sent. 72; *Pax Christi*, sent. 26; *Pastor*, sent. 70; *Ponititia*, sent. 100; *Reliquiae*, sent. 10, 111, 112; *Reliquiae*, sentent. 41; *Spectaculum*, sent. 28; *Virtus*, sent. 215.

112. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

113. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

114. Delicati timent mortem, cui vitam suam ferre similem. *Ibid.*

115. Simplici cura constat necessaria, in delicas laboratur. Epist. 90.

116. Id actum est ab illo mundi conditore, qui nobis vivendi iura descripsit, ut salvi essemus, non deliciati. *Prose.*

117. Ad salutem omnia parata sunt, et in prom-pitu; delicias vero omnia misere ac sollicito com-parantur. Ep. 119.

118. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

119. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

120. Turpe est exterius periculis, domesticis delicias emere. Libro 6 *De lictor.* *memorabit.*, cap. 1.

121. Vide etiam tit. *Adversitas*, sent. 10; *Divisa*, sentent. 66; *Gemina*, sent. 29; *Judicium extrem.*, sent. 06; *Luxuria*, sent. 104; *Natura*, sent. 43; *Nutrimentum*, sent. 30; *Ornatu*, sent. 69; *Olim*, sent. 72; *Pax Christi*, sent. 26; *Pastor*, sent. 70; *Ponititia*, sent. 100; *Reliquiae*, sent. 10, 111, 112; *Reliquiae*, sentent. 41; *Spectaculum*, sent. 28; *Virtus*, sent. 215.

122. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

123. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

124. Delicati timent mortem, cui vitam suam ferre similem. *Ibid.*

125. Simplici cura constat necessaria, in delicas laboratur. Epist. 90.

126. Id actum est ab illo mundi conditore, qui nobis vivendi iura descripsit, ut salvi essemus, non deliciati. *Prose.*

127. Ad salutem omnia parata sunt, et in prom-pitu; delicias vero omnia misere ac sollicito com-parantur. Ep. 119.

128. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

129. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

130. Turpe est exterius periculis, domesticis delicias emere. Libro 6 *De lictor.* *memorabit.*, cap. 1.

131. Vide etiam tit. *Adversitas*, sent. 10; *Divisa*, sentent. 66; *Gemina*, sent. 29; *Judicium extrem.*, sent. 06; *Luxuria*, sent. 104; *Natura*, sent. 43; *Nutrimentum*, sent. 30; *Ornatu*, sent. 69; *Olim*, sent. 72; *Pax Christi*, sent. 26; *Pastor*, sent. 70; *Ponititia*, sent. 100; *Reliquiae*, sent. 10, 111, 112; *Reliquiae*, sentent. 41; *Spectaculum*, sent. 28; *Virtus*, sent. 215.

132. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

133. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

134. Delicati timent mortem, cui vitam suam ferre similem. *Ibid.*

135. Simplici cura constat necessaria, in delicas laboratur. Epist. 90.

136. Id actum est ab illo mundi conditore, qui nobis vivendi iura descripsit, ut salvi essemus, non deliciati. *Prose.*

137. Ad salutem omnia parata sunt, et in prom-pitu; delicias vero omnia misere ac sollicito com-parantur. Ep. 119.

138. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

139. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

140. Turpe est exterius periculis, domesticis delicias emere. Libro 6 *De lictor.* *memorabit.*, cap. 1.

141. Vide etiam tit. *Adversitas*, sent. 10; *Divisa*, sentent. 66; *Gemina*, sent. 29; *Judicium extrem.*, sent. 06; *Luxuria*, sent. 104; *Natura*, sent. 43; *Nutrimentum*, sent. 30; *Ornatu*, sent. 69; *Olim*, sent. 72; *Pax Christi*, sent. 26; *Pastor*, sent. 70; *Ponititia*, sent. 100; *Reliquiae*, sent. 10, 111, 112; *Reliquiae*, sentent. 41; *Spectaculum*, sent. 28; *Virtus*, sent. 215.

142. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

143. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

144. Delicati timent mortem, cui vitam suam ferre similem. *Ibid.*

145. Simplici cura constat necessaria, in delicas laboratur. Epist. 90.

146. Id actum est ab illo mundi conditore, qui nobis vivendi iura descripsit, ut salvi essemus, non deliciati. *Prose.*

147. Ad salutem omnia parata sunt, et in prom-pitu; delicias vero omnia misere ac sollicito com-parantur. Ep. 119.

148. Deliciarum finis, corruptio. Sent. 65.

149. In delicia positus certum est, quod ignorare impotentes. SEXTUS.

150. Turpe est exterius periculis, domesticis delicias emere. Libro 6 *De lictor.* *memorabit.*, cap. 1.

151. Vide etiam tit. *Adversitas*, sent. 10; *Divisa*, sentent. 66; *Gemina*, sent. 29; *Judicium extrem.*, sent. 06; *Luxuria*, sent. 104; *Natura*, sent. 43; *Nutrimentum*, sent. 30; *Ornatu*, sent. 69; *Olim*, sent. 72; *Pax Christi*, sent. 26; *Pastor*, sent. 70; *Ponititia*, sent. 100; *Reliquiae*, sent. 10, 111, 112; *Reliquiae*, sentent. 41; *Spectaculum*, sent. 28; *Virtus*, sent. 215.

DERISIO.

S. ANTONIN. *Definitio.* Derisio est actus praeципue locutionis, quo quis intendit ad erubescendum et confusum alium inducere. Parte 2, tit. 6, de *Gula*, cap. 7.

CASSIODORUS. *Derisus vox est confusa bellicis insultationem suam immoderata hilaritate denuntians. Super Psalm. xxiij, vers. 48.*

HUGO CARD. *Deriso. Tria sunt genera derisionum: fit deriso per verba; fit deriso per nutus; fit deriso quando bonum improprietat, et vocatur ironia. Sup. Psalm. xxxi.*

S. AUGUSTIN.

1. Christus irrisus est in Cruce, et ipsam crux suam in qua irrisus est, jam fixit in frontibus Regum. Super *Psalm. lxxv.*

2. Nihil superius est negroto, qui deridet mendacium suum. Sup. *Psalm. cxiij*, vers. 4.

3. Volens retinere sanitatem, nullus irridet infirmatorem. In suis *Proverb.*, verbo *Votum*.

4. Joculatori improphanes digni sunt suspendi. *Prose.*

5. Quid est joculator male improphanus? animal homicidum secum portans. In Epist. de *Cura et regim. rei familiaris*.

6. Stultorum consuetudo talis est, ut illos magis irrideant, quos bonus morbus studere cognoscunt. Sup. *Psalm. xxviii*, vers. 12.

7. Qui honestis occupatos laboribus irridet, diabolus ministrum se facit, solestaque ejus voluntati obsequens, gaudium quod dei servis preparatum est, deriperet. *De recta pendi ratio*, cap. 17.

8. Qui procula irridetur, non est exauditus. Sup. *Job*, cap. 12, in illud: *Qui deridetur ab animo, etc.*

GLOSS. INT. *Gravissimum est illum, qui neminem lauit, esse aliorum indumentum. Ibid.*

S. BERNARD. *Sanctus et verus minister Christi, eti a malis ridetur, conculari non potest, quia mente fixus in celo manet. Sup. *Matth.*, cap. 5, in illud: Et concutetur ab hominibus.*

11. Cum deriso contra cupidos nascitur, profecto milibus virtutis meritum in derisione generatur. Lib. 10, *Moral.*, cap. 13.

12. Illum facit humana desiderio Deo proximum, quem a humanis pravitatis vita imponita servat alienum. *Ibid.*

13. Timendum est ne etiam nobis cadentibus surget, qui a nobis statim desiderat; quavis stare jam non noverit, qui non stantem noverit irridere. *Ibid.*, lib. 23, cap. 8.

14. Lingua irrisoria mordaciter laudit, am-

cis praesentibus blanditur, de absentibus alloquitur, et quasi de tali astutia lectatur. Lib. 4, in *Registro*, indit. 43, cap. 58, ep. 14, ad *Jean. episc. Ravennae*.

15. Difficile evadit opprobia, cui est amica jus. s. LIEBENTH. *Prose.*

16. Si quis enim pie vivere voluerit, iniqui protinus irrisione blasphemant. In *Regulo*, cap. 19, de *Lauda et detrac.*

17. Vir sanctus etiam irrisus, a charitate non cessat. Super *Tobiam*, cap. 2, in illud: *Increpatu- bat eum*.

18. Animus fortis et constantis est, posse obliu- s. JOANNES tari derisoribus. Hom. 23, sup. *Cen.* CHYRSOST.

19. Magnorum est, pati suis esse Iudibrio. S. JOAN. CLIM. Grada 25.

20. Irriso tanto gravius est peccatum, quanto *JOAN. TRITH.* major reverentia debetur personae, que illud-
tum. In cap. 7, *Regul. S. Bened.*, grad. 10.

21. Qui ad perfectionem tendere debet, ab omnini irrisione se faciat alienum. *Ibid.*

22. In alterius infortunio ne rideas, ne a qui- s. NILUS bus non vallis ridearis. *Parvus*, 136. AEG. MART.

23. Maxima a fidibus viris non illi irridere- SALVIANUS. debent, qui se irridenti volunt. Libro 8, de *Gua- bern. Det.*

24. Non invida, sed miseratione dignus est, s. ZENO. quia illuditur. *Serim. de Livore*. EPISC. MART.

25. Irriso paginorum. ARISTOTEL. cap. 3.

26. In rebus severis non est jocandi locus. CICERO.

27. Si quando fatuo delectari volo, non est mihi longe querendum, me rideo. Ep. 30.

28. Aut ridenda omnia, aut flenda sunt. Lib. 2, de *Itin.* cap. 10.

29. Nondum es felix, si te turba non deri- sive. *De Moribus*.

30. Nondum felix es, si nondum te turba deri- sive. *De recta pendi ratio*, cap. 27.

1. Nihil gravius quam errantem a Deo deser- s. AMBROSIUS. ut se revocare non possit. *Prose.*

2. Quia, cum Deus desertor hominem, ingruit diabolus, ita ut prescriptetur homo et in graviora proibatur. Lib. 2, de *Cin. et Abel*, cap. 9.

3. Nulnum deserit Deus, nisi ille prius deser- s. ANTONIN. Deum. Part. 2, gl. 3, cap. 11, § 2.

4. Te nemo, Deus noster, omittit, nisi qui di- s. AUGUSTIN. mitit; et qui dimittit, quo it, aut quo fugit.

ni a te placido ad te iratum? Lib. 4 *Confess.*, cap. 9.

5. Homo Deo sibi presente illuminatur, absente autem continuo teneturbat; a quo non locorum intervallis, sed voluntatis aversione disceditur. Lib. 8, de *Genes. ad litt.*, cap. 12.

6. Anima, Deo deserente, moritur. Lib. 4, de *Trin.*, cap. 3.

7. Magni hominis miseria est cum illo non esse, sine quo non potest esse; in quo enim est, procul dubio sine illo non est, et tamen si ejus non meminit, eumque non diligit, cum illo non est. *Ibid.*, lib. 14, cap. 12.

8. A nullo quolibet homine recedit Deus, nisi prius ipse homo ab eo recedat. *Desolatus docum.*, cap. 54.

9. Mors anime fit, cum eam deserit Deus; si- cuit corporis, cum id deserit anima; ergo utriusque rei, id est totius hominis mors est, cum uniuersa, a Deo deserta, deserit corpus. Lib. 13, de *Civit. dei*, cap. 26.

10. Tanto magis quisque deserit Christum, quanto magis diligit quod improbat Christus. *Ibid.*, lib. 21, cap. 27.

11. Tale bonum est Deus, ut nemini cum de- s. ZENO. serent bene sit. *de Natura boni*, cap. 7.

12. Prevaricatorum legis lux deserit veritatis, qua desertus fit cœsus. *de Natura et gratia*, cap. 22.

13. Non est ullus ulli medius locus ut possit esse. nisi cum diabolo, qui non est cum Christo. *de Peccat. meritis et remissione*, cap. 28.

14. Penitus extra Deum est quisquis, dum tempus est, corrigi noluerit. Sup. *Psalm. vi*, vers. 7.

15. Quanta miseria est longe esse ab eo, qui ubique est. Sup. *Psalm. xcix*, in fine *Præf.*

16. Non regnibus longe est quisque a Deo, sed affectibus. *Amen Deum?* prope es; odisti Deum? longe es; uno loco stans, et prope es, et longe es. Sup. *Psalm. lxxxiv*, vers. 10.

17. Christus tanquam homo a lapidis fugit, sed ut illis a quorundam lapides cordibus Deus fugit. *Tract. 43*, sup. *Evang. Joan.*, de cap. 8, in illud: *Tulerunt lapides ut jaceren in eum*.

18. Sic ut expirat corpus cum animam emittit, ita exprimat anima cum Deum amittit. *Prose.*

19. Deus amissus mors animus est, anima emis- sio mors corporis; mors corporis necessaria, mors anima voluntaria. *de Verbis Dom.*, serm. 6.

20. Qui conversum liberat, punit aversum *Ibid.*, serm. 54.

21. Deus in nullo actu animam desertit sive pena, sive paenit. *de Quant. animar.*, cap. 36.

22. Non descessit anima a Deo, ut deserret

illum; sed ut deseretur, deseruit. Lib. 13, de *Civit. dei*, cap. 13.

23. Non deseritur amor, si ipse non deserat. Lib. 4, *Confess.*, cap. 11.

24. Fluctuant et gubernabat me; ibam per viam scilicet latam, nec deserbas me. *Ibid.*, 16.c.s.

25. In eodem opere male, diabolus suggerit, homo consentit. Deus deserit. Lib. 23, contra *Fautum*, cap. 9.

26. Si desiris cum qui te fecit, et amas illa quae fecit, deserte illo qui te fecit, adulter es. Hom. 38, ex *Bonif. quinq.*, cap. 5.

27. Non nos deserit fons, si non deseramus fontem. *Tract. 32*, sup. *Joan.*

28. Cum times Deum, ne deserat te præsentia ejus, amplectaris eum. *Tract. 9*, sup. *Ep. Joan.*

29. Deus non deserit, si non deseratur. *de na- tura et gratia*, cap. 26.

30. Acerbisimus crucifixus apud eos, qui men- s. BASILIUS. tre prediti sunt, est a Deo sejungi. Apud D. Joan. MAGNUS. Damasc., lib. 1, *Paral.*, cap. 12.

31. Menter quam divinum auxilium deserit. S. BERNARD. quecumque tentatio impetraret, subverit. *Serm.* 2, sup. *Solit. Regina*.

32. Mens, qui ignorat abscessum Spiritus sancti patet seductioni. *Serm. 17*, sup. *Cont.*

33. Il eam et reddit Spiritus ille, et qui stat eo tenetere, deserente cadaut necesse est. *Ibid.*

34. Animus a Deo derelicta, reverti plerunque cupit, et non potest; tanta est in reditu difficultas. *Serm. 84*, sup. *Cont.*

35. Si Christum elongari contigerit, erit pigranti anima et laboriosior et periculosis via, dum nec odore recreari, nec certa possit agnoscer vestigia longius abeuntis. *Ep. 341*, ad *mo- nachos S. Bertini*.

36. Deus fidelis socius est, nec deserit speran- ter in se, nisi ipse prior deseratur. *Lib. Medi.*, cap. 7.

37. Sicut separatio a fonte vita, mors est eius. RONAVENT. damnatio gaterna; sic conjunctio cum illo est vita aeterna. *Sup. Luc.*, cap. 18, in illud: *In seculo futuro vita aeterna*.

38. Tanto est homo a Deo longius, quanto in virtute profundius. *Serm. 3, Dom. 2, Quadrig.*

39. Illi toties Christum vendant, qui quolies ipsum pro aliquo temporali relinquunt. *Serm. 4*, *Dom. 5, post Pent.*

40. Si amarum malum est reliquise amicum, vel oculum, in infinitum amarus et confusius est? relinquere Deum. *Serm. 1, Dom. 12, post Pent.*

41. Tantum bonum est Deus, ut nulli bene sit, qui ab eo recedit. In *Centilog.*, parl. 1, sec. 33.

42. Amator mundi hujus, quanto amplius bei-

- obliviscitur, tanto plus a Deo derelinquitur. In *Collat.*, de *Contemptu saeculi*.
- CASSIODORES.** 43. Tantum uniusquisque a divinitate repellitur, quantum ejus peccata cumulantur. *Prose.*
44. Quantitas enim deficit, mensura repudii est; dum tantum a Deo reus longior redditur, quantum numero criminis dilatatur. *Super Psalm.* v, vers. 15.
45. Sicut beati rebluntur, ad quos propilis respicit Deus; ita infelices sunt, a quibus avertitur. *Sup. Psalm.* x.
46. Ita auctor iustitiae non potest illos derelinquere, qui eis eligunt propicia complore. *Sup. Psalm.* XXXVI, vers. 29: *Non derelinquet sanctos suos.*
47. Necesse est homini dolor et tribulatio subsequatur, ut auctoritate salutis reliquise noscitur. *Sup. Psalm.* cxi, vers. 39.
48. Famulae nos virtus divina non deserit. *Sup. Psalm.* cxviii, vers. *Memento mihi, etc.*
49. Dominus derelinquit illos, qui spem suam aut in propria virili, aut in aliorum hominis presumptionis posuerunt. *Sup. Psalm.* XXXIX, vers. ult.
50. Ab anima peccatrice Deus majori spatio elongatus, quam id quo cultus a terra distat, et orientis ab occasu. *Epist. ad Augustin.* *demarcatum* *De Hieronymi.*
51. Quisquis extra rectam fidem conversationem mundatorum Iesu fuerit, sine Deo est. *Sup. II Cor.* cap. 1.
52. Initium desertiones hominis, est recessus ab humilitate; qui autem a Deo deseritur, ab improbo spiritu praeoccupabit. *De Recta vivendi ratione*, cap. 4.
53. Nemo estimet se a Deo deseriti, cum traditur tentationis. *Hom. in Iohann.*
54. Justo deseritur a Deo, qui deserit Deum; et quia homo deservens Deum, peccat; deservens peccatores Deum, justitiam servat. *Liber.* i, ad *Monach.* cap. 13.
55. Magnum est malum, a luce veritatis deserit. *Sup. Psalm.* x.
56. Quem vident homines calamitatis fatigatum, putant a Deo desertum. *Sup. Psalm.* LIX, in illud: *hunc derelinquit eum.*
57. Nulla major dementia, quam Deum vivum deserere, et mortuis deserire. *Sup. Sapient.* cap. 14.
58. Cum ab auctore relinquimus, nec ipsa utilitatem destitutio nostra damnam sentimus. *Prose.*
59. Quo enim longe nos Conditor deserit, eo mens nostra insensibiliter obdurescit, nulla qua Dei sunt, dicit, nequam superans concupiscentia.

**4. CYRILLUS
HIEROSOL.****5. EPIPHANIES
ALEX.****6. EPHEM.****7. EUSEBIUS
ENIUS.****8. FULGENT.****GLOSS. INT.****GLOSS. ORB.****9. GREG. MAG.**

- quantum lugenda est, nescit. *Lib.* 9. *Moral.*, cap. 42, sup. illud Job, 10: *Reverrusque mirabiliter me crucias.*
60. Quien Dens liberare noluit, deserendo percussit. *Ibid.*, lib. 25, cap. 12, sup. illud Job, 34: *Nostri enim opera corrum.*
61. Nunquam Deus mentem deserit, quae in peccatis se veraciter agnoscit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 3.
62. Accessus recessusque Dei a mente nostra minime cognoscitur, quoque rerum alternationis finis ignoratur; quia et de tenebris incertum est, si non probet, aut trucidet. *Prose.*
63. Et de donis nequamque comprehenditur, utrum his desertos remunerent; an in via mutant, ut ad patriam perducant. *Ibid.*, lib. 9, cap. 7.
64. Qui indicante Deo in malitia sui excitate rebluntur, quasi intra semelipsum clauduntur, ne cayent locum inventari, quem invicare minime merebatur. *Ibid.*, lib. 11, cap. 5.
65. Nihil sumus si a Conditoris nostri protectione deseremur; que nimis protecio minus necessaria creditur, si semper habetur, sed ut inter plerumque subtrahatur, ut subtrahatur homo, quam sibi nihil sit ostendatur. *Prose.*
66. Manu Dei aliquando nobis per adversa insimuit, que etiam nescientes nos in prosperis pascit. *Ibid.*, lib. 23, cap. 19.
67. Unumquemque electum samm divina gratia tunc magis erudiendi custodit, cum quasi persecuta desert. *Ibid.*
68. Sicut nemo obsit largitati Dei vocantis, ita nullus oblitus justitiae relinquens. *Prose.*
69. Includere Dei, est clavis non aperi; recludit itaque hominem Deus, quem in suorum operum tenditis relinquunt. *Ibid.*, lib. 11, cap. 5.
70. Tentandum ad justitiam nequamque in tentatione Conditor deserit; quia per infusionem gratiae etiam operalem praevenit. *Ibid.*, lib. 9, cap. 29.
71. Quis valit Deo, recedente re puerice, cum solus ipse sit remies, a quo quisque quanto longe fuerit, fit tanto traquinet. *Ibid.*, lib. 13, cap. 3.
72. Si quosdam Deus peccantes deserit, eis lenitatem ipsi adest per judicium, quibus deesse oportet per adjumentum. *Ibid.*, lib. 16, cap. 3, sup. illud Job 22: *Ad cogitas, quia deus excellit.*
73. Forte me inter virtutes credidi, sed quanta infirmitatis sim, derelictus cognovi. *Post.* 4 *Postor.*, cap. 5.
74. Tanto maiores redemptori gratias referunt justi, quanto vident in aliis, quod ipsi perpetrati (si essent releti) potuerunt. *Hom.* 40, sup. *Ecclesi.*

75. Magna vindicta est, quia ex distinctione procedit interni examinis, quando reproba mensie projectur, ut quod male deliberat, agere permittatur. *Lib.* 4, in I Reg., cap. 1, sup. illud: *Non obeyerent le, sed me.*
76. Qui a Deo averterit et prosperatur, tanto perditionis fit proximus, quanto a zelo disciplinae inventum aliquis. *Hom.* 12, sup. *Exodus*, sup. illud *Proverb.* 4: *Aversio parvolorum interficit eos.*
77. Deus elecos nos per spiritualm presen-
tiam nunquam deserit, cum standibus permanet cum absentibus recedit. *Lib.* 1, in I Reg., cap. 1. **BEGO CARM.**
78. Neminem dimittit Deus, nisi prius dimis-
sus. *Sup. Hierem.*, cap. 3.
79. Sos ad tempus Dominus relinquit, ut pro-
ficiat qui sim ejus, ut postea gravior si consola-
tur. *Sup. Job.*, cap. 30.
80. Deus duplicit hominem derelinquit, et discedit ab illo; quando subtrahit et defensionem, derelocit illum ad ponam; et quando subtrahit et gratiam, deservens illum in culpa. *Sup. Psalm.* XXXVI, vers. : *Ne discaretis a me, etc.*
81. Si Deus illum aliquando derelinquit, a quo ipse nimine derelinquitur, nam relatus ad eum, ponens impotens non religit; sic Dominus illus soleratmodo deserit, qui desertum impun-*IT VITES PATRI-*
trit. Christi, cap. 8, sect. 1.
82. Quosdam derelinquit Deus ad tempus, al-
lius derelinquit in perpetuum. *Ibid.*
83. Recedere a Deo, periculum et presentis existim est. *Collat.* 23 *abbat. Theoz.*, cap. 2. **JOAN. CAR.**
84. A Deo derelinquitur, qui per iniuriam item illum prius dereliquerunt. *Serm.* 4, sup. *Ep. ad Rom.*
85. Nihil exitios est quam a Deo deseriri;
ut nulla nostri cura et providentia longatur. *Præcept.*
86. Nec illum ob gravissima crimina gravius supplicium irrogari potest, quam ut quisquam a Deo deseratur et orbetur. **THOMAS A KEMPIS.**
87. Qui enim servatoris Dei ope ac paxilio curat, hic sub hostiis ac predonum potestate est. *Lib.* 1 *Patri.*, cap. 12.
88. Deserente Deo, nullum possit perspicuum est. *Lib.* 2, in *Sam. boeo*, cap. 15, sent. 1.
89. Qui Dei secreti ei justo iudicia deseritur homo, perdendus in potestate demonum derelinquit. *Prose.*
90. Nam revera quem Deus deserit, diemenes suspicunt. *Ibid.*, sent. 3.
91. Plenarius utile est arrogantibus deseriri a Deo, quatenus suscitat infirmitas conaci, ad humiliandum redent, et humiles post casum existant. *Ibid.*, lib. 3, cap. 23, sent. 14.
92. Sicut pluvia in terram descendens elevat semina, et tribulatio animis intrans erigit desiderium. *Ibid.*, cap. 47.
93. Non testimonis sua vota solatur qui quod optat, nescit credere. *De Joseph.*, cap. 4. **DIONYSIUS CARTHES.**
94. Quidquid est desiderabile, si non contingat

DESIDERIUM.

Definitio. Desiderium quid est, nisi cursum absentium concupiscentia; *Sup. Psalm.* cxviii, cap. 8, super illud: *Concupisci anima mea deridere, etc.*

Comparatio. Sicut ex olio desida gignitur, ita ex actione desiderium generatur. *Lib.* 3, *Platotre,* cap. 24.

Sicut pluvia in terram descendens elevat semina, et tribulatio animis intrans erigit desiderium. *Ibid.*, cap. 47.

SENTENTIA PATRUM.

1. Non testimonis sua vota solatur qui quod optat, nescit credere. *De Joseph.*, cap. 4. **S. AMBROSIUS.**
2. Quidquid est desiderabile, si non contingat

- obliviscitur, tanto plus a Deo derelinquitur. In *Collat.*, de *Contemptu saeculi*.
- CASSIODORES. 43. Tantum uniusquisque a divinitate repellitur, quantum ejus peccata cumulantur. *Prose.*
44. Quantitas enim deficit, mensura repudii est; dum tantum a Deo reus longior redditur, quantum numero criminis dilatatur. Super *Psalm.*, v. vers. 15.
45. Sicut beati rebluntur, ad quos propilis respicit Deus; ita infelices sunt, a quibus avertitur. Sup. *Psalm.*, x.
46. Ita auctor iustitiae non potest illos derelinquere, qui eis eligunt propeca complore. Sup. *Psalm.*, XXXI, vers. 29: *Non derelinquet sanctos suos.*
47. Necesse est homini dolor et tribulatio subsequatur, ut auctoritate salutis reliquise noscitur. Sup. *Psalm.*, cxi, vers. 39.
48. Famulae nos virtus divina non deserit. Sup. *Psalm.*, cxviii, vers. *Memento filii, etc.*
49. Dominus derelinquit illos, qui spem suam aut in propria virili, aut in aliorum hominis presumptionis posuerunt. Sup. *Psalm.*, XXXII, vers. ult.
50. Ab anima peccatrice Deus majori spatio elongatus, quam id quo cultus a terra distat, et orientis ab occasu. *Epist. ad Augustin.*, *demarcavit D. Hieronymi*.
51. Quisquis extra rectam fidem conversationem mundatorum Iesu fuerit, sine Deo est. Sup. *Ep. II Joan.*, cap. 1.
- S. EPHESIUS. 52. Initium desertions hominis, est recessus ab humilitate; qui autem a Deo deseritur, ab improbo spiritu praefabatur. *De Recta vivendi ratione*, cap. 4.
- S. EUSEBIUS, ENNIS. 53. Nemo estimet se a Deo deserit, cum traditur tentationis. *Hom. in Iohann.*
- S. FULGENT. 54. Justo deserit a Deo, qui deserit Deum; et quia homo desersens Deum, peccat; desersens peccatores Deum, justitiam servat. *Liber. I, ad Monachum*, cap. 13.
- GLOSS. INT. 55. Magnum est malum, a luce veritatis deserit. Sup. *Psalm.*, x.
56. Quem vident homines calamitatis fatigatum, putant a Deo desertum. Sup. *Psalm.*, LIX, in illud: *hunc derelinquit eum.*
- GLOSS. ORB. 57. Nulla major dementia, quam Deum vivum deserere, et mortuis deserire. Sup. *Sapiens*, cap. 14.
- S. GREG. MAG. 58. Cum ab auctore relinquimus, nec ipsa utilitatem destitutio nostra damnam sentimus. *Prose.*
59. Quo enim longe nos Conditor deserit, eo mens nostra insensibiliter obdurescit, nulla qua Dei sunt, dicit, nequam superans concupiscentiam.

- quantum lugenda est, nescit. Lib. 9, *Moral.*, cap. 42, sup. illud Job, 10: *Reverrusque mirabiliter me crucias.*
60. Quien Dens liberare noluit, deserendo percussit. *Ibid.*, lib. 25, cap. 12, sup. illud Job, 34: *Nostri enim opera corrum.*
61. Nunquam Deus mente deserit, quae in peccatis se veraciter agnoscit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 3.
62. Accessus recessusque Dei a mente nostra minime cognoscitur, quoque rerum alternationis finis ignoratur; quia et de tentatione incertum est, si non probet, aut trucidet. *Prose.*
63. Et de donis nequamque comprehenditur, utrum his desertos remunerent; an in via mutant, ut ad patriam perducant. *Ibid.*, lib. 9, cap. 7.
64. Qui indicante Deo in malitia sui excitate relinquuntur, quasi intra semelipsum clauduntur, ne cayent locum inventari, quem invicare minime merebatur. *Ibid.*, lib. 11, cap. 5.
65. Nihil sumus si a Conditoris nostri protectione deseremur; que nimil protego minus necessaria creditur, si semper habetur, sed ut inter plerumque substitatur, ut subservient ipsi homo, quam sibi nihil sit ostendatur. *Prose.*
66. Manu Dei aliquando nobis per adversa insimul, que etiam nescientes nos in prosperis pascit. *Ibid.*, lib. 23, cap. 19.
67. Unumquemque electum samm divina gratia tunc magis erudiendo custodit, cum quasi persecuta desert. *Ibid.*
68. Sicut nemo oblitus largitati Dei vocantis, ita nullus oblitus justitiae relinquuntur. *Prose.*
69. Includere Dei, est clavis non aperi; recusat itaque hominem Deus, quem in suorum operum tenetis relinquat. *Ibid.*, lib. 11, cap. 5.
70. Tentandum ad justitiam nequamque in tentatione Conditor deserit; quia per infusionem gratiae etiam operalem praevenit. *Ibid.*, lib. 9, cap. 29.
71. Quis valit Deo, recedente re puerice, cum solus ipse sit remies, a quo quisque quanto longe fuerit, fit tanto traquinet. *Ibid.*, lib. 13, cap. 3.
72. Si quosdam Deus peccantes deserit, eis lenitatem ipsi adest per iudicium, quibus deesse oportet per adjumentum. *Ibid.*, lib. 16, cap. 3, sup. illud Job 22: *Ad cogitas, quia deus excel-sior* etc.
73. Forte me inter virtutes credidi, sed quanta infirmitatis sim, derelictus cognovi. *Postul. IV Pastor.*, cap. 5.
74. Tanto maiores redemptori gratias referunt justi, quanto vident in aliis, quod ipsi perpetrati (si essent releti) potuerunt. *Hom. 40*, sup. *Ecclesi.*

75. Magna vindicta est, quae ex distinctione procedit interni examinis, quando reproba mensie projectur, ut quod male deliberat, agere permittatur. Lib. 4, in *I Rey.*, cap. 1, sup. illud: *Non obiecserunt le, sed me.*
76. Qui a Deo averterit et prosperatur, tanto perditionis fit proximus, quanto a zelo disciplinae inventum aliquis. *Hom. 12*, sup. *Exodus*, sup. illud *Proverb. I*: *Aversio parvularum interficit eos.*
77. Deus elecos nos per spiritualm presentiam nunquam deserit, cum standitus permaneat cum absentibus recedit. Lib. 1, in *I Reg.*, cap. 1. *BEGO CARNA.*
78. Neminem dimittit Deus, nisi prius dimisus. Sup. *Hierem.*, cap. 3.
79. Sos ad tempus Dominus relinquit, ut probet qui sint ejus, ut postea gratiar si consolatio. Sup. *Job*, cap. 30.
80. Deus duplicit hominem derelinquit, et discedit ab illo; quando subtrahit et defensionem, dereliquerit illum ad ponam; et quando subtrahit et gratiam, derescens illum in culpa. Sup. *Psalm.*, XXXVI, vers. : *Ne disciperas a me, etc.*
81. Si Deus illum aliquando derelinquit, a quo ipse nimine derelinquitur, nam relatus ad eum, ponens impotens non religit; sic Dominus illus soleratmodo deserit, qui desertum impunita.
82. Quosdam derelinquit Deus ad tempus, affluit derelinquit in perpetuum. *Ibid.*
- JOAN. CASS. 83. Recedere a Deo, periculum et presentis exitium est. *Collat. 23 abbat. Theoz.*, cap. 2.
- S. JOANNES CHATOST. 84. A Deo derelinquuntur, qui per iniuriam item illum prius dereliquerunt. *Serm. 4*, sup. *Ep. ad Rom.*
- S. JOANNES CHATOST. 85. Nihil exitiosus est quam a Deo deserit; *Pax*, in nulla nostri cura et providentia longatur. *Pax*.
86. Nec illum ob gravissima crimina gravius supplicium irrogari potest, quam ut quisquam a Deo deseratur et orbetur.
87. Qui enim servatoris Dei ope ac paxilio cayet, hic sub hostiis ac predonum potestate est. *Liber I Pater.*, cap. 12.
- S. IUD. ROME. 88. Deserente Deo, nullum possit perspicuum est. *Lib. 2*, de *Sum. bovo*, cap. 15, sent. 1.
89. Qui Dei secreti ei justo iudicia deserit homo, perdendus in potestate demonum derelinquit. *Prose.*
90. Nam novera quem Deus deserit, diemenes suspiciunt. *Ibid.*, sent. 3.
91. Plenarius utile est arrogantibus deseriri a Deo, quatenus suscitat infirmitas concui, ad humiliandum redant, et humiles post casum existant. *Ibid.*, lib. 3, cap. 23, sent. 14.
- DIONYSIUS CARTHES. 92. Sicut pluvia in terram descendens elevat semina, et tribulato animo intrans erigit desiderium. *Ibid.*, cap. 47.
- S. AMBROSIUS. 93. Non testimonis sua vota solatur qui quod opat, nescit credere. *De Joseph.*, cap. 4.
- S. BONAVENT. 94. Quidquid est desiderabile, si non contingat

DESIDERIUM.

Definitio. Desiderium quid est, nisi curam absentium concupiscentia; Sup. *Psalm.*, cxviii, cap. 8, super illud: *Concupisci anima mea deridere, etc.*

Comparatio. Sicut ex olio desida gignitur, ita ex actione desiderium generatur. *Liber 3. Plautus*, cap. 24.

Sicut pluvia in terram descendens elevat semina, et tribulato animo intrans erigit desiderium. *Ibid.*, cap. 47.

SENTENTIA PATRUM.

1. Non testimonis sua vota solatur qui quod opat, nescit credere. *De Joseph.*, cap. 4.
2. Quidquid est desiderabile, si non contingat

desideranti, deficit; quanto longius est illud quod desideratur, tanto magis deficit, qui desiderat. *Prov.*

3. *Quo diuinus abest quod desideratur, eo expectantis desideria majora quadam vi amoris ignescunt; caro deficit, sed cupiditas altit et angetur. Psalm. cxviii, serm. 11, vers. 4.*

4. *Desideria pati et non vinci, illustris virtus est et perfecti. Sup. I Cor. 7, in illud: Melius est au- btere, quam uiri.*

s. ANSELMUS.

5. *Ulata non minuantur, sed magis crescunt desideria. In Mutationibus.*

s. ANTONIUS.

6. *Sicut pravae est cor, ita et pravae quis deside- ria. Parte 2, Sermo 8, lib. 4, cap. 5.*

7. *Vis desideriorum facit tolerantiam laborum et dolorum. De Peccatis, cap. 4.*

8. *Motus desideriorum, malorum, si conser- tienter fraxerit atque illexerit, conceperit puritate peccatum. Libro 6, contra Julianum, cap. 11.*

9. *Desiderium tuum, oratio tua est; et si con- tinuum desiderium, continua oratio; si non vis intermittere orare, noli intermittere desiderare. Sup. Psalm. xxxvi, vers. 9.*

10. *Omnis, qui sibi vita aliquid praestari, in ardore est desideri; quia ipsum desiderium sitis est anima. Super Psalm. lxi, vers. 2: Siticit anima mea.*

11. *Quanta desideria sunt in cordibus homi- num? alius desiderat aurum, alius desiderat ar- gentum, alius desiderat possessiones, alius desi- derat hereditates, alius amplum pecuniam, alius multa pecora, alius denum magnum, alius uxori, alius honores, alius filios, ardent omnes ho- mines desiderio. Ibid.*

12. *Qui desiderat, etsi lingua tacet, corde can- tat; qui autem non desiderat, quilibet amore, quilibet clamore uires hominum feriat, mutius est Deo. Sup. Psalm. lxxxv.*

13. *Ardentibus spiritualibus desideriis, car- nalia desideria sine dubitatione frigescunt. Sup. Psalm. cxviii,*

14. *Desiderio homo levatur ad Deum, et desi- derio mali ad infa precipitatur. Super Psalm. cxvi.*

15. *Desiderium sinus cordis est. Tract. 40, su- per Joan., de cap. 8.*

16. *Desideras Deum? desiderari potest, con- cipisci potest, suspirari potest, in illum potest digne cogitari, sed voli explicari non potest. Ibid., tract. 34, de cap. 8.*

17. *Tota vita Christianam boni, sanctum desi- derium est. Tract. 4, sup. Ep. Joan., de cap. 3.*

18. *Vicus, quidam pravi desiderii et delectacio- nis terrena volare non paritur mentem, et citius retrahit si forte aliquando sublevetur. Serm. 2, Vigil. Nativ.*

19. *Subtractio rei quam amas, augmentatione desiderii est; quod ardentes desideras, careas agris. Serm. 21, super Cant.*

20. *O modicum et modicum! o modicum longum! pie Domine, modicum dicis, quod non videamus te: salvum sit verbum Domini mei, longum est, et multum valde nimis; verum hanc utrumquem verum et modicum merita non modum vobis. Ibid., ser. 24.*

21. *Mens instabilis et inquieta, dum semper ni- titer apprehendere quod appetit, desiderius suis circumgrediata nuncquam requiescit. Be Inter- domo, cap. 55.*

22. *Qui desiderat quod assequi non potest, mi- ser est. Serm. de Amore Dei, verbo Est amor.*

23. *Qui desiderat, semper amat desiderare; et qui amat, semper desiderat amare; et desiderans et amans quod desiderat et amat tribuere, haec est vita eterna. Ibid.*

24. *Impatiens desiderium quo amplius differ- tur, ignescit. Serm. de Virginibus.*

25. *Quod bonum est, ab omnibus desideratur. Libro 3, de Consolat. Philos., prosa 11.*

26. *Expecta cum patientia, ut crescent tua de- sideria. In Salilog., cap. 4.*

27. *Cum desideras quod non habes, cogita quasi habueris, et cum fraudulis inde fieris, et modo pertransierit. Prose.*

28. *Cum autem habes quod desideras, noli ni- mis immiti ei per delectationis affectum; sed cogita quod citi transierit, et nihil post se relinquat, nisi vestigia dolorum. Libro 1, de Perfect. Relig., cap. 37.*

29. *Nemo desiderat, nisi qui concupiscit; nec CASSIODORUS concupiscono, nisi qui desiderat. Sup. Psalm. cxviii, vers. Concupisit anima mea desiderare, etc.*

30. *Desiderium virtutis si operari remittit, neque verum desiderium est. In Annal. sup. Psalm. iv, franciscus TUTELA*

31. *Res desiderata tanto amplius cupit, quam GLOSSA. GREG. VIG. to amplius subtrahitur. In Secret. Gratian.*

32. *Anxius dolent cogente mestisus per di- vega desideria vagatur; in nocte dieu, in die vesperam desideret; quia dolor non sinit placere quod adest; et iam loco expertus grave consolante desiderio, aliud expectat, sed nec sic dolor finitur. Super Job, cap. 7.*

33. *In corde negligenter prurientia terrena desideria pululant vitiorum. Sup. Proverb., cap. 24.*

34. *In desideriis est omnis otiosus. Ibid.*

35. *Ubi charitas deficit, desiderium mali ex- cil. Super Epist. ad Romanos, cap. 7.*

36. *In terrenis desideria oculos mentis claud- re, in pulvere dormire est. Lib. 15, Moral., cap. 34.*

37. *Omne desiderium sive bonum, sive ma- lium sit, ubi ad effectum pervenire, delectat animam. Libro 2, sup. Prov., cap. 13, sup. illud: DESIDERIUM si competitatur, etc.*

38. *Nihil sine causa appeti debet; nec desi- derium trahit, quod utilitatem non promittit. De scriptur. et scriptor., cap. 13.*

37. *Fructum non habent lamenta, quia student cum genitu desiderare peritura. Ibid., lib. 11, cap. 5.*

38. *Animarum verba sunt ipsa desideria. Ibid., lib. 2, cap. 4.*

39. *Magnum desiderium, est magnus clamor; tanto minus clamat quis, quanto minus deside- riat. Ibid.*

40. *Carnis via per momenta deficit, et tamen carnalis desiderium crescit. Ibid., lib. 10, cap. 13.*

41. *Cum mors impios subtrahit, eorum profec- todescribitur cum vita terminantur. Ibid.*

42. *Feroxi sunt terrena desideria, quae non solum contra precepta Conditoris, sed sepe etiam contra percussonem verbera, duram atque insensibilis mortem reducent. Ibid., libro 6, c. 11.*

43. *Omne desiderium poena est, cum differtur. Ibid., lib. 9, cap. 15.*

44. *Sepe perversus quisque quanto citius per- venit ad desiderium, tanto facilis rapitur ad tor- mentum. Ibid., lib. 15, cap. 13, sup. illud Job, 20: Et cum habuerit que concupisca, etc.*

45. *Non ex desiderio, sed ex necessitate postu- latur; nam valde superiore est, extra metas inopie aliquid desiderare. Ibid., lib. 21, cap. 11.*

46. *Electorum desiderium, dum premuntur ad- versitate, proficunt; sicut ignis flatu premuntur, ut crescat; et unde quasi extingui cernitur, inde roboratur. Ibid., lib. 26, cap. 10.*

47. *Desideria justorum existantur in certame- ne, ut majoribus cumulantur premis in retrahitione, labor proflatur, ut crescat corona victorie. Ibid., cap. 15.*

48. *Religiosis desideris facile sit prehare con- sensum, ut fidelis devoto ceterorum sortitur effectum. Libro 1, in Reipubl., indic. 9, cap. 52, ep. 52, ad Joannem episcop. Surrentum.*

49. *Omne desiderium in ponam convertitur, si non cito eveniatur quod optatur. In septem Psalm. panitia, super Psalm. iii, vers. 9.*

50. *Desiderium desiderio restinguatur. Ep. 22, ad Eustoch.*

51. *Quidquid licet, minus desideratur; quid- quid non licet, fomentum accipit desideratur. Ep. 29, ad Alcibiadem, quest. 8.*

52. *Quidquid non licet, magis desideratur. Libro 3, super Oceam, cap. 13, sup. illud: De ma- ri mortis liberato eos.*

53. *Omne desiderium sive bonum, sive ma- lium sit, ubi ad effectum pervenire, delectat animam. Libro 2, sup. Prov., cap. 13, sup. illud: DESIDERIUM si competitatur, etc.*

54. *Nihil sine causa appeti debet; nec desi- derium trahit, quod utilitatem non promittit. De scriptur. et scriptor., cap. 13.*

55. *Quanto quis magis servit Deo, tanto am- plus desideria multiplicantur. Sup. Genes., c. 26.*

56. *Desideria meditationibus copulantur, et in- de concipiuntur fetus vari honorum operum. Ibid., cap. 31.*

57. *Discretus sis, et caveas, ne ardor desiderii te decipiat. Super Ezech., cap. 4.*

58. *Nihil est laboriosius in hoc mundo, quam terrensis astuare desiderii. Libro 4, in Contem- plat. de amore Dei, cap. 32.*

59. *Tria maxime solent homines desiderare, s. INNOC. III. opes, voluptates, honores; de opibus prava, de voluptatis turpia, de honoribus vano proce- dent. Lib. 2, de Contemptu mundi, cap. 1.*

60. *Male desideratur quod in damnum salutis s. JOANNES CHRYSOSTOM. assumitur. Serm. de Jacob et Esau,*

61. *Desiderium tum primum jucunditatem parit, sicut sibi operit. Ser. 12, sup. Ep. ad Rom.*

62. *Corrumpt animas secularias desideria. Homil. 28, super Epist. ad Hebr., in Moral.*

63. *Malum desiderium est, quod a Deo alienum est. In cap. 7, Regul. S. Bened., grad. 4, verbo Malum.*

64. *Desideria sancta, in dilectione crescunt; si autem in dilectione deficiunt, desideria sancta non sunt. Ibid.*

65. *Quid in hac vita laboriosius, quam ter- renis desideria astuare? aut quid hic securius, quam hujus seculi nihil appetere? Lib. 3, de Summo bono, cap. 16, sentent. 7.*

66. *Animus per se multa desiderat, que ad fact. firm. officium fructuose corporis non redundant; ea- que non fragili, sed aeterna sunt, ut fama virtutis, ut memoria nominis. Lib. 7, de Divin. inst., cap. 6.*

67. *Desiderii nutritur amor, desideria sicut s. LAUR. JUST. ab amore, languori calor ab igne producent. De veritate monast., convertat., cap. 6.*

68. *Soliter nostri sunt prolixa desideria, absque tamquam fraude, et cunctatione curiositas ne forte sub deviatione germinet, deceptionis latet coluber. In Fasciculo amoris, cap. 2.*

69. *Non omni spiritui est credendum, neque cuncta desideria, que bona in se continentur sunt operi perficienda. De obedient., cap. 26.*

70. *Fugantur desideria jam iamque peritura; quis fructus est, que utilitas ea indesinenter cu- pere, que etiam non deserant, deserenda sunt? Serm. 5, Epiph.*

71. *Quamvis caducum incertumque sit quod capit, libentius tamquam suscipitur labor pro desi- derio voluptus, quam pro amore virtutis. Ser. 41, Quadrages.*

72. *Quid in hac vita laboriosius, quam terrenis desideria astuare? quid quietius atque surius, s. PETR. DAM.*

quam hujus seculi nihil prorsus appetere. Lib. 2, ep. 5, ad *Hildebrand*:

S. PROSPER.

73. Desiderio es, qua sint animis periculosa, et maxime quod cum inimicis postulatur, impium est. *Prost.*

74. Fugit anima tall desiderio Deum offendere, si terram promissionis cupit intrare. *De Pro- missis*, part. 2, cap. 8.

RICARD. A. S.

VICTORE.

75. Nihil inferius in homine, nihil infirmius, carnali desiderio. Parte 1, tract. 1, de *Sato inter- homi*, cap. 3.

75 bis. Regius profecto omnibus gerit qui desideria suis imperiis consuevit. Parte 1, libro 1, de *Erudit*, num. *inter*, cap. 2.

76. Nihil sit affectum animis, quomodo impa- tientia desiderium. Parte 1, de *Berijonia minor*, cap. 73.

76 bis. Etiam permotus admotum invenia, impudentis desiderio sati est inobesta. Parte 1, libro 4, de *Contemplati*, cap. 13.

BOHMER.

BELLARM.

S. THOMAS.

AQUINAS.

77. Hinc desideria, saetas est. Parte 1, de *Gra- dibus charit*, cap. 2.

78. In veritate sola, quiescere potest de- siderium nostrum. Sup. *Psalm*, cv, vers. 4.

79. Ut major charitas, hic est in iugis desiderio. Parte 1, quest. 12, art. 6.

80. Desiderium fuit desiderium aptum et paratum ad susceptionem desiderati. *Ibid.*

81. Veritas et alii signis ad argumentum desiderii sanctum, mox posse aeritis existamus. 2, 2, quest. 33, art. 12.

S. VINCENT.

FERRARIUS.

82. Quanto aliud magis desideratur, tanto eius absentia est molestia. Serm. 3, Dom. 1, *Aventus*.

SENTENTIA PASCHALICUM.

83. Desiderium quo tardius et rarius venit, so- crebris et celerius pervenit. Libro 4, de *Arte rhe- toric*, ac *Herenni*.

CICERO.

MINUS EUR.

SENeca.

84. Omnia desiderata magis, quam assidue percepit delectant. Grat. 27, ad *Quirites*:

85. Etiam celestis in desiderio morta est. In suis *Sent.*, sent. 103.

86. Optimum inter placitum et rationem tem- peramentum est, et scire desiderium, et appri- mire. *De Consolat. ad Helvetium*, cap. 15.

87. Alienum est, omne quidquid optando ve- nit. Ep. 8.

88. Id opta, quod optari coram bonis potest. *De Quatuor virtut.*

89. Opta tibi credibile, non quod vis, sed quod expedit. Sant. 80.

SIXTUS

PHILOSOPHUS.

90. Grandem penam putato, cum in desiderio desideria succedunt; nunquam enim sedat desiderium depletio desideriorum. *Ibid.*, sent. 265.

Vide etiam *Ibid.* *Desiratio*, sent. 32; *Differ-*

liz, sent. 27; *Dificultas*, sent. 27; *Bilatio*, sent. 35, 38, 42, 43, 45, 47, 49, 52, 53, 54, 74; *Oblivie*, sent. 22; *Petilio*, sent. 49, 69, 73; *Providentia Dei*, sent. 77.

Definitio. Desperatio est voluntas gravidinem s. DONATES resipiens de adjutorio, ad perficienda agenda difficultis, sive de remuneratione divina proper sustinendum gravidinem, qua est in expandis principiis difficultis. Parte 1, *Cenitiquit*, sent. 21.

Desperatio est ad vita statum, vel virtutum re- ditudine fracta spe gubernatio; vel est spe de sa- lute aut venia obtinenda abjectio. *De Fruce cornis et spiritu*, cap. 7.

Desperatio est, qua quis expectat futurum mis- *JOAN. GEN.* ium, aut non adoptione boni contra dictamen rectae rationis. Parte 4, in *Descript. termini*, cap. *Temporaria*.

Desperatio est, qua quis diffidit penitus de bo- nitate Dei agmina suam malitiam divise boni- *PETRUS COM- MARO* tatis magnitudinem excedere. Libro 2, sent. dist. 43.

Desperatio est motus voluntatis inde nascens, *S. THOMAS* quod quis existimat Deum peccatori ponunti- *AQUINAS* venum damnum. 2, 2, quest. 20, art. 5.

Desperatio est agitudo animi sine ulla rerum *CICERO* expectatione meliorum. Libro 1, *Fuse, quast.*

Locutio. Duplex est desperatio, bona sciens et malorum, bona, qua desperatur de mundi amicitia; mala, qua desperatur de Dei misericordia. Prima separata a mundo, secunda separata a Deo. Super Job., cap. 7.

Duplex est desperatio de vulnerata, vel quando non sentit vulnus, vel quando nimis sentit; prima non querit medicum, secunda non sustinet. Super *Genes.*, cap. 1.

1. Nemo diffidat, nemo veterum consilii delleto- *S. ANTHONY* premia divina desperet; novit Dominus maturae sententiam, si tu noveris emendare de- licium. Lib. 2, sup. *Luc*, cap. 4.

2. Vobis Iapis non est desperandum, nec con- fesso dimittenda, quia non habemus Pontificem ausiliari vel degeneratum, sed misericordem; non a nobis remotum, sed naturae nostrae partici- pemus. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. 4, in *Ibid.*: Non habemus pontificem, etc.

3. Desperatio nemo delit in hac vita, quia mihi *S. ANTHONY* seruidio Dei est infinita. Parte 1, tit. 6, cap. 8, § 4.

4. Desperatio est filia accidie. Parte 2, tit. 9, de *Accidie*, cap. 15.

5. Desperationis nulla prodiendi est facultas; *S. ANTHONY*

quia dum quisque peccatum amat, futuram gra- *AGUSTIN* tiam non sperat. Serm. 1, post *Epiphaniam*:

6. Quisquis non credit dimitti sibi posse pe- *cessat*; fit dolorior desperandum, quasi nihil illi me- illius quam malum esse remaneat, ubi de fructu suis conversionis illudius est. Libro 1, de *doctr. christiana*, cap. 18.

7. Nemo de Dei plena diffidat, quoniam ma- *2. CESARIES* jor est misericordia, quam nostra miseria. *De Spi- *AKELAT.* rit et anima*, cap. 6.

8. Quia de Deo non presumit veniam, non ani- maduerit plus peccato suo Nei posso clemen- *TIA* tiam. *Princip.*

9. Ille solus diffidat, qui tantum peccare po- test; quantum Dei bonus est; cum sit autem nullus, qui hoc possit; qui timet de se modo, presumat de meliore. *De Vera et falsa punit.* cap. 5.

10. Quid infelicias illa, qui perdit fidem, et desperations languescit? desperatio enim est uni- *10. CYRIACUS* matis infelicitas. *De affliction*, cap. 13.

11. Desperatio est spes in peccatorum metuenda est. Desperat ut peccet, sperat ut peccet; utrumque metuendum est, ut utrumque perdeatur. Ne a desperatione, ne a perversa spe. Sup. *Psalmi*, cxlv, vers. 8. *Misericordia et misericordia Domini*.

12. Nemo desperet, nemo de se presumat; et desperare malum est, et de se presumere; ne- *11. CYRIACUS* muli desperare, ut eligat de quo Coeles presum- *BIEROSOL.* ait. Tract. vii, super *Evang.* *Jona*, de cap. 11.

13. Non desperando augementum peccatorum propositus est peccantibus portus; rursus ne sperando augementum, datius est dies mortis incertus. *Ibid.*

14. Quod si male fecisti, emenda dum potes, dum est licentia penitire; veniam non desperes, si ad meliora converaris, quia desperatio peccati est omni peccato. *Prost.*

15. Nullatus est de Dei misericordia desperatus, nec post contumam peccata, nec post mille criminis; quia nulla est tam grandis culpa, qua peccantibus non habeant veniam. *De recitati. Catholicae conser- vatis*.

16. Nemo desperet; Iudam traditorem non tam scilicet quod commisit, quam indulgentia desperatio fecit penitus interire. *Prost.*

17. Illi qui desperant de indulgentia Dei, ipsa desperatione intus se suffosant, ut eos Spiritus sanctus visitare non possit. *Roma* 26, ex *quinquevinti hom.*

18. Peccatorum multitudine non adducit in desperationem, sed impetas. *Prost.*

19. Impiorum est enim desperare salutem; et contemnere, cum in profundum venerat male- *20. CARO PUTIDA* rum, non peccatorum. Ser. 4. *Vigil. Pent.*

20. Caro putida proxima est; et qui

- eo tempore, quo persequebatur Ecclesiam, terra era, confessus est, et cœlum factus est. Nec qui cœlum est, debet esse securus; nec qui terra est, debet desperare de vita. *Sup. Psalm. CXXXII, vers. Qui fecit cœlum et terram.*
35. Incubuit virgini seculi, qui desperat de adulorio Dei. *Super More, cap. 44, in illud: Vigilate et orate.*
- HUGO CARD.** 36. Utilitas est, ut discamus Deum timere, et in adversitatibus non desperare. *In Prolog., sup. lib. Just.*
- S. INNOC. III.** 37. Nullum peccatum tantum immunit fortitudinem mentis, sicut desperare; tollit enim spem que est anchora et fortitudo animæ. *Super Proverb., cap. 24.*
- S. JOANNES CHRYSOSTOM.** 38. Nullus pro multitudine vel magnitudine peccatorum desperet; quia Deus non solus recipit peccata, verum etiam alitrabit peccatores. *Serm. 1, de Cœnac. S. Paul.*
39. Peccator cum desperaverit, perit. *Hom. 1, sup. Psalm. L.*
40. Noli desperare; si impius es, cogita Publicanum; si immundus es, attende meretricem; si homicidus es, perspicie latronem; si iniquus es, cogita Paulum blasphemam. *Prose.*
41. Occidisti? ponitio; moxias es? confite, cœcini? resurge; dum vivis, dum spiras, etiam in ipso lecto positus, etiam examinas, ponitio; non impedit temporis angustia misericordia Dei. *Hom. 2, sup. Psalm. L.*
42. Nemo qui male vixit desperet, cum ante primos etiam posset voluntate; nemo qui virtutem colit, confidat ac dormitet, ne merebitur quicquam anteveretur. *Hom. 68, sup. Math. Oper. perf.*
43. Non tantos peccatum, quibus desperatio perdidi. *Ibid., hom. 87.*
44. Animo desperatio nihil pejus, quamvis sit quavis miracula videat in eadem perstat perfidiam. *Homil. 54, super Joan.*
45. Qui de se desperat, andax fit. *Homil. 17, super Acta Apost. in Morali.*
46. Ille revera desperatione dignus est, qui de seipso desperat, ille nullam salutis spem habet. *Ibid., homil. 24, in Morali.*
47. Nemo malus desperet, nemo bonus nimium sibi confidat; sed ille trepidus, hic alacris esto. *Homil. 38, sup. I Cor.*
48. Nihil desperatione deterina. *Homil. 6, de Panit.*
49. Perniciosa desperatione est; cadentem resurgere non sinat, et stantem endere facit. *Ibid.*
50. Stanieri confidere, et desperare jacentem, perditio animalium est. *Ibid.*
51. Pondus peccati deprimit desperationem. In ser. de Pax.
52. Diabolus omnem lapidem moveat, quo in peccatoribus alte radicem agat cogitationem desperationis. *Ep. 5, ad Theodor. lapsum.*
53. Radix et mater desperationis, ignavia est, nam ignavia desperationem parit. *Prose.*
54. Nunquam qui non torpescit, in desperationem proruet. *Ep. 5, ad Theodor. laps.*
55. Noli desperare, quoniam plus peccabis desperando, quam superbe cadens. *Super Prolog. Regul. S. Benedicti, cap. 2, text. 19.*
56. Prima via solitus est, declinare culpam; secunda, non desperare veniam. *Prose.*
57. Sacerdotes omnibus Iudas factus est, quem non punitissima duxit ad Dominum, sed desperatione traxit ad laqueum. *In cap. 4, Reg. S. Benedicti, verbo Prima.*
58. Perpetrare flagitium aliquod, mors anime. *Ibid. 5, lib. 2, de Sum. bono, cap. 14, sent. 2.*
59. Sape diabolus eos, quos converti ad punitissimam aspectum, immitans scelerum percussos, ad desperationem deducit; ut subtrahat spe veniam latrat in diffidentiam, quos non potuit retinere perseverantes in culpa. *Ibid., sent. 3.*
60. Nullus desperare debet veniam, etiam si circa finem viæ ad punitissimam convertatur; unumquemque enim Deus de suo fine, non de vita protervit. *Judic. Ibid., sent. 6.*
61. Nullatenus de misericordia desperes, habeto fiduciam, non desperes remedium sanitatis. *Prose.*
62. Qui enim de venia desperat, plus se desperatione, quam de commissio scelere damnatur.
63. Desperatio auget peccatum, desperatione peior est omni peccato. *Lib. 1, de Synonym.*
64. Etiam si deliquerit in desperatione non decidat; sed a peccandi consuetudine spe indulgentia resipiscat. *Super Cantico, cap. 6, exp. 147.*
65. Nemo desperandus est, dum in hoc corpore constitutus est; quia nonnunquam quod difficultia etatis differunt, consilio maturore proficiunt. *Ep. 92, ad Rustic. Narbonens. episc., cap. 6.*
66. Qui de misericordia desperat, Deum bonum et veracem esse negat, et in Spiritum sanctum blasphemus est. *In canone Vite spiriti, cap. 2.*
67. Plurimos desperatione interficit, qui hoc solum metunt, ne non possint continere. *Serm. 58, de Sancto Andrea.*
68. Non est peccatorum desperare, sed impiorum; nec magnitudine criminum in desperationem adducit animam, sed impetas. *Opuscul. 7, cap. 23.*
69. In desperatis rebus gloriosum est fortiter agere. *Opuscul. 48, cap. 4.*

- S. PROSPER.** 70. Sic ut malum est presumptione erigi, ita malum est desperatione demergi. *Super Psalm. CXXVIII, vers. 7.*
- HOMIL. A. S. VICTORE.** 71. Malum desperationis, animum non tam tumidum, quam timidum reddit; non tam solet attollere, quam dejicere. *Part. 1, lib. 3, de Erucl. hom. inter., cap. 19.*
- S. VALERIAN.** 72. Nunquam ille bene iter ardui montis agreditur, cui desperatione dominatur. *Hom. 3, de Arcta vita.*
- CICERO.** SENTENTIA PAGANORUM.
73. Non adhibeas in consilium cogitationum turram desperationem. *Liber 6. Ep. 1, ad Tertium.*
- SENECA.** 74. Desperatione ultima in furorem animus impelliatur. *Liber 4 Controvers. 29.*
- Vide etiam tit. *Adversaria, sent. 4; Confidentialia, sent. 27; Impudentia, sent. 22; Peccatum veniale, sent. 26; Paupertas, sent. 308, 310; Presumptio, sent. 36; Religio, sent. 96; Verecundia, sent. 28.*
- D. ANGELMUS.** DETRACTIO.
- Defactio. Detractio est aliorum bene gesta opera, vel in malum vitiosse mutare, vel inviendo fallax fraude diminuere; cum aut mala dicuntur quae bona sunt, aut parva qua magna sunt. *Super Epist. ad Rom. cap. 1, in illud: Detractores Deo inobiles.*
- Detractio est quiescunque quis aliquid ea intentione de aliquo dicit, unde ipse minus amari, sive minus appetiri possit. *De similitudibus, cap. 149.*
- S. AUGUSTIN.** Quid est detractio, nisi mordaci quam veracior reprehensione? *Hom. 20, Ez quinqueaginta hom.*
- S. RABILUS MAGNUS.** Detractio est adversus fratrem absentem, obstructi ipsi studio, aliquid dicere, etiam si aliqui verum sit quod dicitur. *Apud D. Joan. Damasc. lib. 2 Parall., cap. 65.*
- S. DONATIEN.** Detractio est aliena famae denigratio. *Parte 4, Cenitologii, sect. 43.*
- CASSIODORUS.** Olloqui est absenti detractio, et doloso aliquem sermonem mordere. *Sup. Psalm. XXII, vers. 18. A voce oblonguentis.*
- Obrectacio est detraciens vituperio. *Lib. 1, Pedagogi, cap. 9.*
- HUGO A. S. VICTORE.** Detractio est aliena glorie et famae, mordax et invida per verba aut signa diminutio. *De Fruct. carnis et spiriti, cap. 5.*
- JOAN. TRITH.** Quid aliud est detractio, quam respectu alteris gloria minuenda mordax ad alterum delatio? *Sup. Prolog. Reg. S. Benedicti, cap. 2, text. 16.*
- HOMIL. A. S. VICTORE.** Detractio est de apertis bonis, vel aliquid velle minuere, cum non possit omnia penitus evanescere. et sic detracatio bona opinione est evanescere. *Liber 3, de Erucl. hominis inter., cap. 9.*
- DIONYSIS CARTHUS.** Differentia. Susuratio et detracatio proprie differentiuntur; quoniam susurrator intendit proximum mutuam dilectionem corrumpere, discordias seminando; detractor denigrat alienam famam; idcirco susuratio est gravissimum crimen, quam detracatio, qua amictus magis bonum est quam fama. *Super Epist. B. Jacobii, cap. 4, art. 6.*
- Tanta distinzione est inter formicantem et detracientem ut ille qui formicatur se tantum occidat; ille autem qui detrahit, et se et illum qui audit detrahit. *Super Psalm. c, vers. 8; Detraherentem proximo suo.*
- S. ANSELMUS.** SENTENTIA PATRUM.
1. Summus Iniquitas est fratres detrahere; quia omnis qui dolashit fratri suo, homicida est. *ALEXANDER PAPA I.*
2. Detractione vitium, quod maxime ex otioso soleat nasci, multum est cavendum, quia perniciösium est. *De similitudin., cap. 146.*
3. Is qui alterum detrahendo comedit, consumitur ab eo qui morsibus detractionis consumere gestit. *Ibid., cap. 147.*
4. Detractio malis duritiam, penitentibus refrigerationem, tentans exemplum peccandi, quasi simile militis præstat. *Ibid., cap. 149.*
5. Detractio est secunda fita invidea. *Part. 2, tit. 8, de Iridita, cap. 4.*
6. Homines servis Dei detrahunt, et qui corum sunt. *ANTONIN. AUGUSTIN.* vitam pervertere non possunt, famam decolorare conantur. *Epist. 136, ad Felicem et Hilarius episc.*
7. Detrahent et audiunt utriusque esse mortis anima est detractio et lingua. *De satut. docum., cap. 26.*
8. Detractor et libens auditor, diabolum portant in lingua. *Ibid.*
9. Plaga dolosa est occulta detractio, plaga serpentis est et aspidis mortifera. *De Amicitia, cap. 13.*
10. Detrahere amico, venenum amicitiae est. *Ibid., cap. 13.*
11. Quisquis volens detrahit famam meam, non adit mercede meæ. *Lib. 3, contra tit. Peccatum, cap. 7.*
12. Magis nocent membris qui Christo detrahunt, qui animas interficiunt, quam qui ejus mortalem carnem mox resurectarum permeant. *Super Psalm. cxviii, vers. 3: Detrahebant mihi.*
13. Detrahit proximus proximo, detrahit cl-

rigus clericis, detrahunt linguis laicis; qui detrahit fratri suo, aut iudicet fratrem, detrahit legi aut iudicat legem. *In Tempore barbarico*, cap. 1.

44. Males scandalum sumit, qui se detrahentem intelligit, quam qui correctionem sustinet; mali odia et non diligis, unde detrahis et non corripi. *In Conflicto virtutum et virtutum*, cap. 8.

45. Quam si detrahens detracto proximi, plusquam in locis divina eloqua testantur. *Ibid.*

46. Non est dama detrahendi occasio. *Ibid.*, cap. 11.

47. Detractio vulnerat famam. *Nomil.* 29.

48. Amato sunt obloquientium lingue. *Serm.* 2, in *Sabbati post Dom. Quinquagesima*.

49. Difficile est in hunc sibi consciente probatum obtrahendum lingua non mordeat. *Ibid.*

50. Detractio grande vitium est; neipsum occido, si alii detrahebo. *Ser. 45, ad Fratres* in *eremo*.

51. Nemo lacaret servos Dei, quia non expedit lacernantibus; servis Dei quidem merces detractionis crescit, sed crescit poma etiam detrahentibus. *Serm. 2, de Vita clericorum*.

52. Crimen sequale committunt, et is qui alieni detrahit, et qui detrahentem liberetur audiat. In sunto *Prove, verbo Crimen*.

53. Qui detractionis aurem liberetur, spernit hanc animam sue portam mortis efficit. *Liber 2, de Consideri, ad Eugen. Papam*.

54. Si vis detrahere, tan in te peccata retorque; non aliorum delicia, sed propria cerne; nungunum enim alius detrahens, si te bene inspexeris. *De interior domo*, cap. 42.

55. Detrahentes et audientes puri reatu detinuntur. *Ibid.*

56. Certe non potest ibi esse pax integra, ubi regnat detractionis lingua. *Serm. 17, ad Sororem*.

57. Qui detrahit, et qui detrahentem liberetur audi, uterque peccat; non solum ille qui detrahit, sed et ille qui voluntaria detrahentem audi.

58. Vixera est lingua ferociissima plane, quae ies lethiferus infestat gnat uno. *Prose*.

59. Numquid non luctus est ista lingua? profecto et acutissima, quae tres penetrat iecu uno.

60. Gladius equidem accepit, immo triceps est lingua detractionis. *Ibid.*

61. Levius res sermo, quia leviter volat, sed graviter urit; leviter penetret animum, sed non leviter recovat; facile volat, atque ideo facile facili charitatem. *Ibid.*

62. Detractores, persecutores sunt. *Serm. 1, de Conuers. S. Pauli*.

63. Tanta est libido detrahendi audiendae detractionis, ut incant familiariter ad maius dicendum, concordes ad discordiam. *Serm. 24, super Cant.*

64. Omnis qui detrahit, primum quidem seipsum proficit vacuum charitate, deinde quid aliud detractione intendit, nisi es ei detrahit, veniat in odium vel contemptum ipsis apud quos detrahit? *Ibid.*

65. Qui detrahit, ferit charitatem lingua maledicti et, quantum in se est, necat funditus et extinguunt; non solum autem, sed et in absentiis universis ad quos volens verbum forte per eos, qui presentes sunt pervenire contigerit. *Prose*.

66. Unus est qui loquitur, et unum tantum verbum proferit, et tamen illud unum verbum in uno momento multitudinem audiendum dum aures initiat, animas interficit. *Ibid.*

67. Cor felix litoria amarum, per lingua instrumentum spargere nisi amara non posset. *Ibid.*

68. Sant' aliqui qui nude atque irreverenter, ut in buceam veneri virus evanescat detractionis Prose.

69. Alii aulem quodam simulacre verecundus fuso conceptum molitum, quare retinere non possunt, admiratur conatur. *Ibid.*

70. Pessima vixpa, ocellus detractionis, sed non minus nequam blandus adulator. *Ibid.*, ser. 63.

71. Detrahere aut detrahentem audiens, quid horum dominabilius si non facte dixerim. *Liber 2, de Consideri, ad Eugen. Papam*.

72. Si vis detrahere, tan in te peccata retorque; non aliorum delicia, sed propria cerne; nungunum enim alius detrahens, si te bene inspexeris. *De interior domo*, cap. 42.

73. Detrahentes et audientes puri reatu detinuntur. *Ibid.*

74. Certe non potest ibi esse pax integra, ubi regnat detractionis lingua. *Serm. 17, ad Sororem*.

75. Qui detrahit, et qui detrahentem liberetur audi, uterque peccat; non solum ille qui detrahit, sed et ille qui voluntaria detrahentem audi.

76. Nihil fedine detractione; hoc summa turpitudinis est. *Ibid.*

77. Sic etiam rodunt pedes transuentum, ita s. BONAVENT.

78. Gladius equidem accepit, immo triceps est lingua detractionis. *Ibid.*

79. Levius res sermo, quia leviter volat, sed graviter urit; leviter penetret animum, sed non leviter recovat; facile volat, atque ideo facile facili charitatem. *Ibid.*

80. Detractores, persecutores sunt. *Serm. 1, de Conuers. S. Pauli*.

81. Tanta est libido detrahendi audiendae detractionis, ut incant familiariter ad maius dicendum, concordes ad discordiam. *Serm. 24, super Cant.*

82. Religiosus non est, qui detractionibus passit, aut pascitur alienis. *In Speculo discept.*, c. 31.

83. Pessima viti corrupcio est detractionis, qua animam maculat, Deum offendit, proximum scandalizat. *Ibid.*

84. Magnum vitium est homini dicere absconde, quod erubescet loqui audiret. *In Institut. Novit.*, cap. 23.

85. Narrat aliquid obrectator, et in illi prebatur; et quem illo suo ore inferre studet necesse tu eam aurum tuorum sine excepis. *D. Porro lingua*.

86. Ne detractionis vitium parvum ducas, et tangam interfere non valeat; ex volucrum auxilio dicere, que parva videntur, non ideo contemnenda. *Ibid.*

87. Fratrem suum apud alium traducare, satanicum est. *In Aduart.* 2.

88. Detractionis vitium inimicum est fonti patitatis et gratiae, et pessimo Deo abominabile; pro eo quod detractionis animarum sanguine pascitur, quas gladio lingua necat. *In suis opus.*

89. Tanto major est detractione impieatis, quam latronum; quanto lex Christi, magis animarum quam corporum nos estrinxit opere satientem. *Ibid.*

90. Detractores sunt de generatione Cham, qui verenda patris non operari, sed discoperiit; ita isti detegunt, et exaggerant defectus aliorum. *Prose*.

91. Hi veluti porci in immunditis voluntur et spurcitis, vel defectibus, quos in aliis curiosus querunt, vel forte falso se inventisse aut vidisse affirmant. *Ibid.*

92. Instant Religioni discrimina, nisi detractionis oblitus; citio multorum suavissimus odor fetidus, nisi fastidiorum ora claudantur. *Prose*.

93. Summa curandum est provideret, ne pestifer iste morbus latius se diffundat. *Ibid., Apophthegm. 17.*

94. Soli detractionis comitari offeso. *In Elocut.*, sup. *Psalm. xlii, vers. 21*.

95. Cum lingua detractionum corrigi nequeat, exanimiter sunt tolerande. *Hom. 9, super Esrah.*

96. Obrectationis sermo timendum non est, dum vituperatio perversorum metuitur, recte operis via detractione. *Ibid.*

97. Liqus detractionum sicut nostro studio non debemus excitare, ne ipsi percant; ita per suam malitiam excitatas dehincus exanimiter tolerare, ut nobis meritum crescat. *Hom. 9, sup. Esrah.*

98. Detractio malum celebre est, et in multis ita ferret hoc vitium, ut pene ab omnibus liberetur audistur. *Ibid.*

99. Frustra traximus obrectatoribus nostris, si eis ipsis obrectandi materiam ministramus. *Ibid.*

100. Non facilis venia est, prava dixisse de rectis. *Epist. 57, ad Accidem.*

101.

102. Detractores nomine Christiani, pretermis-

53 domorum suarum cura, et proprii oculi trahit neglecta, in alieno oculo festucam querunt. *Ibid.*
 52. Nunquam detractio ex ore virginis procedat. Epist. 1, ad *Demetriadem*.
 53. Pessimum est hoc vitium detractionis, quod alterum vilim facit videri. *Ibid.*
 54. Non solus non detrahas, sed ne detrahent quidem aliquid credas; non minus suribus, quam lingua fugias detractionem. *Ibid.*
 55. Nulli detrahas, nec in eo sanctum tuum, si ceteros laceras. In *Regula monachorum*, cap. 10.
 56. Hoc est consuetudo detractionis, ut malum suum semper veluti negando gemitare, et dicere aut non fecisse, quia fecit, aut bono operatum zelo. *Ibid.*
 57. Amare sunt obloquientia linguis, nec semper veracia sunt ora laudantium; inde savit et odii, hinc decipit officium; et ceteris est vitare discordem, quam dilucide fulcirem. *Ibid.*
 58. Lingua hominum ad iudicia praecipue absentium vitam at plurimum non cessat hinc inde corrodere. In *Regula monachorum*, cap. 21.
 59. Si hilari vultu audieris detrahentem, tu illi dos fomitem detrahendis; si vero tristi vulta haec audias, discit non liberter dicere quia iudicaret non liberter audi. Lib. 3, sup. *Proverb.*, c. 25, sup. illud: *Venit Aquila dissipat*, etc.
 60. Serpens et detractor regales sunt; quonodo enim ille occule modus venenum inserit, sic iste clam detrahens virus pectoris sui infundit. Sup. *Ecclesiast.*, cap. 10, sup. illud: *Si momerit terpsis*:
 61. Qui justis detrahit, diabolus est. Sup. *Psalm.*, xxxiii, vers. 2.
 62. Non potuit Monachus se debere esse securos, dicentes: Grandia criminis non fac mus in monasterio, non adulterio, non furtum facie, non homicidium, non parcidium, et cetera, quia grandia vita sunt; grande seclusus est, quando detrahit fratru tuo, lingua tua fratrem interficies; grande vitium est, detrahens fratrum; tuere non velle, circuire collas, aliis detrahere. Super *Psalm.* cxlii, exposit. 2, vers. 2: *bonum, libera animam meam*, etc.
 63. Si adversarius tibi detrahit, nihil tibi nocet, sed sibi; et tu te interficies, si alii detrahas. *Ibid.*, vers. 3.
 64. Qui cum bona imilarum non queani, quod solum facere possunt, invident; et in eo se doctes eruditissime arbitrantur, si de aliis detrahant. Super epist. ad *Ephes.*
 65. Sunt tres species detractionum: prima est mala proximorum ad diffamandum liberter publicantum; secunda est aures talibus liberter

presentium; tertia est crimen de proximis falsificantium. Super *Levit.*, cap. 19.
 66. Detractores proprie dicuntur umbra mortis, qui similes sunt morti; mors enim nulli parcat, sed omnes equaliter ferit; sic detractores omnibus detrahunt. Sup. *Psalm.* xxv.
 67. Detractione in tribus est: mala aperta diffamat, bonus apertis derogat, dubia male interpretatur. *Ibid.*
 68. Detractor peior est inferno; infernos non absorbet nisi malos, sed detractoris os absorbet tam bonus quam malos. Super *Psalm.* xxxix.
 69. Omnis detractor iniidelis est, et peior cane; quia ad devorandum proximum multos advoeat, et quanto fastidius invenit, tanto libenter commedit, et aliis ad comedendum apponit. Super *Prov.*, cap. 11.
 70. Aliquando ne detractor apparet, sub sanguine confessionis sceleris aliorum, quasi dolendo, narrat. *Ibid.*
 71. Nulla mensura iniquior iudicio detractionum. *Ibid.*, cap. 13.
 72. Detractor uno flatu triplex lumen simi extinguit: scilicet, lumen fame, in cuius detrahit; lumen gratiae, in ipso qui detrahit; lumen honis conscientiae, in illis quod quis detrahit. *Ibid.*, cap. 20.
 73. Detractor, quis aliena stercora semper in ore suo portat, fodat omnes quibus loquitur. *Ibid.*, cap. 24.
 74. Detractores proprie advocati diaboli sunt; et quod Dei est, diabolus attribuunt. *Ibid.*
 75. Sermo venenatus est sermo detractionis, qui vulnerat, ut gladius, et urit ut ignis. *Protec.*
 76. Quanto magis noster est, qui detrahit, tanto intolerabilior est, et profundius aliquae periculiosus vulnerum detractione ejus. Super *Ecclesiast.*, cap. 7.
 77. Sicut mulier parturient cum dolore emitit partum: ita detractor, dicit se cum dolore referre quod audi. Super *Ecclesiast.*, cap. 10.
 78. Os detractionis est quasi pharetra diaboli plena sagittis. Sup. epist. ad *Rom.*, cap. 3.
 79. Lingua detractionis est quasi rotabulum congregans sordes; id est, peccata aliorum. *Ibid.*, cap. 6.
 80. Detractione est lingua diaboli, quia detractor est os diaboli. Super II, ad *Tim.*, cap. 2.
 81. Detractione cibis anima, et quidem perspicacis. Libro 5, de *Canob.* inst., cap. 21.

82. Omnia hominum qui detrahunt ora facile obstruit virtus possessio. Hom. 33, super *Chrysostom.* *Math.*, oper. perfect.
 83. Sermo spurius est detractione. Serm. 14, super Epist. ad *Ephes.*

84. Detrahere, quam humanum corpus comedere, pejus est. Homil. 3, Ad *popul. Antioch.*

85. Detrahens fraternas carnes comedit, proximi carnem momordit. *Ibid.*

86. Detrahens continentem anxius est, suspicatur et timet. *Ibid.*

87. Detractione satanum est barathrum insidiarum, et diaboli in sessio. *Ibid.*

88. Detractor est proles odioi, temuis langor, pinguis et occulta ex latens sanguinem, que chortalis omnem consumit ac demolitur sanguinem. *Graec.* 10.

89. Detractione effectio simulatio, cordis castitatis exterminatio. *Ibid.*

90. Inter cetera peccata istud detractione quodammodo est inhumanus et bestialis, quia lupum. *Prov.*

91. Distinxit namque quod canis canem non comedat, nec bestia aliquam bestiam sua speciei, sed bene alterius, sola lupa excepta; qua cum fame prematur lupum comedere non veretur. Sic et detractor homo hominem sue naturae conservat, tanquam lupa rapacissima, dentibus detractionis rodere, comedere, et occidere non erubescit.

92. In hoc a lupa differens, quod illa comedit carnes recentes, ipse autem quondam carnes fontentis et jam putrefactas, quando videlicet non tantum viris, sed et diutum jam mortuus deates mordaces detractione jam infligit. *De questionib. cum suis respond.*, quest. 1.

93. Detractione grave vitium est, detractione grave peccatum est, detractione grave crimen est, detractione gravis damnatio est. Libro 2, de *Synonym.*

94. Quando alii detrahunt, te discute; quando alium mordet, tua peccata redargue. *Protec.*

95. Si vis detrahere, tua te peccata retorquent; nunquam alii detrahunt, si te perspergunt. *Ibid.*

96. Detrahentes non audias, susurrantibus auditum non praebas; pari enim reatu detrahebutes et audientes tenemur. *Ibid.*

97. Quandoenam quis detractionibus vitium absintilat, procul dubio diabolus minister est, et fratres eius res. *Protec.*

98. Gladio namque detractionis sua famam proximi, cui detrahit, occidit in corde audiendum. *De discipl. monast. conversat.* cap. 13.

99. Ferules laquei ad capiendas salinas, sunt latus detractionum. *Ibid.*

100. A charitate excusum se fatetur, qui detractionibus assuetus est. *Ibid.*

101. Nihil perniciosius detractore. Dissipat charitatem, dissolvit unitatem, humiliat fugat,

paecem turbat, rixas parit, nutrit discordias, lite moveat, odio general, omnem dirimit sanctitatem. *Ibid.*, cap. 22.

LUDOVICUS
BLIOSIUS.

S. JULIUS
ABR. MANT.

S. VICTORE
ORIGEN.

ROBERTUS
BELLARMIN.

SALVIAN.

S. SIDONIUS
EPISC.

ETIENNE
THALASUS.

THOMAS
A KEMPIS.

CICERO.

PETRUS PHIL.

derogationes magnitudinas. *Sent.* 289.

Vide etiam titulos, *Astimentia*, sent. 22; *Dia-*
bolis, sent. 12; *Fama*, sent. 39, 71; *Jejunium*,
sent. 67; *Linguis*, sent. 10; *Laur*, sent. 49; *Lin-*
guo, sent. 14, 23, 30; *Os*, 62, 76, 77, 81; *Maledictio*,
sent. 100; *Natum*, sent. 63; *Mens*, sent. 6; *Murmur*, sent. 8, 9; *Rectificatio*, sent. 18; *Reve-*
renia, sent. 20; *Scanditum*, sent. 53.

DEUS.

DICO GARD. *Etymologia.* Deus latine idem est quod ἥπας, grecice τόντον αὐτον δicunt a τῷ πάντῃ, quod est ardore, vel a τῷ θεῷ, quod est fovere, vel a τῷ θεῷ, quod est contemplari, vel considerare. *Sap. Psalm. xxii.*

Deus hebreo, latine dicitur timor; quasi qui solus est timendum. *Super Ezech.*, cap. 28.

Deus grōe dicitur θεός; θεός, quod est virōe, qui omnia videt; vel θεός, quod est considerare, vel θεός, quod est currere, quia omnia percurrit. *Ibid.*

S. ATHANAS. *Definitio et descriptio.* Definitio definitiōnū est Deus, quae omnia quidem definit, ipsa vero a nullo definitur. *Prose.*

Definiri nequit quod secundum essentiam suam sub significatiōne non cadit, ut Deus in lib. *Vix dicit*, cap. 2.

Deus est essentia sine causa, et omnium essen-

tiarum supersubstantialis causa. *De definit.*

Deus humanus animus se diffidit, tanto clari-

ter deprehendit intelligentie sue inscian-

tu. *Prose.*

Ac si quid magnificientius diceret contendat,

infra veritatem erit.

Deus est Pater, et Filius, et Spiritus sanctus, mundi origo, express originis; predives emi-

cantis lucis fons, venustissima pars omni orna-

mento pulchritudo: Tras in monade cognita,

et Monas in Triade veneracione munitis affixa.

Orat. 39.

S. BENARD. Quid est Deus? non sane occurrit melius, quam qui est: merito quidem nil competenter aterni-

tati, qui Deus est, si bonum, si magnum, si bea-

tum, si sapientem, vel quidquid tale de eo fixo-

ris, in his verilo instauratur, quod est, est

nempe, hoc est ei esse, quod hinc omnia esse. Li-

bro 3, *de Contra ad Eugen. Pap.*

Quid est Deus? ex quo omnia, per quem

omnia, in quo omnia; ex quo omnia crederetur;

non seminatur; per quem omnia, ne alius

auctorem atque ultimam opinione arbitratur; in quo

omnia non quasi in loco, sed quasi in virtute.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Quod ad universum spectat, fi-

nis; quod ad electionem, satus; quod ad se, ipse

novit. *Ibid.*

Quid est Deus? Voluntas omnipotens; benevo-

lentissima virtus; lumen aeternum, incomparabili-

ratio, summa beatitudine, creata mentes ad

participandum, vivificant ad sentiendum, affi-

cens ad appetendum, dilatans ad cpiendum,

justiciam ad promerendum, secedens ad zelum,

fondans ad fructum, dirigens ad reputatam,

firmans ad benevolentiam, moderans ad sapien-

tiam, colorans ad virtutem, visitans mentes ad

consolationem, illuminans ad cognitionem, per-

petuans ad immortalitatem, impensis ad felici-

tatem, secundum ad securitatem. *Ibid.*

Deus est substantia incorpore simplex, et in-

communicabilis. *Super Psalm. II. vers. 7.*

Affirmatio de Dei essentiā in promptu habeti

R. CYPRIAN. non potest, neque definibilis est divinitas; sed

verius sincerasius remoto indicat negando quid

non sit, quam afferendo quid sit. *Prose.*

Quidquid audit, vel videri, vel sciri potest,

non convenit Dei majestati, hebes est in hac con-

sideratione omnis aries sensuum, et caligat as-

pectus. *In prefat. ad Cornelium Papam*, cap. 2.

Deus est simplex et indivisibilis essentia. *Orat.*

S. GREG. NAZ. 29.

Certe hoc est Deus, quod cum dicitur, non po-

test dicti; cum estimatur, non potest estimari;

cum definitur, ipso definitio crescit. *De fato.*

Deus nihil est aliud, quam gubernator et pro-

visor rerum omnium. *Opusc. opuse. 6. sup. Sym-*

bol. Apost. art. 1.

Deus est substantia aeterna, et actus simplex,

causa agens, et finalis totius universi summa de-

lectio et optima et omnimodo immutabilis,

immaterialis. 12, *Metaphys.* et habet apud Be-

dem.

Deus est ens, qua melius excoigari non potest.

4, *Phys.* Et habet apud Bedam.

Essentia divina est id quod revera existit, non-

quam illam mutationem suscipit, et non inquit

usquam illo modo illam alterationem suscipit.

Syrgia 4, in *dialog. Phaedon.*

Deus est ens immortale, seipso contentum ad

seipsum; essentia sempiterna, natura boni

causa. Syrgia 6, *de definit.*

Quid est Deus? mens universi. *Prose.*

Quid est Deus? quod vites lotum, et quod non

videt totum; sic magnitudo sua illi reddi-

tur, qua nihil magis excoigari potest. Lib. I,

S. ENIKA.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

Ibid.

Quid est Deus? Longitudo, latitudo, sublimi-

tas, profunditas; longitudo, proprie aeternitatem;

latitudo, propter charitatem; sublimitas, propter

majestatem; profunditas, propter sapientiam.

</div

3. Deo; simus nos ipsi facti Dei possessio, et efficietur nobis possessio Deus. *De Saluator. docum.*, cap. 10.

34. Visibilium omnium maximus est mundus, invisibilium omnium maximus est Deus. Libro 11, *de Civili. Dei. cap. 4.*

35. Summum bonum, quo superius non est, Deus est. *De Natura boni. cap. 1.*

36. Spes tua Deus sit, fortitudo tua Deus sit, firmitas tua Deus sit, exortatio tua ipse sit, laus tua ipse sit, finis in quo requiescas ipse sit adiutorium cum laboris, ipse Deus sit. *Sup. Psalm. xxxii. vers. 10.*

37. Si spes nostra Deus noster; qui fecit omnia, melior est omnibus; qui pulchra fecit, pulchrior est omnibus; qui fortia, fortior est; qui magna, major est; quidquid amaveris, ille tibi erit. *Sup. Psalm. xxxvi. vers. 6.*

38. Quidquid mihi propter Deum est, dulce non est; quidquid mihi ruit dare Dominus meus, anferat totum et se mihi det. *Sup. Psalm. xxvi. Enarrat. 2, vers. 44.*

39. Conflentem Dominum quoniam bonus. Quid sit grandissima ista brevitate non video, cum haec sit proprium Deo quotidie est. *Sup. Psalm. cxvii.*

40. Deus tibi totum est. Si esurieris, panis tibi est; si sitiabis, aqua tibi est; si in tenebris es, lumen tibi est; si nodus es, immortalitas vestis tibi est; omnia possunt dici deo, et nihil dignus dicatur deo, et nihil latius haec inopia. *Tract. 13, sup. Eccl. Joan., de cap. 3.*

41. Desideras Deum? desiderare potest concupisci potest; sursum potest, in illum potest dirigere cogitari, sed veris explicari non potest. *Ibid. tract. 21, de cap. 8.*

42. Deus recipit quod non inventis, et numquam amisisti, nunquam inops et gaudes lucis, nunquam avarus, et usuras exigis. Supererogatur tibi ut debetas, et quis habet quidquid non tuum? redditis nulli debens, donas debita nihil perdens. In *Medit. 1, cap. 29.*

43. Deus est lux, quam non capit loens, vox, quam non capit tempus, odor, quem non spargit status, cibus, quem non minuit edacibus, amplexus, quem non dilevit saletas. Et habet, in glossa ord. super Ep. 1. *Joan., cap. 1, in illud: Iesus tuus es.*

44. Qui Deum se committit, diabolum non timet. *De Fugit. Dom. serm. 28.*

45. Nihil delectabilis Deo, nihil illo pulchrius, nihil illo dulcius. *Horn. 38, Ex quinqueginta hom.*

46. Altus est Deus, erigis te et fugit a te; humilius te, et descendit ad te. Quare hoc? quia excelsus est et humilis respicit, et alta de longe cognoscit. *Præcept.*

47. Humilia de proximo respicit, ut attollat; alta, id est superba, de longe cognoscit, ut deprimat. Ser. 2 *Acent.*

48. Deus est sperantibus in se thesaurus in paupertate, solatium in solitudine, gloria in abjectione, honor in contemptu, umbraculum in omni protectione. Ser. 21, *ad Fratres in ereno.*

49. Non omnium Deus est Deus, sed eorum s. BASILICVS MAGNVS.

50. Totus suavis est Deus, totus salubris est, s. BENEDICTVS.

totus delectabilis, totus desiderabilis. Ser. 1, post octav. *Epih.*

51. Deus per se infunditur, per se innescit, purus carnis a puris, solus nullus indigit, solus et sibi et omnibus de sola omnipotenti voluntatis sufficiunt est. Ser. 5, super *Caecilius.*

52. Deus amat ut charitas, novit ut veritas, sedet ut aquila, dominatur ut moxias, regit ut principium, fuerit ut salus, operatur ut virtus, relevat ut lux, assistit ut pietas. Libro 5, *de Cœnac. ad Eugen. Pop.*

53. Deus non partibus constat, ut corpus; non affectibus distat, ut anima; non formis susista, ut omne quod factum est. *Ibid.*

54. Non est compositus Deus, merum simplex est; tam simplex Deus, quam unus est; est; unum unus, et si dici possit, unissimum est. *Ibid.*

55. Dulcis et rectus est Deus; dulcis, quia pereire non patitur; rectus, quia punire non oblitiscitur. *In duodecim gradibus humilitatis. cap. Locutus.*

56. Honor Deo summissus est, illum venerari et imitari; imitari si pius es, venerari si misericordia. Lib. *Medit.*, cap. 6.

57. Deus est in angelis desiderabilis, in sanctis delectabilis, in creaturis admirabilis, in hominibus amabilis. *Ibid.*, cap. 1.

58. Deus omnia potenter creat, sapienter gubernat, benignè dispensat. *Ibid.*

59. Quidquid boni queris, summum bonum, et omne bonum ipse Deus est. *Præcept.*

60. Si gaudere vis, ipse gaudium; si te pugnare debeat, ipse palma cat.

61. Si coronari vis, ipse corona est; si vincere cupis, ipse Victoria est.

62. Si potentiam desideras, ipse potentia est; si fortitudinem queris, ipse fortitudo est.

63. Si iustitiam vis habere, ipse iustitia est; si amas sapientiam, ipse fons sapientiae est.

64. Si charitatem vis, Doms charitas est; si dicitas appetis, ipse dives est.

65. Si pulchritudinem cupis, summa pulchritudo ipse est; si plenitudinem omnis boni quæris, ipse plenitudo est.

66. Si gloriam et honorem desideras, vera gloria et summus honor Deus est; si pacem vis, pacem ipse est. Ser. de *Miseria humana.*

67. Deus totus est semper desiderabilis, totus dulcis, totus amabilis, totus suavis, et totus delectabilis. *Ibid.*

68. Cum Deo nihil melius excoigitari queat, id quo melius nihil est, bonum esse quis dubitat? Lib. 3, *de Consol. Philosoph.*, prosa 10.

69. Boni summi, summus Deus plenissimus. *Ibid.*

70. Deus nihil constat esse præstantius. *Ibid.*

71. Natura Deus quidem unus est, participatione vero nihil prohibet esse quam plurimos. *Ibid.*

72. Uti justitiae adoptione justi, sapientiae sapientie suam, Deos fieri simil ratione necesse est. *Ibid.*, lib. 3, prosa 10.

8. BONAVENT. 73. Tria Deo apponuntur, scilicet unum, simplex, stabile; unum super omnem materialium, simplex super omnes materialium, stabile super omnem creaturam. Sup. *Psalm. xxxviii.*

74. Deus est laudans, largians, laetans, melliiflans. *Expos. 2, super Psalm. cxviii, cap. 1, vers. 12.*

75. Nihil Deo dignus, nihil charius esse potest. Serm. 4, *infra oct. Nativ. Dom.*

76. Deus natus loquitur ut rex potissimum in jubilo, ut magister prudentissimum in docendo, ut amicus dulcissimum in consolando, ut judex acquisissimum in examinando. Serm. 1, *de SS. Eustachio.*

77. Deus, In Seraphim amat, ut charitas; in Cherubim novit, ut veritas; in Thronis sedet, ut aequitas; in Dominacionis dominatur, ut maiestas; in Principibus regit, ut principium; in Potestatibus tuncit, ut salus; in Virtutibus operatur, ut virtus; in Archangelis revelat, ut lux; in Angelis assistit, ut pietas. In *Itinerario*, cap. 4.

78. Negativa de Deo sunt vere, affirmativa vero incompatibile. Libro 1, *Compend. Theolog. veritatis*, cap. 16.

CASSIODORVS. 79. Si Deum custodias, ille sine dubitatione te custodi. Super *Psalm. xxxvi, vers. 39.*

80. Dic dicuntur homines, qui bonus conversationibus gratianæ supererue majestatis accipiunt. Super *psalm. xlxi, vers. 1.*

81. Deus non habet incrementum, quia ipse in se totus singularis et ineffabilis intelligitur plenitudo; neq; aliunde potest crescere, qui conseruit creaturis omnibus incrementa praestare. Sup. *Psalm. lxix, vers. 5.*

82. In Deo nulla est disparitas, vel diversitas testimonia; quia ubi unus Deus recte creditur, ibi minor et major non potest inveniri; nescit enim numerum unitas, nec gradum admittit ~~et~~ qualitas. Super *Psalm. cxvi.*

83. Deo nihil præstantius. Lib. 4, *Prædag.*, cap. 8.

84. Deus res apprehensu et venatu difficilis, quia semper recedit, et procul abs ab eo, qui persequitur; cum autem procul sit, incedit tandem vel propinquissime. Libro 2, *Strom.*

85. Deus perfectus est in videndo, perfectus in potentia, perfectus in magnitudine, perfectus in scientia, perfectus in honestate, perfectus in justitia, perfectus in benignitate. *Cateches. 6.*

86. Deo dicere clam vera, periculoso est. s. CYPRIANVS. Sup. *Symbol. Apost.*

87. Deo cum audis, substantiam intellige, sine fine, simplicem, sine ulla admixtione, invisibilem, incorporeum, ineffabilem, inestimabilem; in qua nihil creaturam sit. *Ibid.*, super illud: *Oratio in Deum*, etc.

88. Sine auctore est ille, qui auctor est omnium. *Ibid.*

89. Nihil egentius illa mente, quae de Deo ex. s. DIODORVS. tra Deum philosophatur. *De Perfect. spirituali*, cap. 1.

90. Forum quo sunt omnium principium et s. MIONYVS finis est Deus, qui omnia antiquitate antecedit. ARCPAGIT. Proseco.

91. Principium quidem, ut auctor; finis autem, ut eius causa facta sunt omnia. *De divinitate nostram*, cap. 5.

92. Divinitas est omnis contemplans providentia, et omnia undique complexu suo contingenit, sive complextus, et ulla omnibus, quae ipsius providentia fruuntur, antecellens. *Ibid.*, cap. 2.

93. Deus mente comprehendit nequit; nam si in comprehensionem cadit, Deus certe non est. *De oculo virtutis cogit.*

94. Nihil Deo magnificentius, nihil gloriosius, s. ROCHEIRVS. nihil clarus, nihil pulchrus, nihil verius, nihil magnificens, nihil sincerius, nihil copiosus. In *Paracletica.*

95. Nihil Deo inventur superior, cuius iudicio nisi possit; sed e contrario ipse supremus est, et iudex omnium. In *Slucid.*, sup. cap. 9 *Job.*

96. Vere exelsum est Deus, magnus Dominus, magnus Deus, magnus Rex; magnus in potentia magnus in sapientia, magnus in gloria, magnus in duratione, magnus in transitorum, nihil mutabile, nihil quod alienum sit a semper

FRANCISCVS. THOMAS.

97. Deus apprehendere non valet, qui adhuc s. GREG. MAG. in detectione peccati jacet. Lib. 10, *Moral.* cap. 15.

98. Deus solus vere est eternus, vere immortalis; quia in eo nihil est transitorum, nihil

munerator, et probator, et sublimator, et ultor, et iudex. Libro 1, de Gubern. *Beti*.

TERTULLIAN. Deus unius non est, Deus non est. Lib. 1, contra Marcionem, cap. 3.

S. THOMAS ALEXANDRI. Deus principio caret, est enim ingenitus; nulli mutationi subjaceat, est enim immortalis. Lib. 1, ad Autologum.

THOMAS A. KEMPIS. Nil maximum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi pure Deus, aut de Deo sit. *Prose*.

161. Solus Deus aeternus et immensus, implens omnia, solitudo anime, et vera cordis existita. Libro 2, de Lata. *Obitio*, cap. 3, sect. 3.

**162. Deus est pater boni filii, malevolus distractus iudex, latifrons medicus, semis solidus ci-
bus, doctor ignorantium, obliterans patribus sa-
lus, via incipientibus, veritas proficilis, vita
perfecta, speci periclitibus, justus consolator
optimus, gloria huminum, poena superborum,
lux in tenebris, luxura in noctibus.** In *Sotilog. anima*, cap. 12, sect. 5.

**163. Deus fortatum veribus, provocat exemplis,
ministrat virginis blanditur donis, castigat adversis,
testificat prosperis.** In *Hortulo Rosar.*, cap. 12,
sect. 3.

IN VITIS PATR. **164. Deo maior nihil est, neque par, neque
quod non maxime inferius sit.** Lib. 10, cap. 44.

165. Negat quodammodo Deum, quisquis rationibus humanis Deum metiri conatur. Serm. de Pide.

SENTENTIAE PAGANORUM.

ARISTOTELES. **166. Deus et natura nihil prorsus faciunt frus-
tra.** Lib. 1, de Cœlo, cap. 4.

**167. Deus est ens necessarium perpetuum, in-
transmutabile, indiminutibile, inalterabile.** Lib.
3 Theolog., cap. 3.

**168. Deus existit necessario, ex actu, ex essen-
tia sua; immo est ens verum, atque etiam supra
enim propterea quod ab eo entitas pendet, et in
ipsa servatur.** *Ibid.*

**169. Deus est lux lucum, bonum bonorum,
dignitas dignitatum, entitas entium, et ipsunmet
extra quod non est aliquid ens; est quoque
principium, per quod omnia existunt ac permanent.** *Ibid.*, lib. 4, cap. 1.

**170. Unum non est prius tempore altero, nisi
qua sub tempore complectentur utraque; hoc
autem est impossibile Deo, cum sit causa om-
nia, immo etiam substantias simplicibus, quanto
minus est Deo sublimi.** *Ibid.*, cap. 3.

**171. Potestas humana infinita nequit Deum
comprehendere, nihilque attributorum eius pre-
cire valit.** *Ibid.*

172. Auctor primus est gloria supremus, qua-

tenus est perfectione summus. *Ibid.*, libro 10,
cap. 1.

**173. Deus est ens primus, sed prioritate es-
senzia et natura.** *Ibid.*, cap. 2.

**174. Auctor primus est sapiens, ac potens, et
liberalis sicutidem cum sit sapiens, repedit ins-
titutum; cum sit potens, lassitudine non putatur;
cum sit liberalis, invidia avaritiae non resudetur.** *Ibid.*, cap. 12.

**175. Deus non habet rem aliquam exteriorum,
qua possit cum representare.** *Ibid.*, cap. 13.

**176. Nequinus Dei essentiam, qualis in seipsa
existit, detegere, atque attingere.** *Ibid.*, libro 14,
cap. 4.

**177. Deus existit infinitus potentia, bonitate,
ac pulchritudine.** *Ibid.*

**178. Deus ens unum absolutum, est causa om-
nia aliorum creatorum, neque existit in aliquo
eorum, nec est aliquid simile illis, est autem
causa omnium aliorum eniūm creatorum; sicut
dum omnia procedunt ab illo.** *Ibid.*, lib. 13, cap. 1.

**179. Deus ens unum absolutum, existit per-
fектum et purum.** *Ibid.*, cap. 2.

**180. Deus est ens unum, verum, supreme
perfectum.** *Ibid.*

**181. Deus non dividitur per imaginationem si-
entientia creatum, nec multiplicatur habitu forma-
rum exemplarum, atque existit unus superatus
ab omni numero naturali et spirituali, cuius:
unitas non apprehenditur, nisi abstractione.** *Prose*.

**182. Auctor supremus est unus unitate abstracti-
tute, intelligitur esse unus non ex eo tantum,
quia non numeratur aliqua species numeri, sed
quoniam non adjungitur ei aliquid ultraneum
ipsi essentiæ, existitque abstractus, ab omni plu-
ralitate, multiplicatione numerali.** *Ibid.*, cap. 5.

**183. Deus una semper simpliciter gaudet ro-
tuipalte.** Libro 7, ad Nicomachum, *Ethica*, cap. 14.

**184. Habet Deus sumnum hominum, sed est id
quod est ipse.** *Ibid.*, libro 9, cap. 4.

**185. Deus, cum nulla re egeat, nec amico
opus habeat.** Libro 7, *Ethic. ad Endocrinum*.

**186. Dicitur Deus semper liberum, optimum
vivere esse; quare vita et aevum, continuum
et aeternum Deo inest; hoc enim est Deus.** Lib.
12, *Metaph.*, cap. 7.

**187. Deus sumnum et principem adeptus est
sedem, residetque summo in vertice universi ex-
cepto mundo.**

**188. Deus vivens acerius est, specie ex-
clusus, vita humoralis, virtute praestansissimus.** *Ibid.*

**189. Deus summus praeest, et purus, in puro
consistit loco, quem rite apparet, hoc est, cosum,
appellamus.** *Ibid.*

90. Deus cum sit unus, multis signatur no-
minibus; quippe qui nomina sortiatur ex ipsis
operibus, quibus maxime vigeat.

**191. Deus principium, finem, et media rerum
omnium tenet.** *Ibid.*

**192. Certe nihil omnium rerum melius est
Deo, nihil prestabilis, nihil pulchritus.** Lib. 2,
de Natura Deorum.

**193. Nihil est praestans Deo; nulli enim na-
ture obediens, aut subiectus Deus.** *Ibid.*

**194. Hoc omnibus inimicum est et insculptum;
esse igitur Deum ita perspicuum est, ut si qui
negat, vix enim sane mentis existimatur.** *Ibid.*

**195. Deus nusquam nequamque injustus est,
sed quantum fieri potest justissimus; Deo autem
nihil similius est, quam cum ex nobis homini-
bus aliquis quam justissimus est.** *De Scientia*.

**196. Quid ab Deo proprias accedunt, et quia
lis sit Deus demonstrant, ita constanter attri-
buere debent conscientiae Dei nature, ut consti-
tuant Deum revera esse bonum.** Lib. 2, *de Republ.*

**197. Bonarum rerum, nulla alta causa sta-
tuenta est praser Deum; malorum autem, alia
quepiam causa investiganda sunt; sed nullo
modo Deus mali actor existimandus est.** *Ibid.*

**198. Fieri nullo modo potest, ut Deo commu-
niter, sed in conscientiam est, ut pulchri-
tus et optimus est; semper idem unus, et sim-
ilariter, multiplicatione numerali.** *Ibid.*

**199. Deus mentiri aut veribus, aut reipsa non
potest.** *Ibid.*

**200. Simplex et verax est Deus, et opere et
verbis. Neque mutatur ipse, neque alias decipi,
neque simulacrum, objectis, neque sermoni-
bus, neque signis immisus, neque per vigilio, ne-
que insomnio.** *Ibid.*

201. Deus est exira omnem culpam. *Ibid.*,
lib. 10.

**202. Deus et cognoscere, et videre, et audire
omnia, nihilque proinde illum effigeri posse
corrum, que vel in sensu, vel in intelligentia
cadunt, affirmandum est.** Libro 10, *de Li-
beris*.

**203. Solis et ceterorum astrorum motus, cau-
sam Deum esse, nō.** *Ibid.*, lib. 13.

**204. Hic omnibus de causis aeternus est ille
Deus.** In *Dialogo Tenui*.

205. Deus orta et virtute, antiquior est mundo. *Ibid.*

**206. Bonitas Dei fuit causa factiois mundi, et
origo omnium rerum.** *Ibid.*

**207. Erat ei erit, aeternæ essentiae non recte
attribuimus; dicimus tamen erat, est, et erit; et
revera illi est proprie tantum quadrat.** *Ibid.*

208. Deus medicus est perillissimus, qui novit

quid amet, quid respiciat hominis natura, quid
illi aptum sit, quid contra.

de Convicio.

**209. Circa omnium Regem sunt omnia, et il-
lius causa omnia, et ipse est omnis rerum pul-
chritudinum causa.** Ep. 2, *ad Dionys.*

**210. Presupsum est Deum rerum omnium, et
quae sunt, et quae erunt, Imperatore et causam
esse, illiusque Imperatoris et cause esse Patrem.** *Ibid.*, epist. 6, *ad Hermann. Coriscum*.

**211. Deus hominibus sapientibus est, insi-
gnitus volupta.** *Ibid.*, ep. 8, *ad Blanum*.

SENeca.

**212. Si solus est Deus, omnia opus suum et
extra, et intra, tenet.** Libro 1, *Quæst.*

**213. Deus est prima omnium causa, ex qua
celere pendit.** Lib. 4, *de Benef.*, cap. 7.

214. Deus colitur, et amat. Ep. 54.

**215. Nihil est divino divinus, coeli coles-
tibus; divinorum enim una natura est.** Ep. 66.

216. Nulla sine Deo mens bona est. Ep. 73.

**217. Magnitudinem Dei non invenies, clamis
penitus volare possit.** Sent. 24.

218. Nomine Dei ne queris, quia non invenies;
nam omne quod nomine appellatur, a digniore
nomine accipit, ut aliis quidem vocat, aliis au-
tem audiatur.

219. Quis ergo est, qui nomen imposuit Deo?
Deus autem non nomen est Deo, sed indicium
quod sentimus de Deo; nihil de Deo, quod non
est, queras.

**220. Omne tempus, quo de Deo non cogitas,
hoc puta te perdidisse.** *Ibid.*, sent. 47.

221. Sime Deo non poteris vivere Deo. *Ibid.*,
sent. 205.

**222. Nefas est Deum Patrem invocare, et ali-
quid inhenetum agere.** *Ibid.*, sent. 210.

223. In multitudine dicere de Deo non audies.
Ibid., sent. 349.

**224. Dignus est Deo homo, Deus est et in ho-
minibus.** *Ibid.*, sent. 363.

**225. Mortui sunt apud Deum, per quos no-
men Dei maledictur.** *Ibid.*, sent. 165.

226. Sanctus Deus, Pater omnium; sanctus *TRISMEGISTES*.

227. Sanctus es, qui verba cuncta constitueris;
sanctus es, cuius imago est omnis natura; sanctus
es, omni potestate validior; sanctus es, omni
excellentiâ major; sanctus es, omni laude me-
hor. Libro de *Potest. et sap. Dei*, cui tit. *Piman-
der*, cap. 1.

**228. Deus atque ipsa divinitas, dico nunc
non quod genitum videbo, quia ingenitum,**

Ibid., cap. 2.

229. Gloria omnium Deus; divinum divina natura, principium universorum, Deus, mens, natura, actus, necessitas, et finis et removatio. *Ibid.*, cap. 3.

230. Sol Deus deorum celestium praestantissimus, sol Coentes reliqui (veluti principi regique) parent. *Ibid.*, cap. 5.

231. Semperitus, immortalis, ingenitus Deus est. *Ibid.*, cap. 8.

232. Deus est bonum, pulchrum, beatitudo, sapientia, interior, essentia, ipsum idem. *Ibid.*, cap. 11.

233. ipsum Deum, unum quidem credimus esse. *Ibid.*, circa med.

234. Nonne invisibilis est Deus? *Ibid.*

235. Dei membra sunt, vita, immoraltas, providentia, natura, mens, ipsum bonum. *Ibid.*, cap. 12.

236. Est qui factor genitorum, atque is ingenitus ut genitus antiquo sit; genita enim divisimus ab aliis diverso. Nihil autem propter ingenitum, genitus esse posset antiquus, unicus quippe solus revera est; cum nihil omnino ipsum procedat. Praterea genita, visibilis sunt; invisibilis est ille ingenitus. *Ibid.*, cap. 14.

237. Deus cognoscitur propter potentiam, factorem propter actum, patrem denique propter bonum. *Ibid.*

238. Ipsius calum plenum est Deo. *De voluntate dei*, cui titulus *Aiglepus*, cap. 2.

239. Deus semperimus, Deus aeternus, necnisi potest, nec potuit; hic est, hic fuit, hic erit semper. Hunc ergo est, quem ex te tota est, natura Dei. *Ibid.*, cap. 7.

240. Solus Deus, et merito solus in se et a se, si circum se tota est, plenus auge perfectus, isque sua firma stabilitas est, nee alcunus impinguo, nec loco moveri potest; cum in eo sit omnia, et in omnibus ipse est solus. *Ibid.*, cap. 11.

241. Deus semper stabilis fuit, semperque cum similiiter aeternitas consistit. *Ibid.*

242. Hoc quod est in Deo, infinitum incomprehensibile, inscrutabile est; nec sustineri, nec ferri, nec indagari potest. *Ibid.*

243. Ad unum solumque Deum tendamus, incomparabile enim bonum est, sine termino infinitum. Libro 1, *de Potest.* et cap. *Dei*, cui titulus *Pimander*, cap. 4.

Vide etiam tit. *Este*, fere per totum; *Fructus*, sent. 37; *Luz*, sent. 66, 81; *Magna*, sent. 2; *Nomen*, sent. 72; *Ocasio*, sent. 33; *Oiam* in genere, sent. 10; *Pedagogia*, sententia. 18; *Philosophia*, sententia. 33, 34; *Partula Theolog.*, sent. 47. Insuper vide *Amicitia Dei*; *Amor Dei*; *Ave-*

Hum divinum; *Beneficium Dei*; *Charitas Dei*; *Cognitio Dei*; *Berzerio Dei*; *Bilectio Dei*; *Plagijum Dei*; *Crata Dei*; *Ira Dei*; *Judicium Dei*; *Justitia Dei*; *Laus Dei*; *Liberalitas Dei*; *Mercordia Dei*; *Odium Dei*; *Patientia Dei*; *Panperitas Dei*; *Potestas Dei*; *Mandalum Dei*; *Precacionia Dei*; *Præsencia Dei*; *Providentia Dei*; *Sapientia Dei*; *Scientia Dei*; *Timor Dei*; *Verbum Dei*; *Virtus Dei*; *Visio Dei*; *Vocatio Dei*; *Voluntas Dei*; *Adhucere*, *Placere*, *Servire Deo*; *Colere Deum*; *Negare*, *Placare Deum*; *Quare Deum*; *Accedere ad Deum*.

Etymologia. Devotio dicitur a devovendo; unde devoti dicuntur, qui seipso quadammodo devo-^{s.} *ANTONIUS* venter Deo, ut ei totaliter se subdant. Parte 3, tit. *AGATHA*, cap. 10, et D. Thomas Aquin. 2, 2, quest. 82, art. 1.

Definitio. Devotio nihil aliud esse videtur, quam voluntas quam prompte se traditum ad ea quae pertinent ad Dei famulatum. Parte 3, tit. 12, cap. 10, et D. Thomas Aquin. 2, 2, quest. 82, art. 1.

Devotio est prius et humilius affectus in Deum; ^{s. AGESTIA} humilis ex conscientia infirmitatis proprie, plus ex consideracione divinae elementie. *De spiritu et anima*, cap. 50.

Vero et secundum devotio est promptius superius appetitus, seu voluntatis ad ea quae fiti sunt cum cordialis detestatione ad debita fuga omnis mortali peccati, sive hoc sit enim fervore sensibili, sive non. In *Exhort. ad Novit.* art. 5.

Devotio est fervor bona voluntatis, quem mens cohibere non valens, certis manifestat s. VICTORIUS indicis. Libro 3, de Arca Noe *Moralis*, cap. 5.

Devotio est elevatio mentis in Deum per plenum et humilium affectum, fide, spe et charitate subsumendum. Tract. 6, sup. *Magnificat*, notula 2.

Devotio certa, est aquila illa animi promptitudine, qua pars parata est servire Deo non minus in adversis quam in prosperis. *De Fid. spiritu*, cap. 7.

Devotio vera est bona voluntas, qua homo prafatum se offert ad cultum, honorem, et benedictionem Dei. In *Brevi regula Tyronis*, verbo *Non putet*.

Dicitur. Devotio dividitur in tria, in zelum, compunctionem, et benevolentiam. Lib. 3, de Arca Noe *Moralis*, cap. 5.

Comparatio. Sicut tunc super carbones positum, spirat suavem et redolentem odorem; sic oratio incensa super carbones devotionis, multum fragrat in conceptu majestatis. Tit. 5, *Diata*, cap. 5.

Si ut ex melo pinguedo olei exprimitur, ita ex affectu virtutis vapor devotionis procedit. Libro 2, *de Profectu religiosis*, cap. 19.

S. IEROME. Quemadmodum torque aureus in collo viri, sic Monachum pietas debet aliquis devotio. De *tunc* more Dei.

THOMAS A. VENUTUS. Sicut carbo frigidus conjunctus igni ardenti, sit calidus et ardens; sic tuus socius se fervido et devote fit super fervidus et devotus. In *Horatio Rosarum*, cap. 4.

AMBROSIUS. 1. Care ambitione religiosa devotio. Lib. 4, in *Luc*, cap. 4.

2. Ubiq' fructus habet celesta devotio. Libro 1, *de Abraham*, cap. 4.

3. Devotio sancta mensuram superpredicitur. Serm. 8, sup. *Psalm. xxvi*, vers. 2.

S. ANTONIUS. 4. Devotio est pinguedo animi. Parte 3, tit. 12, cap. 10.

S. ATHANASIUS MAGNUS. 5. Grave quiddam est exercitium devotionis, sed tamen nihil est dulius coeli sposo. *De virginis*.

S. AUGUSTINUS. 6. Licit quis in operibus suis devolus apparet, si innocentiam non habeat, sibi frustra blanditur de sua devotione; nihil enim Deo dignum, nihil charius esse potest, quam ut innocentia tota observatione teneatur. *De Vita Christi*, cap. 10.

7. Ahaz tuphis presumptionis, ut non desit fructus devotionis. Homil. 4, super. *Misericordia*, in *sua Ecclesiastica*.

8. Dicamus fidem vitam, virtutes palmites, humanum opus, devotionem vinum. Serm. 30, sup. *Cand.*

9. Absque veritatis franco levis et nesciens modum, plerisqueque et insolentes ipsa devolutio est. *Ibid.*, serm. 71.

10. Multum devotionis subtrahitur, cum studium orationis intermititur. Ep. 84, ad *Villetum*, abbat.

11. Excedentem devolutio legal, sed revolet zelus. Epist. 126, ad *Episcopos Aquitanorum*.

12. Nubilosa corporis complicit, et facies tenebris offuscata tristitia, devotionem ab anima recessisse signat. Serm. de *Virtute obedientie*.

S. BENEDICTUS. 13. Religiosus indevotus est sicut scirpus, vel juncus, aut maurus, qui interius est arduus, quod tamen sit in aqua et loco aquoso. Tola iuxta partem mortiarum fame, iuxta fontem mortiarum sit, Juxta ignem mortiarum irigore. Tit. 4, *Diata*, cap. 1.

14. Devolutio mensuram illuminat, inflamat et raborat, actiones ordinat, mores componit et vertit, amorem Dei accendit, Deo familiarem efficit, orationem impinguat, pium et affectuosum facit,

cor humiliat; contra adversa constantiam praefat, mentem ad superna elevat, mundum vilescere facit, desiderare coelestia cogit, peccata delat, et peccata peccati, merita sublimat, proximos maxime edificat, diabolos fugat, angelos invitat et sanctos. *De aliis Seraphim*, cap. 8.

15. Devotus quisque vix opportunitate frandatur. In *Speculo discipl.*, parte 1, cap. 42.

16. Devote mentis confidentia, solet esse indicium exultationis. Lib. 2, *de Profectu Relig.*, cap. 67.

17. Devotionis ignis perpetua oratione foven-^{s.} *devotus* est. *Ibid.*, cap. 69.

18. Absque spiritu devotionis, ad quam dicitur oratio, omnis arida est et imperfecta religio. *Ibid.*

19. Non potest esse devolutio, quae ex amoris Dei radice non pululat. *Ibid.*, cap. 73.

20. Exterior incomposito corporis, indicium est indevote mentis. In *Instit. Novit.*, parte 1, cap. 20.

21. Devotionis fervor per frequentem Passionis Christi memoriam nutritur et conservatur in homine. *De Perfect. vita ad Sorores*, cap. 9.

22. Quantum impedatur puro devolutio, tantum cassiogrus el cresci auxili magnitudo. Sup. *Psalm. xxvi*, vers. 9, *Et adjuta sum*.

23. Illa est vera devolutio, que solum justissime veneratur mentorem. Sup. *Psalm. lxvi*, vers. 4.

24. Si Deum invoco indeversus, iudicium sibi videtur postulare, non veniat. *Ibid.*

25. Gratus devolutio suscipitur, quae inter vita periculis custoditur. Super *Psalm. cxvii*, vers. *Multa qui persecutus me*.

26. Vera devolutio nequamquam sine charitate habet, etiam sine fervore, separe, et suavitate habens, quae non semper sunt certa vera devotionis indicia. In *Exhort. ad Novit.*, art. 5.

27. Spiritualium non es dignus, qui nihil *ep. 8. FRANCISCUS ASSISIUS* ritulare sapit. In suis *Opusculi*, collat. 48.

28. Devotionis effectus, mentis est cibus. *LI-S. GREG. MAG. 5. super I Regum*, cap. 4, sup. *Ibid.*: *Et hinc comedens, etc.*

29. Casta mens intentio, devotionem custode. *RIPONENS*.

30. Omnis actus, que sine devotione est, mortalia est. *Hom. 1. super Ecclesiasten*.

S. VICTORIUS. 31. Religiosus indevotus est sicut scirpus, vel juncus, aut maurus, qui interius est arduus, quod tamen sit in aqua et loco aquoso. Tola iuxta partem mortiarum fame, iuxta fontem mortiarum sit, Juxta ignem mortiarum irigore. Tit. 4, *Diata*, cap. 1.

32. Peritis non poteris, si devolutus inventus fuisti. Libro 2, *De Seeriam*, parte 14, cap. 3.

33. Sine devotione aridum est cor huminum, *NUSSO CARCI*.

34. Amans est labor operis, nisi adsit pinguedo devotionis. *Ibid.*, cap. 41.

229. Gloria omnium Deus; divinum divina natura, principium universorum, Deus, mens, natura, actus, necessitas, et finis et removatio. *Ibid.*, cap. 3.

230. Sol Deus deorum celestium praestantissimus, sol Coentes reliqui (veluti principi regique) parent. *Ibid.*, cap. 5.

231. Semperitus, immortalis, ingenitus Deus est. *Ibid.*, cap. 8.

232. Deus est bonum, pulchrum, beatitudo, sapientia, interior, essentia, ipsum idem. *Ibid.*, cap. 11.

233. ipsum Deum, unum quidem credimus esse. *Ibid.*, circa med.

234. Nonne invisibilis est Deus? *Ibid.*

235. Dei membra sunt, vita, immoraltas, providentia, natura, mens, ipsum bonum. *Ibid.*, cap. 12.

236. Est qui factor genitorum, atque is ingenitus ut genitus antiquo sit; genita enim divisimus ab aliis diverso. Nihil autem propter ingenitum, genitus esse posset antiquus, unicus quippe solus revera est; cum nihil omnino ipsum procedat. Praterea genita, visibilis sunt; invisibilis est ille ingenitus. *Ibid.*, cap. 14.

237. Deus cognoscitur propter potentiam, factorem propter actum, patrem denique propter bonum. *Ibid.*

238. Ipsius calum plenum est Deo. *De voluntate dei*, cui titulus *Aiglepus*, cap. 2.

239. Deus semperimus, Deus aeternus, necnisi potest, nec potuit; hic est, hic fuit, hic erit semper. Hunc ergo est, quem ex te tota est, natura Dei. *Ibid.*, cap. 7.

240. Solus Deus, et merito solus in se et a se, si circum se tota est, plenus auge perfectus, isque sua firma stabilitas est, nee alcunus impinguo, nec loco moveri potest; cum in eo sit omnia, et in omnibus ipse est solus. *Ibid.*, cap. 11.

241. Deus semper stabilis fuit, semperque cum similiiter aeternitas consistit. *Ibid.*

242. Hoc quod est in Deo, infinitum incomprehensibile, inscrutabile est; nec sustineri, nec ferri, nec indagari potest. *Ibid.*

243. Ad unum solumque Deum tendamus, incomparabile enim bonum est, sine termino infinitum. Libro 1, *de Potest.* et cap. *Dei*, cui titulus *Pimander*, cap. 4.

Vide etiam tit. *Este*, fere per totum; *Fructus*, sent. 37; *Luz*, sent. 66, 81; *Magna*, sent. 2; *Nomen*, sent. 72; *Ocasio*, sent. 33; *Oiam* in genere, sent. 10; *Pedagogia*, sententia. 18; *Philosophia*, sententia. 33, 34; *Partula Theologa*, sent. 47. Insuper vide *Amicitia Dei*; *Amor Dei*; *Ave-*

Hum divinum; *Beneficium Dei*; *Charitas Dei*; *Cognitio Dei*; *Berzerio Dei*; *Bilectio Dei*; *Plagijum Dei*; *Crata Dei*; *Ira Dei*; *Judicium Dei*; *Justitia Dei*; *Laus Dei*; *Liberalitas Dei*; *Mercordia Dei*; *Odium Dei*; *Patientia Dei*; *Panperitas Dei*; *Potestas Dei*; *Mandalum Dei*; *Precacionia Dei*; *Præsencia Dei*; *Providentia Dei*; *Sapientia Dei*; *Scientia Dei*; *Timor Dei*; *Verbum Dei*; *Virtus Dei*; *Visio Dei*; *Vocatio Dei*; *Voluntas Dei*; *Adhucere*, *Placere*, *Servire Deo*; *Colere Deum*; *Negare*, *Placare Deum*; *Quare Deum*; *Accedere ad Deum*.

Etymologia. Devotio dicitur a devovendo; unde devoti dicuntur, qui seipso quadammodo devo-^{s.} *ANTONIUS* venter Deo, ut et totaliter se subdant. Parte 3, tit. *AGATHA*, cap. 10, et D. Thomas Aquin. 2, 2, quest. 82, art. 1.

Definitio. Devotio nihil aliud esse videtur, quam voluntas quam prompte se traditum ad ea quae pertinent ad Dei famulatum. Parte 3, tit. 12, cap. 10, et D. Thomas Aquin. 2, 2, quest. 82, art. 1.

Devotio est prius et humilius affectus in Deum; ^{s. AGESTIA} humilis ex conscientia infirmitatis proprie, plus ex consideracione divinae elementie. *De spiritu et anima*, cap. 50.

Vero et secundum devotio est promptius superius appetitus, seu voluntatis ad ea quae fiti sunt cum cordialis detestatione ad debita fuga omnis mortali peccati, sive hoc sit enim fervore sensibili, sive non. In *Exhort. ad Novit.* art. 5.

Devotio est fervor bona voluntatis, quem mens cohibere non valens, certis manifestat s. VICTORIUS indicis. Libro 3, de Arca Noe *Moralis*, cap. 5.

Devotio est elevatio mentis in Deum per plenum et humilium affectum, fide, spe et charitate subsumendum. Tract. 6, sup. *Magnificat*, notula 2.

Devotio certa, est aquila illa animi promptitudine, qua pars parata est servire Deo non minus in adversis quam in prosperis. *De Fid. spiritu*, cap. 7.

Devotio vera est bona voluntas, qua homo prafatum se offert ad cultum, honorem, et benedictionem Dei. In *Brevi regula Tyronis*, verbo *Non putet*.

Dicitur. Devotio dividitur in tria, in zelum, compunctionem, et benevolentiam. Lib. 3, de Arca Noe *Moralis*, cap. 5.

Comparatio. Sicut tunc super carbones positum, spirat suavem et redolentem odorem; sic oratio incensa super carbones devotionis, multum fragrat in conceptu majestatis. Tit. 5, *Diata*, cap. 5.

Neut ex meliore pinguedine olei exprimitur, ita ex affectu virtutis vapor devotionis procedit. Libro 2, *de Profectu religiosis*, cap. 19.

S. IEROME. Quemadmodum torque aureus in collo viri, sic Monachum pietas debet aliquis devotio. De *tunc* more Dei.

THOMAS A. VENUTUS. Sicut carbo frigidus conjunctus igni ardenti, sit calidus et ardens; sic tuus socius se fervido et devote fit super fervidus et devotus. In *Horatio Rosarum*, cap. 4.

AMBROSIUS. 1. Care ambitione religiosa devotio. Lib. 4, in *Luc*, cap. 4.

2. Ubiq' fructus habet celesta devotio. Libro 1, *de Abraham*, cap. 4.

3. Devotio sancta mensuram superpredicitur. Serm. 8, sup. *Psalm. xxvi*, vers. 2.

S. ANTONIUS. 4. Devotio est pinguedine animi. Parte 3, tit. 12, cap. 10.

S. ATHANASIUS MAGNUS. 5. Grave quiddam est exercitium devotionis, sed tamen nihil est dulius coeli sposo. *De virginis*.

S. AUGUSTINUS. 6. Licit quis in operibus suis devolus apparet, si innocentiam non habeat, sibi frustra blanditur de sua devotione; nihil enim Deo dignum, nihil charius esse potest, quam ut innocentia tota observatione teneatur. *De Vita Christi*, cap. 10.

7. Ahaz tuphis presumptionis, ut non desit fructus devotionis. Homil. 4, super. *Misericordia*, in *sua Ecclesiastica*.

8. Dicamus fidem vitam, virtutes palmites, humanum opus, devotionem vinum. Serm. 30, sup. *Cand.*

9. Absque veritatis franco levis et nesciens modum, plerisqueque et insolentes ipsa devotio est. *Ibid.*, serm. 71.

10. Multum devotionis subtrahitur, cum studium orationis intermititur. Ep. 84, ad *Villetum*, abbat.

11. Excedentem devotio legal, sed revolet zelus. Epist. 126, ad *Episcopos Aquitanorum*.

12. Nubilosa corporis complicit, et facies tenebris offuscata tristitia, devotionem ab anima recessisse signat. Serm. de *Virtute obedientie*.

S. BENEDICTUS. 13. Religiosus indevotus est sicut scirpus, vel juncus, aut maurus, qui interius est arduus, quod tamen sit in aqua et loco aquoso. Tola iuxta partem mortiarum fame, iuxta fontem mortiarum sit, Juxta ignem mortiarum irigore. Tit. 4, *Diata*, cap. 1.

14. Devotio mensuram illuminat, inflamat et raborat, actiones ordinat, mores componit et vertit, amorem Dei accendit, Deo familiarem efficit, orationem impinguat, pium et affectuosum facit,

cor humiliat; contra adversa constantiam praefat, mentem ad superna elevat, mundum vilescere facit, desiderare coelestia cogit, peccata delat, et peccata peccati, merita sublimat, proximos maxime edificat, diabolos fugat, angelos invitat et sanctos. *De aliis Seraphim*, cap. 8.

15. Devotus quisque vix opportunitate frandatur. In *Speculo discipl.*, part. 1, cap. 42.

16. Devote mentis confidentia, solet esse indicium exultationis. Lib. 2, *de Profectu Relig.*, cap. 67.

17. Devotionis ignis perpetua oratione foven-^{s.} *devotus* est. *Ibid.*, cap. 69.

18. Absque spiritu devotionis, ad quam dicitur oratio, omnis arida est et imperfecta religio. *Ibid.*

19. Non potest esse devotio, quae ex amoris Dei radice non pululat. *Ibid.*, cap. 73.

20. Exterior incompatibilis corporis, indicium est indevote mentis. In *Instit. Novit.*, part. 1, cap. 20.

21. Devotionis fervor per frequentem Passionis Christi memoriam nutritur et conservatur in homine. *De Perfect. vita ad Sorores*, cap. 9.

22. Quantum impedatur puro devoto, tantum cassiogrus el cresci auxili magnitudo. Sup. *Psalm. xxvi*, vers. 9, *Et adiutor sum*.

23. Illa est vera devotio, que solum justissime veneratur mentem. Sup. *Psalm. lxvi*, vers. 4.

24. Si Deum invoco indeversus, iudicium sibi videtur postulare, non veniat. *Ibid.*

25. Gratus devolo suscipitur, qua inter vita periculis custoditur. Super *Psalm. cxvii*, vers. *Multo qui persecutus me*.

26. Vera devotio nequamquam sine charitate habet, etiam sine fervore, separe, et suavitate habens, quae non semper sunt certa vera devotionis indicia. In *Exhort. ad Novit.*, art. 5.

27. Spiritualium non es dignus, qui nihil *spiritus* *franciscus* ritulatur sapit. In suis *Opusculi*, collat. 48.

28. Devotionis effectus, mentis est cibus. *Li-s. Greg. Mag.* *super I Regum*, cap. 4, sup. *Ibid.*: *Et hinc comedens, etc.*

29. Casta mens intentio, devotionem custode. *Rite*, Epist. 55, *ad Occimum*, de *Vita clericorum*.

30. Omnis actus, que sine devotione est, mortuus est. Hom. 1, super *Ecclesiasten*.

S. VICTORIUS. 31. Religiosus indevotus est sicut scirpus, vel juncus, aut maurus, qui interius est arduus, quod tamen sit in aqua et loco aquoso. Tola iuxta partem mortiarum fame, iuxta fontem mortiarum sit, Juxta ignem mortiarum irigore. Tit. 4, *Diata*, cap. 1.

32. Periculum non poteris, si devotus inventus fueris. Libro 2, *de Seeriam*, part. 14, cap. 3.

33. Sine devotione aridum est cor huminum, *nigro caro*.

34. Amans est labor operis, nisi adsit pinguedine devotionis. *Ibid.*, cap. 41.

35. Qui indevotus orat, judicium sibi postulat. Super *Psalm. iii.*
36. Plus Deo placet affectus devotio quam intellectus applicatio. Super *Psalm. v.*
37. Est clamor interior cordis et exterior oris. Primus est ipsa devotio; secundus est signum et exercitatio devolontis. Sup. *Psalm. xxx.*
38. Dum quis vacat contemplationi, orationi, lectiori; crescit, et angustia tunc devotio. Luceas illorum in nocte extinguntur, qui in prosperitate sunt devoti, sed in tentatione statim sunt vici. Sup. *Prov.*, cap. 31.
39. Quondam in claustris abundat devotio, sed nunc aenescit devotio. Super *Horem.*, cap. 24.
40. Sepulcrum Iesu est mensa devota, ubi Iesus munitus desiderat sepeliri. Sup. *Mare.*, cap. 14.
41. Melius est devotus in minoribus, quam in devotus in majoribus, professionalibus inveniri. *Collat.* 19, Abb. *Jean.*, cap. 3.
42. Mens devota est in incipientibus, devotior in proficiens, devotissima in perfectis. *Tract.* 6, sup. *Magnificat*; motula 2.
43. In vam pulsat auris corporis, dum non inclinatur devotio mentis. Super *Prolog.* *Regul.* S. *Benedict.*, cap. 1.
44. Fervor devotionis ex tempore consumitur, nisi momentu quotidie renovetur. *Orai. 2.* in *Conventus Abbat.* *habita.*
45. Inutilis est, qui devotione caret. Lib. 5, de *Divin. inst.*, cap. 20.
46. Non ad subtilitatem spiritualium est secunda devotio, ne ex familiaritate nimis contemptum, aut ex assiduitate imprudenti tedium generet. *De Interiori confititu*, cap. 6.
47. Devotio est, proprius amantium claus, dominum humilium, mansuetorum meritos, ros colicis, absconditum moneta, invista thesauris, refectio salutaris, jucundissimum bonum, spirituelle commercium, futura beatitudinis precursor. Lib. 2, de *spirituali flesur.*, cap. 31.
48. Parum religiosus sit tempore demonstratur, qui in festis diebus religiosus non inventatur. *Serm. 2. Quadrag.*
49. Nulla devotione fiduciam magis Dominus delectatur quam ista, quae pauperibus ejus impenditur. *Ibid.*, serm. 10.
50. Nemo tam devotus, ut non debeat esse devotior. *Serm. 11. Quadrag.*
51. Tunc est efficacior sanctiorque devotio, quando in operibus pieatis totius Ecclesie unus animus, et unus est sensus. *Serm. 4. de Jejun. septimi mensis.*
52. Gratior est Deo humilis internarum dilectionem tolerantis, quam ingens devotionis dulcedo. In *Canon. vita spiriti.*, cap. 9.

S. LEO I.

LUDOV. BLOC.

53. Rationalis devotio longe certior, ipsique Domini acceptior est, quam devotio sensibilis. *Ibid.*, cap. 26.

54. Vera devotio in vera suipius submissione, resignatione, abnegatione, ac nihil pensione sita est, potius quam in sensibili sapore et dulcedine. In *Speculo spiriti.*, cap. 43.

55. Periculosa res est, sensibilis devotionis dulcedo, his qui eam impure desiderant, impuresque ea utuntur hoc est; qui oblationem magis quam sui mortificationem Deique honorem in illis per illam querunt. Libro 1, *Enchirid. parvorum document.* 2.

56. Quidquid sapitis, quidquid potestis, quid-
s. PETR. DA.
57. vivitis, quidquid est quod speratis, in ara vestrae devotionis imponite. Lib. 8, cap. 14, ad *Sorores*.

58. Indiscreta devotio magis obesse solet, quam prodeesse. *Serm. 38. de S. Andrea.*

59. Non pieatis opus segnites ignava appetiat, sed devotio celeris ac prompta commendat. *Opus. 9.* cap. 4.

60. Triplex est officium veræ et perfecie de-
votionis. Primum est confessio criminis, secun-
dum, postulatio miserationis, tertium, glorifica-
tio misericordie. Primum est accusatio culpe, se-
cundum, supplicatio venie, tertium, magnificatio
divina misericordie. Part. 1, lib. 4, de *Erud.*
Kon. inter., cap. 14.

61. Optimum studii genus est, summae devo-
tionis summum curam impendere. *Ibid.*, l. 2, c. 12.

62. Sicut sancto Spiritu devoto nostra vera esse non potest. *Ibid.*, cap. 34.

63. Tantum apud nos honor et reverentia Dei
predicti; ut que in devotione non facimus, diam
odio digna esse dicamus. Lib. 3, de *Gubern.*

64. Eo plus Deus devoto nostra debet, quo
minor a nobis exigit et majora concescit. *Ibid.*

65. Nulla est major fiduci devotio, quam qua
conscientiam vital hominum, Deo teste contenta. *Op. de Salomon epic.*

66. Devotiores esse nos Dominis sibi vult, quia
tam magno devotionem nostram prelio compara-
vit. Lib. 2, ad *Eccles. catholice*.

67. Turpis opalens, devotione paruper; et
quanto diolor multitudine, tanto egentior devo-
tio. *Ibid.*, libro 1.

68. Mens semel ad devotionem excitata, facili-
lius postmodum ad devotionem pristinum revo-
latur. 2, 2, quest. 47, art. 2.

69. Pinguedis devotionis facit sacrificium orationis
esse Deo acceptum. *Opus. 7.* sup. *Pater noster*.

70. Devotio plerisque propter proximitatem
orationis obtunditur. *Ibid.*

SALVIANUS.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. ANTHONIUS.

S. ANSELMUS.

T. I.

71. Ubi risus et dissolutio, ibi fugit devotio. *In Hortulo rovar.*, cap. 5.

72. Cito periclit devotio, que non custoditur sub silentio frano. *de Disciplina claustral.*, cap. 8, sect. 3.

73. Omnis appetitus carnalis evanuit, cum
spiritus devotionis inculuit. *Conc. de S. Doro-*
thea.

Vide etiam *Utr. Affectiones quatuor*, sent. 32;
Multiloquio, sent. 71; *Opus.*, sent. 117; *Redi-*
gitorum, sent. 96; *Solidudo*, sent. 109; *Tentatio-*
sent. 261; *Tepiditas*, sent. 49.

DIABOLUS.

— 561 —

DIABOLUS.

74. Sicut virtus non potest stare cum vitio, sic
devotio non potest acquiri sine lucta et silentio.
3, in illud: *Persecutionem patientur*.

75. A magnis spe et vigore rationis, diabolus **S. ANTONIUS.**
ipse prosteratur, et abficietur. Parte 1, fil. 3, cap.
10, § 10.

76. Diabolus quanto diutius passedit, tanto dif-
ficiliter dimittit. Parte 2, tit. 9, *de Accidia*, cap.
13, § 1.

77. Diabolus mentem, in qua habitat, deser-
tam et sterilem a bono opere facit. *Serm. Dom.* *de Padua.*
3, *Quadrat.*

78. Diabolus tanquam lupus quidquid presserit
pede superbie, occidit. *Serm. 2. post Pasc.*

79. Conjecturis exterioribus et hominum com-
plexione, quasi per odorebus narum persentit et
odorat diabolus, ad que vita uniusquisque sit magis applicabilis, et ibi laqueos tendit. *Serm. Dom.*
4, *post Pasc.*

80. Demones hominis, quem captivum du-
cunt, cervici onera gravia imponeant; et hanquaque
habet vel asinum per funem ad collum ligatum
minando trahunt, et hasso nullam roquem dant,
dum de peccato in peccatum precipitant. *Serm.*
Dom. 6. post Pasc.

S. ATHANAS.
MAGNUS.

81. Unica ratio vincendi diabolum, est letitia
spiritualis. *de Vita S. Antonii*.

S. AUGUSTIN.

82. Quem non potest diabolus devorare seduc-
tum ad nequitiam, famam ipsius inquinare
conatur; ut, si fieri potest, opprimeris homi-
num, et malorum linguarum detractione deficiat,
et sic in iugis faneas ruit. *Ep. 137. ad Clerum.*

83. Diabolus non speciale nomen est, sed com-
mune: in quocunque enim opera diaboli fuerint
inventi, sive dubio diabolus appellandus est. *de Quaest. Vet. et Novi Testamenti.* quest. 90.

84. Quid astutus ad decipiendum, anque cali-
dus malitia demonum. *Libro 2. de Cie. Dei.* c. 8.

85. Malignitas demonum, nisi aliquibi se trans-
figuraret in Angelos lucis, non implet neglimi-
dectionis. *Ibid.*, cap. 26.

86. Diabolus non fornicator, vel efficiens, vel
si quid hujusmodi mali est, tamen maxime su-
perbus atque invidius. *Ibid.*, lib. 14, cap. 3.

87. Diabolus natura est Angelus, sed quod na-
tura est, opus Dei est; quod vero diabolus, vitio
suo est, utendo male naturae suis bono. *lib. 4.*
Hyponat.

88. Diabolus potestas quadam est, plerumque
tamen vult nocere, et non potest, quia potestis
ista sub potestate est; nam si tantum posset no-
cere diabolus quantum vult, non aliquis justi-
rum remuneretur, aut aliquis fidelium esset in terra.
Sup. Psalm. lxi, vers. ultimum.

19. Non cessat hostis perseguiri et, si non aperio seviri, insidiis agit. *Pense.*
20. Non tibi savitiam perdidisse diabolus videatur; quando blanditur, tunc magis caverendum est. *Tract. 10, super Evang. Joann. de cap. 2.*
21. Qui Ioseph se committi diabolum non timet. *De Verbo Dom., ser. 23.*
22. Diabolus accusator Sanctorum est. *Hom. 38. Ex quinqueaginta hominibus.*
23. Diabolus est Angelus pro superbium, separans a Deo, qui in veritate non statit; anchora mendaci et a semipoto decipiunt. *Ser. 2, in visit. Notie.*
24. Diabolus est adversarius humani generis, inventor mortis, superbis instigator, radix malitiae, scelerum caput, princeps omnium viliorum, persuasor turpium cogitationum. *Ibid.*
25. Diabolus non potest intrare domum vel mecum, in qua pax dominatur. *Ser. 2, ad Fratres, in cromo.*
26. Diabolus in umbra mortalium rerum aliquid, aliud decipi, despiciendo occidit. *Ibid. serm. 4.*
27. Nisi quis porci more xixerit, nunquam accipiet in eum diabolus potestatem, autad prohunc tantum, non autem ad per ludendum, accipiet. *Liber 3, super Iue. cap. 8, in illud: Etet ibi gressorum, etc.*
28. Urget undique iniurium diabolus, in insidiis deinceps, in sperto leo cogit socios, ignes injicit, nella sucxit, insidiis submittit, totius caedis ministratur excedunt. *Serm. de Parabolis. sicut Regis.*
29. Diabolus est veritatis adversarius, charalis amulius, hostis antiquus, scandalarum suggestor, dissidii auctor, turbator unitatis et pacis. *Epist. 82, ad Abbat. S. Joannis Carnutensis.*
30. Diabolus nullum aliud est desiderium, nullum negotium, nullum studium, nisi animas perdere. *Liber Medit., cap. 15.*
31. Diabolus nullum machinatur, argute loquitur, artificiosus suggerit, collide decipi, illicens motus insulsa, veneficis cogitationis inflammat, movent bella, nutrit odio, incitat gulam, movent libidinem, desideria carnis instigat, peccati occasiones parat, mille nocendi aribus corda hominum pulsare non cessat. *Ibid.*
32. Superbus et libidinosus plus dominatur diabolus. *In ordine vita.*
33. Diabolus vanit in eorum, dormitorum occupat, insidet refectorio, circuit claustrum, revisit officinas, nullam praetermitit artem nocendi, sed ubi libertum sum caliditatis assignat argutas. *Proseco.*
34. In echoro devotionem, in thoro castitatem, in refectorio patelatam, in claustro lectionem, in officiis silentii virtutem, virtutis iniimens exigit. *Ser. 2, de Nativ. Hom.*
35. Triplex est malum in demonibus, furor in rationabilis, demens concupiscentia, phantasia proterva. *Expos. 2, super Psalm. cxviii, cap. 5, vers. 6, art. 2.*

56. Diabolus nullo suggestore peccavit, et ideo nullo reparante redibit. *Ibid., cap. 25.*
57. Diabolus est iniurias spiritui, amicus carni, invictus virtuti, consenserit voluptati. *Homil. 4.*
58. Diabolus cum infelices quoque sibi essent, facilius accommodare previderit, ad fauces sollicitationis carminibus trahit, ut voluntarium predam inermis expicit. *Ibid.*
59. Diabolus tanto infector est ad expugnandum anima thessarum, quanto magis novit esse preiosum. *Ibid., homil. 5.*
60. Numquam timet demonem, qui est in carne aliena, si cum non haberimus in anima tua; multi enim demonem in corpore alieno formidant, et in suo corde dissimulant. *Ibid., hom. 23.*
61. Astutus et crudelis hostia diabolus calliditate veteris artifici, ac multiformis ingenii, animas quis semel persuasio nequissima desiles ac tepidas, vel negligentes efficerit, etiam in aliorum subversione eas sibi servire competit. *Prose.*
62. Tales animas diabolus omni lumine veritatis et claritatis exerceat, et quasi venitor robustissimus, et auctor calidissimus velut indices subiugandas, et potest, etiam sanctas animas, aplati et preparat. *Ibid., hom. 35.*
63. Illa tempore praevalebit diabolus rapere, cum nobis peccatis nostris calidissimus Creator distinguit subvenire. *Super Psalm. viii, vers. 2: Ne quando rapiat, etc.*
64. Diabolus animas, quas comprehendit, contenterit. *Ibid., vers. 3: Persequitur iniurias, etc.*
65. Diabolus toties punitur, quoties ab eo peccator subjugatus eripitur. *Ibid.*
66. Se persequitur, qui diabolum sequitur. *Sup. Psalm. x, vers. 6.*
67. Diabolus humani semper delectatur existere. *Sup. Psalm. xxi, vers. 22.*
68. Diabolus quantum fortior, tantum nequior. *Super Psalm. xxix, vers. 15.*
69. Diabolus semper mendax, mentitur ut falsus, blanditur ut noceat, bona promittit ut malum tribuit, vitam poluerit ut periret. *Ep. 39, cap. 2.*
70. Evadere diabolum difficile poterit, qui se diaboli laqueis semel impliceavit. *Ep. 62, ad Pomponium, cap. 1.*
71. Diabolus blanditur ut fallat, arrideat ut noceat, afficit ut occidat. *De Discipl. et habit. Virgin., cap. 9.*
72. Quid astutus, quidve subtilius diabolo? *De Unitate Ecclesiae, cap. 2.*
73. Diabolus imparatum invenierit militem Christi, si ruudem, si non sollicitum, ac toto corde
5. CYRILLUS ALEX.
6. CYRILLUS MIEROSOL.
7. Diabolus est spiritus nequam, fermentator immundus, sanctitatis corruptor, simplicium perturbator, incenditor libidinum, omnium turpitudinum adiutor. *De Iesu, et tunc Christi, c. 5.*
8. Diabolus in his regna, quos inquinat; et in his, quos polluit, dominatur. *Ibid.*
9. Vehementi adversari est Satanus, qui per fraudem et dolum eorum animis, qui rectam et incipacitatem vitam elegerant, impedimenta objecebat, et eorum qui a virtutis perfectione propius absunt, labores infringere facile possit. *Homil. 97, de Festis Paschal.*
10. Princeps peccati est diabolus, et pater ma-
torum. *Catech. 2.*
11. Princeps peccati est diabolus, et pater ma-
torum. *Catech. 3, de Statu homini.*
12. Diabolus persuadere quidem potest voluntibus, cogere autem non potest. *Ibid., Catech. 4, de Lib.*
13. Diabolus secundum naturam non est ma-
lus, sed ex mutatione libere voluntatis malus
est. *Liber contra Manich.*
14. Diaboli ubiquevolent in aere aut in
terra, vel sub terra vagantur, ut defecantur,
suum semper secum ferunt tormenta flamma-
rum. *Sup. Ep. Jacob., cap. 3, art. 3.*
15. Daemones omni odio imbuti nihil aqua de-
siderant, quam cunctos funditus perire. *In Vita
spiritu., cap. 58.*
16. Demon quo operc insontes videt, cogita
temporit. *Ibid.*
17. Esca diaboli electa est, de malis non curat,
quia sui sunt. *Ep. ad Damas., Papam.; de Morte
B. Hieronymi.*
18. Diabolus obessa semel pectora, mollissimis
seductionibus decipit. *Homil. 3, de Epiph.*
19. Diabolus calliditate veteris artifici condit
hlandimenti peccandi. *Ibid.*
20. Diabolus per rerum carnalium concupis-
centias, et illicias voluptates extrimescens blandi-
tur, intrinsecus insidiatur, interficit spiritum,
dum obiectat affectum. *Ibid.*
21. Ad eos intollerabilis est diabolus aspectus
quo nihil terribilis aut inestis in mundo ex-
agitator potest, quod nec tantillum temporis eum
sustinet, quisquam valebit, nisi divino fuerit il-
lustratus praeudio. *In suis Opus., Apophthegmata, 46.*
22. Diabolus si de suo capillum habere potest
ex homine, cito excrescerat in trahem. *In
suis Opus., collat. 6.*

FRANCISUS
TITELM.

84. In omnibus que agit malignus diabolus, semper Dei gloria adversatur, et hominum salutis; unde Satana vocabulo proprio meruit appellari, quod adversarium significat. In Annot. super cap. 4 Job, in illud: *Circum terrena, etc.*

85. Valde multos diabulos dum terram circum in suum caput servientem, quoniam ipsa vanorum instar multa aviditate et diligentia insettabur, donec in rei suo omnes comprehendant. *Prosecc.*

86. Hac quidem sententia nimis, hec minimum vera est: et quos autem comprehendenderit, eos velut seruos ei captivos ante se minat, et quasi jumenta servita agit, quo voluerit. *Ibid.*

87. Diabolus tam macine ascendit, cum extinguitur; tunc enim sevit in Deum famulus, quando prima virtus ejus in primogenitus occiditur. *Tract. 6.*

88. Diabolus hujus mundi princeps usurpatius nos dicunt, non natura; et etenim seducens huminum genus, ut decretio Deo ipsum Satanum coleret principatum violenter tenui. *Ib., tract. 12.*

89. Magnum supplicium suis diabolus putat hoc esse remedium, si penitentiam socios multos acquirat. In *Respons. ad Geromini.*

90. Diabolus propter excellentiam malitia, non solum iniquus, sed etiam iniquitas nominatur. Super libr. *Judee*, cap. 6.

91. Diabolus licet a sanctis sepius vincatur, tamen iterum instaurat premium contra eos; et dum uno modo vincatur, alio statim vincere conatur. Sup. *III Reg.*, cap. 20.

92. Maligii spiritus si in spiritualibus vincuntur, in corporalibus bellum parat, saegeantes ut animas de supernis ab ira precipitant, qui facilius vincunt. *Prosecc.*

93. Si videntur celestis desiderare, terrena ad amandum ingredi; si prosperitate concessa Deo gratus agantur, student ut per adversa frangatur. *Ibid.*

94. Malignus hostis, licet speratus, ab incepta malitia non desistit; sed iterum bellum intendit, et totum furor sui effundit tumultum. Super *Judith*, cap. 1.

95. Diabolus turbans malignorum spirituum ad seducendas gentes per totum orbem dispersit; nec parat dignitati, nec honoris, omnes ad gehennam trahere cupiens. *Ibid.*, cap. 1.

96. Omnes diabones, maxime sunt potentes amatores. *Ibid.*

97. Diabolus princeps est falsiloquii. Sup. *Job*, cap. 16.

98. Diabolus dum peccatis obligat, mortem peccatis siti. *Ibid.*, cap. 18.

99. Diabolus non vi, sed collide interficit. *Ibid.*, cap. 46.

E. GAUDENT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

100. Diabones tanto atrociores sunt, quanto melius homines agere sibi videntur. *Ibid.*, cap. 41.

101. Mundus et infernus sunt fines diaboli. Super *Psalm.* vii.

102. Diabolus mala qua suggestit, bona mentitur; et dum bona promitti intenda, dicit ad tormenta. Sup. *Proverbi*, cap. 13, in illud: *Profectio maledictio versipellit.*

103. Nisi qui more porci vixerit, diabolus in eum potestatem non accipit, nisi forte ad probandum. Super *Math.*, cap. 8.

104. Diabolus inceptor est, non auctor; quia nec interior, nisi per habitu et gestus novit. *Ibid.*, cap. 15.

105. Diabolus in substantia bonus est, sed voluntate malus. Sup. 1, *Jacob.* cap. 4.

106. Diabolus humiliata sternitur, et patiens. — *S. GREG. MAG.* *ta superlat. lib. 2, Moral.* cap. 13.

107. Malignus spiritus certis quibusque vitis singuli obsequi sunt credendi. *Ibid.*, lib. 15, cap. 16.

108. Oeconia justitiae licentia, malignus spiritibus datur, ut quos violentes in peccati laqueo strangulantur, in peccati pomam etiam volentes trahant. *Ibid.*, lib. 2, cap. 16.

109. Diabolus aut opprimitur rapit, aut insidiante circumvolat, aut suadendo blanditur, aut minando terret, aut desperando frangit, aut promittendo decipit. *Ibid.*, lib. 32, cap. 8.

110. Immundi spiritus, qui de coto aethereo lapso sunt, in hujus coeli terraque medio vagantur. *Ibid.*, lib. 17, cap. 25.

111. Diabolus alieno se exhibet, quia per prosperitatem incipit, sed in noctis tenetum semper desinit, quia ad adversa perdicit. *Ibid.*, libro 4, c. 9.

112. Diabolus entra ut latitudinem bestie est, ut insidians hominibus viam injurie vite carpitibus, in illo et per signa latet, et per malitiam occidat. *Ibid.*, lib. 27, cap. 17.

113. Malignus spiritus cupidus prospera, etiam dormientibus primit; et quos formidare adversa considerat, eis huc durius summi imaginibus intentat; quatenus indiscretam mentem diversa qualitatibus, eamque aut spu sublevans, aut deprimens, timore confundat. *Ibid.*, lib. 8, cap. 13.

114. Diabolus hujus mundi rapinis insidians, huminam quotidie morte sitiatur. *Ibid.*, lib. 31, cap. 7.

115. Diabolus, quia hoc quod contra se agit ignorat, bruto sensu bellum est; quia malitiae hominibus nocere appetit, draco est; quia vero de natura sua subtilitate superbe exultatur, avis est. *Ibid.*, lib. 33, cap. 14.

JOAN. VII.

INTERROG.

inferendo discrimina. Serm. de *S. Maria Magdal.*

130. Versatus hostis diabolus habet modi: nascendo modos: constans a principio ruinas sue inutilitas Ecclesie rescidere, charitatem vulnerare, sanctorum operum dolcedinem inuidia felle inficere, et omnibus modis hominum genos evocare et perturbare. Ep. ad *Iacob* episcop. *Syracusan.* et hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, quies 12, quest. 2.

E. JOANNES
GRIBYUS.

131. Diabolus cum viderit spirituales divitias conservatas, asacerdotem servidam, mente vigili, et quotidie divitias augeri, cruciat, et dentibus frendet, et quasi pirata circumvult, ut depredetur. Hom. 31, sup. *Gen.*

132. Diabolus mala bestia est, et multiplices machinationes struit, ut illius jacula nocere possint. *Ibid.*

133. Angelus primus, qui Sathael dictus, precipitatus de culmine angelico, Satan et diabolus nominatur. Hom. de *Adam et Eva.*

134. Diabolus est serpens, deceptor hominis, prevaricator mundi, origo mortis, delici materia, seminarius scleris, culparum genus, inventor pena; vita ablator coelestis. Serm. sup. illud. *Gen.* 3: *Inimicitas ponam, etc.*

135. Diabolus non natura nomen est, sed presumptionis; non enim diabolus factus est a principio, sed Angelus creatus est. Hom. 3, de *Patiens Job.*

136. Diabolus serpens est, aspis et basiliscus, et princeps omnium viliorum. Hom. sup. *Psalm.* xc, vers. 13.

137. Demones vere latronum sunt principes, styrax magistrorum, et omnis malitia calidi machinatores. Hom. de *Naturis.* septem *Machabiorum.*

138. Hostis diaboli Christus est, et omnis que diabolus sunt ipse dispergit. Hom. 42, sup. *Math.* Oper. perf.

139. Omnis qui obedit diabolo, ipse se depositus deorsum. Hom. 5, sup. *Math.* Oper. imperf.

140. Diabolus omni serpente noxius est, insidi omniuersus, et scorpiu instar aculeum exercens, impedit. Hom. 48, sup. 1. *Ecc.*

141. Diabolo nihil est scelerius, nos enim undique iniustibus permissionibus obruit et dissipat. Serm. 2, sup. *Epist. ad Phil.*

142. Nihil diabolo scelerius, aut pejus. Hom. 65, ad *Pop. Antioch.*

143. Sunt inter immundos spiritus reliqui ne. — *S. JOHN CLIX.* quiores, qui peccatum solos operari nos minime consulant, ut graviori supplicio nos multolet parent. Gradu 26.

144. Nullum certius argumentum est, quod demones a nobis vici sint, si nos acerrime oppugnat. Gradu 26.

IDIOTA.

S. INNOC.

III.

E. GREGORIUS
NTENSIUS.

HATMO.

HUGO CARD.

S. EBERON.

S. HILARIUS.

S. JOANNES
GRIBYUS.

HUGO CARD.

IDIOTA.

S. INNOC.

S. JOHN CLIX.

- S. JOANNES, 145. Quasque diabolus classis peculiare quodam ministerium et officium animae pestiferum nacta est. Libro 1. *Paral.* cap. 12.
- S. IBREUS, 146. Diabolus nunquam omnino quietus est, immo nec ipsas quidem genes vult in tranquillo agere, ut se alteriusrum homines vice piseum consumant. Lib. 5, *advers. Hares.* cap. *Omnia*.
- S. ISID. HISP., 147. Diabolus non est inimicus, sed incensio potius vitiorum. Lib. 3, *de Sum. etno.* cap. 5, sent. 6.
148. In oculis carnalium diabolus terribilis est, In electorum vero oculis terror eius vilis est. *Ibid.* sent. 12.
149. Ab incredulis ut leo dimidiatur, a fortibus in lido ut vermis contempnatur atque repellitur. *Ibid.*
150. Maligni spiritus hos quod intra nos mundare cupimus, sine intermissione denunt fierum sordidore. *Ibid.* sent. 20.
151. Multis vitiorum praestitis mentes reprobamus diabolus posse deundu. *Proces.*
152. Nunc promissi decipit, num rebus transitorias, quasi necessarias, officit.
153. Nunc enim ipsa informi supplicia quasi levia et transitoria suggestit, quia non miserorum corda in cupiditate lascivianique dissolvi, secum ad tartara ducat. *Ibid.* sent. 21.
154. Diabolus pro miseric seram, quasi avis, pro carcere meruit. *Ibid.* sent. 27.
155. Nunquam vacat diabolus adversus hominem justum; aut enim tribulationis cordis illi exaggerat, aut dolores corporis suscit. *Ibid.* sent. 34.
- S. IND. PELUS., 156. Incensio diabolus eos, quos direxentes accedit ad vita, subito mortientes pertrahere mittit ad tormenta. *Ibid.* cap. 12, sent. 5.
157. Diabolus idemcum tempus nesciit, si que contingere magis inflammat, ad uitiosum irritat, ad iniurictum exstilit, ad insensaciones excita, injuriarum memoriam parit, innumerique hinc mala procreat. Libro 2, ep. 180, *ad Ammonium*, *Proces.*
158. Diabolus exiguis effectus, magnos decuile reddit; caue que curari facile possunt, vix aut etiam nullo modo curabili effici. *Ibid.*
- LACT. FIRMI, 159. Demones qui ventiani circa terram et circa pontium indefest, dominuntur subi Bagello Del. Libro 1, *de Dicin. inst.* cap. 7, verbo Graeco τεπος.
160. Spiritus contaminati ab perditi per omnem terram vaginantur, et solitum perditionis sua, perpendit hominibus operantur, et omnia iniuriali, fraudili, erroribus complant. *Ibid.* lib. 2, cap. 15.
- S. LAURENT. 161. Diabolus est malus auctor, quisquis origo, bonorum hostis, corruptio seculi, homini iniuri-

- cus. *De ligna vita, de Fide.* cap. 4, part. 1.
162. Diabolus laqueos tendit, lapsus parat, foras fodit, optat ruinas, stimulat corpora, punxit animas, cogitationes suggestit, mittit iras, dat virtutes odio, vita addit, errores serit, discordias nutrit, pacem turbat, affectus dissipat, humana violat, divina contemnit. *Ibid.*
163. Inimicum malignis spiritibus est omne quod rectum, omne quod castum est. Serm. 49, *de Passione*.
164. Diaboli cibus est delicatus; iste enim non comedit grossum fenum, sed subtile et tenue fenum; illud est Religious, Monachus, vel quicunque jejunis macilentus. Serm. 8, *de S. Vincent.*
165. Diabolus est quidem per se nequam, fit tandem nequam provocatus. Serm. 12.
166. Diabolus impunit quidem viribus ad ruinam sed postquam hominem prostraverit relinquit. *Proses.*
167. Diabolus non querit hominem, sed hominis interium querit; illi malis nostris gaudet, target ruinis nostris, vulneribus convalescit; nostrum sanguinem siti, nostra saturatur ex carne, nostris vivit ex mortibus.
168. Diabolus hominem non vult habere, sed perire; quia ad colum unde ille occidit, non vult, non fert, non patitur, hominem pervenire. *Ibid.*
169. Diabolus plus uritur de virtute stolidum, quam ludetur de fragilitate labentium. Ep. ad Demetriad.
170. Sape diabolus quo impulsione non mortali clavio dejicit. *Ibid.*
171. Quanto clariores sunt meritis, tanto eos diabolus aptiores suis inventi insidii. *Ibid.*
172. Maligni spiritus nihil est unde amplius delectant, nihil est quod amplius ingenerant, quam bonum nostrum, quam profectum nostrum. *Proces.*
173. Pene plus odierunt bona nostra, quam tormenta sua; immo maius quidque tormenta sua augere, quam nostra bona; et tamen tot combatis, tantis disserimibus nihil aliud agunt, nisi ut boni quique quotidie meliores fiunt. Part. 2, sup. *Psalm. n.*
174. Demonibus nulla est fides, nulla concordia, nullus pacti tenor, nulla iurati foderis custodia. Lib. 1, in *Volumen Evangel.*
175. Omne quod loquitur diabolus, mendacium est, etiam si sit aut eveniat quippeam eorum, que esse, vel future esse dixerit; nihil enim corde simplici, nihil omnino loquuntur absque intentione fallendi. Lib. 8, in *Jonan.* cap. 8, super illud: *Cum loquuntur mendacium*.

176. Diabolus hostis est omni hosti truculentior, improvitus: aggreditur, prouisus oblitus, spernit objectos, sternit incantus; si sequatur, intercipit; si fugiat, erudit. Lib. 8, ep. 6, *ad Namatinum*.
- S. SYNOEUS
EPISCOPIUS.
177. Omnis diabolus religiosa uiles, ac septa claudantur; nulla diabolus in paradiso pars est, qui si clavis irreperitur, expelletur. Ep. 58.
- S. THOMAS
AQUINAS.
178. Aet caliginosus est quasi carcer demonibus, usque ad tempus iudicii. Part. 1, q. 64, a. 4.
179. Demones ordinantur ad exercitum hominum, quibus impinguantes, coronas fabricant. Sup. 2, sent. dist. 6, art. 4.
180. Demones semper igne inferni puniuntur, eliam quando in inferno non sunt. Sup. 2, sent. dist. 6, art. 4, ad 2.
181. Sicut demones sunt incensores vitorum, ita sunt executores pomarum. *Ibid.*, ad 4.
- S. VALEMIAN.
182. Diabolus ut bonis operibus insidiet, objecta secutus pompa blanditur. Hom. 7, *de Misericord.*
- IN VIT. PATR.
183. Diabolus impudentissimum animalium violator est, pater tenebrarum. In *Vita S. Basilii*, cap. 8.
- Vide eliam tit. *Animae*, sent. 16; *Astatia*, sent. 17, 20; *Coytatio*, sent. 39; *Confessio*, sent. 29; *Cor*, sent. 54; *Damnum*, sent. 1; *Desceptio*, sent. 8, 9, 10, 18, 25, 26, 27, 28, 31, 32; *Divinatio*, sent. 14; *Eructio*, sent. 15; *Fatu*, sent. 35; *Gehenna*, sent. 10; *Inuidia*, sent. 16, 17, 22; *Manduz*, sent. 37; *Occasio*, sent. 69; *Peregrinatio*, sent. 53; *Prætentio*, sent. 69; *Præventionis* in genere sent. 15; *Scrupulosity*, sent. 1; *Servitus*, sent. 37; *Sunus*, sent. 34; *Tentatio*, sent. 3, 8, 10, 17, 40, 78, 173; *Vigilare*, sent. 7.
- DIABOLI POTESTAS.
- SENTENTIA PATRUM.
- AMBROSIUS.
1. Tanta est nequitas diabolus, ut si Deus illis permetteret, statim ut homo mortale facinus admitteret, cum interficerent. Sup. *Apocal.*, cap. 9.
2. Diabolus quanto diuinus possedit, tanto difficilem dimitit. Part. 2, lit. 9, in *Acadia*, cap. 13, § 1.
- S. ANTONIUS
DE PADUA.
3. Diabolus tanquam lupus quidquid presserit pede superbae, occidit. Serm. *Dom. 2, post Pascha*.
4. Demones hominis, quem appetivum dueunt, cervisi onera grava imponunt; et tanquam hominem vel asinum perfunctum ad columnum ligant minando trahunt, et lasso nullam requiem dant, dum de peccato in peccatum precipient. Serm. *Dom. 6, post Pascha*.
- S. CYRIACUS.
5. Adversarius est Satanus, qui per fraudem et dolum eorum animis, qui reclamant et encupiunt, vitam elegerunt, impedimenta obligeere, et eorum qui a virtutis perfectione proplus absunt, labores infringere facile possit. Hom. 10, *de Petitio Paschal.*
6. Potest quidem diabolus animam incendiare, cogere autem prater voluntatem omnino non potest. Catech. 4, *de Statu hominis*.
7. Diabolus persuadere quidem potest voluntatis, cogere autem non potest. *Ibid.*, Catech. 4, *de Libris*.
- S. CYRILLUS.
BIEGOROL.

S. EPHEM. 21. Non quantum vult malignus tentat affligitque nos, sed quantum ipsi a Deo permittitur. Serm. de *Impunitia*.

S. EUSEBIUS ERIS. 22. Diabolus obessa semel pectora, mollissimis seductionibus decipi. Hom. 3 *Epiph.*

S. FRANCISCUS ASSIAS. 23. Diabolus si de suo capillam habere potest ex homine, cito exagere facit in trabeum. In suis *Ospice*, collat. 4.

FRANCISUS TITELMAN. 24. Vale multus diabolus, dum terram circuit, in suum caput servilem, quos ipse venatorum suster multa avitata et diligenter insecat, donec in rei suo omnes comprehendat. *Præcept.*

GLOS. INT. 25. Hanc quidem sententia minimum heu! minimum vera est; quos autem comprehendunt, co-
velut servos et captivos ante se minant, et quasi jumenta servile agit quo voluerit. In Annot., sup. cap. 1, Job, in illud: *Circuvi terram*.

26. Omnes demones, maxime sunt potentiae amatores. Sup. *Judith*, cap. 2.

S. GREG. MAG. 27. Osculta justitia locuta malignis spiritibus datur, ut quos volentes in peccati laqueo stran-
gulant, in peccati ponant etiam volentes trahant. Lib. 2 *Moral.*, cap. 16.

28. Omnis voluntas diaboli injusta est, et tam
enim permittente Deo omnis potestas justa. Lib. 18 *Moral.*, cap. 1, sup. illud, Job, 27: *Potes Deut.*, qui abstulit iudicium, etc.

29. Formidari non debet, qui nihil nisi per-
missus valet sola ergo via illa timenda est, que cum hostem exercere permisum, ei ad usum iusti
iudicis et injusta illius voluntatis servit. *Ibid.* 1, c. 8.

30. Diabolus a facie Domini exiit, quia potes-
tatem tentationis accipit, ad malitiam sue vola-
pernit. *Ibid.*, cap. 8.

31. Diabolus occupat incautos, inermes sciunc,
timidos expoliat, alios necat, alios captivat, alios suffocat. Sup. septima *Psalm.* *Panthe*, sup. *Psalm.*
vii, vers. 11.

32. Antiquis hostis unde bonos cernit per charitatem prohevi ad gloriam, inde perversos per
invadit rapit ad peccatum. Lib. *Dialog.*, cap. 15.

33. Nisiquid diabolus aperta fronte se prodiit.

Tom. ep. 52, de *Vita Matchi*.

34. Intramus hostis est, qui non potest vincere
nisi volenter; non enim cogendo, sed suadendo
noceat. 1, ad *Demetrius*.

35. Potestas diaboli non in temeritate illius
aliquej jaestitia, sed in tua es voluntate. Lib. 2,
sup. Ep. ad *Epiph.*, cap. 4, in illud: *Negue locum
deiis diaboli*.

36. Diabolus per quodcum exercebit illius
claustralibus minatur, ut terrat eos; per alios
blanditur, ut decipiatur; per alios prouicit, ut
pervertatur; per reliquos insidiatur, ut rapiat. Lib. 1,
de *Claustro anima*, cap. 1.

37. Non est timendus diabolus, qui nihil po-
test, nisi permisus. Sup. *Genes.*, cap. 31.

38. In homine duu sunt, natura, scilicet, et vo-
luntas. Diabolus si permititur, potest supra na-
turam homini, sed non super voluntatem homi-
ni, quia homo, nisi volens, non potestvinci
a diabolo. *Prose*.

39. Vel potest diei quod diabolus possit super
hominem, si sibi soli relinquatur; sed non potest
super hominem, cum quo est gratia Dei. Sup.
Domine, cap. 7.

40. Diabolus non solum opus, sed etiam cogi-
tationes corrumpere conatur. Sup. III *Reg.*, cap.
14.

41. Aurum charitatis, et argentum castitatis,
et vas bona operationis tollit diabolus ab anima,
quam caput per peccatum. *Prose*.

42. Si ergo futurum hominem intus, et extra
spiritus; a corde enim tollit charitatem, a corpore
castitatem, et ab utroque bonam operationem.
Ibid.

43. Habet diabolus jugum virginum, sceptrum;
jugum diaboli, luxuria est; virga diaboli super-
bia est; sceptrum diaboli, avaritia est. Sup. *Isai.*, cap.
5.

44. Diabolus in se fortis est, sed debilis in
conspicuâ Dei; quia nihil potest, nisi permisus;
et non permititur nocere, nisi volenti. Sup. *Hie-
rom.*, cap. 5.

45. Magnum tormentum est diabolo a lassione
homini cessare, quia tanto gravius dimidiat,
quanto diutius possedit. Sup. *Mare*, cap. 4.

46. Themones habent venenum in ore, ut ser-
pentes; et in canda, ut scorpiones, quia actionem
bonam uituntur corrumpere in principio,
et in fine. In principio, intentionem corrumpen-
do; in fine, vanam gloriam suggestendo. Sup.
Luc., cap. 10.

47. Diabolus corda claudit, sed Dominus aperi-
rit. Sup. *Acta Apost.*, cap. 18.

48. Diabolus neminem cogit, vel vim facit; sed
decipit tantum; et quos negligenter videt, sup-
plantat. Hom. 31, sup. *Genes.*

49. Licit diabolus aliquid possit, nihil tamen
potest, nisi quando potestas ei fuerit concessa;
potest enim non est ei propria, sed a Deo illi
concessa. Serm. de *Job.* et *Abrah.*

50. Diabolus ad malum horat potest, cogere
autem non potest. Hom. 5, sup. *Match. Oper.*
imperf.

51. Gaudium, gloria, et potestas diaboli nullibet
est nisi in superbia, in invidia, in ira, in vanâ
gloria, et hinc similius. *Ibid.*

52. Diabolus non mandat, non bibit, non
dormit, non opus aliquod aliud operatur, nisi ut

tentet, ut fallat, ut subvertat; hic est cibus il-
lus, hic honor, hoc gaudium, haec potestas.
Ibid.

53. Quamvis diabolus sit infirmus, tamen for-
tior est homine negligenter; fortè enim diabolus
noster negligenter facit, non illius potentia
Ibid., Ilom. 29.

54. Diabolus ligatus est; malum quidem con-
silium suudero potest, cogere autem non potest
Ibid.

55. A seipso diabolus nihil agere potest, nisi
occasione a nobis accepit. *Ibid.*, hom. 43.

56. Nusquam nocentissimum illle adversarius
irritatur gravius, quam cum snarum instrumen-
tum multa eripi videt. Hom. 43, super
I Cor.

57. Si diabolus nactus fuerit initium noendi,
omnia subiici subinde suopha ingenio vestigat et
amplificat. Serm. 14, sup. Ep. ad *Eph.*

JOAN. DAM. 58. Nullum adversus quemquam vim ac potes-
tatem demones habent, nisi ea ipsa Dei consilio
ac dispensatione concedatur. *Prose*.

59. Nullum vitium, nullum impurum affectum
genus est, quod non ab ipsa exigitatione
sit. Lib. 2 *Parall.*, cap. 4.

60. Diabolus est malus auctor, nequitius origo,
reum hostis, corruptor scelerum, hominis semper
inimicus. Super *Prolog.* *Regulae sancti. Bened.*, cap. 2.

JOAN. TRITH. 61. Diabolus laqueos tendit, lapsis parat; fo-
veas fodit, comparat ruinas; simulat corpora,
pungit animas; cogitationes suggest, immitti-
tas; nutrit discordias, pacem turat; sanctos
affectiones dissipat militum; humana violat, divina
tentat. *Ibid.*, et Laurent. Justin., *De ligno vita*,
de *fide*, cap. 4.

JOAN. TRITH. 62. Licit diabolus sit facultas tentandi, non
tame datur ei potestas noendi, nisi quantum
Deo permittente, utile est ad nostram exercita-
tionem. *Ibid.*, cap. 2, text. 17.

IRENEUS. 63. Diabolus, apostola existens Angelus, hoc
tantum potest quod egit in principio, seducere et
abstulerit mentem hominis ad transgredienda
precepta Dei. Lib. 5, *advers. Heret.* cap. *Omnia*.

ACT. FIRM. 64. Diabolus omnia quæ illici possunt, pro la-
queis habet, et quidem tam subtilibus, ut oculos
mentis effluant, ne possint hominis provisio-
nem vitari. *Prose*.

65. Summa prudentia est peleterum incedere
quoniam utrilibet diabolus salutis insplet, et
offendit; peleterum latenter opponit. *De Opific.*
Dei, cap. 1.

LAURENT. 66. Potestatibus Angelorum aereæ sunt subdi-
partes et per ipsos aereorū, ne quantum

volunt, hominibus noceant. *De Casto connubio*,
cap. 16.

67. Vis omnis diabolli mendacio nititur. Serm.
4 de *Collectis*.

68. Diabolus facile in omnia flagitia impellit,
quos religione decipi. *Ibid.*

69. Adversarius in apertis inefficax persecu-
tionibus, testa noendi arte deservit, ut quos non
percudit ita afflictionis, lapsu dejicit voluntatis.
Serm. 6 *Epiph.*

70. Diabolus quorum obtinere non potest mor-
tes, impedit mores; et quos damnis non frugit
cupido corruptit. *Prose*.

71. Malignitas enim longo usu proprio imbu-
ta usq[ue] depositum odium, sed veritatem inge-
num, quo sibi mentes fiduciam blandius subdat.

72. Inflammat concupiscentias, quos non potest
test vexare tormentis; serit discordias, accendit
iras, incitat linguis. *Ibid.*

73. Non ignoramus, quod hi hostes nostri con-
tra se geri omnia sentimus, quicunque nos pro
nostra salute agere tentamus; et hoc ipso quod
boni aliquid appetimus, adversarios provocamus.
Prose.

74. Ille enim inter nos atque illos per diabolis
invidit fons invenit, dissensio est; ut quia illi ab his bonis excederunt, ad quae nos (Deo auxiliante) provehimer, nostris justificatio-
nibus torqueantur.

75. Si ergo nos erigimus, demones corrunt;
si nos convalescimus, illi infirmantur. Remedia
nostra plague ipsorum sunt, quia curatione no-
strorum vulnera vulnerantur. Serm. 4, *Qua-
drag.*

76. Ferunt exploiti hostis implius furor, et no-
nus querit lucrum, quia jus perdidi antiquum.
Prose.

77. Captat indefessus et pervigil, si quis repe-
nit oves a sacra gregibus negligenter evan-
ges, quas per procliva voluntatum, et per devexa
luxuria in diversiora mortis inducit.

78. Inflammat iras, nutrit odio, acut cupiditas,
irritat continentiam, incitat gulam. *Ibid.*,
serm. 2.

79. Non ambigat diabolus (qui omnium vir-
tutum est adversarius) invadet, et ad hoc vim
sua malignitatis armata, ut peleteri laqueos de
ipsa pietate pretendet; et quos non potuerit de-
jiuere per diffunditiam, conetur superare per
gloriam. *Ibid.*, serm. 4.

80. Ad prenum eternam tendentibus, in eo maxi-
me diabolus insidiatur astutia, ut quorum perver-
tere non potest probitatem, subruat fidem. *Ibid.*,
serm. 6.

81. Diabolus malitia nocendi avidus, dum ir-

ruit, ruit; dum caput, capit. Serm. 6 de *Pastore*.

82. Malignus spiritibus nihil in quemquam amplius licet, quam justitia divina permiserit, qui dignatur suos aut corrigerem disciplina, aut exercere patientia. *Ibid.*, serm. 49.

83. Beneficia demonum omnibus sunt nocentia, vulneribus; quia nullus est homini iniuriam diabolus meruisse, quam pacem. *Ibid.*

84. Malignorum spirituum adversus sanctos insidie non quiescant; et si eis occulto dolo, sive aperto proelio omnibus fideliibus propinquata bona voluntatis infestant. *Ibid.*

85. Novit diabolus cui subfice estus cupiditas, cui illecebras gula ingrat, cui apponat incitamente luxuriam, cui infundat virus inuidiae. Prose.

86. Novit quem mortori concurbit, quem gaudia fallit, quem men opprimit, quem admiratione seducit.

87. Omnium discutit consuetudinem, ventilat curas, scrutat affectus, et ibi causas querit noendi, ubi quenam viderit studiosus occupari. Serm. 7, de *Natura*.

88. Satan terrenis occupationibus cribat omnes genos hominum obnoxiorum peccato. Hom. 3.

89. Demones quodicas nostri enim non habentes, ipsi observata opportunitate, ex improvviso nos magna cum vehemencia attirunt. *De Giro*, centur. 2, cap. 33.

90. Si demones auferunt libertas arbitrii, nullus ultra impugnat alites Christi; nullo autem impugnante, nec certamen aliquod erit; et sublata certamine, nullum erit premium, nulla victoria. Hom. 13, in cap. 22. *Numer.*

91. Nequissimi demones subito pervertant totum mundum, subilo universa paragunt, quo calo sunt, et ubique subito sunt presentes in omni pectore, in omni pugna, in omni perturbatione aliquo mortis ruina, in omni seditione ac tumultu, in omni contentione et lite; in omni sanguine et homicidia, in omni furto et adulterio, ubique presentes sunt nequissimi demones. Lib. 1, in *Job*, sup. illud 4: *Girenu* omnia terram.

92. Diabolus quandiu potest, et quantum potest, nos non cassi fallere; et quanto nos nequius decipit, tanto gravior pena seipsum subicit. Serm. 45.

93. Diabolus nulli auctor, nequitus origo, rerum hostis, secundi hominis semper inimicus, laqueo, tendit, lapsum parat, foyses fodit, apertus ruinas, stimulis corpora, punxit animas, cogitationes suggerit, immittit iras, dat virtutes odio,

vita dat amori, errores serit, discordias nutrit, pacem turbat, affectus dissipat, concinquit unitatem, sapit malum, violat divina, humana tentat. Serm. 11.

94. Diabolus semper primordia boni pulsat, tentat rudimenta virtutum, sancta in ipso oru festinat extinguiere, sciens quod ea subvertare fundata non possit. *Ibid.*

95. Sic nos suus diabolus, sic suis providet semper, sic suis elevit, ut de alto precipitet, valdus in ruinam. *Ibid.*, serm. 15.

96. Consilii suis se diabolus prodit; lapsa querit, precipitatio imperial, et tali consilio multos martyres suas facit sine clamore, dicendo: Si vis morty esse, nra te deorum; ut eos impedit lat ad alto ad mortem, non de humili tollat et elevet ad coronam. *Ibid.*

97. Damones nisi vincl, non edent; ludere non valent, nisi jussi. *Ibid.*, serm. 16.

98. Diabolus totius nulli et auctor est et origo: diabolus natura coelestis fuit, nunc est nequitas spiritualis, etate major seculo, nocendi usi tritus, ledendi arte perillitum. *Ibid.*, serm. 70.

99. Diabolus non peccatores querit capere, quos possidet subjugatos; sed ut iustos capiat, elaborat. *Ibid.*, serm. 97.

100. Diabolus nihil esset, si essent sollicitiores homines et cautoles. *Ibid.*, serm. 103.

101. Qui in nomine unquam diabolus pravauit virtute, nisi arte mendacio, insidio, fraude, dole, nequita, vitiorum ministerio, furore crimina? Proses.

102. Ille voluntates hominum semper explorat, et homas quidem voluntates refutat, malis autem voluntatiis obsecundat; ut sit minister scelerum, criminum leno, parasitus ipse vitiorum.

103. Et quia potestate non potest, dominatur turpissimis mentibus, turpissima servitute: sic mendacio decepit Eman, sic cupiditate laqueavit Iudam, sic Iudeos escavat inuidia, sic gentes naborum caligavit errore, sic confudit populos pompa et vanitate rerum. *Ibid.*

104. Diabolus vent in oratorium, dominorum occupat, insidet refectorio, abeunt claustrum, revisit officinas; nullum praetermittit artem nocendi, sed ubique sue calliditatis assignat artus. Proses.

105. Et in choro quidem inter orandum et pallendum mente perturbat in diversa, praetorium remembrance puritatem intellectus involvent.

106. In choro devotionem, in thone castitatem, in refectorio paritatem, in claustro lectio nem, in officina silenti virtutem, virtutem intimam extirpat. Serm. 60, de *Vigili*, Nat. Dom.

1. PROSPER. 107. Demones hominibus nihil nox inferre possunt, nisi Deus permiserit. Sup. Psalm. cit. vers. 22.

108. Diabolus indeciderat habet nocendi cupiditatem, nemini tamen plus tentacionem per inferre, quam similis. *Ibid.*, vers. 28.

2. EUGEN. A. 109. Nihil aliud circa nos Dominus per diabolum facere, vel fieri permitit, nisi quod pius, vel quod justum esse discernit. Part. 9, sup. Psalm. cxxix.

3. ROBERTUS ELLARIN. 110. Diabolus utitur corpore tanquam instrumento ad debelandam animam; et quod corpus magis viget ac floret, eo est aptius instrumentum diaboli. Cone. 23 Dom. 1 *Quadragesima*.

4. BEPERTUS ABIAS. 111. Diabolus quoconque in malo sit subtilis et calidus, quantumcumque creature perversione malitiosus abatur, tamen ad cognoscendum arcane divinitatis consilium, brutum est. Lib. 1, in Lib. *Regum*, cap. 25.

5. THEODOMER. 112. Permitente Deo demones operantur. Quest. 12, sup. *Deuter.*

6. VIDE ETIAM TIBI. Homo, sent. 89; Potest., sent. 3.

COLLECTOR. *Definitio.* Dies est presenta solis, sive sol super latus, sicut nox sub sol tertia. *Fei.*

7. Dies est lux dies, spatum virginis quatuor horarum continens.

AMBROSIUS. 4. Finis diei vesper est; jam sequens dies ex noctis fine succedit. Lib. 1. *Hexam.* cap. 10.

5. Hora diei diuocum sunt. Lib. 7, sup. *Luc.* cap. 15, in illud: *Quantus paupibus, etc.*

6. Diei sol facit, menses cursus luna. Sup. Ep. ad *Calat.*, cap. 4, in illud: *Dies observat, etc.*

7. Mora unius diei in celeste preservat immutabilibus annis huius vite plena delicia. Lib. 3, de *Lib. arb.*, cap. 23.

8. AUGUSTIN. 5. Tarditam converti ad Deum, et differant de die in dieg vivere in te. Lib. 6. *Conf.* cap. 11.

9. Ami tui dies unus, et dies tuis non quotidiani, sed hodie, quia hodiernus tuus non cessit crastino, neque succedit hesterno. *Ibid.*, lib. 11, cap. 13.

10. Totus dies nocturni et diurni horis omnibus virginis quatuor expletur. *Ibid.*, cap. 13.

11. Ubi dies ne hesterne fine inchoatur, nec initio crastinatur, semper hodiernus est. In *Enchirid.*, cap. 49.

12. LIB. 1. *Genesi contra Manich.*, cap. 22.

13. Septimus dies hebdomadis, sunt septem aetas mundi. *Ibid.*, cap. 23, per totum.

14. In quo quemque invenerit suis notissimum dies, in hoc eum comprehendet mundi notissimus dies. Ep. 80.

15. Ita corruptum est, si in alium diem duraverit. Ep. 87.

16. Die m matis pena omnis differe conatur; tantum habet vim carnis et anime dulce consortium. Ep. 120, cap. 6.

17. Ultimum diem nulli mortalium evitare coeduntur. Epist. 237.

18. In toto tempore mundi dies venient preteritis similis, nullus autem idem reddit. Lib. 4, de *Genesis ad lit.*, cap. 4.

19. Totus dies, totus circuitus solis verius nuncupatur, non ab oriente usque in occidente, sed ab oriente usque ad orientem. Ep. 50.

20. In his que evidenter appellantur crastinum, acutum divinitatis consilium, brutum est. Lib. 5, de *Genesi ad lit.*, cap. 5.

21. Apud Deum ntinguam crastinus, nunguon hesterinus dies est, sed semper hodie. *De Quinque hars.*, cap. 1.

22. Latet ultimus dies, ut observentur omnes dies. Hom. 13. *Ex quinque hom.*

23. Dies presentis seculi beni dicuntur, et non sunt. *Ibid.*, hom. 1, cap. 3.

24. Malos dies via addere malis diebus, quia promisit tibi Deus indulgentiam; sed crastino die a victuram nomen promisit. *Ibid.*, hom. 11, cap. 3.

25. Hodiernum diei in malitia pergit, vel eras mutare cogitas; nescis quid pariat crastinus dies. Tract. 33, sup. *Joan.*

26. Propter illos qui spe periclitantur, fecit Deus diem mortis incertum; quando veniat ultimus dies nescis; ingratis es, quia hodiernum habes, in quo corrigitis. *Ibid.*

27. Dies iste qui circuitus solis hujus impletur, paucas horas habet, dies presentis Christus usque in consummationem seculi extenditur. *Ibid.*, tract. 44.

28. Non alter prelustrat perfecta charitas, nisi cum sperpet dies mortis desiderari. Tract. 9, sup. *Ep. Joann.*

29. Inserit dies tanquam quotidianus sperandas est. *De decem choris*, cap. 2.

30. Melior ibi est dies una, super millia dierum. Proses.

31. Millia diarum desiderant homines, et multum volunt vivere; contentantur millia diarum, desiderant unum diem, qui non habet ortum neque occasum.

32. Unum diem, diem sempiternum, cui non cedit hesterinus, quem non urgat crastinus. Super Psalm. lxxxiii, vers. 10, *Melior est dies*.

30. Novissimus dies terribiliter venturus audiatur eis, qui securi esse bene vivendo nolunt; et male vivere diu volunt. Super Psalm. xxxvi.

31. Dies novissimus sicut infidelibus laborem auget, sic fidelibus finit. Ibid.

32. Etsi longe sit dies iudicii, tunc certe dies ultimus, longe aesse non potest. Ibid.

33. Dies malius due res faciunt, miseria hominum et malitia hominum; sed miseria communis est, non autem malitia. *De Verbis Apóst.,* serm. 24.

34. Omnis dies valut ultimus tractandus est. In suis *Præc.*, verbo *Amoris.*

S. BEDEA.
35. Venit dies iudicandi, ubi plus valebunt pura corda, quam astuta viria, et conscientia bona, quam mansopia plena. Epist. 1, ad Robertson.

S. BONAVENT.
36. Festi dies per honestum quatinus otium, alii vero dies per laboria debili exercitium honorantur. In *Specula discentiæ*, part. 1, cap. 22.

CASSIODORUS.
37. Licit Deus cunctos dies creaverit, singulatim tamen diem fecisse dictum, qui Christi Boni Nativitatem sacratum est. Super Psalm. cxvii, vers. 23, *Hoc est dies, etc.*

S. BERNARDUS
EXPOSIT.
38. Cito transiunt dies nostri, ultimam bene transiunt? Homil. 10, ad *Mönchach.*

39. Iuveniades sunt illi dies, quibus renascimur, vel reparamur, quam illi, quibus nesciamur. Hom. 8, *de Pascha.*

40. Quis mihi reddet hunc diem, quem invanis fabulis perdidi? Ibid., hom. 9, ad *Mönchach.*

41. Quis mihi reddet hanc diem, quam vanis rotis peccati, quam in cogitationibus noctis pessimisque consumpsit? Ibid., hom. *de Machabæis.*

42. Diabolus diem exibit, quia per prospere incepit, sed in noctis tenebris semper desinit, quis ad adversa perducit. Libro 4, *Moral.*, cap. 9.

S. CYPRIAN.
THEATRUM.
43. Hominis diviti, dies tenebra sunt. Super *Ecclesiasten*, cap. 5.

HAYNO.
44. Diem malum appellamus præsens tempus, non quod per se malum sit, sed quia multa mala in eo sunt. Serm. Dom. 22, post Pent.

S. HIERON.
45. Virtutes dies bona vivent faciunt, vitiosas. Super *Ecclesiasten*, cap. 7, super illud: *Nec dixeris quid factum est, etc.*

S. INNOC. III.
46. Dies illi sunt nostri quibus bene vivimus, et vitam aeternam meremur; illi vero non nostri, sed potius alieni, quibus opera diabolus exercemus. Super Psalm. vii, vers. 23.

S. JOANNES
CHRYSOST.
47. Extreme ingratitudinis illud est, cum sex dies impenduntur rebus secularibus, unum spiritualibus diem nolle impendere. Homil. 3, super *Math. Oper. perfect.*

48. Si vel parum argenti amiseris, id omnino dannum appelleris; sin totos dies in diaboli operibus consumperis, nihil amiseris opinaris. Homil. 57, super *Ioannem.*

49. Né unum quidem diem tote vita nostra tempore nos transigere liceat, si fieri potest, quo non aliquid luci nobis reponamus. Homil. 73, *ad Popul. Antiochen.*

50. Nulla prælereat dies, in qua uniusquisque IOAN. THOM. TENE
se melior non evaserit. Libro 1, homil. 9, *ad Monachos.*

51. Dies a sole magis effulgescit, et augescit. S. IRMENIUS,
BENEDICTUS.
Libro 2, *advers. Heret.* cap. 27.

52. Dies eternitatis, dies est sine fine. Lib. 3, LUDOV. ELIAS,
CESEARIUS,
ARIBALUS,
Psychagog., cap. 3.

53. Non videt diem malum, qui dies bonos habere panoprem fecit; videbit diem malum, qui diem judicū sine advocatione pauperis intraveri. Serm. 44.

SENTENTIÆ PAGANORVM.
54. Cum omnia incertis versari vita perfici,
Pro loco ubi pone diei, quicunque laboras.

LIB. 1, *Distichor.*, metr. 64.

55. Quot dies quam frigidis rebus absumpsi LIB. 1,
LIB. 1, *epist. 9, ad Minutum Fundan.*

56. Instar totius vite dies est. Epist. 61.

57. Agit nos, agiturque velox dies, insci rapimur; omnia in futurum disponimus, et inter præcipita lenti sumus; meliora prætervolant, deteriora succedunt. Ep. 108.

58. Fluit dies, et irreparabilis vita decurrat. Ep. 123.

59. Unus dies, gradus est vita. Ep. 12.

60. Angustissimum habet dies gyrum, sed et hic ab initio ad exitum venit, ab ortu ad occasum. Ibid.

61. Unus dies par omni est; nam si dies temporis est viginti quatuor horarum, necesse est omne inter se dies parer esse; quia nox habet quod dies perdidi. Ibid.

62. Quotidie est deterior posterior dies. In suis Proverbi.

Vnde illud tit. *Præsentia Dot.*, sent. 56; *Timor mortis*, sent. 97.

DIFFERENTIÆ.
Definitio. Differentia est, qua species abundat a genere.

Vet.
Differentia est quod predicitur de pluribus differentiis specie in eo quod quale.

SENTENTIA PATRUM.
1. Ille est brevissima et apertissima differentia s. AUGUSTINUS.

duorum testamentorum, timor et amor. *Contra Adversum*, cap. 17.

2. Per multis differentiis alter atque alter quae res ad discernendum divid solent; ut quod in hac erat parte, per alias differentias, in alia parte inventatur ubi ante non erat. Lib. 20, contra Faustum, exp. 10.

3. Differentia neglectus et contemptus; neglectus languor inertie est, contemptus vero superbie tumor. *De precepto et dispens.*

4. Differentia ubi absunt, ubi abest pluralitas. *De Trin.*

5. Non discernuntur filii Dei, et filii diabol, nisi humilitate et superbia. Quemcumque superbum videris, diabolus illius esse non dubiles; quemcumque humilis consperxeris, Dei esse illum confidenter credere debes. Homil. 18.

6. Brevis differentia Evangelii et legis, est amor et timor. Super Epist. Jacob., cap. 1, art. 3.

7. Mos et mores et consuetudo differunt; nam mos sumuntur pro jure non scripto, consuetudo sumuntur generaliter pro iure scripto et non scripto, mores sumuntur pro frequentibus actibus hominum. In *Decretis Gratiani*.

8. Docilis et docibilis differunt; quia homo est docilis, liber docibilis. In *Decret. Gratian.*

9. Differentia ista duo, convicari et impræcipere. Nam convicari est impovere, vel irrogare aliquod crimen viliosum; impovocare vero est aliquod turpe irrogare, quod tamen non est vitium. Sup. *Ecclesiasticæ*, cap. 23.

10. Impietas est, in Deum peccasse; iniquitas, in homines. Sup. Ep. ad Rom., cap. 1, in illud: *Super omnes iniquitatem.*

11. Quia in his viis est discreto opus, erit in illa interna procul dubio discreto dignitatum. Libro 4, *Moral.*, cap. 31.

12. Princeps et dominari differunt; nam principi est inter reliquias priorem existere, dominari vero est etiam subjectos quosque possidere. Hom. 34, sup. *Evang.*

13. Inter Christianum et Gentilem non fidem tantum debet, sed etiam vita distinguere; et diversam religionem, per diversa opera monstrare. Epist. 14, *ad Celitanum.*

14. Summa tibi scientia sit, et notitia summa, vita virtutibus distingue; que quamquam semper contraria sibi sint, aliquia tamen ex eis tanta junguntur similitudine, ut discerni omnino vir possit. *Proze.*

15. Quam multi enim superbiam, libertatis locutus, adulacionem prohumilitate suscipiunt, militiam prudentie amplectuntur vice, et stultie simplicitas nomen imponunt; haec fallaci atque pessimam similitudinem decepti, vitiis pro vir-

tutibus gloriantur. Epist. 4, *ad Demetriad.*

HUGO A.
HUGO C.
S. VICTOR.

16. Accenditur consideratione cogitatio, inflammatur discretionis meditatio, illuminatur cogitatione contemplatio. *Proze.*

17. Est cogitatio in mente, quasi fumus in igne; meditatio, quasi flamma cum fumo; contemplatio, ignis cum flamma sine fumo.

18. Cum mens ad consideranda coelestia laborat, tunc cogitatio occupatione temporalium impedit, meditatio otio conturbatur, contemplatio curiositate revocatur. Lib. 2, *de Claustrō animi*, cap. 14.

19. Sit diversa inter indumentum palati et monachi. Ibid., cap. 48.

20. Differentia est inter gioriam et honorem; quia gloria est in se ad alios, honor vero in se ab aliis. Sup. *Psalm.* viii.

21. Differentia est inter probare et examinare; probare querit rationem facti, examinare ipsum factum; ratio facti magis cor longit, factum vero magis tangit corpus. Sup. *Psalm.* xv.

22. Differentia est inter peccatum et delictum; peccatum est in commissis, delictum vero in omissione. Sup. *Psalm.* xviii.

23. Differentia est inter mansuetum et militem; mansuetus est, qui etiæ moveatur, non deducitur; militem autem, qui nec moveatur, nec deducitur. Sup. *Psalm.* xxiv.

24. Differentia inter se mops, pauper, et egens. Mops propriæ dictari, qui nihil habet, qui est sine opere et opibus; pauper, cui non sufficit quod habet; egens, qui ab aliis querit mendicando quod habet. Sup. *Psalm.* xxxiv.

25. Differentia misericordia et miseratione: quia misericordia dicit habitudinem virtutis, miseratione autem dicit actum. Sup. *Psalm.* L.

26. Nota differentiam inter impietatem, iniqualitatem, et peccatum: quia impietas est in Deum, iniquitas in proximum, peccatum in seipsum. Ibid.

27. Nota differentiam inter desiderium et concupiscentiam: concupiscentia enim et quod habet, et quod non habet, desideratur autem tantum id quod non habetur. Sup. *Psalm.* xv.

28. Differentia est inter tribulationem et angustiam; tribulatio enim exterior est, angustia interior. Sup. *Psalm.* cxviii, in illud: *Tribulatio et angustia invenerunt me.*

29. Differentia pravitas et perversitas: pravitas enim ad intellectum, perversitas ad effectum referenda est. Sup. *Prov.*, cap. 8.

30. Distat inter misericordiam, et pietatem, et clementiam: quia misericordia est misera cordis de alieno male, quod facit suum, pietas sua

bona aliis communicit; elementia vero est lenitas in peccatis sive mitigandis. *Super Proverb., c. 11.*

31. Differunt superius et arrogans: quia superbus est proprie, qui aliis appetit praesumere vel preesse: arrogans vero qui falso sibi tribuit quod non habet, vel quod habet adserit meritis, vel virtutis suis. *Ibid., cap. 21.*

32. Differunt impius et peccator: impius enim in fide erat, peccator in mortibus. Vel impius in magis soberanis, peccator stiam in minoribus. *Sup. Ecclesiastic., cap. 8.*

33. Differunt est inter apostasiam et superbiis: nam apostasis dienter voluntia non subservi, superbia vero voluntas pressendi. *Sup. Ecclesiastic., cap. 14.*

34. Differunt misericordia et misericordia, sicut et rizulus: misericordia enim quasi rizulus in affectu; misericordia quasi rizulus in effectu. *Sup. Ecclesiastic., cap. 18.*

35. Hoc distat inter renuntiare et relinquere: quia renuntiare convenit omnibus, qui licet omnino absumunt: relinquere vero omnia perfectorum est, qui omnia tempore absumunt propter Deum. *Sup. Eccl., cap. 14.*

36. Differunt lux et lumen: sicut fons et rivus: lux enim est in proprio natura existens, lumen autem est lucis. *Sup. Ioann., cap. 1.*

37. Aliud est non diligere, et aliud odire: quia non diligere est quedam privatio, odire positio. *Sup. I. Joann., cap. 3.*

38. Haec inter pastorem et meritorium est differentia. Alter proprius, contemplis oviibus; alter sua contemptus, ovium semper saluti invigilat. *Ibid., sup. Joann.*

39. Inter nullum et neminem hoc interest, quod nullus potest ad aliquid referri, nemo ad hominem, et est nemo, quasi ne homo. *Ibid., 1, de Different., different. 2.*

40. Inter deserere et relinquere hoc interest, quod relinquimus voluntate, deserimus invitio, different. 41.

41. Inter dominum et munus hoc interest, quod dominus datus est, munus accipiens; illud a dando, istud a muniendo. *Ibid., different. 108.*

42. Hobeludo, stoliditia, ignorancia et precipitatio differunt, quia prima opponunt intellectui, secunda sapientiae, tercia scientiae, quarta consilio. 2, 2, quest. 9, art. 6.

DIFFICULTAS.

Definitio. Difficilis est quod transcendit potentiam. Parte 1 *Summa*, quest. 62, art. 2, ad 2.

SENTENTIA PATRUM.

S. THOMAS AQUINAS. 1. Nihil est tam facile, quin habeat difficulta-

tem, quod facias invitus. *Ilib. 5 Heret., cap. 15.*

2. Res magnas et apprehensu difficile, non nisi. **S. ATHANAS.** fidei consequi datur. *De Incarnat., vers. 1.*

3. Nihil est tam arduum, atque difficile, quod s. AUGUSTINUS. augustinus. non Deo adjumento planissimum, auge expediri simum sit. Libro 1 de Lib. arbitrio, cap. 6.

4. Nihil est tam durum atque ferruum, quod non amoris igne vincatur. *De Moribus Eccles., cap. 22.*

5. Vix Dei dures sunt timori, leves amori. *De Nature et gratia, cap. 70.*

6. Quidquid difficile est, leve est amanti. *Super Psalm., lxxv, vers. 14.*

7. Rumpit vincula difficultatis, qui se constituit in operationem aequitatis. *Sup. Psalm., cv, vers. 2.*

8. Facta est facultas, qua ante fuerit difficultas. *Ibid., vers. 8.*

9. Quia hominibus difficultas sunt, Deo facilita sunt: cui facile est, quod hominibus difficile est. *Sup. Psalm., cx, vers. 5 et 6.*

10. Omnia seva et immensa, prorsus facilla et propria nulla efficit amor. *Serm. 9, de Verbis Dom.*

11. Quia dura sunt laborantibus, eisdem ipsis mitescunt amaritatem. *Ibid.*

12. Nihil tam facile bona voluntati est, quam ipsa sit: hoc sufficit Deo. *Ibid.*

13. Omne impossibile difficile est, sed non omnia difficile est impossibile. *Serm. 1, post Dom. 3 Trinit.*

14. Anima id solum agere videtur, quod agit cum difficultate. *De Quantit., anima, cap. 33.*

15. Nihil credentibus impossible, nihil amaritatis difficile, nihil asperiorum mithibus, nihil humiliorum arduum repertur. *Serm. de Convers., ad clericos, cap. 30.*

16. Non est vir fortis, cui non erescit animus in ipso rerum difficultate. *Ep. 230, ad Eugen. pap.*

17. Nil est tam durum, quod duriori non cedat. Libro 4, de Cossid., ad Eugen. pap.

18. Nulla ibi apparent difficultas, ubi est charitas. *Serm. 13, de Terna Dom.*

19. Omnis difficultus contineendi, orandi, laus, BONAVENTURA. bonaventura. et utilia loquendi, vinculum est diabolus. *Serm. 3, Dom. 11, post Pent.*

20. Totum te Deo committite, et quod tibi est grave, facte portabile. *In Alphabeto religiosor., lect. 19.*

21. Fae quae in te est, siue cito senties facilius quod fuit difficile. *De patet., charit., art. 4.*

22. Nisi sibi mens difficile assimilat, quod per se, grec. mag. feste peragi ab aliis videt. *Ibid., 9, Moral., cap. 35.*

23. Nulla res tam facilis est, quin difficilis sit, s. EBBONIUS. ebbonus. si invitus facias. *Ep. 10, ad Prasidium, de cercopaschali.*

24. Studio et vigilante etiam omnia ardum et difficultas facilius sunt. *Hom. 14, super Gen.*

25. Quando superna gratia cooperatrix est, difficultas facilius sunt, et gravia levia. *Ibid., hom. 54.*

26. Quoniam quis sanctuarioris charitatis desiderio, nihil difficile special, sed id quod fuerit plenum periculis, et multa miseria, leviter fert, ut suo potius desiderio. *Ibid., hom. 55.*

27. Versari in rebus difficultissimis, easque difficultates eluctari ac superare, immenso ejusdem virtutis est. *Ilib. 4, super I. Cor.*

28. Ex longo usq. etiam difficultas levia sunt. *De Cato coniuge, cap. 7.*

29. Nihil arduum, nihil magnum est magno viro; nec timendum est ei quidquam esse difficile, cum soleat difficultas ex solo timore procedere. *Epist. 87, ad Guitelam., episcop. Eliens.*

30. Deo favente ac proprio, facilia redduntur omnia difficultas. *De premit.*

31. Fiat, Domine, mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videatur per naturam. *Ilib. 3, de Imit. Christi, cap. 19, scit. 4.*

SENTENTIA PAGANORUM.

32. Quid est preclarorum, quod non idem arduum et difficile? *Liber 3, Terc. quest.*

33. Per difficultas, ut facilia levius feras. In suis Serm. sent. 12.

34. Nihil est tam difficile et arduum, quod nos humanis mens vincat, et in familiariteram perdeat assidua meditatio. *Liber 2, de Ira, c. 12.*

35. Majus est perfringere difficultas, quam lata meditari. *Ep. 66.*

36. Nos omnia nobis difficultas, facilium fastidio lecimus. *Epist. 99.*

37. Non quia difficultas, non audiendum; sed quia non audiendum, difficultas sunt. *Epist. 104.*

38. Nihil etiam sit. *Incipere, sent. 60; Mollum, sent. 146; Mandatorum facilitas; per totum Naturam, sent. 69, 79.*

DIGNITAS DIGNUS.

Definitio. Dignitas est alienus honesti, et culti, et honore, et verecundia digna auctoritas. *Liber 2, de Invent. Rethor.*

1. Non sicut indigo committenda arbitraria. *Liber 2, Offic., cap. 24.*

2. Haec inveniuntur mores hominum ad admirandum divitiarum, ut nemo nisi dives honore dignus pueretur. *Ibid., cap. 26.*

3. Dignus plane debet esse vir, qui sequendus proponitur omnibus. *Liber 10, epist. 82, ad Vercellensem Ecclesiam.*

4. Dignitatem et honores temporales pene sunt s. ANTONIUS. periculis, et vitis malis. *Parte 2, tit. 3, cap. 5,* § 2.

5. Tu qui dignitatis culmen affectas, tuus gratia exilium, tuo fame dispendiam, tui corporis periculum inquiras. *Serm. Dom. 17 post Trinit.*

6. Quisquis ad majora idoneus est, multo minus ad minora idoneus erit. *De Passione et cruce Domini.*

7. Quantum damni, et tactus facit qui, dignitatem adeptus, non exercet ministerium recte et assidue. *Epist. 3, ad Episc. Agapem.*

8. Dignitas homini negoti deformis est, et s. AUGUSTINUS. negoti ingredi notable est. *De Quast. Vet. et Novi Testam., quest. 102.*

9. Quanto prae aliis major dignitas in reddenda ratione. *Ser. 39, ad Fratres in Eremo.*

10. Omnis hujus sociali dignitas, ad spem vita eternam communata est. *De Agone, cap. 12.*

11. Non placuerit Dei maiestas, quibus humana dignitas inquitatur. *Liber 2, de Civ. Dei, cap. 20.*

12. Fastigia dignitatum nihil afferunt consolationes; cum sit eis indigere, quam eminere praestantius. *Ep. 121, cap. 2.*

13. Deus nullum eligit dignum, sed eligendo efficit dignum; nullum tamen punit indignum. *Liber 5, contra Julian., cap. 3.*

14. Dignitas sine scientia non prodest; illa s. BEGNARDUS. vero etiam obest, si virius defuerit. *Tract. de Dignitate Deo.*

15. Dignatio lecum non habet, ubi fuerit dignitatis presumptio. *De Inter. domo, cap. 37.*

16. Humilitas in dignitate, dignitas est dignitatis. *Prost.*

17. Omnis dignitas ipso dignitatis nomine est indigna, si humiliata designatur. *Liber 5, Florum, cap. 9.*

18. Non virtutibus ex dignitate, sed ex virtute dignitatis honor accedit. *Liber 2, de Consol. Philosoph., prosa 6.*

19. Collata improbus dignitas; non modo non efficit dignos; sed reddit potius, et ostendit indignos. *Ibid.*

20. Non possumus ab honore reverentia dignos judicare, quos ipsis honoribus judicamus indignos. *Ibid., lib. 3, prosa 4.*

21. Inest dignitas propria virtuti, quam protinus in eos, quibus fuerit adjuncta, transfundit. *Ibid.*

22. Sexparsa dignitas improbus facit, quos pluribus ostendit despiciunt. *Ibid.*

23. Si reverendos facere nequeunt dignitas, si imprororum contagione sororcent, si mutatione temporum splendere desinunt, quid est

quod in se exponet pulchritudinis habeant, ne
dum alii presenti^t Ibid.

S. BONAVENT. 24. Nullus debet gloriari de sublimitate dignitatis, nisi habeat vitam condecentem dignitati; Judas enim fuit unus ex discipulis Domini, et tamen perditus et dimmatus est. Super Joan., cap. 42.

25. Ascendero ad dignitatem non est aliud, quam sibi praeceptum preparare; et tanto magis, quanto ascenditur sublimitas. Serm. 7, de Se, Apostoli.

S. CIPRIANUS. 26. Ponore quodam ascendit; quam facerit ampliora summa dignitatis, et honorum, tam major exigunt usura ponorum. Ep. 2, ad Bonatum, cap. 9.

27. Nefas est etiam que bona sunt, non ex dignitate fruare. Epist. 8, ad Demophilim monach.

EVAGNIUS. 28. Deo dignum lo istud reddet, si nihil ipso indignum committas. De Octo virtutis cogit.

S. EUCHENIUS. 29. Dua res praecipua sunt, que maxime homines in negotiis secundum vincere tenent, et abhinc sensus capiunt. Illecebrus amore constrangunt, opim voluptas et honorum dignitas. Quorum prius non voluptas sed egrestas; sequens, non dignitas sed vanitas nuncupanda est. Prose.

30. Hoc pestile perterritus humanis, blanda desideria vita inspirant, defatigatasque mentes mortaliu[m] facili iunctilitate sollicitant. In Epist. parvulae ad Valerian.

31. Ad dignitatem promovere cum bonis molibentibus condescendunt. Prose.

32. Non unius meriti vires unius honor ambit, dignitas quo et indignus non jam discernit dignitas, sed confundit. Ibid.

33. Dignus est, qui salvat indignum; et ex dignitate sua facit dignum, quem culpabilis vita traxit faciebat indignum. Sup. Orat. Manass. in illud: *Indignum salvabis me.*

34. Homo vicinio luci, sentit quid ante fuit; et quo est dignior, sibi videbitur indignior, et longe esse quo propior. Super Job, cap. 38.

35. Propensum malum est, dignitatem repudiare, quam non habuisse. Super Ep. ad Rom., cap. 9.

36. Dignitas contemptibilis est sine subjectis; officium enim est, per quod dignitas constat. Sup. 1, ad Cor. cap. 12.

37. Nisi digni digna a dignis promoveantur, dignitatis esse deservant. In Decret., parte 2, causa 1, cap. Remissionem, § Sed.

38. Ipsa occupatio secularum dignitatum, tanto factioribus vitiis premitur, quanto majoribus curis gravatur. Lib. 17, Moral., cap. 12.

GRATIANUS. 39. Mens humilis, unde dignari efficitur, inde subiicit indigna videatur. Ibid., lib. 32, cap. 4.

S. ANTHON.

MAGNA.

40. Quid sunt aliud labenium dignitatum insule, nisi pulvis? Libro 2, in Regum, cap. 1, sup. illud: *Suecians de pulvere egenus, etc.*

41. Digne indigne recipiunt, qui indignum indigne ejere presumunt. Ibid., lib. 4, cap. 4.

42. Non times ne indignus videaris, nisi omnino indignus haberis velis. Orat. 5, de Sua ex-
cuse.

43. Non facit ecclesiastica dignitas Christianum. Epist. 1, ad Hebreos.

44. Quamvis clarus honor sit, viles in turbo; et apud viros bones indignor si ipsa dignitas, quam multi indigi possident. Ep. 26, ad Pan-
macha.

45. Quodcumque in Conditorum presensis tem-
poris videatur indignum, hos etiam eo donante
nisi est indignum. Epist. 13, ad Pannach.

46. Narver gradus dignitatis ascendit honor,
qui multo gravius non descendat. In Regula monach., cap. 45.

47. Non dignitas et nomina dignitatum, sed opus dignitatis solvate consuevit. Super Sophon., cap. 3, sup. Illud 1 Tim. 3: *Qui episcopatum de-
siderat.*

48. Entra jactat dignitatem, ejus opera non
exhibet. Sup. Matesch., cap. 2, sup. Illud Aggai,
2: *Interrogato sacrificato.*

49. Non sequitur, est indignus omni hono,
ergo est dignus omni malo. Super Gen., cap. 15.

50. Dignus est, qui salvat indignum, et ex dignitate sua facit dignum, quem culpabilis vita
traxit faciebat indignum. Sup. Orat. Manass. in
illud: *Indignum salvabis me.*

51. Unde mens dignari efficitur, inde sibi indi-
gnus videatur. Super Psalm. XXXI.

52. Quemque mundus osculari oscula col-
lata dignitatis, trahit in mortem. Sup. Prover.,
cap. 31.

53. Dignitas et potestas, male jacent in pul-
vere; honor et gloria male sedent in cincere. Li-
bro 2, de contemptu mundi, cap. 37.

54. Nihil prodest dignitas natura concessa,
nisi et voluntatis accedant ornamenta. Hom. 67,
sup. Gen.

55. Dignitas humanae originis facile agnoscitur,
considerata sublimitate auctoris. Serm. *Quo-
modo primus homo omni prelatu sit creature.*

56. Indignum quisquis se existimat, sit om-
nium dignissimum. Hom. 3, sup. Math. Oper.
perf.

57. Nulla re Deus magis offenditur, quam si
qui sindignus dignitate profulget. Ibid., hom. 41.

58. Dignitatis ad multa obscoena hominum in-
ducunt. Ibid.

59. Valde magno animo sublimique opus est

ingenuo, ut dignitas uti, non abusi possit. Ibid.

60. Dignitates huius seculi temporarie sunt,
et simul cum hac vita depereunt, et tamen prelio
venales habentur. Serm. 4. Super ep. ad Rom.

61. Sicut dum ignoratur, dignitas magnitudo
seguiores facit eos, qui honorantur; ita si noscer-
tur, gratias reddit et magis studiosos efficit. Ho-
mul. 21, ad Populum Antiochenum.

JOAN. TRITH. 62. Qui alio procedit dignitate honoris, con-
cedens est ut precedat eodem perfectione virtus
tis. Epist. 1, ad novum Presbyt.

S. IUSTINUS.
BISHOPES. 63. Qui non se dignum existimat, locum ejus,
qui dignus est, non praeoccupet. Lib. 3, de Sum-
ma, cap. 33, sent. 1.

64. Plerique abjecto opere dignitatis, solam
nomine appetunt dignitatem. Ibid., cap. 34,
sent. 5.

65. Tanto majori humilitate conspicuus esto,
quando magna es dignitate prelatus. Libro 2, de
Synonym., cap. 16.

S. ISID. FELIX. 66. Firma et stabili dignitas virtute compa-
rotur. Libro 2, Epist. 291, ad Serenum.

LACT. FIRMI. 67. Si dignitate contendere, nihil fedius, ni-
hil arrocentius, et nihil a sequenti ratione remo-
tuus. Lib. 3, de Divin. inst., cap. 16.

S. LAURENT.
JUSTIN. 68. Sine humilitate procul dulio nullus in digni-
tatis culmine positus valet esse securus. De Re-
gim. prelat., cap. 44.

S. LEO PAPA I. 69. Quid tam insolitum, tam pavendum, quam
labora frugili, sublimis humili, dignitas non
merenti? Ser. 2, in Anacerto, de assump. ejus
ad Pontificis.

70. Gravi semetipsum afficit damno, qui ad
sue dignitatis collegium sublimat indignum. Ep.
87, ad Episcop. Africen., cap. 11.

MINUT. FEL. 71. Vamus error hominis, et inanis cultus digni-
tatis est, fulgere purpure, mente sorprendere. In
suo Octavio.

PTR. BLES. 72. Quot paupertes ad colum promovet, tot
cum dignitatis suis infernus absorbet. Ep. 131,
Ad quendam Priorem.

73. Sic ut alios dignitatis precellic, sic vilas
meritis antecedas. Ibid., ep. 132, ad quendam
Abbat.

S. PETRUS.
BISHOPES. 74. Qui tantis dignitatis administris officium,
formidabile valde est, si te reddas aliquando tor-
pore desiliis resolutum. Lib. 3, ep. 2, ad Cin-
thium prefect.

75. Quanto glorioius est in obtinenda digni-
tate fastigium, tanto durus erit in redienda ra-
tione judicium. Opus. 87, disserit 1, cap. 1.

SALVIANUS. 76. Quid est dignitas in indigno, nisi ornamen-
tum in luto? Libro 4, de Gubernat. Dei.

77. Quid omnium aliud dignitas sublimum,
quam proscripicio civitatum? Prose.

78. Ad hoc enim dignitas a paucis emulit,
ut cunctorum exactione solvatur: reddit miseri
dignitatum pretia quas non emunt.

79. Commercium nesciunt, et solutionem
sciunt: ut pauci illustrentur, mundus evertitur.
Ibid.

80. Si dignus sit, qui dignitatem assequitur,
ad animi fructum accedit suauissimum: sin mul-
tum re dignitate sit inferior, acerba futuri
spem proponit. Epist. 103, ad Fratres, in prin-
cipio.

81. In dignitate constitutis, ratione sublimio-
ris gradus debetur honor, timor ratione potes-
tatis, obedientia vero officio gubernationis. Se-
cunda secundae, questione 102, art. 2, in corp.
ad 3.

82. Quoniam multi in humili statu salventur, S. THOMAS A
qui in illo dignitatis gradu positi perent? Ser. VILLA NOVA.
Dom. 3, Advent.

83. Altitudi dignitatis officii, quasi precipi-
tum timenda est; magnus status, sed magis pondus.
Ibid.

84. Magna dignitas, laboriosa et periculosa est.
Ibid.

85. Oportet te tantum ceteros procedere vir-
tute, quantum praeceps dignitate. Ibid.

86. Ultra dignitas dominatur, notari actus
suum restimat, si illaudatus abscedat. Hom. 14.
S. VALERIAN.

SENTENTIA PAGANORUM.
ARISTOTEL.

87. Qui exigit dignus, magnis ac honorabili-
bus si dignum arbitratur, hic est exigit digni-
tus; magnaque affectus, viluperationem mer-
tit, dedecens enim id est, ac minime honestum,
prius dignitatem quippe consequi. Libro 3, Ethic., ad Eudomium.

88. Non potest, qui dignus habetur, indignus
putari. De Petit. consul.

89. Loco ignominia est apud indignum digni-
tatis. In suis Sentent., sent. 210.

90. Confragis in fastigium dignitatis via est.
Ep. 81.

SENECA.
91. Facilius crescit dignitas, quam incipit.
Ep. 101.

92. Multo potior esse debet probis vita sine dig-
nitate, quam dignitas sine vita. Lib. 3, dictator.
memorabil., cap. 2.

VARIUS
MAXIMUS.
93. Vide etiam tit., Cedera, sent. 4; Differentie,
sent. 11; Elepho, sent. 42; Felicitas, sent. 72;
Nomen, sent. 11; Osculum, sent. 41; Papa, sent.
19; Sacerdotis dignitas, per lolum.

- s. ANTONIUS. 1. Cum impetraveris quod petisti, ingratii est tardare promissum. Libro 1, de Cain et Abel, cap. 7.
2. Nescit tarda molimina sancti Spiritus gratia. Lib. 2, super Lucas, cap. 3, in illud: *Exurgens autem Maria, dicit.*
3. Dominus sepe differt quod petitur, ut excedat magis appetitum; non differt quod nollet dare, sed ut aucto desiderio abundantius possidere. De Mensuris crucis, verbo Nicetiorum.
4. Non est differendo acquisitus venis, ne diuturnior recessus difficulter redditum operetur. De Mensuris crucis.
5. Dilato non ministratur, sed magis crescent desideria. In Medicamentibus.
- s. ANTONIUS. 6. Ut periculum veritatis, vilanda est mora. Part. 2, lib. 9, de Asceta, cap. 13.
- s. AUGUSTINUS. 7. Malos decipiunt spes dilatationis, dum se diutius viciros putant, et pediret mores aliquando in melius mutanturos. Lib. Quæst. Evangel. ex Matth., quest. 11.
8. Quando, quando, cras et cras? quare non modo, quare non hæc hora finis turpitudinis mœsi? Lib. 8, Confess., cap. 12.
9. Impatiens est animus, nec lacrymis modus fit, nisi amori detur quod amat. Lib. 2, Solidoy, cap. 1.
10. Ille quod concessurus est, et si differt, non aufer. Super Psalm. lxxv.
11. Dulcor venit dilata jucunditas, cum spatiū temporis quod subvenienti breve est; longum est amari. Super Psalm. cxviii.
12. Cum aliquando Deus tardius dat, commendatione non negat; diu desiderio dulcis oblinientur, citio abutu data vilescent. Prose.
13. Pete, quere, ista, petendo et querendo crescis ut capias; servat tibi Deus quod non vult cito dare, ut et tu disca magna magne desiderare. Serm. 5, de Verbis Domini.
14. Quantumlibet diu mors differatur, veniet quod differatur. Tractatu 43, super Joannem.
15. Laborat ne moriatur homo moriturus; id autem agit, ut multum mors differatur, non ut evadatur. Ibid., tract. 49.
16. Differatur quod petimus, non negatur. Ibid. tract. 73.
17. Quædam non negantur, sed ut congruo tempore differantur. Ibid., tract. 102.
18. Deus differendo extendit desiderium, desiderando extendit animum, extendendo facit capitem. Tract. 4, sup. Ep. Joan.

19. Si péniteo, parci; insuper dum differo, praestolaris. Lib. Med., cap. 2.
20. Differabam de die in domi vivere in te, et non differebam quotidie in memelipso mori. Lib. 6, Conf., cap. 11.
21. Instar urentis soi, excruciat amorem di- s. BERNARD.
- latio. Serm. 28, sup. Cant.
22. A desiderio suo diuturna fraudatio, est indormiri nutrix, suspicione funes, impatiencie fæs, noverca amoris, mater desperationis. Ibid., ser. 43.
23. Dilatum luxuriam venit validius, et subvenit perfectius. Ep. 136, ad Innocent. Pap.
24. Quid tardus ipsum, quem iudicium concepis spiritum parturire salutis? Ep. 103, ad Bonum subdiacon.
25. Impatiens desiderium quo amplius differatur, ignescit. Prose.
26. Cupienti anime nihil satis festinatur. Ser. de Virgin.
27. Non cures si differatur petitio tua; quia si differatur, non auferatur; immo cum haberi coprifi, carnis possidetur. Serm. 7, de Cœsa Dom.
28. Nihil est in tam brevibus vita metis ita serum, quod expectare longum immortalis animus putet. Lib. 4, de Consol. Philos., pros. 4.
29. Bonum desideratum visum letificat; sed si diu expectatione valde affigit animam et corpus. Serm. 1, de uno mort.
30. Exspecta cum patientia, ut crescant tua desideria. Prose.
31. O modicum longum, o modicum nimis prolixum! quia eti modice sunt merita, longa laudem sunt desideria. In Solidoy, cap. 4.
32. Dilatio sit, aut ut tanto canticus custodiatur acceptum quo difficilius impetrabitur, aut ut humilietur orans, dum tardius exaudierit. Prose.
33. Deus ad hoc beneficium suum protrahit, ut non sit nobis vita quod donat. Libro 2, de Perfecta Relig., cap. 71.
34. Peccati tantum nos est, tardum judicare, cassidoreum quoniam ceterum præstetur auxilium. Super Psalm. lxxv.
35. Nos tardum putamus, quod desiderio magno requiriuntur. Ibid.
36. Repellere putatur petitionem nostram Deus, quando vota nostra distulerit; et quoniam ille profutura faciat, nos tamen graviter dilata contristant. Prose.
37. Differatur enim ad augmentum suum, procrastinant ad gloriam; quia non tantum prodest audiri, quantum expedit pro numeris augmentationis differi. Sup. Psalm. lxxxvii, vers. 13.
38. Sancti viri; quoniam desiderio magno flammantur, expectacioni sua ardoribus semper adiungunt; dum tanto plus ventura felicitas expectatur, quanto amplius eorum expectatio protulatur. Super Psalm. cxxxviii, vers. Præteriti in mortalitate, etc.
39. Proxima est oblivioni protracta longuulas. Super Psalm. cxxxviii, in proemio.
40. Non statim Deus facit, quidquid ad salutem oratur; nec ideo negat, quia differt; sed tempore suo, id est congruo, prestat. Sup. Ep. ad Galat., cap. 6, in illud: Tempore enim suo, etc.
- s. GREG. MAG.
41. Sepe accelerundi boni tarditas consilium putatur; et cum expectatur ut tardatione proficiat, hoc insidiata mora supplicia. Lib. 32 Moral., cap. 17.
42. Instorum desiderium differatur, ut proficiat; et tarditas suis sibi nutritur, ut crescat. Ibid., libro 5, cap. 4.
43. Omne desiderium penitenti est, cum differatur. Ibid., libro 9, cap. 15.
44. Quod disponunt breve est, longum est amandi. Ibid., libro 13, cap. 17, super illud Job 47. Et patientiam meam quis considerat?
45. Nemo qui tardius audiuit, credit quod a superiori cura negligitur; sepe enim desideria, quia celeriter non fiunt, exaudientur; et quid impleri concipi petunt, ex ipsa melius tarditate prosperatur. Ibid., lib. 16, cap. 15.
46. Sepe peccato eo perficitur, quo differitur. Ibid.
47. Desideria dilatione extenduntur, ut proficiant; proficiunt, ut ad hoc quod perceptura sunt, convalescant. Ibid.
48. Dilatus amor ex ipsa sua dilatione proficit, et adest desiderio, quasi non negatur, crescat. Ibid., sup. Etach.
49. Sancta desideria dilatione crescent, si autem dilatione desiderium, desideria non fuerint. Ibid. 23, super Eccl.
50. Non est dilatum dilatio, ubi certior fit ex dilatione Victoria. Lib. 1, aduersus Joann.
51. Dilatio regni sanctorum, patientie compitatio est. Sup. Daniel., cap. 12.
52. Omnis mora desideranti longa est. Prose.
53. Differunt desiderium, ut crescat.
54. Flebo, quia abs quod desiderio; flebo, quia ideal quod non amo. Super Psalm. 113, cap. 51.
55. Soler differit nostra postulatio, ut premium amplius pro nostra perseverantia capiamus. Sup. Iusti., cap. 30.
56. Usurpatum redditur, quidquid dilatione temporis funeralitur. Serm. Quonodo primus homo omni præstatu sibi creature.
- s. JOANNES CHERYSTOS.
- PETR. BLAS.
75. Spes, que differit, affigit animam. Lib. PETR. CHI. 1, ep. 20 ad Joan. episc. S. Macovii.
76. Pierisque in rebus gerendis tarditas, et cicerio.

- procrastinatio odiosa est. Orat. 48. *Philipp.* 6.
MENUS PUBL. 71. Mors omnis odio est, sed facit sapientiam.
In suis Sent., sent. 221.
- SENECA.** 78. Omnis sperata rei dilatio, longa est. *De brevitate vita*, cap. 16.
79. Nihil differamus, sic formemus animum, tanquam ad extremum vita ventum sit. *Prose.*
80. Maximum vita vitium est, quod semper aliquid ex illa differtur. *Epist. 101.*
81. Nihil sicut amarum, quam diu pendere; aquore quidam animo ferunt pacardi spem suam, quam trahi. Lib. 2, *de Benef.*, cap. 5.
- Vide etiam tit. *Actio*, sent. 6, 7; *Glossa*, sent. 46; *Dideritum*, sent. 19, 76; *Patientia Dei*, sent. 5, 73; *Promissio*, sent. 21; *Propositum*, sent. 23, 63; *Salus corporis*, sentent. 52, 53; *Sententia*, sentent. 4, 5, 6, 7; *Wendicta Dei*, sent. 66.

DILATIO CONVERSIONIS.

Fidei Conversionis dilatio.

DILECTIO IN GENERE.

- S. ANTONIUS** *Etymologia*. Dilectio dicitur, eo quod duos in se legit; vel diligere dicitur, eo quod duos solent ligare. *Serm. Dom. 13 post Trinit.*
- S. BONAVENT.** Dilectio est ex diversa dilectio. Super *I Sentent.* dist. 10, dub. 4.
- Dilectio est quasi duo ligans, societ enim amatum cum amato in amore, ut se mutuo diligant. Libro 5, *Compendiū theolig. veritatis*, cap. 24.

- CASSIODORUS.** Dilectio dicitur, quasi de omnibus electio. *Super Psalm. xviii*, vers. 4, *litteram i.e.* etc.

- DIONYSIUS CARTHEUS.** *Definitio*. Diligere est aliquid bonum velle. *Sup. Ep. ad Tit.*, cap. 2.

- S. ANTONIN.** *Differentia*. Differunt ista tria, amor, dilectio, charitas. Amor imperial complacitum ad rem amatum; et sic est communis nolis et brutis.

- Dilectio supra amorem addit electrom; et potest convenire et boni et malis. Charitas autem addit supra dilectionem quandam perfectionem, seu divinam infusione et convenientiam bonis.

- Parle 1, tit 6, cap. 2, § 1.

- HUGO A. S. VICTORE.** *Productio*. Duo sanitativi, qui de fonte dilectionis emanant; cupiditas et charitas; alter est amor mundi, alter est amor Dei. *De Fruct. carn. et spirit.*, cap. 19.

SENTENTIA PATRUM.

- S. AUGUSTIN.** 1. In hac vita virtus non est, nisi diligere quod diligendum est. Ep. 32, *ad Macedoniam*.

2. Divitiae, si diliguntur, ibi serventur ubi pervire non possunt. Honor si diligitur, illi habentur, ubi nemo indigne honoratur. Salus si diligitur, ibi adipiscenda desideretur, ubi adepta ni-

bil timeretur. Vita si diligitur, ibi acquiratur, ubi nulla morte finitur. Epist. 43, *ad Armentar.*

3. Ille justus et sancte vivit, qui ordinatam dilectionem habet, ne aut diligit, quod non est diligendum; aut non diligit, quod est diligendum; aut amplius diligit, quod minus est diligendum; aut sequi diligit, quod vel minus vel amplius est diligendum; aut minus vel amplius diligit, quod aque est diligendum. Lib. 1, *de Doctrina christi*, cap. 27.

4. Non melius nec decentius quam per dilectionem rependi potest, quod per dilectionem datum est. *De Spiritu et anima*, cap. 17.

5. Quatinus sunt diligenda. Unum, quod supra nos est; alterum, quod nos sumus; tertium, quod juxta nos est; quartum, quod infra nos est. Lib. 1, *de Doct. christi*, cap. 23.

6. Diligenda est ipsa dilectio, qua diligunt quod diligunt oportet; scilicet odio habenda est dilectio, qua diligunt quod diligi non oportet. Sup. *Psalm. cxvii*, sup. illud: *Concupiscit anima mea desiderare*, etc.

7. Tali est quisque, quam ejus dilectio est. Terram diligis, terram eris. Deum diligis, tu es Deus eris. Non audeo dicere ex me: Scripturas audimus, ergo dixi, Dui es tu. *Tract. 2*, sup. *Ep. Dom.*, de cap. 4.

8. Dilige, et quod vis fac. Sive tacens, dilectione tacens; si clamans, dilectione clamans; sive emendans, dilectione emendans; sive parcas; dilectione parcas. *Ibid.*, tract. 8, de cap. 5.

9. Dilectio magnanimum facit. *Serm. 4 Dom. Rogat.*

10. Qui plus diligit mundum quam Deum seculum quam clausum, gulam quam absinthiam, sequitur diabolum et ibit cum illo in supplicium aeternum. Libro *Motif.*, cap. 3.

11. Quid levius, quid surius, quidcūdus, quam diligere? *Serm. 14, de Cœna Dom.*

12. Ordinem dilectionis illi pervertunt, nec modum diligendi custodiunt, qui aut mundum (qui contumendus est) diligunt; aut corpora sua minus diligenda plus diligunt; aut proximos suos, non sicut seipso aut Deum plusquam seipso non diligunt. *Ibid.*

13. Mundum diligis, et Deum reliquias. *Serm. de Misericordia humana*.

14. Dilectio hominum fallax est et instabilis, s. BONAVENT. facile credit, facile ledit. *De Insolit. novit.*, part. 2, cap. 14.

15. Melius est diligere, quam diligit; quia diligere, proprie virtutis est; sed diligit, aliena. Libro 5 *Compendiū theolig. veritatis*, cap. 31.

16. Diligere debemus proficia, non noxia; cassioribus, quia potius exercari conuenit, per quae nos peccare

perpetuae damnationis affligit. *Super Psalm. iv*, vers. 3: *Diligit vanitatem, cito.*

17. Natura verum est, ut ab eo te diligere posses nullatenus arbitris, quem chara mente non appetas. *Super Psalm. xviii*.

18. Diligere non profutura, dementis est. *Super Psalm. cxvii*, vers. *Omnem eiam iniquam odio habuit*.

19. Valida est, quia est ex ratione dilectio. Lib. 2 *Stronom.*

20. Non perfecte, nec vere diligere, qui cum eo quem diligat, etiam adhuc seipsum non aliud aliud diligat. *De Perfect. Charii*, art. 10.

21. Amantis anxius illum dormire non sinit. *Prose.*

22. Quiescit tentatio, quiescit occupatio, quietis officio, sed quiescere dilectio nescit. *Ser. 2, sup. Cont.*

23. Ita dilectio, qua diligenda diliguntur, diligenda est; sicut odiosa est dilectio, qua non diligenda diliguntur. *Sup. Psalm. cxvii*, in illud: *Concupiscit anima mea desiderare*, etc.

24. Dilectio aliquis rei, facit de illa re frequenter meditari. *Ibid.*, sup. illud: *Et meditabor in mandatis tuis*.

25. Viri dilectionis sive homo ignorat, nisi experimento cognoscat. *Sup. Genes.*, cap. 22.

26. **S. GREG. MAG.** *Perversa mens dum dilectione creatura se subdit, a Creatori societate se disiungit*. Lib. 3 *Moral.*, cap. 7.

27. Nil sic ad etiandum desideriorum carnalium appetitum valet, quam ut unusquisque hoc quod vivum diligit, quale sit mortuum penses. *Ibid.*, lib. 16, cap. 19.

28. Turpe est diligere, quod constat citius peccare. *Hom. 3, super Evangel.*

29. Pro magno diligi non debet quidquid in clauditur; illa sumopere diligenda sunt, que inventa nec transiunt, nec adepta deficiunt. *Lib. 7, in Registr. indic.*, 2, cap. 54, epist. 34, ad Adeodatam *Illustrum*.

30. Grandia vim obtinet vera dilectio, et qui perfecte diligunt, totam sibi diligens vindicat voluntatem. *Ep. 14, ad Celastinum*.

31. Dilectio prelum non habet. *Ep. 41, ad Rufin.*

32. Nihil est quod non tolerat, qui perfecte diligunt. *In Regula monachorum*, c. 28, *de Chariitate*.

33. Qui diligunt, immixtum se iudeo estimant; nunquam aliud nisi quod diligunt, suspicuntur. *Lib. 3, sup. Ep. ad Galat.*, cap. 3, in illud: *Fruitus spiritus*, etc.

34. Plus diliguntur, quam intelliguntur; intrat dilectio et appropinquat; ubi scientia foris est. *Lib. 6, sup. cap. 7, Cælestis Hierarch.*

35. Tale est cor hominis ut, si quid diligit, adipisci non valeat, amplius desiderio suo marcescat. Lib. 4, *de Arcis Noe mœriti*, cap. 4.

36. Caro diligenda est, ut contra corruptionem foveatur; anima diligenda est, ut contra iniquitatem custodiatur. L. 2, *de Sacram.*, part. 13, c. 7.

37. Hoc justum est, quod qui diligunt, diligunt. *Lib. 1, In contemplat. de Amore Dei*, cap. 27.

38. Dilectio cuncta facila mala et terribilia repellit. *Hom. 50*, sup. *Matth. Oper. perf.*

39. Dilectionem ab hominibus exigere, non est dominii, sed paternitatis. *Hom. 40*, sup. *Matth. Oper. imperf.*

40. Sic ut odium omne malum suggestit, sic dilectio omne bonum. *Ibid.*, hom. 42.

41. Magnum et insuperabile quiddam dilectio est, que non nuda veritas, sed re ostendenda est. *Hom. 75*, sup. *Joan.*

42. Dilectionem non tantum sine simulatione esse oportet, sed et intensam, et ferventem; et intensam. *Serm. 21*, sup. *Ep. ad Rom.*

43. Quae erit utilitas si sincere quidem dilexeris; non dilexeres autem ferventer? *Ibid.*

44. Nihil illa diligat facit ut honor, ac benemerenti studium. *Ibid.*

45. Virtus principium ac finis est dilectio. *Ibid.*, Serm. 23.

46. Inebitum dilectionis tale est ut, et reddatur et semper debeatur. *Ibid.*

47. Dilectionis hoc proprium est, ut quod pro se quisque curat, idem facit et pro altero. *Ibid.*, serm. 27.

48. Non similiter diliguntur ea, quae n'ntro ad s. IRMENIUS.

49. veniunt, quam illa quae cum multis sollicitudine adveniuntur. Lib. 4, *advers. Heret.*, cap. 72.

50. Dilectio, quae minere glutinatur, eodem suspenso dissolvitur. Lib. 3, *de Sun. bono*, cap. 31, sent. 2.

51. Qui bona mundi diligat, velit nolit, timor et doloris poma succumbit. *Praise.*

52. Qui plus quam oportet res transitioris diligunt, majoris sibi ingerunt dolorem rei ablate quam amorem perturbant possessa. *Ibid.*, cap. 39, sent. 2.

53. Dilectio, que munere glutinatur, eo suspenso dissolvitur. *De ligno vita*, tract. 4, *de Chariitate*, cap. 17.

54. Rationalis animus, qui sine dilectione esse non posset, aut Dei amator est, aut mundi. In dilectione Dei, nulla nimis; in dilectione mundi, cometæ sunt noxia. *Serm. 5, de Iējun. septimi mensis*.

55. Proprium dilectionis est, unicunq; efficer animum querentium que pertinent ad illum. *Centur. 1, de Virt. et vicio*, cap. 48.

S. JOANNES CHERYST.

S. IOHANNES RISPALENS.

S. MAXIMUS MART.

S. LEO I.

PETR. MTS. 55. Dilectio nihil prodest nisi combinata sit. Ep. 30, ad Hieron. episc. Bojacent.

56. Dilectio in morte non moritur, eni⁹ fortitudini⁹ mors succumbit. Ep. 66, ad Gualter. episc. Panormitan.

57. Vix inventur dilectio, quia non sit quæstuaria. Ibid., in princ. Prælogi. de Amicis.

F. PROSPER. 58. Ordinem dilectionis illi pervertit, nee mecum diligendi custodunt, qui aut mundum (qui contaminandus est) diligunt; aut corpora sua minus diligunt, plus diligunt; aut proximum non sicut seipsum, aut Deum plausum seipsum non diligunt. Lib. 3, de Vita contemp., cap. 15.

59. Omnis dilectio, que secundum Deum non est, et propter Deum amare non agitur, simulatio et fictio vocanda est. Sup. Ep. ad Rom., cap. 12.

60. Bileximur dulcedine nihil jucundius inventur, nihil in quo animus amplius delecatetur; quam dulcedinem solus non possidet, qui in exhibita sibi dilectione secundum et condilectum non habet. Part. 1, lib. 3, de Trinit., cap. 12.

61. Qui diligi⁹ omni⁹ tolerat, ne emitat quod diligi⁹. Conci. 19 Dom. Quatuor.

62. Vanitas est diligere quod cum omni⁹ celeritate transi. Lib. 1, de Imitatione Christi, cap. 1.

63. Hanc illa perfecta dilectio est, que affectum integrum amoris instituit. Hom. 43.

SENTENTIA PAGRUM.

CICERO. 64. Non est viri boni diligere quod per se non sit diligendum. Lib. 1, de Legib⁹.

SIXTUS PHIL. 65. Noli diligere ex corpore sum. Sent. 93. Vide etiam libel. Debetum, sent. 43; Differen-
tia, sent. 37; Necesitas, sent. 29; Parentes, sent. 122, 132, et titulus sequentes.

DILECTIO DEI.

B. AUGUSTIN. Etymologia. Dilectio Dei dicitur, quasi Dei electio. Part. 4, tit. 6, de Charitate, cap. 4.

Definitio. Diligere Deum est, nihil ei quidquam in diligendo alio sequendo preponere. De Morib⁹. Eccl., cap. 44.

Dilectio Dei est magna voluntas Deo serviendo, dulcis affectus Deo placendi, ferventissimum desiderium Deo fruandi. Be adhucendo Deo, cap. 11.

Quid est toto corde Deum diligere, nisi pure et sine socio amare, id est, nihil prater eum diligere? Serm. 8, de SS. Apost., in lib. Deuter. 6: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.

Diliges Deum ex toto corde et ex tota anima et ex tota mente, est diligere sine errore, sine contradictione, et sine oblivious. Sup. lib. 3, Sent., dist. 27, art. 2, quæst. 6.

Toto corde Deum diligere est omne quod blan-

ditur de carne propria vel alia, sacro sancta carnis amori postponere. In Medit., vita Christi, cap. 99.

Deum tota corda diligere, est amare in illo, s. CYRIAN. quod Pater est; timere, quod Deus est. De Grat. Domini, cap. 7.

Diligere Dei, est velle alieni bonum conferre; odisse vero, est gratiam justo subtrahere. Sup. Ep. ad Roman., cap. 9, art. 43, in illud: Jacob dicit, etc.

Quid est diligere Deum, nisi occupari animo, concipere fruenda visione eius effectum, peccati odium, mundi fastidium? Lib. 2, de Vita contemp., cap. 15.

64. Duplex est dilectio Dei, scilicet, dilectio concupiscentiae, et dilectio amicitiae. Prose. AQUINAS.

Concupiscentia, qua quis vult frui Deo, et desideri in ipso; amicitia vero, qua homo preponit honorem Dei, etiam hinc dilectionem qua fruatur Deo. Sup. Ep. ad Philipp., cap. 1, lect. 2.

SENTENTIA PAGRUM.

65. Deus diligenter maluit, quam timeri. Lib. 9, ep. 5, ANTONIUS.

66. Tolum quod sum tuum est Dominus, conditio, fac toum tuum dilectiones. In Medit., Re-
dempt. humana, cap. 7.

67. Diliges Dominum Deum tuum, etc. Tunc s. ANTONIUS et inde plus diligendus est; plus enim nostra DE PAVDA.

68. Diligere Deum tuum ex toto corde tuo; qui totum dixit, non tibi pariter de te dismisit, sed totum sibi te offarre praescripsit; se enim toto emis totum te, ut solus te totum possideret.

69. Deus ex toto non ex parte vult diligi; non habet partes, qui ubiquo totus est, et id non vult partem in tuo, qui totus est in suo.

70. Vls. totum habens? da Deo totum, et ipse dabit tibi suum, et sic nihil habebis de te, quia habebis cum totum cum toto te. Serm. Dom. 13 post Trinit.

71. Nemo potest perfecte diligere quae vocantur, s. AUGUSTIN. nisi oderit unde revocantur. De Vera Relig., cap. 46.

72. Hoc diligimus in Trinitate, quod Deus est; sed Deum nullum alium vidimus aut novimus,

quia unus est Deus, ille solus quem nondum vi-
dimus et credendo diligimus. Lib. 8, de Trin., cap. 8.

73. Magna hominis miseria est, cum illo non
esse, sine quo non potest esse; in quo enim est,
procul dubio sine illo non est, et tamen si ejus
non meministi, unicus diligit, cum illo non est.
Ibid., lib. 14, cap. 12.

74. Quanto flagrantius diligimus Deum, tanto
certius seminas videmus. Lib. 8, de Trin., cap. 9.

75. Prior Deus dixerit nos, tantus et tantum,
et gratis tantillos et tales. Ibid., cap. His primum.

76. Non sine premio diligimus Deum, et si
sine modo diligere. Tract. de diligendo Deo.

77. Quo duplice causam Deus proper sapi-
sum est diligendus; sive quia nihil justus, sive
quia nihil diligi fructuosis potest. Ibid.

78. Prior Deus dixerit nos, tantus et tantum,
et gratis tantillos et tales. Ibid., cap. His primum.

79. Constat sine Spiritu sancto Christum nos
diligere non posse, et id non posse atque ager
tanto minus, quanto illum percipimus minus;

31. quanto autem amplius, quanto illum percipimus amplius. Tract. 74, sup. Eccl. Joan., cap. 4.

80. In Dei dilectione modus amoris nullus esse
dilectio; sine modo te dixerit, sine modo eum dilige-
re debes, modum dilectionis excessit te dilige-
re, pro te moriendo. Serm. 1, de Cura Dom.

81. Perfecte vult amari, qui solus vult diligi;

non vult consortem habere in amore, qui parem
non habet in dilectionis retributio.

82. Frusta se Deum diligere dici, qui man-
datis ejus suis operibus contradicunt. Ibid., ser. 9.

83. Numis est laicus, nimis est beatus, cuius
tamen est dilectio Christus. Ibid.

84. De dilectione Dei quo plus habeo, plus si-
stio. Ibid., serm. 13.

85. Tunc vere Deum diligis, si pro amore illi
lucis bona, que potes, operaris. Serm. 31 ad So-
rorum.

86. In dilectione conditoris lingua, mens, etc. BONAVENT.

Vita requiri. Collat. 64, sup. cap. 11, Joan.

87. Veraciter dispensata est anima, quia veraciter diligit. Serm. 4 Dom. infra oct. Epiph.

88. Quid esse Dei dilectionem credimus, nisi
ignem? quid culpam, nisi rubiginem? Prose.

89. Ergo tanto amplius peccati rufigo conser-
vatur, quanto peccator dilectionis igne concre-
matur. Serm. 2 de S. Maria Magdal.

90. Dilectio Dei probatur ex sex signis: ex de-
testatione peccatorum; ex repulsione inimico-
rum; ex operatione mandatorum; ex provisione
subditorum; ex remuneratione territoriorum; ex
toleratione adversorum. Serm. 3, Dom. 17 pott. Pent.

91. Quantum Deus diligitor, tantum diabolus,
caro, et mundus contemnuntur. Ibid.

92. Eligat homo magis dilectio Deo mori, quam
offenso vivere; hoc est experimentum vera dilec-
tionis. Ibid.

93. Non se Deum diligere credit, qui cum
corde sepe non cogitat, qui cum sepe ore non
laudat, qui operi mandata ejus non servat. Ser.
8 de SS. Apostolis.

44. Christus dilexit Iohannem dulcissimam familiariis, sed Petrum dilexit ferventius et fortius. *Prose.*

45. Petrus quia dilexit ferventius, diligebatur fortius: Iohannes vero quia dilexit dulcissimam, diligebatur familiarius. Sup. lib. 3, *Sent.* dist. 32, art. 4, quest. 6.

46. Qui Christum super omnia diligunt, nihil ejus amori praeponunt in via, quem habentur sunt in redem in patria. In *Speculo discipulorum*, part. 2, cap. 6.

47. Si enarratio quod bonum est diligendum est in quantum bonum; ille qui summe bonum est, et infinitum bonum est, summa et infinita diligendum est. Libro 2. de *Profecto religiosorum*, cap. 22.

48. Tantum Deum debemus diligere, quando nos puniri, ut purget, ac si blamatur, ut consoletur. *Ibid.*

49. Diligendus est Deus toto corde, id est, intellectu sine errore; tota anima, id est, voluntate sine contrarieitate; tota mente, id est, memoria sine oblivione. Lib. 3, *Compend. theolog. verit.* cap. 29.

50. Qui Dei testimonius fideliter credit, ipse enim veraciter diligit. Super *Psalm. lxxvii*, vers. 49.

51. Deus perfecte diligitur; cum devotus animus nulla accidentia malorum adversitate dejectitur; sed in misericordia sua sive futurorum semper acceditur. Sup. *Psalm. cxiv*, vers. 4.

52. Eximia certe hereditas est illa, qui toto universo regem Iesum Christum diligere volunt. Lib. 4, *Glossar. in Numeros*, cap. 2.

53. Uniusquisque ratio est melior, non a felicitate futura propinquum, immo et tanto major beatitudine digna auctoritatem praemittimus, quanto plus diligit Deum vero et spirituali amore. *de Profecto spiritu*, art. 16.

54. Domine in prior dilexisti non diligenter, ut non diligenter diligenter faceres. *de Perfect. charit.* art. 1.

55. Quisquis Deum diligit, nunc absque Deo esse formicatur. Lib. 1, *Quasi Novi Testamentum de Epist. B. Ioani*.

56. Impium est Deum non diligere; cui rependerem non quas, etiam cum dilexeris. In *Epist. paron. ad Veteranum*.

57. Quam durum est in dilectionis iura peregrina admittere curam, coelste secretum secularibus infestare turellas? Serm. 11, super *Canticum*.

58. Frustra se Conditoris diligere credunt, qui ejus monita contemnunt. Sup. *Canticum*, cap. 4.

59. Virtutis mortis dilectio comparatur; quia ni-

mirum mentem, quam semel ceperit, a dilectione mundi fadidus occidit. Lib. 10, *Moral.* cap. 12, sup. illud *Canticum*, 8: *Fortis est ut mors dilectorum.*

60. Solent nonnulli in prosperis Deum diligere, in adversis positi flagellantem minus amare. *Ibid.*, lib. 2, cap. 11.

61. Tres gradus dilectionis sunt. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota mente tua, ex tota virtute tua, in corde accipitur consilium; in mente voluntas; in virtute amoris affectio designatur. Lib. 3, in *1 Reg.* cap. 4, sup. illud: *Revertere*, etc.

62. Si unicuique vestrum requiratur an diligat Deum; tota fiducia, et secura mente respondebit. Dilige probatio dilectionis; exhibido est operis. Rom. 30, sup. *Ecclesiast.* super illud: *Si quis diligit me*, etc.

63. De dilectione est fortitudo ejus, qui diligit. *s. GREG. NYSS.* Hom. 8, sup. *Exodus*.

64. Quis impenitus est Deus, sine mensura est diligendus; ut cum eum multum diligimus, parvum nos diligere latemur. Serm. Dom. 14, post Pent.

65. Non Deum diligimus prius; nam ad hoc illi dilicit prius, ut diligamus eum. Serm. 4, *Dom. 2*, post Pent.

66. Si vere Christiani diligimus, nihil magis. *HIERONYMUS*. Velle, utinam omnino debemus agere, quam quod illum veli cognoscimus. Ep. 13, *ad Elenchum*.

67. Ille diligit Deum, qui iudicat fratres. Sup. *1 ad Cor.*, cap. 8, in illud: *Si quis diligit Deum*, etc.

68. Dilectionis in Deum hoc proprium officium est, parere monitis, statutis obtemperare, pollicitis confidere. Sup. *Psalm. cxxxv*.

69. Arima quae Deum diligit, quibusdam amoris passibus per charitatem ad Deum curvit. *s. VICTORE*, *HUGO A. Prose.*

70. Charitas Dei via pacis est, quia in amore conditoris currunt animus, nihil quod ledat, inventum. Sup. *Psalm. xiii*, cap. 11.

71. Deus diligendus est ex toto corde, id est, supponenter; ex tota anima, id est, dulciter; ex tota virtute, id est, suavitate; ex tota mente, id est, meminerite. In *Allegor. Veteris Testam.* lib. 3, sup. *Ezeciel*, cap. 4.

72. Deus diligendus est quibuscumque modis dicti potest; quia non potest nimis dici, quod non potest nimis diligi. *Ibid.*

73. Perdit quod vivit, qui Deum non diligit; qui autem diligit, illum desiderat, in eo membrum, defectum, pascitur, et impinguatur. Lib. 4, *de Amoris*, cap. 9.

74. Si domus Dei accipit, quare vicissitudinem dilectionis non rependi? aut domus illius (si po-

tes) responde; vel si dona illius responde non potes, vicissitudinem dilectionis responde. *Prose.*

75. Dilige illum, dilige te proper illum, dilige dona illum propter illum. Dilige illum, ut fruariis illo; dilige te, quod diligenter ab illo, dilige in donis illius, quod data sunt ab illo. illum illi, et te illi dilige; dona illius ab illo tibi proper te.

76. Hoc pura et casta dilectio est, nihil habens soridum, nihil amarum, nihil transitorium, decora castitatis, iucunda dulcedine, stabilitate, in *Soliloq. de Arrha anima*.

77. Prædestinatus postquam Deum diligere coperint, vel perseveranter diligunt, ut a dilectione nos endant; vel cum a dilectione occidunt, iterum ad illam resurgent, ne perirent. Lib. 2, *de Sacram.* part. 13, cap. 11.

78. Nihil Deo justus, nihilque fructuosus diligenter potest. Libro 1. in *Contemplat. de amore Dei*, cap. 9.

79. Qui Deum tota anima diligit, jam habet quem diligit, nec cum vere diligere posset si cum quem diligit non halteret. *Ibid.*, cap. 13.

80. Dilectio Dei totius est mentis ligamen, et viscum, et glutinum, hominem sibi indissolubiliter unitus, atque ligans. *Ibid.*, cap. 14.

81. Dilecta vera Dei, hominem invincibiliter reddit. *Ibid.*, cap. 15.

82. Dilectio Dei est via rectissima abepta devio ad eum venientia, via brevis absque latido, via plena absque tumulo, via clara absque nubilo, via secura absque periculo, via iucunda cum honesto. *Ibid.*, cap. 17.

83. Si quis ad patrem caelestem velit celeriter pervenire, per viam dilectionis ambulare debet. *Ibid.*

84. Summa honestatis est, ut Deum diligamus. *Ibid.*, cap. 21.

85. Illi solus novit se vere diligere, qui vetera Deum diligit. *Ibid.*, cap. 31.

86. Vere nihil est quod amplius diligere debemus, quam Deum; amicorum reedemunt, parentes deficiunt, solum autem Deus nec recedit, nec deficit, donec voluntarius esse cum ipso. Hom. 26, sup. *Math. oper. imperf.*

87. Dilectionem ab hominibus exigere, non est dominii, sed paternalis. *Ibid.*, hom. 40.

88. Quid est in tota anima diligere Deum? est certissimum animum habere in veritate, et firmum esse in fide. *Ibid.*, hom. 42.

89. Quis diligit Deum? qui omne bonum credit apud Deum, et omne bonum credit esse Deum extra Deum non credit esse Deum. *Ibid.*

90. Magnitudo dilectionis Dei, nequam non se extendit. Serm. 7, sup. *Ep. ad Ephes.*

91. Hoc euenimus dilecti, nempe ut dilectionem Dei cognoscamus; nihil quippe nobis ita prædictum, nihil ita compungit.

92. Nihil tam præclarum, quam a Deo diligere, ipsum diligenter tangere Deum diligere. Hom. 64, *ad Popul. Antioch.*

93. Etiam oportet divitias vel corpora, vel animam ipsam pro dilectione feli dare, ne parca mus. *Prose.*

94. Nihil enim ita nostram salutem conservat, sicut Deum diligere. Hom. 36, sup. II, *Cor.*

95. Diligamus Deum, sicut oportet diligere.

Hec enim magna merces, hæc regnum et voluptas, hæc delicia, gloria et honor, hæc lux et magnæ beatitudini, quam sermo declarare non potest, non mens comprehendere. Rom. 48, *ad Popul. Antioch.*

96. Quidquid plus Christo diligis, hec ejus *JOAN TRITH.* amori praeponis. In cap. 2, *Regulae S. Benedicti*, verbo *Quidquid.*

97. Nihil tam justum, nihil tam sanctum, nihil in humanis actionibus tam potest esse honestum, quam Deum ex toto corde et super omnia semper diligere. Lib. 1, *ad Monachos*, hom. 23.

98. Virtuosus non est, qui Deum non diligit, cum omnium virtutum summa sit caritas. Lib. 2, *ad Monachos*, serm. 5.

99. Animus, quem Deum veraciter diligit, omnia propter ipsum contemnit. Lib. 1, *de Regione claustrorum*, tract. 2, region. 2, art. 2.

100. Nullus te diligit, nisi rectus; et nullus est rectus, nisi qui te diligit. Sup. *Canticum*, cap. 1, *s. ISIDORUS HISPALENSIS.*

101. Si dilectio Deus est, nullum debet habere terminum charitas Dei, quia nullo potest claudiri finis divinitatis. Ser. 10, *Quadragesima*.

102. Diligenti Deum sufficit ei plena quem diligit; quia nulla maior expectanda est remunratio, quam ipsa dilectio. Serm. 7, *de fœfum, septem mensis*.

103. Is Deum vera diligit, cui ipso Deus est id tubus. *BLOS.* quod est; cui coelestia sapient, et feruera desipunt. *de Instit. spicul.*, cap. 5.

104. Quanto maior est summi boni dilectio, PETRUS BLES. tanto surior in ea est delectatio, et tanto plerior beatitudino. *de Amicitia*, cap. 14.

105. Te singulariter diligit qui, nihil sine te diligens, alia propter te diligit. *Prose.*

106. Licit dilectio diffundatur in plures, tamen est in singulis tota ut, omnes unice diligens, ab omnibus unice diligitur. *de Charit.*, cap. 21.

107. Illi plurimi se diligunt Deum, qui pro eius amore, sive ad tempus saluti non parcent; qui seipso tribulationibus et periculis tradunt; qui nudari facultibus propriis, patriæ sum ex-

torres fieri, parentibus et uxoriis ac filiis suis
renuntiantur pariunt; qui ipsam corporis mortem,
non solum non refugunt, sed etiam liberter
exsponunt, ambientes a corporis sui vita, ma-
gis quam a Deo, vita viva sua, discedere. Lib. 3,
de Vita contemplati, cap. 15.

108. Illi perfecte Deum diligunt, qui volendo
quod vult Deus, et nolendo quod non vult, nec
ullis peccatis, quibus offenduntur, acquiescent; et
semper se ad virtutes, quas non dignatur donare
diligendis et habendis, extendunt. *Ibid.*

109. Ex magnitudine divine dilectionis, pen-
det modus divinae revelationis. Part. 1, lib. 5, *de
Contemplati*, cap. 16.

110. Quanto magis ab amore terrenorum ani-
morum elongantur, tanto magis firmatur in dilec-
tione divina. Opus. 9, *de Doctrina praecepti*, verbo
Ex ianuicis.

111. Tanta perfectius animus hominis ad Deum
diligendum fertur, quanto magis ab affectu tem-
poralium revoatur. *de perfec. vita spiriti*, cap. 6.

112. Necessecum est ad salutem, ut homo sit
Deum diligens, ut in eorum suis intentionis pos-
tulat, nihilque aliquid quod contrarium divinae
dilectionis estimat. *Ibid.*, cap. 10.

113. Non necessitas, quem ex divina dilectione
procedit, minuit dilectionem, sed auget. *Ibid.*,
cap. 12.

SENTENTIA PAGANORUM.

114. Cor diligenter Deum in manu Dei stabi-
lum est. *Sent. 402.*

115. Si non diligis Deum, non ibis ad Deum.
Ibid., sent. 424.

Vide etiam *ib.* *Actio*, sent. 260: *Cognitio Dei*,
sent. 20; *Crus*, sent. 119; *Dilectio sui*, sent. 20,
30; *Felicitas*, sent. 34; *Justitia* in genere, sent.
52; *Oditum sui*, sent. 9; *Opus*, sent. 5.

DILECTIO PROXIMI.

BENEDICTUS. Vera proximi dilectio est, que et
animis in Deo et inimicis propter Deum diligit.
Sup. Jobi, cap. 31.

DILECTIO PROXIMI est delictum naturale, quo
unus homo obligatus est alteri, a quodlibet mul-
tu absolvitur. Part. 1, *de Ligno vita tract.* 4, *de
Charitate*, cap. 15.

SENTENTIA PATRUM.

S. ALBERTUS MAG. Amantere diligere nature est; non aman-
tere vero diligere gratia est. Part. 1, *de Paradiso
animae*, cap. 1, *de Virtutibus*.

2. Plus certe diligere debemus quos perpe-
noscimus putamus futures, quam quos in hoc
tantum secundo; illi degeneres nascentur frequen-

ter, qui dedeant patrem, eos ante eligimus ut
diligamus. *Prose.*

3. Itaque illi necessitate diliguntur, que non
satis idonea atque diuturna est ad perpetuatem
diligendi magistra.

4. Non enim vehementer est natura ad dil-
igendum, quam grata. Lib. 1, *Offic.*, cap. 7.

5. Probare debes quos diligas, et diligere quos
dilegoris. *Ibid.*

6. Ratio diligendi proximum, Deus est; hoc s. ANTONIUS
enim debemus in proximo diligere, ut in theo
sit. Part. 1, lib. 6, *de Charitate*, cap. 4.

7. Quienamque dilexerit proximum, diligit ani-
mam propriam. Ep. 2, *ad Fratres*. S. ANTONIUS

8. Et est regula dilectionis proximi, ut quos s. ANGELI
sibi vult bona provenire, ei illi velit; et quos ac-
cedere sibi mala non vult, et illi nolet. *de Vera
religi.* cap. 16.

9. Quod agis tecum, id agendum cum proximo
est; non enim eum diligis tanquam teipsum,
si non ad ipsum ad quod ipse tendis, adduc-
ens analogos. *de Morib. Ecclesi.*, cap. 26.

10. Non est interior litterarum scientia, quam
scripta conseruatio, sed ut alteri non facere, quod
nolet pati. Lib. 1, *Conf.*, cap. 18.

11. Diliges proximum tuum, etc., proximus
huius loco non sanguinis propinquitate, sed ratio-
nis sociate personatus est, in qua socii sunt
omnes homines. *Ep. 52, ad Maccabaeum.*

12. Omnes homines sequi diligendi sunt;
sed cum omnibus prodesse non possit his polissi-
mum, considerandum est, qui pro lectorum, vel
temporum, vel querumlibet rerum opportunitati-
bus constrinxit tibi quasi quadam sorte jun-
guntur. Lib. 1, *de Doctrina christi*, cap. 28.

13. Dilige, et quod vis fac. Sive taceas, dilec-
tione facias; sive clamis, dilectione clamis; si-
ve emendes, dilectione emendes; sive parcas, di-
lectione parcas. Tract. 7, sup. *Ep. Joan.*, de cap. 4.

14. Ille proximum suum tantum seipsum di-
ligit, qui si non malo aliquid facit quod nec sibi
vult fieri; sed si quid boni propterea ab omnibus
recipere optat et consequitur, liberter impertinet. *de
Via christiana*, cap. 10.

15. Nihil Deo specialius virtute dilectionis pro-
ximi, nihil desiderabilius diabolo, quam extincio
dilectionis. *Serm. 13, ad Sororem*. S. BERNARDUS

16. Perfecte proximum non diligi, qui illi in
necessitate non succurrit. *Ibid.*, sent. 14.

17. Dilectio est sors charitatis, charitas num-
quam fuit sine dilectione, nec dilectio sine chari-
tate. *Ibid.*, sent. 13.

18. Hoc est preceptum meum, ut diligatis in-
victus. Love preceptum, suave preceptum, et
duce preceptum; ad portandum love, ad am-

plecludendum suave, ad tenendum dulce. *Serm. 14,*
de Cane Dom.

BONAVENT. 19. Ibi mihi, quid acquiris, si proximum
tuum non diligis? præter hoc quod in hac via
torquieris, et dolore extenderis, donec cum pros-
picio rebus abundante certis, traheris summis
malis, peccatis maximis eternaliter duraturus. *Pro-
se.*

20. Attende ergo et cerne crimen, et si nunc pro-
ximum diligis, si vis mortem eternam evitare, et
vitam semperternam acquirere. *Serm. 9, de SS.
Apparatu*.

21. Mali homines secundum quod imagina-
biri gerunt, diligendi sunt ex charitate; non ta-
men secundum quod mali sunt, immo secundum
hoc detectandis sunt. *Sap. Lib. 3, Sent. dist.*
26, ut. 1, quast. 3.

ASSIDUORUS. 22. Proximum diligimus sicut nos ipsos, cum
nulli malum facimus; sed omnes simili ut nos
motipos affectione trahentes. *Sup. Psalm. cxxxix.*

23. Perfectum odium est, diligimes diligere, et
eorum vita semper horrere; nam in illa parte,
qua creatura dei sunt, amando esse non dubium
est. *Sup. Psalm. cxxxix*, vera. 22 *Perfecto odio
detestari illos*.

CLEMENS ALEX. 24. Dilectio proximi versa nisi delicia, hic est
dilectio eiusdem thessauri. Lib. 2, *Pedag.*, cap. 12.

S. EDMUNDUS. 25. Debetis diligere bonus, quia boni sunt;
et malos etiam, quia boni esse possunt. In *Spe-
ciale Ecclesi.*, cap. 30.

S. EUSEBIUS CESARIENSIS. 26. Sic diligendi sunt homines, ut homines ex-
istent et vitium deturpetur. *Epist. ad Iammar.*
Pop. de Morte Heron.

S. FRANCISCUS ASSISTIAS. 27. Beatus servos, qui tantum diligunt fratrem
suum, quando est infirmus, quantum, quando
est sanus. *In suis Opus in Admonit.* ad fratres,
cap. 24.

GLOSSA ORB. 28. Qui dicit se diligere proximum, non so-
lit ei malum non habet, quod sibi non vult; sed
etiam bonum facit ei, quod sibi vult ab alio fieri.
Sup. Ep. ad Galat., cap. 5, in illud: *Diligens pro-
ximum tuum, etc.*

29. Qui diligat fratrem suum, tolerat omnia
proprietatum fratrum. *Sup. 1, Joan.*, cap. 2.

30. In veritate proximum diligat, qui secun-
dum Deum diligat affectuosa charitate. *Sup. II,
Joan.*, cap. 3.

S. GREG. MAG. 31. Nihil pretiosius est Deo virtute dilectionis;
nihil est delectabilius diabolo extincione chari-
tatis. *Præcepta*.

32. Quisquis enim seminando jurgia, dilec-
tione proximorum perirent, hosti Dei familiare-
runt. Part. 3, *Pastor.*, cap. 1, admonit. 24.

33. Insincera dilectione, nec vires absentia,
nec locum habet oblivio. Lib. 9, in *Reystris*,

indict. 4, cap. 62, ep. 62, ad *Aregium episc.*

34. Nemo potest diligere quem non vult vi-
dere. *Ibid.*, lib. 7, indict. 1, cap. 23, ep. 23, ad
Rusticinam patricem.

35. Dilectionis proximi intentio atque incep-
tum, misericordia est. *Orat. 5, de Bestiis*.

36. O si oculis carnis dilectio posset, profecto
videres quanta apud te nostra esset dilectio; si
separatas dilectiones vocet tuus programma tibi
afficer gaudium; aut si major esset, magnum
tibi afficer imitacionis studium. *Ep. 40, ad Au-
gustum*.

37. Qui diligat quenquam, semper in ejus fe-
licitate letatur; et si quis viderit aliquo errore
deceptum, et peccatorum labiorum concidisse, do-
lebit quidem, et eruere festinabit. *Lib. 3, sup. Ep.
ad Galat.*, cap. 5 in illud: *Frustra spiritus*, etc.

38. Perfecta dilectio non solum totum quod
habet gratis impedit, sed etiam ipsa libenter
superimpeditur, si necessari est. *Sup. II, ad Cor
cap. 12, in illud: Ego autem libenter summe imper-
dam, etc.*

39. O mirum Dei clementiam! o ineffabilem
pietatem Dei! premium nobis pollicetur, si nos
mutuo diligamus, et si nobis ea praestamus invi-
cim, quibus invicem diligimus; et non superbo
insuper ingrato animo et remuner, cujus im-
perium beneficium est. *Apud D. Antonium*, part.
4, lib. 6, §. 3.

40. Diligendum est proximus beneficio, vero,
vel. In beneficio est opus bonum; in verbo est
sanum consilium; in yolo est pium desiderium,
in Allegoria. *Vetus Testam.*, lib. 3, in *Exod.*,
cap. 4.

41. Dum diligis proximum, ut pure diligas
ipsum, diligis proprium Deum. Lib. 3, *de Claustris*
animi, cap. 23.

42. Modus diligendi proximum, constat in tri-
bus: qui debet diligere fratrem, efficiens, vero,
Sup. 1, Joan., 3.

43. Magnorum affectuum est, eorumque qui
valde diligunt, dilectos invicem habere. *Serm. 8,
sup. Ep. ad Rom.*

44. Quisquis diligat vere, quidvis fore potius,
quam ut ostendit videat omantem. *Hom. 32, sup.
I. Cor.*

45. Magnum crimen est non diligere, quando
quis diligitur, et non diligat. *Hom. 27, sup. II.
Cor.*

46. Dilectionis est, qua proximi diliguntur,
non ab illis accipere, sed illis potius largiri. *Hom.
6, sup. I. Thes.*

47. Plurimum solatii et recreationis diligenti
affert, si ei quem diligat, quod a se diligitur ma-
nus locum habet oblivio. Lib. 9, in *Reystris*,

48. Nulla invidia, nullum crimen locum habet ubi fuerit vera et germana dilectio. Rom. 7, sup. II. 27.
 49. Proximi gratia anxium esse, excellentis est dilectionis. Serm. 9, sup. Ep. ad Philip.
 50. Si dilexeris conservare tuum, magnum lucrum facies, et officios similes teo. Prosecc.
 51. Vide, quia nihil gratis illi pristas, sed tibi; ipsum meritum enim non illi, sed tibi comparis; etiam si maligani tanto major erit et merces. Hom. 19, sup. Ep. ad Iher.

JOAN. TRITH.

S. ISID. HISPO.

S. JUST. ON-
GELITIN.S. LAURENT.
JESTIN.

RITA. BLIS.

S. PETRUS
CHRYSOL.

52. Quod maxime divinum nobis amorem concitat, est proximi dilectio, quam a Petro Christus exigit, quia os et princeps et vertex erat Apostolorum. Hom. 87, sup. Joan.

53. Preceptum habemus, ut diligamus proximum, sicut nosmetipos; quia vere Deus non diligit, ubi proximus ostendit. Sup. Proleg. Regule S. Benedict., cap. 2, text. 16.

54. Duo sunt erga dilectionem proximi convarandas: unum, ut malum quod inferat; alterum, ut bonum intendat: primum, ut caveat inderere; secundum, ut discat prastare. Lib. 3, de Sum. bone, cap. 28, sent. 4.

55. Quantum bonus est, qui pro Deo fratrem diligit, tantum spernendis qui cum pro seipso amplectuntur. Ibid., sent. 5.

56. Diligitur in misericordia ipsius, quam ipsi faciunt; sed creatura, in qua non a Deo formati sunt. Sup. Cant., cap. 2, explicit. 30.

57. Sicut martyrio, scientia, mortuorum, facultibusque possunt homines colorum adipisci regna sine proximi vero dilectione tranquilla. In Facili-
cato amar., cap. 2.

58. Nihil tam pingu tamque religiosum est, quam proximum sum pro Christo sicut seipsum, diligere. De Humilit., cap. 5.

59. Sola dilectio est, quam non altera casu illa eventus, quam separatio corporalis non dividit, quam corporis longitudine non abulet, quae defecti non succumbit. Ep. 30, ad Episc. Ba-
jocen.

60. Ex dilectione proximi nostros Deus me-
ditetur affectus. Ibid., ep. 50, ad Henric. episc.
Bajocen.

61. Ut alium aque ut teipsum diligas, necesse est, ut ipsum transfundas illum, quem habes ad te dilectionis affectum, ut sit tibi quasi alter in-
tuit. De Amicit., cap. 5.

62. Si proximus diligatur, ut secundum ex-
igentiam meriti aut dignitatis ipsius unus alteri preferatur, et in dilectionis exhibitione certi
ordini mensura servetur. Ibid., de Chari., cap.
41.

63. Dilectio proximi omnibus desideriis am-
plieatur. 4 distichos, metr. 24.

pletenda est, quia tot bona potest habere, quot
præmia. Serm. 53.

64. Proximos diligimus sicut nos, si non propter aliquas utilitates nostras, non propter sperata beneficia, vel accepta; non propter affinitates, sed propter hoc tantum quod sunt natura nostra participes, diligamus. Prosecc.

65. Neque ideo proximum tanquam seipsum diligat quisque, quia sibi frater aut soror, pater aut filius, mater aut filia, nepos aut nephi est. Lib. 3, de Vita contemplat., cap. 15.

66. Hac est proximi tota dilectio, ut bonum, quod tibi conferri vis, velis et proximo; et ma-
nus, quid tibi nolis accidere, nolis et proximo.
Ibid.

67. Ali omni contaminatione mens libera, in
proximo nisi diligit, nisi quod ex Deo esse no-
vit. Ep. ad Demetriad.

68. Hominius alios diligere, alios odio habere,
imperfectorum est; omnes autem diligere, per-
fectorum. Sup. Metth., cap. 3.

69. Debemus in peccatoribus odire quod pe-
ccatores sunt, et diligere quod homines sunt heu-
titudinis equos. 2, 2, quies, 25, art. 6.

70. Proximum magis quam anima salutem,
quam corpus proprium ex charitate diligere ho-
mines tenentur. Ibid., quies, 26, art. 5.

71. Manifestum est quod quando gravia pro ea
quam diligimus sustinemus, amor ipsius non de-
scrutini, ino crescit. Opus. ex deo Procept.,
verbis Ex jam dicti.

72. A dilectione proximi deficiunt, qui de ho-
mibus que habent, proximis necessitatibus haben-
tibus subvenient non curant. De Perfect., vita spiriti,
cap. 14.

73. Non propter hominis dilectionem vita di-
ligimus, nec propter detestationem viliorum
naturam hominis detestamur, sed naturam di-
ligimus, vita detestantes. De Divina moribus, cap.
Beatus.

74. Primus dilectionis gradus est, charitatis s. VALERIAN.
affectionis amicitias nutritre; integræ autem di-
lectionis est cumulus, odium amore repensare.
Rom. 12.

75. Longe minor fructus est, si amantem te
diligas, potius quam non amantem. Alienis mori-
bus servit, qui non amantem diligat; suis autem
moribus servit, qui amantem diligat; nam qui amantem diligat, debitum reddit. Ibid.

76. Ille dilectionis plenus affectus est si obli-
tus consumelis, infirmatibus miserereatur alie-
nis. Ibid.

SENTENTIA PAGANORUM.

77. Dilige sic alios, ut sis tibi charus amicus
lib. 4 distichos, metr. 24.

78. Deligere oportet, quem velis diligere.
Lib. 3, de Arte rhetor.

79. Qui non diligit sapientem, nec seipsum di-
ligit. Sent. 217.

Vide etiam tit. Lazio, sent. 3; Punilio, sent. 42.

DILECTIO DEI ET PROXIMI.

ETIENNE FALZ. Etiologia. Dilectio Dei et proximi dicitur,
eo quod duos liget, Deum et hominem, vel duos
proximos. Sup. Ep. ad Galat., cap. 3.

SENTENTIA PATRUM.

1. Existentes in eterna vita diligunt Deum
plusquam scipios, et se invicem tanquam seip-
sos, et Deum illos plusquam illi scipios; quia illi
illum, ei se, et invicem per illum; et ille se, et
illis per seipsum. In Prologio, cap. 25.

ANTONIUS. 2. Diligimus Deum et proximum, in quantum
diligimus, ut nos et proximus Deum diligamus.
Part. 4, tit. 6, cap. 3, § 9.

3. Qui proximum diligat, consequens est, ut
ipsius principiae dilectionem diligat, Deus autem
dilectio est. Lib. 8, de Trin., cap. 7.

4. Qui fratrem diligat, magis novil dilectionem
quae Deus est quia diligit, quam fratrem, quem
diligit, diligere. Ibid., cap. 8.

5. Custodiendo est sincerer dilectio Dei et
proximi; in hac enim castitas animi sanctificatur.
De Mendacio ad Conscientium, cap. 19.

6. Qui non diligit fratrem, non est in dilec-
tione; et qui non est in dilectione, non est in Deo
(quia Deus dilectio est.) Qui non est in Deo,
non est in lumine, quia Deus lumen est. Qui
ergo non est in lumine, quid mirum si non vi-
det lumen, non videt Deum, quia in
tenebris est? Prosecc.

7. Fratrem autem videt humano visu, quo vi-
deri Deus non potest; sed si eum quem videt hu-
mano visu, spirituali charitate diligenter, videbet
Deum, qui est ipsa charitas visu interiore quo
videtur potest.

8. Illeque qui fratrem quem videt non diligit,
Deum quem propterea non videt (quia Deus di-
lectio est, qua circa qui fratrem non diligit) que-
modo potest diligere? Lib. 8, de Trin., cap. 8.

9. Ex una eademque charitate Deum proxi-
mumque diligimus; sed Deum propter Deum,
nos autem et proximum propter Deum. Lib. 8,
de Trin., cap. 8.

10. Una dilectio proximi est, ibi necessario
etiam dilectio Dei. Tr. 83, sup. Evang. Ioann., de
cap. 45.

11. Proximum pure diligere quomodo potest,
qui in Deo non diligit? Porro in Deo diligere non
potest, qui Deum non diligit; oportet ergo Deum
diligere prius, ut in Deo diligere possit et proximus.
Tract. de diligendo Deo, cap. Amor.

12. Dilectio habet duas alas; ala dextera est
dilectio Dei, ala sinistra est dilectio proximi. Nec
sola dilectio Dei sine dilectione proximi, nec sola
dilectio proximi sine dilectione Dei valet. Ibid.

13. Sic diligendus est proximus, ut in illo
semper diligatur Deus; sic enim debet diligere pro-
ximus, ut amoris causa sit semper Deus, non au-
tem proximus. Serm. 3, de Causa Dom.

14. Ad dilectionem proximi pertinet innocentia. s. BONAVENT.
Ita, quia nulli nocemus; et benevolentia, qua pre-
sumus quibus possumus. Collat. 68, sup., cap. 15
Jean., in illud: Ut diligatis in tece.

15. Nemo se Deum diligere potest, qui de omni-
bus proximis unum odit. Serm. 3 Dom. 17 post
Pent.

16. Dilectio proximi ex dilectione Dei nascitur;
quia propter Deum, et in Deo et secundum Deum
proximus est diligendus. Lib. de Projectu relig.,
cap. 26.

17. Deum diligimus in se, et propter se; pro-
ximum vero diligimus in Deo, et propter Deum.
Lib. 3 Compend. Theolog. verid., cap. 24.

18. Utrumque conjunctum, utrumque socium
est, ut nec Deus sine proximo ametur, nec
proximus sine Deo diligatur. Sup. Psalm. xii,
vers. 4.

19. Non poterit ille ex toto corde Deum dilige-
re, qui noscitur ex proximi corrumpere dilectione;
qua pro dilectionem proximi pervenitur ad dilec-
tionem Dei. Ep. 4.

20. Dilectio Dei et proximi ex sua ratione ho-
nesta, virtus et salutem necessaria. Sup. Ep. ad Rom.,
cap. 8, art. 12.

21. Ratio diligendi proximum est Deusa; ergo
qui proximum diligit, Deum diligit. Ibid., c. 13,
art. 17.

22. Dilectio scilicet Dei et proximi, et primum
et maximum donum, in quo calera dona seu be-
neficia conferuntur. Sup. Ep. I, ad Cor., cap.
art. 13.

23. Dilectio Dei et proximi se mutuo comple-
mentum. Sup. I Petri, cap. 4, art. 8.

24. Qui perfecte vult Deum diligere, neesse
est ut diligit et proximum sicut seipsum. De per-
fect. charit., art. 9.

25. Quo magis a Dei dilectione recedimus, eo
et a proximi dilectione distamus. Doctrina 6.

26. Ille probatus diligere proximum, qui etiam
Gloss. INT.

27. Plenius in dilectione Dei proficiemus, si in s. GREG. MAG.
ejusdem dilectionis gremie, prius proximi chari-
tate inchoatur. Lib. 7 Morat., cap. 10.

28. In dilectione Dei, necessaria tenenda est

DIONYSIUS
CARTHUS.

s. DOBROTE.

fides et vita; in dilectione autem proximi, debet summopere patientia et benignitas emulodi. Hom. 21, sup. *Ezech.*

29. Fides robusta est, que se in dilectione Dei ac proximi exercet. Hom. 16, sup. *Ezech.*

30. Nec Deus vere sine proximo, nec proximus vere diligitur sine Deo. Serm. Dom. 3 post *Pasc.*

31. Vere non diligunt homines sine proximo, nec proximus sine Deo. *Prose.*

32. Si quis enim ita Deum diligit, ut proximi curum negligat; vel ita proximum diligit, ut Dei dilectionem postponat, non habens veram dilectionem credendum est. Serm. Dom. 14 post *Pasc.*

33. Dilectio Dei, quasi forma est dilectionis proximi et causa; dilectio proximi, quasi materia est dilectionis Dei. In *Annot.* sup. Ep. ad Rom., in illud: *Qui diligit proximum, etc.*

34. Diligere Deum, est vele Deum Deo; diligere proximum, est vele Deum proxime. Sup. Ep. ad Rom., cap. 3.

35. Non potest quisquam Deum diligere, qui in proximi dilectione miscetur obtrage. Libro 1, in *Contemplat.* de Amore Dei, cap. 29.

36. Non proximum diligere sicut seipsum, quem in dia perimit, et egestate consumit; neque Deus diligit super omnia, qui preferit sursum, et preponit argenteum. Libro 2, de *Contemptu mundi*, cap. 11.

37. Hunc sunt aliae, dilectio Dei et proximi. Homil. super *Psalm.* xc, vers. 9.

38. Sicut in imagine sua rex honoratur, vel contumeliam; sic Deus in homine vel diligatur, vel oditur. Hom. 40, sup. *Math. Oper. imper.*

39. Serval in se dilectionem Dei, qui a charitate non dividitur proximi. Lib. 2, de *Summo bone*, cap. sent. 7.

40. Non poterit Deum diligere, qui noscitur in proximi dilectione errare. *Prose.*

41. Christus Deus est, et homo; totum ergo Christum non diligit, qui hominem odit. *Ibid.*

42. Per adversa et prospera comprobatur, si vera diligere Deos et proximus. Quia dum adversa procedunt, amor fraudulentus detegitur; statimque despici, quem se diligere simundavit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 29, sent. 3.

43. Deum honora tamquam Patrem, hominem diligere velut fratrem; in his enim duobus tota justitia consistit. De *tra. Ier.*, cap. 14.

44. Charitatis dei pietas perfecta esse non poterit, nisi diligatur et proximus. Serm. 1, de *Iesu decimi mensis.*

45. Dilectio que simul Deo hominique debetur, nullus unquam impeditur obstaculis, ut non

ei bene velle sit liberum. Serm. 6, *Quodrog.*

46. Dilectio proximi, dilectio Dei est. Serm. 6, de *Jejuni. septimi mensis.*

47. Deum proximumque diligere, quid levius? quid dulcissimum? quid contra magis grave et amarum quam odisse? In *Cancione Tertii spiritu*, cap. 33.

48. Qui Deum diligit, non potest non etiam hominem ut seipsum diligere. *De charit.* centur. 1, cap. 13.

49. Qui Christum diligit, necessario diligit et proximum suum; qui vero non diligit proximum, nescit necesse est diligere Christum. Lib. 9, in cap. 13, *Epist. ad Romanos*, in illud: *Qui diligit proximum, etc.*

50. Diligendus est proximum, ut ratio habeatur PETR. MAR. ad illum charitatis affectum, qua supra te diligis Deum; nam si Deum non diligis, nec proximum diligis, nec te ipsum. *Prose.*

51. Cum ergo proximum tenearis diligere simul te ipsum scias quod ex dilectionis mensura, quia diligis Deum, potes estimare quantum proximum diligas, vel te ipsum.

52. Qui Deum non diligis, nec se diligat si autem non diligit se, nec proximum sicut se, id est ex dilectione Dei potes, quam habes ad te proximum dilectionem, extra estimatione metiri. *De charit.*, cap. 39.

53. Mentre quam ad Dei proximumque dilectionem nullus affectus existat, plenarium ratio movere tanto sacratum, tanto securius, tanto defecatus, quanto nihil est rationali dilectione praestantum. *Ibid.*, cap. 12.

54. In quantum dilectio proximi includit dilectionem Dei, intelligitur quod dilectio proximi excludit malum, non solum quod est contra proximum, sed etiam quod est contra Deum. Sup. Ep. ad Rom., cap. 13.

55. Dilectio Dei filii est, ad quem dilectio proximi ordinatur. Secunda secundas quest. 44, art. 2.

56. Qui proximum diligis, Deum diligat; qui *VALERIAN.* diligat, oportet ut Christi sui proximum diligat.

SENTENTIA PAGANORUM.

57. Dilige omne, quod ejusdem teatrum naturae *SIXT. PHILIP.* est, Deum vero plusquam animam dilige. Serm. 28.

58. Animam bonam post Deum dilige. *Ibid.*, sent. 28.

DILECTIO INIMICI.

SENTENTIA PATRUM.

1. Illud magnificissimum benitatis ac bene *AUGUSTIN.* voluntatis est, ut tuum inimicum diligas; quo-

deum diligere inimicos, perfectorum est Filiorum Dei. In *Enchiridio*, cap. 73.

2. Perfecti misericordia, qua plurimum anime laborans consultur, ultra dilectionem inimicorum porrigit non potest. Serm. Dom. in monte, lib. 4.

3. Virtus dilectionis inimici in hoc probatur, quod diligit a quo non diligatur, honorat a quo spernit, beneficit a quo maledicunt, beneficat ei, qui sibi malum machinatur. *De Anticita.*, cap. 16.

4. Nulli alteram maximam prebere norum, diligere vero illum a quo feruntur, ignorant. *De Sermone Domini in monte*, lib. 4.

5. Non deserit amicum, qui bene optat inimico. Super *Psalm.* xxxi, in *Praf.*

6. Homo hominem vincit humana felicitate, diabolus autem vincit inimici dilectione. *Prose.*

7. Cum ergo corde servare inimici dilectionem, qui diabolum vincas.

8. Sevit homo quantum potest, auctor quidquid potest; si diligatur aperte sevientis, victus est oscule sevientis. Sup. *Psalm.* liv, vers. 3.

9. Diligamus inimicos, corruptissimos, castigantes excommunicatos, cum dilectione a nobis eum separamus. *Ibid.*, vers. 6.

10. Primum medicamentum est animae exhortanti plena et perfecta dilectio, per quam possit non solum amicos, sed etiam inimicos diligere. Serm. 3, *Dom. 3 post Pascha.*

11. Fili Dei sunt homines renovati ad eum imaginem, et si similes facti, usque ad dilectionem inimici. *Contra Advers.*, cap. 5.

12. Perfecta dilectionis est inimicos diligere; non enim dilectio nostra carnalis esse debet. Tract. 1, super Ep. *Ioan.*

13. Excede dilectionem in proximos, transcede et ipsos, perveni ut diligas inimicos. *Ibid.*, tract. 8.

14. Optamus fieri amicum, quem veraciter diligimus inimicorum; quia non eum diligimus nisi velut bonum, quod utique non erit, nisi amabit inimicorum malum. Ep. 62.

15. Illa regula est, qua et adoramus inimicum, propter id quod in eo malum est, id est, iniquitatem; et diligamus inimicum propter id quod in eo bonum est. Libro 19, *contra Faust.*, cap. 24.

16. Diligamus tota corda non solum amicos, sed etiam inimicos. Homil. 5. *Ex quinq.*

17. Inimicos nostros oportet ut diligamus, quos tamen habere, nisi cogente justitia, non debemus. *Ibid.* Hom. 24, cap. 4.

18. Oportet inimico ut habeat tecum vitam aeternam, opa illi ut sit frater tuus; non enim amas

in illo quod est, sed quod vis ut sit. Tract. 1, sup. Ep. *Ioan.*

19. Inimicos Deus dixit, ut amici efficeremur. *Ibid.*, tract. 9.

20. Sic diligendus est inimicus, non in quantum inimicus, sed in quantum homo est, ut ei habeat posse provenire, quod ibi. Serm. 4. Fer. 6, post Dom. *Quinquag.*

21. In reliquo operibus bonis interdum potest aliquis quidemque excusatione prater debet in habenda vero dilectione inimici, nullus se poterit excusare. *Prose.*

22. Potest mihi aliquis dicere: Non possum iungare; numquid potest dicere: Non possum amare?

23. Potest dicere: Virginitatem non possum servare, non possum res totas vendere, et pauperibus erogare; numquid potest dicere: Non possum diligere inimicos? *Ibid.*

24. Inimicos diligere, grave quidem est tormentum, sed grande premium. In suis *Prover.* verbo *Inimico*.

25. Osculum justitiae est, inimicos diligere. *V. BEDA.* *De Inter doma*, cap. 2.

26. Diligere inimicos magis divinum est, quam humana. *Libro de Passione Dom.*, cap. 11.

27. Primum et principale anima medicamentum est, ut non solum amicos, sed etiam inimicos diligamus. *ARCLAT.*

28. Inimicos nostros amare, gloriosum est. *CASSIDORUS.* De ante omni offesa, de votum. Super *Psalm.* xxviii, vers. 22. *Perfecto odio oderam illos.*

29. Merito adversarios nostros iubemus diligere, quos nos nostro voto contingeri offendere. *Ibid.*

30. Illi veraciter inimicum sumus diligere, qui non debet in iuria quam sibi fecit; sed de peccato anima sine uitio uritur propter amorem Dei, et in iniquitate anima sine uitio uritur propter dilectionem, in suis *Opus.* in *Admonit.* ad *fratres*, cap. 9.

31. Cumulus perfectionis est diligere inimicos et orare pro illis, sicut et Christus fecit. Super *Matth.*, cap. 5.

32. Numquid petat obliviscitur, qui nec hostes suis palliat vulnerari. *Ibid.*, cap. 22, sup. illud: *Et cum tetigisset auriculam eius, etc.*

33. Inimici dilectio tunc veraciter custoditur cum nec de eis profecta deliciatur, nec de ruitus illius letatur. Libro 22 *Moral.*, cap. 6.

34. Summa est perfectio charitatis diligere inimicos, et de eorum profecto gaudere, et de ruina dolere. *Ibid.*

35. Virtus est coram hominibus adversarios tolerare, sed virtus coram Deo diligere. Parte 3. *Pastoral.*, cap. 4, admonit. 10, sup. illud *Matth.*

36. *Diligite inimicos vestros.*

36. Ille propter Deum diligit eos, quos diligit qui jam eos diligere a quibus non diligitur, scit. *Prose.*
 37. Charitas vera est, cum et in Deo diligatur amicus, et propter Deum diligatur inimicus. *Hom. 38, sup. Eoang.*
 38. Inimicus Dei perfecto odio odisse est, et quod facti sunt diligere, et quod faciunt irreparare. *Parte 3. Pastor.*, cap. 4, admonit. 23.
 39. Inimicos quidem nostros amare praeceperit; sed nostros, non Dei. *Super Psalm. xxviii.*
 40. Qui amicos diligit, propter se diligit; qui autem inimicos diligit, non propter se, sed propter Deum diligit. *Super Matth. cap. 5.*
 41. Nihil Deo in natura similium est, quam homo, qui malevolis, et inimicis ledentibus placibilis est. *Libro 1, in Contemplat. de amore Dei, cap. 30.*
 42. Si diligere inimicos praeceperit, tamen eos ut cavaemus, admoneamus. *Serm. super illud Genes. 3. Inimicis ponam, etc.*

43. Unum spectandum est; non, ne quid mali patinamur ab inimicis; sed qua ratione fieri possit, ne quid illis mali faciamus. *Hom. 3, de Baud et Saute.*
 44. Caro inimicum suum diligere non potest, quia impossibile est, ut in iuriam non sentiat sibi ultatum. *Prose.*
 45. Anima vero diligere inimicum potest, quia dilectio vel odium carnis in sensu est, anima autem in intellectu. *Hom. 13. Matth. Oper. imperf.*
 46. Qui nec amicum suum sincera diligit, quemodo diligit inimicum? *Hom. 18, super Matth. Oper. imperf.*

47. Nihil ita Deum placat, sicut inimicorum dilectio. *Homil. 33, super Jean.*
 48. Si inimicos diligere oportet, perpende quia ponit dignus sit, qui amicos etiam perire sinit. *Serm. 4, super Epist. ad Ephes.*
 49. Imitatio Christi, dilectio est inimici. *Ibid., serm. 5.*
 50. Si quis diligat Deum, et inimicum ut diligat necesse est; quia Creator, non creatus, si eis creaturam. *In cap. 4. Petri. S. Bernard., verbo Hinc.*

51. Tu omnes inimicos tuos ei³ adversarios sincera charitate dilige tanquam fratres. *In Speculo spiriti, cap. 3.*
 52. Illis, qui te infestant ac iaduunt, omnem offendam ex corde remittas, teque benignum eis dilectione exhibe. *Ibid., cap. 8.*
 53. Jubemus inimicos diligere, ut huc sit perfecta et propria bonitas nostra non communis. *Prose.*

54. Amicos enim diligere, omnium est; inimi-

cos autem, solerum Christianorum. *In libro ad Scopulan.*, cap. 1.

55. Quanto perfectius viget in homine charitas Dei, tanto facilius animus eius flebilis ut diligit inimicum. *De perfect. vita spiriti, cap. 14.*

56. Inimicum dilexisse, vicesse est. *Hom. 12, s. VALERIAN.*

57. Non est impossibile inimicum diligere, si partium tuarum utilitatem cogites; nemo testimat se aliquod inimico prestare beneficium; qui enim inimicum diligit, se diligat. *Prose.*

58. Siba enim pepercit, qui latrocantis dexteram magni numeris preda compescuit; sum corpus lexit, qui armato hosti precibus obivit. *Ibid., hom. 13.*

59. Primus gaudens dilectionis est illa, ut inimicum diligas; secundus vero, ut inimico beneficas; nam illi affectus doceat, hic opus missionalis exigitur. *Prose.*

60. Parum quod inimicum tuum proficit gratia dilectionis tuae, si eum quem diligere te assiris, exsire palmaris. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

61. Nulla est tanta vis, tanta copia, quae non ferro ac viribus debilitari frangique possit; verum animum vincere, adversarium nobilitate, ingenio, virtute praestanter, non modo extollere jacem, sed etiam amplificare ejus pristinam dignitatem; hec qui facit, non ego cum summis viris comparo, sed simillimum Deo judicio. *Prat. 4, pro Marcello.*

DILECTIO SUI.

SENTENTIA PATRUM.

1. Tunc sicquis vere seipsum diligit, cum tam se exhibet, ut diligatur a Deo. *Parte 4, tit. 6, cap. 3, § 10.*

2. Seipsum salutifer diligit, si plusquam te diligens Deum. *De Moribus Eccles., cap. 26.*

3. Seipsum amare quisque debet, aut qui iustus est, aut ut iustus sit; qui alter se diligit, in iuste se diligit, quoniam se si hoc diligit, ut sit iustus. *Libro 8, de Trinit., cap. 6.*

4. Fieri non potest ut seipsum, qui Deum diligit, non diligit; immo vero solus se noviti diligere, qui Deum diligit. *Prose.*

5. Illi se sati diligit, qui sedulo agit, ut summo et vero persuasori bono. *De Moribus Eccles., cap. 26.*

6. Quantumlibet homo excusat a veritate, manet illi dilectio sui, et dilectio corporis sui. *Libro 4, de Doctr. Christ., cap. 9.*

7. Fugax animus ab incommutabili lumine omnium regulator id agit, ut ipse sibi regnet et

s. THOMAS
ACQUINAS.

5. TELESPHORUS.

6. PETR. ELIAS.

7. S. BULGENT.

8. J. RENAUD.

9. JOAN. TRITH.

10. J. RENAUD.

11. J. RENAUD.

12. J. RENAUD.

13. J. RENAUD.

14. J. RENAUD.

15. J. RENAUD.

16. J. RENAUD.

17. J. RENAUD.

18. J. RENAUD.

19. J. RENAUD.

20. J. RENAUD.

21. J. RENAUD.

22. J. RENAUD.

23. J. RENAUD.

24. J. RENAUD.

25. J. RENAUD.

26. J. RENAUD.

27. J. RENAUD.

28. J. RENAUD.

29. J. RENAUD.

30. J. RENAUD.

31. J. RENAUD.

32. J. RENAUD.

33. J. RENAUD.

34. J. RENAUD.

35. J. RENAUD.

36. J. RENAUD.

37. J. RENAUD.

38. J. RENAUD.

39. J. RENAUD.

40. J. RENAUD.

41. J. RENAUD.

42. J. RENAUD.

43. J. RENAUD.

44. J. RENAUD.

45. J. RENAUD.

46. J. RENAUD.

47. J. RENAUD.

48. J. RENAUD.

49. J. RENAUD.

50. J. RENAUD.

51. J. RENAUD.

52. J. RENAUD.

53. J. RENAUD.

54. J. RENAUD.

55. J. RENAUD.

56. J. RENAUD.

57. J. RENAUD.

58. J. RENAUD.

59. J. RENAUD.

60. J. RENAUD.

61. J. RENAUD.

62. J. RENAUD.

63. J. RENAUD.

64. J. RENAUD.

65. J. RENAUD.

66. J. RENAUD.

67. J. RENAUD.

68. J. RENAUD.

69. J. RENAUD.

70. J. RENAUD.

71. J. RENAUD.

72. J. RENAUD.

73. J. RENAUD.

74. J. RENAUD.

75. J. RENAUD.

76. J. RENAUD.

77. J. RENAUD.

78. J. RENAUD.

79. J. RENAUD.

80. J. RENAUD.

81. J. RENAUD.

82. J. RENAUD.

83. J. RENAUD.

84. J. RENAUD.

85. J. RENAUD.

86. J. RENAUD.

87. J. RENAUD.

88. J. RENAUD.

89. J. RENAUD.

90. J. RENAUD.

91. J. RENAUD.

92. J. RENAUD.

93. J. RENAUD.

94. J. RENAUD.

95. J. RENAUD.

96. J. RENAUD.

97. J. RENAUD.

98. J. RENAUD.

99. J. RENAUD.

100. J. RENAUD.

101. J. RENAUD.

102. J. RENAUD.

103. J. RENAUD.

104. J. RENAUD.

105. J. RENAUD.

106. J. RENAUD.

107. J. RENAUD.

108. J. RENAUD.

109. J. RENAUD.

110. J. RENAUD.

111. J. RENAUD.

112. J. RENAUD.

113. J. RENAUD.

114. J. RENAUD.

115. J. RENAUD.

116. J. RENAUD.

117. J. RENAUD.

118. J. RENAUD.

119. J. RENAUD.

120. J. RENAUD.

121. J. RENAUD.

122. J. RENAUD.

123. J. RENAUD.

124. J. RENAUD.

125. J. RENAUD.

126. J. RENAUD.

127. J. RENAUD.

128. J. RENAUD.

129. J. RENAUD.

130. J. RENAUD.

131. J. RENAUD.

132. J. RENAUD.

133. J. RENAUD.

134. J. RENAUD.

135. J. RENAUD.

136. J. RENAUD.

137. J. RENAUD.

138. J. RENAUD.

139. J. RENAUD.

140. J. RENAUD.

141. J. RENAUD.

142. J. RENAUD.

143. J. RENAUD.

144. J. RENAUD.

145. J. RENAUD.

146. J. RENAUD.

147. J. RENAUD.

148. J. RENAUD.

149. J. RENAUD.

150. J. RENAUD.

151. J. RENAUD.

152. J. RENAUD.

153. J. RENAUD.

154. J. RENAUD.

155. J. RENAUD.

156. J. RENAUD.

157. J. RENAUD.

158. J. RENAUD.

159. J. RENAUD.

160. J. RENAUD.

161. J. RENAUD.

162. J. RENAUD.

163. J. RENAUD.

164. J. RENAUD.

165. J. RENAUD.

166. J. RENAUD.

167. J. RENAUD.

168. J. RENAUD.

169. J. RENAUD.

170. J. RENAUD.

171. J. RENAUD.

172. J. RENAUD.

173. J. RENAUD.

174. J. RENAUD.

175. J. RENAUD.

176. J. RENAUD.

177. J. RENAUD.

178. J. RENAUD.

179. J. RENAUD.

180. J. RENAUD.

181. J. RENAUD.

182. J. RENAUD.

183. J. RENAUD.

184. J. RENAUD.

185. J. RENAUD.

186. J. RENAUD.

187. J. RENAUD.

188. J. RENAUD.

189. J. RENAUD.

190. J. RENAUD.

191. J. RENAUD.

192. J. RENAUD.

193. J. RENAUD.

194. J. RENAUD.

195. J. RENAUD.

196. J. RENAUD.

197. J. RENAUD.

198. J. RENAUD.

199. J. RENAUD.

200. J. RENAUD.

201. J. RENAUD.

202. J. RENAUD.

203. J. RENAUD.

204. J. RENAUD.

205. J. RENAUD.

206. J. RENAUD.

207. J. RENAUD.

208. J. RENAUD.

209. J. RENAUD.

210. J. RENAUD.

211. J. RENAUD.

212. J. RENAUD.

213. J. RENAUD.

214. J. RENAUD.

215. J. RENAUD.</p

S. GREG. NAX. 10. Ante diligentiam tempus, ea quae diligenter sunt, presignentur. Orat. 10, in *Funere S. Basili*.

HUGO CARD. 11. Ingeniosus negligens, justus de negligentia punieatur; et tardus diligens, jucundus de studio-cornualitatem. *Super Job*, cap. 5.

12. Diligentia in quatuor consistit, scilicet: studio, labore, sumptu, tempore. *Super Ecclasiast.*, cap. 7.

13. Unde diligens est, qui ista quatuor exhibet, prout magnitudine vel requirit. *Ibid.*

14. Solertia meliorem sensum reddit; pejorat negligentia. Libro 3, de *Synonymo*, cap. 12.

15. Negligentia male olet, diligentia semper bene radiat. Libro 1, epist. 19, ad *Joan.* epist.

S. Macer.

16. Ha ut peccata germinat negligentia, ita virtutes puer diligunt. Epist. *Pascali*, 3.

17. Diligens non negligit opera sua. In *Hortulo Rotave*, cap. 12, sect. 6.

18. Homo fervens et diligens, ad omnia est paratus. Libro 4, de *Imitate Christi*, cap. 23, sect. 2.

19. Diligentia naturam vincit, negligentia reveret ad naturam. Hom. 17.

SENENTIAE PAGANORUM.

20. Impossible est non diligenter domini, diligentes esse vicarios. Libro 1, *Economico*, cap. 9.

21. Diligentia comparat sibi divitias, negligentia corruptum animum. Libro 4, de *Arte Rhetor.*

22. Quo major est prestantia et divinior, eo majors industria diligentia. Lib. 1, *Tuscul. quæst.*, num. 58.

23. Diligentia maximum etiam mediocria ingenui est subcidium. Lib. 3, *Declarat.*

24. Nihil est quod non expugnat peritiam operam, et intenta ad diligens cura. Epist. 50.

DISCERE.

PLATO. *Definitio.* Discere est petitionem illius rei fieri, quem aliquis instituit discere. *Syzygia* 2, de *Scientia*.

SENENTIAE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Quantumlibet quisque proficeret, nemo est qui doceri non egeat dum vivit. Libro 1, *Offic.*, cap. 1.

2. Plures erunt de quibus discat, si ipse se doceat, qui virtutes magistras habet; quia quidquid egreditur, disciplina est. Libro 2, de *Virginib.*

S. ANTONINUS. 3. Studioſi frequenter discurſi ea, que melius esset nescire, quam scire. Parte 3, lib. 5, de *Decoriſtis*, cap. 2, § 11.

S. AUGUSTIN. 4. Nature ordinis ista se habet, ut cum aliquid discimus, rationem procedat auctoritas. *De Moribus Ecclesi*, cap. 2.

3. Erubescet discere, qui docere consueverat; me autem potius magistrum audire, quam velut magistrum delectat audiri. Ep. 28 ad *D. Hieron.*

6. Ad discendum quod opus est, nulla mili mīta sera videri potes; quia etiā senes magis docet docere quam discere, magis tamē discere, quam quid doceant ignorare. *Ibid.*

7. Ridiculum est, cum propria superficialia multa didiceris, ut tibi sues hominum ad necessaria preparetur, ipsa necessaria non tenere, quibus suspicendis in superflua preparaveris; et dum occuparis ut discas, unde facias intentos, nolle discere quod infinitudinem intentis. Ep. 56, ad *Bisacrum*.

8. Quanto tenacius et facilius puer meminit, quantoque acutus intelligit, et studet ardenter, tanto est laudabilior ingenii. Lib. 10, de *Trin.*, cap. 11.

9. Ad discendum necessario dupliciter dicimus: anterioritate aequali ratione; tempore auctoritas, et aetate ratio prior est. *Prose.*

10. Quangum honorum auctoritas imperita multitudinis videatur esse salubriter, ratio vero opinor eruditis. Libro 2, de *Ordine*, cap. 9.

11. Recte dicunt anima discendo, quasi crescere; et contra minui, dediscendo. *De Quantit. anima*, cap. 19.

12. Non parva ponit ipsa insipientia vel impetrata, quae usque aula fugientia merito judicatur, ut per ponas doloribus plenas pueri cognatur quamq[ue] artificia, vel literas; ipsaunque discere ad quod penitus adiungitur, tam penale est eis, ut nonnunquam ipsas poenas, per quas compelluntur discere, malit ferre quam discere. Libro 21, de *Civili*, lib. 14.

13. Docibilis ille est, qui est ad discendi patientiam lenis et mitis. Libro 5, de *Baptismo*, cap. 26.

14. Aliud est discere, aliud videri sibi dicuisse; si ergo te difficile arbitrari, quod adhuc nescis, non plane dicundat, sed leniter credidit quod libenter audiuit, et surrexit tibi fabulorum per suriloquium. *de Natura et origine*, lib. 2, cap. 6.

15. Quid quis est capacior ut discat, eo magis est idoneus ut alios doceat. *De Bonis perseverant.*, cap. 16.

16. Non erubescat discere, pesciens quod ignorat; nec sciens tardus sit docere quod novit. Sermones 3, Dom. infra octau. *Epiph.*

17. Quod violenter discitur, permanere non solet; quod vero cum jucunditate et gratia ingreditur, durabilis quodammodo animis nostris insidet. Sup. *Psalm. 1*.

S. BASILII MAGISTER.

S. BONAVENT. 18. Quanta nobilita rerum salutarium plus discitur, tanto amplius credentibus signis spectantibus eterna vita prestatur. *De priu. auctor.* script.

19. Nemo bene discit, si doctoris verba non reverenter multit, si auditus non sepe ruminat, et si cogitata experimenta non probat. Serm. 2, de *Uno doctore*.

S. CLERMENS PAPA. 20. Omnia hoc amabile est, cunctisque exponitum; ut quae ignorat quis discat, quae discerit, doceat. *Liber I, Recognit.*, et epist. 3, *de Officio* script.

21. Qui resiliens visit, et discere sicut agere bona recusat; magis diaboli, quam Christi membrum esse ostenduntur; et potius infidelis, quam fidelis conscientum. Epist. 63, de *Offic. uirator.*

22. *Prædicta* bene silendo vera discere, quam male loquens falsa docere. In *Euctia*, sup. ep. 24, *Job*, in illud: *ad Offic. uirator.*

GLOS. CAR. 23. In presenti vita quilibet debet discere quantum potest, ne quid indiscutibilem relinquit; ne cum non possit discere, incipiat. Sup. *Exodus*, cap. 16.

GLOS. INT. 24. Quante quisque profundius discit, tanto profundius cognoscit. Super *Sapient.*, cap. 7.

S. GREGOR. MAGN. 25. Nihil nisi doceri presumitur, nisi intenta prius meditatione discatur. Parte 1, *Postulat.*, cap. 1.

26. Nihil est ad discendum veritate fictilia. *Ibid.*, pars 3, cap. 1, admixit. 12.

27. Status est, qui in eo se primum, existimat, ut bona quae videntur, discere contemnit. *Liber 7, in Registris*, lib. 2, epist. 63, cap. 63, ad *Isaac.*

28. Turpe et eo tempore discere, quando quis debet doceri. *Serm. Domini 8 post Pentec.*

S. EPIPHONIUS. 29. Discit etod docetas, et permane in his, quae diligisti, sciens a quo disceris. Tom. 1, Epist. 2, ad *Nat.*

30. Multo tempore discit quod docens. *Ibid.*, Ep. 3, ad *Rufin.*

31. Ne discit etas tenera, quod postea si te discidetur est; si difficulter eradicatur, quod rudes animi peribuntur. *Ibid.*, Epist. 7, ad *Letian.*

32. Melius est aliquid nescire secundum quam cum pericolo discere. Tom. 1, Epist. 22, ad *Euseb.*

33. Optimaque malum contempnere plerique, quam discere. In pref. Sup. *Paralip.*, ad *Fourierem.*

34. Nihil prodest factenda didisse, et non facere. Tom. 4, Epist. 4, ad *Demetrius.*

35. Qui libenter scientiam desiderat habere; si discendi causa suscepit tanta, penitus gaudia aliquip non poterit. Tom. 4, Epist. 5, ad *Virgiram* et *exultans missam*.

36. Litterarum radices amare sunt, *inclusus* cap. 7.

HUGO A. S.
VICTORE.

duces. Lib. 1, sup. *Hieron.*, cap. 1, sup. illud: *Virgo vigilantem ego video.*

37. Soleat et viri, solent et monachi, solent et muliercula hinc inter se habere certamen, ut qui plus edicent, in eo se putent meliores: illi plus edidicunt, qui plus fact. Sup. *Psalm. cxxix*, vers. 3: *Exultate manus vestras.*

38. Primum discit quod facias, postea quare quod scias. Super *Psalm. cxviii*, cap. 67.

39. Magis bonum est, aliena veracecum discere, quam omnis imprudenter ingener. Hom. 1, Sup. *Benedictian.*

40. Sapientius quidam, cum de modo et forma discendi interrogaretur: mens (respondit) humilis, stolidum querendū vita quieta, scrutinum tacitum, paupertas, terra aliena, hec resarcere solet nonnulla obscura legenti. L. 3 *Didascal.*, 6. 13.

41. Cur discere arabisca, et nescire non verendarum? pudor iste maior est illo. *Ibid.*, cap. 14.

42. Ab omnibus liberatus discit quod tu nescis: quia humilis communis tibi facies potest quod natura cuique proprium fecit. *Prose.*

43. Septuaginta annus eris, si ab omnibus discere volueris: qui ab omnibus accipiunt, omnibus ditiones sunt. *Ibid.*

44. Omnia discit, visibilis postea nihil esse superfluum. *Ibid.*, lib. 6, cap. 3.

45. Quis prorsis Patribus evenierunt, si discere quis volit, maxime doctrinae sunt occasio. Homil. 39, *Super Genes.*

S. JOANNES CHARYST.

46. Puerulus est ingenii, mox a principio omnino percepit arbitratari; et nondum ipsis contactis initia, ac si tunc attigerit, superire, Hom. 12, super *1 Cor.*

47. Nihil turpissimum, quam in rismum confundit ora laxare, dum non discendi proposito, vehementius insistit ari quam nescias, ut si linguis, quam non soveris, facetus attentes. Lib. 4, de *Nigra Virgil.*, cap. 4.

48. Non prodest quidam discere facienda, et *JOAN. TRINIT.* non facere scita. Super *Proleg.*, *Regul. S. Benedict.*, cap. 2.

49. Quod in juventute addiscitur, in matre etate conservatur. In cap. 7 *Regul. S. Benedict.*, Grad. 12.

50. Amor discendi almisus negre amittitur; atque in desiderium transiens, sua se voluntate perpetuat. Ep. 81, ad *Simon. Canoniz.*, circa medium, apud *Bibl. Patrum*.

51. Melius est certe doctoribus a discipulis discere, quam superer, quae recta sunt, ignorare. *Prose.*

52. Honestus est majori, ut que nescit addiscat; quam que discenda sunt, nesciat. *Opus. 33*, cap. 7.

PETRUS BESS.

DAMIANUS.

S. GREG. NAX. 10. Ante diligentiam tempus, ea quae diligenter sunt, presignentur. Orat. 10, in *Funere S. Basili*.

HUGO CARD. 11. Ingeniosus negligens, justus de negligentia punieatur; et tardus diligens, jucundus de studio-cornualitatem. *Super Job*, cap. 5.

12. Diligentia in quatuor consistit, scilicet: studio, labore, sumptu, tempore. *Super Ecclasiast.*, cap. 7.

13. Unde diligens est, qui ista quatuor exhibet, prout magnitudine vel requirit. *Ibid.*

14. Solertia meliorem sensum reddit; pejorat negligentia. *Liber 3, de Synonymo*, cap. 12.

15. Negligentia male olet, diligentia semper bene radiat. *Liber 1, Epist. 19, ad Joan. episc.*

S. Macer.

16. Ha ut peccata germinat negligentia, ita virtutes puer diligenter. *Epist. Paschal.* 3.

17. Diligens non negligit opera sua. In *Hortulo Rotave*, cap. 12, sect. 6.

18. Homo fervens et diligens, ad omnia est paratus. *Liber 4, de Iusti Christi*, cap. 23, sect. 2.

19. Diligentia naturam vincit, negligentia reveret ad naturam. *Hom. 17.*

SENTENTIAE PAGANORUM.

20. Impossible est non diligenter domini, diligentes esse vicarios. *Liber 1, de Oeconomico*, cap. 9.

21. Diligentia comparat sibi divitias, negligentia corruptum animum. *Liber 4, de Arte Rhetor.*

22. Quo major est prestantia et divinior, eo majors industria diligentia. *Liber 1, Tuscul. quæst.*, num. 58.

23. Diligentia maximum etiam mediocria ingenui est subcidium. *Liber 3, Decretal.*

24. Nihil est quod non expugnat pertinax opera, et intenta ad diligenter cura. *Epist. 50.*

DISCERE.

PLATO. *Definitio.* Discere est petitionem illius rei fieri, quam aliquis instituit discere. *Syzygia 2, de Scientia.*

SENTENTIAE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Quantumlibet quisque proficeret, nemo est qui doceri non egeat dum vivit. *Liber 1, Offic.*, cap. 1.

2. Plures erunt de quibus discat, si ipse se doceat, qui virtutes magistras habet; quia quidquid egreditur, disciplina est. *Liber 2, de Virginib.*, cap. 16.

S. ANTONIUS. 3. Studioſi frequenter discurſi ea, que melius esset nescire, quam scire. *Parte 3, lib. 5, de Descitoribus*, cap. 2, § 11.

S. AUGUSTIN. 4. Nature ordinis ista se habet, ut cum aliquid discimus, rationem procedat auctoritas. *De Moribus Ecclesi*, cap. 2.

3. Erubescet discere, qui docere consueverat; me autem potius magistrum audire, quam velut magistrum delectat audiri. *Ep. 28 ad D. Hieron.*

6. Ad discendum quod opus est, nulla mili mīta sera videri potes; quia etiā senes magis docet docere quam discere, magis tamē discere, quam quid doceant ignorare. *Ibid.*

7. Ridiculum est, cum propria superficialia multa didiceris, ut tibi sues hominum ad necessaria preparetur, ipsa necessaria non tenere, quibus suspicendis in superflua preparaveris; et dum occuparis ut discas, unde facias intentos, nolle discere quod infinitudinem intentis. *Ep. 58, ad Diocletian.*

8. Quanto tenacius et facilius puer meminit, quantoque acutus intelligit, et studet ardenter, tanto est laudabilior ingenii. *Liber 10, de Trin.*, cap. 11.

9. Ad discendum necessario dupliciter dicimus: anterioritate aequali ratione; tempore auctoritas, et aetate ratio prior est. *Prose.*

10. Quangum honorum auctoritas imperita multitudinis videatur esse salubriter, ratio vero opinor eruditis. *Liber 2, de Ordine*, cap. 9.

11. Recte dicunt anima discendo, quasi crescere; et contra minui, dedicando. *De Quantit. anima*, cap. 19.

12. Non parva ponit ipsa insipientia vel impetrata, quae usque aula fugientia merito judicatur, ut per ponas doloribus plenas pueri cognatur quamq[ue] artificia, vel literas; ipsaunque discere ad quod pennis adiungitur, tam penale est eis, ut nonnunquam ipsas poenas, per quas compelluntur discere, malit ferre quam discere. *Liber 21, de Civil. Iusti*, cap. 14.

13. Docibilis ille est, qui est ad discendi patientiam lenis et mitis. *Liber 5, de Baptismo*, cap. 26.

14. Aliud est discere, aliud videri sibi dicuisse; si ergo te difficile arbitrari, quod adhuc nescis, non plane dicundat, sed leniter credidit quod libenter audiuit, et surrexit tibi fabulorum per suriloquium. *De Natura et origine*, lib. 2, cap. 6.

15. Quid quis est capacior ut discat, eo magis est idoneus ut alios doceat. *De Bonis perseverant.*, cap. 16.

16. Non erubescat discere, pesciens quod ignorat; nec sciens tardus sit docere quod novit. *Sermo 3, Dom. infra octau. Epiph.*

17. Quod violenter discitur, permanere non solet; quod vero cum jucunditate et gratia ingreditur, durabilis quodammodo animis nostris insidet. *Sup. Psalm. 1.*

S. BASILII MAGISTER.

5. BONAVENT. 18. Quanta nobilita rerum salutarium plus discitur, tanto amplius credentibus signis spectantibus eterna vita praestatur. *De print. auctor.* script.

19. Nemo bene discit, si doctoris verba non reverenter multit, si auditus non sepe ruminat, et si cogitata experimenta non probat. *Serm. 2, de Uno doctore.*

6. CLERMENS PAPA. 20. Omnia hoc amabile est, cunctisque exponitum; ut quae ignorat quis discat, quae discit, doceat. *Liber 1, Recognit.*, et epist. 3, *de Objecto* script.

21. Qui resiliens visit, et discere sicut agere bona recusat; magis diaboli, quam Christi membrum esse ostendit; et potius infidelis, quam fidelis conscient. *Epist. 63, de Offic. uirator.*

22. *Prædicta* bene silendo vera discere, quam male loquens falsa docere. In *Eudic.*, sup. ep. 24, *Job*, in illud: *de Offic. uirator.*

23. In presenti vita quilibet debet discere quantum potest, ne quid indiscutibilem relinquit; ne cum non possit discere, incipiat. *Sup. Epist. 1, cap. 16.*

24. Quante quisque profundius discit, tanto profundius cognoscit. *Sup. Sapient.*, cap. 7.

7. S. GREGOR. 25. Nihil nisi doceri presumitur, nisi intenta prius meditatione discatur. *Parte 1, Pastoralis*, cap. 1.

26. Nihil est ad discendum veritate fictilia. *Ibid.*, pars 3, cap. 1, admixt. 12.

27. Status est, qui in eo se primum existimat, ut bona quae videntur, discere contemnit. *Liber 7, in Registris*, lib. 2, epist. 63, cap. 63, *ad Diacon.*

28. Turpe et eo tempore discere, quando quis debet doceri. *Serm. Dominis 8 post Pentec.*

8. HIERONYM. 29. Discit etod docetas, et permane in his, quae diligisti, sciens a quo disceris. *Tom. 1, Epist. 2, ad Euseb.*

30. Multo tempore discit quod docens. *Ibid.*, Ep. 3, *ad Rustic.*

31. Ne discit etas tenera, quod postea si te discidetur est; si difficulter eradicatur, quod rudes animi peribuntur. *Ibid.*, Epist. 7, *ad Litan.*

32. Melius est aliquid nescire secundum quam cum pericolo discere. *Tom. 1, Epist. 22, ad Euseb.*

33. Optimaque malum contempnere plerique, quam discere. In pref. *Sup. Paralig.*, *ad Bourguignon.*

34. Nihil prodest factenda didisse, et non facere. *Tom. 4, Epist. 4, ad Demetrius.*

35. Qui libenter scientiam desiderat habere; si discendi causa suscepit talius, penitus gaudia aliquip non poterit. *Tom. 4, Epist. 5, ad Virginem* et *exhortationem missam*.

36. Litterarum radices amare sunt, *inclusus* cap. 7.

dules. Lib. 1, sup. *Hieron.*, cap. 1, sup. illud: *Virgo vigilantem ego video.*

37. Soleat et viri, solent et monachi, solent et muliercula hinc inter se habere certamen, ut qui plus edicent, in eo se putent meliores: illi plus edidicunt, qui plus fecit. *Sup. Psalm. cxxix*, vers. 3: *Exultate manus vestras.*

38. Primum discit quod facias, postea quare quod scias. *Sup. Psalm. cxviii*, cap. 67.

39. Magis bonum est, aliena verecundie discere, quam omnis imprudenter ingener. *Hom. 1, Sup. Ecclasiast.*

S. JOANNES CHARYST.

40. Sapientius quidam, cum de modo et forma discendi interrogaretur: mens (respondit) humilis, stolidum querendis; et potius infidelis, quam fidelis conscient. *Epist. 63, de Offic. uirator.*

41. Cur discere arabisca, et nescire non verecundari? pudor iste maior est illo. *Ibid.*, cap. 14.

42. Ab omnibus liberatus discit quod tu nescis: quia humilis communis tibi facies potest quod natura cuique proprium fecit. *Prose.*

43. Septuaginta annus eris, si ab omnibus discere volueris: qui ab omnibus accipiunt, omnibus ditiones sunt. *Ibid.*

44. Omnia discit, visibilis postea nihil esse superfluum. *Ibid.*, lib. 6, cap. 3.

45. Quis prorsis Patribus evenerunt, si discere quis volit, maxime doctrinae sunt occasio. *Homil. 39, Super Genes.*

P. THOMAS.

46. Puerulus est ingenii, mox a principio omnino percepit arbitratari; et nondum ipsis contactis initia, ac si tunc attigerit, superire.

47. Nihil turpissimum, quam in rismum continentium ora laxare, dum non discendi proposito, vehementius insistit ari quam nescias, ut si linguis, quam non moveris, facetus attentes. *Liber 4, de Nigra Virgil.*, cap. 4.

48. Non prodest quidam discere faciendo, et *JOAN. TRINITATIS* non facere scita. *Sup. Paralig. Regul. S. Benedict.*, cap. 2.

49. Quod in juventute addiscitur, in matre etate conservatur. *In cap. 7 Regul. S. Benedict.*, Grad. 12.

PETRUS REES.

50. Amor discendi almisus negre amittitur; atque in desiderium transiens, sua se voluntate perpetuat. *Ep. 81, ad Simon. Canoniz.*, circa medium, apud Bibl. Patrum.

51. Melius est certe doctoribus a discipulis discere, quam superice, quae recta sunt, ignorare. *Prose.*

DAMIANUS.

52. Honestus est majori, ut que nescit addiscat; quam que discenda sunt, nesciat. *Opus. 33, cap. 7.*

PILO ICD. 53. Discentibus nihil tam primum ac utile, quam querere, rogare, scitari, non videbatur vel scire aliquid, vel perceperisse solide. Lib. *Quis rerum disinar, hæres sit.*

54. Fieri non potest, ut magna ante parva discantur. *Et habet apud D. Joan. Damasc., lib. 1. Parvum., cap. 24.*

55. Nihil nobis proderit implemam dicuisse; nisi ea que dicitur, studeamus impensa. Lib. 3, *de Vita contemplat., cap. 27.*

56. Esto humilis tempor ad discendum: quod enim non dicitur homo, quomodo docere proximum potes? In sent. *in fini postul.* Sentent. 61.

SENTENTIA PAGANORUM

57. Disce, puer, quis viro sunt usui futura. In sent. 3.

58. Credere, qui dicere vult aliquid, plague oportet. Lib. 1 *Etymol.*, cap. 2.

59. Ut sapiens vivas, audi quo dicere possis. Libro 2. *Distich.*, metr. 8.

60. Instre: precepisti animum, nee dicere cesses: nam sim doctrina, vita est quasi mortis imago. Lib. 3 *Distich.*, metr. 4.

61. Dicere ne cesses; cura sapientia crescit. *Ibid.*, lib. 4, metr. 55.

62. Ne pudeat, que necescis, te velle diceri: scire aliquid laus est, pudor est nil dicere velle. *Ibid.*, lib. 4, metr. 59.

63. Dicere turpe non est, quod scire honestum est. *De perfecto Oratore.*

64. Ia, qui futurus est philosophus, quotidie dicat; et cum juventus fuerit et senex, ut quam pluvia in vita diseat. *Syzygia 2, de Philosophia.*

65. Consentaneum est, ut is qui necit, dicat ab illo qui scit. *Syzygia 4, lib. 4, de Republ.*

ELIOTES, II.
SENECA.

66. Nihil est quod dicere velis, quod ipse docere non possis. Lib. 4, epist. 22, *ad Calitium Severum.*

67. Quae dementia est, supervacua dicere in tanta temporis cogitate? *Epist. 148.*

68. Quid stultius quia diu non diligenter, quam non dicere? omnis, statim, homines, schola admittit, haec senescamus., hanc ut juvenes sequimur. *Prose.*

69. Tandem discendum, quandiu nescias, et si proverbio credimus) quandiu vivas, etiam semi discendum est. *Epist. 76.*

70. Dicere oportet, et quod didicisti, agendo confirmes. *Epist. 4.*

71. Qui dulcit, nondum sapiens est; nisi in ea quo dicitur, animus ejus transfiguratus sit. *Ibid.*

72. Non quantum vis sed quantum capis hauiendum est: bonum tantum habe animus capies quantum volest; quo plus recipit animus, hoc se magis laxat. *Epist. 108.*

73. Idem et docevi et discendi debet esse propositum: ut ille prodesse vult, hic prolificere. *Ibid.*

74. Id dicere, quid potes, sciare. *De quaer. eirt.*

75. Peccata discentium, approbia sunt docto-**SIXTUS PER-**
rum. Sent. 163.

76. Ea quia oportet dicere et facere, ne conteris facere antiquum discas. *Ibid.*, Sent. 280.

77. Ille quid oportet scrii, ut beatus fias. *Ibid.*, Sent. 334.

Vide etiam tit. *Deus*, sent. 96; *Doctrina*, sent. 120; *Episcopus*, sent. 21, 56; *Fides*, sent. 119; *Labor*, sent. 12; *Magister*, sent. 37, 41; *Scientia in genere*, sent. 29; *Turpiloquium*, sent. 57.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

PINIS TOMI PRIMI.

®

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

